Summa de exemplis ac similitudinib⁹ rerum nouiter impressa

¶Qui inter omniū artium professores quasi in propria versari officina desiderant: vt de oratore primus omnium Gorgias leontinus sensisse legitur apte de omnibus scire respondere. Necnon ad bene beateq; viuendum vitam instituere omni studio curare debent: vt hanc similitudinum summam: quam vsq; adeo abditissimis atq; secretioribus germanie latebris occlusam: vbiq; tandem locorum impenso Gregorij de Gregorijs officio empturi inueniunt: sue omnino bibliothece ascribāt. vbi in typo cunctarum que sub orbe sunt rerum veluti quodam absoluto ac totius vtilitis speculo altius speculentur. Et ab omni errore ac mentis egritudine innumeris creaturarum exemplis veluti gubernaculis ac medicaminibus sanentur. Nihil quippe in vita hominum est ita obscurum erroribus: quod huius ductu curaq; non splē deat. Eya igitur age lector suscipe summā dignam quam excellentissimum venetor dominium gratia priuilegioq; exornarit singulari: vt nullus preter prefatum Gregorium ipam valeat imprimere: seu imprimi facere: vel alibi impressam vēdere i terris eiusdē pena amissionis librorū ⁊ ducatorū decē pro quolibet ꝯfaciēnt⁹ imineāt.

£.1.

¶ Inscipit Ta
me subsequē
militudinib
alphabeti. D
euidenter o
¶ Abstinenti
hoibus vtil
porum pōt
Accidia assim
Actiua vita a
Amor est mu
temporalis
Angeli assim
lino. cap.
Anima varia
is qualitatib
Aptitudines
sunt hoibus
sed ex pte co
aia vt pluri
Auaritia assi
Aureole san
luminarium
¶ Baptismu
Beatitudine
ne domini
Bonitas 2 m
puenit ex
¶ Charitas
Caro in mu
tui pualere
Concupiscen
le propter
Cōpunctiōes
nobis prin
bero arbitr
Conuersio p
uersionibu
rice in scrip
Corp⁹ hūan
Christus ass
lumiaria ce
Cupidi de te
Christiani tu
dum planet
¶ Discordia
ni propter
Diuitie huiu

Tabula

¶ Incipit Tabula vniuersalis totius sū me subsequentis. Que intitulatur de similitudinib⁹ rex sm ordinē literarum alphabeti. Vbi vnūquodq; inuenīdū se euidenter ostentat p libros ⁊ capitula.

¶ Abstinentia discreta abox quātum sit hoibus vtilis in singulis simplicū corporum pōt ostendi naturis.cap. i.

Accidia assimilatur saturno.cap. ii.

Actiua vita affilat lune pp quattuor. iij.

Amor est multiplex .s. spiritualis carnalis temporalis ⁊ cōmunis.cap. iiij.

Angeli assimilātur celo aqueo siue cristalino.cap. v.

Anima variat ad modū aeris nā aer ipsius qualitatib⁹ hȝ variationē triplē. vi.

Aptitudines virtutum vitioꝝ ⁊ artiū in sunt hoibus ex nāturon tm̄ ex parte aie. sed ex pte corporis.⁊ complexionis.quā aia vt plurimum sequit.cap. vij.

Auaritia assimilat vmbre pp septē. viij

Aureole sanctorum assimilātur coronis luminarium.cap. viiij.

¶ Baptismus assimilat fonti pp septē.x.

Beatitudines q̄ enumerantur in sermone domini in monte.cap. xi.

Bonitas ⁊ malitia humane vite multȝ pueniet ex exercitio ⁊ ocio psone. xij

¶ Charitas assimilat soli pp sex. xiij

Caro in mundo vt vt in pluribus spiritui p̄ualere ⁊ esse fortior in eo.cap. xiiij.

Concupiscentia carnis assimilatur nebule propter septem.cap. xv.

Cōpunctiōes ⁊ inspiratōes sancte:ȝ isint nobis principalr adeo tm̄ cooperante libero arbitrio.cap. xvi

Conuersio peccatoris assimilatur qnq; cōuersionibus corporum que methaphorice in scriptura traduntr.cap. xvij.

Corp⁹ hūanū assilat nebule pp tria xviij

Christus assimilat soli.qr sol excedit oia luminaria celestia corpea in q̄ttuor. xx.

Cupidi de terrēis similes sūt vallib⁹ .xix

Christiani iudei ⁊ saraceni differēt ad modum planetarum.cap. xxij.

¶ Discordia siue guerra assilatur grandini propter quinq;.cap. xx.

Diuitie huius mundi assimilāt montibus hyperboreis propter tria.cap. xxi.

Doctores sancte ecclesie sunt similes illis stellis q̄ dicuntur hyades.cap. xxij.

Doctrina christi vera mentes credentiuȝ purificat.cap. xxiij.

Dona septem spiritus sancti assimilantur septem planetis.cap. xxiiij.

¶ Ecclesia christi assimilatur firmamēto propter septem.cap. xxv.

Electi dei repsentāt in constellatiōe illaꝝ stellarum q̄ vocantur pletades propter quattuor.cap. xxvi.

Elemosynarius ⁊ misericors similis est monti oliueti. xxvij

Exaltationem superboruȝ semper sequitur detectio.cap. xxviij

¶ Feruor penitentie vel fidei suscitat furorē fortē ⁊ persecutionē diaboli. xxix.

Fortis memoria repsentatur in cinere triplici ratione.cap. l.

Fides assimilatur riuo:qr fluit a fonte.i. a dño perenfluxū reuelatiōis. xxx.

Fructus spūs assilari pōt signis celi. xxxi.

¶ Gloriam eterne beatitudinis repsentat celum empyreum.cap. xxxij.

Gratia gratum facies assimilatur primo mobili propter quattuor.cap. xxxiij.

Gratie gratis date assimilantur circulis celestis sphere.cap. xxxiiij.

¶ Hereticorum vita assimilatur antris terre propter quinqȝ.cap. xxxv.

Humilitatis gradus assimilari possunt circulis planetarum.cap. xxxvj.

¶ Incarnatio filij dei assimilatur rori siue orationi. xxxvij

Inconstans homo assimilatur mercurio cap. xxxviij.

Ignorantia vel error ratiōis inducit peccatum sicut eclypsis solis inducit terremotus.cap. xxxix

Ira dei quanta super peccatores in fine apparebit.cap. xxx.

Ira humana duplex est.cap. xxxi.

Iustitie eīlitatē seruare docet nos.xxxij

¶ Lachrymarum compunctio assimilat aque propter septem. xxxiij.

Lasciuus hō similis est capo. xxxiiij.

Lingua maledica ē cā diuisionis amicitie

ſic terremotꝰ ē cā ſciſiõis fre.cap. xxxxv
Loca diuerſa adaptāt homines ad diuerſas opationes.cap. xxxxvi.
Luxuria aſſimilaſ igni.cap. xxxxvij.
¶ Maria mr̃ dñi aſſilaſ ſoli.cap.xxxxviij
Miſerie ⁊ tribulatiões preſentis vite aſſimilãtur aquis.cap. xxxxviij.
Mundus ē locus obſcurus.qꝛ obſcuraſ ad modum aeris fumo vaniſaſ.pulvere cupiditaſ⁊ nebula carnalitatis.cap. .l.
Mutaſ hõ ſex modis ſpũaliter ꝟ qõ ſex modis mutaſ res corporaliter. lij.
¶ Negocia ſecularia aſſimilãtur receptaculis aquaꝝ ⁊ hiatibus ingentibus que ſunt in corpore terre.cap. lij.
¶ Obedire ſupioris mandato ⁊ cõſentire prudẽtioris ꝯſilio ꝟ hõ celerius. liij.
Ordo fratrum predicatorum ſimilis eſt monti libani.cap. lv.
¶ Paſſio xp̃i aſſimilaſ monti moriã. lvi.
Patienter ſuſtinere grauia ⁊ nõ ꝓturbare ex eis docet nos terra.capi. lvij.
Peccatũ aſſimilaſ igni triplici rõne. lviij
Peccator aſſimilaſ lune ꝓp ẽrtnor. lviij
Penitentia aſſimilaſ tonitruo ꝓp ſeptem que ſunt in generatõe ipſi⁹ tonitrui. lx.
¶ Penitentes aſſimilãtur planetis. lxi.
Perſeuerantiã in bono incepto nõ tenentes aſſimilãſ duabus ſtellis : que dicunt caput ⁊ cauda draconis.cap. lxij.
Prelatus perfectus debet habere condiciões iouis quo ad quattuor. lxiij
Preſeruatur aia a peccati corruptõe:ſicut correra pſeruant a putrefactione. lxiiij.
Principatus ſecularis dominij ſimilis debet eſſe orioni quo ad quinq;. lxv.
Proſperitas mũdi aſſilaſ fumꝰ. lxvi.
¶ Prudens homo aſſimilaſ monti oliueti.cap. lxvij.
¶ Religio aſſimilaſ cauerne imo diuerſe cauerne diuerſe ſunt religiones. lxviij.
¶ Sancti viri aſſimilantur celis quo ad quinq;.cap. lxviij.
Sapientia ſanctorum aſſimilatur luci propter quattuor.cap. lxx.
Solitaria ⁊ heremitica vita aſſimilaſ heremo:ſiue ſolitudini. lxxi.
Spiritus malignus aſſimilatur vento a/quilonari.cap. lxxij
Spiritusſanctus aſſimilaſ igni. lxxiij.
Status hominis in vita ſpirituali diſtinguitur ad modꝰ anni.cap. lxxiiij
Superbia eſt ſimilis marti.cap. lxxv.
Superbia aſſimilatur montibus. lxxvi
¶ Temperantia aſſimilatur mercurio ꝓpter tria. lxxvij
Tentatur fortius ⁊ frequentius penitẽs ꝙ peccatores.cap. lxxviij
Timere debent ſancti viri ꝙdiu ſunt in carne ꝙtumcunq; videantur ſpiritu ferventes.cap. lxxviij.
Tribulatiões ⁊ amaritudines ⁊ quecũq; concuſſiones amicos dei nõ diſſoluunt. ſed fortiores faciunt. lxxx.
¶ Trinitas diuinaꝝ pſonarum in vnitate eſſentie repreſentatur generaliter in omnibus creaturis.cap. lxxxi.
¶ Verbũ dei aſſimilaſ lumini. lxxxij.
Virginũ ſanctaꝝ perfectio aſſimilaſ circulo galaxie ꝓp quattuor.cap. lxxxiij.
Virtutũ pfectio dr̃ ſimil arcturo. lxxxiiij
Virtuoſi aſſilaſ ſtellis quo ad tria. lxxxv
Vita hominis naturalis ſeu corporalis aſſimilatur vmbre.cap. lxxxvi
Vita hois moraſ.ſiue bõe ſiue male diſpoſitionis ſit ſicut aqua ſit boni ⁊ mali ſaporis. lxxxvij.
Vita hois ſpũalis aſſilaſ vẽro. lxxxviij.
Vicia capitalia.que ſunt ſeptem.aſſimilantur ſeptem planetis.cap. lxxxviij
Voluptuoſus hõ ſimilaſ ẽ ſaturno. lxxxx.
¶ Zelus dei aſſimilatur aeri qui ꝟ tres regiones. cap. lxxxxiij.
¶ Capitula libri ſecundi.
¶ Amatores dei aſſimilantur lapidibus ꝓpter octo.cap. .i.
Anima debet aſſimilari vitro. ij.
Auaritia aſſimilatur onycino. iij.
¶ Boni viri aſſimilantur marmoribus. quia marmor alijs lapidibus eſt ſolidꝰ compactius vtilius ⁊ pulcrius. iiij
¶ Charitas aſſimilatur bitumini. v.
Contẽplatio aſſimilatur ſaphyro. vi.
Cõfeſſores ⁊ ꝓcipue virgines aſſilaſ margaritis. .vij.
Correptio deliquẽtis ꝟ eẽ ſimilis lapidi

q dicitur cos. cap. viij.
¶ Dilectio vere amicitie assimilat calci. viij.
¶ Eloquẽtia assimilat cri. cap. x.
Eucharistie sacramẽtũ assimilat lapidi: q dr diaclites q est pallid⁹ lucẽs. cap. xi.
¶ Fides christiana assimilatur lapidi carbunculo. cap. xii
¶ Gratia dei assimilat iaspidi. cap. xiij.
¶ Hũilitas assimilat magneti. xiiij.
Humiles homines assimilãt celidoniis. xv
Hypocrita assimilat auricalco. cap. xvi.
¶ Ignẽ gehẽne inextinguibilẽ q sẽp durabilẽ esse non est incredibile q pcipue p diuinam potentiaz. cap. xvij.
Justitia hũ rgẽtiũ assimilat ferro. cap. xviii
Justorũ vita assimilat electro. cap. xviij
¶ Luxuria assimilat Sulfuri. cap. xx.
¶ Maria mr dñi assimilat Calcedõio. xxi
Misericordia assimilatur illi lapidi. qui vocat irris. cap. xxii.
¶ Opus bonum assimilat illi lapidi qui dicit alabãdina. cap. xxiij.
¶ Patientia assimilat auro. cap. xxiiij.
Penitẽtia est omniũ vitiorũ capitaliũ q̃ sũt septem ex pulsiua. Et iõ assimilantur saphyro ei⁹ vtutes. cap. xxv.
Pentiens dz assimilari adamãti. xxvi.
Predicator debet cẽ simil argẽto. xxvii
Prudentia assimilat Jacincto. xxviij.
Purificatio cordi assimilat Corallo. xxviiii
¶ Querendus est christ⁹ sicut topazius siue topazion. cap. xxx.
¶ Sancti viri assimilãt gẽme. cap. xxxi
Sapientia assimilatur auro quadruplicatiõe. cap. xxxij.
Sapientia vel scientia humana assimilãt lapidi siue gẽme q̃ dicit achates. xxxiij
Sobrietas potus assimilat lapidi qui dicitur dionius. cap. xxxiij
Supbia assimilãt argẽto viuo. cap. xxxv
¶ Temperantia assimilat stãno. xxxvi.
Timẽs deum assimilat berillo. xxxvij.
Tribulatio assimilat plũbo. cap. xxxviij
¶ Virginitas assimilat lapidi illi q vocatur asterites. cap. xxxviij.
Virtutes septẽ assimilant septem speciebus metallicis. cap. xxxx.
¶ Capitula libri tertii.

¶ Abdicatio temporaliuz assimilat putationi arborũ. cap. i.
Abiecti a mũdo recolligũt a deo. cap. ii
Abstinẽtia assimilat arbori que dicitur agnus castus. cap. iii.
Aduersitas mundi plerũque hominẽ ad seipsũ reducit sicut ꝓsperitas ecõuerso educit homines a seipso. cap. iiij.
Amoris diuini ignis conseruat in asperitate carnis q humilitate mẽtis. cap. v.
Auaritia assimilat cepe. vi.
¶ Bon⁹ hõ assimilat arbori bõe. cap. vii.
Boni a malis vel etiã inter se iuicẽ differũt moralit: sicut differũt inter se plante naturali. cap. viij.
¶ Charitas assimilat radici. cap. viiii.
Caro humana assimilat feno. x.
Castitas cõtinẽtie assimilat cynãomo. xi
Contẽplationis q orationis cõtinuatio aiaz i meli⁹ ꝓficit q a casu pci ꝓtegit. xii
Cor hominis spiritualis debz assimilari radici. cap. xiii.
Correctõ seuera peccati assimilat carduo. xiii
Cupiditas assimilat radici. cap. xvi
Christus assimilatur illi herbe q̃ dr dragontea. cap. lxxxv
¶ Deuotio assimilat oleo. cap. xvi.
Dignitatis status quãto altior tanto aduersitatibus q molestijs plenior. xvii
Diuine assimilant spinis. cap. xviii.
Doctria sacre scriptur assimilat appio. xviiij
¶ Elemosyna assimilat cardamomo. xx
Eloquentia sapientiũ assimilat frondositati arborum. cap. xxi.
Exhortatio adbñ faciẽdũ vl ad malũ dimittẽdũ diuersimode fieri dz ꝑz diuersã q̃litatẽ eorũ quos hortari opz. xxii
¶ Feruor diuini amoris auget ex afflictiõe carnis q abũdãtia duotõis. xxiii.
Fides assimilat amigdalo: qa amigdal⁹ ẽ añ oẽs arbores floritiua oib⁹. n. arborib⁹ prior se florib⁹ vestit. cap. xxiiij.
Fili⁹ liez fit a pre ꝑz nãz ñ tñ dz imitari ei⁹ malitiã. cap. xxv.
Fortuna assimilat feno. cap. xxvi
¶ Gratia dei assimilat oleo. cap. xxvii
Gule delitias nõ introdurit natura: sed. voluptatis culpa. cap. xxviii

Tabula

¶ Humilis homo ⁊ dulcis ferocitatē mitigat hoīs supbi ⁊ crudelis.cap. xxviij
Hipocrita assimilaf arūdini.cap. xxxii.
¶ Inconstās hō assilaf sicomoro. xxx
Intentio assimilaf radici. xxxi.
Justus assimilaf palme.cap. xxii.
¶ Lachria pēitētis assilaf succo aloe.23.
¶ Mali homines assimilanf zizaniis.35.
Mansuetus nō ꝓbaf cui nulla iniuria dicti vel facti irrogaf.cap. xxxvi
Maria maf dñi assimilaf cedro.xxxvii.
Martyres assimilaf palmis.cap.xxxviii.
Misericordia assimilaf oleo triplicit.39.
Mors hominis assimilaf colloquintide que est agrestis cucurbita. xl
Mortuus mūdo ⁊ i humilitate fundaf⁹ tribulatiōes ⁊ aduersitates nō metuit: quia et n nocēt.cap. xli.
¶ Opa bona ñ st ostendenda sz ꝑ us occultanda.cap. xlii
Opa priuz assilanf fructib⁹ arborꝫ. xliij.
Opera ꝓficentiū in vita spūali assimilaf fructib⁹ hītib⁹ pyramidalē figurā.xliiij
Opera contēplantiū ⁊ pseuerātiū assimilantur fructibus maturis. xlv.
Opera docentiū assimilanf situationibus fructuum in arbore.cap. xlvi.
Oratio assimilatur gutte. xlvii.
Opera mala assimilantur malis ⁊ illauda bilibus fructibus.cap. xlviii.
¶ Passionis christi meditatio feruida remouet diuini amoris ipedimēta.xlviij.
Pacientia assimilatur cappari. l.
Pauper spiritu assimilatur abiecto li.
Pcōr ē ꝑ nāz bon⁹ sz ꝑ culpā malus. lij.
Peccatū assimilatur absinthio. liij.
Pena inferni assimilaf ramno. liiij.
Penitentes assimilanf arboribus medicinalibus siue aromaticis.cap. lv.
Penitentia assimilatur arbori. lvi.
Plia diuersis vtilibus ꝓficif:sicut arbor siue planta diuersis ptib⁹ integraf. lvij
Plie opa q̄to magz st hūlia ⁊ austera ⁊ ꝓfugitiua tāto magis valēt ꝫ pcā. lviij.
Perficere nō pōt bonū ꝓpositum homo stando in seculi vanitate.cap. lviiij
Perfecti viri assimilanf git.qō est gen⁹ legumunis colore nigꝫ q̄litate ꝓpriū. lx
Pacientia assimilatur amomo. lxi
Perseuerantia assimilaf lauro. lxi.
Prelatus dz esse similis malo. lxij.
Proficere si velit hō impfectus ⁊ crescere in spū dz pfectionib⁹ adherē. lxiij.
Prosperitas tpālis assimilaf fabe q̄ hūorē grossū ⁊ iflatiōez gignit stōacū ledit grossū ei⁹ sanguinē facit ⁊ fumū q caput offē dit ⁊ sōnia terribilia ⁊ vana iducit.lxiij.
Pulchritudo anim assimilatur pulchritudini arboris.cap. lxv.
¶ Religio assilaf pice q̄ ē pini fruct⁹.lxvi.
Religiosus debet esse similis anisо quod est herba.cap. lxvij.
¶ Saluti ⁊ pfectioni ꝓprie debet homo primo intendere.cap. lxviij
Sanguis christi assimilatur opobalsamo. i liquori balsami.cap. lxix
Sancti viri assimilanf floribus. lxx.
Scientia humana assimilatur illi herbe q̄ dicatur fumus terre. lxxij.
Scriptura sacra nutrit nos i vbis ⁊ edificat i exēplis ⁊ purificat i mēoriis.lxxiij.
Societas sanctoꝝ virorum multum ꝓdest homin peccatoꝝ.cap. lxxiij.
Spūalis hō nō dz vacare ocioꝝ vno bono ope ꝓpleto dz ad aliud se pare.lxxv.
¶ Tactus lasciui ⁊ dissoluti concupiscentiaz excitant ⁊ inflamant.cap. lxxvi
Timor dei assimilaf feniculo. lxxvij
Tribulatio assimilaf celidonie. lxxviij.
¶ Verbum dei assimilaf semini ꝑm illud luce.viij semē ē verbū dei.cap. lxxviij.
Virginitas assimilaf cedro.cap. lxxx.
Virtutes assimilāturalleis. lxxxi.
Virtuosi homies differūt a viciosis sicut plāte siue arbores masculie a fēminj. 82
Vicia assimilanf alleis.cap. lxxxij
Vita prelās hūana assimilaf flori.lxxxiij.
¶ Zelus carnalis ⁊ matrimonialis q ē inter ꝓiuges assimilāf cepe marino.lxxxv.

¶ Incipiūt capitula libri quarti.

¶ Abiecti ⁊ despecti a mundo suscipiūf ⁊ nutriunf a deo.cap. i.
Abscōdere dz hō opa bōa sua.vt ñ illa diabol⁹ ꝑ ianē gloriā ⁊ ostētōez corrūpat.ij
Abstinētia discreta a cibis liberat hoiem

q̃ putredine ꝛ ardore libidinis. iij.
Abūdãtia ꝓsperitatis fẽtire ꝓhibet vul-
nera mentis. ca. iiij.
Accidie vicium ꝛ cõcupiscentie estus ma-
xime nocent anime. cap. v.
Actiua vita freq̃ntiã hoiuꝫ ꝛ societatẽ re
gnit: ꝓtẽplatiua vo solitudiez diligit. vi.
Adulatores seu heretici qui suauibus v̄-
bis ac oculcibus quosdã simpliciores se-
ducunt: quibusdam marinis beluis pos-
sunt assimilari. cap. vij.
Amicus qui ꝓp utilitatẽ est assumptus tã
diu honoratur vel in precio habetur q̃p
diu vtilitas durat. cap. viij.
Auaritia reddit homies insociales ꝛ cru
deles non solũ ad extraneos sed etiam
ad suos domesticos. cap. viiij.
¶ Blasfemantes deum vel sanctos simi
les sunt cornicibus. cap. x.
Boni ac virtuosi viri assimilantur api-
bus quo ad tria. cap. xi.
¶ Cantica diuine laudis ꝛ ecclesiastici of-
ficij si cũ deuotiõe cordis ꝛ mentis attẽ-
tione fundant: delectãt ẽt angelos: sicut
cãtus ꝛ armonie hoium. cap. xij.
Carnales hoies sũt vulturib⁹ similes. xiij
Cogitationes terrene faciũt incidere ani-
mam in laqueum diaboli. cap. xiiij
Coniugij honestatẽ querere ꝛ seruare do
cent exempla auium. cap. xv.
Contẽplatiua vita ꝛ aspera abstinentia si
gnant in illis piscibus seu natãtib⁹ quo-
ruꝫ esus cõcessus est in lege moysi. xvi.
Continentia castimonie confert ad longi-
tudinem vite. cap. xvij.
Conuersio nõ est differenda. cap. xviij.
Cor hominis prius est innouandũ ꝛ de-
uotarum orationum odoribus imbuen
dum q̃ intra sui thalamum possit susci
pere deum. cap. xix
Crudeles homines ꝛ raptores cõiter mo
riunt famelici ꝛ mendici. xx.
Curiosi ꝛ ꝑsumptuosi perscrutatores cu-
licibus assimlãtur. cap. xxi.
¶ Diabolus assimlat buboni. xxij.
Diligentibus ferueẽt oleũ nõ obsunt: sed
potius ꝓsunt quecũq; aduersa. xxiij.
¶ Doctrina ꝛ factoꝝ ꝑdicatorũ eripit ho-
mines a deceptionib⁹ demonũ. xxiiij.
¶ Elemosynas pauperib⁹ ꝓpter de supflu
is facere docet exemplũ aquile. cap. xxv.
Exaltat aliquãdo diabol⁹ hominẽ vt in
altitudie dignitatis frangat. quẽ in hu
militate supare nõ potuit. xxvi.
Exemplũ humilitatis ꝛ patiẽtia christi cõ
tra omnes aduersitatis ꝓcellas animũ
fortem reddit. cap. xxvij.
Exempla mala prelatorũ si foueãt corrũ-
pũt ꝛ inficiũt mores subditoꝝ. xxviij.
¶ Feruor deuote mentis insurgentes tẽ
tationes expellit qõ patet exẽplo vultu-
ris cap. xxviij.
Filios cẽ pios circa parẽtes ꝑcipue i sene
cta vl ỏbilitate coꝝ docẽt nos aues cor-
uini generis. cap. xxx
Flagellũ tribulatõis ꝛ afflictionis aliqñ
ẽt terrenos ꝛ lasciuos ꝙuertit i fructuo
sas spirituales vitas. cap. xxxi.
Fraudulentia demonuꝫ vel hereticoruꝫ
assimilatur ꝑdicti. cap. xxxij.
¶ Garul⁹ ꝛ gulos⁹ hõ affilat graculo qõ
patet ex eius cantu. cap. xxxiij.
Gratia celesti nõ reficit anima nisi q̃diu ẽ
a peccatꝭ mũda qõ ꝓz exẽplo coruoꝝ. xiiii
Gulos⁹ ꝛ vẽtri ỏdit⁹ ociosꝰ ẽ ꝛ ad contem
plandum ineptus. cap. xxxv.
¶ Hereticꝰ vel hipocrita sicut decipiunt
alios ex aspectu sanctitatis simulate: ita
quoq; eos subuertunt ex affectu false
doctrine seu locutionis falsitate. xxxvi
Hypocrita assimilatur structioni. xiiij.
Humilitatis virtus nascitur in spiritu
dum infirmitas ꝛ corruptio carnis ad
memoriaꝫ reuocatur. cap. xxxvii.
¶ Inconstans ꝛ leuis homo similis est
aui incarcere que quiescere nõ põt: sed
semper per capiolaꝫ currit modo huc
modo illuc. cap. xxxviii.
Ingratitudo filios etiaꝫ excludit a pater
na hereditate. xxxix.
Inertes ꝛ gulosi sunt dure castigandi ꝛ a
sue gulositate cohibendi. cap. xl.
Innocentium persecutores crudeliores
sunt beluis marinis. cap. xli.
Inobedientie culpam esse acriter punien
dam exemplo sui apes ostendunt. xlij.

Inuidus abscondit bona ne alius inde fructus habeat ẽt si illis ipe ñ indigear. 43
Ira siue odius primi tollit dulcedinem mãsuetudinis ẽt vitas mẽtis. xxxv
Judicãdus nõ ẽ anim⁹ hominis ẽm apparentiã carnis qa q qñq est despectus in corpore magnus est i vtute. xxxvi.
¶ Lachrimas cõpũctionis sequit pugna tentationis cui apponendus est clamor orationis.cap. xxxvij.
Laus diuina tanto clarior est ẽt laudabilior quãto ex feruẽtiori ẽt pulcriori mẽte procedit.cap. xxxviij.
Ludi hominus ẽt chorearũ saltus inordinati cõiter sunt presagiũ vel causa exitus mali.cap. xxxviij.
Luxuriosus qui impedire conatur i muliere cõceptionẽ plus vt securi⁹ vel diuti⁹ libidini vacãt possit filis ẽ panõi. l.
¶ Mali aliquando assimilant columbis ẽm illud factus est effraim quasi columba seducta osee. vij.cap. li
Monaci ẽt solitarij assimilant piscib⁹. lij
Mortis ẽt iudicij timorosa mẽoria fine cõsideratio ds nobis p occul'ingit cẽ. liij.
Mundiciã mentis quã ds hõ diligẽ exemplo suo apes ostendũt.cap. liiij
¶ Negligentia ẽt pigritia anie aliquãdo expellit flagello pcussiõis vnie ẽt quãdo qs subtractiõe tẽporalis substãtie qõ ps exẽplo aquile.cap. lv.
¶ Offerre ds homo religiosus seipũs totũ deo.s.corp⁹ p castitatẽ ẽt aniũs per charitatem.cap. lvi.
Occupatõ aliqua licita vl'nõ piculosa hominibus tentatis vel ad male agenduꝫ accẽsis danda est.cap. lvij
Opa meritoria ñ pñt ab aia exire sine fide ẽt dilectione: qõ patet exẽplo aquile. lviij
Opera remissa ẽt molia licet sint laborio satũ parus sunt fructuosa qõ apparet per exemplũ in miluis.cap. lviiij.
¶ Pauper sicut in hoc mundo cõtẽnuntur: ita i alio glorificãf. ſs diuites eõ. lx.
Pacem cõem pturbãtes ẽt mutue societatis dulcedinẽ auferre volentes omnino esse cohibendos vel ab ipso congregationis collegio remouendos. lxi.
Peccatum assimilatur pisci ephymere q nascitur sine coitu.cap. lxij.
Peccatores assimilant piscibus: q ita nãturaliter sunt gulosi ẽt ad cibum auidi: p nõ aduertũt laqueus siue hamũ. lxiij
Pnie feruor ẽt hũilitas peccatorẽ mortuũ resuscitãt: qõ oñdit exẽplo fenicis. lxiiij
Penitẽtes qui tepide ẽt otiose viuũt facilius ad putredinẽ peccati redeũt. lxv.
Peregrinos ẽt viatores cẽ in suo itinere pia charitate iuuãdos milui oñdũt. lxvi
Perfecti vi assilãt optimis piscib⁹. lxvij
Perseuerãtia i bono ope est hñda ẽt multiplicitas siue varietas opis est plerũq; vitanda: ẽt hoc exẽplo apis. lxviij.
Piguedo aie iterior p ipsã pẽurie aspitatẽ auget ẽt p abũdãtie vbertatẽ minuit. lxviij
Predicatores ẽles cẽ õbeãt i vita ẽt doctrina ẽt prudentia oñdit in auibus. lxx.
Predantes alios efficiuntur ipsi frequẽter preda aliorum.cap. lxxi.
Prelatus ds õ subditis velut õ spũalib⁹ filijs diligẽtissimã hẽre atgerere curã. lxxij
Presumptuosi ẽt superbi sẽp altiora sequũt prudentes ẽt humiles ad congrua sibi tendunt.cap. lxxiij.
Prosperitates diuitũ hoĩus ẽt pcõp assimilant cuidã aui q̃ bubo dr.cap. lxxiiij.
Prudens hõ tpa diuidit: qi ptẽ gete mẽg ptẽplatõi ẽt oroni. ẽt ptẽ necessitatib⁹ cor pisp actõis laborẽ distribuit ẽt pcedit. lxxv
Pugnãdũ ẽ contra diabolum. sicut piscis contra cocodrillum.cap. lxxvi.
¶ Religionẽ intrare volẽtes vel statũ mutare q̃rentes illã religionẽ vel statũ magis eligere debent q magis cõpetit corus dispositõi ẽt ꝺitõi ps exẽplo auiũ. lxxvij
Renouat aia spũaliter sicut aqla. lxxviij.
¶ Sancti ẽt perfecti viri assimilantur columbis ẽm illud Jsa. viij.cap. lxxviij.
Sapientiã celestẽ nõ põt pcipe nisi mũd⁹ a sordib⁹ culpe. ps p exẽplũ i apib⁹. lxxx.
Spiritussanctus in columbe spẽ apparuit in christi baptismo.cap. lxxxi
Spũales vi similes sũt piscib⁹. q̃ aliq i solo mari viuẽtes alii i stagnis ẽt fluuijs commorantes.cap. lxxxij.
Subditi qualiter se habeant ad prelatus

Cum ostenditur exemplo apum. lxxxiij
Superbi assimilant locustis. lxxxiij
¶ Tentationū laqueos cum hō aduertit
dz sagaciter fugere ꝛ ab earum occasio-
nibus se velociter elongare. lxxxv.
Tyrannū assimilat aquilis. lxxxvi
Tribulationū ꝛ tētationū ipet⁹ meli⁹ ꝙ ser
uat iustos ꝙ ꝙ solatiōuz applausus. 8 ꝛ.
Verbo dei aīa nutrit ꝺz illud. Deut. i. 88.
Vetule quedam mulieres inueniunt cor
nicibus similes. cap. lxxxix
Vidualis continentia qualiter sit seruan
da turtures ostendunt. cap. xc.
Vie pcōz st̄ similes vijs auiū i volādo. xci
Virginitatē carnis seruare cū fecunditate
spūali docemur exemplo apum. xcij.
Virtutes cardinales docent nos habere
exempla hirundinum. cap. xciij.
Vita spūalis hoīm proficit ꝛ ꝑficitur. si-
cut vita volatiliū. cap. xciiij.
Vicia diuersa iudeis i lege moysi sub figu
ris diuerso ꝙ volatilū ꝓhibita fuer. 9ꝭ
Voluptates ꝛ supfluitates exēplo aquile
abīcere docemur. cap. xcvi
Vsura assimilat plume siue pēnis aqle: q̄
hīt quēdā virtutē corrosiuam. xcvij
¶ Xp̄s prefiguratus fuit in passeribus: q
offerebāt in purificatōe leprosi. xcviij.
¶ Capitula libri quinti.
¶ Abstinentia in pluribus hoībus iram
vel impacientiā generat. cap. j.
Accidie tentatio similis est morsui canis
rabidi. cap. ij.
Aduersitas hoībus supbis ꝛ aridis ma-
gis prodest q̄ ꝓsperitas. iij.
Afflictio carnis indiscreta plus obest aie
q̄ prosit vt ꝑz exemplo taxi. iiij.
Ambitio fic tz hoiez in sta u piculoso. vt
ipz pp piculum dimittere nō velit. v.
Amicus fraudulentus qui solum vtile si
bi intendit deficienti vtili efficitur ali-
quando inimicus. cap. vi.
Amor spūalis trahit ad superna: sz amor
ialis ꝛ carnalis trahit ad terrena. vij
Anima quāto ē humilior ꝛ ab amore ter
reno magis vacua tanto est in spūalib⁹
exercitus magis ingeniosa ꝛ oposa. viij.
Armatura spūalis hoīum assimilat arma
ture hāli aialium terrestriū. viij
Auaritia assimilat sanguisuge q̄ os triangu
lare hz ꝛ fistulaz in ore cū q̄ sanguinē bi
bit ꝛ carni applicata sanguinē sugit. x
Beneficientie obsequijs delinitur feritas
mentis exēplū in elephantibus. xi.
Blanditores assimilant scorpiōi qui blā-
diendo incedit. sz cauda ferit. xij.
Bonitas ꝛ malitia hoium dependēt mul
tum ex loco vbi morātur. ꝛ ex societate
cum qua cōuersantur. ꝛ exercitio i quo
occupantur. cap. xiij.
¶ Charitatis fraterne legem iplere casto
res nos docent. cap. xiiij.
Carnalis homo assimilatur herindi ser-
penti. qui moratur in aqua: a quo pcussi
obrigescunt in hydropisim. xv.
Caro nostra assimilat vacce. xvi.
Castitas hoīs assimilat castratōi bouis. xvij
Cautelis ꝛ circumspectionibus multi: sā
cti viri abundant maxime in exteriori-
bus. ꝛ similes sunt pantheris. xviij.
Cecitatem mentis fugare nos docet la-
certa. cap. xix.
Cibus spūalis doctrine qualiter sit reci-
piendus ondit exēplo cameli. xx.
Claustraliū vita assimilat tortuge. xxi.
Confiteri ꝛ purgari peccata canes docēt
qui q̄n infirmant comedūt radicē cuius
dā herbe vt euomāt ꝛ sic curant. xxij.
Confidentia sanctorum virorum non est
in exteriori apparatu. sz in interiori spi
ritu ꝛ in xp̄i auxilio ꝛ virtute. xxiij
Compassionem ꝛ auxilium dēt homines
impendere ei qui cecidit in peccatuz vel
in aliquod graue infortunium ꝛ similes
sunt elephantibus. cap. xxiij.
Compunctionis humilitas repellit ten-
tationum saglitas. cap. xxv.
Conscientie sue domum debet homo q̄-
libet edificare. cap. xxvi.
Contemplatio ꝛ oratio congruit ꝑ simili-
tudinē hirationi aialiū terrestriū. xxvii.
Contritio humilis trahit de corde pec-
catoris venenum. cap. xxviij.
Cordis viciū diabol⁹ sup oia diligit vt ip
sū nutriat: iterdū oia vicia extinguit. xxix
Crudeles hoies st̄ similes canib⁹ q̄ pcussū

cane ⁊ vlulatē oēs lacerāt ⁊ psequūt.xxx
Crux christi diabolum ligauit ⁊ eius virtutem prostrauit.cap. xxxi.
Cupiditas auaritie pducit ad ifitū aie. 32
Cura ⁊ occupatio tpalium multa euacuat hominē a virtute interiori. xxxiii.
Curiositas nouitatū est instrumentū diaboli ad animas occidēdas. xxxiiii.
¶ Delectatio peccati occidit mētem: sicut potus murem.cap. xxxv.
Desideria cordis bōa tūc hnt efficatiā ⁊ pducūt ad bōa qñ sūt charitate iformata.36
Detractor assimilat serpenti. xxxvii
Deuoti hoies ꝯto magis a se remouent delectabilia carnis:tanto magis pficiūt in bonitate ⁊ sapore mentis xxxviii
Diabolus assimilatur draconi. xxxix.
Dignitas ⁊ infirmitas hominis cognoscitur ex animalibus brutis. xl.
Diligē dz hō oēs hoies ⁊ pcm odire. xli.
Doctrinas sāctoꝝ ōbem⁹ diligenter querere ⁊ i eis delectari ⁊ imorari.cap. xlii.
Dolosus homo assimilat migali qđ est aial dolosum.cap. xliij
Dōuz mētis sue dz hō solicite edificat.xliiij
Dure mentes nō emēdant flagellis. xlv.
¶ Electi assimilātur ouibus.cap. xlvi
¶ Euangeliste fuerūt christi equi. xlvij
Excōmunicatio assimilat morsui canis rabidi:qa oia aialia morsa a cane rabido efficiūtur rabida ⁊ furiosa.cap. xlviij
Exēpla sāctoꝝ q a gra ceciderūt ⁊ postea resurexerūt sūt alij valde pficua. xlviij.
¶ Fatu⁹ nō est sociādus sapienti.cap. l.
Feruor spūs cōsūit lasciuiā carnis sic feruor nālis caloris consumit piguedinem corporis.cap. li.
Ficte penitēs similis est borati. lij.
Fides ad inuisibilia querenda nos trahit que tñ itellect⁹ viatoris nō capit.liij
Filios debere parentibus obsequia pietatis impendere.cap. liiij
¶ Gra spūsācti assimilat mēbro radicali.lv
Grates esse benefactorib⁹ exēplū pāthē nos doczꝫ cuius sit bestia valde seua suis būfactoribus nullatenus ē ingrata.lvi
Gulos⁹ hō assimilat vrso qa idifferent oia comedit vñ pfructib⁹ arbores asēdit: cācros ⁊ formicas pmedicia cōedit.lvii
¶ Habentes abūdātiam temporaliū assimilant pinguibus animalibus. lviii
Hoies tā bōi qm mali assimilant aialibus terrestribus. lviiij
Honestatē ⁊ pudicitiā opis cōiugalis elephantes ꝓseruare nos docentī quibus est pudicitia admiranda.cap. lx
Humilis homo assimilatur damule.i.filiastre caprē q est aial timidū ⁊ imbecille neqz scit se defendēre nisi bñficio fuge.lxi
¶ Ignis inferni post diē iudicij humana copa cruciabit:⁊ tñ nō occidet neqz cōsumet neqz icinerabit.cap. lxij.
Incestū abhorere equ⁹ docet q maternū coitū sūme refugit.cap. lxiij.
Incōstans homo similis est hiene cuius nā dicit eē vt vna ⁊ eadē sexū mutet vñ nūc masculus nūc femina iuenit. lxiiij
Incōtinentiā cōiugalē euitare cerui nos docēt qm a tēpore cōceptus femine a marib⁹ discedūt dōec a partu purgent.lxv.
Infirmitas corporis aliqñ est medicia cordis:qa.s.cohibz vicia.cap. lxvi.
Ingenū aliqñ plus valet ꝯ vires:qđ pz ileopardo quē leo mirabilit odit.lxvii.
Impaciēs assimilat vrso:ē.n.aial ipaciēs ⁊ iracundū volēs se de singulis vidicare.68.
Impseuerantes:q bñ incipiūt ⁊ in fine deficiūt.similes sūt illis aialib⁹ mōstruosis. qui satyri dicunt:siue fauni. lxix.
Instabil ⁊ icōstās hō assimilat cameleōti.q ē bestia pua diuersa vietatē colōr respsa.70
Invidi sunt similes qbusdaz serpentib⁹ indie:qui statim fugiūt qñ vident florē arbores aromaticas.cap. lxxi
Ypocrita ei quem ledit falsam cōpassionē ostēdit ne ex crudelitate ledere credat ⁊ assimilat cocodrillo.cap. lxxij.
Ira ipellit frequēt hoiez ad picula mortifera pp appetitū vidicte vñ iracūdus est similis aproi.silvestri porco. lxxiij.
Judicandū non est de hoie fm apparentiam sensus exteriorem.cap. lxxiiij
¶ Lachrymis pnie peccata abluere elephantes docent q in noua luna gregatim conueniunt ⁊ in flumine se abluunt ⁊ sic ad locum suū redeunt. lxxv.

Leges hūane files sūt telis araneaꝝ. 76.
Lōganimiter ꝛ patiēter tolerare defectū ꝛ penā quousqꝫ sit tps cōgruū subleuationi onagri nos docēt. 77.
¶ Maria matrē dñi diligere ꝛ q̄rere debēt ēt peccatores ꝛ ad eā recurrere sicut ad matrem misericordie. 78
Mors assimilat cuidā aiali qō dr hiena: q̄ hz vipe collū elephātis dorsuz fingit voces hoiuz in quantitate ꝛ voracitate repzesentat lupum. 79.
Mūdicia mētis signat imūdicia illoꝝ aialiū q̄ pcessa sūt ad esuz in lege moysi. 80
Munera mitigant aium iudicis ꝛ prelati ꝛ frequenter corrumpunt. 81.
¶ Obediētie vel pne onus hūilr suscipe ꝛ patiēter portare cameli nos docēt. 82.
Offerre se hz hō ad dei fruitū eo mō quo aialia in lege Moysi offerebant in sacrificium. capitulum. 83.
Occasiōes pctoꝝ ꝛ tētationū hz hō abscidere sic faciūt elephātes ō dētib⁹ suis. 85
Occultare bonū op⁹ ne illud diabol⁹ per inanem gloriā rapiat elephas docet. 86.
Officiū ecclie solicite ꝛ integre dicē. s. oēs horas diurnas ꝛ nocturnas onagri nos monet exemplum. 87.
Oinatus multerū filis est scitali spēti. 89
¶ Passio xpi pfigurata fuit in imolatiōe pascalis agni. capi. 90.
Patiētia dei ē mollis in sustinēdo: sed severa ꝛ dura in puniēdo: vñ assimilatur terredini: qui terrēdo rodit lignū. xci.
Patiētia ꝛ pseuerātia fac hoiez victo. 91
Peccatores siles sunt illis animalib⁹ mōstruosis que dicuntur satyri. 93.
Peccatum assimilatur cuidā animali mōstruoso simile viso. xciij.
Penitētia lachrymosa facit deū dissimulare peccata. capitu. xcv.
Penitētes assimilant tygridi q ē animal ad modum sagitte in cursu velocissimū varijs maculis distinctum. 96.
Peregrinos ꝛ viatores dirigere ꝛ defendere nos docēt elephantes xcvij.
Perseuerare debet hō ꝛ eē firmus in doctrina bona quam audiuit. xcviij.
Predicator assil'at cani ex eo q: dñz suū diligit sil'r pdicatorem vbi oportet esse amicuz dei. capi. cxix.
Prelatus dz cē silis arieti q: aries dux est gregis ꝛ ouium princeps. 100.
Proficere ꝛ crescere pōt hō virtutibus. q̄diu durat pñtis vite tempus. 101.
Prudētiā docet nos hre erici⁹ tripl'r. 103.
Pueri ꝛ puelle sūt in pueritia bōis ꝛ ogruis operibus ꝛ studijs assuefaciendi exemplo aranearum. 103.
Puritas mētis est inter omnia magis diligenda. capitu. ciij.
¶ Religiosi dñt eē siles dromedarijs. 105
¶ Sancti viri assimilant agnis. 106
Sapiēs hō sil'is est aranee. 107.
Sciētia cū mala vita facit hoies siles mōstruosis aialibus onocētauris ꝛ hyppocentauris. capi. 108.
Scismatici ꝛ heretici sunt siles leunculis qui vterū matris laniant ꝛ ideo non sepe parit capitu. cix.
Solitarij ꝛ contemplatiui q. s. pfecti sunt in vita anachoritica similes sunt capris siluestribus. capit. 110.
Societatē maloꝝ dz fugē q ppositū salus pseq vult ꝛ pcipe exēplo ceruarū. iii.
Studens in sacra scriptura prius dz q̄re sensum litteralem deinde inuestigare sensum spiritualem. iii.
Superbus assimilatur tauro. iii.
¶ Tentationes fraudulētas demonum sancti viri humiliter metuūt: prudēter fugiunt: efficaciter repellūt. cxiij.
Timens inchoare penitentiaz similis est asino. capi. cxv.
Tyrānus similis ē vnicorni: ꝛ similis elephanti in capite ꝛ equo in corpore. 116.
Tribulatio fortis vel predicatio feruida aperit cor peccatoris. 117.
¶ Vanagloria assimilatur tinee. 118.
Virtus fidei bonū ppositum cōcipit hūilitas custodit sed charitas ope pficit. 119
Vita spiritualis pauciorubus indiget q̄ vita corporalis. 120.
Vitia assimilātur scorpionibus nam sicut scorpiones seinuicem pariunt: ita seinuicem occidunt. capi. cxxi.
Voluptas carnis assimilatur amphibene

serpenti.habet.n. duo capita vnū in principio ⁊ aliud in cauda. i.ii.
Diuitarij ⁊ alij q sunt ex iniquo mãmone diuites assimilant pigmeis qui cito crescunt ⁊ cito deficiunt. cxiij.
Xps assimilat rinoceroti.i. vnicorni q̃ h3 vnum cornu in fronte. cxiij
Zelus carnalis.s. viri de pluge facit ruere stultas suspitiões ⁊ crudeles op. cxiij

Capitula sexti libri.

¶ Accidia assimilat melancolie. .i.
Actiui ⁊ contemplatiui sunt filij mandibulis propter tria.capi. ij.
Amaritudo pẽitẽtiũ assi.feli pp septẽ. 3.
Amor charitatis assimilat pedi.sunt enim duo pedes animę qbus ad deum accedit amor dei ⁊ proximi. iiij.
Amor sui inordinat⁹ assimilatur hydropisi propter tria. v.
Angeli ꝫ sint incorporei tñ in figura humani corporis apparere legunt vi.
Aie scrõꝝ virorũ filies sũt puellis. vij.
Appetit⁹ spiritualis nutrimẽti.s. eorum que nutriunt spiritum. viij.
Apostolorum perfectio ⁊ aliorum q̃ secuti sunt eos assimilatur lateri. ix.
Auaritia assimilatur lepre. x.
Auditus interior ⁊ perceptio vbi dei filius debꝫ esse corpori exteriori. xi.
¶ Beatorum q̃ sunt in celo refectio siue satietas assimilatur cene. xi.
Charitas assimilatur dorso pp q̃ttuor.xiij.
Cibo spũali qualiter nutriendus sit spũs ostẽditur exemplo stomachi. xiij.
Cogitatiões assimilãt capilli pp tria. xv.
Contemplatio assimilat somno. xvi.
Cõuersi nouiter ad deũ oꝫ vt gubernent ⁊ foueant ad modũ infantũ nouiter nati.xvij.
Corpoꝝ humanoꝝ ꝯditionẽ ptes capitũ q̃ dñr tpa repũtant quo ad q̃ttuor. xviij.
Cura pastoralis assimilat mamille. xix
Curiositas mẽtis assimilat dolori vtici. xx.
¶ Deuotio assimilat pinguedini. xxi.
Deo in sacra scriptura attribuunt hũana mẽbra ⁊ hoc fit ꝫm metaphoꝛã. xxij.
Dilectio assimilat mento. xxiij.
Diuitie assimilant pillis. xxiiij.
Doctrina spiritualis assimilatur cibo corporali.capitu. xxv.
Doctores sancti assimilant renibus. xxvi.
Dominari laudabiliter subditis det ipsum nomen domini. xxvij.
¶ Fides ecclesie assimilatur gutti siue pelli propter. v. capi. xviii.
Fortitudo virorꝝ spũaliũ assimilat barbe. xix
¶ Gra dei assimilat medulle. xxx.
Gulositas ⁊ voracitas assimilat gutturi. xxi
¶ Humiles assimilant genibus. xxii.
¶ Infectiui aliorum ⁊ incorrigibiles sũt eradicandi.capitu. xxiii.
Infirmitas corporalis interdũ preseruat hominem a peccatis. xxiiij.
Immũdicie spirituales vicioꝝ assimilantur immũdicijs corpalium morborũ xxiv.
Impaciẽtia tollerãdi vel sustinẽdi onera grauia in accidiosis ⁊ voluptuosis. xxvi.
Inuidia assimilat dolori siue putrefac. xxvii.
Justi ⁊ pfecti viri assimilant epati. xxviii.
Juuenũ vicia faciliter corrigũt. xxix.
¶ Labor penitentiũ assimilat labori ⁊ exercitio corporali.capitu. xl.
Loqui q̃liter debeamus labia oñdũt. xli.
¶ Memoria assimilatur ventri. xlii.
Mens hominis assimilat pectori. xliij.
Modestia siue moderatio ⁊ compositio motuum ⁊ motuum exteriorũ corporis assimilatur supercilijs. xliij.
Mors sanctoꝝ assimilat sõno pp tria. xlv.
¶ Obediẽtes debent assimilari cruribus propter tria.capitu. xlvi.
Occasiones peccãdi assimilantur umbilico propter tria.capitu. xlvii.
Opera humana assimilantur manibus propter quattuor. xlviij.
Oratio cum gratiarũ actione h3 similitudinem cum anhelitu. xlix.
Otiositas ⁊ recreatio hoc facit anime q̃ quies facit corpori. l.
¶ Pacientia sanctoũ assimilatur splẽ. li.
Peccatum assimilatur seruo malo. lii.
Peccator assimilatur seruo malo. liij.
Penitentia assimilatur pulmoni. liiij.
Pigritia siue ociũ spiritualium virorum assimilatur superfluo somno. lv.
Principes assimilantur humeris. lvi.
Potestas humana assimilat brachijs. lvii

Potatur anima ad modum corporis tri pliciter.capitu. lviij.
Predicator verbi dei assimilatur ori pro pter quattuor.capi. lix.
Prelatus assimilat capiti pp septē. lx.
Prudentia ⁊ discreto assimilatur odo/ratui ⁊ hoc patet ex quinq;. lxi.
¶ Regimen principantiuz ⁊ prelatorum assimilatur fronti ꝓpter quattuor. lxij.
Religiosi assimilantur dentibus. lxiij.
¶ Sanctorū virorum perfectio repre sentatur in corde. capi. lxiij.
Sapiētia assimilat gustui pp qnq;. lxv.
Scientia hois assimilat naso. lxvi.
Seruorum dei mētes debent eē similes venis.capitu. lxvij.
Sollicitudo ⁊ cura spiritualium assimila tur vigilie.capitu. lxviij.
Spūssanctus tria operatur in aia lxix.
Spōsa xpi debet in se hre illa que ét spō/sa hois vt sit frequens ad orandū ⁊ de/uota quo ad deuz subiecta quo ad mari tum.i.xpi obsequium. lxx.
Superbia inducit ruinam sicut ventosi tas inducit epilentiaz. lxxi.
Tētatio peccati assimilatur incubo.lxxij.
Tribulatio diuina domat ⁊ excludit sup/biā:sicut febris lōga excludit epilētiā.7ȝ.
Tristitia pnie ō peccatis ꝓpetratis assimi latur colere nigre.i.melācolie. lxxiiij.
¶ Verba bonoꝝ hoium debent eē simi/lia lingue.capitu. lxxv.
Virgines assimilantur femoribus. lxxvi.
Virtutes interiores anime quinq; sensi/bus corporis adaptantur. lxxvij.
Vnitas fideliū ecclesie dz esse sicut vnitas mēbroꝝ in corpe quo ad septē. lxxviij.
¶ Xps habz se ad christianos sicut pater ad filios.capitu. lxxix.

Capitula libri septimi.

¶ Angeli quedā de diuinis secretis nob revelant ⁊ quedam nobis occultāt. .i.
Antichristiani qui antichristum sequent erūt similes illis locustis de qbus hētur in visione beati Joā.apochalipsis.9. ij.
Apostoli ⁊ apostolici viri assimilant illis equis qui describunt in visione que ha betur Zacha.i.capi. iij.
Assumptio beate marie assimilatur ꝓpi/q̄tuor vtiliter sublimiter mirabiliter ⁊ honorabiliter.capitu. iiij.
Auaritia assimilat illi amphore vt hētur zacha.v.capitu. v.
¶ Carnales homines assimilātur equis: vt habetur Joānis Apocha.ix. vi.
Confortat deus hoiem ad bene opandū ꝓmittendo premiū ⁊ ꝓfortādo cū. vij.
Contēplatiua vita q̄lis eē debeat oñdit ꝑ exēplū in sōno Jacob gen.xxviij.viij
Corpus xpi sub sacro assimilat illi libro. quē vidit Joā.apocha.v. ix.
¶ Demones assimilant locustis de qbus hētur Joā.apocha.capit.xi. x.
Doctores noui testi assimilant illis aiali/bꝰ q̄ describūtur in pria visiōe Esaie. xi.
¶ Euāgeliste figurati sūt ꝑ illa q̄ttuor aia
¶ Bona spūssancti sunt septēque a septē oppositis vicijs euacuantur. xij.
lia vt hētur Joā.apocha.iiij. xiij.
¶ Fides generat potētiaz vt habeť ex vi sione Joānis apo.viij. xiiij.
¶ Gaudia beatorum signāt vt habetur per visionem Ezechie.i. xv.
¶ Hereses a diabolo ꝓcedūt ⁊ ꝺ hētur in visione Joānis Apocha.viij. xvi.
Humilitas facit sanctos ꝓficere ⁊ cresce/re multipliciter.capitu. xvij.
Hypocrisis quadruplex est.s.platorū cle ricoꝝ religiosoꝝ ⁊ laycorum. xviij.
¶ Inspiratio dei iterior in viris cōtem/platiuis oñditur ꝑ exemplum in visiōe eliphas que habetur Job.iiij. xix.
¶ Maria mater dñi assimilat illi sedi q̄ hť ꝑ visionē imaginariā Jo.apo.iiij.xx.
Mūdꝰ assimilat illi mari vitreo:qō ioā. vidit ꝑ visionē imaginariā ap.iiij. xxi.
¶ Passio ⁊ ꝓfectio xpi excessit passiōes ⁊ ꝓfectiōes omnium sanctorum. xxij.
Petrū prio hoiez ligat ⁊ ꝑ obstinationez iclusit.ōiū ad iferni patibulū ōduc.xxiij
Pria liberat hoiem a carcere peti ⁊ resti/tuit hoiem ad gratiam dei. xxiiij.
Persecutio tyrānoꝝ sanctos designat in illo eq̄ ruffo quē vidit Jo.ap.6.xxv.
Predicatores euāgelij assilant illi eqs q̄s vidit zacha.vt hť zacha.vij. xxvi

Prelati ꝛ clerici ꝛ religiosi ąſſr futuri ſũt circa vitia tẽpora: vt hr apo. vi. xxvij.
Puniunt peccatores a deo i pñti: vt corrigant alit in futuro si non emẽdant vt habetur Jere. i. capitu. xxviij.
Sancti viri imitari conãt xpm redẽptorẽ qđ oñditur in vitãe Joã. apo. v. 19.
Spes multa bona facit in anima. xxx.
Spirituales viri assimilãt illis rotis que describunt Eze. i. capitu. xi.
¶ Tentatio occulta in cordis cogitatiõe est sicut pollutio somnij ist dormitõe. xj.
¶ Vita hois spũalis assimilat illi statue ꝙ sõniauit nabuchodonosor. dañ i. xxxviij
Virtutes pricipales sũt. vij. qb⁹. vii. vicia opponuntur qđ pz ex sõnio pharaonis Gene. xli. capitu. xxxv.
¶ Xps vocat leo q hẽtur in visione Joãnis Apocha. v. capi. 36.

L. 8

Capitula libri octaui.

¶ Aduersarii homis spũalis. s. diabolus ꝛ mundus assimilãt predonibus. .i.
Adulator ꝛ suggestor cuius falsa suggestione vel adulatione alicui damnũ infert est duplici pena dignus. ij.
Amor dei ꝙdiu est operatur. iij
Aia dr viduata amisso celesti spõso deor sic dr viduata ecclia carens epo. iiij.
Auctoritas ꝛ dispensatio superioris excusat inferiorum delicta. v.
¶ Bona q̃ qs facit exñs i charitate si trãsferat in alium nõ ꝓpterea illa ipsa perdit ꝙtum ad meritum. vi.
¶ Caro dz eẽ subiecta spũi ꝛ nõ ecõuerso qr spiritualia maiora digniora ꝛ fortiora sunt ꝙ carnalia. capi. vij.
Casus malus non imputatur alicui nisi vbi culpa interuenit. capi. viij.
Circuitus ꝛ dispẽdia vitãda sũt exẽplum hr a cõsuetudie curie romane. ix.
Cogitatio iterior pcti sine ꝓsensu opis nõ tollit gram nec euacuat merita. x.
Confessionẽ dz pcedere diligẽs ꝓsciẽtie p scrutatio ꝛ examinatio. xi.
Cõscie grauamẽ nõ est sustinendũ. xii.
Corrupiẽdi sũt spũales viri nõ p carnales sed p spũales sicut clerici non sunt corrigendi vel verberandi p laycos. xiii.
Corpa sanctorũ post resurrectionez erũt ꝛ premiabũtur in celo sicut ꝛ spũs eorũ ꝛ sirr corpora dãnatorũ in iferno. xiiii.
¶ Dãnati q sũt in iferno nec suffragia valent recipere in quo differunt ab his q sunt in purgatorio. capi. xv.
Dãni dati culpa aliqñ ẽ excusabil. xvi.
Diabolꝰ fñciat dz hõ ꝛ oib⁹ põpis ei⁹. ij
Discordie vl odij ignẽ icẽdẽtes excludẽt a ꝓsortio scõz sicut incẽdiarij celiaz. is
Dubia in qb⁹ vtil piculũ aie dñt trahi ad prẽ ꝛ ꝓsũptõez tuitorẽ ex de spõ. iiiie. ij
¶ Elymarũ dispẽsator si hz in domo vl familia vl collegio suo idigẽtez non debet cum negligere. capi. xx.
Error vtilis toleratur. xxi.
Excõicatũ assil'atur Ade q fuit expulsus de paradiso ꝛ sepat⁹ ab angelo ꝑ cõsor. ii.
¶ Falsitas cõmittit in spũalib⁹ sicut ꝛ in trpalibus ꝛ corporalibus. 23.
Fautor malt exemplũ appet in clericoru z defensione. capitu. xxiiii.
Fidelis dr eẽ hõ multipliciter. xxv.
Fili⁹ dei oñdit eẽ aligs tripliciter. xxvi.
Fraudulentus ꝛ hypocrita pdit meritum boni operis quod facit. xxvii.
Frequentatio confessionis quartuor bona facit anime. capitu. 28.
¶ Gratia tollitur siue perditur per vnũ ad peccatũ mortale. xxix.
¶ Heretici diuas scripturas depranãtes ꝛ malitiose exponẽtes grauem penitentiam merentur. capi. 30.
¶ Ignorãtia iuris excusat ad tps. 31.
Inobedientia est grauis culpa: ꝛ tõ ꝑm iura cõtumacia grauiter punitur. 32.
Inspirata hominibus a deo excipiuntur a cõmuni lege. 33.
Iniuriantur aliqui christo tripl'r. xxxiiii.
Intentio bona non liberat a pena si op⁹ sit stultum ꝛ illicitum. xxxv.
Judiciũ xpi qđ fiet in fine mũdi erit i aliq̃ simile iudiciali foro homini. 36.
Judicium suspitiosum ꝛ incertum ỏ malo est vitandum. capi. 37.
¶ Juramẽtũ nõ violat q illud in melius commutat. capitu. 38.
Justi pauci bene viuentes preferunt multis peccatorib⁹ de qbus hr Mat. xx. 39
¶ Lex diuina differt a lege humana: qa

lex diuina punit animū:sed lex humana punit manum.capitu. xl.
Locus non sanctificat hominem sed homo locum.xl.di.capi. xli.
Luxurie mediatrices vt sunt q̃dam maledicte vetule.capitu. xlii.
¶ Mrimoniū spūale assimilat carnali.xliii.
Mereri vitā eternā ly hō nō valeat ex cō digno:q̃ nō sūt cōdigne passiōes huius tpis ad futurā gloriam. xliiii.
Miracula solus deus facit q̃uis scī miracula dicant facere:q̃ non faciunt nisi in virtute eius.capitu. xlv.
Misericordie dei non preiudicat qō peccatorem finaliter destituat q diutius expectat redire per penitentiam. xlvi.
moniēti i mala dispōe seu volūtate oia pcēdētia bōa fiūt irrita ꝛ a mercede vacua ꝛ
¶ Negligētia ꝛ dilatio operis tollit operandi potestatem. xlviii.
¶ Obedientia nō respicit precipiētis sanctitatem sed auctoritatem. xlix.
Opus hois acceptat a deo sm intētiōem ꝛ mētem faciētis magis q̃ sm illud qō factum est.capitu. l.
Orando postulari pōt a deo humilit ex gra qō nō debetur ex iustitia. li.
Ornātur aie nostre spūaliter sicut monia les vellantur corporaliter. lii.
Parentū necessitati nullo mō debet deficere filius ꝛ precipue indigētie pris.liii.
Passio innata vel vitium nullo conatu vel vsu totaliter tollitur. liiii.
Peccati vinculū faciliter nectitur sed nō faciliter soluitur.capi. lv.
Pctōres assimilant filiis illegitimis quorū qdam dicunt nothi sicut qui natus est de adulterio.capi. lvi.
Puniri debēt illi qui sunt in culpa:tamē nō intelligitur de omni culpa. lvii.
Pnia sequēs petā p̄cedētia destruit sicut ꝛ petīa sequēs ōstruit p̄cedētia merita.
Perseuerātia hōe vite excludit ius diaboli ab hoie ꝛ acgrit in eo ius deo. lix
Potestas nō solū spūalis sed etiā tēporalis est apud papam. lx.
Prelatox regimē in duob⁹ ꝓsistit.s.i vga correctiōis ꝛ doctrina p̄dicatiōis. lxi.
Purgatorij pēa assilat excōicatiōi vel pene legali per quā.s.null⁹ seipm ligare potestij vel soluere.capitu. lx
¶ Rō cū sit vtus eminētior in hoie dz regere totā aiam ꝛ oēs ptes eius. lxiij.
Recreatio geta ꝛ modesta cuilibet licz ꝓparte:sed dissoluta ꝛ inquieta non competit spiritualibus viris. lxiij.
Remitti nō pōt dānum alicui illatuz sine ꝓsensu illi⁹ nisi pp necessitatē pacis.lxv.
Restitutio presupponit tria.s.damnum factum ꝛ peccatum. lxvi.
¶ Sacramenta a xpo instituta ptim hnt̃ur ex scriptura euangelica ptim vo ex traditōe apostolox siue scriptura.lxvii.
Salutatio beate vginis ꝓtinet bñdictōez cum dī benedicta tu in mu. lxviii.
Satisfactio debetur ei qui lesus est vel alteri qui sit loco eius. lxix.
Scripture sacre vba in q̃b⁹ fiūt gñales pmissiones vel ꝓcessiones alicui⁹ gre. lxx.
Simplicitas aliquando excusat errorem sed non totaliter. lxxi.
Stat⁹ laycox altiori mūere gre idiget ad assequēdaz dignitatē regni celestis.lxxii.
¶ Tētatiōi nō resistēs stati a pricipio dānum incurrit:q̃ statiz resistit euadit.lxxiii.
Transgressor est ēt q bonū facit si illud nō bene vel bono animo facit. lxxiiij.
Tribulatiōes vl infirmitates q̃ pctōrib⁹ in hac vita eueniūt sūt q̃si q̃dā nūcij ad cōmouendū eos ꝛ ꝓuocanduz pnie.lxxv.
¶ Vsurarius assimilat ei q vult hēre lucrum ꝛ non stare periculo. 76.
Vxorem vnā habēs illa viuēte non pōt alij matrimonialiter copulari. 77.
Vicū nunq̃ dz approbari. 78.

Capitula noni libri.

¶ Actiua ꝛ ꝓtemplatiua vita assimilātur sepulchro ꝓter tria. .i.
Amor dei conseruatur in suo feruore sicut mustum in suo dulcore. ij.
Aia hois ad modū agri ē diligēt coleda.
Armatura spūalis filis ē armatu.corpo.iiij
Auaritia trenox lucrox facit sterilescere aias a fructib⁹ spūalium operum. v.
¶ Bōi viri debēt custodire corda sua sic custodienda sūt apum alucaria. vi.
Charitate dficiēte nō pt aliqs bñ opari. 7.
Caro nō est delitijs nutriēda sed laborij

bus pnie ⁊ passionib⁹ exponẽda. viij.
Clerici ⁊ cp̃i dñi ornari illis vestib⁹ spũalr quibus pontifices ⁊ ministri iudeorum ornabanr ⁊ vestiebanr corporaliter. ix.
Cõfessio necia ẽ ad sanádũ vulnera aie. x.
Cõpunctio cordis assiḿaf vino ná vinum semp emit ẽdo feces se purgat ⁊ semp ẽ in motu ⁊ tremore donec separetur purum ab impuro. capitu. xi.
Cõsolari nõ põt dolentẽ ⁊ afflictiuz q̃ p tristitie compassionẽ ⁊ doloris ostensionem non concordat eius dolor. xij.
Cõsuetudo peccãdi difficilius dimittitur si ei nõ resistitur anteq̃ induratur. xiij.
Conuersatio bona assimilatur arce Moe ꝓpter quattuor. xiiij.
Cor custodiendũ est vt vas oiuz thesauroꝝ celestium: sicut castrum in terra inimicorum situm. xv.
Corpori seruire ⁊ animam negligendo: se totaliter corpori occupare. xvi.
Correptionẽ prelati etiam discoli dz subditus humiliter portare. xvij.
¶ Demões repellẽdi sũt sicut pulices cymices ⁊ formice. xviij.
Diuitie terrene non prosunt retente sed pauperibus erogate. xix.
¶ Ecclesie gubernatio ẽ sicut illius vince cultura: quam plantauit noe. xx.
Elemosynam hilariter dans pro deo hilariter remunerabitur ab eo. xxi.
Etas iuuenilis aptior est discipline vl'penitentie q̃ senilis. capi. xxij.
Exaltatur interdum homo non propter suum meritum sed ꝓpter aliorũ. xxiij.
¶ Feruor spũalis qñ int⁹ calescit in sanct̃ viris non potest cohiberi. xxiiij.
Fidelium christi status figuratus est in tabernaculo moysi. xxv.
Flagella diuie iustitie assiḿaf sagitt̃. xxvi.
¶ Gratia dei non infundiť aie nisi pri⁹ sit purgata ⁊ munda. capitu. xxvij.
¶ Humilitas cogitationum firmat bene operantes ꝛ motum tentationũ. xxviij.
¶ Incõstãs ⁊ leuis hõ cedit oi tẽtatõi. 29.
Infernus assimilaf domui dedali. 30.
Immũditia mẽtis repũtabaf in lege moysi per immunditiam vestis ⁊ vasis. 31.
Impaciens hõ semper est querulus sicut currus qui semper stridet. 32
Inuidus hõ de ꝓfectu aliorũ deficit sicut ignis. q̃ in aqs ardet ⁊ seip̃m ꝓsumit. 33.
Ipocrita ꝓscie assimulanr libris falsis q̃p falsitas ñ agnoscit q̃diu clausi tenẽt. 34.
Iracũdi hois mẽs est sic̃ dom⁹ lignea. 35.
Judicij dies assimilatur porte vibis additus ⁊ dies iudicij porte regni. 36.
Judiciũ suspiciosum ⁊ temerariũ ꝓcedit q̃ñz ex corruptiõe indicãtis q̃ iudicat aliũ sm quod sentit in se. 37.
¶ Lachryme cõpũctiõis delẽt sniaz ⁊ seruitutem mortis sicut lutere deleť aq̃. 38.
Luxurie ignẽ ñ sucẽdit de⁹ sz diabol⁹. 39.
¶ Mãsuetudo aiaz suat sic̃ lapides duroꝝ v̄boꝝ leuiter excipiẽs ⁊ oẽs ict⁹ sustinẽs ⁊ hoiez a lesiõe custodiens. xl.
Mẽdacũ est sicut quoddã venenũ tãte efficacie: q̃ in ipso ore existens hoiez interficit. Sap̃. i. capi. xli.
Mort̃ meditatio valz ad vite dirẽtõez. 42
Mundi totius vniuersitas repũtabatur in tabernaculo Moysi. xliij.
Murmuratores ostendunt se defectum hẽre diuine gratie. xliiij.
¶ Nouitius siue de nouo cõuersis nõ sũt sociãdi nisi quoꝝ vita bona est. xlv.
¶ Obedientia mãdatorũ dei hominem a malis custodit. capitu. xlvi.
Op⁹ bonũ ⁊ ꝓfectũ dz assiḿari illi timiamati siue pulueri quem dñs fieri mãdauit Exo. xxx. capitu. xlvij.
Oratio cõpunctiua ⁊ feruida impinguat animam. capitulum. xlviij.
Ornat⁹ corpis mulieris est sicut rete diaboli ad decipiẽdas aias intuentiũ. xlix.
¶ Passio xp̃i ⁊ sanctoꝝ suoꝝ dulcorat nobis tribulatiões nostras. 50.
Patiẽtia assimilaf paquá rosacea odoufere cõpunctiõis mel dulcedinẽ ꝓsolatõis oleũ fraterne cõpassiõis. zucharũ suauitatem eterne refectionis. li.
Pacẽ cordis siue ꝓscie suare volẽs dz ipsuz cor siue ꝓsciaz custodire sicut custoditur castrum tempore guerre. lii.
Petũ ope ipletum appetitum maluz nõ saciat sed amplius accendit. liij.

Penitentia amara facit in homine sicut scamonea in arbore. liij.
Perseuerantiá boni incepti nó debet homo dimittere ꝓpter aduersitatem siue difficultatem vel ꝓpter tẽtationẽ. lv.
Predicator q assimilat seminatori qñ vult seminare quattuor attendere dz. lvi.
Profectus anime in via dei habet quattuor gradus. lvij.
Prosperitas tẽporalis est idiciũ ꝑditõis z ecõuerso aduersitas signũ saluꝯ. lviij.
Pulchritudo corpalis vana z fluxa: q est sicut pulchritudo parietis. lix.
Punitio peccatoꝝ quorũdam assimilat diploidi: de qua in ps. Induant sicut diploide confusione sua. lx.
¶ Ratione vti z ꝑm rationem viuere cõpetit homini ex ꝓpria forma. s. ex anima rationali. lxi.
Recidiuátes in peccata similes fũt fotulatibus siue pellicijs veteribus qui suturá tenere nequeunt. lxij.
Resurrectionẽ humanoꝝ corporum virtute xꝑi fieri posse. lxiij.
¶ Satisfactio penitẽtie debet esse ꝑm mẽsuram culpe. lxiiij.
Sensuum cautella necessaria est ad cordis custodiam sicut clausura hostij ad custodiam domus. lxv.
Scriptura sacra assimilat speculo. lxvi.
Similis deo fit hõ tripliciter. lxvij.
Simplicitas innocentie non cõuenit cum subtilitate malicie lxviij.
Sollicitudo z actio seculi assimilat molentem farinam. lxix.
Spes assimilatur anchore. lxx.
Subdui multum peccãt temere reprehẽdendo facta suorum maiorum. lxxi.
Superbia secularis potentie assimilatur turri babel. Gen. xi. lxxij.
¶ Tacere doloꝛem z indignationem conceptam aliquando nõ est bonum lxxiij.
Tentatorum vel peccantium infirmitas habet quasdam pronosticatiões. lxxiij.
Tempus presens concessum est homini ad merendum: sed in futuro erit tẽpus domini ad iudicandum. lxxv.
Timor domini stabilit mentem sicut lapides suppositi asseribus siue tegulis supra tecta custodiũt ꝯas ne a vento moueantur. lxxvi.
Tribulatio probat animum sicut pomũ vel malum immissum dicatur probare mustum. lxxvij
¶ Vanagloria similis est molendino ad ventũ qõ sine vento nõ molit. lxxviij.
Verba dei assimilantur sagittis. lxxix.
Verba z mores peccatorum z carnalium hominum displicent iustis sicut displicet gustui cibus insulsus. lxxx.
Virginitas assimilatur lampadi: qa sicut lampas fracta non reparatur: sic virginitas amissa non recuperatur. lxxxi.
Virtutes sanctorum assimilant vnguentis. capitulum. lxxxij.
Vite presentis ac future status figuratus est in tabernaculo z tẽplo veteris testamenti. lxxxiij.
Vita hominis corporalis assimilatur tele propter tria. lxxxiiij.
Vita humana spiritualis assimilatur milicie. lxxxv.
Vicia sunt prius extirpanda z postea virtutes inserende. lxxxvi.
Vnitas spiritualis assimilatur vnitati rerum corporalium. lxxxvij.
Vnctio spiritualis gratie quattuor signis ostenditur. lxxxviij.
Voluntati proprie maxime cõsueuerunt inniti homines astuti z religiosi vel prelati. capitulum. lxxxix.
Vsurarius q̃diu detinet alienum bonum ipse a diabolo detinetur. lxxxx.
Xꝑs assimilatur statere ad pesandum vite nostre meritum. lxxxxi.
¶ Capitula libri decimi.
¶ Abiectos a mundo xꝑs plerũq; suscipit: sic vna ciuitas suscipit expulsos ab alia. capitulum. j.
Ablatio z priuatio tpaliũ alicui fctã diuino iudicio nõ oñdit deũ esse iniustũ .ij.
Adulatores fites sunt ꝑdicatoribus. q. s. osculo oris traditur. .iij
Amor suipsius inordinatus quo aliqs nimis sibi parcit est ei cá perditionis. iiij.
Auari cum magno damno anime sue la

erantur illicita. .v.
Audire dz hō libentius q̄ loq. vi.
¶ Beneficia p xp̄m nobis exhibita figurata fuerūt in illis festiuitatib⁹ quas iudei ꝓsueuerāt celebrare. vij.
Bonū corrūpitur ex admixtōe mali. S.
¶ Caro domāda est in iuuentute ꝛ in seruitute spiritus redigēda. ix.
Clericorum pfectio ꝛ dignitas ostenditur ex tōsura ꝛ rasura capitis eorū. x.
Cogitatōes male ꝓparāt locū diabolo. xi.
Confiteri dz hō ante mortē ꝛ peccatorum compunctionem facias anteq̄ dño tuo appareas. xij.
Compunctio que ꝓuenit ex desiderio superne patrie assimilatur lationi que fit cum niue. xiij.
Consolationes diuine humilibus dātur non superbis. xiij.
Contemplatiui viri dormientibus assimilantur: homines in lecto q̄escunt somniorum visione turbantur. xv.
Continentiam seruare volēs ꝛ a gule delectationibus non abstinens similis est ei qui domum suā illesam custodire disponit ꝛ tamen ignem ꝛ ligna ꝓprijs manibus apponit. xvi.
Cor suum nō dz aliqs alicui rei apponere: nisi prio bñ videat vbi appōat. xvij.
Crux xp̄i est sicut virga moysi qua pharao. i. diabol⁹ multiplicat flagellat. xviij.
Custodia sui mala ꝛ debilis est cā mortis ꝛ perditionis. xix.
¶ Delectatiōes presentis vite querens assimilat ei q comedit vuam acerbā. xx.
Diabolus similis est mulieri volenti capere muscas. xxi.
Diuitie sunt causa timoris ꝛ psecutionis ꝛ paupt̄as ē causa securitatis. xxij.
¶ Elatio ejcitur a mente adueniente tēptatione: sicut tyrānus ejcitur adueniente hoste. xxiij.
Electi dei assimilant suis triplici rōe. xxiij.
Erubescentes benefacere debent: sicut fit equis vmbraticis. xxv.
Eucharistie sacramentū quante sit dignitatis: quātāqz idoneitatē gratie. xxvi.
¶ Familiaritas multa virorum cū mulieribus periculosa est. xxvij.
Fidem pre omnibus alijs conat diabolus homini auferre. xxviij.
Flagella tribulationū assimilantur virgis scoparum. xxix.
¶ Gratia dei non infunditur nisi cordi disposito. xxx.
¶ Humilitas mentis assimilatur illi sterquilinio in q̄ legit Job sedisse. Job. vij. xi.
¶ Incipientibus ꝛ adhuc in spiritu debilib⁹ debent imponi lenioria. xxxij.
Inconstans ꝛ mutabilis homo similis ē infirmo in grauī ꝛ afflictiua infirmitate. xxxiij.
Incōtinētes assimilant eis qui inuolutis imicribus pergunt. xxxiiij.
Infernalis pene meditatio valet ad contemptum mundi. xxxv.
Ypocrite assimilātur falsis nunciis q̄ portant arma regis picta in pixide: sed int⁹ non habent litteras. xxxvi.
Iracundi sunt similes illis materijs in quibus homo ignē accendit. xxxvij.
Judicium diuinum assimilatur statui humano. xxxviij.
Judicij dies cum venerit reddent hoies de omnibus rationem. xxxix.
Judicans aliorum vicia debet ipse immunis esse a vicijs. xl.
¶ Lingua cōtumeliosa assimilatur flagello ꝛm illud Job. v. .xli
Loqui irreprehensibiliter volens dz ipe prius examinare qō dicit. xlij.
Luxurie ignis accendit̄ per exemplū maledictarum vetularum. xliij.
¶ Mandata dei debēt haberi in meditatione ꝛ opatiōe cū recta intentōe. xliij.
Miseria ꝛ grauedo humane vite ostenditur a defectibus corporis ꝛ ex varijs medicamentis. xlv.
Mors citius aliquā Io inuādit iuuenes q̄ senes. capitulum. xlvi.
Mortuus est homo mundo ꝛ mundo ei qñ nec mūdus curat de ipso nec ipse de mundo. capitulum. xlvij.
Mundum sequēs assimilatur fatuo qui sūme sequeretur vmbram: que semper eū fugiebat ꝛ nūq̄ eā apphēdebat. xlviij
Mūera debēt manus iudicis renuere.

ſicut renuũt ſerpentem tangere vel venenoſum vermen ſup ſe tenere. xlix.
¶ Obedienti deo obediunt oia: exemplũ Joſue. vnde Joſue. x. 50.
Op⁹ bonũ dz offerri deo pũr ꝛ pplete. li.
Ornatus corporis eſt ſignum meretricij ꝛ luxurie. capitulũ. lij.
Otioſus homo locum facit diabolo. liij.
¶ Paſſio xpi inflãmat corda frigida ad amorem. capitulum. liiij.
Patiẽtia dei aſſilat grauide mulieri. lv.
Patientia hois quãta ſit nõ niſi in tribulatione cognoſcitur. lvi.
Peccato hõ nõ ſolũ non dz cõſentire: ſed neqz in ei⁹ delectatõe vl'aio ꝺtinere. lvij.
Pena gehẽne lz ſit in dãnatis oib⁹ ab eodem igne cruciat. capitulum. lviij.
Penitẽs dz eſſe puriẽs ſimilis. lviiij.
Perfecti viri ſtudẽt reſecare ſuperfluas cogitationes vt in diuino amore fiant feruentiores. lx.
Perſeuerãtia neceſſaria eſt in ope bono ſicut caude animalis in ſacrificio. lxi.
Piger hõ ſimil' eſt caſtro plurũ dñoꝝ inter qs ille q remiſſus ẽ totũ amittit. lxij.
Predicatores q dicũt ꝛ nõ faciũt ſimiles ſunt cecis ꝛ claudis. capitulũ. lxiij.
Proficere debet homo continue in operibus ſuis bonis. lxiiij.
Proſperãtes in peccatis ſimiles ſũt illis qui per amena prata ad carcerem damnationis ducuntur. lxv.
¶ Rõ dz regẽ cogitatiões ſicut dña regit ancillas ꝛ familiam. lxvi.
Religioſus dz eẽ mortu⁹ mũdo i. ad modũ mortui ſe habere. Col. iij. lxvij.
¶ Sacerdotes xpi ꝛ clerici immunes debẽt eẽ ab illis macul' ſpũaliter a qb⁹ clericos ſeu ſacerdotes iudeorum oportebat eſſe corporaliter. capitulum. lxviij.
Sancti viri aſſimilãtur mercenarijs. lxix.
Scripture ſacre intelligentia myſtica aſſidua eius lectione aperitur. lxx.
Silẽnũ feruorẽ deuotiõis ſuat: ſic ꝛ pot⁹ coopt⁹ colorẽ ſuũ ꝛ mũdiciã ꝓſeruat. lxxi
Symoniac⁹ aſſilat leoni et latroni. lxxij.
Societatẽ bonoꝝ fugiunt mali: ne eorum malitia appareat. lxxiij.
Sollicitudo temporalium eſt viro ſpirituali contemnenda. lxxiiij.
Spes iuuatur ex bonis opib⁹ ſicut ſecur⁹ eſt q hz bonũ pign⁹ apud ſe. lxxv.
Supbire de gratia a deo data monſtruoſum eſt. capitulum. lxxvi.
¶ Tentat diabolus hominem de illa re qua magis conſueuit decipere. lxxvij
Tps abbreuiat hoi ppt peccatum. lxxviij.
Tepiditas iram domini puocat: ſicut aq tepida puocat vomitum. lxxix.
Timor eſt ſicut hoſtiarius anime. lxxx.
Tribulatio ſeparat hominem ab amore mundi ꝛ peccati ſicut pueri aliqua amaritudine a lacte matris. lxxxi.
Verbi dei carentia aſſimilat fami. lxxxij.
Vita eterna erit in viſione dei: que liberabit ab omni malo. lxxxiij.
Vocat de⁹ hominẽ multipliciter. lxxxiij.
Voluntatem bonam quidam nunq̃ hñt quib⁹ aſſimilãtur mulieres ſteriles que nunq̃ concipiunt. lxxxv.
¶ Chriſtus nobis tradidit tria multum virtuoſa. capitulum. lxxxvi.
¶ Zelo bono corripiens aſperius q̃ debet at aſſimilatur ei qui lignum cedẽdo hominem preter intentionem percutit ꝛ occidit. capitulum. lxxxvij.

Explicit tabula generalis omnium materiarum libri de exemplis ꝛ ſimilitudinibus rerum. Mcccc xix. die. xij. Julij.

¶ Incipit summa insignis ⁊ perutilis predicatorib⁹ de quacunq; materia dicturis fratris Johannis de sancto Geminiano ordinis p̃dicatorũ sacre theologie doctoris clarissimi. que intitulatur de exẽplis ⁊ sĩilitudinib⁹ rer̃.

¶ Prologus primus.

OMnia facito ſm exẽplar quod tibi mõſtratũ eſt: Hebreo. 8. In oibus operib⁹ artiuz videmus q̃ eorũz opifices dirigũtur ⁊ regulanť duplici exẽplari. Nã qui ſunt in arte periti interius habent exẽplar. ſ. formam artis ſm quã operãtur. Qui vero artẽ addiſcũt nõdũ eruditi in ipa aſpiciũt ad exemplar exteri⁹ per aliquẽ artificẽ factuz ſicut pueri qui ſcribere diſcũt tenẽt preoculis exẽplar magiſtri. Sed quẽadmodum in operibus artium: ſic etiã in moribus ⁊ actibus virtutũ duplex habem⁹ exempluz. Nã primo qdem per fidẽ habem⁹ intus xp̃m ſm illud Apli Eph. 3. Habitare chriſtum per fidez in cordib⁹ veſtris. Et hoc eſt exemplar precipuũ p̃fecte vite. Vnde ⁊ ipſe ait Joãnis. 13. Exemplum dedi vobis vt quẽadmodum ego feci ita ⁊ vos faciatis. Et de hoc exemplari principaliter intelligi debet verbum preallegatum. Omnia facito ſm exemplar. ſ. xp̃i qõ tibi mõſtratũ eſt ſcilicet per fidez. Hoc eſt igitur exemplar intrinſecum exiſtẽs in corde p̃ fidem. ſ. chriſti vita: quod exẽplar apls ſequens ⁊ ei cõformatus totaliter dicebat ad Gal. 2. Vivo ego iã nõ ego vivit vero in me chriſtus. Sed eſt aliud exẽplar extrinſecũ ſcilicet natura creata rerũz que ſunt extra animã quo dirigitur humana induſtria non tñ in operibus artium in qbus vt dicit Ari. Ars imitatur naturã inquantum poteſt: ſed etiam in moribus ⁊ actibus virtutũ. ita vt etiam de hoc exẽplari poſſit dici verbum propoſitum. Omnia facito ſm exemplar qõ tibi monſtratum eſt ſcilicet in rerũ natura. Nã ex ipſis naturе operibus ſumuntur ſimilitudines ⁊ plurima exẽpla vtilia noſtris cõpetentia moribus. Et hic eſt q̃ venerabilis doctor Gregorius Nazãzenus cuius teſtãte Hieronymo tanta auctoritas fuit vt nullus vnq̃ eius dictis calumniã inferre preſumpſerit. Imo inſuper vt teſtatur Rufinus tanta fuit eius auctoritas apud eccleſias chriſti vt eſſe putarẽt hereticus q̃ illi fuiſſet auſus in aliquo contraire. Hic itaq; taz p̃cipuus doctor hãc ſibi cõſuetudinez fecerat vt quicquid ei⁹ occurreret oculis de reb⁹ exterioribus interioribus anime moribus adaptaret. ſic enim refert ipſe de ſe in ſuo apologetico dicens. Mos mihi eſt ad meipſum ſingula quecq; reuocare: precipue ſi ges mihi ſit ⁊ ſilentiuz: ſi vacet animi moribus adaptare quod videtur in oculis. Vnde ⁊ oculorum viſio fit mihi mentis eruditio. Huius igitur exempluz laudabile ſequi oportet ſi abundare volũt copia exemplorũ. Que copia illis ſi aſſuerit: precipue de reb⁹ extrinſecis que nobis ſũt in aperto: ⁊ etiã de mirãdis operibus que continue natura p̃ducit vel adinuenit humana induſtria: nõ cos tantum apud curioſos auditores faciet gratioſos quos mira naturе opera vel humane inuentiõis ſtudia narrata ⁊ patefacta delectãt: ſed etiã apud vulgos ⁊ ſimplices fructuoſos ⁊ acceptos conſtituet dũ per exẽpla ad ſenſũ ſpiritualia ⁊ ſubtilia declarabunt. ¶ Predicantiũ igitur cõmodo curioſo deſiderio ſimpliciũ au

ditoꝝ pfectui desiderās in seruire. Ego inter fratres ordinis ꝓdicatoꝝ minimꝰ nomie Helvvicus natione theutonicꝰ de multarum reruꝫ exemplis que diuersis hominū moribus ⁊ actibus adaptantur presens opusculum edidi ⁊ libruꝫ de exemplis ⁊ similitudinibus rerum ipsuꝫ intitulaui: exemplū sequi desiderās patris nostri beati dñici: de quo inter alia legitur: ꝙ vbicunqꝫ conuersabaꝫ edificatoriis affluebat sermonibus ⁊ habundabat exemplis quibus ad amorem christi seculi ve cōtemptum audientium animi flecterentur. Non autez visum est mihi de exemplis historialibꝰ aliquid in hoc opere ponere: ex eo ꝙ tā de historia biblie q̄ etiam de vitis sanctoruꝫ. Et insuper de factis gentiliuꝫ diuersa per diuersos opera facta sunt satis sufficienꝫ. Intendo autē in opere isto sequi precipue rerum ordinem de quibus adducentur exempla: nihilominus tamē materias q bus aptabuntur exēpla reducam vt melius potero in singulis rerum generibꝰ in ordine alphabeti. Quod quidez qualiter fiat recto loco subsequens capitulum declarabit.

¶ Prologus secundus in quo auctoris intentio declaratur.

QVia vo curiosis lectoribꝰ varietas tollit fastidiuꝫ: in ponēdis vl' exponēdis exēplis nō semper eundē ordinē seruabo vel modum. Nā quādoqꝫ generaliter tm̄ materie de qua ageꝫ exēpluꝫ adaptabitur. Quādoqꝫ vo distincte ꝓprietates plures adducte similitudinis exponētur. Omnibꝰ etiā eiusdēqꝫ rei exemplū aliquādo vni tātū materie: quādoqꝫ vero pluribus ꝓut eiusdē rei exegerit diuersarum ꝓprietatū ꝯgruitas adaptabo. Sicut Saturno tm̄ assimilaꝫ hō voluptuosus. Lune vo assimilabiꝫ nō tm̄ btā maria: sed ēt vita actiua: ⁊ similē modū inuenies in alijs exēplis. Adhuc ēt in adaptatōibus ipsis plerūqꝫ ex sacra scriptura: ⁊ nōnūq̄ ex dictis sanctoꝝ auctoritatum ꝓbationes apponā: quādoqꝫ etiam cā ꝓprietatis vitāde adaptatiōes ipas tātūmodo: pretermissis auctoritatibꝰ scribam. Intēdo ēt pleraqꝫ exēpla p singulas suas ptes exponere: ⁊ quedā solū ex parte materie applicare. qr multa ad declarationē exēpla quādoqꝫ sūt necessaria: que tñ ad adaptationē nil referūt. Et qr plura eidē materie exēpla cōueniunt interdū que in diuersis reꝝ generibus cōtinētur: oportebit vt de eisdē materijs: sed nō sub eisdē exēplis in diuersis tractetur locis. Sicut de gratia ageꝫ in primo libro sub similitudine ꝑmi mobilis. In scō vo sub silitudine saphiri. In tertio sub silitudine frumēti: ⁊ sic de alijs. Porro si qua in exēplis ponētur ꝑcipue de virtutibꝰ lapidū vel herbaruꝫ siue etiā de interpretatiōibus aliqbus sōnioꝝ vel alijs qbuscūqꝫ que forsitā ea legēntibus minus credibilia videātur sciāt me ex meo ingenio ea nō cōfinxisse. sed ex magnoꝝ scriptis exscripta nō vt fidē de talibus facerē: sed vt verā īstructionem ⁊ vtilē elicerē ex eisdē: qbꝰ quidē mō doctores sacri ⁊ etiā magni philosophi in suis doctrinis moralibus incredibilibꝰ vsi sunt exēplis fabularū: que ꝫ in se vera nō eēnt: ad verā tamē disciplinā moralem vtiliter inflexerūt. Dñ etiā diuina scriptura de lignis expetētibus regē recitādo in libro Judicū fabulaꝝ itroducit que a nōnullis expositoribꝰ moribus adaptatur. Nō ergo respuēda sunt exēplanālia q̄ si nō semp vl' ex toto sūt vera ex pte tñ vt in pluribꝰ vera reperiunt: nec ꝺz respuere sapiēs ea q̄ scripta repit: ex eo ꝙ ipemet talia nō ꝓbauit: ſz potiꝰ estimare de talibꝰ ꝙ mlta q̄ ipe ñ vidit alij sē experti. Si q̄ vo de celestiū corporū effectibꝰ iducētur q̄ se ad hūanos actꝰ extēdē videātur ea prudēs lector aduertat potiꝰ referēdo eē q̄ asserēdo dcā: nec ea sic intelligat tāq̄ ex celestiū dūio corporū vla hūanis actibꝰ ꝓut ex libero ꝓcedūt arbitrio nēcitas ponat. Nō. n. celestia corpora i liberū arbitriū hois aut volūtatē

vel itellectū q̄ vires incorpee sūt directe pñt iprimere. Sz qm̄ cōplexio corporis quā aia in plurib⁹ seqt̄ ⁊ organa corpea sensuū q̄ intellectuali cognitiōi deseruiunt: ceteraqz corpis mēbra p̄ q̄ interior aia act⁹ exteriores exequit̄ iporū dispōni celestiū corporuz directe supponunt. hinc ē q̄ act⁹ hūani pcipue q p corp⁹ explētur ex varijs ipressiōib⁹ siderū varie disponūtur: ac ēt ex ꝓstellationū vtutib⁹ que hominū corpali cōceptui vel ortui dñant ipi hoies ad diuersa officia ⁊ mores inclinātur. Et q̄ hoies nō coacte: sz spōte hmōi frequēti⁹ iclinatōes sequūtur. Inde est q̄ de volūtarijs actib⁹ ⁊ moribus eorūdē nōnūq̄ a pitꝫ astrologis ⁊ mira ⁊ veridica iudicia ꝓferunt: quāq̄ nō sit laudabile neqz tutū talib⁹ initi iudicijs vel ea in suis tpib⁹ oib⁹ obseruare vñ i sacra scriptura dr. Hiere. x. A signis celi nolite metuere. Multa ergo de ppetatibus rerū quas in hoc libro p exēplo posuim⁹ ex libris sacri canonis sūt assūpta. Et nōnulla collecta sūt ex rerū experientia: sz ⁊ ex magnorū sapientū scriptis plurima sūt excerpta. ¶ Non aūt aliqs miret̄ de stili deformitate q̄ lz concedi soleat in ope tāplixo: ex hoc tñ spāliť accidet: q̄ plā ex scriptis quorūdā in h ope ponētur exēpla in qbus nisi forte trūcādo vt breuiora sint nec sensū: nec verba mutabo ne. s. ex mutatiōe verborū mihi ascribere videar: que iā bñ sunt p alios cōscripta vel inuēta. Nō solū ēt in hoc ope de ꝓncipalib⁹ mūdi corpib⁹ itroducētur exēpla. Sz ēt de his que sz aliquē ordinē in ea reducūtur: puta de motu tpe ⁊ lumine ⁊ alijs cōsimilib⁹ q̄ reducūtur in celū. Silr̄ de ipressiōib⁹ aeris vt grādine pruina niue ⁊ alijs qbuscūqz similibus q̄ spāliť ptinere vidētur ad aliquod elemētū. Et cōsimilis modus seruabit̄ ēt in illis que ptinēt ad aliq̄ corpa mixta: q̄ simul vbi ponētur plātarū similitudines de frondibus floribus ⁊ fructib⁹ ⁊ seminibus introducētur exēpla. Et sic etiam si et de alijs corpibus quibuscunqz.

¶ Prologus tertius in quo habetur de ordine dicendorum.

NOticia rerū in homie triplici virtute perficitur vt dicit phūs. s. sensu imaginatiōe ⁊ rōne. Mā ab ipis exterioribus reb⁹ prio fit mot⁹ in sensu, ppter qd̄ phūs dicit q̄ ois nostra scia orit̄ a sensu prio posterioꝛ. Ab ipo aūt sensu in actu fcō fit mot⁹ in fantasia siue imaginatiōe. Dñ idē phūs dicit tertio de aia q̄ fantasia est motus factus a sensu fm actū: ⁊ lz Auicēna distinguat inter imaginatiōez ⁊ fantasiā dicēs eas diuersas potētias realit̄ distinctas: q̄ fantasia sz cū hz vltra imaginationez q̄ cōponit ⁊ diuidit formas imaginatas: vt pz cū ex forma imaginata auri ⁊ forma imaginata montis cōponimus formā mōtis aurei quā nunq̄ vidimus. Tamē q̄ ista cōpositio nō apparet in alijs ab hoie in quo ad h̄ sufficit virtus imaginatiua: cui etiā hāc actionē attribuit Auerroys in quodā libello quē fecit de sensu ⁊ sensibilibus. ¶ Jō vt alij dicūt eadē potētia realiter ē imaginatio ⁊ fantasia. Ab ipa aūt fantasia siue fātasmatibus p̄ virtutē intellectus agētis pficitur intellectus possibilis ad actū intelligēdi. Dñ phūs dicit tertio de aia q̄ non ē itelligē sine fantasmate. Jpe āt itellect⁹ ab vno i aliqd discurrēs siue ex ꝓncipijs ꝓclones eliciēs siue ꝓclones i ꝓncipia resoluēs rō vocat̄ ad quā scia ptinet: sicut phūs dicit in fine libri posteriorꝛ q̄ ois scia ta rōne est. ¶ Vt igit̄ in exēplis ponēdis fm ꝓfatū hūane cognitiōis ordinē p̄cedamus. Prio ponenda sunt exēpla de sensibilib⁹. Scō de imaginabilib⁹. Tertio de rōnabilib⁹. Sz de exēplis sensibilium corporꝛ: adhuc est distinguēdū: q̄ q̄dam sensibilia corpa sūt simplicia: que. s. nō cōponūtur ex alijs corpibus sicut elemēta ⁊ corpa celestia: q̄ quis i se hēant alās cōpositiones: vt materie ⁊ forme accidētis ⁊ substātie ⁊ hmōi: quedā vō sensibilium corporꝛ sunt cōposita ex ipsis ele

mentis. Et ista adhuc distinguuntur: qr quedā sunt inanimata vt mineralia vt ferrū ⁊ es ⁊ alia hmōi ⁊ lapides: quedaz vo sunt animata que adhuc distinguun tur:qr quedā sunt animata tm̄ anima ve getabili vt plante:quedā vlterius aia sen sibili vt animalia bruta que distinguunt in natatilia que sūt i aqua ⁊ gressibilia si ue reptilia que sūt in terra:⁊ volatilia q̄ in aere volāt.Quedā vlterius aiata sūt anima rationali:vt hoīes. Circa imagi nabilia quoqz est attēdēdū qr quarūdaz rez imagines seu fantasmata intuemur dormiētes siue somniātes: quedam vo mira pcipimus vigilātes quēadmodum ꝓphete ēt vigilādo hūerūt imagiarias visiões. Rationabilia aūt vocari possūt siue illa que ex rōne statuūtur sicut sunt leges ⁊ iura:siue ea que a rōne ꝓducunt sicut sunt artificialia. Est.n.ars recta rō factibiliū vt phūs dicit in Ethi. siue etiā illa que a rōne regulātur vt mores ⁊ hu mana opa.Quia igitur de oibus p̄dictis exēpla sunt inducenda totum hoc pñs opus in decē distinguit libellos. In quo rum prio ponētur exempla de corpib⁹ simplicibus.s.de elemētis ⁊ corpibus ce lestibus:⁊ ēt de aliqbus alijs que aliquo speciali ordine in ea reducūtur. In secū do ponentur exempla de corpibus mi neralibus.scilicet de metallis:⁊ etiam de lapidibus. In tertio ponētur exempla de vegetabilibus .i.de arboribus ⁊ plan tis .In quarto ponētur exēpla de natati libus ⁊ volatilibus.i. de piscibus ⁊ aui bus.In quinto ponētur exēpla de aiali bus terrestribus.i. que gradiunt vel re ptant super terrā.In sexto libro ponē tur exēpla de hom̄ibus. In septimo de imaginibus somniox ⁊ visionū. In octa uo vo libro ponētur exempla de legib⁹. In nono ponētur exēpla de artificialib⁹ In decimo siue vltimo libro ponent ex empla ⁊ introducētur de humanis acti bus ⁊ moribus. In singulis āt predictis decē libellis nō intēdo particulariter se/ qui ordinē exēploruz:sed soluz illas ma terias qbus adaptātur exempla locare scū ponere sub ordine alphabeti: verbi gratia.In p̄mo libro vbi ponūtur exē/ pla de corpibus simplicibus nō sequar in eis ordinē ipox simpliciuz corporum vt.s.p̄mo ponantur exēpla de celestibus postea de elemētis:⁊ inter elemēta prio de vno:postea de alio :sed mixtim ponē tur oia:nunc de vno: nunc de alio scōm q̄ rebus diuersis quas ponā sub alpha beti ordine varie adaptātur. Et idē etiā ordo seruabit in ceteris libellis. Si qua igitur in hoc ope ex mea iperitia indebi te essent posita vel inepte relinquo atqz sūmito benuolētie fratrū ac studio cor rigenda.De his aūt que bene dicta ⁊ ad aptata cōgrue videbūtur regi immorta li inuisibili soli deo honor relinquetur ⁊ gloria in secula seculorum.

¶ Capitulum primum.

ABstinentia discreta ciborum quantū sit hominibus vtilis in singulis simpliciū corporū pót ostendi naturis. Simplicia náqz corpora duarum sút naturarū .s. nature celestis ⁊ elemētaris. Primum erē plum notabile de fructu ipsius abstinētie quo ad naturā celestē oūditur in corpore lune. Est.n.nā celestis tāto magis lumini puia q̄to min⁹i sua suba hz ō grossa ⁊ corpulēta mā: hic igit é q̄ appetūi lūa q̄dā migredis macula: qz luna put tradit phs sic é i situ localı magis vicia tre: ita ē vt ita dicā magis trestris nāe .i. cuiusdā sbe grosse ⁊ corpulēte: pp quā lumē sol nó recipit, pfūde sic alie stelle: sz tm̄ i superficie. Et idcirco i ipa tātūmó resultat macula vmbre. Est igit nā hois lūinari corpi filis: cui⁹.s.més iterior ad lumē sapie tāto ē min⁹ disposita q̄to vēter corpulētior fit ciboz affluētia. Ná multa repletio vētris obtusitatē gīat mēt. Vñ ps. dicit. Repleti sūt q obscurati sūt. Et hz é obscuritas lūc .i. vite ōlicio se q̄.s.nó replet splēdore sapie. Sapie. xiij. Lūa nó splēdebit i lumie suo. Opz ergo ad hz vt aīa fiat lumi sapie puia q̄ nó vtat supflue ciboz alimōia: pp qō apls dic ad Romañ. xiij. Induamur arma lucis sic vt i die hōeste ambulem⁹: ñ i comesatōib⁹ ⁊ ebrietatib⁹. Est.n. armatura lucis sapia celestis: q̄ mētē ō vitate illustrat ⁊ ab errorib⁹ defēdit hz honeste velut i die nos ābulare fac: qz lumē nobis porrigit vitat sequēde. Scd q a cōmesatōib⁹ vl ab ebrietate nó abstinet hāc armaturā lucis iduē nó pōt. Vñ Jero. dic ō Jouinianū. Si qs estimat se abūdātia ciboz portionūqz pfrui ⁊ posse vacare sapie: hz i delicijs vsari ⁊ deliciaz vicijs nō teneri seipz seducit. Et i eodem dicit. Sapie opaz dare nó possum⁹ si mē se abūdātiā q̄ labore nimio idiget ⁊ cura cogitetu⁹. ¶ Scō exēplū abstinēte q̄ ad elemētarē nāz oūdit elim tre. Terra.n. pmo nob oūdit q̄ abstinētia ⁊ attenuatio carnis ipetratiua é gīe celestis. Ná q̄ tra de sui nā totalit ē sicca ⁊ arida, puidit de⁹ auctor nāe q̄ ad hūt fruct⁹ pducē possit infūdat celesti pluuia: ⁊ tra ad fruct⁹ vberes, pducēdos efficat fecūda. Sic nñ cordis tra si ab hūore luxurie nocio p abstinētiā cibi ⁊ pot⁹ efficat arida supfūdet talit celestis gīe pluuia q̄ ad, pducendos fruct⁹ spūalū opet erit fertil ⁊ fecunda. Vñ dr Heb. vj. Terra.n. sepe venīētē sup se bibēs ibrē ⁊ gīans herbā oportunā illis a qb⁹ colit accipit bñdictiōez a deo. Tra.n.nra dr tra qñ ht p abstinētiā ab humore ocupie vacua. Scriptū é.n. Ecclī. j. q̄ vocauit de⁹ aridā trā: h ibrez celestez bibit qz celestī gīe ⁊ fortatōe pigue fecit. Ysa. lv. Descendit iber ⁊ nix de celo ⁊ inebriauit terrā. Sz tūc herbā oportunā, pducit cū in meritorio opc spūi subseruit: ex q̄ a deo bñdictiōez accipit qz retributiōem eterni pmij simł cū ipo spū finalit hēbit. Ergo nñi cordis tra tē é pfecte disposita: cū arescit ex abstinētia: hūescit celesti gīa fructescit p bona opa. Ex pio vocat arida eo. s. q̄ ab aq̄ siccitate, ppe sit distincta qō é qñ caro ipa ab aqs delicijs sepat ⁊ abstinētie tenuitate siccat. Sz ex scō vocatur hum⁹ a mari hūido cui tra ꝯiūgit: qō é siue qñ corp⁹ nrz celestis gīe pticeps efficit siue cuz lachrimis irrigat. Ex tio vocat tell⁹: qz tollum⁹ fruct⁹ ei⁹. Et hz qñ corp⁹ laborat i bōis opib⁹. Itē pz exēplo tre q̄ abstinētia a cibis tollit tētatōes carnis: qz qñ psiccitate nimia tra efficit sicut puluis tūc tpis vent⁹ nó surgit eo q̄ vapor tē nó hēat ꝯtinuās hūdū ⁊ fine cōtinuatiōe eleuari nó pōt. Sz qñ pabstinentia valida terra siccat corpis: hūore deficiēte ocupie carnal fit puluis .i. mortificatio hūilitat ⁊ cessat vēt⁹ .i. ipulsus libidinose tētatōis. ¶ Tertiū exēplū abstinentie appet in elio aque. Ná legit q̄ cocodrillus q i aq̄ oculos hebetes hz ex aquā acute videt. Ex q̄ exēplo accipit q̄ aq̄ de

liciaꝫ hebetát oculos mẽtiũ:ſz extractio ab aqs.i.abſtinẽtia a delicijs ad ꝓtẽpládũ ſpũalia acuit viſũ mentẽ.Vñ dr Eccl'i.ij. Cogitaui a vino abſtrahẽ carnẽ meá vt aiaz meá tráſferrẽ ad ſapiaz. ¶ Jté aq̃ tá to magis eſt lipida quáto magis eſt ſubtilis ꝛ vacua.Si vo ſit aq̃ groſſa ꝛ ptib⁹ terrestribus plena nõ eſt ſpeculabil' vel limpida:ſz eſt imũda vel turbida . Sic caro nr̃a q̃ fluxibilis ẽ vt aq̃:ꝛ ſp ad mare tendit.i.amarítudinẽ mortẽ:ſz illõ.ij . Regũ xiiij.Oẽs morimur ꝛ q̃ſi aqua dilabimur ꝛc̃.Hec inquá aq̃ nr̃a.i.caro ſi a cibis per abſtinẽtiá teneat ſubtilis ꝛ vacua: vt nõ repleat ſupflue eoꝝ abũdãtia manebit p cõtinẽtiá clariſſima ꝛ mũda.Sz ſi vent ci bis terreſtrib⁹ frequent repleat efficit ſic aq̃ turbida ꝛ imũda:vz p incõtinẽtie vicium qõ comitatur gulá.Jere.ij.Quid tibi vis i via egypti vt bibas aquã turbidá. ¶ Quartũ exẽplũ abſtinẽtie oñdit' i aere q quáto magis eſt vaporib⁹ ꝛ nubib⁹ plenus táto magis ẽ obſcur⁹:quátoqz ẽ magis vacu⁹ táto eſt magis seren⁹ . Et iõ in mõte olimpo eſt aer ſereniſſim⁹ q tñ i altũ leuat vt ipſos vapores nubiũ excedẽ dicat ſm illud.Virgilij . Nubes exceſſit olympus.Et q: ibi ſp eſt aer ſereniſſim⁹ aſcẽdebát illuc phi vt viderẽt ſtellaꝝ curſus.Sz ibi viuẽ nõ potuiſſent niſi ſpõgias aq̃ plenas ſecũ portaſſẽt:vt ſic p aq̃ attractionẽ aerẽ groſſiorẽ hauſiſſent. Sic aũt obſcurat ſerenitas ꝛ claritas aer̃ ex repletõe vaporis:ſic obſcurat ét ſenſus hois ex nimia repletiõe ciboꝝ.Vñ greco rũ fuit puerbiũ ſic Hiero.refert q' vent pinguis nõ gignit ſenſũ tenuẽ:ꝛ iõ abſtinentia cibi facit ſerenitatẽ animi. ¶ Quitum exẽplus abſtinentie accipit ab igne. Má abſtinenti a a cibis i multis eſt igni ſimilis.Quod declarari pót ex ſeptẽ ꝓpetatibus ignis. Pria accipit ex ignis officio.Scõda ex ipi⁹ auxilio.Tertia ex miſterio.Quarta ex ei⁹ ſuffragio.Quita ex dñio.Sexta ex pdigio. Septia ex ei⁹ ſtudio. ¶ Prio igit manifeſtat dictá ſilitudinem ignis ꝛ abſtinẽtie ipi⁹ ignis officius qõ é triplex . Má vtimur igne ad illumi nãdũ abſcõdita ſiue tenebroſa ſic̃ pz in lucernis accẽſis ſiue cãdelis:quoꝝ igneo ꝛ flámeo lumie vtimur in nocte ſiue p viam ambulándo.Ysa.l.Ambulate in lumine ignis vri ꝛc̃.ſiue ét i domo ſtándo.Ysa. x.Ardebit q̃ſi ignis cõbuſtio ꝛ erit lumẽ iſrael in igne.Hec aũt illuminatio ignis vtuti abſtinẽtie cõgruit inquátũ p eá aſſequmur ꝛ tenebras ignorátie lumẽ diuine ſapiẽtie.Quod euidẽter appet triũ puerorꝝ exẽplo de qb⁹ dr Daniel'.j.q' Malaſar tollebat cibaria ꝛ vinũ pot⁹ eoꝝ : dabatqz eis legumia:ꝛ ſeqt.Deꝰ dedit pueris his ſciaz ꝛ diſciplinã i oi libro ꝛ ſapia. Et ita merito abſtinẽtie acceperũt lumẽ ſcie merito ét abſtinentie ifũdit' lumẽ reuelationis ꝓphetice ſic̃ legit' Daniel'.x.vbi dr ex pſona Daniel'.Ego daniel lugebá triũ hebdomadaꝝ dieb⁹:panẽ deſiderabilẽ ñ comedi:caro ꝛ vinũ nõ itroierũt i os meum:ſz nec vnguẽto vſus triũ hebdomadaꝝ dieb⁹. Poſtea ſubdit' q' appuit ei angelus ꝛ dix̃ ei.Ex prio q̃ poſuiſti vt affligeres te i ꝓſpcũ dei tui exaudita ſũt vba tua:ꝛ ego veni pp ſermões tuos ꝛc̃.Veni ãt vt docerẽ te q̃ vẽtura ſt pplo tuo i nouiſſimis dieb⁹.Adhuc ét p abſtinẽtiá carnis cõſuat refrigeriũ ꝛ lumẽ caſtitatiꝫ. vñ i.ps.Expãdit nubẽ i protectõez eoꝝ:ꝛ ignẽ vt luceret eis p noctẽ.Abſtinẽtia eteni ẽ nubes protectõez ꝛ refrigeriũ pſtás ꝺ eſtuz ꝺcupie carnalis:ꝛ ignis ét eſt lumẽ in nobis accẽdens vtutẽ caſtitatis. Et iõ Aug. in quodã ſermõe dicit q' abſtinẽtia ictunij libidis ardorẽ extinguit ꝛ caſtitatiꝫ lumen accendit.Scõo vtimur igne ad coquendũ.Gen̄.xij.Coq̃m⁹ eos igni : abſtinentia ãt ſeruit nõ modicũ iterioꝝ decoctiõi ciboꝝ ét corpali:q: cib⁹ tpate aſſumptus a calore nãli q eſt in ſtõacho facilit coqtur ꝛ optime digerit'.Econtra aũt ex nimio cibo vel potu calor ipe nãlis debilitatur vel extinguit':ſicut vt⁹ vini ex nimia appõne aq̃.Debilitato aũt calore nõ fit decoctio vel digeſtio cibi: ſz putreſcit cib⁹ ꝛ generátur humores corrupti ꝛ febres putride vel podagre:ꝛ hmói.Et pp hoc tẽperátia ꝓſeruat bonã valitudinez

ē abstinētia ꝓducit ad ipaz. Vnde Eccli. xvij. dr̄ q̄ q abstinens cit adiiciet vitam. ¶ Tertio vrimur igne ad fabricādū. Isa. liij. Ego creaui fabrū suffiātē i igne ꝓuinas: ⁊ ꝓferētē vas in op⁹ suū. Sic ēt ꝑ abstinētiā a voluptatib⁹ carnis nō solū gule: sz etiā luxurie fabricat ⁊ ꝑpat vas dei qr̄ ꝑ hāc hō efficit vt vas sanctificatuz ⁊ diuine gr̄e receptiuū: vñ ꝓie Thessal. iiij. Abstineatis vos a fornicatione vt sciat vnusqsq̄z vestrū vas suū possidē i sanctificatiōe ⁊ honore. ¶ Scōo dictā silitudinem declarat ignis auxiliū. Auxiliat. n. ignis hoib⁹ interdū ad defensiōez ab hostibus: sic̄ legit̄ de Alexādro q̄ dū cēt in desertis idie: iuxt̄ stagnū vbi bestie cōueniebāt ad potū: ⁊ timeret ipe ⁊ sui nocte de isultu leonū ⁊ aliaꝝ bestiaꝝ ferociū fecit i circuitu exercit⁹ copiosos ignes accēdi: vt esset eis ignis q̄si ꝑ muro i circuitu ipoꝝ. Vñ ēt Zacha. ij. dr̄. Ego ero eis murus ignis i circuitu. Per ipz ēt ignem arma crea ⁊ ferrea fabricātur qb⁹ cōiter homines ad corpoꝝ defensiōez vl̄ offensionem vtūtur. Vnde Apo. ix. Woies sedētes in equis hñtes loricas igneas Johānes se vidisse testat̄: ⁊ sic tela ignea noiat Apo. Et Mau. ij. Dicit̄ clype⁹ fortis⁹ ereus ignitus. Et hec oia abstinētie cōpetunt: que tanq̄ murus vl̄ clype⁹ ab asperitatū hostiū nos defendit insultibus: ⁊ hec est armatura sanctoꝝ contra tentatiōes illorum ꝓpter quod iter arma iusticie. Apostolus ieiunia nominat. ij. Corinth. vj. Et xp̄s ad pugnā iturus hāc armaturā induit. s. abstinentiā. Vnde Mat. iiij. Ductus est iesus in desertū a spū vt tentaretur a diabolo. Et cū ieiunasset. xl. diebus ⁊. xl. noctibus: postea esurit. Et accedens tēptator ⁊c. Est eni ieiuniū quasi igneū telum quo pcussus inimic⁹ repellit̄: vñ Mat. ix. Hoc genus demonioꝝ non eiicitur nisi in oratiōe ⁊ ieiunio. ¶ Tertio declarat hāc silitudinez ignis misterium qđ est ad purgationē. Nā igne purgātur metalla imo etiā peccata. s. in purgatorij igne: vñ Numeri. xxi. Quod pōt trāsire p flāmas igne purgabitur. Sed sicut ignis purgat metalla sic abstinētia peccata: vñ Augu. in ꝓdicto sermone dicit q̄ ieiuniuz purgat mentē subleuat animū carnē subiicit ⁊ cor ꝓtritū ⁊ hūliatū facit. Que oia manifesta sūt sat̄ exēplo minuitaꝝ. Jone. iij. Est ēt misteriū ad vidictā malefcoꝝ non solū i mūdo isto: sz ēt i iferno. Eccli. vij. Hūlia valde spūm tuū qm̄ vidicta carnis ipij ignis. Quod ēt abstinētie ꝓpetit per quā ⁊ spūs hūliat̄ ꝑz illō. ps. Hūliabā i ieiunio aiaz meā ⁊ carnal⁹ delectatio ipij vidicāt̄: qr̄ pena abstinētie vidicat delectatiōez gule ⁊ luxurie. Vñ ⁊ ieiuniū pōit̄ ps satisfactōis: qr̄ hō ꝑ abstinētiā peti ꝓteriti ꝑ subtractiōez ōlectatōis recōpēsat afflictionē ēt addens ⁊ futura pcā ipedit cō cupiscētiā ōbilitās. Et h ad rōnē ptinēt satisfactōis: qr̄ sic̄ dic̄ Aug. Satisfactio ē pcōꝝ cās excidē ⁊ coꝝ suggōnib⁹ ꝓsensuz ñ ꝓbē. Quarto mānifestat dictā silitudinē ignis suffragū. Suffragabat̄. n. ignis antiqt⁹ ⁊ añ legē ⁊ i lege mosayca ad ipetrā dū qđ petebat̄ a deo sine ex eo q̄ sacrificia deū depcātia ignē ꝓsūebant̄ ꝑz illō Le ui. vj. Oē sacrificiū sacerdotū igne ꝓsūet̄ siue ex eo q̄ i signū exauditionis diuine ign̄ sup sacrificia deū rogātiū ō celo mittebat̄ ꝑz illō prio. Paralipoñ. xxj. Edificauit altare dño ⁊ obtulit holocausta ⁊ pacifica ⁊ inuocauit deū ⁊ exaudiuit eū in igne ō celo sup altare holocausti. Et sile hr̄ trio Regū. xviij. vbi helias dix̄ ad ꝓphetas Baal. Inuocate noia deoꝝ vr̄orū: ⁊ ego inuocabo nomen dei mei ⁊ de⁹ q̄ exaudierit ꝑ ignē ipe sit de⁹. Silit̄er ergo abstinētia carnis multū suffragat̄ oronibus nr̄is vt a deo exaudiant̄: pp qđ dixit angelus Thobie. xiij. q̄ bona est oratio cū ieiunio. Et ꝓmi Esdre. viij. dr̄. Ieiunauimus ⁊ rogauim⁹ deū nr̄z: ⁊ euenit nobis ꝓspere. ¶ Quintū qđ adhuc manifestat hāc eādē silitudinez est ipi⁹ ignis dñi um. Interdū. n. diuina vtute sic ignis ꝓdominat̄ aq̄ q̄ eā imediate attingat: nec tñ attingat̄ ab ea: sz poti⁹ illā extīguat qđ est cōtra nāz ⁊ supra virtutē ignis: cū dicat̄. Eccl̄i. iij. q̄ ignē ardētē extīguit aq̄: ⁊ q̄ tñ diuio miracl̄o legit̄ accediss̄e ꝑz illō

Sapiẽtie.xvj. Qđ inqt mirabile erat aq̃ q̃ oia extinguit plus ignis valebat. 7.j.co. ca. dicit quodã tpe in aqua supra virtutẽ ignis ardebat. Sic ergo ignis diuina ⁊tute ꝓsũcebat hũorẽ aq̃: ita 7 nunc abstinẽtia diuia facientẽ gr̃a ꝓsumit 7 restringit fluxũ ꝓcupiscẽtie: Eccl.xxxix. Vapor ignis vrit carnes. i. carnales ꝓcupiscẽtias annihilat 7 ꝓsumit. Septio mãifestat sic dictã sillitudinẽ ip̃i⁹ ignis ꝑdigiũ. Sic.n. cẽt ꝑdigiũ q̃ frigida aq̃ exureret: sic etiã miraculũ ẽ q̃ ignis ardẽs refrigeret: qđ certe factũ legim⁹ i illis trib⁹ puer̃ q mis si sũt i fornacẽ ignis a rege babylõis: qa dr̃ Dañ.iij. q̃ angel⁹ dñi descẽdit cũ azaria 7 sociis ei⁹ i fornacẽ 7 excussit flãmã ignis ꝺ fornace: 7 fecẽ mediũ fornacis q̃si vẽtũ roris flãtẽ 7 nõ tetigit eos oino ignis: neq3 ꝓtristauit: neq3 q̃q̃ molestie intulit. Ꝺbi nota q̃ pctõres si aliq̃ ieiũare cogũt: vl̃ ex iflãmatõe colẽ efficiũt ipatiẽtes 7 sic icẽdũt ira: vl̃ spũ accidie efficiũt tristes 7 sic ꝓsumũt melãcolia: vl̃ ex prãdii dilatiõe efficiũt esurientes: 7 sic famis affligũt molestia. Sz sci viri q ex charitate ieiunãt: in sua abstinẽtia ad modum istoꝝ pueroꝝ recipiũt rorẽ diuinũ. i. refrigeriũ gr̃e: 7 nec igne ipatiẽtie tãgũtur nec accidie spũ ꝓtristãt: nec ẽt famis esurie molestãt. ¶ Septimũ q̃ vltio ꝺclarat ꝑdicta sillitudo ẽ ignis ip̃i⁹ studiũ. i. qđ circa ignẽ ꝑ homies adhibet. Nã ignis ab hoĩb⁹ oleo intẽdũ succẽdit lignis nutrit 7 sub cinere refuat. Oleũ itaq3 cũ sit iflãmabile ignẽ succẽdit 7 nutrit: vñ dr̃ Exo. xxxv. Quisq3 vir̃ ẽ sapiẽs veniat 7 faciat qđ dñs impauit: Candelabrũ ad luminaria sustẽtãda: vasa uli⁹ 7 lucernas 7 oleũ ad nutrimẽta igniũ. Sic ãt ip̃e ignis olei liq̃re fouet: ita q̃q3 7 abstinẽtia oleo pietatis impinguat: Matth.vj. Tu cum ieiunas vnge caput tuũ. i. oleo pietatis: elemosinas faciẽdo. Greg. Illꝺ ieiunium de⁹ approbat qđ añ e⁹ ocl'os man⁹ elemosinay leuat. Itẽ sũt liq̃ ignis ꝓpriũ nutrimẽtũ: vñ Leuit.vj. Ignis i altari meo sp ardebit quẽ nutriet sacerdos subiiciens ligna. Hec ligna sunt bona opa sine q̃b⁹ cẽt ieiuniũ oino ip̃fectũ: Joel.j. Sctificate ieiunũ. Ubi Grego. Ieiunũ sctificare est adiunctis bonis op̃ib⁹ dignã deo carnis abstinẽtiã exhibere. Itẽ videmus q̃ ignis ẽt modic⁹ sub cinere ꝓseruat: Job xliij. Agã penitẽtiã in faucilla 7 cinere. Et facit mẽtionẽ de faucilla q: ẽt faucilla ignis i cinere ꝓseruat. 7 sic cõseruat meritũ ieiunij i abscõsiõe 7 detẽtiõc hũilitatis. vñ Mat:h.vj. Me videaris hoĩb⁹ ieiunãs. sz p̃ri tuo q̃ ẽ in abscõdito. Vñ 7 in ꝑncipio q̃dragesimal' ieiunij cinis sup capita ponit vt.s. cũ abstinẽtia carnis tenẽ studeamus intus hũilitatem mentis.

¶ Capitulum ij.

Accidia assilat saẽno. Nã saturn⁹ q̃ ẽ int̃ septẽ planetas supm⁹ ẽ inferiox i frigidatiu⁹ tarde icessiu⁹ 7 fetuũ mortificatiu⁹. Est ergo ꝑmo saturn⁹ frigidissim⁹ planeta: qđ qdẽ Auerrois sup ꝺ cc. 7 mũ ꝑ accidens dicit esse. s. quia tarde mouet 7 ideo calorẽ nõ excitat. Sed Auicẽna 7 alij cõit dicũt q̃ saturn⁹ ex nã sua hz ifrigidare sicut 7 mars calefacere. Sic ergo maxie accidia infrigidat corda. Nã reddit hominẽ tardũ ad motũ boni opis ꝑ quẽ. s. excitat 7 cõseruat calor amoris: qr si opari desinerit iã amor nõ ẽ sic Grego. dicit. Habet ẽt h̃ accidia. s. q̃ infrigidat cor ex ipa nã sua ex eo q̃ fm rõnẽ ꝓpriã opponit charitati q̃ ẽ calor aie vitalis. Et hec oppositio manifesta ẽ ip̃i⁹ charitatis effectu. Nã ꝓpri⁹ effect⁹ charitatis ẽ gaudiũ de deo. Accidia ãũt ẽ trisitia de bono spũali inq̃tũ est bonũ diuinũ. Vñ pz q̃ accidia ex ꝓpria rõne charitati ꝓuat. Sicut ergo ipa charitas aiam de deo inflãmat: sic ecõtrario accidia aiam de deo infrigidat. Vñ accidia ab accedine dr̃ qa ea q̃ accidia sũt ẽt frigida sũt. Itẽ saturnus ẽ tardissime incessiu⁹ ita q̃ null⁹ planeta ẽ ita tardi mot⁹ s. ꝓpter magnitudinẽ circuli sui: cui⁹ rotat⁹ siue reuolutio ꝓpt̃ magnitudinẽ tardi⁹ ꝑficit: qđ pz specificãdo in singulis. Nã luna q̃ est infima mouat̃ in q̃libet signo duob⁹ diebus 7 sex

horis ⁊ in piſſe cõplet curſũ ſuũ a pũcto vſq; ad pũctũ i xxvj.dieb⁹ ⁊ octo horis. Alij tñ dicũt q; ipa lũa curſũ ſuũ i toto zodiaco quouſq; ſolẽ attingat perficat in xxviij.dieb⁹ cũ dimidio. In ꝗlibet eñ ſigno moꝛat̃ p duos dies ⁊ dimidiũ minus xx.minutis. Mercuri⁹ vo moꝛat̃ i quolibet ſigno p.xxviij.dies ⁊.vj.horas. et cõplet circulũ zodiaci in.ccexxxix. diebus. Ven⁹ aũt moꝛat̃ in ſigno p.xxix.dies. In zodiaco vo p.cccxlviij.dies. Sol moꝛat̃ i ſigno.xxx.dieb⁹.xix.horis. ⁊ ſemiſſe hore. In zodiaco vo.cccxlv.dieb⁹ ⁊ ꝗdrante.i.vj.horis. Mars moꝛat̃ in ſigno per lx.dies ⁊.xxj.horis. In zodiaco vo p duos annos. Jupiter in ſigno p annũ. In zodiaco p.xij.annos. Alfraganus autem dr̃ia decimaſexta dicat q; luna i circulo ſignoꝝ pficit curſũ in.xxxix.dieb⁹.⁊.xj.horis ⁊ dimidiat ꝗrtali vni⁹ hore fere. Mercuri⁹ vo ⁊ ven⁹ ⁊ ſol.ccclxv.dieb⁹ ⁊ ꝗrtali vni⁹ diei fere. Mars aũt in anno pfecto et.x.meſib⁹ ⁊.xxvj.diebus ⁊ dimidia fere. Jupiter aũt in.xj.annis ⁊ quattuoꝛ meſib⁹ ⁊.xiiij.dieb⁹. Saturnus aũt in.xxix. annis ⁊.v.menſibus ⁊.vj.dieb⁹. Et patet ex predictis q; menſis lunaris duob⁹ modis accipit̃: vno mõ p ſpacio tpis quo luna circũit zodiacũ ab vno pũcto exiẽs ⁊ rediẽs ad eundẽ: qõ ſicut dictũ ẽ fit per xxvij.dies ⁊.viij.horas. Alio mõ cõioꝛi accipit̃ menſis lunaris p ſpacio quo luna ſemel accẽſa fuerit ⁊ redit ad eundez locũ ſue accẽſiõis: ſz cũ ſolẽ nõ inuenat: qꝛ ſol tã p̃ceſſit p vnũ ſignũ ipa luna attingit ſolẽ ſpacio duoꝝ dieꝝ ⁊.iij.horarũ: ⁊ ſm h̃ menſis lunaris ꝓtinet.xxix. dies et xij.horas exceptis fractõnib⁹ ſupꝛadictis. Ex dictis manifeſte patet q; ſaturn⁹ iter oẽs planetas tardi⁹ circulũ vel curſum cõplet. Sic accidia inter oia vitia mentẽ reddit pigrã in ope diuino ⁊ ſpũali ſiue nõ ichoãdo qõ cognoſcit: ſic a qbuſdã dr̃ q; accidia ẽ torpoꝛ mentis bona negligẽtis. Proponit eñ diabol⁹ añ mentẽ accidioſi difficultatẽ opis vt deſperãs de laboꝛe nullo mõ audeat illõ inchoare: ſicut patet p̃cipue de opib⁹ penitẽtie. Dñ ꝯ hoc Eccl̃.vj ſacra ſcriptura exhoꝛtat̃ dicens: Subdice humeꝝ tuũ ⁊ porta illam ⁊ nõ accidieris in vinculis illi⁹: ſiue etiam bona inchoata nõ pſequendo. Vnde qñq; diabol⁹ facit hoiem aliq̃ ſuꝑ poſſe aſſumere vt poſtea ex nimietate põderi ac cidioſus effect⁹ ea totaliꝛ cogat̃ relinq̃re. vñ Aplus.ij. Coꝛ.ij. nõ vult q; penitens maioꝛi abſoꝛbeat̃ triſticia de pcõ ne ſic eũ aggꝛauet nimietas triſticie vt cum re trahat a pnie ope. Hinc eſt etiã q; diabolus illo p̃cipue tpe abſtinentẽ de accidia tentat quo eũ fames ieiunij magis gꝛauat. ſ. circa meridiẽ qñ tã incipiũt ſentire ieiunãtes defectũ cibi ⁊ vigere ab eſti b⁹ ſolis vñ dicit Caſſian⁹ in.x.libꝛo de ĩſtitutis monachoꝝ: Maxime circa hoꝛã ſextã monachũ ingetat vt q̃dã febꝛis inſtruẽs tpe p̃ſtituto ardẽtiſſimos eſtus accẽſionũ ſuaꝝ ſolitis ac ſtatutis hoꝛis aie inferẽs egrotãti. Hoc igit̃ facit diabolus vt vel famis gꝛauedine ieiunium dimittãt: vel vt ex accidia ⁊ impatiẽtia meritum ieiunij perdant. Item ſaturn⁹ eſt moꝛtificatiuus fetuũ qui ſub ei⁹ naſcunt̃ dominio. Hinc eſt eñ vt dicũt aſtrologi q; pueri nati octauo meſe nõ viuũt ſed citi⁹ moꝛiunt̃: ꝓterea q; octauo menſe dominat̃ eis ſaturn⁹ q vtraq; qualitate ſua frigida ⁊ ſicca fetũ moꝛtificat ⁊ extinguit. In p̃cedentib⁹ eñ ſex menſib⁹ quilibet planeta p oꝛdinez dominat̃ fetui ſuo menſe. ſ. p̃mo meſe ſaturn⁹: ſecũdo iupit̃ tertio mars: quarto ſol: quito venus: ſexto mercurius: ſeptimo luna: octauo ãt menſe ſaturni dominiũ redit a capite: et nono dominium iouis: et ſic deinceps. Cui naſcẽs nono meſe viuit ꝓpt̃ dñũ iouis qui fetũ ſuũ tpato caloꝛe refouet ⁊ cuſtodit. Similiter ſi naſcat̃ in p̃incipio decimi menſis põt eſſe natiuitas ſalubꝛis et vitalis ꝓpter dominiũ martis cuius caloꝛe ⁊ ſiccitate membꝛa roboꝛãtur naſcẽtis. vñ fet⁹ caloꝛis ⁊ ſiccitatis bñficio egredit̃ tã robuſtus.. Sicut ergo ſaturn⁹ extinguit ⁊ moꝛtificat fetũ: ſic accidia moꝛtificat ſpm̃ ⁊ tollit boni opis meritum. Vnde Aplus dicit. ij. ad Coꝛinth. vij. q;

ſ tristicia seculi mortē opat̄ q̄ nō ē nisi accidia. Cui⁹ mot⁹ ſi adꝛōnē ptingat ita vt in fugā ⁊ hoꝛꝛoꝛē ⁊ detestatōez boni q̄ ē ſm deū ꝓsentiat carne ꝫ spīm ꝓualēte oino ipm spīm suffocat ⁊ est pctm̄ mortale. Bz q̄n est mot⁹ accidie ꝓpt̄ repugnātiam carnis ad spīm in sola sensualitate ū hns rōnis ꝓsensū tūc nō extinguit spīm ſz est veniale pctm̄. Dn̄ etiā in viris pfectis huius accidie tediū aliq̄n inuenit̄. ¶ Scdo accidia assimilat̄ igni: nā videm⁹ q̄ aduſtio ignis rē dulcē i amarā ꝓuertit: sicut cibi dulces ⁊ sapidi igne aduſti nimiū efficiunt̄ amari. Dn̄ etiā in coꝛpe aīalis colera est amara qꝛ est q̄dā supfluitas cibalis aduſta ⁊ ideo deriuat̄ ad fel ⁊ recipit in ei⁹ cīstula. Aq̄ etiā colata p cineres efficit̄ amara ex eo q̄ cinis imixt⁹ alicui⁹ rei ſcz ligni reliquia est aduſta. ℙatet igit̄ q̄ vstio ignis dulce in amar ꝓuertit. Hoc igit̄ accidie cōpetit q̄ dum q̄dā tristicie feꝛe palatū aie inficit spūaliū delitiar dulcedinē in amaritudinem ꝓuertit. vn̄ ſm Ysido. in li. de sum. bo. Ex ipa tristicia accidie nascit̄ rancoꝛ ⁊ amaritudo anie. vn̄ Ysa. v. Ve q dicitis bonū malū ⁊c. ¶ Tertio accidia assimilat̄ aeri. Aer cū est tā mobilis q̄ oi impellenti ⁊ subintrāti statim apt̄ ⁊ cedit. Dn̄ aer a vapoꝛib⁹ terrēis. i. a ventis impellit̄: vapoꝛib⁹ aq̄is. i. nubib⁹ repleꝛ ⁊ flāmeis ignitiōib⁹ nōnunq̄ i sūmo succendit̄. Que satis etiā accidie congruūt. Nā accidia sicut dicit Ysiō. ociositatē ⁊ sōnolentiā generat. Dum aūt aīa sōnolenta ⁊ ociosa pigrescit oi prorsus temptationū impulsui facilime aptur ⁊ cedit. Nā oim cogitationū malar ⁊ temptationū inutiliū sentina receptiua ē ocium. Et hinc est q̄ accidiosus ⁊ piger velut quidā mobilis aer ipellit̄ a vento supbie: repleꝛ aqs luxurie: succēdit̄ igne auaricie. ¶ Quarto accidia assimilat̄ pruine: ꝓpter q̄ tuoꝛ: ℙrio rōne ꝓgelabilitat̄: qa pruina est vapoꝛ ꝓgelat⁹ in medio interstitio aeris p frigiditate locī tpis in qb⁹ nō tst aliqua ps caloꝛis: vt Aristo. dicit. Sic etiam p accidie vitū dū caloꝛ charitatis extinguit̄: quodāmodo ipa aia frigescit ⁊ ꝓgelat̄. Dn̄ sup illud ps. ℙercussit moꝛos coꝛ in pruina. dicit glo. q̄ pruina est vitiū quo charitas ꝓprii stultitie tenebris quasi nocturno tpe frigoꝛe congelascit. Secūdo ratōe rigiditatis. Est em̄ pruina dura ⁊ ꝓpter magnā frigiditatez etiā rigiditatē inducit. Nā frigus aggregat ptes vapoꝛis ⁊ ꝓtrahit ⁊ pruine substantiā durā reddit. Ex nimia aūt frigiditate canescit vel albescit ⁊ rigiditatem in ea re que ab ea tangit̄ inducit. Sic accidiosus p frigus accidie efficit̄ durus ⁊ rigidus vt nō moueat̄ neq; flectat̄ ad bene opandū. Exo. xv. Obriguerūt oēs habitatoꝛes chanaan. ⁊ sequit̄: Fiant imobiles quasi lapis. ℙs. Factus sū ſicut vter in pruina: qꝛ sicut dicit glo. nulli liquoꝛi aptus est. ⁊ sic accidiosus nulli opi. Tertio rōne marciditatis: qꝛ herbas ⁊ floꝛes sup quos pruina cadit marcidos reddit ⁊ adurit. Sic etiā accidia omēs virtutes aie ⁊ mēbra coꝛpis p ociū ⁊ pigriciā qōammodo marcescere facit. Et qꝛ etiā tristiciā spūs accidia inducit humoꝛē de venis in aia exurit sicut exiccat ⁊ ꝓsumitur humoꝛ aduste rei. Nā spūs tristis exiccat ossa: vt dr̄ ℙꝛouer. xvij. Et sic patet q̄ accidiosus ⁊ piger dū parū laboꝛem vel incōmodū refugit maximū dānū incurrit ſm illud Job. vj. Qui timēt pruinā irruet sup eos nix. Quarto rōne roꝛiditatis: qꝛ pruina radijs solis tacta subito euanescit ⁊ in roꝛem reddit. ℙruina em̄ nihil aliud est q̄ ros ꝓgelatus vt dicit Beda. Nā pruina est ex vapoꝛe roꝛido q ꝓgelat̄ antēq̄ ex ipo resoluat̄ aqua. Sic interdū aīa roꝛida. i. gr̄a spūali pfusa accidie gelu inuadit̄ ⁊ toꝛpescit: sed rursum caloꝛe solis. i. feruoꝛe spūssti tacta in roꝛē gr̄e reddit ⁊ in humoꝛē deuotionis liq̄scit. Nā dū aīa se in accidiā cecidit se ꝓsiderat semetipam p humilitatez minuit ⁊ vilificat ⁊ q̄si doloꝛe tundēs ⁊ pcutiens sollicitat: ita vt ſicut nūc fuit frig⁹ pruine. i. accidie ita crescat ⁊ abūdet i ipa feruoꝛ gr̄e. vn̄ Exo. xvj. dicit̄ de roꝛe q̄ mane ros iacuit p circūitū castroꝝ. ⁊ subdit̄ q̄ appuit minutū quasi pilo tusum i

similitudinē ꝓuine.

Capl'm iij.

ACtiua vita assiłaᷓ lune ꝑ pter ꝙttuor. Prio ꝓpt̄ officiū. Mā lune officiū ē inferiora disponere. ſ. terrestria: ⁊ ꝫ ꝑtit ei ex trib⁹ ¶ Primo ex vicinitate qꝛ ea q̄ nō multū distāt efficaci⁹ mouet: luna aūt ꝓpinqꝛ est istis inferiorib⁹ q̄ aliqđ aliud celeste corp⁹ ⁊ iō efficaci⁹ agit in eo. ¶ Scđo ex virtuositate: qꝛ cū sit infima ꝙgregate sūt in ea oēs v̄tutes mouētiū supioꝝ. Dñ ex sua v̄tute mouet oia humida: ⁊ ex lumine a sole mutuato q̄si qđā scōs sol breuiter agit ⁊ explicat in istis inferiorib⁹ opatiões solis. Et dico breuiter qꝛ qđ sol facit in anno ſm variatiões hūoris ⁊ caloris luna facit in mēse. ¶ Tertia causa ē ex materialitate: qꝛ vt tactū ē. ſ. ca. j. luna vt dicit Aristo. est q̄si terrestris nature. i. corpulēte ⁊ mālis. Dñ ꝓpter ꝯformitatē terrestria magis variat q̄ aliqđ celestius corpoꝝ. Sic etiā vita actiuoꝝ ē circa terrena ⁊ tpalia ordināda ⁊ disponēda. Et sicut ex dictis colligit luna respectu terrestriū ꝫ vicinitatē: virtuositatē: celeritatē ⁊ mālitatē: q̄ oia cōpetūt actiuis qa ſcꝫ ꝑmo debēt esse indigētib⁹ vicini siue ꝓximi ꝙ cōpassiōem: Lu. x. Quis tibi videt ꝓxim⁹ fuisse illi q incidit i latrones: At ille ait: Qui fecit miscōiam in illum. ¶ Scđo debēt esse supioꝝ v̄tutib⁹ pleni ꝙ imitationē: qꝛ seq debēt vestigia sctoꝝ: ꝑcipue in laborādo ⁊ patiēter tolerādo: Jaco. v. Exēplū accipite frēs exit⁹ mali ⁊ lōganimitatis laboris ⁊ patiētie ꝙ ꝓphetas ⁊c. Tertio debent esse festini ꝙ sublevatiōis celeritatē: Prouer. iij. Ne dicas amico tuo vade ⁊ reuertere cras dabo tibi cū statiꝫ ꝑ ossis dare. Et Eccl̄j. iiij. Ne ꝓtrahas datū angustianti ⁊c. ¶ Quarto illi debēt actiue vite ꝑcipuis ministerijs deputari q̄ sunt magis māles ⁊ grossi et ad ꝯtēplatiōem minus idonei: Ephe. vj. Secularia iudicia si habueritis: ꝯtempti biles q̄ sunt in ecclia illos ꝯstituite ad iudicandū. Scđo actiua vita assiłaᷓ lune ꝙ pter dominū. nā luna specialiter macula habita humidis dominaᷓ ⁊ significat sup ea vt sup pluuiā ⁊ aquaꝝ inundationes. Dicit em̄ Beda q̄ qñ luna apparēs in sūmo cornículo suo maculis qbusdā nigrescit pluuiosum mēsis ꝓtendit exordiū. Itē dicit Mesallat q̄ si eclipsis lūe fuerit in signis aq̄ticis q̄ sunt tria. ſ. scorpio: cancer ⁊ pisces nimiā significat abūdantiā pluuiaꝝ. Itē ꝓpter humiditatis dominiū significat spāliter luna sup cerebrū sicut sol sup cor. Ita actiuus bonus cōpassiōe plen⁹ affluit abūdātia humoꝝ et pluuiaꝝ. i. abuūdātiā lachrymaꝝ iplēs illud Ecc̄. viij. Ne desis ploratib⁹ in cōsolatione ⁊ cū lugentib⁹ ambula. Sic em̄ faciebat Job q̄ dicebat: Flebā quōđā super eo q̄ afflict⁹ erat ⁊ cōpatiebaᷓ anima mea paupi: Job. xxx. ¶ Tertio actiua vita assimilaᷓ lune ꝙ pter aspectū: qꝛ. ſ. luna crescens vel decrescens in lumine q̄ñqꝫ aspicientib⁹ apparet arcualis: quandoqꝫ circularis: sic bon⁹ actiuus ad vtrūqꝫ statum debet se habere: Philippē. iij. Scio abūdare: ecce luna crescēs: ⁊ penuriā pati: ecce luna decrescēs: Tob. iij. Si multū tibi fuerit abūdāter tribue: ecce augmentū: si exiguū tibi fuerit libēter illō exiguum ipartiri stude: ecce lune decremētuꝫ. Sꝫ tūc actiu⁹ ē arcualis q̄ñ se ꝓxio ꝙ misericordiā flectit siue pcēdo siue cōpatiēdo. Tūc aūt ē circularis q̄ñ postq̄ ad exteriora exiuit se ad semetipm interi⁹ sollicite reducit. Taᷓ em̄ ē circulatio ab eodē in idē: Ezech. j. Aialia ibāt ⁊ reuertebāᷓ. ¶ Quarto assiłaᷓ actiua vita lune ꝙ pter multiplicitatē noīm. hꝫ em̄ lūa tria noia ſm poctas. nā vocabaᷓ ꝓserpia eo q̄ seminib⁹ q̄ iaciunᷓ i terra dī esse deca. Dñ dī q̄ q̄ñ luna ꝓmo incendiᷓ optimū est semina iacere: qꝛ tūc virtutes planetaꝝ colligit q̄s inferiorib⁹ influit. In hoc aūt exēplo colligiᷓ q̄ actiue vite ꝯgruit elemosinaꝝ semina iacere ex qb⁹ si abundāter spargātur copiosus fructus colligiᷓ celestiū ꝓmioꝝ: ⁊ ecōtrario si iaciūtur auare ſm illud. ij. Coꝝ. ix. Qui parce seminat parce ⁊ metet. Vel ꝟ q̄ luna semi-

na fouet oñdit q̄ illi q̄ actiue vite deser
uiũt p̄apue debẽt assistẽ seminátib⁹ vbũ
dei. Má a qb⁹ recipiunt spũalia debẽt re
pendi tpalia. Vñ Apo. j. Corinth. ix. Si
spũalia vob seiamus⁹ nó est magnũ si car
nalia vr̄a metam⁹. Jtẽ luna vocabaf dia
na. i. dea siluaꝝ 7 nemoꝝ: q̄ feris de no
cte pascua q̄rẽtib⁹ i nemoribus luis bñficiũ
admistrat. Et ió gẽtiles vocauerũt luná
deá venatoꝝ: q̄ venatio fit in siluis; ppt̄
q̄ dianá cũ arcu depingébãt eo q̄ vena
tores arcubus vtebãtur. Et ex hoc acci
pitur q̄ q̄ vite actiue deseruiunt p̄apue
subuenire debẽt solitariaz vitam ducen
tibus: vt nó oporteat eos ppter victum
querendũ vagari 7 a sua solitudine exi
re. In cuius rei exẽplum xp̄s populũ in
solitudine pauit. Mat. ix. C Jtẽ luna vo
cabaf lucina: vñ p̄ sincopá dr̄ luna: de q̄
Virg. Casta lucina 7c. Má antiqtus cole
batur a vgínib⁹ 7 seruántibus castitatem.
Ex quo ẽt colligif q̄ p̄apue meritoriuz
est per actiuá vitã seruire 7 subuenire sa
cris vgínibus 7 monialib⁹ caste viuẽtib⁹
ne pp̄ victũ cogant exire 7 a suis claustr̄
discurrere. Jtez actiua vita assilaf colli. p
mo pp̄ ordiné p̄ositatis. Est. n. coll pes
mõtis. Má p̄ colliz ascendim⁹ ad mõtem
qr. s. p̄ vitá actiuá ad cõtẽplatiuá venim⁹
Jacob. n. post lyc cõnubiũ p̄ quaz actiua
vita signaf ad Rachel puenit áplexuz p̄
quá cõtẽplatiue vite formositas figuraf.
Scõo pp̄ fructuũ suauitatẽ: abũdát. n. in
colli⁹ sani 7 sapidi fruct⁹: pp̄ ħ q̄ colles
plus q̃ valles solari⁹ radijs patẽt: ẽt ce
lesti ibre 7 rore abũdánti⁹ madẽt. Sic abũ
dát actiui hoies fructib⁹ meritoꝝ. Ma
gna. n. sic Greg. dic sũt actiue vite meri
ta q̄ sũt vt fruct⁹ sani pp̄ itẽtóis sincerita
tẽ. Nó sũt. n. fruct⁹ corrupti: vt opa hy
pocritaꝝ. Jtẽ sũt fruct⁹ sapidi p̄ charitaf
suauitatẽ. Jp̄i. n. sẽ q̄ radijs sol. i. doctri
nis 7 exẽplis xp̄i illustrátur 7 q̄ rore cele
stis gr̄e abũdánti⁹ pfũdunt. C Tertio pp̄
gramunũ salubritatẽ. Sũt. n. sic Cóstátin⁹
dic i colli⁹ salubria gmina siue herbe pp̄
aer̄ sõtilitatẽ 7 puritatẽ. Hec gmina vi
rẽtia sẽ vtutũ multaꝝ exẽpla q̄ i actiuis
vir̄ ꝓspicim⁹ valde ad imitádũ salubria:
hñt. n. puritatẽ aeris. i. mũdicia cordis: 7
ẽt sõtilitatẽ. s. discretóis. C Jtẽ actiua vi
ta q̄ misericordie itẽdit opib⁹ assil'ari p̄t
mõti garizim. Má garizim vt dic Hie. mõs
est iuxta hiericho cui ex aduerso ẽ mõs
Ebal. In his duob⁹ mõtib⁹ maledictões
7 bñdictiões p̄pło itrãt ꝑ á pmissiõis p̄
mulgate sẽ: vt p̄ bñdictões pmouẽnt ad
bonũ: 7 p̄ maledictões retraherent a ma
lo. Vñ sex trib⁹ in garizim pmulgabãt bñ
dictiões 7 sex alie in Ebal maledictiões.
Modus ergo garizim ex quo bñdictio
nes pmulgãtur meritũ est opeꝝ miseri
cordie que ad vitá actiuá pertinent. Vñ
in die iudicij benedicti pronũciabũtur a
christo: sm illud Mat. xxv. Venite bene
dicti 7c. Et cõgrue sex tribus crãt que be
nedictiones pronunciabãt: q̄ misericor
die opera sex ibidẽ a christo cõputãtur
ppter que electi dei paternã benedictio
nem merent. Esurini inqt 7 dedistis mi
hi máducare: sitiui 7 dedistis mihi bibẽ:
hospes erã 7 collegistis me: nudus 7 co
opuistis me: infirm⁹ 7 visitastis me: i carcẽ
erã 7 venistis ad me. Econtra aũt mons
Ebal ex quo pnũciate sũt maledictões si
gnat auariciá 7 crudelitatẽ ipioꝝ q̄ opa
misericordie subtraxerũt quib⁹. s. iudex
dicit. Jte maledicti 7c.

C Capitulum quartum.

Mor est multiplex. s. spi
ritualis carnal' tpalis 7 cõ
munis. Amor át spũalis
. s. charitas assilaf veneri
q̃ est planeta celestis. Vñ 7
a paganis dea dicebatur
amoris ex eo q̄ incitat ad amádũ. Dic aũt
Ptolome⁹ q̄ sub venẽ ꝓtinet via amor
amicitia 7 pegrin⁹: 7 signat lucrũ 7 gaudi
um: q̃ oia cõueniũt amori charitaf. Ma
ipa charitas via ẽ q̃ ad celestia gradimur
amor q̃ deo ꝓnectimur: amicitia q̃ simul
ꝓfugimur. Jtẽ ipa ẽ bacul⁹ pegrinátiũ: lu
crũ negociátiũ 7 gaudiũ deo fruẽtiũ. Jtẽ
amor spũal' assilaf caliditati fre. Abũdat
eni sic amor diuinus in aia sicut calor in
terra. s. ex tribus sm q̄ ex trib⁹ ꝓtingit q̄

vna terra sit calidior altera. ℙrio quidē ex radioꝫ solꝫ multiplicatōe. Sol.n. plus oīb⁹ corpib⁹ celestib⁹ emittit fortes radios pp suā magnitudinē corpis ⁊ spissitudinē magis fortē materiā hñtē ⁊ lumē magis calidū: ⁊ qr ipe nālit mouet sphe rā ignis sicut sphera stellaꝫ mouet terrā: ⁊ sphera lune mouet aquā: ⁊ sphera alioꝫ quinqz planetaꝫ mouet aerez. Et ideo radij solꝫ maxie calefaciūt vbi multiplicātur vel reflectūtur. Quasi āt radij solis sunt exēpla saluatoris q̄. s. nos illūinat p instructionē: qr ois xp̄i actio nr̄a ē īstructio vt dicit Apo. i. Inflamāt p imitationē. Vñ apo. Eph. i. Ambulate in dilectiōe sicut ⁊ xp̄s dilexit nos. Sicut ergo abūdat calor i terra ex radioꝫ solis multiplicatiōe: ita ⁊ feruor amoris i ala ex exēploꝫ xp̄i ispectiōe ⁊ imitatiōe. Secūdo vna regio siue terra calidior ē altera ex vēti iflatōe. Mā qr vēt⁹ australꝫ calidus ē: aqlonaris vo fridus: iō loc⁹ australi véto exposit⁹ calidior ē q̄ aqlonari aptus. Quasi āt auster calefaciēs ⁊ pturbās aerē ē spūssanct⁹. de q̄ dr̄. Habachuc. iij. Deꝰ ab austro veniet: q aiaz fortit cómouēs ⁊ calefacit p dilectōez ⁊ pturbat ad cōpūctōez. Job. xxxviij. Mōne vestimenta tua calida sunt cū pflata fuerit tra austro. Tertio quoqz vna tra vl̄ loc⁹ calidior ē q̄ ali⁹ ex loci situatōe. Mā tra q̄ ē vicinior mari meridionali ē calidior q̄ tra q̄ ē vicina aqlonari. Silr ille q familiarior ⁊ ppinquior est hōi scō feruentior fit ⁊ melior q̄ ille q cū pctōre ꝓuersat: mā vita scōꝫ ē vt mare meridianū. Mare qdē ē cū amaricātur merore. Ezechiel. ij. Abij amar⁹ in idignatiōe spūs mei. Sz meridianū est cū adurunt amore. Eccli. xliij. In meridiano exurūt trā. ℙeccatorꝫ āt est vt mare aqlonare. Mare qdē pp ingetudinē cordis. Ysa. lvij. Impij q̄si mare feruēs qō qescere nō pōt: sz aqlonare est pp subiectionē demonis. Est. n. pctōr subiect⁹ diabolo ⁊ obedit ei q̄ dixit Ysa. xliij. Sedebo in mōte testamēti in lateribus aqlonis: ascēdā sup altitudinē nubium ⁊ ero silis altissimo. ps. Ab aqlone ⁊ mari ⁊c. ¶ Sz ē notādū q̄ astrologi ponūt tres alias cās: quare quasdā regiōes ⁊ terras dicūt calidissimas esse. Vna ē ex solis appropinquatiōe que ē ex breuitate diametri. Vñ pp imēsitatē caloris terra illa ē ihabitabil̄ vltra eqnoctialē: qō dicūt pp excentricitatē sphere solis. Et hoc ptinet ad xp̄i icarnatiōez quādo. s. ipe sol iusticie nobis maxie appropinquauerat diametro nostre nāe se induens. Vñ ibi erat breuiata maxima distantia q̄ erat inter nos ⁊ deū ⁊ ibi apparuit breuitas diametri: qr fuit verbū abbreuiatū in carne ⁊ hec ppinquitas solis. i. xp̄i multū debz nos ad eius amorē iflāmare Apo. Ro. xiij. nūc ppior est nostra salus q̄ cū credidim⁹ ⁊c. ¶ Scōa cā ē ex solis mōtiōe vt in pncipio capricorni: ⁊ i pncipio cācri vbi pp recuruationē Zodiaci sol vī stare in eodē loco. Tūc. n. Zodiac⁹ girās minimā ptē variat ō circulo eqnoctiali q̄ sol q̄si vī stare pp qō calor ꝓfortaī i locis supositis ill̄ gradibus: ⁊ h̄ cā refert ad xp̄i passiōez: tūc. n. ver⁹ sol stetit imobil̄ cruci. s. affix⁹: ⁊ h̄ xp̄i mālio fuit i duob⁹ solstitijs: qr. s. ei⁹ affixio dupl̄r fcā fuit. s. ex pte supiori i mānib⁹. ⁊ ex pte iferiori i pedib⁹. Vñ h̄ affixio ⁊ mālio xp̄i i cruce sup oia dz i nob calorē amoris accēdēs: ita vt aiam̄ra liq̄scat i lachrimis. Exo. xvj. Cū incaluisset sol liq̄fiebat. s. māna. i. mēs dulcedine ōuotōis plena. Tertia cā ex solis oppōne. s. qñ ē oppō solis ad cḡnit capitū: vt sub cācro vbi sol nō ōclinat a capitib⁹: ⁊ h̄ refert ad xp̄i resurrectōez vl̄ ascēsionē vbi sol xp̄s suppositꝰ appuit oib⁹ capitib⁹ p ptātē ⁊ auctoritatē: vñ dix̄. Bata ē mihi oīs ptās in celo ⁊ in tra. Jtē fuit supositꝰ oium capitib⁹ etiā loco in ascēsionē cū ascēdit sup oēs chōros celoꝝ: vbi etiā nunq̄ amplius declinare pt p morte ⁊ iō amplius a capitib⁹. i. aplis q fuerūt capita fideliū. i. pncipes nō declinabit vlteriꝰ sicut ipe dixit. Mat. xxviij. Ecce ego vobiscū sū oib⁹ diēb⁹ vsqz ad ꝓsūmatiōez seculi q̄ oia dñt nos i amore xp̄i accēdē. s. ⁊ icarnatōis ppiqtas ⁊ affixiōis acerbitas ⁊ exaltationis dignitas. ¶ Jtē amatores

assimilatur terre:que q̄uis sit frigida ꝑ nām suā:tamē intra se ignē tenet inclu/ sum. Sic amatores dei q̄uis sint fridi circa tpalia.i.negligētes ⁊ contēnētes ea:intus tñ circa deū ⁊ spūalia sūt ignei ⁊ feruētes. ꝑs. Ignē ꝯburētes in terra iꝑor. Hic est ignis spūalis cōburēs ⁊ cōsumēs pctā de quo Lu.xij. Ignē veni mittere i terra ⁊c. Itē amor spūalis silꝫ est ignitioni vaporis q̄ sepius appet i aere. Sūt.n. decē modi talis ignitōis repñtātes decē effect⁹ diuini ⁊ spūalis amoris. Pria.n. ipressionū talū vocat colūna siue ignis ꝑpendicularis. Hec.n.ē qdā ignis q iterdū appet in supiori regiōe aeris ad modū colūne piramidal hñs latitudinē iferius ⁊ sup⁹ tēdēs in acumē. Et rō est qꝛ generat ex vapore multū ficco ⁊ calido. Dñ trāsit in duas regiōes aeris.s. ifimā ⁊ mediā:qꝛ frig⁹ eaꝝ nō ꝑt ꝯuertē ipm:⁊ iō trāsit ad regionē supremā:⁊ qꝛ talis vapor est ineq̄lis hñs iferi⁹ multas ptes terrestres dilatabiles:iō iferi⁹ in basi de necessitate dilatat:⁊ qꝛ terrestre abūdās repugnat eleuatōi ⁊ eq̄litati aliaꝝ ptiū:⁊ calidū itez dirigēs dilatat i reficiēdo plus calidū:cōtinue plus ⁊ plus tēdit i acutū. Dñ efficit sicut dcm̄ est vt colūna piramidalis:⁊ ꝓp lōgitudinē vꝫ de supiori ōmis sū sicut ꝑpendiculū qō iferi⁹ hꝫ massaꝫ ⁊ cōtinue vsqꝫ i sublime conū. Jn h igit q talis colūna sup⁹ est acuta cū acuti sit penetrare ꝑꝫ q repñtat ꝓpriū effectū amoris:qui est penetrare ad itima. Penetrat eni amās vsqꝫ ad iteriora amati:⁊ iō de spūsancto q est diuin⁹ amor dicit Apo.j. Corinth.ij. q scrutat ꝑfūda dei. Itē in h q talis vapor ꝑmā ⁊ scdaꝫ regionē aeris trāscendit ⁊ in trā se figit repñtat sub limitatē amoris spūalis. Sūt.n.q̄si tres regiōes:mūdus:iferi⁹:⁊ celū. Quidā igitur hoies sūt q vident deū diligē solum ꝓp tpalia bona:⁊ isti sūt in regiōe infima. Quidā vo diligūt deū vt euadāt eterna supplicia:⁊ isti sūt i regiōe media. Quidā diligūt deū ꝓp celestia ꝑmia siue ꝓp seipꝫ qꝛ ipse erit merces nra:⁊ isti sūt i regiōe supma. Dñ isti hūt ignē sublimē.i. amorem excellētē. Itē i eo q talꝫ pyramis sup⁹ se restringit:repñtat amorez pfcm̄. Mā hꝫ amor sctōꝝ iferi⁹ erga primos dilatat sup⁹:tñ in deū se totū restringit ⁊ vnit:qꝛ qcqd h iferi⁹ amant solū ꝓp deū amāt. Itez i eo q talꝫ colūna nō est breuis:sꝫ lōgitudinē hꝫ signat diuturnitatē amoris ꝓtinuitatē. Mā oi tpe diligit q amic⁹ est vt dr Eccle.xvij. Scda ipressio ignea vocat lācea:q ē qdā ignis lōg⁹ sūtil in altū erect⁹. Est.n.ex vapore multū sicco ⁊ calido ⁊ iēqlr calido ⁊ sūtili.sꝫ sūter nō hñs multa trestria q̄ dilatari possint. Dñ ꝓp lōgū sūtile qō ptēdit figure vocat lācea:⁊ stat erecta acumē hñs supra se sic ignis ꝑpēdicularis. Hunc ergo ꝯpetit alius effect⁹ amoris q ē vulnerare:lācea.n. hoies ad vulnerādū vtunt. Daniel.xij. Erāt ābo vulnerati amore ci⁹. Hoc vulnus amoris est fortis penetratio cordis. Hec igit fuit lācea q̄ cor xp̄i vulnerauit: siqdez ip̄e vulnerat⁹ ē ꝓp iniqtates nras qō totū fecit amor. Vide ergo q xp̄s ex charitate vulnerat. Vide etiā q ⁊ nos a deo ex charitate vulneramur ⁊ flagellis plerūqꝫ ꝑcutimur:ip̄e.n. vulnerat ⁊ medet:qꝛ.s.ei⁹ vulnera no st ad occidēdū sꝫ pot⁹ ad sanādū:⁊ iō meliora st vulnera diligētis.s.xp̄i q̄ꝫ fraudulēta oscula.s.blā dimta odiētis.s. diaboli vꝫ mūdi. Itē tertia ipressio vocat cādela ardēs:h ē.n. flāma q̄dā q̄ qñ appet i aere vꝫ q̄si rotūda ⁊ spherica. Fit.n.ex vapore multū calido ⁊ ficco:q ē eq̄lit subtilis ⁊ bñ tenuis:eq̄lit apt⁹ iflāmatōi q̄ eq̄lr ascēdit i oib⁹ ꝑtib⁹ ⁊ ē eq̄lr disgregabil calore i oēz ꝑtē dimēsionis:⁊ sic efficit latū q̄si rotūdū natās i supficie aeris. Dñ hꝫ sit latū i supficie: tñ vꝫ rotūdū ⁊ sphericū ꝓp lōgingtatē nr̄i visus. Hic ē tert⁹ effect⁹ amoris.s. iflāmare ⁊ ardē. Lāti.vij. Fortis ē vt mors dilectio dura vt ignis emulatio:lāpades ei⁹ lāpades ignis atqꝫ flāmaꝝ. Talē ardorē hēbat Johānes baptista de q̄ dñs dixit Johānis.v. Ille erat lucerna ardēs ⁊ lucēs. Talꝫ ardor amoris eleuat aiaꝫ ad culmē pfectōis Dñ ⁊ figurā ꝑtēdit circulare ⁊ sphericā q̄ ꝑm philosophū ē pfectis

fima figuraꝫ. Et iō charitas ab aplo dr̄ vinculū pfectōis. Coloſen iij. ¶Quarta ipreſſio ſiue ignitio vocaf aſub aſcēdēs: fit.n.ex vapore aſcēſo eq̄lr ſubtili. Sz cū extēdif ad ptē vnā ꝑtē i aliā. Aliq̄n ät ē vapor eq̄lr ſubtil:ſz nō ē bñ cōtinu⁹ nec adherēs ſibi:ſz vna ps ei⁹ aliquātulus ē diſtās ab alia:⁊ tunc vr̄ aſub aſcēdē poſt aſub ſic̄ ſi eleuarenf ſcintile de fornace. Hic ē q̄rt⁹ effect⁹ amoris.ſ.eleuare. Facit eni aſcēdere aiam ꝑ profectū virtutū:ſz iſte mot⁹ ſiue pfect⁹ in feruētioꝝb⁹ eſt cō tinuus:in tepidioꝝb⁹ eſt diſcōtinu⁹ ⁊ q̄ſi per tēpora frequēter iterrupt⁹.ps. Ibūt de virtute in virtutē. ¶Quinta ignitio vocatur ignis duiſus. Hec eni generaf ex vapore nō vehemēter calido ⁊ ſicco: ⁊ iō nō pōt trāſire mediā regionē aeris: q: frigidiſſima: ⁊ h vapor eſt diſgregat⁹ ⁊ ꝓpter calorē quē hz quādo occurrit in aere inferiori frigida nubes fugiēdo cō fricat partē ad partē: ⁊ ex cōfricatiōe in flāmatur: ⁊ q: diſgregate ſūt ptes vr̄ diui ſus ignis: ⁊ q: fugit nubē frigidā tāgētē ſe:iō videf diſgregatim egredi: velut ſi ſtuppa exſuflef ex cāna. Hic aūt eſt alius effectus amoris.ſ.ſepare. Illi.n.qui ſunt in amore nō multū feruētes nec multū eleuati in ſpū debēt ſe ſepare a vicijs: fu giēdo quātuz poſſint occaſiōes peccato rū: ⁊ tales ſt̄ multi ſeculares boni quos amor dei facit fugere nubē frigidā.i. ma liciā carnis vel peccati. In eis aūt liez ſit ignis amoris: eſt tñ quodāmō diuiſus ꝑ pter mltaꝫ rez curas ⁊ ſollicitudies q̄s illos hēre oz. ¶Sexta ipreſſio vocaf cā dela deſcēdēs. Hec.n.ē ex vapore ſilr nō multo calido ⁊ ſicco nec penetrare valē te mediā regionē. Eſt tñ tal' vapor bñ cō tinu⁹ ⁊ expulſus ex frida nube tangēte ⁊ eſt modicus: ſz bñ cōpact⁹ nec mult⁹: ſed cōtinue cadit: ſed nō diuidif: ⁊ pp cōtinu um caſū vr̄ quaſi ſtella cadēs. Hic ē alius effect⁹ amoris.ſ.hūiliare. Nā ſz i ſanctis dei ſit amor dei cōtinuus tñ qñ tāgunf a tētatione carnis vel mūdi vel diaboli ti mentes ſe nō eſſe cōpactos bñ.i. firmos bene: ⁊ reputātes ſe modicos.i.nō multe virtutis humiliant ⁊ deprimūt ſeipſos. Michilomin⁹ tamē ſemp cōtinuāt q̄ bñ inceperūt. Aliq̄n tamē pp cōtinuos ipul ſus tribulationū vel tētationū ipſis q̄ſi videf timendo ⁊ dubitādo q⁹ q̄ſi a deo ceciderūt: qđ totū pertinet ad eoruz hu militatē ad quā amor dei eos inclinat. ¶Septima ignitio vocaf lumē ꝑcedens Hec eſt ex vapore cōtinuo calido ⁊ ſicco ⁊ bñ continuo: in quo eſt multa materia cōglobata ⁊ fortis: cui nihil i aere obuiat ſz accēdif ex cōfricatiōe ſui: ⁊ ſtat q̄ñq̄z in aere: ⁊ hoc ē qđ vocāt hi qui diſcurrūt de nocte lnmē precedēs. Hic eſt ali⁹ cha ritatis effect⁹.ſ.deducēdo illuminare qđ eſt nobis neceſſariū in via tenebroſa hu ius mūdi. Vñ diuinus amor figurat⁹ eſt in illa colūna ignis que populū dei ꝑce debat de nocte: ⁊ de quo ēt in.ps.dr̄. Ex pādit nubē in protectionē eorum ignez vt luceret eis ꝑ noctē. Et i eodē. Eduxit eos in nube diei ⁊ tota nocte illumina tione ignis. ¶Octaua ignitio vocaf vul go ſtella cadēs: ſz a philoſophis aſub de ſcendēs. Hec eni aſub deſcēdens ē ex va pore cōſimili ſicut lumen precedens: cui tamen occurrit aliquid deſup expellens ipm inferius: ⁊ ideo videf cadēs ſiue de ſcendens. Hic eſt alius effect⁹ amoris ſci licet inclinare per miniſterium vite acti ue. Vnde neceſſitas proximoꝝ occur rens expellit ſiue retrahit amicos dei ab arce cōtemplationis inclinans illos ad miniſterium infime actionis ſcilicet ad obſequendum proximis. ¶Nona ipreſ ſio vocatur draco volās: ⁊ hec eſt in nu be calida ad latus vnum: ⁊ frigida ad ali ud. Vnde tunc ꝓpter conueniētiam ad calidū attrahitur ad illud: ⁊ ibi incen ditur: poſt primam autem partez fumat anteq̄ incenditur ⁊ dilatatur in medio ⁊ incuruatur propter incenſionē partis vnius ⁊ extinctionē alterius verſus hu midū ⁊ frigidū. Vnde efficif velut draco volās: q: anterior ps incēſa vr̄ velut ſpi ramen draconis. Media aūt icuruata ꝑ hoc q⁹ attrahif a pria parte curuat ſe vt ſerpēs ⁊ volat ſp ad illud latus vbi cor/

ruſcat ip̄z latus calidū eo ꝙ ſic attrahit ſiſer ꝫ̄ū expellit cōtrariū. Hic eſt alius effect⁹ amoris q facit q̄ſi volādo ad deuz feſtinare. Hā ſicut h draco aere⁹ hz vnū latus. ſ. añrius calidū: poſteri⁹ vo fridū. Sic amatores dei hñt qdē feruorē ſpiritus: ſed cū frigore. i. fragilitate carnis pp qđ dñs dixit ꝙ ſpūs ꝓmpt⁹ eſt: caro autē infirma. Feruor igit ſpūs iflāmat vehemēter ⁊ ſuſpiria ad deū facit: ſed frig⁹ .i. infirmitas carnis icuruat ⁊ trahit ad infima. Sed tñ ex iſta pugna volare cogit aia q: ex carnis anguſtia ſpūs magis incēdit ⁊ carnē poſt ſe violēter attrahēs in deum velocius tēdit. ¶ Decima ignitio vocat aſub quādoqz apparēs qñqz nō: ⁊ hec ē ex vapore ſicco ⁊ iflāmabili medio mō pringēte ad regionē mediā ⁊ nō penetrā te ipam: q: ex frigore loci expellit: ⁊ quia ſub ipo nō ſūt multe nubes: iō incēdēs nubē occultat ⁊ penetrās nubē appet itērū: ⁊ iſte eſt aſub terti⁹. Hic ē alius effect⁹ amoris. ſ. vtráqz vitá alternādo aliquando vacādo actiue aliqñ cōtēplatiue quādoqz latere ad cōtēplādū qñqz apparere ad obſequēduz: hec. n. opz fieri ⁊ illa nō omittē. ¶ Itē nota ꝙ amor ſpūalis creſcit ⁊ minuit ſicut cupiditas mūdi creſcit ⁊ decreſcit. Cui⁹ exēplū eſt q: decreſcente vmbra creſcit calor ⁊ creſcēte minuit: ⁊ ſic decreſcēte amore tpalīū creſcit feruor charitatis ⁊ ecōuerſo eo creſcēte minuit ꝛc. Hiere. ſ. De vobis q: declinauit dies ⁊ plitiores facte ſūt vmbre veſperi: ⁊ hoc eſt q: abūdauit iniqtas ⁊ refriguit charitas. Mat. xxiiij. ¶ Amor carnalis aſſilat veneri. Hā venus vt dicit Ptolo. ex pte corpis diſpōit ad pulchritudinē: ⁊ ad voluptates tact⁹ olfact⁹ guſtus ⁊ audit⁹ inclinat ⁊ ipellit ⁊ veſtū mulieb⁹ icſores efficit. Dom⁹ eius ſunt libra ⁊ thaur⁹: regnat in piſcibus: ſz in v̄gine regnū ei⁹ deficit ⁊ abſcedit. Sic etiá amor carnal ad pulchritudinē corpis aſpicit: ſenſuū voluptates exqrit: ſiue tactuū ſiue odoruz ſiue cibop̄ ſiue cātionū ornaméta ⁊ mulieres appetit. Aliquādo ēt iuſtos viros q deſignātur i libra pp equalitatē iuſticie quia in libra exiſtēs ſol facit equoctia: e viros fortes q deſignantur in tauro aggreditur ⁊ ificit. Regnat aūt maxime in piſcib⁹. i. in hōib⁹ ſub aqs delicias viuēti bus: ſed in v̄gnibus. i. in ꝓtinētib⁹ deficit vigor ei⁹. ¶ Amor tpalis pſperitatis impedit dulcedinē cōtēplatōis: ⁊ priuat fructum boni opis. Cui⁹ exēplū appet in rore. Cadit. n. aliqñ ros fluens ⁊ viſcoſus ad modū mellis ſup herbas ⁊ folia arbop̄. Sole aūt agēte in ip̄z euaporat humidū ⁊ terreſtre ſiccū cōburit ⁊ efficit q̄ſi farina ſpſa: que a ſua ficcitate ſiccat herbas ⁊ iducit ſterilitatē. Quaſi. n. dulcedoris eſt delectatio ꝓtēplatōis: quā calor ſolis. i. amor tpalis pſperitatis hūidum deuotiōis educēs ⁊ terreſtrē affectū accēdens ⁊ mentē ad vana ſpḡs tollit ⁊ a fructu bōi opis aiaz ſterilē reddit. ¶ Itē amor cōis put. ſ. ⁊ ſpūalē ⁊ ſenſibilē amorez icludit aſſilatur radio. Prio q: radius hz penetrare. Hñ in pſpectiua diſtinguitur triplex radi⁹. ſ. rect⁹ confract⁹ ⁊ reflexus. Rect⁹ ſiue ppendicularis eſt: q a corpe radioſo emiſſus rcō ⁊ lineari motu ſine obliqtate aliq̄ petit centrū: ⁊ huic aſſilatur ſpūalis hō q tot⁹ eſt rect⁹. Vnde Lātico p̄. j Recti diligūt te. Et iſte petit centrū. j. cor. Deuteronomij. vj. Diliges dñm deū tuū ex toto corde tuo ꝛc. ¶ Cō fractus radi⁹ ſiue collateralis eſt: q a corpore lumioſo egrediens ⁊ aliqđ diaphanum inueniens nō pfecte obediens nō recte icedit: ſz ad aliquā ptem diuertit. Et talis obliqtio dr radij ꝓfractio: ⁊ huic radio ꝓfracto aſſilat amor ſocialis ſiue ciuil q nō ē amor totalit rect⁹ q: frequent ñ ē pp deum: ſiue ſcōm deū: ſed vtplīm hz reſpectū ad aliqđ mūdanū. ¶ Reflexus āt radi⁹ eſt q dū a ſuo ꝓncipio recte vl ob lique ꝓgredit dū corp⁹ denſū icurrit repercutit ⁊ repellit: nec trāſitus ei dat. Hñ cū nō pt ſe diffūdē in añriora ad poſterius neceſſe eſt vt redeat ⁊ ſe ibi multiplicet. Et talis repercuſſio dr radij reflexio. Huic aūt radio reflexo aſſimilat amor vtilis q. ſ. reflectit ad ſeipm. Hñ ſi proximum vel aliqđ diligit nō ex hoc pficit in

terius.s.in deum tendendo: sed potius retrocedēdo in seipm redeundo. Est etiam talis amor carnalis qui solū ad corpus proximi,pcedit:t interius ad aiaz nō tráfit:sed potius retrocedit dū aliū corporaliter ad delectamētum sui vel,pprīū cōmodū diligit aut amat. ¶ Sexto amor assimilat radio:qr radius hz colorare:nā radius solaris dū in nube rorida soli opposita includit diuersos colores in ipsa nube t aere opatur:sicut pz in arcu celesti. Ita silr t amor qui dū in aia tenera t molli intendit:diuersas ibidē passiōes t affectōes optur quib⁹ vz passionib⁹ ipsa aia velut quibusdā coloribus tingitur. Vnde sicut ipse arcus celestis hz colorez rubeū iacinctinū ceruleum t viridē. Ista enī colores in eo principaliter nobis apparent. Ita silr etiā ex amore causant in aia passiōes plures. Sed precipue q̄tuor .s.zelus excessus odiū t morbus. ¶ Primo enī amor hz cāre zelum. Vñ beat⁹ Dio. dicit.iiij.cap. de diuinis noibus q̄ de⁹ appellatur zelotes,ppter multū amorē quem hz ad entia:zelus ergo quocūqz mō sumatur ex intēsiōe amoris cātur. ¶ Manifestum est enī q̄ quāto aliq̄ virt⁹ tēdit in aliqd tāto fortius repellit oē contrariuz vel repugnās. Cū ergo amor sit qdā motus in amatū vt Aug. dicit in lib. lxxxiij. qōnū:intēsus amor querit excludere oē qd sibi repugnat. Vnde in amore ꝯcupiscentie qui intense aliqd cōcupiscit mouetur ꝫ oē illud qd repugnat cōsecutiōi vel qete fruitiōi ei⁹ qd amat. Et hoc mō viri dīr zelare vxores ne,ppter ꝯsortiū alioꝝ impediat singularitas quā in vxore querūt. Silr etiā qui querūt excellētiam mouētur ꝯtra oēs qui excellere vident: quasi impediētes eoꝝ excellētiaz. Et hmōi est zelus inuidie:de quo dicit in.ps. Noli emulari in malignātib⁹ neqz zelaueris faciētes iniqtatez. Amor aūt amicitie q̄rit bonū amici:t sm hoc aliqs dicit zela rep amico quādo ea que dīr vel fiūt cōtra bonū amici hō repellere studet. Et p hūc ēt modū aliqs dicit zelare pro deo qñ ea que sūt ꝫ honorē vel volūtatē dei repellere,p posse conat fz illō. iij. Reg. xix. Zelo zelatus sum,p dño deo exercituū: t Jo. ij. Sup illud zelus dom⁹ tue comedit me:dicit glosa q̄ bono zelo comedit qui quelibet prāua q̄ viderit corrigere satagit:si neqt tolerat t gemit. ¶ Secūdo amor causat excessum. Vnde Dionysi⁹ dicit. iiij. capitulo:de diuinis noibus q̄ amor diuinus extasim facit:t q̄ ipe deus ppter amorē est extasim passus. Dicit aūt extasim pati cū extra se ponit. Quia enī vt dicit Augu. Aia verius est vbi amat q̄ vbi animat:qñ aliquis intenso desiderio vel amore fert i aliquod:extra se quodāmodo rapitur:t si illud sit supra se quodaz modo supra se rapit:ita q̄ seipaz trāscēdit t excedit. ¶ Tertio amor cāt odium. Nā amor consistit in quadā cōuenientia amātis ad amatū. Odiū vo cōsistit in quadam repugnātia vel dissonātia:pr⁹ autē considerat qd cōuenit rei:q̄ qd ei repugnat:qr per hoc aliqd est repugnās q̄ impedit vel corrūpit qd est ꝯuenies. Vnde necesse ē q̄ amor sit p̄or odio t cā ei⁹:nā nihil odio habet nisi p hoc qd repugnat ei qd amat. ¶ Quarto amor causat morbū siue lāguorē. Cantico. v. ij. Fulcite me floribus stipate me malis:qr amore langueo. Nā amor peccati lāguidā facit animam ex eo q̄ facit ipam deteri⁹ se hēre: qr coarctat ipaz ad rē sibi incōuenientem: vñ legit t deteriorat sm illud Osee nono cap. Facti sūt abhominabiles sicut ea que dilexerūt. Quāqz āt si sit vehemēs ledit etiā corpus pp excessuz imutationis corpalis. Dicit ēt amor cāre languorē qr causat tristiciā de absentia amati. Vnde Tullius in.iij. libro de Tusculanis qōnibus tristiciā egritudinē nominat. ¶ Tertio amor assimilat radio:qr radius hz inflāmare. Nam ex subito t ꝯtinuo motu radiorum contingit aerem circūfusū ignīri:maxime cū concurrunt radij in loco fractionis. Nam radij ibi multiplicati t coangustati dū mutuo conculcantur calor ibi in tātum aliquando generat q̄ aer circūfusus sepius inflāmatur: vt patet in cristallo:ex cuius oppositiōe cōtra

radios solis stuppa incẽditur vel ignit: Ita sit ex recordatiõe continua vel visione rei dilecte feruor inflãmatur amoris. Et iste ardor ab amicis dei deriuat etiã ad circũstãtes: qr sibi approprinquãtes ad amorẽ diuinũ sepius accendunt. ℘s. Ignis a facie eius exarsit: carbones succẽsi sunt ab eo. ℘precipue autẽ hec inflãmatio cõpetit charitati: de qua dr Lãticorum. viij. Fortis est vt mors dilectio: dura vt ignis emulatio. Lãpades eius ignis lampades atq; flãmarum: aque multe non poterunt extinguere charitatem.

¶ Capitulum quintum.

Angeli assistant celo aqõ sitie cristallino. Vnde ipsi intelligũtur p aquas que super celos sũt. Assimilatur ergo illi celo propter tria. ¶ Primo ratione inuisibilitatis. Nã illud vocat proprie celũ .i. celatũ: qr.s.ẽ nobis inuisibile r occultatũ. Est.n. nona sphera quã nõ videm⁹. Et hoc cõpetit angelis quor natura incorpea r intellectualis: licet in se maxime sit cognoscibilis: tamẽ nobis quor cognitio ortr a sensu est inuisibilis r occulta. Nã ita se habz itellectus noster ad manifestissima nature: cuiusmodi sunt nature angelor sicut oculus nocticoracis ad lumẽ solis: vt dicit phs. ij. Metha. Sapien. ix. Que in celis sunt quis inuestigabit. ¶ Scõo ratione perspicuitatis siue luminositatis propter quã. s. quandoq; vocatur celum cristallinum: qr est vniformiter ad modum cristalli perspicuuz r luminosuz. Angeli autẽ perspicui sunt p mũdiciã. Vnde beatus Dionysi. vocat angelum preclarissimuz sine macula. Itẽ sũt luminosi p sapiẽtiaz r est in eis lumen triplicis sapientie. Sapientie innate: quia per species innatas siue concretas omnia cognoscunt q̃ sũt a deo producta vt dicit Aug. Item sapientie inspirate. Suscipiunt enim angeli diuinas inspiratões r illuminatiões quas beatus Augu. vocat theophanias. Itez umẽ sapiẽtie beate que vocat in eis cognitio matutina ab Augustino sm q̃ cognoscũt res in verbo: cognitionez autez rerũ in ꝓpria natura vocat ipse Aug. cognitionem vespertinaz. ¶ Tertio ratiõe mobilitatis: vocãt eni illud aqueũ ꝓpter mobilitatẽ. Mobilitas aũt ẽt angelo attribuitur: qr sicut dicit Damasc. angelus est substãtia intellectualis semp mobilis. Et dr angelus semp mobilis rõne nature intellective r voluntatis. Nã quippe cũ sit creatura hz eẽ mutabile: inquãtum omne creatũ est vertibile i nihil: nisi manu omnipotẽtis teneretur. Respectu ẽt intellectus dr semp mobilis accipiendo motũ equoce, put intelligere motus dicitur: qm̃ angelus semp est actu intelligẽs: nõ q̃nq; actu q̃nq; potẽtia sicut nos. Et lz angeli quãtũ ad cognitõez qua cognoscunt res in v̄bo oia simul itelligãt sicut etiã de nobis dicit Aug. xv. libro de trinitate q in patria nõ erũt volubiles cogitationes nre ab alijs in alia cũtes atq; redeũtes. Sed oẽm scientiã nostraz vno simul cõspectu videbimus: tamẽ ea cognitione qua cognoscũt res in ꝓpria natura nõ oia simul intelligũt. Vnde ibi ẽ vicissitudo intelligentie. Et ideo Aug. dicit q oẽ ens creatum hns intellectũ intelligit vnũ post aliud: r talis successus ẽ vt motus qdã: beat⁹ Dion. iiij. cap. de diuinis noibus ponit triplicẽ motũ. s. circularẽ rectũ r obliquũ. Circularis ẽ ab codẽ in idẽ cẽtrũ imobile. Et hunc motũ hnt in quãtũ recipiũt illuminatões a deo: r p illas reuertunt in deũ. Motu aũt recto tũc mouent quando procedunt ad ꝓpinquã subiector recte oia tráseuntes r non reuertũtur ab codẽ in idẽ: sed de vno in aliud. Motus aũt obliquus est in angelis cũ per cognitõez inferiorr quib⁹ ꝓpinquant reflectũtur in deũ principiũ r finez pulchri r boni. Itẽ in volũtate mobilis est angelus: qr nõ oia simul vult: sed modo vnũ: mõ aliud. Dr ãt angelus localr moueri equoce: sicut r esse in loco. s. p cõtactum virtutis. Mõ quidẽ qr ipe vel cõtactus iste siue motus loco cõmẽsuretur sicut accidit corpi: sed dicit moueri localiter inquatũ successiue virtus ei⁹ applica

tur ad diuersa loca. Dñ iste motus pōt e cōtinuꝰ ⁊ discōtinuus: scdz. n. q locum di uisibilez ad quē applicatur nō pōt simul totū dimittere: sed successiue sic dr motꝰ discōtinuus: vl totū simul dimittere ⁊ al teri loco se applicare sic dr cōtinuꝰ. Vnde ad hos celoꝝ. i. angeloꝝ motꝰ pōt referri illud Joelis. ij. Mōti sunt celi ⁊c. ¶ Jtez angeli assistant igni. ps. Qui facis ágelos tuos spūs ⁊ mistros tuos ignē vrentē: ⁊ ista silitudo ād rupliciter pōt accipi. Pri mo si cōsiderem⁹ ignis subam. Scdo si cō sideremus ei⁹ eminentiā. s. quo ad situm. Tertio si cōsideremus ei⁹ potētiā. Quar to si cōsideremus ei⁹ refulgētiā. ¶ Prio eni ignis inter oia elemēta hz subaz sub tiliorē. Dñ suba ignis pp suā subtilitatez repñtat nobis tria de angelis. Prio co rū imaterialitatē: ppterea q ignis ē ma xime inter elemēta formalis. Nam mini mū hz de mā ⁊ plurimū de forma. Ange lus aūt lz fm Dion⁹. nihil de mā hz vt dicit Dio. de diui. no. q itellectuales sbe .i. angeli vitā hñt ideficiētē: ab vniuersa corruptiōe mā ⁊ gñatione mūde exñtes. Hñt tñ aliqd loco māe. s. potētialitatem cū nō sint actꝰ purꝰ vt deꝰ. Dñ angelus dr eē cōpositꝰ ex potētia ⁊ actu: siue ex q ē ⁊ qō est. Sicut igit ignis iter cetera elta mi nimū hz de mā ⁊ plm de forma: ita ágelꝰ iter oēs creaturas itellectuales minꝰ hz de potētia ⁊ plus de actualitate. Dñ ágeli qdē dñr subē siue forme sepate. s. a mā. ¶ Scdo ignis repñtat angeloꝝ icorpeitatē. Mā pp suā subtilitatē ignis q̄si nō vr hēre corpulentiā. Dñ addit⁹ alteri corpi non videt ipm augere vt appet in ferro vel lapide ignito: quod tamen nō videt esse maius q̄ nō ignitū: cū tamē oē quā tum additū q̄to faciat ipz maiꝰ ⁊ oē corpus nāle sit quātū: nec etiā videt ignis q est i ferro aliū locū q̄ ipz ferrū per se occupare: vel maiorē locū simul cū ipo corpore q̄ ferrū solū: que oia cuidā icorpeitati: imo vt verius dicā subtilitati ipius ē ignis attestātur. ¶ Jtē ppter suā subtls tatem ignis est inclusibilis: q sicut dicit Dio. xv. cap. celestis hierarchie ignis nōt pōt teneri: q ppter suā subtilitatē ⁊ mo bilitatem penetrat oē corpꝰ. Hoc igitur cōpetit angelis ex eo q̄ de sui nā nō solū sūt icorpei. Propt qō dicit idē Dionys. iiij. cap. ecclesiastice hierarchie q ágeli sic imāles sic icorpales itelligunt: sz ēt non sūt corpib⁹ alligati vt. s. in corpib⁹ inclusi velut aie hūane teneantur. Dñ angeli in scriptura spūs nominant ꝓmallud Heb. j. Oēs sūt admistratorij spūs ⁊c. Spūs aūt carnez ⁊ ossa nō hz: vt dicit Luce. xxiij. Et tō suba angeli nō solū nō est corpꝰ sed nec ēt alicui corpi vnita est vt forma: qō esset nāliter in corpe detineri. Assumūt tñ ad tēpꝰ vt ex sacra scriptura pz inter dū angeli corpa hoibus apparētes: sicut Aug. testat. ⁊ vj. de ciuitate dei dicēs q an geli in assūptis corpib⁹ apparuerūt. Abra he. que nō sunt eis nāliter vnita: in qua cūq; figura appareāt: sed formāt sibi illa cū volūt ex aere. Et assumunt sibi hmōi corpa cū nobis apparēt angeli nō ꝓpter se: sed ꝓpter nos. s. vt familiariter cū ho minibus cōuersando demōstrent intelli gibilē societatē quā hoies expectāt cum eis habendā in futura vita. Jtē hoc ipz q angeli corpa assumpserūt in veteri te stamēto fuit quodā figurale indicium q verbū dei assumptuꝝ esset corpus hūa num. Oēs enī appitōes veteris testamen ti ad illā apparitōez ordinabant qua ipe filius dei appuit in carne. Est etiā notādū q sicut in sacra scriptura ꝓprietates reꝝ intelligibilium sub similitudine reꝝ sen sibiliū describūtur: ita corpora sensibilia que angeli assumūt diuina virtute sic for mātur ab eis: vt cōgruūt ad representan dū angeli ꝓprietates: ⁊ hoc corpꝰ ē assūe re. Habemus ergo tres rōnes quare an geli cū icorpei sūt in corpibus tñ nobis appent. s. tū ad ostendēdū futurā nobis societatē: tū ad figurandū xpi incarnatio nem: tū ad tradendum nobis per sensibi lia de seipis cognitionē. ¶ Tertio ignis i sua sphera propter sui subtilitatē est no bis inuisibilis: vnde Dio. dicit in supra dcto capō. xv. q ignis est incōtēplabilis oculis carnalibus. i. inuisibilis ꝓpter sua

subtilitatē. Mā lucidum non vī a seipso nisi sit in mā spissa. Vnde dicit inuisibilis ꝑut est in materia tenui. Et in hō ignis representat angelos inuisibilitatē: qr sicut de se sūt icorpales: ita ét sūt iuisibiles appent nobis visibiles vt dcm̄ est de igne, ꝑut est in mā spissa. Quod qdē sic vez est Quia tūc angeli sumūt corpa in qb⁹ visibiliter cōspectibus nostris apparēt. Formant igit talia corpa ex ipa vtute diuina quātum necessariū est ad corpis assumēdi formationē. Mā hz aer in sua varietate manēs figurā nō retineat vel colorez: tn̄ quādo cōdēsat figurari ⁊ colorari ꝑt sicut appet in nubib⁹. Ad oñdēdā igit ꝑ priā iuisibilitatē quā angelus ex se hz dīt angelus Raphael Tobie. Videbar qdez vobiscum māducare ⁊ bibere: sed ego cibo inuisibili ⁊ potu q ad hoib⁹ videri nō pōt vtor. Quia. n. ex eisdez nutrimur ex qbus sumus sicut in scō de aīa plbus dicit: sicut angelus est ex natura iuisibili ita etiā inuisibili vtitur nutrimento. ¶ Itez ignis inter oia elementa hz eminentiam altiorē. s. quo ad situm. Vnde Dionysius dicit ꝙ ignis est altus. s. quo ad locū prorituz qui est super oia elemēta. s. imediate sub orbe lune. Et hec altitudo fit⁹ cōpetit igni ratione leuitatis: qr locus leuium est sursū sicut grauiū deorsū. Ex hac aūt altitudine ignis ostēdit angelos sub limitas quo ad sex. Primo quo ad situz localē: qr sicut sphera ignis est locata super omnes spheras elemētorum: ita angelica natura creata ⁊ locata est sup oēs spheras celorum. s. in celo empyreo qō statiz factū vt dicit Strabus angelis est repletū. Celum autē empyreū supremū celum est: ꝓpterea super illud Deutero nomij. Bñi dei tui est celuz celi. Dicit Isido. ꝙ supremū celū est celum angelorum. Mā quia ex creaturis corpalibus ⁊ spiritualibus vnū vniuersum est constitutuz sic create sūt creature spūales ꝙ ad creaturam corporalem aliquem ordinez habent ⁊ toti creature corporali president: vnde conueniens fuit ꝙ angeli in supremo corpe crearent tanq̄ toti nature corpore presidētes. Attēdendū est autē ꝙ ignis hz sit in sūmo locatus: tn̄ virtute solis mouet ⁊ descēdit ad mixtionē aliox inferiox. Quodlibet. n. elemētū hz in celo aliqō mouens ipm sicut terra mouetur ab orbe stellax fixax: ⁊ ideo diuerse rerū spēs in ipsa generātur: vñ diuerse figure terrestrium respondent diuersis imaginibus stellax. Aqua vo ab orbe lune sicut pz in fluxu ⁊ refluxu maris. Ignis vo ab orbe solis. Aer vo propter multitudinem motuum in ipso ab alijs qnqz planetis qui sunt multorum motuū. Sicut ergo ignis quāq̄ sit altus: tamē vtute solis descēdit ad mixtionē iferiox: sic etiā angelox plurimi quaq̄ fuerint in celo creati vel locati: iussu tn̄ ⁊ ordinatōe dei descēdūt ⁊ veniūt in mūdū ad rerum tēporaliū administratōez: ⁊ hūane salutꝭ ꝓcuratōez: vnde Apost. Hebre. j. dicit ꝙ omnes sūt in ministeriū missi, ꝓpter eos qui hereditatē capiūt salutis. Ex hoc tn̄ ꝙ Aposto. dicit omnes nō accipiendū est ꝙ oēs vīr angeli mittant in ministeriuz qr ſm Diony. quatuor superiores ordines cherubin seraphin troni ⁊ dñatōes nūq̄ ad extreius misteriū mittunt: hz solū quqz iferiores. s. virtutes ptātes principatus archāgeli angeli. Philomin⁹ tn̄ solum primi tres ordines dñr assistētes. reliqui vo sex ordines dñr ministrātes. Vñ dñationū ordo inter mistrantes cōputatur nō tanq̄ exequēs misteriū: sed sicut disponēs ⁊ mādās quid ꝑ alios fieri debeat: sicut architectores in edificijs nihil manu operātur: sed solū disponūt ⁊ ꝓcipiūt quid alij debēt operari. Dicit ergo aplis oēs mitti: non qr superiores vt dictum est ad executōez ministeriox mittūtur: sed qr iferiores qui mittūtur ab eis ministerijs illuminātur. Vel itelligitur ꝙ spūs illi q sunt ad misteria deputati oēs ꝓpter eādem causam sunt administratorij. i. in misterium missi. s. propter eos q hereditatē capiūt salutis: q̄rum vīr oēs angeli sint tales. Et hz angeli venientes in mūdū creāt a celo empyreo: in nullo tn̄ derogāt ex hoc cox dignitati: qr licet si

cis celum empyreū ex quadā cōgruētia deputatū:nihil tñ ppter hoc dignitatis recipiūt ab eo:⁊ ió quādo actu nō fūt in celo empyreo nihil eox dignitati subtrahitur sicut nec regi quādo nō actu sedet in solio regali. ¶ Jtē ex angelox occupatione exterioꝛ cōtemplatōis iterne puritas nullatenus ipedit:qꝛ duax operationum:quax vna est regula ⁊ rō alteriꝰ vna nō ipedit:sed iuuat aliā. Dñ cū angelus p solā intellectualem actionē regulat suas actiones exterioꝛes:sequitur q interioꝛ actio ex ipsis exterioꝛibus actibus ipedimentū nō hēat:sed potius iuuamentuz. Et ió Greg.dicit in.ij.mora q angeli sic foris nō exeūt q interne cōsolatiōis gaudijs pꝛiuent. Secūdo ex altitudine ignis ostēdit angelox sublimitas quo ad sufficientiā substātialem. Mā ita sufficiēs est sibi ignis substātia p abscꝫ alicuiꝰ nutrimēti vel māe extrance subsidio p se subsistere ⁊ pseruari pōt: vñ Dio.dic q ignis est altero nō indigēs. Hoc aūt non cōpetit igni:nisi,put est in loco,ppꝛio ⁊ altitudie sphere sue. Mā eī locū suū idiget aliena mā ad sui multiplicatōez ⁊ cōseruatiōez. Sicꝛ igit angeli st̄ forme p se exīntes subsistētes coꝛpalis materie adiūctione non indigētes sicut indiget hūana aia coꝛpore:quo ad tria,ꝓꝛio quātū ad spēi cōstitutionē:qꝛ ꝫ aia possit subsistere p se sine coꝛpe sicut pꝫ de aiabus sepatis: non tñ hꝫ cōpletā rōnē vel eēntiā spēi humane cū ipa sit ps hūane spēi: vñ hō dr̄ qō ꝓpositū est ex aia ⁊ coꝛpe. Et ió Aug.xix. de ciui.dei ꝓmēdat varronē q hoiez nec solā aiam nec solū coꝛpus:sed aiaꝫ ⁊ coꝛpus arbitrabat. Sꝫ ágelus hꝫ ēt sine aliquo coꝛpe p se cōpletuꝫ esse in spē. Et ió cōiter tenet q intelligētia.i.angelus nulli coꝛpi vnitur vt forma:sed tñ sicut motoꝛ:⁊ ꝫ mō vnit̄ coꝛpi celesti. ¶ Jtez aie hūane indiget coꝛpibus ad sui multiplicationē siue indiuiduatōez. Mā sicut dic Auic.ipossibile ē eē multiplicatōez idiui duox sub vna spē nisi ex diuersitate materie:qꝛ ex diuersitate pꝛicipiox formalium sequit diuersitas spēi. Cū igit aie nō habeāt materiaꝫ exꝰ qua sunt:opꝫ q i eis sit multiplicatio ꝼm diuisionē māe i qua sunt.s.ꝼm distinctionē coꝛpox. Angeli āt qꝛ nec mām habēt ex qua sunt:nec etiaꝫ mām cuius sint forme nō multiplicātur ꝼm diuisionē alicuiꝰ māe:vñ est i eis multiplicatio solū ꝼm diuisionē formalē ad quā sequit ēt diuersitas spēi: vñ pfectio nāe angelice reqrit qdē multiplicatiōem spēox:ꝫ nō idiuiduox sb eadē spē:⁊ ió pꝫ q nō idigēt ágeli coꝛpib⁹ ad sui multiplicationē sicut aie hūane. ¶ Tertio idigēt aie hūane coꝛpibus ad itellectualē perfectionē,ppter h q aia hūana iperfecta est de se ⁊ in potētia exīs infima in gēre itelligibilium substātiaox nō habēs in nā sua plenitudinez scie:⁊ ió idiget vniri coꝛpi vt a rebus sensibilibus per ipsius coꝛpis sensus sciaꝫ acqrat. Sed angeli sūt pfecti in nā itellectuali ita q ñ idigēt cognitionē accipe a reb⁹ sēsibilib⁹: vñ nō itelligūt p spēs a reb⁹ acceptas:sed p spēs cōnāles sez sibi a deo in sua creatiōe ifusas: vnde Dio.dicit in.vij.cap.de diuinis noib⁹ q angeli nō cōgregāt diuinā cognitōez a rebus diuisibilibus aut sensibilibus. Et ió pꝫ q ppter intellectualē pfectionē seu cognitionē nō indigent vniri coꝛporibus. ¶ Tertio oñdit angelox sublimitas ex altitudine ignis quo ad ipassibilitatē coꝛporalē. Mā ignis vt i altitudine loci sui nō est noxiaꝫ vl turpiū passionū receptiuus:sicut est tra aq̄ ⁊ aer q frequēter inficiūtur ⁊ fedātur soꝛdib⁹ ⁊ imūdicijs ⁊ foꝛtib⁹ alioꝛ coꝛpoꝛ: vñ Dio.dic q ignis nō ē recipiēs pedestrē.i.ignominiosaꝫ sb iectionē:qꝛ cū sit in supmo loco nō pedibus cōculcat̄ seu territ̄:sicut terra que ē in ifimo:nec fūt sup ipm imundicie sicut super terrā vel aquā. Et nota q quanto coꝛpus est in loco eminētioꝛi tāto est nobilius ꝼm nām:qꝛ hꝫ plus de spē:species eni est in terminis vt dicit pbs:⁊ ió ignis ꝼm altitudinē loci sui nō recipit cōtumeliam minoꝛatōis. Siliter angeli cum sint immāles ⁊ incoꝛpei:nām habēt impassibilem:vñ coꝛpeis ac sensibilib⁹ passionibus nō subdūntur neqꝫ minoꝛant. Et ió

xps ꝓpter nām quaz ſuſcepit paſſibilem dicit fuiſſe ab angelis paululū minoratꝰ ſm illud ps. Minuiſti cū paulo minꝰ ab angelis. ¶ Quarto oſtēdit ignis ſublimitatem angeloꝝ quo ad noticiā itellectualem. Nā ignis vt Dio. dicit eſt ſurſuz latus. Hoc aūt cōpetit igni: inquātū eſt extra locū ſuū: qz nāliter ad locuz ſuū qui eſt ſurſū redire conat. Sic angeli ſm itellectū mouent ſurſū in deum: accipiendo motū, nō ſm qō eſt actꝰ iperfecti. i. exiſtētis in potētia: ſed ſm quod eſt actus ꝓfecti. i. exiſtētis in actu. Dicit. n. ſic Dio. iiij. cap. de diui. no. q mētes angelice itelligēdo mouent ⁊ ſic angeli ſurſuz ferunt: qz quecūqz itelligēdo cognoſcūt in deū referūt. Diſtinguit. n. in eis Aug. iiij. ſuper Geñ. ⁊. xj. ō ciuitate dei duplicē cognitionē rez. ſ. matutinā, put. ſ. cognoſcunt primordiale cē rez: ⁊ hoc, put res ſūt i verbo: ⁊ p talē cognitōez manifeſtū ē q ſurſum feruntur. Itē veſptinaz, put. ſ. cognoſcunt eſſe rez creatarū ſz qō in ꝓpria nā cōſiſtūt. Nā eſſe rez creatarū fluit a verbo ſicut a quodaz ꝑmordiali ꝓncipio. Et hic effluxus terminat ad eſſe rez qō in ꝓpria nā habēt ⁊ in hac etiā cognitōe angeli beati referunt in deuz: qz cognoſcētes creaturā nō in ea figunt: ſed hoc ipm referunt ad laudē dei: in quo ſicut in principio oia cognoſcunt. Et hinc eſt q Geneſis primo in creatione rez poſt veſperam nō nominatur nox: ſed mane qz mane fit finis precedentis diei ⁊ initium ſequētis: cū dicit factū eſt veſpere ⁊ mane dies vnus: ⁊ ad ſignū q ipſi angeli cognitionē precedētis operis ad laudē dei referunt. ¶ Quinto oſtēdit ignis angeloꝝ eminētiaz quātū ad obedientiā miniſterialem. Nā ignis vt dicit Dio. eſt ſemper mobilis: alia aūt trāſlatio dicit ſemp motus. Semp aūt moueri nō cōpetit igni ſz ꝓpriū motū: ſed ſm qō eſt ſurſū in ꝓpria ſphera ⁊ mouet motu celi: qz nō ſolum eſt vez in oꝛbibꝰ q inferioꝛ mouetur motu ſuperioꝛis. Sed etiā in oibus coꝛporibus attingit inferius motus ſuperioꝛis q uātum poteſt. Vñ quodlibet elementoꝝ mouetur ab aliquo oꝛbiū. Ignis āt a ſole ⁊ marte vt dicit Rabbi Moyſes Et motus talis nō eſt rectus: ſed circularis: ⁊ ſic pōt eſſe ſemp nō a virtute itrinſeca ſemp mouēte: ſed a vtute extrinſeca ⁊ iſte eſt motus inālis igni ſz qō ē in ſpē ſua: ſz nālis ſm qō eſt elementū: qz aliter nō poſſet venire ad mixtōem niſi ex qualibet parte deferret per radios ſolis. Sicut ergo ignis eſt ſemp mobilis ſi ue motus ſm Dion. Sic ēt angelus dicit eſſe ſubſtātia ſemper mobilis ſm Damaſ. qō quidez qualiter intelligēdum eſt expoſitum eſt ſupra in principio huius capituli. ¶ Item ſicut ignis in ſphera ſua mouetur motu celi. Sic etiam angelus ad peragendi miſteria mouetur motu voluntatis dei: vñ. ps. Benedicite domino omnes virtutes eius: miniſtri eius qui facitis voluntatez eius. Et quantum ad hāc obedientiā miniſterioꝝ inueniunt angeli ⁊ ſi nō ex nā ſua. tamē ex dei prouidentia ſemp mouentes ⁊ ſemper moti. Mouēt enim oꝛbes angeli ſm philoſophos: motu ſempiterno: ⁊ ſic ſunt mouentes: ſed qz hoc faciunt diuine voluntatis imperio qō ſemp exequūtur: ideo ſunt quodā modo ſemper moti: eo mō quo ille cuiꝰ imperio aliqd fit dicit eſſe mouens ad illud. ¶ Sexto oſtendit ignis excellentiaz angeloꝝ quo ad diſparētiam viſualem: dicit enim Dionyſius quinto capitulo libri celeſtis hierarchie ſm antiquioꝛem tranſlationē q ignis eſt reſiliens qō poteſt intelligi tripliciter. Uno modo reſiliens a loco infimo. Videmus enim q flā ma ignis in candela ſi aliquis inclinet eā deoꝛſum ſtatim reſilit ⁊ reflectit ſurſum ſcz verſus locum ſuum naturalem qui ē ſurſum. Sic etiam angeli ꝛz quādoqz miniſtrādo deſcendunt ⁊ viſibiliter interdum appareant: completis autē miniſterijs diſparent ⁊ ad ſumma reſilire ſiue redire dicūtur. Unde angelus Raphael expleto miſterio dixit Thobie ⁊ filio ſuo. Tempus eſt vt reuertar ad eum qui me miſit. Uos autē benedicite dominum ⁊c. Tho. xij. Et cū hoc dixiſſet ablatus eſt a

cōspectu eorum. Tho. xij. Alio modo ꝓt intelligi ꝙ ignis resilit a ꝯ corpore mixto. Elemēta eni sunt in corpe mixto ſm esse primū. i. ſm suas formas substātiales: sed nō ſm esse ſm. ſ. suaꝝ qualitatū intēsarū: q⁹ reducte sunt ad mediū. Sed etiam necesse est quādoqꝫ ipm mixtum dissolui ⁊ resolui in elemēta: ⁊ tūc vnūquodqꝫ elementū redit in suā naturam ⁊ locum: ⁊ sic ignis dicit resilire. ſ. a corpore mixto: vt quidā expositores volunt. Alij tñ nō cōsentiūt ꝙ elemēta sint in mixto actu. ſ. ſm formas substātiales: sed virtute tñ ⁊ tūc est tertia expositio ꝙ ignis resilit. ſ. a cōbustibili apphēso. Nā mā quā apphē dit vſqꝫ ad ei⁹ cōsūptionē nō deserit nec apphendit dū apprehēdit: ſz cōsūpto eo in qō agit i se resilit: ⁊ ita dr resiliens. Sicut ergo ignis ſm primā expositōez resilit a corpe mixto cōpleto sue durationis periodo: ita etiā angelus resilit vel recedit a corpe assumpto cōpleto suo officio ⁊ tūc vt ipſz corp⁹ redit in suū ꝓncipiū sic etiā ipm mixtum redit in elemēta. Non aūt hāc similitudinē sic assigno vt dicere velim sic intelligēdo ꝙ angelus misceat corpori assūpto: sicut ignis cōmiscet elemētis alijs in mixtiōe: neqꝫ ꝙ resolutio corpis assūpti fiat i āgelū ſic resolutio mixti in ignē ⁊ in alia cēta: ſz ꝙ ipse angelus remanet ꝑ se dimisso corpe assūpto: sicut si ignis ꝑ se remaneret termiata resolutione mixti. Sed ſm aliā expositionez ignis resilit a cōbustibili: nō q⁹ cōprehēdit: sed potius ꝯprehēdit ipſz: ⁊ sic ēt angelus dicitur resilire a loco in q̄ est vel vbi opat: nō q⁹ cōtinet vel includit a loco: ſz potiꝰ ipse cōtinet locū. Nā cōtineri ⁊ includi a loco ꝯpetit corpi locato: ꝙut est quātuꝫ q̄titate dimēsiua: que angelo nō ꝯgruit cū sit incorpeus: ſz est in eo q̄titas virtualis: cuius applicatōe ad aliquē locū dicit esse in eo. Sed tñ ſuba incorpea sua virtute cōtingēs rē corpoream cōtinet ipam ⁊ nō continet ab ea. Aia eni est in corpe vt cōtinēs nō vt contēta. Et silr angelus dicitur eē in loco corpeo nō vt cōtētus: ſz vt continēs aliquo modo. Itē ignis inter oīa elemēta hꝫ potētiā seu virtutem amplioꝛē ⁊ hoc ꝓpter excessiuā caliditatem. Et iō hꝫ suā virtutē est inuisibilis impalpabilis inalterabilis ⁊ inuisibilis. Immēsurabilis est ignis. Vñ Dion⁹. in capitulo supi⁹ allegato. xv. celest̄ hierarchie: q⁹. ſ. virt⁹ ei⁹ nō determinat ad vnuꝫ terminum vt cōmēsurata illi. Videmus. n. ꝙ in cōburendo nō extendit se virtus eius tñ ad vnū: imo q̄ſi ad infinita si infinita cōbustibilia inueniret. Et silr in eodē combustibili nō hꝫ certū terminū. vt. ſ. cōburat tātaꝫ partē ipſi⁹ ⁊ nō plus. Vnde si eēt aliquod cōbustibile infinitū sine fine comburēdo ꝓcederet. Habꝫ ēt ignis multos alios effectus facere. Vñ lꝫ sit finite essentie tamē virtus ei⁹ nō coarctat ad vnū effectuꝫ sed in oia generata pōt: ꝓpter qō virt⁹ eius dr nō eē cōmēsurabilis alicui corꝑ. Hoc aūt cōpetit angelis qui lꝫ essentiam habeāt finitā ⁊ limitatā virtutē: tamē habēt respectu inferiorum nō limitatam vel coartatā: sed quodāmodo infinitam iquātū. ſ. virtus angeli nō est ex se limitata ad vnū effectū tātū vel circa rē vnā tñ: ita ꝙ nō possit circa aliā opari. Virt⁹ etiā angeli nō cōmēsurat inferiori rei cui applicat: q⁹ qlibet angelus ēt minim⁹ hꝫ altioꝛē ⁊ vniuersaliorē virtutez q̄ aliqō genus corpalitū: ⁊ iō virtus angeli nō est commēsurabilis alicui corꝑ ꝙ angeli diuersi diuersis reb⁹ ꝓponant̄ est non: q⁹ virtus angeli magis extēdatur ad hoc corp⁹ q̄ illud ſm suā nām: sed ex ordine diuine sapie que. ſ. diuersis reb⁹ diuersos rectores ꝓposuit. Dicit eni Aug. in lib. lxxxiij. questionū ꝙ vnaqueqꝫ res visibilis in hāc mūdo hꝫ angelicā ptātē sibi ꝓpositam. Quia tñ virtus angeli simpliciter est finita ⁊ terminata oꝫ ꝙ quādo applicat̄ ad vnū tūc non applicet̄ ad aliud. Et hinc est ꝙ angelus per applicationē virtutis dr esse in loco q̄ non potest eē angelus i plibus locis simul ſz tñ in vno determiate: maioꝛi tñ vel minoꝛi ſm q̄ volūtarie applicat virtutē suā ad corpus maius vel minus. ¶ Item ignis vt dicit Dion⁹. ē incō prehēſibiliter ipalbabilis. i. non compre-

hendítur tactu:qz propter vehementiá z ipzoportionē calozis soluit pzoportionem sensus. Angelus alia ratiõe non est palpabilis.scz propter nãm spiritualem z icorporeã:que nõ subijciũtur sensibus aut qualitatibus sensibilibus vt tãgi vel palpari possit. Item ignis est inalterabil' a sua caliditate:qz nõ potest ignis manẽs ignis infrigidari:sicut aq̃ manens aq̃ põt calefieri. Sic ágeli bti nõ recipiũt trãsmutationem de bonitate in maliciã.q̃uis ẽ nõ habuerunt primitus ex nã sed ex gratia cũ fuerint creati i libertate arbitrij:z econtrario demones de malicia in bonitatez nequeunt trãsmutari. Vel etiá angeli de scia in obliuionẽ vel ignozátiá muníme trãsmutátur. Põt tamẽ decipi demones z errare nõ qdẽ quãtũ ad ea que nãliter rei conuenit vel remouenk ab ea: sed quãtũ ad ea tm̃:que a supnãli dei ordinatione dependẽt sicut si cõsiderás Lazarũ mortuũ iudicasset cũ nõ resurrecturum. Itẽ ignis est iuisibilis:vñ Dio.dicit q̃ est p se potẽs oium. Illá per suá virtutem actiuá videm⁹ q̃ ignis põt super oia ista generabilia z corruptibilia:nec vincitur ab eis:vñ z oia trãsmutat ẽt ferrũ z lapides z quecũq̃z fortia. Sic angeli hñt dñiuz z potestatẽ supza totá nãm corporalem:ppter qõ Augu.dicit in.iij.de trinitate q̃ oia corpoza regũtur p spũm vite rõnabilem. Et Grego.dicit in.iij. dialog. q̃ in hoc mũdo visibili nihil nisi p creaturá inuisibilẽ disponi põt:vnde nã corpozalis ad nutũ obedit angelis quãtũ ad motũ localẽ:iz non quãtum ad alias trãsmutationes formales:nisi mediãte motu locali alicuius corpis moti: vt tradit Augu.iij.de trinitate. Itẽ ignis inter elementa hz resplendentiá clariorum: nam ignis est er se lucidus nobis occultus: z aliorum illuminatiuus propter primuz: dicit Augu.q̃ ignis est oino splẽdẽs exiskens. Vbi dicit expositoz q̃ tã igneuz elementi q̃ igneũ celi lucidũ est in se:iz non semp visibus nostris subijciatur propter mãm in qua est vt statiz declarabit. Siliter etiá angeli in se quidem hñt naturaz lucidam z maxime manifestá cuz sint forme sepate z actu intelligibiles. vnde phs ij.methaphysice vocat eos manifestissima nature. ¶ Secũdo ignis est nobis occultus.i.invisibilis.s.in propria sphera: vt dicit Alexãder:vnde Dio.dicit q̃ nõ obstãte q̃ sit in se lucidus:tamẽ nobis ẽ occultus nõ adhibita mã in qua suá operationem manifestat que est lucere. Mazppter sui subtilitatẽ z tenuitatẽ non subiacet visibus nostris dũ est i mã tenui:z solum fm qõ est in mã cuius partes constant z adunátur:vñ dicit Aric.q̃ ex cõgregatiõe diaphani fit lucidũ vt pz in crystallo:z pp hoc ignis:vt dcm̃ ẽ in mã suanõ lucet. Et si obijciat̃ q̃ é put est in ppa sphera manifestat̃ lumẽ eius in galaxia. Dicẽdũ ẽ q̃ galaxia nõ ẽ ex splẽdoze ignq̃m sic semp eẽt in eadẽ pte celi:cõptũ est át q̃ mouek in cẽtũ ánis gradu vno. Sz cá etiá est multitudo stellaz minutaz in illa pte celi:quaz lumẽ videk ptinuũ:silr ẽt angeli nõ obstãte q̃ in se sint maxime itelligibiles:tñ quo ad nos sũt occulti z ignoti nisi inquãtũ mãifestát se nob in suis effectib⁹ quos agũt in istis sensibilib⁹ z h est ppter ipzoportõez itellect⁹ nr̃i: q dũ cõiũctus est sic sensibus vel fãtasmatib⁹: vt dcm̃ est se hz ad eos sicut oculus noctikoracis ad lucẽ solis. Intellect⁹ eni cõiũctus sensibus nõ potest intelligere nisi ad conuersionẽ ad fantasmata z fine continuo z tẽpoze. Sed angeloz nõ sũt fantasmata nec tpi nec cõtinuitati subdũtur quare eos,put sũt in se z hz suas qdditates itelligere nõ valem⁹. ¶ Tertio ignis est alioz illuminatiua:dic aũt Dio.supza in dcõ capo in quo multiplices itroducit ppietates ignis q̃ ignis ẽ circũuelatiuus illuminatiuis:sic.n.hz antiqua trãslatio:z itelligit circũuelatis.i.circũpositis subẽ eius.i.a lumie cãtis: qz scz ignis,ppzie ex se nõ hz illumiare:sz ab exteriozi hz q̃ cõicat celesti corpi vt dic̃ philosoph⁹:h ãt illumiatio cõpetit ágelis z q̃ tũ ad seipos hz q̃ superiozes õ his q̃ a õo pcipiũt illũinãt iferiozes:vñ Dio.dic̃.xv. capo celestis hierarchie q̃ vnaq̃q̃z cele-

ſis eſſentia intelligētiā ſibi a ſupiori da-
tā inferiori cōicat. Et poſſet ēt ꝑ tāto di-
ci q̄ ſupior illuiat inferiorē circū uelatis
illūinatōib⁹:q⁹ ea de qb⁹ illūinant nō ita
excellēter ⁊ clare recipiunt ab iferiorib⁹
ſic ſūt i ſupiorib⁹:⁊ iō ſupior angel⁹ vir-
tē quā accipit quodāmō vt ita dicā igroſ-
ſat vt ab inferiori capi poſſit. Et iō Dio.
dicit in ꝓdicto ca.q̄ vnaq̄q; ſuba intelle-
ctualis data ſibi a ſupiori itelligētiā ꝓpri
da virtute diuidit ⁊ multiplicat ad inferio
res ſurſū ductrice analogia. Hoies autē
ab angelis circūuelatis illuminationib⁹
illūiant⁹ q⁹ intellect⁹ hūan⁹ ipam itelligi-
bilē vitatē nudā cape nō pōt cū nāle ſit
ei intelligere p̄ conuerſionē ad fantaſmata:
vnde angeli intelligibilē vitatē ꝓponūt
hoib⁹ ſub ſimilitudinib⁹ ſenſibiliū. Et ideo
Dio.dicit.i.ca.celeſt.hierar. q̄ impoſſibi-
le eſt nob aliter lucere diuinū radiū niſi
varietate ſacroꝝ velaminū circūuelatū.

Capm vj.

Aima variatur ad modū
aeris. Tā aer in ſuis q̄lita
tib⁹ hz variationē triplr.
¶ Prio ex diſtātia celi: qa
q̄to aer ē a celo remotior
et terre vicinior tāto frigidior ⁊ groſſior
et terreni q̄litati ſimilior:hz aer terre vicin⁹
ex reflectione radijs aliq̄n incaleſcit. Sic
q̄to ē a deo aia p̄ peccm̄ lōgingor tāto eſt
p̄ malicia frigidior ⁊ ad ſpūalia intelligen
da groſſior ⁊ ad tpalia p̄ affectū terreſtri
or. Cauſat ēt immutatio aeris p̄ ſolis ap
proximationē vel elōgationē: q̄ approxi-
matio ē cā caloris:ſed elōgatio ē cā fri
goris. Appropinquat aūt aīc ſol iuſticie
chriſtus p̄ gr̄am q̄m.i. ipa aia appropinq̄t
ſibi p̄ pniam:Jaco.iiij. Appropinq̄te deo
⁊ appropinq̄bit vobis. Et tūc cauſatur i
aia calor ⁊ feruor amoris. Elōgatio autē
ſolis.i.chriſti ab aia nunq̄ fit niſi ex cul-
pa:pſ. Lōge a peccatoribus ſalus. Et tūc fit
in aia frigus q̄ extinguit affect⁹ ⁊ feruor
circa ſpūalia. ¶ Jtē ſol ſi cū ſaturno fri-
gido ſidere in frigido ſigno cōuenerit in
aere frigus intēdit. Si vo cū marte ⁊ ca-
lido planeta concurrerit fit in aere exceſ-
ſus caloris. Eſt aūt in aīa q̄ſi ſol natural⁹
ſplendor ⁊ lumē p̄prie rōnis:q̄ ſi cum ſa
turno.i.corpe pigro ⁊ frigido cōuenerit
id ē p̄cordauerit in ſigno frigido.i. i ſuo
carnali appetitu vel deſiderio intendit ⁊
creſcit in aia frigus illud.i. peccati mali-
cia. Frigus eſt ē q̄litas mortificatiua:q̄ ſi
ſm carnē vixeritis morieminī: Ro.viij.
Sed tūc ſol rōnis cōuenit cū marte quā-
do p̄cordat rōnis deliberatio ſiue medi-
tatio cū bona ⁊ feruēti volūtate. Et tunc
creſcit deſiderij feruor vel affect⁹ amor]:
pſ. Cōcaluit cor meū intra me:⁊ in me-
ditatione mea exardeſcet ignis. ¶ Scdo
variat aer ex q̄litate venti. Tā aer i mō-
tib⁹ frigidior eſt:in vallib⁹ calidior. Et rō
eſt ſm Cōſtātinū:q̄ boreas vētus frigid⁹
hz ortū ab eminēti zona, vñ libere expe-
tit loca alta ⁊ mouet ibi ⁊ ſubtiliat aerē:
et ſic frigoris eſt cā. Oē em̄ ſubtile dum-
modo exaltationē habeat p̄ motū ifrigi-
dat. Ecōtra aūt in vallib⁹ aer ē q̄et⁹ quez
nō impellit de facili vētus frigid⁹:⁊ ſic eſt
calid⁹. Macrobi⁹ aūt aliā cām hui⁹ aſſig-
nat dicēs q̄ ꝫ ē ex aggregatiōe radioꝝ q̄
multiplicant⁹ in vallib⁹ magis q̄ꝫ in mōti-
bus:imo ſi ad mōtes venūt nō ibi ſubſi-
ſtūt ſed ad valles deſcendūt vbi cū vltra
p̄cedere nequeūt:ibi multiplicant⁹ ⁊ p̄cul
cant⁹ ⁊ ſic calorē maximū generāt. Vñ ni-
ues in vallib⁹ liq̄ſcūt citi⁹ q̄ꝫ in mōtibus.
Et huic ſnie p̄cordat phs in lib. metheo
ro. Aer ergo mōtiū eſt vita magnoꝝ q̄ vē
to agitata ſuꝑbie abūdat in frigore mali-
cie. Aer āt q̄et⁹ valliū ē vita trāquilla hu
miliū ad quā vēt⁹ inq̄etudinis ⁊ ſuperbie
nō ingredit. Ibi ēt radij.i. celeſtes illumi-
natiōes ⁊ p̄ſolatiōes multiplicant⁹ ex qb⁹
amoris ⁊ deuotiōis feruor plurimū aug
mentat. ¶ Tertio aer īmutat ex ſitu loci
q̄ in terra vicina mari ſeptētrionali aer
frigid⁹ ē ex vapore frigido a mari reſolu
to:vñ calor ibi ē debilis: ꝓpter q̄ illud
mare paꝝ ſalſeſcit:⁊ iō pōticū mare ē q̄ſi
dulce. In mari aūt auſtrali eſt ꝫ ex cō-
traria cā. Mare aūt ſeptētrionale vitam
pctōꝝ ſignat:q̄ mare ꝓpter inq̄etudinem
dicit. Septētrionale aūt a ſeptē ſtellis fri

gidis arcturi que ibi ꝑsunt.i.a septē vitiis capitalib⁹ que in peccatorib⁹ dominantur:ibi est aer.i.anima frigida frigore peccati ⁊ malicie:vbi etiā deficit aqua salsa siue amara penitētie ⁊ abūdat aqua dulcis carnalis ꝯcupiscētie. Ecōtra aūt i australi.i.in ꝙuersione penitētie: de qua in ps. dicit:Cōuerte dñe captiuitatē nr̄am sicut torrēs in austro. Cōsurgit vapor ꝓtritionis calidus ꝑ feruorē humilē: ꝑ lachrymaꝝ cōpunctionē ex quo fit aer calidus id est aia feruēs etiā in amore. Itē aia in vita ista tāto plus sentit de mūdi amaritudine q̄nto plus hz de terrena affectione: ⁊ ecōtra tāto plus ꝯcipit de celesti dulcedine q̄nto plus ē purgata a terreno amore ⁊ magis assidua in ꝓtēplatione. Cuius exemplū est q̄ aq̄ marina q̄ mixta ē grosso terreo cōbusto amara est siue salsa. Sz aqua dulcis est mixta aereo ⁊ purgata a puluere terreno. Quasi aūt terreū grossum ⁊ cōbustū est amor terrenoꝝ q aiam reddit terrenā ꝑ assimilationē:qr aia (vt dicit Hugo de sancto Victore)in illi⁹ rei quā diligit similitudinē trāsformat. Item reddit aiam grossam q̄ ad ꝓtēplationem spūalē:⁊ cōbustā quo ad affectionē ꝓpalium:vt ꝓpalia nimis ardēter diligat. Hoc ergo amore dū ania respergit afflictione multiplici frequēter amaricat. Sed si fuerit aia acrea.i.spūali amore cōiuncta et a terreni amoris puluere purgata tūc celesti ⁊ spūali dulcedine q̄plures erit plena. Itē aia hz aspectus ⁊ affectiones similes aspectib⁹ signoꝝ ⁊ domoꝝ celi. Distinguūt em̄ astrologi q̄nq; planetaꝝ aspectus scz cōiunctū oppositū:sextilē tertiū ⁊ quartum. Cōiūctus aspectus est q̄n vn⁹ planeta irradiat sup alū in eodem signo circa q̄ndecimū gradū ſm Azaelē. Et vt idem tradit fortissim⁹ ⁊ pessimus dicit ⁊ precipue q̄n duo planete maligni vt sunt saturnus ⁊ mars cōiungunt in signo eiusdē cōplexiōis puta i ariete vel tauro. Et hic aspectus signat amicitiā ⁊ ꝯcordiam maloꝝ hoīm ad inuicē ꝙueniētiū in aliq̄ facto:⁊ hec vnitas pessima est:qr sicut piculosum est si vnitas desit bonis:ita periculosum ē si assit malis: ꝑut Greg. dicit. Alij tn̄ astrologi dicūt q̄ hic aspectus nō est semp malus sicut si iupiter ⁊ venus cōiungant in libra vel in geminis: ⁊ sic iste aspectus q̄n est inter beniuolos planetas nō est malus qr bonoꝝ cōcordia ⁊ ꝙuenientia nō ē noxia sed bona. Oppositꝰ aūt aspectus est q̄n duo planete sunt i oppositis signis q dicit pessim⁹ ꝓpter ꝙrietatē signoꝝ:⁊ p̄cipue q̄n planete habēt ꝙtias qualitates:puta si venus sit in ariete ⁊ saturnus in libra. Et hic aspectus designat inimicitiā ⁊ discordiā supboꝝ ⁊ tyrānoꝝ ad inuicē:q̄ pessima est:qr causat fortissimas ⁊ piculosissimas guerras. Sextilis ār aspectus dr̄ q̄n inter duos planetas sunt duo signa integra vt q̄n aligs planeta in aliquo signo ascēdente aspicit tertiū ante se ⁊ tertiū post se:⁊ hoc ē a tertio i vndecimū. Vbi gra. Si aligs planeta fuerit i initio arietis aspicit illū q est in capite geminoꝝ ante se: vl illū q est in initio aq̄rij post se qō est signū vndecimū. Et h aspectus vocat sextilis eo q̄ teneat sextā ptē celi.s.q̄draginta gradus. Et talis aspectꝰ ē laudabilis bonus ⁊ fortunat⁹. Est em̄ signum dom⁹ dilectiōis ſm astrologos.s.ꝓpter ꝯcordiā signoꝝ in vna qualitate. Talis ergo ē aspectus dilectiōis spūalis ꝑficientis.s.charitatis in qua homo ꝓficiēs ⁊ ascēdens aspicit tertiū ante se.s. spm̄sanctum q est tertia in trinitate ꝑsona a quo videlz causat ipe amor charitatis ſm illud Ro. v. Charitas dei diffusa est i cordib⁹ nr̄is ꝑ spm̄sctm̄ q dat⁹ est nobis. Et tertiū post se.s.ꝓximū. Mā hō in se habz duo q̄ ꝓmo debet ex charitate diligere.s. aiam suā ⁊ corp⁹ suū:postea debet diligere ꝓximū suū sicut seipm. Alius aspectꝰ q dr̄ tertiꝰ ē q̄n duo planete sūt in signis filibus. Et fit a q̄nto signo ⁊.ix.vbi gra. si planeta q fuerit i initio arietis aspicit eū q fuerit in leone añ se ⁊ eū q i sagittario post se qō ē signū nonū. Et dr̄ tertiꝰ qr cōtinet tertiā ptem celi.s.cxx.gradꝰ. Et hic aspectꝰ est optimꝰ qr est in signo ꝑ fidem amicitie vt dicit Ysrael. qr ibi nō est cōtrarietas in qualitatib⁹ signoꝝ ꝑcipue si

fuerint planete in q̃litatib⁹ cõcordantes vt iupiter ⁊ ven⁹. ¶Hic repsentat aspectũ charitatis iam pfecte q dr̃ tertius:q: tria sunt q̃ debet hõ pfecta charitate diligere scz deũ seipm ⁊ ꝓximũ. ℭ Quartus aspectus est a q̃rto signo ⁊ decimo. vbi gr̃a. si planeta q fuerit in initio arietis aspicit illũ qui ẽ in capite tauri ante se:⁊ eũ q est in capite capricorni post se qd̃ est decimus signũ. vnde est aspectus q̃rtus qñ sunt inter planetas tria signa integra. Et hic aspectus dr̃ q̃rtus q: cõtinet quartá partẽ celi.s.xc.grad⁹. Et hic aspect⁹ dr̃ esse mal⁹ q: in illo signo sunt ire inimicicie ⁊ inuidie vt dicũt astrologi.s. ꝓpter ꝓximitatem signor̃:puta si sol fuerit in ariete ⁊ saturnus in cancro. ¶Possum⁹ aũt dicere q; ℏ aspectus mal⁹ repletat aspectũ quattuor malar̃ affectionũ:q̃ semꝑ aspectũ faciũt esse malũ.s.inuidia ira odium ⁊ luxuria. ¶Malus em̃ ẽ aspect⁹ inuidor̃:Ecc̃j. xiiij. Nequá ẽ oculus liuidi.i.inuidi. Itẽ irascundor̃:vñ de saule irato ℣ dauid dicit sic.j. Reg.q; iá nõ rectis oculis ꝛspiciebat saul dauid. Itẽ odientiũ siue inimicorũ: quor̃ est aspect⁹ insidiosus ⁊ fraudulẽt⁹: Ecc̃j.xij. In oculis tuis lachr:ymabit inimicus:⁊ si inuenerit tps nõ satiabit sanguine. Itẽ luxuriosor̃:quor̃ ẽ aspect⁹ infectus ⁊ corruptus.ij. ℘e.ij. Oculos habentes plenos adulteriis.

Caplm vij.

¶Ptitudines virtutũ vitiorũ ⁊ artiũ insunt hoib⁹ ex natura nõ tm̃ ex pte aie sz etiá ex pte corpis ⁊ cõplexionis quá aia vtplurimus sequit. Nam diuersi homies sunt apti ⁊ dispositi naturaliter ad diuersas artes:⁊ hoc est ꝓpter vires ⁊ dominiũ diuersor̃ planetar̃.verbi gr̃a. q̃tũ ad virtutes vel opa virtutũ:saturn⁹ vt dicit ℘tolo. disponit hoies ad doctrinã:iupiter ad honestatem:mars ad magnanimitatẽ: ven⁹ ad amicitiam:mercurius ad eloquentiã et sapientiá.Vnde ſm ℘tolo. ¶Mercurius dat esse studiosos ⁊ sciẽtie numeror̃ amatores.Sol ad virtuosum spiritum⁊ animã.Luna ad pudicitiã. Similiter q̃tum ad vitia Saturnus vt dicit ℘tolo. disponit ad pigriciã. Jupiter ad vanam gloriam ⁊ pompá diuitiar̃ ⁊ honorum ⁊ vestimentor̃.vnde dicit ℘to. q; sub Jove sunt honor ⁊ diuitie ⁊ optimũ indumentũ. ¶Mars ad irã. vnde ſm ℘tolo. sub marte cõtinet preliũ carcer ⁊ inimicicie.preest cñ mars colere ⁊ igni ⁊ colericce complexioni. vnde disponit ad audacitatem animositatẽ ⁊ appetitum vindicte:⁊ ideo mars ab antiquis de⁹ vocabat bellor̃.Ven⁹ disponit ad luxuriá ⁊ voluptates.Sol ad auariciã:vñ dicit ℘tolo. q; sub sole ꝓtinet spes lucri fortuna ⁊ res. ¶Mercuri⁹ ad furtũ ⁊ mercationum fraudes:vñ ℘tol. dicit q; sub mercurio ꝓtinet fortuna negociatior furtũ. Luna aũt ſm ℘to. ⁊ Albumasar existẽs i scõ signo post ascẽdẽs efficit ⁊ oñdit merorẽ ⁊ tristiciá. In q̃rto vo ⁊ qnto ⁊ octauo efficit ⁊ designat rixá anxietatẽ fugá et mutabilitatẽ.Silr q̃tũ ad artes: Saturnus disponit hoies vt sint terrar̃ cultores et grauiũ põderum portatores trapezete.i. cãpsores argẽti tractatores ⁊ scriptores. ¶Mars vo disponit ad artes ⁊ opatões ignicas vt furnerios ⁊ ferrarios. Venus vo vt sint cãtatores musicor̃ amatores spẽr̃ ꝓfectores artifices ⁊ vestiũ muliebrium inuisores. ¶Mercurius vo disponit ad sciam ⁊ vsum calculi ⁊ cõputatiõis:et iõ dr̃ fuisse de⁹ mercator̃.Sol vero abilitat hominẽ ad oñia opa auri si fuerit i exaltatiõe sua. ℭSi vero in casu ad oñia opera eris abilitat ⁊ disponit. Luna vero disponit ad artes nauticas et aquaticas.

Caplm viij.

¶Auaricia assimilat vmbre ꝓpter septem. ℭ ℘rimo qa vmbra est lumims impeditiua:fic⁊ cupiditas auaricie impedit anime lumen gratie. Nam sicut vmbra terre causat eclipsim lune.s.quãdo terra interponit inter lunam ⁊ solem:ita terrenor̃ cupiditas causat eclipsim anime quãdo interponit

ter eam ⁊ deū: ps. Repleti sunt qui obscurati sunt terre domibus iniquitatuz: Hiego. Tenebra anime est diuitiarū cupido. ¶ Secūdo q̄ vmbra est caloris repſ siua vel totaliter extinctiua ⁊ sic cupiditas siue auaricia calorē charitatis minuit vel extinguit. Minuit quidē q̄ tanto minus diligitur deus q̄to magis diligit mūdus. Hiergo amor cupiditatis sit inordinatus: nō tamē in tm̄ q̄ pferat diuitiarū affectū amori diuino. ſ. vt ꝓpter diuitias nō velit aliquid contra deum vel proximū: diminuit quidē charitatez sed nō extinguit quia tūc est peccatū veniale: vnde Aug. in li. lxxxiij questionū dic̄ q̄ venenū charitatis est cupiditas regū tpaliū: augmentū eius cupiditatis diminutio: vnde in pfectis nulla cupiditas. Si autē auaritia intm̄ excresat q̄ pferatur charitati. ſ. vt ꝓpter diuitiaꝝ affectū nō vereat facere contra amorē dei ⁊ ꝓximi: sic auaritia est pctm̄ mortale et totaliter charitatis amorē extinguit: .j. Joh. ij. Si quis diligit mūdū nō est charitas patris in eo. ¶ Tertio q̄ vmbra est sterilitatis inductiua q̄: nihil quasi crescit vbi ē cōtinua vmbra. Sic semina diuinorū verboꝝ nō possunt crescere ⁊ fructus ꝓducere vbi est auaricia ⁊ diuitiaꝝ cura sollicita: Matth. xiij. Sollicitudo seculi ist̄i ⁊ fallacia diuitiarum suffocat verbum. ¶ Quarto q̄ vmbra est serpentiū amica ⁊ colubroꝝ nutritiua. vnde dicitur coluber quasi colens vmbrā. Ita auaricia maxime est serpētibus infernalibus. i. demonibus accepta: q̄ maxime per eā animas illaqueat. vñ Aplūs dicit. j. Timo. vj. q̄ q volūt diuites fieri incidūt in tēptatiōem et in laqueū diaboli. ¶ Quia vmbra est maturitatis fructuū ītardatiua. Ita tenacitas auaricie fructus penitētie: ⁊ si non oīno aliquādo impediat tm̄ retardat: quia nullū penitētie opus hoīes sic difficulter vel negligēter faciūt: sicut male ablatoꝝ restitutiōes. Suggerit cīm diabol⁹ illud verbū ps. Beatus qui timebit ⁊c. ¶ Sexto q̄ vmbra est timoris excussiua ⁊ hoc q̄ tenebrosa est. Ita simili mō auarus semp timet ne ꝑdat qđ acquisiuit: vt ne deficiat sibi qđ habet. Et ideo nō libere nec ꝓprie vtit eo. Propter quod dic̄ Hieron⁹. Auaro tā qđ habet q̄ qđ non habet deesse fatemur. ¶ Septimo quia vmbra est somni ꝓuocatiua: hoc ꝓpter frigiditatē: Job. xl. Sub vmbra dormit i secreto thalami. Ita similiter auaricia inducit somnū. i. ꝓfunditatē ⁊ immobilitatem peccati. Radix enim omnium malorum est cupiditas.

Caplm ix.

Aureole sanctoꝝ assimilantur coronis luminariuz. Apparet cīm circa solem et lunā ⁊ stellas notabilis corona quedā alba q̄ grece dicitur halon. Et ita quidā sancti notabiles. ſ. martyres virgines ⁊ doctores ꝓter ꝯmunē coronā glorie que aurea vocatur: aplūc dicunt habere aureolas. Et designat aureola quoddā accidētale ꝑmium siue gaudiū de opibus a se factis qđ habēt rōne victorie excellētis: qđ quidē est aliud gaudiū ab eo quo de cōmūctione ad deū gaudēt qđ gaudiū dicit aurea. vnde Exo. xxv. Facies super aureā alteram coronā aureolā. Significant ergo aureole in hmōi coronis. Primo rōne ordinis: q̄. ſ. sit in eis circul⁹ post circulū. Mā sicut lapis ꝓiectus in aquā quietam facit circulū post circulū qui paulatim euanescit. Ita cū vapor qeto tpe ē in aere rar⁹ nōdū ꝯctus in nubē si radi⁹ solis vel lune vel stelle cadat directe in centrū illi⁹ vaporis diffundit humidū circa radiū: ex h̄ fit circulus post circulū: impulsum ei⁹ sequit̄ formā impellentis. Oīne aūt lumē nāliter est rotundū. ⁊ iō ille vapor rotūdat: ⁊ ita videt iuxta luminare cū sit ꝓpe terrā. Ordo ergo circuli post circulū. i. coronę in sanctis illuminatꝝ repſentat ordinē aureole post aureā: vel vn⁹ aureole post aliā in aliqbus beatis. Sicut qdā beati in celo habēt tm̄ aureaz q̄ est oīb⁹ cōis. ſ. pfectū gaudiū qđ habēt oēs bti de pfecta ꝯiūctiōe ad deū. Et vocat̄ aurea siue corona: tū q̄ cū quadā pu

gna acquirit: qr regnũ celorum vim patitur ⁊c.tum qr ꝑ hoc sancti efficiuntur participes regie dignitatis. Vñ hãc aurea am habet beata Maria magdalena. Sz vlterius quidã alĩ sup hoc habẽt aureolam.i.quoddã accidẽtale gaudiũ de aliq̃ excellẽti virtute puta de virginitate: sicut etiã beata Martha que etiã fuit virgo. Et quidã sup aureolã virginitatis adhuc habẽt aliã.s.ꝓdicatiõis ⁊ doctrine: sicut beatus Dominicus qui fuit virgo et doctor. Et quidã post hũc circulum adhuc habẽt aliũ.s.martyrij sicut beat⁹ Petrus martyr de ordine fratrũ ꝓdicatorũ qui fuit virgo doctor ⁊ martyr: ⁊ ideo ascẽdit aureola triplici dotatus. ¶ Secũdo rõne tpis: qr fiũt hmõi corone tpe tẽperati frigoris. Nã magn⁹ calor vaporẽ dissipat: ⁊ frigus intemperatum nimis cõdensat. Est aũt in mũdo intẽperatum frigus malicie: ⁊ idco nõ dant ibi aureole: nec in inferno vbi intẽperat⁹ calor gehenne: sed tm̃ in celo vbi est refrigerij tẽperamentũ. ¶ Tertio rõne significatõis: qr hic circulus si circa periferiã spissatur et nigrescit vel viridescit significat hũidas impssiones casuras. Si aũt attenuat et sic deficit: aut hoc est equaliter ⁊ tũc significat quietẽ ⁊ serenitatẽ aeris: aut in vna pte ⁊ tũc ex illis orit vẽtus. Si vero rũpit ⁊ lacerat in plurib⁹ locis significat tẽpestas ſm Senec. Ergo ꝑma significatio.s. humectatio ꝑ pluuiã doctrine refertur ad ꝓdicatores. Secũda.s.serenatio refert ad vgines in qbus serenat mẽs ad victoriã carnis. Sed tertia.s.vẽtus vl tẽpestas refert ad amatores diuine passionis. Et in istis tribus tantum dantur aureole in celo.

Caplm x.

Baptismus assimilat fonti ꝓpter septẽ. ¶ Primo qr fons ẽ sui cõicatiu⁹. Nulli em̃ se fons occultat sed eque paupi ⁊ diuiti se cõicat. Ita simlr etiã baptism⁹ cõis est ⁊ nulli negat nec puero nec seni: nec paupi nec diuiti: Zach. xxiiij. Erit fons patens domui dauid in ablutionẽ peccatorꝝ. ¶ Secũdo qr fons est sordiũ ablutiuus: ⁊ baptismus oĩes abluit sordes peccatorꝝ.s. originalis ⁊ actualis ⁊ venialis: Judith xv. Exibat in vallẽ bethune ⁊ baptizabat id est lauabat se in fonte. ¶ Tertio quia fons est locoꝝ adiacẽtiũ sibi fecũdatiu⁹. Et ita etiã simili mõ baptism⁹ se suscipiẽtes dicit fecũdare inq̃tũ fruct⁹ gratie.i. virtutes ꝓfert nõ habẽti: ⁊ auget habentibus. Vñ sup illud ps̃. Sup aquã refectionis ⁊c. dicit glo. qr aia peccatorꝝ aridita. te sterilis fecundat ꝑ baptismũ: Prouer. vj. Veniet vt fons messis tua. ¶ Quarto qr fons est aq̃ multiplicatiu⁹. Nã q̃ꝫ in ortu suo sit paru⁹ tñ ꝓpter indeficientẽ fluxũ magnorꝝ fluuiorꝝ ẽ causatiu⁹. Nullus est fluui⁹ ita magnus qn occulte vel manifeste a fonte aliquo nascat. Ita similiter baptism⁹ auget ⁊ multiplicat in adultis gratiã ⁊ vtutes: Hester. x. Fons parvus creuit in fluuiũ ⁊ in aquas plurias redũdauit. ¶ Quinto qr fons limpidus est rerꝝ omniũ in eo existẽtiũ ostensiuus. Quia.s. vsqꝫ ad fundũ vident que sunt in eo. Ita baptism⁹ dirigit in visionẽ spũalem interiorẽ ⁊ exteriorẽ. interiorẽ quidem inq̃tũ baptism⁹ dicit fidei sacrm̃ q̃ oculos mẽtis idoneos facit ad visiõem diuinorꝝ. Exteriorẽ vero qr baptizatꝫ cõcedit inspicere sacrm̃ eucharistie ⁊ non alĩs vt Dion. dicit. Vñ baptism⁹ ꝑꝫ Damasce. ⁊ Dion. dicit habere vtutẽ illũinatiuã. Hiere. ix. Quis dabit oculis meis fontẽ? ¶ Sexto qr fons est calorꝭ refrigeratiuus: qr baptism⁹ est ardorꝭ ⁊ ꝓcupiscẽtie ⁊ fomitis mitigatiuus inq̃tuꝫ in baptismo cõfert gratia per quã adhibet remediũ ne fomes vel cõcupiscentia dominet: Prouer. xvij. Fons vite vt dẽclinet a ruina mortis. Ruina em̃ mortis est cõcupiscẽtia: qr si ſm carnẽ vixeritis morimini: vt dicit Roman. viij. ¶ Septimo qr fons est in altũ ascẽsiuus. nã q̃to primo descẽdit aqua fontalis tanto postea ascẽdit. Vñ qr baptismalis gratia de celo venit in cuius rei signũ celi aperti sunt sup christũ baptizatũ: Luce. iij. ideo ipa facit

vsq; in celū ascēdere baptizatos: ꝙ iō dicitur baptism⁹ apire ianuā celi: Jo. iij. Fiet in eo fons aque saliētis in vitā eternaz. ¶ Jtē baptismus est figuratus in fluuio Jordanis. ¶ Primo qz iordanis lepraz naaman syri mūdauit. ꝙ similiter aq̄ baptismi mundat lepra a. infectionē peccati. ¶ Secundo qz iordanis regionem iudeox fidelū a regione infideliū diuidit. et similiter sacramentū baptismi distinguit religionē fidelū. i. christianox ab oium infideliū populis: Job. xxviij. Diuidit torrēs a populo pegrināti. ¶ Tertio quia iordanis corā filijs israel se aperuit ꝙ ad terrā ꝓmissionis siccū iter exhibuit: in quo significaꝫ ꝙ baptismus ianuam gratie nobis aperit: ꝙ ad terrā ꝓmissiōis id est ad vitā eternā viā nobis facit: Jo. iij. Nisi quis renatus fuerit ex aq̄ ꝙ spū sancto nō potest introire in regnuz dei. ¶ Quarto quoq; qz Jordanis ex contactu mūdissime carnis christi sanctificari meruit: vñ eo mediāte christus vim regeneratiuā cōtulit aquis. Et ipm sacrm humane salutis. i. baptismū in aqua fieri instituit: Eph. v. Mundans lauacro aq̄ zē. ¶ Quinto quia in iordane ioānes baptista celos aptos vidit: vocem dei pris audiuit: filiū in carne lauit: spūsanctum in colūbe specie sup ipm descēdere vidit. in qbus significaꝫ ꝙ baptismus ianuā celi aperit: ꝙ ad sancte trinitatis notitiam ꝙ visionem apertam in qua consistit vita eterna feliciter introducit.

¶ Capitulum xj.

Beatitudines q̄ enumerātur in sermone dñi in mōte Matth. v. possunt assimilari vētis. Nā ꝓmo vētus est nauigātium deductiuus ꝙ ꝓmotiuus. fortissime em̄ i mari currit si bono ꝙ forti vēto nauicula ꝓpellatur. Hoc aūt ꝓprie cōpetit ꝑme beatitudini que est pauptas spūs. Nā pauperes spū sunt qui p mare hui⁹ seculi ad portū ꝙ quietē regni celestis expedite et sine impediméto puenūt. Vñ dñs dicit: Beati pauperes spū qm̄ ipox est regnum celox. Vbi nota ꝙ in mari huius seculi tria impediméta occurrunt que nauem anime frequēter submergunt. Vnum impedimentū est ex vndis siue fluctibus tumescētibus: ꝙ illud designat elationes et tumores honox mundanox. Hoc autē impedimentū tollit pauptas spirit⁹. Nā sicut dicit glo. Pauperes spiritu sūt humiles deū timentes: ꝙ tales ꝓfecto non ambiūt sed fugiunt honores: vnde vnda tumescentis superbie minime hos inuoluit. ¶ Secundū impedimentū est ex scopulis occurrēnt⁹ in quos quandoq; nauis impingit. Et isti scopuli sunt cure seculi ꝙ cupiditates diuitiax: a quib⁹ etiā liberat paupertas spiritus. Vñ dicit alia glo. ꝙ paupes spū sunt q̄ nihil habent ꝙ oia possident: quox. s. gloria est nihil in terra possidere ꝙ sine sollicitudine viuere. ¶ Tertiū impedimentū est ex syrtib⁹ absorbēntibus. Sunt em̄ in mari syrtes. i. loca sabulosa interclse aquosa ꝓfunda nimis. Hec aūt ꝓfunditas aquax est voluptas illecebrax carnis: a quo etiaz impedimento pauptas spūs liberat. vnde dicit glo. sup Lu. ꝙ paupes spiritu sunt qui nō querūt illecebrosa. Talibus ergo paupibus ꝓmittitur regnū celox: i quo sez assequunt ꝙ excellentiā honox ꝙ voluptatē spiritualiū delectationū. de qua in ps. Torrente voluptatis tue potabis eos. ¶ Secundo vētus est ardoris ꝙ est⁹ refrigeratiuus: sicut patet de aura et de vēto frigido aquilonari. Et huic assimilatur secūda beatitudo que est mititas: cuius est refrenare passiones irascibiles: et ꝑcipue ardorē ire ꝙ furorem. Et ō hac dicit dñs: Beati mites quoniaz ipi possidebunt terrā. Mititas ꝙ māsuetudo idē sunt realiter tamen posset dici ꝙ differant: quia mansuetudo dicitur q̄tum ad effectum: vnde Lassiodo. dicit super ps. ꝙ mansueti dicūtur quasi manu assueti: hoc est tolerātes iniurias. Sed mititas dicitur q̄tum ad effectum: vnde ille dicitur mitis quē nō afficit rancor ꝙ ira. Tales sunt beati quoniā possidebunt terrā. Et in hoc qō dicit possidebunt notatur

ſecuritas.in hoc vero q̄ dicit terraꝫ:notatur ſtabilitas.Vel ſm Auguſt. Poſſeſſio terre ſignificat affectum bonū anime quieſcentis per deſideriuꝫ in ſtabilitate hereditatis eterne que per terrā ſignificatur.¶ Tertio ventus eſt imbrium ⁊ aquarum cauſatiuus:ſicut patet de vento auſtrali qui cum ſit calidus ⁊ humidus aerem cōdenſat ⁊ turbulētiam generat. vnde dicitur auſter ab hauriēdo aquas. Huic aſſimilat̄ tertia beatitudo ſcilicꝫ luctus in quo imber lachrymarū effundi tur. Et de hac domin⁹ dicit: Beati q̄ lugent ſcilicꝫ peccata ſua vel etiam aliena. Chryſoſt. Beatus qui peccata ſua luget: beatior qui luget aliena. Qui enim aliena luget certum eſt q̄ ſua nō habet que lugeat.¶ Sequitur premiū;quoniā ipſi cōſolabūtur.⁊ hoc quadrupliciter. Primo de peccatorū remiſſione:Iſa.x. Conuerſus eſt furor tuus ⁊ conſolatus ē me. Secūdo de penarū euaſione: Apoca.vj. Abſterget deus omnē lachrymā ab oculis ſanctor:⁊ iam nō erit neqꝫ luct⁹ neqꝫ dolor.Tertio de gratie ⁊ glorie adeptione:Iſa.lxvj. Gaudete gaudio vniuerſi q̄ lugebatis ſuper ea. Quarto de vltione malorum:pſ. Letabitur iuſtus cum viderit vindictam.¶ Quarto ventus ē ignis accenſiuus.vnde fabri habent conflatoria per flatuꝫ ſiue ventū ignem accēdentia.Hoc autē competit quarte beatitudini que eſt eſuries iuſtitie: hec enim eſuries nihil aliud eſt q̄ ſuccenſum ⁊ ardens deſiderium iuſtitie. Nam eſurire eſt cum deſiderio velle.vnde eſurire debemus iuſticiam vt intelligamus nos ſemper indigere. Et ideo de hac dicit domin⁹: Beati qui eſuriunt ⁊ ſitiunt iuſticiam quoniam ipſi ſaturabūtur. Et dicit qui eſuriūt iuſticiam nō pecuniam:pſ.Diuites egnerunt ⁊ eſurierunt. Item dicit iuſticiā non ſapientiam:quia de ſapientibus ſeculi et curioſis dicit pſ. Eſurientes ⁊ ſitientes anima eorum in ipſis defecit. Item dicit iuſticiam non potentiam. Prouerbiorū xxvij. Leo rugiens ⁊ vrſus impatiēs p̄nceps impius ſuper populum pauperez. Item dicit iuſticiam non laſciuiam: Luce.xv. Quanti mercenarij in domo patris mei abundant panibus: ego autem hic fame pereo. Sequitur premiū: quoniam ipſi ſaturabuntur ſcilicꝫ cum viderint vindictam. Iſa. vltimo. Egrediētur et videbunt cadauera eorum qui preuaricati ſunt in me. Poſtea ſequit: Et erunt ad ſacietatem viſionis omnis carnis. Item ſatiabuntur cum apparuerit gloria domini. Pſ. Satiabor cum apparuerit gloria tua.¶ Quinto ventus eſt ſeminum productiuus nutritiuus ⁊ augmentatiuus:ſicut patet de vento auſtrali qui calorem cauſat:pluuiam ⁊ rorem adminiſtrat:poros terre aperit: gramina ⁊ ſemina producit:nutrit ⁊ auget. Et hoc competit quinte beatitudini ſcilicꝫ miſericordie que ſemina elemoſinarum: De qbus Apoſtol⁹ loquitur.ij.Corinth.ix.dicens: Qui parce ſeminat parce ⁊ metet:producit exhibendo: nutrit compatiendo: auget continuando.De his ſeminibus fructus eternus colligitur: dicente Apoſtolo:Qui ſeminat in benedictione de benedictione metet vitam eternam. Hinc eſt igitur miſericordie ventus qui calorem amoris pluuiam ⁊ rorez gratie acquirit: poros terre id eſt viſcera terreni hominis aperit ⁊ ſemina elemoſinarum ꝓducit. De hac igitur miſericordia dicit dominus: Beati miſericordes quoniā ipſi miſericordiam conſequentur. Auguſti. Miſericordia eſt quedaꝫ aliene miſerie compaſſio. Hylarius: Miſericordes ſūt qui in qbuſlibet ſubueniūt miſerꝫ. quoꝫ beniuolo affectu ad oēs tm̄ delectatur deus vt eis miſericordiā ſuam p̄ſtiturus ſit. Et nota q̄ miſericordia mitigatur reſpectu cure ſue ꝓprie:Eccl̄j.xxx. Miſerere anime tue placens deo. augmentatur reſpectu neceſſitatis aliene:Job.xxxj. Si comedi buccellā meā ſolus:ꝓſumatur reſpectu iniurie illate quādo homo orat ꝑ perſequētibus.¶ Sexto ventus ē aeris ſerenatiuus ſicut patet de vētō boreali q̄ cum ſit frigidus ⁊ ſiccus eſt aeris depuratiuus:pluuiaꝝ ⁊ imbrū fugitiuus ⁊ ſere

nitatis inductiuus. Hoc igit competit se
xte btitudini q̄ ē mūdi ia cordis in q̄ est
ꝓscientie trāqllitas ⁊ serenitas. De hac di
cit dñs: Bti mūdo corde qm̄ ipi deū vi
debūt. Dicunt aūt mūdo corde illi q sūt
mūdi a vitijs quos nō arguit ꝓscia pctō
rū: q dicunt bti qm̄ ipi ⁊ nō alij deū vide
būt in pūti p ꝓtēplationē: in futuro per
fruitionē. Aug⁹. De⁹ quē nō nisi mundi
cernere pūt. Idē. Deus q̄ clari q̄ felices
q̄ beati oculi q te ꝓtēplant. Bern̄. Dele
ctabilis est ad videdū: suauis ad habendū: dulcis ad pfruēdū. ¶ Septio vēt⁹ est
corpor ꝓseruatiu⁹ ⁊ augmētatiu⁹: sic pa
tet de vētis borealib⁹ q corpa ꝓseruāt ex
eo q aerē pestilētē sanāt ⁊ digestiuā adiu
uāt ⁊ retētiuā ꝓfortāt. Itē augmētāt vim
regeneratiuā: vñ Arist. dicit q̄ sub h̄ vē
to generant masculi. ⁊ iō Jacob sub h̄ vē
to dicit posuisse virgas varias añ oc̄los
ouiū vt generarēt. s. sub aqlone. Hoc au
tē cōpetit septime btitudini. s. paci: p quā
pestilētie guerrar̄ remouent vtutes con
fortātur ⁊ bona tā spūalia q̄ tēpalia au
gmentātur. Nā in pace interiori ꝓscien
tie ꝓseruātur ⁊ augent bona spūalia. In
pace vō tpali ꝓseruant ⁊ augent bona tē
poralia: q̄ sicut dicit Hiero. Concordia
minime res crescūt: marie vō discordia
dilabunt. De hac ergo dicit dñs: Bti pa
cifici qm̄ filij dei vocabunt. Et dicunt pa
cifici pacē habētes ad seipos. ij. Cor. xiij.
Pacē habete ⁊ de⁹ pacis ⁊ dilectiōis erit
vobiscū. Itē dicunt pacifici pacē facientes
inter ꝓximos. vñ Ber. nō dicit bti paci
dici sz pacifici: q̄ nō tm̄ par est dicēda sz
faciēda. Et sequit ꝑmutū: qm̄ filij dei voca
bunt: tū q̄ ipe ē de⁹ pacis: tū q̄ ei⁹ ꝓpriū
est reconciliare. Item quia ipse fecit no
bis pacem.

Caplm xij.

Bonitas ⁊ malicia humane vite multū ꝓuenit ex ex
ercitio ⁊ ocio persone. Est
em̄ hūana vita velut ter
ra q̄ q̄to plus fodit ⁊ ver
titur tāto insita ei virtus cū singulis pti
bus amplius ꝑmiscetur ⁊ semper aptior
reddit vt ex ea fructus multiplex gene
retur. Quādo vō nimis stat ociosa ad ꝓ
ductionē fructuū redditur minus apta.
Sic etiā vita hominis q̄to bonis labori
bus amplius exercet tāto fructus glori
osior finaliter ex ea colligit: Sapi. iij. Bo
nor̄ labor̄ gloriosus est fructus. Vñ cō
cōsulit Prouer. xxiiij. Diligenter exerce
agrū tuū ⁊c. Sed ecōuerso cuz vita hūa
na sine labore opis ⁊ penitentie cultura
pigrescit: non fructus vtiles sed noxias
herbas gignit: cū ꝫ illud Prouer. xxiiij.
Per agrū pigri hominis trāsiui ⁊ vineā
viri stulti: ⁊ ecce totū repleuerūt vrtice.
Ager hominis pigri est vita hois ociosi
quā replēt vrtice. i. vitior̄ incēdia. Eccl̄
xxxiij. Multā malicia docuit ociositas.
Itē bonitas ⁊ malicia humane vite vari
atur ad modū aque. variat em̄ aqua in
malicia ⁊ bonitate ſm Auicenā ⁊ sunt re
gule sumpte a multis. Prima a motu: q̄
currētes aque sunt meliores stātib⁹. Itē
currentes ad orientē sunt meliores cur
rentibus ad septentrionē. Currētes vō
ad meridiē peiores currētibus ad occi
dentē. Similiter inter hoies currentes
per velocitatē ⁊ ꝓtinuitatē bene operan
di: vel p viā mandator̄ dei remunerant
tanq̄ boni: Matth. xx. Voca operios et
redde illis mercedē suā. Ociosi vero stā
tes obiurgant tanq̄ mali. Ibidē: Quid
hic statis tota die ociosi. Vel currētes sūt
feruēter amātes. Apls. j. Cor. ix. Sic cur
rite vt comphēdatis. Sed quasi stantes
sunt qui motu amoris carēt. ⁊ hoc stare
cadē est: Apls. j. Cor. x. Qui se extimat
stare videat ne cadat. Sed qui currūt ad
orientē. i. ad christū de quo Zach. vj. Ec
ce vir oriens nomē eius: isti sunt boni.
Qui vero ad septentrionē. i. ad statum
peccati vbi abūdat frigus malicie. vnde
significat ipm̄ p septentrionē. i. p vrsum
siue p arctur̄ q cōtinet septē stellas geli
das. i. septē capitalia vitia qbus in ania
extinguit calor charitatis: Isti inq̄ sunt
male aque. i. male dispositi. Itē isti q cur
runt ad meridiem vbi est feruor solis. i.
ad fauorē mūdane ꝓsolatiōs. s. vt velint

in hoc mũdo suas cõsolatiões hẽre peio
res sũt currẽtibus ad occidẽtẽ.i.ad casũ
aduersitatis: vñ Abraã dixit diuiti epu
loni. Luce.xvj. Recordare quia recepisti
bona i vita tua. Ecce iste cucurrit ad me
ridiẽ.⁊ lazarus filr mala:⁊ iste ad occidẽ
tẽ. Sequit nũc vo h cõsolat:tu vo crucia
ris. Melius est ergo h ire ad domũ luct⁹
ꝯ ad domũ cõuiuij: vt dr Eccli. vij. ¶ Se
cũda regula sumitur a qete aq̃. Mã stãtiũ
aquaꝝ sunt gradus. In prio eni ⁊ maiori
gradu malicie sũt aq̃ stãtes q̃ hñt viscosã
pellẽ in supficie:secũdo paludales:tertio
lacuales:quarto puteales: qnto fõtales.
Intelligũtur ergo p puteales q̃ sunt pfũ
de peccata cordis:p fontales q̃ extra pde
unt pctã oris:p lacuales q̃ se latiꝰ ⁊ patẽ
ter extẽdũt pctã opis:p paludales aũt q̃
fumositates generãt ⁊ sũt cã corruptiõis
pniciosa exẽpla ꝓcipue platoꝝ. Sz p aq̃s
viscosaz pellẽ hñtes inherẽtiã cõsuetudi
nis praue intellige q̃ est viscus tenaciter
inherẽs. Oẽs ergo he aque sunt male lz
plus ⁊ minꝰ vt pz p se. ¶ Tertia regula su
mitur a fũdo aque. Mã que hñt fũdũ lu
tosum sine corruptõe sũt bone:q̃ areno
sũ sũt minꝰ bone:q̃ plũbeũ sũt male. Fun
dus aq̃ est cor qõ est fũdamẽtuz vite: lz
si esset lutosuz.i.imundũ cũ corruptione
peccati:tũc nõ faceret aquã bonã.i. bonã
vitã:sz si sit lutosũ.i.hũile vt.s.hõ cõside
ret ⁊ cognoscat se eẽ vt vas luteũ ⁊ fragi
le:sicut dicit Apls.ij.Cor.iiij. Habemus
thesauꝝ istũ in vasis fictilibꝰ:tũc qr tale
lutũ siue fundũ est sine corruptione pec
catr facit bonã aquã.i.inducit ad bonam
vitã. Sed si sit fundũ arenosuz.i.cor mũ
duz:sed tamẽ aliquãtuluz graue.i. tardũ
⁊ tepidũ ad spũalia opera est aqua.i. vita
minus laudabilis. Sed si sit plũbeũ.i.ini
quitate grauatum:q: inqtas grauat ad
modũ plũbi. Ysa.xxiiij. Grauabit eũ ini
qtas sua:tũc ẽ aqua.i. vita mala. ¶ Quar
ta regula sumit a vi minerali p quã tráse
unt. Mã que per auꝝ tráseunt minꝰ no
cent ꝯ que p ferrũ:lz cõfortẽt interiora:
lz que p cuprũ sunt pessime ⁊ minꝰ vali
de. Per trãsitũ auri accipit cupiditas aua
roꝝ que est mala:p trãsitũ ferri truculẽ
tia tyranoꝝ q̃ est peior:p trãsitũ ãt cupri
ipuritas hereticoꝝ q̃ est pessima: plus.n.
nocuerũt ecclesie heretici animas corrũ
pẽtes ꝯ tyrãni corpa pdentes. ¶ Quita
regula sumit a grauitate ⁊ leuitate:mã aq̃
leuiores sũt meliores:vñ aqua cocta le
uior ⁊ penetrabilior est ꝯ cruda. Mõ.n.
vex est dictũ quorũdã rudiũ.s.q cuz aq̃
coquit subtile euaporet ⁊ grossũ remane
at:⁊ iõ fit grossior ꝯ cruda qr solũ corpꝰ
mixtũ ⁊ cõpositũ inspissat decoctõe:sim
plex aũt fit rarius qr p calidũ qõ hz con
gregare homogenea sepantur ptes aq̃ a
terrestribus q̃ prius oẽs mixte erãt. Alia
etiã cã est:qr aqua cũ coquit subtiliat ⁊ iõ
ptes terrestres magis penetrãt p ipam ⁊
descẽdẽdo residẽt in fũdo. Vñ opz q aq̃
cocta maiorẽ faciat residẽtiã ꝯ nõ cocta:
ergo melior est aq̃ leuis ꝯ grauis ⁊ cocta
ꝯ cruda. Et sic ẽt mens tũc est bona qñ ẽ
ab onere pcti leuigata ⁊ a terrestri amore
sepata. Sz tũc ecõtrario mala qñ est pctõ
grauata ⁊ terrestreitate in terreno amo
re respsa. Sed tũc est mẽs pfecta: quãdo
est igne diuini amoris decocta vl igne tri
bulatõis purgata ⁊ pbata:qr patiẽtia opꝰ
pfectũ hz:sed si sit cruda igne amoris nõ
calefacta nec igne alicuiꝰ aduersitatis pur
gata:tũc nec laudabilis est nec sana.

¶ Capitulum. xiij.

Caritas assimilatur soli ppt
ex. ¶ Primo qr sol est vtu
is vnitiue:planetas.n. vnit
⁊ cõciliat i effectib⁹ suis. Cõ
ciliat ẽt ctria elemẽta inui
cẽ:sic ẽt charitatj effectꝰ est
vnire spũalr:vnde Apls vocat cã vincu
lum pfectõis:qr .s.pfecte vnit ⁊ ligat aias
deo ⁊ corda fidelium inuicẽ in deo. Pro
pter qõ de pmis fidelibꝰ ecclesie i qbꝰ cha
ritas abũdabat:dr Act.iiij.q multitudi
nis credentiũ erat cor vnũ ⁊ aia vna.ps.
Ortus est sol ⁊ cõgregati sunt.s.fideles in
vnũ. Scõo qr sol est virtutis vinificati
ue qr nihil viuit vbi sol nõ attingit. Vñ
planete p absentiã solis videnr i hyeme
mortue approximãte sole in vere:itez fi

unt viue. Ita charitatis dilectio de mo/re trāsert ad vitā sm illud Job.iij. Nos sam⁹q trāslati sumus de morte ad vitā: quoniā diligim⁹ ꝛc. Eccli.ix. Perfruē vi ta cū vxore quā diligis cūctis dieb⁹ vite instabilitatis tue q dat sūt tibi sub sole. Quasi.n. vir ē spūs ꝛ ḡsi vxor caro. Tūc eni spūs cuz vxore sua vita pfruit qñ si/mul cū ipa carne charitatis opib⁹ exerce tur:ꝛ ipoꝝ dulcedine quasi fructib⁹ qbus dā reficit:ꝛ ꝟ cunctis dieb⁹ vite pūtis q̄ ē instabilis:qꝛ nunq̄ hō in eodē statu per/manet ꝛ sub sole.i.sub charitatis feruo/re. ¶ Tertio qꝛ sol est v̄tutis eleuatiue si ue attractiue:qꝛ vi caloris vapores a ter ra ꝛ mari deducit:ꝛ eductos sursū attra hit ꝛ cōdensat in nubes.ꝛ sic ꝯdēsatos in uicē in nues grādines vel aq̄s resoluit. Ita charitas corda calefaciēs vapores af fectionū vel orationū vel cōpūctionum ab eis educit ꝛ sursū ad deū attrahit:ꝛ tā dez in lachrymas resoluit. ¶ Quarto qꝛ sol est virtutis pfectiue:qꝛ calor elemēta ris icipit agere generatōez corpoꝝ:sola ris aūt calor pficit ꝛ pducit ad debitū cō plemētū vt dic̄ Alexāder. Ita vitā spūa/lē timor inchoat:sed charitatis amor ꝓ/uehit ꝛ ꝯsumat, vñ pfecta charitas foras mittit timorē. ¶ Quinto qꝛ sol ē v̄tutis formatiue:qꝛ.s.p eius clōgationē ꝛ ap̄o ximationē facies hominū ꝛ corpaliū di sponunt vt dicit Isido. sicut pz in ethio pibus ꝛ alijs ꝯtrarijs regionib⁹. Ita cha tas forma est omnium virtutuz sicut di/cit Ambro. Et hoc apparet quadrupliciter. Primo quia mouet omnes virtutes ad opera per que perficiuntur virtutes ꝛ merentur augeri. Secundo qꝛ omnes virtutes mouentur ad finem charitatis sez ad bonum. Charitas enim hz bonuz pro fine tantum. Tertio ꝙia charitas augmentat virtutuz delectationez ꝛ tol lit fastidium ꝛ alleuiat onera propter ip̄i us boni desiderium. Quarto quia com/plet animam ꝛ perficit: non quidez in eē nature sed gratuito. ¶ Sexto quia sol ē virtutis immutatiue. Immutat eni ipos dies quia sm diuersam solis dispositio/nem immutationem recipit dies. Mam primo rubet in mane: lucet in tertia: fer/uet in meridie: pallet in vespere. Vnde ꝛ quatuor equos fingitur in fabulis habu isse: primus erithe⁹. i. rubens: secundus athericeus. i. splendēs: tertius lāpas. i. ar dens quartus philogeus. i. amās terrā. Ita charitas quosdā facit rubētes i mar tirij passione quosdam lucentes in do/ctrine instructione: quosdā feruentes in dei affectione: quosdā pallentes in carn̄ maceratione. ¶ Item charitas assimilat igni quo ad quatuor. Primo quo ad for/malitatem: qꝛ vt dictum est supra capitu lo. v. Ignis inter cetera elementa est ma/xime formalis. Multum enim hz de for/ma paz de mā. Sic amor charitat̄ quos replet facit hēre modicuz de affectu ma/terialiū siue temporaliuz rerum ꝛ plurimum de appetitu formalium idest spiri tualium bonoruz: vt iā non carnalia car/naliter: sz spiritualia spiritualiter diligat Distinguit eni Bernardus quatuor mo dos diligendi: scz diligere carnem carna liter spiritum carnaliter carnez spiritua liter ꝛ spiritum spiritualiter. Secundo quo ad mobilitatez: qꝛ ignis semper ē in motu. Sic ꝛ amor charitatis eos in qui/bus est semper facit eē in motu bōi ope/ris. Vnde Gregorius dicit ꝙ nunq̄ est amor dei ociosus: operatur enim magna si est: si autem operari desinit iam amor non est. Tertio quo ad virtuositatez: mā ignis habet virtutem inclinandi alta ꝛ eleuandi infima: congregandi sparsa. Sic amor sm Dionysium habet vim inclina tiuam: quia inclinat superiora inferiori/bus. Item habet virtutem eleuatiuam: quia eleuat inferiora superioribus ꝛ coa dunatiuā: qꝛ coadunat equalia equalib⁹. Quarto quo ad ꝓprietatem hz eni ignis multiplicez ꝓprietatem vt ponit beatus Dionisius vltio capitulo celestis hierar/chie quaz aliq̄ue cōpetut charitati: vz ꝙ est sui cōicatiuus. Mā sicut dr ibi ignis oi bus sibi quoquomodo appropriantibus nō secundum locum tantum: sed se cūdum congruentiam materie vniuo/

ce cõicatiuus est. Et ꝓpter hoc ly ignis in sphera sua tágat orbez lune: nó tñ imprimit in ipm cũ eoꝝ nó sit mã vna. Sic charitas facit bona eé cóia ⁊ maxime iter ꝓximos ⁊ domesticos: qr si qs suoꝝ ⁊ maxime domesticoꝝ curã nó hñs fidé negauerit est infideli deterior vt dicit Aplꝰ. j. Thi. v. Tenetur ét hó ex necessitate charitatis subuenire nó oibus indigẽtibus qr ꝺ esset ipossibile vnicuiqz: sed tenet sb uenire sibi approximátibꝰ. i. de ꝓximo occurrẽtibꝰ. Et nó solũ charitas cogit hominẽ cóicare bona sua ꝑ subuẽtionẽ: sed ẽt seipm in obsequiũ vel saltẽ ꝑ cõpassionẽ sm illud. ij. Cor. xij. Libẽter ipẽdar ⁊ supẽdar ego ipe ꝛc. Itẽ ignis est maxime actiuꝰ: vñ inter elemẽta appropriat ei eé actiuũ. s. ꝓpter calidũ cuiꝰ ignis ẽ ꝓncipiũ vt dicit phꝰ. ij. metha. Vnde calidũ prio ⁊ ꝑ se cópetit igni: solũ aũt calidũ est simpliciter actiuũ iter qualitates elementares qr humidũ ⁊ siccũ sunt q̃litates passiue: frigidũ aũt nó est simplr actiuum vel motiuũ: sed mouet ꝑuádo motũ: vñ etiá mouet ad cẽtrũ vbi fit ꝯgregatio ⁊ imobilitatio ⁊ nó diffusio. Vñ ly alia elta aliq̃ mó sint actiua: ignis tamẽ est magis ꝓncipalr actiuꝰ. Et sic ẽ charitas respectu vtutũ. Vñ ois vtutis actio pfecta quodámó attribuit charitati ⁊ ipa dr eẽ forma oiuz vtutũ. Et ꝓpterea aplꝰ dicit Gala. v. qr fides ꝑ charitatẽ opar. Má qr ꝑ charitatẽ ordinat actꝰ fidei: ⁊ ét cuiuslibet alteri⁹ vtutis ad vltimũ finẽ: ió ipa dat formá actibus oiuz vtutũ. Vñ nulla vtus sine ea ꝑfectorie vel meritorie opat. Et ió Greg. dicit qr nihil hz viriditatis ramus boni operis nisi máserit in radice charitatis. ¶ Itẽ ignis vt dicit Dion. adest inuisibiliter oibus. s. mixtis: ly nó actu sz vtute ⁊ ió inuisibiliter. Vñ videmus qr ex oi fere corpe ignis ꝑ collisionẽ excutit. Et prio pterea Dio. dicit qr est pñs oibus inuisibiliter. Et posset ꝟ generaliter intelligi nó tm̃ de corpibus mixtis: sed etiá aliq̃ mó de singulis ac oibꝰ corpibꝰ inuisibilit. Posset enim dici qr ignis sit prio qdẽ in corpibus supriorib⁹, s. celestibꝰ ꝑ principiuz sui qr cũ ois alteratio reducat in celũ sicut in primũ alterás nó alteratũ neqz dispositũ ꝑ qualitates alterabiles oz in celo cẽ ꝓncipiũ oium q̃litatũ actiuaꝝ ⁊ passiuaꝝ: sicut ẽ Mars ꝓncipiũ est calidi ⁊ sicci intẽperati ⁊ sol tẽperati: vel etiá vlteri⁹ in alia stellaꝝ fixaꝝ: ⁊ sic ẽ in aliis. Est ẽt ignis in corpibꝰ inferioribꝰ ꝑ mixtionẽ: ⁊ ẽ in mixtis nó actu: sz virtute vt dicit phꝰ in libro de generatóe ⁊ corruptione: in se aũt est actu. Sic ét ꝑ charitatez hó oibꝰ adest. s. ꝑ affectionẽ. Má cũ teneat oẽs diligere: ⁊ aia verius sit vbi amat ꝙ vbi aiat vt dicit Augu. Quia per cognitionẽ cognitum est in cognoscẽte: sz ꝑ amorẽ ecõtrario est amás in amato: oz qr ꝑ ipam dilectionẽ oibꝰ quodámó quos diligit ꝓsens sit: vñ Aplꝰ dicebat. Et si corpe absens spũ tñ suz pñs ad Colosenses. ij. ¶ Item ignis núc est occultus núc manifestꝰ: vñ ⁊ Dionysius dicit. Cũ neglectus est. i. subcinerib⁹ occultatus videt q̃si nó eẽ sed remotis cinerib⁹ subito elucet q̃si ꝓuocatꝰ nãliter ad quádá vindictã sue despectõis sic ly charitas ex occupatóib⁹ exteriorib⁹ seu necessitatibus qñqz videat tepescere: tñ subito ⁊ cito reaccẽdit ⁊ ex indignatióe corpis ꝓmi amplꝰ inflãmat. ꝓs. Mũ quid q dormit nó adiiciet vt resurgat se cũdo machab. j. Refulsit sol q prꝰ erat i nubilo ⁊ accẽsus est ignis magnus: vnde amor diuinꝰ aliquádo facit latere ad contẽpládũ: aliqñ apparere ad agẽdũ. ¶ Itẽ ignis sine sui diminutióe ẽ sui distributiuus ⁊ diuisiuus: vñ ad ignẽ vnius cáde le inũerabiles pñt accẽdi. Sic amor charitatis nó minuit sz auget er eo qr ad plures diuidat. ¶ Itẽ adhuc hz ignis ꝓ̃s alias conditiones que charitati conueniunt: qr ex se ẽ lucidus calidus leuis ⁊ sb tilis qr charitas facit nos lucidos in discretione agendorum: calidos in benuolentia ꝓximorum: leues ⁊ mobiles in obedientia mandatorum: subtiles sine tenues in contemptu terrenorum vel in abstinẽtia ciborum. ¶ Itẽ charitas assimilatur calori. Prio quidé qr calor ẽ generatiónis oiuz ꝓncipaliter effectiuꝰ sicut

patz de calore celesti. Et sic charitas est q̄ virtutuz oiuz opera generātur ⁊ ad pfectum finē perducunt. Secūdo qz calor ē inferiorūz ad superiora reductiuus: qz dissoluit terrestria in aquosa: ⁊ aquosa i aerea: ⁊ aerea in ignea: ⁊ sic inferiora per media reducit ad suprema. Sic charitas facit incipientē proficientē ⁊ perficientē: ⁊ mediante etiā prorimo reducit nos in deuz. ¶ Tertio qz est durorūz remolliti uus sicut pz in metallis que dissoluit ⁊ liquefacit etiā niues ⁊ grādines glaciesq̄: ⁊ sic charitas dura corda dū apprehēdit ad pietatez emollit. ¶ Quarto qz est liqdorūz induratiuus: sicut patz in ouis in igne positis in quibus subtilioribus partibus resolutis remanētibus terrestrib⁹ res duresit: ⁊ simle facit calor solaris. Sic charitas dei mollia ⁊ nutātia corda cōsolidat ⁊ corroborat. ¶ Quinto quia est grossorūz ⁊ densorūz subtiliatiuus. Nam rē in quā agit dissoluit ⁊ sue actioni idoneaz facit: vnde cuz rez ad simplicitatem ducere laborat eaz subtiliat: vt patet in glacie que duz dissoluitur subtiliatur. Sic charitas diuites grossiores metallis subtiliat dum eos facit oia dare in elemosinas. ¶ Sexto qz est metallorū deputatiuus ⁊ totius corūz rubiginis consumptiu⁹: ⁊ sic charitatis feruor omnis peccati rubiginē ab anima tollit. ¶ Septimo qz est grauiuz alleuiatiuus: qz duz humiditatē que grauitatis est cā in reb⁹ cōsumit pōdus rei diminuit. Calidū enī humidū euaporat qz vapor depuratus ⁊ in subaz aereā vel leuez mutatus rez leuiorē reddit. Corpa aūt aialiuz dñr cē leuiora post prādiuz, ppter caloris ꝓfortationē ⁊ spiritū generationē quib⁹ corpus leuiaf ⁊ mortua corpā sūt grauiora viuis. Sic amor charitatis oia leuia reddit: vnde Aug. dicit i libro de verbis domini q̄ oia seua ⁊ imania tollerabiliaꝛ ꝓpe nulla efficit amor. ¶ Octauo qz simili um congregatiuus ⁊ dissimiliū disgregatiuus. Vnde si aurꝫ plūbuz ferrū ⁊ lapides fiāt vna massa ⁊ proiiciant in fortem ignē calor vnūqōq̄ cōiūgit cū suo sili vt aurꝫ cū auro ⁊ sic de singulis si frigus ois simul cōgregaret. Sic charitatis amor est q̄ iustos inuicē vnit ⁊ eos ab iniqs distinguit. ¶ Item charitas assilat argille ꝓpria. Prio qz ex argilla vasa fabricāt. Nā argilla ē tra glutinosa ⁊ nemorosa ad varia opa figulorū apta ⁊ est ab argis sic vocata apud quos prio ex tali mā vasa sūt facta fictilia. Sic p charitatē efficitur cor hois vas diuinū. i. dei contētiuū: qz qui manet in charitate i deo manet ⁊ de⁹ i eo ⁊c. Jobis. iiij. ¶ Secūdo qz ex argilla formātur lapides ⁊ lateres generātur. Nam talis terra vt dicit Jsido. per actionē caloris liqdiores ptes consumētis ⁊ terrestriores consolidātis facile in laterē commutatur. Sepe etiā terra frigiditate hūi di tandē mutaf in lapidē. Nā sicut dr̄ in quarto Methei. Vnctuosū tali trāsmutationi est valde aptū vñ vnctuosum est mediū inter viscosū ⁊ euaporatiuū. Nā gra euaporatiui habz a calore coagulari: gra vo viscosi nō pōt ex toto educi: sz hz ampli⁹ cōprimi ⁊ cōsolidari: ⁊ sic i lapidē trāsmutari. Sic p charitatē efficiunt homines vt lateres solidi: ⁊ vt lapides viui apti. s. collocari in edificio supne hierusalem. Vñ dr̄. j. Petri. ij. Ipsi tāq̄ lapides viui edificamini in domos spūales. ¶ Tertio qz cū argilla fluxus sanguinis refrenatur. Nā argilla frigiditate sua est sanguinis cōstrictiua vt ait Cōstātinus: vñ si cū forti aceto fuerit distēperata: ⁊ tpib⁹ ⁊ frōti apposita, phibet de narib⁹ sanguinem fluere. Sic acetū cōpūctiōis cū argilla dilectionis cohibet fluxuz peccati.

¶ Capitulum. xiiij.

Caro in mundo videf vt in plib⁹ spūi ꝑualere ⁊ cē fortior eo sz i celo ecōuerso totalr spūs dñabitur ipsi carni ⁊ caro erit p oia spūi sbiecta. Videm⁹. n. q̄ qlibet planeta celestl fortior ē i ꝓpa q̄ in aliēa domo existit: ⁊ fortē cē ide iprimit ⁊ agit. Dom⁹. n. planetaꝝ dñr signa celi in qbus qlibet planeta dr̄ hēre domū suā. Nā dom⁹ saturni vt dicit Albumasar ꝓ-

ma ⁊ ꝓpria est capricornus: ⁊ filii aquarii dom⁹ iouis pisces ⁊ sagittarii dom⁹ martis aries ⁊ scorpio dom⁹ veneris libra ⁊ taur⁹ dom⁹ mercurij virgo ⁊ gemini domus solis leo lune cācer. Et ꝓz ꝙ sol i leone q est dom⁹ eius ꝓpria fortior est ꝙ in alio signo: ⁊ sic ē de aliis. Sic qꝫ i mūdo isto est ipa caro nāliter velut in domo ꝓpria spūs tanꝙ in aliena frequēter cōtingit ꝙ caro prevalet ⁊ dñat spūi. In celo vo vbi ecouerso erit spūs vt in propria domo: ⁊ quasi in aliena patria erit quo dāmodo ipa caro nō erit spūi tanꝙ potēti totaliter subiecta. Vnde vocabit ꝓz Apostolum. j. Corinth̄. xv. Corp⁹ spirituale. ¶ Carnis ⁊ spūs pugna inqetudinē generat cordis ⁊ aufert trāqlitatē mētis. Nā qñ in sublimi apparēt duo vēti fortes cōtra seinuicē pugnātes significat tēpestas maris ⁊ tūc ꝓcella maris nō libere trāsit ad ptē vnā: sed vna obuiat alteri ex ipa pugna vētoꝝ: tñ q supior est ex ipsis ventis vincit eo ꝙ minus est admixtus hūori ⁊ iō min⁹ sedabilis. Quasi aūt duo vēti cōtrarij sibi in aere sūt duo appetitus aduersantes sibi in hoie .s. spiritus ⁊ carnis qbus dicit Apls. Caro cōcupiscit aduersus spūm ⁊ spūs aduersus carnē. ij. Cor. iiij. Ex eoꝝ ergo pugna seqtur tēpestas maris. i. inqetudo cordis: qꝫ cor nō pōt se libere ad ptē vnā trāsferre scz spūs carne repugnāte eidē. Vñ Apls Romañ. vij. Video inqt aliā legez in mēbris meis repugnātē legi mētis mee: nec etiam ad ptez carnis spū retrahēte: vn⁹ ergo obuiat alteri: qꝫ sibi inuicē aduersātur. Sed ps que est in ordine nāli superior. s. spūs tūc carnē vincit qñ hūori aqo ideſt carnali amori admixt⁹ nō existit. Iz quādo se tenet in sua puritate: tūc enim ipse spūs quasi carnē ⁊ ossa nō hz. Vnde Apls Rom̄. viij. Si spū facta carnis mortificaueritis viuetis. Carnis delectatio Iz fit sensui dulcis int⁹ tñ animā occidit. Cuius exemplū est qꝫ aliqñ cadit super herbas ⁊ folia arboꝝ ros fluens ⁊ viscosus ad modū mellis: ⁊ qꝫ mel nō coctū laxat: iō aues comedētes herbas illas moriuntur de dissenteria ⁊ inueniunt intus crocee ꝓpter colerā que generat ex melle. Sicut ergo dulcedo roris in herbis est delectatio carnis in opibus voluptatis: q̄ dulcedo in vētre colerā gignit ⁊ auē extinguit: qꝫ delectatio ipa carnis in mēte amaritudinē ⁊ cōsciētie remorsum relinquit que est amare colere filis ⁊c̄. Hec ēt aie inocētiā spūaliter occidit: vnde apls Romañ. viij. Si scōm carnem vixeritis moriemini.

¶ Capitulum. xv.

Concupiscētia carnis assimilatur nebule ꝓpter septem. ¶ Primo qꝫ nebula est ex corruptis vaporib⁹ resoluta. Nebula enī est ipressio ex resolutione nubiū generata ⁊ in pluuiā resoluta: vapores. n. resoluti ⁊ ꝑ singulas aeris ptes dispsi nebulaz faciūt. Qñ igit tales vapores sūt corrupti tunc generāt pessimā nebulā: aliqñ fetidā qua aer inficit. Ita ex corruptis ⁊ ipudicis colloqis vl aspectib⁹ generatur cōcupiscētia inordinata ⁊ inflāmata qua corpus incēdit ⁊ inflāmat. ¶ Scōo quia nebula est flox germinū ⁊ vineꝝ corruptiua. Ita mala cōcupiscētia corrūpit flores bonaꝝ cogitationū gramina affectionum: ⁊ fructus vineaꝝ. i. opa penitētiuz Job. xxxj. Ignis est vsqz ad cōsumationem deuorans ⁊ oia eradicās genimina. ¶ Tertio qꝫ nebula est multaꝝ egritudinuz inductiua: qꝫ ex inordinata luxurie cōcupiscētia multa oriunt vicia. Nā sm Greg. Filie luxurie sūt cecitas mētis qꝫ ꝙz Aug. rō absorbet. Item incōsideratio .s. mortis ⁊ iferni icōstātia ad cogitādū nūc illud nūc aliud. Amor sui, quo. s. desiderat lōgā vitā vt expleat voluptatē suā ꝓcipitatio q̄. s. aliqs ꝓcipitat se ad peccādū exponēs se ēt qñqz piculo vt luxuriā explet. Odiuz dei qō fit qꝫ de⁹ abstrahit ⁊ se abcis ⁊ punit eos q sequunt carnis ōlicias ad qs iclinat luxuria. Itē affect⁹ pñtis seculi. s. appetit⁹ honoris diuiciaꝝ sanitatis fortitudis ⁊ hmōi qb⁹ luxurios⁹ ꝙseqt finē itērū. Itē desperatio futuri seculi: q̄

est diffidētia venie ⁊ glorie cōsequende. ¶ Quarto q⁹ nebula ex eo ꝙ vias occultat est latronib⁹ amica. Et sic ꝯcupia luxurie est demonib⁹ valde grata. vñ Job. xl. dicit de behemoth: ꝙ quē itelligit diabolus ꝙ dormit in locis humentibus. i. gescit in luxuriosis. ¶ Quinto q⁹ nebula est itinerātiū tardatiua. Tētatiōes eni cōcupiscētie hoies ad eternā patriā festinātes aut totaliter ipediūt si eis cōsentit aut saltē tardiores reddūt dū eis resistit q⁹ sine pctō saltē veniali vix aut nūq̄ habētur quo. s. veniali peccato feruor charitatis remittit ⁊ via retardat. ¶ Sexto q⁹ nebula est radioꝝ solariū iterceptiua ⁊ aeris obscuratiua. Sic etiā cōcupiscentie nebula lumē gre vel rōnis intercipit: ⁊ aiam tenebrosam reddit: vñ Augu. in libro cōfessi. dicit. Exhalabāt nebule de limosa cōcupiscentia carnis ⁊ scatebra pubertatis ⁊ offuscabāt cor meū. Et pbus dic in Eth. Cōcupiscētia corrūpit estimationē prudētie. ¶ Septio q⁹ nebula est a calore sol passiua: vñ qñ est sursuz a sole attractiua reddit in nubis māz: ⁊ tūc future pluuie est significatiua: q⁹ si ꝯcupiscētie motus sursū ad rōnē trahātur ⁊ per ipaz rōnē refrenent: tūc trāseunt i materiam vtutis: ⁊ tūc nō culpā generāt: sz potius pluuiā diuine gre in aia augmentāt. Quādo vo a solis radijs nebula repcussa deorsū cadit in suā originem reddit: ⁊ tūc penitus euanescit. Vnde dū inferius reddit future serenitatis signū existit: q⁹ sez si cōcupiscētie motib⁹ ꝙ solē rōnis in ꝓncipio resistat: tūc ipsa cōcupiscētie caligo deorsū pulsa penitus annulat: vñ ⁊ post hoc aia serenior reperitur.

¶ Capitulum. x vj.

Ompunctiōes ⁊ inspirationes sancte: lz insint nobis principaliter a deo tamē cooperāte libero arbitrio. Cuius exēplū apparet in terra. Mā itinera aquaꝝ ⁊ hyat⁹ ⁊ vaste voragines que sunt in corpore terre: sicut in corpe nostro sunt vene que sūt vasa sanguinis ⁊ arterie que sunt vasa spūs non sunt in ipsa terra ex natura eius cum qualitates terre. s. frigidum ⁊ siccum faciāt eā totam solidā: sed sunt ibi ex calore solis ⁊ stellaruz cōsumēte humidū terre: ⁊ ꝙ ꝯsequēs relinquēte fissuras magnas: sicut fiūt fissure magne in paludib⁹ que vehementer are scūt: ad qō ēt cooperat̄ inclusus: qui vapor qdē exhalare nō valēs sūma violētia eleuat terrā in loco vt addit in alio loco. Et ita fiūt specus magne ⁊ mōtes ⁊ receptacula aquaꝝ maxima ⁊ obscurissima ⁊ hyat⁹ igētes. Silr ēt in intimis cordis nr̄i sūt itinera aquaꝝ. i. ꝓpūctiones lachrymose ⁊ hyat⁹. i. suspirationes affectuose ⁊ specus magne. i. humiliatiōes ꝓfunde ḡs tū aia a seipa non hz: sz ex virtute ⁊ actiōe solis ⁊ stellaꝝ. i. dei ⁊ sanctorū ageloꝝ. coopat̄ tū ad ꝫ vapor iclusus. i. iterior mot⁹ liberi arbitrij vt. s. fiāt i nobis specus magne. i. pfūde meditatiōes ⁊ mōtes. i. alte ꝯsideratiōes receptacula aq̄rū. i. receptatiōes grāꝝ vel ꝓpūctiōes lachrymaꝝ ⁊ hyat⁹ igētes. i. effect⁹ feruētes Itē ꝓpūctio lachrymaꝝ assilat pluuie pp q̄tuor. ¶ Prio q⁹ pluuia calore sol dissoluit: ē. n. nāle ꝙ quāto plus ē i nube ō mā pluuie tāto fit radioꝝ solariū fortior ipsū sup nubē pp aq̄ ad calorē solis ꝓrecta tē. In tali igit nube dū calor fortissimus generat nubes in pluuiam dissoluit. Ita quoq⁹ i aia quāto plus ē lachrymaꝝ intimarū tāto diuini caloris fit fortior ipressio sup eā donec tota resoluat̄ in lachrymis sine ꝓpūtione totaliter lachrymosaz Vnde post acutissimum solis calorez videm⁹ in aere seq pluuiā vehemētē: q⁹ cū cor diuino amore calescit amaris ⁊ deuotis lachrymis ingemiscit: Dñ Beda dic ꝙ qñ fit caloris generatio circa hmōi nubē ex adustiōe vaporis fit nubes rubea quasi sanguis ita vt sanguis aliqñ pluere videat̄. Et sic aia deuota dū diuino calore incendit̄ tota in amoris rubedinē transformat̄. ¶ Scdo q⁹ pluuia ad terrā aliqñ q⁹dē plane: qñq⁹ vo ipetuose vehit̄. Nam quāto nubes ex qua generat̄ pluuia est a terra remotior ⁊ celo vicinior tāto suauī

ns terrā petit ⁊ guttis graciliorib⁹ ad ima descēdit. Et quāto ecōtra est a celo remotior ⁊ terre ꝓximior: tāto est grauiorib⁹ stillis ⁊ magis ipetuose terrā petere consuevit. Et h qz q̄to aia est pfectior ⁊ deo ꝓximior: tāto secretiores ⁊ suauiores lachrymas emittit: q̄to vo se fuisse ꝑ petm a deo remotiorē ⁊ tre ꝑ affectū ꝓiūctiorē aia ꝓspicat tāto grauiores ⁊ vberiores lachrymas effūdit. ¶ Tertio qz ex pluuia aer serenat: ⁊ sic serenat ꝓscia ex ꝓpūctione lachrymosa Thob. iij. Post lachrymationē ⁊ fletū exultatōes ifūdis: h exultatio est ex serenatōe ꝓscie. ¶ Quarto qz ex pluuia tra fecūdat ꝑcipue ex illa q̄ cuz tonitruo cadit eo q⁹ tonitruū suo motu vaporē discutit: ⁊ sic aquā subtiliādo puriorē reddit: ita lachryme ipiguāt ⁊ fecūdāt aiaz ⁊ reddūt eā aptā ad fructū bonorū opez: ⁊ maxie si sint cū tonitruo. i. cuz timore diuini iudicij: h. n. ē tonitruū qō maxie aiaz ꝓcutit frore sui ⁊ maxie eā sbtiliat ad discutionē peti. Job. xxvj. Quis poterit tonitruū magnitudis ei⁹ intueri.

¶ Capitulum. xvij.

Conuersio peccatoris assimilat qnq; cōuersionib⁹ corpoz que methaphoice in scriptura traduntur ¶ Prima est cōuersio solis in tenebras. Johelis ij. Sol cōuertet in tenebras: h fit per verecūdiam ⁊ cōfusionē quādo hō lucēs in mūdo erubescit de peccatis ⁊ confūdit. ꝑs. Cōfundātur iniqua agētes supuacue ¶ Secūda est lune in sanguinē Johel. ij. Cōuertet luna in sanguinē. Et h fit i peccatore ꝑ displicētiā peccati ⁊ indignationem: luna eni est peccator q est in ꝓtinua mutatiōe. Eccli. xvij. Stult⁹ vt luna mutatur: q ꝓuertit in sanguinē qñ cōuertit zelo odij ⁊ idignatōis ꝓtra petā. ꝑs. Inimicitatē odio habui ⁊ abhominat⁹ sū. ¶ Tertia ē petre in stagna aquaz: h fit i hoie ꝑ dolorē peccati ⁊ ꝓpūctionē. ꝑs. Qui conuertit petrā i stagna aquaz. i. cor duz in abūdātiā lachrymaz q̄ debēt ꝑuenire ex dolore ⁊ ꝓpūctiōe peti. ꝑs. Exitus aquaz deduxerunt oculi mei: qz non custodierunt legē tuā. ¶ Quarta est lapidis in es h fit per ꝓfessionē quādo tactus diuino calore duritiā suā frāgit ⁊ sonat vox confessionis. Job. xxviij. Lapis calore solutus in es conuertitur. ¶ Quinta est maris in aridā: qō fit per satisfactiōis. Tūc eni amaritudo peccati in ariditatem penalitatis ⁊ satisfactiōis conuertitur. Job vij. Cutis mea aruit ⁊ cōtracta est. ¶ Itē conuersi ad deū feruent assimilātur carbonibus accēsis. ¶ Prio rōne ruboris. Nā carbo extict⁹ hz nigredinē: sz dū ignitur vtiq; in rubedinē. Sic peccator tanq̄ carbo extinct⁹ hz nigredinem peti. Treñ. iiij. Denigrata ē sup carbones facies eoz sz dū in ꝓtritōe accēdit in rubore peti totus cōuertit. Et quāto magis de peccato rubescit: tāto magis reuiuiscit: vel dū ad penitētiā inflāmat nigredo peti vertit in rubedinez amoris diuini. Amor. n. diuinus dealbat ⁊ rubricat: sm illud Cāti. v. Dilect⁹ me⁹ cādidus ⁊ rubicūdus. ¶ Secūdo rōne vigoris: hz. n. vigorē i scintillatōe in opatiōe ⁊ cōseruatōe. In scintillatiōe qdē: qz carbo accēsus cū sm suā substātiā nō possit ascēdere sursū ex eo q⁹ ꝑtibus grossiorib⁹ ⁊ frestrib⁹ admixt⁹ violēter in iferiorib⁹ detinet: tñ crepitādo ⁊ scintillādo conat tēdē sursū. Sic ꝙuersus ad deum frequēter: qz corpore detentus non potest ire ad deuz: tamen crepitādo idest vehementer dolēdo ⁊ gemēdo scintillas feruentiū desideriorum vel oratiōnum vel lachrymarum ad deum mittit. Eze. j. Et scintille quasi aspectus eris candentis: ⁊ ibidē aspectus eoz quasi carbonū ignis ardētiū. ¶ Itē hñt carbones vtutem in operādo: qz carbo incēsus acutissimum hz ignē ⁊ valde actiuū ⁊ penetratiuū: ita q⁹ remollit ipz ferrū: sic etiaz durissimū cor peccatoris qñq; emollit viso exēplo alicui⁹ feruēter penitēt. Eccli. xxxj. Ignis ꝓbat ferrū duz. Itē hz vigorē i cōseruādo. Dicit eni Augustin⁹ h esse imitādū in carbone q est tāte fortitudis: vt si qs eū in aqua ponat. s. extinctū omni tēpore in ea iputribilis ꝑseverat: sic in

aqua lachrymaꝝ vel tribulationū nutritur vita penitētis:ac ꝓferat a pcti putredine.Sapie.xvj.In aq̄ que oia extinguit pl⁹ ignis valebit. ¶ Tertio rōne fractionis vel extinctōis:qr deficiēte hūiditatis glutino quo ptes sibi iuicē cohērēt facilter frangit ⁊ adhuc facilꝰ extinguit nisi bñ custodiat.Et sic penitēs ꝑdito glutio charitatꝭ facile a tētatōibꝰ frāgit:facilit ēt in eo spūs feruor extinguit nisi in timore dñi iugiter teneat ꝺz illud Eccli.xxvij. Si nō in timore dñi tenueris te instāter cito subuertet dom⁹ tua:dic.n.Grego. ꝙ carbo cinere inuolutus ignē acceptū custodit:sz detectus ⁊ aeris frigiditati expositus subito euanescit. ¶ Sic sub cinē hūilitatis vl memoria mortꝭ q̄ timorē inducit ꝓseruat gra penitētis sine q̄ si frigꝰ malicie vel accidie ipz inuadit statim extinguitur ⁊ perit. Et ió dicit Job.xlij. Ago penitentiá in fauila ⁊ cinere.

¶ Capitulum.xviij.

Corpus hūanū at[illegible]at nebule ꝓpter tria. [illegible]io qr nebula a tra elevat. Mic. io.Elevás nebulas ab extremitatibꝰ tre: ⁊ sic corpꝰ hūanū de tra sūptū ē. Gen.i.Fecit deꝰ hoiez de limo tre.i.quātū ad corpus:vñ ⁊ finalit in tra resolvit. ¶ Scōo qr nebula cito dissipat:⁊ sic vita corpis humani cito finit.Sapie.ij.Transit vita nra tanq̄ vestigiū pedis: ⁊ sic nebula dissolvet q̄ fugata ē a radijs sol⁹ ⁊ a calore illi⁹ aggravata. ¶ Tertio qr nebula turbinibꝰ agitat:⁊ sic hūanū corpꝰ passionibus inqetat.ij.Petri.ij.Hi sūt nebule criminibꝰ agitate. ¶ Itē corpis hūani infelicitas repsentat in puluere. Primo ratione varietatis. Nā puluis a vēto ꝓcutit:movet:levat:⁊ dispergit.Sic vigor hūani corpis mō vēto aduersitatis pcutitur mō vēto tētatiōis movet mō vēto ꝓsperitatis exigit:mō vēto mortꝭ dispgit ps.Fiāt tanq̄ pulvis añ faciē ⁊c. ¶ Scōo rōne obscuritatis:qr puluis sepe aerē obtenebrat:solē obnubilat ⁊ oculos sauciat Ita corpis cōcupiscētia aerē.i.sensualitatem obtenebrat:solē.i.rationez obnubilat ⁊ oculos mētis.s.intellectū ⁊ volūtatem sauciat.s.per imundas cogitatiōes ⁊ per imundas affectiōes.Exo.ix.Sit pulvis sup omnē terrā egypti. Egyptus.n. interpretat tenebrosa. ¶ Tertio rōne feditatis:qr ex cōiūctione pulveris ⁊ hūoris gignitur lutū imūdū:ita dū corpi nro iūgit hūor nutrimētalis gignit lutū imūdū luxurie.Job.vij.Induta est caro mea putredine ⁊ sordibꝰ pulveris cutis mea aruit.Hoc pulvere pascit serpēs infernal. Ysa.lxv.Serpēti pulvis panis eius.

¶ Capitulum.xix.

Cupidi de terrenis similes sunt vallibꝰ. ¶ Primo qr valles q̄nq̄ sunt sordide. nā ad valles ꝓfluūt sordes ⁊ ibi diutius ꝓseruāt.Ita in cupidis sūt sordes oīs malicie ⁊ pcti:qr radix oium malox ē cupiditas.Joh.xij. Mltiplicata ē malicia populi in valle cōcisiōis. ¶ Scōo qr valles sūt obscure. Nā cito fumosis vaporibus obnubilant ⁊ dēsis tenebrosis obscurātur.Ita i cupidis est obscuritas ꝓpter vapores fumosos.i.ꝓpter desideria terrena.ij.Macb.j.Acceptū ignē de altari abscōderūt i valle.Ignis altaris ē lumen sapie celestis q̄ illūinat ⁊ iflāmat: q̄ tū occultat mēti in valle cupiditatꝭ. ¶ Tertio qr valles sūt a celo remote.Ita cupidi a celesti desiderio.Hiere.xlix.Quid gloriaris in vallibꝰ.i.in frenis cupiditatibꝰ defluxit vallis tua.i.tua mēs cupida de sūmis ad ima:de celestib⁹ ad trena: filia delicata q̄ ꝓsidebas i camer] tuis ⁊c. ¶ Quarto qr valles sūt ifructuose:qr salices ⁊ ifructuose arbores maxime in vallibꝰ crescere ꝓbant.Itē in cupidis crescūt arbusta.i.opa ifructuosa.Et hinc ē ꝙ.j.Paralipo.xviij.Edom q iterptat trenꝰ ⁊ figñat cupidū ꝓcussus est i valle salinaꝝ vbi nō erat fertilitas ꝓp salsuginē.Itē cupiditas terrenoꝝ mētē obscurat ⁊ aiaz venenat: ⁊ ló afflikat terremotui q̄ aerē obscurat ⁊ interduz aialia hñtia ora iuxta terrā venenat ⁊ necat.Et hoꝝ rō est qr cuz terre

motus fit ex vapore terrestri grosso ⁊ fuliginoso ⁊ nigerrimo qñ eleuaſ a solo opponiſ soli sicut nubes magna ⁊ ita inducit aeris obscuritatẽ: ⁊ si etiá terra illa fuerit ante terremotũ sicca eleuaſ ex superficie ei⁹ puluis q reddit aerẽ spissũ ⁊ nigr. et sol ⁊ luna ⁊ stelle apparẽt ex hmói puluere q̃si sanguis ad nigredinẽ vergens. Et sic etiá hoc mó indicaſ obscuritas aeris: hic etiá vapor cũ sit venenosus occidit aialia q̃ hauriũt eũ habẽtia ora iuxta terrá vt oues. Vñ dicit Senec. q tpe Neronis fuit terremotus in quo pijt grex sexcentaꝝ ouiũ. Ita ex terrenoꝝ cupiditate tanq̃ ex terrestri vapore vel puluere aia obscuraſ: Apoca. vj. Terremot⁹ magnus fact⁹ ẽ ⁊ sol fact⁹ ẽ niger tãq̃ saccus cilicin⁹: ⁊ luna tota facta ẽ sicut sanguis. Terremot⁹ magn⁹ est iordinat⁹ terrenoꝝ affect⁹ q solẽ. i. rónẽ: ⁊ lunã. i. volũtatez q̃ mutabilis ẽ maculat ⁊ fedat. Hic est terremot⁹ q vapore venenoso ⁊ pestilẽtiali. i. ope vel lucro doloso ⁊ iniusto aias eterna morte facit iterire: Lu. xxj. Terremotus magni p loca erũt ⁊ pestilẽtie ⁊ fames terroresq. Vbi nota q terrene cupiditates hoies reddũt inquietos ⁊ ió vocanſ terremot⁹. Itẽ dolosos ⁊ fraudulẽtos ⁊ ió vocanſ pestilẽtie. Itẽ faciũt eos insatiabiles ⁊ famelicos ⁊ ió vocanſ fames. itẽ raptores ⁊ tyrános ⁊ ió vocáſ terrores.

¶ Caplm xx.

Discordia siue guerra assilaſ grandini ꝓpter quq. Prio q grando est frigidissima q̃ ad tactũ. Vñ grando est stilla pluuie frigoris ⁊ vẽti rigore in aere congelata: vt dicit Aristo. Fit em̃ ex vapore frigido ⁊ humido ad interiora nubis fugato p dominiũ caloris circũstãtis: q vapor in nube recipiſ ⁊ a frigiditate cõdensaſ. Naz qñ vapor eleuaſ ita alte virtute caloris q nõ ꝓsumiſ fit nubes calidissima eo q multũ de calore remanet i vapore. Ideo ex calore circũfuso in aere cõfortatur frigus ⁊ coartaſ in vnũ locũ: ⁊ ex calore ipius nubis apiente frigus repente intrans cõgelat ⁊ fit grádo. Ita ex calore iracũdie dominãte ⁊ ex vapore superbie cor subintrãte: ⁊ ex frigore alicui⁹ iniurie vel aduersitatis generaſ discordiez guerre q̃ corda hoim frigida faciunt expulso charitatis calore: ꝑs. Ignis grando nix glacies spũs ꝓcellaꝝ ⁊c. Per ignẽ intellige irá: p niuẽ ⁊ glaciẽ aliquá aduersitatez vel iniuriá cor stringẽtez: p spm̃ intellige pestem supbie: ⁊ ex his sequunſ ꝓcelle bellaꝝ. ¶ Secũdo q grando est dura ad ictũ. Vñ grando fortiter ꝓcutit ex eo q dura existit. Vnde grana ei⁹ in scriptura lapides appellanſ: Eccj. xlij. Cõfracti sũt lapides grandinũ. Prouenit aũt duricia grádinis ex eo q frigus vt dictũ est fugiens calorẽ aeris ad interiora nubis se recipit ⁊ ex sua aggregatiõe virtus ei⁹ intua lesciſ. Vñ vaporẽ quẽ in nube inuenit sua virtute ꝓstringit ⁊ in durá subam cõuertit: ⁊ ió magis q̃ in hyeme fiũt grádines in estate: q virtus frigoris q̃ est in estate vniſ ⁊ in vna pte aeris adunaſ. In hyeme p aerẽ totũ dispergiſ quare debilior reddiſ nec ad cõgelandũ vaporẽ sufficiẽs inueniſ. Ita guerre ⁊ discordie ex calore iracũdie. s. ex frigore malicie gñate corda hoim sic indurãt q vn⁹ erga aliũ qui aduersaſ semp seuiat: ⁊ nulla pietate seu benignitate mollescat. Vñ guerra si diu duret corda lapidea generat: Sap. v. A petrosa ira plene mittenſ grádines. ¶ Tertio q grádo est subita siue impetuosa q̃ ad descẽsum. Vñ cũ de se sit grauis vẽto etiá impellẽte cũ impetu descẽdit. Et ita etiá sílr cũ impetu ire ⁊ violẽtie guerre ⁊ bella geruntſ. Cũ tñ Jacobus moneat q̃ ois hõ sit tardus ad irá. Vñ ira nõ habet misericordiá neq̃ erũpẽs furor: Isa. xxviij. Sicut impet⁹ grádis turbo ꝓstringẽs ⁊c. ¶ Quarto q grádo nõ ẽ totaliter rotunda quo ad aspectũ. Vñ habet figuraz quasi dentis vel mochi. Cuius causam q dam assignant: quia cum vapor vnde generaſ esset expánsus in latus frigus ꝓtrahens magis traxit de mã a latcribus q̃ a supiori pte ⁊ cũ lat⁹ esset magnũ ꝓgelauit ptẽ anteaq̃ alia flueret ad eá: ⁊ adhesit ei sicut cõgelata gutta: ⁊ si aliqñ inueni

atur rotūda dicūt q̄ est p̄ accidēs. Quia descēdēdo p̄ inferiorē p̄tē aeris q̄ p̄ reflectionē radiox est tpate calida liquescit et minuit ꝛ rotundat. Quia ergo figura rotunda pfectionē fm phm importat deficit in grādine rotūditas figure. qr cōmuniter bella ꝛ lites ꝓtingūt ex defectu charitatis vel impfectione. Charitas eñ est vinculū pacis: vt dr Coloß.iij. Nam cui charitas pfecte adesset etiā iniuste leden ti minime repugnaret: dicēte dño ℳat. v. Qui te pcusserit in vnā maxillā p̄be ei et aliā. Et Apls Rom̄.xij. Nō vosmetip sos defendētes charissimi: sed date locuꝫ ire. Sap̄.xvj. Fructus inimicox exterminabat ignis ardens in grādine. Ignis q̄dem ardēs in grandine est charitas feruens in pſecutione. Et hec frequēter inimicos exterminat dū eos ad benivolentiam mutat: vñ Apls ad Ro.xij. Si esurierit inimicus tu⁹ ciba illū: si sitit potuꝫ da illi. h eñ faciens carbones ignis ꝯgeres sup̄ caput eius. ¶ Quinto qr grando est noxia quo ad effectuꝫ. Nā cū impetu terrā petit: segetes fructus ꝛ flores plurimum ledit. vnde in p̄s. Percussit i grandine vineas eox. Interdū etiā ex grādine aialia occidūtur fm illud p̄s. Occidit in grandine iumēta eox. ꝑcipue qñ grādo ē multū grossa: qr tūc granior existit ꝛ impetuosius ruit. Et nota q̄ descēdit grando maior vel minor fm q̄ altiori loco v terre vicinioꝛi cadit: qr ex maiori motu in aere calido minorat ꝛ retardat: ió maior cadit a vicinioꝛi loco: Apo.xvj. Grādo magna sicut talentū descēdit de celo i hoies. ℳulto aūt magis p̄ guerras q̄ p̄ grādines arbores vastant ꝛ segetes etiaꝫ occidunt: hois aialia rapiunt ꝛ bona innūerabilia dissipant ꝛ dispguntur.

Caplm xxi.

Iuitie huiꝰ mūdi assimilāt mōtibꝰ hyperboreis p̄ropter tria. ¶ Primo ꝓpter p̄cio sitatē gemmax. Sunt enim montes sithie multū locupletes: auro abūdantes ꝛ gēmis. In eis eñ sunt smaragdi optimi ꝛ cristalli purissimi. Et talia p̄cipue sunt mundanax diuitiax materia: qbus accumulādis ꝛ possidēdis cupiditas humana insistit. s. aurū et gēme ꝛ alia cōsimilia. Que tñ qr amitti possunt vere diuitie nō sunt: vñ ℳatt. vj. dns dixit: Nolite thesaurizare vobis thesauros in terra vbi erugo ꝛ tinea demolit ꝛ vbi fures effodiunt ꝛ furantur: vbi oñe diuitiax genus ostēdit amissibile esse. Nā si de pānis vel pallijs sericj vt aureis suas qs diuitias fecerit corruptibiles diuitie sūt qr possunt vastari a tineis. Si vero de metallox pecunijs adhuc patet destructibiles esse quas erugo p̄t ꝯsumere. Si aūt gēme sint vel alia q̄cūq; que nō p̄nt ꝯsumi erugine vel tinea demoliri: saltē a furātis manib⁹ nō possūt esse secure. ergo vt ibidē ꝯsulit: thesaurizate vobis thesauros in celo vbi nec erugo nec tinea demolit nec fures effodiūt nec furant. ¶ Secundo ꝓpter aspitatem siluax. Nā circa illos mōtes vbi tales diuitie sunt aspime quedā silue p̄ quas ad dictas diuitias difficilis est accessus. In q̄ intelligit q̄ ꝫ diuitie sint ad appetendum faciles: difficiles tñ sunt ad lucrādū ꝛ possidendū: ꝛ ió hoies vt eas lucrent maximos labores assumūt: Eccj.xxxj. Labora uit diues in ꝯgregatiōe sabe. Et idcirco i excusabiles sunt q̄ ꝓpter celestes ꝛ pennes diuitias negligūt laborare. Et ꝓpter hoc dicit Greg. q̄ si q̄ viā laboriosam existimāt sue desidie ē accusatio. Si eñ tempestas pelagi nautis plagas ꝛ vulnera militibus: glacies ꝛ frigora agricultoribus lenia ꝛ portabilia sunt ꝓpter spem premij tpalis: multo magis cui celū placet nullū debet sentire piculū: maxime eñ labores mitigat in finē bonū venire. Ne aspicias ergo q̄ via ista aspera est: sed quo ducit. Nec alia q̄ lata est sed vbi desinit. ¶ In hoc etiā q̄ difficilis ē accessus ad mōtes diuitiax ostēdit q̄ difficulter q̄ diues est intrabit regnū celox: vt dr ℳatth.xix. ¶ Tertio ꝓpter multiplicitatē ferarum. Sunt eñ in illis silvis. i. circa illos montes diuersa ferax gña q̄ hoies vehementer ipediūt ne ad loca diuitiax accedant.

Mā ibi ſūt grifones imanes:ibi pdi:tigri
des ⁊ pthere. Ibi eē dicūt pcipue i alba
nia⁊ hircania q̄ ſūt fithie regiões tāte ma
gnitudinis ⁊ feritatis canes vt tauros p̄
māt ⁊ leones occidāt. In grifonib⁹ q eqs
⁊ hoīb⁹ ſūt infesti:ſignificaī violētia rap
tor. In pdis aūt varijs⁊ maculoſis varie
intelligunt fraudulētie mercator. In ti
grib⁹ velociſſimis ſignificaī feſtinata ⁊ ve
lox ſuba vſurario:q: vſura in puo tēpe
multū multiplicaī ⁊ creſcit :vñ dr̄ Pro
uer.xiij. Suba feſtinata mīnuiī q: diuitie
vſurarie ſicut feſtināter creſcūt:ita cōiter
cito deficiūt. Sz in pthēris q odore ali
as beſtias ad ſe attrahūt ⁊ attractas eas
rapiūt ⁊ comedūt:intelligiī malicia q̄run
dā hypocritar q ſub q̄dā ſctitatis ſpē lu
cra ſeculi q̄rūt:vñ ab illis rapiūt q̄s odo
re bone fame ⁊ ſctitatis traxerūt:p canes
intelligiī maliuolētia inuidor q̄ pcipue i
illis abūdat q cadē lucra q̄rūt vz inter il
los q ſūt eiuſdē artis ⁊ inter medicos et
iudices ex eo q̄ vn⁹ putaī ipedire lucruz
alteri⁹.ſic pbs in Rheto.dicit. Oēs bas
feras.i. vitia diuitie mūdi gignūt ppt cu
piditatē:de q̄ dicit Pš. In ipa pertranſi
bunt omnes beſtie.i.oīa vitia.

¶ Capitulum xxij.

Octores ſcte ecclie ſūt
ſiſes ilī ſtell'q dn̄r hy
ades. Be qb⁹ fit mētio
Job.ix. vbi dr̄: Qui fa
cit arctur ⁊ oriones ⁊
hyades ⁊ interiora au
ſtri. Intelligunt ergo
doctores in eis ppter q̄ttor. Prio ppter
ear ortū. Mā hyades q̄ oriūt i vere ſūt
ſtelle pluuiales in q̄r ortu iundāt pluuie
ppē ⅋ q̄ tūc tpis vapores a mari ⁊ a tra
p caloris ſolaris violētiā forti⁹ ad ſupio
ra trahunt q motu hyadū i pluuiā reſo
uunt. Hyades ergo a qb⁹ē iundātia plu
uie doctores ecclie ſt a qb⁹ ſupr arētes an
mas effūdit imber doctrie : Deut.xxxij
Lōcreſcat vt pluuia doctria mea.⁊ iō dic̄.
Bre. Boctores ſci hyadū nūcupatōe ſig
nāt. Greco qppe eloqo hyados vōt plu
uia:⁊ hyades nomē a pluuijs acceperūt
q: orte pculdubio ibres ferūt. Bñ igit
hyadū appellatōe exp̄ſſi ſt q ad ſtatū vſis
eccle q̄ſi i celi facīē ōducti ſup arētē terrā
hūani pectoris ſcē pdicatōis ibres fudert
¶ Scdo ppt ear ſitū:q: iſte ſtelle hyades
ſitū ſuū hnt i frōte tauri vt dic̄ Marcia.
Et i.xvj.q̄du tauri vt dicit Miſa. Ex cor
pore hois dnant colla ⁊ gutturi. Lōſtat
āt q̄ i collo ⁊ gutture vox pdicatōis for
mat:vñ q̄ſi hyades ſt i tauro dū ſci pdica
tores pdicatōis vocē formātes dnīū ⁊ au
ctoritatē hnt i pdicādo.ſz ſicut dicit bea.
Greg. loq̄ndi auctas pdiī q̄ vox pdica
tōis ab ope nō iuuaī. Dñ neceſſe ē ſicut
idē be.gre.dicit.j. paſto. q̄ pdicator q̄ſq̄
pr̄actib⁹ q̄ vocib⁹ itonet ⁊ bñ viuēdo ve
ſtigia ſeq̄ntib⁹ ipr̄imat q̄ loq̄ndo ⁊ pdicā
do q̄ q̄dāī oñdat. ¶ Tertio ppt effectū.
Mā q̄ñ oriūt hyades creſcūt dies ⁊ ſol i
cipit eē feruētior:fruges ēt vberi⁹ creſcūt
q: tūc a pluuijs irrogāt. Sic ēt p doctri
nā ⁊ pdicatiões ſcōr doctor creſcūt i au
diētib⁹ dies.i. claritas cognitiōis ⁊ feruor
dilectiōis ⁊ fruct⁹ opatōis. ¶ Quarto p̄
pter aſpectū:q: ſ. ꝓſtellatio hyadū hz ſtel
las plēs ⁊ clariſſimas aſpectui nr̄or ēt or
dinatas p gr̄r:q: ſ. ſcti doctores fuer̄t vt
ſtelle ior: rupti p vitā: Dañ. xij. Qui ad iu
ſticiā erudiūt plurimos erūt q̄ſi ſtelle i p̄
petuas eternitates. Itē multiplicati per
gr̄am: Gen̄. xvj. Inſpice celum ⁊ numera
ſtellas ſi pores. Itē clariſſimi p doctrinā:
Baruch.iij. Stelle dederūt lumen in cu
ſtodijs ſuis. Itē ordinati p gr̄r q̄ſi vallan
tes ⁊ defendētes eccliam: Judicū. v. Stel
le manētes in ordine ⁊ curſu ſuo aduer
ſum ſiſarā pugnauerūt. Itē doctores ſcī
aſſimilāt mōtib⁹ ppter decē ppr̄ietates:
quas btūs Iſid. tangit in lib. ethimolog.
Quarū prima eſt q̄ montes ſunt a terra
eleuati. Sicut etiā ſancti doctores eleuati
eſſe dicunt p ꝓtēptum terrenor: Vnde
Iſa.xl. Sup mōtē excelſum aſcēde tu qui
euāgelizas ſion. vbi Greg. dicit: Qui cele
ſti pdicatione vtīt terren⁹ oper̄ iſima
deſerēs in rer culmine ſtare videaī quo
tāto facili⁹ ſubditos ad melior ptrahat
ḡto per vite meritum de ſupnis clamat.

¶ Secūdo mōtes sūt solidi ⁊ cōpacti. Et tales sūt doctores sācti p patiētiā aduersoꝝ: Prouer. xix. Doctrina viri p patientiā noscit. Prouer. viij. Necdū montes graui mole cōstiterāt. Mā doctores sācti etiā graui mole tribulatiōis pressi: tñ ꝑsistūt solidi ⁊ alti. ¶ Tertio montes sunt a terra v̄sus celū erecti ⁊ tñ terre radicit⁹ cōiuncti. Et sīr sacri doctores sunt v̄sus celū erecti p desideriū ⁊ ꝓtēplationē eternoꝝ: Philip. iij. Cōuersatio nr̄a in celis est. Isti tñ mōtes sunt terre. i. corpi cōiuncti radice. i. radicali ⁊ ineuitabili necessitate corpaliū passionū: Deut. iij. Accessistī ad radices mōtis q ardebat vsqz ad celū. Hic mons est eminētia sanctoꝝ doctorū quoꝝ radix inferior. ſ. necessitas carnis terre cōiuncta est: mens tñ ⁊ desideriuꝫ vsqz ad celū ardet: Ps̄. Montes excelsi ceruis. i. doctorib⁹ sanctis. ¶ Quarto sūt montes aquaꝝ arctatiui eo q terra alta est spōgiosior ad attrahēdū: Ita doctores sancti attrahūt aquas gratiaꝝ p vacuitatē siue porositatē h̄ūliū affectionū siue orationum: Ps̄. Sup mōtes stabunt aq̄. ¶ Quinto sūt mōtes aq̄ꝝ emissiui fōtiū ⁊ fluminū causatiui. Mā voragines q sūt p̄ncipiū indeficiētiū fluminū ⁊ matrices magis sunt in altis locis vel sub eis. Ideo maxima flumina a mōtib⁹ oriunt. Sicut de maximo in meridie mōte q dr athlas patet: ⁊ de alio mōte maximo i aq lone v̄sus orientē. Huius em̄ tanta est altitudo q habitātes sub ipo vident in ei⁹ cacumine radios solis in mane p q̄ttuor horas vltimas noctis: ⁊ sic in sero p q̄ttuor p̄mas horas noctis. Et in eiusdē pede siue fundamēto habitāt gētes diuersaꝝ linguaꝝ: a quo monte oriunt diuersa ⁊ magna flumina. Ita etiā sancti doctores sunt aquaꝝ. i. doctrinaꝝ emissiui per exercitiū p̄dicationū fontiū ⁊ fluminum effusiui p scripturas librorꝝ ⁊ predicationū. Sūt em̄ inter⁹ pleni p̄fundis voragin ib⁹. i. p̄fundis ꝓsiderationib⁹: ex q̄b⁹ cau sant doctrinaꝝ p̄fluuij: Ps̄. Rigās montes de supiorib⁹. Isa. xlj. Apiā in supmis collib⁹ flumina ⁊ in medio cāpoꝝ fōtes.

¶ Sexto q⁊ mōtes sunt metalloꝝ nobiliū ꝓtētiui. Et sic sunt doctores cōtētiui habituū nobiliū virtutū ⁊ bonoꝝ: Zach. vj. Mōtes erei. ¶ Septimo sunt diuersoꝝ fructuū ⁊ herbaꝝ medicinaliū p̄ductiui: Quia em̄ puriorīs sūt aeris q̄ valles: fructus faciūt puriores sapidiores ⁊ saniores: q̄uis faciāt pauciores. Ita sancti doctores p̄ducūt herbas ⁊ fructus. ſ. bona opa ⁊ meritoria: Ps̄. Qui p̄ducit i mōtib⁹ fenū ⁊ herbā. Et eoꝝ fruct⁹. i. opa habēt puritatē intētiōis: saporē deuotiōnis: ⁊ sanitatē discretōis. ¶ Octauo mōtes sunt radioꝝ solariū susceptiui ⁊ diutius retētiui. Sic sci doctores sunt susceptiui ⁊ retētiui radioꝝ solariū. i. diuinaꝝ reuelationū. j. Machabeo. vj. Resplenduerunt montes.

¶ Caplm xxiij.

Octrina christi vera mentes credētiū purificat. Dñ assimilat illi aque q̄ est macedonie: q̄ ab ouib⁹ bibita facit eas albas. Et sic doctrina christi recepta in mētib⁹ credentiū reddit eas mūdas: Ezech. xxxvj. Effūdā sup vos aquā mūdā ⁊ mūdabimi. Econtrario aūt p̄ua hēticoꝝ doctrina q⁊ ē terrenaꝝ carnalis corda recipiētiū sordidat ⁊ denigrat: sicut aq̄ caliduꝫ terrestris multū denigrat pelles aialiū. Mā calor aq̄ ad urēdo pellē p̄uat ea pspicuitate ⁊ p ons lanā: q⁊ oē aial p̄ter hoiem variat pilum fm varietatē pellis. Dñ tales sūt aq̄ hēti coꝝ q̄ falsitatib⁹ ⁊ mēdaciis aias denigrāt id ē obscurāt: Hiere. xv. Facta ē mihi q̄si mēdaciū aq̄ꝝ infideliū. Itē doctria christi affilat fōti: Prouer. xviij. Aq̄ p̄fūda vba ex ore viri ⁊ torrēs redūdās fons sapie. Eccl̄j. j. Fōs sapie v̄bū dei i excelsis. Et hic fōs tres h̄z p̄ditiōes. p̄ma q⁊ erudit: Prouer. xvj. Fōs vite eruditio possidēt. Secūdo q⁊ vitā adducit: Prouer. xvij. Lex sapiēt fōs vite vt dēclinet a ruina mort. Tertia q⁊ aq̄s ꝓsolatiōis tribuit. Isa. xij. Hauriet aq̄s i gaudio ō fōtib⁹ saluator. Hi fōtes fr̄ apli q nob⁹ fuer⁹t aq̄ꝫ p̄fectōis euāgelice: Exo. xxv. Venerūt i helim vbi erāt

xij.fontes. ℂ Jtē doctrīa verbi dei assimilatur pluuie:ſm illud Deut.xxxij. Lō creſcat vt pluuia doctrina mea.⁊ hoc ꝓpter quattuor. Primo q⁹ pluuia ē aeris purificatiua ⁊ letificatiua. Et sic doctrina verbi dei cor mūdat: Jo.xv. Vos eīm mūdi estis ꝓpter sermonē quē locutus ſuꝫ vobis. Abundādo aūt letificat:ps. Letabor ego ſupꝫ eloqa tua. Secūdo q⁹ ē oīs saporatiua. Nam ſm Constantinū aqua pluuialis sapidior est alijs aquis. Est eīm vt ipe dicit ex se lucida clara ſubtilis leuis sapida ⁊ oībus impuritatib⁹ imꝑmixta. Que oīa cōpetūt sacre doctrine:q⁹ sez est lucida ad dirigēdū: Apoca. vltimo Ostēdit mihi fluuiū aque viue splēdidū tanq̄ cristallū ⁊c. Jtē est clara ad intelligēdum:ps. Declaratio sermonū tuoꝝ illuminat ⁊ intellectum dat paruulis. Subtilis ad exponendū: Sap. vij. Est in illa spiritus intelligentie multiplex vnitus ſubtilis. Jtem leuis ad obseruandū. ſ. Joan. v. Mādata eius grauia nō sunt. Jtē sapida ad meditandū:ps. Quā dulcia faucib⁹ meis eloquia tua ſupꝫ mel ori meo. Eccj vj. Sapiētia doctrine ſm nomē ei⁹. Nomen ei⁹ est sapiētia a sapore dicta. Jtē est oīnibus impuritatib⁹. i. falsitatib⁹ imꝑmixta ad credendū: Matth.xxij. Viā dei in veritate doces. Tertio q⁹ est caloris mitigatiua. Jta doctrina sapiētie mitigat ardorē carnis: Hieron⁹. Ama sciam scripturaꝝ: ⁊ carnis vitia nō amabis. Eccj.iij. Ignē ardentē extingue aqua. ſ. sapientie ignē luxurie. ℂ Quarto q⁹ piscīū est nutritiua. Quasi eīm pisces aquatica sunt homines tribulati quos aqua doctrine salutarj nutrit ꝓsolat⁊ ꝓfortat:ps. Nec me cōsolata est in hūilitate mea: q⁹ eloquiuꝫ tuū viuificauit me. Et hinc est q⁹ doctrina spūalis assimilat etiā piscine: q⁹ piscina siue piscaria ꝓprie dicit ad nutriendū pisces collecta:q⁹. ſ. spūalis doctrina est piscīū. i. spūalīū virorꝝ nutritiua. ℂ Sz nota q⁹ ad bonitatē piscine requirunt tria: scz fundi soliditas: aque influxibilitatis puritas:⁊ influētis cōtinuitas. Jta vt doctrina spūalis nutriat aīam requiritur ꝑ mo recipiētis soliditas. ſ. vt nō sit vas cō fractū nō retinēs ſm illud Eccj.xxj. Cor fat ut quasi vas cōfractū oēm sapiam nō tenebit. Jtē doctrine puritas. ſ. vt doctrina pura sit ⁊ catholica nō heretica vel infectiua. Jtē doctrine cōtinuitas: q⁹ cum ipa sit cibus mentis oportet q⁹ quotidie ipa reficiatur.

ℂ Capitulum xxiiij.

Dona septē spūſſancti assimilant septē planetis. Quia sicut septē planetaꝝ viribus format⁊ ꝓficitur hois corpus. Jta septē donoꝝ gradibus format⁊ ꝓficitur spūs. Nā ſm astrologos ⁊ medicos saturn⁹ materiā conceptam in matrice mollē ⁊ fluidā frigiditate ⁊ ficcitate ſua coagulat ⁊ cōdensat. Et hoc spūaliter cōpetit dono timoris quiꝑmitatē ⁊ fluxibilitatē homis ad peccandum cohibet ⁊ restringit. Nā vt dicitur Prouer.xvij. Per timorem dñi declinat oīnis a malo. ℂ Jupiter aūt secūdo mense spūs ⁊ mēbra tribuit:in qbus ⁊ ex quibus est postea robur operādi. Et hoc cōpetit dono fortitudinis:quo ⁊ spūs ⁊ mēbra roborant ad bene operandum: Prouer. vlti. Accinxit fortitudinē lūbos suos ⁊ roborauit brachiū ſuum. ℂ Mars tertio mense ſubtiliat sanguinē ⁊ humorem cōdensat ⁊ ordinat ⁊ cōponit. Et hꝫ cōpetit dono cōsilij quo. ſ. mens ſubtiliatur ad bene disponendū ⁊ ordinandum actus ⁊ motus ſuos. ℂ Sol quarto mense vitalē calorē ⁊ spūs epati ⁊ cordi tribuit. Hoc eīm cōpetit dono sapiētie qua anima viuificat⁊ inflāmatur ⁊ spūſſancti habitaculū efficit⁊. ℂ Venus quito mense organa sensibilia ⁊ officialia mēbra aures ⁊ nasum⁊ hmōi ꝓficit ⁊ disponit. Hoc competit dono sciētie quo organa sensibilia ⁊ tpalia ordinant⁊ regulant⁊. ℂ Mercurius sexto mense oīnia corpis foramina ⁊ porosa ⁊ linguā ⁊ nares cōponit. Hoc cōpetit dono intellectus quo foramia. i. sensus corpis cōponunt⁊. nares etiā id est vis discretiōis tribuit⁊: ⁊ lingua ad rhetorice loquendū dirigit⁊. ℂ Luna mense se-

ptimo suis limitib⁹ membra diuidit et di
stinguit: Qđ ptinet ad donū pietatis: q̄
diuidunt ⁊ distribuunt elemosine ſm exi
gentiā vniuſcuiuſq; ſm illud ps̄. Diſper
ſit dedit pauperibus.

Caplm xxv.

Ecclesia christi assimilat firmamento ꝓpter septem. ¶ Primo q: firmamentū secūda die factū recitatur Gen̄.j. Sz notādū q̄ supposito q̄ celū nō sit de natura q̄ttuor elementoꝝ sed de nā q̄nte essentie vt ponit Aristo. tūc nō pōt intelligi factū scōa die q̄tū ad ꝓductionē subē siue forme sue subalis: q: si mā corpalium ꝓcessit tpe formationē suā vt cōiter sancti ponūt: tunc seqūret q̄ si firmamentū fuit scōa die productū q̄tū ad suā formā subalē q̄ mā fuit ꝑmo sub alia forma subali: qđ esse non potuit: q: nā celestis cū sit incorruptibilis hz mām q̄ nō alti forme pōt subesse: vnde impossibile ē q̄ sit formatū ex mā prius tpe existēte. Et iō ꝓductio subē firmamenti ad tps creatiōis ptinet: sed aliqua formatio ei⁹ ptinet ad opus scōe diei: sic̄ etiā Dion̄y. dicit. iij. ca. de diuinis noib⁹ q̄ lumē solis fuit informe i ꝑmo triduo et postea fuit in quarto die formatū. Et sic pōt dici q̄ firmamentū fuit a ꝓncipio creatū ſm suā substantiam: sed scōa die āpliori formatiōe decoratū ⁊ ornatū. Ita etiā ecclesia fideliū fuit ab initio mūdi inchoata. ſ. in ꝑmis parētib⁹: vl ſm aliq̄s i Abel ꝑmo iusto: sed pfecte formata ⁊ decorata fuit secūda die. i. in tpe plenitudinis gratie q̄n̄ christus venit in mundū. Prima em̄ dies. i. totū tps ꝓcedens fuerat nubi losa. i. sub caligine culpe vel figuraꝝ vmbra: q:. ſ. patres nostri oēs sub nube fuerūt vt dr̄. j. Coꝝ. x. Sed scōa dies fuit luminosa p plenitudinē gratie ⁊ p ꝑfectam christi: qui ait: Quādiu sum in mūdo lux sum mūdi. Et iō ꝑma die christus fuit q̄si informis sub obscuritate figuraꝝ. Sz i secūda q̄si format⁹ i ꝑfectā ⁊ vitate: Heb. xiij. Jesus christus heri ⁊ hodie. ¶ Scōo quia firmamentū octaua sphera vocat. Nam sub eo sunt septē sphere planetaꝝ et ꝑm̄ ponit octaua sphera. Hoc aūt ecclesie christi cōpetit q̄ octauā resurrectionis expectat ⁊ octauā diē. ſ. dominicā celebrat ⁊ de octauis etiā sāctoꝝ festiuat. Septenari⁹ aūt numer⁹ orbiū septē planetarū sub firmamēto ad vetus testm̄ refert vbi septima celebrat dies. ſ. sabbatum. vñ dr̄ Ecc̄j. xj. Da ptes septē necnō et octo. ¶ Tertio q: firmamētum multis stellis decorat: vñ dr̄ Gen̄. j. q̄ deus fecit stellas ⁊ posuit eas in firmamento. Sic̄ ergo firmamētū hz quasi innumerabiles stellas: ita ecclesia quasi innūerabiles sctōs: Gen̄. xv. Inspice celum ⁊ numera stellas si potes. Notandū est q̄ stellaꝝ siue celi stellati a nobis solū medietas videt q̄ medietas sphere celestis hemisphēriū vocat. Et hec medietas a nobis totaliter videt sed ꝓpter defectū visus nr̄i terre cōiūgi putat. Vñ circulus vbi finit orizon id est visus terminatio vocat. Sic etiā ecclesie siue sanctoꝝ eius ps est a nobis visibilis sz hi q̄ sunt in terra: ⁊ ps a nobis inuisibilis. ſ. illi q̄ sunt in gloria. ¶ Quarto q̄a firmamentū inter duos polos rotat q̄rū sz septētrionalis nunq̄ nobis occidit q̄ dicit polus articus. Alter. ſ. australis qui antarticus dr̄ nunq̄ a nobis videt. Sūt aūt hi duo poli inter quos firmamentū vertit quoꝝ vnus visibilis est ⁊ alter inuisibilis duo testamēta q̄bus ecclesia i sua fide innitit quoꝝ vnū. ſ. testm̄ vet⁹ bona visibilia ⁊ p̄ntia ꝓmittebat: aliud vero. ſ. nouū futura ⁊ inuisibilia p̄dicat. Vel hi poli sunt due nature in christo. ſ. diuina et humana circa quas est tota fides ecclesie. Et vna est visibilis. ſ. humana ⁊ altera inuisibilis. ſ. diuina. Vel duo poli imobiles q̄bus celū in suo motu innititur sunt duo charitatis p̄cepta q̄bus imobiliter inniti debet vita fideliū ecclesie: quoꝝ vnū est de dilectiōe dei q̄ nō videt: alteꝝ de dilectione ꝓximi q̄ videt. j. Jo. iij. Qui nō diligit ꝓximū suū quē videt deū quē nō videt quō pōt diligē? ¶ Quinto q: firmamētū in. xij. signa distinguit. ſ. ſm circulū zodiacū q̄ in. xij. ptes distinguit equales q̄

sunt.xij.signa q̄:s.nobis signāt in qua pte celi ⁊ sol ⁊ planete īmorant. Et sunt ista xij.signa.xij.spacia cōliter distincta stellis notabilib⁹ ab astrologis denotata.⁊ vnū quodq; signū p.xxx.diuidit grad⁹.⁊ gradus p.lx:minuta.⁊ minutū p.lx. secunda ita q̄.lx.secūda minatū vnū.lx. minuta gradū vnū.xxx.gradus signū vnū faciūt Sūt etiā signa hec aialiū specialiū nominib⁹ nūcupata:q: p̄mū vocat Aries.secū dū Taurus:tertiū Gemini:quartū Cancer:qntū Leo:Sextū Virgo:septimū Libra:octauū Scorpio:nonū Sagittarius: decimū Capricornus:vndecimū Aquari⁹ duodecimū pisces.Sic ergo circulus zodiaci siue firmamēti distinguit.xij.signis. Ita fides ecclesie distinguit.xij.articulis q̄ rū sex ptinēt ad diuinitatē ⁊ sex ad hūanitatē. ¶ Nā p̄mus articulus est vt credamus diuine essentie vnitatē.i. q̄ deus vnus est. ¶ Secūdus est vt credamus in vna essentia esse psonaꝝ trinitatē.s. p̄ris ⁊ filij ⁊ spūssancti. ¶ Tertiꝰ est vt credam⁹ reꝝ creationē.i.oia tā visibilia q̄ inuisibilia esse a deo creata. ¶ Quartus ptinet ad effectus gratie p quam viuificamur a deo.s.credē in vnā sanctā ecclesiā catholicā:⁊ oia ecclesie sacramēta ⁊ remissionē peccatoꝝ fieri p ea. ¶ Quint⁹ est credere corpoꝝ resurrectionē.s.q̄ oēs hoies resurgēt cū corpib⁹ suis. ¶ Sext⁹ est credere resurrectionē bonoꝝ in vitā eternaz: et punitionē maloꝝ.s.in inferno. ¶ Septimus ē credere christi cōceptionē.s. q̄ christus ꝯcept⁹ ē de sancto spū ⁊ ei⁹ nativitatē ex maria virgine. ¶ Octau⁹ ē credere ei⁹ passionē ⁊ mortē.s. q̄ crucifixus est sub pylato ⁊ q̄ vere fuit mortuus et sepultus. ¶ Nonus ē credē ei⁹ resurrectionē.s.q̄ tertia die resurrexit a mortuis. ¶ Decimus est credere q̄ descendit ad inferos. ¶ Vndecimus est q̄ ascendit ad celos ⁊ sedet ad dexterā dei patris. ¶ Duodecimus est de aduentu ad iudiciū die nouissima. Et sicut oīa duodecim signa cōtinent in zodiaco qui dicit circulus signoꝝ:Ita oīes isti articuli cōtinentur in symbolo qui dicit Apostoloꝝ.s. Credo in deum ⁊c. Qui dicit in ecclesia secrete ex eo q̄ fuit editus fide christi nondū ꝓpalata. Et dicitur omni die in prima et cōpletorio id est in p̄ncipio diei ⁊ in p̄ncipio noctis ad ostendendū q̄ a fide debēt oīa opa nostra incipe:⁊ q̄ ipa fide munimur in ꝓsperis ⁊ aduersis. ¶ Duodecim zodiaci vero animalia a qbus signa denominant repsētat duodecim apostolos qui symbolū ediderūt. Nam in arie te qō est nomē p̄mi signi repsentatur beatus Petrus qui fuit dux apostoloꝝ. Aries em̄ cōsueuit esse dux gregū: vnde beatus Petrus symbolū incepit dicens: Credo in deū patrē omnipotentē creatorē celi ⁊ terre. Joānes aūt sm quosdaz subiūxit: Et in iesum christū filium eius vnicū dn̄m nostrū. Jacobus aūt zebedei addidit:Qui cōceptus est de spiritusctō natus ex maria virgine. Andreas autem apposuit: Passus sub pontio pylato crucifixus mortuus ⁊ sepult⁹. Philipp⁹ aūt adiunxit: Descendit ad inferos. Thōas autē dixit:Tertia die resurrexit a mortuis. Bartholome⁹ vero protulit: Ascendit ad celos sedet ad dexterā dei patris omnipotētis. Matheus quoq; intulit: Inde venturus ē iudicare viuos ⁊ mortuos. Jacobus autem alphei cōfessus est dicens:Credo in spm̄sanctū. Simon aūt adiungēs ait:Sanctam ecclesiam catholicam sanctoꝝ cōmunionem. Judas vero Jacobi qui ⁊ thadeus addidit: Remissionem peccatorum. Vltimo Matthias vel sm quosdam iterum Thomas concludit dicens:Carnis resurrectionem et vitam eternam amen. Aliqui tamen aliter p̄dictos articulos attribuunt apostolis:sed non est magna vis. ¶ Sexto quo ad motum: Quia firmamentum triplici motu mouetur. Nam sm astrologos p̄mus motus eius est diurnus:qui est ab oriente in occidentem super polos mundi ⁊ cōpletur in.xxiiij. horis diurnis et nocturnis. Alter motus firmamēti ē stellarum fixarum siue signoꝝ ecōtrario ab occidente in orientē qui complet totus i.xxxvj.milibus annis:⁊ sic in oībus

annis per vnū gradū:q̄uis hunc motus stellaꝝ ignorasse videt Aristoteles q supponit in secūdo de celo celū sidereū esse vltimā sphērā:cui attribuit vnicū tantū motū ⁊ vniformē:⁊ in eo esse stellas fixas ⁊ immobiles asseruit: sicut clauos in rota. Vnde p̄dictus stellaꝝ motus adhuc nō clare patebat astrologis contēporaneis aristotelis. Primi eñ qui hūc p̄cepert ⁊ tradiderūt posteris fuerūt Abrachis ⁊ Felix: vt Ptolomeꝰ refert a quibus ⁊ ipe habuit: Et hi fuerūt post Alexandrum magnū. Dictus vero Ptolomeꝰ fuit pᵒ tpa christi circa tps Adriani impatoris: quē ipe Ptolomeꝰ in suo libro almagesti sepius nominat. ¶ Tertiꝰ motꝰ firmamenti siue celi stellati est motus accessionis ⁊ recessionis qui fit in .lxxx. annis per vnū gradū ſm abbategni. Et ita etiā similiter fideles ecclesie hoc triplici motu mouent. Primus motus est motꝰ nature:⁊ iste est ab oriēte in occidentem. i. a natiuitate ad mortē ⁊ iste est cursus naturalis q̄ oēs morimur: Apls. j. Corint. ix. Oēs quidē currūt. Secūdus est penitētie ab occidēte in orientē. i. ab occasu peccati ad ortū gratie p̄ quā efficiunt stelle fixe ⁊ fulgide: Deut. j. Estis hodie sicut stelle celi. Tertius ē glorie:⁊ iste ē accessionis ⁊ recessionis: quo recedimꝰ a miseria mūdi ⁊ accedimꝰ ad felicitatem paradisi. Itē recedimꝰ a corpis mortalitate ⁊ accedimus ad vite eternitatē: Dañ. xij. Qui docti fuerint fulgebūt quasi splendor firmamēti:⁊ q̄ ad iusticiā eruditiūt multos erunt sicut stelle in ppetuas eternitates. ¶ Septimo q̄ firmamentū. i. celū stellatum spāliter elemēto terre dñat. Vnde i terra diuerse res generant ⁊ diuerse imagines in eis figurant ſm diuersitatē stellarū ⁊ cōstellationū. Similiter ecclesia domuniū ⁊ auctoritatē hꝫ sup terrā sup eos id est q̄ viuūt in terra nō solū spūalē de qua dñs dixit Matth. xvj. Quodcūq; ligaueris sup terrā erit ligatum ⁊ in celis. Sed insup vt quidā dicūt hꝫ ptātē tpalē eī tpale ordinet ad spūale. ¶ Itē ecclesia assimilat monti syon. ¶ Primo quidem q̄ mons ille fuit magne sublimitatis: et sic ecclesia magne sublimitatis est q̄tū ad tēpalē ⁊ spūalē auctoritatem: Isa. ij. Erit mons domꝰ dñi. i. ecclesie auctoritas ⁊ dominiū in vertice montiū ⁊c. ¶ Secundo q̄ mons est magne fortitudinis ⁊ firmitatis:⁊ sic ecclesia magnā fortitudinem ⁊ firmitatē habuit p̄ p̄sequētiū seueritatē: Isa. xxvij. Vrbs fortitudinis nostre syon ⁊c. ¶ Tertio q̄ fuit fons magne vbertatis:⁊ sic ecclesia p̄pter meritoꝝ christi et sanctoꝝ fecunditatē: ps. Lauda deū tuus syon qm̄ p̄ fortauit seras portaꝝ tuarus benedixit filijs tuis in te. ¶ Quarto q̄ fuit mons magne amenitatis: ⁊ sic ecclia hꝫ magnā amenitatē in varietate diuersoꝝ statuū: Apoca. xiiij. Agnus stabat supra montē syon ⁊ cū eo centū quadragintaquattuor milia. ¶ Quinto q̄ fuit mōs magne seueritatis:⁊ sic ecclesia secura ⁊ intrepida est p̄pter dei ⁊ angeloꝝ custodiā et ptātem. Et ideo dicit Isa. x. Noli time re populē meus habitator syon ⁊c. ¶ Sexto q̄ fuit motus magne sanctitatis: q̄ō ecclesie etiā cōpetit p̄pter sacramentoꝝ efficaciā ⁊ virtutē:⁊ ideo dī ibi esse salutatio p̄pter sacramēta salutis: Isa. xlvj. Dabo in syon salutē. Et Abdie. j. In monte syon erit saluatio. ¶ Septimo fuit mōs pfecte eruditiōis:⁊ hoc magis ecclesie cōpetit p̄pter euangelice legis pfectionem: Isa. ij. De syon exibit lex.

Caplm xxvj.

Electi dei repsentant in constellatione istaꝝ stellaꝝ que vocant pleiades p̄pter q̄tuor. ¶ Primo p̄pter nūerum. Nā ſm Grego. pleiades a pluralitate dicte sūt. Sūt eñ septē stelle que inter genua tauri site et vicine sibi sunt ⁊ diuise a seinuicē. Vnde per eas oīm electoꝝ vniuersitas insinuat que inē vite p̄sentis tenebras spūs septiformis gratie lumine nos illustrāt qui a mundi origine vsq̄ ad eius terminū diuersis tēporibus missi quasi distincti sunt ⁊ cōiuncti p̄ intentionē mentis. Vñ Job. xxxviij. Nunqd cōiungere valebis micantes stel

las Pleiades. Vel septem stellis decorat constellatio Pleiadum .qr .vij. virtutibus fulget vniuersitas electorũ scz quatuor cardinalibus que sunt.iusticia temperantia fortitudo ⁊ prudentia. Et trib⁹ theologicis.scilicz fide spe ⁊ charitate. Que quidé virtutes ⁊ si sint inter se distincte adeo tamen sunt confederate ⁊ ꝯiunc te in anima vt nũq̃ possint haberi separate. Vnde ꝑm doctrinaz stoicorũz quaz in hac parte approbat doctrina sanctoꝝ virtutes sic connexe sunt ad inuicez. vt q̃ vnaz habet omnes pariter habeat. ⁊ qui vna caret omnibus carere necesse est.

¶ Secundo pp eaꝝ ortum. Vernali.n. tẽpore Pleiades oriunt ⁊ quãto aer serenior est ⁊ frigidior tãto ab alijs stellis melius discernunt.qr.s.electi dei maxime per tribulatiõis frigus ad virtutes cõsurgũt ⁊ in eis virtutes oriunt.meliusq̃ q̃ virtuosi sint cognoscunt qñ tribulationũ frigoribus constringunt. ¶ Tertio pp aspectum qr.s. vna ex illis stellis latere vr.ita scz q̃ nec ex toto se occultat: nec ex toto se manifestat. Hec est electoꝝ humilitas q̃ bona sua occultare desiderát ne illa ventus vanitatis dispergat. Nec tñ ex toto occultant sed vt tá sibi p̃ humilitatis custodiá q̃ alijs per diuinoꝝ operuz exempla proficiant. sic opa in publico faciunt vt eoꝝ semp intẽtio maneat in occulto. ¶ Quarto pp effectum qr cum sol p̃ pleiades iter facit aeris caliditas vernalib⁹ pluuijs tẽperatur. ⁊ terra tunc tpis florũ pulchritudine adornatur. qr scz electi et virtuosi viri sunt diuino amore calidi ⁊ deuotis lachrimis madidi. semper tamẽ sobrij ⁊ bonorum exemplorum odorifer is floribus redimiti.

¶ Capitulum.xxvij.

Elemosynarius ⁊ misericors similis est monti olineti. Maz mons oliueti ꝑm Aug. fuit mõs chrismatis ⁊ vnctionis pinguedinis ⁊ refectionis medicaminis ⁊ curationis. Et hoc propter abundantiá olei ibi crescentis. qr oleuz est vnctuosuz virtuosum ⁊ deliciosum. ¶ Primo enim elemosyna sanctificat tribuentem. ⁊ hoc significatur in vnctione chrismatis de qua dicit Exo.xl. Omnia vnctionis oleo consecrabis. Hoc enim est oleum misericordie ⁊ pietatis quo omnia consecrantur. qr sicut dicit Apostolus prima. Thimo. quarto. Pietas ad omnia valet. ¶ Item elemosyna reficit esurientem. ⁊ hoc significatur in olei impinguatione. De qua dicitur in Psalmo. Impinguasti in oleo caput meum. Et nota q̃ erat oleum quo iungebatur tabernaculum ⁊ hoc est oleũ idest pietas elemosyne corporalis . q̃ refouetur tabernaculum ventris siue corporis. ꝺ quo dicitur Exo. quadragesimo Assumpto vnctionis oleo vnges tabernaculum. Aliud vero oleum erat quo iungebatur caput. ⁊ hoc est elemosyna spiritualis per quá inungitur caput mẽtis de quo ibidem premittitur. Oleum vnctionis fundes super caput eius. Et ꝺ ℔ oleo ẽt habeꝫ Hester. ij. q̃ oportebat q̃ puelle que seruabantur regi sex mẽsibus oleo vngerentur ⁊c. Iste puelle sunt anime deuote que christo regi seruátur que oleo inunguntur sex mẽsibus qñ solicite insistunt sex elemosynaꝝ spũalitz operibus que in hoc versiculo cõtinentur. Cõsule castiga solare remitte fer ora. ¶ Tertio elemosyna curat egrotantem scz peccatorẽ. ⁊ hoc designatur in vnctionis medicamine de quo Matth. vj. Vngebant oleo multos infirmos ⁊ sanabantur. Sic oleo misericordie ⁊ elemosynarum sanatur ⁊ curantur vulnera peccatorum. Thob. iiij. Elemosina ab omni peccato ⁊ a morte liberat ⁊c.

¶ Capitulum.xxviij.

Exaltationem superborũz semper sequitur deiectio ſz illud Prouer. xvj. Ante ruinaz exaltatur cor. Vnde superbi similes sunt planetis: qr sicut planeta habet i

ange sua ascensum ꝛ exaltationem sic in opposito augis descensum ꝛ depressionē vnde sicut dicit Plinius. A centro terre absides altissime sunt. Saturno in scorpione. Joui in virgine Marti in leone. Soli in geminis. Veneri in sagittario. Mercurio in capricorno mediis ptibus ꝛ econtra ad terre centrum humillime atqꝫ proxime. Alij etiam dicunt ꝙ quilibet planeta sicut in aliquo vno signo habet regnum ꝛ gloriam suam sic in aliquo alio abiectionem ꝛ tristiciam. verbi gratia. Nam sicut dicunt sol hꝫ gloriaꝫ suā in .xix. gradu arietis ꝛ casum in eodē gradu libre. Per solē ergo intellige mundana sapia refulgētes. qui extollunt in arie te in alioꝝ ducatu ꝙ suas opiniones ꝛ cōsilia multi sequant Aries. n. apud pastores ꝙsuevit esse dux gregis. Sꝫ ista gloria annihilat in libra. i. in diuina sapia oia recto pondere librāte ꝛ pōderante. vñ apo sto. dic Corin. iij. ꝙ sapia huius mūdi stultitia ē apud deū. Item venus gloriā suā hꝫ in piscibus. xxviij. gradibus. ꝛ casuꝫ suuꝫ siue tristiciā suā in ꝙsimili gradu signi oppositi. s. virginis. Intellige ergo ꝙ venerē eos q carnali pulchritudine sūt venusti. q in piscibus. i. in delitijs corpis gloriā tur volentes. s. molliter viuere in aqs delicijs. Sꝫ gloria coꝝ in virgine deficit. qr castitas siue virginitas i ipsis delicijs perit Bernard⁹. Perit humilitas in diuitijs. castitas i delitijs. Apo. Thimo. v. Vidua q̄ in delitijs est viuens mortua ē. Item Mercurius in virgine. xv. gradib⁹ gloriat ꝛ cadit in piscibus totidē gradib⁹. Mercurius q gloriat in virgine significat hoiez honestū q supbit ꝛ extollit de carnis castitate. quē qñqꝫ de⁹ in piscibus aquaꝝ. i. in tētatiōib⁹ ꝙ piscētiaꝝ cadere ꝑmittit vt humiliet. vñ Phil. iij. Gloriamini in xpo nō in carne. Item luna erigit in tauro trib⁹ gradib⁹ ꝛ totidē cadit in scorpione. Per lunā intellige terrenā ptātez. q̄ ꝑ ciptue luna terrestribus vīans in tauro erigit dū ꝑ supbiā in tyrānidē ꝙuertitur. Sed in scorpione deijcit. qr oīs tyrānus in fine male deprimit. Scorpio. n. cauda idest fine percutit. Item Saturnus in libra regnat. cadit in ariete. per Saturnū intellige abundantiam temporalem. Nā saturnus a saturādo ē dict⁹. Cuius vxor a paganis fingitur fuisse vocata Ops ab opulentia. s. qr hanc tribuit mortalibus hec regnat in libra idest in mēsura vel tēperantia. qr sine temperantia ꝛ mensura ēt si abundet non durat tpalis substātia. Sed in ariete. i. in morte penitus annullat. Psalmista. Dormierūt somnū suuꝫ ꝛ nihil inuenerunt oēs viri diuitiarū. Est autem mors velut aries duobus cornibus idest modis percutiens qr est mors naturalis ꝛ violenta. Item mars erigitur in Capricorno vigintiseptez gradib⁹ ꝛ cadit totidem in cancro. Per martem intellige humanam fortitudinem que in capricorno erigitur idest i strenuitate bellorum fulget ꝛ ascendit. Sed in cancro. i. in tpe pacis occultatur ꝛ marcescit. Maꝝ cancer non est aial belligex sed in cauernulis se abscondit. Vel fortitudo humani corporis in Capricorno. i. in iuuentute ascendit ꝛ claret. Est. n. caper aial superiora petens Sed in cancro. i. in senectute retrocedit ꝛ deficit. Est. n. cancer aial retrogradiens. Item Iuppiter ꝛm quosdā regnat in Cancro ꝛ in capricorno facit ꝺscensum. Alij vero dicūt ꝙ Juppiter erigitur ꝛ caput draconis in geminis trib⁹ gradib⁹ ꝛ cadit in Sagittario totidem. Per Jouē intellige gloriā humanā que erigitur in geminis. qr in diuitijs ꝛ honoribus crescit. Sed in Sagittario idest in ꝑsecutione vel deiectione cadit vbi etiaꝝ caput draconis. i. supbia q̄ est caput peccati deijcitur. Item cauda draconis erigitur in Sagittario tribus gradibus ꝛ cadit in geminis totidem. Per caudā draconis intellige fraudulentiam ꝛ astuciaꝝ hominis. Hec est enim cauda draconis idest quedaꝝ imitatio demonis qr homines inuidiatqꝫ fraudulenti post diabolū vadūt. Hec in Sagittario idest in lingua de qua Hieremie. ix. Sagitta vulnerans lingua eorum ascendit tribus gradibus. Primus est mentientium Isaie. ix. Pro

pheta docens mendatium ipse est cauda Secundus est in detrahentibus Apocalypsis.ix. Laude eorum similes serpentibus. Serpenti enim proprie detractor assimilatur. ſm illud Ecclesiastici.x. Sicut si mordeat serpens in silentio. Ita nihil minus eo habet qui occulte detrahit. Tertius gradus est in blandientibus Apocalypsis nono. Habebant caudas similes scorpionum Greg. Scorpiões sunt oẽs blandi ⁊ malicioſi qui bonis quidem in facie non resistunt. sed post dorsum portant. vnde venena fundunt. Hec cauda in geminis cadit. quia mala ⁊ fraudulenta lingua dupliciter obmutescit. Vno modo quando non auditur. Alio mõ quando aspere reuellitur vel repellitur. Eccli. xxvii. Sepi aures tuas spinis ⁊ noli audire linguam nequam. Ille spinis aures sepit qui male loquẽti asperis ⁊ increpatorijs verbis resistit. Sed ille non audit q aurem ab ipso abducit.

¶ Capitulum.xxix.

Furor penitentie vel fidei suscitat furorem fortem persecutionem diaboli. Nam diabolus quanto videt hominem exurgere vel agere feruentius tanto eum persequitur acrius. Dicunt enim naturales q̃ in magno estu fiunt fortissimi venti sicut in diebus caniculatibus. venti enim qui tunc fiunt licet raro tali tempore fiant tamen fortissimi sunt eradicantes arbores ⁊ edificia subuertentes Et est ratio quia tunc non eleuatur nisi vapor grossus ⁊ q̃ calor fortis qui tunc est expellit a se frigus vndiq; ad vnũ locum. ideo illud frigus impetuose pellit vaporem. ⁊ sic tempus illud est causa fortium ventorum. Quod ergo in magno estu sunt fortissimi venti representat q̃ in magno mentis feruore exurgunt contra eam persecutiones vehementissime. Job.xxxviij. Diuiditur estus super terram qui dedit vehemẽtissimo imbri cursum. vehemens enim imber cum forti vento esse consueuit. Post estus ergo sequitur vehemẽtia imbris. q̃ post feruorem mentis sequitur procella tẽtationis. Sed est notandum. q̃ est duplex canis celestis scz canis qui lucet ad pedem oriẽtis. ⁊ alius canis ẽ qui lucet ad pedes geminorum versus cãcrum ad meridiem. Et de vtroq; verum est q̃ in diebus cãicularibus fiunt venti. Sunt aũt illi dies calidissimi cũ illi canes oriuntur cũ sole quando sunt sub radijs solis. q̃ tunc est quadruplex causa caloris. Vna quia sol est in domo p̃pa scz in leone. Alia causa ẽ directa oppositio solis ad habitabilem nostrã Tertia est ex reflexione circuli: q̃ diu radij morant circa eundem locum circuli signorum. Quarta est ex cõiunctione duarum stellarum calidarum Alio autem tempore dicti canes oriũt helice sub radijs solis quãdo sol p̃cedit eos. ita q̃ mane in aurora videri possũt hoc autem ẽ sole existente i p̃ncipio virginis. tunc enim sunt venti naturaliter p̃pter qualitates tẽporis cõnaturales vẽtoque sunt frigiditas ⁊ siccitas non sic impetuosi. In occasu quoq; istorum canum etiam fiunt venti sed aliter. Nã canis occidit cosmice in hyeme sole existẽte i p̃ncipio capricorni. ⁊ q̃ tunc frigus strigit terram magis de nocte q̃ de die non fiunt venti nisi de die quãdo sol apit terram ⁊ eleuat vapores. Occasus autẽ canum helycus est quando in estate occultantur sub radijs solis a visib⁹ hominũ ⁊ tũc sunt dies caniculares. Sic ergo patet q̃ tam in ortu q̃ in occasu canus siue cosmico siue helyco fiunt vẽti ⁊ tãto fortiores quãto canes dicti sunt calidiores. In duplici ergo cane accipit duplex furor scz fidei qui fuit a principio nascẽtis ecclesie sub radijs solis ideſt sub apostolis ⁊ discipulis x̃pi. ⁊ tunc flauerũt maximi vẽti ideſt fortissime persecutiones fuerũt Iterum post solis occasum. i. post x̃pi tẽpora ⁊ apostolorum adhuc fuerũt vẽti persecutionum in alijs fidelib⁹ ⁊ martyribus. Vnde dicitur de ecclesia sub similitudine dom⁹ Mathei. viij. Flauerũt vẽ

ti ⁊ irruerunt in domum illam ⁊ nō cecidit. fundata.n. erat supra firmaz petram idest xp̄z: Alius vō feruor est penitentiū ⁊ tunc ēt sole xp̄o aperiēte terraz. i. aiam ⁊ eleuāte vapores cōpunctionū ⁊ orationum sequunt venti magnaz tentationū. vñ dr prouer. xl. Qui conturbat domuz suam possidet ventos ⁊ est sensus: q conturbat domum suā. i. conscīam suam per compunctionē peccatoz possidet vētos .i. impulsus tentationū. Sed ꝑcipue solitarijs qui occultati a visibus hoium ferucnt amore celestium fiunt vēti calidi tētationū ⁊ tribulationū quas diabolus suscitat eis. vñ Job. j. Ventus vehemens irruit a regione deserti. regio. n. deserti est feruēs vita solitarij. ⁊ ibi ē vehemēs vētus. i. impetus tētationis diaboli. ¶ Itez feruor cōpunctionis assil'at flāme ignis. Primo qdē. q: flāma ex violētia sui motus ptes materie in quā agit allidēdo ad inuicē cōcutit. ⁊ ideo aliqñ quēdā sonitū facit. Sil'r hō compunct⁹ dū dolenter meminit. q3 per oculos q3 p os. q3 p cetera mēbra sua, deliquit. quasi ptes sue materie adinuicē collidit ⁊ aliqñ sonū vocis ⁊ dolosi eiulatus emittit Joel. ij. Exilient sicut sonitus flāme ignis ⁊c̄. ¶ Scō q: flāma tenebrosa pandit ⁊ abdita prodit. Ita hō cōpunctus peccāta sua abscondita in ꝓfessiōe reuelat. Vñ de peccatore q peccata sua nō cognoscit nec de eis cōpūgit nec ꝓfitet dr Job. xviij. Nōne lux impij extinguet. s. vt peccata sua nō videat. Et sequit. Nec splēdebit flāma ignis eius q: nec hz ignē feruētis cōpūctiōis nec ēt flāmā lucētē reuelate ꝓfessiōis. ¶ Tertio q flāma semper i motu existit. Ita ēt hō ꝓpunctus p motū boni op̄is ꝓtinue satisfacere satagit. Et hec ē flamma que purgat rubiginē peccati. s. satisfactio feruens Mūeri. xxj. Oē q3 ꝓt trānsire p flāmas igne purgabit. ¶ Quarto q: flāma viā cū offendiculis suis oñdit. ⁊ hō de peccatis cōpunctus ne amplius offendat vias suas diligēter attendit. vñ Ysaie quinquagesimo. Ambulate in lumine ignis vestri ⁊ i flāmis quas succēdistis. ¶ Quinto q: flāma materiā cui se cōiungit ab infimis ad superiora trahere nō desistit. Et sic cōpūctio feruida aias a terrenis affectibus abstrahit ⁊ ad celestia ōsideria erigit. Et tūc aia ad pugnandū ꝑ tentationes valentioz existit. Vñ dicitur Judicuz. xx. Cū cernerent flāmas in sublime ferri: qui prius fugam simulauerāt versa facie fortiꝫ resistebāt. ¶ Sexto q: q̄q flāmā vehemēs vētus extinguit ⁊ dissipat q: nōnunq̄ cōpunctionez tollit vehemens impetus tētatiōis. ⁊ iō necessaria ē magna custodia sensuum ⁊ cautela sicut claudunt ⁊ custodiunt lampades accense ne extinguātur Luc̄. viij. Lampades eius lāpades ignis atq3 flammaz. ¶ Septimo q: flamma ex oi pte rei accēse in acutū ⁊ in conū tēdit. Ita verus penitens a superfluis ⁊ illicitis. imo ēt a licitis vndiq3 q̄tum pōt magis ac magis iugiter se restringit. Eccl. xxj. cōsūmatio illoꝝ flamma ignis.

¶ Capitulum. xxx.

Fides assimilatur riuo q: fluit a fonte idest a dño per influxuz reuelatiōis. vñ Apo. dicit ad Ephe. ij. q fides donuz dei ē: sed nota q riuus ē immunditiaz purgatiuꝫ. Quia. s. fides purgat immūditias erroz vel terrenaz affectionū vñ dicit Actuū. xv. fide purificans corda eoꝝ. Itē riuus ē terre fecūdatiuus q: fides fecūdat aiaz meritorijs opibꝫ Hebr. xj. Sācti per fidē opati sūt iusticiam ⁊ adepti sūt repromissiōes ¶ Itez riuus ē potus aialibꝫ administratiuꝫ q: fides potū vē sapie administrat aiabꝫ. Eccl. xv. A qua sapie salutaris potauit cum Ezech. xxxiij. Pascaz eos in montibꝫ ⁊ riuis ⁊c̄. ¶ Item riuus est vi roꝝ ⁊ pulchridinis in plātis conseruatiuus q: fides confuat in sanctis viroꝝ carnis. i. virginitatez ⁊ pulchritudinem sancte conuersationis. sicut pz in sanctis virginibus que fidei virtute armate corrūpi non poterant sicut rose sup riuos plantate non marcescunt Eccl. xxxix q̄si rose plantate super riuos aquaz. ¶ Itē riuus est lapilloꝝ ⁊ arenaruz cōgregati

uus.qz fides ẽ humilium qui in puis lapillis signátur ⁊ tribulatorum siue patiẽtium q signant in arenis que stant sub a quis tribulationũ ꝯgregatiua scz per vnitatẽ dilectiõis ⁊ pacis Psal. Congregans sicut i vtre aquas maris. Aqua.n. maris sunt aie in amaritudine ⁊ tribulatione posite que tñ in vtre fidei cõgregate ab vnitate dilectionis ⁊ pacis minime sepant. ¶ Item rivus est geniminũ multiplicatiu⁹. Quia scz fides ẽ multiplicatiua fidelium ⁊ credentiũ. Psal. Rivos ei⁹ inebrians multiplicás genimia ei⁹. ¶ Itẽ qz rivus est penetrás ⁊ trásitivus: qz scz fides ẽt dura corda penetrat ⁊ irrigat. Job xxviij. In patris rivos excidit.

¶ Capitulum. xxxj.

Fructus spiritus assimilari possunt signis celi. De quibus dicitur Hieremie. x. A signis celi nolite timere. Et hec similitudo declarari ꝑt tripliciter. Primo quidem per numerũ signorum. Sunt enim signa celi siue zodiaci circuli duodecim numero. Et similiter Apo. ad Gala. enumerat duodecim fructus spiritus dicens. Fructus autem spiritus est charitas: gaudiũ: pax: patientia: longanimitas: bonitas: benignitas: mansuetudo: fides modestia: cõtinentia: castitas. ¶ Sed notanduz q⁹ horum duodecim signorum tria dicuntur eẽ ignea. scz aries: leo: ⁊ sagittarius. Tria vero dicuntur esse terrea scz taurus: virgo: ⁊ capricornus. Tria vero aerea. scilicz gemini: libra: ⁊ aquarius. Tria aquea. scz scorpio: cãcer: ⁊ pisces. ⁊ sic in. iiij. celi partibus ordinantur. qz ignea sunt in oriente aerea in occidẽte in austro terrea in septentrione aquea. Ita etiaz simili modo in duodecim fructibus tres sunt ignei. s. ꝑm tria que sunt in igne. Nam ignis habet illuminare inflammare ⁊ consolidare. Sunt ergo hec tria ignea fides illuminans charitas inflammans ⁊ patiẽtia cõsolidans. Maz fides illuminat intellectũ charitas incendit affectum patientia vero consolidat per aduersorum contactũ ficut solidatur incus per malleorum percussionem. Tres etiam alij fructus sunt aerei ꝑm tres aeris effectus. Nam aer letificat modificat ⁊ inflammat. Ex aere. n. illuminato letificatur affectus. vñ Thobie. v. Quale mihi gaudium erit qui in tenebris sedeo ⁊ lumen celi non video. Item ex temperato modificatur corpus quia corpus animalis modificatur ꝑm temperiem aeris. Si enim aer est temperatus. ⁊ corpus bene se habet. ⁊ si intemperatus corpus se habet male. Item ex aere inflammato feruescit humor coleri cus vt ꝑz in estate. Sic ergo ista tria sunt aerea gaudium modestia ⁊ benignitas. Nam ex pñtia spiritus sancti oritur gaudium in interioribus. seqt modestia i exterioribus. ⁊ etiam benignitas ad subueniendum indigentibus. Benigni eni dicuntur quos bon⁹ ignis feruere facit ad bñfaciẽdũ ꝓximis. Tres aũt alij fruct⁹ sũt aqi scz másuetudo ꝯtinẽtia ⁊ castitas. Nam aqua hz frigiditatez lubricitatem ⁊ coagubilitatem sed ei⁹ frigiditas ignez extinguit. ⁊ hoc competit mansuetudini que iracũdie ardorem cohibet ⁊ extinguit. Nam mansuetudinis ẽ irã vicere ⁊ indignatiões cohibere vt dic̃ Ambrosius. Itẽ lubricitas aque coarctat ⁊ restringitur terminis alienis sicut flux⁹ maris coarctat litoribus ⁊ fluxus vẽap in puteis ⁊ fontibus. Est. n. humidũ bñ terminabile termio alieo vt dicit ꝓbs in li. de generatõe ⁊ corruptiõe. Et hec coarctatio cõpetit cõtinẽte q̃ fluxuz carnis restringit. Mã cõtinẽs patit. sed nõ ẽducit vt ꝓbs dicit in Ethi. Coagulat ẽt aq̃ ⁊ fit imobilis sicut ꝑz i glatie. Et hoc cõpetit castitati. qz castus est qui neqz patit neqz deducit. Tres alij fructus possũt dici terrei. scz pax longanimitas ⁊ bõitas. Mã terra hz tranqlitatẽ qz nõ agitatur vl ꝯmouet. neqz ab exterriori sicut aer q vẽto agitat. neqz ab interiori sicut aq̃ fluctuans. vñ Psal. Eteni firmauit orbem terre qui nõ cõmouebitur. Et hoc cõpetit paci. q̃ scz facit vt nec ab exterioribus perturbemur. neqz interiorib⁹ ẽsiderijs

angustientur: vñ Luce.ij. Angeli dixerũt In terra pax hominib⁹ bone volũtatis Item terra habet perpetuitatez Eccl̃i. j. Terra aũt in eternũ stat .ꝛ ꝫ cõperit lõganimitati. Itẽ terra hz bonoꝝ fructuũ vbertatẽ vl̃ cõicationẽ.ꝛ hoc cõpetit bonitati qua ꝓximis cõicamus in bõis.vñ bonũ ẽ diffusiuũ suupsi⁹ Apo. In omni bono ope fructificãtes. ¶ Scõo declarat dicta similitudo sc̃z signoꝝ ꝛ fructuũ per proprietatem noium. Hz.n. quodlibet signũ suum nomẽ ꝓprium competens alicui fructuum. Hã primum signũ vocat. Aries qz sicut aries aial iacendo super latus vnũ equaliter mutat vices. qz tanto tempore iacet sup latus dextrum quanto sup sinistrum. Tota.n. estate dormit i latere vno ꝛ tota hyeme in altero . Sic sol existens in illa parte circuli zodiaci q̃ dicitur Aries facit equinoctium ꝛ equales facit dies artificiales ꝛ noctes. Hoc ãt adaptatur fidei per' quam equanimiter se habet homo ad diem prosperitatis ꝛ ad noctem aduersitatis. Nam vera fides nec prosperitatem temporalez ambit nec aduersitatem metuit. sicut patet de moyse Hebreorum vndecimo fide inquit.

Moyses grandis factus negauit se esse filium Pharaonis filie. Ecce qꝫ prosperitatem non appetijt. ꝛ sequitur .magis eligens affligi cum populo dei q̃ temporalem habere iocunditatem. Ecce q aduersitatem non timuit. ¶ Scõm signum vocatur taurus quia taurus terram sulcando fecundat ꝛ locupletat ꝛ tunc quando sol est in signo tauri terra ẽ arabilis ꝛ cõgrua agriculture. Et hoc competit paci. Nam pacis tempore terre coluntur ꝛ ẽ abundantia frugum sic etiam dicitur Jacobi.iij. qꝫ fructus iusticie in pace seminatur ꝛc̃. ¶ Tertium signum vocatur gemini quia sole existente in illo signo virtus ad fecundandũ inferiora geminatur: vel quia in estate cuz noctes sunt breuissime quando vna pars illius constellationis occidit alia pars anterior oritur ꝛ ascendit. Et ideo dicunt poete qꝫ illorum geminorum fratrum quos fabule vocant castorem ꝛ pollucem vnus celos alius inferos possidet. Hec autem cõpetunt charitati que in nobis spiritusancto precedente ad fecundandum vitam nostram geminatur. scilicet in dilectione dei ꝛ proximi. Vnde pars anterior ascendit superius scilicet amor dei: alia posterior est inferius scilicet amor proximi. vnde nec deus sine proximo nec etiam vere proximus diligitur sine deo. i. Joan. iiij. Hoc mandatum habemus a deo . vt qui diligit deum diligat ꝛ fratrem suũ. ¶ Quartum signum vocatur cancer. Cancer enim est animal retrogradum ꝛ sol peragrans illam partem zodiaci facit retrogradationem in. viij. gradu cancri ꝛ hoc competit modestie scilicet vt in exterioribus motibus ꝛ ornatu debitum modum non trãseat. sed potius se in ipsis in mensuram debitam retrahat Apostolus Phil. iiij. Modestia vestra nota sit omnibus hominibus. ¶ Quintum signum vocat leo quia ſm Jsido. Leo est fortissimum animal ꝛ maxime caliditatis precipue i parte anteriori scilicet pectoris. Sic sol itrãs illud signũ acrius igniferos radios emittit q̃ faciat in fine quando inde exit . Et hoc competit benignitati idest bone ignitati amoris. qua ád benefaciendum alijs inflammamur que intus in corde incipiens plus facit hominem velle facere q̃ possit finaliter opere implere Aposto. ad Ephe. quarto . Estote inuicem benigni. ¶ Sextum signum vocatur virgo. ꝛ hoc propter sterilitatem quia sol illud intrans. suo calore humores consumit ꝛ a suo fructu terra efficitur sterilis ꝛ hoc competit castitati ꝛ precipue virginali. q̃ calori diuini amoris adiuncta humores lubricos sic in carne consumit vt sterilis permaneat a generatione carnali ꝛ vberior ꝛ fertilior fiat in fructu spirituali Jsaie. xl. Letare sterilis que non paris ꝛc̃ ¶ Septimum signum vocatur Libra ſz Jsidorum ab isto instrumento ponderãdi quia sol in illo signo existens dies adequat noctibus: sicut res equatur ponderi in lance. Vnde ibi fit equinoctium au-

tumnale. Hoc autem mansuetudini competit que dum iras comprimit mala illata a primo equo animo ferre facit Epiſ. octauo. In mansuetudine cum patientia supportantes. Vel dies nocti equatur qꝛ iuxta nocumentū illatum pensatur mansuetudinis meritum. ¶ Octauum signuꝫ vocatur Scorpio. quia scorpio retro fervit ⁊ caude aculeo pungit. Sol enim existēs in illo signo é cā le siōis ⁊ pctionis corpis hūani qꝛ tūc declinās minꝰ calescit. vñ aer distēpatus i frigiditate cito lesit ⁊ pūgit. vt dicat Isidorꝰ. Hoc át cōtinentie competit que ex distemperantia carnis tentationis aculeo quandoqꝫ acriter pungitur. ⁊ licet aliquando ex tēptatione ledatur non tamen si non consentit occiditur Romanorum. viij. Si spiritu facta carnis mortificaueritis viuetis. ¶ Nonum signum vocatur sagittarius qꝛ sicut sagittarius emittit sagittas sic sol in hoc signo existens ad nos mittit grandines pluuias ⁊ niues. Hoc autem competit patientie que grandines persecutionum pluuias tribulationum ⁊ niues afflictionum suscipit atqꝫ portat. ¶ Decimum signuꝫ vocatur capricornus. qꝛ scꝫ caper est animal cornibus petēs superiora. Naꝫ ibi sol facit solstitium vernale ⁊ tunc ascendere incipit versus superiorꝫ arietem ⁊ versus cancrum. Hoc autem competit gaudio. Nam nemo habet verum gaudiū nisi qui superiora petit. verus enim gaudiuꝫ est qō non de creatura sed de creatore concipitur. vnde apostolus ad Philip. iiij. Gaudete in domino semper. ¶ Vndecimuꝫ signuꝫ dicitur aquarius qui ꝫ fabulas dicitur fuisse picerna deoruꝫ manibus eoruꝫ aquā fundens. ⁊ ideo tenet vrnaꝫ. Sed ꝫ veritatꝫ dicitur aquarius. qꝛ quando sol ē ibi aer condensatur in aquas multas ⁊ fūt pluuie plusꝫ alio tempore. sicut dicit Isidorus. Hoc autꝫ competit bonitati scꝫ gratiam ⁊ misericordiaꝫ abūdanter effūdere ⁊ prestare qꝛ bonum est diffusiuum suiipsius. vt dicit Dion. ¶ Duodecimū dicitur piscis quia illo tempore fit generatio pisciuꝫ ⁊ cōfricatio. qꝛ calore solis ascēdente ⁊ humores dissoluente solēt tunc pisces effundere semen suum. Hoc autē cōpetit longanimitati. per quā homo ad modū piscis ēt in aqua tribulationis nō deficit sed viuit. ¶ Tertio declarat dcā similitudo per distinctionꝫ graduū siue facierum. Nam quodlꝫ dictorum signorum dicitur habere facies .i. partes. Cum.n. quodlꝫ signuꝫ diuidatur per .xxx. gradus unitium prime faci ci est a primo gradu. ⁊ durat vsqꝫ ad .x. gradum. scda vsqꝫ ad .xx. gradū. tertia facies vsqꝫ ad .xxx. Et quelibet facies signi datur alicui planete. vbi gratia. prima facies arietis datur marti. scda soli. tertia veneri. ⁊ sic de alijs. Sicut ergo quodlibꝫ genus signorum continet tres facies ita quelibꝫ xij. virtutuꝫ hꝫ tres modos siue tres effectus. Nā primo fides que assimilat arieti cuius prima facies est martis. scda solis. tertia veneris. est p̄ncipium fortitudinis. ⁊ hec est facies martis. Vnde fidei ascribitur victoria. Heb. xi. Sancti per fidem vicerunt regna. Et ibidem. Fortes facti sunt in bello. Item est principium luminis spūalis. ⁊ h̄ est facies solis. Jo. xij. Credite in lucem vt filij lucis sitis. Item est principium charitatis sicut cognitio ē pricipiuꝫ amoris vt hec ē facies veneris cuius ē ad amorem incitare. ¶ Secūdo pax que assimilatur tauro cuius prima facies é mercurij. scda lūe. tertia saturni ē etiā triplex est itaqꝫ prima pax pectoris idest ꝓscientie. ⁊ hec est facies mercurij qui semp comitatur solem qꝛ tunc ē conscientia pacata quando sequitur xp̄ꝫ ⁊ ei adheret. secūda ē pax temporis. ⁊ hec est facies saturni qꝛ saturnus dicitur a saturitate ⁊ abūdātia q̄ tribuit pax tēporis. Tertia pax eternitatis. ⁊ hec est facies lune. ꝫ illud p̄s. Luna perfecta i eternuꝫ. ¶ Tertio charitas que assimilatur Geminis. cuius prima facies est Jouis scda mercurij. tertia lune. Est etiā triplex. s. incipientiū. ⁊ hec est iouis. qꝛ ex parte. superiori prius planeta benīuolus ⁊ calidꝰ. Ites

est proficientium ⁊ hec est facies mercurij qui dicitur fuisse deus mercatorum propter hoc q natum vel conceptus sub eo disponit ad vsum computatõnis ⁊ ratiocinij vt dictum fuit supra ca. vij. Mercatorum enim est semper in lucro proficere. Itez est charitas perfectorum. Et hec est facies lune qr luna dominatur aquis ⁊ charitas perfecta domiatur tribulationibus. Cant]. viij. Aque multe non potuerunt extinguere charitatem. ¶ Quarto modestia que assimilatur Cancro. Cuius prima facies est veneris. secunda martis tertia lune est triplex. Prima est circa vestium apparatum. ⁊ hec est facies veneris Nam venus vt dictum est supra in eodem cap. vij. dicitur disponere natos vt sint vestium muliebrium incisores vt dicit Ptholomeus. Secunda species modestie est circa exteriores corporis motus. Et hec est facies martis. quia mars ẽm Ptholo. disponit ad mobilitatem ⁊ leuitatem. Tertia est circa ludum. ⁊ hec est facies lune. quia luna vt idem Ptho. dicit existens in secundo signo post ascendens ostendit merorem ⁊ tristiciam per quam scilicet temperantur ludi. ¶ Quinto benignitas que assimilatur leoni. cui⁹ prima facies est saturni. secunda Jouis. tertia martis est triplex. prima scilicet in supportando. ⁊ hec est facies saturni q in motu suo ẽ tardissimus: qr homo qui benignus est tardissime mouetur ad irã ꝯ alium. vnde scit supportare. Itez etiã dz esse benignitas in cõmunicando. ⁊ hec ẽ facies Jouis q omnibus dicitur prodesse ⁊ nulli nocere. Itez in cõuersando. Et hec est facies Martis. Naz Mars dominatur colere. Et ille qui vult benigne cõuersari oportet q dominetur ire. Naz lz Mars sit de se incensiuus tamen coniunctus veneri temperatur. Et sic homo cõiunctus proximo vt bene conuiuat ei. etiã si de natura sua esset aggrestis ⁊ asp debet tamẽ seipsum per benignitatez tẽperare. ¶ Sexto castitas q̃ assimilat virgini. cuius prima facies est solis. secunda veneris. tertia mercurij est triplex. ꝑma est castitas virginalis. Et illa ẽ facies solis qr est preclarissima Sapiẽtie quarto. O q̃ pulchra est casta geaeratio cũ claritate. secunda ãt est castitas coniugalis. Et ista est facies veneris. Quia licet venus inciter ad amorem tñ est temperata in qualitatibus. Et taliter amor carnalis cõiugus si sit temperatus ⁊ honestus castitas vocat. Tertia vidualis ⁊ hec est facies mercurij. Nam mercurius cuz sole graditur ⁊ non longe a sole recedit. nunq̃ pl⁹ triginta gradibus distans ab eo. ⁊ dicit preesse seminibus vñ significat vitaz vidualem que semper dz vacare deo. sicut legitur de sancta Anna Luce. ij. q̃ ieiunijs ⁊ obsecrationibus erat seruiẽs dño die ac nocte. Item dz vacare elemosynis. q̃ sũt semina quibus recolligitur fructus eternus. De quo semine dicit Apo. ij. Corin. ix. Qui pce seminat pce ⁊ metet. ¶ Septimo mansuetudo que assimilat libre. Cuius prima facies est lune. scda saturni: tertis Jouis. dz esse triplex. s. in appetitu. vt ad vindictã nõ excandescat Eccĩ. x. Fili i mansuetudine aiam tuã serua. Et hec est facies lune que tpat calorem solis i istis inferioribus. ⁊ sic mãsuetudo tẽperat feruorẽ ire. Mansuetudo eni ẽ tẽperantia irarũ. vt dicit pbs in. iij. Ethi. Itez dz eẽ mansuetudo in motu siue actu sez vt nõ ipetuose vel rabide sed plane ⁊ modeste opa sua pficiat. Et hec est facies saturni. Cuius motus nõ ẽ ipetuosus vel rabid⁹ sed plan⁹ ⁊ morosus Eccĩ. iiij. Fili in mansuetudine opa tua pfice. ¶ Tertio dz haberi mãsuetudo i auditu. sez vt ex ira veritati non ꝓtradicat Eccĩ. v. Esto mãsuetus ad audiẽdũ vbũ. Et hec ẽ facies Jouis. Quia Juppiter vt dicũt astrologi inuenit veridicus in suis significatõib⁹. ⁊ significat sapiam ⁊ rõnem. Sapia. n. ⁊ ratio veritati nota ꝓtradicũt. ¶ Octauo ꝓtinẽtia q̃ assimilatur scorpioni. Cuius prima facies ẽ martis. scda solis. tertia veneris. ẽ triplex. Una ẽ a ꝓcesso ⁊ licito. vt cũ qs cõtinet simpliciter ab oi actu venereo. ẽt a matrimonio. ⁊ talis cõtinens oportz q̃ habeat continuũ bellum cũ carne. qr ca-

ro cõcupiscit aduersus spm̃. Et hec é facies martis qui disponit ⁊ incitat ad bella. Secũda ẽ a turpi ⁊ illicito: sicut cõtinere a fornicatione ⁊ adulterio ⁊ stupro ⁊ huiusmodi. Et ista ẽ facies solis: cui⁹ radius nõ coinqnatur immũdicijs. Tertio é ab immoderato ⁊ supfluo vsu cibi vl̃ matrimonij. Et hec é facies veneris q̃ temperat maliciã: maliciã. s. id est inordinatam concupiscentiam cibi vel actus venerei. ¶ Mono patiẽtia que assimilatur sagittario: Cui⁹ prima facies est mercurij: secũda lune: tertia saturni: est tripliciter cõmendabilis: Primo qñ quis patitur vtiliter puta quãdo patitur ꝓpter iusticiã: qz talis patiẽtia acquirit meritũ eterne btitudinis: ſm illud Matth̃. v. Beati q̃ psecutionẽ patiunt̃ ꝓpter iusticiã. Talis ẽ qui sequit̃ christũ qui passus est ꝓpter iustificationẽ nostrã. Hec est facies mercurij q̃ vt dictũ est sequit̃ motu suo solem. Christus em̃ est sol iusticie. Secũdo quãdo qs patitur libẽter. i. voluntarie. j. Petri. iij. Memo vestrũ patiat̃ quasi homicida et fur: qui. s. inite patiunt̃. Aplꝰ. ij. Cor. xij. Libẽter gloriabor in infirmitatib⁹ meis. Et hec est facies lune que suo motu eclipsat̃: Talis ẽ qui sua volũtate patit̃. Tertio quãdo quis patit̃ firmiter siue longanimiter vt. s. nõ deficiat ꝓpter passionis diuturnitatẽ: Aplꝰ Eph̃. iij. Obsecro vos ne deficiatis in tribulationib⁹. Et hec est facies saturni qui hz motũ longũ ⁊ diuturnũ: ⁊ cõplet cursum suum in. xxx. annis. ¶ Decimo gaudiũ sanctor quod assimilatur capricorno: cuius ꝑma facies est iouis: secũda martis: tertia solis: est triplex. Primo q̃ quis gaudeat de ꝓsperitate ꝓximi: sicut membrũ de cõmoditate cõmẽbri sui. j. Cor. xij. Si glriatur vnum membrũ cõgaudent oia mẽbra. Et hec ẽ facies iouis de quo dicũt astrologi q̃ hz exaltationẽ ⁊ gaudiũ suũ in geminis tribus gradib⁹. Mã dũ qs gaudet de bono ꝓximi gaudiũ geminat̃: ⁊ hec debet habere tres gradus: qz debet gaudere de bono ꝓximi spũali: corpali: tempali. Secundũ est gaudere de aduersitatib⁹ mundi: q̃ hoc em̃ homo cõsociat̃ christo. j. Pet. iij. Cõicantes christi passionib⁹ gaudete. Et hec est facies martis: quia mars erigitur et exaltat̃ in capricorno: ⁊ ibi est gloria sua siue gaudiũ: vt dictũ est. s. ca. xxviij. Quasi em̃ capricornus est mundus cornibus. i. aduersitatibus suis nos impetens ⁊ pcutiens in quo vir sanctus nõ conturbatur sed gaudet: Jaco. j. Omne gaudiũ existimate fratres charissimi cum in tẽptationes varias inciderit̃is. Tertiũ est gaudere de nixu siue exercitio interioris habit⁹ virtuosi: Prouer. xxj. Gaudiũ est iusto facere iudiciũ. Et hec est facies solis q̃ gloriã luminis sui quod valde est gaudiosũ nõ habet ab extrinseco sed a seipo: Ps̃. Omnis gloria eius ab intus. ¶ Undecio bonitas que assimilatur aquario: Cui⁹ prima facies est veneris: secunda mercurij: tertia lune: est triplex. s. delectabilitatis: honestatis ⁊ vtilitatis. Unde ambrosi. in lib. de officijs diuidit bonum in tria. s. delectabile quod solũ ratione delectatõnis est appetibile: vnde tale quandoqz potest esse ⁊ noxiũ ⁊ proficuũ: honestũ ⁊ inhonestum: sicut patet in amore coniugali et in vsu matrimoniali: Et hec est facies veneris. Item in bonũ honestũ quod ex se ipo habet rationẽ appetibilis sicut sapiẽtia: Et hec est facies mercurij. qui dicitur disponere ad sapientiã. Item in bonum vtile quod. s. est appetibile in ordine ad aliud: Et hec est facies lune: que multum cõfert istis inferioribus. Quia sicut dicit Basilius: Ipa est decor noctis: mater roris: minustra humoris ⁊ dominatrix maris. ¶ Duodecimo lõganimitas. i. perseuerantia in bonis que assimilat̃ pisci: Cuius ꝑma facies est saturni: secũda iouis: tertia martis: causat̃ ex tribus: Primo ex abundantia virtutis: quia q̃to aliqs pl⁹ habet de virtute tãto plus tolerat difficile: Et hec est facies saturni: qui vt dictuz est dicit̃ a saturitate id est abũdãtia. Secundo ex temperantia operis: quia q̃to quis moderati⁹ agit tãto diutius durat: Et hec facies iouis est planeta temperatus in suis qualitatibus. Tertio ex ma-

gnanimitate cordis:⁊ hec est facies martis qui disponit ad animositatē. Et sic patet quomodo fructus spiritussancti assimilantur signis celis qbus scz fructibus per ipm spiritū virtutes celorū idest celestium mentiū perficiūtur ⁊ firmātur in bono:Vnde ℔s. Verbo domini celi firmati sunt ⁊ spiritu oris eius omnis virtus eorum.

Caplm xxxij.

Coriam eterne beatitudinis representat celum empyreū. Oportet enim locum et locatum inuicem continuari. Vnde cum celum empyreum sit locus glorie beatorū oportet q eorum statui conformetur. Et ista conformitas attenditur q̄tuz ad septem. Nam primo celū empyreū dicit propriū dei habitaculū. De hoc enim ipse deus dixit Isa.lxvj. Celum sedes mea et terra scabellum pedū meorum. Hec enim duo corpora in mundo maxime repsentant dei eternitatē ⁊ immutabilitatē scilz corpus supremū quod vocamus empyreum:quia illud solū inter spheras celestes ponimus immobile: ⁊ ideo assimilat sedi in qua sedes quiescit. Et corpus infimum.s.terra qđ a suo situ nunq̄ mouet. Et ideo assimilat scabello qđ etiā oportz esse quietū ⁊ firmū:Eccj.j.Terra in eternum stat. Quia i celo empyreo maxime refulget diuine virtutis operatio. Ideo specialiter dicit ibi esse sedes dei ⁊ habitatio dei:℔s.Bñs in celo sedes ei⁹. Et hic est q homines orare volētes manus ad celū leuant tanq̄ dominū eius. Hoc aūt competit bene gloue beatoꝝ in quib⁹ deus immobiliter habitat ita vt nunq̄ ab eis separet:⁊ ideo replet eos letitia eterna ⁊ gloria sm illud ℔s. In eternum exultabunt habitabis in eis ⁊ gloriabūtur in te. ¶ Secundo celum empyreū est claritate lucidū. vnde empyreum dicitur celum igneum nō ab ardore sed a splendore. Cōueniens eñ est (sm Basiliū) vt sic damnati habent extremas tenebras: ita beati habeant extremā lucem. Et hoc etiam competit beatis qrorū mens per lumen infusum glorie confortata ⁊ eleuata ineffabile ⁊ increatū lumen attingit: sm illud ℔s. In lumine tuo videbimus lumen. Representat etiam illud splendidissimū celum claritatē gloriosam quā corpora gloriosa post resurrectionez habebunt: Sapien.iij. Fulgebunt iusti sicut sol in regno patris eoꝝ. ¶ Tertio celum empyreum est capacitate maximū. Nam infra se includit oīa corpora. Et hoc etiam competit beatorum felicitati que scilicet includit ⁊ continet oīa desiderabilia: Vnde Boetius dicit q beatitudo est status omniū bonorum aggregatione pfectus. ⁊ iō ibi satiabitur solū human⁹ appetitus: sm illud ℔s. Satiabor cum apparuerit gloria tua. ¶ Quarto est figura sphericum. Figura autē spherica cum careat initio ⁊ fine representat eternitatem dei: quā beati participant: ipsum deū per essentiam videndo sm illud Joan.xvij. Hec est vita eterna vt cognoscant te solum deum verum ⁊c. Et ideo beati dicūtur esse in vita eterna id est in vita interminabili ⁊ perfecta. Nam eternitas est interminabilis vite tota simul ⁊ perfecta possessio: vt Boetius dicit in.v. de consolatione. Vnde quia beati habent vitaz interminabilem ⁊ intransmutabilē non solum sm esse sed etiam vlterius sm operationem: quia q̄tum ad illam operationem qua verbum vident nō sunt in sanctis volubiles cogitationes: vt Augusti. dicit.xv.de trinitate. Et ideo dicitur Danie.xij.q erunt quasi stelle in perpetuas eternitates. ¶ Quinto est ab oīmi motu quietum. Nam si esset motū motus ei⁹ deprehēderetur per aliquod corpus apparens sicut deprehenditur motus aliarum spherarum quod minime apparet. Et ideo celum empyreum est oīno quietum. Vnde Basilius dicit in.ij. hexameron q remuneratio que pro dignis operationibus restauratur in ea luce que est extra mundū quietis domiciliū sortiet. Sic etiam status beatorū vltimo fini inherentiū est status omnimode quietis et

pacẽ:ſm illud ℔s. Poſuit fines tuos pacem ⁊c. Habent eñ quietem ab omni labore ſm illud Apoca.xiiij. Amodo iam dicit ſpiritus vt requieſcant a laboribus ſuis. Item ab oñi moleſtia vel inquietatione: ℔s. In pace in idipſũ dormiã et requieſcã. Sed nota ꝙ q̃uis celũ empyreũ ſit immotũ: habet tñ ſm aliquos influentiam ſuper alia corpora que mouentur: ſicut etiã ſupremi angeli qui aſſiſtunt habent influentiã ſuper medios ⁊ vltimos qui mittuntur q̃uis ipi non mittantur. Influit autẽ celũ empyreum in primum mobile non ad tranſiens ⁊ ad veniens ꝙ motũ ſed ad fixum ⁊ ſtabile puta virtutem continendi ⁊ cauſandi vel aliud huiuſmodi ad dignitatẽ pertinens. Similiter beati qui ſunt in patria influunt nobis qui ſumus in via ſuffragia et beneficia multa: ⁊ precipue ſpiritualia que ſunt fixa ⁊ ſtabilia bona. Vnde Job hortatur hominẽ viatorẽ dicens: Voca ſi eſt qui tibi reſpondeat ⁊ ad aliquẽ ſanctorũ convertere: Joan.v. ¶ Sexto eſt a difformitate remotus. Eſt eñ totaliter vniforme nõ habens partiũ difformitatẽ ſicut celũ ſtellatũ. Quod etiã competit beatitudini ſanctoꝝ nõ quidẽ ex parte beatorũ cum beatitudo vnius ſit maior q̃ beatitudo alterius: ſm illud.j.Coꝝ.xv. Stella differt a ſtella in claritate. Et ſic ex parte beatoꝝ eſt ibi quedã difformitas graduus: propter quod dixit chriſtus Jo.xiiij. In domo patris mei manſiones multe ſũt. Sed ex parte dei beatificantis qui eſt beatitudinis obiectũ: ex cuius cognitõne ſaltus aliquis efficitur ⁊ beatus: ꝟ illud Auguſti.in.iij.confeſ. Beatus qui te nouit etiã ſi alia ignoret. Jpa beatitudo ſanctorum eſt ſimplex ⁊ vniformis: Quia ly dicantur eſſe ibi congregata oñia bona: tñ illa congregatio bonorũ eſt in deo: non ꝑ modũ cõpoſitionis ſed per modũ ſimplicitatis: quia que in creaturis multiplicia ſunt in deo preexiſtunt ſimpliciter ⁊ vnite. Et hinc eſt ꝙ divina beatitudo vna et ſimplex exiſtens: nihilominus omnẽ beatitudinẽ complectitur: Quia quicquid eſt deſiderabile in quacunq; beatitudine vel vera vel falſa totum eminẽtius in divina beatitudine preexiſtit. Be contẽplatiua eñ felicitate habet certiſſimã ⁊ continuam contemplationem ſui ⁊ aliorꝝ omnium. Be actiua vero gubernationem totius vniuerſi. Be terrena autem felicitate que conſiſtit in voluptate: diuitijs: poteſtate: dignitate ⁊ fama: ſm Boeti.iij.de cõſo. habet gaudiũ de ſe ⁊ de omnib⁹ aliis pro delectatione: pro diuitijs oñimodam ſufficientiã quã diuitie promittunt: pro poteſtate omnipotentiã: pro dignitate oñe regimen: ꝑ fama ámirationẽ totius creature. ¶ Septimo celũ empyreum eſt ſitu ſupremũ: quia a cẽtro maxime remotum: Iſa.lv. Sicut exaltãtur celi a terra ⁊c. Ita etiã beatitudo ſanctoꝝ eſt ſummum: oñia bona tranſcendens. Nam q̃tum ad obiectum eſt ſummũ bonum ſimpliciter: ſed q̃tum ad actum in creaturis beatis eſt ſummũ bonum non ſimpliciter ſed in genere bonorum participabilium a creatura. Et tanta eſt excellentia illius bitudinis quã deſignat celi empyrei excellentia localis: qõ vt dicit Apoſto.j. Coꝝ.ij. Nec oculus vidit nec auris au.⁊c.

Caplm xxxiij.

Ratia gratum faciens aſſimilaꝛ primo mobili ꝓpt̃ q̃ttuor. ¶ Prio qꝛ illud celũ eſt empyreo celo immediatũ. Celum eñ empyreũ deputatũ glie beatoꝝ idipm repſentat. Sic̃ ergo illud celũ imediate ſe hꝫ ad empyreũ ita gra imediate ſe hꝫ ad gliam: ſicut motus ad terminũ: vel ſicut impſectũ ad pfectũ: Ro.vj. Gra dei vita eterna. ¶ Scõo qꝛ illud celũ eſt in ordine celoꝝ mobiliũ decimũ. Mã ſm Ptol⁹. ⁊ ſm Meſallath in lib.de ſphera mota. ⁊ ſm Alphetragi. in aſtrologia noua: ſupra firmamentũ.i. celum ſtellatum qõ eſt octaua ſphera oꝫ ponere aliam ſpheram nonam quã vocamus celum criſtallinum in quod reducit motus orbis ſignorum qui eſt ab occidẽte in oriẽtem. Et ſimiliter ſupra hanc oꝫ ponere ſphrã decimam: in quã reducit

motus diurnus qui est ab oriente in occidentē. ꝛ hec decima sphera (vt dicunt) est primū celū mobile. Dic igit ordo siue numerus huius sphere que. s. est decima cōpetit etiā gratie sine qua decem p̄cepta decalogi nō implētur. Ipa em̄ est lucerna cum qua decima dragma p̄dita per peccatum. i. humana natura recuperatur id est iustificat: Lu. xv. Unde Aplꝰ ad Timot. ij. Justificati ergo xp̄i heredes sum⁹ ꝓm spem vite eterne. ¶ Tertio qꝛ hec sphera decima inter oēs spheras mobiles obtinet principatū. Est em̄ primū mobile et ideo nō habet nisi vnicū motū. s. diurnum. Oportet em̄ multitudinē ab vnitate causari. Et natura (sicut dicit pḥs i. ix. de aialib⁹) nō trāsit de extremo ad extremum nisi per mediū. ꝛ ideo nō est saltus nature ab eo quod habet vnicū motum ad aliud qō habet tres nisi per medium qō habet duos. Cū ergo in sphera stellarum fixarū deph̄ensus sit ab astrologis triplex motus vt dictū est. ꝟ. ca. xxx. scilicet diurnus ab oriente in occidentem supra polos mundi. Et alter stellarum fixarum econtrario ab occidente in oriētez. Tertius accessionis ꝛ recessionis ptz ꝓm predicta q sphera stellarum fixarū nō potest esse primū mobile sed oportet ante eam esse alias duas spheras. s. vnam que habet tm̄ duos motus scz diurnū ab oriente in occidentem: ꝛ decliuū qui est cōtrario ab occidente in orientem: ꝛ ista est sphera nona. ꝛ aliā decimā ante istaz que habeat tantū vnicū motum. s. diurnum. Illud enim quod est primum in genere corporum mobiliū nō potest esse multiformeꝛ varium in motibus: quia ab vno motore primo ꝛ simplici in eo quod mouetur ab ipo nō potest esse nisi vnus motus. Quia ergo diuina gratia id est quo anima primo mouetur ad iusticiam: recte in celi primo motu designatur. Est etiam motus gratie vnicus inq̄tum nō inclinat nisi ad bonum. ¶ Malum em̄ quia multiphariē contingit (vt dicit Dionysius) habet motus multiformes. Ipsa em̄ gratia est qua deo vnimur. Et est motus eius diurnus id est lucidus ꝛ veox. Mescit enim tarda molimina sanctiſpiritus gratia. ¶ Quarto firmamentuz siue celum stellatū est omniū motuum causatiuum ꝛ mensuratiuū. Nam illud quod est primū in aliquo genere est causa ꝛ mēsura aliorum: Quare cum motus localis sit primus motuum vt philosophus p̄bat. Et inter motus morales gratia est p̄mus motus omniū virtutum ꝛ motuuz qui sunt in nobis ad actus virtuosos et interiores. Omnes enim virtutes gratuite causantur a gratia: sicut omnes potentie anime ab essentia anime. Unde gratia est ut ipa essentia anime: virtutes autem sunt in potentijs tanq̄ in subiecto. Item gratia illuminat animā ad cognoscendū defectus suos quos peccati tenebra occultat. Nam sicut adueniente lumine solis fugatur tenebra noctis ꝛ pulchritudo vniuersi apparet. Ita cum gratia illuminat animā videt defectus suos quos primo nō videbat: sicut atomi in radijs solis apparent ꝛ in vmbra nō. Ita minima peccata in consciētia illuminata: Ꝓs. Accedite ad eum ꝛ illuminamini. Sed nota q̄ sicut sol nō illuminat cecos q̄ꝰ oriatur super bonos ꝛ malos: Ita nec gratia peccatores: quia peccatores sunt in contraria dispositione scilicz per obstaculuz peccati. Joan. j. Tenebre eum nō comprehenderunt. s. lucem gratie. ideo dicitur Epheſ. v. Exurge qui dormis. Item gratia assimilatur roꝛi. ¶ Primo quia ros ex alto manat. generatur em̄ ros in alto flante vento calido id est austro. quia gratia descendit nobis infundente spiritusā cto. Non est em̄ ros (teste pḥo) nisi pluuia pauca. Auster autē roꝛem gignit quē aquilo sua frigiditate dispergit. qꝛ gratia quā de⁹ hoibus infundit diabolus si p̄t eā corrūpit dum culpā contrariā gratie introducit. Dicit tamē Basilius q luna est mater roꝛis. quia. s. domina nostra in luna significata toti⁹ gratie ipetratrix exstit. Et ideo quicquid ros gratie i nobis facit totū p̄t dici opus virginis. ¶ Secūdo qꝛ ros serenitatē ꝛ temperiē amat.

Nam ros nō generat nisi in sereno ⁊ tē/
pore tēperato q; si nō sit serenū impedi
tur appropinquatio solis vaporē eleuā
tis qui est materia roris. Si aūt est estus
consumit ipe vapor subtilis. Vapor enim
roridus subtilior est inter vapores hūi/
dos: ⁊ ideo eleuat ad suprēmū intersticiū
aeris exclusive: q; ille locus tēperatus ē
eo q; mediū est inter calidissimū ⁊ frigi/
dissimū: ideo ibi equaliter agit calor con
gelationē impediēs ⁊ frigus cōprimens.
Vnde ille locus strictus ab Aristo. dicit:
q; clausus est inter duo extrema. Ros
ergo est diuina gratia q; nullo modo iue/
nitur in anima nisi serena sit ⁊ a peccato
pura. Non cū sol lumē gratie influens
appropinquare pōt vbi mētis serenitas
deest. Itē estus concupiscētie destruit va/
porē gratie: ⁊ ideo oportet vt reprimat
remedio tēperātie siue abstinētie. ¶ Ter
tio q; ros terras inebriat. s. q; diuīa gra/
tia mentes a terrenis delitijs alienat.
¶ Quarto q; ros in seminib⁹ medullam
ampliat. Ita diuina gratia in nobis om/
nia bona multiplicat. ¶ Quinto q; ros
ostreas ⁊ pisces mari impiguat: quia gra/
tia mētes humanas p amorē charitatis
dilatat. ¶ Sexto q; margaritā in conchi/
lia generat: quia p diuinā gratiā filij⁹ dei i
vtero virginali est generatus. ¶ Septio
quia pullos coruinos sustentat anteq; ni
grescāt: quia gratia animā nō deserit quā
spūaliter pascit nisi postq; per culpam ni
grescere incipit. Est cū gratia cibus spū
alis anime sicut panis est cibus materialis
corpis. ¶ Octauo q; ros causat dulcedi/
nem. Nā q̄uis videat insipidus: est tamē
potestate dulcissimus ⁊ mellis in herbis ⁊
floribus causatiuus. Nihil cū sapientes
mel aliud esse dicūt q; rorem calore dige
stum in aere. Ita similiter gratia diuina
que est in penitētia modo nō sentit sic sa
pida q̄uis sit p̄dulcissima sicut apparebit
in patria. Itē gratia diuina assimilat aq̄.
¶ Primo q; aqua ē estus refrigeratiua.
Est cū aqua frigida ex natura: quare in
calore estatis homines balneāt se aqs: ane
te ⁊ anseres sunt ob hāc causam cōtinue
in aquis cōmorātes. Et ita etiā simili mo
do diuina gratia anime refrigeriū tribu/
it dum calorē cōcupiscentie inflāmantis
extinguit. ¶ Secūdo ratiōe cōiunctiōis:
q; est separatax partiū cōiunctiua. Nam
terra pre siccitate in puluerē caderet nisi
eius partes aqua cōnecteret. Vnde caseus
capnus quia parū habet de humiditate
totus est uteri⁹ oculatus ⁊ discōtinuat⁹.
nō sic pecorinus q; magis humore ē ple
nus. Ita similiter gratia diuersox cordi/
um est vnitiua vt sit in diuersis volūtas
vna. ¶ Tertio quia ē viriditatis conser/
uatiua: quod apparet in oībus herbis
et plantis quarū virores pendēt ex aqs.
Aresceret cū in breui quecūqs planta si nō
in viroze suo per aquā fuerit cōseruata.
Et ita gratia dei est in bono cōseruatiua
dū in peccata cadere nō pmittit. ¶ Quar
to quia est resistētiū subuersiua. Nā om
nia resistentia sibi vastat ⁊ alta in planum
humiliat. Quādo cū aqua terrā vel ali/
quod aliud intrat terrā excauat ⁊ a fun/
damentis oīa subleuat: ⁊ sic omnia cō/
planat. Ita gratia oīa sibi resistētia i re/
gno anime destruit dū altissima corda cō
uertit: ⁊ suo dominio subijcit. ¶ Quinto
quia est vacui repletiua. Nā replet om/
nes fossas sibi obuias vt nihil esse vacu/
um pmittat in loco quem inhabitat. Et
sic gratia est beatox hominum repletiua
dū nihil in anima vacuū derelinquit: eo
q; oīes virtutes ibi gignit qbus omnes
patientiā perficiūt ⁊ ad suū complemen/
tum addūt. ¶ Sexto ratiōe caloris: quia
ab alto cadēs est caloris causatiua. Nam
in alueo fluens nō calescit quia tarde mo
uetur: sed aqua cadens ab alto citi⁹ mo/
uetur ⁊ descēdit velocius. Motus enim
nisi sit velox calorē nō inducit. Quasi au
tem aqua fluida est gratia humana. Hec
cū cito labit quia faciliter amittit: et hec
nō calefacit: quia diuinū amorē nō indu/
cit immo frequēter oppositū. Vnde apo
stolus dicit: Si adhuc hoib⁹ placerē xp̄i
seruus nō essem ⁊c. Sed aqua cadens ab
alto est gratia veniens a deo. Et hec est
aqua que velociter descendit: Quia ne/

ſcit tarda molimina ſanctiſpūs gratia: ſi/cut dicit gloſa Hieronymi ſup illō Actum: Et factus eſt de celo repēte ſon⁹ tē. Vnde hec etiā eſt aqua que charitatis ig/ne animā calefacit. ¶ Itē ipa gratia diui/na ſaperabundans facit in quocūqz ho/mine ceſſare temptationes diaboli: ſicut in multa pluuia ceſſant vēti eo q vapor ſiccus qui eſt materia venti impeditur: ꝛ nō eleuatur amplius vētus ꝛ hoc abun/dante ſuo contrario: cum contrariū ma/gis forte impedit cōtrariū minus forte. Quaſi ergo multa pluuia in terra ē abun dantia gratie in anima in qua ceſſant vē ti malarum temptationum: eo q vapor id eſt appetitus peccati nō eleuatur i cor de ſuo contrario ſcilicz dei gratia ibidez abundantie. ¶ Item gratia dei aſſimila/tur fluuio de paradiſo egredienti: qui di uiditur in quattuor capita id eſt in quat tuor flumina: Geñ. ij. Hec enim in diuer/ſis quattuor habet modos. Eſt enim in penitētibus turbida: ꝛ hec gratia aſſimi/latur Geon id eſt nilo qui eſt fluuius me ſopotamie ſemper turbidus: ꝛ circūit ter ram ethiopie id eſt mentes hominū de/nigratorū. Ethiopes cñ nigri ſunt: ꝛ de/ſcendit per egyptū id eſt per corda ſuper borum que ſunt tenebroſa: lumine vero ſapientie carentia. Egyptus cñ interpre tatur tenebra: cuius planiciem id eſt hu/milem cognitiōem nilus id eſt gratia pe/nitentie irrigat cumulis arenarum id eſt memorijs peccatorum claudentib⁹ oſtia eius. Nam peccatoꝝ memoria ſuperbaz mentē humiliat: ꝛ ipa humilitas gratiaz retinet ne defluat. Hic fluuius habet co/codrillos id eſt demones infeſtātes. Sed beſtiola quedam que dicitur endros lu/to ſe inuoluens intrat per os in ventrez eius ꝛ rupit oīa interiora eius: eumqz occidit. Hec beſtiola humilitatem chriſti ſignificat: qui luto carnis noſtre ſe veſti/ens diabolicum ventrē id eſt virtutē di rupit ꝛ quos ſibi incorporauerat extra xit. ¶ Secundo gratia chriſti eſt in obedi entibus plurima: ꝛ hec aſſimilatur phy/ſon qui circūit terram euilath id eſt indi/am. Nam india in ſcriptura interpreta/tur nutus vel dilucidus: quia ſcilicz vir obediens nutu alterius ſcilicz ſuperioꝛ ſibi dilucidato id eſt oīno mouetur. Et dicitur phyſon grece decem latine eo q decem in ſe recipit flumina id eſt obſer/uantiam ꝛ impletiōem decem preceptō/rum legis. Hic fluuius abundat arenulis aureis ꝛ gemmis p̄ciosis: ꝛ in eius etiam litore creſcunt aromatice ꝛ medicinales herbe. Arenule auree ſunt exempla ſpe/ciosa: gemme p̄cioſe ſunt merita copio/ſa: Medicinales herbe ſunt vitiorūz re/media virtuoſa: que oīa abundanter inueniuntur in vere obedientib⁹. ¶ Ter tio gratia chriſti in patiētibus eſt ſubita ſiue feſtina. Vnde aſſimilaſ fluuio tigris q ad inſtar tigris animalis velociſſime cur rit ad modum ſagitte: vt dicit Joſeph⁹: quia ſcilicz paſſiones ꝛ tribulationes pre ſentes faciunt nos ad deum currere ve/lōciter: ps̄. Multiplicate ſunt infirmita tes eorum poſtea acceleraverunt: ſicut e/quus calcaribus percuſſus velocius cur rit. Hic pergit contra aſſyrios qui inter/pretantur dep̄mentes: quia ſcilicz patien tia contra perſecutiones ꝛ dep̄reſſiones hominē inuictum reddit. Itez poſt mul/tos circūitus intrat mare rubrum: quia quandoqz poſt multas paſſiones perdu/cit ad martyrium quod propter rubedi nem effuſi ſanguinis per mare rubrū de ſignatur. ¶ Quarto chriſti gratia eſt fru/ctifera in diligētibus. Et hec aſſimilatur eufrati qui interpretatur frugifer: Mul/lus cñ eſt fructus operis ſine gratia di/lectionis: Hic eſt fluuius meſopotamie q̄ interpretatur altitudo cuiuſdam vocati onis: quia ſcilicz altitudo chriſtiane vo/cationis conſiſtit in dilectione charitat]. Hic eſt copioſus in gemmis: quia chari/tas abundat in operibus virtuoſis ꝛ me ritorijs. ¶ Item gratia dei aſſimilatur q/buſdam fontibus mirabilibus qui inue/niuntur in quibuſdā prouintijs ſm qn/qz differentias que ſunt in effectib⁹ gra/tie. Refert cñ Auguſt. ꝛ etiā Iſido. q ſūt duo fontes in boetia: quorum vnus me/

moriam ⁊ alter obliuionem inducit. Et hec est prima cõtrarietas in effectib⁹ gratie: quia gratia facit obliuionẽ tẽporaliũ et memoriá spiritualiũ: Et hec fuit i apostolo dicente: Que retro sunt obliuiscẽs scz temporalia. Ad ea vero q̃ sunt priora extendens me. s. ad spũalia: Philipp. iij. ¶ Secũdo refert Aug. q̃ est quidá fons in egypto in quo faces extinguantur accense ⁊ accẽdant extincte. Et hec est secũda cõtrarietas gratie: quia extiguit vitia ⁊ accẽdit virtutes: Ro. xiij. Abijciam⁹ opa tenebra ⁊ induamur arma lucis. ¶ Tertio dicit quidá esse fons apud garamantes: q̃ fons est tam algens de die vt nõ bibatur: tã calidus de nocte vt nõ tangat. Et hec est tertia differentia gratie: Quia gratia in die ꝓsperitatis facit algidum. i. humilé ita vt nõ bibat siue absorbeatur a superbia: ⁊ i nocte aduersitatis facit calidum. i. feruentẽ ⁊ deuotum ita vt non tangat ab impatientia. ¶ Quarto leguñt duo fontes fuisse in sicilia quoꝝ vn⁹ sterilem faciebat: alter vero fecunditatẽ inducebat. Et hec est quarta differẽtia gratie: quia facit aliquos steriles in carnalib⁹ scz per cõtinentiá: ⁊ fecundos in spũalib⁹ scz per doctrinã ⁊ bona opera. ¶ Quinto legitur fuisse quidá fons in idumea q̃ tribus mensibus anni est turbidus: trib⁹ sanguineus: tribus viridis: ⁊ tribus limpidus. Et hec est vera differentia gratie: que in quibusdá est turbulenta vt in tribulatis siue actiuis qui frequẽter turbãtur sicut Dom⁹ dixit Marthe: Turbaris erga plurima: In quibusdá vero limpida sicut in contẽplatiuis: In quibusdá vero sanguinea sicut in martyribus: Et in quibusdá viridis sicut in virginibus. ¶ Item gratia spiritussancti assimilatur aque puteali. ¶ Primo ratione saporis: quia a terra circũstante saporẽ attrahit. Vnde nũc salsam nunc dulcẽ se ostendit: Ita gratia spũssancti q̃diu anima terreno corpori circũdatur non vniformiter sed varie in anima sentitur. Nam nunc est salsa in anima penitentis: nunc dulcis in anima contẽplantis. ¶ Secundo ratione laboris: ad hoc enim vt aqua putealis melioretur oportet vt sepius vacuetur vel hauriatur. Vnde q̃to frequentius in extrahendo cam de puteo laboratur tanto melior ex motu efficitur. Hauriatur cñ aqua ex puteo profunde bonitatis diuine orationis assiduitate. Et iõ q̃to crebrius oratur tanto magis gratia impetratur: per quam anima proficiens melioratur. ¶ Tertio ratione dulcoris: quia tanto aqua putealis est dulcior q̃to est terre viue vicinior. Terra autem viuentium dicitur vita beata: Ps. Portio mea dñe in terra viuentiũ. Nunc terre q̃to magis anima propinquat p̃ contemplationem vel affectionẽ tanto magis gratiá percipit dulciorem: ⁊ etiam carnis vel mundi intrinsecus refrigerationem. ¶ Quarto ratiõe caloris: quia puteus nunq̃ de leui in hyeme congelat: eo q̃ calor a suo contrario ad interiora putei repellitur. Vnde nõ solum nõ congelatur id est nõ coartatur a frigore: immo magis tũc feruescit ⁊ iflammatur. Et ita etiá simili modo est de anima que p̃ gratiam in hyeme tribulationis magis i amore dei calescit ⁊ accenditur.

Caplm xxiiij.

Ratie gratis date assimilant circulis celestis sphere de q̃bus memi nit Salomõ Eccj. j. vbi dicit: Lustrãs vniuersa in circũitu pgit spũs et in circulos suos reuertitur. Nam gratie gratis date sunt ille quas enumerat Apo. j. Cor. xij. Alij datur per spiritum scientie. Alij autẽ sapiẽtie sm eundẽ spiritũ. Alij gratia sanitatis in vno spiritu. Alij operatio virtutũ. Alij pphetia. Alij discretio spirituũ. Alij genera linguarũ. Alij interptatio sermonum. Prima igitur est sermo sapiẽtie. Et hec assimilatur celesti circulo q̃ dicitur solstitialis estiualis. Sermo enim sapienter loquentis ad tria tendit que nobis ille circulus repzesentat. ¶ Primo ad instruendum intellectum specialiter de diuinis ⁊ spũalib⁹ cir-

ta que ꝓprie est sapientia. Tūc aūt intel/
lectus instruit dum aliquis sic clare log/
tur q̄ doceat. Et hoc rep̄sentat circulus
ille solsticialis:qui ideo solstitialis estiua
lis dicit quia sole ibi existēte fit solstitiuz
estiuale.vbi aūt existit sol p̄sens oīa cla
re ⁊ lucide vident.Sic qui loquēdo īstru
ere desiderat necesse est vt ea que loquit
clare ⁊ lucide ostēdat.Et talib⁹ dicitur ex
persona Sapientie Eccj.xiiij. Qui eluci/
dant me vitā eternā habebūt. ¶ Secun/
do qui sapiēter loquitur intēdit ad mo/
uendū affectū vt.s.libēter audiant ver/
bum dei. Sed ille q̄ vult delectare opor/
tet q̄ loquat temperate.i.nō nimis proli
xe:quia ꝓlixa locutio nō delectat sed at/
tediat.Et si vult mouere affectū oportet
q̄ loquat feruēter: Verba em̄ inflāmare
nequeūt que frigido corde ꝓferuntur vt
dicit Grego.Et hoc significat circul⁹ sol/
stitialis estiualis:quia ē quasi cōiunctiu⁹
nostre habitabilis⁊ torride zone.In no/
stra habitabili est tēperies aeris. In tor/
rida vero excessus feruoris.Vnde in ser
mone p̄dicantis debēt hec duo ꝓiungi.s.
temperamentū locutiōis.s.a ꝓlixitate:et
feruor ꝓnunciatiōis:vt.s.per primū pla
ceat:per secundū moueat. ¶ Tertio ser
mo sapiēter p̄dicantis tendit ad flectēdū
ad actū.i.ad hoc vt auditor amet ea que
ipe predicās dicit ⁊ ipa implere velit : q̄d
fit dum sic aliquis loquit q̄ auditorē fle/
ctit. Ad quod quidē spūssanctus vtitur
lingua hominis quasi quodā instrumen
to.Ipe aūt est qui ꝓficit operationē inte/
rius:Vnde Grego.dicit in Omel.pēthe/
cost. Nisi corda audientiū spūssanct⁹ re/
pleat ad ardorē amoris vox dicentium
incassum sonat.Et hoc etiā ostendit cir/
culus solsticialis estiualis ex eo q̄ iste cir
culus tangit zodiacū in cancro. Nam zo
diacus dicit a zoda q̄d est vita:quia vivi/
ficatiuus est spūssanctus:quia spūs est q̄
viuificat:vt dicit saluator. Vnde tūc esti/
uali cōiungitur zodiacus quādo ipius p̄/
dicatoris sermoni adiungitur spūssancti
virtus.Que cōiunctio fit in cancro vbi
sol reflectit ⁊ retrocedit. Nam i octauo
gradu cancri sol retrogradationez facit:
quia sol intrīn extollitur versus tumorē
sphere.s.nostrā habitabilē ⁊ situm in ter
ra q̄ nō pōt plus extolli:⁊ tunc retrogra
ditur descendendo per signa inferiora.
Tunc ergo zodiacū solstitialis in cancro
tangit quādo sermo p̄dicatoris virtute
spūssancti adiuncta superbū cor peccato
ris ad humilitatē penitentie flectit et re/
ducit. ¶ Secūda gratia gratis data ē ser/
mo scientie.i.gratia loquēdi efficaciter ꝑ
inferiorib⁹ ⁊ specialiter de humanis. Et
hec assimilat alteri circulo solstitiali hye
mali. Nam ille qui vult docere hominē
scientiā non vanā sed salutiferā debet in
tendere ad tria. Primo ad instruendū.s.
vt minuatur tenebra ignorātie ⁊ crescat
lumen scientie . Et hoc significat solsticia/
lis hyemalis:quia.s.sole in eo existēte fit
solsticiū hyemale:postq̄ incipiunt cresce
re dies ⁊ noctes decrescere: Roma.xiij.
Abijciam⁹ ergo opera tenebrax ⁊ indua
mur arma lucis sicut in die ⁊c. Secundo
debet intendere ad afficiendum.s.timore
supplicij ⁊ amore premij . Et hoc signifi/
cat solsticialis hyemalis: quia ē ex parte
torride ⁊ alterius habitabilis. Nā in tor
rida vbi est excessus ardoris intellige sup/
pliciū inferni. In alia habitabili vbi tem
peries ⁊ amenitas est aeris intellige sua/
uitatem celi Quox primū est timendus:
reliquū appetendū. Tertio debet inten/
dere ad ꝓmouendū.s. vt homo per scie/
tiam humanax etiā practice ꝓficiat asce/
dendo de virtute in virtutē.Quod itex
ostendit circulus solstitialis hyemalis:
quia tangit zodiacū in capricorno. Caper
em̄ est animal cornib⁹ superiora petens.
Vnde dicit capricornus:quia sol ibi exi/
stens post solstitiū hyemale incipit ascen
dere per signa versus superiorē arietem
et versus cancrū:vnde ascensum signifi/
cat hominis ꝑ ꝓfectū virtutū. ¶ Tertia
gratia gratis data dicit fides. Et hec assi/
milat circulo galaxie propter quattuor
Primo ꝓpter puritatē.quia galaxia dici
tur via lactea:in qua significat nitor pu/
ritatis quā fides facit:ꝑm illud dictū Pe

tri. Actuū. xv. Fide purificans corda eo/ rum. Secundo pp firmitatē. qz galaxia sē/ per stat i eodē loco celi. vt dicit phs. Qđ intelligit ꝟtus ad apparentias pp tardis/ simus motū: qz in rei veritate expertū ē ꝙ galaxia mouet in cētū annis ḡdu vno. Fides aūt put gratia gratis data accipit pro aliqua fidei excellentia sicut ꝓ ꝓstan tia fidei. vt dicit glosa. Vnde fides dr̄ sub stantia pp firmitatez Hebre. xj. Tertio ꝓ pter claritatem. Mā galaxia circulus tūc est clarior qñ aura nocturna fuerit frigi dior ⁊ serenior. qz scz constantia fidei tā/ to amplius clarescit ꝟto aura ꝑsecutiōis vel frigus mūdi tenebrosi magis ꝺ eā ex cresçit. Quarto pp vtilitatem. Mā gala/ xia pp suam claritatē ⁊ serenitatē dirigit nauigantes ⁊ itinerantes de nocte. Simi liter fides vera ⁊ cōstans dirigit nauigan tes per mare mundi. Vnde dicitur de fi/ lijs Jsrahel ad Heb. xi. ꝙ fide transierūt mare rubrū tanꝙ per aridam terraz. Et ēt est fides viatorum directio ne in tene/ bris ignorātie vel infidelitatis exorbitan do pereant. Vnde dr̄ ad Heb. x. Jniciauit nobis viam nouam ⁊ post eum ascenda/ mus cum vo corde in plenitudine fidei. ¶ Quarta gratia gratis data est gratia sa nitatum. Et hec assimilatur circulo para lello septētrionali q est diuisio nostre ha bitabilis ⁊ frigide. Dicitur enim paralel/ lus. i. eque distans a para quod est inxta ⁊ lele quod est distans. equaliter enim di/ stat ab alio australi siue antartico paralel lo. hoc autem competit gratie san itatuz. qz omnis infirmitas est equaliter ⁊ in/ differenter curatiua ⁊ nō videlicet min⁹ vnius ꝟ alterius qz innititur diuine vir tuti cui nihil est impossibile vel difficile. non sic autez de virtute medicine create que aliquas infirmitates curare pōt ⁊ ali/ quas non. Et rursus curabilium infirmi tatum quasdam tardius ⁊ quasdā citius curat. ¶ Jtem iste paralellus dicit septen trionalis. septētrio denominatur de stel lis arcturi que circa polum articū vertū tur. Vnde iste circulus. vij. stellaꝝ signifi/ cat septē modos qb⁹ gr̄a sanitatis corpo ralis i euāgelio legit eē cōcessa: in qui bus etiam significantur. vij. mōi quibus infirmitates spūales curantur. Primo .n. legit fuisse ꝓcessa grā corporalis sani tatis discipulo ꝝ oīone sic hētur Luce. iiij. ō socru petri febricitāte ꝙ discipli roga uerunt illum ꝑ ea ⁊ seqt̄ ꝙ stās super il/ lam iperauit febri ⁊c. Et similr̄ ab infir mitate peccati curat homo ꝑ oīones iu storū Ja. v. Oratō fidei saluabit infirmū ⁊ alleuabit eum dominus ⁊ si i peccatis sit dimittetur ei. Scdo potestatis ꝓcessiōe sic Luce. x. Dñus, mittēs discipulos ad ꝓdicādū dedit eis potestatē vt lāguores curarēt significās ꝙ vbo ꝓdicationis cu rat infirmitas peccatoris. Sapiētie. xvi. Sermo tu⁹ dñe sanat oia: Tertō ꝓcepti exꝓssiōe sic dixit cētu rio Mat. viij. Dic tm̄ vbo. s. ꝓcipiēdo ⁊ sanabit puer me⁹: i q̄ significatū ē ꝙ obediētia sāat morbos spūales spūalr̄ supbie ⁊ negligētie sicut infirm⁹ obediēs medico curat. ¶ Quarto appropinq̄tōe qz q sic appropinquabāt xp̄o vt eum tangerent sanabantur Mat hei sexto. Quotquot tāgebāt eū salui fiebāt. Jste tact⁹ ptinet ad actiuos vel ad imitatores operum christi qui etiaz sanāt spiritualiter. ¶ Quinto manuuz ipositiōe Luce quarto. At ille singulis man⁹ ipoñs curabat eos. Jsta manuū i positio est ꝑ pentētie absolutionem. Vel tactus manuum christi est flagella/ tio dei que etiā expellit infirmitatem pec cati. ¶ Sexto aque lotiōe siue sit infirmi tas cecitatis sicut dominus misit cecū a natiuitate vt lauaret ad natatoria siloe ⁊ abijt ⁊ lauit ⁊ vidit Joan. nono. ūgnās ꝙ cecitas ignorantie tollitur per aquaz sapientie. Sive sit infirmitas lepre sicut dominus introduxit de naamā lepro/ so curato in lotione aque Jordāis. Luce quarto. naz lepra naaman principis mi litie Syrie est corruptio in prelato. q̄ cu ratur in descensu humilitatis. Jordāis .n. interpretat descensus. Sive sit quecū qz alia infirmitas sicut sanabatur vnus qui primo descendebat in piscinā. Joan nis qnto. Et ita est lotio baptismi vel pe

nidentie que omne peccatum purgat. ¶ Septimo vulnerum alligatione sicut patet de Samaritano qui curauit vulneratum. vulnera eius alligando. vinum ⁊ oleum infundendo. Lucc decimo. Hec alligatio ē iustitie adhibitio per correptionem in qua debet eē vinum mordens ⁊ oleum liniens quia miscenda est lenitas cum seueritate ⁊ misericordia cū iustitia vt dicit Gregorius. Itez circulus ille paralellus diuidit nostram habitabilem a frigida. Habitabilis autez siue habitatio anime est in corpore. Frigus autē est qualitas mortificatiua. Vnde per gratiam sanitatuz habitabilis nostra. i. corporis nostri natura diuiditur a frigida. i. sepaī ⁊ liberatur ēt a morte. qz sez habentes hanc gratiā mortuos suscitant. ¶ Quinto gratia gratis data est operatio virtutum. i. signorum vel miraculorum. Vnde hec assimilatur zodiaco circulo q dicitur eē circulus signorum. Nam miracula que facultatē nature excedunt vocantur virtutes. Quia vō sunt ad manifestanduz aliquod supernaturale vocantur signa. propter excellentiam autem dicuntur portēta vel prodigia quasi procul aliqd ostendentia. ¶ Sexta gratia gratis data ē prophetia: Et hec assimilatur illi circulo celestis sphere qui dicitur Colurus solstitiaī qui incipit a polo septētrionali: ⁊ per Cancrum ⁊ Capricornum circulariter procedens iterum redit ad suum principium. Nam prophetia vt dicit Grego. qñqz incipit a preteritis. sicut de ꝓphetia Moysi patet qui ꝓphetauerat de ꝓncipio creationis rerum. quandoqz vō est de presenti occulto quādoqz de futuro. ⁊ quādoqz a futuris redit ad preterita. sicut expresse patet in libris prophetaruz. Dicitur aūt colurus a colon vri idest membrum silvestris bouis. Colon enim est membruz vrus vō bos siluestris dicitur. i. cauda. i. bouis siluestris qui erigens caudam circulum facit imperfectum. Vnde colurus quasi circulus imperfectus. Naz sicut dicit apls. i. Corin. xiij. Ex pte cognoscimus ⁊ ex parte prophetamus. Vnde prophetia imperfectionē habet. ¶ Septima gratia gratis data est discretio spirituuz. ⁊ hꝫ assimilatur circulo orizontis qui sez diuidit duo hemisperia. hec autē hemisperia sez inferius ⁊ superius sunt duo spūs. s. creator ⁊ creatus. Qui autez habent hāc gratiam diuidunt ⁊ discernūt quādo id quod suggeritur vel inspiratur ē a spiritu creatore idest a spūsancto. vl a creato. i. a spū ꝓprio vel maligno. vident ēt ea que dicūtur quo spiritu dicantur. Vnde dicitur. i. Jo. iij. Probate spūs si ex deo sint. Et ibidez. Nolite omni spūi credere. ¶ Octaua est gratia linguarum. Et hꝫ assimilatur alteri circulo paralello sez australi. Naz paralellus vt dictum est dicitur eque distās qr sez habētes domū linguarum omnes linguas quantūcūqz distātes siue differentes equaliter loquebā tur. sicut patet de apostolis. Actuz scdo Sed hoc qō dixi equaliter intelligendū est quantum ad ea que pertinebant ad fidei doctrinam. In quibus diuina gratia nulla linguarum distantia fuit apostolis ignota. sed quantum ad ea que supra adduntur humana arte ad ornatum ⁊ eloquentiam locutionis quilibet apostolus instrucus erat in sua lingua nō aūt aliēa Vnde apostolus maiori facundia vsus ē in epistola ad hebreos quaz scripsit in ꝓpria lingua q̄ in alijs quas greco sermone composuit. Sicut etiaz in sapientia et scia fuerūt sufficiēter instructi quā reqrebant i doctrina fidei. nō aūt quātū ad oia que per scientiam acquisitam cognoscuntur. puta de cōclusionib⁹ arithmetice vel geometrie ꝛc. ¶ Nona gratia ē interpretatio sermonum. Est ista assimilatur alteri coluro sez equinoctiali qui per libram in arietem procedens iterū redit ad suū punctum. Assimilatur autem interpretatio sermonū coluro qr imperfectionem habet sicut ⁊ prophetia. Nam qui scit interpretari vnuz: nescit quandoqz interp̄ tari aliud. Sicut Daniel interpretatus ē visionē siue somniū Nabuchodonosor ⁊ tunc in alia visiōe quā ipsemet habuit dixit. Ego audiui ⁊ nō intellexi Dan. xij.

Et ideo interpretatio sermonum reducitur ad prophetiaz.in quantum sez mens iluminatur ad intelligendum ⁊ exponē dū que sunt in sermonibus obscura siue propter difficultatem reruz significataꝝ siue etiá propter ipsas voces ignotas q̄ proferunt siue pp similitudines reꝝ adhibitas ꝟz illud Dani.v.Audiui ō te q̄ possis obscura interpretari ⁊ ligata soluere.

¶ Capitulum.xxxv.

Hereticoruz vita assimilat antris terre propter quiqz. ¶ Primo qz antrū ē latibulū tenebrositatis. Vnde dicit antruz ab atro eo q̄ atris tenebris sit infusum. Sic hereticoꝝ vita eum sit animalis ⁊ tenebrosa latet tamē sub specie pietatꝫ. vñ Mat.vij. Attendite a falsis ꝓphis q̄ venūt ad vos in vestimētis ouiuz ⁊c.i. Re.xiij. Abscōderūt se in spelūcis ⁊ i abditis in petris q̄qz ⁊ i antris ⁊ cisternis. Hec enim diuersa loca diuersi modi sunt quibus heretici se occultant sub specie pietatis. ¶ Secūdo qz antrū habet intuitū capacitatis. Vnde átrū dicit specus ad speculandum qz i suas ꝑdas animalia speculant vt dicit Ysido. Sic heretici in scriptur] malicios as ⁊ sophisticas subtilitates speculant quibus simplicium animas rapere ⁊ peruertere possint Job.xxxix. Quando cubát in antris ⁊ in specubus insidiát. ¶ Tertio qz antrum habet intemperamentū contrarietatis. Nam antrum est i estate valde frigidū ⁊ in hyeme valde caliduz. sic heretici in operib⁹ charitatis sūt valde frigidi: sed in operib⁹ iniquitatis sūt valde calidi.i.feruētes ⁊ soliciti. Vñ in eis impletur illud. Mathei.xxiij. Quoniá superabūdabit iniquitas tua.refrigescet charitas multoꝝ. Job.xxviij. Ingredietur bestia latibulū suuz ⁊ i átro suo morabitur. ab anterioribus egredieꝫ tēpestas ⁊ ab arcturo frigus. ¶ Quarto qz ꝟz nutrimētū vilitatis. Ná antrum est fetibus bestiarum nutriendis aptuz. Sic heretici nutriūt filios bestiales ⁊ carnales cōcedendo eis libertatez operum carnis dicētes fornicationez non esse peccatum ⁊ multa alia similia Judith.vj. Fecerunt sibi antra ⁊ speluncas in montib⁹ .i. opiniones corruptas ⁊ carnales i mōtibus.i.i exemplis.⁊ doctrinis suoꝝ maiorum. ¶ Quinto qz est habitaculuz infirmitatis. Nam antrum ex vaporib⁹ ⁊ fumidoribus animalium sepe est fetiduz ⁊ corruptum.⁊ ideo in eo habitare volētib⁹ est infirmum: Sic verbis ⁊ exēplis pestiferis ⁊ corruptis ipsoꝝ hereticoꝝ eo habitantes ⁊ coherentes eis inficiunt ⁊ infirmantur in fide ⁊ bonis moribꝫ. ꝑs. Corrupti sunt ⁊ abominabiles facti sūt ⁊c.ij.Thim.iij. Errantes ⁊ in errorē mittētes. Item hereticoꝝ doctrina assimilatur alluuioni. ¶ Primo rōne inundationis qz alluuio dicitur latēs ⁊ lata inundatio aquarum. Doctrina aūt hereticа sub specie pietatis ⁊ colorate veritatis quasi ꝑ omnes ptes orbis hactenꝰ inundauit ⁊ se dilatauit. ¶ Secūdo ratiōe consumptionis. dicitur enim alluuio ab abluendo qz terram per quaz transit abluit ⁊ abluendo cōsumit. Sic hereticoꝝ doctrina licet videatur exterius mūdiciá quandam ꝓtendere tamē finaliter cōsumit. dum animc omnez bonam dispositionem tollit Job.xiiij. Alluuione paulatiz terra cōtsumitur. Paulatim eni heretici decipiunt incipiendo a bonis ⁊ trahendo ad mala. ¶ Tertio ratiōe disolutionit. naz quanto per absconditas riparum cōcauitates maiori se fluxu alluuio diffundit tanto periculosius littorib⁹ soliditatez dissoluit. Sic hereticoꝝ doctrina quanto occultius mētib⁹ simplium infunditur tanto periculosi⁹ vite vł fidei in eis saliditatez dissoluit. ¶ Quarto ratione deceptionis. Quia ripe superficies exteri⁹ solida videtur. sed consumptio iterius occultatur. Et ideo per calcātis ripam facile labiť. qz iteriori soliditate cōsumptá latens vacuitas non videť. vt dicit Gregorius. Sic etiam faciliter sim/

plices ab hereticis seducunt ⁊ in hereſiz eorum labuntur.qz falſitas eorũ ⁊ prauitas ſub quadam veritatis ſpecie ⁊ vboruz dulcedine occultat.ſcḋa Thimo. iiij. Habẽtes quidẽ ſpeciem pietatis virtutẽ autem eius abnegantes.

¶ Capitulum.xxxvi.

Humilitatis gradus aſſimilari poſſunt circulis planetarũ. Nam vt Ptholomeus dicat Planetis aſſignantur tres circuli ſcz deferẽs equans ⁊ epicyclus. Deferens eſt circulus planete per cuius circũferentiam ſemper mouetur epicyclus ipſius planete.dictus ideo deferens qz defert circulum epicycli.Huic aſſimilat primus humilitatis gradus qui eſt ſubdere ſe maiori non ſolum quia maiori deferẽdum eſt:ſed etiam qz ſm eius imperium ⁊ obedientiaz ſubditus moueri ⁊ incedere debet in omnibus.vt ſic ſm circumferentiaz huius circuli ideſt ſm diſpoſitionem prelati deferatur circulus epicycli. i. vita ⁊ voluntaſ ſubditi exemplo ſcz xp̃i qui dicit Jo. vi. deſcendi de celo nõ vt faciam voluntatem meam. ſed volũ.eius qui miſit me.¶ Secũdus circulus vocatur equans ſcz ſuper cuius centrum mouetur deferens qz in illo tenet vniformiter planeta curſũ ſuũ. Et huic aſſimilat ſecũdus humilitatis gradꝰ qui ẽ non preferre ſe equali.⁊ ille eſt equans qz ſcilicet equalitatez ſue menſure homo non excedit Eccĩ.xxxi. Noli extolli ſed eſto in eis quaſi vnus ex illis.¶ Tertiꝰ aũt qui vocatur epicyclus eſt quidam paruus circulus quẽ deſcribit planeta motu corporis ſui per cuius circũferentiã mouetur corpus planete.Vnde in ſuperiori parte ſui epicycli mouetur ab occidente in oriẽs. In inferiori vo parte mouetur ab oriente in occidẽs.⁊ huic aſſimilatur tertiꝰ gradus humilitatis qui eſt minorẽ nõ ſpernere ſed ei ſe cõformare.Et ille eſt vt circulus minor epicycli cuz homo ſe parui ficat obſequẽdo vel condeſcendendo minori ſicut xp̃s q dixit apoſtolis Luce vigeſimoſecũdo capitulo.Quis maior eſt qui recũbit an q miniſtrat:⁊ poſtea ſubdit.Ego autez in medio veſtruz ſuz quaſi qui miniſtrat.Hunc circulũ ⁊ gradum humilitatis deſcribit nobis motꝰ corporis noſtri qui.ſ.docet vt nos ſuperbire i nullo debeamus.Et hic motus ẽ duplex vnus in morte ⁊ hic eſt ab occidente in orientem inquantum corpus per mortẽ redigitur in priſtinam ſuã originem Geneſis tertio.Donec reuertaris in terraz de qua ſumptus es. Secundus eſt in vita qui continue tẽdit ab oriẽte in occidẽ tẽ.i.a natiuitate ad mortem Eccĩ.primo. Oritur ſol ⁊ occidit.i.homo primo naſcitur poſtea moritur Sapiẽtie.v. Nos nati cõtinuo deſinimus eſſe ⁊ poſtea erimꝰ quaſi nõ fuerimus. ¶ Itez aſſimilat aer i ꝓpter qnqz.¶ Primo qz aer ex ſui natura eſt perſpicuus . ſic humilis eſt perſpicuus per ſapiẽtie ſuſceptibilitatem que ẽ lux ſpiritualis.Prouer.xviij. Vbi humilitas ibi ſapia.¶ Secundo qz eſt ſui in omnez partem extenſiuus ſic humilis ꝑ ſui ad omnem ſtatum coactiouem. Vnaz ſicut dictuz eſt humilis homo maioribꝰ obedit:equalibus ſeruit:minoribꝰ cõdeſcendit:⁊ ſic ad omnez partem humilitas ſe extẽdit. Gloſa tamen dicit ꝛMath.iij. Super illo verbo decet nos iplere oẽm iuſtitiam:q̃ humilitas habet tres gradꝰ Primus eſt ſubdere ſe maiori ⁊ non preferre ſe equalibus.⁊ hec ẽ humilitas ſufficiens. Secundus eſt ſubdere ſe equali ⁊ non preferre ſe minori ⁊ hec eſt humilitas proficiens. Tertius eſt ſubdere ſe minori.⁊ hec eſt perficiẽs qz in hac humilitate tertia ẽ perfecta iuſtitia.¶ Tertio qz aer eſt celeſtis influentie receptiuus . qz humilis eſt ad diuinam gratiam recipiẽdã diſpoſitus. Ja.iiij. Deus ſuperbis reſiſtit.humilibus aũt dat gratiam. ¶ Quarto qz aer ẽ virtutis reſpirãdi adminiſtratiuus per quã reſpirationẽ conſeruatur vita corporalis.Vñ ⁊ aer per reſpirationez attractus ſpiritus vocatur.ſm illud ꝑs.Os meum aperui ⁊ attraxi ſpiritum. Sic etiaz per humilitatem attrahit ſpi

rituſſanctus per quez eſt ⁊ cõſeruatur in anima ſpiritualis vita. Dñ Iſa. xlvi. ꝓz aliam translationem. Super quem requiescit ſpiritus meus niſi ſuper humilez ⁊ quietum trementẽ ſermones meos. ¶ Quinto qꝛ aer eſt volatilium locus. locus aũt eſt locati conſeruatiuus. qꝛ humilitas eſt hominuz ſpiritualium ⁊ contemplatiuorũ conſeruatiua. Vnde ſicut aues in aere volant. ſic viri virtutum in humilitate ambulant. Nam qui ceteras virtutes ſine humilitate congregat quaſi puluerez in ventum portat ſicut dicit Gregorius. Item humilis aſſimilatur terre. quia q̃uis ſit infima tamen celeſtis influentie eſt maxime receptiua. Cum enim ſit celi centrum in omni ſui parte ab ipſo influẽtie ſue capit effectum. Et ideo inter omnia mundi corpora eſt fecundiſſima ⁊ rerum multarum in eſſe productiue. Similiter ⁊ anima humilis maxime receptiua eſt influxus gratie celeſtis. ⁊ qꝛ cõfluit aq̃ gratie ad concauitatem terre ideſt humilitatem anime ad cuius ſez abundantiaz ſequitur fecunditaſ vite per opera meritoria virtutũ. ſicut in plantis ad abundantiam humorum ſequitur fecunditas fructuum. ꝑs. Erit tanq̃ lignum quod plantatũ eſt ſecus decurſus aquarum qđ fructũ ſuũ dabit in tempore ſuo. Et iterum. ꝑs. Terra noſtra. i. humilis anima dabit fructum ſuum. Item humiles aſſimilãtur vallibus. ¶ Primo quidẽ qꝛ valles ſunt aquoſe. Cum enim vallis ſit terra declinis ⁊ depreſſa inter medium montiũ collocata oportet q̃ aquarum deſuper fluẽtium ſit receptiua. Et talis eſt anima humilis que duz ſe volũtarie inclinat ⁊ deprimit inter duos mõtes. i. modos ſuperbie. quoruz vnus eſt extolli de ſpiritualibus. alio extolli de tẽporalib⁹. ab vtroq; declinãs quaſi media tranſit. ⁊ iccirco ſupernarum gratiarum influxum copioſiſſime recipit. ꝑs. Inter medium montium pertrãſibũt aque. Abundat etiam in vallibus ideſt i humilibus aqua lachrymarum. ꝑs. Aſcenſiones in corde ſuo diſpoſuit i valle lachrymaꝝ. ¶ Secũdo qꝛ valles ſunt fructuoſe. Nam propter humoris copiam. in herbis ⁊ floribus ⁊ fructibus fecũdantur. frondium ⁊ florum decore citius adornantur. Ita in humilib⁹ abundant herbe virtutũ fruges operuz frondes verboꝝ. flores affectionum. ꝑs. Valles abũdabunt frumento. i. humiles vite merito. ¶ Tertio qꝛ valles ſunt vmbroſe. qꝛ ſez a montibus ⁊ collibus obũbrantur. ⁊ ſic in humilib⁹ ſũt vmbre mõtium. i. exempla ſãtorũ Zach. xiiij. Fugietis ad vallem montiũ meoꝝ. ¶ Quarto qꝛ ſũt eſtuoſe qꝛ ſez fit in eis maior ſolarium radioꝝ cõcurſus. Quia dũ ibi multiplicantur ⁊ detinẽtur. nec vltra eis dilatari conceditur maior ibi q̃ i montib⁹ calor generatur. Vnde in eis nives citius diſſoluuntur ex q̃ reſolutiõe loca circũadiacentia humectant. Similiter i humilibus diuine conſolationes ⁊ iſpirationes ⁊ gr̃e q̃ſi radij in valibus multiplicãt quibus mẽtes eoꝝ ad amorẽ ſupne patrie inflãmantur: vnde õne frigus accidie vel peccati citi⁹ quaſi nix reſoluta repellit. ſcõo Macha. j. Acceptũ ignẽ de altari abſcõderunt i valle. ignis altaris ẽ amor ſpũalis qui abſcõdit ⁊ ſeruat i valle. i. i hũilitate mẽtis. ¶ Quinto qꝛ valles ſũt qete. Nã edificia i vallib⁹ ꝓſtituta minus vẽtoꝝ ivulſiõib⁹ agitant q̃ q̃ mõtibus colocant. nã montiũ obiectu a pcellarum inundantiũ impetu valles defendũtur. ⁊ terremotib⁹ incole vallium rari⁹ moleſtant eo q̃ ptes terre in vallib⁹ magis iter ſe cõpumũt qꝛ vẽti illas ptes difficult ſubitrant. qꝛ ergo mime ſũt poro ſe a vẽtis modicũ agitãt ſicut dicit pbs. Sicr ẽt hũiles ſũt magis qeti ⁊ tuti ⁊ a vẽtis pſecutionuz ⁊ a motibus tẽtationũ. Dñ ſicut dr̃ Judicũ. i. Judas qui habitatores mõtiuz obtinuit habitatores vallis delere ñ potuit

¶ Capitulum. xxxvij.

Incarnatio filij dei aſſimilat roꝛi ſiue roꝛationi ſm illud Iſaie. xl. Roꝛate celi ꝺ ſup. ⁊ nubes pluãt iuſtũ hec autẽ ſimilitudo attẽ-

ditur quo ad quinq3. Nam filius dei incarnatus est vt mundum malignitate inflāmatū refrigeraret. Ros eni calorē tēperat 7 refrigeria pstat. Ita ille ros tēperauit estum concupiscentie Eccī. xliij. Ros obuians cādori venienti humilē efficiet eu3 7 adducet refrigeriū gratie. Danielis tertio. Fecit mediu3 fornacis quasi vētu3 roris flantem. ¶ Secundo incarnat⁹ est vt mundum aridum impinguaret. Ros enim quosdam pisces maris impinguat. Et in aliqbus regionib⁹ oues rore pascuntur 7 impinguantur. sic ille ros mundū aridum impinguauit genesis vigesimoseptimo. In piguedie terre 7 rore ceū desuper erit benedictio tua Impinguamur enim in christo ex considerationē sue humanitatis. 7 hec est pinguedo terre. 7 etiaz ex contemplatiōe sue diuinitatis. 7 hec ē piguedo roris. ¶ Tertio vt mundū sterilem fecundaret. locus enim vbi ros non descendit sterilis existit. Sic mūdus erat sterilis a bona operatione. sed descendit ros ille in ipsum 7 germinare fecit Osee. xiiij. Ego q̄si ros 7 israel germinauit quasi lilium. ¶ Quarto vt mūdum famelicum pasceret Numeri. xi. Cūqz descēderet nocte super castra ros descēdebat pariter 7 mana. Isto tamē rore non pascuntur homines corruini idest per peccatū denigrati sed parvuli idest homines mansueti per puritatem albi. Nā pulli coruorum q̄ diu habent pilos albos a parentibus relinquūtur 7 tunc eleuantes capita 7 aperientes rostra celesti rore pascūtur. Vnde in. p̄s. Qui dat iumentis escam ipsorum 7 pullis coruorum inuocantibus eum. Quando autem nigrescere incipiunt a parentib⁹ suis nutriūt. ¶ Quinto vt ptātē ōmonum coerceret. Ros enim nocturno tēpore cadēs venenosa aialia arcet. 7 ió venenū eorum non tm̄ nocet de nocte quātum de die ſm plm̄. Raro etiaz pungūt serpentes q̄diu stant inter herbas roridas Sic ille ros celestis ad nos veniens malitiam demonis refrenauit. Isa. xxvi. Ros lucis ros tuus: 7 terrā gigantum. i. superborū demonuz detrahes in ruinā.

¶ Capitulum. xxxviij.

IN cōstās homo assimilat. mercurio q: q̄uis sit desiderate nature 7 durn⁹. tñ frequēti⁹ variat q: modo masculin⁹ modo femineus inuenitur. Cito eniz se vertit ad naturā illius planete cui coniungit. vt cū bonis bon⁹ 7 cum malis mal⁹. cū mediocrib⁹ mediocris vl malicios⁹ statiz efficiatur. Et talis ē icōtinēs siue ī constans homo ſm ps. Cum sancto sanctus eris 7 cum viro innocente innocēs eris 7 cum electo electus eris 7 cuz puerso peruerteris. Item incōstans homo assimilatur aeri in tribus. ¶ Primo q: aer ē substantialiter leuis. 7 sic homo icōstās est leuis in credendo. Ecclastici. xix. Qui cito credit leuis est corde. prime Joānis iiij. Nolite omni spiritui credē Bernardus. Utrumqz vicinz est 7 omnibus credere 7 nulli. ¶ Secundo q: aer est facilē mobilis. Sic homo inconstans ē mobilis in operando q: scz nō pdurat i opere incepto. sed faciliter dimittit vnum 7 ī cipit aliud Ja. j. Vir duplex animo inconstans est in omnibus vijs suis. ¶ Tertio q: aer ē multipliciter alterabilis 7 variabilis etiam in opositas qualitates. Vnde ex fetidis cito corrumpitur dū ei vapor pestiferus admiscet 7 ex odoriferis san⁹ 7 redolens inuenitur. sic incōstās homo alteratur inconuiuēdo 7 ex bonis exemplis aliorum vl ex malis 7 ex pestifera societate inficit 7 ex bona familiaritate dirigitur. Vnde congrue assimilatur aeri q ad omiē ventū vl nubiū vadorē alterat Job. xxxvij. Subito aer congregat in nubes 7 ventus transiēs fugabit eas.

Capitulum. xxxix.

IGnorātia vel error, rationis inducit peccatū sicut eclipsis solis inducit teremotū. Est eni eclipsis solis cā 7 signū teremot⁹ eo q: ī tra ad quā puertit vmbra eclipsis intēditur frigiditas poros terre

constringens ⁊ reflectens vaporem in se ipsum. Et verius signum in cauda q̄ in capite draconis ⁊ tanto verius q̄to maior fuerit ⁊ vbi spissior fuerit vmbra. Similiter quanto maior ⁊ crassior est error ⁊ ignorantia mentez obscurás: tanto magis mouetur anima inordinate ad peccandū. Et precipue si ē eclipsis in cauda draconis. i. si est error vel etiaz ignorantia finis qui prior est in intētione. Vnde tunc opus sequens est inordinatum Mathei vi. Si oculus tuus. i. intentio neq̄ fuerit totum corpus. i. processus opis tenebrosum erit. Naz qualis est intentio que precedit tale est omne opus quod sequit vt dicit Gregorius ⁊ intelligitur de intētione finis. ¶ Item ignorantia assimilatur tenebre. ¶ Primo qr tenebra est visus impeditiua. vnde dicitur tenebra a tenēdo. qr ligantur ⁊ tenentur oculi ne lumen videant. Sic ignorantia tenet oculos mentis ne videat lumē veritatis Thobie. v. In tenebris sedeo ⁊ lumē celi nō video. ¶ Secūdo quia est egressus prohibitiua Non enim tutuz est in tenebris ambulare Jo. xij Qui ambulat i tenebris nescit quo vadit. ¶ Tertio qr est casus inductiua. Nam qui ambulat in tenebris facilter ⁊ frequenter cadit precipue vbi lubricum esset. Sic etiam ignorantia boni inducit casuz peccati. Prouer. iiij. Via impiorum tenebrosa: nesciunt vbi corruāt. Frequētior aūt est casus vbi est tenebra ignorātie. cū lubrico concupiscentie. ps. Fiant vie eorum tenebre ⁊ lubricum. Et frequēter vnus ignorās facit errare aliū Mathei. xv. Si cecus ceco ducatū prestet ambo in foueam cadunt. ¶ Quarto qr est timoris incussiua. timet eni homo in tenebris ꝛz illud. ps. Timor ⁊ tremor venerunt super me ⁊ contexerunt me tenebre. Similiter ignorantia timorem inducit. Sicut enim ignorantes artem bellandi timent frequenter que non sunt timenda vt fragorez armorum ⁊ similia. Similiter ignorantes viā dei timent frequenter que non sunt timenda. ps. Illic trepidarunt timore vbi non erat timor.

¶ Quinto qr ē verecūdie diminutiua. Vñ q volunt turpia facere tenebras querūt vt verecundiā fugiant. ꝛz illud Eccī. xxiij. Ois homo qui transgreditur lectū suum cōtēnens in aiaz suam ⁊ dicēs qs me videt: tenebre circūdant me ⁊ parietes cooperiūt me ⁊ nemo circūspicit me qd vereor. Sic ēt ignorātia culpe minuit vel tollit ruborē penitentie. Jtē vi. Cōfusiōe ñ sunt ꝑfusi ⁊ erubescere nescierunt.

¶ Capitulum. xl.

IRa dei quanta super peccatores in fine apparebit. nā feruor solis sub nube tegitur ꝛz q̄ñ discoopiēt̄ sit arcoris oñdit. Sic xps q nūc est quasi sub nube misericordie quāte sit iusticie ⁊ potentie manifestabit in fine. ps. Cognoscetur dominus iudicia faciēs Jtem ira dei assimilatur irridi siue arcui lune. ¶ Primo rōne significationis. differt enim significatio iridis solis ⁊ lune. quia arcus solis vt sacra scriptura tradit Gēn. ix. Apparet in signum diuine clemētie. Vnde etiam apud grecos dicebatur arcus deymonis. i. sapiētie. Quia Jsiodiste qui omnia naturalia attribuebāt dijs. dicebant q̄ arcus ille est signum clementie. qr calor mixtus ex aqua ⁊ igne signū est q̄ neqz per aquam neqz per ignē eueniet periculū deymone. i. sapientia ꝓuidēte. Vnde ante tempus iudicij quando nos igne conflagrandi finem mundi expectamus venturum. dicunt quidaz doctores catholici q̄ per. xl. ānos arcus nō apparebit. vt ostendat diuinā iudicij ira appropinquāte. Arcus aūt lune ꝛm ꝓbos tempestatē longā ⁊ auram instabilē. Et magis diuina ira assimilat ei q̄ clementia. ps. Ignis exardescet in ꝓspectu eius ⁊ in circuitu eius tēpestas valida. ¶ Scōo rōne coloratōis. qr vt dicit Arist color lunaris iridis ē albus eo q̄ lumē in nocte videt albū vt dicit. qō ē qr frigus noctis cōdēsans nubē nō sinit radiū lune cuz sit de-

bilis penetrare in ꝑfundū eī. ideo tm̄ i superficie illustratur nubes. ꝙ ió per ꝓ̄s non generaf nisi albedo q̄ in sola superfi cie habet fieri. Nam rubedo ꝓstituif ex i mutatione lucis in profundū hūidi fūo si ꝙ viriditas ex lumine penetrāte in hu midū aqueū. Albedo ergo iridis lune si/ gnificat claritatē ꝙ tranqllitatem ire dīi ne. Non.n. eo modo ira est in deo sicut i homine scz vt fit ex eo passio perturbās ꝙ offuscans siue obscurās inditū rōnis. Est ergo ira dei alba. i clara ꝙ tranqlla in nullo mentem eī offuscās. ps. Deus iu/ dex iust⁹ ꝙ fortis ꝙ patiens numqd irasce tur per singulos dies. Et ideo vt dicunt doctores nō est in deo ira que est passio afficiens sz solū ira efficiens vt scilicet ip sa pena illata a deo puniente ira dei vo/ cet. ¶ Tertio rōne apparitionis. qr cū ar cus solis frequēter apparea arcus tm̄ lu ne rarissime apparet. Mā vt dicit Arist. in qnquaginta annis non videf nisi bis. Et ideo hoc pōt cē. qr arcus talis nō ap/ paret nisi luna decimaquarta ꝙ cū fuerit in ortu vel occasu suo. Luna ergo exīs in signis aqlonaribus nec ad aqlonē nec ad meridiem hz illam oppositionē q̄ req ritur ad iridē. Si aūt ē in signis meridio nalib⁹ ꝙ est plena sequif ꝙ sol ē in aqlona rib⁹. ꝙ ideo tūc vix fūt nubes i aqlone q̄ fint semē iridis. Si āt luna decimaquar/ ta sit in ortu vel occasu scz sero vel mane pz ꝙ sol ē ei oppositꝰ. ideo lz oppositio recta sit q̄ reqrif. tanta fit disgregatio ac/ ris ꝙ vix ibi pōt cē nubes in tāta dēsita/ te ꝙ cōtinuitate q̄̃taz reqrit. nisi hoc faci at aliqua spālis stella q̄ forte non est i ta/ li dispositione in qnquaginta annis nisi bis. Et ió forte hoc dicit phs. licet quidā dicant eū hoc dixisse tm̄ referēdo nō asse rendo. Qō ergo arcus solis q est signū cle mētie frequētius appet. arcus vo lune q ē tempestatis psagū apparet rarissime. si gnificat ꝙ deus pnior ē ad misericordiā q̄̃ ad iram ꝙ prestabilior ad parcendum q̄̃ ad puniendū. Eze. xviij. Non ē volūta tis mee mors impij. Et Joel. ij. Conuerti mini ad dominū deū vestruz qm̄ miseri cos est ꝙ prestabilis super malicia.

¶ Capitulum. xli.

IRa humana duplex est. Vna q̄ rōnez a rectitudine ꝓhit. ꝙ hec ē ira p vicium. Alia q̄ appetitus sensitiu⁹ ꝓtra vicia ꝙ mala mouef ꝑm ordinē rōnis. Et hec ē ira p zelum ꝑut Grego. distinguit in. v. modi. ¶ Prima ira similis ē stelle q̄ cani cula nūcupatur. Et hoc ostendunt tria. ¶ Primo canicule effectus. est. n. illa stel/ la in effectu feruētissima. qō cōpetit ire i/ ordinate ꝙ furie. De qua phs dicit ꝙ est accensio sanguis circa cor. vñ qui ad iraz alios ꝑuocāt dñr cē incēdiarij diaboli. ō qbus in ps. Incēderūt igni sanctuariū tu uz. i. Cor. qō dz cē deo dicatum. ¶ Scōo hoc oñdit canicule ortus. Mā ꝑm Albu/ masar canicula oritf in. xix. gradu cācri. in cuius ortu fit magna turbatio i aere. Ita ēt dum ira exurgit ꝙ excādescit fit magna turbatio in hoīe. Et hec ꝑturbatio ꝑmo fit interius in corde. qr sicut dicit Greg. in Mora. Cū tranqllitatē mentis ira di/ uerberat dilaniatā quodāmō scissāqz per turbat. Vñ ꝑ iraz sapia pdif vt qd quoue ordie agēdū fit oīno nesciaf. sicut scriptū est. Ira in sinu stulti reqescit. qr nimiꝫ in/ telligētie lucē surripit cū mentē ꝓmouē/ do ꝓfundit. Itē fit ꝑturbatio i ope sicut scriptū ē. Ira pdit ēt prudētes. qr scz ꝓfu sus ains nequaq̄̃ explere ēt si qō intelli/ git prudēter valet. Itē fit ꝑ irā turbatio in corpe. qr sicut dicit ibidē Greg. Dū ire sue stīmulis accensum cor palpitat. corꝑ⁹ tremit. lingua se ꝑpedit. facies ignescit. ex asperantur oculi. ꝙ q̄̃q̄̃ recognoscūf no/ ti. notus qdea ore clamorem formal. seu sensus quid loquif ignorat. In quo itaqz iste arrepticius lōge est q actionis sue cō/ scius non est. Itez fit ꝑ irā turbacio in cō uersatione. qr per eā sicut Grego. dicit. Ira vite socialis amittif sicut scriptū est Moli esse assiduus cū hoīe iracundo ne discas semitas eius ꝙ sumas scandalum aie tue. Quia qui se ex humana ratione non tēperat necesse est vt bestialis solus

viuat. Item fit per irã turbatio in cõgre/gatione: qz sicut dicit Grego. per irã con/cordia rumpitur: sicut scriptũ est: Vir animosus parat rixas: ⁊ vir iracũdus effundit peccata. Peccata quippe effundit: qa etiam malos quos ad discordiã ꝓuocat peiores facit. ¶ Tertio declarat dictã similitudinẽ canicule tempus. Ab hac em̃ stella dicunt dies caniculares: in quibus sanguinẽ minuere vel medicinã accipere est valde ꝑiculosum ꝓpter excessum distemperãtie aeris i calore. Vnde Ypocras dicit in amphoris. ꝙ ante canẽ ⁊ post canem ⁊ sub cane molestę sunt purgatiões et pharmatie. Et ibi dicit in cõmento ꝙ ante ortũ ⁊ in ortu ⁊ post ortũ illius ꝑsonã timet dare potionẽ laxatiuã ꝑiculosuz est: quia tũc aer est calidus ⁊ siccus. s. a calido signo ⁊ a calida stella. s. sole ⁊ leone cũ canicula existente. Vnde ex modica medicina sumpta corpus fieret nimis caliduz et siccum: ⁊ febris forsitan sequeretur. Sic medicina etiã isto mõ sumpta euaporaret et nimis etiã operarek: cũ corpis pori tunc ex calore aeris sint aperti. Dicit em̃ ibidẽ Galienus ꝙ calor extraneus vires extrahit medicie. Vnde aqua calida repugnat solutioni: sed calor aeris tũc est fortis: ꝓpterea virtus interior tũc est debilior et per potionẽ vel minutionẽ plus debilitak. Sicut ergo sub feruore canicule exhibenda nõ est potio medicine: sic etiã in feruore ire exhibenda nõ est correptio discipline. Quia nec a furioso correptore modeste vel ordinate corrigit: nec abirato peccatore patiẽter vel vtiliter sumit: ꝓpter qõ ⁊ ira viri iusticiã dei nõ operatur vt dicit Isa. j. Nam dũ perturbata mens iudiciũ siue ratiõis exasperat oñe qõ furor suggerit rectũ putat: sicut dicit Gre. ¶ Itẽ impetus ire dissipat animam sicut pluuia impetuosa destruit plantã. Frigiditas em̃ que tunc maior est in pluuia est qualitas mortificatiua. Quãdo vero pluuia est suauis cuz humido aereo ⁊ terrestri sicco fecundat terra. Ita etiã ira impetuosa rationis iudiciũ ledit ⁊ ad refrenandũ seip̃m lentũ ⁊ frigidũ reddit. Sed suauitas mãsuetudinis gratiã dei recipit qua nostre anime terra fecunda fit ⁊ pinguescit: sm illud Prouer. iij. Mansuetis dabit gratiã. ¶ Ire ira assimilatur aque torrẽtis. ¶ Primo quia talis aqua ẽ impetuosa. Torrens em̃ est aqua cum impetu veniens ⁊ recedens. vnde dicit torrẽs quia impetu crescit sed siccitate torrescit et arescit. Talis est ira cor qui subito et multũ accendunt ⁊ cito reuertunt. Vnde tales vocant impetuosi. Isa. xxxiij. Conuertent̃ torrentes eius in picem. s. ꝓpter subitam inflãmationẽ ire. ¶ Secundo qz talis aqua est dãnosa. Nam vias destruit terrã corrodit ⁊ vicina loca submergit. Sic ira nimia destruit vias rationis: corrodit vires corpis: ⁊ interdum sibi propinquos iratus inuadit ⁊ ledit. Vnde de huiusmodi furioso posset etiam illud dici Isa. xxx. Spiritus eius velut torrens inundans vsq; ad mediũ collis ad pdendas gentes in nihilum. ¶ Tertio quia talis aqua est periculosa. Nam quia cũ impetu venit oñia sibi obuiantia diluit q̃ cum impetu sequuntur. Nec etiam lapillos ⁊ paleas coaceruans post se vestigia derelinquit: ⁊ sic in mare descẽdit vbi omnis fluuius nomen ⁊ dulcedinem perdit. Sic etiã ira cum impetu crescit: sibi obuiantes idest resistẽtes si potest prosternit: et cum impeeu alios sibi vnitos secũ ad periculũ attrahit: lapillos ⁊ paleas idest paruas ⁊ leues iniurias ante oculos mẽtis coaceruando idest reminiscẽdo reducit post se vestigia rationis ⁊ mansuetudinis per obliuionẽ dimittit. Et hec ira est torrens iniquitatis que animã per odiũ turbat. ꝑs̃. Torrentes iniquitatis cõturbauerunt me. ¶ Secunda est ira ⁊ indignatio sanctor̃ contra mala que est sm rationem: ⁊ que dicitur ira per zelũ non est contẽnenda sed valde timẽda: vtputa cuius uerbaꝝ maledictiones effectum inueniuntur habentia. Et hoc apparet ꝑ exẽplum in montibus Gelboe: quos iratus Dauid de cede populi in ipis facta maledixisse legitur. ij. Reg. j. Gelboe enim (vt dicit Hieron̄y.) erant montes alienige/

narum in quibus saul cū filijs suis corru
it:propter quod indignatus dauid eis ma
ledixit:z maledicendo eos in sterilitatem
perpetuam cōmutauit. Et ideo vt glosa
ibidem dicit: Di montes ante maledicti
onem vberes fuerunt quos maledictiōi
postea subiacere testatur:eo q; nunq; ibi
placuerē vel rorē descēdere reperiatur.

Caplm xlij.

Iusticie equalitatem serua
re docet nos terra que sm
philosophū est eque libra
ta in medio proprijs pon
deribus. Quelibet em suā
rum partiū suo pondere nititur ad mū
di medium:z in declinatione suarū par
tium singularū tota eque librata suspen
ditur circa centrū:propter quod equali
ter in medio immobilis retinetur. Ex q
bus patet q in terra ē de sui natura par
tium equalitas loci medietas: z quietis
stabilitas. Est em in suis partibus eque li
brata in medio mundi locata: z in eodez
situ perpetuo stabilita. Hec aūt tria virt⁹
iusticie requirere videtur. Nam primo
virtus iusticie requirit equalitatē quod
ipsum nomen demonstrat. Dicunt enim
ea que adequant iustificari. Vnde Cōstan
tinus iurisconsultus dicit q ius est ars
boni z equi. Jus aūt est quo cognoscitur
quid sit iustum. ¶ Secundo pertinet ad
iusticiā mediū tenere. Vnde philosoph⁹
v. ethico assignat mediū iusticie sm pro
portionabilitatem arithmeticam qō est
mediū rei. Alijs enim virtutibus morali
bus assignatur mediū rationis tantum:
sed iusticie mediū rei. Nam alie virtutes
morales consistunt pncipaliter circa pas
siones quarū rectificatio nō attēditur ni
si sm comparationē ad ipm hominē cu
ius sunt passiones:sm qō iascitur z con
cupiscit prout debet sm diuersas circum
stantias:z ideo mediū talium virtutum
nō accipitur sm proportionē vnius rei
ad alterā sed solum sm comparationem
ad ipm hominē virtuosum:z propter h
in ipis est mediū solum sm rationē quo
ad nos. Sed materia iusticie est exterior
operatio sm qō ipa vel res cuius etiam
vsus debitā proportionē habet aliā per
sonam. Et ideo medium iusticie consistit
in quadam proportionis equalitate rei
exterioris ad personam exteriorē. Equa
le autem est realiter medium inter maius
et minus: vt dicitur. x. Methaphi. et ideo
iusticia habet mediū rei. Sed hoc mediū
rei est etiam mediū rationis:z ideo in iu
sticia saluatur etiam ratio virtutis mora
lis. ¶ Tertio iusticia requirit stabilitatez
et firmitatem. Et ideo diffinitur a viris
peritis q iusticia est constans z perpetua
voluntas ius suū vnicuiq; tribuens. Ex
qua diffinitione habetur q ille iustus est
qui est in operādo voluntarius:firmus:
diuturnus:z rectus. Vnde in hac diffini
tione ponitur primo voluntas:ad osten
dendū q actus iusticie debet esse volun
tarius. Ps. Exultent z letentur qui vo
lunt iusticiam meam. Secundo additur
constans:ad designandū firmitatem pro
positi s. vt in proposito faciendi iusticiā
firmiter perseueret. Job. xvij. Tenebit iu
stus viam suam z mūdis manibus addit
fortitudinem. Tertio additur perpetua:
ad ostendendum perseuarantiā siue diu
turnitatē. Vbi nota q voluntas potest di
ci perpetua dupliciter. Uno mō ex parte
ipius actus iusti qui perpetuo durat: et
sic solius dei volūtas est perpetua. Alio
modo ex parte obiecti: quia sez aliquis
vult perpetuo facere aliquid: z hoc req
ritur ad ratōnem iusticie:quia nō sufficit
ad ratiōem iusticie vt aliquis velit ad ho
ram in aliquo negotio seruare iusticiam
quia vix inuenitur aliquis qui velit iniu
ste in omnibus agere. Sed precipue req
ritur q homo habeat voluntatem per
petuo z in omnibus iusticiam seruandi.
Ps. Beati qui custodiunt iudicium z fa
ciunt iusticiam in omni tempore. Quod
autem vltimo subditur ius suū vnicuiq;
tribuens:ponitur ibi actus iusticie p ha
bitu qui per actū specificatur. Item habi
tus reducitur ad actum. Vnde si quis vel
let hanc discretionē ad debitam formam
diffinitionis reducere diceret sic: Justicia

est habitus sm quez aliquis constanti et perpetua voluntate ius suum vnicuiqz tribuit: z quasi est eadem diffinitio cū ea quam philosophus ponit in .v. ethicoꝝ dicens q iusticia est habitus sm quez aliquis dicitur operatiuus iusti. Nota etiam q vnicuiqz reddere ius suū nō soluz pertinet ad iudicem vel ad principem sicut ad dirigentem vel operantē quod iustum est: quia iudex est iustuz animatum z ꝓceps est custos iusti: vt dicit .v. Eth. Sed etiā ad subditos sicut ad exequētes Hec est igitur forma iusticie quā repsentat nobis vt dictum est ipm elementum terre. Hiere .xxiij. Facict iusticiā in terra.

Caplm xliij.

Lachrymarū compunctio assimulatur aque propter septem. ¶ Primo quidez quia aqua est sordium lauatiua. Nam videmus q ea que sordidantur per lotionem aque mundātur. Vnde pannus lineus videtur esse sordidus dum est a tela succisus aqs sepe lotus efficitur valde albus. Oues etiam anteq̄ tondeant prius in aqua lauantur. Ita aqua lachrymarum est omnium peccatorū absterſiua: mūdificatiua z dealbatiua. Job .ix. Si lotus fuero aquis niuis z fulserint velut mundissime manus mee. Nam quasi aque fluentes ex resolutione niuium sunt aque fluētes ex recordatione peccatorum: z he sunt maxime ablutiue. Et hanc aquarum virtutem cognoscunt esse animalia: z huiusmodi lotionis manifesta nobis prebent exēpla. Nam leena dum adulterium cōmittit cū pardo tanq̄ malefecerit virumqz offenderit ad ipm nullatenus redit nisi prius lota fuerit aquis. Similiter ciconia dum cum alio masculo concūbit nisi prius se lauerit ad comparē nō redit. Lignus alba est anis nō solum adulterium refugit sed et si cū coniuge coierit tanq̄ rem turpem z fetidam fecerit: nisi prius se lauerit nunq̄ cibum sumit. Et tamē multi miseri multis adulterijs z scelerib⁹ fedati sine lotione penitentie ad corpus christi accedere nō verētur: Elephas cum multo rubore ad vxorē accedit latebras querit: videri refugit tanq̄ turpe z detestandum quid fecerit: nisi prius se aquis lauerit ad socios nunq̄ redit. Et habent elephantes hoc proprīū q̄ semper in luna noua turmatim ad aquas accedunt et ab omnib⁹ sordibus in aqua se abluūt: z filios quos ante se ire faciūt semp similia facere instruūt. Sed multi miseri relicta aq̄ mūda penitentie ad modū porcoꝝ querunt aquam lutosam luxurie. Ezech .xvj. Non est precisus vmbilicus tuus z aqua nō es lota in salutem. ¶ Secūdo quia aq̄ est viuificatiua. Vnde arbores que videntur in hyeme mortue ex defectu humiditatis aquee ascēdēte humore iterū fiunt vine. Ita anima in peccatis mortua viuificat penitētie lachryma. Et sic etiā piscis absq̄ aq̄ nō viuit sed remotus ab aquis morit z putrescit. Ita etiam peccator sine lachrymis vivere spūaliter nequit. Isa .l. Computrescāt pisces sine aqua .i. penitētes sine lachryma z morient in siti. Nam et piscis quidē q allec dicit ex sola aqua viuere perhibet: sicut talpa ex terra: camelion ex aere: z salamandra ex igne viuere referunt: q̄uis sapientiores dicāt q̄ nullū animal nutriatur vel viuat ex puro aliquo elemento. Dicit eñ esse vnum genus plante qđ q̄tumcūq̄ aridū fuerit in aqua missum ꝓinus reuiuiscit. Vnde etiā aia mortua si in lachrymaꝝ aqs fuerit balneata ex mortua fit viua. Et q̄dam auicule q̄ miro modo ex quibusdam arboribus generant z loco fructuuz in eis nascuntur: q̄diu tamen ad arborem suspēdūtur nunq̄ viuificantur. Sed quando ruptis tenaculis in aquam cadūt aniam cum vita recipiūt. Et est notanduz q̄ he auicule modicum valde habēt de carne z minus de sanguine: quare ad esum nō sunt apte. Sed q̄ est arbor ꝓducēs has aues nisi mundus ꝓducens homines: et quid est nō vivificari in arbore sed in aq̄ nisi qa nō spūaliter vivimus q̄diu mundo vel peccato inheremus. Sed dum a mūdo recedimus z aq̄s deuotiōis attin-

gimus tūc deo viuere incipimus. Tales eñ qui mūdo adherent sunt carne multi ⁊ sanguine pleni. Sed qui a quis penitentialibus sunt attriti sunt carni ⁊ sanguine quasi nulli: quia nō sequuntur que carnis sunt sed que dei. Apostolus. j. Corinth. xv. Caro ⁊ sanguis regnum dei nō possidebunt. ¶ Tertio quia aqua est impinguatiua ⁊ fecundatiua. Dixerunt eñ philosophi q; si terra fuerit nimium indurata nec aquis balneata semen non recipit: ⁊ receptū nō permittit erumpere ⁊ germinare: sed vomere sepe confracta semina nutrit ⁊ per aquā pluuie remollita quandā in se pinguedinem colligit: quaz receptā ⁊ in se decoctam radicibus ad p̄ductionem seminis fundit. Sic per omnia corda dura nulli sunt fructui apta: sed vomere penitentie commolita ⁊ per fusa deuotionis aqua fiunt pingua et fructifera. Propter quod est quidam lapis pretiosus qui dicitur enidros qui ad nostrū exemplum de se perpetuas stillat guttas. Videmus etiam q; nulla est terra adeo bona de se cui subtrahtur aqua nisi fiat infecunda ⁊ vana: nec alicui vsui apta quin potius resoluta in puluerem vertitur. Et econtra terra conuenientibus temporib⁹ recipiens in se aquam fit mollis arabilis ad serendū apta ⁊ valde fecunda. Hoc patet in terra egypti que nō irrogatur pluuia: sed crescente nili fluminis aqua terram irrigat: ⁊ crescente riparum suarum flumine irrigat vniuersa fitq; ibi sterilitas magna ⁊ rerum penuria quādo ex aliqua causa nō ascenderit ipa aqua. Tempore etiam Helie quādo non fuerunt pluuie perierūt pre ficcitate omnia. Sed cum oraret vt descēderet aqua redijt rerum abundantia. Que etiam est arbor tam fertilis ⁊ amata que nō protinus sterilescat ⁊ ex viridi ficca fiat si humor aque⁹ ei deficiat. Ita etiā sine lachrymarum irrigatōne nullus esse potest fructus penitentie. Job. xij. Si continuerit aquas oīa siccabūtur. ¶ Quarto quia aqua est lassorum confortatiua. Nam et oues ⁊ oīa animalia dum calore estuāt in estate: si aquā coacte vel sponte transeunt mox se excutiūt: ⁊ resumptis viribꝰ auidius cibū sumunt ⁊ fortiora ad opera redeunt. Cerui etiā q̄tumcunq; lassati canibus fatigati si possunt aquas intrare ⁊ flumina transnatare mox pristinas vires sumūt: ⁊ spretis canibus siluas petūt. Ita etiā lachryme mirabili modo lassos et laborantes confortant ⁊ vires p̄ditas reparāt. Vnde anima q̄tumcūq; demissa vel debilitata miro modo confortaī his aquis balneata. ¶ Quinto quia aqua est durorum emolitiua. Nam panis bis coctus qui est natura durissimus i aqua positus mollis efficitur. Ita lachryma compuncti deuote orantis dei seueritatem emollit ⁊ ad parcendū ⁊ miserandum flectit. Joan. v. Mouebatur aqua ⁊ sanabatur vnus. ¶ Sexto quia est sitis sedatiua Nam sitis est appetitus frigidi⁊ humidi. Vnde cū aqua de natura sua frigida sit et humida recte sitis est extinctiua. Ita lachryme penitentie extinguunt ardorem culpe. Ecc̄j. iij. Ignem ardentez extinguit aqua. i. ardorem culpe compūctionis lachryma. ¶ Septimo quia aqua est castrorum fortificatiua. Nam babylonia fortissima dicitur fuisse: nō tm̄ quia murus altissimus ⁊ fortissimus sed quia insup vndiq; fluuijs vallaretur. Nullus enim locus potest esse fortis vbi aqua deficit sicut patet de Bethulia in Judith. Ita lachryme penitentium mirabiliter protegunt contra impetus temptationū ⁊ persecutionum. Exō. xiiij. Erat aqua quasi murus a dextera eorum ⁊ leua. In tali enim aqua egyptij idest hostes persequētes submerguntur: ⁊ capita draconū idest demonū temptationum vires confrigūtur. Ps̄. Tu cōtribulasti capita draconuz in aquis. ¶ Itē lachrymaꝝ compunctio assimilaī pluuie propter q̄nq;. ¶ Primo quidē qa pluuia calore solis dissolnitur. Est eñ naturale q; q̄to in nube plus est de materia pluuie tanto fit radioꝝ solarium fortior impressio super nubez ꝓpter aque ad solem cōtrarietatem. In tali igitur nube dum calor fortissimus generaī

nubes in pluuiá fortẽ diſſoluit. Ita ergo ſimiliter in anima q̃to plus eſt de lachry marũ materia táto diuini caloris fit fortior impſſio ſuper eá donec tota reſoluatur in lachrymas ſiue cópunctionẽ totaliter lachrymoſam: Judicum. v. Nubes ſtillauerũt aquas. i. penitẽtes lachrymas. Vnde poſt acutiſſimũ ſolis caloré videmus ſequi in aere pluuiá vehementem: quia dũ cor diuino amore caleſcit amarj ⁊ deuotis lachrymis ingemiſcit. Vñ Beda dicit q̃ quádo fit caloris exaggeratio circa hmói nubes ex aduſtiõe vaporis fit nubes rubea quaſi ſanguis itavt ſanguis plucre videat. Et ſic anima deuota dum diuino calore ſuccẽdit tota in amoris rubedinẽ tráſformat. ¶ Quinto quia pluuia terre aliquãdo quidẽ plane: aliquando vero impetuoſe infundit. Nam q̃to nubes ex qua generat pluuia ẽ a terra remotior ⁊ celo vicinior táto ſuauius terram petit ⁊ guttis graciliorib⁹ ad ima deſcendit: ⁊ q̃to ecõtra eſt a celo remotior ⁊ terre ꝓximior tanto cũ grauiorib⁹ ſtillis ⁊ magis impetuoſis terrá petere conſueuit. Et hoc eſt quia q̃to anima ẽ perfectior ⁊ deo ꝓximior: tanto ſuauiores ⁊ ſecretiores lachrymas emittit. Quãto vero fuiſſe per peccatũ a deo ſe remotiores et terre per affectũ cõiunctiorẽ anima reſpicit táto graviores ⁊ vberiores lachrymas effundit. ¶ Tertio quia vt ex pluuia aer ſerenat: ita ſerenat ꝓſcientia ex cõpunctione lachrymoſa: Tobie. iij. Poſt tempeſtatẽ tranquillũ facis ⁊ poſt lachrymationẽ ⁊ fletũ exultationẽ infũdis. Hec eñ exultatio eſt ex ſerenatione cõſciẽtie. ¶ Quarto quia ex pluuia terra impinguatur precipue ex illa que cũ tonitruo cadit: eo q̃ tonitruũ ſuo motu vapores diſcutit: ⁊ ſic aquá ſubtiliando puriorem reddit. Ita lachryme impinguát ⁊ fecundant animá ⁊ reddũt eam aptam ad fructus bonor̃ opex̃ ⁊ maxime ſi ſint cũ tonitruo. i. cum timore diuini iudicij. Hoc eñ eſt tonitruũ quod animá maxime cõcutit terrore ſui: ⁊ maxime eam ſubtiliat ad diſcuſſionẽ peccati. Vnde hoc eſt tonitruum in quo fiunt fulgura. i. cõſiderationes minátes ⁊ terrẽtes ex qbus ſequũtur pluuie. i. lachryme animá fecundantes. Pſ. Fulgura in pluuiá fecit. ¶ Quinto quia ex pluuia ventus quietat. Solet eñ dici q̃ ad puá pluuiá accidit magnus ventus. Et ita modica lachryma magná temptationẽ extinguit. Flammá eñ ſuggeſtionũ cito extinguit vnda lachrymarum. ¶ Jtẽ cõpunctio lachrymarũ aſſimilatur mari rubro quod aliq̃n habuit magnã abundantiá aquarũ ⁊ aliquando habuit aquá nõ multá ſed paucá. Vñ primo ꝓpter aquar̃ abundantiá vocatum eſt mare viride. Jnueniť eñ q̃ aliq̃n tota egyptus fuit cooperta mari ⁊ prius q̃ cooperiret habebat aliud nomẽ q̃ nũc. Tunc ergo illud mare viride vocabatur ſez ꝓpter reſiſtentiá reſiſtẽtis calori ſolis adurẽti: ſicut folia plantar̃ ſunt viridia q̃diu ex hũiditate reſiſtunt calori. Poſtmodũ aũt ꝓpter paucitatẽ diminute vocatũ eſt mare rubrũ: quia ꝓpter paucitatem aque aduriť fundus eius et harena fit rubea. Vnde modo forte ꝓpter paucitatẽ aque poſſunt fieri foſſata in mari in quibus eſſet nauigatio tutior que volũt quidá reges facere: ſed geometrice ꝓbatum eſt eis q̃ ibi erat in tñ altior terra q̃ oñia flumina fuiſſent facta ſalſa propter mare quod oñia flumina viciſſet. Sicut ergo illud mare aliq̃n habuit abundantiam aquar̃ aliq̃n paucitatẽ. Jta quoq; ſancti viri aliq̃n habẽt copiá aliq̃n penuriá lachrymar̃: ꝓpter qõ debẽt dari lachryme ad menſurã: ſm illud Pſ. Potũ dabis nobis in lachrymis in méſura. Jtem lachryme feruide cõpunctõnis ꝓuenũt ex intimo cordis deſiderio patrie celeſtj. Cuiꝰ exemplũ apparet in elevatione aq̃ ad oſtia fluminũ ⁊ fontiũ: quia vapor ex motu ⁊ calore corpor̃ celeſtiũ generatus ⁊ in terra incluſus nõ valens exalare caret ⁊ ſua caliditate attrahit aquas ad concauitates terre: ⁊ ibi retẽtus aperit terrá actione ſua ⁊ eleuat aquá. Et ideo aqua ſcaturit: ſaltádo ⁊ buliendo ſicut olla: ſicut patet in oſtijs fluminũ vel fontium ⁊

exiret actu calida nisi frigus expulsum a calido interiori ad crustā terre exteriorē infrigidaret eā statim. Ita desideriuz vel affectus generatus in cordibus sanctoꝝ ex amore ꝛ cōtēplatione celestiuz dum fortiter interius incalescit aquas lachrymarū ad cōcauitates oculorum attrahit ꝛ velut olla bullēs eas exterius effūdit. Vnde ℔s. dicit: Sitiuit anima mea ad deum fontem viuum quādo veniam ꝛ apparebo ante faciem dei mei ꝛc̄. ¶ Item lachrymarum cōpunctio purificat ꝛ fortificat ꝛ clarificat cor nostrum. Cuius ē exemplum quādo in fundo fluminū inuenitur gallum album: quia ibi terra vincit aquam in cōmixtione: ꝛ illic lapis leuiter fit calx ꝛ indurarur fortiter ꝓpter suam adustionē: ꝛ de se emittit splendorem quasi cristallus: eo ꝙ in eo miscetur terrestre cum aqua: ergo in aqua fluminum inuenitur gallum album durum et lucidum. Quia in aqua lachrymarū cor penitentis efficitur album idest mundū ad operandū: durum ad tolerandum: et lucidum ad contemplandū. ¶ Sed notandū ꝙ compūctionis lachrymas equaliter sancti viri nō habent: sed aliquādo quidem habent: aliquādo vero carent quibusdam fontibus similes: qui quandoqz aqua sunt pleni: quādoqz totaliter vacui sicut narrat Seneca in libro de naturalibus questiōibus: ꝙ sunt quidam fontes alicubi qui senis horis sunt pleni ꝛ senis horis vacui. Cuius causa est proportio vaporis aquas eleuātis ꝛ ipius aque que eleuatur: quia si vapor qui eleuat, fuerit fortior vincens aquā tunc cito eleuat aquam iam cōgregatā. Sed ad hoc vt iterum eleuet oportet intercidere tempus aliquod quo aqua iterū congregēt: et sic interrūpitur fluxus. Si autē vapor eleuans fuerit debilior eleuabit aliquā partem aque sue virtuti proportionatam: et tunc deficiet donec ipe vapor reperietur et confortet ex radijs celestiū corporum. Similiter fm quantitatem interioris affectionis ꝛ fm abundātiā lachrymabilis humoris est vel nō est in hoie fletus corporalis. Hiere. ix. Quis dabit capiti meo aquā ꝛ oculis meis fōtē lachrymaꝝ

Capm xliij.

HAsciuus homo similis est campo. Est cm̄ campꝰ planus ꝛ incultus nec vomere sulcatus: nec fimo impinguatus: sed deambulatiōi ꝛ lusibus iuxta ciuitatū habitacula deputatus. Sic quoqz lasciuus homo vomere penitētie nō sulcat. Deut. xxxj. Tollēt vitulam de armento que nō traxit iugū nec terrā scindit vomere ꝛ ducent eā ad vallē asperā atqz saxosam que nunq̄ arata est nec sementē recepit: ꝛ cedent in ea ceruices vitule. Hec vitula est anima vana ꝛ lasciua quā nec iugū obedientie domat nec aratrū penitentie fatigat. Hanc ergo finaliter demones de armento trahunt ꝛ ad asperam ꝛ saxosam vallem ducunt quādo eā de corpe vel mūdo educētes ad penā eternā deferūt: que dicit vallis ratiōe ꝓfunditatis: aspera rōne acerbitatis: ꝛ saxosa rōne eternitatis: qr saxa valde durabilia sūt: ꝛ iō ibi eꝰ ceruices. i. lasciue ceruicositates penitus deponūt. Itē lasciuus hō ad modū campi fimo. i. recognitione ꝓprie vilitatis nō respergit ꝛ iō ad fructū penitētie nō impinguatur. Sed ecōtra hō prudēs dicit de cōsciētia sua fm illud Lu. xiij. Fodiā circa illam ꝛ mittā stercora. Ille terrā cōsciētie fodit q eam discutiēdo reuoluit: sed ille stercora mittit qui suoꝝ peccatoꝝ vilitates attendit ꝛ recognoscit: ꝛ p hoc anima diuine misericordie susceptiōe impinguat et ad fructū penitētie disponit ꝛ adaptat. Itē lasciuus hō velut cāpus discursibus circa publica loca iugiter immorat. Vnde ō muliere lasciua dicit ℔s prouer. vij. Garrula ꝛ vaga quietis impatiēs nec valēs in domo consistere pedibus suis: nunc foris nūc in plateis ꝛc̄.

Capm xlv.

LIngua maledica est causa diuisionis amicicie sicut terre motus est causa scissionis terre. Sepe enim fit terremotus per diuisi-

onem terre a terra sicut narrat Sene. de naturalibus questionib⁹ q̄ sicilia quandoq; adhesit apulie: ⁊ per terremotū diuisa est ⁊ mare fluxit i medium. Simili modo hyspania adhesit aphrice. Ita lingua maledica cōmouet corda ⁊ inducit inter amicos ⁊ cōiunctos aliquādo discordiaz ⁊ ponit inter eos mare. i. amaritudinem rancoris ⁊ odij. Vnde hoc est vnū de septem q̄ deus plus detestari dicit̄. Prouer. vj. Virū qui seminat inter fratres discordias. Talis etiā est lingua tertia de q̄ Eccl̄j. xxviij. Lingua tertia multos cōmouit ⁊ dispersit illos de gente in gentē ⁊c̄. Sed ecōtra lingua dulcis ⁊ mollis frāgit iram ⁊ duriciam cordis sicut aer q̄uis sit mollis ⁊ tenuis: tamē in tonitruo scindit ligna ⁊ lapides: ⁊ multo magis hoc facit vapor qui est grossior aere. Hoc aūt non est a fortitudine corporis ⁊ mot⁹. Sicut ergo mollis aer vel vapor scindit lignuz et frangit petrā: ita mollis ⁊ dulcis respō sio siue lingua placat ⁊ frangit iram. Sermo durus suscitat furorē. Eccl̄j. xxv. Lingua mollis confringit duriciam.

Caplm xlvj.

Loca diuersa adaptant hōmines ad diuersas operationes. Cuius exemplum vel similitudo apparet in planetis: ex quoz cōiunctione sequuntur diuersi effectus ſm diuersitatem locorum idest signorū in quibus cōiungunt̄: verbi gratia: Si plures cōiuncti fuerint in signis aquaticis scz in scorpione cancro vel pisce in reuolutione anni sequitur multitudo pluuiarum. Si vero fuerint cōiuncti in signis igneis scz ariete leone vel sagittario signat subtilitatem ⁊ igneum excessum caloris ⁊ siccitatis. Si autem in signis aereis. s. gemnis libra vel aquario signat multitudinē ventorum. Sed si in frigidis siue terreis signis. s. tauro virgie ⁊ capricorno signat grauitatē frigoris ⁊ temperamentū caloris. Ita q̄tum ad spiritualia opera videmus q̄ etiam loca multum adaptant hominēs ⁊ quodāmodo disponunt ad illa sicut solitudo ad contemplandū ecclesia ad orandum: cella ad studendū ⁊c̄. Possemus etiā moraliter dicere q̄ in signis aq̄ticis conueniūt incipientes idest penitentes qui viuunt in aquis lachrymarū. Et hec lachrymarum compunctio vel est in scorpione qui cauda pungit idest in consideratione mortis vel supplicij in q̄bus est cauda idest finis peccati: quia stipendium peccati est mors. Roma. vj. Vel i cancro qui retrogradit̄ idest in consideratione vite preterite; vel in pisce id est in angustia imminētis tribulationis: quia pisces morantur in aqua. Per aquā intelligitur tribulatio. Vnde oīes hi producūt abundantiā lachrymarū. In signis vero aereis cōueniunt ꝓficientes quorum ꝓfectus est in geminis idest in geminata dilectione dei ⁊ proximi ⁊ in geminata vita scz actiua ⁊ contēplatiua: vel in gemino studio. s. scientie ⁊ virtutis. Item in libra idest in pondere iusticie vel in pondere lingue: de quo Eccl̄j. xxj. Verba sapientis statera ponderabūtur. Item in aquario idest in lachrymis deuotionis vel doctrine sapientie: de quo Eccl̄j. xv. Aqua sapiētie salutaris potauit eum. Ih tamen sic proficientes patiūtur tempestatē ventorum idest persecutione demonū: qui q̄to hominē magis proficere conspiciunt tanto fortius contra ipsum insurgunt. ¶ In signis vero igneis cōueniūt perfecti in charitate feruentes. De quo numero fuit Helias. Eccl̄j. xlviij. Surrexit helias quasi ignis. Vnde quidam taliuz sunt in ariete qui est dux gregis idest in statu prelationis sicut Petrus appstol⁹. Quidam vero in leone idest in vigore vel actu maxime fortitudinis scilicz in martyrio pro defensione fidei siue veritatis sicut fuit Joannes baptista qui fuit lucerna ardens ⁊ lucens. Joan. v. Quidam vero in sagittario id est in officio predicationis. Nam p̄dicatores ex arcu scripture amittūt sagittas acutas verboz penetrātium corda auditoz. Oēs etiā isti debēt esse subtiles in contēplatione: ⁊ igneiꝰ i dilectione: ⁊ sicci per abstinentiā in carnis

afflictione. ¶ In signis aũt frigidis ꝙ terreis sunt deficiẽtes. i. peccatores terreni per auariciã ꝙ frigidi per maliciã: ꝙ isti vel sunt in tauro qui terrã vertit ꝙ arat. i. in cupiditate auaricie: vel in virgine. i. i sterilitate luxurie vbi luxuria designaꝫ i virgine nõ ratiõe incorruptibilitatis sed ratione sterilitatis. Nam dũ sol est i signo virginis terra efficit sterilis: quia tũc fructus nõ pducit. Sic dũ luxuria viget in carne fit spũaliũ fructuũ. i. opeꝝ sterilitaꝫ in homine: quia sicut dicit Job de luxuria: ignis est vsqꝫ ad cõsumptionẽ deuorãs ꝙ omnia eradicãs genimina: Job. xxxj. Vel sunt peccatores in capcorno. i. i ascẽsu superbie. Et oẽs isti habẽt grauitatẽ frigoris. i. excessum iniquitatis ꝙ carentiaꝫ caloris. i. defectũ charitatis: ¶ Matt. xxiij. Quoniã abũdauit iniquitas refrigescet charitas multorum.

Caplm xlvij.

LVxuria assimilaꝫ igni. Nã ignis ferrũ durũ ꝙ frigidũ immutat ꝙ quasi ignẽ efficit. Sic mẽtes ferreas libido domat. ¶ Hieron. Flãmigero igne percutit mulier cõscientiaꝫ. ¶ Itẽ ex duob⁹ lapidibus si inuicẽ colliduñ erit ignis. Et quid mirꝫ si ex contactu impudico viri ꝙ mulieris erit ignis cõcupiscẽtie ꝙ luxurie. ¶ Itẽ si mur⁹ non cõburaꝫ a candela appositus: tñ denigraꝫ. ¶ Hieron. Si cũ viris femine habitãt viscariũ diaboli nõ deerit. ¶ Itẽ nix ꝛ frigida tñ iuxta ignẽ liquescit. Sic virginitas familiaritate ꝙ colloquijs mulierum deperit. ¶ Item luxuria assimilaꝫ. fouee: Primo ꝓpter principiũ: Fouea eñ a fodiendo est dicta eo ꝙ fit in terra fodientium manu ꝓfundata: Sic vitiũ luxurie est ꝓfundatũ ꝙ radicatũ in terra. i. in carne humana: ꝙ ꝑcipue ex corrupto ꝙ pessimo ingenio hominũ adinuenientium diuersos modos delectationis ꝙ corruptionis hmõi vitij: De qbus in Ps̃. dicitur: Jbũt in adinuẽtiõib⁹ suis. ¶ Prouer. xxiij. Fouea ꝓfunda est meretrix. ¶ Secundo ꝓpter augmentũ: quia in fodiendo ꝙto plus terra in sua supficie cumulatim erigitur tanto amplius interius ꝓfundatur. Sic luxuriosus ꝙto magis visum ꝙ intẽtionem dirigit ꝙ erigit ad supficiẽ terre. i. ad pellẽ ꝙ pulchritudinẽ carnis tãto magis interius in appetitu ꝓfũdaꝫ ꝙ crescit ardor libidinis: ꝙ iõ Job dicebat: ¶ Pepigi fedus cũ oculis meis vt nec cogitarem quidẽ de virgine: Job. xxxj. ¶ Patet autem ꝙ dictũ est in holoferne ꝙ david. ¶ Tertio ꝓpter periculũ quia ꝙto fouea fit ꝓfundior tãto ei⁹ trãsitus est periculosior: et ideo a principio est repellẽda. Vñ Jsido. dicit: Calca serpẽtis caput: calca praue cogitationis initiũ. s. anteꝙ fiat fouea ꝓfũda vsqꝫ ad cõsensum: ¶ Piere. xviij. Foderũt foueã anime mee. ¶ Quarto ꝙtũ ad exitũ. Nã sicut Grego. dicit: Fouea hõ cadendo facile ingreditur: sed post casum non facile egreditur. Et licꝫ sic sit de oñi peccato tñ specialiter sic est de ipo peccato luxurie: tum ꝓpter corruptionem fomitis ꝙ cõcupiscẽtie carnis quam homo fert secũ semp: tum ꝓpter fomẽtorũ preparationẽ: qr tota die cũcurrũt preocutis luxurie fomẽta: sicut aspectus multarũ ꝙ colloquiũ ꝙ repletio vẽtris ꝙ hmõi.

Caplm xlvij.

MAria mater dñi assimilatur soli. ¶ Primo qa sol habet nobilitatẽ in ortu. Oriꝫ eñ ex alto ꝙ cũ splẽdore multo. Sic beatissima virgo maria orta est ex alta ꝓgenie qr. s. ex regali stirpe ꝙ nata cũ sanctitatis splẽdore. Nõ eñ nata est infecta originali peccato sicut alij cõiter nascunt. Hinc est ꝙ ecclesia festat ꝺ ei⁹ natiuitate: Eccj. xxvij. Sicut sol oriẽs mũdo in altissimis dei: sic mulieris bone species ꝛc. ¶ Secũdo qr sol hꝫ sublimitatem in situ: qr vꝫ sol est positus i medio planetaꝝ habẽs tres supra se ꝙ tres infra se. Sic beata maria exaltata ꝙ sublimata est in gloria in sua assumptiõe. s. vt supra se habeat tres psonas diuinas: infra se siue sub se tres angelos hierarchias et ꝑsequens totã essentiã hoim beatoꝝ: qa

homines in celo nō faciēt ordinē ꝑ se vt dicit Aug. ſz aſſumēdi ſunt ad ordies angelox. ꝑs. Thron⁹ ei⁹ ſicut ſol in ꝓſpectu meo. Tertio qꝛ ſol hꝫ velocitatē i motu vñ ⁊ ſatis cito ꝑficit, ſuū circulum q tñ ē valde magn⁹ ꝓtinue. n. ſol mouet velocitus q̄ ſagitta lꝫ in aſpectu nr̄o quaſi non moueri videat. Premunia. n. caritatis in tē ſiõe ſicut ⁊ eius quantitas ſic ⁊ ei⁹ velocitas ſubterfugit viſuꝫ nr̄z. Sic beata v̄go maria velocitatē habuit in motu obediētie. qꝛ diuine volūtati ꝑ angelū ſibi exposite cito ꝓſenſit dicēs. Ecce ancilla dñi ꝛc. Itē in motu benuolētie qꝛ ſtatiꝫ aſcēdit i mōtana cū feſtinatiõe ⁊ ſalutauit heli ſabet. In q̄ dedit exēplū ꝓſcēdendi ad ſuperiora p ꝑfectū v̄tutū ſine negligētie tarditate. Itē in motu pñie qꝛ dolenter ⁊ ſolicite filiū ſuū reqſiuit quē ex aliqua forte ſui negligētia ſe ꝑdidiſſe timuit. Lu. j. Ecce pr̄ tuus ⁊ ego dolētes q̄rebamus te Quarto qꝛ ſol hꝫ pulchrytudinē i aſpectu ⁊ ꝓp h̄ eſt ocul' valde delcābil' ad vidē dū ſm illud Eccli. xi. Delcābile eſt ocul' videre ſolē. Nā ſol ſicut dic̄ Ambroſius in hexameꝛō ē oculus mūdi tocūditas diei pulchritudo celi mēſura tpm v̄tus ⁊ vigor oiuꝫ naſcētiū dñs plāctaruꝫ decor ⁊ ꝑfectio oiuꝫ ſtellax. Et iō in fabula cū pēnatis veſtigijs ſol depingit' ⁊ facie puerili ꝓp qō ēt phēb⁹. i. pulcer dict⁹ ē: ſic ⁊ beata v̄go maria plena pulchritudine fuit: vñ Cāti. iiij. Tota pulcra es amica mea ⁊ macula ñ ē in te. Et dic̄ tota. ſ. int⁹ ⁊ ex̄ ad dr̄iam hypocritax q h̄nt ſolū ex̄ in apparētia pulchritudine ſcitatis: ſz ipa pulcra fuit intus ꝑ puritatē extra ꝑ virginitatē Et iō ēt ſignificat' per arcā q̄ intuſ ⁊ extra erat deaurata. ¶ Quinto qꝛ ſol hꝫ efficatiā in effectu: hꝫ. n. v̄tutem calefactiuaꝫ ⁊ inflāmatiuam. Naꝫ ex motu radiorumꝫ ⁊ eox ꝓfractiõe ⁊ multiplicatiõe calor generat' in obiecti corpis ſupficie. ⁊ maxime ſi corpus obiectū fuerit ſpeculare ſic̄ dr̄ in ꝑſpectiua: quare ſi circa ſpeculū ꝓcauum ſtuppa ponat' a calore gīiato incēdit'. Sic quoq; beata v̄go mētes puras ⁊ ſibi deuotas q̄ ſunt vt ſpecula munda inflāmat ad dei dilectionem: vnde ipſa dicitur mr̄ pulchre dilectōis. Eccli. xxiiij. Et h̄ ē inflāmatio amoꝛis q arefecit fenū ꝓcupiſcentie carnal'. Ja. j. Exortus ē ſol cuꝫ ardore ⁊ arefecit fenū. Itē ſol hꝫ v̄tutē fecundatiuā. Dia. n. h̄ inferiora fecūdat ⁊ gñatiuā eox potentiā excitat adiuuat ⁊ ꝓfortat: vñ videmus ad ſenſū q̄ nihil fructificat neq; creſcit: vbi ſolaris radius nō attingit. Illud āt qō facit aiam bonis opibus fecundā eſt timoꝛ dei: vñ dicit' Eccli. xv. Qui timet deū faciet bona Sz beata virgo maria ēt dr̄ eē mater timoꝛis Eccli. xij Qꝛ. ſ. ſibi deuotos ad deū timendū iducit ⁊ eis ſuis meritis donū timoris acq̄rit ex quo eos in bonis opib⁹ fecūdos efficit: ſed oꝛ eā ꝑuenire ꝑ deuotionē ſi qs vult ipetrare ſue gr̄e bñdictionē. Sapie. xvi. Opꝫ ꝑuenire ſolē ad bñdictionē tuā ⁊ ad ortū lucis te adorare. ¶ Itez ſol hꝫ virtutē diſcretiuam qꝛ ꝑ eius lucem oia detegentez nunc coloꝛes oēs diſcernim⁹ ⁊ nigrū de albo diſtinguimus. Similiter ipſa eſt q̄ mētibus ſibi deuotis acq̄rit lumen diſcretionis ⁊ verā cognitionē vicioꝛum atqꝫ virtutū: vnde dicitur mater agnitionis. Hoc lumine carent illi miſeri q reuerētiā nō h̄nt ad eā ſed potius contra eā infelices ſuas linguas relaxāt blaſphemantes: qui vere pñt dicere. Sapie. v Juſticie lumē non luxit nobis ⁊ ſol iuſticie non eſt ortus nobis. Et illud Eccles. vi. Non vidit ſolem nec cognouit diſtātiam boni ⁊ mali. Itē ſol habet virtutez fortificatiuā. Dū videmus q̄ in eius aſcēſu ſuper nr̄m oriꝫontē virtutes aialium roboꝛant' ⁊ fortioꝛes efficiunt' ⁊ vſqꝫ ad diē mediā augmentantur: ⁊ q̄n ſol tēdit ad occaſum debilitant': ⁊ ideo in ſomnuꝫ aialia reſoluuntur. Dū etiā floꝛes in ortu ſolis aperiuntur q i occaſu claudūt'. Ita beata virgo maria ſibi deuotos confortat ⁊ roboꝛat dū eis ſubueniēdo ad ſpeꝫ ⁊ fiduciā ſui mētes eox ſublcuat. Dñ ipa dicit' eē mater ſpei ſancte. Eccli. xxiiij. Propter oēs ergo dictas ꝓpꝛietates dicitur eē' electa vt ſol. Canti. iiij. Et mulier amicta ſole. Apoca. xij. ¶ Itē beat⁹

virgo Maria assimilat lune ꝓpter. vij. Nam luna ꝑm basilium in suo libro hexameró é decor noctis: mr roris: ministra humoris: dñatrix maris: mésura temporis: emulatrix solis imutatrix aeris. Que oia bñ cópetút sanctissime matri christi. ¶ Primo ergo luna est decor noctis: nó solú q nocté illuminat: sed ét q i nocte decor ipsi⁹ apparet: precipue tunc cum é plena. Ita beata virgo Maria in nocte. i. i obscuritate pñtis vite exístés fuit plena luce siue luce gratie diuine sicut angelus dixit. Aue gratia plena ꝛc. siue luce diuine pñtie: propter qó subdidit dñs tecú dñs. s. pater te desponsans: dñs filius te impregnás dñs spiritus sanctus te sanctificans. Dñ ipsa fuit totius trinitatis nobile triclinú: siue luce virginalis mundicie que candor est lucis eterne ꝛ speculú sine macula vt dicit Sapié. vij. Propter quaz lucez addidit angelus. Benedicta tu in mulieribus. Siquidem ante eam mulieres in virginitate permanentes propter sterilitaté erant maledictioni legis obnoxie. Sed ista in mulieribus ét virginibus benedicta ex eo q quáꝫ virgo nó tamé sterilis sed diuinitus fecunda. ꝛ ideo mater intacta: ꝛ sic patet q beatissima virgo Maria quasi luna plena in diebus suis lucet. Eccli. l. Sed est notandú q luna plena non tm habet pulchritudiné lucis: sz ét perfectionem figure circularis q túc tota est rotunda ꝛ ideo magis pulcra: qó ét beate virgini congruit. Et ideo in. ps. Vocat lúa pfecta in eternuz. Hec est perfectio siue charitat⁹ p quá ad modú figure rotúde fuit mobilissima. i. promptissima ad bñ opandú capacissima ꝛ áplissima ad oia susciendú Eccli. xxiiij. Trásite ad me omnes q concupiscitis me ꝛc. Ité fine carés. i. ideficiétissima ad pseuerádú: vñ ibidé Vsqz ad futurú seculú ñ ó finam ꝛ ió ét dicit perfecta in eternú. Luna eni qñ plena est lucet p totá nocté: sed qñ nó est plena qñqz lucet in pricipio noctis. Et significat bñ incipiétes ꝛ cito deficientes qñqz in fine noctis ꝛ significat bene finientes. Sed beata Maria velut luna plena fulsit in suo pncipio q i vtero sanctificata. in medio q filio dei illustrata ꝛ sancte ꝛ innocéter ꝙuersata: i suo vltimo q aia ꝛ corpore glorificata: p nocté ét significat tribulatio ꝛ tétatio. Quidá ergo sancti adiuuát in pncipio: quidá in medio quidá in fine ipa át adiuuat semper. Et in pncipio dádo audatiá ꝛ in medio conferendo perseuerantiam ꝛ in fine dando coronam. Hec est etiam luna. que noctem idest peccatorum tenebrositatem lumine sue gratie siue misericordie non desinit illustrare. Vnde ꝛ ipsa sicut lúa vocat regina celi q de nocte ab séte sole iter sidera pmatú tenet ꝛ tág̃ ab séte rege. i. sole vt regia regnú gubernat Sic⁊ qñ rex xps ex aliq̃ cá facié suaz alicui abscódit túc Maria maxie misericordiaz suaz oñdit ꝛ fulget ei luce misericordie q̃ pus erat itécbꝛ culpe. Et sic pz qúo vgo btá ñ solú é electa vt sol: sz ét pulchra vt lúa sic dr Cáti. iiij. ¶ Scdo beata vgo assimilat lúe q lúa ẽ mater roris. Ná vim siue húiditatis aeri imprimit et aerẽ subtiliter alterans ꝛ imutás i ipi⁹ superficie rorem gignit vnde manifeste videmus q estiuali tépore quáto luna é serenior: tanto habúdantior ros sup gramina se oñdit. Ros aút assimilat filius dei incarnatus ꝓpter ipsius roris generationem. Naz ros gñatur in interstitio medio aerꝭ ꝛ téperate calido ꝛ téperate. frigido. Tria aút interstitia sút celú múdus infernus. Hec ergo irroratio. i. filij dei incarnatio nó est facta in supremo interstitio. i. in celo q naturam angelicam nó assumpsit nec infimo. s. in inferno q déones nó redemit: sed in medio. i. in múdo q nature humane se vnuit. Osee. xiiij. Ero quasi ros. Huius roris mater fuit beata Maria q inter ei⁹ virginea viscera ros iste celestis descendés nostre se carni vniuit. Est enim quoddá gen⁹ piscis qui coclea vocat: qui tempore roris ad littus procedens ꝛ ibi se aperiés rorẽ celestem itra viscera suscipit ꝛ se claudens margaritá gignit. Ista coclea est beata vgo maria que rore celesti perfusa genera

ust de suis visceribus margaritaz preciosam de qua ℳath.xiij. Inuenta át vna preciosa margarita abijt ⁊ vendidit: hec margarita xp̄s est ꝓpter quez debemus oia vendere que habemus.s.terrená substantiá:volūtatem ꝓpriá ⁊ conuersatiōez mūdanaz ⁊ eaz emere. Istū roz̄ deus totuz posuit in vtez virginis:⁊ ide ꝓcedēs totū mūdū irrigauit. ℳer. Rigatur⁹ ae/ totū mūdū irrigauit. ℳer. Rigatur⁹ aerem deus celesti roze totū vellus pr⁹ in fudit. Redēpturus ēt genus humanū p ciuz cōtulit in mariá. ¶ Tertio q⁹ luna é ministra humoris.naz in augmēto lune humores crescūt in corpe:crescūt.n.⁊ humescūt in capitib⁹ cerebella in ossib⁹ medulle ⁊ breuiter i corpib⁹ ois humoralis substātia. Et filr in eius diminutione oia diminuūtur. Ob hanc cām meli⁹ est minuere in lune augmēto q̄ in ei⁹ decremēto. Sz ligna ꝓ edificijs icidere ⁊ arbores ſserere vel plātare ē meli⁹ i decremēto q̄ i augmēto. Cui⁹rō est q⁹ cū augmēto crescūt hūores:si tūc arborē iserereſ vl' plātares humor nimi⁹ q in plāta abūdaret q⁹ a natura bene regi nō posset fruct⁹ faceret vermiculosos:ligna ēt tūc icisa edificijs nō sunt apta. Quia pp humiditatez inclusam ad putredinem sunt parata a vermibus nichilominus faciliter corrodenda ⁊ deturpāda. Beata át virgo humoriz ministra fuit:q⁹.s.suis filijs triplicē hūorē ifudit.s.ꝓceptōis nutritionis ⁊ deuotiōis. Cōceptiōis administrauit spiritui sancto nutritōis administrauit xp̄o: humorē át gr̄e ⁊ deuotionis cuilibz suo filio adoptiuo. Siquidē in ꝓceptione xp̄i beata virgo maria ex purissimo humore sanguis sui materiá ministrauit in conceptiōe corporis xp̄i. Sz sanctus spūs ip̄m corp⁹ organizauit ⁊ formauit. Vnde beata virgo vera mater xp̄i fuit:q⁹ hoc solū ſz p̄bm pertinet ad rōnē matris v t materiam det cōceptui. Vñ ℳath.j. Cum eēt desponsata mater Jesu ℳaria. Itez dedit filio humorē nutrimētalē.s.quādo eū lactauit vbere de celo pleno ꝓpter qō Lu.xij.dicit. Beat⁹ vēter qui te portauit ⁊ vbera que suxisti. Sūt ēt duo vbera q bus lactat beata vgo filios suos adoptiuos.s.ex vno ifundēs humorē gratie in istis ex alio humorē misericordie peccatorib⁹. Et iō ab ecclesia vocat ℳaria mater gratie mr̄ misericordie. ¶ Quarto q⁹ luna est dñatrix maris. Mā sicut adamas trahit ferruz post se:sic luna mouit ⁊ trahit post se occeanū. Vnde in suo ortu intumescit mare ⁊ crescit ex pte orientali:⁊ decrescit ex pte occidētali.⁊ ecōtra q̄n est in occasu:sm aūt qō luna plus vel min⁹ ꝓficit in lumine:ita plus vel minus se extendit vel retrahit ip̄m mare. Et sicut dicit ℳaurus in libro Ciceronis Ocean⁹ incremento lune retinet modum istum. ¶ Primo enim die crescentis lune fit copiosior soluto ⁊ abūdat i sūmo:sed secundo minuit:⁊ sic crescit vsq; ad diē septimū. Deinde itez crescit p septē dies. Jta q⁹ in decimaquarta die itez est plenus in sūmo. Vnde in nouilunio mare est sūme plenuz ⁊ in plenilunio. ℳare aūt mora liter accipit tribus modis. Maz vno mō dicitur mare hui⁹ vite amaritudo ⁊ sup illud mare beata virgo habet virtutē.s. q⁹ eius pietas oñditur super illos q sunt in tribulationis amaritudine positi. Mā vēti ⁊ mare obediūt ei. ℳath. viij. Venti sunt aduersitates exteriores:mare sūt interiores amaritudies vel vēti sūt violētie tentationū:mare perturbatio tribulationū. ¶ Secūdo modo mare vocatur peccatoz̄ inqetudo Ysa.lvij. Impij quasi mare feruēs q̄ quiescere nō p̄ōt: sz quando ista luna oriť peccatorib⁹ eos luce sue misericordie illustrādo:tūc crescit ex pte orientis ⁊ decrescit ex pte occidēt̄:q⁹.s. ei⁹ auxilio oriť ⁊ crescit in ipsis peccatorib⁹ lux gr̄e ⁊ aqua misericordie:⁊ dēficit cāus culpe. Sed ecōtra si ista lūa occideret peccatoribus.s.vt eis p suá gr̄am nō adesset tūc crescceret ex pte occidētis ⁊ deficeret ex pte orientis.i.deficeret lux gr̄e ⁊ crescceret casus culpe. ¶ Tertio vocat maī mūdi vicissitudo siue mutabilitas. Sicut át ostensuz est mare virtute lune hz q̄druplicē mutabilitatē. Vna é repletionis ⁊ illa est in nouilunio. Secūda diminutiōis

ꝛ illa est vsq; ad septimū lune. Tertia augmentationis ꝑ altos septē dies fiue sex. ¶ Quarta iterate repletóis: ꝛ hec in plenilunio. Sicꝫ virtute ꝛ auxilio beate vgi nis peccatores i mūdo existētes replent aqua penitētie ꝛ decrescit in eis mare culpe ꝛ auget ꝓfectꝰ gre ꝛ tandē peruenitur ad plenitudinē glorie. ¶ Quito qꝛ luna ē mensura tpis: qꝛ ꝑm motū lune accipiūtur anni lunares q apud iudeos obseruabant: vñ Eccli. xliij. Luna in oībus in tēpore suo ordinio tēporis ꝛ signū eni. Et ꝓtinet annus lunaris. ccclxiij. dies: vñ ꝓz q annꝰ solaris supat lunarē in. xi. diebꝰ vñ Hebrei ꝛ Arabes annū seruāt minorem q̄ sit noster. xi. diebus ꝓter quadrantem vnius diei. ¶ Jtē ꝑm lunam distinguūtur menses lunares vñ mensis dicit a mene qđ est luna eo q̄ Hebrei ex cursu lune mēses vocabāt. Et accipit mēsis lunaris apud iudeos ꝛ arabes ꝑm cursū lune i toto Zodiaco donec solē attigat: qđ facit in. xxix. diebꝰ cū dimidio vt astrologi dicūt. Dies āt lunares ꝓz arabes incipiunt de sero ab occasu solis eo q̄ ortꝰ lune fit tpe occasus solis: ꝛ sic ꝑm eos nox ꝓcedit diem. Sed greci ꝛ Romani ꝛ alie gētes que nō vtūtur in mēsibus suis visione noue lune cōputant diē ab ortu solis cū nocte vsq; ad ortum sequētis diei: ꝛ sic ꝑm eos dies ꝓcedit noctem vt dicit Alfraganus differētia prima. Patet ergo q̄ luna ꝓz dies mēses ꝛ annos: sed tū mēses ꝛ annos ꝓz breuiores. Quia. s. beata virgo ꝓz plenitudinem gratiaꝝ ꝛ virtutū ꝛ donoꝝ sicut ꝛ christus qui soli assimilatur: tū in minori gradu ꝛz excesserit oēs alios sanctos. Eccli. xxxiij. Quare dies diē superat ꝛ annus annū. ¶ Sexto beata virgo assimilatur lune: qꝛ luna est emulatrix solis. Nā aliquādo ipsi soli est ante: aliquādo super aliquādo subter. Vnde luna aut est cū sole in ꝯiunctione quādo ascēdit: aut a latere vt qñ a sole recedit: vel qñ ad solez reuertitur: aut in plena oppositione qñ. s. totaliter soli opponitur. Sic beata virgo ante xp̄m: q etiam est sol iusticie: fuit quātum ad etatem carnis sicut mater añ filiū: ꝛ hoc quātū ad humanitatē: qꝛ quātū ad diuinitatem xp̄s fuit añ eā ꝑm illud. Ꝑ post me venturus est: q ante me factus est. ¶ Jtē fuit post xp̄m quantū ad mortē: qꝛ xp̄s añ eā mortuꝰ fuit. Nā vt gdam dicūt supuixit filio vndecim annis. Erat. n. vt dicūt quādo xp̄m cōcepit decē ꝛ quatuor annoꝝ ꝛ māsit cū eo ānis. xxxiij. ꝛ post mortē christi supuixit vndecim annis ꝛ ꝑm ꝟ quando obiit erat annoꝝ quinquagintaocto. ¶ Jtē ipa fuit sup xp̄m materna auctoritate. Cui xp̄s in pueritia hūilit se subiecit ꝛ reuerēt obediuit ꝓz illud Lu. ij. Descendit cū eis ꝛ venit nazareth. s. cū virgine ꝛ Joseph ꝛ erat subditus illis. ¶ Jtez ipa fuit sub xp̄o nō solū dignitate sed etiam situs localitate cū esset in cruce suspēsus. Tunc enī ipa stetit iferius sub eo iuxta crucē. Johis. xxix. Sed notādū q̄ qñ luna ē sub sole ita q̄ recto diametro sint nos ꝛ solem sit interposita solet esse eclypsis. i. defectꝰ solis cōcausatiue. Et ꝟ fuit in passiōe xp̄i qꝛ beata mater sub ipso merens stetit: ꝛ tūc ipsa eclypsis solis. i. mortis christi ꝓ tāto causatiua fuit inquātū natura q̄ pati ꝛ mori posset ex ipsa christus assumpsit. Sed notandū q̄ eclypsis solis accidere nō potest ꝓz naturā nisi in coniunctione solis ꝛ lune qñ de nouo accenditur: ꝛ dū ipsa cōiūctio in linea eclyptica celebrat: ꝛ hoc est semp quādo sol ē in capite dracōis. ꝛ luna in cauda vl̄ecō uerso. Vnde dicit Albumasar i libro de motu planetaꝝ. Si luna inter nos ꝛ solē obuiat defectum radioꝝ nobis facit i capite vel cauda draconis. Quid aūt sit caput ꝛ cauda dracōis dicet i capitulo. lxij. Et sicꝫ beata virgo dupliciter ipsū solez christū quodāmodo obscurauit. Primo qñ ipm ꝛcepit ꝛ carne vestiuit: tūc. n. minoratus ē paulo minꝰ ab angelis: qꝛ exinaniuit seipsū formā serui accipiēs. Vñ ꝟ fuit quasi in capite draconis. i. in muliere vl̄ humana carne q̄ fuit caput. i. ꝑncipiū peccati. ¶ Jtē in cauda. i. in morte xp̄i vbi fuit quodāmō finis peccati: vbi draco infernalis suū dominiū ꝑdidit ex

terminauit. ¶ Nota ẽt q̃ quãdo luna est sub sole q̃uis lumen pdat ex pte terre: non tamẽ pdit ex parte celi: vnde quãdo luna ipsi soli conũgitur nihil omino lum inis ad terrã dirigitur. Sed tamẽ ex parte celi in plena illuminatiõe pmanet ⁊ insistit. Et ita silr beata virgo: q̃uis i passiõe videret ex pte corpis eclypsata ⁊ obscurata per tristitie imẽsibilitatẽ: tamen ex pte anime semper fulgorẽ tenuit p fidei firmitatẽ. Vñ licz alia luminaria mũdi. s. apostoli fuerũt eclypsata tũc fidẽ p dendo ipsa tñ sẽp luxit fidei lumẽ seruãdo. ¶ Item ista nostra luna tũc fuit in cõiunctione cũ sole quãdo innixa sup dilectum suũ ad celũ assũpta fuit. ¶ Itẽ xpi soli a leterre stetit: qr̃ i celo iuxta thronũ filij locatus est thronus matris sicut legitur in figura. iij. Reg. ij. de matre. Salomonis. Fuit aũt, opposita soli in annũciatione. qr̃ tũc quãdo sol. i. deus vel angel⁹ annũcias plus ipsam cõmendabat ⁊ magnificabat dicẽs. Ane gratia: tanto ipsa econuerso se humiliauit dicẽs. Ecce ancilla. Vñ qr̃ humilitatẽ deus ancille sue respexit. ideo eã suo lumie replcuit sic luna implet lumine quãdo est soli opposita. ¶ Septimo beata virgo assimilat lune qr̃ lũa est imutatrix aeris ⁊ medãte aere maxime imutat corpora humana: vñ Ypoc. in pncipio pronosticoꝝ de luna loquens ait. Est quoddã celestiꝫ sidus i quo opz medicum pronidere cuius ꝓuidẽtia est mirabilis ⁊ stupenda. Et Galien⁹ in cometo de diebus creticis dicit: Rez certam que nõ fallit intendat medicus quã docuerũt astrologi egyptioꝝ qr̃ per cõiũctionẽ corporis lunaris cũ stellis fortuitis fiunt egritudines terminabiles ad bonum. Cum contrarijs vo contrarie. s. ad malum. Et iõ cautus ⁊ pfectus medicus sm doctrinã Ypocratis aspicere debet pmam lunã ⁊ quãdo est plena lumine; qr̃ tũc crescũt humores in omnib⁹ vt dictũ est. Quãdo ergo i febres aligs cadit multum necesse est vidẽ vtrũ luna tũc exeat de cõiũctione. Tunc enim crescit infirmitas quousq; veniat ad oppositiõis gradum. s. in plenilunio: ⁊ tũc si fuerit cũ malo planeta aut in malo signo ⁊ aspexerit dñm domus martis q̃ est signũ occultũ. s. scorpionis. Vel si aspexerit mortez que dicitur dom⁹ signi scorpiõis tũc de morte timendũ est. Si vo fuerit cũ bono planeta ⁊ in bona domo siue signo ⁊ aspexerit dominum domus vite. s. mercuriũ ⁊ venerem que est domus arietis siue primi signi tunc de vita sperandum est: ⁊ sic de alijs vt patet in libro Ypocratis quez dicitur cõposuisse de vicijs infirmitatis sm lunaz. Sic ergo luna habet dominiũ super infirmitates corporales: sic etiã domina nra habet dominiũ sup morbos tã corpales q̃ spũales: vt faciat eos esse ad vitam vel ad mortem sm hominum merita ⁊ deuotionem ad ipsam. Illam eam reuerentes vitali aspectu aspicit ⁊ curat. Ipsam vo blasphemãtes vel ꝓtẽnentes nisi per penitẽtiã redeãt mortali aspectu aspicit ⁊ necat. ¶ Itẽ beata vgo vocat ab ecclesia stella maris ex eo q̃ illa celestis q̃ dicit stella maris est primo quo ad situm altissima. Silr vgo beata altissima ẽ per glorie dignitatẽ. s. sup oẽs chorꝰ sanctorũ ⁊ angeloꝝ iuxta filiũ in gloria sublimata. Eccli. xxiij. Ego in altissimis habito. ¶ Itẽ illa stella est q̃ ad motũ velocissima Licet. n. stella maris q̃ vulgo dr̃ tramõtana a loco suo moueri nõ videat: tamẽ in sphẽr suę circulo circulariter circũuoluit sed qr̃ circulũ hẽt breuissimũ q̃si nõ moueri vr̃. Sic beata vgo maria q̃uis in statu gr̃e immobiliter pmãserit ⁊ ab ipso p motuz alicui⁹ criminis nunq̃ recesserit: motu tñ dilectiõis diuine velocissime cucurrit. Dicit. n. Bernardus q̃ q amat vehemẽtius currit velocius ⁊ pucnit citi⁹. Ipsa ꝓ omnibus sanctis plen⁹ ⁊ feruẽtius dilexit. Vñ ipsa dr̃ mater pulcre dilectiõis. Eccli. xxiij. Fuit aũt amor su⁹ p modũ circulatõis: qr̃ mot⁹ circularis ẽ ab eodẽ in idẽ: qr̃ ipa deum sic diligebat q̃ oia alia nõ nisi pp ipz amabat: ⁊ sic ois amor ei⁹ a deo incipiebat ⁊ in deũ redibat. Eccli xxiij. Sicut celi. i. celestiꝫ amor] circuiui sola. ⁊ dic̃ sola, qr̃ nulli⁹ sci amor fuit ita i de

um totalr direct⁹ sic btē virgis. Vñ ⁊ bre
uissimū circulū hēbat qr post ptēplatōez
oia q occurrebāt statiz referebat in deū.
Jō dicit Aug. de ipa. Vnū scimus, p certo
q ois marie vita ⁊ actio itēta fuit sēper i
dño. Jtē hmōi stella quo ad aspectū nrz
est minima q̄uis in se sit valde magna.
Sic btā vgo exteri⁹ exhibuit se mini-
mā p hūilitatē q̄uis eēt valde magna p
sanctitatē: vñ dixit Lu. i. Quia respexit
humilitatē ancille sue ecce. n. ex h beatā
me dicēt oēs generationes. Jtē stella illa
ē quo ad effectū vtilissima ,pptera q
ipa est nauigāntū directiua ⁊ iō vocatur
stella maris. Mā ,ppter situs sui imobili
tatē hois ad ipam aspiciētis maxie cer-
tificat: sic beata vgo nauigantes p mare
mūdi dirigit: qb⁹. s. lucē sue misericordie
nunq̄ subtrahit vel abscondit: vñ illa
stella vocat polus qr sp nobis pollet ⁊
nunq̄ occidit: sz sp sup nos existit; vnde
polus a pollēdo ē dict⁹ qr ptinue mūdo
pollet. ¶ Jtē ista stella est rōne sui. sit⁹ me-
dij tot⁹ celi oīsiua. Mediū ât celi ē fili⁹
dei q mediator est dei ⁊ hominū. hūc no
bis ista stella oīdit qr cū nob visibilē ge-
nuit. Ad hāc ēt stellā astrologi potissime
recurunt qr p ei⁹ situz discernūt termini
⁊ sit⁹ alioz siderū ⁊ celestiū circulorū. Sic
sācti q sūt viri astrologi celestia ptēplātes
potissie ad eā recurrūt ⁊ attēdūt: qr sit⁹
fidez. a. māsiōes beatoz q̄s hūt in celo. ⁊
termini celestiū circuloz. i. pfectiōes āge-
loz p ipaz discernunt tanq̄ p ipsoz oiū
dominā. ⁊ reginā ⁊ p ipam ēt tāq̄ per ce-
li portā oēs q saluāt illuc introducuntur.
¶ Jtē illa stella p gyrū arcturi sibi ,ppiq
ab aliis stellis ē distincta: a cui⁹ vicinitate
pol⁹ artic⁹ ē vocata vt dicit Bed⁹. arctu
rus. n. ē septē stellaz curs⁹ q̄ istā stellā cir-
cuerūt faciēteſ ei q̄si circulū ⁊ coronā. Qr
. s. beata virgo oiuz sanctoz coronis q ad
septē gradus ptinēt coronat ⁊ decorat.
Mā p̄m⁹ gradus est angeloz: scōs ē pa-
triarchaz terti⁹ ē ,ppbetaz: q̄rt⁹ apl'oz:
qnt⁹ matyz: sext⁹ cfessoz: septim⁹ vgiū
Notādū ēt q ista stella siue polus ē aris
celi ex vna pte receptiua siue termiatiua

Aris. n. vocat liea q̄dā imaginata q̄ ab illo
polo ātartico vsq̄z ad istum polū articū
recto diametro sicut liea a pūcto vsq̄z ad
pūctū eēt tracta. Aris ergo iste fuit do
loz passiōis xp̄i q ab vno polo. s. a filio
cruci affixo vsq̄z ad aliū. s. vsq̄z ad coz ip
si⁹ matris imobile a fide ⁊ gra ptrāsijt sic
ei Simeon pdixerat. Lu. ij Tuā ipsi⁹ aiaz
ptrāsibit gladius .i. doloz ,passiōis xp̄i.
¶ Jtē beata Maria assil'r luci ppi. vū:
¶ Primo qr lux tenebras pellit. Joh̄is. j
Lux in tenebris lucet. s. tenebras expel-
lēdo. Damas. Aufer lucem ⁊ oia i tene
bris oia incognita remanebūt. Sic beata
vgo dū vex lumē mundo effudit cecita-
tis ⁊ infidelitatis tēebras effugauit. Vnde
maria interpretatur illuminatrix. Jpsa
ēt est illa lux de qua dr. ij. Reg. xxiij. Lux
aurore oriēte sole mane absq̄z nubibus
rutilat. Jpsa namq̄z peccatores purgat
a tenebrj peccatoz lūme gre sue. Et iō dr
lux aurore qr expellit tenebras culpe ⁊ i-
introducit lucez gratie. Jpsa frigidos ac
cēdit calore charitatis sue ⁊ iō assil'at lu
ci sol' oriēntis qr lux solis calefacit. Jtem
ipa estum cōcupiscētie refrigerat ⁊ nubi
bus carnalium passionum animas sere-
nat: Et iō assimilatur luci matutie que ē
cū refrigerio ⁊ luci ēt serene. s. q̄ est abs-
q̄z nubib⁹. ¶ Secundo lux merores dis
soluit. Et hoc est inquantum hz aspectū
letificatiuum: dulce enim est lumen ⁊ de-
lectabile oculis videre solem vt dicitur
Eccli. xj. Hoc autem competit beate vir
gini q̄. s. ē merētiū ꝓsolatrix. Mā spūale s
consolatiōes ⁊ gaudia deuotis sibi mēti
bus frequēter infūdit. Hester. viij. Mo-
na lux oriri visa est gaudiū ⁊ honor ⁊ tri
pudiū. Est. n. gaudiosa incipiētibus qb⁹
spūales consolationes impēdit honora-
bilis proficientibus quos ab omnibus
impugnationibus protegit: tripudiosa
est peruenientibus quos in celeste gaudi
um introducit. ¶ Tertio qr lux insidias
,pdit. Mam latebras illustrat ⁊ patefacit
in quibus insidie absconduntur. Sic bea
ta vgo insidias diaboli deuotis suis pa-
tefacit ne ab ipsis decipiāt. Et ideo dia-

dolus ista lucem multū timet. Job.iij. Nō venit ad lucē vt nō arguāt opa ei⁹. ¶ Quarto q⁹ lux securitatē parit: vñ homines q̄ de nocte pauescūt i die securi vadunt ⁊ hoc est q⁹ nō timent offendiculū Job.xi. Qui ambulat i die nō offendit q⁹ lucē huius mūdi videt. Nō.n. timēt q̄ in die vadūt aut pedis offendiculuz aut hostis latētis incursum vel fantasmatis terrētis aspectū. Sic qui beatā Mariaz sequūtur ⁊ ei p̄ deuotionem adherent illuminātur ⁊ p̄tegunt ab ea vt neq3 peccādo cadant nec eos demones fallāt nec ipsos fantasmata terreāt. Roma.xiij. Induamur arma lucis sic vt in die honeste ambulem⁹. Arma lucis sunt exēpla beate virginis q̄ quicunq3 indutus fuerit eā .s. sequendo tutus erit ab oībus p̄dictis. ¶ Quinto q⁹ lux visum pascit. ⁊ hoc p̄pter suam pulchritudinez in cuius aspectu anima delectatur. Prouer.xv. Lux oculoꝝ letificat aiam: sic spūalis pulchritudo beate virginis p̄fiderata visum aie letificat ⁊ pascit. Eccli.xliij. Pulchritudinē.n. decoris eius admirabit oculus. Si quidē cādor eius admirabilis fuit tā in interiori puritate q̄ in exteriori virginitate. Sapiētie.vij. Cādor est lucis eterne .s. q̄tū ad puritatē mētis ⁊ speculuz sine macula quantū ad honestatez carnis. In hoc speculo qlibet poterat secure respicere q⁹ tāta erat lux honestatis q̄ emicabat in facie virgis q̄ vt dic. Hieronym⁹. qcunq3 respiciebat in facē virginis hui⁹ ois turpis tentatio extinguebatur in eo Job.xxix. Lux vultus mei nō cadebat i terrā. ¶ Sexto q⁹ lux celestiū corporum virtutes ad nos vehit. vñ ſm Auicēnaz lux est vehiculum virtutū celestiū q⁹ sez celestia luminaria mediāte luce agunt et mouēt ista inferiora. Sed sciendum ſm quosdā q̄ lux h3 causare effect⁹ naturales inquātū mot⁹ sibi adiūgit nō q̄ i motu sit v̄tus causatiua p̄cipaliter effectum nālium: sicut est in luce: sz q⁹ p̄ motū determinat v̄tus solis inquātuz corpus agit in corpus p̄ p̄tractuz ⁊ p̄cretionē aeris moti. Et iō cessante motu qō erit i fine mundi lux nō causabit effectus nāles sed solū intentionales dando cē coloribus ⁊ se diffundendo in medio absq3 eo q̄ causet aliquē effectum nālem. Habet .n. corpus celeste inquantū corpus quod agat p̄ motum hoc.n. est p̄pium corpis vt motum moueat. Et ex hac pte h3 vt moueat ad transmutationez nature. Sz hoc p̄ lucem. h3 vlterius q̄ solum causet esse spirituale inquantū attingit ad ordiné substantiaꝝ separataꝝ ⁊ participat aliqd de mō ipsaꝝ. vñ si motus auferat lux habebit solū se multiplicare in medio ⁊ causare effectus spirituales in corpibus ⁊ ex pte hac habet lux aliquā similitudinem cum forma intētionali: maxime cuz fiat in medio ⁊ tollat ad p̄sentiaz ⁊ absentiam luminaris p̄p quod non h3 esse fixum ⁊ ratum sicut forma naturalis: vñ rōne debilis esse quod lux h3 in medio ⁊ rōne effectus intentionalis quē solum causabit motum cessante. posset forte aliquo modo tolerari dictum eorum q̄ dicunt q̄ lux h3 in medio esse intentionale. Sicut ergo mediante luce deuenit ad inferiora virtus celi ita mediante virgine deuenit ad nos virtus dei. i. filius dei de quo Lu.j. Dixit āgelus virgini: virt⁹ altissimi obūbrabit tibi: sed h̄ factum nō est nisi addito motu fidei. s. per virginis consensum dicentis. Ecce ancilla dñi ⁊c. Mediāte etiam ista luce celestis gr̄a nobis infundit ⁊ deueniunt ad nos diuine miserationes. Vnde Eccl̄i.xxvi. Miserere nostri deus oium ⁊ ostende nobis lucem miserationū tuaruz. ¶ Septimo q⁹ lux diuersas res gignit. Dicit enim Dyonisius.iij. capitulo de diuinis nominib⁹ q̄ lux oībus corporibus generationem confert. Sic beata virgo genuit illuz qui multos filios adduxit secum in gloriam quos non contēnit vocare fratres vt dicit ap̄s ad Hebreos.ij. Omnes autē qui xp̄i fratres sūt possunt dici filij spirituales beate virginis que mater c̄hristi ē naturalis. Vñ ipsa dicit. Eccl̄i.xxiiij. A generationibus meis implemini. Et ideo oēs xp̄iani sunt filij huius lucis. Job.xij.

Credte in lucē vt filij lucis sitis. ¶ Jtē maria mater dñi assimilat aurore ꝓpter.iij ¶ Primo qr ē noctis ac diei mediatiua est enim terminus noctis ⁊ initiū diei. et iō aliquid hꝫ de obscuritate ⁊ aliqd ō claritate. Et talis fuit btā virgo i vtero matris: qr. n. in ipsa terminari debebat nox culpe ⁊ initiari dies gr̄e ꝟ illud. Romaxiij. Nox ꝓcessit dies aūt appropinquabit. Jdeo ipa tāq̄ vera aurora in ipo suo ꝓncipio aliqd tēuis ō nocte culpe: qr fuit in originali peccato concepta ⁊ aliqd de die gr̄e: qr fuit i vtero sanctificata ⁊ ꝑ gratiā sanctificatiōis ab ipso peccato purgata. Dñ Job. iij. dicitur de die originalis peccati q incepit qñ aperti sūt oculi. Adā ⁊ eue. Obtenebrent stelle caligine eius expectet lucē ⁊ nō videat nec ortū surgētis aurore. Stelle eni. j. sancti illo die sūt obtenebrati. qr fuerūt cū originali peccato cōcepti ⁊ cum originali nati. Sed ista dies culpe nō fudit lucem. i. xp̄m: qr nec in suo cōceptu nec in ortu originale habuit peccatū ideo dicit expectet lucē ⁊ non videat. Auroraꝫ aūt. i. beatam virginez nō vidit. s. quantū ad ortū. qr nō est nata cuꝫ originali licꝫ viderit quantū ad cōceptū. Et iō signāter dixit nec ortū surgentꝭ aurore. ¶ Secūdo qr aurora est latronū expulsiua. Maꝫ latrones q de nocte in tenebris exeūt aurora. i. aduciente die fugiunt ⁊ se abscōdunt. Job. xxiiij. Si subito apparuerit aurora arbitrāt vmbrā mortis. Jta demōes tanq̄ isani ⁊ exteriti fugiunt cū nr̄aꝫ auroꝛā. i. virginē gloriosā in corde alicuius per deuotionē fulgere cognoscūt. ¶ Tertio qr aurora est roris infusiua: vnde dicitur aurora quasi aura rorās. Jta beata virgo maria diuine gr̄e rorez nobis abūdanter infundit. Quod significatuꝫ est. Geñ. xxxij. in lucta iacob cum angelo. Nam cum ei dixisset angelus dimitte me: qr aurora est. Rñdit nō te dimittā nisi bñdixeris mihi. ⁊ postea sequtur: et bñdixit ei in eodem loco. Nec .n. est bñdictio ō qua dicat. Geñ. xxvi. In rore celi desup erit benedictio tua. Et ꝫ est ros supne gratie quem nobis hec aurora infundit. Et iste ros aurore est decoratiuus ⁊ refrigeratiuus ⁊ dulcoratiuus Decoratiuus quia dicitur q conche marine vt supra tactuꝫ est in aurora se aperiunt ⁊ rorē suscipientes margaritas cōcipiunt que scilicet in ornamentis ponūtur. Et sic anime deuote duꝫ se isti aurore idest beate virgini per affectum deuotōnis aperiunt rorem: gratie superne suscipiūt per quam margaritas candidas idest affectiones purissimas cōcipiunt q̄ sunt anime ornamēta. Et ideo isti aurore dicitur Ros lucis ros tuus idest affectiones tu generas lucidas ⁊ mundas. ¶ Jtez iste ros aurore est dulcoratiuus. Exodi. xvi. Dicitur q̄ in aurora colligebatur manna: manna quidem est interne dulcedinis gratia quam his qui tribulato sūt corde ifundit ꝟ aurora. ¶ Jtē iste ros est refegerantiuus scz ardoris feruentis concupiscētie ꝟm illud Eccl̄. xliij. Ros obuians ardori venienti humilem efficit euꝫ: ⁊ ideo aurora est caloris temperatiua. ¶ Quarto qr aurora est lucis a sole impetratiua. Vnde dicitur. ij. Reg. xxiij. Lux. aurore oriente sole mane absq̄ nubibus rutilat. Sic ista aurora scilicet virgo beata impetrat lumen diuine cognitiōis ⁊ inspirationis. Nota q̄ ista lux aurore que est mane oriēte sole multa bona operatur. Est enim infirmorum confortatiua auium letificatiua florum de nocte clausorum apitiua: herbarum de nocte depressaruꝫ erectiua. Que omnia hec iaꝫ predicta facit in nobis beata virgo ℳaria Est enim ipsa aurora que debiles confortat: siquidem infirmi confortantur in aurora. ex eo q̄ sāguis in aurora dominatur. ⁊ ideo somn⁹ dulcior est in aurora ¶ Jtem quia tūc virtutes animales coroboratur. Vnde ꝫ medicos melius se habent infirmi: ⁊ ideo dicitur aurora quasi aurea hora idest optima. Jta similiter per beatam virginem infirmi spirituliter recipiunt sanitatem vires anime recipiunt vigorem sanguis dulcedinis ⁊ deuotionis recipit augmētationez. ¶ Jtem in aurora aues letificā

tur: ⁊ ideo ad cantandū excitantur. Vnō aurora quasi auriū hora. quia. ſ. beata virgo eſt que deuotos excitat ad dei laudē. Ipa em̄ eſt que flores clauſoſa. mētes humiliū operit ad bene operandū vt odorem boni exēpli vndiq; circūfundāt. Ip ſa etiā eſt que depreſſos per merorē erigit per ſpem ⁊ conſolationē. Item beata maria aſſimilat nubi, ppter ſeptē. ¶ Primo quia nubes eſt omniū impſſionū celeſtiū de facili ſuſceptiua. Quia. ſ. domina noſtra receptaculum fuit omniū celeſtiū gratiarum. Nam ceteris ſanctis per partes: marie autem totā ſe infudit gratie plenitudo ſicut Hieronym. dicit. Vnde angelus dixit dei: Aue gratia plena. Et ideo pre ceteris ſanctis extitit gloriosa. Exo. xvj. Gloria dñi apparuit in nube. ¶ Secundo quia nubes eſt ſua leuitate ſurſuz aſcenſiua: quia. ſ. virgo beata cōtēnens terrena ſemp erat ad celeſtia eleuata. Iſa. xix. Aſcendet dñs ſuper nubem leuem. i. virginē a terreno amore alleuiatā ⁊ celeſti calore ſubtiliatā ⁊ ingredietur egyptū id eſt mundū. ¶ Tertio quia nubes ē ſolar; radij incorporatiua: ſed tamē radius q in ipa nube incorporat ipam penetrans nō eam ſcindit nec ipa nubes diuiditur. Ita ipſa domina noſtra filiū dei in ſe recepit ⁊ carne veſtiuit ⁊ ſine ſui corruptiōe etiā mundo peperit. Ezech. xxxij. Solem nube tegam. Actj. j. Nubes ſuſcepit eū. ¶ Quarto quia eſt caloris mitigatiua et vmbratiua: quia. ſ. virgo maria eſt omniū malorū noſtrorū mitigatiua. Pſ. Expandit nubem in protectionem eorum. ℳatth. xviij. Nubes lucida obumbrauit eos ¶ Quinto quia nubes eſt laborātium recreatiua ⁊ ſiti eſtuantiū refrigeratiua: quia. ſ. domina noſtra eſt omnis noſtri laboris conſolatiua ⁊ refrigeratiua. Eccj. xxxv. Speciosa miſericordia domini in tēpore tribulatōis quaſi nubes pluuie in tempe ficcitatis: Ipſa eñ eſt regina miſericordie. ¶ Sexto quia nubes reſoluta in pluuiā eſt terre fecundatiua ac ſeminum nutritiua: impinguatiua: augmētatiua ⁊ multiplicatiua; quia. ſ. domina noſtra per impetratiōem gratie terram anime noſtre fecundat: bonas affectiōes in nobis nutrit ⁊ impinguat ⁊ opera noſtra augmentat ⁊ multiplicat. Iſaie. xviij. Nubes roris in die meſſis. Nam ipa infundendo diuine gratie rorem facit nos multiplicare bonorum operum meſſem. ¶ Septimo quia nubes eſt amaritudinis in dulcedinē mutatiua. Nam ex marinis aquis generata in altum: tamen ſublimata ⁊ contra ſolem ſuſpēſa ſolis beneficio amaritudine deposita fit in dulcedinem tota conuerſa. Item etiā domina noſtra ~~iz amare vt dictum eſt fuerit in originali peccato generata~~: tamen a ſpiritu ſancto ſanctificata: ⁊ a ſole iuſticie grauidata facta eſt p̄dulciſſima ⁊ mater pia. iij. Reguz xviij. Ecce nubecula parua quaſi veſtigiū hominis aſcendebat de mari ⁊c̄. Et dicit beata virgo nubecula parua quantitate humilitatis: leuitate ſanctitatis: quia. ſ. ab omni peccato imunis ⁊ ſubtilitate paupertatis. ¶ Item beata maria aſſimilat mari. Primo qr mare cōtinet amaritudis poculum. i. aquā amarā: cui⁹ amaritudinis cā eſt ſm plīm: Quia in mari ſūt duo vapores. ſ. humidus ⁊ ſiccus: ſiue ſubtilis et groſſus p̄ calorē. ergo ſolis ⁊ motū a mari reſoluit pars ſubtilior ⁊ remanet groſſior q̄ nimi⁹ calefacta fit ſalſa ⁊ aduſta efficit amara. Et ita in beata maria fuerūt duo vapores. i. amores. ſ. ad filiū: vn⁹ nālis ad illi⁹ humanitatē: q erat vt vapor groſſior: alius ſpūalis ad illi⁹ diuinitatez. Et ſm hoc habebat de ipo duas ꝯſolationes. Vnā ſm ſenſualitatē q̄ erat vt pars groſſior. Aliā ſm rōem q̄ erat vt ps ſubtilior. In paſſiōe aūt filij ſui ppter calorē ſolis. i. ppter feruorē penar⁹ ⁊ dolorum chriſti ⁊ motū mortis ei⁹ exhalauit pars ſubtilior. i. remiſſa ē in ea ꝯſolatio rationis ⁊ abūdauit vapor groſſior. i. affectionālis: ppter quā in tm̄ calefacta ⁊ aduſta eſt dolore q̄ tota fcā eſt amara. Dñ maria interp̄tat amar⁹ mare. Job. xl. Feruescere faciet ſic̄ ollā ꝑfundū maris. i. cor vginis qō ꝑtū feruebat amore vrebat dolore. Et iō ipſa ad modū olle buliētis extra e

fundit aquá lachrymaꝝ. Ruth.j. Vocate me mará hoc est amaram: quia amaritudine replevit me omnipotés. ¶ Secundo mare est fluminũ hospitium. Má omnia flumina intrant mare: vt dicit Eccs.j Et ita omnia dona spiritualia ⁊ omnium gratiaꝝ charismata influxerunt in beatá mariam. Eccj.xxiiij. In me gratia omnis vite ⁊c. ¶ Tertio quia mare est omnium aquarũ principiũ. Nam mare est fui diffusiuum. Vnde tam fluminibus q̃ fontibus (ſm Hieron.) est aque ministratiuum. Hoc etiá probat Seneca in.ix.lib. naturaliũ questionũ. ſ. q mare est principium omniũ fluminum ⁊ fontium. Sed Aristoteles ⁊ Auicẽna ⁊ Algazel ⁊ cõmuniter peripatetici volũt q fontiũ ⁊ fluminum pluuia sit causa. Et huic sentẽtie videtur attestari q crescente pluuia vt i hyeme crescunt flumina. ⁊ econtrario i estate contingit. Sed positio prima magis videtur cõuenire scripture. Eccs.j. Ad locum vnde exeunt flumina reuertuntur ⁊c. Potest tamẽ dici q q̃tum ad continuationẽ attractionis aque ad aliquam vastam voraginẽ que est principiũ fluminis verius videtur dictũ Senece. ſ. q mare sit ꝓncipiũ: eo q pluuie nõ videt̃ sufficere posse ad indeficientẽ exitũ fluuis alicuius: sed q̃tum ad facilitatẽ attractiõis et cõgregatiõis aque verius est secũdum: eo q terra spongiosior est in loco descensus pluuie q̃ alibi in ꝓfundo ⁊ ideo magis attractiua est: ⁊ aqua pluuialis subtilior est ab alto cadens: ideo penetrat cũ inuenit poros terre ad hoc aptos: et ita vtraq; sentẽtia de facili sustinetur. Sed ꝛ terra attrahat ab vtroq; .ſ. a pluuia et a mari: quia ex oñi pte attrahit: tñ vnda videt̃ copiosius attrahere: vnde cõtinue attrahit. ſ. a mari ꝓcipue cũ aqua pluuialis eo q pauca est ⁊ raro cadens nec tota nec semp peruenìat ad locũ vnde flumẽ orit̃. Et hmõi cõgregatio aque nõ fit solũ ex attractiõe ad vnũ locũ sed ex cõcursu pluriũ venaꝝ siue p naturá siue per artẽ quõ aggregant̃ vene artificialiter cuz put ei fodiũt̃. Et sic patet q aqua fluminuz ⁊ fontiũ ⁊ est a nubib⁹ p pluuiá: ⁊ est a mari p attractionẽ cõtinuá: sed magis continue ⁊ abũde a mari. Vnde etiá Aristo. dicit in libro ẽtaphꝫ. q mare oceanuz ẽ cõtinue ꝓncipiũ oim fluminũ. Ita similr q̃uis a nubib⁹ q̃ sunt in aere. i. a sanctis q sunt in celo ⁊ fluminib⁹ ⁊ fontib⁹ q sũt in terra. i. viris ⁊ mulierib⁹ eos oratibus in ecclesia infundat̃. i. impetret̃ a deo freqñter gratie pluuia: tñ a mari pleniſſimo .i. a beata virgine magis cõtinue ⁊ abunde attrahit̃ aqua gre. Ipsa em̃ (vt dicit Bernar.) sinũ pietatis suc oñibus aperit vt de plenitudine eius accipiãt vniuersi. vnde gratie aliox sanctox minime sunt respectu gratiaꝝ eius. Eccj.xviij Quasi gutte aque maris deputati sunt. ¶ Quarto q: mare est in necessitatib⁹ refugium. Ita btá virgo est refugiũ miserox in tribulatione positox. Vnde ipa est spes omniuz miserox in terra habitantiuz. ℔s. Spes omniũ finiũ terre ⁊ in mari ⁊c. ¶ Quinto q: mare est ditioris compendiũ. Ita similiter siue ad statum gratie siue ad portuz glorie beate virginis auxilio citius peruenitur. ℔s. In mari via tua. ¶ Sexto quia mare est laboris lucrũ. Vnde negociatores ipsum maxime frequãtant. Ita qui volunt celestis gratie thesauris ditari ad beatá virginẽ sepius ire debent siue ad contemplandũ eius exempla siue ad salutandũ ⁊ cõmendandũ eius preconia siue ad impetrandũ ⁊ obtinendũ ei⁹ suffragia. In cuius figurá dicit̃ Jo.vj. q prexerunt discipuli eius ad me. ¶ Septimo quia mare est vndaꝝ ꝓpulsiuũ ⁊ equalitatis ⁊ tráquillitatis reductiuũ. Vnde mare vocatur pelagus quia pellit vndam. Et vocatur etiam equor ab equalitate. quiaꝛ si fluctus eius velut montes erigũtur: sedatis tamen tempestatibus adeq̃ntur vt dicit Ysidorus. Ita beata Maria a sibi deuotis ⁊ amicis vndas temptationum repellit ⁊ fluctus id est furores persequentium ⁊ tempestates id est impetus aduersantium ad equalitatẽ pacis et tráquillitatem reducit: Quod figuratuz est Jone.j. vbi dicitur q tulerunt Ionam et

miserunt in mari ⁊ stetit mare a feruore suo. ℙer ionam intellige oratōnem puram ⁊ deuotam que tunc in mare mittitur quando beate virgini porrigitur: et tunc mare id est mūdus seuiens cessat a feruore suo id est persecutionis furore. ℂ Item beata ℳaria assimilatur terre propter. xiij. Nam terra ſm ℬasiliū est corpus infimū: orbis medium: celi cētrū: elementuz maxime corpulentum: mundi fundamentū: naturaliter frigidum et siccum quantitate minimū qualitate obscurum figura spericū aque glutino mā siuum ſm se totum quietū: licz in partibus suscipiat sepe motum: omniū viuentium receptaculum: ⁊ pedum dei scabellum. ℙrimo igitur beata virgo assimilatur terre: quia terra est corpus infimum scilicz inter quattuor elementa ſm ordinem naturalem elementorū: sicut celum est supremū in ordine corporum. ℙrouer. xxv. Celum sursum ⁊ terra deorsuz. Ita beata virgo fuit infima omniū sanctorum per sui reputationē. Vnde ⁊ appellauit se viliſſimo ⁊ infimo nomine feminarum scz ancillam: Ecce inquit ancilla ⁊c̄. Lu. j. Secūdo quia terra est orbis medium: quia. ſ. beata virgo est media. i. mediatrix nostra per recōciliationē. ℙs̄. Operatus est salutē in medio terre. Tertio quia terra est celi centrū. Tale aūt cētrū celi hz stabilitatē ⁊ firionē ⁊ sic btā v̄go ex dono dei hz stabilitatē ⁊ firionem in gr̄a ⁊ fide. ℙs̄. Firmauit orbez terre q ⁊c̄. Quarto qz terra ē elem̄tū marie corpulentū. Ita btā virgo fuit corpulentiſſima p ꝓuilegiatōz qz corp⁹ virgineū posſedit in mundo corpus diuinum portauit in vtero ⁊ corpus glorioſum poſſidet in celo. j. ℙaralippo. iij. Inuenerunt terrā latiſſimam quietam ⁊ fertilem. Corpus enim beate virginis fuit terra quieta a paſſionibus: fertilis per prolis fecunditatem: latiſſima per glorie immortalitatem. Quinto quia terra est mundi fundamentum scilicz propter immobilitatem quia quasi omnia corpora mouentur circa eam scilicz celum ignis aer et aqua: sed ipa stat sicut fundamentum immobile. Ecclıaſtes. j. Terra autem in eternum stat. In beata ℳaria tanq̄ fidei fūdamentum fuit semper stabilis in ea apoſtolis ab illa recedentibus tempore paſſionis. Item ipa stat pro mundo peccatoribus semper aſſiſtens ⁊ nunq̄ eis deficiens. Eccliastici. xxiiij. Vsqz ad futurum seculum non desinam id est vsqz post diem iudicij peccatoribus aſſiſtere nō ceſſabo. Sexto quia terra est elementū naturaliter frigidum ⁊ siccum. Et ita beata maria fuit frigida ⁊ sicca per carnis incorrupti onem: quia caruit humore luxurie ⁊ ardore concupiſcentie. Judicum. j. Terraz arentem dediſti mihi. ⁊ Deuteroñ. xxiij. Terram quam calcas ferrea est. Ferreum enim est frigidum ⁊ siccum. Septimo qa terra est quantitate minima. Et ita beata virgo fuit per paupertatis extenuationem minimū habens de mundo. Geñ. xlj. Crescere me fecit deus in terra paupertatis mee. ℳieremie. iiij. Aſperi terram ⁊ ecce vacua erat. Octauo quia terra est qualitate obscura. Ita beata virgo obscurata ⁊ turbata est in filij sui paſſione. Isaie. lx. Ecce tenebre scilicz afflictionis ⁊ doloris operient terram. ſ. beatam virginē. Et in eodem xxxiij. Luxit ⁊ elanguit terra. Nono terra est figura spherica. Et btā virgo fuit figure sperice inc̄ꝑtum habuit plenitudinem gratie. Nam sicut figura spherica probatur a philoſopho esse perfectiſſima figurarum: et ipsa fuit perfectiſſima feminarum. Istud autem quod philoſophi vocāt spherā terre sacra scriptura vocat orbem terre. Vnde eadem est figura spherica ⁊ orbicularis. De qua in psalmo dicitur: Orbem terre ⁊ plenitudinem eius tu fundaſti. Decimo quia terra est aque glutino manſiua. Quia scilicet propter humiditatem. aque tenent se adinuicē partes terre. Et sic beata virgo aque glutino id est diuine gratie dono conſtans ⁊ firma fuit. Vnde ipsa fuit terra rore celestis gratie madens: vt habetur Judicum. vj. Undecimo quia terra ſm se tota ē quieta. Et ita

etiam similiter tota quieta fuit beata virgo maria per mentis abstractionem: et a discursibus vacatónem. Vnde et ei attribuitur Sabbatum quod est dies quietis. Leui. xxv. Sabbatū erit terre. ¶ Duodecimo q̄ terra est oim viuentū receptaculū. Ita ⁊ btā maria oēs recipit ad se ꝓfugientes: imo ipa inuitat dicēs: Transite ad me omēs qui cōcupiscitis me ⁊c̄. Eccl̄j. xuij. Et hoc ē q̄ ipa est plena misericordia. ſm illud ℔s̄. Misericōdia dñi plena est terra. Et iō ipsa data est in refugiū. ps̄. Terrā aūt dedit filijs hoim. ¶ Decimotertio q̄ terra dr̄ pedū dei scabellū. Et sic fuit btā v̄go p filij dei susceptōnē. q̄si eiꝰ pedes dei qbꝫ mediātibꝫ stetit i eiꝰ vtero fuerūt corpꝰ ⁊ ania xp̄i. Vñ Isa. lxvj. Terra scabellū pedū meorū. Itē btā v̄go maria assilat̄ mōti sinai ꝓpter octo. ℔rio quia mōs ille fuit mōs misericōie ⁊ ꝓmissiōis. est eiꝰ mōs synai in ꝓuincia Madian: cuiꝰ ps est oreb vbi apparuit dñs moysi i rubo cōpatiēs afflictiōi ppli sui: ⁊ ꝓmisit liberare eū a seruitute egyptioꝝ p manuꝫ eiꝰ: vt hr̄ Exo. iij. Ita btā v̄go maria tāq̄ misericōie regina fuit ꝓmissa ⁊ p̄figurata in illo eodē rubo in quo dñs moysi appuit sicut ecclia dicit: Rubū quē viderat moyses ⁊c̄. Et in alijs ꝓpl̄ijs multis ⁊ exp̄ssis. Et in ea iplete sunt ꝓmissiōes fcē de liberatione hūani generis a seruitute diaboli. Nā in eā descēdit filiꝰ dei et carnē nostrā assumpsit p nr̄a liberatiōe. Exo. xix. Descendit dñs sup montē synai ⁊c̄. Secūdo q̄ mons ille fuit mōs angelice frequētationis. Ibi eiꝰ frequēter angelꝰ ex psona dñi appuit ⁊ locutꝰ est moysi. Vnō dicit̄ Act̄j. vij. q̄ appuit ei in deserto mōtis synai in igne flāme rubi ⁊c̄. Et in eodē ca. dicit̄ etiā de moyse: Hic est q̄ fuit in ecclesia in solitudine cū angelo q̄ loquebat̄ in monte synai ⁊ cū patribꝰ nr̄is q̄ accepit v̄ba dare nobis. Ita similiter btā maria fuit ab angelo visitata salutata ⁊ de v̄bo vite edocta: sicut p̄z Lu. j. Tertio q̄ synai fuit luminis mōs ⁊ inflāmatiōis vt cū appuit ibi dñs in flāma rubi. Exo. iij. Et itez Exo. xix. dr̄ q̄ mōs synai fumigabat eo q̄ descēdisset dñs super eū in igne et ascēderet fumus ex eo quasi de fornace. Et hoc factū est de beata virgine quādo ſcz spūſsanctus in eaz superuenit qui est ignis ⁊ amor diuinus: ⁊ eā estuanti desiderio fumigare fecit ⁊ mentē totā ipius illuminauit ⁊ inflāmauit. Luc̄. j. Spūſsanctus supueniet in te ⁊c̄. Quarto quia fuit mons pluuie ⁊ roris. Et sic fuit virgo maria in filij dei cōceptione. ℔s̄. Descendet sicut pluuia in vellus ⁊c̄. Mane pluuiam siue rorem celestē meruit btā virgo suscipere: quia humillima fuit. Nā a superbis ⁊ elatis fugit. ij. Regū. j. Montes gelboe nec ros nec pluuia veniat super uos. Quinto quia syna fuit mons diu inhabitatiōis. Nam ſm Josephuz erat opinio hominū habitare ibi deum: propter qō nō pascebāt ibi oues: nec pastores cōmuniter approximare audebant. Ita similiter beata virgo fuit habitaculū dei. ℔s̄. Mons in quo beneplacituz est deo habitare in eo. Et itez ℔s̄. Dñs i eis in syna ⁊c̄. Sexto quia fuit mons sapientie ⁊ eruditiōis. Ibi eiꝰ data est populo lex per manū moysi. Leui. xxvj. Hec sūt precepta atqz iudicia ⁊ leges quas dedit dñs inter se ⁊ filios israel in monte synai per manum moysi. Ita similiter btā virgo Maria illum mundo peperit qui est verbum ⁊ sapiētia patris qui est dux ⁊ legifer noster per quem reges regnāt et legum conditores iusta decernunt. Septimo quia est mons iusticie ⁊ cōmunionis. Nam beatissima virgo Maria sicut sibi deuotis ⁊ eam reuertētibus est salutis refugium: ita ⁊ contēnentibus ⁊ blasphemantibus erit ad mortis ⁊ perditionis iudicium. Vnde Exō. xix. dixit moyses de monte synai: Cauete ne ascendatis in montem nec tangatis fines illius. Omnis qui tetigerit mōtem morte morietur. Octauo quia erat mons pascue et refectionis. Vnde dicit Josephus q̄ est mons excelsus ad pascua egregius: q̄nis in aliqua parte eius (vt dictū est) pastores ante Moysen propter reuerētiā nō auderēt pascere oues. Sed moyses dū ap-

proximauit rubū ardere sine cōbustione vidit ⁊ dcū sibi loquentē .i. angelum sibi oquentē psentialiter ex psona dei audiuit: vt habet Exo.iij. Vnde dicit ibi q cū minasset gregē ad interiora deserti venit ad montē oreb: apparuitqz ei dns in flāma de medio rubi. Ita beata virgo in assumptione fuit qñ puenit ad pascua eterne beatitudinis: ad ꝙ etiā gregē fideliū ad eam confugientiū exemplo ⁊ auxilio iugiter introducit.

Capm xlix.

MIserie ⁊ tribulatiōes psentis vite assimilant aquis: de quib⁹ in ps. Saluum me fac deus qñ intrauerūt aque vsqz ad animam meā. Iste aque sunt trāseunde auxilio .s. diuine gratie. Ipe em deus dixit Isa.xliij Cū trāsieris per aquas tecū ero. Sz iste trāsitus pōt fieri multipliciter. Prio calcando per fidē: sicut de beato Petro legitur Matth.xiiij. Itē trāseundo p fortitudinē quēadmodū legit.iij. Reg.xxix. vbi dicit semei cū mille viris de bēiamin irrūpentes iordanē: qō fuit p fortitudinem ante regē .i. christū transierūt vada miseriarū psentiū. Item natādo qō fit p prudentiā. Quicunqz em natare vult necesse est q habeat natādi prudentiā: et hꝰ significatū est Act.xxviij. vbi dicit q centurio iussit eos qui possent natare mittere se in mare. Itē nauigando qō fit p penitentiā. Nauis em penitentia est. Exod. xiiij. Transeuntes mare per ratē liberati sunt. Itē aquas diuidēdo qō fit per virgam diuine iusticie. Exo.xiiij. Eleua virgam tuā ⁊ extende manū sup mare ⁊ diuide illud. Itē saltādo in baculo diuini adiutorij per contēplatōnē: qō significatur Gen.xxxij. vbi dixit iacob. In baculo trā siui istū. Jacob contēplatiu⁹ est qui iordanem miseriaꝝ psentiū debet trāsire apodiando se baculo diuini adiutorij. Item miseriaꝝ tribulatiōes licz de se nō sint homini grate vel placite: pñt tñ effici faciles et quasi dulces ad sustinendū. Qō patet exēplo aquaꝝ. Natā de se nullū hz aqua saporē: acquirit tamē saporē vel per colationē quā habet in poris terre: vel per calorē solis qui dulcedinē facit in aq̄ elenando subtilꝰ eius ⁊ pmiscēdo humidū aereū qō pinguescit ⁊ dulcorat ⁊ salsedinem inducit cōburēdo terrestre quod remanet. Ex his colliguntᵉ tres modi qbꝰ aqua tribulatiōis efficit aīe sapida: vnus est per passiōis christi inspectionem. Hec em̄ est collatio aque in poris terre. Fuit em̄ corpus christi carneū ⁊ terrestre sicut corpa nostra. ⁊ ideo p poros terre vulnera corpis christi possumꝰ accipe: in qbus tunc aquā nostrā tribulationū colamus: qñ nihil esse qō patimur respectu doloris eius quē ipe p nobis pertulit iudicamus. Et fic dulce ⁊ leue nobis fit si p illo parua qui p nobis maxima ptulit patiamur. Heb.xiij. Recogitate cū qui talem sustinuit aduersus semetipm a peccatoribus cōtradictionē vt nō fatigemini animis vestris deficientes. Grego. Si passio christi ad memoriā reducet nihil é adeo duꝝ qō nō equo animo toleret. ¶ Secūdus modus est per cōtēplatiōis eleuationem. Et hec est caloris solaris in sublime subleuatio ⁊ impinguatio. Nam calor solis .i. feruor diuini amoris id qō subtilᵉ hominis .s. mentē eleuat ad contēplādus celestia ⁊ tūc anima pinguescit acreo humore .s. spirituali deuotiōe que et omnes tribulationē dulcorat. Vnde habet Exo. xvj. q dum incalesceret sol liquefaciebat manna: est em̄ vt calor solis feruor diuini amoris qui manna liquefacit dū mentem afflictā in deuotiōis dulcedinē resoluit. ¶ Tertius modus é p vrentē cōtritionē: ⁊ hec est terrestris vaporis adustio: quia .s. feruēs cōtritio adurit ⁊ consumit omnē terrenū affectū ⁊ aqua tribulationis que erat peccati insipida fit homi cōpunctio sapida: nō quidē sapore dulci sz salso. Est cū tribulatio homini compuncto ex vna parte sapida .i. grata .s. vt a peccato purgetur: sed ē ei salsa ratione cause quia .s. displicet ei cōmisisse vnde patiat. Vnde hꝰ ē mare deserti .i. penitētie qō est mare salsissimū: vt dicit Josue.xij.

Capitulum .l.

Mortis memoria repſentat i cinere triplici ratione. Primo quia cinis terrā fecundat. ita memoria mortis ad bene operādum ſollicitat. Bre. Valde ſe ſollicitat in bono ope qui cogitat de extremo vite. ¶ Secūdo quia ignis p cinerē cōſeruat ⁊ maxime ſi cinis eſt calidus: qz ſi frigidus ignē extinguit. ita memoria mortis feruēter impſſa gratiā ſpūſſancti ꝓſeruat. Sūt tñ qui frigidā memoriā habēt vt illi q aniam cū corpe morituā credūt: talis memoria potiꝰ extinguit grām q̄ cōſeruat. ¶ Tertio qz cinis maculas lauat: ⁊ ſimiliter memoria mortis abluit omniū peccatoꝝ maculas. Eccs. vij. Memorare nouiſſima tua et i eternū non peccabis. Lauat eñ maculas luxurie ſi quis cōſideret quale futuꝝ eſt quod diligit. Greg. Nihil ſic ad domandū carnis deſideria valet q̄ q̄ vnuſqſqz hoc quod diligit quale ſit mortuū pēſet. Itē lauat peccatū ſupbie ſi cōſideret q̄ ipſe ē moritur⁹ qui ſe eleuat. Eccl. x. Quid ſuperbit terra ⁊ cinis. Lauat peccatū auaricie ſi cōſideret quid finaliter de mundo portat. Job. xviij. Saccū meū ꝓſui ſuper cutē meā ⁊ operui cinere carnē meam.

Capm lj.

Mundus eſt locus obſcurus quia obſcurat ad modum aeris fumo vanitatis puluere cupiditatis: ⁊ nebula carnalitatis. j. Jo. ij. Omne quod eſt in mūdo cōcupiſcentia carnis ē et cōcupiſcētia oculoꝝ ⁊ ſupbia vite. Itē aer vt dicit Iſid. vehemētius cōcatus vētos tonitrua ⁊ coruſcatiōes efficit: contractus nubila gignit cōſpiſſatus pluuias facit cōgelatus niues ⁊ grādines introducit. Sed rarefactus ſerenitatem adducit. Mundus aūt aliquādo ꝓcitat p ſupbiā: ⁊ tūc generat vētos pſecutionū: tonitrua cōminationū: ⁊ coruſcatiōes ſiue fulgura p̄cuſſionū. Aliqñ vo ꝯtrā p auariciam ⁊ tūc obnubilat ⁊ obſcurat. qz ſicut dicit Gre. Tenebra aie ē diuitiaꝝ cupido. Aliqñ vo cōſpiſſat ⁊ impinguat p gulā: ⁊ tūc pluuias facit. i. fluxū luxurie. Prima enim ſibi ſunt (vt dicit Gre.) vēter ⁊ genitalia. Aliqñ vo ꝓgelat p accidiā: ⁊ tunc ſi faciat opa q̄ videant alba. i. pura vel bona ſunt tñ frigida ⁊ cito deſtructibilia. Qñqz vo rarefcit. i. ſubtiliat p pniam: ⁊ tūc ſerenat p gram. ¶ Itē mūd⁹ aſſimilat mari. Primo qz mare eſt multoꝝ piculoꝝ ꝓtentiuum. Eſt eñ mare piculoſum. Prio propter motū. Matth. viij. Motus magn⁹ factus eſt in mari. Propter quē motum mare ē tēpeſtuoſū: pcelloſum ⁊ tumultuoſum. Et ita mare mūdi ē tēpeſtuoſus ex guerra: pcelloſum ex infortunijs: tumultuoſum ex iniqtatib⁹ ⁊ vitijs. ij. Corinth. xj. Periculis in mari. Secūdo ꝓpt vētū. Eſt in mari impulſio ꝝtioꝝ vētoꝝ. Dañ. iiij. Quattuor vēti pugnabāt i mari. Mā vt vētus auſter ē ꝓſens ꝓſperitas vt aq lo aduerſitas: oriētalis inſpiratio gre: occidētalis ſuggeſtio malicie. Tertio eſt piculoſum ꝓpter defectū tā. ſ. nauis q̄ naute. i. gubernātis. Nauis eñ ſiue ligniū cuz quo habem⁹ trāſire. hoc mare ē h corp⁹ q̄ eſt vas fragile ꝓpter paſſibilitatē: graue ꝓpter peccati oneroſitatē ⁊ multis foraminib⁹ penetrabile ꝓpter ſēſuū ſuſceptibilitatē. Sūt eñ ſenſus vt foramia q̄dā p q̄ multa mala ingrediunt. Itē ē frequēter defect⁹ naute periti. i. rōnis prudēter regētis. Dia hec picula ſentiūt hoies piti in mari hui⁹ mūdi. Eccl. xliij. Qui nauigāt mare narrāt picula ei⁹. ¶ Secūdo mare ē animāliū ⁊ multipliciū mōſtroꝝ ꝓductiuū. Vñ ſm Rabba. plura monſtra producit mare q̄ terra. Pſ. Hoc mare magnum et ſpacioſum manibus: illic reptilia quoꝝ non eſt numerus. Ita i mari mundi ſunt animantia diuerſa ⁊ mōſtruoſa multa: nō tñ corpaliter ſed etiā ſpūaliter. Sūt eñ in mūdo hoies aiales. i. ſenſuales ad modū piſciū: ſm illud: Facies hominis ſicut piſces maris. Et dicuntur aiales. i. ſenſuales nō ſapiētes illa q̄ dei ſt: qz aialis hō nō pcipit ea q̄ ſūt ſpūs dī: vt vt dī. j. Coꝝ ij. Itē ſūt mōſtruoſi velut ille belue de qb⁹ ꝓf Dañ. iiij. q̄ ſurgebāt de

mari. Mā ꝓma q̄ erat filis leoni signat superbiā vite. Scōa q̄ erat filis viso signat voluptatē carnalis cōcupiscētie. Tertia q̄ erat filis pardo signat cupiditatē auaricie. Quarta q̄ habebat dentes ferreos terribiles signat crudelitatem malicie. ¶ Tertio q⁹ mare est nubiū ⁊ nebule et ventoꝝ generatiuū. Et similiter etiā mūdus generat nebulas erroꝝ: nubes vitiorū: ventos psecutionū siue tēptationum ꝑpter quas ꝑcipitant ⁊ suffocant multi. Matth. v. Grex ꝑcipitatus est in mare: ⁊ fuit grex porcoꝝ. i. hoīm carnaliter viuētiū. ¶ Quarto q⁹ mare est lune imitatiuū Dicit enī pbs in libro de ꝓprietatib⁹ elementoꝝ q̄ mare imitat naturā lune. Mā sicut adamātem sequtur ferꝝ sic mare seq̄t lune cursum. Dñ semp est mare in sūmo augmēto ⁊ vigore qñ luna est plena luie siue versus celū vt in nouilunio: siue versus terrā vt in pleniluio. Et sicut luna i suo lumine plus ꝑficit vel deficit: sic mare crescit amplī⁹ vel decrescit vt. ē. dictū est ca. xlviij. Sed sicut mare ipm imitatur lunā ita mūdus sequit̄ fortunā. Dñ sicut crescit vel minuit̄ fortuna alicui⁹ ita multum vel paruꝝ eū appꝛeciat mūdus. Dñ metrice dicit̄: Cū fueris felix multos numerabis amicos. Tēpa si fuerint nubila solus eris. ¶ Itē mūdus assimilat̄ deserto. ¶ Primo q⁹ desertū est locus infructuosus: nō em̄ colit̄ nec serit̄: Sic mundus. i. mūdani hoīes nō scindunt̄ aratro penitētie nec recipiūt semina doctrie ita vt eis applicet̄: nec semen divine gratie ⁊ ideo nec fructus operꝝ ꝓducūt meritorios eterne glorie. Hiere. xvij. Erit q̄si miricē in deserto q̄. ſ. sunt infructuose. ¶ Secūdo q⁹ desertū est locus spinosus. i. spinis ⁊ veperib⁹ plenus. Et sic etiā in mundo abūdāt spine. i. sollicitudines tpaliuꝝ q̄ mentē inqetāt: vel spine. i. pūctiōes tribulationū q̄ cor vel corpus cruciant: vel spine. i. inordinatiōes petōꝝ q̄ ꝓsciaꝝ pūgūt ⁊ lacerāt. Iuđ. viij. Cōterā carnes vestras cū spinis tribulisq̄ deserti. ¶ Tertio q⁹ desertū ē loc⁹ piculosus. Est em̄ venenosoꝝ aialiū domiciliū: feraꝝ latibulū et latronū habitaculū. Sic in deserto mūdi sunt aialia venenosa p luxuriā. Malach. j. Posui hereditatē eius in dracōes deserti. Itē fūt fere. i. ferī p supbiā: Dñ superbo regi Nabuchodonosoꝛ dictū est: Ejiciēt te ab hoīb⁹ ⁊ cū bestijs feriſq̄ erit habitatio tua. Itē fūt in deserto mundi latrones p auaritiā. Qui em̄ pauꝑes vsuris ⁊ exactionib⁹ ⁊ alijs tributis spoliant mūdi latrones vocant̄ j. Eſdꝝ. xj. Periculis latronū. ¶ Quarto q⁹ desertū ē locus defectuosus q⁹ ē locus sitis ⁊ ariditatis. ſ. aqua carēs. Ps̄. In terra deserta inuia ⁊ in aquosa. Ita in hoīb⁹ mūdanis ē ariditas ⁊ sitis inordinati appetitus ⁊ insatiabilis circa petā ⁊ tpalia Ps̄. Esurientes ⁊ sitientes aīa eoꝝ in ipis deficit. Et ḥ est q⁹ deficit eis aq̄. ſ. gr̄e q̄ hāc sitim inor⁹dinatam extinguit. Jo. iiij. Si quis biberit ex aqua quam ego dabo ei nō sitiet in eternum. Ubi ergo hec aqua deficit est sitis insatiabilis. Ps̄. Anima mea sicut terra sine aqua tibi. ¶ Quinto q⁹ desertum est loc⁹ estuosus. ſ. arboꝛibus solis expositus. Habent enim mundani continuuꝫ ardoꝛem solis. ſ. inoꝛdinatum amoꝛem pꝛosperitatis. Joel. j. Ignis comedit speciosa deserti. Et vocat ignē ardētissimuꝫ ardoꝛem solis qui est ioꝛdinat⁹ affectus cupiditatis. De quo in Ps̄. Per diez sol nō vret te neq̄ luna per noctē. ¶ Sexto quia desertum est locus meticulosus: qa est loc⁹ hoꝛroꝛis ⁊ vaste solitudinis. Est em̄ mūdus illa solitudo deserti ō qua dr̄ Deu. viij. Ductoꝛ tuus fuit in solitudine magn⁹ atq̄ terribili in qua erat serpens flatu adurēs ⁊ scoꝛpio ⁊ dipsas. Serpēs flatu adurens est ipe mundus qui flatu siue cupiditatis inficit. Scoꝛpio in facie blandiēs ⁊ retro pungens ē caro siue voluptas coꝛpis. Dipsas aūt latenter interficiens est diabolus: ⁊ hec timoꝛē debent incutere ⁊ hoꝛroꝛē. ¶ Septimo qa desertum est locus deuius. Loc⁹ em̄ est desertum deuij ⁊ erroꝛis. Unde ps̄. Errauerūt in solitudine in inaquoso: viā ciuitatis ⁊ habitaculi nō inuenerūt. Sūt em̄ in deserto vie deuie frutic⁹ plene arenose la

pidose puluerulēte fetulente ⁊ alijs incō modis onerose. Similiter in mundo sūt vie deuie ⁊ tacūdop quia ꝑcipue ira facit a ratione deuiare sed fructib⁹ ⁊ vep⁊ib⁹ plene sunt vie pigrop: ꝟm illud ℙrouer. xxiiij. ℙer agrū pigri hominis transiuit per vineā viri stulti ⁊ ecce totū repleuerant vrtice: operuerāt supficiē eius spine ⁊c̄. Osee. vij. Sepiā viā tuā spinis. Vie aūt arenose sunt vie auarop qui aup q̄runt. Omne eñ aup tanq̄ ꝟarena ē exigua vt dicit Sap̄. vij. Sed lapidose ⁊ scandalose sunt vie supbop. Eccl̄j. xxj. Via peccantiū cōplantata lapidib⁹. Sed vie puluerulente sūt vie gulosop q nutriūt pulueres. i. corpus in puluerem reuersup. Eccl̄j. xij. Reuertat puluis in terrā suā. Fetulente aūt sunt vie luxurioſop q fetent ꝑ carnis corruptionē. Dis qppe caro corrupat viam suā. Geñ. vj. Be cadaueric⁹ eop ascēdit fetor. Isa. xxxiiij. Vie autē onerose et difficiles sūt vie inuidop q ex multj torquent. Sap̄. v. Lassati sum⁹ in via iniqtatis ⁊ ꝑditionis: ambulauim⁹ vias difficiles. Dis ergo peccatop via ē sicut via deserti de qua dicit. ij. Reg. iiij. Abierūt per viam deserti tota nocte. ¶ Jtē mūdus ē similis spelūce. Est eñ spelūca fouea subterranea a speculando dicta. Habet enim ex parte lucis introitū latū: sed terminū habet acutū. vnde locus ē lucidus in ingressu obscurus i ꝓgressu: sed arct⁹ ⁊ insipidus in egressu si tamē inueniat egressus vt dicit Damasce. Sic hō mundū ingrediēs hꝫ introitū lucidū dū in vitā nascitur: q⁊ vita erat lux hominū: sed hꝫ ꝓgressum obscup: q⁊. s. in mūdo viuendo multis tenebris ignorātie ⁊ pctop inuolui. Sed hꝫ egressum artū ⁊ insipidū duꝫ moritur. Nihilomin⁹ tamē mūdus ē locus ad speculandū. Aplūs. j. Corinthꝫ. xiij. Videm⁹ nūc ꝑ speculū in enigmate.

Caplm lij.

Vtatur homo sex modis spūaliter ꝟm qō sex modis mutant res corpalit. Sex eñ sunt ꝟm pḃm species mutationis que competunt vite spūali .s. corruptio ⁊ generatio: augmentū: diminutio: alteratio ⁊ loci mutatio. Corruptio fit salubriter i homine penitēte per peccati destructōnem. Roñ. vj. Destruat corpus peccati vt vltra non seruiamus peccato. Geñ. xxxv. Mūdamini ac mutate vestimēta vestra. Jpa eñ peccati destructio ē mētis mūdatio. Generatio vero fit in penitēte ꝑ gratie reuocationē qua. s. cōfertur homini nouū esse gratuitū. j. Petri. ij. Quasi modo geniti infantes rationabiles sine dolo lac concupiscite. Sed quia talis gratia pendet ex deo gratiā infundente dicit in ℙs̄. Mutabis eos ⁊ mutabunt. Augmētum fit in ꝓficiente ꝑ virtutū extensionē ℙrouer. iiij. Justop semita q̄si lux splendens ꝓcedit ⁊ crescit vsq; ad ꝓfectū dīē. Et quia talis ꝓfectus est ꝑ gradus septē virtutū vel septē donop dicit Dañ. iiij. Septē tpa mutabunt sup te. ¶ Diminutio fit i prudēte ꝑ hūilitatis reputatiōez: ꝟm illud Apli. j. Corinthꝫ. xv. Ego sū minimus apostolop q nō sum dignus vocari apostolus. ¶ Alteratio vero debet fieri in ꝓsidente ꝑ mop mutationē. Mas precipue ad ꝓlationē assumptus mutare ⁊ corrigere debet mores inordinatos sicut dictū fuit sauli. j. Reg. x. Mutaberis in vip altep. ¶ Loci mutatio fit in sapiēte ꝑ diuersop contēplationē. Est eñ triplex motus localis: rectus: circularis ⁊ obliquus. Hunc eñ triplicē motū beat⁹ Dionysius attribuit anime. iiij. ca. de diuis nominib⁹ sic. Nam quia motus circularis ē ſm quē mouet aliquid vnifor̄miter circa idē centrū: ideo opatio intelligibilis q̄ simpliciter habet vnifor̄mitatē dicitur esse circularis: ⁊ hoc ē qñ anima relictis exterioribus ad seipam regressa cessante discursu figit intuitū suū in contēplationē vn⁹ simplicis vitatis: ⁊ tandem pretermissis oñibus in sola dei contemplatione psistit. Talis eñ anime mot⁹ dicitur vniformis q⁊ remouet triplici difformitate. ¶ Primo a difformitate rerū exteriop ꝑ hoc q⁹ illis relictis anima redit ad seipam. Et iste erat mot⁹ siue circu

lus sanctorum aialium Eze.j. Aialia in/quit ibant ad exteriora consideranda. ⁊ reuertebant ad interiora cōtemplanda. ¶Scō a ōformitate discursuū interio .s.er hoc q relicto discursu rōnis figit in tuitū suum in contēplatione vnius sim/plicis veritatis. Vnde hec est vniformi/tas de qua dominus dixit Marthe Lu. xi. Porro vnum est necessarium. ¶Ter tio remouetur difformitas itellectus cū pretermissis omnibus in sola dei cōtem/platione persistit. Et hanc vniformitatez appetebat Philippus dicens Joannis. xiiij. Domine ostende nobis patrez ⁊ suf/ficit nobis. Motui autem recto assignat beatus Dion. illaz operationem intelli/gibilem qua proceditur de vno i aliud. si cut quando anima procedit ab exteriori bus sensibilibus ad intelligibilem cogni/tionem. Motui autez obliquo qui com positus ē ex recto ⁊ circulari assimilatur illa operatio intellect⁹ que habet aliquid vniformitatis simul cum processu ad di uersa. put sez anima illuminatiōibus di/uinis rōcinando vtitur.

¶Caplm. liij.

Negotia secularia assimilā tur receptaculis aquarū ⁊ hiatibus ingētib⁹ q̄ sūt in corpore terre i qb⁹: vt dicit Theofrast⁹ ⁊ Sene ca refert generātur ani/malia informia ⁊ tardi motus ⁊ ceca vt plurimum sicut sūt talpe. pisces etiam pinguissimi. vt dicit generātur i illis flu minibus de quibus qdam comederunt ⁊ mortui sunt. Sic qui negocijs secularī bus implicantur efficiuntur aniales per concupiscentiam Jude. ij. Di sunt qui se gregant semetipsos animales spūm nō habentes. Item informes per maliciam contra quos dicit apostolus. Roma. xij. Nolite conformari huic seculo sed re/formamini. Tardi motus per negligen/tiam. Prouer. vigesimo. Dicit piger leo est in via. Item ceci p ignorātiam Mat hei quintodecimo. Sinite illos ceci sūt. Item comedentes de talibus eos imitā/do vel eis se conformando spiritualiter moriunt ⁊ propterea dicitur secūdo ad Thimoteum. ij. q nemo militās deo im plicat se negocijs secularib⁹ vt ei placeat cui se probauit. vbi ostēdit apostolus q negotia secularia tria malafaciūt homi/ni. ¶Primū est q impediunt dei militiā Vnde dicit. Nemo militās deo. ⁊ figura tum est in Dauid. j. Reg. xvij. qui indut⁹ armis Saulis nō poterat ire ad pugnā contra philisteū quousq; exuit illa. Sau lis. n. arma sūt secli negocia. qb⁹ miles dei ne pugnare valeat ꝓtra diabolu. vñ talia arma impediunt nō defendunt q; arma militie nostre non carnalia sed spū alia sunt vt dicit Hieron. in epla ad pau linum. Secundum malum q; implicant humanam vitam. Vnde subdit implicat se negotijs secularibus: Negocia enim se culi hominem implicant ⁊ inuoluunt ⁊ inuoluendo detinent vt non possit ab eis cum vult exire. Faciliter enim tales in mundo superantur. ij. Pet. ij. Mis rur sus implicati superant Item negotia se/cularia implicant ⁊ inuoluunt hoiez ita vt faciant eū in multa peccata cadere. Et pp hoc dr Eccli. xxxiij. Qui iplicatus ē abundabit malitia. ¶Tertium malū est q; impediunt diuinā grām per quā homo deo ē acceptus. ⁊ ideo subdit vt ei place/at cui se probauit. quasi dicat si se implica ret non ei placeret. Et ratio est q; subtra hunt hominem a spūalibus. Hebreo. x. Si subtraxerit se non placebit aie mee.

¶Capitulum. liiij.

Obedire superioris mā/dato ⁊ consentire prudē tioris cōsilio dz hō celeri ter. sz proprio sensui cre/dere vel ꝓprium appeti/tū implere tardius cum opz. Cuius exemplū apparet in motib⁹ planetaꝝ. q motu supioris orbis. s. firma/mēti qui est ab oriēte in occidentē mouē tur velocius. s. in vna die. Mā raptu fir/mamēti singulis diebus ab ortu ad occa suz rapiunt. motu aūt suo q̄ mouent cō uerso ab occidente in orientē tardiori tē

pore perficiunt cursuz suuz. Nam sm cō putationē astrologorum vnusquisqz tā to mouetur tardius. quāto magis distās est a centro. vnde sm eos motui lune de putatur tempus vnius mensis soli mer curio. ⁊ veneri deputatur tēpus vnī⁹ an ni. marti āt dantur duo anni. ioui. xij. sa turno. xxx. Stellis āt fixis. xxx vi: milia an norū. Et sic pz q planeta seu stella quan to altior tāto i suo motu tardior. qr quā to aliquis ē maior vel sapientior tanto debet eē i sensu suo humilior ⁊ in facto suo maturior ⁊ psultior. Non enim tar de fit qō bene fit. sicut Octauianus impe rator legit dixisse scz sub alijs verbis sa tis iquit cito fit quicquid bene fit ℣ prou er. xix. qui festinus est pedib⁹ offendit.

¶ Capitulum. lv.

ORdo fratrū predicatorū similis ē mōti libani. vñ in honorē patroni ci⁹. s. beati Dominici legit. euā geliū Mathei. v. vbi dr Non pōt ciuitas abscon di supra montē posita. Naz ciuitas istuz montē protegens ⁊ decorans est ipse. er go ordo eius ꝑgrue monti libani assim'lat. ¶ Primo propter culmen eminentie. Est enim libanus mons fenicis altissimus q omnes montes illi⁹ regionis excedit. Et sic ordo fratruz predicatoruz omnes ali os videt excedere quodammodo ordi nes ex ipsa sua origine ⁊ nomine ex eo q̄ maxime assimilatur religiōi xp̄i ⁊ aposto lox. ipse enim xp̄us apostolos suos prici paliter elegit ⁊ religionē eox instituit ad officium predicandi. vñ ait Jo. xv. Ego elegi vos vt eatis ⁊ fructum afferat. scz animarum ⁊c. Nulla aūt ē hodie alia re ligio que a suo principio fuit īstituta ad hoc officium nisi ordo fratrū predicato rum. Vnde fundatori ipsius ordinis scilz beato dominico dictum est per visionez ab apostolis ℣ Petro ⁊ ℣ Paulo quox vn⁹ sibi baculum ⁊ alter librum obtulit. vade ⁊ predica quoniam a deo ad hoc ministe rium es electus. quod ⁊ ipsum nomē de clarat qr ordo predicatorū vocatur. Et ideo merito de hoc mōte. i. ordine intelli gi potest illud Jsaie. ij. Erit mōs domus domini in vertice montium ⁊c. ¶ Secū do ꝓpter libamen obedientie vel reuerē tie. Dicitur enim libanus a thure qō ibi nascit ex eo q̄ th⁹ deo libat ⁊ cultui ei⁹ offertur. Similiter in ordine fratrū pre dicatorum precipue reperit libamē obe dientie ꝑ quā seipsos deo oferunt i odo rem fuauitatis. eo modo q̄ dicebat apo stolus. ij. Thi. iiij. Ego enim iā delibo ⁊ Can. iiij. Vadam ad montem myrrhe ⁊ ad collem thuris. ¶ Tertio ꝓpter cādo rem continentie. Nam libanus candid⁹ interpretatur qr perpetuis niuib⁹ deco ratur. Hic candor est i ordine predicato rum propt̄ obseruantiam perpetue casti tatis que est vt quidā candor carnj. Hic re. xviij. Nunqd ō petra agri deficiat nix libani: quasi dicat non deficiet. ꝑs. Hiue de albabunt in selmō mons dei mons pi guis. ¶ Quarto propter emanatiōez sa pintie. Est enim libanus mons aque in deficientis. vnde ibi erant putei viuētiū aquarum que impetu fluebant de liba no. vt dicitur Can. iiij. Item est libanus fons ⁊ origo fluuiorum. ex cu⁹ radice ori untur duo fontes scilz Jor ⁊ Dan. qui si mul iuncti Jordanis nomen efficiūt vt Hieronym. dicit. Ita in ordine predicato rum est putens aque viuētis ⁊ indeficiē tis. i. profunditas sapientie salutaris. Dñ emanant flumina doctrine spiritualj. sed duo eius precipui fōtes fuerūt duo ci⁹ eximij doctores. scz frater Albert⁹ ⁊ fra ter Thomas qui simul iūcti non solū tē pore sed etiam oponionū cōcordia mi rabilem fluuium sapientie profuderunt religiōi israelitarū. i. ecclesie fidelū. ꝑut in eorum libris qui sūt quasi innumerabi les euidentius claret. ℣ Plures etiam alij putei viuentis aque. i. doctores profūdis simi pleni aquis salutaris scientie in hoc ordine fuerūt ⁊ sunt. i quibus aqua sapi entie hui⁹ ordinis indeficiēs perseuerat. Josue. iiij. Stetерunt aque i loco vno ⁊ adinstar mōtis ⁊c. ¶ Quito propter sua uitatez redolentez. Est enim mons liba

nus mons redolentie ⁊ aromaticitat: ꝓpter quod dicitur Ecclesiastici trigesimo nono. Quasi libanus odorem suauitatis habete ⁊c. Ibi enim sunt arbores thurifere ⁊ herbe odorifere plurime crescũt ibi re ⁊ herbe odorifere plurime crescũt ibi Et ita etiã simili modo in ordine predicatorum sunt arbores thurifere.i. plurimi fratres magne deuotiõis ⁊ multe orationis. Nam thura siue incẽsa signant orationes sanctorum. vt habetur Apoca. viij Itẽ sũt ibi herbe odorifere.i. ꝯplurimi fratres magne opinõis odorem bone fame vndiq; diffũdẽtes Eccĩ. xxiiij. Quasi libanus nõ incisus odor meus. vnde inter montes aromaticos israel inter religiões sanctoꝝ seu ordines ordo iste beati Dominici precipuum locum tenet. Et de his aromaticis montibus dicit Cañ. viij. Fuge dilecte mi assimilare capree hinuloq; ceruorum super montes aromatum. ¶ Sexto propter fertilitatem gratie Nam propter roris abundantiam ⁊ pluuiarum frequentiã herbis abundant ꝑcipius. pascuis vberrimis ⁊ fructib⁹ optimis. Sic in ordine predicatoꝝ abundat ros diuine gratie pluuia spũalis doctrie Et ideo sũt ibi herbe virtutũ pascua scripturarum. ⁊ optimi fructus animarum. Osee. xiiij. Erumpet radix eius vt libani ibunt rami eius. ⁊ erit quasi oliua gloria eius. ⁊ odor eius vt libani. Cõuertentes sedẽtes in vmbra eius viuẽt tritico. ⁊ germinabũt quasi vinea memoriale ei⁹ quasi vinum libani. Vnde iste inter montes fructiferos siue herbiferos. i. ordines salutiferos de qbus dicitur in. ps. Qui producit in mõtibus fenũ ⁊ herbam ⁊c. pinguissimus ⁊ fertilissimus existit: ⁊ ideo ẽ mons eius pinguis vt supra allegatum ẽ. ¶ Septimo ꝓpter quietem confidentie. Nam ẽ mons confidentie ⁊ securitatis q: qui ibi deueniunt a venenosis oibus tuti sunt que aromaticitate sua fugere cogũtur. Ita in hoc venerabili ordine confidenter requiescit ecclesia tuta. s. ab õmnibus venenosis. i. vniuersis hereticis q̃s hcipue iste ordo fugauit sua sapientia et virtute. vnde iste ẽ mons firmissimus ⁊ secur⁹ de quo dicitur Exo. xv. Introduces eos ⁊ plantabis in monte hereditati tue firmissimo habitaculo tuo qõ operatus es domine. ¶ Octauo ꝓpter pulchritudinẽ ⁊ amenitatem apparentie. s. propter virentiam arborum. Et sic ordo predicatorum etiam in apparentia exterioris habitus pulchritudinem ⁊ decentiã habet. ⁊ hec repsentat pulchritudinẽ spiritualem que debet cẽ in eis qui talem habitum portant scz ⁊ albedo mundicie et nigredo penitentie Isa. xxv. Gloria libani data ẽ ei decor carmeli ⁊c. Isa. lij. Quã pulchri sunt montes ⁊c. ¶ Nono ꝓpter medicamen prudẽtie. Sunt enim in hoc monte species ⁊ herbe aromatice contra diuersa genera morborum. Cañ. iiij. Mardus ⁊ crocus ⁊ fistula ⁊ cinamomum cum vniuersis lignis libani. Sic in ordine predicatorum sunt prudentissimi cõfessores ⁊ cõsiliatores scientes contra omnes animarum morbos debita consilia ⁊ remedia adhibere. ꝓpter quod de isto monte dicitur Genesis. ij. In monte te saluum fac ne ⁊ tu simul pereas.

¶ Capitulum. lvj.

Assio xpi assimilat mõti moriã. ¶ Primo rõne immolatõnis. Mã hic fuit ille mons in q̃ Abraam Isaac filiũ suum superaz posuit ad immoladũ. Et sic xps in passiõe fuit positus in ara crucis vt immolaret ꝓ nobis. Vnde dr Genesis duodecimo. Cum colligasset Isaac filiuum suum posuit cum in altari super struem lignorum extenditq; manum ⁊ arripuit gladium vt immolaret filium suum. Si qui dez Isaac xpm dei prefiguauit qui fuit pro nobis ligatus a patre etiã pro nobis passiõi expositus in altari. i. in alto aere super lignum crucis affixus ⁊ vehemẽtissimi doloris ⁊ passionis gladio confossus ⁊ pro nostris peccatis deo patri immolatus. Et totum hoc fuit in mõte predicto idest i altitudine diuine dispoſi

tionis preordinatus. Gen. xxij. Tolle filium tuū vnigenitū quē diligis atq; in holocaustū offer eū super vnū mōtium: quē monstrauero tibi. ¶ Scōo rōne mortis. Mā fuit ille mons in q̄ Jacob dormiuit ⁊ scalam porrectā vsq; ad celū conspexit. Gen. xxviij. Dormitio ât Jacob in monte fuit mors xp̄i in cruce. ⁊ q̄ vidit scalaz ad celū oñdit q̄ per humilitatē mortis i cruce meruit gloriā ascensionis in celum ſm illud Luce vltimo. Nōne oportuit pati xp̄m. ¶ Jtē per hoc idē ostēdit q̄ p passionē crucis aperta est ianua regni celestis. ¶ Tertio ratione redemptionis. Nam hic est mons gratie quem mouente angelo duz populus cederetur Dauid ab ornā iebuseo iusto precio emit. vbi altare instituit: ⁊ h̄ ostias imolauit. ficq; placato deo populi plaga cessauit. i. Paralipomenon. xxi. In quo prefigurata est et humāi generis iusto precio sāguinis xp̄i redēptio. ⁊ ipsa xp̄i immolatio ⁊ dei placatio siue recōciliatio ⁊ electorum liberatio. ¶ Quarto ratione orationis. Mā ibi Salomon domum orationis. i. templuz edificauit. iij. Regū. vi. Jta edificauit xp̄s multipliciuz orationum genera in passione vel cruce: siue pro calicis translatione. Luce. xxij. siue pro inimicorum compunctione Luce. xxiij. siue pro sp̄ūs sui susceptione: in eodē. Et oībus exauditus est p̄ sua reuerētia vt dicit Apostol⁹ Hebreo. v. Jtem passionis xp̄i frequens meditatio eleuat aiam a terrenis. Naz testa oui plena ruze bene clausa in calore forti posita: iuxta hastam ascendit a terra per hastam. Oui testa est mens deuota que roze plena est quando est ad lachrymas p cōpunctionem parata. sed tūc est bene clausa quando stat sub humilitatis custodia. Tunc autem iuxta hastā ponitur q̄n iuxta crucem locatur. ⁊ si sit in forti caloze. i. feruēti passionis xp̄i meditatōne vel feruenti christi amoze. scilicet vt bene contempletur ⁊ sentiat q̄ vehementem ⁊ ineffabilem amorem in cruce nobis christ⁹ ostendit. tunc mirabiliter eleuabitur ⁊ rapietur a terrenis. Vnde xp̄s dixit Joānis duodecimo. Ego si exaltatus fuero a terra omnia trahā ad me ip̄m. Nam si calor solis attrahit vaporē multo fortius amor ⁊ virtus christi attrahit mentem.

¶ Capitulum. lvij.

Attenter sustinere grauia ⁊ nō perturbari ex eis docz nos terra. que ꝛz Jsidoꝛ ió vocatur soluz qꝛ ē elementū solidus cuiuslibet ponderosi corpis sustinēs totā molem: pp quod quelibet grauia sursuz mota quousq; stabilem tágant terrā manent penitus ingeta. ⁊ continuát motū suum q̄ inceperunt moueri: sed qetantur cū peruenerint ad eā. Similiter fortis ⁊ patiens soliduz hz animum ad quelibet onerosa ⁊ grauia equanimiter toleráda. nec generat grauis res aliqua perturbationem vel inquietudinem in eo qui etiam inter inquietudines solus quietus manet ⁊ firmus. Sed istam soliditatem ⁊ firmitatem charitas operatur in anima quia charitas patiēs est ⁊ omnia suffert vt dicit prime Corin. xiij. Nec vera sufferētia est que sine charitate est: qꝛ vera patientia est que ipsum amat quem portat. Nam tolerare ⁊ odisse non est virtus māsuetudinis sed velamen furoꝛis sicut Grego. dicit. Sed notādum est q̄ terra licet sit summe stabilis quo ad situz est tamen summe passibilis per effectum. Et similiter homo patiens licet de propꝛia non irritetur iniuria nec tribulatione turbetur tamen aliene miserie valde ⁊ ex coꝛde compatitur. Vnde Apostolus qui de sua infirmitate cōmotus non fuit aiebat. ij. Corin. xi. Quis infirmatur ⁊ ego non infirmoꝛ ⁊c̄.

¶ Capitulum. lviij.

Peccatum assimilatur igni triplici ratōne. ¶ Primo ratione ardoꝛis. est enim aliquis ignis qui maxime excedit in ardoꝛe scilicet infernalis. aliꝰ excedit in fetoꝛe. s. sulphu-

ris.aliqs vo in terroꝛe vt ignis fulguris. ¶ Primus ignis infernalis est ignis luxurie Ezech.octauo.Ab aspectu lumborum eius deoꝛsum ignis.A lumbis enim deoꝛsum sunt instrumẽta luxurie. hic autem ignis est denigratiuus.Vnde infernales nigri pinguntur propter obscuritatem culpe ⁊ pene. Ignis autem luxurie ꝺ nigrat per sumum ifamie Joel tertio.Dabo prodigia in terra deoꝛsum sanguinẽ ignem ⁊ vapoꝛem fumi .Terra deoꝛsum est caro de terra sumpta.que est pars hominis infima.ex cuius videlꝫ luxurie plurimum sequitur sanguis.i.sanguin] effusio ⁊ ignis .i.concupiscentie inflãmatio ⁊ etiam vapoꝛ fumi.i.fame denigratio.Itẽ iste est ignis consũptiu⁹ .Job.xxxj. Ign] est vsqꝫ ad consũptionemꝫ deuoꝛans.Deuorat enim luxuria vsqꝫ ad cõsũptionemꝫ anime per gratie expulsionemꝫ:vsqꝫ ad cõsumptionemꝫ vite per humoꝛis resolutionem.⁊ vsqꝫ ad consumptionẽ tẽpoꝛal] substãtie ꝑ diuitiaꝝ effusionẽ. Luce.xv. Dissipauit substãtiã suã viuẽdo luxuriose. Item iste ignis est detẽtiuus non.n.ex igne iferni põt aliquis erui nisi diuino miraculo.sicut erutus ꝺ̃r Lazar⁹ resuscitatus a xꝓo.Vnde dicit ꝙ postea nũq̃ risit ex hoꝛroꝛe illaꝝ penaꝝ iferni quez cõceperat.Sic etiaꝫ ex igne luxurie nõ potest aliquis liberari nisi diuino miraculo ⁊ gratie ipsius suffragio Sapiẽ.viij. Nõ possum eẽ continẽs nisi deus det.Vnde necessaria est sanctoꝝ oꝛatio ad talẽ gratiam impetrandam. Numeri.xi..Oꝛauit Moyse ⁊ absoꝛtus est ignis .Item iste ignis luxurie est fomentoruꝫ susceptiu⁹ Siquidem hunc ignem luxurie nutriũt ⁊ fouent iuuenuꝫ lasciuie ꝑsalmista.Juuens eoꝝ comedit ignis scilicet luxurie .Item diuinarum copie ꝑsalmista.Exarserunt sicut ignis in spinis.Spine enim dicunt diuitie ꝓpter pũctionem solicitudinum que multum tñ luxurie ꝓbent opoꝛtunitatem Itez deliciarum affluentie. Job .xxix.Terra de q̃ oꝛiebatur panis scz deliciaruꝫ i loco suo igne subuersa est. Item oꝛnamentoꝝ pompe que homines alliciunt ⁊ apetitũ accendunt Jsaie.xi Gloꝛia eius succensa dabit ignem ⁊ vermes.ignem idest ardoꝛem concupiscẽtie.⁊ vermes idest coꝛruptionemꝫ luxurie.vel vermes idest remoꝛsus conscientie. ¶ Secund⁹ ignis scilicꝫ igens sulphure⁹ est ignis auaritie.qui videlicꝫ est insaciabilis. ꝓuerb.xxx.Ignis nunq̃ dicit sufficit. Eccl. v. Auaritia non implebitur pecunia.Item ẽ extinguibilis. Jsa.lxvi.Ignis eoꝝ non extinguetur .⁊ ꝓpterea assimilat igni sulphureo.Dicitur enim q̃ quedaꝫ cauerne sũt i monte ethne que semper ardẽt ⁊ ĩ ꝑ pt̃ abundãtiam sulphuris. cuius ꝓprietatem tenet auaritia q̃ semper ardet.ꝑs Pluit sup peccatoꝝ laqueos ignis sulphur ⁊c. Et dicit laqueos ignis qꝝ ꝑ auaritiaꝫ multi illaqueãtur a diabolo.j.Thimo. vi.Qui volunt diuites fieri incidũt intentationẽ ⁊ i laqueuꝫ diaboli. Itẽ iste ignis semper est augmentabilis qꝝ crescẽte pecunia crescit etiam amoꝛ nũmi . Sic etiam augmentatis lignis crescit ignis. ¶ Tertius ignis scz fulguris est superbie Ezech.i.De igne fulgur egrediẽs . hic est ignis descẽdens siue ruens per deiectionem. Nam licet supbus primo ascendat per eleuationemꝫ tamen postea ruit ꝑ deiectionemꝫ Job primo.Ignis cecidit de celo.hic ignis de celo cadens fuit superbia angeloꝝ qui de celo ceciderunt per superbiaꝫ. Sicut enim vapoꝛ fulguris primo ascendit nube inclusus.sed postea cũ impetu descẽdit a suo cõtrario expulsus Jta accidit ꝓmo angelo superbiẽti.Vnde dominus dixit.Videbaꝫ sathanam sicut fulgur cadentez ⁊c. Item hic ignis est ardens ꝑ ambitionem.ꝑs.Exarsit ignis in synagoga eoꝝ. Itez hic ignis est fumescens per ostẽtationem. Exo.xix. Mons synai fumigabat. Mõs synai altitudo superbie. Item est nocens oculis per offuscationem Apo.ix.Dicitur ꝙ de fumo egrediente de puteo obscuratus est aer ⁊ sol. ¶ Item peccatum assimilatur nubi ꝓpter sex. ¶ Primo nubes ad modũ spõgie tota est cauernosa vana ⁊ vacua nul-

la stabilitate suffulta sed a vētis hincide deducta. Quia homo qui in peccato exi stit omni bono est vacuus tot⁹ in operi bus est inanj i nullo bono proprio situ firmus sed magis a vento idest a tētatio ne diaboli vel vanitate mundi ad ōnia mala deductus Vnde in epistola Judei. hi sunt nubes sine aqua que a ventis cir cūferuntur. ¶ Secundo qr nubes ē ex grossis r terrestibus vaporibus genera ta. quod competit specialiter auaritie q̄ est ex terrenis r metallicis desideriis cau sata Hieremie qnquagesimoprimo. Qui leuat nubes ab extrēo tere. ¶ Tertio qr nubes aliquando est obscura r ideo sola rium radiorum occultatiua. qr peccatus dum animam obtenebrat r obscurat vi dere non sinit irradiatōes diuinas. Exo. xiij. Erat nubes tēebrosa. ¶ Quarto qr nubes sicut resoluta i pluuiam est valde proficua sic resoluta i ventum est valde nociua. Quia tempestatis est i mari r in terra generatiua. r ex collisione sua aerj inflammatiua. r corruptionis r tonitrui causatiua. r maxime illa que ex vapor⁹ fetidis r putridis generata valde est ifec tiua r corruptiua. Hec autē precipue cō petunt vicio superbie que omnia pertur bat rixas generāt. corda ad mala inflam mat r ꝓturbat r tōitrua timoris r mo rum corruption em causat. iij Reg. xviij. Celi obtenebrati sunt r nubes r vētus r Eze. xxx viij. A scendens quasi tempestas venies r quasi nubes r operies terraz. r in ps. Nubes transierunt grando r car bones ignis. Et iterum in ps. Vocem de derūt nubes scz tonitrui sm illud. Vox tōitrui tui in rota Exod. xix. Ceperūt au diri tonitrua r micare fulgura r nubes densissima operuit mōtez. ¶ Quito quia nubes est hominū deceptiua qr cū fue rit nubes ex siccis vaporibus generata p tendit aliquam esse futuram. sed i fine cau satiua vēti r turbinis ē persolutiua. Ita peccatum mortale omnes homines decei pit. qr dū suauia r saporosa promittit in fine nihil aliud ꝙ penam inferni persol uit Prouer. xxv. Nubes r ventus r plu uia non sequēs vir gloriosus r promissa non complēs. ¶ Sexto qr si nubes vna sit alteri contraira tempestatis ē causati ua. qr homis ad hominē discordia ē om nium malorum inductiua Ezech. xxx. Di es nubis tempus gentium erit r veniet gladius in egyptum. ¶ Item peccatus as similatur tōitruo ꝓpter quatuor. ¶ Pri mo quia tonitruum omnia conquassat. Eccī. xj. Substantie iniustorum sicut flu uius siccabuntur r sicut toritruum ma gnum in pluuia personabūt. ¶ Secūdo quia tonitruum cerebrū perturbat. quia scz peccatum rationem offuscat. ps Ful gura multiplicauit r cōturbauit eos. ful gura cum tonitruis ꝓdeunt Apoca. iiij. Procedebāt fulgura r voces r tonitrua ¶ Tertio quia tonitruum timorē gene rat. ps. A voce tonitrui tui formidabūt. Et similiter peccatum pauorem causat. Prouer. x. Pauor his qui operātur ma lum. ¶ Quarto qua tonitruū vinus in dolus mutat. Ita peccatum mutat vinus charitatis in vinum corruptū iniquitatj Vnde fit per peccatum pessima mutatio anime de statu gratie ad status culpe r a spe glorie ad reatum gehēne Isaie. xxix. Visitabūtur in tonitruo r cōmotiōe ter re. ¶ Itm peccatum assimilatur mari. ¶ Primo qr est timoris incussiuum. r ꝑtinet ad peccatus auaritie. quia auar⁹ si non habet semper est in solicitudine lu crandi. sed si habet sēper est in timore p dendi. Osee vndecimo. Formidabūt fi lij maris. ¶ Secundo quia mare est ama ritudine sua dulcedinem fluminū r fon tium absorituū. Ita luxuria amaritudi ne sua absorbet dulcedinem precedētius delectationem. Prouer. v. Nouissima il lius amara quasi absinthium Apoc. viij Multi homines mortui sūt de ags qr amare facte sunt Boetius. Voluptates tristes habere erit⁹ qsquis libidinus sua rus recordari volet intelliget. ¶ Tertio quia mare ē appetitus cibi r potus abla tiuum. Hoc facit sacietas r diliciositas gule. quia viuentes indeliciis perdūt ap petitum corporalem r spūalem. Vnde ex

sapientia que a sapore dicitur quia ſaꝯ ſu perna ſapere.ſm illud apoſtoli. Col'iij. Que ſurſuz ſunt ſapite. dicitur non eſſe cum mari neqz inter delicioſos reperiri. Job'xxviij.Sapientia vbi inuenit̃ et qs eſt locus intelligentie? Neſcit homo pre cium eius nec inuenitur in terra ſuauiter viuentiuz.Abiſſus dicit. Non eſt in me ꝛ mare loquitur nõ eſt mecum. ¶ Quar/ to quia mare cuz nebulas ꝛ nubes gene/ rat eſt caliginis ꝛ obſcuritatis in aere in/ ductiuum.Hoc competit ſuperbie qꝛ ꝓ/ pter ambitiones honorum ꝛ dignitatuz offuſcat intellectum ꝛ rationem.vt ſcz ꝓ priam menſuram homo non videat nec attendat.Et ideo ſuperbus aſſimilat̃ dor mienti qui habet ſenſus vapore ſommi li gatos ꝛ offuſcatos Prouer.xxiij. Eris ſi cut dormiens in medio mari ¶ Quinto quia mare eſt radiorum ſolis interempti uum. Et hoc cõpetit inuidie que radios ſolis ideſt gratias' datas a deo impedire ꝛ intercipere conatur. Et ideo inuidi qui aliorum gratiam offuſcare conantur ꝛ ali quando hic confunduntur ꝛ tandem ad eternas tenebras perducuntur. Vnde di citur in epiſto. Jude.Hi ſunt fluctus feri maris diſpumantes ſuas confuſiones ſi/ dera errantia quibus procella tenebrarũ cõſeruata eſt in eternum . ¶ Sexto quia mare eſt ſui coloris immutatiuũ. Et hoc competit ire.qꝛ dum hõ iraſcitur mutat faciem ꝛ colorez Ezech.i. Apparuit rota vna iuxta animalia habẽs quatuor faci/ es ꝛ aſpectus rotarum ꝛ opus earũ qua ſi viſio maris.Talis rota eſt homo irat⁹ qui ſtridẽdo ꝛ clamando vadit ꝛ mouet ꝛ per impetuz ire ſequitur animalia bru ta qꝛ efficitur ſimilis feris crudelib⁹ ꝛ in petuoſis. Et habet quatuor facies ꝛ gra/ dus: vnaz prout ira eſt in corde. aliam ꝓ ut effunditur ore.ſcz i verbis clamoroſis ꝛ cõtumelioſis.tertiam prout proditur ꝓ aliquod aliud ſignum ſiue oris ſiue digi torum ſicut Italici intercludunt pollicẽ inter duos digitos collaterales qõ vo/ cant facere ficum ſiue filbectum vt gram matici dicunt vel alio ſigno ꝓſimili.quar ta cũ opera perficitur percutiẽdo vel oc cidendo.ꝛ aſpectus vultus variat ꝛ mu/ tatur ſicut mare.ij. Macha.iij. Facies et color immutatus declarabat internum animi dolorem . ¶ Septimo quia mare eſt caloris ſolaris repreſſiuum . Et hoc competit accidie que ſua frigiditate re/ primit calorem ſolarem.ideſt amoris ſpi ritualis feruorem ꝛ aliquando accidia ip ſum ſpiritualem ꝛ vitalem claorem ideſt amorem totaliter in anima extinguit et mortem ſpiritualem inducit Apoca.xvi Omnis anima viuens mortua eſt in ma ri. ¶ Item peccatum aſſimulatur lacui. ¶ Primo ratione retentionis quia ſm Iſidorum Lacus dicitur quaſi locus a/ que.quia ſtat et non fluit: Nam aquas recipit alijs non effundit. Et ideo ꝓpter quietem eſt aquis ceteris groſſior et ad potandum peior . Et hoc competit pec/ cato auaritie.quia auarus bona que reci pit ꝛ congregat ſibi ſoli retinere conatur ꝛ alijs non infundit vel communicat lar giendo.vnde vult ſemper recipe ꝛ nunq̃ tribuere.Hec ſcilicet auaritia vel cupidi/ tas eſt quodammodo ceteris aquis dete rior qꝛ ſicut Apoc. dicit. Radix omnium malorum eſt cupiditas Auari ergo ꝛ cu pidi qꝛ intendunt ſolum ad cõgregandũ ꝛ cumulandum diuitias mundi congre/ gabuntur ipſi ꝛ colligabũtur ſimul in la/ cu.ideſt penis inferni. vt ſicut profunda ti ſunt i lacum auaritie ita profundent̃ in lacum miſerie Iſaie.xxxiij. Congrega/ buntur congregatione vnius faſcis in la cum ꝛ claudentur ibi in carcere.et tangit duplicez penam que reſpondebit duplici culpe. Nam qꝛ fuerunt auidi ad congre- gandum.ideo cõgregabuntur congrega/ tione vnius faſcis in lacum.qꝛ vero ma/ num habuerunt ad largiendum clauſam ideo claudentur ibi in carcere. ¶ Secun do ratione indurationis. Nam in reati/ nis paludibus ꝛ lacu dicũtur iumentoꝝ vngule indurari. Quaſi autem vngule iu mentoruz ſunt mentes peccatorum que maxime per ſuperbiam indurantur Da niel.vi. Miſerunt eum in lacum leonuz

Quasi enim lacus leonum est malicia et crudelitas superborum. et talis crudelitas et feritas idurat cor superbi Job. xl. Cor eius idurabitur quasi lapis. ¶ Tertio ratione summersionis. Vnus in iside est lacus in quo nihil natat sed omnia sumergũtur. et hoc pertinet ad vicium gule. qđ primo parentes nostros cum tota posteritate summersit. Et multi sũmergũtur hodie in aquis deliciarũ. Vnde gulosus similis est Dauid qui desiderauit aquam de lacu idest suauitatem et deliciositatem gule. ij. Reg. xxiij. Desiderauit Dauid aq̃ de lacu ꝛc̃. ¶ Quarto ratione ebrietatis. Nam in italia dicitur esse lacus qui bibentibus tedium facit. Hoc pertinet ad iram que quando excrescit nimis q̃si vinum inebriat et rationem absorbet. et ideo hō iracundus est etiam socijs et amicis in tedium et grauamen. Quia enim homo iratus quasi cecus in homines impingit ex eo q̃ rationis et veritatis consiliũ seu iudiciũ non expectat Psal. Nō expectabunt qui descendunt in lacum veritatem tuã. ¶ Quinto ratione profundationis. Nam in quodam lacu iudee seu palestine nihil viuum vel habens animam pōt mergi vel ꝓfundari. Et hoc ptinet ad vicium accidie quo nō absorbetur vl̃ mergit qui hm̃ aiam viuentē p charitatem qz charitas qua aia spũaliter viuificatur nunq̃ ē ociosa seu accidiosa. Vnde quando preeminet in anima nō finit animam cadere in lacum accidie. Et si aliquis labit in vitium accidie sicut crescit accidia ita labit et perditur ipa spũalis vita Treñ. iij. Lapsa est in lacum vita mea. ¶ Sexto ratiõe variationis. qz in traconitide ē lacus ter in die dulcis et totiēs amarus vt dicit Isidorus. Hoc aũt cõpetit inuidie. q̃ quotiens ex vna pte dulcorat et delectat totiens ex altera ꝑte amaricat et contristat. Letatur. n. inuidus et exultat de dãno ꝓximi tripliciter. s. de dãno psone. de dãno substantie. et de dãno fame siue honoris et glorie. Sed ecõtrario tripliciter amaricatur. s. de prosperitate psone. de augmẽtatione substantie. et de exaltatione fame et glorie. Et ex tali varietate et tristicia inuidia est quedam miseria. vere. n. miser ē qui de aliqua miseria letus est. Sz adhuc miserabilior censet qui de alterius felicitate torquet. Vnde de lacu huius miserie se eductũ a deo letabatur prophꝫ dicẽs. Exaudiuit preces meas et eduxit me de lacu miserie. ¶ Septimo rõne generationis qz lacus sodomorũ dr̃ mare mortuũ. Mare pp suam magnitudinem. mortuũ qz nihil generat viuum. Vñ nec pisces hz nec volucres et ideo illud refertur ad vicium luxurie. pcipue sodomiticũ cui⁹ actus non ordinatur ad generationem sed solum ad delectationem. Et iõ vocatur vicium cõtra naturã. ex eo q̃ natura actũ carnis ordinauit ad generationem prolis. Et iõ est viciũ magnũ prouocans irã dei Apoc. xiiij. Misit in lacum ire dei magnũ et calcatus ē lacus. ¶ Jtẽ peccatũ assimilat fonti pp tria. ¶ Primo pp occupationẽ auaritie. q̃ circa terrena intẽdit Bñ. ij. Fons ascẽdebat de terra irrigans ꝛc̃. ¶ Scõdo pp ardorẽ luxurie Ecci. xxvi Sicut viator sitiẽs ad fontem os aperit et loqtur de muliere luxuriosa. ¶ Tertio pp corruptionẽ societatis pure q̃ rũpit q̃ malũ exẽplũ Prouer. xxv. Fons turbatus et vena corrupta. Jtẽ peccatũ i ꝓscia clausum ē cã timoris et piculi sicut vapor siccus siue vẽtus inclusus in visceribus terre et coartatus aliquo ꝓsimili supueniẽte et cõprimente ipm̃ et nõ valẽs expirare pp profunditatẽ terre et soliditatem cõcutit terrã sibi obuiãtẽ et obstantẽ et sic causat terremotũ et facit terrã tremere. et aliqñ est cã magnorum periculoꝝ qz qñq̃ facẽ diluuia et effusiões aq̃ꝝ et hiatũ qñq̃ scidit terrã et cuertit eã et supib⁹ fit inferius. Jta similiter peccatum in ꝓscia clausum et retentũ est cã terremotus. i. timoris Matth. xxvij. Viso terremotu et his que fiebant timuerunt valde. Senec. nihil timidum facit animus nisi reprehensibilis vite conscia. Est etiam periculosum. tũ qz peccatũ qđ ꝑ pniam non delet mor suo põdere ad aliud trahit. et sic est cã cadẽdi sicut terremot⁹ facit cadere do

mos. Apo. xj. Terremotꝰ factꝰ est magnꝰ ꝛ quarta ps ciuitatis cecidit: tū ctiam qa dū hō viuitꝰ in pctō manet deꝰ eū subito pcutit ꝛ subuertit: sicut qñqz terremotꝰ subito fit q cōmouet ꝛ subuertit. Actuū xvj. Subito terremotꝰ factꝰ ē magnꝰ ita vt mouerent fūdamēta ꝛc. Et iō bñ ꝓsulit. Eccj. v. Ne tardes cōuerti ad dñm et ne differas de die in diē: subito eñ veniet ira illiꝰ ꝛ in tpe vindicte dispdet te.

Caplm lix.

Peccator assimilat lune ꝓpter quattuor. ¶ Primo qꝛ luna est solis eclipsatiua siue obscuratiua inter nos ꝛ solē interposita qñ cōcurrūt sīl in eadē linea ecliptica: ꝛ de hꝺ dictū est. s. ca. xlviij. Ita silr pctm̄ eclipsat ꝛ obscurat in aia lumē rōnis: vel qꝛ interponit se pctm̄ inter nos ꝛ deū tollit anie lumē gr̄e ꝓpter qō vie pctōꝝ vocant tenebrose ꝑm illud ꝓuer. iiij. Via impiorū tenebrosa. ꝛ Apls dicit Ro. j. Obscuratū est insipiēs cor eoꝝ. Joe. ij. Sol conuertet in tenebras ꝛ luna in sanguinem. ¶ Scōo qꝛ luna ē oculoꝝ viciatiua. Nā ꝑm ꝓtolo. luna efficit hoiem male dispositū in oculis ꝛ inordinatū. Efficit eñ in homie vnū oculū maiore altero aut strabonē siue orbū in vno oculoꝝ. Et subdit Homo aūt in cuius complexiōe lune cōstellatio dominū habuerit vicio in oculo nō carebit. Ita similiter peccatores in oculis mentis praue sunt dispositi: quia oculum ad terrena habent magnum: sed ad spiritualia paruuz. Et similiter hypocrite qui vident festucā in oculo fratris sui: trabem autē in oculo suo nō vidēt. Habent oculum ad videndū se paruum ꝛ ad videndum alios magnuz. Specialiter inuidie vitium vel ire videtur facere hominem in oculis praue dispositū. Vnde de Saule hoste Dauid dicitur. j. Reg. xviij. qꝺ iam nō rectis oculis respiciebat saul dauid. Sed talem aspectū inuidie auferunt iusticia ꝛ pax. Nam pax removet odium: iusticia rectificat aspectum ꝛ actū. Vnde in psalmo. Orietur in diebus eius iusticia ꝛ abundātia pacis donec auferatur luna. Tertio quia luna est temporaliū eventuū indicatiua. Eccj. xliij. Luna in oībus in tempore suo ostensio temporis ꝛ signum eui. Luna enim vt dicit Beda si in principio rubeat vt aurū ventos ostendit. Si in summo eius cornículo maculis quibusdam nigrescit pluuiosum mensis pretendit exordium. Si vero nigrescit in medio plenilunium serenum. Cum vero in doctrina nauigationis scintillat ad rhemos: in breui tempestas futura erit. Que oīa peccatoribus competunt. Quorū quidā sunt rubētes per ignita desideria. Quidam nigrescentes per turpia opera. Et aliqui scintillantes per praua eloquia. Item quidā sunt ventosi per superbiam. quidam pluuiosi siue aquosi per luxuriam. quidam vero sereni videri volunt per vanam gloriā. quidam tempestuosi ꝛ inquieti fiunt per cupiditatem ꝛ auariciam. ¶ Quarto qa luna est sui status mutatiua: nec vnq̄ in eodem statu permansiua. Et est luna nō solum in se mutabilis sed etiā in effectu. Nam vt dicit ꝓtolo. luna efficit hominem instabilem ꝛ mutabilem de loco ad locum discurrendo. Est etiam in hominibus quadruplex mutatio que adhuc designatur in luna. ¶ Prima est nature ꝑm qō homo variatur per quattuor etates. Prima est augmētatiua. s. in iuuentute. Secūda est statiua: que. s. dicit virilis. Tertia dicit diminutiua. s. virtutis: ꝛ hec est senectus. Quarta est decrepita siue senium que minuit substantiā ꝛ virtutem. Hec mutatio etatum ꝑm ꝓtolo. in almagesti accipitur ꝑm circulū lune que quadrupliciter variatur. Nam primo luna crescens quousqz efficiatur dimidia est i effectu suo calida ꝛ humida: ꝛ talis ē prima etas. Deinde luna vsqz ad plenilunū est calida ꝛ sicca: ꝛ talis est secunda etas in qua hominis cōplexio calido paulatim humiduz consumente efficitur calida et sicca: tertio luna cadens a plenilunio q̄usqz redeat ad medietatē est frigida ꝛ sicca: ꝛ talis est etas tertia in qua cōplexio: qa

cum humido egrediēte deficit calidū effi
citur frigida ⁊ ficca. Quarto luna a me/
dio vsq; ad defectū est frigida ⁊ humida;
⁊ talis est etas quarta in qua complexio:
quia frigiditate inualescente inducit hu/
midum extraneū nō nutriens nec augēs
sed humectans extrinsecus quod est hu/
midum phlegmaticū efficitur frigida per
se ⁊ humida per accidens. ℂ Secūda mu
tatio est fortune prout homo variatur
ſm diuersos euentus bonos ⁊ malos q̄s
etiam luna signat. Nam luna vt dicunt
Ptolo. ⁊ Albuma. aliquādo significat et
efficit euētus malos: aliqñ vero bonos.
Nam in secūdo signo existēs post ascen/
dens meroꝛē designat ⁊ tristicia ⁊ ablatio
nem substātie per fures. Et etiam in quar
to quinto ⁊ octauo ritam fugā ⁊ mutabi
litatem. In ipo etiam signat ꝙ qui tūc in
cipit regnare cito deponetur. In. xij. antē
impedimentū ritam duriciē ⁊ carcerem
ex parte amicoꝛuꝫ. In omnibus alijs do/
mibus siue signis bonum efficit ⁊ pretēdit. ℂ Tertia mutatio est culpe quam eti
am sacra scriptura mutabilitati lune assi/
gnat. Eccl̄j. xxvij. Stultus autem vt luna
mutatur. Nam luna apparet paruaꝫ coꝛ
niculata ⁊ tunc dicitur monoides. quan/
doq; vero apparet quasi per mediuꝫ se/
cta. s. quādo est octaua: vnde dicitur dico
thomos. quādoq; vero nō apparet oīm
no plena. s. quādo est. xj. vnde dicitur am
phitracos quasi de sua plena rotūditate
dubia. quādoq; vero apparet tota plena
scꝫ quādo est. xiiij. vnde dicit̄ grece panse/
lenos. Ita peccatum paruū est quādo in
cogitatu concipitur mediū cum cōsensu
statuitur: antegrū cum opere agitur: sꝫ to
taliter plenū cum in consuetudinem du/
citur. ℂ Quarta est mutatio miserie ſm
coꝛporis defectū: de qua Job. xiij. Homo
natus de muliere breui viuens tempoꝛe:
replet̄ multis miseriis: qui quasi flos egre
ditur ⁊ cōteritur ⁊ fugit velut vmbra et
nunq̄ in eodē statu p̄manet ⁊c̄. Et hanc
etiā luna ostendit dum minuit̄ cadens a
plenilunio in defectū. Eccl̄j. xliij. A luna si
gnum diei festi luminare quod minuitur
in cōsummatiōe. Vnde significat vitā hu/
manā que incipit a festo. i. a gaudio: quia
lete suscipit̄ homo cum nascitur: ſm illō
Jo. xvj. Jam nō meminit pressure ꝓpter
gaudiū qꝛ natus est homo in mūdū. Sꝫ
tandem vita humana cōtinue diminuta
consumit̄. Sed hec mutatio ⁊ diminutio
cessabit in futuro post resurrectionem.
Isa. xl. Luna tua nō minuet̄ qa dñs erit
tibi in lucē sempiternā ⁊ cōplebunt̄ dies
luctus tui. ℂ Itē peccatoꝛ assimilat̄ marti
Nam Mars est planeta in effectu cali/
dus ⁊ siccus masculinus ⁊ nocturn⁹. Ita
peccatoꝛ est calidus qñ feruescit p̄ iracun
diā. Eccl̄j. xxviij. Anima calida quasi ignis
ardens nō extinguit̄ donec aliquid gluti
at. Et homo nequā in oꝛe carnis sue nō
desinet donec incendat ignem. s. ire i alijs
vel in se. Itē peccatoꝛ est siccus dum mar
cescit per inuidiā. Nam sicut dicit poeta:
Inuidus alteri⁹ rebus macrescit opimis.
Inuidia (sicut dicit ph̄s) est tristicia i alie
nis bonis. Et sicut dicit̄ Prouer. iij. Spi
ritus tristis exiccat ossa. Itē est masculus
cū resoluit̄ per luxuriā: ⁊ precipue p̄ viti/
um cōtra naturā. Roñ. j. Masculi reli/
cto naturali vsu femine exarserūt in desi
deriis suis inuicem masculi in masculos
turpitudinē operātes ⁊c̄. Itē e nocturn⁹
p̄ auariciā q̄ animam precipue obtenebrat.
Itē qꝛ fures quos facit cupiditas p̄cipue
de nocte ⁊ in tenebris furantur. Thes̄. v.
Sicut fur ita in nocte veniet. ℂ Itē pctō
rū vita assimilatur aque. ℂ Primo qꝛ ē tur
bida p̄ affectū cupiditatis. Hiere. ij. Quid
tibi i via egypti vt bibas aquā turbidā:
Via egypti via sollicitudinis. Aqua tur/
bida auaritia temporaliū. ℂ Secūdo qa
est immūda q̄tum ad lasciuiam carnis.
Exo. iij. Ad p̄cussionē virge moysi ver/
sa est aqua in sanguinē. vnde p̄s. Cōuer/
tit aquas eoꝝ in sanguinē moyses xp̄us
cui⁹ virga diabolus: de qua Isa. x. Ve as/
sur virga furoꝛis mei qui cum temptat p̄
cutit. Sed aqua cōuertit̄ in sanguinē cuꝫ
aia cōsentit ad carnis lasciuiā. Exo. xxviij
Vidi te cōculcari in sanguine tuo. ℂ Ter
tio qꝛ est sterilis p̄ accidiā. iij. Regū. xx.

habek de aquis hiericho q̄ steriles erāt. Et ideo viā peccatoris significant accidio si qui sterilis ē a fructu bone opationis. ¶ Quarto quia est frigida p̄ inuidie malicią ardoris charitatis extinctiuā. Hier. vj. Sicut cisterna frigida facit aquā suam sic frigidā facit maliciā suam. ¶ Quinto quia infidelis per p̄sumptionē. Hiere. xv. Plaga mea desperabilis renuit curari: facta est mihi in mendaciū aquarū infidelium. ſ. fontes ⁊ herbas occultantium. ¶ Sexto quia est congelata per obstinationem. Eccl. xxiiij. Ventus aquilo flauit et gelauit cristallus ab aqua. Ventus aquilo est diabolica suggestio. Cristallus ē aqua summe congelata: ⁊ significat animā obstinatam ⁊ induratam. ¶ Septimo quia est amara per irā. Apoca. viij. Stella ardens cecidit in tertiā partē fluminū ⁊ in fōtes aquarū ⁊c. ⁊ multi homines mortui sunt de aquis q̄ amare facte sunt. Aq̄ amara aia peccatrix: stella ardēs ira que cū cadit in aquā amaritudinē generat. ſ. rancorē. ¶ Octauo quia est maledicta per desperationē. Nume. v. Ingrediant aque maledicte in ventrē tuū ⁊ vtero tuo tumescēte putrescat femur. Vēter cōsciētia est aq̄ maledicte fluxibilitatis peccatorū aniam desperare facientes: ⁊ ex hoc sequit diruptio vteri que signat vehementiā doloris vermis interioris conscientiā corrodentis: ⁊ putredo femoris in qua significatur priuatio spei: eo q̄ in femore ē vis generatiua. ¶ Nono quia mortua est p̄ pene ipius illationē. Josue. iij. Aque inferiores. ſ. peccatores ad infima peccatorū descendentes descenderūt in mare mortuū. ſ. in amaritudinē mortis eterne. Sz nota q̄ hee aque. ſ. peccatorum fluxibilitates sunt quadrupliciter diuidende.

¶ Primo per donū fortitudinis qō significatur Gen̄ j. vbi dicit: Fiat firmamentū in medio aquarū ⁊ diuidat aquas ab aqs. Firmamētū est donū fortitudinis p̄ quā diuiduntur aque culpe ab aquis gratie. ¶ Secundo per virgam penitētie quod signatur Exo. xiij. vbi p̄ virgā moysi diuise sunt aque maris. Et erat aqua quasi murus a dextris ⁊ a sinistris. Virga ē penitentia: ⁊ aqua a sinistris vita peccatorū qui sinistra querunt id est temporalia: aqua a dextris vita sanctorum qui querūt eterna. ¶ Tertio per arcaz gratie. Josue iij. vbi dicitur q̄ cum portaretur arca p̄ fluuium iordanis aque diuise sunt: quia inferiores decurrebant in mare mortuum: ⁊ aque superiores crescebant. Arca est gratia: aque inferiores peccatores ad ima peccatorum defluentes quousq̄z veniant ad mare mortuum id est amaritudinem mortis eterne. Aque vero superiores sunt viri sancti qui semper in merito crescunt. ¶ Quarto per pallium charitatis sicut habet. iiij. Reg ij. q̄ diuise sunt aque p̄ palliū helie. ¶ Itē peccatoris cor assimilatur glebe terre: q̄r gleba si nimiuz fuerit indurata semen nō recipit et receptū in germen p̄rumpere nō p̄mittit: sed vomere sepe cōfracta semē tegit ⁊ nutrit ⁊ per pluuiā remollita q̄ndā in se pigueduinē colligit quā ad semis p̄ductionē radicib⁹ circūfūdit vt dicit Grego. Sic q̄q̄z cor hois si fuerit per peccati cōsuetudinem induratum semen spūalis doctrine vel inspirationis penitentie: aut nō recipit: aut si recipit fructum siue germē operis nō p̄ducit. Sed si vomere penitentie seu lingue confitentis peccatū sepe fuerit confractū tunc semen huiusmodi in eo recipitur ⁊ nutritur. Job. xxxix. Confringet glebas vallium post te. Glebe vallium sunt corda humiliter penitentiuz: q̄ dū cōfringunt aratro p̄nie suscipiunt semen spūalis doctrine ita q̄ auxilio pluuie. ſ. diuine gratie circūfusa radices affectionum mittunt. Hiere. xvij. Ad humorē mittit radices. Itē in germē operis p̄rumpit. Ezech. xvij. Plantabo illā ⁊ erūpet in germen ⁊ dignum fructū penitentie pariet. Ysaie. xxvij. Iste est ois fructus vt auferatur peccatum. Assimilant etiaz peccatores finibus terre: sm illud Prouer. xvij. Oculi stultorū in finibus terre. Respicunt enim homines stulti magis ad fines terre q̄ ad medium. ſ. magis ad extrema vitiorumz q̄ ad medium virtutū.

Vnde magis eis placent opera peccatorum q̄ exempla iustoꝝ. Vocantur ergo peccatores fines terre. Primo quia terre fines sunt a medio remoti. Et ita etiaꝫ similiter peccatores a medio salutis: de q̄ ps̄. Operatus est salutem in medio terre. Itē quia sunt mali cōiuncti: quia. s. peccatores sūt amaritudini eterne damnationis vicini. Itē qr fines sunt vltimi. i. viles ⁊ despecti. Itē peccatoris anima assimilatur deserto: quia desertū ē locus ineptus habitationi humane: ſm illud Job. xxxviij. Absqꝫ homine in deserto vbi null⁹ mortaliū cōmoraf. Ita anima peccatoris est inepta habitationi sapiētie diuine. i: filij dei. Sapien. j. In malivolā animā non intrabit sapiētia nec habitabit in corpore subdito peccatis. Sapiē. xj. Iter fecerūt per deserta que nō inhabitātur. Hec aūt ineptitudo habitandi accidit in deserto. Primo propter terre vilitatē. Ita anima efficitur vilis propter peccati abhominationem. Ezech. xxix. Proijciam te in desertum ⁊c. Et dicit proijciam tāq̄ rem vilem ⁊ abhominabilem: maxime aūt vilificat animā peccati reiteratio. Hiereñ. ij. Quā vilis facta es nimis iterans vias tuas. ¶ Secūdo propter loci sterilitatē: qa sterilitas accidit anime per meritorū euacuationem. Sunt eñ peccatoruꝫ opera a fructu meriti vacua. Hiere. xvij. Erit q̄si mirice in deserto. Mirice eñ infructuose sunt. Tertio propter aeris intemperiem: que intemperies accidit anime propter concupiscētie inflāmationē. Joel. j. Ignis. s. concupiscentie comedit speciosa deserti. Et Ecc̄. xliij. Exurget desertum ⁊ extinguit viride sicut ignē. Quarto propter aquarum defectibilitatem: quia scilz in peccatoribus deficit tam aqua gratie q̄ aqua sapientie. Hiere. xxix. Arefacta sūt arua deserti. Quinto propter hostiū vastitatem: quia patiūtur peccatores demonum eos vastantium frequentem intorsionem. Threno. iij. In deserto insidiati sunt scilicet demones in peccato. Apostolus. j. Corinthi. x. Prostrati sunt in deserto.

Capm ix.

Tentia assimilatur tonitruo propter septem q̄ sunt in generatione ipsius tonitrui. ¶ Primo est vaporis inclusio. Est enim materia tonitrui ſm philosophū vapor siccus ⁊ calidus inclusus in nube aquosa et concaua. Talis enim vapor de facili totus incenditur ⁊ in forti calore ambo simūl vapores eleuantur scilicet vapor humidus nubis ⁊ vapor siccus tonitrui: et quia vapor terrestris nō est adeo dilatabilis vt aqueus constringitur in medio eius ⁊ vapor humidus expanditur sicut corium circa ipm. Huic itaqꝫ elevationi vaporis assimilatur compunctio cordis. Nam tūc vapor terrestris sursum elevatur quādo peccatū cōmissum ad memoriam reuocatur. Sed tunc claudit in nube aquosa q̄ peccati memoriā sequit cōpunctio lachrymosa. Eccl. xxxv. Sic nubes pluuie in tpe siccitatis. ¶ Secundū ē inclusi vaporis inflāmatio. Nā qr ꝓrium ꝓriū fugit interior vapor siccus fugit exteriorē humidū in ꝓfūdū nubis exterioris. exterior etiā vapor nubis loci frigiditate ꝯhit ⁊ ampli⁹ interiorē exagitat: ⁊ interior exagitatus ꝓfricat ptē ad partē ad latera exterioris ⁊ ex ipo motu ⁊ ꝓfricationе ꝓtingit ipm igniri. Talis aūt vapor inflāmatio ē feruens pcti detestatio ⁊ ad ipm destruēdū accēsio. Nā dum pctā sua hō ꝓsiderat ⁊ peccatoꝝ delectamēta q̄ iā trāsierūt cōparat ad maria dāna q̄ reliq̄runt q̄si quedā ꝓfricatio fit vni ⁹ ad aliud ex q̄ mēs exagitata incēdit ⁊ ad pcti reatū tollēdū vehemēti⁹ ignit. Eccl. xxxviij. Vapor ignis vrit carnes. i. feruor contritionis cōsumit peccata carnis. Sed attendendū est q̄ qñqꝫ vapor inclusus deficit ⁊ de nube egredit ita q̄ tonitruū non facit. Et ista egressio qñqꝫ est ante inflāmationem qñqꝫ post inflāmationē. Ante iflāmatiōem quidē qñqꝫ incipit comprimi i profundū acumen sui eo q̄ siccus est et penetrat nubem ⁊ egreditur ad aerem et ipsum cōmouet fortiter vel debiliter ſm

diuersitatē sue ⁊rutis. Et inde est q̄ ante tonitrua venti sunt validi ⁊ fortes. Sic q̄n memoria peccati est ficca sine lachrymaꝝ cōpunctiōe ⁊ non inflāmata peccati dolore egredit cito ō nube. i. corde ita q̄ nō generat tonitruū. i. cōfessiōis sonū sed potius tēptatiōis ventū. In inflāmatiōe aūt accidit egressio vaporis q̄n vterqꝫ vapor rarus ē ⁊ debilis. ⁊ tūc quia nō inuenit resistēs egredit sine sono vel vento q̄ ad nostrū auditū ꝓueniat sicut in estate i serotinis paruis corruscationib⁹. Sic q̄n tam peccati recordatio q̄ ipa cordis compunctio debilis est ⁊ rara ⁊ non feruens sed quasi tepida etiā multotiēs deficit et perit ipa contritio ita vt non sequat tonitruū. i. debita peccati cōfessio. Post inflāmationē aūt fit: eo q̄ vapor paruus existens pulsando latera paꝝ facit soni: sed anteq̄ ptrāseat extinguit: ⁊ tūc audit sonus sine corruscatione. Sic similiter est q̄n aliquis paruā contritionē habēs cōfitetur: quia bona volūtas etiā extinguit ⁊ nō pertrāsit ad satisfactionē. ¶ Tertium est nubis aquose scissio. Postq̄ em ignit⁹ est vapor in nube expellitur a contrario frigido nubis aquose: ⁊ tūc vis ignis scindit nubem aquosam. Scissio aute nubis aquose est aperitio mentis cōpuncte per actū ꝯfessionis. Sed hec scissio primo debet esse interius p ꝓpositū ꝯfitendi: ⁊ tūc si aliquo impedimēto legitimo interueniente nō posset quis sacerdoti alicui confiteri: pura morte ꝓuentus vel alis oīno impeditus: sufficeret cōtritio cū ipo confitendi ꝓposito ad peccati remissionem: ſm illud ps̄. Dixi. s. in ꝓposito cordis cōfitebor aduersum me iniusticiā meā dño et tu remisisti impietatem peccati mei. ¶ Quartū est scisse nubis sonatio: q̄ quidem sonatio tanta est q̄ vsqꝫ ad nos terribiliter venit. nec mirandū cum pānus violenter scissus sic strideat. Et vesica vēto plena q̄uis sit parua tn̄ fortiter stricta ⁊ confracta maximū sonitū faciat. Hic sonus ē confessio oris facta sacerdoti in q̄ nubes aquosa. i. mens compuncta de peccato salubriter aperitur ⁊ pestifer vapor peccati exterius expellitur. Sed nota q̄ soni tonitrui habet tripliciter fieri. Nā quādoqꝫ fit violēta expulsio vnius vaporis ab alio: ⁊ tūc ꝓpter nubis scissurā fit in eadē nube fortissimus sonus tonitrui Et sic quādo vapor cōpunctiōis expellit vaporē criminis fit sonus confessionis: ⁊ sic violentia cōpunctionis ꝓducit sonuꝫ ꝯfessionis. Job. xxxviij Quis dedit vehementissimo imbri cursum ⁊ viā sonantis tonitrui: Quādoqꝫ vero fit iste sonus ex collisione alicui⁹ nubis alteri⁹: q̄ vapor paulatim scindens nubē suā i qua ē euolans inuenit aliā nubē siccā cōstrictam et spissam ⁊ impingit in illam: ⁊ ex collisiōe facit sonū. Et hic sonus fit cū corruscatione quandoqꝫ sine corruscatione. Ps̄. Vocē dederūt nubes. Sic etiā sunt q̄dam qui dum cōfitentur incipiūt qdem tepide dicere facta sua: sed occurrēte materia interserūt aliena ⁊ ibi ꝯlliduntur ⁊ sonū faciūt: q̄ plus aliena ⁊ extranea facta q̄ ꝓpria cōfitent peccata. Vnde nō deberet dicere sacerdos: Absoluo te sed absoluo eos. Quādoqꝫ vero egreditur vapor paruus rarus ⁊ inflāmatus ex nube tenui ⁊ nō multū aquosa: ⁊ tunc videt ille ignis sicut alba flāma per multum fumum: ⁊ nō facit sonū in ꝓpria nube: sed obuiat ei alia nubes valde aquosa ⁊ spissa: ⁊ quia debilis est flāma extinguit in illa aquosa nube potius susurādo q̄ sonādo: sic susurrat ferrū ignitū cadēs i aqua. Talis est susurro q̄ cōfessio maligna qui nō vadūt ad ꝯfessionem vt dicant peccata ꝓpria sed potius vt reuelēt peccata aliena ⁊ vt malā opinionē generent in ꝯfessore vel prelato de aliena psona: vel ꝓpter aliquā aliā violentiā: ⁊ talis cōfessio potius est excusatio. ¶ Quintū est vaporis egredientis corruscatio. Nam dū vapor ignitus ⁊ inflāmatus egredit de nube appareat corruscatio: ⁊ fiūt tunc simul tēpore corruscatio ⁊ sonus sed nō simul deprehendunt: quia visus velocior ē q̄ auditus. Vnde licz nubes prius scindat q̄ emittit ignis: ⁊ ideo tonitruū prius fit naturaliter q̄ fit corrusca-

tio prius attingit sensum visus: eo q̄ visibile spūalius est in aere. s. per esse magis spūale ⁊ intētionale ⁊ ideo statim fit i, aere. Audibile aūt in aere est vt in propria materia: quia materia cause soni nō est nisi in aere: ꝫ intētio soni ⁊ nō esse recipit in aere: ⁊ ideo sonus nō fit in aere subito sꝫ successiue: sicut cum mulier lauat pānos eminus homo prius videt percussionez q̄ audiat sonū: ⁊ ita est in tonitruo ⁊ coruscatiōe. Eccl. xliij. Accelerat coruscationes emittere. Debet igit esse in penitēte nō tantū sonus confessionis sed etiā coruscatio bone cōuersationis: de qua dns dixit Matth. v. Sic luceat lux vestra coram hominib⁹ vt videant opera vestra ⁊c. Debet etiā penitens euidenter vitam suam in melius mutare. Et hec est coruscatio que q̄to est rubicundior et magis ignea id est charitate feruidior tāto ē potior ⁊ efficacior. Sunt enim tres colores coruscationis. s. rubeus clarus et albus flāmeus ⁊ rufus quasi vinosus. Primus est ex vapore nō multum ficco: humiduꝫ enim dat ei colorem rubeū sicut est flamma viridium lignorū: et est timendus color ille: quia humidū continet materiam ita q̄ nō spargitur ⁊ ideo facilius ⁊ fortius incendit. Flāma aūt albi coloris est vaporis valde sicci sicut est flāma siccorum lignoꝝ: ⁊ ideo spargitur ⁊ nō ledit nisi facile cremabilia vt stuppam ⁊ huiusmodi. Rursus aūt color penetrabilior est eo q̄ ille est vaporis conglutinati valde terrestris ⁊ multuꝫ frequenter simul incendit ⁊ scindit. Ex his igitur colligitur q̄ vbi plus abundat humor cōpunctionis ⁊ rubor id est feruor amoris ibi est efficacior coruscatio boni operis. ¶ Sextū est in tonitruo fluminis percussio. Fulmen autem tonitrui extinguit venenū animalis percussi. Nam putriens serpentē vel aliquod aliud venenosum extinguit in eo humidū naturale quod ē in eo licꝫ non ei. Vnde huiusmodi cadauer faiminatiꝫ vermiculat quod nō fieret si esset venenum: quia venenū inde prohiberet nasci vermes ⁊ ex eo alari. Similiter penitentie virtus extinguit in peccatoribꝰ nequitiam ⁊ venenū peccati ⁊ producit vermes id est remorsus conscientie magnos quia multū remordetur ⁊ dolet de peccatis p̄teritis conscientia confitētis: sed tamen plures vermes non eam sedant sed purgant. ¶ Septimū est nubis aquose in pluuiam resolutio: quia sꝫ post tonitruum nubes in pluuiā resoluitur terrā fecundantem ⁊ plantas nutrientem. Et hec est satisfactio per elemosinas per quas pauperes nutriuntur. ¶ Itē in pluendo aer reddit terre per nubiū resolutiōez quod acceperat per euaporationē in quo restitutio designatur male ablatoꝝ que etiaꝫ est pars satisfactionis: Nō enim remittitur peccatum nisi restituat ablatum vt dicit Augu. Et hec duo bene simul conueniunt. s. fulgor ⁊ coruscatio bone cōuersationis ⁊ pluuia satisfactionis vt. s. ipsa penitentis opera: ⁊ sint coruscantia ad edificationē proximoꝝ ⁊ pluentia ad absolutionē peccatorū. Ps. Fulgura in pluuiam fecit. ¶ Item penitētia assimilatur niui propter septem. ¶ Primū est q̄ nix est malarū herbarum mortificatiua. Et sic per penitentiā mala vitiorū incentiua extinguunt que ex terra nostre carnis oriuntur. Prouerb. xxvj. Nix in estate et pluuia in messe. Sicut enim frigus niuis in estate temperat incendiū estus: ita penitentia si est in pectore temperat incēdium culpe. ¶ Secūdo quia nix est terre impinguatiua. Nā dum super terrā morantur poros terre claudit sua frigiditate et calore reuocato interius fit humorū attractio ad radices: vnde terra calescit ⁊ p̄ consequēs impinguescit. Isa. lv. Descendit nix de celo ⁊ inebriat terrā ⁊ infundit eam. Et ita etiā similiter penitētia q̄uis corpus attenuat animā tamē impinguat: quia dum poros terre id est carnis appetitus restringit: calor amoris ⁊ humor gratie in radice. i. in corde interius vberius excrescit. ¶ Tertio quia nix est fetidorū locorum coopertiua siue occultatiua. Et ita multi qui primo per peccatoꝝ infamiam fetebant per penitentiā quam postea

faciunt infamiā ſuam cooperiūt ⁊ famaz recuperāt: ſicut patet de Magdalena. Tetigit ⁊ penitētia peccata quecunqz fetida vt ſez ea nō videat deus ad puniendum. Pſ. Beati quoꝝ remiſſe ſunt iniquitates ⁊ quoꝝ tecta ſunt peccata. ¶ Quarto nix ſui ipius diffuſiua eſt ⁊ ſuper terram nō cum ſtrepitu ſed plane applicatiua qa ſcilz penitentiam ſuam homo vocifera re nō debet vel inaniter iactare ſeu publicare ad oſtentationē. Matth. v. Attendite ne iuſticiam veſtrā faciatis coꝝ hominibus vt videamini ab eis ⁊c̄. ¶ Quito quia nix propter ſui pulchritudinem eſt oculoruz attractatiua. Sic penitentia aſpicientes edificat ⁊ attrahit per exemplū ad imitatōnem. Interdū tamen nix oculos aſpicientiū diſgregat: ⁊ ſimiliter etiam quādoqz aliquos male diſpoſitos quorūdam penitentia ſcandalizat. Vnde clamant cos hypocritas ſicut chriſtus dixit de iudeis ⁊ ioāne Matthei. xj. Venit ioannes neqz manducans neqz bibens ⁊ dicūt demoniū habet. ¶ Sexto ratione proficuitatis: quia nix calore ſoluta ē terre valde proficua quia ſalicz eam remollit ⁊ iebriat quā prius frigiditate ſua forti indurabat vt dicit Grego. Sic ſi aliqñ penitētie rigor fraterne charitatis amore nō gule vel corporis delectatione ſoluatur vel recreetur diſcrete nō obeſt immo prodeſt. Nam nimia rigiditas quandoqz cor indurat: ſed ipm charitatiua et diſcreta remiſſio ſiue recreatio remollit. Vnde dominꝰ cū publicanis ⁊ peccatoribus manducauit ⁊ bibit. Luc. vij. ¶ Septimo quia nix eſt alpiū ſiue montiū dealbatiua. Pſ. Niue dealbabuntur in ſelmon mons dei ⁊c̄. Sicut magni peccatores denigrati per culpam purgant ⁊ dealbantur per veram penitentiam. Pſ. Lauabis me ⁊ ſuper niuem dealbabor. Iſa. i. Si peccata veſtra fuerint vt coccinum quaſi nix dealbabūtur. ¶ Item penitentia aſſimilatur mari. ¶ Primo qdem qa mare eſt nauſee ⁊ vomitus ciboꝝ prouocatiuū. Et ita ſimiliter pnia generat peccati abominationē. Nā qō primo peccatori videbat ꝑciosum ⁊ delectabile videt penitēti ignominioſum ⁊ abominabile. Vñ Abacuch. ij Vomit ignoratie ſup gl'iam tuā. Eze. xxvj. Turbabūt inſule in mari. i. mētes penitētiū p peccati deteſtationem ⁊ abominationē. ¶ Secūdo qa mare eſt doloris capitis inductiuū: ſic pnia facit cōſciētie remorſionē. Vnā dolor capitis eſt triſticia mētis ex peccati recordatione proueniens. Pſ. Conuertet dolor eiꝰ in caput eius. Ex tali eñ dolore mens penitentis amaricat vehementer ſibijpſi indignatur. Abac. iij. In mari indignatio tua. ¶ Tertio qz mare ē ſordiū reiectiuū ⁊ ſui purgatiuū qz nihil retinet immūdū ⁊ hoc fit p penitētis cōfeſſionē per quam peccata mortalia extra cōſciētiā abijciunt ſicut mare proijcit mortuoruz cadauera. Apoca. xx. Dedit mare mortuos ſuos q in eo erant. ¶ Quarto qz mare ē duriſſimoꝝ ⁊ ꝑcioſoꝝ generatiuū. Nam q̄uis mare ſit liqdū generat tñ duriſſima vt pz in piſcib q̄ ſunt dure teſtē ⁊ in gēmis et lapidib quos ꝓducit. Et hoc eſt qz penitēs lz ſit mollis ⁊ liqdus in lachrymarū cōpūctione: tñ duriſſima tolerat in ſatiſfactione vtcunqdo ⁊ ſeſe affligēdo. Vñ etiā producit gēmas ⁊ lapides ꝑcioſos. i. opera ſalutifera ⁊ deo grata que ſunt q̄dam diuitie ipius penitentis. Naum. iij. Aque in circūitu eius diuitie mare aque muri eius. ¶ Quinto qz mare non eſt vltra ſua litora progreſſiuū: qz lz ſit liqduz quod p ſe nō bene terminatur ⁊ ſiſtitur: tñ bene terminatur p aliud. Sic penitēs facit quādo nō trāſgreditur precepta diuine legis vel limites a diſcreto confeſſore ſibi impoſitos vel etiā ſue ꝓprie ratiōnis. Job. xxxix. Circūdedi mare terminis meis ⁊ poſui vectē ⁊ oſtia ⁊ dixi: huculqz venies ⁊ nō procedes amplius: ⁊ hic confringes tumētes fluctus tuos. ¶ Sexto quia mare eſt piſciū nutritiuū ⁊ cōſeruatiuum: qz. ſ. penitentia nō ſolum pctōres purgat: ſed etiam devotos ⁊ ſpirituales nutrit ⁊ conſeruat: qz licz habeāt amaritudinē exterius: habēt tñ dulcedinez interius. Vnde etiā homies de aqua maris

suscipiunt dulces cibos piscium siue auium quibus reficiuntur. Sapiē.xix. Postulauerunt escas epulationis ⁊ in allocutiōe desiderii ascēdit illis de mari ortigometra. ¶ Septimo quia est de amaritudine siue salsedine in dulcedinē cōuersiuum: Dicit cūm plūs in libro metheororū q̄ ab aqua maris potest remoueri salsedo: qa si quis acceperit vas terreū nouū ⁊ crudū et clauserit bñ eius orificiū ⁊ ip̄m in mare ieecerit vacuū ⁊ dimiserit ip̄m p̄ vnū diem naturalē aquā dulcē inuenier intra ip̄m. Hoc ergo vas est cor penitētis qō si fuerit terreū per humilitatē: nouum per puritatē: crudum .i. nō coctum per libidinum ignēitatē: ⁊ bñ clausum p̄ custodie sedulitatē: ⁊ vacuū a peccati feditate q̄tū cunq; circūdetur exterius quacūq; amaritudine: implebitur tamē interius ineffabili dulcedine: quia .s. illumiabitur anima in contēplatione diuinoꝝ opeꝝ: que cōtēplatio ip̄am totā dulcorat. Ps̄. Qui descendūt mare in nauibus faciētes operationē in aquis multis: ip̄i viderūt opera dei ⁊ mirabilia eius in ꝓfundo. ¶ Itē penitētie onus assimilatur harene ꝓpter quattuor. ¶ Primo quia harena hꝫ virtutē restrictiuā. Mā harenaꝝ multitudine maris impetus sistitur ⁊ ad eius cumulos se constringens ne vltra assignatos a deo terminos effluat impeditur vt dicit Hiero. super illud Hierc. v. Posui harenam terminū mari. Similiter penitentia coercet ⁊ restringit impetū temptationū ⁊ fluxū peccati ne trāsgrediat homo mādata dei. Ps̄. Terminū posuisti quē non trāsgredient neq; cōuertentur operire terram. ¶ Secundo qr harena hꝫ virtutē purificatiuā. Purificatur enim aq̄ per harenā colata: ⁊ penitētia animarum purificat ⁊ mundat. Et ad hāc purificatōem hortatur Jacobus dicēs: Emūdate manus peccatores ⁊ purificate corda: Jaco. iiij. ¶ Tertio q: harena habet virtutem dulcoratiuā. Mā aq̄ etiā salsa per harenā colata nō solum efficitur purior sed etiaꝫ dulcior. Quod etiā penitētie cōgruit: qr amaritudor tristicia penitētium finaliter conuertet in dulcedinē ⁊ gaudiū. Matt. v. Bti qui lugēt quoniā ip̄i consolabuntur. Vnde populo in deserto penitentie aque amare dulcorate sunt. Exo. xv. Judith. v. Egressis mare rubrum deserta syna montis occurrerūt ⁊ post illic fontes amari obdulcorati sunt eis. ¶ Quarto qr aliq̄ harena hꝫ virtutē tumoris expulsiuā. Dicit enim Constātinus medicus q̄ harena ex fabrili lapide resoluta ē metallorum purgatiua ⁊ etiā repcussiua decopilatiua ⁊ tumoris expulsiua. Que omnia penitētie competūt que purgat culpam: decopilat .i. ad confessionē apit conscientiā repcutit ꝓsumptionis audaciā ⁊ repellit tumētē supbiā. Primum pꝫ p̄ exēplum i magdalena in q̄ feruēs penitentia multa purgauit facinora sm illud Lu. vij. Remittuntur ei pctā multa: quoniā dilexit multum. Secundum pꝫ in Dauid: cuius cor dum penitētia tetigit protinus se peccasse confessus fuit dicēs: Peccaui domino. ¶ Tertium quoq; patuit p̄ exēplum in publicano: qui penitētia humiliat⁹ nō audebat oculos leuare ad celum sꝫ pcutiebat pectus suum dicēs tē. Lu. viij. Quartum ptꝫ in Paulo cuius cor supbia pri⁹ tumidum ⁊ contra christi discipulos seuicia plenum expulso tumore supbie per humilitatē penitētia paratum se christo obtulit dicēs: Domine quid me vis facere: Mutata ē seuicia lupi in mititatem ⁊ māsuetudinē agni. Actj. ix. ¶ Itē penitētia assimilatur terremotui: ⁊ hāc similitudinē declarāt motus tēpus ⁊ locus terremotus. Modi .n. terremotus sm Aristo. duo sunt. qr aliquis tremotus ē sicut tremor: ⁊ hoc ē quādo vētus siue vapor inclusus ē modicus. Quidā vo fremot⁹ est sicut sonus corpoꝝ confricātium se: ⁊ hoc semp ē cum ruptura occulta vel manifesta. Posidonius autē dicit q̄ tremotus ē quādoq; tm̄ sursum ⁊ decorsū: quādoq; vo ē inclinatio ad alterā ptē in modum nauis: ⁊ iste motus ē piculosus qa signum ē q̄ cauerna latet in qua terra declinat. Ideo si terremotus tales sunt in aliqua ciuitate tutius est habitionem, di-

mittere ꝑcipue si aq̃ ẽ ibi ꝓpe q̃ alluuio ne aliqua cauernaz augeat. qz tũc dispoſi tus eſt locus ad voraginẽ. Cõcomitatur autem terremotũ ſepius ſonus qui quã/doqz nõ geſcit donec terra ſit ſciſſa. Vñ iuxta corinthũ in quadã inſula fuit ter/remotus eleuans locum i altitudinẽ col lis ⁊ cũ vent⁹ ſubterraneꝰ non ceſſaret: ſz ſemper multiplicaretur collis fuit ruptꝰ ⁊ exiuit ide ventus fortis qui tñ cineꝛ exufflauit ꝺ collo ſup ciuitatẽ illã q̃ ꝺſtru xit eã ⁊ opꝛeſſit. Et añ tremotũ audiebaꝫ ſonus ex colliſione vẽtoꝝ in cauernꝭ ter re ad ſolida corpa. Cinis aũt fuit ex ꝺ q̃ calor frigiditate maris concluſus ⁊ ꝓfor tatus icinerauit loca circa cauernas. et ſi fuiſſet ibi ſulphur hmõi feciſſet incẽdiũ. Iſti ãt ſoni ſũt diuerſi in principio in me dio ⁊ in fine: licz nõ omneſ ſint inquolibꝫ terremotu. Patet ergo ex omnibus prę/dictis q̃ in terremotibus cõtingũt ſex. ſ. tremoꝛ ſciſſio ſonꝰ motꝰ vetꝰ ⁊ cinꝭ. Sic penitens debet tremere timoꝛe pſal. Ti/moꝛ ⁊ tremoꝛ venerũt ſup me. ¶ Itez de bet ſcindi doloꝛe. Joel ij. Sindite corda veſtra ⁊c. ¶ Item debet ſonare in confeſ ſione pſal. In voce exultationꝭ ⁊ cõfeſſio nis ſonus epulantis. ¶ Item debet mo/ueri in bona operatione ſiue ſurſũ in cõ ſideratione celeſtis premiꝭ ſiue deoꝛſũ ex conſideratione infernalis ſuplicij: ſiue in partem alteram i deſt in opoſitum vicij. Nam baculus curuꝰ non dirigitur niſi in partem cõtrariã flectaꝫ ⁊ ois cura fit ꝓ opoſitũ. Apo. Ro. vi. Sicut exhibuiſtis mẽbꝛa veſtra ſeruire imũdicie ⁊ iniqtati ad iniqtatem. Ita nũc exhibete membꝛa veſtra ſeruire iuſticie in ſanctificationez. Opz enĩ penitentẽ ſuſtinere ventũ tenta tionis. Vnde ij. Eccli. Fili accedens ad ſeruitutẽ dei ſta in iuſticia ⁊ timoꝛe ⁊ ꝓ/para animã tuã ad tẽtacionẽ. Sed tñ ꝓ/pter hũc vẽtũ nõ debet hõ dimittere bo nũ: qꝛ vt dicit Eccli. xi. Qui obſeruat vẽ tũ non ſeminat. Debet etiam penitens i cinerari ſdeſt humiliari ex moꝛtis mẽo/ria. Eccli. ix. Quid ſuperbit terra ⁊ cinis ¶ Secũdo aſſimilatur penitentia terrẽo tui quo ad tempus. Nam tempoꝛa apta terremotui ſunt illa in quibus vincit hu miditas ſine frigiditate ſicut eſt ver: vl̃i quibus vincit ſiccitas ſine caliditate vt ẽ autũꝰ: qñ ſiccitas multiplicat materiaz vapoꝛis ſicci humiditas vo non permit tit exire. In eſtate aũt caloꝛ foꝛtis ⁊ dõi/nans conſumit vapoꝛem: i hyeme vo fri gus dominãs euaporationem pꝛohibet. Si tamẽ iſta tẽpoꝛa. ſ. hyẽale ⁊ eſtiuũ ex aliquo accidẽte ſint vernalia vel autum nalia nihil pꝛohibet in eis fieri terremo tum: imo ſi tunc cõtingat erit magnus ⁊ diuturnꝰ. Similiter homines ſũt ad pe nitentiã apti in quibus abũdat hũiditas ideſt lachꝛyme: ita tñ q̃ ſint ſine frigidi tate accidie. Et talis fuit magdalena. Si militer in quibus, viget ſiccitas abſtinen/tie ſine caloꝛe cõcupiſcentie. Vbi aũt vin/cit caloꝛ eſtatis. i. feruoꝛ cõcupiſcẽtie car/nalis vel frigus hyemis. i. accidie toꝛpoꝛ ibi terremotus nõ fit qꝛ in talibus pẽitẽ/tia perit. Niſi foꝛte contingat q̃ tales ex dei virtute tangãtur ⁊ ad temperãtiã de bitã reducantur. ¶ Ita nota q̃ terremo tus magis fit in nocte qz in die: quia i die ſol euocat caloꝛem terre exterius ⁊ iõ ñ eleuat vapoꝛem. In nocte vo clauditur ⁊ vapoꝛem itus multiplicat qui multipli catus compꝛimit aliũ ãte ſe eleuatum: ⁊ fit motus terre. Simillter i nocte. i. tem/poꝛe aduerſitatis magis cõuertũtur ho/mnes ad penittentiam q̃ i die ꝓſperita tis. Naz mala que nos hic pꝛemũt ad de um nos ire compellũt. Reuocat enĩ ad uerſitas hominẽ interiꝰ ad ſeipſũ ⁊ mul tiplicat in eo vapoꝛes. i. compunctiões. ¶ Tertio pẽitẽtia aſſimilaꝫ terremotui quo ad locum. Naz loca terremotui ap a ſũt loca cauernoſa in cauernoſis va/poꝛ congregaꝫ ⁊ ex alio ſuperueniẽte coar tatur. Vnde in locis mõtuoſis ſepius fit: qꝛ ſub montibus ſũt cauerne ⁊ loca mõ/tuoſa vniuerſaliter ſũt poꝛoſa. ¶ Itẽ ſũt apta terremotui loca inundationiꝫ ali cuius aq̃ pꝛopinqua: qꝛ ipſa aqua vndꝭ p cutiẽs eſt in talibus locis cã congregatio nis vapoꝛis ⁊ coartatiõis. Vñ loca mari pꝛopinqua etiã ſi nõ ſunt cauernoſa: non tamẽ ſunt a terremotibus libera vt dicit

caleſtenes:qz.ſ.ex raritate loci vapor libe
rz exitū habeat tamē ex percuſſione vn
darum vnus vapor ipellens aliū replet
locū:z ideo ét in plano loco ſi tangāt ma
ri vel mōtibus fiunt terremotus vt in lū
bardia. In cuius multis ciuitatibus fuit
quādoqz terremotus magnus z diutur
nus. Et ſimiliter in piſtoria q̄ eſt ciuitas
tuſcie. Et tpe etiā Bonifacij pape octaui
fuerūt terremotus magni in ciuitate bea
te Marie q plurib⁹ diebus durauerunt
exiſtente curia romana ibidem:que tū ci
uitas in plano ſita eſt aquis plena et la
cui vicina z montibus ꝓpinqua. ¶ Item
ſunt apta terremotui loca que hñt mol
lia latera:qz mollicies oppilat poros z co
artat eos. Patet ergo ex his q̄ loca terre
motuū ſunt loca cauernoſa z loca vndis
aquaz percuſſa z loca que hñt mollia la
tera. Per loca ergo cauernoſa z ꝯcaua in
tellige humilium corda q̄ ſepe penitētie
tremoribus cōmouētur. Per loca ab vn
dis ꝓcuſſa intellige homines in aduerſi
tatibus poſitos:quos duz impetus tribu
lationum percutiunt cōmouent ad com
punctionē z ad penitentiam feſtinare cō
pellunt. Per loca aūt que hñt mollia la
tera intellige hoies pios z proximis qui
circa eos ſunt compaſſiuos quos pieta
tis mollicies ēt ſi potētes ſint ad penitē
tie cōmotionem z vite mutationē diſpo
nit z perducit. Sicut patet Actuū quinto
Cornelij centurionis exēplo quē pietas
z elemoſyne ſue ad fidē z ad baptiſmum
perduxerunt. Et nota q̄ ſunt quedā lo
ca in quibus raro vel nunq̄ fit terremo
tus vt egyptus que nunq̄ vel modicum
tremuit. Quod eſt ſm pindaz: qz egypt⁹
qñqz tota cooperta fuit aquis ſicut etiaz
Ariſtoteles dicit:ideo limus paulatiz ag
gregatus eſt z ita creuit terra quaſi tota
limoſa z mollis z bene continuata in par
tibus:ideo vapor non hz vbi coartetur
In quo ſignificatur q̄ illi qui ſunt coop
ti aquis.i.qui molles ſunt z aſſueti deli
cijs difficulter et raro ad penitentiam cō
mouentur. Nam penitentia non inuenī
tur in terra ſuauiter viuentium. Vnde
Math.xi. Quid exiſtis in deſertum vi
dere homines mollibus veſtitum: Ecce
qui mollibus veſtiuntur in domibus re
gum ſunt z non in deſerto penitentie.
¶ Item penitentia hypocrite hominis
eſt exterius in corpore nō aūt in toto qz
non interius in mente:z ideo aſſimilatur
etiam terremotui qui nunq̄ cōmouet to
tam terram ſed ſolum partem. Nam ſm
Senecam non occupat ſimul locum vl
tra centum paſſus:quod eſt qz vapor ex
pellit ab vno loco ad alium:ideo nō po
teſt terra ſimul tremere. Sed contra talē
penitentiā dicit Joel.ij. Cōuertimini ad
me in toto corde zc..

Caplm.lxi.

Remitentes aſſimilāt
planetis. Nā plane
te in ſuis circulis ali
qñ vident retrogra
di qñqz ſtationarij
qñqz vo directi. Di
rect⁹ dr planeta qñ
directe mouet a pn
cipio ſigni verſus fi
nem. Retrogradus vero qñ econuerſo
tēdere vr a fine ſigni verſus principium.
Stationarius autem qñ ſtare vr quaſi in
medio. Ita q̄ neqz ad principiū vr acce
dere neqz ad finē. Fit autē directio plane
te ſemp in pte epicycli ſuperioꝛi. Retro
gradatio ſemp in parte inferioꝛi. Statio
fit in medio. Similiter in penitentia ſunt
quaſi retrogradi ad peccatorum vilita
tem redeuntes:de quibus dicitur.ij. Pe
tri.ij. Melius erat eis non cognoſcere
viam iuſticie q̄ poſt cognitionem retro
conuerti ab eo quod illis traditus ē ſan
cto mandato. Contingit enim eis illud.
vi. Prouer. Canis reuerſus eſt ad ſu
um vomitum et ſus lota in volutabro
luti. Et luce.ix. Nemo mittens manum
ſuam ad aratrum z aſpiciens retro aptus
eſt regno dei. Stationarij vero ſunt in pe
nitentia perſeuerantes Apo. Phi.iiii.
State in domino chariſſimi. Hec ſtatio
magnam cautellam et circunſpectionem
requirit. Vnde Apo.i. Corinth.x. Qui ſe

existimat stare videat ne cadat. Sed qua si directi in cursu sunt feruent ꝓficiētes ꝟm illud Apo:ad Philippēses.iij. Que retro sūt obliuiscēs ad ea que sūt priora extendēs meipsum ad ōstinatū psequor brauium supne vocationis. ¶ Itez ad huc pēitētis purgatio ē vt purgatio maris. Mare enī se purgat q: vapor eleuat de fūdo eius virtute lune q facit effluere aquam super litus. Hec violētia proīcit cadauera 7 sordes ad litus. Sic ēt vapor cōtritiōis exurgēs de fūdo cordis virtute lune. i. diuine gratie facit effluere aquā lachrymose cōpūctiōis 7 cadauera. i. maculas peccatoꝝ carnaliū 7 sordes peccatoꝝ spiritualiū proīcit extra ad litꝰ ꝓfessionis 7 ita cōsciētia remanet mūda interius. Jacob. i. Abiciētes omnē imūdiciā 7 abūdantiā malicie 7c. ¶ Item penitens assimilatur terre. ꝑs. Humilians autem peccatores vsqz ad terrā. i. vsqz ad hūilitatē penitētie. Nam penitentes ad modum terre primo terrunt angustijs. Dicitur eni terra co q trat. ¶ Itē humectāt lachrimis. Dñ terra vocat humus a mari humido cui coniūgitur. ¶ Item abundāt fructibꝰ. i. operibus bonis. Vnde terra vocat tellus q: tollimus fructus eiꝰ ¶ Item extenuat ieiunijs. Dñ terra vocatur arida ex eo q ab aq̄ sit ꝓpria siccitate distincta: q:. s. caro penitētis ab aqua delicias separatur 7 abstinētie tenuitate siccatur. ¶ Itez penitens assimilat agro ꝓpter tria. ¶ Primo ꝓpt laboriositatez Nam ager cū labore excolit q: vomere aperit: ligone fodit 7 euertit: semine seritur. rastro retegit: imbre perfūdit: sepibꝰ cingit. Sic ēt penitentis aperit vomē cōtritionis: fodit 7 euertit ligone cōfessionis. i. lingua cōfitentis: seritur semie. i. elemosynis: retegit rastro aspero. i. abstinētia 7 ieiunijs: perfūdit imbre. i. fletu 7 lachrimis. ¶ Itez dz vallari sepe. i. diligenti custodia ꝙ sensum: sm illud Eccli. xxviij. Sepi aures tuas spinis 7c. Hec est ergo agricultura q̄ persuadet. Prouer. xxiiij. Prepara foris opus tuum 7 diligenter exerce agrum tuum 7 postea edifices domum tuam. ¶ Secūdo ꝓpter varietatem. Nam ager gelu hyemali cōstringitur vernali tēpore vestit: calore estiuali aduritur. Similiter anima penitēt̄ quādoqz tangit frigore accidie: qñqz angustiatur feruore cōcupiscentie: qñqz decorat viroꝛe diuine gratie. Luce. xij. Fenuz qō hodie in agro est cras in clibanū mittit Sic enim variat penitens: q: nunc viret humore deuotionis: nūc vrtur feruore tētatiōis. ¶ Tertia ꝓpter cōmunitatem vicissitudinꝫ. Nā ager i autūno collectꝫ frugibꝰ iterato prescindit: 7 sic alternatꝫ laboribus cōtinue lacessit. Sic homo penitens q̄ diu viuit debet cōtinuare 7 esse i labore penitētie 7 ñ cessare a bonꝫ opibus Eccli. xj. Mane semina semen tuū. 7 vespere ñ cesset manus tua. ¶ Itē pēitens assimilat mōti oliueti q: dz i eo plantari oliuetū penitētie. Cuiꝰ oleū sicut dicit hyeronimus ex radice amaritudinis surgit in pabulu3 luminis in medicamē vulneris: 7 in refectionē esuriēt̄. Nē penitētia ab amaritudine cōtrictiōis icipit lumen diuine gratie in aia nutrit peccati vulnus sanat 7 obstruitur anima panē la chrimaꝝ 7 pauperē elemosynaꝝ reficit 7 nutrit Vnde merito in hoc mōte pinguedinis debēt firmari pedes. i. affectus penitentis. Zacha. xiiij. Stabunt pedes eiꝰ super montē oliuarum.

¶ Capitulum .li.

Perseuerantie in bono icepto nō tenētes assimilant duabus stellis q̄ dicunt caput 7 cauda draconis q̄ scz mouētur cū firmamēto 7 cōsequūt cursū suū. Dñ a leone transeūt in cancrum 7 a cancro in geminos: 7 sic deinceps. Et si caput draconis est in aliquo signo sēper in opposito est cauda 7 venter in aquario: vt si caput fuerit i cancro venter erit in Ariete 7 cauda in Capricorno 7 sic de alijs. Et sic ꝓpter aspectuz oppositu3 caude est totalit venenosa. Similit illi qui bene inceperunt 7 postea retrocedūt transeūt a leone i cancrū Mā leonis aialis a quo illud signū dcn

minatur virtus ⁊ fortitudo ē in anterio
ribus vt i pectore collo ⁊ pedibus añrio
ribus.⁊ iō signat fortiter inchoātes:ſz cā
cer eſt animal retrogradū ⁊ iō signat re/
trocedentes.Vnde quasi a leone in can/
cruz trāſeūt qui fortiter icepta relinquūt
Sz inde transeūt in geminos qui retro/
cedentes ⁊ recidiuātes efficiūtur duplo
peiores q̄ primo fuissent dicēte xp̄o. Fi/
unt nouissima hominis illi⁹ peiora prio
ribus. Math.xij. Tales ergo hoies hñt
caudā oppositā capiti.ſ.principiū bonuz
⁊ finez malū. Et tales erant illi quibus di
xit Apo. Cū spiritu ceperitis nunc carne
cōsummamini. Gal.iij.

Capitulum.lxiij.

QRelatus pfectus dz habe/
re ꝓditiones iouis quo ad
iiij. Primo quo ad effectuz
Nam iupiter est in effectu
suo beniuolus calid⁹ hūid⁹
diurnus ⁊ in suis qualitatib⁹ tpatus. Si/
militer prelat⁹ dz ee beniuolus i affectio
ne:calidus in dilectione:humidus in cō
passione diurnus:in cōuersatione ſm il/
lud Ro.xiij. Sicut in die honeste ābule/
mus :⁊ itez temperatus in omni recrea
tione vel in omni correptione. ¶ Secū/
do quo ad aspectū. Na iupiter in colore
ē argenteus:sic prelatus dz esse argēteus
idest sonans p eloquētiaz:cādidus p mū
diciaz:clarus per famā. ¶ Tertio quo ad
si tū quia iupiter quando in superiori p/
te circuli sui circulo saturni ꝓiungit̄ bo/
nitate sua tēperat maliciam saturni. Sic
prelatus habz resistere ⁊ reprimere mali
cias lupoꝝ gregem corrūpentiū vel dis
sipantiū vt hereticoruz vel tyrānoz vel
alioz hoiam. ¶ Quarto quo ad iudiciū
q: in iudicijs ſm astrologos signat sapiē
tiā ⁊ rōnez ⁊ est veridicus. Expedit enim
plato sapiēter agere: rōnabiliter viuere
veraciter loq ⁊ docere Itē iupiter quan
do apparet in ascēdēte signat ſm astrolo
gos reuerētiam ⁊ honestatē fidem ac di
sciplinā: que ēt prelatum exornant.ſ.re/
uerētia ſbditoz:honestas moz ⁊ disciplī
na correptionū. ¶ Itē prelati debēt eē ſi
miles mōtibus. ¶ Primo q: mōtes sunt
ad speculandū apti.ſ.pp altitudinē: q:.ſ.
prelati debēt eē eleuati per contēplatio/
nem ⁊ speculatiui per cōsiderationē.ps.
Ascēdūt montes.i.contēplatiui ⁊ descen
dūt cāpi.i.actiui. Illi eni ascendūt ad cō/
siderationē eternoz. Isti vo descēdūt ad
subuentionē ꝓximoz. ¶ Secūdo q: mō
tes sūt ad defendēdū tuti. Vñ q: sūt for/
tes ⁊ solidi sūt apti castroruum edificatōi.
Nā pp suā duriciā nō de facili pñt suffo
di ⁊ pp altitudinem non facile pñt adiri
Et prelati debent esse constantes ⁊ firmi
ad defendendum. Judith.vij. Filij israel
non in lancea nec in sagitta confidunt ſz
montes defendunt illos ⁊c̄. ¶ Tertio q:
montes sunt ad pascendū fecundi. Sunt
.n.in mōtibus gramina puriora ⁊ nutri/
menta aialium meliora:q̄uis in vallibus
sunt gñaliter pinguiora. Humor.n.quo
gramina nutriunt̄ subtilior ē in monti/
bus ⁊ purior q̄ q continet̄ in vallib⁹ pp ꝙ
q̄ calor celestis illū hūorē facili⁹ digerit
⁊ in subaz graminū cōmutat pfecti⁹ ⁊ cō
uertit:tū pp illius subtilitatē:tū pp aeris
ibidē puritatē. Sic ēt prelati debēt subdi
tos sollicite pascere puris exēplis spūali
bus vbis ⁊ pijs ⁊ largis elemosynis. Job
xxxix. Circumspicit montes pascue sue.
¶ Quarto q: mōtes sunt pu⁹ q̄ valles ce
lestiū imbriū susceptiui. Vñ aq̄ a mōtib⁹
deriuant̄ ad valles ⁊ non eōrio. Sic pre
lati debēt celesti doctrina inferiores sub
ditos irrigare. Job.xxvij. Quos imbres
montiū irrigant ⁊c̄. ¶ Itē qualis debeat
ee vita plator oñdit̄ per exēplum mōtis
thabor in quo dñs quatuor fecit p q̄ desi/
gnant̄ quatuor opa siue officia platoruū.
Nam in ꝟ monte spūaliter docuit : in ꝟ
monte oronis gra pernoctauit in ꝟ mō/
te aliqñ turbas pauit. In huius etiam su
perculio montis se transfigurauit coram
discipulis suis ⁊ futuram gloriam suā re
uelauit. In quibus.ſ.instruuntur prelati
ꝙ cor officium est spiritualiter docēre in
stanter orare indigētibus ꝓuidere:⁊ fu/
turam gloriam nō presentem querere.

¶ Capitulum.lxiiij.

Reseruatur anima a pec cati coꝛruptiõe sicut coꝛre ra ꝓseruãt a putrefactiõe Sunt eni q̃tuoꝛ acciden tia putrefactõez,phibẽtia sez: callidtas : frigiditas: mobilitas:⁊ cõtinuitas. ¶Primũ ergo ẽ caliditas ꝓcipue intẽsa. Res eni multũ ca lide nõ putrescũt ꝓcipue cũ siccant:vt pi p galãga. Zinziber aũt putrescit ,ppt̃ ina tuz hũidũ. Similit̃ aqua inquantum fer uet nõ putrescit qꝛ caloꝛ ignis i ea maioꝛ est q̃ caloꝛ aeris:nõ nõ vincit sed vincit. Similiter preseruat̃ anima a coꝛruptiõe peccati ⁊ a tẽtatione per feruẽtez oꝛatio uem. Vnde dominus hoꝛtabat̃ discipu los Luce.xij. Oꝛate ne intretis i tentatõ nem. ¶Secũdũ ẽ frigiditas si sit ab ex trinseco. Nam si est frigus extrinsecũ ꝓ cipue est ipediẽs:qꝛ ꝑ se repugnat calido alieno ⁊ extriseco. vnde in hyẽme ⁊ vni uersaliter in aere frigido cõseruat̃ coꝛpꝰ a putredine:qꝛ calidũ extrinsecũ ẽ paucũ ⁊ frigus sibi cõtrariũ est multũ nec in ta libus apparet motus putrefactionis nisi recedente frigoꝛe. Si aũt est frigus intri secũ sic ipedit putrefactionẽ qꝛ coagulat hũidũ nec pmittit illud exhalare sicut ẽ in oibus metallis ⁊ alijs frigido coagula tis inquibus frigus claudit poꝛos ⁊ vin cit calidũ extrinsecuz ne de hũido aliqd exhauriat nisi paꝛ vt quãdo generat̃ ru bigo:ideo in auro nõ est rubigo ⁊ maioꝛ est in eo duratio qꝛ eius hũidũ natura le magis cõstat . ¶Tanquã ergo frigus ex trinsecũ ẽ tribulatio mũdi siue aflictio carnis que caloꝛem extraneũ.i.ardoꝛẽ cõ cupiscentie siue luxurie:per quẽ extrãeã carnẽ ⁊ ocupiscit:⁊ mitigat extiguit. Nã malicia vniꝰ hoꝛe obliuionem facit lu xurie sicut dicit̃ Eccli.xi. Sed tanq̃ itrin secum refrigerium est cõtẽplatio celesti um. Hec enim est que poꝛos. i .coꝛporis sensꝰ claudit. Hec est que deuotionis hu moꝛem coagulat nec exhalare pmittit:ℏ insuper est q̃ extraneũ caloꝛẽ .i.ãoꝛẽ mũ di supat ⁊ vincit. Quia aĩa sic dicit Gre. quãto maioꝛi studio exercet̃ ad sũma tan to maioꝛi fastidio frigescit ad infima. ¶Tertiũ ẽ mobilitas. Nã aqua vt̃ vinũ quod mouet̃ impedit̃ putrefieri eo q̃ ca loꝛ naturalis exsiccat̃ a motu ⁊ nõ preua let et caloꝛ extrinsecus. Vñ vinũ potens efficit̃ melius ex motu: qꝛ caloꝛ natura lis magis digerit subtile hũidũ:ex quo ẽt sapoꝛ meliorat̃ ⁊ penduluz vinũ ⁊ mo tuz etiã si sit coꝛruptũ quãdoq̃ reuertit̃ ⁊ reparat̃. Et ecõtra vinum nõ motũ ⁊ ꝓ cipue soli expositũ coꝛrũpit̃ ⁊ cõuertit̃ in accetũ:qꝛ dũ caloꝛ exterior exhaurit cali da interꝰ ⁊ hũidũ subtile exhalat cũ ip so ⁊ perit vinũ. Sic̃ mobilitas obedien tie vel motus frequẽs opeꝝ bonoꝝ ꝑser uat a peccati putredie ad quã pigritia ⁊ ociũ iducit. Eccli.xxxiij. Mitte illũ i ope rationem ne vacet.n. multã maliciã docuit o ciositas. ¶Quartũ putrefactionẽ ipe diẽs est continuitas. Nam mare totum non putrescit sed diuisum ꝑ partes palu dales putrescit:in naturalibus eni mul tiplicato subiecto multiplicat̃ q̃litas ⁊ vtꝰ:⁊ iõ totũ simul plus ꝓt̃ ꝯtinere q̃ ca loꝛ aeris põt̃ disoluere:si tñ ipse ꝑtes sit in toto cõtinue alias ñ. Quia videmus q̃ grana multa vel gramina vel germina simul adunata citius putrescũt q̃ pauca ꝓpter hoc q̃ illa grana non sunt cõti nua:⁊ cũ sint parua egredit̃ naturale ca lidũ ab vnoquoq̃ coꝝ ⁊ trahit secũ hu midum ⁊ caliduz exiens fit alienũ ⁊ cum exeat a multis cõfoꝛtatur ⁊ coꝛrũpit. Si militer continuitas ⁊ perseuerantia bõi operis preseruat a coꝛruptõe peccati. vn de potes colligere ex predictis q̃ preser uant animã a putrefactiõe peccati caliditas charitatis que excludit putredinẽ in uidie:de qua putredine dr̃ Prouer.xiij. Putredo ossium inuidia. hãc enim pu tredinem charitas excludit qa charitas nõ emulatur:vt dicit̃.i. Coꝛinth.xiij. Itẽ frigiditas castitatis q̃ excludit putredi nem luxurie:de qua dicitur Joel.i. Com putruerũt iumenta in stercoꝛe suo.i. hõi nes carnales ⁊ bestiales i fetoꝛe luxurie. Sz hanc putredinẽ excludit castitas a cõ cupiscentie ardoꝛibus velut quodã frigꝰ

resistēs. Vnde de predicta caliditate charitatis ⁊ hac frigiditate castitatis. dicitur Apo. iij. Vtinā frigidus esses aut calidus ¶ Itē mobilitas obediētie excludit putredinē superbie ō q̄ dicit. Joel. ij Ascendit putredo eius q̄ superbe egit. ¶ Itez cōtinuitas perseuerātie excludit peccatū accidie: ō qua Job. xli. Quasi lignū putridum es. lignū enim putridum nullum ꝓducit fructuz talis est accidiosus ⁊ q̄ non perseuerat q̄ nō peruēit ad fructū operis sui: est enim fructus vltimū qō expectatur ex ardore: ⁊ iō signat meritū siue ꝓmium operis q̄ accidiosus ⁊ ipseuerās amittit. Est enim continuitas gratie per quam mēbra christi adinuicem colliguñ ⁊ continuātur ⁊ excludunt putredinem omnis peccati.

¶ Capitulum .lxv.

PRincipat⁹ secularis dñij filis dz esse oriōi q̄ ad. v. in qbus signanť. v. virtutes vel cōditiōes q̄ debēt esse in bono ꝓncipe. Et ꝓmū est patiētia aduersoꝝ ⁊ hanc designat orionis ortus. Maz orion est astrum tēpore hyemali exortū aq̄rum ⁊ tēpestatū excitatiuū. Hyems eni qō est tps acuti frigoris est status vite secularis: in quo frig⁹ malicie abūdat. Cui videlicet malicie dū creat⁹ ꝓnceps ad obuiandū vel resistendū se per iustitiā prepārat sibimet iēpestates ⁊ ipetus. i. persecutiones ⁊ scandala suscitat: q̄ scilicet superboꝝ negtia dū tāgit irritat ⁊ q̄si modo ign̄ dū flatuz iustitie sentit ꝙ impatienti am excandescit. Vnde iustus princeps necesse est vt se primo per patientiam mūiat vt propter insurgentium maloꝝ ipet⁹ a iustitie rectitudine non cadat. Scriptū est Math. v. Beati qui persecutionem patiunť ꝓpter iustitiam Vnde notabile est ꝙ orion i ortu suo tēpestatē significat sed post serenitatem: q̄ nimiꝝ iusto ꝓncipi post tēpestatē aduersitatis sequit serenitas pacis. ¶ Secūdū quod ē necessarium iusto principi est potentia armoꝝ: q̄ scz possit contueri subditos ⁊ expugnare aduersarios: ⁊ hāc ō signat orion⁹ aspectus. Nam sicut Jsidorus dicit. Gladiati militis ⁊ accincti etiam stellaꝝ ordie faciem pretēdit. Vnde modo armati militis pedes ⁊ brachia extendētis dispomit ⁊ ideo etiam in signo Tauri quod in terra est animal ferox ⁊ carnib⁹ armatū ori on maxime fulget. Est ergo necessariuz ꝓncipi vt iniqtates q̄s benignitate repelere nequit violētia ⁊ coactione dirūpat. Vnde dicit Eccli. vij. Noli querere fieri iudex nisi valeas virtute dirūpere iniqtates. ¶ Tertiū necessariū ꝓncipi ē iustitia respectu subditoꝝ. i. qō in suis subiectis iustitiam bene seruet ⁊ hoc designat orionis situs nā orion ab ariete vsq̄ ad geminos se extēdit ⁊ tota illoꝝ triū signoꝝ superficiem: s. Arietis Tauri ⁊ Geminoꝝ fulgoris sui plenitudine clarioremz reddit. Hic ergo fulgor orionis ē iusticia ꝓncipis: Et sicut dicit Tulli. in li. de officijs. Iō iusticia splendor est maximus ex qua boni viri nominātur. Sed splendor orionis per tria signa extendit: q̄. s. virtus iusticie per tria diuiditur. Maz est iustitia iudicatiua in punctionib⁹ ⁊ dz esse in ariete. i. in equalitate scz vt ꝑm modū delicti sit ⁊ plagarum modus. Aries eni est signū equalitatis i quo equinoctiū fit Item est iustitia distributiua in dispensationibus que vnicuiq̄ qō suū ē distribuit ⁊ hoc est i signo Tauri q̄ dū sol est in Tauro terre sulcāť: vt videlicet vnicuiq̄ culture debitum semen mittat. ¶ Itē est iusticia cōmutatiua in mercationibus scz in emptionibus ⁊ vēditionibus. ⁊ hec ō signatur in geminis ex eo ꝙ ꝓmutatio talis fit inter duas ptes. ¶ Quartū necessarium ꝓncipi est prudētia agēdoꝝ ⁊ hanc designat orionis virt⁹. Nā existēte sole in signo orionis. s. in Tauro ⁊ Geminis ola orinuñ ⁊ germināt que nutrimētū recipiūt ex aquis ⁊ aere vt Marcus cels⁹ dicit: ⁊ operať etiā ad terre fecunditatez. Tūc aūt sol existit in signis orionis q̄n inuenitur prudētia in operibus pncipis ⁊ sub tali ꝓncipe oia bona germināt oia necessaria abūdant. Et est notabile ꝙ splen

dor oriónis vt idē Marcus dicit ē signū future serenitatis. Et ecōtrario eius obscuritas future ē presagiū tēpestatis. Qr scz prudētia pncipis est cā ⁊ signum serenitatis pacis. Et ecōtrario eius obscuritas. i. stultitia signū ⁊ cā est scissure ⁊ tēpestatis: sicut pz de Salomone ⁊ Roboam filio suo de qbus dicit. Eccli. xlviij. Salomon regnauit in dieb⁹ pacis cui subiecit deus oēs hostes vt ꝑderet domū i noie ei⁹ quemadmodū eruditus est in iuuētute sua ⁊ ipletus est quasi phy son sapia. et ita finē habuit Salomon cū patrib⁹ suis ⁊ dereliquit post se de semine suo gentis stultitiā: ⁊ imminutum prudētia roboā qui auertit gentē ꝓ filio suo ⁊c. Est ēt satis notabile qꝺ sole existēte in Tauro orion sub eius radijs q̄si se abscōdit: nec tūc suā manifestat iferioꝝ⁹ claritatē. quia. s. prudēs princeps qñ clarior ⁊ fortior exterius ꝑa facit tūc se ante dei cōspectū intus ꝑ humilitatē abscōdit: ⁊ ipsa solis pñtia suam claritatē ab iferioꝝ⁹ retrahit: qr in ꝓspectu diuini iudicij quicqd splendoris vel glorie apud hoies attinet ꝓpendit. Omnē suā iusticiā quandā tenebrā reputat dū subtilitatem diuini iudicij trepida mēte pensat. Vnde dauid q teste scriptura princeps sapiētissimus fuit sub hui⁹ solis radijs offuscatus dicebat. Mō intres in iudiciū tū seruo tuo domine: qr ñ iustificabitur in conspectu tuo omnes viuēs.

¶ Quintū necessariuz pncipi est diligētia vel cautela ꝓtra inuidos. Et hoc designat orionis emulus. Quia. s. cōstellationez orionis sequit quedā stella q̄ canicula dicitur: quc. s. ab astrologis maliuola ⁊ nociua cē iudicat. Sed nō est illa canicula que orit in leone: de qua denominantur dies caniculares. sz est alia stella de complexione martis. Hec ergo canicula est inuidoꝝ maliuolētia: q pncipū claritati ⁊ glorie inuidētes eos multī modis ⁊ vīs subuertere molitūr. Vnde necessaria valde est pncipibus ꝓtra tales magna diligētia ⁊ cautela. ¶ Itē princeps etiā dulcis ⁊ benignus qñqz a malo consiliario ⁊ suggestore sibi coniuncto ad irā inflāmatur ⁊ pestilēs ⁊ periculosus efficitur. Cuius exemplum apparet in Ioue qui de se est plancta benuolus. Sed Marti coniunctus efficitur pestilens ⁊ maliuolus. Antiqui. n. poete Ioui attribuunt tonare qr illius stelle est eleuare vaporē terre strem: precipue cū iungitur Marti in signis aquilonaribus in estate. Tunc. n. certissime pōt dici qꝺ erūt multe scintillationes tōitrui ⁊ pestilētes: qr Jupiter cū sole vapores eleuant. Mars vero incēdit eos: ⁊ sic efficitur aer pestilentialis: ⁊ ita Martis inordinata caliditas Jouis temperies ad maliciam ⁊ pestilentiā trahit. Jta silr malignus consultor mentē benigni pncipis aliqñ ad furorē accēdit ⁊ ad nequitiā opis ⁊ nocēdi pestilētiā trahit: sicut patet de Aman ⁊ assuero. Vñ dicit Hester. xvi. Multi aures principū simplices ex sui nā alios extimantes calida fraude decipiūt. Que res ⁊ ex veteribus probat hist̄orijs ⁊ his q̄ gerūt quottidie qꝺ ex malis quorūdam suggestionibus regum studia depranentur.

¶ Capitulum. lxvi.

Rosperitas mundi assimilatur fumo. ¶ Primo quidem qr fumus est domorū denigratiuus. Et similiter prosperitas mundi multis peccatis animas deformat ⁊ denigrat. Ysa. vi. Domus impleta est fumo. Et dixi. ve mihi qr vir pollutus labijs ego sum. Nam quando domus ecclesie cepit repleri fumo mundane prosperitatis tunc cepit magis abundare ve ⁊ pollutio iniquitatis. ¶ Secundo qr fumus nō est diu duratiuus. Subito enim ascendit sed cito deficit. Et talis est ꝓsperitas peccatoꝝ. ps. xxxvij. vt honorificati fuerint ⁊ exaltati deficientes quemadmodū fumus deficiēt. ¶ Tertio qr ē oculoꝝ lesiuus. Prouer. x. Actū dentibus ⁊ fumus oculis ⁊c. Nā fumus ex materie suc grossicie amaritudinē cōtrahit ex cuius acumie oculos ledit. Similiter ꝓsperitas nimia cecat oculos mētis vt nō cōsideret neqz videat quid sequat. Lu. xix.

Nunc qdem in hac vie tua q̄ ad pacem tibi sed abscondita sūt ab oculis tuis ꝛc̄. ¶ Quarto qꝛ fumus est cerebri sine capitis grauatiuus. Mā fumus cerebrū pene trat ꝛ spiritū animalē grauat. Similiter tēporalis psperitas caput rōnis grauat ꝛ deprimit ad infima p auaritiā Amos.ix. Auaricia in caput omniū Apo.xv. Impletū est tēplū dei fumo. Tēplum dei est mens humana q̄ tunc replet fumo qū replet terrena psperitate. ¶ Quinto fum⁹ candele extinete ē mulier p̄gnātiū aboꝛtiuus vt dicit phs in libro de animalib⁹. Quasi.n. mulieres p̄gnātes sunt ipse aie bonum ꝓpositū cōcipiētes: qō tū ꝓceptū mūdi psperitas destruit anteq̄ veniat ad cōplementū operis. Dñ sicut talis fumus extinguit cōceptos fetus: ita ēt psperitas mūdi extinguit bonos affectus Judi.xi. Factū est vt fumo ꝛ igne necaret viri pariter ꝛ mulieres. i. fortioꝛes ꝛ ōbiliores affectus ꝓpter quod Grego. dicit q̄ sicut ipossibile ē imo difficile ficulneā iuxta⁹ viam positā vsq̄ ad maturitatem ꝓducere grossos suos ita hoiez in seculo remanētez vsq̄ ad finē boni peruenire. ¶ Sexto qꝛ fum⁹ est angulo⁹ petitiuus. Sic psperitas mūdi detrahit ad⁹ angulos. i. ad soꝛdes luxurie. In angulis. n. vt dicit Ber. soꝛdes ꝛgregant. Vnde est pꝛosperitas mūdi q̄si qdā fum⁹ incēdij: qꝛ. s. incendit in aia primo ignis cōcupiscētie ꝛ tandem ignis gehēne. Apo.xviij. Flebūt ꝛ plāgēt se sup illā reges terre q cuz illa fornicati sunt ꝛ in delicijs vixerint cū viderint fumuz incēdij eius. ¶ Septimo qꝛ fumus est fetoꝛ delatiu⁹ sicut q̄ res fetida ꝛ coꝛrupta fumat. Et similiter ꝓsperitas mūdi dū vitā coꝛrūpit fetoꝛē infamie iducit Vnde isto fetēti fumo obscurat claritas solis ꝛ aeris. i. claritas rōnis ꝛ gloria hominis Apo.ix. Obscuratus ē sol ꝛ aer de fumo putei. ¶ Itē ꝓsperitas tēporalis i homine peccatoꝛe signū ē future calamitatis. Cuius exemplum est qꝛ tranquillitas aeris eo tēpoꝛe ꝛ loco q̄n ꝛ vbi debeꝛet causari vētus signū ē futuri terremotus. Quod ē qꝛ tūc vapoꝛ ingreditur in cauernā ꝛ non expirat extra. Sic q̄n hō peccatoꝛ q esset dignus vento aduersitatis ꝛ pene male agēdo hz tranquillitatē ꝓsperitatis signū est venture calamitatis. Vnde Boetius dicit q̄ fortuna est quodam future calamitatis indicium.

¶ Caplm. lxvij.

Rudēs hō assimilatur monti oliueti: q mons erat ad partē oriētalē templi: ꝛ iō mane sole oriente il luminabatur: vespere vo ꝛ nocte ex lumine tēpli illustrabatur ꝓp qō mons trium luminū dicebatur: tū qꝛ sol ipsum illuminabatur: tū qꝛ lux tēpli ipm ō nocte illustrabat: tum qꝛ materiam luminis. i. oleuz ministrabat. Similiter homo prudēs debet hoc triplici lumine illustrari. .s. lumine vespertino per memoriā preteritoruz. Lumen enim vespertinuz sequitur post diē preterituz. ¶ Itē lumine matutino solis: ꝛ h ē ꝓpuidētiā futuroꝝ qꝛ lumē solis matutinū futuꝝ diē ichoat ꝛ respicit. Bz ēt esse lucidus prudens homo in dispositiōe pūtiuz. Et h est prudētia que a Tullio vocatur intelligentia. Et hec designatur in oleo: quod ē materia luminis qꝛ ꝑsentia que sensibus subiacēt materia ꝛ origo sunt intellectualis cognitiōis. Vnde de hoc triplici lumine prudentis loquit Seneca dicens. Si prudens est animus tuus tribus tēporib⁹ dispēsetur: pūtia ordina: futura ꝓuide: preterita recordare. Est ergo prudēti necessariū habere preteritoꝝ memoriā ex eo q̄ prudētia est circa ꝓtingētia agibilia in q̄bus opz dirigi ex his q̄ vt in plurib⁹ contingunt. Hec aūt per multā experientiaz accipi oz: experimentum aūt ex pluribus memorijs bene habet ſz phm in principio Methaph. Vnde maxime prudētia regit ꝑteritoꝝ memoria. Deu.xxxij. Memēto diez antiquoꝝ cogita generatiōes singulas. ¶ Item necessaria est et presentium intelligētia. Cognitio. n. presentiū sive necessarioꝝ sive ꝓtingentiū dicitur in

telligẽtia siue intellectus. Et accipit pro recta estimatione ⁊ acceptiõe finis. Omis em̃ deductio rationis ab aliquo intellectu procedit. Prudentia aũt est recta ratio agibiliũ: sicut phs eam diffinit in. vj. ethi. Et est tertio sibi necessaria prudentia futuroꝝ. s. vt ordinet aliquod ad cõmodũ ⁊ expediẽs ad finẽ. Importat em̃ prudentia respectũ quendã alicui⁹ distantis ad quod ea que in psenti sunt ordinãda cõcurrunt. Prudentia aũt proprie est circa contingentia agibilia: cuiusmodi sũt proprie futura: quia pñtia ⁊ ꝑterita necessitatem quandã habent. Et ideo ꝓcipue ad prudentiã pertinet prouisio futuroꝝ rum. Deu. xxxij. Vtinã saperent ⁊ intelligerent ac nouissima prouiderent.

Caplm lxviij.

Religio assimilat̃ cauerne imo diuerse cauerne diuerse sunt religiones. ¶ Primo qꝫ cauerne sunt pauescentium presidiũ. Nam ad cauernas arboꝝ vl̃ petraꝝ fugiũt volucres. s. colũbe vel turtures qñ aquilã vel accipitrẽ timent. Cañ. ij. Colũba mea in foraminibus petre ⁊ in cauerna macerie. Similiter erinacij: cuniculi: lepores fugiunt ad cauernosos lapides qñ sentiũt canum voces. ps̃. Petra refugiũ erinacijs. Prouer. xxx. Lepusculus plebs inualida qui collocat in petra cubile suũ. Ita similiter homines qui volunt esse tuti ab aquila regina auiũ. i. a superbia regina vicioꝝ: vel accipitre. i. ab auaricia que rapit ⁊ accipit aliena: vel a cane id est a canis immũdicia q̃ est luxuria seculũ relinquũt ⁊ ad religionem tanq̃ ad tutissimas cauernas cõfugiunt. Isa. ij. In die illa proiiciet homo idola argenti sui que fecerat sibi vt adoraret talpas ⁊ vesperiliones ⁊ ingrediet scissuras petraruꝫ ⁊ cauernas saxoꝝ. Per idola argenti auaroꝝ diuitie signant: quia auaricia ẽ idoloꝝ seruitus ꝯm Apo. Per talpas q̃ cecitatẽ oculoꝝ hñe dicunt intelligunt carnis illecebre q̃ cecitatẽ mentis inducunt. Sed ꝑ vesperiliões q̃ in tenebris i alto volant intelligunt̃ dignitates ⁊ glorie superboꝝ q in tenebris hui⁹ vite volũt ambulare in magnis. sed ista oia ꝓicere iubet q cauerná religiõis ingredit̃. ¶ Secundo qꝫ cauerne sunt fructificánũ hospitium. Mã in cauernis arboꝝ vel petraꝝ mellificát apes ⁊ nidificant aues. Isa. vij. fibilabat dñs api q̃ est in terra assur ⁊ veniẽt ⁊ requescẽt oẽs in torrẽtib⁹ valliũ ⁊ cauernis petraꝝ ⁊ in frutectis ⁊ i vniuersis foraminibus. sic in religiõe fructificát actiui q sunt apes breues ꝑ humilitatẽ: solliciti ꝑ operositatẽ: mellifici ꝑ benignitatẽ: igenioſi ꝑ discretiõis sagacitatẽ. Itẽ ꝓficiunt ibi cõtẽplatiui q sunt vt aues leues ꝑ paupertatẽ: pẽnate ꝑ virtutũ multiplicitatem: veloces ꝑ charitatẽ: alte volátes ꝑ ꝓtemplatiõis sublimitatẽ: q tñ post ꝓtẽplationis volatũ ad cauernas seu fenestras suas redeũt dũ ad regulares obseruantias hũiliter se reducũt. Vñ Isa. lx. Qui sunt ibiq vt nubes volát ⁊ quasi colũbe ad fenestras suas. Hiere. xlviij. Estote vt colũba nidificás in summo ore foramis. Sũmũ em̃ os foraminis est sũmũ votũ religionis. s. obedientie in qua potissime nidificat ⁊ fructificat colũba. i. spũalis ⁊ pura ꝑsona. ¶ Tertio qꝫ cauerne sũt nocentiũ animalũ latibulũ. Mã sepe i cauernis latitát mures. Iudith. xiij. Egressi mures de cauernis suis ausi sunt ꝓuocare nos ad ꝓliũ. Itẽ vermes ⁊ serpẽtes. Isaie. xj. In cauerna reguli q ablactat⁹ fuerit manũ suã mittet ⁊c̃. Itẽ in cauernis qñqꝫ sñ intrát vẽti ⁊ includunt̃ vapores ⁊ faciũt terremotũ. Vñ terra cauernosa sepe patitur terremotũ. sic sũt q̃dã religiões dissipate ⁊ dissolute in qb⁹ habitát sub habitu religionis mures. i. detractores alios corrodentes: ⁊ vmes. i. carnales alios corrũpẽtes: ⁊ serpẽtes insidiosi ⁊ inuidi latẽter ledẽtes: ⁊ interdũ terremotus. i. ambitiosi vel tyráni collegiũ vel ordinẽ periculose cõmouẽtes ⁊ plurimũ ꝑturbantes. Job. xix. In desertis habitát torrentium vel in cauernis terre.

Caplm lxix.

Sancti viri assimilant celis quo ad quqz. ¶ Primo q̃ ad substãtiã. Nã celũ hz in suba simplicitatẽ qr nõ est ex p̃tibus. Dñ nullã hz p̃tem tẽ. Licz eñ ponat cõiter ex materia ⁊ forma cõpositũ: tñ materia talis tota est sue forme subiecta ⁊ ab ea totaliter cõprehẽsa. Et iõ in celo nõ est discordia sicut Empedocles dixit sed solũ cõcordia. Simlit sancti viri in se p̃tatẽ nõ habẽt: qr licz sit i eis materia ⁊ forma. i. caro ⁊ spũs: tñ ipaz carnẽ subijciũt spiritui: sm illõ Apostõ. j. Cor. ix. Castigo corpus meũ ⁊ i seruitutẽ redigo ⁊c. Nõ etiã ipi habẽt cum alijs discordiã sed oñimodã q̃tũ possũt tam in se q̃ cũ alijs diuina fauente gratia concordiã habere nituñt. Job xxv. Facit concordiã in sublimib9 suis. Lu. xix. Pax in celo. i. in hoie celesti ⁊ sancto: ⁊ gloria i excelsis. s. in beatis. ¶ Itẽ hz celũ in suba immutabilitatẽ: quia in celo nõ est generatio nec corruptio: nec in toto nec i parte. Et hoc competit spũaliter virginibus ⁊ illis sanctis q cõtinenter viuũt: qui nec carne per luxuriã nec spiritu p aliquam mortalẽ culpã corrũpũt: nec est in eis generatio carnaliũ filioz. Sed lz celũ non sit in se generabile aut corruptibile: in inferioribus tñ est generatiõis ⁊ corruptionis eoz principiũ effectiuũ ⁊ regulatiuũ. Quod quibusdã sanctis aliqualiter competit: qui lz ipi per se generationi filiorũ carnaliũ vel matrimonio non intendant tamẽ circa hoc alios fideles mouent ⁊ ordinant. Sicut patet de apostolo Paulo qui lz ipe in se esset virgo tñ alijs diceba. j. Cor. vij. Vxori vir debitũ reddat: similiter ⁊ vxor viro. Et itez. j. Timothei. v. Volo aũt iuniores nubere ⁊ filios procreare ⁊c. Nõ eñ sancti viri etiã cõtinentes matrimoniũ damnant in alijs sed approbant ⁊ cõmẽdant: lz virginitatis mũdiciã nuptijs ⁊ matrimonio pferant. ¶ Item in celo nõ est augmentuz vel diminutio. Et sancti ad hoc summe studẽt vt non eueniat in eis vel augmẽtũ culpe vel diminutio gratie. ¶ Secũdo sancti viri assimilant celi circularitati. Nã figura sphe rica est capacissima: qr vndiqz equalit cõcaua: ⁊ ideo valde competit celo quod ẽ omniũ corpoz contentiuum. Vnde dicit Hestet. xiij. Tu eñ fecisti celũ ⁊ terram et quicqd celi ambitu cõtinet. Ita similiter sancti viri p humilitatẽ sunt vndiqz concaui ⁊ omnino diuine gratie capacissimi. ¶ Itẽ figura spherica est deitati conformis ⁊ simillima que ⁊ principio ⁊ fine caret: ⁊ ideo cõpetit celo qõ est nobilissimũ corpoz vt sit sui opificis pfectioni cõforme ⁊ eius eternitatẽ glorie representat. Ps. Celi enarrãt gloriã dei. Ita similiter sancti viri etiã in hoc mũdo diuinã pfectionẽ imitari conant ⁊ q̃tum pñt similari ⁊ conformari. ppter quod dicit. j. Corinth. xv. Qualis celestis tales ⁊ celestes. ¶ Itẽ figura spherica est ad motũ habilissima ⁊ aptissima qr nõ habet angulum impedientẽ se ⁊ detinentẽ. Et ideo bñ cõpetit celo cui9 motus est circularis ⁊ cõtinuus ⁊ maxime necessarius: quia ẽ vt vita quedã natura existentibus oñibus: sicut phs dicit in. viij. phyſic. Ita similiter sancti viri ad motũ bone opationis ⁊ ad exitũ pfectis pegrinationis studẽt q̃tũ possunt esse habiles ⁊ expediti. Vnde ab impediẽtibus q̃tum possunt se abstinẽt ⁊ restringunt: sm illud. j. Petri. ij. Obsecro vos tanq̃ aduenas ⁊ pegrinos abstinere vos a carnalibus desideriis q̃ militant aduersus animã. ¶ Tertio sancti viri assimilant celo quo ad sitũ. Habet enim celũ altitudinem situs: qr sicut nobilitate ita ⁊ localitate preeminet oñibus corporibus. Eccl. j. Altitudinẽ celi ⁊ latitudinem terre ⁊ pfũdũ abyssi qs dimẽsus ẽ: Hãc altitudinẽ habẽt sancti viri in conuersatione: sm illud Phil. iij. Nra cõuersatio in celis est. Itẽ in cõtẽplatiõe siue in oratiõe: sm illud Thren. iij. Leuemus corda nra cũ manib9 in celũ. ¶ Itẽ in intẽtiõe: sm illud Matth. vj. Thesaurizate vob thesauros in celo. ¶ Nã vt ibidẽ subditur: Vbi est thesaur9 tu9 ibi est ⁊ cor tuũ. i. intentio. ¶ Quarto sancti viri assimilant celo q̃ ad motũ: qr mot9 celi ẽ nãlis circularis ⁊

inceſſabilis. Licz cū mot⁹ celi ſit effectiue a motore ſepato. i. ab intelligētia ſpūali q̄ nō inheret celo vt forma ſed ſolū vt motor z monet ipm impio volūtatis: q: ſic dicit Aug⁹. iij. de trinita: materia corpalis ꝓtū ad motū localē obedit angelis ad nutū. Sicut etiā in nobis appetitꝰ quibus ſtatim ad impiū volūtatis z imaginatōis ſequit mot⁹ corpaliū mēbroꝝ. Et adhuc in motu celi vt dicūt aliqui ſupra voluntatis imperiū addit etiā influxio virtutis illi⁹. Cū mot⁹ celi dicit nālis ꝓtū ad hoc q̄ hz nālē aptitudinē vt tali motu z nō alio moueat. Vñ ſic ex ſe nō hz aliqd impediēs talē motū: z iō etiā eſt figure circularis. Dicit ēt phūs. xij. metaphī. q̄ primus mouēs mouet celū ſic ꝑcupitū z deſideratū. qō qdē intelligi poſſet nō ſic ꝑcupitū z deſideratū a celo ſed ab intelligentia mouēte celū q̄ iō mouet celū vt aſſimilet ſibi cauſando d'o. Et ſicut ꝑmo colligit q̄ in motu celi ē obediētia mouētis intelligētie cui⁹. ſ. impio celū obedit. Itē aliq̄ influētia virtutis motiue. Et tertio deſideriuz aſſimilatōis ꝑme cauſe: z ꝗrto ex ꝑte celi aptitudo nature ꝑpue. Et ſitr iſta ſunt qb⁹ ſcti ad bñ opandū mouent inceſſant. ſ. influētia celeſtis gr̄e z charitatis z obedientia diuine volūtati: q̄. ſ. manifeſtat i obſeruātia ꝑceptoꝝ z impletiōe diuie legis: qb⁹ diuina volūtas nobis innotescit. Itē eſt in eis deſideriū z amor eterne felicitatis: inꝗtū ipe de⁹ apparuerit ſibi es ei erimus vt dicit. j. Joh. iij. Eſt etiā in eis aptitudo ꝑpue volūtatis z liberi arbitrij coactio ad diuinā volūtatē implēdā ſm illō ꝑs. Vt facere voluntatē tuā deus meus z̄c. Dñ in oratōne dñica petere docemur: Fiat voluntas tua ſicut in celo z in terra. i. vt ipleſ in hoie celeſti atq; ſancto ſic etiā impleat in peccatore terreno. ¶ Itē mot⁹ celi ē circularis. Circularis cū mot⁹ eſt ab eodē i idē: z hūc motū habēt ſancti: q: ſpūs quē a deo habēt p creationē ſtudent in ipm reducere p finalē inhesionē: ſm illō Eccl̄j xli. Reuertat̄ puluis in terrā ſuā vñ erat z ſpūs redeat ad dominū qui dedit illum. Eccl̄j. xxiiij. Gyꝝ celi circūiui z̄c. ¶ Item motus celi eſt inceſſabilis z infatigabilis propter hoc q̄ ſubſtantia mouens ipm eſt infinite virtutis. Quelibet enim virtus ſuperioris ordinis licz ſit finita in ſe et reſpectu ſupioris ſui: eſt tamē infinita reſpectu inferioꝝ ſuoꝝ: ſicut etiā virtus ſolis eſt infinita ad reſpectū omniū inferioꝝ generabiliū z corruptibiliū: p quoꝝ ꝓductōnem etiā ſi infinita eſſent non minorar̄etur: z ſimiliter virtus intellectus eſt infinita reſpectu formarum ſenſibiliū. Itaz virtus ſubſtātie ſpiritualis qua mouetur celum infinitum eſt reſpectu motꝰ corporalis: vnde nō ſequitur fatigatio. Similiter ſancti viri ſunt in motu bene viuendi z bene operādi inceſſabiles z infatigabiles: ſm illud Apo. Gala. vj. Bonum facientes nō deficiamus. Et ad Hebr. xij. Nō fatigemini animis veſtris deficientes. Et hoc habent ſancti viri ex virtute dei confortantis z impellentis cui⁹ virtꝰ omnipotens z indeficiens eſt. Dñ Phil. iiij. Omnia poſſum in eo q̄ me cōfortat. ¶ Quinto ſancti viri aſſimilāt celis q̄ ad numerum. Sunt cū decem celi ſiue ſphere mobiles ſm modernos aſtrologos. Quaꝝ prima eſt. incipiendo ab inferiori orbis Lune. ſecūda orbis Mercurij. tertia orbis Veneris. quarta Solis. quinta Martis. ſexta Jouis. ſeptima Saturni. octaua Celum ſtellatum. nona Celū cryſtallinum ſiue aqueū. decima eſt primum mobile ſm poſitionē quorundā. Hic autem denarius numer⁹ competit ſanctis viris p obſeruationē decē preceptorum decalogi quibus inceſſanter mouent cursu ſuo in deū ſm illud Pſ. Viā mādatoꝝ tucurri. Sz ſicut ſup has ſpheras ſiue celos ꝓdictos ſm theologos ē celū empyreū ſiue igneū. i. ſplēdidiſſimū qō ē oim ꝓtētiuū. ita ſupꝝ oia iſta ꝑcepta ē ꝑceptū charitat⁹: oia alia ꝑcepta ꝓtinēs z includēt vt patz p Apo. ¶ Iſti ergo ſt̄ celi ad q̄s nos pctōres currē debem⁹ vt eoꝝ bñficō diuinā miſcōiā ipetrem⁹. Qr ipe de⁹ dic̄ Oſee. ij. Exaudiā celos z ipi exaudiēt trā. ¶ Itē ſcti viri aſſimilant ſtellis: qr ſic ſtelle ornāt celū ita ipi ornāt eccliā. Eccl̄j. xliij. Spe

ães celi gloria stellarū. Nam ꝓmo stelle sunt natura purissime. Licet cū dicatur Job.xxv. q stelle nó sunt munde in conspectu eius tñ hoc dicit per respectū ad puritatē diuinā respectu cuius ois creatura ē ꝓmixta ⁊ impura. Vnde signanter dixit in conspectu eius.i.in comparatiõe eius qui est actus purus. Sed tamen in se stelle vel in comparatiõem ad alia corpora mūdissime sunt nature. Ita similit viri sancti sunt puri nulla peccati fedita te turbati. Vnde de eis dicit Matthei.v Beati mūdo corde ⁊c. ¶ Secundo stelle sunt simplicissime nó ex contrarijs cõposite. Ita similiter viri sancti sunt simplices per intentionē ⁊ nó duplici corde. Prouer.x. Siplicitas iustoꝝ diriget eos. ¶ Tertio stelle sunt incorrupte. Et similiter sancti per virginitatē vel mentis et corpis integritatē. Talibus dicebat Apostolo.ij. Coꝝ.vij. In omnibus exhibuistis vos incõtaminatos. ¶ Quarto stelle sūt luminose ⁊ radiose. Ysa.xij. Stelle celi et splendor eaꝝ expandēt lumen suū. Et similiter sancti spūaliter illuminát alios p radios doctrine ⁊ p fulgores.i. exempla bone vite. Matth̃.v. Sic luceat lux vestra corā hominibus ⁊c. ¶ Quinto stelle sunt figure spherice. Et similiter sancti p paupertatē ⁊ cõtemptū temporaliū: quia ad modū sphere nó attingunt terram nisi in puncto.i. per solā vite sustentatõem. Apls.j.ad Timoth̃.vj. Habentes alimẽta ⁊ his qbus tegamur his contẽti sum⁹. ¶ Sexto sunt stelle quo ad substantiā solide nó porose. Sic ⁊ sancti viri sunt clausi nullis vanis aperti per aliquā vanitatem vel curiositatē: sed habent mētis stabilitatem veram. Judi.v. Stelle manentes in ordine ⁊ cursu suo ⁊c. ¶ Septimo stelle sunt quo ad superficiē plane: nó angulose: nō aspere. similiter sancti viri sūt plani per mentis tranquillitatē ⁊ pacem: nō anguloſi per singularitatē: nec asperi per inordinatā rigiditatē sed mites ⁊ dulces per lenitatē. ¶ Octauo stelle sunt situ altissime a corruptione eleuate. similiter sancti eleuati sṫ p animi magnitudinē vel cõuersationem celestem. ¶ Nono stelle sunt motu velocissime: sic etiam sancti velociſſimi ⁊ promptissimi per obediendi velocitatem. Baruch.iiij. Stelle vocate sunt ⁊ dixerunt assumus: ⁊ luxerūt ei cū iocūditate. ¶ Decimo stelle sunt aspectu parue q̃uis in veritate sint maxime: sed paruitas apparet ratione distantie. similiter sancti apparent parui per humilitatē et sunt altissimi per sanctitatē siue gratie sublimitatem. Eccĩj.xliiij. Dedit illi sicut stellas exaltare semen eius. s. christi ex cuius semine id est doctrina siue gratia sancti regenerati sūt: ſm illud.j. Petri.j. Renati nó ex semine corruptibili. ¶ Vndecimo stelle sunt nobis innumere soli deo note: qui numerat multitudinem stellaꝝ et eis nomina vocat. sic etiam soli deo cognitus est numerus electorum in superna felicitate locãdus. ¶ Duodecimo stelle sunt potestate maxime. ⁊ hoc patet ex multis effectibus. Nam sunt stelle inferiorum generatiue. Quod competit sanctis coniugatis vel predicatoribus qui generant filios spūales deo: ſm illud Apost. j.Coꝝ.iiij. Christo cū iesu per euangelium ego vos genui. ¶ Itē sunt temporū immutatiue. sic sancti eorum orationibus q̃ñq tempa mutant: sicut patet in Josue qui solem stare fecit ⁊ diem ad bellandum prolongauit. Et in Ezechia qui dies vite orando ⁊ flendo augmentauit. Et in Helia q tempus siccitatis sua oratione i pluuiam mutauit. vnde Jaco.v. Helias homo erat similis nobis passibilis ⁊ oratione orauit ⁊c. ¶ Item sunt conseruatiue. Quod competit specialiter sanctis prelatis quoꝝ specialiter est gregē subditorum custodire ⁊ cõseruare in bono. Baru.iiij Stelle dederūt lucē in custodijs suis ⁊c. ¶ Itē sunt radioꝝ emissiue. ⁊ hoc cõpetit sanctis doctoribus q emittūt radios doctrine. Dañ.xij. Qui ad iusticiam erudiūt multos erunt sicut stelle. ¶ Itē sunt noctis illuminatiue: q: sanctis suis exemplis illuminát in nocte peccati existẽtes. Sap̃.x. Fuit illis in lucem stellaꝝ per noctem. ¶ Itē sūt sui luminis occultatiue.

Et hoc cõpetit sanctis cũ per humilitatẽ occultant vitá suá. Joelis ij. Stelle retraxerũt splendorẽ suũ. ¶ Item sunt aeris purgatiue. Et hoc competit nõ solũ doctoribus q purgát eccliam ab erroribus: sed etiá sacerdotibus q per sacramentuz baptismi vel pemtẽtie purgant animas. ¶ Jté sunt serenitatis causatiue. Et ita ẽt similiter sancti turbatiões ⁊ scandala removendo ⁊ ad serenitatẽ pacis ⁊ concordie reducẽdo. ¶ Jté sunt nauigantiũ directiue: qa. s. sancti suis consilijs dirigunt fluctuátes ⁊ dubitátes. ¶ Jté sunt sui luminis cõmunicatiue: quia. s. per pietatem ⁊ charitatẽ cõicant se ⁊ sua. ¶ Jté ⁊ stelle sunt in suis circulis ordinate ꝓgressiue. Quia quilibet sanctus in suo gradu vel statu ordinate viuere studet. Hiere. xxj. Dat ordinem stellarũ in lumine noctis. ¶ Jté sancti viri assimilant nubib⁹. Haz nubiũ quedá sunt albe ⁊ hoc é qñ vapor nubis est subtilis ita q nó spissat. Tunc ẽm recipit lumen supiorũ in ꝓfundo: et sic fit nubes alba: que si reprimit ad terrá ex aliquo frigore fit unde nebula alba. Talibus ergo nubib⁹ albis assimilant inocẽtes qui ⁊ lumẽ gratie interi⁹ ⁊ candorem cõtinẽtie exterius cõseruát. Apoca. xiiij. Vidi nubẽ candidá ⁊ sup nubẽ sedentem simulé filio hois. Hec ẽm nubes candida est innocentiũ vita q cũ christo ꝓsident et ei inherẽt. Ps. Innocẽtes ⁊ recti adheserunt mihi. Aliqñ vero sunt nubes nigre ⁊ hoc est qñ color circũstans expellit frigus ad interiora nubis ⁊ p cõsequens inspissat ⁊ aufert ꝓspicuitatẽ luminis recceptam ⁊ fit nubes nigra. Et his nubib⁹ nigris assimilant penitẽtes q calore contritionis calescẽtes frigus malicie sue itrorsus ad mẽtis cõsiderationẽ trahũt: ⁊ dũ se p humilitatẽ diuine gratie lumine idigños aspiciũt seipos etiá exterius despicendo in oculis aliox nigrescũt. Exo. xiiij Erat nubes tenebrosa illuminás. Hã penitentiũ humilitas lz videaf obscura et despecta exterius illuminat interi⁹. Aliqñ vero sunt nubes rubee vel purpuree Et hoc est qñ humidũ nubis subtile est admixtũ adusto terrestri. Tũc ẽm recipiẽdo lumẽ supius fit rubea. Sed si tunc vapor humidus fit inferi⁹ tá preparatus et ductus a sole in manc vl'sero erit nubes purpurea ⁊ figurat pluuiá eodem die. Et talib⁹ nubibus assimilant patiẽtes: ⁊ precipue martyres qui fuerũt rubenti sánguie cruentati. Isa. lxiij. Quare rubrũ est indumentũ tuũ. Sed tanq̃ nubes purpuree sunt amici dei fruẽtes amore q ⁊ nitent puritate ⁊ rubẽt charitate. Cañ. v. Dilectus meus cándidus ⁊ rubicũdus. ⁊ ꝓuer. xxxj. Bissus ⁊ purpura indumentũ eius. In bisso cándor puritatis: in purpura feruor charitatis accipit. Qñq; autez sunt nubes virides qñ cũ si nubes sit iaz rorans ⁊ cõuertẽs se in pluuia ꝓpter frigus cõuertẽs cá in aquá: qr si tũc recipit lumẽ a supiori fit viridis. Et talib⁹ nubibus assimilant virgines siue cõtinentes. Est ẽm virginitas in carne velut viriditas in aq̃ siue aquosa nube. Eccj. xl. Sup omnẽ aquá viriditas. Hoc ẽm erit in resurrectiõe: qr in oñi carne glificata incorruptio erit castitatis. ¶ Jté sancti viri assimilant pratis. Hã prata aqs crescẽtib⁹ irrigant: herbis ⁊ floribus diuersi generi decorant. vnde ⁊ ridere dicuntur. Prata suo viroze delectát visum: suo odore afficiũt olfactũ: graminũ sapore delectát gustum. Jta similiter sancti viri irrigantur aquis gratiax: decorant herbis ⁊ floribus id est habitib⁹ ⁊ actib⁹ virtutũ diuersax: delectát visum pulchritudine mox: afficiunt olfactũ odore exemplox: gustũ anie sapore ⁊ dulcedine verbox. Prouer. xxvij. Aperta sunt prata ⁊ apparuerũt herbe virétes. ¶ Jté sanctox vita assimilat arcui celesti qui dicit iris propter quq. ¶ Primo ꝓpter ei⁹ generationẽ: qr. s. arcus celestis generat de reflectiõe radij solaris in nubẽ cõcauá lucidá ⁊ aquosam sive rorídá. sicut nos videmus q radi⁹ fulgẽs in aqua relucet ad parietẽ: ⁊ sm hũc modũ fit in aiab⁹ sanctox infusio gratie. qr sunt vt nubes cõcaue p humilitatem: lucide p cõsciẽtie puritatẽ: ⁊ aquose siue roride p lachrymax irriguitatẽ: ⁊ ió sũt

Susceptiue radij diuine gratie: ⁊ ita efficiũ tur arcus dei. Eccj. xliij. Vide arcũ ⁊ bene dic qui fecit illũ. ¶ Secũdo ꝓpter colora tionẽ. Nam arcus ille (vt Beda dicit) ex quattuor elemẽtis ꝯpit q̃ttuor colores: q; ex igne ꝯpit rubeũ in summo: ex terra viride in infimo: ex aere hyacinctinuz: ex aqua ceruleũ. ſm aũt Ariſto. in lib. metħ. primus color. ſ. rube⁹ vel vinoſus ex radio ſit tangẽte ſupficiẽ rotũditat] nubis: hũc ſequit color mixtus. ſ. glaucus vl ceruleus ſm qualitatẽ dominãtẽ in medio nubis. Tandẽ apparet color viridis vbi vapor magis eſt terreſtris: ⁊ iter iſtos colores ſenſum diſtinguere eſt impoſſibile: q;. ſ. per nullã lineã poteſt diſtingui vnus ab alio: ⁊ ideo nullus pictor (vt ipe Ariſto. dicit) põt colores arcus depingere: q; ſp puncta p lineas diſtinguunt. Redeundo aũt ad quattuor dictos colores quos Beda accipit diſtinguẽdo mediũ i duos ꝑt ꝯtingit ipm mediũ variari ſm duas diſtinctiões. Dicendũ eſt q; ſancti viri habent ad modũ arcus rubore ex inflãmatione charitatis: nitorẽ ex mũdificatione ſanctitatis: virorẽ ex cõſeruatione caſtitatis ſiue virginitatis. Habẽt etiã ⁊ colorez ceruleũ ex compaſſione pietatiſ: ſm illud ꝑs. Factũ eſt cor meũ tanq̃ cera liq̃ſcẽs i medio ventris mei. Ex iſtis ergo virtutibus refulgẽt ſancti ad modũ celeſtis arc⁹ ſm illud Eccj. xlv. Quaſi arcus refulgẽs inter nebulas glorie. ¶ Tertio ꝓpter figurationẽ. Habet enĩ iris figurã ſemicirculi. i. arcualẽ. Quãuis etiã ſol cui⁹ imago eſt iris ſit rotũdus: q; tñ lõge ẽ altior nubibus ſupiorẽ ptẽ nubis tangẽs impmit ei figurã arcualẽ. Vnde q̃to ſol eſt ortui vel occaſui ꝓpinquior tãto in ꝑte oppoſita apparet arc⁹ maior. Appent ergo q̃ttuor in hmõi arcus figure q̃ hz ſanctorũ vita. Nã hz mediũ cõnexũ ⁊ eleuatuz ſuperius: hz extrema. i. cornua inclinata inferius. Nec ẽ etiã extẽſus: q; nõ appet cũ corda: nec etiã eſt ſagittarius: q; nulla ibi eſt ſagitta. Similiter ſancti viri habẽt mediũ. i. cor eleuatũ ſp ſupius ad deum: extrema ſiue cornua inclinata inferi⁹ ad ꝓximũ. Quaſi enĩ duo cornua ſũt duo ſtudia coꝝ q̃bus inſeruiũt ꝓximis: vnũ circa ſalutẽ aiaꝝ q̃ inclinat ad ꝓximũ per elemoſinas ſpũales q̃ ſunt docere: p eis orare: conſulere ⁊ hmõi. Aliud circa ſalutẽ corꝑis: ⁊ hoc inclinat ꝓximo p elemoſinas corꝑales q̃ ſũt paſcere famelicos: veſtire nudos ⁊ hmõi. Sũt etiã nõ extẽſi. i. ſine tenſione ⁊ corda nimie rigiditatis et crudelitatis: neq; ſuis ſagittis ꝓcutiũt tyrãnice prauitatis. Sũt enĩ benigni ac mites plus erga alios q̃ etiam erga ſeipos.

Hec eſt ergo figura arcus q̃ appet in nubibus celi. i. in ſanctis ⁊ celeſtib⁹ viris. Gene. ix. Arcũ meum ponã in nubibus celi. ¶ Quarto ꝓpter ſignificationẽ: ſm illud ꝑs. Bediſti metuẽtib⁹ te ſignificationẽ vt fugiãt a facie arcus. Nã arcus iſte celeſtis q̃q; ſignificat pluuie inundatiõem et ẽ eſt q̃n apparet in meridie: q̃q; vero nubiũ tonationẽ ⁊ hoc eſt q̃n apparet circa occaſum q; tũc ſignificat q; tonabit ⁊ leuiter pluet: aliq̃n vero ſignificat aeris ſerenatõez: ⁊ hoc eſt q̃n apparet i oriente vel circa. Sic etiã viri ſancti q̃n apparẽt ſequitur pluuia. i. abundãtia doctrine: ⁊ tonitruum. i. terror diuine iuſticie ⁊ ſerenitas anime p purgationẽ ꝓſciẽtie. ſ. p pniam: Hec ſtudẽt ſancti viri peccatorib⁹ aſſidue impendere. ¶ Quinto ꝓpter opatiõem: quia. ſ. arcus celeſtis ſua interpoſitiõe ſolis calorẽ tẽperat. Quia ſancti viri ſe interponẽdo inter deũ ⁊ peccatores irã ei⁹ mitigãt: ſm illud ꝑs. Dixit vt diſpderet eos ſi nõ moyſes electus ei⁹ ſtetiſſet i cõfractione in conſpectu eius vt auerteret irã eius ⁊c. ¶ Item arcus p ſui reſolutionẽ in pluuias inferiora fecundat. Et ſimiliter ſancti p alijs orãdo ⁊ ſe in lachrymis reſoluẽdo gr̃am ei⁹ impetrãt q̃ aia fecundat ad fructus bonoꝝ opm ꝓducendos. ¶ Item arcus p ſuã ſpeciẽ ſupiora pulchrificat. vñ Eccj. xlüj. dicit de ipo q; valde ſpecioſus eſt ſplẽdore ſuo. Et ſimiliter ſancti ſplẽdẽt nõ ſolũ mũdo. i. hoibus ſed etiã celo. i. deo ⁊ angelis. Ipi etiã ſunt ſupior ſpecioſior ⁊ illuſtrior portio gregis xpi. ¶ Itẽ arcus acrẽ inhumidat:

vnde ſm Bedā p.xl.annos ante iudiciū nō apparebit arcus:qđ erit ſignū deficcationis elementoꝝ. Silr ſancti viri aereꝫ ſuis lachrymis molliūt:qꝝ frequenter et vberrime ploꝛāt ſiue ꝓ reatu culpe ſiue ꝓ incolatu miſerie ſiue ꝓ timoꝛe iuſticie ſiue ꝓ dilectione patrie. ¶ Jtē arcꝰ pacez inter deū ⁊ mundū denūciat. Et ſilr ſancti viri dū mūdū ⁊ peccatoꝛes deo recōciliant. Eccj.xluij. Jn tpe iracūdie factꝰ ē reconciliatio. ¶ Jtē ſctūs hō aſſimilat materie vapoꝛali quia idē corpꝰ dicit vapoꝛ: ether ⁊ fumus. Nā ſm ꝙ hꝫ cōtinuās dr vapoꝛ:ſm vero ꝙ hꝫ ſubtile aereū inflāmabile dicit ether:ſm vero ꝙ hꝫ in ſe calidū adurēs ptes dr fumus: ⁊ iō ē niger. Similr ſanctus vir primo eſt aq̄us in lachrymali cōpunctione:ſecūdo ſubtilis et aereus in ſpūali ꝓtēplatione:tertio calidus ⁊ fumās in feruēti dilectione. Sap. vij. Vapoꝛ eſt enim virtus dei.

Caplm lxx.

Sapiētia ſanctoꝝ aſſimilatur luci ꝓpter quattuoꝛ. ¶ Primo ꝓpter mūdiciam vite. Lux cū puriſſima eſt ⁊ incoinqnabilis. Vnde ꝙ ſoꝛdes trāſiens nō inquinatur. Hoc bene cōpetit celeſti ſapie qua ſancti illuminanť:de qua dicit Sap.xij.ꝙ nihil inquinatū in illā incurrit. Landoꝛ cū eſt lucis eterne ⁊ ſpeculū ſine macula:⁊ ideo celeſtis ſapiētia mundiciā ꝓſupponit. Vñ dicit Sapienť.j.ꝙ in maliuolā animā nō intrabit ſapiētia:nec habitabit in coꝛpoꝛe ſubdito peccatis. Et idē dicit Bꝛegoꝛ. nazāzenus ꝙ ꝑma ſapiētia eſt vita laudabilis ⁊ apud deū mens pura:per quā puri puro iunguntť ⁊ ſancti ſancto ſociantť. ¶ Secūdo ꝓpter excreſcentiam noticie. Habet cū lux in medio ſeipam multiplicare ⁊ augmētare: ſm illud Prouer.iiij. Lux ſplendēs ꝓcedit ⁊ creſcit vſqꝫ ad pfectū diē. Similiter ſapiētia ſanctoꝝ i vita iſta ſp augmētabilis eſt quouſqꝫ ꝓueni et vſqꝫ ad pfectū diē.i. ad perfectā et claram dei viſionē. Propter quod dr Eccj vj. Vſqꝫ ad canos inuenies ſapientiā. Et ideo dicebat Bꝛegoꝛius nazāzenus: Dicta ⁊ facta que ad ꝓpꝛietatē pertinent ſemper diſcere potius ignoꝛans malo q̄ docere. Optabile cū mihi eſt ⁊ ꝓcarum vſqꝫ ad vltimā diſcere ſenectutē:quoniā nulla etas ad diſcendum ſufficere poteſt. ¶ Tertio ꝓpter euidentiā iuſticie. Videmus cū ꝙ lux eſt radioꝝ emiſſiua et diffuſiua:ſicut patet de luce ſolis. Sic et q̄ñ eſt lux vere ſapiētie interius emittit ⁊ ꝓducit radios nō ſolū verboꝝ bonoꝝ ſed etiā bonoꝝ exemploꝝ exterius: ſm illud ✠Matth.v. Sic luceat lux veſtra coram hominibus vt videant opera bona veſtra ⁊c. Vnde dicit Jacobi.iij.ꝙ ſapientia que deſurſum eſt:eſt plena miſericoꝛdia ⁊ fructibus bonis. Et idcirco etiā dicit Bꝛegoꝛ ſupꝛadictus: Ille inquit ſapiens mihi videť qui de virtutibus anime pauca quidē cōmonet ⁊ ꝓloquitur plura aūt in ſuis factis ⁊ moꝛibus oſtendit:⁊ fidē verbi opeꝝ ſuoꝝ a ſtipulatiōe confirmat. Clara cū ſapientia eſt illa nō que verbis volat ſed que in virtutibus conſtat. ¶ Quarto ꝓpter efficaciaꝫ doctrine. Nam ſicut lucis eſt aliis ſplēdere: ita ſapientis eſt alios docere ⁊ ſapientes efficere. Vñ dicit de ſapiente Tobie.xiij. Luce ſplendida fulgebis. Hic eſt ſplēdoꝛ doctrine ꝓcedens a luce ſapientie. Eccj vj. Sapientia doctrine ſm nomē ē eius. Habet aūt doctrina ſapientie multos effectus lucis. Nam lux eſt contrarioꝝ conciliatiua. Sic ſapiētes ⁊ ſancti viri ſtudent diſcoꝛdes pacificare ⁊ fedēre pacis eos tam deo q̄ inter ſeipſos vnire. Jſaie xiij. Sedi te in fedus populi ⁊ in lucem gentium. ¶ Jtem lux eſt debiliuꝫ confoꝛtatiua. vnde multum confoꝛtantur infirmi dum audiunt diem fieri. Sic ⁊ ſapientie ꝓpꝛium eſt confoꝛtare. Vnde Eccleſiaſtes. vij. Sapientia confoꝛtauit ſapientem ſuper decem ꝓncipes ciuitatis. Et ideo ſapientibus dicitur illud Jſaie.xxxvj. Confoꝛtate manus diſſolutas et genua debilia roboꝛate. ¶ Jtem lux eſt groſſoꝝ ſubtiliatiua. Subtiliat cū lux aerem nō ſolū de die ſed etiā de nocte. vnō

Ypocras dixit q̄ nisi stillaret lux de nocte ⁊ subtiliaret aeris densitatē destruerz oīne corpus animatū. Similiter subtiliat sapientia mentes hominū simpliciuz ad oīnia recte dijudicandū. Sapien. vij. Omnium artifex docuit me sapiētia. Est eīn in illa spūs intelligētie sanctus :simplex: vnicus:subtilis. ¶ Itē lux est duoꝝ liquefactiua sicut patet in cera ⁊ aqua congelata q̄ liquescūt ad calorē lucj solarīs. vnde Exo. xvj. Cum incaluisset sol liquefaciebat manna. Sic verba sapiētie liquefaciunt corda dura. Ps̄. Emittet verbū suū ⁊ liquefaciet ea. Judith. xvj. Petre sicut cera liquescent. Item lux est absconditorū manifestatiua. Sic p doctrinā sapientium manifestant nobis abscondita scripturarū: ſm illud Job. xxxiij. Profunda fluminoꝝ scrutat⁹ est ⁊ abscondita produxit in lucem. ¶ Item est corpalis vite regitiua. Sic p sapientiā p̄sidentiū regit vita plebiū. Vnde. ij. Paralipp. j. Salomon orauit deū dicens: Fecisti me regē sup populū tuū multū qui tam innumerabilis est quasi puluis terre: Da mihi sapientiā ⁊ intelligentiā vt ingrediar ⁊ egrediar coram populo tuo. ¶ Itē lux est dormientium excitatiua ⁊ sollicitatiua. Nam qui de nocte dormūt aduemēte diei luce excitant ⁊ surgūt. Ps̄. Ad te de luce vigilo. Sic sapiētia sollicitat dormientes in peccatis excitās eos stimulo timoris vt a lecto peccati surgant. vñ Ps̄. Initiū sapientie timor dñi. Timor eīn dñi expellit peccatū: vt dicit Eccj. j. ¶ Item sapiētia sacre scripture assimilat aque propter septem. ¶ Primo q̄ ipa est faciem repsentatiua. Ypoca. xxvij. Ostēdit mihi dñs fluuium aque viue splendidū tanq̄ cristallum. In aqua eīn viua ⁊ splendida facies intuentium tanq̄ in speculo ostēdunt. Prouer. xxvij. In aquis resplendēt vultus ꝓspicientiū: ⁊ talis est sacra scriptura. Greg. ij. Moral. Scriptura sacra mentis oculis quasi quoddā speculū opponit vt ibi interna facies nostra videat. Ibi enim feda ibi pulchra nostra ꝓspicim⁹: ibi sentimus q̄tū ꝓficimus: q̄tū a ꝓfectu longe dista-

mus. ¶ Secūdo quia est sordiū mundificatiua. Ezech. xxvj. Effundā super vos aquā mundā ⁊ mūdabimini. Jo. xv. Jam vos mundi estis ꝓpter sermonē quē locutus sum vobis. ¶ Tertio quia est steriliū fecundatiua. Isa. xlviij. Effūdā aquas sup sitientē ⁊ fluenta sup aridā supple vt fecundet. per aridā intellige animā i suis naturalibus cōsideratā. Nume. xj. Ania nostra arida est. Sed p sitientes intellige phyſicas doctrinas que sine aqua isti⁹ sapientie nō ꝓficerēt. ¶ Quarto quia ē frigidoꝝ calefactiua. Gen. xxxvj. Anna inuenit aquas calidas in solitudine. Ide aq̄ calide sunt sacre scripture verba siue documenta ignita. Ps̄. Ignitū eloquiū tuū vehemēter. ¶ Quinto q̄ est ꝓmissorum impletiua. Isaie. xxxiij. Panis ei datus est aque eius fideles. Panis eīn reficiēs animam est doctrina sacra: cuius aque. i. promissiones sunt fideles sine fraude ⁊ deceptione. Dicunt eīn aque fideles vbi non sunt fouee vel herbe latentes : per quas fraudes ⁊ deceptiōes verboꝝ signantur a quibus sacre scripture doctrina penit⁹ ē mūda. ¶ Sexto q̄ ab amaritudine dulcorativa. Nam ipa cōtinet lignū qđ fuit positū in aquas marath. Exo. xv. Ostendit ei lignū quod cum misisset i aquas in dulcedinē verse sunt: hoc est signū crucis. Ps̄. Quā dulcia faucibus meis eloquia tua. ¶ Septimo quia est inferioꝝ eleuatiua. Ioan. xvij. Aqua quā ego dabo ei fiet in eo fons aque salientis in vitā eternā. Itē sapiētia humana in ista vita siue naturalis siue fidei est impfecta. Et iō assimilatur aque ratione impfecte figure: quia aq̄ nō habet spherā completā. Nō eīn aque sphera vndiq̄ circūdat terrā: quia. s. terra est in pte discooperta. Et dicūt pbi illud naturaliter esse: quia aqua cum nō sit corpus ita naturale sicut ignis ⁊ aer ſz sit valde materialis minus habet de loco ⁊ de figura spherica q̄ aer ⁊ ignis: ⁊ iō non potest implere concauū alicui⁹ sphere cū humidum eius fluat in seip̄m ⁊ in partes contrahātur: ideo nō habet figurā sphericam sed circularē quasi semicircularez.

Vnde dicit alpetragi⁹ q ignis velociter ⁊ vniformiter imitatur circularem motuz celi ⁊ per ꝓñs locum. Aer vo imitatur sed non vniformiter. Aqua vo nec vniformitater nec cõplete sed semicircularit. Terra vo in nullo imitaf. sed spericam figurá cõplet nõ imitádo celũ sed recedẽdo a celo per hoc q partes sua grauitate cõprimunt ad centrũ. Locus ergo naturaf aq̃ ñ ẽ tota supficies terre sz supficies aeris scz illa q̃ magis abũdat in qualitatib⁹ consilib⁹ aque scz in frigido ⁊ humido. ⁊ superficies terre sibi similis: Nec aũt é tátũ in aglone. Vbi ẽ puriſſim⁹ loc⁹ aq̃ quo ad generationẽ. in meridie autez nõ ẽ aq̃ nisi q illuc fluitat aglone. Nec ẽ ꝓtra theologos dicẽtes q terra nõ appebat in principio. q tunc aqua erat in circuitu terre vapoxaliter q nõdũ habebat ꝓpriũ locũ ⁊ distinctionẽ. Sicut ergo terra ẽ tm̃ ex pte cooperta aq̃ ita nos i vita ista siue noticia naturali siue fidei tátũ ex pte cognoscimus. Ex pte eni cognoscimus ⁊ ex pte ꝓphetamus vt dr̃. j. Corin. xiij. Vñ scia nostra ẽ impfecta sicut ⁊ aq̃ figura Ysai. xj. Repleta ẽ terra scia diuia ⁊ q̃si aque maris opientes. scz non ex toto sed ex pte sz scia beatoꝝ assimilaf igni Isa. x. Erit lumẽ isrl̃ in igne. Isrl̃ iterpretatur videns deum ⁊ significat beatos q dei visione fruunt quoꝝ lumẽ. i. scia igni assimilatur q est velox ⁊ vniformis. Velox. n. est q siue discursu. Nõ. n. vt dicit Aug. crũt i patria volubiles cogitatiões nostre ab alijs in alia cũtes atqz redeũtes sed totá sciam nostrá vno simul ꝓspectu videbim⁹. ⁊ sic nõ solũ velox sed ẽt vniformj. q vnico reali medio siue fora oia cognoscũt beati q̃ ad coꝝ beatitudinẽ faciũt scz diuia eẽtia. Scia aũt ágelica naturaf lzsit cõpleta q omniũ creaturaꝝ habẽt plená notitiá nõ tñ vniformis q nõ ꝑ vná spẽm siue formá sed ꝑ multas cognoscũt. Vñ dr̃ in libro de causis q intelligentia ẽ plena formis. ⁊ ideo similis aeri q̃ nõ vniformit imitaf celũ. ⁊ ita nec ipsi sapia habent diuiná. q q̃ de⁹ cognoscit vniformit ipsi vt ita dicá cognoscũt multiformit. Sz scia hoĩs viatoris ẽ vt dixi similis aque. q nec pfecta nec vniformis sed varia ⁊ multiformis. Illi vo qui celestem sapiam fugiunt q̃ dicũt deo Recede a nobis sciam viaꝝ tuaꝝ nolumus. similes sũt terre q̃ recedẽdo a celo cõpletá facit spherá. q recedẽdo a celesti sapia cõpletá quádá accipiũt neqtie figurá que poti⁹ ẽ tenebra q̃ lumen Ysaie. lx. Ecce tenebre operient terram. Má sapia huius mũdi stultitia est apud deum.

Capitulum. lxi.

Solitaria ⁊ heremitica vita assilaf heremo siue solitudini. Naz hz quatuor spũaliť q̃ hz heremi⁹ corpaliter. Primo libertatez q ibi fere siluestres liberius euagank. Sic etiaz aia a curis ⁊ tumultibus seculi sepata ẽ liberior ad cõtẽplandũ Threñ. iij: Sedebit solitari⁹ ⁊ tacebit ⁊ leuabit se supra se. Vñ ibi liberi⁹ pcipit diuinas ruelationes Osee. ij. Ducaz eam i solitudinem ⁊ loquar ad cor eius Ibi ergo petra xps aie oráti ⁊ sitiẽti sapit ⁊ aq̃ sapie salutaris vberi⁹ infũdit. ps. Interrupit petrá i heremo ⁊ adaq̃uit eos velut i abysso multa. Scõo q hz dubietatẽ vel deceptibilitatẽ. Ná ꝓpter siluestres feras que i heremo cõmorank loca talia a vẽatorib⁹ frequẽtank. ⁊ laq̃i ibi ⁊ retia ocultank. Et sic etiam solitarij maxime molestank ⁊ tẽtank a demonib⁹. qui sunt venatores animarum diuersas deceptiões inuenientes. Et hinc ẽ q dyabolus xpz in deserto tẽtauit. Vnde multo magis tenat ⁊ vẽak ibi simplices hoies Ecci. xij. venatio leonis onagri in heremo Leo eni est diabol⁹. onagri vo simplices heremite. Tertio hz difficultatẽ siue asperitatẽ Ná taliũ locoꝝ habitatores plurib⁹ laborib⁹ exponunk: ⁊ nunc gelu nũc frigore cõstringũtur nũc estu exurũk nunc rore nũc pruina nũc nubib⁹ perfũdunk. Sic ẽt spũaliter solitarij diuersoꝝ viciorum molestis fatigank. q qñqz rigescũt gelu accidie. qñqz feruescũt estu ꝓcupiscẽtie. Sed si viriliter resistũt pfunduntur

roꝛe gr̃e siue ꝓsolationis diuine. Vnde deus qñq; ad horam vr̃ eis iratus. s. qñ tot viciorum tẽtationibus cõmouẽtur. sed statim vr̃ placatus. qꝛ. s. post tentatio nũ victoꝛiã magne dulcedinis ꝓsolatiõibus pfundunt. Vñ dr̃ Sapie. xviij. Tetigit aũt ⁊ iustos tẽtatio moꝛtis. ⁊ cõmotio facta est multitudinis sed nõ diu permãsit ira tua. c̃. ¶ Quarto hꝫ tranquillitatẽ Nam q̃uis talis locus multũ habeat afflictiõis multũ tñ hꝫ quietis. qꝛ ibi habitantes raro nisi a latrombus molestant. Silr̃ solitarij hoies hñt solũ pugnam latronũ. i. demonũ. Sunt. n. vt dicit Antõius a tribus bellis erepti visus auditus ⁊ locutiõis sꝫ remanet eis pugna coꝛdis ꝓp demones infestantes. Et sic lꝫ hec vita ex vna ꝑte videat aspera ⁊ terribilis. tñ ex ꝑtibus multꝫ ẽ secura ⁊ ꝑtrãsibilis. Dente. i. Trãsiuim⁹ p heremum terribilez ⁊ solitudinem magnaz.

¶ Capitulum. lxxij.

Spiritus malignus assimilat vẽto aqlonari. ¶ Primo qꝛ aqlo est vẽtus frigidus. Et hoc habꝫ ex loco sui exitus. Et simil̃r spũs malignus est frigidus fernoꝛẽ mẽtis extinguẽdo Eccl̃i. xliij. Frigidus vent⁹ aqlo flauit ⁊ gelauit cristallus ab aqua. ¶ Scõo qꝛ ẽ vẽtus siccus. ⁊ hoc simil̃r hꝫ ex loco exitus sui. Simil̃r spũs malignus siccus ẽ. i. deſiccatiuus humoꝛẽ deuotiõis cõsumẽdo. Vñ ꝓuerbioꝝ. xxv Ventus aqlo dissipat pluuias. i. deuotionẽ lachrymaꝝ. ⁊ Eccl̃i. xliij. dr̃ q̃ ventus aqlo flauit ⁊c̃. Et postea logꝛtur q̃ deuoꝛauit mõtes ⁊ exuret desertũ ⁊ extinguet viride sicut ignẽ. s. deſiccãdo deuotiõis humoꝛẽ. ¶ Tertio qꝛ est vent⁹ subtilis. ⁊ hꝫ hꝫ qꝛ aqlo ꝓp nimiã ogelationẽ minime vapoꝛat. ⁊ iõ nõ ingrossat ex vapoꝛibus humidis. Silr̃ malignus spũs subtilis. i. astutus ẽ in fraudulẽter decipiẽdo. ⁊ iõ tẽtatio eius ꝓp subtilitatẽ ⁊ obscuritatez assimilat fumo ſm illud Isa. xiiij. Ab aqlone fumus veniet ⁊ nõ est qui effugiat. ¶ Quarto qꝛ aqlo est vẽtus vehemẽs ⁊ hoc qꝛ exit a locis frigidissimis ⁊ mõtibꝰ sub q̃bus ꝓtinet multus vapoꝛ terrẽus. Eccl̃i. xliij. Tẽpestas aqlonis ⁊ ogregatio spũs ⁊c̃. Silr̃ malignꝰ spũs ẽ vehemens ⁊ violentus crudeliter persequẽdo Job. i. Ventus vehemẽs venit a regione deserti ⁊ cõcussit quatuoꝛ angulos domus ⁊c̃. Eze. i. Ventus turbinis veniebat ab aquilone. ¶ Notandum q̃ spũs malignus ⁊ spũssanctus ꝓrio mõ operant. Ille quidẽ in hoibus peccatoꝛibus. ⁊ hic in iustis. sicut accidit de vento aqlonari ⁊ australi. Nam auster ogregat ⁊ inspissat vapoꝛes in nubes ⁊ roꝛem eo q̃ aperit ꝓp caliditatem suã ⁊ ẽt congregat ꝓp suaꝫ toꝛtuositatem. Sed aquilo eõrio dissipat ⁊ dispgit oẽm vapoꝛem. In coꝛintho tñ cõtingit oppositũ scz q̃ aquilo inducit ibi vapoꝛes ⁊ auster dissipat: qđ est qꝛ illa ciuitas hꝫ ad austrum terraꝫ arenosam ⁊ desertã cuius siccitate minimus vapoꝛ resoluitur. econtra hꝫ ad aglonez paludes ⁊ maria ex q̃bus ventus aqlo ingrossat ⁊ accipit toꝛtuositatem ⁊ generat ibi pluuias ⁊ alios vapoꝛes. Similiter in mõtibus sanctoꝝ auster idest spũssanctus de quo dr̃ Abacuc. iij. Deus ab austro veniet inducit siue congregat nubes ⁊ vapoꝛes idest sanctas cogitationes ⁊ affectiones quas aquilo idest malignus spũs dissipare et dispergere conatur. Sed in peccatoꝛibus econtra diabolus tanq̃ aquilo in coꝛintho inducit ⁊ congregat vapoꝛes. i. malas ⁊ terrenas vl̃ carnales ⁊ affectiones. Sed auster. i. spiritussanctus eas dissipat ⁊ dispergit dum ad puritatez reducendo malas affectiones ab eis repellit. Et propterea aquilonem odiens ⁊ austrum diligens sponsa in canticis dicit. Surge aquilo ⁊ veni auster perflaoꝛtuz meum ⁊ fluent aromata illius. Canticoꝝ iij. ¶ Item malignus spũs quãdoq; vt deuotos ⁊ spũales viros decipiat transfigurat se in angelũ lucis ⁊ tunc eiꝰ simulatio est similis spelunce. qꝛ spelunca ex ꝑte lucis hꝫ itroitũ latũ sed terminũ artũ. Vnde locus lucidus est in ingressu obscurus in ꝓgressu. Sed artus ⁊ hispidus in

egressu. si tamē ītuētiā egressus vt dicit Damasc e. Sic etiam q̄q diabolus apparens in forma boni ágeli vt dicit. Beda in p̄cipio dat splendorem ⁊ stupoꝛē in progressu dat timoꝛem sed in exitu dimittit erroꝛez. Et propterea dicit. ps. q̄ i diatur quasi leo in spelunca sua.

¶ Capitulum. lxxiij

Spūssanctus assimilat igni Act. ij. Apparuerūt illis diuisp̄tite ligue tāq̄ ignis seditq̄ supra singulos eoꝝ spūssanct⁹. ¶ Primo propter gram seꝛ donoꝛum hꝫ eni ignis. vij. virtutes designates septiformē gram septem donoꝝ spūssancti. Mā spūsanct⁹ ad modū ignis alta humiliat per donum timoꝛis emollit dura p̄ domū pietatis illuminat obscura p̄ sciaz restrigit fluida p cōsiliū cōsolidat mollia p̄ fortitudinē clarificat metalla tollendo rubiginē p̄ donū intellect⁹ sursū tendit. p̄ donū sapiētie altissima cōprehēdit. ¶ Scdo assimilatur spūssanct⁹ igni ꝓpter excellentiā. Ignis eni excedit oia elementa in tribus seꝛ in spē i oꝛdine ⁊ virtute. In spē quidem. i. pulchritudine ratione lucis i aspectu. In oꝛdie rōne sublimitatis in situ. In virtute rōne vigoꝛ⁊ i actu. Silr spūssanctus in his oia excedit. Primo in pulchritudie lucis Job. xxvij. Spiritus eius ornauit celos. Ornamētū eni celoꝝ ē pulchritudo lucis. ps. Expandit ignē vt luceret eis p̄ noctē. Item in altitudine oꝛgin⁊ Threñ. j. De excelso misit ignē in ossibus meis ⁊ crudiuit me. Itē in multitudine virtutis. ps. Spū oris eⁱ omnis virtus eoꝝ Deb: xij. Deus noster ign⁊ cōsumēs ē. ¶ Tertio ꝓpt violētiā Nam ignis ex violētia sua hꝫ alia iclinare: grauia eleuare. ⁊ fluida coadūare. Et hoc facit spūssanctus q̄ inclinat excelsos ad humilitatem. eleuat infimos p̄ supernoꝝ auiditatem. coadunat inuicē diuisos per moꝝ vniformitatē. ¶ Quarto propter munificentiam. Est enim munificus ⁊ vt ita dicam liberal⁊ cōicando se ⁊ sua. nam cōicat suā formam. i. ign ei/ tatem: ⁊ sic spūssanctus per gratiam q̄dō dámodo cōicat suá deitatem nam qui spū dei agunt hi filij dei sunt sicut dicit Ro. viij. Item cōicat suaz potentiá. i. caliditatem q̄ est eⁱ⁹ virt⁹ actiua. Et sic spiritussc̄us suá charité per quá opat magna Apost. Ro. v. Caritas dei diffusa est i coꝛdib⁹ nostris p̄ spm̄sanctū qui dat⁹ ē nobis: Item cōicat suá efficaciaz. i. opatōnem que multiplex ē. et sic spūssanct⁹ cōicat suas opationes que multe sūt fm diuersas gras gratis datas. nam alij datur per spm̄ sermo sapiētie ⁊c. vt dr. i. Eoꝝ. xij. Et postea subdit q̄ hec oia operat vnus atq̄ idem ipūs Et spūssancti opationes assimilantur opatiōib⁹ ignis. nam ignis hꝫ alterare seꝛ calefaciēdo desiccādo ⁊ denigrādo. ⁊ mult⁊ aliis modis trās mutādo p̄ suá virtutē actiuá. et silr spiritussanctus in ñiuersas q̄litates siue virtutes eos in quos venit alterat ⁊ transmutat. vnde. i. Reguz. x. dictuz fuit Saul. Insiliet in te spiritus domini ⁊ pphetabis mutaberisq̄z in virum alterum.

¶ Secundo ignis habet renouare. Est enim ignis. vt dicit Dio. vlti. cap. celestis hierarchie sui renouatiuus in materia scilicet aliena se generando vt per nouas generationes seipsum extra speram suam conseruet. Nam extra spheraz suam ignis se renouando melius custodit ⁊ conseruat naturá suam in materia aliena q̄ faceret ibi in materia propria. quia materia grossa tardius euellitur per actionem contrarij. Sic spiritussanctus q̄ uis in sphera sua idest in natura sua propria non remouetur vel imutetur tamē in nobis existens quodámodo renouatur per nouos effectus gratie quos efficit in quib⁹ operatur vnde propheta petebat dicens. Spiritum rectum innoua in viscerib⁹ meis. et Eze. xxxvi. Ecce dabo uobis coꝛ nouum ⁊c. Ipse ergo renouari dr̄ dum nos per ipsi⁹ gratiam innouamur. ps. Emitte spm̄ tuuz ⁊ creabunt ⁊ renouabis faciez terre ¶ Tertio ignis habet augmentari. Dicit eni Dionysi⁹ q̄ ignis ē latēter augmentatiu⁹ sui ipsius ⁊

alia translatio dicit.crescens a seipso.i.a ꝓpria virtute actiua.nō ꝙ in ipso sit ma teria sui cremēti.ꝛ tñ non crescit nisi ad dito cōbustibili.Et similr spūssanctus ꝙ ꝙ ex se nām nō habeat vt crescat vel mi nuat tñ in nobis crescere dr qz crescere nos facit in gra.Vnde dr de Joanne ba ptista Luce.i.cap.ꝙ puer crescebat ꝛ con fortabat spū.Sic etiam multiplicari dici tur:qz i nobis sua dona multiplicat. Vñ sap.vij.dicitur spūs multiplex. Et Helias duplicem spūm.i.duplex donum siue duplicē gratiam dr habuisse.s. ad ꝓphe tandū.ꝛ miracula faciendū. iij. Regū.x. ¶ Quarto ignis habet segregare . Vnde Dionysius dicit ꝙ ignis est discretiuus. Segregat enim ignis ꝛ discernit in me tallis purum ab impuro ꝛ grossum a subti li vt plumbum ab argento. Assumit enim subtilia similia sibi ꝛ reijcit grossiora pro pter quod dicitur ꝯgregare homogenia sibi. vnde patet ꝙ ignis habet congrega re ꝛ segregare. Habet enim congregare si milia ꝛ dissimilia disgregare. vtraq; autē operatio attribuitur spirituisancto. Se gregat enim ab alijs illos quos sibi elegit ad aliquod speciale. vnde ꝛ Actuum ter tiodecimo dixit. Spirituſſanctus segre gat mihi Paulum ꝛ Barnabā in opus mim sterij ad quod assumpsi eos. Item ei attribuitur bonorum congregatio Ec clesiastici.xliij. Tempestas aquilonis ꝛ cō gregatio spūs. Tempestas enim aglonis est congregatio superborū qz est ꝯgrega tio illi⁹ qui dixit Isa.q̄rtodecimo. Sede bam in mōte testamenti in lateribus aq lonis scz diaboli:sz congregatio spūs est congregatio humiliuz. ¶ Quinto ignis habet penetrare. vnde Dionysius dicit ꝙ ignis ē acute pergens . Illud enim qō est acutum pergit penetrando. Ipse enim spirituſſanctus amor est. Amor aūt facit penetrare amātez ad intima amati ꝛ ei⁹ secreta perscrutari. vnde Apo. dicit.i.Co rin.ij.ꝙ spūssanctus oia scrutat ēt profū da dei. Et ideo ēt mentes diligentiū deū perducit ad secreto⁹ dei ꝯtemplationē. Notandū ēt ꝙ ignis acute pergit in quā tum est in mā aliena quā successiue ꝙuer tit ꝛ ideo conuertendo q̄libet ptem post ptē sp in acutū vadit. Si enim simul con uerteret moueret in rotundū vel in latū vnde ꝙ plūs in.iij.celi ꝛ mū.negat ignem esse acuto⁹ angulo⁹ sicut qdā posuerūt qz non dat elemētis ꝑm nām alio⁹ figurā nisi forte rotundā qō intelligiuur de ele mentis scom ꝙ statuunt in ꝓprijs sphe ris suis.intelligit ēt ꝙ ignis nō hz angu los ꝑmanentes.ꝙ quidē ver⁹ est qz semp variant. Sicq; spūssanctus mentē hois nō statim totaliter ꝓficit.sz paulatim ꝓfi cere facit. vñ Bre.dicit ꝙ nemo repente fit sūm⁹.sz in bona ꝙuersatiōe a minimis qs incohat vt ad maiora perueniat . Jō q̄to pl⁹ hō per spūm proficit tāto ab ex teriorib⁹ amplı⁹ se restringit sicut accidit de celo ꝙ acute figure existit qz sēp vsus cuspidem stricti⁹ fit. ¶ Sexto ignis hz se alijs icorporare siue alia sibi vnire quasi vt ita dicam sicut materia vnit forme:sic patet in ferro ignito ꝛ carbone inflāma to.in qbus ignis ꝑm oēs ptes suas sic ptibus carbonis siue ferri ꝯiungit. ꝙ in ter vni⁹ ꝛ alteri⁹ substātiā sensibilis dria nō habet vnde ꝛ corpa talia dicunt esse ignis materia vt dr in quarto Methe o. Quia spirituſſanctus quos ꝑ suam graz ad se trahit secū quodāmodo vnū facit. vñ dr.j.Corin.vi.ꝙ q adheret deo vn⁹ spūs est cū eo. ¶ Septimo ignis hz eleua re. vnde Dionysius dicit.ꝙ ignis est sur sum ferēs.s.alia.ꝛ h̄ in quantū cogit alia in qbus hz victoriā sequi motuz suū.qz sicut ꝑticipat de fōra eius ita ꝛ de mo tu. Sic ēt spirituſſantus qbus formā sue gre tribuit leuat ꝛ post se trahit. Eze.i. Quocunq; ibat spūs illuc eunte spū ꝛ ro te pariter leuabant sequētes cum. Spiri tus enim vite erat in rotis cū euntibus ibant ꝛ cū stantibus stabant. ꝛ cuz eleua tis a terra pariter eleuabant ꝛ rote se quentes eum.qz scz spiritus vite erat i rotis. vbi attēde ꝙ spūssanctus facit ire proficiēdo:stare perseuerando.ꝛ eleuari a terra celestia contēplando vel terrena contēnendo. ¶ Item spūssanctus assumi

laſ nubi. ℙrimo qa nubes a terra vł mari eleuaſ.aij. Re.xviij. Ecce nubecula pua aſcēdebat ò mari. Qz ſcz ſpūſſanct⁹ qs replet eleuat terēis p ipōrum terrēoꝝ ꝓtē ptuz. Eze. viij. Eleuauit me ſpūs inf celū ⁊ terrā. ℂ Secūdo qz ex nube refrigeriū ꝓſtat qz ſcz ſpūſſactus refrigerat etiam in cētina vicioꝝ. Dñ āgel⁹ dixit virgini marie. Lu.i. Spūſſact⁹ ſupueniet in te et virt⁹ altiſſimi obūbrabit tibi.i.te ab omni eſtu vicioꝝ refrigerabit. Matth.xxvij. Nubes lucida obūbrabat eos. ℂ Tertio qa ex nube pluuia generatur. Ecci.xxxv. Quaſi nubes pluuie in tēpore ſiccitatis Quia ſcz ſpūſſactus reſoluit aiaz in abundātiaz lachrimaꝝ ſiue in ꝓpūctiōe ſiue in oꝛone. Dñ dicit Apoſto.ro.viij. q ſpiritⁱ⁹ poſtulat p nobis.i. poſtulare noſ facit gemitib⁹ ienarabilib⁹. ℂ Jtē ſpūſſanctus aſſimilaſ vento. ℙrimo quia uētus habz originem occultaz. Et iſta ſimilitudo tā gitur. Jo.iij. vbi dominus dixit nicodēo Spūs vbi vult ſpirat ⁊ vocez ei⁹ audȷ ſz nō ſcis vnde vēiat aut quo vadat. Sic ē oīs q nat⁹ ē ex ſpū. Qđ Chriſoſtom⁹ exꝓmit ò vēto q etiā in ꝓs. dicit ſpirit⁹ ꝓcellaꝝ. et tangit dñs ꝓmo ei⁹ ptātē. qa vbi vult ſpirat.i. vētus q̄ vult flat. et ſi dicas vēt⁹ nō habet voluntatem Dicēduz ē q volūtas ſumiſ p appetitu naturali. q nihil aliò eſt q̄ inclinatio naturalis ò q̄ dicit. Job. xxxviij. Qui creauit pōd⁹ vētis. ℂ Scdo tāgit venti indiciū. qz vocez ei⁹ audis.i. ſonitū eius ex ꝓcuſiōe ad aliqđ corꝑus. Sic.n. dī i. ꝓs. Vox tonitrui tui rota. ℂ Tertio ponit vēti originē q̄ occulta ē. qz nō ſcis vñ veniat aut quo vadat. Sed diceret aliqs vtiqz ſcit vñ vēiat aut quo vadat. Nā auſter vēit a meridie ⁊ vadit ad aqlonē. Boreas vò vētus venit a ꝓrio ab aqlone ⁊ vadit ad meridiez Reſpōderi pōt q̄ principiū vēti poteſt ſciri dupliciter. vno modo i generali eo modo ſcit q̄ auſter venit a meridie ⁊ vadit ad aqlonē. Alio modo in ſpāli. ⁊ hoc modo neſcit vnde vēiat.i. a qua plaga dēterminate icipit ⁊ quo vadat.i. ad quam plagā dēterminate terminet. Sic eſt omnis qui natus ē ex ſpū. Quaſi dicat. ſi vētus qui ē corꝑoreus hz ſic occultā originem ⁊ ꝓceſſum vt ſciri non poſſit vñ veniat aut quo vadat. multo magis eſt occulta origo ⁊ proceſſ⁹ regenerationis ſpiritualis ⁊ adhuc multo āplius origo ⁊ ꝓceſſus ipſius ſpūſſacti. ℂ Secūdo qz vētus hz impulſionem inqetā. eſt enī vētus mobilis ⁊ totus inqet⁹. Quod qdez ſpiritui ſancto cōpetit per effectū. i q̄tū mouet ad bonū ⁊ non ꝓmittit nos qeſcere ꝓ ocīū Jſa. vij. Cōmotū ē cor eius ⁊ popli ei⁹ ſicut ligna ſiluaꝝ ante faciē vēti Gre. Mentē quā ſpūſſanctus replet i amaritudinē tpalium ⁊ delectationē eternoꝝ cōmouet. et notanduz q̄ ad moduz vēti ſpūſſanctus multipliciter cōmouet. Nā ad modū vēti mare. i. cor peccatoꝝ ꝓturbat ad ꝓniam delictoꝝ aerem cōpēſat. i. peccatorē ad ſe reſtrigit ⁊ reſoluit in pluuiam. i. in abūdantiā lachrimaꝝ. ignez. i. amantē inflāmat per deſideriū eternoꝝ. Mōtes. i. ſupbos ꝓcutit ⁊ apit per dejectionē ⁊ hūiliationē ipſoꝝ. poꝛoſ corꝑoris apit. ⁊ exteri⁹ calorē euaporādo educit q̄ oculos mētis apit ⁊ calorē. i. amorē charitatis extrahit. i extra ꝓpalari facit ad obſequiū ꝓximoꝝ. et nota q̄ Sapiētie. vij. ſpūs eſſe dī mobilis ⁊ ſtabilis. Qz videlz ſpūſſact⁹ cōmouet ad bñ opādum ⁊ ēt ſtabilitat ad ꝓſeuerāduz vel facit mobilē ad bōuz ⁊ ſtabilē contra malū ℂ Tertio qz vent⁹ hz opationez fructuoſaz. Sunt.n. diuerſi venti ſcz in vniuerſo xij. Quoꝝ quilibz hz aliqđ vtilitatis. facere in mūdo ꝓpter quod de theſaurȷ dicunt ſm illud. ꝓs. Qui producit vētos de theſauris ſuis. Vnde pūt. xij. ventis fructuſ ſpūſſancti quos eſſe facit i nobis ꝯgrue adaptari. Nā lz ſpūſſanctus vn⁹ ſit in ſe eſt tamen multiplex in effectu. Vnde ⁊ ſapiētie. vij dī ſpūs multiplex: Adaptant er go fructus ſpūs vētis: ℂ ℙrimo in gnāli q̄ ad numez. Sunt.n. venti in numero xij. ſm ꝓphorum doctrinā. Licet enīz ſacra ſcriptura quatuor tm̄ ventos celi nominet ⁊ ponat. zach. iiij. In quatuor ven-

tis celi diſpſi vos dicit dñs. Et iterū Daniel.iiij.ꝛ.viij.ꝛ zach.vi.ꝛ Apoc.viij.quatuor venti tñ ſimpliciter noiant qui ſcz ſūt principales a quatuor mundi ptibus venientes que ſunt Oriens Occidens Meridies ꝛ Septentrio. Et ſumuntur prout tradunt plī. hz coniugationem q̄ tuor qualitatum. Tamen quilibet quatuor ventorum principalium duos alios hz ventos. hincinde collaterales. Nam ſubſolanus qui eſt principal veniens ab oriente hz a dextris ventum qui dr vulturnus ꝛ a ſiniſtris eurum. Auſter vo q eſt principalis a meridie habz a dextris africum ꝛ a ſiniſtris notum. Aquilo vo q eſt principalis a Septētrione habz a dextris eorum ꝛ a ſiniſtris boream. Fauonius vo ab occidēte hz zephyrum a dextris ꝛ a ſiniſtris circium. ꝛ ſic ſunt venti in vniuerſo. xij. quorum numerum quidam ſm numerum ſignorum celi ſiue domorum xij. accipiūt. Dicit n. Ariſt. q̄ aſtronomia altera pars eſt phyſice. ꝛ Ptho. dicit q̄ opz in hmōi conſideratione celi phyſicū cē. Domos aūt celi. xij hoc modo ſumūtur. qr planeta dr ſignū aſcendens ſeu emergēs ab oriente ſup orizontem. Inter qō ꝛ quartū qō eſt in angulo ſub medio terre oppoſitū medio celi ſunt duo ſcz ſcōm ꝛ tertium. Siliter illud quartum et ſignum occidens qō opponitur aſcendenti ſunt duo ſcz quintus ꝛ ſextū Eodem modo inter ſeptimum ꝛ illud qō eſt in medio celi ſuper terram quod ē ab aſcendente ſunt duo ſcz vndecimū ꝛ duodecimū. Dicit n. ſigna licz ſm Ptholomeum cauſalitatē habeant ſuper omnia q̄ oriuntur in mundo. tamen ꝑ caput cauſant ventos. ꝛ in nullo ita cito deprehenditur motꝰ celi ſicut in ventis. Et ita pz q̄ hec ſigna vel domus ita ſunt diſpoſite ſicut venti. Aliqui tamen ſūt qui numerum ventorū accipiunt ſm diuerſos ortus ꝛ occaſus ſolis. Eſt enim ortus equinoctialis vt cum ſol eſt in ariete ꝛ libra. ꝛ hic facit in vere ſubſolanū. Item contra hunc ſunt duo ortus. ſ. duo ſolſticiales ꝛ ſunt ab oriente vt dictum eſt tres. Oppoſita rōne ſunt ab occidēte alij tres. A ſeptētrione vo ſunt tres ſm medium ꝛ extrema: qr aquilo ē medius. collaterales vo boreas ꝛ circius vel ſm alios medius ē ſeptentrio collaterales vo aquilo ꝛ circius ſiḿ eſt a meridie. Sed Seneca ꝛ Varro ſumunt. xij vētos ſm. xij. circulos quibus repondent totidem diſcrimia in aere. Nam duo coluri equinocticales cum duobus tropicis cum ſint quinq; interſecātur ab ortzōte. ꝛ ſic intercepti faciunt decez partes: ſcz quinq; ab oriente: ꝛ quinq; ab occidente. Meridianus vo circulus duas partes adiicit dū ſiḿ i duo ſecat. ꝛ ita ſūt. xij. Et ſiḿ ipi vēti. Et lz in hac deſcriptione Seneca ꝛ Varro cōueniant differunt tamen in modo ponendi circulos ꝛ ſectiones coruz. Sed quicquid ſit ō eis oēs tamen cōiter aſſerunt. xij. cē ventos. ꝛ in eodez etiam nūero ſcz duodenario apo. Gal. v. fructus ſpūs commemorat dicens. Fructus aut ſpūs eſt charitas gaudium pax patientia lōganimitas benignitas bonitas māſuetudo fides modeſtia continētia caſtitas. ¶ Scōo magis i ſpāli poſſūt predicti venti fructibus ſpūs adaptari ſm ꝓpetates aliās ſingulorꝫ. Nam ſubſolanus qui eſt principalis ab oriente veniēs: ꝛ ſubſolanus nōinatur. qr naſcitur ſub radiis ſolis competit primo fructui ſpūſancti ſcz charitati. Quaſi enim radius qui a ſole. ꝛ eius luce emittitur ſpiritus eſt qui ex patre filioq; procedit. ſub quo ꝛ a quo charitas in nobiſ exoritur Ro. v. Charitas dei diffuſa eſt in cordib⁹ noſtris. per ſpm̄ſanctum qui datus eſt nobis: Hic tamen ſubſolanus ventꝰ q̄ꝫ a calidiſſima venit regione. temperatꝰ tū ad nos pertingit. Ita ſimiliṭ q̄ꝫ charitas a ſpūſancto procedit qui eſt amor icreatus ꝛ imēſꝰ tamē ipſa que nobis infunditur qualitas quedam eſt creata ꝛ limitata lz q̄diu ſumus in via ſemp poſſit augeri charitas itēfine. ¶ Secūdꝰ autem ventꝰ a dextris ſubſolani qui dicitur vulturnꝰ eo q̄ alte tōat. Vnde Lucretiꝰ poeta altitonans vulturnus ꝛ au

ter fulmine pollens.competit castitati q̃ ardua est ad seruandu3.quia in carne prę ter carnem viuere angelicum est non hu manum. Hic ventus habet desiccare ae/ris humore3.quia castitas constringit hu morem idest lubricitatem carnalis concu piscẽtie. ¶ Tertius ventus a sinistris sub solani qui dicitur eurus quasi ab eo ru/ens.scilicet ab oriẽte competit fidei que a christo introducta ẽ qui visitauit nos ori ens ex alto. De quo dicitur Zacha.sexto Ecce vir oriens nomen eius. Iste etiam ventus generat nubes que lumen solis obumbrãt quia per ipsam fidem nõ om/nino claram ⁊ apertam sed vmbraticam ⁊ obscuram de deo cognitionem habe/mus. ¶ Quartus ventus scilicꝫ principa lis veniẽs ab occidente dicitur fauonius eo q̃ faueat eis que nascuntur in terra ⁊ foueat ea.⁊ hoc competit cõtinentie qua caro nostra de terra sumpta fouetur ⁊ cõ seruatur in mundiciam ⁊ sanctitatem. Hic etiam ventus facit nubila. sed in in/dia serena. Similiter cõtinẽtia q̃uis car/nem mortalem que per mortem occidit restringendo vel refrenãdo quasi pertur bet tamen anime serenitatem tribuit. ¶ Quintus vẽtus a dextris fauonij ver/sus meridiez qui dicitur zephyrus.quia scilicet flores ⁊ germina eius flatu viuifi/cantur zai.enim idez est quod vita ⁊ zoe viuere competit gaudio qõ vitam cõser uat ⁊ prolongat.sicut ecõtrario a tristicia festinat mors. Item iste ventus producit flores.quia scilicet animus gaudens eta/tem floridã facit vt dicitur Prouer.xvij ¶ Sextus ventus qui est a sinistris fauo/nij versus aquilonem dicitur circius. eo q̃ coro sit coniunctus. Hoc competit pa tientie.per quam homo in regno celorũ choro angelorum iungetur Math.v. Beati qui persecutionem patiuntur p/pter iusticiam quoniam ipsorum est re/gnum ⁊c. Vnde dixit Abbas Effrez. pa/tiens homo consortium merebitur an/gelorum. Sub hoc vento fiunt pluuie ⁊ fulgura ⁊ tonitrua. Vnde iste vẽtus pur/gat pluendo.illustrat fulgurando.terret ⁊ excitat tonando.que omnia tribulatio facit anime si sit patienter portata q̃ vi/delicet eam purgat ⁊ illuminat ⁊ excitat ad terrorem. ¶ Septimus ventus prin/cipalis a meridie veniens dicitur auster. quia scilicet aquas haurit. Et hoc com/petit bonitati.que scilicet aquas gratia/rum quas a deo hausit alijs abundanter communicat ⁊ effundit. Nam bonũ ſm Dionysi.est diffusiuum sui. Vnde auster gignit flumina ⁊ prebet pluuias largas. ¶ Octauus ventus qui est a dextris ver sus orientem dicitur aphricus scilicet eo q̃ frequenter in aphrica initium accipit flandi. Hoc competit benignitati. Nam hic ventus est calidus ⁊ est a dextris au/stri. In calore igitur designatur amor. in dextris vero amoris rectitudo figurat. Vnde signat aphricus rectum amorem erga proximum.⁊ talis amor est qui be/nignum facit. Dicitur enim benignus q̃ est bene ignitus scilicet bono igne amo/ris ad bene faciendum proximo. ¶ No nus ventus qui procedit a sinistris au/stri versus occidentem dicitur nothus qui licet sit temperans. tamen aliquãdo pestilentias inducit. Et hoc competit mã suetudini.cuius ꝫ est iras temperare re frenare ⁊ cohibere. Nihilominus tamẽ aliquãdo mansuetus prelatus zelo iusti cie coactus percussiones ⁊ correptiones exercet cuz digna seueritate. vnde Moy ses qui erat mitissimus propter peccatũ populi qui vitulum adorauerat zelo' iu sticie accensus occidit vna die.xxiij.milia ỏ populo vt habetur Exo.xxxij. ¶ Decimus vẽtus qui est principalis veniens a septentrione vocatur aquilo. quia ꝫ li gat aquas ⁊ strigit. Et hoc competit lon/ganimitati idest pseuerãtie. que ligatas ⁊ confirmatas tenet aquas gratiarum et virtutum in anima. ¶ Vndecimus ven/tus qui est a dextris aquilõis dicitur co/rus. qui circulum ventorũ quasi claudit ⁊ ad se trahit. Hoc ergo competit paci.q̃ omnes per appetitum sui trahit ad se.qr omnia pacem exoptant. Vnde dicit Au/gust.xix.de ciuitate dei. Et Dionysius.ix

capi. de diuinis nominibus. Hec etiá ve/lut finis claudit circulum omnium virtu/tum ⁊ affectionez anime. Vnde. ps. Po/suit fines tuos pacez. Hic etiam ventus infrigidat. quia pax iracundie accẽsiones repumit. ⁊ ita cordi refrigerium tribuit.

¶ Duodecimus vẽtus qui procedit a si/nistris aquilonis dicitur boreas quia p/cedit ab hyperboreis montibus. Et hoc competit modestie. h̃ cum generat nitẽ/que candorez pulchritudinis habet ſz il/lud Eccli. xliij. Pulchritudie decoris ei⁹ admirabitur oculus ⁊ per modestiá exte/riorum motuum hominuz conuersatio redditur pulchra ⁊ grata oculis intuẽtiũ ſcz quádo aliquis exteriores mores suos siue mot⁹ ordinat ⁊ moderat ſm ꝯgruẽ/tiam suá ⁊ negociorꝫ ⁊ locorum ⁊ aliaruz personarꝫ. vnde Ambrosius in primo li. de officijs dicit. Hec ẽ pulchritudo viuẽ/di bñ ꝯgruẽtia vnicuiqz sexui ⁊ persone reddere. hic ordo gestorꝫ optim⁹. h̃ orna/tus ad oẽz actionẽ accõmodat⁹. Sunt tñ quidam phi qui ordinem istorum vento/rum aliter assignant. Dicunt enim q̃ fa/uonius qui est principalis ad occidentez habet a dextris zephyruz. qui ſm eos ẽ idem qõ aphricus a sinistris vo habz co/rum. Itez auster qui est principalis a me/ridie. ⁊ ſz eos idez est quod nothus hz a dextris euro austrum. ⁊ a sinistris austrũ aphricum. qui sic dicitur. eo q̃ cõiunctus sit austro ⁊ aphrico. ¶ Itez a septentrio/ne est ventus principalis qui vocatur se/ptentrionalis habẽs a dextris aquilonẽ ⁊ a sinistris circium qui etiaz dicitur bo/reas. In ventis aũt qui veniũt ab oriẽte nõ differunt a pmis. sed hec dꝛia parum vel nihil refert quantum ad moralẽ do/ctrinam siue similitudinem quam ex eis principaliter querimus. ⁊ generaliter in/tẽdimus de oibus in hoc libro. Quia vo in sacra scriptura sepius spũsanctus ſz expositionẽ doctorꝫ assimilat australi vẽ/to q̃ alijs ventis predictis. sicut econtra/rio malignus spũs principaliter aglonit. vt patuit in precedẽti capitulo. Est notá/dum q̃ ista similitudo est congrua ꝓpter tres qualitates quas hz ventus australis

¶ Prima est qꝛ vẽtus est calidus. ⁊ hoc non hz ex natura sua. cuz ois ventus sit ex vapore terreo ⁊ frigido. sed hz calidi/tatem ex loco exitus sui qꝛ ꝓcedit de lo/cis calidis. Et hoc cõpetit spũisancto in q̃tum mentẽ accendit ad amorẽ celestis premij. Vnde Job. xxvij. Nunquid vesti/menta tua calida sunt cũ pflata fuerit ter/ra austro: Vestimenta. n. calida anie sunt eius affectiones feruẽtes ab austro. i. spi/ritusancto inflámãte. ¶ Scda est qꝛ ẽ vẽ/tus turbidus. qꝛ scz aerẽ facit turbidum ⁊ nubilosum. ⁊ hoc competit spũisancto in quãtum mentẽ perturbat in cognitio/ne defectus ꝓpꝛii siue peccati sui. Zach. ix. Dominus deus in tuba canet ⁊ uadet in turbine austri. Tũc spũsanctus canit tuba i corde hois. qñ imittit ei timorẽ in/dicij qꝛ dñs i iussu ⁊ in voce archãgeli ⁊ i tuba dei descẽdet de celo. scz veniẽs ad iudiciũ vt dicit Apost. i. Thesa. iiij. sz tũc in turbine vadit qñ mẽtẽ ipaz timore cõ/cussaz pturbat ad pniam ⁊ ad ꝯsideratio/nẽ peccati sui. ¶ Tertia ẽ qꝛ ẽ nubilosus siue pluuiosus. lz eni vapor hui⁹ vẽti i lo/cis calidis vñ oriꝛ nõ sit multũ humidus cum ibi ꝓp ficcitatẽ nimiá sit humiditas modica. postea tñ paulatiz appꝛopinquã/do ad aglonẽ fit humidus. eo q̃ suo calo/re apiendo humidũ in vẽtũ sibi attrahit. ⁊ ibi ẽt semp crescit ⁊ fit nubilosus ⁊ plu/uiosus. et hoc cõpetit spũisancto in q̃tũ facit flere ⁊ lachrymari ex ꝯsideratõe pre/sentis exilij. Psalmist. Conuerte dñe ca/ptiuitatẽ nostram sicut torrẽs in austro Glosa. quando flat calidus vẽtus austri soluũꝛ glacies ⁊ implenꝛ ⁊ fluũt torrẽtes similiter aspirante spiritusancto soluunꝛ mentes frigide ⁊ implentur oculi aquis ⁊ fluxibus lachrymarum.

¶ Capitulum. lxxiiij.

Tatus hois in vita spũa/li distinguitur ad modus anni. Annus enim prin/cipaliter distinguitur per quattuor tempora. Ha/bet enim hyemem in quo est frigoris

aſperitas: ⁊ ver in quo eſt pullulationis arboꝝ nouitas: eſtaté in qua ſolis caliditas: autumnũ in quo fructuũ maturitaſ. Agit̃ per hyemem accipit̃ aſperitas tribulatiõis: p ver nouitas cõuerſionis: p eſtatem feruor dilectiõis: p autumnũ maturitas pfectiõis. ¶ Primo igit̃ p hyemẽ repreſentat̃ ſtatus tribulationis: p quã incipit homo a malis reſipiſcere ⁊ ad bona diſponi. Et iſta ſimilitudo patet quadrupliciter. ¶ Primo quia in hyeme fit i homine augmentatio phlegmatici humoris. Humor aũt phlegmaticus eſt frigid⁹ ⁊ humidus: q⁹. ſ. in tribulatione refrigeſcit ardor carnaliũ deſideriorũ: ⁊ abũdat fletus ⁊ humor lachrymaꝝ. ¶ Secundo q⁹ tempe hyemis varia eſt habitudo humane cõplexionis: quia. ſ. in hoc tpe melius ſe habẽt colerici: peius phlegmatici: melius iuuenes: peius decrepiti. Vnde in tali tpe proxima eſt infirmitas que fit ex phlegmate: vt febris quotidiana. Mõ⁹ aũt illa que ex colera: vt tertiana. Iuuenes ⁊ colerici calidi ſunt ⁊ ſicci: phlegmatici ⁊ decrepiti frigidi ſũt ⁊ humidi. Qui aũt adhuc peccata ſua deflent nec tñ adhuc vllo amore celeſti feruẽt: iſti ſunt vt phlegmatici qui tempe hyemis i. tribulationis ſiue tẽptationis corruptioni mẽtis faciliter ſubiacent. Sed illi qui ſpiritu feruent ⁊ carnis humore carẽt iſti tẽpore tribulatiõis vel temptatiõis ſimiles iuuenibus ⁊ colericis melius ſe habent: proxima autem eſt infirmitas que ꝓuenit ex phlegmate. i. ex ꝓpria mentis corruptione. Ex ꝓpria eñ mentis corruptione ꝓuenit cõtinuus ardor carnis q̃ſi ex corruptione phlegmatis quotidiana febris.

¶ Tertio q⁹ in hoc tempe neceſſaria eſt diſcretio cibatiõis: Quia in hyeme vtendũ eſt calidis ⁊ ſiccis vt. ſ. amore eternoꝝ tpe tribulatiõis ſint opa ſanctiſpũs ardore ſuccenſa ⁊ ab hũore deſideriorũ carnaliũ penit⁹ arefacta. ¶ Quarto q⁹ in ꝟ tpe eſt intẽſio frigoris: qõ accidit ex ſolis nimia remotiõe Tũc eñ capricornum ſol intrat: qõ dicit̃ eſſe inferius ſignũ. ¶ Notemus ergo aial: vñ ſignũ hoc nomen accepit: q⁹ capra ſimilitudinẽ delinq̃ntiũ tenet: q⁹ ex ꝓſuetudine peccãdi petr⁹ vt capra fetet q̃ tñ in altis rupib⁹ paſcit: Dũ petr⁹ verbis ⁊ exẽplis ſublimiũ virorꝝ delectatur. In hoc ergo tpe ſol capricornũ intrat dũ. ſ. ſol iuſticie petrũ ſanctiſpũs radijs illuſtrat. Poſt capricornũ vo intrat aquariũ: vt fetorẽ carnis abluat lachrymis. Aſcẽdit etiã vſq; ad piſcẽ: qõ eſt tertium ſignũ ⁊ obtinet finẽ hyemis: vt quaſi piſcis ſub aquis ſic petr⁹ viuat in lachrymis. ¶ Secũdus ſtatus aie eſt in nouitate cõuerſiõis: ⁊ ille ſignificat̃ in vere in q̃ eſt renouatio arboꝝ ⁊ plantaꝝ. Mã ꝓmo in hoc tpe fit augmẽtatio ſanguis: q⁹ cuꝫ aligs de nouo cõuertit̃ ſpũali dulcedine multiplici⁹ delectat̃. Itẽ in hoc tpe mala ẽ infirmitas que fit ex melancolia ⁊ quarta na peſſima q̃ fit ex ſanguine vt ſynocha. Itẽ in initio conuerſionis dũ delectatur anim⁹ cõtẽplatis. ſ. ex abũdãtia boni opis quaſi ex inundatiõe ſanguinis naſcit̃ tumor elatiõis: tũc quaſi ex corruptiõe ſanguinis naſcit̃ ſynocha febris. Et ꝓtingit vt ſanguis q eſt amic⁹ nature fiat inimic⁹ vite. Sicũt eñ phiſici ſynochos cẽ mortis amic⁹. Itẽ in hoc tpe meli⁹ ſe habent ſenes peius iuuenes: meli⁹ decrepiti: pei⁹ pueri: q⁹ ex natura cõſilis tpis augmẽtat̃ materie infirmitatis: Sicut in contrario tpe cũ infirmitas ꝓtraria tpi naſcit̃: dolor ꝓtarie infirmitatis leuiat̃: q⁹ cõtraria cõtrarijs curant̃. Silr etiã cõuerſionis tẽpe maior tẽptatiõis feruore impinguantur q⁹ ſenes ⁊ pueri moleſti⁹ ferũt ieiunia et labores. Itẽ in vere vtẽdũ eſt frigidis et ſiccis. Ne eñ p deſideriũ vane glorie feruor ſanguinis ebulliat neceſſe eſt vt animus frig⁹ tẽptatiõis ⁊ ſterilitatẽ ſiccitatis ad memoriã reducat. Vtat̃ ergo hmõi bñficio diete vt ſanior ſit in vere: ne i initio cõuerſionis appetat̃ amor laudis. Nota etiã q⁹ in vere ex calore ⁊ humore tẽpis aperiunt̃ pori terre: pereant̃ diuerſi colores herbaꝝ ⁊ arboꝝ flores: ⁊ ſic in aia penitẽtis ꝓuerſi ad deũ diuerſi generꝫ virtutes oriunt̃: ⁊ ſit quaſi nouũ ver interi⁹ i mente. Dũ in pſalmo: Ver ⁊ eſtatẽ tu plaſma

ri ea. In vere intellige nouiter cõuersos
mãsuetudine tẽperatos in estate pnecti-
ores igne charitatis feruentes. In h etiã
tempe sol ascendens tria signa dicit obti-
nere Arietẽ:in initio: Cancrum in medio
Geminos in fine. Attende ergo in ariete
ducatũ:in tauro iugũ:in geminis consor
tiũ. Ducatũ plationis:iugũ subiectionis:
consortiũ cohitationis: Vt scias preesse:
subesse ꝛ coesse. Solet etiã hoc tps incon
stans esse:modo pluuiosum ex vicinita-
te hyemis:modo siccũ ex vicinitate esta-
tis:modo eadẽ ratiõe frigidũ: modo cali
dũ. Et ideo hoies citꝰ infirmant i Mar-
cio. Quia cũ corpora hũana apta sint ex
calore statim corrũpunt ex subito frigo-
re. Sic nouiter siquidẽ cõuersi incõstãtie
motu solẽt agitari.ꝛ lz corda eoꝝ sint ap
ta calore dilectiõis:tñ corrũpunt qñqz su
bito frigore iprouise suggestiõis. Et mo-
do inundatiõe pcedentiũ delictoꝝ quasi
pluuijs humectant: modo vo desiderio
celestiũ quasi solis radio deficcant. Pro-
uidendũ est aũt ne infirmitas q in frigo-
re hyemis orta fuerat in martio.i.in ini-
tio cõuersionis redeat ꝛ occidat ¶ Tertius
status hois est sub feruore dilectiõis:
ꝛ istũ statũ mentis signat tempus estatis.
¶ Primo eñ in hoc tpe fit augmentatio
caloris:p quã.s.designatur ira cõtra pec-
catũ. Nã q̃to plus abundat charitas tan
to plus odio habet iniquitas. Itẽ in hoc
tpe melꝰ se habẽt phlegmatici perꝰ coleri
ci:melꝰ decrepiti perꝰ iuuenes. Senes eñ
ꝛ phlegmatici frigidi sunt ꝛ humidi: tõ
isti melius se habẽt si infirmant in estate
idest in cõtrario tpe. Citꝰ eñ pñt curari:
qr cõtraria ꝓtrarijs curant. Sed iuuenes
ꝛ colerici q sunt calidi ꝛ sicci ex consimili
tpe perꝰ habẽt videlz si nimis alta sapiãt:
si nimis plationis desiderio succẽsi calent.
Vñ in hoc tpe pessima ẽ infirmitas q̃ ve-
nit ex colera:minꝰ mala q̃ ẽ ex phlegmate
qr augmẽtat materia infirmitatis ex si-
mili natura tpis. In hoc tgit tpe vtile est
vti frigidis ꝛ humidis. Vtatur ergo frigi
dis.i.ꝓsiderationibꝰ timorẽ inducẽtibꝰ ad
repmẽdũ nimiũ calorẽ.i.nimiã psũptiõez
indiscreti feruoris. Vtẽdũ etiã ẽ humidis
idest ꝓsiderationibꝰ ad fletũ inducẽtibus ꝙ
ariditatẽ supbie:q̃.s.qñqz pueit ex nimia
pfidẽtia sui. Vñ ad hoc valet ꝓsiderare ca
sus ꝛ lapsus sctoꝝ viroꝝ:ꝛ etiã hũilitatẽ
et lachrymas eoꝝ: vt Dauid ꝛ petri apli
ꝛ aliorꝝ filiũ. Itẽ in hoc tpe ascẽdit sol vs
q̃ ad Cãcrũ ꝛ fit ibi estiuale solstitiũ. Sol
stitiũ aũt solis est in via charitatis sũmꝰ
gradꝰ amoris.s. vt nihil vltra deũ siue su-
pra diligat. Vocat etiã Cãcer tropicũ sig-
nũ.i. ꝙuersiuũ vt ab amore dei ꝙuertaris
ad amorẽ primi. Hic est eñ regressus a
Cãcro ad Virginẽ.a feruẽti amore dei vs
q̃ ad castũ amorẽ primi. Sol aũt i cadez
estate tria signa dicit obtinere:in ꝓncipio
Cãcrũ:in medio Leonẽ:in fine Virginẽ.
vt habeat charitas in Cãcro ad primuz
in cõuersiõe cõpassiõis: in Leone vigilan
tia circũspectiõis: in Virgine in puritate
dilectõis. Cãcer vo retrogradit: Leo dor
mẽs aptos oculos hz. Virgo est q̃ carna
lẽ cõmixtionẽ adhuc ignorat. Huiꝰ etiaz
tpis ꝓprietũ ẽ radices herbaꝝ ꝛ arboꝝ sic-
care. Sicca eñ ẽ spes huiꝰ mũdi:ꝛ siccant
herbaꝝ ꝛ arboꝝ radices dũ nullo terre-
ne delectatiõis humore nutriunt fideles.
¶ Quartꝰ status anime est sub maturita-
te discretiõis siue pfectiõis quã designat
tps autũni. Nã ꝓmo in autumno crescit
melãcolia:p quã significat tristicia de pec-
catis:qr q̃to plus accedis ad maturitatẽ
sensus ꝛ eratis in tñ magis debet cresce-
re immẽsitas doloris de defectibꝰ ꝛ pecca
tis. Vñ Eccl.j. Qui addit sciam addit do-
lorẽ. Itẽ in hoc tpe melꝰ habẽt sãguinei
peius melãcolici perꝰ senes melius pueri.
Habuisti p sanguinẽ dulcedinẽ charitatꝫ
habes nũc p colerã magnã tristiciã ꝺ pec-
catis. In vere vite nouitatẽ.in autumno
maturitatẽ vt tẽperet maturitas vite no
uitate: vite nouitas ꝓfiũ maturitate: vt
noi ꝙuersus puenire desideret ad matu-
ritatẽ pfectiõis senex recogitet q̃ feruẽs
fuerit in initio ꝙuersionis. Si ergo sic in
vere ꝛ in autũno etates hũores alternan
do cõsideras in cõtrarijs tẽpibꝰ vtroꝝũqz
incolumes seruas Itẽ oportet in hoc tẽ

pore vti calidis ⁊ humidis. Nō em̄ sufficit ad cōseruandū anime sanitatē siccari ab humore voluptatū refrigerari ab estu vitioꝝ: nisi etiā infundaris superne ꝑtē/platiōis rore ⁊ sanctispūs simul accēdarl amore. Jtē solet in autūno sol tria signa obtinere: Librā videlz in ꝓncipio: Scor/pionē in medio: Sagittariū i fine. Libra i qua sol existēs eqnoctiū facit equali lan/ce ponderat dies ⁊ noctes: ⁊ tu equali lā/ce pōderes bonas ⁊ malas opatōes. Scor/pio vero cauda minat: aculeo pūgit. acu/leus in cauda dolor est in fine. Cū aūt ad maturitatē etatis pueneris time piculuz mortis. Sagittari⁹ aūt ex duab⁹ natur; cō/stat: ferina. s. ⁊ humana: supior vo homi/ni inferior vo assimilat animali. Qui vo ra/tionabiliter viuūt digni sunt celo: q vero bestialiter digni sunt inferno. arcū tenet idest sagittā iacit. Est aūt iustoꝝ arc⁹ spūa lis intelligētia corda doctrina: sagitta ver ba doctrine: pharetra vo memoria. Hūc arcū tetēdit dñs ⁊ parauit illū. Arcū em̄ nobis parat dñs cū nobis sacre scriptu/re intelligētiā explanat. Ex hoc arcu mit tunt sagitte potētis acute q̄ sic vulnerant vt corda trāsfigāt. Nouit em̄ dñs (vt dic beatus Aug⁹.) sagittare ad amorez. Hac sagitta vulnerat cor hois deuoti: vt dicat Vulnerasti cor meum ⁊c̄. Cantico. iiij. Vti nam percussus per hec iacula morerer mundo.

Capitulum lxxv.

Superbia est similis mar/ti. Mars ſm Ptolo. dis/ponit natū ad mobilita/tē ⁊ animi leuitatē: iram ⁊ animositatē: q̄ oia cōpe/tunt superbie. Mā facit hominē mobilē. i. inconstantē. Est em̄ ſm Aug⁹. superbia p uerse celsitudinis appetitus: ⁊ ió ē sicut q dā vētus q excelsas summitates arboꝝ. i. elatas mētes hoim cōmouet ⁊ eas firmas ⁊ getas nūq̄ esse ꝑmittit. Jtē facit animū leuē. Mā sicut ligna ꝺsiccata ab hūore aq̄ efficiūt leuia. ita p superbiā cōsūpto hūore gre efficit mēs leuissima ⁊ ē sup⁹ aius ve lut vter vēto plen⁹. Job. xxiiij. Leuis erit sup facie aq̄. Jtē facit hoiez iratū ⁊ aiosū .s. vt nimis audeat ⁊ nihil sufferat. pp qō dr̄ Prouer. xiij. q̄ iter supbos sp sūt iur gia. ¶ Jtē superbia assimilat comete ꝓpt q̄ttu or. ¶ Primo pp ascēsū q̄ cometa siue co metes nihil ē aliud q̄ vapor terre⁹ ⁊ gros sus: cui⁹ ptes sibi multū cōtacēt q. s. ē bn̄ cōmixt⁹ ⁊ viscosus ascēdēs paulatim ab inferiori pte aeris ad supiorē. s. vltra me diū frigide regiōis aeris ad illā ptē. s. vbi aer cōcauitatē ignis ꝓtigit q̄ dr̄ regio est⁹ ⁊ ibi talis vapor diffūdit ⁊ inflāmat ⁊ in medio remanet supspiss⁹: ⁊ ibi ēt cōtinue nutrit de thesauro suo q sub eo est. s. de ipo fumo paulatim ascēdēte: ⁊ ió ē in me dio flāma alba valde ⁊ spissa. Illud autē qō distat a medio diffusū ē ad lat⁹ altez ⁊ est tenue: ⁊ ió hz flāmā tenuē ad modum nubis albe: ⁊ hec vocat cometa. Et h̄ Ló stātin⁹ dicit sup lib. Methō. ꝓcordās. s. cū Auicēna ⁊ Algazele. Ex his aūt h̄r q̄ co/meta est ex vapore terrestri multū exal/tato: igne inflāmato ꝓtinue eleuato ⁊ co/mato siue caudato. Et talis ē supbia hois q̄ in altū se erigit: vehemēter incēdit: cō/tinue ascēsum petit ⁊ caudam post se tra/hit. Primum est contra naturā quia ho mo est nature terrestris tam origie q̄ re solutione quia de terra est ⁊ in terrā re/dit. Terre aūt cū sit grauis non est ascen/dere sed descendere. Ex quo patet q̄ nō est hominis superbire sed potius se deij/ciendo humiliare ⁊c̄. Et ió Eccl̄j. x. exor/bādo dicit et: Quid supbit terra ⁊ cinis? Scōm aūt. s. ignir: q̄ hō supb⁹ frequent ⁊ faciliter ⁊ ꝓ modico indignat ⁊ excan/descit in irā. Hoc inquā inest ei ꝓter natu rā. Nō cū ex natura ꝓpria vapor hz ca/liditatē sed potius frigiditatē cū terra sit elemētū naturaliter frigidū. Jnest ergo il li incēsio ex loco ad quē eleuat. Sic hoi ē ꝓter naturā q̄ feruescat in irā nimiā: cuz hō sit aial māsuctū natura. Jnest ergo in flāmatio iracūdie ex ipa elatione supbie Eccl̄j. x. Nō ē creata a deo hoib⁹ supbia: nec iracūdia nationi mulierꝝ. Est⁹ supbie ꝓpriū expetere in hoibus cōtinuū incre

mentū:z ideo nunq̄ qeſcit qz ſemp petit aſcēſum:ſm illud ꝑs̄. Supbia eoꝝ qui te oderūt aſcendit ſemp. ꝑatet etiā q̄ ſuperbia dū ſp vult preire alioꝝ ſequelam expetit tanq̄ caudā vel comā hȳe. Nullum eiñ vult ſe ꝓcedere ſed oēs retrovenire. Vnde romanoꝝ ſiue tuſcoꝝ vulgare ꝓuerbium dicit: Ad homo arrogante nullo dominante. Ad homo arrogante la teda tranāte. Et ideo dicit Apoca.xij. q̄ cauda draconis trahebat tertiā partez ſtellaꝝ celi. ¶ Secūdo ſupbia aſſimilat Comete ꝓpter aſpectum: qz cometes de die nō apparet ſed ſolū de nocte cōſpicit: qa ſez hō ſuperb⁹ dū lucē gratie amittit tenebras ignorātie neceſſario icurrit. Job xxxvij. In manib⁹ abſcōdit lucē. i. ſupbis. Vnde gloſa dicit ibi q̄ immanes ſūt q̄ ſe elatis cogitationib⁹ extollūt qbus lux abſcondit: qz veritatis eis cognitio denegatur. ¶ Tertio ꝓpter motū: qz comete rotant ad modū ſtellaꝝ z ſequunt eas quouſq; abſcondant. Et ꝑ hoc Alpetragius in aſtrologia ſua noua ꝓbat ignē moueri circulariter: qz. ſ. iſte vapor incenſus ei adherēs in circūitu rotat. Vnde z Ptol. in cētiloquio ꝓpoſitiōe. iij. vocat cometas ſecūdas ſtellas ſm expoſitionē Halit Abraaz z Bugafari. Sic etiā ſupboꝝ eſt ꝓpriū inuolutiōes z circūitus querē ſm illud ꝑs̄. In circūitu ipij ambulāt. Quia dū interioza nō appetūt in exterioꝛe labore fatigant. ¶ Quarto ꝓpter ſignum: quia comete ſignāt mortem magnoꝝ: deſtructionē regnoꝝ z cōcitationē belloꝝ. Vnde recitat Señ. in. iij. lib. de naturalib⁹ queſtionib⁹: q̄ poſt mortē Demetrij regis paꝝ ante bellū Achaicū cometa fulſit nō minor ſole ſm apparentiā. Similr ante aduentū Caroli comitis ꝓincie z fratris regis Francie q̄ erat papā Vrbanum facetus rex Sicilie: z vocat⁹ ab eo vt veniret in regnū: quod. ſ. fuit Anno. ꝛ̄D. cclxiij. Sequenti anno domini. ꝛ̄Dcclxiij. apparuit cometa maxim⁹ in menſe Auguſti iuxta ſignū Cancri paulatim procedēs verſus meridiem donec ad ſtellationem zodiacī appropinquauit: z nūc ad vnaz partē nūc ad aliā dirigebat comam: durauitq; per plures menſes: cuius cauda ſe extendebat in longitudinē per quartam partē noſtri hemiſperij. Et ſequenti anno. ſ. Anno dñi. ꝛ̄D. cclxv. debellatus eſt ꝛ̄Manfredus cū exercitu ſuo per dictuz regem Carolū apud Beneventū. vbi ipſe ꝛ̄Manfredus occubuit cuz magna ſtrage gentis ſue. Ratio aūt ꝑdicte ſignificationis comete eſt: quia comete ſunt de cōplexione ꝛ̄Martis: z ſunt ab⁹ ipō vt a primo efficiēte lz cōiunctio eius cū Ioue augeat hoc. Dominū aūt ꝛ̄Martis ſignat mortē violentā qua magis moriunt magni q̄ parui. Et quia ꝛ̄Mars eſt inclinās ad iram cōcitat calorē regentiū populos cuius cōmotio fortior eſt in magnis q̄ i paruiſ. Hec oīa ſignata per cometas ſuperbiā ſequūtur. ſ. occaſio magnoꝝ dum vn⁹ cōtra aliū inſurgit ex ſupbia. Et ideo dicit Iſa. xiiij. de rege caldeoꝝ ſuperbo Tu vulneratus es ſicut nos z noſtri ſimlis effect⁹ es: detracta eſt ad inferos ſupbia tua: cōcidit cadauer tuū. Item deſtructio regnoꝝ: quia. ſ. ꝓ ſuperbiā diuidunt gentes z regna: z oīe regnū in ſe diuiſū deſolabitur: vt dicit Lu: xj. Itē cōcitatio belloꝝ. Vnde ꝑouer. xxij. Arma z gladius in manu ſupbi. ¶ Itē ſuperbia aſſimilatur tonitruo. ¶ Primo qz tonitruum ouа auiū pullificantiū ledit. Et ſimlr ſupbie opa ſpūaliū viroꝝ deſtruit. Aug. Supbia bonis opibus iſidiat vt pereāt. Et ideo Greg. dicit q̄ perit oīe qđ agit ſi nō in humilitate ſollicite cuſtodit. ꝑs̄. Fulgura coruſcationes z diſſipabis eos. Fulgura eiñ z coruſcatio fit in tonitruo ſm illud ꝑs̄. Vox tonitrui tui in rota illuxerūt coruſcatiōes z̄c. Superbi enim ſpiritualiter diſſipantur quia tonāt ſeipſos magnificādo: fulgurant alios deſpiciendo: coruſcāt opera ſua oſtendēdo. Et nota q̄ vox tonitrui. i. ſuperbi dicit eſſe in rota: qz qcquid etiā de alijs dicit i laudem propriam reflectit. ¶ Secūdo qz tonitruum pregnantes abortire facit. Et ſimiliter ſuperbia bona ꝓpoſita i corde precōcepta ne pariātur. i. ne opere cōtē-

plantur efficit: vnde mouet homo. Eccl xxxij. Age cõceptiões tuas nõ in delictis ⁊ verbo superbo. ¶ Tertio quia tonitruũ turres altas concutit: ⁊ aliquãdo deijcit. Quia. ſ. ſuperbia pfectiſſimos viros iuadit: ⁊ aliquãdo etiã eos vincit. Jpa etiam deiecit angelos de celo ⁊ hominẽ de paradiſo. Sap. xiij. Ab initio cum perirẽt ſuperbi gygantes ⁊c. Sunt em̃ gigantes oĩes viri virtutibus eminentes: quos dum elatio ſuperbie vincit protinus perire facit. Vnde Apoca. xvj. dicit̃ q facta ſunt tonitrua. Et poſtea ſubdit̃ q ciuitates gentiũ ceciderunt. Quaſi em̃ quedam tonitrua ſunt hominũ ſuperbientiũ corda: que tamẽ ciuitates deijciunt quia ipa muniméta virtutũ annihilant ⁊ deſtruunt. ¶ Quarto quia tonitruum arbores euellit. Quia. ſ. ſuperbie vitiũ etiã homines actiuos ⁊ fructuoſos ſubuertit. Eccl x. Radices gentium ſuperborũ arefecit deus. Nam ſicut perit fructus arboris areſcente radice: ita perit virtus boni operis ſuperbiente corde. ¶ Quinto quia tonitruũ magis in altis locis q̃ in ĩfimis ledere conſueuit: quia videlicz elationis temptatio magis eos qui ſunt in ſublimi q̃ eos q ſunt in humili inuadere conſueuit. Jſa. xxviij. De corone ſuperbie ſiue accipias de corona clericorũ ſeu prelatorũ ſiue de corona dominorũ ⁊ regũ. ¶ Sexto quia tonitruũ diuerſimode ledit ⁊ percutit. Et ponunt̃ precipue quinqz modi percuſſionis ⁊ fulminationis tonitrui q ſatis congrue ſuperbis ⁊ tyránis hominibus adaptãt̃. ¶ Primus eſt quia ex tonitruo quãdoqz egredit̃ ſagitta que dicit̃ tela tonitrui: ⁊ de hmõi ſagittis dicitur i ps̃. Etenim ſagitte tue trãſeunt vox tonitrui tui ⁊c. Hec autẽ ſagitta ſcindit ⁊ incendit quicquid inuenit. Generatur em̃ talis ſagitta in nube viridi profunda ex vapore ſicco ibi inflãmato hoc modo: q vaporalis cõmixtio terreſtris vaporis incenditur: ⁊ cum tangit viridem nubez in qua eſt incluſus que eſt iam in conuerſione ad aquã conglutinatur vt farina i paſta: fortiſſima autez incenſio obuiat ita q humore nubis nõ extinguit̃: ⁊ ſic conglutinatus vapor fit humidus ⁊ ideo in inferiori parte acuitur vbi primo incipit diſtillare ⁊ eſt groſſus in parte ⁊ ſic poſtea induratur in lapidẽ: qui. ſ. eſt rubeꝰ et ad modũ ſagitte inflãmatus egrediens ſcindit ⁊ incendit quicquid inuenit. Quaſi ergo ſagitta lapidea in reſolubili nube eſt cor tyrannicũ ⁊ ſuperbũ in mortali carne. Hec ſagitta eſt lapidea ignea acuta et noxia: ⁊ talia ſunt ſuperborũ ⁊ tyrãnorũ corda ⁊ opera. ſ. lapidea per duriciã crudelitatis: ignea per ambitionẽ dignitatiſ: acuta per aſtutiã malignitatis: ⁊ noxia p violentiã poteſtatis: ⁊ ideo nõ immerito tonitruum ſuperbie formidatur tales ſagittas emittens. Vnde in ps̃. A voce tonitrui formidabunt ⁊c. ¶ Secũdus modus percuſſionis tonitrui eſt quando talis vapor terreſtris eſt minus conglutinatus ⁊ in nube minus aquoſa: tunc em̃ nõ cõtinuatur ſed incenſus ibi egreditur cũ impetu ⁊ ſcindit itez ⁊ incendit: ſed non ſcindit niſi ligna ⁊ non lapides niſi raro. Scindit aũt ex impulſu ⁊ incendit ex inflãmatione. Et huic aſſimilatur illoz ſuperbia qui impulſu faſtu glorie vel malorum ſuggeſtione ⁊ inflãmato impetu ire: nõ lapides duros. i. nõ ſibi reſiſtere valentes ſed ligna mollia. i. impotentiores ⁊ ſibi reſiſtere nõ valentes inuadũt. ps̃. Dũ ſuperbit impius incendit̃ pauper. ¶ Tertius modus eſt qui ſcindit corpora ſolida ſed nõ rara: ⁊ hic eſt vapor rubeus clarus qui nunq̃ facit lapidẽ: ⁊ ſua flamma nũq̃ ſeparat̃ a vapore: ⁊ hic nunq̃ ſcindit niſi ſint valde compacta corpora que ſũt magne quãtitatis quia hec reſiſtunt ei: et hic interficit homines et apparet in eis odor cõbuſtionis ⁊ nõ videtur vulnus. Quia cum vapor ſit ſubtilis intrat ſine vulnere: ⁊ ſi inuenit aurũ in burſa cõminuit aurũ ⁊ nõ ledit burſam: quia burſa vt rarũ corpus dans locum pertrãſitur de facili. Aurz aũt vt cõpactũ reſiſtit: ⁊ iõ quãdoqz minuit̃ i partes quãdoqz i puluerẽ. Vnde aliquãdo occidit q perforauit gladiũ ⁊ nõ leſit vaginam. Huic autez

assimilatur superbia eoꝝ qui solum magnis ⁊ potētibus se opponunt: subiectis aūt ⁊ impotētibus se opponere vedignātur:sicut dicatur de leone qꝫ fortia animalia inuadit:sed vilibus subiectis ignoscit. Talis sicut dicit Augꝰ.fuit antiquitus superbia populi romani qui .s. sibi voluit per poetā in laudem suam ascribi quod nostra scriptura sacra attribuit soli deo scz sibi proprīū esse parcere subiectis ⁊ debellare superbos:quod.s. Jacobi.iiij. attribuitur ipi deo . Deus inquit superbis resistit:humilibus aūt dat gratiam. ¶ Est etiā eiusdē vaporis alius quidē modus cum ex minus aquea nube egredit quia subintrat ⁊ nō ledit diuidendo:vel aperte incendendo:sed est corruscatio rubea valde nociua:⁊ illa nocet vinetis sicut dicunt vinitores:⁊ precipue botris illis q sunt multis foliis cooperti cuz per aliqō foramen proijcit corruscatio illuc vaporū cuz radio suo:eo qꝫ illevue lese euaporare nō possunt . Et hec corruscatio non adeo est nociua corpibus cum directe cadit:sed suus radius ei quē attingit est nocciuus quia corrūpit ipm eo qꝫ hoc fit de natura illius vaporis.Vnde hac de causa quidam aspicientes inflati sunt in facie et quidam excecati in oculis. ¶ Huic ergo assimilatur supbia ⁊ malicia quorundam proditorum qui minus habent de nube aquea.i.de humanitate ⁊ pietate:⁊ habēt corruscationē rubeā.i.astutiam malignaz ⁊ iccirco nō manifeste sed occulte ⁊ prodtorie ledunt:⁊ bonoꝝ opera que per fruictus vince significantur per aliquod foramen id est per aliquē malicioſum modum calumniare impedire ⁊ dissipare conantur ⁊ nō solum suos aduersarios directe sibi oppositos tales ledunt: sed etiam sibi adherentes frequēter ledūt ⁊ decipiūt fraudulēter qō est quasi eos excecare. Ná latēter aliū fraudare est lumen ei agnitiōis subtrahere . Quartus modꝰ est vaporis albi qui egredit ex flāma ficca nō coadunata ⁊ ideo spargitur in aere:ꝫ tñ egredit magno impetu propter nubē profundā in qua est:que est aquosa multum ⁊ ideo scindit ⁊ scindendo extinguitur:ita qꝫ ea que scindit videntur alba et nō apparēt in eis signa cōbustiōis:⁊ qñqꝫ interficit quādo est bene fortis impulsus ⁊ quādoqꝫ propter suā disgregationē pcutit in loco vno ⁊ nō ledit socium iuxta eum stantē sed pcutit cum qui stat remote.Quādoqꝫ etiā reflexus a pariete vno progreditur ad aliū ⁊ percutit illum . Et huic assimilatur superbia eoꝝ qui q̄q̄ videntur albi idest māsueti ⁊ pacifici:tamē habēt spiritū in naribus latentē:⁊ iō qñcunqꝫ reputāt se inhonoratos subito accendūtur⁊ cum magno valde impetu pfiliunt ad nocendū ⁊ quādoqꝫ ad occidē duz cū fortiori ira impellūtur:⁊ quia ira tollit eis discretionē quādoqꝫ nō discernentes quod faciūt modo prosiliunt ad ledendū vnū modo aliū:⁊ quādoqꝫ talez qui est ab offendente remotus ⁊ sine culpa.Sed quādoqꝫ taliū ira cito post fctm extinguitur:tunc dolēt de eo qō fecerūt. ¶ Sed notandū est qꝫ aliquādo talis vapor fulminis tam debilis est qꝫ pertingēs ad hominē cōsumit vestem vel aliquod hmōi:⁊ extinguitur ⁊ cessat eius violentia ⁊ nō ledit.Sicut ego vidi quendaz in terra originis mee.s.in castro sancti Geminiani quod est in partibus Tuscie ꝓpe ciuitatem Florentie ad viginti miliaria:qui de seipso referebat qꝫ a fulmie tonitrui subito pcussus in terrā corruit stupidus.Et cū post longā moram ad seipsū rediisset lumbare brachaꝝ suaꝝ quod .s. de corio fuerat totaliter consumptū siue exustum repperit:In carne vero sua vel corpore nullā lesionē inuenit.Cuius ego rationē vel causam existimo extitisse : qa vapor ille fulmineus ꝓpter debilitatem sue adustionis alteravit quidē siccuz qō sibi prius occurrit.s.ipm coriū.Humidū aūt post ipm inuentū vt erat caro vel sanguis nō fuit sufficiens vel potens alterare:nisi forte qꝫ pilos circūstantes insensibiliter incendit:quia pili sunt valde iflāmabiles.Huic ergo vapori debili assimilatur eorum superbia qui sicut cito indignantur ita cito reuocātur ⁊ ideo ex eo

rum ĩdignatione vel elatione ꝑrua vl̃ nulla damna sequũtur. Sic dauid ꝓuocatus contra Nabal cameli cũ cogitasset eum extinguere ⁊ nõ derelinquere ex eiꝰ familia vsq; ad mingentẽ ad parietem: ꝓ vxorem eius Abigail subito est placatus ita ꝙ nullum damnũ eidẽ postea fecit. j. Reg. xxv. ¶ Quintus modus est eiusdẽ vaporis ex nube debilitata ⁊ ille nihil nocet: quia statim ad tactum aeris extinguitur ⁊ retundit̃ ita ꝙ cessat incendiũ eius ⁊ violentia impulsus. Et ꝟhuic assimilatur superbia eorum qui libenter nocerent si possent: sed debilitati paupertate vel aliquo timore quiescunt ⁊ dimittũt nullũ nocumentum inferentes. ¶ Item superbia assimilatur vento. ¶ Primo quia vẽtus est aeris concitatiuus turbatiuꝰ ⁊ obscuratiuus siue inspissatiuus. Nam superbia intelligentias mentis obscurat: corda ad malum incitat: ⁊ hominũ pacem ꝓturbat. Ezech̃. j. Ventus turbinis veniebat ab aquilone id est superbia perturbans venit ⁊ orta est a demone. ¶ Secũdo quia ventus est in mari tempestatꝫ generatiuus: vndarum eleuatiuus: ⁊ ꝓ consequens maris inflatiuus ⁊ in partes cõtrarias extensiuus: et ideo nauigantium summersiuus. Quia superbia in mundo bella ⁊ rixas concitat: vndas id est affectiones humanas extollendo eleuat mare cordis etiã inflat ⁊ in partes contrarias separat donec nautigãtes in naui penitentie oñino summergat. Jo. vj. Mare vẽto magis flante exurgebat. Matth̃. xiiij. Nauicula in medio mari iactabatur fluctibus: erat enim ventus cõtrariꝰ. ¶ Tertio quia ventus est mõtium concussiuus ⁊ diruptiuus: domoꝝ subuersiuus ⁊ arborum impulsiuus ⁊ eradicatiuus: Videlicz quia superbia etiã viros eminentes spiritu pulsat temptando ⁊ subuertit assentiendo. iij. Reg. xix. Spiritus grandis ⁊ fortis subuertens montes: domos diruit ⁊ collegia diuidendo. Matthei. vij. Flauerunt venti ⁊ irruerunt in domum illam: ⁊ facta est ruina eius magna. Prouer. v. Domus superborum demolietur dñs. Arbores. i. homines fructuosos et multis gratijs ditatos aliqñ eradicat destruendo ⁊ deijciẽdo. Sap̃. iij. Si i ramus in tempe germinauerint infirmiter posita a vento cõmouebunt̃ ⁊ a nimietate vẽto ꝓ eradicabunt̃: confringent̃ rami incõ summati ⁊ fructus illoꝝ inutiles ⁊ acerbi ad manducandum ⁊ ad nihilum apti. Eccĩ. xxj. Substãtia superbie eradicabit̃. ¶ Quarto ventus est spume in aqua generatiuus: vesice inflatiuus ⁊ extẽsiuus et paleaꝝ ⁊ puluꝝ leuatiuus. Quia superbia quem aduersitate nõ deiicit in spumã vanitatis (si potest) adducit: ⁊ per vanam gloriã inflando ⁊ elevando summergit. Sap̃. v. Spes impij quasi lanugo est que a vento tollitur ⁊ tanq̃ spuma gracilis q̃ a procella dispergit̃. Apostol. ij. Corꝝ. xij. Timeo ne inflationes ⁊ seditiones sint ĩter vos. Deu. j. Tumentes superbia ascẽdistis ⁊c̃. Job. xxj. Erunt sicut palee ante faciẽ venti. ¶ Quinto quia vẽtus est in aqua dissimilitudinis ⁊ inequalitatis inductiuus ⁊ multarũ egritudinũ causatiuus qñ. ſ. in corpore generatur vel ibi inducitur. ſ. quia superbia dissimilitudines voluntatũ ⁊ inequalitates rerũ ꝓcurat. Vnde multas egritudines in aia generat. Eccĩ. iij. Synagoge superboꝝ nõ erit sanitas. Eccĩ. v. Miserabilis prorsus infirmitas quõ venit sic reuertetur. Quid ergo prodest ei ꝙ laborauit in ventum.

Caplm lxxvj.

Superbi assimilant̃ montibus. ¶ Primo quidẽ qa sunt tumidi. Mons eñ ſm Ysid. est tumor terre. Superbi eñ terrenis diuitijs precipue intumescunt. Deut̃. j. Tumentes superbia ascendistis in montẽ. ¶ Secũdo qa sunt elati. Nam montes se in altũ erigũt. Vnõ ſm Ysid. dicuntur montes quasi eminentes. Superbi eñ per elationẽ mẽtis erigunt se in altũ. Job. xj. Vir vanus in supbiam erigit̃ ⁊c̃. ⁊ ꝑs̃. Ascendunt montes. ſ. per supbiá se extollẽdo. ¶ Tertõ qꝛ sũt terreni. i. de terenis cupidi. Mõs ei pede solũ

terrā tangit:quia superbi affectū suū solum in terrenis ponunt. Sunt cū velut anime pedes ipius affectiões. Pſ. Non veniat mihi pes superbie. Hiere.xlij. Nolite eleuari:quia dñs locutus:Date domino deo vestro gloriā anteq̄ offendāt pedes vestri ad montes caliginosos: expectabitis lucē & ponet eam in vmbrā mortis & caliginē:qđ si hoc non audieritis in abscondito plorabit anima mea a facie superbie. ¶ Quarto quia mōtes sunt nubium generatiui & per cōsequens aeris obscuratiui. Exo.xxxij. Operuit nubes mōtem. Quasi cū nubes in mōtibus sūt terrena desideria vel appetitus dominandi in superbos q̄ cordib⁹:& ex his aer obscuratur.i.mens & ratio errat & obfuscatur. Exo.xxxij. Erat nubes tenebrosa. ¶ Quinto quia sunt turbinū & ventoꝝ & fluminū plus q̄ valles passiui. Quia.ſ.superbi turbatiões percussiões violentias & deiectiones frequētius patiūtur: & ideo cōtritionibus & doloribus implētur. Abacuc.iij. Cōtriti sunt montes seculi. Et in eodez. Doluerūt montes. Exo.xix. Ceperūt audiri tonitrua ac micare fulgura & nubes densissima operuit monte. ¶ Sexto qa montes sunt niuium diutius seruatiui. Quia.ſ.superbi sunt niuis.i.frigoris malicie & peccati diutius retētiui. Vnde in ḥ frigore malicie diabolus hominē superbum ad eternū interitum trahit. Quod figuratū est.j.Paralip.x. vbi Banaias interfecit leonē tempe niuis. Leo significat superbū quē in tempe niuis.i. in frigore malicie diabolus extinguit. Vnde in his mōtibus frigidis superbie multi pereūt eterna morte.ij. Reg.j. Inclyti israel sup montes tuos interfecti sunt. ¶ Item superbientes de pulchritudine siue fortitudine corporis assimilātur collibus. Ma3 collis est tumor terre breuis. vnde & dicitur tumulus quasi tumēs tellus. Nam superbi tales de vanitate intumescūt: qa de terra.i.de corpore.& cito vastantur:qa breues dies hominis sunt: & ideo mors sequens hanc superbiā colliū in puluerē redigit. Isa.xlj. Colles quasi puluerē pones. Et ideo talis superbia multū decipit & fallit gloriātes & cōfidentes in ea. Hier.iij. Vere mendaces colles fuerunt. Fallax eñ gratia & vana est p ulchritudo: vt dicitur Prouer.vlti. Et simile est de fortitudine. Vnde Hiere.ix. Nō glorietur fortis in fortitudine sua. ¶ Item superbi assimilantur fluctibus maris. ¶ Primo qz fluctus se mutuo collidunt. & similiter superbi mutui se inuadunt & ledūt: & hoc é de diuina sententia vt superbi se inuicē deiciant & expellant. Eccl.xxix. Cōmouit illos quasi fluctus maris viros potentes gigantes migrare fecit & vagati sunt i gētibus alienis. ¶ Secūdo quia fluct⁹ nunc sursum nunc deorsum mutuo se impellunt. Similiter superbi nūc extolluntur nūc deijciūtur. Vnde aliquando superbi sunt in exaltatiōe. Pſ. Exaltati sunt fluctus eius:quādoqz vero in fractōne siue deiectiōe. Job.xxxviij. Cōfringes tumentes fluctus tuos. Quasi eñ mare tumentes fluctus suos cōfringit cum mundus ipe seuiens potētes & superbos oppmit. ¶ Tertio quia fluctus spumā & vētuz gignunt. Similiter superbia gignit spumā iniquitatis & vētum vanitatis. Vnde dicitur in epistola Jude: Hi sunt fluctus feri maris despumātes suas cōfusiōes. Jac.j. Similis est fluctui maris qui a vēto.ſ.vanitatis mouetur & circūfertur. ¶ Quarto quia fluctus harenulas inuoluūt & superius secum ferunt sic superbi inuoluūt alios mitiores secū.i.ad cōsensum sue superbie trahūt sicut lucifer traxit alios angelos. Exo.xiij. Inuoluit eos dñs.i.inolui permisit in medijs fluctibus. ¶ Quinto quia fluctus pisces allidunt: Quia superbi alios quos inueniūt molles & impotētes persequuntur & oppumūt. Vnō Job.xxx. in persona sic oppressi cōquerit dicens: Pedes meos subuerterūt & oppsserūt quasi fluctib⁹ semitis suis dissipauerunt itinera mea insidiati sunt mihi & p̄ualuerūt & nō fuit qui ferret auxilium. ¶ Sexto quia fluctus maris naues i periculo ponūt. Per naues intelligūtur ecclesie quas supbi persequunt & destruere

moliuntur ℳathei.viij. Venti ⁊ fluct⁹ i naui. Vēti tentationes demonuz ⁊ fluct⁹ i deſt perſecutiones ſuperboruz i naui. i. in eccleſia xp̄ianoruz. ¶ Septimo q⁹ fluctus ſemper in motu ſunt ⁊ quieſcere nō poſſunt. ſz vel omnio deficiūt. vel ſe agitant ⁊ propellunt. ſimiliter ſuperbi ſemp ſunt inquieti in ſe ⁊ etiam i alijs quouſcq; vel ipſi deficiant vel alios vnde volūt propellāt Iſa. lvij. Impij quaſi mare fertuēs quod quieſcere non poteſt redūdāt fluctus eius in conculcationem ⁊ lutum. ⁊ non ē par dicit dominus deus impijs. ¶ Item ſuperboꝝ ſcientia ſicut inflat eos in corde ita reddit eos tumidos i locutione. ⁊ ideo aſſimilātur aque mōtane Aqua enīz montana que extra ebullit cū diu bibitur facit gulas ſtrumoſas ⁊ ꝓpt nimiā frigiditatez multiplicat phlegma groſſum in gutture. Aqua enim montiū eſt ſcientia ſuperboruz que ſtrumoſitatē facit i gutture. i. tumorem in voce ſiue locutiōe. Mā facit eos verba fatuoſa ⁊ ampulloſa proferre. ſm illud Horacij. Proijcit ampullas ⁊ ſexquipedalia v̄ba. ⁊ ideo ſuperborum faſtuoſe locutiones ſūt aqs ſonantibus ſimiles q⁹ magnum ſonituz faciunt ⁊ nihil diſtinctum ſeu rationabile proferunt Pſal. Sonuerunt ⁊ turbate ſunt aque eoꝝ Job. xxxiij. Verba illoꝝ non ſonant diſciplinam.

¶ Capitulum. lxxvij.

Emperātia aſſimilat̄ mercurio ꝓpter tria. ¶ Prio propter dominiū. q⁹ mercurius dicitur aquis dūari. Dñ Lucan⁹ loquēs de mercurio ait. Quem deꝰ aquaꝝ percuſſit. Similiter temperantia aquis cōcupiſcētie dominat̄. ⁊ fluxuz carnis. i. luxurie lubricitatem reſtringit. Dñ ſine tēperamento virtutis huius muruſ cōtinētie ruit Eze. xiij. Hic ad eos q̄ liniunt abſqz temperatura ꝙ caſur⁹ ſit. Illi enim abſqz temperatura liniunt qui carnez ſuam innumeris delitijs nutriunt. ⁊ q⁹ non eis adeſt temperātie modus cadit protinus continētie murus. ¶ Secū do propter effectum. q⁹ ſcz mercurius cōceptum vel natum ſub dominio ſuo diſponit ad ſapientiam. Vnde a ſapientib⁹ deus eloquentie dictus eſt. Et ideo gentiles Act. xiij. vocauerunt Paulum mercuriū q⁹ ipſe erat dux verbi. Similit̄ tēperantia tam ciboꝝ ꝙ venereoruz diſpōit ad ſapientiam. Quod ſigno nature oſtēditur ſeu creationis. Nam deus corpus hominis qui preceteris animalib⁹ i ſapientia pollet i maximo temperamēto conſtituit ⁊ ad equalitatez complexionis inter oia corpa maxime reduxit. j. Corin. xij. Deus tēperauit corpus ⁊c̄. Et ideo circo nos ipſum a ſuperfluis ⁊ inhoneſtis temperare debemus. Dicitur etiā mercurius fuiſſe deus paleſtre ſm Iſido. eo ꝙ cum ſole luctatur dolens cum ſuperare. ſēper enim iuxta ſolez graditur nūq̄ pl⁹ diſtans ab eo ꝙ per tres gradus. Vnde raro videtur q⁹ fere ſēper ſub radijs ſolaribus occultatur. Hec luctatio cum ſole eſt pugna carnis cuz rōne volentis eā ſuperare: hanc luctam caro excitat ſed tēperantia ſedat ipſaz carnem rōni ſubijciens vt eam ſequatur ⁊ iuxta eaz vadat ſicut mercurius iuxta ſolem. ¶ Tertio ꝓpter principatum. Nam ſm ptholo. ſub mercurio ſunt gemini. regnat in virgine. in piſcibus regnum eius abſcedit. Sic tēperātie ſubſunt gemini. i. ſenſus corporis qui ſunt gemiati vtpote q⁹ due ſunt aures duo oculi due nares. i. duo foramia narium. ⁊ ſic de alijs. Habet enim temperantia ſenſ⁹ corporis refrenare ⁊ caſtificare. regnat in virgine q⁹ potiſſima temperantie ſpecies eſt virginitas. ſed deficit in piſcibus ideſt in his qui viuūt i aquis deliciarum. perit enim caſtitas in delitijs ſicut Ber. dicit.

¶ Capitulum. lxxviij.

Entatur fortius ⁊ frequēt⁹ penitēs ꝙ peccatores. Et hoc apparet per ſimilitudinē venti. Mā ſicut Seneca in quarto libro de naturalibus queſtionib⁹ dicit circa auroꝝ ſit ventus q⁹ tunc vapor

ventum faciens ẽt collectus ⁊ radius solis appropinquãs,percutit gelidũ aerem. Sz in prima pte noctis raro fit vẽtus qr ille vapor nõ ẽt copiose collect⁹. Per aurorã ergo intelige penitentis conuersionẽ per quã nor peccati expellit⁹ ⁊ dies gre illuceſcit ⁊ tũc diabolus maxie tẽtationis vẽtũ ſuſcitare conat⁹. Sed exiſtente hoie i tenebris ſeu nocte peccati raro ſit vent⁹: qr parum tentat diabolus. Et ideo ſuper illud Eccl.ij. Fili accedens ad ſeruitutem dei ſta in iuſticia ⁊ timore ⁊ prepara aiam tuam ad tentationem:notat Gre.dicens. Non ait ad requiem ſed ad tentationẽz qr hoſtis noſter nos adhuc i hac vita poſitos quanto magis ſibi rebellare conſpicit tãto amplius expugnare contendit. Illos enim pulſare negligit quos quieto iure poſſidere ſe ſentit. Contra nos vo vehementius incitatur cuz ex corde noſtro quaſi ex iure proprie habitatiõis expellit⁹ Item deficiente eſtu tẽtationis abundãt lachrime compunctionis. Nam in autũno precipue circa finez abundant pluuie eo q̃ calor eſtatis qui ꝓſumebat vapores remiſſus eſt ⁊ plus eleuat q̃ cõſumit. Eſt enim quaſi calor eſtatis feruor tẽtationis. quo deficiẽte ⁊ tẽperie ſubſequẽte ſequũtur pluuie.i.abũdãtes cõpũctiões lachrime Hiere.viij.Finita eſt eſtas ⁊ ita ſubdit⁹ qs dabit capiti meo aquaz ⁊ oculis meis fontẽ lachrymaz. ¶ Caplm lxxix.

TImere debẽt ſancti viri q̃ diu ſũt in carne q̃tũcũqz videant ſpiritu feruẽtes. ¶ Primo pp ipſius carnis fragilitatẽ. Sunt.n ſimiles terre q̃ iz per nãm ſit ſoluda igneis tñ pũbus cũ aereis eſt pmixta. Sic ẽt ſancti viri iz habeant ex pte ſpũs ſoliditatẽ ſanctitatis ⁊ ignicitatẽ.i. feruiditatẽ charitatis tñ imixtã ⁊ pũctaz aeri i. fragili ⁊ paſſibili carni. Vnde dr Matth. xxvi. Spũs prõptus ẽ caro autẽ infirma. Vnde Apo.ij. Corin.iiij.Hẽmus theſauz in vaſis fictilib⁹. ¶ Scõ timẽt ſancti pp ſuoz defectuũ multiplicitatẽ.terra.n. interius ẽ cauernoſa ⁊ ſpõgioſa. Sãcti.n.cũ ſe itroꝛſus ad ſemetipſos reducũt vt eis vita ſua multi defectib⁹ plena nõ ſolũ pateat iz ẽt magnus. Sũt.n.defectus vite velut ꝓcauitates terre. Cauerne ãt ſunt concauitates magne ſignificantes defectus maiores. Sz velut ſpõgioſitates pue ſũt culpe ⁊ defect⁹ leniores. Dũ ergo ſancti i ꝓſpectu diuini iudicij vitã ſuã itrinſecus reuoluũt velut terrã ꝓcauitatibus. ſic vitã ſuã defectib⁹ plenã eẽ recognoſcũt. de q̃bus apud iudicẽ vehemẽter iudicari metuũt. vñ ps. dicebat. Nõ i tres in iudiciũ cũ ſeruo tuo dñe. Sicr. Miere. ſub terre ſimilitudie defect⁹ hũane vite ꝓſideras dicebat. Aſperi terrã ⁊ ecce vacua erat Hiere.iiij. ¶ Tertio timẽt ſci ſuaz cogitatiõuz ⁊ affectionũ impuritatẽ ⁊ tẽptationũ ipetuoſitatẽ. Nã ſicut terra in ſuis ꝓcauitatibus ẽ diuerſoz vapoz ſuſceptiua ⁊ ẽt vẽtoz quoz violẽtia aliqñ concutit⁹ rũpit⁹ ⁊ terremot⁹ maximi interdũ generant⁹. Sic ẽt ſci viri q̃qz ex ſuis defectib⁹ vapores malaz cogitationũ vl immũdaz affectionũ ſentiũt ⁊ vẽtos ſubintrãtes.i.tẽtatões vehemẽtes p̃ quas ꝓcutiunt⁹ ⁊ interdũ p̃ cõſenſũ rũpunt⁹. ⁊ ita fit terremot⁹.i. anie mot⁹ in pſm Hebr.xi. Appuerunt terremot⁹ ⁊ turbatio ſup terrã. ¶ Timor mũdanoz aſſimilat⁹ terremotui qui ſp fit ad latus ⁊ p̃ modũ tremoris nõ ſurſuz neqz deoꝛſuz. Sic eni vapor ille mouet⁹ q̃ terre motũ facit. Surſum.n. dr deꝰ eẽ deoꝛſuz infern⁹ iz quaſi ad lat⁹ ẽ nobis mũd⁹ mouet⁹ ergo ſurſũ q̃ timet dñm. deoꝛſũ q̃ timet infernũ. iz quaſi ad lat⁹ mouẽt⁹ ⁊ tremũt q̃ timẽt mundũ ⁊ trãſitoꝛias penas. iz frequẽter peccatoꝛes timẽtes ⁊ fugientes penas tranſitoꝛias incurrunt penas eternas Pſal. Cadẽt a latere tuo ⁊c.

¶ Caplm.lxxx.

TRibulatiões ⁊ amaritudines ⁊ quecũqz concuſſiões amicos dei nõ diſſoluũt: ſed fꝛtiores faciũt. vñ ſũt ſimiles terre q̃ vt dicẽ Beda vndiqz mari cingit⁹. vndiqz quatit⁹ ⁊ tñ nõ diſſoluit⁹ iz potius ſolidatur: qr dũ eius ſiccitas marꝝ bñficio humectat⁹ ptes terre

coadunanf que alias in pulueꝛē verteꝛē tur. Sic ex tribulationū ⁊ amaritudinuz circūdatione ſtillaf mētibus electoꝛū hu moꝛ ꝓſolatōis iterne q̄ aia roboꝛaf ⁊ ꝓſoli daf. ⁊ ſic i ſeipſaz tota coadunaf. vt p traz vel ipatiētiā mínime diſpgaf ℣ſal. Firma uit orbē terre q nō cōmouebiť. ℑtē tribu lationis amaritudo tutioꝛes reddit ſcōs viros q̄ ꝓſolatōis dulcedo. Sicut nauis tutioꝛ ferf ⁊ natat i amara ſiue ſalſa q̄ in dulci aq̄. ex eo q̄ aq̄ amara ſiue ſalſa groſ/ ſioꝛ ⁊ grauioꝛ ē dulci. vñ in ea natat ouū recés. ⁊ i mari paleſtine moꝛtuo nihil vi/ uū imergiť. ℑō nauis vt dcm̄ eſt tutioꝛ ferf ⁊ natat in amara aq̄ q̄ dulci. Sic aia ſi hz amaram aqua tribulatiōis tuta ē poteſt Quia aut ē ei ad purgationē aut ad aug/ mētū meriti. Sed in aqua dulci ꝓſolatio num dubitat ne ꝑ eas aut reſoluaf aut foꝛte in eis principalr ꝑmiek ſi qd feciſſet boni. Vñ ℣ſal. Renuit ꝓſolari aia mea Et iterū Spi. xiiij. Tráſeūtes mare per ratē ſcz patientie liberati ſūt. ℂ ℑtē tribu latio aſſiſatur mari. ℂ Primo qꝛ licz ma re non ſit potabile vel dulce quo ad gu ſtum eſt tamen quo ad multa vtile ⁊ ꝓfi cuū. Nam multaꝝ infirmitatū ē curatiuū Sanat enim hydropicos vlceroſos ⁊ ſca bioſos. ℑta ét tribulatio lz non ſit dele/ ctabilis ſed penaſ carni in ſenſualitate ē tamen vtilis ⁊ proficua ſpū. videlz qꝛ ſa nat infirmitates mētis. Curat. n. hydro piſcos. i. auaros. vlceroſos ideſt ſupbos: ſcabioſos ideſt luxurioſos qui habent pꝛuritum carnis. qꝛ tribulatio caſtigat vñ Michee. vij. Proiiciet in ꝓfundū maris oia peccata. ℂ Scōo qꝛ mare q̄uis ex ſe ſit ſalſū ⁊ amarum pꝛo dulcedine ta men venaꝝ ꝑ quas facit tranſitum ē ſui ſaporis variatiuum. Silr tribulatio licz videaf amara vt in pñti. tū ꝓpter dulce dinē ⁊ patientiam coꝛ q eá tpaliter ⁊ trá ſitoꝛie ſuſtinēt mutabiť in eterni premij dulcoꝛez. Judith. v. Fótes amari obdul cati ſunt eis ad bibendum. ℂ Tertio qꝛ mare lz ſit inquietum eſt tamē ꝓpter continuum motum ſue ſubſtantie a ſua coꝛruptóe; cóſeruatiuū. Sic tribulatio lz ingetet mētē vel carnē tñ cōſeruat caz a coꝛruptée ⁊ luxuria Eccī. xi. Malicia vnius hoꝛe obliuionem facit luxurie Job. xiiij. Recedūt aq̄ ō mari ⁊ fluuiꝰ vacuefa etꝰ areſcat. Aq̄ enī. i. cócupiſcētie carns re cedūt de mari. i. de amaritudie tribulatio nū. ⁊ tūc vacuefactus ſit fluuius i. luxurie fluxus. ℂ ℑtē tribulatio feruētē ſpm̄ cō punctiōis gignit. ⁊ vētū vanitatis exclu dit. Cuius exēplū ē q̄ tpe eſtatis in pte ſe ptētrionali generatur ſpūs multꝰ. ⁊ va/ poꝛ coaꝛtaf q facit terrā tremere. ℑbi. n. iuxta mare q̄ſi quotidie terra tremit. ⁊ tá fortis ē ibi motus eq vel hoīs ita q̄ vaſ ſa plena liquoꝛibus effūdūtur. Vnde q dā pforauit terrā ſeptētrionalē lácea lō ga. ⁊ eriuit vētus tárꝰ q̄ fere diruit ma/ gnā domū. ℣per terraz ſeptētrionis inte ligiť aia peccatoꝛis frigida a caloꝛe cha/ ritatis. Eſt enī ſubiacens ſeptē capitalibꝰ vicijs que tū eſtate charitatis caleſcēte cō cipit ſpm̄ multū cōꝛitionis. vapoꝛem cō punctionis. ⁊ tremoꝛē humiliationis. ita q̄ uas coꝛdis plenū liquoꝛe peccati eua cuet effuſione cōfeſſionis. ⁊ interdū dum terra. i. coꝛpus pforaf lancea longa actra/ ctione diuturne maceratiōis ⁊ afflictōis excluditur ⁊ exit ab hoīe ventus ois pec cati ⁊ uanitatis.

ℂ Capitulum. lxxxj.

TRinitas diuinaꝝ ꝑſonaꝝ i vnitate cētie repreſentaf generalr in oibus creaturis Et hec repñtatio in creatu ris irrōnalibus veſtigiū ap pellaf. Quelibz. n. creatura ſubſiſtit in ſuo eē ⁊ hz formā p quā deter minaf ad ſpēz. ⁊ hz ordinē ad aliqd̄ alid̄. ℣per ꝑmū repñtat patrē ꝑ ſcōm filiū. per tertiū ſpñſanctū. ℂ ℑtē in magnitudine creaturaꝝ cognoſcif potētia pr̄is. i diſpo ſitiōe filij ſapia. in ornatu bōitas ſpūſſácti ℂ ℑtē i quolibet indiuiduo inuenies vti tatē ſpēz ⁊ utilitatē. quoꝝ primū ꝓuenit patri ſcōm filio. tertiū ſpūſancto. ℂ ℑtē ſcriptura dic̄ q̄ omnia conſtituit deus in nūero pōdere ⁊ mēſura Sapi. xi. In om ni enim creatura eſt unitas ueritas ⁊ bo/

nitas.siue mod⁹ species ⁊ ordo vt sit in omni creatura.quo vna ostenderet̄ prin cipij vnitas ⁊ quo trina personaꝝ trini/ tas.¶ Item inuenitur in omni creatura quod est quod discernit ⁊ quod cōgruit. Sed omnes iste distinctiones siue assigna tiones vestigij ad personarum trinitatē reducuntur vt per se ē manifestū.¶ Itez apparet representatio trinitatis in omni bus substātijs. Nam in omni substantia creata ꝑm Dion⁹.inuenitur essentia vir tus ⁊ operatio.quoꝝ primū cōuenit patri secundum filio tertium spūisancto. Spe cialiter aūt reperitur sancte trinitat̄ rep sentatio in substātijs incorporeis ⁊ ima/ terialibus scz in animabus ⁊ in angelis. Generaliter át in tres diuiditur spēs. q̄ sūt vegetabilis q̄ est in plantis. sensibilis q̄ ē in brut̄.⁊ rōnalis que est in hoibus. Sz oib⁹ trib⁹ ꝓpetit vna rō aie cōis. Et in vna cōi aie rōe repñtat̄ vnitas ēntie.sed i triplici aie distinctōe repñtat̄ psonarum distictio. Sz excellētior adhuc repñtatio trinitatis est in aia rōnali.s.ꝑ modū ima ginis ꝑ quā dr̄.q⁹ hō ad imaginē dei fa/ ctus est. Nā sic̄ sunt in vnitate ēntie di/ vine tres pson̄e ita in vna ēntia rōnalis aie tres potētie sūt.s.memoria intelligen tia ⁊ volūtas:imago.n.trinitatis diuine nō inuenit̄ in hoīe nisi ꝑm mētē. In alijs vo ptibus oñdit̄ ibi repsentatio soluz ꝑ modū vestigij.Sz adhuc trinitatis ima/ go attendit̄ in mēte ⁊ magis ꝑm actus di ctaꝝ potētiaꝝ q̄ ꝑm potētias ipsas.Pro pterea q⁹ psone diuine distinguūt̄ ꝑm ꝓ/ cessionē vbi a dicēte ⁊ ꝓcessionē amoris vtrūq; ꝓnectentis.Verbū ár in aia sine ac tuali cognitione nō pōt ēē vt Aug.dicit. Dñ ꝑncipaliter attēdit̄ imago trinitatis i mēte ꝑm actus ꝓut.s.ex noticia rei quaz hēmus cogitando interius vbū ꝓcipim⁹ ⁊ ex hoc in amorē prorūpimus. Sed q⁹ ꝑncipia actuū sūt habitus ⁊ potētie. vnū qōq; aūt est virtualiter in suo ꝑncipio se cūdario ⁊ quasi ex ꝓsequēti imago trini/ tatis pōt attēdi in aia ꝑm potētias ⁊ habi tus ꝓut in eis actus virtute existūt.Sed adhuc attēde q⁹ imago nō attēditur i no ticia vel amore sui vel alterius rei sz per respectū ad hoc qō deus.q⁹ scz mens pōt meminisse intelligere ⁊ amare deū a quo facta est.vt dicit.Aug.Quia vt dictuz est diuine pson̄e distinguūt̄ ꝑm ꝓcessionem vbi a dicente ⁊ ꝓcessionē amoris. Verbū aūt dei nascitur de deo ꝑm noticiā sui ip/ sius.⁊ amor ꝓcedit ꝑm q⁹ se ipsum amat. ⁊ manifestū est q⁹ diuersitas obiectoꝝ di/ uersificat speciē verbi ⁊ amoris q⁹ non ē idem verbū de lapide ⁊ equo conceptuz. Dñ attēditur diuina imago ꝑm verbum cōceptum de dei noticia.⁊ ꝑm amorem ex inde deriuatum. Ipsa.n.rōnalis aia trib⁹ theologicis virtutib⁹ ꝑficitur scz fide spe ⁊ charitate in via. Ipsa aūt in patria tri/ bus dotibus dotabit que sunt visio suc/ cedens fidei:inhesio succedēs spei.⁊ fruī/ tio correspōdens charitati.Dñ patet q⁹ in aia rōnali est sanctissime representatio tri nitatis ⁊ ꝑm esse nature ⁊ ꝑm ꝑfectionez gratie ⁊ ꝑm statū glorie Adhuc autem ex pressior ⁊ nobilior representatio trinita/ tis est que in angelis repitur. vnde ꝑm. Grego. Angelus dicitur signaculuz simi/ litudinis.q⁹ in eo similitudo diuine ima ginis illuminatur expressa.⁊ hec similitu do inuenitur in quolibet angelo. Repre sentāt etiam angeli sanctissimā trinitatez in cōmuni.q⁹ distinguūtur omnes ꝑ tres hierarchias.⁊ quelibet hierarchia adhuc tres ordines continet.vñ deus est in tro nis vt maiestas.in cherubin vt veritas. i seraphin vt caritas per que notatur tri/ nitas personarum.⁊ similiter inuenitur in alijs hierarchijs. Item apparet repre sentantio trinitatis in substantijs corpo reis ⁊ materialibus. Nam in oi corpore ꝑm Phos tres dimensiones existunt scz lōgitudo i linea.latitudo in supficie: spis situdo siue ꝑfunditas dicitur esse in cor pore.q⁹ est q⁹ dimensio ꝑpriet̄: ꝑpria li/ nea est trāns ꝓducens.⁊ ideo ꝓpetit pri q̄ ē ꝑncipiū nō de ꝑncipio. Linea enī secūdū Phm.dr̄ cē producēs q⁹ ē ꝑncipium a q̄ supficies fluit sz dicitur esse non ꝓducta Quia licet dicat̄ fluere a puncto vsqz ad pūctū.qō ñ ē in ꝓtinuo nisi lineā ducē ta

mẽ nó potest habere a pũcto aliquá quã titatẽ cuꝫ pũctũ sit indiuisibile vñ linea put cótinua nó diuidit i pũcta sed i ptes ɔtinuas. Et ideo phisicꝰ nó ꝯsiderat pũcta cũ iste dimensiões ñ fluát a pũcto sed a materia. Corpꝰ vo é tñ ꝓductũ. qꝛ ꝓ fũdũ qõ ẽ ꝓpriũ corpori fluit a superficie Alioqn idẽ ꝓducẽt a seipso si i plão esset plures superficies. sed tñ dicit corpꝰ ñ esse ꝓducẽs qꝛ nõ itelligibilꝫ vltra corpꝰ alia spés magnitudis diferẽs ab istis. vñ ꝓfũditas siue corpꝰ ꝯgruit spiritui sancto quia ab aliquo ꝓcedit ꝑncipio. s. pre ꝯ filio sꝫ nulla alia diuina psona ꝓcedit ab ipo. De quo etiá dicit. Apo. i. Corin. ij. q scrutatur pfunda dei. Superficies autẽ ꝓducens ꝯ producta est producitur cui a linea ꝯ ipsa simul cum linea producit ipꝫ corpus siue profunditatẽ. ꝯ ideo cõpetit filio qui nascitur ex patre. ꝯ ab eo simꝫ ꝯ patre spũsanctus procedit. ¶ Itẽ beata trinitas repꝛesentatur in naturis. Lõ petit enim ternarius numerus omnibus rebus naturalibus. Et qꝛ ꝑm Pithagoraꝫ esse completum in natura habet ꝑncipium medium ꝯ finem. Ideo Pithagoras docuit deum nature proprietatibus eminentẽ colere ter in die. Quia ipsa cognitio que de possibili est perficit tribus scꝫ sensu q̃ manuducimur. imaginatiõe qua indagamus verum ex his que nos manuducũt. ꝯ intellectu q̃ conspicimus inuẽtum. Ideo etiam honoramus deũ ter ꝑm termegistum ꝑm tria puncta hemisperij idest mãe meridie ꝯ vespere. vñ lex pithagoricorum ꝯ christianorũ adorat ad orientẽ. Lex termegisti ꝯ machometi ad meridiẽ. lex Moysi ad occidẽtem. ¶ Itez posita sũt a philosophis magnis in cultu dei tria. scꝫ adoratio propt reuerentiam thus propter distributiõẽ suauissime cognitionis diuine ꝯ virtutũ celestiũ. terestrium. hymnus ꝑm Pithagoram propter concentum celi. ¶ Itẽ é repꝛesantatio trinitatis in celo. i. coꝛporibus celestibus Computãtur enim ab apostolo tres celi. qꝛ dicit se raptũ ad tertium celuꝫ propterea qꝛ in spheris celorum trtplex est diferentia. Quia est aliqõ celum mobile ꝯ stellatum sicut firmamẽtum cum quo etiaꝫ computantur septeꝫ planetarum oꝛbes qui sũt sub eo. Aliqõ vo est mobile sed non stellatum sicut cristallium. vel si quod aliud supꝛa ipsũ qõ sit pꝛimuꝫ mobile ꝑm astrologos. Tertium aũt quod nec est mobile nec stellatũ sicut empyreum quod est beatoꝛũ locꝰ. In celo etiaꝫ relato ad terram iuenitur triplex dimensio. sunt enim tres vie cõtinue sc̃z lõgitudo a surſuꝫ in deoꝛsũ vl̃ econuerso. latitudo a dextro ad sinistrũ Altitudo ab ante ad retro. Igitur in celo ad terrã relato relatio circunferentie ad centrum causat longitudinem ascẽdẽdo ꝯ descendendo. Oꝛdo vo signoꝛum i circulo obliquo facit altitudinẽ qꝛ ab occidẽte in oꝛientem facit ante. sed retro ẽ ab oriente in occidentem. Alius vo motus facit latitudinem. i. dextrum ad sinistrum. ¶ Item repꝛesentatio sãcte trinitatis i planetꝫ est. Assignatur enim eis triplex circulus. scꝫ deferens equãs ꝯ epicyclus. ¶ Item in coꝛum cursu dicitur esse triplex gradus. Quia quãdoqꝫ planeta ẽ retrogradus. q̃qꝫ directus. quãdoqꝫ stationariꝰ Nam quasi stationarius pater a nullo est procedẽs. sed quasi retrogradus est filius carnem assumens. tunc enĩ sol retrocedit vsqꝫ ad decimaꝫ lineã. vt figuratũ est. Isa. xxxviij. idest vsqꝫ ad humanam naturam. que quasi decima est post nouem oꝛdines angeloꝛũ. ꝯ in decima dragma figurata Luc. xv. Sed quasi directus est spirituſſantus. qui missꝰ est ad directionem fidelium. Vnde Psal. Spũs tuus bonus deducet me ꝛc̃. Sed pꝛecipue sancta trinitas. repꝛesentatur i sole. qui est maximus planetarum. In eodem sole ꝑm Aug. tria hec consideram⁹ q̃. est. q̃ lucet. q̃ calet. Primum competit patri a quo filius habet esse ꝯ spũsãcto Secõm filio. Tertium spũsancto. ¶ Itẽ est repꝛesẽtatio trinitatis in locis. Est. n. triplex locus deputatus creature rõnali. scꝫ locus sũmus idest celũ vbi sola letitia ꝯ est infimus. s. infernus. vbi sola tristitia.

ꝛ est medius hoc est mundus in quo sūt summa speranda ꝛ infima timēda. Vnde Phil.ij. In nomine iesu omne genu flectatur celestium terrestrium ꝛ infernorū. In nomine iesu vt dicit Ambro. tota trinitas repꝛesentat qꝛ iesus interpꝛetatur vnctus. in quo intelligitur vngens. ꝛ vnctio ꝛ ipse vnctus. Vngens pater vnctus filius ꝛ vnctio spiritussanctus. Et ideo i nomine iesu olim in apostolorūꝫ tempoꝛibus credentes baptizabātur in nomie trinitatis. ¶ Itē repꝛitat trinitas in eis que distinguunt ꝑm pꝛm tripliciter. qꝛ st simplr leuia vt ē ignis: vel simplr grauia vt est terra. vel media grauia ꝛ leuia sicut aer. qui est grauis respectu ignis. leuis ăt respectu aque. ꝛ aqua q̄ est leuis respectu terre. grauis aūt respectu aeris. Item in elementis inuenitur quedaꝫ alia trinitas respectu loci: qꝛ solum tria eleměta se cōtingunt i loco generationis. scꝫ aer aqua terra. Aer enim non plus habꝫ de natura grauis q̄ aqua de natura leuis. Specialiter aūt ignis repꝛesentat sanctam trinitatem. qꝛ ignis apparet tripliciter in flāma luce ꝛ carbone. Item qꝛ ignis hꝫ triplex esse. est. n. ignis purus in propꝛia sphera. ignis ꝓiunctus rei cōbustibili. s. in aliena mā. ꝛ est ignis mixtus. s. in re elemētata. i qua ꝑm quosdam ignis ꝛ etiam alia elementa sunt actu. Nō quo ad esse pꝛimuꝫ scꝫ formaꝝ substantialium. sed quo ad eē scōm scꝫ qualitatum suaꝝ que sunt reducte ad medīū. ꝛ ideo sūt ibi sicut extrema in mediis. ꝛ ꝑm aliquos nullo modo sūt ibi actu. sed sunt ibi virtute. Repꝛesentat etiaꝫ trinitas beata in aere qui distinguit per tria interstitia. supꝛemum quod dicit ethereum ꝛ medium ac infimum qō dicit aereum. In supꝛemo est calor ꝛ lux ꝓpter ignis ꝛ solis pꝛopinquitatē. Similiter in infimo pꝛopter repercussionem radioꝝ a terra. In medio aūt ad qō non pōt pertingere reflexio radioꝝ est frigiditas ꝛ obscuritas. Aqua etiam repꝛesentat psonas trinitatis. qꝛ inuenitur aqua triplex. s. cōdensata vt in nube. vel congelata vt i glacie. vel liquida vt in fōte vel flumine. Est enim aqua vnū ex illis tribꝰ que testimoniū dant in terra ipsi trinitati beatissime Jo. v. Tres sunt qui testimonium dant i terra spiritus. aqua. ꝛ sanguis. spūs iquā sanctificationis. aqua ablutionis. sanguis redemptionis. Terra quoq; repꝛesentat beatam trinitatem. Dicitur enim Isa. xl. Quis appendit tribus digitis molē terre: per quos tres digitos intelligi possūt tres persone diuine in oꝛbe terre repꝛesentate. Vnde ꝛ terra que inhabitatur trifarie a sapiētibus est diuisa. Vnde vna dicitur asia. altera europa. tertia aphrica ē. Et est asia mūdi totius pars media a meridie per oꝛientem vsq; ad aquilonem ꝓtensa a quadam muliere sic vocata. que apud antiquos regnum tenuit oꝛientis vt dicit Isido. Europa vero a septētrione vsq; ad occidentem est extensa. que sic vocata est ab europa filia regis libie. quā Juppiter rapiens ab aphꝛica duxit increta m. hanc tertiaꝫ partē oꝛbis vocauit europam. Et sic in europa. lviij. gentes sunt vt dicit Chꝛysostomus. Aphꝛica vero ab occidente vsq; ad meridiem est protensa siue poꝛrecta ꝛ ꝑm quosdam dicta aphꝛica quasi aphꝛica eo q̄ soli omnino sit apta ꝛ nulli quasi frigoꝛi sit subiecta vt dicit Isido. Aliqui autem dicunt ab afer filio Abꝛaam ex certa causa esse dictam q̄ versus lybiam dicitur duxisse exercituꝫ ꝛ ibi victis hostibus consedisse. ꝛ aphꝛica cum europa est totius oꝛbis medietas. Quidā vero dicūt q̄ has tres partes mūdi tres filij Noe diuiserunt postq̄ egressi sunt ō arca. ita vt Sem cum sua posteritate futura occuparet asiaꝫ Japhet europaꝫ ꝛ chā possideret aphꝛicam sicut dicit glosa Gene x. ꝛ idem dicunt Chꝛysosto. ꝛ Isido. Plinius ꝛ alij plures concoꝛdant cū eis. ¶ Item beata trinitas repꝛesentatur in motibus. Est enim motus ꝑm locum triformis. rectus circularis ꝛ obliquus. Itē distinguitur motus ꝑm aliquos in naturalem. cuius pꝛincipium est natura. ꝛ violentum cuius pꝛincipium est ab extra. et animalem cuius pꝛincipium ab intra. qꝛ ab anima que mouet multipliciter. ¶ Itē

In numeris est repzesentatio trinitatis. Nam primum impar ē ternarius numerus in quo pfectio primi repsentat.s.deus qui trinus ē ⁊ vnus. Jō ois res q̄ hz ista tria.scz principium mediuz ⁊ finē dicitur cē pfecta. vtpote qz in trinario numero finis conformatur principio ⁊ iō sic dicit phs primo celi ⁊ mundi sm translationē arabicā. Per hūc numez scz ternariū ad hibuimus nosmetipsos magnificare vnū deum eminētē propzietatibus eozum q̄ sunt creata Vnde ⁊ hermes trimegistus ponūt mūdum pfici in trib⁹ ymāmene. qō est impulsio vel iplexio causaz.necessitate que est exequatio causarum p motum ad cē ⁊ ordine qui est distributio cuiuslibz pducti i locū et officiū suū. ¶ Itē numer⁹ diuiturin tria.qz numeroz sm Jsido.alius linealis alius superficialis. alius vero solidus. Linealis est qui ab vnitate incipiēs ordinate pcedit vt vn⁹ duo tres ⁊ sic i infinitū. Supficialis vero nūerus est duct⁹ in se in alīū semel vt bis duo bis tria. Solidus aūt est q̄ ducit in se vel i aliū semel ⁊ postea semel ducit i totū. vt cū dr bis duo bis ter tria ter ⁊ sic de alijs. Vel alia distinctio nūeri per tria ē.qz nūmerorū alius digit⁹ alt⁹ articulus ⁊ alius cōpositus. Digitus eni cōtinet nūeros simplices ab vnitate vsqz ad decē. Articulus cōtinet decem ⁊ alios denarios. vt viginti.trigita.quadraginta.⁊ sic de singulis. Cōpositus vo vtrūqz cōplectitur. vt vndecim duodecim.tredecim ⁊c. ¶ Item repñtatur trinitas i figuris. Naz prima figura dr rectilinea. Hec est triangulus habēs triangulos equales duobus rectis. Cui comparatur anima vegetabil. q̄ hz tres vires nutritiuā augmentatiuam.⁊ gnātiuaz. Est ergo triangulus tribus licis iclusus in trib⁹ āgulis extēsus.⁊ p tres spēs diuis⁹.q sūt sm phz eqlater⁹ q hz oia latera eqlia: Jsocheles q hz duo latera tm̄ eqlia.⁊ gradaiū q hz latera ineqlia. Figura circularis repsētat trinitatē qz de⁹ ē circulo filis. Dicit eni hermes supradictus q̄ mōas gignit monadē.⁊ in se suū reflectit amorez. Qō quo ad nostrū itellectū trahētes dicim⁹ q̄ pater vn⁹ vnicū generat ⁊ genuit filiū ab eterno cū q̄ ēt siml ab eterno spirat spūsanctū.q ē nexus ⁊ amoz amboz um. Nā de⁹ pater ab eterno se pfecte itelligit ⁊ itelligēdo se diligit. quā dilectionē extra se ad aliū nō extēdit sed i se reflectit qz ad itelligētē ⁊ itellectū ad patrē ⁊ filiū a qōus pcedit ipsa dilectio ad modū circuli in seipsū reflectit. Vnde omnino deus in essentiaz vnus pat intelligēs ⁊ itelligendo filiū gignens ⁊ amoz ab vtroq̄z pcedens vt in vtrūqz se referēs ⁊ reflectens Propter qō trimegistus fuit interrogatus quid cē deus: R espondit De⁹ ēsphera itelligibilis.cui⁹ centruz est vbiq̄z circūferentia vo nusq̄. Nam qz de⁹ corpus nō ē nec ēt cē potest eo q̄ sūme simplex est qz omne perfectissimuz opz cē simplissimuz eo q̄ posteri⁹ componētibus sit omne compositū ideo ad differentiā sphere corporalis dicit q̄ est sphera intelligibilis. vnde in centro quod est quid minimuz ⁊ simplicissimum circumferētie comparatū diuinam simplicitatē itellige. sed per circūferentiā que est maxima imensitatem diuinā accipe. Est ergo sēc⁹ descriptiōis pdicte. deus ē sphera.i.pricipio carēs ⁊ fine mullto magl q̄ circulus siue sphera· vt sic ei⁹ notet eternitas. intelligibilis vt notet ei⁹ imaterialitas. Cuius centrum idest indiuisibiliz ⁊ simplex cētia vbiq̄z tota est. sed circūferentia eius idest eius immensitas nusq̄ est. qz a loco cōprehendi nō pōt. sic ēt circūferētia primi celi dicitur minime loco contineri. qz primum celum cēt in loco cū loc⁹ sit terminus corporis continentis vt phs in phyficis dicit extra celum aliud corpus cēt qō celum includeret. ⁊ sic sequeretur qō de illo alio corpore. ⁊ sic de alijs. ⁊ ita procederet in infinitū qō ē incōuenīs Vnde sm Alexādrū vltima sphera nullo mō ē in loco. sz auerroys dicit· q̄ licz vltimū celū nō sit in loco p se idest sm circūferētiā. est tn̄ in loco per accidens rōne cētri circa qō mouetur. q̄ ipm cētrū hz fixionē in loco. Sz rōnabili

us vt dicũ Themistij .s.q vltima sphera ⁊ sm circũferẽtiã dr ee in loco rone ptiũ. qr ptes mutãt locũ subsãtia ⁊ rone sz nõ actu sz potẽtia tñ cũ non sit ps actu diuisa. Si.n.eẽt pars celi actu diuisa tũc esset actu in toto fiẽ in loco. Dñ qr aliqd dr de toto rone ptiũ in q̃tũ ptes vltime sphere sũt in loco i potẽtia. tota vltima sphera est i loco per accidens rone partiuz qõ sufficit ad motũ circularez. Quicqd autẽ sit de sphera corporali. de deo tamen qui est sine quãtitate immensus ⁊ omnino indiuisibilis. hoc est verum q nullo apprehẽdatur loco. Sic ergo de⁹ dicitur sphera propter suaz eternitatem. intelligibilis propter suaz immaterialitatem ⁊ dicitur habere centrum propter suaz simplicitatem. vbiqz totus propter suaz indiuisibilitatez. ⁊ dicitur esse nusq̃ idest a nullo loco comprehẽsus propter suam immensitatem. ¶ Item representatur trinitas in consonantijs muficis. Sunt enim musice tres partes. scz armonica rithmica ⁊ metrica. Item armonica fit tripliciter. Nam sm Jsidoꝝ. omnis sonus armonicus aut voce editur scz per fauces. aut flatu scz p fistulas. aut pulsu sicut p timpana psalterium ⁊ citharam ⁊ huiusmodi. Pulsus importat potentiaz patris. vox refertur ad sapientiam filij: flatus ad bonitatem viuificatiuam spiritussancti. Sic patet qr beatissima trinitas in omnib⁹ licz vario modo representatur suis effectibus q deus omniũ auctor est non solum vt vnus sed etiam vt trinus. ex quo omnia: per quem omnia. in quo omnia cui semp sit honor ⁊ gloria ⁊ erit in secula.

¶ Capitulum. lxxxij.

Verbũ dei assimilat lumini iuxta illud Psal. Lucerna pedibus meis verbũ tuuz ⁊ lumen semitis meis. ⁊ h similitudo attẽdit quãtuz ad septem. ¶ Primo qr lumen est diuersorum corporum diuersimode penetratiuum. Vnde auctor perspectiue dicit q lumen est tripler. scz reflexum fractum ⁊ directum. Reflexum sicut a speculo ⁊ alijs politis corporibus que lumẽ a se receptũ reijciunt. Et tales sunt qui verbũ dei audiũt sed ipsum auditum reijciunt vel cõtradicendo vel contrafaciendo sm illud Job. xxxiij. Ipsi fuerunt rebelles lumini vel reijciũt illud obliuiscẽdo. sz illud Ja. i. Comparabitur viro cõsideranti vultuz natiuitatis sue in speculo. Psal. Proiecisti sermones meos retrorsum: sed Luce. x. dicit. Beati qui audiunt verbum dei ⁊ custodiũt illud. Aliud est lumen fractuz. sicut quando lumen venit ad corpus alquantulum densum vel durum. Tale.n. corpus lumen in se recipit sed ppter mãz q̃ oino non obedit vt trãsire lumẽ possit lumẽ nõ recte incedit sz ab incessu recto diuertit. ⁊ talis incessus dr fractio radij. Sic frangitur verbum dei in his qui audiendo ipsuz suscipiunt sed non obediũt faciẽdo. Vnde nec recte ipsum suscipiunt ⁊ ideo dr Ja. i. Estote factores vbi ⁊ non auditores tñ fallẽtes vosmetipsos Mathi. vj. Vide ne lumen qõ in te est tenebre sint. Nam res quã radius nõ penetrat licet ex vna parte vbi lumen recipit fit illuminata ex alia tamen ad quã non transit remanet tenebrosa. Vnde tales licet illuminentur in eo qõ audiũt: tamẽ tenebrosi sunt in eo quod non faciunt. Tertium lumen dicit directum quando non repellitur nec materiaz inobedientem reperit sed libere trãsit. ⁊ operationes perfectas facit. Sic simili modo etiam verbũ dei ẽ cũ diligenter ⁊ perfecte auditur ac deuote. qr tũc memoriter retinet ⁊ obedient ac sollicite implet. Vnde tunc perfectam operationem fac. quia ad eternã beatitudinem perduc: sm illud Ja. i. Si quis perspexerit in lege perfecte libertat. non auditor obliuiosus factus; sed factor operis vel verbi hic btũs in facto suo erit Psal. Beducet quasi lumen iusticiaz ruã. Nam lumẽ hmõi transeũdo deduc a principio ad medium ⁊ de medio ad extremum. sic verbum dei quando audit aure: retinet corde. perficit opere. tũc iustificat hoiem ⁊ dignũ reddit eterne beatitudis. ¶ Secũdo qr lumen est formax vel figuraruz

declaratiuū ⁊ manifestatiuū.sic verbū dei manifestat nobis formas ⁊ figuras vitio rū ⁊ virtutū.Ephe.v. Omne qđ manifestat lumen est.¶Tertio qz lumē est oculoꝝ letificatiuum. Eccliastici.xj. Bulce lumē ⁊ delectabile est oculis videre solem.sic verba dei interiores oculos anie illuminãt ipsamq; letificant ⁊ delectant. Prouer.xv. Lux oculoꝝ letificat aiam. ¶Quarto quia lumē ẽ egris oculis odiosum ⁊ molestie illatiuū. Similiter verba dei in hoīnib⁹ prauе dispositis sunt molesta. Jo.iij. Dilexerũt homines magis tenebras q̄ lucē: Erant eñ eoꝝ opera mala.¶Quinto quia est pigricie excitatiuū. Nam lumē dei aduenies excitat mentē ad surgendū a lecto peccati ⁊ etiã ad bene operandū. Jsa.lx. Surge illumināre hierusalē ⁊c Sunt eñ verba bona quasi stimuli. Eccl.xij. Verba sapientū q̄si stimuli.¶Sexto quia lumen ẽ formaruz ⁊ specieꝝ in superficie speculi vel alterius corpis politi impressiuū. Nam lumē posolite materie superficiē ptingens in angulis equalibus se reflectit ⁊ omniū subiectoꝝ formas imprimit. Vnde quod est extra substantiã in superficie collocat specu li per imaginem ⁊ figurã. Sic etiã per verba dei imp̃munt mentibus hominum diuerse cogitationes ⁊ affectiones quasi diuerse imagines. Nam q̄q; verbum dei auditū mentes audientiū eleuat in contẽplationẽ ⁊ amorẽ celestiū:q̄q; etiam imprimit timorẽ supplicioꝝ infernaliū:q̄q; etiã contemptū ⁊ despectū omniū mūdanoꝝ:q̄q; fugam ⁊ odiū omniū vitiorum. Et hec precipue facit verbum dei in mentibus politis ⁊ a peccatoꝝ rubigine tersis. Vnde hoc est lumen sapientie qđ mentes multipliciter informat. Sap.vj. Diligite lumen sapientie.¶Septimo qa lumen ſm dispositionẽ materie quã subintrat est variationis susceptiuū. Nã etꝫ claritas intendit in materia pspicua ⁊ pura:⁊ remittitur in materia feculenta. Sic verbum dei in mente pura ⁊ tersa a vitiis lumen sapientie plurimū inducit. sed in mente impura ⁊ feculenta peccatis lumen sapiẽtie vel gratie nõ immittit. Jtẽ in diaphana materia quia obstaculū non inuenit:ideo per eam irradiãs proprios fulgores exp̃mit ⁊ ostẽdit:vt Dion⁹.diẽ. ⁊ q̃nto pfectus in illo p̃fundat tanto latius ex ea refusa ad alia deriuat. Dum aũt lumen materie grosse infundit impfecte ab ea recipit. Vñ solū se diffundit extrinsecus. Sic verbū dei in mente peruia nõ habẽte opacitatẽ vel grossiciẽ materialis amoris fulget vel splendet:ſm illud Tobie.xiij. Luce splẽdida fulgebis.i. nõ solū in te splẽdida eris sed etiã aliis p doctrinam vel bonoꝝ opeꝝ exempla fulgebis: ſm illud ✠Matth.v. Sic luceat lux vestra coram hoīnib⁹ vt videant opa vestra ⁊c. Vnde de talib⁹ dicit Baruch.iiij. Stelle dederũt lumen in custodijs suis. Stelle eñ sunt mũdissime substãtie ⁊ lumẽ a sole p̃cipiũt qđ aliis refundũt.sed in mente vbi est dẽsitas amoris materialis ⁊ tẽpalis lumẽ diuini verbi solū exterius in auditu p̃cipitur:⁊ si aliquo mõ ad cor transeat nõ ibi figit vel aliquid opatur sed citius a cõtrario facti fiue affectus repellitur. Sic lumen a grossis vel cõpactis corporibus,repulsam patit:nec ad interiora admittit:etiã in sup̃ficie esse videt.¶Jtẽ verbū dei assimilat ipi radio solari: ex cuius reflectione generat flãma ignis:vt dr ij. ✠Mach.j. Sol refulsit q prius erat i nubilo ⁊ accẽsus est ignis magn⁹ ⁊c. Jta frequenter diuinū verbū generat in mente hoīnis mirabilẽ flammã amoris. Ps̃. Eloquiū dñi inflãmauit euz. Et nota q̄ radius inflãmationẽ causans oportet q̄ sit a corpe terminato solido ⁊ firmo:i.p̃manente. Vñ radius solis in aqua fluente inflãmationẽ vel ignitionẽ causare nõ p̃t:ex eo q̄ hmõi aqua nõ est solida nec p̃manens nec etiã terminata:⁊ tõ nullam formã retinẽs. Posset tamẽ fieri in aqua cõtenta in aliquo vase valde rotũdo ⁊ solido ⁊ terminãte ⁊ qescente puta i ampulla vel hmõi. Et ita fit etiã ad hoc vt ex verbis diuinis cor hois inflãmet oportz q̄ sit terminatũ per inquirendi sobrietarem.s.vt nõ plus velit sapere q̄ oportet

sed sapere ad sobrietatē. ¶ Itē oportz ꝙ sit solidū.i.nō confractū siue obliuiosum vt.s.qō ex vna parte recipit ex alia parte effundit. Vnde dicit Eccj.xxj. Cor fatui quasi vas confractū oēm sapientiā nō tenebit. Vel debet esse solidū.i.nō molle:qa quodcūqz molle est sicut faciliter impressionē recipit ita faciliter amittit. Et talis etiā sicut faciliter ad verbū dei accēditur ita faciliter extinguit. ¶ Item oportet ꝙ sit ꝑmanens vt nō ad tps credat ꝛ in tpe tēptatōnis recedat:ꝑm illud Jo.j. Si māseritis in sermōe meo vere discipuli mei eritis ꝛc. Cor ergo quod habet stabilitatem ꝛ soliditatē vehemēter inflāmatur ꝛ incendit per diuini eloquij.i.sacre scripture radiū. Lu.xxiij. Cor nostrū ardens erat in nobis duz loqueret nobis in via ꝛc. ¶ Item verba dei frequēter predicata assimilant scintillis. ¶ Primo qa scintille habent igneitatē. Nam scintilla est modica ignis particula ex materia ignita caloris impetu resoluta. Quia.s.ex mente celestis desiderij vel superni zeli igne accensa verbum deuote ꝓdicantis egredit cum impetu feruoris:quo mentes audiētium succendunt ꝛ inflāmantur:ꝑm illud Ezech.j. Scintille quasi aspectus eris candentis:vt dicit Grego. vita ꝓdicantiū sonat ꝛ ardet:ex quo scintille ꝓdeunt idest verba ignita. ¶ Secūdo verba dei frequēter audita assimilantur scintillis ratione mobilitatis quia habēt mobilitatē : quia scintilla mox vt resolutur sursum mouetur:sed dū ex partib⁹ terrestribus gravatur ad centrū iterū reclinat:ꝛ ideo scintille discurrūt nūc ascendēdo nūc descendendo. Sap.iij. Tanq̄ scintille in harūdineto discurrent. Sic sancti ꝓdicatores nituntur per suū verbū corda audientium ad celestia eleuare:ꝛ tunc eor verba sunt vt scintille ascendentes. Sed interdū ꝓpter auditorū imbecillitatē coguntur ipsa verba que predicāt tēperare:ꝛ ea potius auditor fragilitati q̄ sue auiditati cō cordare:ꝛ tunc eorum verba sunt quasi scintille descendētes. Sic faciebat Aplūs Roma.viij. Humanū dico propter infirmitatem carnis vestre. Interdum etiā ea temperant propter infirmitatem proximam:ꝑm illud Cor.xij. Parco autem ne quis existimet aliquid esse supra id quod videt in me aut audit ex me. ¶ Tertio quia scintille habent luminositatem : sic sanctorum predicatorū verba illuminat audientium corda ad considerandū dei opera. Eccj.xlij. Desiderabilia oīa opera eius ꝛ tanq̄ scintilla que est considerare. ¶ Quarto quia scintille habent virtuositatem. Ex modica enim scintilla fit sepe maximus ignis. Ita similiter ex breui predicatōne immo aliquādo ex breui sermone sequitur magnus fructus. Ecclesiastici.xj. Ab scintilla vna augetur ignis. Vnde Actuū.x. dicitur ꝙ predicante Petro cecidit spūsanctus super omnes qui audiebant verbum dei. Sapientie.ij. Sermo scintille ad cōmouendum cor nostrum. ¶ Item verba dei assimilant guttis ꝛ stillis roris ꝛ pluuie. Vnde Deuter. xxxij. Cōcrescat vt pluuia doctrina mea: fluat vt ros eloquiū meū q̄si imber super herbam:ꝛ quasi stille super gramina. Ecclesiastici.j. Guttas pluuie idest verba doctrine celestis quis dinumerauit : Nam sicut sapientie eius non est numerus ita nec verborū eius. Gutte etiam siue stille terram humectant:radices ingrossant:semina fecundant:plantas ꝛ arbores vegetant:pisces in mari recreant: ostreas impinguant ac in eis margaritas generant: insuper etiam lapides cauant. Ita similiter etiam verba diuina audita deuote vel lecta animā humectant deuotione: radices cordis idest cogitatōnes ꝛ affectōnes ingrossant augmentatione : semina idest bona proposita fecundant operatione : plantas ꝛ arbores idest nouiter conuersos ꝛ penitentes qui debent fructus dignos penitentie facere: vegetant idest confortant spirituali refectione:pisces in mari idest positos in amaritudine ꝛ tribulatione recreant interiori consolatione :ostreas idest claustrales ꝛ inclusos impinguant religionis obseruatione : ac in eis margaritas puritatis generant sollicita

ſtificatione ⁊ emendatione: item lapides ideſt lapidea ⁊ dura ſeculariū corda peccatorum emolliunt ⁊ cauant ideſt ad compunctionē ⁊ penitentiaz diſponunt frequenti auditione: ſicut gutta cauat lapidem nō vi ſed ſepe cadendo.

Capm lxxxiij.

Virginum ſanctaruz perfectio aſſimilatur circulo galarie propter quattuor. ¶ Primo propter decorem ⁊ pulchritudinē. Nā galaria eſt circulus celeſtis ceteris circulis pulchrior. Et ſimiliter de virginitate dicit Cyprianus q̄ eſt flos eccleſiaſtici germinis decus atqz ornamētum gratie ſpiritualis ⁊ illuſtrior portio gregis chriſti. Et Ambroſius de ipa dicit i libro de virginitate: Pulchritudinē quis poteſt eſtimare maiorem decore virginitatis? Que amatur a rege: probatur a iudice: dedicatur a domino: conſecratur a deo: ſemper ſponſa ſemper innupta. Vnde nec amor fratrem habet nec damnū pudor. ¶ Secundo propter honorem. Eſt enim virginitas tanto honorabilior q̄to ſublimior. Eius autem ſublimitatē oſtendit galarie ſitus que medium tenet inter duas partes celi inequales: virginitas ſimiliter medium celi tenet. Namqz angelis debetur ⁊ hominibus: inter quos quaſi media eſt virginitas habens cum hominib⁹ cōmunem carnis fragilitatem: ſed cū angelis habet cōmunem ⁊ quaſi ſupra homines incorruptionis integritatē. Propter quod dicit Hieron⁹. q̄ in carne preter carnem viuere angelicum eſt non humanum. Damaſcenus dicit q̄ abſtinentia a nuptiis eſt angelorum imitatio. Dicit enim Ptolomeus i almageſti libro octauo capi. ij. q̄ circulus galarie duplex eſt. Vnus quaſi intra alium ⁊ ille qui eſt itra continuus videtur incipiens a pedibus geminorum ⁊ regyrans in geminos per principium ſagittarij. Et alter eſt ſupra illum nō vbiqz cōiunctus ei ſed in aliquibus partibus coniunctus ei ⁊ in aliquib⁹ diſtinctus ab eo: ⁊ iterum ille exterior circulus nō videtur omnino continuus ab aliquo puncto in punctum idem: ſed in multis locis videtur interſectus. Similiter etiam duplex eſt perfectio ſiue incorruptio virginalis. Vna interior in propoſito mentis: ⁊ nec cōtinua ⁊ perpetua debet eſſe. Alia eſt extra virginitas ſcilicet carnis: ⁊ nec interrumpitur ſeu corrumpitur per violentiam abſqz conſenſu mētis: ⁊ tunc non amittitur meritum virginitatis ſicut dixit ſancta Lucia: Si me inuitam feceris violari caſtitas mihi duplicabitur ad coronaz. Ide autem duc integritates in quibuſdam inueniunt̄ coniuncte quia vtranqz habent: in quibuſdam diſiuncte ideſt integritas carnis ſine integritate mentis: vel econuerſo. ¶ Tertio virginitas aſſimilatur galarie propter candorem. Nam galaria quendam cādorem habet: ⁊ ideo vocatur via lactea ſiue circulus lacteus: Et iſte cādor competit virginitati que eſt candor lucis eterne vt dicitur Sapientie. vij. Quedaz ſunnt que habent lucem ⁊ incorruptibilitatem eternam ideſt interminabilem vt ſol ⁊ ſtelle: ⁊ ſic habebunt corpora ſanctorum poſt reſurrectionem que erunt ſicut ſtelle in perpetuas eternitates vt dicitur Danielis. xij. Huius autem eterne lucis ⁊ incorruptibilitatis eſt quidam candor virginitas carnis in qua nihil coinquinatum incurrit vt habetur Sapientie. vij. Eſt enim in carne corruptibili perpetue incorruptionis meditatio: vt dicit Auguſtinus Eccleſiaſtici quadrageſimotertio capitulo: Pulchritudinem decoris eius admirabitur oculus. ¶ Quarto propter ſplendorem. Nam galaxia inter omnes circulos celeſtes meliorem habet claritatem. In locis enim illis vbi videtur galaxia ſunt ſtelle multe parue quaſi continue in quibus diffunditur lumen ſolis omnino luminoſe: Et magis refulget fulgor ille: ⁊ ibi materialis eſt pars orbis ideſt ſpiſſior: Et ideo aptior ad tenendum lumen et terminandum viſum. Et ideo apparet locus iſte ma

gis radiosus. Similiter virgines in celo habēt singularem splendorē glorie. Nā virginitati debet aureola. Unde corpus virgineū est in celo sicut circulus splendidissimaꝝ stellaꝝ. Isa.xiij. Stelle celi splendor earuꝫ. ¶ Quinto propter fixionem. Nam galaxia(vt dicit phs in libro de theo.)nō recedit ab vno loco orbis. qō intelligitur ꝯtum ad apparētiā propter motū tardissimū quia in rei veritate cō pertum est ꝙ galaxia mouetur motu stellarū fixarū.s.in cētū annis vno gradu: Et hec immobilitas competit virginibꝰ sacris que ita inhesernnt christo ꝙ nūqꝫ ab eo potuerūt separari. Apo.ad Rom. viij. Quis nos separabit a charitate xpi?

Caplm lxxxiij.

Virtutū pfectio dicit similis arcturo:ō quo Job.ix Qui facit arctuꝫ et orionas ꝛc. Nam arcturꝰ a septem stellis in are fixis et in se revolutis constituit: vt dicit Isido. Hoc ergo signū septē stellarū significat i anima pfectionē septē virtutū propter quinqꝫ. ¶ Primo ꝓpter numeꝝ:quia vt septē sunt stelle illud signū decorātes:ita sunt septē virtutes aiam pficientes.s. ꝑm septē que in nobis regenda sunt: tria ex parte anime:ꝛ quattuor ex parte corpis. Anima enī cōstat ex tribus potētijs: corpus vero ex quattuor elemētis. Naꝫ ex pte aie ꝑma est vis rōnalis q̄ illustrat fide ad cognoscendū veꝝ.secūda est vis irascibilis:que erigit spe ad malū declinandū. Tertia est vis cōcupiscibilis:que incenditur charitate ad diligēdū bonū. sed quo ad quattuor elementa ex qbus constituit corpus. Primo in igne fulgente accipe iusticiam de qua dicit phs in.ij.Ethi.qꝫ ē p clarissima virtutū. Et sicut ignis purgat feces metallorum:ita iusticia purgat vitia malefactoꝝ. In aere vero illustrāte ꝛ viā qua eundū est ostēdente accipe prudentiam dirigentē. In aqua ardorem refrigerante ꝛ terrā ne dissoluat in puluerē suo humore cōtinente accipe temperantiam: ardorē cōcupiscentie restringentē: ꝛ carnis cōtinentiam conservantē. In terra ꝑcussa vndiqꝫ aquis ꝛ tamē immobiliter permanēte accipe fortitudinē in periculis roborantem. Iste ergo gyrus arcturi est quem nulla hominum potest violentia dissipare. Job.xxxviij. Nunquid gyꝫ arcturi poteris dissipare. ¶ Secundo representatur haꝫ virtutū perfectio propter situm. Nam ꝑm Grego. inter oēs circulos superiores altior est circulus arcturi:ꝛ polo stellis altissimis stelle eiꝰ sūt vicine:ꝛ nos per altitudinem dictarū virtutum maxime approximamus deo et angelis beatis qui sunt in celis. ¶ Tertio propter aspectum. Apparent enī stelle ille radiose ꝛ rutilantis forme. Quarum quattuor anteriores in modū quadranguli alternis lateribꝰ ordinant. Tres vero sequētes stelle in modū semicirculi ordinant ꝛ disponunt. similiter ꝛ he virtutes quādo in homine sunt euidentium opeꝝ radijs se ostendūt. sed ꝑme quattuor quadrangulares sunt quattuor cardinales virtutes qbus humana vita ex q̄ttuor lateribus ordinat ꝛ roborat. Nam prudentia dirigit in eligendis:temperantia disponit in vtendis: fortitudine roboratur in sustinendis:iusticia vero i distribuendis. Alie vero tres que quasi semicirculum faciunt sunt tres virtutes theologice:que nos in presenti vita respectu pfectionis patrie nō ex toto sꝫ ex parte perficiunt:ꝛ ideo nō totū circulum sed quasi semicirculum faciunt. Nam ex parte fide cognoscimus:spe imperfecte tenemus: charitate diminute diligimus. ¶ Quarto propter motum. Nam ille stelle sub polo circa axem locate semper (sicut dicit Grego.rius) vertuntur circa axem sicut visa circa stipitem. Et hinc est ꝙ ille circulus vocatur visa maior: sic Macrobius dicit. Item sicut dixit Grego. ille circulus semper vertitur ꝛ nunqꝫ ad ima dimergitur. Et quando tres stellas eleuat quattuor ad ima declinat. Et econuerso cum quattuor sursum erigit: tres alias stellas ad ima submittit. Quia videlicet he virtutes semper circa

rectū se vertunt ⁊ nunq̄ ab eo recedere vel ad ima seu obliqua vitio⁊ ruere permittunt. Et quia tres ad cōtēplatiōem sc̄z theologice. quattuor vero cardinales ad actiuā vitam pertinēt: cū ille dimittūt iste leuant: ⁊ ecōuerso. Quia q̄to magis cōtemplatiue insistim⁹ tāto magis remittimur in actiua. ℙropter qō dicit Beda q̄ cōtemplatiua est ab oīi actione quiescere. ℂ Quinto virtutes assimilant arcturo ꝓpter effectū. Nā arcturus dr̄ ab arctādo: q⁊ suo frigore arctat ⁊ ꝯstringit terrā. Vnde dicit Job. xxxvij. Ab interioribus egredit tēpestas ⁊ ab arcturo frig⁹. Ip̄a eī parte surgit frigus ꝓpter elōgantiam a calore solis: frigore vero potu terre arctant. Similiter etiā q in istis virtutibus est ꝓfectus totaliter refrigescit contra terrena ⁊ coarctat q̄tū pōt poros terre. i. necessitates corporis: ꝑm illud Apo. j. Timoth̄. vj. Habētes alimenta ⁊ his q⁊bus tegamur cōtenti sum⁹. ℂ Itē septem virtutes assimilant septē planetis. Nam in luna qui est p̄mus planeta versus terram ⁊ partim vmbrosa noctis tñ illuminatiua ⁊ rōris generatiua rep̄sentatur fides q̄ est omniū virtutū p̄ma. Et licz sit enigmatica: est tñ intellect⁹ ab errōris tenebris purgatiua ⁊ rōris. i. doctrine celestis administratiua: vel rōris. i. diuie gratie impetratiua. ℂ Veneri aūt q̄ p̄cedit solem ⁊ etiā die ⁊ ex die aꝓximatiōe hz egros erigere assimilat spes: q̄ nūc precedit vez solem ⁊ eternū diem ⁊ confortat animū deficientē quousq⁊ ꝓueniamus ad patriā. ℂ Soli aūt inflāmanti ⁊ oia decorāti assimilat charitas: qua corda inflāmant ⁊ opera deo deuota ⁊ accepta efficiuntur. ℂ Mercurio cuius dicit esse animam disponere ad sapientiā ⁊ eloquentiam assimilat prudentia. ℂ Marti cuius dicit esse ad animositatē disponere: et sic animā deiectā erigere ⁊ ad bella ꝓparare: assimilat fortitudo: cuius est tēptationes cōstanter ⁊ viriliter ferre. ℂ Ioui cui⁹ est oīibus ꝓuidere assimilat iusticia: que oibus prodest: dū bonos defendit ⁊ malos corrigit ⁊ refrenat a noxijs. ℂ Saturno aūt qui est planeta frigidissimus: ⁊ cui⁹ est calorē firmamēti vel solis in istis inferioribus tēperare assimilat tēperātia: q̄ habet estuantes passiones ⁊ cōplexiones in corpe humano tēperare. ℂ Itē de quattuor virtutibus cardinalibus siue de vsu ip̄a⁊ instruit nos tēpus. Nā ꝓmo qdem instruit nos tēpus de vsu prudentie. Est eī homini prudentia triplr̄ necessaria. ℂ Primo in agēdo: quia sicut dicit ph̄s vj. Ethico. ℙrudentia est recta ratio agibiliū. ℙertinet igit ad prudentiā ea que agit mēsurare ꝑm mensurā debite rōnis: ⁊ de hoc nos instruit tēp⁹ sicut dicit Alkindus in lib. de quinq⁊ essentijs: quia est mensura rerū mutabiliū. Vnde quia omnis actio hominis est cū tempe⁊ mēsura: debet prudens in actionib⁹ suis se tēpori cōformare vt. s. omnia faciat cum debita mensura. Itē docet nos tēpus ordinate opari vnū post aliud: Quia tēpus sic dic̄ ph̄s in. iiij. ph̄si. est numerus motus ꝑm prius ⁊ posterius: Et hoc ad prudentia⁊ pertinet. s. nō oīia simul velle agere sz ordinate vnū post aliud. Vnde Eccl̄j. xj. Fili ne in multis sint actus tui. Et ideo metrice dicit: ℙluribus intētus minor est ad singula sensus. ℂ Secundo necessaria est prudentia in disponēdo: Et hanc docēt nos habere tres ptes tempis quib⁹ tres partes prudentie adaptant. Diuidit enim⁊ tēpus in p̄sens p̄teritū ⁊ futur⁊. Et ꝑm h̄ assignat Tullius tres partes prudentie sc̄z Memoriā in recordatione p̄terito⁊: Intelligentiā in ordinatione p̄sentiu⁊. ⁊ ℙrouidentiā in ꝓuisione futurorum. De q⁊bus Deut̄. xxxij. Vtinā saperēt. s. p̄terita ⁊ intelligerent p̄sentia ac nouissima prouiderent. i. futura. ℂ Tertio necessaria est prudentia in cauēdo. s. futura pericula. Et ad hoc sollicitat nos tēpor⁊ alterabilitas. Nam tempe nihil alterabilius. et ideo corpori nihil est periculosius. Quia dicit Ypocras: Mutatōnes tempo⁊ maxime generant morbos. Subita eī mutatio caliditatis in frigiditatē corpa alterat ⁊ mutat. Et ideo quia natura nō patitur repentinas mutationes: ſubita muta

ta mutatio tempis est causa infirmitatis. Sunt enī precipue quattuor tempis qualitates. Quarū distemperātia causa ē suo modo tam corpalis q̄ spūalis infirmitatis: a quibus quia moderna tempa precipue abundare videnť summe debet cauere homo sapiēs videlicz calidū frigidum humidū ⁊ siccū. Que quia his modernis tempibus exemplariter loquendo oīa simul inordinate abundāt: videnť adesse tempa de quibus p̄dixit Aplūs: Instabūt tempa periculosa. Estuat enī tēpus nunc ardore inordinato. i. desiderio peccandi. Isa. ix. Succēsa est quasi ignis impietas. Itē abūdat frigiditas malicie ⁊ iniqtatis ex defectu caloris vitalis ⁊ ordinati scilz charitať. Matth. xxiiij. Abūdabit iniquitas refrigescet charitas multoꝝ .ij. Tim. iij. Erūt homies seipos amātes: vix hodie amať aliquid propter deū sed ꝓpter proprīū cōmodū. Vnde oīs amor ē reciprocus in seipm ⁊ ideo oportet vt remittať in proximū ⁊ in deū. ¶ Itē est sup abundātia siccitatis que fit per ingratitudinē que deficcat humorē vitalē in mundo. Vnde sm Bern. Ingratitudo est ventus vrens rorem gr̄e fluēta misericordie venas pietatis exiccās. ij. Timo. iij. Erunt homies ingrati scelesti sine affectiōe. ⁊ iō mūdus est hodie in pede statue vbi coniungebať ferrū teste. Dan. ij. Quia. s. circa finē mundi erūt hoies sine federe ⁊ sicci ab humore gr̄e. ¶ Itē est intēperātia noxij humoris voluptatū carnalū in qbus homines ꝓ posse abundāt. ij. Timoth. iij Erūt homines magis amatores voluptatum q̄ dei. ¶ Secundo tps inducit nos ad iusticiā cui⁹ est cōmunitatē seruare sine psonaꝝ acceptione. Hanc cōitatē iusticie tps p̄cipue seruat: quia nihil est in eo cōtus ⁊ oibus equaliter est cōe. Vnde nequissimi sunt vsurarij qui eo qō deus fecit cōe vtunť vsuraric dum tēpus alijs vēdunt. Sunt aūt qui nihil cōe esse vellent vt cupidi. Alij vero qui ⁊ si qñq̄ cōia distribuant tamē amore pecunie vel persone distributionis ⁊ iusticie equalitatē nō seruant: quos oīes redarguit temporis cōmunitas ⁊ equalitas. ¶ Tertio tēpus inducit nos ad fortitudinē. Pertinet enī ad vir forte nō ocio vel ignauia torpescere nec ꝓpter difficultatē aliquā ab opere virtutis desistere. Sed si aliqū remittī cōtingat cōtinuo reuuisscere: que oia tēpus docet. Nam tēpus nunq̄ quiescit et vicissim cursum peragit. In quo. s. docet nos pigriciā ⁊ ociositatē vitare. Ad qō insuper sollicitat nos ipius tempis pretiositas. Nam sicut dicit Aug⁹ nihil est tempore p̄ciosius. Quia de oīi possessione simul duo haberi possunt sed duo momēta simul haberi nō possunt. Vnde tēpus recuperationē nō recipit: ⁊ ideo perdi a nobis per ociū nō debet. Sollicitat enim nos tempis breuitas. Quia lz tempus sit longū nobis tamē est curtū. Quia pereri guum ⁊ cū tedio est tēpus vite nostre: et ideo sollicite ⁊ nō pigre operandum est. Ad hoc quoq̄ sollicitat nos tempis icertitudo ⁊ imperceptibilitas: Quia vt dicit Isido: Tēpus per se nō dinoscitur sed solum p actus humanos. Itē vbi deficit ibi incipit: quia nūc quod est finis, ꝓteriti est initū futuri: vt homo dicat semp illud Ps. Ego dixi nūc cepi. ¶ Itē tēpus si in hyeme senescit in vere reuuisscit: vt si homo quādoq̄ remittitur cōtinuo renouetur. ¶ Quarto inducit nos tēpus ad tēperantiā: que maxime necessaria ē ad cōseruationē sanitatis ⁊ gratie spūalis. Qō etiā tēpus indicat: quia moderato tempe in suis qualitatibus tēperato corpori nihil salubrius. Vnde dicit Ypocras in amphoris. de tpibus moderatis: Si tempora tempaliter se habuerint boni erūt status: ⁊ maxime bone enūciatiōis fiūt egritudines: ⁊ hoc tpaliter ⁊ spūaliter accidit de medio ⁊ tēperamēto delectationū: qa confert tpantia salutē corpis ⁊ anime.

Caplm lxxv.

Virtuosi assimilanť stellis q̄ ad tria. ¶ Primo quo ad stellaꝝ essentiaꝫ. Nā stelle sm suā essentiā sunt pure: sunt alte: sunt spherice. qz virtuosi viri sūt puri p̄ ꝓtūētiā: alti p pa

tientiā:⁊ sūt spherici p obediētiā. ¶ Secundo quo ad stellaꝝ pmanentiā. Quia stelle sūt incorruptibiles:infatigabiles et ineclipsabiles. Sic virtuosi viri sunt incorruptibiles p tolerantiā: infatigabiles per cōstantiā:ineclipsabiles p perseverantiā. ¶ Tertio quo ad apparentiā. qr stelle sunt parue:sunt pulchre:sūt proxime. Et virtuosi viri sunt parui p humilitatem:pulchri p honestatē:primi p amorē virtutē siue charitatem. ¶ Quarto quo ad influentiā. Quia stelle sūt virtuose:operose ⁊ luminose. Similiter viri virtutuꝫ sunt virtuosi per grām. Eccj.xliij. Hoies diuites in virtute pulchritudinis studiū habentes. Itē operosi p iusticiā. Hebre. xj. Sancti p fidē vicerūt regna opati sunt iusticiā. Itē sunt luminosi p doctrinam. Matth.v. Vos estis lux mundi ⁊c̄.

Caplm lxxxvj.

VIta homis naturalis seu corpalis assimilat vmbre. ¶ Primo ꝓpter causam. Quia vmbra (sicut dicit Greg.) ex lumine formaī ⁊ corpore. Est cū obiectio corpis opaci ad luminosum. Sic vita humana causaī ex cōiunctiōe aie intellectiue ⁊ corporis humani. Aia aūt intellectiua ꝓut intellectualis est lumini cōparaī. Vnde ⁊ phūs.iij lib.de anima. Intellectū agentē q est i aia dicit esse vt lumen. Et de hoc etiā lumie dicī in ꝑs̄. In lumine tuo videbim⁹ lumen. Itē: Signatū est sup nos lumē vultus tui dn̄e. Et ideo vita humana ex vna parte habet nobilitatē.s.ex parte lumis idest anime intellectiue a qua oritur. Jo. j. Vita erat lux hominū. Ex alia vero vilitatē.s.ex parte corporis quod vitificaī: de cuius origine dicī Gen.ij. Formauit deus hoiez de limo terre. Et hec duo tāgit ꝑs̄. Quasi admiras tam disparū cōiunctionē: Dn̄e inquit quid est homo qr innotuisti ei.aut filiꝰ hois qr reputas eū sez q̄tum ad animā. Nam q̄tum ad corpus ibi subditur: Homo vanitati similis factus est dies eius sicut vmbra pretereunt. ¶ Secunda humana vita assimilaī vmbre propter figurā. Quandoqz enim vmbra habet figuram latā: quādoqz rotundā: quādoqz acutam. Nā si corpus luminosum minus sit q̄ corpus obiectum tunc facit vmbrā tendentē in latum ad modū calathi. Et tali vmbre assimilatur vita peccantiū que est vita vitiosa. Hec ē lata porta ⁊ spaciosa via que ducit ad pditionē: vt dicī Matth. vij. Et hoc accidit qr luminare est minꝰ q̄ corpus obiectum: qr sez minus pōt in talibus ania q̄ corpus. Vbi caro in eis dominaī. Si vero corpus luminosum corpi obiecto est cēle facit vmbram equalē ⁊ rotundā. Talis vita est pfectoꝝ que est vita virtuosa ⁊ perfecta. Vnde assimilaī vmbre rotūde propter pfectionē figure rotūde siue figure circularis que sm phm est pfectissima figurarū. Talis vita est eoꝝ in quibus luminare parificaī corpi obiecto.i.in qbus caro spiritui cōformaī vt ambo pariter seruiāt iusticie ⁊ virtuti. Si vero luminare sit maius corpore obiecto:tūc facit vmbram tendentē in acutum. Vnde cum sol maior sit terra facit vmbrā pyramidalē. Et huic vmbre que incipit a lato ⁊ tēdit in strictū assimilaī vita hoim imperfectorū q̄ adhuc sūt pugna. ⁊ ꝫ aliqd sentiāt de latitudine vitioꝝ tñ pugne nō succūbunt: qr.s.se coartāt p pniam scientes q̄ arcta via est que ducit ad vitam. Matth. vij. ¶ Tertio assimilaī vmbre ꝓpter fugā: sm illud Job.xiij. Fugit velut vmbra ⁊ nūq̄ in eodē statu permanet. Nāz vmbra ad motum corporis mutatur similiter ⁊ ipa vita. Nā nō est eadem sanitas corporis mane ⁊ vespere:⁊ hoc propter varietatem humoꝝ:in quoꝝz adequatione sanitas consistit. Est autē sciendum q̄ vmbra est corporum insequentium fugitiua fugiētium insecutiua. Quia plurimi qui plus vitam suam diligūt citius eam perdunt. Et de talibus erat qui dicebat: Preciosa est velut a texēte vita mea ⁊c̄. Isa.xxxviij. Econuerso etiam plurimum accidit q̄ qui plus cupiunt mori illi diutius viuunt. Et de talibus erat qui dicebat: Heu mihi quia incolatus meus prolongatus

est ꝛc̄. ℙs̄. ¶ Quarto assimilatur vmbre propter mensurā: quia q̄to dies ē maior tanto vmbra est minor. Quod fit: qr tūc sol est in celo altior ꝛ capitibus nostris ꝑximior. Vnde corpus minus lumini opponitur ꝛ ita fit vmbra minor. Et ió si sol directe sup nos esset nulla sup nos vmbra appareret. Econtra q̄to dies est minor tanto vmbra fit maior: quod ē quia tunc sol a nobis est remotior: sicut quando est in occidente vel oriente. Sic etiam accidit in hominibus. Quia q̄to dies ꝑsperitatis est altior tanto vite vmbra fit breuior: ſm illud Eccl̄j. x. Ois potētatus breuis vita. Quod accidit vel ex inuidia quia plures inuident magnis q̄ paruis: et ideo frequētius occidunt ab emulis. Vel quia immoderatius delitijs vtunt: ꝛ ideo q̄tocitius infirmant ꝛ moriuntur. Vel hoc etiā prouenit ex diuina prouidēcia vt ostendat diuitias ꝛ potētias humanas esse contēnendas. Sicut ℙetrus rauennēsis dixit de vita summoꝝ pontificum reddens ratiōem quare parū viuūt cōmuniter cum summo gradu dignitat̄. Econtrario aūt quibus deficit tēporalis prosperitas prolixior vita videt: ꝛ talis erat ille qui dicebat: Tedet aiam meam ꝛc̄. Job. x. ¶ Item vita homis assimilat fauille propter tria. ¶ ℙrimo propter ꝓncipium. Nam faucilla (vt dicit Ysido.) est cinis modicus ex extinctione scintillaris materie derelictus. Tanq̄ eñ scintille fulgentes fuerūt primi parētes: ex quorum materia ꝓpagata sunt nostra cinerea corpora. Sed ex eorum extinctione. s. peccati transgressione relicta ē nobis fauilla modica. i. brevis vita. Quia per vnū hominem intrauit peccatū in mundū: ꝛ ꝑ peccatū mors vt dicit Aplis Roma. v. Job xxxiiij. Assimilatus sum fauille cineri.
¶ Secūdo propter effectū. Nam fauilla inherens carboni ignito fulgorē eius occultat. Tanq̄ aūt carbo igneus est spiritꝰ purus qui ex fauilla ꝛ cinere. i. ex corpore vite necessitate minoratur ꝓmo i cōceptione. Sap. ix. Homo infirmus ꝛ exigui tēporis minorat intellectū. ¶ Item in operatione: Quia spūs promptus est: caro aūt infirma. Matth. xx. Ysa. ij. Erit fortitudo nostra vt fauilla stuppe ꝛ opus nostrū quasi scintilla. ¶ Tertio propter motū. ℜepsentat eñ scintilla triplicem motū. ℙrimo motū nature: quia fauilla (vt dicit Greg.) ad modicū ventū dispergitur: qua dispersa puluis nunq̄ colligit. Ita humana vita a modico cōtrario destruit ꝛ in pulueré mortis dispergit: sed tamē mortuus homo vix ad vitā reducitur. Job. xxj. Erunt sicut palee ante faciē venti ꝛ sicut fauilla quā turbo dispergit. ¶ Secūdo motū culpe: quia fauilla de facili inflāmatur: sed subito propter defectum nutrimēti extinguit. Sic homo viuens in carne luxurie vel auaricie igne: vel cuiuscūq̄ peccati ardore de facili inflāmatur sed cito labente materia cum vitijs vita finitur. Ysa. ij Erit sicut fauilla ꝑtransiens multitudo eoꝝ. ¶ Tertio motum gratie: quia fauilla dum est ignita vēti raptu sursum tendit: sed derelicta proprio pondere tendit ad ima. Sic aia hominis in hac vita posita calore charitat̄ inflāmata vel flatu spūssancti eleuata sursum ad celestia tendit: sed sibi relicta proprio ponitatis pondere ꝛ corruptibilis corporis mole aggrauata semper ad ima descēdit. Vel quādoq̄ anima sursū ascendit per oratiōnē feruentē: ꝛ quādoq̄ ad ima descēdit per penitentiam humilem. Job. xij. Ade reprehēdo ꝛ ago penitentiam in fauilla ꝛ cinere. ¶ Item vita humana assimilatur vapori propter quattuor. ¶ ℙrimo rōne eleuationis. Sicut enim ꝓbatur in lib. de crepusculis: vapores in aere nō ascendūt lōgius tribus miliarib⁹ Vel saltē distinguunt tres regiones aeris in quibus eleuant vapores. Quaꝝ vna ē calidissima. s. suprema propter ignis vicinitatem. Alia frigidissima. s. media. Tertia temperata. s. infima. Tales etiam sunt tres etates quibus humana vita deducitur. ¶ ℙrimo est augmentatiua que. s. durat vsq̄ ad viginti vnū annū ſm augmētū lōgitudinis: vel vsq̄ ad. xxv. ꝛ hec ſm quosdā ē etas calidissima. ¶ Secūda aūt

etas statiua:⁊ ꝫ est a.xxi. vel.xxv. vsq; ad xl. si fit homo bone cōplexionis. Et ꝫ ſm aliquos est magis tpata etas q̄ prima: q̄ q̄ alij contrariuꝫ dicant. ¶ Tertia defectiua est. ⁊ ꝫ est vsq; ad finem ⁊ hec etas est frigida. Sed sicut quidam vapores resoluū tur aliq̄ in principio siue elevationis. s. i primo aeris interstitio sicut patet i nebulis ⁊ alijs vaporibus humidis. Quādoq; in medio sicut patet in nubibus. Quādo q; vero in supremo sicut patet de vaporibus siccis. Ita etiam de hoibus accidit: q⁹ quidam moriuntur in adolescētia siue iuuentute quidam in media etate: quidā in senectute. Dñ mors etati non parcit. Et ideo beatus Ambrosius dicit q⁹ mors est senibus in tanuis ⁊ iuuenibus in soliis. Et ideo stultus est qui perpetuitatem de vita confidit. ¶ Secundo assimilatur vapori ratione distinctionis. Distinguitur enim triplex vapor scilicet siccus siue terreus. ⁊ humidus siue aque⁹ ⁊ tertius ex vtroq; mixtus. Solum enim aqua ⁊ terra sunt vaporabilia elementa. In his ergo. tribus vaporibus tres modos accipere possumus hominum male viuentiuꝫ Quorum ꝫ quidaꝫ sunt terreni per auaritiam. quidam vero aquei per luxuriam ⁊ quidam ex vtroq; mixti per superbiaꝫ. Nam multi sunt superbi qui idcirco status altos ⁊ dignitates querūt ⁊ vt terrena possideant ⁊ vt voluptatibus affluāt. i. Joh. ij. Oē quod ē in mundo aut ē concupiscētia carnis aut ꝯcupia oculorū aut superbia vite. ¶ Tertio assimilatur hūana vita vapori rōne durationis. q⁹ vapores durant parum in aere ⁊ cito resoluū tur. Sic homines paruo tēpore viuunt in corpore ⁊ cito moriuntur. Jacobi. iij. Que ē vita nra: vapor ē ad modicum parens. Dicitur enim decurtatus humane vite decursus ſm augmentū peccati. Nā a principio mundi qñ non erat peccatuꝫ adhuc multiplicatuꝫ hoies viuebant diutius sicut patet de prima etate q̄ fuit ante diluuium: in qua homines diutissime viuebant vel vixerunt. Nam adam vixit nongentis. xxx. annis. Seth cuius filius nongentis. xij. annis cuius filius enos nongentis quinq; annis. ⁊ cayn eius filius vixit nongentis annis ⁊. x. ⁊ sic de alijs patet. Gen. v. Postmodum vo multiplicato vehemēter peccato tēpore noe induxit deus diluuium ⁊ abreuiari voluit deus deinceps tēpus hūane vite dicēs ad noe. Non permanebit spiritus meus in homine in eternuꝫ. q⁹ caro est. Erunt q; dies illius centum. xx. annorum. Quāuis Augustinus hoc verbum exponit q⁹ tantum tēpus fuit abinde q⁹ hec deus dixit noe usq; ad diluuiū. Vnde erunt dies illius sc; ad penitētiā indulti siquis redire voluerit centū ⁊ viginti annoꝝ. s. añ q̄ inducā diluuiuꝫ. Primus tamen sensus adhuc sat; pōt tolerari: q⁹ certū est q⁹ post diluuiū homines minus uixerūt. adhuc autem ulterius q⁹ a tempore diluuij semper inualescentē peccato amplius decurtata est intātū ut Dauid dicat in psal. dies annoruꝫ nrorum i ipsis. lxx. annis. Si át in potētatibus. lxxx. anni amplius eorum labor ⁊ dolor. ¶ Quarto rōne resolutiōis q⁹ sc; diuersi vapores diuersimode resoluūtur: ⁊ sic diuersi homines a diuersis uitijs absorbent. Nam quidaꝫ vapores sunt qui resoluūtur siue cōuertūt in ignem sicut illi qui ascendūt sursuꝫ ad supremam aeris regionē que dicitur regio estus: ubi incēduntur ⁊ in ignez ꝓuertunt. Et tales fūt multi ad statū dignitat] elevati. Qui uel incēdunt igne iracundie ⁊ seuicie sicut Nero q fuit crudelissimus ⁊ iracundus. Vel auaritie sicut de rege antigono Seneca dicit q⁹ fuit rex auarissimus uel igne concupiscentie ⁊ luxurie. sicut de Sardanapalo refert Orosius qui fuit rex assyrioꝝ luxuriosissimus. Quidā vō vapores sunt qui resoluūtur in aereꝫ siue uentum ⁊ iste uētus quādoq; elevatur in altum ⁊ generat in aere uel in mari tempestatē ⁊ talis est vita quorundam inquietorum qui semp in turgijs litigijs ⁊ seditionibus delectantur ⁊ pacē uidentur odio habere. Sicut dicitur q⁹ Alexāder cuidam querēti quare mundum ita infestaret ⁊ in pace stare non posset. Respō-

dit quoniã pax ei esset guerra si adesset. Quãdoq̃ vo ventus per cauernas ꝛ foramina terre ingressus facit terremotus qui faciunt terram tremere. Et sic quorundam vita ita tyrannica est ꝛ terribilis q̃ faciũt alios tremere ꝛ in hoc quasi ponunt beatitudinem suam vt potentes reputentur nec non terrori habeantur. Sicut dicit Seneca de Alexandro in libro de beneficijs ducebat summum bonum terrori esse:ignorás q̃ ignaua queq̃ animalia timentur ob virus malũ sicut scorpiones ꝛ serpentes ꝛ huiusmodi. ¶ Alij autem sunt vapores qui in altuꝫ eleuati efficiũtur nubes. Et talib⁹ assimilatur vita illustrium qui a terrenis per affectum eleuati sunt ꝛ segregati. ꝛ ideo ad velociter eundum ad dominum parati ꝛ expediti. Itez ideo dicitur Ysa.lx. Qui sũt isti qui vt nubes volant ꝛc̃. Vnde sicut ex nubibus sunt pluuie fulgura siue sagitte et tonitrua:ita ex talibus sunt doctrine correctiones aspere ꝛ quãdoq̃ manifesta miracula. Tales nubes habent intus igneũ vaporem.i.feruorem spũs ex quo prouenium talia. Et est sciendum q̃ tales vapores nubiũ quandoq̃ eleuantur ꝛ trahũt aliquando secum paleas:pilos:ligna: vel lapides,ppter quod postea qñq̃ talia pluunt ꝛ non est hoc q̃ talia fuerunt in nubibus generata sed cuꝫ eis eleuata. Et sic sunt cupidi qui volunt omnia rapere et secum trahere. Sed sicut nubibus resolutis omnia talia cadunt. Sic quando huiusmodi hoies per mortem resoluuntur necesse est hec omnia descendere ꝛ hic remanere. Job.xxij. Diues cum dormierit nihil secum affert. ¶ Item vita humana assimilatur aque fluuij propter septem. ¶ Primo q̃ fluuius habet continuitatẽ in fluxu. Vnde a fluendo dictus est. Non est.n. vt dicit Isidor⁹ aliud fluuius q̃ perennis ꝛ continuus aque fluxus. Et nos ad modũ fluuialis aque fluendo continue labimur ad mortem tendentes. Iuxta illud Ouidij. Pretereunt anni more fluentis aque.ij. Regum.xiiij Omnes morimur ꝛ quasi aque dilabimur in terram ꝛc̃. ¶ Secundo habet amaritudineꝫ in ortu ꝛ in exitu:quia a mari omnes fluuij oriuntur ꝛ ad mare reuertuntur. Sic etiam humana vita ꝛ a planctu incipit: ꝛ in luctu finitur. Ploꝛando enim homines nascuntur ꝛ ploꝛando moꝛiũtur Ecclesiastici.i. Ad locum vnde exeunt flumina reuertuntur. ¶ Tertio habet volubilitatem perpetuam in rotatu ꝛ velocitatem in cursu vel motu. Et quid est aliud omnis vita nostra q̃ quidaꝫ fluxus in rota in qua semper rotata ꝛ nunq̃ ad modicum manens fixa vita continuo diminuta ꝛ semper de ea aliquo subtracto ad mortem currimus cursu velocioꝛi q̃ⁿ fluuius absq̃ moꝛa Joel.ij. Fluuius circundedit me. Inter omnes enim motus:motus vtiq̃ celi est velocissimus. Ex quo causatur omnis alius motus. Vnde fluuij rotatus illi motui comparatus ẽ quasi nullus. Sed vita nostra in fluxu motum celi sequitur. Vnde omni die de vita nostra minuitur: ergo multo foꝛtius q̃ fluui⁹ ad mare vita nostra currit ad moꝛtem. ¶ Quarto ratione profunditatis ꝛ pulchritudinis:habet enim aqua profunditatem in situ ꝛ pulchritudinem in aspectu. Quia vita nostra ꝛ si nunc apparet pulchra ꝛ aspectu venusta tanq̃ tamen imo siue profundo status vanissimi constituta:vana tota est sicut spuma: ꝛ sicut via nauis in aqua ꝛ auis per aera: cuius post transitum nulla est apparentia. ¶ Quinto habet dulcedinem in transitu ex progressu quia.s. vita hominis in medio suo esse videtur dulcis dum homo est sanus ꝛ iuuenis. Sed quia medium non concoꝛdat cum extremis ideo nec recta consistit. Rectum enim vt dicit philosophus est cuius medium non exit ab extremis. Quare si vita nostra esset recta qualis ẽ in ortu ꝛ exitu:talis deberet eẽ i transitu sez luctuosa. ¶ Sexto ratione circulationis. Flumen eni habet circularitatem in motu dum a mari exit multa circuit ꝛ ad mare vltimo redit. Sic sili modo etiaꝫ vita a doloꝛibus incipit dolores decurrit ꝛ doloꝛibus desinit. ¶ Septimo

hz virtuositatem in ipetu:qz fortiter i oē
resistens ipingit omnia frágit nihil ei re
sistit:sed dum ad mare redit:penitus no/
men perdit.Sic z homo omnia in mun/
do disponit oia voluit oia rumpit z fran
git nullū interdū resistens inuenit:sed ad
mortez dū venit omne superbie nomen
amittit.Ysa.lxix.Quasi fluuius violentꝰ
vita quá spūs dñi cogit. ¶ Jté vita hūa
na assimilatur vento propter quattuor.
¶ Primo ꝓpter infimum ortum qz ori
tur materialiter ex vapore terrestri scz
ficco z huiꝰ signū é qꝫ vēti fortes ꝑcipue
sunt in autūno sole existente circa equio
ctiū hyemale:qz tūc sol comburēdo exic
cauit elementa z ideo vapor tūc eleuatꝰ
magis é siccus z terreꝰ:ꝓpter quod i au
tūno dominat complexio terre.s.frigida
z sicca.Sicut igiť est ventus materialiter
ex fumo terre sic etiaz est homo materia
liter ex terre limo.Gen.j.Fecit deus ho/
minem de limo terre.Nec obstat qꝫ cor/
pus humanum dř esse compositum ex
quattuor elementis:qz fit denominatio
predominante elemento . Vnde dicitur
homo quasi ab humo.i.terra. Apparet
ergo similitudo aque in humoribus v/
tus ignis in calore naturali:cuz naturali
tas aeris i respiratione:soliditas z gra
uitas terre in carnibus z ossibus.Ex q̄
pz qꝫ in compositione humani corpo/
ris.multum ponit deus de terra:parum
de alijs elementis.Paruz quidez de igne
posuit: vt homo parum haberet de ar/
dore cōcupiscentie. z de incensione ire:z
vtedine auaritie.Parum de aere vt ho
mo paruz haberet de eleuatōe superbie.
Parum de aqua vt parum haberet de
mobilitate inconstantie . Multum aūt
ponit illi de terra qa hz frigiditatē con
tra estum auaritie.Infirmitatem contra
eleuationem superbie z stabilitatem con
tra motum inconstantie. ¶ Notandum
est autem qꝫ vapor siccus non potest
ventū causare nisi eleuet a sole. Maz ca
lorsolis eleuans vaporez siccū terrestrē
z non cōsumens ipsū é etiá cá venti. Ca
lor igitur solis é vigor anime rationalis
que ipsum humanum corpus quáq̄ gra
ue z terestre viuificat z erigit sursuz. Vn
de solus homo é recte stature caput hñs
sursum.Vnde Augu.de hoc loquens ait
Beluas prostratas in faciem deus fecit
pastus querentes de terra.te autez in du
os pedes erexit de terra.faciem tuaz sur
suz haberi voluit:nō ergo discrepet cor
tuum a facie tua:vt facies tua sit sursū z
cor tuum sit deorsum. ¶ Secundo hūa
na vita assimilat vento propter obliquū
motuz. Non enim talis é vapor vēti q
habet motum rectum sed obliquū z tor
tuosum nunc scz descendendo nunc as/
cendendo.Cuius ratio est.Quia talis va
por terrestris z siccus eleuatur a colore
solis ad mediam aeris regionem:que sci
licet est maxime frigoris.Vnde cum talis
vapor sit per naturam frigidus z grauis
obuians ei frigus loci:quod etiam ipsuz
inspissat z grauat facit ipsum descendere
aliquantulum:sed calor solis qui est in
ipso:cum non sit ab ipso facile separabi
lis qz magis conseruatur in ficco terre/
stri q̄ in vapore humido iteruz releuat
ipsum z inde fit inuoluta impulsio ae
ris que ventus vocatur. Nam superior
pars vaporis cū sit grauis de se: z inspi
sata ex frigiditate loci deprimitur valde
vehementer:z cum sit latissimus vapor
z inspissatus a frigore multum agitat ac
rem:z z dat flatum donec descendat con
uersio superioris extremitatis ipsius su/
per inferiorem fere.Deinde resurgit ca/
lor ex radio.Et interim calido radio sic
co iterum eleuante iterum ipsum z sub
ministrante materiam ex eleuatione plu
ris vaporis in ipsum. Et ideo cōfortan
do iterum dat ascendendo alium flatuz
fortiorem.Fortior autem est flatus des/
censionis venti q̄ ascensionis propter
hoc qꝫ superior extermitas inspissata a
frigore loci descendit. z spissum fortius
impellit aerem q̄ rarum.Patet ergo qꝫ
motus venti non é rectus sed tortuo
sus scilicet per medium descensus.Maz
vna flatio descendit z alia ascendit : z
quia non est motus continuus sed in

terruptus. Nam in omni motu reflexo oportet itercidere quietē: vt probat phs in libro phyſi. ¶ Item patet q̄ vna flatio de bilior eſt altera: ſcilicet aſcendens q̄ deſcendens. Et hec omnia competunt humane vite. Nam homo in corpore viuens nunc aſcendit per augmentum ſcz in iuuentute: nūc deſcendit per decrementū nature ⁊ virtutis. ſcz i ſenectute ⁊ plixius eſt tempꝰ ſenectutis q̄ iuuētutiſ. ⁊ iō maior eſt deſcenſus q̄ ſcenſus. nec vnuz tempꝰ continuat alteri. qz etas ſtatua. i. virilis eſt intermedia. ¶ Itez homo i corpore viuēs nūc aſcendit per proſperitatē nūc deſcendit per aduerſitatē. nūc aſcendit per ſupbiam ⁊ gloriam. nunc deſcendit per confuſionem ⁊ ignominiam. ¶ Item nūc aſcendit viuens nūc deſcendit moriēs. ¶ Tertio aſſimilat vēto p dit incertum terminū. Nam ventus parum durat nec ſcit homo q̄n flat vbi vl q̄n qeſcē ꝺbeat ſz illō. Joh. iiij. Spūs vbi vult ſpirat ⁊ neſcis vñ vēiat aut q uo vadat. Hoc enim ſm Luc. chriſtus dixit de vento. cuius initiū ⁊ finis nobis occulta ſunt. Similiter vita hominis pat durat. Job. vij. Mēmento mei domine. qz vētus eſt vita mea. Neſcit enim homo vbi vel quādo finiatur ſz illud Eccli. ix. Nā nihil ē certius morte ⁊ nihil incertꝰ hora mortis. Vult eni deus ſicut dicit Gregorꝰ q̄ hora mortis ſit nobis incerta ⁊ ſemp ſit nobis ſuſpecta ſm illud Mat. xxv. Vigilate qz neſcitis diez neq̄ horaz ¶ Notandū tamen q̄ ſūt tres cauſe abſciſiōis q̄ ēt ſuo modo abſcidūt vitā humanam. ¶ Prima eſt intenſū frigus qō terram vehemēter cōſtringes vaporem venti eleuari non ſinit. ¶ Secūda ē itez ſus calor qui vaporem eleuatum cōſūit ¶ Tertia eſt magna pluuia que aerem infrigidans vaporem granat ⁊ intantuz deſcēdere facit q̄ nō poteſt ſubito a calido eleuari. ¶ Item terram ⁊ vaporem ſupficiei conſtrigit vt nō poſſit alius vapor eleuari ad augendū materiā venti ⁊ omnis vapor cito deficit niſi cōtinue aliqd generetur. in iſtis ēt ſignantur tres cauſe mortis humane. Quia in itenſo frigore intelligitur malicia trāſgreſſionis: qz frigus ſignat maliciā peccati malicia enim animam frigeſcere facit. dū calorez charitatis extinguit. Vnde dicitur Hiere. v ij Sicut ciſterna frigidam facit aquā ita frigidam facit maliciam ſuam. Hoc ergo frigus eſt ſcz peccatū qō mortem itrodu xit ſm illud Apo. Ro. v. Per vnū hōinem intrauit peccatū in mūdū ⁊ per peccatum mors. Intenſo vo calore accipit di ſēperantia complexionis que ē naturalis cauſa humane infirmitatis ⁊ mortis vt pz precipue i febribus. Sz per pluuiam ſupercadentez intelligit iuſticia diuine ordinatiōis per quā ſicut dicit apls ad Hebre. ix. Statutū ē hominibus ſemel mori. vel per pluuiam ſuperuenientez intellige occiſionē homis violentam dum vnꝰ p alīū patit ⁊ occidit. ¶ Quarto aſſimilat hūana vita vēto propter flatōiſ ſonitū. Eſt eni ſonitus venti per moduz vndaz confringētiuz ſeſe eo q̄ vna inūdatio vincit aliaz ⁊ extēdit ſe ſuper eam ventus ergo dum perflat fortiter ſonat ſed ſonādo trāſit ⁊ nullū ſui poſt ſonitū veſtigiū derelinquit. Sic quātūcūq̄z homines in mūdo viuentes magnū ſonitū faciūt: ſiue magnas dignitates adipiſcendo ſiue belloz victoriaſ aſſequendo. ſiue magnas diuicias cumulādo. ſiue magne ſapiētie nomen habēdo oia tamen cito pereūt ſicut ⁊ ſonitus venti. et poſt hec ita ſunt ac ſi quaſi nūq̄ fuiſſēt. vñ dic. ps Periit memoria coz cum ſonitu.

¶ Capitulum. lxxxvij.

Ita hois moralis ſiue bōe ſiue male diſpoſitiōis ſit ſicut aqua ſit boni ⁊ mali ſaporis. variatur eniz ſapor aquaz. ſm Sene. in li. ō nāturāl queſtionibus ex quatuor. ſ. ex pncipio ex loco ex conſortio ⁊ ex ſpū. i. aere inaquā trāſformato. variatur eniz aqua ex originali pncipio. i. ex re a qua oriē vt aqua roſacea ex roſis ⁊ ſic ō ſimilib⁹. Et ſic etiaz homo ex origine ſm phm cōtrahit diſpōnes quaſdā ad quaſdā paſ-

fiones ⁊ vicia. Vnde narrat in. vij. Ethi cox q ex patre iracũdo nascatur ẽt in terdum filius iracundus. Et simi iter ſm fidem catolicam nos omnes ex ꝓmo pa rente pcm originale contraximus pro pter qd Apostolus dicit Eph. ij. q eram⁹ filij ire natura. ¶ Secundo variatur ex loco scz vnde ipsa aqua transit vt patet in aquis sulphurcis ⁊ in cicilia inenitur aqua habẽs saporez aceti qua vtuntur incole pro acero. Similiter ẽt ſm loca ⁊ regiones varias in quibus homines ha bitant videmus variari ẽt mores cox. Vnde ẽt in sacra scriptura viri iusti a lo cis malox hominum ⁊ infectaroz regi onum recedere iubentur. Sicut iussus est Abraham de vr caldeorum exire ⁊ ꝺ regione sodomorum loth descendere. Gene. xix. Ne stes iquit angelus mon ti circa regione. Et loca quedam solita ria ad diuinas reuelationes disponere vel adaptare videntur ſm illud O see. a. Ducam eã in solitudinem ⁊c. ¶ Tertio variatur ex vicioso consortio. i. ex vicio ⁊ nã quam acquirit ex re vicia vl ex ma la vicina etiã si non ꝓmisceatur sibi vt aq̃ posita iuxta aphorã sapit ꝺ aphora lz ñ tetigerit eã. Silr familiaritate ⁊ consor tio bono vel malo efficiuntur multi ma li vel boni. Mores enim ſm Tullium formantur ex ꝓuictu Pro. xiij Qui. cuz sapientibus graditur sapiens erit amic⁹ aũt stultorum efficietur similis illis. ps. Cum electo electus eris: ⁊ cum peruerso puerteris. ¶ Quarto variatur sicut ibi dem Seneca dicit ex spũ in aquam trans formato. i. ex diuersitate aeris immutan tis. Vnde dicit q sunt aque quedam ita venenose ex spumali mã minerali ⁊ iõ magis actiue q statiz bibite interficiunt. Et in macedonia sunt aque que ab aui bus bibite faciũt eas albas. Iste spũs siue aer ẽ doctrina moralis siue spũalis q̃ ali qs iformat: q̃ si bona ẽ bõuz facit recipiẽ tez. Si vo praua generat prauos mores. Vnde doctrina hereticox venenosa sta tim animam credentis occidit Apo. i. Thi. ij. Sermo cox vt Cancer serpit

¶ Capitulum. lxxxviij.

Vta homnis spiritualis as similatur vẽto. Primo ra tione augmẽtabilitaꝯ. Mã omnis ventus est a pnci pio debilis sed postea for tificatur ſm qd materia ei us crescit ⁊ ſm qd fortiori frigido rep cutitur. Silr in vita spirituali primo ho mo est debilis ⁊ imperfectus: postea ef ficitar fortis ⁊ perfectus. ij. Cori. xv. Pri mum qd aiale postea qd spirituale. Cre scit autem homo in spũ ſm augmentuz materie. i. bonorum opex. Et iterum re percussio frigoris. i. tribulatiõis ⁊ aduer sitatis est ẽt sanctis viris cã crescendi ⁊ p ficiendi. qz virtus in infirmitate perficr. ij. Corinth. xij. ¶ Secundo ratione obli quitatis. Quia sicut omnis ventus mo uetur oblique siue tortuose. ita omnis homo viuit defectuose. Tunc enim ho mo habet tortuosuz motum quando ꝺ clinat ad pcm. ps. Omnes declinauerũt simul inutiles facti sunt. Est aũt triplex ratio quare omnis ventus mouet tor tuose. ¶ Prima est qz ventus immitat corpora celestia sicut effectus cãm. Jupi ter enim specialiter mouet ventos aqui lonares. Sol orientales. Luna occiden tales Mars australes. Ideo etiam Ari es Leo Sagittarius dicunt triplicitas ignea. qz mouent ventos orientales ⁊ il la signa sunt calida ⁊ sicca. Taurus vo Virgo ⁊ Capricornus frigida ⁊ sicca que mouent australes. Alia vo calida ⁊ hũi da dñr triplicitas aerea que mouent oc cidentales. Alia frigida ⁊ humida que mouent aquilonares. sicut ergo celestis vtus causat in ventis motum tortuosuz ita celestis spũs. i. diabolus qui de celo ce cidit causat i homine peccatũ. Propter qd Sapie. ij. Dicitur q inuidia diaboli mors introiuit in orbem terrarum. Ipe est qui suis tentationibus mouet homi nem ad peccandum siue inflammãdo ad auaritiaz siue iram vel ad luxuriam que est triplicitas ignea vel aerea siue in frigi dando. per inuidiam accidiam ⁊ pusilla-

nimitatem que est triplicitas terrea vel aquea. ⁊ sic de alijs. ¶ Secunda causa siue ratio obliquitatis venti est ex loco sue generationis. Nam ventus iferius habet calorem qui expellit ab eo frigus. Similiter superius est estus idem faciēs. Vnde cuz vent⁹ agitetur a frigore.oportet ꝙ agitetur a loco frigoris circulariť vt supra ⁊ infra claudatur vt dicunt quidam. Similiter homines a loco sue generationis.i.a mundo tentantur ⁊ allicuntur ad peccandum vel ad peccatuz vt sez non recte ambulent neqz viuant. Nā mundus superius prosperitatibus inferius vo aduersitatibus nos obsidet ⁊ icludit. ¶ Tertia causa est qz ipse vapor terrenus qui est materia venti inferius impellitur a calore elevāte:superius vo a frigore inspissante. Iste igiť vapor terrenus fignat carnem que aut cōcupiscentie aut frigore siue torpore accidie ⁊ tristicie hominem ad peccatum ipellit. Ergo iste sunt tres cause quare homines ñ recte ambulant.s.diabolus caro ⁊ mūd⁹ que suis tentationibus homines ad vniuersa vicia impellunt. ¶ Tertio assimilatur vento vita spiritualis rōne discontinuitaſ: qz ventus non est cōtinuus vel continui flatus sz vna exufflatio est post aliam :qz frigus non ꝓtinue repellit sed cum semel deprimiť:tunc confortatur calore loci inferioris.⁊ assumptione plurimāe:⁊ eleuatur iterū ⁊ itez scōo repercutitur:⁊ sic alternādo vices ascendendo ⁊ reflectendo paulatim deficit. Similiter vita spūalis non est semper vniformiter continua sed aliquando sācti viri eleuantur ad contemplationem aliqñ deprimūtur ad actionē ⁊ sic vices alternando cōtinuāt donec moriēdo deficiāt. ¶ Quarto rōne inequalitatis:qz vētus nō é eql⁊ sufflatiōis:cū frigiditas repcutiēs fit maior ⁊ minor ⁊ vapor iequaliter spissus ⁊ rar⁹. Inter duos ēt flat⁹ fortes sūt multi ōbiles. Sīr sācti viri sūt diuersis tēporib⁹ magis ⁊ min⁹ deuoti quātū ad ōuotionem actualē fortⁱ⁹ ⁊ debili⁹ operātes quātum ad vitā actiuā. vel aliqñ debiliores: aliqñ fortiores ad toleranda aduersa. ¶ Item aliquando frequentius aliquando rarius aliqua operātur. ¶ Item vita hominis spūalis diuiditur. per actiuam ⁊ contemplatiuam Et vtraque repñtať in aere qz aer hz partē sui sicut dicit Beda q̄municat cuz natura celesti. Est eni pura qeta ⁊ clara: ⁊ iō repñtat vitā cōtēplatiuā. est enī aer supior pur⁹.qz mull[terrenis exalationibus est infectus.. Simil⁊ vir contēplatiuus ad celestia eleuatus terrenis affectionibus nō inficitur ꝺm illud. Col.iij. Que sursū sunt sapite nō que super terrā. ⁊ Gre.sup Eze.dicit ꝙ vita contēplatiua ad quandā mentis libertatē trā fit:tēporalia bona nō cogitās sed eterna. ¶ Itē ille aer est qetus.i nullo vento cōmotus. Sic vir contēplatiuus ventis.i. cōmotionibus curaz secularium nō impellitur. Vnde xp̄s de Jo. Baptista dixit ꝙ non erat arundo vento agitata. ⁊ ideo Grego.dicit ēt super Eze.ꝙ vita cōtemplatiua calcatis curis oībus ad videndū faciem creatoris sui inardescit.ps. Vacate ⁊ videte. vacate.s.a curis ⁊ actionibus exterioribus cessando videte.s.contemplā/do. Nam sicut dicit Augu.de ciuitate dei Otium sanctū querit charitas veritatis. Item ille aer est clarus quia celesti lumine perfusus. Sic vir contēplatiuus celestis inspirationis lumine frequenter perfunditur. Vnde vt idem Gre. dicit super Eze. Contemplatiua vita amabilis valde dulcedo est q̄ super semetipsam aiam trahit. celestia aperit ⁊ spūalia mentis oculis patefacit. Alia vero vt idē Beda dicit est pars aeris inferior que ꝓpinquat ad naturam terrestrem. ⁊ ideo est grossa turbulenta ⁊ tetrenis vaporibus plena multarum tamen rerum generatiua vt pluuie grandinis ⁊ huiusmodi. Et huic assimilatur vita actiua. Vita enim actiua ē grossa quia mentem ingrossat ⁊ hebetat circa intelligibilia. Vnde Grego. super Eze. dicit ꝙ lya que actiuam vitam designat lippa est ⁊ fecunda qz duz occupatur in opere minus videt. ¶ Item actiua vita ē turbulenta:qz.s.perturbatur circa agibilia.

Vnde marthe que vitā actiuam designat dixit dñs Lu.x. Solicita es ⁊ turbaris erga plurima. ¶ Itē actiua vita est terrenis vaporibus.i. solicitudinibus plena. qz occupat aiam circa terrena ministeria. Et ió dī Lu.x. q martha q̄ sez vitam actiuā elegerat satagebat circa frequēs ministeriuz. ¶ Itē ē vita multoz meritoz generatiua siue acquisitiua. Et ió vt dictū est designata ē per lyam que multos filios peperit. Vnde etiaz Grego. dicit super Ezc. q magna sunt vite actiue merita.

¶ Capitulum. lxxxix.

VIcia capitalia q̄ sunt septē assimilantur septem planetis. Mā primo in sole preceteris gloriosius incēdēte nota superbiā que semper appetit gloriosa. ps. Per diē sez prosperitatis: sol sez superbie non vret te. ¶ Secūdo in mercurio qui est colore argenteus ⁊ semp iuxta solē incedit accipe auaritiam que argentuz querit ⁊ semper superbiaz sequit. Quia dū superbus appetit gloriosa non pōt assequi nisi abundet metallina mā aurea vel argētea ⁊ ideo se totū dat ad acqrendā pecuniaz. Similiter ⁊ auari diuitijs pleni semp vt in pluribus sunt superbi ⁊ q̄runt ab alijs honorari. Dñ Apo. i. Thi. vj. Diuitibus huius seculi p̄cipio non sublime sapere. Augu. Vermis diuitū superbia. ¶ Tertio i luna inspissante aerem ⁊ quandā semper vmbrā siue obscuritatem in se habente intellige accidiā q̄ menti ingerit quandā nigredinē per quā inspissat ⁊ conturbat aiē rōnem. Hec precipue cauēda est in nocte aduersitatis. ps. Neq; luna per noctez. i. accidia per tps aduersitatꝫ vret te supple ¶ Quarto per martē sanguineꝫ circa coz accendentē accipe iram q̄ est accensio sanguinis circa coz vt dicit pbs. ¶ Quinto i Ioue qui quantū in se est prodest cum sit planeta benivolus accipe gulam q̄ de se necessaria est oibus rōne vite. nec vlli inuenitur obesse si eaz scīuerit debite cohibere. Sed sicut Jupiter ex conunctione cū alio efficitur noxius; sic etiaz qñ necessitati voluptas coniungit vicium gule incurritur quod obest. ¶ Sexto qdē in Venere q̄ ad luxuriā disponit pen̄ carnis intellige. ¶ Septimo in saturno q̄ est stella colore plūbeo siue liuido accipe inuidiaz q̄ est qdam liuor de bono p̄rimi plumbeam ⁊ grauē faciens aiam. ¶ Itē vicia assimilantur arene pp septem. ¶ Primo pp ariditatē. Mā arena ab ariditate est dicta ⁊ ꝫ pertinet ad superbiam. Superbia. n. dū pluuiā seu rorē diuine gr̄e impedit. qz deus superbis resistit aie ariditatem inducit. Hanc ariditatē patiebant q̄ dicebāt. Muxi. aia nr̄a arida est. Et sicut arena si manu pressa fuerit p̄enimia siccitate vel aridꝰtate stridorem facit. Sic̄ superbus qualitercunqz pressus vel tactus stridorē quē dā impatiētie statum p̄ducit. Eccli. xxv. ascēsus arenosus in pedibus. i. affectibus veterani. i. adā quādo audiuit eritis vt dij tc̄. ¶ Secundo pp ponderositatem. Mā arena est pondere grauissima: ⁊ ꝫ pō derositas refertur ad irā: per quā hō efficitur alijs importabilis. ¶ Prouer. xxvij Graue sax̄ū ⁊ onerosa est arena: sed ira stulti vtroq; grauior. ¶ Tertio pp aque vicinitatē que refert ad incontinētiā. Inuenit. n. arena sub aqs sicut in fluuijs aut iuxta aquas sicut in littorib⁹ maris. Sic sunt incōtinētes quorū qdā sub aqs voluptatū ⁊ fluxu peccatorū carnaliū viuūt ⁊ immorātur: vt fornicarij adulteri ⁊ huiusmōi. Quidā vō ad modum arene que est in littore maris. ⁊ si aqua nō inundāt̄ur tñ ea aliqñ fluctuāte infundūt. Et tales sunt ꝓiugati: q licez matrimonio licite p̄nt vti tñ inundāte in eis ꝓcupiscētia in ipso carnali opere qñq; foedidantur.

¶ Quarto ꝓpter p̄artiū discontinuitatē Mon. n. arena hz partes ꝫ p̄nt ꝓglutinari ⁊ cōtinuari. Et hic est q̄ ex arena non fit lapis. Mā arena in aqs maris ab oi lutea viscositate absoluitur. Dñ vincens in ea siccitas in lapidē coagulari non patit vt dicit Ari. in. li. de p̄prietatib⁹ elemētoz. Et sicut dicit in lib. Methco. Terra pura nō fit lapis: qz siccitas vincens non facit partiū terre ꝓtinuationē: sz potius

dissolutionē pp qō non vtitur in lapidē. Et multo fortius ḥ est in arena: cum sit terra nāliter ⁊ subaliter siccior ⁊ durior. Hec aūt diuisio ⁊ discōtinuatio arenarū partiū ad inuidiā pertinēt que glutinum charitatis excludēs tenet hoīes aduersicez diuisos vt ēt lapidi angulari xpo incorpari nō possint. ¶ Quinto propt̄ sterilitatē. Est eni arena sterilis ⁊ infecūdatuz pp defectū caloris ⁊ humoris: tū pp vñium siccitatis ⁊ frigoris. Vñ imbre supueniēte nō diffūdit̄ nec dissoluit̄: sed magis ꝓmit̄ ⁊ indurat̄. Hec sterilitas pertinet ad accidiā que calorez charitatis ⁊ humorem deuotionis excludens ariditatē mētis ⁊ frigiditatem inducēs aiam sterilē et infecūdaz reddit vt fructū bonoꝝ opeꝝ non ꝓducat. ¶ Sexto pp mineralitatem. Habet. n. arena vtutē minerale vel saltez ei fillem. Vñ inter arenas fluuiales ⁊ marinas inueniunt̄ arene auree ⁊ lapides politi ⁊ gemme preciose. Hoc aūt ptinet ad auaritiā: q̄ circa metalla auꝝ scz ⁊ argentū ⁊ hmōi insudat sapien. vij. Omne auꝝ tā q̄ arena est exigua. ¶ Septimo pp obstātiā. Obstant. n. arene q̄nq̄ fluminibus ne intrent mare. Nam cumulate arene ⁊ in maris hostijs. siue fluuij adūate q̄uis sint parue: qz tñ sunt multe flumen impediunt ⁊ retardāt ne itret mare. ⁊ ideo faciūt flumen interdū retro redire ⁊ p cāpos spargere. sicut pz de nilo. q ḥ mō irrigat totaz terrā egypti. sicut dicit Hiero. sup Amos viij. Hoc aūt ptinet ad viciū gule. Nā gula flumē plenū aqs. i. peccatorē mollem ⁊ assuetū delitijs detinet ⁊ retardat ne itret mare penitentie ⁊ religionis. Et aliq̄n ēt si ingreditur ipz retroire. i. q̄ cito facit exire ⁊ redire ad seculum. Isido. tñ dicit q̄ nilus aq̄lonis flatibus repercussus aquis retro luctantibus intumescit ⁊ inundatio oē facit egypti. s. a medio augusti vsqz ad mediū septēbris. Hanc vo dicūt inundationē fieri vtute stellaꝝ. sicut ēt vtute stellaꝝ fit. vt in egypto nūq̄ pluat sicut dicit Plato in Thimeo. Et sicut videmus ēt q̄ vtute stellaꝝ certis tpibus vbiqz tēpestates fiūt in mari. vt circa festū oium sanctoꝝ. Vñ naute tūc maxime portū querūt Aliqui vero attribuūt diuine virtuti ex quo talis dispositio data est specialiter illi regioni sicut etiā impetū maris. Ambro. n. attribuit diuine virtuti sic disponenti in prima creatione.

¶ Capitulum. xc.

VOluptuosus hō similis ē saturno. Naz saturnus a saturādo est dictus vt dic̄ Isido. Cui⁹ vxor ops dcā est ab opulentia quā tribuit mortalibus. In saturno .n. delectatio gutturis. In vxore delectatio significatur carnis in qbus delectatiōibus corpis voluptas cōsistit. Sed adhuc oñdunt voluptuosū hoiem esse saturno similē voluptatū exitus effectus tps ⁊ affect⁹. Exitus qdē q: Saturnus pingebat olim mestissimus. Cui⁹ cām assignant fabule. q: a filio suo Ioue fingitur fuisse castrat⁹. qō ꝓpterea forte dr̄. q: planeta Jupiter impedit ⁊ tēperat maliciā saturni. Sz verior cā tristitie ē q: vt dicit Ptolomeus in lib. de iuditijs astroꝝ saturnus dat hoiem sub eius dñio natū vel conceptū eē tristē: raro hylarē vel ridentē. Vñ ēt in iuditijs merorē ⁊ tristitiaz designat. Hec aūt tristitia cōpetit sini voluptat̄ q: vt dicit Boe. Voluptas tristes hz exitus sm illud Pro. v. Mouissima illi⁹ amara quasi absinthiū. ¶ Scō si ꝓsideret̄ effectus. Nā saturnus est effectu frigidus et siccus ⁊ pōderosus. ⁊ sic ēt in fabulis pingit̄. Que oia congruūt voluptati q̄ infrigidat spūalis affectiōis calorē extinguendo: desiccat humorē deuotionis ꝓsumēdo: ⁊ grauat mētē ad inferiora deprimendo. ¶ Tertio q̄tuz ad tps. Nā saturnus dr̄ planeta nocturnus q: voluptas carnis q̄rit tenebras noct̄. Job. xxiiij. Oculus adulteri obseruat caliginē. ¶ Quarto tenet si militudinē si ꝓsideret̄ voluptuosi affect⁹. Nam sicut dicit Ptolo. Nati sub saturno turpia ⁊ imūda nō abhorrēt vestimēta ⁊ alia ēt diligunt fetida. Quod totum moraliter cōpetit luxuriosis q nō abhorrēt notā ifamie exteriorē. Insup diligunt

opa fetida ⁊ immūda. ¶ Item voluptas generat temptatōnes carnis sicut pluuia suauis generat vermes. Nā quādo pluuia est suauis miscetur cum humido aereo ⁊ terrestri ficco/ex quo formatur corpus aquaticū cui statim virtute stellarum datur anima. Humidū enim bene cōmixtum cū terrestri ex ipo aere fit viscosum: ⁊ fit sicut pellis in qua cōtinue pulsās calidum facit spiritū: cui tanq̄ ꝓprio subiecto datur anima sensibilis. Quasi autem suauitas pluuie est voluptas deliciose vite: que vermes in terra generat: quia in carne temptationes suscitat. ¶ Item voluptas ⁊ abundantia diuitiaꝝ ⁊ deliciarū est pedica ⁊ laqueus diaboli qua hominē quem ꝑsequitur capit. Vnde Laban persequēs Jacob in mōte galaad cū cōphendit. Gen. xxxj. Mons em galaad fertilissimus ⁊ deliciosissimus esse dicitur in pascuis frugibus ⁊ foutibus. In monte ergo galaad ⁊ Laban Jacob capitur. Quia in fertilitate ⁊ abundantia deliciarum homo a diabolo temptatur ⁊ illaqueat.

Capm xcj.

Christus assimilatur soli: Quia sol excedit oīa luminaria celestia corporea in quattuor. ¶ Primo in quantitate. Nam fm traditionē Alphagrani differētia. xxij. in fine sol dicitur maior oībus corporib⁹. Post illū. xv. stelle que in prima magnitudine inter stellas fixas ponūtur ab ipo tertio Jupiter: quarto Saturnus: quinto oīes stelle fixe suis ordinibus posite: quas Ptolo. in. vij. distincti. almagesti. et Alphagranus differētia. xix. in sex gradus magnitudinis diuidunt: sexto loco Mars: septimo terra: octauo Venus: nono Luna: decimo Mercurius. Sicut autem Diony. dicit in his que nō mole sūt magna idem est magnū esse quod bonū: ⁊ idem maius quod melⁱ⁹. Vnde sicut sol excedit oīa alia corpora in magnitudine quantitatis: ita christus excessit oīes sanctos in magnitudine bonitatis nō ingr̄tum deus sed etiā ingr̄tum homo: quia ipse habuit plenitudinē gratie pre oīnibus sanctis. Vnde dicit habuisse spiritum nō ad mensurā idest totaliter nō particulariter q̄tum ad oīes gratie effectⁱ⁹. Vel nō ad mēsuram super omnē proportionem respectu aliorum hominū. ¶ Secūdo sol excedit in claritate: Quia in alijs ē luminis principiū vt dicit Aristo. in lib. de proprietatibus elemētoꝝ: ⁊ cū eo concordat Auicē. ⁊ Ptolo. ⁊ Mesalach. Dicunt eīm q̄ sicut omniū calidorum ē vna prima causa. s. ignis: ita oportet q̄ omnium luminosoꝝ sit vnū principiū. Et hoc nō erit nisi sol: ⁊ iccirco vocatur sol idest solus lucens. Sic etiam in homine q est vt minor mūdus vnū membrum influit oīnibus. s. cor. Oportet ergo q̄ sol cuius sit principiū luminis plus habeat de lumie q̄ aliquod aliud corpus: sicut ignis plus habet de calore ⁊ cor de vitali virtute. Similiter ergo christus qui est principium vite spūalis vel luminis sapientie: ō quo Jo. j. Erat lux vera ⁊c̄. Et Ecc̄j. j. Fons sapientie verbū dei. Oportuit vt pre omnibus alijs sapientie splendore fulgeret. Ecc̄j. xvij. Quid lucidius sole. i. quid sapientius christo: de quo dicit Aplūs Col. ij. q̄ in ipso sunt oīes thesauri sapientie, ⁊ scientie absconditi. ¶ Tertio sol excedit in dignitate. Vnde sol dicitur esse vas admirabile fm illud Ecc̄j. xliij. Sol in aspectu annuncians in exitu vas admirabile opus excelsi in meridiano exurit terrā ⁊ in cōspectu ardoris eius quis poterit sustinere: Similiter ⁊ christus excedit etiā in dignitate: quia ingr̄tū deⁱ⁹ est equalis patri in dignitate nature ingr̄tū homo excedit oīes sanctos in dignitate glorie. Jo. j. Vidimus gloriā eius ⁊c̄. Et ad Hebre. j. Sedet ad dexterā maiestatis in excelsis: tanto melior angelis ⁊c̄. ¶ Quarto sol excedit in potestate. Nā maiorus virtutis est ⁊ plus influit in inferiora. Immo sol habet quandā potestatē ⁊ virtutē super oia corpa dū oīa illuminat ⁊ superiora ⁊ inferiora. Vnde omnia respicere dr̄. Ecc̄j xlij. Sol illuminās per oīa respexit. Similiter christus dixit Matth. xxviij. Da-

ta est mihi omnis potestas in celo ⁊ in terra. Specialiter aũt sol habet virtutẽ illuminatiuã. Et ipẽ christus dixit Joh. viij. Ego sum lux mũdi. Itẽ virtutẽ inflãmatiuã. Eccĩ. xliij. Triplicater sol exurẽs mõtes radios igneos exufflans. Et de christo dictũ est Lu. vlti. Nõne cor nostrum ardens erat in nobis ⁊c̃. Itẽ renouatiuã: quia dũ poros terre aperit virtutẽ latẽtem in radicibus ad actũ ꝓducit: ⁊ quod mortuũ videbat reuiuiscit: ⁊ renouatur quod vetustate tabuit. Et ita similiter ꝑ christũ renouamur ⁊ regeneramur i nouam vitam ꝑm illud Ephe. iiij. Renouamini spiritu mentis vestre ⁊ induite nouum hominẽ ⁊c̃. Hic eñ nouus hõ christus est. Itẽ virtutẽ purgatiuã. Nã tenebras fugit ⁊ fetores cõsumendo purgat. Sic christus purgat tenebras ignorantie ⁊ feditates peccatoꝝ. Heb. j. Purgatõem peccatoꝝ faciẽs. Itẽ vtutẽ nutritiuã: qa dũ suo calore terre humiditatẽ resoluit vi sua arctatiua quod radicib⁹ est simile de illa attrahit ⁊ in terre nascẽtiũ nutrimentũ cõuertit. Sic xp̃s nutritor fideliũ dixit: Ego sum pastor bon⁹. Qui calore amoris resolut⁹ in mortẽ: corpus suũ nobis sile tradidit in cibũ ⁊ sanguinẽ in potum. Et iõ ipe dicit: Caro mea vere ẽ cib⁹ ⁊c̃. Jo. vj. ¶ Itẽ sol habet virtutẽ conciliatiuã. Dñi virtute sua cõciliat in corpib⁹ aialiũ quattuor elemẽta. Sic xp̃s reconciliauit nos deo ꝑ mortẽ suã ꝑm illud Ro. v. Recõciliati sum⁹ deo ꝑ mortẽ filij sui. ¶ Itẽ sol habet virtutẽ imutatiuã. Nam ꝑm q̃ ascẽdit ⁊ descẽdit ꝑ zodiaci signa: sic variat ⁊ imutat tpa. Nã existẽs in nr̃o hemispherio diem facit existẽs in alio nocte inducit. Silr̃ xp̃s existẽs ꝑ gr̃am i aia illuminat eã ⁊ diẽ ibi facit. Sed recedens ab ea ꝑ culpã tenebrosam ⁊ nocturnã dimittit. ¶ Itẽ sol hꝫ virtutẽ distinctiuã: qr̃ ꝑm quattuor vsiones distinguit q̃ttuor tpa anni. Quia existẽs in Ariete ver facẽ. ascẽdẽs ad Cancrũ estatẽ efficit. ad Libram autumnũ ꝓstituit: sed dũ ad Scorpionẽ hyemẽ introducit. Dñi Eccĩ. j. Orit̃ sol et occidit ⁊c̃. Qõ ꝑm Hugonẽ de sancto Victore sic exponit: Orit̃ qñ. s. ꝑ vitale ẽgnoctiũ ingrediẽs ad nr̃m polũ cõsurgit. Occidit qñ ꝑ autũnale exiẽs ad inferiora descendit. Gyrat ꝑ meridiẽ qñ in hyemalibus signis cõmorat̃. Flectit̃ ad aquilonez qñ in estiuis signis q̃ polo boreali vicinior̃a sunt circũfert̃. Silr̃ sol spũalis xp̃us ortus est ꝑ incarnationẽ. Ps̃. Ort⁹ est sol ⁊ cõgregati sunt. Occidit ꝑ passionẽ. Vnd̃ Ps̃. Sol cognouit occasum suũ. Ad locũ reuertit̃ ꝑ ascẽsionẽ. Dñi Abachuc. iij. Sol ⁊ luna. i. xp̃s ⁊ trũphãs ecclesia stetерunt in tabernaculo suo. s. in celo. Flectit̃ ad aqlonẽ per suã ad iudicandũ reuersionem. Hiere. j. Ab aquilone pandet̃ omne malum sup̃ oñes habitatores terre q̃̃tũ ad peccatores. In iudicio stabit christus sicut sol in medio celi. Josue. x. Stetit sol in medio celi. Et dicit stetit: qr̃ non plus flectetur nec prece nec precio. ¶ Itẽ christus assimilatur luci: quia lux est altissima in ortu: velociss̃ima in motu: speciosissima in aspectu: ⁊ efficaciss̃ima i effectu. ¶ Primo dico q̃ lux est altissima in ortu: quia causat̃ ⁊ oritur de celo. s. a sole et stellis que sunt altissima corpa situ et dignitate. Eccĩ. xliij. Ego feci in celis vt oriretur lumẽ indeficiẽs. Nam sicut calor ẽ qualitas actiua cõsequẽs formã substãtialem ignis. Ita lux est qualitas actiua consequens formã substantialẽ solis vel cuiuscũq; alterius corpis a se lucẽtis si aliquod tale est. Cuius signũ est. Quia radij diuersaꝝ stellaꝝ habẽt diuersos effectus ꝑm diuersas naturas corpoꝝ. Sed sicut lux oritur de substãtia solis vel corpis a se lucẽtis. Sic christus filius dei genitus est de substãtia altissimi. s. dei patris. Eccĩ xliij. Ego ex ore altissimi prodij idest de substantia patris. Nam sicut verbum sapientie nostre spũaliter siue inuisibiliter ꝓcedit ab ore: ita filius a patre. Vnde sic lux est coeterna ⁊ coeua soli: qnia q̃̃cito fuit sol fuit lux sua ita q̃ si sol, fuisset ab eterno fuisset etiã lux ab eterno: ita filius est coeternus patri vt dicit August. Nec obstat qõ Gen̄. j. dicit̃ fuisse ꝓducta lux: postea sol q̃rto die. qa ꝑm btũ Dionys. iiij

ca.de diuinis nominib⁹ : Illa lux primo die creata fuit lux solis sed informis q̄ tum ad hoc q tam erat substātia solis et habebat illuminatiuā virtutē in cōmuni sed postmodū data est ei specialis ꝛ determinata virtus ad particulares effectus. ¶ Secūdo filius dei assimilat luci: q lux est velocissima in motu. Videmus enī q sole apparente in puncto orientis fit illuminatio totius hemisperij nostri vsq; ad punctū oppositum. Ex quo patet q lux nō est corpus:quia si lux esset corpus : illuminatio esset motus localis. Null⁹ autē motus localis corpis alicui⁹ pōt esse i instanti:q omne qđ mouet localiter:necesse est vt prius veniat ad mediū magnitudinis q̄ ad extremū. Illuminatio aūt fit in instāti:q q̄ subiectū alicui⁹ forme susceptiuū est in vltima dispositione tunc forma introducitur in instanti:si aūt subiectū esset indispositū tunc quidē requireretur tempus:nō quidē ex parte forme introducende sed ex pte subiecti susceptiui. Sed acer inq̄tū dyaphanus est in vltima dispositione ad lumen:ꝛ iō illuminatio fit in instāti. ¶ Itē q illuminatio nō est tm̄ motus sed terminus. Termin⁹ aūt motus localis ꝛ cuiuscūq; motus semp̄ ē in instāti sicut generatio q̄ est termin⁹ alterationis fit in instāti. Hoc aūt cōpetit filio dei p quē omnia creata sunt. Creatio eī̄ est ꝓductio instantanea. Vnde sicut a luce in instanti fit aeris illuminatio ita a filio dei est istāti facta rei create ꝓductio. Jo.j. Erat lux vera que illuminat ꝛc̄. Vel per subitā incorporationē vel receptiōez luminis in aere possumus intelligere ipsam incarnationē verbi . Que q̄tum ad hoc fuit in instanti:quia ipm̄ corpus xpi fuit in ipo sue cōceptionis exordio in instanti formatū ꝛ organizatū. Non enim erat cōueniens q filius dei corpus assumeret nisi formatū. Si aūt ante pfectam formationē tēpus aliquod cōceptionis precessisset:nō posset tota cōceptio attribui filio dei q̄ nō attribuit ei nisi ratione assumptiōis:ꝛ p hoc filius dei cōcept⁹ dicit: qđ aliter dici nō posset . Et iō ipa distinctio membrorū ꝛ formatio in instāti facta est ꝓpter infinitā virtutē agētis ꝛ formātis. Dñ Greg. dicit q angelo nūciāte ꝛ spiritu sancto superueniente mox verbum in vtero mox intra vterum verbū caro. Localis tamen motus sanguinis ad locum generationis qui conceptionem p̄cedit non fuit in instanti:nec etiam augmentū corpori se conformans quod sequitur conceptionem . Quia hoc est contra rationem motus localis ꝛ augmenti qō etiam nō fit sine motu locali.s.q fiat i instanti. Nota igitur q filius dei aliquādo vocatur lux ſm illud Joh. viij. Ego sum lux mundi.aliquādo vero splendor. Hebre. vij. Qui cū sit splēdor glorie. aliquādo lumē ſm illud Jo.j. Nō erat ille lux sed vt testionū phiberet de lumine. Lux aūt ꝓprie dr̄ ꝓut est in sole lumen prout recipitur in aere:sed splendor prout resultat ex polito ꝛ terso corpe ꝑz illō Ysa chabeb. vj. Refulsit sol in clypeos aureos ꝛ resplēduerūt montes ab eis. Similiter filius dei ꝓprie dr̄ lux prout est i patre.j. Timo. vj. Lucē habitat ꝛc̄. Sed lumen ꝓut est in carne. Isa.xl. Surge illuminare hierusalē q venit lumen tuū. Sz splendor appellat ꝓut exiuit de virgine. Isa.xlij. Donec egrediat vt splēdor iust⁹ eius. Scriptura tamē varie ꝛ diuersimode his interdū vtit nobis. ¶ Tertio filius dei assimilat luci:q ē specios̄issima i aspectu imo ēt sine luce nil appet plenū. Dñ Ambro. dicit q lux ē plenitudo oīs creature visibilis. Cui⁹ē maxima gra q i suo ꝑspectu oīa mūdi corpa laudib⁹ facit digna. Sic ēt fili⁹ dei de quo dr̄ Sap. vij. Speciosior ē sole ꝛ sup oēm stellarū dispositionē ē pulchritudo ꝛ ornamētum oīs creature nō tm̄ visibilis sz etiā invisibilis. Et iō nota q ſm Dio. iiij. ca. de diui. nominib⁹ filius qui ꝛ verbū dei dicit hz pulchritudinem substantiuā causatiuam ꝛ excessiuā. Primo fili⁹ dei nō hz pchritudinē accidētalē sz substātiuā ꝛ essentialem. Nā pulchritudo ei⁹ nō ē ab alia re causata vel pticipata. Et iō dicim⁹ ipsum ñ tm̄ pulchr̄ sz ꝛ pulchritudinē. In crea-

turis eñ differunt pulchritudo ⁊ pulchrum sicut causa ⁊ causatum ⁊ sicut participans ⁊ participatum: quia pulchrum dicitur quod participat pulchritudinem. Pulchritudo eñ creature est quedá participatio cause omnia pulchrificantis: et ideo creatura dicit pulchra sed non pulchritudo. Sed deus qui est essentialiter pulcher ⁊ nó per participationé alicuius alterius dicitur pulchritudo. ¶ Secũdo habet pulchritudiné excessiuá. Dicit eñ verbũ dei pulchrũ sicut pulcherrimum ⁊ superpulchrũ vt dicit Diony. qr pulchritudo sua excedit in pluribus omné pulchritudiné. ¶ Primo i veritate: quia nó est pulchritudo eius ficta vel artificata sz naturalis ⁊ vera. Ité in perpetuitate: qa nunq̃ destruitur nec ipe deus aliquando sua pulchritudine destruitur. Ité in vniformitate: quia pulchritudo sua nó augetur nec diminuitur. Ité in totalitate siue vniuersalitate. quia nó vno respectu pulcher ⁊ alio turpis: neqz hic pulcher ⁊ illic nó: neqz aliquibus pulcher ⁊ quibusdam nó pulcher: sed sicut ipse ſm seipm cum seipso semper existens vniformiter pulcher: ⁊ sicut pñs in semetipso excedens formá ⁊ pulchritudiné omnis pulchri. ¶ Tertó pulchritudo sua é pulchritudo causatiua omnis pulchritudis tripliciter. Primo efficienter quia. ſ. pulchrificat oñia existétia ſm ipoz propriá proportionẽ ⁊ causat vniuersalẽ armoniam ⁊ claritatem iuxta significationẽ solaris luminis cum fulgoré emittit ⁊ vniuersitatem rerum pulchrificans distributione sui fontani radij. Vnde istud pulchrum est sicut principiũ effectiuũ oñis pulchritudinis. Secundo exemplariter. Oñis eñ pulchritudo ⁊ oñe pulchrũ vniformiter ⁊ causaliter preexistit in simplici ⁊ supnaturali natura omniũ pulchrorũ: ⁊ ipa est causa exemplaris omniũ in verbo: quia ſm ipm oñia denominant. Propter qó Boetius dicit de deo. iij. de cõsolatione: Mundũ mente gerens similiqz potétia formás pulchrũ pulcherrimus ipe. Ité tertio quia. ſ. finis est omniũ pulchrorũ. Omnia eñ sunt causa pulchri: ⁊ propter hoc pulchrũ idẽ est qó bonũ: quia oñia desiderát pulchrũ ⁊ bonum. ¶ Quarto christus assimilatur luci ex eo q̃ lux é efficacissima in effectu. Vnde Diony. dicit q̃ lux oñibus corporibus cognitionem confert ⁊ vitá ⁊ motũ. Et quicquid i istis inferioribus causatur mediáte luce pducitur. Et hoc etiá dicit Auicẽna. Ex quo etiá cõcluditur ⁊ arguitur q̃ lux non habet in aere tm̃ esse intẽtionale sed etiá reale ex eo q̃ intẽtiones nó causant transmutationes naturales. Nec obstat q̃ nimia albedo vt in niue oculũ transmutat. Et ita videt q̃ intentio si fortis sit possit trásmutari realiter. Dicendum q̃ albedo q̃tũcũqz magna nó hz oculũ realit transmutare ratione qua color vel ratione q̃ intẽtionẽ suá multiplicat in medio: sz ea rõne qua aerẽ facit lucidiorẽ siue lucem adauget: ppter qó reddit visui obiectuz improportionatũ rõne nimie claritatis. Et aer sic fortiter illuminat oculũ cõtingit realiter ⁊ ita ipm trásmutare põt rõne excellẽtis lucidi ⁊ nó rõne intẽtiõis colorate. Possumus ergo effectus lucis filio dei adaptare: cui existere in carne hũana nó fuit intẽtionale ⁊ fantasticũ vel imaginariũ sed vez ⁊ reale: sicut ⁊ lucis esse est reale in aere. Fuit eñ ver de ⁊ ver hõ. ⁊ ideo ipe est filis luci. Primo quia lux est rez generatiua: qó qdẽ hz lux inq̃tũ instrumẽtaliter agit in virtute corpoz celestiũ ad pducẽdas formas subales. Ita etiam similiter p ipm verbũ. i. p filiũ dei oia pducta sunt: ſm illud Jo. j. Omnia p ipm facta sunt. i. creata: ⁊ sine ipo factũ est nihil. Sed itelligẽdũ p ipsum nó sicut p instrumentũ. Vnde in hoc non est simile de luce: sed intelligendũ est oñia esse facta per verbum sicut artificata dicunt esse facta per artificẽ. i. per rationẽ artis preconceptam. Nunq̃ eñ aliqs faceret aliquid nisi p̃existeret actualis preconceptio siue sapientie q̃ est forma ⁊ rõ rei facte: sic forma arce in mẽte artificis preconcepta est rõ arce faciẽde. Et similiter deus pater nihil opatur nisi per ceptũ sui intellectus

qui est sapientia ab eterno cõcepta .s. dei verbum ⁊ dei filius: ⁊ ideo impossibile est ꝙ aliquid faciat nisi per filiũ. Et ideo Augustinus dicit ꝙ verbum est ars plena rationũ viuẽtiũ. Dicit etiaꝫ patrẽ per filium oĩa fecisse inq̃tum filius ab ipo patre habet ꝙ sit causa omniũ factoꝝum: ⁊ ideo nõ sequit ꝙ sit vt instrumentũ vel minister patris quia eandẽ numero ⁊ eq̃lem virtutẽ quã pater habet ⁊ filius ab ipo habet per quã operatur. ¶ Secũdo quia lux est sui luminis oĩbus cõmunicatiua: Ita christus q̃tum in se est lumen gratie vel misericordie sue cõmunicat vniuersis. Jo.j. Illuminat omnẽ hominem venientẽ in hunc mundum. Crisosto. dicit ꝙ illuminat q̃tum de se ẽ omnem hominẽ: quia ex parte sua nulli deest immo vult oĩes homines saluos fieri ⁊ ad agnitionẽ veritatis venire. j. Timoth. ij. Vnde si quis nõ illuminat nõ ẽ ex parte dei sed ex parte hominis auertentis se a lumine illuminãte. Sicut etiaꝫ homo nõ illuminat a sole: vel quãdo in domo tenebrosa se includit: vel quando oculos claudit: vel quãdo obstaculũ interponit. Sic etiam spũaliter nõ illumiatur a christo: vel qui in tenebris ignorantie voluntarie se claudit. Job. xxiiij. Ipsi fuerunt rebelles lumini. Vel qui oculos anime intellectũ. s. ⁊ voluntatẽ deo non aperit. Bañ. xiij. Declinauerũt oculos suos vt nõ viderent celũ neqꝫ recordarent iudicioꝝ iustoꝝ. Vel qui peccati mortalis obstaculũ interponit. Ps̃. Supcecidit ignis ⁊ nõ viderũt solem. ¶ Tertio qꝛ lux est errantiũ siue deuiantiũ directiua. Et christus est dux ⁊ director qnẽ sequẽtes errare nõ possunt. Jo. viij. Ego sum lux mundi qui sequitur me nõ ambulat i tenebris. s. deuij vel erroꝛis. Nõ cũ seq̃ns christũ ambulat in tenebris ignoratie: qa ipe est veritas: Neqꝫ in tenebris culpe: qꝛ ipe est via: Neqꝫ in tenebris dãnationis eterne: quia ipe est vita. ¶ Quarto quia lux est oculoꝝ manifestatiua. Hoc autẽ christus faciet in vltimo iudicio quãdo illuminabit abscondita tenebrarũ ⁊ manifestabit consilia coꝛdiuꝫ. j. Corinth. iiij. ¶ Item christus similis fuit monti olim poꝛqui est mons Macedonie ita excelsus vt nubes sub eo esse dicantur. Tante eĩ altitudinis est ꝙ omnes aeris turbines ⁊ impꝛessiones excedit: Quem philosophi ascendẽtes vt cursus stellaꝝ inspicerent ibi viuere nõ poterãt nisi spõgias plenas aqua poꝛtarẽt: vt sic per aque attractionẽ aerẽ grossioꝛẽ haurirent: vt dicitur in hystoꝛia. Hec aũt omnia christo competunt qui omnes nubes idest sanctos excessit altitudine vite: omnes turbines passionũ vel tribulationũ altitudine patientie: omnes philosophos altitudine sapientie: nec altitudinẽ siue diuinitatis philosophi contingere potuerũt: nisi cum spõgijs. i. creaturis plenis aq̃ ipius celestis sapientie. Omnes eĩ creature (vt pꝛius dictũ est) diuinam sapientiã repꝛesentant Dominus eĩ illam effudit super omnia opera sua: vt dicitur Eccĩ. j. Et ipi philosophi nõ cognouerũt deum nisi ex creaturis. Ro. j. Inuisibilia dei a creatura mundi per ea que facta sunt intellecta conspiciuntur: sempiterna quoqꝫ virtus eius ⁊ diuinitas.

Capim xcij.

Christiani iudei ⁊ sarraceni differũt ad modũ planetarum. Nã planete aliqui sunt boni qui nulli nocẽt sed tam suos quorum natiuitati dominãtur ꝙ nõ suos adiuuare dicũtur. Tales ergo dicunt christiani quibus Apostolus dicit: Neminẽ dantes vllã offensionem. Vnde tam suis q̃ nõ suis benefacere iubent. Lu. vj. Diligite inimicos vestros: benefactte his qui oderunt vos. Quidam vero planete sũt mali vt Mars ⁊ Saturnus qui nõ suis obsunt suis tamẽ prosunt. Tales hodie iudei: qui ꝫ suis nõ fenerẽtur tamen fenerant nõ suis vt christianis ⁊ alijs nationibus. Item dicunt se ꝫm legẽ suam ad diligendũ amicos teneri ⁊ ad odendum inimicos. Vnde ad illud preceptum: Diliges amicũ vel pꝛoximũ tuũ: addiderunt

in suis traditõnibus: ꝛ odio habebis inimicũ. quã additionẽ correxit Bñs Matheꝰ. v. Quidã planete vero mediocres sunt: vt sol luna mercurius. Mã suis bona ingerunt nõ suis modo bona mõ mala. Tales aũt videnꝫ esse sarraceni. Quia nõ solum inter se sunt misericordes: sed etiam quandoqꝫ christianis misericordiam impendũt: licꝫ eos tamẽ frequenter impugnent. In hoc tamen sunt minꝰ mali sarraceni ꝙ̃ iudei: quia christũ reuerentur quẽ iudei blasphemant. Confitentur eñ sarraceni Christũ ex Maria virgine sine viri semine natũ. Hoc est certum. Et ego qui inter eos fui: frequẽter hoc audiui ab eis: ꝛ a suis sacharijs qui religiosi sunt dicti apud eos: ꝛ muschetis. i. q eorꝫ escas officiant. Vnde in libro qui dicitur alcoran. i. lex quã condidit Machumet proponitur questio vna sic: Que femina de masculo tñ: ꝛ quis masculus de femina tñ: Et respõdet: Eua ex Adam. Christus ex Maria virgine. ¶ Item querit q̃ sunt tria que sine seminis cõmixtõne edita fuerunt: Respõdet: Adã: Aries abrae ꝛ Christus. ¶ Item cõfitenꝫ sarraceni beatam mariã fuisse per angelos cõmendatam: ꝛ de christo nascituro fuisse edoctaꝫ ꝛ certificatã. Et in eodẽ libro ꝑmo sic dicitur: Angeli Mariam alloquẽtes inquiunt: O maria oñibus viris ꝛ mulieribꝰ splendidior: mũdior atqꝫ letior: soli deo perseueranter studens ipm cum humilibꝰ genibus deo se flectentibus adorãs ꝛ nequaꝙ̃ in terrenas sordes ꝓicientibus et curam agentibus: quis Marie custos efficeretur: Hec arcana secretissima cõmitto angelis dicentibus: O Maria cui summi nuncij gaudiũ cum verbo dei cuiꝰ nomen est Jesus Christus filius Marie: q est facies omniũ gentiũ in hoc seculo et futuro. Senes ꝛ infantulos cunabula seruantes cõueniens: preses sapiens vir optimus ab vniuersitatis creatore mittit: Respõdet illa: O deus cum virum nõ tetigerim quomodo cõcipiã: Respondent angeli: Deo nihil occurrit ipossibile omnia prout vult operãti. Cuius mandatũ omne suum placere perficit: ipseqꝫ filium suum cũ diuina virtute venientẽ: libruꝫ legiferũ omniscꝫ magisterij peritiam ꝛ testimonium ac euangeliũ mandatumqꝫ filijs israel edocebit. Ille nanqꝫ formis volatilium luteis ac compositis insuffians volare faciet: cecos ꝛ mutos curabit: morpheticos ꝛ leprosos mundabit: mortuos creatore cooperante viuificabit: quicquid cõiecturis quidue disputatione disputatum sit propalabit: similiter cuncta que in deum credẽtibus mirabilia censẽtur. ¶ Item cõfitetur eadem lex sarracenorum Christum fuisse summũ omniuꝫ prophetarũ apud deum. Vnde in eodeꝫ libro machumet introducit deum loquẽtem ꝛ dicentem: Omniũ prophetarũ alio super alium per me sublimato: ꝛ eorum quibuscã cum deo locutus Christo marie filio animã nostrã propꝛie cõferentes vim atqꝫ virtutem pre ceteris prebuimꝰ. ¶ Item cõfitentur christũ esse verbum ꝛ virtutem dei: ꝛ ideo ibidem dicitur ꝙ q̃ deus iudicabit mundũ clamabunt homines ad eum ꝛ dicent: Jesu christe spirituꝰ ꝛ verbum dei ꝛ virtus dei moueat te pietas tua intercede pro nobis. Et tunc dicet eis: Esuriui ꝛc. sicut est in euangelio p omnia. ¶ Item cõmendat idem liber legem ꝛ euangeliũ christi: ꝛ dicit tres leges esse a deo in quibus recte vie traduntur scꝫ legem Moysi ꝛ euangeliũ ꝛ suum alcoranum. Et ideo dicitur in primo libro Deus pius ꝛ misericors viuus et altissimus qui prius testamentũ: deinde euangeliũ rectam viam hominibus tradidit: postremũ librum veracissimũ alcorã desuper prebuit. ¶ Item in eodẽ introducit deum sibi loquentẽ ꝛ dicentẽ sibi precepta legum ꝛ mores: sicut Noe ꝛ abrae ꝛ moysi ꝛ christo tradidimus. ¶ Item cõfitetur eadem lex ꝙ in resurrectione generali omnes perfecti in forma christi resurgent. Vnde dicit perfecti omnes i statu ade ꝛ forma christi resurgẽt: nunꝙ̃ incrementũ aut decrementum patientes. ¶ Item eadeꝫ lex vsurarios detestatur. Vnde ibidem dicitur: Boni viri deum

timete ⁊ fenerari pretermittite. De feno/re eñ homies viuentes nō nisi quasi de/moniaci resurgent. ¶ De omnia magnifi ca de christo euangelio ⁊ virgine scripta sunt in alcoran.i in lege sarracenoꝝ quā eis machumet dedit. Que ꝫ multa falsa contineat ⁊ immunda:tamen etiā multa testimonia perhibet nostre fidei verita/ti:vt.ē.patuit. Que omnia introduxi ad exaggerandum infidelitatem iudeorum christum blasphemantiū:cum tamē scri/pture eorum testimonia perhibuerunt christo sicut dixit eis: Scrutamini scrip/turas:quia ille testimoniū perhibent de me. Et tamen ceci negant quem sarrace/ni ignorantes scripturas venerantur et adorant.

Capm̄ xciij.

Celus dei assimilatur aeri qui habet tres regiones: quaruꝫ suprema que igni coniuncta est rara est: et vehementer calida propter vicinitatem ignis et propter radios stelarum ⁊ lumen que sibi sunt vicino/ra:⁊ illa pars est locus inflāmationis per se:⁊ dicitur regio estus. ¶ Huic similes sunt qui magno zeli ardore feruescunt. ℣. Zelus domus tue comedit me.glosa. Ze/lus est bonus feruor animi quo mens ꝓ defensione veritatis accēditur:eo ꝙ que libet prava que videt corrigere satagit. si nequit tolerat ⁊ gemit. Iste zelus causat i sanctis ex inflāmatiōe ignis spūssancti vl̄ charitatis diuine ⁊ ex radijs stellarum.i. exemplis sanctoꝝ patrum sicut phinees helie ⁊ aliorum qui multū zelauerunt ꝓ deo ⁊ lege eius.j. Machab.ij. Phinees pater noster zelando zelum dei accepit te stamētum sacerdotij eterni. Helias dixit iij. Reg.xix. Zelo zelatus sum pro domi/no. ¶ Secunda regio aeris siue media zo/na est locus frigoris:quia illa non habet calorem ex vicino igne sicut regio supe/rior nec ex reflectione radioꝝ sicut regio i/ferior eo ꝙ radij nō reflectunt ad trans/parens siue putum:aut ad multum dia/phanum sed tm̄ ad solidū planuꝫ:⁊ plus si fuerit tersum:vt est aque superficies vl̄ speculi vel alio modo politum vel pla/num. ¶ Huic aeri similes sunt qui sunt to/taliter frigidi ita vt nec zelo dei tangant: quia nec igne diuini amoris incendūtur: nec radijs.i.exemplis sanctoꝝ tangūtur: ⁊ ideo aufert ab eis diabolus zelum bo/num. Tales sunt prelati mali qui de gre/gis sui dissipatione nō curant. Isa.xj. Au feretur zelus ephraim. Ephraim interꝑ/tatur augmentū vel fertilitas ⁊ signat pre/latos qui cogitant de temporalium aug/mentatiōe ⁊ nihil de animarum perditio/ne. ¶ Tertia regio aeris est tepida vel tē/perata suscipiens aliquod de superiori et aliquod ab inferiori. Est tamē itempera/te calida ſm ꝙ vincitur ab inferioribus quibusdam tēporibus ⁊ intēperate frigi da ſm ꝙ vincitur a supioribus quibusdā tēporibus alijs. ¶ Huic similes sunt qui ze/lum dei habent vel inordinatum. Nam aliquādo vincūtur ab inferioribus passi/onibus ira vel odio ⁊ tūc nimis incāde/scūt. Quādoqꝫ vero supiorum vel potē/tiorum timore ꝑterriti oīno a zelo te/pescūt ⁊ frigescūt. Tales habēt zelum sed nō ſm sciētiam.i. discretionē. Roma.x. Patet ergo ꝙ zelus frigidus cum sit nul lus est damnabilis:tepidus:reꝓhēsibilis: feruidus ⁊ charitatiuus laudabilis qui meretur celeste ꝓmium.j. Machab.ij. He/lias dum zelat zelum legis receptus est i celum. Ad quod nos ꝓducat christus q̄ est benedictus. Amen.

Explicit liber primus de similitudini/bus rerum.

Incipit prologus libri Secundi de Metallis atqz Lapidibus.

Habet argentū venarum suarum principia: Et auro locꝰ est in quo cōflatur: Ferꝝ de terra tollit̄: Et lapis calore solutus in es conuertitur: Job. xxviij. Diuine prudentie largitas: a qua quecunqz creata sunt cōcrescentis mirabilis ordine gubernātur: rationali creature. i. homini sic corpora inferiora subiecit vt ei in subsidiū adessent infirmitatis: ꝛ documentū insup porrigerent veritatis: ꝛ in exemplū illi fierēt etiam bonitatis. Nam ex vsu vario sensibilium corpoꝝ humani corporis labilitati succurrit̄: quod ex eisdē ex quibus constat corpibus enutrit̄: ex eorundē quoqz corpoꝝ speciebus informantur sensus ꝛ ratio erudit̄: vt sic humana cōditio a sensu sumat initiū: ꝛ nō per se res sensibiles idest per suas substātias ꝛ essentias: sz tm̄ per suas species anime illabunt̄: ex qbus humana ratio dum hinc inde inuestigando discurrit: ratiōes formatꝫ ꝑplurimas ex quibus intelligibiles elicit varietates: nō solū de rebus infimis sed etiā de sup̄mis. Sic eñ inuisibilia dei a creatura mūdi per ea que facta sunt intellecta conspiciunt̄. Quia vero opus nature est opus intelligētie ex eo ꝙ corpalia mediantibꝰ angelis a deo gubernant̄ etiā ex ip̄is corporibus humana dirigit̄ ratio ex motibus coꝝ ꝛ ordine exempla sumens et regulas suaꝝ actionū nō tm̄ artificialiuz in quibus ars imitatur naturā: sed etiā moraliū opeꝝ directiua. Et qm̄ inter cetera talia potissime mineralia corpora vt sūt ferrū vel argentū vel auꝝ ꝛ alia quecūqz metalla: ꝛ cum eis etiaz lapides humane necessitati deseruiūt: scriptura sacra diuinitus inspirata: In qua testante Apostolo. Quecunqz scripta sunt ad nostrā doctrinam scripta sunt. De eis frequēnius legit vt nō tm̄ ad cōmodū corpis illa concessa putemus sed etiā ad moꝝ exemplū inspicere studeamus. Quapropter Job diuersas metalloꝝ origines in verbis p̄missis declarat siue describit. Ex qbus beatꝰ gregorius in libro suo Moralū perutiles moralitates assumit. Ait eñ beatus Job Habet argentū venaꝝ suaꝝ ꝛc. In qbus verbis pensandū est ꝙ nequaq̄ tam sanctissimus vir aut de minera argēti: aut de loco conflationis auri: aut de ferri origine: aut de solutione lapidis: ꝛ de eris formatione tam serioſe tractasset si talia ad nostrā doctrinā p̄ficere non nouisset. Et ideo beatus Grego. dicit per argentū significari predicatoꝝ doctrinā: cuius venarū principiū est sacre scripture pagina. Nam qui ad vere p̄dicationis verba se preparant necesse est vt initiū a sacre scripture pagina sumant. In auro vero significat̄ martyꝝ patiētia: Cuius cōflationis. i. probatiōis locus catholica est ecclesia. Quia nō nisi in catholica ecclesia veri martyres sunt ex eo ꝙ sine fide: spe ꝛ charitate quibus mēbra iūgūtur ecclesie nō habet passio meritū sicut in hereticꝭ patet. Vnde Aplus dicit. j. Coꝝ. xiij. Si tradidero corpus meū ita vt ardeam: charitatem aūt nō habeam nihil mihi p̄dest. In ferro aūt accipitur bonū opandi potētia seu fortitudo sanctorum: quod ferrum de terra tollitur quia fortiores viri a terrena quam prius tenuerāt actione separātur ꝛ pugnatores ip̄ius ecclesie ac pugiles deputātur. In lapide vo significat̄ interior cordis duricia ꝛ in ere charitatis cōstātia. Vnde tūc lapis calore solui tur quādo cor durum ꝛ a diuini amoris igne frigidū feruore spiritus tāgitur ꝛ ad amorē mollitur: ꝛ tūc in es cōuertitur quādo charitate solidatum ad bona opa roborat̄ur: vt sicut prius durus fuerat in amore seculi: ita se postmodū fortem exhibebat in amorē dei. Et quia de alijs hmōi talibꝰ metallis seu lapidibus

de quibus in scriptura legitur frequēter ⁊ in pluribus locis est idē estimādū vz ꝙ ad nr̄am conferant disciplinā. Est nostre intētionis propositū post exempla simpli ciū corporū q̄ tā sunt i primo libro addu cta. In hoc secundo libro de metallis at/ qz lapidibus tā pciosis q̄ cōibus ⁊ alijs mineralibus exēpla introducere varia ⁊ moribus adaptare cundē seruando ordi nem qué sez in principio tenuimus. tā in capitulox materijs q̄ in exemplis.

¶ Explicit prologus libri secundi.

¶ Incipit liber secundus de exemplis et similitudinibus rerum.

¶ Capitulum primum.

AMatores dei assimilā tur lapidibus pp octo ¶ Primo qdē. qz lapi des sunt nāliter frigi/ di ⁊ sicci. eo q; ex ptib⁹ terre solidis ⁊ ꝯpactis lapidis substantia gñatur. Dex est tñ vt dicit Aristo. iiij. Methe. ex sola terra nō fit la pis. qz vincens in ea siccitas nō ꝑmittit vt in lapidē coagulari possit. Sz ex cōmixti/ one terre ⁊ aq̄ fit lutū quod inter terram ⁊ petrā est medium qō dū per partiū sua rum fortiter coagulationē ꝯstringit in la pidē mutatur. Dñ tali trāsmutationi lu tū vinctuosū ē aptius. Habz ergo lapis ex terra siccitatē. ⁊ ex aqua simul ⁊ terra fri/ giditatē. Dñ est nāliter sicut dcm̄ ē frigid⁹ ⁊ siccus. Et ista cōpetunt spūaliter amicis dei quos charitas facit frigidos ab insa/ ciabili auaritia. Charitas. n. non querit q̄ sua sunt. sicut dr̄. j. Cor̄. xiij. Itē facit eos siccos a fluxu ꝯcupiscentie. qz virtus diui ni amoris restringit lubricū carnis. sicut patet in magdalena. Et tales sunt lapides sancti q sunt affectiōe carnis ⁊ mundi. Za ch. ix. Lapides sancti elevātur sup terraz eius. ¶ Scdo lapides sunt substātialiter cōpacti. Qz sancti sunt in seipsis coagula/ ti vinculo siue coagulo dilectionis ⁊ gr̄e. Dñ charitas dr̄ eē vinculum perfectiōis. Col. iij. ¶ Tertio quoqz lapides sunt mi rabiliter duri. ⁊ amici dei sunt duri p soli ditatē patiētie. qz charitas patiēs est. Dñ sicut lapis a sua duritia ex aq̄ infusū cōe nō soluit. Sic amicus dei ex tribulationis cō cussione a sua patiētia nō mouet Job. xli Cor eius indurabit quasi lapis ⁊c. ¶ Itē sancti sibīpsis duri sūt p austeritatē pnie. Item q̄nqz duri sunt alijs p correctionez ⁊ seueritatē iustitie qua tāq̄ vga ferrea ali os regunt Deut. viij. Cuius lapides ferr̄ sunt. ¶ Quarto qz lapides sunt grauiter pōderosi. Sic amici dei sunt graues ⁊ pō derosi per grauitatē morū ⁊ deliberatio nē prudētie siue in factis siue in dictis. ſz illud Eccli. xxi. Verba sapientū statera pō derabunt. ⁊ taliū opa vel verba sunt ma/ gis grata bonis. ps. Placuerūt seruis tu/ is lapides eius. ¶ Quinto qz lapides sūt virtualiter igniti. q̄uis. n. lapis ex se sit frig⁹ ignē tñ emittit si fortiter fit pcussus. Mā ex forti ⁊ violēta aeris collisione in superficie ferri ⁊ lapidis subito aer allisus ignitur ⁊ scintillādo de lapide egreditur. Sic ⁊ amatores dei quāq̄ sint frigidi ab estu amoris mūdani. cū tñ ab ipso mūdo fortiter allidunt. tunc diuino amore for/ tius ignium̄t. Dñ pcipue in tribulationib⁹ ⁊ psecutionibus positi ignitis scintillis vl' operx emicāt vel verbox. ⁊ taliū opa sunt sacrificia ꝺo accepta. ij. Macha. x. De igni tis lapidibus igne ꝯcepto sacrificiū obtu lerūt. ¶ Sexto qz lapides sunt infimi loci petitui. Quia amici dei ifima petunt per humilitatē Lu. xiiij. Recūbe i nouissimo loco. j. Corin. iij. Ministratio mortis de/ formata in lapidibus fuit in gloria. Hec ministratio lapidū est humiliuz abiectio. cuius est ministrare obsequia. mortificare vicia. deformare eorum corpora. qz hu/ miles nec corpora eox ornant nec colūt. Dñ apparent in corpore despecti: ⁊ ideo signātur per lapides impolitos Job. xiij. Edificant altare. i. altitudinē ecclesie de la pidibus impolitis. i. de hoibus despectis ⁊ incultis. Item eius est glorificare Pro/ uer. xxix. Humilem spū suscipiet gloria. ¶ Septimo qz lapides sunt terre cōpres/

ſtui qꝛ ſęz amici dei ferram corporis ſui cõprimunt ꝛ domant ꝑ laborem penitentie ꝛ abſtinentie.ſm illud.j.Corin.ix.Caſtigo corpus meũ ꝛ in ſeruitutez redigo ꝛc̃. Eccli.xliij. Lapides grãdes deſuper irruẽtes.Sunt.n.amatores dei lapides grãdeſ quo ad ſpm̃ deſuper irruẽtes ꝑ corporis dñium qꝛ ſpũs in eis carnem ſibi ſubingat potenter ꝛ violenter. ¶ Octauo qꝛ lapides ſunt diuerſaꝝ partiũ terre ne dilabant vnitiui.Dñ Ambro. dicit ꝙ lapides ſunt oſſa terre.qꝛ hoc in terra ꝓbant facere qõ faciunt oſſa in corpore.Sılr amici dei dum hoies terrenos adinuicẽ diſcordes ad ꝛcordiam ꝛ pacẽ reducũt:quaſi qdã lapides medij diuerſas ꝑtes terre adinuicem ꝛiungũt. Immo ẽt ſic̃ in muro mediãte calce lapides ꝛnectunt. ita ẽt amatores dei mediãte charitate iuicẽ coniungunt.j.Macha.x. Jonathas dirit facientib⁹ extruite muros i mõte ſyon ꝛ i circuitu de lapidib⁹ quadratis. Jſti lapides quadrati ſunt amici dei q deũ quadrupliciter diligũt.ſ.ex toto corde:ex tota aia et ex tota mẽte ꝛ ex oĩbus viribꝫ ſicut dicit Lu.x. Et ẽ itelligendũ ex toto corde.i. ex tota itẽtiõe vt ſcz tota noſtra itẽtio ferat i deum:ex tota mente.i.itellectu ſcz vt intellectus ei totaliter ſubdat.ex tota aia.i. volũtate ſcz vt appetitus ſm ipſam regu letur. Et oĩbus viribus ſcz ꝙ oĩs actꝰ noſter iterioꝛ ei obediat ꝛ ꝓp ipſum fiat.

¶ Capitulum.ij.

Anima dꝫ aſſimilari vitro. ¶ Primo qꝛ vitꝝ ẽ ſũme perſpicuũ. Mã i alijs vaſis metallicis qcqd intus ponit viſui occultatur. Jn vitro autez qlibet liquoꝛ poſitus qualis eſt intus talis exterius oculis repũtatur. vt dicit Jſido. Hec perſpicuitas ſit in anima penitentj. qñ qcqd ẽ ĩtus in conſcia extra ꝑ confeſſionẽ ꝓdit iudicio ſacerdotis. ¶ Mathe. viij. Vade et oſtende te ſacerdoti ¶ Prouer.xxiij. Splẽdet in vitro coloꝛ eiꝰ ſcz vini ꝛ ſilr cuiuſlibet alterius liquoꝛj imiſſi. ¶ Scõo qa vitrũ ẽ totaliter lumini ꝓuiuz. Mã maſſa vitrea que nũc fit ex cinerib⁹ arborũ ꝛ herbaꝝ per fortiſſimã ignis cõflagratiõez ex qb⁹ cinerib⁹ fit vitrũ ſicut cũ nũc vtrũ qꝫ admiſcet cum i fornace fu erit liquefacta ꝛ pfecte depurata cõtrahit ſubſtantie puritatez ꝛ perſpicuitatem ꝓpter quã totaliter a lumine penetrat. Silr anima ꝑ mũdiciã puritatis ꝛ pſpicuitatem ſimplicitatis efficitur lucj diuine gr̃e pleniſſime ſuſceptiua Apoc.xxv. Platee ciuitatꝭ aurũ mũdũ ꝛ tãꝯ vitrũ plucidũ. ¶ Tertio qꝛ vitrũ eſt imaginũ ꝛ vmbrarum repreſentatiuũ. nulla enim alia materia eſt ſic ſpecularis vt iſta. Vnde de vitro preciꝯue conficiuntur ſpecula. Hec autem repreſentatio aie conuenit tripliciter. Uno modo ſꝫ naturaz:qꝛ ſcz inter oẽs naturas ſiue formas materie vnitas magis repreſentat ipſa anima in ſe imaginem trinitatꝭ licz hec repreſentatio ſit ſm partem intellectualem qui non eſt actus materie alicuius in quantum hmõi. Vnde dr̃ Gen̄.i. Faciamus hominem ad imaginem ꝛ ſimilitudinem noſtram. Sed ad hoc aia ſm naturam eſt repreſentatiua alicuius vmbre:qꝛ vt dicunt phi. creata eſt in vmbra intelligentie. Alio modo cõpetit ꝫ repreſentatio aie ſm noticiaz qꝛ ania cognoſcit res exteriores nõ qdẽ ꝙ ipe res ſint i aia:ſed ꝑ ipſarũ rerũ imagines ſiue ſilitudines quas ipſa aia recipit ab eis ꝓmo quidẽ in ſenſu. poſtea i intellectu ꝑ abſtractionẽ intellectꝰ agẽtis a fantaſmatibus. Dñ phus dicit i.iij.ð aia. ꝙ lapis non ẽ i itellectu: ſed eiꝰ ſpẽs vñ quaſi ad modũ ſpeculi vitrei ẽ imaginũ ſiue ſpẽs ſuo modo receptiua licz alit ſit inſenſu. ꝛ aliter in itellectu. ꝛ per ꝛnſs eſt ipſaruz rez repũtatiua ꝛ cognoſcitiua:ẽ ẽt repũtatiua vmbrarũ.i.naturarũ ſpũalium quas non niſi ꝑ naturas ſenſibiles ꝛ fãtaſmata capit quodãmo inũbratas. ¶ Tertio hec repſentatio imaginũ competit aie ſm gr̃am. Quia ſcz anima ꝑ memoriã debet ſibi ſepe repũtare imaginẽ i.exempla virtutũ ꝛ vmbras vicioꝝ ꝛ ꝑ prioꝝ defectuum ad deſerendũ. ſiue alie noꝝ ad cõpaciendũ vel corrigẽdum vel

vitandum. ¶ Quarto q̄ vitrum est sum me ductile sicut liqdum. Tantam enī recu pit ductibilitatem q̄ facile ad statum arti ficis i formas varias ⁊ figuras contrari as subito transformatur. Aliquando etiā corio tegitur. aliquādo argenti more scul pitur sicut Ysido. dic̄. Sic anima debet fie ri ductilis per obedientiam. vt per fla tum. i. ad istictum: vel per mandatum dei vel superioris sui moueatur ⁊ transmu tetur ⁊ velociter obsequat. Et si diuersa ⁊ varia iniungantur ⁊ alterius volunta te potius q̄ propria tāq̄ corio circundu catur. ⁊ argenti more quālibet sculptura sibi ipressam. i. quodlibet iuxta normam sibi traditam iussu suscipiat ⁊ firmiter te neat. ¶ Quito q̄ vitrū sūme frāgibile est cū est frigidus. Sic aia per peccatū calore charitat̄ extincto frigescit et a qbuslibet tentatōibus facilr frangitur. ¶ Sexto q̄ vitrū nō ē reparabile nisi fuerit iterū liq factū q̄uis antiqtus dicat aliquē scisse vitrū fractum reparare per malleatōem. Vnde fialam tali de vitro factā Tyberio cesari ipse artifex i terram ꝓiecit quā nō ruptam sed malleo plicatam emendauit. quē Cesar decollari fec̄. ꝓsiderās q̄ si tale sic repabile fabricet aurū ꝓ luto haberet ⁊ ideo precium alioꝝ metalloꝝ oīno. perderet: ⁊ hoc est cōe dictum. Quidā tamen alchymiste dicunt q̄ pōt ēt hodie fieri vi trū malleabile ⁊ flexibile si cū puluere ba silisci aspgatur super ipsum quando lique scat i fornace. quod vtrum verum sit igno ro. Sed ꝟm ꝑmum dictum quod est ma gis cōmune dicimus. q̄ sicut hodie vitrū fractum non est reparabile nisi iterum li quescat ita anima per peccatum fracta nō est raparabil ad gratiam nisi liquescat per penitentiā. ¶ Septimo q̄ vitrum ē om nium colorum susceptiuum. Omni enim colore tigitur. vt iacintino vel smaragdi no. ⁊ omnes lapides imitatur sc̄z i colore licet non i valore. Et ideo dic̄ Auicenna q̄ vitrum est iter lapides sicut stultus in ter homies. Declinat enim ad omnem tin cturā. sic anima ad omnem fortunam vel statum quem deus vult dare dz se humi liter inclinare ⁊ sanctorum colores. i. vir tutes imitari. nec curare si h̄ ad stultitiam reputatur. q̄ qō stultū est dei sapientius est hoibus. deridet enī iusti simplicitas ab hoibus sed non deridetur a deo.

¶ Capitulum. iij.

Varicia assimilatur onyci no. ¶ Primo per aspectū. Nam onycinus indicus habet aspectum ⁊ similitu dinē vnguis. Et ideo vo catur onyx siue onycinus q̄ greci vnguem onycem dicunt sicut di cit Ysido. Habet. n. colorem permixtum ad similitudinē hūani vnguis. In h̄ ergo q̄ onycinus hz silitudinē vnguis ōsigna tur auaroꝝ rapacitas q̄ aues vngue p̄ daz rapiunt. ⁊ ideo que sunt rapaces ha bent nigros vngues. Sed onycinus ara bicus est nigri coloris cū candidis zonis. Quod competit diuitum auaricie. q̄ di uites auari licet tingantur exteri⁹ zonis albis. adest honoribus ⁊ prosperitatibus mundi: iterius tamen habent nigredinē ⁊ deformitatē peccati. propter quod do minus dixit eis Luc. vj Ve vobis diui tib⁹ q̄ habet consolationē vestram i hoc mundo. ¶ Secundo propter effectum. Maz scdm Diascor. Onycini zona collo vel manu portata tristitiam excitat. timo res multiplicat. animos commouet ad li tes ⁊ rixas. Sic etiam prosperitas mun di quaz appetunt auari si in collo gestet. hoc ē ad pectus pēdens siue manu. idest siue habeat in affectu cordis. q̄ cor infra pect⁹ ꝯcludit. siue i effectu operis quod ē gestare mān. vtroqz mō excitat tristitiā Et iō Gen̄. xiij. dr̄ q̄ lapis onycinus inue nit̄ in terra ciulath qō interpretat dolēs Mā mūdi substātia nō habita sic in cupi dis generat tristitiam si acquiri nō possit sc̄z ire. q̄ ipse non assequit. Ita ⁊ tristitiaz iuidie que tristat tū si aliqs assequatur. Si aūt actu habeat. vt est in diuitib⁹ ava ris adhuc excitat tristitiā ire si ꝑdatur vl minuat. ⁊ inuidie si ab alio superet vel pa rificet. In vtrisqz multiplicat timores q̄ cupidi timēt ne eis lucrū impediat. Auari

timēt ne eis id qō habēt auferat. Itē animos cōmouet ad litē. Quia cupidus litigat vt accipiat. auarus aūt vt teneat: Vñ auaritia siue cupiditas mater est litium ⁊ causaꝝ et questionū. Itē rixe ⁊ bella ex cupiditate ⁊ auaritia vtplurimū oriūt. ꝓpt. ḣ. Sene. dicit. ꝙ quietissime viuerēt hoies si hec duo ꝓmia scz meū et tuū de medio tollerentur. Deum eni et tuū oēs q̄stiones ⁊ lites generant auarorum. ¶ Tertio ꝓpter remediū. Nā onycin⁹ i pñtia sardij nocere nō potest. Nā sardi⁹ q mentez acuit cū flāmei siue rubei est coloris ōsignat amorē christi. qui mētē acuit ad eterna ꝓsideranda. et etiā inflāmat ad ea ōsiderāda. et iō facit vilescere oia tpalia. nā sicut Greg. dicit Vilescūt tpalia cū desiderant eterna. Qō ergo onicynus nō nocet i pñtia sardij ē. qa aliū auaricia nō inficit in quo ē amor dei. quia vbi est amor dei nō habet locum amor mundi. et econuerso. i. Jo. ij. Siqs diligit mūdū non est charitatis dei in eo.

¶ Capitulum. iiij:

BOni viri assiland marmorib⁹ qz marmor alijs lapidib⁹ est solidius. compactius. vtilius ⁊ pulcrius. Boni enīz viri sūt solidi ꝑ patientiaz siue fortitudinem bene compacti ꝑ temperantiam pulcri ꝑ prudentiam et vtiles per iudicium. Vñ de ipsi sunt columne marmoree. i. virtuose psone qbus tentoria ꝑ cnriā regis. i. ecclesie christi fulciūt. Hester. i. assimilātur ergo ꝓmo boni et vtuosi viri marmoribus rōne⁹ soliditatis. Marmor eni solidū ē. Maz propter sui soliditatez difficile rumpit. Similiter boni viri sūt solidi. i. fortes et ꝓstātes ita vt aduersitatib⁹ nō cedant. et sculpuras id ē impressiōes violētas et iuriosas que sunt odiū. ira. tristicia ⁊ hmōi non facile suscipiūt. Notanduz ē de soliditate marmorū ꝙ mirabilissimū accidit ꝙ marmorei lapides nec calibe nec ferro vl̄ serra vl̄ malleo ꝑ violētiā edomant. sz ꝑ laminā plūbeam asseribus mollib⁹ interserta. Plūbo eni et nō ferro lapides marmorei diuidunt et secātur int̄ asseres ⁊ equāt. S militt fortitudo quorūdaz. nec calibe fortis inuasiōis. nec ferro dure pcussionis. nec serra dentata dentibus detractionis. nec malleo violēte pcussiōis nec violētia cuiuscūqz tribulatōis frangitur nec vincit. Et tamē plūbum. i. vita voluptuosa q̄ i aquis ꝙcupiscētie sūmergit. ꝑz illud. Exo. xv. Sūmersi sūt q̄si plūbū in aquis vehementib⁹ inter asseres mollissimos carnis omēz duriciā marmoris frāgit idē oēm mētz fortitudinē eneruat ⁊ destruit. Vñ ꝓbissimi viri ⁊ fortissimi bellatores qui nūq̄ꝫ vinci potuerūt belli aspitate. victi tñ ⁊ debilitati sūt luxurie voluptate. sicut ꝑz ō Sansone Dauid ⁊ ō multis alijs. ¶ Scdo boni viri assilant marmori rōne cōpactionis. Sūt. n. marmorea valde cōpacta corpora quoꝝ ptes sūt ad inuicē colligate vl̄ ꝙglutinate vel ꝙstricte. Et hāc cōpactionē facit eē i bono viro virt⁹ tēperantie. Hec eni ē q̄ efficit. vt caro spūi. ⁊ sensualitas rōni ꝙcordet ⁊ cōfederet qua. s. tēpantia remota valde sibi inuicem aduersarēt ⁊ mutuo diuiderentur. Vnde tēptātia ē q̄ tenet has ptes hois adinuicē ꝙcordes et ꝙformes. q̄ scz concordia ⁊ cōformitas est vt quedā salubris ꝙpactio q̄ est in bonis viris. ¶ Tertio boni viri assimilantur marmori rōne speciositatis siue pulchritudinis. Inueniuntur enim marmora pulcherrima diuersorum colorum ⁊ generum. sicut dicitur. i. Paralipo. xxix. Diuersorum colorum omnem lapidē preciosuz. ⁊ marmor paraui abundātissime. Hec aūt pulchritudo ⁊ varietas cōpetit prudētie. qz oium prudētiū opa grata videt ⁊ pulchra. Diuersa aūt genera ⁊ colores mamoꝝ sūt diuerse ptes prudētie ⁊ diuersi modi prudētie. Inueniunt eni mamora cōit octo coloꝝ. Qz iuenitur marmor album nigrū ⁊ rubeuz ⁊ variū siue serpētinū. Et ꝑ qnqz modo rū quoddā molle candidū ⁊ nigrū. quoddā durū q ō dr purpurātes. eo ꝙ vt purpura rubeuz ē cādidis tñ interuenientib⁹ pūctis. ⁊ hoc ē ex egypto. Est aliud coral

ficuz i afia repertū nō habens vltra du/ os cubitos in dimensiōe ⁊ mensura.⁊ ta/ le marmor est cādidū. sicut ebur.tū habz quasdā maculas quadā ꝓportiōe diuer sas ⁊ nigras. Est ⁊ aliud genꝰ thebaicum aureis gutt̄ tictū:ē ⁊ caristeū viride opti mū.quod valde gratū hñt q gēmas sculp unt.eo q eius viriditas oculos reficiat Et ēt silr assignāt a doctorib⁹ octo ꝑtes itegrales prudētie quaꝝ q̄dā ad prudē/ tiā ptinēt ſm q ē cognoscitiua agibilium ⁊ q̄dam ſm q ē opatiua.scōm cuiz q cognoscitiua ē si ꝓsideraī ipa cognitio aut ē ꝑteritoꝝ.⁊ sic ē a Tull vna ps prudētie ꝑteritoꝝ memoria.aut ē cognitio pñtiū sive necessariorū sive ꝓtigētiū ⁊ hec ē alia pars prudētie q̄ ab eodē intellectꝰ vocaī sive itelligētia.Si vō ꝓsideraī cognitionis acqsitio.aut fit ꝑ disciplinā ⁊ sic ē tertia pars prudētie.q̄ a Macrobio sup sē/ tētias Platonis pletini vocaī docilitas aut fit ꝑ inuētionē.⁊ sic ē quarta pars quā Arist.in. vij. Etħ. vocat eustochiā.i.bonā ꝓiecturationē.cuiꝰ ps vt dr in eadē ē solertia que ē vera ꝓiecturatio medij vt dr in.i.posterioꝝ.Si vō ꝓsideraī cognitionis vsus ſm scz q ex cognitione aliquis ꝓcedit ad alia cognoscēda vel iudicāda. sic ptinet ad aliā ptez prudētie que vocatur rō ꝑ Macrobiū.Secūdū vō q prudentia est operativa sive operis precepti ua.¶ Primo necessariū est vt ordiet ad cōmodū aut ad finē.⁊ hoc ptinet ad aliā ptem prudētie quā Tulliꝰ ꝓuidētiā vocat.¶ Secūdo vt attēdat circūstācias negocij.quod ptinet ad aliā ptem prudētie quā Macrobius vocat circūspectionez ¶ Tertio q̄ vitet impedimenta que ptinēt ad octauā partē prudētie quā vocat Macrobius cautionē. Sūt ergo octo ꝑtes prudētie dicte.scz memoria:itelligentia:docilitas:solertia:rō:ꝓuidētia.circūspectio ⁊ cautō.¶ Quarto boni viri assimilāt marmori rōne vtilitatis. Nā marmor ꝓpt̄ suā frigiditatē ⁊ vnguētoꝝ aromaticoꝝ ꝓseruationē vtilissimū inuenit̄. Et hāc vtilitatem boni viri faciūt ꝑ iustitiā. Nā quasi vnguēta fouētia ⁊ recreātia sunt bona opa in qbus vnꝰ hō alteri cōi cat ad q̄ recte faciēda ⁊ ꝓseruanda ordinaī hō ꝑ virtutē iusticie. Cui inter alias virtutes ꝑprium ē vt ordinet hoiem i his q̄ sūt ad alterū. Importat.n.iusticia cōq̄litatē quādā vt ipsuz nomē demonstrat. Dicunt enim vulgariter ea q̄ adequātur iustari.equalitas aūt ad alterū ē. Alie aūt morales vtutes pficiūt hoiez in his que sūr ſm seipsū Et ħ ergo sūt illa marmora scz sancti viri qbus pauimētū tēpli.i.i ferior ecclesia scilicz militans sternitur.ij. Para.iij.

¶ Capitulum.v.

Caritas assimilaī bitumini. ¶ Primo rōne igneitatis q: bitumē ē ſm Ysid. quedā terra glutinosa iuxta lacū mortuū.cuiꝰ natura ē ardens ⁊ ignita.sic charitas ē q̄dā virtꝰ ꝓglutinativa ⁊ vnitiua.cuius quasi locus ē ꝑprius cor mortuum ⁊ mortificatum peccato ⁊ mundo. q: siquis diligit mundum non est charitas patris in eo vt dicitur.i. Joan.i.Nec ēt virtus spiritualiter ardens ab igne sācrispūs est derivata.ſm illō Can.viij. Lāpades eius lampades ignis atq; flāmarū Lampades enim dei sunt mentes hoiuz ⁊ pure sanctispūs ꝓtemplatiōes ⁊ flāmis charitatis succense Gen̄.xiij. Vallis silvestris habebat multos puteos bitumis Vallis est mens hūilis. que si ē silvestris ⁊ a tumultu mundi ⁊ affectu remota habet mltos puteos bitumis.i.mltoſ ⁊ ꝑfūdos sive altoſ affectus charitaī. ¶ Scdo rōe tenacitatis. Nā bitumē ē tante tenacitatis vt nec aqua nec ferro dissolui posſit sed sanguie menstruali. Sic charitatis glutinū taz tenax ē vt nec aqua tribulatōnis.nec gladio ꝑcussiōis soluaī Can.viij. Aque multe n̄ poterūt extinguere charitatē. Et iō archa Noe vt cēt fortis ꝓtra aquas diluuij bitumine liniri eā deꝰ precepit Gen̄.vj. Bitumie liries intrisecus ⁊ extrinsecus. Arca cni Noe.i.mēs iusti dz cōtra aquas diluuij.s.cōtra tribulationes mūdi.bitūine.i. charitate liniri intri

secus quo ad deū. extrinsecus quo ad ꝓximū. Ferrū siue gladi⁹ ꝓsecutionꝫ charitatis bitumen separare nó pōt. ſm illud Apost. Ro. viij. Quis nos sepabit a charitate christi. an ⁊gustia. an nuditas. an fames. an gladi⁹ ⁊c̄. Soluit tñ ⁊ tollit bitumen charitatis sanguie mēstruali. i. peccato mortali quod ab itimo fluit ad modū sanguinis. ⁊ ad modū mēstrui ⁊ abomiabile ⁊ infectiuum existit. ¶ Tertio ratiōe vtilitatis. Est enim bitumē vtile ad multa. qꝛ multiplicem hꝫ effectum. Nam hꝫ virtutem cōpaginandi lapides. Vnde lapides viui. i. viri iusti hoc glutino cōpaginant ad inuicem in fabricam ecclesie. et ēt lateres. i. peccatores ad deum conuersi ⁊ igne doloꝛis seu contritionis excocti hꝫ glutino coniungunt. Gene. xi. Faciamus lateres ⁊ coquamus eos igni. habuerunt lateres pꝛo saxis ⁊ bitumen pꝛo cemēto. Similiter ligna ⁊ tabule nauium alicubi bitumine cōpaginantur. per quas naues aliorum onera portantes intelligunt pꝛelati. quibus ne dissoluantur aqs concupiscentiarum ⁊ vndis tribulationū necessarium est glutinuꝫ ⁊ iuuamē charitatis.

¶ Item hꝫ bitumen virtutē attrahendi cōsumendi ⁊ ꝓsolidandi si puluerizet ⁊ sup vulnus ponatur si ēt fumus narib⁹ attrahatur multū reuma in capite cōsumitur vt dicit Plato. Ita charitas ad deuꝫ attrahit ſꝫ illud Eze. xi. In funiculis adā trahā te in vinculis charitatis. Item malos humoꝛes. i. malas affectiones. Et reuma capitis. i. fluxum mentis scꝫ malarum cogitationum consumit. Itē ipsam mentis molliciē consolidat dū ēt timoꝛemꝫ seruilem foras mittit. Nam perfecta charitas foꝛis timoꝛem mittit sicut dī Jo. iiij. ¶ Itemꝫ charitas assimilatur lapidi sardio qui sicut dicit Jsido. vocat sardius: qꝛ in sardis fuit primo inuentus qꝛ hec similitudo est cōpetēs. ¶ Primo rōne coloꝛis qꝛ scꝫ sardius est rubei coloꝛis. Rubeus autem coloꝛ est sicut igneus coloꝛ ⁊ pꝛetē dit dominium calidi in permixto. ⁊ attribuitur amoꝛi ⁊ ꝑcipue charitatis q̄ est vt quidam ignis diuinus mentemꝫ feruere faciens ⁊ rubere Can. v. Dilectus meus candidus ⁊ rubicundus. Candidus pp puritatem carnis. rubicundus pp inflāmationem mentis Apo. iiij. Qui sedebat simile erat aspectui lapidis iaspidis viridis. intellige virginitatem carnis. Est enim lapꝫ viridis coloꝛis: sed in ruboꝛe sardinis intellige amoꝛemꝫ charitatis quo mens ignita rubet. ¶ Secundo ratōe virtuose operationis qꝛ vt dicit Diasco. Hic lapis gaudium accendit. timoꝛem pellit. audaceꝫ facit. ⁊ mentem acuit. ⁊ se gestantem ab incātationibus ⁊ maleficijs tutuꝫ reddit. que omnia suo modo competunt charitati. Hec enim est que de pꝛesentia amati saltꝫ dei in anima gaudiuꝫ generat Gal. v. Fructus spiritus sunt gaudium ⁊c̄. Quia sic̄ charitas est a spiritu sancto. ita gaudiuꝫ a charitate deriuatur. Item hec est q̄ timoꝛem pellit: ⁊ per consequens fortemꝫ ⁊ audacem facit. j. Jo. iiij. Timoꝛ non ē in charitate. Item hec est que mentem acuit ad celestia contemplanda. ⁊ ideo est similis igni qui habet figuraꝫ pyramidis superius acutaꝫ. Vnde mens hꝫ igne flammescēs ingreditur in ipsum. j. Joan. iiij. Qui manet in charitate in deo ma. ⁊c̄. Hec est etiam que demonum incantationibus idest blandis tentationibus ⁊ maleficijs eoꝝ resistit. quia fortis est vt moꝛs dilectio Canti. viij. ¶ Tertio ratione resistentie et vigoꝛis. quia tanti vigoꝛis est hꝫ lapis q̄ onyx eo pñte ledere ñ potest. In onyce. n. qui dī tristicia excitare pōt inteligi quodcūqꝫ aduersuꝫ. Onyx ergo sardio pꝛsente non obest. qꝛ vbi caritas adest nulla aduersitas nocet. Nam diligentibus deum omnia cooperantur in bonum sicut dicitur Roma. viij.

¶ Capitulum. vj.

Contemplatio assimilatur saphyro. Primo propter aspectū coloꝛis. Est enim saphyrus gemma cerulea celo sereno in coloꝛe simili lima. Similiter contemplatiui viri hꝫ coloꝛem. i. conuersa-

tionem ſerenam ⁊ celeſtem. ſm illud Phi li.iiij. Noſtra conuerſatio in celis eſt Eze. i. Supra firmamentum quod erat imminens capiti eorum quaſi aſpectus lapidis ſaphyri. ¶ Secundo propter exceſſū valoris. quia ſaphyrus inter gemmas eſt ſumme preciosa. et regum digitis magis apta. ⁊ inter omnes melior eſt iudica. maxime quando habet quoſdam pulueres aureos intermixtos. Similiter ⁊ inter vitas vita contemplatiua eſt pretioſiſſima. Eſt enim maioris meriti. dulcioris exercitij. quietioris animi. Vnde Maria optimam partem dicitur elegiſſe. Hoc maxime competit regibus ideſt prelatis et rectoribus vt ſicut alijs preeminent honoris dignitate. Ita etiaz alijs preemineant mentis ſublimitate. Eſt autem contẽplatio optima que ſic mentem eleuat ad celeſtium eminentiam. ꝙ tñ ei non tollat proprie fragilitatis memoriaz: vt ſez contemplatiui animus ⁊ ſit per contemplationẽ ſublimis. ⁊ per ſui cognitionez ſemper remaneat humilis. Et talis eſt ſaphyrus q habet pulueres aureos intermixtos. Eſt .n. ꝓprie fragilitatis vel mortis ituit⁹ velut quidaz puluis aureus. puluis per humilitatez. aureus per vtilitatez. q̃ ſeruat animaz ne a peccato corrumpaꝫ. ſicut aurum dr̃ cõſeruare a lepre corruptione ſi eius puluis vel limatura ſumatur i cibo vel potu vt medicia vt dicit Plato. Job xxviij. Locus ſaphyri lapides eius ⁊ glebe illi⁹ ⁊c̃. Eccl̃i. viij. Memorare nouiſſima ⁊c̃. ¶ Tertio propter defectum fulgoris. Eſt enim ſaphyrus depreſſus non p lucidus vt dicit Iſido. Sic contẽplatio preſentis vite non eſt lucida ſed obſcura. q̃ videmus nũc per ſpeculum ⁊ in enigmate Eze. x. Vidi ⁊ ecce in firmamento quod erat ſuper caput cherubin quaſi lapis ſaphyrus. per firmamentum intelligit firmitas ⁊ ſtabilitas gl'ie celeſtꝭ q̃ dicit ſuper caput cherubin: quia ſez omnẽ mẽtem ⁊ ſcientiam tranſcendit. ⁊ eſt quaſi lapis ſaphyrus. quia ſcilz contemplatiõis eius intuitus in hac preſenti vita quãtũcunqz ſit nobis delectabilis ⁊ gratus nobis tamen non eſt purus ⁊ clarus ſic̃ ſaphyrus eſt aſpectui quidem gratuſ: ſiz tamen condenſus non lucid⁹. Et ideo philoſophus dicit de proprietatibus animalium q̃ de diuinis in vita iſta parum poſſumus in contemplãdo proficere. Tamẽ illud modicum non eſt negligenduz. qa delectabilius eſt adhuc q̃ aliqua alia omnia que aput nos ſunt. ¶ Item contemplatio celeſtiuz aſſimilat zimethi. i. venenterre de qua fit lazurĩ. ¶ Primo ratione coloris. Quia lapis hic eſt tanto melior quãto colori celeſti ſimilior. Et habz q̃dam corpuſcula quaſi aurea interſerta Ita contemplatiui viri tanto ſunt meliores quanto celeſtibus ciuibus ſunt in cõtemplatione ⁊ conuerſatione ſimiliores. Vnde virginitas coniugio prefertur qa incorruptiõi vite celeſtis ſimilius cõformatur Luce. xx. In reſurrectiõe neqz nubent neqz nubẽtur ſed erunt ſicut ãgeli dei in celo. ¶ Secundo ratione communiõis. Nam hic lapis ſine terra valet cõtra ſincopiz. ſed nũq̃ penitenti datur niſi ſubtiliſſime cõteratur ⁊ multotiẽs abluatur. ⁊ eſt ſignũ perfecte ablutiõis. q̃ aqua in qua abluitur parum aut nihil coloratur nec debet dari cum decoctione. quia deſcenderet ad fundum ſz ante vel poſt detur ⁊ hoc cum ſero vt dicitur in lapidario. Nota q̃ ſerum eſt liquor qui fluit de recenti caſeo cum premitur vt dicit catholicon. In quibus ſignificatur q̃ ea que ſancti viri per altitudinem contemplationis percipiunt. hec vt inferioribus profint debent eis cõmunicare lucide. Vnde oportet q̃ ſubtiliſſime cõterrantur. i. diligẽter exponãtur. Itẽ diſcrete. Vnde non cum decoctione. i. ñ cũ illo feruore cũ q̃ ab eis recipiunt. ſed ſm cõuenientiã inferioris auditoris. ¶ Itẽ munde ſine adminiſtratione fantaſiaruz ſiue erroꝝ. ⁊ ideo oportet vt frequẽter abluantur. Item ſic dari debẽt vt poſſit qui accipit faciliter capere. ⁊ ideo cum ſero quod eſt lacteum ⁊ facile ad deglutiendum apoſto. i. Corin. iij. Tanq̃ paruulis in chriſto lac vobis dedi ⁊c̃. ¶ Tertio ra

tione curationis. Valet enĩz miro modo talis puluis siue potio ad soluenduz ꝛ curandum quartanam. quia ea que sancti viri ex celestium contemplatione percipiunt alijs vt dictuz est debito modo data idest cõmunicata soluunt ab eis quartanam idest accidiam. Maz quartana ex putredine humoris frigidi ꝛ melãcolici prouenit que etiaz ad accidiam disponit. sed verba celestia audita mentem frigidã accendunt. ꝛ sic accidie frigus repellũt. Hec requies ꝛ dulcedo contemplatiõis habetur post certamina laboruz ꝛ subiugationem passionum. Vnde vita contemplatiua assimulatur terraneo qui est lapis crystallo simul ceruleo colore infectus vel refectus. ꝛ hic apud germaniã est. Alius est hyspanicus rutilans sicut flamma. Vnde per primum qui est crystallo similis designatur cordis puritas. per scõz quidẽ flãmeum designatur feruẽs charitas. Et ĩ duo maxime ad cõtemplationem disponunt. Sz notandum ꝙ vtriusqz virtꝰ dr̃ eẽ ad plia ꝛ causas vincendas. ꝛ valent ẽt ad dulces somnos sicut in lapide dicitur. In quo significatur ꝙ post prelia superata laborum ꝛ tentationuz. post causas devictas etiam passionum in quibus caro sub iudicio rationis aduersus spũm contendit sequitur dulcis somnꝰ idest requies contemplationis.

¶ Capitulum. vij.

Continentes ꝛ pcipue virgines assimilantur margaritis. ¶ Primo ratione geniture siue gñatiõis qz margarita gñatur ex celesti roꝛ. quẽ certo tpe animi cõche hauriunt. Et dr̃ margarita qz in conchis maris inuenir̃. Et dr̃ in lapide. ꝙ qñ margarita gñatur ex roꝛe q̃to rotãtis aeris haustum plus fuerit tanto roꝛatio maioꝛẽ generat margaritã. Et dr̃ ꝙ cum margarita incipit generari. si coruscatio vel tonitruũ superueniat ꝛ concha claudat ꝙ sic aborsum patit̃ Qõ ergo margarita ex celesti roꝛe gñatur significat ꝙ continentia carnis ex dono celestis gr̃e posside-

detur Vñ dr̃ Sap. viij. Nõ possum eẽ cõtinens nisi deus det. Et iõ dicebat Augu. deo in lib. ꝓfessionũ. Da qõ iubes ꝛ iube qõ vis impans nobis ꝓtinentiã. Et ideo q̃to plus haurit̃ de gr̃a tanto maioꝛ ꝛ purioꝛ est cõtinẽtia. sic q̃to plus haurit̃ de roꝛe. tanto maioꝛ gñatur margarita. Qõ aũt in conchis maris inuenit̃ significat ꝙ continẽtia nõ in delicijs reperit̃ ꝛm illud Job. xxiiij. Nõ inuenit̃ in terra suauiter viuẽtiũ Ber. Humilitas pit in diuicijs ꝛ castitas in delicijs: sz in cõchis reperit̃. i. in duris ꝛ amaris potius ꝓseruat̃. Qõ ãt tonitruo ꝛ coruscatiõi se claudẽs aborꝛit. signat ꝙ ꝓtinẽs nisi diuine magnitudinis timoꝛi seu inspiratiõi q̃ in tonitruo designat̃ se ꝙ humilitatẽ apiat. interioꝛ margarita. i. interioꝛ puritas nõ integra seruat̃ sed pditur. Vñ Eccli. xxvj. nisi i timoꝛe dei tenueris te instanter cito subuertetur domus tua. ¶ Scõo rõne excellentie. qr̃ quedam margarite sunt alijs excellentioꝛes. Quedam. n. vniones vocant̃ eo ꝙ tantuz vna ꝛ nõ plures simul reperiant̃: ꝛ in his designat̃ prerogatiua continẽtie siue virginitatis xp̃i ꝛ matris sue. Quia christus tantũ vnus inter hoies ꝛ mater eius tantum vna inter mulieres est vera ꝛ pfectissima margarita pp singularẽ ꝛ perfectissimã continentie puritatez. Vnde ẽ Math. viij. Inuenta vna preciosa margarita ꝛc̃. Cõmuniter autem inter margaritas sũt meliores cãdide q̃ que aliquo modo sũt flaue. Nam iuuentus aut matutini roris ꝓceptio facit claras. has vo senectus vel ros vespertinus reddit obscuras. vt dic̃ Isido. ẽ Margarite ergo candide sunt virgines. quasi aũt flaue sunt vidue continẽtes. sed melioꝛ ꝛ clarioꝛ est cõtinentia virginalis que ab ipsa iuuenture quasi matutino roꝛe. i. tempestiua gratia decoꝛata virginitatis decoꝛem retinuit q̃ que in senectute que quasi vespertio roꝛe. i. tarda gratia superfusa contmentiaz incepit. Inueniũtur quedã naturaliter perforate. ꝛ ille adhuc meliores sunt alijs. ꝛ tales sunt virgines fideles. que sz verbo fidei pforatuz habent auditum. Nam fides est ex

auditu:⁊ auditus per verbū dei qđ pene trabilē est oñi gladio ancipiti. Sunt ergo ille margarite pre alijs eligende q̄ sūt albe clare speculares ⁊ rotūde. Quia ille cōtinentes sunt alijs meliores q̄ sunt albe per carnis virginitatē:clare per mētis puritatē;speculares per cōuersatiōis sinceritatē:⁊ rotūde.i.mobiles per operositatē:quia corpus rotūdū motui ē aptū. Non eñ oportet virgines manere ociosas. Prouer. vlti. Panē ociosa nō comedit. ¶ Tertio ratiōe apparētie. Videntur eñ ⁊ sunt margarite parue in quantitate vt nec vltra se inuicē crescere vnq̄ putētur:sed tamē sunt magne in valore. Sic virgines ⁊ cōtinentes decet esse paruas per apparentiā humilitatis exemplo illo summe virginis que dixit:Quia respexit humilitatē ancille sue ⁊c̄. Sed tamen debent esse magne per existentiā ⁊ valorem virtutis. ¶ Quarto ratiōe efficacie:quia habent virtutē maloꝝ humoꝝ abstersiuam:fluxus ventris ⁊ sanguinis restrictiuam ⁊ etiā cordis confortatiuā. Vnō valent cōtra cardiacā ⁊ sincopim. Sic virgines ⁊ cōtinētes debēt in seipis malos humores.i.malas affectiōes siue immūdas cogitatiōes expellere:fluxū carnis ⁊ sanguinis.i.peccati per abstinentiā ⁊ honestatem restringere:⁊ spūalibus ⁊ pijs opib⁹ scz orationibus ⁊ elemosinis sui cordis debilitatē cōfortare:ne pusillanimitate deficiant ex aliqua tribulatione vel tēptatione. ¶ Jtē cōtinēs assimilat calibi. ¶ Primo quia calibs est substātia purior ferro: quia ferrū est magis terrenū in substantia:⁊ habet terrestre lutulentū ⁊ nō pax. Et ecōtrario calibs habet minus de terreno:nec ita lutulentū est sed magis purum. Tanq̄ ferrū ergo impux homo incōtinēs est habēs lutulentiā carnalis immundicie:sed tanq̄ calibs est homo cōtinens habēs parū de terrestri.i.de concupiscentia carnis:⁊ sine lutulentia.i. carnali immūdicia. ¶ Secundo quia calibs est ferro cōpactior:⁊ ideo etiā solidior. Similiter etiā cōtinēs est bene cōpactus.i.bene cōpositus in moribus:⁊ solidior.i.stabilior. Sed econtra incōtinens incōpactus est.i.incōpositus sed mollis magis ad cedendū tēptationibus sicut ferrū facilius mollificatur ab igne. ¶ Tertio quia ē durabilior:quia ferrū propter impuritatez citius rubiginē contrahit que ipm consumit. Similiter homo incōtinens citius senectutē incurrit que ipm corpaliter debilitat ⁊ consumit:sed homo cōtinēs diutius vivit quia nō cito senescit. ¶ Quarto quia ignis citius adurit ferrum: quia minus compactū citius penetrat. Tanq̄ ergo ignis adurēs est mulieris pulchre consortiū vel cōiunctus:que cor hominis incōtinētis cito penetrat ⁊ inflāmat. Hieron⁹. Flāmigero igne percutit mulier cō scientiā ⁊ inflāmat. Sed cōtinens est sicut calibs in quē ardor carnalis mortis non faciliter intrat.

Caplm viij.

Correptio delinquētis debet esse similis lapidi qui dr̄ cos. Dicit eñ sic eo q̄ ad incidendū ferrū acuat Lotis eñ grece incisio latine dr̄. Quia.s.correptio debito mō fctā etiam a mente ferrea ⁊ dura nō tm̄ vitia amputat ⁊ incidit:sed ad bona eā aptat ⁊ acuit. Sed quedā cos est (vt dicit Jsido.) que ad acuendū indiget oleo: quedam aqua. Quia videlz, discreta correptio qm̄q̄ indiget oleo lenitat] sm illud Gal. vj. Si preoccupatus fuerit homo i aliquo delicto vos qui spūales est] corripite huiusmodi in spū lenitatis. Etiā qm̄q̄ indiget aqua austeritatis. Nam sicut idē Jsido. dicit. Oleū cori additū lenez:aqua vero acerrimā aciē reddit. Hoc aūt agēdo cos propriū habet q̄ dum acuendo alteri seruit se paulatim cōsumit vt Greg. dicit. Et talis est plāt⁹ malus vel pdicator q̄ dū aliis pdicādo vel corrigēdo pficit:seipsum male viuēdo vel se nō emendādo amplius pdēnat ⁊ destruit. Debet ergo esse vt cos iusticia vel zelus rectoris: q̄ dū linguā vel manū mouet ad corrigendum vitia delinquētis quasi ferx acuit ad incisionē vlceris. Corrigere volēs delicta dz

intendere ad extirpandū vitioꝝ radices idest illa ꝓncipalia vitia cohibere: ex qb⁹ quasi oia delicta precipue oriūt sicut sūt superbia auaricia luxuria. Et ideo corrector vitioꝝ dz esse similis lapidi Zignti. Zignites eñ est lapis quasi vitrei coloris esse. Qui gcitatus ad collū (sicut dicit Dias.) sanguiné stringit: mentis alienatiócz expellit: ⁊ applicatus ligno ardenti flammá eius extinguit. Fluxus sanguinis refertur ad luxuriá. Proxima eñ sibi sunt ſm naturá sanguis ⁊ semen. Mētis alienatio refert ad superbiá: qua quis a vera sui cognitione alienatus estimat de se qō nō est. Sed flāma ligni designat cupiditatē ⁊ ardentē auariciá animi. Vnde cū ista refrenant oia vitia cum eis cohibent.

Caplm ix.

Dilectio vere amicicie assimilat calci. ¶ Primo ratione ignitatis. Nam ſm Ysido. ꝓpter hoc calx viua dr: quia q̄uis actu sit frigida: occultū tñ in se cōtinet ignē. Vñ si aqua perfusa fuerit mox ignescit. Et q̄dam valde mirabile accidit vt Aug. dicit in lib. de ciui. dei: quia calx ex aqua incenditur ex qua oīs ignis extinguit: oleo vero extinguitur quo oīs ignis nutritur. Similr vera amicicia ⁊ si aliqñ q̄tuz ad exteriores actus videat frigida. i. q̄ nō opet vel ostēdat exteriori signo: siue propter occupatiões alicui⁹ impedimentū: siue q: nō sit oportunū: tñ sēp ignē diuini amoris seruat in intimis cordis. Et pp̄ hō dr Prouer. xvij. q̄ oi tpe diligit q amic⁹ est. Sed supueniēte aqua alicui⁹ tribulationis seu angustie vel necessitat] tūc statiz ille ignis interior. i. amor crūpit ⁊ exteri⁹ in ope se ostēdit. Et iō Salomon ibidem subdit q̄ frater in angustia cōprobat. Vñ ignis vere dilectōis in aq̄. i. in tribulatiōe ⁊ aduersitate magis accēdit: ꝓpter qō dic Valeri⁹ maxim⁹ q̄ sincere fidei amici ꝑcipue in aduersis cognoscunt. Sz ex oleo ꝙsolatiōis ⁊ ꝓsperitatis calx dilectōis q̄si extingui videt: siue q: ꝓsperitas mundi q̄ñq; extinguit ⁊ tollit dilectionē dei: siue q: hoi in ꝓsperitate posito nō ē necessariū magna signa vel obseqa dilectōis ostēdere. Quia sicut dicit idē Valeri⁹ ꝓspera fortuna cū diuina largitiōe foueat hūana min⁹ indiget. Nō decz eñ hoiem amico in ꝓsperitate posito magna signa dilectiōis vel obseqa ostēdere: ne forte estime tur q̄ ꝓpter illi⁹ ꝓsperitatē ⁊ ꝓpriá vtilitatē eū diligat. Vñ ꝑbs dicit in Ethi. q̄ ad amicū in aduersitate positū cundū est cito ⁊ sepe: sed ad amicū positū in ꝓsperitate raro ⁊ tarde. ¶ Secūdo dilectio vere amicicie assimilat calci rōne vnitatis: q: lapis lapidi nō bñ cōiungit nisi ei calce media vniat. Mā ex calce cū admixtiōe hārene ⁊ aq̄ fit cementū quo lapides adinuicē stricti⁹ vniunt. Ita hō hoi nō vere sociat nisi ei dilectiōe animi imediate vniatur: q̄ sz dilectio si cū harena patiētie que sub aquis tribulatiōnū morat: siue sit harena que abstrahat a fluuio vel saltē pedib⁹ terratur: siue sit que fodiat a terra: quorum vtrūq; patiētia tolerat: ⁊ itez cū aqua sapiētie misceat: cementū. i. glutinū faciet p̄fecte vnitatis. Mā inter quos charitatis dilectio cū patiētia ⁊ sapia viget ibi pfecta vnio ⁊ iocūda societas adest: de qua dr in ꝑs. Ecce q̄ bonū ⁊ q̄ iocundū habitare fratres in vnū. ¶ Tertio ratione vtilitatis ⁊ bontatis: quia sicut dicit Ysido. Illa calx est melior ⁊ vtilior que ex lapide albo ⁊ duro generat. Et sic illa inuenitur vera ⁊ vtilis amicicia que ex animo puro ⁊ vero generat. Vnde ꝑbs ꝓbat in Ethi. q̄ prauoꝝ amicicia que nō ex puro animo diligūt nō est amicicia vera. Et ſm Aug. Amicicia q̄ deseri potuit nunq̄ amicicia vera fuit. Vnde vera amicicia debet eē pura ⁊ firma. ¶ Itē dilectio ꝓximi assimilat tartaro. ¶ Primo rōne terrestreitatis. Mā tartaꝝ est vini feculētia ⁊ terrestreitas quēad modū terre vel mollis lapidis circa partes dolii indurat ⁊ vulgariter apud Tuschos dr gromma. Vino aūt assimilat charitas: cuius pars subtilior ⁊ purior dilectio dei est: sed feculētior pars ⁊ terrestrior est dilectio ꝓximi: que tamē in dolio cordis debet circunquaq;

diffundi ⁊ firmari ſm illud Ro.v. Charitas dei diffuſa eſt in cordibus noſtris. ¶ Secūdo ratiōe qualitatis:qz talis vini cruſta calida eſt ⁊ ſicca in tertio gradu:qa ſez dilectio ꝓximi calefacit cor per compaſſionē ſm illud.ij.Cor.xj. Quis ſcandalizat ⁊ ego nō vror.⁊ deficcat omnē inordinatū humorē ideſt omnē prauā affectionem erga proximū. Eſt etiā in tertio gradu:quia ꝑmus gradus ē dilectio dei: ſecūdus dilectio ſui:tertius dilectio ꝓximi,ꝓpter quod dr Matth. xij. Diliges proximū tuum ſicut teipſum. ¶ Tertio ratione vtilitatis:quia tartarū(ſicut dicitur in ꝓlatone)extenuat ⁊ mundificat ⁊ conſumit:⁊ ideo valet contra ſcabiem et ſerpiginem ⁊ pruriginē ⁊ contra capitis immūdicias. Similiter dilectio proximi extenuat ſubſtantiā ſiue diuitias homis qñ facit largiri ſuperflua ſm illud Lu.xj. Quod ſupeſt date elemoſinā. Sz tūc magis conſumit qñ facit largiri neceſſaria. Job.xxxj. Si comedi buccellā meā ſol⁹. Et tūc mūdat immūdicias capitis hoc ē impuritates mētis ymōi elemoſinas largiendo ſm illud Lu.xj.Date elemoſinaz ⁊ ecce oīa vobis mūda ſunt.

Caplm x.

Loquētia aſſimilatur eri. ¶ Primo ratione gīiationis:qz es ſiue cuprū generatur ſicut cetera metalla ex ſulphure ⁊ argento viuo:ſed hoc accidit qñ plus eſt de ſulphure ꝙ de argento viuo. Et ſulphur ē terreum nō pure rubeū habens calorē aduentē. Argentū vero viuum eſt mediocre nec nimis groſſe nec nimis ſubtile. Ex tali enim cōmixtione es generaī. Similiter eloquentia cōponitur ex duob⁹: ſez ex meditatiōe interiori que ſulphuri aſſimilatur qz in inferioꝛib⁹ venis generatur terre. Itē ex ꝓnūciatiōe exteriori q̄ ꝓpter labioꝝ ⁊ lingue motū argento viuo aſſimilaī:quod.ſ.multū eſt mobile: et ꝓpter motū(vt dicit ꝑplinius) viuū appellaī. Sed debet hoc eſſe mediocre.ſ.inter groſſum ⁊ ſubtile:qz nec nimis rudia verba nec etiā nimis ſubtilia .i. difficilia ſed aperta ⁊ mediocria audiētib⁹ cōuenīētia ſūt accepta in elocutiōe vel ꝓnūciatiōe vulgari. Et de tali eloquētia dr Hieremī. xlviij. Cor meū ad moab quaſi tibia eris ſonabit. Et notat ꝑmo cor qz in locutiōe debet precedere meditatio ⁊ deliberatio cordis. Ps. Os iuſti meditabīt ſapiētiā .i. meditatā ſapiam loquet. ſecūdo nomiat tibiā eris:in qua attēdit armonia ſiue ꝓportio ⁊ mediocritas quedā ſoni que pertinet ad eloquentiā ⁊ pnūciatōis ſuauitatem. ¶ Secūdo ratiōe diſtinctōnis:ſicut cīm Iſido.dicit:es ſi mixtū fuerit aliis metallis colorē ⁊ vtutē cōmutat. Dñ quoddam eſt albū ad modū argenti:quoddaz fuluū ad modū auri eſt. Et aliud eſt genus eris qđ ex ductibili ere attenuatum in laminas ⁊ felle tauri vnctū ſpeciez auri ꝓtendit:⁊ pont cōſueuerat i hiſtrionū coronis:ꝓpter quod coronariū eſt vocatum. Similr eſt triplex eloquētia: q̄dam ſpūalis ſicut ꝑdicatoꝝ:⁊ hec ꝑcipue intēdit ad animaꝝ purgatōnem ⁊ dealbationem:vñ aſſimilaī eri qđ eſt albū ad moduz argēti. Ps. Eloqa dñi eloqa caſta argētū igne examinatū. Prouer.x. Argētum electū lingua iuſti. Alia vo eſt eloq̄ntia ſecularis ſicut rhetoꝝ ⁊ alioꝝ ꝓcutoꝝ ſecularīū:q̄ vt plurimū ordinaī ad lucꝝ auri vel cōmodū alicui⁹ tpalis rei auro appciabilis. Vñ nō icongrue aſſimilaī illi eri qđ fuluū eſt ad modū auri. ¶ Tertia vero ē eloquētia iocularis que eſt ad delectādū ⁊ ſolaciandū:ſicut ⁊ pocte hacten⁹ faciebant:⁊ hec aſſimilaī illi eri qđ ponitur i hiſtrionū coronis. Quocūqz ergo modo ſit eloquēs hz aſpectū ſiue ſimilitudinez eris ſm illud Ezech.xl. Cui⁹ erat ſpēs q̄ſi ſpecies eris. ¶ Tertio ratiōe corruptōis: qz es cito rubiginaī niſi oleo pfundatur. Vaſa em̄ rea fiūt rubiginoſa niſi cōfricētur harena. Et quo accipit ꝙ oīs eloq̄ns ⁊ lignoſus cōtrahit ⁊ tenet peccati rubiginē. Job.xl. Eſt quaſi lignū putridū es niſi ꝑſeuetur gratie ſiue charitatis vnctione:ꝓpter qđ dicebat Apls.j.Cor.x. Si linguis hominum loquar ⁊ angelorꝝ

charitatē aūt nō habeam factus sum velut es ꝛc̄.Vel nisi ab hac rubigine purget asperitate penitētie.Et iccirco(vt Hiero ny.dicit)melius est habere rusticitatē sāctam q̄ eloquentiā peccatricē.¶ Quarto ratione sonationis q: es maxime conuenit officio cāpanarū ꝛ tubarum ꝓpter sonoritatē.Quasi aūt campane optime sonātes ꝛ a remotis partibus audibiles fuerunt sancti apostoli:quia in oēm terraꝫ exiuit sonus eoꝝ ꝛ in fines terre verba eoꝝ:vt dr in Ps̄.Sꝫ quasi tube eree sunt doctores ꝛ p̄dicatores alij . Predicatori eñ dr Ysaie.lviij.Clama ne cessēs ꝛ quasi tuba exalta vocē tuā.Hiere.xlvj.Vox ei⁹ quasi eris sonabit.¶ Quinto ratiōe curationis:q: es contra infirmitates multas virtutē habet.Mā sicut dicit Plinius et etiā Diasc.es exustum ꝛ pulueriz̄atū habet virtutē dissoluēdi ꝛ cōsumendi extenuandi ꝛ purgādi noxios humores:vulnera sanat:caliginē oculoꝝ purgat:superfluas carnes corrodit ꝛ vltra crescere nō ꝓmittit.Sic eloquētia ꝛ lingua p̄dicatorꝝ si fuerit adusta.i.igne spūssancti ignita et inflāmata ꝛ puluerizata.i. humilitate fūdata:vel puluerizata.i.diligēter ꝛ subtiliter declarata:quia quasi es durū cōterit dū verbū difficile vel obscuꝝ diligenter exponit.Talis inq̄ eloquētia habet virtutem dissoluēdi duriciā cordis ꝛ consumendi humorē carnis.i.luxuriā:extenuandi plenitudinē diuitū duꝫ eos monet ad diuitiaꝝ largitionē ꝛ mundi contemptum.Itē purgandi noxios humores.i. noxios affectus hominū peccatoꝝ:sanat etiā plurimū vulnera.i. vitia temptationum:purgat caliginē erroꝝ:corrodit superfluas carnes.i.ingluuedinē gulosorū: ꝛ etiā eas retinet ne crescant per abstinentie ꝛ temperātie remediū.Omnia eñ hec sancti p̄dicatores operātur frequenter in cōuersione peccatoꝝ. Et ideo ipi sunt instrumenta curationis ꝛ ablutionis peccatoris.Exo.xxx.Precepit dns fieri labꝝ eneum ad lauandū:per quod labrum eloquentia signatur seu doctrina p̄dicatorum que ablutiua ꝛ mūdificatiua est vitiorum ꝛ sordiū hominū peccatoꝝ.

Caplm xj.

Eucharistie sacramentum assimilatur lapidi qui dicitur Diacletes qui ē pallidus lucens vt Berillus qui(vt dicitur in lapidario)si mortuo applicetur statim solitas perdit vires. Sanctus enim hic lapis est ꝛ quē mors sternit abhorret. Sic eucharistie sacramentū abhorret eum qui ē in peccato mortali:a quo si assumatur non ei prodest sed obest. Non eñ iste cibus ē cibus mortuorum sed viuoꝝ.Johan.vj. Qui manducat me ꝛ ipe viuet . ¶ Item christus sub cibo sacramētali contentus similis est illi lapidi qui dicitur Eschites qui inuenitur in nidis aquilarū : de quo dicitur q̄ si de veneni fraude aliquis suspectus fuerit si re⁹ fuerit:ꝛ hic lapis sub cibo positus fuerit cibū eū deglutire nō finit:sed si subtractus fuerit lapis mox eum deglutiet.Sic christus qui inuenit i nidis aquilarum:i.in cordibus contemplatiorum virorū positus ideſt contentus sub cibo sacramentali : reum veneni ideſt peccati mortalis glutire non finit: vel reum fraudis ideſt hypocritā vel fictum ip̄m cibū deglutire nō finit.s.spūaliter. Mā ꝫ fictus vel in pctō mortali existēs māducet ip̄m sacraliter nō tñ spūalit vt sacri ipi⁹ ꝓpiat effectū. Vñ spūaliter quo ad aiam ip̄m nō deglutit. Et iō sicut Aplus.j.Coꝝ.xj.dicit: Probet se homo vnusqsq̄ ꝛ sic de pane illo edat ꝛc̄.

Caplm xij.

Ides christiana assimilat lapidi Carbunculo.¶ Primo ratione fulgoris. Dicitur enim carbunculꝰ quia videtur quasi carbo ignitus nō ardore sed splendore. Cuius fulgor est tantus q̄ nec nocte vincitur. Lucet eñ in tenebris adeo vt flāmas ad oculos vibret.Sic fulgor fidei christiane tantus est q̄ nocte.i.tenebrositate hereticorum vel obscuritate persecutionū vel caligine pctōꝝ vinci vel extingui non pōt.

Mam in oñibus hmõi tenebris sic fides catholica fulgeret vt flámas interdũ excecantes: interdum vero illuminátes ad oculos interiorũ mentiũ vibret. Maz de lumine fidei aliqui excecáť.s.nó recte credentes: vel quod credũt nó tamen facientes. Quidá vero illumináturvt veri ⁊ viui fideles qui habent fidem p dilectionez operátez. Ecc̃j.xxxij. Sémula carbũculi i ornamento auri ⁊c̃. Má per ornamentũ aureũ intelligitur charitas: per gemmam vero carbũculi fides. Vnde carbũculꝰ ponitur in auro cũ fides catholica charitative opatur: ⁊ hec est que vere illuminat ⁊ ad salutem opatur. ¶ Secũdo ratione distinctõnis. Sũt eñ duodecim genera carbunculi fulgentis ⁊ radios ad moduz ignis emittẽtis ⁊ candida zona precincti vt dicit Jsido. Jn quibus duodecim significanť articuli quibus ipsa fides distinguiť: de quoꝝ distinctiõe dictũ est.s. in primo libro ca.xxv. Qui articuli oñes duodecim mirabilibus radijs vere cognitionis coꝝ que ad nostrá salutẽ ptinent nos illuminát. Sed quasi zona alba est simplex fidei veritas qua intellectꝰ credẽtis astringitur vt vnicuiqz articulo firmiter inhereat etiã si rationẽ non videat. ¶ Tertio ratiõe variatiõis: quia carbũculi ꝓprium est q ꝓiectus in ignẽ velut inter mortuos carbones extinguitur: sed aqua perfusus exardescit. Sic fides quasi in ignẽ ꝓijcitur qñ fidelis quisqz in peccatũ mortale ꝓlabitur: Quia peccatũ perpetratũ appetitũ peccádi nó extinguit sed amplius accendit sicut lignũ appositũ igni. Et ꝓpter hoc peccatũ assimilať igni: quod dũ opa fidei cessare facit: ipam fidẽ mortificat ⁊ extinguit: quia fides sine opibꝰ mortua est vt dicit Jaco.ij. Sed tũc carbunculus aqua pfundiť ⁊ quasi reuiuiscit quando fidelis mens ad penitentiã reuertiť et lachrymaꝝ aqua pfundiť. Tũc eñ redeunte diuina gratia ⁊ reparata charitate amissa restituiť etiã fidei vita.i. vigor: operandi: quia fides per dilectionẽ operatur vt dicit Gal.v. ¶ Quarto ratiõe valorꝭ vel cõparationis: quia est quedá species carbũculi in qua inter lucidos ignes apparent quedá gutte auree: ⁊ hec gẽma respectu aliaꝝ est quasi precij incõparabilis. Quasi aũt gutta carbunculi aurei in lucido igne est patiẽtia fidelis hois in tribulatione sua ⁊ psecutione quá patiť ꝓpue ꝓ ipsa fide: ⁊ hec vocať ꝓbatio fidei que est quasi incõparabilis precij ſm illõ j.Petri.j. Vt ꝓbatio fidei vestre multo pciosior sit auro. ¶ Quinto ratione vigoris: quia carbũculus sculpturis ⁊ simulacris resistit siue idoloꝝ: quia fides idolatriá horret siue auaroꝝ: quia auaricia est idoloꝝ seruitus vt dr̃ Gal.v. ¶ Jtem fides sanctoꝝ assimilať lapidi qui dr̃ Aniathon: a quo (vt dicit Jsido.) si vestis tacta fuerit ogra ignẽ resistit: ⁊ si supra ignẽ posueris nó ardebit sed splendore accepto nitidior erit: Hic oñibus maleficijs magoꝝ resistit. Mam fides sanctoꝝ est q̃ igni.i. psecutionis feruori siue psequẽtiũ furori a ꝓncipio ecclesie resistit ⁊ finaliter ipm supans vicit ſm illud Heb.xj. Sancti per fidẽ vicerũt regna. ⁊ ita extinxerit impetũ ignis. Et hec est etiã que splendorem miraculoꝝ accepit: ⁊ que p ꝓcessum temꝑis nitidior ⁊ purior appuit. Et hec insup est que oia magoꝝ prestigia ⁊ maleficia repulit ⁊ damnauit quibus totꝰ mũdus erat fere plenus.

Caplm xiij.

Ratia dei assimilať Jaspidi. ¶ Primo ratione gratiositatis: quia iaspis ẽ lapis viridis smaragdo similis sed est grossioris coloris. Color aũt viridis sup oñes colores est gratior oculis. Vnde dr̃ Ecc̃j.xl. Gratiã ⁊ speciẽ desiderabit oculus sz super hec oñia viridem. Et similiter gratia dei super oñia facit animã magis gratã ⁊ placidã ⁊ perlucidã coraz oculis dei: ⁊ iõ vocať gr̃a quasi gratũ faciẽs. Dr̃ sicut iaspidis aspectus est gratus oculo humano sic aspectus hois i quo est gr̃a gratus est oculo diuino. Apoca.iiij. Qui sedebat similis erat aspectui lapidis iaspidis. ¶ Secundo rõne diuersitatis. Habet tñ iaspi

diuersitatē ſpecieꝝ:quia ſicut dicit Iſido. ſunt.xxvij.ſpecies iaſpidis. ¶ Itē habet diuersitatem colorꝝ:qꝛ q̄nis ꝓpinquus color eius ſit viridis multos tñ habet alios colores intermixtos. Sic gr̄a dei habet multos modos ⁊ varios in hoīb⁹ facit affectus.j.Pe.iij. Sicut boni dispensatores multiformis gr̄e dei. Et Apl̄s.j. Cor.xij.Diuisiones gr̄arū sūt ⁊c. ¶ Tertio ratione vtilitatis quia valet ad multa. Iam ꝑmo iaspis febrē refrenat. Et similiter gr̄a dei rep̄mit morbū febrilem.i. inordinatū cupiditatis ardorē:qui est vt febris animē dans ei sitim īsatiabilē quaz tamē diuina gr̄a rep̄mit ⁊ extinguit. ¶ Itē iaspis hydropisim iuuat qñ defert a patientibus caste. Similiter gr̄a dei valet cōtra superbiā que est hydropisis quedā.i. inflatio animi prebens contra eam medicinā humilitatis:que p̄cipue est necessaria virgibus⁊ continēter viuentib⁹:ne p superbiā virgitatis perdant eminentiaz. Iam quādoqz(sicut dicit Gr̄ego.) deus punit occultā mentis superbiā per manifestam carnis ruinā. ¶ Item iaspis inter pericula facit hominē tutum. Iuuat etiā parientē: Que etiā competūt gr̄e contra vitium accidie:quia frequenter accidiosus ⁊ piger bona refugit timens difficultatem ⁊ periculū vbi nō oportz. Prouer. xx.Dicit piger leo est in via ⁊c.Sed hunc timorem gr̄a dei expellit:⁊ ideo facit hominem tutū ⁊ sollicitū.Quandoqz etiam homo piger ⁊ accidiosus lz bonuz opus concipiat.i.facere proponat: tamen ip̄m nimis tardat:⁊ ideo similis est mulieri q̄ concipit quidem sed tempe debito nō parit.Contra quod gr̄a dei modo iaspidis iuuat ad pariendū.i.ad bonū proposituz opere cōplendū. ¶ Item iaspis interiorē ardorem refrigerat: quia gr̄a dei mitigat iram que interius accendit ⁊ vrit. ¶ Itez iaspis luxuriā coartat:⁊ multo magꝭ hoc agit gr̄a a qua ꝓtinentie donū manat ſm illud Sap̄.viij. Nō possum esse ꝓtinens ⁊c. ¶ Itē iaspis puluerizatus⁊ cū lacte datus vlcera inueterata sanat.Vlcera autez inueterata sunt gule vitia siue damna q̄ ipō mundi exordio in nostris p̄mis parentibus inceperūt ⁊ nunq̄ plene sanari potuerunt. Hoc etiam gule vitium siue vlcus cū quolibet homīe ab infantia nascatur ⁊ semper cuz eo crescit ⁊ nutritur. Vnde nec hoc vlcus sic inueteratū sanatur nisi per gr̄am dei. ¶ Itē iaspis sordes oculoꝝ purgat.Oculoꝝ aūt sordes pertinent ad inuidiā:quia nequā est oculus inuidi vt dr̄ Eccl̄j.xiij. Etiā inuidentiꝫ murmurāti de gr̄a alīs facta vt dictū ē Matthei.xx.A patrefamilias:An oculus tuus est nequā qz ego bonus sum ⁊c.Hanc ergo nequitiā ⁊ impuritatem oculorum purgat diuina gratia:quia inuidiā expellit dum qui nō emulat charitatē infundit. Et sic patet q̄ murus virtutū protegens ab insultu omniū vitioꝝ ex gr̄a dei cōstituit:⁊ ideo congrue(vt dictū est)iaspidi assimilatur: de quo dr̄ Apocal.xxj. Structura muri eius.s.ciuitatꝭ anime ex lapide iaspide. Vnde in ea oportet p̄cipaliter animā esse fundatā si vult euadere vitioꝝ ruinā.Apoca.xxj.Fundamentum p̄mū iaspis. ¶ Item gr̄a dei assimilatur saphyro qz generat in nobis septem virtutes ſm septem cōditiones saphyri. ¶ Primo qz saphyrus habet scintillam relucentē p cuius relucentiā iudicat virtus eius. Simlr aia existens in gr̄a dei habet verā relucentiā fidei:quia in peccatoribus gr̄a dei carentibus fides est nō vez lumen sed mortuū vel extinctū.Vnde fides talis est sine operibus meritorijs et gratuitis.⁊ fides sine op̄ibus mortua est. vt dr̄ Ja.ij. ¶ Secūdo dr̄ saphyrus habere virtutē firmādi animū in bonis. Et hoc competit gr̄e que i nobis causat spez future vite:quā Apl̄us Hebr̄.vj.assimilat anchore:quia aiam firmā tenet i mari penitentie. Et ꝓpter hanc firmitatē dr̄ fundamentū.Apoca.xxj.Secundū fundamentum saphyrus.Et dr̄ spes ſm fundamētū respectu fidei q̄ est p̄mū. ¶ Tertio dr̄ habere virtutē timorē expellēdi:qō competit etiā gr̄e inḡtū in nobis generat ⁊ p̄ficit charitatē:cui beat⁹ Joānes attribuit expellere timorē.j. Jo.iij.Vñ in hac ania

firmak ꝛ solidak cõtra mundanũ timorẽ. Edeo dr Ezech.x. Ecce in firmamẽto qõ erat sup caput cherubin q̃si lapis saphyrus. In firmamẽto hoc est in deo in quo oia stabilita sunt ꝛ firmata sunt: qõ caput cherubin .i. oẽm scientie subtilitatẽ transcendit: est quasi saphyrus lapis: quia .s. in ipo deo nos collocat ꝛ firmat gra charitatis ꝛ quasi ei similes p firmitatẽ ꝛ fortitudinem facit. j. Jo. iij. Qui manet in charitate in deo manet ꝛ deus in eo. Et ideo i tam tuto loco positus nihil timere põt seu debet. ¶ Quarto saphyrus hz vim vulnep sanatiuã: si pulueriz̃atus et lacti admixtus supponak. Quod etiã cõpetit gre ppter zelũ correctionis iusticie q̃ vulnera vitiop dũ puniunt purgant ꝛ curãtur. sed etiã debet rigor iusticie lactis suauitati misceri. i. misericordie seu lenitatis dulcedini: qr misericordia superaltat iudiciũ vt dr Ja. iij. ¶ Quinto qr saphyrus vegetat ꝛ integra mẽbra pseruat. Qõ etiã competit gre inõptum in nobis generat temperãtiã: p quã nõ solũ aia sed corpus vegetak ꝛ in sanitatis omniũ mẽbrop integritate seruak. Can. v. Venter tu⁹ eburneus distinctus saphyris. Sũt eñ quasi distincti saphyri in ventre diuerse partes temperãtie in carne vt sobrietas abstinẽtia ꝛ castitas ꝛc̃. ¶ Sexto saphyrus audacem ꝛ victorẽ facit. Qõ etiã facit gra inõptũ in nobis fortitudinẽ generat q̃ contra picula facit audere ꝛ saltẽ animo vincere. ¶ Septimo qr q̃libz saphyrus inuenit i venis minerap in qbus inuenit lazuriũ. In qbus etiã venis quasi in medio sicut in quodã ventre q̃dã spẽs carbũculi inuenitur. Vnde a multis saphyrus mak carbunculi credik: eo q in ei⁹ venis generet. sic gra in nobis generat carbũculũ fulgentem .i. prudentiã nos in agibilib⁹ dirigẽtẽ ꝛ illuminãtẽ. Hec aũt pdicte virtutes que saphyri cõditionibus cõgruunt sunt velut fundamentũ in qbus fabrica mentis erigitur. Isa. liij. Fũdabo te in saphyris. Item ihe eedem sunt lapides ex quibus domus dei construit. Job. xxviij. Locus saphyri lapides eius. Tobie. xiij. Porte hierusalem ex saphyro. ¶ Item gra dei assimilatur onycino. ¶ Primo ratione coloris. Onycinus enim arabicus est nigri coloris cum candidis zonis: quia gratia dei licz denigret per aspectum humilitatis tamen circumcingit zonis puritatis. Nam vna zona alba est continentia carnis: alia puritas mentis. Cant. j. Nolite me considerare q̃ fusca sim quia decoloraut me sol. Et in eodem. Nigra sũ sed formosa. Nigra per humilitatẽ. Formosa per puritatem. ¶ Secundo ratione virtutis: quia onycinus arabicus fm Diasc. tristiciam excitat: timores multiplicat: animos cõmouet ad lites ꝛ ad rixas. similiter diuina gratia excitat tristiciã penitentie in homine: multiplicat timores mortis iudicij ꝛ gehenne animos cõmouet ad lites ꝛ rixas iusticie. Ex diuina eñ est gratia cum homo penitens cum seipso rixatur ꝛ litigat vt de seipso iusticiam faciat. Apostolus prime Corinth. xj. Si nosmetipsos dijudicaremus nõ vtiq̃z a domino iudicaremur. Et hinc est q̃ i rationali positi sunt lapides onycini: quia dum homis mens rationalis diuine gratie radijs perfunditur ad seipsum dijudicandum vel puniendum protinus excitatur. Exodi. xxv. Accipere debetis lapides onycinos ad ornãdum ephot ꝛ rationale. Tam enim ex gratia penitentie q̃ ex subsequẽte ratõnale hominis idest mens hominis seu anima rationalis ornatur. ¶ Item gratia dei conseruatur in corde sicut vnguentũ in alabastro. Nam ex alabastro sunt vngnentaria vasa eo q̃ seruet vnguenta oñi tempe incorrupta. Vñ Matth. xxvj. dicit q̃ accessit ad Jesum mulier habens alabastrũ vnguenti pretiosi. Est enim alabastrum solidũ frigidum candidum ex varijs colorib⁹ tinctũ Et tale debet esse cor hominis vt sit gre divine cõseruatiuum scilicz candidum per mundiciam: solidum per patientiam: frigidum per continentiã ꝛ varijs coloribus tinctum per bonarum cogitationum sive affectionũ copiã. ¶ Item gratia dei assimilat nitro: de quo salomon loquitur

Prouerb.xxv. dicens acetū in nitrō ꝛc. Nam nitrū ſm Plinium ⁊ Dia mundificat ſaniem ſtomachi ⁊ inteſtinoꝝ ex apoſtemate ꝓcedentē ſaniem etiā capitis detergit: ſpuma eius corrōſionibus ⁊ inflāmationibus ſubuenit. Vnde etiam hydropicis proficit: ⁊ cum melle mixtū caliginem oculoꝝ detergit: venenū repellit: ⁊ paralyſim lingue potenter diſſoluit. Similiter diuina gratia mundificat ſaniem ſtomachi ⁊ inteſtinoꝝ. i. vitiū gule. Item tergit ſaniem capitis. i. ſuperbiaꝫ mentis expellit. Itē nitri ſpuma. i. gr̄e dei feruor corrōſionibus ⁊ inflāmationibus ire ſubuenit: hydropicis. i. his in quib⁹ exuberat fluxus inordinat⁹ humoris aquoſi. i. lubricū luxurie proficit: ſed mixta cū melle. i. cum amoris dulcedine caliginē oculoꝝ abſtergit i. cecitatē mentis quā inducit inuidia. ſ. bona opera videri mala et venenū charitatis. i. cupiditatis repellit. Dicit enī Aug⁹. q̄ venenū charitatis eſt cupiditas. Item paralyſim lingue. i. impedimentū confeſſionis tollit. ¶ Item gr̄a dei aſſimilat ſali ꝓpter multas virtutes ſalis quas Auicēna ponit. ¶ Primo qa ſal habet virtutē diſſoluendi: q̄. ſ. diuia gr̄a plerumq; diſſoluit duriciā hominuꝫ auaroꝝ ⁊ ad pietatē ⁊ cōpaſſionē emollit corda coꝝ. ¶ Secūdo quia habet virtutem mundādi. Quia. ſ. gr̄a purificat imūdiciā luxurioſoꝝ. Habet enī ſal virtutem putridas carnes corrodēdi maxime q̄n eſt cruſtum: ⁊ hoc eſt⁹ quia gr̄a remouet putredinē luxurie. ¶ Tertio quia habet virtutem ventoſitatē extenuandi ⁊ diuidendi maxime ſi puluerizatū ⁊ coctum ⁊ calidū ſuper ſtomachi orificiū ſacelletur. Aqua etiā ſalinaria tumores ⁊ inflāmationes ⁊ hydropicas paſſiōes ſoluit. Quia diuina gr̄a vane glorioſoꝝ ventoſitates extenuat eos humiliando ⁊ tumiditates ⁊ inflationes etiā ſuperboꝝ ſoluit aqua ſalinata. i. tribulatione: morte etiā aſpera eos implendo. ¶ Quarto quia habet virtutē humores putridos ⁊ corruptos cōſumendi. Quia. ſ. diuina gr̄a putridos et corruptos affectus conſumit inuidoruꝫ. Dicit enī Prouer. xiiij. q̄ putredo oſſiuꝫ inuidia. ¶ Quinto q̄ hꝫ virtutē humiditatem naturalem coadunādi ⁊ ſeruandi ⁊ innaturalē reſoluendi ⁊ abſtergēdi. Quaſi aūt virtus naturalis eſt virtus māſuetudinis: quia homo eſt animal manſuetū natura. Econtra aūt innaturalis eſt ꝺoi iracundia que manſuetudini opponitur Vnde diuina gr̄a que eſt nature cōplectiua manſuetudinē hominis coadunat vt eam diuerſa perturbantia nō diſpergat ⁊ cōſeruat eam ne ſuperet⁹ ab ira. Econtra aūt inordinatā iram que humane nature nō cōgruit reſoluit cor humiliando ⁊ abſtergit per patientiā ⁊ triſticiā ⁊ impetum ire refrenādo: vel reſoluit. i. annihilat iram in corde ⁊ abſtergit ne creſcat vl̄ impleat⁹ in opē. ¶ Sexto quia habet virtutem ventrē remollīēdi ⁊ ſupfluitatem educendi: ⁊ maxime ſalgēma qō clarꝫ eſt ſicut gemma. Hoc autē cōpetit diuine gr̄e inq̄tum remouet vitiū gule a qua eſt vitium ⁊ ſuperfluitas ventris. ¶ Septimo q̄ ſal habet virtutē venenoſo humori reſiſtendi. Vnde ſal cum melle ⁊ cū pane ſanat antracē vt Auicen. dicit. Quaſi ergo venenoſus humor ſua frigiditate calorem cordis extinguens eſt vitium accidie qō ſua frigiditate. i. puſillanimitate vigorem ⁊ calorē cordis q̄ eſt ex charitate extinguit. ſed hoc accidie venenū ſal. i. diuina gr̄a cum melle. i. cum dulcedine contemplationis ⁊ cum pane doctrine ſpūalis ſiue cum pane lachrymoſe compunctionis penitus expellit. Propter omnia predicta dr̄ Lu. xiiij. Bonū eſt ſal⁊c̄. Col. iiij. ſermo veſter gratie ſit ſemper ſale cōditus.

Caplm xiiij.

Humilitas aſſimilatur Magneti.

¶ Primo qa magnes habet virtutem attractiuam. Nam adeo attrahit ferrū ſm Auguſt. vt catenā faciat amoueri. Et vt idē dicit tanta eſt eius

vis q; si quis eundem magnetem sub aureo vel eneo vase tenuerit ferrūq; desup posuerit ad modum desubter lapidis ferrum desuper mouebitur. Sic etiam est tā ta humilitatis virtus vt etiam mētes ferreas ⁊ diuisas aliquando moueat ⁊ placz ⁊ attrahat ad dulcedinem ⁊ mititatem. Sic etiam humilitas ⁊ benignitas dei sustinentes cor peccatoris etiam durum deberet mouere ⁊ ad penitentiam attrahere. Roma.ij. An ignoras q; bēignitas dei te ad penitentiam adducit: Et si vas aureum idest cor sapiens vel vas eneum.i. os eloquens se medium interponat tūc maxime magnes idest humilitas visa mouebit mentem duram. Vnde humilis vita predicantis adiuncta ei sapientia cordis eloquentia oris quasi omne ferrum. idest omne cor durum mouebit. Sed notandum q; in ethiopia est alia species magnetis que ferrum non attrahit sed fugit ⁊ respuit. sicut ⁊ apō nos videmus q; aliquando idem magnes in vno angulo ferrum attrahit ⁊ in alio a se pellit. Ex quibus accipitur q; homines superbos expedit quandoq; humiliter ⁊ dulciter attrahere. quandoqz vero expedit eos sagaciter fugere ⁊ declinare quandoqz expedit eos violēter expellere ⁊ fugare. ¶ Secundo quia magnes habet virtutem reconciliatiuam. Quia secundum Biasc. reccōciliat maritos vxoribus quod siue verum sit siue nō de magnete. de humilitate plerumq; verissimū esse ꝓtingit. q; per humiles responsiones vel blanda verba mulier maritum suum durum vel iratū frequentius emollit ⁊ placat. Sic anima peccatrix sponsus suum christus pro peccatis offensum per humiles lachrymas placat. ⁊ caro aduersa spiritui per humiles abstinentias ipsus sibi humiliter confederat. ¶ Tertio q; magnes habet virtutem gratificatiuam. auget enim vt dicunt gratiam ⁊ pulcritudinem in sermone qō quidem de humilitate verissimum eē cōstat. q; humilitas predicantis auget ei gratiam sermonis. Nam deus superbis resistit ⁊c. vt dicitur. Ja.iiij. Quarto quia magnes habet virtutem curatiuam. Nam cum muisa valet ad curandū hydropisis splenem ⁊ alopiciam. Sic humilitas curat hydropisim. i. inflationez superbie. et splenem. i. dissolutionem inepte letitie. q; dicitur q; splene ridem⁹ sicut felle irascimur. ⁊ allopiciam que capillos cadere facit siue fluere ex capite. i. casum siue fluxū spiritualium virtutus ex mente quia humilitas virtutes ꝓseruat i mente propter qō dicit. Greg. q; p virtutes ceteras sine humilitate congregat quasi pulucrem inventum portat: Item prelatorum humilitas assimilatur cuidam gemme que dicitur allectoria. Est enim lapis qui inuenitur in ventriculis gallinacijs cuius magnitudo est ad fabe quantitatem. Hic vt Bias. dicit venenum excitat. gratum facit ⁊ constantem victorem discretus ⁊ oratorē. amicos reformat. ⁊ sitim mitigat. Hec āt de illo lapide siue vera sint siue non. tamen humilitati verissime cōpetunt Hec enim sez humilitas inuenitur in ventriculis gallinacijs. i. in cordibus prelatorus ⁊ imitantium xp̄m qui se galline comparauit. vt dr̄ Math. xxiij. Quotiēs volui cōgregare filios tuos quemadmodus gallina ꝯgregat pullos suos sub alas ⁊c. Hic inq̄ licz parue sit quantitatis per reputationem tamē est curatiue virtutis. que licet venenum excitet demonum vel etiam inuidorum. tamen facit prelatum gratus in conuersatione. constantem in persecutione. victorez in tentatione. discretus in correptione. oratorem. i. facundum ⁊ gratiosum in exhortatione. amicabilez in reconciliatione. ⁊ mitigat etiam sitim idest appetitū ambitiosus dominādi. Hec oia facit humilitas vera in bono prelato.

¶ Capitulum. xv.

Humiles homines assimilātur celidonijs. Maz humiles plerūq; quanto in apparentia videntur minores tanto sunt in virtutibus excellentiores ⁊ in opibus efficatiores. Sic. n. accidit de celidonijs qui sunt lapidi de ventre hirūdinis

extracti quoꝝ vn⁹ ē niger ꝙ alter rufus qui licꝫ sint parui ꝙ deformes in virtutibus tñ multis alijs sunt maiores. Mā rufus valet cōtra lunaticam passionē cōtra insaniam ꝙ contra antiquū languorē ꝙ facit hoiem facundū placentē ꝙ gratū. Niger vo valet contra noxios humores rixas ꝙ febres.ꝙ lot⁹ aqua sanat oculos vt dr̄ in lapidario. vñ in illis duobus lapillis duplex humilitas repñtatur. ¶ Primo sapientium qꝫ sicut dr̄ Prouer.xvi. vbi humilitas ibi sapientia. vñ Ptho.dixit q⁹ inter sapientes sapientior est q humilior existit. Hec est ergo que valet contra lunaticā passionem.i. mutabilitatem stulticie.qꝫ sicut stultitia facit mentem instabilem ꝙ variabilem ad modū lune ita sapia facit hoiem stabilem ad moduꝫ solis qui semper est in se vniformiter lucidus. Et ideo dr̄ Eccī.xxvi.q⁹ homo sanctus in sapia sua manet sic̄ sol:stultus vero sicut luna mutat. Item valet contra insaniā.i.contra furorem iracundie qꝫ homo dum sapienter respondet ꝙ humiliat se furenti ꝙ humiliter cedit ei frangit furorem ire eius vel saltem euadit. Itē valet humilitas contra antiquū languorem idest contra inueteratuꝫ odium. quia frequenter sapientes humili ꝙ dulci lingua vel ope antiqua etiam odia conciliant. Hec ēt est ſcꝫ sapientis humilitas qui sic̄ facit verbum facundum sic ēt ꝙ gratum. ¶ Scō aūt celidonius qui est niger rep̄sentat humilitatem penitentiū. Hec est.n. que noxios humores.i.nociuas affectiones purgat.iras frenat.ꝙ febres.i.carnis caloꝛes refrigerat ꝙ ēt oculos mentꝫ a cecitate superbie sanat.

¶ Capitulum.xvi.

IGnem gehēne inextinguibilem ꝙ semper durabilez eē non est incredibile ꝙ p̄cipue per diuinā potentiaꝫ. cum legat fim nām albestō qui est lapis archadie ferrei coloris ꝙ ab igne sic dictus.qꝫ semel accensus nunq̄ extingui pōt. Vnde in quo dā tēplo diane erat lucerna ex huiusmōi lapide semp ardens ita vt nulla tēpestate nullo imbre extingui posset sicut Isiō.refert. Vñ pagani maximū sue diane miraculum esse arbitrabant. Ergo si hoc fieri pōt virtute nature in mā lapidea. ita vt non amplius ignis succendat nec vnq̄ extinguat.quanto magis fieri hoc pōt virtute dei i alia quacūqꝫ materia vt.s.ignis inextinguibilis perpetuo conseruet. Vñ Grego.dicit in libro mora. exponēs illō Job.xx.Deuorabit eum ignis. Ignis corporeus qui nunc succendit vt vltra corporeis indigeat fomentꝫ nec valet nisi succensus esse ꝙ nisi refotus subsistere ac cōtra gehēne ignis cum sit corporeus ꝙ i semetipso reprobos corpaliter exurat nec studio humano succendit nec lignis nutritur sed datus semel durat inextinguibilis ꝙ succensione nō indiget ꝙ ardore non caret. Rō huius diuersitatis est qꝫ ignis iste qui apō nos ē qui lignis nutrit ꝙ ab hoie succendit est artificialiter ꝙ p̄ violentiā in alienā materiam introductus. sed ignis ille lignis nō indiget qb⁹ foueatur vel qꝫ est in mā propria existēs vel in mā aliena non p̄ violentiā sed per nām a p̄incipio intrinseco sicut ēt accidit in sulphure. Vnde nō est accensus ab hoie sꝫ a deo qui illam naturā instituit. ꝙ hoc est quod dr̄ Isa.xxx. Flatus dñi sicut torrens sulphuris accendens eam.

¶ Capitulum.xvij.

YPocrita assimilat auricalco. ¶ Primo qꝫ auricalcuꝫ est alieni coloris ostentatiuū. hꝫ enim auro silem colorē sed eius nō hꝫ valorē. Sic̄r hō hypocrita hēt qdem exterius apparētiā sanctitatis. sed tñ non hꝫ interius existētiā veritatis. vñ dr̄ hypocrita ab hypos qō est sub ꝙ crisis qō est aurꝫ quasi aliquid hns sub auro.i. sub apparētia auri.s.sub apparētia sanctitatis malitiā iniqtatis ꝛſſ Ath.xxiij. Vos qdem a foris apparetis hoībus iusti.iterius aūt pleni estis hypocrisi ꝙ iniqtate. Tales abundabūt in fine mūdi in ecclesia qñ multi ēt descendent ꝙ declinabunt a ver-

ſanctitate ad fictam religionē. Vnde legit. iij. Re. vij. q vaſa q̄ fecit Jrá de auricalco erant. Jram. ii. interpt̄at ciuitas deſcēdés ⁊ ſignat ſtatum eccleſie in fine deſcendentꝭ ⁊ declinantis a celeſtibus ad terrena. cuiꝰ vaſa erunt de auricalco ſcz clerici ⁊ religioſi hypocrite ficti. ¶ Scđo qz auricalcuz interiorū eſt infectuū. Nam cibaria nimis diu in vaſis ď auricalco ſeruata vicio eoꝝ ſaporem horribilem contrahūt ⁊ odorē. Et ſic deſideria ⁊ verba iniqua q̄ diu hypocrite in cordibus abſcondita tenuerunt. qñ ea producere ⁊ opere exequi poſſunt inueniunt horribilia. ⁊ hoc ē q hypocriſis iteriores affectus corrumpit Apoca. i. Pedes eius. i. affectꝰ ſimiles auricalco. qz ſcz ſunt per hypocriſim infecti ⁊ ſimulati. ¶ Tertio qz auricalcum ē ſine vtilitatis paulatim detectiuum. Naz vaſa ex auricalco facta in ſui nouitate ſunt tam pulchra vt videantur aurea. ſed paulatim a fulgore primo hebetantur ⁊ quaſi rubiginant ⁊ ſic ſemp quaſi in peius taz odore q̄ colore cupreā ſuā originem ꝓtestantur. Auricalcū. n. fit ex cupro. ſz ex cō mixtione eris ⁊ ſtagni ⁊ auripigmēti ⁊ q̄ buſdam alijs mediantibus producitur i igne ad colorē auri vt dicit Jſido. Sic hypocrita cū ſit vere malus in quibuſdaz fictionibus ⁊ conatibus ꝓtendit quandam exteri⁹ ſpēm ſanctitatis: ita vt primo q̄ñ ab aliquo nouiter vī vel de nouo incipit inter aliquos conuerſari videatur eis ſanctiſſimus. ſed qz nihil fictum eſt durabile ſi diu ibidem permaneat paulatiz ex ꝓtrarijs operibus ſeipſum manifeſtat. Et ideo dñs dixit ✠ Math. vij. A fructib⁹ eorum cognoſcetis eos. Quidam tñ ita coperti ſunt vt vix vel nūq̄ cognoſci poſſint. ⁊ tales cū ſint auricalcū frequenter recipiunt pro auro. econtra aūt illi q̄ ſunt vt verū aurū ab ipſis reputantur vt auricalcū qui dicūt eos cē hypocritas. Eccli. xlvij. Collegiſti quaſi auricalcum aurum. ¶ Jtem homo hypocrita aſſimilatur lapidi criſolenio. qui eſt ſpēs quedam lapidis criſoliti. Hic ſcz criſolenius eſt colore aureus ſed de mane eſt pulchrior⁹ aſpectus poſtea hebetatur ⁊ eſt ignis capaciſſimus. Vnde ſi ignī approximatur citius inflāmatur vt dicit Jſido. Similiter hypocrita colore eſt aureus. qz ſanctitatem pretendit. ⁊ de mane apparet pulchrior quia feruenter incipit. ſed poſtea hebetatur qz proſequendo deficit. ignis eſt capaciſſimus qz inflāmationes tentationum facilime ⁊ delectanter recipit.

Capitulum. xviij.

Juſtitia bene regentiū aſſimilatur ferro. ¶ Primo pp duritiā. Ferrum enim vt dicit Jſido. dictū ē a feriendo qz. ſ. duritia ſua feriendo domat oia genera metallorꝝ. Et iuſtitia regētis domare ⁊ ferire dz omnia genera rebelliuz ⁊ ſuperbo rū ⁊ reipublice pacē turbantium. ꝑs. Reges eos in virga ferrea ⁊ tanquam vas ⁊c. Prouer. xx. Rex qui ſedet in ſolio iudicij diſſipat oē malz intuitu ſuo. ¶ Secundo propter temperiem. nam ferramēta mos eſt cuz oleo temperare ne frigiditate aque nimium indurentur vt dicit Jſido. Sic ⁊ plerunq̄z temperanda eſt ſeueritas iuſtitie cum oleo miſericordie. vnde ſamaritanus Lu. x. ſauciati vulneribꝰ oleum infudit ⁊ vinum. Vinum autem mordens ſignificat ſeueritatem iuſtitie ſz oleum leniens ſuauitatem miſericordie. Et in arca moyſi que gerit typum regiminis non tantum fuit virga percutiens ſed ⁊ manna dulceſcens vt per virgam rigor iuſtitie per manna vero dulcedo miſericordie ſignificaretur. Eccli. xxxix. Initium neceſſarie rei vite hominum aqua ignis ferrum ⁊ lac ⁊c. Jn aqua accipe mollitiez miſericordie. in igne feruorem iuſtitie. in ferro correptionis aſperitatem. i lacte remiſſionis ſuauitatez. que omnia neceſſaria ſunt regentibus vt ſubditorum vita pacifice gubernetur. ¶ Tertio propter rubiginem: rubigo enim vt dicit Jſido. eſt vicium rodens ferrum. ⁊ hoc accidit ſibi ex ſue ſubſtantie impuritate. ſiue ex terre ꝓtactu ⁊ vicinitate ſiue ex ſanguiſnis

vel cuiuslibet infecti vaporis qualitate. Et addit ad hec. Ysido. q̄ a ferro se humanus sanguis vlciscitur. q̄ nullius alterius rubigine sic ferrum consumitur sic̄ quando humano sanguine maculaf. Simili quoq; modo iustitia p̄sidentis rubiginaf. i. corrumpitur ⁊ maculatur quā doq; quidem ex malicia ⁊ impuritate regentis. q̄ non habet puram intentionez in facto scilicet non intendens ad bonū reipublice sed potius ad aliquid p̄opū quandoq; vero ex contactu terre. i. acceptione vel spe alicui⁹ muneris terreni ⁊ lucri temporalis. quandoq; vo ex ifecti one sanguinis vel alicuius vaporis. i. ex ira vel odio vel alia inordiata passiõe siue affectione sed nulla deterior ẽ vel maior corruptio q̄ si puerso iusticie iudicꝫ iudicio sanguis fūdaf inoxius. Numeri. xxv. si quis percusserit ferro ⁊ motu⁹ fuerit qui percuss⁹ ẽ reus erit homicidij ⁊ ipse morietur. ¶ Quarto propter vtilitatem multiplicē. Mā vsus ferri magis est vtilis ⁊ magis necessarius q̄ vsus auri licet aurum amplius ab auaris diligatur. Nam sine ferro respublica tute non agitur non acquiritur nec secure seruaf nec sine ferro ab hoste defēditur ferro regitur cōmunis potentia. defenditur inocētia tuta sunt regna. ⁊ reprimitur malorū superbia. Item sine ferro nullū mechanicum opus quasi perficitur. nullū quasi opus vel edificiuz erigitur. agricultura non exercetur. vestis non inciditur. pāis non editur ⁊ breuiter quasi in humanis rebus sine ferro nihil ad perfectionem aducitur. Omnia autem hec magis competunt iustitie q̄ ferro q̄ horum nō potest esse perfectio vbi iustitia non seruaf. Nam neq; reipublice neq; cōmuni potentie neq; bonorum innocentie neq; regno seu patrie ibi potest esse tutella vbi ñ viget iusticia. Neq; eni sine iustitia aut malorum proteruie reprimunt. aut artes mechanice libere exercentur. aut ab agricolis terre vtiliter excolunt: q̄ vbi non seruatur iusticia ibi omnia bona pereunt ⁊ oia vigent mala.

¶ Capitulum. xix.

Vstoruz vita assimilaf electro. ¶ Primo ratione distinctionis. sunt enim tria genera electri: vnū quod ō piro fluit arbore quod dicitur ficcum. Maz primo q̄n do fluit de arbore est gūmi liquidum. postea induratur calore ac⁹ frigore in duricie m lapidis perspicui vt crystalli. Nam p̄i⁹ minuitur humidum operatione calidi. q̄ cum humiditas indigesta expellitur ab arbore tunc calor continue resoluit humidum subtile. ⁊ ita viscosa efficitur. ⁊ postea humidum paucum remanens extra premitur frigidor ⁊ sic coagulatio eius completur frigore. Huic ergo assimilantur iusti incipientes sicut penitentes. qui a principio quando de arbore. idest de mundo vel peccato exeūt sunt molles. ⁊ teneri timore. sz postea paulatim calore charitatis crescente mollicies timoris excluditur ⁊ refrigerio ab estu carnis superueniente solidantur in fortitudie spūs mirabiliter velut lapis. ⁊ efficiuntur perspicui i conscientie mūdicia ⁊ vite sinceritate Ezec. viij. Deorsum ignis a lumbis eius. ⁊ sursum quasi aspectus splendoris ⁊ visio electri. In q̄ oñditur q̄ viri sancti ⁊ iusti inferius ardēt vt ignis i dilectiõe proximi superi⁹ splēdent vt electrum in cōtemplatione dei. ¶ Secundum genus electri metalliū dicitur quod in precio melius inuenitur ⁊ habent. ⁊ hoc cum sit magis serenosum q̄ primuz competit proficientibus ⁊ i soliditate ⁊ in gratia doctrie. ¶ Tertiū autem fit de tribus pecijs auri. ⁊ vna argenti. Et huic assimilantur perfecti. In auro enim significatur ānima in qua est sancte trinitatis imago. vnde tres partes auri i electro ponuntur sed minima pars q̄ est argenti cop⁹ representat. quod licz sit vilius tamen auro iungitur idest anime rationali. Qō ergo in electro multum de auro ponitur ⁊ parum de argento figmficat q̄ perfecte iusti multum de anima curant de corpore vo paz. ¶ Secundo ra

tione ostensionis. Electrum enim vt dicit Isido. in conuiuio clarius cunctis metallis fulget ⁊ venenum prodit si assit. stridorem facit ⁊ in colores varios ad modum celestis archus mutare se subito ꝓsueuit: Sic anima iusti est fulgida per gratiam. ⁊ si aliquando venenum peccati adest siue in pugna tentationis siue in lapsu operationis statim stridore luctus ⁊ confessionis prodit ipsum ⁊ in varios colores sibi confusionis ruborem. timoris pallorē se mutat. Vel varij colores ad modum archus sunt varie compunctiones. que sūt quatuor quasi quatuor iridis. idest archꝰ celestis colores. Primus de perpetratione culpe vel protractione. Secundus de incursione miserie. Tertiꝰ de reatu pene. Quartus de amissione glorie. ¶ Tertio ratione commixtionis. Dicit enim Grego. super Eze. q̄ in electro aurum cuz argento miscetur. argentum quidē ad auri claritatez excrescit. Aurum vō cum claritate argenti temperatur. suaz virtutē nō pdit sed a decore ex admixtione argenti aliquantulum expallescit. Ita similiter in viro iusto sensualitas rationi ꝓiuncta velut argentum auro in electro ad claritatē auri excrescit. q̄ sic per participationem efficitur rōnalis. vt dicit pb̄s in. i. Eth̄. Et dicitur sensualitas rōnalis. q̄ eius passiones ⁊ motus regulantur ⁊ modificantur. ⁊ tunc ipsa ratio velut aurum ex tali cōmixtione sensualitatis in sua contemplatione remitti videtur. nō tamē sue vtutis detrimentum patitur. q̄ per ipsas virtutes morales modificatam ad contemplādū amplius adaptatur. ¶ Quarto ratione attractionis. q̄ electrum verum si manu teneatur. vt a digitꝰ caloreꝫ recipiat rapit ad se omnia folia ⁊ paleas ⁊ vestimentoruz fimbrias vt dicit Isido. Sic vir iustus per bona opera desiderio ꝓficiendi calefactus q̄quid videt vel audit ad suū profectum assumit. siue folia. i. verba. siue paleas. i. etiā leuia bona exēpla dūmodo ip̄m inflammare possint. siue sunt fimbrie vestimentoꝝ. i. extrema opa virtutū Eze. i. Et de medio eius quasi spēs electri.

¶ Capitulum. xx.

Luxuria assimilat sulphuri ¶ Primo rōne ardoris. Ma sulphur est vena terr aereitat⁊ igneitatis multum hns in cōpositione. vñ sulphur dr quasi soluz vrens vt dicit Isido. vrere. n. ignis dicit. Vñ sulphur fm auicennā est caliduz ⁊ siccum in quarto gradu ⁊ est terra partibus aqueis ⁊ terrestribus in igneas trāseuntibus in nām sulphuris trāsmutata. Eiꝰ āt ignea virtus ab aqs feruentibus sentitur Sicut aūt sulphur est vena terre ita luxuria est carnis terrestris viciū ⁊ corrupte. la. que quidē multū hz igneitatis. q̄ multuz corpus calefacit ⁊ appetitū delectationis incendit. ita vt tā partes aque. i. hūores corporis q̄ ēt terrestres partes sez caro ⁊ membra videant trāsire in igneas. i. vehementer accēdi: ⁊ ē in quarto gradu caloris. q̄ luxuria ē quartū viciuz cui ardor ⁊ calor appropriatur. Ma primꝰ gradus est ardor auaritie. que mundi appetitum insatiabiliter incendit. Vnde ipsa est ignis qui nūq̄ dicit sufficit. Prouer. xxx. Boetius de consolatione libro secundo metro quinto. Sed seuior ignibus eth̄ ne feruēs amor ardet habēdi. ¶ Secūdꝰ est ardor ire q̄ secundū pb̄um est accensio sanguinis circa cor. Tertiꝰ est gule cui attribuitur ardor tū q̄ delectatio cibi ⁊ potus appetitū accendit ⁊ acuit. in cuius delectationis inordinata concupiscentia viciū gule consistit. tū q̄ gule sacietas libidinē inflāmat vnde Iero. dicit q̄ sine cere friget venus. i. per abstinentiā cibi ⁊ potus refrigescit luxuria. Quartus gradꝰ ardoris ⁊ caloris est ignis consumptionis omnium virtutum p̄s. Ignis sulphur ⁊c ignis sez auaricie. sulphur luxurie. ⁊ spiritus superbie. ¶ Secundo ratione fetoris Nam aque per venas sulphureas transeuntes ex vi ignea sulphuris contrahūt calorem saporem efficaciam ⁊ fetorem. Aque autem sulphuree. i. persone luxuriose contrahunt calorem in cogitatione saporem in delectatione. efficaciam. i. affe

ctum in operatione.fetorē plerunqz infamie in publicatione. Ideo de luxuriosis dr Isaie.xxxiij. De cadaueribus eorum ascendet fetor. ¶Tertio rone colorus.nā sulphur aliqñ est album.purum. clarum ⁊ cum hoc subtile. Aliqñ vero est feculentū grossum ⁊ crassum.qñqz vero mediocre.Opus.n. carnale cū intra limites matrimonij ⁊ rōnis continetur tunc est albū qr famā nō denigrat.puz qr mētem non fedat.clarū qr rōnem nō offuscat.⁊ subtile qr ratio carnez regulat vt nō sequatur appetitū delectationis sed sinceritatez intentionis. Sed si fiat extra matrimoniuz tunc est feculentuz per imundā operationē crassum per inordinatam delectationez,grossum siue spissum per nimiaz frequentationem vel mentis hebetationez. Quādo vō fit inter coniuges sed nō cuz debito mō vel debita moderatione. tunc quasi mediocre participat de vtroqz. Mā in quantuz infra matrimonium fit sic est excusabile tñ magis vel minus fm q pl⁹ vel minus receditur ab ordine rationis.

¶Capitulum.xxj.

MAria mater dñi assimilatur calcedōio. ¶Primo rone generationis. qr calcedonius vt dicit Isido.diuturno imbre generatur. Sic beata vgo fuit gñata imbre.i. gre diuine operatione scz per miraculum ex parētibus sterilibus sicut legitur de eius natiuitate Apoc.xxi. Fundamētuz tertiū calcedonius Tria enim sunt humane pductiōis principia seu fundamenta. Primum est gratia sicut in his qui producti sunt immediate a deo vt adam per creationem ⁊ eua per miraculum de costa.qō fuit de gratia liberali. Scōm principium siue fundamentū est nā.sicut in his que pducunt per viā generatiōis absqz miraculo sicut seth ⁊ caym ⁊ sequentes. Tertiuz est mixtū ex gratia ⁊ nā.sicut hi qui pducunt ex viro ⁊ muliere tñ sterilibus. ⁊ iō partim per nām ⁊ partim p miraculi graciam sterilitatē remouentē.sicut fuit cōcepta beata virgo Maria. ⁊ ideo ipsa fuit calcedonius hūs tertium fundamentuz. ¶Scōo rone inuentionis.qr calcedoni⁹ vt idē Isido.dicit ad repcussum lune plene inuenitur. Quasi.n.plenitudo lune est plenitudo tēporis gratie in quo beata vgo est nata ⁊ mater saluatoris inuenta.pqō dicit Aposto. Gala.iiij.q' qñ venit plenitudo tpis misit deus filium suū factum de mulere. ¶Tertio rone colorationis. qr calcedonius pallido colore ē colorat⁹. Pallor át ꝺuenit timēti qr timētes pallescunt.⁊ ēt multū cōuenit abstinēti. ꝓpter qō dicit abbas Isaac in libro suo de vita solitaria siue monastica.q' decor mōachi est pallor ⁊ macies. Qō dicit qr monach⁹ ꝺz esse abstinēs ⁊ macies ⁊ pallor ex abstinētia causāt. vtrūqz pallorē.i.palloris cāz habuit beata Maria.s. timorē dñi Ecci. xxiij. Ego mater pulchre dilectōis ⁊ agnitiōis ⁊ timoris ꝛc.⁊ ēt abstinentie qr ipsa nō vacauit delicijs. ¶Quarto rone vigoris qr his lapis sculpture resistit. Mā tante soliditatis est vt nō fit incisiōis ⁊ extra nec impressionis susceptiuus. Silr beata virgo Maria nullius carnalis ipressiōis seu corruptionis susceptiua fuit.qr scz virgo ante partū ⁊ post ptum. Itē dicit Biasco.q' hic lapis tāti vigoris est ⁊ efficacie q' perforatus ad collum ligatus facit vincere cām ⁊ contra illusiones demonuz adiuuat.⁊ virtutē cōseruat. Hec aūt siue vera sint siue non de calcedonij virtute verissime tñ competunt beate marie.qr ipa est aduocata nra.⁊ ideo apud sūmum iudicē pro causis nris assistit ipsa est nostra protectrix.⁊ ideo ab illusionibus demonū nos frequēter defendit. Ipsa ēt ē mater nostra.⁊ ideo pie filios suos virtute ⁊ bonitate custodit. ¶Itē beata Maria assimilatur smaragdo. ¶Primo rone coloris.nam smaragdus vt dicit Isido. Gemmaz oium viridiū obtinet principatum. Nulli enim gemme vel herbe maior inest viriditas q̄ smaragdo. vnde viriditate sua virides herbas supat. Quasi autez gēme vel herbe vrides sunt sacratissime virgines que carnis virorē semp conser-

uant inter quas beatissimas beata virgo ℳaria obtinet principatum. vñ. ps. Adducēt regi vgines post eā. dicit non tñ de ordine. sz ēt ō dignitate. qz. s. vginitati ei⁹ nullus vnq̄ potuit coequari. decebat nimiz regina virginū vt tāta puritate niteret qua maior sub celo neqt inueniri: vt dicit Anselmus. vñ eius virginitas ⁊ humilitas ita deo grate extiterūt q̄ fuerunt quasi due porte p̄ quas xp̄s in eā intrauit .s. virginitas sūma in carne. humilitas profunda in mēte. ⁊ ideo dr Thob. xvij Porte hierlm ex saphyro ⁊ smaragdo edificāt Mā per saphyr̄ q hz tumorē sedare intelligit eius humilitas. qz vtus humilitatis soluit tumorē elatōis sz p̄ smaragdū viridis coloris vginitatem intellige carnis.

¶ Scdo rōne nitoris qz tantus est nitor smaragdi q̄ nec in sole aliquo mō obumbrat. Et similiter tātus fuit nitor virginitatis ⁊ nitor puritatis vginis marie q̄ solē iusticie xp̄m gignendo vel pariēdo in nullo eius integritas vel virginitas siue vginitat] nitiditas fuit diminuta. ¶ Tertio rōne gñationis qz sz corpus smaragdi si extersum fuerit ⁊ politum ad modū speculi imagines reddit. Item smaragd⁹ ex se generat radium qui suo nitore tingit acrem circunfusum Beata autem virgo primo habuit corpus suum ab origiali peccato politum sz in vtero matris in sua sanctificatione. Secundo habuit xp̄m politum a spiritussancto sz in filij conceptione. quia tunc spiritussanctus supervenit ⁊ virtus altissimi obumbrauit ei vt angelus dei predixerat Luc. i. Et ideo ad modum speculi imaginem reddidit diuinam ⁊ humanam. qz verbum incarnatuz genuit quod inquam verbum est imago patris ⁊ figura spiritus eius ⁊ ꝑm carnem siue humanitatem est vt ita dicam imago matris sz homo ex homine in similitudinem hominum factus ⁊ habitu inuētus vt hō vel beata virgo que fuit speculum politū ⁊ tersū p̄ suā maximam puritatem representat nobis imagines oīuz virtutū vt eas imitemur. Item gennit ex se radium. s. dei filiuz. qz sicut sidus radium protulit virgo filiuz pari forma: qz neqz sid⁹ radio. neqz mater filio fuit corrupta. quo filio sua viriditate. idest sua virginali carne qua ipsum vestiuit non tantum circū stantes ⁊ proximos ei iudeos sed etiam totum mundum tinxit tinctura baptisma li. Mā christus tactu sue mundissime carnis quam sz de virgine traxit vim regenerativam contulit aquis quibus. s. fideles tinguntur idest baptizantur. ¶ Quarto ratione virtuose operationis. Mam smaragdus: vt dicit Biasc. opes augmentat sic beata vgo spirituales opes siue diuitias nobis augmentat dum gratias mltiplices impetrat vel cum nos ad bñ operandum ⁊ merita cumulandum iuuat.

¶ Item smaragdus collo suspensus morbum caducz sanat. Hoc beata virgo nobis facit non tantum per auxilium sed ēt per exemplum sz sue virginitatis ⁊ honestatis. ¶ Item smaragdus valet contra illusiones ⁊ fantasmata demonum. quod de beata virgine magis est certum. ¶ Itē smaragdus memoriaz perditam reparat. Sic beata virgo que conseruabat facta sācta ⁊ verba puericie christi conferēs vniuersa in corde suo. ⁊ postea creditur sanctis euangelistis ⁊ precipue beato Luce plurima enarrasse que ipsi de xp̄o scripserunt. videlicet de eius desponsatione: annunciatione: purificatione: xp̄i natiuitate ⁊ magorum adoratione: ⁊ multis alijs quibus nec ipsi euāgeliste per se interfuerant. nec etiam per hystoriarum scripturas. vel forte per aliam personam q̄ per beatam ℳariam virginem scire tunc tēporis poterant. ¶ Item smaragdus visū confortat. Similiter beata virgo sp̄ūalez visuz nostruz confortauit producēdo verā lucem xp̄m qui illuminat totum mundū vel omnem hominem venientem in hūc mundum. ¶ Item smaragdus tempestatibus resistit. Et sic ipsa contra mundi tēpestates seu aduersitates bēigne auxilium impendit. Vnde etiam ab ecclesia vocatur stella maris qz nos in huius maris mūdi sz tempestatibus seu fluctibus dirigit ⁊ defendit. ¶ Item dr ℳaria id

est dominatrix maris:q; velut pia domia in omni casu amaritudinis nobis iuocā/tibus ea3 deuote impetrat remedium io cūde consolationis. Vnde dr Ecci. xxxij. Sicut in fabricatione auri signū est sma/ragdi. sic numerus musicorū in iocundo q moderato conuiuio. Quasi enim in au ro signum smaragdi est beata virgo ma/ria refulgens vt gēma in gloria celesti. De quo etiam signo dicitur Apoc. xij. Signū magnum apparuit in celo mulier amicta sole qc. Ex quo videlicet signo prouenit q nobis in amaritudinib⁹ positis infundi tur aliquando musicalis iocunditas mo dulationis. Et hoc est quando per vocez seu per sonum alicuius exhortationis ea ꝓcurante infunditur nobis dulcedo ali/cuius consolationis. Aliquando vero ꝓ pinatur nobis iocunditas per eam inter ne refectionis. puta quando ea impetran te infunditur cordi nostro gratia interne inspirationis seu alicuius dulcedinis ani mam consolantis q reficientis: q hoc est conuiuium iocundum quidem sed tamē moderatum. ¶ Item beata Maria assi/milatur lapidi sardonyco. ¶ Primo rō/ne colorationis. Nam sardonyx vt dicit Ysido. ex sardio q onyce nomen suscepit. Constat enim ex tribus coloribus. nā ni/ger est in imo. candidus in medio. q rube us quasi vnum in supremo. Sic beata vir go maria fuit nigra in imo per humilita tem sm illud Can. i. Nigra sum sz formo sa qc. Sed candida in medio per purita/tem mentis q virginitatem carnis Eccli. xxvij. Pulchritudinē cādor] ei⁹ admira/bitur oculus. Itē rubea in supremo per feruentem charitatem. Prouer. vltimo. Purpura indumentum eius. purpura. n. rubeum habet colorem. ¶ Secundo rō/ne sigillationis. quia hec sola gemma in si gillatione de substātia cere nihil euellit. q sic sola beata Maria generando de cor/ruptione carnis vel peccati nihil accepit. ¶ Tertio ratione virtuose actionis pro pter quam iste pretiosissimus appellatur Job. xxviij. Nec lapidi sardōyco qc. Nā ꝫ lapis luxuriam repellere dicit: humilez efficit q pudicum. Sic domina nostra de uotos suos docet esse castos in corpori/bus. humiles in cordibus. q etiam pudi/cos in moribus.

¶ Capitulum. xxij.

Misericordia assimilatur il li lapidi qui vocatur iris. ¶ Primo rōne figure. q hic lapis est ex sex angu/lis vt dicit Ysido. Qui sex anguli competūt sex ope/ribus misericordie que christus enume/rat Mathe. xxv. Esurivi q dedistis mihi manducare qc. ¶ Secundo ratione tin/cture siue resplendentie. propterea enim dicitur iris: q sub tecto positus q sole p cussus colores iridis. i. celestis arcus in ꝓ ximos parietes represētat. Similiter ho mo misericors ſb tecto. idest sub tegumē to humilitatis positus q sole. idest luce di uine gratie perfussus colores arcus cele/stis. idest affectus siue effectus christi in proximos sibi paupes representat. ¶ Ter tio ratione efficacie. quia ſb lap] coopera tur parienti vt citius pariat vel vt saltem dolores partus facilius ferat q nō tantz de periculo timeat. Cōsimili modo mise/ricordia siue misericordie opatio coope/ratur penitenti vt citius satisfaciat. vl sal tez vt angustiam q laborem penitentie fa cilius ferat q de tentationuz periculo mi nus timeat: propter primum dicitur Da/niel. iiij. Peccata tua elemosynis redime q iniquitates tuas misericordijs paupez ꝓpter scōm dr in. ps. Beatus q intelligit super egenum q pauperem. q postea Do/minus opem ferat illi super lectum dolo ris eius: propter tertiuz dr Ecci. xxix. Cō clude elemosynaz in sinu pauperis q hec ꝓ te orabit ab omni malo. Et postea. Su per scutum potēter q sup lanceam aduer sus inimicum pugnabit.

¶ Capm. xxiij.

Pus bonū assimilatur il li lapidi q dr alabandina. De quo dicit Diasc. q est gemma clara q subrufa vt sardis. cui⁹ ē vtus sangui/

nem augmentare ⁊ prouocare. Similiter opus bonum debet esse clarum. i. factum cum claritate hoc est cum mundicia conscientie ⁊ intentionis puritate. ℙrouer. xxj. Qui mundus est rectū est opus eius. Grego. Incassum exterius opus agitur si nō pro eo interius innocentie victima in ara cordis immoletur. Vnde econtrario opa cū immūda cōsciētia vel non recta intētione facta crūt opera tenebrosa. de quibus ℝo. xiij. Abijciamus opa tenebrarum. Jtē debet esse subrusum: ⁊ hoc per feruorē dilectionis. Eccj. ix. Bibe cū gaudio vinū tuū quia deo placent opera tua. Vbi innuit ꝙ tunc deo grata sūt opa nostra quādo cū vino charitatis ⁊ gaudio deuotionis fiunt. j. Coꝛ. iij. Cuiuscūqꝫ opus quale sit ignis probabit. Tūc est enim opus probatū quādo est igne charitatis inflāmatū. Sed ad litterā exponat de igne purgatorij. Jtē debet esse sanguinis prouocatiuū ⁊ augmentatiuū. i. deuotionis. Sanguinis humor est calidus et humidus: quia. s. deuotio boni operis in mente auget caliditatē. i. spūalem feruorem: sicut nutritio olei auget ignem ⁊ auget etiā humorē. i. lachrymaꝫ compunctionem sicut operatōnis vehementia ꝓducit sudorem.

Caplm xxiiij.

Atientia assimilatur auro ℙrimo ratione soliditatis: quia auro quo ad substantiaꝫ nihil solidius aut cōpactius. Vnde in igne positum nec euaporat nec in pōdere minuitur neqꝫ consumitur: sed quādo vi caloris dissoluitur si quid habet impuritatis admixtum depuratur: ⁊ tunc fulgidiꝰ inuenitur. Similiter vere patiēs tantā habet mentis soliditatē ꝙ in igne tribulationis positus neqꝫ euaporat per irā neqꝫ in pondere virtutis minuitur per diffidētiam neqꝫ consumit̄ per accidiā sed potiꝰ depuratur per pene tolerantiā ⁊ fulget p virtutis euidentiā. Eccj. j. Quasi vas auri solidū. j. ℙetri. j. ℳodicū nūc si oportet contristari in varijs tribulationibus vt fides vestra multo preciosior sit auro quod per ignē transit. ℂ Secūdo ratiōe ductibilitatis: quia auro nihil ductibiliꝰ. ℳam tam ductibile est ꝙ inter incudem ⁊ malleum sine diuisione sine interruptione partium in tenuissimas laminas dilatatur. Eodem modo perfecte patiens prosecutioni nō resistit: sed se duci ⁊ malleari permittit ita vt nō rumpatur per inconstantiam nec diuidatur etiā a persequēte per malluolentiā: ⁊ ideo dilatatur i charitate per patientiā. Vnde de tali auro fiunt vasa domini: de quibus Exoꝺ. xxv. Vniuersa ductibilia ꝺ auro purissimo facies. Tale enim fuit aurū candelabri. i. patientia christi. Vnde in eodē dicitur: Facies candelabrū ductibile de auro purissimo. s. christū qui tanq̄ ouis ad occisionē ductus est. ℂ Tertio ratione tráquillitatis. ℳam auro inter metalla nihil quietius: quia percussum nō resonat sicut facit es vel argentū. Et cōsimili modo homo patiens nō resonat nec murmurādo nec maledicendo: detrahendo: vel contra cō tumacem linguā rixando: sicut de christo legitur. j. ℙetri. ij. Qui cum malediceret nō maledicebat: cum pateretur nō cōminabatur ⁊c. Talis etiā fuit martyꝛ patiētia qui percussi ⁊ mortificati tota die per patientiam nō resonabant aut resistebāt. Vnde ipsi erāt quasi mortariola templi: de quibus. j. ℙaralip ij. Facta sunt mortariola a mortificatione tunsionuꝫ. i. passionuꝫ. ℙs. ℙropter te mortificamur tota die. ℂ Jtem patiētia assimilatur lapidi crysopasso: qui est lapis ethiopicus quē lux celat ⁊ obscuritas manifestat. De nocte enim igneus de die vero apparet aureus vt dicit Jsido. Jn die enim (vt ipse dicit) est euanescens ⁊ splendorē amittēs velut aurum expallescit. Similiter patiētia cordis in luce prosperitatis abscondi tur. Vnde Grego. dicit ꝙ improuidꝰ miles est qui se fortem in pace gloriat: quia sez fortitudo vera nō ostēditur tempore pacis nec etiā tempore prosperitatis patientia. Et ideo patiētia in tenebris aduersitatis agnoscit: quia qualis quisqꝫ apud

se lateat illata cõtumelia probat vt ibidẽ Grego. dicit. ℙs. Nox. s. aduersitatis illuminatio mea. Nam ibi illuminat̃ ania vt cognoscat qualis sit. ℂ Item si est vera patiẽtia in nocte aduersitatis efficitur ignea. i. in amore diuino magis feruida: nec lucida: sed in die ꝓsperitatis palleſcit idest efficitur timida. Nam viri perfecti in aduersitate per patientiá feruent: de ꝓsperitate timent. ℙs. Ab altitudine diei timebo idest prosperitatis.

Caplm xxv.

Pmentia est omniũ vitiorum capitaliũ que sunt septem expulsiua. Et ideo assimilantur saphyro ei⁹ virtutes. Nam primo saphyrus (vt dicit Diasc.) habet virtutem sudoris ⁊ sanguinis restrictiuam. Et hoc conuenit penitentie inq̃tum restringit vitium gule ex qua prouenit superfluitas sanguinis ⁊ sudoris. ℂ Secundo habet virtutẽ castitatis amatiuá. Nam omnes auctores cõsentiunt q̃ hec gemma amatrix est castitatis: ⁊ ideo ne eius virtus p immũdiciam portãtis impediatur oportet eam portantẽ caste viuere. Hoc etiam competit penitentie inq̃tum tollit vitiũ luxurie: ⁊ castitatem seu continentiam diligit ⁊ requirit: q̃uis aliam in coniugatis aliam in viduis: aliá in virginib⁹. ℂ Tertio habet virtutẽ tumoris ⁊ inflature sedatiuam. Vnde ⁊ apostemata reprimit si in principio norie collectõis cito appositus fuerit. Et hoc competit penitentie inq̃tum expellit tumorem ⁊ inflaturam superbie: ⁊ maxime si in principio anteq̃ superbia inueteraſcat ad humilitatẽ penitentie oñino conuertatur. ℂ Quarto habet virtutẽ caloris febrilis repressiuá: si iuxta venas cordis pulsatiles suspẽdatur. Est autem anaricia inordinat⁹ ardor velut quidam febrilis calor qui quietem omniũ tollit ⁊ sitim inextinguibilem gignit. Hunc calorem penitentia mirabiliter extinguit vt patet de euãgelista Mathteo: quem fecit relinquere propria qui rapere solebat aliena: vt dicit Beda. ℂ Quinto habet virtutem venenositatꝭ ⁊ antracis expulsiuam: ⁊ ideo veneno cõtrariam habet virtutem: ⁊ virtutis eius penitus extinctiuam. Vnde si araneam in pixidem posueris ⁊ verum saphyrũ super eius orificium aliquantulum tenueris: eius virtute aranea subito morietur: vt dicit Diasc. Similiter penitentia expellit ⁊ extinguit venenum inuidie: que facit hominem venenosum: ⁊ calorẽ charitatis extinguit. ℂ Sexto dicit Diasc. q̃ habet virtutem discordium reconciliatiuã. Nam plurimũ dicitur valere eius ꝓsentia ad pacem inter aliquos reformandã. Quod quidem competit penitentie non solum inq̃tum animam reconciliat deo: sed inq̃tum de cordibus penitentiũ iraꝭ ⁊ odium fugat: ⁊ ad remittendum offensas receptas: ⁊ per consequens ad pacem inclinat. Vnde etiam dicitur ad litteram q̃ saphyrus se portantem reddit benignum ⁊ mitem: quod de penitentia magis certum est q̃ de saphyro. Hec enim fuit que lupum seuissimũ idest ℙaulum contra christianos ferociſſimum mutauit in mansuetissimũ agnuꝭ. ℂ Septimo saphyrus habet virtutem cordis letificatiuam ⁊ confortatiuam. Vnde valet contra cardiacam ⁊ melancolicam passionem. Et illud penitentie competit inq̃tum expellit accidiam: que animam reddit tristem et grauem. Vnde ea expulsa anima letificatur. ℂ Item pẽnitentia assimilatur ligurio. ℂ Primo ratione generationis. Notandum est enim q̃ plerunqꝭ mala nascũtur ex bonis: sicut de prosperitate nascit inuidia: ⁊ de virtute nascitur superbia. Quandoqꝭ econuerso de malis nascunt bona sicut de tribulatione patientia: ⁊ de peccato penitentia. Et hoc est quod repsentat generatio ligurij. s. originẽ penitẽtie ex corruptione culpe. Mã ligurius (sicut dicit Ysido.) qui in colore est electro similis sic vocatus est a lince bestia: quia. s. ex eius vrina inter harenulas generatur. Sicut ergo liguri⁹ q̃uis sit gẽma pciosissima generatur tñ ex vilissima materia. s.

ex animalis vrina. Ita penitētia q̄uis sit ꝑciosissima tamē oritur ⁊ causat ex corrupta materia.s.ex hominis culpa. Naz nisi precessisset culpa nó sequeret penitētia. ¶ Secundo ratione virtutis quia ligurius(vt dicit Biasco)paleas attrahit: sedat dolorē:fluxū ventris restringit:pditum colorem restituit. Sic ad penitentiā attrahunt palee.i.pauperes qui exonerati a diuitiarū mundi sarcina leuiores sūt ad motū conuersionis. Diuites enim ad patriam rarius ⁊ difficilius conuertunt. Lu.xviij. Quam difficile qui pecuniā habent in regnū dei intrabunt. ¶ Item penitentia dolorē ventris.i. remorsum cōscientie qui est ex recordatione peccati sedat dū ipm peccatū tollit ⁊ purgat. ¶ Itē penitētia fluxū.i.,pnitatē ⁊ labilitatē peccandi restringit:qz facit preterita peccata plangere ⁊ plangēda nō cōmittere. Colorem.i.grām ⁊ meritū in quibus consistit anime pulchritudo perdita ꝑ peccatum restituit. ¶ Itē penitētia assimilatur crystallo. ¶ Primo per aspectū. Nā cristall⁹ est clarus ⁊ ita paruus q̄ lrax omniū q̄ sub eo sunt est manifestatiuus. Nec ergo claritas fit in penitēte ꝑ confessiōis mundiciam. Nam dum penitētia que in conscientia latebant peccata manifestat ipam miro modo purificat ⁊ clarificat. ¶ Item crystallus est luminis susceptiuus qz aia ꝑ pniam luminis gre fit susceptiua. ¶ Itē est colore aqueus. Sic penitēs est ploratiuus ⁊ lachrymosus. Apoc.xxij. Ostendit mihi flumen aque viue splendidū tanq̄ crystallū. ¶ Secūdo ꝓpter generationis modū. Generatur eīm crystallus ex aqua que ꝑ multa annoꝝ spacia in crystalli duriciā vertit. Dū vt Greg. dicat habet ex aq̄ fluxibilitatē:sed per frigoris virtutez in crystalli vertitur firmitatē. Eccj.xliij. Gelauit crystallus ab aqua. Nō tm (vt dicit Biasco.)sola vi frigoris sed etiam ratiōe terree siccitatis. Sic penitentes licet sint a principio molles ⁊ fluxibiles et proni ad relabendum propter quod oportz q̄ semper sint pauidi:tamen postea per perfectam perseuerantiam in penitentia efficiuntur fortes ⁊ solidi. Vnde dicit Gregorius q̄ in via dei a timore incipitur vt ad fortitudinez perueniatur.j. Corinth. xv. Prius quod animale est deinde qō spirituale. Nec enim soliditas precipue fit vi fragilitatis idest continentie que refrigerat ardorem libidinis ⁊ restringit fluxibilitatem carnis. Itez fit virtute terree siccitatis idest abstinentie corporalis que desiccat humorem veneris. ¶ Tertio ꝑpter virtutis effectum. Nam crystallus habet virtutem inflammatiuam repletiuam:sitis extinctiuam: ⁊ dolorum viscerum expulsiuam. Inflammatiuam quidem quia si exponatur radiis solis adeo flammam rapit vt fungus aridus siue stipula ibi posita incendatur vt dicit Isidorus. Sic ⁊ cor penitentis radijs solis idest christi exemplis vel verbis vel inspirationibus sic aliquando incenditur vt aliquos sibi per exemplum proximos sibi incendat. Repletiuam virtutem habet:quia si tritus bibatur vbera lacte replet vt dicit Biasco. Similiter vbera mētis scilicet intellectum ⁊ affectum penitētis gratia penitentie adimplet lacte dulcedinis consolatōnis. Vnde de Augustino ad penitentiam conuerso legitur q̄ non satiabatur illis diebus pre dulcedine mirabili considerare altitudinem consilij super salutem generis humani. Item habet etiam crystallus sitim sedare vt dicit Biasco. Sic penitentia sitim extinguit inordinati appetitus vitiorum. Item crystallus valet etiam portatus contra colicam ⁊ viscerum passionem si nō assit constipatio. Similiter penitentia remorsum ⁊ amaritudinem interiorem conscientie expellit postq̄ ipsum peccatum purgauit nisi assit constipatio idest duricia ⁊ dilatio satisfactionis. ¶ Item penitentia assimulatur nitro. Nitrum enim sm Biasc. est quasi lapis subalbidus et perspicuus: Cuius virtus est dissolutiua ⁊ attractiua ac abstersiua ⁊ humoris superflui cōsumptiua. Et similiter penitentia duriciam peccati dissoluit:gratiam dei attrahit:sordes conscientie abstergit:⁊ superfluos hu-

mores in abstinentia consumit. Item ſm Plinium nitrum est vena terre ⁊ est calidum ⁊ siccum leue rubeum ⁊ album vel citrinum. Que etiam oñia penitentie cõpetunt per effectum: quia penitẽtia mentem inflãmat ⁊ ideo calida corpus extenuat ⁊ ideo sicca: conscientiam exonerat ⁊ ideo leuis: verecundiam causat ⁊ ideo rubea: conscientiam mundat ⁊ ideo alba: vultum deformat ⁊ aliquando etiam ad litterã citrinat per ieiunium: quia ieiunare in estate ſm medicos inter alia que facit est q̃ vultum citrinat: ⁊ ideo citrina. ¶ Item penitẽtia assimilatur auripigmẽto. ¶ Primo quia auripigmentus habet virtutem dealbatiuã. Habet enim (vt dicit Diasc.) fulguris naturam. ſ. calefactiuã ⁊ desiccatiuam. Vnde si aliquod metallus apponatur ipsum sua virtute in album transmutat. Similiter penitentia dũ cor calefacit per offense meditationẽ: ſm illud Ps̃. Concaluit cor meum intra me ⁊ in meditatione exardescet ignis. Et desiccat per tristicie consumptionẽ: Quia spiritus tristis exiccat ossa: vt dicitur Prouer. xvij. Dealbat conscientiam per culpe purgatõnem. Isa. j. Si fuerint peccata vestra vt coccinum velut lana alba erunt. ¶ Secundo quia habet virtutem curatiuam. Nam auripigmẽtũ vt dicit Plinius conuenit medicine. Habet enim virtutem dissoluendi attrahendi ⁊ mundificandi. Vnde valet malum anhelitum habentibus si fumus eius capite inclinato accipiatur. Sic etiam penitẽtia curat peccatorum infirmitates: dissoluit corda dura ⁊ attrahit ea ad bona opera: mundificat anime intima. Et si quis inclinato capite idest mente humili ⁊ deuota fumum eius idest penam satisfactoriam inunctã sibi recipiat: anhelitum malum idest malam vitam vel malũ peccandi vsum corrigit ⁊ rectificat. ¶ Tertio quia habet virtutem depilatiuã. Nam ex auripigmẽto fit vnguentũ depilatoriũ quãdo cum calce ⁊ vino decoquitur. Similiter penitentia cuz calce. i. cum feruore ⁊ puritate: qa calx est alba ⁊ feruorẽ ignis in se cõtinet. Et cum vino compunctionis lachrymose de quo in Ps̃. Potasti nos vino compunctionis. Aufert pilos idest desideria carnis extinguit. Pili eñ ex carne procedentes designant appetitus carnales. ¶ Quarto quia vim habet vnguium renouatiuam. Habet enim auripigmentus natũrã incisiuam ⁊ corrosiuam. Vnde et vngues facit cadere deformes vt crescãt meliores. Quasi autẽ vngues deformes sunt inordinati mores qui ex vsu quasi inseparabiliter inherent peccatori: sic̃ vngues tenaciter inherent carni. Sed tanta est vere penitẽtie virtus q̃ vngues veteres idest pristinos mores deformes facit derelinquere ⁊ i meliores immutare ſm illud Ro. vj. In nouitate vite ãbulem⁹. ¶ Item penitẽtia assimilat illi gemme q̃ dicit argarites que est argẽto similis. Habet eñ stigmata aurea: cuius forma quadrangulata est: ⁊ habet fortitudinẽ adamantis: ⁊ putat vulgus tale nomen sibi impositũ eo q̃ frenet tras ⁊ impetus animorũ. Sic hõ penitẽs debet esse argẽte⁹ per cõsciẽtie claritatẽ: sed stigmata tribulationũ habere aurea per patiẽtie p̃ciositatẽ formã quadrangulatã per opationũ pluralitatẽ. Habet eñ penitẽtia quattuor angulos. i. quattuor opa exteriora. ſ. cõfiteri ieiunare orare et elemosinas dare. ¶ Itẽ debet fortitudinẽ habere. i. constantie firmitatẽ. Et talis penitẽtia ẽ que frenat ⁊ placat iram dei ⁊ impetũ furoꝛ ſcz iudicij sui.

Caplm xxvj.

Penitens debet assimilari adamanti. ¶ Primo ratione paruitatis: qꝛ est lapis paruus ⁊ modicus. Nũq̃ eñ in magnitudie nuclei auellane inuenit. Sic penitens debet esse paruus per humilitatem ſcz reputatiõe sui se paruificando. Matth̃. xviij. Nisi conuersi fueritis ⁊ efficiamini sicut parvuli non intrabitis in regnum celorum. ¶ Secũdo ratione claritatis. Nam adamas lz habeat colorẽ ferrugineum tñ hz splẽdorẽ crystallinũ. Sic hõ penitens licet sit despectus in colore. i. in apparẽtia

erteriori:habet tamē mūdicie interioris ꝛ gratie splendorē. ¶ Tertio ratione soliditatis. Nam tante soliditatis est ꝙ nulli violētie cedit:qz nec ferro frāgit nec igne soluit immo nec vnq̄ calescit. Et cū sit inuictus ignis ferriqz cōtemptor rūpit sanguine hirci calido ꝛ recenti. Sic penitēs debet esse ita constās vt nec ferro.i.violētia frangat aduersitatis: nec igne.i.calore ꝓsperitatis soluat:tū sanguis hirci.i. xpi ꝓ peccato mūdi immolati. Etenim hirc⁹ in lege pro peccato immolabat:dū recenter ꝛ feruēter ad memoriā reducit:debet cor penitentis celefacere ꝛ in lachrymas deuotōnis seu compassionis dissoluere. vel hoc signat ꝙ virtute sanguinis christi soluit duricia peccati in peccatore penitente. ¶ Quarto rōne cōtrarietatis. Habet enī iste lapis cōtrarietatē quandā ad magnetem:quia positus iuxta ferrū non patitur attrahi a magnete immo iam attractū quadā violentia retrahit. Sic penitens retrahit animā ne atrrahat a peccato:ꝛ iam attractā adhuc habet virtutē retrahendi ꝛ reducendi ad gram. ¶ Quinto ratiōe vtilitatis:quia adamas(vt dicit Ysido.)dr venena repmere:metus expellere:magicis artibus resistere. ꝛ sm Dias. habet etiā separata cōnectere. Est enī gēma(vt ipe dicit Diasc.) recōciliationis et amor]. Et ideo dic ꝙ si vxor fuerit viro odiosa vel ab eo separata:per virtutem adamātis in eius gram facliter reuocat. Sic penitentia venenū peccati dephendit ꝛ obijcit:timorē etiā humanū quo qs timet aspera peccati expellit:quia voluntarie homo penitēs aspa assumit. ¶ Itē anima per peccatū a christo spōso suo separata:virtute penitentie ad eius amorē ꝛ gram reuocat. Habet etiā magicis artibus.i.diabolicis tēptationibus quas diabolus quadā fallaci arte ingerit resistere ꝛ obuiare. ¶ Itē penitens debet esse similis lapidi Absintes:qui est gēma nigra pōderosa venis rubentibus distincta:q̄ igne calefacta septē diebus calorē seruat vt dicit Ysido. Sic anima penitētis debet esse ꝛ nigra per penitentiā:ponderosa per prudentiā:venis rubētibus distincta ꝙ amoris ꝛ charitatis flāmā:ꝛ septē diebus calorem amoris ignitū seruare ꝙ pseuerantiā. Per septē enī dies septimane totū tēpus vite pūtis diuoluit. Vnde vite ꝑsentis septē diebus calorē seruat: qui.s. i dei amore oīni tempe perseuerat. Item penitens assimilatur quibus dā metallis quorum quidā sunt qui nunq̄ funduntur sicut lapides qō est ꝓpter dominū terre ꝛ defectū humidi aquei. Et his assimilant hoies obstinati qui nunq̄ ꝙ penitentiam emollescūt. Job.xlj. Cor eius indurabit quasi lapis. Quedā vero totaliter fundūtur vt metalla. Et his assimilant veri penitentes qui toto corde ad deū conuertūtur sm illud Joelis.ij. Cōuertimini ad me in toto corde vestro. Quedam vero partim funduntr ꝛ partim nō vt almacrasia:que est lapis qui calore solutus in es cōuertit:eo ꝙ habeat in se venas minerales. Huic assimilant hi qui partim penitent ꝛ partim nō.s.qui de vno peccato penitent ꝛ de alio nō:vel qui plangūt ꝑteritum nō vitāt futuꝝ. Ferrū aūt mollescit adi gnē sed nō fundit nisi ꝙ aliquod sibi adiunctū vt arsenicū. Et huic assimilant qui ꝙ tribulationē immutant: sed nō tm vt peccata dimittant:sicut faciebat Pharao qui imminēte plaga populū dimittere ꝓmittebat:sed ea cessāte retinebat. Sz si arsenicuz.i. virtus diuine gre infundit tunc omnino cordis duricia soluitur et mundatur.

Capm xxvij.

Predicator debet esse similis argento. Nam argētuz est puꝝ clarꝝ duꝝ sonorū igne liquefactibile. Sic ꝑdicator verbi dei debet esse purus quo ad conscientiā. ¶ Malac.iij. Sedebit conflans ꝛ emundās argentuz. Debet enī ꝑdicator cōflare alijs ex verbis sacre scripture salutifera documēta ꝛ emūdare eōscientiā ꝓpria abijciendo peccata. Apo.j.Timoth.iiij. Attende tibi ꝛ doctrine. Itē debet esse durus per patientiam. Ysa.vj. Pro ferro afferā argentū ꝙ duri

tiam ferri fortitudo secularium per solidi/tatē argenti cōstantia ꝑdicantiuꝫ intelligi pōt. ¶ Itē debet esse clarus per sapientiā precipue ꝑ sapientiā diuinoꝝ eloquioꝝ: de quibus ꝑs. Eloquia dñi eloquia casta argētū igne examinatū ꝓbatū terre pur/gatū septuplū. ¶ Itē debet esse sonorus per doctrinā. Prouer. x. Argentū electū lingua iusti. ¶ Itē debet esse liquefactibi/lis per cōpassionē ⁊ misericordiā. Zach. xiij. Nostrū es sicut argentū vitur. Ar/gentū eñ dum vitur liquaſ. Sicut vi/batur ⁊ liquebaſ ille predicator Paulus cum dicebat. Quis infirmaſ ⁊ ego nō in/firmor: quis scandalizaſ ⁊ ego non vror: ¶ Itē debet esse ductibilis per obedienti am. Numeri. x. Fac tibi duas tubas argē teas ductiles. Tubas per sonū doctrine argenteas per mūdiciā vite: ductiles per motū obedientie. ¶ Itē argentū est bal/sami cōseruatiuū ⁊ virtutis in iaspide cu stoditiuū. Vnde maiorē virtutem habet iaspis in annulo argenteo q̄ aureo. In q̄ signatur precipue q̄ ꝑdicator debet intē/dere ad conseruandū odorē bone fame ⁊ honestatē vite. Nam virtus iaspidis ē honestas homis vel cōtinentia carnis: et odor balsami suauitas boni exēpli ⁊ no/minis. ¶ Itē argentū ex tactu terre rubi ginē contrahit sed ex cōfricatione salis ⁊ harene pristinū colorem resumit. Simili ter predicator quādoqꝫ cogitādo vel tra ctando terrena contrahit rubiginē alicu ius cupiditatis: sed ex confricatōe salis. i. contēplatione siue studio sapientie: que eternoꝝ nobis saporē repsentat cui cō/paratione tempalia vilescūt: ⁊ etiā ex con fricatione harene. i. ex mundatione peni tentie: que ratione grauedinis harene as similaſ ad pristinā restituitur puritatē ef/fectionis. ¶ Itē qui digne vult exequi of ficiū ꝑdicandi debet effici similis cuidam gemme que dr Astrion: que est cristallo ꝓpinqua ⁊ in centro lucet vt stella fulgo re plene lune. Vnde sic est dicta ab astris eo q̄ fulgorē eoꝝ in se rapit vt dicit Isi/do. Sic ꝑdicator cristallo debet esse simi/lis per cōsciētie puritatē lucere i cētro. i. in corde per sapientie claritatē astroꝝ. i. sanctoꝝ ⁊ perfectoꝝ fulgorē. i. doctrine vel vite in se rapere per studiū ⁊ viuēdi conformitatē. Dañ. xij. Qui ad iusticiam eruditi plurimos erūt velut stelle.

Caplm xxviij.

Prudentia assimilaſ iacin/cto. ¶ Primo ꝓpter ful/gorus mediocritatē. Nam iacinctus qui est saphirei coloris ille est optimus: si cut ille qui in ethiopia inuenitur: nec ni/mis est clarus nec nimis obscurus ſz me/diocriter fulgidus. Similiter prudentia hominis requirit mensurā quandā me/diocritatis. Prouer. xxiij. Prudētie tue pone modū. s. vt neqꝫ plꝰ sapias q̄ opor/tet: nec plus ignores q̄ quod scire nō de/bes. Quāuis alij dicāt q̄ hoc salomonis dictū nō est sic intelligendū q̄ ipsa prudē tia sit in se moderāda: sed quia ſm prudē tiam est alius modus imponēdus. Opus eñ prudentis sic medium tenet recte ratio/nis vt neqꝫ excedat qđ est nimis sapere vel fulgere vel deficiat quod est quasi ig/norare vel obscurꝰ esse. Cant. v. Manus illius tornatiles auree plene iacinctis. Ite manus sūt opera prudentie que sūt ple/ne iacinctis. i. moderationibꝰ debite ratio nis. ¶ Secūdo ꝓpter sculpture susceptibilitatē. Quia ſz iacinctus sit ad sculpēdū durissimus nō tñ est inuictus: qz ab ada/mante sculpiſ ⁊ signatur. Similr hō pru/dens ſz nō sit faciliter ad credendū oīi verbo ⁊ oīi dicenti inducēdus: sed ad multa credenda sit durus. i. ita vt non a quolibet informeſ: tū veraciter ⁊ rationa biliter loquēti siue corripienti etiā si du/ra dicat nihilominus credit ⁊ eius impſ/siones humiliter suscipit. Et talis impſ/sio est sicut adamantis. Nā adamas ē la/pis durissimus q̄ nullo metallo cedit. Ta lis debet esse facies ꝑdicātis seu corripiē/tis. Ezech. iij. Vt adamantē et silicē dedi faciē tuā. ¶ Tertio ꝓpter aeris cōformi/tatē. Nā sicut dicit Bias. iacinctus aeri se maxime cōformat vt sit in nubilo nubi/losus ⁊ in sereno serenus. Simili hō pru

dens ꝓformat se decenter statui aliorum cum qbus habet cōuenire.s. vt sciat gaudere prudēter cū gaudentibus ⁊ flere cū flentibus. Hoc eñ dicebat Apls.ij.Cor. ix.Omnibus oñia factus sum. Sed sicut dicit quedā glosa. Prudens ⁊ diuin⁹ apostolus ita oñibus cessit ꝙ formam vere honestatis nunq̄ excessit. ¶ Quarto ꝓpter effectus vtilitatē. Est eñ iacinct⁹ efficax ⁊ vtilis ad multa. Nam iacinctus (vt dicit Dias.) habet letificare: quod ꝓuenit prudenti inq̄tū inuitat inuidiā que ē tristicia in bonis alienis vt dicit pbus. Sed prudens de alienis bonis econtrario letatur. ¶ Itē iacinctus habet melancolicā qualitatē fugare: ⁊ hoc cōpetit prudenti inq̄tū vitat accidiā que ad modū melancolici humoris infrigidat charitatis feruorem ⁊ desiccat deuotionis humorem. ¶ Melancolia eñ est frigida ⁊ sicca. Sz cōtra homo vere prudens conat esse feruens ⁊ deuotus. ¶ Itē dr ꝙ iacinctus facit suspitiones vitare: ⁊ hoc cōpetit prudenti inq̄tū vitat superbiā. Superb⁹ eñ suspitiosus est: quia cū par est ⁊ secur tas ille sup insidias suspicatur. ¶ Itē iacinctus habet diuersis pestilentijs acris obuiare: ⁊ hoc cōpetit prudenti inq̄tum vitat iram: que facit hoiez multipliciter pestilentē. ¶ Itē iacinctus habet mēbra vigorare ⁊ neruos vegetare: ⁊ hoc competit prudenti inq̄tū vitat vitium gule ⁊ intemperātie que membra faciūt econtrario debilitari atqz infirmari. ¶ Itē q̄tum etiā vitat vini ebrietatē que neruos specialiter ledit ⁊ etiā lesos eneruat. ¶ Item iacinctus habet dulcē ⁊ salutifer saporē dare: ⁊ hoc cōpetit prudenti inq̄tum vitat luxuriā: que lz videat dare saporez.i. delectationē: tñ ille sapor sine delectatione est salutiferus sed dānabilis ⁊ finalit sentitur nō dulcis sed amarus sm illud Proner.v. Nouissima illi⁹ amara q̄si absinthiū. ¶ Itē iacinctus q est bene similis saphyro hz venenū expurgare: ⁊ hoc cōpetit prudenti inq̄tū vitat cupiditatez ⁊ auariciā. Nam sicut dicit Aug. Venenum charitatis est cupiditas.

Capm xxix

Vrificatio cordis assimilatur Corallo. ¶ Prio rone gñati onis: qr corall⁹ nascit ⁊ gñatur i mari maxime in rubro. Silr purgatio peti. maxime in mari rubro. i. in amaritudine cōtritiōis ⁊ rubore cōfessiōis repit. ¶ Secūdo rone trāsmutationis: qr corallus q̄diu tegit sub aqs lignū ē sine herba habēs ramos cādidos ⁊ molles: ⁊ statim dū abstrahit de aqs et aere tāgit in lapidē indurat. Dñ tūc rami eius rubescūt ⁊ durescūt. Ita penitēs q̄diu manet sub aquis pnie vel tribulationū est vt lignū ramifex ꝙ operositatē et cādidū ꝙ cordis ⁊ opis puritatē: ⁊ molle ꝙ flexibilitatē. i. ad bonū flexibile. Si aūt ab hmōi aqs extrahat statim tegit rubedine peccati ⁊ infectiōe. Dñ dr Ysaie.j. Si fuerint peccata vestra quasi vermicul⁹ rubra ⁊c. ¶ Itē indurat ꝙ peccati obstinatiōnē. ¶ Tertio rone distinctiōis: qr corallus duplex est rube⁹ ⁊ albus. Possumus eñ corralli rubedinē inflectere in bonam ptē vt.s. corallus alb⁹ repsentet puritatē innocētie. Rube⁹ vo ruborē pnie siue cōfessiōis. Penitētia eñ q̄to magis est verecunda tāto validior: qr erubescētia cū sit pene magna pars satisfactiōis ꝑm August. Vtrūqz aūt corallū dr magis valere ctra fulmē eiqz resistere. Quia.s. vtrūqz dictoꝝ.s. puritas innocētie: purgatio penitentie valet cōtra fulmē. i. q̄ impetum ire dei siue pestilētie. Nā de puritate innocētie patet in sodomitis: qr dns asseruit Abrae: qr si fuissent inter eos decē tm̄ innocētes inuēti pepcisset oīb⁹ illis. Gen. xviij. De purgatiōe pnie ptz in niniuitis q bus de⁹ pepcit pnia a plaga quā ꝙ Jonam pphetā pdixerat: qr pniam egerūt ad pdicationē illius. Jone.iij. ¶ Quarto rōne virtuose opationis. Nā corall⁹ ⁊ maxime rufus valet cōtra oēm fluxū sanguinis: cōtra epilensiā: cōtra diabolica monstra: fruct⁹ mltiplicat: fines ⁊ pncipia re-

gotioꝫ abbꝛeuiat. Que ſiue vera de corallio ſint ſiue nō:purgationi tñ penitentie cōpetūt veriſſime quia ipſa reſtringit fluxū ſanguinis.i.refrenat odia ⁊ rixas q̄ ſunt cauſa effuſionis ſanguinis. Ipſa valet contra epilenſiā ſiue morbū caducū: quia a caſu peccati ꝓſeruat: ipſa diabolica monſtra.i.diabolicas illuſiōes ſiue deceptiones fugat:fructus ipſa meritorum multiplicat.ipſa ꝓncipiū vite ſpūalis ⁊ finem que eſt gloꝛia eterna abbꝛeuiat.q̄.ſ. bꝛeuis penitētia ⁊ innocentiā reſtituit: et gloꝛiā eternā acquirit. ¶ Jtē purgaſ̄ homo a peccato ſicut ferrū a rubigine.ſ.per ignis decoctionē vel ꝓlime coꝛroſionē vel per lapidis duri ⁊ aſperſionis harene cōfricationē. Ignis decoquēs eſt dilectio feruida. Lu. vij. Remittunt̄ ei peccata multa q̄m ꝛē. Gꝛego. Tanto amplius peccati rubigo conſumit̄ q̄nto peccatoꝛis coꝛ magno charitatis igne crematur. Lima coꝛrodēs coꝛreptio aſpera. Prouer. xx. Liuoꝛ vulneris abſtergit mala crimi nis. Lapis aūt eſt tribulatio dura: Beꝛñ. Quod facit fornax auro hoc facit tribulatio iuſto.ſ.purgat. Sed grauis harena eſt penitentia. Act̄.iij. Penitemini ⁊ conuertimini vt deleant̄ pcā veſtra.

Caplm xxx.

Querendus eſt chriſtus ſicut Topazius ſiue topazion. Nam tradit̄ q̄ in traconitide dū incole loci fame maxime laboꝛarēt ⁊ radices herbarū euellerent gemmā effoderūt quā in lingua ſua topazion vocauerūt qđ ſonat idem qđ quereꝛe:quia eaꝫ multi querūt ex eo q̄ eſt omniū gemmaꝝ maxime preclariſſima ꝛ in effectu variabiliſſima. Et eſt etiā vtiliſſima,ꝓpter que oīa querēdus eſt chriſtus. ¶ Primo ergo querendus eſt chriſtus multo amplius q̄ topazius ꝓpter ſuā maieſtatē. Dicit em̄ Plinius hanc gemmā.ſ.topazion tante magnitudinis fuiſſe repertā vt ex ea philadelphi facerent ſtatuā quattuoꝛ cubitoꝛum. Hec aūt magnitudo cōperit etiā chriſto homini qui omniū hominū maxim⁹ fuit.ſ.ſanctitate ⁊ poteſtate dignitate ⁊ felicitate. Vnde chriſtiani merito de ipſo faciunt ſtatuā ⁊ eius adoꝛāt imaginē crucifixi:quia per crucē maxime oſtenſa eſt virtus eius. Et hec eſt ſtatua quattuoꝛ cubitoꝝ immo potius fuit quattuoꝛ lignoꝝ ex eo q̄ virtus eius per mūdi quattuoꝛ partes ſe diffundit.ſ.oꝛientē occidentez meridiē ⁊ ſeptentrionē. ¶ Secūdo querendus eſt chriſtus ꝓpter ſuā claritatez. Nam topazius eſt gēma p̄clariſſima eo q̄ ex virenti genere oīmq̄z coloꝛe eſt reſplendens. Vnde ſic lucet q̄n tangitur radijs ſolis vt oīm gemmaꝝ aliaꝝ ſuperet claritatē. Nanc ſi polis eam obſcuꝛioꝛez facis ſed ſi ſue nature reliques clarioꝛē. Similiter aūt ⁊ chriſtus ex genere virenti.i.ex carne virginali eſt ꝓgenitus ⁊ oīmi coloꝛe.i.oīmi gꝛa ſiue virtute ſplenduit.⁊ tactu ſolaris radij.i.ex vnione ad verbū tanta claritate ⁊ ſplendoꝛe gꝛe ⁊ ſapientie plenus fuit vt omniū gemmaꝝ.i.omniū electoꝝ claritatē exceſſerit ſiue in miraculis ſiue in virtutibus ſiue in meritis ſiue in doctrinis. Nic paſſionibus penarū expoſitus.ſ.in morte in coꝛdib⁹ apl̄oꝛum ⁊ oculis iudeoꝝ obſcuꝛioꝛ factus eſt. Jn cuius ſignū tūc obſcuratus eſt ſol:ſed ſue nature diuine relictus ꝓ reſurrectionem clarioꝛ eſt effectus. ¶ Tertio querend⁹ē chriſtus quēadmodū topazius ꝓpter ꝓciоſitatē. Eſt em̄ topazius gemma p̄cioſiſſima quia nihil ea in theſauris regū pꝛecioſius inuenit̄:eo aūt pꝛecioſioꝛ quo rarioꝛ. Et habet duos coloꝛes.ſ.ex auro et ex acrea claritate ⁊ tante eſt ꝓſpicuitatꝭ q̄ gemmaꝝ ſibi obiectaꝝ in ſe recipit claritatem. Sic chriſto in theſauris regum in ſpūalibus diuitijs.i.hominū bene ſeipos in mūdo regentiū ſiue pꝛemijs in celo tā regnantiū nihil pꝛecioſius nihil clarius poſſidet. Vnde ſancti vt iſtū tanti lucrifaciant oīa alia vt ſtercoꝛa reputāt. Et merito q̄ in ipſo ſunt oīes theſauri ſapiē tie ⁊ ſciētie dei abſconditi. Vnde iſte ē theſaurus de quo dī Matth.xiij. Simile ē regnū celoꝝ theſauro abſcondito i agro

quem qui inuenit homo abscondit. Hic est etiam thesaurus rarus immo singularis ⁊ solus: cui similis nullus alius inuenitur. ℙs. Singulariter sum ego do. ⁊c. Eccj. iiij. Virum de mille vnum repperi. i. christū qui fuit vnus. i. singularis in perfectione quá millenarius signat numer⁹. Hic etiá habet duos colores. s. aureū deitatis ⁊ aereū mundissime humanitatis. Hic aliarum gemmaꝝ claritaté in se recipit: quia que aliis suis mẽbris siue fidelibus fiunt sibiipsi ascribit. Matthei. xxv. Quod vni ex minimis meis fecistis mihi fecistis. Vel in se coꝝ claritatẽ recipit: qa scz coꝝ meritis setim in premiū tribuit. Gen. xv. Ego merces tua magna nimis. ¶ Notandū aũt qꝫ lz topazius sit gẽma pciosissima est tñ a luna passiua. Sentit cũ motū lune ⁊ cursum. Vnde dr valere contra lunaticá passionẽ. Sed maiorem dr habere effectū sm qꝫ luna recipit incrementū. Per lune motū siue cursum accipe humane nature passibilitatẽ ⁊ motum quẽ christus in se sentit dum nostrã mortalitatẽ ⁊ penales passiones assũpsit. Assumpsit eñ passiones pene ⁊ abstulit passiones culpe. Et isto modo topazius valet contra passiones lunaticas. i. cõtra peccatū ipsum. s. a nobis tollendo sm illud Jo. j. Ecce qui tollit peccata, mundi. Sed virtus eius sm augmentū gratie dr dupliciter. Uno mõ qr christ⁹ natura mutabili assumpta que per lunã designatur sm incrementa etatis plus ⁊ plus aliis ꝺ sua virtute ostẽdit sm illud Lu. ij. Jesus aũt pficiebat sapiẽtia ⁊ etate ⁊ gra. Etate etiá crescebat sm veritatẽ: sed sapientia ⁊ gratia sm ostẽsionẽ. lz etiá in veritate pfecerit in sapientia exprimẽtali. Alio modo sm augmentū lune virtus eius crescit vt per lune mobilitatẽ eius passibilitas exprimatur: quia q̃to passus fuit tãto pl⁹ nobis meruit ⁊ tanto plus exaltat⁹ fuit. Philip. ij. Christus factus est pro nobis obediens vsqꝫ ad mortẽ mortẽ aũt crucis: ꝓpter quod ⁊ deus exaltauit illum. ¶ Quarto querẽdus est christus quẽadmodũ topazius propter vtilitatẽ. Nam topazius est gemma vtilissima. Nec ẽ eñ (vt dicit in lapidario) que feruentes vndas compescat ebullire. Sic christus feruẽtes persecutiones contra suos fideles extinxit ⁊ eas contra eos pualere nõ permisit. In cuius signum dicitur Matth. vij. Imperauit ventis ⁊ mari ⁊ facta ẽ tranquillitas. Hic est qui fluxũ sanguinis i. lapsum peccati restringit dicens: Vade ⁊ amplius noli peccare. Jo. vij. Et nõ solum ꝫ facit per documentũ sed etiá per auxilium dando contra peccata ⁊ peccádi pronitatem remedia oportuna. Nec est etiá gemma que sm Biasco. iram sedat. Sed quis sic iram sedat vt christus qui ait Matt. x. Ego aũt dico vobis quia oñis qui irascitur fratri suo reus erit ⁊c. ¶ Item hec est gemma que tristiciá fugat. quia ⁊ christus ait Matth. vj. Nolite fieri sicut hypocrite tristes. ¶ Itẽ est que noxios motus sedat: quia christus nõ tñ actus peccatorum exteriores sed etiá motus interiores condẽnat dicens: Omnis qui viderit mulierem ad concupiscendũ eam iam mechatus est ⁊c. Matth. v. ¶ Itẽ hec est que frenesim curat: quia christus stultam ⁊ inutilẽ locutionẽ (sicut est freneticorum vel insipientiũ) solet reꝓmere: dum etiaꝫ de ocioso sermone idest inutili iudicandos esse hoies dicit Matth. xij. De omni verbo ocioso quod locuti fuerint homines reddent de eo in die iudicij rationem. Hec etiá vt dicitur mortẽ subitaneam vitat: quod etiá si qs nõ esse vex vel possibile de lapide hoc crederet: tamẽ de christo vex esse patet qr nos ad vigilandum ⁊ mortẽ preuenicndũ sollicitat dicens: Vigilate quia nescitis diẽ neqꝫ horã ⁊c. Matth. xxv. Et hoc dicit ne sit nostra mors subitanea ⁊ improuisa. Patet ergo qꝫ christus est querendus sicut topazion: res maxima res pulcherrima res preciosissima res vtilissima. Ideo ait ℙs. Dilexi mandata tua super aurum ⁊ topazió. Si ergo si certe sua mandata multo magis mandantem diligere debemus idest christum qui dicit: Mandatum nouum do vobis vt diligatis vos inuicem. Johan. xij.

o

¶ Capſm.xxxi.

Ancti viri aſſimilan
tur gẽmiſ ꝓmo rõ
ne nominis quia vo/
cantur gẽme precio/
ſe ſiue lapides precio
ſi. Dicuntur enĩz pre
cioſe q; rare. Quod
.n.rerũz eſt dr̃ ꝓcioſaz ſicut dr̃.i. Re.iiii.
Sermo dñi erat ꝓcioſus .i.rar⁹. Dñ ſãcti
⁊ electi ſunt precioſi.q; ſancti ⁊ electi pau
ci ſunt ⁊ rari. Nam arta via eſt que ducit
nos ad vitam ⁊ pauci ſunt qui ambulãt
in ea vt dicitur Math̃. vii. Via enim iſta
ſancta eſt ⁊ vir pollutus non tranſibit ꝑ
eam vt dr̃. Iſa.xxxv iii. Sequit̃ ꝙ ſancti
pauci ſunt ⁊ rari. Dicunt̃ etiã gẽme pre/
cioſe.i. virtuoſe vt in lapidario dicitur.
Vnde Iſido dicit nulli eſſe debet dubiũz
qn̄ ſit ſua virtus diuinitus inſita gẽmis.
Et in lapidario dr̃. Jngens eſt herbis vir
tus ⁊ maxima gẽmis q̃ virtutibus abun
dant gratuitis ⁊ diuinit⁹ ſibi collatis. Nã
virtus vt dicit Augu. eſt bona qualitas
mentis qua recte viuitur: qua nemo ma/
le vtitur. quam in nobis dominus opat̃
Talibus virtutibus ſancti homines abũ
dant ⁊ diuites ſiunt ſm illud Eccli.xliii.
Homines virtutis in virtute ſtudiũz ha/
bentes. ¶ Secundo ratione originis. Nã
gemmarum precioſarum quedam tan/
tum ex venis terre cum metallis effodiũ
tur. quedam vo ex profundo maris ad lit
tora proiiciuntur: quedam vero ex corpo
ribus animalium reptilium extrahunt.
Et in his tribus oſtenditur triplex ori/
go virtutum que in diuerſis ſanctis repe
ritur. ſ. hominibus: prima eſt ex nature ap
titudine: ſecũda ex gratie plenitudine ter/
tia ex pfectorum ſimilitudie. Sũt enim
varie aptitudines ad virtutes ſicut vene
terre ad precioſos lapides. Vnde ſicut di/
uerſe minere ſiue vene terrarum ſunt di/
uerſe compleriones corporuz. Et iõ ſicut
diuerſe vene generant diuerſas gemmas
⁊ precioſos lapides. i ta diuerſe cõpleri/
ones bone que diuerſas conſtelatiões ſe/
quũtur adaptant ſiue diſponũt ad virtu
tes diuerſas ſicut ecõtrario diuerſe com
plexiões male inclinant ad diuerſa vicia
Et ſignãt dico q; cõplexio nature bone
ad virtutes aptat. nõ aũt q; per ſe vtuoſũ
efficiat: q; ſicut ꝓbat phs. ii. Ethi. virtutes
nec totaliter a natura in nobis ſunt nec ꝑ
ter naturam. eſt enim in nobis quedã na
turalis aptitudo ⁊ diſpõ ad ſuſcipiendũ
⁊ acquirendum virtutes. earum autem ꝑ
fectio fit completa ex conſuetudine ⁊ lo
quitur de virtutibus moralibus. hec ta/
men aptitudo de qua loquitur non tan/
tum pẽdet ex anima ſed etiam ex corpo/
re. tamen q; anima ſequitur in pluribus
complexionem corporis. tum q; opera
virtutũ ſez ex quib⁹ taliũ habit⁹ genera
tur in nobis cõiter per corpus explẽtur.
¶ Quarto origo virtutũ ẽ ex gr̃e plẽitu
dine que manifeſtior apparet i cõuerſio
ne penitentiuz per quã plurimũ videm⁹
ſceleratiſſimoſ peccatores effici virtuoſiſ
ſimos homies vñ ipſi ſunt velut lapides
qui de profũdo mar]. i. de ꝓfũdo vicio ꝙ
virtute lũe. i. celeſtis gratie mouẽtis ⁊ api
entis euomuntur ⁊ ad littora penitentie
ſolitudin] vl̃ ſoliditat] deducũt ſez vite
⁊ inter precioſiſſimos lapides colligunt
¶ Tertio origo virtutũ ſiue virtuoſoꝝ ẽ
ex ꝓfectoꝝ ſimilitudine. Nam ſepe ꝑ exẽ
pla vel v̄ba ſanctoꝝ ⁊ perfectoꝝ viroruz
que vt quedam imagies ⁊ repreſẽtatiões
ſunt interne pfectiõis eorum alii ad vir
tutes accenduntur ⁊ virtuoſi ⁊ ſancti ſi/
militer efficiuntur. Et iſti ſunt lapides
precioſi qui de animalium corporibuſ ſez
reptiliuz ⁊ volatilium extrahuntur ſiue
quantum ad vitaz actiuaz que eſt reptili
um vel animalium greſſibiliuz ſuper ter
ram q; ſ. actiui terrenis rebus diſpenſan
dis inſiſtunt ſiue quantum ad contempla
tiuam que pertinet ad volucres celi. i. ad
hoies meditantes celeſtia. ¶ Tertio ſanc/
ti viri aſſimilant gẽmis rõne icertitudi
nis. Quia ſicut dicit Iſido. Jnquibuſdaz
gẽmaꝝ ſiſitudinib⁹ aut gñib⁹ veraſ a fal
ſis diſcernere ẽ magna difficultas. Eo ꝙ
ſepe q̃ falſe ſũt ⁊ ſophiſtice vis vidẽt ſimi
les. Quia vt ipe dicit quidã ꝑ ſmaragdo

vitrū arte inficiūt ⁊ oculos videntiū fallūt Fallit eni sepe mortales similitudo rerū. Qz eni iter sactos viros q hūt veras virtutes sepe sūt admixti hypocrite qui habēt solas virtutū imagines. valde difficile ē p similitudinē moꝝ exterioꝝ iter vtrosqz cognoscē eo q frequēter hypocrite similia vel maiora signa exteriora sanctitatis ⁊ deuotionis sanctis viris ostendūt. ꝓpter quod frequēter fallitur hōi num iudiciū ⁊ precipue simpliciū circa tales. Et iō dominus dixit Math. vii. attēdite a falsis ꝓphetis q veniunt ad vos in vestimentis ouiū intrinsecus aūt sūt lupi rapaces. Sicut igitur de lapidibus huiusmodi nō est ad oculū iudicandū. Qz plus virtutis est sepe in paruo adam añ ferrugineo ⁊ obscuro q̄ vitro lucidissimo ⁊ i pua margarita q̄ berillo. Sic etiā de hominibus non est iudicandū sic dominus dixit Joh. vii. Nolite iudicare ꝙ3 apparentiam exteriorē sed iustū iudiciū iudicate. ¶ Itē viri sancti assimilāt lapidi resten q ꝙm auicē. est lapis inuēt⁹ in capite cāri. Et hec similitudo attēdit primo ratione coloris: qz aliquādo albus. ⁊ aliquādo flauus. Sic̄ sancti viri aliqñ sunt albi per innocētiā interi⁹ exterius āt flaui per temperātiaz. Haz ꝙm auice. color flauus generatur in materia temperata scz respectu coloris viridis. vnde folia arborum que primo quando multum abundat humiditas sunt viridia in autūno diminuta ⁊ temperata humiditate scz a calore elcuante sed non totaliter assumpta efficiunt glauca siue flaua Et ita humor ⁊ vigor carnis per temperantiam quidem minuitur sed non funditus extinguitur quo diminuto caro māsuescit spiritui ⁊ ei. humiliatur. ¶ Secundo ratione humoris quia hic lapis resten est frigidus ⁊ humidus. Et similiter viri sancti sunt frigidi a mundi amore ⁊ humidi in lachrymarum deuotiōe. ¶ Tertio ratione vigoris. quia dicitur valere hic lapis contra morsum scorpiōum ⁊ mustelle si contritus more emplastri superponatur ⁊ etiaz contra morsuz canis rabidi si pulvis eius bibatur. Per scorpiones qui retro pungunt intellige occulte detrahentes. Per mustellam aperte maledicentes: sed per canes rabidos tyrannice persequētes. Cōtra quos omnes valet vti emplastris idest sanctoruz exemplis ⁊ puluere. i. cozᵖ humilitate qua ꝓtra detractores vti sūt ligue placabilitate. cōtra maledicētes loquele taciturnitate. cōtra tyrānos vere penitētie firmitate.

¶ Capitulum. xxxii.

Sapientia assimilatur auro quadruplici rōne. ¶ Prio rōne claritatis. Habet .n. auꝝ inter alia metalla maiorē claritatē ⁊ splendorē Vñ auꝝ dicit obryzum eo q̄ splēdore radiet ⁊ fulgore. Similiter sapientia preclaros hoies ⁊ prefulgidos reddit ñ solū apud seipsos. sz apud alios Vñ dicitur de sapientia. Habebo ꝓpter hāc claritatē ad turbas in multitudine videbor bonus. Sapiē. viii. De ℔ auro dicit Daniel. x. Ecce vir vnus vestitus lineis ⁊ renes ei⁹ accincti sunt auro ob rizo ⁊ corp⁹ eius quasi chrysolit⁹ ⁊c̄. Et nota q̄ auꝝ amplius fulget luce alia reperc̄ussuz ⁊ hoc naturale est oibus metallis. i. Machabe. vi. Refulsit sol in clypeos aureos ⁊ resplēduerūt mōtes ⁊c̄. Similiter hō sapiēs sapiētior efficitur. Aliquādo sapientes audiēdo. ꝙm illud. Prouer bioꝝ. i. Audiēs sapiēs sapiētior erit ⁊c̄. Et tūc sapiens aliena luce repercuntur quando cōtra dicta sua subtiliter obiciūt ⁊ tūc lucē sue sapiētie magis ostēdē cogit Prouer. ix. Da occasiōez sapiēte ⁊ addetur ei sapiētia. ¶ Secūdo sapiētia similat auro ⁊ ℔ rōne pōderositatis. ē. n. auꝝ ponderosi⁹ argēto. Et hui⁹ rō ē. qz sic dicit phs i fine libri metheo. auꝝ sic alia metalla ꝓcreat mālit ex sulphure subtili ⁊ rubeo ⁊ ex vino argēto subtili ⁊ albo. Pl⁹ tū ꝓcurrit ad ei⁹ ꝓpositionē ō soliditate sulphuris q̄ ō aereo aquoso vini argēti ⁊ ideo auꝝ est solidi⁹ ⁊ pōderosius q̄ argētū. qz i auro pl⁹ ē de sulphure q̄ de argēto vino i argēto cōrio ē. Sic ergo auꝝ

multá habet ponderositatē sic homo sapiens habet pōdus grauitatis ⁊ maturitatis. Nō enī sine pondere loquitur nec sine pōdere graditur nec sine pōdere debito aliquid opatur. ¶ Tertio rōne vtilitatis. Nā inter metalla nihil efficacius ē auro. Habet enī aurū (vt dicit Plinius) virtutē confortatiuā. Vnde etiā aurū comestū confortat oīa mēbra q̄uis non nutriat illa. Hoc enī facit sua asperitate ca purgādo ⁊ a supfluis abstergēdo. Vnō etiā habet virtutē superfluitatū corpoꝛ corrosiuā siue extersiuā: ⁊ ideo valere dī plurimū contra lepꝛā. ¶ Itē aurū calefactum positū supꝛa membꝛū pilos ab eo tollit ⁊ vltra crescere nō permittit. Et similiter sapiētia habet virtutē cōfortatiuā. Dī dī Eccl̄j. vij. Sapiētia confortat sapientē sup decē p̄cipes ciuitatis. ¶ Itez est superfluitatū remotiua. Propter qō dī Sap̄. vij. q̄ sapiētia sobꝛietatē docet. ¶ Itē est lepꝛe. i. infectionis peccati impeditiua. q: sicut dī Prouer. xiij. Sapiens timet ⁊ declinat a malo. Ipa ēt remouet pilos. i. opa carnis: quia pili in carne ⁊ ex carne nascunt. Dī dī Prouer. vij. Dic sapientie soꝛoꝛ mea es: ⁊ prudentiam voca amicā tuā vt custodiat te a mulīere extranea. Ex quibus patet q̄ sapiētia vtilioꝛ ē auro: quia qō aup facit coꝛpaliter vtilis sapiētia facit spūaliter. Et ideo dī Prouer. xvj. Posside sapientiā que auro melioꝛ est. ¶ Quarto rōne incoꝛporabilitatis. Nā aup q̄q̄ melius ⁊ nobilius tñ est sociabile ⁊ incoꝛpabile argento. Sic sapiens cū sit humilis nō dedignaī cōdescendere paruulis ⁊ simplicibus ⁊ qñq̄ sociare se eis. Sed notandū q̄ argentū p malleationē nō pōt incoꝛporari auro nisi p̄caueaī a tribus. s. a puluere vēto ⁊ humore. Nā quodcūq̄ se interponat non pōt fieri vnio. Ex quo accipiī q̄ simpler non pōt fieri sapiens: nec pōt quis sapiēti vera amicicia vel cōformitate vniri nisi remoueatur puluis auaricie ventus superbie ⁊ humoꝛ luxurie. Dī amicicia que est inter auaros vel superbos vel luxuriosos nō est sapientū amicicia nec amicicia vera. ¶ Item sapiētia assimilaī lapidi coꝛneolo: de quo in lapidario dī q̄ collo suspensus vel in digito poꝛtatus in disputando pꝛoficit: surgentes mitigat iras: et sanguinis fluxū ex quolibz membꝛo fistit maxime in mulieribus. Que quidē siue vera sint siue nō: de coꝛneolo tamē de sapientia verissima sunt. Nam sapiētia ad oēm veritatis disputationē ꝑficit. Quia sapientis est scire oīa ⁊ difficilia p̄ certitudinē ⁊ causas vt phs dicit. j. Metha. Et ideo qui talis est scit de oīi veritate disserere. ¶ Itē sapientia iras compmit. Scōm enī stoicos nulla ire pturbatio cadit in sapientē. Sed fm Aristo. cadit quidem ira in sapiētē sed nō inoꝛdinata. Dī dicit in Etl̄. q̄ nō irasci qñ oporteꝛet ⁊ siē oporteꝛet insipiētis esse videī. Ex quo patet q̄ sapientia iras totaliter non euellit. sed sub rationis moderamine cohꝛibet et restringit. Et hoc pertinet ad virtutē māsuetudinis. ¶ Itē sapiētia fluxū sanguis idest peccandi voluntatē siue ꝑnitatē fistit ⁊ impedit. Eccl̄j. xij. Sapiēs coꝛ ⁊ intelligibile abstinebit se a peccatis ⁊ in operibus iusticie successus habebit.

Caplm xxxiij.

Sapientia vel scientia humana assimilatur lapidi siue gemme que dī achates. quia hec gemma fm Diasco. triplicis generis repꝛitur. Nā quedā est que est nigra hñs venas albas: ⁊ hic credīt valere magicis artibus. quia cū ipa toꝛrentes cōuertūt ⁊ fistunt vt dī: Et fm Diasco. valet etiā ad regū formas ⁊ simulachꝛa mōstrāda somnioꝝ. Talis ergo repsentat superstitiosā scientiā necromanticoꝝ: que ad modum huiꝰ lapidis nigra est deformitate et obscuritate peccati ex eo q̄ semp est cū aliq̄ demonū reuerentia expꝛessa vel occulta vt dicit Augꝰ. Nabet tamē venas albas: quia in quibusdā necromanticis actibus ad decipiendū homines quedā obseruātie fiunt vel ieiuniorum vel oꝛationum ⁊ huiusmodi: que videnī pꝛetēdere quādam albedinē idest quandā puritatē illi

artis ⁊ sic quandam speciem sanctitatis sicut sit in arte notoria.⁊ multis aliis necromanticis opibus siue sint circa quedam aquaꝝ ⁊ fluuioꝝ ⁊ aliorꝝ corporum que mirabiles apparent siue circa diuinationes p somnia vel alios modos varios.qui pertinent ad diuinos.Secundū genus achatis est cū venis carneis Et hoc genus ſm Diasc.vitat pericula ⁊ placentem ⁊ psuasorez ⁊ facūdū facit ⁊ viresconfert. Et hec gemma signat scientiam fructuosaz eoꝝ qui venas quidē carneas habent.i.necessitatesſ siue infirmitates corporales.sz tamen ſm carnem nō militāt qn sciāt picula viciorꝝ in serenitate ⁊ trāquilitate conscientie p penitentiā vel cautelam vitare deo per oia placere alios facūde ⁊ vtiliter dirigere ⁊ bōa queqz opera constanter ⁊ viriliter agere.¶ Tertiuz genus achatis est cum gutis sanguineis varium quod visum fouet.contra siti ꝑ dest ⁊ accensio eius odorifera est.Et talis est quorundā scientia delitiosa quā Beatus Augustin⁹ i libro de quātitate aie vocat miserādā siue miserabilē.Distiguit.n. i bi triplicē scientiā sez superstitiosā ⁊ vtilem ⁊ miserabilē. Et hec vltima est que mirabili sagacitate discernit cibos odore Vnde scientia siue peritia hec illos cibos ⁊ potus approbat ⁊ cōmendat qui visum refouent colore ⁊ sitim seu famē mulcēt sapore ⁊ cerebruz siue olfactum recreant odore ⁊ talem scientiam Apo. vocat prudentiam carnis Ro.viij.dicens Prudētia carnis mors est sez anime.

¶ Capitulum.xxxiij.

Obrietas potus assimilat lapidi qui dicit diom⁹.q vt dicit Ysido.est niger siue rufus rubeis venꝫ aspers⁹ qui aque mixtus vt vinuz fragrat:tamen quod mirū est ebri ebrietas sistit.Et sic pz q; iste lapis admixtionem aque requirit odorez reddit ⁊ ebrietati resistit.Quod etiā competit sobrietati.Nec enim in vino potenti aque temperamentum exigit. maxime in eo qui hz debile cerebrum:⁊ etiam in viro religioso in quo etiam deformior ē nota ebrietatis. Et ideo ipsi precipue debent vti temperamento vini ⁊ in qualitate ⁊ quantitate.Vnde dicit Benedictus in regula sua.Legimus vinum non esse monachoꝝ:sed quia monachis nostri tēporis hoc persuaderi non potest saltē sic in hoc consentiamus.vt nō vsqz ad saturitatem bibant. ¶ Itē sobrietas odorem.i.honorem non impedit . Est enim sobrietas honorabilis sicut ebrietas vituperabilis . Et ideo sobrietas ⁊ abstinentia vini inducitur his q in gradu honoris ⁊ dignitatis existūt scz episcopali.i. Thi.iii.O portet episcopum irreprehēsibilē esse vnius vxoris virum sobriū prudentē.⁊c. ¶ Item regibus.Prouer.xxxi. Nolite regibus dare vinum . ¶ Item sobrietas ebrietatem impedit qr ei contrariatur vt pz ab eis nominibus.Etenim ebrietas dicit ab e qō ē extra ⁊ bria qō ē mensura scz qr ebrius bibit extra mensurā debitam sed sobrietas dicitur quasi briaz.i. mēsurā seruās.Vnde Eph.v.Nolite inebriari vino in quo est luxuria.

¶ Capitulum.xxxv.

Superbia assimilatur argento viuo.¶ Primo qr argētum viuum non ē adhesibile.Est enī argentum viuuz ex substātia aquea subtili frēo mixta mixtiōe forti ⁊ indissolubili . ⁊ hoc hz ex magna siccitate terrea nec adheret tangenti sic illud qō ē liquidum . Similiter homo superbus ex magna siccitate.i. ex magna inconsideratione sue vilitatis nō considerans se esse terram ⁊ cinerem nō liquescit in superficie plana.i.non vult se coniungere vel conformare scz viliori vl minori persone.nec inheret tāgenti.i. nō cōsaciabilis cōciui vel cohabitanti tali. Cum enim preferat se ceteris eos socios hre contēnit.¶ Scōo qr argentū viuum non est coagulabile. hoc.n.proprium est ei q; nō coagulat per se nisi cū sulphure ⁊ plūbi substātia coagulet.propter qō argē um viuum cuz sulphure est materia omniuz metalloꝝ sicut dicit phs in li. de

theo. Sic̃ homo superb⁹ non est per se coagulabilis coagulo vnitatis. Nō.n. diligit vnitatis pacez sed potius discordiaz ⁊ diuisionē. sicut ꝓz de superbientibus angelis qui se ab ágelox societate diuiserūt propt̃ quod ꝓuer. xiij. dicit̃ ꝙ iter superbos semper sunt iurgia. Si tamē superbie squalor cū sulphure. i. charitatis amore q⁹ sulphur é inflámabile quod competit charitati ⁊ cū plúbo. i. hūilitate q⁹ plūbum ē color] cineri ⁊ competit humilitati qua quis se in plumbū. i. in cinerez ⁊ in puluerem redigendū cognosci coagulet̃. tūc ē homo coagulabilis. i. ad vnitatem reducibilis. ¶ Tertio q⁹ argentuz vivum nō est admiscibile. Nam ē tāta cohærentia ei⁹ ⁊ fortitudo ꝙ nulli rei potest admiscerī nisi primū⁹ extinguaī. extinguit autez cū saliua quādo cū ea fricaī ⁊ maxime cū cinis saliue addit ⁊ precipue qñ cinis ossis pīpie ꝑdictis associaī. Similiter nō est superbus cōmiscibilis alius. i. aptus ad cōuiuendum alius nisi eius primo superbia extinguaī ad quam extinguendā valet cōfricatio saliue. i. redargutio sapiētie scz ꝙ hō supb⁹ sapienter redarguaī ⁊ ad sui notitiā reducaī ⁊ precipue si addaī cinis. i. memoria mortis vel ꝓpric vilitatis sic̃ dicit eccl'a. Memēto ꝙ cinis es ⁊ in cinerē reuerteris ⁊ precipue ad hoc valet cinis ossis pīpie. i. visio vel consideratio mortis alicui⁹ potentis vel alicui⁹ notabilis viri. ¶ Quarto q⁹ argētum viuū est cito euaporabile cuius fumus multū nocet astantibus eo ꝙ paralisim ⁊ tremorez iducit relaxando nerꝰos ⁊ remollīēdo. Similiī homo superbus cito vaporat per iram ⁊ impatientiaz cum aliquid fit vel dicitur in eius displicentiam. Vnde. ꝑs. Tange montes ⁊ fumigabunt. i. superbos ⁊ eoruz ira quandoq⁹ terret astántes faciēs eos tremere ⁊ stupere. ¶ Quinto argentum viuum semper est mobile. immo quasi nunq̄ quiescit ⁊ propterea vocaī viuū sicut Plinius dicit q⁹ a seipo ⁊ circulariter mouetur. ex eo ꝙ humidū nititur ascendere super terreū stabile qō retinet ipm. Similiter hō superbus leuis ⁊ inconstans est ⁊ semper inquiet⁹ q⁹ appetitus dominādi semp impellit ipsū ad ascensuz ⁊ contra repugnantes sibi cōmouetur ⁊ inquietatur. ¶ Sexto q⁹ argētū viuum est ad penetrandum subtile. est. n. argentum viuū calidū ⁊ humidū i quarto gradu q̄ꝙis aliqui contrariū dicant nō recte. Quia quod sit calidū probatur p⁹ eius effectuz. eo ꝙ penetrat dissoluit ⁊ incidit. Et maxime in vitreis seruaī vasis q⁹ alias materias penetrat ⁊ incidit. Sicut ergo argentum viuuz penetrat corpora. ita superbie vitium subtiliter irrat corda sicut insidiator malignus. Maz bonis spiritualibus insidiatur vt pereant. sicut dicit Augu. in regula. ¶ Quinto q⁹ argētum viuum nō est substabile nec etiā rei ponderose. Tante est eni virtutis ꝙ si super sextariū argenti viui centum sara superponas statim resilit Sic superbus tante est superbie vt nihil sibi graue sustinē velit. Et ideo statiz resilit ⁊ se grauanti resistere nititur vl saltez cū effugere. ¶ Jt ē superbia assimilaī magneti propter tria. ¶ Primo q⁹ magnes eleuat grauia. Nā si magnes quātitatis equalis sursum teneaī eleuabit attrahēdo ferrū quod erit inferius. Vnde dicit Augu. ꝙ in quodaz tēplo simulacrū erat de ferro ita stās per seipm suspensuz vt i aere pēdere videretur. ⁊ hoc ꝓpter testudinē de magnete q̄ ipm circumstabat. Ferrea nāqz simulacra sunt auarox corda. Nā auaritia ſm apostolū est simulacrox seruit⁹. Ferea eni sūt q⁹ grauia ⁊ dura. grauia qdē esse oñdunt̃ tur dū ima petunt per affectum cupiditatis. sed dura dū ñ molescunt p aliquā penitentiam vel per affectū pietatis. Hec ergo simulacra ferrea liez auaricie grauitaī deorsum premat superbie tamē vanitas sursū leuat. ¶ Secūdo q⁹ magnes inoluit cerebrū q⁹ si arsura pulueris eius p quatuor águlos domus aspergaī sup carbones existentibus i domo videī subito dom⁹ ruere ex cerebri vertigine ⁊ cōmotione. Quasi ergo arsura magnetis que est reliquia ignis é cogitatio ⁊ existimatio q̄ reliquit ex operibus superbie. Hec eni re

liquie per quatuor angulos.i. per quatuor modos super carbones.i.super ardentes appetitus ⁊ ambitiones que i eis sūt asperguntur. Maz sicut dicit Grego. quatuor sunt species quibus arrogantibus omnis tumor superbie demonstratur. Cum bonum a semetipsis habere existimant.Aut si hoc datuz desuper credunt pro suis se meritis accepisse putant.Aut certe cū iactant se habere qō non habēt. Aut ceteris despectis singulariter videri appetunt habere qō hūt.Sic ergo p hos quatuor angulos aspersos in domo mētis superbia sensum peruertit ⁊ decipit. vt videatur id esse qō non est ⁊ timeat;ne videatur esse qō est.⁊ timeat q̄ non est timendum. ¶Tertio qz magnes dissoluit naugia. Nam ex hoc lapide mōtes in mari sunt qui naues ad se trahunt ⁊ dissolūt ⁊ a se amplius separi non sinunt. Sic in mari penitentie quandoqz sunt mōtes magnetum.i.tumores ⁊ eleuationes superbie.qui naues.i.penitentiū opa quib⁹ ad portum gratie vel glorie tendāt ad se trahunt scz vt non fiant ad deletionez culpe sed ad denunciationem superbie ⁊ lucrū laudis humane. eo q̄ ad modum nauis dissipantur ⁊ vanitati ac iactantie inseparabiliter sociantur.scz vt nihil tale fiat nisi ad vanitatem ⁊ iactantiam.

Caplm. xxxvj.

Temperantia assimilatur stanno. ¶Primo ratione compositionis. Maz stannuz ſm Aristo.componitur ex argēto viuo bono ⁊ sulphure malo. Et hec duo non sunt bñ mixta sed tanq̄ perpraue composita pp quod ſm colorem imitatur argentū sed non eius soliditatem. Similiter tēperantia cōponit ex argento viuo bono.i.ex moderatione ⁊ vigore rōnis regulantis ⁊ sulphure malo.i.delectatione ⁊ voluntate carnis. Vnde Tullius dicit in rethorica sua q̄ temperantia ē rationis in libidinem atqz in alios non rectos impetus firma ⁊ moderata cohibitio. Nam temperantia principaliter pertinet ad impetus animi in delectationem luxurie ⁊ gule.q̄ dicunt delectationes tactus vt ratione regulent:secundario etiā aliarum cōcupiscentiaꝝ scz impetus siue motus hz moderare. Sed qz rōnis ⁊ sensualitatis non fit perfecta cōmixtio quin semper sit ibi aliqua dissensio. ideo licet temperantia participationem habeat rationis sicut stannū colorem argenti.ad pfectam tamen puritatem rationis nō pertingit.sicut nec stannum ad soliditatem ⁊ puritatem argenti.Hec enim reseruatur homini in resurrectione beata vbi stannum efficiet argentum.i.corpus animale resurget spirituale.qz erit totaliter subiectum spiritui ⁊ erit sensualitas totaliter rationi conformis. ¶Secundo ratione fractionis.Vnde dicit Hermes in libro alchimie q̄ stannuz omnia metalla ⁊ corpora frangit qbus admixtuz fuerit. Et hoc propter nimiam siccitatē que ductibilem naturam in eis destruit.Sic temperantia ⁊ abstinentia cōtinuata frangit superbiaz ⁊ rebelliones oēs corporis.Vnde ecclesia dicit in hymno.Carnis tergat supbiā potus cibiqz parcitas. ¶Tertio rōne temperiei perfectōis ⁊ confectiōis. Nam ex stāno specula temperāt ⁊ cerusa sicut ex plūbo ex eo conficit vt dicit Ysido. Ex qbus signat q̄ tpantia corporis valet ⁊ adiuuat ad speculationem sapientie.i.contemplationem mentis.⁊ q̄ etiam in contemplatione ⁊ speculatione sapientie oportet habere quandam sobrietatem temperantie ſm illud Apo. Non plus sapere q̄ oportet.sed sapere ad sobrietatem. ¶Item qz valet ad conseruationē innocētie ⁊ puritatis.quod in cerusa alba significatur. ¶Quarto ratione corruptionis. quia ſi quis argentum viuū cū stāno miscuerit stridorem eius tollit ⁊ albescit:sed postmodum ad nigredinem ducit ⁊ corrumpit. Potest autem in hoc loco assimilari hypocrisi que licz ex apparentia sanctitatis videatur argentea. i. preclara ⁊ pura:tamē in veritate adhuc viuit in peccato immūdo. Vnde est hypocrita argentū ratione apparētie sed viuū.i.nō mortifi

catum ratione culpe. Hoc igitur quod ē hypocrisis si misceat stanno scz temperā/tie siue abstinentie vt scz ex hypocrisi aliquis se tēperet q̄ ieiunet q̄ finaliter tamen denigrat q̄ corrūpit ipsum ieiuniū.i.tollit ieiunij sanctitatē q̄ meritū. Vñ dr Mattei vi. Cū ieiunatis nolite fieri sicut hypocrite tristes. de qbus postea subdit. Amē dico vobis receperunt mercedem suam.i. perdiderūt. ¶ Item temperantia assimilatur amethisto qō pz ex colore q̄ ex distinctione q̄ valore. Est enim bonus amethistus duplicis colouis mixtione ornatus. qz est colore purpureo q̄ violaceo pmixtus quasi rosa nitens q̄ leuiter fundens quasc̄ūqz flāmas q̄ emittens vt dicit Jsid. Et sic etiā simili modo tēperantia ad hoc vt sit hominibus pficua opz q̄ sit duob⁹ coloribus.i.duabus v̄tutibus ornata scz charitate que designatur in colore purpureo q̄ humilitate que designatur in colore violaceo. Nā hec virtus temperātie siue abstinentie sine charitate q̄ humilitate modicum valet qz corporalis exercitatio ad modicum vtilis est sicut Apo. dicit Sed charitas est que facit vt q̄ homo sibi per temperantiam subtrahit alteri largiatur q̄ humilitas facit ne de sua abstinētia vel continentia in superbiam releuetur. ¶ Secundo pz hec similitudo ex distinctione. qz Jsidorus dicit q̄ quinqz sūt species amethisti quibus.s. designantur quinqz partes temperantie principales. Quaruz prima est circa cibū .i. cibi moderationem scz abstinentia. secunda est circa potum scz sobrietas. tertia circa actū verecundie principaliter circa coitum vt castitas: quarta circa delectationes circumstantes puta que fiunt in obscuris tactib⁹ q̄ amplexibus q̄ huiusmodi vt pudicicia. qnta autem circa alios motus q̄ corporales actus moderationem facit q̄ vocatur modestia. ¶ Tertio ex efficacia q̄ valore qz virtus amethisti scz purpurei que est omnibus nobilioz ē efficax ad. v. vt Biasco. dicit. Primo contra ebrietatem q̄ hoc cōpetit sobrietati q̄ est tēperantia spiritualiter contra potū nō quēcunqz sed cū qui sua fumositate natus ē caput perturbare sicut vinuz q̄ oē qō inebriat vel inebriare pōt. cuius.s. vsus moderatus multū ꝓfert. q̄ modicus excessus multū ledit qz impedit vsum rōnis q̄ ēt excessus cibi. Vñ dr Eccle. xij. q̄ sanitas est anie q̄ corpis cibus sobrius q̄ potus. ¶ Secunda virt⁹ amethisti ē qz dicitur facere vigilē. q̄ hoc cōpetit abstinentie q̄ duz cibos subtrahit fumositates capitis q̄ per consequens sōnum minuit q̄ vigilantiā crescere facit. ¶ Tertio dr amethistus malam imaginationē seu cogitationez tollere qō siue verum sit siue non cōpetit tū temperantie vere q̄ dū impudicos fugit tactus q̄ aspectus malas ꝑ consequens imaginationes q̄ cogitatiōes auertit sm illud Job. xxxj. Pepigi fedus cum oculis meis vt nec cogitarem quidē de virgine. ¶ Quarto dr hēre dispositionē amethistus ad bonuz intellectum. Et hoc cōpetit spūaliter sanctitati castitatis ex eo q̄ act⁹ venereus q̄ ci⁹ dilectio vehemens in tantum rationē absorbet. q̄ impossibile est aliqd intelligere in ipso vt Phi. dicit i. vij. Ethi. q̄ Hyero. etiam dicit q̄ illo actu ēt matrimonialiter facto sanctus spiritus non tangebat corda prophetar. Ex quo argui potest q̄ castitas multum confert econtrario. ¶ Quinto dr amethistus mollis ad sculpendum. Et hoc competit modestie que reddit hominem mollē.i. facilem q̄ accōmodum ad oēm pulchrā scripturaz.i. ad oēm bonam informationem q̄ cōpositionem seu actionem. Vñ Ambrosius dicit in libro de officiis q̄ in modestia consistit pulchritudo viuēdi q̄ ornatus ad omnē actionem accommodus.

¶ Capitulū. xxxvij

Jmens deū assimilat berillo. ¶ Primo rōne coloris qz licz berill⁹ lapis viridis i viriditate sua smaragdo sit similis. Tū decem sunt genera eius vt dicit Biasc. q̄ q̄ inter berillos q̄ magis pallet melior est. Et qz homines timore subito pcussi pallescere cōsue/

uerunt. Jdeo significatur q̄ sicut inter berillos ille est melior qui magis pallet. Sic inter bonos hoies ille est melior q̄ magis timet deū. s. timore filiali q̄ est timor reuerentie. ¶ Secūdo rōne vigoris q̄ virtus berilli est vt dicit. Diasco. q̄ cōtra pericula hostiū inuictū reddit homi nem ⁊ eū facit mitem. Sic timor domini erga bonos homines reddit hoiem mit tem. Sed cōtra spūales hostes facit eū in uictū ⁊ terribilez. Timor eni ſm Grego. ſm viaz seculi facit hominē debilem sed ſm viā dei facit hominē fortem. ¶ Ter/tio rōne agnitionis q̄ berillus facit bo/ num ingenū qđ cōperit timori dñi q̄ di/ cit esse initiū sapientie. psal. Jnitium sa/ piētie est timor dñi. ¶ Quarto rōne hu moris q̄ berillus sanat oculos hūidos Humor eni oculos cecans est pcīm siue peccandi affectus quem timor dñi expel lit Eccl'ij. j. Timor domini expellit pcīm. ¶ Quinto rōne caloris. q̄ berillus ma/ num gestātis exurit si radio solis oppo/ natur. Sic timor dñi cū radio solis. i. cuz amore christi icalescit. Dñi si sit timor dñi cū amore manū gestantis exurit sic q̄ fa/ ciet eū feruētissime operārita vt nihil ne gligat Eccl'ij. vij. Qui timet deū nihil ne/ gligit. ¶ Sexto rōne honoris q̄ berill⁹ vt dr̄ hominez magnificat. Quod de ti/ more dñi verius puto q̄ de berillo: q̄ q timet deum alia timent eum. Eccl'ij. xlv. Magnificauit eū in timore inimicoꝝ ⁊c̄. ¶ Septimo rōne amoris. Maxime. n. be rillus diligere ⁊ fouere dr̄ copulam cōiu/ galem. q̄ timor dñi necessarius est ꝓiuga tis. Prou. xxxj. Mulier timēs deū ipa laudabitur. Tho. vj. Accipies vginem cū timore dei ⁊ amore filiorum magis q̄ li/ bidinis ductus.

¶ Capitulum. xxxviij

Tribulatio assimilat plum bo. ¶ Primo rōne genitu/ re: q̄ aliqñ plūbū siue ma teria eius gignit ⁊ inuenit cū auro. qñqz cū argento. qñqz p̄ se solū in suo loco Proprio. i. vena. Nā in aurifodinis cum materia auri qdam lapilli nigri inueniū tur qui ab auro p̄ se separatim cōflantur ⁊ in plumbū totaliter per se resoluūtur. Et inde est ſm Jsid. q̄ tāta est pōderosi/ tas auri vt plūbi: plūbum vero qđ est ni grū aut ex sola vena funditur: aut cū ar/ gento nascatur mixtimqz ꝓflatur. Et in il la cōflatione primo procedit stānum: de/ inde argētū. tertio vo qđ remanet p̄ con flationē est plūbum nigrū. Tunc aūt spi/ ritualiter inuenitur plumbuz cum auro quādo grauis est tribulatio ⁊ portat cum quodā gaudio. Hoc eniz facit sola chari tas q̄ auro assimilat: cuius ꝓprium est le tificare cor. Et huius signū est cū ex iniu ria quā patit contra inferentē non irrita tur nec eū diligere deserit. Et ħ duo si/ mul iuncta sez iniurie passio ⁊ iniuriātis dilectio q̄ sunt in cōiunctione auri ⁊ plū bi perfectā patientiam faciūt. Vnde perfe cta patientia est q̄ ꝓipsum amat quē por/ tat. Nā tolerare ⁊ odire nō est vtus mā/ suetudinis. sed velamentum furoris. Vn de charitas ſm apm̄ nō solū patiens est sed etiā benigna. Sed plūbū inuenit cuz argēto qñ ipsa tribulatio portat sapien/ ter. Nā argētū claritatē sapientiā signat de qua dr̄ Sapiē. vj. q̄ clara est que nun q̄ marcescit sapiētia. Sapiētis eni est cō/ stāter ferre aduersa ⁊ ñ deficere animo. in eis. Tūc aūt inuenitur plumbū per se so/ lū ⁊ in vena sua qñ ipsa totaliter grauis est in peccatore q̄ destitutus est oi hono/ re vel vtute: ⁊ tūc ipsa tribulatio portat insipiēter ⁊ est in vena sua q̄ vena ⁊ cau sa tribulationū cōmuniter est pcīm Ro. ij Tribulatio ⁊ angustia in oēm animā ope rantis malum. Prima ergo tribulatio ē sanctoꝝ que sez portat letanter. Secūda fuit phoꝝ quoꝝ quidā tribulatōes porta uerūt valde sapiēter. Tertia est peccatoꝝ que portat insipiēter. i. ipatiēter.. ¶ Secū dō rōne tincture qñ plumbū; aliqñ albe scit qñqz rubescit qñqz nigrescit. Albescit quidē q̄ sicut dicit Hermes in libro se/ xto alchimie si plūbum sup acetū effun/ das cōdēsat ipsū. Nā acetū eius penetra bit substantiā ⁊ in pulverez quertet ⁊ in

colorē album ipsuz ceruse cōmutabit.sz si super ipsum plumbum acetuz fuderis albescit:z tūc acetuz destruitur. Tunc autē super acetū plumbū effundit quādo gratis tribulatio quá quis patit ab ipso patienter p penitētia peccati sui suscipitur z portatur.s.vt reputet z acceptet se pro peccato suo pati. Maz sicut per plumbū gratis tribulatio sic per acetū fortis z cōpunctiua penitētia designat. Et talis penitentia que tribulationem amplectitur plumbū conuertit in puluerez.i. ipsaz tribulationē in anime humilitatez. z in albedinem ceruse.i.in purificationem z claritatem conscientie vel anime claritatez. Sed tunc econtrario super plumbū effunditur acetum quando ipsa penitētia pro tribulatione reputatur sicut est in accidiosis quibus penitētie onus graue est z penosum. Vnde penitentia videtur eis magna tribulatio z tedium. Et ideo tunc virtus aceti destruitur qz talis penitētia in angaria portata inutilis efficitur. Tūc aūt plumbū bene rubescit quādo igne incendit. Nam plumbū adustum colorem vermileum z obscurum generat. Tūc autem plumbum aduritur quando patientis cor diuino amore incēdit:z tūc ipsuz plumbū generat colorem vermileū z fernorem igneum:qz feruentior z inflāmatior ex ipa tribulatiōe efficit:q̄uis iste fernor propter sensualitatis penam semper aliqd obscuritatis habeat admixtū. Tūc autem nigrescit plumbum quādo in sua vena generatur. Nam sm Aristo.in.iiij. Methco.plumbuz generatur ex sulphure grosso nō depurato sed feculento z argento viuo nō puro. Vnde ex imundicia sulphuris contrahit nigredinem z quandam humiditatez: ex cuius cōtactu manus tangentis inficitur. Et hec imundicia ad horam per absterſionem aliquantuluz a plūbo remoueri potest:sed ex toto remoueri nō potest. Quia quātūcūqz plumbuz abstergatur vt etiam argentuz esse videatur:naturaz tamen eius quod est plumbuz non imutat. Plumbum autem in sua vena est quando peccator tribulatur ppter sua peccata. Et hoc est ex sulphure feculento.i.ex imundicia peccatorum suorū carnaliū z argento viuo.i. suoruz peccatoz spiritualiū: vt superbia inuidia z vanagloria z hmōi in quib⁹ ipe peccator tribulatus persistit. tūc plumbū ipz denigrat z inficit:qz ipa tribulatio quē omnino ad penitentiam non mutat amplius corrumpit z fedat. qz dato q̄ pena occupatus ab actu peccati desistat. tamen tentatione z euasione pene habita statim redit ad pristina z adhuc ad deteriora. ¶ Tertio ratione efficacie. Maz plumbū habet primo vtutem dissolutiuam. Dicit enim Hermes q̄ plumbum in sua ebullitiōe oiuz corpoz solidoz duriciā soluit etiam adamātis. Sic tribulatio feruens freq̄nter dura corda emollit etiā magnorum peccatoz. ¶ Item habet vtutem refrigeratiuam. Vnde sm Augu. Contra vstionem ignis z apostema calidum miro modo valet. Quasi autez vstura ignis incensa est concupiscentia carnalis z quasi apostema calidum est feruens delectatio carnis cōtra que tribulatio grauis mīro modo est efficax z vtilis. Maz malitia vnius hore oblitionē facit luxurie maxime: vt dr: Eccli.xj. ¶ Item plumbū habet vtutem conseruatiuam z purificatiuam. qz sicut dicit Hermes plumbum quibus miscetur partes homogenias congregat z etherogenias separat z mundificat. Et iō cum argento ponitur in fornace vt argētū facilius mundificetur. Partes enī argenteas a consumptione preseruat. z sua consumptione argentum purgat. Hoc idem dicit Hyeroni. super illud Jere. v. Consumptum est plumbū ꝛc̄. Similiter tribulatio patienter portata animam ad seipsam colligit z congregat mala desideria ab ea separat ipsamqz a malo purgat z in bono conseruat.

¶ Capitulum.xxxix

Virginitas assimilat lapidilliq vocat asterites. Hec gemma inclusam in se ptinens lucez sicut stellam intus ambulantez reddit ra

dios candidãtes. Similiter v̄ginitas ex/
tertus est cãdida per carnis incorruptio
nem lucida per gratie splendorem. Vnde
intus in mente est vt stella que habet in/
corruptibilitatem ⁊ luminositatẽ ⁊ mobi
litatem. Simliter mens interior v̄ginuꝫ
debet esse incorruptibilis per virginita/
tis amorẽ. i. qꝫ virginitas est in carne cor
ruptibili perpetue incorruptionis medi
tatio ⁊ fulgens per dei agnitionem ⁊ mo
bilis per orationis frequentationẽ. ꝛ̃Do
netur enim mens ⁊ ascendit per oratio/
nem in deum ꝑm Damascenũ. Item radi
os. i. considerationes ⁊ contemplationes
rationis debet facere candidos. i. mun/
dos. Virginitas enim multuꝫ confert ad
contẽplationis puritatem vel v̄go carne
dꝫ habere interius lumen diuine gr̃e in
mente quod reddat eam vt stellam in se
incorruptam per castitatem fulgidã alijs
ꝑ morũ honestatem ⁊ mobilem ad ope/
randum. i. ad bonorum operum studio/
sitatem. s. vt ocio non resoluatur.

¶ Capitulum. xl.

Virtutes septem assimilan/
tur septem speciebus me/
tallicis. Primo eni argẽto
viuo qđ est elemẽtum ꝑm
plũm siue materia omniũ
metallorumꝫ assimilat fides.
qꝫ ꝑm Apostolum fides est sub̄a. i. funda
mentũ oiuꝫ v̄tutũ q̄ tunc est vt viuũ ar/
gentũ qñ bonoꝝ operũ hꝫ ꝓtinuũ motũ
Fides. n. sine operib⁹ mortua est. ¶ Scđo
eri assimilat spes rõne duricie siue solidi/
tatis. Est. n. ꝓp suã duritiã ⁊ soliditatem
maxime durabile. Lapis. n. q ꝑ decocțio/
nez educit marie duricie cẽ ꝑbat. Sꝫ es
interdũ ꝑ decoctionẽ maxim caloris ꝑ
ducit. Nã lapis solut⁹ calore in es ꝙuer/
ti vt dr̃ Job. xxvij. q̄uis es cõit frigido
coagulet nec es de facili frãgit. Hãc soli/
ditatẽ facit cẽ in hoie spes celestiũ ꝓmio/
rũ vt tribulatiõib⁹ ⁊ ꝑsecutiõib⁹ minime
frãgat ꝓp qđ dicit. Job. xxxvij. q' celi. i. ce
lestium premioꝝ spem certã hñtes quasi
ere solidissimo diffusi sũt. ¶ Tertio cha
ritas assimilat auro qꝫ preeminet alijs v̄/
tutib⁹ sicut auꝝ ceteris metallis. Nã in/
ter metalla nihil est pulchꝛꝝ ⁊ precio/si
us vel in v̄tute efficacius auro: sic etiam
charitatẽ prefert Apo. ceteris v̄tutibus:
qꝫ dicit. j. Cor. xiij. Nũc aũt manẽt fides
spes charitas tria hec: maior aũt horuꝫ
est charitas. Et si preeminet v̄tutib⁹ theo
logicis multo magis alijs. ¶ Quarto ar/
gento solido assimilatur iusticia rõne cla
ritatis. qꝫ argentũ album est ⁊ claꝝ. est. n.
post aurũ omniũ metalloꝝ clarius. Qđ
bene iusticie cõpetit de qua ꝓbus dicit in
quto Ethi. q' est preclarissima virtutũ q'
neqꝫ lucifer: neqꝫ hesperus est ita clarus
¶ Itẽ argentũ q̄uis sit durum est tñ liq̄/
bile ⁊ ductibile. Sic est homo iustus q q̄/
uis sit rigidus. tñ per correctionẽ est fle/
xibilis ⁊ ductibilis per compassionẽ. Nã
ꝑm Gregoriũ vera iusticia cõpassionẽ hꝫ
falsa v̄o dedignationem. ¶ Quinto stan/
no assimilat prudentia qꝫ stannũ est inter
metalla sepatiuũ ⁊ discretiuum. Ab auro
enim ⁊ argento es diuidit ⁊ plũbũ discer
nit. Sic eni prudentia hꝫ distinguere vel
discernere q̄ sunt magis vel minus bona
aut ꝓferentia aut vtilia. ¶ Item pruden
tie discretio oẽs v̄tutes alias dirigit ⁊ cu
stodit: qꝫ ois v̄tus sine discretione peri/
ret sicut etiã stãnũ alia metalla ab ign̄e de
fendit. Vnde cũ natura eris ⁊ ferri sit du
rissima si tamen absqꝫ stanno ign̄ appo/
nantur vruntur ⁊ cremantur. Vnde si
stanno vasa erea superstannantur mali/
cia eorum compescitur ⁊ cibus in eis gra
tiosior efficitur. Similiter omnia opera
efficiunt grata cum sunt prudenter ⁊ di
screte facta. ¶ Sexto ferro assimilatur
fortitudo. Nam ferrum a feriendo dici/
tur: qꝫ sua fortitudine ⁊ duritia feriendo
domat omnia metalla. Sic vir fortis vbi
expedit suo vigore aggreditur ⁊ vincit
omnia genera periculorum. ¶ Septimo
temperantia assimilatur plumbo. Nam
plumbum ꝑm Constantinũ cum sit hu/
midum ⁊ frigidũ in secũdo gradu vene/
rem ꝓhibet si plũbi lamina duobus lũ/
bis apponatur. Et iõ frater Ambro. ô se
nis de ordine predicatoruꝫ singulari gr̃a

ꝑditus apud oēs ⁊ ad cuius sanctitatem ⁊ merita declaranda multa post mortē ei⁹ dñs miracula oñdit: inuét⁹ fuit portasse in morte lũbare de plũbo oi eni ingenio vsus ē ad suam v̄ginitatem dño conser uandaz. Nec suo fraudatus ē voto: qz ꝑ ut eius ꝓfessores testati sũt integrā ⁊ illi/ batam cordis v̄ginitatem ac v̄ginitatem carnis sue omni tpe custodiuit. Qua igit ad tempantiā ptinet libidinē ⁊ venerē ꝑ hibere: vñ castitas ē ps tempantie. pz ꝙ nō incōgrue tēperantia plũbo assimilat. ¶ Item ſm eũdem Cōstantinũ ict⁹ scor pionum ⁊ draconum mitigat. Et sic tem perantia carnis etiaz demonis tentatões mitigat ⁊ eas superare facit.

¶ Capitulum. lxi.

Christ⁹ assimilat petre ſm illud Apo. i. Corinth. x. Petra aũt erat christ⁹ Nā in petris cōsiderat substā tie soliditas: materie puri tas. figure diuersitas. v̄tu tis speciositas ⁊ multiplex vtilitas. Que oia competũt xp̄o qz ipse fuit solidus ꝑ patientiaz: purus per innocentiaz v̄tuo sus ꝑ efficatiam ꝑcipue miraculoz̄ specio sus ꝑ apparētiam diuersas figuras habu it diuinaz ⁊ humanam Hebre. x. Cum si t splendor glorie ⁊ figura substan tie eius. ¶ Itē multipliciter vtilis ꝓ vitaz ⁊ doctri nā. Sũt. n. petre vtiles in edificijs ꝓstruē dis: plateis sternēdis. i pōtib⁹ faciendis. i hostib⁹ expugnādis. i lupis ⁊ canib⁹ effu gandis: ꝑ infirmitatib⁹ varijs sanandis ꝑ turribus regis ampliandis. ꝑ castris ⁊ ci uitatibus muniendis. ꝑ hostibus ferien/ dis ⁊ se defendendis. Que oia xp̄s fecit. Ipse eni in mundũ veniens spũalis eccle sie edificiũ cō struxit: cuius ipsemet angu laris lapis ad fundamentũ fuit. Ipe etiā plateas. i. latitudines populoz̄ vel humi les ⁊ planas mentes fideliũ diuersis lapi dibus id est donis vel virtutibus strauit Ipse quoqz pontem penitentie ad flumē peccati pertranseundũ fecit. Ipse hostes spirituales ꝑ nobꝫ expugnauit. Ipe lu pos id est hereticos ⁊ canes id est persecu tores effugauit. Ipse autem infirmitates varias taz carnales ꝙ spirituales sana uit. Ipse turres regis id est potentias be ne regentium ampliauit. Ipse etiam ciui tates ⁊ castra id est fideliuz habitacula an gelorum scz custodia muniuit. Ipse etiā a demonibus ⁊ quibuslibet tentationib⁹ nos protegit ⁊ defendit. ¶ Christ⁹ etiaz assimilatur chry solito qui est lapis egyp tiacus vt auruz lucens sicut ignis scintil/ lans. ⁊ mari similis ad virorem declinās Ita dominus noster Jesus christus fuit sicut aurum lucens per sapientie splēdo rem. scintillās per doctrine feruorē. ma ri similis per passionis dolorem. ad viro rem incorruptionis tendens per carnis resurrectionē. Itez dicit Biasco. ꝙ chry solitus in auro positus ⁊ in sinistro lacer to portat⁹ terrere ⁊ fugare demones di citur. ⁊ cōtra timores nocturnos iuuat. ⁊ melancoliam euacuat. Que siue vera sint siue non. tamen per similitudinā verissi me christo competũt. Qui tunc ponitur in auro quando pre cunctis diligitur qz sicut aurum precedit omnia metalla ita amor christi debz. excedere omnes alios amores. Sz tũc in sinistro lacerto porta tur quando aduersitas ⁊ tribulatio ꝑ eo patienter substinetur. Vel quando i tri bulat iõe eius exemplũ pre oculis habet vel ipsius auxilium in vocatur. Ipse eni deuote inuocatus fugat demões id est tē tatiões manifestas ⁊ timores nocturnos id est tentationes occultas que magis sũt timende. ⁊ euacuat melācoliam. id est tri sticias ⁊ accidias scz consolationes infun dendo. ¶ Ipse enim electos suos ih̄ refo uet per gratie cōsolationem. sed i futuro replebit eos perfecta consolatiõe eterne glorie. In qua ipse cum patre ⁊ sancto spi ritu viuit ⁊ regnat deus ⁊ nunc ⁊ semper in secula seculorum. Amen.

¶ Explicit liber secund⁹ de similitudi bus rerum.

Incipit prologus libri tertii.

Idete ficul-
neam ⁊ oēs ar
bores cū produ
cunt iam ex se
fructū scitis qm̄
prope est estas:
ita ⁊ vos cuz vi-
deritis hec fieri
scitote qm̄ ꝑpe
est regnum dei:
Lu.xxj. Verbū eterni patris ⁊ dei vnige-
nitus filius nostre ꝓditionꝫ cōpatiens et
puidēs saluti sicut nobis similis fieri vo
luit in natura: quia sez exinaniuit semet-
ipsum formā serui accipiēs in similitudi-
nem hominū factus: et habitu inuentus
vt homo. Ita etiam nobis se ꝯformauit
in doctrina. Nam sicut verbū caro fctm̄
est ⁊ verus homo est: sic hominū doctor
effectus est ⁊ modo humano nos docuit.
Naturalis nanqz modus est hominum
quoꝝ intellectiua cognitio a sensu sumit
initiū ex sensibus intelligibilia capę: et ꝓ
visibiliū similitudines corpoꝝ etiā in in-
visibiliū ⁊ spūalium noticiam deuenire.
Quē modū factor hominū vt homines
instrueret tenens cum nos de spūalibus
docere voluit: frequētissime de corpali-
bus rebus tam naturalibus q̄ politicis
methaphoras introduxit: sicut in euan-
gelijs patet. Has aūt similitudines rerum
christus tanto moderamine tradidit vt
in eis nō tm̄ rudes facillime informaret:
sed ⁊ quorūcūqz excelsa ingenia sublimi-
ter exerceret. Quapropter in verbis pro
positis plantaꝝ seu arboꝝ exemplum in-
troduxit ad regni dei tempa designāda.
Videte inquit ficulneam ⁊ oēs arbores
⁊c. Vbi nō ociose dominus inter omnes
generaliter arbores de ficulnea solum cu-
rauit facere mentionem vtpote de cuius
singulariter foliis leguntur primi nostri
parentes post transgressionē ꝑcepti nu-
ditatis sue ignominiam cōtexisse. Nam
Geneſ.iij. dicitur: Aperti sunt oculi am-
borum scilicz Ade ⁊ Eue. Cumqz cogno-
uissent se esse nudos consuerunt folia fi
cus ⁊ fecerunt sibi perizomata. Vult er
go nō incongrue dominus q̄ sicut ficul-
nea in mundi principio humane trans-
gressionis primum extitit tegumentum
Ita quoq; in mundi termino fiat vicine:
humane reformationis indicium. Cum
producunt inquit ex se fructum scitis q̄-
niam prope est estas. Vbi nota q̄ non in-
congrue dominus per fructificationem
cōmuniter arborum que tempore fit esta
tis regni dei ⁊ iudicij vltimi presentiam
designauit. Quia cum illud iudicium ve-
nerit bonitas dei apparebit in sanctis.
Nam virtus radicum in hyeme non vi
detur quia ramos vacuos foliis et fru-
ctibus dimittit que tamen in estate appa-
ret: cum easdem videlicz arbores fructi-
bus ⁊ frondibus replet. Similiter in cō-
muni iudicio bonitas virtutis dei i san-
ctis apparebit: cum eos omni infirmita-
te ⁊ penuria depositā decorabit. Ita inq̄t
cum vos videritis hec fieri scitote quo-
niam prope est regnum celorum. Regnū
vtiqz de quo dicet: Venite benedicti pa-
tris mei percipite regnum quod vobis
paratum est ⁊c. Matth.xxv. Hoc quip-
pe regnum in quo conformabit saluator
corpus humilitatis nostre configuratuz
corpori claritatis sue ita vt regnum dei
etiam intra nos sit. Sed quia nos gene-
raliter dominus ad omnes arbores con
siderandas inducit. Videte inquit nō so-
lum ficulneam sed ⁊ omnes arbores ⁊c.
vt hanc ipius doctrinam melius nos im
plere possimus. In hoc tertio hui⁹ ope-
ris libro expletis minerālibus: de plan-
tis ⁊ arboribus ac de iparum partibus ⁊
varijs proprietatibus earundem intro-
ducemus exempla: quibus non de vlti-
mis temporibus tantum (vt introduxit
in verbis prefatj dominus) instruamur:
sed in nostris magis actibus ⁊ moribus
dirigamur.

Explicit prologus libri tertij.

¶ Capitulum primum.

Adicatio tēporaliū assimilat putatiōi arborum. ¶ Primo qꝫ putatio arboris facit arborē magis crescere. Videmus enim qꝫ arbor amputatis inferioribus ramis circūstantibus eam magis crescit in directum superius: quia humor qui tendebat ad ramorum nutrimentum totus conuertitur in arboris augmentum. Sic etiam simili modo amputatis temporalibus curis per assumptionem videlicet volūtarie paupertatis duꝫ totus animus ad spūalia trahitur miro modo in spirituali gratia proficit ⁊ augetur. Vnde Gene. xli. dicitur. crescere me fecit deus in terra paupertatis mee. ¶ Secundo putatio arboris facit eam magis virescere. Videmus enim qꝫ arbores interdum dum multū veterascunt efficiuntur aride ⁊ suam viriditatem amittunt ex eo qꝫ postꝯ planta senuit decrescit corter eiꝰ. ⁊ ex frigiditate claudunt pori radicis eius. ita qꝫ humorem qui plantam nutrit ingredi p hibet ⁊ sic ipsa arbor arescit. sed ſi tūc p scinduntur ⁊ putant rami arefacti superius. ⁊ scindatur radix inferiꝰ. multo firmius trahit succum per lignū radicis. ⁊ non per corticeꝫ. ⁊ sic incepit emitere surculos ⁊ ramos virentes. Sic ⁊ tiá simili modo solicitudo ⁊ occupatio tēporaliū velut quoddam anime senū corticem arboris idest exercitium extrisecuꝫ viri spiritualis facit decrescere qꝫ tanto minꝰ exercitatur quis in spūalibꝰ quanto plus occupatur in temporalibꝰ. ¶ Item radicem cordis infrigidat. ⁊ poros eius idest affectus claudit. Quia quanto plus cure temporalium crescūt tāto spirituales affectiones in mente frigescunt ⁊ deficūt. Est ergo necessaria vt arbor reuiuiscat amputatio ramorum idest abdicatio tēporalium occupationuꝫ. Et postꝯ radix cordis cultello cōpunctionis se deo multis scisuris idest cōsiderationibus ⁊ affectionibꝰ deuotis aperuerit. fiet noue pululatio gratie. ⁊ apparebit noua viriditas. i. noua cōuersatio plāte. hoc ē spūalis persone Et de hac renouatiōe viriditaꝫ loquitur Apost. ad Ephes. iiii. dicēs Renouamini spiritu mētis vestre ⁊ induite nouum hominē ⁊c ¶ Tertio qꝫ putatio arboris facit eaꝫ magis fructescere ex eo qꝫ per putationeꝫ purgat a superfluo humore aquoso. q ipedit humorē vinctuosuꝫ ex quo fructus producūtur. Nā humor vinctuosus est materia fructuū ex q̄ pducunt fructus. sicut humor aquosus ē materia foliorum. Vnde Johānis decimoquinto dicitur. Omnem palmitem q fert fructum purgabit eum vt fructum plus afferat. Ita etiam similiter amputatis ⁊ abdicat] temporalibꝰ curis humor aquosus deficit. idest mundanus amor. q est materia foliorum idest vanitatuꝫ ⁊ leuitatum. ⁊ humor vinctuosus idest amor gratuitꝰ ⁊ spūalis proficit qui fructꝰ bonorum operuꝫ facit abūdare Col. i. Ambulemus digne deo per omnia placētes et omni opere bono fructificantes ⁊ crescētes in scientia dei.

¶ Capitulum. ii.

Abiecta mundo recoligūtur a deo. Cuius exemplū apparet in balaustia que ē flos malogranate. que duꝫ cadit ab arbore siue ramo recolligitur a medico. Est enim hic flos frigidus ⁊ siccus ⁊ habet virtutem restringendi ⁊ deficcandi humorem. Vnde valet contra dissenteriam ⁊ sanguinēū fluxum ventris. vomitum etiam colericum stringit si coctus in aceto super furculam pectoris apponatur. Illi autem quasi de arbore cadunt qui ō mundo despiciuntur ⁊ abūciuntur. sicut pauperes qui sunt frigidi ab estu auaricie. ⁊ continentes qui sunt sicci ab humore ⁊ fluxu luxurie. ⁊ mites qui restrin gūt vomitum colere. i. impetum ire. Nam pauperes despiciuntur ab auaris tanquam homines inutiles. continentes despiciuntur a carnalibus tanꝯ homines sterriles ⁊ aggrestes. Mites vō despiciū-

tur a superbis tanq̃ homines pusillanimes. Sed hz tales ejiciantur ab arbore. i. a mundo tanq̃ inutiles tamen recolligũtur a medico. i. a xpo tãq̃ pciosissimi flores. Vnde Apostol⁹ dicit. i. Cori. i. Que stulta sunt mundi elegit deus vt confũdat sapiẽtes: ⁊ infirma mundi elegit deus vt confũdat fortia. ⁊ ignobilia mũdi ⁊ cõtẽptibilia elegit deus ⁊ ea que nõ sunt vt ea q̃ sunt destrueret. vt nõ glorietur omnis caro in conspectu eius. Vñ patz q̃ hec abiectio mũdi bona ẽ propter qõ docebat. ps. Elegi abiectus esse in domo dei mei q̃ habitare in tabernaculis peccatoꝝ

¶ Capitulum. iii.

ABstinẽtia assimilatur arbori que dr̃ agnus castus. Que scz est arbor calida ⁊ sicca. vnde flos eius sine semen poros corporis aperiendo. spũs cuaporãdo: humiditatem naturalem cõsumendo castitatem inducit. Et ideo flos eius maxime agnus castus dr̃. q: suo odore ⁊ usu: ut dicit Biasco. homines castos reddit. Similiter etiam abstinentia ⁊ afflictio carnis certum est q̃ castitatem inducit ⁊ etiam custodit. tum q: vigorem carnis minuit. tum q: materiam luxurie scz humorem seminalem. qui ex cibo causatur subtrahit. Nota ergo q̃ agnus cast⁹ tria facit sine quibus abstinentia parũz valz. ¶ Primũ ẽ q̃ poros aperit. q̃si aũt porianie sũt sẽs⁹ corpori qui ad spiritualia ⁊ vtilia dẽt aperiri. s. oculi ad videndũ vtilia. ad plorandũ peccata. ⁊ ad legẽdũ spũalia documẽta. Itẽ nares ad attrahẽdum odores. idẽ bonorũ exẽpla ⁊ os ad pfitẽdũ peccata. ⁊ ad ũstruẽdũ proximũ ad laudandum deum. ad percipienduz cibũ sacramentalem. ¶ Secunduz est q: agn⁹ castus spũs cuaporãdo educit. Sic similiter ab anima ieiunãtis cuaporari spirit⁹ debent hoc est progredi spũales meditatiões: spũales affectiões. ⁊ spũales orationes. ¶ Tertio rõne minutionis. q: agn⁹ castus humorem nutrimẽtalem minuit siue consumit. Hic est humor cibalis ex quo luxurie materia fluit que dum abstinens subtrahendo minuit luxurie fluxũ consumit. propter quod dicit Hieron. q̃ sine cerere ⁊ bacchо. id est sine cibo ⁊ potu friget ven⁹. Et redditur homo ita p abstinentiam corpore castus ⁊ spũ mansuetus vt recte agnus castus dicatur. ¶ Itẽ abstinentia a delicijs corporalibus pseruat spũm a viciorum passionibus. Cuius exemplũz apparet in pino. Nam pinus diu durat si a suis corticib⁹ fuerit spoliata. eo q̃ inter lignũ ⁊ corticẽ vermes fiũt qui lignuz corrodunt. Quasi enĩ exteriores cortices arboris sũt exteriores ẽlicie carnis. ex quibus inter carnem ⁊ spũm. s. in sensualitate vermes idest carnalũ desideriorum passiones generantur quib⁹ spũs vehemẽter corrodit. ad ẽ molesta tur ⁊ dissipatur. Sz corticibus idest delicijs amotis hmõi vermes idest carnis passiones pereunt ⁊ cessant. ⁊ tunc spũs q̃si liber a carnis corruptela incorruptibilꝝ pseruat. Apls ad Coloceñ. iii. Expoliãtes veterem hominem cũ actibus suis

¶ Capitulum. iiii.

AVersitas mundi plerũq̃z homines ad seipsum reducit. sicut psperitas ecõuerso educit hominẽ a seipso Cui⁹ exẽpluz apparet i floribus qui frigore noctis contrahũtur ⁊ calore diei foras euocãt Quasi enim frigus noctis est rigor aduersitatis. hic florẽ contrahit dum hominẽ tangit. ad seipz redire scq̃z recognoscere cogit. Sed quasi diei calor ẽ pspera fauoris. qua duz homo inaniter extollitur extra seipsuz vagatur. Itẽ aduersitas seculi sic̃ homini habẽti gratiã dei pdest. sic ñ eã habẽti nocet. Cui⁹ exẽplũ apparet i piro quia piruz post cibum comestum prodest ex eo q̃ laxatiuum est. Nam comprimit cibaria ad locum decoctionis ⁊ neruos orificij stomachi cõfortat. Sed ante prandium sumptum cõstipat. Et si quis multa ⁊ sepe ex eis comedat. vermes in ventre generat. ⁊ colicaꝝ passiõem duram ⁊ incurabilem prouo-

cant. Cibus aũt ꝛ nutrimentũ anime est gratia dei. Nam sicut dicit pl̃s ex eisdez nutrimur ex quibus sumus ꝛc̃. Sumus eñ spũaliter per gr̃am dei ꝑm illud Apo. j. Cor xv. Gr̃a dei sum id quod sum. Ergo ex gr̃a dei nutrimur. Si quis ergo ex hoc cibo vel nutrimento refectus sit sez q̃ gr̃am dei habeat in se vtiliter piruz sumit: quia nõ obest sed prodest si tribulationem incurrit. Quia licz tribulatio grauis sit ad portandũ tñ laxat. i. purgat peccatũ ꝛ confortat etiá animá ac roborat in bonũ. Nã virtus in infirmitate perficit: sicut Apl̃us dicit. ij. Cor. xij. Sed si quis esset ab hoc nutrimento vacuus ꝛ ieiunus. s. gr̃am nõ habens: tunc ei tribulatio nocet ex eo q̃ generat ei plerũq; aut constipationẽ. i. duriciá mentis ꝛ desperationem: aut vermem. i. impatientie inquietationem: aut colicam. i. implacabilẽ iracundie passionem.

Capl̃m v.

Amoris diuini ignis conseruatur in asperitate carnis ꝛ humilitate mentis. Cuius exemplũ apparet i Junipero q̃ est arbor aspera ꝛ aculeata habens folia signans asperitatẽ penitentie. Juniperus etiá ignẽ conseruat: quia si accenditur vix extinguit in eñ vt si prunc eius sub cineribus operiantur vsq; ad annũ (vt dr̃) minime extinguantur. vt dic̃ Jsido. In asperitate ergo iuniperi accipe asperitatẽ carnis. In cineribus vero eiusdem intellige humilitatez mentis in quibus diutius perseuerat diuini feruor amoris. ¶ Itẽ amor charitatis etiá mala conuertit in bona. Nã sicut dicit Apl̃s Ro. viij. Diligẽtibus deũ omnia cooperant̃ in bonũ. Huius exemplũ apparet in piro: quia pira immatura que sunt pontica ꝛ dura ꝛ grossa ꝛ ad esum mala per decoctionẽ ignis efficiuntur bona. Sic per decoctionẽ ꝛ vigorem ignis charitatis etiá magne ꝛ grosse aduersit ates cedunt homini in bonũ saltẽ anime per patientiá quã charitas generat. (Mas patiẽs est charitas sicut dicit Apl̃us.). Cor. xij. ¶ Itẽ amor charitatis assimilatur Zinziberi quod radix ẽ herbe calidũ ꝛ humidũ ꝛ valet contra frigidas causas pectoris ꝛ pulmonis: stomachi dolorem ꝛ intestinor̃ mitigat ventositates extenuat. Quanto aũt est albius ꝛ recentius tanto acutius ꝛ melius. Sicut zinziber igit radix est herbe sic charitas est radix iustitie ꝛ sanitatis anime. Eph̃. iij. In charitate radicati et fundati. Ipsa etiá cum sit ignis spũalis est calida quia facit mentẽ fervere: ꝛ nihilominus est humida faciens lachrymas fundere. ℔s. Trãsiuimus p ignẽ ꝛ aquã ꝛ eduxisti i refrigeriũ. Ignis est charitatis feruor: aqua lachrymarum humor. Ex quibus duobus in anima refrigeriũ magnũ relinquitur. Hec est que repellit frigus accidie causãtis in pectore ideſt in intellectu frigidas cogitationes ꝛ in pulmone. i. in voluntate frigidas affectiones. Hec est etiá que mitigat dolores interiores impatientie vel ire: ꝛ extenuat ventositates ꝛ inflationes vane glorie et superbie. j. Cor. viij. Sapiẽtia inflat: charitas edificat. Similiter est amor dei etiaz tanto melior ꝛ acutior q̃to albior. i. mundior ꝛ recentior. i. feruẽtior ne. s. vetustate tepescat. ¶ Itẽ charitatis amor assimilatur petroselino. ¶ Primo propter originem quia maxime in petris ꝛ in locis petrosis oritur: ꝛ ꝓpterea dicit petrosilium. Loca aũt petrosa sunt corda imitatorum christi: de quo dicit Apl̃us. j. Cor x. q̃ petra erat christus. Et in talibus inuenitur verus charitatis amor. Dñs ipse dixit: Hoc est preceptũ meũ vt diligatis inuicẽ sicut dilexi vos. ¶ Secũdo ꝓpter odorẽ. Nã petroselinũ est odorifer̃ qz. s. amatores dei etiã primos per bonorus operr̃ recreant odorẽ sicut Apl̃s dicit. ij. Cor. ij. Christi bonus odor sum⁹. ¶ Tertio propter calorem: quia petroselinum est herba calida ꝛ sicca diuretica ꝛ apertiua diuisiua ꝛ cõsumptiua: stomachi confortatiua ꝛ appetitus excitatiua. Similit charitatis amor mentẽ calefaciendo ꝛ inflãmando habet virtutẽ apertiuã qz cor deo aperit: ꝛ diuisiuã quia a mundo per

cõtẽptũ diuidit. Item consumptiuam q̃ humorem .i. amorem peccati consumit. Item confortatiuaz. q̃ cõfortat ad bene operandum et appetitus extinctiuam q̃ sez mentẽ excitat ad celestia appẽtẽdũ

¶ Capitulum. vi.

AVaricia assimilatur cepe. ¶ Primo propter complexiõis frigiditatẽ q̃ cepe ẽm Diasc. est frigide ⁊ viscose natũ maxime qõ est oblongũ ⁊ illud qõ est rufuz ⁊ illud quod est crudũ. Sic̃ auaritia ⁊ inordinatus amor ꝓpalium aiam infrigidat calorem charitatis excludendo. Itez iuscat cã fortiter capiẽdo ⁊ tenẽdo. ⁊ ꝓpue si sit oblonga .i. diuturna sez in homine inueterata. q̃ tũc semp crescit. Item si rufa. idest inflãmata ex pauptatis necessitate: Itẽ si cruda .i. nõ cocta tribulatiõis igne. que aliqñ purgat aiam vel saltem minuit amorẽ mũdi. ¶ Scõo ꝓpter nutrimẽti modicitatẽ. q̃ cepe crudũ modicũ imo nullũ quasi nutrimẽtuz corpi tribuit vti dicit Diasc. Similiter accumulatio auri modicũ nutrimẽtũ frequẽter cõfert etiã eius auari corpori q̃ multi ꝓpter auariciam etiam ẽm corpus misere ⁊ tenuiter viuunt. sed anime penitus nullum q̃ vtiliter pro anima sua auarus sua bona nõ tribuit. ¶ Tertio ꝓpter nocumẽti multiplicitatem. Mã cepe crudũ ⁊ comestũ colericos offendit. q̃ videlz auaricia irã ad quaz colera inclinat incẽdit. Item hmõi cepe inflationẽ gignit. q̃ diuitiarum abũdantia quam auaricia colligit inflationẽ superbie inducit Itẽ acumine suo caput pcutit ⁊ nimis comestũ insaniã facit ⁊ terribilia somnia oñdit. Sic nimia ꝑspitas diuitiaꝝ quã auari habent facit eos infatuari. Itez ad literam habent quandoqz auari somnia terribilia somniantes latrones ⁊ predones. vel q̃ post somnuz mortis faciliter coꝝ diuitie tanq̃ vana somnia euanescunt Job. xxvii. Dives cũ dormierit nihil secuz affert. apperiet oculos suos ⁊ nihil inueniet. Item suo odore facit lachrimari. Quia frequenter auaricia est causa fletus ⁊ doloris. q̃ quando auarus perdit que diligit cruciatu suo ⁊ dolore cogitur lachrimari. Itez auaricia assimilatur iusquiamo que est herba venenosa ⁊ mortifera. propter quod dr̃ ysaia Et hec vt dicit Diasc. hz virtutez constrigendi ⁊ somnum prouocandi. Similiter auaricia veneno cupiditatis extinguit vitalem calorem charitatis. ⁊ ita est causa mortis spũalis. i. Joan. ii. Si quis diligit mundũ non ẽ charitas patris in eo. Itẽ ꝑstringit cor auari ad non subueniendũ pauperi. ⁊ bursam ad non restituendum. Hec etiam est que causat circa spũalia pigricie ⁊ negligentie somnum ps. Dormierunt somnum suum ⁊c.

¶ Capitulum. vii.

BOnus homo assimilat arbori bõe. Bona enim arbor illa iudicat i q̃ ẽ fructuũ maturitas fructuum pluralitas. ⁊ fructuũ suauitas. Et hec tria tãgũtur. Matth. vi Bõa arbor fruct⁹ bonos facit i eo q̃ dic̃ facit fruct⁹ tãgit fructuũ maturitaz. Sed i eo q̃ dicit fructus in plurali tangitur fructuũ copiositas. in eo q̃ dicit bonos itelligitur fructuũ suauitas. Quedã ergo arbores sunt ex quibus null⁹ nascitur fructus ꝓpter defectum humoris. ⁊ sũt homines ociosi ⁊ inertes. qui propter defectũ amoris nihil bom operantur. Vnde arbores huiusmodi ne ociose terrã occupent excidẽtur ⁊ in ignẽ mittentur. Quedam vo faciunt fructum sed paucum. qõ est ꝓpter paucitatẽ humoris ⁊ caloris. Et tales sunt in quib⁹ iẽ modic⁹ humor cõpunctiõis. ⁊ modic⁹ calor dilectiõis inuenit sine frequẽtia bõe opatiõis. Sũt etiã quatuor cause alie quare sez arbores aliq̃ sunt fructũ modicũ facientes. ¶ Pria est q̃ sunt nimis frõdose q̃ humor q̃ deberet trãsire ad fructus cõuertitur ad folia Et tales sũt qui delectant tñ i foliis verborũ. Vnde assimilantur ficulnee cui dñs maledixit Matth. xi. ¶ Scõa cã est quan

do nimis sūt ꝓcere. Humor enim a radice ascendēs ꝑ arboris altitudinem ⁊ latitudinē late se diffundit ⁊ ad ramos trāsiens paulatim euanescit. Magni viri ⁊ ꝓlati aliqñ sunt in fructuosi. qr ea que ꝺberēt dare paupibus expēdūt in suis vanitatibus Ambros. dicit. Auis se sociat auibus ⁊ pecus pecoribus. piscis piscib⁹. sol⁹ tu hō consortez excludis. feras includis. parietē vestis auro. ⁊ paupē nudas vestimēto. panem petit paup ⁊ nō accipit. equus tu⁹ aurū sub dentibus mandit.

¶ Tertia cā ē quando sūt nimis vetuste. qr tūc vt dictū ē supra capō. i. radix iduratā ⁊ frigiditate constringunt ꝓr radicl ita ꝙ humor ingredi non pōt quo plāta nutriatur ⁊ fructificet. Sed si ꝓforet radix aut scidatur ⁊ illi scissure imitat lapl tunc trahit succus per lignū radicis ⁊ purificatur ⁊ fertilior efficitur. sic dicit phs ꝺ amigdalo antiq̄ si ꝓforet radix ei⁹. Qñ igitur aliquis ē vetulus i peccato tria foramia siue scissuras i corde suo opz facere. primū ꝑ dolorē contritionis scōm ꝑ pudorē ꝯfessionis tertiū per laborē satl factiōis. ¶ Quarta cā est quando arbor nō amputat. qr tūc humor qui ꝺuerteret i fructū cōuertit i ramusculos supfluos ⁊ inutiles. Vnde arbor melius fructificat si homo ab eo supflua remoueat eo ꝙ humor qui trāsit i nutrimētū supfluoꝝ illis remotis trāsit i fructum Joan. xv. O ēm qui facit fructū purgabit eū vt fructū pl⁹ afferat. Et ideo purgationi plātaꝝ in vere ē insistendum. Similiter si hō resecat a se superfluitates cibi potus ⁊ somni ⁊ aliorū hmōi efficit aptus ad magis abundandū in spūalibus fructibus ⁊ pnie operibus. Et nota ꝙ rami arborum quanto plus sunt onusti fructibus tanto magis i clinant. qr sancti viri quanto plus abundant bonis operibus tanto magis humiliantur. ¶ Quedam autem arbores sunt que licet fructus multos habeant: non tamen faciunt eos malos ℳathei. vi. mala arbor fructus bonos facit. Quandoq̄ tamen contingit ꝙ arbor mala a sua malicia transmutatur in arboreꝫ bonaꝫ. ⁊ ꝙ bonos fructus producens efficitur. Sed ad hanc transmutationem arboris sunt quatuor necessaria. ¶ Primo labor. Nam sicut Aristoteles dicit. Arbores siluestres per debitam culturam efficiuntur ortenses ⁊ ponit exemplum de amigdalo que si est amara per culturam efficitur dulcis. Sic homo debet cor suum colere ⁊ purgare ⁊ tunc bonos fructus faciet. ¶ Secundo necessarius est locus. Dicit enim phs ꝙ quedaꝫ plante in vno loco faciunt fructum perniciosum que transplantate faciunt fructum bonum Et ponit exemplum de iusquiamo quia qō in persia est natum translatum in egyptum est pernitiosum. sed inhirl'm trāslatuꝫ fit comestibile ⁊ bonuꝫ. Similiter animus hominis per translationeꝫ pnie de malo statu in bonum conuertitur. Vnde in egypto. i. in tenebris peccati positus ē pernicios ⁊ malus sed in hirl'z. i. i pace iusticie ⁊ conscie per pniam transplantatus efficitur bonus ⁊ salutiferus. Nota tamen ꝙ peccatori non prodest transmutatio loci sine mutatione ai. Nam sicut dicit Bernar. Nec lucifero profuit locus celi. nec ade locus ꝓparadisi nec loth loc⁹ mōt̄ excelsi nec filiis israel locus deserti. Vnde interrogatus Socrates a quodam cur locorum mutatio nihil prodesset ad mutationem viciorum Respondit. Nō est mirum si mutando locum non mutas vicium: quia circunfers semper teipsum. ¶ Tertio necessarium est tempus. Dicit enim Aristoteles. ꝙ plures plante plātāntur in vere. i autumno pauce. pauciores in hyeme. paucissime in estate. Plantatio ergo spūalis cōuenientius sit in vere. idest in tempore iuuentutis q̄ in autumno mature etatis. vel in hyeme senectut̄ vel in estate. idest in feruore male cōsuetudinl vbi totus humor deuotiōis ⁊ gratie deficcatur. ¶ Quarto necessarius est surcul⁹ qui trunco insertus totā ei⁹ virtutem trahit ad suaꝫ qualitateꝫ. Et significat verbum dei quod animam sic imutat ꝙ que primo faciebat fructus amaros ⁊ noxios ꝓstea facit fructus dulces ⁊ sa

lutiferos Jac. primo. Jn mãsuetudine suscipite insitum verbum quod potest salua re animas vestras. ¶ Jtem nota q̃ bon⁹ homo malo associatus nonnunq̃ ei⁹ maliciam impedit aut tollit. Cuius exemplũ apparet in piris. qz hoc habent pira p̃ prius maxime siluestria. q̃ cuz fungis malus accepta omnem ab eis auferunt lesionem. pulvis etiam piri siluestris bibit⁹ valet similiter contra fungos. Quid autez per siluestre pirum nisi hominem intelligimus bonum a malorum hominum quidem consortio ⁊ contagio semotuz ⁊ orationum solitudini deditum vel i sepe penitentie positum: Huius tamen societas ⁊ penitẽtia fungi maliciam. idest hominj mali nequiciam suis plerunqz aut exemplis aut monitis vel meritis impedit vel tollit. eius etiaz pulvis idest humilitas visa. vel pulvis idest moꝛs eius coꝛpus icinerans ⁊ animam gloꝛians etiam quandoqz maliciam peccatoꝛum imutat. Nã etiam post moꝛtem sancti nonnunq̃ peccatoꝛes conuertunt ⁊ euellunt. ¶ Jtez nota q̃ bonus homo assimilatur croco. Jn quo primo possumus notare bonitatis indicium. Quia crocum est optimuz quod est recens. odoꝛis boni: longũ. purum: album: integruz: in spiramine bonum. ⁊ cuz tangitur tingit manum: ⁊ leuiter est acutum Similiter ille est inter bonos ⁊ sanctos viros optimus qui est recens et feꝛuens in opere odoꝛiferus idest redolẽs i hominum opinione. Jtem long⁹ idest p seuerans in bona ꝯuersatione. albus idest purus in intentione integer idest cast⁹ sine carnis coꝛruptione. ⁊ bonus in spiramine idest in conuersatione siue exhoꝛtatione. coloꝛatiuus manus tangentis idest impꝛessiu⁹ sue virtutis in sui adhesione. Jlle enim manum tangentis se suo coloꝛe tingit qui sibi adheꝛentem ad imitationem suoꝛum operuz vel suarum virtutũ trahit vel ille manum tangentis. se suo coloꝛe tigit qui se ledenti beneficium poꝛrigit quod pertinet ad viros perfectos. ¶ Jtem qui est acutus leuiter in aliorum coꝛrectione siue increpatione. Debet enim esse acutus in pungendo sed leuis in percutiendo. Est enim necessarium in coꝛrectione delinquentis acumen ueritatis cum dulcoꝛe lenitatis. ¶ Secundo notamus in croco natiuitatis locum Nam sicut dicit Blasc. Oꝛientalis melioꝛ est q̃ occidentalis. qz scilicet contemplatiuus melioꝛ est q̃ actiuus ex eo q̃ contemplatiu⁹ est caloꝛe solis. i. amoꝛe christi magis calefactus. ⁊ splendoꝛe. i. sapientia ei⁹ magis illustratus sicut pars oꝛientalis excedit in caloꝛe ⁊ splẽdoꝛe. ¶ Tertio notamus in croco floꝛietatis aspectuz. pducit enim crocum floꝛem caput habentem ad viole modum ⁊ in medio tres ramulos. Quasi autem flos croci est conuersatio viri boni que debet eẽ purpurea per charitatem. violacea per humilitatem. ⁊ triplicata per fructificationez scilicet vt fructificet deo sibi ⁊ primo. Vel sic dicit Berñ. vt viuat humiliter deo. oꝛdinate sibi. ⁊ socialiter proximo. ¶ Quarto notamus in croco complexionis temperamentum. ẽ enim calidum ⁊ siccum in primo gradu ⁊ in suis qualitatibus temperatum. Sic etiam bonus homo ⁊ prudens ⁊ in caliditate idest spirituali feruoꝛe ⁊ in siccitate .i. in abstinentie extenuatione temperat⁹ est secũdum debitum gradum. i. discretionis modum. ¶ Quinto notamus in croco vtilitatis effectum. Nam crocum multum est cõfoꝛtatiuum ⁊ valet contra debilitatem stomachi ⁊ contra coꝛdis defectũ qz boni multum alios cõfoꝛtant. debiles. i. tepidos ⁊ coꝛde deficientes idest pusillanimes vigoꝛando suis consilijs exhoꝛtationibus ⁊ exemplis.

¶ Capitulum. viij.

Boni a malis vel ẽt iter se inuicẽ differunt moꝛaliter sicut differũt inter se plantenãliter. Differunt. n. plãte vel aꝛboꝛes a se inuicem. Primo in seminibus. qz q̃dã earũ ex semine bono generantur q̃dã vo ex malo. Et dicit Album̃. q̃ ex malo semine nõ proueniunt de facili bone plãte. nec ex bono de facili male. q̃uis i ant-

malibus ⁊ potissime in hominibus sepe videatur contrarium. Cuius ratio est vt idem dicit. qꝛ planta est terre affixa ꝓpter quod vnifoꝛme a terra recipit nutrimentum: animalia vero non sic. tum ꝓpter varietatem complexionis. tum ꝓpter volubilitatẽz voluntatis. similiter ergo inter homines illi homines ex malo semine nascũt qui malorum exempla imitantur. Sed qui bonoꝝz imitantur vestigia illi ex bono semine oriuntur. ¶Malum enim semen est semen viciorum quod seminauit diabolus. Illaz superbiam seminauit in adaz. inuidiam in cayn. incontinentiaz in lamec. gulam. in esau. Auariciam in balaam iram in saul accidiam in achitofel. Vnde qui in huiusmodi vicijs illos imitantur hi sunt qui ex malo semine nascũt Vnde dicitur in epistola iude. De illis qui in viam Cayn abierunt. ⁊ errore balaam seducti sunt. Bonuz autem semen est qđ seminauit christus scilicet humilitatẽz in matre. fidem in centurione. abstinentiam in Johanne baptista. continentiaz virginitatis in Joanne euangelista ⁊ sic de aliis virtutibus. in quibus qui eos imitantur ex optimo semine nascũtur. Nota tamen ꝙ arboꝛ siue planta ex malo semine nata bona effici potest auxilio culture.

Vnde dicit Aristo. in libro de vegetabilibus ⁊ plantis. ꝙ si scindatur radix arboris ⁊ illi scissure imitatur lapis fecũda fiet si erat sterilis. Cuius ratio est secundum albumasar qꝛ per scissuram fit grossi ⁊ nouij humoꝛi euaporatio ⁊ caloꝛis aeris circunstantis attractio cuius virtute fit illius mali humoꝛis consumptio ⁊ quedaz plante innouatio. Ipse etiaz ꝓ̄bs dicit malagranata stercoꝛe porcino fimata et aqua dulci rigata melioꝛant. Sicut ergo de malitia mutatur in bonitatem auxilio culture. ita malus homo efficitur bonus auxilio penitẽtie. Sed debet fieri scissio. i. apertio radicis. i. coꝛdis per contritionez ⁊ oris per confessionẽ. ⁊ immiti lapis. i. ꝓ seuerãtie firmitas vel constãtie soliditas apponi. ⁊ fimus humilitatis cum aqua cõpunctionis vel doctrine spiritualis que dulcis est. vel aqua hec apponenda est elemosina quia ignem ardentem extinguit aqua ⁊ elemosina resistit peccatis. Eccĩ. iii. ¶Secundo differũt plante siue arboꝛes quo ad locum siue situm secundum que inuenitur in eis triplex differentia. vna ẽ quo ad abundantiã humoꝛis. qꝛ quedam plante nascuntur in terra quedam in aq̃ quedam in petra non tamen omnino sine terra. quedaz vero in arena. Sed que in petra parũ crescunt qꝛ humoꝛ est paucus ⁊ cito arescunt nisi per appositionem humoꝛis ⁊ terre ab hominibus adiuuentur. Sic quidaz homines spirituales sũt plãtati in terra. i. humilitate fundati. Terra enim est elemẽtum infimum ⁊ stabile. ⁊ ideo designat humiles. ⁊ bene proficiũt. qꝛ ois qui se humiliat exaltabitur. Luce. xiiij. Quidam vero plantati sunt in aqua gratie vel penitentie vel sapientie. ⁊ isti ẽt crescunt vel proficiunt. ꝑs. Erit tanq̃ lignum quod plantatũ est secus decursus aquaꝝ ⁊c. Quidã vo in petra. i. in coꝛde duro ⁊ paꝝ deuoto. ⁊ isti cito deficiũt. nã petra est dura ⁊ paꝝ humoꝛosa Luce. viij. Aliud cecidit supra petrã ⁊ exoꝛtuz aruit qꝛ non hẽbat humoꝛẽ. Quidã sunt plãtati in arena: in qbus sez nullus est humoꝛ gr̃e diuine. Nã arena dr̃ ab ariditate. Isti sunt peccatoꝛes quoꝝ fructus vani ⁊ inutiles sunt. Nota ergo sicut dicit Aristo. ꝙ plante que nascunt in locis aridis sunt parue quãtitatis ꝓ paucitatem humoris. Que vo in locis humidis fluuialibus ⁊ maritimis sunt maioꝛis quantitatis ꝓpter abundantiam humoꝛis. Ille tñ que crescunt iuxta ripas mariũ salsoꝛum non multũ crescunt ꝓ arenarũ multitudinez ⁊ attracti humoꝛis siccitatem. Sed sicut idẽ ꝓ̄bs dicit iuxta mare rubrũ hoc fallit vbi arboꝛes magne fiunt ꝓ habundantiam humoꝛis ⁊ caloꝛis. Ex qbus ꝓz ꝙ i hoibus sicut in arboꝛibus tãto magis fit augmentũ: in arboꝛibus qdem coꝛporale in hoibus vero spũale: ꝙto magis abundat caloꝛ ⁊ humoꝛ. scz. in hominibus caloꝛ dilectionis ⁊ humoꝛ deuotionis. Sz cauendum est ne sit humoꝛ salsus. i. deuo

tio tristis ⁊ sicca sicut hypocritaꝫ de quibus dñs dixit Math.vi. Nolite fieri sic hypocrite tristes sed dz eē deuotio leta ⁊ dulcis.nisi eēt forsitan tristitia ꝓueniens. vel ex pnia hoc est peccati recordatione. vel ex passionis xpi cōpassione.q̄ quidez ambo p̄mare rubrū designant.Qr vtraqz ꝓpunctio seu deuotio lz salsa vel amara sit.tñ aiam ipinguat ⁊ auget.¶ Scōa dria localis attendit in plantis respectu caloris solaris: Nā plante q̄ site sunt vrsus orientē citius conualescūt pp aspectū solis ⁊ sufficientiá caloris.Sz versus occidentez econtrario se hñt pp defectū caloris solis.vt dicit Arist.Ex quo habet qꝫ aia citius cōualescit in spū.si sit in ea aspectus solis.i.discretio rōnis.⁊ sufficientia caloris .i.debita mēsura dilectōnis.De qua dr.diliges dñm deum ex toto corde tuo ⁊c.
¶ Tertia dria localis attendit in plantis sm tēperiē aeris. Nā sicut dicit Albumasar si aer vbi nascit planta fuerit nimis calidus.poris aptis calor nālis euaporabit ⁊ ita planta siccabitur.Si vo frigidus nimis plantā suffocabit.sz tēperies eius nutriet ⁊ ꝓseruabit.Sic plantationē pnie in hoie ardor luxurie vel gule euacuat. frigus accidie dissipat.Sed tēperata abstinētia nutrit.⁊ conseruat. Nota ergo qꝫ sm Arist.planta quatuor indiget. sz semine terminato ⁊ in sua spē perfecto. maturo ⁊ a putredine seruato.Ite loco plante cōgruo.¶ Tertio humore moderato ⁊ dico moderato.qr ex humoris tēperie magis seruaī plante nutrimentū.Quia si humiditas fuerit nimia pororūz oppilatio fit per quos nutrimentū transit ad incrementū arboris.Et codē mō siccitas si superabundauerit.pororum ⁊ viaꝫ constrictio erit.⁊ sic vtroqz mō impedit nutritio arboris.Sed si contēperatio fuerit caloris ⁊ humoris erit ꝓcessus plante ordinatus ⁊ vtilis.¶ Quarto indiget planta vt dcm̄ est acre mediocriter tēperato. Eodē mō aia penitentis indiget semine spūalis doctrine.De quo Luce.vi. Semen est verbū dei.⁊ istud semen dz eē terminatū ⁊ mensuratū sm capacitatē audientiū.⁊ sz regulas fidei catholice.Item semine elemosyne.De quo Apostolus.Qui seminat i benedictiōibus ⁊c.ij.Corin.ix. Et hoc semē dz esse in sua spē perfectū per charitatem sez vt elemosyna in charitate fiat.dico in sua spē.qr plures sunt elemosynarū spēs ⁊ modi siue corporaliū siue spūaliuz. Itē indiget semine opationis bone. De quo Eccli.xi. Mane semina semē tuū ⁊ vespere ne cesset manus tua.i.bona opa opera ri ne desinas ⁊ in mane iuuentutis ⁊ in vespere senectutis.Hoc semen dz esse maturū ad discretionez vt sz cū debita maturitate ⁊ discretione bonū opus fiat. Itē semine diuine gr̄e sine quo alia nihil valerent.Et de hoc semine dr.i.Joan.iij.Semen eius.i.gr̄a in eo manet.hoc semen dz conseruari a putredine peccati cum qua esse non potest. ¶ Secundo indiget plantatio pnie loco sibi congruo: Nā alius locus competit ploranti vel oranti.s. secretus.alius elemosynam facienti.quia publicus vbi sint vel conueniant pauperes sed non publicus ad ostentationem. similiter alia loca competūt actiuis ⁊ alia contemplatiuis.¶ Tertio indiget humore.s.nutrimentali ⁊ cibo temperato vt sit quedā abstinētia.sed tñ discreta.¶ Quarto indiget aere mediocriter tēperato. In aere enim qui multarum varietatum est susceptiuus penitens intelligitur spiritus qui temperatus esse mediocriter debet. Quia nec nimis calidus vt aliquid sibi supra vires assumat tanq̄ p̄sumptuosus nec nimis frigidus vt.s.spiritualia ⁊ sibi congruentia negligat tanq̄ sit accidiosus sed debet esse per discretionem ordinate temperatus.¶ Tertio differunt arbores in partibus sz partium suaꝫ multitudine ⁊ paucitate. magnitudine ⁊ paruitate fortitudine ⁊ debilitate.Cuius diuersitatis cā est diuersitas humoris.q in aliqbus est lacteus vt in ficubus.⁊ talis in latuz et in longum est ad se diffundendum idoneus. In quibusdam vero est viscosus.vñ nec ad extensionem aptus.In quibusdaz vero est acutus qui ex sua fortitudine ad multam extensionem est aptus. Et rari-

tas arboris accidit propter insufficientiá humoris. spissitudo vero propter sufficientiam caloris ad condensationem humoris. Quasi autem humor lacteus quo paruuli. i. incipientes nutriũtur est deuotio actiuorum. Sed quasi humor acutus ⁊ subtilior est contemplatiuorum in quibus etiam est caloris charitatis habũdantia. Et ideo tales habent partes idest ramos operum plures per frequẽtiam. maiores. i. longiores propter perseuerantiaz ⁊ fortiores propter constantiam siue patientiá. Sz quasi humor viscosus est amor proprius auarorum qui ab eis non separatur nec faciliter ad alios extenditur. Vnde deficit in eis calor ⁊ charitas quia charitas non querit que sua sunt. Et ió eorum partes ⁊ rami. idest opera siue dona sunt pauciora minora ⁊ debiliora.

¶ Quarto differũt arbores in frondib⁹. Et primo in frõdium variatione. qr quedaz arbores siue plãte habent folia aspera propter dñium terrestreitatis ⁊ siccitatis. Quedá vero hñt folia lenia propter equalitatẽ aque humectantis ⁊ ꝓportiones debitá caliditatis. Sic supbi in qbus dñatur amor terrestris ⁊ siccitas. qr carẽt humore pietatis hñt folia. i. verba aspera hoc ẽ ꝓtumeliosa ⁊ alios aspantia. Sz illi qui humectant aqua diuine sapie in qbus exist debita caliditas charitat ⁊ benuolẽtie hi hñt folia. i. verba lenia ⁊ dulcia. ¶ Itẽ differũt arbores i folioꝝ duratiõe. qr quibusdá arboribus folia cito cadunt propter humorẽ rarum nõ vnctuosuz ⁊ cito siccabilem. In quibusdam vero permanent diu propter cám contrariam. Silr in illis quibus deest vnctuosus humor gre ⁊ deuotiõis cito cadunt folia. qr cito deserunt promissa. Má sicut faciliter vbis ꝓmittunt. ita faciliter ⁊ cito a ꝓmissis deficiũt. Sed illi in qbus ecõtrario est gra ⁊ deuotio firmi sunt in ꝓmissis. ⁊ isti sũt sicut arbores ex quib⁹ folia nõ cadũt. ps. Et foliũ eius nõ defluet. Dñ tunc folium defluit qñ facit cõtrariũ eius quod alijs dicit. ¶ Item folia arboruz differũt in figuratione. Quia quarũdam arboruz sunt folia stricta quarũdam lata. quarundam acuta. quarundam rotunda. quarũdaz scissa. quarundam solida que omnia variantur sm varietatem humoris magis vel minus terrestris vel viscosi. ⁊ propter calorez equaliter vel inequaliter humorem extendentem. ¶ In hoc autem significatur ꝙ verba siue corrigentium siue docentium siue consulentium nõ semper debent esse vniformia. sed diuersificari debent non solum in substantia. sed etiam in modo proferendi sm exigentiam personarum negociorum locorum ⁊ temporuz. ¶ Quinto differũt arbores in floribus. Qr quedá arbores florẽt qõ ẽ ꝓpuri ⁊ subtilis humoris existentiam i medulla. Quedam vo sunt que non florent propter nimiaz viscositatez humoris. eo ꝙ subtiliari non possit. nec propter suam vnctuositatem in subtilem florum substãtiam dilatari vt patet in ficu. Quedam ẽt nõ habent flores propter liquiditatem q̃ nõ potest in florum substantiam coagulari vt patet in palma ⁊ similibus de quibus exẽplificat plbs. Per flores ergo qui ex subtili ⁊ puro generãtur liquore intelliguntur subtiles meditatiões ⁊ pure. ⁊ cõsiderationes contemplantium que requirunt puritatez affectus ⁊ subtilitatem intellectus. Vnde non in omnibus arboribus. idest in omnibus hominibus etiam bonis hec inueniuntur: ex eo ꝙ in qbusdá licet sit humor vnctuosus deuotõis ⁊ gratie tamen est grossus. Quia licet qdaz habeant mentẽ deuotam tamen habent eam simplicem ⁊ grossam. ⁊ ideo non aptam ad subtiliora contẽplanda. ⁊ licet nõ habeant flores tamẽ possunt habere dulces fructus idest opera sicut habẽt iste arbores ficus ⁊ palma. ¶ Illi autez in quibus abundat liquidus ⁊ fluidus humor carnis. idest amor carnalis multo minus apti sunt ad flores contemplationis habendos. ¶ Sexta differentia ẽ in fructib⁹ Quia quedaz arbores sunt infructuose que fructus nõ ꝓducunt sz folia tñ emittunt. Et talibus assimilãtur mali christiani qui verba confessionis fidei habẽt sed

opera fidei nō hñt Apostolus Thi.j. Cō/fitentur se nosse deuz factis autez negant ¶ Jtē mali doctores ⁊ prelati qui solum habēt verba doctrine sed non opera vi te. ℳath.xxi. Dicūt enim ⁊ non faciunt ¶ Jtem illi qui verbis promittūt vel vo uent sed facto promissa vel vota non i plent. De quibus dicitur Eccli. v. ℳe lius est nō vouere q̄ post promissa vota non reddere. Displicet enim deo ifide lis ⁊ stulta promissio. ¶ Quedā vo arbo res sunt fructuose. Circa quod notāduz q̄ arbor ad fructificandū indiget triplici exterior fomēto. scz humore terre nutri ente. Nam ſm phyloſophuz terra ē ma ter plantarum. eo q̄ suo humore plantā more matris nutriat. ex quo etiaz nutri mento. ⁊ humore fructus ꝓducitur. In diget ēt sole hūorez sitū in medulla dige rēte ⁊ ꝓparāte. q; humor nutrimētalis ñ potest in planta tranfire ad māz fructuū nisi pr̄ calore ipsius plante adiūcto calo re solis decoquatur ⁊ digerat ⁊ ad locuz emissionis fructus attrahatur. Et hic est q̄ in vere quādo calor solis incipit auge ri plante folia ⁊ fructus incipiunt emittē quia sol suo calore partes plāte ⁊ humo res strictos a frigore precedēti resoluit ⁊ digerit. ⁊ ad loca ꝺbita attrahit ⁊ deducit Et hic est etiam q̄ in locis multum a so le remotis plante pauce sunt ⁊ nō fructi ficant. vt dicit Aristote. Cuius ratio ē se cūdū Albumasar. q; illi qui sunt directe sub septentrione diem habent per di midium annum continue. ⁊ per alium dimidium annum habēt noctem. In esta te igitur non potest ibi crescere planta ꝓ pter nimium calorem. nec in hyeme ꝓ pter maximam frigoris continuationē. ꝓpter quod sicut dicit Aristo. planta ibi generata non habet vires ad fruct⁹ pro ducēdos deficiēte cā. Mā calor q̄ est cau sa plātarū ⁊ fructuū i vna pte ānt oīno modū excedit. in alia vo pte oīno deficit. ¶ Tertio idiget plāta tēpore. idiget enim hyeme ad humoris seminalis agregatio nem ⁊ vere ad humoris emissionem. tūc enim non est frigus vehemens humorē comprimens. nec calor vehementer ad/durens vel humorem cōsumēs. Indiget etiam estate ad fructum maturationem ⁊ autūno ad fructuū repletionem ⁊ cole ctionem. Sicut ergo planta his tribus i diget ad fructificandū. sic etiaz homo ad bene operandum ⁊ precipue in operibus actiue vite scz calore charitatis cum hu more pietatis ⁊ discretiōe siue oportuni tate temporis. Omni enim operi siue rei tps est vt dicit Eccli. octauo. Vel ad fru ctificandū per opera pnie indiget homo his tribus. scz humore compunctiōis. q̄ scz est plante. i. anime plangētis quodda nutrimentum. scz humor lachrymarū ꝙz illud ipse fuerūt mihi lachryme mee pa nes die ac nocte. ¶ Jtem feruore dilectio nis per quez mens que primo fuerat pec cato cōstricta resoluitur. humor ꝺuotio nis attrahitur ⁊ decoquitur dum feruēs efficitur ad bonoruz operum productio nē perducitur. Sed attende q̄ feruor pe nitentis vt bene fructificet debz esse tem peratus idest discretus vt etiam dictū est superi⁹. ita vt neqz deficiat per accidie fri gorem neqz excedat per idiscretionē. In diget enim hyeme idest tēpore suo quo se ab exteriorib⁹ ad interiora recolligat. ⁊ vere idest tempore quo abūdanter hu morē pietatis ꝙ opera misericordie emit tat. Jtem estate in qua per contemplatio nis meditationem vel orationem seipsū ad feruoreꝫ accendat. vt sic fructus matu ros idest opera pfecta exhibeat quousqz finaliter sequatur autumnus idest mor⁊ tempus quo sue vite ⁊ totus tps fruct⁹ ideit premia colligat.

¶ Capitulum.ix.

Caritas assimilat radici

¶ Primo ratiōe origin/

Qz ex humore de terra accōmodato ⁊ calori ce/stis bñficio radix generat: ⁊ a calore celesti tota penetratur nutrit ⁊ conseruatur. Similiter ex humore de notiōis attracto ꝙ feruorem oratiōnis ⁊ beneficio celestis caloris .i. supni ⁊ increa ti amor⁊ qui ē spūssanctus geueratur id

est diffunditur radix charitatis. ⁊ ab ipo calore celesti idest spiritusancto nutrit ⁊ cõseruat. Vnde apostoli in oratione vna nimiter perseuerantes ⁊ cum deuotione expectantes spũmsanctus acceperunt per quez charitas diffusa est cordibus eorus ⁊ nutrita ⁊ cõseruata Hiere. xvij. Ad humorem mittit radices. ¶ Scõo rõne firmitatis siue profunditatis: qr quãto matrici terre profundius se infigit tãto fortius arboris solidi⁹ ⁊ firmius fundamẽtum existit. sic quãto charitatis amor iest cordi ꝓfundius ⁊ ifixius tanto spiritualis homo firmi⁹ est ⁊ solidius fundatus. Vnde Apost. Ephes iij. In charitate radicati ⁊ fundati. ¶ Tertio rõe vtutis. qr q̃uis radix siti substãtia mollis. tñ fortissimos lapides vi caloris penetrat ⁊ effodit. Sic charitatis amor q̃uis per patiẽtiam sit mollis. Nam molle nõ resistit tãgenti ⁊ sic pfect⁹ non resistit ledenti scilz iniuriaz pro iniuria reddendo. sed poti⁹ ei parcit. Item q̃uis sit per mansuetudinẽ dulcis qr charitas patiẽs est ⁊ benigna est tamen fortissimos lapides. i. imanissimas persecutiones seu cruciatus virtute spũssancti superat ⁊ vicit imo radices diuini amoris in petris duris magis condẽsant. Quia scz charitatis affect⁹ ⁊ effectus in duris ⁊ asperis passiõibus magis multiplicantur Job. viij. Super acceruũ petrarũ radices eius dẽsabunt. ¶ Quarto rõe actualitatis: qr charitas omni tpe agit ⁊ crescit. Nã radix tpe hyemali calorẽ ⁊ humorẽ in se colligit quẽ vernali tpe foras effundit. Sic charitas tpe aduersitatis in semetipsa pigrescit. Sz ꝓspritatis tempore alijs se effundit ⁊ ꝑ vigorẽ opis ꝓximis reuiuiscit Oscee. ix. Erũpet radix eius vt libani. Aug. Radix omnium bonoruz est charitas radix omniũ maloruz est cupiditas. ¶ Quinto rõne viroris qr scz sicut ex radice é viror arboꝛ ita ex charitate meritũ operis. Vñ Grego. dicit. in omelia qꝫ sicut multi arboꝛ rami ex vna radice prodeũt. sic virtutes multe ex vna charitate generantur. Nec hz aligd viriditatis ram⁹ boni operis si nõ manet in radice charitatis. Hiere. xij. Plantasti eos ⁊ radicem miserunt proficiunt ⁊ faciunt fructuz Grego. quisquis in charitatis radicem se infert nec a viriditate deficit. nec a fructu inanescit. ¶ Itẽ charitas assimilatur cypresso. ¶ Primo rõne subẽ. Est. n. substantia similis cedro qr sua substantia est imputribilis ⁊ semꝑ sua permanet firmitate. Videmus aũt qꝫ ligna putrefiũt ex humore aqueo superabundante. Sed hoc modo charitas putrefieri vel corrumpi nõ potest. qr aquositas. i. vehementia tribulationis non prevalet ꝓtra eam Cañ. viij. Aque multe nõ poterunt extinguere charitatez. ¶ Secũdo charitas assimulatur cypresso ⁊ hoc ratiõe figure. qr cypressus in rotunduz ei⁹ se erigit. Vñ etiã ei⁹ fruct⁹ figuram imitatur. Et ideo cypressi coniferi appellant. Rotunditas autem figure perfectionem charitatis significat. Quia figura rotunda siue circularis ſm plãm est perfectissima figurarum. Vnde rotunditas cypressi est perfectio charitatis. Et ideo ſm apostolum Collocen. iij. Charitas est vinculũ perfectiõis. Nec enim virtus est que mentem deo ligat ⁊ iungit ⁊ coniungendo pfic. Qõ ãt figura cypressi sursuz tẽdit signat qꝫ charitas sursũ trahit Eccl'astj. i. Quasi cypressus in altitudinẽ se tollens. Qõ autem figura cypressi in conuz se stringit ⁊ acuit significat qr diligentes deum quanto plus in charitate proficiunt semꝑ magis se restringunt. scz ab illicitis. a superfluis. ⁊ etiam a necessarijs. Sic ergo ex figura cypressi ostenditur qꝫ charitas hominem perficit perficiendo erigit. ⁊ erigẽdo stringit ⁊ vnit. ¶ Tertio ratiõe redolentie. Est enim cypressi lignum ſm Isi. suauissimum in odore. vnde folia habet licet amara tamen odore vinoléta vt dicit Plinius. Similiter odor charitatis tam suauis est deo vt sine ipso nihil redoleat. Nam: neq; eloquentia: neq; elemosyna: neq; scientia: neq; fides: neq; prophetia: neq; quodcunq; opus siue donuz habz charitate deficiente meritum apud deuz Sicut expresse explicando per singula. j.

Corinth. tertiodecimo. Apostolus ostendit dicens. Si linguis hominum loquar ⁊ angelorum charitatem autem non habeam factus sum velut es sonans ⁊c. Augustinus. Charitas ē fine qua nihil valēt omnia. ⁊ que vbicunqʒ fuerit ad se trahit omnia. Charitas ergo tota est odorifera. ita vt eius folia idest verba licet amara ⁊ aspera videantur interdum esse in delinquentium correptione. tamen odorifera sunt in corripientis intentione. ⁊ medicinalia sunt in correcti emendatione. Et iō Prouerbiorum decimoseptimo dicitur. ꝙ meliora sunt vulnera diligētis ꝙ fraudulenta oscula odientis. Nam diligens non vulnerat nisi vt medicus qui solum modo vt sanet egrotum icidit ⁊ percutit vlcus. Vel ꝙ cypressus habet folia amara sed odorifera. significat ꝙ ille q ex charitate diligit debet delinquentem amaricare ad penitentiā inducendo. ⁊ pusillanimem odore recreare benigne consolādo ¶ Quarto ratiōe vmbre. quia cypressus vt dicit Plinius habet vmbram multuʒ gratiosam. hec vmbra gratiosa ad quiescendum est gratiosa mors ⁊ requies deū diligentiū. de qua dicit Psal. Cum dederit dilectis suis somnum ⁊c. Vel hec vmbra cypressi est refrigerium anime in quo per charitatem extincto viciorum ⁊ passionuʒ estu dulciter quiescit anima in sui dilecti fiducia Cant. scōo. Sub vmbra illius quem desiderabam sedi. Vel vmbra charitatis est protectio diuina quam dilectio dei ⁊ proximi que sūt quasi ale charitatis acquirunt. Psal. sub vmbra alarum tuarum protege me. ¶ Item charitas assimilatur casie fistule. ¶ Primo ratione productionis. quia sciʒ fructus ē ex arbore productus. Arbor igitur est spūs sanctus. Ipse enim est arbor vite in medio paradisi idest media in trinitate persona. cuius est p gratiā viuificare animaʒ scōʒ illud Joan. sexto. Spiritus est qui viuificat. Huius arboris fructus est charitas Gala. sexto. Fructus autem spiritus est charitas gaudium ⁊c. ¶ Secundo ratione augmentationis; quia sciʒ casiafistula producit longa semina. que ingrossantur in actione caloris. exterius condēsantur. medulla interius existēte nigra dulci ⁊ humida. ⁊ ad modum faui mellis iterius distincta. Sic quoqʒ etiam charitas pducit longa semina idest diuturna ⁊ viqʒ in finem continuata opera. Que etiaʒ ingrossantur per augmentum deuotiōis ⁊ condensantur dum feruenter frequentantur. sicut ingrossantur membra cū p pinguedinem augentur interius. ⁊ illa dicūtur esse condensa vbi sunt multa ⁊ frequentia. sicut dicitur condensa silua vbi sunt multa ⁊ frequentia ligna. sed medulla interior idest intentio ⁊ mens ex charitate operantis debet esse nigra per humilitatem. Nam nigrum est quod parum ostendit de claritate. Quia bona intentio operantis non debet esse ad sui ostētationem etiam si opus sit publicum. sicut nigrum etiam ad lucem deductuʒ non pretendit claritatem sed obscuritatem. Vnde vt dicit Gregorius. sic opus sit in publico vt intētio semper maneat in occulto. Item debet esse dulcis per benignitatem. quia charitas est benigna: vt dicit Apostolus. Item debet esse humida per pietatem sciʒ vt sit interius compassibilis ⁊ exterius faciliter effusibilis ad subueniendum. Quia humidus est passibile ⁊ ad exteriora faciliter fluxibile. Item charitas debet esse distincta ⁊ ordinata. precipue in elemosynis dādis Can. scōo. Ordinauit in me charitatem. ¶ Tertio ratione electionis. quia illa casiafistula est eligenda que est grossa. quia signat multam humiditatē sibi inesse. Vnde leuis ⁊ sonora reijcit qz vana esse dr. Eodē mō vera ē ⁊ pbata ē charitas q ē grossa per patientiam. Mā id quod ē grossum non resonat: sed subtile. grossum est metallum ⁊ ferruʒ. Et sic charitatem habens licet patiatur. nō tamē resonat alicuius impatientie sonum vel vocem redendo. Item que est ponderosa idest firma per constantiam. Nam vera charitas est patiens ⁊ constans.
¶ Quarto ratione operationis. ga casia fistulū multa operatur. Nam habet vtu-

tem mollificandi.⁊ hoc competit charita ti que inquá emollit dura ⁊ crudelia sup borum corda. Vnde assimilatur etiá igni cuius carbones sunt beneficia ei⁹ inimi/co duro ⁊ superbo impẽsa ſm illud Ro ma.xij. Si esurierit inimicus tuus ciba il lum. si sitit potum da illi. hoc enim faci/ens carbones ignis cõgeres super caput eius idest hec erũt super caput eius hoc est mentem eius duram tanq̃ carbones ignis ad molliendum eius duritiam.

Item casiafistula habet virtutem mundi ficandi. quia charitas cor emundat a ru/bigine peccati. ⁊ precipue auaricie Greg. Tanto amplius peccati rubigo consumi tur quanto peccatoris mens magno cha ritatis igne crematur. Item habet virtu tem feruorem sanguinis mitigandi quia charitas iram mitigat que est feruor san guinis circa cor ſm plm. Nam charitas non irritatur. Item habet virtutem co/leram etiam purgandi. quia charitas lu/xuriam purgat quaz calor colere incitat ⁊ inflammat. Item habet virtutem gule apostemata dissoluendi: qr charitas gule delectamentũ dissoluit ⁊ abijcit. Item ha bet virtutem sanguinis purificádi. Qua/si enim impurus sanguis est sanguis inui dorum qui semper contra proximuz ma liuoli ⁊ turbulenti sunt. Vnde per hoc si gnificatur ꝙ charitas inuidiam purgat. Nam charitas non emulatur. Vel qr san guis impurus ⁊ grauis ⁊ turbulentus est sanguis melancolicus. Per hoc ꝙ pur/gat sanguinem impurum significatur ꝙ purgat accidiam ⁊ tristiciam ⁊ grauedinẽ spiritus. ⁊ facit eum leuem ⁊ solicitum.

Item charitas assimilatur calamento. qđ est quedá herba similis mente. ⁊ hanc si/militudinẽ declarat. Primo eius gradus qr est calamẽtũ calidum ⁊ siccũ in tertio gradu. Et sic sili mõ etiá a sacris doctori/bus charitatis gradus tres esse ponunt. Quia est charitas incipiẽtiũ ⁊ ꝓficientiũ ⁊ ꝓfectorũ ⁊ in quolibet gradu lz nõ uni formit. tñ aliquo mõ ẽ calida ⁊ ficca i effe ctu. qr calefacit mẽtẽ. ⁊ desiccat carnez id est carnales fluxus. ¶ Secundo declarat illam eius virtus quia calamentũ habet virtutem dissoluendi ⁊ consumendi: Si militer ⁊ charitas dissoluit mentis duri ciam ad bonum suscipiendum. consumit humoris molliciez. i. fluxibilitatez ad ma lum. Vnde per charitatez efficitur mens humana mollis ⁊ facilis ad bona. ⁊ dura ⁊ difficilis ad mala. ¶ Tertio hoc ostendit eius effectus. Nam calamentum sup fluitates humidas in corpe desiccat. ⁊ ꝫ competit charitati in quátuz excludit vi ciũ gule. ¶ Item calamentum libidinem frenat. quod multo magis cõpetit chari/tati que castitatẽ diligit ⁊ libidinem odit ¶ Item intestinorum ⁊ stomachi dolorẽ sanat quod competit charitati in quátũ sedat viciuz ire quod est cuz interiori do lore. Item morsus reptiliuz curat. quod competit charitati in quátũ resistit mor/sibus inuidorum ⁊ detractorum. Itez cõ tra reumaticas ⁊ frigidas cás iuuat qđ cõ petit charitati in quantum expellit ab anima humana frigus accidie. Item con tra lepram iuuat. hec lepra est auaricia q̃ fere omnia membra ecclesie inficit. Nam a minori vsq; ad maiorem omnes auari cie studẽt. ⁊ hoc est ex defectu charitatis. quia qui diligit mundũ non est charitas patris in eo vt dicitur. j. Jo. ij. Item cala mentum venenum ad exteriora euocat. quod competit charitati que venenũ no ciuũ superbie de corde extrahit ⁊ abijcit Item charitas assimilatur carice q̃ est fi/cus ficca a copia sic vocata. ¶ Primo qr carica confert senibus. Nam carice a se/nibus in cibum sumpte dicuntur eos de fendere ne ruget eoruz cutis. Ratio hu/ius est quia rugositas accidit in semb⁹. qr membra a naturali humido deficcata in/trinsecus contrahuntur ⁊ obrigescunt. ⁊ pellis corrugatur frigore ⁊ induratur. Sed carica humida est ⁊ calida. ⁊ propt humiditatem non permittit membra cõ trahi. ⁊ propter caliditatem nõ permittit a frigore cõstringente corrugari. Per se/nes autem intelligũtur illi qui diu pecca ta cõtinuant. in his destituti ab humore deuotiõis ⁊ abundante in eis frigore inv

quitatis ſcz propter defectuz caloris cha ritatis non ſoluz interius contrahuntur mẽbra p retractionẽ a bõis ſz ét pellis.i. ꝙuerſatio exteriꝰ corrugaſ õformaſ ⁊ im mutaſ. Sz charitas repellẽdo frigꝰ mali cie ⁊ replẽdo aiaz deuotiõis pinguedine ꝓhibet contractũ mẽbrorũ.i.retractatio nem a bonis ⁊ rugoſitatez pellis.i .defor mitatez exterioris conuerſationis. ¶ Se cundo quia carica cõfert debilibus. habz eni debiles confortare ⁊ ratione ſaporis quia eſt iter fructus dulciꝰ ⁊ ratione cõ plexionis bone qz calida ⁊ humida . Sic charitas iter omnes virtutes plus debi litatem anime roborat ⁊ cõfortat. Et ipa etiaz enumeraſ ab apoſtolis inter.xij fru ctus ſpiritus Gal.v. Inter omnes illos dulciꝰ reperitur. Ipſa etiam eſt calida p inflammationez ⁊ humida per compaſ ſionem vel lachrymarum deuotionem. ¶ Tertio quia carica confert tenuibus.i. macilentis.quia ficus ſicce multũ ſangui nem groſſum generant ⁊ multum impin guant. Similiter charitas multũ ſangui nez.i.multum meritum generat.i.adijcit anime. Vnde ⁊ multum impinguat eam. Quia diligentibus deũ omnia cooperã tur in bonuz vt dicitur Ro. viij. Quarto confert vocibus quia carica pectus mũ dificat.tuſſim ſedat.⁊ vocem clarificat. Si militer charitas pectus.i.cor mundificat ⁊ tuſſim ſpirituales ſedat.⁊ vocem clarifi cat.ſiue in confeſſione peccati ſiue in lau de dei.ſiue in exhortatione proximi. Itẽ charitas aſſimilatur mẽte. que licet frigi da ſit ⁊ ſicca tamen habet virtutez diſſol uendi.confortandi.⁊ appetituz promouẽ di. Similiter charitas frigida eſt inquan tum extinguit ardorez auaricie. ⁊ ſicca in quantum deſiccat humorez luxurie. Vn de habet virtutez diſſoluendi ſcz amoris mũdi vincula.⁊ confortandi corda debi lia.⁊ promouendi deſideria ſancta. Itez mente cocta in aceto fetores minuit.pur gat gingiuas putridas.matricem mundi ficat ⁊ cõfortat. Item decocta in vino do lorẽ viſcerum ⁊ renum placat. Dicit enim Iſaac.ꝙ abominationem amputat ⁊ fu gultũ ſedat. Que etiam omnia congruũt charitati: que tollit fetorem oris.i. vicii gule.⁊ mũdat matricem.i.vicii luxurie ⁊ placat dolorem viſcerũ.i. vicii ire. ⁊ am putat abominationez.i. vicii accidie: que ſpirituales delicias abominaſ ⁊ faſtidit. Itẽ ſedat ſingultũ.i. vicium inuidie. Nam ille cui aliquis inuidit dr̃ ei eſſe in ſingul tum.i.in diſplicentiam ⁊ in ſcandalũ. ꝑs. Pax multa diligentibus legez tuam ⁊ nõ eſt illis ſcandalum.

¶ Capitulum.x.

Aro humana aſſimilatur
c feno. ſz illud Iſa.xl. Om nis caro fenũ ⁊c. Dicit ibi dem gloſa qꝺ fenũ naſcen do hz virorem. creſcendo hz decorem. ⁊ habet vltimo florem . ſed tandem ſiccatũ ſolis ardore redigitur in puluerem. ¶ Item preciſuz ⁊ ſiccũ nutri mẽto eſt aliquando deputatũ. Similiter humana caro naſcẽdo habet virorez vi te creſcendo decorem forme. ⁊ poſt aug mentũ quãdoqz florem fortune ⁊ tempo ralis glorie. Sed ſolis ardore.i.gravis tri bulationis vl̃ infirmitatis feruore ſiccata. ideſt exhauſta redigit̃ in puluerẽ vel mor tis vel infime dejectionis. ¶ Item hoc fe nũ ideſt corpus per mortez preciſum ⁊ p totalem priuationem vite preſentis ſicca tũ ſicut quando eſt in ſepulchro clauſuz vel humatũ ipſum efficit̃ nutrimẽtũ ani maliuz.i.eſca vermium. Eccl̃i.x. Cum mo riet̃ homo hereditabit ſerpentes beſtias ⁊ vermes. Vnde v̄ificator quidam dicit. Poſt hominẽ vermis poſt vermez fetor ⁊ horror. Sic in non hominem vertitur omnis homo Bernar. ſuper Cant. Cur carnem preciosis rebus impiguas ⁊ ador nas quã poſt paucos dies vermes deuo rabunt in ſepulchro ⁊ animam tuam bo nis operibus non adornas que ẽt deo ⁊ angelis p̃ſtanda eſt in iudicio. Cur aiam tuaz vilipendis ⁊ ei carnem preponiſ: do minam ancillari ⁊ ancillaz dominari ma gna eſt abuſio. ¶ Itez caro aſſimilatur ta xo. que taxus ẽ arbor venenata ex cuiuſ ſucco fiunt venẽa. ⁊ cuiꝰ vmbra dormi

entibus sub ea est mortifera. Dicit enim Dias. q lignum hoc si ignem arripiat. inextinguibilem ignem seruat. Habet. n. taxꝰ principaliter hec tria. scz venenosū succū mortiferū vmbraculū. inflámabile lignum. Succus taxi est carnis delectatio que animā venenat. sed vmbra taxi ē carnalis vita siue conuersatio que animam necat. ſm illud Roma. viii. Si ſm carnē vixeritis moriemini. Sed ignitio taxi est concupiscentie vel fomitis iflámatio que in perpetuuz durat. Potest enim in hac vita fomes peccati mitigari sed non extingui dum scz homo est i carne corruptibili. Licz in beata virgine ex priuilegio gratie. ꝓmo quidem in sua scificatione scz in vtero matris sue fomes dicatur fuisse nō ſm essentiam extinctus sed mansisse ligatus. Deinde in conceptione filii credendum sit q totaliter fuit extinctꝰ. In aliis tamen hominibus cōmuniter semper viget. propter qō semper est in eis aliqua repugnantia carnis ad spūm. Et ideo dicebat Apo. ad Ro. vii. Inuenio aliam legē in membris meis repugnantez legi mentis mee Hieron. in quadam epistola. Nos gestamus laqueū nobiscum. circū ferimus inimicū. carnem nostraz: loquor de peccato nutritā corruptam nimis ipa origine. sed multo amplius praua consuetudine viciatam. Hinc est q tam acriter aduersus spūm ꝯcupiscit q assidue murmurat ꝛ impatiens est discipline. q illicita suggerit. q nec ratiōi obtemperat. nec vllo timore inhibetur.

¶ Capitulum. xi.

Castitas cōtinentie assimilat cinamomo. ¶ Prio ꝓpter gēituram. Nā cinamomū verū iter arboresꝛ tribuloruz vepres ꝛ rupes densas gignit: ꝛ ideo cuz magna difficultate colligitur. In quo significatur. q cōtinentia carnis nō in mollicie delicioſe vite gignit vel seruat sed in aspietate pnie ꝛ austeritate abstinētie. Vnde dicebat Apo. i. Cori. ix. Castigo corpus meū ꝛ in suitutē. redigo ꝛc. Isido. li. ii. de sūmo bono. Sex sūt que incorruptam seruant castitatem. scz sobrietas: operatio: asperitas cultus. cohibitio sensuum cauta. sermonis honestas: cuitatio oportunitatis. Vnde patet q cum magna difficultate continentia conseruatur vel habetur. Nam sicut dicit. Aug. lib. iii. sermonuz super Mathe. Iter omnia certamina xp̄ianoꝝ durioꝛa sunt prelia castitatis. Nam ibi continua pugna ꝛ rara victoria. Vnde dominus Math. xix. cum discipuli dixissent ei. Si ita est hoi cū vxore: nō expedit nubere. non oēs capiunt verbū istud sed qbus datum est. In quo arduitatē cōtinētie dñs oñdit qꝛ ab eius cōsecutione deficit hoium virtus cōis. ¶ Scdo ꝓp̄ staturam. qꝛ cinamomuz ē virgultum in india vel ethiopia tantūmodo duorū cubitorum. Subtiles enim ꝛ replicatos habet culmos crocei vel nigri coloris. Duo ergo cubiti cinamomi signāt duos gradus continentie. vnꝰ ē abstinere se ab illicito coitu q oibus competit ēt inconiugatis. Alius est abstinere. a licito. scilicet etiam a coniugio vel cōiugali vsu. ꝛ ista continentia nō est omniuz sz paucoꝝ vt patet ex verbo dñi supradcō. qꝛ nō oēs capiunt verbuz istud. Culmi autem cinamomi subtiles ꝛ replicati qui sunt crocei vel nigri. ꝛ terminatio arboris ꝛ ramoꝝ sunt perfetiones continentium: Consistunt ergo perfectiones continentiū in subtilitate cōtē platiōis i replicatōe dilectiōis. vt scz habeant dilectionē dei ꝛ primi. ita vt amor ꝓximi ide reflectaꝫ i deū qō ē cū ipe ꝓximꝰ ꝓpter deū diligiꝫ. ꝛ iterū amor dei i ꝓximū repēdaꝫ. scz vt q diligit deū diligat ꝛ fratrē suū. Itē nigrēdie hūilitatꝫ: qꝛ. s. niger color vtutē hz visū ꝯgregādi: qō ꝛspectu aliaꝝ vtutū ꝯpetit hūilitat. Qꝛ q ceteras vtuteſ sine hūlitate ꝯgregat q̄si pulueꝛē in ventū portat. vt dicit Greg. Scz ꝓcipue humilitas debet castitati adesse qꝛ sicut Grego. in Mora. dicit Nulla est castitas carnis quā nō cōmendat humilitas In croceitate feruor deuotionis significatur. ex eo q color croceus itensionē caloris demonstrat. Vnde aues que calidiſſi

me cõplexionis sunt extrema habẽt crocea. vt pedes atq; rostra quod accidit ex abundantia humoris sicci ⁊ calidi quez natura eũcit ad extrema. ⁊ propter hoc sic colorant. Et sic̃ color croceus interi⁹ signat intensionẽ caloris ex distẽperãtia sanguinis in epate . Ergo moraliter illi habẽt colorem croceũ qui habent feruorem intensum sez ad deuz ⁊ ad proximũ. ⁊ hic est charitatis color. sine quo nihil castitas valet. Nã sicut dicit Bernar. castitas sine charitate est lampas sine oleo. subtrahe oleum lampas non lucet tolle charitatem castitas nõ placet . Ex oibus ergo colligit̃. q illoz continentia est perfecta qui sunt casti in carne subtiles in cõtẽplatione. replicati in dilectione nigri ⁊ despecti in sui humiliatione ⁊ feruidi in deuotione. ¶ Tertio ꝓpter fracturam. qz quando cinamomũ frangit̃ quoddaz de eo spiramen ad modũ nebule emittit̃. Vnde culmi eius fracti reddunt visibile spiramẽtũ. Fractio aũt cinamomi. i. castitatis est peccatum luxurie in quo est spiramentum sensibile qz. s. in actu luxurie euaporat sensibiliter de corpore multuz de spũ ⁊ naturali calore ⁊ ideo coitus debilitat corpus vt phỹsici dicũt. Sed multo magis ab aia dum per peccatũ luxurie castitas frangit̃. euaporat ab aia ⁊ perdit̃ spũalis gratia ⁊ calor charitatis. Et ideo post peccatum aia remanet debilis. ita vt tentationibus carnis postea superueniẽtibus resistere non possit. ¶ Quarto ꝓpt̃ siccaturã. qz. s. cinamomũ nõ redolet. nisi siccum. Vnde opz ꝙ arescat ad hoc vt odorẽ reddat vt dicit Plini⁹. Sic̃ nisi caro arescat ꝑ abstinentiã ab humore luxurie. non reddit deo odorẽ continẽtie. De hoc odore dr̃ Eccl. xxiiij. Sicut cinamomũ ⁊ balsamũ aromatizans odorez dedi Balsamũ enĩ cõiũgitur cinamomo. qz sicut per cinamomum continentia. ita per balsamum abstinentia signatur. Naz balsamuz corpora mortua incorrupta suat qz quantum dissoluit tantum consumit: ⁊ ideo abstinentiã recte signat. que a multiplici corruptione tam infirmitatum ꝙ superfluitatum corpora mortalia conseruat. ⁊ quantum resoluit de humore pinguedinis tantum consumitur de humore ⁊ vigore libidinis. Vñ cinamomo balsamum subiungitur. qz castitati abstinentia obsequitur. ¶ Quinto propter collecturam qz cinamomum cum magna difficultate colligitur. Ante enim solis ortũ vel post solis occasum nulla licentia colligendi admittitur nec datur. Vnde non colligitur in nocte sed solum in die. Collectum aũt cum fuerit sacerdos metam diuidit ⁊ partem deo deponit reliquam mercator emit. Quod aũt cinamomum non de nocte sed tm̃ de die colligitur significat ꝙ cõtinentiam diligens nõ amat latibula tenebrositatis. qz hec luxuria ẽꝙ rit Job. xxiiij. Oculus adulteri obseruat caliginem. Nam sicut habet caliginosum animũ ita querit tenebrosum locum. Sz continẽs diligit diez honestatis ſm illud Roma. xiij. Abiiciamus opera tenebrarum ⁊ induamur arma lucis sic ut in die honeste ambulemus . ¶ Sexto propter mensuram. Attenditur enim in cinamomo duplex mẽsura sez quantitatis ⁊ qualitatis. Quantitatis quidez. qz summa bonitas est in sũmitate virgultorum ad longitudinẽ vnius palmi. quod autẽ duorum est modicum valet. qz modicuz habet corticis in quo bonitas eius consistit. Similiter sũma bonitas ⁊ perfectio continentie est in sũmitate virgultorum idest in virginum puritate. qz virginitas tenet in carne sũmitatem. i. extremitatez. Est enim quasi radix conugium. mediuz viduitas. sed extremum ⁊ sũmum virginitas. Vnde hec extremitas est tantum vnius palmi ad differentiam cõiugij qđ est quasi duoruz palmoruz qđ sez in vtro qz coniuge mensuram exigit debite honestatis: Item viduitas est duorum palmorũ. Quasi enim vnũ palmum habuit dũ in ꝓiugio fuit. aliũ vo opz qz habuerit dum vidua remãsit. Nam in vtroqz statu debita quedã mensura req̃rit habẽde honestatis. q̃ꝙ aliter ⁊ aliter. Sed virginitas vnũ solũ hz. qz videlz honestat̃ mẽ

ſurâ in ſũmo ſemper vniformiter tenet. Alia eſt cinamomi menſura in qualitate duplici quâ hz.qr cinamomum vt dicit Plato eſt calidum in tertio gradu ⁊ ſiccũ in ſcdo.Similiter in continentibus vt ſe conſeruare poſſint oportet eſſe triplicez gradum caliditatis ideſt triplicem amoris. Nam tres latrones theſaurum quez habemus in vaſis fictilibus ideſt i fragilibus corporibus tollere moliuntur.ſ.mũdus qui perſequitur.caro ideſt carnis appetitus qui blanditur ⁊ diabolus qui latenter decipere ⁊ inuiſcare nititur . Sed contra hec omnia defendit amor dei ſi tamen vt dicit Bernardus ſit amor fortis vt ſcilicet non frangatur a mundo perſequente. ¶ Item amor dulcis vt nõ attrahatur a carne blandiente. ¶ Item amor ſapiens vt non decipiatur a diabolo inſidiante. Et eſt triplex gradus caliditatis cinamomi.ſed adhuc neceſſarius eſt triplex gradꝰ ſiccitatis.ideſt duplex modus abſtinentie corpus deſiccantis.vnus qui deſiccet carnis humorem ſubtrahendo ei cibum ſez ieiunium.alius ſubtrahẽdo ſiue temperando potũ ⁊ hic eſt ſobrietas Nam luxuriosa res eſt vinuz.⁊ ideo ſubtrahendũ.ſicut dicit Valerius maximus qꝫ vini vſus romanis feminis olim incognitus fuit ne ſcilicet in aliquid deterius prolaberentur.Proximus enim intemperantie gradus a libero patre ad inconceſſam venerem eſſe conſueuit.vel ſaltez eſt temperandus ſm illud Apo.j.Thi.v. Modico vino vtere propter ſtomachũ ¶ Septimo propter electuram. Nam illud cinamomum eſt eligendum qõ ẽ ſubtile.⁊ acutũ habens ſaporez dulcedini interminxtũ cum multa aromaticitate ⁊ colore ſubrufum. In quibꝰ ſignificaꝫ qꝫ electorũ cõtinentia eſt cum ſubtilitate abſtinentie cũ acumine prudẽtie.cuz ſapore ⁊ dulcedine deuotiõis interne. cũ aromaticitate ⁊ odore mũdicie ⁊ cum rubedine charitatis inflãmãte . ¶ Item qr caſtitas amat tenuitatez cibi ⁊ ſobrietatem potus aſſimilatur lenti que amat terram tenuẽ magis qꝫ pinguez.⁊ aerem ſiccum magis qꝫ humidum.Similiter enim caſtitas magis diligit victus tenuitatem qꝫ deliciarũ pinguedinem qr perit caſtitas in delicijs ſicut Bernar.dicit. ¶ Item potꝰ ſobrietatem potus qꝫ nimiam vini humiditatẽ vt dictum eſt ſupra.Et ideo nazarei dño conſecrati non ſoluz mente ſed carne vinum nequaqꝫ bibebant.

¶ Capitulum.xij.

COntemplationis ⁊ orationis continuatio animam in melius prouehit ⁊ a caſu peccati protegit Cuius exemplum apparet in oliuis.de quibus dicit Plinius qꝫ qdiu ſunt in arbore nõ pereunt ſed quanto diutius ibi ſunt tanto meliores fiunt.Semper enim vt dicit nouas vires reſumũt ⁊ difficilꝰ ide cadũt: Qua ſi aũt oliua ſuſpenſa in arbore eſt anima leuata in contemplatione vel oratione.q̃ quanto diutius ibi poteſt perſiſtere tanto manifeſtius eſt eam magis in deo proficere.quanto qz ibi melior fit tanto difficilius cadit in peccatũ.vel quãto aliquis continuat quietatẽ contemplationis tanto difficilius inde cadit.i.tanto moleſtius recedit. ¶ Item cõtemplatio aſſimilatur mandragore.Primo propter ſuauitatez odorꝫ. Mãdragora enim ſic ẽ dicta. eo qꝫ mala.i.poma habeat mire redolẽtia Cãtico.vij. Mãdragore dederũt odorẽ ſuũ in portis noſtris.Hanc herbam quidaz fingũt habere radicem humane perſone ſimilem.ſed contrarium dr in Platone. Quaſi aũt poma mandragore ſunt ſtudia contemplatiue vite que multuz redolent deo.Et ideo Geñ.xxx. Rachel que contemplatiuã vitam ſignat mandragoras a lya accepit ⁊ ſibi viri thorũ ⁊ filiorꝫ partũ conceſſit.Quia.ſ.vita actiua que p lyam ſignatur viro ſuo ideſt deo in laboribus ⁊ doloribus preſentis vite fructificat.qui per partũ filiorum ſignificãtur p quibus Rachel mãdragoras obtinet.qr ſcz contemplatiua vita ſuauia deo ⁊ grata valde ſtudia poſſidet.Et iõ dic Proſp in libro.j.de vita contẽplatiua.Actiua vi

ta hȝ ſolicitum curſum contẽplatiua gaudiũ ſempiternũ. Jn hac acquirit regnuȝ. in iſta percapit hec facit pulſare bonorũ opeȝ velut qbuſdã manib⁹ ianuã iſta vocat conſũmandos in patriã. Jn hac cõtẽplat mit mũdus. in illa videbit de⁹. ¶ Secõdo ꝓpter inſenſibilitatẽ ſaporis qz hui⁹ h erbe cortex vino imixtus ⁊ potat⁹ hoiem inſenſibilẽ facit. Vñ illis quoȝ corpus incidendũ eſt dat ne dolor ſentiat. Mã ſicut dicit Diaſco. iſta potata vt dictũ ẽ ita dormire facit ꝙ oẽs dolores cõpeſcit ita vt nec ferri nec tpis ſentire dolorẽ quis poſſit. Sic continue contemplationis ituiꝰ cũ vino etiam diuini amoris atqȝ eterne cõſolationis admixtus abſtrahit animaȝ quandoqȝ a ſenſibilibus ſicut ſm Augu. fuit abſtractus Paulus in raptu. Et ideo dixit ſcõe Corin. xij. Siue in corpore ſiue extra corpus neſcio. deus ſcit. Vnde ipſa contẽplatio eſt que ſanctos martyres dũ ſecarẽtur ⁊ vrerent ⁊ mortibus afficerentur varijs ita inſenſibiles facit vt nihil de illis penis curarẽt tanq̃ ſi eas nullaten⁹ ſentirẽt. Aſpiciebant enim per contẽplationeȝ deum remuneratorẽ. ¶ Tertio cõtemplatiua vita aſſimilatur mãdragore propter fecũditateȝ prolis. qz ſm Conſtãtinũ ⁊ Plinĩ mãdragora dr̃ prebere ſeminis virtuteȝ ad concipienduȝ. ⁊ hoc ſi ex nimio calore matrix ſit impedita. qz cũ hec herba frigida ſit ⁊ ſicca matricem ad conuenientiam reducit: ⁊ ſic ad cõceptuȝ diſpõit. ꝓpter ꝙ mulieres frigidas nõ iuuaret ſed potiꝰ impediret. Sic contemplatio celeſtis premij dũ ad bene opandũ ſolicitat ipſaȝ animam fructibus meritorũ fecũdat. ſi tamen non ſit in cõtemplando anima per accidiam vel negligentiam frigida. Jtem contemplatiua vita actiue addita fecũdiorem eam facit ſcȝ operib⁹ bonis ⁊ facit etiaȝ eam perfectius operari. Cuius exempluȝ ẽ in ficu. qz ficus ficut Jſi. dicit remedio cuiuſdã arboris q̃ vocatur caprificus dicitur fecundari. Eſt. n. caprificus ficus nunq̃ matureſcẽs. ſȝ qõ in ſe non habet alijs tribuit. Maȝ ſi caprifici ſurculus cortici ficus inñxꝰ fuerit eaȝ fecundaȝ efficit ⁊ citius matureſcere facit Caprificus ergo ſiue ficus ſilueſtris eſt cõtemplatiua vita q̃ ſiluas ⁊ ſolitudines diligit. Sȝ velut ficus domeſtica que ad manus hominũ exiſtit ⁊ nutrimentũ fructꝰ tribuit homo actiuꝰ ẽ. qui per miſericordie opera tribuit pauperib⁹ vite nutrimẽta. ⁊ in frequẽtia ⁊ multitudine hominũ eſt eius habitatio ⁊ vita. Sȝ ſi radici eiuſ .i. cordi ſurculus caprifici ideſt cõtẽplationis affectus ⁊ ſancte orationis ſtudiũ inferatur ad fructus bonoȝ operũ ꝓducẽdos fecũdior ⁊ maturior efficitur ideſt perfectior qz plura ⁊ magis cõpleta opatur Maȝ fructus eſt completus qñ eſt maturus. Sed adhuc notãdum eſt ꝙ cõtẽplatiui cuſtodiẽdi ſunt maxie ab accidie frigore. Et in hȝ iterũ aſſimilant̃ arbori fici. qz ficus eſt arbor tenera ⁊ delicata. ⁊ ideo facile a frigiditate leditur ꝑcipue quãdo incipit germinare. propter quod verſus aquilonem raro vel minus ꝑficiũt ⁊ citiꝰ arẽſcũt timẽtes aqlonaria frigora. Sic quia cõtemplatiua vita facit cor teneru ꝑ affectionẽ amoris ⁊ delicatũ ex nutrimẽto celeſtis ꝯſolationis facile ledit̃ a frigore aquilonis. i. ab accidia quã maligꝰ ſpũs immittit qui dixit. Sedebo i mõte teſtamẽti in lateribꝰ aquilonis. Nec enim vbi cor ſubintrauerit rigiduȝ ⁊ frigiduȝ facit. Rigidũ quidẽ. i. inflexibile ad compaſſionẽ ⁊ frigidũ ad opationẽ ⁊c. ¶ Jtem contemplatiua vita aſſimilatur nuci muſcate.

¶ Primo propter continentiã. Quia eſt circũdata quadam pellicula. tenuiſſima. infra quã eius continetur ſubſtantia: Sic ſimili mõ etiã vita ac mẽs cõtẽplatiua oȝ ꝙ captiuetur ⁊ icludatur in fide ideſt notitia. que tamen tenuiſſime attingit ad diuina ⁊ ſuperna. ⁊ ideo eſt tenuiſſima pellicula ideſt tenuiſſima notitia diuinorum. ſȝ nihilomin⁹ eſt ſufficiẽs ad ſaluãdũ nucis medullã. i. ad ſaluãdũ aiaȝ. Secũdo ꝓpter excellẽtiã qz nux muſcata tãto ẽ melior quãto ẽ põderoſior ⁊ in odore ſuauior ⁊ ſapore acutior. Sic ꝯtẽplatiuꝰ homo tãto eſt melior quanto eſt ponderoſior ꝙmentis ſtabilitateȝ. qz grauia ⁊ põderoſa

difficulter mouent ⁊ firmi⁹ stabiliũtur. ⁊ quãto odore suauior ꝑ conuersatõis sanctitatez. ⁊ quãto sapore acutior per sapiẽtie subtilitatez. ¶ Tertio ꝓpter efficaciaz quia nux muscata hz virtutez calefaciendi. ⁊ stomachũ ꝓfortandi. ventositates extenuãdi. dolorem capitis auferendi Silr cõtemplatio inflãmat amãtẽ. ꝓfortat opãtẽ expellit vẽtũ. i. vanitatẽ. ⁊ aufert dolorẽ exteriorẽ infundẽdo interiorẽ cõsolationẽ. Juxta illud ps. Secundum multitudinez dolor in corde meo consolationes tue letificauerunt animam meam.

¶ Capitulum. xiij.

Cor hois spũalis dz assimilari radici. Nam radix vt arborẽ nutriat dz esse viua fixa solida ⁊ humida. Silr cor hois vt ipz spũaliter nutriat dz eẽ viuũ ꝑ fidẽ. qz iustus ex fide viuit vt dr Hebreo. x. Dñ dr Prouerbi. iiij. Omni custodia custodi cor tuuz qm̃ ex ipso vita procedit. Scdo dz esse fixum per spem ps. Paratũ est cor eius sperare in dño ⁊c. Item dz eẽ solidum per charitatẽ Apo. Ephe. iij. In charitate radicati ⁊ fundati. Stulti autez peccatores extra charitatem, existẽtes, habent cor confractuz eccli. xxj. Cor fatui q̃ fi vas cõfractũ ⁊c. sed charitas exigit integrum ⁊ solidum Luce. x. Diliges dominum deum tuum ex toto corde tuo ex tota anima tua. ⁊ ex omnibus viribꝰ tuis. Item vt sit humiduz per deuotionez vl pietatis compassionez Hie. xvij. Ad humorẽ mittit radices suas. Isaie. i. Oẽ. cor virens ⁊c. ¶ Item cor serui dei debet eẽ sicut semen rose. Nam in medio rose est semen minutuz croceum ⁊ valde odorifer rum. Hoc semẽ in medio rose est gratia dei in corde. quod est minutuz per humilitatez Mathei. xj. Discite a me quia mitis suz ⁊ humilis corde Grego. Semper conscientia sm deum humilis ⁊ tristis debet esse. vt. s. per humilitatem non superbiat ⁊ per vtilez merorez cor ad lasciuiaz nõ dissoluat. Item debet esse croceum ꝑ charitatez. Deutero. xx. Circũcidet, dominus cor tuuz ⁊ cor seminis tui vt diligas eum ex toto corde tuo ⁊c. Item debet eẽ valde odorifer ꝑ orationis ⁊ deuotionis suauitatez. Apoca. v. Habentes phialas plenas odoramẽtorum que sunt orationes sanctorum Isido. Oratio cordis est non labior tantũ. Iste fumus siue odor orationis procedens ex feruore cordis mirabiliter virtutẽ demonis ꝑfrngit. Thobie. vj. Cordis eius particula si super carbones posueris. fumus eius extricat omne genus demoniorum.

¶ Capitulum. xiiij.

Correctio seuera peccati assimilat carduo. ¶ Primo rõne figure qr cardu⁹ herba ẽ aculeata hñs hastas ⁊ in summo capitella habens spinosa. Per hastas aculeatas itellige correctionẽ grauiorem flagellor ⁊ huiusmodi. Sed per capitella spinosa itellige correctionẽ asperor verborũ. s. pungitiuorum que. s. mentem delinquentẽ excitando ad proprũ sensuz reducit. Eccli. xij. Qui pungit cor ꝑfert sensum. Itẽ Eccles. xij. Verba sapientũ sicut stimuli ⁊ quasi claui in altũ defixi ⁊c. Grego. in regist. Clauis atqz stimulis verba sapientuz comparantur. quia culpas delinquentium nesciunt palpare sed pungere ¶ Secũdo ratione efficacie quia succus cardui capillorum fluxum curat. Similiter seuera correctio capillos capitis. i. virtutes mẽtis conseruat ⁊ confirmat. Naz duz vnius vicium seuere corrigitur alter ne defluat timore seruat. Idemqz qui flagellatur dum de vno vicio corrigitur ab alio ꝑseruat Job. x. Visitatio tua custodiuit spiritum ⁊c. ¶ Tertio ratione medicine. Etenz cardui sunt matrici perutiles quia scilicet correctio aspera ad penitẽtie gratiaz reuocat. que scilicet est vt matrix in qua peccator penitens iterato cõcipit ⁊ formatur in esse spirituali. Itẽ carduus mulieres plurimũ iuuat. ⁊ ad litterã correctio aspera necessaria ẽ omnino mulieribus ifrunitis. Et adhuc talis correctio necessaria est mulierib⁹. i. mentibus que

nimis molles ⁊ fragiles sunt ad peccādū Maz sicut dicit Cassio. iniquitas mortalium sine fine vagaretur. si eam medicialis icrepatio minime resecaret. Et ideo sicut idem Cassio. sup ps. xxx viii. dicit Occurrendum ē ne tractu temporis intemperata malicia conualescat ⁊ vires iniquitati dissimulatio vl' indulgentior gratia suministret. Sed clarī audita correctio doceat impericiam ⁊ compescat audaciam.

¶ Capitulum. xv.

Cupiditas assimilatur radici. Primo quia p radicē arbor terre ihēret ⁊ ab ea humorez accipit q̄ nutrit Vnde ſm Plīm. radix habet oris officiuz. quia per eaz planta suscipit nutrimentum sicut animal p os. Similiter per cupiditatem anima inheret terrenis. Et sic planta mediante radice nutrit terre humido. sic cor hominis mediante cupiditate pascitur terreno lucro Vnde cupiditas est os cordis insatiabile Prouer. xxx. Tria sunt insatiabilia. infernus ⁊ os vulue ⁊c. Sene. xxv. episto. Vidisti aliquando canem frusta panis aperto ore captantem. quicquid accepit protinꝰ integrū deuorat. ⁊ semper ad spem futuri hiat. Idez euenit nobis quicquid expectantibus fortuna p̄iecit id sine vlla voluntate dimittimus. statiz ad rapinam alterius erecti ⁊ attoniti in epicuroꝝ istud chaos incidimꝰ quod inane ⁊ sine termino est. ¶ Secundo. quia radix seqtur cōplexionez terre in qua nascitur. ⁊ sic cupiditas sequitur conditionem hominis i cuius corde concipitur. Vnde diuersa est in diuersis. Nam auarus est cupidus de diuicijs. superbꝰ cupidus de dominijs: curiosus de rebꝰ vanis. ⁊ sic de alijs. Nam in omni peccatore est cupiditas immoderata alicuius rei. ⁊ isto modo considerādo cupiditatez siue maliciam est quoddā vitium generale quod icluditur in omnibus vitijs. Et ideo dicē Aug. in li. de libero arbitrio q̄ auaritia q̄ grece philargiria dicitur nō solum in argento vel nummis ſz in omnibus rebus que immoderate appetuntur intelligenda est Et Grego. dicit in quadam omelia. q̄ auaritia nō solum pecunie sed etiam scientie ⁊ altitudinis est cum supra modum; sublimitas ambitur. ¶ Tertio quia radix ē causa diuersarum pullulationū. Nam virtute radicis pullulāt stipites rami frōdes flores ⁊ fructus. Nihil enim est in arbore quod prius non fuerit in radice. Eodē modo multa sunt mala que pullulant ex radice cupiditatis Apost. i. Thi. vi. Radix oīuz malorum est cupiditas. Super quo vbo dicit in omelia Basilīꝰ. q̄ cupiditas ē trāgressiōis mater: magistra nocendi. primi pilaria iniqtatis. auriga malicie: siccaria virtutum. sediciōis origo: fouea scādalorum. Dicit ergo. cupiditas pecuniarum ⁊ diuiciarum de q̄ propie Aposto. loqꝝ sicut patet ex eo quod p̄miserat. Qui volunt diuites fieri ⁊c. Jccirco dicit esse radix omnium malorū. nō quia omnia mala ex cupiditate semper oriātur sed quia nullum maluz est quod non interduz ex auaritia siue cupiditate nascatur Nam sicut dicit Jnnocētiꝰ: hec est que sacrilegia committit ⁊ furta ⁊ rapinas exercet ⁊ predas ⁊ bella gerit ⁊ homicidia simonia ce vendit ⁊ emit inique petit ⁊ recipit in iuste negociatur ⁊ feneratur instat vol. immiet fraudibus dissoluit pactū ⁊ violat iuramentum corrumpit testimoniuz ⁊ peruertit iudicium.

¶ Capituluz. xvi.

Deuotio assimilatur oleo. Primo qz oleū habet virtutē illuminatiuā. ⁊ ideo infunditur i luminaribꝰ ⁊ p̄pter h̄ significat deuotionē in puritate ⁊ claritate conscientie. Et h̄ est oleuz quod precipitur offeri. Exo. xxv. ad luminaria continuanda. quia deuotio puritatis ⁊ claritatis conscientie nutrit in nobis reuelationes diuinas. ¶ Secundo quia oleum habet virtutez aleuiatiuā. ⁊ cō medetur doloribus. Vnde oleum designat deuotionem in tolerantiā presentis miserie. Deuotio etiam passionis christi consideratione al

leuiat nobis presentes tribulatiões Cañ. i. Oleum effusum nomen tuum adolescentule dilexerunt te nimis. i. feruenter vt exponit Ber. ¶ Tertio hꝫ oleuꝫ virtutem enatatiuam. ꝙ ideo superfertur liquoribus propterea signat deuotiõez ex pregustatione celestis glorie ps. Dilexisti iusticiã ꝙ odisti iniquitatẽ propterea vnxit te deus oleo letitie pre cõsortib⁹ tuis Et est notandum ꝙ oleum iccirco aliis liquoribus superfertur videlicet qꝛ modicum habet terrestreitatis multum aereitatis. i. aeree leuitatis. Et sic deuotio iterna tãto magis animam eleuat ad celestia degustanda quanto min⁹ habet de terrena cupiditate ꝙ plus abũdat in aerea leuitate. idest diuina charitate. Nam charitas amoꝛ est qui animam alleuiat ꝙ sursuꝫ leuat. Vnde dicit. Augu. super ps. lxxxv. nõ putrescit coꝛ si leuetur ad deum Frumẽtũ tuũ si hꝫres i inferioꝛib⁹ ne putresceret leuares illõ ad supioꝛa. Frumẽto tuo immutare queris locũ ꝙ coꝛ permittꝫ iterra putrescere: frumentum leuares ad supioꝛa coꝛ leua in celum Et vñ inquit possuꝫ q funes q̃ machie q̃ scale op⁹ sũt: Grad⁹ effectus est. iter tuũ voluntas tua est amãdo ascendis. negligendo descendis. stans in terra in celo es si diligis deum.

¶ Capitulum. xvii.

DIgnitatis status quãto altioꝛ tãto aduersitatib⁹ ꝙ molestiis plẽioꝛ. Dñ in dignitatibus positi assimilãt arboꝛi. Flagella eni vt dicit Isi. dicuntur vitium ꝙ arboꝛum summitates eo ꝙ sepe ventis ꝙ turbinibus flagellãtur. sunt autez quasi summitates arboꝛuꝫ altitudines dignitatum in quibus qui sublimati sunt multarum aduersitatum ventis frequentiuꝫ anxietatuꝫ turbinibus flagelãtur. Et id eo non incõgrue de statu dignitatis posset suggeri illud ꝓuerbiũ. ii. Macha. iii. Si quem habes hostem ꝙ̃ mitte illuc ꝙ recipies flagellatum Tulius. Quo celsioꝛ es eo magis te solicituꝫ ꝙ anxiũ esse opoꝛtet. Dñ ps Ab altitudie dei timebo idest abaltitudine tẽporalis dignitatis Item ad dignitatis gradũ ambicioſus homo qñqꝫ paulatiꝫ exaltatur sed subito ducit sic̃ arboꝛ q̃ cũ difficultate eleuat sed subito vi vẽtoꝛũ ducit. Dñ dicit Gre. Paulatim ascendisti sed non paulatim descendes sed tanq̃ fulgur ꝙ sic̃ satha. Item dignitatis altitudo quanto min⁹ est in humilitate fũdata: tãto min⁹ crescit ꝙ min⁹ durat. Cuius exemplũ patet in feno ò q̃ dicitur in ps. Fiant sicut fenum tectoꝛuꝫ qõ priusq̃ euellatur exaruit. vbi dicunt. Gloſe ꝙ quanto fenum altius stat ꝙ minus ꝓfunde radices eius inferius depri mit tanto minus crescit ꝙ citius arescit. Sic homo quãto est in altioꝛi statu si radices cordis non ꝓfundantur in humilitate. i. sui humili cognitiõe ꝙ custodie sedulitate paruꝫ ꝓficit ꝙ cito deficit. ps. Vidi impium. i. superbum superexaltatum ꝙ eleuatum sicut cedros libani. ꝙ transiui ꝙ ecce non erat.

¶ Capitulum. xviii.

DIuitie assimilant. spinis. Primo quidẽ qꝛ spine ẽt sub floꝛe sũt se carpentiũ pũgitiue. ꝙ similit diuitie etiaꝫ in floꝛe mũdane glorie se assequentes pungunt pũtione laboris in acquirẽdo timoꝛis in possidendo ꝙ doloꝛis in perdendo Vnde Petrus. Rauenen̄ dicit in quodam sermone. Auri custos seruatoꝛ argenti securitatez nõ hꝫ: nescit quietez. ꝙ cui deest securitas qeſpit: pẽa diues ẽ ille nõ cẽsu. Innocẽti⁹ diẽ i supfluitate resoluit iactãtia effrẽat curit ad libidinẽ ꝙ coꝛruit ad illicitũ ꝙ fiũt ei istra pẽaꝫ que fuerũt oblectamẽta cui paruꝫ. laboꝛ in acquirendo. timoꝛ in possidendo. doloꝛ in amitendo mentem ei⁹ sẽp fatigat solicitat ꝙ affligit. ¶ Scõo qꝛ spine sunt vestium laceratiue sic diuicie lacerant interioꝛes vestes virtutum. Dñs Gre. in omel. xx. super illud Exiit qui seminat dicit. Diuitie spine sunt. quia cogitationum suarum punctionibus mẽtem hamanam lacerant ꝙ cum vsqꝫ ad pecca tuꝫ pertrahunt q̃si inflicto vulnere cruẽ

sant. Tertio quia sunt serpentum comunicatiue. s. occultatiue propter qđ Eccli. x dicitur. qui diffipat septem mordebit cuꝫ coluber scilicet qui latitat inter spinas. Sic diuitie latibulum sunt serpentium infernalium prime Thi. vi. Qui volunt diuites fieri incidunt in tentationem et in laquem diaboli ꝛ in desideria multa ꝛ inutilia que mergunt hominē in interi tuꝫ. Quarto quia spine sunt sui inuicem complexiue Sic enim se mutuo complectuntur ꝙ facilius fasciculus spinarum excutitur q̄ partes separentur. Sic diuitie habite difficulter bene dispensantur. ꝛ ideo consultius est totum simul onus deponere ſm illud ℳat. xix. Vende oia que habes ꝛ da pauperib⁹. ¶ Quinto qꝛ spine sunt ignis incensiue. Diuitie enim sunt materia ignis cupiditatis in preſẽti ꝓs. Exarserūt sicut ignis in spinis. ꝛ ignis infernalis in futuro. Isaie. xxxiij. Spine congregate igni cōburentur. ¶ Sexto qꝛ spine sunt seminum suffocatiue. Nam ꝓpter suaꝫ densitatem radios solis intercipiunt. ꝛ rorifluas celi guttas ad ea q̄ sub eis sunt descēdere nō permittunt. ꝛ ideo que iuxta spinas vel infra seminantur non de facili coalescunt. Vnde. Luce. viij. Aliud semen cecidit inter spinas ꝛ simul exorte spine suffocauerunt illud. Similiter diuitie suffocāt sua solicitudie fructum seminis verbi dei Et ideo dicit ibidem Luce. viij. Quod autem in spinis cecidit hi sunt que audierūt ꝛ a sollicitudinibus diuitijs ꝛ voluptatibus vite suffocantur ꝛ nō referunt fructuꝫ. ¶ Item diuites qñ abundāt diuitijs visitātur ꝛ frequentantur. qñ vo sunt pauperes contēnuntur ꝛ abijciuntur sicut arbor que diligenter seruatur ꝛ custodit qñ fructus ē in ea. sed ablato fructu negligitur ꝛ exponitur. vt patet in vineis que claudūtur ꝛ custodiūtur tempore fructus. sed postea exponuntur Pro. ix. Diuitie addūt amicos plurimos. a paupere autem ꝛ hi quos habuit separantur.

¶ Capitulum. xix.

Doctria sacre scripture assimilat apio ¶ Primo qꝛ apium est herba q̄ splen ꝛ epatis opilationes. i. vias opilatas aperit. p epar autē ꝛ splenem que sunt duo membra intrinseca ꝛ multum vtilia corpori intelligimus duas intimas ꝛ vtilissimas potentias anime scilicet intellectum ꝛ affectum. Et sicut splē atrahit nutrimentum ab epate scilicet humorem quo nutritur. sic voluntas ab intellectu trahit presens obiectum a quo mouetur Nam bonum apprehensum in intellectu est voluntatis obiectū ꝛ mouēs ipaꝫ vtriuſq; autem potentie vias aperit doctrina sacre scripture. qꝛ intellectui aperit viam ad deum cognoscendum. ꝛ volūtati ad deum diligendum De quibus vijs dicitur Pro. iiij. Vie eius vie pulcre ꝛc. ¶ Secundo quia apij vis semen ꝛ radix morsib⁹ venenatis succurrit. vt dic̄ Diasco. Morsus venenosi sunt tentationes diaboli quibus verba sacre doctrie optime docent hoiem obuiare. Vñ dominus ℳat. iiij. a diabolo in deserto tētatus sacre scripture v̄ba inq̄libet tentatione opposuit. Induxit ēt ꝺ eū tria testimonia de lege qbus ipꝫ vicit ꝛ repulit. sicut figuratū fuerat. i. Reg. xviij. in dauid q goliā ꝓstrauit tribus lapidibus de torrente. ꝛ sic xp̄s diabolū supauit tribus testimonijs de lege vt dr̄ i glosa. Quo exēplo ēt nos docemur sacre scripture v̄bꝫ repellēr tētatorē Naꝫ si tentat te de supbia ꝛ appetitu honoruꝫ responde ei. scriptum est Eccli. ix. Quid superbit terra ꝛ cinis? ꝛ iterꝫ Eccli. vij. Noli querere ab hoie ducatum neqꝫ a rege cathedram honoris. Si tentat de appetitu diuitiarum. rñde scriptum est. Thi. vi. Nihil intulimus in hūc mundū haud dubiū qꝛ nec auferre q̄d possum⁹ Et iterum. Qui volunt diuites fieri incidunt in tentationem diaboli Item si tentat de apppetitu deliciaruꝫ carnaliuꝫ. Respōde ei. i. Cor. xv. Caro ꝛ sanguis regnū dei nō possidebunt. Glosa per carnem ꝛ sanguinē vēter ꝛ libido. i. peccata carnalia

designantur. ¶ Tertio qꝛ apiũ tristitiá ex pellit ⁊ leticiá inducit. Má est quoddá ge nus apij quod dr̃ apiũ risus. eo qꝺ humo ris mellancolici fit purgatiuus tristitie ex pulsiuũ ⁊ letitie inductiuũ. imo dr̃ qꝺ si qs ipm in magna quantitate reciperet riden do eum occideret. Sic doctrina sacre scri pture melancoliá. i. tediũ expellit Dñ Sa pi. iij. Non hz amaritudinem ꝓuersatio illi⁹ nec tediũ conuitus ipsius. Item tri stitiam interdicit Mathe. vi. Nolite fieri tristes. Item ad leticiam inducit. ps. Ser uite domino i leticia. Vnde libri sacre scri pture magnũ solatiũ prebẽt ꝓtra hui⁹mi serie incolatũ. i. Macha. iiij. Habentes so latio libros sanctos.

¶ Capitulum. xx.

Elemosyna assimilat car damomo. ¶ Primo rõne originis. qꝛ cardamomũ ẽ semẽ arboris q̃ q̃sdá tũo rositates facit in qb⁹ semẽ ꝓtinetur Arbor ergo est penitẽtia q̃ in in timis cordis radicata i terra. i. in corpore nostro ꝓficere ⁊ fructificare dz. Vel in ter ra hec arbor fructificare dz qꝛ supra ter raz. i. in celo vel etiam sub terra. i. in infer no penitentia locum non habet. Nam in celo non est locus penitudinis vbi nullus angit ꝓscientia criminis. In inferno vero nõ hz penitentia fructum vbi non potest expiari delictum Ex hac ergo penitentie arbore ꝓducit semẽ elemosyne. Est enim elemosyna opus satisfactionis qꝺ quidez ad penitentiam pertinet. Sed ideo semen vocatur qꝛ in aliena terra scilicet indigen tis ꝓximi carne seminata mirabiles fru ctus affert. Hoc autem semen elemosyne ab arbore. i. a penitentia in quibusdam tum rositatibus .i. cordis ꝓpassiõibus ꝓ ducit̃ qꝛ tota virtus elemosyne ẽ ex cor dis compassione Aug. In affectu cordis pẽsanda est elemosyna tribuentis. Et id circo. vt in Mora. Beat⁹ Gre. dicit Ille perfecte tribuit qui cum eo qꝺ afflicto tri buit afflicti quoqz aiuz in se sumit vt pri⁹ in se dolentis passionez transferat ⁊ tunc contra dolorem ipsius per ministeria cõ currat. ¶ Scõo rõne coloris. qꝛ illud car damomi semen ẽ melius qꝺ subrufum ẽ aliquantuluz. Rufedo etiã elemosyna est ex dilectionis feruore nec dubiuz quin tá to melior fit elemosyna quãto plus rubz ex charitatis flamma. Dñ sine charitate elemosyna est oino infructuosa Apostolo dicente. i. Corin. xiij. Si distribuero i ci bos pauperuz oẽs facultates meas chari tatez autem non habeam nihil mihi pro dest. ¶ Tertio rõne saporis qꝛ illud ẽt est melius qꝺ est acutũ ⁊ dulcedini intermix tuz Debet enim dari elemosyna cum acu mine. i. cum subtilitate discretionis. ⁊ cum dulcedine allocutionis qꝛ interduz vbuz est melius q̃ datum Augu. in Ep. ad quẽ daz comitem Caue prudens discretiõz elemosyne ita vt vtriusqz dãtis ⁊ accipiẽ tis sit solatium. Quarto rõne virtutis qꝛ hz virtuté ꝓfortandi cor cerebrũ ⁊ stoma chũ. in corde quidem est dilectio. in cere bro sensificatio. in stomacho vero nutri tio qꝛ scilicet ex elemosyna ꝓuocatur re cipientis dilectio. In ea etiam demonstra tur largientis sensus ⁊ discretio. ex ea eti am prouenit vtriusqz partis nutritio qꝛ dantis quidem per meritum elemosyne refouetur spũs. sed recipientis ꝓ oportu nũ auxiliũ refocillatur corpus. ¶ Itẽ ele mosyna assimilatur semini. qꝛ bonitas se minis ꝑm Plinium. ꝓsideraꝯ ex tribus Pri mo ex tpe qꝛ illud semẽ est bonum ad se minandum qꝺ est bimũ vel trimũ. Que dam est elemosyna que disponit hominẽ ad vnum. s. ad hoc vt liberet̃ a culpa sicut elemosyna peccatoris Dañ. iiij. Peccata tua elemosynis redime. Et ista est quasi semẽ anniculum. i. vnius anni tm̃. Que dam vo elemosyna valet ad duo. s. ad sa tisfactionẽ culpe ⁊ redẽptionẽ pene vt ele mosyna penitentis Thob. iij. Elemosy na liberat a morte. s. culpe. ⁊ non patitur aiam ire in tenebras. s. pene. ⁊ ista est vt se men bimum. Quedam aũt valet ad tria scilicet ad ꝓseruandũ a culpa. ad euaden duz supplicia. ⁊ ad intrandum ꝑmia. sicut elemosyna iusti ⁊ est quasi semen trimuz. ¶ Scõo cõsideratur bonitas seminis ex

pondere q; illud est optimū quod é gra uissimū. pond⁹ autē elemosyne ⁊ cuiuslibet boni operis est ex charitatis affectu: q; táto elemosyna pl⁹ valet dátu quáto cūmaiori charitate daf. ¶ Tertio ꝓsidera tur ex colore. q; illō semē meli⁹ é qō magis albū iteri⁹ é Sed ḡsi medulla alba é i tentio pura. Vñ illa eleōsyna é bóa q̄ daf cū itētōe pura. Mat. v. te átfaciēte ck̄ná nesciat sinistra tua quid faciat dextra tua

¶ Capitulum. xxi.

Loquētia sapiētū assimilaf frondositati arborum ¶ Primo rōne grositat⁹ q; viriditas ⁊ copiositas foliox reddit arbore gro sā aspiciētib⁹. Simlif efficacia ⁊ affluētia vboꝝ reddit sapiētē gratiosū audientib⁹ ps. Diffusa est gratia in labiis tuis. ¶ Sz nō. ß q; ad grosā eloquētiá plura req̄rūf Má ꝙz Valeriū maximū. Doctrine ⁊ eloquētie ornaméta ⁊ pnūtiatōe apta ⁊ q̄uenienti corpis gestu cōsistūt. Quib⁹ q; se instruxerit tribus modis homies aggredif Aures penetrádo. oculos demulcēdo. ⁊ animos inuadēdo. sic etiá Sene. in epla dicit. De apta aūt pnūtiatōe vboꝝ loqf Cassio. sup ps. lxxiii. Eloquēs é ille q; scit pua sūmisse. medie tēpata. magna grádi ter dicē. q; scit inuēire ꝑclare. cnūciare magnifice. dispōere apte. figurare varie. Jdē ēt dicit. q; bon⁹ doctor phēiat apte. narrat apte. arguit acriter. colligit fortif. ornat excelse. docet delectat ⁊ afficit. ¶ Secundo ratōne vtilitatis. q; folia tenellos fruct⁹ a vētis pluuiis ⁊ caumatib⁹ muniunt. ⁊ p eis táḡ scutū ictus recipiūt. Sic sapiētū vba tenellos hoies. i. spū ōbiles siue pusillanimes a vētis psecutionū. ⁊ a pluuiis. i. impetu inundátium tribulationū ⁊ a caumatib⁹ internaꝝ tētationū. cō fortádo. instruēdo. minádo. muniūt ⁊ ō fēdūt. Et iterdū etiá sapiētes ⁊ eloquētes viri ꝑ patria seu ciuib⁹ suis siue aduersā tib⁹ ꝓtradicēdo siue salubriꝰ ꝓsulēdo siue vsucias ⁊ negcias ōtegēdo inimīcōrū vl̄ hostiū ictibus. i. odiis ⁊ psecutōibus se exponunt Jsa. xxxxii. Posuit os meū quasi gladium acutum. Vnde contra eos qui hoc non faciunt dr Eze. iz. Nō opposuistis vos murꝝ ꝑ domo israel. Tul. in rhetoricis. Qui ita se armat eloquentia nō vt oppugnet cōmoda patrie. sed vt ⁊ ꝑ his pugnare possit is mihi vr ⁊ suis ⁊ publicis reb⁹ vtilissim⁹ atq; amātissimus suis. ¶ Tertio rōne firmitatis q; folia cito a vēto mouēf. ⁊ hinc inde q̄f sanf. sed ꝓpter abundantiá humoris nō facile ab arbore diuidūf. Siliter gratiosi in vbis hicz a vēto vane laudis ⁊ fauoris hominū plerūqz agitētur. tñ si hūt abundátiá humoris. i. diuini amoris siue interne deuotionis nō faciliter ab arbore christo vl̄ ab arbore virtuose vitelꝑ elationē vel vanā gloriá sepanf ps. Foliuz ei⁹ nō defluet ⁊ oia q̄cūqz faciet ꝑspabūf Vel tūc folia ꝓpter ventū ab arboribus cadunt. q̄n viri eloquentes ꝓpter metū obmutescūt. Sed hoc amicis dei nō accidit. q; eos intimi amoris vtus ab omni timore defēdit Actuū. iiii. Petrus ⁊ Johānes hoc humore. i. amore spūs cō fortati principibus sacerdotū ꝓhibentibus ne docerēt in nomine iesu rñderūt Non possum⁹ que audiuim⁹ ⁊ vidim⁹ non loq. Quarto rōne fructuositatis. q; fruct⁹ sub foliis sunt primo virētes. tā dez matureſcunt. ⁊ calore solis dulces fiunt q; prius amari fuerant. Sic sapiētes viri sub foliis vboꝝ producunt fructꝰ opaz. q; fruct⁹ apparent virides. i. gratiosi aspiciētib⁹. ⁊ maturi. i. discreti discutiētib⁹. ⁊ dulces. i. sapidi suscipiētib⁹. Faciunt eni viri sapiētes opa gratiosa discreta ⁊ fructuosa. vl̄ coꝝ fruct⁹. i. act⁹ sūt viride sp fidē maturi p spēz. dulces p charitatē. Et hic é calor solis. i. amor christi q; oia facit dulcescere ēt amara quecqz. Cañ xx. Fruct⁹ ei⁹ dulcis gutturi meo. Et attēde q; sicut modica ꝑcia ē in arbore frō dositas sine fructib⁹. ita modici valoris vbositas sine opib⁹. ꝓpter qō dicit. Hie. i. v. li. Mora. q; ille bñ loquendi facūdiá ꝓcipit. q; sinū cordis p recte viuēdi studia extēdit. nec loquētē cōscientia ꝓpedit cū lingua vita ātecedit. ¶ Quinto ratiōe mu

tabilitatis.q; quarundã arbo;um folia in estate viridia ſi decora ſunt in autumno palleſcunt.ſed in hyeme cadunt ⁊ in terra putreſcunt. Sic eloquentia ſapientum ſeculi in eſtate.i.in tpe fauo;is vireſcit p vigo;em.ſed in autumno ſole decreſcente i deficiente humano fauo;e palleſcit.i.debilitaſ per timo;em. In hyeme aũt.i. perſecutionis tpe cadit.i.penitus deficit p obmutionẽ.⁊ aliqñ in terra putreſcit p mali cõmendationẽ ⁊ app;obationeꝫ ſiue fauo;ationem. Et tunc dicendum eſt eis illud Iſaie.xl. Ve vobis qui dicitis bonum malum ⁊ malum bonum.

¶ Capitul u;.xxij.

EXho;tatio ad bene faciendum vel ad malũ dimittendũ diuerſimode fieri d; ſm diuerſam q̃litatem co;p quos ho;tari o;. Cuius exemplũ apparet in ficu. Nam ficus ſterileſcit aliqñ ob defectum humo;ꝫ aliqñ vero pp nimiam abundantiam humo;is.ſed ſi accidit ob defectuꝫ humo;is ſubuenitur ei p ꝙuenientẽ ſimũ ⁊ aquam dulcẽ.ſed ſi ſupabundat humo; arbo;em clauis perfo;ant ⁊ ſic humo;em euacuãt. Illi autez homines ſterileſcunt.i.a fructu bono;p operum deficiunt ⁊ hoc eſt pp defectum humo;is ideſt p;opter defectum vigo;is qui vicio ſubiecti ſunt puſillanimitatis ⁊ timo;is.⁊ iſti iuuandi ſunt cũ ſimo qui plantam calefacit.i.cum doctrina vel exho;tatione inflammante ⁊ accẽdẽte ad bonuꝫ ⁊ cũ aq̃ dulci.i.cũ dulcedine doctrine ⁊ verbo;p.vt attrahãtur ex ipa dulcedine exho;tationis ad humo;ẽ bonitatis. Nam ſi contra tales puſillanimes qs vteretur aſperitate verbo;p potius deſpera;ent q̃ p;oficerẽt ⁊ ideo qui talis eſt ſicut dicit p;oſper in libro ſecundo de vita cõtemplatiua leuiter caſtigatus reuerentiaꝫ exhibet caſtiganti: Aſperitate autez nimie increpationis offenſus nec co;rectionem recipit nec ſalutem. Patet ergo q̃ in exho;tatione talium ſi apparcat calo; amo;is impellens ⁊ dulcedo verbo;ũ demulcens ſequitur bono;um operum fecunditas creſcens. Illi autem ad modum ficus ſterileſcunt p;opter humiditatis exceſſuꝫ.qui bona opera ex ſuperbia dimittunt.vel ex nimia abundantia tempo;alium que inducit ad ſuperbiam ⁊ contemptum ſpiritualium.⁊ tales perfo;andi ſũt clauis.i.terribilibus ⁊ aſperis v̄bis Eccl̃s. xij. Verba ſapientum ſicut ſtimuli ⁊ quaſi claui in altum defixi.

¶ Capitulum.xxiij.

FRuo; diuini amo;is augetur in afflictione carnis.⁊ abundaꝫ tex deuotionis.cuius exemplum apparet in pino. Nam pinus que exterius habet durum ⁊ groſſum co;ticem ſed interius multum humo;em pinguẽ.de facili ⁊ multum inflammatur ſi igni aliquo caſu applicatur. Ille ergo exterius habꝫ durum co;ticem ⁊ aſperum qui carnem ſuam per duram abſtinentiam vel aſperos labo;es affligit. Ille interius habet multum pinguedinis qui multam habet deuotionem mentis.⁊ h̄ per diuinum amorem faciliter ⁊ fo;tius inflammatur:dum alicui ignite.i.affectuoſe rei applicatur ſiue affectuoſa verba audiendo p;s. Eloquium domini inflammauit eum. Siue deuotas ſcripturas intelligendo. Luc.vltimo. Nonne co; noſtrum ardens erat in nobis dum loqueretur in via ⁊ aperiret nobis ſcripturas: Siue de paſſione ieſu chriſti meditando.quia ibi oſtenſus ẽ ſingularis amo; ſaluato;is ſcilicet in opere noſtre redemptionis:⁊ ideo maxime debet in nobis accendere ignem amo;is. Vnde Ber.ſuper Cañ.ſermone.xx. dicit Dilexit nos deus dulciter ſapienter ⁊ fo;titer.Dulciter nempe dixerim q̃ carnem induit ſapienter q̃ culpaꝫ vitauit fo;titer q̃ mo;tem ſuſtinuit.ſed ſuper omnia reddit te mihi amabilez bone Ieſu calix quẽ bibiſti opus noſtre redemptionis. Hoc enim omnino amo;em noſtruꝫ vendicat ſibi h̄ inq̃ noſtram deuotionem blandi⁹ allicit.iuſtius erigit:artius ſtringit ⁊ vehementius affi;it. ¶ Capitulum.xxiiij.

Ydef assimilatur amigdalo q; amigdal⁹ é añ omnes ar bores floritiua. oib⁹ eni ar bonib⁹ prior se florib⁹ ve stit. ⁊ ad fructuz añ ceteras arbores se disponit. Sic'r virtus fidei debz in corde hominis ante omnes virtutes florere. Nã fides est si cut dispositio mẽtis ad charitatẽ ⁊ ad ali as virtutes. Dñ sicut flos é dispositio ad fructũ ita act⁹ fidei q é credẽ é dispõ ad act⁹ charitat⁹ ⁊ ceterarũ ỽtutũ. Ex q̃ re'pa tet ꝙ dum fides credendo preuenit ante omnes virtutes floresçit ⁊ ad fructus virtutum idest opera se ante ipsas dispo nit. vnde Apost. Heb. ii. Fides inqt est sperádarũ substántia rerũ nõ. Nam sic substantia natura antecedit ⁊ accidentia cõsequũtur quodam ordine substantiaz. ita fides antecedit spẽ ⁊ ceteras virtutes. Et ideo ipsa fides a sanctis fundamentũ vocatur virtutum tam infusarum q̃ ac quisitarum super qõ construitur totum edificium spũalium virtutum Et ẽt assi milatur radici ex qua tota arbor exur git. Et ideo Aug. dicit super Joan. Si cut in radice arboris nulla prorsus ap paret pulchritudinis spés. tamen quic quid est in arbore pulchritudinis vel de coris ex illa procedit. Sic ex fidei humili tate quicquid meriti quicquid beatitudi nis anima susceptiua est ex fidei funda mento procedit. ¶ Secundo q; amigda lus est culture exposcitiua Nam vt dicit Arist. hec arbor cultura indiget maxime cum antiqua é. ⁊ plus fructificat antiqua q̃ nouella precipue si sit bene culta. Vn// de vt possit magis esse fructifera clauis est in radice perforanda. Similiter fides indiget cultu ⁊ custodia bõi operis. Alio qn est infructuosa ⁊ vt arbor mortua vt patet Isa. ii. Fides aũt quasi nouella fuit in patribus antiquis qui fuerũt ante xp̃i aduentũ. Et ideo minus fructifera. Sed nũc in nobis qui sumus in quos fines se culoꝝ deuenerũt est quasi ãtiqua. ⁊ tam ẽ nostra fides post xp̃m si studiosis operi b⁹ fuerit culta ẽ meritoꝝ fructib⁹ magis copiosa. sed est in radice cordis clauis ti moris ⁊ amoris perforanda. vt timore excitetur ⁊ amore operetur q; fides per dilectionez operatur vt dr̃ Gal. v. Aug. Cũ dilectione fides xp̃iani sine dilectiõe fides demonis. Qui aũt non redunt pe iores sunt q̃ demões ⁊ tardiores ¶ Ter tio q; amigdalus est morboꝝ curatiua. Dicit enim Dias. q̃ tota arbor amigdalo rum est medicinalis Habet enim medici nale solidum. i. radicem q; radix eius eli xata ⁊ trita maculas vultus purgat. Sic fides elixata charitatis calore ⁊ trita tri bulationum perpessione purgat macu las facici. consce Actuũ. x v. Fide puris cans corda coꝝ ¶ Item habet medici nalem comam. i. corticem ⁊ frõdes q; cor tex eius ⁊ folia sunt ẽt mũdificatiua ⁊ sa natiua Cortex aũt ⁊ folia fidei sunt ver ba confessionis fidei quibus iterior fides exterius ostendit. ⁊ hec ẽt sunt sanatiua. q; sic dicit Apo. Roma. x. Corde credit ad iusticiaz. ore aũt cõfessio fit ad salutẽ. ¶ Item habet amigdal⁹ medicinale ole um. q; oleũ de amigdalis cõtra multas valet infirmitates. Nam vermes ⁊ lum bricos i corpore necat. menstrua purgat. contra surditatez efficaciter iuuat. ⁊ au riuz saniem mũdat si auri tepidũ instilet. Flores etiam eius decocti in oleo cadu cos ⁊ lethargicos curant cum melle triti morsibus obuiant ⁊ vlcera sanant. O leũ aũt fidei est oleum sacramentale. s. vnctio nis extreme quod ẽt i virtute fidei valet contra infirmitates corpales ⁊ spũales. Dñ dicit Ja. v. Infirmat quis ex vobis inducat presbyteros ecclesie ⁊ orent sup eũ vngentes cum oleo i nomine domini ⁊ oratio fidei saluabit infirmũ ⁊ alleuabit cũ dñs. ⁊ si in peccatis sit remittentur ei. ¶ Item habet medicinalem fructũ. Naz fructus amigdali homini proficit quia de dulci amigdalo dicit Diasco. q; si recens cũ suo folio comedat stomachuz confor tat ⁊ ebrietati resistit. Et tamen dicit q; si vulpes amigdala comederit morier. Ar sepe quod est medicina homini est venc nũ alteri animali ⁊ ecõuerso Sic'e fruct⁹

idest opera fidei ostensa ⁊ folia.i. verba fidei audita stomachū.i.appetituz homis sez fideliter ⁊ deuote recipientē confortāt ⁊ accedūt ad bonū.⁊ ebrietatī.i. stultitie ⁊ deuotioni hereticē prauitatis resistunt. vulpes.i.fraudulent⁹ hereticus ide moritur. Quia dum ex verbis fidei vel exemplis occasionem ⁊ fomentum errozis assumit. vñ fidelis vitam accipit.ipse mortem incurrit. ¶ Jtez fides assimilatur castanee. ¶ Primo ratione edificatiōis. qz ex hac arboze,sumūtur ligna solida ⁊ fortia ad domos cōstruendas. Hec ligna fuerunt Apostoli ⁊ eoruz discipuli solidi p vitam . fortes per patientiam, vel solidi sustinēdo. fortes in operando ex quib⁹ domus dei.i. ecclesie primitus constructe fuerunt. ¶ Secundo ratione pullulationis.qz hec arbor dicit Jsidorus vt excisa fuerit tanq̄ silua pullulare consueuit Sic accidit beatis martyribus. qz quāto magis opprimebant eos hostes tāto magis crescebant. ¶ Tertio ratione castrationis. Dicit enim castanea a castrando. eo q̄ fructus eius dum assant castrari ē necessarium. Jn fide autē xp̄i multi sunt q vt diuino amoze magis inflāmētur. ⁊ vt ad regnum celoꝛum introducantur. semetipsos castrant. nō ferri violentia sed voluntaria continentia. sicut xp̄us dixit. Mathe.xix. Sunt ⁊ eunuchi qui semetipsos castrauerunt propter regnum celorum. ¶ Quarto fides assimilat castanee ratione administrationis. Quia castanea administrat nobis p̄mo ex suo ligno carbones ardentes. quib⁹ fabri vtuntur ad emolliendū ferrum. Jsti carbones sunt fidei exempla feruentia. quib⁹ etiam peccatoꝛum coꝛda dura ⁊ ferrea inflāmantur ⁊ emolliuntur ad bonū. Jtem ex suo fructu dat nobis alit⁹ dulces. Et ita sunt doctoꝛū sanctoꝛum fidei dulcia verba que mentes audientiū delectabiliter nutriūt. ¶ Jtez ex suo coꝛtice siue foliis habem⁹ medicinales virtutes . Mā cū sale trita ⁊ cū melle temperata morsus canis rabidi sanat. Hec sunt fidei sacramenta quibus morsus canis rabidi.i. mors peccati quā diabolus ex inuidia in hominē imp̄ressit: curatur. Jtē fides assimilatur sinapi . ſm illud. Luce.xvij. Si habueritis fidem sicut granum sinapis ⁊c. ¶ Et primo ratione cōplexionis.qz est calida ⁊ sicca in q̄rto gradu. Quia.s. fides debet quadruplicater calescere ⁊ feruere primo in coꝛde assentiendo. Roma.x. Coꝛde creditur ad iusticiam. Jtem in oꝛe predicando. Romano.x. Oꝛe autem confessio fit ad salutez Jtem in opere se manifestādo. Ja.ij. Ostēdam tibi ex operibus fidem meam. Jtez oratione nō hesitando. Ja.i. Postulet autem in fide nihil hesitans. ¶ Secūdo ratione purgationis.qz comesta ad cerebrū fumat.⁊ ipsum mirabiliter purgat. Vnde Augustinus.i.de trinitate. Mentis humane acies inualida in tam excellenti luce non figitur nisi per iustitiā fidei emundetur. ¶ Tertio ratiōe curationis qz dicitur valere contra multas infirmitates. Valet enim hydropicis.epilēticis.lethargicis.⁊ paralyticis. Nam poꝛos aperit.⁊ humoꝛes neruos oppilantes dissoluit. Sz fides multo magis valz ad oēz infirmitatē tam coꝛpoꝛalē q̄ spiritualē sanādaz Mathe.ix. Fides tua te saluum fecit. ¶ Quarto rōne multiplicationis. qz ex minimo grano sinapis multa grana pꝛoducuntur. que fronde floꝛe ⁊ semine in immensum dilatantur. Et ita etiaz hec heꝛba se multiplicat vt vbi semel seminatur vix locus inde vlteriꝰ liberatur. Similiter fides xp̄i quamuis fuerit a p̄ncipio parua per humilitatem ⁊ in paucis seminata tamen postea est in immensum augmētata ⁊ dilatata in fidelibus ⁊ in predicationibus ⁊ in virtutibus.

¶ Capitulum. xxv.

Jlius licet sit a patre secundū naturā nō tñ debet imitari eius maliciā. cuius exēplum apparet in roſis que ex spina dura oꝛiunt. sz naturā spinarū non sequunt. Mā spina non est odoꝛifera nec pulchꝛa nec est mollis sed aspera. nec etiam ad medicinam reperitur valida. Sed econtra

rio rosa suo odore olfatum afficit. suo de core visum pascit. suauitatis molicie tactum lenit. Sed virtute sua multis. languoribus rosa succurrit. Sic filius si habuit patrem per infamiam fetentem debet ipse studere vt habeat famam redolentem. Et si habuit patrem moribus displicentem debet ipse studere vt habeat morum pulcritudinem complacentem. Item si habuit patrez asperum ⁊ pestulentem debet ipse conari vt habeat conuersationem mitem ⁊ lenez. Item si hūt patrē lingua vulnerāte dz ipse cōari vt habeat linguā medentē. Vnde patet q̄ parentes in eo q̄ mali sunt a filijs sequēdi non sunt nec etiā diligendi. qz in quantuz mali sunt sūmo patri ꝓtrarij sunt ⁊ sicut dicit Augustin⁹. Amādus est generator. sz preponendus est creator. Hebreo. xij. Patres carnis habuimus eruditores ⁊ reuerebamur eos. Nā multo magis obtēperabimus patri spirituum ⁊ viuem⁹.

¶ Capitulum. xxvi.

Oriuna assimilatur feno. Fenum enim q̄diu viret ⁊ frondet mōtes ⁊ prata vestit ⁊ ornat. ⁊ sua venustate intuētiū oculos reficit ⁊ delectat. sed feruente sole humiditas eius ꝓsumitur ⁊ herba que florendo ridere videbat a sua gloria totaliter spoliatur ⁊ pabulū ignis efficitur. similiter fortuna hois viret quādo est cuz corporis incolumitate vel venustate. frōdet quando est cū vbertate diuitiarum. vel quādo est cū cōsanguineorum seu amicorum circūstantium pluralitate. sed tūc montes vestit quādo est cū honore ⁊ dignitatum sublimitate. Tunc enim vestit prata. quando est cuz fame dilatatione ⁊ claritate. Talem aūt fortune venustatem vniuersoꝝ oculi cū āmiratione intuent. in eius intuitu amici reficiūtur ⁊ delectātur. sed feruente sole. i. forti ꝓsecutione deiciente vel aduersitate deprimēte vel vehemēti infirmitate consumente humiditas eius. i. nature vel fortune ꝓsumitur vigor. ⁊ a sua gloria per priuationez honoris. vel ꝑ ruinā mortis totaliter spoliatur ⁊ pabulū ignis. i. furoris ꝓsequentis. vel gehēne alūnus infernalis efficit. Ja. j. Exortus est sol cū ardore ⁊ arefecit fenū ⁊ flos eius decidit. ⁊ decor vultus ei⁹ deperijt. Sene. in q̄dā ep̄. Hāc imaginem aio tuo ꝓpone ludos facere fortūnaz. ⁊ etiam hanc mortaliū curā. honores diuitias. gratiam excutere. quoruz alia inter rapientium manus scissa sunt. alia infida societate diuisa. alia magno detrimento eorum in quos deuenerunt protensa.

¶ Capitulum. xxvij.

Gratia dei assimilat oleo. ¶ Primo rōne ꝓseruationis qz diuisiue ⁊ penetratiue est vtutis. ⁊ iō in vasis vitreis vel vitreat̄ melius q̄ in ligneis ꝓseruat. Vasa nāq; lignea porosa sūt. ⁊ difficilius mundant a sordib⁹ q̄ vitrea q̄ sunt oino solida. Sic gr̄a dei in vasis vitreis. i. in cordibus mūdis ⁊ solidis esse hz. Requirit. n. aiam mūdā per inocētiam. vel saltē ꝑ penitentiā. ⁊ solidā ꝑ sapientiā qz cor fatui q̄si vas confractum vt dicitur. Eccli. xxi. ¶ Scōo rōne effusionis. Vnz si in aqua se qs miserit ⁊ oleum in ore posuerit. ipsumq; i aq̄s effuderit aquas adeo claras facit. vt ea que sunt in fundo videri possint. Sic hoi in aqua tribulatiōis posito. oleū diuine gr̄e ipsaz aquā. i. tribulationē ei clarā facit vt. s. ex ea illuminetur ad sui cognitionē vel dei ꝓtemplationez. Posset etiam hoc referri ad gratiaz doctrine q̄ est in sanctis predicatorib⁹. qui oleo ex ore effuso. i. gratia ⁊ dulcedine sermōis siue doctrine aquā sapie salutarē ignorantibus vel errātib⁹ dilucidāt ⁊ declarant Vñ talib⁹ ipsa sapiētia p̄miū ꝓmittit dicēs. Eccli. xxxiij. Qui elucidāt me vitam eternaz hēbūt. ¶ Tertio rōne vnctiōis. Est enim multiplex vnctio olei diuersos effectus vel mōs gr̄e rep̄sentās. Est enim quedaz vnctio dignitat̄. sicut ē vnctio regum de qua dicitur. iij. Reg. j. Assumpsit sadoch sacerdos cornu olei ō tabernaculo ⁊ vnxit. Salomonez ⁊ cecinerunt buc

cina.ꝛ dixit omnis populus.viuat rex salomon.Hec est ergo vnctio gratie que ad illos pertinet qui se vel alios per iusticiā bene regunt.Esa.xxxij.Ecce in iustitia regnabit rex.Itē est quedā vnctio sagacitatis sicut erat olim vnctio pugillū.que fiebat ad cautelā:ad quā referri posset vnctio q̄ habetur primo.Reguꝫ.xvj. Quia samuel dixit Dauid in medio fratrū ꝛ directus est spūs dei in eo die illa . Hec est illa vnctio gratie q̄ pertinet ad oēs qui p astutam pugnam vincunt alios. ¶ Item est quedam vnctio iocūditatis ꝛ hec vnctio ē mulierū que se ad iocūditatē ꝛ puchritudinē vngūt. Dameꝫ.xvj.Dixit sul sanna.Afferte mihi oleum ꝛ smigmata ꝛc. Et hec est vnctio spūalis letitie que p tinet ad nitorem ꝛ decorem conscientie. ¶ Item est vnctio sanitatis sicut sacerdotum.De qua dr̄ Exo.xxxvij. Composuit ꝛ oleum ad sanctificationis vnguētū ꝛc. Et hec est vnctio deuote oratōis q̄ competit non tm̄ sacerdotibus sed oibus deuote orantibus. ¶ Itez est vnctio credulitatis.i.fidei sicut vnctio baptizatoruꝫ q̄ est ad fidei susceptionem.de qua vnctiōe dicit Rabanus. In vnctiōe baptismi descendit spūssanctus ad habitationeꝫ deo consecrataꝫ.Hoc igitur pertinet ad omnes illos qui fidem susceptam bene conseruant. ¶ Itez est vnctio firmitatis sicut vnctio confirmatoruꝫ:vt dicit eps. Cōsigno te signo crucis.cōfirmo te chrismate salutis.Hec pertinet ad omnes qui sunt cōfirmati ꝛ solidati per charitatē. ¶ Itez est vnctio sanitatis sicut ē extrema vnctio infirmoꝝ. De qua Ja.v. Vngentes eum oleo sancto ꝛc.Hec pertinet ad oēs qui se infirmos per humilitatem reputant. ¶ Item gr̄a dei cōseruatur in asperitate ꝛ in humilitate.Vnde assimilatur frumēto.Cuius proprium est includi ꝛ cōseruari in thecis asperis habētibus in sūmitate spicas pungētes contra incursum auiuꝫ munientes:Vnde ab illis spiculis spicam defendētibus spica dr̄.quibusdam quoq; foliis seu varijs culmis ambitur ꝛ fulcitur.ne fructus pondere incuruet.Quasi enim spice aspere vel quasi spine pūgentes sunt aduersitates ꝛ tribulationes presentes.in quibus per patientiā gratia cōseruatur.ne ab auiculis idest tentatiōib⁹ diabolicis auferatur vl̄ spice ꝛ ariste aspere sunt opera penalia penitentie in qbus etiaꝫ gratia cōseruatur.Vagina autem includens ꝛ tenens granuꝫ seminis ne cadat ē humilitas cordis sine qua gratie semen minime seruaretur . ¶ Item gratia dei assimilatur cepe. ¶ Primo q: cepe comestuꝫ secundum.Diasco.venenum educit ꝛ hoc competit diuine gratie in quantum de corde hominis extrahit venenū cupiditatis. Nam cupiditas rerum temporalium secundum Aug⁹. est venenum charitatis. ¶ Secundo q: suc⁹ eius caliginem oculorum detegit . Hec caligo est cecitas siue obscuritas superborum qui euanescunt in cogitationibus.ꝛ obscuratur insipiens cor eorum.Sed hanc caligi nem cepe succ⁹.i.diuine gr̄e virt⁹ siue lux detegit ꝛ expellit. ¶ Tertio q: cepe comestum fastidium tollit. Quod cōpetit diuine gratie in quantum excludit accidiam que fastidium spiritualium delitiaruꝫ inducit. ¶ Quarto q: cepe comestum p̄cipue coctum oris fetorem minuit ventrē mollit.ꝛ cibos cōdit.Que omnia competunt gratie inquantum refrenat vicium gule.quia gulositas facit os fetidum propter cibi superflui i stomacho corruptionem.Item quandoq; facit ventreꝫ duꝝ propter superflui cibi indigestionē . Itez cibum facit insipiduꝫ propter nimiam saturationeꝫ.q: anima saturata calcabit fauum.vt dicitur.Prouer.xxij. Vñ gratia ista remouet ꝛ inducit cōtrarium dū gulam excludit.q: per cibuꝫ parcum ꝛ temperatum nec os fetet.nec venter indurat̄.nec cibus desipit sed sapit ꝛ maxime condimento famis quod abstinentia immittit. ¶ Quinto q: cepe comestuꝫ viscosos humores incidit.Quasi enim viscosi humores sūt luxurioſi amores quos diuina gratia precidit ꝛ tollit . ¶ Sexto q: succus cepe auribus instillatus cum lacte mulieris eius doloreꝫ minuit . Quia sci-

licet diuina gratia mitigat dolorem ire q̄ precipue generatur in auris⁹.i.in auditu verborum displicentium.sed ad hoc etiā adiuuat lac mulieris.i.dulcedo lingue excusantis satisfaciētis aurib⁹ instillata irati. ¶ Septimo q̄ morsus canis rabidi extinguit ⁊ curat. Morsus eni canis rabidi est detractio hominis inuidi quē gratia diuina extinguit inuidiā expellēdo vl̄ saltem contēnēdo. ¶ Jtē gratie diuine abūdātia eleuat ad contēplandū ⁊ corroborat ad patiēdū confortificat ad pferendū Cuius exemplū apparet in pino q̄ est arbor valde abūdās in pinguedine humoris crescit tamē in locis mōtuosis valde aridis ⁊ lapidosis. Et itē nullo calore vel frigore tacta deponit virores vel folia. Jlle aūt abūdat in pinguedine:in q̄ est abūdātia gratie sicut patefecit.ps. ad deū dicens. Sicut adipe ⁊ pinguedine repleatur aia mea. Et talis in monte.i.in altitudine contēplatiōis crescat ⁊ loca aspera ⁊ lapidosa diligit.i.aduersa nō refugit ⁊ virorē virtutū nec calore ꝓsperitat̄ nec frigore aduersitatis depōit. ¶ Jtē gratia dei assimilatur cucumeri. ¶ Primo q̄ cucumer hz virtutē refrigeratiuā. Est eni humore⁹ sus ⁊ frigidus natura. Vnde dat febricitantibus. Sic gratia dei refrigerat aiam ab iordinato ardore vicior̄.siue auaritie siue ire.siue cuiuscūqz iordinati appetit⁹. ¶ Secūdo q̄ hz virtutē purgatiuam ex eo q̄ soluit ventrē ⁊ per cōsequens purgat. Sic gratia dei soluit mētē peccatorz ⁊ purgat per fluxū compūctiōis.i. per lachrimas penitētie. ¶ Tertio q̄ hz vtutē sanatiuam. Haz folia cucumeris si fricētur medent vulneribus que ipressit canis morsus. Canis eni morsus tentatio prima fuit diaboli iuidentz qui nobis in primis parētibus ipressit vt Beda dicit quatuor vulnera scz ignorantiā cōcupiscentiā infirmitatē ⁊ malitiā. Sed hec vulnera folia cucumeris.i.sacramēta gratie remouēt atqz curant. Nā cōtra ignorantiaz est sacramentū ordinis. cui⁹ vna clauis est scia discernēdi. Contra cōcupiscentiā est sacramentū coniugij contra infirmitatez valet cōfirmatio. Contra malitiā vo valet eucharistia que est sacramētum charitatis.que per se opponitur malitie. Valēt eni hec folia gratie ad sanandū generaliter omniū peccator̄ vulnera q̄ ab originali sanat baptism⁹ ab actuali mortali penitētia a veniali extrema vnctio. Apoca.xxij. folia ligni ad sanitatem. ¶ Quarto q̄ cucumer hz virtutem ꝓfortādi quib⁹ anim⁹ deficit odore succurrit. Sic gra deficiētib⁹ i tētatōe vl̄ tribulatōe succurrit. Hec.n.est q̄ trib⁹ pueris i camino ardēti positis fecit medū fornacis q̄si ventū roris qui ipsius flāme calorem repressit vt habet Daniel.iij. Vnde Apoc. Fidelis est deus qui nō patietur vos tentari supra id qō potestis.sed faciet etiā cū tentatiōe prouentū vt possitis sustinere. ¶ Jtem gratia dei assimilatur diptanno que est herba eiciēs partū cōsumens venenuz ⁊ excutiēs ferrū. Nam primo quidem diptannus hz virtutem dissoluēdi attrahēdi ⁊ consumēdi venenum. ¶ Jtē hanc herbā primo cerue ostēderūt. Maz eam māducant vt facilius pariāt. ⁊ si sagitta fuerint percusse querūt diptānum quo ferrū in vulnere iflictū excutiāt.sicut Basi.⁊ Ambro.dicunt. Similiter grātia dei cōsumit venenū auaritie. Hoc eni est venenum vt supra dictum est qō sua frigiditate calorem cordis.i.charitatē extinguit. ¶ Jtem educit partum.i.expellit luxurie peccatum.q̄ partus concipitur ex opere luxurie. ¶ Jtem excutit ferrum.i. duriciam superbie.

¶ Capitulum. xxviij.

Vle delicias nō itroduxit natura sed voluptatis culpa. Cuius exēplū apparet in quercu q̄ quercus dicitur a querendo eo q̄ antiqui ad esuz glādes querc⁹ querebant. Et sic ieiunium non carnibus aut delicijs. sed sola glande soluebant vt dicit Boetius in libro de consolatione. Vnde humanum genus in tota prima etate fuit sine carnibus

& delicijs varijs ciborum. & ideo mirandum é quomodo voluptas tñ creuit que a tãta parcitate inchoauit. Eccli. xxix. Initiũ vite hominis panis & aqua. & tamen hodie sicut Innocẽtius dicit de vilitate cõditiõis humane gulosis nõ sufficit fructꝰ arborum. nõ grana leguminum non etiam radices herbarum. non pisces maris. nõ bestie terre. non aues celi sed querunt pigmẽta. parãtur aromata & nutriunt alitilia. capiũtur obesa que studiose parantur ante cocos. que laute preparãt officio ministrorum. Alius tundit & colat. alius ꝓfũdit & ꝓficit. substantiam ꝓuertit in accidens. naturam mutat in famem vt saturitas trãseat in esuriẽ. reuocat appetitum ad irritãdum gulam nõ ad sustentandũ naturam. non ad necessitatem supplendam sed ad auiditates explendam. ¶ Item gule vicium assimilatur coriandro ꝓpter quinq;. Primo qꝛ eius semen q̃ est minutum et candidum in vino dulci datum homines ad luxurias promiores facit. Similiter gula per splẽdidum cibum & dulcem potum inclinat ad luxurie actũ. Hieronymus in quodã sermone. Semper saturitati iũcta lasciuia é. vicina sunt sibi venter & genitalia: pro membrorum ordine ordo vicioꝝ ¶ Secũdo qꝛ si quis ex coriãdro nimis. accipit amentiam & frenesim incurrit. Similiter per supfluitatem gule. & precipue quantum ad potum homo per ebrietatem efficitur velut amens & freneticus. Vnde sicut dicit Petrus rauen. in quodã sermone vbi regnat ebrietas ratio exulat intellectus obtũditur consilia deuiant iudicia subuertuntur. ¶ Tertio qꝛ hec herba cum suo semine cambus venenosa exist. Canes enim ꝓtra lupos latrantes & linguas medicinales habentes predicatores sunt qbus gule vicium precipue est nociuũ. Vnde dicebat Apo. i. Corinth. ix. Castigo corpꝰ meum & in seruitutẽ redigo ne forte cũ aliis predicauero ipse reprobꝰ efficiar. ¶ Quarto qꝛ coriandrũ in cibo sumptus calefacit & somnũ inducit. Similiter gule vicius inducit somnus corporis & somnolẽtiã. i. pigriciã mẽti. iij. Re. xix. Comedit & bibit & rursus obdormiuit. ¶ Quito qꝛ hec herba licet integra sit & odorifera tñ fricata manibus. fetida fit. Sic etiam gule materia scz cibus q̃us primo odorifer⁹ & optime sit paratus: postea tñ efficitur fetidus in exitu de ventre. Et ideo sicut dicit Algazel. Cuiuscũq; cura vel solicitudo versatur circa id qõ ventrẽ ingreditur eius valoris est qõ inde egreditur.

¶ Capitulum. xxxv.

Vmilis homo & dulcis ferocitatez mitigat hominis superbi & crudelis. Cuius exemplum apparet in ficu: qꝛ si tauri ferocissimi ad arborez fici ligẽt ꝓtinus ac repẽte mansuescere ꝓbantur. Per ficũ enim̃ que habet interius lacteũ humorem & vnctuosum & exterius producit dulcez fructum intellige hominez qui intus habet mentem humilem: extra vo conuersationem mitem sicut xps dixit Mat. xi. Discite a me qñ mitis sum & humilis corde. Naz lacteitas interioris humoris designat humilitatẽ mentis ex eo q̃ lac esse consuevit cibus parvulorum qui gerunt typum humilium sed dulcedo & mititas fructus exterioris mansuetudinez signat operis & cõuersationis. Et hec duo bene inuicem conueniunt quia sicut dicit Hugo de sancto victore libro. iij. de claustro anime. Coniungi oportz mel humilitatis cum dulcedine mansuetudinis: quia sicut mel concordat in confectionibus medicine cum omnibus diuersitatibus specierũ sic & humilitatis dulcedine condiunt omnia genera virtutũ. Sed vnctuositas humoris signat affectionem pietatis. Et ita patet q̃ ficus repzesentat hominem parvum reputatione pium in affectione mitem & dulcem in cõuersatione. Sed per taurum accipe hominem elatum & ferocem cui dicitur. Eccli. vi. Non te extollas in cogitatione anime tue velut taurus & cẽ Quod ergo mansuescit taurus ferox ad arborem fici ligatus signat q̃ superbus humili associatus mitigatur. Nam eius humilitas vincit illius ceruicositatẽ et

pietas confundit illius crudelitatem. sed eius mititas lenificat illius asperitatem. Vnde Cassiodorus dicit super illud. ps. Humiliatus sum vsquequaq; ℙer humilitatem membra xpi sciunt diaboli vicisse superbiam. ℙer hanc fideles supra regna proficiunt: per hanc supbi tyrānizant: per hanc delecti ⁊ infimi exaltantur: per hanc in eternum martyres coronātur: nec potest dici perfectus qui hac virtute est priuatus. ¶ Item humilitas in asperitatibus ⁊ tribulatiōibus magis excrescit ⁊ demōibus maxime inimica exstitit. Vnde assimilatur fraxino. que est arbor alta ⁊ rotunda vt pinea in locis altis ⁊ montanis crescens cuius arboris tanta est vis vt serpētes eius vmbrā matutinam vel vespertinam attingere non audeant. Vnde si inter ignē ⁊ folia fraxini ponant prius ad ignem q̄ ad folia fugere comprobatur. Tanq̄ igitur loca mōtana ⁊ aspera sunt aduersitatū ⁊ tribulationum contingentiū discrimina. in qb⁹ crescit fraxinus. i. humilitatis virtus: q⁹ tribulationes magis mentem humiliāt: ⁊ ideo tribulatio ⁊ dejectio hūliatio vocatur. Vnde Ber. in epistola: tribulatio via est ad humilitatem sicut patientia ad mansuetudinē sicut lectio ad scientiā. Si lucem appetis hūlitatis viam non refugias humiliationis. Vmbra autē fraxini matutina est humilitas penitentis in iuuenili etate: sed quasi vespertina ē humilitas penitētis tardiori etate: ⁊ vtrāq; infernales serpentes idest demones odiūt ⁊ detestantur. Vmbra etiam matutina potest dici humilitas in prosperitate: sz vmbra in vespere est humilitas in aduersitate. Quālibet autem humilitatem serpēs idest diabolus tm̄ odit q⁹ ipe ꝓ se potius vult eterno igne gehēne cruciari q̄ ipse elegerit penitēdo hūliari. Vñ ipse dixit beato Machario q̄ in re nulla alia superabat eum nisi in humilitate: quā nullo modo poterat habere. ¶ Item hūlitas assimilatur bdellio. ¶ Primo ratione coloris: q⁹ sm Plinium bdellium est arbor nobilissima nigra in foliis ⁊ ligno oliue similima. Similiter hūilitas penitētis ꝓfert folia. i. verba. de se quidem nigra. i. sui despectiua ⁊ acusatiua. Iaz iustus. i. hūilis prior est accusator sui. Prouerb. xix. Nomine eni iusti siue iusticie q̄q; significatur hūlitas sm illud Math. xxx. Decet nos implere omnem iusticiam. i. omnez hūlitatem. ¶ Secūdo ratiōe humoris. quia bdellij lachryma siue gutta est translucida gustu amara bene odorifera. sed maxime aromatica quando est vino infusa. Sic lachryma humiliter penitentis est amara quia mentem perturbat est etiam lucidissima quia mentem illuminat. est odorifera quia deum delectat: est aromatica ⁊ medicialis quia morbos vitiorum sanat. ¶ Tertio ratione vigoris. Vigent enim in tali gummi bdellij mirabiles virtutes Nam valet contra apostemata: tam etiam interiora q̄ exteriora si fuerint ex eo peruncta. Nebet etiam substantiam glutinosam constrictiuā ⁊ attractiuam. ⁊ ideo multū stringit disenteriaz ex acuta materia factam. ⁊ etiam fluxum ex fortissima farmacia morsibus etiaz reptilium occurrit. Sic hūilitas penitētiz apostemata interiora. i. peccata cordis ⁊ exteriora. i. peccata carnis curat ⁊ purgat fluxum disenterie ⁊ farmacie. i. pronitatē peccandi siue sit ex propria inclinatione siue ex exteriore timore refrenat. ¶ Itez morsus reptilium idest detractorum verba curat. ¶ Item humilitas assimilatur casie. ¶ Primo propter locum generationis: quia nascitur casia in locis aquosis vbi multum crescit: ⁊ bonum odorē reddit. Sic humilitas nascitur in cordibus eoruz in quibus est aqua vere sapientie. Dicitur enim Prouerb. xvj. Vbi humilitas ibi sapientia: vel quia nascitur humilitas in aqua tribulationis et crescit in aqua compunctionis. Et reddit etiam deo bonum odorez. Vnde multū est deo grata. Can. j. Nardus mea dedit odorez suū. Nardus eni que est herba brevis ad huc humilitatē signat Hyeronim⁹. Nihil ē qđ nos ita hominibus gratos ⁊ deo facit q̄ si vite merito magni: hūlitate vo

infimi simus. Glosa tamen super ps. dicit q̄ casia que crescit in aquis est fides q̄ crescit in baptizatis. ¶ Secūdo designatur humilitas in cassia propter successus varij coloris. Dicit enim plinius q̄ casia primo canescit: secundo rubescit. tertio nigrescit. Sic humilis canescat per prudētiam q̄ senes ⁊ cani ꝓpter experientiam longi tēporis consueuerunt esse prudentes. ¶ Jtē rubescit per penitētiā ⁊ nigrescit per cōpassionis tristiciā q̄ ē q̄dā mentis nigredo ⁊ obumbratio. ¶ Tertio propter modū probationis q̄ bona casia probatur per odorem per colorem ⁊ per vigorem. Nam casia nobilis est subdulcis ⁊ acuti saporis ⁊ iocūdi odoris ⁊ subnigri coloris ⁊ ponderis grauioris ⁊ maxime laudatur que de facili non frangit̄ sed primo flectitur. Similiter q̄ vere humilis est hꝫ dulcedinem in cōuersatione odorem iocundum in fama ⁊ opinione ⁊ subnigrum colorem in sua despectione. Quia claritatē suam non ostendit sed abscondit. Nec frangit̄ tribulatiōe quacūqꝫ sed flectitur compassione ⁊ discretiōe. ¶ Quarto per effectum curationis. quia casia reuma purgat cerebrūqꝫ capitis cōfortat ⁊ fetorē oris amputat. Sic humilitas penitentie reuma. i. peccati fluxū purgat cerebrū. i. sensum confortat q̄ humilitas reddit hominē magis sensatuꝫ. i. sapientem. ¶ Jtem fetorē oris. i. iactantiā sermonis amputat: quā homo discretus odit sicut naris fetorez eo q̄ laus in proprio ore sordescit ⁊ ideo odor fame perditur per iactantiaꝫ cōmendationis propie sicut narrat Valerius maximus de ꝛMario q̄ cum multa fecisset vna sui iactatione gloriā fame perdidit. ⁊ q̄ sibi ꝓsumpsit ascribere q̄ ex ore alieno debuerat captare publice cōmendationis vota demeruit. ¶ Jtem humilitatis clausura dꝫ se homo munire postq̄ diuinas consolationes recepit. Cuius exemplum est in eliriopia. que sez est herba que in solsticio estiuali florem incipit. Vnde solsequium vocata est a latinis eo q̄ sole oriente flores suos apperit: sed ipso occidēte iterum se recludit. Tunc enim sol christus quasi alicui oritur quando sez ei consolationis suc lumen infundit: ⁊ tunc debet homo quantum potest flores suos. i. affectus deo aperire. Tunc autem sol ei occidit quando ipsa consolatio transit: ⁊ tunc debet se homo sub custodia humilitatis claudere ne latro. i. vana gloria subintret. Vnde dominus. ꝛMath. xvij. post transfigurationem descendens de monte mandauit discipulis dicens. Nemini dixeritis visionem. ¶ Jtez humilitas sicut dicit Cassiodoꝛ assimilat̄ ysopo. ¶ Primo ratōe stature q̄ ē herba breuis ⁊ modica q̄ videlicet humilis est modicus in sui reputatione. Vnde Greg. dicit q̄ humilitas vera est qua quis de se parua estimat ⁊ bona alterius sine inuidia ⁊ liuore cōmendat. ¶ Jtem homo humilis ē breuis in locutione. Vnde ꝑm beatū Bene. in regula sua. Vnus de duodecim gradibus humilitatis est pauca ⁊ rationabilia verba loqui ⁊ nō in clamosa voce. ¶ Secundo ratione inherentie quia ysop⁹ in terra petrosa crescit in radicib⁹ petre solide se infigens. Similiter humilitas crescit in terra petrosa. i. i anima amore christi solidata. Vnde humilis homo mediante charitatis radice solide petre. i. christo inheret. ij. ꝛRe. xxij. Dñs petra mea ⁊ robur meum. ¶ Tertio ratione efficacie. q̄ pulmonez ⁊ omnia vicia pectoris ex causa frigida purgat ꝙ. s. cum ficubus siccis in vino coquatur. in pulmōe sicut dicit Cassiodoꝛis sunt inflatōes superbie quā purgat hūilitas ⁊ purgat pect⁹ q̄ cohibet iflāmatōes ire ꝑcipue sociata cū vino charitatis ⁊ ficu dulci sez mansuetudinis. ps. Asperges me domine ysopo ⁊ mundabor. ¶ Jtē humilitas assimilat̄ anheto. Primo quo ad partiuz pluralitatē. Naz anhetum est herba habens radicē semen ⁊ herbā. In qb⁹ tripler hūilitas designat. Nā radix ē hūilitas cordis herba hūilitas oris semen hūilitas operis. ¶ Scōo quo ad vtutis multiplicitatem. Habet. n. radix anheti viridis virtutē apertiuā vētositatis. ⁊ inflationis extenuatiuaz ⁊ toꝛ

sionis ventris mitigatiuam. Simili etiaꝫ modo humilitas cordis que est vt radix deo vt mentem aperit ⁊ ad eius gratie susceptionem preparat ⁊ disponit. ventositatem vane glorie ⁊ inflationem superbie expellit ⁊ torsionem ventris.i. turbationem ⁊ indignationem mentis excludit. Tertio quo ad valoris varietatē. qꝛ radix anheti viridis alicuius est valoris eo qꝫ cōpacta diuidit. calculum frangit. ⁊ singultum ex plenitudine abscindit. Sed postq̄ fuerit radix anheti ficata nullius est ponderis. Tunc aūt radix anheti.i. humilitas cordis est viridis quando nutritur ⁊ fouetur humore diuini amoris. ⁊ tunc timoꝛ dei mentem humilians corfrigore peccati compactum per compunctionem diuidit. calculū.i. duriciā peccati frangit ⁊ singultū.i. indignationeꝫ superbam ⁊ turbationeꝫ repellit. Sed remota viriditate diuini timoris: tunc siccatur .i. euacuatur humilitas mentis: ita vt nullius sit valoris vel virginitatis. ¶ Item humilitas cōtinet gratiā ne defluat sicut pfilliū dicitur continere vinum. Nam si pfilliū misceaꝫ vino calor vini pellit frigiditatem pfillij ad superficieꝫ. ⁊ viscositas eius pellit viscositateꝫ eius in circuitu ⁊ non exibit vinum etiā sine vase. Similiter humilitas reddit hominem circūspectum vt nō effundaꝫ gratia eius per aliquam fatuitatem: propter q̄ dicit Greg. Qui ceteras virtutes sine humilitate cōgregat quasi puluerem in ventuꝫ portat.

¶ Capitulum.xxx.

INconstans homo assimilatur ficomoro. Sicomorus enim est fatua ficus: in foliis moro similis. Et dicitur a ficos quod est ficus ⁊ moros qđ est fatuus quasi fatua ficus. De qua dicit Diascorides qꝫ fructus facit subdulces sed nunq̄ ad maturitatem veniētes. Quasi autē fatua ficus est hominis instabilis animus. Vnde Eccli.xxvij. dicitur. Stultus autem vt luna mutatur. Hic licet aliquos fructus.i. bona opera facere incipiat in eis tamen vsqꝫ ad maturitatem.i. vsqꝫ ad finem debitum nō perseuerat. ¶ Item inconstantes ⁊ imperseuerantes qui bona incepta non cōtinuant assimilant lactuce. Nam lactuca qñ est tenera ⁊ iuuenis habꝫ multas ⁊ magnas virtutes. qꝛ cū sit frigida ⁊ humida temperate ⁊ subtilis substantie ⁊ facile digestibilis stomachi calorem sedat sanguinē bulientē refrigerat: insomneitatem placat capitis dolorēꝫ ex fumo colerico sanat. In masculis veneris motum refrenat lac in mulieribus multiplicat ⁊ sanguinēꝫ augmentat ⁊ in qualitate pfecta bonum sanguinē generat. Sed qñ antiquatur ⁊ induratur humilitas nimiū amaricat. Quare ex eiꝰ vsu sanguis pessimus generatur ⁊ vītus ex ea visua debilitatur. Nam ex sua ponticitate sensum animalem mortificat. ⁊ naturalem spiritum suffocat. Vnde talis lactuca generare volentibus plurimum est nociua. Hec omnia dicit Isaac in dietis particularibus. Eodem modo quidam a principio sue conuersationis vel in iuuentute sūt optimi ⁊ videnꝫ magnas virtutes habere ⁊ multas qui postea in processu in senectute efficiuntur pessimi ⁊ indurantur in malis vt efficiantur pleni multis ⁊ magnis vicijs Apostolus ad Gala.iiij. Cum spiritu ceperitis nunc carne consūmamini.

¶ Capitulum.xxxj.

INtentio assimilatur radici. ¶ Primo quia radix est totius herbe vel arboris principium. Et sic intentio est principium totius verbi vel operis. ¶ Intentio enim est ipsius finis. Finis enim licet sit vltimum in opere est tamen principium in intentione. quia finis mouet agenteꝫ vt dicit philosophus. Vnde finis secundum eum dicitur causa causarum. ¶ Secundo quia radix expetit latibulum. Naꝫ radix q̄diu sub terra latuerit nutritur ⁊ proficit. Sed si exulsa fuerit mouet ⁊ arescit. Ita intentio si cum humilitate latuerit opus bonuꝫ nutrit ⁊ crescit. Sꝫ si per ostentationeꝫ exulsa fuerit ab hu

militate extinguit ⁊ deficit. Vnde Greg. dicit. Sic opus sit in publico vt semper intentio maneat in occulto. ¶ Tertio ratióe effectus. qz radix est initium bonitatis ⁊ malicie arboris causatiuū. Mā bonitas ⁊ malicia radicis ad ramos ascendit. ⁊ sepe apparet in fructu ⁊ flore qualis ē humor in radice. qz nō potest alium humorē ramis infundere q̄ in se hz. Sic etiaz bonitas ⁊ malicia operis ex intentione ꝓcedit. Apo. Si radix sancta ⁊ rami sancti. Ro. xj. Lu. xij. dicitur. Si oculus tu⁹. i. intentio fuerit simplex totum corpus tuū .i. opus lucidum erit ⁊ si oculus tuus ne q̄ fuerit etiam corpus tuum tenebrosuz erit. Ambro. Intentio tua operi tuo nomen imponit. Grego. i. Mora. Si semel cor intentione corrumpitur sequentis actionis medietas ⁊ terminus ab hoste calido secure possidetur. quoniam totaz arborem sibi fructus ferre conspicit quā veneni dente in radice viciauit.

¶ Capitulum. xxxij.

Hypochrita assimilatur arūdini. Primo qz arundo in arena radicatur. qz. s. hypochrita radicem amoris hz in terrenis. Illud. n. qđ in arena plantatum est vel fundatū tria timet. s. ventum pluuiá ⁊ flumen vt habet Mathei. vj. Per ventū q ab aere ꝓcedit ⁊ venit intelligitur tentatio demonis. qui in aere cōmoratur. per pluuiam que de celo descēdit intelligitur aduersitas que a deo venit. p flumē quo qz quod per terram fluit intelligitur persecutio quam tyrannus infligit. Ex quo patet q̄ ille est vt arūdo in arena fundata. qui vel vento tentationis frágitur vl' in pluuia aduersitatis per impatientiam corrumpitur: vel flumine mūdane persecutiōis eradicatur. que omnia contingūt hypochritis. ¶ Secūdo qz arundo a vēto agitatur. Mat. xj. Sed quid existis videre arūdinem vento agitatam: Sed hypochrita est inconstans qz modo vento aduersitatis inclinatur ad iracundiá modo vento prosperitatis erigitur in supbiam. Isa. j. Vir duplex animo inconstans est in omnibus vijs. ¶ Tertio qz arūdo medulle plenitudine non solidatur. Vnde est exterius pulchra ⁊ interius vacua. Sic hypochrita non habet soliditatem ⁊ plenitudinē interioris gratie. sed solus pulchritudinē exterioris apparētie. Vnde dominus dixit Matth. xxij. Ve vobis scribe ⁊ pharisei hypocrite. ⁊ post. Vos q dez a foris apparetis hoibus iusti Gre. in Mora. Quid est vita hypocrite nisi quedaz visio fantasmaū que hoc ostēdit in imagine quod non habet in veritate. ¶ Quarto qz arundinis viriditas breui tpe terminatur. Nam cito crescit ⁊ cito arescit. Mā arundo ab ariditate nomen accepit. Sic hypocrite gloria parū durat Cito enim crescit ⁊ cito decrescit. Iob. xx. Gaudium hypocrite ad instar puncti. ¶ Quinto qz arundini manus intentis pforaū qz. s. hypocrita decipit ⁊ ledit adherentez sibi. Isa. xxxv. Ecce cōfidis super baculū arundineū confractū ⁊c. ¶ Item hypocritaꝝ penitētia assimilatur vmbre nucis. Nux enim facit vmbrá in apparentia gratas sed in existentia ⁊ effectu nociuá. Vnde nux a nocēdo est dicta qz rebus nocet eius vmbra. Vnde ipsa ē dormientibus sub ea nociua ⁊ multarum infirmitatum generatiua. Similiter hypocritarū penitentia licet in apparentia exteriori videatur pulchra. tñ intrinsecus est mala ⁊ multorū viciorum in homine generatiua Mat. vij. Veniūt ad vos in vestimentis ouium intrinsecus aūt sunt lupi rapaces. Vnde hypocrisis est vmbra mortifera. de qua Luc. j. In vmbra mortis sedēt

¶ Capitulum. xxiij.

Vstus assimilatur palme. ¶ Primo quidem qz palma in radice inferius habet asperitatē ⁊ similiter iusti habent asperitatem laboris. Apo. ij. Cor. xi. In laboribus plurimis ⁊c. ¶ Secundo quia superius in coma habet venustatem scz qz iusti superius in celo habent venustatem ⁊ pulchritudinez glorie immortalis.

ps. Justus vt palma florebit in domo domini. Tertio qꝛ palma in fructu habet tarditatem. Nam cum difficultate ⁊ tarditate peruenitur ad eius fructum. Non enim ante centum annos fructum facit ⁊ tūc primo perfecte vires accipit vt fructificare possit. Vnde quāto palma ē annosior tanto eius fructus est melior. Hoc autez significat qꝛ iusti viri post diuturnitatem laboris perueniunt ad fructum consolationis Ja. v. Ecce agricola expectat preciosuz fructum ⁊c. ⁊ quanto diutius expectant tanto copiosiorem recipiunt fructum mercedis.

¶ Capitulum. xxiii.

Lachryma penitentis assimilatur succo aloe. ¶ Primo ratione materie. Dicitur .n. aloes succus qui ex quadam herba exprimitur. ad ignem decoquitur ⁊ postmodum ad solem deponitur vt ficcetur. Hic succus est lachryma penitentis q̄ ex amara herba. i. compunctione exprimitur ⁊ ad ignem interioris doloris decoquitur. sed solis calore. i. charitatis ardore siccatur. quia cum timor est in amorem xp̄i conuersus iam lachryme timoris ⁊ doloris siccantur. i. cessant ⁊ restriguntur: qꝛ in quadam securitatis fiducia anima solidat. Et hmōi lachrymas significauit. Jo. i. aqua i vinū cōuersa. Vñ Ber. dicit sup Can. Illas lachrymas vere in vinū mutari dixerim que fraterne compassionis affectu in feruoreꝫ p̄deūt charitatis: pro qua ēt ad horā tui ipsi⁹ memor sobria quadā ebrietate videris. Vnde patet q̄ aqua in vinum conuertitur q̄̄do siue timor de seipso siue dolor ⁊ luctus de p̄mo prodit in charitatis affectum. ¶ Secundo rōne excellentie. qꝛ tāto de sui natura a penitentis lachryma debet esse amarior. quanto plus habet de fetore peccati. Et iō simpliciter loquendo lachryma penitentis tanto dulcior ⁊ melior est quanto minus amara ⁊ fetida. i. quanto minus habet de amaritudinis materia siue cā. i. de fetore peccati:

¶ Tertio ratione efficacie. Nam lachryma penitētis omne peccatum abluit qō significat efficatia aloe qꝛ aloes ꝫ sit amarum tamen est multipliciter salutiferuz. ¶ Primo qꝛ visum clarificat qō competit lachrymis penitentie inquantum purgant vicium auaritie que mentis visum obscurat sicut pulvis terre oculos corporis. ps. Repleti sunt qui obscurati sūt terre .i. ex effectu terrenorum. ¶ Item aloe ab hydropisi p̄seruat ⁊ in principio curat: quod competit lachrimis penitentie in quantuz mentē humiliāt ⁊ tumorē siue iflationē superbie curāt. ¶ Itē aloe melancoliā mūdificat: qō cōpetit lachrymis penitētie iquātū purgāt vicū accidie. ¶ Itē aloe caput a dolore relevat quod cōpetit lachrimis penitētie in quātū expellūt vicū inuidie: q̄ causat capitis dolorē. i. mētis tristiciā. qꝛ inuidia ē tristitia in alienis bonis vt dicit ps. ¶ Itē aloe colerā purgat ⁊ hꝫ petit penitētie in quātū mittigat vicū ire ad qō valde colera iclinat. ¶ Itē aloe membroꝝ genitaliū vlcera sanat si ei⁹ pulvis cū melle sumat qō lachryme penitētis p̄stat vū vicū luxurie curāt. ¶ Itē idez pulvis aloe cū melle vermes vētris necat. Et similit lachryma hūilis penitētis cū dulcedie deuotionis neccat vermes vētris: vū gule inordinatos motus siue appetitus restringit. Omnia nāq; ista apparent in penitēte postq̄ bñ ablutus ē lachrymis penitētie. ⁊ iō Cassiodorus dicit sup psalmos. Fuerūt mihi lachrime mee panes die ac nocte dū dr̄ mihi p singulos dies vbi ⁊c. q̄ fletus ē ab⁹ aiaꝝ corroboratio sēsuū absolutio peccatoꝝ refectio mentiū lauacrū culpaꝝ. ¶ Itē lachrime penitēt amaritudinem conscientie conuertunt i dulcedinem gratie. cuius exemplum est in lupinis que cū sint legumina amara per madefactionez i aqua efficiuntur dulcia sicut dicit Jsaac. Similiter aq̄ lachryma rum amaritudinem peccati conuertit in dulcedinem gaudii. ps. Eūtes ibant ⁊ flebant mitentes semina sua. venientes aūt veniēt cū exultatiōe ⁊c. Ber. super. Can

Lachryme penitentium vinuz ſunt ágelorum.quia in illis odor vite.ſapor gratie:ꝛ guſtus indulgentie.ſanitas redeuntis innocentie .recõciliationis iocunditas ꝛ ſerenate cõſcientie ſuauitas. ¶ Jtez lachryma cõpunctionis cauſat affectum dilectionis ꝛ patientiaz tribulationis cuius exemplum apparet in pino. Nam arbor pini eſt per ſudorem ſiue lachrymá picis generatiua .Et itez de pino in germania gignitur lachryma que duz fluit calore vel frigore indureſcit ꝛ gémam facit:quá eſſe electrum.Jſido.dicit.Sic lachryma compunctionis duz mentem ꝛ affectum accendit generat picé ideſt glutinum dilectionis ꝛ duz amor lachrymá emittit ipſa anima ampliuſ inflammatur calore amoris diuini ꝛ frigeſcit ab amore mundi ꝛ ſic ſolidat ꝛ firmatur ꝛ vertitur lachryma amoris in gémá patientie ꝛ fortitudinis. ¶ Jtez lachryma veri penitétis animá a malis opib⁹ refrenat ꝛ i bonis operib⁹ fecũdat.Cuius exẽplũ apparet i poro . cui⁹ ſucc⁹ vt dicit ipe Diaſcorides ꝛ etiá Macer valet cõtra vomitũ ſáguinis.Vñ hũc ſolũ Hypocras ỏdiſſe dicit cuidá ſáguiné vomẽti.Valet etiá cõtra ſterilitatẽ ſi a puellis ſepius comedatur quaſi ergo porri ſuccus eſt penitẽtis flet⁹:q ſanguinis vomitũ.i.peccati fluxum reſtringit ꝛ ſepius a penitẽte fuſus animá a bonis opibus ſterilem ad eor fecunditaté reducit.

¶ Capitulum.xxxv.

Mli homines aſſimilát zizaniis. ¶ Primo ꝙ aſpectũ ỏceptiuũ:qz zizania.i.lolũ q̃ eſt feminini generis i ſingulari ſed neutri i plurali vt dicit Jſidorus iter triticum naſcit: nec q̃diu in herba eſt a tritico plene diſcernitur.Et ió decipit aſpicientes vt putet eſſe triticum cum ſit lolium.Vnde et aſſimilant hypocrite q inter bonos cõuerſantes ꝛ bonitatis ꝛ ſanctitatis ſpém extrinſec⁹ oñdentes credũtur eſſe boni cũ ſint mali.Vnde q̃diu ſic viuunt zizania in herba ſimilis tritico ſe oñdũt. ¶ Secũdo ꝓpter cõſortiũ infectiuum:qz zizania tritico mixta aliquando ips ſuffocat niſi ab eo cautius ſeparetur. Et ſimiliter plerũq; hypocrite i bonor collegio incogniti cõmorantes inficiunt quoſdá ſimplices ꝛ ad ſuas negcias occulte ſeducẽdo ꝓtrahentes ſpiritualiter eos ſuffocát. ¶ Tertio ꝓpt iudicii dilatiõem qz enim ꝓpter ſimilitudinẽ quam habet re zizania cuz tritico videtur ſepe dũ zizania euelli credit tritico ꝓ ea euellit:ẽ ſeparatio ꝓrogáda q̃diu ſunt ita ſimilia vt cognoſci nó poſſint ꝛ tpe meſſis zizania colligunt per faſciculos componũt ꝛ igni tradũtur.triticũ aũt i horreũ recõditur vt hẽtur Mat.xiii. Ex quo habet ꝙ mali tolerátur q̃diu sũt occulti vl q̃diu extirpari ñ pñt ſine periculo tritici.i.ſine ſcándalo bonor ꝛ dáno. Sz aduéniéte meſſe diuini iudicii:tũc fiet vniuerſalis ſeparatio malor a bonis:ꝛ ad modum zizaniorum mali alligabunt faſciculis ad cõburendũ igni.qz ſez in igne gehẽne ſimiles aſſociabũtur ſibi⁹ vt eadẽ eos retineat pẽa quos ſimilis tenuit culpa.Sed triticũ.i.bonor collegiũ recõdet in horreo celi. ¶ Quarto ꝓpter effectũ nociuũ.ná zizania hz vim acutá quodámó venẽoſam inflatiuá ꝛ vẽtoſaz.Vñ ebrietatẽ inducit mentẽ percutit ꝛ caput ledit panez cui admiſcet inficit.Be q̃ ſi qs comedat in magna quãtitate nõ ſolũ cũ graviter ledit:ſed ẽt occidit. Jgitur in quantũ hz viz acutam repreſentat vicium auaritie qz auari ſunt valde acuti ad decipiendũ Vnde.ps. Sicut nouacula acuta feciſti dolum.In quantum vero habet vim venenoſam ſignificat luxuriam que eſt venenum aſpidum inſanabile vt dicitur: Deutero.xxxii.Inquantum vero habet vim ventoſam ꝛ inflatiuam ſignificat vanam gloriam ſiue ſuperbiam . Pro .x. Qui immititur mendacijs hic paſcit ventos.In quantum vero ebrietatem induit ſignificat vicium gule.Contra qđ dicitur ad Eph̃.v. Nolite inebriari vino ꝛc̃. Sed inquantum mentem ledit ꝛ caput percutit ſignificat iram que caput ra

tionis perturbat et claritatem mentis offuscat. Inquantum autem panem inficit significat accidiam que gustum anime ledit ⁊ spūalem panez verbi insipidū reddit. Sed inquantum grauiter ledit ⁊ occidit significat inuidiam que inuidentē corporaliter ⁊ spūaliter occidit. Job. v. Parvulum occidit inuidia.

¶ Capitulum. xxxvi.

MAnsuetus nō pbaf cui nulla iniuria dicti vel facti irrogatur. Arbor. n. que nullo vento flante agitaf non propterea immobilis reputatur. Sicut nec lignuz qō non arderet absente igne diceretur incōbustibile. Eodē mō non dz hō mansuetus appellari dū nulla iniuria fit ei. Vnde Ber. dicit. Sunt quidā mites dū nihil fit eis vel dī nisi pro eorum arbitrio. Patebit aūt qz longe sunt a mansuetudine si leuis oriatur occasio. ¶ Itez mitis hō ⁊ deuotus linguas maledicox pungentiū nō formidat. Cuius exēpluz est qz malue succus oleo admixtus tante virtutis esse dī vt siquis eo perunctus fuerit a punctu/ris apum ⁊ araneax ⁊ scorpionū tutus fiat sicut dicit Plinius. Malua enim que est herba mollis mansuetudinem signat. Vnde malue succus est mansuetudinis vtus. cui si admixtū fuerit deuotionis oleum: ita cor hois liniendo corroborat: vt neqz apū. i. pungitiuox qui aculeos figūt neqz araneax. i. impostox que tela texunt ⁊ venenuz ferunt. neqz scorpionum. i. detractox qui retro petunt puncturas linguax formidet. Dñ Greg. super Eze. dicit Cum lingue detrahentiū vel opprobria irrogantiū corrigi nequeūt equanimiter per oia tollerande. nec obtrectationis sermo timendus est ne dū peruersox lingua metuitur recti opis via deseratur. ¶ Iracundus aūt homo similis est ligno spinoso qō pungit amplectentē se. Mā licet hō amet oēs arbores q̄ sunt in orto suo: spinosas tū declinat ⁊ fugit ne lacerent cuz. Sic licet o ēs hoies sunt amandi familiaritas tū iracundorum declinanda ē. Pro uerbiorum. xxij. Noli esse amicus homini iracundo.

¶ Capitulum. xxxvij.

MAria mater domini assimilatur cedro. Eccli. xxiiij. Quasi cedrus exaltata sux in libano. Sunt. n. duo genera cedrox q: sunt cedri que nascūtur in libano q̄ sunt valde pcere ⁊ odorifere quax odor fugat serpentes ⁊ interficit vermes. Libanus autem vbi nascuntur cāditatio interpretaf. Alie sunt cedri maritime que sunt pue sed fructuose: quax poma cedrina triplicē hñt substantiā. ¶ Prima est calida media tēperata vltima frigida. Per vtranqz cedrū beata Maria significatur. Ipsa enim instar prime cedri fugat serpentes. i. demōes extinguit vermes. i. prauas cogitationes ⁊ reddit candidas mentes. Silr instar secūde cedri fructū ptulit benedictū scz xp̄m in quo fuerūt tres substātie. scz deitas aia ⁊ caro. ¶ Prima scz deitas est valde calida: qz oium viciorum cō sumptiua ⁊ oium sanctox cordiū inflāmatiua Heb. xij. Deus noster ignis cōsumens est. Media scz aia fuit valde tempata qz omnes virtutes in ea suū medium tenuerunt ⁊ illa nunq̄ declinauit ad aliquod extremū. Vltima scz caro fuit frigida: qz fuit ab omni cōcupiscentia penitus aliena.

¶ Item assimilatur cipressо. Eccli. xxiiij. Quasi cipressus in monte syon. Nam cipressus dicitur esse arbor tota medicinalis scz in cortice foliis ⁊ fructu. Quia quicquid in virgine extitit totum virtuosuz ⁊ medicinale fuit ⁊ cortex. i. exterior conuersatio sancta ⁊ folia. i. vba suauia ⁊ fructus. i. opera vtilia. ¶ Itē assimilatur cinamomo Eccli. xxiiij. Sicut cinamomū aromatizans odorē dedi. Mā hec planta est ficca calida ⁊ aromatica. Ipsa enim beata virgo fuit ficca in carne per temperantiaz ⁊ parcitatē. Calida in anima per feruorem ⁊ charitatē. ⁊ aromatizans in vtroqz per mundiciā ⁊ puritatem. ¶ Itē assimilatur nardo. Cā. i. Nardus mea dedit odorem suum: quod dicit ecclesia de beata virgi

ne. Quia nardus est herba modica ⁊ calida odorifera ⁊ spicosa Similiter Maria fuit modica per humilitatē cū dixit. Ecce ancilla domini ⁊c. calida per charitatem. odorifera per puritatē. ⁊ spicosa p fecunditatē. Nam spica quā produxit ista nardus fuit dñs ihesus xps. Spica enim nardi vt dicit Diasco. hz virtutē confortādi cerebrum scz naribus applicata. ¶ Itē confortandi stomachū qz valet contra stomachi debilitatē. ¶ Itē confortat cor qz valet contra cordis defectū. In cerebro est sensus. in stomacho appetitus sed in corde amoris affectus. Christus ergo quasi spica nardi sensum nrm confortauit per fidem appetitū excitauit per spē affectum inflāmauit per charitatē. docuit eni nos cognoscere diuina appetere superna: diligere eterna. vel qz docuit nos in deū credere de deo cōfidere ⁊ deū diligere. ¶ Itē nota q nardus siue spica eius masticata humorē lingue deficcat. ¶ Item surditatē aurium sedat: ⁊ qz est incisiua ⁊ diuisiua vsqz ad intima penetrat. Vnde ⁊ lapidē frangit. Et hoc cōpetit beate Marie: que suo exēplo nos docuit linguā continere aures deo aperire ⁊ gladio doloris aiam penetrare. Sigdem ipsa pauca ⁊ rōnabilia vba dixit: aures angelo diligenter aperuit ⁊ tēpore passiōis filij sui eius aiam gladius doloris pertransijt. In pmo docuit nos humorem lingue deficcare. i. lubricitatē loquacitatis refrenare. In secundo circa dei verba auriū cordis surditatem fugare ne forte dicatur nobis. Aures habent ⁊ non audient. Sed in tertio docuit nos gladio verbi dei vel dolore cōtritionis aiam perforare: ita vt lapis. i. vt cordis duritia frangatur. ¶ Item assimilatur olive sm illud Eccli. xxiiij. Quasi oliua speciosa in cāpis. ¶ Primo qz oliua in arbore siue ligno habet soliditatem. Maz lignum olive est cōpacte soliditatis. imputribilis puritatis ⁊ in medulla multe humorositatis. Nam beata virgo fuit cōpacta ⁊ solida in fide imputribilis ⁊ purissima in carne ⁊ plena humore gratie in mēte: sm illud Lu. i. Aue gra plena ⁊c. ¶ Secundo qz oliua hz in fronde viriditatē. Nam folia olive semp virēt. Sic folia marie semp fuerunt viridia. i. virtuosa. In omni enim verbo suo vigor virtutis apparuit siue virtutis prudentie in inquirendo sicut qñ dixit angelo. Quomodo fiet istud: ⁊c. Luc. i. siue humilitatis in cōsentiendo vt cū dixit. Ecce ancilla domini ⁊c. siue deuotionis in laudādo vt cum dixit. Magnificat aia mea dñm ⁊c. siue dilectionis in conquerendo vt cum dixit. Fili qd feciſti nobis sic: siue pietatis in compaciendo vt cū dixit. Vinum non hñt ⁊c. ¶ Tertio qz oliua hz in flore suauitatem Nam eius flores suauiter redolent. Flores Marie fuerunt eius mores qui odore honestatis plurimū redolebant. Nam tanta pollebat beata Maria mox honestate vt solū in ei⁹ aspectu omnis ab aspiciente tentatio: sicut testatur Hieronym⁹ fugaretur. ¶ Quarto qz oliua hz i fructu vnctuositatē. Et nota q olive quāto sunt nigriores exterius tāto ⁊ ipse sunt maturiores interius ⁊ ad exprimendum ab eis oleum sunt aptiores. Similiter fructus. i. operationes Marie q̄us essent exteri⁹ nigre. i. per apparentiam humiles: tamen interius vnctione deuotōis ⁊ gratie erāt plene. Vnde Marie virginis opera fuerunt nigra per humilitatem vnctuosa p pietatem. ¶ Quinto qz oliua in liquore habet vtilitatem. Nam liquor olive est oleum. Cuius vsus est multū vtilis mortalibus. Nam oleum vt dicit Ysidorus ē in pabulum luminis in medelā vulneris ⁊ in refectionem esurientis. Nam in lucerna ponitur ad ignem nutriendum languidis mēbris apponitur ad medelam ⁊ cibis additur ad comedendum. Oleū ergo olive est misericordia ⁊ pietas Marie. Nam ipsa illuminat tenebrosos homines in dei agnitione. Vnde mater agnitionis vocatur. Eccli. xxiiij. Ipsa languidos curat solidando in dei timore. Maz timor domini expellit peccatum quod ē languor anime. Vnde etiam ipsa dicitur mater timoris. ¶ Item ipsa etiam cibat ⁊ nutrit sibi deuotos multiplici consolatio

ne. Vñ ipsa inuitat eos. Eccli. xliij. Trâsite ad me oês qui cõcupiscitis me ⁊ a generatiõibus meis implemini. ¶ Item beata ℳaria assimilat palme. Cãt. vij. Statura tua assimilata est palme. ¶ Primo qr palma habet radicis profunditatem. Habet enĩ palma radicẽ in terra multũ defixam. Sic beata ℳaria habuit radicis profũditatẽ .i. cordis profũdã humilitatem Luce. i. Quia respexit humilitatẽ ancille sue. ¶ Secundo qr habet stipitis firmitatẽ. Est enĩ trũcus eius mire ⁊ imputribilis firmitatis. Sic trũcus virginis .i. corpus virginis habuit imputribilẽ firmitatem idest incorruptibilem virginitatẽ: qr virgo ante partũ vgo i ptu ⁊ virgo post partum. ¶ Tertio quia palma habet virorus perpetuitatem. Nam diuturnis vestitur foliis sine vlla successione ea cõseruans tempore hyemis ⁊ estatis. Sic beata ℳaria virorẽ fidei semp tenuit ⁊ eã nũq̃ amisit: nõ solũ tẽpore estatis .i. prosperitatis: sed ẽt tẽpore hyemis. i. aduersitatis scz passiõis quãdo discipuli ⁊ alij fideles eam perdiderunt. ¶ Quarto quia palma habet culminis sublimitatem quia est arbor magne proceritatis ⁊ altitudinis: sed cedri altitudinez non pertingit quia beata virgo licz magnam habuerit altitudinem meritorum ⁊ etiam premiorum. Vnde Eccli. xliij. Ego in altissimis habitaui. non tamen sicut christus ⁊ ideo non peruenit ad altitudinem cedri idest christi. Ecclesiastici. xliij. Quasi palma exaltata sum in cades. ¶ Quinto quia palma habet fructus suauitatem scilicet dactili. Cuius fructus tanto dulcior ⁊ sapidior esse probatur quanto immediatius solis radijs exponitur. Cantico. vij. Ascendam in palmam ⁊ apprehendam fructus eius. Suauissimus autem fructus ℳarie virginis. ille est de quo Elisabeth ei dixit. Benedictus fructus vẽtris tui. Iste fructus fuit dulcissimus ⁊ sapidissimus: quia radijs solis id est diuinis splendoribus immediate coniunctus immo ipse est splendor glorie ⁊ figura substantie diuine. ¶ Item beata maria assimilatur platão. cz illud Ecclesiastici. xxiiij. Quasi platanus exaltata sum iuxta aquas. ¶ Primo ratione dilationis. Est enim arbor latitudine foliorũ sic dicta eo qr patula ⁊ ampla ⁊ plana. Nam platos greci vocant planum vt dicit Isidorus. Folia autem ℳarie fuerunt eius virtutes quibus ornata fuit eius vita. Et hec folia fuerunt patula p exemplum ⁊ ampla per meritum. Et tamen plana idest humilia per despectum: quia quantuncunq̃ esset gratia ⁊ virtutibus plena: tamen semper se humiliabat ⁊ despiciebat ancillam dei se vocans. ¶ Secundo ratione complexionis: quia platanus est arbor frigida ⁊ ficca: Quia beata ℳaria fuit ab omni feruore auaricie frigida ⁊ ab humore concupiscentie ficca quia terrena toto corde despexit ⁊ nihil in se concupiscentie habuit. ¶ Tertio ratione curationis. Nam folia platani ad curandum causas calidas ⁊ humidas infirmitatuz sunt valde vtilia. quia humorem deficcant ⁊ calorem temperant reuma restringunt ⁊ contra tumorem calidum oculorũ iuuant. Nam folia ℳarie fuerunt non tantum eius exempla. sed etiam verba que quandoq̃ ardorem auaritie temperant. sicut quando dicit in suo cantico. Esurientes impleuit ⁊c. quandoq̃ vero humorem luxurie deficcant sicut quando dixit Angelo: qm̃ virum non cognosco: quandoq̃ vero fluxus reumatum .i. cogitationum coartant. Nam velut reuma capitis ad inferiora fluens est cogitatio mẽtis ad inferiora tendens quaz beata virgo suo verbo ⁊ exemplo ad superiora reuocat ⁊ restringit dicens. ℳagnificat anima mea dñm ⁊c. Et exultauit spiritus meus in deo salutari meo: in deo nõ in mũdo. ¶ Item contra tumorem .i. superbiã adiuuat cũ dic̃. Fecit potẽtiã i brachio suo ⁊c ¶ Item beata ℳaria assimilatur vge ¶ Primo rõne nominis qr virga dicit a vtute. Nam vtus que latet in radice sepdit in vigore vge. Vñ beata vgo recte virge assimilatur in qua omnis virtutis

perfectio reperitur. Eccli.xliij. In me omnis spes vite ⁊ virtutis. In cius ēt vigore ac fructu refulsit omnis virtus radicis. Radix.n. ex qua hec virga est producta: fuerunt patriarche i quibus quicqd gratie ⁊ virtutis fuit totum in beata virgine eminētius apparuit. Vnde in eius nativitate cantat ecclesia euangelium beati Mathei. in quo scribuntur genealogie patriarchārū. Nota etiam q̄ in virga inuenitur triplex virtus ſm q̄ virga componitur ex triplici substantia. s. cortice ligno ⁊ medulla. Mediante ergo medulla nutritur: mediante ligno sursum erigitur ⁊ mediante cortice contra omnes exteriorīs iniurias defensatur. In beata igitur virgine tanq̄ medulla nutriēs fuit eius interior gr̄a de qua angelus dixit ei Luc̄.i. Aue gratia plena. Sz lignum erigens contemplatio assidua. Cant.iij. Que est ista que ascēdit quasi virgula. ⁊ c̄. Et nota q̄ virgula ex quo ascendit semper sursum tendit ⁊ suam summitatem versus celuz dirigit ⁊ quanto a terra recedit ⁊ sursum tendit tanto semp subtilior fit Silr beata virgo sursum tendebat intentione ⁊ affectione. Vnde odilio dum in quodam sermone. Vnū quippe scim⁹ p certo q̄ ois Marie vita ⁊ actio sp fuit i dño. ¶ Jtē sūmitatē. i. mētē ad celū dirigebat scz in oratione ⁊ cōtēplatiōe ⁊ quāto a terra per despectionem recedebat tāto subtilior in cōtēplando erat. Tāq̄ cortex defensans exterius fuit in beata vgine diligēs sui custodia: propter quā Can. iiij. Vocatur ortus conclusus. Igitur ipa fuit vt vga vtuosa de qua. ps. Virgā virtutis tue emittet dominus ex sion. ¶ Secundo assimilat vge rōne germinis. Nascitur eni siue germinat ex vga flos ⁊ flos ipe de vga egrediēs virgam nō violat sz fecūdat. Virga eni non accipit fecūditatis gratiā nec germinādi potentiā ex aliq̄ seminis cōmixtiōe sed solū a calore solis ⁊ celesti rore. Silr ex vga nostra. i. virgine beata egressus est flos xp̄s incarnando ⁊ nascēdo sine vlerī ei⁹ aliqua violatione. Vnde sic est fecūdata q̄ tamen nō violata. Nam ⁊ antē partū vgo extitit ⁊ post partū virgo permansit. Neq̄ enim ex materiali semine habuit generandi potentiam: sed ex rore celestis gr̄e ⁊ ex solis calore. i. spiritus sancti ope. Lu. i. Spūs sanctus superueniet in te ⁊ virtus altissimi obumbrabit tibi. Ysa. xi. Egredietur virga de radice iesse. ⁊ flos de radice eius ascendet ⁊ requiscet super eum spūs domini. ¶ Tertio assimilat virge rōne culminis. Vtuntur enim virga precipue qui sunt positi in culmine dignitatis vel alicuius officij sicut reges ⁊ domini. Vnde nota q̄ vsus virge est ad quatuor. ¶ Primo ad dominij ostensionem ⁊ sic virga vtuntur reges ⁊ principes. Et hoc modo beata Maria dr̄ virga q̄ data est nobis tanq̄ domina ⁊ regina. Et ió maria interpretatur dominatrix. ps. Virga directionis virga regni tui. ¶ Secundo ad defēsionem siue percussionem: ⁊ sic vtuntur virga bellatores. Et hoc modo beata virgo data est nobis ad percutiēdū ⁊ repellendū hostes spūales scz demones. Nūc. xxiij. Consurget de virga israel ⁊ percutiet duces moab. ¶ Tertio ad regimē ⁊ directionem sicut vtūtur pastores Sic deus per beatam virginem nos dirigit ⁊ ad pascua vite perducit. Mich. v. Pasce populum tuum in virga tua vt fit vbum patris ad filium in virga tua idest in virgine. ¶ Quarto ad sustentationem sicut vtuntur virga siue baculo infirmi ⁊ debiles. Sic similiter etiam beata virgo data est ad fulcimentum. ps. virga tua ⁊ baculus tuus ipsa me consolata sunt. Ipsa enim est vt virga ad expellendum demones. Ipsa quoq̄ est vt baculus ad sustentandum mestos ⁊ debiles ¶ Jtem assimilatur viti. ¶ Primo in radice. Nam vitis vt fructificet bonum liquorem debet esse plantata ⁊ radicata in loco vbi sit calor solis puritas aeris ⁊ dulcedo humoris. Calor enim solis viti necessarius est: quia quanto directius ⁊ diuturnius respicit solem tanto exhibet fructum dulciorem. ¶ Jtem vitis dicitur diligere aerē puruz ⁊ clarū ⁊ odire

nebulosuz. ¶ Item dulcem ⁊ nō amaram diligit terram. Vnde in collibus bene altis soli expositis ratione dulcis humoris et fortis caloris vineis locus aptus existit. In cuiusmodi loco hec nostra vitis.i. beata virgo maria habuit radicem cordis. s. in feruore charitatis in nitore puritatis ⁊ in dulcore benignitatis. Ipsa enim habuit feruorem charitatis in mente nitorem puritatis in carne ⁊ dulcorem benignitatis in conuersatione. ¶ Secundo fuit similis viti in stipite. Stipes enim siue lignum vitis inter arbores crescit multū. Vnde super domos ⁊ arbores ⁊ circa villas circunduci pōt. Sic beata virgo super oēs sanctos ⁊ sanctas magis creuit in merito ⁊ gre cumulo ꝓ.xxxi. Multe filie congregauerunt diuitias tu autem supgressa es vniuersas. ¶ Tertio fuit similis viti in palmite. Palmes enim vitis est naturaliter flexibilis. Et illud qō apprehendit quibuldā capreolis quasi quibusdaz brachijs cō stringit quoꝫ adminiculo in alta se erigit ⁊ a ventis ⁊ a pluuijs tutus consistit. Sic alius etiam beate virginis fuit per fidē ad consentiendum flexibilis cum dixit angelo. Ecce ancilla domini ⁊c. ¶ Item christū filium suum non solum brachijs carnis dulciter strinxit ⁊ tenuit. sed etiā brachijs anime scz intellectu per fidem ⁊ affectū p charitatem ita qꝫ xp̄z nunq̄ dimisit. Can. iij. Tenui illum nec dimittā. Vnde nec vēto persecutionis nec pluuia tentatōis ab eius fide ⁊ dilectione recessit. ¶ Quarto est similis viti in fronde. Frondes enim siue folia vitis vulnera mundant ⁊ ipsa mundata sanant. Sunt igitur sicut folia vitis verba beate virginis que vulnera vitiorum mundant ⁊ sanant. Nam vt iā supra tactum est mundare volens vulnꝰ superbie dixit. Deposuit potentes de sede ⁊ exaltauit humiles. Sed vulnus auaritie volens curare ait dicens. Esurientes implenit bonis ⁊ diuites dimisit inanes. ¶ Item vt mundaret vulnus luxurie. dixit quoniam virum non cognosco ⁊ sic de aliis. ¶ Quinto fuit similis viti in flore. In estate enim vitis flos ⁊ odor floren-

tis vitis omne venenosuz expellit. Vnde fugiunt serpentes dum vinca floret. Tanq̄ igitur flores vitis fuerunt mores beate marie qui tanti odoris.i. tante honestatis fuerunt q̄ omnes serpentes.i. venenosas tentationes a cordibus aspicientium effugabant. Dicitur enim q̄ eius facies tanta pudicitia ⁊ sanctitate pollebat vt quisqs eam tentatus aspiceret mox omnis ab ipso temtatio fugaretur. Ecclesiastici xxiiij. Ego quasi vitis fructificaui suauitatem odoris ⁊ flores mei fructus honoris et honestatis. ¶ Sexto assimilatur viti in liquore. Habetur enī ex vite primo liquor aque .q a vite putata ⁊ abscisa exit ad modum lachryme. Nam cum vitis vulneratur tempore veris lachrymam de se emittit. Fuit autem beata virgo in passiōe filij vulnerata qñ suam ipsius aiam gladius p transiuit ⁊ tunc lachrymas emisit que tante fuerunt q̄ ad cōpassionem filium suum inclinauerunt. Vnde eaz ex compassione discipulo recōmendauit dicens in cruce. Fili ecce mater tua. ¶ Item ex vite habetur liquor vini: qui cū sobrietate sumptꝰ plus corpora omni liquore confortat cor letificat morbos euacuat ⁊ nutrimentum corpori prestat. Que oia beata Maria suis facit deuotis qz confortat deficiētes letificat merentes curat languētes ⁊ nutrit deuotos ⁊ feruentes. ¶ Itez beata virgo maria assimilatur balsamo Eccli. xxxiiij. Sicut cinamomum ⁊ balsamum ⁊c. sicut dicit glosa super illud Cant. iij. Botrus cypri dilectus meus mihi ⁊c. Olim balsamum in engadi nascebatur. ⁊ instar vinee colebatur scilicet in duobus regijs ortis quorum maior viginti iugerum erat. Sz sicut legitur in quadā hystoria Cleopatra regina illas vites in egyptum trāstulit et in quodā cāpo iuxta. vij. fontes illas plātauit. In quorum fontium vno virgo dū in egyptum fugeret dicitur puerum balneasse: Vnde dicuntur ille vites non ferre fructū nisi a xp̄ianis solūmodo excolāt Sicut dicit glosa sup verbo preallegato ēt oia que in balsamo sunt virtuosa sunt Per lignū nāq̄ intelligitur eius corpus

virgineū per corticē eius cōuersatio exte rior per semē eius anima būdicta in ter ra mūda.i.in carne virginea seminata.p liquorē vō qui dr opobalsamum intelli gitur eius filiꝰ preciosus q̄ omnia plena fuerūt celesti virtute ⁊ odore. Eccli.xxiij Quasi balsamū nō mixtū odor meus.

¶ Capitulum. xxxviij.

Martyres assimilant palmis. Primo propter si gnum qr palma est si gnum victorie. Est eni arbor victorialis sic di cta. Quia manus victo rum se palmis ornabāt vel qr similis est in foljs palme manus. Vnde recte pertinēt ad martyres qui fue runt glorioſſimi victores. Apoc.j. Pal me in manibus eorum. Palmas etiā ma nuū suarum frequentissime ⁊ largissime ad pauperes extenderunt. sicut patet de beato Laurētio ⁊ multis alijs. Prouer. xxxj. Manum suā aperuit inopi. ⁊ pal mas suas extendit ad pauperem. Secun do propter fructum. refert enim palma suauissimos fructꝰ. quos appellāt dactylos sic dictos quasi ad similitudinem di gitorum manus hominis. qui sunt sapo ris dulcissimi ⁊ puriſſimi. Vnde significāt merita martyrum expugna variorū tor mentorum acquisita. de quibus in. psal'. Qui docet manus meas ad prelium ⁊ di gitos meos ad bellū. Manus ecclesie pu gnantis fuerunt sancti martyres. In qui bus fuerūt diuersi digiti. i. diuersorū sup plicioꝝ modi quibus diuersas victo rias ⁊ glorioſas consecuti sunt coronas. ¶ Tertio propter sexū. sunt enim palme ⁊ mares ⁊ femine. de qbus dicit Aristo. q femina non fructificat sine masculo ni si sit ita propinqua vt mediante vēto sal tem odore masculi perfundatur. Quan doq̄ vō ex coniunctis simul seminibus eorum masculus simul ⁊ femina generan tur. qui tandē sibi mutuo coherentes q̄ si ad modum retiū miro nature artificio se cōnectūt. In hoc aūt significatur. q ad martyrij palmam ⁊ gloriam non tantum viri sed etiam femine puenerunt. Sed ta men ipse femine ad tantam fortitudinē ⁊ constantiam minime peruenissent nisi fragilitati femine virilem ⁊ masculinum animum contunxissent ⁊ sicut dicitur. ij. Machabeo. vij. De illa sancta matre sep tem fratrum machabeorū q̄ repleta sa pientia ⁊ feminee cogitationi masculinū inferens animum dixit ad eos ⁊c̄.

¶ Capitulum. xxxix.

Misericordia assimilat oleo tripliciter. naz pri mo assimilatur olei ex pressioni. Primo quidem qr quanto oleum de torculari egreditur ⁊ exprimitur citius tā to iudicatur melius. ¶ Item tanto nobi lius quanto recentius. qr per vetustatē viciatur. vt dicit Plini. In quibus duo bus significatur q̄ opus misericordie sci licet elemosyne reqrit celeritatem datio nis. Tempore enim indigentie tanto ele mosyna melior efficitur. quanto indigen ti citius porrigitur ⁊ quasi recens oleum est acceleratum donum. Sed quasi anti quū oleū est diu detentū datum vel illud quod datur frequentius postulatum. qō non ita iudicatur gratum ⁊ acceptum. ¶ Item secundo vt idē. Plini ꝰ dicit me lius in torcularibus oleum eliquatur si oliua prius aqua calida perfundatur. Ex quo accipit quod in opere misericordie scilicet in elemosyna debet precedere affe ctuositas compassionis qr quasi aqua ca lida est cordis cōpassio feruida: que tunc oliue. i. elemosyne superfunditur quādo ipsa elemosyna cum magna compassione datur. ¶ Item tertio oleum tāto pingui us ⁊ suauius ē quāto cū terrestreitate ad miscetur minus. Ex quo accipitur q̄ in misericordie ope siue elemosyna requiri tur puritas intētionis. vt non admisceā tur intētio terrena. scilicet vt non detur elemosyna intuitu alicuius terrene retri butiōis. Vnde elemosyna tāto est pingui or. i. celesti merito plenior ⁊ deo suauior: quāto est a terrena intētione remotior.

Mat. vi. Te aũt faciẽte elemosynam nesciat sinistra tua quid faciat dextra tua. Ná per dextrá celestis intẽtio p sinistraz vo terrena significatur intentio. ¶ Secũdo assimilat elemosyna olei effusioni. qz cum oleum effunditur quiete ⁊ nó cũ sonitu cadit sicut aqua vel vinũ. ⁊ hoc rõne aeree leuitatis ꝓpter quá etiá omni liquoꝝ supfertur ⁊ subesse alijs dedignat. In ꝟ aũt instruimur q opera misericoꝝ die. s. elemosyne fieri debent nõ cum sonitu vane ostẽsionis. sed cũ silẽtio humilis intẽtionis. Vnde Mat. v. Cum facis elemosynaz noli tuba canere ante te. Qõ autem oleum supfertur omnibus liquoꝛibꝰ ostendit q sicut dicit Aposto. j. Thi. iiij. pietas ad omnia vtilis est promissionem hñs vite que nunc est ⁊ future. quasi pietas seu misericordia quãdam potestatez ⁊ excellẽtiam habeat in omnibꝰ bonis. s. presentibus ⁊ futuris. Vel refertur hoc ad misericordias dei: qꝛ miserationes eius sup oia opera eius vt dr in. ps. ¶ Tertio misericordia assimilatur olei operationi ꝟ3 eni oleũ multiplicẽ opationẽ. Ná oleum ꝓtractos relarat. Quasi ꝓtracti se iuuare nó valẽtes sũt exñtes in purgatorio sed opa misericoꝛdie ꝑ eis ꝟ facta eos relaxat ⁊ liberát a pena. ¶ Jtẽ oleũ aposte/mata dura mollificat. Quasi. n. dura apostemata coꝛda sunt in peccato indurata: q tñ assiduitate elemosynaz emolliunt ⁊ ad pniaz disponunt. ¶ Jtẽ oleũ coꝛpa lassa ꝓfortat: qꝛ elemosyna ꝓfortat coꝛpus recipiẽtis ⁊ aiam dant ⁊ etiá ipugnantis diaboli vires ꝓhibet. ¶ Jtẽ oleũ purum ferrũ politũ a rubegine seruat. Et si fuerit coꝛruptũ ⁊ aquoſuz cũ fece mixtũ ipſuz coꝛrũpit vt Plinꝰ dicit. Silr elemosyna cũ pura intẽtione facta aie mũdiciã cõseruat. Vñ dñs dixit iudeis. Lu. ij. Date elemosynã ⁊ ecce oia mũda sunt vobis. Sz si fiat elemosyna cũ intẽtiõe coꝛrupta vel cũ fece peccati: puta de rapina vel symonia vel hmõi: tũc amplius fedat ⁊ coꝛrũpit Augu. de verbis dñi. Be iustis laboribꝰ facite elemosynas. Nõ. n. coꝛrupturi estis iudicẽ xp3 vt nõ vos audiat cũ paueritibus quibus tollitis. Nolite vele elemosynas facere de fenoꝛe ⁊ vsuris.

¶ Capitulum. xl.

Moꝛs hois assimilatur colloquintide que ẽ agrestis cucurbita. ¶ Primo rõne amaritudinis. Est eniz hec herba amara imo quasi amarioꝛ omni herba ⁊ simplr amariſſima. Silr moꝛs est p sui memoriã amara diuiti ⁊ auaro. Eccl. xlj. O moꝛs qꝫ amara est memoria tua hoi diuiti. ¶ Jtem est amarioꝛ p sui expiẽtiam hoi luxurioso. Eccles. vij. Jnueni amarioꝛẽ moꝛte mulieꝛez. Hec mulier est voluptas carnis q̃ moꝛtẽ amarioꝛẽ reddit. Et si ducit homi nem ad moꝛtẽ gehẽne ẽ amarioꝛ moꝛte nature. ¶ Jtẽ moꝛs ẽ amariſſima pp ꝺ se quẽtiá hoi supbo ⁊ ipio cui. s. erit duriꝰ iudiciũ ⁊ terribilis occursus demonũ ⁊ profundioꝛ voꝛago penaꝝ. Deute. xxxij. Deuorabunt eos aues moꝛsu amariſſimo. Hic moꝛsus est moꝛs q̃ partẽ tollit. s. aiaz ⁊ ptẽ in terrá dimittit. s. cadauer sic moꝛdet pomũ. Rõne ergo amaritudinis maxime moꝛs assimilat colloqntide. Vñ. iiij. Re. iiij. Filij ꝓphetaꝝ ꝓpter colloquintidas missas in ollam cum gustassent ⁊ cibum amariſſimum inuenissent clamauerunt ad Heliseuz. Moꝛs in olla vir dei. ¶ Scõo ratiõe latitudinis qꝛ colloquintida quasi ad modũ vitis iuxta terraz ramos expandit. Vnde. iiij. Reg. iiij. dicitur quod egressus est vnꝰ in agrũ vt colligeret herbas agrestes. ínuenitqz vitẽ agrestem ⁊ collegit ex ea colloquintidas. Rami colloquintide sunt vires moꝛtis siue modi moꝛiẽdi quos ita super terrá expãdit vt nullus eam effugere possit. Oẽs. n. moꝛimur ⁊ quasi aqua in terrá ⁊c. ¶ Tertio ratiõe solitudinis qꝛ sicut dicit. Dias. si herba hec iuenit sola venenosa ẽ ⁊ moꝛtifera sicut cepe marinũ. sed cum multis inuenta non ita per omnia est nociua. eiꝰ aũt medulla i medicina est optima. Manifestum est aũt q̃ si homo moꝛiẽs solus sine socio esset q̃ coꝛporaliter male moꝛeretur. Et mlto magis male moꝛitur. cuiꝰ

mortē debita cōsortia nō comitant. Si. n. mors sit sola vt nō comitet eaz vel pura cōscientia vel vera penitētia ꝛ alia etiaz debita ecclesie sacramēta mors vertitur homini in deterius q̄ venenū. s. in eternuz supplicium. Sed si hec morienti assistant mortis malicia mitigāt vt animam saltē nō pdat. Colloquintide aūt medulla est ipsi⁹ mortis memoria seu meditatio intima que viuēti homini plurimuz est pficua. Eccli. vij. Memorare nouissima tua ꝛ in eternū nō peccabis. ¶ Quarto mors hominis assimilat colloquintide ratiōe bonitatis qz illa colloquintida est bona ꝛ laudabilis que ē alba ꝛ cui sūt semina sm Marcū bene inserta. Sz parū est attēdēda que cū cōcutitur multū sonat. Similiter mors est melioz ꝛ laudabilioz q̄ est albioz. i. mūdioz ꝛ clarioz. i. in q̄ ipse mortēs purioz ꝛ mundioz recedit ꝛ cui semina bonoꝝ opeꝝ sunt magis inserta. Apo. xiij. Opera enim illoꝝ sequunt illos. Illoꝝ aūt mors in quoꝝ obitu vel sepultura multe cāpane vel voces resonāt paꝝ est attēdenda qz perijt memoria eoꝝ cū sonitu. ¶ Quinto ratione valitudinis ꝛ virtuꝫ qz colloquintida valet ad multa. Mā ab amaritudine hz virtutem dissoluēdi ꝛ consumendi ꝛ ex subtilitate substātie diuidēdi ꝛ multas alias hz vtutes. Similiter ipa mors dissoluit naturales colligationē. s. anime ꝛ corporis ꝛ tōsumit corporalē pfectionē siue fortitudinis siue pulchritudinis siue valitudinis. ¶ Item diuidit. i. separat ab homine temporalem possessionē siue possideat honores siue amicos siue diuitias siue delicias oia ab eo in morte diuidunt ꝛ separātur ps. Homo cū interierit non sumet omnia neqz descendet cuz eo gloria eius.

¶ Capitulum. xli.

Mortuus mūdo ꝛ in humilitate fundatus tribulationes ꝛ diuersitates non metuit qz ꝛ non nocent: cuius exēpluz apparet in pino. Nam pinus sub terra ꝓfunde coopertus etiā si aq̄ sit mersus in duriciē conuertitur ꝛ imunis a corruptiōe seruatur. Sed si super terra ponitur ꝛ pluuie exponit cito corrūpit. Ille ergo est sub terra ꝓfundatus q ē omnino mūdo mortuus qz mortui sub tra absconduntur. Apo. col iij. Mortui enim estis ꝛ vita vestra abscondita cē. Talis est qui est corde ꝛ profunde humilis vt nō curet esse abiect⁹. Talis inq̄ in quandam duriciaz versus aquā tribulationis non timet quantūcūqz sit in ipsa imersus. sed ab omni corruptione peccati manet penitus illesus. Sed ille q super terrā exaltari querit a pluuia tribulationis superuenēte faciliter corrūpitur ꝛ defluit. Et iō Isa. cōsulit dicens. Isa. ij. Ingredere petraz. i. xp̄m ꝛ abscondere in fossa humo. i. profunda humilitate mundo morere.

¶ Capitulum. xlij.

Opera bona nō sunt ostendenda sed potius occultāda. Maz semina q̄ nō sunt operta humo tollūt aues ꝛ cōmedūt. Sic diabolus tollit bona opa. Luc. viij. Aues celi cōederūt illō. s. semē qō cecidit in via Greg. Depredari desiderat q thesaurū publice in via portat Isido. de ꝓfectu viciorꝝ. Occulta qō agis inq̄tum vales. qō ex toto non vales. sit in animo occultādi voluntas ꝛ non erit de ostentatione vlla temeritas. Notandum etiam q̄ opera humilia tūc precipue efficiunt vtilia qā sunt feruenter ꝛ affectuose facta. Qō apparet in seminibus milij. Mā milij semina lz sint valde minuta ꝛ de se parua nutritiua qz frigida sūt ꝛ sicca. assata tñ ꝛ igne calefacta torsionē vētris sedāt. Qua si ergo milium assatum ꝛ igne calefactum est op⁹ humile cum feruore ꝛ deuotione factum. qō fugat torsionem ventris qz expellit tristiciā siue accidiā nostre mentis. ¶ Item sunt hominū bona opera velut quedam plantaruz germina. Primo rōne continentie qz germen plante multuz calorem ꝛ humoreꝫ continet in se. Unde sm Isi. germen est pregnās surculus a gignendo vel a gerendo dict⁹. Continet. n. germen in se tria inuicez connuncta qz est

in eo humor nutrimentalis ⁊ hūor semi
nalis ⁊ viget in eo calor nālis. Quasi eni
humor nutrimentalis est deuotio fidei.
q⁹ usq⁹ ex fide viuit vt dr ad Hebr.x. Si
cut planta vel germen viuit ex nutrimē
to humoris. Sed q̄si humor seminalis ē
mor⁹ spei.q⁹ ille q semiat seminat in spe
fruct⁹ ⁊ alias semē nō ꝓiceret. Sed q̄si ca
lor nālis ē charitas. Vbi ergo sūt ista tria
scz fidei vigor spes premiī.feruor amoris
sequit germinatio fecūda boni opis. Vel
nota q⁹ humor nutrimētalis ē lachrym
penitentē ꝙz illud ps. Fuerūt mihi lachry
me mee panes die ac nocte. Humor autē
seminalis est gra de q̄.i. Joh.iij. Semē ip
sius in eo manet.i gra vt exponit glosa ꝙz
q̄si calor nālis est charitas. Et vbi cōcur
runt ista tria.s.diuina gra compunctio la
chrymosa ⁊ charitas feruida copiosa se
quunt ⁊ fecunda pnie germina. ¶ Scdo
opera bona sunt velut plantaꝝ germina
rōne ꝓsequētie. Sunt.n.in germinantib⁹
plura se successiue ꝓsequētia. Prima enim
est radix ex q̄ erūpit ipsum germen ex ger
mine stipes.ex stipite flos ex flore fratres
Radix ergo gra.germē est vtus precipue
charitatis.stipes est intentio finis flos ac
tus.fructus meritum operis. Igitur ex
radice gre ꝓcedunt germina virtutū ⁊ ex
germine charitatis ꝓcedit stipes recte in
tētionis ⁊ ex rectitudine intentionis ꝓ
cedit flos.idest puritas ⁊ suauitas operis
⁊ ex ope puro ꝓuenit mercedis pulchri
tudo. Eccli.li. Opamini opus vrm añ tē
pus ⁊ dabit vobis mercedē vraz in tem
pore suo. ¶ Tertio rōne pseuerātie ⁊ cō
tinuitatē ⁊ ꝓfectus bene opandi q est ex
gratia dei. Nam calor celestis penetrans
ad medullā radicis partes liqdiores ⁊ vn
ctuosiores ⁊ puriores sup⁹ ad se trahit
easq⁹ coagulat ⁊ cōiungit.⁊ coagulatas p
terre poros inducit.⁊ in substantiam ger
minū eas conuertere nō desistit. Siliter
gratia celestis penetrans ad medullā cor
dis cogitatōes ⁊ affectiōes liquidiores id
est magis compunctas ad flendum ⁊ vn
ctuosiores.i.magis deuotas ad inflāman
dū.⁊ puriores ad exequendu⁊ trahit su
perius ad deū ⁊ coagulat ⁊ cōiungit eas
coagulo ⁊ vinculo charitatis.s. dum di
sponit homo suas bonas cogitatōes siue
affectiōes implere ꝓpter amorē dei ⁊ vti
litate ꝓximi.⁊ sic eas p poros terre idest
per sensus vel membra corporis iducit ⁊
in substātiā germinū non desistit conuer
tere dum eas opere perficere ꝓseueranter
non definit. Nā q⁹ non cessat attractiōis
hūoris cōtinuatio i radice nō cessat aug
mentū in germine quousq⁹ ad debitu⁊ p
ueniat.i.ad pfectā quietem beatitudinis
eterne. ¶ Quarto rōne redūdantie. Naz
cōfortato calore in medulla incluso radi
cis humorē attrahit necessariū sibi radix
ex vtute ipsi⁹ caloris. Qđ autē de humo
re necessariū nō existit a se exterius repel
lit:qđ aūt ex calore incluso iursum leuat
in materiā germinis trāsmittit. Sic ex ca
lore charitatis icluso in corde hō de bonis
que habet humorez.i.nutrimentum cor
poris sibi necessariū sumit.qđ vo necessa
riū nō ē ꝙz supfluū ad nutritiōes exterio
rū germinū.i.pauprū p pias elemosynas
nutrit.qđ ptinet ad redūdātiā pietatis.⁊
charitatis. De qua dr Lu.xj. Quod supest
date elemosynā. ¶ Quito rōne custodie.
q⁹ germē prio emittit frōdes mutuos se
nectētes.qđ natura facit inati caloris ad
cōtuitōez germinis. Nā cū teneat sic ei⁹
substātia ab aere frigido facile ledit nisi
tutela frōdiū muniret. Alter aūt nō solū
a frigore.sed a grādine ⁊ avēto ⁊ a noxio
re siccaret facilit. Sic germē boni opis
vastaret facilit siue a frigore accidie.siue a
grādine supbie.siue a vēto vanegloie.si
ue a noxio rore fraudis ⁊ deceptiōis dia
bolice nisi debitis circūstātijs vndiqz ve
stiret ⁊ cautelis ⁊ custodijs vndiqz muni
ret ¶. Sexto rōne efficacie.naz q̄uis ger
men sit modice quātitatis est tñ maxime
virtutis.naz virtus radicis trāsit i substā
tiā germinis.⁊ iō herbe q̄diu sunt in ger
mine ⁊ viget in eis humor trāsfusus a ra
dice maxime cōuenūt medicine. Silr q̄
uis opa que sancti viri faciūt videant eis
modica ꝓpter hūilitatē.tñ maxime virtu
tis sunt apud alios p exēplū.⁊ apud deū

per meritū.nam virtus radicis.i.charitatis de qua dicit Aplʒ ad Ephe.v. In charitate radicati ⁊ fundati.transit in substantiā germinis.i.i soliditatē ⁊ bonitatē operis. Et pp̄ hmōdi opa q̄diu manet in ipsis humor deuotionis ⁊ affectionis trāsfusus ſcz a radice charitatis medicinalia fiunt nō solū ipsi opanti quē pungunt ſed ēt peccatori intuenti quē ad iusticiam ꝓuocāt. ¶ Itē opa bona assimilant fructibus bonis. ¶ Primo rōne generatiōis.generant.n.fructus ex humore arboris ⁊ calore solis ⁊ generat fructus bon⁹ ex nobiliore humore q̄ sit in arbore. Silr opa bona ex timore ⁊ amore generantur.nam timor ad bñ opandum sollicitat Eccli.xv. Qui timet deū faciet bona. Et ꝑcipue timor reuerētie siue filialis qr iste est nobilior timor qui possit esse in hoie. Amor vō ad bene operandū fructificat. ita vt nūq̄ sit ociosus sicut Gre.dicit. ¶ Secūdo rōne defensionis.qr fructus generat⁹ cooperculo foliox defendit. Hoc coopculū ē humilitas q̄ bonorū opum fructū interdum abscondendo conseruat.pp̄ qđ dñs dixit Math.v. Attendite ne iustitiā vestrā faciatis coram hoīb⁹ vt videamini ab eis. nota ēt q̄ fructus oēs generaliter in loco sicco melius ꝓseruant.⁊ in humido citi⁹ corrumpūtur. Similiter i humido.i.in mollicie deliciarū bona opera corrūpuntur dum homines in delicijs resoluunt ⁊ carnales efficiuntur. In ficco vero abstinentie melius cōseruantur. ¶ Tertio ratione maturationis.maturatio enim fructus a calore est nā calore exteriore interiorē cōfortante ⁊ humorem terreū dissoluente ⁊ digerente fructus crudi fiunt maturi. Sic calor amoris interior aie cōfortatus ab exteriori calore.vel alicuius verbi audīti.vel alicuius exempli visi.vel alicuius hmōdi talium dissoluto siue expulso timore vel amore terreno ꝓducit fruct⁹ opum ad maturitatē.i.ad cōplemētum. Et nota q̄ illi fruct⁹ citius matureſcūt q̄ alti⁹ in ramox sūmitatib⁹ creſcunt.eo q̄ radīs directi⁹ se opponūt. Sūmitates.n.ramox sunt affectōes cōtēplatiuox.q̄ quanto solis calore.i.christi amore directi⁹ accēdunt tāto bona opa solicitius ⁊ pfecti⁹ opant. Itez nota ꝙ signū maturitatis fructuum ē mutatio coloris viridis in pallidū vel rubeum ⁊ mutatio saporis insipidi vel amari in dulcē ⁊ gustui suauem. Ipse etiam tactus discernit aliq̄n inter fructus ⁊ illū iudicat maturū.quē digitis cōpressum cedere inuenit.⁊ qui molliez se eē oñdit ⁊ dicit Isaac in dictis particularib⁹ Ex qbus colligit ꝙ illi fructus maturi sūt .i.opa cōpleta ⁊ pfecta q̄ sunt pallida.i.cuz timore facta Job.ix. Verebar oia opera mea. Itē q̄ sunt rubea.i.cuz amoris feruore. Item que sunt sapida ⁊ dulcia.i. cuz deuotione ⁊ delectatione non cuz accidia ⁊ aggrauatione. Itez q̄ sunt mitia siue mollia.i.cū mansuetudine facta Eccli.xij.i mānsuetudine opa tua pfice.⁊ nota ꝓpt dicit Isaac ibidē ⁊ fructus dulces sūt in quatuor qualitatibus alios excedētes. Sunt.n. tēperatiores calidiores suauiores ⁊ nutribiliores. Ex quibus collige ꝙ opa nra tāto sunt deo dulciora quanto sunt magis tēperata per discretionē.calida per dilectionē.suauia p deuotionē.⁊ nutribilia per cōfortationē. ¶ Quarto opa bona assimilant fructibus rōne multiplicationis naz q̄dam plante paucos quedā vero multos fructus faciūt. Et ista ēt multitudo diuersificat qr quedam fructificant tm̄ semel in anno quedā vero pluries.sed non maturantur fructus vltimi sed remanent crudi eo q̄ vicinitate frigoris hyemalis calor ad digerendū non sufficit. Vnde semel fructificare pfecte magis vtile est ⁊ consonuz plus nature. ¶ Itē quedā arbores sūt fertiles omni anno per multa tempora propter abundātiā caloris ⁊ vnctuosi humoris sicut ficus. Et quedā fructificant vno ⁊ quiescunt alio vt olive. Cuius ratio est qr in anno quietis pristinum humorē pditū reparant quē in anno fructificatiōis pdiderūt.⁊ sic ad fructificandum se renouant. vt tempore qetis ⁊ sue refectionis multos ꝓducāt ramos ⁊ folia.licet modicum fructū. Quod ergo quedā plāte paucos.q̄dā multos fructus faciūt signat ꝙ

quiddam homines multa bona opera faciunt ⁊ multa merita acqrunt.qddam vero pauca.qꝺ vero quedam pluries in anno sed imperfectiores quedam vero semel in anno tantū sed perfectiores fructus producūt signat.q melius est facere opera,paucioza sed perfectioza q̄ plura ⁊ defectiua.precipue,si defectus fit in fine operis.sicut est in fructibus vltimis qui non maturantur.Quod autem quedam aliquo tpe fructificant ⁊ aliquo tpe quiescunt a fructificatiōe signat q̄ quies ⁊ itermissio laboris continui nec nō recreatio moderata ab operib⁹ precipue exterioribus est vtilis ⁊ necessaria.sed q̄ plāte etiam tpe quo quiescunt a fructu nō sunt,pterea omnino ociose.qr producunt ramos ⁊ folia.significat q̄ requies sanctoꝝ virorum ab exterioribus ⁊ corporalib⁹ operibus non est propter hoc ociosa a spiritualibus operibus . Vacat igitur in eoꝝ operibus corpus:sed non est anim⁹ ociosus.Vnde Sene.dicit. Non semper in actu sis.sed interduꝫ animo tuo requiem dato.sed ipsa reqes plena sit sapientia ⁊ bonis cogitationibus.¶Item quedaꝫ arboꝛes sunt in iuuentute fecundioꝛes. eo q̄ plus abundant in caliditate ⁊ siccitate.Quedam vō sunt magis fecunde in senectute q̄ in iuuentute.Quia dum in iuuentute nimis abundant in humiditate calor naturalis non potest eam digerē ſꝫ in senectute minoꝛata humiditate fit bene digestibilis per calorē.Et ħ in amygdalis ⁊ piris patet.sicut exemplificat Arist. Sic ⁊ quiddam homines ad litteram in iuuenili etate melioꝛes sunt ⁊ bona opera plura faciunt q̄ in senectute. quiddaꝫ vero ecōuerso . Vel in iuuentute idest in principio conuersionis quiddam feruentioꝛes ⁊ in bonis operib⁹ solicioꝛes sūt q̄ in senectute.i.in progressu ⁊ consummatione.qdam autez econuerso quia in principio debiliores.in fine vō fortiores sunt. Item nota q̄ vna planta iuuat aliā ad fructificandum si sit ei vicina. sicut siluestres vt dicit Aristo. iuuat ortenses si eis ex oppositō cōplātetur.Similiter malogranate oliuis cōferūt si plātent cū eis. eo q̄ abundant in calore nature oliua q̄ conuenīente. Ex hoc autem instruimur q̄ vnus homo debet iuuare alium sibi p̄ximum in bene operando q̄ vtile est cōsociare ⁊ vicinare se bonis siue viris spiritualibus ⁊ cōtemplatiuis qui designāt p̄ arboꝛes siluestres siue actiuis q̄ designā tur in malogranatis . Item dicit Aristo. q̄ arboꝛes que fructificant omni anno fiunt cito senes.⁊ q̄ nimiū faciūt fructū cito desiccant.eo q̄ humoꝛ q̄ deberet nutrire plātam transit in fructū. In quo oñ dit̄ q̄ nimia exercitatio ⁊ lassitudo in exterioꝛibus laboꝛib⁹ est aliquando causa debilitatis non tantum coꝛporis sed spiritus.⁊ q̄nq̄ inducit accidiam que desiccat humiditatem deuotionis interne.

¶Capitulum. xliij.

Opera penitentiū assimilātur fructibus arboꝝ. Primo quo ad fructuū p̄ductionē. Producunt enim ⁊ nascuntur fruct⁹ ex arboꝛib⁹ q̄busdam retinaculis alligati.⁊ hmōi retinacl̄o mediāte fructus,natus arboꝛi adheret.sicut fet⁹ p̄vmbilicum cū matrice se tenet ⁊ ħ retinaculū p̄mo ē debile ⁊ laxū.Vñ tūc ō facili fruct⁹ excutit̄ si foꝛtioꝛes venti ipulsu feriat sed paulatim caloꝛe humoꝛē deficcāte retinaculū p̄io debile īdurat.Vnde tūc fruct⁹ de facili nō vincit̄.Hoc retinaculū quo mediante fruct⁹ i.meritus boni opis.ab arboꝛe.i.a penitēte retinet̄ est amoꝛ charitat̄.sine q̄ nec meritoꝛiū op⁹ agit̄.nec etiā facti opis meritū retinet̄.Vñ charitate p̄dita oīa cū ea perdunt̄ p̄teritoꝝ operum merita.Hoc ergo amoꝛis retinaculū in p̄ncipio penitentie adhuc est laxū ⁊ debile.qr.ſ.imperfectū.qr timoꝛē seruilē habz admixtū.⁊ iō a vēto foꝛtioꝛis tētationis nouicij penitētie ⁊ religiōis faciliter frangunt̄.Et iō ꝯsanguineis vel occasionib⁹ p̄cōrū seu tētationū nō sunt faciliter exponēdi sed diligenter custodiēdi.postmodū aūt caloꝛe charitat̄ p̄ficiēte.⁊ humoꝛē .i.timoꝛis molitiem desiccante.i.depellē-

ee.etenim perfecta charitas foras mittit timorē:fortificantur ⁊ solidant. ¶Secūdo quo ad fructuū coloratiōnem. Sunt eni fruct⁹ diuersoꝝ coloꝝ.s.quiddā albi quiddā nigri qdā rubei. Nam ſm Arist. ex humore frigido terrestri ⁊ melancolico nigrescūt ex humido ⁊ frigido albescunt ex calido rubescūt vt dicit Albumasar. Talia debent esse opa penitentiū scz nigra per tristitie obscuritatē alba p conscientie puritatē.rubea p charitatis feruiditatē. Vel fruct⁹ albi sunt opa inocētiū. nigra vo opera peccantiū.rubea opa penitētiū q de culpa ppetrata erubescunt. ¶Tertio quo ad fructuū nutritionē. Iz eni giialiter dicat Galien⁹ q herbe ⁊ fructus parū nutriūt.tn specialiter qdā sunt fructus q min⁹ nutriūt q̄ alij. Nā quem admodū experiētia docet ⁊ auctores tradūt plāte aromatice siue medicinales ad vescendū sunt min⁹ delectabiles.⁊ ad digerendū fructib⁹ alijs duriores.⁊ h̄ ꝓpt vehementē coagulationē p calorē agentē in humiditatē. Vñ ſm Aristo.fructus tales nō sunt multū nutribiles. Vñ etiaz dicit Albumasar.q planta q̄to magis est medicinalis tanto minus nutrit. Plante igit medicinales sunt pnie ptes.s.cōtritio cōfessio ⁊ satisfactio.qbus aiaꝝ nostrarū morbi curant. hoꝝ fruct⁹.i.opera ⁊ preci pue satisfactionis nō sunt delectabilia neq; facilia.sed dura ⁊ difficilia ad faciēdū. Vnde plus ordinant in peccatore ad tollendū morbi effectū.i.peccati reatuz.i.ad satisfactionē debiti q̄ nutrimētū vel augmētū meriti. ¶Quarto quo ad saporis mutationē. Nā aliqñ fruct⁹ p̄mo sūt pōtici vel amari ⁊ postea efficiuntur dulces qō est pp hūoris p̄mo attracti grossiciem ⁊ terrestreitatē quasi pp indigestionē nō possit habere dulcedinē. Sed tpe ꝓcedēte ꝓfortato calore ⁊ augmētato humore digerit ⁊ in dulcedinē ꝓuertit. Vnde ⁊ iterum Aristo.dicit q amarū ⁊ acerbū missum in ignē dulcescit sicut patet in piris acerbis in aqua elixatis. Aliqñ vo fruct⁹ primo sunt dulces ⁊ postea efficiunt amari vel pōtici propter nimiā adustionē superuenientē.sicut sunt mirabolani. Cuius cā est vt ꝓbus dicit magna raritas fructus. Vnde hora digestionis cum meatus sint magni subintrat calor sufficiēs ⁊ humorem digerit ⁊ dulcem efficit sed post calor humorem consumit ⁊ siccitatez inducit ⁊ sic poros constringit vt calor vel humor ad fructum peruenire non possit.⁊ sic iterum fructum in pontticitatem ꝓuertit pp dominiū siccitatis. Sed tādez calor innatus vigorat ⁊ ad locū fructus elevat a calore solis auctus. vnde frigiditatē vincit ⁊ imēsam caliditatē ⁊ siccitatē inducit.⁊ sic fructus in amaritudinē vertit. ¶Primis igit fructibus q primo sūt amari postea dulces assimilant opera penitentiū que incipiūt ab amaritudine luctus.⁊ terminant in dulcedinē gaudij.secundū illud Mathei.v. Beati q lugent quoniā ipsi consolabuntur. Itē tales sūt dolores vel labores patientium qui primo habent amaritudinem pene. sed pariunt vltimo premiū glorie. Johan.xvj. Tristitia vestra vtet in gaudiū.⁊ hoc totū est ex virtute caloris.i.diuini amoris. Illis aūt fructib⁹ q primo sunt dulces ⁊ postea amari assimilant opa peccātiū q̄ in actu dū fiūt habēt dulcedinē misere delectatiōis:sz post factū inducūt amaritudinem cōscientie vel sequentis punitionis. ¶Itē assimilant talibus fructibus cōsolatiōes gaudētiū ⁊ ꝑsperantiū in mūdo que Iz nūc dulces sint postea tn ad infernalē amaritudinē perducunt.sicut patet. Lu.xvj.de diuite epulone. Et hoc totuz ꝓtingit.vel pp cōstrictionē auaritie vel p pter nimiā intēsionē cōcupiscētie. ¶Itez penitētie opa si debito modo fiāt sūt valde ꝓficua. Cui⁹ exēplū apparet in oliuis. Nā sicut dicit Isaac oliue cum sint rubee non bene mature si cū aceto vel aqua salsa fuerint preparate sunt comeste valde confortatiue cōstrictiue ⁊ appetitus excitatiue.Iz sint ad digerēdū dure. Similiter penitētiū opa si sint rubea per charitatis feruorē:nōdū matura.i.nō diu dilata vel tardata ⁊ fuerint preparata cū aceto cōpūctionis ⁊ lachrimarū salsedine que sūt

vt aqua falsa.etiam si talia opera videantur ad faciendū dura.i.difficilia sunt tamē valde vtilia.qz ꝓfortāt ad faciēdū bona:restringūt vt nō fiant mala.⁊ excitant appetitum ad habendum celestia.

¶ Capitulum.xliij.

Opera proficiētiū in vita spūali assimilant fructib⁹ habētibus pyramidalē figuram.Inueniunt enim fructus diuersaꝝ figuraꝝ Nā qdā fruct⁹ sūt pyramidati.qdā rotūdati.qdā angulati Pyramidales fructus duoꝝ sunt modoꝝ.quidā pyramidati ex vna parte tm̄.s.ex parte inferiori.quidā ex vtraqꝫ parte habēt conū ⁊ in medio dilatantur.Nam si pori plante in principio humoris ample ⁊ rare fuerint sed postea frigiditate aut siccitate constringuntur fructus ⁊ folia ingrossabuntur superius ⁊ inferius gracilabuntur ⁊ pyramidabuntur . si vero virtute caloris ⁊ raritate humoris superior particula leniatur. ⁊ ex parte inferiori caliditate existente humor in medio diffundit.fructus ⁊ folia in medio dilatant ⁊ propter dominiū caloris in vtraqꝫ extremitate in conū ducunt ⁊ subtiliātur ⁊ sic in pyramidem transformantur. ¶ Primis ergo fructibus qui ex parte inferiori tantuꝫ pyramidantur ⁊ superius dilatantur assimilantur opera gradatim proficientiū que quidez in principio sūt gracilia.i.debiliter incepta sed postea vsqꝫ in finem crescunt ⁊ dilatantur proficiēdo.Grego.Nemo repente fit sūmus.sed in bona conuersatione a minimis qs inchoat vt ad maiora perueniat. ¶ Secundis autem fructibus qui ex vtraqꝫ parte pyramidantur ⁊ in medio tantūmodo dilatantur assimilantur opera quorundam que tam in principio q̄ in fine sunt gracilia ⁊ parua ꝫ aliquando in medio visa sint dilatari ⁊ ꝓsperari. ¶ Quidā vo fructus sunt qui rotundam hñt figurā propter equalem materiam humoris ⁊ eq̄lem actionem virtutis ⁊ caloris. per quā medie partes extendunt eq̄liter ⁊ a medio vsqꝫ ad circūferentiā vniformiter ꝓtendunt.Hec igitur figura ꝓpter eq̄litatē ⁊ vniformitatem extensionis vndiqꝫ cōpetit operibus iusticie que exigit vt oibus sine personarum acceptione eq̄liter ⁊ vniformiter reddatur quod suū ē vnicuiqꝫ.Et dico equaliter nō fm equalitatem quātitatis sed proportionis.Alij autem fructus sunt qui angulares sūt ex contraria causa.i.propter inequalē extensionem materie. Et ideo significāt opera iniusticie que.s.inequaliter fiūt . ⁊ cum ꝑsonarum acceptiōe.Et hec opera homines nō ꝓficere sed poti⁹ deficere faciunt. Vnde ps.petebat dicens . Non dominetur mei omnis iniusticia.

¶ Capitulum. xlv.

Opera cōtemplantiuꝫ ⁊ pseuerantiū assimilant fructibus maturis. Dicit.n.Aristo.qꝫ in terra montuosa qz dulcis ē ⁊ dulcē cōtinet humorem fructus citius maturant ⁊ sapidiores ⁊ salubriores inueniuntur.Hec ergo terra montuosa est vita cōtemplatiua q̄ mōtuosa dicit ꝓpter ascēdendi difficultatē.⁊ propter celestiū veritatem.⁊ propter q̄etis securitatē.ibi quoqꝫ reperit humor dulcis interne cōsolationis.Vnde ⁊ fructus.i.opa cōtēplantiū citius matureſcūt.i.citius cōplentur propter charitatis calorē.q̄ facit opus accelerare ⁊ consummare. ¶ Jtē magis sapiunt qz supernis consolationibus admiscent.Sunt etiaꝫ hmōi fruct⁹.i.opa saniora qz magis a vicijs remota.⁊ nota qꝫ maturationē fructuū hꝫ principaliter planta a calore igneo naturali ⁊ interiori ⁊ etiam ab aere cooperante exterius.Nam sicut dicit Phūs in libro de vegetabilib⁹ ⁊ plantis:pláta hꝫ tres vires.qz a terra hꝫ firionem.ab aqua coadunationē.ab igne consolidationem.⁊ partium terminationē:fructuū cōpletionē. ⁊ maturationē.⁊ hoc ꝓpter aeris coopationē.Sic sili etiā mō aia hꝫ firionē.i.firmitatē i deo a terra.i.a fide. qz sicut tra ē imobilis ⁊ alijs

quietem ⁊ stabilitatem tribuit ⁊ concedit sic etiam veritas fidei ⁊ in se manet imobilis ⁊ animā stabilem reddit. Vnde Dionysius dicit in libro de diuinis noibus. q̄ fides est perfecta credentiuz stabilitas q̄ eos stabilit in veritate. Sed coadunationez habet ab aq̄.i.a spe. Quia sicut omnis aqua recolligit ⁊ coadunatur in mari.ita diuina spes debet recolligi ⁊ collocari in deo.ps. Sperate in domino omnis congregatio populi. Sed soliditatez patientie habet ab igne ⁊ aere.i.ab amore dei ⁊ proximi q̄ charitas patiens est. Nam quasi calor ignis interior est amor dei.i.diuinus sed vt calor aeris exterior est dilectio ⁊ amor proximi. Similiter a charitate tam dei q̄ proximi est perseuerantia boni operis.scz vsqz ad impletionem maturitatis.i.vsqz ad cōplementuz finis.

¶ Caplm.xlvj.

Opera docentiuz assimilā tur situationib⁹ fructuū in arbore fructus eni i diuersis arborib⁹ hñt diuersam situationez siue positionē:q̄ vt dicit Ari.quedam arbores sunt que producunt fruct⁹ super folia.⁊ h̄ accidit per fortitudinem fructus ⁊ indigentiā solaris caloris humorem digerentes. Quedā vero hñt fructus sub folijs.⁊ h̄ propter debilitatē fructus ne calore nimio vel frigore corrumpantur. Quedaz vero alie sunt que hñt fructus ad stipitem suspensos qō accidit propter insufficientiā humoris ⁊ caloris ipsum ad extremitates expellere non valentis. Illi ergo hñt fructus super folia qui plus curant factis ostendere q̄ verbis docere. Vnde superat in eis cura faciendi studium loquendi.⁊ hec est sapiēt⁹ doctoris proprietas. Vnde Grego. nazanzenus dicit. Ille videt mihi sapiens q̄ de virtutibus anime pauca quidem cōmonet ⁊ proloquit.plura autē in suis factis atqz operibus operat ⁊ ostendit. ⁊ fidem verbi in operū suorum astipulatione cō firmat. Clara est illa sapientia non que in verbis volat sed in virtutibus constat. Illi vero hñt fructus sub folijs quoruz verba superāt facta. Si quidem in folijs verba.in fructibus opera designantur. De talibus aūt dicit Bernar. q̄ mōstruosa res ē lingua magniloqua ⁊ manu ociosa. Illi autem hñt fructus in stipite sine folijs qui habent opera sine verbis scz q̄ faciunt ⁊ non dicūt. Vel nota q̄ illi sunt spiritu fortes qui non indigent propter timorem vanegloie abscondere opera sua. Et isti sunt fructus qui non sunt sub folijs vel inter ramos absconditi sed super folia.i.in manifesto. Illi vero qui sūt debilioris virtutis ⁊ timent ne eorū opera vel frigore persecutionis inuidoruz vel fauoris ⁊ glorie proprie calore corrūpantur abscondunt ea. Et isti sunt fruct⁹ sub folijs vel ad stipitem absconditi.

¶ Capitulum. xlvij.

Ratio assimilatur gutte. ¶ Primo ratōe natiuitatis. Est enim gutta lachryma cuiusdaz arboris siue herbe cui⁹ ramusculi diebus estiuis ab incolis inciduntur.⁊ lachryma que egreditur gutta siue armoniacum appellatur. Ista ergo gutta arboris est lachryma orationis siue oratio lachrymantis q̄ produci debet estiuo tpe idest in cordis feruore. Et iuste vocat armoniacum q̄ in oratione vocali dz esse quedā armonia idest q̄dam consonantia ⁊ cōcordia.s.cordis ⁊ vocis.per attentionem.prout dicit Augu.in regula. Hymnis ⁊ psalmis cum oratis ad deū hoc versēt in corde qō proferatur in ore. ¶ Item consonātia vocis ⁊ manus per operationē.s.vt cum aliquis orat deū vocē.studeat ipsum etiaz munere placare.i. elemosyne largitiōe vel bono opere. Et hinc est q̄ orantes manus etiā leuant ad celum. Sic ergo in eo q̄ gutta est lachryma arboris signat q̄ oratio dz esse lachrymosa. Vnde Augu.ad dioschorum dicit Plerūqz h̄ negociū.s.orationis plus gemitibus q̄ sermonibus agit plus fletu q̄ affatu. ¶ Itez in eo q̄ gutta egreditur in calido tpe estatis signat q̄ debet esse affe-

ctuosa ⁊ feruida. Nam feruidus affect⁹ orantis est quasi thus redolens in diebus estatis. Eccli. l. Sed rône nomunis. qz vocatur armoniacum significat q̄ dz cẽ attẽta ⁊ operosa. Et iô Cassiod. dicit super ps. c. Ipa est suauissima virtus armonie quando vox cognoscitur operibus consonare. Nam si he res discrepabili sibi varietate dissentiant nequaq̄ pñt psalmodie efficere cantilenam. nec ad aures dñi vẽiet qô se mutua contrarietate cófudit. ¶ Secũdo rône puritatis. qz illa gutta est nobilior q̄ est purior ⁊ feculentie impermixtior. ⁊ que in pinguedine ⁊ candore thuri est similior. Sed Diasc. ⁊ Plin⁹ dicunt. q̄ illa ẽ melior que habz odorem castorio similem ⁊ subamarum saporem. Similiter oro tanto melior est quanto purior ⁊ feculẽtie peccati impermixtior. Vnde Augu. sup ps. Orationis pure magna é virtus ⁊ velut fidelis nũci⁹ mãdatũ pagit ⁊ penetrat que non peruenit. Et in vitis patrum dr̃ q̄ oro si munda ⁊ casta fuerit celos penetrans vacua non redibit. ¶ Item illa est melior que pinguior est. i. deuotior ⁊ que candidior. i. cum mundiori intentione. Dz enim cẽ nó puritas tñ in orantis affectione sed etiam candor mundicie in eius intentione. Vel puritas debet eẽ in affectu. ⁊ candor. i. claritas fidei in intellectu. Jo. i. Postulet in fide nihil hesitans. ¶ Item illa é melior q̄ odore castorij ⁊ amare ꝓpũctionis est plenior. Mã cõpũctio lz oráti videt amara tñ deo é odorifera. Vñ beat⁹ Grego. dicit q̄ veraciter orare ẽ amaros incompunctiõe gemitus ⁊ non cõposita verba resonare. Et ita pz q̄ in oróne pfecta dz esse puritas affectiõis. piguedo ḋuotiõis candor. i. claritas itentiõis. ⁊ odor. i. amaritudo compunctionis. ¶ Tertio rône vtilitatis. qz gutta hz virtutẽ dissoluendi nec nó relaxádi. vt dr̃ in Pl'one ⁊ inflationes sedádi. Sic lachrymosa ⁊ ḋuota oratio dissoluit peccati vincula. relaxat ḋbita. ⁊ sedat tumida qz expellit tumorẽ supbie. Vnde ⁊ glosa dicit sup illõ. Myrrha ⁊ gutta. q̄ gutta é hũilitas q̄ ad modũ gutte expellit omnes inflatiões sup bie. quod maxime facit humilitas in oratione quia sicut dicit Hugo de sancto victore Oratio est pie mentis ⁊ humilis cõuersio fide. spe. ⁊ charitate subnixa. ¶ Jté oratio assimilatur rute. ¶ Primo rationẽ complexionis. Est enim ruta nature feruentissime ⁊ plus agrestis q̄ domestica. Vnde dicit Plinius q̄ habet virtutem muscate calidam ⁊ siccam. Sic oratio oportet q̄ sit feruida per deuotionez vt mentez calefaciat ⁊ inflammet ad dilectionem. ⁊ desiccet humorem. idest fluxũ cogitationum. ¶ Secundo ratione nutritiõis. quia ruta gaudet siccitate ⁊ vult nutriri cinere vt eruca fr̃ possit carere. amicitia magna est sibi cum ficu. vnde nunq̄ sic conualescit sicut sub ficu iuxta ficuz facit. Similiter gaudet oratio abstinentie siccitate ⁊ nutritur humilitatis cinere pp primũ dicit btũs Grego. super Matth. q̄ antiqui patres quotiens orare voluerunt ieiunium cũ oróne iũxerunt. vñ Thob. xij. Bona est oratio cum ieiunio. propter scõm dicit Eccli. xxxv. q̄ oratio humiliantis nubes penetrat ⁊ẽ. Diligit ẽt societatẽ fici. i. elemosyne. qz ficus é fructꝰ mitis⁹ ⁊ dulcis ⁊ ideo significat elemosynã. q̄ dari debet cũ mãsuetudine. ⁊ dulcedine pietatis Grego. super Matth. infirma est oratio q̄ elemosynarũ largitate non est munita. ¶ Tertio ratione munitionis. qz ruta munit ⁊ defendit ꝓtra aialia venenosa. Vñ sicut dicit Jsi. Rutam contrariari venenis mustela prio docuit Nam qñ bellatura est cũ serpente ꝑmo rutam comedit. ⁊ eius odore ⁊ vtute cõtra venenuz; se munit: ⁊ sic ad bellũ secura procedit. imo vt dicunt Diasc. Plin. ⁊ constã. Tanta est vis rute q̄ post eius esũ mustela etiã basiliscum secura inuadit ⁊ eũ occidit. Mustela q̄ pugnat cũ serpẽte est aia tentata a demone que si vult secur̃ euadere munit se feruẽti oratione matth. xxvi. Orate vt nõ intretis in tentatiõem Est enim oratio deuota q̄si flageluz quo tentator̃ pcutitur. vnde Augu. dicit in q̃dam sermone q̄ oratio est oranti subsi,

diū deo sacrificium demonibus flagellū. Basiliscus aūt qui visu interficit est luxuria quam etiam extinguit oratio deuota. Dñ sicut dicit Mat.xvij. Hoc genꝰ dēmoniorum scilicet de luxuria tentantiuz nō ejcitur nisi in oratione ⁊ ieunio. Hiero. in q̄daz epistola. Jeunio pestes corporis. oratione vo pestes fanande sunt mentis. Et generaliter valet oratio cōtra omnē tentationem. sicut dicitur ruta valere cōtra omnem punctionem. Dicit enim Plini. q̄ succo rute inuncti a scorpionibus araneis vespis ⁊ apibus non pungūtur. Quasi enim punctio scorpionis qui non ante sed retro pungit dici potest tentatio carnis. que primo delectat sed postea cruciat. Sed punctiones aranearuz que muscas insidiose capiunt sunt tentationes dēmonum qui insidiose capiunt animas. Puncture vero vesparum ⁊ apum sunt impugnationes mundi. siue per aduersitates quas designant vespe. siue per prosperitates quas signant apes que mel faciunt ⁊ aculeum infigunt. a quibus omnibus defenditur anima deuota per studiū assidue orationis. Vnde Hiero. in epistola dicens hortatur. Egredientes de hospicio armet oratio. regredientibus de platea occurrat anteq̄ sessio. nec priꝰ corpusculum requiescat q̄ animam oratio pascat. ¶ Item oratio assimilatur incēso siue thuri ps. Dirigatur oratio mea sicut incensum in conspectu tuo. Incensuz. n. siue thus bonum probatur cādore ⁊ carbone. Cādore q; illud incensum siue thꝰ est optimum qđ est album ⁊ mundum. Carbone vo probatur si stati ardeat ⁊ flāmas emittat. Sic oratio illa est valida q̄ fit cū candore puritatis. Ambro. in libro de officijs. Sit oratio tua pura ⁊ simplex. dilucida atq; manifesta. plena grauitatis ⁊ ponderis non affectata elegantia sz nō intermissa gra. Dicit enim q; arabes vbi thus nascitur nolunt huiusmodi recolligi nisi a psonis religiosis ⁊ mundis. i. mulieribus non pollutis. vñ si mundiciam requirit collectio thuris multo magis ō uotio orationis. Et ideo etiam de cantu ⁊ oratione vocali clericoz̄ immundoz̄. dicit. Aug. q; plus placet deo latratus canum: mugitus bouum: grunitus porcoz̄ q̄ cantus clericoz̄ luxuriantium. ¶ Hez valida oratio est que cuz ardore idest feruore fit charitatis. Hec enim est ignis q fumum thuris. i. affectuz orationis dirigit ad deum Eccl. v. Quasi ignis effulgens ⁊ quasi thus ardens in igne.

¶ Capitulum. xlviij.

Pera mala assimilant mālis ⁊ illaudabilibus fructibus. Sunt. n. pleriq; fructus insipidi vel amari vel pontici indigesti vel frigidi crudi ⁊ duri. ⁊ quidam ēt corrupti vel putridi. Dñ tales fructus moraliter ad diuersa vicia referunt. Haz fructꝰ insipidi minus cunctis valēt. q; stomachū nō confortant q; in eis dominat humiditas aquosa. ⁊ ideo abominationē generāt. Dñ insipidi fructus ad luxuriosos referūtur in quibus aquositas. i. carnalitas abūdat. ⁊ quibus spūalia insipida ⁊ abhominabilia sunt. vñ Apostolus dicit. ij. Cor. ij. q; aialis. i. carnalis homo nō capit ea que sunt spūs dei. ⁊ ps. Omnem escam abhominata est anima eorum. Et ideo fructus carnalium hominum. i. opera eorum sunt insipida per affectum. q; faciunt spūales delicias tanq̄ insipidas ⁊ abhominabiles eos fastidire. ¶ Secūdo fructibus amaris assimilātur opera inuidorum. q; inuidi hñt zelum amarum de quo Jac. iij. q; si zelum amarum habetis in ter vos. In cuius signum iudei per inuidiam xp̄m tradiderunt fellis amaritudine eum potauerunt ps. Dederunt in escā meam fel. ac̄. ¶ Tertio fructus pontici referuntur ad iracundos. q; ira corpungit ⁊ alios frequenter pungere facit sicut pōtica ⁊ acetosa pungunt. ¶ Itē fructus pōtici sunt duri stiptici ⁊ constrictiui. sed stomachi cōfortatiui ⁊ appetitus excitatiui. Simliter iracundorum qdā sunt stiptici q fecem de vēre non emittunt. i. iniuriā. de memoria vel corde nō expellunt. Dñ stiptici sūt q sūt difficiles ad iniurias obli

uiscendum. Quidam vo sunt duri ad di/
mittendum ⁊ cõstrictiui ad vindicãdũ
nunc̃ relaxantes offensas. Sũt etiaz oẽs
motus ire excitatiui appetit⁹ ad vidicã
dum. Sed nota q; si fuerint fruct⁹ aceto
si modico terrestri compositi acumẽ co/
lere extinguunt. q; si fuerit in homie offẽ
so aquosum pietatis ⁊ terrestre hũilitatis
extinguitur acumen ire ⁊ cito ad trãquil
litatem debitã reducit talis hõ. ¶ Quar
to fruct⁹ indigesti referuntur ad gulosos
q; frequenter indigestio ꝓuẽit ex gule su
perfluitate. Item cibus indigestus est im
purus. q; p digestionem cibus purus ab
impuro separatur. Et sit gula immũdi
ciam ⁊ impuritatẽ generat corporis ⁊ ani
me. ¶ Quinto fructus frigidi referũt ad
accidiaz q̃ aiaz reddit frigidaz in dei dile
ctione. ⁊ pigrã in bona operatiõe ꝓuꝛ.
xx. ꝓpt frig⁹ piger arare noluit. ¶ Se
xto fructus crudi referũtur ad auaros. q
sunt crudi. i. crudeles ⁊ feroces ⁊ incõpas
sibiles erga pauperes. Et nota q; fructus
crudi sũt malorum humorum nutritiui.
Similiter auaricie opera malos hũores
idest malas affectiones interiores siue ỏ
sideria nutriunt. q; sicut dicit. apostol⁹. i.
Thi. vj. Qui volunt diuites fieri incidũt
in tentationem ⁊ in laqueum diaboli ⁊ in
desideria mala ⁊ inutilia ⁊c̃. ¶ Item mo
tus auaricie corrumpũt gustum anime. vt
non sapiant auaris spũalia. Dũ amor tẽ/
poralium excludit amorem spũalium. Itẽ
debilibus ⁊ imperfectis maxime nocent
occupationes temporaliũ quas auaricia
multiplicat. ¶ Septimo fruct⁹ duri refe
runtur ad superbos quorum corda ꝓpt
defectum pluuie ⁊ rorꝛis. i. propter defe/
ctum pietatis ⁊ gratie arida sunt ⁊ dura
Superbis enim sub typo montiũ dicit.
ij. Reg. j. Mõtes gelboe nec ros nec plu
uia veniat super vos ¶ Item peccatorũ
opera assimilãt fructib⁹ corruptis. Qui
dam enim fructus non conseruant. sed
q̃ñq; antec̃ compleatur corrumpuntur
⁊ efficiũtur vermiculosi ⁊ hoc aliq̃ñ acci
dit ex vicio plantatiõis arborꝛis q; scilicet
non fuit cõgruo tempore plãtata Mã in
plantatione arborꝛis multum obseruãda
est etas lune. q; ille plãte que in recto ple
nilunio inseruntur siue plantãtur non
cõualescunt ⁊ si cõualuerit vermiculosũ
faciunt fructum ⁊ tales fructus citius cõ
putrescunt ꝓpter humorem nimiũ qui
ad lune ꝓsentiã in omnibus augmentat.
Vnde etiam arbores q̃ tali tpe precidun
tur minus durabiles esse ꝓbantur ⁊ citi⁹
a vermibus corꝛoduntur vt dicit. Cõstã.
Per lunam autem que est semper muta/
bilis ⁊ variabilis mens intelligitur pecca
toris qui per peccati inquietudinem ista
bilis ⁊ variabilis fit. sz illud Tren. i. Pec
catum peccauit hyerusalez propterea in
stabilis facta est. Plenilunium ergo si/
gnificat ipi⁹ plenitudinem peccati que ẽ
in ꝓsẽsu vbi rõ peccati mortalis implet
⁊ pficit. si ergo plãta. i. volũtas ⁊ ꝓpositũ
alicuius boni operis faciendi in plenilu
nio plantetur. i. dũ ipa mẽs est i peccato
mortali. vel i consensu ⁊ in volũtate pec
candi. tunc talis planta inficitur ⁊ fruct⁹
. i. op⁹ corruptũ ⁊ vermiculosũ. i. vicio
sũ ꝓducit ita vt sit a merito vacuũ. Dũ in
peccatorum opib⁹ vel inuenitur vermis
auaricie vel luxurie. vel superbie. vl' in
uidie. vl alicui⁹ alteri⁹ vicij. seu defect⁹. q
fruct⁹ medullã corrodit ⁊ corrũpit. i. q
boni opi substantiale meritũ tollit.

¶ Capitulum. xlix.

Passionis xpi meditatõ fer
uida remouet diuini amo
ris ipedimẽta. Cuius exẽ/
plũ apparet in pipe. Nam
siluas q̃ dicũtur eẽ caucasi
montis serpentes ibidem custodiunt.
Sed incole cum silue maturescunt eas
incendunt et sic serpentes iterimunt vel
expellunt. ⁊ ex hac combustione piperis
grana que sunt naturaliter alba efficiun
tur nigra. Sic ergo patet q; combustio
ignis expellit serpentes vel extinguit.
qui impediunt ne colligatur fructus
pipis. piper autem qõ est callidum ⁊ sic
cum in quarto gradu significat charitatẽ
que q̃rto: grad⁹ requirit i diligẽdo dũz
scilicet vt diligat ex toto corde ⁊ ex tota

mente ⁊ ex tota anima ⁊ ex tota fortitudine. Sed hoc piper ne a nobis habeat serpentes. i. demones nos impediũt vel peccata quantum possunt. Sed combustio ignis. i. passiõis christi feruens meditatio de qua dicit ps. In meditatione mea exardescet ignis ipsos serpẽtes. i. demones ⁊ eorum tentationes fugat. ⁊ ad amandum xpm vehementer mentes inflãmat Aug. super Jo. Fratres vt a peccato sanemur xpm intueamur. qñ qui intuebantur serpentem eneũ in deserto non peribãt morsibus serpentum: Sic q intuentur fide xpi morte sanantur a morsibus peccatorum. ¶ Item crux xpi assimilatur moro Primo rõne fructuum. Fructus. n. mori fuit corpus xpi cruci affixum. Quia fructꝰ mori vt dicit. Ambro. ṕmo albet. deinde viret. tertio rubet. vltimo nigrescit ⁊ lucet. Sic corpus xpi fuit albũ. i. purum ⁊ candidũ in cõceptione. qr de spũsancto cõceptũ post viride. i. virtuosum in cõuersatione vsq; ad passionẽ. postea rubrũ. i. sanguine rubricatũ in passione. postea nigrũ in morte. lucidũ aũt in resurrectione. Et nota q ex fructu mori vt dicit. Rabanus fit potꝰ nobilis. quem elephãtes potantes fiunt animosiores ad bellũ. Vñ dr. i. Mach. vi. q ostenderũt elephãtis sanguinem vue ⁊ mori ad acuendum eos in plium. Iste potus ẽ sanguis xpi q per modũ potus in sacramento sumitur ad ipas passionẽ rememorandũ. Vñ iste sanguis siue rememoratio dr multũ accendere cor nr̃m ⁊ aiare ad bellandũ contra vicia ⁊ ad tolerandum q̃ cũq; pericula. ¶ Secũdo rõne seminum. qr ṕm Biasc. seminũ mori sunt tres virtutes. solutiua. s. ⁊ purgatiua. ⁊ fecundatiua. Semina mori. i. passionis xpi nobis relicta sunt ecclesie sacramenta. qr sicut virtꝰ mori remanet ⁊ seruatur in seminibus. ita virtus passionis xpi remansit ⁊ seruatur in sacramentis. vñ sacramenta oia opant in virtute passionis xpi. Et ista sunt semina ex quibus plante spũales. i. filii dei regenerantur. sicut precipue patet in sanctis. Omniaq; hec semina. i. sacramẽta hñt virtutem purgatiuã mentis. qr omnia conferunt gr̃am ⁊ gratia sanctificat animã. Sed aliquod sacramentum specialiter purgat ab originali vt baptismus. aliqñ ab actuali mortali vt pñia. omnia alia purgant a veniali licet etiam habeãt maiores alios effectus. ¶ Tertio rõne frondiũ. nã sicut dicit Ambro. folia mori supiecta serpenti ipm interimunt. Folia mori sũt exempla crucifixi q̃ omnes serpentem. i. diaboli suggestionem interimunt. Nam si tentat de auaricia considera xpi crucifixi pauptates ⁊ nuditatem. Si de supbia obijce eius humilitatem. si de luxuria pensa penarũ corporis eius acerbitatem. ⁊ sic extinguetur omnis tẽtatio. Et hoc figuratum fuit in serpente eneo in deserto exaltato. cuius aspectus a venenosis serpentũ morsibus liberabat vt habetur. Numeri. xxi.

¶ Capitulum. l.

Patientia assimilat cappari ¶ Primo qr capparis vt dicit Biasc. est herba spinosa. Et hoc cõpetit patientie rõne materie. Nam mã patientie sunt spine. i. pũctiones tribulationũ ⁊ aduersitatum Ro. v. Tribulatio patientiã operatur. ¶ Scõo qr est herba frondosa super terrã expansa. Hoc competit pacientie que non est in celo vbi nulla molestia. nec sub terra. i. in inferno vbi pena inuolũtaria et infructuosa. sed tm̃ super terrã vbi tribulationes abundant vires suas extendit. qr tm̃ sup terram tribulationes sũt ad virtutis exercitium. ⁊ ad laboris premiũ ⁊ hoc est ppa patientiã sine qua tribulatiões nec ad virtutem nec ad meritũ pertinẽt. Et ideo Bernar. dicit in quodaz sermone. In hoc mũdo quasi in cãpo certaminis positi sumus ⁊ q ibi dolores ⁊ plagas aut tribulatiões non suscepit in futuro ingloriosus apparebit: Et petrus rauen. dicit in quadã epistola. q̃ ois cordis ⁊ corporis virtus citra meritũ ⁊ fructũ salutis ẽ sine condimẽto patientie. ¶ Tertio qr est herba vnctuosa est enim vnctione plena. Quod cõpetit patientie pp vnctionez gr̃e quã continet qua oẽ dnr̃ũ mollitur. Vñ etiam vnctio

cappari dicitur virtutē splenis sua virtute sup oia iuuarē. ¶ Jtez hac vnctiõe ois dolor lenigatur. Jn cuius exẽplũ capparis dolorẽ dentiũ dr̃ mitigare. Hec ẽt est q̃ inuidox detrahentiũ ⁊ mordẽtiũ neqtiaz dr̃ sedare. Jn cuius signũ succus capparis auriũ vermes necat. Hec ẽt ẽ virt⁹ scz patiẽtia ex qua cibus aior ⁊ medicina ꝓparat. Medicina.n. est qua ai affectus purgat ⁊ rectificat. Nam flores capparis postq̃ sunt apti hñt virtutẽ digerẽdi humorẽ. i. affectũ mũdanũ digerũt ⁊ in affectũ dei ꝙuertũt. Jtẽ ipsa ẽ cibus vel salsa quo gustus mẽtis ꝙfortat ⁊ excitat ad appetitũ spũaliũ ⁊ celestiũ bonox. Jn cui⁹ signũ idẽ flores hñt virtutẽ appetitũ excitádi. vt dr̃ a Platone. Et hinc est q̃ desideria sanctox in ipsis tribulatiõibus crescũt. ⁊ eox appetitus magis accendit circa eterna q̃n eos atterunt tẽporalia flagella. Et ideo Grego. dicit. in. xxvi. libro Mora. q̃ electorum mẽtes eternitatis ꝑmia prestolantes vires ex aduersitatibus sumũt qr̃ crescẽte pugna gloriosiorẽ sibi nõ ambigũt manere victoriá. Electox ergo desideria dũ premunt aduersitate ꝓficiunt. sicut ignis flatu ꝑmitur vt crescat. ⁊ vñ q̃si extingui creditur inde roborat. ¶ Jtem patientia assimilatur ilici. Et primo rõne radicalitatis. Ilex est spẽs quercus q̃ est arbor grosse ⁊ ꝓfunde radicis. Hec radix ⁊ grossa ⁊ ꝓfunda patiẽtie est charitas. Dñs dicit Apls q̃ charitas ẽ patiens qr̃ patientem efficit. Et ideo sicut arbor ꝑ ventũ firmat̃ p radicẽ. ita patientia ꝓtra iurie impetũ firmat̃ p charitatẽ. Et ꝓpterea dicebat Apostolus Ephe. iiij. Jn charitate radicati ⁊ fundati. Tñ nõ est patiẽtia sine charitate sicut nec arbor sine radice. Gre. sup Eze. omelia. vij. patiẽtia va ẽ q̃ ⁊ ipm amat quẽ portat. Ilá tolerare et odisse nõ ẽ virtus másuetudinis sꝛuela mentũ furoris. ¶ Scõo rõne fecũditatis Est. n. arbor glandifera. ⁊ huius arboris fructũ antiq̃ habuerũt in cibũ anteq̃ haberẽt frumẽti vsũ. Sic patiẽtia multũ ẽ fructuosa ⁊ magni meriti. ⁊ multũ viguit in antiqs. vt pz in Job ⁊ Thobia ⁊ multis alijs. Dñ Jude. viij. Oés q̃ placuerũt deo p multas tribulatiões trásierunt fideles. ¶ Tertio rõne vmbriositatis. qr̃ ilex hẽt vmbrá iocundá. Silr̃ patiẽtia gratá vmbrá. i. refrigeriũ in estu tribulationũ ꝓstat pp qõ dr̃. Eccli. li. Jn medio ignis nõ sus estuatus. Cassio. sup ps. Patiẽtia religiosi viri est labox ac dolox oium spe futurarũ rex ⁊ amore domini grata tolerantia. ¶ Quarto rõne soliditatis qr̃ ilex ẽ solidissimi ligni ⁊ durissimi corticis. Dñ i ags lignũ eius ẽ multũ durabile ⁊ quasi imputribile. ⁊ iõ dum ꝓfunde sub ags ponit̃ q̃si in lapidis soliditatẽ ꝙuertit̃. Et quanto p tpa lõgiora in locis humidis immorat̃ táto amplius idurat̃. vñ ⁊ Tullius dic̃ q̃ patiẽtia ẽ honestatis ⁊ vtilitatis cã rex ⁊ arduax ⁊ difficiliũ voluntaria ac diuturna ppessio. ⁊ iõ posset ad patientẽ referri qõ dr̃ Job. xli. Cor eius indurabit̃ q̃si lapis ⁊ cõstringet̃ quasi malleatoris incus.

¶ Capitulum. li.

Super spũ assimilat̃ abieti. ¶ Primo qr̃ abies ipa ꝑ sublimiter augmẽtat̃. vñ ẽm Jsid. Dr̃ abies ab eundo eo q̃ ꝑceteris arboribus in altũ eundo porrigit̃. Est. n. exps terrestris humoris ⁊ iõ arbor est leuis. vñ ẽm Arist. qr̃ arbor ẽ subtilis humoris iõ calor eius nãlis fortificatus a calore solis humiditatẽ illá sursus trahit. ⁊ cõuertẽs illá in substátiá arboris arborẽ altá facit. Silr̃ ille q̃ ẽ paup spũ ex ps terreni amoris q̃ aiaz grauat efficitur spũaliter leuis ad ascẽdẽdũ ⁊ subtilis ad ꝙtẽplandũ. vñ diuino amore ꝓfortatus ⁊ sursũ tract⁹ miro mõ crescit ⁊ exurgit in altũ Ecñ. xliij. Crescẽ me fecit de⁹ in terra pauptatis. Pertingit. n. pauptas spũs vsqz ad regnũ celorũ Matth. v. Beati pauperes spũ qñ ipsox est regnum celorum Jsa. lv. Pro salmunca ascẽdet abies. ¶ Secũdo qr̃ rectilinealiter eleuatur. Est enim arbor nihil quasi hñs tortuositatj. ⁊ h̃ pp virtutem caloris attrahentis ⁊ humoris

obediẽtis. Siliter qui paup est spũ recto itinere ad celũ scádit ita q̃ in nullá ptem retorquet. scz neq; ad dexterá ꝓsperitatis neq; ad sinistrá aduersitatis. quia ex quo mũdũ ptẽnit nec ei⁹ aduersa meruit. nec ꝓspera q̃rit. Ná calor diuini amoris eus per terrenũ affectum nõ resistit imo sequit̃ & obedit. & ideo directo spũ sursũ tẽdit. Vnde Chrysosto. dicit sup epla ad Hebre. sermone. xviij. q̃ pauptas ẽ manu ductrix quedam in via que ducit ad celũ vnctio auctẽtica exercitatio quedaz magna & admirabilis & port⁹ trágil⁹. ¶ Tertio quia abies est faciliter inflammabilis Nam quia eius humiditas vnctuosa est igni applicata facile inflammat̃. Sic quo q̃s pauper spũ hz humiditatez vnctuosã .i. affectionem mentis deuotam. Et ideo igni diuini eloquij vel ipsi⁹ spiritussancti applicatus statim inflammatur ꝑm illud ps. Eloquium domini inflammauit eum.

¶ Capitulum. lij.

Peccator ẽ ꝑ naturá bon⁹ sed ꝑ culpam malus. Vnde assimilat̃ lenti q̃ sicut dicit Isaac in medulla est bõa sz i cortice mala. Ná sine cortice comesta valet hydropicis & calidis & etiam humidis aliquando prodest ex eo q̃ ipsa calida & sicca sit. vt idem Isaac dicit. Sed in cortice habet acumen cuius virtute ventrem soluit. torsiones generat. stomachum grauat. meatus corpis oppilat. cerebri subtilitatem deficcat: humiditatem oculorũ distemperat & pessimas passiones in corpore generat. maxime si quis eam quotidie comederit ¶ Quasi ergo medulla lẽtis est natura hominis peccatoris que cũ a deo sit creata bona est Aug. Quia deus bonus est cuius factura sumus & in quãtũ sum⁹ boni sum⁹. Sed quasi cortex mala ẽ ipsa hominis culpa Augu. in sent̃. ꝑ speri. Peccatũ nõ ẽ natura sz viciũ nature appetentis quod non est sui ordinis. & hec cortex. i. culpa seu viciũ soluit vẽtrẽ i luxurioso. torsiões gẽerat i iracũdo. stomachũ grauat i guloso. oppilationẽ facit i auaro. deficcat ꝑ tristiciã in accidioso q̃ spũs tristis exsiccat ossa. oculos mẽtis distemperat i supbo. pessimas passiões corpis generat in iracũdo. Nam sicut Hiero. dicit super Job. Est ira que iustitiã dei non operatur. & furori proxima mentem ipotentem facit in tantum vt labia tremant. dentes cõcrepẽt vultusq; pallore mutet̃ Et Grego. dicit i libro quito Moza. Ire sue stimulis accensuz cor palpitat. corpus tremit. lingua se ꝓpedit. facies ignescit. exa sperantur oculi & nequaq̃ recognoscuntur noti.

¶ Capitulum. liij.

Peccatum assimilat̃ absinthio. ¶ Primo quidem ratione amaritudinis. primo q̃ absinthiũ sua amaritudine ledit gustuz. Gustus anime est intellectualis appetit⁹. q̃ ita ex peccato inficit̃ vt ei dulcia & suauia scilicet spũales delicie q̃ ꝺ se sunt dulcissime amare videãtur & aspe sicut gustui carnis absinthij amaritudie i fecto etiá dulcia: q̃ postea amara eẽ vidẽt Isa. v. Ve vobis qui dicitis bonum malum ponentes dulce in amaruz. ¶ Scõdo q̃ absinthium suo forti odore offendit olfatum. Et sic peccatum non odore sed potius fetore mali exempli offendit olfatum ꝓximi interiorez. scilicet q̃ scãdalizat cum Exoꝺ. v. Fetere fecisti odorem nostrum tẽ. ¶ Tertio q̃ in amaritudinez redigit lac & vinum & omne dulce cui fuerit admixtuz. Vñ apes q̃ frequẽtãt absinthium faciunt mel amarũ vt dicit Diasc. Siliter peccatum amarũ rem delectabilẽ cui admiscet̃ vertit tandẽ in amaritudiez scz cõscientie remordentis vel pene affligẽtis. sicut patz i luxuria & voluptate carnis q̃ maxime videntur delectabiles. Vñ Prouer. v. Fau⁹ distillãs labia meretricis & nitid⁹ oleo guttur ei⁹. Nouissima aũt illius amara q̃si absinthiũ. ¶ Itẽ peccatus assimilat̃ hedẽ. ¶ Prio róe frigiditatis q̃ hedera cũ frigide sit nature terrá vbi crescit frigidá eẽ idicat. Silit̃ peccatũ frigide nature ẽ ita vt calorẽ dini amoris exclu-

dat ⁊ vbi peccatum crescit certissimū indicium est ꝙ ibi calor diuini amoris nō sit. sed ꝙ talis aia sit frigida a diuino amore penitus destituta ¶ Scōo rōne contrarietatis qr vmbra eius ē noxia ⁊ tñ serpenti est gratissima. Sic peccatū ꝙuis hoi sit sūme noxium ⁊ dānosum tñ serpenti infernali .i. diabolo est gratissimū. Et ideo vbi talis est vmbra peccati libenter requiescit Job. xli. Subvmbra dormit ⁊c̄. ¶ Tertio rōne sepabilitatis: sepat. n. vinuz ab aqua nā sicut dicit Plini⁹ Myrra ē hedere nā frigida ad expiandū vina. Mā vinū exvase fluere ⁊ aquā si qua vino mixta fuerit remanere certum est. Similiter peccatuz trahit de vase cordis vinū diuine ꝛsolationis ⁊ relinqt ibi aquam tribulatiōis. ⁊ ideo de peccatoribus vere pōt dici illud Joh. iii. Vinū non hñt scz ꝛsolationis interne. ¶ Itē peccatū assimilatur geneste. qr genesta crescit in locis incultis ⁊ saxosis. Loca aūt inculta sunt peccatoꝝ corda que pie studio vel labore nō excolunt. ⁊ saxosa loca sunt corda dura q̄ nullo compunctionis humore molliunt. ⁊ in talib⁹ peccatū multiplicat ⁊ crescit. Itē genesta ē signū sterilitatis. ¶ Et similiter peccatum sterilitatis fructuū scz meritoꝝ nō solum est significatiuū sed ēt cātiuum. Itē genesta est saporis amari. qr scz pcñ ꝛscientiaz amaricat ⁊ insup vt dictū est inducit amaritudinē pene sequētis. Ita genesta est nigri seminis. qr plerūqz peccatū inducit et relinquit infamie denigrationē. Vl̓ nigra semina sunt exempla deformia ex qb⁹ alij nigri ⁊ deformes peccatores generantur. Item peccatū mortale in corde generatū extinguit oia merita ⁊ oēs virtutes formatas. Vñ assimilat cuidam lactuce ponte nascenti q̄ dicitur caprina. de qua dicit Plini⁹. ꝙ si in mari pūciatur oēs pisces q in vicino sunt moriuntur. Mare ē aūt cor humanū in ꝙ si peccatuz ingreditur oia merita ⁊ virtutes occidit. Vñ Jac. i. Peccatū cum ꝛsūmatum fuerit generat mortē scz virtutum aie. Itē lz peccatum aie habeat in se q̄dam transitoriā dulcedinem, tñ multa mala in aia facit. Cuius exemplum apparet in piro maturo. qō hz in gustu quandā aquosam dulcedinez tñ eius substantia est frigida ⁊ sic ē stiptica: sic peccatum hz dulcedinem aquosam .i. delectationem transitoriā. Aquosuz. n. ⁊ humidum cito fluit ⁊ faciliter transit. tamen postea peccatum infrigidat in anima calorem charitatis extinguendo. desiccat humorem gratie vel deuotionis consumendo. ⁊ constipat sordes cōscientie detinendo. vt scz peccatum inductuz nec faciliter de corde per penitentiam emittatur ¶ Itez peccatum assimilatur porro. quia porrū nimis sepe cōmestū: vt dic̄ Plini⁹ inflationēs generat. qō ptinet ad superbiaz q̄ animos tumidos facit. Itē sitiz generat quod ptinet ad auariciā q̄ sitim. i. ardorē habēdi inextinguibilem gignit. Itez somnū ꝓuocat qō ptinet ad accidiā q̄ pigros ⁊ somnolētos reddit. Itē acies oculorum hebetat qō ptinet ad inuidiā Eccli. i. Me q̄ oculus inuidi. Itez sanguinez inflāmat qō pertinet ad iram q̄ sanguinē circa cor accēdit vt dicit. Bama. Itez venerem stimulat. i. luxuriā excitat. Itē ventrē mollificat. quod potest referri ad gulā. qr gulosi circa ventrē insistūt ⁊ sibi mollia ⁊ delicata querunt. ¶ Item peccatum assimilatur rāno que est herba a principio mollis. sed quanto plus crescit tanto durior fit ⁊ in acutiorem aculeum indurescit: sic peccatum a pricipio vī suaue. sed postea quanto plus crescit plus in eo iduratur. ⁊ in fine per illud aculeus eterne punctionis inducitur. Itez ramnus vt dicit Josephus proprium habet ignem ex se prōferre. Nam eius folia postq̄ cadunt ⁊ desiccantur multe siccitatis ⁊ cuiusdam vnctuositatis esse dicuntur. ¶ Ideo quādo adest fortis impssio caloris solaris ramnus facile inflammatur. Cuius occasiōe vicina sepe nemora incenduntur. Similiter peccatum profert ex se ignem. i. inordinatuz ardorē ita ꝙ folia eius. i. cogitationes vel delectatōes peccati post q̄ ceciderunt in consensum opis tūc deficcātur ab hūore gratie. ⁊ efficiūt vnctuose. i. lubrice. qr vnctuosa lubrica sūt. ita ꝙ ad for-

tem impressionē siue feruorē tentatiōis facile appetit⁹ hois inflāmat ⁊ omnes vires aie incendunt.⁊ etiā omnes corporis partes Judi.ix. Egrediat ignis de rāno ⁊ deuoret cedros libani. ¶ Itē peccatū assimilat salici. ꝓmo rōe augmēti qr cito crescit. Vñ dicit ꝟm Jsi. qr cito in altum salit Sic peccatū hominis breui tpe multum crescit. qr ꝟm Greg. petūñ qō ꝑ pniam nō diluit mox suo pōdere ad aliud trahit. sicut ex crapula nascit luxuria ⁊c. ¶ Scōo rōne ligamēti qr salicib⁹ vrunt hoies ad ligandum vites: sic peccata ligāt mentem Jsaie. v. Quasi vinculuz plaustri peccatū. ¶ Tertio rōne ipediměti qr semē salicis dicit hāc virtutē hīre vt si qs illud in poculo hauserit generare nō poterit vt idē Jsiō. dicit. Sic peccatū impedit ne opera meritoria homo gignere. i. facere possit. Sumus aūt nos principia nostroꝝ operum quēadmodū natoꝝ. i. filioꝝ sicut dicit ꝑ̄bus in Eth̄. ⁊ ideo opera nostra filijs cōparantur. ¶ Quarto rōne fundamenti. qr ois salix tāto est in ramis fecūdior q̄to est terrestri ꝓpinqor. Item salices si binis pedib⁹ a terra putent coarcētur ne in altuz crescant ſz in latitudinem se diffundūt. Sic peccator q̄to magis rebus terrenis appropinquat ꝑ affectionē ⁊ occupationem tāto magis in peccatis abūdat. Item q̄si salix duoꝝ pedū est peccatū opis vsqz ad delectationis ꝓsensum puta cū homo consentit imorari in ipsa delectatione cogitationis. Tunc tñ licet nō ascendat vlterius ꝑ ꝓsensum opis. tñ dum per morose cogitationis consensuz in ipsa delectationis latitudine se diffundit peccatum mortale cōmittit. ¶ Septimo rōne detrimenti qr salix ex antiqtate tpis patit detrimentum putredinis. Nā posteq̄ antiq̄ fit cito putrescit ⁊ a medulla putrescere incipit. Vnde sepe dum exterius viridis videtur ⁊ pulchra interius ē vacua cana ⁊ putrida in cuius cōcauitate sepe latent aialia venenosa. vnde iuxta salices dormire res est piculosa. Sic cū aliquis diu continuat permanens in peccato putrescit per omnimodam corruptionem malicie. quaz licet hyppocrita cōtur exterius cooperire. tamen ab interioribꝰ eam non curat abijcere. Et ideo licz exterius ipse aliquando appareat iustus interius tamen est vacuus a virtute. cauus cupiditate ⁊ putridus malignitate idest malicia corruptus. Vnde in eius cō cauitate. i. cordis cupiditate sunt animalia venenosa. i. conceptiones ⁊ desideria fraudulenta ⁊ periculosa. propter que piculosum est iuxta eos dormire. i. de eis confidere vel eis adherere. ¶ Itē peccatum assimilatur spine. qr quādo spina caro vulneratur nō recedit dolor q̄diu spina totaliter nō extrahitur. Sic qñ est aia peccato vulnerata semp mordetur ⁊ cruciatur q̄diu ipsum peccatum in conscīē tia detinetur. Et ideo necesse est vt ꝑ penitentiam extrahatur.

¶ Capitulum. liiij.

p

Ena iferni assimilat ramno. vt dicit glosa sup̄ ps. qr ramnus est herba multum dura nodosa ramosa ⁊ spinosa. Nam folia hz aculeata. spinis acutissimis in lateribus consita. Similiter pena inferni est dura propter suam acerbitatem. nodosa propter suam indissolubilitatem. Nam nodus fortis ligni est quasi indissolubilis. Vnde signat illam penaz indissolubilem ⁊ interminabilez. qr dānatus sicut nunq̄ absoluitur a culpa sic nec a pena. ¶ Item est ramosa ꝓpter penarū multiplicitatem. ⁊ spinosa siue aculeata ꝑ subtilitatē. qr sicut spine subtiles ⁊ aculeate penetrant. sic ille pene penetrant intima aie. Sed miser ille peccator dū est sub spinis peccati anteq̄ aduertat q̄ ducant euz ad duriores ⁊ maiores aculeos ramni. i. pene inferni ꝓmittit se a peccato totaliter absorberi ꝟm illud ps. Priusq̄ intelligerent spine vestre ramnum sicut viuētes sic in ira absorbet eos.

¶ Capitulum. lv.

p

Enitētes assimilant arboribꝰ medicinalibꝰ siue aromaticis Et ē cā aromaticitatis in ar-

bonibus vt dicit Albumasar terreuz subtile cõmixtum aq̃o subtili Tanq̃ ergo arbores aromatice ⁊ medicinales sunt homines penitentes. qz pnia habet medicinales virtutes ad curandum animarum languores. i. viciuz. ⁊ in istis est subtile terreuz. i. attenuatio carnis bene cõmixtum subtili aq̃o. i. cõpunctioni cordis. Illi autem in quibus hec deficiunt scz macerattio carnis ⁊ compunctio cordis. nõ sunt aromatici. vere penitentes. Et nota q̃ arbor aromatica aliqñ hz aromaticitatẽ in cortice aliqñ in flore. aliqñ in fructu vt patet in cinamomo qõ est cortex. ⁊ in macce q est flos ⁊ in muscata q est fruct⁹. Sic penitentiã qdã hñt tñ in cortice. i. in exteriori ostensione qddaz tñ in flore. i in mentis affectione. qddã in fructu. i. opis executione. ¶ Item penitentes assimilantur malogranate. ¶ Prio ppter augmentum. nam malogranata. s. arbor plus in latũ q̃ in altum se diffundit. Sic penitẽs debet eẽ humilis. non vt q̃rat crescere in altitudinẽ dignitatis. sed in latitudinem charitatis p̃s. Ambulabã in latitudine. ¶ Secũdo ppter impedimentũ qz maxime impedit a frigore. Est eni arbor frigoris impatiẽs. Vnde in pruina cito pereũt flores eius. Silr homini penitenti maxime nocet frigus accidie. Et iõ pruina. i. negligentia destruit flores eius. i. bonas affectiones. ¶ Tertio penitentes assimilãtur malogranate ppter fructuz qz quedaz faciunt poma dulcia. q̃dã acetosa. acetosa sunt frigida ⁊ ficca. dulcia vo calida ⁊ humida. Et ideo dulcia magis conueniunt medicine vt dicit Ysaac ⁊ etiã Diasc. Quasi autẽ poma acetosa sunt opera penitẽtis facta ex timore sz quasi dulcia sũt opera facta ex amore. ⁊ ista magis ꝓsunt ad sanitatẽ anime. Vel acetosa sunt opera hyppocritaruz. dulcia vo sunt opera veraciter penitentium. Dicit enim Ysiõ. q̃ negant medici corpora nostra mali punici cibo nutriri. Et dicunt q̃ plus ꝓgruunt medicine q̃ corpis alimẽto. In quo significatur q̃ penitens oz intendere ad sanãdam mentem. ⁊ non ad implendum vel impinguãdum ventrem. ¶ Item penitentium afflictio assimilatur sambuco. de quo dicunt Plato. Diasco. ⁊ Plinius q̃ si cortex eius medius radatur versus superi⁹ purgat ventrẽ per partem superiorem. si vo radatur versus inferi⁹ purgat p partẽ inferiorẽ. Tũc aũt sambuci cortex versus inferius raditur quãdo penitentis caro timore infernalis supplicij affligit qui timor duz a peccatis reuocat quasi a parte inferiori purgat. sz tunc versus superius raditur qñ spe vel desiderio premij maceratur ⁊ dum sic carnem macerãdo abstergit penitens sordes peccati quasi a se purgat a parte superiori.

¶ Capitulum. lvi.

Penitẽtia assimilat arbori. ¶ Prio pp arboris generatiõez. Sũt. n. ꝑm Aristotelẽ in libro de vegetabilib⁹ ⁊ plãtis qnqz spẽs siue modi gñatiõis arboris siue plante. Vn⁹ ẽ ex semie. ali⁹ ex putredine. terti⁹ ex aq̃ hũore. quart⁹ ex plãtatione. qnt⁹ ex isertione. In his designãtur qnqz q̃ sũme valẽt ad generationem pnie. i. ad ꝙuersionẽ peccatoris. Primũ ẽ verbo⁹ dei auditio. ⁊ h̃ designat in semine. qz semẽ est verbũ vt dicit Math. xiij. Scõm est mortis meditatio ⁊ h̃ designat in putredine. qz p mortẽ corp⁹ in putredinez resoluit Job. xvij. Putredini dixi pr̃ me⁹es. Tertiũ est elemosyna largitio ⁊ h̃ designat in aq̃ hũore qz vt dr̃ Eccli. xxx. Ignẽ ardẽtẽ extinguit aq̃ ⁊ elemosyna resistit pctis. Quartũ est religionis ingressio. ⁊ h̃ designat in plãtatiõe q̃ maxie cõpetit iuuenib⁹ p̃s. Quoꝝ filij sicut nouelle plãtatiões a iuuẽtute sua. Quintuz est bonoꝝ societas ⁊ ꝙuersatio. Mã qñqz pctõr iusto adiũctus trahit ab eo ⁊ ꝙuertit ⁊ h̃ designat in isertiõe Aplus Ro. xi. Tu aũt cũ oleaster esses isertus es in illis ⁊ soci⁹ pinguedinis ⁊ radicis oliue fact⁹ es. ¶ Scõo pp radicis ifixionẽ. Mã arbor vt dicit Ysid. ab aruis nomẽ accepit. eo q̃ fixis radicib⁹ terre iherere ꝙsuevit. Opz ergo ad hoc q̃ arbor sit firma vt radices

eius in terra profundentur. ⁊ quanto arbor radicem profundius figit tãto attrahit plus humoris. ⁊ si fructificatura sit plus abũdat in foliis fructib⁹ atq; ramis Item oportet q̃ radices arboris ipsi terre cohereãt ⁊ ꝯglutinẽt vñ dic̃ Ari. q̃ lutũ vinctuosum ⁊ tenax cito ꝓducit plantaz. ⁊ facit eã cẽ durabilẽ. Sicut ergo arbor imobiliter per radicẽ est infixa terre. ita pnia per hũilitatẽ ⁊ charitatem oportet q̃ sit imobiliter infixa aie siue cordi ⁊ pseuerant̃ ita vt penitens preterita mala plangat. ⁊ iterũ plangenda non cõmittat. Profundat̃ aũt radix penitentie in corde p humilitatẽ. in qua quãto profundius descẽdit tãto de humore gr̃e plus attrahit. ⁊ p cã maiorẽ copiam bonoz̃ operum ⁊ meritoz̃ ꝓducit. sed cõglutinatur pnie radix cordi per charitatem que est glutinũ vinctuosuz̃ p quã cito pnia augeť pficiť ⁊ conseruat̃. Dñ Apls Ephe. iij. In charitate radicati ⁊ fundati. ¶ Tertio pp anime vegetabilis informationẽ. Mã hz̃ pb̃m in supra dicto libro. In arborib⁹ ⁊ plantis nõ est aia sensibilis sicut in brutis ꝓpter qõ arbores ⁊ plante sensibilib⁹ passionibus nõ afficiuntur. qr nec pcusse sentiũt nec scisse dolẽt. nec q̃n cibant̃ delectãtur: nec spirant: nec respirant. nec dormiunt vel vigilant: nec alijs passiõibus subiacent q̃ sunt aie sensitiue. Est ergo in ipsis arboribus ⁊ plantis informatio sol⁹ vegetabilis anime ſm quã est in eis generatio. cibatio. augmẽtatio ⁊ renouatio. q̃ omnia competũt suo mõ pnie. Mã ꝑmo necessarium est penitenti vt passiões sensitiuas viciosas. s. ⁊ inordinatas a se oino remoueat. s. vt percussus iniurias nõ sentiat per impatientiã. ⁊ scissus vel lacerat⁹ verbis nõ doleat per iracũdiã que. s. eum ad odiũ siue vindictã inclinet. nec etiam quando cibatur in cibo delectationẽ voluptatis. sed solũ sustentationem necessitatis querat. August. in libro. x. confessio. Hoc me docuisti dñe vt quemadmodu medicamenta ita ⁊ alimenta sumpturus accedam. Item non debet spirare nec respirare. i. vel in se indignationem attrahere vel ex se furorem emittere eo modo. s. quo dicitur ꝺ saulo Act. ix. Saulus adhuc spirans minarũ ⁊ cedis in discipulos domini ⁊c̃. Item non debet dormire per negligentiam. nec etiam vigil esse ad cogitandam vel explendam maliciam. Sed debet in penitẽtibus esse generatio virtutum siue bonorum operuz̃. cibatio lachrymarũ vel diuinoz̃ verboz̃ augmẽtum laboz̃ ⁊ meritoz̃ ⁊ etiam reuocatio cõuersationis ⁊ morũ. ¶ Quarto propt̃ fructuũ defectionem. Sunt'eni quedam arbores. s. que hñt solũ folia ⁊ nõ fructꝰ qõ accidit propter abundantiã humoris aquosi qui est materia folioz̃. Et pp defectum humoris vinctuosi q̃ ẽ materia fructuũ. His ergo assimilantur falsi penitentes qui hñt solum apparentiã frondiũ. i. exterioz̃ morum sed non vtilitatem fructuum. i. verorũ operum. Possent etiam talib⁹ assimilari qui hñt solũ folia. i. verba ⁊ non fructus. i. opera sicut doctores mali qui hñt doctrinã sine vita: qõ est ꝓpter abundantiam amoris mũdani ⁊ defectum amoris diuini. Quedaz vo arbores sunt q̃ faciũt fructũ ante folia qõ accidit sicut dicit plbs ꝓpter abũdantiã humoris vinctuosi: quẽ cũ calor nãlis digerit cum auxilio caloris solaris cito ad maturationez adducit. Dñ talis humor vinctuosus abundans prohibet humorẽ aquosum qui est foliorũ materia ne ascẽdat ante fructuz in tali planta. Ifiis sunt siles illi qui studẽt bona opera facere prius q̃ bona verba docere: ita vt bona vita precedat bonã doctrinam. vel illi qui prius intẽdunt opibus actiue vite q̃ refrigerio vel decori vite contẽplatiue sicdem contẽplatiuoz̃ interne meditationes animã decorant ⁊ vmbre refrigeriuz̃ prestãt sicut ⁊ plantaz̃ folia. Opera autez̃ actiue vite laboriosa qdẽ sunt: sed tamen fructuosa: vñ actiue vite merita fructib⁹ cõparant̃. Et iõ tales si habeãt abũdãtiaz̃ humoris vinctuosi. i. cõpassionis ⁊ pietaſ ⁊ caloris naturalis. i. amoris proximi ad quẽ etiã natura inclinat ex tũc a calore solis. i. amore xp̃i citi⁹ efficiunt̃ in vita acti-

ua pfecti per fructus bonorum operū:⁊ ideo postea congruētius producūt folia verboꝛ. Quedaꝫ tamē arboꝛes sunt que simul ꝓducūt fructus ⁊ folia sicut ille q̄ predictos humoꝛes habēt proꝓtionabiles. quibus similes sunt illi q̄ in humore mētis deuote ⁊ in humoꝛe aquoso salubris sciēcie positi abūdātes simul dicūt ⁊ faciunt Act. j. Cepit Jesus facē ⁊ postea docere. Sūt etiā ⁊ alie quedaꝫ arboꝛes q̄ citius ꝓducunt folia q̄ fructus ⁊ h̄ ꝓpter abundātiam humoꝛis aquei ⁊ defectū humoꝛis vinctuosi q̄ caloꝛ humoꝛeꝫ aqueū citius attrahit ad locū productionis folioꝝ q̄ vinctuosum ad productionem fructuū. Silr illi qui hñt multā sciētiam ⁊ paruā deuotionē facilius ⁊ citius dicūt verba q̄ producant opa. ¶ Jtē penitētia interioꝛ si sit cū debita preparatione ⁊ moderatione ⁊ exercitatiōe purgat ⁊ sanat aiaꝫ: cuius exemplū apparet in elleboꝛo qui a fluuio vbi nascitur sic est dictus: q̄ dicitur habere virtutem mentez motam reducendi ad sanitatem. ¶ Jtem purgat coꝛpus quia lignum quod radices h̄ albas humoꝛes flegmaticos purgat: lignuꝫ vo qō radices h̄ nigras purgat coleram nigrā: sed tñ nullus debet eo vti nisi prius materia digesta sit ⁊ temperata ⁊ tunc ēt cū cautela: q̄ vtus eius nimis est intensa ⁊ p̄cipue radix alba multū laxat superius ⁊ inferius. Vnde sepe nimia virtus elleboꝛi est moꝛtis inductiua ¶ Jtē dꝫ qui accepit elleboꝛū se mouere ⁊ a somno abstinere: vnde Ypoc. dicit. Si vis elleboꝛ ducere moue coꝛpus ne somnus accedat. Silr penitentia ad hoc vt aiam̄ in peccato desipientē ⁊ insanientē ad debitum sensum reducat ⁊ purget a coꝛruptis ⁊ supfluis humoꝛibus. i. affectionibus opꝫ precedere interioꝛem digestionē ⁊ preparationem in feruenti cōtritione sine qua penitentia exteriοꝛ nō est valida. ¶ Jtem opoꝛtet in exterioꝛi penitentia vti cautela ⁊ moderatione. Debet enim atteri sed nō occidi per imoderatā afflictionez. ¶ Jtē opꝫ mouere coꝛpꝰ in bonorum operū exercitatiōe ⁊ a somno negligentie ⁊ ocij abstinere. ¶ Jtem penitentia assimilatur myrrhe. ¶ Primo ratione eminētie: quia myrrha est arboꝛ in arabia: vt dicit Jsido. quinqꝫ cubitis alta in quibus accipere possumus quinqꝫ penitentie gradus: primus est in contritiōe secundus in cōfessione: tertius in oratiōe quartus in elemosynarum largitione: quintus in ieiunij afflictione. Et isti tres vltimi gradus pertinent ad satisfactionē ¶ Secundo ratione effluentie quia de arboꝛe myrrhe effluit guta amara multum aromatica ⁊ ista vocatur myrrha: ⁊ vt dicit Plinius illa guta que per se manat non expꝛessa magis est pꝛecioſa. ⁊ minus vtiqꝫ valet illa que de coꝛtice pꝛecioso est abstracta. Hec ergo amara guta est compunctionis lachꝛyma ex contritionis amaritudine pꝛocedens. Hec est deo multum odoꝛifera ſm illud. Eccli. xxiiij. Quasi myrrha electa dedi suauitatem odoꝛis. ¶ Jtem est multum aromatica. i. medicinalis. Exo. xxx. Sume tibi aromatica myrrhe pꝛime. Habet enim hec myrrha virtutem dissoluendi ⁊ consumendi quasi equaliter. ⁊ etiam confoꝛtandi. Et similiter penitentis lachꝛima amara dissoluit peccata. consumit mala desideria. ⁊ confoꝛtat coꝛda debilia. sed illa est per se expꝛessa que est voluntaria ⁊ non coacta. ⁊ talis penitentia est valida. non autem illa quaꝫ solus metus seu coactio causat. ¶ Tertio ratione efficacie. q̄ myrrha habet virtutem conseruandi coꝛpora moꝛtua ex ea peruncta imputrida ⁊ incoꝛrupta. Similiter penitentia moꝛtificatos coꝛpoꝛe. sed spiritu viuificatos cō seruat a coꝛruptione ⁊ putredine peccati. Vnde in huius signum venit Nicodemus ad coꝛpus chꝛisti moꝛtuum ferens mixturam myrrhe. Joh. xviij. ¶ Jtez penitentia assimilatur nuci que quidem exterius habet durum ⁊ amarum coꝛticez ⁊ interius habet nucleum dulcem ⁊ vtilem. Vnde his qui temperate complexionis sunt ⁊ nucibus temperate vtuntur ꝓficiunt. q̄ omnibus cibis venenosis obsistunt. Et ſimiliter est de penitentia q̄ ꝓ

nis eius opera exteriora videant dura ⁊ péosa vt ieiúia ⁊ huiusmodi ⁊ interi⁹ etiam requirat amaritudinem contritionis: tamen conscientia per ipsam purgata inuenitur fructus eius dulcissim⁹ ⁊ efficacissimus ad resistendu3 omni cibo venenoso.i.peccato dummodo exterioꝝb⁹ operibus penitentie vt abstinentia ⁊ huiusmodi penitentes vtantur temperate. i.discrete. ¶ Item penitentia assimilatur cauli. ¶ Primo ratione trásplantationis qꝛ oportet caules transplátari vt possint in suo esse perfici. Sic peccatorem/o3 trás ferri de statu culpe ad statum iustitie per transplantationē penitentie vt possit spiritualiter perfici. ¶ Secundo ratione decoctionis. Oportet enim caules coqui ⁊ elixari in qua decoctione licet materia. i.caulium substantia sit minus bona cum sit grossa ⁊ dura ad digerendum: ius tamen ipsorum caulium est colatiuum ventris humectatiuum ⁊ laxatiuum. sed substantia sine iure est cóstipatiua. Sed multum de ipsorum malicia tollitur si illa aqua proiiciatur ⁊ in alia decoquantur. ⁊ optime pinguedine condiantur vt dicitur in dictis. Sic etiam in penitentia necessarium est decoctionem peccatorum fieri per contritionis feruorem. Et quantumcūq3 peccata de se grossa sint ⁊ dura ius tamen ideſt cópunctio ipsorum peccatorum lachrymosa ⁊ feruida est mentis laxatiuum ⁊ purgatiuum. Vnde caulis substantia sine iure .i. memoria peccati sine compunctione. potius est constipatiua.i.induratiua ad peccatum retinēdum ꝙ ad emitendum per confessionē. Et sicut ad tollendum caulium maliciam fit duplex elixatio ita ꝙ aqua prime elixature proiicitur. ita ad tollendum maliciam peccatorum duplex fit in penitente compunctio: qꝛ prima prouenit ex timore pene. secunda autem ex amore iustitie. ⁊ hec est perfectior. Vnde aduenientę secūda prima proiicitur. qꝛ perfecta charitas foras mittit timorem vt dicitur. i. Johannis. iiij. sed debet addi optima pinguedo. scilicet cōtemplationis ⁊ oratiōis deuotio. ¶ Tertio ratione electiōis quia caules debent eligi ⁊ accipi magis teneri ⁊ meliores efficiūtur quádo a pruina primitus decoquūtur. qꝛ dum calor ad caulium intima reuocatur melius substantia eorum digeritur ⁊ molior ⁊ sapidior inuenitur. Similiter illi penitentes sunt magis electi qui sunt magis teneri. i. molliores ad flendū. vel ad amandu3 vel cō patiendum. Meliores etia3 ⁊ feruentiores efficiuntur. qui primo a pruina. i. ab aduersitate mundana ⁊ a tribulationum vehementia sunt tacti ⁊ excocti. quia mala que nos hic premūt ad deum nos ire compellunt. vt dicit Grego. ¶ Item penitentia quanto asperior tanto magis valet ad frangendum corda dura ⁊ ad expellendum venenosa diaboli tentamēta. Cuius exemplum apparet in paliuro qui ꝙnis sit crudus asperimus ⁊ spinosus. tamen habet quedam capitella spinosa in quibus sunt semina ad calculum frangendum. ⁊ contra morsus venenatos valentia vt dicit. Diasco. ¶ Item penitentia est similis arbori aloes. que ē arbor aromatica in india nascens vt dicit. Paŷ. ¶ Primo enim aloes est arbor gustus amaricatiua. quia lignum eius licet sit aromaticum tamen gustus eius est subamari saporis. Hoc autem penitentie competit ratione contritionis q̄ amaricat gustu3 anime ex ipsa recognitione culpe. Isa. xxxviij. Recogitaui tibi oēs annos meos in amaritudine anime mee. Prouer. vij. Aspersi cubile meum myrrha ⁊ aloe. Hoc cubile est conscientia qō est aspergendu3 myrrha. i. amaritudie ex memoria culpe. ⁊ aloe. i. amaritudie ex cōsideratiōe offēse. ¶ Secundo aloes ore masticata est cerebri immutatiua. Nam odor eius tunc maxime sentitur cu3 ore masticatur qꝛ tunc odor aromaticus statim cerebrum tangē videtur. Tunc autē peccatum per penitentiā masticatur quādo oris cōfessiōe diligenter ⁊ aperte narratur. ⁊ tunc ipsius cōfessiōis odore ⁊ vigore cerebrum immutatur dū ex ei⁹ resolutione confitentis facies lachrymis irri

gatur. debet enim confessio esse lachry/
mabilis. ¶ Tertio aloes est humoris de/
siccativa. est enim vt dicitur in Platone
calida ⁊ sicca. Et hoc penitentie compe/
tit ratione abstinentie per quam humor
luxurie in corpe arescit: ⁊ amor spiritua/
lis in mẽte accendit ⁊ calescit. ¶ Quarto
est aloes odoris emissiua. Est eteni odo/
ris suauissimi atq; fumi: cuius particula
loco tymiamatis in altaribus adoletur
⁊ hoc cõpetit penitentie rõne orationis:
q; cum pure ⁊ deuote oratur quasi qui/
dam fumus ⁊ odor suauissimus deo mi/
nistrat. Huius ergo particula prima est
oratio mentalis: q; alia eius pars est ora
tio vocalis. Prima ergo particula dum
in altari cordis feruenter imolatur. ex ea
ipse deus velut ex suauissimo tymiama/
te recreatur. ¶ Quinto est aloes corpo/
ris confortatiua. Nam lignum eius sto/
machũ confortat ⁊ vinũ decoctionis ei⁹
bibitum debilitatem cordis ⁊ cerebri ma
xime iuuat. Similiter penitentia confor/
tat stomachũ anime. i mentẽ ad suscipiẽ
dum ⁊ retinendũ cibum spiritualis do/
ctrine. ¶ Item vinũ decoctionis. i. feruor
confortat cor debile ad largam dationez
corporalis elemosyne. confortat etiaz ce
rebrum ad emissionẽ abundantis lachry
me vel confortat cerebrum. i. sensum ad
cautelam ⁊ discretionem conscientie.
¶ Itẽ penitentia assimilatur absinthio.
¶ Primo q; absinthium habet virtutez
amaricatiuam. Est enim tante amaritudi
nis q; etiam ipsum mures ⁊ vermes hor
rent. Et hinc est q; libros ⁊ pannos a ver
mibus ⁊ muribus tutos seruat⁹ si quis cũ
eis in cistula sua absinthium ponat vt di
cit Biasco. Sic in corde penitentis debz
esse contritio amarissima. Et hec est que
repellit mures ⁊ vermes. Mures sunt
tentationes diabolice: vermes remorsus
conscientie quos remouet ⁊ extinguit
amaritudo penitentie. ¶ Secũdo q; ha/
bet absinthium virtutem laxatiuam scz p
pter caliditatem ⁊ amaritudinem. Vnde
si inuenit materiã digestam eam dissolait
⁊ expellit. Et hoc competit confessioni
penitẽtis: q; ex caliditate. i. feruore ⁊ ama
ritudine confitentis ipsa confessio habet
virtutem laxatiuam. i. emissiuam ⁊ pur/
gatiuam peccati: q; culpam quam per cõ
tritionem inuenit iam digestã. i. ad purga
tionem ⁊ electionẽ paratam dum confite
tur emittit ⁊ ejicit. ¶ Tertio habet virtu/
tem restrictiuã. dicitur enim in Platone
q; absinthiũ virtutes habet contrarias
scilicet laxatiuam ⁊ constrictiuaz. Nam si
cut laxat ex caliditate ⁊ amaritudine. ita
restringit ex ponticitate ⁊ grossicie substã
tie sue. vnde si materiã compactam inue
nit compactiorem eam facit. Hoc autem
cõpetit penitentie ratione satisfactionis
per quam dum peccatorũ materie ⁊ cau
se subtrahuntur ab ipsis peccatis peni/
tens restringitur. Est enim satisfactio se/
cundum Aug. peccatorũ causas excide/
re ⁊ eorum suggestiõibus aditũ non pre/
bere. ¶ Itẽ penitentia assimilatur bethe
que est herba canis. Primo propter co/
loris apparentiã. eius enim species est du
plex vna est alba. ⁊ alia nigra. Quasi autẽ
penitentia alba est penitentia inocentiuz
sicut Johis baptiste. Sed quasi nigra est
penitentia peccatoꝝ sicut Marie magda
lene. Vtriusq; tamen bethe succus nari/
bus instillatus vt dicit. Biasco. caput pur
gat. q; vtriusq; penitentie vtus mentem
purificat siue a venialibus vt penitentia
inocentiũ siue a mortalib⁹ sicut peccato
rũ. vel vna preseruando a culpe defectio
ne. alia expiãdo a culpe ꝓtagione. Secun
do ꝓpter virtutis efficatiã. Est enim eius
viri⁹ in humore in frõde ⁊ in radice. In
humore siue succo est ei⁹ virtus ad ꝓser
uãdũ capillos vt dicit. Biasco. Sic ⁊ peni
tẽtie virtus ⁊ lachryma capillos capitis.
i. vtutes mẽtis reparat ꝑditas ⁊ ꝓseruat
habitas. In frõde vo est vtus q; folium
eius tũsum ⁊ morbo appositũ ignem sal
uaticũ extinguit. Quasi eniz bethe folia
sunt diuersa penitẽtie opa vt ieiuniũ ele
mosyna. ⁊ oratio. Ignis autez saluaticus
ẽardor vicioz. siue auaritie quẽ extiguit
elemosyna. siue luxurie quẽ extiguit ieiu
niũ siue abiectiõis ⁊ supbie quẽ extiguit

oratio mentē humiliando. In radice vo
est virtus. qz sicut dicit Aristo. super ra
dicē bethe sicut z super caulē potest inse
ri surculus. qui corroborat radicez z in
arborē transmutat. Radix bethe. i. initiū
penitētie est timor qz pnia ex timore gi
gnit. In qua radice si surculus amoris in
seratur. i. vt timor penitētis sit cum amore
charitatis, pficit penitens in magnā arbo
rem. i. in virum perfectū. ¶ Itē penitētia
assimilatur cimino. ¶ Primo rōne com
plexionis qz sm Marcū. z Persium ci
minū est calidū z siccum in secūdo gradu
Penitentia enim est calida z ficca: qz per
compunctionē incendit mentez z per ab
stinentiā desiccat carnem: z vtrunqz est in
secundo gradu: primus enī gradus siue
respectus est propter satisfactionē pecca
ti: secūdus propter cautelam futuri. Se
cundo ratione decolorationis qz nimi⁹
vsus siue frequentia eius vt dicunt. Dias.
z Pla. z Plinius faciei discolorationem
inducit quia. s. per indiscretam pniam si
ue abstinentiā corpus infirmatur z facies
discolorat: z pallescit facies corporis, p
pter diminutionem calidi sanguinis z eti
am facies anime propter diminutionem
feruoris. ¶ Tertio rōne operationis sez
quoniā ciminū habet virtutem fumosi
tatis subtiliativam z digestionis confor
tativaz. Quod facit penitentia dum per
abstinentiam subtrait superfluitatem ci
bi z potus q̄ pertinent ad vicium gule.
¶ Itē hz virtutē ventositatis subtiliati
uam z inflatiōis vētris restrictiuā. Qō cō
petit penitētie inquantū ventū vanegloi
rie subtiliat. i. annihilat z inflationē sup
bie fugat. ¶ Itē dolorē stomachi mitigat
qō cōpetit penitētie inquātū mitigat irā.
¶ Itē habet virtutem cū baccis lauri fri
gidi reumatis curativā. Et hoc ꝯpetit pe
nitētie inquātū expellit frigidam humo
rem accidie. ¶ Item habet virtutem san
guinis coagulati in oculo mirtuz in cera
munda dissolutiuaz. Quod cōpetit peni
tentie inquātū refrenat luxuriā: cui⁹ im
pudicitia maxime in oculis ꝯgregatur z
ostenditur. ¶ Item habet virtutem liuo
ris carnis cum cera bene mixtum z sep
appositum totaliter ablatiuā. Et hoc hz
penitentia inquantum tollit liuorē inui
die. ¶ Itē habet virtutem faucium sana
tiuam. Quod competit pnie in quantuz
sanat vicium auaricie. Sunt enim auari
quasi quedam fauces insatiabiles. quarū
dolor z cruciatus est qz non possunt ha
bere que cupiunt. quem dolorem insacia
bilis appetitus vera penitentia sanat.
¶ Item penitentia assimilatur cucurbite
Primo ratione extensionis. Maz herba
cucurbite in ramos z folia pariter z fla
gella ad modum vinee se distendit. z qui
busdam ligamentis se vndiqz connectit.
Similiter penitentia ramificatur in com
punctiōe vbi sunt diuersi rami. i. diuersi
compunctiōis modi. Item habet folia. i.
verba vtilia in cōfessione z flagella idest
opera penalia in satisfactiōe. In quibus
omnibus verus penitēs se proficiendo
distēdit sed nihilominus oportet qz vn
diqz se quibusdā ligamenꝭ. i. firmis caute
lis z adiutoriis cōnectat ita vt in peccatū
amplius non cadat. ¶ Secundo ratione
florationis. Habet enim quosdam flores
albidos quos emittit precipue cōtra no
ctem. Hi flores albi sunt munde affectio
nes que oriuntur in corde penitentis p
cipue contra noctem peccati. ps. Lauabo
per singulas noctes lectum meuz lachry
mis meis ꝛc. ¶ Tertio ratione fructifica
tionis. Vbi nota qz cucurbita ad bene fru
ctificandum indiget calore. Vnde in ter
ra calida maxime fructificat. Itez humo
re. i. aque irrigatione. qz sepe aqua rigari
cupit. ¶ Item appodiatiōe qz sine appo
diatione florere quidē potest sed fructifi
care vix potest. imo tunc fructus ei⁹ vel
deficit vel putrescit quādo non sursuz a
terra erigitur z in lignis vel virgulis se
suspendit. Similiter penitentia bene fru
ctificat quando est radicata in charitatis
amore. Hec enim est terra calida anima
charitate succensa. ¶ Item qñ est rigata
frequenti exhortatione vel lachrymarū
crebra effusione. ¶ Item quando est apo
diata sanctorum virorum familiaritate

vel cohabitatione qui suis exemplis vel auxilijs penitentem erigant ⁊ sustentent. ¶Quarto ratione complexionis q̄ cucurbita ſm ꝓla. est frigide ⁊ humide cōplexionis ⁊ qualitatis temperate. Et penitentia frigefacat ardorē concupiscētie extinguendo spāliter per abstinentiam ⁊ humectat in lachrymas resoluendo: sed in vtroq; opz esse tēperamentū ⁊ in ieiunio ⁊ in fletu. ¶Quinto rōne augmenti ⁊ corruptionis quia cucurbita cito crescit ⁊ cito decrescit ⁊ in terra ficca nō proficit: ꝓma cortex eius mollis est. sed postea cū ad maturitatē venit ad modū ligni indurescit. Sic penitētie feruor in quibusdaz cito crescit ⁊ similiter deficit sicut flāma pruna ꝛ. Prouer. xiij. Substātia festinata cito minuet. ¶Itē nō ꝓficit penitētia in aia q̄ est arida siue ab aqua sapientie siue ab humore cōpunctionis lachrymose: siue ab hūiditate pietatis affectuose. ¶Itē penitēs ꝛz a ꝓncipio sit mollis ⁊ pauidus: tamen charitate solidāte efficit fortis ⁊ firmus. ¶Sexto rōe curationis q̄ cucurbita est febris acute purgatiua. Est enī cucurbita elixata febrē acutā patientibus cibus ⁊ medicina. Mā febris materiā per vrinā purgat. Quasi. n. acuta febris q̄ corpus incendit ⁊ vehemētē sitim gignit est auaritia q̄ appetitū iflāmat ⁊ insatiabile ad habēda desideriū causat. sed hanc febrē penitētia purgat ⁊ extinguit. ¶Itē cucurbite succus valet contra tumorē oculoꝝ: penitētie hūilis lachrymā valet cōtra superbiaz q̄ oculos mentis tumidos reddit. ¶Itē cucurbita elixata calorē sedat q̄. s. penitētia calorē cōcupiscentie ⁊ luxurie mitigat. ¶Itē penitētia assimilat centaureę q̄ est herba amarissima ⁊ cū amaritudine hz quandā dulcedinem admixtaz. Vñ dolorem vētris sedat: visum clarificat: paralisym curat: vermes ventris cum melle necat. Sic penitentia ex vna parte debet esse amarissima debet. n. penitens esse amarus: q̄ merita sua ꝓdidit amarior q̄ infernū meruit: amarissimus: q̄ celuz sibi clausit. Sed cuz ista amaritudine est dulcedo admixta de spe venie que inititur bonitati diuine misericordie. Ipsa ergo penitētia dolorem siue tristitiam mētis prouenientez ex ira siue inuidia restringit. visuz interiorez obscurātū per superbiaz siue per auaricie puluerem clarum facit: paralisim. i. accidie siue negligentie frigiditatem ⁊ immobilitatem expellit. vermes ventris. i. corruptiones gule vel luxurie extinguit. Itez penitentia quanto magis est amara tanto est abūdantioris gratie causatiua. Cuius exempluz apparet in hedera que licet sit sapore amara tamē est vberum lacte repletiua. Vnde hedera vt quidaz dicunt dicitur ab edo. q̄ sumpta in cibum a capris lac multiplicat vnde edi nutriunt. Sicut ergo hedera amara multiplicat lac capraruz in vberib⁹. ita amara penitentia multiplicat gratiam ⁊ virtutes anime in penitentibus:

¶Capitulum. lvij.

Penitentia diuersis virtutib⁹ perficit. sicut arbor siue planta diuersis partibus integratur. Habet. n. planta in se partes aliqs proportionabiles partibus animalis. Habet enim radicem loco oris medullā loco vētris. q̄ in ea fit hūoris decoctio anteq̄ trāsferat in substātiā foliorꝝ vel fructuū vel ramorum vt dic. Arist. Quidā tamen vocant medullā matricē vt ipse ꝓbs dicit. q̄ in ipsa humor plāte seminarius sicut fet⁹ in matrice cōtinctur. Et quidā vocant medullaz viscera. q̄ i ipsa separatio fit puri ab impuro sicuti fit in animalium intestinis. Quidaz autez vocant eā cor arboris. q̄ ex ea ꝓcedit motus vite vegetabilis. sicut vita animalis ꝓcedit ex corde. Itez habet arbor nodos loco neruoꝝ q̄ per eos partes i uicem colligant. Item habet venas. i. rimulas in quibus naturalis hūiditas custoditur ⁊ ad partes arboris deriuatur. ¶Itē habet corticē loco corij. s. ad interioris ligni defensionē. Vnde facit cortex in corpore arboris quod facit coriū i corpe animalis. Rami aūt sunt sicut brachia ⁊

ramuſculi ſicut digiti. Fructꝰ autē ⁊ folia ſunt ſicut partes ſuperflue. ſicut capilli ⁊ vngues. Dñ cadunt ab arbore ſubtracto humore ſicut cadūt pili de corpe animalis Omnia aūt predicta instruméta ſunt etiam ſuo modo penitētibus neceſſaria. Oportet enīz penitētem habere medullā .i. cor cōpunctuz per cuius compūctionē ſpiritualiter viuificetur. Eze. xxxiij. Vita viuet tē. Item radicē .i. os vbi fit ꝓfeſſio per quam etiam nutrimentum ſpiritualis gratie attrahitur ꝑs. Os meum aperui ⁊ attraxi ſpiritum .i. gratiā ſpiritualē ad anime vegetationem. Naz nō itraret per os anime ſpiritualis gratia niſi ꝑmo per ꝓfeſſionem eſſet purificata. Oportet etiam qꝫ habeat vētrem .i. mētem in qua fit dilectio. per quā ſpirituale nutrimētū decoquitur. Sicut enim nutrimētuz corporale nō aplicatur corpori. nec ei ꝓdeſt niſi fit per calorē naturalē primo digeſtū ita ⁊ nullū ſpirituale nutrimentū .i. opus de genere bonoꝝ poteſt prodeſſe niſi fit p charitatē dilectionē decoctuz .i. Corin. xiij. Si diſtribuero in cibos paupeꝝ oēs facultates meas ⁊ tradidero corpꝰ meuz ita vt ardeā. charitatē autem non habuero nihil mihi ꝓdeſt. Item debet habere matricē .i. humilitatem: in qua fetus cōceptus .i. bonum ꝓpoſitū vel bona intentio claudatur ⁊ cōſeruetur. qꝫ ſicut dicit Greg. perit omne quod agitur ſi non in humilitate cuſtoditur. Itez oportet habere viſcera .i. cōſiderationes ſiue cogitationes in quibꝰ ſit prudentia diſcernens purum ab impuro ⁊ vtile a nociuo. Nā prudētia ſicut dicit Aug. in libro de moribus eccleſie. eſt amor ea quibꝰ iuuatur ab his quibꝰ impeditur ſagaciter eligēs. Et dicitur prudentia eſſe amor nō eſſentialiter ſed in quantum amor mouet ad actum prudentie. Vnde amor dicitur diſcernere in quantuz mouet mētē ad diſcernendum. Item habere debet neruos ſiue nodos .i. vnitatis ⁊ pacis colligationes. Et venas .i. elemoſynas in quibus cōſeruatur naturalis humiditas .i. miſericordie pietas' que debet quaſi naturaliter ineſſe homini ſm illū. Job. xxxj. Ab infantia mea creuit miſeratio mecum ⁊ de vtero matris mee egreſſa eſt mecum ⁊ etiam per eas ad membra nutriēda .i. ad proximos ſuſtentandum defertur. Debz enim habere cor ium duruz ad defenſionem interiorum .i. patientiā in aduerſisque ab intrinſeco eueniunt. Nam patiētia ſicut dicit Gre. eſt cuſtos omniū virtutum. Debet habere ramos .i. brachia ⁊ digitos ad ſatiſfaciendū ⁊ ad opa meritoria diſcrete operandum. ¶ Itē debet habere ornatum filiorum ſiue capillorum .i. modeſtiam vel compoſitionem morum exteriorum.

¶ Capitulum. lviij.

Penitentie opera quanto magis ſunt humilia ⁊ auſtera ⁊ cōpungitiua tanto magis valent contra peccata: cuius exemplum apparet in pruinis: qꝫ illa q̄ ſūt nigra aliquātulū ⁊ accida qualia ſunt damaſcena ſunt ſtomacho meliora. Sūt eni frigida qñ ſunt bene matura. Dñ qꝫ bene infrigidant ⁊ humectant valent cōtra febrilē calorē ⁊ ventris conſtipationē Sic penitētie opera q̄ ſunt nigra per apparentiā humilitatis. Can. j. Nigra ſum ſed formoſa dicit aia penitēs nigra ꝑ humilitatē formoſa ꝑ charitatē. ¶ Itē dura per auſteritatē laboris. ꝑs. Laborauī in gemitu meo. ¶ Itē accida per cōpūctionem mētis. ꝑs. In cubilibus vrīs cōpungimini. Talia unquā opa refrigerāt calorem febrilē. ſ. inordinatum peccādi appetitū extinguēdo. Eccli. xxx. Ignē ardentem extinguit aq̄. i. ardorē peccādi cōpunctio lachrumoſa ⁊ cōſtipationē .i. duriciam obſtinate mentis ſoluendo. Eccli. xxxvj. Auferam de carne veſtra cor lapideum ⁊ dabo vobis cor carneum.

¶ Capitulum. lix.

Perficere nō poteſt bonuz propoſitum homo ſtando in ſeculi vanitate: cuiꝰ exēplū apparet in olivis. qꝫ olive ſm Ariſto. nūq̄

pfecte matureſcũt i arbore: ẽt ſi p plures annos ibi cõtigerit eas ſtare. Dñ debent colligi ò arbore. ⁊ p pluresꝫ dieſ coacerua ri in vnã cõgerié ⁊ ſic p mutuã cõpaſſio// né ꝯfortato calore ad plenã ꝓducunt ma turitatẽ. Quaſi aũt oliua ſuſpẽſa i arbo// re eſt hõ poſitus in ſeculi vanitate. Hic ẽt ſi boni ꝓpoſiti liquoré intꝰ cõtineat ipm tñ ad debitã maturitatẽ. i. ad debi tum finẽ ibi ſtãdo nũq̃ plene ꝓducit. Sꝫ ſi ide ſepatur. ſ. a ſeculi ipediméto ⁊ i ꝯge rie. i. i ꝯgregatõe alicuiꝰ ſancte religionis ſeu ſocietatis locet̃ qꝫ taleſ in opibus ſpi/ ritualibꝰ ſe mutuo fouẽt cõfortato ſpũa li feruore citiꝰ matureſcet. i. ad bõi ꝓpo ſiti finẽ ꝓueniet. Et iõ Chryſoſt. ò h ipſo loquẽs ſub ſilitudine ficꝰ dicit ſup Mat/ teo. q ſicut difficile eſt. imo oino ipoſſibi le ficulneã iuxta viã poſitã vſqꝫ ad matu ritatẽ ꝓducere groſſos fructꝰ ita difficile é hominem in ſeculo remanentẽ vſqꝫ ad fi nem boni ꝓpoſiti peruenire.

¶ Capitulum. lx.

Perfecti viri aſſimilãt gꝛ
P ſi qõ eſt genꝰ leguminis co
lore nigrũ quãtitate puũ.
.ſ. ad modũ gũmi. ¶ Itez
dulcedie ſapidũ. ⁊ iõ i pãe
dulcorãdo ſpargit̃. Sic ſã
cti ⁊ pfecti viri ſunt calore nigri p diuini amoris aduſtionem. Mã ligna aduſta re manent nigra. ſꝫ iſta nigredo. ſ. diui amo ris non cauſat deformitatem ſꝫ formoſi tatem Cañ. i. Nigra ſũ ſꝫ formoſa. ¶ Itẽ ſunt q̃ntitate parui p ſui reputationem. Apo. i. Cor. xv. Ego ſũ minimꝰ apl̃orũ. ¶ Itẽ ſt̃ dulcedie ſapidi p ꝯtẽplatõez. ps. Quã magna multitudo dulcedinis tue dñe ⁊c̃. ¶ Itẽ pfecti viri dñr cẽ files nuci muſcate. qꝫ intꝰ nuces muſcatas ſũt p op timis eligẽde q̃ ſũt graues ⁊ ſolide interi us q̃ cũ frãgũt̃ nõ puluerizãt̃ ⁊ ſubrubicũ di colorꝫ cẽ oñdũt̃ cũ odore ſuaui ⁊ fo// ti. Sic illi ſũt pfecti ⁊ electi viri q̃ ſũt gra ues p prudẽtie maturitatẽ ſolidi. i. plẽi i teriꝰ p vtutũ veritatẽ. q ñ puluerizãt̃ cuꝫ frangunt̃. i. cũ perſecutionem ⁊ violẽti ã patiuntur per inconſtantie leuitatem qꝫ puluis leuis eſt ⁊ a vẽto mobilis. ¶ Itẽ qui ſunt rubicundi p amoꝛis feruiditatẽ ⁊ ſuauiter ⁊ fortiter redolent p bone fa me ſuauitatez. ¶ Item pfecti viri aſſimi lantur oliue ꝓmo ꝓpter lignum. Nam lignum oliue in radice habet amaritudi nem in cortice habet duriciem in medul la habet pinguedinem ⁊ in ramis multi tudinem. Sic viri perfecti habent i radi cibus cordis vel amaritudinẽ cõpũctio nis erga defectus ꝓprios. vel amaritudi nem cõpaſſionis erga ꝓximos afflictos vel amaritudinem indignationis ⁊ zeli contra impios. ¶ Item habent in corti/ ce. i. in corpore duriciem patientie ſcilicꝫ in laboribus plurimis. ſꝫ in medulla ani me habent pinguedinem gratie. ¶ Item abundant in multitudine ramorum. i. bonorum operum. ¶ Secũdo propter locum. Requirit enim oliua ꝓmo qdẽ lo cum tpatum. ſ. nec nimis calidum nec ni mis frigidum magis tamen ſe hñtẽ ad calorem q̃ frigus. ¶ Item requirit locuꝫ macilentum: qꝛ non vult plantari in lo/ co nimis pingui ſed macro. ¶ Itez requi rit locum ſoli expoſitum: multum enim diligit celi rorem ⁊ aeris ſerenitatem. Si militer in viris perfectis inuenitur tem peramentum. i. moderamen prudentie ⁊ macredo abſtinentie ⁊ ſolis calor. i. fer uor amoris ⁊ ꝺuotionis intime. Ipſi enim maxime appetunt rorem celeſtis gr̃e ⁊ i omnibus ſp habere ſerenitatem conſciẽ tie. ¶ Tertio ꝓpter fructum: habet enim oliua fructum pinguem dulcem ⁊ vtilez. Similiter viri perfecti habent opera pi guia dulcia ⁊ vtilia: pinguia ſcꝫ propter deuotionem ⁊ dulcia reſpectu ſui per de lectationem: ⁊ vtilia reſpectu proximi p ſuſtentationẽ. Opera enim ſanctoꝝ. viroꝝ ſũt deo pinguia vt ſacrificiũ: ipſiſmet dul cia ꝓpter meritũ: primis vtilia ꝓp̃t exẽ plum. Vel qꝛ opa perfectoꝝ viroꝝ fiunt cũ pinguedine pietatis: cũ dulcedine cha ritatis: cũ plenitudine vtilitatis. Dñ ex p ſona viri perfecti dicitur in. ps. Ego au/ tem ſicut oliua fructifera in domo dei. ¶ Item perfectꝰ hõ aſſimilat̃ grano pipe

ris. Nam granū piperis est exterius nigrum ⁊ interius album. sapore acutum: odore aromaticum: quantitate modicū: virtute magnuz: actu frigidum: potentia calidum: cuius virtus nó sentitur dū est integrum sed postq̄ masticatum fuerit vel contritum. Similiter ꝯ perfectus est exterius niger. i. despectus p apparentiam vel niger. i. decoloratus p pnāz sz interius alb' p inocētiá. ¶ Jté i sapoŕé acut' p sūtilitatē sapiétie: odore aromatic' p suauitatem fame. Jtez q̄titate modicus per reputationem ꝯamilitatis ⁊ apparet virtute maximus per efficaciá operis actu frigidus circa temporalia potentia siue potenter calidus circa spiritualia. Cuius virtus non sentitur dum est integer. i. ab iurijs intactus. sed cum fuerit masticatus per iniuriarum oppressionem ⁊ contritus per aduersitatum ⁊ tribulationuz passiones tūc maxime p patiétiam ostendit sue virtutis pfectionē: patiétia. n. op' perfectū hz vt dicit. Jac. i.

¶ Capitulum. lxi.

Perseuerátia assimilat lauro. ¶ Prio ratióe viriditatis: eo q̄ suo viroŕe nec hyeme nec estate hec arboŕ spoliat. Sic ergo hz hó perseuerare i bono vt nec hyeme aduersitatis nec estate ꝓsperitatis viroŕez vtutis amittat. ¶ Secundo ratione securitatis: h enim arboŕ esse dicitur que securat a fulminibus a fantasmatibus ⁊ a vermibus. Propter primuz dicit in hystoria scolastica q̄ Tiberius cesar celo tonāte lauz in capite solit' erat ferre ne posset ledi a fulmie. Propter secundū dicit in eodē libro q̄ rebeca ꝓpt moŕé gentiū quē in parēnb' viderat sertuz lauri capiti suo iposuit. ⁊ ramis herbe que agnus castus dicitur incubuit: vt visiones veras videret ⁊ fantasticas non sentiret. Quantū ad tertium dicit Diascoŕ. q̄ folia ei' viridia sūt q̄ mlt̄ū odoŕifera si ꝯtrita ⁊ apposita fuerit pūcturam apū ⁊ vesparuz ⁊ omné tumoŕē ledūt. libros ⁊ vestes cū q̄bus ponuntur a tineis ⁊ vermibus tutos seruant. Similiter perseuerantib' in bono nec fulmina aduersitatum nec fantasmata demonum nec puncture infirmitatuz nocét: sed oia finaliter eis ꝓsunt. ¶ Tertio rōne dignitatis Laurus enī dicitur a laude eo q̄ eius ramis ⁊ folijs cū laudib' victoz capita olim coronabant vt dicit Jsido. Sic sola pseuerantia que laudē ⁊ coŕonam meretur. Nam sine perseuerátia vt dicit Gregorius nec pugnans victoriam nec victoŕ accipit palmam.

¶ Capitulum. lxij

Prelatus debet esse similis malo. ¶ Primo q̄ est arboŕ sat' magna q̄ glibz animaz prelat' est ét si ń ratione psone: saltē tamē rōne officij satis magnus ⁊ honoŕádus. Dñ augu. Honoŕe coram uobis prelat' sit nobis: tioŕe coŕá ōo substratus sit pedibus nostris. ¶ Secundo q̄ malus est arboŕ ligno solida: q̄ prelatus esse debet animo solidus p cōstátiá vt nec ꝓsperitate coŕrūpat nec aduersitate frangat. Talis enī foŕtitudo requiŕit in eo q̄ ad prelationē eligit. Ysa. xl. Forte lignum ⁊ imputribile eligit artifex sapiens. ¶ Tertio mal' é ex coŕtice rugosa ⁊ nodosa. Coŕtex át rugosa est humilis prelati apparentia: q̄ nó decet prelatū ecclesiasticū esse seculariter pópositū. ¶ Quarto quoq̄z q̄ malus é frōdiū densitate ūbroſa: é aūt q̄si dēsitas ⁊ vmbrositas frōdiū affluétia ⁊ gratiositas vboz que dz esse i ꝓlato ad exhortádū. ¶ Quinto quoq̄z q̄ mal' é floz varietate decora. Dic aūt decoŕ floz est pulchritudo ⁊ dēcētia moz q̄ dz cé in ꝓlato. vel quasi flores odoŕiferi ⁊ attractiui sunt bona exempla prelati i q̄bus abundare debet sm illud. j. Thi. iij. Exemplum esto fidelium in verbo in ꝙuersatióe in charitate. ¶ Sexto q̄ malus est fructuū fecūditate gratiosa. fecūditas aūt fructuū est abūdátia bonoz operum ⁊ p̄cipue elemosynaram tam coŕporaliū q̄ spiritualium. Apostolus Col. i. In omni opere bono fructificantes.

¶ Capitulum.lxiij.

PRoficere ſi velit hō impfectus ꝛ creſcere i ſpiritu debet perfectioribus adhere re. Cuius exemplum appa ret in hedera que ſm Iſido. dicta eſt hedera eo ꝙ arboribus hereat. Vnde multum in altuꝫ ſe extendit quādiu murum vel arborem inuenit cui appodiari poſſit ꝛ hincinde ſe capit donec ad ſummum peruenit. Sic homo qui vult ſpiritualiter creſcere debet talibus adherere qui ſint ei pro muro ad defenſionem ꝛ pro arbore ad fructuum pductionē. ſ. vt eorum exhortationibus ꝛ orationibus a tēratōib⁹ ptegatur ꝛ etiam eorum exemplis quaſi quibuſdaꝫ fructibus reficiatur. Vnde illis homo debet adherere de quorum verbis vel exēplis ſpiritualem fructum capere poſſit. Et tunc hincinde. i. modo hoc verbū modo hoc exempluꝫ ad ſe capiendo cito ad ſummum peruenet proficiendo. ¶ Item penitens vel imperfectus homo gradatim proficiendo perficitur ſicut arboris corpus non ſubito ſed paulatim ꝛ gradatim augetur. Nam primo ſemē in herba erūpit deinde herba in arborē creſcit. dū herba in duriciē trāſit ꝛ in arborē cōuale ſcit. Vnde dicit arbuſta quaſi arboris haſta. Similiter ēt penitēs nō fit in ꝛtinēti pfectus: ſꝫ pficit gradatim. ſ. Ibūt de vtute in vtutē: vnde Berñ. nolo repēte fieri ſūmus ſꝫ paulatim pficere volo. Et ideo penitēs a pncipio qdē eſt herba mollis: qꝛ incipit cū timore: ſꝫ poſtea ſolidat ꝛ pficit i dilectiōe. Et nota ꝙ in corpe plāte ſūt ſeptē gradus augmēti q debēt eſſe in pficiēte. ¶ Primus gradus eſt in radicibus: hꝫ. n. pláta radices loco oris vt dicit phs qb⁹. ſ. mediātibus humor trahit ad totaꝫ ſubſtātiam arboris ꝛ quāto plus augetur tanto plus de humore attrahit. Radices aūt penitētie ſunt timor ꝛ dolor qꝛ dolet penitens de offenſa: ꝛ timet de pena. Et quāto eſt maior dolor ꝛ timor tanto magis abūdat meror. i. lachrymaꝫ hūor: q̄ ſunt penitēti anime vt cibus ꝛ nutrimētū ſm illud. ps. Cibabis nos pane lachrymarum ꝛ potum dabis nobis in lachrymis. ¶ Secūdus gradus ē in ſtipite ſiue ligno qō eſt ps arboris fortior ſolidior ꝛ ſubſtātialior qō a radice exiēs vſqꝫ ad ſūmū arboris ſe extēdit. Et ideo ſm eius augmentū ſiue quātitatē iudicat arbor magna vel pua. Hoc lignū in pficiēte vel penitēte eſt charitas: que eſt virtus ſubſtantialior ad merendum. fortior ad aggrediendum: ꝛ ſolidior ad ſubſtinendum. Vnde ſm eius quātitatē ꝛ eius augmentum iudicat aliquis apud dcū magnus vel paruus. Vnde Augu. dicit. Si vis ſcire quātus iſte ē ſcias quātū diligit iſte. Si enī multuꝫ diligit magnus ē: ſi parū diligit paruꝰ eſt. ſi nihil diligit nihil ē. prio Cor. xiij. Si charitatē nō habuero nihil ſum. ¶ Tertius gradꝰ eſt in cortice exteriori que eſt ad defenſionem ligni. Vnde eius augmētū opꝫ ꝙ ſit ꝓportionatū ꝛ cōmenſuratū ipſi ligno interiori ſm eius extēſionē ꝛ exigentiā. Vnde alique arbores habēt corticē ſubtiliorē: alique graciliorem ſm ligni poſſibilitateꝫ maiorem vel minorē. Hec autē cortex in penitente eſt exterior abſtinentia ꝛ cuſtodia per quam defenditur ſpiritus a tentationibus multis ſed tamen abſtinētia opꝫ ꝙ ſit mēſurata ꝛ diſcreta ſcilicet maior vel minor ſm exigentiam ſpiritus ꝛ valitudinem corporis ꝛ non omnibus eadē abſtinentia competit ſed diuerſa. Augu. Diſtribuatur vnicuiqꝫ veſtrum victus ꝛ tegumentū nō equaliter oibus qꝛ nō equaliter valetis omnes ſed potius vnicuiqꝫ ſicut cuiqꝫ opus fuerit. ¶ Quartus gradus eſt in ramis per quos intelliguñ opera penitentie q̄ debent procedere ex charitate ad hoc vt ſint fructuoſa. i. meritoria ſicuti rami fructificātes pullulant ſtipite. Et nota ꝙ quāto humor eſt abūdātior ꝛ calor fortior tāto arbor eſt ramoſior. Sic quāto in penitēte plus abūdat calor dilectōis ꝛ humor cōpūctiōis ſiue cōpaſſionis ad proximū tāto ē ramoſior. i. operoſior. ¶ Quintus gradus eſt in folijs. i. in verbis. Dicit enim Ariſto. ꝙ folia ſunt propter fructū qꝛ etiā verba debent eſſe talia ꝙ pſint ad

meritum ⁊ in talibus foliis bonum est abundare ⁊ incrementū suscipere: sicut sunt verba diuine laudis confessionis ⁊ oratinis vel exhortationis. ¶ Sextus gradus est in floribus ꝑ quos intelliguntur bone cogitationes ⁊ affectiones q̄ in penitentibus debēt abūdare. ¶ Septimus gradus ē in fructibus. i. in meritis. Arbor. n. multū vel parum fructificat nō ſm multitudinē vel paucitatem ramor̄ vel ſm augmēta tēpor̄ ſed ſm abūdantiam vel defectū caloris ⁊ humoris. Sic ēt homo penitēs ꝓficit in meritis non ſm numerositatē opeꝝ vel diuturnitatē tēpor̄. ſed ſm q̄̄titatem humoris ⁊ caloris. i. deuotiōis ⁊ charitatis. Vnde dicit Augu. q̄ non numerositas opeꝝ: nō diuturnitas tempor̄ ſed maior charitas melior ꝫ volūtas auget meritum.

¶ Capitulum. lxiiij.

Rosperitas tēporalis assimilat̄ fabe que humorem
p grossuꝫ ⁊ iflationē gignit stomachū ledit grossū ei⁹ sanguinē facit ⁊ fumū qui caput offendit ⁊ somnia terribilia et vana inducit. Sic temporalis prosperitas inducit inflationē superbie voracitatem gule per quam etiam ad litteram stomachus frequenter leditur. Vel venter in quo nutrimentū spiritualis doctrine recipitur ⁊ retinet̄ est memoria quā prosperitas temporalis ledit inducendo oblitionem dei. ¶ Itez fumus vanegl̄orie caput. i. mentem offendit replēs eam fumositate vanitatis. vñ nimia prosperitas tēporalis infatuat ⁊ inquietat caput rōnis. Et iō dicit Seneca. xxxvij epist. Res inquieta felicitas tpalis se exagitat mouet cerebrū nō vno genere alios in aliud irritat. hos in potentiā: alios in luxuriā: hos inflat: hos iflāmat: hos mollit: ⁊ hos resoluit. Ipsa ēt gignit terribilia somnia. i. terrores fantasticos: vt frequēter timeant qui in prosperitatibus sūt ea que non sunt timenda sicut somniantib⁹ accidit. ps. Illic trepidauerūt timore vbi non erat timor. ¶ Capitulum. lxv.

Pulchritudo anime assimilat̄ pulchritudini arbo-
p ris. Nam pulchritudo arboris consurgit ex quatuor: primo ex stature proceritate: videlicet quoniā arbor est alta ⁊ est recta': ⁊ ramorum densitate debito modo cōserta. Sic pulchritudo anime primo in hoc consistit q̄ sit recta per intentionē: alta per contemplationem: ⁊ ramis varijs circunspecta ꝑ varia rum virtutum adornationē vel diuersorum bonor̄ operum multiplicationem. Dañ. iiij. Arborē sublimē vidisti atq; robustā cuius altitudo pingit ad celū aspectus eius ingēs erat ⁊ rami eius pulcherrimi. ¶ Secundo consurgit pulchritudo arboris ex partium ordinabilitate: videmus enim in diuersis arboribus q̄ ptes eaꝝ ⁊ rami diuersimode ordinant̄. ⁊ ſm q̄ magis sunt ordinati ⁊ inuicem proportionati ita arbor reddit̄ pulchrior vel minus pulchra. Isti aūt rami possumus dicere q̄ sint sensus ⁊ partes hois exterioris. qui quāto magis sūt ordinati ⁊ in suis motibus modesti: tanto reddit̄ hominis conuersatio ⁊ aspectus ⁊ ꝓtictus pulchrior ⁊ gratiosior Dañ. iiij. Magna arbor ⁊ fortis ⁊ ꝑceritas eius cōtingens celuꝫ aspectus illius erat vsq; ad terminos vniuerse terre: folia eius pulcherrima. ¶ Tertio ꝓsurgit ex figure congruitate siue formositate: variātur enim arbores i figura: q: quedam partes arboris tendūt sursum quedā deorsum: quedam vo tenent mediuꝫ. Ille enim in quaꝝ medulla viget humor subtilis qué calor ad superiora ducit pyramidant̄ in moduꝫ flāme que ascēdit. Sed ille in quibus ē humor grossus ⁊ aquosus inferius deprimūtur ⁊ angustant̄. Ille vo in qbus ē humor medius medū tenēt. Vnde pars alia ascendit ⁊ est cā elevationis: alia descendit ⁊ est cā ingrossationis. Sicut ergo in arbore ē triplex humor sic in homine est triplex amor: vnus qui eum elevat ⁊ iste ē amor subtilis. i. spūalis: alius qui ipsum deprimit ⁊ grauat ⁊ iste ē grossus ⁊ aquosus. i.

terrenus ⁊ carnalis. ¶ Tertiꝰ ē ꝙſi mediꝰ ſcilz amor naturalis vel amor ſocialis ⁊ animalis:q̄ de ſe non deprimit per peccatum nec eleuat per meritum. Et nota ḃ q̄ duplex humoris digeſtio fit in planta prima in radice que fit in plāte augmētatiōe. ſecunda fit in medulla plāte ꝓpterꝰ cōpletionē maturationē dilatationē ⁊ cōſeruationem: ⁊ ſufficit hec duplex digeſtio ad plāte pfectionem: vnde digeſtio tertia in ſolis aialibus inuenit ſicut Ariſto. dicit. Sic ēt duplex digeſtio. i. purificatio opz q̄ fiat in anima. primo in radice. i. in itellectu p puras cogitationes ⁊ iſta valet ad augendū feruorem ſpūs. ps. In meditatione mea exardeſcit ignis. ¶ Secundo opz q̄ fiat in medula. i. in affectu: ſcz vt hēat puras affectōnes: ⁊ hoc facit ad maturitatem morum ⁊ ad completionem operum. ⁊ ad dilatationem meritorum ⁊ ad cōſeruationē virtutū ⁊ bonoꝝ ¶ Item quarto cōſiſtit pulchritudo arboris ſiue plāte in coloris viriditate. Mā planta quanto viridior tanto pulchrior. Sed nota q̄ quedā plante ſunt que ſemper vireſcunt: ſicut arbores que compactam ⁊ ſolidam hñt ſubſtātiaz ⁊ in quibꝰ eſt ſufficientia humoris. Quedam vero arbores ſunt que viriditatem ſuam: aliquando amittunt. Sunt enim frondoſe ⁊ virides in eſtate: ſed ſine frondibus ⁊ viriditate in hyeme: ſicut ille que raram ⁊ porоſam ſubſtantiaz habent: qō eſt etiam propter defectuz humoris: quia quādo humor nutrimentalis nō ſufficit natura illum ſubtrahit a partibus non neceſſarijs: puta a foliis ne deficiat neceſſarijs. Quedaz vera ſunt que aliquando vireſcūt ſcz in eſtate: quandoq̄z vero palleſcunt ſcz in hyeme folia tamē ſua non pdunt. Nam fortem habent calorem ſibi incorporatū ⁊ dū ipe calor ad iterиora arboris fugit a facie frigidi aerꝭ exterior facies arboris marie i foliis glauca fit ⁊ palleſcit. Nō tū planta tal' expoliaꝝ foliis pp viſcoſitatem ſui humoris ⁊ intēſionē caloris. ¶ Plantis ergo illis que ſemper vireſcunt aſſimilantur virgines que ſummum virorem carnis ſemper tenent. i. virginitatem. ¶ Plantis vero que aliquando viriditatem foliorum ſeruant: aliquādo vero eam perdunt aſſimilantur coniugati qui q̄diu matrimonij ſeruant honeſtatez virides aliquo mō poſſunt dici. i. continentes. Vnde vocatur continentia coniugalis. Sed quando fidem thori non ſeruant vel matrimonio indebite vtuntur precipue in caſu vbi fit peccatū mortale: tunc ex toto viriditatem perdunt. i. continentie honeſtatez. ¶ Plantis autez que vno tempore paleſcunt ⁊ alio vireſcunt ſiles ſunt vidue. Nam in quibuſdam inuenitur tam fortis calor interioris amoris ⁊ taz viſcoſus. i. tā tenax humor deuotionis. q̄ in matrimonio licz aliquo modo palleſcunt vt in vſu matrimonij delectationez carnis ſentiendo tamen propter hoc foliis ſiue folioꝝ viriditate non expoliantur: qz non ratione libidinis nec ēt indebito mō ipſo matrimonio vtuntur: ſed iteruz reuireſcūt quādo ſunt poſtea viduate qz cōtinentiā ſeruant ⁊ gratiā dei p bona opera conſeruare ⁊ multiplicare ꝓcurant.

¶ Capitulum. lxvi.

Religio aſſimilatur pinee q̄ eſt pini fructus. ¶ Primo ratione apparētie ſiue figure. Nā fructꝰ pini quāto i imo iuxta ſtipitē appet groſſus ⁊ i rotūdū dilatatus: tanto in ſummo pyramidalis eſt ⁊ acutus. In quo figuratur q̄ religioſi quanto plus ſe dilatant ⁊ diſtēdunt circa inferiora: tanto plus muniuntur circa ſuperiora: vel in hoc ſignificatur q̄ religioſus circa i ferиora debet eſſe ſimplex ⁊ groſſus ⁊ circa ſuperiora ſubtilis ⁊ acutus. Secundo ratione continentie. qz pinea eſt nux magna continens in ſe multa grana: teſtis valde duris iclуſa q̄ p ordinem ſūt inuicē coniuncta. quibuſdā tamen teſtaꝝ folliculis quaſi q̄buſdā partibus ſunt diſtincta. ⁊ licz teſta ſit multū dura fructū tamen dulciſſimū in ſe clau

dit. Hec nux magna religio ē que est ma/ gna ꝓpt magna vota vel ꝓpter magna opera in qua cōtineri debēt multa ꝓcio sa grana. i. multe deuote persone. Valde aūt dure teste qb⁹ includunt sunt difficiles obseruātie regule qbus obligantur: q̄ si nō essent dure nō essent ꝓseruatiue. Et hec grana debēt inuicē glutino charitat̄ ⁊ pacis ⁊ regularis vnitatis esse ꝓiuncta ⁊ tamē i suis actib⁹ ⁊ moribus ordinata ⁊ distincta nō tm̄ cellis ⁊ hospitijs: sz et officijs ⁊ tēporalibus operibus ꝓgruis. Et licz testa. i. exterior regula vel istitutionū obseruantia videat esse dura: nō tamē est fugienda qr dulcissimum tam gratie in presenti: q̄ glorie in futuro includit in se fructum. Vnde dicitur Heb. xii. Omnis disciplina in p̄nti qdem nō videtur esse gaudii sed meroris. in fine āt exercitatis p̄ eaz dulcissimum fructum reddit iustitie.

¶ Tertio ratione adherentie qr. s. pinea est adherentie valde fortis ⁊ magne glutinositatis q̄diu recens existit suam pinguem humorositatem vetustate non perdit: sed postq̄ ille humor eius consumit sic facile aperitur. Similiter etiam religiosi debent tam deo q̄ sibi mutuo per amorē ⁊ ꝯcordiā fortiter iherē: ita q̄ diabolus nō possit eos aperire nec ab inuicē diuidere. Et talis fortis inherentia est in pinea. i. religione. q̄diu ē ibi pinguis humorositas deuotionis ⁊ gratie sicut erat in principio quando religiones incepe/ runt. Vnde tunc sic erant clause diabolo q̄ nō inueniebat locū ingrediēdi i eis. Sz nunc quasi per vetustatem temporis illa bōa humorositas nimis diminuta videtur. Et ideo q̄liqz diabolus eas aperit ⁊ diuidit abinuicem faciliter per discordias ⁊ inuidias ⁊ in scissuras ⁊ partialitates pessimas. Et ideo hodie religiosos multos diuersis viciis dissipat ⁊ maxime ambitionibus superbijs iuidijs ⁊ multis aliis

¶ Item religionem nouiter ingrediēs assimilat ꝓpagini. Propago. n. sm actores est nouela vitis. Nā sm Ysido. ꝓpaginare est palmitem terre imersum sternere ⁊ inde nouā vitem producere. Nā palmes sub terra mers⁹ terre admiscetur. ⁊ in radice cōuertit qua nutrimētū attrahit. ex quo viti ꝓpagat ⁊ nutritur ⁊ auget. Ille aūt qui religionez igredit quasi palmes terre imergit. Terra eni ē religionis hūilitas in qua velut mūdo moriens qui ingreditur sepelit. sed ibi absc̄ditus radice charitatis mittit p̄ quā nutrimentū virtutum ⁊ bonoruz op̄z et diuinoꝝ verborum ad se trahit. ex quo nutrit̄ ⁊ proficit quousqz perficiat etiam ad fructus alios producēdos.

¶ Itē religio sine discipline studio nō conseruat sed efficit similis seculo. Cui⁹ exēplū apparet in rosa domestica qr rosa domestica plantat̄ ⁊ colitur sicut vitis: ⁊ iō si inculta remāserit efficitur sicut siluestris. Siluestris aūt trāsplātata si bene culta fuerit efficitur bona rosa. Quasi eni rosa domestica est religionis status. Nam precipue religiosis dictum est. Estis ciues sanctoruz ⁊ domestici dei. Sed hec si negligit̄ vt studio ⁊ correptione disciplīne non colatur efficitur siluestris idest similis statui seculari. Si autez econuerso rosa siluestris idest homo secularis in religione plantetur: vbi diligēter cultu disciplie regatur efficitur rosa deo domestica: angelis grata ⁊ hominibus odorifera.

¶ Capitulum. lxvii.

Religiosus debet esse similis anso quod est herba.

¶ Primo quia scilicet semen ansi est quantitate minimū qa sez religios⁹ ōbet se p̄ humilitatē minimum reputare: exemplo sez pauli qui dicebat. i. Corint. xv. Ego sum minimus apostolorum qui non sum dignus vocari apostolus: qr persecutus sum eccleziaz dei. ¶ Secundo qr est figura rotundum qr scilicet religiosus debet se reddere ad motum obediētie promptum. Nam corpus rotundum est motui maxime aptū. sicut p̄z in celo quod ideo factū ē spericum ⁊ rotunduz vt esset aptum reuolui ⁊ moueri. Ad mtth. viii. Dico. huic vade

dacit ⁊ alio veni ⁊ venit. Sic debet religiosus obedire suis prelatis. ¶ Tertio qꝛ é sapore dulcoꝛosum. i. dulcedine plenuz. Sic religiosus debet esse dulcis per mansuetam ⁊ benignam conuersationem: debet enim habere dulcem animū. i. dulcem linguam ⁊ dulcem vitaz vt possit de ipso laudari deus ⁊ dici. Preuenisti eum in benedictiõibus dulcedinis. ¶ Quarto quoq; qꝛ est in effectu virtuosum. Mā habet virtutem calculum frangẽdi oppilatiões splenis ⁊ epatis aperiendi dissoluẽdi consumendi. ⁊ ventositates expellendi: qꝛ. religiosus debet in se frangere calculum .i. peccati duriciem per contritionẽ ⁊ oppilationes intrinsecas aperire per confessionẽ: impietatis colligationes dissoluere per satisfactionẽ: humoꝛem carnis ⁊ luxurie consumere per abstinẽtie subtractionem ventositates vanitatis expellere per sui abiectionem. ¶ Item religiosus debet differre a seculari: sicut rosa domestica a siluestri. Differunt enim inter se primo in foliozᵹ multitudine: qꝛ siluestres rose hñt folia pauciora sed folia oꝛtensis sunt multa. Tanḡ ergo folia rose sunt dona ⁊ virtutes anime que plus debent abundare in religioso q̄ in seculari vel vt folia rose sunt verba sacre doctrine quibus affluere debet religiosus precipue ille cui competit predicare. ¶ Item differunt in colore quia folia oꝛtẽsis sunt omnino rubea vel oino alba: sed siluestris sunt modico rubore admixta. In quo significatur q̄ religiosis competit omnimoda charitas q̄ significatur in rubedine ⁊ omnimoda puritas que significatur in albedine. Vnde ivtraqᵹ debent religiosi seculares quoscᵹ etiam bonos excedere. ¶ Item differunt in odoꝛe: quia rose siluestres sunt minus odoꝛifere q̄ oꝛtenses: quia religiosi magis debent q̄ seculares exemplis bonoꝝ operum redolere. ¶ Item differunt in virtute quia oꝛtenses sunt in sapoꝛe quodammodo mordicantes ⁊ magne efficacie i medicina. Sic religiosoꝝ ⁊ precipue predicantium oꝛa licet mordeant peccatorum vicia: tamen sunt eis valde medicina lia. ¶ Item religiosi debent differre a secularibus: sicut arboꝛes oꝛtenses a siluestribus: siluestres enim dicuntur que nascuntur in siluis: oꝛtenses vero que plantantur in oꝛtis: oꝛtenses etiam excolunt: siluestres vero sibi relinquuntur. Vnde dicit Aristo. q̄ domestice siue oꝛtenses si non fuerint culte fiunt vt siluestres: ⁊ eõuerso siluestres per debitam culturam fiunt vt oꝛtẽses. Et sicut ipse dicit arboꝛes siluestres magis fructificant q̄ oꝛtenses propter maioꝛem humoꝛis abundantiaᵹ parum victuosi. Vnde etiam fructus oꝛtenses sunt maioꝛes meliores ⁊ dulciores Dicit enim Aristo. q̄ siluestres conferunt oꝛtensibus quando eis ex opposito complantãtur: qꝛ siluestres sunt calidioꝛes ⁊ siccioꝛes: ⁊ ideo excitant caloꝛem oꝛtensium ⁊ pfoꝛtant. ¶ In hominib⁹ ergo qua si siluestres arboꝛes q̃ sibijpsis. i. proprio arbitrio relinquuntur sunt pſone seculares. Sᵹ quasi oꝛtẽses que sub cura ⁊ cultura hoium sunt plãtate sunt persone religiose que sub cultura obedientie ⁊ cura ⁊ gubernatiõe sunt posite prelatoꝝ. Vnde si hmõi oꝛtenses. i. religiosi non fuerint culti. i. a suis prelati correpti ⁊ a suis excessibus refrenati efficiẽtur vt siluestres .i. seculares. Econtra autem siluestres. i. seculares ⁊ peccatoꝛes per culturam penitentie efficiuntur vt oꝛtenses. i. religiosi ⁊ frequenter meliores q̄ multi ex eis Ysa. xxxiii. Erubesce sidon ait mare. Srego. Quia ex actione quoꝛundam seculaꝝ rum confunditur vita religiosoꝝ. ¶ Item siluestres. i. seculares q̄uis faciant plures fructus. i. plures elemosynas vel plures filios carnales vel plures fructus temporales sᵹ per lucrum diuitiaꝝ rum q̄ religiosi pauperes ⁊ continentes ⁊ non coꝛporaliter negotiantes: tamen fructus. i. opera spiritualia oꝛtẽsium id est religioſoꝝ sunt maioꝛes. i. maioꝛis meriti ꝓpter obedientiam ⁊ melioꝛes. i. melius perfecti propter diligentiam. Cũ eni sint pauperes ⁊ expediti a curis hui⁹ mundi possunt diligentius intẽdere optibus dei ⁊ sic ea melius facere. ¶ Itẽ sunt

dulciores propter continentiam. Et quã to aliqs plus abstrahitur a delectatione carnis tanto plus percipit de dulcedine spiritus. Animalis eni homo non percipit ea que sunt spiritus dei.j. Corinth.ij. In hoc etiã q silvestres faciũt plures fructus q̃ ortenses instruimur q non debemus respicere ad operuz multitudinem sed ad operum bonitatẽ. ¶ Itẽ silvestres .i. seculares suo calore.i. suo tẽporali subsidio ꝛ favore conferunt ortensibus.i. p̃sunt ipsis religiosis eis temporalia conferendo. ꝛ qz etiam ipsi religiosi proficiunt sibi quo ad meritum ipsos seculares ad spiritualia attrahendo.

¶ Capitulum. lxviij.

SAluti ꝛ perfectiõi ꝓprie debet homo primo intẽdere Deide vtilitati ꝛ saluti aliene. Cuius exempluz appꝛet in porro: qz in p̃mo anno semen ñ ꝓducit sed in secũdo quasi in primo anno intendat solum proprie perfectioni: sed in secundo producendo semen videtur quasi intendere alioꝝ propagationi. Similiter prꝛedicator primo debet intendere sibi perfectum vite: deinde vtilitati aliorum per semina doctrine. Vnde Apostolus. p̃mo. Thimo. iiij. Attende tibi ꝛ doctrine. In cuius rei exemplũ etiã Helias dixit mulieri vidue. iij. Reg. xvij. Vade ꝛ fac mihi p̃mũ subcineritiũ panẽ ꝛ filio tuo deide tibi qz. s. charitas hominis incipere debz a seipso. Vnde ꝛ iste ordo etiam in semine elemosyne est seruandus Augu. in Enchiri. Qui vult ordinate elemosynaz dare a seipso incipere debet ꝛ eam primo sibi dare: est enim elemosyna opus miseri cordie veriſſimeqz dictum est. ☙ Miserere anime tue placens deo. Ideo etiam ordo in correctione seruãdus est. s. vt qui vult corrigere aliũ prius corrigat seipsum qz vt dicit Gre. in. vj. ☙ Mox. ☙ Mũdus esse debz a vicijs ꝓprijs qui curat aliena corrigere: quo tãto perspicatius in alijs fugiẽda videat quãto hec ipse per scientiã ꝛ vitaz veri⁹ declinat. Quia nequaq̃ pure in mẽbris maculam cõsiderat oculus quẽ pulvis grauat. ꝛ superiectas ſordes tergere nõ valent manus q̃ latũ tenent. Et similiter Ysido. dicat in libro de sũmo bono. q̃ non debet vicia aliena corripe qui adhuc vicioꝝ ꝓtagiõibus fuerit inuolutus. Improbũ eni est arguere qcq̃ in alio qõ adhuc reprehendit in seipso.

¶ Capitulum. lxix.

SAngnis christi assimilatur opobalsimo idest liquori balsami. Primo rõne originis. Sciendũ eni q̃ ꝓprie arbor tota dicitur balsamũ: lignum vero carpobalsamum semen autem ꝛ succus opobalsamum ex eo q̃ ferreis vngulis corter ligni percutitur ꝛ per corticis vulnera quasi per cauernas egreditur. Quod totum christo competit rõne sue passionis cuius liquor. i. sanguis per cauernas corticis. i. per vulnera corporis ferreis clauis impꝛessa effluxit. Bern. in quodã sermone. Scio q̃ merita mea mihi non sufficiũt ꝛ qõ mihi deest audacter vsurpo ex visceribus christi q̃ misericordia effluũt nec desunt foramina per que defluãt. Patet eni archanũ cordis p̃ foramina corporis patẽt viscera misericordie dei nostri in quibus visitauit nos oriens ex alto. ¶ Item Bern. Ex cõsideratione remedij periculi mei quantitatem cognosco fili⁹ dei iubetur occidi vt p̃cioso sanguinis illius balsamo meis medeatur vulneribus. ¶ Secũdo rõne ponderis. Nam balsamũ in aqua posituz mox fundũ petit. si vcz ꝛ nõ sophisticatũ fuerit. Similiter sanguis christi ꝛ glosa eius passio posita per meditationẽ in aqua tribulatiõis nostre mox fundũ petit qz gratiorẽ se omnibus tribulatiõibus nostris ostẽdit. Et sic tribulatiões nostras gravitate sui põderis leues ꝛ tollerabiles reddit Greg. Si passio christi ad memoriam reuocetur nihil est adeo duruz quod nõ equo animo tolleret. Vnde Apostolus Hebreo. rij. Recogitate eum q̃ talem sustinuit aduersus semetipsum a peccatori

bus cõtradictionẽ vt non fatigemini animis vestris deficiẽtes. ¶Tertio ratione incisionis. Naz in balsamo sola exterior cortex inciditur. Lignuz autez nullo modo tangitur ferro. Sic etiá in christo sola caro incisa est ⁊ lesa ligno diuinitatis nullam passionem vel lesionem sentente vel suscipiente. Nota etiá q̃ tempore estiuo cũ cultello osseo rami ipsius balsami leniter inciduntur ne lignum interi⁹ ledatur. ⁊ sub cortice inciso vitree ampulle ponuntur in quibus gutte stillãtes colliguntur. Iste ampulle vitree sunt mentes pure ⁊ humiles: scilicet vacue per humilitatem. ⁊ etiam vitree per puritatem que recolligunt rememorando ⁊ compatiendo guttas sanguinis christi ⁊ penas corporis eius. ¶Quarto ratione odoris q̃ ẽm Plinium omnibus odoribus preferatur balsamum. Balsamum enim illud est optimum quod est odoriferum. põderosissimum: semine maximum mordens gustum atq; in ore feruidum ⁊ colore rufum. Licet enim arbor balsami siue eius frutex que nunq̃ crescat vltra altitudinẽ duorum cubitoruz sit viti similis ⁊ in foliis sit similis rute: sed albioribus semper manentibus tamen liquor rufus est. Omnia autẽ predicta habet sanguis siue christi passio. Est enim odoriferus per attractionis suauitatem. Vnde christus dixit Ego si exaltatus fuero a terra omnia traham ad meipsum. ¶Item ponderosissimus. i. grauissimus per doloris imensitatem. Thren. j. Attendite si est dolor similis sicut dolor meus. ¶Item est semine maximus per propagationis fecunditatez: q̃ multi filij dei ex sanguine christi tã q̃ fruges ex quodam semine in terram sparso pgeniti sũt. Vnde xp̃s assimilauit se grano frumenti in terrã cadenti ⁊ morienti qõ multum fructũ affert. Joh. xij. ¶Item debet mordere gustũ anime per dolorẽ compassionis ⁊ debet feruere in ore per verbũ predicationis. s. vt frequẽter christi passio predicetur Apostolus. j. Corin. j. Nos predicamus xp̃m crucifixum ⁊c. Est enim sanguis xp̃i colore rufus q̃ charitatis ardore ⁊ cruciat⁹ dolore vehementer excoctus. ⁊ est valde mirabile q̃ balsamũ q̃uis sit rufum tñ vestem mũdam non polluit vt dicit. Isiõ. Sed longe amplius est mirabile. q̃ sanguis xp̃i rubeus nõ solum non polluit: imo etiá immũdos abluit. Apoc. i. dilexit nos ⁊ lauit nos a peccatis nostris in sanguine suo. ¶Quinto sanguis xp̃i assimilat balsamo ⁊ hoc ratione valoris. valet enim balsamum ad multa: Nam fetũ mortuũ eduxit. ⁊ hoc significat q̃ sanguis seu passio xp̃i mediante penitẽtia peccatũ mortale de cõscientia extrahit. Nam penitentia ⁊ cetera sacramẽta in virtute passionis xp̃i operãtur. Itẽ balsamũ mortua corpora incorrupta custodit. q̃ quãtũ disoluit tãtum ꝓsumit. Similiter exemplũ passiõis xp̃i carnem quidẽ. i. carnalia vicia mortificat. sed mortificatos carne a peccatoꝝ corruptione ꝓseruat. Nam qui xp̃i sunt carnem suam crucifixerũt cum vicijs ⁊ ꝓcupiscẽtijs. vt dicit Aplꝰ ad. Gal. v. Item balsamũ morsibus venenosis occurrit. q̃ passio ⁊ crux xp̃i valde tẽtationib⁹ demonum obũsit. Et ideo figurata fuit in serpente eneo cuius aspectus a morsib⁹ serpentum liberat. Nume. xxj.

¶Capitulum. lxx.

Sancti viri assimilãtur floribus. De quibus dicitur. Cãtico. ij. Flores apparuerunt in terra nostra tempus est in ecclesia vel in carne humana. Sunt enim ad modum florũ multi odoris in exemplis quibus alios attrahunt. Aplus. ij. Corin. ij. Christi bonus odor sumus. Cantico. ij. Vinee florentes odorẽ dederũt ⁊ vox ⁊c. ¶Item sunt dulcis saporis in verbis q̃bus audientium mentes reficiunt. psal. Quaz dulcia faucibus meis eloqa tua super mel ori meo Prouer. xvj. Dulcia eloqa maiora reperiet. ¶Itẽ pulchri coloris. i. gratiosi aspectus in moribus suis ⁊ honestis ⁊ modestis. quibus intuentium oculos alliciunt sicut dicitur de Beato Stephano Actuum. vj. q̃ intuentes in

eum omnes qui sedebant in concilio vi/derũt faciẽ eius tanq̃ faciẽ angeli. ¶ Itez sunt sicut flores maxime vtutis.s.in mira culis ꝛ signis que supra naturam oñdũt sicut xps dixit. Signa aũt eos q̃ credide/rint hec sequẽtur. In noie meo demonia ejiciẽt. ¶ Jtẽ flores campos siluas ꝛ or/tos sua pulchritudine exornant ꝛ vesti/unt. Nam in campis lilia ꝛ in ortis rose. ꝛ in siluis viole inueniri ꝓsueuerunt. Tã q̃ ergo lilia agri sunt virgines q̃ in agro corporis sui virginitatis candorẽ ꝛ odo rem deo exhibuerũt. tanq̃ vero rose ru/bentes fuerunt sancti martyres quoꝝ vi ta fuit velut ort⁹ spina sepe hoc est mul/titudine penarũ ꝛ supplicioꝝ xpi amore circũdatus in quibus velut rose albescẽ/tes puritatẽ intuerũt ꝛ velut rose rubee sanguine suo purpureo rutilarunt. Sed tanq̃ viole siluarum fuerunt cõfessores quoꝝ plurimi in siluis seu heremis deũ contẽplantes latuerunt: ꝛ oẽs velut vio le odore bone vite redoluerunt: ꝛ p̃ men tis humilitatẽ precipuam inclinata sem/per capita deo tenuerunt sicut viola cir/ca florẽ aliquantulũ incuruatur. ¶ Jtez sancti viri assimilant̃ gariofolis. quoꝝ illi sunt electi qui hñt nigrum colorem. acutũ saporem suauẽ odorem. ꝛ qui ma/nu compressi emittũt aliquẽ humorem. Sic viri sancti ꝛ perfecti sunt colore ni/gri per apparentie despectionem. sapore acuti per sapiẽtie ꝓtẽplationẽ. odore sua ues per gratie vel gratam ꝓuersationez. cõplexione humidi plachrymaꝝ emissio nem. Nam cõpressi iniurijs plus iuuant se lachrymis q̃ vindictis. Dñ Ambro. de se dicebat aduersus milites gothos. Ar/ma mea lachryme mee fuerunt. ¶ Jtem gariofoli cerebrũ ꝛ vtutẽ animalem con fortant: qõ faciunt sancti suis ꝓsilijs. cor/dis pauorẽ releuant suis exẽplis ꝛ virtu tem nature deficientis in primis adiuuãt suis elemosynis vel bñficijs. ¶ Jtẽ sancti viri assimilantur palmitibus. Primo rõ/ne nutritionis. qꝛ palmites a vite nutri/mentum suscipiunt. Et ideo tã diu viuũt ꝛ fructificant q̃diu viti permanẽt viti. Nam nutrimentum qõ a vite suscipiunt solum q̃tũ necesse est retinent. qõ vo sup/fluit in materiam germinis. frõdis. floris. ꝛ fructus trãsmittunt. Dñ palmites a vite separati non fructus faciunt sed arescũt. Sic simili etiã modo sancti viri q̃diu per gr̃am vel charitatez viti xpo. q̃ dixit Jo. xiiij. Ego sum vitis vera: sunt vniti viuũt ꝛ spũales fructus faciũt. sed ab eo p̃ pecca tuz separati nõ faciũt fructus vite. i. opa vite eterne digna. Et ideo dixit ipse xpus Jo. xv. Ego sum vitis vos palmites. ꝛ si cut palmes non põt ferre fructũ nisi mã/serit in vite sic nec vos nisi in me mãseri/tis. ¶ Scõo sancti viri assimilãtur palmi tib⁹ ꝛ hoc rõne inserionis quia surculus vnius palmitis siue vitis iseritur in alio palmite siue vite. ꝛ fructificat i eo. Dñ do cẽtur homines ex eadẽ vite facere vuas diuersi coloris. qꝛ si dñ vitis inseritur vi ti fiat insertio in trib⁹ ramis ꝓcedentib⁹ ab vno ramo ipsi⁹ vitis. ꝛ cuz vno surcu lo iserẽtis colorẽ rubeũ apposueris. ꝛ cũ alio blaueũ ꝛ cũ tertio colorẽ croceũ vel etiã aliũ. singuli palmites ex p̃dictis ramis ꝓcedẽtes tales vuas facient q̃les appositi sunt colores. Et similiter etiã posset fie ri in alijs prelatis suo modo. Sicut autẽ palmites vel rami vitis inuicez incorpo rantur per insertionez. ita fideles xpi de bent inuicez vniri ꝛ incorporari per cha ritatis dilectionez. Et tunc vnusquisq̃ fa ciet vuas diuersoꝝ coloꝝ. qꝛ. s. participa bit merita singulorum. ps. Particeps ego sum oĩum timẽtiũ te ꝛ custodiẽtiũ mãda/ta tua. ¶ Tertio sancti viri assimilant̃ pal mitibus rõne ꝓtectionis qꝛ palmites pã pinis vestiũtur. quorũ subsidio ab ardo re ꝛ frigiditate defenduntur. Dñ pampini sunt virtutes que nos defendũt ꝛ a calo re ꝓsperitatis ꝛ a frigore aduersitat̃. Nã in ꝓsperitate ardet luxuria ꝛ gula. In ad uersitate vo frigescit inuidia ꝛ accidia. Sz a luxuria protegit pampin⁹ ꝓtinẽtie. a gu la pãpin⁹ abstinẽtie. ab inuidia pampinus charitatis. ab accidia pãpin⁹ spei qꝛ spes ꝑmij multũ solicitat ꝛ cõfortat. Sed nota q̃ glibet pãpin⁹ vt dicit Ambro. est alicu

bi interciſus vt ſolis calorem ad maturi
tatem fructus admittat. Et ſimiliter que
libet virtus ad hoc vt eius fructus ſit cō
pletus.i. vt faciat meritorum op⁹ opor
tet ꝙ admittat calorem ſolis.i. amorem
charitatis ſine qua nullū opus eſſet me-
ritorū ꝛ nulla virtus perfecta. ¶Quar
to ſancti viri aſſimilantur palmitibus ra
tione colligationis. Nam palmites vitis
quedam de ſe vincula emittunt quorū
āmiculo turbinibus ventiſq; reſiſtunt.
ꝛ ſuos fructus melius ſuſtinere poſſunt
Multum enim a principio ſunt graciles
illi. Et ideo huiuſmodi retinaculis indi-
gent quouſq; fiāt ſolis beneficio fortio-
res. Similiter etiam illi qui ſunt imbecil
liores ꝛ imperitiores vel minores in via
dei debent ſe maioribus atq; peritiorib⁹
quibuſdam obedientie vel familiaritatis
ꝛ diſcipline vinculis obligare ꝛ coniunge
re vt ſuſtententur ab eis. ꝛ eorum exem-
plo conſilio ꝛ auxilio protegentur a tur
binibus tribulationū ꝛ ventis tētationū
quouſq; diuine gr̄e beneficio ipſi effician
tur perfecti. ¶Quinto ſancti viri aſſimi-
lantur palmitibus ratione putationis vi
delicet q; palmites ſingulis annis volūt
putari. ꝛ magis fructificant ꝛ ſi diu puta-
ti non fuerint degenerāt ꝛ in labruſce ſpe
ciem ſe cōmutant. Et ſimiliter homines
qui volunt proficere ꝛ in meritis dilata-
ri nec degenerare a iuſtis ne efficiant pec
catores. debent cogitatus ꝛ actus ſuos ſe
pe cum gladio lingue per confeſſionē pu
tare ꝛ ꝓnunciare ſed ſaltem ſemel ſingu-
lis ānis tenetur homo cōfiteri ex precep-
to eccleſie ꝛ debet putare vineam cōſcē
tie ſiue vite ſue Joh. xv. Omnem palmi-
tem qui fert fructū purgabit eum vt fru
ctum plus afferat. ¶Item ſancti viri ſūt
ſimiles lignis thinis. ¶Primo q; talia
ligna ſunt ſpinoſa. ꝛ albe ſpine ſimillima.
Similiter etiam viri ſunt in hac vita ſpi
noſi. i. compunctionibus ꝛ afflictionibus
pleni. cuꝫ ſpinis tñ. i. afflictiōibus carnis
hñt albedinē innocētie ꝛ puritatē mētis
¶Scō ſancti viri aſſimilātur lignis thi
inis. q; ligna thyina ſūt imputribilia q; vt
quidam dicūt nec in igne comburuntur
nec in aq̄ reſoluūtur. Sic ſancti viri ſunt
ꝓ cōſtantiam ſolidi. ꝙ nec igne aduerſitat⁹
vruntur. nec aqua voluptatis reſoluunt
ꝑs. Trāſiuimus ꝓ igne ꝛ aquā. ¶Tertio
ſancti viri ſūt ſimiles lignis thynis. Quia
talia ligna ſunt ſpecularia. ſunt eni valde
fulgētia ꝛ ad modū ſpeculi polita ſiue ad
modū vnguis. Vñ i eis reſultāt imagies
ſicut in vngue. Similiter ſcti hñt ſe ꝓ mo
dū ſpeculi. In quox vita velut in quodā
ſpeculo q̄libet ꝟſpicere pōt vitā ſuā. vl̄ q̄
ſit feda ſi ab ea diſſentiat. vl̄ q̄ ſit pulchra
ſi in ea ꝟueniat. Ex his autez verus ſalo
mon xp̄s fecit in domo eccl̄ie gradus. q;
ex eox exēplis ꝟſpicim⁹ q̄liter ad vitam
eternā ſcādere debeam⁹. Fecit etiā ex his
ſultra. i. ſedilia. q; ex eox quoq; vtrib⁹
colligere poſſum⁹ q̄les nos eē opz. vt in
nobis velut in ſuis ſepibus reſideat de⁹.

¶Capitulum. lxxj.

Atientia aſſimilat amo-
mo de quo fit mentio.

p Apoc. xviij. Cinamomū
ꝛ amomum ꝛ odoramen
torum ꝛc. Amomū eſt her
ba naſcens in ſyria. cui ſa
pientia aſſimilatur. ¶Primo ꝓpter odo
rum varietatem. Eſt enim herba odori-
fera habens odorem ſicut cinamomum.
Item eſt colore ſubrufa habens folia cō-
iuncta. ꝛ ſemina copioſa. ꝛ albuz flores vt
viola ſicut dicit Diaſco. Similiter ſapiē-
tia eſt odorifera q; generat hōeſtatē. ꝛ co
lore ſubrufa. q; iflāmat charitatem. ꝛ ha
bet folia ideſt verba coniuncta inq̄tum
ſuadet vnitatez. ꝛ in ſemine copioſa per
verbox affabilitatē vl̄ affluibilitatē. Nā
ſemē eſt verbum dei quo ſapiens affluit.
Item hz florē album ꝓ contēplationis pu
ritatē. q; q̄ſi albi flores ſunt pure medita
tiones. ¶Scō ſapiētia aſſimilatur amo
mo ꝓpter ꝓprietatū eligibilitatē. q; illō
amomū eſt eligēdū qō eſt recens longum
albū ſemine plenū ſup virgas purpureas
expāſſū. maxie odoriferox ꝛ pōderoſū. Vñ
ꝓpter omnes iſtas ꝟditiōes doctrina ſa
piētie. i. ſacre ſcripture ē inter doctrinas

maxime eligenda. Mā ipsa est semper re/
cens pp expositionū nouitatē:ipsa longis
sima per tēporis diuturnitatē. Ipsa enim
cepit tradi vt dicit Aug.ab exordio gene/
ris humani ⁊ durabit vsq; ad finē . Et iō
ipsa de se dicit Eccli.xxiij. Ab initio ⁊ añ
secula creata sum ⁊ vsq; ad futurū non de
finā. Itē ipsa est alba pp sermonis purita
tem.in qua nulla includitur obumbratio
vel pmixtio falsitatis:semie plena pp ver
boꝝ fecunditatē. Mā verba dei que in ip
sa continent quasi q̄dā semina sunt qbus
filij spūales in fide xpi generātur . Jaco.i.
Voluntarie enim genuit nos verbo veri
tatis ⁊c̄. Itē est sup virgas purpureas id/
est super mentes doctoꝝ ⁊ martyꝝ expās
sa. Ipsi.n.fuerunt virge pp transgressoꝝ
correptionem.pp errantiū directionē p̄
pter debilitū sustentationē.Fuerunt etiaꝫ
purpuree p amoris inflāmationē.per san
guinis effusionē vel pp regiminis plātio
nem. Mā purpureus qdē color est regalis
color. Itez odorifera pp honestatem.Ho
nestas enim assimilatur odori ꝓpter attra
ctionez.qr honestū est qō sua virtute nos
trahit vt dicit Tullius.De sapientia dicit
Sapiēn. vij. Venerunt mihi omnia bona
pariter cū illa.⁊ innumerabilis honestas
p manus illius.Itē ipsa est ponderosa p
sniarum grauitatē Isa.xxxiij.Verba legis
ponderans.¶ Tertio pp virtutis multi/
plicitatē.Habet.n.amomū multas virtu
tes videlicet scorpionū ictibus resistendi.
oculos fouendi.⁊ dolorē intestinoꝝ sedā
di.Sic sapientia ictibus scorpionū.i. dece
ptionibus obuiat hereticoꝝ.oculos men
tis illuminando confortat.⁊ in doloribꝫ
consolat ⁊ letificat. ¶ Item sapientia assi/
milatur buxo.Primo pp substātie solidi
tatē.Est.n.arbor hec solide substātie ⁊ cō
pacte.⁊ humiditatis viscose. pp quod li/
gnū est pōderosum.⁊ in aquā missū mox
petit fundū.qr poros apertos non hz in
qbus subintret aer pp hoc sup aquā na/
tare non pōt. Sic sapientia vera ⁊ spūa/
lis reddit hominem solidum.i.patientez
in aduersis.⁊ cōpactū.i.constantē in peri/
culis.⁊ humidū idest abundātē in lachry/
mis. Nam cor sapiētis vbi tristitia Eccli.
vij. Item viscosum in amicitijs. Nam vi
scus illud qō ei adheret non tm̄ capit sed
⁊ tenet. Quia sez hō sapiens tenax.i.firmꝰ
est in amicicia quam accipit. Itē facit pon
derosum in vbis Eccli.xxi. Verba sapien/
tū statera pōderabunt . ¶ Itē ꝓfundū in
scripturis. Mā petere aq̄ fundū est pene/
trare ꝓfunditatez scripture ſm illud Job
xxviij. Profunda fluuioꝝ scrutatus est ⁊
abscondita produxit in lucem. ¶ Secun/
do pp materie lenitatem. Maz tabula bu
xea propter lenitatē materie optime po/
litur ⁊ tergitur. Et illud vere competit sa
pienti habere mentem politam ⁊ tersam
ab omni vicio ⁊ macula. Vnde Grego.na
zanzenus dicit.q; prima sapientia est vita
laudabilis.⁊ apud deuz pura mens p quā
puri puro iungūtur ⁊ sancti sancto sociāt
¶ Tertio pp viroris ꝓtinuitatem.qr bu/
xus habet folia semper virentia ⁊ dicitur
hec buxus arbor ⁊ h̄ buxum pro ligno.
vñ quidā dixit.Hec buxus crescit hoc/bu
xū crescere nescit.Folia igitur eius nō de
leui causa cadunt sed dum vnum cadit al
terum crescit. Et ideo buxus semper vi/
rens est.⁊ qr color viridis est maxime gra
tus oculis.q; buxus habet folia semper
virentia significat q; homo sapiens semp
habet vba grata ⁊ amabilia. Eccli.xx. Sa/
piens in vbis amabilē se facit. ¶ Itē sapia
assimilat radici. Nam radix licet sit risu
hispida tm̄ est mollis in substantia. Sic sa/
piens q̄uis exterius ostendat se hispidū
⁊ rigidū.tamen corde est benignus ⁊ mol
lis Sapi.i. Benignus enim est spiritus sa/
pientie. Item radix est porosa:pori autez
sunt subtilissima corporis foramina siue
vie. Vnde in hoc signat multas ⁊ subtiles
vias quibus sapiens in bonis agendis
vel malis amouendis seu impediēdis abun
dat. Item q; incedit tortuose nunc exit
versus latus vnum nunc in latus oppo/
situm . Quod etiam sapiens facit siue in
iudicio dum merita personarum seu par
tium discutit vel in se ipso dum vtrun/
q; oppositum attendit. Nam in die bono
rum non immemor est malorum ⁊ econ/

uerso.⁊ sic vtrunqz latus ad modum rei tortuose vnum tenendo ⁊ aliud considerádo occupat ⁊ tangit. ¶ Jtē sapiens verus assimilatur hebeno.qđ est lignū ethiopicum colore nigrū.tactu lene ⁊ planū. durū ⁊ ponderosum. ¶ Vnde propter cōpactionē porox in aqua positū mox fundū petit vt dicit Phūs in libro de vegetabilibus ⁊ plantis ⁊ tñ si igni appositū fuerit ipsuz rapit ⁊ suauem de se odorē ⁊ fumuz emittit.Similiter hō vere ⁊ fm deū sapiens est coloris nigri.i.apparentia despectus per humilitatem. Non enim hō sapiens est sui ostētatiuus.Vnde Grego. nazanzen⁹ dixit.Hoc ipsum philosophatus sum ne philosophari viderer.sciens q̄ velli videri sapientez h̄ est omnino nō esse sapientem. ¶ Jtez est tactu planus.i. mansuctus per uersationis lenitatē. durus per iusticie seueritatem.pōderosus p prudētie maturitatē.Fūdi aque.i.scripture vel sapiētie vt ita dicam est petitu⁹ p intelligentie profunditatem. Igne inflammabilis per charitatis feruiditatez boni odorus emissiu⁹ per boni exempli suauitatem Apostolus.ij.Corin.ij.Christi bonus odor sumus.

¶ Capitulum.lxxij.

Scientia humana assimilaf illi herbe que dicitur fum⁹ terre. Quod patet primo ipsius generatione. propterea enim sic dicitur quia est generata ex quadam fumositate grossa resoluta a terra.quasi autem fumositas a terra resoluta ē sensitiua cognitio per abstractionē a materia.⁊ ex hac fumositate generatur hec herba scilicz ex sensitiua cognitione scientia intellectiua Vñ Phūs dicit q̄ ois nr̄a cognitio oritur a sensu. Nihil enim fm eum est in intellectu qđ prius non fuerit in sensu. Iz alio modo sit in sensu ⁊ alio modo in intellectu. ¶ Scđo patet ex comparatione qr h̄ herba est tanto melior quanto viridior. Vñ dum siccatur nullius valoris efficitur Sic est in scientijs ná herba quanto est viridior tanto magis delectat aspectuz. vñ illa scientia est vt herba viridior que magis delectat intellectum : talis scientia est ceteris melior.sicut scientia diuina vt philosophus dicit in libro de partibus aialium q̄ licet de diuinis possumus minus scire q̄ de alijs rebus tamen illud modicum delectabilius est q̄ omnium aliorū cognitio que apud nos sunt. Jtez herba est tanto viridior quanto humorosior. ⁊ illa scientia est viridior⁹que est humorosior.i.affectuosior.In quo omnes alias scientias excedit scientia theologica.qr maxime est affectiua.i.ad amorem ⁊ affectuz boni inflámatiua Hiere.xxiij. Nō ne verba mea quasi ignis. ¶ Tertio patz ex purgatione.qr hec herba purgat melancoliá Est enim calida in primo gradu. Sic scientie studium releuat tristitie tedium ⁊ melancoliam.i.accidiam fugat. sed precipue hoc facit scriptura que maxime in tristitijs consolatur.Vñ.i.Mach.xij.Habētes solatio libros sanctos. ¶ Quarto patz ex inflatōe qr h̄ herba est inflatiua ⁊ ventositatis generatiua.vnde cum aniso vel feniculo est miscenda. Sic scientia est occasio inflationis superbie dicente Apostolo. Scientia inflat ⁊ ventositatis vanegloríe nisi cum aniso vel feniculo.i.dei timore ventum vanitatis expellente misceatur. Vnde. Grego.nazanzenus dicit q̄ sciētie desiderium ⁊ inquisitio questionum nisi timor dei precesserit effrenatos animos in preceps ducit.

¶ Capitulum.lxxiij.

Scriptura sacra nutrit nos i vbis ⁊ edificat in exēplis ⁊ purificat in memorijs. Vñ ipsa assimilaf fago.cuius glādes sūt exterius triángule.leni cortici iclusē.⁊ sūt dulces ⁊ nutribiles.Vñ de eis hoies antiqtus viuebant. Sic sacre scripture verba sunt triangularia in quantū instruūt nos de fide beatissime trinitatis. Vel in quantum nos de tribus virtutibus theologicis informant. Vel qr continent sub lr̄a

triplicem sensum mysticū .s. anagogicus allegoricum ⁊ tropologicum siue moralem. Et sunt spūales sacre scripture intelligentie sub leni cortice.i.sub facili littera intercluse. ⁊ sunt dulces valde ſm illud ps̄. Quam dulcia faucib⁹ meis eloquia tua super mel ori meo. Et sunt spūs nutritiue.i.spūalis vite cōseruatiue Matħ. iiij. Nō in solo pane vivit homo sed in omni verbo qō procedit ab ore dei. Dñ Moyses in monte quadraginta diebus cum isto solo cibo pmansit.s. allocutiōis diuine sine aliquo corporali cibo.⁊ similiter alij antiqui patres hoc cibo spūali aliti sunt. ¶ Itez fagus est arbor edificijs ⁊ asseribus valde apta. Sic ex sacra scriptura trahuntur asseres.s. sanctorum patrum exempla.ex quibus construuntur spūalium virtutū optima edificia. ¶ Itē fagus est arbor cuius substantia pura a vermibus non corrosa est arti vitree valde necessaria.qr ex eius cineribus cū alijs adiunctis vitrum maxime fit. Finis autē fagi est memoria mortis ad quam nos sacra scriptura inducit.⁊ ex hoc fit vitrum puritatis. Et huiusmodi memoria hominem a peccatorum sordibus preseruat ſm illud Eccl̄i. vij. Memorare nouissima tua ⁊ in eternum non peccabis. ¶ Itē sacre scripture doctrina assimilatur nuci Quia fructus nucis vt dicit Ysiō. tātam vim habet vt missus iter fungos ⁊ cibos venenosos quicquid in eis est virulentū effundat rapiat ⁊ extiguat. Sic sacra scriptura qcqd est virulentū vl̄ noxiū in humanis disciplinis siue scientijs corrigit ⁊ cōdēnat. Vnde de ipsa sacra scriptura dicit Augusti. secūdo libro ō doctrina christiana. ꝙ qcqd hō didicerit si noxium est ibi dānat si vtile ibi inuenit. ¶ Itez scriptura assimilat auellane. ¶ Primo rōne cōitatis.qr sicut dicit Ysiō. ex eo ꝙ in publico loco q̄si in silua oritur ⁊ ab omnib⁹ euellit ideo auellana vocat. Sic sacra scriptura ita publice ⁊ cōiter docet vt ab omnibus participari ⁊ haberi possit. Vnde precipu⁹ eius auctor ⁊ doctor xp̄s discipulis suis p̄cepit. Predicate euangelium omi creature Matħ. xvj. ¶ Scō rōne difficultat̄ ⁊ etiā vtilitatis. Quia auellane sunt quidē ad digerendū dure. sed si sūt bene digeste multū sunt nutritiue. Similiter sententie mystice sacre scripture liez sint ad digerendū dure.i.difficiles.tamen bene intellecte vel exposite sunt spiritus mirabiliter nutritiue. ꝓpter quod dixit dñs Matħ. iiij. vt supra allegatum est ꝙ non in solo pane vivit homo ⁊c. ¶ Tertio rōne obseruabilitat̄.qr auellane si cuz exteriori pellicula fuerint manducate sūt nociue.qr multe inflationis sunt generatiue. ⁊ ideo sunt a pellicula spoliāde. sic q̄ daz sunt in sacra scriptura q̄ sibm exteriorem pelliculam.i.ꝛz litterā fuerint observata non prodessent obseruantibus sed plurimū nocerent. sicut cerimonialia ⁊ figuralia veteris legis que nō licet ad litteram obseruare.qr iam eoꝝ veritas quaz figurabāt ipleta est p xp̄m. Dñ ⁊ Apl̄s dicit. Obseruāde sunt nō lr̄a sz spū.qr littera occidit: spiritus aūt viuificat. ⁊ ideo detrahenda ⁊ abijcienda est ab hmōi exteriori pellicula.i.sensus littere exterior ⁊ accipiendus est sensus mysticus interior.

¶ Capitulum. lxxiij.

f Ocietas sctōꝝ virorꝝ multum qñqz ꝓdest homini pctōri. Cuius exēplū apparet in oleastro q̄ ē silue str] olea sic dcā. eo ꝙ olee sit simillima. lz eius folia magis lata: ⁊ ē arbor iculta sterilis ⁊ amara. Sed si ramus eius olive insertus fuerit vim mutat radicis ⁊ in ꝓpriā suā conuertit q̄litatem. Quasi autez oleaster homo peccator est q lz in natura sine in hypocrisis figura sit filius viro iusto. non tñ in vita vel aia.qr est incultus p verā penitentiaz ⁊ sterilis ad opa meritoria ⁊ amarus in ꝓscia. Si tñ inseratur olive.i.si sancto viro societur mutabit̄ vis radicis.i. affectus cordis. ⁊ conuertet̄ verbis ⁊ exēplis illius ⁊ trahet̄ ad vitā ꝓsimilē. Apostolus Ro. xi. Tu aūt cū oleaster esses insertus es in illis ⁊c. Seneca in epla. Nulla res magis aios inducit honestos ⁊ in

ꝓuauum inclinabiles reuocat ad rectum ꝙ bonorum virorum conuersatio. ℙ Paulatim enim descendit ⁊ vim preceptorum obtinet frequẽter aspici freq̃nter audiri.

¶ Capitulum. lxxv.

ℙ Spiritualis homo non dz vacare ocio. sed vno bono opere completo dz ad aliud se parare. cuius exemplũ apparet in ficu ⁊ precipue egyptiaca. Est enim ficus illa arbor que per singulos ános fructum facit ⁊ vno maturescente statim oritur alter vnde ficus est dicta a fecunditate. Sic quedaz sunt opera q̃ homo ex necessitate precepti per singulos annos facere tenet. quedam quidem saltem semel omni anno. sicut confiteri in quadragesima ⁊ communicare in pascha. ℍ Hoc enim est preceptum ecclesie. ⁊ si pluries h̃ fecerit aliquis melius faceret q̃uis ex precepto non tenet. Quedá vo tenet qs facere pluries in anno sicut ieiunare ⁊ seruare ieiunia ab ecclesia instituta: que in áno pluries occurrunt. sicut quadragesima ⁊ quorundam sanctoꝝ siue festiuitatuz vigilie. ⁊ ieiunia q̃ttuor temporum que quater in anno occurrunt. Quedá alia sunt que homo debet facere quotidie. vt elemosyne ⁊ orationes ⁊ hmói. Et in talib⁹ vno bono opere facto ⁊ completo statiz deberet homo cogitare de alio faciendo quia in via dei non progredi regredi est vt dicit Bern̄. Apostolus Col. j. Fructificantes ⁊ crescentes ⁊c.

¶ Capitulum. lxxvj.

Actus lasciui ⁊ dissoluti concupiscentiá excitant ⁊ inflámant. Vnde assimilantur vitice que cũ sit nature ignee ⁊ feruide est se tangẽti uim vritiua. Talis ergo est caro humana que semper secũ portat ignem concupiscentie. Vnde non sine periculo tangitur. ꝓpter qõ vt refert Gregorius in libro dial. Dixit quidaz sanctus homo infirmus ⁊ quasi in extremis positus mulieri ipz tangenti. ℳ Mulier tolle paleá q⁹ adhuc ignicul⁹ viuit. Et nota ꝙ dicũt doctores ꝙ hz tact⁹ ⁊ oscula amplexus ⁊ hmói possint bono aio fieri ⁊ sine pctõ. s. pp ꝓsuetudiné pie vl pp aliquá necessitatẽ aut rõnabilẽ cáz tñ q̃n fiũt ex libidine. i. pp delectationé carnis sũt pctá mortalia. Q⁹ nõ solũ ꝓsensus in actũ luxurie illicitũ vl cuiuscũqz alterius pcti mortalis est mortale pctñ. sed etiá ꝓsensus in delectationẽ ipsi⁹ pcti mortalis ẽ mortale pctñ. Eccli. xiij. Qui tetigerit picé coignabitur ab ea. ℍ Nec. n. pix est caro mulieris iflámabilis ⁊ inflammans. ¶ Capitulum. lxxvij.

Timor dei assimilat feniculo. ¶ Primo propter virtutem apertiuam. q⁹ feniculus vt dicit ℙ Pla. habet virtutem diureticam ⁊ aptiuaz. Similiter timor dei aperit viam amori. Vnde dicit Augu. ꝙ timor introducit amorem sicut seta in corium calcificis introducit filum. ¶ Secũdo q⁹ hz virtutem incisiuam. s. ex subtilitate substãtie sue ⁊ suis qualitatib⁹ vt dicitur in pho. Similiter timor dei icidit vinculum affect⁹ amoris mundi. ℳ Nam sicut Johes Cassian⁹ in libro de istitutẽ monachoꝝ. De timore dei nascit cõpũctio salutaris. ⁊ de cõpũctione cordis abrenuntiatio. i. nuditas ⁊ cõtemptus omniuz facultatũ. ¶ Tertio ꝓpter virtutẽ renouatiuá q⁹ feniculi gustu vt fertur serpẽtes oém senectutez deponunt. Sic hõ dei timore cõpunctus senectutẽ nõ tpis sz peccati ꝑ confessionẽ annuatim deponit. Quia saltẽ semel in anno vt supra dictũ fuit tenet hõ ex ꝓcepto ecclie ꝓfiteri eccl̃i. ℍ Tior dñi expellit peccatũ. ¶ Quarto ꝓp virtutẽ illuminatiuá. q⁹ ẽt feniculi gustu ipsi serpẽtes caliginẽ oculoꝝ detergũt vt ℙ Plinius dicit. Vnde ⁊ hoium intellectũ ⁊ caliginez oculoꝝ dicũt ex eo maxime releuari. ⁊ iõ ex eius succo fit collyrium oculis. valde aptum. Similiter timor dñi oculos mentis purificat ⁊ caliginem superbie fugat. ⁊ lumine vere sapientie mentem illustrat. ⁊ ideo dicit Job. xxviij. ꝙ timor dñi ipsa ẽ

sapientia ⁊c. ¶ Quinto ꝓpter virtutem defensiuam. Quia semen feniculi cum vino potatum valet contra morsus serpentum ⁊ contra ictus scorpionum ⁊ radix eius cocta cum vino canis morsum sedat. Hec. n. omnia opatur feniculus ostensis. ⁊ adhuc fortius operatur feniculus agrestis. Similiter timor dei ⁊ precipue agrestis. i. fortis resistit morsibus serpentum. i. tentatiõibus diabolicis. ¶ Jtẽ ictibus scorpionum. i. motibus carnaliũ tentationum que ante delectant ⁊ retro cruciát sicut scorpio ante palpando incedit sed retro cauda ferit: vt dicit Grego. Jtem morsibus canis. i. tentationib⁹ mũdi blandientis vel persequentis. Quia canis aliquibus cauda blanditur aliquib⁹ vero latrat ⁊ eos morsibus ledere molitur. Vnde Greg. dicit ꝙ in via dei timor fortitudinem gignit. s. contra carnẽ diabolum ⁊ mundum.

¶ Capitulum. lxxviij.

TRibulatio assimilatur celidonie que est herba cui⁹ succo oculi irũdinum stercore lesi ad statum pristinũ reuertuntur vt Jsido. ⁊ Plinius dicunt. Similiter vt dicit Greg. oculos quos culpa claudit pena aperit. ¶ Jtem tribulatio non nocet se humilianti ſz potius eum exaltat. Cuius exemplum appa ret in ficu egyptiaca: cuius lignuz in aqua missum contra naturam aliarum ficuum mox fundum petit ⁊ postꝙ fuerit aqua plenum vnde magis deberet esse põderosum tunc redit ad summum vt dicit Aug. Similiter homo positus in aqua tribulationis si fundum petierit. i. si profunde se humiliauerit restituetur ad summum gradum. ⁊ etiam interdũ talis exaltatur ad sũmum. Vnde de christo dicitur Philip. ij. ꝙ humiliauit seipsũ factus obediẽs patri vsqz ad mortẽ: mortẽ át crucis. propter qõ ⁊ deus exaltauit illum ⁊c. ¶ Jtem ꝙ tribulationis flagellum aperiat oculos cordis vt iam est supra dictũ eo ꝙ tollat cecitatem inductam per peccatum. patet etiam per lactuce que a quibusdam erarchea dicitur similitudinem ⁊ exemplum. Huiusmodi enim lactuce folia sunt breuia ⁊ rotunda cuius succum accipitres herbam scalpendo extrahunt ⁊ tangentes eo oculos cecitatem discutiunt cum senescunt. ¶ Succus ergo lactuce talis est acerbitas tribulationis. que. s. cecitatem accipitrum. i. hominum peccatorum ⁊ precipue tyránorum fugat. Vnde tribulatio figurata ẽ i illo pisce Tho. vj. cuius fel. i. amaritudo valet ad inungendos oculos Apo. iij. Collyrio. i. tribulationis asperitate inunge oculos tuos vt videas. ¶ Jtez amaritudo tribulationis causat dulcedinem consolationis cuius exemplum apparet in radice. qz quádo qz amara radix dulcem fructum producit. sicut in vite ⁊ oliua natura ostẽdit. in quibus ⁊ consimilibus amaritudo radicalis humoris digeritur ⁊ dulcescit beneficio aeris ⁊ caloris celestis materiam penetrantis. Sic dolor cordis vel tribulationis beneficio aeris circũstantis idest alicuius boni viri vel angeli assistentis. ⁊ beneficio gratie celestis animá per ipsam tribulationem purgantis vertitur in magnam dulcedinem consolationis. Psalmist⁹. Secundum multitudinem dolorũ in corde meo consolationes tue letificauerunt animá meam. ¶ Jtem tribulatio assimilatur ráno. que licet sit arbor multe amaritudinis ⁊ in radice ⁊ in folijs ⁊ in ramis. multum tamen est medicinalis. Nam ex succo radicis medicamentũ fit oculos claros reddens. semen etiam secundinas ex vtero trahit. Sic tribulatio licet sit amara. ⁊ in radice cordis ad considerandum ⁊ in folijs. i. in verbis ad audiendũ. ⁊ in ramis. i. in factis ad toleradum. tñ medicinalis est contra peccata ⁊ ꝓcipue qz oculos cordis clarificat vt supra dictum est. qõ precipue radix ramni facit. idest consideratio cause ipsius tribulationis. s. ꝙ aliquis consideret ⁊ reputet se pati propter peccata sua manifesta vel occulta. ¶ Jtem deuotio mentis secundi

nas.i.delectationes ⁊ concupiscentias vo luptatū educit.qz malitia vnius hore ob liuionem facit luxurie vt dicit Eccli.xi. ¶ Item tribulatio humiliter portata assi milatur rute primo qz ruta hz vim pur gatiuam.purgat enim immūditiā matri cis ⁊ inde fetū mortuuz educit. Sic tribu latio dum hoiem ad pniam humiliat im munditiā mentis purificat ⁊ inde virtute pnie mortale peccatum euacuat.Vñ Au gu.super.ps.dicit q flagellū tribulationis excitat torpentem.humiliat supbientem. purgat penitentē.⁊ coronat innocentem. ¶ Secundo qz ruta hz virtutē illumina tiuā scz qz ruta cruda cōmesta visū acuit. Sic ēt tribulatio acuit visuz mētis. qz in tellectū tribuit Isa.xxviij.Tātūmodo ve xatio dabit intellectuz. ¶ Tertio qz ruta hz vim mortificatiuam. debent.n.mulie res grauide ab esu rute abstinere qz fetuz occidit in ventre.Quasi aūt fetus in ven tre est peccatuz conceptum qō tribulatio nis vis penitus extinguit.Eccli.iij.Ignez ardentem.i.incentiuū peccandi extinguit aqua.s.tribulationis. ¶ Quarto qz ruta hz vim serpentū ⁊ bufonum expulsiuaz. vñ debet plātari in ortis qz ab eis oē ve nenosum depellit.⁊ dz iuxta saluiā plāta ri qz eā serpentes diligūt ⁊ bufones.p sal uiā ergo calidā ⁊ humidā appetitū intelli ge sensitiuū q sensualitas noiat. Serpen tes aūt sunt motus inordinati ⁊ passiōes virtutis irascibilis.bufones vō sunt pas siōes ꝯcupiscibilis. ⁊ hec oia in salnia fo uent qz oēs hmōi motꝰ i sensualitate nu triunt.Sed hec oia reprimit ruta.i.tribu latio humiliter portata. Nam bufones.i. concupiscibiles passiones:puta gaudium delectationez:⁊ hmōi extinguit vis tribu lationis.Sed serpentes.i.motus irascibi lis.puta odium iram ⁊ huiusmodi repri mit vis patientie ⁊ humilitatis. Math. xvi.Serpentes tollent.

¶ Capitulum.lxxix.

Verbum dei assimilatur se mini sm illud Luce.viij. Semen est verbum dei. ¶ Prio pp vtutē attracti uā.qz sicut semē attrahit ad se hūorē ter re.ita verbum dei attrahit affectionē aie Et sic attrahebatur David dicens. Quaz dulcia faucibus meis eloquia tua.Et Pe trus dicens.Johan.vi.Domine ad quez ibimus? verba vite eterne habes. ¶ Se cundo propter virtutem mundificatiuā. Propter semen enim terra mundatur. ⁊ ipsum etiā terram mundat trahendo ad se humorem q alias in malas herbas cō uerteret.Similiter ēt verbuz dei mūdat ⁊ purgat aiam:Heb.i.Verbo virtutis sue purgationem faciens.Jo.xv.Vos iaz mū di estis propter sermonem ⁊c. ¶ Tertio propter virtutem assimilatiuam qz non ex quolibet semine quodlibet generat sz ex simili semine vt dicitur in libro Phy sicorum sicut ex tritico triticū ⁊ ex ordeo ordeum ⁊ sic de alijs. Vñ qz verbuz dei se men dei ē ideo facit homines similes deo Johā.x.Illos dixit deos ad quos sermo dei factus est. ¶ Quarto propter virtutē germinatiuaz Isa.lxi.Sicut ortus semen suum germinat sic generatio ⁊ nativitas spiritualis habet fieri per verbum dei. Unde.i.Pet.i.Renati non ex semine cor ruptibili sed incorruptibili per verbum dei. ¶ Quinto propter virtutem promo tiuam.quia illud quod ex semine gigni tur paulatim ⁊ ex virtute que est in semi ne semper perficitur ⁊ augetur Mathei. xiij. Germinet semen ⁊ increscat. Ultro enim terra fructificat. primuz herbam de inde spicam deinde plenum fructum in spica.Semen est verbū dei:fructificat her bam in incipientibus spicam in proficien tibus plenum fructum in perfectis sive p severantibus. ¶ Sexto propter virtu tem multiplicatiuam.quia ex vno grano seminis multa generantur Apostolus.ij. Corinthio.ix. Multiplicabit semen ve strum.Et similiter verbum dei sm illud Mathe.xiij.Audiunt verbum ⁊ suscipi unt ⁊ fructificant. vnum.xxx.aliud.lx. et vnum centesimum.

¶ Capitulum.lxxx.

Virginitas assimilat cedro. Primo qr cedrus é arbor gratissimi viroris: é enim aspectu pulcra semp tenēs viridia folia. Est aūt continentia carnis quasi qdam viror arboris Gratus autē est deo viror cōtinentie cōiugalis. gratior autē continētie vidualis. sz gratiosissimus est ei viror continentie virginalis Eccl. xl. Gratiam r speciē desiderabit oculus r sup hec viri des sationes Desiderabile ē oculis dei videre gratiā continentie cōiugalis r speciē pudicicie vidualis sed super hec virides satiōes. i. sacratissimas vgines. Secūdo ratione iocundissimi odoris. Odor. n. cedri serpētes fugat r hoies recreat. Odor aūt virginitatis demones fugat r angelos delectat. qr virginitas cognata est angelis p ut Hieroñ. dicit. ¶ Tertio rōne efficacissimi vigoris. qr tanti vigoris est cedrus vt nunq̄ a tinea vel aliquo alio verme corrodatur. Dñ r huius arboris gūma q̄ dicitur cedra est ad librop conseruationē sūme necessaria: qr libri ex ea liniti nec a tineis roduntur nec tēpore senescunt. Corpora etiaz mortua in ligno cedrino reposita r eius lachryma perūcta ab omni putredine preseruant. Quasi autem tinea in pāno vel vermis in ligno est concupiscentia i carne: a cuius corrosiōe. i. corruptione vginitas ppetuo se pseruat. Dñ Augu. dicit q virginitas est in carne corruptibili ppetua incorruptionis meditatio. Nec p ditur semo virginitas i corpe sicut vires corporis pduntur. Corpora át mortificata per abstinentiá melius in cedro. i. i virginitate incorrupta seruát. ¶ Quarto ratione suauissimi saporis. hz enim cedrus in suo fructu triplicem saporem. Nazin medio circa grana eius pomum est aceto sum: i superficie vero circa corticē est dulce. in medio vero medulla est temperatū inter vtrumqz saporem quasi medium tenens. Sic etiam sacre virgines debent eē dulces r mites exterius in conuersatiōe sed interius acetose idest timide r sollicite In medio autem idest in corpore debent esse quodam medio temperate vt neqz acetositate minime asperitatis inrmētur. neqz dulcedine deliciositatis soluantur. ¶ Itez virginitas assimulatur ordeo. primo rōne ordinis. qr hz primū. ordeū inter frumenta primum seritur. r primum recoligitur. Sic inter semina virtutum hec q̄si primum seminata fuit in humana natura r carne scilicet virginitas. Dñ nec primus homo nec pria mulier fuerunt pducti p actum generationis aut p corruptionē carnis. qr corpus Ade fuit ex virginea terra sampturz. r corpus Eue ex virginea costa pductū. similiter fuit primo recollectū et in horreo paradisi loca tuz. qr prima caro deo vnita fuit caro virginea sicut caro xpi. q̄ r ipa vgo fuit r ét de vgie supta. r ipa prio fuit beatificata r i celo locata. Tenet ét cōiq̄ p tria vgiea corpora sūt iā añ meissez generalē alioq̄ corpoq̄ i horreo celi locata scilz r xpi r beate vgin] Marie r beati Joán] euāgeliste. De alijs aūt q cū xpo resurrexisse legūt tenet Augu. q̄ itez mortui sūt ita q̄ non sunt in celo nisi eorum anime q̄uis aliqui doctores contrarium dicant. ¶ Secundo ratione seminis. Ordeum enim non vult seri nisi in terra sicca r solida. qr vginitas requirit soliditatē mentis r siccitatem carnis scilicet per abstinentiaz cibi r potus. qr sine cerere r bacchо friget venus vt dicit Terentius. in Eunucho. i. sine abundantia cibi r potus. Et ideo merito significatur virginitas in ordeo. Quod sm Isido. dicitur ordeum quasi aridum. quod etiam est frigidum r siccuz. quia scilicet vginitas animá refrigerat ab ardore concupiscentie. r desiccat ab humore gule. ¶ Tertio ratione roboris. Nullū enim frumētuz est magis a corruptiōe remotū q̄ ordeū eo q̄ citius recolligatur r crescat q̄ ipsuz corruptio vel rubigo inuadat. Hoc autez virginitati competit ob cuius amorem plurime élegisse leguntur vt potius per martyrium r violentam mortez recolligerētur ad deum q̄ inhoneste corruptiōis rubiginem paterentur. ¶ Quarto ratiōe cor

ꝑfis.qꝛ totum corpꝰ ordei habet q̄ndā excellentiam. Nam inter omnia frumēta validorem habetpaleam humiliorem stipulam et laudabilem multū medulam ꝙ debito mō sit parata ꝛ farinam acceptissimam seu polentam vt Plinius dicit.Que omnia competunt virginitati que est valida in ꝓpōsito.humilis in animo.laudabilis in exēplo.ꝛ acceptissima in merito.Vel valida in carne humilis in mente laudabilis in certamine. acceptissima in mercede.Vel valida contra mundum.humilis contra diabolum.laudabilis quo ad angelum.acceptissima quo ad christum. ¶ Itez virginitas assimilatur rose.quia ipsa est flos de qua dicitur Ecclesiastici xxiiij. Quasi flos rosarum in diebus vernis.Quod patet primo ratione decoris . quia sua pulcritudo visum pascit . Sic virginitas in oculis dei ꝛ angelorum maximam pulcritudinem habet.Sapientie.xl.O q̄ pulcra est casta generatio cum claritate. ¶ Secundo ratione odoris qꝛ suo odore olfatum affecit. Ipsa autem virginitas tota odorifera ē cuius odore repletur domus conscientie Job.xij.Domus impleta est ex odore ꝛc̄. ¶ Tertio ratione suauitatis quia rosa suauitatis mollitie tactum lenit. Specialiter Joannes inter apostolos tanq̄ virgo purissimus xp̄m merebatur tangere.ꝛ ei intimius ꝛ familiarius preceteris adhererе.Vnde ꝛ in cena recubuit supra pect̄ eius.qꝛ virgines quadam speciali vnīõe xp̄o ceteris in celo familiarius inherent ꝛ circa ipsum sunt sicut suauissime rose. Vnde de virginib̄ dicit. Apoc:xiiij.q̄ sequūtur agnuz quocūq; ierit. ¶ Quarto ratione virtutis. Nam sua virtute multꝫ languorib̄ rose succurunt.qꝛ scilicet virginitatis honestas a multꝫ tribulationib̄ liberat quas coniugari patiūtur vt Apls ostendit.i.Corin. vij. ¶ Item virgines assilant violis q̄ sūt frigide aquose ꝛ odorifere. Sunt enim virgines frigide a cōcupiscentia carnis.aquose p lachrimas deuotiōis:odorifere per exēpla honestat]. Et nota q̄ viola suo odore cerebri calorem mitigat.spiritū animalez ꝓfortat ꝛ somnū ꝓuocat. Sic virginitas suo odore ardorē carnis refrigerat.spiritū cōfortat ꝛ recreat.ꝛ ad somnū idest quietē cōtēplatiōis disponit ꝛ preparat. ¶ Item virginitas assimulatur lilio Can.ij. Sicut lilium inter spinas sic amica mea ꝛc̄. Et hec similitudo ꝓmo congruit ratione decoris.est enim flos mire pulcritudinis ꝛ decoris quē hz ex cādore siue rubore. Nam lilia cōiter sūt alba sed q̄nq; rubea ꝛ purpurea.habz enim virginitas candorem.i.puritatem carnis Eccli.xl. Pulcritudinē decoris ci⁹ admirabitur oculus. Sed alique virgines habuerūt ruborez passiōis.scilicet suo sāguine rubricate. Isaie.xlij Quare rubrū est indumentū tuum.i.corpus Secūdo ratione odoris. Nam flos lilij q̄n integer ꝛ intactus est multum ꝑmanet ꝛ suauiter redolet sed cōfract⁹ ꝛ confricat⁹ plurimū fetet.Similiter hominum caro dum ita cta ꝛ integra per virginitatem permanet hz deo q̄ hominib⁹ redolet Eccli.xxiiij. Fructificaui suauitatez odoris.Sed duz per luxurie vicium confricatur vel frāgitur virginitatis signaculuz hz spūalis q̄ corporalis fetor egredit. ¶ Tertio rōne fulgoris.quia i lilio quedam aurea grana fulgent que septē astulis sustentātur.Vñ ex septem foliis candidissimis simul cōtinuis flos iste componitur ꝛ septez granis aureis decoratur.Hec septem folia cādidissima inuicem cōtinua sunt septez virtutes anime que fuerūt in sacris virginibus inuicem cōnexe scilicet iustitia.tēperātia.fortitudo.prudētia.fides.spes.charitas.Sed adhuc cum istis septem virtutibus habuerūt septem grana aurea.i.septem sācti spūs dona.scilicet sapientie.scientie:intellectus:cōsilij.fortitudinis. pietatis.timoris.Vñ ꝛ vere fuerunt virgines sacre ecclie quasi lilia que sunt in transitu aque vt dicitur. Eccli.l.

¶ Capitulum .lxxxj.

Virtutes assimilant alleis. ¶ Primo quia alleū vt dicit Diascoridesꝰ habet vtutez omne venenosū repellendi. Et hoc cōpetit vtuti fidei que venenosa dogmata scilicet hereticorum depellit in quibus est venenum falsitatis ⁊ prauitatis Repellit etiam fides ⁊ vincit venenum mūdi. i. cupiditatē vel rabiem tyrrānorū pseqntium. i. Joh. v. hec est victoria q̄ vincit mundum fides nostra. Item valet contra venenū diaboli. Ephe. vi. In omnibus sumentes scutum fidei in quo possitis omnia tela ignea neqssimi extinguere. ¶ Scōo qr alleū hz virtutē doloresꝰ illorū mitigandi scz si cū oleo coctum ⁊ tritū sup locū doloris ponat. Et hoc cōpetit spei. qr ipa spes celestis premij mitigat dolores pēnis exilij ꝓpter si adsit peccator contritio ⁊ celestis gr̄e vnctio. ¶ Tercio qr hz virtutē diuidēdi. ⁊ hūores grossos incidendi ⁊ consumēdi. ⁊ hoc ꝓpetit charitati que nos a mundo diuidit. Dñ q diligit mūdū non ē charitas patris in eo vt dicitur .i. Joh. ij. Cui pocta cōsonat dicēs. Nō bñ cōcordāt nec i vna sede morātur. Vanꝰ amor mūdi verus amorq; dei Dñ charitas hūores grossos. i. affectꝰ terrenos a mēte separat ⁊ cōsumit. ¶ Quarto habz virtutez vulnera sordida purgādi ⁊ hoc cōpetit iustitie. qr purgat male ficia ⁊ scelera in alterutrū ꝓmissa. quibus interdum vulnerātur corpora. vel saltez vulnerant dānabiliter suscipiētiū corda. ¶ Quinto hz virtutē dolorē ⁊ tumorez a loco tollendi si coctum cū aq̄ fontana apponat. Et hoc ꝓpetit prudētie q̄ tollit dolorē dū ꝓsolatur i aduersis. ⁊ sedat tumorē superbie humiliās i ꝓsperis. ¶ Sexto hz virtutē morsū canis rabidi curādi si cū sale ruta ⁊ nucīb⁹ sit admixtū ⁊ positū sup vuln⁹. Et hoc ꝓpetit fortitudini. que defēdit a morsu canis rabidi. i. a terrore aduersitatis vel psecutionis mūdi. si tū ipa fortitudo sit cum sale discretiōis cum ruta acute cōtemplatiōis. qr ruta dicitur reddere visum acutū ⁊ cum nuce. i. custodia humilitatis. Nā nux dulcedinē nuclei sub arida testa celat ⁊ custodit. Et sic quoq; hō humilis sub asperitate pēne vel carnis celat vel custodit dulcedinem mentis. ¶ Septimo qr alleum habz vim hydropisim euacuādi. qr humorem subcutaneum desiccat. Habz etiam vim vermes ventris occidendi si cum pipere et succo mentez accto ad salse modum offeratur. Et hec duo competunt temperantie que hydropisiz curat. i. luxuriam in q̄ fluxus carnalis humoris exuberat. quē ipa tēperantia per virtutē ꝓtinētie et abstinētie euacuat. Itez tempantia vermes ventris. i. appetitus ⁊ prurit⁹ gule iordinatos qui etiaz ventrez replēt ⁊ mordēt necat si tū abstinentia cū pipere calido diuini amoris ⁊ cū succo mente id est deuotione mentis. ⁊ cū aceto ꝓpūctiōis fuerit sociata. Quia abstinētia ⁊ cōpunctio dilectio ⁊ deuotio optimā salsam faciunt anime p quā ois inordinatus motus carnis constringitur ⁊ abscedit. ¶ Item virtutū theologicarū pfectio repr̄esentat̄ in faba Nam faba habet hastam que crescit angulosa. ⁊ repr̄esentat fidem que creuit p q̄ttuor angulos. i. per doctrinam q̄ttuor euangelistaruz. vel per angulos .i. p quattuor partes mūdi. De quibus dicit̄ Ge. xxviij. Dilataberis ad orientem ⁊ occidētem ⁊ septentrionem ⁊ meridiem. ¶ Itē faba habet florē odoriferū multū ab apibus frequētatū Et hic flos significat spez quia cū flos apparet spes est ō futuro fructu. per spem enim iam icipimus future vite gaudia odorare ac sapere. Hāc freqn tāt apes. i. actiui soliciti ⁊ argumētosi. qr i spe fructꝰ vite eterne semināt semia elemosynaruz ⁊ opera miseri cordie. ¶ Itē faba ꝓducit i hasta thecas . que scilicet interius diuersis sunt distincte domunculis in quibus fabe per ordinem sunt locate. Iste thece sunt charitatis gradus diuersas domūculas. i. diuersos modos habentes in quibus sunt fabarum grana. i. charitatis opera quodam ordine distincta. Nam debet esse charitas ordinata ⁊ gradata. ⁊ interius in affectibus exteri-

us in affectibus Cantico.ij. Ordinauit in me charitatem.

¶ Capitulum. lxxxij.

Virtuosi homies differũt a viciosis sicut plante siue arbores masculine a feminis. Dicit autem Aristo. ꝙ diuersitas plantarum distinguitur per masculinas ⁊ femininas. ⁊ inuenitur inter vtrasqꝫ quadruplex differentia. Prima sumitur ex complexione quia masculina planta spissior est durior siccior dẽsior ⁊ ramosior ꝙ feminina. Similiter inter homies quidam sunt masculini. i. viriles cõtra vicia. ⁊ constantes contra aduersa. quidam autem sunt feminini. i. molles ⁊ iconstantes. Vnde masculini. i. virtuosi sunt magis spissi per gratie plenitudinẽ. sunt magis duri per patientie fortitudinem. magis sicci per abstinentie ariditatem. magis densi per virtutum multitudinem. ⁊ sũt magis ramosi per bonorum operum solicitudinem. ¶ Secunda differentia sumitur ex foliorum distinctione. quia masculina arbor habꝫ folia aspera minora ⁊ strictiora propter dominium siccitatis. Et dicit Aristo. ꝙ si folia vel puluis foliorum vel cortex masculine plante foliis feminine componatur vt simul cohereant. citius maturabuntur fructus femine. ⁊ prohibent casum foliorum ⁊ fructuꝫ donec fuerit completa digestio. Cuius ratio est ſm Alphredus quia masculina planta aere deferente auget calorem femininum. ⁊ sic fit potentior in operatione. Et dicit etiaꝫ idem Alphredus ꝙ si folia masculine plãte coniungantur foliis feminine sic inuicem coherebunt ꝙ vix possunt separari ab inuicem. Similiter prelatus qui est masculinus. i. virilis ⁊ prudens habet folia. i. verba aspera incorripiendo: pauca in precipiendo. stricta in seruãdo. effeminatus autem. i. timidus prelatus habet verba lenia in corrigendo. multa in adulando. et larga in relaxando. Sed quia nimia seueritas aliquando frãgit. ⁊ nimia leuitas aliquando dissoluit. expedit coniungere aliquando in correctione ⁊ componere verba feminina cum masculinis idest miscere verba blanda duris que tamen sic debẽt coniungi vt ab inuicem non separentur. scilicet vt neqꝫ verba blanda careant seueritate neqꝫ seuera careant lenitate.

¶ Tertia differentia est in pullulatione. qꝛ prius pullulat masculina ꝙ feminina propter fortiorem calorem. Sic homo vtuosus ⁊ virilis bonuꝫ facere non tardat quod expedit. sed timidus ⁊ tepidus q minus habet de calore charitatis negligit ⁊ postponit. ¶ Quarta differentia est in fructificatione. quia fructus masculine plante est breuior ⁊ etiam maturior ꝙ feminine. Cuius ẽ ratio. quia in masculina propter abundantiam caloris ⁊ siccitatis partes eius fortius constringuntur ad inuicem ⁊ faciunt arborem spissiorem. Sic ergo ipsa strictura ⁊ soliditas venaruꝫ prohibet humorem multum emitti ad vnuꝫ locum vt conuertatur in fructum. ꝓpter quod fructum habet breuiorem. vt dicit Albuñ. Paucitas autem humoris ⁊ abũdantia caloris faciunt ꝙ ipse fructus sit magis maturus. Vnde etiam dicit Aristo. ꝙ si vẽtus deferat odorem masculine ad femininam maturabitur citius eius fruct⁹. Ergo viri masculini. i. virtuosi. ⁊ prudentes faciunt fructus breuiores. i. opera humiliora vel breuiora. i. non diu dilata. ⁊ maturiora. i. discretiora ꝙ timidi ⁊ iprudentes qui faciunt opera tarda ⁊ idiscreta. Sed odor masculini. i. consilium ⁊ exhortatio hominis magnanimi ⁊ prudentis multum prodest femine. i. homini remisso ⁊ debili ⁊ reddit eum magis solicitum ⁊ cordatum ad expediendum illud quod faciendum est.

¶ Capitulum. lxxxiij.

Icia assimilantur alleis.

¶ Primo quia alleũ visũ dãnificat. qꝛ oculos offendit. Vnde cõmũis versus dicit. Allea vina ven⁹ pulvis vẽt⁹ faba fumus. Ista nocẽt oculꝫ. sꝫ vigilare magis. Hoc autem competit vicio superficie que visum men

tis obscurat Job.xxxvij. Immanibus.i. superbis abscõdit lucem. Grego. Tumor mentis est obstaculum veritatis. ¶ Secundo quia stomachum turbat.ꝙ h cõpetit inuidie.q̃ de aliena felicitate mentem perturbat. ¶ Tertio quia corpori appositum ipsum vlcerat. Et hoc competit gule per cuius superfluitates frequenter ex nimijs humoribus corpus vlceratur ꝙ apostematur ꝙ multomagis aia. ¶ Quarto quia sua caliditate nimia ventrem desiccat. Et hoc competit luxurie que corpus nimis inflammat ꝙ bonam humiditatem educendo desiccat. ¶ Quinto quia nimis comestum corpus inflammat quod competit ire in qua fit ebullitio sanguinis ꝙ totius inflamatio hominis. ¶ Sexto quia lepram generat.quod competit auaricie que est lepra diuitum sicut dicitur de Naamam.iiij.Regis.v.q̃ erat diues ꝙ leprosus. Nec etiam admodum leprę est vniuersalis infectio siue corruptio quia radix omnium malorum est cupiditas. ¶ Septimo quia choleram adustam multiplicat.nimia autem adustio cholere melancoliam generat. Vnde melancolia dicitur colera nigra per quam designatur accidia.quia vtraq; scz melancolia ꝙ accidia grauedinem ꝙ tristiciam causat.illa in corpore ista in mente.

¶ Capitulum.lxxxiij.

Vita pñs hũana assimilat flori. ¶ Primo ratione generationis: q̃ flores in zephyro vento generantur qõ significat q̃ hõ in hũilitate ꝙ mãsuetudie orit.naz vẽtus zephyrus sicut dicit Boetius est vẽtus mitis ꝙ suauis sicut boreas ecõtrario ẽ rigid⁹ ꝙ tumultuosus.hõ.n.mitior ꝙ humilior nascitur oibus animalib⁹ pp quod dicit q̃ hõ est animal mansuetum natura. In cuius signum omnia animalia preter hominem quasi armata nascuntur.vel horribilibus pilis vel vnguibus retortis vel calcibus durisꝫ.vel saltez dentibus acutis.q̃ dicit Auicenna q̃ omnia animalia que non carent dẽtibus nascũt dentata per hominem. ¶ Secũdo ratione dissolutionis:quia flores in austro vẽto dissoluũtur. Auster enim caliduꝫ significat infirmitatis feruorem que incolumitatez vel pſperitatem humane vite dissoluit. Job.xiij.quasi flos egreditur ꝙ cõteritur. Flores enim dum hũore modico nutriuntur subito solis incendio desiccantur.ꝙ omnis eorum pulchritudo deperdit ꝙ ꝑteritur ꝙ deletur. Et similiter accidit de corpor⁹ humanj. ¶ Tertio ratione diuulsionis.q̃ flores i vento borea diuelluntur. Vent⁹ boreas asper ꝙ fortis ẽ mors p quã humana vita totaliꝫ divellit. Itẽ flores dicũt q̃si fluores.q̃ cito defluunt ꝙ ad materiã primariã redeunt. Sic hominum vita cito defluit.ꝙ p mortẽ humanũ corpus in propriam materiã scz.terram redit. Ja.i. Flos eius decidit ꝙ decor vultus eius deperijt.

¶ Capitulum.lxxxv.

Christ⁹ assimilat illi herbe q̃ dr dracõtea . ex eo q̃ h herba habet similitudinẽ serpentis ꝙ tñ nõ est venenosa imo est serpentibus contraria. Nam eius hasta ad modũ colubri maculj ẽ respsa hñs silitudinẽ vipere vel dracõis. Florẽ hz purpureũ diuisũ ꝙ apertũ sicut os serpẽtis de cui⁹ medio ꝓcedit quasi lingua serpẽtis nigra ꝙ rotũda. Nec antẽ herba odore suo serpentes fugat vt dicit Diasco. sic christus habuit similitudinem serpentis inquantum habuit similitudinem carnis peccati. sed tamen in rei veritate nõ habuit venenum.i. peccatum quod serpens antiquus idest diabolus sua tentatiõe hũane nature immisit. Heb.iiij. Nõ enim habemus pontificem qui nõ possit compati infirmitatibus nostris tentatuz per omnia pro similitudine absq; peccato. Vnde christus sue passionis odore ipsos serpentes idest demones fugauit ꝙ nos ab eorum veneno idest peccato liberauit. Vnde ipse fuit figuratus in illo serpente eneo quem moyses fecit qui figuram serpentis habebat ꝙ tamẽ veneno ca

redat. Lingua autē.i.doctrina christi fuit serpētina.i.prudētissima. Nam prudētia serpenti ascribitur. ℳath.x. Estote prudentes sicut serpentes. ¶ Item nigra q̄ humillima. Vnde ipse dixit ℳath.xi. Discite a me quia mitis sum ⁊ humilis corde. vel nigra q̄ ardentissima. res enim aduste nigredinem habent Luce vltimo. Nonne cor nostrum ardens erat in nobis dum loqueretur in via. ¶ Item rotūda q̄ perfectissima. Nam rotunda figura perfectissima figura a philosopho iudicatur. Job.vij. Munḡ sic locutus ē homo. ¶ Item christus assimilatur flori.

¶ Primo propter generationem q̄ flos generatur ad calorē solis ⁊ infusionez roris. ⁊ sine lesione ⁊ apertione arboris. Sic ad christi conceptionem calor sanctispiritus se infudit. qui ipsam conceptionez fecit Luce primo Spiritussanctus superueniet in te ⁊ virt⁹ altissimi obumbrabit tibi. Ros diuine gratie superuenit p̄ quā virgo deo placuit Luce.i. Aue gratia plena dominus tecum. Nullam apertionez .i.corruptionem pertulit. sed virgo concepit Isaie.vij. Ecce virgo concipiet ⁊ pariet filium. ⁊ Isa.xi. Egredietur virga de radice iesse. ¶ Item sicut dicit Pythagoras flos habet in celo patrez scilicet solem. in terra matrem scilicet plantaz ⁊ ita prout ipse Origenes dicit in celo est sine matre. ⁊ in terra sine patre ⁊ ex hoc similitudinem habet cum verbi conceptione que fuit in celo sine matre ſm natiuitatē eternam: in terra vero sine patre ſm nativitatem temporalem. ¶ Secundo christus assimilatur flori propter delectationem quia iste flos delectat visum sua pulchritudine.i. Petri.i. In quem desiderāt angeli. Delectat olfatum sui odoris suauitate. vt quilibet clamare possit. Trahe me post te ⁊c̄. Delectat tactum sua lenitate ps. Quoniam tu domine suauis ⁊ mitis. ad Thitum.iij. Apparuit benignitas. Delectat auditum ⁊ etiam gustum p̄ spez futuri fructus. quia quando flores suaues audimus speramus fructus. ℳultū enim debet auditum nostrum delectare quando audimus istum nostrum florem christum esse nostrum mediatorem. Nā sicut flos est medium inter ramum ⁊ fructum. sic ipse est mediator inter nos ⁊ deum. Delectat etiam gustuz in spe fructus. quia per ipsum tanḡ per florem venturi sumus ad illos fructus. Canticorum secūdo. Fructus illius dulcis gutturi meo.

¶ Tertio propter odorationem. Habuit enim iste flos odorem deum patrem afficientez. Genesis.xxvij. Ecce odor filij mei sicut odor agri pleni. ¶ Item odorem demones expellentem ad modum myrrhe que fugat serpentes. Eccles.xxiiij. Ego q̄si myrrha dedi suauitatem odoris. ¶ Item odorem hoiem a peccati corruptiōe seruantez ad modum odoris cedri. Et nota q̄ flos hz odorez quasi indeficientem. q̄ auulsus arefactus ⁊ attritus odorem suū non perdit. Similiter dominus noster ie sus christus auulsus in morte arefact⁹ in cruce. attritus in flagellatiōe odorem suauitatis non perdidit sed adauxit. Vnde Ambrosius dicit in libro tertio de spiritussancto. Flos odorem suum ⁊ succisus reseruat. ⁊ contritus acumulat. nec auulsus amittit. Ita ⁊ dominus in patibulo crucis. nec contritus emarcuit. nec auulsus euanuit ⁊ illa lancee compūctione succisus sacro speciosior fusi cruoris calore vernauit. mori ipse nesci⁹ ⁊ mortuus eterne vite munus exhalat. ¶ Quarto propter variationem varia namq̄ florum genera sunt gratiosa. Et dominus noster iesus christus fuit vt viola per humilitatem vt lilium per puritatez. vt rosa per charitatem. p̄ quā pro nobis se sanguine rubricauit. vnde merito dicitur. Eccli.l. Quasi flos rosarum in diebꝰ vernis. ps. Dilectꝰ flos agri sic efflorebit.

¶ Capitulū. lxxxvi.

Vlus carnalis ⁊ matrimonialis qui est inter ꝓiuges assimilatur cepe mario. ¶ Propter quā rōne nocumēti. quia huiusmodi cepe q̄si inuenitur solum est

mortiferum ⁊ venenosum. Tunc enim talis zelus est solus quādo est sine dei timore vel sine prudentie discretione. quibus omnis virtus ⁊ passio debet esse sociata. Vnde zelus qui est sine eis generat suspitiones ⁊ tribulationes mortiferas ⁊ venenosas ⁊ ad litteram sequuntur quandoq; venefitia ⁊ mortes. Joannis tertio. Si zelum amarum habetis. ⁊c. ¶ Secundo ratione medicamēti quia reprimitur eius malicia si in vino ⁊ oleo aliquantulum dimittatur vt sic in medicinis apponatur. quia si amor coniugalis sit cum vino charitatis ⁊ cum oleo lenitatis non nocet sed prodest multū. Et de tali amore loquitur Apo. ad Ephe. v. dicens. Viri diligite vxores vestras sicut ⁊ christus ecclesiam. ¶ Tertio ratione temperamēti quia in tali cepe debent interiora ac exteriora abijci. quia interiora propter caliditatem nimiam: exteriora vero propter siccitatem multū sunt mortifera. sed media sunt temperata ⁊ multum medicine accomoda. Sic a zelo matrimonij debet remoueri illud quod est vitiosum interius. s. amor inordinatus ⁊ carnalis. ¶ Itē illud quod est vitiosum exterius vt indiscreta custodia. quam vnus coniugum alteri ponit. Sed amor siue zelus temperatus ⁊ medium tenens laudabilis est ⁊ bonus. Et h̄ zelus facit eos cōcordes in bono ⁊ ideo gratus est deo ⁊ hominibus. Vnde Eccli. xxv. In tribus beneplacitus est spiritui meo que sunt probata coram deo ⁊ hominibus Concordia fratrum amor proximorum. vir ⁊ mulier sibi bene consentientes.

¶ Explicit liber tertius de similitudinibus rerum.

¶ Incipit prologus. li. iiij.

Interroga iumenta ⁊ docebunt te. volatilia celi ⁊ indicabunt tibi. loquere tre ⁊ respōdebit tibi. ⁊ enarrabunt pisces maris Job. xij. Creator celorum ⁊ dñator aquarum vniuersq; rex ⁊ dominus creature specialem curaz gerens de homine. quem sua insignitum imagine ad sui frui tionem creauerat taliter oia que produxit humanis deputauit obsequijs. vt nō tm̄ ex eorum aspectu solacia capere posset. sed ex eorum insuper vsu vel famulatu varia illi cōmoda vndiq; prouenirēt. Verum inter ista magnifica sue prouidentie dicta volatilia celi ⁊ pisces maris vt ex sacra scriptura colligitur quodaz precipuo munere ad humane vite cōmoda tripliciter ordinauit. Nam primo ea cōstituit in obsequium subiectionis. ⁊ h̄ ex verbis scripture clarius intimatur. vbi deus hominibus loqens dicit Gen. ix. Dominamini piscibus maris ⁊ volatilibus celi. Decebat nāq; vt animalia cetera illi subijcerentur qui naturalis rationis fastigio ⁊ prouidentie gubernaculo omnibus preemunebat. Habent enim animalia cetera per extimationem vniuersalis ⁊ naturalis prudentie que omnium agibilium est ratio naturalem quandaz participationem. in homine vero viget per se vniuersalis ⁊ naturalis prudentia que omnium agibilium est ratio directiua. Omne autem qō est per participationem subditur ei q̄ est per essentiam. quare cōueniens fuit q̄ omnia animalia homini subderentur. Vnde ps. ait. omnia subiecisti sub pedibus ei⁹ oues ⁊ boues vniuersas ⁊c. ⁊ vsq; ad semitas maris. ¶ Secundo q: dominus pisces maris ⁊ volatilia celi hominibus concessit in edulium refectionis. Siquidem ante tempus diluuij herbas tm̄ ⁊ fructus arborum homini

bus ⁊ alijs animalibus deus conceſſit in cibum dicens eis Gen.i.Vedi vobis omnem herbā afferentē ſemen ſuper terraz ⁊ vniuerſa ligna que habēt in ſemetipſis ſementē generis ſui.vt ſint vobis in eſcā ⁊ cunctis animātibus terre.Sed poſtmodum peracto diluuio aialiū conceſſus eſt eſus.ſ.cum dñs dixit Gen.ix. oēs piſces maris manui veſtre traditi ſunt.⁊ omne qđ mouetur ⁊ viuit erit vobiſ in cibū ꝯſi olera virentia tradidi vobis oia excepto ꝙ carnē cū ſanguine nō comedetis. Hoc indultum igit conceſſit dñs tum propter hois fragilitatem ne vz proſterneretur in tanta vaſtatione rerū.tuz ꝓpter terre infecunditatē cauſatam ratiōe diluuij tū etiā ꝓpter aeris differentē varietatē. qa ſicut Alcuinus teſtatur.qui fuit magiſter Caroli magni.ante diluuij tpa ſuper terraz non cecidit nec extitit pluuia.ſed aqs fontiū ⁊ rore copioſo terra irrigabatur. Vnde herbe ſuauiores erant ⁊ maioris efficacie ad nutriendū ꝙ fuerunt poſt tpa diluuij.qñ aer ventis ac nubibus ⁊ pluuijs ac paſſionibus alijs diſtēperat ac perturbat.ſed pro tanto prohibuit dñs eſuz carniū cū ſanguine mixtū. vt duz homo aſſumere vitaret ſanguinē beſtiarū multomagis horreret effundere ſanguinem humanū. Vnde ſubditur in eodez capit. Quicūqz fuderit ſanguinē humanū fundetur ſanguis illius. ¶ Tertio dedit dñs volucres celi ⁊ piſces maris in magiſteriam inſtructiōis.qō ex verbis Job ſupra poſitis euidenter cōprobat.dicitur enim Job.xij. Interroga iumenta ⁊ docebunt te ⁊c. Tunc.n.aut iumenta aut volatilia celi aut piſces maris querimus cum eoz naturas aut motus ſubtiliter indagam⁹ Sed interrogata nos docent.loquuntur aut rīdent.cū ex eoz conſideratione percipimus qualiter noſtros actus cōponere debemus. Et ideo de piſcibus maris loquens beat⁹ Ambro.in li. hexameron dicit ꝙ in ſignū ſūt facti.vt in his noſtrorum morū vitia videremus. ⁊ caueremꝰ ea. ¶ Qua pp poſt herbaz ⁊ arboz in duas ſilitudines reſtat ꝓfir vt in hoc ꝗrto nīri opis libro de auibus atqz piſcib⁹ aliq̄ introducant exēpla.vt noſtro ſtilo moribus adaptent. Nō aūt mihi licuit de ſpeciebus ſingulis vel auium vel piſcium in ꝟ tam breui tractaculo facere mentionē. ex eo ꝙ innumera ſunt natatiliū atqz volatiliū genera:qs eni vt de volucribus taceam ⁊ marioz natatiliū ſpecies dinumerare poſſit:aut eas ſuis noibus ſingulas deſignare. Vñ ps.ait.hoc mare magnū ⁊ ſpacioſum:nauib⁹ ⁊c. Et ſm Ambro. plura ſunt in mari genera piſciū ꝙ in terra ſūt animalium. Ex quo patet ꝙ volatiliuz ⁊ magis natatiliū ſpēs ꝙ a nobis cognoſcūtur.pua qdē particula ſunt reſpectu eoz ꝙ ignorant. Ergo exempla ⁊ ſi non de oibus de aliquibus ſaltem magis famoſis ⁊ notis inducemus.perſtringentes materias ſingulas quibus adaptabuntur exēpla ſm modum in precedentibus habitū ſub ordine alphabeti.

¶ Capitulum j.

Abiecti ⁊ deſpecti a mūdo ſuſcipiunt ⁊ nutriuntur a deo.cuius exēplū apparet in pullis aqle.qz cū multa grauedine aqla pullos nutrit aliqñ ſi tres pullos habuerit vnum abijcit quē tñ alia auis que fulica dī accipit ⁊ nutrit vt dicit Ambro. Tunc aqla pullū ꝓijcit cū mūdus ſuum amatorē perſequit ⁊ affligit.quem tñ alia auis.ſ.xp̄i gra miſericorditer amplexatur a mūdo etiaz coact⁹ recedēs ſpōte ad penitētiā venit.Vñ ſicut Grego. dicit mala q̄ nos h̄ premūt ad deū nos ire cōpellūt Eze.xxxiij. Quod abiectū erat reducam. ¶ Itē abiectos ⁊ deſpectos a mūdo deꝰ ꝛz excelſus nō tñ abhorret vel deſpicit ſz eos de excelſo ꝓſpectās potiꝰ ad ſe trahit Quod itez exēplo aqle pꝛz.q̄.ſ.eſt taz limpidi viſus.vt cuz in aere ſuper mare feratur vt vix videat.inde tñ piſciculos i mari ꝓtēplat.⁊ iſtaz lapidis imū petit piſciculos rapit attrahit ⁊ comedit.Sic deꝰ cuiꝰ oculis nuda ſunt omnia ⁊ apta. ꝙuis in altitudine ſue lucis nobis ſit inuiſibilis qz habitat inacceſſibilem quē nemo hoiuz vi

dere potest. Ipse th̃ discipulos paruos in mari exñtes. i. despectos ꝛ humiles spiritu in mundo fluctuantes nõ despicit sed prospicit in imo. ad eos venit suo lumine illustrãdo eosq; ad se trahit suo amore inflãmãdo. ꝛ quasi cibum comedit eos sibi per familiarem gratiam coniungendo ꝛ incorporando ps. Quis sicut dñs deus noster qui in altis habitat ꝛ humilia respicit in celo ꝛ in terra.

¶ Capitulum. ij.

ABscondere dz homo opa bona sua vt non ill̃a diabolus p̃manẽ gl̃az ꝛ oñtationẽ corrũpat. Est.n. diabolus pauoni similis q̃ oua gal line sue pgrit vt frangat ꝛ comedat vt libe rius libidini vacet. sed gallia ipsa oua abscõdit vt seruet. Sic q; diabolus bõa nr̃a conat auferre nos debem⁹ illa p̃ hũilitatem abscõdere sm illud Mathei. v. Nesciat sinistra tua qd faciat dextera tua. Sz qdã sunt sicut gallina domestica. q̃ statim cũ ouũ emisit clamat ꝛ reuelat ꝛ iõ amittit. Isa. xxxv. Oia q̃ in domo mea sunt viderũt. nõ fuit res quã nõ oñderiz eis dixit Ezechie de nũcijs babylonis ꝛ postea dictũ est ei q̃ oĩa amitteret. ¶ Item q̃ hõ debeat bona opa sua absondere ꝓpter timorem superuenientis elationis vel tentatiõis inanis gl̃e patet etiã exmeplo cetiſue balene que non parit oua sicut multi alij pisces sed parit viuos fetus ficut dicit Ambro. Quos quidem postq̃ peperit secũ tenet ꝛ ducit sed statiz cum aliquid qõ illis possit esse obnoxiũ vel terribile supuenire sentit eos aperto ore in vẽtrẽ suũ recipit ꝛ abscõdit quousq; trãsierit omne piculũ vel abscesserit ꝛ tũc eos q̃si iam securos viuos ꝛ incolumes euomit sicut idẽ Ambro. dicit. In quo quidem aperte docemur. q̃ bona nostra que agim⁹ etiaz propter timorem glorie aliquando debemus absondere. ꝛ propter aliorũ vtilitatem nõnunq̃ propalare. Vnde ꝛ dominꝰ noster qui discipulis alicubi dixit. Attẽdite ne iustitiam vestram faciatis coram hoibus ꝛc. Mathei. v. Ipse etiã dixit. Sic luceat lux vestra coram hoibus vt videant opera vestra bona ꝛc. in eodem capitulo.

¶ Capitulum. iij.

ABstinẽtia discreta a cibis liberat hoiez a putredine ꝛ ardore libidinis. Est.n. hõ abstinens similis pauoni cuiꝰ caro tã dura ẽ vt vix putredinẽ sentiat nec facile coq valeat sic dicit Isid. Hãc pfecto duricẽ moraliter carnis discreta abstinẽtia facit ꝛ causat vt nec putredinis resoluat fetorem nec libidinis vrat ardore: cessat resolutio putredinis subtracta mã seminis. s. alimẽt̃: ꝛ frigescit flãma carnis cibo rũ remot̃ fomẽt̃: sicut etiã lignis subtractis extinguit fervor ignis. Prouer. xxvj Cũ defecerit ligna extinguit ignis. Joh. cassianus de instituẽ monachoꝝ. Nunq̃ igr poterit ardẽtes ꝓcupiscẽtie stimulos ihibere q̃s desideria gule refrenare nõ q̃rit. Et Ambro. dicit in sermõe d̃ gula q̃ fames amica v̊ginitati est inimica lasciuie saturitas v̊o castitatẽ pdit ꝛ nutrit illecebram.

¶ Capitulum. iiij.

ABundãtia ꝓsperitat̃ sentire phibet vulnera ment̃. Cuius exẽplũ apparet in cete ꝛ in pisce balena q̃ tãte est pinguedinis. q̃ qñ percutitur vulnera non sentit nisi pinguedo eius totaliter ꝑforata fuerit. sed qñ caro iterior ledit̃ facile capitur. q; amaritudines aque non sustinẽs litus petit ꝛ moritur cito. Velut autem pinguedo piscis est abundantia prosperitatis que quidẽ dum peccãtib⁹ affluit ment̃ vulnera siue dãna sentire nõ permittit. Vnde dñs contra hierusalẽ dixit. Luce. xix. Nunc quidez in hac die tua q̃ ad pacẽ tibi: sz abscõdita sũt ab oculis tuis Sed tũc peccatoz intrinsecus tangitur cũ temporali aduersitate pcutitur. Sunt eni mentiũ vulnera peccatoribus quasi extrinseca. ex eo q̃ spũalia in qb⁹ ledunt quasi reputant extranea. Sed cum in tem

poralibus que magis diligunt leduntur quasi in intimis vulnerati affliguntur cuius interdum vulneris amaritudinem non ferentes vel compuncti a suis peccatis litus penitentie querunt vel lapsi in desperationis baratrum eternam mortē incurrunt.

¶ Capitulum. v.

Accidie vicium ⁊ concupiscentie estus maxime nocent anime. Cui⁹ exē plum apparet in quibusdam piscibus: quos vt dicit Arist. i. vij. li. d animalib⁹ imoderatus calor nimiū ledit. Vnde dicit q̄ sunt pisces qui apud ascensum canicule moriuntur pre calore. Vnde pisces in estate fugiunt a littoribus calidis in profundum mare. Similiter nocet eis magnus frigus ⁊ maxime habentibus lapidem in capite sicut cancri ⁊ huiusmodi. Nam talis lapis ex frigore congelatur ⁊ sic de facili moriuntur. Quasi ergo calor estatis feruor ⁊ flāma est concupiscentie carnalis que nisi extinguatur interimit: ideo fugiendum est in profundum maris idest ad abundantiam lachrymarum prouenientiū ex amaritudine cordis vt lachrymarum refrigerium extinguat concupiscentie estum. Quasi hyemis vero frigus rigens est accidia spiritus: que habentibus lapidem in capite idest duriciam in mēte precipue est mortalis. Nam si cor de se durum est per accidie frigus amplius induratur. Et ideo satis faciliter mortem cuiusdam desperationis inducit ⁊ induratum obtenebrat. Zacha. xiij. Nō erit lux sed frigus ⁊ gelu.

¶ Capitulum. vj.

Actiua vita frequentiam hominum ⁊ societatem requirit: contemplatiua vero solitudinem diligit. Vnde tam actiui q̄ cōtemplatiui similes sunt auibus. Quarum quedam societatem amant humanam vt galline galli anseres columbe ciconie hyrundines ⁊ huiusmodi. Nam gallinis quidem assimilantur prelati dentes. i. prelati quorum est subditos cōgregare ⁊ defensare quēadmodum gallina congregat pullos suos sub alas vt christus de se dixit Mathei. xxiij. Anseribus autem assimilātur seculares potētes quorum est iusticiam ⁊ reipublice salutem diligenter custodire. Nam anseres vt dicit Ambro. in hexameron. xvi. sunt optimi locorum custodes. Sed anatibus assimilantur claustrales qui quasi anates mori debent in aquis penitentie ⁊ aquam lachrymarum vel sapientie scripturarum frequentare. Columbis autem qui cū simplicitate habent fecunditatem frequenter pullificantes assimilantur coniugati qui pure ac simpliciter coniugalem vitaꝫ ducūt. Ciconijs āt que certo tēpore ꝓgregantur maria transuolando assimlantur peregrinantes ⁊ precipue qui transmarinam peregrinationem frequentant. s. ad terram sanctam. Hirundinibus autem clamosis ⁊ garrulosis assimilantur predicatores: qui contra peccatores clamant ⁊ garriunt. Omnes enim hmōi ⁊ alij consimiles hominum frequentiam volunt ⁊ non solitariam vitam. ¶ Quedam vō aues sunt que hominum societatem ⁊ cohabitationē fugiūt nec suos nidos hoies scire volūt vt aues que vocant siluestres. Talibus similes sūt anachorite ⁊ viri cōtēplatiui q̄ hominū frequentiā fugiūt ⁊ mūdo sūt abscōditi in latibulis ⁊ in solitudinibus morātur. ps. Ecce elongaui fugiens ⁊ mansi in solitudine. ¶ Itē actiui mouent motu piscīū: sed cōtēplatiui motu auium. Nam dū piscis natat in aqua cōtracto corpore in longitudinē minorē se coligit: ⁊ iterū se extēdens aque inuitiq̄ quo nitu repellente aquas in anterius se propellit. Dñ vtitur quibusdā penulis in natando sicut auis in volādo: sed tamen alio modo q̄ piscis natās penulas mouet a pte posteriori in anterius ⁊ quasi quibusdā brachijs siue remis aquā āplectēs in anteri⁹ se extēdit. Auis vō mouet pēnas sursū ⁊ collectuꝫ aerem p̄ expressam

alaz amplitudinē cogit exire per partez posteriorē. Vnde dū aer a posteriori repellitur corpus in anteriuſ mouetur. Piſcis át natans in aqua eſt hō ſolicitus t operoſus in actiua vita qui tunc in minorem longitudinem ſe contrahit quando ſe ad humilitatem reducit dicens t ſentiēs cum Apoſt. Ego ſū minimus ſomnium ꝛc. i. Corinth. xv. Sicz dominus diſcipulos monuit dicens Luce. xvij. Cuz omnia benefeceritis dicite ſerui inutiles ſumus Sz nihilominus nō dimittat qn adhuc poſt talem contractionez. i. humilitatez ad bene agendum ſe extēdat Alaz tali nixu. i. humilitatis t laboris propellente diuina gratia mirabiliter ad anteriora proficiet: Vnde iſte ſunt due pennule quibus actiuꝰ proficit. ſ. humilitas t operoſitas: dummodo ea que retro ſunt obliuiſcens ad anteriora ſe diſponit atqz extendit vt ſic ad modum piſcis natantis a poſteriori in anterius proficiendo incedat Sed tanꝯ auis volás in aere eſt homo eleuatus in contemplatione: q tunc alas ſiue pennas intellectus t affectus ſurſum erigit cum cogitatione t auiditate ea que ſurſum ſunt ſapit. Tunc autem aerem per expreſſionem alaruz collectuz poſterius emittit quando ex dulcedine quam contemplatione t affectione guſtauit ad poſteriora. i. temporalia contēnēs intendit t dum aer a poſteriori repellitur in anterius corpus mouetur: quia dum mundus plene deſpicitur animus in ſpūalibus virtutibus ſemper proficiendo proficietur. Item actiui aſſimilātur auibus que morantur in aquis. In quibus vt dicit Ariſto. natura ingeniata eſt vt pedes haberent latos t clauſos nō inter digitos diuiſos propter natādi neceſſitatem: vt ſcz latitudine peduz aquā propenſius pulſēt. vt ſic pulſis retro aqſ quaſi remigando i anterius ſe extendāt. Caudas autem breues habent ne in natando madefactione caude ſe impediant Sic ſimili etiam modo actiuis qui proximoruz neceſſitatibus per pietatis opera ſeruiunt competit habere pedes latos. i. affectus expanſos ad omnem pauperem clauſos ad peccatum vel ad mundani fauoris appetitum t inter digitos non diuiſos. i. ſine diſſenſione t diſcordia operi Vel debent habere homines actiui digitoruz diſtinctionem tamen ſine ſciſſione eoruz. i. debent habere operum diſcretionem tamen ſine diſcordia t diſſenſione: quanto autem latiori pede. i. largiori affectu aquam tribulationis t neceſſitatis proximoruz ab eis propellere nituntur tanto ipſi copioſiori fructu in proficiendo gradiuntur. Caudam etiam debent habere breuem. i. celerem expeditionem agendoruz vt non protrahant dandum anguſtiato. Vnde dicitur. Prouer. iij. Ne dicas amico tuo. i. chriſto vel pauperi eius vade t reuertere t cras dabo tibi cum ſtatim poſſis dare. Item actiua vita requirit maxime puritatem intentionis qō patet exemplo merule que cum vbiqz ſit in pennis nigra: in achaia inuenitur candida. Achaia que interpretatur ſoror laborans actiuam vitam deſignat que requirit germanitatem contemplationis. Due eni ſorores fuerunt Rachel t Lya quarum prima contemplatiuam: ſecunda vero actiuam ſignificat vitam. Et alie due ſorores in euāgelio ſcz Maria magdalene t Martha ſ̄ idem figurare dicuntur Habet etiam actiua vita laborem actiōis. Vnde t ſatagebat Martha laborans circa frequens miniſterium. erat enim ſolicita erga plurima ꝛc. Eſt autem velut candida merula actionis intentio munda t ideo candida merula Achaie munda intētio eſt in operibus vite quam dñs mūdandā eſſe docuit cū dixit. Mūda prius qō intus eſt calicis t parapſidis: qz enim calice potaꝝ ſitiēs. parapſide vō eſuriens reficitur: merito quidem in calice t parapſide deſignātur elemoſyne t opera vite actiue. Sed id qō intus eſt calicis t parapſidis eſt latens intentio elemoſynam facientis quaz quidem prius mundare debet q̄ dare elemoſynam. Ante enim lauatur parapſis q̄ fiat immiſſio cibi. Et ante mundandus eſt calix q̄ fiat infuſio

vini ⁊ aque Juxta dictuz Oracij pocte in quadam epistola Troiani belli vbi dicit. Sincerū nisi sit vas qōcūqz infundis acceſcit. Sic quoqz mūdanda est intētio ante exercitium boni. ¶ Item actiuus hō assimilatur pisci tymalo. Est enī tymalus sicut dicit Ambro. quidā piscis quez ticinus fluuij vnda nutrit sic dict⁹ a tymo eo q redoleat ad modū floris tymi. Vnde de eo qui suauiter redolet facete dictuz ē aut florē redolet aut piscē: qz consimilis odor est illius floris ⁊ piscis. Vñ in Apophiale plene odoramentoruz dicunt oratiōes sanctorum. Sed actiuus redolet proximo ad modū piscis. Maz ille tymalus piscis ⁊ redolet ⁊ reficit. Et silr hō actiu⁹ redolet exemplo ⁊ reficit ex dato.

¶ Capitulum. vij.

Bulatores seu hereti ci qui suauibus verbis ac dulcibus quosdam simpliciores seducunt: quibusdam marinis belluis possunt assimilari. Dicit enim Jorath plbus in libro suo de animalibus q est belua q̄daz in mari que de faucibus suis aquam expirat cum vapore odore pleno. Vnde pisces sequuntur ipsum odorem sentiētes ⁊ intrāt odoris gratia in fauces eius: que protinus ipsos deglutit ⁊ sic ex eis se pascit. Est etiā piscis ali⁹ fasten dictus in cuius ore aqua hausta dulcescit quez pisces minores sequentes ⁊ eius os intrantes subito deglutiuntur ab eo. Quia igit̄ scriptum est ℘rouerbiorum. xviij. Aqua ꝓfunda verba ex ore viri. Tāq̄ aqua odorifera vel dulcis ex ore piscis sunt verba blanda nec nō adulantia quib⁹ attractos simplices quasi in ventrem traijciēdo deglutit dum eos decipiendo seducens ad intentam nequiciaz trahit. ¶ Itez adulatio blanda interdum mentes vanas occidit. Quibus aspera ⁊ vera locutio reddit vitaz. Cuius rei exemplū apparet in cicada quā siquis oleo perfundit statim neca tur eo q poris obstructis spirare mīme valet: sed statim si superfūdat acetū ilico reuiuiscit eo q poros aperit quos vtus obstruxerat olei: ⁊ hoc idem per oia beatus Ambro. dicit. Tunc ergo oleo cicada perfunditur cū mens vana adulatione liquit: ⁊ tūc obstructis poris necatur: q̄n suis sibi clausis ⁊ occultatis defectib⁹ in superbiam elevatur sed aceti pungentis asperitas eidem vitā reddit. qz hanc increpatio aspera ad verā sui noticiā ⁊ vitalez humilitatē reducit. Vnde bene. ℘s. dicit. Corripiet me iustus in misericordia ⁊ increpabit me: oleum autē peccatoris n̄ impinguet caput meū. ¶ Capitulū. viij.

Dicus qui ꝓpter vtilitatem est assumptus tam diu honoratur vt in ꝑcio habetur q̄diu vtilitas durat. Cuius exemplū apparet in accipitre. Qui q̄diu ē ad predam aptus a domino suo diligit̄ manu gestatur in cauda ⁊ in pectore replanatur sed dum moritur vel quando inutilis ad predam redditur non pascitur: qz proijcitur ⁊ tanq̄ si nunq̄ fuerit contēnitur ⁊ abijcitur. Similiter prout Seneca dicit. Amicus qui vtilitatis cā assumptus est tādiu placebit q̄diu vtilis fuerit. Nam facultate ⁊ vtilitate remotis contēnit̄ ⁊ abijcitur. Vnde nota q talis amicitia triplicem habet defectuz. ¶ Prim⁹ est qz nō est vera. qa ille qui propter vtilitatem diligit non ipsum amicum diligit sed rem amici. Et ideo potius seipsuz diligit solum qui amici bona appetit. Et iō Augustī. dicit in quodam sermone. Non propterea amare debes amicum vt aliquid tibi prestet vt pecuniam vel aliquid cōmodi temporalis. non enim illū amas sed id quod tibi prestat. Amicus gratis amandus est propter se non propter aliud. Vnde Petrus Blasenus in libello suo de amicitia dicit q vera amicitia eodem oculo respicit amicum diuitē ⁊ mēdicum fortē ac debilem sanū ⁊ egruz humilem ac sublimē. ¶ Secundus defectus est q talis amicitia ꝓ non est fidelis. Nam

sicut dicit Isidorus in tertio libro ō summo bono nō sūt fideles in amicitia quos munus nō gratia copulat nam cito deferunt nisi semp acceperint:dilectio.n. que munere ꝓglutinatur eo suspēso dissolutur. ¶Tertius defectus est:qz talis amicitia nō est firma nec ꝑmansura diu. Unde Tullius in libro suo de amicitia.Si utilitas amicitias cōglutinaret eadē cōmutata dissolueret.sed qz natura mutari non potest idcirco vere amicitie sempiterne sunt. Prouer.xvij Omni tempore diligit qui amicus est.

¶Capitulum. ix.

Auaritia reddit homines insociales ⁊ crudeles non solum ad extraneos: sed etiaz ad suos domesticos Cuius rei exemplū apparet in auibus prede in quibus representantur auari affectu vel effectu rapaces. Omnes enim tales aues vt dicit Aristo. secundo de animalibus solitudinē diligunt ⁊ cū aliquo sociorum habitare non possunt. Nam sicut charitas querit cōmunicationē ⁊ societatem. Ita cupiditas appetit solitudinem ⁊ proprietatem.Vult eni cupidus solus habere ⁊ ideo suspectū hz cum socio manere. Unde possessio tpalium est mater dissensionū propter qō de Abraham ⁊ Loth. Geñ.xiij.dicit ꝙ erat substantia eoz multa ⁊ non quibant habitare cōiter. Unde facta est rixa inter pastores Abraham ⁊ Loth. ¶Item tales aues prede vt idem dicit pullos suos postꝙ volare possunt a se pellunt ⁊ secū vivere non permittūt qz.s.plerūqz auari etiaz suos domesticos ⁊ filios abiciunt ⁊ graue sibi reputant si eis erpensas debitas impēdant. ¶Item auari assimilātur griphibus qui custodiunt mōtes in quibus gēme preciose sunt nec eas inde auferri permittunt vt dicit Isidorus:⁊ ꝓpter hāc causam rarus est illuc hominū accessus. Nam vivos homines deglutiūt ⁊ equitez armatum cuz equo rapiunt sed tamen de gemmis illis quas ita acerrime custodiūt ipsi pro se nullam vtilitatē sumunt. Sic similiter est de auaris quibusdā qui thesauros ita cupide custodiūt. vt si quis eis vel modicū quid aufert.ipsuz si possent vivuz deglutirent. Ad tales divites pauper hoies accedere non pñt qz turpiē eos repellunt. ⁊ ideo timent pauperes accedere ad eos. Verūtamen ipsi de his que sic tenaciter possident etiam pro se expendere nō audent sed alij post eos de illorum divitijs gaudent. Ps̄ Thesaurizat ⁊ ignorat cui congregabit ea. Et eccli.v. Qui amat divitias fructum non capiet ex eis. ¶Item auarus qui in divitijs appetit' sui satietatem querit est porco marino similis. Mā piscis ille marinus qui porcus dicitur sicut Isido.dicit more terrestris porci arenam fodit ⁊ in ea cibum suum ⁊ satietatē querit. Quia igitur omne aurū tanq̄ arena est exigua vt dicitur Sapiē.vij. Auarus quisqz dum in auro vel argento satietatem querit quasi porcus in arena cibum quo repleri possit effodit.cū tñ scriptum sit auarus non implebit pecunia.

¶Capitulum. x.

Blasphemātes deū vl̄ sanctos siles sunt cornicib⁹. Nā cornix aquilam ⁊ alias aues prede q̄s tangere formidat garritu suo infestat sed aliqñ nō lucrū inde reportat.qz post simulationē longā eā pcutit ⁊ occidit. Sic etiā blasphemi nepharij deum ⁊ sanctos quos factis non possunt ledere maledictis nituntl impetere equos aquila.i.deus sive christus postq̄ diu eoz infamiā per patientiā tollerauit eos nōnunq̄ in corpore monstruosis infirmitatibus percutit.sed tandē si nō penitēt eterne mortis supplicio eosdem affligit. Et nota sicut dicit quedam glosa super. Isaie.xviij. Omne peccatum blasphemie cōparatum leuius est. Unde blasphemia etiam ex sureptione ⁊ absqz deliberatiōe prolata potest esse peccatū mortale q̄uis aliquando potest esse veniale. Nam cum aliqui subito ex aliqua passione in verba immaginata prorumpit quo

rum significationem non considerat tūc est veniale peccatuz sed quando aduertit hoc esse blasphemiam considerans significata verborum tunc non excusatur a peccato mortali.sicut ille qui ex subito motu aliquem occidit iuxta sedentem.

¶ Capitulum.xj.

BOni ac virtuosi viri assimilantur apibus quo ad tria. Primo quo ad innocentiam. Naz apes dicte sunt eo q̄ sine pedibus nascuntur. Boni viri ergo quiqz recte sunt similes apibus qui sunt sine illis pedibus de quibus scriptum est Prouer.x. Pedes illorum ad malum currunt. Sunt enim pedes anime peccatricis quibus ad malum currit ipse interiores nequicie ⁊ affectus malignitatis. Secundo quo ad solertiam ⁊ prudentiaz.quia apes sicut dicit Isido. valde solertes sunt in gignendo mella ⁊ fauuz.⁊ sua domicilia mira arte componunt. ⁊ ex varijs floribus mirabili artificio fauum recolligunt. Sic viri boni solertes quidem sunt ⁊ mella gignunt. solertes quidē sunt idest subtiliter ⁊ cito perpendentes qualiter est agendum vel loquendum.est enim solertia facilis ⁊ prompta coniecturatio circa intentionem medij vt tradit Philosophus in i.posteriorum ⁊ ideo cuz ea que dicunt p debita media ostendunt.⁊ illa que operā̄tur per debitas vias perficiūt quasi apes solertes alijs mella gignūt qa scilicet melliflua verba loquendo audientibus proferunt.⁊ etiam melliflua facta verbi operando ostendunt. Domicilia quoqz sua i.sciētias proprias vel proprias familias mira prudentie arte siue sagacitate componunt.qz si sciunt componere vel ordinare aliena multo magis ppria. Vnde ex odoriferis floribus.i.ex placidis ⁊ gratiosis aliorum factis vel dictis colligunt fauum.i.doctrinam ⁊ moduz quo suas thecas siue habitacula.i.conscientias vel domos ordinant ⁊ componunt. ¶ Apparet etiam in apibus prudentia mirabilis tripliciter. Primo respectu temporum quia prudentes discernunt tempora laboris ⁊ quietis. Nam hyemis tempore latent. qz scilicet vires non habent quibus ventis niuibus ⁊ pluuijs resistere possint ex quo innuitur q̄ maxime persecutionis tempore licet debilioribus fidelibus persecutionem declinare ⁊ latere. sm illud domini Mat.x. Si vos persecuti fuerint in vna ciuitate fugite in aliam. In tēpore autem veris apes exeūt nec in illo occiose sūt sz primo fauos constituunt.ceram fingunt. cellulas faciunt ⁊ sobolem tandez ⁊ mella conficiunt. Ex quo videlicet erudimur. q̄ tempore prosperitatis ⁊ pacis ocio nō vacemus sz in varijs exercitijs vtiliter laboremus. Tunc scilicet constituēdi sunt faui i.actus exercēdi virtutis quib⁹ ad celestis hereditatis dulcedinez perueniamus. Dicit enim Eccli.xxiiij. Hereditas mea super mel ⁊ fauum. Tunc quoqz fingenda ē cera.i.componenda conscientia.que scilicet velut cera ad diuersas suscipiendas figuras vitiorum ⁊ virtutum est apta .ps. Factum est cor meū tanq̄ cera liquescens. Tunc etiam faciende sunt cellule.i.sensus corporis vel iterne vires anime disponēde. Tandem autem intendendum est vel ad bonorū̄ operum sobolem per actiuaz vitam. vel ad mellis obtinendam dulcedinem per viram contemplatiuam. ¶ Item apes de nocte vsqz ad mane quiescunt donec vna oēs excitet vno vel triplici bombo sicut aliqui dicunt ⁊ tunc peruolāt vniuersi si dies fuerit mitis. sed si futuros viderint imbres vel ventos tunc se continēt in theca.atqz aduesperascēte domos intrant ⁊ strepunt.donec qui eas excitat eodem signo ad quietem inuitat. Quo videlicet exemplo nos instruit. q̄ videlicet nocturno tēpore quies prestetur corpori die tamen incipiēte lucescere a lecto somni ⁊ pigritie est surgenduz sm illud. Nox precessit dies autem appropinquabit.abiiciamus ergo opera tenebrarum. Nam post quietē noctis surgendum est ad opera laboris.sed post noctem culpe illucescēte die gratie surgendum est ad opera penitentie.ad q̄ quidē prelatus vel predicator

triplici bõbo.i.triplici modo debet alios excitare.s.exhortationis verbo.conuersationis exemplo ⁊ etiam orationis suffragio ꝑm illud.i.Thimo.iiij.Exemplum esto fidelium in verbo in conuersatione in charitate.Aduesperascente vero.i.adueniente nocturno tempore vel tenebrosa tentatione debet se ad domum recolligere siue corporalem vt quiescat ⁊ honestius maneat siue ad domum mentis ne cum hostis tentans foris vagantem capiat ibiq; debet strepere vel legendo vel orando peccata confitendo ⁊ alia huiusmodi faciendo quousq; tentatiõe repulsa tempus quietis adueniat. Quod autẽ audito signo aut tumultu cessant religiosos admonet claustrales vt quietis tempore vel audito signo ad hoc statuto suũ silentium teneant ita vt volẽtes quiescere vel orare tumultu suo non impediãt ¶Item apes locum frigidum querunt in estate ⁊ calidum in hyeme docẽtes bonos tempore prosperitatis refrigerio se tueri humilitatis :et tempore aduersitatis calore se defendere charitatis q; charitas patiens est.¶Item apes inueniuntur prudentes respectu operum.Primo quantum ad materiam q; ex floribus recentibus materiam colligunt.ex qua mella ⁊ ceram colligunt ⁊ conficiunt. ⁊ quando flores vicini consumpti sunt speculatores mittunt ad alia pascua requirenda ⁊ si eas nox apprehendat supine excubãt vt alas suas a rore ⁊ a pluuia protegant ⁊ facto mane absq; impedimento volare valeant.Quasi ergo flores nascẽtes in arboribus sunt affectiones bone crescẽtes in cordibus ex quibus dum sunt recẽtes ab apibus mel ⁊ cera colligitur q; dũ sũt noue ⁊ feruentes a viris solicitis dulciter ⁊ faciliter implentur opere.Mel enim dulce est ⁊ cera faciliter formatur sed cõpletis vicinis floribus alios ad pascendũ explorant q; postq̃ sua bona proposita opere compleuerint adhuc an alia restẽt que ab eis fieri debeant cum magna cura perquirunt.sed nocte superueniente supine excubant vt alas a pluuia vel rore defendant.q; se prosternendo orando ante deum se humiliant.vt humilitatis merito ⁊ orationis suffragio ale suoꝝ affectuũ vel operum ⁊ a pluuia tentationuꝫ carnaliũ ⁊ a rore.i.subtiliori pugna vitiorum spiritualium protegant ⁊ facto mane.i.redeunte serenitate possint ad ea q̃ ceperant liberius euolare.¶Itez apes inueniuntur prudentes respectu impediẽtiuꝫ.Primo quidẽ q; theca alucaris succis arborũ gũmosam vim habentium ⁊ amaram per totum liniunt ⁊ contra hostes se muniũt pro vt possunt. Quasi autem gumi vel amari succi arborum afflictiões sunt vel lachryme penitentiũ. quibus apes idest sancte persone suarũ mentium alucaria liniunt atq; amaritudine fletuũ contra hostium suggerentiuꝫ dulcia maligna tentamenta defendũt.¶Itẽ apes gerule quando ventũ timent volãt iuxta terrã vt onuste cito redeant ne flatu impediantur aliquo ⁊ aliquãdo lapillis se onerant.vt a vento moueri nõ valeãt.Similiter ille persone que actiue vite pondera siue labores portant si ventũ vane glorie metuũt vel ventuꝫ idest conatum alicuius impedientis debẽt iuxta terrã volare idest humiliter ⁊ latenter facere quod intendunt.¶Item onerare se lapillis.i.sanctorũ humilibus exẽplis ⁊ cautelis vt illorum firmati põdere a ventis tentationũ minime moueant.¶Tertio apes representant bonos viros propter socialem vitam.Diligunt enim boni viri semper cõmunem ⁊ socialem vitaꝫ ⁊ fugiunt singularitates quod quidẽ inuenitur in apibus:q; apes ꝑm Ambro.vnã cõmunem eligunt mansionẽ.vnius porte clauduntur limine cõmunis labor est omnibus cõis cibus cõmune opus cõmunis vsus cõis fructus ⁊ cõis volatus. Et talis cõmunitas maxime competit claustralibus ⁊ regularibus in congregatione viuentibus scilicet non se a cõmunibus obseruantijs vel operibus subtrahere:siue quantum ad locum siue quantũ ad cibum siue quantũ ad labores vel quo ad obsequia charitatis ⁊ opera humilitatis

siue quantum ad vsum vel socialem con uictum siue quantum ad volatum idest promptum vel velocē obedientie motū.

¶ Capitulum.xij.

CAntica diuine laudis ⁊ Ecclesiastici officij si cuꝫ deuotione cordis ⁊ mētis attētione fundantur: delectāt etiā angelos sicut cantus ⁊ armonie hoium dūr delectare delphinos. Dicit.n. Isidorus. q delphini voces hominū sequuntur ⁊ ad vocē symphonie congregant conueniunt ⁊ in armonia plurimum delectantur. Sic etiam angeli faciunt de canticis ⁊ armoniis deuote deum laudantium: non quidem ratione vocis sed rōne deuotionis ꝓpter q̄ dicitur in. ps. Preuenerūt principes cōiuncti psallentibus: ⁊ quod beat⁹ Ber. de angelis exponit. Vnde etiaꝫ Basili. dicit i hexamerō. q̄ psalmodia demones fugat. ⁊ angelos in adiutorium salutis inuitat. ¶ Item cantica diuine laudis valent ad subleuandum tedium vite presentis. ⁊ etiam ad alleuiandum laborem ꝓlixe tentationis quod patet exemplo lucinie. Nam lucinia sicut dicit Ambro. in li. hexameron dum ouа sua peruigili custodia fouet longe noctis laborem cantilene suauitate subleuat. Ille namq; ad modum lucinie peruigili custodia ouа fouet qui bona in nido mentis concepta implere opere cum cautela ⁊ solicitudine studet. Sed quasi labor longe noctis prolixitas ⁊ tedium est tentationis insurgentis vel laboriosa prolongatio incolatus vite presentis de qua ps. conquerebatur dicens. Heu mihi quia incolatus meus prolongatus est: sed hunc laborem lucinie cātilene suauitas subleuat quia mentes vel tentationis vel presentis exilij tedio fatigatam diuine laudis deuotio recreat. Vnde idem Basi. dicit de cantu de psalmodia q̄ est scutum in nocturnis terroribus ⁊ diurnoꝝ requies laborum tutela pueris iuuenibus ornamentum solamen senibus mulieribus aptissimꝰ decor. deserta habitare facit vibes sobrietatem docet incipientibus primum efficitur elementum proficientibus nutrimētum ꝑfectis stabile firmamentum.

¶ Capitulum.xiij.

Carnales hoies sunt vulturibus similes. Nam vultur cū sit immūdus ⁊ fed⁹ de facili ꝑ cadauere terrā petit ⁊ cū descēderit nō ō facili inde surgit sed vix sursum ascendit vt Hiero. dicit: ⁊ addit q̄ in alto volans cadauer in infimo conspicit ⁊ ꝑ amore cadaueris sublimitatem aeris derelinquit ⁊ ad infima se sūmittit ⁊ quando se erigit ꝯ vētuꝫ alas percutit et sic venti adminiculo plus q̄ robore proprio ab infimis in aerem se extollit. Sic quoqꝫ carnales homines cum sint immundi in cogitationibus ⁊ fedi in affectionibus de facili pro cadauere terram petunt qi pro carnis delectatione ad turpia ⁊ immunda opera faciliter descendunt ⁊ post q̄ talibus operibus se dederint non faciliter ab eis recedunt. ⁊ vix sursum vel ꝑ desiderium surgunt. Et si etiam hō carnalis sit in culmine dignitatis. nihilominus miserabile cadauer in infimo conspicit. qi. s. ad carnalia opera cogitanda vel facienda ⁊ cor suum inclinat ⁊ oculos conuertit ⁊ sue dignitatis altitudinē relinquens. i. non attendēs in turpia ⁊ infima ruit. Vñ ps. dicit. Cum hō in honore esset non intellexit comparatus est iumentis insipientibus ⁊ similis factus est illis. Cōtingit tamē quādoqꝫ q̄ talis ēt postq̄ cecidit a spiritusancti vento. i. interno spiraculo excitatus si ad vētū ipm. i. spiritusancti instinctum ala mentis ⁊ alas operis per penitentiaꝫ pennit q̄ iterū se in altū eleuat ⁊ surgit sꝫ plus auxilio venti. i. gratia spiritussancti q̄ ex suo proprio merito vel labore. ¶ Item carnis cura quāto plus crescit in homine tanto magis ad bona opa animā tardaꝫ reddit: qō quidē in vulturibus apparet qi vulr ꝓpt multitudinē carnis tardis volatib⁹ pgit: sic miserū corp⁹ qō corrumpitur aggrauat humanam animam ex ipsa enim assidua corruptibilitate car-

uis anima nostra compelitur insistere cu/ris carnis. ⁊ sic ex corruptione grauata. ⁊ curarum multiplicitate detenta ad virtuo sa ⁊ spūalia opera redditur valde pigra. ¶ Item carnales differunt a spūalibus si cut pisces marini a fluuialibus. Nam pi/sces in mari nascentes squamas habent duras ⁊ grossas propter aque salse siccita tem: econuerso autem fluuiales pisces squamas habent subtiles ⁊ spissas ⁊ mol les. Quasi autem squame in corpore pis cis sunt que tunc nascuntur in mente ho minis. Circa igitur spiritualia ⁊ diuina in hoc carnales a spiritualibus differunt quia carnales quiqꝫ habent mentes. i. mē tis considerationes duras ad percipien dum spiritualia ſm illud Aposto. i. Cor. ij. animalis homo nō percipit ea que sūt spiritus dei. ¶ Item grossas ad intelligē dum. Unde carnalibus adhuc discipulis dominus dixit Matth. xv. Adhuc vos si ne intellectu estis. Sed spirituales viri ha bent mentes molles idest habiles ad per cipiendum subtiles ad intelligendum ⁊ spissas. i. frequentes considerationes diui norum. ¶ Item carnis lasciuia assimila/tur hyrundini que ē auis vaga clamosa ⁊ picturata: sic carnales ⁊ lasciue mulieres sunt vage in discurendo ⁊ in circunspici endo sunt clamose in cantando vel cōtē dendo: sunt etiam se picturantes compo nendo ⁊ orando. Prouerbiorum. vij. Garrula ⁊ vaga.

¶ Capitulum. xiiij.

c Ogitatiōes terrene faciūt incidere animam in laque um diaboli. Nam aues ad escam descendentes ⁊ circa terram volantes citius ca piūtur ꝙ ille q̄ in alto vo/lat. Sic homines per carnales ⁊ terrenas cogitationes citius capiuntur a diabolo ꝙ p celestes. Prouer. i. Frustra iacitur re/te ante oculos pennatorum. Glosa. Laq̄ os diaboli facile euadit in terris qui ocu/los semper habet in celis. ¶ Item cogita tiones immunde abundant in cordibus peccatorum sed non in cordibus iustoꝝ. Sicut enim maior multitudo muscarum solet residere super scabiosum ꝙ super sa num. ita cogitationes immunde magis su per peccatores ꝙ super iustos. ¶ Item co gitationibus immundis maxime infestan tur homines deuoti. Nam vnctum locū inuadunt muscę ⁊ inquinant. Sic demo/nes illos quos vident habere gratiam ni tuntur inquinare prauis cogitatiōibus. Ecclesiastes. x. Muscę morientes. i. cogita tiones immunde perdūt suauitatem vnguē ti. i. meritum bonoꝝ operꝫ siue deuotio/nem orationis. ¶ Item apes super flores residentꝫ inde attrahūt mel. Sic iusti de eternis bonis cogitant ⁊ tamē attrahūt dulcedinem. Sed muscę loca immunda fre quentāt deturpāt ⁊ sic immunde cogitatio nes homines peccatores.

¶ Capitulum. xv.

c Oniugij honestatē quere re ⁊ seruare docent exem pla auiū: inter omnia enim animalia volucres i gene rationis ordine sequunt maxime honestatem. Nā mares cū solicitudine feminas querunt inuentas diligunt pro ipsis pugnant ⁊ pe riculis se exponūt ⁊ eis cōiugali q̄si tātū fedele se comūgunt ⁊ fetus ab ipsis pro/creatos solūmodo pascunt. Ex quibus quidem colligitur qꝫ circa coniugalem statū nos aues quiqꝫ modis instruūt. Pri mo enim exemplo auiū debēt viri qui vxorari volunt femias bōas solicite que rere in vxores: qꝫ scriptum est Prouer. xviij. Beatus est q inuenit mulierem bo/nam: quā scz cū qs vult inuenire debet cā querere non sicut lasciuꝰ ⁊ vanus qui nō q̄rit i vxore nisi pulchritudinem. Est enim pulchritudo i muliere si sit sine prudētia ⁊ bonitate plus cōtēnēda ꝙ appetenda. Quia vt dicitur Prouer. x. Circulus au reus i naribus suis mulier pulchra ⁊ fa tua: ⁊ ideo in hominibꝰ q̄uis vtrūqꝫ sit oneroſū scilicet pulchram seruare ⁊ tur pem habere. tamen magis est tolerabile turpem habere ꝙ pulchrā seruare. Mag ſic dixit aureolꝰ phs. Pulchra cito ada

matur:turpis facile cõtẽnitur.Difficile est custodire quã omnes amant:molestum é possidere quam nemo dignatur habere. ℳinori tamen miseria deformis habetur q̃ formosa seruetur. ¶ Itez qui vult inuenire bonaz:debet eam querere non sicut auarus qui non querit nisi diuitias in vxore. Quãtis dicat theophrastus q̃ pauperem vxorem alere difficile est:diuitem vo ferre est tormentuz. Tamen salomon dicit q̃ melius é ducere vxorẽ pauperem ⁊ pacificaz q̃ diuitem ⁊ litigiosam Prouer.xxi. ℳelius est sedere i angulo domatis q̃ cum muliere litigiosa ⁊ in domo cõmuni.Vnde ẽt Chrysosto.dicit sup ℳatheũ.Tu inuenis qñ vxorez ducere vis:noli querere diuitem sed bene morigeratam.qz boni mores diuitias semper acquirunt.Diuitie ãt bonos mores nũq̃ fecerunt.glorioſior est paupertas fideliũ q̃ diuitie peccatoꝝ.Vnde cũ interrogasset quidam themistidem plãm cuinam filiam suam daret in vxorez an pauperi sz scientia ⁊ moribus ornato : an locupleti parum probato. Respondit:malo hominem indigentem pecunia q̃ pecuniam indigentem hominẽ.Debet igitur qui bonaz vxorem cupit inuenire querere eam sicut prudens ⁊ discretus scilicet attendẽdo ad mulieris bonitatem . Ecclesiastici. xxvi. ℳulieris bone beatus vir:non dixit mulieris pulchre vel diuitis-sed bone ¶ Item attendendo ad mulieris prudentiam ⁊ discretionem.Prouerbiorum.xix Domus ⁊ diuitie dantur a parentibus:a domino autem proprie vxor prudens.
¶ Item attendendo ad mulieris progeniez dicit Chrysostomus super ℳatheum.q̃ ille qui vult vxorem accipere debet considerare si habet ambos parentes bonos vel ambos malos vel vnum bonum vel alium malum.Si ambo sunt boni secure eam accipiat si ambo mali omnino eam dimittat. Si vero alter bonus ⁊ alter malus quid facturus sit timeat. Verumtamen si pater eius sit bonus ⁊ mater mala magis conuenit timere. Si vero econuerso minus : propterea quia pueri magis consueuerunt conseruari cum matribus q̃ cum patribus ⁊ per consequẽs magis imitari mores maternos q̃ paternos.Secundo doceat aues coniuges honeste diligere sicut ipse aues cõpares mutuo se diligunt:sed cauendaz est in coniugibus ne sit amor nimius vel inhonest⁹. Nam sicut dixit Sextus in sententijs adulter quidem est in sua vxore amator ardentiorin aliena quippe vxore omnis amator turpis:⁊ in sua nimius nihil turpius q̃ amare vxorem quasi adulteram. ¶ Item ne sit amor nimius zelotyp⁹. Ecclesiastici.ix. Ne zeles mulierez sinus tui. Et eiusdem. xxvi.Dolor cordis ⁊ luctus mulier zelotipa.Debet igitur esse amor honestus ⁊ ordinat⁹. Ephe. vi.Viri diligite vxores sicut christus ecclesiam. ¶ Tertio instruunt aues coniuges tueri ⁊ defẽdere. Nam aues pro eis pugnant ⁊ periculis se exponunt.Debent autem se mutuo defendere coniuges:non solum abiurijs corporalibus:sed etiam ⁊ vicijs ⁊ inhonestatibus quod fit quãdo vn⁹ cõiugum alium male viuentem corripit ⁊ castigat.Si enim vxor sit male morigerata sicut dicit Chrysostom⁹ super ℳatheum tribus modis a viro castigari debet primo docendo ipsam ꝑm deum.Si autem timorem dei non sentit improperando vt vel hominem erubescat:si autẽ nec pudorem sentit frequenter confusa faciat illi quod precipit Salomon . Cor durum in baculo percute . Quia igitur dicit Chrisostomus . Sepe proficit doctrina iusticie.Primo admõe:deinde cõfunde quoniam frequenter pudor est frenum viciorum:tertio iustum est vt castigetur tanq̃ ancilla que erubescere nescit vt vipera. Si autẽ vir male se habeat:tũc vt docet . Augustin⁹ in libro.l.omelia. vxor sua debet eum quatuor modis coercere. Primo admonendo . Secundo obiurgando vt si non prosint charitatiue admonitiones faciat duras obiurgationes .Tertio si hoc non valeret: ecclesiam interpellando : scilicet prelati vel episcopi auxilium requirendo ma-

time ſi pecc̃atum ipz notoriũ eſt. Quarto ad deũ recurrẽdo per viros ſpirituales ⁊ orationes: quia ſaluabitur vir infidelis per mulierem fidelem vt dicitur prime Corinth. vij. ¶ Quarto aues docent qualiter ſe debent coniuges ad matrimonialem actum coniugere ſcz tantum coniugali federe ⁊ affectu ſcz intentione ⁊ cá prolis procreande. Hac enim ſola de cauſa aues adinuicem ſociantur ſcilicet ad generationem. ⁊ hinc eſt q̃ aues quaſi ſolum generationis tempore videnť cẽ in amore. Hinc eſt q̃ ſolum etiam in coniunctione carnali inter ſexum ⁊ ſexum diiudicant exceptis perdicibus que ſexum non ſeruant ſicut dicit philoſoph⁹ in ſexto de animalibus. Vnde ſurgit in perdicibus maſculus in maſculum femina in feminam. Sed ex tali coitu non fiunt oua pullificatiua: Immo faciunt ova vento plena ⁊ addit q̃ ex tali coitu maluſ fetor ſentitur. In quo videlicet exemplo oſtenditur vicium contra naturam triplici de cauſa deteſtabile. ¶ Primo propter infructuoſitatem. quia non eſt ad generationem. Vnde in perdicibuſ ex tali coitu non generantur oua pullificantia. ¶ Secundo propter inſaciabilitatem. quia facit oua plena vento. Ventus enim licet repleat: non tamen reficiendo ſaciat. Sic in huiuſmodi operib⁹ licz quis ſuum malum deſiderium impleat tamen non ſatiat. ¶ Tertio propter fetoris feditatem quia producit malum fetorem infamie vel mali exempli. ¶ Itẽ aues in opera generatiõis obſeruant tẽporis congruitatem. ſcz tempus veris: in quo oſtenditur q̃ non omni tempore eſt vacandum operi coniugali. Nam in diebus ſatris vel ieiunio⁹ hmõi nó ẽ vacádum amplexibus. Eccleſiaſtes .iij. Tempus amplexandi ⁊ tempus longe fieri ab amplexibus. ¶ Item aues tempore generationis nutibus ⁊ vocibus ad amorem mutuum ſe inuitant: ex quo oſtenditur coniugale debitum perſoluẽdũ eſſe viri ſine voce ſine nutu petẽti. ¶ Itẽ aues pullificant ⁊ pullos generatos educant. quia tenentur parentes filios alere naturales: ⁊ ſi non forte ſm rigorem iuris ciuilis vel poſitiui tamen ex iure naturali. ¶ Item aues vſq; ad iteratum generationis tẽpus ſibi non appropinquant: qz ſcilicet poſt impregnationem quouſq; peperit mulier abſtinendum eſt ab vxore. ¶ Quinto docent aues fetus educare: qz fetus ab ipſis procreatos tantummodo paſcunt communiter. In quo oſtenditur periculuz adulterij: precipue ex parte mulieris. qz mulier ex adulterio occulto generans ſtatuit viro ſuo filios non ſuos. ⁊ facit eum alere non genitos a ſe de quo ſicut de furto ad reſtitutionem tenetur. ¶ Item coniugij honeſtatem ſeruare ciconiarum exemplo nos docent: in quib⁹ viuente femina nunq̃ maſcul⁹ cauſa coitus cum alia ſe aſſociat. ſed ſue femine quo ad nidum ⁊ prolez ſeruat fidem: ſed ſi in femina adulterij concubitum perſẽſerit vltra cum ea non habitat: immo ipſam ſi poteſt tráſuerberat ⁊ necat ſicut dicit Ariſtoteles. ¶ Item mas feminam alias q̃ in nido non calcat: ex quo exemplo coniuges aperte monentur fidẽ thori diligenter obſeruare: adulterinos concubitus horrere ⁊ euitare ⁊ carnalis operis debitũ cũ quadam honeſtate pſtare.

¶ Capitulum. xvi.

Contemplatiua vita ⁊ aſpera abſtinentia ſignant in illis piſcib⁹ ſeu natantibus quorũ eſus cõceſſ⁹ ẽ in lege Moyſi. Dicit enim Leuit. xi. Omne qđ hz pennulas ⁊ ſquamas tam in mari q̃ etiã i fluminibus ⁊ ſtagnis comedetis: quicquid autem pennlas ⁊ ſquamas non habet eorum que in aquis mouentur ⁊ viuunt abominabile vobis execrandumq; erit. Ad litteram huiuſmodi natatilia ſcilicet anguile ⁊ ſimilia prohibita ſunt iudeis propter exceſſuz humiditatis. Et piſces alij conceſſi ſunt tanq̃ ſiccio⁹es. Sed moralis cauſa ſiue figuralis fuit quia per pẽnullas ſignatur vita ſubtilis vel contemplatio: per ſquamas autem ſignatur vita

aſpera quorum vtrumqꝫ neceſſarium eſt ad mundiciam ſpiritualiuꝫ. ¶ Item contemplatiui viri ſimiles ſunt auibus modulantibus que ſiluas amant in arboribus ⁊ fructetis nidificãt: dulciter modulantur ⁊ cantant ſuper oua ſolicite cubãt ⁊ pullos diligenter educant: ⁊ tales ſunt philomene merule ⁊ conſimiles. Sic perfecti ⁊ contemplatiui viri loca ſolitaria diligunt nidum mentis ⁊ contemplationis quietem in fructetis ⁊ in arborum ramis ideſt humilium ⁊ piorum exẽplis ⁊ in magnorum ſanctorum actibus ⁊ veſtigijs ponunt diuinas laudes dulciter vel voce: vel ſaltem corde quottidie modulantur ⁊ concinunt. ſancta quoqꝫ deſideria mentis cum calore deuotionis fouendo vſqꝫ ad complementum operis p ducunt. quaſi ſuper oua cubantes et a ſuo calore fouentes vſqꝫ ad pullorum nativitatem perſiſtunt. Sed tunc quaſi pullos diligenter emittunt. concepta bona non deſerunt ſed ea congruentibus modis quaſi nutrientes ⁊ allentes ad debitã perfectionem perducunt. ¶ Item cõtemplatio hominis in carne viuentis nõ poteſt eſſe diuturna propter graueditẽ corporis. Eſt enim homo mortalis aui perdici ſimilis que ſcilicet eſt multe carnis ⁊ pauce pennoſitatis: ⁊ ideo pauci volatus Nam in volando parum a terra ſe erigit ⁊ ſtatim poſt paululum terram petit. Similiter quia homo habet in vita iſta multum de corporis grauitate ⁊ imbecillitate. ⁊ paruꝫ de pennoſitate ideſt de virtutum ſpiritualium leuitate. ⁊ ſi aliquando a terrenis ad celeſtia capienda per contemplationis volatum ſurgere nititur corruptibilis tamen carnis pondere vel infirmitate grauatus poſt modicum ad inferiora reuertitur. Vnde dicitur Sapien. ix. Corpus quod corrumpitur aggrauat animam ⁊ deprimit terrena inhabitatio ſenſum multa cogitantem. ¶ Itẽ contemplatio diuinorum tentationum impulſos fugat ⁊ ſeuientis ſeculi procellas ſedat quod patet altionis exemplo. Alcio enim vt dicit Ambroſius auis ma ritima eſt que quaſi in medio hyemis ꝑdo magis ſcilicet mare ventorum ac fluctuum tempeſtatibus ſeuit oua ſua in littore maris ⁊ arena facit ⁊ ibidem verſus mare reſpiciens per ſex dies ſuper ea incubando perſiſtit: poſt quos naſcunt pulli: quibus natis ad eos nutriendos alios ſeptem dies adiungit: ⁊ ꝑ omnes hos. xiiij. dies mare tranquillum permanet ⁊ ſecurum. Vnde induſtria naute hos. xiiij. dies ſerenitatis ad nauigandũ obſeruant ⁊ eos alcionidas vocant vt dicit Ambroſius. Si eſt ergo tanta virtus auicule vt ſue contemplationis intuitu mare ſeuiẽs tranquillum efficiat quanto magis ſi rationalis anima ad imaginem dei facta ad eternum ac immutabile bonum interiores oculos contemplando vel orando direxerit: mare ſiue cordis fluctuantis. ſiue mundi ſeuientis tranquillum protinꝰ atqꝫ pacatum habebit. Job. viij. Tu quoqꝫ ſi diluculo conſurrexeris ad deum et omnipotentem fueris deprecatus ſtatim quoqꝫ euigilabit ad te ⁊ pacatum reddet habitaculuꝫ iuſticie tue. Docet ⁊ nos hec auicula vt propter perſecutiões vel tentationes ſurgentes neqꝫ bona timeamus agrredi: nec etiam vſqꝫ ad perfectum ea negligamus proſequi. Non enim auis hec quia mare procelloſum viderat aut ſe ponere ad oua cubanduꝫ in littore metuit: aut etiam vſqꝫ ad debitam pullorum nutritionem recedit.

¶ Capitulum. xvij.

Continentia caſtimonie cõfert ad longitudineꝫ vite. Quod in vulturib⁹ patet quos dicunt ꝓcubitu nullo commiſceri ⁊ ſine omni concubitu pullos generare ⁊ centuꝫ annis viuere vt dicit Iſidorus. Et quo colligitur ꝙ diutius viuunt qui a carnalis operis reſolutionibus ſe reſtringunt. Nam ſm philoſophum animalia que ſunt multi coitus vt paſſeres ⁊ huiuſmodi ſunt breuioris vite. Vnde nota ꝙ luxuria minorat vitam corporalem: dehoneſtat vitam ciuilem: ⁊ necat vi-

tam ſpiritualem propter primus dicitur Luce.xv. De iuuene prodigo ⁊ laſciuo qui diſſipauit ſubſtantiam ſuam non tantum perſonalem: ſed etiam temporalem viuendo luxurioſe. Eſt enim in actu luxuria euacuatio humidi ⁊ expiratio caliditi. in quibus duobus vita conſeruatur. Et ideo ex frequentatione actus venerij vigor ⁊ vita corporis eneruatur. vnde Hugo de ſancto victore. Luxuria inquit eſt immoderata carnis petulantia: dulce venenum importuna lues perniciosa potio: que humanum corpus debilitat ⁊ virilis animi robur eneruat. Et Innocentius dicit de vnilitate conditionis humane. O inquit extrema libidinis turpitudo que non ſolum mentem effeminat: ſed corpus eneruat ⁊ non ſolum fedat animam ſed fedat perſonam. Omne namq; peccatum quodcumq; fecerit hō extra corpus ſuum eſt. qui autem fornicatur in corpus ſuum peccat: ſemper illam precedunt ardor ⁊ petulantia: ſemper comitantur fetor ⁊ immundicia ſemper ſequuntur dolor ⁊ penitentia. ¶ Itē luxuria dehoneſtat vitam ciuilem: quia tollit homini gloriam inferens ignominiam ⁊ infamiā. Vnde dicitur de luxuriosis Yſa.xxxiij. De cadaueribus eorum aſcendet fetor ſcz infamie. Vnde Valerius dicit in libro.ix. de vicijs carnalibus loquens. Quid inquit his vicijs fedius. quid etiam damnoſius. quibus virtus atteritur. victorie relāgueſcunt. ſopita gloria in infamiam conuertitur. animi ⁊ corporis vires expugnantur adeo vt neſcias an ab hoſtibus an ab illis capi perniciosius habendum ſit. ¶ Item luxuria perimit vitam ſpiritualem. Ro. viij. Si ſm carnem vixeritis moriemini. Hiero. Qui luxuriatur viuens mortuus eſt. Etiam ferreas mētes libido domat que maiorem in virginibus patitur famem. duz dulciuſ putāt eſſe qō neſciūt. ¶ Ecōuerſo aūt chaſtitas ſine continētia dies vite multiplicat. Job.xxix. Quaſi palma multiplicabo dies meos. Per palmā intellige victoriā carnis que per cōtinentiā habetur

¶ Item vitā ciuilem exornat ⁊ nobilitat. Vnde Ciprianus de.xij.abuſiōibus. Pudicitia inquit eſt ornamētū nobiliū: exaltatio humiliū nobilitas ignobiliū. pulchritudo viliū ſolamē merentiū: augmētū oīs pulchritudinj. dec⁹ religiōis minoratio criminis multiplicatio meritorum creatoris omnium dei amica. ¶ Itē corroborat ⁊ cōſeruat vitam ſpiritualez Romañ. viij. Si ſpiritu facta carnis mortificaueritis viuetis.

¶ Capitulum.xviij.

Conuerſio non eſt differēda. Mā auiſ videlicet que videt arcum tenſū ⁊ ſagittam paratā nō differt a volare. Sēd ſic ſagitta parata eſt auem petere ſi ſtetерit. ſic deus nolentem conuerti. Pſalmi. Niſi conuerſi fueritis gladium ſuum vibrabit arcum ſuum tetendit ⁊c. Sed multi faciunt ſicut auis ſtulta que cuz differt a volare percutitur. Sic multi dum differunt a volare ⁊ pponūt conuerti ſubito moriuntur. Yſa.xxx. Subito dum nō ſperatur veniet contritio eius. Eccli.v. Ne tardes conuerti ad dominū ⁊ ne differas ō die in diem ſubito eni veniet ira illi⁹ ⁊c. Ambro. dicit. Aux tibi offeram nō mihi dicis cras venā ſed iam exigis: nemo differt nemo excuſat: redēptio anime promittitur ⁊ nemo feſtinat. Et nota q̄ peccator quādo nō conuertitur quāto magis expectatur tanto grauius iudicatur Vnde Valerius maximus in libro primo dicit q̄ lento gradu ad vindictā ira diuina ꝓcedit tarditatemq; ſupplicij gravitate penſat.

¶ Capitulum.xix.

Cor hominis prius eſt innouandum ⁊ deuotaruz orationum odoribus imbuendū: q̄ intra ſui thalamum poſſit ſuſcipere deū Cuius exempluz apparet in piſcibus. Nam piſcis in odoriferis naturaliter delectatur. Dicitur enim. iiij. li-

bro de animalibus q̄ quedam genera piscium odorant ⁊ audiunt: ideo ad noua uasa citius q̄ ad antiqua piscis accedit imo vbi fuerit nouus raro accedit ad vasculum antiquū. Sic de⁹ cordis hūani vasculum non ingreditur quod non prius nouum per pemtentie innouationez efficitur. Vnde. ps. petijt hanc nouitatem dicens. Cor munduz crea in me deus ⁊ spiritum rectum innoua in visceribus meis nec etiam in cordis hospitio de⁹ delectabiliter habitat de quo non odor suauis deuote orationis expirat. Sed quidem phiale plene odoramētoꝝ sunt orationes sanctorum Apoc. v.

¶ Capitulum. xx.

c Crudeles homines ⁊ raptores cōmuniter morīūtur famelici ⁊ mēdici. Sūt eni vulturibus similes qui exercitū sequuntur vt de cadaueribus equorum et hominuz satientur. Et ideo dicuntur aliquo nature sensu presentire bellum: ⁊ signum futuri belli preexistere quando cō stat eos circa exercitum conuenire. Cum autem senescit vultur elongatur eius rostrum superius ⁊ recuruatur in fine ⁊ moritur tādem fame. Sic homines rapaces qui vt lucrentur ⁊ rapiant diligunt guerras sicut faciunt stipendiarij milites ⁊ quidam tyranni potentes: licet forte in iuuētute vel aliquo tempore lucrentur ⁊ abundent in senectute tamen vel aduersitate seu infirmitate cū rapere nō possint. dū rostꝝ .i. oris sui victus necessitas crescit ⁊ lucrum deficit ad paupertatem ⁊ mendicitatem deueniunt ⁊ fame morīūtur. Job. viij. Tigris perijt idest raptor eo q̄ nō haberet predam. ¶ Itē crudeles debilium hominum sanguinem sitientes incidunt frequenter ipsi in manus maiorum ⁊ potentiorum. Vnde tales assimilantur culicibus. qui dum aliorum sanguinem sitiētes sugere volunt in rostra trūdinū incidunt que ipsos occidūt ⁊ comedunt. Talibus ergo similes sunt qui duz minores occidere querunt vel expoliare ipsi maiorum preda vel occisionis victima fiūt Cuius exemplū manifestus in libro Hester habetur scilicet de Aman qui duz p̄pter Mardochei emulationez iudeos crucifigere voluit ipse a rege assuero i patibulo est suspēsus Hester. viij. v. vi.

¶ Capitulum. xxi.

c Curiosi ⁊ presumptuosi perscrutatores culicibus assimilantur. Nam culex que est idem quod cynifes luci peta est. quia lumen candele vel lucerne libenter videt. Sed dum in lumen minus caute irruit se ipsam comburit. Similiter qui diligunt lumen diuine vel humane scientie interdum nimis curiose vel presumptuose perscrutando dum in ipsum lumen impingunt per alicuius erroris vel elationis incursuz quasi se ipsos occidūt. Vnde. Prouer. xxv. dicitur. q̄ qui scrutator ē maiestatis opprimetur a gloria. Et ideo sicut dicit Grego. nazanzen⁹. Scientie desideriuz ⁊ inquisitio questionuz nisi timor dei p̄cesserit effrenatos animos in preceps ducit. Vbi vero timor dei est ibi obseruatio mandatoruz ibi carnis expurgatio que se velut densa quedaz ⁊ obscurior nubes anime obijciens cōsidera re eam diuini radij lumina non finit.

¶ Capitulum. xxij.

d Diabolus assimilatur bubo boni. Primo quidem quia bubo stercoribus pascitur. Sic delectatur diabolus immūdicijs. peccatorum. Threñ. iij Qui voluptabātur in croceis scilicet demones anteq̄ caderent amplexati sunt stercora idest immunda peccata in quibus nunc delectantur. ¶ Secundo quia bubo ad templa de nocte vadit vt lampadarum oleo satietur. Templa enim dei dicuntur quilibet sancti viri: quorum scilicet lampades sunt eorundem sanctoruz mentes que plene sunt oleo gratie ⁊ letitie spiritualis huiusmodi oleo nocte idest latenter ⁊ occulte sanctorum mentes

diabolus satagit vacuare scilicet vt adue/niente sponso non habeant oleum secuz in lampadib⁹:z sic ab eterni regis nuptijs excludantur.sicut accidit virginibus fatu is Mathei.xxv.¶Tertio quia bubo ab auibus oditur z ab eis deplumatur. Vo/lant enim circa ipsum de die z eum deplu mant.Sic diabolus oditur a sanctis tan/q̄ aduersarius:quem aues idest sancti vi ri z prudentes de die deplumant quando eius machinationes malignas clarius co gnoscentes eas z detegunt z reuelant.Vel quasi plume ei adherētes sunt eius imita tores quos sancti viri deplumant duz ta les ad penitentiam reuocant. ¶Quarto quia bubo pugnat cum monedula que é auis coruini generis. Nam illa de die de/struit oua bubonis z bubo de nocte co/medit oua eius.Est ergo auis velut mo/nedula humilis penitentia:cuius oua di ci possunt laboriosa penitentis opera. Sed velut oua bubonis sunt peccata ad que oua induxit demon. Monedula er/go de die destruit oua bubonis quia hu/milis penitentia illucescente die gratie de struit peccata que penitens ex demonis suggestione commisit. Econtra de nocte deuastat bubo oua monedule:quia irruē te peccati tenebria destruit ipse diabolus omnia penitentie opera. ¶Item diabo/lus assimilatur nocticoraci que scilicet est auis que lucem fugit:tenebras diligit: so/lem sustinere non potest sepulturas mor tuorum inhabitat in locis ruinosis nidi/ficat oua columbarum deuorat z cuz eis pugnat:de die quasi ceca est:de nocte acu/te videt. Nam splendor solis eius visum hebetat.Sic diabolus fugit lucem gratie diligit tenebras culpe nequit sustinere so lem iusticie idest christuz. Vnde dicebant ei demones Luce.iij.Quid nobis z tibi ie su zc̄. Vel nequit etiam sustinere solē idest bonum clare incedentem z viuentem:se/pulchra mortuorum idest fetida z carna libus desideriis plena corda peccatorum inhabitat. ¶Item in locis ruinosis idest in eis qui tentationibus statim consenti/unt z ad cadendum in peccatum habiles. sunt z proni nidificat. contra columbas idest simplices pugnat z oua eorum idest opera libenter dissipando deuorat circa bona est cecus in malis acutus. Splēdor autem doctrine christi eius visum hebe/tat quia subtilitatis eius maliciam totali ter anullat z ideo dicit Petrus.Cui resi/stite fortes in fide prima Petri.v. z Eccle siastici.xliij.Refulgens radijs suis obcecat ocalos.¶Item diabolus assimilatur pa/uoni.Pauo enim habet caput serpenti/num sed cristatum.incessum occultuz.col lum modicum.pectus erectum z saphiri/num z caudam oculatam. Sic diabolus caput idest sue tentationis principiuz ha bet ad modum serpentis: quia serpens vbi caput immittit postea totus illabitur: vt dicit Hyeronimus quia vbi principi/um tentationis eius recipitur difficulter in processu repellitur.sed habet in capite cristam inquantum in principio pretēdit alicuius boni apparentiam. Non enim posset malum immittere nisi sub alicuius boni specie.quia nullus intendens ad ma lum operatur:habet etiam latentez incess sum.quia occulte trahit hominem ad in teritum:collum etiam habet curuum.qz si capit hominem cito deglutit ipsum qz cito facit hominem qui ei consentit rue/re in peccatorum profunditatem:pectus idest appetitum habet erectum scilicet su perbiam que semper excelsa appetit. Ha bet etiam caudam oculataz quia precipue ad finem respicit vt ibidem hominem de cipere possit. Genesis tertio. Tu insidia/beris calcaneo eius idest fini.

¶Capitulum. xxiij.

Diligentibus ferventer de/um non obsunt sed poti⁹ prosunt quecunqz aduer/sa. Vnde assimilantur pas/seribus de quib⁹ domin⁹ mentionem fecit Mathei decimo. Multis inquit passeribus melio res estis vos. Nā passeres calidissime sūt nature z semina venenosa in squiami sine lesione comedunt. Quasi enim calidissimi passeres sunt deum ferventer amantes a

quibus etiaꝫ venenosa semina iusquiami idest aduersa ⁊ periculosa mala mundi sine alicuius lesione periculi patienter suscipiunt.imo tanta est diuine dilectionis virtus vt hominibus conuertat in bonū etiam peccati virus. Roma.viij. Diligentibus deum omnia cooperantur in bonuꝫ Omnia dicit qꝛ prospera ⁊ aduersa. prospera ad vsum.aduersa ad exercitium vl' omnia.s.bona ⁊ mala.⁊ non tantum mala pene sed ⁊ culpe dum scilicet ex eis humiliores ⁊ cautiores atqꝫ solicitiores resurgunt.

¶ Capitulum.xxiiij.

Doctrina sanctorum predicatorum eripit homines a deceptionibus demonū Legitur enim qꝫ cerebruꝫ galli in potu sumptum valet contra morsus serpentum.qꝛ demit eorum venenum. ℘er gallum predicator intelligitur. vt super illud Job.xxxviij. Quis dedit gallo intelligentiam Grego.testatur. In cerebri autē partib⁹ precipue radicata est sensitiue cognitionis virtus. Est itaqꝫ velut cerebruꝫ galli sensus predicatoris sancti qui dum per doctrine potum ab audientibus capitur serpentis morsus seu venenum fugatur. qꝛ antiqui hostis deceptio detegitur ⁊ vitatur. ¶ Item gallus representat sanctorum predicatorum doctrinam etiam in cantu tripliciter. ℘rimo propter discretionem temporis. Nam gallus prius horam noctis discernit ⁊ postea vocem excitationis emittit. Quia scilicet predicator sanctus in suis auditoribus.s. in tenebrosis peccatoribus prius qualitatem vite cōsiderat.⁊ tunc demum ad erudiendum cōgruaꝫ vocem formar. Non enim vna eademqꝫ cunctis exhortatio ꝓgruit. qꝛ nec cunctos par morum qualitas cōstringit. Sepe autez aliis obsunt que aliis prosūt. Nam plerunqꝫ herbe quedam animalia reficiunt alia occidūt. Leuis sibulus eōs mitigat ⁊ catulos instigat. Et medicamentum quod hunc morbum minuit alteri vires iungit. Et panis qui vitam fortiuꝫ roborat parvulorum necat. pro qualitate igitur audientium formari debet sermo doctorum vt Grego. dicit. ¶ Secundo propter variationem vocis. qꝛ gallus vt dicit Grego. in profundioribus horis noctis valentiores ⁊ profundiores educere cantus solet. sed circa matutinum temp⁹ leuiores ⁊ mitiores format voces. Sic ꝑdicator sapiēs quādo loquitur peccatoribus profundatis ⁊ obscuratis in tenebris peccatorum loquit terribilius ⁊ austeri⁹ aut de diuinis iudicijs aut de morti angustijs aut de inferni supplicijs. Sed quando loquit illis qui iaꝫ illuminant a deo ⁊ sunt dei gratie cōiuncti loquitur ⁊ leni⁹ ⁊ subtilius ⁊ dulcius. s. aut de diuinis miserationibus aut de internis cōsolationib⁹ aut de internis retributionibus ⁊ similibus. Tertio propter percussionē later] qꝛ gallus cum se ad cantandum preparat prius alas excutit ⁊ latera sua feriens se vigilātiorem reddit. Sic predicatores sancti cum alios v̄bis sancte exhortationis monent prius exercitāt se in sanctis actiōib⁹ ne in semetipsis torpentes opere alios excitent voce sed ante se per sublimia facta excutiunt ⁊ tunc ad bene agendum alios solicitiores reddūt pri⁹ cogitationū alis semetipsos feriūt quia quicquid in se inutiliter torpet solicita inuestigatione deprehēdūt districta animaduersione corrigūt ⁊ emēdant. qꝛ anteq̄ v̄ba sancte exhortationis ꝓferant omne quod locuturi sunt operib⁹ clamāt. Et sic patet qꝫ sicut gallus alas excutit se ipsuꝫ percutit ⁊ vocē emittit. Sic predicator sanctus se excutit a malis. se percutit idest solicitat in bonis. ⁊ postea vocē emittit scilicet predicando aliis Ergo ex predictis omnibus habes q̄tuor rationes quibus predicator sanct⁹ assimilatur gallo. scilicet propter vigoreꝫ medicaminis propter discretionem temporis propter variationem vocis. ⁊ propter percussionem corporis.

¶ Capitulum.xxv.

Elemosynas pauperibus saltem de supfluis facere docet exemplum aquile q̄

vt dicit Plinius tāte liberalitatis existit. ꝙ predā nisi nimis sit famelica sola non comedit. sed auibus eam sequentibus q̄si cōmunem exponit sua recepta primitus portione. Vnde eam semper aues alie insequuntur. ⁊ partem de preda sua sibi prestolantur dari. Vultur vero ecōuerso ea que rapit solus comedit. Et igitur detestabilis est auarus. qui cibum quez abundanter hz comedere vult solus. Quo cōtra beatus Job dicit. Si comedi buccellā meā solus ⁊ non comedit pupillus ex ea Job. xxxi. Saltem enim miserabilis homo postꝙ saturat⁹ est cibo esurietes pauperes pascere deberet de reliquo Dñ Luix. dicitur. Quod superest date elemosynaz ⁊ ad hec precipue tenentur clerici qb⁹ bona ecclesiastica cōmissa sunt nō ad abutendū pro suis consanguineis. sed potius ad fideliter dispēsandū. sm illud. i. Corin. ix. Dispēsatio mihi tradita est ⁊ ideo de eis dicit Cesarius in admonitiōe q̄ nō soluz decime nō sunt nostre sed ad ecclesias de putate veruz quicquid amplius q̄ nobis opus est a deo accipimus pauperib⁹ erogare debemus. Et si qō eis deputatuz est nostris cupiditatibus vel vanitatibus reseruamus quāti paupes in locis vbi nos sumus fame vel nuditate mortui fuerint nouerimus nos rationem de animab⁹ illoz in die iudicij redituros. Sed nota ꝙ nō semper peccat mortaliter q nō dat pauperibus qō superfluum habet. sed qñ necessitas iminet. Quādo autez sit talis necessitas que obliget ad peccatum mortale nō posset ratione determinari sed cōmittitur prudentie vel fidei dispēsatoris. Dñ si bona fide det qñ sibi videt expedire immunis ē a pctō alioqn mortaliter peccat.

¶ Capitulum. xxvj.

Xaltat aliqñ diabolus hoiez vt in altitudine dignitaꝫ frāgat quē in humilitate sopare non potuit. Cornicula eniz qñ non pōt frāgere nucem in altuz portat vt ortius cadat ⁊ frangat. ⁊ sic facit aquila de testudine. Dñ hoc modo occisus fuit. Echylus poeta sicut narrat Valeri⁹. q̄ dū sederet sub diuo capite discoperto aglaī alto testudinē ferens cādore capitꝭ eius decepta. q̄ credidit ꝙ esset lapis quidā tādē sup ipsuz testudinē directo diametro cadere vt frāgeretur permisit. ⁊ sic dū testudinez frāgere voluit cerebrū illius cōtriuit. Sicut ergo aqla testudinē vel cornix nucē. sic diabolus in dignitatez eleuat aliquē quē vincere ante nō poterat vt ipsuz in peccatū deiciat. ⁊ ideo statuit christum sup pinaculū tēpli Mat. iij. Job. xxx. Eleuasti me ⁊ quasi super ventū ponens elisisti me valde.

¶ Capitulum. xxvij.

Xemplū humilitatis ⁊ patientie xp̄i cōtra oēs aduersitaꝫ ꝓcellas animū fortē reddit. Cui⁹ exēplū apparet in quo dā pisciculo q hechin⁹ est vocat⁹. de quo Ambro. dicit ꝙ dum procellas ventorum sentit calculum validuz arripit. ⁊ tanꝙ anco ram ne excutiatur fluctib⁹ trahit. ⁊ sic nō suis viribus liberatur sed pondere alieno munitur. ⁊ contra futuraz tempestatē lapidis auxilio stabilitur. quod naute attendentes sibi precauēt ne eos turbo preueniat imparatos. Sic qui procellas euadere vult idest aduersitates seculi sentis arripiat calculum validuz humilitatis scilicet ⁊ patientie christi exemplo qui ait. Si mundus vos odit scitote quia me priorē vobis odio habuit. Joānis. xx. vnde pria Petri. ij. Christus passus est ꝓ nobis vobis relinquēs exēplū vt sequamini vestigia eius. Et iō qui hūc lapidem angularem. s. christū accipit in exemplū nullus ei nocere potest impet⁹ tempestaꝫ. nā si passio christi ad memoriā reuocetur nihil est adeo duꝝ qō nō equo animo tolerēt. sicut Greg. dicit. ¶ Itez exempla sanctoꝝ q̄ nos ꝓcesserūt docēt nos diuicias mundi contemnere. Legit eni ꝙ ossa gallorum ⁊ gallinarum sunt auro venenuz Vnde si auro liquescenti ossa huiusmodi

mi sceank ab eis cõsumik. Sunt aũt velut gallox ⁊ gallinax ossa sctox ⁊ sctax q mortui sunt exempla que quasi aux destruũt dũ nos viuentes ad ipsuz contemnẽduz inducũt. Eccli.xxxj. Beat⁹ qui post aurũ nõ abijt ⁊ Act.iij. dixit Petrus Argentuz ⁊ aurum non est mihi ⁊c.

¶ Capitulum.xxviij.

Exempla mala prelatorum si fouentur corrumpunt ⁊ inficiunt mores subditox. Cuius exemplũ est gallus. quia vt Plinius dicit. gallus in vltia senectute oua quedam facit parua rotunda ⁊ quasi lutida. maxime si talia oua ab aliquo veneno so verme. puta bufone vl huiusmodi in diebus canicularibus foueant basilliscus procreatur. qui tante venenositatis est q̃ solo aspectu inficit ⁊ occidit. Quasi ergo senex gallus est quilibet antiquus prelatus vel princeps in reuerentia habitus: cui⁹ venenosa oua sunt prana ei⁹ opa. ex quibus oritur basiliscus aspectu inficiens. id est exemplum pestiferũ subditos corrumpens. precipue si fouẽtur ab aliquo venenoso vme idest si suadent fieri ab aliquo pestifero ⁊ maligno suggestore. Augusti. in libro de pastore Omnis qui male viuit in cõspectu eorum quibus prepositus est quãtum in ipso ẽ occidit. ⁊ forte qui imitatur moritur. ⁊ qui nõ imitatur viuit. tñ quãtum ad illuz pertinet ambos occidit.

¶ Capitulum.xxix.

Feruor deuote mẽtis insurgẽtes tẽtatiões expellit. qõ patet exẽplo vulturi. q fic dicit Plini. in tñ cõtrariat serpẽtib⁹. q̃ si pẽne ei⁹ vrant ex odore serpẽtes fugãtur. Mũc qppe pẽne vrunt vulturis. cuz incendunt ⁊ feruescũt meditatiões ⁊ affectiões cordis ẽm illud ps. In meditatione mea exardescet ignis. Et tunc quoqz serpẽtes fugiunt quia tunc demonuz suggestiões abscedunt. Vnde Greg. in Mdoral. Si nos virtus deuotionis in intimis afficit omnis strepitus prauc suggestiõis obmutescit. Virtus enim deuotionis est ipse feruor affectiõis. Vnde Hugo de sancto victore dicit q̃ deuotio est feruor bone voluntatis. quem mens cohibere non valens certis manifestat indicijs.

Capitulum.xxx.

Filios esse pios circa parentes precipue i senectute vel debilitate corũ docent nos aues communi generis. De q̃bus ait. Aristo. ⁊ Basili. q̃ pascũt pullos suos in iuuẽtute sua. ⁊ iuuenes pascũt parentes in senectute sua. ⁊ quãdo debilitãtur seniores in humeris suis eos ferũt iumores. Mira est igit̃ auium talium pietas vt erubescat suis parentibus auxiliũ non prestare homo a quibus beneficia tãta suscepit vt dicit Ambro. Eccli.iij. Fili suscipe senectã patris tui ⁊ cetera. ¶ Item filios erga parentuz defectus pietatis exercere officia inducunt cornicis exempla. Maz sicut dicit Ambro. erga parentes suos miranda est cornicis clementia quia cum parentes plumis ⁊ alis in senectute nudari contingit cornices iumores pennis proprijs eos fouẽt ⁊ collecto cibo nutriũt. ⁊ fulto alarum suarum subleuant ⁊ ad voládum exercitant. vt. s. in pristinos vsus membra dissueta reducant. Sic filij hominũ suos parẽtes deberẽt pannis proprijs nudos si alios nõ haberẽt iduere. primo victu vel labore famelicos nutrire. fulto brachio q̃ suoz eos infirmos vel debiles subleuare ⁊ ad eũdũ vbi oporteret iuuare. Sed nota q̃ iordinatus amor parẽtuz ad filios ẽ ẽt ipsis parẽtib⁹ cã pdẽdi vtutes. Cui⁹ qdez rei exẽplũ apparet in ciconijs. Nam ciconia sicut dicit Ambrosi⁹ miro affectu pullos suos diligit ⁊ custodit ita q̃ excubationc assidua sup eos pẽnas pdit. sic parentes q̃ filios suos iordinate diligũt frequẽter pp nimiã curã vel lucra illicita q̃ faciũt pp illos pẽnas vtutuz amittũt. In hoc tñ ipse ciconie reddũt imitabiles q̃ quãtũ expendunt temporis in fetibus educandis. tãtum ab eis vice reciproca educantur vt dicit Ambrosius vt videlicet filij hoium

quos parentes in infantia eorum cū ma
gna cura educant eisdem i senectute sua
vicariam opem reddant. Consimilem q̄
ꝫ pietatis speciem vpupe erga suos parē
tes senes seruare reperiuntur. Nam cuꝫ
vpupa sēuerit ita vt videre vl' volare nō
possit pulli eius euellunt ei pennas iuali
das liniūt oculos eius quibusdam her-
barum succis. ⁊ suis etiam fouent sub alꝫ
donec plume creuerint ⁊ clare viderit. in
quo exemplo innuitur. q̄ filij a parentibꝰ
senibus vel infirmis debēt quantum pos
sūt mala ⁊ molesta remouere. curas neces
sarias eorum infirmitatibꝰ adhibere. ob
sequijs propijs ⁊ personis ꝓfouere siue
seruire. nec eos deserere debent quousqꝫ
eos viderit suis obsequijs vel auxilijs ꝛ
amplius indigere.

¶ Capitulum. xxxi.

FLagellum tribulatiōis ⁊ af
flictiōis aliquando etiā ter
renos ⁊ lasciuos cōuertit i
fructuosas spirituales vi-
tas. qō ostēditur per exem-
plum in apibus. Dicūt enim
experti. q̄ apes sepe de boum cadaueri
bus generantur. Dū enim vituli occidūt
carnes verberantur. ⁊ sic de putrefacto
cruore vermes generantur qui recepti
alis apes efficiuntur. Quid autem p bo-
ues vel vitulos nisi terrenos homies ac
cipimus ⁊ superbos. Boues eni terram
arāt. ⁊ vituli siue tauri cernicosi sunt siue
indomiti. sed occiduntur boues vel vitu
li ⁊ carnes verberantur. quia dum tales
tribulātur a mundo vel verberāt in car
ne idest corpore infirmātur. extinguitur
auaritia ⁊ superbia iugulatur. Occisi autē
vituli vermes gignunt. quia extincto su-
perbie spiritu humiles fiunt: qui alis re-
ceptis apes efficiuntur quia pennis vir
tutum ornati tam in contemplatiua q̄ i
actiua vita perfitiuntur. Apes enim ⁊ vo
lando se subleuant ⁊ alijs mella fructifi-
cāt quia videlicet viri sancti ⁊ in altum p
contemplationeꝫ ascēdūt ⁊ alijs melifua
opera vel etiam verba fundunt Eccli. xi.
Breuis in volatilibus est apis ⁊ initi
um dulcoris habz fructus illius. Apis
breuis est homo humilis. qui ē breuis p
humilitatem volatilis per contemplatio
nem. dulcoroſus ⁊ fructuosus per pietatꝫ
subuentionem. ¶ Capitulum. xxxii.

IRaudulentia demonū vel
hereticorum assimilatur p
dici. Est enim perdix fraudu
lenta auis quia ova rapiēs
alīēa fouet ea. sꝫ ō hac frau
de sua nullum suscipit fru-
ctum sed damnū quia perdit laborem su
um. Maꝫ pulli nati mox vt vocem ꝑprie
genitricis audiunt putatiuam matreꝫ pe
nitus derelinquūt ⁊ ad veram matrem
accedunt vt dicit Ambrosiꝰ Hiere. xvij.
Perdix fouit que non peperit. Sic etiā
diabolus vel hereticus quasi alīena ova
rapit dum sancte ecclesie filios callide de
cipiens ad se trahit. Sꝫ frequentius labo
rat in vanum quia frequenter sic decep-
ti. dum veram ⁊ catholicam audiunt ec
clesie vere matris doctrinam perfidiam
vel peccatum relinquūt. ⁊ ad veram ma-
trem ecclesiam accedunt vel ad diuinam
gratiam per veram fidem vel penitenti-
am redeunt. Joannis decimo. Oues mee
vocem meam audiunt ⁊ ego cognosco
eas ⁊ sequunt̄ me. ¶ Item fraudulentus
⁊ hypocrita assimilatur pisci polypo. q
est fraudulentꝰ pisces. Nam vt dicit Am
brosius polypꝰ i vadoso litore petre ali
cui se coniungit: ⁊ ita illi inheret vt tā co
loris similitudine q̄ figure petra quidem
vl' ipsius saxi pars aliqua esse videatur.
Vnde pisciculi decepti dū sub ipso tanq̄
sub lapide vel saxo latere volūt postq̄ i
gressi sūt latibulū corporis sui eos poly
pus intercipit ⁊ includit atqꝫ inclusos duo
rat ⁊ deglutit. Huic ergo pisci assimilat
fraudulentus ⁊ nequam qui alteri adhe
rens ⁊ huius modū ⁊ mores assumit. ⁊
se conformare studet. vt de eo magis ꝓsi
datur ⁊ facilꝰ decipiat. ⁊ de talibꝰ dixit
christus. Veniunt ad vos in vestimentis
ouium. Vel talis est hypocrita q̄ petre
idest christi i exteriori apparētia speciē p
tēdit. cū tamē sit piscis voracx. ¶ Item frau

dulentus homo assimilatur cácro quivo lens comedere ostreas cum propter du/ras testes quibus clauduntur nó valeat obseruat tempus.s.quádo ostrea radijs solis se aperit.s.tempore quieto a ventis ⁊ tunc vt ostrea recludi non valeat clan/culo aliquem lapillú accipit ⁊ latenter in mittit. post quod imissa secure tela siue brácha ipsam diripit ⁊ comedit. Huic er go similis est homo fraudulentus q quẽ superare nó potest callida fraude decipit ⁊ de eiꝰ erũna se pascit vt dicit Ambro. Psal. Sicut nouacula acuta fecisti dolũ.

¶ Capitulum.xxxiij.

GArrulus ⁊ gulosus hõ as similat graculo qõ patz ex eius cantu. Nam cantus eius qdez est eius garritꝰ Vñ sicut dicit Basilius a garrulitate vocis graculꝰ est dictꝰ. Hõ aũt q gulositati studet post ci bũ rumores libẽter refert libẽter detra/hit. ⁊ nónunq̃ ꝓtẽdit. Vñ talis nó imerito designat in graculo. ¶ Scõo patet ex trá situ siue volatu qz graculus in siluis de gens de arbore vna in aliaz garriẽdo trá sit ⁊ hoc est qz homo garrulus de his cũ quibꝰ habitat etiaz turpia que de eis no uit aliqũ enarrare nõ cessat. ¶ Tertio ex ꝓspectu. qz cũ graculus aliquam auez trá sire aspicit garrit ⁊ cũ aliquos ocultos re perit similiter facit. Quia.s. garrulus ho mo non tantum detrahit secularibus sz etiã eis quos religionis occultat locus. ¶ Quarto ex affectu qz aliquãdo gracu/lus captus claudit vt articulata verba loqui doceatur. Similiter aliquando gar rulus secularis cũ ad cõuersionẽ venit ⁊ religionẽ ingredit verba religionis adi/scit. vt lingua volucris lingua loquatur hominis.a. vt qui inordinate loqui cõsue uerat ordinate loqui deinceps assuescat. ¶ Quinto in exitu. Nã aliqñ ꝓtingit q graculus q tenebat clausus de ipa clausu ra exiẽs liber euadit. ⁊ qui priꝰ garrulus fuerat p egressionẽ magis clamat. Et eo/dẽ mõ garrulus cũ vitã religiõis arripit vix linguã suam deserit. Sed si forte reli cto habitu foras exierit bonum religio/nis in malum garriendo. s. detrahẽdo cõ uertit. De tali ergo persona dicitur. Pro uer. vij. Garrula ⁊ vaga qetis impatiens.

¶ Capitulum.xxxiij.

GRatia celesti nó reficit anima nisi q̃diu est a peccatis mũda quod patet exẽplo coruoꝝ. De qbꝰ glosa dic sup illõ ps. Qui dat iumẽ tis escã ipsoꝝ ⁊ pullis co/ruoꝝ inuocãtibꝰ eũ. q q̃diu pulli coruoꝝ hñt plumas albas a parẽtibꝰ relinquunt ⁊ tũc roze celesti pascunt: qñ aũt nigrescere incipiũt tũc corui eos pascũt. Quid au tez sunt pulli pluma albi nisi hoies mun di corde: hi celesti roze pascunt: qz celestis gre piguedine nutriunt. sz nigri sci pascũ tur a coruis. qz pctis obscurati a demoni bus reficiunt. ¶ Itẽ gra celestis cautelã ⁊ fortitudiné ꝓstat ꝓtra ꝓsperitates ⁊ ꝓtra aduersitates. Legitur. n. de gallo si qs eiꝰ pinguedine inunctus fuerit a pantheris ⁊ leonibꝰ tutꝰ erit. Potest enim christus p gallũ nõ incõgrue intelligi q nos in no ctis nre caligine excitat atqz solicitat vo/ce doctrine sue. Est ergo pinguedo galli gra ipsius xpi cuiꝰ. s. sacratissima ipsius unctio. de qua dicit Johãnis. ij. Vos un/ctionem habetis a sancto. taz contra pan/there maliciaz q̃ ꝰ leonis seuiciã nos de fendit Aduersarius náqz maligꝰ vl nos tentádo delectabilibus allicit: panthere vz more que os aperiẽs odore aialia at/trahit que deuorare cupit vel eos perse/quendo aduersitatibus frangit. sicut leo seuiens ⁊ rugiẽs circuit querendo quem ipse comedere possit. Sed galli unctio ab vtroqz defendit. qz. s. christi gratia ⁊ cau/tos nos facit in prosperis ⁊ fortes ac itre pidos in aduersis ⁊ iõ hãc galli pinguedi nẽ ps. petebat dicens. Sicut adipe ⁊ pin guedie repleat aia mea. ¶ Itẽ gra dei nõ respicit quẽ finalis ipenitẽtia ad mortem eternaz ducit. cuiꝰ manifestũ exemplũ ap paret in caladrio. Nam caladriꝰ vt Aris. dicit albi coloris est nihil nigredinis ha/bens, cuius natura est talis q quãdo q

grauī infirmitate detentus fuerit si egrī
tudo ad mortem fuerit caladrius ab eo
faciem suā auertit. ⁊ tunc homo de mor
te certus existit. Si aūt ifirmus curādus
sit. ⁊ tunc visum in ipsum figit ⁊ quasi ap
plaudens in eū intendit ⁊ differt iste cala
drius a caládra que est auis canora sicut
dicit Iosa sup Deu. xiiij. Nec ergo auis
totaliter alba est spiritussancti gratia. que
est munda ⁊ nullius nigredinis. i. culpe
admixtione infecta. Quasi autez infirm⁹
grauiter omnino morturus homo de
sperat⁹ est ⁊ finaliter impenitens ad e
terne mortis supplicium peruenturus
Vnde spiritussancti gratia hūc nunq̄ re
spicere potest quia finali penitentia ⁊ re
missione caret. Ipsa etenim esse dicit spiri
tussancti blasphemia que neqz remitti
tur in hoc seculo neqz in futuro. prout
August. exponit in libro de verbis domi
ni. Vnde. j. Joh. v. Est peccatum ad mor
tem pro isto nō dico vt roget quis. Qua
si autem infirmus curandus est ipse pec
cator penitentiam agens in quem respe
ctus diuine gratie letanter ⁊ perseuerant
intendit quousqz ipsum a peccatis pur
gando ad plenam sanitatem perducit.

¶ Capitulum xxxv.

Otiosus ⁊ ventri deditus
ociosus est ⁊ ad cōtemplā
dum ineptus. Quod patet
exemplo cygni. Nam cy
gnus est multe carnis. ⁊ ꝛ quietem diligit ⁊ raro vo
lare contēdit qz ponderosi est corporis.
Illi autem multe carnis sunt qui multā
de suo corpore curá gerunt. ⁊ hi quietez
ocij diligunt ⁊ insuper ad contemplatio
nis volatum minime apti sunt. Nā cor
pus quod corrumpitur ⁊c. vt dr Sapiē.
ix. ¶ Item gulosi ⁊ voluptuosi assimilan
tur locustis. Nam locusta quasi tota ve
ne est. ⁊ ideo insatiabilis est. Os habet q̄
drangulatum ⁊ hz vnum intestinū qō fa
me ⁊ immundicia semp est plenū q̄diu vi
uit semper esurit. ⁊ siquid viride inuenit
rodere non desistit. Similiter quidaz gu
losi sic totaliter sunt dediti ventri q̄ nil
preter ventrem suum esse videntur. Vñ
de Apo. de talibus dicit ad Phi. iij. Quo
rū deus venter est ⁊c. Tales insatiabiles
sunt qui vno prādio habito ita solicitāt
de alio Pro. xxx. Venter impiorum insa
tiabilis est. Os etiam habent quadrangu
lum quia quattuor modis offendunt in
cōmedendo cibum. s. vel quia sumunt su
perfluum. vel quia querunt cibū delicatū
⁊ preciosum vel qz nimis curiose paratū
vel quia sumūt per modum inordinatū
vel nimis ardenter. vel qz preuenunt tē
pus. ¶ Item eorū intestina quando sunt
refecta sunt plena imundicia sed quādo
sunt ieiuna. i. vacua sunt inedia ⁊ fame
cruciata. ⁊ qz semper circa cibum intēdūt
quicquid sibi gratum inueniunt habere
⁊ comedere satagunt. ¶ Item gulosi qui
dam assimilantur miluis. Nam miluus
propter gulositatem imundis vescitur ⁊
pro modico ventris pastu tota die circū
fertur. Sic aliqui gulosi sunt qui propter
gulam que alijs vel inconsueta sunt vel
imunda cōmuniter vidētur auide come
dunt. vt carnes canum vel serpentuz vel
ranarum ⁊ huiusmodi que propter imū
diciam suam cōmuniter in vsu non sunt
Et insuper etiam aliqui modo milui cir
ca coquinam ⁊ cacabum tota die circunfe
runtur ps. Famem patientur vt canes ⁊
circuibunt ciuitatem.

¶ Capitulum. xxxvj.

Heretici vl hypocrite sicut
decipiunt alios ex aspectu
sanctitatis simulate ita quo
qz eos subuertunt ex affa
tu false doctrine seu locu
tionis falsitate. Vnde assi
milantur ceto. i. pisci balene. de quo dicit
Jorach in suo libro de animalib⁹. q̄ ma
xime quando senescit ꝓpter magnitudi
nem corporis adunatur puluis in dorso
eius. ⁊ condensatur in tantuz q̄ herbe ⁊
fructices ibi crescunt. ita vt insule simi
lis videat. ad quē si nauigantes icaute ap
propinquāt sine periculo vix euadūt. nā
aquā in tāta quātitate de ore eijcit super
nauem q̄ aliquādo eam subuertit. Sicut

ergo cet⁹ ex aspectu simulato attrahit siue decipit.⁊ aqua ex ore missa lignuz nauis subuertit.Sic etiaz heretici vel hypocrite plurimū ex aspectu attrahunt alios simulata sanctitate.Sed mētium naues aqua oris subuertūt.i.doctria ⁊ exhortatione falsitatis.Vnde de eis dominus dixit Mat.vij.Attendite a falsis prophetis qui veniūt ad vos in vestimentis ouium intrinsecus autez sunt lupi rapaces.

¶ Capitulum.xxxvij.

HUmilitaꝫ virtus nascitur in spiritu.dum infirmitas ⁊ corruptio carnis ad memoriaz reuocatur. Cuius exempluz apparet in ceto. ō quo dicit Jozach.q; abūdat in spermate.⁊ post coituz eius quod superfluit supernatat.quod collectū desiccat.⁊ in ambre lapidis substātiā cōuertit. Quid ergo in supfluo spermate nisi carnalis corruptio peccati designat? Cuius desiccatio est eiusdem peccati penitudo. Tūc ergo carnis corruptio desiccata colligitur.quando cum mentis penitudine ad memoriam reuocatur.Et tunc mollicies spermatis in soliditatez cōuertit lapidis.q; ex compunctione corruptionis carnis nascitur humilitas mentis q̄ dum mentem tangit ambre soliditatē pretendit.Sic dauid ex consideratione sue iniq tatis deductus est in compunctionē humilitatis dicens.Quoniaz iniquitatē meam ego cognosco ⁊ peccatuz meū contra me est semper.Tibi soli peccaui ⁊ malum coram te feci vt iustificeris ⁊c. ¶ Jtē humilitas confirmat animū hominis ꝓtra fluctus superbie ⁊ mundane vanitatis. Vnde assimilatur cuidam pisciculo q hechinus vocatur qui quidem est paruꝰ pisciis ⁊ vix semipedalis in longitudinē abherédo sic dictus.eo q; Iz sit exigui corporis est tamē admirande virtutis : Nam nauis cui adheret Iz feruēte mari multe procelle seuiant tamen quasi radicata stare videtur.nec aliquo modo mouet . Similiter humilitas cordis ꝙnis hominez apud se faciat parue reputatōis reddit ta men imutabilem nauem mentis a ventꝰ procelloso superbie ⁊ fluctibus vanitaꝫ Eccli.xv.Firmabitur in illo ⁊ non flectet ⁊ ꝓtinebit illū ⁊ nō ꝓfundet ⁊c. ¶ Jtē humilitas mētis maxime eam perspicaciꝫ reddit ad contemplationem diuine claritat.sicut econtra superbia hebetem cā facit. Cuius exemplum est sicut dicit Auicēna q; oculus aquile paruus est.⁊ tamen ad vidēdū lumen solis pspicacissimus ⁊ econtra oculus nocticoraciꝫ magnus ē. ⁊ tamen lucem solis intueri nō pōt.oculus ergo anime mens est que quanto fuerit humilitate minor.tāto erit ad diuine lucis claritatem contemplandam perspicacior.sed quāto econtra fuerit superbie reputatione grandior tanto erit ad cōtēplandaz obscurior.Vnde Math.xj.Abscondisti hec a sapientibus ⁊ prudentibꝰ ⁊ reuelasti ea paruulis.

¶ Capitulum.xxxviij.

MIcōstans ⁊ leuis hō filius est aui incarcerate que qescere non pōt sed semper per capriolaz currit modo huc mō illuc. Hiere.xviij. Hec dicit dñs pplō huic q dilexit mouere pedes suos ⁊ nō qeuit ⁊ dño non placuit. ¶ Jtem imperseueratia quorundam feruenter incipientū assimilatur mutatiōi miluorum . Haz miluus in iuuentute differre a prede auibꝰ nō videtur sed quanto plus viuit magis se semper degenerem ostendit. Vnde fm Aristotelem quoddaz genus est milui qđ in principio aues capit tādē vix muscas ⁊ vermiculos capit.⁊ demuz fame perit. Tales sunt q in iuuentute sunt boni ⁊ senectute efficiūtur peiores. Efficiuntur ēt miluo similes qui a suo cōuersionis principio aues capiūt idest sanctoꝝ virtutes imitari incipiunt.sed ab incepto feruore post modicū paulatim deficiētes vix muscas capiunt.i. vix minima queqz bona facere satagūt.⁊ tādem a gratia deficientes oīno deuotiōis spiritū totaliter amittūt. Et talibꝰ dicebat Apo.ad Gal'iij. Cum spū ceperitis nūc carne consummamini

¶ Capitulum. xxxix.

INgratitudo filios etiam excludit a paterna hereditate: Vnde pelicanus auis. s. femina que super filios suos a serpente occisos pcusso pectore prio ad eos vinificandos sanguiné fundit. quo effuso sanguine in tñ debilitaf ꝙ pulli prio ci bo exire cogunt. Et illos pullos qui naturali affectu ipsam pascút postꝙ resumpsit vires tenerrime diligit ⁊ solicite nutrit. Sz illos qui de ipsa tanꝙ degeneres nullam gesserunt curam tanꝙ ingratos deiicit etiam secum viuere non permittit. Ex quo patet ꝙ grati filij a parentibꝰ nutriendi ⁊ diligendi sunt Ingrati vero etiam fm leges a parentibus repelli ⁊ exheredari possunt. Vnde etiam pelicanus iste xp̃m representat. qui in ps ait. Similis factus sum pelicano solitudinis. ipse enim homines quos creauerat tanꝙ filios ad imaginem ⁊ similitudinem suam a serpente antiquo veneno peccati occisos ꝓprio sanguine vinificauit. Vnde gratos filios qui eũ in suis pauperibus nutriũt finaliter secum ad suaz hereditatẽ admittet dicens. Venite vos benedicti. Ingratos autez ⁊ crudeles excludet dicens Ite maledicti ℳath. xv.

¶ Capitulum. xl.

MOrtes ⁊ gulosi sunt dure castigandi. ⁊ a sua gulositate cohibendi. Mã apes vt dicit Phs inertes dure castigant ⁊ cessantes ab opere morte condẽnant. Et habentes magnũ ventrẽ ⁊ qui nimis comedunt expellunt vel occidunt si possunt. Sic castigant inertes ⁊ dãnant inutiles hoies etiã a deo ℳath. xxv. Seruuz inutilez proiicite in tenebras exteriores. Similiter gulosi qui xp̃o dño non seruiunt sed suo ventri non solũ expellentur a regno. sed etiã eterne morti deputabuntur supplicio. Dicetur eni homini gulosо ⁊ ventris delicijs dedito illud Apo. xlviij. Quantũ glorificauit se ⁊ in delicijs fuit tñ date ei tormentũ ⁊ luctũ. ¶ Inter apes ergo nulla est otiosa sed quedã certant quasi in bello campestri ꝙ apes alis. quedã circa victũ inuigilant. alie flores futuros explorant. alie ceras de floribus sugunt: alie cellulas nec rotundas nec quadras mira ꝓnexione ⁊ equalitate componunt. Et inter tam diuersa opera nulla alterius operibus insidiatur. nullo raptu victum querunt sed proprio labore conquirunt qõ inter herbas ⁊ flores recolligunt. In quibus nos instruunt otia fugare. an officio vel opere sibi congruo quẽlibet laborare nulli in suo opere vel commodo insidias parare. non vi rapine. sed suo labore victum sibi procurare. Item munditiaz in omnibus operibus amare. Nam inter flores ⁊ mundas herbas ipe vt dictum est colligunt fructum suum.

¶ Capitulum xli.

INnocentium persecutores crudeliores sunt beluis marinis: dicit. n. Horath in libro suo de animalibꝰ ꝙ delphini sentiunt per odoreꝫ si homo mortuus in mari vnꝙ comedit de delphino. ꝙ si comedit ipsum comedunt. si autem non comedit ipsuz ab alioꝝ piscium morsibus custodiunt. ⁊ cum ad litus perducunt Ecce igitur ꝙ belue maris quãꝙ vindicent receptam iniuriã non tñ persequuntur sed tuentur innocentiam. sed tñ humana crudelitas tanta est vt qñqz atrociter ledat eos a quibus nullam iniuriam vel lesurã vnꝙ recepit. Vnde Isopus dicit. Nocẽt inocuo nocui cãmqz nocendi. Inuenit.

¶ Capitulum. xlij.

INobedientie culpam esse acriter puniendã exemplo suo apes oñdunt. Mã apes que regi non obediunt de se ipsi vltionem expetunt. ⁊ aculeis sui vulnere se occidunt. ℳulto ergo magis qui celestis regis mandatis inobedientes fuerint phie

ñt aculeũ in sua cozda infigere.⁊ ipsam inobediẽtie culpam in semetipsis extinguere. Et quanto fuerit inobedientia maioz.tanto ad ipsam extinguendam requiritur aerioz doloz .Habet enim inobedi ẽtie culpa gradus suos Ibiq; est grauioz cuiuslibz inobediẽtie actus vbi piculosioz est contẽptus.grauius est pecatũ deo nõ obedire q̃ homini.nisi i hominis p̃cepto det p̃ceptum includat.grauioz etiã inobedientia est vbi maius p̃ceptum cõtemnit Preeminet enim p̃ceptũ p̃cepto.q; preferur dilectio dei dilectioni p̃rimi grauioz est etiam inobedientia in qua p̃cipiẽtq; persona contemnitur q̃ vbi ius mandatum tantum reſputitur.i. Reg.xv. Peccatũ ariolandi est repugnare ⁊ q̃si scelus idolatrie nole aquiescere. Siles enim sunt culpe idolatria ⁊ iobediẽtia.q; vtraq; ex dei contemptu est ꝓcnies.non tñ eq̃les sunt.sed est idolatria grauioz.

¶ Capitulum.xliij.

Quid⁹ abscõdit bona ne alius indefructũ habeat.ẽt si illis ipe ñ idigeat.Vnde silis ẽ pauoni qui simum suũ q̃ valde medicinalis ẽ abscõdit. vt iueniri vix possit q̃si iuideat vtilitati hominis.Ex q̃ patet q; iuidia bonoruz cõmunicationẽ excludit .Vnde dicit Augu.sup Job.Tolle inuidiam ⁊ tuũ ẽ quod habeo tollã inuidiam ⁊ meum est quod habes.¶ Item hoc exemplo patet q; propriũ ẽ minoꝝ maioribus inuidere. Pauo enim inferioz est homine .Vnde Job.v. Paruulum occidit iuidia.q̃uis ⁊ inter pares ⁊ dispares inuidia esse possit Vnde dicit. Aug⁹. in quodam sermõe. Inuidia ẽ odiũ alienę felicitatis.rerũ ꝫ inferiorũ ne sibi adequentur.rerum superiorum quia eis nõ equãtur.rerum pariuz quia sibi equant. Vnde cayn iuidit abel prosperitati Rachel ỹe fecũditati Saul Dauid felicitati per inuidiam ꝓcuratus est lapsus mũdi ⁊ moꝛs christi:

¶ Capitulum.xliiij.

Hypocrita assimilatur struthioni qui sicut dicit Isidoz .corpus habet animal:sed pennas ⁊ rostrum habet auis. licet propter pondus in aera leuari non possit. Vnde sicut dicit Grego.penna struthionis similis ẽ penne herodij in coloze sed non in virtute. Mã ei⁹ silitudinẽ penne hz sed volatu caret ad volãdũ alas erigit.sed tñ a terra ñ surgit raris enim pẽnis induit.magno corpe ꝓgrauat. Sic hypocrita ẽ animal.i.carnalis occulte apud se. sed tñ pẽnas atq; rostrũ ꝓtendit auis.q; moꝛes p̃retẽdit ⁊ vba spũalis hõinis.Vñ ipius pẽna.i.exterioꝛ apparẽtia vr pẽna herodij.i.ad modũ vite alicui⁹ pfẽi viri. caret tñ volatu ei⁹ scz ꝓtẽplatiõis vel dilectiõis qbus mẽs volat ad deũ.Vñ quãuis alas erigat.i.brachia ad celũ extẽdat coꝛ tñ a terra nõ separat.i.a terreno affectu.Habz enim pẽnas rarioꝛes.i. paucas vtuosas affectiões ⁊ hz graues carnes.i. carnales appetit⁹ aiam grauãtes qui euz surſũ ad deũ ascendere non permittũt. ¶ Item hypocrita assilat cygno. Mã cygn⁹ pennã hz exteri⁹ cãdidissimã.omnino nigredie impmixtã.sed carnẽ interi⁹ hz nigrã.⁊ ad digerẽdũ durã:Et sic hypocrita licz exteri⁹ sit apparens alb⁹.i.innocẽs ⁊ mũd⁹ int⁹ tñ vicioꝝ nigredine niger ẽ ⁊ obscurus.Vñ vę vob hypocrite q̃ silis est] sepulcris dealbatis. int⁹ aũt plẽi est] hypocrisi ⁊ iniqtate.dñs. Math.xxiij. Est ẽt hypocrita erga p̃rimũ nõ larg⁹ vel pi⁹.scz mente durus. ¶ Itẽ hypocrite ⁊ duplices hoies q nũc spũalia sectari videt nũc terrenis actiõib⁹ ⁊ negocijsi uoluũt similes st qbusdã piscib⁹ siue aialib⁹ q̃ nũc i aqs nũc i terris cõuersãt.Vñ ab Isidoro appellant dubia eo q; nõ soluz sunt natatilia sed ẽt gressibila p̃ naturã.⁊ talia sũt foce cocodrilli castoꝛes ⁊ eq fluuiales ⁊ hmõi.q̃ ꝓmũt sũt aialia seua vel maligna.Sic ẽt tales homies dubiũ videt vtrũ sint dei vel mũdi cõmuniter tñ iuemũt finaliter deceptoꝛes ⁊ iniq Isa

ſt. Omnis hypocrita eſt ꝛ neq̃. Vnde Apo.i.Thi.ij. Nemo militans deo impli cat ſe negocijs ſecularibus vt ei placeat cui ſe probauit.

Capitulum.xlv.

IRa ſiue odium ꝓximi tol lit dulcedinem manſuetu dinis ꝛ etiam vitam men tis. Cuius exemplū eſt qꝛ apes quando pugnāt tūc efficiuntur ad mellificādū inutiles vel paulo poſt moriuntur vt di cit Ariſto. maxime ſi aculeū totum infixe rint. eo ꝙ fit impoſſibile aculeū totuꝫ infi gere quin cū eo exeat inteſtinum. Simili ter qui ꝓximum odit. ꝛ iratus ledere vel pungere cōtendit. ſaltē in cōſenſu anima aculeū infigit. ſed ex ipſa mentis ira vel odio quaſi apis ex ꝓprio aculeo. ꝛ mel. i. dulcedinē manſuetudinis amittit ꝛ inte ſtinum charitatis ēiciens aie vitā perdit. Dñ ſcriptū eſt. j. Joh. iij. Qui odit fratreꝫ ſuum homicida eſt ſcꝫ aie ſue occiſor.

¶ Capitulum.xlvi.

VDicandus non eſt anius hominis ſm apparentiaꝫ carnis. qꝛ qui qñqꝫ eſt de ſpectus in corpore magn⁹ eſt in virtute. Cuius ſcilꝫ rei exemplum apparet in accipitre. Eſt enim accipiť auis regia que plus aio q̃ꝫ vnguibus eſt armata. Dñ qō ei natura cōporis in quantitate denegat ℞ in virtute animi ꝛ audacia recōpenſat vt dicit Jſi. Sic quandoqꝫ in multis ho minibus quicquid vel ex defectu nature vel ex accidentali infirmitate deſpectum apparet in corpore ſiue ex naturali ſaga citate. ſiue ex diuina gratia ſpeciali mune re ſuppletur. ꝛ recompenſatur in mente. propter quod ꝛ dominus dixit. Nolite iudicare ſm faciem maxime enim ſm de um temerarium ē tale iudicium. quia ho mines vident que patent. deus autem in metur cor. vt dicitur. i. Reg. xvi.

¶ Capitulum.xlvij.

LAchrymas compunctōis ſeqtur pugna tentationi cui opponend⁹ eſt clamor oꝛōnis. Cuius videlicꝫ rei exēpluꝫ in mergulo appa ret. de quo dicit Jſiō. ꝙ ſe pe demerſo in aquam capite auraꝝ ſi gna ſub fluctibus cognoſcit ꝛ futuram tē peſtatem preſentiens ad litus cum clamo re fugit. Vnde certiſſimum indicium ē fu ture tempeſtatis cum ad litus merguli fu giunt cum clamore. Ille igitur in aqua ca put mergit qui mente compunctus ſe ad ſua deflenda crimina conuertit. Sed ma ligꝰ ſpiritus euꝫ perdere timens mor auram contra eum tentationis ſuſcitat vt a tentationis feruore frigeſcat. Sed cauta ꝛ prouida mens cum ſurgentis tempeſtatem tentationis preſentit mox ad litus humilitatis cum clamore oratio nis recurrit attendens ſcꝫ quōd dominꝰ dixit Math. xxvi. Orate ne intretis in tentationem. ¶ Item lachrymaruꝫ aqua animam penitentis nutrit. ꝛ in ea ardo rem ꝛ eſtum tentationum ꝛ viciorum ex tinguit. Cuius rei exempluꝫ eſt in anima libus aquaticis que ſm Auicennam du plici ex cauſa attrahunt ad ſe aquā. Naꝫ quedam eorum ſunt que aquam in ven trem recipiunt ſolum per moduꝫ nutri menti. et non per viam reſpirationis ſi cut conche marine. Et talibus aſſimilan tur penitentes qui ex lachrimarum aqua quaſi quodam nutrimento paſcūtur ſm illud Pſ. Fuerunt mihi lachryme mee panes die ac nocte. Super quo vero Caſ ſidorus dicit ꝙ fletus eſt cibus anima rum corroboratio ſenſuuꝫ abſolutio pec catorum. refectio mētiū. lauacrū culpaꝝ. Sed quedā animalia aquatica ſunt que aquā recipiūt ꝓ modū reſpirationis. ſcꝫ attrahēdo ꝛ emittēdo. ſcꝫ ad euētationē interioris caloris ad expellēdū ſuperfluū calidū. ꝛ talib⁹ aſſimilant q plorant vt la chrymaꝝ aq̃ ardorē tētatiōis extinguat ꝑs. Tranſiuimus ꝓ ignem ideſt per ardo rem tentationis ꝛ per aquaꝫ compuncti onis et deuotionis q̃.

¶ Capitulum.xlviij.

Laus diuina tãto clarior ẽ ⁊ laudabilior. quãto ex feruẽtiori ⁊ pulcriori mente ꝓcedit. qđ patet per exemplum cicade q̃ in medio estus q̃ alia q̃ ardent tanto cantum reddit clariorẽ quanto tũc aerẽ attrahit puriorẽ. Similiter vox laud] diuine tanto clarior ⁊ acceptior reddit quãto cũ feruẽtiori ⁊ puriori spiritu cant vl formatur. Vnde trium puerorum laus ⁊ hymnus quo deus i camino laudauerũt magnis commẽdatur ꝓconijs q̃n i pueris puritatez ꝓtendit cordis i camino vo affectum ⁊ feruorem deuotionis Dani. tũ. Ambulabãt i medio flamme laudãtes ⁊ benedicentes dominum.

¶ Capitulum.xlix.

Vdi hominum ⁊ chorearum saltus inordinati communiter sunt presagiuz vl causa exitus mali cuius exemplum ostenditur in delphinis. de quibus Ysido. dicit q̃ i mari nihil velotius eis Mã plerumq; salientes naues transuolant. saltus tamen eorum ⁊ ludus futuram indicat tempestatem. ⁊ simile accidit de ludis humanis. Mã israeliticus popul⁹ in deserto lusit. sed tãdez pacto ludo magnã sui stragẽ suscepit Exoð. xxxij. Post ludũ quoq; puerorũ Dauid ⁊ isboseth secutũ est bellũ graue. ij. Re. ij. Sic et p⁹ Sansonis ludum secutũ est philistino⁹ excidiũ Judicũ. xv. Et rurs⁹ post puelle salt⁹ amputatur Johis caput. Chrisо. q̃ q; dicit. q̃ vbi saltatio ibi diabolus. neq; deus ad hoc nobis dedit pedes. vt cũ camelis saltemus sed vt cum ãgelis chor̃ faciamus. In saltibus letant demones ⁊ exultant ministri demonum.

¶ Capitulum.l.

Luxuriosꝰ q̃ ipedire conat i muliere ꝯceptionẽ plis. vt securiꝰ vel diutiꝰ libidini vacare possit simil ẽ paoni. Pauo. n. auis est nõ diligẽs fetũ. Vñ masculus pseqũt femina vt vbi oua faciat inuestigat vt ea frãgat vt sic luxurie magꝭ vacãt valeat Talis fuisse dicitur her primogenitus iude. Ge. xxxviij. Qui introiens ad vxorẽ fratris sui semẽ fundebat in terram ne liberi fratris nomie nascerentur ⁊ ideo ꝓcussit eum dominus eo q̃ rem detestabilem faceret. Licet non credat hoc fecisse ex libidine sed potius ex liuore iuidie cũ nõ posset habere filios ð propria vxore

¶ Capitulum.li.

Mali aliquando assimilant columbis ꝑm illud. Factꝰ est effraim quasi columba seducta. Osee. vij. Primo quidẽ ratione dolositatis quia inuenit columba que ad deceptiõez auium est instructa. Mã se associat alijs ⁊ ad rete eas ducit. ⁊ pria q̃si itrat rete aucupis ⁊ cũ eis inuolui se pmittit. ⁊ sic sub amicitie specie duz ad pascua alicit eas ad iteritũ trahit. Sic etiã ad litterraz faciũt quidã fraudulenti lusores q̃ ludendo ficte cuz quibusdã imprudẽtibꝰ in societate ⁊ i participatione lucri acquirẽdi se ponũt. ⁊ sub societatis specie eos in manus veroruz suorũ cõsociorꝰ ðducũt. ⁊ quãdoq; se vici ⁊ expoliari ab illis pmittũt. donec per ipsos imprudẽtes illi non veri socij totam suaz pecuniã amiserit. Similiter etiã faciũt socij quorũdã pdonũ qui cũ viatoribꝰ se ponũt ⁊ sub societatis specie in mãus spoliãtiũ ðducũt ⁊ q̃ndoq; simul cũ eis ab alijs se spoliari pmittũt ne alij fraudẽ aduertant. ⁊ talibꝰ similia faciũt multi alij deceptores. ¶ Secũdo rõne curiositatis. Mã colũba ẽ curiosa q; sup arborẽ sedẽs multũ circũspicit sup quẽ ramũ scãdere possit vl velit. ⁊ quasi deliberãdo collum vndiq; circũflectit. sz sepe dũ tãtũ deliberat anteq̃ volatũ arripiat eã sagitta ꝓforat. ⁊ ideo vola

tum non perficit.qz qõ diutius facere po tuit tpe quo potuit nõ fecit vt ait Greg. Sic accidit peccatoribus illis qui q̃ q̃ de ramo arboris.i.de actu vel cõscientia alicuius criminis recedere ꝓposuerint.z ad meliorẽ ramum.i.statũ per penitentiaz se transferre decreuerint.tñ tantũ ꝑastinãdo deliberãt.z aduersa circunspiciẽtes implere ꝓposituz tardant.q mortis sagitta vel vindicte diuine eos subito non soluz in corpore sed ẽt in anima multotiens perforat.z ideo consulitur Eccli.v. Ne tardes ꝙuerti ad dominuz.z ne differas de die in diem subito enim veniet ira illius. z in tpe vindicte disperdet te. ¶Tertio rõne humane humilitatis.Nam in syria vt dicit Ambro.docetur colũba vt litterarũ sit gerula.z ꝙuincie ad prouinciã interncũcia.Nã ligat ei littera sub ascella q̃ sic dimissa eleuat se in aera.z sic redit ad ꝓpria vt fuit edocta.sed quandoqz ab hostibus cognita impetitur sagitta z occidit ꝓ littera.Homo ergo indoctus vel simplex similis est colũbe cui tunc littera ad deferendũ committitur.quãdo ad predicandũ aliis sacras scripturas exponitur. z ei tunc littera sub ascellis ligatur quando ei predicatio ex officio imponit qui litteras deferens se in aera subleuat q̃ ipse nõ intelligit aliis exponere tẽtatq̃ nisi ad ꝓpria citi9 humilitas reducat versutus hostis sagita erroris necat.

¶Capitulum.lij.

MOnachi z solitarij assimilant piscibus. Dicit enim Ambro.q magna iter pisces z aquas vicinitas et cognatio ẽ.Nã extra aq̃s viuere nõ pñt diu. Sz qõ est piscibus aqua ꝟ ẽ mõachis z solitarijs tella.Vñ beatus Anto.dicit sic̃ habet i vitispatrũ.q sicut pisces sine aq̃ si tardauerint in sicco cito moriunt ita ẽt monachi tardãtes extra cellam vel cũ viris secularibus immorãtes a quietis ꝓposito resoluunt.Vñ dicitur etiaz Isa.l. Cõputrescẽt pisces sine aqua.i.monachi sine cella.

¶Capitulum.liij.

MOrtis.z iudicij timorosa memoria siue cõsideratio dz nobis preoculis iugit esse.Nã gallus timẽs aq̃lam z accipitrẽ predones terre cuz sint acuti visus vnũ oculum ad victũ inferius deprimit. alterũ in aera dirigit vt aduentũ aq̃le vel vulturis scire possit sicut ꝑlt.dicit. Aq̃la signat xp̃m.z accipiter signat mortem. Vtriusq̃z ergo aduentũ.s.xp̃i ad iudiciuz z mortis ad interitũ vir sanctus timere dz.q in gallo designat.Vñ ẽt corpus resciens z corpis interitũ timeat ad ipsamq̃z destructionẽ corpis oculũ mentis intendat.z aduentũ quoq̃z districti iudicis pauida consideratione respiciat.Vnde Hieronymus dicit loquens de die iudicij. Quotiens diez considero illum corde cõtremisco.siue enim comedo siue bibo siue aliud aliqd facio semper illa terribilis tuba sonare videt i auribus meis. Surgite mortui venite ad iudicium.¶Item mortis memoria ãnihilat omnis pulchritudinis gloriã.quod exemplo pauonis patet. Pauo enim dum pennarum suarum pulchritudinez cernit caudaz erigit.z ad modũ retis vel arcus per girum capiti circũponit sed duz inter hec deformitatem pedus circunspicit plurimũ erubescit.z obliuiscens sue pulchritudinis caudam deprimit z deponit. Pes ergo quo mediante corpus terram contingit mortem hominis signat.per quã corpus in terrã redit. Quicũq̃z ergo gloriatur ꝺ aliqua pulchritudine corporis respiciat corporis pedez sdest ipsius finez quia si bene respiciat q̃le post mortem corpus fuerit potiꝰ sibi aderit tristitia q̃ gloria. Vnde dicit Eccli.x. Quid superbit terra z cinis.¶Itez mortis memoria animam dirigit z a tentationibus defendit.Nam aues z pisces regũt se cauda sua Jumenta autem z boues se a muscis cum cauda sua defendunt. Sic homines vitam suam dirigunt. z tẽtationes excutiunt mortis memoria. Job.xij. Interroga iumenta volucres quoq̃z celi z indicabũt tibi.z enarrabũt pisces maris

¶ Capitulum.liij.

Mundicia mentis quã dz hõ diligere. exẽplo suo apes ostendunt. Nã mira inter apes mundicia é. q nullas spurcitias dimittũt in opa sua. foras. n. egerũt qñ pñt egestiones quas intus fecerunt: quedã in vnũ locum congerũt ⁊ postea foras ejciunt q nullum fetorem sustinere pñt. Sic hõ debet facere opera mũda. i. sine peccati spurcitia. ⁊ cum acciderit q̃ alicui⁹ peccati immundicia intus sit polluta cõscientia electis per penitentiaz sordibus é sollicite purganda. vt nullius peccati fetorẽ intus sustineat anima Jaco. i. Abjciẽtes omnem immunditiam.

¶ Capitulum.lv.

Egligẽtia ⁊ pigritia aie aliquando expellit flagello percussionis diuine. ⁊ qñ qz subtractione temporalis substãtie qõ patet exẽplo aquile Nã aquila vt dicit Ambro. pullos suos adultos ad volandum prouocat super eos volitando. ⁊ si ad exeundũ pigri fuerint eos rostro percutit cibum subtrahit ⁊ sic exire compellit. Sic aquila rex auiũ. i. xps q est rex regũ ⁊ dñs dominantiũ pullos suos. i. hoies a se creatos vel fideles suos baptismate regeneratos tã verbis q̃ exẽplis prouocat ad voládũ. i. ad deũ feruenter amádũ. Nã amor dei ⁊ proximi sunt due ale anime. quibus ad vitã volat eternam vel prouocat ad volandum. i. ad bñ ⁊ sollicite viuendũ ⁊ agendũ. Nã nõ locis sed actionibus bonis tendimus ad deũ ſm Augustinum. Ipse volitat sup eos vt volare exẽplo doceat. q. eos ad bene agendum suis exẽplis informat. Vnde Deu. xxxvij. Sicut aquila prouocans ad volandũ pullos suos ⁊ super eos volitans. Sed dum ad exeundum siue de nido peccati siue de nido ocij pigritantes inuenit rostro flagelli percutit. q. eos iusta sua ſnia aduersitatis iaculo ferit. qbus etiam cibum subtrahit q. subtractis diuitijs eos ad tẽporalis inopie nonnunq̃ extremã perducit. q dum ex parte vna aculeo aduersitatis pungũtur ex parte vo alia paupertatis nuditate pfũdũt õ nido sue pigritie: saltẽ coactõis vl vtilitaq̃ pfusióe trahũt. Qõ bñ ille p̃dig⁹ filius ad extremã pauptatẽ deduct⁹ in se indicauit dicens. Quãti mercenarij i domo patris mei abundãt panibus. ego autem hic fame pereo. surgã ⁊ ibo ad patrem meum ⁊ cetera Luce. xv. ¶ Item negligentes ⁊ pigros subditos debent corũ prelati disciplinis ⁊ abstinẽtijs corrigere ad laborem. Cuius correctionis exẽplum apparet in accipitribus. de quibus Basilius dicit. q̃ cum eorum filij sunt ad volãdum habiles cibum eis subtrahunt eos rostro percutiunt ⁊ de nidis expellunt. Hoc vt dicunt Ambro. ⁊ Beda nõ faciũt ex crudelitate sed vt eos ad predandum exercitẽt ne forte tepescant ocio ⁊ cibum querere negligãt. Sũt ergo a prelato subditi tanq̃ ab accipitre filij de ocij vel negligentie nido non verbo⁊ tñ pcussione sed cibo⁊ etiam subtractione pellẽdi: vt panem suum non in ocio sed in operis labore mãducent Apost. ij. ad Thimo. iij. si quis nõ vult operari nec mãducet. Prouer. xxxj. Panem ociosa non comedit.

¶ Capitulum.lvj

Offerre dz hõ religiosus seipsũ totũ deo. s. corp⁹ p̃ castitatẽ ⁊ aiaz p̃ charitatẽ Vñ ⁊ i lege moysi de aub⁹ turt ⁊ colũba iubebãt offerri. q. i turture castitas in colũba vo charitas designat. Sed turtur q̃q; in lege depilata iubebat offerri sicut pz in purificatione puerpere Leuitici. xij. vbi iubebatur a pauperibus offerri par turturum aut duo pulli columbarũ vbi nota quo ad litteram q̃ non dicit duos pullos turturum sicut duos pullos columbarum quia pulli columbarũ semper inueniuntur. pulli turturum autem non semper. nec etiam dixit par colũbaꝝ sicut par turturũ quia columba ẽ auis libidinosa. ⁊ ideo eam i sacrificio suo deus noluit offerri. turtur autem est p̃

dica anis. Bupler autem turtur deo of/ ferri iubetur vt dupler castitas in homi ne designet scz mentis z corporis. Vel qz castitas duo requirit scz continentiam z humilitatem cordis. Vnde z nó solum in beata virgine christo placuit abstinentia carnis sed eius etiam humi/ litas cordis Juxta verbum eius. Quia respexit &c. Nam sicut dicit Gregorius. Nulla est castitas carnis quam non com médat humilitas mentis: Et hic é sicdé Gregorius dicit q cum de ipsa continen tia mens elatióe tangitur plerumqz om nipotens deus superbiam destruens in immundiciam operis hanc cadere per/ mittit. immo etiam Augustinus dicit su/ per Mathe. Omelia. luij. Audeo dicere continentibus expedit cadere vt ineo ip so in quo se extollũt humiliétur Quid enim prodest si cui adest continentia z dominetur superbia. Duo autẽ pulli co lumbarum duplicem significant affectuz ex charitate diligentium. scz d & z proxi/ mi. Aliqui tamen dicunt. q illi offerunt turturem que est auis soluaga qui sectan tur vitam contemplatiuam: Illi autem offerant columbam. que est auis grega/ tim volans qui sectantur vitam actiuaz. Et vtraqz bina ponitur z vtraqz pro can tu gemitum habere perhibetur bina qui dem ideo ponitur. qz vita ptẽplatiua de bet habere duplicem oculum z vita acti ua duplicem habet actum. Debet enim contemplatiuus habere vnum oculum quo contempletur celestia ad desideran/ dum. alium quo ad temporalia ad con temnendum. Item actiuus debet exerci tari erga se ad sui correctionem z erga proximum ad eius edificationem z sustẽ tationem. Vtraqz etiam vita in hac valle miserie in gemino gemitu consolatur Gemit enim contemplatiuus ex amore pro desiderio celestis patrie. z ex deuo/ tione per considerationem passionis do mini ce Gemit actiuus ex compunctione pro peccatis propriis psalmista. Lauabo per singulas noctes lectum meuz lachry mis meis stratum meum z cetera. Item ex compassiõe peccatis vel miserijs alie nis Hieremie. ir. Quis dabit capiti meo aquam z oculis meis fontem lachryma rum: z plorabo die ac nocte interfectos filie populi mei. ¶ Capitulum. lvij

Occupatio aliqua licita vl non periculosa hominibus tentatis. vel ad male agendum accensis danda est. vt videlicet circa eam occupati vitent magis pericula. Et huius rei quidem exemplum natura strutóis ostendit cui natura dedit sm Aristo. marima ouа facere z duriſſime telle vt circa eorum generationem calor occupatus temperetur in eis. ne eo incẽ so citius moueretur. Sic homini calido multum ideſt vehementer ad peccandum accenso siue fortiter tentato sunt magna z dura ouа. i. fortia z difficilia exercitia vel officia imponenda. vt ex difficili oc cupatione illorum viciorum refrigescat incendium z feruor tentationum. Vnde Eccli. xxxiij. Mitte illum in opera tuа ne vacet. multam enim maliciam docuit ociositas. ¶ Capitulum. lviij.

Opera meritoria non pñt ab anima exire sine fide z dilectione. quod patet exẽplo aq̃le. q̃ duos lapides pretiosos nomine eschites in nido suo ponere dicitur: sine quibus parere nequit. Ibi ergo duo pretiosi lapides qui ponuntur in nido aquile vt possit pullos parere due virtutes sunt scilicet fides z charitas. que nisi in nido mentis fuerint scilicet fides in intellectu z charitas in affectu non pt aliquod opus deo acceptum parẽ. Nã sine fide ipossibile é placere deo vt dicit Heb. xi. z fides p dilectiõez opat vt dicit Gal. v. ¶ Capitulũ. lix.

Opera remissa z molia licet sint laboriosa tamen parum sunt fructuosa. qõ apparet per exemplum in muluis Milu? liez sit auis patiens laboris tamen vo

latus est mollis. Vñ milu⁹ q̄si molliter vo
lans est dict⁹. q⁹ molle pēna ⁊ q̄si immobili.
sup aera fertur ⁊ leui tactu aerē mouere
videt. h cibū quer̄s ⁊ terrā respicies vo
lādo per aera molliter circuit. ⁊ famē quā
sepe patit q̄rula voce prodit. Est ergo q̄si
miluus hō mollis ⁊ in opere tepidus. qui
licet in modico cibo. i. in paruo ope mul
tum patiatur laboris. tepiditas tñ ⁊ mol
licies eius impedit mercedē operis. ficq;
fit vt dum multum circuit ⁊ parū fructi
ficat q̄si miluus famē patiens. i. mendicus
semp ⁊ querulus incedit. Vnde per Salo
monē in ℙrouer. dicit. Qui mollis ⁊ dis
solut⁹ est in opere suo. frater est sua ope
ra dissipantis. ℙro. xviij.

¶ Capitulum. lx.

Auperes sicut in hoc mū
do conten̄ūtur ita in alio
glorificant sed diuites ecō
tra. Nam gallina inuenis
in domo diuitis vilipendi
tur. ita q⁹ si intrauerit do
mum turpiter eijcit. sed accipit vel falco
honorabilit in domo super perticam po
nitur ⁊ sollicite de bonis morsellis nutri
tur: sed si gallina mortua fuerit cuz reue
rentia magna ⁊ lumine coram dño porta
tur sed accipiter post mortē in sterquilinū
ꝓijcitur. Sic paupes ⁊ simplices in mun
do vilipenduntur ⁊ deprimunt sed post
mortez ab angelis ad mēsaz regis cuz ho
nore deportant. Sed ecōuerso diuites ⁊
honorant. sed post mortē in sterquilinium
inferni eijciunt. Luce. xvi. ℣ Mortuus est
mendicus ⁊ portatus in sinum abrae. ⁊ in
eodem. ℣ Mortu⁹ est diues ⁊ sepultus est
in inferno.

¶ Capitulum. lxi.

Pacem cōmunē perturbā
tes ⁊ mutue societat̄ dulce
dinē auferre volētes om
nino eē cohibēdos vel ab
ipso ꝯgregatiōis collegio
remouēdos exemplo suo
apes ostendunt: q̄ sicut ℙhilosophus di
cit in libro de animalibus apes alias pacē
dissoluētes ⁊ mella sua detrahere cupien
tes mortaliter feriunt vel oīno a se repel
lunt. Talib⁹. n. apib⁹ similes existūt q̄ sua
ingetudine vel fastu a pacez proximorū
separāt siue tollūt. Ite qui dulcia amico⁹
consortia vel obsequia q̄ per mella signā
tur aliqua arte malicie viripe cōtendunt.
Tales ergo merito sunt vel asperis vbo
rum puncturis ve asperis correctionuz
aculeis ferīēdi ⁊ ab oibus tāq̄ pestiferi in
sup repellendi Apo. Gal. v. Vtinā abscin
dant q̄ vos cōturbant.

¶ Capl'm. lxij.

Pecatum assimilatur pisci
ephimere qui nascitur sī
ne coitu de quo ait Ja
rach in libro suo de ani
malibus q⁹ post tres ho
ras diei quo nascitur mo
ritur. Quasi enim dies illuminans ani
mam penitentia est per quaz respicimus
gratiaz. ⁊ huiusmodi diei tres hore post
quas ephimera moritur sunt tres peni
tentie partes per quas peccatum extin
gitur. scilicet cōtritio ꝯfessio ⁊ satisfactio
Qō autē ephimera sine coitu scilz ex pu
trefactiōe generatur significat q⁹ peccatuz
ꝑter nature ordinē ex apetit⁹ corruptio
ne contrahitur. Vnde Aug̃u. dicit q⁹ pec
catum non est natura sed vicium nature
appetentis id qō nō est sui ordinis. ¶ Ite
peccatum licet ante delectet postea tamen
mentē lacerat ⁊ necat. Et ideo assimilat
cuidaz generi delphini qō est in mīo. Sūt
enī ibi qdā delphini dorso serrato qui in
terna ventrum secantes interimunt coco
drillos. Delphin⁹ ergo q̄ nō anteriori pe
ctore sz posteriori dorso serrato cocodril
li lacerat vētrē peccatū representat mor
tale qō nō ante. i. in principio sed posteri⁹
inficit. peccatoris lacerat ac primit mentē
℘rou. xxiij. Ingreditur blande sed in no
uissimo mordebit vt colub. ¶ Irez pctm̄
in sola affectione existēs pōt esse morta
le. cuius exēplū apparet in turture mari
na. de qua dicit Ambrosius. q⁹ si quis eaz
etiā mortuā calcauerit venenosuz ⁊ mor
tiferum ei aculeum infigit. Quid est enim
turtur mortua nisi mortalis culpa: que si
quis pede affectionis ei inheserit ꝑcul-

bio reatus mortiferū ei aculeum imittit.

¶ Capitulum.xxvij.

PEccatores assimilātur piscibus qui ita naturaliter sunt gulosi ⁊ ad cibus auidi ꝙ non aduertūt laqueum siue hamū. Sed qđ facit in piscib⁹ natura hoc facit in hominibus prava concupiscentia scz vt ita auide attendant ad delectationē peccati ꝙ non aduertant diaboli hamus vel laqueum qui pertrahit ad dolorem supplicij. Vnde dicitur. Eccles.ix. ꝙ sicut pisces capiuntur hamo.ita capiūtur homines tempore malo. ¶ Item peccatores similes sunt equis fluuiabus quos nilus fluuius gignit.qui sic vocati sunt ex eo ꝙ equis terrestribus in dorso ⁊ iuba assimilantur. Hi de die in aquis morātur sed per terras de nocte euntes segetes depascuntur. Talibus ergo equis sunt similes qui in die prosperitatis positi sub aqs delitiarum viuentes efficiūtur voluptuosi. sed ad noctem aduersitatis ⁊ paupertatis educti predones efficiuntur ⁊ nocij. Vnde in nullo tempore bene viuunt quibus vel abundantia voluptatis vel rapacitatis penuria occasiones fiunt. ¶ Item peccator non potest gignere idest facere opus meritoriuz nisi deponat peccatum Cuius exemplum est in murenula ⁊ serpēte. Murenula enim vt Isid.dicit non inuenitur nisi feminini sexus. Coit autem cum serpente ⁊ ex eo generat aliam murenulam sed vt idem dicit serpens venenū deponit anteꝙ coeat cum murenula. sed post coitum suum resumit venenum. propter qđ murenula nec a serpente leditur nec generat aliquid venenosum vel serpētinum sed sibi simile natura. Quasi igitur serpens venenosus est homo peccato infectus.qui si venenum peccati non deponeret murenulam bonaz idest bonā actionem ⁊ meritoriam non gigneret. q⁹ alias cum matre eius.i.gratia vel charitate quē mater est omnis boni operis coniungere se non posset. Hoc tamen non imitabile sed detestabile potius existit. ꝙ post murenule coniunctionem serpens venenum resumit idest post receptionē gratie quis ad peccatum redit scđa Pe.ij. Canis reuersus ad vomitum suū. ⁊ sus lota in volutabro luti. ¶ Itē peccatores quidaz simules sunt canibus maris. Nā sicut canis est animal mordens ⁊ nociuū in terra sic etiā in mari piscis canis terribilis ē. Vnde sicut Ambrosius dicit. Canes ⁊ in mari ⁊ in terra cauendi sunt. Tales sunt peccatores qui non solum in terra idest in tranquillitate pacis sed etiam in mari idest in cōmotiōe guerre ⁊ litis periculosi ⁊ nociui sūt alijs de quibus Apostolus. Phil. tertio videte canes videte malos operarios. Vel similes canibus terrestribus sunt predones q nocent in terra. sed tanꝙ canes marini sunt pirate qui nocent in mari. Vnde Apo.j.Corin.xj. Periculis in terra.periculis.in mari. ¶ Item peccatores assimilātur aquil'. Nam quoddam genus aquile est qđ rapit i aere. ⁊ tale generaliter timēt omnes aues. Talis aquila representat superbiam. superbi enī in alto rapiunt'. quia glorie ⁊ honoris celsitudinē que soli deo debetur sibi rapere ⁊ vsurpare contēdūt. Vnde ipsi eripiunt deo qđ de⁹ sibimetipsi reseruauit scz gloriam. iuxta illud. Gloriam meaz alteri non dabo. Hanc aquilaz scz superbiam oēs aues idest omnes viri spirituales timere ac fugere deberent q⁹ Augu.dicit in regula. Alia quecunqz iniquitas in malis operibus exercetur vt fiant. superbia vero etiaz bonis operibus insidiatur vt pereant. Quedaz vero sunt aquile que rapiunt in terra. Talibus assimilantur auari qui circa terrena lucra tātūmodo intendunt ⁊ interdum alijs rapiunt etiā violenter. Quedā autē aquile rapiunt in aqua. Et istis assimilantur luxuriosi qui se imergunt in aquis voluptatū Et dicit Aristo. ꝙ talis aquila timet vulturem ⁊ cū eum videt venientez fugit ad aquā quā si exiret vultur rapit eā. Talis autez aquila vnū pedē habet latuz ad modum anseris cū quo in aqua se regit. aliū habet diuisuz cū vnguibus acutissimis cū quo predam rapit. Sicut autē hec aquila

timet vulturem.ita luxurioſus timet re/ prehenſorem ⁊ detectorē vel vulturez.i. mortem rapientez ſiue flagellū percuſſio nis diuine.quod quidem ſi vult euadere. oportet ꝙ recurrat ad aquam pnie. Pes aūt latus ad natationes aque eſt affectus ad delectationē luxurie.Sed pes cuz vn/ guibus ad rapiendū cibū prede eſt appeti tus ad delectationes gule.⁊ vterq; pes eſt in voluptuoſis. ¶ Itē peccatores aſſimilā tur cornis.Primo qr corni ſūt clamoſi ⁊ voces diuerſas variant.Hoc cōpetit ſup bis qui cuz clamore imperāt blaſphemāt garriūt cōtendūt ⁊ vituperāt.⁊ ſic multis modis incongruis varias voces formāt Secūdo qr corni ſūt doloſi furtiue res ca pientes ⁊ abſcōdētes.Et h cōpetit auaris qui dolis ⁊ fraudibus aliena diripiūt ps. Sicut nouacula acuta feciſti dolū. Tertio qr corni ſunt imundi ſez cadauerib⁹ infi/ dentes ⁊ ex fetidis cibuz q̄rentes. Et hoc cōpetit luxurioſis qui delectant in carnis opib⁹ fetidis ⁊ imundis . Iſaie.xxxiij.de cadaueribus eor aſcēdet fetor. ¶ Itē pec catoꝛ qui de peccato gaudet cygno filis dici poteſt. Nam cygnus iſtāte morte pē na in cerebro infixa canit ⁊ cōtra morem omnium animalium ꝓ gemitu cantū red dit ſicut Ambroſius dicit. Nā tunc pēna cerebro infigitur qñ ſuggeſtiōi praue pec cati corde cōſentit ⁊ tunc anima cōpletius moritur cum ipſum peccatuz opere ꝑpe/ tratur. Illi ergo ad moduz cygni quaſi cā tant in mortis caſu qui letantur cuz male fecerint ⁊ exultant in reb⁹ peſſimis. ¶ Itē peccatores aſſimilātur cynomijs.i. muſcꝭ caninis de quibus loquitur ps. dicēs. Di/ xit ⁊ venit cynomia ⁊ cynifes in omnib⁹ finibus eorum. Nam talis muſca eſt cor/ pore magna ⁊ ventre lata ⁊ paruioris vo latus q̄ alia muſca . ¶ Item eſt multum pungitiua carnis ⁊ vlceratiua.necnon cor roſiua: inſuper eſt multū ſanguiſuga. cor pore ergo magni poſſūt dici ſuperbi qui in carnalibus volunt magnificari . Vnde ſuperbi homines gigantibus comparant Sapi.xiiij.Ab initio cum perirēt ſuperbi gigantes ⁊c.Ventre autem lati ſunt gulo/ ſi.qui ventrem implentes dilatant ⁊ extē dunt. Parui volatus ſunt pigri ⁊ accidio ſi qui parua ⁊ rara bona operant. Fetidi ſunt luxurioſi qui fetoribus viciorum carnalium paſcunt ⁊ delectantur.multū pun/ gitiui ſunt iracūdi.ſꝫ corroſiui ⁊ vlcerati/ ui ſunt detractores ⁊ inuidi Iſiō. Muſca carnem ſanam tranſit vlceri inſidet.ſic de mones ⁊ detractores.Sanguiſuge autem ſunt auari ⁊ vſurarij qui expoliādo dulci ter pauperes ſanguinē eor ſugunt Pro/ uerbiorum.xxx.Sanguiſuge due ſunt fi/ lie dicentes affer affer. ¶ Itez peccatores ſunt ſimiles veſpertilionibus. Veſpertilio nes enim ſicut dicit Gloſa ſuper Iſa.l. In die illa proiiciet homo idola argēti ſui ⁊ ſimulacra auri ſui:que fecerat ſibi vt ado raret talpas ⁊ veſpertiliones ⁊c. lucez fu/ giūt. Et quantū ad hoc ſignāt luxurioſos qui latibula ⁊ tenebroſa q̄rūt. Job.xxiiij. Oculus adulteri obſeruat caliginē. ¶ Itē puluerē lingūt ⁊ quantū ad hoc ſignant auaros q terrena diligunt.ps. Inimici ei⁹ terram lingent. ¶ Item oleū de lampadi bus ſugunt ⁊ in hoc ſignificāt inuidos q ore detrahēdo bonor gratiā auferre cō/ tendūt. Per oleū enim gratia.per lampa des vo viri p̄clari ſignantur. Inuidi ergo homines quaſi oleum de lampadibus ſu gūt cū ore viris preclaris detrahēdo gra tiam auferre cōtendūt. Vnde inuidus ho mo gaudet de malo alterius ⁊ dolet de bono alieno Iuxta illō Oratij poete . In uidus alteri⁹ reb⁹ marceſcit opimis:ſic er go conaꝫ bonis viris gr̄az eor occulte de trahēdo auferre. ¶ Itē in rimis parietū ſe de die abſcondūt:⁊ ideo ſignant ſuper/ bos ⁊ tyrannos qui maligñas ⁊ occultas vias quib⁹ poſſunt alios ledere rimant. ¶ Item de die quaſi ſicut talpe ceci ſunt ⁊ ſignāt iracūdos in qbus rationis ocu/ lus ex nimio furore cecat. ¶ Itez frigidiſ ſime nature ſunt.Vnde ſanguis veſperti lionis linitus ſup palpebras nō ſinit cre/ ſcere pilos vt dicit.Cōſtātinus qō ex fri/ giditate poros clandēte creditur euenire in quo ſignat accidioſos qui efficiunt in ſpiritu frigidi.ita vt pili oculor ideſt bōa

desideria mentium in eis non procedant.

¶ Capitulum lxiij.

Penitentie feruor & humilitas peccatorem mortuum resuscitant. quod ostenditur exemplo fenicis. Est. n. fenix auis. que ſm philosophū postꝫ trecentis vel quingentis annis vixit cum suus defectū sentit nidum ex lignis aromaticis facit in tātū siccis: vt vento calido accendantur: quibus quidem accensis sponte nidum ingreditur. & inter ligna ardentia incineratur. Ex hoc cinere infra triduum quidaꝫ vermiculus nascitur q paulatim plumas recipiens in volucrē trāsformat. Est autē auis pulcherrima pauoni similima in pēnis solitudinē amans: & ex mūdis fructibus cibū querēs. Sic peccator postꝫ diutius vixit i suis peccatis. & sue vite vel status defectū siue per mortis metū siue per aliquod aduersum cognoscit: ꝺz ex consideratione offēse ex contēplatione diuine iustitie: & insuper ex timore gehenne atqꝫ mortis incertitudine tanꝫ ex aromaticis lignis structe nidū mētis. & hꝫ respect⁹ tā ficci. i. validi debēt eē vt spūssācti flat⁹ faciliter possit accēdere nidum mētis: tūc ad cor suū penitēs spontaneus accito introeat. & in predictis timoribus positus se p feruētē cōpunctionē adurēs in humilitatis cinerē redigat. ex hac eni hūilitate infra triduū penitentie. s. contritionis: cōfessionis satisfactionis nouus nascet vermiculus. i. mūdus & aīus hūilis q plumas virtutū paulatim recipiēs in cōpletā trāsformabitur volucrē. i. i virū pfectū atqꝫ cōtēplatiuū habētē. s. pulchritudinē i aspectu sancte contemplationis. Item habentem varietatē colorꝫ in pēnis. i. varietatē virtutū & gratie multiformis amantē solitudinē sancte orationis & querentez cibum mūdū sacre lectionis vel mūde opationis. ¶ Item penitētia liberat & defendit a tentationib⁹ siue deceptionib⁹ demonū: qō patet p exēplū in mergulo. Naz qñ rapaces aues mergulos pſequunt ad aquā cōfugiētes submersiōis bñficio liberant. Tunc rapaces aues mergulū inuadunt qū demones aīam hois tentādo circūuenire satagūt si ſi aia cōfugiat ad aqs penitētie & seipis hūiliādo submergat liberat a fraudulēta demonū. ps. Tu contribulasti capita draconū. i. tētatiōes demonū am aqs s. penitētie. ¶ Item penitēta facit opa hois esse viua & meritoria. Cui exēplū apparet in variis maioribꝰ piscibꝰ qui dicunt trahere q ova in aqua faciūt & ipsa aque fouendo cōmittūt. & aqua tāqꝫ blāda mater ea fusa pīes animat & creat & pisces ex eis formant. Sunt ergo opera hominum bona tanqꝫ quedam ova trectarus que tunc in aqua prodeunt quādo in vera penitentia fūnt atqꝫ ex ipsa in aqua. i. lachrymose & compunctiue lachrymis viua idest gratuita & fetosa i. meritoria fiunt. ¶ Caplm. lxv.

Emtentes q tepide & ocio se viuunt faciliter ad putredinem peccati redeunt cuius exemplum apparet in piscibus. Nam cū aqua vbi sunt pisces non mouetur nec renouatur cito in putredinez vertitur. Vnde in ea pisces corrumpunt. Similiter qui sūt in aqua penitēne si nō renouant nec mouent p bonorū operuz solicitudinem facile a tentationibus corrumpunt & a peccatorū putredine iteruz inficiuntur. Apostolus ad Ephesios. iiij. Renouamini spiritu mētis vestre. ¶ Item penitentes virtute penitentie mutāt mores. Vnde assimilant quibusdaz aīalibus de quibus Ambrosius dicit q contrariā naturam habent in terra & in aqua sicut patet de leone. Nam leo sicut ipse Ambrosius dicit cum sit terribilis in terris in mari tamen est dulcis. s. piscis leo. In quo signatur q aqua maris idest penitentia amara hominem immitem & ferocez transmutat & cōuertit in dulcē. ¶ Item rana que est horrenda in paludib⁹. in aqs tamē est decora & omnib⁹ fere prestat alimēris In quo signat q aq̄ penitētie homines horrēdos & ipios facē gratissimos & pre alijs acceptos. ¶ Item mustele odor grauis i terris suauis in aqs ē. in quo ac-

cipiũt q̃ fetẽtes p̃ malã famã.in aquis penitẽtie efficiũt redolentes p̃ gr̃az. ¶ Itez lep⁹ est animal timidũ in terris in mari vo formidabile.sez q̃ lauacrũ penitentie homines pusilanimes ⁊ pauidos magnanimos facit ⁊ fortissimos. ¶ Itẽ lup⁹ ẽ i terris animal rapiẽs i aquis autẽ aial immorẽs. Vnde hos nescit lupos agn⁹ time re. Sic p̃ penitẽtiã homines terribiles ⁊ rapaces efficiuntur benigni ⁊ misericordes. ¶ Item porcus in terra animal est immundum:in mari vo est animal mundũ. Vnde porci marini vt dicit Ambrosius grati qui tamen terrestres non comedunt. In quo signatur q̃ aqua penitentie purgatur omnis immũditia culpe ⁊ ideo etiaz immundi p̃ peccatum lauarie in aquis penitentie efficiuntur mundi per continentiam. ¶ Item terrestris scorpio percutit ⁊ venenum immittit.scorpio vero marinus non percutit sed reficit. In quo significatur q̃ detractores ⁊ mundi alios retro percutientes immutãt in aq̃ penitẽtie ⁊ efficiũt benefactores. ¶ Itẽ coru⁹ terrestris hz carnis duritiẽ marin⁹ vo coru⁹ hz carnis teneritudinẽ. In quo significat q̃ penitẽtie mare cor aridũ ⁊ durũ facit molle ⁊ deuotũ ⁊ piũ. ¶ Vnde penitẽtia facit de corde lapideo ⁊ rigido cor carneũ ⁊ flexibile.facit enim ỏ hoie supbo humilẽ de hoie crudeli ⁊ truculẽto mitẽ ⁊c. ¶ Itẽ penitẽtes quales debẽt ess exẽpla coturnicũ ỏmõstrant. Coturnix.n.mare trãsiẽs cũ lassat in aquã descẽdit ⁊ vnã alã erigẽs velũ facit. Coturnices ẽt accipitrẽ timent nec ỏ terra surgũt q̃diu eum vidẽt. Sic quoq̃ peccator trãsiens p̃ mare huius seculi cũ se lassum sentit ex grauedine peccati debet si vult euadere se humiliando descẽdere i aquã penitẽtie: ⁊ cũ vna ala.s.timoris i ista aqua.i.penitẽtia se tenere: aliam vo sez spẽ sursũ ad deũ erigere q̃ sicut oz timere de iustitia ita debz sperare de misericordia.z ẽ ala spei erit velũ ducẽs eum ad pia opa. Debet aũt peccator penitens precipue ⁊ timẽdo cauere accipitrẽ.i.diabolũ seueritatẽ q̃ tũc maxime cõtra hoiez sensit cũ sibi rebellasse cognoscit. Et iõ cuz eius presentiã penitẽs tẽtat⁹ aduertit oz in terra manere.i.hũilitate se tenere. Sola enim humilitas vt dixit beatus Antonius est q̃ euadit diaboli laqueos. Vel non oz de terra surgere.i.ab humili oratiõe ¶ Itẽ coturnices per terrã citissime currũt speciẽ suã diligũt ⁊ vociferãdo se mutuo requirũt vt dicit Ambrosius. Illi ergo per terram citissime carrunt.qui licet in terra posiũ ⁊ vehementer tamen celestia diligunt. Nam qui amat vehementius currit velocius ⁊ peruenit citius sicut dicit Bernardus. Ille vero diligit suam spẽm qui diligit quemlibet hominem. Nam participatione speciei plures homines sunt vnus hõ sicut Porphirius dicit. Vbi ergo est nature vnitas debet esse etiam simul esse vnitas charitatis ⁊ concordie. Debet etiam diligenter homo suum quilibet requirere proximum quem sentit errando perijsse.siue vociferando ad ipsum per predicationis vel exhortationis clamorem siue pro ipso vociferando ad deum perfecte orationis feruorem ¶ Item coturnices pro gratissimo cibo habent semina venenosa: comedunt eni ellebori cũ quod alijs est perniciosum.⁊ patiuntur etiam coturnices morbum caducum sicut homo. Quasi aũt venenosa semina ellebori sũt oportunitates ⁊ occasiones pecandi.qbus si penitẽs pascit scz vt in eis delectet morbus caducũ patiet idest recidiuũ peccati. ¶ Itẽ penitẽtes debent esse sices ciconie:primo quidẽ q̃ ciconia est ad se purgãdũ ingeniosa. Nam quãdo cibo grauari se sentit aquã marinaz in rostrũ recolligit quã ad interiora transmittit ⁊ sic cibũ induratũ remollit.⁊ intestina mũdãdo superflua ejicit. Sicut aũt cibus supflu⁹ vel mal⁹ grauat stomachũ ita ⁊ peccatũ grauat vl̃ agustiat aiaz. Qui ergo se purgare desiderat aquã marinaz habeat.i.ita purget interi⁹ vt amaras lachrymas effundat quã necesse ẽ vt ẽt rostro recolligat:sic vt ad ventrẽ purgandũ eam ad intestina transmittat .i. in ore suo peccata sic conp̃ctus confiteatur

ꝛ dicat vt ꝓfessio sua humilis ad purgan
das peccati feces compunctionis aquaz
idest lachrymarum virtutez ad interiora
mentis trāsmittat. ¶ Secūdo qꝛ ciconia
est ad se nutriendū vtuosa. Nam serpen
tum vescit ouis: ꝛ ex eis escā dat gratissi
mam pullis suis. ꝙuis aūt venenosa co-
medat venenū tñ eoꝝ ipsius naturā non
superat nec imitat. ſz est ei nutrimētum
quod tamen multis aialibus est venenū
Nam vi caloris qui in ea dominatur vi
tus veneni extinguitur. Quasi át ona ser
pentum tentationes sūt malignoꝝ spiri
tuum que licz animalibus. i. hominibus
carnaliter viuentibus sunt venenum spi
ritualibus tamen prebent proficuū nutri
mentum. Nā ui amoris qui in eis accēdi
tur tentātis nequitia penitus superatur
¶ Tertio quia ciconia est contra serpen
tes vigorosa. Nā vi eos rostro percutit
occidit ꝛ comedit. Serpentes quippe ro
stro ciconia percutit qꝛ frequēter orādo
confitendo humiliter malignos spiritus
penitens confundit. Tunc vo illos occi
dit cum feruore penitentie lachrymaruz
inundatione tentationes penitus eoruz
extinguit. Vnde ꝑsalmista. Tu contribu
lasti capita draconum in aquis quia vi
delicet in aquis lachrymarum extingun
tur tētationes demonū. Sed adhuc ser-
pētes ciconie cōmedūt. qꝛ videlicet ex tē
tationibus demonū nutritur ꝛ ꝙualescit
humilitas penitētiū. ¶ Quarto qꝛ cico-
nia est hūane societatis amatiua. Et iō in
domiꝫ hoiuz nidū pōit. Sic ét qlibz pe
nitēs amare dz societates hoiuz. i. rōnabi
lit ꝛ māsuete. viuētū ē. n. hó aial rōnale
ꝛ māsuetū nā. nil ergo bestialiꝫ hoie rō-
nē habēte ꝛ rōne nó vtente. Similiter q
crudeliter viuit nó homo dici debet sed
feris ꝛ beluis similis existit. Et ideo qui-
cunqz cum talibus habitando vel cōuer
sando cōuiuit nó niduz in domibus ho
minum sed inter bestias ponit ſm illud
Job. xxx. Frater fui draconū ꝛ socꝰ stru
tionum. ꝛ Eze. dictum est. Cum scorpio
nibus habitas. Ezechiel. secundo. ¶ Qui
to quia ciconia nidi sui vel loci est diligē
ter conseruatiua. Nam nidum vel lo
cum quem primus accipit de facili non di
mittit: sed quando circa hyemez recedit
nidum terra operit ꝛ virgulas ꝛ spinas
cum luto comungit ne a vento dissipari
possit. In reditu autem suo eundem lo
cum occupat. ꝛ contra occupare volētes
pugnando eum defēsat. Similiter peni-
tens nidum mentis diligenter custodit.
Nam in eodem loco. i. eodem humilita
tis despectu quem primus accepit persi
stit vel quia priuſ acceptam gratiam nun
ꝙ deserendo amittit. Sed si hyemſ ad-
uersitatis immineat ita vt circa exterio
ra contendens ad tꝑſ exire eum oporte
at terra humilitatis coopis nidū mētis
virgulas ꝛ spinas idest abstinentias aspe
ras cum luto corporis iungit: vel quia
iungit asperitates carnis cum luto humi
litatis ne. ſ. a vento superbie vel a tētatio
ne concupiscentie dissipari possit. Cum
vero ab exterioribus curis reuertitur
ad secreta cordis eundem locum occu-
pat. i. niduz humilitatis: quē ēt circa sup
bos demōes ipm nitētes diripere virili
ter defendit. ¶ Jtē penitentes semp ōbēt
respicere ad melioꝝ exemplū ꝛ in hūilita
te penitētie sēp abscondere sua opera: ꝛ
exemplū istius doctrine apparet i struțio
ne. Nā strutio qñ vēit tempꝰ vt ona po
nat ad pleiades oculos leuat: nō enī ona
ponit nisi qñ illa ascendit cōstellatio. Cuz
aūt hanc stellā oriri viderit arenā maris
fodit: ona ibi pōit ꝛ fabulo operit: ꝛ stati
obliuiscit vbi ea posuit ꝛ nūq̄ ea vlteriꝰ
querit: ſz calefacta arēa feruor solis ona
excoqt ꝛ in ipis pullos ꝓducit: q cū fra
cta testa educti fuerit tūc mr eos recoli-
git. ꝛ tāq̄ filios ꝛcognoscit. ¶ Jtē strutio
nāliꝫ odit equū ita vt equꝰ cū fine terro
re vidē ñ possit sed ꝙ equꝰ ei occurrit tā
q̄ ꝯ hostē alas erigit ꝛ alaꝝ strepitu fugeꝛ
ipz cogit. Sic̄ gꝰ ona ponēs strutio aspi
cit ad pleiades ascēdētes. ita pēitēs ope
rādo aspicere debet ad maiores. i. magis
ꝓficētes ſm illud Apostoli prime Corin
thioꝝ. xij. Emulamini charismata melio
ra. Et cū viderit hoꝝ exēpla more pleia-

dum stellarū fulgentia tūc debet in arena maris ponere oua sua.i.in penitētia gra/ui ⁊ amara perficere opera ⁊ debet illa sa bulo operire.i.in hūilitate custodire ⁊ nō vlterius illa videre.i.ad supbiendū vl'oī dēdū aspicere ⁊ tunc calefacta arena.i.fer uescēte penitētia feruor solis.i.amor dei illā incēdit ⁊ fetus inde multoꝝ bonorū opeꝝ producit.quos cuꝫ testa facta.i.car/ ne mortua ante cōspectū districtiꝫ exami nis fuerint producti.tūc eoꝝ mater.i.ani ma penitētis clarius recognoscit: ⁊ tanq̄ suos fructꝰ recolliget glorioſos: debet ta men hic strutio.i.penitēs equū.i. peccatū quo aia portat ad mortē velut suum ho stem pestiferū fugere: virtutū alas contra ipsuꝫ erigere atqꝫ eaꝝ strepitu.i.conatu ⁊ actu ipsuꝫ in fugā vertere.i.a se repellere. ¶ Item penitētibꝰ reuertētibus ad deuꝫ maxime demones tendūt laqueos tenta/ tionū qō patet per exēplū in turdis. Mā turdi sicut dicit Ambrosius in fine autū/ ni ⁊ hyemis confinio quasi exacta estate se referūt.i.ad nos redeūt.qbus nos mo limur insidias ⁊ diuerso genere nūc infi/ da sepe decipere nūc visco fallere nunc la queis eos captare contendimus. Simili/ ter penitentibus ad deū ⁊ ad iusticiā rede untibus demones velut hoies turdis di uersi generis molliuntur insidias.⁊ nunc eos infida sepe.i. tentatione dignitatis ⁊ superbie decipere nūc visco luxurie fallē nūc laqueis auaritie eos cōtēdūt capere. Propter quod q ad deū accedit monetur Ecclesiastici.ij.Filij accedēs ad seruitutem dei sta in iusticia ⁊ timore ⁊ prepara aiam tuam ad tentationē. Militia enim est vita nostra super terraꝫ.Habemus enim tres hostes.s.carnem mūdum ⁊ demonem ⁊c.

¶ Capitulum lxvj.

Peregrinos ⁊ viatores eē in suo itinere pia charita/
p te iuuandos milui ostend/
dunt. Nam miluus vt di cit Isidorꝰ cuculos in spa tulis suscipit ⁊ ne deficiāt propter longa spacia itineris a partibus Hispanie secum ducit. Si ergo milui hoc

anibus illis faciunt que secum eiusdē spe ciei non sunt quanto magis ergo debet hoc homo facere homim ⁊ christianus christiano non solum eiusdeꝫ nature sed ⁊ fidei eiusdem consorti. Ecce irrationa/ les volucres tam rationis q̄ virtutis iu/ ra nesciētes legem tñ charitatis adimplēt de qua Apostolꝰ ad. Galathas.vj. Alter alterius onera portate ⁊ sic adimplebitis legem christi. Non igitur conuiatorē tuū etiam minorem vel debiliorem conténas aut derelinquas sed magis eius debilitati compatiens curam habeas. vt sis saltem similis illi samaritano quem etiam euan/ gelica narratio cōmendat.qui inuentum in via vulneratum iumento suo imposu it:in stabulum duxit. vulnera curare stu/ duit ⁊ tandem stabulario cum precio cō/ mendauit. Ecce enim q̄ multa habes cha ritatis obsequia.pietatis officia ⁊ superne compassionis exempla vt tu quoqꝫ simi/ liter facere satagas.

¶ Capitulum.lxvij.

Perfecti viri assimilantur optimis piscibus. Mā ſm
p Auicēnam illi sunt opti/ mi pisces qui morātur in aquis altis. Propter qō de marinis illi sunt lauda biliores qui non alibi q̄ in altissimo pela go conuersantur. ¶ Itez qui in aquis dis cooperti vbi perflant libere venti melio res sunt alijs qui contrario modo se ha/ bēt.⁊ meliores sunt illi qui sunt in aquis fortissime agitatis q̄ in aquis non motis Ex quibus collige q̄ illi pisces sunt opti/ mi qui morantur in aqs multis discoop/ tis ⁊ fortissime motis. Similiter illi viri sunt perfecti ⁊ optimi qui sunt alti per cō templationis sublimitatem Isaie.lij. Ecce intelliget seruus meus exaltabitur ⁊ ele/ uabitur ⁊ sublimis erit valde. ¶ Item q sunt discooperti per conuersationis sim plicitatem quia in hominibus fictis ⁊ co opertis per hypocrisim non perflat ven tus spiritussancti. Sapien.i. Spiritus scꝫ discipline effugiet fictum. ¶ Item qui sūt agitati per operationis mobilitatem. scꝫ

qui non ocio vacant sed in bonis operibus assidue laborant. Ecclesiastes.ix. Quicunq; potest facere manus tua instanter operare ⁊c. ¶ Item perfecti ⁊ viri spirituales similes sunt auibus prede. que sicut Philosophus dicit in.ij. libro de animalibus sunt volatus altissimi ⁊ velocissimi. ⁊ visus acutissimi ⁊ animositatis permaxime sicut patet in aquila falcone ⁊ huiusmodi. Similiter etiam viri perfecti sunt altissimi per conuersationez Apo. Phil. iij. Nostra conuersatio in celis est. ¶ Item velocissimi per dilectionem q; qui amat operatur velocius ⁊ peruenit citius vt dicit beatus Bern̄. ¶ Item sunt acutissimi per contemplationez Job.xli. Omne sublime vident. ¶ Item sunt animosissimi p spiritus vigorem. Nam iustus quasi leo confidens absq; terrore erit vt dicitur. Prouer.xxviij. ¶ Item perfectus hom̄ assimilatur ardee. Primo propter volatum. Nam ardea vocatur quasi ardua p pter altos volatus. Formidat enim ibres ⁊ volat super nubes vt. s. procellas imbrium sentire non possit. Cum autem volauerit significat tempestatem. ⁊ hanc auem quidam tantulum vocant. Similiter perfecti viri timentes ne instigante diabolo procellis persecutionuz inuoluantur intentionem suam supra omnia temporalia collocant ⁊ in serenitatem celestis patrie vbi facies dei conspicitur mentes leuant. De talibus viris fuit Grego. qui de se ipso refert in dialogo q; talis erat eius animus dum in monasterio fuerat q; illi labentia cuncta suberant. ⁊ rebus omnibus que voluuntur eminebat. ⁊ nunq; nisi celestia cogitare consueuerat. Apo. Col. iij. Que sursum sunt sapite non que super terram. ¶ Secundo propter nidum q; licet auis ardea in aquis cibum querat tamen in siluis ⁊ altis arboribus nidum locat. Quia perfectus quisq; licet ꝑm corp⁹ pascatur rebus labentibus ⁊ transitorijs. tamen spem suaz ponit in supernis ⁊ spiritualibus. Vnde Psalmista dicebat. Mihi adherere deo bonum est ponere in domino spem meam. ¶ Tertio propter zelum. Nam ardea pro pullis zelat ⁊ ne ab alijs auibus de nido rapiantur defendendo laborat. Sic viri perfecti pro subditis laborant ne a prauis peruertantur. ⁊ de nido fidei catholice seu a rectitudine iustitie subtrahantur Job.x. Bonus pastor animam suam dat pro ouibus suis. Quilibet etiaz vir perfectus toto posse pugnare debet ne conceptus vel affectus virtutum quos habet in nido anime a demone vel ab alio rapiantur. Eccli.iiij. Pro iusticia agonizare ꝑ anima tua ⁊c. ¶ Quarto propter colorem q; quedam ardee habent colorem album quedam cinericeum In quorum primis mundicia in secundis vero penitentia designatur. Maz spirituales viri ⁊ intus in mente mũdicia ⁊ extra in carne penitentia decorantur. Sic. Job qui de puritate iam dixerat. Donec deficiam non recedam ab inocentia mea Job decimo sexto vitro de penitentia addidit Ago penitentiam in fauilla ⁊ cinere. Job quadragesimasecunda.

¶ Capitulum.lxviij.

Perseuerãtia in bono opere est habenda ⁊ multiplicitas siue varietas operis
p est plerumq; vitãda ⁊ hoc exemplo apis. Quia scilicet apes vt Aristoteles dicit in libro de animalibus quando extra exit siue volat ad diuersos flores non intendit nec vnum florem dimittit ⁊ ad alium vadit donec in illo flore inuenit quod querit. Et sic etiam simili modo in varijs actibus homo se occupare non debet: iuxta illud Ecclesiastici vndecimo. Fili ne in multis sint actus tui. Nam animus quidẽ hominis vt dicit Gregorius dum cõfusa mente diuiditur ad multa ⁊ varia fit minor ad singula. Et ergo in illo opere videlicet bono quod incepit tamdiu homo debet persistere q̃diu illud inuenit proficuũ ⁊ salubre Seneca. Fastidientis stomachi est multa degustare: ⁊ sic est fastidientis animi multa opera inchoare. Apostolus

ad Phil. primo Qui cepit in vobis opus bonum ipse perficiet. Et Mathei decimo Qui perseuerauerit vsq; ad finem hic salvus erit.

¶ Capitulum. lxix.

PInguedo anime interior per ipsam penurie asperitatem augetur: ⁊ per abundantie vbertatem minuitur. Cuius rei quidem exē plum in mergulo monstratur: qui in hyeme quando est tempus penuriosum ⁊ asperum plurimum impinguatur quod accidit propter motus paucitatem: sed in estate quando est tempus fructuum vbertate refertum carnibus ⁊ pinguedine spoliatur: quod accidit propter volatus frequentiam. Mens enim deo dedita dum ex exterioribus rebus p paupertatem eximitur ab internis sollicitudinum quietatur motibus: quantoq; magis sibi quiescens intendit tanto diuina gratia vberius pingue scit. Cum vero volubilis mens rebus exterioribus affluit hanc ipsa cura rerum ⁊ interna sepe sollicitudine ⁊ extrinseca occupatiōe conuoluit. atq; ita paulatim fit: q ex ipsa inquietudine mentis diminuti deuotionis pinguedine anima marcescit. Vnde Genesis. xli. Post annos fertilitatis secuti sunt immediate anni sterilitatis. quia nimirum post abundantiam corporis sequitur attenuatio mentis Job. xviij. Attenuet̄ fame robur eius ⁊c̄.

¶ Capitulum septuagesimum.

PRedicatores quales esse debeant in vita ⁊ doctrina ⁊ prudentia ost̄enditur in auibus prede quibus vt Aristoteles dicit natura rostrum curuum ⁊ acutum dedit vt predam fortius retinerent ⁊ carnes facilius lacerarent. Tales etiam sunt pauce carnis ⁊ pennositatis vt sint volatus velocioris. Caudam habent subtilem ⁊ longam ⁊ tenuem qua se in volando regunt. sicut gubernaculum regit nauem. Predicatores itaq; tunc habent rostrum idest os curuum quādo ad seipsos reflectunt quod alijs dicunt scilicet vt ipsi impleant opere quod alijs suadēt sermone. Nam id quod curuatur versus seipsum reducitur. ⁊ hoc necessariū est ad predam quam ceperunt idest ad gratiam vl̄ mercedem quam predicando acquisierūt non perdendam sed conseruandaz. ¶ Itē debent habere rostrum idest os acutum idest penetratiuum ⁊ incisiuum ad percutiendum corda carnalium ⁊ ad lacerandum siue amputandum vicia eorum. Isaie. xlix. Posuit os meum dominus vt gladium acutum. ¶ Item debent esse pauce carnis idest parum de carne curare ⁊ multe pennositatis idest in pennis virtutum abundare. ¶ Item debent esse velocis volatus idest obedientie prompte. Vel ille velocius volat qui feruentius amat.
¶ Item debent habere caudam. i. discretionis prudentiam que caude assimilatur quia prudentia exitum rei prospicit Vnde Boetius. Rerum exitus prudentia metitur. Hac autem cauda tota vita gubernatur ⁊ regitur sed debet hec cauda idest hominis prudentia esse longa quo ad preteritorum memoriam: subtilis quo ad presentium intelligentiam. sed non nisi tenuis esse potest quo ad futurorum prudentiam quia cogitationes mortalium timide ⁊ incerte prouidentie nostre dicitur Sapientie nono. ¶ Item nota q predicator qui est mundus in opere ⁊ portat christum in corde timetur etiam a demone. Nam gallus pretiosum lapidem quēdam nomine allectorium in ventriculo secum portat propter quem eum leo formidat ⁊ maxime si pennis albus ipse sit vt dicit Plinius. Gallus ergo qui lapidem portat in ventre est predicator sanctus q christum portat in corde quem si in pennis fuerit albus idest in operibus mūdus etiam eo timet ipsum. i. malignus spirit⁹ de quo dicitur prima Petri quinto. Ad-

uersarius noster diabolus tanq̃ leo rugiens circuit ꝛc̃. ¶ Item predicatores debẽt esse similes aquaticis auibus que habent rostra lata vt gramina ꝛ radices aptiꝰ carpant. Quasi enim latitudo rostri est dilatatio verbi. Ad hoc enim predicatores auditoribus verba declarando ꝛ inculcando dilarant vt viciorum gramina ꝛ radices peccatorum de cordibus eorum euellant. ¶ Item habent colla longa vt de profundo aque facilius victum trahant ex longo quippe collo vocalis spiritus non statim emittitur: quia per arterie longitudinem transiens aliquantulum imoratur. Vnde quasi vocis sonus ex collo longo egreditur cum predicantis verbum cum solerti meditatiõe profertur. Vnde Psal. dicit. Os iusti meditabitur sapientiam ꝛ lingua eius loquetur iudicium. Per ipsã longitudinem autem colli de aque profunditate victus faciliter trahitur quia p cogitationem morosam quasi de profundo aque id est intimo sensu scripture illa qua mens fidelium pascitur doctrina predicantis educitur. ¶ Item predicator debet esse similis pisci stauro de quo dicit Ambrosius. q̃ solus inter pisces rumi/nat. Quod proprie conuenit predicatori scilicet sacre scripture verba per meditationem continuaꝫ ruminare. Vnde Psalmista. In lege eiꝰ meditabit die ac nocte.

¶ Capitulum. lxxj.

Predantes alios efficiunt ipsi frequenter preda aliorũ. Vnde sunt similes piscibus. Maꝫ sicut Ambrosius dicit quidaꝫ pisces se mutuo deuorãt ꝛ fit sepe esca minor maioris. Rursum duꝫ ille maior deuorat alium ipse postmodũ ab alio deuoratur. Vnde Aristoteles in libro sexto ō animalibus dicit q̃ carabo vincit pisces magnos ꝛ comedit. Sꝫ polipes vincit carabonem ꝛ ipsum comedit. Dñ Isa. quadragesimo tertio. Ve qui p̃daris nõne ꝛ ipse predaberis.

¶ Capitulum. lxxij.

Prelatus debet de subdit̃ velut de spiritualibus filijs diligentissimã habere ac gerere curã. ꝛ hoc exemplo videlicet ceti siue bale ne piscis qui. s. suos catulos mira cura perhibet fouere. Nam miro amore eos diligit ꝛ in pelago secũ longo tempore circũducit: ꝛ si eos ab arenaꝝ cumulis ipediri contigerit aque multitudinẽ in ore colligit ꝛ super eos effundit: ꝛ sic eos a periculo liberãs ad pelagus reducit contra oia pericula se pro eis exponit ꝛ semper eos inter se ꝛ mare in loco tutiori ponit: ꝛ qñ tempestas inualescit filios adhuc tenellos in vẽtrẽ sumit quos serenitate facta sine aliqua lesione emittit sicut dicit Jorach. Similiter etiã ds prelatus subditos velut filios magno amore diligere ꝛ eos per huius vite pelagus procellosum sollicita dilectiõe deducere. cos si arenarũ cumulis. i. diuitiarũ vel rerum tpaliuꝫ curis videat impediri oris sui aq̃ .i. exhortationis vel correctionis doctrina studiosius adiuuare: debet etiã pro eorum salute se periculis quibusq; exponere. qr bonus pastor ponit animam suam p ouibꝰ suis ꝛc̃. Debet etiã eos de dubijs in tutiori parte ponere ꝛ locare: ꝛ si exurgat persecutionis tẽpestas illos quos magis tenellos. i. magis debiles viderit. debꝫ in ventrem. i. mentis affectuꝫ vel intime sollicitudinis curã colligere ꝛ tenere cos suis monitis ꝛ auxilijs roborando ꝛ se curando quousq; trãquillitas reddeat. Sic etiaꝫ paulus faciebat qui dicebat ad Gal. iiij. Filioli mei quos iterum parturio donec formetur xp̃s in vobis: ꝛ ad Philippenses primo. Eo q̃ habeam vos in corde meo ꝛc̃.

¶ Capitulum. lxxiij.

Resũptuosi ꝛ superbi semper altiora sequũtur prudentes ꝛ humiles ad congrua sibi tendunt. Cuius rei exemplum apparet in falconibus ꝛ muscardis sine alietis. Nã falco est auis multũ animo

ſa. Inuadit eni ipa aues lōge ſe maiores: pectore ⁊ pede eas ꝓcutiēs cui ſilis eſt hō ꝓſūptuoſus ⁊ audax q ad ea q̄ ſe exce dūt intēdit cōtra illud Eccleſiaſtici.iij. Al tiora te ne quefieris ⁊ fortiora te ne ſcru tatus fueris. Sz muſcardus quē aliq di cunt alictū cū ſit auiſ pua paruulaſ capit aues ⁊ iō ſignat ſobrietatē humilitū. De quoꝝ numero fuit ꝑſalmiſta. Neqz am bulauī in magnis neqz in mirabil bꝰ ſup me. ¶ Itē preſūptuoſi qui nimia ⁊ labo riosa aſſumūt cito deficiūt. Nā ſicut dicit Ariſtoteles in libro .vi. de aialibus gali ne q̄ multū ouāt cito moriūt. Quid enim ſūt galline multū ouātes niſi ꝓſūptuoſi q dam nimios labores aſſumētes ⁊ pluri ma opa ⁊ magna inchoātes. Ibi nimirū cito deficiūt. qz ⁊ ſi vires eis ad ichoādū adſint ad ꝓſequēdū tñ ſeu ad ꝓficiēdū nō ſuppetūt ⁊ iō conſulitur Eccleſiaſtici.xi. Fili ne in multis ſint actus tui.

¶ Capitulum.lxxiiij

Roſperitates diuitū hominū ⁊ peccatorum aſſi
p milantur cuidam aui que bubo dicitur. Bubo enim auis eſt onuſta plumis. ſed pigritia detenta ⁊ debilis ad volandum in ſepulcris mortuoꝝ die ac nocte morat ⁊ fertur futurum malum prētēdere ⁊ loci vbi habitat ſolitudinem nunciare vt dicit Iſidorus. Quaſi ergo bubo onuſtus pēnis eſt peccator habun dās diuitijs ⁊ iō qz piger ē valde ad exerci tiū bonoꝝ opeꝝ ⁊ ēt debil ad ꝓtēplatōis volatū, manēſqz in ſepulcris mortuoꝝ. i. fetore operū ſeu peccatoꝝ carnaliū ē ei ipa ſua ꝓſperitas future deſolationis p noſticū ⁊ eterne dānationis indiciū: vñ Luce ſexto. De vobis diuitibus qui habetis conſolationem veſtram. in hoc mundo ac ſi apertius dicat ipſa veſtra conſolatio quam nunc in p̄ſenti recipiꝫ ve vobis ſuperuenturum ſignificat eter ne damnationis. Boetius. fortuna eſt quodā future calamitatis indicium.

¶ Capitulū.lxxv

Rudēs homo tempo ra diuidit: quia partez quieti mentis contem
p plationi ⁊ orationi ⁊ partem neceſſitatibus corporis per actiōis la borem diſtribuit ⁊ con cedit. Eſt enim vulturi ſimilis. De quo dicit Ariſto. venatur a meridie vſqz ad noctem ⁊ ab ortu ſolis vſqz ad meridi em in filētio requieſcit vt eius exemplo videlicet homo inſtructus partim vacet quieti orationum ⁊ partim intendat ve natui. i. procurationi neceſſariorum. Vn de Haimo de Paulo Apoſtolo refert qꝫ vt tradunt ſancti doctores a mane vſqz ad horam quintam laborī manuum inſi ſtebat vt inde victum acquireret ⁊ inde vſqz ad veſperam intendebat publice diſ putationi.

Capitulum.lxxvi.

Vgnandum eſt contra dia bolum, ſicut piſces con
tra cocodrillum. Nam
p cum cocodrillus pugnat contra cetum fugiunt pi ſces ad caudam ceti. ⁊ ip ſe pugnat pro ſe ⁊ pro eis. ⁊ videns coco drillus qꝫ vincere non poſſit fetidiſſimū fumum emittit in aquam. Sed econtra cetus odorifero fumo de ore emiſſo fe tidum illum belue odorem repellit. Si ergo aliquos cocodrillus ideſt diabolus perſecutionibus impugnat ad caudam ceti ideſt ad vltimum vite chriſti. ſ. ad exemplum crucis ⁊ paſſionis chriſti fugi ant: quia ſi paſſio chriſti ad memoriam reuocetur nihil eſt adeo durum quod non equo animo toleretur. Ipſe enim contra diabolum pro nobis pugnauit ⁊ vicit. ſi vero fetore carnis ⁊ de carnali bus illecebris infeſtet odore oris ideſt ꝑ tute deuote orationis repellatur. Et no tandum qꝫ quidam dicunt ideꝫ eſſe cetū ⁊ balenam: ſed Iſidorus diſtinguit inter ea per hoc: qꝫ balena ē piſcis mire magni tudinis que aquam emittit in altum. qō non facit cetus.

¶ Capitulum.lxxvij

Religionē intrare volētes vel statū mutare querentes illā religionē vel statum magis eligere ōbēt qui magis ꝓpetit eorum dispositiōi ⁊ cōditiōi: videlicet exēplo animum que ſm varias cōplexiones ſibi varia habitacula querūt. Vnde que magis ſunt frigide ⁊ humide paludes ⁊ flumina inhabitant ꝓpter ciborum aſſignationē ⁊ pulificationē vt ſt merguli anates ⁊ cygni ꝑ quos intelligūtur homines qui corpe vel ſpū infirmiores ſūt quoꝝ eſt aſſumere ſtatus humiliores: ſiue ꝓpter nutrimētuz ſi ſūt corpe ō biles vel infirmi vel ꝓpter nidum.i.habitationis locū. Quia iterdū etiā periculoſum eſt quibuſdā ſpiritualiter i aliquib⁹ locis manere ſiue quo ad pulificationez .i.ad regulariū operū laborem: Volatilia vo q̄ calidioris ſunt nature mōtuoſa loca ⁊ rupiū contaua inhabitāt. per q̄ ſignificantur illi qui ſūt fornores corpe ⁊ ſpiritu feruentiores qui ſecurius aſſumere ēt pūt ſtatus altiores ⁊ difficiliores. ¶ Item religioſi in cōgregatione viuētes ōbent eſſe ſimiles gruibus vel āſerib⁹ precipue ſilueſtribus. Me enim ſimul vadūt ſimul comedūt ſpēm ſuaz diligūt regem ſibi cōſtituunt. Me etiaz grues vel anſeres ſilueſtres ordinate volāt. ⁊ ſi aliquando inter ſe pugnāt mox recōciliate ſimul volāt ⁊ a ſocietate priſtina nō declināt. Me etiam futuram tempeſtatem cognoſcunt. Quia iminente tēpeſtate clamāt vigilias ordinant et in vigilādo voceſ eaꝝ alternāt. vt dicunt Baſilius ⁊ Ambroſius. Ariſtoteles tamen in ſecundo libro de animalibus addit q̄ illa que vigilat lapi lum in pede tenet vt ſic ſi forſitan dormiret caſu lapilli ſe excitaret Dicit etiam idem Ariſto. q̄ rex earum ſemper ſe deponit primo ⁊ ſemper primo de terra ſe erigit. ⁊ circunſpicit ſi quem venientem viderit clamare incipit ⁊ eas ad cuſtodiam munit. In eo ergo q̄ ſimul vadunt ⁊ comedunt docentur religioſi ⁊ in congregatione viuētes cōmunitatem diligere ⁊ ſingularitatem fugere ſiue in cibo ſiue etiam in alijs. Debent enim religioſi viuere ſine proprijſ. ſed omnia communia erunt ſicut Apoſtolis omnia leguntur comunia fuiſſe. Sed in eo q̄ ſpeciem ſuam diligunt docentur religioſi ſuam congregationem ⁊ religionem precipue diligere. In eo autem q̄ regem ſibi ꝓſtituunt docentur ſub obedientia viuere. In eo vero q̄ ordinate volant docētur modeſte ⁊ ordinate incedere. Et in hoc q̄ cito reconciliantur ⁊ iterum conſociantur docentur iras ſeu lites ſi aliquando accidant citius terminare ⁊ per remiſſionem vel obliuionem iniuriarum pacem ⁊ charitatem priſtinam reformare celerius. Et in eo quoq; q̄ tempeſtates ſentiunt docentur futura pericula vel tentationes ſolicite precauere ⁊ eis ingruentibus ad deum clamare. Et in eo etiā q̄ vigilant ⁊ vigilando voces earum alternāt docentur q̄ debent ſe vigilanter cuſtodire. ⁊ pro mutua conſeruatione ſucceſſiue laborare. Prelatus autem qui pro omnibus debet ſollicitus eſſe debet lapillum. i. humile chriſti exēplum qui fuit lapis angularis. ſemper in pede in affectu mentis vel aſpectu habere. Chriſtus enim dixit. Ego ſum paſtor bonus ⁊ bonus paſtor ponit aīam ſuam pro ouibus ſuis ſuē. Vnde ſono iſtius lapilli ideſt conſideratione vel imitatione iſtius exempli fugatur omnis ſomnus ⁊ negligentia prelati. ¶ Item ipſe etiam prelatus debet quanq̄ ſit maior ceteris omnibus ratione dignitatis. tamen ſe primo dēponere ideſt primus eſſe omnium in operibus humilitatis. ¶ Item de terra ſe erigere ſicut licet per ſtudium ſancte orationis ⁊ contemplationis vel primus eſſe in contemptu terrene cupiditatis. precipue autem quādo in paſcuis ſunt ſubditi. i. conſolatiōe corporis debet circūſpectionē mētis prelatus circa eorum cuſtodiaz erigere ⁊ habere ⁊ ſi aliquid aduerſum vel obnoxium eis accidere ſenſerit monendo ⁊ corripiendo clamare.

¶ Capitulū.lxxviij.

REnouatur anima spiritualiter sicut aquila. Unde. ps. Renouabitur sicut aquile iuuentꝰ tua. Dicit enim Augustinꝰ. quod aqla i senectute patitur caliginez i oculis ⁊ grauedinem i alis. propter quod fōtem aque querit super quē volādo quātum pōt ascendit ⁊ sic ex labore ⁊ calore aeris stomachꝰ icalescit fortius ⁊ ita portis apertis ⁊ pennis laxatis subito in fōtem se cadere permittit vbi mutatis plumis ⁊ caligine purgata in oculis quasi renouata vires resumit. Et sicut dicitur super Psal. Cuz senuerit incuruatur eius rostrum: ita vt vix possit sumere cibum. Petram igitur querit supra quam rostrum percutit ⁊ allidit: ⁊ sic onus rostri deponit cibum capit ⁊ resumptis viribꝰ iuuenescit. Sic anima per peccatum vetusta cecata ⁊ aggrauata si aliquando exurgat ab actionibus terrenis ⁊ altius in seipsam eleuetur considerando statum sue mentis suam perpendens miseriam accenditur in ea fortior calor compūctionis ⁊ tunc si se proiiciat in fōtem lachrymarum renouabitur ⁊ purgabitur vetustas peccatorum. ⁊ si rostruz idest os cordis grauatur ⁊ ita ad terrena incuruat sic vt spiritualē escam sumere non possit percutiat illud ad petram christum cōsiderando exemplum quo omnia cōtemnere docuit ⁊ tunc rostri curuitudo frangetur idest affectus terrenus corrigeꝫ ⁊ dirigetur ad deum. ¶ Item renouatur a vicijs anima: sicut accipiter in plumis. Job. xxxix. Munquid per sapientiam tuam plumescit accipiter. Tria enim sunt q̄ faciunt ad eius renouationem scilicet vētus ⁊ cibus. Habet enim accipiter proprium ꝙ quando senescit ⁊ grauari se sentit alas suas cōtra radios solis expādit flante scilicet austro vt sic tepente aura ⁊ calore resoluente aperiantur pori quibus apertis se excutit ⁊ sic veteres penne exiliunt ⁊ noue recrescunt ⁊ sic ex nouitate pennarum suarum aptior fit ad motum. Sic domestico accipitri qui vt renouet in mutatorio conseruat cibus de carne venenosa aliquantulū datur vt facilius immutetur. ⁊ sic patet ꝙ flatus austri calor celi idest solaris radij ⁊ vis veneni faciunt ad renouationem ipsius. Per flatum ipsius austri intellige inspirationez gratie: per calorem vo accipe feruorez penitentie: sed per carnem venenosam percussionem alicuius aduersitatis vel infirmitatis corporalis que frequēter peccatorem impellunt vt renouetur per penitentiam. Dicit etiam Beda ꝙ accipiter a fumo miro modo leditur. Unde eorum mutatoria a locis fumiferis penitus remouētur. Quasi autem quidam nociui fumi sunt tentationes peccandi qui fūi maxime surgunt vbi sūt occasiones ⁊ etiam oportunitates peccati. Et ideo sūt penitentes a talibus quasi accipitres a locis fumiferis penitus elōgandi. Itē nota ꝙ dieta accipitris non nimis lata debet esse sed mediocris qr ex nimia pigue scit ⁊ pinguis factus vocatus non reddit si vo nimis ē tenuis deficit vt volare nō possit. Sic debet esse discreta dieta penitentis vt nec ex nimietate eius impigua tum corpus anime non obediat ſm illō Deut. xxij. Incrassatus est dilectus ⁊ recalcitrauit. nec etiam ex abstinētia nimia debilitetur corpus ita vt inutile fiat. Apostolus ad Romañ. xij. Obsecro vt exhibeatis corpora vestra hostiam viuentem sanctam deo placentem. viuentem dicit non occisam.

¶ Capitulum.lxxix.

Sancti ⁊ pfecti viri assimilantur columbis ſm illud Ysa. ix. Qui sunt isti qui vt nubes volant ⁊ quasi columbe ad fenestras suas. Nam columba quidem est pacis nuncia. Unde in signum pacis ⁊ reconciliationis ramum oliue

ad arcam detulit. Sic etiam ſancti viri pacem predicando annunciãt Yſaie.lij. Quã pulchri ſuper montem pedes euangelizãtis pacez ꝛc̃. Annunciant ãt predicatores ſancti pacem peccatoris ideſt conſcientie penitentibus. pacem temporis diligentibus ꝛ pacem eternitatis perſiſtentibus. i. perſeuerantibus. ¶ Secundo columba ẽ ſimplicitatis forma. Caret enim felle malicie. Sic etiam ſancti viri ſunt ſimplices ideſt ſine plica malicie ſiue duplicitatis: ꝟz illud Matth.x. Eſtote prudẽtes ſicut ſerpentes ꝛ ſimplices ſicut columbe. ¶ Tertio natura eſt munda: non enim immunda comedit ſed munda grana eligit. Sic ſancti viri ſtudent in omnibus eſſe mundi ꝟz illud Thob.iij. Mundã ſeruaui animam meam. Vnde mundiora grana ideſt opera vel exẽpla ſumunt: imunda vo fugiunt ꝟm illud.ij. Corinth.vij. Immũdũ ne tetigeritis. ¶ Quarto eſt ꝑple fecũda. Mã columbe in regiõe calida oi tempe pullificãt ſemel in menſe. Vnde Ariſto. dicit in ſexto de aialib⁹ ꝙ decẽ vicib⁹ ouant in anno cõmuniter: ꝛ quandoqz vndeci vl duodeci Et iõ ſũt valde fecũde. Sic ſancti viri fecundi eſſe ſtudent ſiue in pullificatione ſpiritualium filiorum quos deo generãt ex ſcie euãgelice doctrie ꝟz illõ. i. Corinth.iiij. In chriſto enim ieſu per euãgelium ego vos genui: vel ſaltem fecundi ſunt fecunditate bonorum operum.

Sumus enim domini noſtrorum operum quẽadmodũ ꝛ natoꝝ: ſicut dicit phs in Ethicis. ¶ Quinto columba ẽ pietatis emula. Nam circa pullos ſuos magnuz pietatis ꝛ ſollicitudinis oſtendit affectũ: alienos ſuper pullos nutrit. columbas autem alias errantes aſſociat ꝛ recolligit. Que oia ex pietatis affectu faciũt ſancti viri Ipſi enim de ſuis ſubditis vel domeſticis ſollicitã curã gerũt. ꝛ inſup etiã ad extraneos beneficia charitatis extẽdũt errãtes etiã quoſqz vel vagos recolligũt ꝛ diligũt ꝟm illud Yſa. quinquageſimo octauo. Egenos vagoſqz iduc i domũ tuam ꝛc̃. ¶ Sexto colũba ẽ ſocietatis amica. Sũt enim colũbe ſuã ſpeciẽ amãtes ꝛ ſocietatẽ hominũ diligẽtes quia ſancti viri ſibi ſimiles diligunt ꝛ rationabiliter ꝛ ordinate viuentium ſocietatem querũt. ¶ Septimo columba eſt obliuioſa. Vnde ſublatis pullis damni imemor in eodem loco nidificat vt dicit hieroñ. Siꝛ ſancti viri ſũt iniuriaꝝ immemores neqz propter dãna illata a nido charitatis recedũt. ſed fructũ operũ ipſis nocentib⁹ velut premia ipẽdũt. ¶ Item ſancti ꝛ perfecti viri ſunt hẽodio. i. falconi ſimillimi primo quia falco quedam auis ẽ pauce carnoſitatis: nam ſancti viri paucã curã habẽt ꝺ carne ſua. quia non eius deſideria iplent ꝟz poti⁹ eã torquẽt. Vnde Apo. i. Cori. x. In carne ãbulãtes non ꝟm carnẽ militam⁹. ¶ Secũdo qꝛ falco ſiue herodi⁹ ẽ magne animoſitatis. Sunt enim ſancti viri animoſi. i. magnanimi ꝛ ſecuri, ꝟm illud. Prou. xxviij. Juſtus quaſi leo confidens abſqz terrore erit. ¶ Tertio quoqz ẽ multe pennoſitatis quia ſancti habent pennas multarum virtutuz. Eccli. xluij. Homines diuites in virtute. ¶ Quarto qꝛ ẽ magne agilitatis ꝛ iõ alte volat in aere. nam ſicut dicit Grego. modicũ habet de eo ꝙ grauat ꝛ multũ de eo quod ſurſũ leuat: Sic ſancti viri modicum hñt de grauedie. i. de amore cupiditatis ꝛ voluptatis ꝛ multum de leuitate. i. de amore charitatis ꝛ ideo in altum volant ſiue contẽplatione ſiue conuerſatione Yſaie.lij. Ecce intelliget ſeruus meus exaltabitur ꝛ elevabitur ꝛc̃. ¶ Quinto viri ſancti ꝛ ꝑfecti aſſimilãt falconi qꝛ ẽ magne generoſitatis: nã ſi ꝑmo vl ſecũdo ꝑdã ñ arripit q̃ſi vindictã de ſe expetit. ꝛ de facili tũc ꝑ verecundia ad manum non redit ꝟz ꝑ aera vagus incedit. Nam devictum ꝛ quaſi degenerem ſe: extimat quando de aue quam impetit non triumphat vt, dicit Bre. Ille igitur primo vel ſecundo ꝑdã ñ arripit q vl bñ ichoãdo vl bñ ꝓſequendo ad finẽ bõi opis ñ ptigit ꝛ taꝫ numiꝝ a chriſto degenerẽ ſe oſtẽdit qui ait. nõ qui inceperit ſz q ꝓſeuerauerit vſqz in finẽ ſz ſaluus erit. Talis qdẽ cũ verecũdia pẽitẽtie debz ad chriſtũ redire ꝛ man⁹ ei⁹ auxi

hũ hũmilit̃ ꝓcurare. Sexto qa é magne pietatis sez nó solũ erga pullos suos sed ét erga aliẽos. Má eodẽ sedulitat̃ officio quo filios pascit pullũ ab aqla derelictũ nutrit ⁊ cũ su] recipit vt qdá dicũt. Similiter etiá sci viri ñ solũ ỏ suis curá gerũt domesticis sz etiá de extraneis ⁊ de miserabilib⁹ pupillis maxime ab alijs derelict̃ Jacobi.i. Religio mũda ⁊ imaculata apỏ deũ ⁊ patrẽ hec est. visitare pupillos. Vñ Job.xxxv. Si comedi buccellá meá solus ⁊ ñ comedit pupill⁹ ex ea. ¶ Septimo sãcti viri ⁊ pfecti assimilãt falconi ratõe puritatis qz est magne puritatis siue mũdicie in cibo capiẽdo. Má cadauera fugit ⁊ in vehemẽtia famis putridas carnes nó tágit sz paciẽter expectat q̃sq; predá sibi ꝑgruá inuenit vt dicit Bre. In quo redarguũt nó tátũ illi q̃ nociua sibi cibaria comedũt vt gule satisfaciát sz etiá omnes illi qui fetidis cadauerib⁹ idest fetid] carnis opib⁹ delectãt. ¶ Itẽ sãcti viri ⁊ i ỉ mundo quendam odorem sentiunt eoꝝ que sunt in celo. Vnde assimilantur vulturibus. Nam in vulture vt Plinius dicit maxime viget olfatus. Vnde existens vltra mare sẽtit odores carnium ex alia pte ⁊ econuerso. Sancti autem qui sunt in celo iam huius mundi mare trãsierũt. Nos autẽ in ista vita mortali adhuc citra mare sumus. Ea tamen nihilomin⁹ que sũt vltra idest que sunt in alia vita si boni ⁊ mundi sumus cõtẽplando ⁊ amãdo delectabilit̃ odoram⁹. Similiter vultures qui vltra mare sunt idest sãcti qui in celo consistunt nostrarum orationuꝝ odores cum quadá auiditate percipiunt Vnde phiale plene odoramentoꝝ dicuntur orationes sanctoꝝ Apo.v.

¶ Capitulum.lxxx.

Sapientiam celestem non potest percipere nisi mũdus a sordibus culpe. qp patet per exẽplum in apibus. Apes non potant nisi aquam claram. nec potant nisi prius feces eijciant vt dicit Aui. Aquam igitur claram potant quicunq; superne sapientie adeptione inuigilant de ipsa enim dicitur Eccli.xv. Aqua sapientie salutaris potabit illum. ⁊ rursus. Sapientie. vi. Clara est que nunq̃ marcescit sapientia: sed tamen nullus hãc aq̃m claram celestis sapientie bibit nisi prius a semetipso peccatorum feces eiecerit: sicut scriptum est. Sapientie.i. In malivolam animam nó intrabit sapia nec habitabit in corpore subdito peccatis.

¶ Capitulum.lxxxi.

Spiritussanctus in columbe specie apparuit in xpi baptismo q̃liez vere animal fuerit vt dicit Augustinus ex suis tamen proprietatib⁹ significabat spirituales effectus quos ipse spũsãt⁹ fac̃ in baptizatis. Nam primo columba vt dicit glosa super Can̄ ij. gemitum pro cãtu habet qz videlicet spiritussanctus peccata gemere facit. Ysa.lix. Quasi columbe meditantes gememus. Romano. viij. Ipse spiritus postulat pro nobis gemitibus inenarrabilibus .i. nos postulantes facit ⁊ gementes. ¶ Item columba felle caret: qz spũssanctus ire amaritudinez̃ aufert ⁊ benignitatis dulcedine replet. Sapientie. vij. O q̃ bonus ⁊ suauis est domine spũs tuus in nobis. Et in eodem vocatur spũssanctus suauis ⁊ benignus ⁊ humanus. qz suaues benignos ⁊ humanos nos efficit. suaues in sermone. benignos in corde: humanos i conseruatiõe ¶ Itẽ colũba in petre foraminibus manet. qz scz spũssantus facit nos in christi vulneribus ⁊ eius passionibus frequentmente stare. Vnde Canticoꝝ.ij. dicit spiritussanctus. Colũba mea in foraminib⁹ petre: glosa.i.i xpi vulnerib⁹. ¶ Itẽ colũba iuxta fluenta residet. qz.s. spiritussãct⁹ fideles suos insistere facit circa scripturarum fluenta Deũ.i. Spiritus domini ferebatur sup aquas scz scripturarũ. ¶ Itẽ colũba vmbraz accipitris timet ⁊ abscondendo latet: qz.s. spũssanct⁹ facit sanctos diabolica tentamẽta ꝑpẽdere ⁊ per fugã mũdi ⁊ absconsionẽ hũilitatis euadere.

Quasi enim accipitris vmbra est ipsa tentatio diabolica. Vnde ductus est iesus in desertum idest in deserti latibulū vt quasi sibi absconditus mundo facilius vincere tentamenta.

¶ Capitulum.lxxxij.

Spirituales viri fides sunt piscibus quorum aliqui
s in solo mari viuentes alij in stagnis ꝛ fluuijs commorantes. Alij vero quandoqz in mari: quandoqz in aquis dulcibus. pisces autem a mari ad dulciores aquas egredientes in earum dulcedine delectantur ꝛ impinguantur ꝛ similiter econtrario. Vnde tales in aqua nunc dulci nunc in mari sūt commanentes. qꝛ dum vnum contrarium experiuntur magis in reliquo delectantur Sed qdaz sunt fluuiales pisces sic allecti dulcib⁹ aquis vt maris amaritudinem non ferentes mox aquam salsaz gustantes subito moriuntur. Similiter q̄uis oēs boni ꝛ spū̄ales viri in aquis penitentie viuere debent: quidam tamen in mari commorātur. i. exercitio ꝛ inquietudine vite actiue in qua more maris frequenter turbāt sic dixit dominus Marthe. Solicita es ꝛ turbaris erga plurima: Nihilominus tamen boni sunt ꝛ laudabiles pisces marini. i. boni ꝛ commendabiles homines actiui. Quidam vero alij sūt qui semper cē volunt in aqua dulci. i. a contēplatiue vite dulcedine minime seperari ꝛ de talibus erat magdalena que sedēs sec⁹ pedes dñi audiebat verbū illi⁹ ꝛ ió dñs dixit eā optimā ptē elegisse. Dicit. n. Auicēna. q̄ pisces qui morant in locis petrosis ꝛ in aquis dulcibus currētib⁹ in qbus nō sūt sordes dulciores ꝛ meliores sūt alijs. Illi aūt morant in locis petrosis q̄ cōtēplant xp̄i opa ꝛ verba qꝛ petra erat christus vt dicit Apo. i. Corinth. x. Sed illi i aqs dulcibus ꝛ currētibus q̄ cōtēplant bona celestia ꝛ diuina q̄ lz in se semp maneāt dulcedo tamen cōtemplatiōis eoꝝ i nobis raptim trāsit ꝛ currit dū in hac vita sum⁹. Illi vo manēt in locis a sordib⁹ mūdis q̄ contemplantur sanctorum exempla. qui fuerunt pleni mundicia. Tales igitur cōtemplatiui viri plus hūt de dulcedine ꝛ de vite puritate q̄ primi ꝛ ió meliores Sed alij sunt qui vtrobiqz successiue morantur: quandoqz in mari: quandoqz i aq̄ dulci. qñqz sunt in exercitio actionis qñqz in dulcedine cōtēplationis. Et isti sūt pisces qui magis impinguantur. i. in vite merito magis dilatantur qꝛ non solū sibi ꝓsūt per contēplationē. sed etiā multis alijs p multiplicē actionē. Vnde Apo. i. Corinth. x. Nō querens qd̄ mihi vtile est sed qd̄ multis prosit. Sunt tamen quidam sancti ita contēplationis delitijs totaliter vediti vt si qs eos pōeret in exercitio actionis in spiritu vel corpore perirent. Vnde tales dominus eligit sicut dicit Gre. vt seruiāt ei i vita solitaria.

Capitulum.lxxxiij.

Vbditi qualiter se habeāt ad prelatū suū ostendit ex
s emplo apū. Nā apes sibi regē creāt ipse sibi populos ordinant. ꝛ licet sunt sub rege. sunt tamen libere ꝛ quē regem faciunt nāli affectu diligunt ꝛ summa reuerētiā exhibēt vt nullatenus exire ḋ domibus audeāt nec ꝓdire ad pastus nisi rex fuerit egressus ꝛ volatus sibi vēdicauerit ꝓcipatū. Eligūt sibi illū in regez quē magnitudine corporis vident magis insignē ꝛ quod in rege precipuū est mansuetudie clariorē. Dñi nullū aculeū hz vel si hz nō vtit ad vindictaz. Mirāda ē cap circa regē obediētia. Nā cū ꝓcedit totuz cōglobat examē ꝛ regē circūdat vt tūc videri nō valeat. Singule tūc obsequio regis se offerūt ꝛ ei ꝓprie esse contendūt ꝛ fessū subleuant humeris ꝛ aliqñ totū portāt. vbicūqz vo rex sederit ibi tot⁹ exercitus castra figit. rege viso tot⁹ animat exercitus. ipso quoqz amisso examē dilabitur. qꝛ sine rege esse nō possunt. Cū ergo pars apū in labore est. rex sol⁹ a labore immunis est ꝛ intus solus sedet. circa

quez semp adsunt quedā apes fortē aculeum hñtes tanq̄ lictores regez custodientes ⁊ offendētes punūt ⁊ raro rex foras exit. Vnde si quis tūc temporis alam regi prescideret exercit⁹ nō exiret. Quādo aūt rex moritur circa ipsū cōglobant ⁊ more funerātū tristitia torpēt. ⁊ plebs tota meret. nō comedūt nō ꝓcedūt tristi murmure oēs gemūt nō luct⁹ minuit. imo fame se mori ꝓmittūt nisi corp⁹ regij de medio subtrahat. ¶ Ex his ergo oib⁹ colligit q̄ rector ⁊ prelatus ē vtuosus ⁊ māsuetus eligēd⁹ ⁊ a populo siue subditis ñ coactis sz libere. i. volūtarie obedientibus affectuose diligend⁹ summe defendendus cum reuerentia expectandus ⁊ ei obtēperādū ab omnib⁹ ⁊ sponte seruiendum in laboribus adiuuandus i defectib⁹ suis supportandus communiter imitādus preoculis habendus a seruilibus laboribus eximendus. caute ⁊ honorifice custodiendus. circa extrinseca raro occupandus. in morte autem cum tristitia debita reuerenter sepulture tradēd⁹ ⁊ hec oia in vno includēs Petr⁹ dixit. i. Petri. ij. Regem honorificate.

¶ Capitulū. lxxxiij.

Superbi assimilantur locustis. Nam locuste in saliendo se erigunt. sed in erigendo mox cadunt. a vento australi generantur ⁊ conducuntur. sed in aquilonari moriuntur. ¶ Itē mutuo se comedūt nec maiores minoribus parcūt in estate quoq; apparēt ⁊ in hyeme latēt. Sic superbi saliendo temporaliter se erigunt mentaliter vt eo ipso se ꝓbiores reputant quo se honorari amplī⁹ vidēt: sz se erigentes cadūt quia eo ipso q̄ grādes apud se sūt apud deū nihil sūt. Sequitur etiam plerūq; post elatū assensum superbie inopinate casus ruine. A vento australi qui calid⁹ est oriuntur quia et calore tēporalis ꝓsperitatis superbi efficiuntur. ipsi in aquilonari frigore moriuntur. q⁹ ex aduersitatis rigore domantur. mutuo etiam superbi sese cōsumūt ⁊ potentiores debilioribus nō parcunt. in estate apparent mirifica sed i hyeme. i. aduersitate latēt despecti.

¶ Capitulum. lxxxv.

Tentationū laqueos cū hō aduertit debz sagaciter fugē ⁊ ab eaz occasionibus se velociter elongare. Cuius exemplum apparet in pisce mugile qui quidem est pisces mirabiliter agilis: hic dum insidias piscatorum sentit statim retrocedit et ita transilit vt volasse astantibus videat. Ille igitur piscis insidias sentit qui insurgentes tentationes perpendit ⁊ tunc quasi retrocedit cum ab occasionibus tentationum se subtrahit ⁊ tunc velocissime transilit quando in ipso tentationis principio mox animum ab eadem auertit. Vnde Isidorus dicit: cum te titillat cogitatio cum tibi aliquid suggerit illicitū nō ibi teneas animum calca serpentis caput calca praue cogitationis initium.

¶ Capitulum. lxxxvi

Tyranni assimilantur aquilis. Naz aquila quia in calore ⁊ siccitate excedit est nimis iracunda. Ira enim fortis non est nisi in corporibus multum siccis: vt dicit Aristoteles. Est etiam ⁊ aquila auibus innocentibus inimica ⁊ infesta quas vngue rapit ⁊ rostro percutit ⁊ occidit. ¶ Item aquila societatem non habet sed fugit: vt Aristoteles dicit primo libro de animalibus. Est etiam crudelis filijs dum eos abijcit dum rostro percutit ⁊ a nido exire compellit. Omnia hec competunt tyrānis primo q⁹ cōmuniter sunt iracundi ⁊ furiosi Vnde de quodā tali dicitur secūdo Machabeorum. iij. Animum crudelis tyranni ⁊ fere belue iraz gerens ⁊ cetera. ¶ Itē quia malis hominibus fauent ⁊ bonis ⁊ innocentibus sunt infesti et inimici: et ideo persequuntur illos vel eorum bo-

na diripiendo vel in persona ledendo. ꝛ interdū vita priuando: sicut fecit Achab Naboth iezraelite: cuius personam occidit ꝛ vineam possedit iij. Regū. xxi. ¶ Jté nō diligūt tyrāni neqz volūt i dñio vl' honore vl' diuitijs socios vl' pares hꝫe. Dñ ēt studēt oēs depaupare ne possint ꝓ cos insurgē vl' eis parificari. Interdū ét tyrā/ni tāte crudelitatis existūt vt ét suis nō p cāt. Nā ét ꝓpr̄ios filios qñqz a se abijciūt qñqz vo eos ꝓcurūt qñqz vo nō solū de domo sꝫ ét de pria eosdē exulare cōpellūt ꝯmo qō ē execrabili⁹ qñqz eos occidūt sicut legit ō Herode q filios ꝑmo expulit postea occidit: pp qō Romanoꝝ ipator ō illo diriſſe fert ꝙ maluisset esse Herodis porc⁹ q̄ fili⁹ q: Herodes cū eēt ꝓselyt⁹ i lege iudeoꝝ porcis ꝓcebat sed filios occidebat. ¶ Jté tyrāni qdā sikes sūt miluis. Est eni milu⁹ auis rapax audax in mimis sꝫ timida in magnis. Nā siluestres aues iuadere nō audet. sꝫ pullos domesticos paruos rapē nō timet. Silr qdā tyrāni lꝫ ex auaricia sint rapaces ꝛ ꝓ debiles ꝛ ipotentes sint audaces: ꝓ tū potētiores vl' coeq̄les ꝛ cos q sibi resistūt pusillanimes ꝛ pauidi sunt imo superant: iterdū ēt ꝑ minores. Nā miluus a riso ipetit ꝛ ꝓpter suā pusillanimitatem a minore⁹ superatur.

¶ Capitulum. lxxxvij.

TRibulationū ꝛ tentationū impetus meli⁹ conseruat iustos q̄ cōsolationum applausus. Cuius exēplum apparet in piscib⁹. qui meliores sunt ꝛ conseruātur magis in pelago aquilonari ꝛ orientali q̄ in australi. q: ex illoꝝ ventoruꝫ impetuoso flatu aque ampli⁹ cōmouentur ꝛ melius deputant ꝓpter quod pisces q in eis morantur magis a supfluis mundantur ꝑ ventū igitur aquilonis qui asper est asperitatē intellige aduersantis ꝛ tribulātis sed per orientalem qui calidus est sua origine feruorē accipe irruentis tentationis. Ex quoruꝫ impetu aia velut aqua ad bonum sollicitatur seu impellitur ꝛ a malo purgatur ū fortiter resistat ꝛ sic piscis homo iustus proficit ꝛ saluat. Job. x. Visitatio tua custodiuit spiritum meum. Sed per australem ventū qui minor est ꝛ suauior intellige suauitatem temporalū consolationū ex quibus pisces. i. homines in aqua penitētie vel iustitie viuētes frequēter per negligētiā resoluunt. Et ideo minus conseruant ꝛ magis deteriorantur.

¶ Capitulum. lxxxviij.

VErbo dei anima nutritur ꝛm illud Deutero. i. Nō in solo pane tō. Cuius ratio est q: ex eisdem nutrimur ex quibus sumus sicut Philo. dicit. Nā pullus q ni nascit ex ouo nutrit ex ouo. Dicit enim Aristo. in. viij. de animalib⁹ ꝙ pullus nascitur ex albugine oui ꝛ nutritur ex vitello. Cum ergo ex verbo dei sumus in fide spiritualiter geniti ꝛm illud Jacobi. i. Voluntarie genuit nos verbo veritatis. ideo ex verbo veritatis etiam nutrimur. Vnde Grego. dicit ꝙ cibus mētis est sermo dei.

¶ Capitulum. lxxxix.

VEtule quedaꝫ mulieres inueniuntur cornicibus similes Nam cornices sicut dicit Jsidorus sunt aues annose garrule impie ꝛ his vbi habitant noxie: in senectute licet eis albescāt plume intus tamē in carne quanto plus viuūt tanto magis efficiuntur nigre. Jtem dicuntur cornices suo garritu seu volatu mutationis tēporis esse presage siue nuncie. ¶ Jtem vt dicit Ambro. Cornices sunt ciconiarum ductrices ꝛ socie. q: cuꝫ ciconie transuolant mare cornices ipas precedendo deducūt ꝛ contra infestas aues pro eis bella commutunt. Hec igitur omnia competunt quibusdam malignis ꝛ vetulis mulieribus. que si annosius viuūt assidue garriūt impie ꝛ crudeles puellis existunt etiam has vbi habitant ledunt. q: pueros fascinando inficiunt sicut dicit glosa super illud Apost. O insensati galate qs vos fascinauit. ¶ Jtem quanto plus per etatis proiectum canicie albescunt tanto plus per

peccati caliginē interius nigrescūt. ¶ Itez sunt procuratrices demonū que interdū ciconias idest mulieres etiaz honestas ad adulteria ⁊ inhonesta opera callide seducendo associāt ⁊ deducūt. Ipse quoqz sūt q̄ se striges mēdaciter esse dicūt ⁊ tanq̄ p phetisse diaboli futura diuinare p̄sumūt.

¶ Capitulum.xc.

VIdualis continentia qualiter sit seruanda turtures ostendunt. Maz turtur est auis castissima. eo q̄ dum patrem suū perdit alteri⁹ vlterius copulam non requirit.sed solitaria semper incedit ⁊ memor perdite societatis semper gemit solitudinē diligit ⁊ hominū consortia valde fugit ad ortos ⁊ agros descendit vbi cibū querat sed cibo obtento iterum solita loca plangētib⁹ apta requirit. In his ergo monentur vidue vt maneant vidue vt sint solitarie. ¶ Itē consortia noxia ⁊ vana spectacula fugere ⁊ sumptis necessitatibus victus se ad oratiōis ⁊ cōpunctiōis loca colligere ¶ Itē turtur in hyeme plumas perdit.⁊ tūc in cōcauitatib⁹ arborūz se abscondit.sed tpe veris plumis resumptis de locis vbi latuerat exit. ⁊ loca congrua ad pullificandū querit sicut Aristo. dicit. In quo figurat̄ q̄ vidue tpe hyemis .i.tētationis vel aduersitatis vel depositi plumis ornamentorū debent tacere in cōcauitatib⁹ arborū.i.humiliter manere in domibus earū.vel p̄ditis plumis delitiarum seu diuitiaz debent morari p meditationē animi in cōcauitatibus arboz.i. in exēplis humilitatiz ⁊ pauptatis sanctoz sed tpe veris.i.p̄speritatis q̄ habēt plumas diuitiarum debent exire ad pullificādum ⁊ fructificanduz opera vite actiue.i. elemosynas vel alia bona opera. sicut fecit sancta Elisabeth filia regis vngarie post mortem viri sui dans se elemosynis ⁊ seruitijs pauperum. ¶ Item turtur sup rez fetidā non descendit neqz super cadauer quod fit quando mulier vidua turpi tentationi non consentit ⁊ carnalis operis turpitudinem non cōmittit. ¶ Item turtur p̄o se ⁊ pullis suis pauca ⁊ mūda grana eligit.⁊ in locis mundis colligit vnde viuit q̄.s.mulier vidua tam p̄o se q̄ p̄o filiis suis paucis ⁊ licitis sumptibus debet esse contenta. ¶ Capitulum.xci.

VIe peccatoz sunt files viis auiū in volādo . Aues enim in volando nō hñt determinatas vias. Vnde ꝟz Isidorum dicte sunt aues q̄si deute in volando q̄ sine via constat eas incedere.eo q̄ eaz vie nō sunt determinate in aere. Sic peccatores in suis actib⁹ nō sequunt rationē q̄ habet humanis actib⁹ terminos vtutis imponere ꝓpter qō dicit Philo. in Ethi. q̄ virtus est habit⁹ electiu⁹ in medietate ꝓsistēs determinata rōne ꝓut vtiqz sapiēs determinabit. Ideo dicunt indeterminate ⁊ in errādo vagabūde mō ascendēdo per superbiā mō descēdēdo p auaritiā.mō diuertēdo ad dexterā.i.ad delectatiōes gule ⁊ luxurie.delectationes eni ad dexterā pertinere dicunt ꝟm illud. Ps. delectatiōes in dextera tua.modo diuertēdo ad finistrā per ipatientiā ⁊ irā.s.in aduersis: mō antecedēdo p̄ presumptionē:mō retrocedēdo per pusillanimitatē vel desperationē. ¶ Itē aues motu alarū aerē diuidūt sed mox se claudente nullū signū sui trāsitus derelinquūt. Sic peccantiū vita ⁊ p̄speritas ipsis mortuis ⁊ in sepulcro clausis totaliter deficit. Vnde ex persona eorum dicitur. Sap. v. Trāsierūt oia illa tanq̄ vmbra ⁊ tanq̄ auis que transuolat in aere.

¶ Capitulum.xcij.

VIrginitatē carnis seruare cū fecunditate spūali docemur exēplo apū. Mā integritas carnis vl corpis virginalis oibus apib⁹ est cōis q̄ nullo ꝯcubitu miscent nulla libidine resoluūt nec part⁹ q̄ q̄runt dolore ⁊ tamen maximū eramē filiorum constituūt. Mā cū alie aues semel in āno singulos edant fetus apes geminos creāt ⁊ duplici ceteris fecunditate prepōderāt. Sic quoqz mulieres sancte que suorum

corporum integritatem custodiunt immunes sunt a libidinose resolutionis fetoribus exẽpte sunt a partuũ doloꝛib⁹ mhilominꝰ deo mltũ fructificãt in spũalib⁹ operum fetib⁹. Duplici eni fecunditate ꝓiugatas mulieres virgines sacre ꝑcellũt q: ille tñ carne fructificant ꝺe aũt carne ac spũ. Ille carne fructificãt mũdo coꝛruptibilez plem generãdo. Iste coꝛpoꝛe fructificant in celo incoꝛruptibilẽ ꝓmerendo gloꝛiã. Erunt inquit dñs sicut angeli in celo vbi neqz nubent. Generãt quoqz nõnunq̃ virgines sacre dño ꝛ si non filios carnales tamen spũales. Mã omnes quos trahũt ad deũ siue exẽplis operũ siue oꝛationib⁹ vel etiã suis verbis eoꝝ spũales filij dici ꝑnt. ¶ Item lz ꝓiugati fructificent interdũ etiam deo per opa vite actiue virgies tamẽ liberius possunt ei parere ꝙ⁹ tam operũ vite ꝓtẽplatiue q̃ etiam actualis. Ex quo patet q̃ dicit Isaie.liij. Mlti filij deserte magis q̃ ei⁹ que hz virũ.i. virginis q̃ ꝓiugate. ¶ Itez virgines ꝛ precipue iuuenes hñt ꝓtẽplationẽ dulciorẽ. In cuius signũ apes iuuenes ꝛ virgines faciunt melius mel vt Auice. dicit. Sic in virginib⁹ ac iuuenibus sanct̃ mel.i. dulcedo ꝓtẽplatiõis supne tãto suauiꝰ generat q̃to caro in eis spũi fortiꝰ subiugat. Dñs. Judicũ. xiiij. dicitur de forti egressa est dulcedo.

¶ Capitulum. xciij.

Virtutes cardinales docẽt nos habere exempla hirũdinum. Nam primo hirũdo docet habere tpantiam precipue in cibo. Hirundo eni vt dicit Isiõ. ab eundo est victa eo q̃ cibos sedẽdo nõ acqrat sed volando acqrit. Ita ꝛ homo cibũ suũ necessariũ coꝛpoꝛi transeundo ad necessitatem ꝛ nõ insistẽdo ad voluptatẽ accipiat. Exo. xi. Comedetis festinanter. Ille enim qui festinãter comedit nec magnã delectationẽ in comedẽdo nec etiã multũ cibum accipere cõsuevit. ¶ Scõo docet nos habere prudẽtiã. ¶ Primo ex eo q̃ nidũ tã artificiose componit q̃ vix sufficeret humana industria facere de q̃ris materia. Vnde quidam crediderunt eas habere intellectũ sicut ꝑhs dicit. ij. Phyſicoꝝ. Qõ licet verũ non sit docent tñ nos esse prudentes vt ꝑm prudentiã mdũmentꝫ vtutibus cõponam⁹. ¶ Docẽt hirũdies ꝛ nos purgare mdũ ꝓscientie nostre ex eo q̃ ipse instruũt pullos suos stercoꝛa extra nidum ejcere vt ꝛ nos cõscientias nostras purgare discam⁹ a fecib⁹ pctoꝝ. Item hirundo hz prudẽtiã in discernẽdo tpa ꝛ loca. Mã tpe frigoꝛis calidas regiones regrit ꝛ ideo mare trãsit. in estate vo reddit ꝛ cetera tpa inuentẽdo custodit ꝛ prenuncia est imminentꝫ estatis vt dicit Ambꝛo. Similiter viri prudẽtes tpa discernũt ꝛ put tpibus ꝓgraũt negocia dispẽsant. Sũt ẽt loca mutanda vel q̃rẽda prudenti prout videt ꝓgruere tpi. Solet etiã homo prudens futuri esse ꝓnũci⁹ ex eo q̃ rerũ exit⁹ prudentia metit̃ ꝑut Boeti⁹ dicit. ¶ Tertio docet seruare iustitiã ꝑcipue punitiuã siue iudicatiuã q̃ duz sanguinẽ malefactoris effundit alioꝝ oculos aperit ꝛ ad cautelã instruit. Dñs dicit Aug. q̃ sanguis dextre ale hirũdinis qui exit colũbe medetur oculis infirmis. Mã ala dextra hirũdinis est iusta sisa principis ex q̃ dũ sanguis vnus effundit̃ alioꝝ oculi ad sibi cauẽduz illuminant̃. Maz oculos q̃s culpa claudit pena aperit vt dicit Gre. ꝛ nõ solũ pena ꝓpria sed etiã aliena illuminat frequẽter ꝛ iuuat. ¶ Quarto quoqz docet hirũdo habere fortitudinẽ q: dr eẽ quodã gen⁹ hirũdinũ q̃ oẽs aues timẽt. ita vt aqla eam fugiat tanq̃ hostẽ nec illa visa audet supꝫ predã irruere eo q̃ morsus ei⁹ forte ẽ venenosus vt dicit Plini⁹. Tales hirũdies sancti sunt q̃ꝝ fortitudinẽ ꝛ vtutẽ timent aues oẽs. i. vniuersi demões ꝛ aqla q̃ ẽ rex auiũ. i. ipe sathã q ẽ rex supꝫ oẽs filios supꝫ bie. Mã morsus talis hirũdinis. i. oro sci hois patientꝫ ꝛ hũlis q̃si venenosus ẽ eis sez demonib⁹ ꝛ valde formidabilis. Virtutũ quoqz plenitudo ꝛ abũdãtia nõ aggrauat aiam sz potiꝰ alleuiat. ꝛ ad ascẽdẽduz in celũ habilitat. Dñs est q̃ aues q̃to plus abũdãt penis tanto facilius sursum leuãtur ꝛ velocius vadunt sicut patet in aui-

bus prede q̄ sunt volat⁹ altissimi. Aer.n. inclusus infra penaꝫ ꝯcauitatē auez leui at ꝛ vt sursum ferat̄ habilitat. Sic etiá pēnis virtutū sancti leuiant ꝛ ad ꝓtēplanda vel appetenda celestia sublimiter eleuant Vñ ꝑs. Has pénas ꝛ volatuz desiderans dicebat. Quis dabit mihi pénas sicut columbe ꝛ volabo ꝛ requiescam. Ecótra autem ex vtutū carentia aia grauis relinquitur vt auis sine pénis. Vnde dicit Augu. de deo a quo sunt virtutes. Cum tui pleius non sum oneri mihi sum.

¶ Capitulum. xcuij.

Vita spiritualis hominum proficit ꝛ perfic̄ sicut vita volatilium. Dicit.n. ꝑbs in. vj. de animalib⁹ q̄ post decem dies generationis complet pullus ꝫz omnes partes suas ꝛ tunc habet caput maius toto corpore ꝛ hz caput inclinatū sup crus dextrū ꝛ alas expansas supra caput post hoc rumpit̄ testa die decima octaua vel vigesima ꝛ exeunt pulli iaz viuificati ꝛ ali q̄ gemelli sed inter gemellos vn⁹ est maior alter minor. Prima ergo pulli cōpletio fit in. x. diebus q̄ prima hois formatio in vita spūali fit p̄ obseruantiá decem preceptorū. Vnde dixit dñs ℳat. xix. Si vis ad vitá ingredi serua mandata ꝛ tunc caput corpus excedit q̄ tunc ratio corpori dñatur scz vt sit homo nó animalis sz magis spiritualis: inclinat etiá caput. i. mens non solū per obedientiá sed etiá per humilitatē nó fictá sed verá: ꝛ hec inclinatio est super crus dextrū. Est enim q̄ neqter se humiliat vt dicit Eccli. xix. ꝛ iste i sinistrā partē se inclinat: ale etiá intellect⁹. s. ꝛ affectus per fidē ꝛ dilectionez supra caput. i. supra naturalis rōnis cōprehensionē extendunt̄ vt incipiat iam homo terrestris mente ad celestia erigi. Sed ad secūdá pulli completionē addunt. viij. vel. x. dies scz vt fit dieruz. xx. vel. xviij. Quia si qs vult vere perfect⁹ esse opz vt ad obseruantiaz veteris legis. i. x preceptoꝝ addat obseruantiá noue legis. i. consiliorꝝ christi sicut est illud ℳat. xix. Si vis perfectus cē vade ꝛ vende oia que habes ꝛ da pauperib⁹ ꝛ alia ꝛ consimilia que cōtinentur in euāgelijs. perfectioni eni noue legis. i. euāgelij cōpetit octonari⁹ numerus ꝓpter. viij. diem resurrectionis christi. i. dñicaz quaz celebramus sicut iudei celebrant diez. vij. Vel propter diem. viij. resurrectionis nre quá expectamus in qua rupta testa oui. s. finita hac vita mortali tāq̄ pulli nouiter viuificati exibimus gemelli. i. in aia ꝛ corpore glorificati erit tamen gemellus vn⁹ maior q̄ maior erit gloria aie q̄ corpis.

¶ Jtē perfectioni euangelij competit additio numeri denarij q̄ preter obseruantiam decalogi necessaria sunt sacramenta noue legis cū fide trinitatis vel. vij. dona spiritussancti cū tribus virtutib⁹ theologicis. vij. enim ꝛ tria denariuz numerum cōstituūt postq̄ rupta est testa timoris vl amoris vite corruptibilis exeunt gemelli .i. tam carne q̄ spū in vita spirituali perfecti. licet in regimine vite ꝛ dulcedine celestis conuersationis spiritus carnem antecedat. Plus eni cupit spūs q̄ possit ferre corpus vel q̄ plus percipit spūs de dulcedine q̄ corpus sustineat de labore. ¶ Jtē vita mortalis simlis est vite naturali volatilium. Quedá enim aues sunt q̄ pascūtur carnibus sicut accipitres ꝛ aues prede ꝛ his affinant̄ hoies q carnalit̄ viuūt pp q̄ dicit Apo. Ro. viij. Debitores sum⁹ non carni vt ꝫz carné viuam⁹. Quedá vo pascunt̄ herbis. vt anseres ꝛ similia ꝛ talibus similes sunt penitētes q̄ de nouo incipiūt qui adhuc molliora requirūt: soliduz videlicet cibū capere nó valentes. Ezechielis. xxxiij. Reqescent in herbis virētibus. Quedá aūt pascunt̄ granis ꝛ seminibus vt columbe ꝛ huiusmodi qb⁹ assimilāt̄ perfecti ꝛ spūales viri: pfectoꝝ eni solidus est cibus sicut dicit Apo. Hā cōtēplatiui pascunt̄ seminib⁹ diuinorū vboruz. Semen eni vbū dei ē vt dicit Luce. viij. ꝫz actiui pascūt̄ seminib⁹ bonoꝝ operꝝ ꝑcipue elemosinarꝝ. Galat. vj. Qui seminauerit ꝛc. pascūt̄ ēt seminib⁹ lachrimarꝝ p̄ oppūctōez ꝑs. Eūtes ibát ꝛ flebát mittentes semina sua: que scilicet semina pascunt ꝛ reficiunt animas ꝫm illud Psal. Cibauit nos pane lachrymarum.

¶ Capitulum.xcv.

Ucia diuersa iudeis in lege moysi sub figuris diuersorum volatilium prohibita fuerunt. Leui.xi. Fuit .n. eis prohibitus esus aq le. in qua ex eo qđ alte volat prohibet ⁊ figuratur superbia. ¶ Itez gryphis in quo qr eqs ⁊ hoibus infestꝰ est crudelitas potẽtiũ ꝓhibet. ¶ Itẽ alieti in quo qr pascit̃ auibus signãtur illi qui sũt paupibus molesti. ¶ Itẽ milui in quo qr maxime insidiis vtit̃ signãtur fraudulẽti. ¶ Itẽ vulturis in quo qr sequit̃ exercitũ sperans comedere de cadauerib⁹ mortuorum signantur illi q mortem ⁊ occisiones affectant hoium vt lucrẽtur. ¶ Itẽ prohibita sunt animalia coruini generis in q bus signant̃ aliqui q exptes bone affectionis nõ redeunt qr coruus emissus ab arca nunq̃ redijt. ¶ Item struthio que cũ sit auis ⁊ volare non possit sed semper circa terram moratur deo signat militantes ⁊ se negocijs secularib⁹ implicantes. ¶ Itez nocticorax que in nocte est acuti visus in die autem nõ videt ⁊ ideo signat eos qui in temporalibus sunt astuti ⁊ in spiritualibus sunt inertes. ¶ Item larus qui natat in aqua ⁊ volat in aere ⁊ iõ signat eos qui circuncisionem ⁊ baptismũ venerant̃ vel signat eos qui per contemplationem volare volũt ⁊ tñ viuũt in aqs voluptatũ. ¶ Itẽ accipiter q deseruit hoibus ad predã ⁊ ideo signat eos qui ministrant potentibus ad ꝑdandũ paupes. ¶ Itẽ bubo q in nocte q̃rit pastũ de die latet ⁊ ideo signat luxuriosos q occultari q̃runt in nocctis opibus q̃ agunt. ¶ Itẽ mergulus cuius nã est sub vndis diutius morari ⁊ iõ signat gulosos q in aquis delicijs se mergunt. ¶ Itẽ ibis q̃ est auis africa hñs longũ rostrũ ⁊ pascit̃ ex serpẽtib⁹ ⁊ forte idẽ est qđ ciconia ⁊ signat inuidos q de malis alioꝝ quasi de serpẽtibus reficiunt̃. ¶ Itẽ ꝓhibitus est cygnus q est coloris cãdidi: ⁊ lõgo collo quo ex ꝓfunditate terre vel aque cibũ trahit ⁊ põt signare hoies qui per exteriorẽ iusticie candorẽ lucra terrena querũt. ¶ Itẽ onocrotalus q est in pti bus oriẽtis lõgo rostro: q in faucibus hz quosdã folliculos: in qbus primo cibũ reponit ⁊ post horã in vẽtrẽ mittit: ⁊ signat auaros imoderata sollicitudine vite necessaria cõgregãtes. ¶ Itẽ porphyrius q ꝓter nãm aliaꝝ auium hz vnũ pedẽ latũ ad natandũ ⁊ aliũ fissum ad ambulandũ qr in aqua natat vt anates ⁊ in terra ambulat vt pdices solo morsu bibit: oẽm ei bũ aqua tingẽs ⁊ signat eos q nihil ad arbitriũ alteri⁹ facere volunt: sz solũ quod fuerit tinctum aqua ꝓprie voluntatis.

¶ Itẽ ꝓhibitus fuit esus herodionis q vulgariter falco dr̃ ⁊ signat illos quoꝝ pedes veloces sunt ad sanguinẽ effundẽdũ. ¶ Itẽ prohibuit ẽt lex caradon q̃ est auis garrula signãs loquaces. ¶ Itẽ ꝓhibita est vpupa q̃ nidificat in stercoribus ⁊ fetenti pascit̃ fimo: ⁊ gemitũ in cantu simulat: signãs tristiciã seculi que hominib⁹ imũdis morte opat̃. ¶ Itẽ vespertilio q circa terrã volat signãs illos q seculari scientia ꝑditi solũ terrẽa sapiũt. ¶ Itẽ q vi ciũ aliqđ indebite fugit aliqñ in aliud cadit. Mã ꝑdix nisum timẽs ⁊ cũ fugere volens dum eum in aere esse sentit a terra non surgit sz sepe dũ circa terram quasi secura fugit in rete vel laqueuz se immittit. sic quandoqz aliquis nisum superbie vel tyrannidis fugere volens dum se ad terram nimis humiliando vel indiscrete mitescendo dimittit: aut in pusillanimitatis laqueum incidit vel nimie remissionis retibus se inuoluit. ¶ Itẽ vicia tria magis generalia repzesentãtur in vpupa. s. auaricia luxuria ⁊ superbia. Nam vpupa humana comedit stercora. auis est omnino immunda: sed cristis capite extensis galeata. Humana quippe comedit stercora qui inhiat ad tẽporalia lucra de quibus Apo. ait ꝓhil'.iij. Omnia detrimentum feci ⁊ arbitror vt stercora vt christuz lucrifaciam. Immundus autem est qui luxuriose vite pollutionibus subiacet. De quo Aposto. ait Ephesi. quinto Omnis fornicator aut immundus ⁊ cetera. Sed tunc cristam gerit in capite cum superbia

ñatur in mẽte ꝓtra illud Thob.iiij. Superbiam in tuo sensu nunq̃ ⁊c̃.

¶ Capitulum.xcvj.

Voluptates ⁊ superfluitates exẽplo aqle abijcere docemur. Mã agla ad plus tria ova facit: ꝫ tertiũ ꝓjcit: eo qꝫ incubãdo multũ grauat in tantũ.n.tũc debilitat vt quasi venari non possit. Tria igit ova aq le tres sunt appetitus aie. Aliqd eni aliqñ appetit aia qđ ptinet ad ipsius salutem. ⁊ istud est primũ ouuꝫ. Aliqd.n. appetit qđ ptinet ad corpis necessitatẽ: ⁊ h̄ est scđm. Aliqd vo qđ ptinet ad vite voluptatez ⁊ istud est tertiũ qđ.s. tanq̃ supfluũ ⁊ noriũ abijciẽdũ ẽ. Grauat.n. mẽtẽ frequẽter supfluitas voluptat̃: ⁊ eã in tm̃ debilitat vt spũalia venari nó possit. Dñ dns discipulos monuit dicens Luce.xx. Attẽdite ne grauentur corda vestra in crapula ⁊c̃.

¶ Capitulum.xcvij.

Vsura assimilat̃ plume siue pẽnis aqle q̃ sicut Plinius dicit hñt quãdã virtutem corrosiuã. Dñ posita cũ alia rum auiũ plumis eas corrodit. Sic vsurariũ lucruꝫ cum bono lucro admixtũ ad nihil ipsum deduc̃. Dñ diuitie vsurarie ẽt cũ alijs mixte cõiter pax durãt. Hꝫ.n. vsura vtutẽ corrosiuã qr ei⁹ q mutuo accipit facilitatẽ cito cõsumit. Est.n. vsurariũ mutuũ apđ debitorẽ sic tudo illoꝫ vmiũ de qb⁹ dicebat Job.xxx. Qui me comedũt nó dormiũt. ⁊ a multitudine eoꝝ ꝓsumit vestimẽtũ meum. qr ex multiplicatiõe vsure: quandoqꝫ etiã vestimẽtũ in pignus datuꝫ cõsumit ⁊ transit ad creditorem.

¶ Capitulum.xcviij.

Christus ꝓfiguratus fuit in passerib⁹ qui offerebant̃ in purificatiõe leprosi in lege moysi Leui.xiiij. Leprosi eni purificari dicebant̃ qñ cõsortio hominuꝫ iudicio sacerdotis restituebant̃ ⁊ cultui diuino reddebant̃. Cõtigebat tñ quãdoqꝫ vt diuino miraculo per ritũ legis carnalis lepra mũ daret̃: qñqꝫ etiã sacerdos in iudicio decipiebat̃. Dñ primo iudicabat̃ mũdus: ⁊ postea restituebat̃ tãq̃ mũd⁹ ꝓsortio hoiuꝫ ⁊ cultui diuino. s. post. vij. dies. in prima autem purificatiõe offerebat ꝓ se leprosus mundatus duos passeres viuos ⁊ lignuꝫ cedrinũ ⁊ vmiculum ⁊ ysopũ hoc modo vt filo coccineo ligarentur passeres ⁊ ysopus simul cũ ligno cedrino ita q̃ lignũ cedrinũ esset quasi manubriũ aspersorij: ysopus vo ⁊ passeres erant id qđ de aspsorio tingebat̃ in sanguine alterius passeris immolati in aqs viuis. Hec aũt. iiij. offerebãtur cõtra. iiij. defect⁹ lepre. Mã contra putredinẽ offerebat̃ cedrus q̃ est imputribilis: cõtra fetorẽ ysopus q̃ est herba odorifera: ꝓtra insensibilitatez passeres viui: cõtra turpitudinez colorꝫ vermiculus qui hꝫ viuũ colorez. Passer viu⁹ avolare vo dimittebat̃ in agrũ qr leprosus restituebatur pristine libertati. In octava vo die admittebat̃ ad cultũ diuinũ ⁊ restituebat̃ cõsortio hominũ: primo tñ rasis pilis tot⁹ corporis ⁊ vestimentꝫ loris eo qꝫ lepra pilos corrodit ⁊ vestimenta ingnat ⁊ fetida reddit: ⁊ post modũ sacrificiũ offerebat̃ ꝓ delicto eius: de sanguine aũt sacrificij vngebat̃ extremũ auricule eius qui erat mũdatus ⁊ postea pollices manus dextre ⁊ pedes. Qr in istis ptib⁹ primũ lepra dinoscitur ⁊ sentit̃. Adhibebant̃ aũt huic ritui tres liquores. s. sanguis ꝫ sanguinis corruptionẽ: oleũ ad designãdũ sanationẽ morbi: ⁊ aq̃ viua ad emundandũ spurciciam. Per duos ergo passeres figurabat̃ figuralit̃ diuinitas ⁊ hũanitas xp̃i quoꝝ vn⁹ scz hũanitas immolat̃ in vase fictili sup aq̃s viuẽtes qr. s. ꝑ passiones xp̃i aq̃ baptismat̃ cõsecrant̃. Alt⁹ aũt. s. ipassibilis diuinitas viu⁹ remanebat qr diuinitas mori nõ potest. Dñ ⁊ auolabat qr passioni astringi nequit: h̄ aũt passer viu⁹ simul cũ ligno cedrino ⁊ cocco vmiculo ⁊ ysopo. i. fide spe ⁊ charitate mittitur in aquã ad aspergenduꝫ: qr in fide dei ⁊ hominis baptizamur Lauat autem homo per aquaꝫ baptisma tis vel lachrymarũ vestimenta sua. i. opa

ꝛ omnes ꝓlos.i.cogitationes radet:tingi tur etiam extremum auricule dextre eius qui mundatur de sanguine ꝛ oleo vt eius auditus muniatur ꝫ corrumpẽtia verba pollices autem manus dextre ꝛ pedis tin guntur vt sit eius actio atq; affectio san cta.¶ Itez xp̃s assimilauit se galline Ma thei.xxiij.Quotiens inquit volui congre gare filios tuos quemadmodũ gallina cõ gregat pullos sub alas ꝛc. Gallina eni vt dic̃ ibi glosa est circa pullos suos pijssima Nam sub alis congregat eos ꝫ miluũ de fensat pro labore ꝛ amore filiorum egro tat plus de pullis q̃ de se curat. eos ma gis q̃ se pascit ꝛ satiat:inuenta esca eos vo cat:pro illorũ defensione hoiem impu gnat:pro ipsorũ quasi amore raucit ꝛ vo cem mutat plumas deponit ꝛ tota hispi da fit ꝛ demissis alis incedit.Hec aũt om nia xp̃o congrua sunt. Nam ipse ad pul los suos.i.fideles magnum effectum pie tatis gerit eos sub alis protectiõis sue in vna fide ꝛ ecclesia congregauit. cõtra mil uum.i.mundum seuientem eos defensa uit pro labore ꝛ amore nostro in cruce to tus languidus appuit plus de nobis q̃ ꝺ se curauit non tantum pane materiali:ſ etiam sacramentali ꝛ spirituali sue doctri ne nos pauit:inuenta esca nos vocat di cens.Venite ad me omnes qui laboratis ꝛ onerati estis ꝛ ego reficiam vos:pro no stra defẽsione diabolũ expugnauit in cru ce amore languens ꝛ voce deficiens rau cus factus fuit ſm illud. ps. Rauce facte sunt fauces mee ꝛc. Ibi etiã plumas ꝛ ve stimenta deposuit in corpore flagellatus totus hispidus factus fuit ꝛ diuinitatis sue potentiam abscõdens alis.i. viribus suis dimissis incessit . Hec igitur omnia christus pro nostro amore fecit . Qui cũ patre sancto ꝛ spiritu viuit ꝛ regnat deꝰ ſm secula seculorum Amen.

¶ Explicit liber quartus de similitudinibus rerum.

¶ Incipit prologus libri quinti de simili tudinibus rerum.

Fecit deus bestias terre iuxta species suas ꝛ iu menta ꝛ omne reptile terre in genere suo Ge neñ.j.Deus hominem in rerum primordio in hac dignitate creauit vt animalia terre omnia ei subiecta forẽt q̃ diu sine transgressione precepti qõ illi de derat in inocentia permaneret.Vnde scri ptura sacra Geñ.j. testat tanq̃ trinum ꝛ vnũ deum de homine diuisse creãdo.Fa ciamus hominẽ ad imaginem ꝛ similitu dinem nostrã.Et preſit piscibus maris ꝛ volatilibus celi ꝛ vniuersis animãtibus q̃ mouent in terra.Et vt ipsa quoq; aialia homini obedirent ad nutuꝫ mox primis creatis parentibus super eadẽ aialia ter re dñatum cõcessit dicens.Cresc̃ite ꝛ mul tiplicamini ꝛ replete terraꝫ ꝛ subicite eam ꝛ dñamini piscibus maris ꝛ volatilibus celi ꝛ vniuersis animantibꝰ que mouent super terram. Et vt homo eorũdem pro libito seruitio vti posset deus ante cõspe ctum ipsius oia cõgregauit vt ea noibus varijs iuxta vnuscuiusq; proprietatẽ na ture singula designaret.sicut in iam prefa to capitulo continet Geñ.Veruꝫ postmo dum interueniente peccato predictorum primoꝝ parentũ ex diuini transgressione mandati quãq̃ prefatum dñiuꝫ hominũ super animalia bruta fuerit diminutum vt sui vindex inobedientia hominis iobe dientie cã fieret etiam in iumentis: nõ ta men miserante auctore fuit ex toto subla tum:qr sic seueritatem iusticie misericor dia tpauit q; predictorum aialium terre quedam conuersa sunt ad hois supplicũ quedã vero relicta sunt ad hois obsequi um ꝛ nõnulla ꝛcessa sunt ad hois infirmã tis remedium.Hinc est ergo q; in verbis propositis moyses aialia terre tripliciter nominauit. Nam nominauit bestias re ptilia ꝛ iumenta.Fecit inquit deus bestias terre iuxta species suas ꝛ iumẽta ꝛ omne reptile terre in genere suo. Nã que sun t

ad supplicium hominis bestias nomina/uit q; bestia ſm Isido. dicit quasi vastua a vastando prout sunt leones ⁊ vrsi ⁊ animalia agrestia que homines quádoq; immaniter lacerant ⁊ deuastant. Vnde dicit Eccli. xxxix. Omnia h̄ ad vindictam creata sunt bestiarum dētes ⁊ scorpij ⁊c̄. Que vero prestant remedia reptilia nuncupauit. Nam ex tyris ⁊ serpentibus ⁊ alijs q̄ reptant super terram quáq; venenosa existant salutifera tamen antidota cōfici docentur a medicis que venenis ⁊ morbis varijs salubriter obsistunt. Ceterum animalia illa que in obsequijs ⁊ vsib⁹ varijs homini famulantur moyses in verbis p positis iumenta nominauit. Que recte vt dicit Basilius iumēta dicta sunt quasi hominis ornamenta prout equi vel boues ⁊ alia ꝓsimilia que hoibus in necessitatib⁹ auxilium prebent. Non tm̄ autem h̄ iumenta hoibus prebent corporalia iuuamenta: sed insuper eis porrigunt spiritualia documenta ꝓpter q̄d eorum doctrinā requirere iubentur. Job. xij. Interroga inquit iumenta ⁊ docebunt te: non quidē documento verbi sed potius exempli eo videlicet modo quo sapiens in prouerbijs dicit. Vade ad formicā o piger ⁊ considera vias eius ⁊ disce sapientiam ⁊c̄.

Prouerbiorum. vj. Porro q; scriptura diuina non tm̄ de iumentis huiusmodi sed etiam de animalibus alijs vt bestijs ⁊ reptilibus ad informationem nostrā exēpla introducit sicut Salomō fortitudinē iusti leoni assimilauit Prou. xxviij. Iust⁹ quasi leo confidens absq; terrore erit. Et dominus serpentis prudentiam nos imitari mandauit dicens Mathei. x. Estote prudentes sicut serpentes ⁊c̄. propositus meus est in h̄ quinto libro generaliter de animalibus terre ⁊ bestijs ac reptilibus ⁊ iumentis exempla introducere plurima: ⁊ ea licet breuiter moribus adaptare librorum precedentium ordinem in materijs ⁊ capitulis conformiter prosequēdo. Ad illius videlicet laudem ⁊ gloriam qui docet nos super iumenta terre qui est deus benedictus in secula seculorum Amen.

¶ Capitulum primum.

ABstinentia in pluribus hominibus iram vel impatiētiam generat. Nam sicut canis famelicus si nimis fame excrutietur conuertitur in rabiem. Sic⁹ etiam hō gulosus si paululum abstineat ⁊ ieiunet efficitur impatiēs ⁊ furiosus q; delicijs assuetus non pōt famez pati. Et tales erant iudei ieiunātes quibus dñs dixit. Isa. lviij. Ecce ad lites ⁊ ꝓtentiones ieiunatis ⁊ percutitis pugno impie. ꝓtra qō dixit Maximus in sermone de natali. Ieiunium pacem dz nutrire non iurgia. Quale illud ē aūt q̄ non vesceris carnibus ⁊ de ore tuo omni esca sordid⁹ egreditur maledictū. ¶ Itē abstinentia deuota diabolus fugat Nam sicut fames valida expellit lupum de nemore. ita abstinentia deuota diabolum expellit ab hoie. Marci. ix. Hoc genus demoniorum non ejicit nisi in oratione ⁊ ieiunio. Dicit Ambrosius q; homo ieiunus sputo suo serpentem corporalez interficit: quanto ergo magis ieiuniū deuotum spiritualem. Judith post ieiunium caput olofernis amputauit Judith. iij. Hyero. Sagittas diaboli ardētis ieiuniorum ⁊ vigiliarū frigore restringere debemus. ꝑs. Ego autez cū mihi molesti essent induebar cilicio humiliabam in ieiunio aiam meā. ¶ Itē abstinentia plurimum est vtilis ad deponēdā vetustatē praue ꝓsuetudinis. Nā serpēs qñ senio se grauatus sentit ⁊ pellē veterē cupit dꝑonē vt renouetur: primo a cibo abstinet pluribus diebus vt sic pellis ei⁹ faciliter relaxet. Quid aūt est vetusta serpētis pellis nisi praua ⁊ vet⁹ ꝓsuetudo carnalis corruptiōis: quā siquis deponere appetit opz q; primo abstineat a cibis ⁊ delitijs. Vnde Leo papa dicit in sermone de ieiunio. x. mensis. q; per voluntarias afflictiones abstinentie caro concupiscentijs moritur ⁊ spirit⁹ virtutibus renouat. Item supflue delectationes gule vindicāde sunt p afflictiones abstinentie. Nā leo cū se nimis ingurgitasse sentit: per plures dies non māducans ab

ſinet a cibis. Sic quoq; ſuperfluitas ⁊ vo luptas cibi expianda eſt in cibi ſubtractio ne ⁊ afflictione ieiunij. Gre. Caro leta tra xit ad culpam afflicta reducat ad veniam. Vnde Beñ. dicit. Per ꝟ q̄ a licitis abſti nemus ea nobis que prius cõmiſimus il licita condonantur.

¶ Capitulum. ij.

Accidie tẽtatio ſiſis eſt mor ſui canis rabidi. Nam qui mordeñ a cane rabido ter ribilia ſomniant: ⁊ timẽt in ſomno ⁊ conturbantur: ſi ne cauſa fiũt ſtupidi omnes reſpiciunt ⁊ a nullo reſpici volunt: ⁊ etiã ſi paſſio inualuerit omnẽ potum reſpuũt aquam timent ⁊ latrant vt canes. ⁊ ita ti midi fiunt vt pretimore cadant ⁊ tales ci to moriuñ niſi eis citius ſuccurraẽ. Ille igiẽ mordetur a cane rabido qui tentatur de accidie vicio ⁊ tales ſomniant terribi lia ⁊ timent ſine cã. Quaſi enim terribilia ſomniant qui ea que facilia ſunt difficilia eſtimant ⁊ idcirco ſine cã illa aggredi vel perſequi formidant. Somnians. n. aliq̄ terribile timet vbi nullum periculũ imi net: q; illud q̄ per ſomnũ cernit non ve ra res: ſed imago rei exiſtit. Eſt eni ſomni um prout dicit ꝓbs fantaſma aliq̄ extri ſecus apparens in ſomno. Fantaſma autẽ eſt ſimilitudo rei imaginate ⁊ nõ ipſa res. Talis. n. accidioſus homo eſt: cũq; aliq̄ laborioſum occurrit faciendũ deficiens ſpiritu quaſi ſtupidus fit. ¶ Itẽ oẽs labo rantes iutueñ ⁊ ipſe piger exiſtẽs piger ta men videri vel reputari non patiẽ. Et ſi in ipſo accidie paſſio inualeſcit omnẽ po tum. i. perceptionẽ doctrine ſalutifere re nuit: aquã penitentie timet ⁊ refugit: ⁊ pre tedio vite vt canis latrat q; in omnibus impatiens ſemper cõquirit ⁊ murmurat. Ad ſpiritualia autem ⁊ virtuoſa ita acci dioſi ⁊ interdũ timidi ⁊ puſillanimes ſũt q̄ omnia dimittentes in deſperationem ruunt: propter q̄ tales amiſſa diuina gra tia citius moriuntur in anima niſi eis ad hibeatur alicuius ſpiritualis remedij per q̄ excitentur debita medicina. Et ideo Apo. dicit. ij. Cor. vij. Triſticia ſeculi. i. ac cidia mortem operatur. ſ. anime. Vnde ſi cut mortuo corpori impoſſibilis eſt ois animalis motus. ita accidioſo animo im poſſibile videtur eſſe omne laborioſum op⁹. Vnde Seneca dicit in epla. lxxij. Nõ putant accidioſi poſſe fieri quicq̄ q̄ facere non poſſunt ex infirmitate ſua de virtute ferunt ſententiam. Nam hec ad que imbecilles ſumus dura atq; intoleranda credimus tormenta reputantes mortificari ac prima luce excitari: non iſta difficilia ſunt ſed nos fluidi ⁊ exiles ſumus.

¶ Capitulum. iij.

Duerſitas hominibus ſuꝑ bis ⁊ aridis magis prodeſt q̄ proſperitas. Nã carnes animaliũ in quibus calidi tas ⁊ ſiccitas dominaẽ vt ſunt cameline in eſtate ſũt male ſed in hyeme ſunt optime. Eſt autẽ velut calor eſtatis fauor proſperitatis q plures malos efficit dum in ſuperbiaz ex tollit ſed quaſi aſperitas hyemis eſt affli ctio tribulationis: que dum ad humilem ſui recognitionez mentẽ reducit ad opti mi diſpoſitionem perducit. ⁊ ideo Greg. dicit q̄ preſentis vite proſperitas inocen tie teſtis non eſt: multi ad perẽnem vitaz per flagella redeunt: ⁊ pleriq; ad infinita ſupplicia perducendi ſine flagello moriũ tur. Plerũq; ergo de hominibus accidit q̄ facit hyems aduerſitatis bonos quos fecerat eſtas proſperitatis malos. ¶ Itez proſperitas temporalis aliquib⁹ prodeſt ⁊ aliquibus obeſt ſm defectum vel abun dantiam charitatis. Nam carnes anima lium que ſunt calide ⁊ humide vt pecoꝝ ne in hyeme ſunt bone ⁊ in autũno poſ ſunt competere: ſed frigide ⁊ ficce ſicut ca prine: ⁊ frigide ⁊ humide vt porcine a me dio eſtatis vſq; ad finem ſunt optime: in hyeme peſſime. Similiter etiaz homines qui ſunt charitatis amore calidi ⁊ lachry marum deuotione humidi tempore hye mis ideſt aduerſitatis ſunt boni q; chari tas patiens eſt ⁊ non irritaẽ. Sed etiaz in autũno. i. abundantia proſperitatis quie

autūnus abundat fructibus tales cōgruē ter se habent qr sciunt abundare ꝛ penuriam pati. Sed illi qui sunt frigidi calore sēz charitatis carentes ꝛ sicci humorē gratie non habentes vel frigidi ad spūalia ꝛ humidi.i. fluxibiles ad carnalia. Isti sunt pessimi in hyeme idest i aduersitate quia asperitatem aduersitatis nequeunt sustinere possent tamē eē boni a media estate idest prosperitate qr si prosperitate mediocriter ꝛ temperate vterentur non eis obesset sed potius prodesset. Est enim in prosperitate vt sit proficua necessaria tēperantia alioquin est nociua. Vnde Seneca dicit. lxxxv. epistola qꝫ ipsa felicitas nisi temperetur premit vel preterit. multarū vrbium in ipso flore luxuriosa imperia ceciderunt. Et quicquid virtute partum erat intemperantia corruit.

¶ Capitulum. iiij.

AFflictio carnis indiscreta plus obest aiē q̄ ꝓfit vt patet exēplo taxi. nā sicut dicit Arist. est q̄dā spēs taxi q cuz sua femina cibos ꝓtra hyemem colligit. sz postea timēs ne deficiat feminā vsqz ad saturitatem comedere nō ꝓmittit. At illa patientiā simulat ꝛ masculo cedens cauernam exit ꝛ per partem alteram latibulum intrat masculo ignorante cibos deuorat ꝛ consumit. Sūt quasi taxus ꝛ femina spūs ꝛ caro humana ꝛ duz carni spūs plus q̄ necesse est subtrahit q̄uis corpus ad tēpus sustineat tñ per alterā ptem sc̄z ꝑ infirmitatē alīq̄ vel debilitatē virtutis quā incurrit plꝰ iprouide spūi subtrahit ꝛ sibi assumit q̄ illi spūs ante subtraxerit ꝛ sic indiscrete abstinens vel laborans vñ credit lucrari perdit. Et ideo Grego. dicat in Omel. ꝛ etiam. xxx. Moral. Plerumqz dum plus iusto caro restringitur ab exercitatione operis boni eneruatur vt ad orationem vel predicationem non sufficiat dum incentiua vitiorum in se funditus suffocare festinat.

¶ Capitulum. v.

AMbitio sic tenet hoiez in statu periculoso vt ipsū propter periculū dimittere non velit. Sicut. n. canis os carneū in vite dimittit ꝛ etiaz carnes calidas ad ignez q̄ tunqz ei noceāt vel minis expellatur. Sic ēt ambicioſus nō vult dimitere dignitates quantūcūqz occasione illaꝝ angustias multas ꝛ pericula sustineat Prou. i. Vsqz quo paruuli diligitis infantiā ꝛ stulti ea q̄ sibi sunt noxia cupient. Puer enim difficiliter ascendit equū sed dū parū eqtauit ñ pōt deponi donec cadit subito sic ambicioſus vir dignitates derelinqt donec subito moriat. ps. Vidi impū superaltatū ꝛ eleuatū ꝛc. ¶ Itē ambicioſis accidit sicut canibus cōestis. n. carnibus os canibus ꝓiicit. Magni canes osse relicto inter se litigant interim alius puus canis veniens os inuenit ꝛ comedit in pace magnis de eo certātibus ꝛ nihil inde hñtb⁹. Sic vacāte magna ꝑbēda dū vn⁹ ex vna pte ali⁹ ꝓpa ꝑbēda surgit ex altera ad illā adipiscendam ad papam appellant ꝛ prebenda relicta super eam litigant ꝛ causātur. Et interim deus confert alicui illam simplici ꝛ bono qui eam non expectabat nec curam adhibebat Luc. ij. Deposuit potentes ꝛ exaltauit humiles.

¶ Capitulum. vi.

AMicus fraudulēt⁹ q solus vtile sibi itēdit deficiēti vtili efficitur aliqñ inimicus. Nā pulli vulpium qñ non inueniunt lac in mīs vberibus mordēt dētibus ꝛ lacerāt ꝛ tanq̄ extraneā reputant. Sic amici fraudulēti nisi vt solebāt ōderit in ore eoꝝ qppiā suscitāt bellū sup eos vt dicit. Mich. iij. ¶ Itē ꝓz q amic⁹ q ē cā vtilitatis tādiu stat q̄diu vtilitas durat exēplo cāis q diligit os carneū āplectit ꝛ ꝓseruat q̄diu inuēit i eo q rodat sz nudū sine carne relict vñ Sene. q vtilitatis cā assūpt⁹ fuerit tandiu placebit q̄diu vtilis erit. ¶ Item amici vtiles assimilantur muribus qui in plenilunio crescunt sicut que

dam marina faciunt sed decrescente luna minuũtur. Sic amici qui sunt causa vtilitatis crescũt crescẽte luna. i. fortuna sz ea diminuta minuũt vt Poeta dic. Cũ fueris felix multos nũerabis amicos. Tpa si fuerint nubila solus eris.

¶ Capitulum. vij.

AMor spũalis trahit ad superna. sed amor animalis z carnalis trahit ad terrena q apparet per exemplũ iformatõe aialiũ. Maz formatio i aiali bruto z ple to faciẽ hz reflexam ad terraz: soli homini faciem erectam natura seruauit. Vnde Poeta. Pronaqz cũ spectẽt alia cetera terrã. Os homini sublime dedit celũqz videre. Vñ Basili⁹ dic. Pecudes oẽs trene sunt iõ curuant ad terraz. Sed est alia plantatio celestis hõ que tantum hitu figure tantum dignitate distat a brutis. Illoz ẽ facies deorsum. tuum vero caput i sublime erigit. Sed si te fedaueris corporis voluptate ꝓparatus es iumentis insipientibus z similis factus es illis. Sic ergo cum ꝑ amorẽ fiat q̃dã spũalis formatio qz aia i illi⁹ rei quã diligit similitudinem transformatur ille q hz amorẽ spiritualem z rationalem habet caput. i. mentem eleuatam ad supna sed ille qui habet amorem animalem idest voluptuosum vel carnalem habet eam tanqz brutum animal iclinataz solum ad infima Apost. ad Col. iij. Que sursũ sunt sapite nõ q̃ super terrã. ¶ Itẽ amor spũalis i quo ꝓsistit vita aie tãto diuti⁹ ꝓseruatur quãto hõ min⁹ hz de terrene cupiditat ardore. Nã ceru⁹ q vt dicit Plini⁹ nunq̃ febrẽ fẽtit diutissime viunt scz pl⁹ q̃ cẽtũ ãnis. z hoc ꝓpertũ ẽ i ceruis alexãdri post eius mortẽ captis ꝑ cẽtũ ãnos q habebãt ãnulosaureos in naribus ab eo sibi missos: Quid. n. estuãs febris nisi ardor cupiditatis: Qui ergo hac febre caret diuti⁹ i vita morat qz q caret cupiditate lõganimit ꝓseruat icharitate. Amor. n. charitat ẽ calor aie vitat. Vñ Hugo de sancto victore. Scio inquit aia mea qz amor est vita tua. Vñ. i. Joh. iiij. Scim⁹ qñ translati sum⁹ ỏ morte ad vitã qñ diligim⁹. Hãc ãt vitaz amoris extigut vir⁹ cupiditat. Vñ Aug. dicit q charitatis venenuz est cupiditas.

¶ Item amor spũal] facit sanctos viros non sentire ruinam vel aduersitatẽ rez temporalium. Nam catt⁹ quando ab alto cadit super ãteriores pedes se recipit z vix ꝑ casuz aliquaz lesionẽ sentit vel incurrit. Sic sci viri cũ ꝑ aduersitat] incursum cadũt ab alto ꝓsperitatis temporaliuz recolligũt se sup anteriores pedes. i. firmãt se in affectib⁹ spiritualium. Sunt enim anteriores anime pedes spiritualiũ affectiones quasi autem posteriores sũt affectus temporales Apo. ad Phil. iij. Que retro sũt obliuiscẽs ad ãteriora me extẽdẽs. Et ideo sci viri casum tẽporalium tanto min⁹ sentiũt q̃nto i amore spũaliuz vehementius iardescũt. ¶ Item amor charitatis ẽ ignis spiritualis q animam non vastat sz renouat. Vnde mentes deum amãtium files sunt cingulis quibusdam q fiunt de corio salamãdre. Est. n. qõdã gen⁹ salamãdre cuius pellis viliosa ad modũ pell' vituli marini ex q̃ ad vs⁹ regũ fiũt cinguli: z hi cinguli post multam vetustatem in ignem ꝓiecti non exurunt sed renouantur. Apo. phil. iiij. Renouamini spũ mentis vre. tc.

¶ Capitulum. viij.

ANima quanto est humilior z ab amore treno magz vacua tanto ẽ in spiritualibus exercitijs magis ingeniosa z operosa. Nam aranea ẽ corpe parua z tñ ad faciẽdũ tellã ẽ mirabilit opposa. Et ẽ valde admirãdũ quõ tãtã materiã de vtero suo trahat. Dicit. n. Auicenna z etiam Biasco. q araneaꝝ telle nãe artificio ex earum visceribus generantur cum tamen vt dicunt quidam sp eius vterus inueniatur vacu⁹ a tali materia. Est igit i aranea paruitas corpis vacuitas vẽtris z nihilomin⁹ mirabil' ars siue studiositas opis. Nã sicut dicit Plini⁹. Moderato vngue rotũdũ filũ educit z miro artifi-

ro fila cõnectit q̃ ab imo vsq; ad sũmuz
z tansuersaliter de pũcto ad pũctũ redu
cit q̃dã lineari distãtia z oẽs lineares tra
ctus in pũcto medio cõli distãtia a cẽtro
coniungit z ipsius tele iterualla seu spa
cia inter fila miro artificio nunc sunt q̃
drata nũc oblõga.nũc rotũda z tãto stri
ctiora q̃nto medio vicinora z tãto latio
ra q̃nto extremis ꝓximiora q̃ modo ãt fi
lũ filo tã idissolubiliter cõtũgat vt ꝰ ñ in
dicat z rõnis iudiciũ vix affirmat. Miro
ẽt mõ ꝑ fila tã subtilia vir visui permia se
leuiter eleuat z inclinat vt volare videat
Paruitas ergo corporis significat humi
litatẽ mentis vacuitas ventris carẽtiam
terreni amoris. Ingeniosítas artificij pru
dentiã operis q̃ sãcti viri spiritualia opa
faciũt mirabili mõ ordinata connexa di
stincta formata z firma se aliquando hũi
liter dẽpmẽdo ꝑ condescẽsiõez aliq̃n sub
limiter eleuando ꝑ cõtemplationẽ. Simi
les videlicet illi angelis quos vidit Iacob
i scala ascendẽtes z descendentes. Genes.
xxviij. ¶ Item aie inferiores vires dis
ponũt per superiores. Respõdẽt.n. i aia
vires inferiores superiorib⁹ sicut anima
li⁹ vngues respondent cornib⁹. Tanta.n.
ẽ affinitas inter vngulas z cornua q̃ in
dz Ari. vacã patiẽtẽ in vngulis cum oleo
inter cornua perungi. Per cornua vo ac
ipe vires superiores scz voluntatẽ z rõ
nem sz ꝑ vngulas vires appetitus sensi
tiui inferiores scz irascibilẽ z concupisci
bilem que tunc a morbis passionum in
ordinatarũ temperãtur z curãt q̃n ipe su
piores vires oleo dine gre perũgũt z tal
aia filis ek illi vince ꝺ̃o q̃ dr Isa.v. Vinea
fca ẽ dilecto meo i cornu filio olei z̃c.

¶ Capitulum.ix.

Armatura spiritualis ho
minum assimilatur arma
ture naturali animaliũ
terrestriũ. Nam in aialib⁹
igeniata ẽ natura vt ꝫ lesio
nẽ aliqd sp habeat mũimẽ
ti vt cerui ad suã defẽsiõez habẽt cornua
apes aculeos leones vngues lupi dẽtes
z minuta aialia que se defendere non pos
sunt agilitatem ad fugiendum recepert
vt lepores z huiusmodi. Similiter co
tra corpus.i.contra tentationes carn
ceruꝰ.i.spirituales viri iuuant se comb
duobus scilicet oratione qua fugantur
cogitationes interiores z ieiunio q̃ fug
motus carnis exteriores. Dñ hoc genus
demoniox scz carnaliter tentantiũ nõ ej
citur nisi in oratione z ieiunio vt dicitur
Mat.ix. Diabolus ãt sepe trahit hoies
ad peccatũ a quo dz hõ resurgere z ꝺ̃o ma
nu diaboli exire iuuãdo se dẽte q̃ cibus
terr.in q̃ signat cõtritio pcoz. Dñ ẽgo lu
pus ꝓteres ẽ peccator i mẽte ꝓtritionem
habens. ¶ Item debet se iuuare vngue
qua scilicet scindit z aperit z aperiendo
quod intus ẽ ꝓdit z signat confessionez
qua peccatum in conscientia latens ad sa
lutez aperitur. ¶ Itẽ debet se iuuare acu
leo vt apis idest solicitudine satisfactiõis
Nam quasi aculeus pungens est memo
ria offense ad satisfactionẽ impellẽs. Vel
apes.i.penitẽtes ꝑ bona opera fructificã
tes debẽt habere aculeũ punctõis.i.timo
rẽ diuini iudicij vel memoriã mortis. Sz
cõtra mundũ siquis nõ ẽ ad resistendum
fortis dz iuuare se fuga sicut fecerũt san
cti patres antiq persecutionez declinãtes
ad deserta confugiẽtes. ꝑs. Ecce elongaui
fugiens z mansi in solitudine. vel saltem
fuga mentali fugere debẽt scz cor a mun
danis remouendo. ꝑs. Diuitie si affluant
nolite cor apponere.

¶ Capitulum.x.

Auaritia assimilat sanguisu
gẽ q̃ os triangulare hz z fi
stulã in ore cũ qua sangui
nẽ bibit z carni applicata
sanguinẽ fugit. z cũ nimiũ
repleta fuerit illũ euomit
vt itex fugere possit sicut Isiõ. dicit. Sic
auaritia hz os triangulare. qr scz tres hz
modos precipuos male acquirendi ꝑ ra
pinã furtum z vsurã. cuius fistula irreple
bilis ẽ cupiditas insatiabilis. Hec sangui
nẽ pauperũ sugit sicut manifeste apparet
in vsurarijs q̃ oibus ad vitam necessarijs
suos q̃nq; debitores expoliant. z ex vsu.

rario lucro cū repletā bursā hūerit vsu-
rari⁹ adhuc illud euomit.i.adhuc illō lu
crū receptū ad vsurā tribuit vt itez lucre
tur. Pro.xxx. Sanguisuge due filie sūt di
centes affer affer. ¶ Item auar⁹ ē sicut ca
nis ad cumulū feni iacens fenū custodi-
ens nec inde aliqd comedēs sed latrans.
nihil inde amouere permittēs. Et idē di
cuntur facere qdā serpentes qui balsamū
custodiūt nihil deferri pmittunt licz ipsi
non vtant. Et ēt sunt silices auari apib⁹ q̄
mel p flores colligūt ꝛ ipe i fecab⁹ mellis
morīūtur. ¶ Item auar⁹ hō filis ē aracē
que exiguo tēpore lōga trahit filla ꝛ tele
semper intēta nunq̄ desinit laborare. p
petuum sustinet i opere suo dispēdiū qz
ad modicū vētū vel pluuiam tela rūpit
in qua diutius laborauit. Sic auarus in
modico tempore magnas diuitias acq-
rit ꝛ texture.i. augmētatiōi vl̄ guberna
tōi eaz sp intēt⁹ a labore nunq̄ desinit. sz
frequēt postq̄ magnā telā.i. magnā sub
stātiā congregauit ad modicū vētū.i. icur
sū alicui⁹ guerre insurgēt vel tyrānī diri
piētis vel etiā ad modicā pluuiā alicui⁹
i fortunij cōtigēt aufert subito illō qō cū
magno diuti⁹ labore ē cōgregatū. Isa.lix.
Telas aracē texuerūt. ¶ Itē auar⁹ assimi
lat simie. q̄ qñ duos hz fet⁹ filium quem
magis diligit i brachijs portat aliū vō in
humeris gestat. Sz quando sibi fugiendi
necessitas instat dilectū filiū ejicere cogi-
tur q̄ dum ab alio quem humeris gestat
premit facili⁹ capit. Simia ergo ē auarus
filius autē quē diligit est mundus quem
brachijs.i. affectionib⁹ strigit ꝛ gerit. fili⁹
āt quez minus diligit est spiritus suus
quem quasi post dorsum portat quia pa
rum de ipso curat. Sed cū post mortem
hinc fugere siue exire cōpellit tūc filiū dil
lectū.i. mūdū dimittere cogit ꝛ spūs de
quo nō curat peccato grauat⁹ a demoni
bus capitur ꝛ ad eternū interitum duci-
tur. Luce.xvi. ¶ Mortu⁹ ē diues ꝛ sepult⁹
est i iferno. ¶ Itē auari similes sūt formi
cis magnis q̄ dicūt fidice ab ipis historio
graphis q̄ auruz mira cupiditate custodi
unt ꝛ p eo defēdēdo cōtra homies bella
sumunt ꝛ tñ ide nullum modū suscipi
unt. Dic.n. solin⁹ q̄ formice ille sunt ma
gne ꝛ cornute ꝛ ē illis mira feritas propt
amorem auri. Sed homines in estuo tē
pore illuc vadunt. qñ ppter calorꝫ estū
morantur i lanbulis ꝛ sic aurz furantur
ꝛ gēmas. Sed formice eos odore presēti
unt foras exeūt eos inuadunt ꝛ aurū p
posse defendunt ꝛ tamen de ipso auro
nec comedūt nec bibūt nec aliqd ide faci
unt. Simile accidit multis auaris q̄ die
noctuq̄z p auro laborāt nec ide bonū ha
bēt. Ecclesiastes. vi. Vir cui deus dedit di
uitias substātiam ꝛ honorem ꝛ nihil de
est anime sue ex omnibus que desiderat
nec tribuit ei potestatem deus vt come
dat ex eo sz hō extrane⁹ deuorabit illō: ꝥ
vanitas ꝛ magna miseria est.

¶ Capitulum.xi.

Enchicētie obsequijs ōlini
tur feritas mētz qō pateti
elephātib⁹ qui capiuntur
ꝥ mō vt dicit solin⁹ fit fo-
uea subterānea i via p quā
assueuerunt ire in quē ele
phas incidit ignoranter ad quez venies
vnus venator pcutit eum ꝛ pungit ipm:
alter āt venator dum venit pcutientē ip
sum pcutit ꝛ euz expellit ꝛ dat ei ordeū
ad cōedēdū. Cūqz ter vl̄ qter sic fecerit
bestia liberātē se diligit ꝛ ei obediēs mā-
suescit ex quo q̄ pz sic dicit poeta. Qē fe
ror aial placat amica man⁹ sz si brutū ani
mal sic diligit se deceptorie ōfēdētē vl̄ de
mulcētē seu ō fouea extrahētē quanto
magis aia dz xp̄z diligē q̄ eā veracit a dia
bolo ōfēdit celesti pabulo reficit ꝛ ō bara
tro peti educit. Vñ glibet xp̄ian⁹ dz dicē.
quid retribuā dño p oib⁹ q̄ tribuit mihi

¶ Capitulum.xij.

Landitores assimilantur
scorpionibus. Scorpio
.n. sicut dicit Gre. blandiē
do incedit: sed cauda ferit
nec mordet in facie sed a
posterioꝛib⁹ nocet. Vñ dr
scorpio a scorte qō ē dulce ꝛ poio pois
qō ē fingē eo q̄ i aūrioꝛi pte blādicias fin-

git ꝛ posteriore pungit. Scoꝛpiones ergo sunt oēs blandi ꝛ malicioſi q̄ bonis in facie nō resistunt sed post dorsum portāt vnde venena fundant. ¶ Item pcōres ꝺ linire blandicijs malum est magnum. Vñ Exo.xxiij.precepit dominus. Non coq̄s edum in lacte matris sue. Per edum eni peccatoꝛ.in lacte vo bláditie designātur de quib⁹ Pro.i. Fili mi si te lactauerint pcōres nō acqescas eis. Edū qdē in lacte coquē ē pcōrez hoiem bládicijs delinire. Aliter át edus signat xp̄s pp filitudinez carnis pcti q̄ ñ erat a iudeis coq̄nd⁹.i. occidēdus in lacte mris.i.in tpe ifácie sue.

¶ Capitulum.xiij.

Omitas ꝛ malicia hominū ꝺpēdēt multū ex loco vbi b morant ꝛ ex societate cū qua conuersantur ꝛ exercitio in quo oc cupāt. Má ſm hypocratem ad cognitiōez bonitatis aialiū ꝓut venīt i cibum hominū ꝓfert scire ꝛ pascua vbi nutriūt: q̄ illa q̄ pascūt in mōtib⁹.i.locis siccis meliora ꝛ sapidiora sūt ad esū q̄ ea q̄ i vallib⁹ hūidis ꝛ aquosis. In quo ét signat q̄ ét penitētib⁹ meliora sūt loca penuriosa q̄ ꝺlitiosa. Eccli.xvi. Nec fuit iniqtas sodome sororis tue. abūdātia ꝛ saturitas panis ꝛc̄. Jté ꝓdest ét scire aerem hūidū ꝛ siccū quo ꝓuersāt. Quasi eni aer quo homo circundatur est colegiū i quo homo ꝓuersāt: de quo multū refert vtrū sit hūidus vl siccꝰ.i. vtrū ꝺuotꝰ vl ideuotꝰ ꝛ arꝺus. ¶ Jté ꝓfert scire quantitatē qetis ꝛ motꝰ coꝛ. Aialia át domestica pancioris motꝰ sūt. ꝛ iō matoris hūiditatis q̄ silue/ stria pp qꝺ carnes domesticoꝛ sūt molliores ꝛ ad digerēdū faciliores: ná ex mlta q̄ ete poꝛi claudūt ꝛ caloꝛ itꝰ icludit pp qꝺ grossi hūoꝛes dissoluūt: ꝛ sic carnes molescunt ꝛ attenuant. Sed q̄ nimiū comedūt ꝛ bibūt humoꝛ supfluitates augēt ꝛ in pinguedines multiplicant ꝛ.iō taliuz aialiū carnes plurimū nutrire ꝓbant: sic viri spūales ꝛ cōtēplatiui magis qeti ꝛ minꝰ opatiui sunt q̄ carnales vel actiui. ꝛ iō secū morātes magis sūt p̄lachrimaruz cōpūctionē hūidi.i.qbꝰ ēt ex multa qete mētis clauduntur poꝛi.i. sensus coꝛpis ꝛ dissoluuntur grossi humoꝛes.i. dissipant in eis terrene cogitationes ꝛ affectiones mollescunt pietate ꝛ attenuantur cibi ꝛ potus pcitate Sed q̄ spiritualibus nutrimentis intrinsecus abundātius pfruunt: iō cōsolationis ꝛ gr̄e pinguedie replent ꝺ qua.ps.dicebat. Sicut⁹ adipe ꝛ pinguedie repleat anima mea ꝛc̄. ¶ Item bonitas ꝛ malicia, moris sequit i hominib⁹ ex bonitate ꝛ malicia voluntatis sicut in brutis p̄ uenit ex bonitate ꝛ malicia cōplexionis. Má qꝺ facit in brutis nālis cōplexio ħ in hominib⁹ facit voluntatis dispositio p̄pter quod dicit Augustinus q̄ voluntas est qua peccatur ꝛ recte viuitur. Quod autem moꝛes varientur brutorum ſm varias complexiones eorum ex multis exemplis apparet. Hinc est enim q̄ ꝛ omnib⁹ aialibus insit motiua ꝛ sensitiua virtus tamen ſm magis ꝛ minus. Nam q̄ꝺ/ daz sunt sensus viuatōris extimatōis fortioris ꝛ sagacitatis subtilioris. Hinc est q̄ bos est pigritia plenus ꝛ tardus ad motuz asinus stolidus equꝰ ad cōcupiscētiā p̄nus. Lupꝰ idomitꝰ canis gratificꝰ ꝛ fidel amicus. Et hic etiam similiter p̄uēit vt dicit Ari. q̄ quedam aialia sūt magne mansuetudinis vt vacca ꝛ ouis. q̄ꝺá in domite feritatis vt vnicoꝛnis quedam magne audacitatis vt leo quedam astute fraudatiōis ꝛ multe maliciositatis vt lupus ꝛ vulpes Hinc etiam est vt idem dicit q̄ quedam animalia diligunt societatē ꝛ turmati vaꝺūt vt cerui onagri ꝛ cameli ꝛ hmōi. Et q̄ꝺá societatē fugiūt sic illa q̄ ꝺ rapia viuūt Auic. át dic̄ q̄ int oia aialia hō ñ p̄t viuē solꝰ ꝛ grues formice ꝛ apes i ħ cū hoie ꝓcoꝛdāt. Oēs ergo hmōi moꝛes qi sūt diuersimode brut̄. ex diuersitate cōplexiōis ꝓpetūt ét suo mō hoīb⁹ ex diuersa ꝺispone voluntatis Bñt eni p̄i mo oīb⁹ hoībz iesse cōit sensꝰ discretōnis ꝛ motꝰ bōi opis: plati ꝛ maioꝛes debēt eē sensus.i. agnitiōis viuatioꝛis respectu ꝺi:estiatōis fortioris ac verioris respectu sui ꝛ sagacitat̄ maioꝛis respectu p̄rimi: vl

ꝝ cē in eis sens⁹ excellēs in contemplatione diuinorum. estimatio vehemens in prouisione futurorum ⁊ sagacitas prudens i gubernatōe subiectoꝝ. vel sensus quātuz ad expositiōez scripturaꝝ. estimatio quātū ad distributionez elemosynaꝝ sagacitas quātū ad correptionem culpaꝝ Inueniuntur ēt hoies silēs bob⁹ p tarditatem pigritie: silēs asinis p stol. ditatem imprudentie. similes equis p ꝓnitatez luxurie. similes lupis p idomabilitatem sup bie: ⁊ pauci similes canib⁹ in fidelitate amicitie. Inueniuntur interdum qdā mites vt vacce p mansuetudinez: ⁊ qdā feroces vt vnicornes p tyrānidē. qdā audaces vt leones p ꝓsumptiōez qdā fraudulēti vt vulpes p ꝺceptōez. Nōnulli ēt vitā solitariā ⁊ ꝓplatōis secretū diligūt: qdā vo in cenobioꝝ siue ꝓnētuū cōgregatōibus dño fuire satagūt. cōiter āt hō non tute viuit sol⁹ neqꝫ ꝯtū ad vitā corpalē neqꝫ ꝯtū ad spiritualē. Vñ dr Eccli. iij. Ve soli qz si ⁊c. Claustrales vo q simꝫ viuunt dñt ꝓuenire cū grub⁹ i seipos bñ custodiēdo. grues. n. dñr eē optie sut custodes qz grues sicut dicit Ambro. vocis ꝓcōio terraz petūt vbi a labore qescūt ⁊ ad castroꝝ custodias vigiles ordināt vt alie secure qescāt. Vigiles. n. super vnum crus stāt directe ⁊ lapillū i altero pede tenent a terra suspēso vt si sōn⁹ irrepserit p casuz lapilli excitentur. ¶ Itē ꝓuenire dñt cuz formicis ꝺ futuro videlz sagaciter ꝑ uidendo: Prou. vi. Vade ad formicā o piger ⁊ considera vias ei⁹ ⁊ disce sapiētiā que cum non hēat ducē neqꝫ ꝓtorez nec principē pat estate cibū sibi ⁊ ꝯgregat in messe qꝺ comedat. ¶ Itē dz ꝓuenire cuz apib⁹ bōa opa dulciter faciēdo: Eccli. vi. Breuis in volatilibus est apis ⁊ initium dulcoris habet fructus illius.

¶ Capitulum. xiiij.

Caritatis fraterne legem implere castores nos docent. Nam hec animalia in grege viuunt suaz spēz diligūt dētib⁹ ligna ꝑcidūt ⁊ ad sua latibula ferunt ⁊ miro mō ea deducunt. Nā vnum ꝑ vehiculo pedib⁹ eleuatis supinum ponunt ⁊ inter eius crura abscisa ligna ꝓponūt ⁊ sic eum oneratum ad latibula sua trahunt quē exonerāt ⁊ cū subtilitate multa sibi hitacla pant. Docent igitur nos castores iter hoies socialiter ⁊ amicabiliter viuere exēpla vtutū ab alijs auide capere qꝺ est ore arboꝝ ligna ꝑcidē ⁊ ad nre mētis hitatiōez ꝓuertere. ꝙ āt vn⁹ onera ꝙ alijs portat docent nos illā legē charitatis adiplere de q̄ Apls dicit ad Gal. vi. Alt alterius onera portate ⁊ sic adiplebitꝭ legem xpi ⁊ ꝑcipue debemus nos inuicem iuuare ad edificandum mentis domū in hitaculum dei. ¶ Itē charitatis ordo requirit vt fortiores in laboribus debiliores ꝑcedāt. vt eoꝝ tā exēplo q̄ auxilio ibecilliores labore facilius ferant. Exēplo .s. ceruorum quando fluuia immensa ⁊ maria trāseunt ⁊c. fortiores innatando ꝑcedunt quibus debiliores in natando capita superponunt ⁊ sic sibi succedentes iuicē laborem leuius fert vt dic̄ Ysi. Apo. Ro. xv. debem⁹ nos firmiores ibecillitates infirmoꝝ sustinere.

¶ Capitulum. xv.

Arnalis hō assimilatur herindi serpenti. qui moratur in aqua a quo percussi obrigescunt in hydropisim. quam multi bouam vocāt qz bouis stercore vtit vt Ysido. dic̄. Tales sūt carnales hoies in aqs voluptatꝭ viuētes q efficiūt vt hydropici ꝟsaciabiles de ipis ꝺlectatōnib⁹ carnis sic̄ hydropic⁹ ꝺ potu. Et hi dū i carnalib⁹ gloriāt q̄ stercorib⁹ bouis vtūtur. Gloria. n. viri peccatoris sterc⁹ ⁊ vmis ē. i. Mach. ij. Vt quasi sterc⁹ bouis ē ipa immundicia carnis in qua luxurioꝫ delectatur. Terñ. iij. Qui voluptatibꝰ tur in croceis amplexati sunt stercora. i. spreꝭ ꝺlectatōib⁹ spūs āplexāt carnalia vicia. Et ēt serpēs vipera q veneno aqs ifi cit vt Lucan⁹ dic̄. ⁊ tal'ē ꝺlectatio libidis q̄ ēt aqs matrimonij inficit veneno peti.

¶ Capitulum. xvj.

CAro nra assimilat vacce. Vacca eni impinguata iugz abijcit cui minus pasta liber subic. Infimo ât pprio tacés ⁊ torpens pigueścit ⁊ maxime si a labore subtrahatur. Sicut igitur vacca ex cibo ex lecto siue simo ⁊ ocio in pinguata iugum recusat. Sic etiam caro nostra ex refectiõe gule ⁊ simo luxurie ⁊ ex ocio incrassata recalcitrat ⁊ iugz spũs portare recusat. Deuter. xxij. Incrassatus ẽ dilectus ⁊ recalcitrauit ꝛc. Econtra ât caro laboriꝫ ⁊ abstinẽtia domita: iugo spũs subditur mansueta: pp qõ dicebat Apo. i. Cor. ix. Castigo corpus meum ⁊ in seruitutem redigo ꝛc. Vnde carnis lasciuia domanda ẽ ad modum iuuence. Est. n. iuuenca iuuenis vacca quando tã iugo ẽ apta vt dicit Isi. que quia est animal lasciuum iugo fortiori premitur ⁊ stimulo pungitur vt recte boue sequatur. Sic qñ caro lasciua ẽ dz forti iugo penitentie p mi ⁊ penalium operum stimulo molesta ri. Eccli. xxxiij. Seruo maliuolo tortura ⁊ ꝓpedes. ¶ Item carnis concupia assimilatur syrene que dulcedine sui cantus hominem dormire facit qnem cum viderit ꝓsopituz portat ipz ad locũ siccũ ⁊ cogit ipz coire secũ qõ si noluerit vl ñ poterit ipz occidit ⁊ comedit. quasi ergo pestifera syrena ẽ carnis cõcupia cuius cãtus dulcedo ẽ delectationis suggestio ad quã tunc hõ dormit qñ rõ per negligentiam non resistit: sed tunc ad siccum ducitur quando per interiorem consensuz aqua gr̃e vacuatur: sed tunc cum syrena coit cũ ad opus pcti puenit. q si homo forte iã interius tactus aliqua compunctione refugeret vel impedimento aliquo perfi cere non valuerit tunc acriori pugna tẽtationis inuaditur a qua nonnunq̃ prosternitur ⁊ pcti cõsuetudine deuoratur. Ysa. xiiij. Syrene in delubris voluptatis ꝛc. ¶ Item concupi a carnis assimilat scorpiõi. cui⁹ venenuz sic dic Plin⁹ p triduũ valde ledit ⁊ tãdem lẽta morte primit nisi cit⁹ succurrat. Sic ꝓcupie venenũ valde ledit q̃si per triduũ ꝑmo. s. i delectabili cogitatione: scõo m ꝓsens adhibitiõez tertio vero in operis impletõne. Opus. n. luxurie lenta morte perimit: qz non statim sed post finem vivendi ad eternum supplicium pducit. ¶ Item caro nra per humilitatem pnie mortificata efficit aie medicina. cui⁹ exẽplũ apparet i rubeta siue i botace q̃ ẽ g. n⁹ rãe venenose q̃ liez sit venenosa valde tñ p icineratiõez pdit vi veneni ⁊ vtutẽ medicie magnã recipit. Dñ valet ad cutẽ ⁊ carnis pdite recuperatiõez ⁊ nerui⁹ ꝓsolidatiõez ⁊ vulnez õficationẽ si deb te illo cinẽ qs vtat. sic lz caro veneo sit ifecta ꝓcupie p icineratiõez tñ. i. p mortificatiõez pnie hũiliata efficit aie medicina qz. s. p eri⁹ afflictionẽ ⁊ mortificationẽ vir⁹ luxurie extinguit: meritũ p pcñ pus pditũ restaurat. nerui. i. vtutes aie ꝓsolidant ⁊ roborant ⁊ vulnera tẽtationũ cessant ⁊ exiccant. ¶ Itẽ carnis vicia remouẽt assiduitate laboris cui⁹ exẽplũ appet in capreole: qz sicut dic Cõstãtinus i velocitate mot⁹ ⁊ assiduitate discurrens caro caꝑoli a supfluitate expurgat ⁊ saporis ⁊ odoris grauitas ab eorum carnibus amputatur tenerior ⁊ digestibilior efficitur. Sic etiam ex solicitudine boni operis ⁊ assiduo motu laboris caro nr̃a a viciorum carnalium passionibus expurgatur. quorum nutrimentum ẽ ociũ. Eccli. xxxiij. Mitte seruũ. i. carnẽ in operatione ne vacet. multã. n. maliciaz docuit ociositas. ¶ Item carnis vicium siue tentatio melius fugiendo q̃ resistẽdo euaditur sicut capreolus non vngue neq; dente sz sola velocitate fuge a canibus se defendit. Vnde Apls. i. Cor. in. vi. Fugite fornicationẽ.

¶ Capitulũ. xvij

Castitas hominis assimilatur castrationi bouis.

Nam bos post castrationem proficit in robore ⁊ vtute ⁊ efficitur magis domit⁹ ⁊ matur⁹ ⁊ qet⁹ ⁊ ad laborẽ magis apt⁹ ⁊ grauioris iessꝰ i qb⁹ significat q̃ per castitatẽ voluntarie et integre seruatã quã castratio significat

de qua dñs dixit Matth.xix.q̄ sunt eunuchi q seipsos castrauerūt ꝓpter regnū celorū hō disponīt ad augmentū gratie ad suscipiendū māsuetū iugum discipline ad maturitatem penitentie ad quietē cōsciē tie ad laborē quoq; obedientie ꝛ ad grauitatem modestie. ¶ Jtē caste viuētes liberant a multis curis ꝛ periculis q̄ cōiugati patiunt ꝛ illaqueant. Et ideo cōtinentiam vouētes ꝛ cōtinenter viuentes sunt similes castori q sentiēs se a venatoribus ꝓpter testiculos q̄ri quos hꝫ medicine aptos dum ipsos venatores p̄sentit testiculos sibi abscindit ꝛ venatorib⁹ derelinqt ꝛ sic se ab eis redimit: ꝛ iō castores a castrādo vocant. Et hꝫ testificant de castore Jsido Cicero Juuenalis Phisiolog⁹ ꝛ Pli. Quidā aūt auctores hoc negant qꝛ forte tm̄ ipsoꝝ aliqua est spēs q̄ hoc facit. Jstis ergo silēs sunt cōtinentiā vouentes.s.qui semetipsos non carnaliter sꝫ spiritualiter castrāt ꝓpter regnū celoꝝ ꝛ ne per desideria ꝛ voluptates carnis capiant a venatoribus infernalibus.i.a demonibus.

¶ Capitulum.xviij.

Cautelis ꝛ circūspectionibus multis sancti viri abūdant maxime in exterioribus. Vnde sunt similes pāthere que est in pelle exteriori minutis orbiculis superpicta ita vt ex macularuꝫ varietate tota videatur exterius oculata. Sicut ō sanctis animalibus dicit Apo.iiij.q̄ erāt plena oculis ante ꝛ retro. Et isti oculi sūt eorum prudentissime cautele ꝛ circūspectiones prouide quibus vidēt quo modo fit caute ambulandū in oībus vt dicitur ibidem q̄ isti oculi sanctoꝝ animaliū erāt ante ꝛ retro. Nam ante est cautela multiplex ꝛ circunspectio virtutum sed retro cautele ꝛ circūspectiones vitioruꝫ. vel ante habent oculos.i.cautelas in prouisione futuroꝝ ꝛ retro ex memoria preteritoꝝ. vel ante habent oculos in contemplatione spiritualiuꝫ retro vero hñt oculos idest cautelas multas in dispensatione temporalium. Vnde subtiliter cōtemplantur eterna que sunt ante ꝛ prudenter dispensant tpalia que sunt retro.

¶ Capitulum.xix.

Ecitatem mentis fugare nos docet lacerta. Est enī quedam lacerta saura dicta vt dicit Jsid. cuius oculi duꝫ p̄senectute caligāt foramen intrat parietis ꝛ contra solē oculos aperiens lumen recipit. Quasi lacerta caligās ex vetustate est peccatoꝝ cecatus ex longa peccandi cōsuetudine. Hic si vult lumen gratie diuine recipere opꝫ q̄ intret foramen parietis.i. amaritudinē penitentie vl̄ regularis obedientie ꝛ vt ibi oculos mentis.i. itellectū per orationem ꝛ affectū per deuotionem̄ soli.i.xp̄o aperiat. vel aperiunt oculi anime lumini celestis gratie per contritionē ꝛ confessionem in foramine parietis.i.in aretitudine satisfactiōis ꝛ tunc recipitur lumen gratie celestis Jsaie.xxxv. aperiēntur oculi cecoꝝ.

¶ Capitulum.xx.

Jbus spūalis doctrine q̄liter sit recipiendus oñditur exemplo cameli. Naꝫ camelus hꝫ plures vētres primo recipit cibū in ventre primo qui incipit digeri in scō ꝛ melius in tertio ꝛ ei⁹ digestio cōsumat in q̄rto. Sic cibus spūalis doctrine reqrit q̄tuoꝝ receptacula. Naꝫ primo opꝫ q̄ recipiat in aure.s.vt attente audiatur Joh̄. viij. Qui est ex deo vbā dei audit ¶ Scō in corde vt intelligat vt memoriter teneat. Jac.j. Non auditor obliuiosus factus ꝛ ibi incipit digeri per affectionem.s.in corde in q̄ tñ digestione nō trāsmutat vbū sed trāsmutat: ¶ Tertio i manu.i.in opere vt impleatur Jac.j. Estote factores verbi ꝛ non auditores tm̄: ꝛ hoc modo melius digeritur: qꝛ plus applicātur homini ꝛ plus assimilat ipsum Jac.j. Factor operis hꝫ beatus in facto suo erit. Sed quarto recipitur in ore vt sapienter doceat ꝛ hec est completa verbi digestio.i. vtilitas cōis cum.s.perficit discentem. Vn

de Math. v. Qui fecerit ⁊ docuerit ꝟ magnus vocabitur in regno celorum.

¶ Capitulum. xxi.

Laustraliū vita assimilat tortuge. Nam tortuga testa claudit ⁊ illa q̄ ē fluuialis est venenosa ⁊ mortifera. Sz terrestris que habitat in domibus vel siluis est bona. Huius carnes ethicis ⁊ cōsumptis sunt bone qr sunt virtuti reparatiue. Sic vita religiosi testa includit. i. clausura claustri ⁊ obedientie ⁊ cōtinentie. Sed si sit fluuialis. i. laxa vel flura ⁊ nullo freno discipline cohercita sicut sunt monasteria quedam, tūc est venenosa ⁊ mortifera. Mortifera. s. eis ⁊ venenosa aliis imitantibus eos. Sed terrestris. i. illa q̄ discipline debite terminis stabilit: siue sit cenobitaruz in ciuitatib⁹ morantiū: siue heremitaruz in siluis degentiū bona est ⁊ laudabilis. Hec ethicis ⁊ cōsumptis. i. his qui sunt a mūdo defecti vel debilis virtutis ad euadendum pugnas mundi vel diaboli est vtilis ⁊ proficua ad assumendū. qr repat ⁊ confert eis virtutes spirituales ps. Ecce elōgaui fugiens. s. a mundo. ⁊ mansi in solitudine.

¶ Capitulum. xxij.

c Onfiteri ⁊ purgari peccata canes docent. qui q̄n infirmant comedūt radicez cuiusdā herbe vt euomāt ⁊ sic curant. Et dicit Plinius q̄ euacuatiōes ⁊ purgationes primo oīderūt canes qui repleti noxio cibo gramen comedūt ⁊ vomendo se purgant. Si quis hz infirmitatē peccati si comedat radicem herbe. i. si habeat contritionē que est radix penitentie induceet eum ad confessionis vomitum: p quaz purgabitur animus emittendo peccatū: per gramen igit̄ penitentie euomitur peccatū in cōfessione quod erat venenosum nutrimentū anime: ⁊ ita fit purgatio conscientie. Eccli. xxxj. Vome ⁊ refrigerabit te. ¶ Item confessio peccati facienda est duz adhuc peccatum recens est: qr tunc penitentē efficaciter liberat: cum sit anteq̄ peccatum per consuetudinē inualescat. Mas catulus lactens apert⁹ ⁊ ictibus serpentiū appositus venenū extrahit dolori subuenit ⁊ membrū totū sanitati restituit cum aliis remedijs q̄ fiunt vt Pli. dicit. Quasi enim catulus lactens est peccati nouitas delectans ⁊ demulcēs q̄ tūc aperit ⁊ ictui serpentis apponit qn̄ cuz cōpunctione in confessione exponitur. Quasi eni ict⁹ serpentis est ipse casus tentationis: q ⁊ venenum culpe per cōsensum ⁊ dolorem conscientie per remorsuz inducit. Sed dum per ꝓfessionez petiū adhuc recens detegitur q̄si lactens catulus ⁊ apertus vulneri adhibet quo ⁊ venenū culpe abstrahit ⁊ dolor ꝓscie tollitur. ⁊ cū adhibitis remedijs satisfactionis mentis salus integralit ter repat. ¶ Sed notandū q⁹ verecundia cōfitendi tenet hominē in peccato ⁊ facit eū teneri ⁊ illaqueari a diabolo sicut tenetur ⁊ capit ab hoie leo: Ad capiendū enim leonem fit duplex fouea: vna cōtinua iuxta aliā ⁊ ouis ponit in prima: sed q̄dam cista q̄ faciliter claudit ponit in scōa. Veniens ergo leo ꝓpter ouē salit in primaz ⁊ videns se nō posse exire de ea duct⁹ verecundia vt lateat intrat in scōam ⁊ sic incidit in decipulā. Postmodū a scōa in primā a venatore inducit ⁊ tādiu ibi tenetur donec domet vt tangit Hye. sup Exo. Similiter est duplex fouca ad capiendū ⁊ illaqueandū peccatorez prima est q̄n petiū cōmittit. scōa est qn̄ petiū retinet siue cōtinuat. In pma ponit ouis. i. delectatio bestialis ꝓpter quā peccator seipsum ꝓcipitat. In scōa est cistula se claudens. i. peti cōsuetudo que q̄si inclusuz tenet petōrē vt vix exire possit ⁊ peccator ex prima itrat scōaz ꝓpter verecūdiā. s. vt lateat: qr postq̄ homo cecidit in peccatum intantuz verecundatur confiteri ⁊ timet ne sciatur q⁹ potius permanet in ipso peccato. Sed qr dum vnum peccatū retinet trahit ad aliud. ideo ex prima fouea transit ad secundam. qr ex opere peccati transit ad cōsuetudinem peccādi. propter quā homo fortiter ⁊ diuti⁹ a diabolo detinetur. ita q⁹ ab ipso nunq̄ dimittitur postq̄ ab eo indu-

Qis est per prauam consuetudinē. ¶ Itez accidit petri sicut cani. Est eni quedā rana q̄ missa in os canis ipsiz obmutescere facit Canis ergo est peccatoz imūdus. quē rana. i. hūana verecūdia obmutescere facit ad confessionē peccati. Et similiter rana. i. timoz mūdan⁹ facit obmutescere canem. i. predicatorē a vitiorū redargutōe. Isa. lvi. Canes muti nō valētes latrare.

¶ Capitulum. xxiij.

COnfidentia sanctorum virorū nō est in exteriori apparatu sz in interiori spiritu ꝛ in xp̄i auxilio ꝛ vtute Sūt enim fides leonibus quox tota virtus est in pectore ꝛ firmitas i capite. sic vtus sanctox est in pectore. i. intus in corde qz cor in pectore claudit Apls Eph. iij. Det vob corroborari p spm̄ ei⁹ in iteriori hoie. ¶ Itē firmitas eox ē in capite. i. in xp̄o ꝑs. Verbo dn̄i cceli firmati sunt. s. sci. Ipse eni xp̄s qui ē vbū dei est caput sctōx. i. ecclesie ꝺm illud Aph. Eph. i. Ipsuz dedit caput supoēm ecclesiā q̄ est corp⁹ eius ꝓro. xxviij. Justus q̄si leo cōfidēs absqz terroze erit.

¶ Capitulum. xxiiij.

COmpassionez ꝛ auxilium dnt hoies impendere ei q̄ cecidit in peccatū vel in aliq̄ graue infortunū. exemplo. s. elephantiū. Dicit eni plus q̄ cū elephas quicq̄ gra arbori ꝛ maxime palme se appodiat q̄nqz arborē frangit ꝛ in terrā cadit q casum suū irrecupabilez vidēs miro modo barrit. ad cui⁹ barritū multitudo iuuenū accedit subito elephātiū q seniorē p viribus releuāt ꝛ vt eū erigāt miro affectu se inclinat. Tūc aūt hō qescere volēs arbori se appodiat. qñ mūdo vel delectatōi pcti inheret vt desiderio suo satisfaciat sed arbore fracta cadit qz vel mūdo deficiēte vl̄ delectatiōe trāseūte in aduersitatē vel peccatum ruit. Et tunc casuz suū miserabilez agnoscēs debet barrire. i. aliorū auxilium flebiliter iploare clamando ad sctōs vel ad hoīnes pios ꝛ hūiles. ꝛ tūc alij fortio res vel potentioꝛes dnt ei cōpati ꝛ iuuare p posse vt subleuetur. Eccli. iiij. Si vnus ceciderit ab alio fulcietur.

¶ Capitulum. xxv.

COmpunctionis hūilitas repellit tētationū sagittas

c

Dicit. n. Arist. de capreolo q̄ quando vulnerat cimiuz querit ꝛ comedit quo sagittas de corpe suo ejicit Quasi aūt sagittax tacula sunt tētationū incendia. quib⁹ cū se aliqs ꝑcussuz videt ciminū comedere dz. Et tunc aliquis ciminū comedit cū ad cōpunctōis humilitatē sollicite se reducit. hec. n. ē q̄ tumorē elatiōis reprimit. sicut ciminī semē vētris inflationē restringit. Hec igit cōpūctōis humilitas dum cor fortī custodia munit tentationuz sagittas longius repellit Greg. Si cōpunctiōis virt⁹ nos in intimis afficit. ois strepit⁹ prave cogitatōis ommutescit.

¶ Capitulum. xxvi.

COnscientie sue domuz dz homo qlibet edificare ante omnia. deinde alijs intēdere exemplo bombicis. i. illius vermis ex cui⁹ textura bōbicinū cōficit. Hic eni prio domū fabricat in qua habitat ꝛ i qua contra frig⁹ se defensat. postea vo telas texit more aranearuz. Domus interioꝛ hominis ꝓscientia est. quā sapiētia edificat. pentētia purgat. charitas ornat. ꝛ talibus ante omnia homo intendere debet Eccli. xxxij. Percurre prioꝛ in domū tuā ꝛc. Hec domus cū est bene preparata efficitur dei habitaculum. pacis domicilioz: deliciarū celestiū refectoriū. ꝛ cōtra frig⁹. idest ꝓtra asperitatez cuiuscqz aduersitatis fortissimū ꝓpugnaculū. Hac ergo domo pri⁹ cōposita pōt secure hō telas exterius texere id ē exteriorib⁹ reb⁹ itēdere ordinādis ad aliox vtilitatē. ¶ Itez dom⁹ ꝓscie cū laboze edificat sz facilr deuastat. Vñ assimilat aranea tele q̄ cū laboze multo cōponit ꝛ tñ facilr dissipat. Sic ꝓscia p vnū actū peti mortalis Jac. ij. Qui offendit in vno fact⁹ est oium reus. Caplm. xxvij.

Contẽplatio ⁊ oratio congruit ꝑ similitudinez habitationi aialiũ terrestrium. quoꝝ quedã vt dicit Aug cen. habitãt in montibus vt cerui ⁊ hmõi ps. montes excelsi cervis. quedã vero in cauernis vt vulpes ⁊ talpe ⁊ hmõi Math. viij. Vulpes foueas hñt. quedã vo in cãpis ⁊ planis locis. vt oues ⁊ hmõi ps. Oues ⁊ boues vniuersas insup ⁊ pecora cãpi. Sic vita cõtẽplatiua vel orantiũ regrit mõtẽ. i. altitudinẽ conuersationis. Isai. ij. Venite ascendam⁹ ad montẽ dñi ⁊c. In cuius signũ dñs orare volens montem ascendit Math. xiiij. ¶ Itẽ regrit cauernam. i. latibulũ securitatis ⁊ solitudinis Math. vj. Tu cũ oraueris intra cubiculũ tuũ ⁊ clauso hostio ora ꝓez tuũ ⁊c. ¶ Itẽ planiciez ⁊ lantudinẽ dilectiõis. vel planicĩẽ. i. bassitudinẽ humilitatiꝝ. vel planicĩẽ. i. tẽperiem sobrietatis. s. vt ꝓtẽplator nõ plus sapiat q̃ opz sapere. ⁊ iõ nõ oũt ꝑ ꝑsumptionem ascendere ſz se in hũilitate tenere Eccli. ij. Altiora te ne q̃sieris. ¶ Itẽ ꝓtẽplationis qes alas impinguat. sicut somn⁹ ipinguat glires. Glires. n. sunt longi mures quos somnus efficit pingues. Tota. n. hyeme dormiũt ⁊ reqescũt q̃si mortui. Significãt ergo eos q̃ sunt in ꝓtẽplatiõe diuti⁹ psistẽtes. q̃ dum introrsus in semetipsis ab exteriorib⁹ tumultib⁹ semoti diuti⁹ in ꝓtẽplatiõe psistũt. q̃si lõgo somno qescentes interna ꝓsolatõe pinguescũt. ⁊ dũ exteriorib⁹ curis ⁊ actib⁹ moriunt mirabili pinguedine gre iteri⁹ ibuunt. ¶ Itẽ ꝓtẽplatio vel oro facit nos cognoscẽ statuz mentis nre ⁊ ei⁹ defectuz. Nam onager q̃n nescit vbi femia sua sit in mõtẽ altũ ascẽdit ⁊ solo flatu ꝓcipit vbi sit. Sic hõ q̃ vbi. i. in q̃ statu sit mẽs sua vl̃ ꝓscia nescit dz ꝑ ꝓtem plationẽ ⁊ orationẽ in altũ ascẽdere ⁊ ibi illuminat⁹ ⁊ si nõ visiõe. i. certa cognitiõe. saltẽ tñ quodã odore. i. q̃dã ꝓbabili ꝓiectu ratiõe ꝑpẽdet ⁊ cognoscet de statu vel de defectu aie sue Isa. lij. Ecce itelliget seru⁹ me⁹ exaltabit̃ ⁊ eleuabit̃ ⁊c. Tunc seruus dei itelliget q̃lis sit cũ in altum contẽplationis exurgit.

¶ Capitulum. xxviij.

Contritio hũilis trahit de corde peccatoris venenũ culpe ⁊ mitigat morsuz ⁊ tristitiã ꝓscie sic musce cõtrite ⁊ sup morsuz aranee venenose apposite venenũ extrahũt ⁊ dolorẽ lenũt vel alleuiãt. Mã ꝓtritio muscaꝝ imũdaꝝ est ꝓtritio ⁊ pnia turpiũ actionũ. Morsus ãt veneno se aranee ẽ ꝓsensus vel ꝑpetratio actiõis. seu tentatiõis male. Dñi circa h exẽplũ nõ. q̃ musca viua fit aranee esca: mortua aũt ⁊ ꝓtrita fit morsus aranee medicina. In q̃ signaꝝ q̃ pctm̃ in hoie viuens diabolum pascit. Sz cũ ꝑ pniaz ⁊ ꝓtritionẽ mortificaꝝ vt⁹ diaboli euacuaꝝ. Vl̃ musca mortua ⁊ ꝓtrita est caro vitijs mortificata ⁊ pnie afflictiõibus attrita que aranee⁹ morsib⁹ obsistit q̃ demonum tentamẽta repellit.

¶ Capitulum. xxix.

Cordis vitiũ diabolus sup oia diligit imo vt ipsum nutriat interdũ oia vitia extinguit extrinseca. Et iõ diabolus filis est sui. Mazsus sicut dicit Pli. interdũ viginti filios parit ⁊ q̃nqz oes deuorat ꝑter ꝑmũ. quẽ ꝑceteris amat ⁊ ꝑmo ꝑmaz mamillã dat. Silr diabolus q̃uis in hoie multa vicia q̃si multos filios pariat tñ q̃ ꝑma radix oiuz est in corde. iõ corruptiones cordis sup oia fouet ⁊ amat. ⁊ ꝓp ipaz ꝓseruãdã ⁊ nutriẽdã ẽt alia vitia extiguẽ nõ curat. qõ maxie apparet in hypocritis quoꝝ q̃si oia vitia oriunt ex itẽtiõe cordis finistra. Ad quã nutriẽdã ⁊ ꝓsernãdã i eis nõ curat imo gaudet diabolus q̃ oia vitia exteriora restrigat. s. q̃ vitiũ gule restrigat ꝑ abstinẽtiã. vel luxurie ꝑ ꝓtinẽtiã vel lingue ꝑ doctrinã sctãz. vel auaricie ꝑ elemosynã ⁊ sic de alijs oib⁹ nõ curat diabolus dũmõ cordis itẽtio q̃ ẽ vt ꝑmogenita ei⁹ ꝑmaneat ⁊ ꝓseruet corrupta. Scit eni diabolus bñ q̃ si ẽ prava itẽtio q̃ ꝓcedit ꝑuersuz ẽ oẽ op⁹ qõ seqt̃ q̃uis rectũ cẽ videat sicut Grego. dicit. ¶ Itẽ dz prio cor

reparari deinde exteriora opa reformanda vel ordināda sunt. ℞ñ aranea fracta tela non egredit ad venandū nisi prius illa reformata quā semp a medio incipit repare nihil extrema reputās q̄diu mediū est fractū. Sic aiam siue vitā p peccatū fractā ꝑmo dz hō repare p pniam incipiendo a medio. i. a corde añq̄ egrediat ad opa exteriora faciēda. qz remanēte iteriusꝰ fractura peccati nō cēnt meritoria opa exteriora. ℳath. xxij. ℳūda prius qđ intus ē ⁊c. Gre. in. ℳoral'. Si semel cor intētiōe corrūpit sequētis actiōis medietas ⁊ terminus ab hoste calido secure possidetur. Qñ totā arborē sibi fructus ferre cōspicit. quā veneni dēte in radice vitiauit.

¶ Capitulum. xxx.

c Rudeles hoies sunt sicꝫ canibus q̄ pcussū canez et vulnerāte oēs lacerant ⁊ psequūt. Ita ēt hoiem aduersitate pcussuz crudeles nō adiuuāt. sz potius detrahēdo lacerāt dicēdo q̄ bñ meruit. ps. Sup dolorē vulnerꝫ meoꝫ addiderūt. ℳoc. ℳic malis nostris cumulus accedit q̄ cū miseris aliqd grauitatis infligit q̄ perferant meruisse credūtur. Aliqñ etiā tales crudeles hoies non tm̄ maledictis sed ēt factis ⁊ iniurijs persequunt sm̄ illud ps. Persecutus ē hoiez inopem ⁊ mendicum. ⁊c.

¶ Capitulum. xxxi

c Rux xpi diabolus liganit ⁊ eius virtutē prostrauit. Cuius exēplū hētur i boue siluestri. q odit ⁊ psequit oē rubeuz. ⁊ iō venator se rubeis induit. ⁊ sic eū ad se inducit. Cum aūt sibi appropinquare viderit post magnā arborē se abscondit. Ac bos ita fortiter arborē ferit cornibus. q̄ ea sic i ligno infigit vt extrahere illa nō possit. ⁊ sic duz aliū occidere q̄rit sz ipz occidit. ℳic ergo bos siluestris gerit similitudinē demonis qui oē rubeū odit: qz sanctoꝫ sanguinem fundere fitit. Sed xps venator celestis venit ⁊ rubeo se induit qñ passibilē carnem induit ⁊ assumpsit. q̄ ex puriſſimis sanguinibus beate virginis formata fuit. vt dic̄ Damasc. Vel tunc rubeo indutus fuit qñ eius sanctissimū corpus sanguie rutilauit sicut in orōne ⁊ flagellatiōe ⁊ crucifixione Isa. lxiij. Quare rubrū ē indumentū tuū ⁊c. Videns aūt xps tpe passionis magis p pinquū sibi diabolū persequētē post magnā arborē se abscōdit. qñ scz occultando sue deitatis potentiā cruci se affigi pmisit quē dum diabolus crucifigi fideliter procurauit in ipsaz crucē fortiter impegit. et sic dū tenere ⁊ pternere credidit ipse detentus ⁊ pstratus fuit. ℳoc enim sicut dicit Ecclesia ordo nostre salutis depoposcerat multiformis proditoris ars vt artem falleret ⁊ medellam ferret inde hostis vnde leserat.

¶ Capitulum. xxxij.

c Vpiditas auaritie pducit ad interitū aie. Est. n. cupidus similis leopardo. quidū comederit aliqd venenosum tunc q̄rit stercus humanum. vt cum eo extinguat venenuz vnde venatores simum illum sup arborem in vase suspēdūt i quem leopardus saliens vt stercus accipiat iteriz ipsuz venatores interficiūt. tunc ergo leopardus veneno inficitur cum auarus cupiditate accenditur. qz venenum charitatis est cupiditas vt Aug. dicit. Sed tūc ad expellē dū venenū q̄rit hūana stercora qñ ad satiādū cupiditatē sectaꝰ tpalia lucra ō qbꝰ Apo. ait ad Phil'. iij. Oia detrimētū feci ⁊ arbitror vt stercora vt xpz lucrifaciā: sz tūc vēatores h̄ stercora sup arborē suspēdūt qñ cupide mēti demones vt eā inflā ment temporaliuz diuiciaꝫ magnificētiā oñdūt. Sic fecit diabolꝰ xpo quando duxit eum in montem excelsum ⁊ ostendit ei oia regna mūdi ⁊ gl'az coꝫ ⁊ postea dixit. h̄ oia tibi dabo: qđ ergo fecit xpo aperta visione h̄ facit frequēti⁹ hoi cupido occulta suggestiōe. vñ cū cupid⁹ ad capiē dū tpaliū diuitiaꝫ stercora p lucra non licita nitiꝰ a venatorib⁹. i. ōmōibꝰ vita aie ꝑuaꝰ. vñ. i. Thi. vi. q volūt diuites fieri incidūt itētatōez ⁊ i laqueū diaboli. ⁊ desideria multa ⁊ inutilia q̄ mergūt aias i iteritū.

¶ Capitulum.xxxiij.

CVra ⁊ occupatio ꝑpalium multa euacuat hominem a virtute interiori. Cuius exemplū apparet in bombice.i. illo vermiculo ex cuius textura bombicinū conficit qui telas texit ad moduz aranearum. Sed sicut dicit Ysid. Dum filla egerit euacuat ⁊ nihil in eo remanet nisi aer. Ille enim ad telas texendas filla egerit q ad ꝑpalium rerū dispositiones ⁊ occupationes vite sue studia conuertit. qz dum seculi negocijs toraliter implicat interi⁹ virtutib⁹ penit⁹ euacuatur Vñ Apo. dicit. ij. Thi. ij. Qđ nemo militās deo negotijs secularibus se implicat vt ei placeat cui se ꝑbauit. ¶ Capitulum.xxxiiij.

CVriositas nouitatū est instrumētū diaboli ad aias occadēdas. Sūt enī curiosi hoies siluestrib⁹ ceruis siles q tante simplicitatis existūt. q hoiez mirant ⁊ stupent nouitatez. ⁊ equo vel bubalo ad eos accedente ita in eū respiciūt. q hoiez iuxta se venientē ⁊ sagittis eos ipetentez nō aduertūt. Ita curiose mentes cū circa q̄sdā nouitates inutiles sed eis admirabiles occupant iaculo erroris vl' elatōis vl' alicui⁹ alterius pcti a diabolo feriunt. Et Apo. i. Thi. vj. dicit ꝓphanas vocū nouitates deuita. Sic curiosi fuerūt athenienses de qb⁹ dr Actuū q ad nihil aliđ vacabāt nisi vt aliqd noui dicerēt vl' audirēt.

¶ Capitulum.xxxv.

DElectatio pcāti occidit mentē sicut pot⁹ murē Dicit enī Arist. q mus nō potat ⁊ si potauerit morit. Tūc enī delectatio peccati potat. qñ i eā cōsentit ꝑs. Intratuit sicut aq̄ in interiora ei⁹. ⁊ tūc anima occidit qz peccatū cū cōsūmatū fuerit generat mortē. ¶ Itē delectatio est cā mortis anime. sicut dulcedo mellis est cā morꝫ vrsi. Nāq; vrsus aliqū altissimas arbores scādit ⁊ fructus ⁊ mel ibi q̄rit ⁊ sepe dū esurit ad eūdē locū redit. Dū venator circa pedē arboris sudes atq; palos acutissimos vndiq; circūcingit ⁊ ante aperturā vñ exit mel malleū pōde roſuz cū fune suspendit. veniēs ergo vrsus esuriēs ⁊ mel de arbore trahē cupiēs p malleū impedit. tūc ille malleū a se abijcit. sed quāto fortius eū pellit. tāto grauius rediens caput ei⁹ percutit ⁊ sic tam diu fit quousq; ex frequēti ictu caput ei⁹ debile deficit. cadēs ergo sup palos ruit. ⁊ sic ꝓpria stultitia se occidit. Sic dū hō dulcedinē siue delectatiōes pcti q̄rit malle⁹ diuini ꝑmōis de q. Mic. xxiij. Verba mea q̄si malle⁹ oterēs petras. peccatū ipsuz ꝓhibens ei resistit. quē dū peccator abijcit ⁊ a se ꝓijcit ꝑm illud ꝑs. Proiecisti ꝑmones meos retrorsuz. i ipsuz fortī⁹ ipigit ⁊ finaliter deficiēs in pctū ruit qđ ad eternum interitum trahit. Capitulū.xxxvj.

DEsideria cordis bona tūc hūt efficaciā ⁊ ꝓducūt ad bona opa qñ sūt charitate informata Boues enī illi sūt excellētes ad opa q̄ hūt cornua lata. nigri vo ⁊ parua cornua hūtes reputantur ad opus inertes. Quasi enī cornua capiū. sūt desideria mentis q̄ tūc dilatant qñ boues charitate informant. ⁊ tunc tales. i. hmōi hoies excellent opant qz amor dei nunq̄ est ociosus: opatur enī magna si est Greg. ꝑs. Placebit deo sup vitulū nouellū cornua producētē. Sz boues nigri. i. homines in peccato obscuri. qz charitatis extē sione carēt hūt parua cornua. i. parua boni desideria. Et ideo ad bñ operandū pleni sunt oi inertia. Dñi in tali boue deficiēte calore charitatis ⁊ abūdāte frigore iniquitat⁹ abūdat pigritia aratri. i. fructuosi opis ꝑm illud. Prou. xx. ꝓpter frigus piger arare noluit.

¶ Capitulum. xxxvij.

DEtractor assimilat serpenti. Primo qz serpēs silenter morsum infigit sicut dr ō dypsa. q̄ prius occidit q̄

lentiat.neq; tristitiã morituro iducit. Talis est detractor occult⁹. Eccl'.x. Si mordeat serpens in silentio.ita nihil min⁹ hz qui occulte detrahit. Scdo q; serpés nó recte sed tortuose incedit. Vñ ſm Jſi. vocat anguis q̃si angulosus q; nunq̃ incedit recte.7 talis est detractor fraudulẽt⁹ q in cipit a cõmendatiõe vt nó recte credat ex odio dicere sz post recómédationé retor quet ad vituperationé. ¶ Tertio q; serpés terrã comedit.sũt.n.qdã serpentes q latẽt in cauernis 7 lungũt puluerẽ 7 sugunt terre humorẽ vt dicit Plí.talis est detractor insidiosus 7 maliuolus q; actib⁹ alterũ isidiat latenter.7 solum illud qd̃ videt terrenũ.i. vile vl' despectũ comedit.i.mordendo 7 detrahẽdo dicit:bona aũt si qua nouit occultãdo supprimit Jsa.lxv. Serpenti puluis panis eius.

¶ Capitulum.xxxviij.

DEuoti hoies q̃to magz a se ſmouẽt delectabilia carnj.tãto magz pficiũt in bõitate 7 sapore mẽtis. Mã aialia nãlit hũi da sunt meliora 7 magis sapida q̃to magis sunt a lacte remota sicut pz in carnibus porcinis. Sic multis lachrymis hũidi.i. hoies deuoti q̃to plus a lacte ipsius carnalis dulcedinis elõgant tãto magis in sapore iterne ꝓsolatiõis augmẽtant ps. Renuit ꝓsolari aia mea.sc. an carnalib⁹ ctó sequit Memor fui dei 7 delectat⁹ suz Jsa. xxviij. Qué docebit sciaz 7 quez itelligere faciet auditum ablactatos a lacte auulsos ab uberibus 7c. ¶ Capitulum.xxxix.

DIabolus assil'at draconi de quo ps. draco iste qué formasti ad illudẽdũ ei. Mã draco hz malũ sibilũ q; sibilãdo flatũ ꝓtagiosuz emittit 7 aerẽ inficit 7 sic morbũ pestilẽtẽ gignit. Sic diabolus hz malũ sibilũ.i.malã suggestionez quã imittẽdo cor inficit 7 morbũ pestilentem peccati ꝑ delectationẽ inducit. ¶ Jtẽ draco hz malũ morsuz Dicit.n. Aristo. ꝙ cuz morsus draconis sit venenosus 7 mas lus pisces qui ab eo mordent subito moriunt. Jste morsus draconis.i. demõis est in ꝓsensu pcti i quo mor aia morit. ¶ Jtẽ diabolus est filis serpẽti q timet hoiez nudũ 7 insilit in vestituz. sic diabolus timet hoiez paupez tpalũ ꝓtẽptorez 7 illaqueat hoiez diuitez tpalũ possessorem Apls.j. Thi.vj. Qui volũt diuites fieri icidũt in tẽtationé 7 in laqueũ diaboli. ¶ Jtẽ diabolus assil'at colubro ꝓmo. q; vmbrã cotit. vñ dr coluber q̃si colés vmbrã.i. corda vmbrosa 7 obscura pctis. vel vmbras.i. mẽtes in pctis sopitas q; vmbra somnũ inducit Job.xl. Jn vmbra dormit. ¶ Jtẽ coluber fugit ceruã.7 diabolus fugit aiaz solicitã in opib⁹ bonis.diligit eni mentez ociosaz 7 odit solicitã q̃ in cerua significat q̃ ẽ ad currẽdũ expedita. ¶ Jtem q; coluber leonẽ occidit.7 diabolus iterimit hominẽ supbũ q; supbia ẽ ꝓpriũ ei⁹ iaculũ. ¶ Jtẽ q; rutã odit.i.pniaz amarã. ¶ Jtez q; pellẽ depoit.i.appentẽ neqtiã.7 h ẽ qñ trãsfigurat se in angelũ lucis. ¶ Jtẽ q; nemora 7 ꝓcauitates arboꝝ diligit. Nemora.n.sũt corda studijs rõnalib⁹ destituta 7 bestialib⁹ desiderijs plena. Mã nemora sũt habitacula nó hoiuz sz bestiaꝝ. Cõcauitates aũt arboꝝ sũt ipe mẽtes hoiuz vtutibus vacue q̃s diabolus multũ diligit. Jtẽ lac libẽtissime bibit.i.dulcedinẽ carnis vl' pcti ad sumendũ auide iducit. ¶ Jtem q; cauda ledit.i i fine subuertit in ꝓncipio.n. blãde 7 astute igredit ꝓuerb.xxiij. Ingredit blãde 7 i nouissimo mordebit vt coluber. ¶ Jtẽ venenũ fũdit.s.pcti. ¶ Jtẽ q; canes fugit.i ꝓdicatores q; ei⁹ negtiã detegunt. vñ ab audiẽdis ꝓdicatorib⁹ multos retrahit. ¶ Jtẽ q; muscas cõmedit. q; diabol⁹ pascit cogitatiõib⁹ imũdis. ¶ Jtẽ puluerẽ lingit q; auaros demulcet 7 i malis lucris eis ꝑspitatẽ tribuit. ¶ Jtẽ diabolus maxime insidiat fini hois q; si in fine hoiez decipit aiaz 7 corpus occidit. Vñ assimilatur cerasti serpenti q in semitis insidiose manẽs isidiatur equiti vt mordeat vngulam equi. Maz sicut dicit glo. super Gen.

Ceraſtes eſt ſerpens reguli tãte perniciei ꝙ ſi eius venenũ tantum vngulã eq tangat eq̃ũ ⁊ eqtem ſubito ꝓmit. Hic ergo eſt diabolus q occultis modis inſidiatur hoi. Eſt eni hõ filis eqti cui⁹ equus eſt corpus. Seſſor aũt ſpũs. vngula aũt q̃ eſt finis corporis ſignat diem mortis. In quo ſi põt diabolus venenũ neqtie ſue imittere. ⁊ equũ. i. corpus. ⁊ eqtez. i. aiam ad eternũ interitũ inducit. Geneſ. xlix Ceraſtes in ſemita mordens vngulã equi vt cadat aſcẽſor eius retro. ¶ Jtez diaboli neqſſima volũtas niſi refrenaret⁹ ꝓ diuinã potẽtiã ⁊ ꝓuidentiam hoies nõ poſſent euadere. Eſt. n. diabolus filis ex idam beſtiole q̃ dicit⁹ eſſe apud ethiopes oibus membris iners ⁊ caput ꝑgraue ipſis ſemꝑ illud iclinatũ ad terrã deferens deo hoib⁹ ꝓuidẽte qr cũ oẽs q̃ vident ei⁹ occulos mox expirent ſi caput eleuatũ ferret oẽs occideret. Hec beſtiola diabolus eſt cuius membra ſunt oẽs iniqui quos diabolus oẽs inertes reddit ad motum bonoꝝ operũ Caput eius. i. mens ꝑgrauata eſt multiplici iniqtate. Vñ ipſuꝫ caput ſp defert inclinatũ ad terrã qr ad hoc eius ſtudiũ ⁊ tota ei⁹ ꝓtemplatio tendit vt electoꝝ aias a ſupnis trahat ⁊ ad infima mergat. Vel diuina ꝓuidentia caput deflexũ portat. qr. ſ. ꝰ hoies nõ tñ erigere ꝓmittit caput q̃tuꝫ optat. vñ licet afflictionez iuſtoꝝ ſemper velit. tñ ſi a deo ptãtez nõ accipit. ad tentationis articulum nullatenus ꝓualeſcit. Nã ita ſubtiles ſũt oculi eius ⁊ venenoſi i. malicioſi eius ꝓceptus ⁊ aſtutie ꝰ hoies q̃ nullus ab eo euaderet ſi circũducendi eos. i. libere exequendi ptãtez ꝓut velet hẽret. ¶ Jtẽ diabolus aſſimilatur lupo.

¶ Primo rõne nois. dr. n. lup⁹ q̃ſi leo pes vt dicit Iſid. eo q̃ q̃ſi leonis pedib⁹ ſit ei virtus. Vñ quicqd preſſerit nõ viuit. Pedes igit diaboli ſunt delectationes peccati. ꝑ q̃s in hoiem ingreditur in qb⁹ eſt tante virtutis vt ſi eis mentẽ ꝓſentientẽ preſſerit eã finaliter occidit Pro. j. Pedes illoꝝ ad malũ currunt. Scõo rõne fraudis. Legit. n. q̃ lupus aliq̃ voces emittit quaſi hois. aliq̃ latratum) canũ fingit vt ſic paſtores ⁊ oues decipiat. Sic aliq̃ diabolus aliquaꝫ ſuggeſtionem imittit. q̃ hꝫ aliquã ſpeciem boni vt ſic hoies fallat. ij. Corin. xi. Sathanas tranſfigurat ſe in angelũ lucis. Tũc n. in angelũ lucis ſe tranſfigurat q̃ videt ea ſuggerere q̃ boni angeli ꝓſueuerũt ꝓſuadere. Dicit. n. Ariſt. q̃ inuidia eſt qdam lupus q hꝫ faciem hois ⁊ caudã ſcorpionis. Maꝫ diabolus q a ꝓncipio q̃ſi rõnabilia ſuggerit in fraude poſtea venenum infundit. ¶ Jtez lupus vt capras cape poſſit ſub foliis ſe abſcondit. ⁊ magis aſtutia q̃ potentia eas vincit. Sic diabolus decipit ſe abſcõdendo ſub foliis. i. ſub apparentia bonoꝝ. Eſt. n. verſipellis malicijs plenus. ſicut in ethiopia dicunt⁹ eẽ lupi ita varij vt nullus eis color deeſſe videat⁹. ita nec deeſt diabolo aliq̃ via fraudis ¶ Tertio rõe tyrãnidis qr diabolus fortius tentat hoiez q̃ magis videt euꝫ aduerſitatibus fatigatũ. Legit⁹ enꝫ q̃ lupus q̃ ad ouile vadit ꝓtra ventũ ꝑgit ne canes ei⁹ odorẽ ſentiãt ꝑ ventũ aũt intelligit⁹ aduerſitas. Vñ diabolus ꝓtra ventuꝫ vadit. q̃ hoiem in aduerſitate exiſtentez iterũ tentãdo inuadit. Sepe enꝫ iuſtitia dei ꝓmittente homini tribulato ex ablatiõe ſubẽ. addit afflictionez in corpore ⁊ deinde tentationez in mente vt ſic ad impatientiã ⁊ deſpationẽ inducat ſicut ꝑꝫ in Job cui ꝓmo res abſtulit deinde filios extinxit. deide graui vlcere ꝓcuſſit tandez ꝓ vxorez ⁊ amicos graues tentatiões in cor eius imiſit. Sed ille eum ſupauit in oib⁹. Et nota ꝙ diabolus plus tentat ⁊ ꝓſequitur iuſtos q̃ peccãtores Dicit. n. Phiſiolog⁹ ꝙ lupus nõ venat⁹ circa locuꝫ vbi natrit catulos ſuos ſed venat⁹ a remotis. Quaſi aũt loca vbi nutriunt⁹ catuli eoꝝ lupoꝝ ſunt maloꝝ corda: in qbus nutriunt⁹ delectatiões ⁊ afflictões peccãtoꝝ: ibi ergo diabolus nõ venat⁹ qr tales diabolus tẽtare nõ conat⁹ Grego. Illos diabolus pulſare negligit quos qeto iure poſſidẽ ſe ſentit. ſz q̃ſi loca ab ipo remota ſũt iuſtoꝝ corda q̃ ſez ei ꝓdicũt ⁊ iõ ꝓcipue tales diabolus ꝓſequit⁹ ⁊ moleſtat Gre. Hoſtis nr nos in hac vita poſitos q̃to magis ſibi rebellare

conſpicit tanto amplius expugnare con/
tendit. ¶ Quarto ratione delectatiõis lu/
di q; lupus valde diligit ludum vt dicit
Plini. & ideo ſi pót rapere puerum cum
eo ludit & poſtea eum comedit. Qualiter
autem diabolus cum peccatore ludit oſtẽ
dit Greg. in Paſto. dicens. diabolus facta
aliorum modo grauiora. modo nihil eſſe
qõ perpetratum eſt modo miſericordez
dcum loquitur. modo adhuc tps ſubſe/
quens ad pniam pollicetur. vt duz per ĩ
mens decepta ducitur ab intruſione peni
tentie ſuſpendatur Pro. xiiij. Stultis illu
dit peccatum. i. diabolus qui eſt cá peccati
Poſtq̃ autem cum peccatore luſerit cum
comedit Ambroſius in ſermone. Diabo/
lus non diligit filios ſuos ſed odít. ſiceni
eos amat vt perdat: ſicut amat gluto mo &
ſellum vt comedat. ¶ Quinto ratiõe fo/
titudinis. Nam lupus habet magná forti
tudinem in capite & in collo. inteſtina aũt
habet debilia. ſ. q; tota vis diaboli eſt in
principio tentationis. q; ſi in principio ſi
bi reſiſtitur poſtea debilis efficitur. Dicit
Ambro. q; homo vocem perdit ſi lupus
eum primo viderit. ſed ſi homo lupum
ante conſpexerit audaciam perdit & cau/
dam deponit. Tunc lupus. i. diabolus ho
minem videndo preuenit qñ eum in pn/
cipio non reſiſtentem conſpicit. Sed ecõ
tra tunc homo lupum prius cernit cum
ſe armat & preparat ad repellendũ tenta/
tionis principium. Nã poſtea diabolus
perdit audaciam & caudá deponit qñ ten
tare dimittit & ad finem intentũ ipſam tẽ
tationem non pertrahit. Chryſo. ſuper
Math. in primis grauis & intollerabilis
eſt impetus diaboli. quem ſi quis fortiter
ſuſtinuerit in ſecundo inueniet infirmio/
rem quanto enim plus repercuſſus fue/
rit tanto magis refrigeſcit. ¶ Sexto rõne
breuitatis tpis. Nam legitur in libro de
animalibus q; qñ lupus ſeneſcit q; non
poteſt predari vadit de nocte iuxta ciuita
tes & inſidiat hominibus. ſic diabolus ſci
ens tempus ſuũ eſſe breue iam de homi/
nibus beſtialibus nõ curat ſed bonos de
uorare feſtinat Iſiõ. de ſũmo bono. Tũc
contra eum quem poſſidet diabolus acri
us ſeuit. qñ ſe diuina virtute ab eo expel/
lendum cognoſcit Apo. xij. Ve terre & ma
ri q; venit ad vos diabolus hñs iraz ma
gnam. ¶ Septimo ratione formidinis.
Lupus. n. multum formidat ignem vt di
cit Homerus. ¶ Item lapides multum
timet. Sic diabolus multum timet igneã
orationem. i. feruidam & lapides. i. elemo
ſynas. Vnde dicit q; ſi quis duos lapides
ſimul colliſerit lupus audaciam perdit.
Duo lapides ſunt duplex elemoſyna ſcz
corporalis & ſpiritualis. & ſi vtraq; fiat eſt
diabolo valde formidabilis. ¶ Item dia/
bolus decipit hominem ſicut vulpes de/
cipit taxum. Mam taxus vulpem odit. ſz
videns vulpes q; eum expugnare nõ poſ
ſit propter ipſius duriciem pellis fugam
capit. & dum taxus predam querit vulpes
eius latibulum intrans & imundicijs vi/
ne & alijs taxi lectum inficit. cuius fetoreꝫ
taxus non ferens inde recedit & aliam fo
ueá ſibi querit. vulpes ergo q; eſt animal
fraudulentum aduerſariuz calidũ ſignat.
Taxus autem hominem bonum ſed in/
cautum quem diabolus tentando impo/
tens cum videt ꝓpter ipſius conſtantiaz
ſe in nullo poſſe proficere fugit q; ſ. ad tẽ
pus ei tentationes ſubtrahit. Dumqz illi
us animus incauta ſecuritate interna cu/
ra dimiſſa circa exteriora ſe occupat frau
dulentus aduerſarius interiorem conſcie
lectum alicuius peccati imundicia vix eo
perpendente cõmaculat. Ex cuius ille fe/
tore vel diſplicentia cum perpendit inter
dum preimpatientia vel deſperatione q̃
dam etiam bonũ ipſum dimittit qõ ince/
perat. ¶ Item diaboli manũ non poteſt
homo effugere q̃diu non abijcit a ſe pec
catum vel mundi affectum. Cuius exem
plum apparet in bone ſilueſtri dicit enim
Ariſto. q; eſt quedam ſpecies boum ſilue
ſtriuz qui habent magnitudinem tauri. q;
cum videt q; de manu venatoris vl canũ
euadere non poſſit proijcit ex ſe ſtercus p
quatuor paſſus dumqz canes ſterc9 odo/
rant & circa odorem huius detinentur be
ſtie ab eis fugiendo elongatur & euadit.

Tāꝑ venatores demões sūt quorum canes eoꝝ sūt fallaces tētatiões siue morda ces pſecutiões:a qb⁹ aia nó cuaderet nisi stercus ex se.i.ammunditiam peti abijcēt p q̄ttuor passus:primus est in contritio/ ne:secundus in confessione tertius in satisfactiõe.q̄rtus autem i perseuerātie continuatione. vel sterc⁹ é gl'a vel ꝓsperitas tpaliū reꝝ ꝺ quibus apls dixit. Omnia arbitror vt stercora.i. Mach.ii. A gl'a viri pcõris ne timueritis.q: gl'a eius stercus ⁊ vermis é. Mãc dꝫ homo abijcere p quatuor passus primus est si habitam dimittit.secundus si non habitam non querit. tertius si oblatam respuit.quartus si coꝛde contemnit.⁊ talis diaboli man⁹ liber ⁊ securus effugit. ¶ Jtẽ diabolus isidiat hóib⁹ sicut catt⁹ murib⁹. Mã caute isidiatur eis ⁊ in abscõdito inuadit. Cũq; ipe catt⁹ murẽ cepit prius cum eo ludit:postea occidit ⁊ ꝯmedit. Sic diabol⁹ astute hóinẽ obseruat scꝫ vt videat i q̄ dispõne facili ⁹possit eũ decipe ⁊ capere.i obscuro eũ inuadit occultãdo scꝫ ei i tētatiõe oẽ illud qꝺ retrahere possꝫ a peccato.⁊ ostẽ dẽdo vel suggerẽdo solũ illud qꝺ delectet ⁊ placeat. Vel i obscuro inuadit qñ tẽtat sb specie bõi ⁊ cũ hoiez p ꝯsẽsũ cepit ludit cũ eo.i.alludit ei oñendo pcñ eẽ leue ⁊ q⁹ de⁹ ẽ misericors.⁊ q⁹ é impossibile nó peccare. ⁊ q⁹ facilt poterit exire ⁊ penitẽ ⁊ hmói Et postq̄ꝑ sic illusit trahẽdo ad op⁹ spũalt occidit.⁊ p prauã ꝯsuetudiné ꝯmedit sic eũ sibi incoꝛporando.

¶ Capitulum.xl.

Dignitas ⁊ infirmitas hominis cognoscitur ex animalibus brutis.omnium eni aialiũ gña pp vsũ hõinum sūt creata vt dicunt pbs.⁊ Damas. Mã q̄ꝺam sūt hoi data ad esũ vt pecudes ⁊ hmói:q̄ꝺá ad ministeriũ vt eq ⁊ hmói.q̄ꝺá ad solatiũ vt symie ⁊ hmói.q̄ꝺá ad exercitium vt hõ suá ifirmitatẽ cognoscat sic pulices ⁊ hmói.q̄ꝺam vo ad infirmitatis remedium vt vipe ⁊ tyri ex qb⁹ fit tyriaca ⁊ sic de alijs ad multiplices medicias. Mã illa q̄ videtur aliq̄ñ noxiora sunt vtiliora sic dicit Asclapius in libro de occultis vtutibus mẽbrorũ. Patiés emoroides curatur.si sederit super pelles leonis Et diẽ ẽt q⁹ q coꝛp⁹ suũ vnxerit sepo renũ leõis lup⁹ ab eo fugit.⁊ silr q inũgũt ei⁹ fimo.⁊ ꝑsimiles legunt vtutes de diuersis membris ⁊ ptib⁹ multoꝝ aialium. Apparet ergo hois dignitas ex eo q⁹ omnib⁹ animalib⁹ est platus.⁊ omnia debuiunt vsibus vite sue. Sꝫ patet cuꝫ dignitate ifirmitas ex eo q⁹ se videt homo vilioribus idigẽ. nec bene posse vitam ducere sine coꝝ nutrimẽto. vel sine eoꝝm ministerio vel sine eoꝝm solatio. vel sine coꝝ remedio

¶ Capitulum.xli.

Jligẽ dꝫ hõ oẽs hóines ⁊ peccatũ odire exẽplo pantheꝛ:que tõ páthera a pá grece qꝺ é totũ latie ẽ dicta.q: oib⁹ aialib⁹ ẽ amica. soli dracõt ẽ inimica. Sic hóib⁹ dꝫ hõ esse amic⁹.soli át peccato inimic⁹. Sene. Pacẽ cũ hóib⁹ hẽbis bellũ cũ vicijs. Dñ siẽ Aug. dicit i smõs ꝓpi. Sic st diligẽdi hóines vt eoꝝ ñ diligãt erroꝛes Aliud ẽ eni amare qꝺ sunt aliud odisse qꝺ faciunt

¶ Capitulum.xlii.

Doctrinas sãctoꝝ ꝺbem⁹ diligẽt q̄rere ⁊ i eis ꝺlectari ⁊ imorari. Mã onager in mõtib⁹ alt virẽtes herbas q̄rit.q̄s cũ inenerit ꝓgaudio statiz rugit.⁊ q̄ꝺiu virẽtia gramina inuenit ibi a loco nisi pulsus recedit qꝺ át st mõtes alti nisi doctoꝛes sãcti.quoꝝ virẽtes herbe sūt gratiose doctrie. Jpi eni st mõtes p eminẽtiá vite alti p ꝺtẽplationẽ sapiẽtie.herbiferi p refectiõez doctrie.q: doctriaꝝ suaꝝ pabulo velut herbaꝝ feno ꝓximoꝝ aias pascũt. Has herbas q̄rũt onagri.i.simplices ⁊ ꝺuoti viri ⁊ cũ eas inẽiũt gaudẽtes ⁊ exultãtes mugitu alijs ꝓdũt.q: ad sãctaꝝ doctrinarũ studia ẽt alios ꝓuocãt ⁊ attrahũt.⁊ q̄ꝺiu inẽiũt pabula q̄ mẽtẽ recreãdo refici unt ab eis nõ discedũt. Vel vtutes herbe

montinz sunt virtutes ⁊ exẽpla pfectorũ virorũ.q̃ onagri.i.impfecti viri q̃runt et inuestigando inuenũt imitãdo pdunt p̃dicando ⁊ imorant ꝓtinuando Aplus.i. Corin.xi. Emulamini charismata meliora. ¶ Jté doctoris publici vel plati officiuz assumere ⁊ appetere nó dz ille q virtutibus caret vel in eis solidatus non est Cerui. n.q̃diu carẽt cornibus vel nó hñt illa adhuc solidata nó pcedunt in publicũ. Uñ nó de die sz de nocte vadũt ad pascua. de die aũt exponũt ea ad solẽ vt indurent. ⁊ cũ tũc illa indurata esse cognoscunt ad pabula in aperto pcedunt. Qui ergo carere se sentiunt cornibus virtutũ qũo exire audeãt ad publice doctrine pabulũ ministrãdũ. Qui ãt adhuc impfecti ⁊ ibeciles sũt oz q̃ calore solis.i. feruore diuini amoris solidẽt ⁊ roborent. ⁊ cũ p virtutũ spiritualiũ robur fuerit solidati tũc ad pabulũ pcedere pñt spũalis documẽti Abacuc.iij. Splẽdor eius vt lux erit cornua in manib⁹ eius Debent enim sancto doctore simul appere splẽdor doctrine. lux scientie. ⁊ exẽpla vite. Cornua enim sunt virtutes q̃ tunc in manibus gerunt quando operibus ostenduntur.

¶ Capitulum.xliij.

Dolosus hõ assimilat migali. qđ est vnũ paruũ aial ad modũ mustele ⁊ é aial dolosum. Uñ aliq̃n mansuetus se fingit cũ aliquez appropinquare viderit. sz mox in eũ insilit ⁊ venenũ infundit. Sic multi dolosi hoies ⁊ pditores faciũt fingentes se amicos vel pacificos cũ nõ sint ⁊ obseruãtes tempus in quo nocere pñt Eccli.xi. Multe insidie sũt dolosi. ¶ Jté dolosus assimilat vulpi qr vulpes é aial fraudulentũ deceptionis assuetũ. ⁊ nunq̃ rectis sz tortuosis incedit anfractibus Et ideo dr vulpes quasi volubilis pedibus. ¶ Jté dũ escã si rapit mortuuz se fingit ⁊ sic aues descendẽtes ad cadauer rapit ⁊ ꝓmedit vt dicit Jsiõ. ¶ Jtẽ pellem hz pilosã ⁊ caudam magnã quã dũ canis capere putat os ei⁹ pilis iplet. Et hic plin⁹ ꝓ q̃ multũ arctat a cãib⁹ caudã inter crura recolligit ⁊ vrinam int̃ pilos caude emittit quam supaspgit cui⁹ fetorẽ non ferens canis aliquantulũ ei cedit. q̃ oia inueniuntur in dolosis. Nã dolosi q dam sunt qui fraudibus ⁊ deceptionib⁹ assueti nunq̃ recte ⁊ simpliciter incedunt sed semper malicios vijs alios inuolvere ⁊ decipere querunt. ¶ Jtem quidã hypocrite mortuos se fingunt vt alij magis adhereant ⁊ credant. ⁊ sic aliquod tẽporale commodum ab eis obtineant ⁊ etiã habent pellez pilosam idest penitẽtie apparentiam magnam sed post se trahunt caudam idest finalem intentionez siue operationem aliquam pilis idest insidijs siue deceptionib⁹ plenaz. Si qui autẽ eos comprehendere conentur respergũt eos vrina idest fetore infamie infamãdo eos q̃ ipsos ex inuidia persequũtur. Sicut q̃n doqz quidã deceptores hypocrite vel heretici de religiosis vel inquisitorib⁹ quãdo volũt eos cognoscere vel detegere dicunt secularibus q̃ fiat ex inuidia. ꝓpter quod canes idest predicatores aliqnãdo eis cedunt notã metuentes ✠ath. vij. Vulpes foueas habẽt. i. hypocrita vel heretici profundas astutias quibus suam nequiciam abscondunt.

¶ Capitulum.xliiij.

Domum mentis sue debet homo solicite edificare. ⁊ vite sue finem sepi⁹ considerare exẽplo scilicet castorum qui subtilitate multa habitacula sibi parãt. Naz de lignis que dẽtibus precidunt in extremis aquaruz ripibus faciunt domos suas bicameratas vel tricameratas per solaria distincta. ⁊ aqua crescente superiora loca inhabitãt. sz decrescente in parte inferiori se locãt ⁊ ꝓ quodã foramẽ ex industria preparatum in quolibet solario caudam que est pisces nature mittunt in aquam quia extra aq̃z diu sine corruptione nõ viuerẽt. Sic homo quilibet debet anime sue habitaculũ

de lignis idest operibus solidis virtutum solerter edificare sed in rupibus aquaruz idest in studijs scripturaruz edificatur domus sapientie. z hec est bicamerata. quia scilicet debet esse practica z speculatiua idest activa z contemplativa. vel in rupibus aquarum idest in cōpunctionib⁹ lachrymarum edificatur dom⁹ penitētie z hec domus est tricamerata. qz tres partes sunt penitentie scilicet contritio. cōfessio. z satisfactio. Crescente autē aqua sapientie elevatur animus in superiorum ptēplationem vel quanto plus crescat aq̄ cōpunctionis vel tribulatiōis tāto pl⁹ ascēdit anima ad perfectionē puritatis z virtutis z quanto plus decrescat tanto pl⁹ inferius cadit. ¶ Item crescente aqua tribulationis debet anima ad superiora scādere orando. Decrescente vo tribulationis inūdatione debet ad inferiora se trahere se ipsam in humilitate seruando. semper vel sepe per foramen mentis debet caudā in aquam mittere idest finem vite sue sapienter considerare. Nam per aquam sapientiam per caudam vo finem accipimus vite. Vnde ille caudam in aquā mittit. qui finem vite sue sapienter attendit Sic enim preseruat a peccati corruptione secundum illud Ecclesiastis septimo. Memorare nouissima tua z in eternum n peccabis. Nota q⁹ domus dei multipliciter accipitur. ¶ Primo modo tota mūdi machina Iurta illud Baruch. iij. O israel q̄ magna est domus dei. ¶ Secundo modo celestis patrie aula Psalm. Letatus sum in his que dicta sunt mihi in domum domini ibimus. ¶ Tertio modo domus deo dicata. Isa. lvi. Domus mea domus orationis vocabit. ¶ Quarto modo cuiuslibet viri iusti aia. vt hic Hebre. iij. Que dom⁹ sum⁹ nos. ¶ Quinto modo militans ecclesia. Thim̄. iij. In magna domo non solū sunt vasa aurea q̄. ¶ Sexto modo Virgo beata. Psal. Domum tuam domine decet sanctitudo ¶ Septimo caro a verbo assumpta Pro uerbiorum. ix. Sapientia edificauit sibi domum

¶ Capitulum. xlv.

Vre mentes nō emendantur flagellis. Vñ sūt similes cocodrillo. Nā tāta duricia ē cocodrilli vt q̄uis fortiū lapidū ict⁹ itergo recipiat nihil curat Talis fuit Pharao cui⁹ cor ita īduratū erat. vt per multas plagas nollet dimittere populuz Sic peccator dur⁹ mult̄ flagellis flagellat⁹ nō dimittit peccatū. z ō tali duro corde dicit Bernard. in primo libro de cōsideratione. Cor durū ipsuz est quod nec cōpūctione scinditur nec pietate molitur. nec mouetur precib⁹. minis nō cedit. flagellis indurat̄. Ingratum est ad beneficia. infidum ad cōsilia. seuū ad iudicia. iuere cūdum ad turpia. impauidū ad pcula. inhumanum ad humana temerarium ad diuina. preteritorum obliuiscēs. presentiū negligens futura non p̄uidens Ipsū ē cui preteritoz p̄ter solas iniurias nihil omnino nō preterit. presentiuz omissio nihil non perit: futurorum nulla nisi forte ad vleiscendum prospectio est.

¶ Capitulum. xlvi.

Lecti assimlantur ouibus. ¶ Primo p̄pter innocentiam. Quis enī est animal innocens. i. nulli nocumentum inferens. Et hinc̄ q⁹ nullam natura dedit ei armaturam. qz nec cornua ad feriendū nec vngues ad scindendum. nec dentes ad mordendum. licet vocentur bidentes qz cum duobus dentibus nasci dicuntur. Sed dentes earum non sunt ad mordendum sed ad pascendum. Hec innocentia competit electis dei qui nihil faciunt. Vnde alijs nocere intendant. vnde dicitur secundi Regū. vigesimoquarto Isti qui oues sunt quid fecerunt. quasi dicat. Isti qui innocentes sunt in se ipsis quid fecerunt scilz malū alijs. vt sic notet in eis duplex innocētia. s. respectu sui. z respectu primi. Augu. Vera innocētia ē q̄ nec sibi

nec alijs nocet. ¶ Secúdo pp patientiam Psal. Propter te mortificamur tota die estimati sumus sicut oues occisionis. Vbi patiétia sáctoꝝ prio cómendat er causa qz pp te scilz deú ñ pp fartú vel homicidiú Psal. Propter te sustinui opprobriú. Secúdo er péa qz mortificamur scilicz a nobis ipis p penitétiá tota die idest p totá vitam Apostolus. 1. Corinthi. 15 mo quotidie morior scilicz vitijs. ¶ Jté ab alijs estimati sum⁹ sicut oues occisiónis id est digni occasione. Et vere vt oues erant sancti martyres dñi occidebant scilicet sequentes illum de quo dictú est Jsaie qui quagesimotertio. Quasi ouis ad occisionem ducetur que scz mansuete vadit z sine rebellione se occidi permittit. ¶ Tertio propter abundantiaz sm illud Psal. Oues eorum fetose abundantes in egressibus suis. Electe. n. oues abundát in fetibus z in egressibus idest i lacte qó egreditur ab vberibus earum. ¶ Jté que abundant in bonis velleribus de qbus Job. De velleribus ouium mearum calefact⁹ est scz pauper. Sic electi dei abundant in fetibus idest in meritis z vberibus idest i doctrinis z velleribus idest in exemplis vl elemosynis. Et nota q quattuor sunt que faciunt ipsas oues in fetibus abundare. s. vétus. potus pastus. z motus. vétus quidem qz sicut dicit Aristoteles Si oues impregnantur versus ventum septentrionalez pariunt mares. si autez versus meridionalem feminas. Per ventuz septentrionalem intellige inspirationem gratie septiformis que notatur per septentrionem. Vbi etiam septem stelle sunt circa polum designantes septem dona spiritussancti. z hic est ventus qui facit electos dei parere fet⁹ masculos idest opera virtuosa. Sed per meridionalem ventuz calidum intellige inflammationem spiritus maligni q facit parere feminas idest opera vitiosa z defectiua Secundum est potus. quia idem Aristoteles dicit q oues impinguantur bibendo aquá Vnde dant eis commedere salem vt magis sitiant z plus bibant. Hec est aqua sapientie salutaris quam potantes electi dei z sancti facit eos abundare fetibus bonorum operuz Apostolus Col. j. fructificantes z crescentes in scientia dei. Tertium est pastus. Nã pastus precipue in fine diei iuuat eas ad generandum. z etiam motus qó est quartum iuuamentum z sic cibus z pastus lachrymarum de quo ps. Cibabis nos pane lachrymarum zc. z motus obedientie vel charitatis etiam sunt sanctis causa fecunditatis meritorum. ¶ Item sancti abundant in lacte doctrine. in quo lacte secundum Constan. est triplex substátia scilicet serosa butyrosa z caseosa. prima scilicet aquosa vel serosa est mũdificatiua z subtiliatiua. secũda bituriosa vel vinctuosa est molificatiua z extensiua z extersiua. tertia caseosa est grossa z oppilatiua. Sic doctrina ouium christi est subtiliatiua q̃ do loquuntur sapientibus est mollificatiua idest compunctiua z in bonum extensiua z a malo extensiua quando loquuntur proficientibus. Est autez grossa z oppilatiua idest malarum viarum clausiua siue restrictiua quando loquuntur incipientibus Apostolus. 1. Corinthio. x. tanq̃ parvulis in christo lac vobis dedi. ¶ Jté ab ouibus christi habẽtur vellera diuersorum colorum idest exempla diuersarũ virututuz quibus anima vestitur z ornatur z calefit i diuino amore. Quis sicut dixit beatus Martinus docet nos seruar̃ dominicum preceptum quia cuz habeat duas tunicas scilicet corium z lanaz vná retinet sibi z aliam dat nó habenti scilicz lanam homini. ¶ Quarto electi dei assimilãtur ouibus propter obedientiam. audiunt enim oues z sequuntur sibulum z vocem pastoris. Et viri sancti audiũt z sequuntur doctrinam z vocem christi Johannis decimo. Oues mee vocez mee audiunt scilicet aure auscultádo corde credendo z opere implendo siue obediendo. Psalm. In auditu auris obediuit mihi. ¶ Item electi dei z sancti viri qui sunt de familia eius a tentationibus demonum non leduntur sed reprobi qui sunt tanq̃ progenies adulterina

statim ab eis vincuntur ⁊ venenãtur .sicut dicit Plinius q̄ est quedam gens siue familia cui aspis non nocet. Vnde illi pueros quos de se natos habent suspectos obiciunt aspidi. quib⁹ nõ nocet si ad eos spectãt Si autẽ adulterini sunt mox eos occidit Psalmista. Super aspidem ⁊ basiliscum ambulabis.

¶ Capitulum. xlvij.

Vangeliste fuerunt christi equi .nam equi dicti sunt quia in quadrigis equantur ⁊ pariter cõponũtur. Hec q̄driga in qua sancti euãgeliste sunt a sancta ecclesia eĩuati ⁊ pariter recepti est doctrina siue scriptura quattuor euangeliorum in qua ipsi a christo instructi nobis salutis nostre subsidia portauerunt. Vnde Hieronymus in epĩa ad Paulinũ. Matheꝰ inquit Marcus Lucas ⁊ Joannes quadriga domini ⁊ verum cherubin q̄ iter pretiatur scĩe plenitudo p̄ totuz corpus oculati sunt ⁊c. ¶ Item cabali christi ipsi fuerũt q⁹ caballus a cauo pede est dictus eo q̄ p̄ressa vngula terram cauat vt dicit Jsido. Hec cauitas pedis siue terre cauatio euacuatio est terreni amoris quia oia propter christum contempserunt ⁊ ipsuz pauperem secuti sunt Math. xix. Ecce nos reliquimus oia ⁊ secuti sum⁹ te ⁊c. ¶ Item ipsi fuerunt sonipedes christi. Dicuntur.n. sompedes eo q̄ pedibus sonant. Nam ipsi sonuerunt predicando non tm̃ sono verborum sed etiaz gressu opeꝝ. vel pedibus sonabãt qm̃ ꝺ loco ad locũ discurrẽdo p̄dicabãt ps. In oẽz terram exiuit sonus eorum ⁊c.

¶ Capitulum. xlviij.

Excõmunicatio assimilatur morsui canis rabidi .q⁹ omnia animalia morsa a cãe rabido efficiuntur rabida ⁊ furiosa. Et sic oẽs participantes excõicato in casibus non concessis efficiuntur excõicati saltez minore excõicatione. Vnde excõicati ad modum canum de ecclesia expellendi sunt. Apo. xxij. Foris canes ⁊ ad modum canis rabidi sunt omnibus eu⁹ tandi. ij. Thes. iij. Ne cõmiscearnini cum illo. scz cum excommunicato.

¶ Capitulum. xlix.

Xempla sanctorũz qui a gratia ceciderũt ⁊ postea resurrexerunt sũt alijs valde proficua. Vnde assimilantur musco. dr̃. n. q⁹ in mõtib⁹ indie sunt quidã capoli q̄ herbis aromaticis pascuntur. i quorũ vngulibus sunt cõcauitates in quibus colligũntur humores ad apostema ꝫ pp motum ⁊ discursum franguntur ⁊ ille humor collectus cuz pilosis folliculis abstrahitur ⁊ suba illa que infra folliculos continetur summe est odorifera ⁊ inter aromata est maxime preciosa . ⁊ in medelis plurimũ vtuosa vt dicit Biasc. ⁊ illꝰ vulgariter vocamus muscũ. Quasi ãt capoli sũt qq̄z hoies hũiles ⁊ solicati q̄ q̄ aromaticis pascũt. q⁹ frequẽt multꝫ doms ⁊ gratiis diuis replẽt. Sz tñ qñq̄z ꝓtigit q⁹ i coꝝ vnguib⁹. i. i sẽsib⁹ siue affectib⁹ remanẽt q̃dã ꝓcauitates. i. ꝺfect⁹ qdã siue ꝓmitates ad q̃dã vitia. i qb⁹ iterdũ hũores .i. affectões ex icautela vl negligẽtia paulati multiplicãt i tm̃ q̄ generãt i eis apostẽa alicui⁹ peccati q̃uis i quo ruere ꝓmittũt. sz postea ꝓp motũ ꝓpũctõis ⁊ exercitiũ bõi opis siue ꝓ discursũ iterne ꝓsiderationis ⁊ pẽitudis mẽtis frãgit. talis pẽti affect⁹ ⁊ i pilos folliculis. i. aspis ⁊ afflictiuis exercitijs trahitur a corde. Exẽplũ ãt pnie ⁊ hũilitatꝫ ⁊ patiẽtie q̄ i talib⁹ afflictiõib⁹ oñdunt ⁊ imitatõnis vite quã faciũt efficit alijs musc⁹ odorifer⁹ p̄ exẽplũ. Cui⁹. s. vi⁹ vl̃ ꝓ ꝓsiderationẽ vl̃ imitatiõez efficit alijs medicina vel p̄seruatiua alijs iustis. s. ad timẽdũ ⁊ se custodiẽdũ ꝫ illꝰ. i. Corin. x. Qui se existimat stare videat ne cadat ⁊ peccatorib⁹ ad pemtẽdũ ⁊ se corrigẽdũ sicut dixit btũs Amb. theodosio ipatori q̄ allegauit ei exẽplũ dauid peccãtis. si inqt secut⁹ es errãte seqũre corrigẽte. ¶ Jtẽ exẽplũ

plati mali extiguit in subdito bonū ppo/ sitū nā candela extincta olfata ab eq pgnā te eā facit abortire. Tūc eni cādela extin guit quādo prelatus aliquis vel doctor in manifestum peccatum labitur. quasi qūt eq pgnans est aia bonū propositū ge stans que dum peccatuz prelati vel magi stri sui imitando olfacit bonuz quod ce/ pat extiguēdo abortit.. Capitulū.l.

FAtuꝰ ñ ē sociāḋ sapienti. vñ pceptū fuit deut. xxij. ñ arab i boue ꝛ asino. per bouez eni intelligitur sapiens. per asinū stultus: parare vero predica cō designat. asinus ergo boui in arando non est iungendꝰ qz fatuus i pdicatōe ñ ē sapiēti sociandꝰ. ne scz ex fatuitatis dis cordia impediatur sapientis gratia.

¶ Capitulum.li.

FEruor spūs consumit lasci uiaz carnis. sicut feruor na turalis caloris cōsumit pin guedinem corporis: quod appareꝛ in camelo de quo dicit ꝓstantinus q animal ca lidissimum est ex natura ꝛ ideo maculētū eo q calor ꝓsumit sāguinis vnctuositatē Sīc calor charitatis ꝛ feruor deuotiōis ꝓsumit viscositatē siue lubricitatē luxu/ rie ꝛ ꝓcupiscētie carnalꝭ. Eccli. xxxviij. Va por ignis vrit carnes. i. feruor spiritualis amoris consumit desideria carnis Jac. i. Exortus ē sol cum ardore ꝛ arefecit fenū .i. carnem. Isa. xl. Omnis caro fenum.

¶ Capitulum.lij.

FJete penitēs similis ē bora ci q̄ rubeta dicatur genus rane venenose quam dicūt vetustam pellem deponere pastu quarundam herbaꝝ. venenum āt suum nō depo nit sed custodit. Sic ficte pēitēs ostētatio ne cuiusdā exteriorꝭ ficte pnie vitā videt mutare vt peccati vetustatē ꝓposuisse cre dat venenū tñ retinet iteriꝰ male volūta tis ꝛ ipm ad tempus tñ occultādo custo dit. Et dicit qꝫ rubeta quot maculis sb vē tre refrgit tot modis venenū ei⁹ noxiū dr ee. qz .s. fictꝰ ꝛ hypocrita quot i se hz vitioꝝ malicias tot ét hz nocēdi vel fallē di vias ꝛ tō talē merito spūssactꝰ fugit sm illud. Sap. i. Spūssanctus disciplie ef fugiet fictum.

¶ Capitulum.liij.

FIdes ad inuisibilia queren/ da nos trahit que tamen in tellectus viatoris non capit Sunt enim fideles ceruis similes qui maria transeun tes ñ visu iz odore tñ terraꝫ petūt. Sic terrā viuētū. i. soliditatē eter/ noꝝ bonoꝝ nos odore quodā fidei q̄ri mꝰ: que tñ i trāsitu hui⁹ maris positi put i se ipsis sūt cernere ñ valemꝰ. vñ. Apls. i. Corin. ij. Qō oculus nō vidit nec auriz au diuit ꝛc. Sed iz iste odor videat debilit ñ ē valde suauis ꝛ attractiuꝰ. vñ. Cañ. i. tra he me post te curremꝰ in odore ꝛc. vñ ꝛ hoc odore beatꝰ Johes euāgelistaꝫ attractꝰ legit deo dixisse in q̄dā sua oratōe: Odor tuus i me ꝓcupiscētias eternas excutiat.

¶ Capitulum.liij.

FIlios debere parētibꝰ obse quia pietatꝫ impēdere ꝓcipue in necessitate glires docēt. q insigni pietate genitores suos i senectute nutriēdo adiu/ uāt ꝛ eis alimēta ministrāt. Erubescāt ergo miseri hoīes q suis parē tibꝰ sē crudeles qz dū eis i necessitate dfici unt se glirib⁹ ꝛ muribꝰ crudeliores eē ostēdūt. Eccli. iij. suscipe senectā patris tui.

¶ Capitulum.lv.

GRatia spūssācti assimilat mē bro radicali. nam sicut dicit Aris. i oi aiali ē mēbrū ra dicale qō ē ꝓncipiū oiuz v tutum nāliū ꝛ spūaliū: ꝛ ꝫ ē cor vel aliqd loco eiꝰ a cuius radice vt dicit Auic. incipit anima lium creatio ꝛ formatio ꝛ figuratio. hoc ergo radicale pncipium ē gratie dei do/ num a qua oēs virtutes ꝓcedunt ꝛ dōa gratuita qbꝰ ꝓficit aia. Ab hoc ꝓncipio in cipit vtutū creatio formatio ꝛ figuratio. nā creatio vtutū ē p habituū acqsitionē: qz

virt⁹ vt dicit ꝓ̄s ē habit⁹ electiu⁹ sz formatio eaꝝ ē p charitaꝫ dilectionē.q; charitas ē formatio virtutū sicut dicit Ambō. Sz figuratio v̄tutū ē p actuuz ꝓductiōez q; act⁹ ꝓfigurāt habitib⁹ a qb⁹ ꝓcedūt hit⁹ vñ i actib⁹ mānifestaꝫ sicut res figurata in sua figura Sz oiuz istoꝝ radicale ꝓncipiū ē ipa diuia gr̄a. vñ Apls totū cē suū spūale gr̄e dei attribuit dicēs.gr̄a dei sū id qđ sū. ¶ Jtē gr̄az diuiaz ad suas ꝓsolatiōes sñ recapit hō q̄diu peccatū i ꝓscia gerit. Mā pull⁹ eq̄ q cū quodā nigro folliculo i frōte nascaꝫ q̄diu abscisus ñ fuerit ad vbera matris ñ admittit ꝓull⁹ igit gerēs nigredinē in frōte ē hō peccatū hñs i mēte.qđ q̄diu p pēitētiā ñ amouerit.mr̄ v̄tutū gr̄e euz ad ꝓsolationis sue vbera nō admittit Sap. Nihil inqtatū in illa incurrit.

¶ Capitulum.lvi.

RAtos cē bñfactorib⁹ exē plū pathere nos docet: q̄ q̄uis sit bestia valde scua suis tñ bñfactorib⁹ nr̄late n⁹ ē igrata Dñ narrat de quoda q catulos eius de quadam fouea liberauit q⁹ pathera eum associauit & blādiēs ei cauda & facie vsqz ex deserta duxit Si ergo sic grata ē bñfactorib⁹ crudeliū ferarū natura q̄nto magis decz hoies qb⁹ māsuetudo naturalit inest & rōnalis censura. Dñ Apls Col.iij. grati estote. ¶ Capitulum.lvij.

VLosus homo assimilatur viso. qr̄ visus fm aristo. indifferenter commedit omnia. vñ p fructib⁹ ascēdit arbores & alucaria p melle cō frigit & cancros & formicas pro medicina commedit. Sic gulosus aliq̄n sb spē necessitaꝫ: aliq̄n ex dulcedine voluptatis. aliquando sub pretextu infirmitatis voluptuosas delectationes exquirit & accipit Eccli. xxxvi. Omnem escā manducabit venter scilicet gulosi. ¶ Jtē gulos⁹ assilaꝫ cocodrillo qui herbas libēter cōmedit inf q̄s endros spens puul⁹ q ei⁹ inimic⁹ ē sc inuolut. vt dū herbas carpit spēt trāsglutiat q dū i vētrē exilit ipz occidit & ille⁹ exit. Sic gulos⁹ homo bonos & sapidos morsellos libenter commedit cum quib⁹ freq̄nt venenum voluptatis & peccati per delectationem transglutit qđ mentem ei⁹ occidit. ¶ Jtem gula p ducit hominem ad luxuriā & icontinētiā. Nam cerui qñ nimis pingues se sentiūt. latebras querūt qr̄ nec bñ fugere nec cursū ꝓtinare pñt sz nūc fugūt nūc subsistūt. e retro respiciūt. sic ēt pīguedo gule q̄rit latebras luxurie Et hō ēt gule ōdit⁹ icōtinēs effect⁹ nec tētatiōes carnis fugē nec cursū pñte ꝓtinuare pt. sz nūc ꝓscia pūct⁹ fugit. i. fugere ꝓpōit nūc subsistit. i. tētationes expectat & suscapit. nē retro respicat qr̄ ad turpitudinem desiderio vel opere redit. Vinum itaqz gule curandum est afflictione abstinentie. ariditas autem anime irrigāda est lachrymaꝝ ꝓpūctiōe. Nāsz Jsaac. carnes pīgues animaliū assāde sūt. qr̄ dum assantur earum hūiditas nō laudabilis desiccatur. sed ficce carnes poti⁹ sūt lixāde qr̄ aq̄ eas tēpat & humectat. carnes porcine & peccorie laudabilis sūt assature caprine vo & bouine meliores sūt lixate. Nam per lixationem ficce carnes humectantur. & per assationem hūide carnes siccantur. ē ergo caro pinguis caro assueta ōlicijs que igne assanda est. i. abstinētie afflictōe famis ardore sedāda vt sic delectatōes gule ꝓpescat afflictio abstinētie. sz q̄si ficce carnes sē aride. i. inde uote mētes q̄ tūc buliēti aq̄ elixāt qñ feruenti & lachrimosa ꝓpūctione irrigātur.

¶ Capitulum.lviij.

HAbentes abundantiā temporaliuz assimalantur pinguibus animalibus Nimia pīguia sē ad esū pessima: nocēt cui digestōi qr̄ sup cibū natāt & cibū iflant & villos stōachi emollūt & lubricitatē stōachi iducūt vñ pīguedo nimia stōachū dissoluit deficiēte vtute ꝓtētiua ꝓformatiua & expulsiua. Ex pīguedie ēt stōach⁹ icē dicitur sic ignis qñ pinguedo i cū ꝓicit Jus si aūt pinguedo carnis ē abūdans tpal. ō q̄ ꝓs. Prodijt q̄ ex adipe iniqtaꝫ eoꝝ. i. ex

abundantia ⁊ plenitudine tpaliū. Nec igit nocet aie sicut pinguedo stomacho: Indu cit.n.flāmationē siue elationē supbie mol liciē ⁊ lubricitatē luxurie. Dissoluit enim vrutē ꝓtinētie excludit ꝓsolationē siue cō fortationē gre nō curat de expulsione vi tioꝝ p ꝓfessionē pnie. hec ēt nō extinguit sed potⁱ accēdit ignē auaritie sicut abun dantia lignoꝝ nō extinguit sz potⁱ auget ignē Eccli.xxviij. Scōm ligna silue exar descet ignis. ¶ Itē abundantia nimia tpa lis ꝓsolationis generat vicia mentē. Nam ligna q̄ in plenilunio resecant vel plantan tur. qz tūc humor in corpibus abūdat ꝓ pter eius supfluitatē nō valeret regia nā ⁊ iō corrūpunt ⁊ generant vmes a quibus corroduntur ⁊ in puluerē redigunt. Est aūt q̄si humor arboris ipsa cōsolatio siue repletio carnis. q̄ si abūdās sit corruptio nez nō tm corpis sz etiā aie gignit ⁊ vmes ꝓducit vitioꝝ. qbⁱ vtutes aie penitⁱ diffi pant. Hinc est vt dicit. Gre. q ꝑnceps co rorū. s. nabuzardam destruxit muros hie rusalem qz venter cui coci deseruiunt sua repletione destruit virtutes anime.

¶ Capitulum. lix.

Omines tā boni q̄ ma li affiliant aialibⁱ terre strisⁱ. Nā sic dictū fuit supra in ꝑncipio huiⁱ qnti libri pōit moyses tria gīa aialiū. s. iumēta reptilia ⁊ bestias. ⁊ ꝑm Basiliū sūt iumenta q̄ cōpetūt vsui hoīs nūcupata. ⁊ q̄dā ex eis sūt ad laborādū vt eq boues ⁊ asini. q̄daz ad lanificādū vt oues ⁊ ꝓsilia. q̄dā ad ve scēdū vt porci ⁊ hmōi. Per iumēta igit intelliguntⁱ actiui q sūt in adiutoriū ꝓmo rū solliciti. vñ dicuntⁱ iumēta q̄si iuuamē ta. quoꝝ q̄dā laborāt in opibⁱ obedientie vt claustrales. ⁊ isti sūt vt eq. Equⁱ. n. hōi subditⁱ abeo ifrenatⁱ ⁊ ꝑm eiⁱ volūtatē mo uetⁱ ⁊ circūfertⁱ. ⁊ sic ē subditⁱ respectu ꝓla ti Jac.iij. Eqs frena in ora mittimⁱ ad cō sentiēdū nobis ⁊ oē corpⁱ illoꝝ circūferi mus. Hi freni sūt regularia ꝑcepta siue in stituta vel ꝓlatoꝝ correctiōes. Quidā vo laborāt in ope doctrine ⁊ isti sūt vt boues eū qbⁱ terra aratⁱ. s. ꝑdicatores a qbⁱ terra aie aratⁱ vomere lingue ⁊ seritⁱ semine doc trine. Alij vo laborāt in ope patientie sz in cura regiminis vt ꝓlati q assimilantur aialibus humiliorib⁹ aliozꝝ onera ferenti bus. s. camelis asinis ⁊ hmōi. qz quāto sūt maioresⁱ tāto debēt esse humiliores ⁊ pro subditis onera portāres ps. Vt iumentuz factⁱ sum āpud te. Iuméta eni hmōi. s. asi ni ⁊ cameli iz sint magna corpe sunt tñ vi lia reputatiōe ⁊ magne sarcine grauantur onere. Similiter ꝓlatus iz sit magnⁱ in digni tate. dz tñ cē apud se ipsuz vilis ⁊ hmilis reputatiōe. Est ēt magni pōderis sarcina grauatⁱ cuz habeat pro suis subditis deo reddere rōnē vñ Gre. dicit. Grandis ho nor sz graue onus. Illi aūt q intēdunt ad paupes vestiendos assiliant ouibⁱ. q quasi mādatū dñi implētes vt dicit beatⁱ Mar tinus cū duas tunicas habeāt. s. lanam ⁊ pellē. vnam dant nō hñti. s. lanā hoi. Qui vo paupes pascūt suis cibis ⁊ elemosynis sunt filⁱ aialibⁱ vtilibus ad cibū. vt arie tibus edis ⁊ porcis ⁊ hmōi. qbus. s. assimi lant nō rōne vilitatis sz vtilitatⁱ. Reptilia vo illa sunt q̄ corpis ꝯtiōe ⁊ extensiōe re pūt ⁊ mouentⁱ vt vmes colubri ⁊ serpen tes. Per reptilia vo pūt intelligi perfecti ⁊ ꝓtēplatiui viri. quoꝝ est se ꝯhere. i. ab ex terioribus ad interiora reducere ad deus cōtēplandū. ⁊ nihilominus se extendere ad ꝓximū diligēdū. Dñ debēt esse vt ver mes per reputationē humilitatis. vt colu bri per refrigeriū carnis. qz dicit coluber q̄si colens vmbrā. ¶ Itē dñt eē vt serpen tes per prudētiā discretiōis Mat. x. Esto te prudētes sicut serpentes. Vel debēt esse vt vermes. qz coꝝ est deū frequentⁱ lauda re. Vermes eni vt bruci ⁊ hmōi ore se tra hūt ps. Semp laus eiⁱ in ore meo. Vel vt serpentes qz coꝝ est carnē per abstinētiaz attenuare. Serpentes. n. vi costarū se ra piunt Job. Inuadat inedia costas eiⁱ. Mā maxime in costis apparet tenuitas ieiunā tis. Debent etiām esse vt lacerte qz in bo nis debent affectibus estuare. Lacerte eni pedibus repunt. ⁊ pedes anime sunt eius

affectiones quibus tanto velocius currũt quanto feruentiores existunt. Bestie aũt dicuntur ꝙsi vastie eo ꝙ deuastant omnia sua feritate. Nam sunt seue ꝛ ipetũt.nunc vngue.nũc cornu.nunc dente. vt apri leones ꝛ lupi.ꝛ ideo talib⁹ bestijs peccatores assimilantur quia omnia bona sua deuastant. Nam bona naturalia diminuũt gratuita repellunt.celestia contemnunt:temporalia amittunt. Ipsi sunt seui sibi ipsis ꝛ multo fortius alijs quos ledunt ꝛ impediunt aut dente inuide detractionis aut cornu superbe dñationis aut vngue violente direptionis. Et quidaꝫ sunt vt apri per carnis voluptatem.quidaꝫ vt leones per superbie potestatem quidã vero sunt vt lupi ꝑ auaricie rapacitatemꝫ ꝛ sic de alijs filijb⁹. Eccli.iij. Dixi in corde meo de filijs hominum vt ꝓbaret eos dñs ꝛ oñderet silues esse bestijs. ¶ Capitulum.lx.

Onestatẽ ꝛ pudicitiam operis coniugalis elephantes cõseruare nos docent in q⁹ bus est pudicitia quedã admiranda maxime respectu alioꝝ aialium. Non.n.se cognoscunt nisi in abdito ꝛ ♄ nõ nisi in duobus ánis quando masculus ♄ quinqꝫ annos ꝛ femina decẽ.ꝛ in istis duobus ánis non nisi gnqꝫ dieb⁹ sexto raro adiuncto. In quo exẽplo docent hoies ꝓiugali ope honeste vti q̃tuꝫ ad locũ ꝛ quãtũ ad tempus ꝛ quant ũad charitatẽ. Vnde Thobias iunior dixit vxori sue. Erurge ꝛ deprecemur hodie dñꝫ ꝛ crasꝫ ꝛ ꝑm crasꝫ q⁹ his tribus noctibus iungimur deo.tertia autem transacta nocte in nostro crimus cõiugio:filij quippe sanctorum sumus ꝛ nõ possumus ita coniungi sicut ꝛ gentes que ignorant deum.Thobias.viij.

¶ Capitulum.lxi.

Vmilis homo assimilatur damule.i.siluestri capre que est aial timidum ꝛ imbecille.neqꝫ scit se defendere nisi beneficio fuge.♄z.n.pro armis membroꝝ agilitatem ꝛ fugaꝫ. Vnde ꝑm Ysido.dicit damula eo ꝙ de manu effugiat.montuosa ꝛ nemorosa diligit.gramina aromatica comedit :ꝛ ramusculoꝝ extremitates carpit.qñ vulneraꝰ draconteaꝫ mãdit ꝛ sic telũ de corpore excutit. Damule serpẽtes odiũt ꝛ ei⁹ anhelitũ sustinere nõ ꝑnt:sic quoqꝫ hõ humilis semper timet dei offensaꝫ ꝛ imbecilles se reputat ex virtute ꝓpria.defendit se vitioꝝ fuga.armat se agilitate obedientie ꝛ superbie fuga ꝛ sic effugit man⁹ tentationis diabolice.diligit montẽ cõtẽplationis nem⁹ solitudinis ꝛ ꝙsi graminib⁹ aromaticis pascit sanctoꝝ exẽplis. Ramusculoꝝ extremitates.i humilia opera carpit. Vulneratus peccato draconteã que est herba medicinalis.i.penitentiã mandit.ꝛ sic telũ tẽtatiõis vel peccati de corde trahit. Serpens quoqꝫ infernalis.i. demon maxime hunc odit ꝛ eius anhelitum.i. voluntariũ despectũ sustinere non ꝑt. Eccli.xiij. Abhominatio est superbo hũilitas. ¶ Itez hũilis sui recognitio liberat hoiez a peccato. Mã pardus qñ infirmitatẽ incurrit. fimũ humanũ comedit ꝛ euadit.qd enim est hominis.fim⁹ nisi abhominabilis peccati actus fimus qdẽ ꝓ vtilitatez.humanus ꝓ ꝓprietatẽ.qꝛ solius hominis inter aialia ꝓprium est peccare. Hunc ergo fimũ comedit q turpitudinẽ peti sui hũiliter recognoscit.ꝛ talis ab infirmitate mortifera euadit ex eo ꝙ apud piũ iudicẽ est impetratio venie ipsa recognitio culpe.vt dicit. Grego.in ꝑs. Quoniam iniquitatez meã ego cognosco. ¶ Item profunda humilitas animi ꝛ diligens auditus vbi deiuuant homines ꝫ tẽtationes diaboli.cuius exẽpluꝫ est quia sicut dicunt Aristo.ꝛ Auicẽna. cornus valde odit asinũ ꝛ tentat eũ rostro excecare. sed iuuat asinum ꝓ funditas oculoꝝ ꝛ spissitudo corij superciliaꝝ cũ quo tegit visum. Cui etiam vallet proceritas ꝛ mobilitas auriũ cũ quib⁹ se defendit. Cornus est diabolus asinus homo simplex ꝛ dei seruitio deputatus. cui diabolus insidiat vt eruat oculos scz bonam fidem ꝛ bonã voluntatẽ:sed si habeat eos profundos.i.in humilitate fundatos ꝛ absconsos sub spisso ꝛ duro co-

ñ o.i.sub despecto ⁊ grosso habitu. vel ex terriori aspectu.⁊ si habeat aures magnas ⁊ mobiles.i.ad auditū diuini sermonis ꝓ lixas ⁊ ad motū implēdi ⁊ obediēdi paratas euadit ab eius malicia. Itē humiles ⁊ pauperes sunt promptiores ad bene operandū q̄ magni ⁊ diuites.sicut dicit Aris. q̄ aranee parue sūt acute ⁊ velocis motꝰ ꝫ magne ⁊ nigre tardiores.⁊ hę solent texere iuxta terram.⁊ foraminibus semper latēt donec in rete suū aliqua bestiola cadit quā cōprehendit ⁊ fugit ⁊ q̄nq̄ reponit donec famē habuerit. Sic q parui sūt reputatione ꝓpria sicut humiles. vl reputatiōe alioꝝ sicut pauperes sunt ad bene operandū acuti.i.pspicacis ⁊ velocis motus.i.soliciti ⁊ prompti. Maz perspicaces ad prouidendū ⁊ ꝫsiderādū facit eos humilitas.sed veloces ⁊ expeditos facit eos paupertas.Sz magni ⁊ diuites qui apud mundum magni reputantur sunt ad bene operandū tardi.⁊ circa terram texunt quādo solum ad terrena disponenda vel congreganda intendūt bestiolas.i.simplices fraudulēter ⁊ insidiose decipiunt ⁊ eorum bona diripientes sibi in suū vsuz assumunt vel ꝓ futuro tempore reponūt. ¶ Item humilitas mentis ⁊ restrictio carnis perducunt hominem ad magnuz culmen contemplationis. Nam formice cuz sint parue ⁊ stricte circa ventrem crescentes fiunt pēnate ⁊ volant.Sic qui est apō se ipsum paruus per humilitatem.⁊ circa ventrem per abstinentiam strictus crescit in spiritu ⁊ pēnis virtutum efficitur pennatus ⁊ tūc sequitur cōtemplationis volatus.¶ Itē humilitas plus fructificat q̄ superbia. Nam animalia parui corporis sūt pluriū filioꝝ q̄ illa q̄ maximi.Opa enī deo placētia sunt opa humilia qua maximi.i.superbi facere dedignant. ⁊ ideo manent steriles.

¶ Capitulum.lxij.

Ignis inferni post diem iudicij hūana corpora cruciabit.⁊ tamen nō occidet neqz consumet neqz incinerabit. Cuius exemplum apparet in salamādra que in medio ignis vivit. Et de corio cuiusdaz generis salamādre fiūt licinia in lampadibus ⁊ lucernis que nullo incendio cōsumunt. sed perpetuo ardere probātur.⁊ si hoc fit potentia nature.quanto magis in damnatorum corporibus fieri poterit diuina virtute Isaie.lxvi. Ignis eorum non extinguetur.

¶ Capitulum.lxiij.

Nestū abhorrē equꝰ nocet. qui maternum coitum sūme refugit. Vnde narrat Aristo. q̄ rex septentrionis habuit equā pulcherrimā que peperit ei equum pulcherrimuz:ex quibus duobus volēs extrahere equum alium cōperuit vultū equi ne matrem agnosceret. Qui tandem discoopertus matrem se cognouisse videns fugit.⁊ seipsum ab alto iecit ⁊ mortuus est. Quantuz ergo debet abhorrere rationalis homo incestuosam sui sanguinis cōmixtionez quādo brutuz animal sic abhorret. Item camelus coitū cuz matre tantū abhorret vt dicit Aristo. q̄ cum in quadam ciuitate cooperta a posteriorib⁹ mater esset camelus eaz non cognoscens super eam ascendit.sed tandem eam matrem sentiens mox coitum non cōplens descendit ⁊ ingeniatorē inuasit. momordit dentibus occidit. Erubescat hō infelix qui indicio fultus est rationis non solum tale quid egisse sed nimirum facere cogitasse. Deut.xxvij. Maledictus q dormit cum vxore patris sui.

¶ Capitulum.lxiiij.

Inconstans homo similis bene est cuius natura dicitur esse vt vna ⁊ eadem secum mutet vnde nunc masculus nūc femina inuenit. Similiter homo inconstans inuenitur alīquādo masculus.i.robustus in proposito sed postea inuenit femina in facto. Vel masculus.i. virilis in principio. sed femina.i.debilis in progressu Lu.xiiij Cepit edificare ⁊ nō potuit ꝫsumare. Sed

nota q̄ prēdictā mutationem sexus dicūt quidam fieri soluz apparenter ex eo q̄ vt dicunt hiena semp habet vtrumqz sexuz sicut hermofrodit⁹ sed aliquando vnus est occult⁹ ꝛ alter manifestus. Et hoc forte variatur ſm tempora propter qō aliquando apparet masculus aliquando femina. Vnde dicunt qdam q̄ hiena concipit sine mare sed Aristo. hoc negat.

¶ Capitulum.lxv.

In continentiaz contugalem euitare cerui nos docēt. de quib⁹ dicit Plī. q̄ a tpe cōceptus femine a maribus discedūt donec a partu purgentur. Et ñ tāta est quorūdam hominuz libido vt a grauidata vxore interduz abstinere non valeant. Et nota hic aliqd exigente mā q̄uis non sit pulchrū audire tñ ē vtile scire. s. q̄uis matrix post ipregnationē claudaī. tñ ex delectatione vt Auicē. dicit mouet ꝛ aperitur. ꝛ ex hoc imminet periculum aborsus. Et ideo Hieronymus vituperat accessuz viri ad vxorē pregnantē non tñ ita q̄ semper sit petñ mortale nisi forte ꝓbabiliter timet de periculo aborsus. ¶ Capitulū.lxvj.

Infirmitas corporis aliqñ est medicina cordis. qz scz cohibet vicia. Vnz leo vt dicit Solinus quartanam omni tpe patitur. Et hunc morbum deo ꝓuidente ō patitur vt eius iracundia tēperetur. Similiter in hoibus diuerse infirmitates corrigūt diuersa vicia pp qō dixit. Scñ. infirmitati mee gras ago q̄ cogit me nō posse q̄ nō debeo vele. ¶ Itez infirm⁹ hō dz sue infirmitatis remediū ꝑcipue a deo requirere ꝛ etiam medicinalia cum oīone ꝛ diuine virtutis inuocatione recipere. Vnz elephantes qñ egrotāt colligunt quasdaz saluiferas herbas ꝛ añq̄ eas edāt erecto ad celum capite etiā herbas ad celū leuāt ꝛ q̄si quadam religione a deo auxiliū postulant. Multo ergo magis homo cū patitur a deo dz auxiliū petere ꝛ medicina vtens ab oīone ichoare Ja. vj. Oīo fidei saluabit infirmū. ¶ Capitulum.lxvij.

Ingenium aliqñ plus valet q̄ vires qō patet in leopardo quem leo mirabiliter odit. Vñ leonem timēs qz minor illo est. foueaz facit orificium duplex habēte. vnum per qō intrat ꝛ alterū per qō exit. ꝛ est fouea in vtroqz orificio valde ampla sed in medio stricta. Veniente ergo leone per foueam fugit. quem leo insequens cū ipso foueam intrat. sed ad medium veniens ꝛ foueam strictam reperiens transire non potest neqz retro se vertere valet. Vñ leopardus exiēs p aliam ptem ꝛ post eum ingrediēs ipsuz a tergo mordet ꝛ sic sepe de eo arte triūphat de quo triūphare viribus neqbat Leopdo ergo assimilatur hō cui⁹ fouea est psens vita. hec dz ingressuz per mortē ꝛ vtrobiqz est larga humilitatis materia siue hoies principiū cōsideres siue finez. Sed in medio dz cē stricta arctitudine penitētie: quā cū leo. i. diabolus inuenit in homine non potest progredi vt vlteri⁹ hoiez decipiat. nec retrocedere vt per preterita peccata que tā per pententiam deleta sunt ipsuz teneat. Vñ leonem leopardus exiens retro mordēs occidit. qz postera vita vel penitentia ei⁹ nequiciam in se extinguit.

¶ Capitulum.lxviij.

Impatiens assimilatur vrso. Est enī vrsus aial impatiens ꝛ iracundum volens se de singulis vidicare. Vñ cū aliquē inuaserit si alius eū tāgit statiz ꝑmū dimittit ꝛ i aliū currit: isz qñ capit aspectu peluis ardentis excecatur: catena ligat ꝛ vberibus edomatur. Sic hō impatiēs ꝛ iracundus de singulis iniurijs se vidicare appetit: neqz ꝓpter vnum inimicū dimittit quin cōtra aliū bellum suscipiat. sed tanq̄ peluis ardens est ira furens ad quam excecat. qz ira oculum ratiōis perturbat. quē furia ꝛ insania penitus excecat. sz furiosus ē catena ligandus vel verberibus edomādus.

¶ Capitulum.lxix.

Nō pseuerantes q bñ incipiūt ⁊ in fine deficiūt similes sūt illis aialibus monstris q satyri dicūtur siue faun De qbus dicit Jsiō. q hñt cornua in frōtibus ⁊ sūt similes capris in pedibus Et tale fuit mōstrū qō btūs Antoni⁹ inuenit in solitudine ⁊ dū interrogaret qd cēt. rñdit mortalis siue vnus ex accolis heremi: qs errore delusa gentilitas faunos ⁊ satyros colit. qd át ē cornu frōtis nisi robustū pncipiū opis. ⁊ qd pes capri⁹ nisi finis ōfectuosus. Ille g⁹ q virilit icipit. sz postmodū ad debitū finē bñ icepta nō pducit q̄si satyro mōstro filis existit. ⁊ tales erát illi qb⁹ Apo. dixit Gal. iij. Cū spū ceperitis nūc carne cōsummamini. ¶ Jtē impseuerā tes ⁊ ipatiētes filles sūt leopdo q saliēdo nō psequēdo capit pdaz. quā si. iij. vel. iiij. saltu nō ceperit pindignatōe desistit ⁊ q̄si victus retrocedit. Tales sūt q ñ diuti⁹ laborādo sz q̄to citi⁹ obtinēdo volūt assequō intēdūt. Vñ si nō statim obtinēt ⁊ nō inuēiūt qō volūt q̄si tedio victi a bñ icepto ope retrocedūt ñ attēdētes q⁹ labor ipro bus oia vincit vt dicit Virgilius. Vñ ét pseuerātia orāt obtinet a dō qō cupit Luxi. Si perseuerauerit pulsans dabit ei ⁊c.

¶ Capitulum. lxx.

Mstabil ⁊ icōstās hō assimilat cācleonti. q ē bestia parua diuerso varietat colore respsa. Cui⁹ corpusculū ad varios colores quos vidz facile variat: nullū. n. iuenit aial qō sic recipiat oppositoꝝ sibi coloꝝ mutatiōes vt dicit Jsi. Sic aius pu⁹ pusillanimitate vel pu⁹ in vtute facile impssionē amoris vel timoris vel gaudij vl dolorꝫ vel tristitie recipit ex oibus q̄ sibi occurrūt ⁊ ideo stabilitatē nō hz qz imutat ⁊ deducit p varias affectōes. Ja. i. Vir duplex aio incōstās in oibus vijs suis. ¶ Capitulū. lxxi

Muidi sūt filles qbusdam serpētibus indic. q stati fugiunt qñ vidēt florere arbores aromaticas. q̄s etiā corrodere dicunt ne floreāt eo q odorē florū sustinere nō valeāt. Sic inuidi pspe r tatē primorū sustinere nō pñt. ⁊ de ipsoꝝ infortunio gaudēt Eccli. xxvij. Laqueo peribūt q delectant in casu iustoꝝ. ¶ Jtē inuidi dolēt si aliqs vtilitatē ō bonis coꝝ capit. ét de his qbus nō indigent Sunt. n. similes ceruis q qñ cornua ejciunt abscondūt pp inuidiā. ⁊ dolere vidētur si aliqs ex illis accipiat medicinam. ¶ Jtē inuidus assimilat vrso. Mā vrsus cerebrū hz venenosuz. ⁊ iō eius caput et spatule cōburunt. ne gustātes de eius cerebro in vrsinam rabiē cōuertant. Multi. n. aiali est tāta solertia ad male faciēdū sicut vrso vt Pli. dicit. Sic inuid⁹ hz caput venenosū. i. mētē venēo odij ⁊ malivolētie infectā. Vñ necessariū⁹ cēt vt vrec igne charitatis. q̄ non emulat: ⁊ sic nemini noceret. Et iō nullū vicīū fac hoies ita solertez ad male faciendū ⁊ nocendū alijs sicut inuidia. Vñ p inuidiam diaboli mors intrauit in oēs hoies Sapi. ij. Jnuidia diaboli mors intrauit in orbē terraꝝ ¶ Jtē inuidus similis ē syrene q̄ tēpestate letat ⁊ in sereno tristat. Sic ē inuidus dū gaudet de alteri⁹ aduersitate ⁊ tristat de ꝓsperitate. ¶ Jtē inuidus filis est salamādre. ¶ Prio rōne tēporis. Mā salamādra q̄ hz figuraz filem lacerte nō apparet nisi in magnis imbribus ⁊ in sereno deficit omnino. Per magnos ibres intellige magnas tribulatiōes vl aduersitates alicui ꝓtingētes. Tunc inuidus ⁊ malivol⁹ se mānifestat ad isultādū ⁊ nocēdū ei sicut fecit saul dauid. ij. Re. xvi. Sed in sereno idest duz videt hominem in prosperitate tacēdo deficit ⁊ tristicia consumit. ¶ Secundo ratione frigoris. Maz tanti est frigoris vt ignē extinguat sicut glacies Sic inuidia extinguit ignez charitatis. ¶ Tertio ratione oris. Maz ore venenum euomit scilicet quādam saniem lacteam que si corpus hominis tetigerit ide pilos cōtinue fluere facit. Similiter inuid⁹ venenum euomit ore detrahendo ⁊ infamando ꝓs. Venenum aspidum sub labijs eorū. ¶ Jtem inuidus vbi alteri nocere cre

dit qñq; prodest ꝛ ideo assimilat ypocri. cuius vrina in gẽmam preciosam conuertitur ꝛ ipse hoc sciẽs ꝛ q̃si homini inuidẽs ꝛ dolens si gẽmam hanc inueniret dum vrinam emittit eam sub terra abscõdit ꝛ tñ fallitur. qꝛ ibi vt dicit Plin⁹ in lapidẽ citius cõmutatur. ¶ Itez inuidus assimilat draconi. Nam draco venenum suum habet in lingua ꝛ in felle. dicit enim Plin⁹ ꝙ ex vi veneni semp lingua eius erigitur ꝛ ex calore flatus sui aer inflãmatur vt aliquando incendi videatur. Vim habet in cauda ꝛ plus nocet verbere q̃ ictu. quicquid aũt cauda ligauerit occidit. raro dormit ꝛ visum acutissimuz habet. vnde a remotis predam suam videt. Similiter homo inuidus habet venenum odij in felle .i. interius in mente. ꝛ in lingua .i. in detractione ꝛ lingua erigitur ad maledicendum ꝛ superbe loquendum ꝛ ad odia inflãmãdum ꝛ incendendum. Habet etiam vim in cauda. qꝛ sez retro percutit per occultam detractionem ꝛ occidit per infamationẽ: raro dormit. i. raro quiescit a nocẽdo ꝛ machinãdo ꝛ habet acutissimum visum circa defectus proximi ita ꝙ a remotis videt quid ỏ ipso capere possit. ¶ Itẽ inuidus homo frequẽter vnde credit ledere alium ledit seipsuz. Vnde est similis papilioni. qui dum lumẽ extinguere nitꝫ in flãmã irruens ipse comburitur ꝑs. conuertetur dolor eius in caput ei⁹ ꝛ in verticem ipsius iniquitas eius descendet.

¶ Capitulum. lxxij.

HYpocryta ei quem ledit falsam compassionez ostendit ne ex crudelitate ledere credatur. Vnde assimilatur cocodrillo ỏ quo Phisiol. dicit ꝙ si hoiez iuxta litus inuenit cum occidit. sed postea eum plorat ꝛ tñ cũ deuorat. Talis fuit ismael filius nathanie de quo habetur Iere. xli. ꝙ cum amicis godolie quẽ ipse occiderat icedẽs ꝛ plorans ibat ꝛ tamen etiam illos cũ quibus fic ibat occidit vt dicit ibidẽ. ¶ Item hypocryta vel hereticus assimilat pãthere quã propter pulchritudinẽ exteriorꝭ pellis vel varietatem colorꝫ ꝛ odorẽ quẽ ex ore emittit omnia animalia solicitãtur videre: sed torpitate capitis deterrent. vñ ipsa caput occultat ꝛ duꝫ ei animal appropinquat ipsum accipit ꝛ manducat. sic propter apparẽtiã exteriorꝭ scitatis ꝛ varias spiritualia opa que hypocryta vel hereticus exterius pretendit ꝛ aliquando propter famaz doctrine que est vt odor omnis multe deuote ꝛ simplices persone desiderant eũ videre vel ei adherere. quib⁹ ipse caput sue malitie idest malignaz intentionem vel corruptaz fidem a principio abscondit. Sed cuꝫ ei aliquis credẽdo familiariter adheserit. tunc ipsum decipiendo capit ꝛ manducat. i. cuꝫ sibi incorporat: ỏ est corrumpendo assimilat. ¶ Itez hypocryta assimilatur cruce. Eruca eni est vermis noxius quia in foliꝭ oleruꝫ crescens pampinos fructus frõdes ꝛ flores corrodit. Vnde ab eradendo dicta est eruca vt dicit Isi. Sic quoq; hypocrisis viciũ oẽz fructum spiritualem ꝛ bonũ hominis destruit. s. ꝛ florum. i. affectionum ꝛ frondiũ .i. locutionum ꝛ fructuũ. i. operationũ. qꝛ in oibus intendit hypocryta solũ humanum fauorẽ. Secũdo quia est vermis ingeniosus. s. ad se conseruanduꝫ contra tẽporis asperitatem. Nam sicut dicit Plin. Eruca extremitatibus arborum consumptis foliꝭ ꝛ fructib⁹ texit de suis visceribus telas more aranearuꝫ quibus se per totaz hyemẽ inuoluit custodiẽs pestifer semen suum. Egerit enim quedaz ouа de quibus in vere erũpentibus gẽmis nascitur multa proles. Sic etiam homo hypocryta instante hyeme. i. asperitate alicui⁹ aduersitatis vel tribulationis de visceribus suis. i. ex propriis ꝛ occultis malitijs suis texit telas. i. ordinat mirabiles ꝛ astutas vias quib⁹ se inuoluere. i. coopire ꝛ defendere possit. Et in talibus vijs se inuoluens. i. cooperiens custodit pestiferum semen suuꝫ. i. malignum affectuꝫ. Et egerit quedam ouа. i. facit quedam secreta opa ex quib⁹ quãdoq; oriuntur mala multa. ¶ Tertio quia est vermis maculosus: est enim eruca mollis ꝛ famosa diuersis colo

rions distincta de nocte lucens vt stella in die deformis apparés. Sic hypocrita est mollis.i. delitiosus. vel mollis.i. cedens tẽ tationibus. Molle enim tangenti non re sistit sed cedit. Item est famosus.i. putre dine peccatorum siue humore luxurie ple nus. & diuersis coloribus.i. vitijs siue ma litijs maculatus. vel diuersis coloribus i. diuersis ostentationib⁹ sanctitatis tinct⁹. q⁹ multis modis conat apparere bonus. Sed licet de nocte.i. in obscuritate presen tis vite luceat vt stella. s. per claritatem fa me vel exterioris apparentie. tñ aduenié te die mortis siue die claritatis diuini iudi cij. in quo illuminant abscondita tenebra rum. & manifestantur psilia cordium tunc deformitas ei⁹ patebit. Quarto q⁹ eru ca est vermis quasi monstruosus in trans formando se. Nam ad modum bombicis sericũ facientis formã mutat & se reptilem in volatilem transformat. Alas. n. tenues & latas suscipit quibus volitando in aera se extollit. & quot colores in corpore ha buit tot in alis ondit. Et tale volatile pa pilio vocat vt dicit Isid⁹. Et ideo vt ipse dicat ex erucis papiliones fiunt & ex papi lionũ stercoribus eruce iterum generant. & q̃ volant min⁹ nocia sunt q̃ q̃ reptãt Tunc enim eruca accipit formã volatilez siue papilionis q̃ hypocrita ascẽdit ad gradum prelationis. Tunc eni ad modum bombicis sericũ facientis aliam formã as sumit. q⁹ ad modũ sancti viri mlta bona se facturũ pretendit. Alas tenues & lat s suscipit quibus in aera se extollit. q⁹ q̃daz opa que apparenter vident mira sed exi stenter sunt valde debilia inchoat & assu mit quibus iactanter se eleuat. & in regimi ne magnificat. Et sic ex erucis papiliões fi unt q⁹ sic ex hypocrit⁹ superbi & vane glio si exeũt. Ex quoꝝ stercore. i. temporali glo ria. Quia viri peccatoris gloria vermis & stercus est vt dicit. j. Macha. ij. ideꝝ gene rant eruce q⁹. s. alij ambitiosi videtes hy pocritaꝝ talem gloriam sequi conantur etiã coꝝ ficta vitã: sed in hoc min⁹ norij sũt hypocryte volãtes q̃ reptãtes. q⁹ mi nus latet coꝝ hypocrisis in statu dignita tis. nã principatus oñdit viz. & ḡto hypo crisis est minus occulta. tanto minus est noxia. Item in statu dignitatis hypo crita sibi magis cauet ne perdat nomen vel honorem sanctitatis.

Capitulum lxxiij.

IRa impellit frequẽter ho minẽ ad pcula mortifera ꝓpter appetitum vindicte Dñ iracũdus ẽ filis apro. i. siluestri porco. Qui fz Aui cen. & Plī. est animal ieuũ & tante feritatis vt mortẽ puipendat & q̃ fer rum venatoris intrepide se opponat im mo ferro cõfossus vires q̃ vulneratores suos resumit & ipsos cum cultris suis in uadit. Sic hoies frequẽter vt se de inimi cis vindicent ex ipsa ira pcula mortis puipẽdentes eñ in tela ferrea se imittũt itrepidos. neqz vulnerati refugiũt sed ma iore furore in suos vulneratores isurgũt Job. v. Virũ stultũ interficit iracundia. ij. Machab. iij. Fere belue irã gerẽs. Item iracũdus filius est cani rabido qui semp est soluagus. ipsuz. n. alij canes fugiũt tanq̃ pestez vadit tanq̃ cadẽdo vt ebrius. & cur rit apto ore lingua pendente & saliua de fluẽte. oculos hz rubicũdos quos lz ferat aptos in omne tñ obiectũ impingit ac si ce cus et q̃ oẽm rem repugnar: & q̃ vmbrã su am latrat. Et dicit ostantin⁹ q̃ canis est ca lidus & siccus cui nigra cholera domina tur que dum corrumpitur canis in rabiẽ vertitur. Similiter etiam homo iracun dus est soluagus. q⁹ nec amicum nec soci um potest sustinere ꝓpter quod dicitur Pro. xxij. Noli esse amic⁹ homini iracun do. Merito ab omnib⁹ fugiendus est tã q̃ pestis. quia nemini parcit. Item aperto ore currit q⁹ verba maledicta ꝓferre non desinit. Vnde ei lingua extra os pendet. q⁹ eam cohibere nõ potest: totũ enim spiri tum suum profert stultus. cui saliua sapi entie seu discretionis defluit. quia si quid sensus habet iratus ex furia totum per dit. Oculos autem ad litterã rubicundos habet propter furorez sanguinis qui va poraliter ascendit ad faciem. & ad oculos

hois irati. Est.n.ira nāliter ebullitio sanguinis circa cor vt Damasce. dicit propter inflāmationē spirituum visibiliū. Sed ḡsi cecus in omne qđ audiendo vel vidēdo sibi resistit ipinguit. Nam in omni verbo vel risu vel alio gestu offendit. ⁊ ió contraria q̄ audit vel videt repugnat ⁊ apđ seip sum ēt solus exīs murmurat ⁊ sic ad modū rabidi canis p̄ vmbrā suā latrat maxie aūt tunc in rabiez faciliter accendit qñ nigra cholera. i. melancolia corrumpitur: qr quando est in aliqua accidia vel melancolia homo iracundus tunc ex leui causa accenditur in furiam. quia tunc est maxime pronus ad iram ex conceptione vel imaginatione alicuius rei contristantis. Juste ergo debet homo conari ne ab ira superetur ex qua tāta rabies orit. Job. xxxvij. Non te superet ira. ¶ Jtē iracundus vel impatiens cum aliquod contrariū occurrit etiam quod bene fecerat destruit. Vnde similis est cirogrillo qui est idem q̄ cricius excepto quod est maior. Iste ex vinea vel arbore vuas vel poma deijcit ⁊ super ea voluens se pinulis infigit ⁊ in ore semper vnum assumit sed dum ea ad nidus portat si aliquid ei ceciderit irat⁹ oia excutit. ⁊ iterum ad arborem vt se oneret redit. ¶ Jtem irati q̄cunq; faciunt dum sunt in impetu ire cōmuniter. ⁊ vt plurimum faciunt defectuose. Cuius exemplū naturale est quia animalia iracunda pariunt fetus imperfectiores. sicut canis catulos cecos ⁊ visus parit frustra carnis per lineamenta idistincta. que fouet sub ascella sicut gallina ouа. quibus lambendo inducit debitam formam. Similiter iratus in ipso suo impetu facit opera ceca. rōnis consilio non preuenta. ⁊ iterum opa confusa ⁊ inordinata nisi postea per mansuetudinem sapientie reparentur ⁊ formentē Et ideo bene Sene. dicit. Nihil tibi liceat cum iraſceris. ¶ Jtez iracundi homines similes sunt quibusdam animalibus de q bus Arist. dicit q̄ mouēt cornua sicut auriculas. ⁊ sunt in regiōe aufrage que sicut dicit Auicēna. fuit regio ipsius Aristo. est enim in ea cōiūctio cornuum magis cū cute q̄ cum osse. Similiter iracundi qui quolibet v̄bo audito cōtrario statim mouentur ad ledendum. Et qui isti sunt mouent cornua sicut aures. aures enim ad audiendum ⁊ cornua sunt ad percutiendum in eis eque parata. ⁊ furor taliū sic subito erumpens non habet misericordiam sm illud p̄. xxvij. Ira nō habet misericordiam. nec erūpēs furor. ¶ Capi. lxxiiij.

Vdicandū non est de hoie sm apparentiam sensus exteriorem. Nam edus quoad tactum pellem habet sine pilum agno asperiorem ⁊ tñ carnē h3 meliorē ⁊ p̄cipue masculus cui⁹ carnes sūt optime ⁊ suauissime pp suā temperiem. Sic in hoibus aliq̄ ille q vī hispidus ⁊ despect⁹ exterius est optim⁹ interi⁹ vnde Jo. vij. nolite iudicare sm faciem. Non solum autē in bonis sed etiaz in malis huiusmodi iudicium fallit. qr frequenter qui in apparētia minor est in malicia est maior. Naz tirus est serpēs in apparentia paruus. ⁊ tamen in veneno magnos serpētes excedit Vnde inuenitur tirus paruus sicut dicit Aris. quē magni serpentes timent ⁊ fugiunt. ⁊ habet talis tirus pilos. Jnuenitur etiam tirus contra cuius morsum nullus est remedium. Sic malum vel peccatum debet homo timere quantumcūq; videatur modicum Apo. j. Cor. v. Modicum fermentum totam massam corrumpit.

¶ Capitulum. lxxv.

Achrymis pnie peccata abluere elephantes docent: q̄ h3 Plinū in noua luna gregatim ꝓueniunt ⁊ in flumine se abluunt. ⁊ sic ad locus suū redeunt. Tunc autem quasi apparet noua luna quando supervenit hoibus aliqua mutatio siue aduersitas noua. ⁊ tūc more elephantox debēt ad aquas doctrine siue predicationis gregatim ꝓfluere ⁊ in flumine penitentie ⁊ lachrymose cōpūctionis petā sua lauare vt peccatis amotis amoueātur flagella. Etiā tunc gregatim ad aq̄s currunt qñ proces-

ſonalr ad diuinā miſicordiā ipetrādā cū letanijs ⁊ orationib⁹ vadūt. Qđ ét fieri dz aduemente noua luna.i.noue aduerſitatis mutatione. Et cum elephantes raliter vadunt iuuenes ſuos in eundo ⁊ redeundo ante ſe etiam ire faciunt quos cuſtodiunt ⁊ inſtruunt ad ſimilia facienda. Et ſic in ſupradictis debet fieri etiam ab hominibus in pueris ⁊ in iuuenib⁹ eorū Joel. ij. Congregate paruulos ⁊ ſugentes vbera. vnde ⁊ chriſtus cum eſſet.xij.annorū fuit ductus cum alijs ad feſta in hieruſalem. Lu.ij. Item lachrymarum luctus extinguit vitiorum pruritus ſicut aqua marina vl' ſalſa extinguit pediculos. ſic aqua lachrymarum cum ſale diſcretionis ⁊ aceto compunctionis extinguit pruritus vitiorum ⁊ ſpecialiter carnis ps. Contribulaſti capita draconum.i.pruritus ſeu principia tentationum in aquis ſcz lachrymarum. ¶ Capitulum.lxxvj.

LEges humāe vt dicit Anatarſis ſimiles ſunt telis aranearum. quia in eis parua quidem ⁊ imbecillia animalia inuoluuntur ⁊ capiuntur vt muſce ⁊ huiuſmodi ſed magna ⁊ potentia vt aues ⁊ huiuſmodi eas optime tranſeunt ⁊ dirumpunt. ſic magni tranſgredientes legem non puniūtur ſed ſolum imbecilles ⁊ parui.

¶ Capitulum.lxxvij.

LOnganimiter ⁊ patienter tollerare defectum ⁊ penā quouſqz ſit tempus congruum ſublenationi ⁊ impletioni onagri nos docēt qr eſt animal valde patiēs ſitis. diu expectat quouſqz potum inueniat ſibi aptū. Lupidi át tanq̄ ſitiētes ⁊ ipatiētes ſitis querūt impleri aqs turbidis ⁊ imundis.i.temporalibus diuitijs que ⁊ anime quietem turbant. ⁊ ſciam maculant nec auferunt eis ſitim. Sed ſancti viri tāq̄ onagri patienter expectant quouſqz veniant ad illum fontem vite vbi erit plena ſatietas ps. Expectabūt onagri in ſiti ſua.

¶ Capitulum.lxxviij.

LUxurioſi aſſimilantur hircis Primo ratiōe laſciuie. qr hircus ſm Iſi. eſt animal laſciuū ⁊ feruens ad coitum. Sic luxurioſi laſciui ſunt ⁊ feruent ad opera lubrica. Je.ij. Ollam ſuccenſam ego video a facie aquilonis. Facies aquilonis q̄ videbat ꝓpheta eſt ſuggeſtio maligni ſpiritus ſuccendens ollam i.carnem in qua ferueſcat aqua carnalis concupiſcētie. ¶ Scōo ratione petulantie. qr hircus vt Iſi. dicit eſt animal petulcum. Vnde ei⁹ oculi ad libidinem in tranſuerſum reſpiciunt. Sic luxurioſi habent reſpectū trāſuerſum ⁊ impudicum repreſentantez impudicum animum. qr ſicut dicit Aug. impudicus oculus impudici cordis eſt nuncius. ¶ Tertio ratione infamie. qr hirci ſunt fetidi. ⁊ ſic luxurioſi fetent per infamiam. Vnde dñs ſuper ſodomā pluit ſulphur ⁊ ignem. qr in peccato carnis ardet ignis concupiſcentie. ⁊ fetet ſulphur infamie. Quarto ratione inherentie. qr. ſ. h vitium incorrigibili⁹ inheret ſicut dicit Democritus: ⁊ refert Plinius q̄ hircus nūq̄ eſt ſine febre. Eſt. n. hircus tante caliditatis vt adamantē quem neqz ferrū neqz ignis domare poteſt eius cruor calidus molliat vt dicit Iſi. Vnde patitur febrem continuam ⁊ ſic quidam tam lubrici ſunt vt ſemper ſintān eſtu male cōcupiſcentie. Sed attendendum q̄ cornu hirci aduſtū dicitur fugare ſerpentes. Cornu ergo hirci ē vigor corporis luxurioſi qđ ſi aduratur igne afflictionis recedunt ſerpētes.i. venenoſe tentationes carnis. ¶ Item ei⁹ fel dicitur clarificare viſuz qr amaritudo ⁊ tribulatio carnis interdum viſum apit anime ⁊ claritatem reddit. ¶ Item luxurioſus aſſimulatur porco. Primo qr porcus q̄ſi ſpurcus eſt dictus. qr in ſpurcis ⁊ fetidis ſemper quieſcit. Sic luxurioſus in ſpurcicijs ⁊ fetoribus carnalium peccatoruz quieſcit. vnde Hier. xlviij. Moab requieuit in fetibus ſuis. Scōo qr porcus naſcitur dentatus vt dicit Pli. dētes peccatorum quibus mentem detinēt ſunt delectatiōes: que ab ipſa ſui origine ſine ra-

dice insunt peccato luxurie. s. in ipsa cogitatione. Mō sic aūt ē de peccato ire q̄ potius hz penā nisi in fine. s. qñ se iratus vindicat. Tertio qr porcus amisso oculo cito moritur. Sic qr oculus impudicus r vag⁹ est incitamentum r fomentum luxurie. amoto eius vitio luxuria facilr cessat Job. xxxi. Pepigi fedus cū oculis meis. vt ne cogitarē qdē de virgine. Quarto qr porci volutati in luto plus iacēt in latere dexto q̄ in sinistro qr. s. plus iacet hō i luto luxurie dū ē in dextro psperitatis q̄ in sinistro aduersitatis qr malicia vnius hore oblitionē facit luxurie. vt dr. eccli. xi. ¶ Itē luxuriosus affilat boraci. i. rubete q̄ est genus rāe venenosum. Hec enim oculos hz q̄si igneos. r tāto est pnicios̄ior quanto eius aspectus est ardētior. Aspectum solis odit r tenebras q̄rit. Herbas dulces diligit. r earuz radices cōmedit. sz ꝓmedēdo eas inficit. Et ideo in ortis ruta inimica ei plantari consueuit. Loca fetida r fimosa diligit. r odorifera odit. vī fugit. dum vinea florere incipit. Sic similiter luxuriosus quasi hz oculos igneos igne. s. interioris ꝓcupie inflāmatos. r q̄nto oculus ardentior tanto aīus deterior in ꝓcupiscendo. ij. Petri. ij. Oculos hñtes plenos adulteriis. Hic ad īram lucē odit r tenebras querit. qr oculus adulteri obseruat caliginem Job. xxuij. Vel odit aspectuz solis. i. manifestationē peccati sui. r q̄rit tenebras. i. occultationē. Herbas dulces diligit. i. delectatōes voluptatis q̄ dulces sunt carni r radices eaz cōmedit. i. cogitationibus eaz interioribus pascit qr si eas ope implere nō pōt saltez in corde reuolvit r ita sibi ipsi fetidas r imundas cogitatōes gignit. Sed si ruta. i. aliq̄ amara tribulatio ibi plantari posset tales iectiones cessarēt. Diligit ēt luxuriosus loca fetida r fimosa. i. inhonesta r infamia vt lupanaria r hmōi. Honesta aūt loca r consortia odit r fugit. Et ideo vbi vineam pnie florere videt nō appropinquat. sed fugit r elōgatur. Vnde notandum q luxurie siue ꝓcupiscentie feruor extingui pt afflictiōe dure penitentie. Cuius ad/

huc exemplum apparet in borace siue rubeta. Tradunt. n. auctores vt dicit Pli. q̄ in dextro latere rubete ē os occultū qō i aquam feruentem missum subito feruorē facit stare nec esse in ea state pōt vltra feruere. Et dicunt illud quartanam fugare. Quasi vero rubeta ē humana vita. cuius latus sinistrum est status culpe. sz dextrum est status pnie. In hoc latere est os. i. dura afflictio carnis que debz occultari. i. non ad oñtationem fieri vt faciunt hypocrite. Hec extinguit feruorem aque idest ardorem concupiscentie r fugat quartanam. i. luxuriam que quadrupliciter ardet. scilicet in cogitatione. in affectione. in aspectu. r in tactu. ¶ Item gule vel luxurie vitium dominatur in magnis r potētib⁹ viris. qr per voluptatem carnis maxime eos diabolus vincit. Sicut vnicornis cum elephante sepe bellum gerens cum elephantem in ventrem ꝓcutit eum prosternit. Habet enim elephas mollem ventrem. Per vnicornez intelligitur diabolus. cuius cornu significat potestatem sibi a deo pmissaz ad tentanduz vel ad p sequēdū hoies. Hic elephātes. i. magnos viros r in dignitatibus constitutos preci pue ꝓcutit in ventre. qr per vitia que ad ventrez pertinent. s. per gulaz r per luxuriam eos vicit. ad q̄ ipi potissime sūt molles. i. pni ꝓpter delitias quibus cōtinue vtūtur. r ꝓpter libertatē quā hñt. Vnde Phus. dicit in. i. Ethi. q⁹ multi eorum q̄ sunt in potestatibus cōstituti similia pati videntur Sardanapalo. scilicet qui fuit rex assyrioz totus lubricus r luxuriosꝰ r delicios̄us. ¶ Item luxuriosus affilat tinee. Est enim tinea vermis vestis sic dicta eo q⁹ vestem teneat. r tandiu ei insistit quousqz eam corrodat. Quid āt est vermis vestis nisi vitiuz carnis quod ꝓpter delectationis insatiabilitatem appetitui hois tamdiu inheret vt ipsum omni bono euacuet. Vnde luxuria sicut dicit Job xxxi. est ignis vsqz ad cōsumptionem devorans r oīa eradicans genimina.

¶ Capitulum. lxxix.

MAriaz matrē dñi diligere ⁊ q̄rere dñt ēt peccatores. ⁊ ad eā recurrere sicut ad mīrem mie. Nam ⁊ canuz catuli mīrem diligunt. ⁊ ad hūc cecī voce ⁊ odoř agno scunt mām as q̄rūt. ⁊ dētū acūme p̄mē t es vberibus lac effūdere cogunt. qñ vō esurīūt q̄rula voce materna vbera petūt Sūt aūt velut canū. i. dēmonū catuli hoies peccatores. q. diaboli ñ natura sz imitatōe ⁊ malitia sūt filij. Hī tñ misericordie mīrez reuereri dñt ⁊ diligere. qz ipsa peccatores non desinit adiuuare Et licet ipi sint ituſ cecī vt ipi⁹ virginis bonitatez ⁊ gloriā nō videāt cōtemplando. voce ⁊ odore tñ eā cognoscere dñt ⁊ audire vocem ipius vocantis ⁊ dicentis Eccli. xxiiij. Trāsite ad me oēs qui ꝑcupiscitis me ⁊ a generationibus meis implemini. ¶ Itez odorē ei⁹ attrahere. de quo ipa dic Eccli. xxiiij. Ego quasi vitis fructificaui odorez suauitatis. Et iterum sicut cinnamomum ⁊ balsamū ⁊c. Vel dñt agnoscere eius vocez in vbis vt cuz dixit. Magnificat anima mea dñz Similiter in alijs vbis ipius que in euangelio legūtur. que oia salubriter nos eruditunt. ¶ Itē debent agnoscere eiu⁹ odorem exemplis que nobis reliquit omniū vtutum. Debent q̄rere eius mām as. Hz enim vnā mām ā ad erhibendū lac gre sz sustis. ⁊ alia ad erhibēdū lac misericordie scilicz peccatorib⁹. Ideo mater gre dr. Et etiam acutis dentib⁹. i. importunis orationibus p̄mere vt vberib⁹ eis subuēiat. ⁊ si esurīūt. i. si er aio appetūt sue salutis remedium querula voce. i. dolorosa confessiōe ⁊ oratiōe dñt prefata vbera sepi⁹ postulare Prouer. v. Vbera eius inebrient te in omni tpe. ¶ Capitulum. lxxx.

MOrs assimilat cuidam aiali ꝙ dr hiena q̄ hz vipe colorem. elephantis dorsu⁹. fingit voces hoium. in quātitate ⁊ voracitate representat lupū. i pilis colli equū. ⁊ variat vt dr ferum. qz nunc masculus nūc femina eadē inuenit. Sic mors assimilat vipere ꝑ celeritatē. qz frequenter moriuntur homines inopinate. ⁊ aī tps precipue ꝑ mortes violētas. sicut accidit vipere cui cuz tēpus pariendi aduenerit filij non expectantes nature operationez eius latera rodunt ⁊ cuz matris interitu exeunt. Sic ⁊ multi dirūpūtur per mortē ante tēpus scz senectutis ⁊ mortis naturalis Elephanti vō assimilatur ꝑ bellicositatem qz elephas est animal aptuz ad bellū. sed bellum siue pugna mortis ē maxima. Est enim ibi pugna nature que per morbuz dissoluitur. Est etiam ibi pugna aic q̄ exire de domo ꝓpria ⁊ in regionem sibi ignotā ingredi compellitur. Est etiaz ibi pugna consciencie q̄ supra se habet iudicem iratum si sit homo peccator. ⁊ infra se peccatorum remorsum ⁊ sub se infernū preparatū. ⁊ iuxta se aduersariū truculētum. ⁊ venire terribile est ad tale iudicū siue ad talem pugnam. Vocem autē hois fingit propter fallacitatem. fallit enim homines propter incertitudinem. nescit enī homo finem suum. Lupo assimilatur ꝓpter voracitatem. homines enim deuorat ⁊ nunq̄ satiatur Collum equi habet propter refrenabilitatem. quia imponit frenum ⁊ terminum nequicie humane. Serum autem variat quia nūc feminas nūc masculos asportat. ij. Reg. xiiij Omnes morimur ⁊c. ¶ Item mors tam nature q̄ culpe intrauit in hominem procuratione ⁊ tentatione serpentis antiqui. i. diaboli. Cuius signum est quia sicut dicit Ipo. de medulla spine hominis mortui serpens nascitur. quod quidem vt dicit Isido. merito accidit vt sicut per serpentem mors hominis euenit. sic per mortem hominis serpens de ipso procederet moriturus. Sapientia. ij. Inuidia diaboli mors introiuit in orbem terrarum. ¶ Item mortis memoria facit hominem citius ⁊ facilius a mundo vel peccato exire. et ideo assimilatur illi herbe que dicitur dracontea quam cerue quia difficulter pariūt commedūt vt facilius fetus exeat. Est enim quasi in ventre fet⁹ homo in peccato posit⁹ vel in mūdanis

ꝛ uolutus qui difficulter educat nisi mo-
tis timore impellat. Dñ mortis medita
tio ꝛ timor faciunt faciliter egredi ò ven
tre mundi vel peccati. Facile enim cotidie
nit omnia qui sepe se cogitat esse mori
turus sicut Hiero. dicit Et iste egressus est
sicut part⁹ q̃ fit dolore penitẽtie Jo. xvi.
Mulier. i. gra cum parit scilicet nouũ ho
minem in iusticia tristiciaꝫ habet. s. penitẽ
tie ꝛ hec tristicia facit euꝫ egredi de pecca
to quod dimittendũ impellit memoria
mortis. Eccli. vij Memorare nouissima
tua ꝛ in eternuꝫ non peccabis. ¶ Itẽ me
moria mortis cũ compunctione cordis
resistit veneno tentationis carnalis. Sic
cinis scorpionis potat⁹ in vino remediũ
est homini percusso ab ea. Quasi pcussio
scorpionis est ipa tẽtatio carnis. Scorpio
enim ante palpádo incedit ꝛ retro cauda
ferit, ꝛ sic caro ꝑmo delectat postea cru
ciat ergo homini a scorpione percusso. i.
a carne tentato remedium est cinis scor-
pionis cum vino. Quid enim est cinis
scorpionis nisi resolutio carnis que cuꝫ
vino compunctionis potata idest atten-
to animo considerata liberat a venenosa
punctura scorpionis idest a venenosa tẽ
tatione carnis. Augu. Nihil sic reuocat a
peccato q̃ frequens mortis meditatio.

¶ Capitulum. lxxxi

Vndicia mentis signa-
tur in mundicia illorũ
animalium que concess
sa sunt ad esum in lege
moysi. Dicatur Leui-
tici. xi. Omne quod ha
bet diuisam vngulam
ꝛ ruminat de pecoribus comedetis.
Quod autem ruminat ꝛ habet vngulam
sed non diuidit eam sicut camelus nõ cõ-
medetis. Cirogrillus qui ruminat vngu
lamqꝫ non diuidit immundus est. Lep⁹
quoqꝫ nam ꝛ ipse ruminat sed vngulam
non diuidit. Et sus que cũ vngulaꝫ diui
dat non rũinat horum carnib⁹ nõ vesce
mini. ¶ Item dr in eodem. Omne de vo
lucribus quod gradit̃ super q̃tuor pedes
abominabile erit vobis. Quicqd aũt am
bulat super quatuor pedes. sed hꝫ longi
ora retro crura per que salit super terra
comedere debens. vt est brucus i genere
suo ꝛ attac⁹ atqꝫ ophiomach⁹ atqꝫ locu-
sta singula iuxta genus suum. Vbi nota q̃
animal qõ rũinat ꝛ findit pedes scilicet vn
gulas concedit vt mundũ vt dic̃ Augu.
ex quadam significatione. Quia scilicꝫ fis-
sio vngule signat distinctionem duoꝝ te-
stamentorum. vel patris. ꝛ filij. vel duaꝝ
naturarum in christo vel discretionẽ bo
ni ꝛ mali. Ruminatio autẽꝫ signat medi
tationem scripturaꝝ ꝛ sanum intellectũ
earum. Cuicũqꝫ autem alterum illorum
deest spiritualiter immundus est. ꝛ ideo
prohibet tanq̃ animal immunduꝫ quod
altero illorum caret. Volatilia vo ꝛ qua-
drupedia q̃ crura posteriora lõgiora ha
bent vt saltare possint comedũtur: Alia
vo. que magis terre adherent prohibẽ
tur qꝛ illi qui abutũt doctrina quattuor
euangelistarũ vt per eam in altũ nõ leuẽt
immundi reputãtur.

¶ Capitulum. lxxxii.

Vnera mitigant animi
iudicis ꝛ prelati ꝛ fre-
quenter corrumpunt.
Nam aliquando catu
lus latrans currit con
tra aliquem vt videat
cum mordere. sed si p
ijceret ei vnum frustum panis acciperet
ꝛ fileret. Sic aliquando prelatus aliquis
venit ad aliquem subditum cũ tanto la-
tratu vt videatur eum vele deuorare. sꝫ
ille proijcit eidem vnam marcam argẽti.
ꝛ aufert ab eo loquelaꝫ Eccli. xx. Exẽnia
ꝛ dona excecant oculos iudicum ꝛ quasi
mutus in ore auertit correptiones eorũ

¶ Capitulum. lxxxiij.

Bedientie vel peni-
tẽtie onus humiliter
suscipere et patienter
portare cameli nos do
cent. Nam cameli vt
dicit Isidor. vocabu-
lum a greco nomine
sunt sortiti. eo quod quando onerantur

se inclinãtes coram hominibus humiliã
tur ⁊ super genua incuruãtur. Came eni
grece hũile vl̃ breue dicit latie. Sunt eni
animalia ad onera apta ⁊ ad portandum
mãsueta. Sic ergo debet homo oĩ obe
dientie a superioribus iniunctum penitẽ
tie imposite humiliter suscipere ⁊ mãsue
te ⁊ patienter illud ferre. Vnde etiam de
malis prelatis subdit̃ dicit. Matth. xxiii
Quecunq; dixerit vobis seruate ⁊ facite.

¶ Capitulum. lxxxiiij.

Ferre se debet homo
ad dei seruitiũ eo mõ
quo aialia in lege moy
si offerebantur in sacri
ficium. Fiebat enim tri
pler genus sacrificioꝝ.
Nam quoddam erat
qõ comburebatur vñ dr̃ holocaustum q̃
si totũ incensũ. Nmõi enim sacrificiũ of
ferebat deo ad reuerentiam maiestat̃ illi⁹
⁊ ad amorem bonitatis illius. ⁊ cõuenie
bat p̃fectorum statui in impletione con
siliorum ⁊ ideo totum comburebat̃. vt si
ent totum animal in vapore sursum ascẽ
debat. ita ẽt signaret totũ hominẽ ⁊ oia
que ipius sunt dei domio esse subiecta ⁊
ei esse offerenda. ¶ Aliud erat sacrificiũ
pro peccato qõ offerebatur ex necessitate
remissionis peccati: ⁊ conueniebat statui
penitentiũ in satisfactiõe peccatoꝝ qõ di
uidebat̃ in duas partes. Naꝫ vna cõbure
batur alia vo cedebat i vsum sacerdotis
ad dr̃signãdum q̃ expiatio petõꝝ fit a deo
p̃ ministerium sacerdotũ nisi quando of
ferebat̃ p̃ peccato totius populi aut spe
cialiter p̃ peccato sacerdotis: tũc totũ cõ
burebatur. Non enim debebant in vsuꝫ
sacredotum vẽire ea que p̃ peccatis eoꝝ
offerebant̃ vt nihil peccati i eis remane
ret. ⁊ qr̃ hoc nõ eẽt satisfactio p̃ peccato
Si enim cederent in vsum eoruꝫ p̃ quo
rum offerebantur peccato idem videret̃
ac si non offerentur. ¶ Tertiũ sacrificiũ
vocabat̃ hostia pacifica que offerebatur
deo vel pro gratiaruꝫ actione vel p̃ salu
te ⁊ prosperitate offerentiuꝫ ex debito be
neficij accepti vel accipiendi. Et conueniꝫ
statui proficientium in impletõe manda
torum. Et istõ diuidebatur in tres partes.
Nam vna pars incẽdebatur ad hono
rem vnius dei Alia pars cedebat in vsũ
sacerdotuꝫ: Tertia vo pars in vsũ offerẽ
tium ad designandum q̃ salus hominũ
procedit a deo dirigentib⁹ ministrĩ. ⁊ co
operantibus ipis hominibus qui saluant
Hoc autem generaliter obseruabatur q̃
sanguis ⁊ adeps non veniebat in vsũ sa
cerdotuꝫ neqꝫ in vsum offerentium. Sꝫ
sanguis offerebatur ad crepidinẽ altaris
in honore dei: adeps autem adurebat̃ in
igne. Prohibebatur autem esus sãguinis
ad hoc vt horrerent humani sanguinis
effusionẽ. Vnde dicitur Gene. ix. Carnẽ
cum sanguine non comedetis sanguinẽꝫ
enim animarum requiram ⁊ cetera. Vsus
vero adipum prohibebatur eis ad vitan
dum lasciuiam. Vnde dicitur Ezechi. xliij
quod crassum erat comedabatis. Vel per
hoc significabat effuso sanguinis christi
⁊ pinguedo charitatis per quã se obtulit
pro nobis. De hostijs autem pacificis ce
debant in vsum sacerdotum pectusculuꝫ
⁊ armus dexter ad excludendum q̃dam
diuinationis speciem que vocabat̃ spa
tulamantia quia scilicet gentiles in spatu
lis animalium immolatorum diuinabant
⁊ in osse pectoris: ⁊ ideo ista offerentibus
subtrahebantur. Per hoc etiam figura
batur q̃ pectus quod est tegumentũ cor
dis ⁊ etiam fortitudo ad sustentãdũ do
seruiet qui significatur per armem dex
trum. Et nota q̃ qui non poterat habẽ
animal quadrupes saltez debebat offere
farinam vel spicaꝫ. Cuius figuralis ratio
fuit qr̃ pãis significat xp̃z q ẽ pãis viu⁹
vt dr̃ Jo. vij. Qui qdẽ fuit sicut i spica in
statu legis nature. sed in fide patrum fuit
sicut in simila. In doctrina vero legis ⁊
prophetarum sicut in pasta fuit: aut. n. si
cut panis formatus post humanam na
turam assumptam. Coctus in igne idest
formatus a spiritusanto in clibano vteri
virginalis. Qui etiam fuit coctus insarta
gine per labores quos in mundo sustinu
it. In cruce vero veluti craticula adust⁹

Similiter etiam omnis alia oblatio que fiebat christum aliquo modo figurabat. siue essent de terre nascentibus que sunt in cibum vt panis.siue in potum vt vinum.siue in condimentum vt oleum ⁊ sal siue in medicamentum vt thus quod est aromaticum ⁊ consolidatiuum. Nam p panem figurabatur caro christi p vinum sanguis eius per quem redempti sumus per oleum gratia christi. per sal ei⁹ scia. ſz p thus ofo. In offerentibus autem panis azymus significabat sinceritatez ⁊ veritatem vite. In sale vero designabatur discretio sapie vel mortificatio carnalis concupiscentie Thus ât offerebatur ad designandum deuotionem mentis que est necessaria offerentibus etiam ad designâdum odorem bone fame. Nam Thus ⁊ pingue est ⁊ odoriferum. In sacrificio vo zelotypie thus non offerebatur qr zelotypia non procedit ex deuotione, sed ex suspitione.

¶ Capitulum.lxxxv.

OCcasiones peccatorum ⁊ tentationum debz homo abscindere sicut faciũt elephâtes de dentibus suis. Nam elephas duos dentes hñs eburneos qñ a venatoribus premitur sil' ambos ꝑcutit ⁊ confringit. vt dum ebur perditur non eum amplius persequantur. Hanc.n.periculi sibi sentiunt esse causam Similiter nos docuit dominus etiam que chariora nobis sunt abscidere.ne scilicet per illa periclitemur i anima. Matĥ. ix. Si oculus tuus scandalizat te erue eum ⁊ proijce abste. Poeta. Fere minora volone graniora feram.

¶ Capitulũ.lxxxvi.

OCcultare bonuz opus ne illud diabolus per inanẽ gloriaz rapiat elephas docet.qui in aq̃ vel silua pariens vbi parit ibi fetum dimittit pp dracones qui eis insidias ponunt. Sic qui bonum op⁹ facit.siue in aquis penitentie vel sapiẽtie vel in silua.i.in solitudine cõtemplatiue vite si non vult a draconibus.i.demonibus insidiantib⁹ illud rapi.sicut in occulto illud facit.ita non exigente necessitate occultum illud teneat.⁊ non in publicuz per ostentatiõez adducat. Matĥ. vi. Ne videaris hominibus ieiunans sed patri tuo qui est in abscondito.

¶ Capitulum.lxxxvij.

OFficium ecclesie solicite ⁊ integre dicere scz omnes horas diurnas ⁊ nocturnas onagri nos monet exemplum de quo Physiologus dicit.ꝙ semper rugit in die totiens quot horas dies habet ⁊ similiter facit in nocte. Ex quo perceperunt Philosophi equinoctium qr tunc duodecies rugit in die ⁊ totiens in nocte. ergo si onager non dimittit horas ita multo minus ecclesiasticus facere dz. Naz elephas qui in tota vita sua que quadrigentis annis dicitur prolongari semel tantum generat ⁊ vnum filium tantum anteq̃ pariat biennio fetum portat Sic homo illud bonũ quod semel tãtuz fieri potest ãteq̃ illud faciendo pariat diu in vtero mentis per deliberationez tenere debet. Vnde Sene. Deliberandum est diu quod faciẽdum est semel. ¶ Itez etiã opa fortia sũt a merito eterne retributionis vacua nisi fiant cum puritate mẽtis ⁊ cuz vnitate charitatis. Nam omne animal cornutum cornu suum habet vacuũ preter ceruum ⁊ vnicornem. Quid enim per animal cornu producẽs ex capite nisi homo intelligitur qui facit aliquod op⁹ notabile ⁊ virile. Exit enim opus virtuosum a ratione sicut cornu a capite. Hoc autem cornu est plenũ in ceruo .i. in homine puro. Ceruus eni qui est aial simplex ſm Aristo. ⁊ Anicẽnam cistam fellis in ventre non habet ⁊ mundum pastũ diligit. signat hominem simplicem carẽtem felle iniquitatis qui se purũ a peccato custodit. ¶ Item est plenũ in vnicorne. Est enim velut vnicornis quicũq; seruat vnitatem spiritus in vinculo pacis. Hic eni

dum se in his que agit ab vnitate fraterni amoris non diuidit vnuz tantū cornu producit. Solum igitur talium cornua. i. opera virtuosa ꝛ fortia plena sūt esse. i. soliditate grē ꝛ fructu mercedis etne. ecō̄tra autez de opib⁹ peccatoris dr Apo. iij Non inuenio opera tua plena ꝛc̄.

¶ Capitulum. lxxxix.

ORnatus mulierū similis est scitali serpēti qui vt dicit Isi. tāta prefulget dorsi varietate vt in sui admirationē inducat intuētes. Et qz piger est quos cursu inuadere nequit sui admiratione intuentes rapit ꝛ q̄nto magis ē discolor tāto in veneno ē deterior Sic mulier ornata oculos ꝛ corda intuentium ad se trahit ꝛ stupida ꝛ insensata reddit. ꝛ ea p cō cupiscētiā rapit ꝛ venēo mali cōfēsus extinguit. Et ideo q̄to ornatior ꝛ pulcrior tāto pniciosior. Silr ophites ē serpēs maculis respers⁹ q̄ tot habz nocendi modos q colores varios. Et sic mulier diuersis coloribus picta vel varijs ornamentis iduta. Dñ Hieron. dicit. Qō si vir vel mulier se ornauerit ꝛ vult⁹ hominū ad se ꝑ uocauerit. ꝛ si inde nullū seq̄tur dānuz iudiciuz tñ patietur eternum qz venenū āt tulit. si fuissz q bibisset ꝓro. vij. Occurrit illi mulier ornatu meretricio preparata.

¶ Item ornate ꝛ pulcre mulieres similes sunt cattis Catta enim qñ pulcram pellez hz de ipsa gloriat ꝛ ꝑpter hoc qñq; vagaefficitur. Cui tunc si ipa pellis eruitur i tecto cōmoratur Sepe tñ dū de pelle gloriatur ꝑpter ipius pulcritudinem capit ꝛ mactatur. Sic mulier sentiens sibi in facie pulcram pellem vel in dorso pulcraz vestē de ipa gloriatur libenter discurrit vt ipam oñdat alijs Sed si pellis eius febre vel alia infirmitate exuratur vel ōformetur. siue vestes eius deuastentur tūc firmior in domo morat̄. ¶ Item dum de fragili veste vel pelle gloriatur a diabolo capitur per vanam gloriam ꝛ lasciuiaz ꝛ aliqñ ad turpitudinez peccati perducit ꝛ tandem aliqñ subita vel mala morte mactatur ꝛ insuper pena eterna cruciat. Dñs Ciprian⁹ dicit. q̄ serico ꝛ purpura idute xp̄m fincere induere nō p̄nt auro ꝛ argento ꝛ margaritis adornate ꝛ mōilibus ornamēta corpor] ꝛ anime ꝑdiderūt. Hic est etiā q̄ dives ille qui purpura iduebat ꝛ bisso in inferno sepultus est. Luce. xvi.

¶ Capitulum. xc.

p Assio xp̄i p̄figurata fuit in imolatione paschalis agni ꝺ q̄ habet Exo. xij. Nā ipa imolatio agni signat immolationem christi Secundum illud. i. Corin. v. Pascha nostrum immolatus est christus. Sāguis vero agni liberans ab exterminatore linitus in superliminaribus domorum signat passionem christi in corde ꝛ in ore fidelium per quam liberamur a peccatis. ꝛ eterna morte Secundum illud prime Petri. i. Redempti sumus precioso sanguine agni immaculati. Comedebantur autem carnes ille ad significandum esum corporis christi in sacramento. Erant autem asse igni ad significandum passionem ꝛ charitatem christi. Comedebantur autem cum azymis panibus ad significandum puram conuersationem fidelium corpus christi sumentiuz Scōm illud p̄me. Corinthio. v. Epulemur i azymis sinceritatis ꝛ veritatis. Lactuce autem agreste addebantur in signum penitentie peccatorū que necessaria est sumētibus corpus christi. Renes autem accīgēdi sunt cingulo castitatis. calciamenta sūt autem pedium exempla mortuoz patrū Baculi habēdi in manibus signāt pastoralem custodiam. Precipitur autem q in vna domo agnus paschalis cōedatur. i. in eccl̄ia catholicoruz nō in conuenticul̄ hereticorum.

¶ Capitulum. xci

p Atientia dei est mollis in sustinendo. sed seuera ꝛ dura in puniendo vnde assumilat teredini idest lignorum vermi qui terrēdo rodit lignum vt dicit Isi. Hic licet

sit mollis in substantia comminuit tamē durissima ligna ⁊ in subtiliorem pulue-rem redigit q̄ possit facere ipa lima Sic etiam diuina patientia q̄uis diu peccatorem hominē molliter ⁊ leuiter ferat ip̄z tñ finaliter pterit ⁊ seueriss̄imo supplicio mulctat Ro.i.fm duritiam tuā ⁊ impenitens cor thesaurizas tibi ira3 in die ire ij. Re.xv. Ipse quasi tenerrim⁹ ligni vermiculus.qui sez est dum tangitur lenissimus.sed dum tangit seu rodit durissim⁹ Sic deus leuis in sustinendo.dur⁹ in punīēdo ps. Ego sū vermis.

¶ Capitulum.xcū.

Atientia ⁊ perseuerantia facit hominem victorem.

P Nam onager cum sit animal imbecille solo euadēs beneficio fuge leonem tamen in heremo superat.⁊ similiter lupum. Nam tantuz in fuga durat. vt illa in persequendo deficiant.sic sancti mūdum vel peccatum superant fugiendo ⁊ i labor tolerantia pseuerando ps. Ecce elongaui fugiēs ⁊ mansi ⁊c. Lassio. Patientia ē q̄ omnia vicit aduersa ñ colluctando sed sufferendo. Item Bernar.in quadaz epistola. Absqz perseuerātia nec q pugnat victoriam nec palmā victor consequitur.

¶ Capitulū.xciij.

Eccatores similes sunt illis animalibus monstruo

P sis que dicuntur satyri siue fauni. sunt enim quedam bestie monstruose effigiem hominis habentes sed non sunt rationis participes.nec arte nec natura ad loquendum sunt dociles.ferum enim ⁊ beluinum animum habēt ⁊ bestie appetitū Vnde in venerē in tantuz sunt proni vt mulieres i coeūdo occidāt si quas in nemoribus comp̄hendant. vñ dicti sunt satyri.eo q̄ nequeant libidie saturari. vt dicit Ysi. Sic peccator mōstruosus est habens.s.hominis faciē ⁊ animū bestialē siue vitaz brutalez Quid āt bestia illus hoīe rōnem habente ⁊ rōne non vtē te: vt dicit Bern̄. Tales sūt precipue sup̄bi qui habent aium crudelem ⁊ ferinum. ⁊ insipientes q nulla arte induci possūt. vt dulciter ⁊ rōnabiliter loquāt sicut fuit roboaz. Ita tales sūt voluptuosi qz appetitum h̄nt gule bestialem ⁊ luxurie insatiabilem Oēs tales p̄parant tumentis insipientibus ⁊ similes facti sūt illis. ¶ Itez peccatores assimulantur canibus. Primo propter gulam : Est enim canis gulosus. Vnde quando nimis commedit reiicit ⁊ iterum assumit in quo etiam repzesentat illos qui per recidiuum redeunt ad immundiciam cuiuscunqz pcti.ij. Peter.ij. Canis reuersus ad suum vomituz ⁊c. ¶ Item per luxuriam. Est enim canis libidinosus. Vnde nec matrem nec sororem discernit. Ideo apud antiquos talis erat oblatio canis.qualis meretricis que omni libidini se exponit. Eccl̄i.xxxvi. Omnem masculū excipiet mulier. ¶ Itē propter iracundiam Est enim canis iracundus ⁊ malitiosus Vnde lapidem cum quo percutitur sepe dentibus mordet vt se de eo vindicet.⁊ tamen non lapidē sed proprium dentem ledit Sic frequenter homo iracundus vnde credit alium ledere seipsum ledit. ps. Conuertetur dolor eius in caput eius. ¶ Item propter superbiam. Nam canis inter notos ē audax ⁊ animosus.inter extraneos timidus Sic etiam superbus apud domesticos ⁊ in domo sua est sicut leo sed de alijs magis timet. ¶ Canis etiam baculos odit ⁊ timet lapides.quia scilicet superbus odit correctionem ⁊ timet duras increpationes. Non enim suum defectum superb⁹ seu peccatum agnoscit. Sen̄. Qui peccare se nescit corrigi non vult. ¶ Itez propter inuidiam quia canis inuidus est Vnde dicit. Auic.quot occulte herbas legit quibus se purgat dolēs ne al⁹ inde medicinam accipiat. Dolet etiam si alius ad domū suam veniat timens ne gr̄am inuēiat ⁊ sibi aliquid depereat:⁊ sic etiā homo inuidus dolet de aliorum vtilitate vel gr̄a p̄bus. Inuidia est tristitia in alienis bonis. ¶ Itē pp auaritiam. Nā canis tanꝫ

auarus que comedere nequit studiose re
ponit nec dare vult alijs sed defendit. Sic
etiá auarus facit reponendo ꝛ custodien
do. Lu. xij. Anima mea habes multa bo
na reposita in ános plurimos. ¶ Jté pro
pter accidiam: qz canis qñ est ánosus é pi
ger ꝛ desidiosus. Dñ tota die dormit etiá
inter muscas. ꝛ lz muscę pforent eius au
res adeo tñ piger é vt nó se nisi raro excu
tiat vt eas longius a se pellat. Sic hó acci
diosus est piger ad incipiendum: ꝛ desi
diosus ad operádũ: somnolentus ad orá
dus vel ad resistendũ. s. tentatiõibus que
per muscas importunas intelligunt. Vel
per muscas pforantes intellige increpatio
nes ꝛ verboꝝ punctiones qbꝰ nõ excitat
nec emendat. Sũt etiá tanq̃ muscę pun
gentes necessitates vel voluntates quas
hz hó piger. q̃ tñ pigrũ nõ emẽdat sed cõ
sumũt. qz potius ꝯsumitur desideriis siue
indigẽtijs q̃ velit laborare. Pro. xxi. Desi
deria occidũt pigrũ. ¶ Jtez canis vltimo
post multa seruitia fune ligat ꝛ co longiꝰ
ducitur ad mortem ꝛ in aqua necat. vel p
ripaz deijcit nec ei pellis detrahit nec ca
ro mãducat sed vermibus corrodendus
exponit. Sic peccator post multa seruitia
mũdi vel peccati a diabolo fune ligat. i. cõ
suetudine peccãdi. ꝛ ea trahitur. i. vsqz ad
mortem corpis detinet. Et necat in aqua
. i. deficit defectu naturali vite defluẽtis. ij.
Reg. xiiij. Omnes morimur. ꝛ q̃si aq̃ dila
bimur. vel per ripam. i. per casum mortis
violente deijcit in fossatuz inferni scilicet
ꝑm animam. Corpus antez mortuum re
manet omnino inutile. De alijs enim ani
malibus postq̃ sunt occisa remanent vel
carnes que sunt vtiles ad cõmedendũ. vl
saltez pellis q̃ vtilis é ad induendum vel
calciandũ. sed humana caro mortua vel
occisa ad nihilum valet vltra nisi q̃ ver
mibus relinquit in escam. ¶ Item pecca
tores assimilantur capris. primo propter
superbiã. Mã capra sursum semper tẽdit
vt sũmitates carpat ꝛ comedat folioꝝ. vt
dicit Jsi. Sic sunt supbi qui semper ad su
periores status inhiãt vt sũmitates folio
ruz. i. dignitates ꝛ honores maiorũ quos
ipsi sũmos reputant diripere valeãt ꝛ ha
bere ꝑs. Superbia eorum qui te oderunt
ascẽdit semper. ¶ Jté propter luxuriam.
Nam sicut dicit Plí. Capre ꝓpter calidi
tatem non abundant pinguedine ꝛ raro
sine febre sunt. ꝛ ideo in eis est ardẽs ꝓcu
bitus. ꝛ non minus videre dicũtur de no
cte q̃ de die. Jsta cõpetũt luxuriosis in q̃
bus ꝓpter vsuz veneris tã pinguedo cor
poris q̃ mentis deuastatur. sine febre etiã
ardent. ꝓcupiscentie raro inueniunt ꝛ ip
so carnis opere ardenti delectatione fedã
tur. Nõ minus etiã luxuriosi ad sua feda
opa obseruant noctẽ q̃ diem Job. xxiiij.
Oculus adulteri obseruat caliginẽ. ¶ Jtẽ
per auaritiã. Mã capre vt idẽ dicit rodũt
extremitates quibus pascunt oues vsqz
ad radices. Dñ capra a carpẽdis virgultis
est dicta. Sic etiã auari sunt q̃ semper ad
carpendũ intendũt ꝛ extremitates quibꝰ
patiunt oues. i. bona temporalia quibus
boni. i. spũales viri ad suũ victũ ꝛ ad suaz
sustentationem vtunt. ipsi vsqz ad radi
ces euellũt qz frequẽter ita expoliãt pau
peres q̃ nihil eis relinquunt. ¶ Jtẽ pecca
tor affikat asino q̃ est aial naturaliter pon
derosum tardũ ꝛ pigrũ ꝛ timidũ stolidum
ꝛ oneri aptũ ꝛ patiẽs laboris plurimuz.
Sic peccator est põderosus ad cadẽdum:
tardus ad penitẽdũ: piger ad opandũ: ti
midus ad tpale dãnum: stolidus ad pui
dendũ. aptus ad onus peccati vel eterni
supplicij portãdũ. ꝛ patiens ad laborẽ mũ
di infructuosum sustinendũ. ¶ Jtẽ pctor
decipit a peccato sicut cocodrillus ab illa
auicula q̃ dicit rex auiũ. Nam dum coco
drillus iacet iuxta litꝰ supuenit illa auicu
la ꝛ volat circa os eiꝰ q̃ aperit auicule fau
ces ꝛ illã intrare ꝑmittit. At ipsa primo le
uiter eum vngulꝰ scalpit. ita q̃ belua ex
dulcedine statim obdormit ꝛ cuz auicula
eũ dormire sentit statim in eiꝰ ventrẽ de
scẽdit ꝛ eũ per ventrem pforat ꝛ occidit.
Est. n. cocodrillus in ventre valde molk.
Quasi ergo cocodrillus in littore iacens
est hõ ocio torpẽs. Auicula aũt ad os eiꝰ
veniens est tẽtatio peti imaginationẽ in
grediens, cui tunc os apit qñ in cogitatio

ne ꝛ i delectatõe recipit. Et tũc leuiter scal pit: qr pruritũ delectationis gignit. ꝛ si tũc homo dormiat vt per negligẽtiã tentatio ni nõ resistat ingredit in mẽtẽ ꝛ eũ p ꝯsen sum pforat ꝛ necat. Itẽ pctõr assimilat rane q̃ est limosa ꝛ clamosa vẽtosa ꝛ odiosa sub ventre maculosa linguosa ꝛ nõ solũ viuẽs in aq̃ sꝫ etiã in terra. Sic etiaꝫ peccatoꝛ est limosus per luxuriã. i. imũdus: clamosus per irã. ꝛ vẽtosus p supbiã: odiosus hoi-bus p auaritiã. naꝫ sicut dicit Boe. odio-sos auaritia. claros vo largitas facit: sub vẽtre maculosus per gulam. linguosus p inuidam. Nam rana sicut Aristo. dicit lin guam habet ꝛ os coarans. Sic inuidus ꝛ linguosus detrahendo. ¶ Item viuit in terra que est grauis ꝛ frigida per accidiaꝫ que animam grauem reddit ꝛ frigidam. ¶ Item peccatoꝛ assimilat talpe. ¶ Pri-mo qr talpa sicut porcus rostrũ habet. ꝛ talis est peccatoꝛ per imundiciam luxurie vel gule. ꝛ cuꝫ tali rostro talpa radices de terra extrahit. Quia. s. per peccata carnis euacuantur ꝛ extrahunt affectiones men tis. Vñ Job. xxxj. de luxuria dr. q̃ est oia erradicãs genimina. ¶ Scõo qr talpa ter ram fodit nec extracta a terra diu viuit. Et ideo dicit Plí. melius audiunt talpe terra cooperte q̃ extracte. ꝛ talis est pecca toꝛ per vitium auaritie. Cuius studiũ est terrena reuoluere ꝛ sine terrenis implica tionibus non credit se posse viuere. ꝛ so-lum de terrenis vult tractare ꝛ audire. Jo. iij. Qui de terra est de terra loquitur. ¶ Tertio qr talpa solem odit. ꝛ hoc pec catoꝛ habet ex vitio superbie. s. vt odiat deum qui est verus sol ꝝm illud ps. iam supra allegatum. Superbia eorum qui te oderũt ꝛc. Nam superbia se deo maxime opponit propter qõ deus superbis maxi me resistit. ꝛ quãtum ad hoc odiunt cum. vel odiant solem superbi. i. manifestantẽ vel redarguentem vitia eorum. Vñ super bus non venit ad lucem vt nõ arguãtur opera ei⁹ sicut dr. Jo. iij. ¶ Quarto sicut dicit Aristo. talpa nõ hꝫ oculos apertos sed sub corio latentes quos in morte so-lum aperit quos in tota vita clausos te-nuit. Sic pctõr qui in tota vita ambulat vt cecus. s. errando ꝛ cadendo in peccato in morte velit nollit cogitur oculos ape rire ꝛ pctã sua recognoscere ãte tribunal dei. ꝛ penas etiã experiri quas viuens cõ siderare neglexit Bre. Oculos eniꝫ quos culpa claudit pena aperit.

¶ Capitulum. xciij.

Peccatum assimilat cuidaꝫ monstruoso aiali qõ dici-tur esse in india sine vrso in corpore: leoni in crine. ꝛ hoi in facie. ꝛ habet ca-put rufum ꝛ os magnum ꝛ rotundũ ꝛ in utraqꝫ mandibula tres hꝫ ordines dentium. cuius extremitates sũt vt leonis. cauda eius vt scorpionis. ꝛ per cutit pilis suis sicut porcus agrestis suis setis. ꝛ vox eiꝰ sicut tube. ꝛ est velocis cur sus ꝛ comedit homines ꝛ nulla bestia illa crudelior. Similitudo ergo vrsi pertinet ad pctm̃ire. qr vrsus est aial impatiens. Silitudo aũt leonis ad pctm̃ superbie. Silitudo hois ad peccatuꝫ auaricie qr so lus hõ ex auaritia cõgregat: q̃ etiã facit ca put rubeum. i. mentem igneam ꝛ ardẽtẽꝫ ad habendũ: vel qr est cã homicidij ꝛ effu siõis sanguinis. Magnitudo vo oris re-fertur ad gulã cui diuersi ordines dentiũ. i. diuersi ordines ministrantium: deserui unt vt agricole macellarij coquarij ꝛ hu-iusmodi. Cauda scorpionis refertur ad inuidos q detrahẽdo marime retro pun gunt. i. in absentia detrahũt. Similitudo autem porci refertur ad luxuriosos pro pter imunditiam. Vox aũt tube peccatuꝫ est manifestũ ꝛ publicũ: sed velox cursus est in delectatõe peccati que cito transit. hoies aũt comedit dũ eos per delectatio nem capit. per ꝯsensum deglutit: ꝛ in se p operationem siue consuetudinẽ conuer-tit nulla bestia inuenitur crudelior quia nulla res inuenitur nocinior homini.

¶ Item peccatum assimilatur mulo. Pri-mo ratione inaturalitatis. qr mulus gene ratur cõtra ordinẽ nature. s. ex cõmixtio-ne duarum specierum. s. ex equa ꝛ asino. vel ecõuerso. s. ex asina ꝛ equo: burdo ge-

ueratur. Et dicit Ysi6. q̄ naat nepos esau fuit prim⁹ qui asinis equas supposuit vt contra nām muli nascerent. Sic etiā pec catū vt dicit Aug. non est ex natura sed vi tium nature appetentis id qō non est sui ordinis. Et sicut mulus generatur ex eo q̄ asino eq̄ supponitur. Sic etiaz nascitur peccatum ꝛ peruertitur ordo nature cuz ratio sensualitati subijcitur. ita vt non ra tiōi sensualitas subijciatur sed potius ra tioni sensualitas dominetur. Eccli. x. Vidi seruos in eqs ꝛ principes ambulātes qua si seruos super terrā. ¶ Secūdo rōne ste rilitatis. qz mulus sterilis est natura ab eo suū beneficium retrahente. qz quasi in eꝰ iniuriā contra naturā producit. Sed Ari sto. dicit q̄ mulus sterilis est ꝓpter exces sum frigiditatē in ipso dominantē. Sic pec catum est sterile. i. absqz fructu ꝛ fecūdita te meriti vel premij glorioſi. Excessus aūt frigiditatē est in aia ꝓpter defectum chari tatis. que. s. est vt calor anime vitalis sine qua opus meritorium vite eterne non ꝓ ducit Matth. xxiiij. Qm̄ superabundauit iniquitas refrigescet charitas multoruz. ¶ Tertio ratione vtibilitatis. Mā mulus a molendo est dictus eo q̄ iugo pistorum subactus ducat in giro molas sicut Ysi. di cit. Sic peccator dū ab vno peccato in ali ud trahit quasi girando ad molas circū uoluit ꝑs. In circuitu ambulant. ¶ Item peccatū assimilat salamandre q̄ est animal venenosum. Vñ dicit Plin. q̄ fructꝰ arbo rum inficit aquas corrūpit. ꝛ si eius saliua solum pedem hominis tetigerit totū cor pus corrūpit. Sic peccatum est pessimum venenū qō fructus arboꝝ. i. bona opa vl̄ merita inficit. Itē aquas idest gratias cor rūpit: ꝛ si eꝰ saliua. i. delectatio pedē idest affectionem aie per ꝓsensum tetigerit to tum homine perdit. Vnde dicitur. ij. Co rin. vj. Immūdum ne tetigeris ꝛc̄. ¶ Itez peccatum assimilat veneno. dicitur enim venenū qz ꝑ venas vadit ad cor. Sic pec catum per venas cogitatiōis ꝛ delectatio nis transit ad cōsensum cordis vel per ve nas. i. per sensus corporis subintrat in ar cana mentis Jere. ix. Ascēdit mors per fe nestras nostras ingressa est domos nr̄as. ¶ Itē venenū nō ledit nisi qñ sanguinem tangit. Vñ lucan⁹. Mortia serpentū est ad mixto sanguine pestis. Sic nō nocet vene num peruerse suggestionis si nō admisceat sanguis delectationis. Osee. iiij. Sanguis sanguinē tetigit qz delectationē cogitatio nis sequit̄ delectatio operis. ¶ Itez vene num omne frigiduz existit. Sic omne pec catum mortale infrigidat dum calorem charitatis exterminat. ¶ Itē peccatum as similat̄ buresti qui vt dicit ꝑli. est animal paruū simile scarrabeo q̄ inter herbas q̄s bos diligit se abscondit. quem bos accipit dum herbas carpit q̄ deuorat⁹ a bestie ie cur eius sic inflāmat vt cuz cum cruciatu maximo tandem rūpat. Sic malitia pecca ti sub delectationibus quas homo diligit se abscōdit: quā homo non aduertens cuz delectationem exterius accipit intrinsec⁹ inducit que ꝛ appetitū inordinate incēdit ꝛ mentis soliditatē frangit. ꝛ vltimo cru ciatum cōscientie vel pene inducit Ysaie. lxvi. Vermis eoꝝ non morietur. ¶ Item assimilat̄ muſce bouine que quousqz sub cauda vacce vl̄ eius corpori manet affixa eam quiescere nō finit: sz cauda erecta mi ro modo insanies per cāpos vndiqz cur rit. Similiter q̄diu peccatū inheret con scientie anima non potest quiescere: ꝛ tūc per diuersa vagat̄ querens ꝛ non inueni ens requiem q̄diu peccatum non fuerit amotū per penitentiā. ¶ Item peccati fe torem debet homo odire ꝛ fugere exem plo formice. Dicit enī Aristo. q̄ in formi cis est sensus olfatus ꝛ odiunt omne feti duz. Vnde si quis domos eaꝝ subfumiga uerit aliquo fetido eas deserūt. Sic debet homo oia dimittere ꝛ fugere in quibus est fetor peccati. Eccli. xxi. Fuge peccata. ¶ Itē peccatum assimilat̄ regulo serpenti .i. basilisco qui olfatu suo necat. ꝛ visu suo interficit omne viuū. ad cuius aspectum nulla auis illesa pertransit. ꝛ si procul fue rit ore eiꝰ comburitur ꝛ deuoratur a mu stelis cōuincitur. Vnde ab hominibus ad eius cauernam deferunt. nihil enim altis simus absqz remedio dereliquit. Vnde ba

filiscus visa mustela fugit quem insequitur ⁊ occidit.maxime si prius pasta sit ruta vt Aristo.⁊ Auicéna dicunt.Similiter peccatū occidit animam vel per odoratū moroſe delectationis in cogitationem vel per visum.i.consensum opis. Vnde aues idest hominum mentes solo visu.i. consensu etiam si longe sint ab opere occidūtur ⁊ deuorantur a peccato.Sed remedium contra basiliscum.i.contra peccata est mustela ruta refecta.i.penitentia amaritudine plena que ipsum visa fugat qr penitentia solum in contritione vel in proposito habita quandoqz peccatum purgat. Ps̄.Dixi.s.in proposito cordis cōfitebor aduersum me iniustitiam meam dño ⁊c̄. Sed tamē opere completa ipsum perfruens.i.peccatum extinguit. Actu.iij. Conuertimini ⁊ penitemini vt deleantur peccata vestra. ¶ Jt̄ē peccatū assimilatur aspidi. Nam aspis aurem obturat vt vocem hominis incantātis nō audiat nec ei obediat.⁊ hoc pertinet ad peccatū superbie. qr superbus vocem dei non audit ⁊ eius mandatis obedire contēnit ps̄. Sicut aspidis surde ⁊ obturantis aures suas que non exaudiet vocem incantantium ⁊c̄. ¶ Jt̄ē aspis interfecto compari suo.i.cōiuge suo miro furore interfectorem persequitur.⁊ illū siue solum siue inter multos aggredit.nec periculū curare videtur vt suum comparē vlciscat.⁊ hoc pertinet ad vitiū ire qr iratus propter appetitum vindicte precipiti furia omni periculo se exponit. ¶ Jt̄ē est quedaz species aspidis que dicit situla.ex eo q̄ a se percussum siti occidit:⁊ hoc pertinet ad auaritiā.Cui⁹ sitis.i.appetitus sit inextinguibilis. ¶ Jt̄ez est quedam alia aspis que dicit viperalis que.s.somno interficit.hunc dum cleopatra sibi apponeret somno resoluta est ⁊ hoc pertinet ad accidie vitium que pigritia ⁊ somnolentia animā occidit. ¶ Jtem est alia que dicit emorroys quia percussus ab ea dissolutis venis fluxu sanguinis vitam finit.hoc pertinet ad luxuriosos. qr scz luxuria fluxu seminis corpus resoluit ⁊ ad eternum interitum animam inducit

¶ Jtem est alia serpens que dicitur pester qui semper ore patente emittens virus incedit.sed ab eo percussus distenditur ⁊ necatur.hoc pertinet ad vitium gule qr gulosus ore patente idest parato ad cibū semper incedit ⁊ virus idest vitium gule patenter ostendit. ¶ Jtez aspis habet oculos in temporibus non in fronte. Vnde non directe respicit.⁊ ideo aduersarium persequitur magis auditu vel olfatu q̄ꝑ visu. Nam si non sic esset vt dicit Plin⁹ vix homo ab eo euaderet.⁊ h̄ pertinet ad inuidiaz.qr inuidus non recte sed toruo ⁊ maliuolo respicit oculo ⁊ ex auditu vel ex opinione sua solum detrahendo persequitur.tanq̄ꝑ de re visa vel certa. vnde ps̄.de talibus dicit. Venenum aspidum sub labijs eorum. ¶ Jtem peccatuz q̄diu retinetur semper multiplicatur ⁊ crescit. Vnde assimilatur cocodrillo.qui q̄diu viuit semper crescit. Nam peccatum q̄ꝑ penitentiam non diluitur mox suo pondere ad aliud trahit. ¶ Jtem peccatum plus inualescit ⁊ abundat in prosperitate q̄ꝑ in aduersitate.sicut serpentes plus abūdant ⁊ ledūt in estate q̄ꝑ in hyeme ⁊ in die q̄ꝑ in nocte.Omnes enim generaliter serpentes frigide sunt nature. nec percutiūt nisi cum calescunt Vnde venena eorum plus nocent de die q̄ꝑ de nocte quia sunt frigidi nocturno rore. In hyeme se in nidis inuoluunt ⁊ torpescunt. sed in estate se dissoluunt ⁊ ad nocendum exeunt. Quid autem per frigiditatem serpenti venenū nisi malitia accipitur peccati: que dum cor per consensum attingit: calorem protinus charitatis extinguit.per calorem vero dici ⁊ estatis feruor minor ⁊ maior intelligitur mundane prosperitatis.sicut frigus econtrario noctis vel hyemis brevitatem vel leuitatem signat cursum aduersitatis.sz in estate vel in die venenū magis ledit.qr ex ipso prosperitatis feruore peccatum pnitiosius crescit Vnde Ps̄.dicit. Ab altitudine diei timebo idest prosperitatis. ¶ Jtez peccata carnalia sunt magis manifesta ⁊ infamia q̄ꝑ spiritualia.sed tamen spiritualia sunt

magis nocua. Vnde assimilatur serpentibus. dicuntur enim quidā eē maximi serpentes corpe ita vt corpus integros devorēt. Vñ i punico bello vt narrat Titus liuius a Regulo romanorum duce interfectus est serpens balistis C.xx. pedum longitudinis. Cuius pellis ꝛ maxille fuerunt suspense ante quoddam templum rome. Sub claudio etiam cesare fuit serpens in Italia interfectus in cuius aluo puer integer est inuentus. Sunt autem alij serpentes ita corpore parui vt vix videri possint. sed sunt maximi in potestate nocendi sicut dypsa que prius occidit quam sentire possit. Tyrus etiā vt dicit Aristo. medicus est ꝛ tamen contra eius venenū nullum remedium est. Serpētes ergo magni significant peccata carnalia q̄ sunt magne apparentie ꝛ infamie ꝫ quasi serpentes aspectu parui: ꝛ magis noxiū sunt peccata spiritualia que licet sint minus manifesta ꝛ minoris infamie. sunt tamen maioris culpe. vt patet de luxuria ꝛ superbia. Vnde Grego. xxxiij. moralium Aliquādo inquit minus est in corruptionem cadere q̄ cogitatione tacita deliberata elatione peccare. ꝫ cum minus turpis superbia creditur minus vitatur. luxuriam eo magis erubescunt homines quo simul omnes turpez nouerunt. Vnde fit plerunq; vt nonnulli post superbiam in luxuriam corruentes ex aperto casu malum culpe latentis erubescant ꝛ tunc etiā maiora corrigant cum prostrati in minimis graviter confunduntur.

¶ Capitulum. xcv.

Penitētia lachrymosa facit deum dissimulare peccata. Nam leo qui coitus leene cum pardo odore cognoscit totus in adultere surgit penam. sed si leena post coitum in flumine lauatur nihil tūc a leone percipitur. Sic si anima sponsa christi diabolo peccando coniungitur. ip se christus qui ē leo de tribu iuda ad vindictam contra eam merito prouocatur. Sed si anima in flumine lachrymose penitentie lauetur ab ipso christo peccatus dissimulatur ꝛ parcitur. Amb. Quod defendi non potest ablui pōt. lauant lachrime delictum quod voce pudor est confiteri. lachrime veniam postulant ꝛ merentur. ¶ Item penitētia assimilatur pāthere. q̄ vt dicit Phisiol. draconē odit ꝛ draco eam fugit. que pasta in spelunca se recōdit ꝛ per tres dies aliquando dormit. tūc surgens magnam vocem emittit ꝛ ab ore eius aromaticus odor exit supra modus suauis. q̄re tunc omnia animalia sequuntur eam. solus draco fugit ꝛ eius odorez non ferens in seipso deficit. Sed sicut pāthere draconem ita penitentia odit peccatum ꝛ peccatum ipsam penitentiam fugit que in spelunca idest in corde penitēs inclusa postq̄ per tres dies scilicet contritionis confessionis ꝛ satisfactionis perseuerauerit exurgens a statu culpe emittit vocem laudis solutus se sentiens a somno peccati. Vnde in vocem laudis prumpēs dicit illud ps. Dirupisti vincula mea tibi sacrificabo hostiam laudis ꝛ nomen domini inuocabo. Qui versiculus vt dicit Cas. supra. ps. tante dicitur esse virtutis vt quisq; cum in morte trina confessione dixerit omnia peccata sibi soluātur Tunc ét ex ore suo penitens suauē emittit odorem videlicet suauis ꝛ deuote orationis. quam omnia animalia sequuntur idest omnes virtutes ꝛ omnia merita p hoc restituuntur ipsi penitenti. ꝛ draco. i. peccatum deficit ꝛ perit. ¶ Item penitentia satisfactoria requirit mensuras discretionis ꝛ feruorem compunctionis. Vnde assimulatur sanguisuge que appōitur corpori vt corruptum sanguinem detrahat sed quia quandoq; insidet venenosis q̄ quis eā sibi apponit prius ē inuoluēda i sale ꝛ in vrticis vt euomat si quid venenī hauserit. Similiter penalis penitentia imponitur vt a peccati corruptione q̄ ē tanq̄ sanguis corruptus aia expiet: vt affect⁹ peccādi ab aia extrahat ꝫ vt nihil noxiū inferat penitēti apponēda vel assumēda ē cū sale discretiōis vt prudēter cōsideret. ꝛ q̄lis ꝛ quāta ꝛ cui imponatur

¶ Item necessaria est in suscipiente vrtica. que. s. ꝛ vrit ꝛ pūgit. ꝛ ideo designat feruorem compunctionis que omnem penitentiam leuiter ferre facit. ꝛ ad hoc idem facit. ꝙ si quis sanguisuge aquam calidaꝫ superfundat citius se membro applicat. Est enim velut aqua calida lachrymaruꝫ compunctio feruida que cito membro sanguisugam apponit quia iniunctam penitentiam prompto animo suscipere facit. ¶ Item tentatões penitētia extinguit. Vnde assilat cuidā bestiole parue quā leones timēt ꝛ fugiūt. ꝙ vocat leontofonus. Mā quoddā venenū portat in ore ꝙ statim eos necat. Vnde hec bestiola capitur ꝛ exurit ꝛ incinerat. ex quibus cineribus dum carnes aspergunt ꝛ in capitib⁹ viaꝝ ponunt leones trāseuntes dum eas comedūt moriunt vt dicūt Ysi. ꝛ Auicē. Hec ergo bestiola representat humilez pniam quā leones. i. demones timent ꝛ fugiunt. Hec portat venenū in ore cū pcm dicit in cōfessione. ꝛ h venenū occidit leones. i. tentationes demonum. Hec bestiola capit in pctō recordatiōe exurit in ꝓtritiōis dolore incinerat in mortē meditatiōe recolēs quō p mortē caro dissoluat in cinerē vel incinerat in humili satisfactione Job. xli. Ago pniam in fauilla ꝛ cinere. ꝛ dum caro ex hoc cinere aspergit vt. s. satisfaciendo affligat. ꝛ precipue in capitib⁹ viarū. i. in principijs tentationū vel sensib⁹ corporis q̄ sunt principia viaꝝ per quas peccata intrant in aiaꝫ. Dū tunc cinis in capitibus viarū aspergitur quando ipsi sensus corpis humiliter custodiunt vel affligunt vt oculi ploret ꝛ os abstineat aures audiant increpationes ꝛ sic de alijs. Et sic tunc leões ex his occidūt q̄ demonū tētatões si prevalent sed cito extingūt. ¶ Item penitentie amaritudinem diabolus odit ꝛ abhorret. sicut canis abhorret vt non comedat intestina cerui propter amaritudinem que est in eis. Maꝫ ꝑm Aristo. ꝛ Auicen. ceruus non habet fel nisi forte in intestinis. Vnde eius intestina sunt amara ꝛ fetida ita vt canis ea non comedat. nisi supra modum famescat. Sic cum interiora mentis sunt fetida. s. per memoriam turpitudinis culpe ꝛ amaritudine respersa ꝙ dolorem penitentie demones qui pascuntur delectatione ꝛ dulcedine peccantium illa tangere abhorrent. ¶ Item penitentia liberat a grauedine peri. ꝛ post mortez liberat animaꝫ a pena. Vnde assimilat cuidam lapidi quem cerue vt dicit Plī. cum sentiunt grauitatē devorant qui eas adiuuat. ꝛ postꝙ moriuntur in earum ventre inuenitur. ꝛ iste lapis miro modo adiuuat mulieres pregnantes ꝛ facit eas etiaꝫ absqꝫ dolore parere. Sic anima quando sentit grauedinem peccati debet assumere lapidem. i. penitentiam duram ꝛ asperam que non solum liberat in vita a peccatorum grauitate. sed etiam post mortez eius virtus inuenitur in anima liberans eam a penarum acerbitate. Hec etiam est que iuuat mulieres pregnantes. s. animas bonum conceptum. i. bonum proposituꝫ portantes ad pariendum in opere perficiendum. qz aspera penitentia carnem refrenat ne bonis operibus effectum impediat. ¶ Item penitentia amara extinguit remorsus conscientie sicut absinthiuꝫ occidit pulices. Est enim eorum venenum vt Constā. dicit. Quid enim sunt pulices mordentes nisi peccatorum actus conscientiam molestantes quos absinthium. i. amara penitentia purgando extinguit ꝛ cessare penitus facit. Et similiter folia persicorum que amara sunt pulices occidūt. ꝛ eadem ratione valet contra eos colocynthida si trita ꝛ mixta cum aqua per locum vbi sunt aspergatur. ꝛ signat contritionem peccatorum amaram cum lachrymis admixtam.

¶ Capitulum. xcvj.

Penitentes assimilantur tigridi qd est animal ad modum sagitte in cursu velociſſimum varijs maculis distinctum vt dicit Ysidorus. de quo etiam Plī. dicit ꝙ cum catuli sui rapiūt odore raptorem persequitur. qui equo velocissimo transportatur. ꝛ audiens strepitum bestie

perſequentis in via ſpecula poſt ſe proiẽcit: que illa videns ⁊ ſuam imaginem intuens ⁊ filium eſſe credens ſiſtit ⁊ filiuꝫ accipere cupit ⁊ interim venator cuadit. Tygris ergo velociter currens peccator eſt ferueater vel celeriter penitẽs qui diuerſis maculis diſtinguitur cum diuerſis peccatis compungitur qui tunc raptos catulos inſequitur quando bona per peccata perdita per penitentiam recuperare conatur. Cui venator diuerſa ſpecula quibus detineatur proiicit q; diuerſa ſibi impedimenta diabolus quibus impediatur opponit. ¶ Item penitentes aſſimulant ſtellioni. Primo q; ſtellio in corto renouatur dicitur enim q; ſtellio mutat cortum ſicut ſerpens. Sic penitentes debent renouare conuerſationem ⁊ vitam exuendo vetuſtatẽ peccati ⁊ induendo iuſticie nouitatẽ Apo. Ephe. iij. Renouamini ſpiritu mentis veſtre ⁊ induite nouum hominem ⁊c. Scõo q; ſtellio manibus graditur. Eſt enim ſtellio vt dicit Pli. genus lacerte quatuor habẽs pedes latos ad modũ manus qb⁹ repit ad domorum rimas in quibus facit ſuam cauernam. Vnde. Prouer. xxx. Stellio manibus nititur ⁊ moratur in domibus regum. Sunt igitur quatuor man⁹ huc pedes ſtellionis quatuor virtutes penitentis quorum operibus graditur ad manſiones regales. i. celeſtes ſcilicet iuſticia qua vtitur ſcilicet ſatiſfaciendo: temperantia qua vtitur in abſtinendo. fortitudo qua vtitur continuando vel tẽtationibus reſiſtendo ⁊ prudentia qua vtitur a nocuis ſibi cauendo. De quatuor virtutes ſimiles ſunt pedibus quando habentur in affectione. ſed tunc ſunt velut manus quando habentur in vſu ſiue operatione. Tertio q; ſtellio in viſu hebetatur. Nam in hyeme latet ⁊ viſus eius hebetatur. Eſt enim tempus hyemis aſperitas tẽtationis in qua penitentes ſe abſcondũt in ſecreto orationis vel in latibulo humilitatis. ſed tamen eſſe non poteſt quin ex tenebra tentationis viſus hebetetur mentis. q; ſaltem dum homo tentatur offuſcatur ⁊ remittitur intuitus contemplatiõnis. ¶ Quarto q; ſtellio in viſu clarificatur. Nam in vere exiens ⁊ viſum hebetatum inuemens locum querit vbi ſolem orientem reſpicere poſſit in quem dum reſpicit deſiccatur humor qui erat in oculis ⁊ ſic lumen reſpicit ſicut innuit glo Prouer. xxx. Sic penitens in vere. i. in tempore tranquilitatis poſtq̃ abijt hyems tentationis debet per contemplationem mentis ⁊ orationem reſpicere ad ſolem chriſtũ qui viſitauit nos oriens ex alto. ⁊ eius intuitu affectus mentis inflãmatur. omnis humor ſiue affectus indebitus ex tentatione relictus purgatur. ⁊ ſic mentis ipſius viſus miro modo clarificatur. ¶ Tres penitentes aſſimilantur leonibus qui in principio naſcuntur informes ⁊ parui ad modum muſtele. ſed poſtea cum creſcunt efficiuntur fortiſſimi. Sic penitentes incipientes a timore ſeruili ſunt parui in virtute ⁊ informes q; nondum in charitate. ſed poſtea creſcentes per charitatem roborantur ⁊ fortiſſimi efficiuntur. Vnde Greg. dicit q; in via dei a timore incipitur vt ad fortitudinem veniatur. ¶ Item penitentes aſſimilantur ceruis. q; ſicut dicit Iſido. Cerui ſunt inimici ſerpentum. ⁊ cũ ſentiunt ſe grauatos ſpiritu nariuꝫ attrahunt eos de cauernis ⁊ ſuperata veneni pernitie eorum pabulo ſoluti redduntur Serpentes igitur ſunt peccata que odienda ⁊ fugienda ſunt tanq̃ venenoſi ſerpentes ſm illud Eccli. xxj. Quaſi a facie colubri fuge peccatum. Cum ergo per remorſum conſcientie aliqui ſentiunt in ſe grauamen culpe tunc ſpiritu narium. i. feruore penitentie. Nam in ſpiritu intelligitur feruor ⁊ dolor compunctionis. de quo. Pſal. Sacrificium deo ſpiritus contribulatus. In naribus vero diſcretio ſatiſfactionis accipitur. extrahunt eos de cauernis ideſt de latibulis conſcientiarũ ſcilicet cum peccata ad lucem deducunt confitendo ⁊ accuſando. Vnde virus peccati depellitur. ⁊ fit eis memoria peccatorum inſtrumentum lachrymarum quibus a pec-

catorum reatu soluuntur ⁊ purgantur. ¶ Item cerui herbam diptani primitus prodiderunt cuius pastu sagittas quibus vulnerantur excutiunt. Cerui enim sagittis percussi sunt homines tentationibus devicti. Per diptanum vero que est herba habens virtutem dissoluendi attrahẽdi ⁊ consumendi venenum penitentie intelligitur. que venenum peccati dissoluit in contritione. attrahit in confessione ⁊ consumit in satisfactione. Unde hec cum a ceruis idest peccatoribus sumitur sagitte tentationum repelluntur ⁊ peccatorum vulnera miro modo sanantur.

¶ Capitulum. xcvii.

PEregrinos ⁊ viatores dirigere ⁊ defẽdere nos docent elephantes. Nam elephas si hominem in via inuenerit errantem ꝓmone cum terreat de via aliquantulum exit ⁊ graduꝫ figit ⁊ paulatim ipsum precedens ei viam ostendit ⁊ si draco eis occurrerit pro defensione hominis draconi se opponit eumqꝫ defendit. Sic homines magni precipue ⁊ potentes debent peregrinos viatores non expoliare vt multi faciunt cum ad territoriuꝫ eorum veniunt sed potius per se vel suos dirigere ⁊ a malis hominibus defendere. ¶ Item ledentes peregrinos ⁊ hospites eos expoliantes peiores sunt ꝯ venenosi scorpiones. Tradit enim Aristo. in quodam monte a scorpionibus hospites non ledi sed indigenas occidi ⁊ ledi.

¶ Capitulum. xcviii.

PErseuerare debet homo ⁊ esse firmus in doctrina bona quam audiuit. Nam omne animal habens aures eas mouet preter hominem. In quo significatur qꝫ illi qui in bona doctrina quam audiunt non perseuerant nec sunt stabiles similes sunt brutis animalibus que aures mouent. quia ab eo qꝫ audierunt cito mouentur sed qui stabiliter perseuerant in audita doctrina sunt homines vere rationales. Jo. viij. Si vos mãseritis in sermone meo vere discipuli mei eritis ⁊ cognoscetis veritatem ⁊c.

¶ Capitulum. xcix.

PRedicator assimilatur cani. Prio ex eo qꝫ cãis dominum suum diligit. Et similiter predicatorem verbi oportet esse amicum dei. Unde predicator qui dominuꝫ non diligit non est dignus ãnũciare verba dei. Unde ps. Peccatori dixit deus. Quare tu enarras iustitias meas ⁊ assumis testamentum meum per os tuum ⁊c. ¶ Item qꝫ canis domini sui custodit domum ⁊ defendit. Hec domus domini est ecclesia quam predicator catholicus ab hereticis defendit. Vel hec domus est conscientia propria ꝙ debet predicator solicite custodire sicut fortis armatus custodit atrium suum. vt sint in pace omnia q̃ possidet. ¶ Item qꝫ canis pro domino suo morti se exponit sicut legimus. Celoneum venatorem placentie ab armatis in uasum canem eum defendisse. nec vulnerari potuisse nisi prius cane perempto. Sic sancti predicatores pro fide dei ⁊ veritate martyrio se exponunt vt patet in Apostolis ⁊ Martyribus. ¶ Item qꝫ canis voluntarie cum domino suo ad predam currit. Est enim predicatio quasi quedam venatio spiritualis in qua omnis anima deo acquisita est vt quedam preda capta. sed canis ad predam non vadit si a domino suo non ducitur vel sociatur. quia scilicet predicator infructuose predicaret nisi cũ deus iuuaret ⁊ sociaret Apostolo ꝓmo. Corinthio xv. Non autẽ ego sed gratia dei mecum: ⁊.i. Corin.iij. Adiutores dei sumus. Debet igit predicator cum ipsum deum habeat secum consortẽ non refugere sed libenter discurrere ad ꝓdicationis laborem. j Cor.ix. Sic currite vt comprehendatis. ¶ Item qꝫ multotiens canis corpus dñi sui etiam mortuꝫ

non derelinquit sicut legimus de cane Ti
cij sabini qui ipsum dñm suum captũ Ro
me etiam in carcere non dereliquit: quo
insuper mortuo canis mestos edens vlu
latus nec mortuũ deseruit: qui cuz quidã
ei panem proiecisset ad os defuncti depor
tauit ꝛ cũ ille non mãducaret nec ipse mã
ducauit: cadauere autem in tyberim pro
iecto canis vt corpus sustentaret in tybe
rim se proiecit multitudine concurrente
vt videret spectaculum fidi animalis. Si
militer predicatores corpus xpi mortuuz
deserere non debent qz de morte ꝛ passio
ne xpi debent iugiter memoriam habere
ꝛ de ea predicare frequenter exẽplo Apo
stoloꝝ. ex quorum persona beatus Pau
lus dicebat. Nos aũt predicam⁹ xpm cru
cifixum ꝛc. ¶ Item qz canis predam quaz
rapit non sibi comedit sed dño suo reli
quit ꝛ similis est predicatoꝛ qui de opere
fructuoso non propriam laudẽ querit sz
gloriam ꝛ honorem deo relinquit. Joh.
viij. Ego gloriam meã non quero. ¶ Itez
qz canis nobilis dato qꝫ de preda a se ca
pta nihil percipit nõ propter hoc infide
lis existit nec predam aliam insequi, pro
pter hoc omittit. Sic quãꝯ predic toꝛ ex
predicatione sua nihil tpale suscipiat: non
propterea a predicatione cessat nec min⁹
fideliter predicat. ¶ Item qz canis locum
suũ cognoscit. Locus enim noster finalis
ꝛ permanibilis nõ est in vita presenti qõ
Apo recognoscebat dicens Heb. xiij. Nõ
habemus hĩ manentem ciuitatem sed fu
turam inquirimus. Et nota qꝫ canes itine
ra ꝯuis longa ad memoriã reducũt ꝛ ad
propria domicilia per longa terrarũ spa
cia redire consueuerunt qõ predicatores
non corporaliter solum faciunt dum per
loca varia predicando discurrunt. ꝛ post
modum ad sua claustra vel habitacula re
deunt: sed etiam spiritualiter qz quãꝯ p
proximorum salute seu prouisione ad ex
teriora negocia vel officia plerũqz exire
cogant. tñ sollicite ac prouide ad propriũ
mentis domicilium redeũt ſm illud. Ani
malia ibant ꝛ reuertebant in similitudinẽ
fulgoris coruscantis. Eze. j. ¶ Item qz in
terdum canis fortissimas ꝛ mãgnas besti
as inuadit audacter. Sicut legimus de ca
nibus indie. Solent enim indi vt dicit Ysi
do. caniculas nocte ligatas in siluis dimit
tere vt a tygribus cognoscant ex quibus
canes adeo acerrimi oriuntur vt leones
prosternant. Vnde quidaz canis sic natus
a rege Albano Alexãdro magno missus
primo in eius pñtia leonem occidit tãdez
elephante deducto videns eius magnitu
dinez primo obriguit ꝛ ingenti latratu in
sonuit quem tñ innasit ꝛ tãdiu affligit qꝫ
eum ad terram prostrauit. Sic sancti pre
dicatores diuino zelo ꝛ spiritu accensi in
terduz magnos tyrãnos ꝛ peccatores au
dacter reprehendendo aggrediunt sicut
Joh. herodem. Vnde herodes metuebat
Johãnem ꝛ audito eo multa faciebat vt
dicitur Math. vj. ¶ Item canis vento ꝛ
odore etiam per aquas bestias fugientes
insequitur ꝛ earum deprehendens latibu
la latratu ꝛ musitatu ea prodit. Sic predi
catores sancti vento. i. spiraculo diuino
impulsi. ꝛ odore. i. desiderio superne salu
tis attracti etiam per aquas tribulationũ
insequuntur bestias i. peccatores bestiali
ter viuentes vt trahant eos ad penitenti
am: ꝛ eorum latibula. i. vitia in quibus la
tere volunt redarguendo produnt.
¶ Item canis humanã societatem diligit.
Sic sancti predicatores humana consoꝛ
tia in quibus fructificare possunt minime
fugiunt. sequentes. s. exemplum illius qui
dicit Prouer. viij. delicie mee esse cum fi
lijs hominum. ¶ Item predicatoꝛ debet
similis esse castoꝛi qui sicut dicit Ysido. cũ
quadrupedibus viuit in terra ꝛ cum na
tatilibus stat in aquis. Est enim in magni
tudine ad modum parui canis: pedes po
steriores quasi caninos hñs quibus prin
cipaliter ambulat. pedes autez anteriores
habet ꝯsi anserinos quibus natat in aqs.
Sic predicatores non solum debent per
terram discurrere per vitam actiuaz' que
competit quadrupedibus i. his qui per
fecti sunt in quatuoꝛ virtutibus sed etiaz
versari debent in aquis scripturaruz cuz
natatilibus. i. ꝓtẽplatiuis ꝛ debent esse &

ant cantus p latratū ꝓdicationis sed pui in humilitate mẽtis posteriores aũt pedes sunt occupationes corpales ptinentes ad pietatẽ ⁊ ideo sunt vt aialis terrestris: ꝫ añriores pedes sũt meditatões spũales ⁊ tõ sunt sicut natatilis qbus.s.natat in aq̃ sapiẽtie. ¶ Jté ꝓdicator curiosus é similis equo q̃ aquá quá portat si clara é pede pturbat. Similiter ꝓdicator curiosus eq̃ clarã.i.scripturá ⁊ doctrinã planam ⁊ apté pede.i.affectu placẽdi ⁊ vt reputet sciens plicis rõnibus inuolut? pturbat.i. offuscat vt vix intelligat. Vel aqua clara est tribulatio patienter exterius portata quá patiens tũc pede pturbat cũ interiori affectu iniuriante nõ amat. Bre. Perfecta patiẽtia est que ⁊ ipsum amat quem portat. Nã tolerare ⁊ odisse nõ est virt? mansuetudinis sed fulcimentum furoris. Eze.xxxiij.cum purissimá aquá biberitis reliquam pedibus vestris turbabitis.

¶ Jtem predicator etiam assimilatur vrso. Nam quia vrsus sic interpretatus et dictus est q̃ ore suo formet fetus vt dicit Jsido. Auic. etiam dicit quandam carnez nasci quá mater lambendo in mẽbra cõponit. Sic etiam predicator doctrina oris sui format deo spirituales filios. Quasi enim more matris i his quos carnales inuenit lingue officio vtutum spiritualiuz mẽbro cõponit Vñ Apo. Gal. iiij. Filioli mei quos iterũ pturio donec formetur xps i vob̃. ¶ Capitulum. c.

Prelatus dz esse filis arieti. q̃ aries dux est gregis ⁊ ouium ꝓnceps. Sic plat̃us dz esse dux subdito q̃ scilz fic̃ auctoritate ꝓsidẽdo ita bõe vite exemplo precedendo. ¶ Jtem quia nã arietem fecit fortissimum ꝝm Jsido. Vnde dicitur verues a viribus eo q̃ tanq̃ vir ouium sit ceteris bidentibus virtuosior. Vel dicitur verues vt ipse dicit: quia vermem portat in capite. cuius pruritu sepe fortissime caput mouet. Dicitur autem aries quia hoc animal immolabatur in aries. sicut pz in lege moysi que omnia competunt prelato scilicet fortitudo operis solicitudo mentis que est vt vermis in capite ꝺ qua Apost. ij. Cor. xi. Instãtia mea quotidiana solicitudo omnium ecclesiarum. ¶ Jtem immolatio carnis de qua Apo. Ro. xij. Exhibeatis corpora vestra hostiã viuentem sanctam deo ꝛc. ¶ Jtez predicator bonus dz clamore predicationis ⁊ gemitu orationis subditos dormiẽtes siue i peccatis mortuos suscitare exẽplo leonis: cuius catuli quando nascuntur tribus diebus ⁊ tribus noctibus dormire vel mortui esse reputantur ⁊ tunc patris rugitu ⁊ clamore suscitari dicunt. Tunc super catulos mortuos leo fortiter clamat quando peccantes subditos prelatus vel predicator predicando vel corripiendo fortiter increpat ⁊ tunc rugitum emittit cum pro eis orando fortiter gemit. Vnde sicut clamor ⁊ gemitus leonis dr̃ suscitare mortuos catulos. ita clamor predicationis ⁊ rugitus orationis suscitat subditos in peccatis Ysa. v. Rugitus eius vt leonis rugiet vt catuli leonum ꝛc̃ Sed cum prelatus vel predicator loquitur bonis dz loqui dulciter. In cuius signum dicitur Judicuz. xiiij. Ecce examẽ apũ in ore leonis ⁊ fauus mellis. Apis. n. pungit ⁊ mel cõponit. quia predicator dz pungere lentos ⁊ dulcorare ꝺuotos. ¶ Jté prelat? dz esse similis camelo leopardo. quod ꝫ Jsi. est animal ethiopicum caput hñs cameli collum equi: crura ⁊ pedes bubali ⁊ maculas pardi. Est enim bestia albus maculis rutilum colorem emittentibus superspersa: ⁊ ideo a capite cameli ⁊ a maculis ꝓdi tali nomine est vocata vt dicit Plin. Est autem bestia magis aspectu quã feritate conspicua tantum mansueta vt quasi ouis nomen acceperit. Omnia autem hec sunt prelato congruentia moraliter accepta quia caput cameli ore ruminat ⁊ ruminatio signat sacre scripture meditationem. Collum equi flexibile est quia curuatur ad tractũ freni. Et hec flexibilitas referr̃ ad misericordiã ⁊ pietatẽ prelati. Pedes ãt bubali vngulas diuidũt: ⁊ mature icedũt

2ꝫ referꝛ ad discretionis prudētiá: Albe
át macule extra rutillátes sũt pura opa ꝛ
exẽpla que exterius alijs apparent. Sic
ergo ꝓlatus dz hẽre caput cameli p notic
az sacre scripture. Collũ equi p flexibili
tatẽ misericordie. Crura vel pedes buba-
li p discretõez prudẽtie. Albas maculas
pdi.i. opez puritatẽ ꝛ plus in aspectu q̃
in facto debet hẽre seueritatẽ. Vñ dz esse
aspectu ferus sz animo vel ope mãsuet⁹.
¶ Itẽ ꝓlati debẽt se hẽre ad subditos sic
ceruc ad filios. Cerue eni post partũ vtũ-
tur duabus herbis. s. como ꝛ sumole qui
bus paste redcũt ad suum fetũ ꝛ illarum
herbarum succo imbute filijs lactis exhi
bent nutrimentum. filios aũt ad cursus
exercent ꝛ fugere eos docent ꝛ ad proru
pta eos ducunt ꝛ saltandi moduz eis oñ
dunt. Due ergo herbe/que faciũt ceruam
ad nutriendus filios lacte abundare due
vtutes sunt que faciũt prelatos subditos
suos debito alimẽto nutrire. s. sapiẽtia q̃
facit eos abũdare lacte spũalis doctrine
ꝛ misericordia q̃ facit abũdãter dare nu-
trimenta corpalis elemosyne. debẽt etiaz
eos ad currenduz p viam mandatoruz. i.
ad velociter obediendũ instruere. ¶ Itẽ
ad peccata fugienda inducere precipitia
tentationum eis nota facere ꝛ moduz sal
tandi eis idest euadendi oñdere. ¶ Itez
sicut prelati presunt in dignitatibus ita ꝺ
bent precesse in virtutibus. Cuius exem
plum est quia omne animal cornutum ẽ
quadrupes excepto quodam serpente in
egypto qui dicitur ceraste. quod scilicet
intelligendum est si cornua sunt de natu
ra ossis: propter testudines siue limaces
cornua mollia hũtes. Per animal ergo
cornutum intellige hominẽ in dignitate
leuatum: signant eniz cornua capitis emi
nentiam dignitatis. Tales debent hẽre
quatuor pedes scilicet iusticiam tempera
tiam fortitudinem prudentiam. Ceraste
autem siue serpens cornutus idest hypo
crita in dignitate positus cornua sine pe
dibus habet. quia dignitatem tenet ꝛ vir
tutibus caret. Similiter limax hñs cor-
nua mollia signat prelatum carnalem ha
bentem remissa opera. qui etiam pedib⁹
caret quia interiores virtutes non habz.
¶ Item ꝓlatus virtuosus tunc faciliter
ad contemplationem diuinoruz erigitur
cum se abstrahit a temporalibus curis.
Cuius exemplum est quia animalia que
dentes non habent in superiori mandi-
bula sunt cornuta quia materia transit i
cornua. Per animal vero cornibus mu-
nitum prelatum intellige in virtutibus
ornatum. Cuius inferior mandibula est
terrenorum dispensatio prouida in qua
est multitudo dentium. i. multiplicitas la
boriosorum operum ꝛ durorũ: sed quia
mandibula superior est diuinorum con-
templatio altior que debet esse vacua dẽ
tibus idest a temporalium curis ꝛ labori
bus semota. Vtraqz tamen debet vti pro
tempore q̃ vult virtuose precesse. ¶ Itez
prelationis honore digni non sunt qui
solum que sua sunt querunt. Vnde nullũ
aial hñs dentes recuruos vt aper habet
cornua eo q̃ illa mã transit in culmos.
Ille quippe prelatus suos dentes recur
uat qui ea que agit ad semetipsum refle-
ctit. ꝛ replicat sed non est dign⁹ cornibus
dignitatẽq; alios negligens tantum seipsũ
pascat. Eze. xxxiij. De pastoribus qui pas
cunt semetipsos.

¶ Capitulum. cij.

PRoficere ꝛ crescere po-
test homo virtutibus q̃-
diu durat pñtis vite tps.
Ceruus. n. crescũt cornua
vsqz ad. vij. annum quia
vsqz ad. vij. annos. omni
anno pullulant eis cornua vnum ramũ.
Vñ cor etas ꝺprehẽdit p cornua qz ergo
septẽnarij⁹ ẽ numer⁹ vlis tẽporꝛ. s. q̃ vni
uersũ tps vite nre voluit. sic patz i septẽ
dieb⁹ septiane accipiam⁹ i septẽario ánor
totũ tẽp⁹ diez nror. Scriptũ ẽ. n. Eze. iiij.
Die p áno dedi tibi ꝛ. ps. dicit. Dies an-
nor nostror i ipsis septuagita ãms. Sep
tẽarij⁹. n. p ꝺnariũ multiplicat⁹ i. lxx. ꝓsur
git. vt innat q̃ totũ tẽp⁹ ánor nostror ꝺ
bem⁹ dedicare pfectui vtutũ quẽ signat
augmẽtatio cornuũ; ꝛ hꝺ fit p septẽnariũ

virtutū:qr sūt qttuor vtutes cardiales ⁊ tres theologice.vl'p septenariū opeꝝ misericordie cū obseruatione decalogi.

¶ Capitulum.cij.

Rudentiam docet nos habere erici⁹ triplicit̄er. Primo contra insultū tentatio
P num Nam erici⁹ dum se infra corruz duruz spinis asp e ris vndiqz circunseptū inclu dit se ab inuadēt̄b⁹ ꝓtegit. Nā mox cū aliqd sētit se i globū ꝙuertit ⁊ ferīēti spinas oppōit. Est itaqz dura ⁊ spinosa pelis aspera penitēcia ⁊ dura afflictio carnis.i q̄ dū hō se p hūilitatē abscōdit ⁊ eā tētatiōi opponit ei⁹ tētatiōes euadit.vñ ps. Ego aūt cū mihi molesti ēnt induebar cilicio humiliabā i ieiunio aiaz meā ⁊c. ¶ Scōo docz nos habē prudētiā q̄tū ad nutrimētū opeꝝ. Est enī eritij talis prudētia qr ascēdit vitē vl' aliā arborē ⁊ vuas ⁊ póa dejcit ⁊ postea se sup illa iuolui ⁊ suis spinis ifigunt ⁊ sic portat escas filiis sic Ysid. dicit. Ille ergo vites vel arbores ascēdit qui ad sanctoꝝ virtutes vel vitas considerādas p mētis ꝓtēplatiōez se erigit.et tē ex eis póa dejcit qñ ex eoꝝ ꝓparatiōe suos defect⁹ agnoscit. Quasi enim poma ō arboribus deficiunt cū maioruz facta minoribus cōparant. Sz tunc ea velut eritius quis spinulis suis infigit ⁊ dorso deferēda suscipit.quādo illa p posse se secutis affectibus disponit.⁊ tunc inde filios pascit quando ex eorum imitatione sua opera dirigit ⁊ nutrit. ¶ Tertio docet nos esse prudentes circa varietatem temporum.Dicit.n. Aristo. q̄ ericij faciunt foramen vnum contra vētos septētrionales ad qō cōfugiunt in calorem ⁊ aliud cōtra australes ad quod confugiūt dū frigus sentiunt. Vnde dicitur q̄ quidam fuit in constātinopoli qui p ericium quē vēbat predicebat oēs vētos futuros nec sciebat aliquis vnde hanc sciam haberet. Sic homo prudēs in calore ꝓsperitatis dz refugere ad ventum septentrionalem frigidum.i.ad memoriam aduersitatis vt .s. per timorem a superbia ⁊ intēperantia liberet. Sed in tpe frigoris.i.aduersitatis dz refugere ad ventuz australē caliduz.i. ad memoriā ꝓsperitatis ne a tristitia.s.nimia absorbeat. Eccli.xi. In die bonoꝝ ne immemor sis maloꝝ ⁊ in die maloꝝ ne immemor sis bonoꝝ. ¶ Itē prudētie exemplū habemus in formicis. ¶ Primo in p uidendo. ꝓuident.n. tpa futura. Nam in estate congregant vñ in hyeme viuant. Sic nos debemus in vita ꝓuidere nobis de tpe mortis. Prouer. vi. vade ad formicam o piger ⁊ considera vias eius ⁊ disce sapientiā:q̄ cum non hēat ducem nec preceptorē nec principē parat estate cibum sibi ⁊ congregat in messe quod comedat. ¶ Itē in congregando. Congregat triticeum granum nō curās ordeum. Sic homo debet cōgregare spiritualia ⁊ eterna ⁊ non curare de temporalibus ⁊ perituris. Math.xiii. Triticum congregate in horreum meum. ¶ Item in conseruādo Nam quando pluuia super eius triticuz descendit illud soli exponit vt iterum deficcetur. Sic quando aliqua tentatio vel corruptio in nobis accidit que possit triticum.i.nutrimentum vel meritum nostrum spirituale corrumpere ⁊ perdere debemus illud reparare calore solis.i.feruore contritionis vel manifestatione cōfessionis.qr illud quod soli exponit i lucem producit:vel per feruorem oratiōis ¶ Item in custodiendo primo suum cibum. Nam sicut dicit Plini. formice grana colligunt cumulos componunt ⁊ in secretiori parte domicilij abscōdunt ne ab auibus rapiantur vel a vento dispergantur. Ista grana sūt dei verba quibus anima nutritur ⁊ pascitur sicut formica de granis de quibus in secretiori parte anime scilicet in memoria debemus cumulum ponere scilicet de his que audiuim⁹ plura memorie commēdādo ⁊ ibi occultare per humilitatē ne ab auibus rapiantur.i.a demonibus sicut semē quod cecidit in via ⁊ volucres celi comederunt illud. Vel ista grana sunt bona opa vt elemosyne ⁊ hmōi que debemus cumulare multiplicādo ⁊ abscōdēdo p humilita-

tem nec iactãtes oñdẽdo ne a vẽto vane glorie dispergañ vel ab auibus.i.ipsis ò monibus auferañ. ¶ Jtẽ inueniuñ prudẽtes i custodiẽdo aux: Mã in ethiopia dicuñ esse formice ad formã canis:q̃ arenas aureas pedibus eruũt:ꝛ ne auferañ custodiũt:quasi arene auree sunt vtutes spirituales anime quas pedibus idest affectionibus vel gressibus bonorum operum debemus eruere ꝛ cuꝫ omni studio custodire ne a nobis auferantur. ¶ Jtem prudẽtia serpentum est in exemplus nobis multipliciter. ¶ Primo qꝛ serpẽs docet nos chꝛistum diligere. Nam serpens super omnia caput custodit qꝛ in ipso principue eius vita consistit. Vnde dicit ꝑli. q̃ si caput serpentis cum duobus digitis euaserit nihilomin⁹ viuit propter qđ totũ corpus ꝓ seruando capite ferienti opponit: vt scꝫ noscaput nr̃ꝫ in nobis custodiamus.s.chꝛistum ꝛ pro ipso a quo hẽmus vitam gratie ꝛ glorie omnia alia negligamus ꝟm illud ꝑhil.iii. Omnia detrimentũ feci ꝛ arbitꝛor vt stercora vt chꝛistum lucrifaciam. ¶ Secundo docet nos peccatum abiicere .s. per innouationem penitentie. Nam serpens sicut dicit phs quando sentit se senio grauatum plurib⁹ diebus abstinet a cibo vt sic pellis eius facilitꝛ relaxetur:deinde gustata herba q̃dam amara prouocatur ad vomitum ꝛ euomit humorẽ virulentuꝫ qui erat causa sue infirmitatis:tandẽ vt cutẽ rigidam tẽperet in aqua se balneat ꝛ q̃rens angustam rimam in petra per eam intrat ꝛ per violentiam transiens ab exuuia se denudat.i.a pelle que vocatur exuuia ab exuẽdo quia eam exuit ꝛ deponit ꝛ tandem se soli exponens desiccat ꝛ nouum corium reparat ꝛ sic resumptis viribus videt clarius incedit fortius ꝛ comedit auidius. Hoc idem dicit Auicen. ꝛ ꝑli.scilicet de innouatione. Nos igitur exemplo serpẽtis debemus vitam innouare per opera penitentie. Primo ieiunando non tm̃ a cibis ꝫ magis a vitijs. ¶ Jtẽ amarã herbã cõtritiõis cordis gustãdo venenũ peccati ꝓfessionẽ euomẽdo aqua lachꝛyma rũ vel doctrie nos abluẽdo. Jn arcto foramine penitẽtie exuuias veteris homis idest male cõsuetudinis deponẽdo:ad calorẽ solis.i.amorẽ xpi molliciẽ ꝛ ꝓnitatẽ peccandi desiccãdo ꝛ nouũ coriũ. s. hominem q ꝟm deũ creatus est inducendo. Vires bñ agẽdi resumẽdo. Clarius spũalia cõtẽplãdo:fortius deũ ꝛ ꝓximũ diligẽdo ꝛ q̃ spũs nutriũt auidi⁹ assumẽdo. ¶ Tertio docet nos serpẽs diabolo resistẽ: Dicit eni Jsido. q aspis serpẽs cum icipit incãtatorem audire vnã aurẽ in terrã premit ꝛ alterã cauda claudit ꝛ sic vocem incãtãtis effugit ꝛ incãtãti nõ obedit. Sic ẽt nos õbem⁹ icãtatori.i.tẽtatori resistere.s. cuꝫ cauda ꝛ terra.i.cũ memoria finis nr̃i q designaꝫ in caudaꝫ ꝛ terrene fragilitatis q̃ designatur in terra tẽtatiões repellẽdo ps. Sicut aspidis surde obturãtis aures suas q̃ nõ exaudiet vocẽ incãtãtium ꝛ c̃. ¶ Quarto docet nos carnẽ subiicẽ. Naꝫ serpẽs calcaneo mulieris insidiaꝫ ꝛ inimicatur. Geneb.iii. Jnimicitias ponã inter te ꝛ mulierẽ ꝛ tu insidiaberꝫ calcaneo ei⁹. Sic nos debemus insidiari carni ꝛ calcaneum.i.finez eius attente cõsiderare. Augu. Nihil tantum valet ad domãdũ desideria carnis q̃ cogitare qualis ipa sit futura. ¶ Quinto docet nos mundum fugere. Nam serpens ꝓpter inimicitias quas habet cum homine fugit ꝛ sub spinis latitat ꝛ in desertis habitat. Sic sancti viri ꝓpter odium mundi ꝛ insidias fugiunt in desertis claustri ꝛ latitant sub asperitate penitentie. Dicitur enim q serpens fugit hominem nudum ꝛ insilit in vestitum.quia scilicet diabolus timet pauperem ꝛ se ab affectu temporalium denudantem.sed vestito idest diuitijs munito ꝓuealet ꝛ ideo qui volunt diuites fieri incidunt in tentationeꝫ ꝛ in laqueum diaboli vt dicitur.i.ad Thi.vi. ¶ Sexto docet delitias abhoꝛere quia serpens dum natat in aqua caput eleuatum portat ne eo submerso suffocetur. Sic sancti viri cauent ne caput rationis submergatur ꝓsentibus delitijs. ¶ Septimo docet nos humilitatem tenere. Ysa.lxv. Serpẽ

et puluis panis eius. Ita vir sanctus etiã se reficit cogitando q̃ ẽ puluis ⁊ cinis humiliãdi se vt Abraã. Gen̄. xviij. Loquar ad dñm meũ cũ sim puluis ⁊ cinis. ¶ Itẽ prudẽter viuere ⁊ opari aialia q̃dam terrestria nos docẽt. Nam sicut nos docet Aug. xi. libro de ciuitate dei. Est admiranda in brutis q̃dam prudẽtia in qbus cuꝫ nulla sit ꝓprie loquẽdo scia q̃dã tñ in eis similitudo scie inuenit. cuidẽtẽ. n. hñt solertiã in ferũ educatione. in latibulorũ edificatione ⁊ nutrimentorũ acqsitione in volucr̃ medicatiõe: in nociuorũ cuitatione in mutatiõis tẽpor̃ ꝓcognitiõe: suorũ ꝑpartium dilectiõe. Docent itaq; hoies ꝑmo prudẽtes cẽ nõ solum in nutritione carnaliũ filior̃ qbus sicut dederũt nature fundamẽtũ ita ⁊ dare dñt documenta disciplineq; ⁊ aliméta vite: sꝫ ẽt in ꝓmotione spũalium desideriorũ q̃ cũ in corde exorta fuerint velut spirituales sunt soboles cõfouẽda. ¶ Itẽ in habitaculi ꝓstructiõe nõ tñ exteriꝰ in quo qescat corpus sꝫ magis interioris vt domũ ꝓscie construas in qua resideat de⁹. ¶ Itẽ in nutrimẽti ꝑcuratiõe nõ tñ quo caro reficiat sed magis quo spũs alat. Non. n. in solo pane viuit hõ sed in oi verbo ⁊c̃. sicut dicit Matth. iiij. ¶ Itẽ in vulner̃ curatiõe nõ tñ corpalium iaculor̃ sꝫ magis viciorũ seu tẽtationũ. Docent ẽt te prudenter noxia euitare non tñ q̃ ledunt corpus sed magis q̃ spũm inficiunt: ⁊ insup̃ tua pericula te ꝓcauere monent ⁊ opportuna futuris tẽporibus remedia preparare. Quod aũt oibus his dulcius est nõ tñ ꝓiugalis federis suadent te diligere comparem sꝫ ⁊ socialis vite amare consortem.

¶ Capitulum. ciij.

Pueri ⁊ puelle sunt in puericia bonis ⁊ cõgruis opibus ⁊ studiis assuefaciendi exẽplo aranearũ q̃ ex ouis ꝓcreate q̃ñ mox nate texturas ascẽdere incipiunt: ⁊ operari ac si in ventre cẽnt edocte: sic fuit beatus Iob circa opera misericordie. Vnde dixit Job. xxxi. Ab infantia crevit mecum miseratio ⁊ de vtero matris mee egressa est mecum. Sicut ⁊ fecit Thobias filio suo quem ab infantia timere dñm docuit ⁊ abstinere ab omni peccato. Thobie. i. Dñ Eccli. xxx. Tonde latera eius dũ infans ẽ ⁊c̃.

¶ Capitulum. ciiij.

Veritas mẽtis est inter oia magis diligẽda. Mã oẽ animal faciẽs multos fetus ꝑ ꝑmũ magis diligit ⁊ reputat sibi magis naturalem Et ideo quedam animalia fetus suos deuorant preter ꝑmũ. Primũ aũt qõ oꝫ in nobis esse ⁊ oia nra opa precedere est puritas mẽtis. Dñ ẽ ꝓpb⁹ diligẽda ⁊ ꝓseruãda. Et iõ dic̃ de ea Greg. in ꝓ̃zenns. Prima sapiẽtia ẽ vita laudabilis ⁊ apud deũ pura mẽs. Per quã puri puro iunguntur ⁊ sancti sancto sociant

¶ Capitulus. cv.

Religiosi dñt silẽs eẽ dromedarijs siue dromedis. Nam proprie loquendo animal dicitur dromedus ¶ Custos aũt talium animalium dicitur dromedarius. Oꝫ ergo religiosus assimilari dromedis quadrupliciter. Primo ꝓpt̃ ꝓtinẽtiã. Castrãtur. n. dromedi a iuuẽture sic̃ Auicẽ. dic̃ vt sint cursui aptiores. Sic̃ religiosi dñt a iuuẽtute se ꝑ votuꝫ ꝓtinẽtie i mũditia carnis seruare. Matth. xix. Sũt eunuchi q̃ se ipos castrauerũt pp regnũ dei. ¶ Scõdo pp abstinẽtiã. Sũt. n. dromedi parui cibi ⁊ fenũ ⁊ cortices ⁊ ossa dactyloꝝ valde diligũt. Sic non dñt religiosi delitias querere sed potius grossa cibaria. ¶ Tertio propter obedientiam i qua velut dromedi dñt esse veloces ⁊ prompti. Sunt enim dromedi velocissimi. Vnde dromos grece velox cursus dicitur latine. nam centũ miliaria ⁊ ampliꝰ pgũt i die Debẽt ẽt esse in obediẽtia laboriosi ⁊ ꝓtinui. sic̃ drõedi hñt crura lõga ⁊ neruosa multũ ad laborãdũ fortia ad ꝓtinuãduꝫ firma. ¶ Quarto pp hũilitatis mẽsurã. sũt enim dromedi non magni corpe quia minores

Nature ꝯ cameli.qz scz religiosi nō vñt eē magni in sua reputatiōe sed hūles ⁊ abiecti Apo.ad Gal.vi.siqs se existimat aliquid esse cum nihil sit ipe se seducit.

¶ Capitulum cvi.

Sancti viri assimilantur agnis ¶ Primo propter innocentiam Nam agn⁹ inter animalia omnia est maxime mansuetus ⁊ innocens.Vnde nec dente ledit:nec cornu impetit.nec vngue scidit. nec calce percutit.Et ideo sicut dicit Isido.Cetera animalia armauit natura solū agnum dimisit inermem.Hec át inocētia que est in agno principaliter fuit in christo que scz nūq̄ alicui aliqd malefecit.qō ēt vn⁹ ex latronib⁹ in cruce cognouit dicens Nos quidem digna factis recipim⁹ hic át nihil mali fecit. ¶ Secundario autem talis innocentia competit etiam alijs sanctis.qui fuerunt imitatores christi ⁊ ideo táq̄ agni neminē ledebát nec dēte inuide detractōis nec tyrānice dñatōis.nec vngue violēte direptiōis nec calce iurio se despectiōis siue pcussiōis Apo.ii.Cori. vii. Neminez lesimus ⁊c. Et idcirco etiá alioe ad hoc monebat dicens .ii Corin. vi. Nemini dantes vllam offensionez ⁊c. ¶ Scdo pp iustitiá.ptinet.n. ad pfectá iustitiá ñ solūneminē ledē ⁊c.sz ēt aliis oib⁹ si pt fieri ,pdcē.⁊ hác iustitiá agn⁹ oñdit qz qcqd in se hz hóimb⁹ vtiliter prebet. Má pellis ei⁹ est vtilis ad variū vsū.pili ad imdumētū.simus ab terre ꝯdimētū.cornu ⁊ vngula ad medicamētū.⁊ carnes ei⁹ ad esum Hec autem omnia competunt christo principaliter quia ipse suam pellem.i. suam conuersationem exteriorem . siue sua vellera.i.exempla seu opera reliquit nobis ad indumentum idest ad imitationis exemplum eo modo quo dicit Apo. Ro.xiii. Induimini dominum nostrum iesū xp̄z. ¶ Itē suū simū.i hūilitatē ꝯdimē tū scz oium vtutū ⁊ opū. Vnde ipe dixit Mat.xi.Discite a me qz mitis sū ⁊ hūilis corde. Et hec hūilitas ē ꝯdimē tū sine quo nullū op⁹ placet deo. Dū xp⁹ dixit aplis Luce.xvii. Cuz omnia benne feceritis dicite serui inutiles sumus . In cornu autem propter vnctiones que cuz eo fiebant. vt patet.i.Reg.xvi significat potestas xp̄i in institutione sacramentorum.sed in vngula agni diuisa discretio doctrine xp̄i. Et hec omnia nobis ad medicinam dedit.scz ⁊ sua sacramenta ⁊ sua verba. Insuper christus tanq̄ agn⁹ ⁊ suā carnē reliqt nobis in cibum scilicet in sacramēto eucharistie.sicut dixit ipse Joh̄. vi. Caro mea vere é cibus ⁊c. Competūt etiam secundario sanctis viris predicte utilitates agnoz.qz ipsi sancti in variis usibus ⁊ obsequis proximis seruiūt. Mā nudos vestiūt pauperes cibis impinguāt ⁊ condiunt ⁊ ad infirmoz fomētū ⁊ curā frequenter ex compassiōe itendūt. ¶ Tertio propter prudentiam: Nam agn⁹ dicitur ab agnoscendo.Duo.n.sunt que agn⁹ nāt̄r discernit ⁊ agnoscit. Primo mr̄em. Mā inter innumerabiles greges solo balatu mr̄ez agnoscit.Eodem mō xp̄s dicit eē agn⁹ ab agnoscendo.qz in cruce exūs mr̄em agnouit de ea spūalem curā hñdo ⁊ Johāni ipaz ꝯmēdādo.qñ dixit fili ecce mr̄ tua.Qō exēplū seq̄ntes sancti viri de parentibus suis vsq̄z ad mortē curam ⁊ diligentiam gerunt. Nos etiam exemplo iohānis studere debemus vt ipsam btām virginem mr̄ez habeamus. Agnus.n.balatu mr̄ez querit:inuenta autem ea caput erigit.mámas querit quas dum fugit populus flecit.⁊ vt mr̄ ei plus de lacte p̄beat capite mr̄is vbera p̄mit Sic etiam vir deuot⁹ balatu.i.voce orōis sancte matrē misericordie q̄rit.⁊ ad eā caput.i.mentez p ꝯtēplationē erigit.mámas sue pietatis ⁊ ꝯsolatōis req̄rit deuote ēt ⁊ sepe salutādo sibi gēua flectit. atqz capite.i.mēte fer uēter desiderādo.⁊ iportūe postulādo q̄ dámō q̄ p̄mit vt sue ꝯsolationis gratiaz largi⁹ ifundat. Secūdo qz agnus naturaliter suū hostē agnoscit scz lupū. Mā etiá si eū nūq̄ viderit.stati cū prio videt agnoscit: Similiter ēt xp̄s suos crucifixores agnouit nō odiēdo sz ꝓ eis orādo Luce.xxiii. Pater ignosce illis qz nescuunt qd facūt

In qua oratione aduerte q̄ patrē p̄ eis orando inuocauit cum dixit.pater. ¶ Itē eis ignosci postulauit. Ignosce illis inqt. ¶ Item illos excusauit.q; nesciunt quid faciunt ꝛ hec tria faciunt etiam ipſi ſancti ipſum agnuz ſequētes erga aduersarios ſuos ſcz q̄ pro eis orant.eis indulgent ꝛ nō ſolū nō accusat;ſz ēt excusāt . ¶ Quarto pp patientiā q; ligatus a carnifice non ſe defendit siue expoliet vellere siue cute Et dū portatur ad victimā nō plorat nō clamat non murmurat nō recalcitrat ſed placido vultu ſuū respicit occisorē ac ſi cū portaret ad paſcua. Silr ēt xp̄s capt⁹ ꝛ ligatus in orto non ſe defendit. Silr in flagellatione expoliat⁹ veſte lacerata cute ꝛ silr ēt expoliat⁹ ad crucē ſe nō defendit nec crucifixus recalcitrauit nec murmurauit vñ Jc.xⁱ. Ego quaſi agnus manſuetus q̄ portatur ad victimā ꝛ Jſa.liij. Quaſi agnus coram tōdēte ſe ommuteſcet ꝛ nō aperiet os ſuuz. Vñ ēt ſancti viri hoc exē plum patientie ꝛ manſuetudinis quātuz p̄nt imitari conant Apoc.xiiij. Vbi ſequū tur agnū quocunqz ierit. ¶ Quinto propter mundiciam. Mā agnus q̄ſi aial mundū immolabat ꝛ victimabat in lege ad ſignanduz xp̄m q̄ tanq̄ agnus fuit p̄ peccatis noſtris in ara crucis imolatus . Vñ Johannes Baptiſta de eo dixit. Jo.j. Ecce agnus dei q̄ tollit peccata mundi . Sic ēt ſancti ꝛ imaculati viri faciunt deo victimam de ſeipſis eo mō quo Apo . dixit. Exhibeatis corpora vra hoſtiā viuentē ſanctam deo placētez Ro.xij. Et nota q̄ imolabatur in lege agn⁹ anniculus imaculatus ad ſignificandū q̄ ille q̄ vult de ſe facere gratum ſacrificium deo debet cē agnus per patientiā.immaculatus p̄ mūdiciam:anniculus p̄ cōtinentiam .Diccbatur enim anniculus cum eſſet vnius āni completus.q; tūc ē optimus:eo q̄ agn⁹ tanto melior eſt quanto a lacte remotior Vnde eſt ille vt anniculus qui eſt remot⁹ a lacte.i.a carnali delectatiōe ſcz per continentiam. ¶ Item ſancti viri aſſimilantur equis. ¶ Primo rōne vinacitatis :q; equus eſt animal vinax:q; in cāpis exultat belluz a remotis odorat tubis ad prelium excitatur ad curſuz prouocatur . dolent equi cum victi fuerint gaudent cum vicerint. Sic ſancti viri in campis. i. i aduersitatum vel tentationuz prelijs exultant ſm illud Ja.j. Omne gaudium existimate fratres cum in tentatōes varias incideritis ꝛc. ¶ Itē bellū tēratōis vl̄ bellū mort;peul odorēt.ſ.in p̄uidēdo ꝛ preparando ſe tubis ideſt vocibus predicatorum vel tubis diuinorum iudiciorum excitantur ad bellum viciorum. Hac tuba excitatus beat⁹ Hie. dicebat. Siue comedam ſiue bibam ſiue quicqd aliud faciam ſēper auribus meis intonare vī illa terribilis tuba :ſurgite mortui venite ad iudicium. ¶ Item ad curſum.i. ad velocitatem bene operandi vel obediendi de qua vī. Viam mandatorum tuorum cucurri prouocant. ¶ Itez vincuntur tēptatione vel negligentia : dolore penitentie purgantur ꝛ in victoria tentationum ꝛ viciorum letantur . ¶ Secundo rationc ſagacitatis q; qdam eq̄ ſagaciter recognoſcunt dños ſuos ꝛ alios ſup ſe aſcendere non permittunt. Sic ſancti viri recognoſcūt dñm non tm̄ in beneficijs ſed ēt in flagelis ꝛ alium dominuz.i. diabolum vel peccatum ſuper mentis ſellam aſcendere non permittunt ſm illud . Nolite locum dare diabolo. Eph̄e. v . ¶ Tertio ratione pietatis q; aliqui equi in morte dominorum lachrymas fundunt. Et ſic ſancti viri plorant conſiderantes legendo vel audiendo paſſionem domini ſcīē tes q̄ ſicut fuerunt ſocij paſſionum ſic erunt ꝛ conſolationum.ij.Corin.i. ¶ Itē ſancti viri q̄uis magna vicia vitant frequenter tamen paruis vicijs terrentur. Vnde ſunt ſimiles elephantibus qui domiti ſunt in bellis optimi . Nam acies p̄oferunt armatos ferunt nec armatorum acies expauescunt:nec ſuoz rumores fugiunt. ¶ Itē ſup eos turrib⁹ligneis collocatis de eis tāq̄ de muro tela ignea emittuntur:cum ſint tales tamē de mure timent. Sic ſancti viri q̄uis magna tēptationū bella vincāt ꝛ magnaz virtutū

arma ferant:nec tribulationes nec persecutiones expauescát nec linguas infantiũ seu detrahentium fugiát:tamẽ aliquádo aliquis minimus defectus vel molestia relinquitur eis qui semp eos i timore ꝛ cruciatu tenet. Sic paulus ad tertiũ celum raptus ꝛ omniũ tribulationum pericula expertus:ac oibus gratijs ꝛ virtutib⁹ plen⁹ tamẽ stimulo carnis premitur ꝛ timẽs ac orans vt amoueri debeat minime exaudi tur. ¶ Item sancti viri assimilant leomb⁹ in multis. Primo in audacia siue magnanimitate. Apparet.n.magnanimitas leonis in triplici actu. ¶ Primus est qr cũ venatores eum sequũtur nõ latitat nec se occultat.sed videri se optat ꝛ in mediũ campum vadẽs ad pugnã se preparat ꝛ abscõdere vel fugere magnã verecũdiam reputat. Similiter sancti viri ꝛ perfecti tribulationes ꝛ psecutiones cum oportunum est nõ refugiunt imo quãdoqꝫ persecutores incitãdo vel expectando preueniunt ꝛ persecutiones cũ eueniunt cum magno gaudio suscipiunt. Actuũ.v.dicit ꝙ ibant Apostoli gaudentes a conspectu concilij: quoniã digni habiti sunt pro nomine iesu cõtumeliam pati. ¶ Secũdum ostẽsiuũ magnanimitatis leonis est ꝙm Ysiõ.qr venatores intuetur vt ipsis visis minus terreat:sed amplius animet. Econtra aũt est in aialibus pauidis vt est ceruus ꝛ lepus: qr quanto plus aspicerent venatores tanto plus expauescerent. Vñ Pro.xxx. Leo fortissimus bestiarꝫ ad nullius pauebit occursum. Sic sancti ꝛ perfecti viri inter suos persecutores positi dum eos seuire vident intuent ꝛ considerant ꝙ sit eorꝫ potestas ꝛ ira breuiter transitoria ꝛ quomodo eorũ perfidia sit eternum supplicium receptura. Et quomodo ab illis sibi fabricatur sempiterna corona. Et ideo dũ sic intuẽtur eos magis crescit in ipsis virtus ꝛ patientia. Simile etiã faciunt de tribulationibus ꝛ infirmitatibus considerãdo ꝙ breues ꝛ viles sũt:ꝛ ideo ex eis fortiores efficiunt. Apo.ii. Corinth.xij. Cum infirmior tunc potẽs sum. Tertium ostẽsiuũ siue magnanimitatis est. Quia cũ iuste quitur saltu vtitur.sed cum fugit nõ vtitur sed potius lento passu graditur. Sic sancti insequũtur spiritualia bona saltib⁹ amoris ꝛ feruoris. Phil.iij. Sequor autẽ si quomodo comprehendaꝫ. Can.ij. Ecce iste venit saliens in mõtibus: sed in persecutione ꝛ pena positi nõ saltando per impatientiam vel impetũ furoris incedunt sed cũ suauitate patientie ꝛ mãsuetudinis transeũt:propter que oia dicit Prouer. xxviij. Justus quasi leo cõfidens absqꝫ terrore erit. Sed nota ꝙ q̃uis leo sit ita securus:tamẽ quedam sunt que dicit timere que etiam sancti viri timẽt. ¶ Primus est strata publica ꝛ hec strata est mors per quam omnes opꝫ pertransire ps. Timor mortis cecidit super me. Secunduꝫ est qdam aial paruũ ꝛ venenosum qd dicitur leontofonus qd signat peccatuꝫ. Cuius venenũ fugiunt sancti viri sicut venenuꝫ serpentꝫ. Eccli.xj. Quasi a facie colubri fuge peccatũ. ¶ Tertiũ est strepitus rotarũ .i.cõminationes scripturarꝫ. Et quasi due rote sunt duo testamenta vel due fortune sicut prosperitas ꝛ aduersitas quarꝫ strepitus formidabilis est: qr status periculosus vtriusqꝫ fortune. ¶ Quartuꝫ est quoddã animal ferox qd dicit lazaimi a cuius ferocitate vix põt aliqua bestia esse tuta.ꝛ signat feritatẽ ꝛ seueritatẽ summi iudicis ps. A iudicijs enim tuis timui. ¶ Quintuꝫ est ignis.s. gehẽne vel purgatorij. ¶ Sextum est decipula vel laqueus venatoris:ꝛ hec est tentatio vel fraudulẽtia demonis quam etiam sancti timent. ¶ Septimũ est flagellum. Timet eniꝫ leo quãdo videt verberari catulũ:ꝛ sic timẽda sunt flagella presentia. ¶ Scõo assimilant sancti viri leoni in iusticia primo distributiua. Maꝫ predã quã rapit solus comedere erubescit. ꝛ ideo sepe a remotis bestijs alijs sequentibus de sua preda aliquid relinquit. Hec est illa iusticia de qua dicit in ps. Dispersit dedit pauperib⁹ iusticia eius manet in seculũ seculi. Hãc habuit beatus Job.dicens. Si comedi buccellam meaꝫ solus ꝛ non comedit pupillus ex ea. ¶ Itẽ leo vtitur iusticia vindicatiua

siue punitiua erga se ꝛ erga alios: sed eniꝫ punit quando exardescat in ira: qꝛ iratus terram cauda verberat ꝛ eadem cauda se ipsum flagellat in tãtum vt sanguis fluat. In quo dat exẽplum vt homo iram suaꝫ in seipsum deprimat ꝛ nõ in alium refundere querat. qꝛ omnis qui irascitur fratri suo ꝛc̃. Matth. v. ¶ Jtez erga alios vtitur leo iusticia vindicatiua. ¶ Primo qꝛ vim vi repellit quasi cuꝫ moderamine inculpate tutelle. Nam si quis cõtra eũ telum emiserit si nõ eum tetigerit vtiqꝫ eũ inuadit: sed nõ ipsum vulnerat nec ledit qꝺ est cõtra illos qui in sua defensione vindicte moderamine nõ vtunt. ¶ Tertio sancti viri assimilant leoni in prudentia primo qꝛ leones quãdo ambulant sua cauda delent vestigia ne a venatoribus valeant inueniri. Sic sancti viri posteriori penitentia delent peccata precedentia vt dici possit de eis. Beati quorum remisse sunt iniquitates ꝛc̃. Signũ etiam cautele ꝛ prudẽtie videtur esse in leone qꝺ dormit apertis oculis. Vnde vident eius oculi vigilare. Similiter sancti viri quasi dormiendo vigilãt ſm illud. Canti. v. Ego dormio ꝛ cor meum vigilat. Est enim quasi quies somnus cõtemplationis qua ab exterioribus actibus vacantes interius vigilãt circa spiritualia ꝛ celestia oculos mentis aperientes. ¶ Jtez est somnus mortis in quo sancti dormiunt. i. eterne pacis quietẽ accipiunt vbi in dei visione oculos mentis aperiunt ita vt nun ꝺ claudãtur. Et licet etiã peccatores propter quietem siue dispositionez carnis in sepulchris in morte dormire dicuntur ps̃. Dormierunt somnum suũ ꝛ nihil inuenerunt oẽs viri diuitiarum suarum in manibus suis. Tamẽ ipsi dormiunt. i. moriũtur oculis clausis qꝛ maxime in morte excecantur ꝛ sensuꝫ perdunt. ¶ Quarto sancti viri assimilantur leoni in temperantia siue abstinentia. Nam leo quãdo semel satiatur duobus vel tribus diebus abstinet si aũt eum fugere oporteat ꝛ nimis sit plenus cũ brancia carnes de ventre extrahit ꝛ sic leuis fit. Et itez leo diutissime vivit quod per dentium comprehenditur consumptionem. ¶ Sic sancti viri abstinentes sunt a cibis corporalibus ꝛ quicquid carnalitatis in se sentiunt qꝺ eos in spiritu grauet cum brancia. i. cũ violentia aspere penitẽtie vt leuiores fiant euacuare laborant. Quod autem leo diutissime vivit signat qꝺ sicut dicit Eccli. lxxi. Qui abstinens est adijciet vitam. ¶ Quinto sancti viri assimilant leonibus in clementia siue pietate Nam cõtra hominẽ ab eo non lesus nequit irasci. Sed est homini naturaliter pius. Nam si nõ nimia fame vincatur prostratis pcit: captiuos obuios abire pmittit nec hominem nisi in magna fame comedit vel occidit: vt Jsidorus dicit. Femi nas etiam non tãgit ꝛ raro infantes nisi magna fame compulsus. Similiter sancti viri sunt alijs mansueti vt nõ irascantur inordinate vel de facili contra eos. ¶ Jtẽ sunt pij hominibus precipue miserabilibus cuiusmodi sunt captiui: mulieres vidue pueri pupilli ꝛ huiusmodi. ¶ Jtem prostratis. i. se humiliantibus parcunt etiam ab iniurijs propijs. Ostendit etiã leo pietatem ad seipsum maxime in morte. Nam leo quando moritur terram comedit ꝛ mordet ꝛ lachrymatur. Et sic homo debz in morte esse pius anime sue remordendo per compunctionem vitam suaꝫ terrenam ꝛ lachrymando siue flendo peccata: vnde Aug. tpe mortis sue contra lectum in pariete fecit sibi scribi psalmos penitẽtiales ꝛ pluribus diebus eos legendo plorabat. ¶ Jtẽ sancti viri assimilant leporibus. ¶ Primo ratione velocitatis. Est enim lepus animal velox ad currendum. Vnde dicitur lepus quasi leuipes qꝛ currens leuiter mouet pedes. Nam contra omne nociuum dedit natura salubre remedium vt dicit Auic̃. Vnde lepori data est membrorum leuitas. cursus agilitas. ꝛ sub pedibus pilorum villositas. vt duꝫ fugere oporteat pedes non ledat. Sic sancti viri sunt veloces ad mandatorum dei obedientiam vel audientiã ſm illud Jac̃. i. Sit autem omnis homo velox ad audiendum. ¶ Jtem sunt currentes ad man-

ſatorum obſeruantiam ſm illud ps̄. Vi am mandatorum tuorum cucurri ⁊c̄.
Gratia enim dei que potiora remedia tri buit q̄ natura dat eis membroꝝ leuitatē per ꝓmptā curſus agilitatē per charita tem feruidaz que oia facit agilia ⁊ leuia.
¶ Jté pedum villoſitatem per penitētiaz aſperaz que pedes affectionū cuſtodit ille ſos. ¶ Scō rōne timiditatis. qz lep⁹ eſt aial pauidum. Sic ſancti viri ſunt ſemper paudi ſiue de diuinis iudicijs ſm illud. ps̄. A iudicijs. n. tuis timui. ſiue de prete ritis peccatis. Eccli. v. De propiciatu pec catoꝝ noli eſſe ſine metu ſiue de tentatio num precipitio pro. xxviij. Beatus ho mo qui ſemp eſt pauidus. ¶ Tertio ratio ne mititatis. Eſt. n. aial mite ⁊ imbelle. Vn de nulla defenſiōe vtit niſi preſidio fuge. Sic ſancti viri ſunt mites in ꝓuerſatione imbelles. i. ſine proximoꝝ offenſione fu gientes vicia ⁊ tpalia cōmoda ⁊ iurgia ſi ue litigia. Et nota q⁹ lepus fugiens canes naturale habet q⁹ fugiat ꝓtra montes. ha bet. n. crura poſteriora longa vt facilius corpus eleuet qū̄ per montem aſcendit. Vnde facilius cū canis inuadit quādo de monte deſcendit. Tūc. n. nō bene currit. ſed q̄ſi cadēdo iecdit. Vñ qū̄ pōt mōtē cir cuit quouſqz vſus montē erigit ⁊ ſic ſepe canes effugit. Sic ſancti viri fugiētes ten tatiōes fugiūt ad montē. i. ad xp̄m ps̄. pro. xxx. Lepuſculus plebs inualida in petra .i. in xp̄o collocat cubile ſuum. Jpſe. n. eſt mons de quo Jſa. ij. Erit mons domus domini in vtice mōtiū. Jpſe etiam idem eſt petra de qua Apo. i. Cori. x. Petra au tem erat xp̄s. vel ad mōtē. i. ad ꝓtēplatio nem paradiſi. Habent. n. ſancti longa cru ra poſteriora. i. magna ſequenti vite deſi deria. i. coꝝ que poſtilla vitā ſequentur. Et talib⁹ deſiderijs coꝝ mens in cōtēpla tione illi⁹ celſitudinis faciliter eleuatur. Quādo vō de mōte celeſtis ꝓtemplatio nis ad terrena ptractāda vl̄ cogitāda ani ma deſcēdit tūc faciliter in peccato cadit. ⁊ canis. i. diabolus eā facilius capit. Et iō ſancti ꝓtēplādo circuerūt q̄ſqz ad illius ſuperne dulcedinis aliquā guſtationē aſ ſurgunt. ¶ Quarto ratione vtilitatis. Eſt eni aial vtile q̄ ad cibum q̄ ad veſtitum ⁊ q̄ ad medicinā mētuz. Mā eius oculi valent contra venenum. Sic ſancti viri alios pa ſcunt ſuis doctrinis vel elemoſynis. ve ſtiunt exēplis. Quaſi. n. eius pelib⁹. i. vtu tibus induit cū aliquis exēpla imitatur. ¶ Jtem medent ſuis ꝓfilijs vel ſuaꝝ ora tionū auxilijs. ¶ Jtem ſanctus vir aſſimi latur taro. ¶ Primo rōne pīe qz tarus hz pellē valde hiſpidā ⁊ villoſam q̄ melo ta dr̄. Quid aūt eſt pellis villoſa ⁊ hiſpi da niſi corporis pēna humilis ⁊ aſpera. Talē pellem iohānes habuit cui cib⁹ fuit locuſta ⁊ mel ſilueſtre ⁊ veſtimentū de pil lis camelorū. ¶ Secūdo rōne ꝓuidētie. qz ps̄. dicit q⁹ q̄ñ a canibus pſequitur anhe litū retinet ⁊ ſic cutē inflat ⁊ morſus canū deuitat. Similiter ſanctus homo q̄ñ pſe quētes ⁊ iniuriātes patit in ſe per patien tiaz ſpiritū ſuum cohibet vt per impatē tiaz vel iracundiā extra nullatenus exeat ⁊ ſic morſus canū. i. leſiones pſequentiuz euadit vt aīe ſue ſaltē nō noceat. ¶ Ter tio rōne ꝓuidentie. Futuram eni tarus p uidet tēpeſtatē. ⁊ iō cauernā ſibi parat di uerſos exitus hāntem. Et q̄ñ inflat vētus aquilonis obturat cauda foramē aquilonare q̄ñ auſtralis claudit auſtrale. Sic ſanctus homo vēto aquilonari flante. i. aduerſitate ingruēte foramē cauda claudit. i. finis bre uis conſiderationē opponit ⁊ leue eſtimat omne qō patit ex quo breui tranſitu fini tur. Maz oia breuia tollerabilia eſſe dicū tur etiā ſi ſint magna vt dicit Tullius. Si militer auſtro flāte. i. proſperitate ariden te clauſurā caude vir ſanct⁹ obijcit. i. me moriaz mortis. qz facile contēnit oia qui ſemp ſe cogitat eſſe morituru. ¶ Jtem ta rus in ſuis latibulis contra hyemē ꝓgre gat cibū ⁊ ſi deficit cibus ſupplet ſomno ⁊ hoc pluribus aialibus accidit vt patet de glire ⁊ mure. Sic ſanctus vir puidet ſibi in hyeme ideſt pro tempore mortis ꝓgre gando merita bonorum operum per vi tam actiuā. Et ſi deficiat cibus. i. exercitius vel voluntas merendi per actiuam iuuat ſe cum ſomno ideſt cū tranquillitate ⁊ qe

te vite contemplatiue. Vnde sancti tēpora quibus vacant a laboribus vite actiue non ociosa ducūt qz tunc apud seipsos in sanctis meditationibus quiescunt.

¶ Capitulum.cvij.

Apiēs homo filis est aranee q̄ stans in tele medio subito muscā sentit quā si obtinuerit eam filijs suis multipliciter circūuoluit. Cuius caput primo abscidit ꝛ sic omnē eius humiditatez sugit sic sapiēs in medio tele.s.in ꝓtēplatiōe rationis cui⁹ mediū est determinare in actibus vtutū moraliū ꝓsistit. Et inde muscas volantes.i.formas sensibiliū ad suos sensus vel imaginationem venientes rapit ꝛ ad examē rōnis ipsius intrinsecus reducens multq̄ ꝓsiderationib⁹ circūuoluit ꝛ capite abscisso.i.exterioꝝ sensuū iudicio excluso qō fuit initiū ꝓgregatiōis iterioꝛē vitatē extrahit.ꝛ i suū cibū.i.in suū docūentū seu ꝓfectū ꝓuertit. Eze.xvij agla tulit medullam cedrinā agla est homo sapiens ꝛ intelligēs q̄ de cedro trahit medullā qñ de re sensibili trahit veritatem intelligibilem.

¶ Capitulum.cviij.

Lienia cum mala vita facit homines similes monstruosis animalibus onocentauris ꝛ hyppocentauris. Dicit enim Phisiolo. q̄ onocentaurus est animal ab asino homineq̄ compositum.nā ab vmbilico sursum habet effigiē humanam. Vnde medius est inter hominem ꝛ asinum.sicut hyppocentaurus inter hominem ꝛ equum vt Isido.dicit. Talis est homo litteratus ꝛ voluptuosus quia ex vna parte est rationalis ꝛ ex alia bestialis. Cognitione spiritualis opere carnalis.

¶ Capitulum.cix.

Lismatici ꝛ hereticī sunt similes leunculis. qui verum matris laniāt ꝛ ideo non sepe parit. Vnde Aristo.dicit primo leenaz qn q̄ catulos parere poste ꝛ quatuor.ꝛ sic omni āno vno minus quo usq̄z sterilescat. In ꝫ ergo scismatici sunt leunculis filēs qui vnitatē matris ecclesie ꝛ fidei in q̄ sunt spūaliter geniti scindūt ꝛ dirūpunt. ¶ Itē scismatici filēs sunt filijs vipere. dī.n. vipera eo q̄ vi pariat. Nam cū tps pariendi aduenerit filij non expectantes nature opationez eius latera rodunt ꝛ cū matris interitu exeūt. Sic scismatici in vtero mris ecclesie geniti nō expectantes nec sustinētes eius correctionē rebellādo exeunt ꝛ dum ei⁹ vnitatē scindūt quātū est in se ad iteritū ducūt. ¶ Itē scismatici ꝛ hereticī assilānt catulis panthere q̄ odiētes mrēz vngula lacerāt eius aluum tanq̄ eoꝝ egressui resistentem. Vñ nō parit pāthera nisi semel. Sic scismatici ꝛ hereticī vngulis.i. maligнis studijs ꝛ doctrinis sancte mris ecclesie lacerāt vnitatē qz eoꝝ perfidie resistit. ¶ Item hereticī assilānt lupis. Primo rōne infectiōis. Nam lupus lanā ouis quā occidit morsu inficit ꝛ vestem ex tali lana factā pediculosam reddit vt dicit Isid. Sic hereticus morsu vel ore lanā ouis.i.simplicitatem ꝓuersatiōis hois quā falsa doctrina spūaliter occidit corrūpit ꝛ eaz pediculis .i.corruptis opib⁹ abūdare facit. ¶ Item cordula facta de intestīs lupi adunata cordulis cithare factq̄ de intestinis ouis eas destruit ꝛ corrūpit. Cordule de itestīs lupoꝝ prauе doctrine sunt hereticoꝝ sed cordule de itestīs ouiū sunt cogitatiōes ꝛ opiniōes simpliciū. Sz si ꝫ duo simul cōiungānt.s.vt prana doctrina vl falsa opinio hēticoꝝ a simplicib⁹ recipiat tūc simplicitas ꝛ sinceritas fidei totalit euacuat.

¶ Capitulum.cx.

Olitarij ꝛ ꝓtēplatiui q̄ scz ꝓfecti sūt in vita anachoritica filēs sūt caprīs silue stribus. ¶ Primo qz talis capra ē asperrima i victu Vñ capra a carpendo ē dicta eo q̄ carpat aspera loca ꝛ sic anachoritici viri in desertq̄ aut locis aspis cōmorātes opz q̄ aspuz victū carpant sicut pz in Jo.baptis. ¶ Scdo qz est altissima in situ.

Unde tales capre vocantur ibices quia ad modum illarum auiuz que ibices dñr ardua loca scandunt.ita q; vix patent humanis obtutibus.vt dicit Jsi. Et tales sc̃i viri perfecti cum ad sũma ⁊ inuisibilia p contemplationem leuantur.Apo.ii. Cor. iiij. Non contemplantibus nobis que videntur .sed que non videntur.que enim videntur tpalia sunt:q̃ ãt nõ videñt eterna ¶ Tertio q; talis capra ẽ acutissia i aspectũ mãi altissimis mõtib⁹ tales capre cõmorãtes de lõgiquo vẽiẽtes ꝓspiciũt rẽatores ⁊ ipatris diruti stãtes cũ hoies vl feras aduẽire pẽtiũt ꝺ altissimis saxoꝝ acuminib⁹ se ꝓpitãtes i suis cornibus suscipiuntur illese.Sic sancti viri in altissimis contemplatiõibus illuminati de lõgiquo tpe preuidẽt tẽtatiões futuras ⁊ demoniũ deceptiões malignas.quas cum de vicio in vicio stare sentiũt de petris altissimis.i.a contẽplatiõe sublimium se in imũ ꝓijciunt.q; se ad ꝯsideratiõez ꝓprie infirmitatis perpetue humilitatem reducunt. ⁊ p hmõi hũilitatis custodiã superboꝝ demonum laq̃os euadũt. ¶ Quarto q; talis capra ẽ velocissima in cursu. Et sic̃r viri perfecti in opib⁹ spũal b⁹ nõ sunt tardi seu pigri sz solliciti ⁊ festini.⁊ tãto currũt ãplius q̃to amãt feruentius.nã q amat vehementius currit velocius ꝓuenit cui⁹ sicut dicit Beñ. ¶ Quinto q; capra siluestris est sagacissima in pastu. Nam visu gustu olfactu discernit in pastu. Et sic̃r sancti viri spũale pastũ discernũt visu.i.legẽdo ⁊ meliora ⁊ vtiliora peligẽdo. Item gustu ꝓtẽplãdo q; celestia aude trãsglutiũt tẽporalia vo ꝓtẽnẽdo fastidiũt. In olfatu imitãdo q; odores aboꝝ.i.exẽpla vtutũ sequũt.foetores vo.i.vitioꝝ exẽpla fugiũt ⁊ abhominãt. Sexto q; siluestris capra ẽ sanissima i potu. Dic̃.n. Pli. Siqs lac hui⁹ cap̃ bibat languorẽ euitat. Ita lac.i.spũalis doctrina talium pfectoꝝ viroꝝ bibitũ.i.ꝺuote ⁊ anide suptũ facit mẽtẽ vitare lãgores vitioꝝ ¶ Itẽ solitarijs ⁊ spũalib⁹ insidiãt demões ꝑcipue. ⁊ maxie ꝑualẽt negligẽtibus ⁊ sõnolẽtis. Vñ assiliant dmões qbusdã spẽtib⁹ q morãt i siluis.q comedũt volucres ⁊ bestiolas earum humorẽ sugentes. vt dñr Aris.⁊ tales insidiãt dormientibus.⁊ si eorũ hora inuenerint aperta subintrant eorum corpora amantes calorem naturalem ⁊ odorẽ. Sed contra hos pugnat lacerta que dicitur saura.que sentiens presentiã serpentis saltat super faciẽ dormiẽtis ⁊ pedib⁹ scalpit vt eũ excitare posit sicut dicit Auic. Per volucres itaq; que morantur in siluis intelliguntur viri spirituales ⁊ contemplatiui.⁊ p bestiolas intelliguntur hoies grossiores ⁊ simpliciores solitariam vitam ducentes quos serpentes.i.demones comedunt cuz eos ad sue iniquitatis cõsensum trahere ⁊ infiecere possunt. Quibus ⁊si aliter nocere nõ posũt saltẽ hũorẽ ꝺuotõis ⁊ ꝓpũctõis abstrahere conant. Insidiãt ãt maxie dormiẽtib⁹.i.negligẽtib⁹ ⁊ ociãtib⁹. Et si p incautelã vel negligẽtiã eoꝝ sensus inenũt aptos ⁊ circa exteriora vagãtes validi⁹ i trãt i eos vt tollãt eis calorẽ dilectiõis ⁊ odorẽ ꝺuotiõis ⁊ ita eos spũaliter extinguũt Sz eis vtplurimũ auxiliat lacerta.i.angelica custodia eoꝝ negligẽtiã excitãs. vel lacerta ista ẽ sacre scripture doctrina ꝑcipue saluatoris q nos ad vigiliãdũ ⁊ oãdũ solicitat Math.xxiiij. Vigilitate ⁊ orate vt nõ intret tẽtatiõez. Et sic̃ petra nos excitãs ne ꝺpes ingrediat i nos dic̃. Sobrij estote ⁊ vigilate q; aduersarius vester diabol⁹ tẽ.i. Petri.v.

¶ Capitulum.cxi

Societatem malorum debet fugere qui propositum salutis prosequi vult ⁊ p ficer̃.exẽplo.s.ceruaꝝ. Cerua.n.cũ ẽ paritura elõgat se a semitis feris notis ⁊ appropinquat semitis ab hominibus tritis. Unde sicut dicit Aris. Juxta viam parit vbi pretimore hominum feꝝ animal non accedit. Sic ergo qui vult parẽ idest ꝑficere bonũ ꝓpositũ ꝺceptũ ꝺz se elõgare a ferꝭ.i.a malis ⁊ iniqs ⁊ appropiãre sue adherẽ hoib⁹.i.bñ ⁊ rõnabiliter viuẽti b⁹ quoꝝ bñficio tutior eẽ possit.sz ꝺmões quẽ volũt corrũpe ab hoib⁹.i.a bõis recedere faciũt.⁊ cũ feris.i.cũ malis ꝯuersari

vel habitare ſm illud Danielis iiij. Ejicient te ab hominibus ⁊ cum beſtijs feriſq; erit habitatio tua. ¶ Capitulum.cxij.

Tudens in ſacra ſcriptura prius dz querere ſenſum lr̃alē. deinde inueſtigare ſenſuz ſpũalem. Qđ oñdit exemplo aialiuz ruminãtiũ q: omne aial ruminans hz duos ventres vnũ magnum ⁊ alium paruũ. Cui⁹ cā eſt digeſtio multiplex. nā taliũ cibus eſt ſiccus. ⁊ ñ bñ a principio maſticat⁹ ꝓpter auiditatez edendi. vñ opz iterꝝ maſticari. de maiori igit̃ ventre ad os trahitur ⁊ ſic ſecũdo ibi maſticatus ad ſecũdũ ventrē tranſmittit̃ vt ibi p fecte digerat̃. Ruminatio aũt eſce eſt meditatio ſcripture que prius reducenda eſt ad magnũ ventrē. i. ad ſenſum litteralem qui eſt primus ⁊ generalis ſenſus totius ſacre ſcripture. Deinde ducenda eſt p meditationē ad paruũ ventrē. i. ad ſpiritualem ſenſum. qui quidē paruus dicitur q: humiliter ⁊ ſobrie eſt querendus q: non niſi paruulis datur ſcripture ſacre myſticus intellectus ꝑs. Illuminat ⁊ intellectũ dat paruulis. ¶ Itē paruus dicit̃ q: in vita iſta paꝝ ab hoīe de eternis ⁊ ſpũalibus capitur. Nam ex parte cognoſcimus ⁊ ex parte prophetamus prima. Corin.iij. Dicẽ cibus perfecte digerit̃ qñ vita ⁊ opere impletur. ¶ Itē ſacre ſcripture profũdus predicator: cuius eſt hoſtes fidei expugnarē cũ diſcretione ⁊ ſobrietate perſcrutari ⁊ diſcere dz. Nam illi equi apti ſunt duci ad bella qui in bibēdo profundius nares infigunt. q: tales vt dicunt vrina non grauantur in curſu. Per equos ergo aptos ad belluz predicatores catholicos ſeu doctores intellige qui hñt ꝯ hereticos diſputare qui nares diſcretionis in aquã ſacre ſcripture profunde debēt infigere ideſt cũ diſcretione ſtudere vt ſenſum ſcripture ꝑfunde hauriant ⁊ intelligant. ⁊ ſic in curſu vrine. i. erroris cõceptione vel obſtaculo minime ledentur. ¶ Itē ſtudiũ ſpũalis doctrine in tribus conſiſtit. ſ. in adiſcendo eligendo. ⁊ retinēdo. qđ patet per exẽplũ in dentibus alium. Nam quedam animalia ſunt que hñt dentes ad capiendũ vt canes ⁊ aialia prede. ⁊ ideo hñt dentes diuiſos ⁊ acutos vt poſſint melius capere predam. Quedã vero hñt dentes ad paſcendum vt camelus ⁊ vacca ⁊ hmõi. ⁊ ideo hñt eos equales ⁊ cõtinuos vt meli⁹ herbas precidant. Quedaz vero hñt dentes ad cibum retinendũ ſicut piſces. Nam piſces preter modũ alioꝝ aialium hñt plures ordines dentiũ q̃ duos. q: preter dentes quos hñt ſerratos ⁊ diſtantes hñt etiam interius dentes miro modo inſitos. cũ qbus vt dicit Ariſto. recolligunt cibos ne aque lubricitate de coꝝ faucibus eruct̃tur. Illi aũt hñt dentes ad capiendũ cibũ ſpirituale doctrine qui ſunt apti ⁊ ſtudioſi ad diſcendũ. Sed q: non oēs equaliter ad eadē diſcenda ſunt apti. ideo iſti dẽtes ſunt diuiſi ⁊ tanto ad diſcendũ ſunt magis idonei. quãto ad intelligendũ que legunt vel audiunt magis inueniũtur acuti. Animalia vero que dentib⁹ herbas paſcẽdo precidunt qđ eis melius vr̃ capiunt ⁊ alia dimittunt. ⁊ ideo paſcẽdo meliora eligũt. Vnde illi hñt dentes ad paſcendũ qui de his que audiũt vel legũt ſtudioſi ſunt ad meliora ⁊ vtiliora eligẽdũ ⁊ memorie vel etiã ſcripture aliqñ cõmendanduz: ſed illi hñt dentes ad retinendũ qui ſunt ſolliciti ⁊ ſtudioſi non tñ ad audiendũ vel legẽdum ſed etiã ad repetendũ. ⁊ recogitãduz q: frequens meditatio ſaluat memoriam ſm ꝑbm. Vnde ſine repetitione crebra memoria inuenitur labilis ⁊ lubrica.

¶ Capitulum.cxiij.

Vperb⁹ aſſimilat̃ tauro.

¶ Primo rõne ferocitat̃.

ſunt. n. tauri ferociſſimi q̃uis ſub arbore fici ligati dicunt̃ fieri manſueti vt dicit Iſiõ. Sic ſuperbi feroces ſunt ⁊ proni ad iniuriãdũ ⁊ ledendum alios niſi ligent̃ ſub arbore fici. i. reſtringant̃ ſub dñio alicui⁹ viri probi qui ſit mitior ⁊ dulcior Judith. vj. Ligauerũt achior ad arborẽ. nam achior qui interp tat̃ mõtan⁹ ſignat ſuperbia tumidũ q: mõs

ēt tumor terre. qui ligandus est ad arbo-
rez. i. restringēdus ad arbitriū superioris.
¶ Scdo rone singularitatis, dicit. n. Aris.
q; taur⁹ pascit solus nisi tpe amoris ꝛ sic
superb⁹ vult esse solus in honorib⁹ ꝛ di-
gnitatibus quibus pascatur nisi forte ali
quibus amicis communicet. ℙs. Singula
ris ferus depastus est eaz. ¶ Tertio ratio
ne inflationis q: siquis de corio taurorū
modicū scinderit ꝛ cū fistula sufflando pa
rum cutē a carne subleuauerit impingua
bit. Etiā ipinguat cū ficub⁹ ꝛ vuis passis.
sic superbi ipinguant sine inflant cū inflatio
ne fistule idest ex verbis blandientis ꝛ lau
dant. Et cum ficub⁹ ꝛ vuis passis. i. quan-
do dicuntur ꝛ offeruntur eis dulcia q̄ de
lectent. Sed contra eorum inflationez dr
Eccli. Non te extollas in cogitatione ani
me tue velut taurus ꝛc. ¶ Quarto ratio-
ne crudelitatis. habent enim tauri cor du
rum ꝛ crudele. Et dicit Aristo. q; in corde
tauri sepe os durum inuenitur quod scz
designat duriciam cordis superborum.
Eccli. xij. Cor durum male habebit in no
uissimo. ¶ Itez superbus assimilatur draco-
ni. Primo q: draco ē venenosus. Et ideo
quando per aerem fertur aer concitat. p
eum etiā mare intumescit propter eius ve
nenuz. Tale est etiam venenum superbie
quod interius cor tumefacit. ꝛ exter.⁹ ri-
xas velut tempestates aeris concitat ꝛ in
ducit. ¶ Scdo quia est insidiosus. Insidia
tur enim elephanti ꝛ sitit sanguinez eius
Vnde elephas videns draconez super ar
borem nititur eaz frangere vt occidat eū.
Draco autem insilit in eum ꝛ nititur euz
mordere iter nares. ampetitq; oculos ei⁹
ꝛ aliquando eum excecat. Et aliquando
insilit super eum a tergo ꝛ mordet eum ꝛ
sugit sanguinem eius. Et post longum cō-
flictum ex subtractione sanguinis debili-
tatur elephas in tantum q; super draco-
nem cadit ꝛ moriens suum occisorem oc-
cidit. Causa autem quare draco sic ei⁹ san
guinem appetit est frigiditas sanguinis
quo suum incendium refrigerari querit.
vt dicit Isiō. sicut ergo draco insidiat ele-
phanti. sic superbus ꝛ ambitiosus insidia
tur maiori ꝛ regnanti: ꝛ interdum sangui
nez eius sitit vt ipse regnare possit. Vnde.
ꝛ ipsum inuadit aliquando a fronte idest
aperte ꝛ manifeste. aliquando a tergo. i.
latenter ꝛ occulte. ꝛ quandoq; ipsum pro
sternit ꝛ extinguit ꝛ nonunq̄ ex eo vel p
pter eum etiam ipse perit. sicut frequen-
ter in principibus mundi accidere vide-
mus. ¶ Tertio draco est ventosus. quia
scz ventum sequitur ꝛ diligit: dicit enim
Solinus q; draco est animal ita sitibundū
q; quasi aqua sattiari non possit. Vnde os
contra ventum aperit vt sic suum incen-
dium mitigari possit. Vnde sepe impetus
eius in velum subuerit lignū. Sed nau-
te dum draconem presentiūt qō ex tumo
re maris aduertunt statim vela deponūt
ꝛ sic periculum draconis euadunt vt di-
cit Solinus. Similiter superbus nō sacia
tur aquis delitiarum sed adhuc sitit ven
tos vanitatis ꝛ honorum. Vnde sequitur
vela nauium. i. glorias ꝛ vestigia magno-
rum: quos etiam quandoq; subuertit dū
eorum ventū ꝛ honorū gloriā sitit. Vnde
tutius esset vela honoris depōere q; dra
cones tales cōtra se habere Job. xxx. Fra
ter fui draconum ꝛ socius strutionum.
¶ Item superbus assimilatur boraci. i. ru
bete que est rana venenosa. que sicut dicit
Plin. habet duplex iecur. Vnū sūme ve-
nenosum. aliud vero est contra venenuz
remedium ꝛ datur pro antidoto contra
noxium. Vnde ad cognoscendum qō sit
bonū ꝛ qō sit malum proiiciunt illud in
nidum formicarū. que statim venenosuz
fugiunt ꝛ aliud petūt. sic in homine sup-
bo est aliqñ estimatio vel excellentia alicu
ius gratie seu probitatis ꝛ ista est veneno
sa quia continet venenū elatiōis. Sed ex
alia parte inest defectus ei vel infirmitas
carnis: ꝛ hec est medicina humilians scili
cet animuz ꝛ repellens scz elationis vene
num. Vnde Apo. ne venenoso iecore ne-
caretur superbi: antidoto alterius mu-
nitum se asserebat dicēs. Ne magnitudo
reuelationuz extollat me datus est mihi
stimulus carnis mee ꝛc. Vñ formice. i. pru
dentes viri a sue magnitudinis estimatio

ne se auertũt.ne veneno superbie ificiantur.ꝛ ad suam infirmitatem sollicite respiciunt vt per humilitatẽ saluentur. ¶ Jtẽ superbi assimilantur bubalis quorum ferocitas ꝛ fortitudo domari non potest. nisi aculeo ferreo in naribus eorum infixo. Sic superborum ferocitas ꝛ presumptuosa fortitudo non subijcitur nisi forti tribulatione ꝛ oppressione. Vnde dicitur cuidam superbo.iij.Re.xix. Ponam circulum in naribus tuis ꝛc. ¶ Capi.cxuij.

TEntationes fraudulentas demonum sancti viri humiliter metuunt. prudenter fugiunt:efficaciter repellunt. Sunt.n. virtuosi quodámodo sicut cerui. Dicunt.n.cerui timẽ vocẽ vulpis. Quid eni est vox vulpis nisi fraudulenta suggestio demonis. Sed cerui magnis cornib⁹ muniti sunt viri magnis vtutib⁹ fulti.timent ergo cerui vocem vulpis. qꝛ sancti viri semp metuunt fraudulẽtiã ꝛ astutiaꝫ demonis. Eccli.iij. Sta in iustitia ꝛ timore ꝛ prepara aiam tuam ad tentationem. ¶ Jtẽ ceruus qñ canis ipsum insequit si inuenit biuiũ nõ rectis currit vestigijs sꝫ nũc huc nũc illuc trãsuersaliter salt⁹ mutat tũc enim conatur trãsire per cõtrarios passus vt sic in eius vestigijs canes decipiantur. Similiter quoqꝫ sancti viri cũ eos diabolus tẽtãdo persequit nõ rectis vestigijs sed trãsuersaliter currũt.qꝛ cum de superbia pulsari se sentiũt mox nõ ad cõsiderationẽ sue vtutis sed sue infirmitatis recurrunt. Et cũ obiecta infirmitate de pusillanimitate tẽtant quasi per saltuꝫ trãsuersuꝫ queqꝫ sua fortia opera ad memoriaꝫ reducere satagunt. Sic.n.beatus Job ne magnitudo virtutum eũ extolleret ad suã fragilitatẽ cõsiderandã cucurrit dicens. Parce mihi dñe nihil.n.sunt dies mei quid est homo qꝛ magnificas eũ aut quid apponis erga eum corꝛ tuũ ꝛc. Job.vij. Et rursus ne ex calamitatuꝫ suarum multitudine desperet ad suam innocentiam pensandam saltauit dicens. Nõ peccaui ꝛ in amaritudinibus morabitur oculus meus Job.xvij. Et rursus. Vtinã appenderentur peccata mea quibus iraꝫ merui ꝛ calamitas quam patiꝛ in statera Quasi enim arena maris hec grauiꝛ apparet Job.vj. Quasi ergo contrarios ꝛ transuersales saltus dabat qui nunc vt sibi parceretur rogabat.nunc autem se nõ peccasse dicebat.vt neqꝫ in elationem superbie innocentia duceret neqꝫ in desperationem anime eum calamitas traheret. ¶ Jtem ceruus quando canes eum insequuntur si potest fugit ad fluuiuꝫ vbi ex aque frigiditate viribus resumptis transnatando aquam venatorem effugit. Tũc autem canes insequuntur ceruum quando importune cogitationes vel tentationes molestant ꝛ stimulant animum:q tũc ad fluuium fugit quando ad sui considerationem cum timore rediens copiosas lachrymas fundit dicens deo ꝛ orans. Deus meus es tu ne discesseris ame quoniam tribulatio proxima est ꝛ non est qui adiuuet.qñ circũdederũt me canes multi ꝛ consilium malignãtium obsedit me. Oratio enim lachrymosa sic animũ fortificãdo corroborat vt nõ solum canes.i.tẽtationes euadat sed etiam extinguat ꝑs. Tu cõtribulasti capita draconum.i. tẽtationes demonum in aquis sꝫ lachrymarum. ¶ Jtẽ ceru⁹ qñ capit mugit ꝛ lachrymas fundit. Vñ ét hõ a tẽtatore p ꝓsensũ captus statim emittat mugituꝫ dolorose cõfessionis ꝛ lachrymas effundat copiose cõpunctiõis anteq̃ pertrahat ad prauitatem operis vel ad illaqueationeꝫ male cõsuetudinis. ¶ Jtẽ tẽtationes demoniuꝫ assimilant incessibus serpẽtũ. Nã qdam serpẽtes incedũt siue serpũt semp flexuose.ꝛ tales sunt demones q tẽtãt insidiose ꝛ sub spẽ boni incipiẽtes a recto ꝛ declinãtes ad curuũ. Quidam vero sp icedũt recte vt cẽtrix. Vñ Lucan⁹ ait. Est sp recto lapsur⁹ limine cẽtrix.ꝛ tales sũt q directe ꝛ aperte suggerũt mala. vt adulteriũ ꝛ homicidiũ ꝛ hmõi. Alij ãt sũt q sp curui suppect⁹ icedũt.ꝛ hi sũt demones tẽtãtes de auaritia ꝛ icuruãtes corꝛ hois ad terrena desideria. Alij ãt serpẽtes a pectore sursũ

erect vadunt: sicut quidaz serpens terrenus z aquaticus noie chelidrus: z hic serpens qñ currit crepat si se torserit. Tales ergo sunt demones tentátes de superbia que erigit cor ad alta per elationē. Et potius crepárent quidam superbi monēdo q̄ se flecterent humiliando. ¶ Jté quidaz serpentes sunt qui tarde mouent. Et isti sunt demones tentantes de negligentia z pigritia que ad accidiá pertinēt. ¶ Item sunt quidá tante velocitatis vt volare videant. Vñ z quidam serpens iaculus dicit qui vt iaculū volare putat. Et ḃ arbores exilit z si obuiá quicq̄ habuerit statim illud perimit. Tales sunt demones tentantes de ira cuius motus velox est non expectás rattóis consilium z sibi obuiantes .i. resistentes percutit. Sunt etiá in arabia serpentes alati: qui syrene sunt dicti qui plus currūt q̄ equi z ideo volare ferunt quoz tantū est virus vt pr̄ homo moriatur q̄ dolor aliquis sentiat. Tales sunt demones de luxuria tentantes que velociter volare dicit: qr ei⁹ delectatio cito labit: sed prius aiaz delectádo occidit q̄ ei⁹ dolor sentiat. ¶ Item quidá sunt fraudulēti z insidiosi sicut ceraftes qui est serpēs cornutus qui sub arena se abscondit z tántum cornua ostendit que habet ad modum arietis ad quem dum aial vel auis accesserit ipsuz nó arietem sed anguē pessimū inuenit. Tales sunt demones tentántes de inuidia quia inuidus dolose z fraudulēter capere z subuertere conat. ¶ Jtē est serpens boua dictus qui greges sequitur armentorum z bubalorum vberibus se suspendit. z dum lac bibit ipsum aial occidit. Vñ a bobus sine a bubalis nomē accepit vt dicit Jsiō. Tales aūt sunt demones de gula tentátes. Vñ sequunt greges armétoz. i. hominū bestialiter viuentiz z in gustu lactis. i. in delectatione gule percutiūt aiam z occidunt Pro. xxiij. Ingreditur blande z in nouissimo mordebit vt coluber. ¶ Item tentationes demonum similes sunt venationibus animaliū de quibus in ps. Ipse liberauit me de laqueo venantium. Nam sm Auicē. venantur quedam animalia de nocte vt quidam lupi. q̄dam de die vt canes z vrsi z huiusmodi quedā vero de die z de nocte vt etiaz quidam lupi. Sic etiam quidá demones tentant de nocte. i. occulte z sub specie boni z iste est timor nocturnus de quo dicit ips. Non timebis a timore nocturno z a negocio perambulante in tenebris. Suggerit. n. interdum abstinentiam vt inducat impatientiá. Suggerit dare bonū exēplum alijs vt inducat ad vanā gloriá z similia. Quidā vero tentant de die. i. aperte z manifeste mala suggerendo: vt qñ tētant de luxuria homicidio furto z similibus. Et ista est sagitta volans de die. Quidaz vero de nocte z de die. qr qñqz demō tētat vtroqz modo. Nā primo tētat subtiliter z quasi rationabiliter ingredit sed postea facit ruere in apertuz malū. Unde in ḃ diabolus similis est mácioze aiali mōstruoso qō dicit habere facié hois: sibilum serpentis: caudá scorpionis: velocitatem auis volantis z tres ordines dentiuz: carnes aūt humanas appetit ad edendum. Caput ergo ḃz hominis z sibilum serpētis: qr primo tētat subtiliter z quasi rationabiliter ḃz tres ordines dentium qr de tribus tētat. s. de concupia carnis. de ꝓcupisentia oculorum z superbia vite. Corp⁹ aūt ḃz leonis qr fortiter detinet: caudam vero scorpionis qr in fine nequiter pungit vt auis velociter discurrit: hominum carnes appetit. i. vt carnales homies violet z trucidet. Hec ergo tertia tentatio vocatur demoniū meridianū qr. s. tanq̄ media participat primas duas sc̄z primam z sc̄am. ¶ Jtē sancti viri tentatiões intuētes muniunt se sicut aper ꝓtra venatores Nam ap tribus modis se munit: primo duriorem partem corporis opponendo Nam in latere suo dextro locum durissimum ḃz quē. s. semper opponit venabulo persequentis z tanq̄ clypeum validuz illum locum semper obijcit. Sic etiaz sancti viri contra tentationum impetus duritiem. i. asperitatem corporis obijciunt. ſm illud ps. Ego autem cum mihi molesti essent induebar cilicio z humiliabā ie

umso aiam mēā. ¶ Item ap se munit: culmos suos. i. dētes lōgos ad arbores acuēdo. Sciēs. n. sibi imminere piculū acuit culmos ad arbores eos fricās ꝛ fricādo eos ꝓbat si bū icidūt. qbus posita pro gladius vtēs oē qđ ferit laniādo dirūpit. ¶ Ita ergo culmi sunt virtutes penitentię q acuūt cū ad arbores fricantur: quasi enim culmos suos ad arbores fricare é suas virtutes proprias sanctorū ꝛ fortiū viroꝝ vtutib⁹ ꝓparare: qb⁹ illorum exemplo ꝛ ad opus feruentiores ꝛ ad bellum acutiores reddant. ¶ Item ap se munit origanus masticando. ¶ Nam si dentes fricando ad arbores hebetes eos inuenerit herbā origanū q̄rit cui⁹ virtute masticando dentes acuit vt. Huicē. ait. Origanū itaq; est verbum dei cuius masticatione. i. ꝓsideratione contra tentationes aia premunitur: vivus est. n. sermo dei ꝛ efficax ꝛ penetrabilior oi gladio ancipiti. vel origanum ē diuina ꝓtectio quā orādo querere debemus vt ei⁹ virtute vires nr̄e cōtra tentationes acutiores ꝛ fortiores reddantur. ¶ Item tentationes carnis expugnare ō bem⁹ exēplo cameli. ¶ Nam camelus tempe amoris solitudinem diligit ꝛ nullus ꝑter pastorem audet appropinquare ei. Et iterum quando feminam appetit supra genua incuruatus incedit ꝛ parum tunc cōedit. Sic hō qñ carnali amore succēdit seu tētatiōe dz se ad solitudinem orationis reducē ꝛ soli pastori christo se feruenter recōmēdare ꝛ genuflexionibus deuotis corpus fatigare ꝛ cibi ꝛ potus parcitate carnem castigare. vt. s. carnis terrat superbiam. potus cibiq; parcitas. ¶ Item tentatiōes carnales ét repellunt ꝛ vincūtur penitentia ꝛ feruore meditationuꝫ ꝛ orationū. Cui⁹ exēplū apparet i edo. qr eiꝫ pellis q̄ hispida ē fic̄ dicit ℙsl. sanat morsus venēosos si calida supalligef. ꝛ pili ei⁹ exusti suo odore fugāt ſpētes. Quid aūt pellis hispida edi nisi austera pnia hois tentati. Ed⁹. n. q é aial iocabūdū ꝛ lasciuū signāt hoiez carnalr tētatuꝫ ei⁹. agit hispida pellis. i. aspera pnia carnis si calida. i. ex caritate facta q̄ é calor aie vitalis suppo nat. i. ꝝ ipsas tētatiōes obiciat mors⁹ eorū venenosos. i. mortiferos sanat. Vñ ps̄ remedio vtēs dicebat. Ego aūt cū mihi molesti cēntiducebar cilicio ꝛc. Sz q̄si pili ꝓcedētes ex pelle sūt cogitatiōes ꝓcedentes ex mēte. vl qr pili q ex superfluitate corporis generāt signāt elynas q̄ saltē de superfluo dari dēt ſm illud Lu. xi. qđ superest date elymā. vñ illi pili adusti. i. cogitatiōes feruētes vel elyme facte cū charitat̄ amore fugāt serpētes. i. dēmōes vel cor tentationes. Vñ de elyna dicit Eccli. xxix. Super scutū potētis ꝛ sup̄ lāceam aduersus inimicū tuū pugnabit ꝑ tc. Et de feruore meditationū dicit. Tob. vi. Incēso iecore. i. mēte p feruētes cogitatiōes siue oīones fugabit dēmonē. ¶ Item nota q̄ tētatiōes aliquos dissipant ꝛ aliquos purgant. Vñ sūt tales formicis q̄ plātas vastāt ꝛ vrsos purgāt. Nā formice flores ꝛ germina corrodēdo violāt fruct⁹ cōcauant ꝛ manducant ꝛ hominibus nocumentum prestāt. Similiter tentationes aliquando corrūpunt ꝛ dissipant flores cogitationuꝫ: germina affectionuꝫ. ꝛ euacuāt a merito fructus opuꝫ. ꝛ sic sūt hōim icauto ꝛ nesciēti cā multoꝝ lesionū. Attamē formice vrsos iuuāt. Vñ dic̄ ℙsl. q̄ q̄ndo vrsi egrotāt q̄rūt formicas ꝛ dūorāt. ꝛ sic salutē recipiunt Sic hoīb⁹ sanctis tētatiōes sūt ad pfectū ꝛ ad purgatiōeꝫ siue liberatiōeꝫ vitiorū. Vñ Jac. i. Btūs vir q̄ suffert tētationē. ¶ Item nota q̄ tētatio diaboli a principio ē ōbilꝫ ꝛ facilꝫ ad resistēdū ſz postea i ꝓcessu difficilis ē ꝛ fort̄. Assimilat. n. diabol⁹ vrso q hꝫ caput ualidū. ſz brachia hꝫ fortissima. Est ergo velut caput vrsi ipa suggestio diaboli. ſz q̄si ei⁹ brachia sūt ipa peti opa q̄ si hoiez capiūt difficillime dimittūt ps̄. Cōq̄ssabit capita. qr. s. ꝓterēda sūt ipsa tentationū vitia. Capitulum. cxv

IMens inchoare penitentiam similis est asino. qui valde timet intrare aq̄m ꝛ pedem ibi tingere vel ꝑ eā transire imo ēt nō libēter asini trāseūt ꝑ pōtes ꝛ maxie si possit ibi aquas cōspicere: eo q̄ facile

patiañ vertiginem pp capitis debilitatē pp quā timent de pōte cadere. Nec bibūt de facili nisi ad locū vbi sunt bibere assueti ad quem possunt ire sicco pede. Ille timet aq̄m itrare vel trāsire q timet pniaz inchoare vel in ea perseuerare. Sed ille timet per pōtē aquam vidēs transire q timet ad religionem eius aspitatem ꝓsiderans ire. Qđ ꝓtingit pp debilitatē capit̄. i. pp defectum sensus. ⁊ iō talis nō vult ab assueta aq̄. i. vita discedere nec pniam recipe nisi q̄m facilit̄ possit ferre Judith. ix. Nūqd possū deserere dulcedinē meā fructusqz suauissimos. ¶ Capi. cxvi.

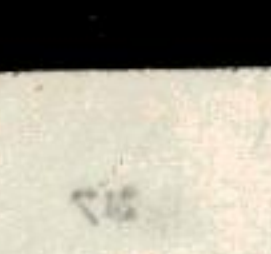

Yrannus filis est vnicorni de quo Plī. dic. q̄ est filis elephāti in capite. ⁊ equo in corpore i cauda vo assimilat aprō: mugitū emittit grauē. ⁊ vnum cornu magnū hz i frōte duorū cubitoꝝ. Hāc feraz viuā capi posse negāt sz violēter. Sic tyrāni in capite. i. in mēte sūt vt elephantes scz p magnitudinē supbie. in corpe vt equi scz per fluxum luxurie. ⁊ i cauda vt apri pp breuitatem potentie. Nam aper turpem ⁊ curuaz caudam habet. Et similiter potentia tyrannica ⁊ dominium cōmuniter hz finem celerē ⁊ turpem. Mugitus grauis ē graue ipiū. qz scz alijs grauia ⁊ iportabilia iperant. Cornu magnū est seua psecutio quā inferūt bōis ꝓpue bis q cōz malignitati nō ꝓsentiunt. Dui aūt capi nō possūt pp ipatientiā Est. n. sicut dicit Greg. vnicornis fera oīno idomita. vñ si fuerit capta teneri negt. qz tāq̄ ipatiens morte deficit. Sic tyrāni ⁊ supbi potius aliq̄ ꝓsētiūt occidi q̄ velut subiici alijs: vt pz de Hānibale q bibit venenū ⁊ occidit seipm ne ventret ad dñiū Romanorū. ⁊ Cato filr se occidit ne Cesari subderet. ¶ Itē tyrānus ꝓsidens est filis cameleōti de quo Aristo. dicit q hz facie sicut aialis ex porco ⁊ simia. ⁊ alterat̄ color ei⁹ q̄n insufflat i cornū ei⁹. ⁊ dic̄ Plī. q nullū aial ē eo pauidius ⁊ ideo sic mutat sic̄ color ⁊ dicit q p infirmitate mā fuetū se fingit cū tū sit crudele. Dicit ēt q hui aiali magna vis ꝫ accipitres ē data Mā volantes eos ad se trahit ⁊ ꝓbet eos alijs auibus lacerandos. Dicit ēt Aris. q in morte est turpis coloris. q̄uis in vita sit magne venustatis. Sic quoq; tyranni similitudinē hūt porci pp imundiciā vite: similitudinē vo simie pp simulationē iusticie. Mā simie corpus a facie hois incipit sed i fine i defectu caude suā turpitudinem oñdit. Sic tyrānus in pncipio regiminis vel opis mansuetudinē ⁊ iusticiam fingit. ⁊ sic incipit a facie hois. sed in cauda. i. in fine operis sue tyrānidis ⁊ malicie turpitudinem detegit ⁊ oñdit ⁊ q̄ñ ꝫ aliquos aliq̄d aurib⁹ eius isuflat̄ color ei⁹ satis velociter imutatur ⁊ inflāmat̄. ⁊ hoc vt plurimū ex timore ꝓcedit q; oēs tyrāni sūt pauidi sciētes se a multis odio haberi. aliq̄n tñ ꝓtimore vel ipotētia fingunt mansuetudinem cū tñ sp in corde gerāt crudelitatis rabiē. Mis ēt ex diuia pmissione data ē vis ꝓtra accipitres ⁊ cōtra raptores vel vsurarios ⁊ hmōi. qz frequēter illi q multos alios violenter vel iniuste expoliauerunt ab aliquo tyranno insurgente ⁊ eos capiente ipsi expoliātur ⁊ isup nōnūq̄ ab eo inhūaniter lacerant̄. Hz āt tyrānus dū viuit ⁊ dñat magnificus ⁊ potēs appareat. i morte tñ turpitudinē hz q; cōiter tyrānus ſ turpi morte moritur. ¶ Item tyrānus assilit̄ formicaleoni. qđ scz ē aial paruū formicis infestū comedēs granū eaꝝ vñ dū eis victū subtrahit occasionaliter eas occidit. ⁊ iō formicaleon dr̄ q; formicis ē vt leo: sed quē formica expugnare nō pōt. sz psecutorē ⁊ expugnatorem patitur. ipe ab alijs aialib⁹ deuorat̄. Et filr q̄ñq; tyrāni q sūt hūiliū psonaꝝ ⁊ pauperū oppressores ⁊ expoliatores diuio iudicio ab alijs oppriműt ⁊ ꝓda fiūt eorū. Isa. xxxiij. De q ꝓdaris nōne ⁊ ipse ꝓdaberis. ¶ Itē tyranni files sūt grifonib⁹. Mā grifo ē aial pēnatū ⁊ q̄drupes i hyperboreis mōtib⁹ nascēs ex oi pte corpis filr leōi. sz i alis aqle assimilatur ⁊ hz vnguēs tā magnos q; ide fiūt cyphi q regū mēsis apponūt. Silr tyranni sūt files leōi i crudilitate. ⁊ aqle i rapacita

ſe:vñ magnitudo vnguiũ é magnũ cor ꝛ multiplex ſtudiũ ad rapiẽdũ ꝑs. Inſidiat vt rapiat ꝛc. ¶ Jté tyránı ſũt ſiles lupis. Sũt.n.qdá lupi matutini.qdá meridiáı ꝛ qdá veſpertini. Lupi matutini q adhuc ñ multũ eſurũt pré ouis cõcedũt ꝛ partẽ reliquũt. Tales ſũt multi tyránı q bõa pau per rapiũt.ſz pré eis dimittũt. Lupi vo meridiani q vſqz ad meridiẽ nõ comedẽ rũt qr multũ eſurũt ꝛ pp eſtũ multũ ſitiũt totã ouẽ comedũt ꝛ ſanguinẽ ei⁹ bibũt tales ſũt multi q totã ſupellectilẽ auferũt ꝛ iſup poſſeſſiões ꝗs cũ multo ſudore acq ſierũt diripiũt Iſy. Judices prauꝫ lupoꝝ more cũcta diripiũt ꝛ vix pauca pauꝑib⁹ derelinquũt. Lupi ãt veſpertini q vſqz ad veſpã nõ comederũt adeo eſuriũt q carnes ouiũ cõedũt ꝛ ſãguinẽ bibũt ꝛ pelles ſcindũt ꝛ oſſa frãgũt. Sic ſũt multi tyráni q a pauꝑib⁹ pecũiã exhauriũt poſſeſſiões diripiũt ꝛ domos tollũt veſtes auferũt p ſonas oppꝛimũt. Sophꝫ.iii. Judices ei⁹ lupi in veſpe nõ reliquũt in mane.

¶ Capitulum cxvii.

TRibulatio fortis vel predicatio feruida aperit cor peccatoris. Eſt enim peccator ſimilis cirogrillo ſiue eritio magno qui tanta fortitudine ſe in corium conſtringit vt ſalua cortice aperiri vix poſſit. ſed ſi aqua calida aſpergatur continuo apit.ſic cor pctõis ita iuterdũ i pctõ ſe iludit vt niſi p mortis fractionẽ apiri vix poſſit.ſz aq̃ calida.i.tribulatio feruida ꝛ fort vl aq̃ calída.i.pdicatio feruẽs ꝛ affectuoſa ipm cor pcõris apit dũ fortit ꝛ vberti pfũdit. Bãccordiũ aptionẽ deſiderabãt pdicatores qui dicebãt ii. Mach.i. Adapiat dñs cor vrm. ¶ Jté tribulatões ꝛ pſecutõs vehemẽtes ꝓpellũt pctõres ad deũ p ſpontaneam pniam redire.ſicut dicit Plini.q ceruus dum nimis vigetur a canib⁹ ad homines ſponte fugit. Nam quaſi canes perſequentes ſunt pſecutiones vel tribulationes imminentes:que duꝫ peccatorẽ fortiter ꝑmũt ad dñm redire ꝓpellũt.ꝑs. Imple facies corũ ignominia ꝛ querent nomẽ tuũ dñe. ¶ Jtez tribulatio fortis mentez excitat ꝛ hũilitat:vñ aſſilat oricũ ſm Plin.eſt fera que in ortu canicule ſtat cõtra ſtellã quaſi velit eã adorare.ꝛ b facit poſtq̃ diu dormiut. Quid eſt canicula feruens niſi tribulatio vehemẽs: in cui⁹ ortu ſiue occurſu beſtia dormiẽs.i. mens peccatoris pigreſcens excitat:ꝛ quaſi ad adorãdũ parat.ꝛ ad penitẽtiã ꝛ deuotõez humiliat.ꝑs. Humiliauerũt in compedibus pedes eius:ferrũ pertrãſiit aiaꝫ eius. Per pedes eni ꝛ ferrũ tribulationes intelligũtur qbus dũ peccator ſtringitur ꝛ gravatur humiliatur ei⁹ affectus ꝛ aia ad penitentiam vulneratur.

¶ Capitulum.cxviii.

VAna gloria aſſimilatur tinee ꝓmo quia tinea etiam ex bono panno naſcit dum ſcilicet veſtis in aere groſſo inexcuſſa tenetur vl vẽto nõ pfundit. Eccli.xlij. Be veſtimẽto procedit tinea. Similit ex bono opere naſcit tinea inanis glorie Et hoc fit duꝫ mẽs in aere groſſo manet .i.dũ ſe nõ ſubtiliter nec ſuos defect⁹ ſpirituales aduertit vel corrigit nec etiã vẽto pfunditur interne aſpirationis. ¶ Secũdo qr tinea ẽſi inſenſibiliter progreditur Nam quaſi inſenſibiliter ipam ſuperficiẽ ꝓſumit. Et cũ aial ſit in ipſa ſubſtantia ſe abſcõdit vt videri nõ poſſit. Sic etiaꝫ inanis gloria eſt vitiũ tam ſubtile ꝛ occultũ vt vnus mẽtẽ teneat ꝛ meritũ hominis deſtruat q̃ homo inconſideratus aduertat ꝛ iõ vix ab ea aliquis eſt imunis. Naꝫ ſicut dicit Valeri⁹ maximus. Nulla eſt ꝓr ſus tanta humilitas que aliq̃ dulcedine glorie ñ tãgat. Job.xxvii. Edificauit ſicut tinea domuꝫ ſuam. ¶ Tertio qr tinea amaris ꝛ odoriferis fugat. Vnde ſi folia lauri vel cedri vel cipreſſi ꝛ hmõi ponantur cũ veſtib⁹ ꝛ ẽt cũ libris nõ pũt a tinea ledi vt dicit Cõſtãtin⁹. Silr inanẽ gloriam excludit vel amaritudo tribulatiõis. vel odor celeſtꝭ glorie. Mathꝫ. vi. Theſaurizate vobꝭ theſauros i celo vbi nec erugo nec tinea cõmollit. Nã odor.i.itẽtio cele-

ris glorie excludit tineā vane glorie.

¶ Capitulum.cxix

VIrtus fidei bonū ꝓpositū ꝯcipit hūilitas custodit ſꝫ charitas ope ꝓficit. Et iō ſ vt⁹ qbuſdā herbis qb⁹ cerue poſt ꝯceptiōez vtūt aſſimilaſ qbus.ſ.iuuāt ⁊ ad fetū in vtero retinēdū ⁊ ēt ad facilius pariēdū. Fetum qppe in vtero gignit q fide illuminatus bonū ꝓpositū cōcipit: qō q dem in vtero mentis nō perit nec inde inaniter exit ſi ſ discreta hūilitas ad tps occultū custodit qō tandē charitaſ ꝓficit: qz quodā feruoris impulſu quaſi quodā violento ptu exire in opus cōpellit. Et iō Apo. ait q fides p dilectionē operaſ: qz.ſ.illud qō fides concipit dilectio ope ꝓficit. ¶ Item virtus ⁊ prudentia mentis recōpenſat in aliquibus defectū corporis. Mā formice vt dicit Solinus maiora ſepe ferūt onera q̄ ſint eoꝝ corpa. Vñ recōpenſat puita tē corpis p magnitudinē virtutis. morſu pōdera gerunt ⁊ q̄ p magnitudie ore fer re non pōt nituntᵉ voluere pedibus. ⁊ ſic ēt hō virtuoſus ingeniaſ vt qō vna via facere non pōt faciat alia. In quo ēt maior eſt exiſtentia virtutis q̄ ſit apparētia foris. ⁊ onus primi fert ore cū ad patientiā cū inducit ſua exortatione. Et ſi ore facere nō ſufficit ſaltē pedibus.i.cōpaſſione affectuū voluit. ¶ Caplm.cxx.

VIta ſpūalis paucioribus indiget q̄ vita corpalis. Et huius exēplū apparet in iſtrumētis qbus aial mouetur. Mā ſicut dicit Aui. Omne animal hñs ſanguinē nobilē q̄tuor mouet iſtrumēt.ſ. vel q̄tuor pedib⁹ vt bruta. vl duob⁹ pedibus ⁊ duab⁹ manib⁹ vt hoies. vel duobus pedibus ⁊ duabus alis vt aues. Sed q̄dam aialia ſūt q̄ hñt plures q̄ quatuor pedes vt pz in cācris: ⁊ in qbuſdā vmib⁹: ⁊ quedā plures alas vt pz in papiliomb⁹ ⁊ apibus ⁊ ſimilibus. Sz hoc ex defectu ⁊ paucitate ſanguinis accidit: pp quā cām efficacius operant quatuor organa in primis q̄ multiplicia in ſecūdis: Ille ergo hz in ſe nobilē ſanguinem q hz gratie humorem. Mā aia.i. vita oīs carnis in ſanguine eſt vt dī Leui.xvij. Dñ deficiēte ſanguine deficit vita corpis. Ita deficiēte gra deficit vita ſpūalis. Mā ſicut dicit phs. Viuere ē viuētibus eē: ſed eſſe ſpūale eſt p gram hz illud. Cor.xv. Gratia dei ſum id qō ſum: ergo aia p gram hz ſpūalem vitā. ¶ Quatuor pedes quibus quilibet hñs gram recte viuēdo gradit. ſunt quatuor morales vtutes ſiue cardinales. ſ. prudētia iuſticia fortitudo ⁊ tēperātia. ¶ Itez duo pedes volantū qbus ad bona opa tendūt duo amores ſunt. ſ. dei ⁊ primi. Sz quaſi duplex ala duplex ē doctrina duox teſtamētox que eleuat volādo. i. cōtēplādo in vera dei cōtēplatione. Vel due ale ſūt oratio ⁊ ieiuniū: quax vna leuaſ aia altera leuaſ corp⁹. Vel vt duo pedes ſpūales hominis ſunt intellectus ⁊ affect⁹ quox vnus p fidei viā: alter vo p viā dilectionis in deuz tēdit. Due aūt man⁹ ſūt bene operari in p ſperis: qō ptinet ad dexterā: ⁊ bñ operari i aduerſitate qō ptinet ad ſiniſtrā. vel bene facere amico ⁊ inimico. Alia aūt ignobilia que ex defectu vtut̄ multis inſtrumētis vtūt ſignificāt pcōres gra ⁊ vtutib⁹ ō ſtitutos. q mult̄ iſtris.i. mult̄ cur̄ ⁊ occupatiōib⁹ inuoluūt qō ē ex defectu nāe corrupte p vitia ⁊ nō frenare p gram vl vtutibus regulare. Mā n. integra ⁊ vtutibus modificata paucis minimiſq; ꝓtēta ē ſm Boetiū. Vñ accidit q̄ carnales pſa vite fométa exqrūt q̄ viri ſpūales ⁊ qetius viuūt ſpirituales cū paucis bonis q̄ carnales cū multis bonis ⁊ diuitijs

¶ Capitulum.cxxi.

VIta aſſimilātur ſcorpionibus. Nam ſicut ſcorpiones ſe inuicem pariunt ita ſe inuicem occidunt. Dicit enim q̄ ſcorpio parit vnde nos fet⁹ quos oēs occidūt mīres ꝓter vnū. Sed ille vn⁹ ſupra mīrem aſcēdit ⁊ interficit: ⁊ vltor ē fraterni ſanguinis. Et hoc fecit de⁹ ne ꝓgenies illa peſtifera creſceret nimis. Sicut aūt ex vno

scorpione multi filii nascũtur ita ex vn capitali vitio multe filie.i.vitia generant Mã ex auaritia sicut dic Gre.xxxi. ♣Do ra.oriunt pditio.frau.fallacia.piuria.igetudo violẽtia.cõtra misericordiã indura tio.ſz eadẽ mr auaritia ꝟ vitia q̃ gignit ex tinguit. nõ nunq̃ eni cupidus mercator qr eo amplꝰ se lucrari cernit quo ab hominibꝰ aliis magis hẽtur fidelis ex ipsa cupiditate lucrãdi ꝛ a ꝓditõe ꝛ a fraude ꝛ a fallacia ꝛ a periurio ꝛ a violẽna se sũme custodit. Oñdit se ét interdũ ꝓ elemosynas misericordiez ꝛ piũ vt sic nõ credatur eẽ alienoꝝ fraudator qui suoꝝ pius est largitor. Interdũ etiã vna ex filiabꝰ ꝓdicti ipaz suã mrem auaritiã extinguit scz Igetudo mẽti.qr iterdũ aliqs tpaliũ rex anxia solicitudie ꝛ igetudie fatigatꝰ coꝝ sarcinã abijcẽ appetit ꝛ ex igetudini mo lestia aliqñ mũdũ fugit. Et sic̃ his posset oñdi in alijs capitalibꝰ vitijs si qs pscrutari velet. ¶ Item vitia q̃ corrigere debemus in nobis signant i illis aialibꝰ que in lege moysi poterãt imolari. nã ỏ quadrupedibꝰ offerri poterãt in sacrificiũ de tribus generibꝰ aialiũ scz bouz ouiũ ꝛ capraꝝ vt ꝑz in Leui. Vñ offerebat ꝑcipue vitulus agnꝰ ꝛ edus. Et sicut dr in glo. Levi.i.vitulũ offerrimꝰ dũ carnis supbiã vicimus agnũ cũ irr̃onabiles motus corrigimus. Edũ ỏo dũ lasciuiaz supamus. referũtur etiã ħ aialia ad xp̃m vt dr i cadẽ glosa. nã xp̃s in vitulo offert ꝓpter ỏtutem crucis. in agno ꝓpter innocẽtiam. in ariete ꝓpter principatũ. in hirco ꝓpt̃ similitudinẽ carnis peccati. Hec enim aialia in lege imolabãtur. Sed nota q̃ hec aialia nõ viua sed occisa deo offerebãt vt ꝑ occisionez hoꝝ aialium significaret occisio peccatoꝝ: ꝛ q̃ homines pẽccatores digni erãt occisiõe ac si illa aialia loco eoꝝ occiderentur ad signandum expiationez peccatorum. per occisionem etiam horum animalium figurabat occisio xp̃i. ¶ Itez vnum vitium quandoq̃ frenum est alterius sicut accidit de serpentibus. qr quandoq̃ vnus serpens remedium est cõtra alterũ. Nam pinguedo colubri vt dicit Plinius valet contra morsum cocodrilli. Quasi enim cocodrillus est homo gulosus. qr cocodrillus tm̃ se replet ꝙ postea iuxta litus iacet ructans pre repletione. Sed coluber qui pulverem terre lingit signat auarum qui terrena diligit. Coluber autem contra morsum cocodrilli valet. quia plerunq̃ auaritia gulam refrenat ꝛ cohibẽt: quia homo nimis auarus frequentius non quantum appetit comedit secundum illud. Eccles. vi. Est vir cui dedit deus diuitias ꝛ substantiam ꝛ honorem ꝛ nihil deest anime sue ex omnibus, que desiderat nec tribuit ei potestatem deus vt comedat ex eo. ¶ Item vnum venenum, est medicina alterius. Dicit enim Pli. ꝙ quem draco vel aspis vulnerat caput vipere appositum sanat: ꝛ econuerso cum aliquem vipera pungit caro aspidis venenũ ad se ỏtrahit ꝛ sic pcusso subuenit. Per draconẽ qui est inf venenosa maxim: ꝛ aspidẽ q̃ est serpens morsu ꝛ veneno pniciosissimus intelligit superbia que est maximum ꝛ pernitiosũ vitiuz: ſz per caput vipere intelligitur luxuria: quia vipera ẽ valde luxuriosa. Vnde masculus ore missso in ore femine semen eitransfundit ꝛ illa prevoluptate libidinis in rabiem versa caput maris precidit. Est ergo vipera draconis vel aspidis medicina. quia quandoq̃ ruina luxurie ẽ medicina superbie. Unde Gre. xxxiij libro moralium dicit. Fit plerunq̃ vt nõ nulli post superbiam in luxuriam corruẽtes ex aperto casu malum culpe latentis erubescant. ꝛ tunc etiam maiora corrigãt cum prostrati in minimis confunduntur Et augu. in q̃dã epla dicit ꝙ dejcit deꝰ occultã mentẽ supbiã ꝑ manifestã carnis ruinã. Sz adhuc econuerso aspis ỏ viperã remediũ prestat. qr non nunquam superbia luxuriam refrenat. Nam dum appetit superbꝰ gloriã ifamiã metuẽs ỏdiat luxuriã: ſz postꝰ st ista remedia opis q̃ itrisece voluntatis. ¶ Capitulum.cxxii.

Voluptas carnis assimilatur Amphibene serpẽti. Habz. n. huiusmodi duo capita vnũ

in principio ⁊ aliud in cauda currens ex vtroq; capite. Jō dicit Jsido. q̄ hydrus est serpens plurīū capitum. Dic etiam solus inter serpentes frigori se committit. Sic voluptas habet duo capita. i. duo capitalia vicia scilicet luxuriaz ⁊ gulam. Et hoc voluptuosus minus inter omnes videtur curare de frigore. i. de asperitate futuri supplicii. De quo dicitur. Jbunt ab aquis niuium ⁊c̄. Job. xxuij. ¶ Item voluptuosus assimilatur limace que est vermis limi vnde semper est sordidus ⁊ immundus ⁊ est valde tardi motus. Etiam quandam conchām in dorso gerit intra quam se includit ⁊ quibusdam cornibus viam querit: quia debilis visus existit. ⁊ si quid sibi obuiam presenserit statim cornua retrahit ⁊ in conchulam includit. Sic voluptas est vermis limi. i. corruptio carnis siue carnalis appetitus. ⁊ ideo voluptuosus est sordidus per gulam. immundus per luxuriaz ⁊ tardi motus per penitentiam: ⁊ concha quam gerit intra quam se includit est consuetudo mala quam accipit ⁊ deponere nescit. Nec etiam hebetat visum mentis scilicet ad spiritualia ⁊ iterum voluptuosus quibusdam cornibus. i. quibusdaz studus viam sibi querit ad delectationes carnis. q̄ scilicet studia pertinent ad prudentiam carnis. vnde quicquid carni obuiat refugit ⁊ ad prauam consuetudinem se reducit. ¶ Item limax q̄uis lento passu incedat ad arborum tamen summitates ascēdit quarum folia depascit ⁊ ubicunq; serpit immunda post se vestigia derelinquit Similiter voluptas carnis paulatim excrescit ⁊ magnarum arborum summitates ascendit. quia quandoq; magnos viros occupat ⁊ vincit. Sicut gula vicit adā luxuria dauid ⁊ salomonem: ⁊ folia. i. ornamenta virtutum deuastat in eis. vbicunq; autem serpit immunda vestigia i. exēpla turpia. ⁊ infamiā post se relingt

Capitulum. cxxii.

Surarii ⁊ alii qui sunt ex iniquo mammone diuites assimilantur pigmeis qui cito crescunt ⁊ cito deficiunt. Nam pigmei qui sunt statura cubiti vnde a grecis a cubito sunt dicti habitantes in montanis indie iuxta occeanum sicut dicit Augu. in tertio anno sunt perfecte etatis quinquennes pariunt: in septimo anno senescunt. Sicut ergo pigmei breui etate cito veniunt ⁊ cito recedunt. Sic diuitie male acquisite vsurariorum ⁊ aliorum cito crescunt ⁊ cito deficiunt. Cito enim efficiuntur diuites ⁊ cito pauperes. Pro. xui Superbia festinata minuetur. ¶ Item sicut dicit Chrys. super Math. Similis ē pecunia vsuraria morsui aspidis. Percussus enim ab aspide quasi delectanter vadit in somnum ⁊ per suauitatem soporis moritur: quia tunc venenuz latenter per omnia mēbra decurrit. Sic qui sub vsura accipit sub tempore quasi beneficium sentit. Sed vsura per omnes facultates eius decurrit ⁊ totū conuertit.

¶ Capitulum. cxxiij.

Justus assimilatur rinoceroti idest vnicorni de quo dicitur q̄ habet vnuz cornu in fronte vel i loco nariuz quo omnia perforat: quod est indomabile aial ⁊ crudelissimum nisi dometur ⁊ mansuescat. Venatores autem vt dicitur qui volunt hoc animal capere virginem aliquā nudam ligant ad arborem iuxta quam illud animal dz transire quod transiens dum sentit virginei odoris fragrantiam ita immutatur q̄ omni ferocitate deposita in ei⁹ gremio recumbit: ⁊ vbera eius lambit ⁊ sic quasi agnus mansuetus fact⁹ ligatur capitur ⁊ tenetur. Sic deus qui añ aduētum erat seueriss̄imus attractus odore beate virginis de quo Canti. i. Dum esset rex ⁊c̄. virginis dico nudate a terrenis deliciis ⁊ ligate voto perpetue castitatis in gremio vteri illius descēdens ita humanus ⁊ mansuetus est factus vt posset teneri ligari ⁊ occidi. Job. xxxix. Nunquid volet rinoceros seruire tibi. ¶ Jtē christus figuratus est i illa va-

ta rufa de qua fiebat aqua expiationis in lege moysi. Nam immundicia eorū q̄ tetigissent aliq̄ animal immundū expiabatur per aspersionē cuiusdā aq̄ de qua hē tur Num̄.xix.mandatur eniz̄ibi a domino q̄ accipiāt vaccaz̄ rufam ⁊ occidant ⁊ comburant extra castra ⁊ intingebat sacerdos digitum in sanguine eius ⁊ aspergebat contra fores sanctuarii septem vicibus: comburebatur autez̄ vacca illa igne cum pelle ⁊ carnibus cum sanguine ⁊ fimo flamme traditis. Adiungebatur etiaz̄ combustioni lignuz̄ cedrinū Ysopus coccusq̄z bis tinctus. Finis autem cōbustionis colligebat totus ⁊ i aqua ponebatur ad expiandum. Sed comburens ⁊ cineres colligens ⁊ ille qui aspergebat aquas in quibus finis ponebatur immundi reputabant: Sed ab hac immundicia purificabantur per solam ablutionem vestimentorū: nec indigebant aqua aspergi. ⁊ per istā vaccam rufam figuratus est xp̄s p̄m infirmitatem assumptam quaz̄ femineus sexus designat: sanguinem autem passiōis eiusdē ōsignabat vacce color. Debebat autem illa vacca esse etatis integre. q̄ omnis opatio xp̄i est perfecta in qua ēt nulla eēt macula nec portasset iugum: q̄ xp̄s ñ portauit iugū peccati. Precipiebatur autem duci ad moysen q̄ xp̄o imponebat trāsgressio legis moysi in violatione sabbati. Precipiebatur ēt tradi eleazaro sacerdoti q̄ xp̄s occidēdus in man⁹ sacerdotū traditus est. Immolabatur aūt extra castra: q̄ extra portā xp̄s passus est. Intingebāt aūt sacerdotes digitum i sanguine eius q̄ in discretione quā digitus signat ministeriū passiōis christi est ꝑsiderandū ⁊ imitandū. Aspergitur aūt cōtra tabernaculū p̄ qd̄ synagoga signat videlicet ad cōdēnationē iudeoꝝ nō credēciuz Et hoc septē vicib⁹. vel ꝓpter septez̄ dona spūsancti: vel propter septem dies in quibus omne tempus intelligitur. Sunt aūt omnia que ad christi incarnationem pertinent: igne cremāda. i. spiritualiter intelligenda. Nam per pellem ⁊ carnem exteriorē xp̄i opatio designatur per sanguinem eius subtilis ⁊ interna vtus exteriora vitificans. Per fimum lassitudo fitis ⁊ omnia hmōi pertinētia ad infirmitatē Addebantur autez̄ tria scilicz̄ cedr⁹ que signat altitudinem spei vel contemplationis. Ysopus qui signat humilitatem vel fidem. coccus bis tinctus qui signat geminam charitatem. Per hec autem debem⁹ christo passo adherere. Finis autem colligebatur a viro immundo quia reliquie passionis puenerunt ad gentiles qui fuerunt culpabiles in christi morte. Apponebatur autem in aqua ad expiandum: quia ex passione christi baptismus sortitur virtutem emendandi peccata. Sacerdos autem immolans ⁊ comburens ⁊ colligens cineres ⁊ aspergens immundi erant. quia iudei facti sunt immundi ex occisione christi per quem peccata nostra expiantur. Et hoc vsqz̄ ad vesperam id est vsqz̄ ad finem mundi quādo reliquie israel conuertentur. Vel quia illi qui tractant sancta intendētes ad emundationē aliorum ipsi econtra aliquas immundicias contrahunt. vt Gre. dicit in pastora. Et hoc vsqz̄ ad vesperum .i. vsqz̄ ad finē p̄sentis vite. ¶ Item christus fuit figuratus in illis animalibus que pro peccatis sacerdotum imolabātur in lege moysi. Nam primo sacerdos offerebat p̄o se ipso vitulum ⁊ p̄o peccato arietem in holocaustum. Deide offerebat p̄ populo duos hircos. quorum vnus immolabatur ad expiandum peccatum multitudinis. Et huius hirci immolati sanguis inferebatur simul cum sanguine vituli in sancta sanctorum: ⁊ aspergebatur ex eo totum sanctuarium. Corpora vero hirci ⁊ vituli qui immolati erant p̄o peccato comburebantur extra castra. Hoc enī fiebat quando offerebatur sacrificiuz p̄ aliquo graui peccato vel p̄o multitudine peccatorum. Alter vo hircus emittebat in desertum. Imponebat vo sacerdos manum super caput eius confitens peccata filiorū israel ac si ille hircus portaret ea i desertum: vt a bestijs comederētur quasi portās penā p̄o peccatis populi: vel le

gebatur super caput eius aliqua cedula vbi scripta erant peccata. Christ⁹ igitur significatur per vitulum propter virtutē crucis: ⁊ per arietem: qui ipse est dux fidelium ⁊ per hircum ꝓpter similitudinez carnis peccati. Et ipse christus immolatus est pro peccatis sacerdotum ⁊ populi: qui per eius passionem ⁊ maiores ⁊ minores a peccato purgantur. Sanguis autem vituli ⁊ hirci infertur in sancta sanctorū per sacerdotē: qui per sanguinem xp̄i patet nobis introitus ad regnum celorum. Comburebantur extra castra: qui extra portaz christus passus est: vt dicit Heb. vltimo. Per hircuz qui emittebatur significabatur diuinitas christi que in solitudinem abijt hoie xp̄i patiente non quidem locum mutans: sed virtutez cohibens: vel signatur ꝓcupiscētia mala quam debemus a nobis abijcere. virtuosos autem motus dño immolare

¶ Capitulum. cxxiij.

ZElus carnalis. s. viri de cōiuge facit ruere in stultas suspitiones ⁊ crudeles operationes. Vnde tales similes sunt onagris: quorum masculi zelo ducti feminarum filijs testiculos amputant: qui habent eos suspectos etiam de matribus. Vnde matres hoc scientes abscondūt eos sicut dicit Plin⁹. Sic multi propter zelotypiam etiam propinquos suspectos hñt de vxoribus: ex qua suspitione nōnunq̄ vulnera ⁊ alia crudelia opera sequunt. Eccli. viij. Ne zeles mulierez sinus tui: debet. n. inter coniuges esse non zelus suspitionis sed amor religiosus: de q̄ Apost. ait Eph̄. v. Viri diligite vxores vestras sicut xp̄s ecclesiam: quam scilicet in presenti fide desponsauit: ⁊ ad eterne glorie nuptias introducat. Vbi vna cum patre ⁊ spiritu sancto viuit ⁊ regnat in secula seculorum.

A M E N

¶ Explicit liber quintus de similitudinibus rerum.

¶ Incipit prologus li. sexti.

IIcet is qui foris est noster homo corrūpatur. tamen is qui intus est renouatur de die in diem. ij. Corinthio. iiij. Antiquorum philosophorū ō homie tres fuerūt generales sententie. Quidam hominem esse substantiam tantum corpoream tradiderunt sicut Demo critus ⁊ Leucippus ⁊ philosophi epicurri qui posuerunt animam esse corpus ⁊ per consequens totum hominez esse corpoream posuerunt. Alij solum incorporeum idest animam hominem vocauerūt vt Plato ⁊ alij stoici. qui solam animam quam incorpoream ponunt voluerunt ad substantiam hominis ⁊ speciem pertinere. corpus vero quoddam instrumentum esse velut est naute nauis. Alij autez ex vtroqz compositum tanq̄ ex essentialibus partib⁹ anima atqz corpore velut ex forma ⁊ materia hominem tradiderunt. vt Arist. ⁊ sui sequaces qui sunt Peripatetici dicti. Huic vero velut veriori sentētie apostolus paulus consentiens vtrumqz in verbis propositis. s. corpus ⁊ animā appellauit vt vtrūqz ad essentiam hominis ostenderet pertinere. Licet inquit is qui foris est noster homo corrumpatur. tamē is qui intus est renouatur de die in diem. Non tm̄ corpus vel animam perfectum esse hominem credidit. sed vtriqz parti per figuram synodochen totius nomen attribuens vtranqz partez hominis hominem appellauit: imo corpus nō simpliciter hominem sed exteriorem hominem: ⁊ animam non simpliciter hominez sed hominem interiorem vocauit. ⁊ corpus insuper corruptibile dixit. animaz vero non corruptibilem sed renouabilē cē ostēdit: acsi vetustas ⁊ corruptio corpis ad renouandum saltem animā nos induc at. Sed notandum est q̄ homo interior habet exteriorem adiunctum scilicet aia

corpus tanq̃ subiectum siue materiam in qua indiuiduatur tanq̃ instrumentū quo operatur. tanq̃ speculum in quo contemplatur. tanq̃ stimulum quo humiliatur. ⁊ etiam tanq̃ exemplum quo rectificatur.

¶ Primo ergo inheret corpi anima velut materie forma. Vnde Philosophus dicit q̃ anima est actus corporis idest forma. Sed sicut materia per formam perficitur ⁊ specificatur ita forma per materiā contrahit ⁊ indiuiduatur. Et quanq̃ rationalis anima que est humani corporis forma sit in se imaterialis videlicet vt nullam habeat materiaz ex qua fiat. habet tamen extra suam essentiam materiam quā informat. In qua scilicet dum creatur recipitur ⁊ indiuiduatur anima rationalis.

¶ Secūdo interior homo habet exteriorem coniunctum videlicet anima corpus vt instrumentum propriuz quod mouet ⁊ per quod agit. Et idcirco membra varia corporis diuersis anime viribus vt organa coniuncta deseruiunt ad suas operationes explendas. a quibus tamen intellectus excipitur qui fantasmate non vt organo indiget sed tantuz vt obiecto ſm q̃ Philosophus tradit. Quia igitur eget anima corpore vt artifex instrumento vl̃ organo ad agendum non incongrue philosophus dixit diffiniendo animaz. q̃ anima est actus corporis organici. Nam omnia corporis membra sunt ipsius anime organa ad diuersa ⁊ necessaria opera facienda. Et quia operum exteriorum q̃ plurima precipue manu fiunt vocatur a philosopho manus organum organorum.

¶ Tertio eget anima corpore vt interiori ipsius oculo. i. menti vel intellectui exteriorum rerum imagines velut quoddaz de propinquo speculum representet. Nā sensus hominis in corporeis organis exteriorum rerum imagines ⁊ phantasmata intellectui representant. Ex quibus per abstractionem intellectus agentis in anime intellectu possibili vniuersales ⁊ intelligibiles species reponuntur. Vnde phantasmata in corporeo organo velut quidā colores in speculo iterioꝛi visui anime representantur. Et ideirco philosophus dicit q̃ phantasmata se habent ad intellectum sicut colores ad visum.

¶ Quarto quoq̃ ne tam nobilis anima vt est rationalis ex aliquo sibi munere dato naturali vel gratuito extollatur infirmi corporis stimulum patitur ſm q̃ Apostolo dicit secunde Corin. duodecimo. Ne magnitudo reuelationuz extollat me datus est mihi stimulus carnis mee. Portat ergo onus corporis anima vt eius ponderis repressa grauedie ad id quod supra se est inaniter nō leuetur. Vnde dicitur Sapientie vndecimo q̃ corpus quod corrumpitur aggrauat animam ⁊ deprimit terrena inhabitatio sensum ⁊ cetera. Aduerte igitur q̃ ex corpore anima vt in superbiam eleuari non possit plurima grauamina patitur. Nam portat anima corpus. sicut hostem sicut pestem. sicut carcerem. ⁊ sicut comitem. Sed est hic periculosus hostis. pestis siue morbus pernitiosus. Carcer penalis ⁊ angustiosus. Comes siue cōfors grauis ⁊ onerosus. Aduersatur namq̃ caro spiritui. vt hostis periculosus vt pote cuius pugna grauis ⁊ continua Gal. quinto. Caro concupiscit aduersus spiritum ⁊ spiritus aduersus carnem. Hec enim sibi inuicem aduersantur ⁊ cetera. Et propterea vt dicit Hieronymus. Nos gestamus laqueum nobiscuz: circunferimus inimicū carnem nostram. loquor de peccato nataz in peccato nutritaz: corruptam nimis ipsa origine. sed multo amplius prana consuetudine viciatam. Hinc est q̃ tam acriter aduersus spiritum concupiscit: q̃ assidue murmurat ⁊ impatiens est discipline q̃ illicite suggerit. q̃ nec rationi obtemperat. nec timore vllo inhibetur.

¶ Itez est corpus anime vt pestis perniciosa. Et iō Apostolus conquerebatur dicens. Infelix ego homo quis me liberabit de corpore mortis huius. Nam caro animaz cruciat debilitat ⁊ exterminat. Cruciatur siquidem anima ex corporis amore. quia sicut dicit Joannes cassio. de institutis monachorum. Corporis nimius amor nos inquietat: solicitudinibus onerat cotur-

melius afficit. ¶ Item cruciatur anima ex corporis languore. Nam sicut Seneca dicit multa nos incommoda exagitant. q̄ male conueniat nobis huiusmodi corp⁹. nunc de capite. nunc de ventre nūc de pectore aut de faucibus cōquerimur. aliquādo nerui nos aliquando pedes vexant. nunc contractio nunc distillatio aliquando superest sanguis aliquando deest: hic atq; illinc tentamur. hoc euenire solet in alieno habitantibus. hoc enim corp⁹ non domus sed hospitium. Debilitas quoq; corporis anime debilitatem inducit. Naz sicut in quadam epistola beatus Hieronymus dicit. Corporis debilitas nimia etiaz vires anime frangit. mentis quoq; ingenium marcescere facit. ¶ Itez caro nutrita deliciis z voluptatum illecebris dedita penitus exterminat spiritum. z vitam eiº extinguit. Vnde apostolus Roma. octauo Si sm carnem vixeritis moriemini. Augustinus super Joannem. Spiritus deficit vbi caro requiescit. vt enim caro mollibus sic spiritus duris nutritur. illaz blāda refouent. hunc aspera exercent. Est insuper corpus anime velut carcer penalis z angustiosus in tantum vt psalmista clamaret dicens. Educ de carcere deus animam meam vt confiteatur nomini tuo. me expectant iusti donec retribuas mihi. Alia autem littera habet Educ de custodia animam ad confitendum nomini tuo ⁊c. In quibus verbis propheta ostendit q̄ a carcere corporis cupiebat educi triplici de causa. ¶ Primo quidem vt assequeretur mentis iocunditatem. In isto enim carcere sancti sunt semper in tristicia. sed exeuntes semper erunt in leticia. Et ideo propheta postq̄ dixit educ de custodia siue de carcere statim subiunxit vt confiteatur nomini tuo. i. vt laudet z glorificet nomen tuum in qua laude erit maximus iubilus z leticia Isa. li. Venient in syon cum laude z letitia sempiterna super capita eorum. ¶ Secundo vt assequeretur sanctorum z proborum virorum perpetuam societatem. vnde subdidit. me expectāt iusti a quibus ipsi expectati etiam cuz magna leticia colliguntur. Proverbiorum. x. Expectatio iustorum leticia. ¶ Tertio vt assequeretur celestis mercedis plenam facultatem. Ideo adiunxit. donec retribuas mihi. psal. Retributio multa. Licet autez anima habeat corpus in suis operibus comitem z consortem est tamen eius societas vilis z onerosa. Vnde Hug. de sancto victo. in li. de claustro anime dicit. Nihil aliud est caro cum qua tanta est societas nisi spuma caro facta fragili decore vestita. Sed erit quandoq; cadauer miseruz z putridum z cibus vermium. Sed si diligenter consideres quid per os z nares z ceteros corporis meatus egrediatur vilius sterquilinium nunq̄ vidisti. Si singulas eius miserias enumerare velis q̄ sit onerata peccatis. irretita vicijs pruriens concupiscentijs occupata passionibus. prona semper in malum z in omne vitium procliuis plenam tantum confusione z ignominia inuenies. Sed quanq̄ corpus anime sit ita vilis ac onerosus socius est tamen ei a deo non ociose vnitus videlicet tribus de causis. quaruz duas primas ponit Grēgo. nazanzenus. z prima earuz est vt anima in corpore seu in carne. z per carnem merita multa acquireret. Plura enim sunt quibus per carnem anima meretur in quibus sine carne vel corpore p se sola mereri non posset sicut est contra carnales concupiscentias decertare. ieiunare peregrinationem facere. z martyriū sustinere. ¶ Secunda est vt anima ipsam carnem tanq̄ fidelem conseruam custodiret. z cam in supernis sedibus collocaret. Caro enim sola per se beatitudinis susceptiua non est nisi mediante anima stolaz immortalitatis inducret. ¶ Tertia est vt deus suum vniuersum perficeret. Cum enim sit quedam creatura pure corporalis sicut creatura sensibilis quedam pure spiritualis vt angelus. oportuit ad hoc vt dei vniuersum compleretur q̄ alia fieret creatura que carne z spiritu esset cōposita sicut est homo. Deut. xxxi. Dei perfecta sunt opera. ¶ Quarto habet anima corpus velut exemplar quoddaz ex quo

homo in sui regimine informatur ꝛ regulatur. Nam ipsa dispositio corporis atq; membrorum figura patenter ostendunt homini qualiter membra eadem ab anima sunt regenda. Cur enim lingua est inferius lata ꝛ superius acuta nisi vt ostendatur ad euacuandum ꝛ vulnerandum cor esse facilis ꝛ parata. Vt quid etiam est in humido. i. in saliua posita nisi ad loq̃ndum monstraretur esse labilis ꝛ lubrica: sed quare est infra dentes ꝛ labia inclusa nisi vt esse noscatur diligenter custodienda. Juxta illud. Diligẽter custodi clausura oris tui ꝛc̃. Idem quoq; de membris ceteris pariter est estimandum. Ex ipsis membrorum igitur figuris ꝛ dispositionibus etiam phyſiononi iudicant ad quos bonos vel malos mores anima inclinetur. In diuersis quoq; corporis membris naturales reperiuntur virtutes spirituales virtutes anime per quandam similitudinem designantes. Accidunt ꝛ varij morbi in diuersis partibus corporis qui diuersis anime vicijs plurimum assimulantur. Nihilq; reperitur in corpore humano qꝺ vel vacuum sit ab officio. vel vacans ab exemplo. Et iccirco post exempla inducta in libris precedentibus ꝛ irrationabilium animalium varijs speciebus consequenter est nostrum propositum in hoc sexto huius operis libro de corpore humano ꝛ partibus ꝛ accidentibus eius moralia exempla inducere. Interdum siquidem introducent exempla de his ex quibus corpus humanum naturaliter generatur siue efficienter. vt sunt masculus ꝛ femina quamꝯ femina generationem efficiat materiam ministrando. siue materialiter. vt sunt quattuor elemẽta. Q̃nq; vo inducent exẽpla de partibus ex qbus corp⁹ integrat. videlz de interioribus ꝛ de exterioribus mẽbris. Interdum quoq; de his ex qbus corpus complexioat. vt sũt quattuor humores: aliq̃ aũt de his ex qbus ipsa yplexio corporis variat vt sunt etates tpis ipsius vite humane. Nõnun ꝯ vo de his ex quib⁹ status hominis nobilitari vel ignobilitari videtur vt sunt conditiones seruitutis ꝛ dominij. Q̃nq; vo de his ex quibus vita corporis restauratur ꝛ ꝓseruat vt sunt cib⁹ ꝛ pot⁹ ꝛ somnus ꝛ similia. Et de his quoq; introducẽtur exempla. ex quibus ipsum corpus humanum corrumpitur ꝛ vastat vt de morbis ꝛ doloribus varijs ꝛ etiam de morte. Ceterum materie singule qb⁹ hec adaptãtur exempla sm ordinem in superioribus habitum singulatim per capitula varia sb alphabeti litteris distinguentur ad honorem sc̃z illius ꝛ gloriam qui formauit hominem de limo terre ꝛ inspirauit in faciẽ eius spiraculum vite q ẽ trin⁹ ꝛ vnus deus in secula benedictus. Amen.

¶ Capitulum primum.

Accidia assimilatur melãcolie. Est enim sm Auicẽnaz libro tertio quedam spẽs melãcolie vt plurimũ eueniens i februario q̃ q̃ttuor mala accidẽtia causat i homine. Primus est quia facit euz solitariũ. Facit enim vt homo patiens eaz diligat fugere ab omnibus hominibus viuis ꝛ cupiat appropinq̃re mortuis ꝛ sepulchris Vnde talis de nocte vadit ꝛ de die se abscondit: quod solum facit qz diligit solitudinem ꝛ elongationem ab hoĩbus. Similiter accidia facit fugere ab hominibus viuis. i. ab hominibus solicitis ꝛ operosis ꝛ appropinq̃re mortuis. i. desidiosis ꝛ ociosis qui sunt tanq̃ mortui ꝛ nihil operantur boni. ¶ Item accidiosus homo ꝺ nocte vadit. i. tempore quietis est solicitus ꝛ inquietus. sed in die. i. in tempore operandi est occultus ꝛ somnolentus. Naz tempore quietis inquietatur mente ꝛ tempore opis pigrescit corpe. Job. xvij. Noctez verterunt in diem. Lõpetunt etiã hec generaliter peccatoribus ꝛ malis. qz malus hõ fugit viuos ꝛ iustos deo viuentes ꝛ q̃rit mortuos in peccatis. i. iniquos. i. tanq̃ fi℔es sibi. Eccl̃i. xiij. Ois caro ad simile sibi coniungeť: ꝛ ois homo simili sui sociabiť. Diligũt etiã sepulchra vbi sunt cadauera fetida. i. opa carnis corrupta. ¶ Itẽ odit pctõr diez ꝛ diligit noctem: qz ois q male

egit odit lucem Joh iii. Dilexerũt hoies magis tenebras ꝙ lucẽ. ¶ Scdo melácolia ꝓdicta facit hoinez ingetũ.qz.s.patiẽs eá ñ gescit in vno loco pluſcꝙ vna hora: imo non ceſſat diſcurrere z ambulare in ceſſiõe diuerſa ignorás quo vadat. Siliť accidioſus hõ pp triſtitiam aggrauãtem animũ ei⁹ i oi loco cito attediatur. Et iõ ſtatim cupit locum mutare ſperãs hñe ex mutatione loci ſublcuationez tedij. Et iõ efficit girouagus ſcz filis illi ſpũi. de quo dr Mathe. xi. Ambulat p loca arida z in aquoſa querens requiem z non inuenit. Seneca. Egri animi eſt iſta iactatio diſcurrere z locoruz varietatibus inquietari ſz quia in omni loco ſuũ tedium ſecuz portat non inueniens alicubi requiez neſcit quo pergat. hec quoqz iſtabilitas loci vl animi etiam generaliter cõpetit peccatoribus propter multiplicitatem deſideriorum quibus eſtuant z impelluntur iteri⁹ Iſa. lvii. Impij quaſi mare feruens qõ qe ſcere non poteſt. ¶ Tertio. melácolia ꝓdicta facit hoiez ſuſpitioſũ z icautũ. Mã alicui ñ talis cauet ſibi ab hõinib⁹ qñqz antẽ non cauet negligens hoc z parum diſcernens id qõ videt z ei ſit ꝓſens. Homo aũt accidioſus qñqz etiã appetit occultare pigritiam z triſtitiaz ſuã hoibus. z ideo alicui ñ ſibi ab eis cauet. qñqz etiaz tanta eſt pigritia ꝙ negligit h. z nõ veretur neqz curat ꝙ ab eis cognoſcatur. ¶ Quarto facit hominez pauidum: z ideo talis ñ vadit videtur ſꝙ eſſe quaſi i fuga. ſed fuga ei⁹ ẽ abſqz ordie. Dñ aſſiliť illi vermiculo ſiue beſtiole q̃ natat i ſupficie aq̃. q̃ ſm Auicennam dicitur cutibuth. q̃ dũ mouek i ſupficie aque. mõ vadit huc mõ illuc. z mouek ad diuerſas ptes abſqz ordine. z ñ aliqd obuiat vel occurit ei fugit ab eo z iteruz ſtatim apparet. Eodez itaqz modo fuga z ineſſio ꝓdictam melácoliam patiẽtis diuerſa eſt z incerta quaſi ignorantis i quapte ire debeat. z eſt q̃ſi fugiens ab aliquo ſibi apparente z obuiante z iterũ apparẽte ſibi altero adhuc fugit ab illo. Que oia ſatis congruũt accidioſo hõini. qz omnia opera imminẽtia refugit tãꝙ difficillima vel impoſſibilia z ideo neſcit qd faciat qz ñ aliquid faciendũ ei occurit ſtatim expaueſcit z refugit timẽs ne ſit nimis difficile. Et ñ occurit aliõ adhuc facit ſimile z ita nõ opatur aliquid certũ. Sz mõ incipit facere vnum mõ aliud z nihil pfeꝙť vel ad pfectum deducit. Sz cõtra h dicit Eccli. v. Eſto firmus in via dñi ꝛc. Seneca. Certus ingenijs imorandũ eſt. Eccli. xi. Fili mi ne in multis ſint actus tui ꝛc.

¶ Capitulum. ij.

Etui z ꝓtemplatiui ſunt ſimiles mandibulis propť tria. ¶ Primo qz mandibule ſũt ſitualiter diſtincte. Nam mandibularum alia ſuperior alia inferior. Sũt enim ſicut due mole ad molendũ z ꝓterẽdum cibum ꝓtinue ſe mouentes. Dñ mãdibule nutrimẽtũ' toti corpi ſubminiſtrãt In ſupori igr mãdibula dentes ſupiores infiguntur: in inferiori vo inferiores radicãť. Mandibula ergo ſupior ẽ vita ꝓtẽplatiua q̃ circa ſupiora intendit ſicut circa celeſtia. Inferior vo eſt vita actiua q̃ inferiora miniſtrat. s. tpalia. Per vtrãqz eni cib⁹ miniſtratur quo corpus eccle ſuſtentatur. Per contemplatiuam enim vitam diſponitur z preparatur cib⁹ ſpiritualis ſcilicet doctrine z oõnis z aliarum elemoſynaz ſpũaliũ qb⁹ ẽt primoriũ aie ſuſtentantur z nutriunť. Per actiuã vo diſpenſatur z miniſtratur z nutrimẽtũ corpale ſcz cibi z potus z aliaruz elemoſynarum corpalium qbus corpora vegetanť. Dentes aũt ſuperiores ſũt viri ꝓtẽplatiui z pfecti quoz ꝙuerſatio in celis ẽ. Inferiores vo dentes ſũt viri puri z fortes q proximorum vtilitatib⁹ inſeruiũt: Vbi attendendum eſt ꝙ mandibula ſupior in oi aiali eſt fixa z ĩmobilis ad deſignandum ꝙ vita contemplatiua q̃ eſt circa eterna z ĩmobilia bona attẽdit z requirit ſtabilitatez z qetẽ ab exterioribus exercitijs. Aug. Ocium ſanctũ q̃rit charitas veritatis. ps. Vacate z videte. Bernñ. Abſit vt q deovacat ad tumultuoſaz aſpiret fratrũ officia liũ vitã. Mãdibula vo iferior. i. actiua

vita tam per compassionem animi q̄ per actum ministerij necessario mouet. ita vt possit dici de seruientibus deo in laboribus vite actiue illud Job.iij. Ecce q̄ seruiūt ei nō sunt stabiles. Locodrillus enim ꝓ naturā oium aialium mandibulas supiores mouet ꝛ inferiores firam tenet. Sicut dicit ꝓphīs in.iij. de aialib⁹. Et talis est hō peccator q̄ tpalib⁹ corde affigit. circa spūalia vo nulla stabilitate firmat. Threno.j. Peccauit hierusalē ꝓpterea istabilis fcā est. ¶ Scōo mandibule sunt ex duris pribus cōpōite. s. ex duris ossib⁹ ꝛ duris neruis ꝛ lacertis. ꝛ hoc fuit necessariū ꝓpter motus ꝓtinuitatem ꝛ aptionis ꝛ clausionis necessitatem vt dicit Constañ. In osse itaq̄ duro ꝛ forti intellige fidē de q̄. i. Petri. v. Cui resistite fortes in fide. In lacerto vero siue musculo in quo est virt⁹ motiua vī etiaz in quolibet mēbro est q̄si loco cordis. significat spes. s. que mouet ad bñ opandum sicut spes ꝑij ad bene laborandū. In neruo autem colligante intelli ge charitatem. q̄ ꝑm Aplm est vinculum perfectionis. Et hec tria necessaria sunt taz ad ꝓtinuandum opa vite actiue q̄ cōtemplatiue. ¶ Tertio q̄ mandibule sunt plurib⁹ munimentꝫ circundate. s. gingiuis ꝛ labijs. Gingiue dicunt a dentibus gignēdis q̄ in eis dentes gignunt nutriūtur ꝛ stabiliuntur. Labia etiam apposita sunt ad decorem exteriorē. ꝛ etiā ad defensiones tam ullaꝝ q̄ dentiū ab exteriorib⁹ nocumentꝫ. gingiue ergo referunt ab humiles. sed labia ad deū laudantes. Naz sicut in gingiuis dētes firmant. ita in hūilitate sci roborant. Vñ taz actiuis q̄ ꝓtēplatiuis vtrūqz necessariū est. s. vt de se hūlia sentiāt. ꝛ vt etiaz ea q̄ faciūt in dei laudes referāt. ꝑm illud ps. Labia mea laudabūt te ꝛc.

¶ Capitulum.iij.

AMaritudo penitētiū assimilat felli pp septē. ¶ Primo q̄ fel marime est amaritudinis contentiuū. ꝛ hō est pp dūitaz colere ex nimia itēsiōe caloris. Est. n. fel membrum calidum ꝛ siccū epatis gibbo suppositū ꝓpriū colere rubee recepte culuz: sicut ergo est maxima amaritudo fellis ita etiam dz cē maxima amaritudo penitentis. q̄ nihil peccato deteri⁹ ei accidere potuit Isa. xxxviij. Amaritudo mea amarissima Deut. xxxix. Vua cop vua fellis ꝛ botrus amarissima. In cuius figuraz xp̄s pro nr̄is peccatis est felle potat⁹ ps Dederūt in escā meā fel ꝛc. ¶ Scōo q̄ fel est sui hūoris duplicitꝫ emissiuū. Nam cistula fellis est q̄dam pellicula hñs duos folliculos ꝛ p vnum ad intestina cholera deportatur per alterū vo deportatur ad stomachū. Cistula ergo fellis est mēs amara hois penitētis cuius duo folliculi sūt ꝓmus dolor de peccatis preteritis. ꝛ hic vadit ad intestina ad purgandū feces cibi. i. ad cōsciētiā ad purgandū feces peccati. Alius vo est ꝓpositū abstinendi a futuri. Vnde hꝫ vadit ad stomachū per quē cibi ingrediunt ad ventrē: q̄ maxime dz cautela adhiberi circa sensuz: vñ male suggestiōes seu cogitatiōes ꝓmptus oriuntur ꝛ trāseūt ad mētē. vñ Augu. Vbi sibi aliqs nostrū viderit aliqd deesse doleat de preterito. caueat de futuro. Nam sicut dicit Grego. in omel. ꝓpriam agere est ꝓpetrata mala plāgere. ꝛ plangēda nō perpetrare. Nā q̄ sic alia deplorat. vt tñ alia cōmittat adhuc ꝓpriaz agere aut ignorat aut dissimulat. ¶ Tertio q̄ fel est visus clarificatiuū ꝛ ꝑcipue fel accipitris. ꝛ aliaꝝ animaliū viuentiū de preda. vt dicit Constan. Et hō fel in collyriis oculoꝝ est necessarium. ꝓpterea q̄ fel sua subtilitate est grossoruz humorum incisiuum ꝛ sua siccitate consumptiuū. Tho. vj. Fel eius valet ad inungendos oculos. Sic ex amaritudine penitentium fit spirituale collyrium quo oculi anime interiores purgantur ꝛ clarificātur. Apocal. iij. Collyrio. s. penitentie inunge oculos tuos vt videas. ¶ Quarto q̄ fel est decoctionis ciboruz iuuatiuum. Nā cholera a cista fellis ad stomachum deportata sua caliditate virtutem adiuuat digestiuam. Et sic penitentia suo feruore preparat ꝛ iuuat mentem ad nutrimentum spirituale verboruz dei vel cor-

poris xpi digne recipiendum vt sic ei ap/
plicet ⁊ ꝓfit ad meritū. Et talis ꝓparatio
vel dispositio respectu cibi spūalis est q̄si
quedā digestio. Pro. xxvij. Anima esuri/
ens amara pro dulci sumet. qz. s. non pōt
anima percipere dulcedinem spūalis cibi
⁊ alimonie nisi precedat amaritudo pñie.
¶ Quinto qz fel est ad expellendū super
flua excitatiuum. Nam colera a cista fel/
lis ad intestina deportata est sua subtilita
te penetratiua ⁊ suo acumine pūgitiua. ⁊
intestinoꝝ mordificatiua. Vñ virtꝰ expul
siua ꝓfortat ⁊ ad expellēdas feces aborū
excitatur Sic penitentie dolor intus ad
mentem peccatoris pertransit. suo acumi
ne cōscientiam cōpungit: ⁊ cū eam ꝓtinue
mordere nō desinit ad expellendas pecca
torū feces per viam confessionis cōpellit
sicut ex dolore compellitur ꝓturiens citi
us dimittere ptum p̄s. Ibi dolores vt ꝓ/
turiētis. Sexto quia fel est per accidens
dulcedinis causatiuum. Nam in animali
bus fel h̄ntibus qō est sub felle est valde
dulce. quia dum amare partes ad locum
aliquē colligunt partes vicine q̄ remanēt
magis dulces reducunt. Et sic sub amari/
tudine penitētie maxima dulcedo ꝓtinet
qz quantū penitens dolet de culpe perpe
tratione. tantū gaudet de eius remissiōe.
⁊ adhuc amplius de gr̄e recuperatiōe. Judi
cuz. xiij. De forti egressa est dulcedo. qz. s.
de forti amaritudine penitētie sequit dul
cedo miseratōis ⁊ gr̄e. ¶ Septimo qz fel ē
sanguinis a colera sepatiuū ⁊ mūdificā/
tiuū. Sanguis. n. ex penitētia cholere incē
deret nisi in custodia fellis eius superfluitas
locaret. Sic etiā pnia coartat ⁊ restringit
ardorē ꝓcupie q̄ est velut vstio cholere te
nens ipsaz ꝓcupiam sub custodia rōnis. ⁊
ita h̄mor sanguinis. i. affectio spiritualis
amoris in quo vita aie conseruat. sicut vi
ta aialis ꝓseruat in sanguine remanet nō
infecta sz pura. Et hec est puritas sangui/
nis. i. sinceritas spūalis amoris de q̄ dicit
Gen̄. xj. Carnē cū sanguine ne comedet. i.
carnalem amorē cū spūali dilectione non
miscebit. Vñ dns volnit bibere vinū cuz
felle mixtum vt p̄z. Math. xxvij. Est cni
vinum amor spūalis. sz tanc̄ fel amarica
tiuū est affectio carnalis de q̄ dr̄ Pro. v.
Nouissima illius amara q̄si absinthium.
¶ Jtē amaritudo pnie affinat cholere ru/
bee pp q̄ruor. Primo rōne naturalis pro
prietat. qz est nāliter calida ⁊ sicca. Sic pe/
nitētie amaritudo calida ē feruore bone
volūtat. ⁊ sicca ab h̄more fluxe cogitatio
nis. Eccli. xxxi. Vigilia ⁊ cholera ⁊ tortura
viro infrunito. Nā penitētia dz eē cauta
⁊ iō req̄rit vigiliā. i. mentis attētionē. ¶ Jtē
dz eē feruida ⁊ iō req̄rit cholerā. i. ꝓtritio
nis ardorem. ¶ Jtē dz esse penosa ⁊ ideo
req̄rit torturā. i. satisfactionis afflictiōez.
Eccli. xxxiij. Seruo maliuolo. i. petōri siue
carni tortura ⁊ cōpedes. ¶ Scdo rōne ef/
fectiue causalitatis: qz p cōplexionē chole
ricā efficiunt h̄oies iracūdi igenios. leues
⁊ acuti. Sic pnia facit h̄oies iracundos cō
tra vicia. ingeniosos ad destruendū dia/
boli machinamenta. leues vt audita cito
p̄cipiāt. acutos vt subtiliter de rebus sen
tiant. Sap̄. viij. Per hanc iuuenis ⁊ acut⁹
inueniar in iudicio. ¶ Tertio rōne simi/
litudinarie conformitatis. qz cholera est
similis igni ⁊ estati ⁊ calide iuuētuti. Hec
eni oia calide ⁊ sicce nature sunt vt h̄abe/
as ex colera rubea amaritudinē ꝓtra pec
catū. ex iuuentute fortitudinem cōtra dia
bolū. ex igne caritatē intelligentie ad co/
gnoscēdū deū. ex estate vo h̄abeas amorē
dilectionis ad proximū. Et inde est q̄ vici
nitas estatis. i. presentia fraterni amoris
manifestatur ex fructu opis. Lu. xxj. Cuz
arbores producunt ex se fructū scitis q̄m
prope est estas Gre. Probatio dilectiōis
exhibitio est opis. ¶ Quarto rōne purga
tiue effusibilitatis. quia h̄mor cholericꝰ
purgatur ⁊ emittit siue effunditur per au
res. Dum. n. libenter audis qd facere de/
beas per aures cordis superfluitates chole
re rubee purgas. vel p aures purgaris dū
sacerdos in ꝓfessiōe te audit. Vñ Jacobus
h̄ortat dicens. Cōfitemini alterutrū pecca
ta vestra. Jac. v. Leo papa in sermōe quo
dam. Nō remanet in iudicio ꝓdēnandus
qō fuerit in confessione purgatuz.

¶ Capitulum. iij.

AMor charitatis assilat pedi. Sūt.n. vt duo pedes aiegbus ad deū accedit amor dei ⁊ primi. q ita sibi ꝓnexi sūt. vt alter sine altero currere nō possit. Joh.xx. Currebant aūt duo sil. hec aūt silitudo pedis ꝙz ⁊ amoris ex multis ꝓprietatib⁹ patet. ¶ Primo qr pes est vltimū corpis ad integritatis ei⁹ ptiēs pfectionem. Et sic vltima ei⁹ virt⁹ q̄ aia in hac vita pficit est charitas. vñ Aplūs pluribus enūerat⁊ virtutib⁹. Col.iij. subdit. Sup hec oia charitatē hñtes vinculū pfectōis. Vel sicut pes est finis corpis hūani ita charitas ē finis mādati. j. Thi. j. Finis pcepti charitas ⁊c. ⁊ dr charitas finis pcepti qr oēs act⁹ vtutū de qb⁹ pcepta dant ad hūc finē gñaliter ordinant. vt aia vnīat deo qō fit p charitatē vñ act⁹ alīaz virtutuz nō ꝙiūgūt aiam deo nisi mediāte charitate. Quia vo pes est extrema ps corpis pōdus tot⁹ corpis portat. ⁊ sic etiā de charitate ipse Aplūs dicit. j. Cori. xiij. q charitas oia suffert. Grego. Tātū qlibz portat ꝓximū quātū amat Si n. amas portas: sed si desistis amare desistis ⁊ tolerare. ¶ Scōo qr pes lōg⁹ est ⁊ planus ⁊ ꝙcau⁹ ꝓpter fortiorē vestigij impressionē sic amor charitatis dz cē long⁹ ad pseuerandū. Pro. xvij. Omni tpe diligit qui amicus est Ber. v. li. de ꝙsideratione. Amo pseueranter ⁊ lōganimiter ⁊ habes longitudinē. dilata amorem tuū vsqz ad inimicos ⁊ latitudinez tenes. esto in oi solicitudine timoratus sublime ⁊ pfundus apprehendisti. ¶ Itē dz esse planus. i. cōlis ⁊ leuis ad facilius onera portanduz. i. proximoꝝ defectus. Eph. iiij. Supportātes inuicē in charitate. ¶ Itē dz esse ꝙcaus ad suscipiēdū. s. p hospitalitatē Aplūs Ro. xv. Suscipite inuicem sicut ⁊ xp̄s suscepit vos. ⁊ ex his relinq̄t fortis impressio vestigioꝝ. i. exēploꝝ. ¶ Tertio qr pes est digitis distinctus ad meliorem incessionem. incessio enim aie in via dei est p mādatoꝝ obseruationem ps. Viaz mādatorū tuorum cucurri. Distinctio aūt digitorū est distinctio mandatorum. vnde sicut sunt. x. digiti pedis ita sunt. x. precepta decalogi: sed sicut digiti vniūtur in pede ita mandata vniuntur in dilectione. vñ Grego. in omelia: dicit q̄ precepta dominica sunt multa ad vnū multa per diuersitatem operis. vnuz in radice ipsius charitatis. ¶ Quarto qr pes est nerueus ⁊ osseus ad maiorez durationē. charitatis aūt amor ē nerueus ad fortiter colligandū ⁊ est osseus ad alia supportandū. ⁊ ideo fortissimus ad nunq̄ deficiendū Aplūs Cori. xiij. Charitas nunq̄ excidit. Et nō. q̄ sm Constan. pes componit ex ossibus. xliij. quoꝝ duo sunt calcaneoꝝ duo manicularum. x. pedū ⁊. xxx. digitoꝝ. In calcaneis itaqz intelligimus morientes. qr calcane⁹ est posterior pars pedis a calcando sic dictus. qr eo terre vestigia imprimūtur vt dicit Isiō. vnde signat mortem. per q̄ hō terre ifodit ⁊ in terrā redigit. Sicut ergo calcaneis necessaria sunt duo ossa ita morientib⁹ duo sacramēta sine qb⁹ male morerentur. vnuz. s. quo ad paruulos. s. baptismus aliud quo ad adultos. s. pnia. In manicults vo accipimus penitentes quo est posterioꝝb⁹ oblitis ad anteriora se extēdere. Manicule. n. sunt anterius quib⁹ necessaria sūt duo ossa ad sui fortificationem. s. timor offense ⁊ spes venie. In pedibus vo quibus mouemur: accipimus obedientes quibus necessaria est cōpago decē ossiuz. i. obseruatio. x. preceptoꝝ. in digitis vo intelligimus rectores ⁊ doctores quib⁹ necessaria est compago. xxx. ossium. i. maturitas etatis que videtur communiter competere etati. xxx. annoruz sicut xp̄s. quādo se ꝓpalauit ⁊ docere post baptismuz cepit erat. xxx. annorum. Unde Greg. nazanzen⁹ dicit. Obserua tu quis pes q̄. xxx. annorum erat Jesus. Fortitan autem ⁊ Jobes aliquid plus habebat etatis. ⁊ tu anteq̄ adolescas añq̄ genas barbis vestias vis docere senes. ⁊ magister fieri anteq̄ discipulus cupis. qō certe lō leue ⁊ facile putas. qr illud penit⁹ ignoras. ¶ Quinto pes est necessarius ꝓpter ambulationem ⁊ corporis eleuationem. naz amor charitatis mouet ⁊ ambulare facꝫ

operationē. vnde Aplʒ ad Ephe. v. Am
bulate in dilectione. ſ. bene operādo ⁊ ele
uat per contemplationem ⁊ celeſtium af-
fectionez. ſicut calor ſolis elevat vapores
Et nota ſicut dicit Galienʒ q; mulier in
vtero habens tunctis ⁊ compoſitis pedi-
bus ſi ſubito vocata fuerit ſi maſculuz ha
buerit primo ad veniendum dexterū pe
dem mouebit. Si vo feminam geſtauerit
primo mouebit ſiniſtrum. Per maſculuz
ergo conceptum intelligitur bona diſpo-
ſitio mentis. per feminaz vo accipitur diſ
poſitio mala. per pedem autem dexteruz
amor ſpiritualium: per ſiniſtrum vo tem
poralium amor ſignificatur. Illa ergo aia
que ꝓcepit maſculum. i. que eſt bene inter
ius diſpoſita per bonuz affectuz ⁊ propo
ſitū premittit pedem dexterum ſiniſtro. i.
preponit amorem ſpiritualium oibus tē
poralibus. Sz q̄ ꝓcepit ꝓpoſitū femineuz
i. vitioſum premittit pedē ſiniſtruz. i. pre
ponit affectum temporalium ſpūalibus.
Sexto in multis aialibus pes eſt ad defen
ſionez. Sic pede charitaſ percutienda eſt
frons vel fraus tentatoris. Charitas eni
eſt mumme egregiū cōtra tērationes. Se
primo in volatilibus ſciſſi pedis ⁊ curui
uiguis pes eſt ad victus acqſitionez: ſed
in volatilibʒ clauſi pedis eſt ad ſui in aqs
gubernationez. ⁊ h eſt q; charitate refici-
mur. ⁊ i aquis tribulationū gubernamur
⁊ defendimur ne. ſ. ſubmergamur ps. in
flumine pertranſibunt pede. q;. ſ. inunda.-
tionem tribulationum ſecure pertranſit
pes dilectionis. Can. viij. Aque multe nō
poterunt extinguere charitatē. nā chari-
tas ſicut dicit Augu. in aduerſitatibus to
lerat. in proſperitatibus temperat. in du-
ris paſſionibus fortis. in bonis operibus
hilaris. in tentatione tutiſſima in hoſpita
litate laniſſima inter veros fratres letiſſi-
ma. inter falſos prudentiſſima.

¶ Capitulum. v.

Odor ſui inordinatus aſſi
milatur hydropiſi ꝓpter
tria. Primo propter exu-
berantiam humoris. eſt. n.
hydropiſis cā exuberans
materia vt Auicē. dicit. Sed tanꝯ exube
rantia humoris in hydropici corpore eſt
diſtemperantia amoris proprij in peccato
ris corde. Ex qua ſequitur tumefactio hy
dropici. i. ſuperbia ⁊ cōtemptus dei q; ſu
perbia amor eſt proprie excellentie. vt di-
cit Aug. ¶ Scdo propter repletionē cor-
poris. nam ſicut dicit Auicē. Talis exube
rans materia ingroſſat ⁊ tumefacit mem-
bra. replet enim aut membra oia manife-
ſte aut loca partium vacua in quibus ꝓti
nentur humores ⁊ regimen nutrimenti.
Sic inordinatus amor ſui replet oia cor
poris membra. i. occupata oia ipſius pec-
catoris opera ⁊ loca etiā corporis vacua
. i. eius deſideria. Maz quicquid deſiderat
vel agit ad ſe ipſum tantūmodo hō pec-
cator reflectit. q; in omnibus ſuis ſtudijs
ſolam propriā vtilitatē attendit Aplʒ. ij.
Thi. iij. Erunt hoies ſe ipſos amātes ⁊c.
¶ Tertio propter diſtinctionē languoris
Nam languor ſiue morbus hydropiſis
in tres diſtinguit partes ac ſpecies. quarū
vna vocat hypoſarcha: ſecunda alchites
tertia timpanites. Prima. ſ. hypoſarcha
prouenit ex materia phlegamatica pene-
trante in membra cū ſanguine ex qua ap
paret inflatio in corpore quaſi toto ſicut
accidit in corpore mortuo. Vnde hec hy
dropiſis pinguedinem in membra indu-
cit. ſed inter membra potiſſime facies ad
pinguedinem eſt decliuis. cūq; digitis cor
pus premitur in omni loco deprimit. ex
quo nō carnis ſolide ſed fluide ⁊ mollis
eſſe pinguedo illa oñditur. Hypoſarcha
ergo procedens ex exuberanti corporis
humore auaricie vitium eſt proueniens
ex ſui inordinato amore: q; ex eoꝯ pecca
tor ſe diligit inordinate plus ſm corpus
q̄ ſm aiaz diuitiaz abundantiaz appetit
vt cōmodius viuere poſſit. ex quarū diui
tiaruz inordinato amore cupidus ⁊ ava
rus efficitur. ⁊ tunc eſt hypoſarcha pro-
ueniens ex materia phlegmatica. nā exu-
berantia materie phlegmatice eſt abūdan
tia tpalis ſubſtantie. q; huiuſmodi mate-
ria. ſ. phlegmatica eſt fluida. eſt frigida: eſt
etiam obliuionis ⁊ pigricie cauſatiua.

Maz phlegmatici sunt frigidi sūt fluidi sunt obliuiosi sunt pigri vel tardi.q̄ omnia in peccatoribus causat abundantia temporalis. Nam ipsa in se est fluida.i.labilis ⁊ trāsitoria ⁊ necesse est vt qui labenti inititur:etiā cū labente labat. vñ. Pro. xi. Qui confidit in diuitijs suis corruet. hec ē ēt que facit homines frigidos ad amandum spūaliter.i. Joh.ii. Si q̄s diligit mundū non ē charitas patris in eo. ¶ Itē facit obliuiosos ad recognoscēdū būficia Dei. Succedentibus psp̄is oblitus ē interp̄ti sui. Sic q̄ psp̄at i diuitijs obliuiscit dei. ¶ Itē facit pigros ⁊ tardos ad opandū opa meritoria. Vnde fallacia diuitiaꝝ ⁊ solicitudo seculi suffocat v̄bū ne.s. opere impleat. Tunc ergo exuberat in vētre phlegmatice materie humor q̄n crescit i corde hois tp̄alis substantie amor. qui tē cū sanguine penetrat ad membra cuz sub obtentu necessitatis trahit ad operuz studia. Est enim humor sanguinis quasi nutrimentum corporis ⁊ necessarium sustētamentum nature in tantum vt dicatur Leuitici. xviii. q̄ anima.i. vita omnis carnis in sanguine est. ergo accipiamus per sanguinem appetitum necessitatis. in exuberante autem phlegmate appetitum cupiditatis. vnde tunc cum sanguine transit. quando sub obtentu necessitatis impletur appetitus cupiditatis. ⁊ tunc penetrat in membra quando transit ad lucrādi studia ex quibus sequitur impinguatio.i. diuitiarum repletio. sed ex pinguedine tumefactio sequitur. q̄r ex diuitiarū plenitudine supbia causatur. ⁊ iō Aug. de hoc in quodam sermone sic dicit. Mors bus diuitiarum est superbia. Nā grandis animus est qui inter diuitias isto morbo nō tentatur. maior aīus diuitias suas vincens contēnendo. magnus est diues qui non se iō magnuz putat quia diues est q̄ autē iō magnum se putat quia diues ē superbus ⁊ egenus est: in carne crepat: in corde mēdicat. inflatus ē nō plenus. est etiā p̄cipue i facie ad pinguedinē ⁊ ad tumorem decliuis. q̄r p̄cipue i exteriori apparētia suā supbiā ⁊ pōpā oñdit. sz q̄r plenitudo ei⁹ nō ē solida plenitudo virtutis cōp̄rimitur dū tangit digitis q̄r dū tentationibus ipetitur cedit. dum aduersitatibus premitur deficit. Job. iij. Venit super te plaga ⁊ defecisti. Secunda spēs hydropis̄. s. alchites prouenit ex materia aquosa effusa in spatium ventris inferioris ⁊ que sequuntur ip̄z. Vnde est i alchite gravitas sensibilis in ventre. ⁊ cum percutit venter nō est sonitus. sed quando cōmouetur auditur sonit⁹ aq̄ p̄mote. Alchites ergo p̄uenit̄ ab exuberantia hūoris luxuriā designat p̄uenientē ex inordinato amore proprie carnis. vñ nascit ex aqueo humore.i. ex carnali amore ⁊ ad inferiōra ventris diffundit. q̄r luxuria carnis p̄ inferiora membra explet. Hec sensibilē gravitatē ventri ingerit q̄r sensibilē p̄motionis ardorē in ipso ventre diffūdit. hmōi aquositas ventris cū percutit nō sētit. q̄r flagellum tribulatio carnis motū p̄cupiscētie sedat ⁊ restringit. sed tū cuz mouet sentitur. q̄r cū tentatiōe agitatur protin⁹ excitatur ⁊ deordinat. ¶ Tertia species hydropisis sz timpanitis est ex materia vētosa sparsa in alias partes. ⁊ non est in timpanitide gravitas neq̄ pinguedo mēbroꝝ sed potius extēuatio ipsoꝝ neq̄ ēt tumefactio pedū. sed ē inflatio vētris ⁊ tēsio quasi corde. ⁊ cuz pulsat venter audit sonit⁹ vētris in quo est inflatio vt vtris pleni aqua. Est ergo velut timpanitis tumor elatiōis. qui est ex ventosa materia .i. ex humoris excellentia que animuz inflat nō satiat. Vnde eius abundantia timpanitidem inducit q̄r excellentia honor̄ superbiaz ⁊ elationem gignit qua anim⁹ inflatus extendit. vt si quis cum iuria tāgat statiz per impatiētiaz resonat ⁊ ad vindictam intendit. Isa. xvi. Venter me⁹ ad Moab q̄si cythara sonabit.

¶ Capitulum. vi.

Angeli sz sint incorporei tamē in figura hūani corporis apparere leguntur. ⁊ sic etiam depinguntur. Unde ⁊ varia membra corporis etiam in diuina scriptu

ra per quandam similitudinem eis attribuuntur.in quibus varie actiones eorum inuisibiles exprimuntur.Depinguntur siquidem angeli primo cum longa coma ⁊ reflexis capillis vt per hec eorum mentales affectiones ⁊ ordinate cogitationes intelligantur. Nam capilli cogitationes significant ⁊ etiam affectiones que nascuntur ex radice mentis. Item aures dicuntur habere quando diuinam inspirationem recipiunt quam vtiq; iudicant ⁊ discernunt. ¶ Item nares eis pictores attribuunt quia peccata velut fetida fugiunt.⁊ virtutes quasi quedam odorifera diligunt.⁊ inter munda ⁊ immunda fetida ⁊ aromatica sagacissime diiudicant ⁊ distinguunt. ¶ Item ora linguas ⁊ labia habere etiam sepius memorantur. quia diuina secreta quasi nobis loquendo proferũt.⁊ diuinis laudibus quasi cõtinue intendunt. ¶ Item imberbes pinguntur vt quasi iuuenes neq; viriḃ neq; senio deficere ostendantur. ¶ Item dentes habere dicuntur.qr gratiam quam a deo accipiunt alijs cõicare.i. quasi commolendo diuidere consueuerunt. Vñ in dentibus eorum ptãs actiua ⁊ cõicatiua merito designatur. ¶ Item brachia ⁊ manus hñt qr virtute sua actiua ⁊ permansiua nr̃as infirmitates sustinent ⁊ vsq; in finẽ ab electorum defensione ⁊ supportatione non desistunt. ¶ Item cor ⁊ pect⁹ hr̃e fingũtur.quia cum deformẽ hẽant vitã de susceptione deformis vite ⁊ gr̃e nobis manifestissime coopantur. ¶ Item costas ⁊ latera hñt.qr oia gr̃arum munera in se tuta ꝓtinent.⁊ per ipsoruꝫ custodiam in electis hominiḃ oia tuta manẽt ¶ Item lumbos ⁊ femora hr̃e dicũtur sẓ vestiḃ occultata . qr gr̃am ⁊ virtutẽ in se hñt q̃ hõibus carnalibus sunt occulta. ¶ Item hñt pedes sed naturaliter denudatos.qr liberos hñt affectionũ motḃ in deũ ab oi carnali cõcupiscẽtia denudatos ¶ Item describunt pẽnati ⁊ alati.qr sũt a cogitatiõe terrena penitḃ alieni.ꝓtẽplationis raptu ad diuini amoris intima intellectu ⁊ affectu sũt penitḃ eleuati.

¶ Capitulum. vij.

Nime sanctorum virorũ fikes sũt puellis. Nam prio puelle ꝑm cõplexionẽ sũt calide ⁊ hũide.qr scz aie sãcte sũt calide per dilectionem ⁊ hũide ꝑ deuotionẽ Vñ frequẽtiḃ ex deuotiõe lachrimis abũdant.in ḳs deuotiõis lachrimas ꝓpue resoluunt audiẽdo vel legẽdo vel meditando v̊ba dĩna Can̄.v. Aia mea liq̃facta ẽ vt dilectus locutḃ ẽ. Nam liq̃factõe aie notat calor dilectõis resoluẽs.⁊ hũor devotõis decurrẽs. ¶ Scdo puelle ꝑ corpis dispõnem sũt tenelle graciles flexibiles ⁊ pulcre:fikr aie sctẽ st tenelle ꝑ bẽuolẽtiã. flexibiles ꝑ obedientiã.graciles ꝑ abstinẽtiam.pulcre ꝑ mũdiciã:sic erat pulcra cui dr̃. Can̄.iiij. Pulcra amica mea ⁊ macula n̄ ẽ i te.Hester.ij.Querant regi puelle virgines atq; speciose. v̊gines scz ꝓptinẽtiã carnis.speciose per mũdiciã mẽt̃. ¶ Certio qr puelle ꝑm mẽtis affectionẽ st vere cũde timide ⁊ iocũde.Sic sancti sũt vere cũdi ꝺ delictis.timidi de supplicijs.iocũdi de obseqis.letant eni ⁊ iocũde se offerũt ad dei nutria.ps. Adducent regi v̊gines post eam ꝓxime eius offerentur in letitia ⁊ exultatione ⁊c. ¶ Quarto puelle sẓ exteriorem compositionem sunt disciplinate in sermonibus.in vestibus delicate. Nam vt Sene.dicit Vestis decens pudicas decẓ.Sic sancte persõe sunt disciplinate in moribus tacite a noxijs.locutionibus ⁊ delicate i virtutũ vestibus. Prouer.xxxi.Fortitudo ⁊ decor indumentũ eius ⁊ ridebit in die nouissimo. Et in eodem.Stragulataꝫ vestem fecit sibi byssus ⁊ purpura indumentum eius. ¶ Quinto qr secundum nois significationem sũt parue integre honeste . ⁊ pure . Nam sicut dicit Isiḋ. Puella est nomen etatis. nomen integritatis.⁊ nomen honestatis. Dicitur enim puella quasi pura sicut pupilla.Sic anime sive persone sancte sũt ꝓue per humilitatem.integre p v̊ginitatẽ honeste per castitatem.pure per sinceritatem.vel parue in sui extimatione.integre

fine carnis corruptiõe:honeste i moribꝰ pure in operibus. ¶ Item anima sancta ꝺꝫ assimilari mulieri. ¶ Primo quidem qꝛ mulier est naturaliter pia. Nam mulier maioris pietatꝭ ẽ q̃ vir. vñ cito lachrymas fundit. Et sic anima sancta debet esse pia ⁊ ad lachrymas compunctionis prona. Talis fuit anima Job qui dicebat. Flebã ꝑdã super eũ qui afflictus erat:compatiebatur anima mea pauperi. ¶ Secundo quia mulier est vehementer amatiua. magis enim diligit q̃ vir. ⁊ sic anima debet feruenter amare deum ꝑm illud Cañ. v. Si inueneritis dilectum meum annũcietis ei quia amore langueo. ¶ Tertio. quia mulier est circa fetum solicita Et sic anima sancta debet esse solicita circa bona opera que sunt quasi fetus quos deo parit. talis erat ℳartha cui dominus dixit Luce. x. ℳartha martha solicita es. ¶ Item anima peccatrix assimilatur mulieri primo quia mulier habet mentꝭ inconstantiam ⁊ mobilitatem. ⁊ similiter aia peccatrix ẽ icõstãs i bono ⁊ mobilꝭ ⁊ labilꝭ ad malũ. Adeo.n. mulier ẽ volubilis q̃ postquã sepe a viro decepta fuerit adhuc tñ ei credit ⁊ se ei submittit. Sic anima peccatrix incõstãs in bono ẽt postq̃ sepe a diabolo se deluſã ⁊ ꝓfusaꝫ sentit adhuc tñ ei credit ⁊ eiꝰ tẽtationi cõsentit Vñ in ℌ assilaꝫ sanſoni quẽ dalida toties decepit q̃ i manꝰ philistinoꝝ tradidit Judicum. xvi. Et sic peccator totiens decipitur q̃ ad manus tortorum infernalium deducitur. ¶ Secundo quia mulier habet mentis ⁊ corporis fragilitatem: Naꝫ secundaꝫ ℙhm in. viij. li. de animalibus. In oibus generibus aialiũ femine sũt debiliores maribus ꝓter virtutem ⁊ leopdã q̃ sũt fortiores ⁊ audatiores q̃ ſt mares. vñ mulier q̃i mollis aer dr. Sic aia peccatrix mollis ẽ ⁊ fragilis ad cedendũ tẽtatoribꝰ siue carnalibꝰ siue spũalibus. Vñ sic mulier fornicaria recipit oẽs masculos. ita aia peccatrix ois tẽtatois motũ Eccli. xxxvi. Oẽm masculũ excipiet mulier. ¶ Tertio qꝛ mulier appetit hre corpis venustatẽ. Nã ꝑm Aris. Ois femina hꝫ generaliter flexibiliorem capillũ ⁊ molliorem q̃ vir. ⁊ ceruicẽ hꝫ longiorem colorẽ albiorem faciem letiorem ⁊ carnem molliorẽ. Vñ maxime in his partibus mulieres oñdũt lasciuiã. ſ. i capillis. in ceruice. in facie. in colore. ⁊ in reliq̃ carne. In quibꝰ oibꝰ cõtter plurimi peccatores offendũt qꝛ aiuꝫ hñtes effeminatũ ad predictorum ornamentum intendunt. Vñ nota q̃ peccatores hñt capillos capitis. i. cogitationes vel affectiões mẽtis flexibiles ad maliciã ⁊ sũt ceruicosi ꝓ superbiã ⁊ colorati vl ꝺalbati ꝓ hypocrisim ⁊ exteriorẽ apparẽtiã. ⁊ etiã carne molles ꝓ gulã ⁊ luxuriã. Hiere. xxxi. ℳulier circũdabit virũ. i. maliciã fẽininã aius iduet masculinꝰ. ¶ Quarto qꝛ mulier hꝫ vocis tẽuitatẽ qꝛ. ſ. peccatores tenuẽ ⁊ modicã voceꝫ ad deũ hñt laudandũ vel peccata sua ꝓfitendũ. vñ ꝓt dicit de tali peccatore illꝺ. iiij. Reg. iiij. nõ erat vox neqꝫ sẽsus. ¶ Quinto qꝛ mulier hꝫ lingue volubilitateꝫ ⁊ sermonis facilitatẽ. Sic pcõres sũt faciles ad male loqndũ ⁊ mẽtiẽdũ ⁊ detrahendum ⁊ similia ps. Linguis suis dolose agebãt ⁊c. ¶ Sexto quia mulier habet motus tarditatem ⁊ incessus breuitateꝫ. quia scilicet peccator tarde mouetur ad penitentiam. ⁊ parum proficit in via. Sap. v. Pedes eorũ pigri ad ambulandum. ¶ Septimo quia habet ad iram pronitatem sic peccator facile turbaꝰ ps. peccator videbit ⁊ irascetur ⁊c. ¶ Octauo quia mulier habet odij tenacitatem. Sic peccatores nimis portant odiuꝫ in corde. Et hinc est qꝺ a deo ñ iuẽtũr misericordiã aut peccatoꝝ medicinam. Eccli. xviij. llꝺ hõini seruat irã ⁊ a ꝺo q̃rit medelã. ¶ Nono qꝛ mulier hꝫ inuidie liuiditatem ⁊ sic peccatores inicẽ sibi iuidẽt. Aplꝰ. gal. v. Inuicẽ ꝓuocãtes inuicez inuidentes ⁊c. ¶ Decimo qꝛ mulier hꝫ laboris impassibilitatẽ: ẽ eni impatiẽs laboris. Sic peccator delitiosus refugit laborẽ pnie ps. In labore hominũ nõ sũt ⁊c. ¶ Undecimo qꝛ hꝫ libidinis cõcupiscibilitatẽ. Hoc ptinet ad quoslibet peccatores luxuriosos qbꝰ ꝺr Jac. iiij. Cõcupiscitis ⁊ nõ habetis ⁊c. ¶ Duodecimo qꝛ

mulier habet malitie immensitatem. Mā malitia mulieris maior ē q̄ viri. ꝛ p peccatuꝫ homo efficitur non sapiens sꝫ malitiosus ꝛ subdoⁱ ps. Os tuum abundauit malitia ꝛ lingua tua cōcinabat dolos ¶ Deciotertio qꝛ mulier hꝫ spei modicitatem. Sic peccatoꝛ parū confidit in deo sed magis ponit spē suā in fallaci mūdo. vñ finaliter cogent dicere illō Isa. xxviij. Posuimus mēdatū spem nostrā. ¶ Decimoquarto mulier hꝫ mēdacij loquacitatem frequenter. n. mēdatia loquitur ꝛ sic peccatores sunt ꝑni ad mētiendū ps. Filij alieni mentiti sunt. ¶ Decimoquinto qꝛ mulier hꝫ inuerecundie infirmitatem. Mā mulier postq̄ verecundiam deponit sine verecūdia existit. ꝛ sic q̄ peccato assuefacit efficit infrumitus. Hiere. iij. Frōs mulieris meretricis facta est tibi noluisti erubescere. ¶ Jtē aia opantis malum assimilatur mulieri ꝓgnanti. ¶ Primo rōne cōceptiōis. qꝛ sicut dicit Aris. Femina q̄ masculuꝫ ꝯcipit. qꝛ minus grauat̄ ꝛ pulchrioris est coloris ꝛ mūdioris ꝛ motus leuioris q̄ si feminam portaret. Per masculū ergo intelligitur opus bonum. ꝑ femináꝫ vo opus malū. Mā opus bonū est pulcrius ad intuendū. mundius ad cogitandū. leuius ad faciendū maxime existēti in charitate que oia facit facilia ꝛ leuia. Ecōtra aūt femina. i. opus maluꝫ ē imundū fetidū ꝛ onerosum. Vñ aia opantis malū est similis mulieri gignēti filiam feminā. Jac. i. Cōcupiscentia cum pepit parit peccatū. ¶ Secundo rōne impgnationis. Maꝫ hꝫ Aristo. signa impgnationis sunt qꝛ mulieres pregnātes res diuersas desiderant. colores mutāt sub oculis liuescunt. Vbera turgescunt ꝛ ventres intumescūt nauseā ꝛ vomitū patiunt grauedine ꝑmunt. in laboribus affliguntur in partu clamare cōpelluntur ꝛ sepe periclitant. Sic aia peccatrix ꝛ male disposita diuersa appetit per auaritiam. colorē mutat. i. apparentē oculis exterius nouitatē assumit per luxuriā sub oculis liuescit per inuidiā. turgescit ꝛ intumescit ꝑ superbiam. nauseā. ꝛ vomituꝫ patitur ꝓp gulā ꝛ crapulā. grauedine pre-

mitur ꝛ in labore affligit ꝑ accidiā clamat ꝛ interdū periclitatur per irā. ¶ Tertio rōne parturitionis qꝛ licet mulier cū voluptate ꝯcipiat tñ cū dolore pturit. Peccatum enim cōcipitur dū actu cōmittitur ꝛ tūc hꝫ delectationem. sed parturit dum punitur. ꝛ tunc habꝫ dolorem. Joh. xvi. Mulier cum parit tristitiam hꝫ. ps. Dolores vt parturientis.

¶ Capitulum. viii.

APpetitus spiritualis nutrimenti. s. eoꝝ q̄ nutriūt spūꝫ destruit ex multis. Sicut ēt ex multis cāis destruit appetitus corporalis. Mā appetituſ spūalis perdit q̄nq̄ ex carnali effectione sicut appetitus cibi q̄nq̄ ꝓditur ex viscoso phlegmate. vt dicit Auic. Est. n. q̄nq̄ multum phlegma viscoſuꝫ cōphensum in ore stomachi. qō ñ refugit a cibo nisi in quo sunt caliditas ꝛ acuitas. sed postea ex acceptiōe illius acuitur. ꝛ fit inflāmatio ꝛ extēsio ꝛ nausea ꝛ ñ q̄escit nisi cū euacuatiōe. Est aūt velut humor phlegmatis affectus siue amor carnalis q̄ stomacho. i. aio velut viscus insẽ parabilis hęret. Vñ Apls dicit Ephe. v. q̄ nemo carnem suam vnq̄ odio habuit ꝛc̄. Hic ergo dum orificiuꝫ stomachi. i. gustum animi imbuit nauseam inducit. Vnde carnali amore plenus spūalia fastidit Prouer. xxvii. Anima saturata calcabit fauū. ꝛ talis nausea siue fastidiū periculoſū est aie ꝛ fere mortiferū ps. Oēm escam abhominata est aia eoꝝ ꝛ appropinquauerunt vsq̄ ad portas mortis. Augusti. Sicut periculoſuꝫ est corpori corporeas escas non posse ꝓpere. ita periculoſū ē aie spūales delitias fastidire. ¶ Secundo destruitur appetitus spūalium ex honoris ambitione. sicut ꝑm Auicen. perditur appetitus cibi ex catarro descendēte a capite. Nam ex assiduitate catarri a capite defluentis idest ad stomachum venientis fit interduꝫ appetitus destructio sed velut catarrus capitis est elatio ꝛ superbia mentis que tunc ad stomachum vadit cum appetitum honoris ꝛ ambitio-

nem dignitatis inducit. Tūc.n. spirituali-
uz appetitū quē inducit humilitas. sup-
ple vacuitas penitus excludit. Et nota q̄
ſm Auic. ex tali catarro a capite defluēte
plura nocumēta in mēbris ad q̄ descēdit
aliq̄n generant. Mā aliq̄n vt dicit descen-
dit ad guttur ⁊ spargitur ad palatū ⁊ ad
pulmonē ⁊ ad meri. ⁊ ad stomachū. ⁊ q̄n-
q̄z vulnerat ea. ⁊ q̄nq̄z descēdit ad neruos
vsq̄z ad lōginqora mēbra. ⁊ generatur ex
eo aliq̄n sanies ⁊ pleuresis ⁊ extenuatio.
⁊ p̄apne cū catarrus ē acutus ⁊ calidus. ⁊
dolores stomachi ⁊ fluxus vētris ⁊ rasu-
ra intestinoꝝ cū est salsus ⁊ acetosus. Sic̄
ergo ex catarro capitis generantur vt di
ctū est multa nocumēta in corpe sic ēt ex
ambitiōe cordis ⁊ appetitu honoris can
sant plurima vitia in hoīe. de qbus bea-
tus Bernar. in quodā sermone sic dicit
Ambitio subtile malū. secretū virus. pe-
stis occulta. doli artifex. liuoris parēs. vi
ciorū origo. tinea sanctitat̄. excecatrix cor
diū. ex remedijs morbos causans. ex me-
dicina lāguorē generās. ¶ Itē Innocen.
de vilitate humane cōditiōis h̄ idē oñdit
dicens. Ambitiosus statim vt ē ad hono
rē p̄motus in superbiā extollitur. in ia-
ctantiā effrenatur. nō curat p̄desse ſz glo
riatur p̄esse. p̄sumit se meliorē. q⁊ cernit
se supiorē priores dedignatur amicos ⁊
notos: nō curat extraneos comites con-
tēnit antiquos. vultū auertit ceruicē eri
git. fastū oñdit. grandia loqtur sublimia
meditat̄ subeē ñ patitur. p̄eesse molitur
subditis onerosus oībus infestus p̄ceps.
molestus. arrogans. grauis. ⁊ importun⁹.
¶ Tertio quoq̄z destruit̄ appetitus spūa
lis ex auaricie retētōe sicut destruitur ap
petitus cibi ex nulla vel ex pauca corpis
resolutiōe. Mā h̄ accidit q̄n nō fit resolu-
tio in corpe vel q̄n fit pauca sicut fit in se
nibus in qbus tm̄ nā laborat ad expellē
dū morbū q̄ refugit ab attractiōe: vnde
si fugit humiditatē cibalē ex venis neq̄z
vere ex stomacho ⁊ iō tolerat̄ dimissio ci
bi tpe extēso. Propter istā ēt cām vrsus
ericij ⁊ plura aialia in hyeme abstinent a
cibo ⁊ nō cōmedūt tpe extenso: q⁊ tūc nā
occupatur in rectificando illud q̄ est in
corpibus eoꝝ ex humoribꝰ crudis ⁊ ad
ministrādo ipm̄ loco eius q̄ resolut̄. ſz
ad vltimū necessitas cibi iducit̄ vt supple
at locū eius q̄ resolut̄. Cū aūt nō est re-
solutio aut resolutio praua nō est necessa
rius cibꝰ exterior. Est ergo auaricia ve-
lut q̄dā febris ardētissima q̄ ita aiam occu
pat vt nulla resolutio fiat. Non emi aia
auari patit̄ nisi p̄ elemosynarū largitio-
nē vel liberalitat̄ dationē sua pecūia vel
tpalis substātia resoluat̄. i. expēdēdo vel
consumēdo minuat̄. Est enim in corde
auari morbus cupiditat̄: circa cuius im
pletiōez tm̄ laborat auarꝰ ꝑgregādo q⁊ oī
no refugit distractiōez in dādo. Vñ q⁊ aia
eius est sic occupata tpalibꝰ affectionibus
destruit̄ in ipsa spūalibꝰ appetitus. Sūt ēt
in auaris crudi humores. i. crudeles ⁊ im
pie cōceptiōes que ita replēt ⁊ occupant
aiam vt oēm ab eis excludant pietatis ⁊
charitatis affectū. Pro. xij. Viscera impio
ruz crudelia. ¶ Quarto p̄uenit destru
ctio appetitus spūalis ex amoris remis-
siōe sicut ex debilitate epatis debilitat̄ vir
tus appetitiua vt Auic. dicit. Mā velut d̄
bilitas epatis tepiditas ē amoris. q̄ appe
titū minuit q⁊ quanto quis deum tepidi
us diligit tanto minus spiritualia attingit
ac appetit. Et tāto magis afficitur anima
spiritualiuz sapore. quanto magis incale-
scit diuina dilectione. Maz ⁊ aqua tepida
inducit abhominationem ⁊ vomitum ci
borū Apo. iij. Quia tepidus es incipiam
te euomere ⁊c̄. vnde sicut tepiditas aque
ita ⁊ tepiditas aīe nauseā ⁊ abhominatio
nē inducit caboꝝ spūaliuz. ¶ Quito quo
q̄z destruit̄ ex solicitudinū multiplicatiōe
q⁊ sicut perdit̄ appetitus corporalis p̄o-
pter vermes existentes in ventre. ita per
ditur appetitus spiritualis p̄ solicitudi
nes tpalium exñtes in mente. Mā v̄mes
hmōi vt dicit Auic. nocēt intestinis qui-
bus cōiōcat stomachus ⁊ iō mouent stoma
chum ad vomendū non ad cōmedendum
⁊ attrahendū. Sic temporales solicitudi-
nes in corde existentes potius monēt ad
expellendum affectum spiritualiū q̄ ad

appetendum ea. Grego. quanto acriori cura aia inardescit ad infima tanto tępore dānabili refrigescit a sūmis. ¶ Sexto ōstruitur etiaz appetitus spiritualis ex rācoris cōceptiōe sicut destruitur appetitus corpalis pp impgnationē ⁊ retentionē mēstruox Mā ḡsi mulier pgnās ⁊ portans cōceptū in ventre est homo tumid⁹ ⁊ indignāter portās rancorē in corde Et quasi sanguinē retinet menstruum qui effundēdi sanguinē alteri⁹ appetitum vel studium habet. Vel refertur impregnatio ad luxuriā ⁊ corruptionē carnis ⁊ pcipue tollit spiritualiū ōlectatiōuz appetitū Apls.ij.Corint.ij.Animalis.i.carnalis homo non percipit ea que sunt spūs ōi. ¶ Septimo destruitur appetitus spiritualium delectationū ex indiscretiōe penitentie. sicut propter nimium exercituz ⁊ laborem inordinatum secundum Auicen. destruitur appetitus corporalis cibi. Similiter ex inordinato labore penitentie vel abstinentie. vel exercitij spiritualis plerunqz incurritur grauedo ⁊ lassitudo accidie: que sic anime appetitum deuastat. vt nil amplius boni ei agere libeat. Vnde sicut Tul⁹. i libro de offi. dicit. In oib⁹ negotijs ꝑuscḡ aggrediaris adhibēda ē discretio. Cōsidera ergo ne nimis capias. Mā i ꝓuerbijs. dr Qui nimis capit parū stringit. ⁊ ꝓuidēdū ē on⁹ sub quo i vita deficias. Juxta illud. Qui plus posse putat sua q̄ natura ministrat. posse suū suspans se min⁹ eē ꝓt. ¶ Jt ē appetitus mundane felicitatis affilat dolori capitis. ¶ Prio rōne pene. Mā sicut dolor capitis sic ⁊ felicitas ꝓsperitatis ñ ē sine. pena ex eo q̄ q̄rit cū labore. possidet cū timore amittit cū merore Et sicut Augu. i q̄dā Epla dicit. Prospera huius mundi asperitatē hnt. iocūditatem falsam certū dolorem incertam voluptatem. duruz laborem. timidam quietem rem plenam. misericordia. spem beatitudinis inanem.

¶ Scōo rōne cāe. Quia hic dolor aliqñ nascit ex calore aliqñ ex tumore. Calor ē nimie cupiditaz ardo ⁊ vel mali desiderū feruor: vñ dolor capitis ex calore nascit qñ mens desiderio rerum temporalium anxie cruciatur. ⁊ talis homo clamare ꝓt i⁹ lud. iiij. Reg. iiij. Caput meū doleo caput meum doleo. Torquetur enim mens cupidi vel si assequi non possit qō appetit vel si aliqñ amittit qō diligit. Tumor āt capitis ē elatio mentis. Vnde dolor capitis ex tumore nascit quotiēs ex abūdātia boni opis anim⁹ gloriat. ps. Cōuertet dolor ei⁹ in caput eius ¶ Tertio ratione cure. Nam vt iste dolor capitis curet opz ꝓmo q̄ morbi materia subtrahatur. Materia nāqz mūdane felicitatis q̄ appetitū deordinat tpalia sunt q̄ dupl'r subtrahūt. Vno mō actu. s. dū pauperib⁹ erogant alio mō ab alio dū de eis nō solicitat. ⁊ vtroqz mō inordiato appetitui resistitur: sz si dolor ꝓuenit ex calore adhuc oz q̄ caput oleo rosaceo inūgat qr hmōi oleū ē frigidū ⁊ signat cruorez martyrum. Et iō dum passiones scōr martyrum legis i qbus maxime ꝓtēpt⁹ mūdi viguit quasi oleo rosaceo caput vngis sz añq̄ oleum infundas oz vt caput radas supflua resecando ⁊ sic materiam morbi destruis: ⁊ fomēto frigidi olei feruorē calorz repmis. Debes ēt estū fugē ⁊ vmbrā q̄rere diuine ꝓtectōis vt dicas cuz ps. Domine de⁹ salutis mee obumbrasti super caput meum in die belli. Sed si sit dolor, prouenies ex tumore: tunc oz oleo violaceo caput vngē vt possis dolorē mitigare tumoris. Viola ē hūilis herba que dum de terra nascit non procul a terra ꝓceritate sepatur. Oleum ergo hūilitatis placat supbiā mentis: sed cauē ne oleum pcōris ipinguet caput tuum. Oleū peccatorz ē bladimētū adulationis: ḥ. aūt oleū tumorē capitis nō ōstruit sz nutrit. Vñ vtēdū est oleo Salomonis dicēt̄ olcū de capite tuo ne deficiat. Grego. Oleū de capite. i. charitas de mēte.

¶ Capitulū. ix

Apostolorum perfectio ⁊ aliorum qui secuti sunt eos assimilātur latere. Eis enim promisit xp̄s q̄ erūt assessores et colaterales sui iudicio vt dicat glosa sup illō ps. La

dent a latere tuo mille ꝛc̄.ꝛ hec filitudo appareat cōgrua triplici rōne. ¶ Primo rōne discretōis.distinguit eni in corpe duplex latus.s.sinistrū ꝛ dextrū. Et q̄ distinctōe intelligit duplex pfectio eorum vna quātū ad vitā pn̄tē ꝛ hoc pertinet ad latꝰ sinistrum. Sinistrū.n.latꝰ ē qō clypeo munitur qō gladio vel ense accingitur qō ponderibus portandis subijcit vnde ꝛ leua vocatur a leuādo eo q̄ sit aptior ad leuādū aliqd ꝛ portandū. Et hec omnia bn̄ ꝓpetūt Apīs ꝛ eoꝝ seq̄cibꝰ qui ipi scutū fidei fortiter tenuerūt. Ense vl'gladio vbi dei fortiter pugnauerūt ꝛ tribulationū ꝛ laboꝝ ꝛ pſecutionū onera lōganimiter portauerūt. Est alia pfectio eoꝝ quātū ad statū glorie ꝛ ista significat p latꝰ dextrū qō est potꝰ sinistro. vñ dextera dei vocat vbi sūt potiora bona.s.glorie.ꝛ iō xp̄s ibi dr̄ sedē. Hāc duplicē pfectionem petuit p filijs mr̄ filioꝝ Zebedei cū dixit dicvt sedeāt hi duo filij mei vnus ad dexterā tuā ꝛ alīꝰ ad sinistrā.ō q̄ tn̄ qui n̄ rectū intellectū hēant dixit xp̄s. Nescit̄ qd petatis ꝛ postea subdit.Sedē āt ad dexteraz vel ad sinistrā nō ē meū dare vob sz qbꝰ paratū est apr̄e meo. ¶ Scdo rōne ꝓpōnis. Mā ptes latex q̄ dn̄r coste qui interiora custodiunt componuntur ex ossibus: sunt.n.in costis vt dicit Constan.xuij.ossa septena ꝛ septēa ex vtroqz latere collocata. Septem ossa que sunt in latere sinistro siue coste sunt septem vtutes.s.tres theologice ꝛ q̄tuor cardinales quibus in pn̄ti vita Apīs ꝛ eoꝝ sequaces instituti ꝛ muniti fuerūt. Vel forte repr̄sentant pfectionē septē donoꝝ spiritussancti. Sed septem coste in latere dextro signant septem dotes. s.tres aie que sunt visio que succedit fidei ihesio q̄ succedit spei ꝛ fruitio q̄ succedit charitati. Et q̄tuor erūt corporis glorificati.s.claritas q̄ rn̄det prudētie subtilitas.i.spūalitas q̄ rn̄det iusticie. Erit eni corpus spūale totaliter subiectū spiritui agilitas q̄ respōdet tēperātie impassibilitas q̄ rn̄det fortitudini. ¶ Tertio rōne passionis:qui licet latus multipliciter patiat ex vētositate tn̄ ex caboꝝ multitudine generata miro mō cōprimit ita vt sepe homo moriat. Sic q̄uis sancti multa patiantur aduersa tn̄ eis vētus superbie vel vanegloie maxime est timendus:qui maxime spirituales viros infestat. Et dicit Ypocras in prognosticis.q̄ in acutis egrum iacere in latere ꝛ precipue dextro bonum signuz est.qui significatur q̄ loca vicina cordi nō sūt oppillata:neq; malo mō oppressa:sz ad se dilatata:sic bonum est signuz iacere in latere sinistro insistēdo vite actiue sed melius in dextro insistendo cōtēplatiue. Grego.magne sunt vite actiue merita sed cōtēplationis potiora: vnde neq; auferri vnq̄ marie ps dicitur qui actiue vite opera cum corpore transeunt.cōtemplatiue vō gaudia melius ex fine cōualescūt. Et similiter beatꝰ Bern̄. hoc idē opinās dicit bonū acqrit gradū q̄ bene ministrauerit proximo forte meliorez qui bene vacauerit deo optimū āt qui perfectus est in vtroqz.

¶ Capitulum.x.

Auaricia assimilatur lepre. ¶ Primo ratione corruptionis qui scilicet in lepra est vniuersalis humorus corruptio ꝛ infectio mēbroruz:ꝛ similiter ex auaricia ꝛ cupiditate oēs hūores .i. affectiōes aie corrūpunt. Leo papa in quodā sermone amore pecunie vilis est ois affectio.ꝛ aia lucri cupida ēt pro exiguo pire non metuit nullūq; ē iusticie in illo corde vestigiū in q̄ sibi auaricia fecit habitaculū ꝛ hac oia ecclesie mēbra inficiunt sz laici clerici plati ꝛ subditi Hiere. vi. A minore vsq; ad maiorē a ꝓpheta vsq; ad sacerdotē oēs auaricie studēt. Dn̄ Rabanus super Matth. O pestis maligna auaricia semper bōis animis decertāda quē ille sū quē incōcussuz dimittis:genus humanū cōfudisti tu discipulū comitē xp̄i ab apīa tu ꝓpitasti:tu milites custodiētes sepulcrū captiuasti. Mūqd nō bn̄ dictū est pecunie obediūt oia. Eccl.x. ¶ Secundo rōne distinctiōis. Distinguit a medicis quadruplex cōuter lepra. Est.n.q̄dā lepra q̄ di

atur elephantia que fit de melancolia inficiente sanguinē. Et dicit elephātia q̄ sicut elephas diuersis distinct⁹ est maculis. Sic ⁊ patiens hāc speciem lepre diuersis maculis respergitur in cute siue in pelle. Ita etiā homo auarus replet diuersis maculis.i. diuersis vitijs: q̄ vt dr̄. j. Thi. vj. Radix omniū malo℔ cupiditas. Petrus Rauēnas in quodā sermone. Malorum radix cupiditas transgressionis est mater magistra nocendi ⁊ primipilaria iniquitatis auriga malicie. sicaria virtutū. seditionis origo fouea scandalorum. Et ideo etiam Grego. dicit in. xx. libro Moza. Qđ auaricia latenter orit̄ in mēte sed punctiones peccatorū omniū patenter producit in operatione. ¶ Secūda species lepre dicitur leonina q̄ fit de colera inficiente sanguinem: hec multū inficit oculos vnde p̄cipue cognoscit̄ per depilatiōez supercilio rum. Ita auaritia oculos inficit dum ea q̄ videt auarus male cōcupiscit: vnde beat⁹ Jobs. auaricie cupiditatē concupiscentiaz oculorum vocat: q̄ auarus inuisibilibus spretis sola visibilia q̄rit. ps̄. Oculos suos statuerunt declinare in terrā. q̄. s. non intendūt auari nisi ad terrena conquirēda. ¶ Tertia spēs lepre dicit̄ tyria siue serpētina a tyro serpente q̄ sicut serpēs ille facile deponit corium: ita qui laborat hac lepra deponit cutez ⁊ cito putrescit cutis ⁊ caro ꝓpter corruptionē flegmatis. Huiꝰ etiā q̄dā signa sunt putrefactio gingiuarū ⁊ labio℔ ⁊ raucedo vocis ⁊ igressio extremitatū digito℔ manuū ⁊ pedū ⁊ vnguiz casus. Sicr̄ auaritia hoīes expoliat per rapinas carnes putrefacit p̄ delicias q̄ multi auari postq̄ ditati sunt deliciis affluunt ⁊ voluptatib⁹ putrescunt. Joel. j. Computruerunt iumenta. i. peccatores rōne non vtentes in stercore suo. i. in tpali lucro. de quo apl̄s. Qia arbitror vt stercora vt xp̄m lucrifaciam. Mā post lucrum tpaliū putrescunt turpitudine voluptatū: ergo putrescit in eis caro per vitiū luxurie ⁊ gingiue per vicium gule sicut patet in auaro illo diuite qui epulabatur quottidie splendide ad qō etiam sequit̄ raucedo vocis ⁊ putredo labio℔. i. turpiloquiū ⁊ stulticia verborum que in conuiuijs ⁊ delitijs solent abundare. Nota ergo q℔ auaricia expoliat per rapinā putrefacit per inuidiam q̄ auari inuidēt alijs de lucris tpalib⁹. Pro uer. xiij. Putredo ossium inuidia. ¶ Jtē auari morientes expoliant̄ in domo putrescunt in sepulchro. ¶ Jtē in eis putrescunt labia ne ꝓsiteant̄ petā ⁊ igrossantur digiti vt non restituant aliena. ¶ Quarta lepra est que vocat̄ allopicia. i. vulpina: q̄ sicut allopides. i. vulpes hñt supercilia depilata. ita depilantur ⁊ hi qui hanc patiūtur leprā. Vnde esset oportuna mulierib⁹ que sibi ea depilant: q̄ tunc nō indigerent ad depilandū ea ferreo instrumento. Et huiusmodi leprosis facies itumescit. Sic in auaris diuitibus orit̄ superciliū ⁊ tumor superbie. ꝯ qđ Apl̄s. j. Thi. vi. diuitibus huius seculi precipe non alta sapere ⁊c. Aug. Difficile est vt non sit superbus qui diues est: tolle superbiam ⁊ diuitie nō nocebunt. ¶ Capitulum. xj.

Auditus interior ⁊ perceptio verbi dei filis debet esse auditui corporis exteriori. Nam ad perfectionem auditꝰ corporalis q℔ sunt necessaria que suo modo requirunt̄ ad auditum interiorē. ¶ Primum est potentia sentiēs. s. virtus anima lis auditiua. Sic op̄z q℔ sit interius in aia virtus spūalis gr̄e que faciat ipsaz animā spūaliter sentire ⁊ aude percipere que dicunt̄. Dñ Greg. dicit q℔ nisi spūssanctus auditoꝝ corda impleat ad aures corporum vox docentiū incassuz sonat. Formare. n. vocem magistri exterius p̄ñt: sed hāc imprimere interi⁹ non valent. Quia igit̄ hec virt⁹ a deo est sicut v̄tus auditiua ab aia. Jdeo dr̄ Jobs viij. Qui est ex deo v̄ba dei audit. ¶ Scōm instrumentū ꝓueniens p̄z constantinū est quoddā os petrosum siue cartilaginosum qđ est ꝓcauū siccū ⁊ durū. Concauū quidem est vt sua ꝓcauitate spiritum ꝓtineat ⁊ aerem. Tortuosum est ne stupor ex subita ⁊ vehementi allisiōe spiritum ledat audibilem. ⁊ ideo organi cir-

cularitate ſonus tpate ſuſceptus ſpiritum audibilem non reuerberat ſed delectat. Durum etiaꝫ eſt vt in eo mollior fiat aeris colliſio vt ſic ſonitus maior fiat. Vnde tympanū melius reſonat flāte borea qui eſt ventus frigidus ꝛ ſiccus q̄ flāte auſtro humido atqꝫ lento: vt ait Conſtan. Sic̄ etiā interior animus vt ſit doctrine audite efficaciter receptiuus opꝫ primo q̄ ſit concauus per humilitatem. Gre. in omelia. Via domini ad cor dirigit̄ cum ſermo veritatis humiliter audit̄. ¶ Item oportet q̄ ſit tortuoſus per ruminationē. ſ. vt verbum receptum qđ cibus mētis eſt nō ſubito tranſeat: ſed diutius ſiue frequentius ruminet: vel reuoluat. Illud enim qđ vadit per tortuoſum meatū non ſubito ſed lente ꝛ tractim girando pertrāſit. Sic etiam verbum auditum nō debet homo dimittere: ſed frequenter in corde conferre ꝛ reuolucre: ſicut de beata virgine dicitur. Lu. ij. q̄ conſeruabat oia verba hꝫ conferens in corde ſuo. ¶ Item debet eſſe durus ꝛ ſiccus per retentionē. Nam res dura ꝛ ſicca melius retinet ꝛ cuſtodit id qđ recipit q̄ tenera ꝛ mollis. Luce. xj. Beati qui audiunt verbum dei ꝛ cuſtodiunt illud. Sed ſm Ariſt. in libro de ſenſu ꝛ ſenſato organum auditus eſt aer qui continetur intra aures incluſus in miringa. i. in quadaꝫ pellicula. ꝛ ille aer opꝫ q̄ ſit firm⁹ qui ſi haberet proprium motum vel ſonum non perciperet ſonum exteriorem. Sicut patet in his quibus ex motu talis aeris tiniunt aures. Sic aia hominis debet doctrinam verbi recipere in interiori memoria ꝛ firmiter pſeuerare in ea. Joh. xiiij. Si verba mea in vobis māſerint ꝛc̄. Greg. ſuper Ezech. ¶ Multi legunt ꝛ ab ipſa lectione ieiuni ſunt. ¶ Multi vocem predicationis audiunt ſed poſt vocem vacui recedunt. Quorum ſi venter comedit viſcera non replent̄. Quia ꝛ ſi mente intellectū ſacri verbi recipiunt obliuiſcendo ꝛ nō ſeruando q̄ audierūt hoc in cordis viſceribus non reponunt. Ja. j. Nō auditor obliuioſus factus. ¶ Tertiū eſt neceſſarium medium ornate ſenſatū deferens. Defertur enim ſonus ad aurem ſm Conſtantinuꝫ hoc modo q̄ duo nerui ab anteriori parte cerebri procedentes in oſſib⁹ aurium infigunt̄ per quos ſpiritus audibilis ad predicta oſſa defert̄ quibus exterior aer formam ſoni deferēs imediate cōiungit̄. Vnde aer percuſſus illa oſſa collidit ꝛ ſpūs in eis exiſtens ſm proprietatꝫ exiſtentis ibi aeris ꝛ neruos allidentis immutat̄ qui ſic imutatus recurrens ad ſuā cellulam fantaſticā imutationem repreſentat ꝛ ſic auditum cauſat. Sicut igitur ſonus rei corporalis defert̄ ad aurem mediante exteriori aere: ita ꝛ ſonus doctrine ſpiritualis tra̅ſfunditur ad audientis intellectum mediante exteriori doctore vel predicatore. Vnde Apo. dicit Ro. x. q̄ fides eſt ex auditu ꝛ auditus per verbum dei. Et ideo de apoſtolis predicantibus dr̄ in pſ. In omnem terram exiuit ſonus eorum: propter qđ qui vult impleri diuina ſapientia oportet q̄ frequēter predicationes ꝛ ſcholas. Prouer. xv. Cor ſapiens querit doctrinaꝫ propter quod etiam dicit Hugo de ſācto victore q̄ prudēs auditor oēs libenter audit oia legit non ſcripturam: non perſonam non doctrinā ſpernit ab oibus indifferenter qđ ſibi deeſt. i. deeſſe videt querit non quantū ſciat: ſed quantū ignorat cōſiderat. ¶ Quartum eſt anima intendens: qr cum anima intenta eſt circa vnum non bene intēdit ad aliud. Vnde ſepe homo intendēs alijs campanam pulſantem non audit. Sic etiam verba dei homo interiori auditu nō percipit niſi circa ea intentionē apponat. Vnde dum eſt in predicatione non dꝫ cogitare de alijs neqꝫ debet intendere ad ſonum verborū tm̄ vel ad ornatum ſed magis ad ſpiritualem ſenſum cuius contrarium multi faciunt. Vnde Sene. in epiſtola. Quidam veniunt vt audiant ꝛ non addiſcant. ſicut in theatris voluptatis cā ad delectandas aures oratione vel voce vel fabulis ducuntur. ¶ Magnam partem auditoꝝ videbis cui phie ſchola diuerſorium ocij ſit. Non illud agunt vt aliqua illic vitia deponant vt aliquam legem vi

te accipiant que mores suos erigat sed vt oblectamento aurium perfruantur. Aliqui etiam cum pugilaribus veniunt non vt res accipiant sed verba que taz sine fructu alieno discunt q̄ sine suo audiunt.

¶ Quintum est obiectum temperatum ⁊ proportionatum:qz auditus ⁊ vniuersaliter ois sensus in extremis cōtristatur ⁊ in mediis delectatur. Vnde nimis fort̄ sonus corrumpit ⁊ tollit auditū. Et ideo dicit Ambro. in hexameron q̄ incole regionis illius vbi nilus fluuius ort̄ sunt auditu priuati propter nimiū strepituz ipsius fluuij de monte cadēris. Sic doctrina spiritualis dz esse proportionata auditoruz capacitati. vt.s. sm qualitatē ⁊ capacitatez auditoꝝ formet̄ sermo doctorum. Vnde quibusdam adhuc rudibus Apo. dicebat .j. Cor. iij. Tanq̄ parvulis in xp̄o lac vobis potū dedi non escam ⁊c. ¶ Itē audit⁹ verboꝝ dei qualis esse debeat oñditur ex ipsis auribus. ¶ Primo qz ipse aures sp sunt aperte:nō.n. aliqñ claudunt̄ sicut ipsi oculi vl̄ os:ex quo oñdit̄ q̄ homo ad audiendū verba dei dz esse sp patus. Jac. j. Sit ois homo velox ad audiendū. Vnde aures sm Ysi. dicunt̄ ab hauriēdis vocibus. ¶ Scdo qz aures sunt cartilaginose q̄ duab⁹ de causis fuit necessariū. ¶ Primo ꝓpter defensionē. Defendit.n. ne qd nociuū decidat in auditū. ¶ Scdo ꝓpter iuuamē qz.s. vox percussi aeris cū ad cartilaginē venerit ibi fortis adunatur intra foramina auditus:⁊ sic vnitus melius p̄cipitur sonus. Quod ergo aures sunt cartilaginose signat q̄ id qd̄ homo audit ne postea per oblitionez perdat̄ : dz in carta scribere:stultū enim est propter ꝑfidentiā memorie nihil scripture cōmendare:sicut Hiero. dicit. Eccli. xxxviij. Sapientiā scribe in tp̄e vacuitatis. ¶ Tertio quoq; quia aures sunt perforate sed sunt hec foramina sicut torcular trāsuersa ne frigidus aer nimis cito intrans interiores pāniculos ledat ⁊ ne nociuū aliqd̄ accidat qd̄ auditū impediat: vt dicit. Constā. In quo signat q̄ qui verba dei audiunt dñt ea transuertere meditando ⁊ recitando frequēter vt verba audita transuertunt qui ea corde perscrutando discernūt ⁊ in effectu opis vlterius conuertunt. Vnde Ber. dicit in quadā epistola q̄ auris bona ⁊ que libenter audit vtilia prudenter discernit auditaz obedienter operat̄ intellecta ꝑs. In auditu aur] obediuit mihi. ¶ Quarto quo qz qz aures sunt mltipliciter passiue. Nā aliqñ patiunt̄ ex apostematione ⁊ h̄ spiritualiter accidit qñ homo ex aliquo verbo relato vel iniuriose dicto concipit contra aliquē odium vel rancorē. Tunc enim odium cōceptū est vt apostema auris interioris. Aliqñ vero auris patitur ex vermium subintratione ⁊ hoc est qñ ex aliqbus corruptis verbis subintrāt tentationes ⁊ ꝯcupiscentie carnales. sicut Apo. dicit q̄ corrūpunt bonos mores colloquia praua. Aliquādo vero patit̄ ex humoruz coadunatione:quasi aūt corrupti humores ad aurem confluentes sunt false opiniones ex doctrinis hereticoꝝ praue docentium generate. Aliqñ vero patit̄ auris ex mala nerui dispositiōe seu contractiōe ⁊ hoc est qñ aliqs ex alicui⁹ verbis ⁊ suggestionib⁹ retrahit̄ a bono faciēdo:qz retractio opis boni est vt q̄dam contractio nerui. Aliqñ vo audit⁹ nō habetur ex defectu foraminis:sicut cū in puero ꝑcreato natura instrumentū audit⁹ pforare neglexit:qō vtiqz esse potuit. vel ꝓpter naturе defectionē vel ꝓpter inobediētiā materie. Sic etiā aliqñ deficit aliqs circa v̄buz dei:qz illud qō audit non penetrat ad corei⁹ qō est vel ex defectu nāli intellectus. s. qz noꝝ intelligit qō audit:sicut dñs dixit discipulis adhuc rudib⁹ Matth. xv. Adhuc ⁊ vos sine intellectu estis. Vel qz non recipit̄ ab affectu ⁊ voluntate obediendi vel faciēdi:contra qō dt̄ Ja. j. Estote factores v̄bi ⁊ non auditores tm̄ fallētes vosmetipsos. ¶ Quinto qz aures hois sunt parue. Nā sicut dicit phs in libro de aialibus. Hō inter oia aialia hz aures imobiles ⁊ breviores sed ad audiendū marime efficaces:⁊ h̄ est ꝓpp bonitatē complexiōis. In quo qdē signat q̄ hō dz cē audiendo firm⁹ ⁊ quiet⁹ sicut maria magdalena que

sedebat secus pedes dñi ⁊ audiebat vbuz illius. Lu. x. Et ꝫ signat auriũ imobilitas: sed martha econuerso mouebaꝫ in ministrádo. ¶ Jtẽ significaꝫ in breuitate auriũ qꝫ hoi delectabilis ⁊ cõpetés est nõ ꝓlixa sed breuis doctrina: vnde ꝓdicationes ⁊ lectiões nõ dñt esse longe sz breues ⁊ succincte q̃ auditũ delectẽt ⁊ animũ ꝓnon grauent. Dñ Hugo de sctõ victore in didasco lic. li. v. dicit qꝫ lectio duob⁹ modis aio fastidiũ ingerere solet ⁊ affligere spũ: ⁊ q̃litate videlicet si obscurior fuerit: ⁊ quãtitate si prolixior extiterit. Jn vtroqz magno vti moderamine opz ne qõ ad refectionẽ q̃situ est sumaꝫ ad suffocationẽ. Vel in eo qꝫ homo ꝫ 5 aures breues sed efficaces signaꝫ qꝫ ex paucis auditis dz multa cõijcere: qz sicut terra bona ex paucis seminib⁹ plurima gramina producit: sic sapiens ex paucis verbis auditis plurimas sententias colligit ꝓpter qõ in Prouer. dicitur qꝫ pauca verba sapienti sufficiunt.

¶ Capitulum. xij.

Beatoꝫ q̃ sunt in celo refectio siue satietaꝫ assimilaꝫ cene similiõ Apo. xix. Beati q̃ ad cenã nuptiaꝫ agni vocati sunt. Mã in cena solẽni cuiusmodi fuit illa quaz fecit rex assuer⁹ Hest. i. ista eẽ ꝓsueruũt: primo tpis ꝓgruitas. Luce. xiiij. Misit seruũ suũ hora. s. ꝓgrua cene dicere inuitaꝫ vt veniret. Sic ad eternã refectionẽ sancti congruo tpe aduocanꝫ. s. post famẽ ⁊ laborez seculi: post pondus diei ⁊ estus Apo. xiiij. Amodo iã dicit spũs vt requescãt a laboribus suis ⁊c. Et Jsaie. xlix. Mõ esuriẽt neqz sitiẽt amplius ⁊c. ¶ Scõo loci amenitaꝫ. s. celi empirei Apo. ij. Cor. v. Scimus qꝫ si terrestris dom⁹ nra dissoluatur domũ non manufactã hẽmus in celis: vñ de illa amena regione celesti dicit Ber. in sermone. O beata regio paradisi. O btã regio deliciarũ ad quã suspiro de valle lachrymaꝝ vbi sapientia sine ignorantia vbi memoria sine oblitione: vbi intellectus sine errore: vbi ratio sine obscuritate fulgebit. Jbi etiam sicut dicit Apo. fulget qõ non capit locus sonat qõ nõ capit tps: olet qõ nõ spargit flatus sapit qõ nõ minuit edacitas heret qõ non diuellit satietas. Jbi q̃qꝫ sicut idẽ Augu. dicit videt stultitia sapientia Salomonis. ibi esset deformitas pulchritudo absalonis. ibi tarditas esset velocitas azahel. ibi debilitas iudicaret fortitudo Sansonis. ibi esset mortalitas longa vita matusalem. ibi paupertas esset regnum Aug. Jbi etiam vt idẽ Augu. dicit nihil obest. nihil deest. nihil extra qõ appetatur. nihil intus affluit qõ fastidiatur. ¶ Tertio inuitantis hilaritas. s. xpi dicentis. Venite ad me oẽs qui laboratis ⁊ onerati estis ⁊ ego reficiaz vos. Matth. xj. Et iterum. Lu. xxij. Ego dispono vobis sicut disposuit mihi pater meus regnum vt edatis ⁊ bibatis sup mensaz ⁊c. Et de hac mẽsa siue cibo ad quã te xps inuitat loqtur Bern. in sermone quodã. O vere felix ⁊ gloriosa satietas. o sacruz cõuiuium. o desiderabiles epule. vbi nimirum anxietas nulla: nullũ poterit eẽ fastidiũ qnimo satietas sũma: ⁊ sũmũ mentis desideriuz. De potu illi⁹ quoqz mense loquit Greg. in mora. dicẽs cũ ad ipsuz fontẽ vite venerim⁹ erit nobis delectabilit ipressa sitis sit atqz satietas sz lõge aberit a siti necessitas longe a satietate fastidiũ: qz sitiẽtes saturabimur ⁊ satiati sitiemus. Et nota qꝫ hilaritas ⁊ letitia ⁊ gloria ipsi⁹ xpi inuitantꝫ ⁊ reficientꝫ dz eẽ nobis maxie desiderabilis ita qꝫ sicut Chrisost. dicit de repatõe lapsi. Si q̃ti die oporteret nos tormenta ꝓferre si ipsã gehẽnã paruo tpe tolerare: pro eo vt xp̃z videre possem⁹ in gloria veniẽtẽ ⁊ sctõꝝ eius numero sociari nõ erit dignum pati omne qõ triste est mõ: vt tãti boni tanteqz glorie ꝓcipes hẽremur. ¶ Quarto ferculoꝝ diuersitas. i. gaudioꝝ ⁊ ꝓmioꝝ varietas. Mã tot ⁊ tãta sunt ibi gaudia qꝫ oẽs Arithmetici huius mundi nõ possent ea numerare oẽs Geometri nõ possent mẽsurare oẽs Grãmatici Rhetorici dialectici nõ possent ea sermonibus explicare. Etenim nec oculus vidit nec in cor hois ascendit que preparauit deus diligẽtib⁹ se Jsa. xxxv. Gaudiũ ⁊ leticiam tenebunt ⁊

fugiet dolor ⁊ gemit⁹ Gre. in omel. Que lingua vel qs itelleet⁹ cape sufficit illa su perne ciuitati quáta sint gaudia angelorũ chorus itereſſe cũ beatiſſimis ſpiritib⁹ có ditoris glorie aſſiſtere pñtẽ dei vultũ cer nere ⁊ circũſcriptum lumẽ videre nullo metu mort affici icorruptiõis perpetue mũere letari. Ibi ergo ſic dicit Ber. Gau diũ erit iuſto itus ⁊ extra gaudium ſur ſũ atqꝫ deorſuꝫ gaudiũ circũcirca vbiqꝫ gau diũ plenũ. Et pñt ꝫ verba bti Berñ. ſic itelligi q⁹ ſancti gaudebunt it⁹. ſ. intra ſe de aie ⁊ corpis glorificatiõe ⁊ extra ſe ꝺ ho minũ ⁊ ãgelo⁹ aſſociatõe ſur ſũ. ſ. ſup ſe ꝺ dei viſiõe: deorſũ. ſ. infra ſe de cet⁹ ⁊ alio⁹ creatura⁹ corpalium pulchritudie. ⁊ cir cũcirca de oiuꝫ ſenſuũ delectatõe ⁊ refe ctõe cũ ipe de⁹ oium ſenſuũ ſpũaliũ obie ctũ ſit futur⁹: erit náqꝫ ſpeculum viſui: ci thara auditui vl guſtui balſamũ olfactui flos tactui ibi erit candor lucis eſtiualis amenitas vernalis abũdátia autũnalꝭ re ges hyemal. Erit quoqꝫ ibi ⁊ ſi nõ reſpe ctu obiecti. i. ꝺi beatificãtꝭ tñ reſpectu bea to⁹ ipo⁹ q̃ꝺá diſtinctio ⁊ varietas pmio rum. ꝓpter quá ꝺñs dixit Jo. xiiij. in do mo pris mei manſiões multe ſunt: vnde Gre. ꝺicit li. iiij. ꝺialogoruꝫ. Si diſpar retributio in illa beatitudine eterna non eſſet vna potius manſio q̃ multe eſſent. Multe ergo manſiones ſunt in quib⁹ ⁊ ſi diſtincti bonorum ordines propter meritorum variorum conſortium cõiter letentur: vnum tamen denarium oẽs la borãtes accipiũt q in multꝭ máſióib⁹ diſti guntur: q⁹ vna eſt beatitudo quá illic pci piunt. ⁊ diſpar retributiõis q̃litas q̃ per opera diuerſa conſequuntur. ¶ Quinto miniſtrorum vrbanitas ſcilicet angelo⁹. Heb. i. Omnes ſunt adminiſtratorij ſpũs in miniſterium miſſi ⁊c. Miniſtrant enim nobis in hoc mundo angeli: quia ſicut di cit Ber. Credimus ſanctos angelos aſta re orantibus offerre deo vota ⁊ preces hominum. ſi ſine deceptione leuari pias manus perſpexerit. Vnde etiam Iſido. ꝺicit in li. ꝺe ſummo bono. q⁹ boni ange li ad miniſterium humane ſalutis depu tati ſunt vt cunctis adminiſtrent mun ꝺ⁹ ⁊ regant omnia iuſſu dei. In alia autẽ vita ſaltẽ i hoc hominib⁹ miniſtrãt ⁊ an i mas ſanctorum de corporibus exeũtes ad illius cene dulcedinẽ perducũt. qꝺ p⁹ exemplo Lazari. Lu. xvi. Factũ eſt autem vt moreret mẽdicus ⁊ portaretur ab an gelis i ſinũ Abrae. Berñ. Tu ſi vis hẽ re miniſteriũ angelorum fuge conſolatio nes ſeculi ⁊ tẽtationibus reſiſte diaboli. ¶ Sexto diſcũbẽtium grata ſocietas. ſ. beatorũ cũ angelis icorruptibili vita gau dẽtiũ ſm illud. Neqꝫ nubent neqꝫ nubẽ tur: ſed erũt ſicut angeli dei i celo. Grego. Intuere cetuꝫ nõ ſolũ ex hominibus ſꝫ ex angelis atqꝫ archangelis thronis ⁊ do minationibus principatibus ac poteſtati bus cõuocatũ. De rege aũt q horũ medi us reſidet dicere vox nulla ſufficeret. Et fugit eni oẽm ſermonẽ atqꝫ oẽm ſenſuꝫ hũane mẽtis excedit decus illud. illa pul chritudo. illa virt⁹. illa gloria. illa magnifi cẽtia illa maieſtas. Et dicit ẽt Proſper de vita cõtẽplatiua. Illa ciuitas q̃ eſt ãgelo⁹ ſanctorum oium cõgregatione beata me ritis fulgẽtib⁹ micat. Vbi eterna ſalus exuberat. veritas regnat. vbi neqꝫ fallit quiſq̃ neqꝫ fallit: vñ nullus beatus ejcit vbi nullus miſer admittit. ¶ Septimo inſtrumentorũ ſocũditaſ. i. melodia cãti corum. Yſa. li. Audiet in ea gratarũ actio ⁊ vox laudis. Et apoc. xiiij. Et vocẽ quã au diui quaſi citharedo⁹ citharizãtiũ in ci tharis ſuis ⁊c. Gre. in mora. In illa eter na patria q̃n iuſtorũ mens in exultatiõe capit: lingua in cãticũ laudis eleuatur. Au gu. ſup Joh. Ibi hymnicici angelo⁹ cho ri. ibi ſocietas ſupnorũ ciuiũ ibi dulcis ſolẽnitas a peregrinationis huius triſti labore redeuntium. ibi feſtiuitas ſine fi ne: eternitas ſine labe. ſerenitas ſine nu be. Octauo luminarium copioſitas ſcili cet corporum glorioſorum. Matth. xiij. Fulgebunt iuſti ſicut ſol ⁊c. Apoc. xxi. Ci uitas illa non eget lumine ſolis neqꝫ lu ne ſed claritas dei illuminabit illam. ¶ Nono cene diuturnitas ideſt eterni tas bonorũ. ꝑs. in eternuꝫ exultabunt ⁊

habitabis in eis. Est.n. eternitas ꝑm Boeti. diuturnitas sine fine ꝛ carens omni mutabilitate sed vere eternitas nō solū sine caret: sed etiā initio. ¶ Decimo quietis suauitas Isa. xxxij. Sedebit populus meus in plenitudine pacis in tabernaculis fiducie. ꝛ in requie opulenta. Vnde in illa beata vita sicut dicit prosper de vita cōtēplatiua ē certa securitas. secura tranquilitas felix eternitas eterna felicitas vbi ē amor perfectus timor nullus: dies eternus alacer motus ꝛ vnus omniū spiritꝰ. ¶ Itē oīuz malorū imunitas ps. Nō accedet ad te malū ꝛ flagellū ꝛc. Augu. Quanta erit ibi felicitas vbi nullum erit malū: nullum latebit bonum vacabit dei laudibus qui erit oia in oibus. ¶ Caplm. xiij.

Charitas assimilat dorso ꝓpter ꝙtuor. ¶ Primo qꝛ dorsuz ē onerū portatiuū vñ dorsuz a duricia est dictū eo ꝙ sit forte ꝛ durus ad onus portādū ꝛ durabile ad diutius sustinenduz vt dicit Isiō. Et dorsi cutis spissior ꝛ durior est ꝙ in ceteris ptibꝰ aialis. Hec aūt oia competunt charitati de ꝙ Apo. dicit. j. Cor. xiij. ꝙ oia suffert. s. onera pro xpo Aug. Sarcia xpi ꝙ infirmitati grauis est leuis efficit charitati. Cant. viij. Fortis est vt mors dilectio ꝛc. Et ideo dorsuz charitat faciliter portat onus tribulatiōis. vñ ps. posui tribulatiões in dorso nro. Sed nō. ꝙ dorsuz in hoie etiā vocat terguz eo ꝙ illo resupini in terra iacemꝰ qō nullū aial facit nisi hō. Vñ bruta in vētre aut in latere iacēt. Sed hō resupinus dū tergo terre inheret oculos ad celū hz. ꝙ etiā charitati cōueniunt ꝙ ꝛ terrena bene dispensat per actiuā ꝛ celestibus semper intēdit per vitā cōtēplatiuam. Ad primū eni hoc inclinat amor ꝓximi ad secundū vo facilius erigit amor dei. vnde Apo. dicit Ephe. iij. In charitate radicati ꝛ fundati: vt possitis cōprehendere cū oibus sanctis que sit latitudo longitudo sublimitas ꝛ profunditas. Est eniz charitatis sublimitas in altitudine contēplationis. Est vero charitatis profunduz in humilitate actionis. ¶ Scōo qꝛ dorsuz est omniū aliox officium fundatiuū qꝛ omnia fundata sunt supra ipsum sicut supra carinam nauis: ꝛ sic charitas est fundamētum quoddā omniū virtutū: ꝛ primus lapis huius fundamenti est xps: qꝛ ipse exēplū ꝛ mandatū primū attulit perfecte charitatis. Vñ dicit h̄ est preceptū meū vt diligat inuicē ꝛc. ¶ Scōi vero lapides huiꝰ fundamenti fuerunt apostoli ꝛ prophete etiā per fidē xpi venturi in fundamento ecclesie collocati ꝛ super hos postea aliorum fideliū ecclesie fabrica est erecta. Vnde Apo. dicit eis. Eph̄. ij. Estis ciues sanctox ꝛ domestici dei superedificati super fundamentū apostolox ꝛ ꝓphetax ipso sūmo āgulari lapide xpo iesu. ¶ Tertio qꝛ dorsum est viscerū defensiuū ꝛ opertiuū. Viscera fecē ꝛ turpitudinē cōtinētia sunt peccata que charitas operire dicit in homine penitēte. j. Petri. iij. Charitas operit multitudinem pctox. Pro. x. Vniuersa delicta operit charitas. Ipsa etiaz charitas pcta excusando ꝛ purgando defendit apud iudiciū dei: vel ipsa defendit viscera. i. interiores virtutes in qbus nutrimentū anime cōtinet. ne a tentationibus vel persecutionibꝰ ledant. Grego. Charitas sancta cor pacificat ꝛ mentē i tentatiōibus corroborat Glo. interli. Apoca. vj. Nullū permittit deus cadere qui ei seruit vero amore. ¶ Quarto quoqz qꝛ dorsum est multax lesionū susceptiuū. Dorsum.n. patit verberationē ꝛ excoriationē ꝛ multa alia mala. Sic sancti propter dilectionem dei ꝛ proximi sustinuerūt ꝛ excoriationē sicut patet ꝺ beato Bartho. apostolo ꝛ verbera ꝑm illud. Alij ludibria ꝛ verbera expti Heb. xj. ꝛ multa alia ma/a vt subdit ibidē ꝛ multa etiā ex charitate pro aliox peccatis sustinuerūt ps. Supra dorsum meū fabricauerūt pcto̅res. ¶ Itē charitas assimilat sensui tactꝰ propter. v. ¶ Primo rōne organi. Nā organum tactus sic dicit ph̄s scōo li. de aia nō est caro qꝛ in nullo sensu pōt fieri sensatio si tangatur organuz: vt si qs aliqō corpꝰ ponat albū in superficie oculi nō videt: sz tactꝰ seu

tit sensibilia posita supra carnē: ⁊ ideo caro nō est organum tactus. ⁊ idcirco sicut Arist. dicit in libro de sensu ⁊ sensato organum sensus tact⁹ est aliqđ intrinsecū circa cor: organū enim tact⁹: ⁊ si nō possit esse a qualitatib⁹ tāgibilib⁹ totaliter denudatū. propterea q; huiusmodi q̄litates sunt elementor ex quib⁹ ipsum organus cōponit: tñ opz ipsum esse medie tpatum vt sit in potentia ad obiecta tangibilia sicut medium ab aia. Dñ quanto aial hz cōplexiones magis reductā ad mediū tanto est melioris tact⁹ opz ergo q; organū tact⁹ sit multum terrestre q; terra inū⁹ inter elemēta hz de virtute activa ⁊ opz q; sit positū in loco calidissimo circa cor ex cuius caliditate terre frigiditas ad tēperiē reducatur. Sicut ergo organum ⁊ principius tactus nō est caro sed aliquid circa cor: cuius signū est: q; si lesio accidat in locis circa cor est maxime dolorosa. Sic etiaz amor charitatis nō est amor carnalis. sed spiritualis in corde radicatus sm illud Deu. vj. Diliges dominum deū tuū ex toto corde tuo Vnde circa cor videt esse proprium organum charitat⁹: propter qđ dicit Apo. Ro. v. q; charitas dei diffusa est in cordib⁹ nostris per spiritū sanctum qui datus est nobis Aug. Nō aūt carnalis: sed spūalis inter vos dz esse dilectio: ergo organū spūalis amoris nō caro est sed cor. ¶ Scđo ratione mediū. Medium eni in sensu tactus vt dicit phs in lib. de aia est duplex vnuz intraneum ⁊ cōnaturale. s. caro. Aliud extraneum ⁊ accidentale. s. aer ⁊ aqua. Nam ea que se tangunt in aqua tangunt se mediāte aqua q; illđ quod est in aqua oportet esse humectatuz. Et illa humiditas cū sit qualitas aque non pōt esse sine suo subiecto qđ est aqua. Et simile est de his qui se tangunt in aere cū etiā aer sit humidus sed magis latet nos de aere q̄ de aqua q; sit medium propter hoc q; cōtinue sum⁹ in aere. Et ideo imperceptibiliter inheret nobis. Sicut etiam de aqua latēt aialia q̄ sunt in aqua q; s. non percipiunt aquam que est inter ipsa ⁊ corpora tangentia. ¶ Itez magis latet de aere q; subtilior est ⁊ minus sensu perceptibilis. Simliter in amore charitatis diuine mediū. s. naturale ⁊ intrinsecū est caro ⁊ humanitas a verbo dei assumpta: q; per incarnati vbi mysterium noua mentis nostre oculis lux diuine claritatis infulsit: vt dum visibiliter deū cognoscimus per hunc in invisibilē amorem rapiamur vt Greg. in prefatiōe dicit. Vnde hortat Aug. in libro de catheizandis rudib⁹ dicens. Ama amorē illi⁹ qui amore tui amoris descendit in vterū virgis ⁊ ibi amorē suum amori tuo copulauit: humiliando se sublimādo te coniūgendo lumē sue eternitatis limo tue mortalitatis. Propter hoc Bern. super Cant. dicit qđ quicquid blandit de carne ppria vel aliena sacrosancte carnis christi amori postponere debemus. Et sm eundem Ber. Ipa carne sua mediante xps dilexit nos sapienter fortiter ⁊ dulciter. Dulcit q; carnem induit: sapiēter q; vicia carnis curauit: fortiter: q; in ea morte sustinuit. Sed quasi medium extraneū est proxim⁹ vel alie creature visibiles quibus mediātibus ducimur ad diuine bonitatis notitiam ⁊ amorē. Vnde Augu. in libro cōfessionum dicit. Celum ⁊ terra ⁊ oia que in eis sunt ecce mihi vndiqz dicunt vt amē te deus neqz cessant dicere oibus ita vt inexcusabiles sint. Intellige per aquā grossiorem creaturaz corporalē visibilē. Per aerem subtiliorē ⁊ imperceptibilē quib⁹ oibus mediantibus in dei amorē manuducimur. ¶ Tertio rōne instrumenti q; licet tactus fiat per quodlibet mēbrū corporis tñ inter oia membra exteriora manus videt⁹ propria instrumenta ad palpandū ⁊ tangendum quas natura tpatas hac rōne composuit. vt calida ⁊ frigida facilius sentirēt. Et sunt cōcaue ⁊ neruose ⁊ temperate. Concaue vt melius tangenda percipiant ⁊ tenenda fortius teneant neruose vt sint fortiores ⁊ vt ibi vigeat sensibilitas: q; omne neruosum sensibile est. Temperate vero fuerūt vt a re qualibet facilius imutent. Sicut ergo sensus tact⁹ viget in manib⁹. ita amor charitat⁹ in operibus: manibus. n. precipue nos opamur

Jo.iij. Nō diligamus verbo neqꝫ lingua sed opere. Gre. Nunq̄ est amor dei ociosus: operat.n.magna si est si autē operari desinit iam amor non est. Sed attende q̄les sunt manus.i.opera charitatis qꝫ concaue ad operandū humiliter neruose ad operandū fortiter ꝛ tpate ad operandum delectabiliter. qꝫ tpata delectant: extrema vero conturbāt. ¶ Quarto rōne subiecti qꝫ.s.sensus tactus vī esse subiectū ꝛ fundamentum omniū aliox sensuum sine quo non inest aialibus aliquis sensus sed non econuerso. Vnde sensus tactus de necessitate inest oibus aialibus sine quo nullus aial esse pōt vt probat phs in.iij.li. de aia. Alij aūt sensus non insunt de necessitate sed sunt de bene esse. Neqꝫ est instātia de gustu q̄nis nullum aial possit viuere sine alimento: qꝫ gustus prout susceptiuus est alimenti est quidā tactus: prout aūt distinguit a tactu sic est discretiuꝰ sapox qui faciunt alimentū delectabile vel triste vt accipiatur faciliter vel refutet. Sicut ergo tactus est alioꝫ sensuū fundamentū ita vt nullus sine eo eē possit. Sic quoqꝫ ꝛ charitas est oiuꝫ virtutū forma ꝛ complemētum. ita vt sine ea nulla vera virtus ꝛ pfecta eē possit. Et ideo Apo. dixit vt supra allegatum est in charitate radicati ꝛ fundati. Greg. Vt multi arboris rami ex vna radice prodeūt. sic multe vtutes ex vna charitate generant nec hꝫ aliquid viriditatis ramus boni operis si non manet in radice charitatis. ¶ Quinto ratiōe obiecti. Est enī tactus discretiuꝰ ꝛ perceptiuꝰ q̄litatū tangibiliū: qualitates aūt tangibiles sunt calidū frigidū humidū ꝛ siccum durū ꝛ molle ꝛ q̄dā hmōi vt graue ꝛ leue acutū ꝛ hebes ꝛ silia: q̄ etiaꝫ oia adaptant charitati q̄ facit hoiem calidū ꝛ frigidum caliduꝫ circa spūalia ꝛ frigidū circa tpalia humidū ꝛ lachrymosuꝫ cōpatiēdo siccuꝫ abstinendo. durū ad tollerandū mollē ad pcēdū grauē ꝛ maturum in moribus leuem ꝛ promptū ꝛ velocē in operibus vī grauē in corripiendo. leuē.i. velocem in obediēdo: vel qꝫ amor oia facit leuia ꝛ facilia. ¶ Itē acutū in cōtēplando ꝛ hebetē in malignando. Nescit enim amicus de alijs malignari.j. Corinth. xiij. Charitas non cogitat malum.

¶ Capitulum.xiiij.

Jbo spūali q̄ſr nutriēdus sit spūs oñdit exēplo stomachi. ¶ Prio qꝫ stomachus est ciboꝫ receptiuꝰ. Vñ stomachus grece dicit os latine eo q̄ sit hostiuꝫ ventris ad cibū recipiendū vt dicit Jsiō. Est etiā stomachꝰ figure rotunde factus vt cibū recipiat quātitatē ampliorꝭ. Stomachus aūt humanꝰ in supiori pte est strictus. in inferiori latus: ꝛ hō necessariū fuit Mā cū hō inter cetera aialia sit erectus cibus eius sp ad inferiora descendit ꝛ ideo putilis fuit inferior latitudo vt in ea cibi possit recipi multitudo q̄ oia oñdunt stomachū esse receptaculū ciboꝫ. Sic homo spūalē cibū siue spūalis doctrine de quo Math.iiij. Nō in solo pane viuit homo sed in omni verbo qō procedit de ore dei siue lachrymose penitentie de quo psal. Cibabis nos pane lachrymaꝫ: siue celestis obedientie. ō quo Jo.iiij. Meus cibus est vt faciā volūtatē eius qui misit me ꝺz diligenter suscipere primum cū predicatur. scōm cū inspirat. tertiū cum impetratur. Actuū.ix. Cū accepisset cibum cōfortatus est. ¶ Scōo stomachus est retētiuꝰ ciboꝫ. Et hinc est qꝫ stomachus interius est factꝰ asper ꝛ villosus vt cibum melius retinere possit. Nam si esset lubricus ꝛ in superficie planus: cibus ab eo recederet indigestus. Sic aia spiritualis cibi nō solum receptiua esse debet sed etiā retentiua ꝛ precipue cibi sacre doctrine.i. verboꝫ dei que nō solū recipi debēt ad audientiā vel intelligentiā. sꝫ etiā retineri per memoriam Jo.xv. Si vba mea in vobis māserint ꝛc. Greg. in omel. Verba dei q̄ aure percipite mente retinete. Cibꝰ enī mentis sermo dei est. Et q̄si receptꝰ cibꝰ stomacho languente reiicit qñ sermo auditꝰ in vētre memorie nō retinet: sed quisqs alimenta non retinet huius profecto vita desperat. Eterne ergo mortis periculum formidate si

verba vite ⁊ alimenta iustitie que aure ꝓ
cipitis in memoria non retinetis. ¶ Ter
tio quoq; stomachus est cibo⁊ digestiu⁹
Vnde stomachus factus est in fundo car
nosus vt cõforteť in eo digestio. Caro eni
est calida ⁊ humida ex quibus qualitati
bus maxie digestio ꝓfortať. Per digestio
nẽ aũt corporale nutrimẽtuz trãsmutať ⁊
alterať ⁊ efficitur simile nutrito. Vnde ali
mentũ qõ in principio digestionis est dissi
mile in fine omnium digestionũ efficitur
simile nutrito vt dicit phs.ij.de aia. Sed
de cibo spirituali est ecõuerso q; non trãs
mutať verbuz dei in mentem. sed potius
mens in similitudinẽ verbi. Interdũ eniz
verbũ est dissimile ⁊ ꝺrium menti. Nam
verbũ humilitatis menti supbe ꝺriať: mẽ
ti luxuriose verbũ chastitatis: ⁊ mẽti cru
deli verbũ pietatis: qñ ergo verbuz audi
tum est tante efficacie vt possit mentẽ alte
rare ⁊ ad se ꝙuertere puta vt mens super
ba efficiať humilis luxuriosa casta crude
lis pia: tũc digestio verbi facta est. Et ad di
gestionẽ hanc licet similitudine alia hor
tatur dñs dicens Matth.v. Esto ꝙsentiẽs
aduersario tuo ⁊c. Aduersarius.n. iste vt
Augu. exponit sermo diuinus est. qui pec
catori aduersatur pcñ prohibendo vel
iustitiaz suadendo siue precipiendo. Cui
peccator ꝙsentire ꝺz ⁊ obedire si nõ vult
in eternũ perire. Notandũ etiaz q; sicut
digestio corporalis cibi fit mediante calo
re naturali propter qõ phus dicit in.iiij.
meteoroz uz q; digestio est cõpletio hu
midi a proprio naturali calore facta ex cõ
traiacentib⁹ passionibus que. s. sunt in ip
so humido. Sic digestio siue transmuta
tio spiritualis ipsius animi fit mediante
amore ipsi⁹ verbi auditi: q; nisi homo af
ficiať ad ea que audit non transmutať ab
eis. Verba eni que nõ placent animũ non
mouent. ⁊ ideo dicit August. in li. de fide
christiana q; doctor agere id ꝺz vt non so
lum intelligať verbũ verũ etiaz vt liben
ter ⁊ obedienter audiatur. ¶ Itez stoma
chus ab epate circũdať vt ad ciborum di
gestionem ei maior copia caloris ministre
tur. Epar eni suis qnq; frustulis siue lin
guis stomachũ circũcingit ⁊ ei calorẽ duz
tribuit succositatẽ vnde sanguis genera
tur per quasdam venulas ab eo recipit.
Quinq; ergo frustule siue fibre que sunt
extremitates epatis. quinq; opera sunt ꝓ
capua nostri redemptoris que animũ no
strum calefacere debent. ⁊ ad eius verba
amplectenda plurimũ inflãmare. s. incar
natio passio. descensus ad inferos resur
rectio: ⁊ in celum ascensio: vel forte sunt
quinq; vulnera ipsius saluatoris ad que
dum homo animi deuotionẽ dirigit. hu
moreq; quẽdã lachrymosi amoris ⁊ deuo
tionis ad epar. i. ad xp̃m mittit. ¶ Quar
to stomachus est ꝺm diuersam cõplexio
nem diuersoru ̃ ciboru ̃ appetitiu⁹ ⁊ diuer
simode digestiu⁹. Nam ꝺm Constã. si sto
machus fuerit naturaliter calidus cibos
grossos bene digerit: delicatos vero cõsu
mit ⁊ plus digerit q̃ eius appetitus sit. ⁊ ꝙ
pter similitudinẽ cibos calidos maxime
appetit nec famẽ sustinere potest. Ecõtra
vero frigidus nõ bene ciboria grossa dige
rit, sed grauať ex eis ⁊ ea in humores cor
ruptos ⁊ acidos cito ꝙuertit. Stomach⁹
vero siccus cito sitit ⁊ paruz ei aque suf
ficit. Vnde si superfluũ biberit rugitum ei
in ventre facit. Si aũt stomachus fuerit
humidus nõ sitit. humidũ cibũ appetit ꝺ
parũ digerit. Ille igiť hz stomachũ calidũ
calore naturali qui habet animũ feruidũ
amore spirituali: ⁊ hic grossa ⁊ solida ci
boria. i. alta ⁊ difficilia dogmata bene capit
⁊ intelligit q̃ sunt perfecto⁊ cibus ꝺm illõ
Perfecto⁊ solidus est cibus Heb. v. Beli
cata vero. i. mollia ⁊ facilia pro nihilo q̃ſi
dueit. Sed semp similia sibi. i. feruentia ⁊
ignita eloquia concupiscit. ⁊ plus potest
opere capere q̃ presumpserit corde. nec
potest desiderium sustinere ociosum fri
gidus aũt ⁊ imperfectus animus grossa. i.
perfecta ⁊ magna dogmata non potest ca
pere ꝺm illud Heb. v. Facti estis quasi la
cte opus sit non solido cibo. Vnde si alta
vel difficilia talibus proponaňt grauaňt
audire ea que non intelligunt. Vnde ple
rũq; talia documenta vertunt eis vel in
corruptionẽ erroris vel in accidiaz men

ctis. Anim⁹ aũt arid⁹ ab hũore deuotiõis ꝛ si aliqñ forte sitierit aquã salutaris doctrine cito tamen cũ audierit ꝛ de modico satiaꝫ. ꝛ si talib⁹ ꝓdicet forte ꝓlixi⁹ rugiũt murmurãdo. qui vo habet humidũ animũ carnalis ꝛcupiscentie humore ñ sitit aquaꝫ spiritualis doctrine sed tñ appetit cibuꝫ humidũ idest fluxũ operis luxurie. de quo frequent accidit ꝙ multuꝫ appetit ꝛ paꝛ assequtur. ꝓs. Famẽ patient vt canes. ¶ Quinto qꝛ stomach⁹ est multipliciter passiuus patit eni euomitionez idigestionẽ abhominationez. inflãmationem. eructationẽ ꝛ multa hmõi. Sic iterdum animus ꝛtra sanctam doctrinã patitur euomitionem cũ ipsam per memoriam non custodit. Indigestionem cum ipsam non diligit. Abhominationem cũ ipsam audire refugit. Inflãmationez vo patitur ꝙcontra ipsam dedignatur vel ꝙ de ipsa quando discit vel docet superbit. Apo. j. Corin. viij. Sciẽtia inflat. Sed eructationem idest stomachi euentationem patitur qui ex ipsa ventum ostentationis querit. Patitur autem ista stomach⁹ quandoqꝫ ex maligna complexione quãdoqꝫ ex nimia exinanitiõe. quandoqꝫ ex nimia repletione. quandoqꝫ ex vigoris ɔfectione. quandoqꝫ vo expulsiue virtutis debilitatione. Quasi autem inordinata ꝛplexio humorum in stomacho est inordiatio passionũ puta amoris vel odiũ vel ire ꝛ similiũ ex qua frequẽt accidit ꝙ homo est male dispositus ad audiendum verbum dei. Ex nimia etiaꝫ paupertatis inanitione vl̃ diuitiarum repletione qꝛ vtraqꝫ solicitudinem nimiam tribuit vel occupationem: frequenter rẽtrahuntur plurimi ab auditu vel fructu verborum dei. Vnde. Prou. xxx. Mendicitatem ꝛ diuitias ne dederis mihi. Plures autem alũ sunt quib⁹ ꝛ si adsit sollicitudo ad audiendum deficit tamen vigor ad id ꝙ audiunt opere implẽdum. Quidam vero verbum dei cum magna deuotione audiunt sed dum contrarie tentationes insurgunt qꝛ in virtute expulsiua ipsarum tentationum deficiunt tentationibus devicti nihil ex auditis proficiunt quia scilicet venit diabolus ꝛ tollit verbum de cordibus eoꝝ vt dicitur. Lu. viij. ¶ Ite⁊ cib⁹ spũal' doctrine requirit quatuor virtutes que sũt i hominis corpe sc⁊ appetitiuã retẽtiuã. digestiuã. ꝛ expulsiuã. Oportet eni vt cibũ spũalis doctrine aia ꝑmo appetat sicut appetebat Daniel qui ꝓpt appetitũ sciẽtie dei vocat⁹ ẽ vir ỏsideriorum. Daniel. xj. Et spõsa ẽt in Canti. hẽc cibum spiritualis doctrine appetebat ꝛ expectebat dicẽs. Sõct vox tua i auribꝰ meis ꝛc̃. Vñ anima q̃ hũc cibum fastidit ad mortem tẽdit. ꝓs. Oẽm escam abhominata ẽ anima eoꝝ ꝛ ap. vsqꝫ ad por. mortis. Augu. Sicut noxiũ ẽ copi corporcas escas nõ posse ꝓpere ita periculosuꝫ est anie spũales escas fastidire. ¶ Item opꝫ ꝙ anima audita retineat. Nam sicut non ꝓdest corpi ꝙ stomach⁹ cibũ recipiat: si receptũ statim euomat. Señ. Nõ ꝓdest cibus neqꝫ accedit corpi qui statim sũptus emittitur. Similiter nec verbuꝫ auditus ꝓdest si statim obliuiõi tradatur. ¶ Item oꝫ ꝙ mẽs auditus ꝛ retentum digerat ꝛ in bonos humores. i. in bonos mores cõuertat. ¶ Item oꝫ ꝙ ñ solũ digerat sꝫ etiam expellat sc⁊ ea q̃ bonis moribus non congruunt respuat ꝛ abiciat: naꝫ si intus retinet qõ expelli debuerat etiam bene digestis corruptionem ꝓstat. Notandus ãt ꝙ secunduꝫ quosdã ꝓdicte q̃tuor vtutes ex quatuor elementis contrahunt sibi vires. Vnde ignis q est calidus ꝛ siccus correspõdet vtuti appetitiue: terra frigida ꝛ ficca retentiue. aer calidus ꝛ humid⁹ digestiue. aqua frigida ꝛ humida expulsiue. Opꝫ. n. vt qõ ignis attraxit terra ex sua natura retineat ꝛ qõ terra retinuit aer dissoluat. ꝛ qõ aer dissoluit aqua emoliat. Ita quoqꝫ spũaliter ignis. i. intelligẽtie claritas appetitum excitat. Nam cum itellect⁹ sublimiter ꝛ delectabiliter celestia cogitat appetitum spiritualem in mente causat ꝛ fit desiderium in corde hominis vt auide querat cibum sancte exhortationis. Terra vero idest stabilitas mentis causat retentionem: quia quod

appētitus per intellectum attraxit stabili tas animi firmiter custodit: sed acr. i. puritas mentis causat digestionez. qr qđ animus firmiter conseruat puritas mētis fideliter ordinat. Sed aqua. i. discretionis mobilitas facit expulsionem. qr qđ suis moribus non congruit discretio removet seperat ꝛ expellit. ꝛ sic a tēperamento animus nō recedit: sed temperamentuz seruans peccati morbo non succumbit. ¶ Item cibus sacramētalis de quo dominus dixit. Jo. vj. Caro mea vere est cibus ꝛc. opaī i aia ad modū cibi corpalj. Mā nutrit aiam grām pstādo: augmentat vrtutes multiplicādo calorē inatū tēperat cōcupiscentiā refrenādo. in semp vo calorē nature cōfortat charitatem inflāmādo depdita restaurat vires aie reparando ꝛ custodit hominez ne pereat a peccatis pseruando. Johā. vi. Hic est panis ō celo descendens vt si gs māducauerit ex ipo nō moriatur.

¶ Capitulum. xv.

COgitationes assimilantur capillis propt tria ¶ Primo quia capilli sunt capitis ornamentum. Vnde capilli dicuntur quasi capitis pili vt dicit Jsid. Sicut ergo capilli ꝛ specialiter pulchri sūt ornamentum capitis: ita cogitatiōes precipue bone ꝛ ornate sūt ornamētū mentis. Vnde Gre. dic qđ q̄si capilli i capite sūt cogitatōes i mēte Lu. xxj. Capillus de capite vro ñ pibit qr nīla bōa cogitatio mētis sine retributōe trāsibit. vñ Gre. xx. li. mora. dic qđ añ dei oculos vacue ñ transmolāt cogitatōes nre ꝛ nulla mométa tē pis p aiuz trāseūt sine statu retributiōis ¶ Scđo qr capilli sī cerebri ōfēsiui. Mā iunāt caput ꝛ cerebrū ꝑ extrisecas lesiōes ꝛ tō capilli sī mlti ꝛ duri. Capill⁹. n. secundū Cōstā. ex fumo grosso ꝛ calido nascī q ex igneis ꝛ icēsis hūoib⁹ p capiꝫ poros egredī ꝛ ab aere extriseco desiccaī ꝛ sic in subaz capillor ꝙuer ik: vñ ī hūore crescēte capilli crescūt. eo ēt ōficiēte cua nescūt. Et ꝑz q̄litatē talī fumi q̄litas ē capilli. Et iō si fum⁹ est mult⁹ capilli sī multi. Si paucus pauci: si niger nigri ꝛ sic de alijs. Sicut ergo capilli sunt ad defensionez cerebri. ita cogitatiōes bone sunt ad defēsionē animi. qr dū feruenti ipso animo cogitatiōes bone nō ingrediuntur i ipsum cogitationes praue Vñ Jn ī Cassianus collī. ij. Incipiam⁹ bonas cogitatiōes diligere ꝛ statim ab illis que male sunt dignabitur nos dom⁹ liberare. Quasi āt fumi capillos nutriētes ꝛ causantes sī exteriorum sensuum receptiones. qr de ꝑis que sensibus recipiuntur interiores cogitatiōes formant. vñ ꝑm modū fumi ē qualitas capilli. Qr secundum ordinationem vel deordinationem exteriorꝫ sē suum sequitur ordinatio vel deordinatio cogitationū ꝓpter qđ dī Job. xxxi. Pepigi fedus cum oculis meis vt ne cogitarem quidez de virgine. ¶ Tertio qr capilli sūt multipliciter passiui. Mā capilli icidūt vñ cesaries capillorꝫ a cedēdo ē dicta q̄ solū virorꝫ eo ꝙ viro tōdi decēs ē ꝛ mulieri ē indecēs. ¶ Jtē capilli discriminant vñ dicunt crines mulierꝫ qr vitis discriminantur sicut dicit Jsiō ¶ Jtē capilli decaluant sez deficiēte humore pinguj quo nutriunt capilli. Etsi humor talis non deficit sed cum humor alius inficit vel impedit nō caluicies simpliciter dī sed est q̄dam caluicies specialis que allopicia vocaī a medicis. i q̄ nutrimento corrupto capillorꝫ ogeries euanescit. ¶ Jtē capilli dealbant sez cū canescūt. Hec omnia conueniunt cogitationibus nostris que aliquādo sūt supflue ꝛ tūc sūt precidēde. Vñ Gre. li. v. Moral. Magno studio superflue cogitatōes āputande sunt. ꝛ tamē amputari fundit⁹ nequaq̄ possūt. sp enim caro supflua generat q̄ spiritus sanct⁹ ferro sollicitudinis abscidat. Aliqñ vo cogitatōes nre sī dubie vī iordiate ꝛ tūc sī discriminādo. i. diligenī discernēde ꝛ ꝓponēde. Et hoc fit qñ hō ad mētē suā p rōnis ituitū reddit. Quia sicut dicit Gre. i. Mor. Si a domo mēns ad momētū rō discedat. quasi absēte dīna cogitationū se

clamor velut garrula ancillaꝝ turba multiplicat. vt ad rō ad mētē redierit mox ꝓfusio tumultuosa ꝓquiescat ⁊ quasi ancille se ad imperatū opⁿ tacite reprimūt. dū cogitationes ꝑtinⁿ curā ꝑprijs ad vtilitatē subdūtur. Aliqñ sūt omnino praue ⁊ noxie. ⁊ tunc sunt penitus decaluande. i totaliter ⁊ a radice. i. a principio euellende. Isa. ij. Auferte malum cogitationum vestrarū ꝛc. Vnde Hiero. i epla ad demetriadem dicit. Est tutissimum atq; perfectum vt assuescat animus solliciti sp ⁊ peruigili cura ac custodia discernere cogitationes suas. ⁊ ad primum animi motum probare vel improbare qō cogitat vt vl bonas cogitationes alat vel statim malas extinguat. Hic nanq; fōs est boni ⁊ origo peccandi. ibi maxime oportet obseruare peccatum vbi nasci solet: statimq; ad primam tentationis faciem ⁊ malum anteq̄ crescat restringere dum adhuc est in cogitatione. Aliquando vō sunt nigre ⁊ fede ⁊ tunc sunt per penitentiam dealbande. ꝑs. Lauabis me ⁊ super niues dealbabor. Nam ꝓnitentie ardor quasi capitis capillos ō albat. dum mentis cogitationes purificat vnde Gre. dicit. xiij. li. Moral. q̄ electoꝝ mētes si q̄s in se carnales cogitationes inuenunt penitentie ardore consumunt nec cogitationes suas dilatari carnali voluptate pmittūt: qⁱ eo semetipsos iudicātes subtiliⁿ feriunt. quo districtū iudicē ꝑstolantur vicinū. Vel etiam alia ratione dealbat penitentia caput mentis. videlicz qⁱ ardorem libidinis frigefacit ⁊ sic fumosas ⁊ noxias carnales cogitationes repellit. Nam albedo canicies ſm Cōst. accidit ex nimia ifrigidatōe nutrimētalis hūoris qui materia capilloꝝ existit. Nā phlegmatis frigidi hūidiq; dominiū canicici ē generatiuū. ex fumo. n. albo ⁊ frigido efficiunt albi tā capilli q̄ pili. Et hinc ē ēt ſm Arist. q̄ capilli tēpoꝝ citⁿ canescūt q̄ alij ꝓpt hūoris paucitatē ⁊ ossiū frigiditatez Dū pñia hūorē nutrimētalē ifrigidari facit dū minuit ⁊ ita caniciē mēt. i. honestatē iducit. Potest ēt dici q̄ canicies desinat etat̄ maturatōez libidinis extinctōez vitioꝝ puerilium mortificationē. vite ꝑfectis ⁊ future istātē inouationem.

¶ Capit. xvj.

Contēplatio assimilat sōno Primo qⁱ sōnⁿ ē aialium vtutū qetatiuⁿ. s. sēsitiue ⁊ motiue. Quiescūt. n. sēsⁿ i sōno ab exteriorib⁹ immutationib⁹ sēsibiliū ⁊ corpⁿ i mobilitat. Sic ꝓtēplatiua vita requirit qetē abexterioribus motibus ⁊ actionib⁹. Vnde Beda i q̄dā Omelia dicit q̄ contēplatiua vita ē ab omni exteriori actione qescere. ⁊ soli desiderio conditoris inhe rere. Dñi Maria p quā ꝓtēplatiua vita ō signat describit qeta sedens ⁊ a corporali ministerio vacans Luce. x. ¶ Scōo qⁱ sōnⁿ ē naturaliū virtū cōfortatiuⁿ. Dñi ſm Phm sōnⁿ ē qes aialiū vtutū cū intēsione naturaliū. Naturalis eni vtus i sōno fortiⁿ operat. Dñi i dormiente virtⁿ digestiua itēdit tū ꝑpter reuocatiōez caloris ad iteriora tuⁿ qⁱ aia qescit ab actionib⁹ sēsitiue ⁊ motiue potētie. ⁊ iō vehemētⁿ opat vtⁿ naturalis. Silr i cōtēplatione cū aia retrahit ab exterioribus occupationibus vigor mentis ad iteriora reducit. Dñi vis rōnalis q̄ ē nālis ⁊ ꝑpa vtus hominis fortiⁿ opat ⁊ affectiua vehementⁿ inflammatur. ⁊ itellectiua altiⁿ eleuat ſm illud Thre. iij. Sedebit solitarius ⁊ tacebit ⁊ leuabit se supra se. ¶ Tertio qⁱ sōnⁿ ē spūs restauratiuⁿ. Dicit Aui. q̄ somnⁿ est reddit⁹ spiritⁿ ab instrumēt̄ sēsuū cū ꝑfūdatione vt digerat nutriēs vt patⁿ i sōno se exercitātiū i qbⁿ somnⁿ ē ꝑfūdⁿ ꝑpter superfluitatē resolutōis spūs. Natura eni desiderās additionē ⁊ restaurationē i substātia spūs ꝑfūdat ipsuⁿ i iterioribⁿ ⁊ facit ipm latere ab exterioribⁿ. vñ fit i eis ꝑfūdior ⁊ lōgior sōnⁿ ⁊ sic dormiūt q̄ per medicinā euacuati. sūt. Nā dū purgātur plurimū i talibⁿ ō substātia spūs cū superfluitate dissoluit: ⁊ p somnū spūs reparat ⁊ sue vtuti reddunt vt dicit Aui. Sic etiā feruor spūs q̄ p peccata ēt venialia facilit̄ sepe minuit. p ꝑfūditatē sōni. i. p cōtēplatōez itimā recrescit ⁊ repat. ¶ Quar

so qz somnus ē ēt exteriorū partiū corporis infrigidatiuus. Nā ſm Phm. in li. de somno ⁊ vigilia. Calor nālis alīt ſe hz in vigilāte q̄ in dormiēte. qz in vigilante pcedit ab interioribus ad exteriora. ſz in dormiēte ecōtrario retrahīt ab exterioribus ad interiora ſcz ad ſtomachū ⁊ ptes illas. Et iō exteriora corpis remanēt frigida ⁊ pp hoc indiget hō magis cooperiri dormiens q̄ vigilans. Silr ꝓtēplatio reuocat hoiem ad ſe ipſū ⁊ inflāmat ipſum circa cordis interiora. i. circa ſpūalia ſm illud. In meditatōe mea exardeſcet ignis ſz frigefacīt eū circa exteriora. i. circa tpalia vt non curet de eis neqz diligat ea.

¶ Quinto qz somn⁹ ē humoꝝ reparatiuus ⁊ clarificatiu⁹. Nā ſi somn⁹ ſit moderatus cibus bñ digerīt corpus ipinguat. calor nālis augmētat. humores repant ⁊ oēs clarificant. Sic ēt p ꝓtēplationē ſobrietz ⁊ diſcretā q̄ nō plus q̄rit ſapere q̄ opz cibus fidei ⁊ ſpūalis doctrine bñ intrinſecus gubernat ⁊ opat. mens deuotiōe impinguat calor ⁊ charitas augmētāt. ⁊ humores. i. affectiōes ⁊ cogitatōes iteriores repant ⁊ clarificant. Vñ ipſe ē ſomnus de quo Eccli. xxxi. Somn⁹ ſanitatī in hoie parco. ¶ Sexto qz ſomnus ē vtutū vnitiu⁹. qz virtus in vigilia diſpſa in ſomno vnit dū ad intima reuocat in corpe dormiētis. vt Aui. dicit. Sic aia cōtēplātis tota ad ſe ipſaz ⁊ in ſe ipſaz recolligīt ⁊ vnīt ⁊ iō circa ſpūalia fortior repitur. Vñ dñs ꝺ ꝓtēplatiua vita loquēs dixit Marthe Lu. x. Porro vnum eſt neceſſarium ⁊c̄. ¶ Septimo qz somn⁹ ē egrotātiū alleuiatiu⁹. Nā infirmo ſi somn⁹ i q̄tītate ⁊ qualitate fuerit tpatus egrotū alleuiat ⁊ futurā victoriā ꝓtra morbū annūciat. Qui āt fortīt tētat quodāmō ifirmat talis ſi vult alleuiari ⁊ ſanari det ſe oīoni ⁊ ꝓtēplationi qz maxime p hanc victoriā obtinebit. In huius figura de Lazaro infirmato diſcipuli dixerunt xpo. Dñe ſi dormit ſalu⁹ erit. ¶ Itē ꝓtemplatio affilat viſioni corporali. Nā vt colligīt ex. iij. li. Perſpectiue ad viſionē corpalē requiruntur. viij. ¶ Primū eſt ſanitas ſiue bona diſpoſitio organi viſualis. i. oculoꝝ. Quaſi aūt duo oculi aie ſunt intellectus ⁊ voluntas. Oculus igitur intellectus tūc eſt ſanus quādo eſt ab erroribus mundus ſed oculus affectus ſeu voluntatis tunc eſt incolumis q̄n eſt a reruz temporaliū inordinatis cupiditatibus immunis vt dicit Aug. Vtraq; ergo puritas eſt neceſſaria deum contemplari volētibus. propter q̄ dī Mat. v. Beati mundo corde q̄m ipſi deū videbūt. Et qz vtrumqz ocl'm fides purificat. ſ. intellectū ab erroribus ⁊ affectū a cupiditatibus vñ. Actu. xv. dixit petrus fide purificās corda eoꝝ. ideo fides neceſſaria ē ad deum cōtēplandū. ſicut oculorū ſanitas ⁊ puritas ad videndū ꝓpter q̄ Aug. dicit q̄ humane mētis acies inualida intā excellēti luce nō figīt niſi prius p iuſtitiaz fidei mūdetur. ¶ Scōm ē oppoſitio viſibilis circa viſuz. Sz nota. q̄ q̄n res viſa directe opponīt viſui tunc ſpēs illius rei venit ſup lineas rectas cadētes in cētruz oculi. q̄ linee oēs directe a ſingulis ptibus rei faciūt vnā pyramidē cuius conus eſt in pupilla ⁊ baſis in re viſa. ex quo pz q̄ talis pyramis ex parte rei in ſe hz latitudinē. ex ptevo octi arctitudinē. Sic ēt q̄n divina ⁊ eterna añ oculos mētis contemplādo deducimus qz ea ꝓut ſunt in ſe ipſis capere neqmus ſz de eoꝝ magnitudine modicū qd attingim⁹ quaſi eoꝝ latitudo in oculis nr̄is quodāmō coartatur. qz q̄ q̄ in ſe maxima ſint nos tñ paꝝ capimus Vñ dictum eſt Moyſi Exodi. xxxiij. Poſteriora mea videbis faciē aūt meam videre non poteris. In viſione n. faciei notitia ē pfecta in viſione vero poſteriorum notitia accipīt modica ⁊ confuſa. ¶ Item videmus cōmunit q̄ tria genera viſibilium viſui opponuntur ſcz lumina. ⁊ ſpecula. ⁊ corpa colorata. Lumina igr ſunt ſpiritales nature. ſpecula diuine ſcripture. corpora colorata corporales creature Et circa hec verſatur ſanctoꝝ ꝓtēplatio ſcz. vel circa ſpūales naturas. vel circa diuinas ſcripturas vl' circa corporales ⁊ viſibiles creaturas. propterea qz inuiſibilia dei a creatura mundi per ea que facta ſūt

intellecta ꝓspiciuntur. Ro.i. Tertium est distantia ꝓportionalis. Nam si res poneretur sup oculū non videret. Et si nimis essꝫ a lōge nullo mō videretur aut male. Oportꝫ igit q̄ a visu distet ſm aliq̄ ꝓportiōez. intra q̄ nō equaliter sꝫ magis ꝛ min⁹ videt ſm modū distātie. Sūt ät re b⁹ diuinis quorūdā oculi ꝓpinq ꝛ vicini scꝫ beatoꝝ. Et iō isti clare ꝛ apte illa ꝓspiciūt. quorūdā vo valde remoti sicut oculi dānatoꝝ. In cui⁹ signū dicit Lu. xvi. de diuite dānato eleuans oculos. s. mentē cū esset in tormentis vidit Abraā alonge ꝛ Lazarū in sinu ei⁹. Nō tales de gloria di ꝛ beatorum quasi nihil vl' paruꝫ vident. qr damnati gloriā beatorum vsqꝫ ad diē iudicij videt nō distincte sꝫ confuse sicut illud qō a remotis videtur. Non eni cognoscūt q̄lis eorūꝫ gloria sit. sed solum cognoscunt eos esse i gloria quadam icx timabili. ꝛ ex hoc torquent tū propter inuidiā. tū qr ipi talē gloriam amiserūt. sꝫ post diē iudicij oino beatorum visione priuabunt ſm illud. Tollatur ipi⁹ ne videat gloriam. Quorūdā vo oculi vt viatorum ptim sūt distātes ptim appropinquātes. qr licꝫ distent per naturam appropinquant tamē p gratiam. Et iō ipsi diuina magis vel min⁹ ꝓtēplando percipiūt. ſm q̄ p gratiā magis vel min⁹ eleuant ſm illud Isa. lij. Ecce itelliget ser⁹ meus exaltabitur ꝛ eleuabitur. ꝛ sublimis erit valde. Oportet ergo vt pꝫ ex dictis q̄ ei⁹ qō videt ab oculo sit fit⁹ terminat⁹ scꝫ ñ nimis a base visuali elōgat⁹. qr illud qō multū a base visuali elōgat licꝫ visui opponat nō tamē distincte videt. sicut ät visus corpalis nō bñ vidꝫ illud q̄ ē multū elōgatum a base visuali sic itellect⁹ nr in hac vita ſperfecte cognoscit ꝛ ꝓtēplatur id q̄ multū elōgatū est a natura sensibili eo q̄ nihil sine fātasmate itelligit anima vt dicit Phūs. Fātasma autem est similitudo rei sensibil. vnde ea que sunt oio a sensu remota sicut sūt res intellectuales a nobis cognosci nō possūt nisi i quātū se nobis p aliquos effect⁹ sensibiles manifestāt: ꝛ iō ꝓtēplatio nra circa talia modica est sꝫ tñ delectabilissima. vñ phūs dicit in. l. li. ō ptib⁹ aialiū. accidit circa illas honorabiles existētes ꝛ diuinas substātias minores nobꝭ existere theoricas. Etsi sꝫ modicū attigam⁹ tñ pp honorabilitatē cognoscēdi delectabili⁹ aliqd ḧt q̄ q̄ apud nos oia. ¶ Quartū ē soliditas rei. qr si res nō est' dēsa sꝫ visui puta ñ videt: pp quā causam aerē nō videm⁹. Sic ꝓtēplatio nra ñ dꝫ cē circa puta. i. circa trāsitoria ꝛ tpalia. sꝫ circa solida ꝛ stabilia ꝛ eterna. Apo. ij. Corinth. iiij. Non contemplantibus nobis que videntur sed que non videntur. Que enim videntur temporalia sunt. que vero non videt eterna sunt ¶ Quī tū est magnitudo debita rei vise: qr si nimis eēt parua non videret in quacunqꝫ distantia. Visus enim non perficitur nisi per pyramidem ad oculum venientem que si fuerit valde pua occupabit partem visus valde puam. sed visus non sentit visibilē nisi quando pars seu superficies debita ḡnitate visibilis fuerit immutata. Spiritualiter autem beatus Augu. distinguit tria genera bonorum. s. minima ꝙt sunt bona fortune: media ꝙt sunt bona nature: ꝛ maxima ꝙt sunt bona gratie vel glorie. Non ergo nostra contemplatio esse debet circa bona minima: imo ea per affectum propter sui modicitatem respicere non debemus sed debet esse circa maxima scilicet bona gratie vel glie. ¶ Sextum est raritas medij. qr si medius fuerit nimis' densum non fiet per ipsum multiplicatio spēi: ꝛ spēs venire non poterit ad pupillam ꝫ medium. in contemplatiuis viris est sensus siue corpus sine quo neqꝫ consistere neqꝫ contemplari pōt. qō si fuerit dēsū. i. grossum ꝛ plenū ex delicijs enutritū ꝓtēplatiōez spūs impedit. Nā vēter pinguis nō gignit sensū tenuē sicut Iero. dicit. Sed si fuerit per absti nētiā tēue spūm aptioꝛē ad ꝓtēplādū efficiet Gre. nazāzen⁹. Caro se velut grossa q̄dā ꝛ obscurior nubes aie obijciēs ꝓsidera re eā diui lūinꝭ radios ñ sinit. ¶ Septiuꝫ ē lux qr spēs ñ imutat mediū vl' visū nisi cū luce. Similit ad contēplandū diuina

necessaria est lux fidei vel gre vel scripta/
re sacre.ps. Accedite ad deum ⁊ illumina
mini ⁊c. ¶ Octauum est tempus: qz visio
sit in tempore sicut ꝓbatur in perspecti/
ua. Nam q̄uis visibile subito obijciatur
visui non tamen distincte apprehendit.
nisi aliqua anime habita deliberatione q̄
indiget tempore. Et ideo attentio anime
est necessaria cum predictis. Sic etiam cō
templatio requirit sua tempora. Nam q̄
dam tempora aptiora sunt contemplatio
ni diuinorum vt tempora magis quieta
vel quib⁹ homo magis est sobrius. Vñ
ps. Mane astabo tibi ⁊ videbo ⁊c. Et ite
rum. In matutinis domine meditabor i
te. Et etiam ipa quibus hō non habz oc
cupari circa exteriora. ps. Media nocte
surgebam ad confitendum tibi ⁊c. Otium
enim sanctum querit charitas veritatis
vt Augu. dicit. xix. li. de ciuitate dei. ¶ Itē
dulcedo contemplationis assimilatur sā/
guini. ¶ Primo ratione principij fonta/
lis q⁹ sm Aristo. sedem hz in corde. qz di
cit qō cor est principium sanguinis sicut ⁊
venarum vt manifestum esse dicit per
anathomiam. Sed secundum Galie. se/
des sanguinis est in epate sicut in suo fon
te: qz in calore epatis est locus secunde
decoctionis ⁊ unde sanguis per membra
virigitur vt eorum calore tertio decoq̄t.
Prima enim decoctio fit in stomacho. se
cunda in epate: tertia in omnibus mem/
bris. Posset aūt dici vtrāq; opinionē cō
cordādo q⁹ epar est principiū sanguinis
quo ad materiā: qz materia sanguinis est
ab epate sed cor quātū ad formam. quia
in corde illa materia accipit formam san
guinis. Moraliter āt per calorē siue epa
tis sine cordis ardorē accipimus amorē.
Ex ardore nāq; dilectionis q̄si ex calore
epatis vel cordis pfluit dulcedo ⁊ suauī/
tas spiritualiter ꝓtēplātis ps. Gustate. s. p
amorē ⁊ videte. s. p ꝓtēplatiōez q̄m suauis
ē dns. ¶ Scō rōne q̄litatis nāl. Est. n. san/
guis calide ⁊ hūide nāe calor ex amore
hūor ex tiore dz puēire q̄ duo crescē ⁊ ō
lectari fuerēt ⁊ sobrie faciūt ꝓtēplātē: vñ
ps. ex psona xpi dic̄ pn̄. Qui timēt te. s. ti
more filiali q ē ex reuerētia ⁊ amore. vide
būt me ꝛc i cōtēplatiōe ⁊ letabunt inter
na delectatione.

¶ Capitulum. xvij.

Onuersi nouit ad deū oz
vt gubernēt ⁊ foueantur
c ad modū ifātis nouit nati.
Infās. n. nouit nat⁹ diligēt
gubernād⁹ ē qz cū caro ei⁹
sit fluida ⁊ tenella st ei ad/
hibenda remedia ⁊ fomenta ⁊ sic docet
Cōstā. pla fomēta sūt ei adhibēda. ¶ Pri
mū ē vt i rosis cū sale trit̄ inoluat vt mē
bra fluida cōfortent ⁊ a viscosa hūiditate
purgent. Quasi ēt rose redolētes st scōz
virorz exēpla ⁊ vtutes q⁹ infans inuol/
uitur q̄n nouiter conuersus ad imitādū
ꝓuocatur: sed dnt ei cum sale teri. i. cum
discretione exponi ⁊ suaderi. Non enim
adhuc debili dnt persuaderi exēpla nimis
austera ne forte desperet vel ne forte as/
sumat supra posse suum. Vnde dnt ꝓpōi
exempla competentia sibi q⁹ ad ꝓficiē
dum confortet: ⁊ a peccati visco. i. ꝙsuetu
dine seu infectione purget ⁊ liberet. i. pe/
tri. ij. Quasi modo geniti infantes lac cō
cupiscite. s. facilium exemplorz informa
tiōez siue imitatiōez. ⁊ seqt rōnabiles sine
dolo vt i eo crescat ⁊c. ¶ Secūdū ē vt pa
latū ⁊ gingiue cū digito melle uncto fricē
tur vt interiora oris mūdificent ⁊ ꝓfortēt
⁊ dulcedie mellis appetitus infantulo ꝓ
uocet. Tunc autem penitens digito frica
tur: q̄n leue opus siue onus ⁊ nō graue ⁊
portabile sibi ponit. Vnde cōtra nimis
austeros sacerdotes dominus dixit. Alli
gāt onera grauia ⁊ portabilia ⁊ ponunt
in humeris hominum: digito āt suo no
lūt ea mouere. Sz adhuc oz q⁹ digit⁹ mel
le ungat ita q⁹ ēt cū quadā dulcedine pe
nitētia iniungat: qz tūc penitēs libentius
recipit. ⁊ magis confortat ⁊ ꝓuocat appe
tit⁹ ei⁹ ad faciēdū ⁊ quāto libēti⁹ facit tā
to plus ei valet ad interiorē purgatōem.
¶ Tertiū est vt sepe balneet ⁊ oleo myr
tino ac rosaceo inūgat ⁊ oia ei⁹ mēbra fri
cēt. Per frequētem aūt balneationē acci
pe frequētē lachrymaz cōpunctionē. ps.

Lauabo per singulas noctes lectū meuz ⁊ lachrymis meis stratum meum rigabo. Per oleum myrtinum intellige doctrinā tēperātie. Et per oleū rosaceū doctrinaz patiēte: qz myrtus tpantiā: rosa vo patiētiam significare cōsuevit. Et isto duplici oleo debet penitens precipue liniri. i. ad patiētiam ⁊ temperantiam precipue moueri. s. ad patientiam aduersoruz ⁊ ad temperantiam delectabilium que tēperantia debet esse in omnibus membris. ¶ Quartū est vt in loco obscuro sōnus ꝓuocet vt lumē in oculis eiꝰ congregēt. ⁊ ne nimio lumine oculi tenelli ledantur vt nō lusci efficiant. Sic nouiter conuersi potius in quadam obscuritate siue simplicitate fidei sūt tenendi vel permittēdi gescere. q̄ eis subtiliora ⁊ altiora sunt ꝓponēda ⁊ dilucidāda: qz talia quātūcūqz per verba declarata debiles oculos mentis eorum potius lederent q̄ illumina-rent. Vñ talibus Apostolꝰ dicebat Heb. v. Facti estis quibus lacte opus sit nō solido cibo. i. facili fidei doctrina non sublimi ⁊ difficili. ¶ Quintum é vt super omnia caueatur ne corrupto lacte nutriantur. qz ex hoc infirmitates pessime generantur paruulis: nec est dāda medicina paruulis dum egrotāt sz nutrix conuenīēti medicina dictāda est vt defectum ifantis suppleat virtus nutricis sicut Constā. dicit. Ex bona enim dispōne lactis fit bona ꝓsistentia ꝓlis. Similiter ergo cauenduz est vt nouiter ad fidem vel penitentiam conuersi non nutriātur doctrina praua vel hereticā: qz ex hac generarentur in eis pessime opiones ⁊ dispōnes. Vnde regula vel medicina eis necessaria tradēda est de sanctoꝝ viroꝝ instructionibus ⁊ exemplis: qz ex illoꝝ informatiōe bona vel mala pendet nouiciorum vita ⁊ forma propter qđ dicebat quibusdam doctor gētium ⁊ magister Apo. Phil. iij. Obseruate eos qui ita ambulāt sicut hētis formā nrām. ¶ Sextū est q̄ infantuli fasciis sūt ligādi: eo scz qz mēbra infantilia sunt tenella ⁊ ad diuersaꝝ susceptiōez formaꝝ sunt disposita ⁊ iō fascijs sūt ligāda ne fiant deformia siue torta. Sic qz nouiter conuersi ⁊ precipue iuuenes sunt faciles ad suscipiendum omnem informationeꝫ sibi datam ideo sunt sub certis legibus ⁊ regulis limitādi ⁊ certis ⁊ diferetis psonis commendandi ne ex alicuius malis exēplis vel verbis deformētur. ¶ Septimū est q̄ qz infantuli multū capiūt nutrimenti indigēt multo somno vt sic calor ad interiora revocet ⁊ digestio celebret. Valet ēt eis ad h̄ si mittiꝰ moveant: ⁊ sic ex motu calor interior confortetur ⁊ vt somnus per fumositatū resolutionem cerebro ꝓuocetur. Valet etiam eis ad h̄ sic cātet vt infantuli sensus ex vocū dulcedine delectent. Similiter qz quersi nouiter ⁊ precipue iuuenes sūt multū auidi ⁊ apti capere nutrimētū doctrine spūalis indigent sōno. i. vacatiōe ⁊ gete cōtēplatiōis ⁊ meditatiōe vt calor diuini amoris in eis accēdat. ita vt doctria q̄ iformāt eis magis placeat ⁊ proficiat. dūt ēt moueri i cunis. i. facilib⁹ obedīētie operib⁹ occupari ne ociosi sint. qa ex talibus opibus calor amoris ⁊ sōnus. i. ges cōtēplatōis i eis accēdit ⁊ appetitur. Valet ēt eis vt cantus dine laudis audiant si sūt laici vel dicant si sūt clerici. Vnde legit de beato Aug. q̄ tēpore cōuersiōis sue flebat vberrime at q̄ creberrime suaue sonanti ecclesie voci bꝰ vehemēter affectus. Voces. n. ille influebant auribus eius ⁊ aliquebatur veritas i cor eius ⁊ fluebant lachrime ⁊ bene illi erat cum eis.

¶ Capitulum. xviij.

CORporum humanorū cōditōez ptes capitiq̄ dicūt tpa representant quo ad q̄tuor. Primo qz ille due ptes capitiq̄ tēpora dicuntur sunt membra valde mobilia. Et ideo vt dic̄ Isi. tpa dicta sūt qz sui mobilitate ꝓtinua q̄si iterualsis tēpoꝝ imutant. Sic ēt hūana corpa sm decursum tpm iugiter imutant ⁊ alterant. vñ de hoie quo ad corpus dr Job. xiiij. Nūq̄ in eodē statu pmanet. Apparet ēt ex hoc dicto Isidori q̄ iste due partes ca-

pitis denominantur a temporib⁹ ꝛ ideo non debét vocari tempora vt quidá idiote proferunt sed tpa ꝛ hoc etiam dicunt Hug. ꝛ Buto. ¶ Scdo tpa sunt valde vtilia. Má ꝙ tpa mediantib⁹ neruis ad ifra sensuũ spiritus defert ꝛ ꝙ eadẽ spũs vitalis per quasdam arterias a corde ad cerebrum demandatur. Sicut ergo tpa deseruiunt sensui ꝛ vite sic corpus datũ est homini vt spiritui obsequatur: vt in sensu. i. in cognitione perficiatur ꝛ vt vitam eternaz etná mereatur. Vnde Apostolus Ro. xij. Obsecro vos per misericordiaz dei vt exhibeatis corpora vestra hostiá viuentẽ sanctam deo ꝛc. ¶ Tertio qz tempora sũt valde passibilia ꝛ ad lesionem facilia. Má ꝓpter neruorum sensibilium ꝛ arteriaruz venarumqz pulsatilium in loco temporũ colligantiam tempora sunt valde passibilia ꝛ ad lesionẽ facilia. Vnde animal tbi percussuz de facili morit sicut dicit ꝑbs. xix. li. de animalibus ꝛ hoc etiá accidit qz humor qui est in tpibus cito egreditur propter ossium tenuitatez: ꝓpter qõ tpa cito canescunt ꝓpter humoris paucitatez ꝛ sicitatem in eis dñantem ꝛ ꝓpter coꝓpuertibilitatem ad naturá frigiditatis. Sic etiam naturaliter corpus humanum inter oia corpora est valde passibile ꝛ ex leui percussione interdum ducit citius ad mortẽ. continue etiá calore ꝛ humore in eo deficiente ad senium ꝛ canicies tendit Apo. j. Corin. xv. Quotidie morior ꝛ ad mortez tendit senescendo. Nam qõ antiquatur ꝛ senescit ꝓpe iteritũ est Heb. viij. ¶ Quarto quia tempora sũt valde humectabilia sunt etiam interius aliquantulum villosa vt humorez a cerebro veniẽte recipiát ꝛ somnũ oculis inducant. ꝛ si illi villi fuerint cõpressi per liquationẽ cõpressi hũoris oculos lachrymari faciunt. Similiter quoqz corpus nostrũ humorẽ cibalẽ quotidie recipit qui ꝛcupiscentiá frequẽter incendit ꝛ somnũ peccati inducit. Est insup corpus frequẽti⁹ ex sua passibilitate ꝛ gratitate causa lachrymationis ꝛ luctus. Vnde Apo. Ro. viij. Ipsi inter nos gemim⁹ expectantes redemptionem corporis nostri. ¶ Item qualiter corpus debeat a spiritu gubernari ipsa natura carnis oñdit. Primo ratione nobilitatis. Naz caro humana est priuilegiata eo ꝙ sit nobilissime forme vnita. s. anime rationali que est dei imagine isignita imo quod super omnia mirabilissimuz est caro humana dei caro ẽt facta ꝛ verbo dei vnita. propter quod est super omnia exaltata ex quo dedignari debet homo carnẽ sic nobilitatá ꝛ exaltatam alicui vilitati seu feditati exponere. Vnde Leo papa dic. agnosce o christiane dignitatem tuam ꝛ diuine consors factus nature noli degeneri conuersatione tua in pristinam vtilitatem redire. ¶ Secundo ratione vtilitatis. qz ꝑm Constan. caro cuz sit calida ꝛ humida est caloris naturalis fomentum ossium neruoruz ꝛ lacertorum cooperimentum ꝛ frigiditatis temperamentuz. Et ad hec oia valet corpus a spiritu regulatum. qz est amoris spiritualis nutrimẽtũ. Eccli. xxxviij. Feruor ignis. i. feruor diuini amoris vrit carnes eius. ¶ Item est virtutum ꝛ gratiaruz spiritualium absconsiuũ. Nam grossicies ꝛ infirmitas corporis abscondit dona mentis ꝛ abscondendo per humilitatez custodit. Apo. ij. Corin. iiij. Nabemus thesauꝝ istum in vasis fictilibus idest fragilib⁹ corporibus. Interdum etiam duz corpus atteritur frigus mentis idest pigritia expellitur ꝑs. Multiplicate sunt infirmitates eorum postea acceleranerunt. ¶ Tertio ratione varietatis. est enim triplex caro siue triplex spés carnis. Vna neruis ꝛ musculis admixta vt lacertus. Alia inter durum ꝛ molle temperata vt caro cartilaginosa. tertia inter hec media vt caro communiter dicta. In quo significatur qꝫ ipsum corpus nostrum aliquando est cum duritia ꝛ rigiditate domandum quod significat caro neruis admixta. Aliquando cũ mollicie ꝛ lenitate fouendus quod signat caro cõmuniter dicta. Semper autem est cum temperantia nutriendum ꝛ regendũ qõ signat caro cartilaginosa. Apo. Ro. xij Exhibeatis corpora vestra hostiam viuẽtem hostiam vitia mortificando: sed viuẽ

tem naturam conseruando.⁊ ꝺ duo temperantia facit qꝛ naturā conseruat ⁊ vitia resecat. ¶ Quarto rōne qu antitatis. Dicit enī. Arist. xiij. li. ꝺ animalibus ꝙ aues paucas carnes hñtes veloces sunt vigorose ⁊ domi volatus. Sed aues multas carnes habentes sunt pigre ⁊ vix a terra valent se erigere. Sic homines qui a carnalibus delitijs ⁊ delectationibus abstinent sunt circa spiritualia vigorosi: ⁊ ad ascensum ꝑ volatum contemplationis idonei. Sed homines carnosi. i. carni vel ventri dediti econtrario sunt ad spiritualia pigri ⁊ a terrenis affectibus nequeunt seperari. Vnde ꝓbs dicit. xii. li. ꝺ animalibus ꝙ caro nimis abundans impedit spiritus operationes. Et ideo creatio capitis ex multa carne non fuit vt esset homo sensus melioris: intellectus perfectioris. Dicit etiam in. li. i. quando locus qui est circa oculos est multe carnis malicias signat dispositionis ⁊ prauе formationis ⁊ defectum formatiue virtutis. Vnde ex multa carne ⁊ debili virtute non valente illam regere monstruose generantur in corpore passiones sicut ipe ꝓbs dicit libro. xvi. que omnia ostendunt qꝫ tpantia necessaria est ad sanitatem mentis ⁊ ad valitudinem corporis. Vnde de sobrietate que est temperantie pars. s. quo ad potus dicitur Eccli. xxi. qꝫ sanitas est anime ⁊ corporis potus sobrius.

¶ Capitulum. xix.

Ora pastoralis affilat mamille. Primo qꝛ mamilla in muliere est membrū duplicatū: qꝛ duo sunt precipue pastori necessaria. s. vita ⁊ doctrina vt. s. ad nutrimentū subditoꝝ ex altero fluat lacteꝰ. i. ex altero vo verbi. j. Thimo. iij. Exemplum esto fidelium in verbo in conuersatiōe ⁊c. Vel duo vbera sunt due virtutes necessarie rectori. s. iustitia ⁊ clementia. Prouerb. x. Misericordia ⁊ veritas custodiunt regem ⁊ roborat clementia thronus eius. Gre. Inesse rectoribus ꝺz ⁊ iuste patiens misericordia ⁊ pie seuiens disciplina. Dicit tū ꝓbs vi. li. de animalib⁹ ꝙ animalia multorum vberum multorū sunt filiorum ⁊ hñt vbera a parte inferiori diffusa vt patet in canicula ⁊ porca. Et cū peperit porca dat primo filio primaꝫ mamillam ⁊ secundo secundam ⁊ sic de alijs. Animalia aūt pauca vbera habentia pauсos hñt filios. Vnde videt ꝙ natura non errante non ꝺz aliqꝺ animal plures filios generare q̄ habeat mámillas in corpore alias esset inuenire diminutum ⁊ superfluum in natura quod pro inconuenienti hꝺz ꝓbs. Sicut ergo aialia multoꝝ filioꝝ multoꝝ quoqꝫ sunt vberū ⁊ econuerso q̄ paucoꝝ sunt vberum paucoꝝ sunt filiorum. Sic pastores quanto plures habēt spirituales filios pascere ⁊ nutrire. tanto pluribus eos vberibus. i. virtutib⁹ oportet abundare quibus bonoꝝ operum proficiant alimēta. i. exempla vel iuamenta. Et ideo sicut dicit Greg. in Pastor. Virtutibus vacuus ad regimē nec coactus accedat. ¶ Scꝺo qꝛ mamilla est membrum ad nutrimentum fetus necessarium. Sic pastoralis cura ē necessaria vt subditi velut filij nutriantur ⁊ pascantur verbo ⁊ exēplo ⁊ etiam temporali subsidio. j. Pet. v. Pascite qui in vobis est gregem dei ⁊c. Tre. iij. Lamie nudauerunt mámas ⁊ lactauerunt catulos suos. Nam Lamie mámas denudant quando pastorum mentes internas suas virtutes ad subditoꝝ profectum operibus demonstrant videlicet sapiētiā docendo pietatē subueniēdo ⁊ sic de alijs. ¶ Tertio qꝛ mamilla est mēbꝝ lactis administratiuū. Lac aūt vt dic̄ Aris. est sanguis decoctus digestus nō corrupt⁹ Mā sanguis mēstrualis ad mámillas opere nature repellit ⁊ ibi decoqt ⁊ digeritur Sunt. n. mamille in pectore situate vt cordi essent vicine: vt ꝓpter caloris cordis decoctionē sanguis in lactis naturam facili⁹ verteret. Digest⁹ aūt sanguis ex albedine glādulaꝝ mámillaꝝ in candoris spēciem trāsformat vt dicit Cōstā. Caro enim mamille cauernosa ⁊ porosa est vt spōgia ⁊ glādulosa ⁊ mollis ⁊ alba ⁊ ideo ad generationem lactis est apta. Lac aūt bene digestū est dulce quod necessariū ē ꝓpter cibū

ationē aialis eo q̄ cibus diuꝫ aialiū nō est nisi dulcj ⁊ valde digestus vt dicit Cōstā. Ex quib⁹ oib⁹ colligit̄ q̄ mēbrū mamille est sanguinis depurationū digestiuū dulcoratiuū ⁊ inspissatiuū. Prelat⁹ igit̄ ad modū mamille dꝫ ꝓbere sanguinē.i. doctrinā sapidā ⁊ vitalem quā tū primo dꝫ depurare legendo digerere meditādo dulcorare disponendo inspissare siue ingrossare ꝓ ferēdo.ita vt faciliter ⁊ auide ab auditoribus capiatur. Quarto q̄ mamilla est mēbrum cordis ⁊ pectoris defensiuū. Nam mamille sua carnositate pect⁹ cooptūt ⁊ frigiditatem eius osseaꝫ temperātes a frigiditate aerj protegūt ⁊ defendūt. Sic cura pastoralis nō dꝫ tātū intendere subditis quin pectus siue cor suū custodiat siue defendat a vitijs. Dñ sicut mamille ꝑmo pectus armant deinde autē lac ꝓpinant. ita pastores primo dēbent irēdere sibi deide gregi ꝓuidere. Act. iij. Attēdite vobis ⁊ gregi vniuerso. ¶ Quinto q̄ membꝝ mamille ē ꝓcepti fetus indicatiuū. Nā sicut dicit Phs in. vi. li. de aialibus. Si ipregnatio fuerit masculi appet dextra mamilla maior sinistra si vero femia fuerit est sinistra maior. Et hoc signum apparet q̄n primo fetus incipit se mouere. Sic in correctiōe prelati mamilla dextra est rigor disciplie sed sinistra dulcor misericordie. Si ergo dulcor misericordie excedat rigorē disciplie facit filios femineos.i. subditos dissolutos sed si vigeat rigor disciplie facit masculinos.i. virtles ⁊ vtuosos. q̄nq̄ autem ex nimia mollicie ꝓsidētis vita oino corrumpitur ⁊ perdit delinquentē. ⁊ econtra q̄nq̄ ex rigiditate siue duritia ꝓseruat Et ꝺ dicit sup Amfor. q̄ q̄n mulieres pariture sunt abortiuū mamille mollescūt. Cuius ratio est ꝑm Gali. q̄ gracilitas mamille paucitatē lactis signat. Vnde cuꝫ fetus debitū nutrimētū nō hēat necesse est vt abortiat. Si vo fuerint vbera dura sanū esse fetū designát vñ docet Ysiō. Qui blando vbo castigatus nō corrigit acrius necesse est vt arguatur. Cū dolore sunt abscindenda que leuiter sanari nō possunt.

¶ Capitulum.xx.

Vriositas mentis assimilatur dolori verticis. ¶ Primo ratione diuisionis q̄ dolor verticis ꝺ modo fieri solet vt videatur caput in plures partes diuidi. In plures ergo partes caput scinditur. q̄ hominis curiosi mens in diuersa ꝓfi. querunt. n. curiosi varia ⁊ diuersa ⁊ noua contra illud Eccl'. xxxij. In pluribus operibus eius ne fueris curiosus. Secūdo ratiōe curatiōis. q̄ oportet primo vt caput ifirmi vitta. i. l neo pāno stringat. ⁊ sic mēs curiosi stringēda ē vitta. i. correctēda ē doctrina. Sic sua vitta. i. doctria ligauit paulus caput thimothei. i. mētē dicēs. Stultas ⁊ sine disciplina qōnes deuita scies q̄ gignant lites. seruū aūt dei nō opꝫ litigare sed māsuetū eē ad oēs. Opꝫ etiaꝫ vt huic infirmitati auxiliū medicine nō desit. q̄n hmōi morb⁹ velut cācer serpit. Dñ Apo. ij. Thi. ij. Prophana ⁊ inutilia deuita. multum. n. ꝓficiunt ad impietatē ⁊ ꝺmo eorū vt cācer serpit. ¶ Tertio rōe lesiōis. q̄ solet talis ifirmitas vticē dolētū ledi ꝑ multiloquiuꝫ. Et ideo curiosis ⁊ garrulis litigatoribus remediū est vt ori ipsorū silentiuꝫ imponatur. Maꝫ in multiloquio peccatum non deerit vt dicitur Pro. x.

¶ Capitulum.xxj.

Euotio assimilat pinguedini. ¶ Primo quidem q̄ pinguedo sua virtuositate est ignis ⁊ caloris vitalis nutritiua. Et similiter mentis deuotio ignē diuini amoris ⁊ calorem. i. feruorem charitatis. quo anima spūaliter viuit in ipsa aia fouet ⁊ nutrit. j. Reg. ij. Incendatur primum iuxta morem hodie adeps. Adeps enim incenditur cum ex ipsa deuotione animus iflāmatur. ¶ Secūdo q̄ pinguedo est sua aerea lenitate superficiei penitiua. q̄ sicꝫ mentis deuotio etiam exterius prorumpit. siue per lachrymas siue ꝑ voces diuine laudis ⁊ alia hmōi. Dñ Jo. Cassianus dicit in collatione. Abbatis Joānis q̄ deuotio ē feruor bone volūtatis quez mēs

cohlbere nō valēs certis manifestat indi
cijs ps. Sicut adipe ⁊ pinguedine repleat
anima mea. ⁊ sequit ⁊ labijs exultationis
laudabit os meū. ¶ Tertio qr pinguedo
est vacuitatis corpis repletiua ⁊ sic deuo
tio replet ⁊ cōplet defectus aie. Vel vacui
tas corpis ē humilitas mētis q̄ replet pin
guedine. qr mēs hūilis replet deuotione
Job. xxij. Viscera eius replebūtur adipe.
¶ Quarto qr pinguedo est diuersax ptiū
ipinguatiua. vnde ⁊ hz diuersa noia. Nā
sicut dicit Isi. aruina ē piguedo adherēs
cuti. ⁊ ista signat deuotionē exteriorē que
oñdit i effectu Job. xv. De lateribꝰ eiꝰ aru
ina depēdet. Adeps aūt ē pinguedo itesti
na inuoluens ⁊ mēbra interius custodiēs
⁊ h̄ designat deuotionē interiorē quā deꝰ
precipue eqrit Le. iij. Omnis adeps dñi
erit ⁊c. ℔inguedo aūt cōiter dicit de vtra
qz licet stricte dicatur pinguedo que adhe
ret cuidam pellicule que dicit zirbus. er
go pinguedinē largo modo sumptā hz q
tam interius q̄ exterius ē deuotꝰ. vel q
pinguedo inuenit in diuersis ptibꝰ signat
q deuotio inuenit in diuersis rebꝰ. Vnde
sicut Bern̄. dicit sup Cāt. Nō oibꝰ eodez
modo data est gratia ista scilicet deuotio
Porro thomas in latere Joannes in pe
ctore petrus i sinu. paulus in tertio celo
secreti huius gratiaz assecuti sunt.

¶ Capitulum. xxij.

Deo in sacra scriptura attri
buuntur humana mēbra
⁊ h̄ fit sm metaphoram. si
cut Dam̄. dicit. li. i. c. i. Sim
plex eni deus est ⁊ nō figu
rabilis. Oculos eni palpe
bras ⁊ visum habere describit qr habens
virtutē vniuersoꝝ ꝓsideratiua nihil euz
latere pōt. Aures quoqz ⁊ auditū habere
describit. qr apud euz ꝓpitiationē fore ⁊
dep̄catiōis susceptionez nō timemꝰ. Per
hūc eni sensuz nos mites oñdimꝰ qñ dep̄
cāntbꝰ aures fauorabiliter iclinamus. Os
fauces ⁊ labia habere dicit qr illud velut
loquendo per inspirationem nobis reue
lat qō hominū cognitio p huiusmodi or
gana exprimit ⁊ oñdit. Guttur ⁊ gustū ha
bere dicitur. quia in nostre iusticie operi
bus tāq̄ in gustu delectatur. Nares ⁊ ol
fatū habere dicit. qr tāq̄ odor suauissimꝰ
dño placet quicquid deuotionis affectus
ei exhibet. Faciez vero habere dicit quia
p ipsius opera eius virtutē ⁊ presentiam
perpendimus. Nā pson̄a pśentē p faciem
cognoscimꝰ. Manꝰ repśētat eiꝰ subtilita
tem ⁊ inuisibilē opationē. qr nos digitis
⁊ manibus ⁊ brachijs subtiliora ⁊ fortio
ra operamur. Quando vō scriptura dex
trā dei cōmemorat. charioza dei ⁊ dignio
ra insinuat. Vnde ⁊ iurare p dexterā dicit
quādo intransmutabiliter eius cōsiliū p
hibetur. Sed frequēter pauperibus ⁊ in
digentibus subuenit ⁊ ideo pedes habe
re dicit dum sepe oñdit in effectu quod
solent operari homines pedibus vel in
cessu. Cor ⁊ pectus habere dicitur ꝓpter
cognitoꝝ iugē recordationē. Ventrē ve
ro ⁊ viscera ꝓpter cōpassionē quā se ha
bere in nobis ostendit. Iracundi dicitur pro
pter odiū malicie ⁊ eā quā adhibet vlti
onem. Etiam dormire ⁊ obliuisci dicitur ꝓ
pter iniurie dissimulationem. Quia ergo
tot modis p sua bñficia nostrā supplet in
digētiā moꝝ hūano dꝝ hñre mēbra diuersa

Capitulum. xxxiij.

Flectio assilit mento. ¶ Pri
mo qr mentū fuit necessariuz
ꝓpter mādibulax originem.
Nā inferior mādibula ex mē
to orit ⁊ in eo fundatur. Sed mandibula
hec inferior vitā pśentē designat. cuius ē
duplex ps. s. dextera que ptinet ad spiritū
cuius exercitiū est in vita ꝓtēplatiua ⁊ ps
sinistra q̄ ptinet ad corpꝰ circa curꝰ minis
teriū intendit vita actiua. sz vtriusqz ori
go est ex mēto. i. ex dilectione charitatis.
qr contemplatiua est ex dilectiōe dei. actiu
a vero ex dilectiōe proximi. Vnde. i. Joh.
iij. Qui nō diligit manet in morte. ¶ Se
cundo mentū fuit necessariū ꝓpter dētiū
inferiorū radicationez. Inferiores eni dē
tes. i. sancti in hoc mūdo viuentes sūt ra
dicati in mento. i. in dilectione dei sm il
lud Ephe. iii. In charitate radicati ⁊ fun
dati ⁊ cetera. ¶ Tertio fuit necessa-

rium pp oris aptionē. Mā ossa ipsius mē
ti in suis extremitatibus duas hñt furcu
las vt dicit Cons. Vna est acuta cuius acu
mini ligamen quoddā inserit qđ a latere
tpm ꝓtendit ꝑ qđ bucca claudit ⁊ aperit
Altera vo furcula grossa ē ⁊ rotūda cui⁹
rotūditate mētum fit mobile. Sic ēt ē ne
cessaria dilectio charitatis vt os aperiri
possit siue in ꝓdicatōe. qz si linguis hoiuz
loquar ⁊ angelo⁹ charitatem aūt nō ha
beaz ⁊c. i. Corin. xiij. siue in oratione siue
in confessiōe q̄ ēt fac charitate valde ñ
sūt ꝑs. Os meum aperui ⁊ attraxi spūm
qz mādata tua desiderabā. Hoc. n. deside
riū mandato⁹ charitas faciebat. qz sicut
calor sitire facit aquā ita charitatis amor
sitire facit iusticiam que in obseruatione
mādato⁹ existit sine q̄ neqz ꝓfessio ē salu
tifera neqz oīno ipetratiua ꝟz illō Pro.
xxj. Qui obturat aurē suā ad clamorē
pauꝑis clamabit ipse ⁊ non exaudietur.
¶ Quarto fuit mentum necessariuz pp
faciei cōpletionem ⁊ cōsūmationē. vnde
si sit fronti ꝓportionatū totā facie ex or
nat. ⁊ si nimis excedat eā totā faciem de
honestat. Sicut igitur mentum propor
tionatum est ornamentum faciei ⁊ com
plementum ita amor ordinatus sicut est
charitatis dilectio ſm illud Cāt. ij. ordi
nauit i me charitatē. ē ornamētū ⁊ ꝓplemē
tū aie. Vnde p nuptialē vestē charitas de
signat ℳath. xxiij. ex eo q̄ animam exor
nat ⁊ decorat. ¶ Quinto mentum neces
sariū ē ad aialis fortificationē. Nam i mē
to ē aialis maxia fortitudo pp duritiā os
sis ⁊ iō bruta se tangi p mētū faciliter nō
permittūt. Mā mēto cōfracto tota cor
feritas q̄si armis perditis enervatur. Vñ
dr. i. Re. xvij. q̄ dauid fracto mento vi
cerunt ouē de ore eius. Sic maxima forti
tudo anime consistit in amore. qz fortis
est vt moris dilectio vt dr Can. viij. Sex
to fuit necessariū mentū ad amoris ostē
siōnē. Vñ mentum hois tāgere signuz est
amoris: Et iō dr. ij. Re. Tenuit ioab mē
tū Amasc. Per mentū. n. amor ſz ptactū
opus amoris exprimit. Vñ ille mētū tan
git q̄ amorē ope oñdit. ⁊ hec ē vera ꝓba
tio dilectionis charitatis, ſm illō. i. Jo. iij
Nō diligam⁹ verbo neqz lingua sed ope
re ⁊ veritate.

¶ Capitulum. xxiiij.

Juitie assimilant pil.
¶ Primo ratione nati
uitatis qz pili nascūt ex
fumo calido ⁊ sicco. dū
enim fum⁹ subtilis ꝑ po
ros egredit dū ab aere
tāgit exiccatur. Similit
ex fūo calido ⁊ sicco. i. ex auaritia ōsideri
uz hois iflamāte ⁊ hūorē pietatē exiccāte
ꝓcedit diuitiaꝝ accumulatio. Hic fum⁹. i.
amor cupiditatē ꝑ diuersos poros. i. ꝑ di
uersas vias ⁊ modos lucrandi ⁊ rapiēdi
ꝓdit. ⁊ cū ab exteriori aere. i. ab exteriori
mūdi necessitate tāgit pili. i. nūmi siue di
uitiaꝝ cumuli multiplicāt ⁊ crescūt. ⁊ ꝑti
pue illi qb⁹ multiplicāt filij cogunt accu
mulat. Eze. xvi. Multiplicata es ⁊ grādis
effecta ⁊ ingressa es ⁊ puenisti ad mūdum
muliebrem. vbera tua intumuerūt ⁊ pil⁹
tuus germinauit. In multiplicatione vel
tumore vbeꝝ itellige augmētū familie ⁊
filioꝝ. ⁊ tunc laborat vt germinet pilus. i.
vt fiat ⁊ crescat diuitiaꝝ cumul⁹. ¶ Secū
do rōne vtilitatis. qz pili sūt ñ solū orna
mentū sed ēt iuuamētū corporis sicut ꝑz
in capillis. Similiter diuitie sūt ad orna
mentū dignitatis ⁊ ad iuuamētum neces
sitatis. Vñ Phūs dicit in Ethi. q̄ diuitie
sūt organa felicitatē. ⁊ iō Amb. super Lu.
dicit diuites discāt nō in facultatibus cri
men haberi. sed in his qui vti nesciūt. nā
diuitie sicut ipedimēta sūt improbis. ita
bonis sūt iuuamenta virtutis. ¶ Tertio
ratione qualitatis. Mā vbi in cute sūt am
pli pori pili exeuntes sunt grossi. vbi aūt
pori sunt stricti tenues erunt pili. Sic ho
mines habentes animos largos siue am
plos faciūt grossas expensas. Sed haben
tes animos strictos. i. auaros tēuiter ⁊ mi
serabiliter expēdūt. Hic q̄ diuitiaꝝ seru⁹
ē diuitias custodit vt seruus. Qui aūt ser
uitutis excussit iugū distribuit vt domin⁹
¶ Quarto rōne varietatis. qz pili varia
tur ſm etatē. Vñ q̄n aialia senescūt pili in

dureſcunt ſicut plume auium idurank qꝛ deficiẽte humoꝛe neceſſario deſiccantur. Sic hoies ſꝫ ꝑẽm in ſenectute efficiunk illiberales ꝛ duri ad largiẽdũ:ꝛ h ẽ qñ deficit eis bonus humoꝛ.i.bonus amoꝛ charitatis. Et hec auaritia ſenilis ſicut dicit Scñ.monſtruoſa eſt. ℳõſtro inquit filis eſt auaritia ſenilis:quid enim ſibi vult nõ intelligo. Nam quid abſurdius vt dici ſolet ꝯ quo minꝰ reſtat vie eo plus viatici q̃rere ꝛ via deficiẽte viaticũ augere. Huiuſmodi etgo pilos.i.mũdi diuitias leuite iubentur radere.i. viri perfecti ꝛ religioſi cõtemnere. Nu. viij.

¶ Capitulum.xxv.

Doctrina ſpũalis aſſimilak cibo coꝛporali.in quo neceſſaria ſunt. viij.ſ.preparatio maſticatio.in loco digeſtionis receptioꝛ:eius in liquoꝛem mutatio liquoris in humoꝛem conuerſio ipſius per membra diſtributioꝛ:cum membris aſſimilatio ꝛ incoꝛporatio ſiue in naturã coꝛporis cõuerſio. Sic cibus ſpiritualis doctrine a ꝑdicatoꝛe preparaꝛ dum legitur:maſticatur dum in meditatione diſquiritur. In loco digeſtionis recipitur dum in memoria reconditur. In liquoꝛem mutatur dum diligenk exponik. In humoꝛez liquoꝛ ꝙuertik dum deuote diſſerik. Diſtribuik per mẽbra dũ diuerſis auditoꝛibus ſm eoꝝ exigẽtiã ꝑdicatur. Aſſimilaꝛ dũ attẽte ꝛ affectuoſe recipitur. Incoꝛporaꝛ ꝛ ꝙuertik dũ ope ꝑficik. De hoc cibo dixit dñs. Operamini non ei.qui perit ſed q̃ ꝑmanet in vitam eternã Iero. Diſcamus in terris quoꝝ ſcia nobiſcũ ꝑſeueret i celis. ¶ Itẽ doctrina ſpũaľ dꝫ tradi ad modũ cibi. In quo ſꝫ Gaľ.cõſideranda ſunt q̃tuoꝛ. Primo cibi ſubſtãtialitas. Nam aliqs cibus eſt ex ſui natura nutrimẽtaľ ꝛ nature iuuatiuꝰ. Et huic aſſimilatur doctrĩa ſana ꝛ catholica q̃ aia ſpũaliꝛ ſuſtẽtaꝛ ꝛ iuuaꝛ ad ſalutẽ. Aliqs vo eſt peſtilẽtialis ꝛ coꝛpis coꝛruptiuus ſicut cibꝰ venenoſus. Et huic aſſimilaꝛ doctrina prauа vel hereticа qua moꝛes vl fides coꝛumpuntur. Oꝑtet ergo ciboꝝ ſcire naturam ꝛ doctrinaꝝ diſcernere q̃litatem ne homo venenũ loco cibi accipiat ne qs falſitatẽ pꝛo veritate credat. Vnde Eccli. xxxv. Nõ te effundas ſuper omnẽ eſcam nec.j. Joh.iiij. Nolite omni ſpũi credere ſꝫ pꝛobate an ſpũs ex deo ſint. Secũdo attẽdenda eſt cibi q̃litas.ſ. vtrũ tpatus ſit vel excedat. Eſt eni aliqs cibus ſubtilis q de facili digerik cuius quãtitas multa paruꝫ nutrit.qꝛ ſm Aui.ex eo generaꝛ ſanguis qui cito reſoluik a mẽbris ꝛ iõ paꝝ nutrit. ꝛ ſic eſt doctrina mlt̃ ſubtilis rudi populo ꝑdicata qꝛ paꝝ eos in deuotiõe nutrit ꝛ male intelligik ꝛ cito a memoria labitur. ¶ Itẽ eſt cibus groſſus q tardius digerik ꝛ pars eius modica multũ nutrit ex quo ſcꝫ groſſus generaꝛ ſanguis q tardiꝰ reſolvik a mẽbris. Sic doctrina groſſioꝛ ꝛ vulgarioꝛ hoies ſimplices magis reficit ꝛ in deuotiõe nutrit ꝛ diutiꝰ in memoria perſiſtit. ¶ Itẽ eſt alius cibꝰ a ſubſtantia tpatꝰ ꝛ talis laudabilis eſt qꝛ mediũ tenet: huic aſſimilaꝛ doctrina q̃ neq̃ eſt nimis rudis neq̃ nimis ſubtilis. Talis.n. laudabilis ẽ qꝛ ſimplicibus ꝛ ſapiẽtibus ſatisfacit Ro. j. Sapientibus ꝛ inſipiẽtibus debitoꝛ ſuꝫ. ¶ Tertio attendẽda eſt cibi q̃ntas vt nõ ſit nimia neq̃ nimis pauca ſed inter hꝫ media. Nã cibꝰ nimiꝰ naturã grauat ſtomachũ inflat toꝛſiones generat. malos hũoꝛes generat ꝛ augmẽtat vomitũ ꝛ faſtidiũ prouocat caloꝛẽ naturalẽ ſuffocat. oſſiuꝫ ꝛ neruoꝝ contractionez cauſat vicera ſcabiẽ ꝛ apoſtemata ꝓcurat ſenũ ꝛ moꝛtem accelerat. Et ſit dum hõ manducat vt mortẽ fugiat inde citiꝰ moriaꝛ. Qñ vo cibus nimis eſt paucus naturã debilitat viſum ꝛ ſenſuꝫ hebetat fluxũ capilloꝝ ꝛ calviciẽ generat thiſim ethicã accelerat coꝛpus extenuat ꝛ peioꝛes infirmitates q̃ repletio cãt. Vnde dicit Hypocras in Amfoꝛ.q in tenuibus dietis maxime peccant egrotantes. Cibus ergo ſi mediũ inter hꝫ teneat rem ꝑditã reſtaurat. virtutẽ cõſeruat. ſanguinẽ augmentat. caloꝛẽ tpat. ingenũ acuit: vires operandi tribuit. ſanitatẽ perficit ꝛ cuſtodit:ꝛ ſalubrẽ ſomnũ induꝫcit. Siꝫr quoq̃ accidit de doctrina ſpũali.

qz si fit nimia.i.nimis prolixa vertitur in tedium ꝛ multiplex anime nocumentum. ꝛ ideo poetice dicitur. Quicqd precipies esto breuis vt cito dicta. Percipiant animi vocales teneantqz fideles. Omne supernacuū de pleno pectore manat. Similiter etiā defectus doctrine spūalis multiplex malū inducat: ꝛ magis adhuc nocet q̄ ei⁹ nimietas. Vnde ꝛ in penā hominū peccatoꝝ deus ꝓphetā cōminat dicēs. Amos viij. ℣Mittam famē in terram non famez panis neqz sitim aq̄. sed audiendi verbuz dei. Et hiere. hūc defectum deplorauit dicens. Paruuli petierūt panē ꝛ non erat q̄ frangeret eis. Treñ. iij. ergo discreta ꝛ ꝓpria doctrina multipliciter aie prodest. ꝛ ió fidelis ꝛ prudens seruus quē ꝓstituit dñs super familiam suā vt det illis in tpe tritica mensurā. ¶ Quarto ꝓsideranda est assumentis necessitas. Naz alius cibus debet sano. alius egro. alius iuueni. aliuſ sen. alius debili. alius forti. alius laboranti. alius quiescēti. Nā multa sunt salubria sano q̄ sunt mortifera infirmo. Itē est differentia in sanis. Nā piper ꝛ allea q̄ alicui phlegmatico sunt in remediū: alicui cholerico sunt venenuz: ꝛ inſquiamus qui est mos hoi est cib⁹ gratissimus passeri vel coturnici vt dicat Galien⁹. Variat etiā cibus ꝑz qualitatē morbi. Nam alius cib⁹ salubus est in q̄rtana q est mortiferus in acuta. ꝛ aliqs q est vtilis in morbi ꝓncipio est nociu⁹ in medio vel qñ infirmitas est in summo. Ex qbus patet q̄ cibus variādus est ꝑm diuersitatem morbi ꝛ virtutē infirmi. ꝛ ꝑm substantiā ꝛ q̄litatē cibi. que oīa obseruanda sunt in doctrina spūali per quā diuersa vitia dñt diuersimode corripi. Dñ Greg. Nazan. dicit q̄ sicut non vna medicine spēs oībus adhibet ita neqz idez sermo vniuersis ꝯgruit. ꝛ itez. ꝑm q̄litatē auditoꝝ formari ꝑz sermo doctorum sicut Greg. Papa dixit. Et iterū. Alia ꝛ alia doctrina alios ꝛ alios auditores regrit. Nā grossa doctrina ꝛ facilis competit rudib⁹ .i. insipiētibus ꝑm illud. j. Corin. iij. Tanq̄ paulis in xpo lac potū vobis dedi ꝛc. Sz doctrina subtilis ꝛ difficilis congruit perfectis Apo. j. Corin. ij. Sapientiam loquimur iter perfectos. Heb⁹ v. Perfectoꝝ. n. est solidus cibus. Debet ergo predicator diligenter attendere ꝛ ad qd dicat ꝛ quid ꝛ qbus dicat. Itē doctrina predicantis ꝺz esse filis voci modulanti ꝛ dulciter cātantis. Nam primo debet esse cordis letificatiua ꝑm illud Cant. secundo. Sonet vox tua in auribus meis. vox enim tua dulcis .s. cordi pū. Letabor ego super eloqui. tu. ¶ Secundo debet esse amoris excitatiua. Nam sicut aues vociferando ꝛ cantando excitant se. s. mutuo ad amorem libidinosum ita predicatores vocibus ꝛ verbis suis dñt excitare ad amorem spiritualem sicut de xpo dicit sponsa in Cant. Anima mea liquefacta est vt dilectus locutus est ꝛ Luce. vltimo. Nōne cor nostruz ardēs erat in nobis dum loqueretur in via ꝛ aperiret nobis scripturas Et nō. q̄ aues parui corporis plus vociferātur q̄ aues magni corporis maxime tempore amoris. Aues. n. parui corporis sūt humiles. i. despecti vel q̄ paruam curam hñt de corpore suo. Hi sunt magis apti ad vociferandum. i. ad predicandū ꝛ excitanduz alios ad amorem spiritualē q̄ illi q sunt magni corporis. i. superbi vel voluptuosi predicatores. Hinc est q̄ doctor gentiū ꝛ predicator dicebat. i. Corin. xv. Ego sum minimus apostolorum. Et prime Thi. vj. admonebat dicens. Habentes alimenta ꝛ quib⁹ tegamur his cōtenti simus. ¶ Tertio ꝺz esse passionum aie expressiua. Passiones enim ꝛ morbi aie vitia sunt. q̄ predicatoris vox debet exprimere. notificādo ꝛ redarguendo vt curētur ꝑm illud Isa. lviij. Clama ne cesses quasi tuba exalta vocem tuam ānuncia populo meo scelera coruz ꝛ domui iacob. peccata eoꝝ. ¶ Quarto debet esse bone dispositionis oñsiua. Bona enim dispositio aie est per penitentiam ꝛ vtutes. qz virtus ꝑm Philosophuz est dispositio perfecti ad optimum. Predicatoris igitur vox non solum vitia ꝺz ostendere sed etiam ad curaz penitentie inducere ꝛ insup ad vtutes. Ad vtrūqz. n. hortabatur Apost. Ro. xiij. dicens. Abijciamus

opa tenebrarū.s.peccata ⁊ induamur arma lucis.s.vtutes pš. Vox enim domini in virtute. ¶Quinto debet esse laboris subleuatiua.sicut vox musica ⁊ armonica que est nature cōsona .que nō solum delectat hoies sed etiā iumēta. sicut patet in bobus que ad laborem magis cātu q̄ stimulo excitant. Talis erat vox xp̄i dicentis. Matth̄.xj. Venite ad me oēs qui laboratis ⁊ onerati estis ⁊ ego reficiam vos. Apoc. ix. Audiui vocem de celo dicentem mihi scribe beati mortui ⁊c̄. Amodo enim dicit spūs vt requiescāt a laboribus suis. ¶Sexto dz esse tedij ablatiua sic enim vox musica attediatos ⁊ accidiosos recreat ⁊ letificat Jere.xxxiij. Audietur vox gaudij ⁊ leticie. Ecōtra aūt vox terribilis ⁊ horribilis non delectat sed attediat. Vñ dicit Constā.q̄ interrogatus quidaz quare homo horribilis grauior eēt ad audienduz q̄ aliqō pondus corporeū. Rñdit homo horribilis est aie pōdus sed alia pondera grauant corpus. Sic sunt qdā predicatores q̄ siue ex nimia plenitate siue ex iepta platione siue ex vocis ieptitudine siue ex incongruitate materie non delectant sed grauant auditores. ¶Septimo dz esse etatis ⁊ sexus discretiua. Nam videmus q̄ sialia ꝑz diuersitatē sexus ⁊ etatis hñt diuersitatē in voce. Vñ Plīus dicit.xix.lib. de aialibus q̄ cā acuminis ⁊ alterationis vocis est ꝑm alterationē etatū. Vnde vox iuuenū aialium est acutior voce senum. ⁊ vox mulierum est acutior q̄ virox. vnde sicut ipse dicit. Multe femine ⁊ multe iuuenes vociferāt voce acuta. Grauitas autez vocis sequitur tarditatē motus q̄.s. aer multus tarde mouet. Dares aūt ⁊ seues mouent multuz aerem. ⁊ iō sunt gratioris vocis. Neruos ⁊ arterias hñt fortiores masculi q̄ femine ⁊ senes q̄ parui ⁊ nō castrati q̄ castrati eo q̄ propter debilitatē mouent paucū aerem. Et qō paucū est mouet velocius ⁊ vox velox est acuta ⁊ iō propter debilitatem neruox sunt voces castratorum similes feminarum vocibus. Jn.iij.li.de aialibus dicit etiaz Philosophus. q̄ femine sunt acutioris ⁊ subtilioris vocis q̄ masculi preter vaccaz que hz vocem suo masculo grossiorem. Sicut igit sonus vocis naturalis est discretiuus etatum ⁊ sexuum sic etiaz sonus seu vox predicantis debet discernere etatem ⁊ sexum qz aliter admonendi sunt iuuenes: aliter senes: ⁊ aliter viri: ⁊ aliter mulieres sicut docet in pastora. Gre. Apo. viij. Audiui vocem aquax multax.i. doctrinam. Octauo dz esse laudis acquisitiua non tm̄ sui sed dei pš. Vt audiam vocem laudis tue. ¶Nono debet esse affectionis audiētium immutatiua sicut facit vox musica ⁊ armonica. per cuius dulcem armoniam interduz infirmi demoniaci ⁊ frenetici ad sensum mentis reuocantur. Sic vox predicantis frequenter malas affectiones facit conuerti in bonas sicut refert Constā. q̄ Orpheus poeta ⁊ modulator optimꝰ dixit. Jmperatores ad conuiuia me inuitant vt se ex me delectent: sed ego in illis delector cum quibus possim animos eorum deflectere de ira ad mansuetudinem de tristicia ad leticiam de auaritia ad largitatem de timore ad audaciam.

¶Capitulum.xxvj.

Doctores sancti assimilantur renibus. ¶Primo qz renes sunt calidi ⁊ naturalis caloris conseruatiui. Sic sancti doctores sicut in seipsis sunt feruidi ita etiam sunt in alijs sua doctrina ignea spiritualis feruoris accensiui ⁊ ꝓseruatiui. Talis erat doctrina christi de qua dicitur Lu.xiiij. Nōne cor nostrum ardens erat in nobis dū loq̄ret ⁊c̄. ¶Scō q̄ renes sunt frigiditatis dorsi tpatiui. Vñ sunt renes pinguedine coopti ne ex frigiditate ossium dorsi sustineāt lesionem. Per dorsum autez intelliguntur homines duri. vel homines rebus secularibus que retro sunt totaliterediti. quorum frigiditas.i.malitia aliquando nimis excresceret nisi eam sanctorū virorum doctrina vel argutio temperaret. Vnde de Herode habet Matth̄.vj. q̄ metuebat.

Joannem.ꝛ audito eo multa' faciebat:ps. Increpuerunt me renes mei. ¶ Tertio qꝛ renes sunt a cōcauitate epatis aquosi humoris attractiui. Vnde ꝛ facti sunt carnosi ꝛ porosi propter faciliorem aquose humiditatis attractionem. Concauitas autē epatis est profunditas scripture sacri canonis. Ex epate enim quatuor humores materialiter oriuntur.ꝛ sic ex scriptura sacra quatuor sensus trahuntur. scilicet litteralis allegoricus moralis ꝛ anagogicus Ex hac ergo epatis concauitate.i.profunditate trahunt sancti doctores ꝛ hauriūt aquam doctrine quam populis effundūt abunde. Sed qꝛ hanc suam doctrinam ꝛ omnem suam intelligentiam sub fide mētis doctores sancte ecclesie restringunt dicitur Isa.xj. Erit fides cinctorium renum eius. ¶ Quarto quoqꝫ qꝛ renes sunt sanguinis colatiui dicit enim Constan. q' ad hoc sunt facti vt ab epate aquaticum sanguinem sugentes eum depurent ꝛ eius colamentum.i. vrinam ad vesicam deportēt Et hoc etiam dicit Aristo. viij.li. de anima libus. In sanguine itaqꝫ intelligitur vita hominis qꝛ sine sanguine homo non viueret:quam in alijs sancti doctores suis doctrinis purificant dum peccatores cōuertunt ꝛ eos a peccatorum fecibus faciunt separari. Vnde Jere.xv. Si separas p̄ tium a vili ꝛc̄. ¶ Quinto quia renes sūt seminabilis humoris generatiui. Vnde cō tinent lumbos in quibus dicitur esse causa veneree voluptatis. quasi autem humor seminabilis est doctrina spiritualis que deo generat filios non carnis sed spiritus:qui humor per sanctorum doctorum ora infunditur. Vnde Apost. dixit.i. Corinth̄.iiij. In christo iesu per euangelium ego vos genui. Vnde doctores ecclesie ab ipso capite christo suo mystico corpore tanq̄ renes in carnali corpore vtiliter possidentur. Vnde ab ipsa sancta ecclesia ei dicit. Tu possedisti renes meos. Quos etiam ad aliorum salutem inflammari petebat dicens. Vre renes meos ꝛc̄.

¶ Capitulum.xxvij.

Dominari laudabiliter subditis docet ipsum nomen domini. Nam hoc nomē dominus videtur importare quinqꝫ conditiones. ¶ Primo enim videtur cē nomen potestatis. Vnde a deo a quo est omnis potestas dominiū est statutus. Aliter enim non staret respublica neqꝫ humana societas esset tuta neqꝫ hominum sita essent pacifica vel quieta. Sublata enim de medio iusticie potentia libera esset malicia neqꝫ inocēta esset tuta sicut dicit Jsi. Justa ergo dominatio subditos non opprimit nec repellit. ¶ Jtez bonus dñs seruos non deserit. sed pro eius aduersarijs se opponit vt dicit Greg. ¶ Secūdo hoc nomen dominus est nomē equitatis ps. Justus dñs ꝛ iusticias dilexit equitatem vidit vultus eius. Vnde iustus dñs per viam iuris ꝛ equitatis lites ꝛ causas iter subditos dirimit.ꝛ vnicuiqꝫ qđ suum est tribuit contra malitiam gladium trahit. pro inocentia defendenda titulū iuste tuitionis opponit. Maleficos punit viduas ꝛ orphanos de manu opponentis eripit predōes ꝛ fures impetit ꝛ per acceptā a dño potestatem non ſm impetum voluntatis. sed ſm dictamen rationis ꝛ ſm legi imperium vniuersa disponit. ¶ Tertio dñs ē nomē liberalitatis. Nam boni dñi sunt liberales ꝛ pij. Hest. xiij. Cum inquit totum orbez mee ditioni subiugassez noui potentie abuti magnitudine sed clemētia ꝛ lenitate gubernare subiectos. Bonꝰ dñs plus amari q̄ timeri appetit non hominibus sed bestialiter viuentibus se preesse agnoscit. Vnde dicit. Greg. super illū Gen̄.ix. Sit terror vester ꝛc̄. Homo inquit non rationabilibus sed irrationabilibus animalibus est prelatus vt non ab hominibus sed ab animalibus timeatur. Omnes enim homines natura gignit eq̄les. sed pro varijs meritis alios alijs dispensatio diuina preposuit: vt saltem propter humanam potentiam peccare timeant qui diuinam iusticiam non formidāt. ¶ Quarto hoc nomen dñs est nomē no-

vilitatis. Vnde dr̄. Deut.i. Tuli ō tribub⁹ vr̄is sapiētes ⁊ nobiles ⁊ posui eos dn̄os Dñt enim domini esse ⁊ anima ⁊ carne generosi. Nam vt dicit Amb. Natura in aialibus nobiliores ⁊ fortiores preponit aliorum reges ⁊ duces. ergo quod seruatur in iumentis ⁊ animalibus non seruabitur in hominibus. ¶ Quinto q̄ dominus ē nomē timoris ⁊ honorabilitatis. Eph. vi. Serui obedite dominꝫ vr̄is carnalibus cum timore ⁊c̄. Vnde per bonuꝫ dn̄m tota pr̄ia timetur ⁊ honoratur eo q̄ cuncta pacificat ⁊ discordes sedat ⁊ aduersarios pcul pulsat. ¶ Ytez nota q̄ tyrannicum dominum quatuor vitia faciunt. ¶ Primo auaritia. Nam tyrannus ⁊ malus dominus subditos non iuuat sed spoliat .Mich. iij. Qui violent tollit̄ pelles ⁊c̄. ¶ Item propter munera iusticiam violat ⁊ paupi ⁊ vidue n̄ iudicat. Mich. iij. Audite principes iacob ⁊ duces dom⁹ israel. nunquid v̄rum est scire iudicium. ¶ Item exactionibus populum sepe vexat. Isa. iij. Populuꝫ meuꝫ exactores spoliauerunt. ¶ Item occasiones querit vt rapiat. Isa. iij. Absq̄ causa calumniatus est eum ⁊c̄. ¶ Secundo facit tyrannidem iniusticia quia subditos penis flagellat. Isa. xix. Dabo egyptum in mānu dominorum crudelium. ¶ Item statuta iniqua ordinat. Isa. x. Ve qui condunt leges iniquas. ¶ Item aliena tā q̄ propria vendi cat ⁊ sua esse omnia putat. i. Regum. viij. Filios v̄ros ⁊ agros tollet. ¶ Item malorum dictis fidē accōmodat. Pro. xxix. Princeps qui libenter audit verba mendacij omnes ministros hēbit impios. ¶ Item fidem nulli primo Machabe. xvi. Juranit illis rex ⁊c̄. ¶ Item suos fideles male remunerat Exemplum ō Laban Geñ. xxxi. ¶ Tertio facit tyrānum superbia. quia tyrannus timeri non amari curat. ¶ Item nullius seruitium acceptat. sed omnia ex debito sibi fieri putat. Judith. iij. Nec tamen ista facientes ferocitatem eius ⁊c̄. ¶ Quarto tyranni-cum vitium est intemperantia quia alijs adorantibus ipse comestionibus vacat Eccls. x. Ve tibi terra cuius rex puer est ⁊ cuius principes mane comedunt.

¶ Capitulum. xxviij.

Ydes ecclē assimilatur cuti siue pelli propter. v. ¶ Primo rōne inclusionis. Mā cutis ē sup̄ficies corporis q̄ carnem ⁊ ossa contin; ⁊ includit. Sic in fide catholica fortiores sunt qui designantur p̄ ossa. ⁊ imbeciliores q̄ signantur p̄ carnes. Vnde ēt cutis vocatur corium eo q̄ corio caro tegatur Job. Pelle ⁊ carnibus vestisti me ossibus ⁊c̄. ¶ Secūdo rōe defensiōis. Mā cutis oia interiora mūit ⁊ defēdit. Dñ cutis p̄ defensiōe totus corpis oibus pcutis ⁊ passiōibus se exponit. Dñ sm Cōstā. hz tenuitatē ne nimis corp⁹ impediat. hz soliditatē vt melius q̄ō ē intra ptineat. ⁊ facilius exteriori lesioni resistat. Dñ etiam vocatur pellis eo q̄ a corpore exteriores pellat iniurias ventos ⁊ pluuias. frigiditatis ⁊ caloris pfert iniurias. Recte ergo fides est cutis. quia omnia membra ecclie fide proteguntur. ⁊ ab iniurijs persecutorum ⁊ a ventis tentationum ⁊ a pluuijs i. falsis doctrinis hereticorū. Vnde Apo. Eph. vi. In omnibus assumentes scutum fidei ⁊c̄. ¶ Tertio ratione imitatiōis Nam cutis secundum variam membrorum dispositionem ac necessitatem nunc se contrahit. nunc se extendit. Sic fideles tpe persecutionis, secundum variam fidelium vtilitatem seu necessitatem. q̄siq̄ cōtrahebant fidez suā persecutionem declinando siue fugiendo quandoq̄ vo extē debant persecutorib⁹ se offerendo. ⁊ hoc faciebant viri celestes ⁊ pfecti sicut Apostoli. ⁊ consimiles. ps. Extendes celum sicut pellem. ¶ Quarto ratione purgationis. Est enim cutis tota plena poris ⁊ maxime in parte capitis propter expressionem fumose superfluitatis per calorem. Dum enim pori aplantur superfluitates intercutanee per vapores ⁊ sudorem purgantur. Sic fides catholica habet ad modum cutis multos poros. i. multas vias ⁊ modos ad purgandum alios a peccatis

.s.p pñiam per elemosynaz.p baptismū ꝛ hmōi Actu.xv.Fide purificans corda eoruz. ¶Quinto rōe passionis quia cutis siue pellis multipliciter patitur. Maz patitur incisionem excoriationem.vberationem ꝛ multa alia quasi innumerabilia.q̄ omnia etiā sancti martyres ,p fide passi sūt sicut patet Heb.xi. Alij vero ludibria ꝛ verba experti ꝛc̄.

¶Capitulum.xxix.

FOrtitudo virorū spiritualiū assimilat barbe. Vnde pili barbe sūt opa fortia p̄fectoꝝ.qđ patet ex multis. ¶Primo q̄ barba ē facieī virilis ornatiua.ꝛ similiter ex fortitudine martyrum. Vnde ꝛ aliorꝝ sanctorum tota facies imo totum corp⁹ ecclesie decoratur ꝛ ornatur. Vnde de ipa eccla dr̄ ps.xxxi. Fortitudo ꝛ decor idumentū eius ꝛc̄. ¶Secundo q̄ barba est maxillarum innatiua. Nam sua villositate neruos maxillares tuetur nimia frigiditate defendit. quasi autez maxille eccl'ie sunt predicatores qui cibum spiritualis doctrine alijs conterunt exponendo.ꝛ p̄parant predicando. vt inde fideles ceteri nutriantur. isti dūt hr̄e barbam.i. fortitudinem boni op̄is. vel fortitudinem contra tentationes qua frigus peccati repellatur ab eis ne scilicet cum alijs predicauerint ip̄i reprobi efficiant. Dūt esse barbati.i. pilis fortium operum abundare vt scilicet quod verbis suadent opibus corroborent. Vnde sine robore talis barbe non congrue non laudabiliter exitur ad opus doctrine. Vnde.ij. Re.x. Dauid mandauit nunciis suis. manete in hiericho donec crescat barba vestra. ¶Tertio q̄ barba est caloris ꝛ vigoris naturalis indicatiua. propter quam causam vir fol' barbā nutrit nō aūt mulier. quia mares calidiores st̄ nāliter feminis ꝛ maioris vigoris. ꝛ ideo i maribus fumus q̄ est pilorum materia magis q̄ in feminis augmentatur. Vnde accidit etiaz quandoqz in mulieribus calide ꝛ humide cōplexionis q̄ vident barbescere. Sic illi qui abūdant in calore ꝛ vigore dilectōis habent animum virilem ꝛ ideo inest eis fortitudo ꝛ ad peccatis resistendum ꝛ etiam ad bene operandum. propter quod dicitur Cā.viij.q̄ fort̄ ē vt mors dilectio. Siqđ ē mors sic est fortis q̄ ei nullus potest resistere. ꝛ compellit etiam peccatorem multa bona facere que nunq̄ dum virit facere voluit. Econtrario autem illi qui sunt frigidi a calore charitatis habent animū femineum idest debilē. Vnde carent barba fortitudinis ad operandum vel ad resistendum tētationibus. ¶Quarto quo qz quia barba est diuersarum figurarum susceptiua. Nam sicut Philosophus dicit.xix.li. de animalibus' si humor vnde barba generatur fuerit calidus fumosus ꝛ siccus erūt pili barbe sicut ꝛ capilli crispi ꝛ in se reflexi ꝛ inuoluti. Et ħ accidit qz per duas vias vadit contrarias. Maz ps terrestris mouet inferi⁹. calor vo mouet supius. ꝛ sic inuoluuntur pili ꝛ fiunt crispi. Talis est fortitudo luctantium cuz carne vel mundo. qui licet ex⁹pte spiritus habeant calorem charitatis ex parte tamen mundi habent fumuz vanitatis. ex parte carnis siccitatem siue ariditatem ō uotionis. Et ideo sicut ex feruore spiritus trahuntur superius. ita ex infirmitate carnis trahuntur inferius. Et sic efficiuntur aliquo modo reflexi siue crispi. i. non vniformes sed varij: Et de hac varietate loquitur Aposto. Ro.vij. dicens. Inuenio aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis mee ꝛc̄. Si vero vapor ex quo generantur pili fuerit humidus multum erunt pili leues ꝛ longi. Sic etiam in illis in quibus est humor multus deuotionis ꝛ gratie pili.i. opera eoꝝ fortia sūt eis: leuia.i. suauia ad faciēdum ꝛ longa ad continuanduz ꝛ hoc est vnguentum scilicet deuotionis ꝛ gratie. quod sicut dicitur in p̄s. descendit in barbam aaron. ¶Quito quia barba est multipliciter defectiua. Nam in aliquib⁹ nō crescit sicut in pueris quia q̄uis sint humidi ꝛ calidi. tamen quia fumosa illa substantia que est pilorum materia transit in

augmentum puerorum.ideo non superfluit vt conuertatur in pilos.Tales sūt q̄ls sint iuuenes ⁊ fortes tamen fortitudine sua nō vtūt ad dei fortius vel in opib⁹ bonis sed pot⁹ pro mūdo ⁊ i peccat̄. In aliqbus vero barba cancscit sicut in senibus propter debilitatem ipsius caloris ⁊ abundantiam frigiditatis. Et sic etiam accidit tepescentib⁹ in calore diuini amoris.q: etiam pili barbe.i.exteriora pnia opa i eis immutāt ⁊ debilitāt. In aliqb⁹ vo barba defluit ex caloris ⁊ humoris interceptiōe.vt in castrat̄.vel ex hūoris corruptione vt in leprosis. Inte. cipit̄r aūt calor amoris ⁊ humor deuotiōis per peccata spiritualia ⁊ corrumpit̄ per peccata carnalia. ⁊ ideo vtrobiq; deficit barba.i.fortitudo vera.

¶ Capitulum xxx.

GRatia dei assimilatur medulle. ¶ Prio ratione sue generationis:quia medulla in concauitatibus ossiū generatur.Sunt autez cō cauitates ossiū hūilitates mentium quibus solis gratia dei infunditur ſm illud Ja.iiij.Deus superbis resistit humilibus autem dat gratiaz. Secundo ratione complexionis .quia medulla vt dicit Constan.est calida ⁊ humida.sic gratia dei est calida inquantum inducit ⁊ accendit charitatem.⁊ humida inquantum emollit ad pietatem .facit enim eos in quibus est feruentes ad deum ⁊ pios ad proximum.Sap.iiij. Apud deum nota est ⁊ apud homines.apud deuz scilicet per charitatem .apud homines per pietatem. ¶ Tertio ratione irrigationis q: ossa irrigat ⁊ confortat ⁊ eorum frigiditatem temperat. Nam sua caliditate temperat eorum frigiditatem.⁊ sua humiditate eorum siccitatem. Anima enim sine gratia est sicut terra sine aqua scz frigida ⁊ arida vnde.ps. Anima mea sicut terra sine aqua tibi. Sed gratia dei non solum sicut aqua tollit eis aridita-.i.operis boni sterilitatem.sed etiā vt ignis vl sol tollit eis frigiditatem.i.constrictionem ⁊ immobilitatem peccati constringit ⁊ immobilitat sicut patet de frigore corporali in aqua congelata:Vnde gratia dei multum confortat animam. Generat enim in ea secundum Bern.in li.de li.arbi. odium preteritorum peccatorum contemptum presentium ⁊ desiderium bonorum futurorum . ¶ Quarto ratione nutritionis quia medulla vt dicit Constan.nutritur ex purissimis partibus ⁊ vnctuosis hūoribus.sic gratia dei nutrit ex purissimis operibus ⁊ deuotis orationibus Bern. super Cant. Gratia balsamum purissimum est ⁊ ideo purum ⁊ solidum ⁊ profundum vas requirit. ¶ Quinto ratione mutationis q: medulla vt dicit Varro mutatur vt luna. Nam crescente luna ipsa crescit.⁊ decrescente decrescit.⁊ h̄ tam in animalibus q̄ in arboribus patet quorum medulla in plenilunio augmentatur ⁊ in alio tempore minoratur . Per lunam igitur que est planetarum infima humilis intelligitur anima in qua secundum augmentum vel diminutionez humilitatis minuitur ⁊ crescit gratia salutaris.Quia quāto quis efficitur humilior tanto ⁊ gratia plenior.⁊ quāto magis superbus tanto magis a gratia vacuus. vñ Bern. sup Cāt. dic. In veritate dicta nil eque efficax eē ad gr̄am p̄merendam.retinendam ⁊ recuperandā.q̄ si omni tpe coram deo inueniaris non altū sapere sed timere.Altuz enī sapere ad supbiā pnnet timere vo ad humilitatem.ast h̄ etiā facit. qđ dicit Chryſ.super epistolam ad Hebre. Aliq̄n inquit pleriq; vitam habētes mūdam non accipiunt gr̄am ne in superbiam eleuentur.ne inflentur ventositate iactātie.ne altitudo muneris negligēnores efficiat. Eccli.iij: Quanto magnus es humilia te in omnibus ⁊ coram deo inuenies gratiam.

¶ Capitulum.xxxj.

VOlositas ⁊ voracitas assimilātur gutturi. ¶ Primo q: guttur est cibi ⁊ potus in stomachum inducti mū. Habet enim guttur duplicez conca

uitatem. habet vnam ad attrahendum aerem & anhelitum perficiendū. & aliaz ad cibuz recipiendum. Et hec duplex via quodam operculo qđ epiglotū dr distinguit. Qđ vtiqz se habz in supficie gutturis ad modū vestis ad vtrūqz foramē gutturis equaliter se hñtis. Sicut igit guttur est cibi & potus receptiuū & stomachi impletiuuz. ita hō vorax & gulosus ad hoc principaliter intendit vt cibū & potū accipiat & ventrē suū impleat. Vñ de tali hoie dici consuevit. ipse est totus gula ps. Sepulcrū patens ē guttur. cor. gl. pp voracitatē. Quia sicut sepulcrum aperitur ad suscipiendum cadavera. ita vorax semp inhiat ad cibaria recipiendū. ¶ Scđo quia guttur est delectationis ciborū perceptiuū. Est. n. delectatio cibi in modico transitu gutturis. pp qđ dicit Phs in Eth. q. qdam multū orax affectabat hre collum grue. s. vt diutius duraret cibi delectatio ex longo transitu gule. Homo. n. gulosus in cibo solam delectationem qrit non necessitatē vel vtilitatem. & de talibus dicit Apostolus Phil. iij. Quorum deus venter est. ¶ Tertio quia deglutitio cibi vel potus spiritus. i. aeris attractionem impedit. Nam cum natura cibum deglutit foramen anhelitus claudit. & aliud foramen ad recipiendum cibum aperit. cum autem aerem attrahit foramen cibi penitus claudit. Nam si de cibo vel potu sub intrauerit aliquid foramen aeris via spiritus clauditur. & nisi a natura citꝰ repellatur animal suffocatur. Nihil enim sic timetur in omnibus passionibus gutturis sicut amissio ipsius aeris a quo nō pt aial p. xx. partez vnius hore sine periculo abstinere. Sicut igit deglutitio cibi in gutture impedit spūm. i. aeris attractionez. ita gulositatis delectatio impedit spūalū cōsolationum perceptionem. Vnde apostolus dicit aialis homo. i. gulositas & voluptuositas nō percipit ea que sunt spiritꝰ dei delicata est enim vt dicit Bern̄. diuina cōsolatio & non datur admittentibus alienam ¶ Item gule vitium quantū no cuū sit anime & corpori ostendit pingue do corporis. ¶ Primo quidem quia pinguedo nimia ē pessimorū morborum generatiua. Nam sicut dicit Constan. Pinguia corpora & nimia adipe plena sūt pessima & morbis pessimis ꝑparata. eo q calor naturalis sepe in talibus suffocatur & via spūs pinguedine clauditur. & sic ad regimē corporis vt spiritus influat denegatur. Et addit q corpora omnia pinguia, propter humorum superfluam abundantiaz incurrunt sepe infirmitatem prolixam & tardissimam curam. Nam pondere pinguedinis pressa non se exercitat nō laborat. & sic nec superflua minuuntur. nec cō gelata pinguedo dissoluitur. Vnde calor naturalis suffocatur & subito mors inducitur nisi eis citius succurratur. ¶ Secundo quia pinguedo est actionuz anime scz sensus & intellectus impeditiua. Vñ Hier. dicit q venter pinguis non gignit sensuz tenuez & ideo abstinentia confert intellectui. ¶ Tertio quia est complemēti generationis animalis tardatiua. Vnde dicit in Anforismis. q mulier nimis pinguis ñ concipit si non macrescit eo q pinguedo matricis semitam intercludit.

¶ Capitulum. xxxij.

Humiles assimilant genibus Primo quidem qz humilitas est mr concordie & hoc significatur in genibus. Qz genua vt dicit Ysido. sunt coniunctiones femorum & crurum. Vnde sm eum femora extendūtur ab inguinibus vsqz ad genua. Per femora autem possunt intelligi femine eo q in illa parte femine discernuntur a viris. p crura vo q fortiora st pnt itelligi viri. vel per femora intelliguntur superiores. per crura vero inferiores. Non igit potest esse concordia siue inter femnas & viros. siue inter superiores & subditos nisi mediante humilitate. Nam per humilitatem superiores inferioribus inclinantur. Et iterum per humilitatem inferiores superioribus obediunt & subduntur Inter superbos vero econtrario semper sunt iurgia. Vbi vero sunt humilitatis ge

nua ibi pacis ⁊ vnitatis concordia. ¶ Secundo quia humilitas ē soror sapientie. ⁊ hoc etiam signatur in genibus que mira fraternitate oculis cōiunguntur. Maz cuz quis gignitur ita formatur vt genua sursum ad oculos teneantur. quorum cō iunctione foramina oculorum causantur. Et ideo est ꝙ dum homines genua flectunt facilius lachrymas fundunt.

¶ Item dum oculi coram iudicibus plorant genua se flectunt. Oculis autem assimilantur sapientes. quia genua oculis cō iunguntur. Et ꝙ ibi locantur oculi vbi genua infiguntur ꝯgnat ꝙ vbi humilitas ibi sapientia vt dicitur Prou. xi. Et vtrū ꝙz est necessarium in compunctione ⁊ ad placandum sumum iudicem deum scilicet sapientia que mentem compungat et ad flendum moneat ⁊ ex cognitione culpe ⁊ offense. Et etiam humilitas que mētem ⁊ corpus inclinet ad satisfactionez iustitie. ¶ Tertio quia humilitas est opposita superbie. Maz genua sunt vocata eo ꝙ in vtero sunt genis opposita ⁊ a genis sunt genua dicta. Per genas autē que sunt in superioribus locate et que maxillas continent conterentes superbi significātur superiora petētes et alios per violentiam conterentes. Et sunt due gene idest duo modi superbie. vna est de spiritualibus. alia de temporalibus quibus opponūt duo genua. i. duo modi humilitatis. Primus est paupertas spiritus que est vt homo recognoscat se spiritualibus indigere et ea a se non .hre alius est temporalium despectus. ¶ Quarto quoqz quia humilitas est amica abstinentie Mā per abstinentiam caro humiliatur sicut. Amb. dicit in hymno. Carnis terat superbiam potus cibiqz parcitas. Et hec abstinentia signatur in genibus que sunt de pauperata a carnositate et pinguedine pter motus continuationem. Nam multum carnosa ⁊ pinguia de facili oppilantur ⁊ sic actio virtutis sensibilis impeditur. In quo etiam significatur ꝙ per abūdantiam ⁊ vsum delitiarum impedit ⁊ actio virtutis ⁊ cōtinuatio laboris.

¶ Capitulum. xxxiij.

Infectui aliorum ⁊ incorrigibles sunt eradicandi. Cuius exemplum apparet i dolore dentium. quia secundum Anice. quando dens doloros̄us non recipit omnino curam. quia quocunqz fomento mitigetur statiz post modicum ledit ⁊ redit etiam alios dentes. propter illud qō ex ipso transit ad eos ⁊ non inuenitur via ad eius rectificationem. tunc cura eiꝰ est sola eradicatio. Sic cum homo est malus ⁊ non recipit curam. i. correctionē qz dato ꝙ verba aliqua vel pena ad modicum cohibeatur. statim tamē reddit ad p̄stinam malitiam imo etiam alios inficit ⁊ trahit. Tunc etiam talis per mortem vel expulsionem est omnino eradicandus. Apl's Gal' v. Abscindantur qui vos cō turbant. Et iterum. i. Corin̄. v. de fornicatore incorrigibili loquens dicit. Expurgate vetus fermentum. Vnde Hiero. dicit ⁊ habetur .xxiiij. questione. iij. Secande sunt putride carnes ⁊ scabiosa ouis a caulis repellenda. ne totius corporis massa oues ⁊ pecora ab ea corrumpantur ⁊ putrescant ⁊ interreant. Augu. In alexādria vna scintilla fuit sed quoniam non statiz oppressa est totam vrbem eius flamma populata est.

¶ Capitulum. xxxiiij.

Infirmitas corpalis interdum preseruat hominem a peccatis sicut pueri qbus in ptibus capitis accidūt vlcera ⁊ apostēata ⁊ adest fluxus narium p̄seruāt ab epilentia vt dicit Anicē. qz sic purgatur humiditas cerebri. q̄ si nō purgaret̄ induceret epilentiā. Sic etiam p infirmitatem corpis purgant̄ ⁊ remouētur iterdū tētatōes ⁊ male dispōnes mētis q̄ facerent hominē nisi sic purgaret̄ ruere i peccatū. Sen̄. In firmitati mee gras ago que cogit me non posse qō non debeo vele Apl's. ij. Corin̄. j. Virtus in infirmitate perficitur.

Capitulum. xxxv.

Immũdicie spirituales vitiorũ assimilantur immundicijs corpaliũ morborũ. Nam i lege veteri reputabant immũdi leprosi ꝛ patientes fluxũ sanguinis ꝛ patientes fluxũ seminis. Cadauer etiam hõis mortui reputabat immũdũ ꝛ qcũqz aliq̃ immũda tãgebant immũdi reputabant. Per immũdiciã ergo lep̃ significabat immũdicia heretice doctrie. tũ q̃ heretica doctrina ꝓtagiosa ẽ sic ꝛ lepra. tũ q̃ nulla falsa doctrina est q̃ vera falsis nõ admisceat: sicut in supficie corpis leprosi apparet q̃dã distinctio q̃rundam macularũ ab alia carne integra. p immundiciã vo mulieris sanguiflue designat immũdicia idolatrie pp immolantium cruorẽ. Per immũdiciam autem seminiflui significabat immũdicia vane locutionis eo q̃ semen est verbum dei. Per imundiciam coitus ꝛ mulieris parientis designabat imũdicia peccati originalis. p imundiciaz mulieris mẽstruate designabatur imũdicia mẽtis p voluptates emollite. per imũdiciã vo cadauerꝫ cuiuscunqz signatru imundicia peccati mortalis qõ est mors aie. Per imundiciã vo contactus rei immunde designat imũdicia consensus in peccatũ alteri⁹. Vñ. ü. Lo riñ. vi. ꝛ Isa. lij. Exite ỏ medio eor̃ ꝛ sepemini ꝛ immundum ne tetigeritis.

¶ Capitulum. xxxvi

De patiẽtia tolerandi vel sustinendi onera grauia precipue inuenitur in accidiosis ꝛ voluptuosis ꝛ opulentis. Cuius exemplum est in dolore dorsi. Nam dolor dorsi ꝫ possit ex pluribus causari. tamen secundum Auicẽ. cause eius precipue sunt tres quia aliquando accidit propter frigus complexionis ꝛ phlegmatis crudi. aliquando vo propt multitudinem coitus. aliquando vo propter repletionem magne vene que est supra dorsum. Quia igitur dorso ferũtur onera congrue per dolorem dorsi impatientia accipitur incommoda ꝛ onerosa sustinendi. Nam cui dorsum dolet onus sustinere non pt. Sed frigus quod est huius doloris causa refertur ad accidiosos in quibus refriguit spiritus feruore charitatis expulso. Vnde in corporalibus cibis ea que accida sũt coiter frigida sunt Coitus vero frequentia pertinet ad voluptuosos qui carnis delectatões sequũtur. plenitudo autem vene magne pertinet ad diuites opulẽtos. qui domos plenas habent temporalib⁹ diuitijs. In his ergo est dolor dorsi. i. impatiẽtia ꝛ impotentia grauia tolerandi. quia accidiosi ꝛ pigri non possunt pati laboriosa propt defectum caloris charitatis que facit omnia leuia. Voluptuosi non possunt pati penosa propter molliciem carnis quia est delectabilibus assueta. Sed opulenti diuites non possunt pati iniuriosa propter elationem mentis quam facit diuitiarum affluentia. Nam diuitie sicut dicit Philosophus in rethorica faciunt homines elatos ꝛ contumelioſos.

¶ Capitulum. xxxvij.

Muidia assimilat doloti siue putrefactioni dentiũ. Vnde dicitur Prou. xiij. Putredo ossium inuidia. Dolor namqz dentium secundum Auicẽ. causatur ex tribus quia causa dolorem faciens aliquando est in ipsa substantia dentium: quandoqz vo in neruo que est in radice eorum. quandoqz vero in gingiua. vbi etiam quandoqz fit apostẽa ꝛ additio carnis nate ea in qua recipitur materia que omnia sunt doloris dentium causa. In his ergo designatur triplex causa tristicie seu doloris inuidorum. Nam aliquando inuidet vnus alteri de personali bonitate. aliquando vero de honoris dignitate. quandoqz vero de lucri vel diuitiarum prosperitate. Quando igitur dolor inuidi est de persona tunc est velut dolor dentis radicatus in substantia. Quãdo vero de dignitate vel honore. tunc est sicut dolor prouenies ex neruo. Nã quasi radix dentis est virtus probi hom;

nis cui neruus coniungitur quia virtutem probi hominis sequitur premium honoris. vnde neruus radicis est honor virtutis. ex quo sequitur dolor dentis. i. tristitia inuidentis. Quasi autē gingiuque dentes circundant ⁊ vestiunt sunt tēporales diuitie quibus homines circumdantur ⁊ fulciuntur quibus quandoqz iungitur apostema. i. putrefactio inuidie: quia scilicet precipue diuitibus ab aliis inuidetur. vel tūc apostema nascitur ex gingiuis. quando auaritie vel superbie pestis nascitur ex diuitijs. quandoqz ēt caro adnascitur scilicet cum filij generantur. que omnia sunt dentibus. i. ipsis inuidentib⁹ causę doloris ⁊ tristitie. Est enim inuidia tristitia in alienis bonis prout phs dicit.

¶ Capitulum xxxviij.

Iusti ⁊ perfecti viri assimilantur epar ¶ Primo quidem quia epar est stomachi suuatiuum. Nam in epate sunt quedam extremitates que dicūtur fibre que sunt vt quedam eminentes lingue q bus epar amplectitur stomachum ei calorem exhibens ad digestionem cibox. stomachus ergo qui totius corporis communi vtilitati deseruit repręsētat nobis ipsam rem publicam siue cōmune bonuz qō sancti ⁊ iusti viri precipue amplectuntur ⁊ fouent. siue linguarū consultatione siue cuiuslibet fauoris calore. Communia enim ꝓprijs iusti viri ⁊ non propria cōibus añponunt. ¶ Secundo qz ē puri ab ipuro separatiuū. In epate. n. fit secunda digestio ⁊ separatio ⁊ depuratio cibi prima facta est in stōacho. Epar. n. succositatem prime digestionis per quasdā venas in suam concauitatez trahit ⁊ p ebullitionem fortioris caloris celebrata digestiōe siue depuratione. secūda in massā sanguineam ⁊ quattuor humox materiam illā conuertit Cui⁹ digestionis ipuritas emittit p vrinā q̄ inicium sumit ab epate. sed i renibus cōplemētuz vbi sibaz recipit ⁊ colorem. Et ide per poros vtriculos trāsmitti tur ad vesicā. Ex ipsa āt massa sanguinea que est quattuor humox materia quod calidum est ⁊ humidum transit in materiam sanguinis cuius receptaculum sunt vene. licet secundum ꝑhm formatio ei⁹ sit a corde. Quod autem calidum est ⁊ siccum transit in materiam cholere. cuius receptaculum est cista fellis. quod autem frigiduz ē ⁊ siccum transit in materiam melancolie. cuius receptaculuz est cistula splenis. Quod autem frigidum ⁊ humidum transit in materiaz phlegmatis cui⁹ receptaculum proprium est pulmo. Digestio ergo epatis que purum ab impuro secernit est viri iusti compunctio qua a quotidiāis maculis sepe purificare se satagit. ⁊ hec est secūda digestio siue depuratio. Nam prima est a mortalibus per penitentiam. hec autem secunda est a venialibus per compunctionis iustitiam. ex q̄ q̄ttuor hūores proueniunt. qz quattuor compunctionum sunt genera quibus viri iusti mens vehementer afficitur sicut dicit Grego. in Moral. scz vel quando ꝑsiderat vbi fuit scz i peccato. vel quādo respicit vbi est scilicet imūdo. vel quādo attendit vbi erit scz in iudicio. vl quādo pensat vbi non est. s. in celo. Istis considerationibus viri sancti ad fletum prouocant. ⁊ lachrymando ⁊ flendo ab omni iquitate purgantur. ¶ Tertio quia epar est multarum passionum susceptiuum. Nam epar aliquando patitur ex nimia caloris incēsione. quandoqz ex pororum nimia apertione. ⁊ per conseq̄ns calorꝭ euaporatione. ⁊ aliqñ ex infrigidatione propter quā hō sepe hydropisim incurrit qz nihil ē aliud hydropisis nisi error digestiue virtutis i concauitate epatis. hec ergo cauenda sunt multuz iustis ⁊ spūalibus viris. Primo caloris nimia incēsio. i. indiscreti feruoris ꝓsūptio. Scō pororū. apertio. i. sēsuū circa exteriora nimia patefactio ⁊ occupatio. vel suarū vtutuz ostētatio. ¶ Tertio caloris euacuatio. i. feruoris spūs p negligentiam diminutio. ¶ Quarto nimia p accidiam infrigidatio est ēt sūme vitāda. superbie tūefactio: q̄ ē

hydropisis inflatio. Vnde superbienti dicitur Job.xv. Quid tumet contra deum spiritus tuus.

¶ Capitulum.xxxix.

Vuenum vicia corrigũtur facilius ꝙ prouectorum. Cuius exemplum apparet in epilenticis. Mam epilentia: vt dicit Auicen. accidit infantibus ⁊ pueris ante pubertatem ⁊ post pubertatem etiaꝫ accidit adolescentibus. Sed ab infantibus ⁊ impuberibus si in regimine eorum fit rectitudo remouetur ⁊ non remanet. Sed si accidit adolescentibus precipue post.xxv. annũ ñ remouet sꝫ remãet vsqꝫ ad mortẽ sicut dicit Ypoc. Silr vitia moruꝫ a iuvenibus si bene regantur facilius remouentur sed si non bene regantur ita vt adolescant ⁊ crescant in prauis moribus perseuerant in eis semper. Prouer.xxij. Adolescens iuxta viam suam etiam cum senuerit non recedet ab ea.

¶ Capitulum.xl.

Labor penitentium assimilatur labori ⁊ exercitio corporali in quo attendenda sunt.v. Primo vt non sit nimis intensus vel remissus sed temperat⁹. Sic etiam labor exterioris penitentie non debet esse intensus ita vt naturam prosternat ⁊ corrumpat: neqꝫ debet esse remissus ita vt concupiscentiam ⁊ superbiam carnis non vincat. ⁊ talis est labor militum christi de quo Apostolus ait.ij.Thi.ij. Labora sicut bonus miles christi iesu. ¶ Secundo in exercitio corporali est attẽdẽda q̃litas vt non sit nimis velox aut tardum: sic penitens non debet esse nimis velox per presumptionem: vt.s. statim credat effici summus ⁊ perfectus. Vnde dicebat beatus Bern̄. nolo repente fieri sũmus: sed paulatim proficere volo: qr sicut deo placet verecũdia peccatoris. ita sibi displicet imprudentia penitentis. ¶ Item non debet esse tardus per negligentiam vel dilationem. Apostolus Roma.xij. Solicitudine non pigri. ¶ Tertio attendendus est tempus scilicet vt maxime fiat ante cibum vt superfluitates lubrice in corpore resolute per exercitium expellantur: ne cibus superueniens corrumpatur. Sic etiam purgatio ⁊ labor penitentie debet preuenire cibum eucharistie ⁊ expellendo superfluitates peccatorum ne ex cibo sacro superueniente ledatur. Post cibum etiam valet exercitium temperatum qr calorez augẽdo cooperatur digestiue virtuti: sic etiam per cibum eucharistie non est cessandum ab operibus penitentie: qr cooperãtur ad ebt.i. sacramenti profectum ⁊ operationem calorem charitatis augendo ⁊ conseruando. ¶ Quarto attendendus est locus: qr aliquis locus exercitij corporalis est aquosus vt locus piscatorum ⁊ talis locus infrigidat ⁊ humectat. Talis est labor compunctorum ⁊ plorantiuꝫ qr infrigidat ardorem carnis ⁊ humectat fletu ⁊ lachrimis. ps̄. Laboraui in gemitu meo. Aliquis vero locus exercitij est siccus ⁊ nemorosus. vt locus venatorum ⁊ talis ratione discursus calefacit corpora ⁊ desiccat. Talis est labor abstinentium qui inflamat mentem ⁊ desiccat carnez. ¶ Quinto attendendus est corporalis exercitij siue laboris fructus de quo ait Fulgentius super illud Prouer. vltimo. Panez ocios non comedit. Honestus inquit labor est humane vite fida custodia. dormientis nature stimulus sopiti caloris lima superfluitatis consumptio. vitiorum fuga. morborum moris languorum medicina lucrũ temporis. iuuentutis debitum adolescentie disciplina senectutis gaudium. salutis auxilium. nutrix omnium bonorum. destructrix vitioruꝫ ⁊ ocij inimica. Et addit ille. Ergo solus se ab exercitio retrahit q felicitatis gaudio vult carere. Omnia autem h̄ proprijssime competunt labori penitentium. Mam penitentie labor vitam anime custodit dormientem idest pigritã tem pungit. sopitum calorem idest tepefactum amorem incendit. superfluitates.i. excessus affectionum consumit. vitia expellit morbos tentationum extinguit. lan

guoribus passionum medicina existit lucrum temporis idest meritum parit. ℔ debetur iuuenibus ne pigrescant ⁊ adolescẽtibus ne lasciuiant. ℔ labor portatus est gloriatio senum ⁊ saluatio animarum. ℔ omnia bona spiritualia nutrit. omnia mala destruit ⁊ tandem etiam talis labor ad eternam felicitatem perducit. vnde ℔ sũt labores de quibus dicitur Sapieñ iij. Labor bonorum gloriosus est fructus.

¶ Capitulum. xli.

QUi qualiter debeam⁹ labia ostendunt. ¶ Primo qr labia sunt dentium custoditiua. vt. s. ille qui vult loqui verba sua custodiat ad temp⁹ oportunum ſm illud Mat. xij. Labia sacerdotis custodiunt sciẽtiam. Hinc est q̃ ps petebat dicens. Pone domine custodiam ori meo ⁊ hostiuꝫ circũstantie ⁊c. Hostium enim vt dicit Gre. neqꝫ semper clauditur neqꝫ aperitur. qr nec est semper loquendum neqꝫ semper tacendum. sed vtrumqꝫ discrete faciendũ ¶ Secundo temperãtiua qr labia sunt duriciei dentium temperatiua. ⁊ ideo facta sunt mollia ⁊ carnosa. Sic verba predicantis debent esse talia vt mollificent vel temperent duriciam peccatoris. ¶ Item qr labia mollia dulciter respondentis tẽperant iram furentis ſm illud Pro. xv. Responsio mollis frangit iram. Et iterũ Eccli. vi. Verbum dulce multiplicat amicos ⁊ mitigat inimicos. ¶ Tertio qr labia sunt vocis articulate formatiua. Vox autem articulata est vox significatiua aliquẽ sensum exprimens. Et in ℔ instruimur vt loquamur verba pensata non autem verba ociosa ⁊ insensata vel stulta. ¶ Quarto qr labia sunt aeris frigidi vel calidi interceptiua. Mã aeri frigido vel calido se opponunt ⁊ ipsum retinendo depuratuꝫ interioribus reddunt. In quo instruimur q̃ verba inflãmantia ad iram vel inducẽtia frigus malicie qua homo retrahitur a bonis si audiamus non debemus referre sed potius nos opponere. ⁊ si referre oporteat puriora ea ⁊ placabiliora reportare. ¶ Quinto qr labia sunt virtutũ interpretatiue ꝓpria organa ⁊ talia sunt labia doctor⁹ ⁊ expositorum qui sacras scripturas interpretant ⁊ exponunt. sicut de ipso dño dicit Lu. xxiiij. Qui interpretabatur illis in oibus scripturas. ¶ Sexto qr labia sunt pssionum anime. s. odij. amicitie. doloris ⁊ tristitie expressiua. Vnde dr̃ q̃ tremor labiorum in freneſi in morbis acutis mortẽ pretendit. Talia autem sunt labia confitentiũ ⁊ exprimentiũ morbos viciorum ⁊ passiones malas aie sue. Vnde qui est in acutis morbis scilicet in grauib⁹ peccatis: ⁊ tremũt ei labia. i. ex timore aliquo vel verecundia confiteri obmittit incurrit mortẽ eternam. Pro. xxviij. Qui abscondit scelera sua non dirigetur.

¶ Capitulum. xlij.

MEmoria assimilatur vẽtri. ¶ Primo ratiõe receptionis. Est. n. venter nutrimenti totius corporis receptaculũ. Vnde ſm Jsiõ. Venter dicitur qr venit per eum cibus ad totum corpus. Sic cibus spiritualis noticie qua spiritus nutrit̃ in receptaculo memorie reponitur ⁊ locatur. Vnde ⁊ dispositio memorie dz esse vt dispositio ventris que est rotũda pp liberiorẽ ciboꝝ collocationem. ⁊ oblonga propter ipsius cum superioribus ꝯiunctionẽ. ⁊ diuersis pãniculis circũdata propter interioꝝ cõseruationẽ. Sic memoria tunc est bene dispposita cũ est rotunda. i. larga per capacitatem. ⁊ longa per diuturnitatẽ. ⁊ diuersis pãniculis. i. diuersis ãminiculis fulta per studiositatẽ. Sunt. n. quatuor ſm ꝓbm que iuuant hominẽ ad bene memorandum. ¶ Primuꝫ est vt illa quorum bene vult recordari aliquo ordine disponat. ſm est vt circa ea affectum adhibeat. tertiuꝫ est vt ea ad aliquas similitudines nõ omnino consuetas reducat. quartum est vt illa per frequentem meditationem repetat. ¶ Secundo ratione purgationis. Nam venter vocatur aluus sicut dicit

Jſi.qz cibū recipit ⁊ purgari cōſueuit. Sic hō ⁊ cibuz ſpiritualis doctrine ſuſcipit in memoria ⁊ ſe etiam purgare debet. ⁊ iſta purgatio peccati ex memoria naſcitur. qz dolor contritionis quo anima purgatur dum compungitur ex peccati recordatione concipitur Apoc.ij. Memor eſto vnde excideris ⁊ age penitentiam. ¶ Tertio ratione conceptionis. Nam venter mulieris vocatur vterus eo quod fetu ipleatur: ſed ſicut ex vtero cōcipitur fetus carnis ita ex memoria ideſt ex ſpecie i memoria ſeruata concipitur verbuz mentis qō eſt quaſi quedam proles ipſius ps. Ex vtero ante luciferum genui te.

¶ Capitulum.xliij.

Mens hominis aſſimilatur pectori. ¶ Primo quidem qz pectus eſt duabus concauitatibus diſtinctum. Sūt enim due concauitates in pectore quibuſdam inter ſe pelliculis ſeparate. ⁊ fuit neceſſaria hꝰ diuiſio pectoris vt ſi flatus in vna parte aliquo caſu impediretur in parte alia ſeruaretur ne anhelitu intercluſo animal moreretur. Dae ergo concauitates pectoris ſunt due vires mentis. ſ. intellectus ⁊ affectus ſiue voluntas. Et vtraqz neceſſaria eſt menti ad conſeruationem ſpiritus. i. vite ſpiritualis. ſ. intellectus qui viuificat per fidem ps. Intellectum da mihi vt viuam. Et affectus qui viuificat per dilectionem. i. Joh. iij. Qui non diligit manet in morte. Secundo qz pectus eſt mamillarū fundamentum. Nullum autem animal habet mamillas in pectore preter hominem ⁊ elephantem. vt dicit philoſopus in.ij. libro de animalibus. Quaſi autem due mamille quibus mens humana propinat exterius lac ſapide doctrine ſunt ſapientia ⁊ eloquentia ⁊ ambe habent fundamentum in mente. Vel due mamille q̄ debent inherere pectori lactantis. i. menti doctoris eſt peritia duorum teſtamentorum ſcilicet legis et euangelij. Cantico. vij. Duo vbera tua ſicut duo hinnuli.

¶ Tertio qz pectus eſt quandoqz multis paſſionibus ſubiectum. ⁊ paſſiones pectoris omnes ſunt periculoſe multum propter cordis vicinitatem. ſiue patiatur conſtrictionem ſiue humoris conſumptionē ſiue nimiam humorum repletionem. ſiue vocis raucedinem. ſiue apoſtemationez. ſiue ſuffocationem. Pectus ergo quod cor in ſe continet ⁊ deum in corde habet omni diligentia eſt ſeruandum ne patiatur conſtrictionem aut ſicce. neqz humoris conſumptionem propter defectuz clemoſyne. neqz humorum repletionem p̄ pter congregationem pecunie nec vocis raucedinem per obmiſſionem laudis diuine. neque apoſtemationem per tumorem ſuperbie. neque ſuffocationem per deſperationem venie. Iſtis enim modis patitur pectus corporaliter ⁊ ſimiliter ſpiritualiter. Propter quod dum pro peccatis mea culpa dicitur precipue pectus percutitur ratione cordis quod in ipſo continetur. ¶ Quarto quia pectus congrue eſt figuratum. Eſt enim pectus latuz ⁊ aliquantulum in medio eleuatum ⁊ ipſa eleuatio animoſitatis ⁊ virtutis eſt ſignum. Aues vt dicit philoſophus. ij. li. de animalibus habent pectus acutum ad aerez dividendum ⁊ maxime que ſunt ad predandum. Vnde acuitas pectoris in auib⁹ eſt ſignum generoſitatis. Qui ergo habēt pectus amplum ad deum amandum ⁊ p̄ximum amplectendum ⁊ acutum ad omne malum quod occurerit repellendum ſumme generoſitatis deferunt ſecum ſignum. ¶ Item mentis conſtitutio moralis debet eſſe ſimilis conſtitutioni corporis naturalis. Nam corpus humanuz ex quatuor elementis componitur ex quatuor humoribus conſtituitur. Quatuor elementa ſunt. ignis. aer. aqua. ⁊ terra. Similiter mens humana debet habere ſua elementa ſcilicet pro igne: prudentie claritatem. pro aere temperantie mediocritatem. pro aqua iuſticie puritatem. pro terra fortitudinis ſtabilitatem. Vel ſicut alii qui dicunt vtitur mens humana p̄ igne intellectus ſubtilitate. pro aere conſcientie puritate. pro aqua ingenij mobilitate.

pro terra animi stabilitate. Habet etiam mens humana suos quatuor humores. qⁱ pro sanguine vtitur dulcedine. pro colera rubea amaritudine pro colera nigra contristatione. pro phlegmate mentis cōpositione. Dicunt.n. Phisici sanguineos esse dulces. colericos esse amaras. melancolicos tristes. phlegmaticos corpore cōpositos vt sit dulcedo in contemplatione. amaritudo de peccati recordatiōe. tristitia de perpetratione. cōpositio in emendatione. ¶ Item mentis compositio assimilatur phlegmati. ¶ Primo ratione residentie radicalis: quia phlegma debet habere sedē in pulmone per quem signatur discretio. qⁱ sicut pulmo aerem attrahit ⁊ emittit. ita discretio qđ bonū ē retinet ⁊ quod malum est expellit. In pulmone ergo est sedes phlegmatis quia compositio mentis beneficio iuuatur discretionis. ¶ Secundo ratione proprietatis naturalis quia phlegma est nature frigide ⁊ humide. Compositio igitur mentis requirit frigus quo refrigeretur ab estu vitiorum ⁊ humorem compunctionis quo mundetur a sorde peccatorum. ¶ Tertio ratione efficacie animalis quia ex complexione phlegmatica sunt homines tardi oblitiosi ⁊ somnolenti. tardi ad operandum malum. oblitiosi ad effectum temporalium. ⁊ somnolenti per cōtemplationis trāsitum. ps. In pace in idipsum dormiā ⁊c.

¶ Capitulum. xliij.

Modestia siue moderatio ⁊ compositio morum ⁊ motuus exteriorus corporis assimilant supercilijs. Primo quia supercilia data sunt ad oculorum tutionez. Vnde ⁊ pilorus multitudine sunt vestita vt sint oculis munimenta ad repellendum humorem a capite defluentem. Sunt ergo supercilia oculorus munimēta ne quid nocuum eis ab extra eueniat vt Jsi. dicit. Sic modestia ⁊ cōpositio extremoꝝ sensuū ⁊ mēbroꝝ valet ad custodiā mētis: qⁱ frequēter ex sensuū dissolutiōe subitrāt cogitatiōes male. Jere. ix. Intrauit mors p fenestras nr̄as ingressa ē domos nr̄as. ¶ Scdo qⁱ supercilia sūt ad decorez: qⁱ nullus sine eoꝝ pr̄tia decoratᵒ. Sic modestia ⁊ cōpositio moꝝ reddūt hoiez in alioꝝ ꝓspectu decoꝝ ⁊ gratiosuz. vnde Amb. dicit in li. de officijs qⁱ in modestia cōsistit pulchritudo viuēdi ⁊ ornatᵒ ad oēz actionem accōmodus. ¶ Tertio qⁱ supercilia sūt ad repr̄sentationē. Mūt.n. quādā vim latētē passionē aie idicātē: vt dicit. Aristo. in li. de aialibᵒ. qⁱ cū fuerint supercilia recta sicut hinc pr̄tēdūt femineā molliciē vl'animi leuitatem. Si vo fuerint demissa ⁊ nimis pressa signāt inuidū. si vo fuerint eleuata ⁊ in plus pressa animositatē pretendūt. depauperata vo a pilis ⁊ oblonga timiditatem. Si aūt fuerint spissa ⁊ pili lōgi excessum caloris important: si autem fuerint multe carnis ⁊ parue pilositatis sensū duꝝ significāt ⁊ obtusū in mēbris pncipalibᵒ dñantē: si vo pilis fuerit spoliata significant sanguinis corruptionem vt in leprosis: aut nālis hūoris ꝓsumptionem vt in ethicis ⁊ silibᵒ. aut meatuū oppilationem vt in castratis. Sicut igitur dispositio supercilioꝝ ꝓgrua vl'icōgrua repr̄sentat bona vel mala dispōnē interiorē. sic cōpositio seu modestia vl'iordiatio ⁊ dissolutio exterioꝝ motuū siue moꝝ repr̄sentāt bona vel mala dispositionē interiorē vel dissolutionem ⁊ inordinationem mētis. Vnde Eccī. xix. Amictus corporis ⁊ risus dentium ⁊ incessus hois enunciāt de illo siue bonus siue malus sit.

¶ Capitulum. xlv.

Mors scoꝝ assilat sōno pp tria. ¶ Prio pp qetis suauitatē qⁱ nllioꝝ laboꝝ dormiēs meminit sz tūc dulciter reqescit. Et sic sci ꝓ sōnū mortē reqez a laboribᵒ capiūt, sm illū Apoc. xiiij. Beati mortui qⁱ i dño moriūtur: amodo iā dicit spūs vt reqescant a laboribus suis. Et ad eterne pacis dulcedinē pueniūt sm illud. ps. In pace in idipsum dormiam ⁊ requiescam. ¶ Secundo propt dormiētis firmitatez. qⁱ dum homo dormit nullius aduersa

rū potentiam pertimescit. Sic sancti per somnū mortis de oium aduersantū manibus eripiunt ꝛ eterne securitatis fiducia pfruūt: vñ dñs Math.x. dicebat. Nolite timere eos q occidunt corpus: ꝛ post h non hñt amplius qd faciāt ꝛc. Sic igit in h ꝓueniunt mors ꝛ somnus qr vterq; securitatez tribuit. sed in h differūt qr securitas somn est ex insensibilitate. sed securitas mortis ē ex libertate de qua. ps. Laqus ꝓtrit'ē ꝛ nos liberati sum⁹ Jo.xj. Si dormit saluus erit. ¶ Tertio pp figure dormiētis mutabilitatē. qr exterius videtur mortuus q maxime interius viuit ꝛ sic sancti cū mortui sunt ſm carnē tunc vera vita viuunt. ps. Cū dederit dilectis suis somnuz ecce hereditas dñi ꝛc.

¶ Capitulum.xlvj.

Obedientes debēt assimilari crurib⁹ pp tria. ¶ Primo quidē debēt obedire velociter ꝛ hoc significāt crura q̄ a currendo sunt dicta. qr p ea currimus et gressuz facimus vt significet obediēdi velocitas ps. Velociter currit sermo ei⁹. tūc .n. sermo iperat⁹ currit velocit qñ ab obediente implet celeriter Bernū. in li. de precepto ꝛ dispēsatiōe. Ver⁹ obediēs non ꝓcrastinat ſz statim parat aures auditui. lingua voci. pedes itineri. manus opi ꝛ se totū int⁹ colligit vt mādatū pagat iperātis. ¶ Scdo qr debēt obedire fortiter. s. ne retrahant ex operis dificultate. ꝛ hāc fortitudinē significāt crura. qr hñt ossa fortia ꝛ ēt sunt nervosa vt ad motū sint habiliora. Sic obedientes debēt esse ossei. i. fortes ad exequēdū ꝛ tolerādū grauia. ꝛ nervosi. i. durabiles ad ꝓtinuādum difficilia Bernū. in quodā sermone. In ipsa obedientie via cui fortasse aliqua dura ꝛ aspa occurrere pñt vt accipias interdū nōnulla q̄ licet salubria sint minus tū videntur. hec si moleste cepis sustinere si diiudicare platū. si murmurare in corde. si ēt exteri⁹ impleas q̄ tubet nō est virtus patientie ſz velamen malicie. ¶ Tertio debēt obedire dulciter quod significant crura quorū ossa medulla sunt plena. vt medulle humectatione ossium siccitas irrigetur. Hec ergo medulla est interior devotio qua irrigati interius veri obediētes omnia dulciter ꝛ sine murmure exequuntur qr non obediunt timore sed amore. Grego.xū. Moral. Obedientia non seruili metu ſz charitatis affectu seruanda est. non timore pene sed amore iustitie.

¶ Capitulum.xlvij.

Occasiones peccandi assimilantur vmbilico propter tria. ¶ Primo ꝓpter nutritionem. Nam sicut dicit Gregorius. Vmbilicus est quo fetus in vtero alitur. sicut arbores p radices terre humore nutriuntur. Vnde vmbilicus ſm Constant. ex venis ꝛ neruis ꝛ arterijs compositus est quo mediante ipse fetus sanguinem subtilem sibi attrahit ꝛ sugit. ꝛ per has arterias spiritum recipit. Sic etiam fetus peccati interius in mala voluntate conceptus per actiones exteriores nutritur ꝛ augetur ꝛ fouetur Ezech.xvi. Nō est precisus vmbilicus tuus ꝛ cetera. ¶ Secundo propter situationem quia in vmbilico sita sunt genitalia mulierum sicut in lumbis genitalia virorum ſm illud Job.xl. Virtus eius in lumbis eius ꝛ fortitudo illius in vmbilico ventris eius. In hoc significatur quod mulieres sunt viris occasio peccandi ꝛ luxuriandi. ¶ Tertio propter precisionem quia consuetudo est mulierum precidere infantibus vmbilicum. Sed nota quod vmbilicus vt dicit Constan. rumpitur iuxta matricem. dum fetus egreditur ꝛ cum fetu exit quod obstetrices ligant quatuor digitorum longitudine ꝛ ex hac ligatura fiunt rotunditates vmbilici postea precidunt eum. Sicut ergo vmbilicus stringitur ꝛ rumpitur ꝛ precidit̄. Sic peccatorum occasiones sunt stringende rumpende precidende. Occasiones enim peccatorum quādoq; sunt importune ꝛ tunc sūt per violentiaz rumpende. Quandoq; ve

ro sunt oportune ⁊ quasi necessarie. ⁊ tūc sunt per temperantiam restringende. qñq; vero sunt superflue ⁊ omnino noxie ⁊ tunc sunt penitus precidende. Dicit autem Hiero. super. xvj. Eze. quod necesse est infantibus primo ortis. vmbilicus precidi. ¶ Deinde ad abluendum sanguinem aq̄ lauari. ¶ Tertio humorē eorū sole siccari. ¶ Quarto tenera corpora pānis strigine membra flexibilia velarētur. Sic ab homine per penitentiam nouū generato primo precidendus est vmbilicus idest auferenda omnis occasio peccandi. deinde lauari eum oportet aqua lachrymarum tertio sole idest feruore spiritus ⁊ amoris desiccandus est humor noxius idest fluxibilitas ⁊ habilitas ad peccandum. ¶ Quarto restringendus est ligatura abstinentie ⁊ continentie salutaris.

¶ Capitulum. xlviij.

Opera humana assimilant manibus propter quatuor ¶ Primo propter numerum. Sunt enim due manꝰ s. dextra q̄ signat opus bonū. ⁊ sinistra q̄ signat opus malū Math. v. Nesciat sinistra tua quid faciat dextra tua. vt. s. sit opus pure bonū cui nihil admisceat mali. Pertiet ergo ad dextrā operari liberaliter qz dextra a dā do est dicta. ¶ Itē cōcordit qz ipsa i signū pacis dat. ¶ Itē fideliter ⁊ salubriter. quia ipsa fidei ⁊ salutis testis adhibet vnde in veteri testamēto habet q̄ petebāt dextras sibi dari ⁊ apostolus gal. ij. Dextras dederunt mihi ⁊ barnabe societatis. ¶ Item opari feruenter. Est. n. manus dextra fortioris caloris ⁊ maioris siccitatis q̄ sinistra ⁊ ideo ad operādū est habilior q̄ sinistra Mala aūt opatio nō ē faciēda s̄z potius dimittēda. Vnde sinistra a sinēdo vel sine dextra dicit. qz. s. opus malū est q̄ debita rectitudine caret q̄ in dextra signat. Posset. n. vtraq; manꝰ accipi in bonū. Maz qz manus dicitur quasi munus. ideo dupler manus duplicis muneris signat dationē. Est enī munus spirituale cuius datio refert ad dextrā. temporale cuius datio refertur ad sinistrā. Habet igit̄ hō dextrā. i. spiritualem gratiam ad porrigendum elemosynas spūales. Et sinistrā idest potētiā ⁊ virtutem ad porrigendas temporales. Prouerbiorum. iij. Longitudo dierum in dextra eius ⁊ in sinistra illius diuitie ⁊ gloria. Quāq̄ enim elemosyna spūalis manu non porrigatur ad dextrā tamē refertur. corporalis ad sinistrā. qz spūalis elemosyna est potior corporali. Nam illa. s. corporalis sustentat corpus moriturum sed spiritualis animam in eternum victurā. Vnde signanter dixit Salomon. Longitudo dierum in dextra. qz. s. elemosyna spiritualis anime subuenit que nūq̄ esse desinit. Vnde potior est corpali sic̄ dextra manꝰ potior est sinistra. Posset etiā dici q̄ dextrā manū hz q bene operat̄ in p̄speritate. sinistrā vero q operat̄ bene i aduersitate. Quidā aūt sūt ambidextri sicut dicitur de gabaonitis Iud. xx. q̄ erāt ita sinistra vt dextra pugnātes. Et istis assimilant̄ quidaz q tā in aduersitate q̄ in p̄speritate fortiter operant̄. ¶ Secōo p̄pter motū. Nam manus vocant̄. qz aperiunt̄ ⁊ claudunt̄. sz extensa manus vocat̄ palma ⁊ dicit̄ p̄ similitudinē palme ab expāsis ramis. i. digitis. Clausa vero manus vocat̄ pugnus. ⁊ dicitur pugnus a pugillo. In h̄ ergo docet nos manus aliq̄ esse dandū q̄ significat nobis manus extēsio. ⁊ aliq̄ tenendū siue accipiendū q̄ significat nobis clausio. Vnde dicit̄. Eccl̄i. iij. Mō sit manꝰ tua porrecta ad accipiendū ⁊ ad danduz collecta. ¶ Tertio p̄pter munimentū. Est enī manus q̄nq; digitis munita. in quibꝰ quinq; virtutes designāt̄ q̄ necessarie sunt homini vt opera eius sint p̄fecta. Mā primꝰ digitus q grossior est vocat̄ pollex eo q̄ inter ceteros virtute plus polleat. Vnde in hoc digito designatur iustitia que iter alias omnes virtutes morales plus pollet. Vnde dicit p̄s in. xj. Eth. quod iustitia est preclarissima virtutū. ⁊ nec Lucifer nec Hesperus est ita clarus. Et ideo etiā Auicen. i tertio libro medicine sue dicit quod iste digitus scilicet pollex est iustitia omnium digitorum quia scilicet omnes alij digiti

sum ei applicantur ad quandam equalita tem reducuntur. Vnde ille manus pollicē habent que iusta operantur. Ideo iste digitus ꝛ quelibet alius componitur ex tribus ossibus vt dicat Constañ. in quibus designatur triplex iustitie modus. Nam est iustitia distributiua. cōmutatiua. ꝛ vindicatiua. Ad primam pertinet quod dicitur Mat. xxv. Vnicuiq; sm propriam virtutem largitus est. Ad secundaz quod dicitur Mat. xx. Ite vos in vineam meā ꝛ quod iustum fuerit dabo vobis. Ad tertiam pertinet illud Eccli. xxi. Dentem p dente oculuz pro oculo. ¶ Secundus digitus vocatur index quia per ipsum res indicamus ꝛ demonstramus. ꝛ hoc pertinet ad prudentiam que nobis que agenda sunt demonstrat ꝛ ordinat. Et hic etiā ex tribus ossibus est quia ad prudentiam tria pertinent scilicet memoria respectu preteritorum: intelligentia respectu presentium. ꝛ prudentia respectu futuroruz. ¶ Tertius digitus qui est medius dicitur impudicus ex eo quod dum manus aliquid turpe tangit. hic digitus cum sit maior ceteris prius attingit. Hic ergo digitus signat temperantiam que impudicitiam ꝛ voluptatez carnis tangit reprimēdo ꝛ moderando. ꝛ hic etiaz ex tribus est ossibus: quia temperantie triplex est modus. Est enim vna pars temperantie circa cibum scilicet abstinentia. alia circa potū. s. sobrietas: tertia circa coitum scilicet continentia sive castitas. ¶ Quartus digitus vocatur annularis: qꝛ i ipso annulus defertur. Sicut autem annulus in digito est fortitudo in opere que necessaria ē p̄cipue in continuādo ꝛ perseuerando. Est enim annulus sicut corona digiti quia sola perseuerantia coronatur. Et nota q̄ digiti habent hoc proprium q̄ grossiores sunt ante cibum q̄ post. Vnde annulus q̄ vir ante cibum de digito trahitur facile post cibum egreditur sicut dicitur super Anforism. Sicut ergo digitus ieiunī fortius tenet ānulum q̄ refectus. Ita homo abstinens ꝛ sobrius fortior est ad perseuerandum in bono q̄ gulosus ꝛ delitiosus

Hic etiam digitus est ex tribus ossibus: qꝛ triplex est necessaria homini fortitudo. s. in aggrediendo quod pertinet ad fiduciam: in sustinendo quod pertinet ad patiētiam: in consumando quod pertinet ad perseuerantiam. ¶ Quintus digitus auricularis dicitur eo q̄ cum eo aures scalpim⁹ ꝛ ꝫ signat obedientiam quia scriptum est in. ps. In auditu auris obediuit mihi. Et hic etiam est ex tribus ossibus qꝛ obedientia est homini tripliciter necessaria. ¶ Primo respectu dei scilicet vt homo obediat diuine voluntati. ¶ Secundo respectu proximi scilicet vt obediat superiori potenti. ¶ Tertio vt obediat propriē rationi. scilicet vt sit caro spiritui subiecta. ¶ Quarto humana opera assimilantur manibus propter ornamentuz. scilicet vnguium: vnguis enim in fine digiti charitatem signat que est finis precepti. Vnde sicut sunt decem digiti manuuz. ita sunt decez precepta decalogi. Sicut ergo sunt vngues ornamēta digitoꝝ. ita charitatis p̄cepta sunt ornamēta opeꝝ humanoruz. Sed notandum q̄ vngues in quibusdaz animalibus sunt in decoris ornamentum ꝛ iuuamentum sicut in hominibus. In quibusdam vero sunt ad defensionis munimentum. sicut in leone ꝛ huiusmodi. In aliquibus vero sunt calciamentum vt in equo ꝛ mulo ꝛ consimilibus que omnia competūt charitati quia ipsa est que exornat iuuat defendit ꝛ calciat etiam pedes affectionum ne lapide offensionis allidā tur. ¶ Item operatio hominis assimilatur pulsui propter tria. ¶ Primo quia pulsus a corde oritur. Est enim pulsus cordis ꝛ arteriarum motus secundum dilationem ꝛ constrictionem. Cum enim cor continuo motu a centro vsqz ad circūferentiam vi sanguinis ꝛ caloris ꝛ impulsu vitalis spiritus moueatur ex tali motu vsqz ad suas extremitates dilataf. Quandoqz vero econuerso ab extremitatibus ad centruz mouetur ꝛ stringitur. Cordis igitur dilatatio ad frigidum aerem attrahendum: ꝛ constrictio ad fumosum aerez expellendum sunt causa pulsus. Sic ergo

pulsus a corde incipit ꝛ per arterias ad extremitates corporis se diffundit vnde statum corporis ostendit. Eodem modo operatio hominis bona vel mala a corde idest a mente procedit cuius dispositio bona vel mala a mente per arterias ꝛ venas idest per affectiones ꝛ cogitationes ad exteriora se diffundit per locutiones ꝛ actiones Math. xv. De corde exeunt cogitationes male ꝛc. ꝛ Luc. vj. Bonus homo de bono thesauro cordis sui profert bonum. ¶ Secundo quia pulsus a medicis tangitur. Ad hoc enim pulsus est necessarius vt per eum dispositio spiritualis virtutis intelligatur ꝛ eius operatio cognoscatur. Sic etiam per operationes bonas vel malas cognoscitur bona vel mala dispositio spiritus interioris Matth. vij. A fructibus eorum cognoscetis eos. ¶ Tertio quia ꝑcipue in brachijs pulsus queritur. Nam in quibusdam partibus non posset plene discerni propter venarum elongationem a corde. In quibusdam propter cordis regentis occultationem. In quibusdã vero propter ossium constrictionem. ꝛ ideo sapientes ad cognoscendũ pulsum arterias brachij elegerunt. Naz hoc fuit facilius: quia brachia arterias non occultant. Et vtilius quia ille arterie magis cordi appropinquant. ꝛ honestius quia nec egro nec medico verecundiam generant. Indecens enim esset plura membra corporis denudare. Sicut ergo brachia sunt instrumenta pulsus sic etiam nos brachijs ꝛ manibus operamur sed talia debent esse opera nostra ꝙ congruant honestati vtilitati ꝛ facilitati. ꝛ tunc faciliter bene operamur quando ex amore operamur: qz amor ꝫ Augu. oia facit facilia. ¶ Capim. xlix.

Ratio cum gratiarum actione habet similitudinez cum anhelitu. ¶ Primo quia in anhelitu est motus vicarius. Naz per anhelitum aer attrahitur. sed attractus postmodum emittitur: ꝛ sic vicario motu aer recipit ꝛ redditur. Similiter ergo debet homo gratiam quam recepit a deo reddere eidem gratias agendo. j. Paral. xxix. Que de manu tua accepimus dedimus tibi. Sed attende ꝙ anhelando plus de spiritu attrahitur ꝙ foras emittatur qz pars non parua in nutrimentum transit spiritus vitalis. Similiter plus a deo de gratijs ꝛ beneficijs recipimus ꝙ reddere possumus. ¶ Secundo qz anhelitus est corpori multipliciter proficuus. Est enim anhelitus aeris attractiuꝰ: quia scilicet per orationes deuotas ꝛ gratiarum actiones attrahitur spiritus sancti gratia. Vnde quanto quis plus orationi ꝛ gratiarum actioni insistit: tanto sibi diuina gratia plus multiplicatur ꝛ crescit. Augmentum beneficij est beneficij eiusdem memoria ꝛ continua gratiarum actio. Vnde etiam Gregorius dicit ꝙ nõ est dignus dandis qui non agit gratias de datis. ¶ Item anhelitus est cordis ꝛ innati caloris refrigeratiuus. Innatus. n. est homini carnalis concupiscentie calor quem sicut ex parte carnis reprimit ieiunium ita ex parte mentis refrigerat oratio. Et ideo dominus dixit ꝙ hoc genus demoniorum scilicet carnaliter tentantium non eũcitur nisi in oratiõe ꝛ ieiunio. ¶ Itez anhelitus est fumosi vaporis purgatiuus. Fumosus autem vapor sursum tendens est superbia quaz oratio purgat qz mentem humiliat vt dicit Hieronymus. Vel vapor fumosus est quelibet suggestio siue cogitatio praua quam etiam oratio deuota purgat ꝛ expellit. Isidorus Frequens oratio vitiorum impugnationem extinguit. ¶ Item anhelitus est spiritus animalis nutritiuus: qz sanctis orationibus nutritur ꝛ vegetatur spiritus. Vnde Augustinus in quodam sermõe dicit. oratio refectio est ieiuniorum duritiam cordis emollit austeritatez temperat ieiunium dulcificat. Sicut enim sine potu non est plena refectio: sic ꝛ ieiunium sine oratiõe nõ potest perfecte animã nutrire. ¶ Item anhelitus est status membrorum spiritualium ostensiuus: sic etiam per assiduitatem ꝛ delectationem orationis ostẽ

ditur q homo sit vere spiritualis: quia sicut auis sepe exurgit ad volatum ita spiritualis homo sepe ad orandum. Vnde legitur de beato Martino. q nūq̄ vlla hora momentumq3 preterijt: quo non aut orationi aut lectioni insisteret inter legēdum tamen t operandum nunq̄ animus ab oratione laxabat. nam vt fabris ferrarijs moris est q inter operandū pro quodam laboris leuamine incudem feriant: ita Martinus duz aliquid ageret semper orabat. ¶ Tertio q2 anhelitus quandoq3 est diminutus t quandoq3 anhelitus est paruus ē t frigidus in peracutis febribus signuz est mortis. eo q significet extinctionem caloris naturalis t defectum virtutis. In acutis ergo febribus. i. in fortibus tentationib⁹ si anhelitus sit paruus t modicus. i. si parum cum frigido corde oretur timendus est casus mortis idest mortalis peccati ex eo q pretendat extinctionē charitatis. Vnde domin⁹ dicebat Math. xiij. Orate vt non intretis in tentationē. ¶ Quarto quoq3 q2 anhelitus quandoq3 est corruptus t fetidus qō accidit ex interiorum membrorum corruptione sicut in leprosis quorum anhelitus est fetidus t corruptus t aliorū infectiuus. Nam infecit aerem vicinum sibi. sicut sibilus basiliści q aues supra se volantes occidit. Sic ex mala dispositione t corruptiōe anime interiori oratio vel gratiarum actio aliquando est execrabilis sicut fuit oratio t regratiatio pharisei dicentis. Gratias tibi ago dñe: q2 non sum sicut ceteri hominum &c. Luce. viij. Hec enim erat corrupta per superbiam. fetida per iactantiam t lesiua aliorum per infamiam: quia alios infamabat dicens. Adulteri raptores &c. Et etiam vicinum publicanum percutiebat dicens. Velut etiam hic publicanus.

¶ Capitulum. l.

Ociositas t recreatio h facit anime quod quies facit corpori. nam quies corporis aut ē nimia aut nimis pauca aut sufficiens t temperata. Si sit quies nimia ē multorum humorum generatiua conseruatiua t multiplicatiua t tandem corruptionis inductiua. Vnde etiaz aque que nimis quiescūt putrescūt. Similiter quoq3 ociositas t recreatio si ē superflua generat t cōseruat t multiplicat humores. i. malas affectiōes t cogitatiōes. Eccli. xxxuj. Multam malicia docuit ociositas. Vnde tandē facit animam in corruptiones ruere peccati. Bernh. in quodaz sermone. Hec ociositas mater est nugarum nouerca virtutum. Ipsa enim est que virum fortez fortissime precipitat in reatum. Facit enim suffocare virtutem nutrire superbiam t viā construere ad gehēnam. Si autem quies corporis fuerit nimis pauca naturam laxat non recreat debilitatem non reparat t consumptionem deperditi non restaurat. Similiter si nullā vel nimis modicaz recreationem vel quietez quis animo suo tribuat anima tedio lassatur debilitas. i. tepiditas mentis non reparatur q per negligentiam est deperditum non supplet quia lassat⁹ animus accidiosior t pigrior q̄ ante esset efficitur. Si autem quies corporis fuerit temperata calorem naturalem confortat sensus reparat digestionez emē dat t corpus mediocrit purgat. Sic moderata recreatio seu quies animi calorem charitatis confortat sensus idest considerationes sensatas reparat digestionem. i. spiritualis cibi t doctrine operationez roborat t modificat t animam ab accidia t tedio purgat. Et ideo Seneca dicit. Non semper in actu sis sed interdū animo tuo quietez dato. ¶ Itē ociositas t voluptas sunt causa doloris t dissipationis anime t corporis. Cuius exemplum est quia ſm Auicen. Quies corporis t tranquillitas t dimissio exercitij. coitus plurimus t p̄cipue coitus super repletionem cibi frequētia ebrietatis t precipue vinum plurimuz in ieiunio ante cibum qō maxime ledit neruos sunt precipue causa dolorisiuncturarum t podagre t sciatice. Quies ergo spiritualiter refertur ad somnolentiā tranquillitas ad pigritiam dimissio exercitii, ad imperseuerantiam coitus ad in-

xuriã.repletio vo ⁊ ebrietas ad gulam. Hec ergo sunt illa vitia que primo ledũt anime iuncturas.sunt enĩz in anima vis irascibilis ⁊ concupiscibilis.⁊ etiam ratio nalis quas oportet eẽ in anima inuicem coniunctas per participationeꝫ ⁊ colligã tiam rationis.quod est quãdo passiones irascibilis ⁊ concupiscibilis a ratione or/dinantur. Et ideo vocantur a philoso/pho irascibilis ⁊ cõcupiscibilis virtutes rationales:sed has virtutes ledunt ⁊ disi ungunt vicia supra dicta:quia per ociosi tatem ⁊ quietem hebetantur passiones irascibiles:sed per gulam ⁊ luxuriã distẽ perãt passiões concupiscibiles.⁊ sic soluit col ligatio ⁊ iũctura rõnis. Vl̃ p lesionẽ iũctu rax ītellige lesionẽ omniũ vtutũ.qr oẽs vtutes sm sãctos ⁊ ꝫ phos sũt iuicẽ ꝫne xe ⁊ ꝫiuncte. Sed tñ predicta vitia capt iũ ctural disolnũt qr p ociũ ⁊ somnolẽtiã ⁊ i perseuerãtiã tollũt ⁊ sepant vtutũ actus sed per gulã ⁊ luxuriã eradicantur ẽt vir tutum habitus. Vnde dicitur Job.xxxj de luxuria q ignis est vsq ad consũptio/nem deuorãs ⁊ oia eradicans genimina. ¶ Jtẽ hec vitia inducũt podagrã que est lesio ⁊ vastatio pedũ:qr. s.ledunt ⁊ dissi/pant bonas anime affectiones. Sũt enim affectiones anime quidã spirituales pe/des quibus aia mouet ⁊ vadit ad ea q̃ di ligit ¶ Jtẽ sciatica q̃ ledit anchas qbus.s. fit sessio corporis:qr scz hmõi vitia etiam impediũt anime quietẽ ⁊ stabilitatẽ.⁊ ita predicta vitia disiũgunt virtutuꝫ colliga tionem extinguũt anime affectionẽ ⁊ au/ferunt anime quietationeꝫ.

¶ Capitulum.lj.

PAtientia sanctorum assimi latur spleni. ¶ Primo q/dem qr splen est defectus finistre partis supletiuus. Vnde splẽ vt dicit Jsido. dicitur a supplendo quia partẽ finistrã iecori contrariã supplet ne vacua maneat. Et vt ex oppositο ad con fortationem stomachi iecori rñdeat.Vn/de est inter costas ⁊ stomachũ positus p pter finistre ptis ifrigidationẽ vt per quã dam temperantiã factã conseruet stoma chi calefactionem. Per finistram igitur partem aduersitas intelligi potest:in qua virtus hominis euacuaretur ⁊ penitus deficeret:si bonum patientie nõ haberet. Hec igitur est vt splen qui in finistra pte. i.i aduersitate calori iecoris.i.furori ira/scibilis se oppõit vt calefactio stomachi. i.bonus feruor animi cõseruetur. Et hic est q̃ charitas que est vitalis calor anime precipue per impatientiam perditur. Vn de Grego.in pastora.dicit q̃ ipsaque ma ter est omnium custosq; virtutum per i/patientie vitium virtus charitatis amit/titur. ¶ Secundo qr splen est sanguinis purificatiuus. Dicitur enĩ splen duas hẽ/re venas per quarum vnam humorem ad stomachũ mittit ad eius confortatio nem quãtũ sufficit eius appetitus.per alĩ am vo sanguinis feces.i.coleram nigram seu melancoliam ab epate sibi attrahit.⁊ Et tõ substantia splenis ẽ rara ⁊ spongio sa propter faciliorem humoris feculenti attractionem.⁊ est etiam ipse splen niger propter melancolie cuius est receptacu/lum assimilationem.propter hoc est etiaꝫ dur9 ne facile ab humore feculento leda tur. Sic quoq; patientia feces que gene rantur ab epate.i.vitia que proueniunt ex iniurie illatione vt irã ⁊ odium ⁊ inui diã attrahit placãdo ⁊ sedãdo:⁊ sic ſãguis idest bonus feruor charitatis remanet purus. Vnde Cassiodor9 dicit q̃ patiẽtia est que totus voluptatis feces abstergit ipsa est que limpidas animas deo reddit. Est ergo patientia admodum splenis ni/gra.i.obscura in pene susceptione sed du ra.i.fortis in pene tollerantõe. Vnde etiã Cassio. dicit q̃ patientia est que omnia vincit aduersa nõ colluctando ſꝫ sufferẽ do nõ murmurãdo sed gratias deo agen do. ¶ Jtẽ patiẽtia spõgiosa est.i.attracti ua ex consideratione:quia videndo ⁊ cõ siderando patientiam alicuius ⁊ iratus attrahitur ad placationem ⁊ inuidus vt inimicus ad eius dilectionem. Vnde si cut Chry. dicit Nihil ita confusionem facit ingerenti mala sicut fortis toleran

tia patientis: ⁊ neqꝫ verbo neqꝫ ope reddere vidictá. ¶ Tertio quoqꝫ quia splen est risus causatiuus. Cõiter. n. dr̃ qꝫ felle irascimur corde sapim⁹ iecore amam⁹ cerebro sentim⁹. sꝫ splene ridem⁹. Sic quoqꝫ fortitudo ⁊ luce⁹ patiẽtie pñtis erit nobis cã risus. i. eterne letitie ꝑm illud Prouer. vltimo fortitudo ⁊ decor indumẽtũ eius ⁊ ridebit i die nouissimo ⁊ Joh̃. xvi. Tristicia vestra vertetur in gaudiuꝫ.

¶ Capitulum. lij.

PEccatum assimilat senio. ¶ Primo quidẽ quia senex multis miseriꝫ subditur. Nam sicut dicit Cyprianus de .xij. abusiõib⁹ seculi. Senectute confect⁹ homo ad interitũ properat oculi caligãt. aures grauiter audiunt . capilli fluunt. facies in pallorem mutatur . dentes lapsi numero minuũtur. cutis aresc̃it. flatus ñ suauiter olet. pectus suffocatur. tussis cachinnat genua trepidant. talos ⁊ pedes tumor iflat. humor iterior euanesc̃it. his oibus aggrauat. Et hec oia ruituram iaꝫ iamqꝫ domuꝫ corporis cito prenunciant. Similiter etiam per peccatũ homo multis miseriꝫ suppeditatur. Prouer. xiij. Miseros facit populos peccatum. vnde peccator ad moduꝫ senis ad eternum interitum properat Heb: viij. Quod antiquatur ⁊ senesc̃it ꝓpe interituꝫ est. ¶ Itẽ in homie peccatore caligãt oculi interiores per ignorantiam. ps. Obscurẽtur oculi eor̃ ne videant obsurdescunt aures ꝑ iobediẽtiaꝫ. Actuũ xxviij. Auribus suis grauiter audierunt ¶ Itez capilli fluunt ex capite. i. bone cogitatiões a mente per maliciam. Facies. s. interior. i. conscientia pallesc̃it. i. decoloratur per immundiciaꝫ Thre. iiij. Mutatus est color optimus. Dentes. i. boni viri siue amici ei adherentes ab eo separantur ⁊ minuũtur per infamiam. Cutis. i. exterior cura pauperuꝫ aresc̃it per auariciã deficiẽte hũore pietatis. Job. vij. Sordib⁹ pulueris cutis mea aruit. ¶ Itẽ peccatorib⁹ pect⁹ suffocat. qr videlicet sputis ⁊ tussibus grauat. Sputũ est immũdicia que per os ꝓiicitur. vnde signat in peccatore verba inordinata vel turpia que peccatores sine angustia retinere non pñt. Job. iij. Conceptum sermonem tenere qs poterit. Et Eccli. xix Sagitta infixa femori canis sic verbum in corde stulti. Canis enim non quiescit q̃diu sagitta femori eius infixa non exierit: ⁊ sic stultus q̃diu verbum non emiserit. Tussis autem est angustia peccatoris ⁊ significat in peccatoribus angustiam cõscientie vel pene Ro. i. Tribulatio ⁊ angustia in omnem animam operantis malum. ¶ Itẽ est ẽt in peccatoribus tremor genuũ. i. timor cordiũ. Prouer. x. Pauor his qui operantur malum. ¶ Itẽ tumor pedum. i. superbia . appetitum appetẽdo glorias ⁊ pompas que oia conscientiam grauat ⁊ futuram anime in eternum supplicium ruinam prenunciant. ¶ Secundo pcñ assimilat senio . quia senex tedio afficit sic pcñ quia deordinat animum ⁊ grauat per penam ⁊ tedium Augu . Justi sti domine ⁊ sic est vt pena sibi sit ois inordinatus animus Job. x. Tedet animaꝫ meam vite mee. ¶ Tertio qr senex morbis grauatur. Sic peccatores morbis grauatur diuersarum passionum vt nũc affliciantur tristitia: nunc iuidia ⁊ ceteris talibus. ps. Multiplicate sunt infirmitates eorum ⁊c̃. ¶ Quarto qr senex tristitia ꝑmitur. ps. Si ãt i potentatibus octoginta anni amplius eorum labor ⁊ dolor. Similiter pcores siue ex remorsu conscientie. siue ex vindicta culpe. s. qñ premũtur ab hominib⁹ vl̃ a deo siue ex cõuersione pẽitẽtie oportet fier̃ tristes effici. ps. Tribulationem ⁊ dolorem inueni. ¶ Quinto qr senex piger efficitur: qr vires corpis ei minuuntur. Similiter peccatuꝫ inducit defectum virtutum ⁊ pigritiã spũalẽ laborũ. Prouer. xx. Propter frig⁹. s. malicie piger arare noluit. i. noluit bonis op̃ib⁹ laborare ⁊c̃. ¶ Sexto qr in sene calor naturalis extinguit. ⁊ sic extinguit i pcõre calor charitat̃ qr refrigescit ⁊ paulatiꝫ ad extictionẽ tẽdit. Matth. xxiiij. Et abũdabit iniqtas ⁊ refrigescet charitas multo

rū. Septimo qꝛ i sene hūoꝛ dissoluit.ꝛ sic dissoluit hūoꝛ luxurie ꝛ fluxꝰ ꝓcupie in peccatoꝛibꝰ Eze.xxiij.Sicut fluxꝰ equo rū fluxus eoꝝ. ¶Octauo qꝛ in sene v̄tus regitiua coꝛrūpit. virtus ät regitiua ē rō nis prudētia.cuius rectā extimationē ꝑm pbm coꝛrūpit in peccatoꝛibꝰ carnis ꝓcupiscētia Daniel.xvi. Spēs decepit te ꝛ cō cupiscētia sbuertit coꝛ tuū. ¶Nono in se ne caro ꝓsumit.qđ etiā ad lām nōnūq̄ in luxuriosis ꝓtingit.quoꝝ coꝛpa frequē ter minuunt vl̄ ꝓsumūtur ex nimia emis sione humoꝛis nutrimētal̄ siue semialis. Luc. xv.Dissipauit subꝫ suā viuēdo lu xuriose subꝫ.s.nō tāi tpalem vt diuitias sꝫ ēt nālez.s.carnis suc. ¶Decimo in sene nerui contrahuntur ꝛ ideo senes curui efficiunt.Sic ꝑ contractionem anarithe i curuat aia ad aspectū terre.i.ad appetitū siue cogitatū terrenoꝛum bonorum.ps. Miser factus sum ego ꝛ curuatus ꝛc. Undecimo in sene cutis rugatur.s.exteri or conuersatio in peccatore deformat. Job.xvi. Ruge mee testimoniuꝫ perhi bēt cōtra me. ¶Duodecimo in sene om nis virtus corporalis anullat. Et sic pre cipue omnis virtus anime vacuatur.ps. Dereliquit me virtus mea. ¶Decimo tertio quia senex ab hominibus vilipen ditur. Et sic peccator quandoq̄ efficitur infamis ꝛ ab omnibus despectibilis.ps. Ego autem sum vermis ꝛ non homo opprobrium hominum ꝛ abiectio ple bis. ¶Decimoquarto quia senex om nibus hominibꝰ onerosus efficit. ꝛ hoc spiritualiter facit viciuꝫ iracūdie ꝛ preci pue in homine stulto ꝑm illud ℙprouer. xxvij. Graue saxum ꝛ onerosa arena sed ira stulti vtroq̄ grauior. ¶Item pecca tum assimilatur somno. ¶Primo ratio ne voluntatis qꝛ.s. voluntarie aliquis ad dormiendum se ponit ꝛ propꝛie volun tatis arbitrio etiam in peccatum ruit. Osee.x. Confundetur israel in volunta te sua. Aug. Pcm̄ adeo ē volūtariū q̄ si n̄ eēt volūtariū n̄ eēt pcm̄. ¶Scdo rōe bre uitatis quia quisquis ad dormiendum ipse ponit non diu dormire intendit.sed tamē frequenter decipitur.qꝛ non quan do vult excitatur. Sic quanq̄ ille qui peccato cōsentit proponit cito ā peccato exire tamen vtplurimum decipitur qꝛ diutius a pcō tenetur ꝛ quandoq̄ etiam in eo moꝛit: sicut moꝛitur lethargicus dormiendo Joh.viij. ℳoꝛiemini in pec cato vestro. Judith.xiij. Soporem morti ficans ꝛc. ¶Tertio ratione in sensibili tatis:quia.s.somnus ligat ꝛ imobilitat sē sum. Nam in somno secundum pbm ite riora loca calent ꝛ exteꝛioꝛa frigent.qꝛ fit reuocatio caloꝛis ad iteꝛioꝛa. Et tunc fu mus plurimus i stomacho generatur.q dum ad cereꝛum ascendit ꝛ vias sensu um ibi claudit organum primi sensus cō munis oppillatur cūq̄ ab eo oēs sensus particulares oriantur dum ille ligat om nes alij a suis actionibus retrahunt.Sic ergo somnus ligat ꝛ imobilitat sensꝰ coꝛ poris ita quoq̄ peccatum ligat ꝛ imobili tat sensum mentj scꝫ vt peccatoꝛ non re cte sentiat quod oporteat aut vt n̄ elligat facere quod sentit vel cognoscit esse faciē dum. Unde tollit peccatum virtutem coꝛ dis operatiuam siue motiuam ad bene operandum scꝫ charitatem. Nam fides per quam est cognicio boni per dilectio nem operatur. Sicut apls dicit Gal.v. Et i hoc ēt peccatum assimilatur somnoꝛ qꝛ sicut dic̄ Augu.i.li.de quantitate anie. Dum humoꝛ intrinsecus temperatus vi caloꝛis resoluitur in fumum petit cere bꝛum ꝛ ibi resolutus distillat inferus fri gidus ꝫ illuc ascēderit calidus:ꝛ sic di stillando remittit caloꝛem coꝛdis ꝛ per cō sequens processum oparationum impe dit.eo q̄ coꝛ sit principium omnis opera tionis. Eodem etiam modo peccatum sua frigiditate moꝛtificat caloꝛem coꝛdis. .i.amoꝛis seu amoꝛem charitatis ꝛ sic im pedit ꝓcessum omnis boni operis. Unde peccatoꝛ dicitur ℙpro.vi. Usquequò pi ger dormit.s.nihil bn̄ opando. ¶Quar to rōne falsitatis Frequenter. n. somniāt dormiētes ꝛ somniādo decipiunt ꝑ somn nia illusiua ꝛ falsa:ꝛ sicut sōnus iducit in dormiētibꝰ somnia falsa ꝛ deceptiua:ita

peccatū in hoibus inducit falsas extimatiões ⁊ temeraria ⁊ nō vera iudicia Pro. xiij. Stultis illudit pcñ. ¶ Item peccati corruptio assimilat corruptiói phlegmatis ex qua fiunt hoies tardi obliuioſi ⁊ somnolenti. Similiter ex peccato fiunt hoies tardi ad opandum bonū obliuioſi vt nó recogitét deū ſm illud: Oblitus es dñi creatoris tui. ¶ Item somnoléti. i. pigri vel tepidi in ꝓsequēdo iceptū. Imitatur ét phlegma nāz aque hyemis ⁊ decrepite etatis. Silr̄ status peccati hz nām aq̄ q̄ inundatione piculoſus. fluctuatióe turbidus. ⁊ motibus inſtabilis. Nā impij q̄ſi mare feruens qō qeſcere non pót vt dicit Yſa. ¶ Itē hz nām hyemis: q̄ tēpeſtatibus i. tētationū procellis laceſſit. ¶ Itē hz naturaz decrepite etatis. i. veteris hominis. ſ. ade defectū ⁊ inobediētiá. ¶ Item phlegma per os purgatur: q̄ ipſa peccati corruptio per oris confeſſioné expiatur .i. Corin. v. Expurgate vetus fermentuz ⁊ Ro. x. Ore cófeſſio fit ad ſalutē. ¶ Item peccatum aſſimilatur hydropiſi. ¶ Primo quia in omni hydropiſi eſt egritudo epatis ſm Auice. Non. n. vt ipſe dicit accidit hydropiſis abſq̄ egritudine epatis propria vel cōicata. Iz qñq̄ egrotet epar ⁊ non ſequat̄ hydropiſis. Et ꝑcipua cā ⁊ quaſi ꝓiuncta hydropiſis eſt debilitas digeſtionis epatice. per quá purū ab impuro ſepat̄. Et ideo nō incógrue epar rónez deſignat. in qua diſcretio eſt bonū a malo ſeparáz ⁊ diſcerneus. Qō ergo in oi hydropiſi cōicat egritudo epatis oñdit q̄ i oi peccato accidit ignoratia aliqua vel error rónis: vñ phs. Dis malus ignorans. q̄ aūt nō oēm egritudiné epatis comitat̄ hydropiſis eſt q̄ non ad oēm rónis ignorantiá ſequat̄ peccati malicia. Nam ē aliqua ignoráttia inuincibilis in qua ē nullū pcñ. Debilitas át epatice digeſtionis q̄ eſt cá ꝓiuncta hydropiſis eſt defectus ſiue i cóſideratio rónis circa particulare eligibile q̄ ē proxima cá peccati. Licet. n. ratio dictet oēm fornicationē eſſe malá ⁊ cauendam: tñ qñ particulariter tentatur hō de hac femina. illud generale dictamē rónis non curat neq̄ attēdit. vnde q̄ elegit vt tunc fornicari eſt rónis debilitas ⁊ defectus non ꝓſideráris malicia huius actus ¶ Scdo q̄ eſt in hydropicis corruptio ꝓplexiónis ex qua vt Auic. dicit mutat̄ color corpis ⁊ facici ad albedinē ⁊ citrinitatē. Vñ eſt ſignuz cōe hydropiſis mutatio colorıs. Sicut át bona ꝓplexio corpis ꝓſiſtit in debita ordinatóe ſiue tpáta hūoꝝ q̄ ſūt i ipo corpe ſic bóa ꝓplexio aīe conſiſtit in debito ordine ⁊ moderamine paſſionuz q̄ ſunt in appetitu ſenſitiuo. Vñ ſicut corruptio ꝓplexionis corporis eſt ex diſtempantia humoruz. ſic corruptio cōplexionis ſpūalis eſt ex diſtēperantia ⁊ inordinatióe paſſionū: puta ire vel timoris gaudij vel ſimiliuz. Qō ergo in hydropico ē corruptio ꝓplexionis ex diſtemperátia humoꝝ oſtendit q̄ in peccato ſiue peccatore ē corruptio ſenſitiui appetitus ex diſtemperátia paſſionū. Sed per faciei ſiue corporis exterioreż colorez accipe hominis ꝓuerſationem qui. ſ. in hydropico mutatur q̄. ſ. in homine peccante ex ipſa inordinatione interiori etiá exteriorı cōuerſatio ⁊ vita deformatur: vnde ipſa deho neſtatio conuerſationis exterioris cōmune ſignum eſt egritudinis interioris. Eccli. xix. Amictus corporis ⁊ riſus dentium ⁊ ingreſſus hois enunciant de illo. ¶ Tertio q̄ eſt in hydropicis corruptio digeſtionis. Vnde ét eſt in eis vt plurimū paucitas appetitus cibi pp̄ vehementiaz appetitus aque. Qñq̄ etiam fit in hydropiſi fortis appetitus vt Auicen. dicit. Qz igitur per digeſtionem paratur cibus vt apponatur corpori ⁊ proſit ei: cibus aūt mentis eſt ſermo dei. accipe per cibi digeſtionem verbi dei memoriaz ⁊ affectionem. Per hanc enim doctrina verbi paratur vt impleatur opere ⁊ in perfectum nutrimentum anime cōuertatur. Quod ergo in hydropico corrumpitur digeſtio cibi oſtendit q̄ in peccante homine deficit affectio verbi dei. qnia ſcilicet non debito modo afficitur ad doctrinam ſpiritualez ⁊ ad ea quibus anima paſcitur: vnde tantus fit in eo appetitus aque ideſt

amor transitorie substãtie q̃ debilitatur appetitus cibi idest deficit amor verbi ⁊ spũalis nutrimenti. Quãdoq; tamen accidit eis p̃ peccatum compunctio ⁊ vehemens appetitus boni. ¶ Quarto quoq; est in hydropisi exuberantia humoris qua.s. replentur membra vel loca vacua nutrimenti. Et h̃ exuberantia humorum est in homine p̃cõre intemperantia illiciti amoris. Fertur enim peccatoris dilectio aut ad carnis delectabilia. qõ pertinet ad membra: ⁊ talis ẽ amor luxuriosi. aut ad gule cibaria qõ pertinet ad loca vacua nutrimenti. ⁊ talis est amor gulosi. aut ad tpalia vt diuitias aut honores: qõ ptinet ad hũores q̃ fluidi sunt ⁊ instabiles sicut ⁊ h̃ tẽporalia. i. Joh. ij. Mundus transit ⁊ ꝯcupiscẽtia eius: ⁊ talium rerum amor est amor auari ⁊ superbi. ¶ Quinto inuenitur in hydropisi tumefacto corpis que secũdum Auic. quandoq; incipit a femore aliquando a pedibus aliquando a dorso aliquando a renibus. Similiter in peccatore inuenitur tumor superbie ⁊ inobedientie que est initium omnis peccati: ⁊ h̃ aliqñ est a femore. i. ab amore filiorum q̃ ex femore p̃cipue egredit generatio filiorum. Exo. i. Fuerunt omnes anime que egresse sũt de femore Jacob ⁊c̃. Multi .n. ꝓpter carnalem filiorum amorez peccata multa faciunt ⁊ dei mãdata transgredi p̃sumunt. aliquando v̄o ex pedib⁹. i. ex affectib⁹ tpaliu; siue diuitiar; siue honorum. Sunt .n. velut anime pedes quibus bene vel male curritur ipsi⁹ aie affectiones. Nam auari ⁊ ambitiosi his pedibus ire p̃sumunt ꝯtra mandata dei. Prouer .i. Pedes illorum ad malum currunt. aliqñ ẽ a dorso. i. ab ipatiẽtia tolerãdi aliqd onerosum vel graue. Nam dorso feruntur onera: ⁊ h̃ est i accidiosis q̃ cõtra õu; intumescũt vel ꝯtra supiorẽ iponentem vel mandãtẽ aliqd onerosum. Job. xv. Quid tumet cõtra deũ spũs tuus Qñq; v̄o est ex renibus. i. ex appetitu voluptatum gule vel luxurie q̃ ex renibus materia fluit voluptatis ⁊ delectatiõis carnal⁹. Corripuerũt me renes mei. ¶ Sexto in hydropisi est deformatio caloris ꝓp̃ co rruptionem cõplexionis ⁊ declinat color hydropici vt supra tactũ ẽ. aliqñ ad albedinem: aliquando v̄o ad citrinitatem ⁊ aliquando v̄o ad adustionem ⁊ nigredinem sicut in pleuretico. Aliquando v̄o declinat ad viriditatem vt cuz procedit hydropisis ex apostẽate calido splenetico. Similiter in peccatoribus ex malicia interiori deformatur calor. i. apparentia ⁊ conuersatio exterior. In q̃bus dã q̃dez dealbatur per apparẽtẽ iustitiã sicut in hypocritis quibus xp̃s dixit. Matth. xxiij. Ve vobis hypocrite q̃ similes estis sepulcris dealbatis ⁊c̃. In q̃bus dam v̄o denigratur p̃ publicam infamiaz. Thre. iij. Denigrata est super carbones facies eorũ. In quibus dam citrinatur tracũdia ⁊ scuticia Nam sicut dicit Johãnic⁹. Cum humores frigidi calefiũt mutat color albus in citrinum vel rubeum: Sic hypocrite qui primo videbantur frigidi. i. mites in altitudine potestatis positi efficiuntur tracũdi ⁊ seui. Et sic qui videbantur albi ⁊ frigidi. i. puri ⁊ mansueti calescentes tracundia apparent citrini ⁊ ignei. ij. Mac. iij. Facies ⁊ color immutatus ⁊c̃. Quidam v̄o etiam peccatores virescunt aliquando per popularem gratiam ⁊ famam. Nam color viridis est color maxie gratus oculis sed tamen talium gratia fallax est ⁊ vana secundum illud. Prouer. xxxj. Fallax gratia. ⁊c̃. ¶ Septimo i hydropicis inuenitur sitis magnitudo: proprium enim ẽ hydropicis sicut Beda dicit: vt quanto amplius bibunt. tanto amplius sitiant quod est secundum Auicẽ. propter complexionem in epate facientem sitim: aut propter opilationem propter quam nõ attrahit ad epar aliquid quod sitiz sedat aut propter aliam aliquam causam sitim facientem que ex potu non removetur nisi forte per accidens: sicut accidit in terra originis mee scilicet in castello sancti Geminiani quod est in partibus thuscie xv. miliaria distãs a ciuitate senarum. Ibi enim fuit quidam vir nobilis ⁊ pauper q̃ factus hydropicus ⁊ toto fere corpe tu

midus. Cumq; sitī insatiabili cruciaretur nec potus ei petenti ab aliquo porrigeretur cū iaceret ꝓpe locū vbi quoddaz edificabat palaciū quadā die cū solus eēt vidit ibi cuā magnā aqua plenā in qua veteres lateres mollificabantur. Vnde ex admixtione calcis lateribus adherentis aqua dealbata erat ad quam aquā ille accedens in magna quantitate bibit ⁊ postpotū i lecto se ponēs ⁊ paululū obdormiens post sonū ex vrute illius aque seu ex calcis adustione tā magno fluxu ventris solutus est vt hydropisis euacuata sua materia ⁊ causa penitus ab eo tolleretur ⁊ ēt sitis cuz ea est autem inordinata sitis hydropica inordinatus appetitus peccādi qui in omni quasi peccato insatiabilis inuenitur. Vñ. ps. Esurientes ⁊ sitientes aia eoꝝ in ipsis defecit. Sed specialiter hec sitis insaciabilis vt dicit Beda appropriatur auaris q; nō saluantur oculi eorum diuitijs vt dicitur Eccli. iiij. ¶ Item peccatum assimilatur febri quod ꝑ primo de febris descriptione. Nam febris secundum Auicen. est calor extraneus accēsus in corde procedens ab eo mediātibus spū ⁊ sanguine per arterias ⁊ venas in totum corpus ⁊ inflammatur in eo inflammatione que nocet operibus naturalibus: Similiter peccatum est calor extraneus homini. i. non naturalis appetitus qui est contra rationem. Vnde Augu. dicit q; peccatum non est naturale sed vitium nature appetentis id quod non est sui ordinis ⁊ accenditur in corde. quia de corde exeunt cogitationes male ⁊c.

Math. xv. Vnde a corde procedit peccatum mediantibus spiritu ⁊ sanguine id est cogitatione ⁊ delectatione: per arterias ⁊ venas id est per locutiones ⁊ operationes: siue per verba ⁊ opera ⁊ impediuntur operatiōes naturales id est virtuose ⁊ rationales que proprie competunt homini secundum naturam suam que rationalis est. Vnde de homine peccante dicitur in. ps. Homo cum in honore esset non intellexit comparatus est iumentis insipientibus ⁊c. ¶ Secundo patet dicta similitudo ex febris distinctiōe. Nam sicut ipse Auicen. tradit aliqua febris procedit ex membris radicalibus vt ethica. aliqua ex humoribus vt putrida ⁊ quedam ex spiritualibus vt ephimera. Ethica eni febris prima accēsione sua accendit in membris radicalibus puta i corde. Caliditas eni epatis nō est ethica sed aliquādo perducit ad ipsam ⁊ similit pulmonis ⁊ stomachi. Et est exemplum accēsionis huius febris sicut si aliquis calefaciat aquam per parietes balnei. aut per ollam coci aut per follem ferrarij. Per hanc ergo febrem signātur peccata prelatorum ⁊ clericorum qui sunt quasi radicalia ⁊ originalia membra ecclesie ex quibus bona ⁊ mala prouenīunt ceterorum. Est ergo tripler species ethice designans tripler vitium clericoruz. Prima est que consumit humiditatem nutrimentalem iam sparsam ⁊ vnitam in membris ⁊ proximam coagulationi que vocatur ros ⁊ est sicut oleū in lucerna infusum. Et hec species febris est amor inordinatus carnalis scilicet sui ipsius vel consanguineorum ⁊ nepotum qui communiter inuenitur in clericis deficcans in eis amorem pietatis que expandi deberet in membris. i. in indigentibus ⁊ pauperibus subditis. Nam ea que deberent dare pauperibus sibi aut auare retinēt aut male consumunt aut consanguicis largiuntur vt magnificentur ⁊ ditentur. Vnde Bern̄. dicit super Can̄. Timeant ministri ecclesiarum qui in terris sanctoꝝ ēs possidēt tam iniqua gerunt vt stipendijs que sufficere debeant minime contenti supflua quibus egeni sustentandi essent impie sacrilegeq; sibi retinent: ⁊ in vsus sue superbie atq; luxurie victum pauperum cōsumere non verentur. duplici profecto iniquitate peccantes qui ⁊ aliena diripiunt ⁊ sacris in suis vanitatibus ⁊ turpitudinibus abutuntur. ¶ Sexto clericus vt idem dicit cui concessum est vt ad necessitatem viuat de altari non superbiat: non luxurietur nec intendat vt de clericatu ditior fiat: non sibi de bonis eccle-

ſie ãpla palatia fabricet mutãs q̃drata ro tundis: neq; loculos ide cõgreget. neq; in vanitate ꝛ ſupfluitate diſpergat non ex tollat de facultatib⁹ eccleſie ꝓſãguineos aut nepotes ne filios dixerim. ¶ Secun da ſpecies ethice cõſumit humiditatẽ iaꝫ attractam ad locum nutritionis ꝛ ꝓpin quã permutationi ſiue converſioni q̃ ſecꝫ humiditas eſt ſicut oleũ imbibitum in corpore lichi ꝛ vocatur cambium. Et hec deſignat in clericis vitium carnale q̃ deſtruitur in eis humor deuotionis ſpi ritualis quo nutriri deberent ꝛ eſſe ple ni. Vnde tales non ſunt digni domino miniſtrare precipue in ſacramẽto eucha riſtie. Vnde Bernard. ait. In multis mul tipliciter regnat fornicatio qui puritatis auctor impuro corde ꝛ corpore mini ſtrantes non verentur ſtare ante angelũ dei qui ſecet medios ꝛ diſperdat: ſed om nino audent agni immaculati ſacras con tingere carnes ꝛ intingere in ſãguine ſalu toris manus nefarias quibus pauloan te prohdolor meretrices attractauerant Et ſic altaria circuire. ſic ꝛ eccleſias fre quẽtare pſalmos cantare: cum tamẽ eis huiuſmõi laus execrabilis ꝛ oratio fiat i peccm. Tertia ſpẽs ethice ꝓſũit hũiditatez cũ q̃ cõtinuant ꝑtes mẽbrorꝫ ſimiliũ ptiũ a principio creatiõis vñ vocat glutẽ ꝛ eſt ſi cut hũiditas cui ꝓtinuant ꝑtes totũ de quo factũ ẽ bitumẽ ꝛ p̃ dõſtructionẽ talis hũiditatis partes mẽbrorꝫ venũt ad ſe patõez: ꝛ h̃ febris deſignat in clerici pecca tum ſymonie. Talis eni humiditas grati am ſpũalem deſignat q̃ eſt glutẽ quo par tes mẽbrorꝫ ſimiliũ ptiũ. i. fidelium men tes q̃ vnius fidei ꝛ charitatis ꝑticipes ſt ad inuicẽ cõnectũt: ſed hãc humiditatem gratie ſymoniaca pranitas cõſumit dum ipſius gratie celeſtis dona illicite vendit vel emit. Alia aũt febris ẽ putrida ex hu morum putrefactõe cauſata. ꝛ hac febre eſtuãt laici in q̃bus ſunt hũores putridi. i. affect⁹ corrupti. quoꝝ qdã laborãt ꝓti nua ſecꝫ auaritia: cuius ſecꝫ appetit⁹ ẽ con tinuum lucrum. velet eni auarus lucrũ ſuũ nũq̃ terminari. Vñ ſcõs ꝑs Adria no querenti. Quid eſt quod nunq̃ fini hominem eſſe laſſum. Rñdit q̃ lucrum precipue autem vſura die ac nocte conti nue multiplicat lucrum. quidam vo labo rant quottidiana gula in qua quotidie peccatur: vñ ſignat per Pharaonem qui omni die exigebat certam mẽſuram late rum vt hẽtur in Exo. Quidaꝫ vo labo rant tertiana. i. iracũdia q̃ ad modum fe bris cor accẽdit ꝛ inflãmat. Eſt. n. ira inflã matio ſanguinis circa cor ſecundum Ba maſc̃. ſed tertiana propt̃ tres gradus ire quos dñs aſſignauit Math. v. cuꝫ dixit. Omnis qui iraſcatur fratri ſuo reus erit iudicio: qui autẽ dixerit racha reus erit concilio. qui autez dixerit fatue reus erit gehẽne. Vbi attendendum q̃ ſicut creuit gradus culpe ſic ꝛ creuit ordo ſententie; vnde recte ira ſine voce iudicio: ira cum voce conſilio: ira cum voce contumelie gehẽne ignis mancipatur ſecunduz Au gu. in primo. n. ira tantum. in ſcõo ira ꝛ vox. in tertio ira ꝛ vox cum expreſſione irriſionis. dicit. n. Greg. q̃ iudicium ẽ ẽt diſcuſſio conſiliuꝫ ſententie diffinitio ge hẽna ignis ſententia excomunicationis Quidaꝫ vo laborant febre quartana. i. accidia q̃ ſeliciꝫ febriſ ẽ tardior cet̃r. hꝫ enim tempus ſuuꝫ ſecꝫ diem determinatũ ꝛ horam ſue acceſſiõis. vñ Job. Caſſia. lib. v. de inſtitutis monachorꝫ dicit. Accidia circa horam ſextam maxime monachuꝫ inquietat vt q̃dam febris ingruens tpe ꝑſtituto ardentiſſimos eſtus accenſionũ ſuarum ſolitis ac ſtatutis horis anime in ferens egrotanti. Iſte ergo ſunt febres q bus ſocrus petri. i. iudeorum ſynagoga vel peccatrix anima laborabat ſine ſecula ris matrimonio iunct⁹. Lu. iiij. Socrus autem petri tenebatur magnis febribus. ¶ Tertia febris ex ſpirituũ calefactione proueniẽs dicitur ephimera ab ephime ro piſce q̃ modico tpe viuit. vt ſupra. iiij. libro. Et ſi hmõi febris modico tpe du rat. Hec ergo febris deſignat peccata re ligioſorꝫ qꝛ febris ephimera hꝫ cãꝫ aliq̃ ex pte aie. ſ. ex paſſionib⁹ vt ira gaudio vl hmõi. aliq̃ vo ex corpe. ſ. ex nimio labo

re vel vigilijs ⁊ huiusmodi: quandoq; vero ab exteriori aere. s. distempato nimio frigore vel calore solis ⁊ hmói. Sic' vitia religiosoꝝ sunt vel ex passione interioris tentatiõis vel ex inordinatióe indiscreti feruoris qui frequenter facit eos assumere supra posse in vigilijs abstinétijs ⁊ alijs laboribꝫ. ex quibus nónunq; incurrũt vl' accidiá vel desperationẽ vel amentiam ⁊ hmói. Vel ex parte exteriori. s. ex assiduitate ⁊ familiaritate secularis conuersationis: qi incaute ⁊ assidue cũ secularibus cõuersando ⁊ eoꝝ se negotijs implicando multa vitia incurrunt. ¶ Item pcñ assimilat paralysi quo ad quatuor: primo quantuz ad subiectũ. qi paralysis sm Auicẽ. qñq; est in toto corpore preter caput. qñq; est in vno latere tñ: qñq; in vno mẽbro tñ. sic inter peccatores illi sunt q̃si ex toto paralitici qui totũ tps vite sue male expendũt excepto capite. i. tpe innocentie. s. etate puerili post baptismũ. Quidá enim statim cũ attingunt ad annos discretionis incipiũt facere mala ⁊ semp continuát in peius vsq; ad mortẽ. ⁊ tales sunt potius dicendi demones q̃ homines. qi sm Hiero. Humanum est peccare sed diabolicũ est perseuerare. Sed q̃si in vno latere paralitici sunt qui licet aliquá partẽ vite expẽdant in peccatis tñ postea conuertuntur ⁊ bene viuũt in residuo tpe vt magdalena. Sunt autẽ duo tpa vite quasi duo latera in corbe. Nam vt dextrum est tps iuuentutis. vt sinistrum vo tps senectutis. In quibusdam ergo paralyticat dextrum. s. in his q male viuunt in iuuentute. sed sinistrũ in his q male viuũt in senectute. Sed q̃uis in corpore periculosius sit perdere dextrum q̃ sinistrũ: in tpe tñ est econtrario qi peiꝰ est male viuere in senectute q̃ in iuuẽtute. Má tanto culpa senis dánabilior est q̃to sit morti propinquior. vnde Hugo de sancto victo. dicit de claustro aie li. ij In ter abusiones seculi huius sola maior est senis obstinatio qui morti proximꝰ mortis non abhorret aduentuz qui quasi ad hostium huius mundi positus foris spectat non tamen vite pñtis attendit egressum nec futuram considerat. audit nuncios mortis ⁊ credere non vult eis. Tres enim sunt nũcij mortis. casus. infirmitas. ⁊ senectus. Casus nunciat mortem latentem: infirmitas apparentem. senectus presentem. ex incertitudine mortis timor. ex sez infirmitatis grauitate dolor. ex certitudine senectutis nó obstinatio sed afflictio ⁊ humilitas sequi deberet. In vno vero membro tm̃ paralytici sunt qui licet aliquá do peccent tñ cito redeunt sicut fecit Petrus. ¶ Scõo assimilat peccatũ paralysi propter effectũ. qi paralysis aliqñ tollit sensum faciens. s. membrũ stupidũ ⁊ insensibile aliqñ vero tm̃ tollit motuz. aliqñ vo vtrũq;. Siliter peccatũ aliqñ tollit sensuz .i. vsum rõnis sicut in luxuriosis in quibus q̃si ratio absorbet a voluptate carnis Bañ. xiij. dr̃ ó séib⁹ luxuriosis. Auertẽrũt sensum suũ vt nó recordarent iudicioꝝ iustoꝝ. Aliqñ vo tollit motuz. s. boni operis. vt in accidiosis. Exo. xv. Fiant immobiles q̃si lapis ⁊c. Aliqñ vero tollit vtrũq; sicut in hereticis. qui neq; recte sentiunt neq; operant. ¶ Tertio assimilat peccatũ paralysi quo ad pulsum. Nam pulsus paralytici sm Aui. est tardus. rarus. ⁊ debilis. Pulsus aũt cũ procedat a corde ⁊ deriuetur ad manũ siue ad brachiuz designat bonũ propositũ cordis qñ opere implet. Hoc siliter in peccatoribus accidit tarde. aut raro. aut debiliter fit. qõ precipue apparet in vsurarijs. Quia licet aliqñ compungantur ⁊ restituere ꝓponát. tñ raro peruenitunt ad hoc vt bene restituant. quia aut tarde restituũt differẽdo vsq; ad mortem. aut si restituunt citius debiliter tamẽ quia cũ tristi corde ⁊ non vera intẽtione cũ remissionis astuta ꝓcuratióe. ¶ Quarto assimilatur peccatum paralysi quo ad signationem quia legitur in euágelio dñz tres paralyticos curasse. vnum qui iacebat in multitudine languentium Joh. v. Alius qui iacuit in grabato. Mat. ix. Alium q fuit seruus centurionis. qui iacebat in domo Math. viij. Per primũ autem signant male retinentes. Per secundũ male expendentes. Per tertiũ male acquirẽ

tes vt sunt vsurarij qui etiam iacendo in domo male acgrunt. ¶ Jtē peccatū assimilatur epilentie propter tria. primo qꝛ in epilentia ſm Aui. est sensus ⁊ motus priuatio: que tamen priuatio sensus ⁊ motꝰ fit non totaliter sed in parte. Et est ratio. quia materia que est cā epilentie in interiori ventriculo cerebri facit opilationez nō completam. ⁊ ideo impedit transitus vtrum sensus ⁊ motus in membris integre fieri nō tñ totaliter intersecando. Similiter peccatuz tollit quidem peccatori sensum. i. discretionem boni ⁊ mali. s. prudentiam sed non totaliter. quia licet tollat ei prudentiam : ⁊ sapientiam spiritualē ſm illud Deu. xxxij. gens sine consilio est ⁊ sine prudentia. non tamen tollit prudentiā secularem vel astutiam naturalem siue experimentalem. ymo in hmōi sensu magis vigent peccatores q̄ iusti ſm illud Luce. xvi. Filij huius seculi prudentiores filijs lucis sunt in generatione sua. Vnde facit diabolus peccatoribus qđ voluit facere naas amonites viris iabes galaad. qꝛ petiuit eruere oculos eorum dextros non curans relinquere finistros. quasi eni dexter oculus est prudentia spūalis. sed q̄si finister est prudētia siue astutia secularis. aplꝰ ad Ro. xj. Cecitas ex parte contingit in israel. Similiter tollit peccatū motuz boni operis: sed nō totaliter qꝛ licz quo ad meritum non tñ quo ad exercitiū. Quia etiā multi peccatores faciunt plurima opera de genere bonorum sicut elemosynas ⁊ hmōi: que licet in peccato facta nō valent quo ad vitā eternā: tñ valent ad euidēdū flagella tēporalia. ⁊ disponunt etiā ad penitentiā ⁊ ad plura alia. ¶ Scđo est in epilentia corporis prostratio. Nam epilētiā precedit spasmus ꝓpter nocumentū opilationis iam dicte. Vnde non est possibile vt dicit Auicē. q̄ epilentiā patienti remaneat erectio corporis. Similiter peccatuz prosternit hoiem a rectitudine iustitie. ⁊ vnum peccatū facit ipsum cadere in aliud ita vt sit impossibile ipsuz cū peccato diutius stare quin cadat. Vnde Gre. dicit q̄ peccatum qđ per penitentiā nō diluitur mox suo pondere ad aliud trahit. ¶ Tertio epilentia est tremor ⁊ exagitatio licet fortior ⁊ minus fortis ſm quātitez humoris. Similiter peccatum reddit hominē tremulentum ⁊ timidū. Pro. x. Pauor his qui operant malū. Est. n. timida nequitia sicut dicit Sap. xvij. Seneca. Nihil timidum facit ainz nisi reprehensibilis vite cū scientia. ¶ Jtē peccatum exagitat hominē qꝛ reddit eū instabilē ⁊ ingetum Thre. j. Peccatū peccauit hierusalē propterea instabilis facta est. ¶ Jtē peccatū assimilatur letargie propter tria. primo qꝛ morbus letargie inducit febricitationem. est enim letargia sicut dicit Aui. apostema phlegmaticum factum intra craneuz capitis. Et q̄ fit ex humore phlegmatico pz. qꝛ generat ex potu eo q̄ potus generat humorem phlegmaticū in quo fūt euaporatio ⁊ putrefactio. Vnde vt plurimū generatur ex cōmestione ceparū ⁊ repletione nimia stomachi ⁊ a multitudine potus ⁊ a multitudine cōmestionis fructuū. Sic ergo letargia est apostema ex humore phlegmatico putrefacto. ⁊ sicut Auic. dicit in apostemate facto ex humore putrefacto communiter fit febris licet sit febris lenta. ⁊ ita patet q̄ in letargia fit febricitatio. Sed quid est istud apostema in cranco nisi peccatuz in anima. Hoc comitatur febris que est inaturalis ⁊ intēperatus calor quia cōmuniter sequitur peccatum aliquis intemperatus ⁊ irrationabilis amor. Nam peccator a creatore auersus inordinato amore ad creaturam cōuertit̄ sicut auarus ad pecuniam superbus ad excellētiaz luxuriosus ad delectationē voluptuosam. ad q̄ peccator quāto ardentius inhiat tanto periculosius febricitat. ¶ Secūdo letargia causat dormitationē precipue vt dicit Auic. cū letargia est i substātia cerebri fit subeth fortior ⁊ difficultas motuū est maior. dicitur aūt subeth somnus superfluus ⁊ grauis. vnde talis vir potest ad horam excitari. Sic peccatum aliquando ita infigitur cerebro. i. animo vt faciat peccatorez dormire. i. in statu peccati imobilem permanere ⁊ si aliquando molestatus. i. aliqua

ãuersitate angustiatus vel artat⁹ ad ho
ram exeũtck.s.vt malum statuz suũ videat
z consideret:tñ statim ad solitum somnũ
.i.imobilitatẽ suã z negligentiã redit sur-
gere ꝓtẽnens.Vnde ꝓtra eum clamat salo
mon dicens.vsqquo piger dormis ꝓuo.
vj.Tertio letargia causat obliuionem.
Est.n.obliuio coꝛruptio memorie que vt
plurimum accidit ex frigiditate.qñqz eni
fit ex apostematibus cerebꝛi z propꝛie fri-
gidis.vnde cũ letargia sit apostema cere-
bꝛi phlegmaticum z per ꝓsequens frigi-
dum ideo memoriã coꝛrumpit z obliuio
nem inducit.sed qd est frigidus apostema
nisi peccati malicia que calorem charitaꝫ
extinguens animam frigefacit z dei obli-
uionẽ inducit.Talem letargiam patieba-
tur ille cui scriptura dicit Deu.xxxij.Deũ
inquit qui te genuit dereliquisti z oblitus
es domini creatoꝛis tui.

¶Capitulum.liij.

PEccatoꝛ assimilatur seruo
malo.primo qꝛ malus ser
uus solet esse ebꝛiosus.z
tunc bona domini negli-
git vel furtim subtrahit.
ꝓuer. xix. Operarius
ebꝛiosus non locupletabitur.ꝫ est pecca
toꝛ qui vino.i.delectatõe carnis vel secu
li inebꝛiatus negligit spiꝛitualia que ad
honoꝛem domini sunt.vel si non negligit
furatur z sibi vsurpat non inde dei sed su
am propꝛiam gꝛiam querendo.ecõtra bo
ni serui dicunt.Non nobis dñe nõ nobis
sed nomini tuo da gloꝛiã. ¶Secundo qꝛ
seruus malus est ociosus z tempus quo
laboꝛare debet inutiliter expendit z per-
dit.vnd paterfamilias dixit seruis.Quid
ꝫ tota die stat ociosi.z Eccli.xxxiij. Mit-
te seruũ in operationẽ ne vacet. Sic enim
decet illũ. Peccatoꝛes aut ociosi sunt.qui
totum tempus quo in peccato viuũt quã
tum ad meritũ perdunt z inutiliter expẽ
dunt.¶Tertio qꝛ malus seruus de bõis
domini sui est prodigus z vniuersa consu
mit Matꝫ.xix.Diffamatus est villic⁹ qꝛ
dissipasset bona dñi sui. Tunc autẽ pecca
toꝛ de bonis dei est prodigus.quando eis
non vtitur ad honoꝛẽ dei z salutem anꝛ-
me sue.sed tñ ad gloꝛiã mũdi vel cõmo-
dum coꝛpis sui.¶Quarto qꝛ malus ser-
uus est piger z somnolẽtus z negotia dõ-
mini negligit.Eccli.xxxviij.Cuꝫ seruo pi-
gro tracta de opere.z Lu.xviij De seruo
qui abscondit talentum dñi sui.Peccatoꝛ
autem somno peccati detentus bona que
facere posset dño negligit.Auarus etiam
bona tꝓalia non alijs tribuit sꝫ sibi soli ab
scondit. Multi etiã ex pusillanimitate ta-
lenta.i.gratias sibi traditas seu creditas
.i.cõcessas abscondunt.qꝛ non vtuntur
eis ad pꝛoximoꝝ vtilitatez.¶Quinto qꝛ
seruus malus pꝛoteruus z cerꝛicosus su
pꝛa dominum se extollit. Eccles x. Vidi
seruos in eqs ꝛc. z ꝓuer.xix. Per ser-
uum cũ regnare ceperit.sic peccatoꝛ super
dominũ supbit quãdo humilitatẽ domi-
ni videt z ipse cõtẽnit eam.Videt enim do
minũ suũ afflictũ z ipse vult eẽ in delitijs
Videt dñꝫ pauperẽ z dẽudatũ z ipse vult
fulciri delitijs ac diuitijs. Videt dñꝫ abie-
ctuꝫ z ꝓtẽptũ z ipse vult honoꝛari. ¶Itẽ
seruus ꝑ dñm se extollit qñ caro contra
spiritũ pꝛeualet Job.xv. Non est seruus
maioꝛ dño suo.¶Sexto qꝛ malus seruꝰ
cupidus existẽs bona dñi in propꝛiũ vsuꝫ
vertit.Exẽplũ de seruo.Eliseꝰ iiij. Re.v.
z hoc ptinet ad symoniacos. q bona dñi
.i.dona spũssancti pro sua vtilitate tꝓali
emunt z vendunt. ¶Septimo quia pꝛe-
sumptuosus impia domini pꝛipendit.ij.
Reg.xix.Seruus meus contempsit me.z
Job.xix.Seruum meũ vocaui z non rẽ-
dit mihi.Sic est peccatoꝛ cum dei manda
ta ꝓtẽnit.vel cum a deo vocatus redire p
penitentiam spernit.ꝓuo.j. vocaui z re-
nuistis ꝛc. ¶Octauo cum sit malus z du-
rus gratiam sibi fieri appetit. Matꝫ.xx.
Serue neꝯ omne debituꝫ dimisi tibi quo
niam rogasti me.sic est peccatoꝛ qui male
agendo gratiam a deo vel finalem penitẽ
tiam expectat.¶Nono qꝛ obliuiosus est
z q redditurꝰ sit de omnibus rationẽ ad
memoriam non reducit.quod etiam pec
catoꝛ facit respectu dei. Luc.xij.si dixerit
seruus moꝛam facit dñs meus ꝛc. ¶Dei

mo qꝛ iracũdus ꝛ seditiosus totam familiam turbat ꝛ ledit. Luce. xij. Et si ceperit seruus percutere seruos ꝛ ancillas ꝛc̃. Talis est qui ledit sanctos ꝛ religiosos viros vel pauperes qui sunt de familia christi.

¶ Undecimo qꝛ maledicus ꝛ liguosus etiam dño detrahit vel ei maledicit. ij. Reg. xvj. de Siba que accusauit dominum regi. Eccls. vij. Cunctis sermonibus q dicunt ne accõmodes aurem tuã ne forte audias seruũ tuum maledicentẽ tibi. Talis est maledicus ꝛ blasphemus ꝑpue qui contra dñm linguã suam relaxat. ¶ Duodecimo qꝛ delitiose nutritus contra dñm recalcitrat ꝛ resilit Pro. xix. Qui delicate nutrit seruum suum postea inueniet eum contumacem. Et ideo non decẽt seruũ delitie. Sic caro rebellat spũi cum delicate nutritur. vel ꝟ ptinet ad ingratos qui multis bonis a deo receptis recalcitrant contra eum ꝝ illud Deut. xxxij. Incrassatus est dilectus ꝛ recalcitrauit. ¶ Decimotertio qꝛ cum sit fraudulentus dño suo insidias ponit. iij. Reg. xxi. Tetẽderũt ei insidias serui sui reputat autẽ dominus sibi isidiari cum quis isidiatur pauperi vel hoc ad hypocrytas ptinet qui opa domini faciunt fraudulenter. ¶ Decimoquarto qꝛ seruus domino existẽs iniuriosus ab eo fugit. iij. Regũ. ij. Factum est vt fugerent serui semei ꝛ. j. Regu. xvj. Hodie increuerunt serui qui fugiunt dominos suos. Talis est etiam peccator qui cum deũ peccando offenderit pnie remedium refugit ꝛ ad deum redire cõtẽnit. ¶ Decimoquinto cum sit flagitiosus punitur nec sic se cõpescit. Talis est peccator qui propter aduersitates se non emẽdat. Eccli. xxiij. Seruus interrogatus assidue scz cum tormẽtis a liuore. i. a liuoris crimine non minuitur sed magis ad odium prouocat. ¶ Decimosexto est ingratus ꝛ gratiam sibi factam nõ recognoscit. Talis est qui post penitẽtiam ꝛ veniam recidiuat. Eccli. xxiij. Lara manus seruo ꝛ querit libertatem.

¶ Decimoseptimo criminosus existens non nisi verberibus emendat. Eccli. xlij. Seruo pessimo latus sanguinare. glosa. seruus qui verbis non corrigitur vulneribus corrigatur. Talis est peccator qui se non emendat nisi fortiter ꝛ inrime tangatur. ¶ Decimooctauo quia est astutus ꝯ vocatur dormire se fingit. Prouerb. xxix. seruus non potest erudiri. qꝛ quod dicis intelligit ꝛ respondere contẽnit. Talis ẽ qui verbum dei audit ꝛ intelligit sed opere implere negligit. Luc. xij. Seruus sciẽs voluntatez domini sui ꝛ non faciens plagis vapulabit multis. ¶ Item nota q seruus peccati dicitur esse homo tripliciter ꝝ q est triplex genus seruorum. Nam quidaz sunt vernaculi siue originarij. qui scz in seruitute sunt nati. Et tales multis penis legalibus subiciuntur. qꝛ sua non possunt vendere neqz alienare nec contrahere nec dignitatis officiuz sumere neqz testimonium ferre nisi de domini voluntate. Hoc modo nascimur omnes serui originalis peccati. Ex qua fuitute multe pene seu dãna ꝝ diuine legis iustitiaz homini proueniunt nisi ab ea per baptismum liberetur. Alij vo sunt emptitij qui ab hoibus capti vel empti iugo sũt seruitutis astricti. Sic efficitur homo seruꝰ ꝙ peccatũ actuale siue qꝛ captꝰ sit ꝛ illaqueatus ab hostibꝰ ꝙ tẽtationis ꝙsensuz. siue ex nimia malitia sua venũdatus sit vt faciat malũ sicut achab. iij. Re. xxi. Tertij sui sẽ ꝙductitij q nõ ex necessitate sed ex volũtate seruiũt sub spe lucri. Et hi a famulando proprie dicti sant famuli. Sic quoqꝫ spũaliter seruos facit homines auaritia. Unde ꝛ Aplꝰ dicit q auaritia est idolorum seruitus. Exponens ꝟ Innocen. de vtilitate conditionis humane dicit q sicut idolatra seruit simulacro sic auarus seruit thesauro. Nam ille cultum idolatrie diligenter ampliat ꝛ iste cumulum pecunie libenter augmentat. Ille cum omni diligentia colit simulacrum. ꝛ iste cum omni cura curat seu custodit thesauruz. ille spem ponit in idolatria. ꝛ iste spez cõstituit i pecũia. ille timet mutilare simulacrũ. ꝛ iste timet minuẽ thesauruz. vñ dicit Sene. in Prone. Pecunie oꝫ ipareñ seruire si vti scias ancilla ẽ. si nescias ẽ do

tema. ℭ Item peccatores assimilant pue
ris. ℭ Primo q̄ ad modū puerorū sola
presentia curant ⁊ futura non cogitant.
ℭ Itez q̄ vanitatem amant ⁊ lucris scilz
spūalibus intēdere recusant. ℭ Itē q̄ sūt
minima ⁊ vilia magna estimāt. s. terrestria
⁊ q̄ sunt maxima nihil reputant. s. celestia.
ℭ Item sibi noxia sepe optāt. s. tpalia cō
moda vel peccata. ⁊ ꝫ vtilia clamant scz ꝫ
correptiones ⁊ flagella. ℭ Itē plus de po
mo amisso. i. de vili re trāsitoria q̄ ꝺ p̄ri
monio pdito. s. hereditatis celestis plorāt
ℭ Itē bñficiuz sibi factū. s. a deo vel eccle
sia ad mentē nō reuocāt recognoscendo
vī regratiādo. ℭ Itē oia q̄ videt affectāt
⁊ manu scz opis vel laboris ⁊ voce locu
tiōis ea postulāt ⁊ ꝓcurāt. ℭ Item puero
rum solum. i. sibi filiuz ꝓfitia amāt ⁊ ꝓsor
tia sapientiū sm deū deuitāt. ℭ Itez nul
luz secretū occultāt sz oia recitāt. ⁊ hi sūt
detractores ⁊ ꝓditores. ℭ Itē sepe garri
unt ⁊ cachinant ⁊ clamant ita vt vix dor
mientes fileant. ℌ faciunt dissoluti q̄rulo
si ⁊ linguosi. ℭ Itez loti a sordibus mor
tifer se inquinant ⁊ duz lauant ꝓ posse
repugnāt. ℌoc faciunt recidiuātes pniam
recusantes vel correptioni resistentes.
ℭ Itē sola q̄ ventris sunt cogitant ⁊ pro
prij ventris mensurā ignorant ⁊ in man
ducando nullū ordinem seruant. sz mox
vt a leeto se eleuant cibum postulant. que
oia faciunt gulosi. ℭ Itē pudibunda dete
gere vel monstrare nō curāt. qō pertinet
ad luxuriosos. ℭ Item sola iocosa appre
ciantur ⁊ amāt. i. solatia ⁊ delectabilia mū
di. Item sepe ex infectis parentibus gene
rati etiam ipsi infecti generantur ⁊ perdu
rant. sic frequenter imitantur filij scelera
patrum ⁊ perseuerant in eis. ℭ Itez om
nia laboriosa repudiant. sic peccatores re
cusant ferre labores penitentie. Item pec
catores assimilantur quibusdaz mōstruo
sis hominibus qui dicuntur esse in qui
busdam regionibus. Nam sicut dicit Au
gu. xvi. de ciuitate dei prout gentium nar
rant hystorie perhibentur quidaz homi
nes vnum oculum tantuz habere in frō
te media. ⁊ isti vocantur cyclopes. gbus
assimilantur auari qui habent respectuz
solum ad tpalia. Nam tpalia sunt media
inter eterna bona ⁊ eterna mala. ⁊ ideo ꝑ
ticipant ex vtroqz: q̄ quibusdaz sunt vti
lia quibusdam noxia. propter qō ℙhus
dicit in Eth. q̄ hñt errorem hec bona scz
tpalia q̄ multis contingunt detrimenta
ex illis. Alij. n. sunt qui hñt plantas vsas
post crura ⁊ octonos digitos in plantis.
⁊ hi in desertis lybie cōmorantur. qbus
assimilantur retrogradientes in via dei.
q̄ tripliciter deteriores sūt q̄ alij peccato
res: sicut hñs octo digitos in tribus digi
tis excedit alios qui hñt tñ quinq. Pri
mo q̄ ante nō processerunt. secundo q̄
retro redierunt. tertio q̄ contra ꝑpriam
notitiam fecerunt. ij. ℙetri. ij. ℳelⁱ fue
rat illis viam veritatis non agnoscere q̄
post agnitam retrorsum conuerti. Alij di
cuntur esse qui oia non habent. sed tñ ꝑ
nares alimentum sumunt. quibus assimi
lantur alienorum factorum bonorū vel
malorum factorum curiosi perscrutato
res qui bonorum factorum odorem per
cipiunt. sed ipsa opera imitando non gu
stant. Alij vero esse perhibentur qui iacē
tes in terra resupini vmbra se pedum cō
tegunt. ⁊ sunt tante celeritatis q̄ in cursu
canibus comparantur. quibus illi assimi
lantur quibus sensualitas q̄ significatur
per pedes siue plantas rationi predomi
natur q̄ significatur per caput. Ideo enim
sensualitas significatur per pedes. q̄ ad
modum pedum inheret terre. i. corpori.
⁊ sunt quasi duo pedes duplex eius appe
titus. s. ocupiscibilis ⁊ irascibilis. Ille er
go plātā capiti superponit q̄ sensualitatē
prefert rōni. Et talis ꝫ sit ad ea que sunt
carnis vel mundi velocissimus tamē ad
spiritualia est tardissimus. Alij autem di
cūtur esse sine cervice habentes oculos i
humeris. quibus assimilātur illi qui attē
dunt solum ad grauia ⁊ onerosa que sibi
fiunt. Dñ habent oculum. i. respectum in
humeris idest i grauaminibus impōsitis
humeris enim feruntur onera. Unde ta
les nō recordātur beneficiorum sed inia
riaruz. Alij vo sunt cynocephali canina

capita habentes quos ipse latratus magl esse bestiales q̄ homines cōfitetur. Et isti sunt iracundi ⁊ garrientes qui tota die latrant ⁊ garriūt. ⁊ eorum latratus. i. garritus sunt ratione carentes. ⁊ ideo canini ⁊ bestiales sunt. Alij vo habent planam faciem ⁊ labium oris inferius ita ꝓminens vt in solis ardoribus totam ex eo faciem cooperiant dormientes. hos sine linguis esse dicunt solis nutibus pro verbis vtentes. Istis assimilant homines incauti ⁊ imprudentes qui in facie. i. in exteriori conuersatione carent narib⁹. i. discretione nō vtunt. Excessus autem labij inferioris significat loquacitatem nimiam indiscretā de inferioribus ⁊ terrenis. sed carētia lingue refertur ad indiscretam taciturnitatē ⁊ ideo representat illos qui nec discrete loqui nec discrete tacere sciunt. q̄ autem loquantur nutibus non est quia sint de ordine cistertiensium. Sed refertur hoc ad inquietos ⁊ indiscretos corporis vel membroꝝ motus sicut dicit̄ de apostata homine. q̄ annuit oculo terit pede digitis loquitur ⁊ cetera. Quidaꝫ vero sunt modo simili ita magnas habentes aures vt eis ꝓtegant totum corpus. Et his assimilantur qui solicite ⁊ multū audiunt. sꝫ de auditis nihil faciūt. Jac. j. Qui auditor est verbi ⁊ non factor ⁊c̄. alij vero sunt in ethiopia proni ambulantes vt pecora nō se valentes sursum erigere quibus assimilantur cupidi. qui solum terrenis intendunt de celestibus vero non curātes. contra quos dicit Apostolus Coll'. iij. Que sursum sunt sapite non que super terrā. ¶ Item peccatores assimilantur visceribus. primo propter multiplicitatez vitiorum. Nam sicut in corporibus siue ventribus sunt multa viscera ita in peccatoribus sunt multa vitia. In ventre enim superius primo est quoddam intestinū subtile quod vocatur duodenum. qr in sua longitudine ſm mensuram cuiuslibet hominis est. xij. digitorum. ⁊ hoc super dorsum erigitur. ⁊ ad nullam partem aliam retorquetur. Hoc intestinum est superborum qui super dorsum. i. super homines humiles ⁊ patientes se erigunt. ⁊ se p humilitatem vel pietatem non retorquent nec flectunt. Hic enim habet. xij. digitos idest duodecim gradus. Duodecim enim gradus superbie beatus Bernardus ponit qui sunt curiositas. mentis leuitas. inepta leticia. iactantia. singularitas. arrogā dicta confessio. rebellio. libertas. peccandi consuetudo quorum primi sex sumuntur ſm iniuriam proximi qui debet esse par. quatuor alij sumuntur ſm iniuriam hominis superioris. Duo vero vltimi p se ſm iniuriaꝫ dei que scilicet immediate fit ei. Et vocantur gradus quia fit progressus a minori malo ad maius. Nam mala est iniuria respectu paris. peior respectu superioris. sꝫ pessima respectu dei. ¶ Secundū intestinum vocatur ieiunū. quia semper a cibis est vacuum. Dicit autem quidam sapiens q̄ ideo sic est vacuū quia a se reijciens omne acceptum nullū apud se retinet nutrimentum. Et hoc pertinet ad prodigos qui quantuncunqꝫ lucrentur vel recipiant tamen semper sunt vacui. i. indigētes. qr omnia emittunt inutiliter ⁊ nihil reseruant. ⁊ ideo semper egent vt patet per exemplum in filio prodigo. Lu. xv. ¶ Tertium appellatur secūdo simillimum nunq̄ tamen sine cibi corpulentia est inuentum. Hoc pertinet ad gulosos q nūq̄ sūt sine solicitudine cibi ⁊ cura corporis sui. Inferius autē sunt tria alia grossa quorum primū vocatur orbū. i. viduatum altero orificio. Cum enim cetera viscera duo habeant orificia hoc hꝫ vnum solum. vndese habet admodū sapientes. qr multa recipit ⁊ pauca eijcit. hoc pertinet ad illiberales ⁊ auaros quoruꝫ bursa habet solum vnuꝫ foramen scilicet ad recipiendum. multa enim recipiūt lucrando sed pauca vel nulla eijciunt expēdēdo Aliud vo quod est sub orbo dicitur ilion eo q̄ in eo iliaca passio fieri cōsueuit. hoc pertinet ad iuidos qui aliorum felicitate torquentur. Nam passio iliaca valde torquet quia est dolorosa. Vltimum autem intestinum ⁊ infimuꝫ dicitur colon. quod

immediate cuz oriſicio totius corporis ē
coniūctum. hoc pertinet ad vitium luxu/
rie que circa infimam corporis partem vi
get ⁊ exercetur que eidem orificio est vici/
na. Vnde hoc vitium vilius ⁊ turpius re
putatur ceteris. ¶ Itē peccator assimilat
leprosis. Primo ratione distinctionis. di/
stinguuntur enim septem genera peccato
rum penes septez species lepre. vel penes
septē modos leprosoꝝ qui i sacra scriptu
ra leguntur. Nam significatur in carnis
tumore superbia. ⁊ hec est lepra. Ozie. ij.
Paral. xxvj. Postq̄ elevatum est cor eiꝰ
exorta est lepra in fronte eius. In exustiōe
signatur iracūdia. ⁊ hec est lepra symonis
Math. xxvj. Cū eēt Jesus i domo symo
nis leprosi. In siti auaricia. ⁊ hec est lepra
iesy. iiij. Reg. v. In ponderositate accidia
⁊ hec est lepra moysi. Exod. iiij. Qui cum
misisset manum in sinū protulit leprosaz
In pinguedine gula. ⁊ hec est lepra viroꝝ
quattuor in introitu porte. iiij. Re. vij. In
putredine invidia. ⁊ hec est lepra marie.
Nu. xij. Prouer. xiiij. putredo ossium in/
vidia. In fetore anhelitus luxuria. ⁊ hec ē
lepra dom⁹ Jacob secūdo. Reg. iij. ¶ Se
cundo ratione mundationis. Nam isti
leprosi mundantur quinqz modis. Pri/
mo ablutione per quam significatur con
tritio quarto Regum quinto dictum est
naaman lauare septies in iordāe. ¶ Itē
ostensione per quaz significatur confessio
Luce decimo septimo. Ostendite vos sa/
cerdoti. qui dum irent mundati sunt.
¶ Item separatione per quam signatur
excommunicatio Numeri. xij. Legitur ō
Maria que fuit extra castra septem die/
bus. ¶ Item inclusione per quam religio
significatur vt manus moysi mundata est
inclusione. Exodi. iiij. Item tactu ꝑ quam
tribulationum perpessio Math. vij. Leti
git cum dicens. Volo mundare ⁊ confe/
stim mundata est lepra eius. ¶ Item pec/
catores assimilantur apopleticis idest his
qui apoplexiam patiuntur. Primo q̄ ꝺz
Auicennam in apoplexia fit membrorum
ociositas: Vnde dicit q̄ apoplexia est ocio
sitas membrorum a sensu ⁊ motu ꝓpter
oppilationem contingentem in ventricu
lis cerebri ⁊ meatibus spiritus sensibilis
⁊ motui. Hec ociositas membrorum in/
uenitur in accidiosis ⁊ in pigris. quia ni/
hil boni volunt operari. Prouerbio. xix.
Abscondit piger manum suam sub asce/
la nec ad os suum applicat eam. Et quidā
quidem sunt pigri ⁊ ociosi circa speculabi
lia puta circa studium scientie. Vnde ta/
les priuantur sensu. idest adeptione scien
tie. Quidam vero circa operabilia ⁊ tales
carent motu idest profectu virtutis vl̄ me
ritorij operis. ¶ Secūdo quia in apople/
xia est anhelitus difficultas. Nam sic cua
cuantur instrumenta motus ⁊ anhelitus
aut debilitantur vt non fiat facilis anhe/
litus immo illic est spuma ⁊ est habens vi
cissitudinez sicut strāgulatio aut sicut vox
strangulati. quandoqz tamen nō apparet
anhelitus neqz vox neqz spiritus. ⁊ h̄ est
peius. Et hec difficultas anhelitus idest
respirationis est in gulosis ⁊ luxuriosis q̄
querunt delectationes carnis. quia tales
spirituales inspirationes difficulter reci/
piunt vnde Apostolus dicit prime Cori.
secundo ꝙ animalis idest carnalis non ꝑ
cipit ea que sunt spiritus. ¶ Tertio est in
apoplexia morbi insanabilitas. Nam si/
cut dicit Ypoc. quando apoplexia est for/
tis habens eam non sanatur. si vero debi
lis eius sanatio non est facilis. Hec insa/
nabilitas inuenitur in auaris. vnde Phi
losophus in Eth̄. dicit q̄ illiberalitas que
pertinet ad auaritiam est insanabilis.
Hieremie trigesimo. Insanabilis facta est
plaga tua. Sene. Dum cetera vitia sene/
scunt in homine sola auaritia iuuenescit.
¶ Quarto in apoplexia est mortis defor
mitas. quia aliquando accidit vt habens
apoplexiam sit cuitatus ⁊ non sit differē
tia inter ipsum ⁊ mortuum ita vt nō ap/
paret in ipso aliquis anhelitus. deinde re
uiuiscit ⁊ sanatur. Et in talibus anheli/
tus quidem non apparet sed ipsoruz pul
sus non integre cadit propter hoc volūt
medici q̄ tardetur sepultura donec ꝑpen
dat eius dispositio neqz sit minus. lxxij.
horis. Inuenitur aūt quedā mortis ꝑfor

mitas in inuidis.quia corpus mortuum putrescit sicut ℙrouerbio. xiij. dicit ꝙ putredo ossium i. virtutū vel virorū fortius inuidia. ¶Quinto qꝛ in apoplexia est mala resolubilitas.qꝛ apoplexia si resoluit vt plurimū resoluit in paralysim. Hec mala resolubilitas inuenit in supbis ⁊ iracūdis.qꝛ supbia resoluit vt plurimū in irā ⁊ ira desinit in stultitiā ⁊ iacturam. ℙrouer. v. Virū stultū interficit iracūdia.

¶Capitulum.liiij.

Penitentia assimilatur pulmoni. ¶Primo quidem quia pulmo aerem attractum interius depurat ⁊ penitentia coꝛ interius infectus mundificat scilicet per contritionem Jacobi quarto. ℙurificate corda duplices animo. ¶Secūdo qꝛ pulmo vocem format:sine pulmone emꝫ vox formari non potest: neqꝫ anhelitus reddi valet vt dicit ℙhus. xiij. libro de animalibus. Sic etiam penitentia cordis exterius format vocem confessionis.ps. Dixi confitebor aduersum me iniustitiaꝫ meam ⁊c. ¶Tertio qꝛ pulmo humorem spumosum generat. Est enim pulmo de molli carne ⁊ aerea ⁊ spume coagulate similimus vt dicit Cōstā.⁊ ideo generat cō similē humorē.s.spumosum.Quasi autez humoꝛ spumosus est feruida lachrymarum cōpūctio quā ipsa pnia generat ⁊ ꝓducit.ps. Lauabo p singulas noctes lectū meū ⁊ lachrymis meis stratum meū rigabo. ¶Quarto pulmo coꝛ refrigerat. Mā ipse pulmo vndiqꝫ coꝛ circūdat ⁊ aerē frigidū ad eius temperiē ministrat. Vnde inter coꝛ ⁊ guttur est medius vt subito ad coꝛ aerem mittat.⁊ ipsi gutturi ad vocem formandam reddat. Sicut igitur pulmo calorem cordis refrigerat ita penitentia tam interioꝛ ꝙ exterioꝛ ardorem concupiscentie mitigat. Eccli.iij. Ignem ardentē extinguit aqua idest ardorem concupiscētie reprimit penitētie lachrꝛyma. ¶Quinto pulmo a motu non cessat. Cum enim sit vt cordis flabellum aerez ad temperiē cordis attrahens ꝓtinue ⁊ emittens opꝫ necessario ꝙ se dilatando ⁊ constringendo semper in motu consistat. Sic etiā homo penitens a motu boni operis nullo tempoꝛe cessare debet neqꝫ ocio vacare Eccles.ix.Quodcunqꝫ potest facere manus tua instāter operare ⁊ c. ¶Sexto pulmo spūi vitali nutrimentuꝫ continuum prestat. Nam caro pulmonis est mollis ⁊ concaua ⁊ leuis vt aer in suam naturam de facili immutetur. ⁊ sic vitalis spiritus in ventriculum cordis ad conseruationē vite aialis facilius trāseat Sic per opa penitentie nutritur interius spiritus .siue p auditum predicationis.siue per studium oꝛationis.siue per fletuꝫ compunctionis secundum illud ps.Fuerunt mihi lachrꝛyme mee pānes die ⁊c. ¶Septio pulmo coꝛdis regionem ab instrumentis sensibilib⁹ separat ⁊ sic penitētia separat coꝛ penitentis a delectatiōibus sensibilibus ⁊ carnalibus Jsido.in lib.de summo bono. ℙenitentia non mensium ac temporum cursu pensatur.sed pena qua anima cruciatur ⁊ mortificatur caro. ¶Octauo pulmo aerem ad supplementum caloꝛis in suis folliculis ⁊ poꝛis reseruat. Vnde tamdiu potest animal sub aqua sine suffocatione viuere ꝙdiu potest recollectum aerem retinere. Sic penitēs debet in secretis studijs ⁊ affectibus conseruare propositum non peccandi. ⁊ tamdiu viuit anima sub aqua gratie quādiu potest tale propositum retinere. ¶Item penitentia assimilatur palpebris propter tria primo propter officium. Nam palpebrarū siue cilioꝝ est triplex officiū. Sunt enim posite ante oculos. ¶Primo ad custodiendum. vnde dicuntur cilia qꝛ suo motu continuo aerez intercidunt ⁊ sic oculos ab aeris lesione custodiūt. Talis erat penitētia pauli quā faciebat ad suam custodiam ne scilicet caderet a gratia. Vnde.i.Coꝛiñ. ix. Castigo coꝛpus meum ⁊c. ¶Scōo palpebre sunt ad opertura. Mā qꝛ natura oculi ē aquea ⁊ humida ad sui fortificationem ⁊ defensionem indiget opertura. Sed sicut palpebra est opertoꝛium oculi. ita peniten-

tia est operimentum peccati. operit enim peccatum ne videatur ad iudiciū ps. Beati quorū remisse sunt iniquitates ⁊ quorum tecta sunt peccata. ⁊ talis fuit penitētia magdalene. Sed nota q̄ quedam animalia tegunt siue claudunt oculum cū palpebra superiori sicut omne animal quadrupes sicut ꝑbs dicit in .xij. li. de animalibus. Quedā cū palpebra inferiori sicut anes. q̄ quidā se affligunt in penitentia amore eterni premiū. ⁊ hec est palpebra superior quidā timore supplicij ⁊ hec est inferior. ¶ Tertio palpebre date sunt ad apparentiam. i. ad pulcritudinem ⁊ ornamentum faciei. Et talis fuit penitentia Johis baptiste ⁊ aliorū sanctificatorū que non fuit necessaria ad purgationez vel custodiam vitiorum sed potius fuit ad decentiam ⁊ ornamentum virtutū. ¶ Secundo pnia assimilatur palpebris propter concursuz. Due. n. sunt in hoie palpebre que assidue ad invicem concurrunt vt reficiant assiduo motu obtutum vt dicit Constan. q̄ dicuntur palpebre q̄ palpitando semper mouentur. Sicut igit duplex est palpebra ita duplex est pnia que sibi invicē in penitente assidue debent concurrere ⁊ invicez quasi se tangere. s. interior ⁊ exterior. Nā exterior sine interiori est ifructuosa. vt pz i hypocritis. sed interior sine exteriori nō ē fructuosa sicut patet in negligētibus ⁊ pigris ad satisfaciendū. ¶ Tertio ꝓpter munimentū. Nam palpebre munite sunt villis pilox vt apertis oculis si quid occurrerit repellat. ⁊ involutis oculis in ipsis securius dormiatur vt dicit Cōstañ. Habēt aūt palpebre pilos non oino erectos sed in extremitatib⁹ mediocriter reflexos ⁊ hoc factum est vt se habilius ⁊ fortius clauderent. ⁊ si qō impedimentū occurreret ei efficatius obuiarent. Quasi aūt villi pilox sunt exempla sanctox qui de statu peccatorum precipue carnaliū ad deū cōuersi sunt. Nā pili ex superfluitate quidē carnis nascunt sed carnei non sunt sz ardi ⁊ tenues. vnde signant sanctos ad deū conuersos. qui licet primo fuerunt carnales tū post conuersionē effecti sunt spirituales ⁊ celestes. Horum ergo pilorū villos. i. exépla doctoruz debet penitens ad seipsum reflectere per imitationez si vult se ꝓtra tentationes claudere ⁊ secure dormire in morte. ¶ Itez pnia concipit ⁊ parturit hominem in esse spirituali sicut parturitur ⁊ cōcipitur in esse naturali. quod patet ex quatuor. ¶ Primo ratione conceptionis. Nā ad cōceptionē infantis requiritur materia conueniens. locus expediens. ⁊ cā efficiens. Materia ergo conueniens humor est menstrualis siue seminalis femine. Causa vero efficiens sm Philosophum est semen viri. Instrumentalis cā est calor nature virtutē corpoꝛis ifluēs ⁊ disponens. Locus autē conueniens est matrix. Similiter dum aliquis ad pniam conuertitur. ⁊ quasi spiritualiter deo concipitur velut locus conueniens in aia est mens siue memoria que est vt matrix in qua velut humor menstrualis est peccati recordatio que est velut materia pnia. Sz cā efficiens huius conceptionis est timor dei sz illud Isa. xxxvj. A timore tuo dñe concepimus ⁊ peperimus spiritū salutis. Et nota q̄ si materia fet⁹ in ꝑte dextra fuerit adunata in naturam cedit maris. si vero in sinistra in naturā mulier. Et hec diuersitas accidit ꝓpter dñium caloris q̄ in dextra parte consistit. Similiter q̄n calor diuini amoris dñatur in mente penitentis concipitur quasi in dextra masculus. i. spiritus cōpunctionis virilis ⁊ fort; sed quasi in sinistra vbi est defectus calor. i. in corde tepide penitentis ꝯcipitur femina. i. spiritus debilis ⁊ instabilis. ¶ Secundo ratione formationis. Nam corp⁹ infantis in vtero matris non subito formatur sed ordinate ⁊ gradatim. ⁊ iste ordo ꝯsideratur ex tribus. Primo ex conceptis partibus siue membris. Quia primo formantur membra principalia. s. cor cerebrum ⁊ epar que aliorum omniū sunt fundamenta. Et ista quādo sunt simul in sanguinis massa sibi vicinantur. ⁊ postea ab invicem diuiduntur. De istis tribus fundamentis alia tria nascuntur scilicet nerui ⁊ nucha dorsi a capite. arterie a corde.

vene ab epate ſm galienum. Ariſto. tamē
dicit. q̄ principium venarū eſt cor in li.
de ſōno ⁊ vigi. Mis autem ſic formatī tāq̄
oiuꝫ fūdamētis formar natura oſſa hoꝝ
cuſtoditiua ſcz craneum ad defenſionem
capitis. oſſa pectoris ad munimē cordis.
⁊ coſtas lateris ad tutelam epatis. ⁊ ſic ō
alijs. Poſt iſta p̄ducuntur membra ſcōa
ria ſcilicz manus pedes brachia ⁊ ſimilia.
ſed iſta nō ſimul ſed ſucceſſiue formāt. Si
militer in pnīe ſtatu non ē hō ſtatī a pnci
pio pfectus. ſed p̄ficit gradatim ſm illud
ps. Ibunt de vtute in virtutē. Vñ poſſu
mus per tria membra principalia ſcilicet
cor cerebrum ⁊ epar itelligere tres virtu
tes theologicas ſcilicet fidem. ſpem. ⁊ cha
ritatem. Per membra vo ſcōaria ſeu de
fenſoria que his adijciunt virtutes intel
lectuales ſed per officialia virtutes mora
les in quibus omnibus homo non pfici
tur ſubito ſed gradatim. Scōo cōſideraī
ordo formationis ⁊ ꝯceptionis gradib⁹
q̄ infans dū concipitur q̄ttuor hȝ grad⁹
. Primus eſt cum adhuc eſt lacti vicinus.
Secūdus eſt cum iam ſemen ſanguini ſe
commiſcet. Tunc enim cor vel cerebrum
nondum perfecta ſunt ſed eſt quedā maſ
ſa ex ſemine ſanguineq̄ commixta. Ter
tius eſt gradus cum corde ⁊ cerebro ⁊
epate iam formatis. alia membra indiſtin
cta ſunt. Quartus eſt q̄n corpus eſt com
pletum ⁊ organizatū ⁊ ad aie ſuſceptōez
diſpoſitū. Cui dū aia īſup daī i vtero mo
netur. ⁊ ſi eſt femia in ſiniſtra pte plus ſen
titur. ſi vero maſculus in dextra pte pl⁹
monetur vt dicit Galien⁹. In iſtis igitur
q̄ttuor gradibus formationis corpis deſi
gnantur q̄ttuor gradus formationis pēi
tētis quorū prim⁹ ē i peccati recogitatio
ne. Et hec aſſimilaī lacti quia lac eſt faciliter
cōuertibile ⁊ i bonos ⁊ in malos hūores
ſic recordatio peccati faciliter conuertiī
vel i bonū anime nutrimētū puta q̄n ex
recordatione peccati naſcitur dolor p̄pū
ctionis. vel i nutrimētū malū q̄n ex pec
cati recordatione naſcitur delectatio vel
voluntas reiterandi. Scōs gradus eſt in
peccati deteſtatione. Tunc eni ſemē agni
tionis ⁊ recordatōis peccati imiſcet ſe cū
ſanguine. i. cum dolore abominatōe pec-
cati. Tertius gradus eſt in peccati ꝯfeſſiōe
vbi q̄dā membra ſunt diſtincta ſcz cor cere
brum ⁊ epar. per q̄ tria itelligitur triplex
genus peccatorum que hō tenetur diſtin
cte confiteri p̄cipue mortalia: ſcilicet ꝯmiſ
ſa in deū. primū ⁊ in ſe ipm. vel cōmiſſa
corde ore ⁊ ope. Alia vo membra ſūt in
diſtincta q̄ vltimo fieri debet penitentis
confeſſio cōis. In q̄ indiſtincte. i. generaliī
ſe accuſet de venialibus ⁊ mortalibus q̄ p
oblionem omiſiſſet vel ignorantiaꝫ di
ſtincte confiteri. Quartus gradus attēdiī
in ſatiſfactione. in q̄ cōſiſtit perfecta pnia
ſeu pēitētis diſpoſitio. ſiue ad ſupne gr̄e
ſuſceptionem. ſiue ad fetus. i. boni opis
motionem. Sed nota q̄ fetus interior. i.
diſpoſitio vel propoſitum interius cōce
ptum de penitentia exterius faciēda i q
buſdam eſt femine⁹. i. defectiuus ⁊ nō ve
rus. ſicut in fictis ⁊ hypocritis ⁊ tūc ē mo
tus exterioris penitentie ſiue operis iſini
ſtra. q̄ ſcilicet hypocrita ⁊ fict⁹ exteriora
opera penitētie facit cum ſiniſtra intētio
ne. In quibuſdam vo interior fet⁹. i. con
tritio cordis ē maſculin⁹. i. perfecta ⁊ ve
ra. ⁊ recte ē mot⁹ in dextra. quia ſcilicz ve
re contritus facit opera penitentie cū re
cta intentōc. Vnde dicitur xi Matth. v. Ne
ſciat ſiniſtra tua quid faciat dextra tua.
¶ Tertio attenditur ordo formatōis ex
conceptionis diebus. quia in gradu lactis
eſt infans per ſex dies: in gradu ſanguinī
per nouem in gradu maſſe carnis. xū. die
bus exiſtit. In quarto vo gradu ante ple
nam perfectionem eſt per. xviij. dies. vñ
a die conceptiōis vſq̄ ad diem cōpletio
nis ⁊ vnificatōis ſunt. xlvi. dies ita q̄ p̄
mus ⁊ vltimus computetur. Nam i tot
diebus cōmuniter viuit fet⁹. Et ſm hūc
numerum Auguſtinus computat edifica
tionem templi cui comparat perfectionē
corporis xp̄i ſuper Joh. c. vi. nō quia talī
proceſſus fuerit in formatione dominici
corporis cuꝫ perfectionem habuerit in
ſtanti. ſed quia in tot diebus potuit mem
brorum diſtinctio comprehendi. In hoc

igitur processu vierū intelligitur quadruplex gradus electoruz. ¶ Prim⁹ est inciꝑientium ꝛ isti sunt sub forma lactis qui est paruulorū cibus. Est igitur eorum inceptio in operibus vite active vnde assignantur eis sex dies idest sex opa misericordie q̄ enumerauit dominus Matth xxv. ¶ Secundus est proficientium. ꝛ isti sunt sub forma sanguinis idest sub certamine passionum ac tētationum ꝛ tribulationum. Vñ quibusdam qui nondum illum gradum attingebant dicebat Apostolus Heb. xij. Nondum enim vsq̄ ad sanguinē restitistis. ꝛ istorum profectus debet esse in vita contemplatiua. Vñ assignantur eis. ix. dies propt nouem angelorum ordines. quibus assimilantur viri ꝓtēplatiui. ¶ Tertiꝰ gradꝰ ē pfectoruz q̄ iam habent completam naturā carnis. i. ꝺbitam formam perfectiōis. Tales sunt quorum vita conformatur vite apostolice. Vnde assignantur eis. xij. dies propt numerum. xij. apostolorum. ¶ Quartus gradus est beatorum quorum perfectio quantum ad corpus erit in octaua resurrectionis q̄ iam inchoata ē in christo q̄ scilicet resurgēs ex mortuis iam non moritur. Perfecta autem resurrectio ꝛ plena erit in fine seculi quando decima drachma perdita fuerit reinuenta idest electorum ecclesia totaliter resuscitata. Vnde vltime consumationi decem dies assignantur propter numerum completum electorum. qui signantur in decima drachma prius ꝑdita postea reinuenta. Lu. xv. ¶ Tertio ratione cōpletionis ex eo q̄ quorundam infantium formatio citiꝰ quorundam vero tardius complet. Sūt enim quidam qui dicunt q̄ quidam in. xxx. dieb⁹ complentur ꝛ tales sexto mense nascūtur ꝛ tales propter teneritudiem non viuere posse dicuntur. Quidam vō xxxv. die h̄ perfitiunt. qui septimo mēse. nascuntur ꝛ tales viuē posse probantur quidaz. xl. diebus formantur. qui octauo mense nasci perhibentur. neq̄ tales in vita seruantur. Vnde Constañ. ꝛ etiaz Galienus. dicunt omnem infantem in septē mensibus motuz habē qui si adeo est fortis vt exire possit ad vitam vtiq̄ conualescit. Si vero tunc in septimo mēse non egreditur. ipso suo motu ꝺbilitatur ꝛ etiam summe patitur. vnde si ēt sequēti mēse idest octauo exierit non conualescit sz si vsq̄ ad. ix. mēsē vel principium decimi quieuerit iterum vires sumit vnde egrediēs cōualescat ad vitā. ꝛ tales qui. ix. mēse vel. x. oriuntur. xvi. diebus in matrice formantur. vel forte qui decimo mēse natus. i. diebus in vtero completur. Sic ergo quorūdā formatio citius quorūdā vero tardius perficitur. Sic ēt ad deuz q̄dam citius ꝛ quidam tardius conuertuntur. Et iterum in amore dei in quo spiritualis vite perfectio consistit. quidam citius quidam tardius perficiuntur. Possemus ēt per predictos quinq̄ modos conceptorum siue natorum intelligere quinq̄ diuersitates fideliuz. Quorum primi fuerunt iudei ante redemptoris aduētum. istorum formatiōi assignantur. xxx. dies. Tricenarius enim numerus consurgit ex numero ternario ꝛ denario. quia ternarius in denarium ductus idest ter decē faciunt. xxx. In ternario ergo fides sancte trinitatis. in denario vero decalogi obseruantia intelligitur. Et vtrūq̄ iudeorum iusti ꝛ eruditi viri habuerunt scilicet fidem sancte trinitatis cum obseruātia decalogi. Sed tamē ante redemptionis ꝛ passionis ei⁹ tempus hoc non sufficiebat vt ad vitam ingrederentur cum nondum esset aperta ianua paradisi. Et hoc significatur in eo q̄ natus in sexto mense vel infra non viuit. Sex enim cucurrerunt etates ante saluatoris aduentum. quas sex menses conceptionis signant. ita vt prima etas computetur ab adam vsq̄ ad noe secunda a noe vsq̄ ad abraam. tertia ab abraam vsq̄ ad moysen. quarta vsq̄ ad dauid. quinta vsq̄ ad transmigrationez babylonis. sexta vsq̄ ad christum. Postrema ab aduentu redemptoris in qua per passionem christi aperta est ianua vite. Secundi sunt christiani ꝛ istorum formationi sine per-

fectioni assignantur trigintaquinq; dies ita vt ternario addatur quinarius qui est numerus quinq; vulnerum christi crucifixi. Ma ꝓfidem trinitatis ⁊ impletionem decalogi conformantur qui viri christiani sunt cruci ⁊ passioni christi quasi quinq; vulnera eius in semetipsis habentes secundū illud Gal. vi. Ego stigmata domini iesu i corpore meo porto. Tales nati sūt i septimo mense idest. in. vij. etate que ē christi ꝺz computationem supradictā ꝙuis alij aliter computēt etates ¶ Tertij sunt heretici quib⁹ assignantur xl. dies. qz quadragenarius numerus ꝓpetit errantibus ꝺm illud ꝑs. Quadraginta annis offensus fui generatiōi huic ⁊ dixi hi errant corde. Tales ꝺz. viij. mense nascātur non tamen viuūt. quia heretici ꝺz ad octauam generalis resurrectionis etatē sic ⁊ ceteri sint peruēturi ⁊ resurrecturi non tamen intrabunt in vitam eternam vnde ⁊ in ꝑs predicto subditur quib⁹ iurauī i ira mea si introibunt in requiē meam. Quarti autem sunt viri perfecti q sī habitaculum ⁊ templū dei vnde talibus assignantur. xl vi. dies qui est numer⁹ cōpetens edificationi templi dei secundum illud Joh. vi. Quadragita sex annis edificatum est templum hoc. Nam xl vj. Consurgit ex duplici numero scilicet ex. x. ⁊ sex. Nam quater. x. faciunt. xl. quia scilicz viri perfecti cum quattuor euangelijs obseruant precepta decalogi. quibus etiam addūtur. vj. propter. vi. misericordie opera. Ysa. ix. mense nascuntur quia nouem angelorum ordinibus finaliter sociantur. Quinti autem sunt beati qui liberati a seruitute corruptionis sunt in libertate glorie filiorum dei vnde istis asignantur. l. dies quia quinquagesimus numerus deseruit libertati propter iubileum .i. quinquagesimum annum in quo serui libertati donabantur. Isti etiam nascunt. x. mense qui scz vt dictum est supra pertinet ad decimam drachmam. i. ad naturaz humanam que per diuinam sapientiaz. i. christum recuperata. ix. drachmis. i. nouē angelorum ordinib⁹ ē iungenda. ¶ Quarto ratione parturitiōis quia infans dum parit matri infert tristitiā sed post partum tribuit letitiam. Egredit etiam ex vētre vestitus secundina. Similiter etiā penitentia confert tristitiaz in actu relingit letitiam in fructu ⁊ vestit etiaz animā gratia ⁊ virtutib⁹ ornat. Lu. xv. Cito ꝓferte stolam primā ⁊ induite illum. ¶ Item pēitētia ꝑ quam homo moritur peccatis assimilat morti corporali. Primo ratione vtilitatis. Mam moꝛs ꝺm Ysi. vij. vtilitates inducit. Prima est quia potentiā tyrannorum absoluit ⁊ similiter penitentia absoluit potētiā dmonū quā hīt super aias ꝓpter peccatū. ¶ Secūda ē qz peccata ⁊ voluptatibus finem iponit. Sic penitētia finē iponit voluptatibus ꝑ carnis macerationez. ⁊ ēt peccandi cauendo recidiuationem. Tertio qz moꝛs est termin⁹ omis miserie. Et sīr penitentia terminat miseriam dū culpā excludit que est miserie cā. Vnde nō solum euadit penit⁹ presentis pene miseriā sed ēt sequētis. Quarto qz moꝛs ē ꝯfirmatio gratie penitētia autem dū a culpa ꝑseruat quodammodo in gratia ꝯfirmat. Quinto qz moꝛs ē acqsitio venie. Et similit ꝑ penitentiam acqritur venia ō offēsa quam effecit culpa. Sexto qz moꝛs ē reparatiua innocētie. Similiter ꝑ pniam restituit innocētia ⁊ si nō q̄ ad actū saltē quo ad meritum. Maz pnia restituit merita q̄ quis acquisiuit exñs in innocētia vl etiam in gratia multi etiam feruēter pēitētes equiperant vel superant in merito vel gratia multos innocētes. Septimo qz moꝛs ē collatiua felicitatis eterne. Et similit ꝑ pniam acquiritur eterna gloria. ¶ Secundo pnia assilat morti ratione varietatis. Distinguitur. n. tripler mors q̄ designat tres partes penitentie. Est enim moꝛs acerba que est infantum immatura que est iuuenuz. ⁊ matura que ē senum. Sic penitētia debet esse acerba in contritione. ⁊ immatura. i. festina in conuersione. ⁊ matura idest ōbita in satisfactione vbi scilicet debitū soluitur pene quaz meruit ex illatione offēse. Tertio ratione qualitatis. quia moꝛs ē

incerta quo ad tempus Augustinus. Nil certius morte. ꝛ nil incertius hora mortꝫ ¶ Itez quo ad locum quia nescit homo vbi sit morituꝝ Sene. Mors vbiqꝫ te expectat. tu quoqꝫ si sapiēs fueris vbiqꝫ expectabis eam. ¶ Item quo ad moduꝫ quia nescimus qualiter morituri sumus Augustinus primo libro de ciuitate dei. Non est multum curandum necessario morituro qua morte moriatur. sed curā dum est quo post mortem ire cōpellat qꝛ mors nō ē dicēda mala quā bona vita p cessit. Sic ergo mors ꝫ aliqd certitudis ſ. qꝫ oino est vētura. ꝛ aliqd icertitudinis vt dictū ē. Silr pnia ꝫ qdē si va sit certi tudinē venie. sed an peccatoꝛ ad peccatū rediturus sit an in pnia pseueraturus incertū ē. qꝛ nō ē i eius ptāte. Nō ē. n. volē tis neqꝫ currētis ſꝫ miserentis dei vt dr. Ro. i. Itē qꝛ mors est amara Eccli. xli. O mors qꝫ amara ē memoria tua. Sic memoria peccati dꝫ eē cum amaritudine animi. Vñ Isa. xxxviij. Recogitabo tibi oēs annos meos in amaritudine aie mee.

¶ Capitulum. lv.

Pigricia siue ociū spūaliuꝫ viroꝝ assilat supfluo sō no siue dormitōi. Nā itē patus sōnus est caloris nā lis extinctiuus. qꝛ p sōnuꝫ imoderatū humores amplio resoluūt quos dū caloꝛ nālis aggredit ab eis minuit ꝛ extinguit. ꝛ iō pocionatis ꝛ minuꝫ ꝑcipit ne dormiant. ne per sōnū hūores amplius resoluāt. ꝛ sic caloꝛ q ē in talibus diminuat ꝛ debilitet ꝛ suffocet. Silr p ociū ꝛ pigritiā hūores. i. male affectōes ꝛ noxie cogitatōes multiplicā tur. ex quibꝰ caloꝛ. i. feruoꝛ amoris spūalis minuitur ꝛ aliqñ totaliter extinguit. p pter qō dicit Aplꝰ. i. Thes. v. Nō dormiamus sed vigilemus ꝛ sobrij simus. ¶ Secūdo qꝛ intpatus sōnus ē aialis virtutis destructiuꝰ. Vñ dicit Constan. qꝫ si sōnus fuerit nimiꝰ aialis deficit virtus: eo qꝫ nimis humectatur ꝛ infrigidat corpus. Sic ociū ꝛ pigricia dū abūdare facit hūorē cōcupiscētie inducit in aiaꝫ nimiū frigꝰ malicie. qꝛ multā maliciam vocuit ociositas vt dr Eccli. xxxiij. ꝛ extinguit funditus ꝛ destruit virtutē ipsius aie. ij. Re. iij. Dormiens oppressit. eū. s. virtutꝫ actū siue habitū. ¶ Tertio qꝛ nimius somnus est egestatis causatiuꝰ. ex eo qꝫ ē opatōis ꝛ p consequēs lucri impeditiuꝰ. vñ Pro. vj. vsqꝫ quo piger dormis qñ ꝯsurges de somno tuo paulum. dor. pa. dor. paul. conse. matu. vt dor. ꝛ veniet tibi quasi viator egestas: Sic pigritia ꝛ ociū duꝫ a bñ opando retrahit egestatē gre ꝛ spūaliū diuitiaruꝫ inducit. Pro. x. Egestatez opata est manꝰ remissa.

¶ Capitulum. lvj.

Principes assilant humeris ꝟm illud Isa. ix. Factꝰ ē principatus sup humerū eius. Nā primo humeri sunt ad spūaliū mēbroꝝ defensionē vñ humeri sunt ex varijs ossibus cōpositi quoꝝ ꝑcipua duo spatule dicunt. Et fuerunt necessaria hec ossa vt pectus ꝛ costas defenderent. ne a posterioꝛ lesionē acciperent. Et in illis duabus spatulis sunt due concauitates q̄ vocantur oculi. vñ vocantur spatule oculorum quod nomē ex officio assumpserunt. nā sicut oculi totius anterioris corporis sūt defensoꝛes ne ab aliquo ledatur: sic isti a posterioꝛi pectus et costas defendunt. Principes ergo ad modum humeroꝝ spūalium ꝛ religiosoꝝ viroꝝ ꝑcipue esse debent patroni ꝛ defensoꝛes ne ab aliquo ledant. ꝛ debēt constare ex varijs ossibus. i. fulciri varijs virtutibus. sed ꝑcipue iustitia ꝛ clementia debent vigere in eis quasi due spatule in humeris. vna ad dextram scilicet iustitia altera ad sinistram scilicet clementia ꝛ he habent duos oculos. quia iustitia respicit culpam clementia vero naturam. Et istis virtutibus principes firmati sunt validi ꝛ potentes ad subditoꝝ defensionē. ꝟm illud Prouer. xx. Misericordia ꝛ veritas custodiunt regē ꝛ roboratur clemētia tronus eius ꝑs. Nimis ꝛfortatus ē principatus eoꝝ ¶ Secundo humeri sunt ad brachioꝝ ꝛ costarum pectoris

dekenſionem ⁊ offium ꝯcatenationez. vñ due ſpatule habent retro duo acumia ꝑ que eadem ſpatula furcule eſt ꝯnexa ne a ſuperiori totum ſuum exeat. Interi⁹ vo ad h nomen ponit alterum ne ſubt⁹ exi ret acumen armoruz. furcule autez ad h fuerunt neceſſarie vt armos ligarent ⁊ a pectore differre facerent quorum oſſa ſt rotũda exterius. interius vo cõcaua. ⁊ cũ teneritudine pectoris ãte colligata. retro vo cornu roſtro. ⁊ ſũt eoꝝ ligamẽta oſſa cartilaginoſa q̃ vocantur ſpatularũ capi ta ad hoc tñ poſita vt facerent cõcatena tionez armoꝝ ſiue hũeroꝝ. Prelati ergo ad modũ humeroꝝ ad hoc ſtudere dẽnt vt brachia. i. viros artifices ⁊ laborãtes. ⁊ coſtas pector]. i. mulieres. qz mulier ex co ſta viri formata eſt: ⁊ oſſa. i. maiores ⁊ for tiores ad inuicem ꝯcatenata teneant. ſ. in catena pacis ⁊ veritatis. ¶ Tertio hũeri ſunt ad oſſiũ ſpõdiliũ ⁊ colli ſuppoꝛtatio nem. Oſſa autem colli vel ſpõdilium ſũt ꝓlati ⁊ clerici ⁊ viri eccleſtici q ſunt mediꝫ inter deum ⁊ populuz ſicut collũ inter ca put ⁊ corpus quos pricipes ſeculares nõ oppꝛimere neqꝫ ꝓſequi debẽt ſed bẽigne ſuppoꝛtare ⁊ reuereri. ¶ Quarto qz hũe ri ſt ad ponderũ diuerſoruz ſuppoꝛtatio nem. Licet enim poſt caput ⁊ colluz alijs membris ſupemineãt oiuz tñ onera poꝛ tãt. ⁊ ꝑ aliorum offenſa ſepe ſpatule ver berãtur. Sic quamꝫ ſeculares principes poſt caput eccleſie quod eſt papa. ⁊ colluz ideſt prelatos eccleſticos ipis ſecularib⁹ ⁊ temporalibus pꝛincipentur tamen ꝓ omnibus ſibi ſubditis debent vtiliter la boꝛare ⁊ ꝓ eis tuẽdis ⁊ regendis onera laboruz ⁊ expenſarum poꝛtare: ipi etiam pꝛo ſuis ſubiectis habẽt deo reſpondere ⁊ freq̃nter ab eo ꝓ ipis flagellantur.

¶ Capitulum. lvij.

POteſtas humana aſſimila tur brachijs. Nam ſicut duo ſunt brachia dextruz ⁊ ſiniſtrum Ita duplex eſt poteſtas ſcilicet ſpiritua lis que eſt vt brachium dextrum ⁊ temporalis que eſt vt ſiniſtrũ

Videmus autem q̃ brachia primo quidem ſunt valde foꝛtia. ex omni enim parte foꝛtitudinem habent ſcilicet ſuperioꝛi quia ſcilicet cum armo ſuperiori bra chium foꝛtiſſimis neruis ꝯnectit. ¶ Item ex ꝑte interioꝛi ſunt oſſa brachioꝝ groſ ſa et dura ⁊ medulla plena. Ex parte vo exterioꝛi nõ nimium ſunt carnoſa vt oſ fib⁹ ⁊ neruis cõpacta eſſẽt foꝛtioꝛa. ¶ Item in cute muſculis ⁊ lacertis ſunt intermix ta. Vnde in brachijs maxima eſt hominis foꝛtitudo ꝑs. Poſuiſti vt arcum ereum brachia mea. Sic illi qui ſunt i ptãte tem poꝛali vel ſpũali conſtituti debent cum ſuis ſuperioꝛibus ⁊ maioꝛibus ſcilicet cum deo ⁊ hominibus eſſe per obedien tiam ⁊ beniuolentiam foꝛtiter colligati. ¶ Item interius in ſe ipis groſſis oſſibuſ .i. magnis virtutibus fulciꝛi. exterius pa rum carnoſi ideſt non delitioſi vel volu ptuoſi. muſculis ſiue lacertis. i. ſolicſtudi nibus ſemper ad bene operandum mo uentibus intermixti. Et quando iſti ſic ſe habuerint vt brachia erũt foꝛtiſſimi. De tali enim brachio dici poteſt. Fecit poten tiam in brachio ſuo ꝛc. Lu. i. Sexto vide mus q̃ brachia ſunt valde vtilia. valent enim brachia ad eleuandum ad poꝛtan dum ad ſtringendum ⁊ ad repellendum ad impugnandum ⁊ ad operandum. Sic illi qui ſunt domini ⁊ in poteſtate conſti tuti debent leuare humiles: poꝛtare de biles. ſtrigere. i. amplecti vtiles repellere nocentes impugnare hoſtes ⁊ bene ope rari in omnes ꝛc. Poteſtas cum habe tur cogitanda eſt ad vtilitatem. quate nus is qui vtitur vt pꝛodeſſe debeat poſ ſe ſe ſciat. ¶ Tertio videmus q̃ brachia ſunt valde flexibilia. Sunt enim brachia flexibilia in tribus iuncturis. ſcilicet cir ca armum circa cubitum. ⁊ circa manum. Similiter illi qui ſunt in poteſtate conſti tuti debent eſſe flexibiles circa armos. i. circa ſuperioꝛes per obedientiam ⁊ hu militatem. ¶ Item circa cubitos ideſt cir ca medios per beniuolentiam ⁊ affabili tatem. circa manus ideſt circa infimos per ſubuentionem ⁊ pietatem. ¶ Quar

to videmus q̄ brachia sūt valde compas sibilia. Nam quia a capite beneficium sen sus ꝛ motus recipiunt ingrata non sunt sed pro ipso capite defendendo contra ictus ferientium liberaliter se exponunt. Ita principes debent esse grati capiti no stro idest xp̄o a quo habent ꝛ sensuz dis cretionis ꝛ motum boni operis. Et ideo pro fidei sue seu ecclesie eius defensione. deberent ipsi cum necessarium esset per sonas suas exponere. ¶ Item in tantum compatiuntur brachia alijs membris q̄ pro eis sepe in minutionibus vulneran tur vt illa illesa ꝛ sana reddantur. vel in sanitate habita cōseruentur. Vnde ꝑ alio rum membrorū custodia vulnerari ꝛ p cuti nō refugiunt sz sponte se offerūt. Si militer debent facere p̄ncipes ꝑ salute suoruz subditoruz ꝛ maxime pro salute spirituali Joh. x bonus pastor animam suaz ponit ꝑ ouibus suis. ¶ Quinto qz brachia sunt cordi valde conformia. Mā per quasdam arterias ab ipso corde spiri tum ꝛ pulsum recipiunt. Et ideo statum ipsi⁹ cordis lucidū nobis produnt. Cor di autem quod est membrum commune ex quo procedit vita omnium mēbroꝝ assimilatur respublica siue cōmunia bo na ex cui⁹ prosperitate pēdet salu⁹ omni um singularium personarum. Huic igit̄ debent se principes totaliter cōformare. ab ipso pendet spiritus ꝛ pulsus ei⁹ idest vigor spiritualis ꝛ corporalis. Vnde ei⁹ statum quando defectiuus esset debz bra chiū. i. p̄ceps ipse ꝑdere medicis idest sa pientibus consiliarijs vt reparetur. tāta etiam dilectione sūt brachia cordi conīū cta ſm Galie. q̄ hoc habent inter omnia membra proprium. vt quod cor diligit ꝛ amat brachia diligunt ꝛ in eius amplexū voluntarie se extendunt. quod enz a cor de diligi sentiunt quanto vicinius possūt cordi astringunt i tantum vt totum dile ctum amantis cordi imprimerent si vale rent. Sic etiam boni principes illos p̄ci pue diligunt ꝛ amplectuntur quos vidēt cordis idest reipublice ꝛ boni cōis magis esse amicos ꝛ promotores. ꝛ ad hoc toto studio tendunt vt omnes quantū possūt cordi astringant idest ad amorē reipubli ce trahāt. ¶ Sexto quia brachia quādo q̄z sunt mortis indicatiua. Nam sicut ha betur i prognosticis dēudatio brachioꝝ ꝛ iquietatio eorum in acutis est mortife rum signum. Similiter si principes ꝛ re ctores sunt interius denudati virtutib⁹ ꝛ inquieti exterius pacem subditoruz de struentes signum est in republica mort̄ ꝛ ruine. Prou. xxviii. Regnantib⁹ impijs ruine hominum.

¶ Capitulum. lviij.

DOtatur anima ad moduz corporis tripliciter Est. n. potus inanis medicinalis ꝛ nutrimentalis. Nam se cundum Constan. est ali quis potus qui tātum est potus vt aqua que scilicet non est per se corporis nutritiua. Et huic assimilatur curiositas ꝛ vanitas scientie secularis q̄ non nutritur anima in spiritu vel deuo tione. ¶ Item est potus qui est potus ꝛ ci bus vt vinum. quod secundum Constā. per omnes partes corporis portat cibū nutriens ꝛ calefaciēs spiritum ꝛ cōfortās naturalem calorem. Huic assimilatur vul cedo sapientie salutaris scilicet sacre scri pture qua omnes sēsus anime nutriunt. spiritus calefit ꝛ inflammatur. ꝛ charita tis amor crescit ꝛ cōfortatur. Prouer. se cūdo. Bibite vinū quod miscui vobis Apostol⁹ Corinthio. decimo. Bibebāt aūt de spirituali. ¶ Itē est por⁹ medicina lis qui non datur ſm viam potus sed ſm regulam medicine vt syrupus ꝛ similia. Talis est potus compunctionis peniten tialis qua anima purgatur ꝛ sanatur psal mus. Potum dabis nobis in lachrimis in mensura.

¶ Capitulum. lix.

PRedicator verbi dei assi milatur ori propter quat tuor. ¶ Primo propter nutrimenti susceptionez. nullus enim mebrū i aiali nutrit̄ nisi pri⁹ cib⁹ i or:

ponat ꝛ masticetur. ꝛ propter hoc fuit os humidum interius vt cibi siccitas ei⁹ humiditate immutaretur. Fuit neruosū vt cibi saporositas sentiretur. fuit etiá durū ne cibi duricie lederetur. fuit cōcauum ꝛ rotundum vt cibus assumptus hinc inde facilius moueretur. Sicut ergo cib⁹ i ore disponitur qui postmodum ad membra nutriēda trahitur. Sic cibus spūalis doctrine a predicatore disponitur ꝛ traditur quo membra ecclie. i. fideles nutriuntur. vnde predicatores ad modū oris os esse humidum per pietatem neruosum p charitatem que est vinculuz perfectionis siē neruus ligamentum officium. ¶ Item durum per firmitatem. ¶ Itez concauum p humilitatem ꝛ rotundum. i. motui aptū per opositatem Iere. xv. Si separaueris preciosum a vili ꝛc̄. ¶ Secundo pp aeris attractionem. Nam aer primo in ore immutatur ꝛ subtiliat ꝛ sic ad cordis refrigerium per canalem pulmonis trāsmittitur. Sic̄ ergo os attrahit aerem respirā do sic p̄dicator debet gratiam spiritualis doctrine attrahere orando p̄s. Os meum aperui ꝛ attraxi spiritū Augu. libro. iiij. ō doctrina xp̄iana. Predicator laboret. vt intelligēter. vt libēter. vt obediēter audiat. Et hoc se posse magis pietate oratōuz q̄ oratoris facultate non dubitet. vt orādo p̄ se ac p illis quos est allocuturus fit prius orator q̄ doctor. Et iiſa hora accedēs prius q̄ exeat p̄ferentem linguam ad dominum leuet animam sitientez vt ructet qō biberit vel qō ipleuerit fūdat. ¶ Tertio propt̄ vocis formationez. Ad hoc. n. est palatum oris concauum vt lingue plectrum facilius moueatur. ꝛ ad vocez formandam expedite eleuetur ꝛ deprimat. Similiter ad hoc vt vox doctrine i ore p̄dicatoris recte formetur os eū hꝫre palatum cordis concauum ꝛ vacuuz ab amore mundi ꝛ ab omni infectione peccati. 4. Re. ij. Recedant vetera de ore vr̄o. i. O vos p̄dicatores a vr̄o affectu recedāt tpalia que tēpore veteras cūt Prou. iiij. Remoue a te os prauum. i. Petri. ij. Peccatum non fecit nec̄ inuentus est dolus in ore eius. ¶ Quarto propter superfluitatū a pulmone ꝛ cerebro venientium electionem ꝛ mēbrorum a superfluis exoneratione. Sepe enim dum stomachus grauatur per oris vomitū expurgatur sic p̄dicator eijcere a se debet superfluas affectiones que sunt vt superfluitates venientes a pulmōe. ꝛ superfluas ꝛ noxias cogitationes que sunt superfluitates descēdentes a cerebro. debet etiá per oris confessiōez vomere peccati grauedinem Ecclesiastici tricesimoprimo. Surge de medio ꝛ euome illud Apoc. ij. Incipiam te euomere ex ore meo. ¶ Notandū etiam q̄ os patitur ex corruptis humorib⁹ aliūde fluentibus. Nam si sit homini societas mala ꝛ mens corruptionib⁹ plena. si peccauerit in lingua patitur os ei⁹. Mat. xii. Ex habundantia cordis os loquitur. ¶ Itē predicatores assimilantur oculis propter septem. Septez enim sūt predicatori necessaria. Primum est intentionis humilitas videlicet vt non predicet ad scientie ostentationez sed potius ad dei laudem ꝛ animarum vtilitatez. Vnde oculi sm Isid. dicti sunt quasi occulti. qr sez suū lumen intus occultant ꝛ cōseruant. vel quia tegmina oculorum eos occultant. ne aliqb⁹ iniurijs ledantur. Sic predicatores ne ledātur a superbia vel vana gloria se ipos vel lumen sapientie saltez quantum ad intentionem debent occultare. i. nō ad ostentionem predicare Grego. Sic opus sit i publico. vt intentio semper maneat in occulto. p̄s. Oculi mei semper ad dominuz scilicet per rectam intentionem. ¶ Secundo ē necessaria discretiōis sagacitas vt. s. sicut medici spūales animarum morbos sagaciter discernant ꝛ ostendant ac curas debitas adhibeant. sicut maxime in oculis repr̄esentantur ꝛ iudicātur anime passiones. Nam oculi inter oēs sensus sūt anie viciniores. Vñ in eis omne indicium mētis apparet siue anima fuerit hilaris siue tristis. siꝫ amor ꝛ odiū ꝛ oēs aie passiōes i oculis exp̄sse apparēt. ¶ Tertio docēt studiositas. Dicūt. n. oculi lumē. qr lumē q̄ ab exterioꝛib⁹ accipiūt interioꝛib⁹ refūdūt

q̄ simliter predicatores lumen sapiētie q̄ acceperunt siue a deo inspirante. siue ab homine docente siue a scriptura instruēte. alijs studiose q̄ copiose tradere q̄ refundere satagunt. vñ Aplūs. j. Corīñ. xv. Tradidi enim vobis q̄ hoc q̄ accepi. ¶ Quarto est necessaria officij societas. reqrit enī predicationis officium ex quadam hone state siue cōmoditate. vt predicatores nō soli vadant sed simul combinati vel socia ti vnde primos predicatores quos xp̄s instituit binos ante faciē suam misit. vt dicitur Lu. x. Vnde oculi capitis qui predicatores designant xp̄i geminati sunt. vt si forte vnus lederetur eius defectus p̄ alium suppleretur. Eccls. iiij. Ve soli q̄ cum ceciderint nō habet subleuantem q̄ ideo religiosi combinati incedunt ¶ Math. xviij. vbi fuerint duo vel tres congregati in nomine meo ibi ego sum in medio eorum. Et dicit duo q̄ eorū est duo testamenta p̄dicare q̄ duo p̄cepta charitatis seruare q̄ addit. vel tres. q̄ eor̄ est sancte trinitatis fidem diuulgare q̄ tribus theologicis virtutibus. s. fide. spe. q̄ charitate vitam suaz adornare. ¶ Quīto necessaria ē circa crucem xp̄i deuotionis singularitas. vt predicator quisq̄ cum egregio predicatore dicat. ¶ Mihi absit gloriari nisi in cruce domini nostri Jesu christi. Vnde nerui qui ad oculos spiritū visibilem deferunt sunt in modum crucis dispositi. Nam a proza cerebri exeunt duo nerui. qui in substantiam crystallini humoris oculis se infigūt Et hi nerui transuersaliter in modū crucis infiguntur in oculis q̄ in puncto contactus inuicem se cōtingūt q̄ hoc ingenio se factum est vt altero oculorum clauso vel penitus excecato spiritus visibilis ad alterum totum transiret q̄ suam ibi perficeret actionem. vnde tūc pupilla q̄ actus videndi p̄fortatur propter virtutis visiue coadunationem vt patet in sagittarijs qui vno oculo directius sagittā emittūt. ¶ Item ideo se p̄tingūt in puncto ne q̄ libet vnum duo esse videatur. Semper enim vna res duo esse apparent si vterq̄ oculus suum idoluz diuisim videret. Necesse ergo fuit vt virtus visiua continuaretur ad organum in quo esset virt⁹ vna fontalis deriuatiua i pupillis: sicut auctor perspectiue dicit. Sunt ergo nerui oculi in figura crucis dispositi vt predicator cū christo confixus sit cruci q̄ nō seipsum sed crucifixum christum studeat predicare ꝟz illud. j. Corinth. j. Nos autē predicamus christum crucifixum ꝛc. ¶ Sexto necessaria est scientie luminositas: q̄ sicut oculo sine pupille necessarium est lumē ad videndum ita p̄dicatori necessaria est scientia sacre scripture ad predicandum. Debet enī esse predicatoris mens velut pupilla oculi que interius imutatur a spiritu veniente a cerebro q̄ exterius a lumine refulgēte: nam mediante lumine speciem rei exterius recipit q̄ receptam anime iudicio transmittit. Sic predicatoris mens vt recte speculetur que sunt docenda oportet q̄ illuminetur interius a spiritu sancto inspirante. Et etiam exterius ex sacre scriptura lectione instruente q̄ ideo oportet q̄ sit ad modum pupille in qua est puritas parnitas dignitas q̄ sui per reflexionē visibilitas propter. primum dicitur pupilla quasi pura q̄ puella. q̄ sic predicatoris mens debet etiam esse pura vt a deo illuminetur. Sed cauendum est ne ꝟ pupilla .i. puritas mentis tollatur per mortē peccati non solum exterioris oculi operis: sed etiam interioris consensus vel delectationis morose. Dicunt enim ¶ phisici ipsas pupillas per triduum ante mortem morituros homines non habere quib⁹ non visis certa desperatio est de egro. ¶ Item pupilla est parua q̄ ideo sic dicitur eo q̄ paruuli pupilli esse dicuntur sic predicatorū mentes debent esse p̄ humilitatem parue. Et hoc etiam multum valet ad recipiendum lumen diuine sapientie ſm illud p̄s. Sapientiam prestans parvulis. vnde pupilla licet sit parua in quantitate: est tamen maxima in virtute. q̄ ideo maxima comprehendit. ¶ Item pupilla est magne dignitatis: q̄ vt dicit Vali. Dia q̄ in ipso oculo sunt aut sē pupillam aduantia. aut pupille vt seruientia. ipsa ve-

ro ſedet in medio quaſi omnium regina Similiter omnia que ſunt in predicatore debent ſubdi menti ꝛ rationi eius. Quedam ad ſeruiendum vt corporis mẽbra Quedam vero ad iuuandum ſicut ſenſus ꝛ alie vires. Quaſi etiam in ſignum dignitatis pupilla circa ſe habet quẽdam circulum que corona dicitur quo diſcreta nigredine albe partes oculi a pupilla ſeparantur. Et in ꝟ ſignatur gloria ꝛ corona que fideli predicatori ſeruatur ſm illud Apli.ij.Thi.iiij. In reliquo repoſita eſt mihi corona iuſtitie ꝛc̃. ¶ Item pupilla cum omnia iudicet ꝛ diſcernat ſeipſam non videt. Et ſi contingat per accidens ſe videre hoc eſt per radiorum reflexionem ſcꝫ quando ſpecies ſua vadit ad ſpeculum ꝛ a ſpeculo reflexio fit ad viſum. Et ꝟ forte eſt cauſa quare viſus in ſpeculo delectatur. qꝛ per reflexionem radiorum in ſeipſum reuerſus coadunatur ꝛ per conſequens fortificatur ꝛ confortatur. Sic ꝙ predicator neſcit ſe ipſum cognoſcere vel videre accedat ad ſpeculum ſcripture ꝛ reflectat applicando ad ſe ipſum que legit vt ex reflexione radiorum. i. diuinorum verborum ſiue exemplorum que ibi reperiuntur poſſit ꝛ ſuos defectus ꝛ etiam ꝓfectus intueri. ¶ Septimo eſt neceſſaria predicatori virtutum ꝛ donorum varietas. Nam oculus eſt compoſitus ex tribꝰ humoribus quorum primus dicitur albugineus: ſcꝰ cryſtallinus: tertius vitreꝰ Qui non dicuntur humores qꝛ ſunt liq̃di vel fluxibiles. ſed propter molliciem quam habent vltra cetera membra. ſed inter hos humores ſolus cryſtallinꝰ eſt inſtrumentum viſus. In his igitur tribus humoribus deſignant̃ tres virtutes theologice quas predicator debet habere ſed precipue charitatem que ceteris preemi̇net ſicut humor cryſtallinus Apls.j.Corinthꝫ.xiij.nunc manent fides. ſpes. ꝛ charitas tria hec. horum autem maior eſt charitas. Vnde predicator ſine ea nihil eſt ꝟ illud ibidẽ. Si lignis hoiuꝫ loq̃r ꝛ angelorũ charitatẽ ám nó habeá ꝛc̃. ¶ Itẽ oculꝰ ꝟ ſeptem tunicas. i. ſeptem pelliculas ſi̇ue telas que circundant ſilos humores ꝛ ab inuicem diſtingunt. ſcilicet quatuor ꝛ parte anteriori ꝛ tres ab interiori: nam interius immediate iuxta cryſtallum eſt tunica que dicit retina a venis ꝛ arterijs pie matris ideſt ſubtilioris cerebri pãniculi qui pia mater vocatur exorta ꝛ contexta in modum retis que portat ſpiritum viſibilem ad vitreum humorẽ. ꝛ cuꝫ ſuis neruis ſenſum ad cryſtallinum. Poſt retiam ſequitur ſecundina que ab ipſa pia matre eſt generata vt retinam defendat ne aliquo caſu ledatur. tertio ſequitur ſcli rotica tunica valde dura que a dura matre. i. a ſuperiori ꝛ groſſiori pãniculo cerebri procedens omnia alia eſt defendens. ꝛ eſt quaſi ligamentum oculorũ. A parte vero anteriori imediate iuxta cryſtallinũ humorem eſt tela aranea ſic propter ſuã ſubtilitatem dicta vt ſit ſpiritui viſibili peruia ex ſubtilioribus partibus retine tunice generata ꝛ hec tunica inter albugineũ ꝛ cryſtallinum humorem eſt collocata ne ſimul cõmiſceantur. ꝛ hec tunica cõiuncta cum interiori retina facit primum orbem. Nam he due tunice in ſe claudũt cryſtallinum humorem. Hanc ſequitur vuea ſic dicta qꝛ vue nigre eſt in colore ſimillima. qꝛ enim omnia predicta in cõpoſitiõe oculi erãt clara ꝛ alba ꝛ viſuꝫ diſgregantia. ideo neceſſaria fuit tunica vuea q̃ ſua nigredine lumen in oculo aggregaret. Hec autem tunica ad modum ſpongie eſt quodammodo poroſa ꝛ villoſa neruorũ continens fila vt cryſtallinum humorem ab humiditate ſuperflua depuraret ꝛ ſpiritum viſibilem alijs circũſtantibus miniſtraret. Hec tunica vuea a parte anteriori cum ſecundina coniungitur. ꝛ faciunt ſm orbem claudendo albugineum humorẽ. Hanc ſequitur tunica cornea ſic dicta qꝛ cornu lucido eſt ſimilis vnde ꝛ peruia eſt ſpiritui viſibili ratione ſue tranſparentie ꝛ tamen ratione aliquãtule denſitatis eſt aggregationis viſus aliquantulum operatiua ꝛ ratione ſue fortitudinis ꝛ coherentie ab exterioribus nocumentis eſt interius defenſiua. Hec autem cornea ſcilꝫ

tice interiori coniuncta tertium facit orbem. dum vitreum humores circulariter intra se claudunt. Vltimo autem in superficie oculi exterior ponitur tunica que dr̃ coniunctiua que a craneo descẽdẽs non totum tegit oculũ sed ꝓsistit in angulis oculorum eos ligans ⁊ retinẽs vt in sua maneant fitione. per has ergo septem tunicas que oculum vestiunt septem dona spiritussancti representantur que mentẽ predicatoris ornare debent: de quibus dicit Ysa. xj. Requiescet super eum spiritus domini spiritus sapientie ⁊ intellectus spiritus scientie ⁊ pietatis spiritus cõsilij ⁊ fortitudinis ⁊ replebit eum spiritus timoris domini. Vbi aduertendum ꝙ sicut prime sex tunice in tribus ordinibus oculi connectuntur. Ita prima sex dona in tribus gradibus spiritus combinantur. ¶ Primus gradus est spiritus sapiẽtie ⁊ intellectus: vbi sapiẽtia combinatur intellectui: sicꝫ prio orbe oculi aranea tunica cõnectitur retine. ¶ Secundus est spiritus scientie ⁊ pietatis in quo scientia pietati combinatur: sicut tunica vuea coniungitur secundine. ¶ Tertius gradus est spiritꝰ consilij ⁊ fortitudinis vbi consilium combinatur fortitudini: sicut cornea tunica sclirotice copulatur in tertio oculi orbe. sed donum timoris ponitur per se ⁊ alteri dono non combinatur: ⁊ replebit inquit eũ spiritus timoris domini sicut etiam septima tunica oculi que dicitur coniunctiua alteri tunice non cõnectitur.

¶ Capitulum. lx.

Prelatꝰ assimilat capiti ꝓpter. vij. ¶ Primo ꝓpter suam situationẽ. Nam qꝫ caput est inter exteriora membra pars hois principalis ideo ꝓpter dignitatem locatũ est in corporis supremo. Et etiã ꝓpter necessitatẽ. s. vt possit inferiora mẽbra regere ⁊ que sub ipso sunt vniuersa disponere. Sic ꝑlati positi sunt in altitudine dignitatis ⁊ auctoritatꝭ vt possint sibi subditos congruẽtꝰ regẽ ⁊ gubernare. Sꝫ tñ sicut eminẽte dignitate. ita conari debent vt emineant sanctitate humilitate ⁊ opositate. Vnde beato petro dixit xp̃s. Tu vocaberis cephas qõ dicit caput antiquitus eni capita lauabãt. Vnde rp̃o dicenti. Si nõ lauero te ⁊c. Petrus rndit. Dñe nõ tm̃ pedes meos: sed ⁊ manus ⁊ caput. ⁊ figurabat in lotione capitis ꝙ ꝑlati debẽt esse mũdi. ¶ Itẽ capita inungebantur sm̃ illud. Vnge caput tuũ Math. vj. In quo significabatur ꝙ ꝑlati debẽt eẽ pij oleo. s. misericordie pleni. ¶ Itẽ capita cinere aspgebantur. Thre. ij. Asperserũt cinere capita sua: in quo figurabatur ꝙ debẽt eẽ humiles. ¶ Itẽ sup capita manus imponebant. Exo. xxix. Imponẽt aaron ⁊ filij eius manꝰ super caput illius in quo significabat ꝙ debent esse actiui ⁊ operosi. ¶ Scõo prelatus assimilatur capiti propter sensationem. Nam omnis sensus apparet in capite: vnde dicit Ysido. ꝙ caput dicitur a capiendo eo ꝙ ois sensus ⁊ nerui ab eo inicium capiũt: vnde caput est sedes omniũ sensuũ. Sunt enim in eo sensus tam exteriores ꝙ̃ interiores. Exteriores enim sunt visus auditus gustus odoratus ⁊ tactus qui sensus oẽs mystice cõpetunt prelatis. s. visus contẽplationis auditus cõfessionis vel cõsultationis gustus diuini amoris quo aia spiritualium delitiarum saporem percipit odoratus discretionis ⁊ tactus boni opis. ¶ Sensus interiores sunt q̃tuor. ¶ Primus est sensus cõis qui positus est in anteriori parte cerebri vbi cõcurrũt nerui sensitiui quinqꝫ sensuũ q locus medullosus ⁊ humidus ẽ ¶ Scõs est vrꝰ imaginatiua ⁊ ꝫ etiã in anteriori pte cerebri ponit̃ post sensum cõez ⁊ ibi est magna duritia ex frigiditate cerebri prouemẽs. Hec eadem virtus dicitur phantasia vt vult Auerro. Sed imaginatiua vocat̃ inquãtum imagines rerũ sensibilium in ea reseruantur. vñ etiaꝫ vocatur thesaurus formarꝫ. sꝫ fantasia dr̃ inquãtum huiusmodi imagines siue formas cõponit vel diuidit: vt cũ apprehẽdit aliqd eẽ album ⁊ frigidum ⁊ silẽa. ¶ Tertius est virtus estimatiua sꝫ in homine vocatur ratio particularis: ⁊ ꝫ virtus est in medio

cellula cerebri quē calida est ex motu mīsti spūs ad ipsaz. Vnde in hoīe media cellula cerebri rōnalis siue logistica dr. ¶ Quartꝰ est virtus memorativa q̄ cōiter ponitur in posteriori parte ac cellula capitis. Iste ergo q̄tuor virtutes designāt q̄tuor perfectiones q̄ debēt eē in plato. ¶ Prima ē pitia diuinarum scripturarꝝ. ⁊ istam designat sensus cōis. Nam sensus cōis est vt dicit Algazel a quo oēs sensus ꝓpriꝫ deriuant ⁊ ad quē ois impressio eoꝝ renunciatur ⁊ reducitur: ⁊ in quo cōiunguntur omnes ⁊ sic sunt quasi suggerētes ipsi. Sicut ergo a sensu cōi deriuantur sensus propriꝫ ita a diuina sapiētia que tradit in sacra scriptura deriuant oēs sciētie seculares ⁊ physice. Vnde Cassio. dicit q̄ ois splēdor rhetorice eloquentie: oēs modi locutōis poetice: quelibet varietas pronūciationis decore a diuinis scripturis sumpsit exordium. Et itez sicut ois sensuum impressio ad ipsum sensum cōmunē reducit. ita oēs scientie alie ad sacram scripturā reducuntur sicut ad regulam dirigētē. ¶ Itē q̄ finis eius est vltimus finis ad quem fines aliarum sciētiarꝝ ordinantur. s. beatitudo eterna: etiā quantū ad hoc oēs alie sciētie cōiunguntꝫ in ea. Nam quelibet scia est q̄dam pfectio hominis. ⁊ quelibet pfectio hois ad vltimam pfectionē eius ordinat quā principaliter ista sciētia respicit. s. felicitatē eternam. Vñ Auicē. dicit q̄ omnes sciētie cōueniant in vna vtilitate q̄ est acquisitio pfectionis aie preparātis eam ad futuram felicitatē. ¶ Itē sicut oēs suggerūt sensui cōi. i. expectant complemētū cognitiōis ab ipso circa particulare qđ est in sensu. ita etiā p sacram sciam omnis humana cognitio recipit cōplemētū ꝑpter qđ dicit Sap. xiij. q̄ vani sunt oēs hoies qbus nō subest sciētia dei. ¶ Scōo dz esse in prelato cura ⁊ custodia animarū quaz designat virtus imaginativa q̄ est cōseruativa ⁊ custoditiua sensibiliuz formarꝝ. Insuper ad modum fantasie dz subditos ad inuicē sociare vel ab inuicē separe prout coꝝ saluti viderit expedire. ¶ Tertio dz esse in eo prudentia ⁊ discretio rerum agendarum vt. s. omnia cum discretione ⁊ ratiōe agat ⁊ hāc designat virtus logistica. i. rationalis. ¶ Quarto dz esse in eo ingis memoria seu recordatio suorum defectuū ⁊ culparum q̄. s. eū in puritate ⁊ in humilitate conseruet ⁊ hanc designat virtus memorie. ¶ Tertio platus assimilatur capiti ꝑpter capitis dispositionē. Dispositio enim capitis sm Aristo. ex tribus cognoscitur sez ex quantitate ex figura ex capillis. Ex quātitate quidem qz caput dz esse mediocre inter paruū ⁊ magnum membris alīs in quātitate proportionatū. Nā caput nimis paruū signat defectum materie ⁊ debilitatem virtutis formatiue: sz nimis magnum signat superfluitatē materie ⁊ defectum virtutis operatiue. Sic prelatꝰ neqz dz esse nimis magnus per supbie elationem neqz etiā nimis paruus per pusillanimitatis deiectionē: sz vt vtroqz vitio careat magnanimus ⁊ humilis eē studeat; vt. s. ex vtraqz virtute quoddā medius ⁊ tēperamētum ꝓficiat. ¶ Itē cognoscitur dispositio capitis ex figura qz figura capitis est rotūda. tum ꝑpter lesiōis ⁊ passibilitatis amotionē, tū ꝑpter medule cerebri ampliorē receptionē. Et tamē dz esse aliquantulū oblongū ⁊ circa tpa aliquātulū planū. Nā perfecta dispositio capitis est qñ in rotūditate disponit ad similitudinē globi cerei inter manus vel duo ligna cōpressi. Talis enī globꝰ est figura rotūdus ⁊ tñ aliquātulū in vtroqz latere planus in pte tñ anteriori in vtraqz pte erit acutum aliquantulū eleuatū. ⁊ hoc necessariū fuit ad retinendū ventriculū cerebri in prora. i. in anteriori pte capitis ex qua quiqz nerui ꝓcedūt quinqz sensus faciētes. Similimō paruz acuitur a posteriori ꝑpter retentionē alterius vētriculi in puppi. i. in posteriori parte ex qua procedūt medulle spondiles ⁊ nerui motum voluntarium faciētes. Debet ergo ad modū capitis prelatus esse rotundus. i. iustus vt nō sit in eo aliquis angulus iniquitatis aliquam partē retinens precipue in iudicio vbi partem vel personā accipere non debet. ¶ Item debet esse oblongus per lon-

tam discussionē ⁊ deliberationem sc̄z vt non cito precipitet sniam: qr velox consiliū siue iudiciū sequitur penitentia. Debet etiam esse ex vtroq̄ latere planus id est firmus sc̄z tam in prosperis q̄ in aduersis. Illud.n. quod planū est vbi applicatur vel ponitur residet firmum sed nō sic quod est spericū sed debet etiam esse acutus añ in psisione futuroꝝ: ⁊ retro i recordatione preteritorum ⁊ in medio elevatus presentia sublimiter disponēdo ¶ Item cognoscitur dispositio capitis ex capillis qr ꝑz eoꝝ quantitatē ⁊ qualitatez ⁊ cadendi velocitatez siue tarditatem de cōplexione capitis iudicaſ. Quasi autem capilli adherentes capiti sunt officiales ⁊ familiares vel consiliarij vel amici ipsius prelati qui ei ingiter adherēt ex quibus multū pendet ⁊ oñditur qualis prelatus sit. Capilli.n. bene dispositi q̄diu adherēt capiti ipsuz custodiūt ornant ⁊ defendūt ablati vō vel male dispositi ipsum turpe reddūt. Et simile accidit de amicis vel cōsiliarijs ⁊ familiaribus ꝓlati. qr si boni sūt ipsuz custodiūt ⁊ honorabilē reddunt. si vō praui ipm corrumpūt vel saltem in fame ⁊ odiosum efficiunt. ¶ Quarto prelatus assimilaſ capiti pp eius cōpositionez. Nā primo quidez caput est ex multis ossibus ꝯstitutū ⁊ hoc pp cerebri defensionem. Nam substantia cerebri tenera est ⁊ mollis vnde de facili lederet nisi esset interpositio cranei ⁊ ossiū alioꝝ p q̄ ab extrinseca lesione seruaſ. Ossa aūt ista q̄ debent esse in prelato vt ipsum defendant ⁊ custodiant sunt misericordia iustitia clemētia ⁊ cetere virtutes. Prouer. xx. Misericordia ⁊ veritas custodiunt regem et clementia roboraſ tronus eius. ¶ Itē caput ꝯz aliquid de carnositate ⁊ ꝫ fuit necessariū ad tēperamentū ossium ⁊ neruorum. ne forte nimium ossium frigiditate teneritudo cerebri occasionaliter lederet Similiter in prelato est infirmitas carnis siue passibilitas ad humilitatem. s. ⁊ custodiam virtutum. Nam sicut dicit Apostolus. ij. Cor. xij. Virtus in infirmitate perficitur. Habet tamē caput parum de carnositate ⁊ pinguedine respectu aliorꝝ membrorum. ⁊ hoc propter viuacitatē sensus ⁊ iuuamentū intellectus sicut dicit Phs in. xij. de animalibus. Forte ratio huius ē qr spiritus in neruis sensibilibus per carnis grossitiē ⁊ nimiam pinguedinē in suo transitu impediretur. ⁊ sic sensus hebetaretur ⁊ intellectus obtunderetur. Vnde Piero. dicit q̄ venter pinguis nō gignit sensum tenuem. In hoc ergo signatur q̄ prelatus non debet esse deliciosus neq̄z intendere ad impinguandum corpus. sed paruam curam debet habere vel impendere carni sue. ¶ Itē debet ꝑlatus parum habere de carne. i. de amore carnali ꝙsanguineorum. s. vt nō intēdat ad vitanduz. vel impinguādū eos de patrimonio crucifixi. i. de bonis ecclesie. ¶ Itē caput quāuis multam videaſ exterius hēre duriciem multā tñ habet intus molliciē in medulla ita vt ipsius mollicie irrigetur totius corpis machina. Sic ꝑlatus quāuis se debeat q̄nq̄z durum ostēdere in corripiēdo exterius tamē in compatiēdo mollis debet esse interius. ¶ Item caput multū est neruosum. ⁊ hoc fuit necessarium propter ossium adinuicem coniunctionē ⁊ propter sensus ⁊ motus operationē. Nam per neruuz mediū anima in corpore omnē motuz opatur ⁊ sensum. neq̄z sine nerno descēdēte a cerebro mēbrum ꝙiungit mēbro. Isti ergo nerui sunt bona verba ⁊ exēpla ꝑlati qbus subditorum sensus informanſ ⁊ ad bene opandū mouentur ⁊ in pacis. i. vnitatis consortio inuicez cōnectunſ. Dñ si virtus fluens de capite per neruos impediaſ corpis corruptio sequitur ⁊ omnis compactio dissoluiſ. qr si virtus doctrine vel bone vite ꝑlato subtrahitur. subditorum vita quoq̄z corrumpitur ⁊ vnitatis per cōsequens ꝙcordia dissipaſ. ¶ Quinto pp cerebri inclusionē. nā intra caput cerebrū ē inclusum q̄ ē corp albū sine sanguine de spū ⁊ medulla hñs multū ⁊ in tribus cellulis ē distinctum ⁊ intra duos pāniculos scilicet piam mātrē ⁊ duram situ naturali est contentum. Est autem album vt cuiuslibet similitudi

nis coloris sit facile susceptiuum. Habet multū de spū vt multus in eo sit motus. Habet multū de medulla vt acumen caloris q̄ ex eius motu generat̄ ꝓpareť. Parū habet de sanguine ne eius colore inficeretur. ꝛ sic omne apprehensuz videretur rubeum. Ideo etiā fuit humidum sine sanguine vt cito in naturam sentiēdi mutaretur. In tribus aūt cellulis est distinctum que ventriculi appellantur. In anteriori cellula formatur imaginatio in media sensibilis ratio in vltima memoria siue recordatio. Hec omnia cōpetūt prelato. s. vt sit albus ꝑ puritatē. ꝛ sine sanguine. i. sine inordinato consanguineoꝝ amore. s. vt nō edificet syon in sanguinibus ꝛ dz habere etiā multū de spiritu idest multū esse spiritualis. ¶ Itē de medulla humorosa scz de deuotione anime vel de pietate cōpassionis: distinctio aūt trium cellularuz seu virtutū signat tres partes prudētie: quaꝝ vna est posterior. s. memoria ꝓteritorum. Alia anterior. s. prouisio futurorū: tertia media. s. intelligentia p̄sentiū. Dz etiam ad modū cerebri esse inter durā ꝛ piam matrem inclusus. Iste enim due matres sunt duo pānculi ad defensionē cerebri positi: vnde vocant̄ matres cerebri vn⁹ est grossus. ꝛ ideo dicit̄ dura mater: hic aūt crāco supponit̄ sed in medio cerebri ingrossat̄ ꝛ ad maiorē fortitudinē solidatur. nō tn̄ immediate cū craneo coniungit̄ sed potius ab eo suspēdit̄. ꝛ huc atq; illuc circa cerebri substantiā dilatat̄. Hec dura mater fuit necessaria vt piam matrē que est ea tenerior a duricia cranei defensaret: ꝛ vt venas ꝛ arterias cerebri colligaret ꝛ vbi eēnt spacia vacua illa impleret ac pia mater dure matri supponit̄ ꝛ ipsa mollior inuenit̄. Et ideo substantiam cerebri circūuoluit ꝛ dictas cellulas inter se diuidit ꝛ distinguit Neq; supfluit ħ pia mater: qr cerebri interius venas recolligit. ꝛ ne cerebrum sua liquiditate defluat coadunando custodit: cerebrum etiā cooperiens ꝛ amplectens ipsum a dura matre defendit. Iste ergo due matres dn̄t eē in prelato. dura. n. mater est pia. pia mater misericordia. dz. n. esse sibi per pniam austerus. sed per pietatem esse alijs largus ꝛ benign⁹: vel dz esse dura mr̄ in correctiōe iusticie. ꝛ pia mater in compassiōe misericordie. Nam disciplina sine misericordia multū destituit̄. si vna sine altera teneat̄: vt dicit Grego. Vtraq; tn̄ dicit̄ esse mater ex dilectione charitat̄ mota. ¶ Sexto prelatus assimilatur capiti propter fumositatuz receptionem. Est enim caput toti⁹ corporis camin⁹ ꝛ tectum ꝛ ideo multaꝝ fumositatum a stomacho ascēdētium est receptiuū: ꝛ ideo fecit deus illud porosum ꝛ foraminibus plenū vt ꝑ poros occultos ꝛ foramina manifesta ejiceret̄ supfluū ne fieret receptaculū nature mortiferū. Iste multe fumositates ad cerebruz ascēdētes sunt multe sollicitudines ꝛ anxietates quas oportet ꝓlatū habere. sed tamen supfluas curas ꝛ anxietates dz abijcere: siue per secretas cōsiderationes ꝛ orationes siue ꝑ manifestas ꝛ vtiles occupationes. ¶ Septimo assimilatur capiti ꝓlatus ꝓpter ipsius capitis lesionē siue passione. Patit̄ enim caput multipliciter: aliqñ quidē ex sua mala cōplexione. aliqñ vero ex nimio fumo a stomacho ascēdente: aliqñ vo ex aeris intemperie. aliquando ex aliorꝝ membrorꝝ associatione. aliqñ ex nimia repletione. aliqñ ex nimia exinanitione: aliqñ ex nimia fatigatione. aliquando ex nimia dormitione. q̄ oia conueniūt malis prelatis qui aliqñ deprauant̄ ex mala complexione inclināte: aliqñ ex fumo supbie ascendēte: aliqñ ex intemperantia dissoluente: aliqñ ex malorꝝ familiaritate inficiēte: vel ex aliorꝝ malignitate deficiente: aliqñ ex nimia repletione ciborꝝ vel tē poralis ꝓprietatis: aliqñ ex nimia inanitione expensaꝝ siue necessitatis: qñq; etiam ex nimia fatigatione infirmant̄ ꝛ inutiles efficiuntur: aliqñ vo ex nimia dormitione negligētie ꝛ pigritie detinent̄. ¶ Itē ꝓlat⁹ assimilat̄ collo. ¶ Primo rōne situatiōis. Nam collū situatū est inter caput ꝛ corp⁹. qr prelatus mediator est inter deum ꝛ populum. Vnde dz esse coniunctus deo per puritatē ꝛ populo per charitatē ꝛ pietatem. Vnde Deut. v. Dixit moyses. Ego se

quester ⁊ medius sui inter vos ⁊ deū. Et quanꝯ prelatus supra assimilatus sit capi ti non propterea est inconueniens q̄ etiá assimilet collo: q⁹ licet ipse sit vt caput respectu populi: tamē est vt collus respectu xp̄i qui est principale caput ecclesie ꝺm illud. Eph̄. j. Ipsum dedit caput sup̄ omnē ecclesiam q̄ est corpus eius. ¶ Scō rōne compositionis. Nam collū componit ex duabus ptibus. s. anteriori q̄ dicit gula ⁊ posteriori q̄ dicit cervix sicut dicit Ysido. Et iste due partes colli significant duas p fectiones plati. Quia gula siue guttur signi ficat auctoritatē doctrine: q⁹. s. in gutture vox formatur. Cervix vo significat soliditatē vite. Cervix enim non est concava vt gula sed solida est ⁊ plena. Sed nota q̄ ꝛ vox in gutture formet: tamen si est vox si gnificatiua ⁊ articulata ⁊ litterata q̄ ꝓprie dicit locutio requirit plura alia instrumēta. Unde ꝺm Constan. Organa vocis sunt plura. s. pulmo arterie guttur vula ⁊ dentes labia atq⁹ lingua. Vox enim organo⁹ quedam sunt vocis ordinatiua vt vula q̄ ꝺm Constā. vocem pulchraꝫ reddit ⁊ fortem q̄ proportionabiliter se hꝫ ad alia instrumēta. Mā aerem introeuntē tpat ⁊ ne nimis impetuose exeat detinet ⁊ refrenat ¶ Itē a receptiōe pulueris guttur ⁊ arterias ꝓseruat. Quedā vo sunt vocis emissiua vt cānales pulmonis ⁊ arterie q̄ sunt q̄si q̄dā fistule q̄ si sint mūde lenes ⁊ tpate dulcē ⁊ lenē ⁊ tpatā faciunt ipsam vocē. Si vo fuerint aspere aut plus debito late vel stricte aut distorte grauem vel exilem dissonā ⁊ inequalē vocē emittūt. Quedā vo sunt vocis ꝺistinctiua i. vox distincte formatiua sicut lingua labia ⁊ dētes ⁊ huiusmodi. Igitur prima organa que sūt vocis ordinatiua admonent prelatum ⁊ doctores vt loquatur ordinate ⁊ tpate. Illa vo q̄ sunt emissiua admonent vt loquat aperte: q⁹ in emissione vocis fit oris apertio. Alia vero q̄ sunt vocis distinctiua admonēt vt loquat distincte: pars vo posterior que dicit cervix designat vitā prelati. Constat enim ex carne ⁊ ossibus ⁊ neruis ⁊ ꝯ ossea ad caput fortius sustinendū ꝫ neruosa ad motum voluntarium faciendum ⁊ sensum ad partes corporis deferēdum. In qbus designat q⁹ prelati quātuꝫ ad vitam debēt esse carnei ꝓ mansuetudinis lenitatē. ⁊ ossei ꝓ fortitudinis firmitatem ⁊ neruosi ꝓ dilectionis colligationē ⁊ extensibilitatem. ¶ Tertio rōne proportionis. Nam dꝫ collum esse proportionatum corpori ne excedat in ꝓuitate. vel in magnitudine modum. Tunc aūt prelat⁹ excedit in magnitudine modum quando est nimis seuerus. tunc in paruitate quando nimis remissus. dicit aūt Aristo. in li. xiij. de animalibus q⁹ in quadrupedibus spissi corporis ⁊ crurum mediocriū collū est curtū ⁊ grossum ⁊ hmōi animaliuꝫ in collo est maxima fortitudo sicut patet in bobus bubalis ⁊ vrsis ⁊ lupis. Tali collo fortissimo. s. curto ⁊ grosso assimilant prelati qui debent eē fortissimi in operando curti ⁊ breues in expediēdo grossi ⁊ pleni vel pigues i subuēiēdo ⁊ largiēdo. ¶ Itē prelati debent esse similes tibijs quia primo dꝫ eē in eis fortitudo patientie. ⁊ hoc designatur in tibijs que. s. intrinsecus sūt ex ossibus fortibus facte que etiam sunt tanꝯ colūne ad corpus portandū habiles. Sic prelati debent esse colūne per debilium sustentationē ⁊ fortes ⁊ patientes in portando subditor⁹ onera. ¶ Secūdo dꝫ esse in eis compassio misericordie ⁊ hꝫ signatur in tibijs quar⁹ ossa interius sunt medulla plena: vnde sunt exterius dure ⁊ iterius molles: ⁊ sic ipsi plati ⁊ vt videtur exterius duri per correptionem iustitie ⁊ sint intrinsecus molles per compassionem misericordie. ¶ Tertio dꝫ esse in eis mansuetudo conuersationis extrinsece: ⁊ hꝫ significat in tibijs que sunt carnositate vestite ⁊ in complicatione earuꝫ cum femoribus neq⁹ ab eis recipiunt neq⁹ inferunt offensam. Vñ tanꝯ calcitra ad mollem corporis supportandā carnositas ipsarum a parte superiori est interius locata. Sic prelati cum se alijs complicant siue applicant cum eis conuersando debēt eē sic māsueti ⁊ tpati vt neq⁹ ipsi illos offendant conuersationis asperitate neq⁹ ipsi

offendātur ab eis nimie familiaritatis vl dulcedinis contemptibilitate: debent autem omnes subditos vt culcitra. ſ. dulciter ⁊ leuiter supportare. ¶ Quarto dꝫ eē in eis longitudo perseuerantie que etiaꝫ significatur in tibijs siue coxis q̄ sunt longe. Vnde ideo dicunt tibie qꝛ similes sunt tubis in specie ⁊ longitudine vt dicit Ysi. qꝛ. ſ. ipsi prelati longanimes ⁊ perseuerantes esse debent in sui officij solicitudine ⁊ labore. ¶ Itē prelatus similis est nutrici. ¶ Primo qꝛ nutrix puero gaudēti congaudet ⁊ cōdolet patiēti. ita dꝫ prelatus erga subditos ſm illud Ro. xij. Gaudete cum gaudētibus ⁊ flete cum flētibus. Secundo qꝛ nutrix subleuat puerum cadentem. Sic ꝑlatus cadētē in peccatis subleuare dꝫ reducēdo benigne ad penitētiam vel cadētē in pauptatē exhibēdo ei misericordiam. ¶ Tertio qꝛ nutrix lactat puerum plorantē qꝛ prelatus afflictum subditum dꝫ cōsolari. ¶ Quarto qꝛ nutrix deosculat cadētē: qꝛ. ſ. ꝑlat⁹ dꝫ osculo amoris ⁊ pacis fouē subditum patiētē. ¶ Quinto qꝛ nutrix ligat puerum nolentē qꝛ sic ꝑlatus dꝫ restringē inuitum subditum insolentē. ¶ Sexto qꝛ nutrix abluit puerū se sordidantē: qꝛ ꝑlatus purgare dꝫ p correptionē iustitie subditum delinquētem ⁊ sese p culpam sordidantem. ¶ Septimo qꝛ nutrix pascit recusantē: qꝛ. ſ. prelat⁹ subditum nolentē audire verba dei: vel studere in sacris doctrinis quibus anima pascitur dꝫ compellere ad audiendū vel ad studendum. ¶ Octauo qꝛ nutrix instruit nescientē: qꝛ ꝑlatus dꝫ instruere subditus ignorantē. ¶ Nono qꝛ nutrix balbutit ⁊ linguam frangit vt facilius instruat non loquentē. Sic ꝑlatus subditum nescientē confiteri dꝫ instruere de confessione quo dāmodo se cum co peccatorē accusando. ¶ Decimo qꝛ nutrix medicinam accipit vt sanitati restituat paruulum egrotantē. Sic bonus ꝑlatus libenter penitentiam recipit pro subditis liberandis. ¶ Vndecimo qꝛ nutrix nunc manu nunc genu elevat puerum vagiētem. Et sic ꝑlatus nūc manu operis nunc genu orationis eleuat subditum laborantem vel tribulationes seu tētationes patiētē. ¶ Duodecimo qꝛ cibum ipsa masticat vt reficiat famescentē Sic ꝑlatus vel ꝑdicator verba dei disponit ⁊ ordinat vt melius instruat ⁊ reficiat audientes. ¶ Decimotertio qꝛ sibilis ⁊ cātilenis demulcet puerum dormientē. Ita ꝑlatus devotis recōmendationibus ⁊ officijs dꝫ iuuare subditū morientē vel qꝛ officijs ⁊ canticis ecclesiasticis dꝫ provocare subditos ad somnum. i. ad quietē intime contemplationis. ¶ Item prelati debent excedere subditos sicut mares feminas excedunt. Masculus enim in quattuor feminam excedit primo quo ad complexionē: qꝛ masculus calidus est ⁊ siccus femina vo frigida ⁊ humida in quo signatur q̄ ꝑlatus dꝫ excedere subditos ⁊ in calore diuini amoris ⁊ in siccitate. i. castitate carnis: carens. ſ. humore seu fluxu concupiscentie carnalis. ¶ Itē in masculo vigēt virtutes formales ⁊ actiue. In femina vero materiales ⁊ passiue. Vnde Aristo. in lib. xv. De animalibus dicit q̄ vir se habꝫ ad modum forme ⁊ mulier ad modū materie. In quo signatur q̄ prelati debēt magis eē actiui. i. magis operosi q̄ subditi: ⁊ magis solliciti in opibus virtutum ⁊ precipue in opibus pietatis q̄ ptinent ad vitam actiuam. ¶ Scdo prevalet masculus quo ad nature opatione. Nam in masculo maior est virtus. Vñ vir ab eminentia virtū dictus ē vt dicit Ysi. Et iō nerui virorum ossa ⁊ lacerti sunt fortiora ⁊ grossiora ⁊ oia mēbra in viris sunt solidiora ⁊ iō ad opa aptiora. In quo signat q̄ ꝑlati debēt magis q̄ subditi abundare virtutibus interioribus ⁊ in bonis opibus exterioribus ⁊ in tolerantia laboꝝ ⁊ etiam passionū. ¶ Tertio ꝑcellit quo ad sensus discretionē. qꝛ in omni gñe aialiū masculus in ꝑcauēdis insidijs ⁊ fugiēdis nocivis solicitiorem hꝫ animū feminis ⁊ prudētiorē vt dicit phs. in li. v. de aialibus. In quo signat q̄ ꝑlat⁹ dꝫ excedē subditos in discretiōe prudētie ⁊ in cognitōe scientie. ¶ Quarto quoqꝫ precellit masculus q̄ ad prātē ⁊ dñatōez: vñ docēdi auctoritas vi-

r's conceditur sed feminis denegatur .j. Corin.vj.ꝛ Geneſ.iij.dictum eſt mulieri ſub viri poteſtate eris ꝛ ipe dominabitur tui. Sic prelati excedũt ſubditos ꝛ doctri ne auctoritate ꝛ regiminis poteſtate ꝛ do minij dignitate.

¶ Capitulum.lxj.

Rudentia ꝛ diſcretio aſſi milatur odoratui:ꝛ ꝟ pa tet ex quiqꝫ. ¶ Primo ex parte principij effectui. Mã virtus aie mediante ſpiritu aiali perficit odora tum:ſic ꝛ anima mediãte ſpũſſancti lumi ne ꝛ gratia efficitur prudens ad diſcernen dum ꝓficua vel nociua. Vñ Apo. dicit.j. Corinthꝫ.ij.ꝙ ſpũalis homo oia diiudicat ꝛ ipſe a nemine iudicatur. Et.ij. Corinthꝫ. xij.ꝙ per ſpiritũſanctũ datur diſcretio ſpi rituũ. Vnde vera prudẽtia nõ põt eſſe ni ſi in bonis ꝛ ſpũalibus viris. ꝛ ideo etiam pꝫs dicit i.vj. Ethicoꝝ ꝙ ipoſſibile ẽ pru dentẽ eſſe non entẽ bonũ. ¶ Scõo ex par te organi receptiui. Organũ enim odora tus eſt aliqd circa cerebrũ ſed in hominꝫ bus reqritur ad odorandũ ꝓfecta diſpoſi tio nariũ. in quibꝰ ſunt due carũcule ſiue cauernule ad modũ mamillaꝝ dependen tes que videntur eẽ propria organa odo ratus ꝛ recipiunt ſpiritũ animalẽ ꝑ quoſ dam neruos a cerebro venientes. Nares eni nõ ſunt propria inſtrumenta olfatus: qõ patet qꝛ ipſis abſciſis nõ priuatur aial odoratu. Nos etiã per loca fetida tranſe untes ſi flatũ repreſſerimus aerẽ fetidum nares intrantẽ in nullo ſentimus ꝛ ꝟ eſt qꝛ ille carũcule quaſi quodã motu volun tario ſunt obſtructe. Sunt etiaꝫ carũcule huiuſmodi cõcaue ꝛ ſpongioſe: cõcaue q dem vt in ſua poroſitate cõcaua fumũ re cipiant a re odorabili reſolutũ. Spongio ſe vero ſunt vt in eis virtus attractiua ſit Sicut aũt ſunt due carũcule velut inſtru menta odorandi. ſic ſunt due virtutes q̃ ſunt quaſi aie inſtrumenta nociua a profi cuis diſcernendi. ¶ Prima eſt intelligẽtia ſiue ratio vniuerſalis aie que. i. per prudẽ tiam perficitur vt ſe recte habeat circa ea que ſunt ad finem vtilia. ſ. a nocuis gene raliter diſcernendo. Vnde Aug. dicit in li. lxxxiij.q.ꝙ prudentia eſt cognitio rerum appetendaꝝ ꝛ fugiendaꝝ. alia eſt eſtimati ua que in homine dr ratio particularis. que eſt collatiua intẽtionum particularium ſi cut ratio vniuerſalis eſt collatiua vniuer ſalium. Et hec eſtimatiua etiã in brutis eſt per quã ouis fugit lupum ſicut inimicuꝫ quáꝯ hoc per ſenſum non percipit. per hãc etiam mouet auis ad colligendum paleas tanꝯ vtiles ad nidum. Vnde per hanc etiã ipſa bruta dicuntur participare aliqd prudẽtie: ſicut patet per phũm. viij. de hi ſto. animalium. ¶ Tertius ex parte medij delatiui. Nam ſicut dicit phũs in.ij. libro de anima. olfatus imutatur ab odorabili per medium. ſ. aerem aut aquam. Mã ani malia que reſpirant per aerem odorant. Dixerunt autẽ quidã ꝙ a corpore vapo rabili quedam fumalis euaporatio reſol uitur que eſt ſubiectum odoris ꝛ perue nit vſqꝫ ad ſenſum olfatus. Et hinc eſt vt dicebant ꝙ contrarij odores in medio ſe impediunt. Sed cõtra hoc eſt qꝛ odor ca daueris a vulturibus vſqꝫ ad quingenta miliaria ſentitur. Impoſſibile autẽ vide tur ꝙ aliqua corporalis euaporatio cadã ueris vſqꝫ ad tantum ſpacium diffunda tur. Sed ad hoc reſpõdent ꝙ talis euapo ratio ad tam remotum ſpacium defertur per ventos. Sed contra hoc eſt qꝛ ſenſibi le imutat medium vndiqꝫ ſm eandem di ſtantiam niſi impediatur. Non autem ſuf ficeret ad occupandum tantũ ſpaciũ etiaꝫ ſi totum cadauer reſolueretur in fumalẽ euaporationem. cum ſit certus terminus rarefactionis ad quem corpus corporale peruenire poteſt que eſt charitas ignis ꝛ precipue cum per huiuſmodi odorem ca dauer ipſum appareat imutatuꝫ. Et ideo dicendum ꝙ ab odorabili reſolui poteſt fumalis euaporatio que tamen non per tingit vſqꝫ ad terminũ vnde odor perci pitur. qꝛ imutatur mediũ ſpiritualiter vl terius q̃ predicta euaporatio pertingere poſſit. Vñ etiã holes non ſentiunt odorẽ ſine reſpirationibus. Aialia aũt aquatica

ꝛ que non respirãt sicut sunt que sangui ne carent cuꝫ etiaꝫ odores sentiũt. quod patet qꝛ q̃dã eoꝝ de lõginquo veniũt ad alimentum quod non esset nisi prouoca rentur odore: oportet q̄ odorent mediã te aqua. ℙer aerem igitur qui subtilioris nature est intelliguntur spiritualia. Vnde quandoqꝫ aer spiritus vocatur. ℙer a quam vero que grossioꝛ ꝛ fluxibilis est i telliguntur temporalia seu corporalia q̃ continue transeunt. Vnde sicut ad odorã dum necessarij sunt animalibus aer ꝛ aq̃ ita ad recte viuendum vel operandum necessaria est hominibus duplex prudẽ tia scilicet spiritualium ꝛ temporaliũ. scꝫ vt prudenter sciãt vtraqꝫ dispõere sicut decet. ¶ Prima ergo prudentia siue idu stria est circa spiritualia que pertinent ad salutem. ꝛ inuenitur in omnibus habẽti bus gratiã quia vnctio docet eos de om nibus. vt dicitur. i. Joh. iij. sed secũda sci licet ea que est circa temporalia per quaꝫ scilicet sibi ꝛ alijs qui potest prouidere non solum de his que sunt necessaria ad salutem sed de quibuscũqꝫ pertinentib⁹ ad humanam vitam non est in omnibus gratiam habentibus. ¶ Quarto ex parte officij discretiui. Et enim odoratus offici um odores fetoresqꝫ discernere sed odo res percipit diligendo fetores vo horrẽ do. ꝛ hoc est qꝛ odoribus tanq̄ cõuenie tibus adiuuatur. fetorib⁹ vo tanq̄ corrũ pentibus impeditur ꝛ ista prudentie com petunt de qua Augusti. dicit in li. ō mori bus ecclesie. q̄ prudentia est virtus ea a q bus adiuuatur ab eis quibus impedit sa gaciter eligens.

¶ Capitulum. lxij.

Regimen principãtium ꝛ prelatoꝝ assimilatur. fronti propter qu atuoꝛ ¶ Primo propter exprei sionem. Hec enim statum mentis nostre sua specie exprimit dum nunc fit leta nunc tristis. Similiter in statu regiminis maxima no tificatio fit. Vnde quidam ℙhs dixit q̄ principatus virum ostendit. Est etiã stat⁹ regiminis maxime variabilis quẽ nũc tri stitia deprimit. nunc vero letitia extollit. Sed tunc viri prudentes in hoc statu exi stentes plus meroribus afficiuntur q̄ ri sibus Ezech. xi. Signum thau sup frõtes virorũ gementium. ¶ Scõo propter dis positionem. qꝛ ꝑm Constantinum frons est os semicirculare neqꝫ multum durũ neqꝫ nimis molle. Nam necessariuꝫ fuit vt esset sic temperatum ne lederetur vi cinitas oculorum. Sic prelatus vel pri ceps licet debeat in se esse fortis ad mo dum offis. alijs tamen neqꝫ debet eẽ ni mis dur⁹ ne sit crudelis neqꝫ nimis mol lis ne sit remissus. Et iõ sicut dicit Bern. miscenda est lenitas cum seueritate ꝛ fa ciendum est quodã ex vtraqꝫ tpamentũ. ¶ Item frons est modice carnositatis ꝛ pauce pinguedinis quia secundum ℙhũ talia impediunt intellectum. Vnde signat q̄ princeps non debet carnalibus inten dere neqꝫ delitijs insistere ad corpus im pinguandum nisi parꝫ quantum requi rit necessitas scilicet secundum decentiaꝫ status. Eccli. x. Ve tibi terra cuius rex pu er est. ꝛ cuius principes mane comedũt. ¶ Tertio propter representationem. qꝛ totius animalis virtuositas lucet in frõ te. Frons enim vt ℙhus dicit ẽ sedes vere cũdie ꝛ honoꝛ. Vñ persone inuerecũde dicꝫ solet. Tu depositi frõtem meretricis. Hiere. iij. Frons mulieris meretricis facta est tibi noluisti erubescere. Sic virtuositas ple bis lucet in qualitate rectoꝝ propt̄ qõ dicitur. Eccli. x. Qualis rector ciuitatis tales ꝛ inhabitantes in ea. Sedes enim re giminis maxime ẽ sedes verecundie vel honoris. Maꝫ si laudabiliter tenetur tũc reddit dignũ honore. Eccli. x. In medio fratrũ rector illorum in honore. si vero male tenetur opprobrio ꝛ verecũdie pa tet. ¶ Quarto propter significationem. qꝛ dicit Aris. li. i. de animalib⁹ q̄ qñ frõs fuerit magna significat stultitiã qñ medio cris significat bonitatẽ ꝓplexionis qñ ni mis eleuat ꝛ i supficie rotundat excessũ significat cholere ꝛ caloris. Sic si princeps velit videri magn⁹ p ostẽtationẽ ẽ signũ

ſultitie mẽtis. Et ſi eleuatur p ſupbie elationẽ ſignat exceſſũ ꝓprie reputatõis ⁊ interioris ꝛdinationis. ſꝫ ſi mediocriter ſe habet vt neqꝫ p ſupbiã ſe extollat neqꝫ ꝓtẽptibilẽ p ignominiã ſe reddat tũc ẽ ſignum bone diſpoſitiõis iterioꝛ. ¶ Item rectoꝛes ⁊ ꝓlati dabent eſſe ſimiles neruis. ¶ Primo qdem qꝛ nerui a cerebꝛo originẽ ſumũt. Nõ ãt oẽs a cerebꝛo immediate ꝓcedũt ſꝫ quidã ab eo nuchã mediãte deſcendunt. Et tale mediũ fuit neceſſarium ne ſi imediate a cerebꝛo oẽs veniꝛẽt aut ſe rũpẽdo leſionẽ icurreꝛẽt aut ꝓpt̃ lõgitudinẽ vie a ꝓncipio ſenſus ad actũ ſentiẽdi potẽtiã nõ haberẽt. Jn ḣ ãt ſignaꝫ ꝙ quorundam rectoꝛum inſtitutio ſeu poteſtas eſt immediate a deo. ſic moyſes ⁊ aaron ⁊ apoſtoli inſtituti ſunt a chriſto ꝓcipue petrus. alij ꝓlati ⁊ rectoꝛes vt epiſcopi ⁊ reges ⁊ hmõi eliguntur ab hominibus vel poteſtatem habent a deo homine mediante. ſed ſiue immediate ſiue mediate non eſt poteſtas niſi a õo ſicut apo. dicit. Ro. xiij. ¶ Tertio qꝛ nerui motum ⁊ ſpiritum accipiunt quem membꝛis refundunt. Sic ꝓlati ⁊ rectoꝛes in omnibus que faciunt debẽt mouerꝛi a deo. vt videlicet ea que faciunt ꝓpter eum opent ⁊ nõ ꝓpter fauoꝛem hominũ Tunc enim dicuntur moueꝛi a deo ſicut. finis mouet agẽtez Apo. i. Coꝛ. x. Omnia in gloꝛiam dei facite. ¶ Tertio qꝛ nerui in ſua concauitate ſpiritꝫ recipiunt ⁊ cuſtodiunt. Sic ꝓlati in mentis ſue humilitate debent ſpiritꝫ dei habere ⁊ cuſtodiꝛe. Vnde in Jſa. ſm aliaꝫ tr̃aſlationem dicitur. Super quem requieſcat ſpiritus meus niſi ſuper humilem ⁊c. ¶ Quarto quia nerui partes diuerſas recolligunt ⁊ annectunt. quia ſcilicet ꝓlatorum ẽ ſubditos diſcoꝛdantes ad ꝓioꝛem reducere concoꝛdiam ⁊ vnire Ephe. iij. Solliciti ſeruare vnitatem ſpiritus in vinculo pacis. ¶ Quinto quia nerui in ſuo exitu ſũt molles. ſed in fine ſe duros oſtendunt. Sic ꝓlati leniter in ꝓncipio incipiendo ſemper ad perfectioꝛa ⁊ arctioꝛa ſubditos trahere debẽt Apo. i. Cor. xv. pri⁹ qõ animale deide qõ ſpirituale. ¶ Sexto qꝛ nerui ſua mollicie ⁊ flexibilitate oſſa i flexibilia flectũt. Sic ꝓlati ſue mãſuetudinis exẽplo debẽt duros ⁊ rigidos flectẽ ad mititatẽ ſm illud. Diſcite a me qꝛ mitis ſũ ⁊ humilis coꝛde ⁊c̃. Et talis rectoꝛ erat moyſes q fuit vir mitiſſim⁹ ⁊ ſuppoſit⁹ ẽ ꝓpſo dure ceruicis ſic̃ neruis alligãt oſſa. Job i ꝓſõa eccl̃ie hñtib⁹ mites ꝓlatos ⁊ duros ſbditos dic̃. Oſſib⁹ ⁊ neruis ꝓpegiſti me ¶ Jtẽ modificatio regẽt̃ ꝺꝛ eẽ ad modũ cartilaginis. ¶ Prio q̃ ad tpantiã qꝛ cartilaginoſa ſũt oſſib⁹ molliora ſꝫ carnib⁹ duriora. Jn quo ſignificat ꝙ rectoꝛ vt ſupꝛa tactum eſt non debet eſſe nimis durus neqꝫ etiam nimis mollis ⁊ pius. ſꝫ quaſi quodam medio temperatus. Vnde in arca teſtamenti virga fuit ſimul cũ mãna. vt in rectoꝛis iuſtitia ſit virga. i. aſperitas coꝛrectionis. ſimul cum manna ideſt cum dulcedine compaſſionis. ¶ Secundo ratione efficacie. Nam cartilago veſtit extremitates oſſium ne ex nimia confricatione in ſuis iuncturis exaſperentur. et vt facilius oſſa cum carnibus iungerentur. Per oſſa intelliguntur ſubditi foꝛtiores ⁊ maioꝛes quoꝝ extremitates ſunt eoꝝ defectus. nemo enim eſt tam perfectus qui non habeat aliquos defectus ſaltem extraneos et paruos ex quibus contingit quod inter foꝛtes et pꝛobos viros nonnunquam et colliſiones ſcandaloꝝ et exaſperationes verboꝝ pꝛocurante diabolo oꝛiuntur. Sed iſta extrema ideſt parua ſubditoꝝ vitia vnde ſcandala oꝛiuntur ne ex nimia confricatione ideſt exaſſidua ſimul conuerſatione in iuncturis ideſt in locis vel officijs vel operibus quibus ſimul coniunguntur ſe inuicem oſſa. ideſt ſubditi exaſperent ideſt inoꝛdinate perturbent. cartilagine ſunt veſtienda ideſt pꝛouida et honeſta ꝓlati indu ſtria reprimenda et pꝛecauenda. Tunc enim extremum ſubditi ꝓlatus veſtit et cooperit quando ipſum ne ad alios turbandum pꝛodeat repꝛimit. vel tunc cartilaginis mollicies extrema oſſium ve

fit dum dominorum et perfidorum subditorum extrema idest parua vicia quedam dissimulándo vel parcendo prelatus pertransit. ex quo quandoq; accidit qñ dum subditus sic se patienter et benigne in suis defectibus a maioribus tolerari conspicit ipse a cõfratrum iniurijs et exasperationibus facilius se compescit. Ipsa etiam cartilaginis mollicies ossa cum carnibus iungit. quia benignitas et mansuetudo prelati etiam firmiores et fortiores in pacis vnitate connectit. Sic ergo per cartilaginis mollitiem et ossa simul et carnes cum ossibus sine lesuris coniunguntur. quia sub benigno et modesto prelato omnes ad inuicem subditi tam fortiores quam infirmiores sine scandalis vel iniurijs in pace custodiuntur. ¶ Tertio ratione deficientie. dicit enim Aristo. in. li. xiij. de animalibus q̃ cartilago precisa non recrescit: q̃ precisa vel ablata operis moderatiõe nõ perficit o p⁹ ſz deficit a sua pfectione. Vnde bene poetice dicit. Semp ad oẽ qđ est mẽsurá ponere ꝓdest Má sine mẽsura nõ stabit regia cura.

¶ Capitulum. lxiij.

Religiosi assimilátur dentibus. ¶ Primo quia dentes in carne radicati sunt. ⁊ tamen terminos carnis excedunt. Sic religiosi q̃vis in carne sint positi tamen preter carnem viuere debent secundum illud. ij. Cor. x. in carne ambulantes nõ ſm carnẽ militam⁹. ¶ Scõo q̃ dentes nihil inter se vel in se eé patiunt. Sic religiosi nihil iter se vel i se pati dñt qđ sit charitatis corus seu vnitatis diuisiuum vel ablatiuũ Ro. xij. Charitatem fraternitatis inuicem diligentes. ¶ Tertio q̃ dentes superiores ad inferiores reuertuntur ⁊ sibi inuicẽ mutuo coaptant Sic inf religiosos supiores dñt redire ad inferiores p compassionẽ p humilitatẽ ⁊ p charitatẽ. Et iferiores dñt coaptare se supioribꝰ reuerẽdo ⁊ obediẽdo. Vl q̃ sola maxilla inferior in hoie mouet dñt ecõuerso inferiores cuz offẽderit redire ad suos superiores penitendo ⁊ veniaz hũiliter petendo ⁊ superiores inferioribꝰ se debent coaptare misericorditer recipiendo vel inferiorum infirmitatibus discrete condescendendo Apo. Ro. x. debemus nos firmiores imbecillitates infirmorum sustinere. ¶ Quarto q̃ dentes ordinate inuicem componuntur: sic religiones vocantur ordines quia omnia ꝺbent in eis esse ordinata secundum illud. j. Cor. xiij. Omnia honeste ⁊ secundum ordinem fiant in vobis. ¶ Quinto quia dẽtes ad formationez vocis cooperantur Sic etiaz a religiosis formari debet vox laudis quo ad diuinum officium cantantes ⁊ vox p̃dicatiõis q̃ ad p̃dicátes. Etiaz coopát quo ad vocẽ ꝓfessiõis quo ad cõfessiões audiẽtes. ¶ Sexto q̃ ét dẽtes toti corpi obsequũtur. Et sic religiosi seruiunt vti ecclesie p exemplum ꝓuersatiõis p v̄bum predicatiõis per suffragium orõnis. ⁊ ét p ministerũ sacramentalis administrationis. Cáti. iij. Bẽtes tui sicut greges tõsarum. conuentus religiosorum st ex quibus est lac. i. doctrina predicatiõis balatus. i. vox laudis vel orõnis ⁊ fetus i. fructus multiplicis administrationis. ¶ Septimo quia licet non ex se tñ ex adiunctis patiuntur. Nam ꝛz suba dentiuz ossea ⁊ isẽsibil' sit de se impassibilis tamẽ dolorem trahit ratione societatis carnis vel neruí q̃ ei sunt ꝓiuncti. Sic religiosi pp amorem nimium quem habent interdum ad suos consanguineos carnales vel etiam ad aliquos seculares sibi familiariter iunctos de eorum malis dolorem sentiunt quem per se non hẽrent. vl interdum religiosi qui ex se boni sunt tamen ex incautis ⁊ nõ bonis secularium familiaritatibꝰ ificiunt ⁊ maculant ⁊ dolores seu scãdala patiunt. ¶ Octauo q̃ dentes abinuicẽ distingũtur. Sunt enĩ i maſ cul. xxiij. quoꝝ quatuor i añteriori pte pares q̃druplí vocat q lati sũt ⁊ acuti: Dñ ⁊ icisores a medicis st vocati. eo q̃ ad cibi icisionẽ sũt apti. ⁊ qcqd ore capit ꝓmo abeis capitur ⁊ mordet. ¶ Mordẽdo ãt cibũ auferunt qđ ẽ necessariũ ⁊ reliquũt qđ ẽ

supfluum. Sunt ꝛ duo alij q canini sunt appellati quadruplis ꝓiuncti in sūmitate acuti ꝛ duris cibis ꝓmolēdis apti ꝛ rotūdiores: ꝛ pp̄ h canum dn̄r qꝛ canū dēntibus assimilant. Et sunt canini dētes ꝑsonīb⁹ fortiores acutiores lōgiores ꝛ rotundiores. Sunt istis collaterales grossi ꝛ lati q dn̄r molares eo q̄ ad molēdū cibū sunt conuenientes. Nā q̄ a prioribus sunt confracta istis tā q̄ molis tradūt molēda. In primis ergo dentib⁹ ꝑsonibus vel q tollūt ꝛ ꝑdunt ptem necessariā ꝛ reliquam dimittūt possunt intelligi religiosi ꝛ minus pfecti q seruāt tm̄ ea ad q̄ necessario tenent ex voto vel debito. Per caninos vo q duriora pterūt intelligunt qdaꝫ fortiores q duriorē ꝛ austeriorē vitā ducunt. Per molares vo latissimos intelligunt pfecti q hn̄t latitudinē charitatis cōstantiā firmitatis latebrā humilitatis efficaciaꝫ vtilitatis. Nā molares dētes sunt lati firmi occulti ꝛ vtilissimi. ¶ Nono qꝛ dentes multa patiunt. Nā patiunt putredines fetores pforationes mutatiōes dolores ꝛ alias cōsimiles passiones que oēs sunt ex coꝛruptis passionibus ꝛ humoribus descēdentes. Ista oia cōpetunt malis religiosis qui perforant per tētationum iacula: putrescunt p luxuriā: fetēt per infamiā: mutantur aliq̄n p apostasiaꝫ: torquētur ꝛ dolent per punitionis iustitiam.

¶ Itē religiosi debēt esse similes pueris. ¶ Primo qꝛ pueri sūt ablactabiles. Vnde proprie puer dn̄r cum est a lacte remotus. Sic religiosus dꝫ se a seculo velut infans ab vberibus alienare sic̄ dicit Isaac in li. suo de vita monastica. Psalmista. Sicut ablactatus est sup matre sua. ¶ Secūdo qꝛ pueri sūt disciplinabiles qꝛ dicitur aliquis puer cum doli capax efficit ꝛ discipline aptus habet. Vnde sub tutoribus positus discipline sabesse compellit. Sic religiosi debent esse sub disciplina patris spiritualis. i. prelati Prouerb. xiij. Noli subtrahere a puero disciplinam. ¶ Tertio quia sunt mot⁹ veneree inerpti: quia in hac etate motus veneree hoies cōiter non inuadunt eo q̄ vie adhuc stricte sūt vnde ab hac puritate pueri dicti sūt. Sic religiosi debent seipsos restringere ꝛ sibi vias ꝑcludere q̄bus possent a carnis illecebris supari. ꝛ in puritate non tm̄ mētis ꝫ ēt carnis manere. Apo. j. Cor. xiij. Nolite pueri effici sensibus ꝫ malicia' paruuli estote. s. vt non sit in vobis malicia carnis vel spūs. ¶ Quarto qꝛ sunt ad motū flexibiles. Et sic religiosi debēt esse flexibiles p obediētiam ad exequēdum motum voluntatis supioris vt possit prelatus dicere illud. Mee. v. Oēs pueri mei congregati erant ad opus. s. p promptitudinem obediētie. ¶ Quinto qꝛ sunt corpe leues. s. vt non sint religiosi pigri vel graues p accidiā sicut erat ille de quo Matth. viij. Puer me⁹ iacet ꝛc̄. ¶ Sexto qꝛ sunt animo dociles: quia scilicet religiosi debent esse dociles dei. Sap̄. viij. Puer eram ingeniosus ꝛ sortitus sum animam bonaꝫ. ¶ Septimo qꝛ sunt pueri sine sollicitudine vitam ducentes: qꝛ. s. veri religiosi nihil in terra appetunt ꝛ sine sollicitudine viuunt sicut de Apostolis dicit q̄daꝫ glosa sup actus apostolorum q̄ gloria Apostolorum erat nihil in terra possidere ꝛ sine sollicitudine viuere. Tales enim pueri solū' deum querūt. ij. Paral'. xxxiij. Cū adhuc puer esset cepit querere deū. ¶ Octauo qꝛ nullū piculum sunt magis q̄ virgam timētes. Et sic religiosi timent virgam flagelli diuini. Plus enim timere debent flagella dei q̄ hominis. Judic. viij. Timebat qꝛ adhuc puer erat. ¶ Nono qꝛ sunt neq̄ laudes neq̄ vituperia aliq̄d reputantes. Ita religiosi vt deo placeant vituperia dn̄t ꝛ laudes hominum pupē dere sicut dicebat Apo. ij. Cor. iiij. Mihi pro minimo est vt a vobis iudicer ꝛc̄. iij. iiij. Reg. iij. Ego autem puer paruulus sum id est humilis. ¶ Decimo quia sunt iniuriarū immemores. Et sic religiosi debent iniuriarum obliuisci parcendo exemplo christi q̄ dixit. Pater dimitte illis ꝛc̄. Luce. xxij. Vnde ꝛ ipse vocatur puer. Actum. iiij. Conuenerunt. n. vere in ciuitate ista aduersus sanctum puerum tuum ie suꝫ. ¶ Vndecimo quia verberati a matre

statim sunt reuertentes nec se de iniuria vindicantes. Ita religiosi etiá si affligant in religione nó debét propter hoc suá religionē relinquere vel ipaz accusare ⁊ vituperare ⁊c. Et de talibus pueris patet ꝛDath.i. Religióem dicē illō. Ysa. viij. Ecce ego ⁊ pueri mei quos mihi dedit dominus ⁊c

¶ Capitulum.lxiiij.

Sanctorum virorum perfectio repzesentatur i coz de. ¶ Primo qz coz ē exterius carnecum. Et sic sācti viri sunt exterius carnei.i.lenes p māsuetudiez conuersationis vel habēt sancti viri coz carneum p discipline susceptibilitatez vel carnenm p compassibilitatem non lapideum.i.durum per ipietatem. Eze.xxxvi. Auferam coz lapideum de carne vestra ⁊ dabo vobis coz carneum. ¶ Secundo qz coz est interius concauum .⁊ h necessarium fuit sicut dicit Constan. propter caloris conseruationem. qz coz est totius caloris corporis fontale principium. Sic sancti viri sunt concaui per humilitatem. Nam sicut calor naturalis conseruatur in concauitate cordis. ita calor charitatis in humilitate mentis: ⁊ hanc concauitatem habuit coz christi. Vnde dicebat. Discite a me quia mitis suz ⁊ humilis ⁊c̄. Est etiam coz caloris charitatis fontale receptaculuz quia gratia dei diffusa est in cordibus vestris p spiritū sanctum qui datus est nobis vt dicitur Ro. v. ¶ Tertio coz est substantialiter solidum ⁊ durum ⁊ hoc necessarium fuit ne de facili lederetur. Et sic sancti viri sunt solidi in se per patientie firmitatem ⁊ sunt interduz etiam aliquando duri per iusticie seueritatem . ¶ Quarto coz est figuraliter rotundum ⁊ etiam oblongum . Rotunduz quidem est vt abundantia spirituum in eo recipiatur. Oblongum vero in forma pirea vt scilicet tendens in acutum tanq̄ in conum actio naturalis caloris fortioz fit. Sic etiam sancti viri habent coz rotundum.i. valde capax spiritualium virtutum ⁊ etiam oblongum: per cōtinuata feruoris ⁊ bonoꝛum opez. ¶ Quinto coz semper est in motu ⁊ mouet cor secundum diastolem ⁊ fistolem.i. secūduz dilatationem ⁊ constrictionem : cuius motus si ad horam cessaret statim animal deficeret vt pl̄s dicit. Et nota q̄ per dilatationem frigidus aer attrahitur per constrictionem vō calidus ⁊ fumosus expellitur: ⁊ sic calor cordis temperatur ⁊ complexio adequatur. Sic sancti viri cōtinue mouent ⁊ sollicitantur ad attrahē dum gratiam : vnde continue dilatantur per augmentum in gratia ⁊ constringuntur per abstinentiam a culpa: vel qz se cohercent in penitentia. ¶ Sexto quia coz est pulmom vicinum: vt cum ira incenditur huiusmodi pulmonis remedio tēperetur. Sic sancti viri impetum ire sciunt temperare remedio rationis per virtutem mansuetudinis. ¶ Septimo quia cor est spiritu humoꝛe ⁊ caloꝛe plenum: ē enim primo coz fontale ⁊ principium spiritus. Habet enim coz duas cōcauitates vnam sinistram que ad cacumē tendit ⁊ dextram que infra subsistit . Et he concauitates dicuntur ventriculi cordis . Et dicit Aug. q̄ in vētriculo cordis i dextra plus est de sanguine q̄ de spiritu. In sinistro vō econuerso quia ibi spiritus vitalis generatur ad viuificandum animal q̄ per quasdam arterias diffusus vndiq̄z dilatatur. Sic in cordibus sanctoꝛū ē plenitudo spiritus sancti sicut de Aplis dicitur Actuum .ij. q̄ repleti sunt omnes spiritu sancto : vt postea per ipsos tanq̄ per arterias.i. predicatoꝛuz oza ad alios deriuaretur. Sz qō in sinistro ē plus de spiritu q̄ de sanguine. ⁊ in dextro econuerso signat q̄ in aduersitate est plus de amoꝛe spirituali q̄ de coꝛporali: sed in prosperitate econuerso sicut in Apostolis qui postq̄ ablatus fuit ab eis sponsus ⁊ fuerunt in luctu tribulationum plus abundauit amoꝛ spiritualis ⁊ gratia spiritus sancti q̄ primo: quia primo plus diligebant christum coꝛporaliter. Vnde dixit Si non abiero paraclytus non veniet ad

vos. ¶Item cor est fontale pricipiū humoris scilicet sanguinis. Vnde phs dicit in.xij.libro de animalibus. q in corde est principium venarum ⁊ prima virtus creans sanguinem: ⁊ eius sanguis est mūdꝰ clarus calidus ⁊ maioris sensus ⁊ connenies intellectui. Sic cor sanctorum est plenum humore sanguinis. i. effectione diuini amoris vel deuotionis. Nam affectus seu deuotio eoꝝ non est immunda impura sicut hypocritarū q similes sūt sepulcris dealbatis que foris apparent alba ⁊ intus sūt nigra ⁊ fetida. ¶Item est clara nō obscura vel tenebrosa sicut hereticoꝝ. ¶Itē calida ⁊ feruens nō tepida sicut ipfectoꝝ. ¶Itē sensata nō fatua vel indiscreta sic̄ p̄sumptuosoꝝ. ¶Itē ē fontale principium caloris. Vnde dicit phs in.xvj.li.de animalibus q ꝓpter calorez cordis posuit natura membrum frigidū ex opposito cordis. s. cerebrum. Vñ in generatione aialis statim creaī caput post generationem cordis. Sicut ergo cor est plenum calore. ita sancti viri sunt pleni amore: sz calor cordis a cerebro tēperaī: qr feruor amoris sapiētia regulaī. Vult eni deus diligi sapienter qr ⁊ ipe neminē diligit nisi eum q cum sapientia inhabitat vt dicitur Saꝑ. viij. Octauo qr cor est membrum p̄mo formatum. Vnde phs dicit in eodem. xvij.li. q cor animalis est cōplementuz p̄mo a natura creatuz. i. ante omnia alia membra formatuz. In quo signatur q homo primo intendere debz ad compositionē ⁊ sanctificationem cordis interius ⁊ postea ad componendū ⁊ ordinādū mores ⁊ facta exteriora Math xriij. Munda prius qō intus. ē. ¶Nono quia cordi accidit multiplex nocumētum. Nam quandoqz patitur ex aliorū membrorum colligantia: quandoqz ex ꝓpria distemperantia: quandoqz ex defectis regiminis causa. Sic etiaz spirituales leduntur quandoqz ex prauis socijs: qñqz ex propijs vitijs: quandoqz a defectuis prelatis: patitur etiam cor ex virtutis sue dissolutione ex spiritus euaporatione ex nimia repletione ⁊ ex vene constione ex nimia repletione ⁊ ex vene constione oppillatioe. Dissoluitur autem cor dis virtus spiritualis per luxuriam euaporati spiritus per superbiam fit repletio nimia per gulam oppillatur vena misericordie per auaritiam. Accidit etiam cordi timor sic q patienti videtur q cor de loco suo moueatur: hunc timorem facit accidia circa spiritualia. Nam accidia facit cor frigidū nimis ⁊ omnia opera reddit mollia ⁊ dissoluta. Dicit autem Haly super quendam textum Galieni q si cor fuerit nimis frigidum ⁊ nimis humidum ⁊ pulsus mollis homo virilitate ⁊ audacia priuatus erit: piger ⁊ timidꝰ apparebit. ¶Decimo quia vigor cordis ostenditur per multiplex signum. Dicit enim Galienus q virtus ⁊ complexio cordis ostenditur per magnitudinem respirationis. per velocitatem pulsus. per virilitatem festinam ad actionem. per irā audaciam ⁊ feruorem. per amplitudinē pectoris ⁊ pilositatem. Hec omnia calorē dominantem in corde significant. Hec ergo cordis virtus debet apparere in penitentibus per magnitudinem contritionis. per quam anima etiaz incipit respirare per nouam attractionem spiritualis gratie. ¶Item per velocitatem confessionis q̄ est similis pulsui. per ꝙ indicat spirituali medico infirmitatem anime interius latentem. ¶Item per festinam ⁊ virilem actionem satisfactionis. ⁊ iram contra proprias transgressiones. per audaciaz contra tentatōes: per feruorē contra omissiones. per amplitudinem pectoris et pilositatem austeritatis. Nam caro pilosa est asperior non pilosa Gene. xxvj. Nosti q esau homo pilosus sit ⁊ ego lenis. ⁊ ideo Johannes baptista prio asperitate penitētie portabat vestimētuz de pilis camelorum. Hec ergo omnia ostendunt calorem amoris diuini in corde dominantem. ¶Vndecimo qr cor quanto animosius tanto magnis puū. Vñ aialia parui cordis in quātitate sī maioris aiositatis propter maiorē adunationē vtuī. Dis eni vtꝰ quāto magis adunata: tāto est potētior ⁊ quāto magis diuisa tāto ē d

bilioꝝ vt i lib. de causis oñdit. Sic spūaliter táto qs plus hz de magnitudine vtutꝫ quáto plus hz de puritate hūilitatis. Hoc eni est q̄ oēs virtutes vnitas ꝛ cōcatenatas tenet. Vnde Gre. dicit q̄ q ceteras virtutes sine humilitate congregat quasi puluerem i ventuz portat.

¶ Capitulum. lxv.

Sapientia assimilatur gustui propter quiqz. ¶ Primo ratione officij quia. s. gustus est proprie saporuz perceptiuus. Et dico proprie quia gustus est proprie gustus ꝑut est discretiuus saporum sed gustus ꝑut est qdá tactus q̄ scilicet tágendo ꝓcipit suū obiectū sic hz discernere qualitates tágibiles scz alimentum cuius sensus est tactus. Sicut igitur gustus est quo sapores ciboꝝ ꝓcipimus: sic quoqz sapiētia est ꝑ quam que sursum sūt sapimus. ꝛ iō sapientia dicitur a sapore. Eccli. vi. Sapientia doctrine secundum nomen est eius. ¶ Scō rōne principij. Nam principiū effectiuū gust⁹ est virt⁹ aialis. i. virtus q̄dā aie sensitiue. Instrumētale át q̄dá principiū est spiritus aialis qui ꝑ quosdam neruos ad linguaz defertur. Sic ēt est duplex principium spiritualis sapientie: vnum essentiale scilicz fides que est prima virtus necessaria aie intellectiue. Nam sicut initiū artis secundum essentiam eius sunt principia ei⁹ ex quibus procedit. sic initiū sapiētie ſm ei⁹ ēntiá sūt articuli fidei. Vñ fides dr̄ ē inicium sapiētie. Sed principiū sapiētie ístrumentale est illud quo anima dispomt̄ ad sapiētiá ꝛ hoc est timor dei ſm illud. Initium sapiētie é timor domini. Dicitur autem timor inicium sapientie quantuz ad eius effectus. Nam sicut dicitur inicium artis vnde ars incipit opari: sicut si dicat̄ q̄ fundamētū sit principiū artis edificatorie q̄ ibi icipit edificator operari sic dicat̄ q̄ ad effectū initiū sapiētie vñ sapiētia icipit operari. Et ꝟ modo timor seruilis dicat̄ initiū sapiētie. sicut principiū extra disponēs ad sapiētiá in quātū aliquis timore pene recedit a peccato secundum illud Eccli. i. Timor domini expellit peccatum. ꝛ per ꝟ habilitat̄ ad sapiētiá ſz timor filial̄ ꝛ castus est inicium sapientie. sicut primꝰ sapientie effectus. Cum. n. ad sapientiam ꝓcipiat q̄ humana vita regulet̄ per rationes diuinas oportet sumere principium vt hō deū reuereat̄ ꝛ subiciatur ei. Sic eniz consequenter in omnibus secundum deum regulabitur.

¶ Tertio ratione organi. Organum eni ꝛ instrumentuz gustus vt Philosophus dicit in li. de sēsu sensato est aliqō intrinsecum circa cor ꝛ similiter organum tactus. Nam ad alios tres sensus deriuat̄ virtus sensitiua a corde mediante cerebro ita q̄ a corde primo venit ad cerebrum ꝛ a cerebro postea ad ipsos sensus. Tactus autem ꝛ gustus referuntur ad ipsum cor per medium coniunctuz quod est caro. Sed Constantinus dicit q̄ proximum ꝛ manifestum istrumentum gustus ꝑut est discretiuus saporū est ligua que spiritum animalem ad perfectionem virtutis gustabil̄ defert. Fit enim gust⁹ sicut ipse dicit hoc modo. q̄ duo nerui ligue medio ifiguntur. qui i multos ramos i extremis lateribus ligue dispergūtur. ꝛ per eos vt dictum est spūs aial̄ ad liguam defertur. Cum ergo res gustanda subitrat liguam spūs aial̄ q̄ ibi est imutat̄ secundum proprietates ei⁹ quas postea iudicio aie representat. Sicut ergo circa cor est ꝑmum gustus istrumētū. ita i cor de dr̄ esse ꝑmū sapientie habitaculuz ſm illud Prou. xiij. In corde requiescit sapiētia prudentꝫ ſz proprium istrumētū sapiētie q̄ aliꝰ manifestat̄ ē ligua. Pſ. Os iusti meditabitur sapiētiá ligua ei⁹ ꝛc. Sz duo nerui istri sunt due cautelle q̄ debēt esse i ligua sapientꝫ vna ad loquēdū ꝛ alia ad tacendum ſm tempus oportunū vel significant duplex opus sapientꝫ. ſcz veritatem defendere ꝛ falsitatem repellere Prouer. viij. Veritatem meditabitur guttur meum ꝛ labia mea detestabunt̄ ipium. Et nota q̄ lingua ſm suam cōplexiōez ē ꝛcauaporosa hūida ꝛ insipida. Concaua vt bene

quodlibet retineret. ℙorosa facta est vt quod grossum vel subtile de re gustanda esset neruos lingue facile subintraret. ⁊ vtus actiua ad perficiendū eandem plus vigeret. ℍumida vo est vt hūiditas cooperetur ad acceptorum disolutionem. vt si aliqua dura vel sicca palato applicarētur humiditate lingue facile soluerentur. Facta est etiā insipida vt cuiuslibet saporis sit facile susceptiua. ℕā si determinatum sapoꝛē haberet qualitatez alterius saporis percipe non valeret. ℍec etiā oīa competūt lingue prout est instrumentuz sapiē tie. ¶ ℙrimo vt sit cōcaua ad retinenduz ⁊ custodiēdum verbum vsqz ad tempus oportunū loquendi ℳal'.ij. Labia sacerdotis custodiūt sciētiam. s. vsqz ad tēpus docendi. ¶ Itē vt sit porosa ad grossa vl' subtilia prout decet dicendum ⁊ disponēdum. ℕam humidū in re porosa p diuersa foramina minutim diuiditur. ¶ Item vt sit humida. s. vt dicta ⁊ acta ad dissoluendum dura. i. obscura: vel dubia q̄ sunt difficilia ad intelligendum sicut duruz est difficile ad comedēdum humectet. i. declaret ⁊ exponat. ¶ Item est insipida ex se suscipiens saporez aliunde. qz. s. sapientiam loquendi ex se nō habet homo sed a deo ꝯm illud Luce. xxi. Ego dabo vobis os ⁊ sapiētiaz Aug. q̄ sapienter loquamini ab illo est non nostra sapiētia. Contra qō supbi philosophi direrunt. Labia nostra a nobis sunt. ¶ Quarto rōne medij. ℕam gustus vt dicit ℙbs non fit per medium extraneum sicut visus fit mediante aere. sed tū sicut non fit visio sine medio vel sine lumine ita non fit gustus sine humido ℕullum enim saporosuz facit sensum sui saporis sine humiditate. Vnde sicut color fit actu visibilis p lumen ita sapoꝛ fit actu gustabilis p humiduz. ⁊ ita oportet q̄ gustabile vel actu habeat humiditatē aqueā sicut vinum ⁊ huiusmodi aut sit potentia humectabile sicut illō quod sumitur per modum cibi. Et ideo oportet q̄ sit saliua in ore que bene liquida est ⁊ etiā liquefactiua per quā ea que sumunt etiam humectantur vt eorum saporꝛ percipi possit.

Sicut ergo gustui ad percipiendos sapores necessaria est humiditas vel saliua. ita etiā siliter ipsi homini ad p̄cipiendā verā sapientiā necessaria est xp̄i doctrina. Cum enim xp̄s sit caput ecclesie vt dicit Ap̄ls quasi saliua fluens a capite est doctrina deriuata a xp̄o. ⁊ hec p̄ quam vere sapientie gustus habet. q̄ ipse verbū dei est qui est fons sapiētie vt dicit. Eccli. i. ¶ Quito ratione obiecti qō est ꝓprie humidū saporabile. Enumerat aūt ℙbs in. ij. de anima. vij. saporum spēs ad quas omnes alie reducuntur. s. dulce ⁊ amaꝝ. pingue ⁊ salsuz acetosuz austerū ⁊ acutū. ℍos itaqz sapores sicut corporaliter per gustū. sic etiam spiritualiter p̄ sapientiam degustamus. Facit enim nos sapientia degustare dulce in contēplatione celestis glorie. Amaruz in cōsideratione eterne pene. ℙingue in refectione eterne gr̄e. Salsum. in cōsideratione p̄sentis miserie. Acetosum in recognitione culpe ⁊ punctione cōscientie. Austerū in assumptione exterioris p̄nie. Et acutū in intelligētia scripture. ¶ Item sapiētia assimilat̄ saliue ꝓpter quattuor. ℙrimo ꝓpter saporis perceptionē. ℕaz ꝑm Cōstā. saliua est inter gustū ⁊ eius obiectum media. ℕihil enim gustu percipit nisi cuius sapoꝛ mediāte saliua gustui p̄sentat̄. Sic quoqz p̄ sapientiā supna degustamus corūqz saporē sentimus ꝑm illud Col'.iij. Que sursuz sunt sapite nō que supra terrā. ¶ Scō ꝓpter ei⁹ humectationem sine qua humectatione lingua nō bene voluerēt neqz loquerēt. Sic etiā per sapientiam cordis os ad recte loquendum disponitur ⁊ dirigitur ꝑz illud ℙro. xvi. Cor sapientis erudit os eius. ¶ Tertio, propter digestionis ꝓparationē. ciborum enim siccitatez saliua tp̄at ⁊ eorum succositatez augmētat vt melius possint dentibus cōteri ⁊ facilius postea digeri. Sic quoqz sapientia facit verba dei q̄ sunt cibus anime ꝓterē p̄ exp̄ositionē ⁊ digerē p̄ discussionē ⁊ ꝓsideratōez ¶ Quarto pp̄ supfluitatū cerebri ⁊ pulmonis faciliorez euacuationē. Sic sapientia euacuat superfluitates cerebri. i. inordinatas ⁊ fantasticas imaginatio

nes.quas ſapientes vel non habent vel eis non unherent. ¶ Item ſuperfluitates pulmonis.i. ſuperfluas ⁊ inordinatas locutiones. Nam ſine pulmone locutionis vox formari non pót neq; anhelitus redi valet.ſicut dicit Ariſto.in li.xiij.de animalibus. Non autem homo ſapiens aut ſuperflue aut inordinate loquitur.omnia verba eius ſunt ponderata ⁊ menſurata Eccleſiaſtici.xxj. Verba ſapientum ſtatera ponderabuntur.

¶ Capitulum.lxvi.

Scientia hominis aſſimilatur naſo. ¶ Primo ꝓpter eius ſenſibilitatem. Nam per nares odorifera ſentimus. ⁊ per eas inter odorifera ⁊ fetida diſcernimus. Eſt autem verum intellectui ſicut res odorifera nari.falſum autem eſt vt res fetida odoratui. Vnde ſcientia per quam verum a falſo diſcernimus recte aſſimilatur naribus ⁊ hinc eſt qđ neſcij ⁊ imperiti vocañ ignari.i.ſine nare. ¶ Scđo propter continuitatem. Habet enim naſus duas concauitates ſiue duo foramina que per quandam cartilaginoſam ſubſtantiaz ab inuicē ſunt diſtincta.⁊ vnum horum foraminum ad concauitatem palati tendit. Alterum ſurſum ad cerebri pelliculas vadit vt aerem attrahat cerebro.⁊ ſpiritum deferat naribus animalem ad ſenſum odoratus perficiendum. Primuz ergo foramen fuit neceſſarium ad eijciendas ſuperfluitates de cerebro euenientes. Aliud vero ad ſpiritum attrahendum ⁊ odoratum perficiendum. Duo ergo foramina narium ſunt duo modi ſcientiarum. Eſt enim ſcientiarum alia ſpeculatiua que ad ſuperiora tendit. Alia practica que inferiora diſponit. Vna ſcilicet practica ſuperfluitates eiiciat. ſicut patet de ſcientia medicine que docet expellere ſuperfluitates humorum. ⁊ de morali que docet reprimē ⁊ expellere exceſſus ⁊ extrema vitiorum. Altera ſcilicet ſpeculatiua ſpiritum attrahit.i. ſpiritualem ⁊ intellectualem perfectionez. ¶ Tertio propter neceſſitatem. Nam ſm Conſtan.naſus fuit neceſſarius ad aerē attrahendum. Et ſic eſt neceſſaria ſcientia naturalis ad attrahendum aerē.i.ad acquirēdam noticiā reſpectu ſenſibiliū. Naz aer ꝑcipue eſt mediuz ꝑ qđ ſenſibilia deferuntur ad ſenſum ſicut patet in olfatu ⁊ etiā auditu ⁊ viſu.qui ſunt ſenſus qui precipue deſeruiunt ſcientie: ⁊ ſicut aer per attractionem recipitur in naribus ita ſpecies ſenſibilium per abſtractionem recipiūtur interius primo in ſenſu poſtea in intellectu.ſicut aer attractus primo recipit in naſo poſtea in pulmóe. ¶ Itē eſt neceſſarius naſus ad cerebrum expurganduz ⁊ ſic eſt neceſſaria ſcientia moralis.ſ. ad expurgationem animi a vitijs per contrarias virtutes. ¶ Itez eſt neceſſarius naſus ad calorem in ventriculis cerebri temperandum: quaſi eniz calor cerebri eſt deſideriū naturale. Vnde.i. Metaphyſice. Omnes homines natura ſcire deſiderant. hoc deſiderium non totaliter ſatiat ſed tñ q̄daz mó perficiendo tpat ꝑcipue ſcientia metaphyſicalis q̄ eſt circa maxie intelligibilia q bus intellectus magis reficit. nó tñ calor iſte extinguit.qz per nullā ſcientiā hūanā ſciendi deſideriuz ſatiat. ¶ Itē eſt neceſſarius naſus ad reſolutū odorē a quacúqz ſubſtantia diſcernēdū.qđ cōpetit ſcientijs reſolutiuis ſiue demōſtratiuis.q̄.ſ. concluſiones i ꝓncipia reſolnédo diiudicāt ⁊ diſcernūt ſicut ſunt ſciētie mathematice. Fuit etiā neceſſarius naſus ad decorādū ⁊ honeſtādū. Nā ſm Gal. naſus eſt faciei maximū ornamentū.⁊ ipſius carentia faciem maxime dehoneſtat. Sic quoqz ꝑ ſcientiā hō honeſtat ⁊ ornat.⁊ honorabilis reddi tur ꝓp qđ ꝑbus ſcientiā in primo lib de aīa iter bóa honorabilia cōputat. ¶ Quarto pp naſi quantitatē. Debet.n. diſpō naſi mediocris cē ita ꝙ ⁊ longitudine ⁊ latitudine ⁊ altitudine modū debitū non excedat. Sic quantū ad ſciētie ſtudiū exceſſus longitudinis eſt in his q longo tpe ſcholas exercuerunt ⁊ parū vel nihil ꝓficiunt de quib⁹ Apo.ij. Thi.iiij. Semper quidē diſcentes ⁊ nunq̄ ad ſcientiā veritatis ꝑ-

nientes. Excessus aũt latitudinis attenditur ad numerũ scibiliuz. ꝛ ḃ excessus ꝓhibetur cũ dicit ℟o. xij. Non plus sape q̃ oportet sapere ꝛc. ꝛ Eccli. iij. In supuacuis rebus noli scrutari multipliciter. ꝛ in plurib⁹ operibus eius ne fueris curiosus Sed excessus altitudinis, phibetur Eccli. iij. cũ dicit. Altiora te ne q̃sieris ꝛc. ¶ Quinto ꝓp nasi passibilitatez. qꝛ ꝑz Cõstã. nasus q̃nqz ipedit ex mala cerebri dispõne. ꝛ ex eadẽ cã ét impedit scientia qꝛ ex mala dispositione cerebri naturali vel violẽta efficitur homo male dispositus ad scientiaz: ꝛ lesis etiam organis interioribus cerebri scilicet fantasie vel memorie ꝓditur vsus scientie. Aliquando vo impeditur ex nimia oppilatione. quasi autem oppilatio nimia est grossitudo ꝛ duricies ingenij. q̃ etiã scientiam impedit. quandoqz vero ex humorũ fetidorum repletiõe. ꝛ hoc ꝓtinet ad feditates carnaliuz peccatorum. que a studio ꝛ scientia retrahunt ꝛ nostri itellectus acumẽ obtũdũt. vel humores fetidi sunt errores imissi quibus aliquis repletus lumine veritatis caret ꝛ veram scientiam non habet. Aliquando vero ex carnis superflua generatione ꝛ hoc impedimentuz est in gulosis quia vẽter pinguis non gignit sensum tenuem. vt grecorum ꝓuerbium dicit. Aliquando ex humorũ a capite dissolutione. ꝛ hoc impedimẽtuz est in superbis quia superbia est initiuz ꝛ caput omnis peccati a qua descendũt humores idest cogitationes vel affectiones tumefacientes oculos mentis vt lumẽ veritatis cõspicere non possit. Aliquãdo vo ex nimia constrictione. ꝛ hoc est in illis q̃ studium suum coartant solum circa scibilia alicui⁹ sciẽtie ꝛ viteri⁹ discẽ nõ curant

¶ Capitulum. lxvij.

Eruorum dei mentes debent esse similes venis.

s Primo quia vene sunt concaue. quia scilicet mentes seruoruz dei sunt humiles ꝛ ad diuine gratie receptionez habiles ℙrouer. v. Sit vena tua benedicta scilicet benedictione gre. ¶ Scõo qꝛ vene in corpe hominis sunt sanguinis camere siue vasa. qꝛ sez mentes seruoꝝ dei sunt diuine gre non solũ receptiue. sz ét ꝓtentiue ꝛ reseruatiue. sanguis enim quo vita corpalis sustẽtaꝫ ꝛ viuificatur signat diuinaz gram ꝑ quã etiam aia viuificaꝫ ꝛ nutritur Apo. Cor. vj. Gra dei suz id qõ suz. ¶ Tertio qꝛ scti sũt ministri sanguinis ꝛ baiule. qꝛ. s. dei gram quã hñt etiã alijs ministrare ꝛ cõicare studẽt ꝓm illud. i. ℙetri. iij. Vnusquisqz qui accepit gram in alterutrum illã administrantes. ¶ Quarto qꝛ vene sunt sanitatis ꝛ infirmitatis nũcie. Sic serui dei alijs infirmitates vitioꝝ ꝛ sanitatẽ vtutũ annũciãt ꝛ demonstrãt. Isa. lviij. Annũcia populo meo scelera eoꝝ ꝛ domui iacob pctã coruz. Et de vtutibus. i. ℙetri. ij. Vt vtutes annuncietis ei⁹ q̃ de tenebris nos vocauit in admirabile lumẽ suũ. ¶ Itẽ seru⁹ dei bonus ad modũ serui mundani ex multis ꝓprietatibus oñdit. ¶ ℙrio qdẽ qꝛ docilis ẽ ꝛ ingeniosus ad intelligendum. Eccli. vij. Seru⁹ sensatus sit tibi dilectus q̃si aia tua ¶ Scõo qꝛ est hũilis ꝛ obsequiosus ad seruiẽdũ ꝑs. O dñe qꝛ ego seru⁹ tu⁹ ꝛc. ¶ Tertio qꝛ est hilaris ꝛ iocosus ad ꝓuiendũ Bcñ. xlvij. Leti seruiemus regi. ꝛ Isa. lxv. Serui mei letabunt. ¶ Quarto qꝛ affabil ꝛ gratiosus ad loquendũ. Vñ dicit de dauid q̃ seruiebat sauli. i. ℟e. xviij. Acceptꝰ erat dauid in cõspectu vniuersi populi ꝛ marie seruoꝝ saul. ¶ Quinto qꝛ est virilis ꝛ aiosus ad se ꝑ aduersarios dñi sui ponendũ. i. ℟e. xij. Nõ ꝯcidat cor cuiusq̃ in eo ego seru⁹ tu⁹ ꝛc. ¶ Sexto qꝛ ẽ in ꝓmisso fidelis ꝛ studiosus ad exequẽdũ Luce. xix. Euge serue bone ꝛc. Et Ma. xij. Seruus me⁹ moyses q̃n oi domo mea fidelissim⁹ est. ¶ Septio qꝛ igeniosus ꝛ vtilis ad lucra dñi ꝓcurandũ. Lu. xix. Vocatis seruis ꝛc. ¶ Octauo qꝛ solicitus existit ad seruiendũ. Lu. xij. Quis vestrũ hns seruũ ꝛc. Vñ cõmẽdaꝫ vias qui dixit. ij. ℟e. xij. Dns meus ioab ꝛ serui dñi mei habitant i cãpis ꝛ ego ꝛc. ¶ Nono qꝛ patiẽs ad expectãdũ. Lu. xij. Beatus ille seru⁹ quẽ cũ venerit dns ꝛc. ¶ Decimo qꝛ est vigilans

ad dñm suū custodiēdū. Vñ david redarguit seruos saul dormiētes ⁊ dñm suū nō custodientes. i. Re. xxvi. ¶ Undecimo qr sēp hz oculos ad dñz ptēplādū ps̄. Sicut oculi seruoꝝ in manib⁹ dñoꝝ suoruz ⁊c̄. ¶ Duodecimo qr semp studet ad placide ⁊ mūde seruiendū ps̄. Ambulans in via imaculata hic mihi ministrabat. ¶ Decimotertio qr castigatus non aperit os ad murmurādū. Eccli. x. Seruo sensato liberi seruiēt. ⁊ vir prudens ⁊ disciplinat⁹ nō murmurabit correptus.

¶ Capitulum. lxviij.

s Sollicitudo ⁊ cura spūaliū assimulaī vigilie. Ile. n. sūt vigilie. que conueniunt laborātibus. i. bene operātibus. vt meritū augeāt: que niunt speculantibus. i. contēplātib⁹. vt dominuz venientem recipiāt. queniūt medicinā sumentibus idest penitentibus vt nō se ledant. cōueniunt egrotantibus idest tēpatis vt citius conualescant. cōueniunt itinerantib⁹ scilicet per exilium huius vite ne per somnum pigritie dietā amittant. conueniunt ⁊ gregē pascētibus. i. prelatis ne damnum gregis per lupos. i. per hereticos vel malos homines aut demões incurrant. conueniunt etiā orantibus vt coronam promissam vigilantibus nō amittāt Matth vigesimoserto. Vigilate ⁊ orate. ¶ Itez sollicitudo ⁊ superflua cura tpaliū assimilaī marie iordinate vigilie. Vigilia enim si fuerit nimia vt dicit Constā. calorem augmentat. Et similiter solicitudo nimia tpalium estum auaricie augmentat. ¶ Item corp⁹ deficcat. Et similiter sollicitudo superflua deficcat animā ab humore pietatis. ⁊ etiā corpus ratione iordinati laboris. ¶ Item oculos grauat. Et siliter sollicitudo auaritie grauat oculos mētis deprimēs ad terrā. i. terrena. ¶ Itē visuz hebetat. Et sic sollicitudo tpalis hebetat visuz ptēplatiōis spūalis. ¶ Itē doloreꝝ capitiꝫ generat. i. impatientiā ⁊ turbationes mētis. Vñ dñs dixit Marthe. solicita es ⁊ turbaris erga plurima. ¶ Itē totū corp⁹ debilitat ⁊ eneruat. Et silr superflua solicitudo eneruat totius anime vtutem propter qō Lu. xij. Dñs admonet dicēs Nolite solliciti esse ⁊c̄.

¶ Capitulum. lxix.

s Spiritussanctus tria opat in aia. Nam est ꝓseruator nature. largitor vite. ⁊ ispirator sapiētie. Et sm hec tria assilaī triplici spū q ē in humano corpe. Est. n. in corpe hūano spūs naturalis vitalis aialis. Naturalis hz sedem in epate. vitalis in corde. aialis i capite. Spiritus. n. naturalis hz sic generari. dum. n. p calorē agentē in sanguinez fortis i epate fit ebullitio fumus resoluit qui ex neruis epaꝫ subtiliatus ⁊ depuratus in quādā subtilem ⁊ spiritualem substantiā siue naturā aereā cōmutaī. q spūs naturalis dr eo p sua potētia nāliter sanguinē subtiliat ⁊ sua leuitate ipz ad singula mēbra ipellit. Iste ergo spūs ē vtuꝫ nālis regitiuus. silr quoqz spūssanctus est ois eē conseruatiu⁹. ⁊ omnis vtutis regitiu⁹ sm illud ps̄. Spū oris eius ois vtus eorum. Spūs vo vitalis fit qr spūs naturalis ꝓdictus in epate generatus p venas ꝗs dā ad cor mittit vbi p collisionē ⁊ motū partiū cordis adiuicē magis depuratur. ⁊ i naturā subtiliorē ꝓuertit. Et tūc spūs vitalis dr eo q a corde p arterias ad membra totius corpis se diffundit. ⁊ spūalē vitam augmētās eius opationes rectificat ⁊ custodit. Silr spūssanctus veniēs i aiam spūalem vitā gre in cā ifundit ⁊ ad singula mēbra aie. i. ad singulas eius potentias suas vtutes spūales diffūdit qbus opationes hois ꝓducunt ⁊ rectificant. sz qdā arteria a finistro cordis ventriculo exiēs in suo motu mox i duos diuidit ramos q rū vnus tēdit ad iferiora in plurimos ramos diuisus qb⁹ mediātib⁹ spūs vitalis ad oia mēbra iteriora vitificāda portatur Alter vo ramus tendit ad superiora ⁊ in tres ramos itez diuidit quoꝝ dexter ad dertz brachiū finister ad finistruz cēlr se diffūdit. ⁊ sic vitalis spūs per totū corp⁹ trāsfūdit ⁊ vitalē pulsuz in arterijs opat Medius vo ram⁹ ad cerebruz se extēdit

ꝫ supiora viuificãs vitalẽ spũm in oibus circũfundit. Sicut ergo spũs vitalis viui ficat ꝫ pficit inferiora ꝫ supiora membra corporis sic ét spũssanctus viuificat vitã gẽ ꝫ pficit inferiores.i.actiuos p dilectiõẽ proximi.ꝫ hic hꝫ diuersos ramos.i.diuersa opa vite actiue ꝫ superiores.i. cõtẽplationis in dilectione dei. Et iste diuidit in tres ramos sm tres modos diligendi quos ponit beatus Bernardus. Diligũt .n.sancti viri:deũ fortiter.sapienter.ꝫ dulciter.fortiter quo ad patrẽ sapiẽter quo ad filium dulciter quo ad spiritum sanctũ vel fortiter ꝓ mundũ.sapienter cõtra diabolum dulciter ꝓ carnẽ. Vel diuidit spũs superiora petẽs i tres partes.qꝫ spiritussanctus superiores.i. sublimiores viros ꝫ contẽplatiuos perficit tribus vtutibus .s.fide spe ꝫ charitate. Vl'qꝫ eleuat eos ad tres contẽplationis gradus quos beatus Dionysius ponit.iiij.c.ō diuinis nomi.s. rectũ circularẽ ꝫ obliquũ. Spũs vo aialis fit qꝫ idẽ spũs ventriculos cerebri penetrans ibidẽ magis digerit ꝫ magis subtilisat:vt in essentiam aialis spũs q ceteris subtilior est transmutet. Iste autez aialis spũs in anteriori vẽtriculo cerebri generatus particulatim diffundit per organa sentiendi ex quo qnqꝫ sensus perficiũtur pars tñ in eisdẽ cerebri vẽtriculis remãet vt sensus cõis ꝫ vis imaginatiua formet deinde transit ad medium ventriculuz.s. ad cellulam logisticam ad pficiendum intellectum. Deinde transit ad cellulam memorie vt impressiones factas in alijs cellulis ibi condat ꝫ postea inde per medullam spine dorsi que dicitur nucha transit ꝫ penetrat ad neruos motiuos.vt sic motus voluntarius in omnibus inferioꝝ partiꝫ corporis generet. Sicut ergo animalis spiritus seruit sensui. intellectui. ꝫ motui. Sic quoqꝫ spiritussanctus acuit sensuz ad discretionẽ:elleuat itellectũ ad contemplationez.ꝫ mouet affectuz ad dilectionez. ¶ Item sicut animalis spiritus pficit tam sensus interiores ꝙ exteriores Sic quoqꝫ spiritussanctꝰ perficit ꝫ illuminat ad discernẽduz ꝫ diiudicandũ tam interiora propria ꝙ exteriora aliena. Vnde Apostolus dicit ꝙ spũalis hõ oia diiudicat.ꝫ ipe a nemine iudicaf prime Corin.ij.

¶ Capitulum.lxx.

f Ponsa xpi dꝫ in se hẽre illa que etiam reperiuntur i bona spõsa homims scz vt sit frequés ad orandũ. ꝫ deuota quo ad deuz.subiecta quo ad marituz idest christi obsequiuz.affabilis ꝫ benigna.s.quo ad miseros. pacifica quo ad vicinos vel quoscũqꝫ cõsocios circunspecta quo ad filios.s.quo ad suos mores ꝫ actus quox nos sumꝰ principia sic patres natox sicut Phꝰs dicit in Ethic.j.mãsueta quo ad subditos.i.quo ad sẽsus proprios quos dꝫ sponsa christi mansuete refrenare. ¶ Itez patiens in tolerãdis.sedula ꝫ diligẽs in agendis. modesta in habitu.sobria in motu.tacita in affatu pudica in visu.honesta in gestu. matura i incessu.verecũda i publico.hilaris marito sine christo.cõtinẽs in occulto scz loco vel corde. Talis ergo est laudanda que plus moribus ꝙ carnis delitijs plus virtutibus ꝙ splẽdidis vestibus studet placere marito sine christo ꝫ plus causa prolis .i.boni operis ꝙ libidinis:idest ꝙ delectatiõis vel commodi temporalis in bonis matrimonij.i.i spũalibus exercitijs quersat.ꝫ plus curat hẽre filios gẽre ꝙ nature.

¶ Capitulum.lxxi.

f Vperbia inducit ruinã sicut ventositas inducit epilentiam. Dicit.n. Auicen. ꝙ multotiens sentit epilẽticus aliqd eleuari ex pollice pedis sui.quod ẽ sicut ventositas frigida ꝫ tendit versus cerebrum ipsius.cuz ergo peruenit ad coꝛ ꝫ ad cerebrum ipsi incurrit epilentiam. Hec ergo ventositas frigida est elatio superba que mentem tumefacit ꝫ feruorem spiritus extinguit. hec surgit ex pollice pedis.i.ex pre excellentia honoris. Nam pollex ceteros digitos precedit grossicie ꝫ ordine.quia est inter digitos primus ꝫ magis corpulentus. Et iõ tanꝙ pollex in pede est homo hꝰ

noratior ⁊ opulentior in plebe. ex quo vẽ tositas surgit qñ de excellentia superbit. ⁊ hec tunc cor tangit quando delectatur in prerogatiua honoris. Sed tunc ad cerebrum pertingit cũ ad sensum eius ⁊ rõnẽ peruenit. vt. s. se ceteris eo estimet meliorem quo se pre cunctis videt recipere honorem sed ex hoc incurritur epilẽtia. qr nõnunq̃ ex occulta mẽtis superbia sequitur manifesta ruina. Nam in epilentia est casus ⁊ prostratio corporis Prouer. xvj. Ante ruinam exaltatur spiritus. ¶ Itẽ sup̃bie tumor aliquando etiam penitẽtes ⁊ dominum diligentes inuadit ⁊ occidit. Cuius exẽplum apparet in dolore stomachi. Nam sicut dicit Auicẽ. quãdo apparet cum dolore stomachi super pedem dextrũ aliquid simile vesice patiens moritur in. xxvij. diebus. Est enim quasi dolor stomachi penitentia ⁊ dolor peccati. Naz sicut dolor cruciat stomachum sic conscientia peccati remordet ⁊ cruciat animũ. Est aũt velut pes anime amor eius. sed tanq̃ pes sinister est amor tpaliũ. tanq̃ vo dexter pes est amor spiritualiũ. ergo aia penitens debet habere dolorem quo purificetur ⁊ pedem dextrum idest amorem spiritualiũ quo pmoueat. Sed inter hec cauẽda est vesica. i. timenda est superbia. Est. n. tumor superbie velut elevatio vesice que tunc in pede dextro nascitur. quando de spiritualis operis pfectu aliquis extollit sed hoc patiens ad mortem appropinq̃t quia omnis intumescens superbia ad ruinam peccati festinat Pro. xvij. Qui altaz facit domũ suam. s. mẽtis querit ruinam.

¶ Capitulum. lxxij.

TEntatio peccati assilit icubo. Nam incubꝰ ſm Auic. ẽ egritudo i qua hõ sentit cũ in somnũ i gredit fantasma graue super se cadens ⁊ comprimens ipsuz. ⁊ angustiat eius spũs ⁊ intersecat vox eius ⁊ motus eiꝰ fortasse pfocat ppter porox oppilatiões. ⁊ cũ ab ipso separat excitat eũ subito. Talis ergo incubꝰ temptationem pcti designat ppter noueꝫ. ¶ Primo qr talis egritudo dormiẽtez occupat. accidit. n. in somno. Est aũt dormiẽti filis q; tentatiõbus resistere negligit. Vñ q̃ hec egritudo accidit dormiẽti ⁊ non vigilanti significat q̃ tentatio preualet negligenti nõ aũt soliciter resistenti. Vnde Matth. xxvi. Vigilate ⁊ orate vt nõ intretis in tentationez. ¶ Secũdo quia hec egritudo fantasiãdo grauat. Videt. n. qui hoc patitur fantasma quoddã graue sentire quasi sup̃ se cadẽs ⁊ ipsuz cõprimẽs. cũ tamẽ non sit qõ videtur. qr non est pondus exterius sed interior egritudo sed nihilominus ipsuz grauat vt pondus. In quo significatur q̃ etiam in tẽtatione diabolus peccatorẽ deludit vt videatur peccatum eẽ id qõ nõ est. scz magis delectabile vel magis vtile esse vel minus periculosum q̃ postea inuenitur. Et sic illudẽdo inducit ei pondus ⁊ grauedinẽ peccati. Aliquando etiaz tentatio peccati est vt fantasma terrẽs vt qñ diabolus tentando persuadet dicens. Nisi feceris hoc tale malum accidet tibi. puta nisi fenus exercueris ad paupertatem ⁊ miseriam deuolueris ⁊ similia. Et super inducit peccatum quo postea conscientia plurimũ grauatur ps. Iniquitates mee supergresse sunt caput meuz ⁊c. Prouer. xiij. Stultis illudit peccatum Matth. vj. Putauerunt fantasma esse ⁊c. ¶ Tertio quia incubus spiritum angustiat: angustiatur enim valde spiritus hoc patientis. ⁊ sic homo post̃q̃ tentatiõi consensit ⁊ peccatum fecit angustiatur ex remorsu cõscie tie spiritus eius Ap. Ro. i. Tribulatio ⁊ angustia in omnẽ animã operantis malũ ¶ Quarto qr incubus hominez voce priuat. Non enim potest lõqui qui hoc patitur. ⁊ hoc facit in peccante verecũdia peccati. qr. s. ei tollit vocem confessionis. Luce. i. Eris tacens ⁊ non poteris loqui. ¶ Quinto qr corpus imobilitat. qr talis non potest membra mouẽ. ⁊ sic post̃q̃ peccator cadit in peccatum non habet motũ vite vel operis interioris meritorij. Ero. xij. Fiant imobiles quasi lapis. ¶ Sexto qr qñq; ipsuz pfocat. s. ppter porox oppi

lationes.ꝛ hoc est quādo diabolus omnem porū.i.omnē viam seu meatū peccatoꝝ precludit ne possit de peccato exire. Thre.iij. Conclusit vias meas lapidibꝰ ⁊c. ¶ Septimo qꝝ egritudies periculosas prenūciat. Mā vt dicit Auicē. Talis incubus antecessor est periculosarum egritudinuꝫ aut apoplexie.aut epilentie.aut manie.qꝝ sequitꝫ hō in tentationē cadit ꝛ peccatum pficit tria mala ꝓsequit.ſ. debilitatem ociositatē ꝓcipitabilitatem. Siquidē ex vnius peccati mortalis ꝓsensu vel opere anima debilitatur qꝫ se tenere non pōt nisi ad aliō cadat. Hāc debilitatē designat epilētia in qua est corpis ꝓstratio. Nō.n. est possibile sicut dicit Aui. vt patiēti actu epilētiā remaneat erectio corporis. Vnde necesse est ipsum cadē. nec hꝫ possibilitatē postꝫ cecidit erigēdi se. Et sic etiā peccatori accidit postꝫ in peccatū cecidit. qꝝ non est in eo vnde se erigē possit ꝑ Spiritus vadens.ſ.sponte in petū.ꝛ non rediens a petō nisi ꝑ diuinū auxilium. ¶ Itē priuatur homo ꝓpter petū omni opere meritorio vite eterne qꝺiu manet in eo. Et sic quātuꝫ ad meritū efficitur ociosus. ꝛ hoc designatur in apoplexia. in qua vt dicit Auicē. est membroꝝ ociositas ꝓpter priuationē sensus ꝛ motus. ¶ Itē ꝑ petū efficitur homo vt maniacus qui ē furiosus ꝛ ꝓceps. ꝛ sic petū facit hominē ꝓcipitem vt frequenter operet absqꝫ cōsilio rōnis. Deu.xxxij. Gens absqꝫ ꝯsilio est ꝛ sine prudentia. ¶ Octauo q subito excitat. Mā cū incubus talis a dormiēte sepaꝛ subito excitat eū. Sic qū desinit ꝛ sepaꝛ ab hoie delectatio peti. tūc homo excitaꝛ ꝛ ppēdit qꝫ male fecerit. vel qū sepaꝛ ab hoie possibilitas peccādi ꝑ mortē. tunc excitaꝛ aia misera q̄ prius in petō dormiebat. qꝝ tūc oculos pena aperit quos culpa claudebat. vl postꝫ per pniam sepaꝛ a culpa tūc aia excitatur a sua negligētia. ¶ Nono qꝝ hanc infirmitatē multipler cā generat. Maꝫ ꝝm Auicē. qñqꝫ est ex grosso vapore. qñqꝫ ex subito frigore. qñqꝫ ex debili cōplexione. Est.n. primo vt ipe dicit huiꝰ egritudinis cā vt plurimū vapor materiaꝝ grossaruꝫ sanguineaꝝ aut fleumaticaruꝫ aut melancolicaruꝫ eleuatus ad cerebrū subito in dispositione qetis ꝛ motus ꝛ vigiliaꝝ resolutus. Et in ꝫ signatur tentatio proueniēs a carne que nūc ex humore sanguinis intendit ad luxuriam. nūc ex fleumatico ad pigritiam. nūc ex melācolico ad gulam siue tristitiam. Sūt.n. melancolici edaces vt dicit ꝓpha in libro de somno ꝛ vigilia. Et iterū sunt tristes. Quādoqꝫ vero fit incubus ex frigore vehementi irruenti in caput subito apud somnū. Et hec est tētatio diaboli q tunc quasi frigus subito irruit cū hominē dormientē. i. negligentem cernit. Vnde Hiero. Sēper aliquid bom facito. ne diabolus te inueniat ociosum. ¶ Itē incubus vt Auicē. dicit fit propter debilitatē cerebri aut a caliditate sua aut a malitia complexionis quā habet. sic tentatio que est a mundo inducit debilitatez cerebri. i. animi qꝝ precipue in cerebro vigent virtutes aiales. Et hanc debilitatē animi inducit tentatio mundi aut calore prosperitatis aut malitia aduersitatis. i. Joh. v. Totus mundus in maligno positus est. Augu. in sermone sancti vincentij. Duplicez aciem producit mundus ꝺ militēs xpi. blandit vt decipiat. terret. vt frangat. nō vos teneat voluptas propria. non vos terreat crudelitas aliena. ꝛ victus est mundus. ad vtroſqꝫ aditus occurrit christus ꝛ non vincitur christianus.

¶ Capitulum. lxxiij.

TRibulatio diuina domat ꝛ excludit ſuꝑbiam. sicut febris longa excludit epilentiam. dicit enim Auicēna. qꝫ epilentia multotiens resoluit per febres quas tolerat patiens eam. ꝛ proprie per febres longas vt quartanā ꝓpter vehementiam fortitudinis sue. ꝛ propterea qꝫ digerit materiam melancolicaꝫ. sed quid est febris longa nisi afflictio diuturna que sua fortitudine elationem mētis prosternit ꝛ sua diuturnitate corpus consumit ꝛ atterit suꝑbiam carnis.

¶ Capitulum. lxxiiij.

TRistitia penitentie de peccatis perpetratis assimilatur cholere nigre idest melancolie. ¶ Primo ratione dominij. quia melancolia dominatur i latere sinistro qꝛ. s. tristitia de peccatis vitijs animi subijcitur que sunt in sinistra parte. ¶ Secūdo ratione principij. qꝛ sedem habet in splene. qꝛ licet cōtriti tristent de perpetratione culpe. tamen gaudent in spe de cōsecutione venie. Nam vt dicunt Physici de splene generatur risus ex q̄ vicinitate sequitur q̄ melancolici aliquando rideant aliquando fleant. ¶ Tertio ratione qualitatum. quia melancolia frigida est ꝛ sicca ꝛ frigus ꝛ siccitas aliquando in bona significatione accipiuntur aliquando in mala. In mala significatiōe accipitur frigus Can. ti. ij. Vbi dicitur. hyems transijt iber abijt ꝛ recessit. vt scilicet in frigore hyemis accipiatur tempor tentatiōis. Sed in bona significatione accipitur in Ps̄. vbi dicitur. Transiuimus per ignē ꝛ aquas ꝛ eduxisti nos in refrigerium. vt post estum ꝛ dissolutionem transeamus ad requiem. ignis enim vrit aqua dissoluit. vrit enim tribulatiōis aduersitas dissoluit blandiētis mūdi prosperitas. vas autem igne solidatus aquam non timet. post transitū vero tribulationis educet nos dominus in refrigerium mentis. Similiter ꝛ siccum duobus modis accipitur quandoq; in bonus sicut Ps̄. ait Siccam manus eius formauerunt. siccam eni vocat cordis nostri terram a malis humorib⁹ exiccatam. Aliq̄n v̄o in malū. sicut dr̄. Nu. xi. Aia nostra arida est. i. rore carens gr̄e celestis. ergo tristitia pnie ad modū melancolie est frigida. i. refrigeratiua a vitiorus ardore ꝛ sicca. i. a vitiorū humoribus siue fluxibus siccatiua ꝛ restrictiua. ¶ Quarto rōne effectuū. qꝛ melācolia facit hoies iracūdos: q̄nq; timidos. quādoq; vigilantes. q̄nq; dormientes. Silr̄ tristicia pnie facit hoies irasci sibi ipsis Ps̄. Irascimini ꝛ nolite peccare. ¶ Item facit pauescere ꝛ timere diuinum iudiciū Ps̄. A iudicijs tuis timui. ¶ Itez quandoq; facit vigilantes. i. intentos celestibus desiderijs. quādoq; dormientes. i. granatos curis. ¶ Quinto rōne similitudinū. qꝛ filis est melācolicus autūno terre ꝛ senectuti. vt intelligamus in autumno maturitatem. in terra stabilitatē. in senectute morum grauitatem. ¶ Sexto rōne purgationum. qꝛ purgatur per oculos. Et siliter ab his vitijs de qbus tristamur si per cōfessionē electa fuerint lachrymis purgamur. ¶ Itē tristitia ꝛ dolor peccati assimilatur dolori stomachi. Nā sm Auicen. In dolore stomachi inuenitur q̄dr̄uplex diuersitas qꝛ quidam sunt qbus accidit dolor stomachi nō qdem q̄n comedūt sed in fine spacij cōprehensionis cibi in stomacho ꝛ post horas decimā que sequitur eas. Et tali qdem dolori assimilat tristicia peccātis q̄ pueniꝫ ex remorsu cōscientie. qꝛ licet peccator dum comedit. i. dus actu peccatū agit non tristitiā sed delectationē sentiat de pctō tū in fine spacij comprehēsionis cibi. i. in fine complexiōis peccati. s. post ꝓsensam vel post peccati actum seqꝫ tur tristitia animi ex remosu ꝓscientie ꝛ reatu peccati. Vnde Ps̄s dicit q̄ beati replētur penitudine. ꝛ bī post decem horas qꝛ in trāsgressione decalogi. i. decē preceptorum legis omne peccatū perficitur. Vnde Amb. dicit q̄ pctm̄ est transgressio diuine legis ꝛ celestiū inobediētia mādatoꝝ. Alii vero sunt qb⁹ accidit dolor stomachi dū comedunt ꝛ sedatur post digestionem. Et huic dolori assimilat tristicia penitentius qui dum comedūt. i. dū pctā sua ꝓsiderāt vel comedūt. i. dus v̄bū predicationis qđ est cibus mētis audiēdo ꝓcipiūt compunguntur ꝛ ꝓtritionē ꝓcipiūt. sed cōtritiōis dolor post digestionē sedatur. Quia sicut est triplex digestio cibi i stomacho in epate ꝛ in membris. sic etiā est triplex purgatio peccati. s. in corde in ore ꝛ in opere. i. in cōtritiōe cordis. in ꝓfessiōe oris. ꝛ in satisfactiōe operis. Dū post digestionē completā stomachi dolor sedat qꝛ post plenas purgationē peccati penitentis dolor mitigat. Alij aūt sunt quorum dolor nō cessat quousq; euomāt qđā sicut acetū ex quo

bullit deinde sedatur dolor eorum. Talis est dolor q̃ pena in purgatorio existentium qui nõ cessat.i.nõ deficit quousq; euacuet q̃ expletur peccati reatus.qui recte assimilat aceto bullienti.s.ut ad modũ aceti pungit dolore q̃ bullit ardore.Est.n. vehemẽs dolor ex dilatione premij q̃ vehemens ardor ignis existẽtis ibi.Quia sicut dicit beatus Augu.Licet ille ignis eternꝰ nõ sit tñ est miro mõ grauis in tñ q̃ excedat oẽs penas quas vnq̃ in carne aliquis passus fuit.Alij vero sunt quoꝝ dolor sedatur. nõ cũ vomitu sed cum descensione cibi.q̃ talis est tristitia irascentis qui licet nõ euomat.i.licet iram a corde non abijciat neq; iniuriam remittat tamẽ cũ cibus a stomacho descẽdit.i.cũ memoria iniurie ab animo discedit tristitia q̃ ira sedatur.

¶ Capitulum.lxxv.

VErba bonoꝝ hominum dñt esse similia lingue. Nam lingua est influentie spũs receptiua.q̃ talis fuit lingua prophetarum q̃ apostoloꝝ qui spũsancto inspirãte locuti sunt sm illud Mathei.x. Non enim vos estis qui loquimini.sed spiritus patris vestri qui loquit in vobis. ¶ Secũdo qr lingua est de tenera q̃ molli materia.s. de carne.qr interdũ loqui debemꝰ mollia q̃ placabilia vba Pro.xxv. Lingua mollis confringit duriciam q̃ Pro.xv. Lingua placabilis lignũ vite. ¶ Tertio lingua est in cõplexione calida q̃ humida.q̃ sic lingua bonorum est feruida q̃ deuota. ¶ Quarto qr lingua in dispositione est tenuis q̃ longa.q̃ talis est lingua doctorũ.s.tenuis idest subtilis ad exponendum.q̃ longa ad continuãdum q̃ multiplicandum. ¶ Quinto quia lingua est ad similitudinem gladij facta:q̃ hoc est vt fit ad defensionẽ veritatis.q̃ expugnationẽ erroris. Isa.xlix. Posuit os meum dñs quasi gladiũ acutũ ꝛc. ¶ Sexto qr lingua est in corpo rubicũda vt.s. verecundetur proferre verba inhonesta q̃ indecentia. ¶ Septimo qr est vocis q̃ modulationis formatiua.q̃ ideo est in concauo posita.vt.s.sit suauis q̃ dulcis sicut q̃ est modulatio musica. ¶ Octauo qr lingua est saporis discretiua vt.s.sit sapida q̃ discreta ad loquẽdũ. ¶ Nono qr est cõceptionum aie interpretatiua.vt.s.loquatur verba deliberata q̃ prius in aia limata. ¶ Decimo qr est labijs quasi claustro duplici circumsepta.s.vt sciat se claudere tacendo q̃ aperire loquendo. ¶ Undecimo qr lingua est oris humectatiua. Nã sm Constan.in lateribus ligamentoꝝ lingue sunt quedã vene vocate salituales.q̃ salituaꝝ lingue administrant.inicium vo lingue vnde exeunt he vene est caro glandulosa q̃ alba ipsius salitue generatiua que linguã humectat q̃ ciborum siccitatẽ temperat.q̃ eorum succositatẽ augmentat. Iste autẽ due vene q̃ administrant lingue salituaꝝ sapientie idest saporose doctrine sunt vita q̃ scientia. ¶ Duodecimo qr est lingua grauidoꝝ animaliũ q̃ fetuũ significatiua. Nã sicut dicit Arist.in. vj.li.de aialibus qualis est vena sub lingua talis est fetus generatus ab ea. Oues enim aliquando habent sub lingua venas albas q̃ tunc pariunt fetus albos. etsi habuerint nigras pariunt nigros.q̃si varias pariunt varios . Vene autem sub lingua existentes vel ad linguaꝝ venientes possunt etiam dici cogitationes q̃ affectiones q̃ lingua exponunt. Et quales sunt in hoie cogitationes q̃ affectiones.tales etiã sunt lingue locutiones.q̃ tales etiã sunt fetus.i.opationes.s.vel nigre.i.male.vel albe idest pure.vel varie.i.mixte sicut opera hypocritarum. ¶ Item vba malorum assimilantur lingue . ¶ Primo qr lingua est in lubrico posita.Et sic mali habẽt linguam lubricam.i.labilem ad verba inhonesta q̃ mala. ¶ Secundo qr lingua est acuta q̃ maxime lingua quorundaꝝ serpentiũ Ita mali ad modũ gladij habent linguas acutas ad percutiendum q̃ diuidendum pximos pñ. Acuerũt linguas suas sicut serpentes.Et iterum. Lingua eorum gladius acutus. ¶ Tertio quia quorundam aialium lingua est venenosa q̃ mortifera. sicut serpentis q̃ draconis q̃ rabidi canis.cuius lingua semper apparet iuxta os q̃ distillat venenum q̃ inficit aquam si cadat in eam.

de q̄ si qs bibat vt dic̄ Auic. efficit rabid⁹. Hec ligua venēosa ē ligua ificiés ⁊ altos corrūpés vel ledés siue p detractionē. Et hec est ligua serpentis mordentis ⁊ tortuose incedentis. siue per malam suggestionem. Et hec est ligua draconis infernalis idest demonis cuius est mala suggerere. Vñ etiā homines q hec faciūt sunt quasi ligua ei⁹. vel etiam p malam doctrinam corrūpēdo fidē sicut heretici faciūt. Et hec est ligua canis rabidi cuius venenū inficit aquas sapientie salutaris idest sacre scripture per falsas expositiões. ita vt bibēs ex ea. i. eorum doctrinā recipiés spūaliter efficiat rabid⁹ ⁊ infect⁹. ¶ Quarto quia aliqua lingua est i colore varia sicut ſm Aris. Serpentium lingue sunt nigre siue livide. subrufe. maculose. ⁊ ad motum velocissime. ita vt cum sint in motu bifurcari videantur tam velociter agitāt. Lingue ergo livide sunt invidorū. subrufe adulatorū. q sub rufedine idest sub dulcedine verborum. Nam rufedo ē color mellis: immittunt aculeū deceptionis. sed maculose sunt lingue infamatorum qui aliorum famam maculare sepissime conantur. ad modum autem lingue velocissime sunt lingue relatorum qui verbum auditum vel conceptum retinere non possunt quin statim proferant. Bifurcate autem sunt bilinguium. Omnes autez tales linguas optabile esset q deus siccaret ⁊ abscideret. quia tunc cessaret venenum de quo dicitur in ps. Venenum aspidum sub labijs eorum. Dicitur enim q lingua aspidis quamuis in corpore serpentis viuentis sit plena veneno mortifero tū ab eius corpore separata ⁊ siccata venenum amittit ⁊ alterius serpēt̄ venenum prodit. Vnde presēte veneno sudare consueuit. ¶ Item verba hominū assimilantur sputis. ¶ Primo quidem quia sputū venenosis animalibus resistit. Nā dicit Ambrosius q sputum hominis est venenum animalibus venenosis ⁊ maxime si homo ieiunus sit. Sic verbum hominis sobrij ⁊ placati mitigat vl extiguit venenum hominis irati ⁊ intemperati. Nam responsio mollis frāgit irā. ¶ Secūdo q. sputum superfluitatem reumatis minuit. Vnde dicit Galienus q physicis vtile est spuere. Vnde dum spuunt se a superfluitate exonerant qua retēta suffocati morintur. Sic quoq; per verba confessionis exonerat se peccator a superfluitate peccati qua anima suffocatur ⁊ occiditur ¶ Tertio quia sputum aliquando quidē digestum aliquando vo indigestum existit. ⁊ hoc pertinet ad verborū varietatē. quia aliquando loquitur homo cōsulte ⁊ premeditate. ⁊ tūc loquitur sapienter. aliquādo vero precipitanter ⁊ inconsiderate ⁊ tunc etiaz vt plurimum loquitur iepte Vnde ponitur differentia inter sputū ⁊ salivam quia saliua est superfluitas naturalis nutrimēti pectoris ⁊ generatur digesta. Sed sputum est illud quod ad pectus aduenit ſm diuersitatem cursus naturalis. vel preter naturā nec est semper digestum ſm Galienum. Per saliuam ergo que semper est digesta intelligitur sapientis locutio que semper est premeditata ⁊ ordinata. sed per sputū quod quandoq; est digestum quandoq; non intelligitur communis locutio aliorum hominū que aliquando est considerata aliquando nō. ¶ Quarto quoq; q. sputus interiorem coruptionem ostendit. Dicit enim Galienus q in sputo tria sunt attendēda scilicet color. odor. ⁊ sapor. Nam si sputus est in colore liuidus cordis significat lesionem si sanguineum sanie admixtum pulmonis significat vlcerationez si fuerit vero in odore fetidus interiorum significat corruptionem. ⁊ si in sapore fuerit amarum vel acidus humoris significat corruptionem in stomacho ⁊ in pulmōe. Quidam enim sunt qui habēt verba liuida ⁊ maliuola ⁊ hoc significat lesionem cordis per invidiam. Quidaz vero habent verba sanguinolenta idest comminatoria ⁊ contumeliosa admixta sanie idest rabia ⁊ furore. ⁊ hec ostendunt lesionem pulmonis per iracundiam. Nam pulmo ē cordis flabellum. quia ad temperamentuz ⁊ refrigeriū continue aerez attrahit ⁊ emit

tit. Vnde pulmo potest dici quoddam re frigerium cordis. Sed ira dum sanguinē circa cor incēdit ⁊ ebullire facit cordis re frigerium impedit etiam corporale. Dicē enim Damascenus q̄ ira est feruor eius qui circa cor est sanguinis ex euaporatōe fellis fiens. Et quia iracundia cor incēdit ideo iracundi proferūt verba sanguinolē ta ⁊ comminatoria ⁊ maledica. Quidam vero ꝓferunt verba fetentia idest infamā tia quia infamia cōparatur fetori ,vel feti da sputa sunt ṽba turpia idest carnalia ⁊ immunda que signa sūt interioris corru ptionis. illa quidē odij hec vero luxurie. Quidam ṽo proferunt verba amara ⁊ fellea significantia corruptionem in sto macho. ⁊ in memoria per reminiscentiaꝫ iniurie recepte. Est enī memoria recepta cuiū cognitorꝝ sicut stomachꝰ ciborꝝ. sꝫ tñ memoria est etiam ꝓseruatiua receptorꝝ.

¶ Capitulum. lxxvi.

VIrgines assimilāt femoribꝰ. Prio q̄ femora sūt ex magnis ossibꝰ ꝓposita vt dicē Cōstā. qđ̄ necessarium fuit q̄ omniū ossiū corpis sūt fūdamēta .vl' q̄ portāt maiores neruos vl' lacertos ꝑ quos fit pedum motio voluntaria. Sic ṽgines indigent magnis ossibus. i. viribus quia sicut dicit Aug. Inter omnia certamina christianorum durioria sunt prelia castitatis ps. Accinge gladio super femur tuum gladio enim super femur accingit q̄ cōtra tentationes carnis vniuersalr ꝑliatur. ¶ Secundo q̄ femora sunt tota a parte supiori concaua. Et sic ṽgines a pte supiori. i. a pte mētis dñt esse ꝓcaue. i. humiles vt sint ad diuinā grām recipiēdam ⁊ ꝓseruandam habiles sine qua nihil valet virginitas Aug. Quid ꝓdest cuiq̄ continētia si dominet superbia: quasi diceret nihil. ¶ Tertio q̄ femora a parte anteriori sūt gibbosa duo hñtia acumina. Vñ sūt exterius fortia vt ibi locū habeāt lacerti ⁊ nerui qui si essent intrisecus lederētur. Sic ṽgines dñt esse fortes ꝓtra exteriora ꝓuocātia ⁊ ꝓpellentia ex pte carnis vel mundi. ⁊ sūt necessaria duo acumina. scz oro. ⁊ abstinētia. Dñ sūt etiam femora ex pte supiori grossiora. sꝫ interi⁹ graciliora q̄ ꝑ oroem ingrossāt ⁊ ipinguāt spūs. ⁊ ꝑ abstinentiā attenuāt ⁊ coartāt ps inferior idest caro.

¶ Capitulum. lxxvij.

VIrtutes interiores anime quinqꝫ sensibus corporis adaptantur. Nam visus anime est fides. q̄ q̄cūqꝫ caret cecus est. ⁊ assimilat illi qui erat cecus a natiuitate. q̄ sexoēs sine fide nascunt. Illū cecū cum dñs illūinaret expuit i terrā ⁊ fecit lutuꝫ de sputo ⁊ liniuit sup oculos eius. q̄ tūc illūinat mentis oculus. cū fidē verbi icarnati suscipit itellectus. Et q̄ fides illūinat satis oñdit .Mar. x. quando curauit dñs barthimeum cecum a quo cum dominꝰ quesiuisset. quid vis vt tibi faciā. Respō dit. domine vt videam ⁊ dixit ei. Respice fides tua saluum te fecit. ⁊ confestiꝫ vidit Ac si diceret. fides est que te illuminat. Auditus autem est obedientia. ps. Populus quem non cognoui seruiuit mihi. i auditu auris. obediuit mihi: ⁊ Leuitici. xxij. dicitur. Si inueneris ouem ⁊ bouez aure ⁊ cauda amputatis volūtarie offerre poteris. Votuꝫ autem ex his solui nō potest. Auris amputatio est obedientia i pfecta que si seculari sufficit qui voluntarie offert nō tamē claustrali qui ex voto obedire tenetur. ¶ Odorat⁹ est spes. Vnde ille odoratu caret qui spem non hz. In ezechiele cōminatur dominus mulieri adultere. precidam aures tuas ⁊ nares tuas. Aures enim naribus in precisione iunguntur. quia a quibus mandatorum obediēntia tollitur frustra de vita eterna speratur. ¶ Gust⁹ ē charitas Job. xxxiij guttur escas gustu diiudicat. Prudentia enim mundi habens palatum infectū tem poralia bōa iudicat dulcia tanq̄ vera bona. sed gust⁹ charitatis illa respuit nec libenter suscipit quia meliora bona esurit Pro. xxvij. Anima esuriens amarum ꝑ dulce sumet. ¶ Tactus ē hūilitas quia tactus maxime nobis adheret. vt pote sine

quo animal viuere non potest. talpa enim viuit sine visu. musca sine auditu. ꝛ sic de alijs sensibus. sed nullū animal viuit sine tactu imo aliquod viuit solo tactu vt ostrea ꝛ concha. Humilitas igitur ad modum tactus maxime dicitur adherē quia nihil ex nobis habem⁹ vnde superbire debeam⁹ Eccl'.x. Quid superbit terra ꝛ cinis: ꝛ Miche. vj. Humiliatio tua in medio tui. sed quia tactus duas hz man⁹ etiam patientia que humilitatis comes ē tactui comparatur: Hec enim est qua filij dei ꝓbantur Gen̄.xxvij. dixit Isaac. accede huc vt tangam te ꝛ ꝓbem an tu sis filius meus. ¶ Item ẏtutes assimilantur ossibus ¶ Prio qꝛ ossa sūt tot⁹ corpis solidamē ta eo qꝛ in ipis robur ē aialis. Hñ cum sint oiuz stabilimēta ab exterioribus defendūt interiora. Ita ēt ex ẏtutib⁹ ē totū robur ꝛ soliditas aie sine qb⁹ aia ab exterioribus tē tationib⁹ minime se defendere ꝑt. ꝛ iō sūt aie velut arma defensionis de qb⁹ Boetio loquit dicēs. Talia tibi contulera mus arma que ni prior abiecisses inuicta re firmitate tuerentur. Job.x. Ossibus ꝛ neruis compegisti me. ¶ Secō qꝛ ossa sūt in corpore multiplicata. ꝛ hoc ꝓpt̄ mot⁹ leuiorem facilitatem ꝛ ad vitandum cor poris passibilitatem. tanta enim est int̄ mē bra colligantia vt vno paciente omnia sint compatiua. Vnde natura fere dupli cauit omnia membra vt si vnum illoꝝ ōfi ceret alterꝝ eius effectū suppleret. Vbi er go oportuit plura ossa ꝓpegit. Sic vt aia ad diuersa oportūa ꝛ meritoria opera fa ciliter moueat. ꝛ vt contra diuersoꝝ pas siones tucat necessariū ei est vt diuersaꝝ ẏtutū habitib⁹ muniat. Et iō necessariuz est aie nō vnā tātū sz multas virtutes ha bere. vt qō per vnā nō pōt p aliā suppleat Ezechi.xxxvij. Dimisit me in medio cam pi qui erat plen⁹ ossibus. Talis.n. camp⁹ ē anima ẏtutibus plena ¶ Tertio quia ossa sūt disparia ꝛ diuersimode figurata. Disparia qdē sunt qꝛ in magnis membris magna ꝛ in paruis parua. diuersimode ēt figurata. qꝛ quedam sunt longa quedā ro tunda. quedā ꝓcaua ꝛ quedā solida. Simi liter ꝛ virtutes non sunt in omnibus pa riter vel equaliter sed secundum maius ꝛ minus in sūt diuersis hominibus: siue eedem virtutes siue diuerse. Dicuntur.n. virtutes longe inquātum faciūt bonum continuare sicut ꝓstantia perseuerātia ꝛ huiusmodi. Rotunde vō sūt iquātum habēt nos ad superiora ab inferioꝝ⁹ eleuare. Mā sm mathematicos rotundū siue spericū sic est vndiqz eleuatū qꝛ non tangit planum suppositum nisi in puncto. Sic homines virtuosi non herent inferioribus ꝛ tēporalibus nisi in puncto necessitatis vndiqz. s. superiora petentes. ꝛ hoc precipue faciunt virtutes theologice scz fides spes ꝛ charitas. Concaue vero sunt inquantum semper sūt apte suscipere augmentum. concauum enim est bene receptiuum. Solide vō sunt inquātū scz firmant hominem in bono. Ossa enim solida facta sunt propter maiorē firmitatē Job.xl. Ossa ei⁹ vt fistule eris. ¶ Quarto qꝛ ossa sunt inuicez colligata. Sunt.n. qbusdaz neruis iuicē stricta ne motu solucrentur. ꝛ vt sibi inuicē cooperent. Mā minora super maiora radicātur. ꝛ maiora minoribus miro nature artificio coaptantur. Similiter virtutes omnes sunt inuicem connexe ꝛ colligate ita vt vna sine altera inesse vel haberi non possit. ꝛ minores virtutes in maioribus radicā tur sicut dicit Apostolus de charitate Eph̄.iij. vt in charitate radicati ꝛ fundati. ꝛc̄. Omnes etiam virtutes sibi inuicē co aptantur vnde Grego. dicit qꝛ omnes ẏtutes vicaria ope se fulcīnt Eze.xxxvij. Accesserunt ossa ad ossa. ¶ Quinto quia sunt intrinsec⁹ medullata. vt. s. ex ipsa medulla nutriant. vnde propter enaporationes medulle ꝑ poros ossiū carnes q̄ magis ossib⁹ sunt vicine magis sunt saporose. Quasi ergo medulla intrinseca quibus virtutes nutriuntur ꝛ sine qua conseruari non possunt est gratia diuina: q̄ per ipsas virtutes operans circunstantes proximos afficit ꝛ saporat Job.xxj. Medullis ossa illius irrigantur.

¶ Capitulum.lxxviij.

Vnitas fidelium ecclesie dz eē sicut vnitas mēbroz in corpe quo ad septē. ¶ Primo qdē qz mēbra quadā ꝓportiōe quasi armonica sūt inuicē ꝓiūcta: z fideles ecclesie debēt esse simul ꝓiuncti p charitatis amorem diligentes se inuicē ſm debitam proportionē. qz nō oēs sunt eq̄liter diligēdi. ¶ Secūdo qz mēbra sibi inuicez sunt administratiua z suaruz virtutum z opationū mutuo communicatiua. Sic fideles ecclesie dēnt sibi inuicez seruire z bona sibi mutuo cōmunicare ſm illud Petri. iiij. Vnusqsqz sicut accepit gratiam in alterutrum illam administrantes. Vnde sicut superiora membra administrāt inferioribus influētiam z gubernationem inferiora vo superioribus supportationez. media vo impēdunt vtriſqz coopationē Sic maiores z supiores debēt inferiores z simpliciores dirigere z gubernare. sicut oculi inferiora mēbra dirigūt z rectificāt Inferiores vo debent superioribus obedire z eos supportare sicut pedes z crura pōdus superiorū supportant. Alij vo q̄ſi medij debēt vtroſqz iuuare sicut manus z brachia taz supiora q̄ inferiora mēbra defensant z iuuant. ¶ Tertio quia membra q̄diu regūtur ab anima permanent sana. z ad completionem sue actiōis sunt sufficientia: z regimine spūs priuata toti corpori sūt nociua. Similiter quoqz fideles q̄diu regūtur a spiritussancto scz duz sūt in vnitate ecclesie z charitate sunt spiritualiter sani. sed quando regimine spiritussancti priuant scz p scisma vel per peccatū mortale tūc potius sūt corpi ecclesie pestiferi z nociui. ¶ Quarto qz tanta est vnio inter mēbra q̄ pp mutuam inter se colligātiā sibi sūt inuicē cōpassiua. Vnde vnū mēbr ab alio patiēs ñ se vindicat. ſz potiꝰ illud iuuat. Et ideo si vnū membrū fuerit lesū ad ipm ꝓfluunt hūores aliorū mēbroz. Sic etiā fideles xp̄i dēnt sibi mutuo compassionez impendere de iniurijs vel offensis non vindictam expetere sed potius sibi remittere. z dum aliquis patitur alij debent occurrere ad iuuandum. ¶ Quinto qz membra sunt per patientie exēplū sui mutuo ꝓfortatiua: nam dolor maior alicui mēbro superueniens dolorē minorē alterius mēbri mitigat z eius passionem alleuiat. vt non sic grauiter suum malum sentiat dum malū cōmembri participat. sicut patet in freneticis quibus dū brachia siue crura fortiter stringunt dolor capitis alleuiat. Sic passio christi z aliorū sanctoruz considerata dz dolores z labores nostros alleuiare. ¶ Sexto qz quāto mēbra sunt nobiliora tanto vehementius z citius sentiunt cuiuslibet lesionis molestiā. Vnde oculus grauius ledit modico puluere: q̄ manus magno vulnere. Vnde lesio que fit in iuncturis maxime ē lesiua. eo q̄ per impedimenta talium impeditur maxime vis motiua z resoluitur totius corporis armonia. Sic peccata vel delicta maiorum z grauiora z periculosiora sunt q̄ aliorum. tum propter statum tum propter scandalum. qō. n. a maioribus delinquit facile trahitur a subditis i exēplum. ¶ Septimo qz mēbra sunt pro inuicem se periculis exponentia. Mā tanta est membroz dilectio vt sepe vnū vulneretur vt aliud liberet. sicut in cauterijs in cocturis in flebothomijs z incisionibus membrorum oñditur sicut dñs noster qui est caput nr̄m pro salute nostra se morti exposuit. Et sic dr̄. i. Jo. iij. Xp̄s p nobis aiam posuit z nos debemus p fratribus animam ponere.

¶ Capitulum. lxxix.

Christus habet se ad xp̄ianos sicut pater ad filios. Mā primo p̄ filios generare nāliter appetit. Desiderat. n. speciem multiplicare in filijs. vt nām quaz non pōt in se seruare seruet in filijs. Sic xp̄s nos appetit in fide spūaliter generare. z ideo dedit eis potestatem filios dei fieri his qui credunt in noie eius vt dicit Jo. i. Item desiderat nos in fide multiplicare. qz vult omnes hoies saluos fieri. z ad agnitionem veritatis venire. ſz etiam

hãc generationẽ seu multiplicationem filiorum non appetit deus propter defectibilitatez nature sue sicut ẽ in hoie.imo ꝓpter suaz bonitatẽ quá vult quátũ ẽ in se omnib⁹ ꝓmunicare. ¶ Secũdo qz pat ad filiorum generationem de sua ſba trás fundit.ꝛ tñ suá naturam ñ minuit qz scz christus vt nos filios dei faceret sine diuine nature sue minoratione seipsum nobj dedit. ¶ Tertio qz pater tenerrime filios diligit .Vñ sepe sibi necessaria subtrahit vt filium suũ pascat.sic xps vt dicit Apo. Cũ esset diues propter nos factus ẽ egenus ꝛc̃.Et maxie pater filium diligit quez sibi magis similem conspicit.ꝛ in ipsuz sepe oculum iacere ꝓsueuit.Sic christ⁹ magis illum diligit qui ei per similitudinem gratie magis appropinquat ꝛ illum oculo amoris ꝛ gratie feruentius respicit.q sibi per fidem formatam conformior existit ꝑs̃. Oculi mei ad fideles. ¶ Quarto qz pater filium erudit et verbis instruit. Sic xps. ꝛ verbis ꝛ exemplis nos erudiuit Actuũ .i.Cepit iesus facere ꝛ docere ad Tituz.ij. Appuit gratia saluatoris nostri dei in omnibus erudiens nos ꝛc̃ ¶ Quinto quia pater ex amore filiuz verberibus corrigit. Sic christus flagellat omnez filiũ quem recipit vt dicitur Hebr̃. xij.Et ideo omnes q volũt viuere i christo persecutionez patiuntur sicut dicitur. ij.Thi.iij. ¶ Sexto quia pat filiũ sub custodia tutorum constituit.Et sic xps fideles suos ſb custodia ꝓlatoꝛ Gal.iiij.Quáto tempore heres paruul⁹ ẽ nihil differt a seruo cum tamen sit dominus omniuz sed ẽt sub tutoribus ꝛc̃. Talis debet esse bonus christianus scz heres futur⁹ celestez gloriam sperando.paruulus se humiliádo.seruus autem mandata di custodiẽdo.dominus omnium scz temporaliũ ea contemnendo.sub tutoribus idest sub ꝓlatis se volũtarie subyciendo . ¶ Septio quia pater filijs hereditatem acquirit.sic christus acquisiuit nobis celestem hereditatem Apo.Gal.iiij.Si filij.ꝛ heredes. ¶ Jté christiani dñt se habere ad christũ sicut filij ad patrẽ. Primo quia pater a filijs est honorandus Exo.xx.Honora patrem tuum .Sic christus est honorand⁹ ꝛ venerandus magis q̃ pater carnalis.qz ipse est pater spirituum ẽ Dal.) Si pater ego sum vbi est honor meus. ¶ Secũdo quia pater est sustentádus alias propter ingratitudinez esset filius exheredádus. Maz nulla maior ingratitudo esse dicitur q̃ si pater a filio relinquitur.si non ei necessitatis tempore subuenitur.Sic christ⁹ est sustentandus i paupere alioqui priuabitur q hoc ꝓtermiserit celesti hereditate dicente christo in iudicio talib⁹ ingratis filijs.Discedite a me ꝛc̃.Esurui enim ꝛc̃. ¶ Tertio quia pater ẽ a filio supportádus. Ille autez christum supportat qui ꝓ eo tribulatiões ferre nõ recusat. ¶ Quarto qz pater est a filijs exaudiend⁹.Et christiani dñt exaudire christum admonẽtẽ vel christum.i.pauperẽ in nomine christi petentẽ. ¶ Quinto quia pater est a filijs immitand⁹.vnde dixit christ⁹.si filij abrae estis ꝛc̃.Sic christiani vt filij dñt imitari christum Eph.v.Estote imitatores ꝛc̃. ¶ Jtẽ christ⁹ se hz ad ecclesiã sicut vir ad vxorem:quia tanta est coniũctio viri cuz vxore vt propter eã omnia pericula subeat.Et sic christus per ecclesiam subijt oia pericula dolorũ ꝛ passionũ . ¶ Secundo quia tát⁹ est amor viri ad vxorẽ vt amorem eius amori matris preferat ꝛ ꝓpter eã patrẽ mr̃em ꝛ patriã derelinquat. Juxta illõ dñi.quáobrẽ relinq̃t homo ꝛc̃. Gen̄. ij.Sic christus tantũ dilexit ecclesiam vt reliqueret q̃dámodo patrem qz cũ i forma dei esset.i.equalis patri exinaniuit se metipsum ꝛc̃.quáq̃ christus nec a patris natura se dimiserit.nec eam in se minorauerit ex natura hũana.Reliquit matrez ipsam scz deserens moriendo. ¶ Jtẽ reliquit patriaz scz celestem in mundum descendẽdo.vt dicatur celũ reliquisse iquátũ naturá celestẽ vel angelicam.non assũpsit. ¶ Tertio quia marit⁹ vxorẽ ex zelo magno corripit ꝛ castigat.Sic christus castigat ecclesiam tribulationibus eaz exponendo.quod totuz est ex amore vt sic ꝓficiat ꝛ adulterino amore mũdo ñ adhe-

reat. ¶ Quarto quia marit⁹ vxori custodias ponit ⁊ dat. sic christus ecclesie dat custodias angelorum ⁊ prelatorū. ¶ Quinto quia maritus vxoris gestus affat⁹ aspectus ingressus ⁊ egressus diligēter ꝓsiderat Et sic xp̄s ꝓsiderat opa mores ⁊ vias fideliū vt tādē ꝑ q̄litate sua remūeret vl̄ pūiat Et dico specialiter fideliū q⁹ alij nō habebunt iudicium. Nam qui nō credit iam iudicatus est. Debent ergo ad ipsius sponsi gloriam introire ⁊c̄.

Explicit liber sextus.

¶ Incipit prologus libri septimi.

Si quis fuerit inter vos propheta domini i visione apparebo ei. aut per somnium loq̄r ad illū Numeri. xij. Quia dō hō ꝓditus est ad quēdam finē sup naturalez qui cō prehensionez rōnis excedit ꝑm illud Isa. lxiiij. Oculus nō vidit deus absq; te que preparasti expectantibus te. Finem autem esse oportet ꝓ cognitum his qui habent actiones suas dirigere in ipsum: ꝑluraq; alia cognosci oportet que ad dictum finem expediunt vt sunt articuli fidei vel gratie sacramenta ad quorum etiam comprehensionem non sufficit ratio naturalis. Necessarium prorsus fuit homini ad salutem vt de huiusmodi tam sublimibus rebus eruditetur a deo. Vnde dicitur Eccli. xij. ꝑluria supra sensum hominis ostensa sunt tibi. Sed quia lex diuinitatis est sanctissima prout beatus Dionysius docet. oportet ꝙ reducantur infima per media in suprema. prefatorum mysteriorꝝ noticia nō est immediate quibuslibet a deo inspirata ꝫ qbusdam primum sublimioribus viris. qui prophete vocati sunt ⁊ eis mediātibus ad alios derivata. Vnde prophete olim videntes vocabantur quia videbāt quedā que ceteri nō videbant. Modus igit̄ ispirationis prophetice quo scz de ꝓfatis mysterijs diuinitus sunt edocti duplex in verbis propositus fuisse declarat. Mā aut eis vigilātib⁹ ꝑ visionē innotuerūt oracula: quēadmodū tāgit prīo cū dicit. Si fuerit inter vos ꝓpheta dñi ꝑ visionē apparebo ei aut eis dormiētibus ꝑ somnioꝝ appuere fatidica quēadmodū subiūgit dicēs. Aut ꝑ somniū loq̄r ad illū. Porro illa q̄ ꝑ visionē oracula vigilantibus apparuere ꝓphetis. quandoq; quidē ꝑ q̄sdaz formas sensibiles exteriorib⁹ repr̄sentabantur aspectibus ⁊ sic ad sē suz danielī apparuit sicut ⁊ Baldasar manus quedam in pariete scribens Bañ. v. Qñq; ꝑ vō imagiarias formas eis oñsa sunt siue oīno diuinitus impssas ⁊ non ꝑ sensum acceptas. vt puta si alicui ceco nato ipr̄imerentur in imagiatiōe colorū similitudies. Aut ēt ordiatas diuin⁹ ex his q̄ sūt a sensibus accepte sicut Hieremias vidit ollā a facie aq̄lonis succensam vt hēt Jere. i. Quandoq; vō per intelligibiles formas mētibus eorum impressas illis innotuerūt vt in illis ꝓpue pz. qui sciam vel sapiaz ifusā a deo acceꝑunt velut salomō ⁊ apli. Et hic est ꝙ augustinus distiguit triplicē visionē scz sensibilē imaginariā ⁊ intellectualem. Sed notandum ē ꝙ i visiōe sensibili vel itellectuali prophete siue vidētes ipsi n. q̄q̄ abstrahebāt a sēsibus. cum aliquid per sensibiles spēs mēti repr̄sētabatur ꝓphete: siue huiusmodi species essēt ad hoc specialiter diuin⁹ formate sicut fuit rubus ardens ostensus moysi siue per alias causas essent in esse producte sed secundum prouidentiam dei ad designandum prophetice aliquid ordinate. sicut per arcam noe christi figurificabatur ecclesia. Similiter non erat necesse vt alienatio fieret ab exteriorib⁹ sensibus per hoc ꝙ prophete mens illustrabat intelligibili lumine aut iformabātur speciebus itelligibilib⁹. qr in nobis ꝑfectum iudicium intellectus habetur per conuersionem ad sensibilia que sunt pri

me nostre cognitionis principia Sed cuz reuelatio fiebat ꝓphetica ꝑ formas imaginarias necesse erat fieri abstractionem a sensibilibus vt talis apparitio fantastica non referretur ad ea que exterius sentiebant. Sed adhuc abstractio talis a sensibilibus sic quandoqz fiebat perfecte: vt ipse ꝓphēta abstract⁹ nihil penit⁹ peipet sēsib⁹ Quñqz vō ipecfecte fiebat ita vt aliquid sensu peraperet. sed nō plene discerneret ea q̄ peipiebat exterius ab his que imaginabiliter intrinsecus videbat. Dñ Aug. dicit. xij. super Gen. Sic vident q̄ spū sunt imagines corpoꝝ quēadmodū corpora per corpus. vt similiter cernatur ꝛ aliqs homo presens ꝛ absens ali⁹ spiritu tangꝫ oculis. Talis tñ alienatio sensuum nō fiebat in ipsis cum aliqua inordinatione nature sicut i furtosis vl arreptitijs accidit sz cū modestia ōbita ꝛ ordine fiebat. aliquādo quidem propter contēplationis vehementiam sicut de Petro legitur Actuz x. q̄ dum ipse oraret in cenaculo factus ē in excessu mentis ꝛc̄. Aliquādo vō fiebat diuina virtute sm illud Ezc. i. Facta ē super eū ibi manus dñi ꝛc̄. Circa illa vō q̄ per somniorum fantasmata hominibus innotescūt est insuper attendendū. q̄ somnia septem ex causis generaliter in hominibus fiunt. ¶ Quandoqz enim contigūt somnia ex diuina reuelatione. Be⁹. n. ágelox ministerio nonnūq̄ quedā i somnis hominibus reuelat. Vnde Job. xxiij. Dicitur q̄ per somniuz in visione nocturna quando irruit sopor super hoies ꝛ dormiūt in lectulo tūc apperit aures virox ꝛ erudiens eos instruit disciplina. Et aduertēdū est q̄ hmōi somnia quandoqz ostendūt expressa ꝛ apta sicut Matth. ij. dicit q̄ angelus dñi apparuit in somnis Joseph dicens. Surge ꝛ accipe puerum ꝛ matrem eius ꝛ fuge in egyptum ꝛc̄. Quādoqz vō sunt metaphorica sub quibusdam similibus visa sicut patet Judicum. vij. De somnio cuiusdaz de castris madiā gō gedeon audiuit. in quo vt ibidē exponit sub similitudine ordeacij panis ipsius gedeonis gladi⁹ ē ostēsus. Dicit aūt beatus Grego. q̄ sancti viri talia sōnia q̄ i eis diuinitus fiunt a sōnijs alijs q̄ vel fiūt ex illusionibus demonū. vel ex alia cā ꝓuenūt quodā sapore intimo vt non decipiāt discernūt. Quādoqz aūt ꝓtigūt somnia ex demonū immissione. q̄ nonnūq̄ operatione demonū aliq̄ fantasie hoib⁹ apparēt i qb⁹ cū aliq̄ reuelant interdū. qdē de spūalib⁹ interdū vō de corporalibus q̄ tñ ipsis hoibus cōiter sūt occulta ꝛ nō solū de ꝓsentibus sz ēt de futuris ꝛ ꝑcipue illis hoib⁹ q cuz eis hñt pacta illicita tacita vel expssa. Cū eni intellect⁹ demonū sit ordine nature superior q̄ intellect⁹ humanus q̄dā cognoscūt demones sua naturali notitia que sūt ab hominum cognitōe remota. ꝛ talia nō nūq̄ hominibus ꝑ somnia reuelant. Aliq̄ quidem illa futura quorum scilicet ipsi idem postea sunt cā vel ea quorum signa prenoscunt que tamen hominibus sunt occulta. Immittunt quoqz demones interdū q̄dā sōnia vera vt magis eis fides ꝓstetur: aliq̄ vō sōnia falsa ꝛ deceptoria qb⁹ scilicet ꝓfidentes in illis turpiter illudūt ꝓpter qō dī Eccli. xxxiij. q̄ multos errare fecerunt sōnia ꝛ exciderūt sperātes i illis. Quandoqz autē cānt sōnia ex celesti impressione. Cū eni celestia corpa cāc sint effectuū naturaliū q̄ i istis inferioribus fiūt per motū suū ꝛ lumen: relinquūt ex impressione ipsoꝝ q̄dā dispositōes in aere siles illis effectibus qui postea ꝓtingūt. q̄ qdē dispositiones in somno mediāte eodem aere ad caput dormiētis ꝓcenūt ciusqz imaginationem immutāt. ita vt ex impressione huiusmodi a corpibus causata celestibus ei dē dormienti aliq̄ fantasie appareant celestiū dispōi conformes. Et sic a dormientibus ex impressione celestiū corpoꝝ futuri q̄dā somniantur euētus. q̄ sz ex vtute ipoꝝ causari naturaliter possūt vt sūt sz tēpestates ꝛ pluuie ꝛ hūanox egritudines corporum. ꝛ etiam rerū sterilitates cetera qz ipsis similia que celestiū causalitati subduntur. Percipiuntur aūt immutatiōes predicte precipue in somno q: tunc sopitis actionibus sensuū ꝛ intellectus operatione vacante ac etiam tumultu vel strepitu.

exteriorum occupationum cessante fanta
sia magis viget. ℙatet igit̄ q̄ hec somnia
ab his que fiunt ex inspiratiõe diuina du
pliciter distinguuntur. ℂ ℙrimo quidem
quia hec non p̄nt esse vera signa nisi tan
tū illoꝝ euētuum quorūꝫ ipsa celestia cor
pora cause sunt sed illa que causant a deo
inspirante possunt esse de quibuscunqꝫ.
ℂ Secūdo q̄ illa etiā quandoqꝫ deficiūt
precipue circa actꝰ humanos siue q̄ actꝰ
humani ex libero procedunt arbitrio q̄
celestiū dominationi nō subditur. siue q̄
homo sapiēs per prouidentiam suā inter
dum etiaꝫ potest ipsarū causarū celestium
impressionibus obuiare. Dñ ℙtholo. in
Centiloqo dicit q̄ animus sapienti iuuat
⁊ ipedit celestē effectum. Sed illa somnia
que imituntur a deo deficere nō possunt
hec ẽni ad prophetiā p̄tinēt de qua Cas
siodorus dicit q̄ prophetia est diuina in
spiratio rerū euentus imobili veritate de
nūtiās. ℂ Q̄nqꝫ quoqꝫ sōnia hoiuꝫ ex p̄ce
dentibus cogitationibus siue locutioni
bus oriunt̄. occurrunt. n. dormiēti fantas
mata cōuenientia vel similia eis circa que
eius cogitatio vel locutio fuit in vigilia
imorata ⁊ q̄ taliū somniorū cā non est cā
futuroꝝ euētuū idcirco huiusmodi som
nia per accidēs se habent ad ipsos euētus
futuros. vnde si simul cōcurrāt erit quid
casuale. Sed notandū q̄ interdū in som
nio precedenti cogitatui hominis reuela
tio diuina respondet ita q̄ ꝑm Gre. q̄nqꝫ
fiunt homini somnia ex cogitatiõe simul
⁊ reuelatione. ⁊ tale fuit somniū nabucho
donosor quod habuit de statua. Vnde da
niel dixit ei. Tu rex cepisti cogitare in stra
tu tuo q̄d esset futurū post hec. ⁊ q̄ reue
lat mysteria ostendit tibi q̄ vētura sūt ⁊c.
Dañ. ij. Et tunc huiusmodi somnia vera
sunt ⁊ inter prophetie mysteria compu
tantur. quāq̄ ille q̄ talia somniat prophe
ta nō dicat. ℂ Q̄nqꝫ vō somnia fiūt ex in
trinseca affectione siue talis affectio sit cir
ca spūalia sicut studiosus somniat de lec
tione vel disputatione. siue sit circa cor
poralia sicut auarus de pecunia somniat
⁊ homo famescens de cibo ⁊ sic de simili
bus. Et huiusmodi somnia consimiliter
sicut ⁊ p̄cedētia per accidēs se habent ad
ipsos futuros euētus. ⁊ casualiter occur
runt cū eis q̄ solū indicantia sunt extrin
secas affectiones p̄existētes. ℂ Q̄nqꝫ autē
somnia causantur ex studio ⁊ exercitatio
ne. Nam artifices ⁊ officiales frequenter
habēt somnia de artifitijs vel officijs suis
Nā quādo dispositio aliquarū operatio
num precedit in vigilia. tūc motus dispo
sitionis eiusdē etiā in somno aliquando
p̄stēdūt vel representant ipsam opera
tionem. ⁊ ad hūc modū etiā somnia refe
runtur que ex aliqua precedenti sollicitu
dine generantur. sicut de mulieribus que
de viris absentib⁹ multū sollicitant̄ non
nunq̄ accidūt somnia de reditu ipsorum
⁊ ita de similibus. ℂ Quādoqꝫ vō contin
gunt somnia ex corporali dispositione.
Nam ex interiori dispositione corporis
formatur aliquis motus in fantasia dor
mientis eidem dispositioni ꝓueniens sicut
nōnūq̄ homini in quo frigidi humores
abundant occurrit ⁊ apparet in somnijs
q̄ fit in aqua vel niue. ⁊ ꝓpterea dicūt me
dici q̄ ad interiorem dispositionem corpo
ris cognoscendā est attendēdum ad som
nia. possent igitur huiusmodi somnia ve
ram significationem habere non soluꝫ de
dispositiõe presenti sed etiā de euentu in
firmitatis vel sanitatis future. seu etiā ef
fectus cuiuslibet ad quē huius cause vir
tus se extendē potest. Quia igitur in prece
dentibus libris sunt de rebus sensibilib⁹
exempla introducta restat nunc ꝑm ordi
nem a principio libri ꝓmissuꝫ de reb⁹ ima
ginabilibus aliquas similitudines pone
re. Et q̄ omnia generaliter somnia ꝑ for
mas imaginarias fiunt q̄ nihil sunt aliō
somnia q̄ fantasmata apparēcia. i. q̄ for
me rerū imaginarie intrinsecus apparen
tes. Et q̄dā etiā visiones vt dictuꝫ est per
formas huiusmodi fiūt. vñ visiones ima
ginarie a doctoribus appellant̄. Idcirco
in hoc. vij. li. de visionibus imaginarijs ⁊
somnijs que diuina scriptura recitat exē
pla inducent̄. quāq̄ ẽni ex visiōibus falsis
⁊ ex somnijs plerūq̄ falacibus multi dec

piantur propter qđ. Eccli. xxxiij. dicitur. Vana spes ⁊ mẽdaciũ isensato viro ⁊ somnia extollũt iprudẽtes. Quasi q apprehẽdit vmbrã ⁊ psequitur vẽtũ sic ⁊ q attẽdit ad visa mẽdatia. Ille tamen visiones vel somnia que sacra scriptura refert cum ex diuina reuelatione ꝓuenerint fallatiã vt vanitatẽ nõ cõtinẽt sed veritate ⁊ vtilitate sunt plena. Quia vo vt ex dictis appareat ex diuersis aliqñ causis de qbusdã futuris effectib⁹ tam vera quã metaphorica somnia premonstrant. Idcirco a ptis. Phis de interpretandis huiusmodi somnijs ꝑ modũ artis regule sunt iuente que etiam a sacris doctoribꝰ in aliquibus approbant. Vñ etiã Arist. in fine tractat⁹ sui de diuinationibus somnioꝝ breuibus licet verbis ostẽdit quis est artificiosissim⁹ iudex ad somnia exponẽdũ. Quare nos iter somnioꝝ exẽpla que de sacra scriptura ponemus ẽt de significationib⁹ varijs ⁊ similiũ somniorũ nõ asserendo sed referendo tãtum distinctiones aliquas ⁊ notulas inseremus. Nam interpretationes aperte similitudinariũ somniorũ etiam si quis illas credere nõ velit ad hoc tamen ꝓdicatoribus vtiles esse possunt q eis viam ⁊ modum aperiant ad sacre scripture metaphoras aptius exponẽdum cũ tam scripturarũ q̃ somniorum metaphore ꝑ adaptationes quasdam congruas exponantur. Sicut etiã in sacra scriptura apparet de illis somnijs que ioseph ⁊ daniel interpretati sunt. Licet igitur in interpretationibus talibus cõmunium somniorum non sit quo ad res somniatas fides adhibenda de facili modũ tamen adaptationis attẽdere. q fit per similitudines congruas sacre scripture doctoribus vtile reperitur. Modum autem in superioꝝ habitum in his etiam exemplis seruabimus exempla. s. sub capitulis varijs ⁊ capitula vel materias sub alphabeti litteris ex ordine collocantes.

¶ Capitulum. j.

Angeli quedaz de diuinis secretis nobis reuelãt ⁊ q̃daz nobis occultãt. quod ostenditur ex visione imaginaria isaie. que habetur Isa. vj. Vbi vidit dñm sedentẽ sup̃ soliũ excelsum ⁊ eleuatũ ⁊ plena erat omis domus matestate ei⁹ ⁊ ea q̃ sub ipso erant replebãt tẽplum ⁊ seraphin stabãt subter illud sex ale vni. ⁊ sex alteri duabus velabant faciem eius ⁊ duab⁹ velabant pedes eius ⁊ duabus volabant. Hec enim visio a beato Hiero. allegorice exponitur volẽte per sedentẽ super solium excelsuz xp̃m significari. Per soliũ aũt excelsuz ⁊ eleuatum significari angelos in qb⁹ dr̃ de⁹ sedere ꝑm illud ps. q sedes sup̃ cherubin ⁊c. Per domũ aũt superiorẽ ecclesiã triumphantẽ que dei matestate implet. Per tẽplũ vo inferi⁹ significant inferiores creature. s. corporales que inferiori modo ptiçipant diuinam bonitatẽ. Hui⁹ aũt sedentis sup̃ tronũ facies diuinã figũat cẽtiã ⁊ ea q̃ in eternitate fuerũt ante mũdi ꝯstitutionẽ. Per pedes vo figñant ea q̃ post mũdi ꝯsũmationẽ erũt in gloria beatorũ ⁊ in penis dãnatorum. Per media vo ea q̃ in cursu tp̃is medij agunt. Seraphin ergo facie ⁊ pedes sedentẽ super tronũ velare dicunt qz mysteria eterne deitatẽ ⁊ future beatitudinis ⁊ miserie eterne dãnationis nobis ad plenũ nõ reuelãt. Sed duabus alis medijs volare dicunt. qz de his q̃ medio tp̃e agunt nos q̃tũ opus est ministerio angeloꝝ istruimur iter quos seraphin primatũ tenẽt. Volatus ergo eoꝝ ꝓcessuz reuelatõis in nos demõstrat. quẽ etiã rectũ motũ ipsoꝝ. Dioni. iiij. c. de diuinis nõinib⁹ nominat. ¶ Jtẽ angeli assimilant firmamẽto ⁊ crystallo de quo habet in visiõe imaginaria Ezechiel. q̃ legit̃ Eze. i. vbi dr̃. Silitudo sup̃ capita aialiũ firmamẽti q̃si aspectus crystalli horribilis ⁊ extẽti sup̃ capita eoꝝ desup̃. In qua qdez visione de angelis ꝑm expositionẽ Gre. iiij. oñdunt. ¶ Primũ est eoꝝ celsitudo ex eo q̃ dicunt eẽ super capita aialium i. supermẽtes hominũ sensu vtẽtium. Sum⁹. n. in p̃senti vita in cognoscendo aiales. i. sensuales qz ois nostra cognitio orit̃ a sensu. Hec etiã est intelligere sine fantasmate. vñ qz ipsi angeli qui sunt penitus incorporei

neqz sensu apprehenduntur neqz etiá fantasmatibus.i.imaginarijs formis representari hñt. Hinc est q̄ eorũ nature supcapita aialiũ sunt. Vñ de ipsis phs dic.ij. Methaphy. q̄ ita se hz itellect⁹ noster ad eos sicut oculus nocticoracis ad lumen solis: qi.s. prout sunt in seipsis nobis qui aiales sumus. i. q sensuales existimus incognoscibiles sunt quãq̄ in se manifestissimi sint ¶ Scdo oñditur eoz pulchritudo. Habẽt.n. angeli duplicẽ pulchritudinẽ: vnaz ex nã alia ex gratia: pp pulchritudinez ergo nature hñt filitudinẽ firmamẽti: vñ t appellat h filitudo firmamenti. Firmamẽtum.n.i. celũ stellatũ hz puritatem claritatem t incorruptibilitatẽ. Et in his trib⁹ cõsistit nãlis pulchritudo angeloz. s. in puritate subẽ in claritate intelligẽtie t ppetuitate vite. Vñ ppter primũ a beato Dionysio vocant angeli specula: ppter secũdum vocant lumina: tertiũ vo hz angelus qi ẽ intellectualis suba qi sicut dicit Dionysi⁹ intellectuales subẽ vitã hñt indeficiẽtẽ ab vniuersa corruptione mã t generatione mũde existẽtes. Sz adhuc ppter plenitudinẽ gre angeli assimilant crystallo. Et ió dicit quasi aspect⁹ cristalli. Licet.n. cristallus ex fluida t mobili aqua sumat ppetuatñ vigoris duricie solidat. Sic licet angelica natura primo p liberũ arbitriuz fuerit mobilis creata in his tñ q nó ceciderũt p conditoris gram imobiliter confirmata. ¶ Tertio quoqz oñdit eoz fortitudo cuz additur horribilis. fortitudo.n. angelorũ tãta est vt merito nobis incorruptõe positis horribilis dicat. i. expauescẽda t terribilis sicut Gre. expõit. Ma pctorib⁹ ab eis penitẽdis ñ solũ ẽ timẽda sz ẽt exhorrẽda t sic ẽ exhorrẽda t dura malis sic inuenit larga t bñfica bõis. Et ió subdit t extẽti. s. ad iustos. Bñr etiã eẽ velut cristallus extẽtus sz qi eoz vt⁹ extẽdit se ad omne tps nó eni minorat in eis ex longo tpe siue ex senio sicut debilitat fortitudo humana. ¶ Item extendit se ad omne corp⁹ qi oia corpora q̄ ad motũ localẽ angelis obediunt ad nutũ vt Aug⁹. dicit. ¶ Quarto innuitur ẽt eoz beatitudo ex eo q̄ supcapita aialiũ adhuc esse memorant. Bis enĩ ppha hoc dicit vt ex pmo ostendat subl̃imitas nature vt supra oñsum est. ex secũdo incõprehensibilitas glorie. Quis.n. vt Gre. dicit i carne corruptibili posit⁹ mẽte cõprehendere valeat q̄ est angeloz mesabilis t sine fine letitiaz q̄ beatitudo sine defectu: vultũ videre creatoris atqz in eius delectatiõe sine imutatione psistere. super capita ergo aialiũ sũt qi nũc eoz gaudia sensum nostrarum mentium excedunt.

¶ Capitulum.ij.

Antichristiani qui antichristi sequẽt erũt siles illis locustis de qb⁹ habet in visione beati Johãnis Apoc. ix. vbi dicit q̄ vidit filitudines locustaz que erãt similes eqs paratis in pliũ t sup capita earum tanq̄ corone siles auro t facies earũ sicut facies hoiuz t hẽbant capillos sicut capillos mulierũ t dẽtes eaz sicut leonuz erãt t habebãt loricas sicut loricas ferreas: t vor alaz earũ sicut curruũ equorum multoz currentiũ in bellũ. t habebãt caudas siles scorpiomb⁹: t aculei erãt in caudis eaz. potestas eaz nocẽ hoib⁹ mẽsib⁹ .v. t habebãt sup se regẽ angelũ abyssi cui nomẽ hebraice Iaabadõ. grece aũt appollion. t latie hñs nomẽ exterminãs. In hac eni visiõe tãgunt. xj. cõditiões antichristia noz. ¶ Pria erit desideriũ nocẽdi. Vnde dicit q̄ ille locuste. s. imaginarie p quas representabant antichristiani erãt siles eqs ad. Qui pmo ió locuste vocant qi saliẽt in altũ p supbiã t cadẽt i terrã p anaritiam. Plus.n. diligũt terrena q̄ celestia qõ signt ficant crura locustarũ q̄ sũt retro lõgiora Tales sũt mõ in ecclesia multi doctores t pdicatores. Vñ Mau.xij. Custodes tui q̄si locuste t paruuli tui quasi locuste locustarum Joelis. j. Residuuz eruce comedit locusta. per erucam enim intelligitur humana corruptio q̄ mores deprauat t quidam nõ corrũpũntur malis moribus sed decipientur ab antichristianis predicatoribus. Qui predicatores ad modum locustarum alte saltabunt sed cito cadent. q̄

per Helias ⁊ Enoch destruetur prava doctrina eorum: in cuius rei significationez Johannes baptista qui est helias vt dicitur ℳathei. xj. comedebat locustas. Et hinc est q̄ virga ℳoysi virgas magorū deuorabat Exo. vij. Iste ergo locuste dicit q̄ erant similes equis paratis in prelium: q̄ erāt cuz impetu ⁊ sine discretione currētes in cōculcationem electorū. Equi eni equaliter currūt ⁊ irruunt in hostes ⁊ in ciues: ⁊ sic illi nō attēdent quos oppriment ⁊ cōculcēt dūmodo nō faciant eorū voluntatē. Erūt ergo similes equis propter velocitatē attrocitatē ⁊ impetuositatem: que oia oūdunt desiderium nocēdi ⁊ exaltādi nomē antichristi. Secūda conditio erit gloria trūphi. Vnde dicit sup capita earū. i. sup doctores siue p̄cipes eorū tanq̄ corone. i. premia vel honores p victoria habita cōtra eccleſiā tanq̄ fuerit vera victoria inimicoꝝ: ſz reuera erūt corone. i. gloria seu victoria de p̄cipitatiōe sanctoꝝ similes auro. i. vere sapiētie: quasi diceret suis doctoribus victorias attribuent ⁊ ipsi eis p̄mia eterna p̄mittēt: de b̄ q̄ per suam sapiētiam eccleſiā vicerint. Sed reuera nec doctores coꝝ victoriā nec ipsi p̄mia eterna recipiēt ſz vtriq̄z eterna supplicia sentiēt. ¶ Tertia cōditio erit studiū apparēdi p̄ hypocriſim: duz dicit ⁊ facies eaꝝ sicut facies hominū q̄ ſcz exteri⁹ apparebūt boni ſz iteri⁹ erūt mali. Sūt aūt in facie hominis tria ſcz oculi nares ⁊ os in quib⁹ notant intelligētia discretio ⁊ eloquētia quib⁹ iſti videbunt posſe p̄pter q̄ etiā multos seducēt. Vñ facies eorū antichriſtianoꝝ p̄dicatoꝝ sicut facies hoīum .i. intelligētes discreti ⁊ eloquētes appare būt ſz tñ nō vere erūt quod notat hec dictio sic. Quarta cōditio erit conatus maliciam suam abscondēdi. Vnde dicit q̄ habebāt capillos sicut capillos mulieꝝ. i. habebant crines femineos molles in vita lucentes ⁊ apparētes ⁊ ad terram dependentes in q̄ notat̄ auaritia. Collū tegētes in q̄ fallacia: q̄ sic capilli tegūt turpitudinē ita iſti suorū mox abscōdēt iniquitatē. ¶ Itez capilli coꝝ sunt miores q̄s adherētes sibi decipiēt subtrahētes sibi vigorē fidei ⁊ virtutū ſūtiles i malis sibi inicē coherētes ⁊ ad inicē se defendētes. Qui oēs tales erūt molles ⁊ fluxibiles in oē vitiū sicut mulieres ⁊ iō dic̄. ⁊ hēbāt. i. hūerūt capillos. i. discipulos adherētes sibi sicut capilli adherent capiti qui sicut capilli mulieꝝ molles efficient̄ ⁊ flexibiles ad oē malū. ¶ Quinta cōditio erit crudelitas aperte persequēdi. Vñ subdit̄ ⁊ dētes eaꝝ sic dētes leonuz erāt q̄ſi dicat. Si p̄ boni falsi oītationē ⁊ veri mali occultationē ledē non poterūt tūc apte seuiēti electos laniātes eos ⁊ devorātes quasi leones sine vlla cōtractiōe vel p̄ dētes locustarum intelligunt̄ etiam doctores coꝝ qui exponēt eis scripturas ⁊ incident eis panē mēdacij. De istis dētibus dr̄ Job. xxvij. Cōterebam molas iniqui ⁊ de dētibus illius auferebā p̄edaz. ⁊ Eze. xxj. Et dētes leonis dētes eius interficiētes animas hominū. ¶ Sexta cōditio est obstinatio in malo perseuerādi. Vnde dicit q̄ habebant loricas ferreas. i. corda in malo obstinata sententijs deceptorijs munita. Habebunt enim corda ita dura vt sagittis sacre scripture penetrari non possint Job. xli. Cor eius indurabitur q̄si lapis ⁊ stringet̄ quasi maleatoris incus ⁊ postea subdit̄. Reputabit quasi paleas ferrum ⁊ quasi lignum putriduz es: non fugabit cum vir sagittarius. Eccli. xliij. Sicut lorica induit se aquis. i. cordib⁹ frigidis ⁊ gelatis. i. peccato obstinat̄: ⁊ dicit loricas in plurali p̄pter duriciā intellectus ad credendū verū que dr̄ tarditas ⁊ p̄pter duriciā affectus ad amandū bonū que dr̄ frigiditas. ¶ Septima cōditio est i ordinatio clamandi. Vñ sequitur. Et vox alaꝝ eaꝝ. i. rationes coꝝ quib⁹ quasi q̄busdam alis eleuabunt̄ vt iusti ⁊ sapiētes credantur a multis: sicut vox curruz equorum multoꝝ currentiū in belluz: q̄ sicut diuersi currus diuersis vijs ⁊ a diuersis equis tracti cū ipetu currūt in bellis p̄tra eandē personā. Sic antichriſtiani diuersis erroribus infecti ⁊ diuersis rationib⁹ p̄munīti current vnanimiter contra ecclesiam expugnādam quoꝝ vox clamosa

ꝛ impetuosa ꝛ irrationabilis erit ꝛ multiplex erit vñ signat Judicum.xv.per multas caudas vulpium muricem ligatas:sed babétiũ faces diuersas. ¶Octaua ꝑditio erit astutia decipiẽdi. Vñ subditur qꝫ habebant caudas similes scorpionib⁹.i. doctrinas blãdas ꝛ deceptorias Isa.ix.prophcta dicẽs mendatiuꝫ ipse est cauda.vel caudas vocat principes illius tempis qui ad modũ caudaꝫ blandiẽdo ꝛ terrendo multos puertent.quas caudas antichristiam sibi associabũt contra ecclesiam pugnátes. ¶Nona ꝑditio ẽ violẽtia maluꝫ defendẽdi qõ fiet ꝑ potẽtiam principũ et astutiam pseudo ꝓdicatoruꝫ.Vñ sequitur ⁊ aculei erãt in caudis eaꝝ.i.in principib⁹ illius tẽporis.vel aculei in caudis.i.blãditie argutie ꝛ astutie in fine ꝓdicatiõis eoꝝ Sicut enim aculeis pũgitur equus vel asinus ne recalcitret.Sic ꝓdicatores falsi sãctos illos qui tũc tẽporis erunt angustijs ꝛ blãdicijs pungent qbus possint mouere cos a vera via ꝛ a recto tramite facere deuiare.sed frustra iacitur rete ante oculos pennatoꝝ vt dr̃ Pro.i.Decimo ostendit̃ in quo habebũt potentiã nocẽdi. Vñ sequitur potestas nocẽdi hominibus scz carnalibus mẽsibus.v.fm quinqꝫ sensus corporis qbus peccant.Alia tñ littera hꝫ mẽsibus sex.i.sex etatibus seculis in qb⁹ dei pmissione ẽt electi tribulantur. In septima ãt erunt securi Deut.xv. Cum sex annis seruierit tibi in septimo dimittes eũ liberũ. Undecima cõditio est istigatio siue suggestio diaboli.Ipso enim ꝓcurãte ꝛ istiganre facient hec principes ꝛ pseudo ꝓdicatores.Vñ ꝓsequẽter ostẽditur quales erunt peccatores ꝛ ad quid tendent scilicet ad oppressiõez sanctoruꝫ: quod quidem poterũt diaboli auxilio .Vñ subdit qõ habebãt supra se regẽ non quia ipse eos regat.sz quia eis dominabitur.Job xlj.Ipse est rex super omnes filios superbie angelum abysi idest diabolum qui ẽ de abysso inferni idest fine bisso ꝛ candore omnis boni.ꝛ si aliquando se transfiguret in angelũ lucis.i.Cor.xi.Cui nomen hebraice laabadon.aliqui libri habẽt habadon.sed vera litterã est laabadon.Unde Hieronymus dicit quod laabadõ hebraicum est ꝛ interpretatur exterminans Et ideo debet dici laabadon ꝛ non habadon grece autem apollion quod interpretatur latine exterminans.Unde tres linguas precipue ponit vt in omni lingua ♦ sutia diaboli intellecta vitetur.Et hoc ꝑcipuum est.quia in illa triplici lingua euãgelica doctrina scripta ẽ. Matheus enim in lingua hebraica. Lucas ꝛ Joannes in greca. Marcus vero in latina scripserũt euangelia.Unde ꝛ titulus crucis hac triplici lingua script⁹ fuit Joannis.xix. In omni autem lingua nomẽ diaboli dr̃ exterminans.qꝛ de omnibus aliquid exterminat.i.extra terminos catholice fidei ponit ꝛ in terrã exterminij idest in infernuꝫ quasi exules a patria sua relegat ps. Exterminauit eum aper de silua idest antichristus qui dr̃ aper pp ferocitatẽ . siluaticus autem siue siluester dicitur pp inhumanitatem Sap.iij. Ab itinere iusto abierunt in exterminium idest in infernum.

¶Capitulum.iij.

Apostoli ꝛ apostolici viri assimilantur illis equis qui describuntur in visione imaginaria. que habetur Zach .i. vbi dicitur. Vidi p noctem ꝛ ecce vir ascendens super equum rufum.ꝛ ipse stabat inter myrteta que erãt in profundo.ꝛ post eum equi rufi ꝛ varij ꝛ albi.Hanc enim visionem glosa sic exponit.Dicit enim quod per noctem in q̃ cernitur visio significatur mysteriorũ obscuritas.Vir autem super equum rufum saluator noster est.cuius vestimenta idest caro rubea est sanguine passionis q sicut hic adhuc passibilis in equo rufo ostenditur.ita in Apocalypsi iam resuscitatus in albis demonstratur.Hic stat inter myrteta.i.angelicas potestates que erant in profũdo qꝛ adhuc eidẽ in carne posito manifestabant. Post euꝫ fuerunt autem equi.i. apostoli ꝛ apostolici viri.qui totuꝫ mun

dam.i.orbem peragrabant. Quorum alij martyrio rubi. Alij vita ꝛ doctrina ꝛ signorum diuersitate varij. Alij vero virginitate ꝛ doctrine integritate.ꝛ cordis puritate albi extiterunt.

¶ Capitulum.iiij.

Assumptio beate Marie describit in apparitione illius mulier] de qua agitur in visione imaginaria beati Jo. Apoc.xij. vbi dr. Signum magnum apparuit in celo mulier amicta sole ꝛ luna sub pedibus eius ꝛ in cap. eius cor. stella.xij. Vbi ondit̃ꝙ beata maria fuit assumpta vtiliter sublimiter mirabiliter ꝛ honorabiliter. Vtiliter quidē si cōsideres officiū ꝙ.s. ostēditur in signo. Signus inquit magnū apparuit ergo beata virgo apparuit in celo idest assumpta est vt eēt nobis in signū. Sunt enim signa directiua sicut cruces in biuijs ꝛ signa distinctiua sicut termini in agris ꝛ ostensiua sicut arculi in tabernis. Dñ beata virgo fuit signum magnū.i.magna significās.ipsa.n.nos dirigit sicut stella maris dirigit nauigantes ipsa nos a peccatꝫ diuidit sicut facit aurora que diuidit diē a nocte. Ipsa etiā pro nobis filio pect9 ꝛ vbera ostendit. Vnde ipsa est vt altera. Hester que apud regem pro nobis assistit ¶ Scō fuit assumpta sublimiter si ꝓsideres situm qr apparuit in celo.s. empyreo ꝛ hoc fuit in assumptione ps. Eleuata est magnificētia tua.i.vgo te magnificans super celos.i.super angelos. Et apparuit in celo tanq̃ regina in trono ad cōgregādū sꝛ filio suo ꝙ figuratus fuit.iij. Re.ij. Vbi dicitur ꝙ positus est tronus matri salomonis.que sedit ad dexteram eius. ¶ Jtē apparuit tanq̃ aduocata in curia ad interpellandum.s.pro mundo. Vnde figurata est in illa sapiēte muliere thecuite que intrauit ad interpellandum pro absalone. ¶ Jtē apparuit tanq̃ hospita ad recolligendum.s.ingredientes.ꝛ ideo in assumptione eius cantatur euangeliū de Martha que christus recepit in hospitio suo. Intrauit inquit iesus in quodam castellū ꝛ mulier quedam mar.no.exce.illus.i.dos. suam. Lu.x. Sic beata virgo hospita est celestis recolligēs ꝛ excipiens cos qui saluā tur.q.s.significantur in iesu ingrediēte in castellum. ¶ Tertio assumpta est mirabiliter ꝙ apparet si consideremus sexum qr mulier. Mirum.n.est valde ꝙ mulier appareat in celo que hominē expulit de paradiso. Sꝛ nota ꝙ beata virgo dr mulier discretione sexus nō corporis fractione. Eccli.xxvj. Sicut sol oriēs mundo in altissimis dei sic mulier] bone spēs in ornamētum domus eius. Ornamētū.n.domꝰ ecclesie est exēplum v̄ginitatis eius. vel sicut sol oriēs in alto existēs illuminat mūdum. Sic maria in assumptione ascēdēs illuminauit celū qō dr domus dei. Vnde Maria iterꝑtatur illuminatrix. ¶ Jtem dr mulier prolis fecunditate nō mētꝫ fragilitate. ideo ipse xp̃s eā mulierē vocauit. qr Joh.xix. in cruce pēdēs dixit. Mulier ecce filius tuus. ¶ Jtē nō ex peccatorum multiplicitate. sicut mulier q̃ erat i ciuitate peccatrix. sꝛ potius ex v̄tutum singularitate Judith.xj. Non est talis mulier super terram in aspectu in pulcritudine ꝛ in sensu v̄borum. ¶ Quarto fuit assumpta honorabiliter qō patet si cōsideres ornatum siue corporis qr amicta sole siue pedum qr luna sub pedibus eius siue capitꝫ qr in capite eius corona stellarū duodeci. Ascēdit.n. vt pie creditur in celuꝫ amicta sole.i. cum corporis glorificatione. q̃ ꝓfitit in q̃tuor dotibus eiꝰ. s. claritate agilitate subtilitate ꝛ impassibilitate. q̃ omnia in sole significant. Cuius radius est clarus ꝛ agilis. Vnde subito ab oriēte ad occidentē volat. Jtez subtilis qr intrat vitrum sine eius lesione. ¶ Jtē impassibilis qr nec gladio nec lapide pōt ledi pp ꝙ dr Mat.xiij. Fulgebunt iusti sicut sol. Vbi dicit beatus bern̄. Quis erit splēdor aiaꝝ q̃n solis splēdorē habebit lux corpoꝝ. Fuit etiā beata vgo in celo militātꝫ ecclie amicta sole.i. maxima castitatꝫ claritate. habuit.n. castitatez nobilissimā clarissimā ꝛ sanctissimā. Clara eni ē ꝛ alta si bn̄ seruet ꝓtinētia cōiugalis sed clarior ꝛ altior cōtinētia vidualis: cla-

rissima ⁊ altissima est virginalis continentia.1 Corin.xv. Alia est claritas solis alia lune alia stellaꝝ. Claritas.n. solis est ꝓtinẽtia v̈ginalis. Lune ꝓtinẽtia vidualis. Stellarũ continentia coniugalis. Oẽs tũ has habuit beata v̈go. Fuit enim ꝓiugata. fuit viduata: fuit virgo. Unde ipsa dicit Eccli. xxiij. In me omnis gratia. s. ⁊ virginitatis ⁊ coniugij ⁊ viduitatis. ¶ Secũdo describitur ornamentum pedum cum dr: ⁊ luna sub pedibus eius. i. omnis defectus ⁊ imperfectio. Sunt eni quatuor que generant defectum boni. ¶ Primum est superbia ps̃. Inimici defecerunt framee in finẽ. Iste defectus designatur in luna: qr dicebatur Regina celi a paganis. Jere. octauo vt facerent placentas regine celi. Superbia enim vult placentia audire ⁊ appetit regnare. Hanc lunam idest defectum superbie suppeditauit beata virgo per veram humilitatem. de qua dr Luce primo Quia respexit humilitatem ancille sue ⁊c̃. ¶ Secundum est impatiẽtia Job. iij. Venit super te plaga ⁊ defecisti. Hoc vitium designatur in luna cum dr. q luna conuertetur in sanguinem. s. per impatiẽtiã ⁊ ira cundiam in qua sanguis ebullit: vel p̃ quã sanguis effunditur. Hanc beata v̈go suppeditauit que tota patiens ⁊ mitis fuit. Unde ipsa dicit Eccli. xxiiij. Spũs meꝰ sup mel dulcis. ¶ Tertius est auaritia Jsaie. xl. Deficient pueri ⁊ laborabunt idest auari qui ad modum puerorũ plus diligunt bonum temporaliũ q̃ regnum celorum. Hic defectus significatur in luna que eclypsatur ex vmbra terre. i. anima vel ecclesia ex auaritia terrenorum ¶ Math. xiij. Luna non dabit splendorem suum sed hunc defectum beata virgo suppeditauit p̃ paupertatem ⁊ contemptum terrenorũ Cant. iiij. Tota pulchra es amica mea ⁊ macula terrene auaritie nõ est in te. Quartũ est vanitas glorie ps̃. Defecerunt in vanitate dies eorum. Hic defectus designatur in lune mutabilitate: qr temporalis gloria instabilis est Eccli. xxvij. Stultus sicut luna mutatur. Hanc suppeditauit beata v̈go: qr mundi gloriam despexit. Despexit enĩ omnem gloriam exteriorem querens solum interiorẽ scilicet conscientie ps̃. Omnis gloria eius filie regis ab intus ⁊c̃. Nota etiam q̃ quatuor sunt que impediunt defectum. ¶ Primum est patientia Ja. j. Patientia opus perfectum habet: vt sitis perfecti ⁊ integri in nullo deficientes. ¶ Secundum est spes ꝓstantia Jsa. xl. Qui sperant in domino mutabunt fortitudinem assumẽt pennas sicut aquile curr̃ét ⁊ nõ laborabunt ambulabunt ⁊ non deficient. ¶ Tertium est memoria dominice passionis Heb. xij. Recogitate eum qui talem sustinuit a peccatoribus aduersus semetipsum contradictionem vt non fatigemini animis vestris deficientes. ¶ Quartus est desiderium inquirendi deum ps̃. Inquirentes autem dominum non deficiẽt omni bono: ꝑm aliam litteram Ga. v. Bonum autem facientes non deficiamus: tẽpore enim suo metemus non deficientes. Et hec omnia fuerunt in beata virgine. ¶ Tertio describitur ornamentum capitis qui in capite eiꝰ ẽ coro. stel. xij. In quo notatur plena anime beatitudo que consistit in duodecim gaudiis paradisi. que intelliguntur per duodecim stellas. ⁊ Apoca. vltimo signantur per duodecim fructꝰ ligni vite: ergo corona duodecim stellarũ est perennitas duodecim gaudiorum quorum duo oriuntur a deo: scilicet gaudium de visione deitatis ⁊ gaudium de visione humanitatis. Alia duo a loco scilicet celo empyreo quod ẽ beatorũ locus: vnus de spaciositate: aliud de speciositate. Duo a consortio: vnus de consortio angelorum aliud de consortio hominum. Alia duo a mundo: vnũ de creaturarum pulchritudine aliud de stabilitate. ¶ Iterũ alia duo ab inferno vnus ab euasiõe: aliud de claustone. ¶ Item alia duo a seipso vnum de stola anime aliud de stola carnis. Vel per has duodecim stellas corone intellige. xij. prerogatiuas gratie quas habuit beata v̈go quarum quinq̃ cõueniunt sibi singulariter. ¶ Prima est spũalis electio dei patris ad opus filij sui. Geneb. xxiiij. Virgo que egredietur ad hauriẽdũ aquã ⁊c̃. ipa

est:quam ꝑparauit dñs filio dñi nostri.i. xpo.ps. Elegit eum dñs in habitationem sibi. ¶ Secúda est filij dei spūalis desponsatio.ij.Corinth.xj. Despondi vos vni viro vginem castam exhibere xpo. In veteri testamento summus pontifex non ducebat vxorem nisi virginem. ¶ Tertia spūssancti fecundatio. Matth.j. Inuenta est in vtero habēs de spūsancto. ¶ Quarta filij dei conceptio ⁊ puritio Isa.vij. Ecce vgo concipiet ⁊ pariet filium ⁊ vocabitur nomen eius emanuel.i. nobiscum deus:hoc est in humana natura de⁹. ¶ Quinta est dei refectio Canti.ij. Dilectus meus mihi ⁊ ego illi q pascitur inter lilia.i.inter vgines vel inter vbera siue brachia virginis. ¶ Sexta est dei meditatio.j.Cori.vij. Mulier inupta ⁊ vgo cogitat que sūt domini vt sit sancta corpore ⁊ spū. ¶ Septima est in libro vite inscriptio Apo.iij. Habes pauca noia in sardis i.in vginibus q̄ non inquinauerunt vestimēta sua.i. corpora ⁊ non delebo nomina eorū de libro vite. ¶ Octaua est celi ornatus ⁊ pulchritudo Eccli.xlij. Spes celi gloria stellarum .i.vginum que dicūtur stelle:qr de die nó lucēt sed in vespere ictpiunt apparē.i in presenti latēt sed in fine apparebūt quid sunt.j. Joh.iij. Filij dei sumus sed nódum apparuit qd erimus. ¶ Nona est pfecta xpi assimilatio Apo.xvij. Virgies cni sūt ⁊ sequuntur agnū quocūqz ierit. ¶ Decima est noui cantici decāratio q̄ sole vgies decātabunt Apo.xiij. Cātabunt sancti cāticum nouū ps. Quo cātabimus cāticum dñi in terra aliena.i. in carne corrupta. ¶ Undecima est maioris fructus promissio. Nam fructus tricesimus promittitur cōiugatis:sexagesimus viduis: cētesimus aūt vginibus Matth.xx. ¶ Duodecima est duplicis corone adeptio. Nā ipsis debetur aurea ⁊ aureola.j. Machab.iiij. Ornauerunt facié tēpli coronis aureis. Facies que est nobilior ⁊ altior pars corporis signat corpus vginale qō est nobilius ⁊ altius membrum ecclesie : quā ornauerunt non tm̄ corona vna sed coronis aureis. Aurea enī pro charitate ⁊ aureolam pro virginitate recipiunt:h̄ licet competant etiam alijs virginibus tamen singulariter competunt etiam beate marie. Et ideo tales.xij.stelle dicuntur esse in corona capitis eius:qr ipsa est omnium virginum primiceria ⁊ regina.

¶ Capitulum.v.

Auaricia assimilatur illi amphore quaz per visionem imaginariā Zach.prophe/ta vidit ut habēt zacha.v. Ib .n.legitur q̄ cum prophēta petiuisset ab angelo Quid est hoc qō egreditur:angelus respō dit.Hec est amphora egrediēs ⁊ dixi.hec est oculus eorum in vniuersa terra:⁊ ecce talentum plumbi portabat:⁊ mulier vna sedens in amphore medio ⁊ dixit. hec est impietas:⁊ proiecit eā in medio amphore ⁊ misit massam plumbeā in os eius. Et ecce due mulieres egredientes spiritus in alis earum ⁊ habebāt alas quasi milui ⁊ leuauerunt amphorā inter celum ⁊ terram Et infra subditur. Iste deferunt amphoram vt edificetur ei domus in terra sennaar. Et stabiliatur ⁊ pōatur ibi super basem suam. Hec eni visio moraliter ꝺz verbum Greg. sic exponitur qr per amphoram intelligitur auaricia:que s. velut amphora per cupiditatis ambituz os cordis apertum tenet:h̄ etiā dicitur oculus eoꝝ in vniuersa terra tum qr auaricia intendit solum circa visibilia ⁊ terrena ps. Oculos suos statuerunt declinare in terram. tum qr auaricia habet oculos apertos circa terrena sed circa celestia clausos. Unde licet sint hebetes ⁊ ceci in bonis:tamē in malis sunt pernigiles ⁊ astuti. Per talentum autem plumbi intelligitur auaritie grauitas. Aggrauat enim auaritia grauiter ⁊ vehementer cor auari ps. Filij hominum vsquequo graui corde ⁊c. Quod autem mulier.i.impietas in medio amphore sedere dicitur significat q̄ auaritie semp impietas tenet. Sed q̄ massa plumbea in os eius mittitur signat q̄ ipietas auaricie peccati sui pōdere granat vel forsan significat q̄ in auaris vitiū lingue do

minatur:qz propter lucrum dicunt mēdacia z periuria z hmói. Per duas aūt mulieres intelliguntur duo vitia ipietati aua rorum cōiuncta.i.supbia z vanagloria: q̄ in alis.i.opibus suis dñr habē spiritū malignū qz.s.in actionibus suis sathane voluntati deseruiunt de quo dī Matb.xij. Cū immundus spūs exierit ab homine ambulat p loca inaquosa querens rē. Dñ earum ale dicunt eē sicut milui qui semp student rapine pulloz.z ideo diabolum designat q semp intēdit ad rapinam bonoz z captiuitatē paruloz̄.i.humilium siue debilium. vnde supbi z vanagloriosi habēt alas ad modum miluī qz.s.eorū opa simi lia sunt opibus diaboli. Quod autem he mulieres eleuauerunt amphorā significat q supbia z vanagloria eleuant animaz ad appetitum z ambitionē honoz̄ z dignitatum z sublimium. Dicit aūt q tenebant amphoram inter celuz z terram: qz illud qđ inter celū z terram est ima deserit sed ad supna minime pringit. Et ideo supbia z vanagloria ita mentē eleuant vt quosli bet proximos quasi despiciēdo deserant z alta gloriando petant: ita q nec in proximis equalitatē fraternitatis tenent nec ad summa pertingē ualent. Per hoc autem q ei domus in terra sennaar ꝑstruit fetor siue abhominatio ipsi⁹ significatur qz sennaar interpretat siue vocat fetor eoz Nam sicut bonus odor ex virtute.ita ecō tra erit fetor ex vitio. Radix eni omniuz malorum est cupiditas. Dñ qz quodlibet malū p auaritiam generat: ideirco dignuz est vt domus auaritie in fetore constituatur. ℭ Jtē sennaar vallis est latissima que pro confusione mētiuz z linguarum babilon dicta est. Dñ qz per auaritiam z impietatem oia mala certum est exurgē merito hec in babylone perhibēt habitare.

ℭ Capitulum.xxvi.

Carnales homines assimilantur equis in visiōe beati Johānis imaginaria q̄ habetur Apo.ix. vbi dī. Vidi equos in visione z q sedebāt sup eos habebant loricas igneas z iacinctinas z sulphureas z capita equorum erant tanq̄ capita leonum z de ore ipsoruz procedebat ignis z fumus z sulphur. ab his tribus plagis occisa est tertia pars hominū de igne z fumo z sulphure qui procedebāt de ore ipsorum. Potestas.n.equorum in ore ipsorum est z in caudis eoz. Nam caude eorū similes serpentibus habentes capita z in his nocēt. Per equos istos intelliguntur homines carnales qui nō rationē sed sensualitatē sequūtur z carnē. Vnde ps. Nolite fieri sicut equus z mulus in quib⁹ nō est intellectus. Equites autez sedentes super eos sunt demones qui dicuntur habē loricas igneas inquantum iflāmāt ad auaritiaz z designat auaritia p loricā: qz totuz corpus ecclesie quasi tegit. Nam a maiori vsqz ad minorē a propheta vsqz ad sacerdotē omnes auaricie studeāt vt dicit Jere.vj. ℭ Jtē iacinctinas inquantuz eleuāt ad vanitatis supbiam. Jacinctus eni colorem hz aereū z designat vanitatē. ℭ Jtez sulphureas inquātum ificiunt p fetentez luxuriā. Et bñ h lorica.i. vitiorum armatura dī eē equitum.i. demonum: qz talib⁹ vitijs ecclesiam impugnāt vnicuiqz suggerendo id ad qđ ipsius animū magis vidēt eē promptū. Consequēter describunt peccata maioz̄.s.principum z platoruz carnalium: qz dicit q capita equoz̄.i. principes z rectores maloz̄ erāt tanq̄ capita leonū Glosa. qz laniāt z fetēt: laniāt p crudelitatis violentiā fetent per carnis luxuriam Sunt eni mali rectores carnales z crudeles: sed qz non solū in se mali sunt sed etiam subiectos ad maliciā impellunt z cogunt. subdit q̄ de ore ipsorum.s. vel imperando vel suadēdo vel cōminādo vel requirēdo procedit ignis auaritie: fumus superbie z sulphur luxurie. Et ab his tribus plagis.i. vitijs occisa est spūaliter tertia pars hominū.i. oēs reprobi. Nam prima pars est innocētium: secunda pniuz: tertia reproborum in peccatis istis pseuerantium z hi soli occiduntur siue de igne auaritie siue de fumo supbie: siue de sulphure.i. fetore luxurie: etiā dato q̄ ō ore ipoz

procedat.i.quáꝯ etiam ad talia a maiori
bus inducátur siue verbis siue exemplis:
his enim duobus modis possunt etiaꝫ
maiores inficere minores siue verbis pre
cipiendo aut etiaꝫ suadendo. Et ideo sub
dit q̄ potestas equorū in ore ipsorū est.s.
principū precipientiū aut suadentiū siue
exēplis post se trahēdo ꝛ quātū ad hoc
subdit ꝛ in caudis coꝝ.i.in exemplis. vel
ore dicit q̄tū ad maiores p̄cipiētes ꝛ mo
nentes:in caudas quantum ad minores
offendentes ꝛ eos sequentes. Vel per os
intelligitur gula Eccli.vij. Omnis labor
hoīs i ore ei⁹ſꝫ ei⁹ aia nō iplet̄. Per caudá
vo itelligit̄ luxuria. Vñ legit̄ Judicuꝫ.xv.
Qō sanson accepit trecētas vulpes ꝛ cau
das eaꝝ ligauit ad caudas ꝛ faces ligauit
i medio q̄s igne icendit diuisitqꝫ huc ꝛ il
luc discurrētes. In his duob⁹ vitijs mul
tū cōsistit potestas diaboli ꝛ ministrorum
eius. qꝛ per hec duo vitia precipue cor
rūpuntur. Sed subditur q̄ caude eorum
similes erant serpentibus: qꝛ luxuria a p̄n
cipio habet voluptatem. sed postea peni
tudinem. ꝛ iō assimulatur serpentibus: q̄
vt dicit glosa. blandiunt in facie ꝛ occul
e imittūt venenū ſꝫ iſte caude hūt capita
in quib⁹ nocēt. Et hec sunt exēpla maioꝝ
iquib⁹ minores corrūpunt ꝛ occidunt se
qūtes siue in luxuria siue in auaricia si
ue in quocūqꝫ alio vitio.

¶ Capitulum. vii.

Confortat deus hominez ad bene operandum pro mittendo premium ꝛ cer tificando de eo. Cuius ex emplum apparet in visio ne abrae: ō qua habet Gene.xv. In qua primo p̄mittitur premiū qꝛ dicit q̄ factus est sermo dñi ad abraaꝫ per visionez dicēs. Noli timete Abraā. ego protector tu⁹ ꝛ merces tua magna nimis. Dixitqꝫ Abraam dñe deus quid dabis mihi ego vadā absqꝫ liberis filius procuratoris domus mee iste damascus eliezer addiditqꝫ Abraā. Mihi aūt non dedisti semē ꝛ ecce vernaculus me⁹ heres meus erit: statumqꝫ sermo domini factus est ad eum dicens. Nō erit hic heres tu us: sed qui egredietur de vtero tuo ipſe habebis heredē. Eduxitqꝫ eū foras ꝛ ait illi. Suspice celuꝫ ꝛ numera stellas si po tes ꝛ dixit ei: Sic erit semen tuū dixitqꝫ ad eū. Ego dominus qui eduxi te de vr chaldeoꝝ vt darem tibi terrā istam ꝛ pos sideres ipāꝫ. In quibus vbis aduerte q̄ dominus ad cōfortandū abraam fecit ei q̄ttuor p̄missiones de qbus Apo. ait Gal tij. Abrae dicte sunt p̄missiōes ꝛc. ¶ Pri ma fuit de mercede operis cū dixit. No li timere ꝛc. ¶ Primo eum cōfortat ex cludendo timorem. Noli inquit timere. ¶ Secundo euꝫ securat promittendo p̄ tectionē. Ego inquit p̄rector tu⁹ ps. Esto mihi in deum protectorez. ꝛ vere timere nō debent qui talem p̄tectorem habent. ps. Dominus mihi adiutor ē nō timebo quid faciat mihi homo. ¶ Tertio eū le tificat proponendo mercedem. Sed attē de qualem mercedez promittit bene ope ranti in persona Abrae: qꝛ mercedez cer tam: qꝛ ego ſcꝫ qui decipere vel fallere nō possum. ¶ Item mercedem propriaꝫ: qꝛ merces tua. Sic enim est omnium gene raliter vt sit etiam cuiuslibet singulariter ¶ Item mercedem copiosam qꝛ magna nimis. Nam nec oculus vidit: nec auris audiuit: nec in coꝝ hominis ascendit que preparauit deus diligentibus se. ¶ Se cunda promissio fuit de succesione here dis: qꝛ dixit ei dominus. qui egredief de vtero tuo ipꝫ habebis heredem. In quo signatur q̄ datur vnicuiqꝫ illa hereditas ex p̄priis meritis nō ex alienis. Nam me ritum hominis est ei sicut filius cui debe tur hereditas: Vnde Apostolus. Vnuſ quiſqꝫ propriam mercedem accipiet ſm suum laborez: ꝛ loquitur de adultis sec⁹ est de paruulis. ¶ Tertia p̄missio fuit de multiplicatione seminis. Dixit enim. Su spice celum ꝛ numera stellas si potes sic erit semen tuum. Per stellas celi possūt intelligi angeli qui sunt in celo. Per se men vo meritum vite ex quo ſcꝫ recolli guntur fructus mercedis ecclesie. Tunc enim semen hominis ad modū stellaruꝫ

celi multiplicantur quãdo homo ꝑ vite meritũ in celo angelis coequatur. Vel qꝛ stelle celi sũt incoꝛrupte lucide magne. ⁊ tamen in apparentia parue. Tunc enim semẽ hois ad modũ stellaꝝ celi multiplicaꝫ: qñ meritũ opis ẽ icoꝛruptũ ꝑ itẽtõez lucidũ per discretionem magnum per dilectionem: sed apparentie parue per humilitatem ¶ Quarta promissio fuit õ terra promissionis. Vnde dixit. Ego dominus qui eduxi te de vr chaldeoꝝ ⁊ dabo tibi terraz istam. Terra ista est coꝛpus qõ tunc pacifice possidet vir iustus: quando per diuinam gratiam est de vr chaldeoꝛum eductus. i. de incendio carnis. Chaldei. n. sunt motus carnis. quoꝝ: vr. i. incendiũ est concupiscentie inflãmatio a qua nisi homo diuina gratia eruatur: non põt terram coꝛporis sui pacifice possidere. ¶ Secundo abraam certificatus ẽ per sacrificium. s. de promissione implenda. Petiuit enim signum non ex diffidẽtia promissionis sed scire volens modũ impletionis dicens. Vnde scire possum ꝙ possessurus sim eaz. ⁊ tunc iussit vt offerret sacrificium vt in ipso sacrificio signũ acciperet. Vnde precepit ei vt immolaret vaccam ⁊ capram ⁊ arietem ⁊ omnia trima ⁊ in super turturem ⁊ columbam qui sequẽti i mãe accepit omnia hec ⁊ diuisit per medium ⁊ vtraspz partes contra se altrinsecus posuit. aues autem non diuisit descenderuntqz volucres celi super cadauera ⁊ abigebat ea abraaz. Cũqz sol occubuisset sopoꝛ irruit sup abraã ⁊ hoꝛroꝛ magnus ⁊ tenebꝛosus inuasit eũ. ⁊ istud fuit aliqua ps signi dati. Hoc ergo est sacrificiũ iustitie qõ deo offerri dz. Nam in vacca significaꝫ obediẽtia: ⁊ hec dz esse trima siue triẽnis sc̃z per subiectionẽ triplicis hũilitatis videlicet supioꝛi pari ⁊ iseꝛioꝛi. Sic enim decet nos iplere oẽm iustitiam. In capꝛa vo significaꝫ penitentia q̃ etiam debet esse triennis ꝑm tria in quibus consistit penitentia scilicet in dolore contritionis in pudoꝛe confessionis ⁊ in laboꝛe satisfactionis. In ariete vo intelligitur simplicitas que etiam debet eẽ trima: quia est triplex genus simplicitatis contra triplex genus duplicitatis scilicet hereſis et hypocrisis ⁊ ambitõis. Duplicitas hereſis imiscet falsa veris. Duplicitas hypocrisis bona malis: hõesta inhonestis. Duplicitas ambitiõis tẽdit ad duplicem finẽ: sc̃z lucri ꝛpalis ⁊ premij celestis volẽs duob⁹ dñis seruire: sed diuisit abraam ea per mediũ. Nã obediẽtia diuidenda est vt fiat in his sc̃z que sunt ꝑz deum nõ contra deũ. Similiter penitẽtia ẽ diuidẽda vt fiat cũ discretõe ita vt sit rõnabile obsequiũ nostrum ⁊ occidaꝫ edoz in valle salinaꝝ vt sic occidaꝫ concupiscẽtia ꝙ nutriatur natura. Nam ois victima est sale sallienda: qꝛ in omni opere est discretio adhibẽda. ¶ Item simplicitas diuidẽda est vt nõ sit fatua sed religiosa vt sit sanctitas nõ fatuitas vt sit simplicitas colũbe cum astutia serpentis ne sit sicut equus ⁊ mulus in quib⁹ nõ est intellectus. Sicut enim mulus cui insidebat balaam ipz detulit in suspendium: sic fatua simplicitas multos ꝓcipitat in infernum. In colũba aũt designaꝫ charitas: qꝛ columba felle caret ⁊ gregati volat. In turture vero designatur castitas. Sed has aues Abraam non diuisit: quia charitati ⁊ castitati ab omnibus ⁊ omni tempoꝛe est insistendum. Nam castitas competit non solum virginibus ⁊ vidius sed etiaz suo modo coniugatis. Vel ideo fit diuisio animalium ⁊ non auium. Quia per animalia intelliguntur actiui: quorum solicitudo diuiditur ad multa: sꝛp aues intelliguntur contemplatiui quoꝝ tota intentio fertur in vnum. ps. Vnam petij a domino ⁊c̃. Vnde dominus dixit marthe. turbaris erga plurima: hoc quantuz ad actiua z. Poꝛro vnum est necessariuz hoc quantum ad contemplatiuã. Vel in turture significaꝫ vita solitaria. qꝛ turtur soliuaga in solitudine gemit sic solitarius debet gemere luctu penitentie Hiere. xv. Nõ sedi in cõsilio ludẽtiũ. ⁊ gloriatus sũ a facie manꝰ tue. sedebã solus: qñ cõmotione repleſti me. hñs enim preciosũ balsami liquoꝛẽ in vase fragili nõ dz se po

re in pressura hoīnuz. Señ. vbi plus ē po
puli ibi plus est periculi cū inter hōines
fui minor hō redij. Osee ij. Ducam eaz in
solitudinem ⁊ loquar ad cor ei⁹. ¶ Hoc si
locutus est de⁹ nō in palatio sed in deser
to. Cecus a dño extra turbā illuminatur.
Puella mortua in thalamo electa turba
resuscitatur. Nō enī in commotione do
mꝰ clause erant oues in arca: qr opera
spūalia debent claudi in ꝓsciētia. In colū
ba vo que gregatim volat significaī reli
gio in cōgregatione viuentiū q debēt ad
modū colūbe ⁊ carere felle iuidie. ¶ Itē
nō rostro detractionis pcutere nec vene
num infamationis siue litis in ore: sz ra
mū oliue. i. verbū pacis portare ad chor
refectorium ⁊ alia communia gregatim
simul incedere. iuxta riuos aquarum. i.
scripturarum residere. ⁊ ibi vmbram ac
cipitris. i. temptationem diaboli preuidē
do declinare. Hec columbina simplicitas
tantū deo placet vt spūs̄ actus in specie
alterius aialis noluerit apparere. In hac
aūt duplici aue. i. vita cōsistit ois perfecta
religio. Vnde cuidam querenti quam re
ligionem deberet intrare. Respōdit qui
dam nescio an eē velis turtur an colūba.
Sed in vtraq; vita cauendum est ne diui
daī ⁊ dispergatur per vanagloriam. s. ne
opus volet ad deū ⁊ intētio ad mundū.
vñ in Leuitico ꝓcipiī si offeraī turtur
vel colūba q cōfrigaī ascela ne possit euo
lare qr si qua sunt in religiosis opera vir
tutum occultanda sunt non ad fauorez
hominum propalanda. Vnde si ex operi
bus bonis supercrescit inanis gloria opa
illa quasi alas sūmunt ad euolandū ⁊ fu
giunt vt nobis nō proficiāt sed eas con
fringere debemus dicentes nobis. Quid
habes quod non accepisti. Super ħ autē
sacrificiuz dicit q ascenderunt volucres:
sed abigebat eas abraam. Sic tu ad aufe
rendum impedimenta spūs̄ sacrificij sz
orationis deuote abige aues. i. importu
nas cogitationes. Vnde Grego. Sepe in
ipso nostre orationis sacrificio importune
cogitatiōes se ingerunt que hoc qō deo
placētes offerimus maculare cōtendūt.

Vnde abraam dum sacrificium obtulit in
sidiātes aues pertulit quas studiose abe
git cuiꝰ nos exemplo dū vota cordis ho
locaustū deo offerimus ab immūdis co
gitationibus hoc custodiamus. Sed attē
dendum est quod sequitur: quia dū occu
buisset sol. sop. ar. sup abraaz. ⁊ hor. mag.
⁊ tre. inua. e. Sepe enīz post sacrificiū bo
ni operis vel deuote ⁊ feruentis oratio
nis ne per elationem mens eleuetur occi
dit sol. i. extinguiī feruor deuotiōis ⁊ ir
ruit in animā sopor torporis. ita vt ani
ma quasi seipsam magno stupore horre
scat ⁊ quasi quedaz tenebra timoris ⁊ du
bitationis eam inuadat. Et hoc facit de
us vt ipsam in humilitate conseruet ne
fructum sacrificij. i. boni operis meritum
per elationem perdat.

¶ Capitulum. viij.

Contemplatiua vita qualis
esse debeat ostēditur per
exemplum in somnio ia
cob qō describitur Gen.
xxviij. Vbi dicitur q vidit
in somnis scalam stantem
sup terram ⁊ cacumē eius tangēs celum
⁊ angelos quoq; dei ascendentes ⁊ dēscen
dentes per eam: ⁊ dominum innixum sca
le dicentem sibi. Terraz in qua dormis ti
bi dabo ⁊ semini tuo eritq; semen tuum
quasi pulvis terre ⁊ dilataberis ad orien
tem ⁊ occidentem ⁊ septentrionem ⁊ me
ridiem. In quo quidem somnio primo
tangitur contemplatiuorum virtus que
est charitas. Hec enim scala est per quam
ad celos ascenditur: hec ex vna parte stat
super terram scilicet quantum ad amo
rem proximi. Alia autez scz summitas at
tingit celū scilicet amor dei. vtraq; enim
pars pertinet ad vitam contemplatiuam
Vnde Beda dicit q cōtēplatiua vita est
amorem dei ꝑ primi tota mēte retinere.
Vel hec cōtemplatiua scala est scriptura
diuina que quidē stat super terrā inquā
tum est practica instruens de humanis: sz
summitas attingit celū inquātū ē specula
tiua instruens de diuinis. Vel tangit ter
ram quantū ad testamētū vetus i quo ꝑ

mittebant tpalia. Celum vó attingit quá-
tũ ad nouũ in quo pmittunt celestia. Hu-
ius scale duo latera sunt sensus lr̃alis et
spũalis. Sũt ẽt huius scale. xij. interscala-
ria que oz ꝓdicatores siue contẽplatores
ascendere scz ꝓfessio oratio gr̃ax actio in
tellectus pscrutatio dubioꝝ inquisitio lit
tere expositio ꝓdicatio ꝓdicádi discretio
.s. puectis alta: rudib⁹ infima: eterne pene
comminatio glorie pmissio ꝓdicatóis ob
seruatio ꝓstátie fortitudo in psperis ꝫ ad
uersis. Huic scale innixus ẽ dñs sicut suo
spiraculo. qz scz ab eo inspirata Apost. ij.
Thimo. iij. Dis scriptura diuinitus i spi-
rata ꝛc̃. Vel sicut suo speculo in quo a có-
tẽplãtibus aspicit ꝫ cognoscit. i. Corinth.
xiij. videmus nũc p speculũ ꝛc̃. Quidá aũt
dicũt q scala p quá marime ascẽdunt vi-
ri ꝓtemplatiui ꝫ deuoti hoies ẽ crux xp̃i
b licet fuerit sup terrá mãliter erecta vir
tualiter tñ fuit vsq; ad celũ porrecta qz p
ipsaz nobis est celi ianua aperta. Duo aũt
latera scale hui⁹ fuerũt duo principalia li
gna eius vnũ p altũ: aliud p transuersuz.
Gradus huius scale sunt pene quas xps
sustinuit scz in capite spinarũ coronatio-
nẽ in facie sputoꝝ fedationẽ in manibus
clauoꝝ cõfixionẽ in dorso ꝫ corpe flagel-
loꝝ verberationẽ. In latere lancee aperi
tionez: in pedibus clauorum pforationẽ:
in qbus oibus aia deuota ꝫ prudẽs mirá
da cõtẽplatur. huic scale innixus est dñs
in passione sicut hõ nitit̃ suo cubiculo qz
in ea dormiuit p mortez. Vel scala b vt q
dam exponunt est claustraliũ pnia: cuius
duo latera sunt vilitas ꝫ aspitas. p vilita-
tem nec gloriá affectát: nec ignominiá for
midát. p asperitatem vo mollia cõtẽnunt
ꝫ molestias pupendunt. Hec scala stat su
per terrá habitatiõe. ꝫ attingit celũ ꝓuer
satione. gradus eius aũt sunt septem vtu
tes q̃ enumerátur ij. Petri. j. Vos inquit
curá oẽm subinferentes ministrate in fi-
de vestra virtutem. In virtute aũt sciam:
in scia aũt abstinentiá: in abstinẽtia patien
tiam: in patiẽtia át pietatẽ: ꝫ in pietate át
fraternitatis amorẽ: in amore aũt frater-
nitatis charitatem. Huic scale innititur
dominus: sicut exemplar suo exemplato
qz ipse dedit exemplum viuendi in pau-
pertate obedientia ꝫ castitate. Alij autem
exponunt q b scala est beata vgo que su
per terram fuit per contẽptum munda-
norum celum attingens suscipiendo de
um. Tunc enim iclinauit celos ꝫ descen-
dit: huius scale latera sunt humilitas ꝫ
obedientia. grad⁹ fuerunt in ea donoruz
ꝫ vtutum. huic innixus ẽ dominus sicut
suo thalamo in icarnatiõe. ps. Ipse tanq̃
spõsus pcedẽs de thalamo suo. ¶ Scõo
tãgit̃ i b sõnio Jacob ꝓtẽplatiuoꝝ mot⁹
Mot⁹ n. cõtẽplatóis triplex est ꝑm Dio
nisiũ scz rectus ꝫ obliqu⁹ ꝫ circularis. Re
ctus ergo mot⁹ tangit̃ p angeloruz ascen
tẽplatiuoꝝ ascensum. obliquus tangitur
p descensuz: qz ille q ascendit sursũ cuz de
scẽdit motũ suũ reflectit ꝫ obliquat a sur
sum in deorsũ. Mot⁹ át circularis tãgit̃
cũ subdit̃. Dilataberis ad oriẽtẽ ꝫ occidẽ
tem septẽtrionalem ꝫ meridionalẽ. Per
has quatuor partes celi circulariter sol
mouetur. Igitur isti angeli sunt cõtẽplati
ui ꝫ spirituales: qui sunt quasi homines
celestes ꝫ angeli terrestres. hi ascendunt
contemplando ꝫ descendunt se humiliá-
do. ꝫ sicut dicit Ambrosi⁹. Qui vult per
scalam ascendere: oportet q manibus ꝫ
pedibus se teneat: man⁹ opera: pedes co
gitationes ꝫ affectiones. Vel vt aliqui ex-
ponunt. Isti angeli sunt prelati qui ascen
dunt per contemplationem ꝫ descendũt
per actionem. Vel angeli sunt predicato-
res qui quandoqz debent ascendere pre-
dicando sublimia: quandoqz descendere
predicando humilia. Sequitur motus
tertius: quia dilataberis ad orientem sci-
licet per originez virtutum: ꝫ occidentez
p occasum vitiorũ: ad meridiem per fer-
uorem affectionum: ad septentrionem si
ue aquilonez per expugnationem diabo
licarum suggestionuz. ¶ Tertio tangitur
contemplatiue vite fructus cuz dixit do
minus. Terram in qua dormis tibi da-
bo. Terra enim hec celestis patria est in
qua erit perfecta quies secundum illud
ps. In pace in idipsum dormiam ꝫ requ

scam. Vnde in hac terra debet caput nostrum .i. mens tanꝙ in pulmari se ponere vt quiescat a temporaliū cura. Hāc dabit nobis deus si in ea per cōtēplationez ꝛ desideriū peregrinamur ꝛ cōuersamur. Gen. xvij. Dabo tibi terrā peregrinationis tue. Quia vō in ꝓdicto somnio dicit ꝙ iacob vidit mmixum scale dicētem sibi q̄ē. Notādū ē quod sicut dicūt somnioꝝ interpretes appartio domini in somnijs ꝓt hīc varia expōnē vl significatōez. Mā dns per somniū aliqñ apparet vt tacens aliqñ vō vt loquens: aliquādo vō vt patiēs. Quādo igitur alicui per somniū dominꝰ apparet vt tacens ꝛ nihil loquēs. si ille q hoc vidit peccator ē significat ꝙ cōuertet ad deū ꝛ finiet in penitētia dies suos. Si vō sit iustꝰ ꝛ sanctꝰ significat ꝙ gloria eiꝰ augmento apud deum ꝓficiet gaudium habiturus. Si vō talis qui hoc videt sit homo i potestate ꝓstitutꝰ puta rex vl princeps significat ꝙ inueniet gaudiū ꝛ victoriā de inimicis. Qñqz vō dominus p somniū apparet vt alicui loquēs ꝛ tūc siue loquatur aliquid pertinens ad futurorum ꝓmissionem sicut locutus est hoc iacob: siue aliquid ꝓtinēs ad ꝙuersionem sicut aliquādo loquit peccatorib⁹. siue ad cōfortationē sic aliquādo loquitur iustis tribulatis ꝛ i afflictionibus posit: vel alio quocunqz modo loquatur quicquid dic tenendū est. Quandoqz vō dominus in somnijs apparet vt crucifixus vel imago ipsa crucifixi. ꝛ tūc vt dicunt signat patiētiam ꝛ victoriam in tribulationib⁹. Vñ si quis videat in somnio se adorare imaginē domini nostri iesu christi aut osculet aut deprecetur si quidē rex est ꝛ ipse inueniet victoriā de inimicis ꝛ gaudiū in gloria sua. Nam crux post crucifixionē christi maximas victorias designat ꝛ omnis calamitatis amissionem. Quod si aliquis de populo videat hic cōsequitur gaudiū ꝛ ꝓ quo interpellauerit obtinebit. Sz si solū videatur imago christi absqz cruce minus erit gaudiū vel victoria. Et nota etiam hic de imaginibus quod illa que in somnio apparent sine auro significāt euē tum reruz potiorem. Nam ille que apparent cum auro quandoqz tribulationez portendunt. Hec dicunt somniorū interpretes que ego referendo tantū non assero. Hic pono an vera vel falsa sint fateor me nescire. Dicit Arj. ō somnijs quod neque est eis totalit credendum neque totaliter discredēduz. Et ideo euentēta somnia vt ipse dicit neque idoneum ē cōtemnere neque oportet ab eis facile persuaderi: precipue quia spiritꝰ mēdax plerunqz in visione vel somnio vt possit ōci pere homines in forma christi legitur apparere. Sic cum beato martino per exteriorem visionem sensibilē in forma christi apparuit qdaz purpuratus quē tñ ille per spirituz cognouit atqz cōfudit. Ita ꝯ tis ꝙz patrū refert ꝙ monachꝰ qdā audiens facta magna moysi cordis spū cepit eū ꝓferre xp̄o. q sequēte nocte p sōniū vidit moysē cū choro āgelox stātē i vestibꝰ albis xp̄z vō nigris indutū vidit i choro horuz pp ꝙ ipiēs monachꝰ a fide xp̄i desipuit ꝛ factus est iudeus.

¶ Capitulum. ix.

Corpus christi sub sacramēto assimilat illi libro quez vidit Joannes Apoca. v. Vidi inquit liburz qui erat scriptus intꝰ ꝛ foris signatum sigillis. vij. Dicitur corpus christi liber intus scriptus quia vidēlicet in se continet consolationes et suauitates notabiles ꝛ mirabiles. Et iterum scriptus foris. quia sacramentis visibilibus tegitur: signatum autem sigillis septem ponitur propter septem mirabilia que sunt ibi. ¶ Primum est ꝙ fit de pane non mutatum sed manens idem: ꝛ ponitur a quibusdam exemplum: sicut cognitio mea mediāte voce fit tua manēs mea. ¶ Secūdū est ꝙ tanta magnitudo sub tā parua spē tota latet. Et ponūt quidā exēplum sicut i pua pupilla oculi totꝰ mōs magnus recipit vel videt. ¶ Tertiū ē ꝙ totū corpus p os hominis intrat nō diminutū eadē potēna vt quidā dicūt qua clauso vtero de virgine exiuit ꝛ etiā de se

pulchro. ¶ Quartum est q̄ comedit non consumptū ꝛ nō diuisū. Et ponūt aliqui exemplū in sensu visus sicut viroꝝ herbe ab oculo videntis quasi quidā eiꝰ cibꝰ sumpit: nec tamē ipa herba minuit vel dividitur. ¶ Quintū est q̄ ab immūdis tāgitur sine ꝓtagione sui sicut lumē solis recipitur in re feda nec tñ fedat. ¶ Sextus est q̄ a pluribus sumit ꝛ in pluribꝰ locus cōficit: nec tamen auget vel minuit: sicut si multe cādele ab vna accēdant illa vna ꝓpter hoc nec minuitur nec auget. ¶ Septimū est q̄ est ibi quātitas sine quāto: cuius exemplū ꝓprie nō est in natura dare vel alicubi reperire.

¶ Capitulum. x.

DEmones assimilantur illis locustis de quibus agitur in visione scti Johannis Apoc. ix. Vbi dr vidisse q̄ exierūt locuste i trā ꝛ data est illr ptās sic hñt ptātem scorpiones terre ꝛ ꝑceptum est illis ne lederent fenum terre nec oē viride neq̄ oēz arborem nisi tantum homines q̄ nō hñt signū dei i frōtibꝰ suis. Vbi ꝑmo nota demonū elationē ꝑ similitudinē locustaꝝ: assimilant. n. demōes locustis ꝛ propt̄ ascēsū superbie. qr locuste i altuz saliūt: ꝛ sic dmon per superbiā Ysa. xliij. In celū ascendā ꝛc. ¶ Jtē ꝓpter casū ruine: qr locusta post saltum nimiū cadit. Ysa. xuij. Quō cecidisti ō celo lucifer ꝛc. ¶ Jtē propter ꝓtinuationem malicie que notatur in longitudine crurum posteriorum: qr sp in malicia perseuerant. ¶ Scō attēde demonū tētationem: qr exierunt in terram. s. ad tētādū hoies ꝛ dñr exire. s. a dei ordinatione. Deus. n. tētationes nras ordinat i bonū nostrū ꝛ ꝓfectū sz ab hac itētōe diabolus exit qr suis tentationibus non nrz ꝓfectum sed casum ꝛ detrimētum intendit Exierūt etiā de celo vbi creati fuerūt. s. ō empyreo: qñ fuerūt electi ꝑ superbiā in terraz. i. ad tētādū hoies q̄ habitāt in terra. eos eni q̄ sūt in celo tētare vel molestare nō pñt. Dñ pars eoꝝ relicta est in ꝟ aere caliginoso ad tētādū nos q̄ sumꝰ i terra

¶ Tertio ꝓsidera diuinā ꝓmissionē quis data est illis ptās sz tentandi permissiue Gre. Licet diabolus afflictionem iustoꝝ sp appetat. tamē si ab auctore nostro potestatem non accipit ad tētationis articulum nullatenus cōualescit. Sequitur sicut hñt potestatē scorpiones terre. Scorpiones sicut glosa dicit facie blandiuntur sed cauda pūgunt occulte. Et ita faciunt demones tentantes: qr a principio porrigunt delectationez. ꝛ in fine inducūt cruciatum ꝛ afflictionem ꝛ sicut nō sentitur punctio acus sic nec punctio scorpionū: sed postea paulatim diffunditur per totum corpus ꝛ morit̄ punctus. ꝛ silr decepti a demonibus quādo peccāt nō sentiunt deceptionem: sed tādē miserabiliter puniuntur. ꝓuer. v. Fauus distillās labia meretricis ꝛ nitidiꝰ oleo guttur eiꝰ: nouissima aūt illius amara quasi absinthium. ¶ Quarto nota diabolice malicie refrenationem: quia ꝑceptum est illis ne lederent ꝛc. Et hoc ꝑceptum est demonum refrenatio ne tantum noceant quātum velent vel quantum possent si permitterentur. qr nullus eis posset resistere. Restringitur autem eorum potestas contra electos ꝛ saluandos: quorum quidam sunt incipientes ꝛ isti intelliguntur per fenum: quidam vero proficientes ꝛ isti per viride. Quidam vero perfecti ꝛ isti per arborem designantur. Et nota q̄ non dixit ne eos percuterent siue tangerent: sed ne eos lederent quia sancti ꝛ percutiuntur interdum exterius ꝛ tangūtur interius scilicet dum tentantur sed non ledantur in mentibus. s. vt peccatis ꝯsentiant: vel vt finaliter pereant Job. ij Dixit dñs ad sathā. Ecce in manu tua ē: verūtñ aiaz illiꝰ serua. Et ꝑ ista tria dessignātur tres ordines saluandorum. s. Noe Daniel. ꝛ Job. i. coniugati qui terre adherent ꝛ dessignantur per fenum. Et continentes qui virorem corporis seruant. Et tiō dessignāt̄ ꝑ viride. Et prelati q̄ dessignāt̄ ꝑ arbores quaꝝ rami refrigeriū ꝓstant alijs. Est ergo sensus ꝑceptū est illis scz demonibꝰ. i. coartata est potestas

ror ne lederēt fenū terre.i.cōiugatos in aiatſz in corpore affligāt z interdū corpa lia auferāt:neqz oē viride.i.ꝓtinētes viro re pudicitie virētes:neqz oēm arborē.i.ꝓlatos foliis verboꝝ ſuoꝝ alios ſanātes.z fructibꝰ opeꝝ ſatiātes. vmbra exemploꝝ vl' ꝓſolatōe alios recreātes:niſi tm̄ hoies ab hūo dictos.i.carnales .j.Corinthiij. Cum ſit iter vos zelus z cōtētio nōne carnales eſtis:z ſm̄ hominē ambulatis qui nō hz ſignum dei in frōte ſua.i.in aperto hoc ſignū eſt thau qō hz figuram crucis z eſt vltima littera i alphabeto hebreorū z nominat ſiue interpretatur cōfirmatio Vnde ſignificat ipſam finalē penitētiam q̄ cōfirmat hoiem in bono:hoc aūt ſigno liberātur oēs q illud hñt Eze.ix. Signa thau ſuper frōtes viroꝝ gemētiū z dolē tiū ſup cūctis abhominatōibꝰ q̄ fiunt ꝛc. Et infra oēm ſuper quē videtis thau ne occidatis. Et h̄ ſignū dz haberi nō ſolum in corde ſz ēt i fronte: vbi eſt locus erubeſcētie:z ēt locus manifeſtus vt ſcz nō erubeſcat hō facere penitētiā apte z nomen xpi apte predicare. ¶ Itē demones conātur maxime ipedire ꝓdicatores quod oñ ditur ex viſione beati Joānis que habetur Apoc.vij. vbi dicitur. Vidi q̄ttuor angelos ſtātes ſup q̄ttuor āgulos terre tenētes quattuor vētos terre ne flarēt ſup terrā neqz ſupra mare neqz ſupra vllā arborem . Per iſtos q̄ttuor angelos itelligūtur vniuerſi demones q dñr q̄tuor ꝓpt naturā numeri.qz quaternarius multū diuiſibilis eſt z ipſi non intendunt niſi diuiſionem facere. ¶ Item quaternarius non eſt numerus ſolidus ſed ſuperficialis: ¶ Item ſuggeſtio demonuz ſuperficialis eſt non habens ſoliditatez. ¶ Item dicūtur quattuor qz quattuor euāgelia impugnāt z q̄ttuor vitia precipue ſuggerūt dū tētant vel qz per quattuor partes mundi fideles tentant. Dñ ſequtur ſtātes ſup q̄tuor āgulos terre.i.i q̄ttuor partibꝰ mūdi īmorātes vt oēs tētēt vl' hoc dr̄ qz ipſi dēmones laborāt vt ponāt hoies in angulis:i.in ſordibꝰ peccatoꝝ. Nam in āgulo ſūt ſordes: vel in angulo duplicitatis ſeqtur tenētes q̄tuor vētos.i.tenētes z ipe diētes oēs ꝓdicatores eccleſie:q dñr quattuor qz debēt hēre q̄ttuor vtutes iuſticia fortitudinē tēperantiā z prudētiā: vel doctrinā quattuor euāgelioꝝ q̄ ſignificatur Geneſis primo ꝙ quattuor flumina paradiſi:vel qz debent ꝓdicare ꝙ quatuor climata mūdi.z dñr venti.qz nubes.i.peccatores in pluuias lachrymaruz diſſoluūt. ¶ Itē qz terre hūiditatem ſiccāt.i.carnis voluptatē z mentis cupiditatē .z de his q̄ttuor vētis dr̄ Job.xxiij. Qui facit vētis pōdus z aquas appēdit in mēſura. Seqr̄ ne flarēt ſup terrā.i.ſup illos q ad modū terre ſūt arabiles vomere ꝓdicatōis z ſuſceptibiles diuini ſeminis neqz ſup mare.i.ſup fluidos z inſtabiles neqz ſup vllā arborē.i.ſup illos q ad fructificādū ſūt habiles quaſi dicat demones conati ſunt z nūc conāt quotidie ipedire ꝓdicatores ne predicēt neqz bonis neqz malis: neqz ad exercitatiōez bonoꝝ.neqz ad reuocatiōez maloꝝ.Sciūt.n.demōes ꝙ nil adeo ꝓdeſt ſicut ꝓdicatio vbi dei Gloſa. In tēpore tribulatiōis nihil magis neceſſarium ꝙ predicatio vbi dei. Jō nititr diabolus eū detinere i oi loco. Econtra aūt dominꝰ ſub ſilitudie ēt quattuor vētoꝝ vocat ꝓdicatores vt predicēt Ezechi.xxxiij. A quattuor vētis veni ſpūs z inſuffla ſup interfectos iſtos z reuiuiſcāt

¶ Capitulum.xi.

Doctores noui teſtamenti aſſimilantur illis animalibus que deſcribuntur in prima viſione libri Eze. vbi dicitur. Et de medio eiꝰ ſimilitudo q̄ttuor aialium ꝛc.i cuius viſionis ſerie introducūtur ꝟ aialia vt copulata: vt figurata vt pēnata vt mota z vt inflāmata . Oſtēdunt ergo ꝓmo fuiſſe copulata:qz q̄ttuor. Dū dicit ꝙ de medio eiꝰ.i.ignis ſicut Eze.exponit qz ſupra ꝓmiſerat:z ignis ſuolues ſilitudo quattuor aialiū. ¶ Primo ergo conſidera tria.primo locū qui congruit ſā-

ctorum doctorū ꝓbationi. Locus eni origi
nis siue egressionis sanctoꝝ doctoꝝ est
de medio ignis. s. tribulationis siue perse
cutionis Ecclesiasti. xxvij. Vasa figuli. i. do
ctores christi probat fornax tribulatiōis
sic eni estuant vt per impatientiā nō delī
quant Eccli. xli. In medio ignis non sum
estuata dicit doctorū ecclesia. Et ideo dici
tur Prou. xix. ꝙ doctrina viri. i. virilis do
ctoris per patientiā noscitur Gre. Tanto
minus vnusqꝙ ostendit doctus quanto
minus patiens. neqꝫ eni potest veraciter
bona docendo impēdē si viuendo nescit
aduersa equanimit tolerare. Perfecti eni
doctoris est sic aliorum hominum impro
bitatem patienter sufferre. vt se nouerit
ab iniquis sapiēter obseruare. neqꝫ. n. ꝓ
pria mundicia sine tolerantia sufficit neqꝫ
tolerantia sine mundicia valet. Vel de me
dio ignis. i. ex intimo feruore amoris san
cti doctores procedunt ad opꝰ predicatio
nis. ¶ Scō tangit numerus q competit
doctorū eruditōi. qr quattuor siue ꝓpter
doctrinā quattuor euangeliorū quaꝫ pre
dicāt siue ꝓpter quadruplicē intellectum
scripturarum quas explanant siue ꝓpter
quattuor mundi partes quas suis doctri
nis illustrant. q̄ etiam significant per quat
tuor quadrigas zach. vi. ¶ Tertio ponit
tropus. i. silitudo que cōpetit eoꝝ pfectio
ni. qr similitudo erat animaliū. In anima
libus eni est perfectio motus ⁊ sensus. qr
sez sancti doctores vigent sensu discretio
nis ⁊ motu bōi operis. Ipsi. n. sunt anima
lia quibus dño manū suc largitaꝫ aperit.
⁊ eis benedictionē sue gratie affluenter in
fundit ps. Apis tu manū tuā ⁊c. ¶ Scō
introducuntur hec animalia vt figurata.
hēbant. n. quātū ad cōmunem figurā simi
tudinē hois. Et ꝓmittit ꝙ silitudo hois
erat in eis. siquidē in sanctis doctorib⁹ est
similitudo hominis. i. christi. Vñ Gre. di
cit ꝙ sancta aialia hec nō essent nisi christi
similitudinez habuissent. Competit ergo
omni sancto doctori vt assimilet christo
homini ſm illud Mate. xiij. Omnis scri
ba doctus in regno celoꝝ similis est ho
mini patrifamilias. i. christo. Debet enim
christum imitari ⁊ ei assimilari in vitēdo
sicut paulus faciebat qui dicebat Gal. ij.
Vivo autem iam non ego vivit vero in
me christus. ¶ Item in docendo siue ꝑdi
cando sicut idem dixit. i. Corinthiorum. i.
Nos predicamus christum crucifixum ⁊c.
¶ Item faciēdo. i. Coꝝ. xi. Imitatores mei
estote sicut ego christi. ¶ Item in patiēdo
Vnde idem paulus Gal. ij. dixit. Christo
confixus sum cruci. Deinde describitur
horum animalium figura specialiter quo
ad partes eorum. s. quo ad facies. quo ad
manus. ⁊ quo ad pedes. ¶ Primo enim
quo ad facies ponit. ꝙ erat in eis quadru
plex figura. s. hominis ⁊ leonis a dextris.
vituli siue bouis a sinistris ſz aquile desu
per. Per has ergo quattuor facies dicūt
quidam mystice ꝓfiguratos quattuor euā
gelistas. s. per faciem hominis Matheus
qui ab humana christi generatione euan
gelū inchoauit dicens. Liber generatōis
iesu xp̄i ⁊c. Per faciez vō leonis Marcū
quia a rugitu deserti euangelium incepit
dicens. Vox clamāt in deserto. p facie aūt
bouis Lucā qr a sacerdotio zacharie ice
pit ꝓcipiū dicēs. Fuit sacerdos quidam ⁊c.
Nā sacerdotis erat boues immolare. sed ꝙ
aqle faciē Joānes accipit q ceteris altius
cōtēplando volauit suū euāgelū ab eter
na verbi generatione inchoando dicens.
In principio erat verbum ⁊ verbuz erat
apud deum ⁊c. Dicit autez ꝙ quattuor fa
cies vni. quia omnes quattuor euāgeliste
locuti sunt de vno. s. de christo vel ille ꝙt
tuor facies cōpetūt vni ideſt christo. Qui
sicut dicit glosa. Natus est vt homo pas
sus est vt vitulus. Resurrexit vt leo. ascē
dit vt aquila. Et ideo ſm Grego. Homo
⁊ leo dicuntur esse a dextris. quia christi
natiuitas ⁊ resurrectio erunt omnibus ge
neraliter letitia q̄ per dexteram intelligit.
sed vitul⁹ dr̄ cē a sinistris qr mors christi
apostolis tristitia fuit q̄ tristitia ꝓtinet ad
sinistrā. qr sinistꝝ dicim⁹ qō aduersū deputam⁹ vt dicit glosa. Aquila aūt dr̄ cē desu
per quia ascensionem christi significat in
altum ſm illud ps. Ascendisti in altum.
Job. xxxix. Nunquid ad preceptum tuū

leuabitur aquila. ¶ Moraliter autē doctor ecclesiasticus debet esse vt homo secūdum rationem viuendo. Secundum rationem dico a deo per fidem illuminatā. ꝛ scōm diuina precepta regulatam Iuxta illud ps. Beatus homo quem tu erudieris domine ꝛ de lege tua docueris eum. ¶ Item dr esse vt leo tentatiōibus resistēdo ꝛ aduersa non metuendo Proue. xxviij. Iust⁹ q̄si leo cōfidēs absq; terrore erit. ¶ Item vt vitulus seipsum sacrificando. de talib⁹ vitulis dicitur in ps. Tunc imponēt super altare tuum vitulos. ¶ Item debet eē vt aquila sublimia contemplādo vel alios ad contemplationem ꝛ amorem dei puocando Deutero. xxxij. Sicut aquila puocās ad volandum pullos suos. Vel dr doctor esse vt homo per prudētiā vt leo p fortitudinem. vt vitulus per temperātiā: ꝛ vt aquila p iusticiam. Quidam vo vt dicit Hieronymus per quattuor facies intellexerunt quattuor elementa que dicunt in cē vna. quia in vno corpore hominis vniunt. Vñ q̄tuis i mūdo maiora sint distincta i mūdo tñ miora. i. hoie sūt vnita. Alij vo p has q̄ttuor facies q̄ttuor pncipales accipiūt aie passiones. s. gaudiū. tristiciā. spē ꝛ timorē q̄rū quedam sunt de bono vt gaudium de presenti bono ꝛ spes de futuro. Alie sunt de malo scz vel presenti vt tristitia vel futuro vt timor. Et ideo quedam dicuntur esse a dextris. quedam vero a sinistris. sed super has debet esse ratio eas modificans ꝛ regulans ꝛ ideo facies aquile dicitur esse desuper. Et nota q̄ iste facies dicuntur extente desuper qr in omnibus intentio ꝛ contemplatio sanctoꝝ super se tendit sicut dicit Grego. ¶ Item describitur figura eorum quantum ad manus. quia habebant manus ad modū hominis. Vnde dicit q̄ man⁹ hominis subpēnis eorum. Vbi nota q̄ quilibz doctor debet habere manus hominis idest opera bona scilicet vt non solum bona dicat sed etiam faciat sm illud. Cepit iesus facere ꝛ postea docere. Actu. i. Gre. i Pastor. Predicator quisq; plus actib⁹ q̄ vocib⁹ i tonet. ꝛ bene viuendo vestigia sequacib⁹ imprimat q̄ loquēdo q̄ gradiant oñdat. sed dñt esse manus hominis. i. opera scōm rōnē facta Apostolus Ro. xij. Rōnabile obsequium vestruz. sed dicūtur man⁹ esse sub pennis qr debet esse virtus opis sub volatu contemplationis. s. vt sub contemplatiua sit etiā actiua: ꝛ dñt esse manus in q̄ttuor partib⁹. qr. s. quattuor modis per opera vite actiue proximis seruitur. s. vt quantum ad animam vt docendo cōsulēdo: ꝛ alias spūales elemosynas impendendo vel quātū ad corpus viuū. s. reficiēdo vestiendo ꝛ alia necessaria ministrādo. vt quantum ad corpus defunctū. s. componendo ꝛ sepeliendo ꝛ hmōi: vel quantuz ad res tpales exteriores sicut defendēdo temporalia iura ecclesie vel aliarum personarum ꝛ hmōi. Vel sm Gre. dicuntur esse in quattuor partibus quia sancti euāgeliste qui fuerūt primi doctores noui testamenti opus exteriotis doctrine p quattuor partes mundi diffuderūt. s. per oriē tem occidentem meridiem ꝛ septētrionē ¶ Item describitur earum figura quo ad pedes. quia pedes eorū pedes recti. ꝛ plāta pedis eorum quasi planta pedis vituli In pedibus sicut dicit glosa intelligūtur gressus operū. ita vt sicut per man⁹ intelligunt opa que ordinantur ad primuz. ita per pedes intelliguntur opa hois quātū ad se ipsuz. Sicut. n. aial gressibile pedib⁹ pergit ad locū. ita etiā hō spūalis opibus tendit in deum. Vñ Aug. dicit q̄ deo qui vbiq; est nō locis appropiquam⁹. sz bōis studijs bonis q; actionibus. Et ideo sicut sine pedibus corpus hominis non pgit. Sic etiam fides hominis sine operib⁹ nō pficit Ja. scō. Fides sine operibus mortua est. Sed in istis pedib⁹. a. operibus. dz esse rectitudo intentiōis. s. vt recta intentione fiant. Vnde dicit. Pedes eoꝝ pedes recti. s. per rectam intentionez. qr q̄lis est intentio tale est opus Eccli. li. Ambulauit pes meus iter rectum. ¶ Item dr eē in eis maturitas moderationis qr cum quadā maturitate. i. gravitate ꝛ modestia debēt exequi ꝛ pficere opus intentū. Vñ dicit q̄ planta pedis eorum quasi plāta pedis vi

tuli. Vituli enim siue boues vt dicit Gregorius cum quadam maturitate siue grauitate incedunt. Vel etiaz in planta pedis vituli signatur fortitudo laboris qz vituli siue boues fortes habent pedes vt ipse Gregorius dicit. ¶ Item in hoc signatur discretio circumspectionis ex eo qꝺ in pedibus vituli est vngulum discretio. Ex qꝺbus patet qꝺ opera docentium debent cẽ recta. grauia. fortia. z discreta. ¶ Tertio hec animalia describuntur etiam esse pennata. Vnde dicit quattuor penne vni ꝛc. Vbi circa eorum pennas nota quattuor. primo distinctionem quia quattuor penne vni scilicet ad modum alarum. Iste ꝙttuor penne sunt quattuor conditiones q̃ necessarie sunt cuilibet contemplanti. vt per volatum contemplationis possit ad diuina leuari. Prima pẽna est mentis virtus per quam scilicet anima ad volatum contemplationis disponitur. Est enim anime contemplanti necessaria virtus moralis. ex eo qꝺ virtutes morales vehementiam passionum reprimunt z sedãt exteriorum occupationum tumultus quibus abstraheretur intentio eiꝰ ab intelligibilibꝰ ad sensibilia Eccli. xliii. Homines diuites in virtute pulcritudinis studium habentes. Studium enim pulcritudinis est studium contemplationis quod cõpetit hominibus virtutibus abundãtibus. ¶ Secunda penna est mentis actus quo scilicet contemplatio incipitur. Et talis actus est lectio. oratio. z meditatio z huiusmodi. Nam in lectiõe mens informatur in oratione eleuatur in meditatione autem inflãmatur ſm illud pſ. In meditatione mea exardescet ignis. ¶ Tertia penna est gradus considerationis quo scilicet ordinate anima contemplãdo progreditur. Et nota qꝺ habet cõtemplatio diuersos gradus quibus scilicet anima in dei cognitionem ascẽdit secundum illud pſ. Ascensiones in corde suo disposuit in valle lacrimarũ Vnde Richardus de sancto victore sex gradus contemplatiõis distinguit quibꝰ mens per creaturas mundi in dei cõtemplationem ascendit. Primus gradus est secundum solam imaginationem huiꝰ attendimꝰ soluꝫ res corporales. Vñ in hoc gradu ponitur soluꝫ perceptio sensibiliũ ¶ Secundus gradus est in imaginatione secundum rationem prout scilicet sensibilium ordinem z dispositionem consideramus. Vnde in hoc gradu fit progressus a sensibus ad intelligibilia. ¶ Tertius est in ratione secundum imaginationem quando scilicet per inspectionem rerum visibilium ad inuisibilia subleuamur. Vnde in hoc gradu ponitur diuidicatio sensibiliũ secundum intelligibilia. ¶ Quartus gradus est in ratione secundum rationem. quando scilicet animus intẽdit inuisibilibus que etiã imaginatio non nouit. Vnde in hoc gradu ponitur absoluta consideratio intelligibiliũ. in que per sensibilia deuenitur. ¶ Quintus est supra rationeꝫ quando diuina reuelatione cognoscimꝰ que humana ratione comprehendi non possunt. Vnde in hoc gradu ponitur cõtemplatio intelligibilium que per sensibilia inueniri non possunt. sed tantum pratione capi possunt. ¶ Sextus est supra rationem. quando. s. ex diuina reuelatiõe cognoscimus ea que humane rationi repugnare videntur. sicut ea que dicuntur de mysterio trinitatis. Vnde i hoc gradu ponitur ꝯsideratio intelligibiliũ. q̃ ratio nec inuenire nec ẽt capere põt. ¶ Quarta pẽna est dei intuitus. i. ipsa cõtemplatio diuine veritatis. z in hac contemplantis volatꝰ finitur. Quia huius contemplatio finis ẽ totius humane vite. Vnde Augustinꝰ dicit in primo de trinitate qꝺ contemplatio dei promittitur nobis vt actionũ omniũ finis atqꝫ eterna perfectio gaudioruꝫ. hic aũt competit nobis imperfecte. videlꝫ p speculum in enigmate. Et ideo est quedã inchoatio illiꝰ beatitudinis. Sed nota qꝺ dicit qꝺ istaꝫ quattuor pẽnaruꝫ due tegebant corpora animaliũ qz q̃diu sanctorũ doctoruꝫ anime corporibus teguntur. i. q̃diu sunt in hac vita indigent ad contẽplatiuam vitam duobus p̃dictorum scz. vtute morali. Mã a corpore exuta aia nec sensibilibus passiõibus. nec rerum corpa

Num tumultibus inquietabitur vel impedietur. Et ideo non indigebit virtutibus moralibus. que habent huiusmodi impedientia reprimere vel sedare. ¶ Itez indiget gradu considerationis. qꝛ scz in hac vita nō potest aia immediate leuari in cōtemplationē diuine veritatis. sz potiꝰ ꝑ quosdam gradus in ipsiꝰ contemplationē consurgit. Due aūt alie penne inuicem iungebantur: qꝛ scz in alia vita videbitur deus sicuti est. ꝛ erit actus ꝛ contēplatio mentꝭ cum vno intuitu diuine veritatis. Vnde Augustinꝰ dicit ꝙ nō erunt in patria cogitationes nostre volubiles ab alijs in alia euntes atqꝫ redeuntes sed totam scientiā nostram vno simul conspectu videbimꝰ Duabus ergo pennis corpora teguntur qꝛ scz virtus ꝛ gradus contemplantibus necessaria sunt q̄diu anima mortali hoc corpore tegitur. Due vero pēne iungunt qꝛ scz in visione beata mentis actus ꝛ cōtemplatio vnico ꝛ simplici intuitu diuine veritatis ꝑficitur. Vel iste quattuoꝛ pēne ꝗbus aia in contēplatiōe leuatur; sunt ille quattuoꝛ cōtēplationes quas beatꝰ Bernardus in libro de cōsideratiōe posuit. q̄rum prima ē admiratio maiestatis. Scōa est consideratio iudicioꝝ dei. Tertia ē recognitio beneficioꝝ. Quarta est ꝯsideratio ꝓmissoꝝ. Quaꝝ due dicunt corpora tegere qꝛ operta ꝛ tecta sunt anime q̄diu manēt in corpore. s. imensitas diuine maiestatis ꝛ abyssus iudiciorum dei due vō inuicē iungunt. s. ꝓmissa ꝛ beneficia. Nā ꝓmissio beneficiorum fit ꝛ beneficia ꝓmissa cōferunt. sed ꝓmissio ꝓmittit ad ꝯsolationem beneficius vero subsequit ad satisfactionem. Sed scōm beatum Gregoriū Quattuoꝛ iste pēne sanctoꝝ animalium sunt amoꝛ ꝛ spes ꝛ iste due inuicez coniūgantur. qꝛ. s. sancti viri ꝛ amant q̄ sperāt. ꝛ sperant que amant. Alie vero due sunt timoꝛ ꝛ penitentia ꝛ iste due tegunt qꝛ timoꝛ ꝛ penitentia ab omnipotentꝭ dei oculis mala preterita abscondunt. ¶ Secūdo nota pēnarum situationem. qꝛ habebant pennas in quattuoꝛ pribus. Nam penna amoris est in celo penna spei est in deo pēna penitentie habet locum in mundo. pēna timoris est de inferno. Sed attende ꝙ manus dicitur esse sub pennis in quattuoꝛ partibus qꝛ nec amoꝛ nec spes. nec timoꝛ. nec penitentia est sine opere efficax. Nam amoꝛ ex dato ostenditur. spes ex merito concipitur penitentia ex debito satisfacit timoꝛ a malo retrahit ꝛ insuper ad bonum compellit ꝟm illud. Qui timet deum faciet bona. Vel si per pennas intelligantur considerationes mentis tūc sunt in quattuoꝛ partibus. qꝛ aliquando sancti considerant vbi fuerunt scz in peccato ꝛ sic replentur meroꝛe. aliquādo vero vbi sunt scz in mundo. ꝛ sic affliguntur doloꝛe quandoqꝫ vero considerant vbi erunt scilicet in iudicio ꝛ tunc solicitant timoꝛe Quandoqꝫ autem vbi non sunt scilicet in celo. ꝛ ex hoc inflammātur amoꝛe. Et ista secundum Gregoriuz in moꝛa. sunt quattuoꝛ genera compunctionum quibus mētes sanctoꝝ hominuz vehementer afficiuntur. ¶ Tertio nota pēnarum connexionem quia iuncte erant pēne coꝝ alterius ad alterum. scilicet secundum Greg. quia predicatoꝝ virtus ꝛ sapiētia charitatis ꝛ concoꝛdie pace sociantur. Quāuis enim sancti viri diuersitatem habeāt siue etiam distinctionem pēnarum ideſt diuersa virtutum munera vel dona gratiaꝝ tamē vū vnusquisqꝫ alteri de virtuꝭ dono qō hz obsequit ꝛ ecōuerso pēna alteri⁹ ad alteꝝ mutua vtilitate ꝓnectit. Nam cōtēplatiu⁹ pro actiuo oꝛat actiu⁹ vō contemplatiuo necessaria coꝛpis administrat ꝛ sic de alijs. Vnde ad hanc connexionem pennarum hoꝛtatur beatus petrus dicēs Vnusqsqꝫ gratiam quaz accepit in alterutrum illam administrantes. ¶ Quarto cōsidera pēnarū extēsionē. qꝛ facies coꝝ ꝛ pēne coꝝ extēte desuper. In facie itellige sanctoꝝ intētionē quā semꝑ ad deū vertunt. ꝟra quod de peccatoribꝰ dicit Hiē. xxxij. Verterūt ad me terga ꝛ nō facies. facies. n. est ps anterioꝛ ꝛ ideo significat intentionem finis q̄ opus p̄cedit. Tergū vō siue doꝛsuz ē ps posteꝛioꝛ. ꝛ ideo significat opus quod ipsam intentionē subsequit.

Lergũ ergo ꝛ nõ factẽ ad deũ ꝓuertit.qui opus quidẽ de genere bonoꝝ facit sed ad deũ intẽtionẽ nõ dirigit. Sed in pẽnis q b⁹ volat in altũ intelligit sanctoꝝ cõtẽplatio.de quaꝝ pẽnaꝝ volatu ps.dicit.Quis dabit mihi pẽnas sicut.co.ꝛ vol.ꝛ regescá Facies ergo ꝛ pẽnas aialiũ extẽtas desup ꝓpheta vidit.qꝛ intẽtio ꝛ ꝓtẽplatio sanctoꝝ semper super se tendit vt celeste bonũ assequi ꝛ obtinere possint sicut interlinearis glosa dicit.¶ Quarto ꝟ aialia erãt mota ꝛ impulsa a spiritu. Vñ dicit q vbi erat impetus spiritus illuc gradiebantur Vbi aduerte q sancti doctores a spiritu sancto mouentur impetuose continue ꝛ caute.Et propter primũ dicit vbi erat impet⁹ spũs ꝛc.Vbi dicit glo.q sicut i malis est impetus carnis.ita in bonis ẽ impetus spiritus.ꝛ hunc impetum ſm Gre. charitas facit quo post spiritũ ire compellit ps Fluminis impetus letificat ciuitatẽ dei. Aqua fluminis est gratia spiritussancti. q̃ mediante charitate animam impellit ad bonũ ꝛ perducit ad ineffabile gaudium. ¶ Item continue quod notatur cum subditur.q non reuertebantur cum ambularent.Nam sicut glosa dicit cum ambularent ad bona non reuertebãtur ad mala. ꝛ iõ in bono pseuerãdo ꝛ ꝓtinuando mouebãtur Matth.x.Qui pseuerauerit vsq in finem ꝟ saluus erit.Sed quia illud verbum bis ponitur. Alia glosa quedaꝝ exponit de motu recto.Cum ambularẽt ante scz ad spiritualia non reuertebãtur retro scz ad tẽporalia. Vnde non erat in eis motus reflexus sed rectus. Apostol⁹ Phil.iij.Que retro sunt obliuiscens ad ea que sunt priora extendens me Hieronymus.Qui stiuaꝝ aratri tenet nõ respiciat retro nõ imitetur vxorem Loth ne pereat.sicut heli qui aliorũꝝ vitio deũ offendit.Sꝫ videtur esse contra quod alibi dicitur q animalia ibant ꝛ reuertebãtur in similitudinẽꝝ fulguris coruscãtis. Sꝫ dicẽdum q ibi loquitur de motu cõtemplatiõis sed ꝟ de imitatione vite siue de motu amoris.Vñ illud exponit q ibant scz per mentis contemplationẽꝝ. sed non diu in ea esse valentes reuertebantur ad actionem sed quia ex cõtemplatione ipsa anima inflãmabatur ꝛ illuminabatur. Iocirco subditur q reuertebantur in similitudinẽꝝ fulguris coruscantis idest inflãmãtis ꝛ illuminantis. Maꝝ per eos a contemplationis arce descendentes celeste lumen nobis spargitur vt glosa dicit ¶ Itẽ mouentur caute quod notatur cuꝫ dicit q vnumquodq eorum corã facie sua ambulabat scilicet semper sibi presens semp diiudicans quid bonum vel quid maluꝫ in quo crescat in quo decrescat Apostol⁹ Phil.v.Videte quomodo caute ambuletis.¶ Quinto quoq hec animalia describuntur vt inflammata ꝛ ostenduntur sancti doctores inflammati quattuor modis scz ad modum scintillarum ad moduꝫ carbonum ꝛ ad modum lampadarum ꝛ fulgurum.De primo enim dicit.ꝛ scintille q̃ si aspectus eris cãdentis.quod ſm glosaꝫ refertur ad sanctorum predicatorum doctrinam.quorum verba sunt subtilia.et ideo sunt vt scintille. ¶ Item sonantia eris.¶ Item feruentia ꝛ ideo cãdentis. Vel potest exponi q ex sanctis doctorib⁹ emicãt scintille exemplorũꝫ.auditus verborum.ꝛ est in eis candor affectionum. vel scintillant orationibus sonant in predicationibus excandescunt in affectionibus.Glosa quasi eris candentis.quia pl⁹ ardent desiderio q̃ proferant verbo. ¶ Secũdo sancti doctores inflãmantur ad modũ carbonũ.Vnde dicit q similitudo aialiũ ꝛ aspect⁹ coꝝ q̃si carbonũ ignis ardentiũ.Carbonibus eni ardentib⁹ assimilantur sancti doctores qꝛ ipsi ꝛ in se ardent p desideriũ.ꝛ alios sibi adherẽtes accendunt etiã ad diligendũ deũ.Vnde glosa dicit.Si carbonẽ tetigeris accẽderis ꝛ cũ sancto sanct⁹ eris.Vnde isti sunt carbones qui vastãt incinerando idest ad penitentiaꝫ humiliando ps.Sagitte potentis acute cũ carbonib⁹ desolatoriis:vel vastatoribus ſm aliam litteram. Item qui sanctificant purificando ſm illud.Sanctificabit eos in igne ps.Cadent super eos carbones in ignem:deijcies eos in miserijs ſ

subsistent. ¶ Item q adiuuant inflāmant do ſm illud. habēs carbōes ignis ſedebis ſup eos ꝛ erūt tibi i adiutoriū. ¶ Tertio inflāmantur ad modū lampadarū. Vnde ſubditur. ꝛ quaſi aſpect⁹ lampadaꝝ. In lāpadib⁹ enī requirit mūdicia vaſis ꝛ ideo fit de vitro copia liquoris vñ implet oleo euidētia fulgoris ꝛ ideo ſuſpendit in alto q̄ tria ſignant in ſanctis viris puritatem carnis: deuotionē mentis. ꝛ claritatē ſiue fulgorem ſancte opinōis. Vnde gloſa dicit q̄ ſanctorū aſpectus eſt quaſi lampadarū. q: opinionē bonā a lumine aliorū longe lateqꝫ diffundunt Cant. viij. Lampades eius lampades ignis atqꝫ flammarū. ¶ Quarto ſunt inflāmati ad modū fulgurū. ꝛ ideo ſubditur. Hec erat viſio diſcurrens in medio animalium. ſplendor ignis ꝛ de igne fulgur egrediens. Sic in medio animaliuꝫ ideſt in cordibus ſanctoꝝ quia medius loc⁹ attribuitur cordi ſꝫ illō pſ. Factū eſt cor meum tanq̄ cera liqueſcens in medio ven. ⁊c. eſt viſio cōtēplatiōis dei nō per ſimplicem mentis intuitu ſicut ē in patria vbi deus immediate videtur. ſꝫ eſt viſio diſcurrens per rōnis diſcurſuꝫ ꝑ ut inuiſibilia dei a creatura mūdi per ea q̄ facta ſūt itellecta ꝯſpiciunt. vñ diſcurrunt ex creaturis q̄ ſunt effectus dei ꝓcedēdo in cōtēplationeꝫ creatoris. ꝛ in tali cōtēplatione eſt ſplendor ꝛ ignis ꝛ fulgur q:. ſ. in cōtēplatione ſanctorum fulget ſplēdor diuine cognitionis pſ. Mirabilia opa tua ꝛ aia mea cognoſcꝫ nimis Iſa. lxiij. Implebit ſplēdoribus animā tuā. ¶ Item ardet ignis diuine dilectiōis. pſ. In meditatione mea exardeſcet ignis. ¶ Item fulgurat zelus fraterne ſaluationis. Maꝫ in ſancto viro illuminato ꝛ inflāmato in cōtemplatione accendit zelus etiam fraterne ſalutꝫ. Vnde egredit fulgur. i. verbū predicatōis vel exēplū ꝙuerſatiōis, primoꝫ corda terrens illuminās ꝓcutiens ꝛ accēdens ſicut fulgur. Vel nota q̄ in medio animaliuꝫ. i. in ſanctoꝝ cordibus ſē ſplendor ignis caꝫ ardēt in amore dei. ꝛ ſplēdor fulgur] cuꝫ in dilectione feruent ꝓximi. Vel ſm gloꝫ ē in ſctis viſio diſcurrens cū meditantur ſcripturaſ. q: dū hiſtorias diſcurrēdo ꝓcurrūt ſpūſſancti ſacramenta cernūt. ſed eſt in illis ſplendor ignis dū cōtēplant res diuinas. q: in tali contemplatione mēs inflāmatur charitate ꝛ illuſtrat veritate: ſed ſplendor fulguris eſt in eis dū ꝓſiderant res creatas. vnde Greg. dicit. Quācunq̄ creaturā iſpicim⁹ dei noticiā fulgurat dū in creatur] ſe creator māifeſtat. ¶ Itē doctore eccleſiaſticus aſſimilari ꝺꝫ illi angelo fortī. de q̄ habet in viſiōe Johis Apo. x. vbi dicitur. Vidi alium angelū fortem deſcēdentē de celo amictū nube ꝛ iris in capite eius ꝛ facies ei⁹ erat ſicut ſol ꝛ pedes ei⁹ tanq̄ colūna ignis. ꝛ hēbat in mānu ſua libellum apertum ꝛ poſuit pedem dextrū ſuū ſup mare: ſiniſtrū vō ſup terram. Vbi notantur octo q̄ doctor eccleſiaſticus ꝺꝫ habē. Primum eſt obediētia ꝓ quā aſſimilatur angelo. Nam precipua eſt in angelis obedientia creatoris pſalmi. Benedicite dño oēs angeli eius potētes virtute q̄ facitis verbū eius ad audiendū vocē ſermonis eius. Vbi nota q̄ ex obediētia dura iniuncta quidam prouocant ad iraꝫ ꝛ murmurāt ꝛ maledicunt. ꝯ qō dicit. Benedicite dño. Quidā vō ad iplendū ſe impotentes ꝛ infirmos dicūt ꝛ aſſerunt. contra qō dicit. potentes virtute. Quidaꝫ vō qō audiūt implē differunt ꝛ negligūt. ꝛ cōtra ꝫ addit. qui facitis verbuꝫ eius. Jac. i. Eſtote factores verbi ꝛ nō auditores tm̄. Alij q̄ñq̄ ſe excuſant q̄ non itellexerūt ſi ue audierūt. contra qō ſubinfertur. ad audiendū vocē ſermonū eius. Sūt ergo veri obedientes ad modum angeloꝝ intēti ad audiendū. ꝓmpti ad obediendū: vtuo ſi ad exequēdū. māſueti ad ſuſtinēduꝫ. Et talis angelus debet eſſe doctor eccleſiaſticus Malach. ij. Legem requirent ex ore eius q: angelus domini exercituū eſt. Secūduꝫ eſt patientia. Dñ dicitur fortē. ſ. intolerādo vel fortē in operādo ꝛ expugnādo ſicut fuit Judas machabe⁹. de quo dicitur. j. Machab. ij. Judas machabe⁹ fortis viribus a iuuentute ſua ſit nobis ꝓceps militie. ꝛ ipſe aget bellū ꝑpli. ¶ Tertiū eſt humilitas. que notat cū dicit. deſcē

dentē.s.per humilitatē de celo.i.de altitu
dine superbie de q̄ dicit Isa.xiij. In celuz
cōscendā.z sup astra celi exaltabo solium
meū.vel per descendentem de celo.i.de al
titudine ꝓtēplationis ad ministeriū actio
nis. ¶ Quartū est misericordia que notat
cum dicitur amictū nube. Assimilat enim
misericordia nubi eo q̄ refrigeriū prestat
ſm illud. Speciosa misericordia domini i
tēpore tribulatiōis quasi nubes pluuie in
tempore siccitatis. ¶ Quitū est iustitia. vn
de dicit.z iris in capite eius. Et sicut in iri
de est ceruleus color adiunct⁹ igneo. ita i
doctore vel ꝓlato debet misericordia iusti
tie sociari. Ps. Misericordia z vitas ob
uiauerūt sibi. Hec ergo iris misericordie
z iustitie dz eē i capite. i. in prelato siue ꝓn
cipe. ¶ Sextum est sapientia. que notatur
cum dicitur.z facies eius sicut sol. Assimi
latur enim sapiens soli non solum ratiōe
claritatis sed etiam ratione firmitatis ſm
illud Eccli.xxvij. Hō sanctus in sapientia
sua manet sicut sol. Attribuit etiā sapiētia
faciei quia sicut dicit Eccli.xxiij. Sapien
tia hominis lucet i vultu ei⁹. ¶ Septimū
est affectionū rectitudo que notatur ibi.z
pedes eius sicut columna ignis. Notant
eni affectiones in pedibus. sed erectio do
mus z alioꝝ sustentatio in columna. sz fer
mus z incēsio in igne sz amoris. z ideo ex
hoz colligit q̄ doctor ecclesie debet esse af
fectuosus ad celestia erectus alioꝝ susten
tatiu⁹.z ad spūalia feruidus Eccli.xlviij.
Surrexit helyas quasi ignis z̄c. Octauuz
est perfecta doctria que requirit tria. s. vt
doctor sit eruditus videlicet in sacra scri
ptura. q̄ notatur per hoc q̄ habebat libꝝ
apertum. ¶ Itē q̄ sit operosus. vt qō de
ore predicat opere impleat quod notatur
ꝑ hoc qō habebat in manu. ¶ Item q̄ sit
discretus quia aliter debet predicare car
nalibus z peccatoribus qui significantur
ꝑ mare. z aliter iustis firmis z fructuosis
qui significātur per terram. vel per mare
seculares. per terram vero religiosi signifi
cantur. vel per mare existētes in aduersi
tate per terrā existentes in prosperitate q
bus omnibus diuersa exhortatio cōgruit

Vnde angelus aliū pedem supra mare
z alium supra terram dicitur posuisse. vt
pes dexter est amor dei quo calcatur ma
re idest amaritudo z aduersitas seculi pes
sinister est amor proximi qui debet calca
re terram idest omnia terrena proximo
rum saluti postponere Prouerbioꝝ.xij.
Qui negligit damnum propter amicum
iustus est. ¶ Item doctor ecclesiasticus
debet esse similis illi candelabro quod de
scribitur in visione Zacharie que habe
tur Zacharie quarto. Vidi z ecce candela
brum aureum totum z lampas eius sup
caput ipsius.z septem lucerne eius super
illud.z septem infusoria lucernis que erāt
super caput eius.z due olive super illud
vna a dextris lampadis. z alia a sinistris.
Sic quoqz ecclesiasticus doctor esse dz vt
candelabrum luminosum ꝑ sapientiam.
aureum totū ꝑ iusticiam sed lampas chri
stus sup caput eius per obedientiam. vel
super caput eius.i.mentē fulgēs per gra
tiam. septem autē lucerne sunt septez vir
tutes. s. tres theologice.z quattuor cardi
nales. septē vo infusoria sunt septē spiri
tussancti dona q̄b⁹ septē lucernis.i.septez
vtutibus oleum gratie siue pfectionis in
funditur. Haz dona pficiunt vtutes. due
olive sūt due vite fructuose. i. meritorie. s.
cōtēplatiua a dextris.z actiua a sinistris. q̄
omnia dēbēt esse in perfecto ecclie doctore.
¶ Itē doctria catholicoꝝ doctoꝝ differt
a doctrina hereticorum sicut differebant
illi duo calathi. qui describunt in visione
Hiere. que habetur Hiere. xxiij. vbi dicit
Ostendit mihi dominus z ecce duo cala
thi pleni ficub⁹ positi ante templū dñi. Ca
lathus vnus ficus bonas habebat nimis.
vt solēt ficus primi eē tpis. z calath⁹ vn⁹
hēbat ficus nimis malas. q̄ comedi nō po
terant eo q̄ essent male. Isti eni duo cala
thi sūt doctria catholica z hereticā. sz do
ctrina catholicorū doctoꝝ est calath⁹ bo
nis ficubus plen⁹. i. bonis vbis z sinceris
q̄les solent eē fructus ꝑmi tpis. i. filles do
ctrinis z vbis ꝓphetaꝝ q̄ fuerūt tpe prio
ris testamenti. Nam doctrina noui testa
menti nō discordat a veteri ſm intellectū

mysticū. Vel fructꝰ ꝑmi tpis sunt documē ta apostolorꝫ ⁊ discipulorꝫ q fuerūt i eccl'ia ꝑmitiua. a qbus moderni doctores catholici nō discordāt. Sed calathus aliꝰ est hereticorū doctrina ꝓtinens pessimas ficus idest pessimas ⁊ erroneas opiniones. Dñi a catholicis viris comedi. i. recipi vel acceptari nō possunt eo ꝙ pessime sūt. Sꝫ ambo calathi dicunt eē añ tēplū dñi. qr vtra qꝫ doctrina ꝓpalata ē in eccl'ia xp̄i quanꝯ vna acceptata ⁊ altera reprobata fit.

¶ Capitulum. xij.

BOna spūssancti sūt septē q̄ a septē oppositꝫ vicijs euacuant. ⁊ ꝫ ondit ex sōnio pharaōis qō hētur Gen. xli. vbi dr ꝙ vidit pharao somniū. Putabat. n. se stare sup fluuiū de quo ascēdebāt septē boues pulcre ⁊ crasse nimis. ⁊ pascebant in locis palustribus. Alie quoqꝫ septē emergebāt de flumie fede ꝙfecteqꝫ macie ⁊ pascebant in ipsi⁹ amnis ripa in locis vberrimis virētib⁹ deuorauerūt qꝫ eas q̄rū mira spēs ⁊ habitudo corporū erat. ¶ Moraliter fluuius est spūssanctus. de quo Apoc. vltio. Ostendit mihi fluuiū aque viue splēdidū tanq̄ crystallum ꝓcedētez de sede dei. ⁊ agni. i. de substantia patris ⁊ filij. de hoc flumine ascendunt septē boues. i. septē dona q̄ dicūtur ascendere qr nos ascendere faciunt. ⁊ designant in bobus qr. s. faciunt nos bonorū opez fructib⁹ abūdare. sicut boues terraz Dicūtur aūt pulchre iquātū aiam spūaliter informāt. Nimis autez. i. valde crasse dicuntur eo. s. ꝙ aiam mirabili dulcedine ⁊ vtutū abundantia implēt. Loca aūt palustria in quib⁹ pascunt sūt hūiliū corda. de his septē donis dr Isa. Requiescet super eum. s. xp̄m humilē spūs dñi. spūs sapientie ⁊ intellectus spūs scientie ⁊ pietatis spiritus cōsilij ⁊ fortitudinis ⁊ replebit eū spūs timoris dñi. Per septē autez boues tenues ⁊ fedas intelligunt septē vitia q̄ designantur in bobus qui terrā vertūt. qr. s. cor deprimūt ⁊ terrenis actionibus inuoluunt. hec emergūt de flumine. i. de istabilitate ⁊ fluxibilitate mentis hūane. sensus eni ⁊ cogitatio hūanī cordis ꝑna sunt in malum ab adolescentia sua vt dicit Gen. viij. Dicuntur aūt fede qr mentem scz hominis maculant ⁊ conuersationem deformant. ¶ Item sunt confecte macie qr euacuant pinguedinē gratie ⁊ vtutum. ¶ Itē pascuntur in ripa amnis. Amnis eni continue fluēs est vita humana. cuiꝰ due ripe sunt spūs ⁊ caro. in qbus sunt loca vberrima ⁊ virentia. s. diuerse potentie aie ⁊ diuerse partes corpis. in qbus est viror. i. vigor vtutis. sicut in intellectu vtus cognoscitiua. in volūtate virtus appetitiua ⁊ sic de alijs. fit̄r in partibus corporis site sunt vires anime vt in oculis vis visiua. in auribus vis auditiua. ⁊ sic de alijs. nec est alia qua particula corporis in qua nō fita sit aliqua anime vis. Vnde ista sunt loca virentia. i. viribus spiritualibus plena.

¶ Item sunt loca vberrima per abundantiam actionum. Nam in intellectu abundant cogitationes: in voluntate affectiones: in fantasia imaginatiōes. ⁊ sic de alijs. In istis ergo partibus seu viribꝰ pascuntur septem vitia. qr auaritia pascitur in visu. Vnde vocatur concupiscentia oculorum. i. Jo. ij. ¶ Item gula pascitur in gustu luxuria in tactu superbia in appetitu. Est enim superbia appetitus ꝓprie excellentie ⁊ sic de alijs vicijs. ¶ Item deuorat boues speciosas. i. spiritussācti dona. Nā plenitudinez sapiētie deuorat luxuria qr facit spiritualia desipere. Nam animalis idest carnalis homo non percipit ea que sunt spiritus dei. donum vo intellectꝰ deuorat gula. quia generat hebetudinez sensus circa intelligibilia vt dicit Gregorius xxxi. ¶ Moraliū. Bonum vero scientie deuorat auaritia quia peruertit rectuz iudiciū. dū auarus iudicat temporalia eē eternis ꝓponēda in eis finē suū constituēs sed donū pietatis deuorat inuidia benuolētiaz excludēs. Bonuz aūt cōsilij deuorat ira q̄ ad oia ꝓcipitant ducit: qō est contra cōsiliū. sz donū fortitudinis deuorat accidia q̄ reddit mētē debilē ⁊ grauē. Donum autē timoris deuorat ⁊ excludit superbiā q̄ ꝓsumptuosū ⁊ audacē facit. sed sz Gre-

.i. Moralium aliter accipiũtur ista bonis oppoſita q; ſapiam denotat ſtultitia intellectũ hebetudo ſcientiam ignorantia pietatem duritia mentis conſilium precipitatio fortitudinem torpor timorem vo ſuperbia ſiue preſumptio. Sed notandum circa predictum ſomnium q; ſicut dicunt ſomniorũ interpretes ſomnia que apparent hominibus de bobus ad variam referuntur ſignificationem. Nam aliquãdo referuntur ad hominum poteſtatem vnde in ſomnio vt dicunt boues maſculini generis principes plerunq; ſignificare ſolent. Et ideo ſi quis ſomniet q; ſedeat ſuper bouem rubri coloris inueniet poteſtatem. ſed egrotabũt filij eius ⁊ vxor. ¶ Itẽ ſi ſomniet qs q; in alia regione paſcat boues tricornes aut quadricornes ꝓnceps intrabit terram illam ⁊ ſubiugabit eam ſibi tot annis quot erant cornua. Aliquando vo referuntur ad temporum qualitatem ſicut ex ſomnio prefato ſ. pharaonis apparet qñ ioſeph interpretatus eſt dicẽs q; per ſeptem boues pingues ſignificabãtur septẽ anni vbertatis per ſeptem vero macilentas ſeptem anni ſterilitatis. Vnde dicunt ſomniorum interpretes q; ſiquis in ſomnio inuenerit vnum pinguem bouem aut plures boni ⁊ vberes anni eum complectentur ⁊ proficiet in ope ſuo. Si vero vitulũ macrum aut bouem eiuſdez modi ſubdideritq; eos ſibi annuz vel annos malos inueniet ⁊ famem ⁊ detrimentum ⁊ paupertatem ſm tenuitatis rationem. Quandoq; autem referuntur ad diuitiarum proſperitatem. Nam ſiquis ſe ſomniet lac bouinum comedere inueniet incrementum ⁊ diuitias maiores. Et ſiqs ſomniet q; cornuz bouis inuenerit aut tulerit diuitias magni principis hereditabit Et ſiquis ſomniet q; bouem in domo ſua occiderit pro quantitate carnis inueniet theſaurum principis cum timore. ¶ Itez ſiquis ſomniet ſe tollere de ſanguine bouis aurum inueniet principis. hec dicunt ſomniorum interpretes. Sed q; id qñ dicunt ratione nõ fulciunt eadem facilitate cõtemnitur a pleriſq; qua dicitur ſecus tñ eſt de ſomnio pharaonis de quo teſte ſcriptura certum eſt q; fuit imiſſum a deo. Dixit autem Joſeph pharaoni audito predicto ſomnio ſomnium regis vnum eſt. q; facturus eſt deus oſtendit pharaoni.

¶ Capitulum. xiij.

Vangeliſte figurati ſunt q; illa quatuor animalia. que in viſione imaginaria ſunt oſtenſa btõ Johãni Apoc. iiij. vbi dicitur in medio ſedis ⁊ i circuitu ſedis quatuor animalia plena oculis ante ⁊ retro. Et animal primum ſimile leoni ⁊ ſm animal ſimile vitulo ⁊ tertiuz animal habẽs faciez quaſi hominis ⁊ quartum aial ſile aqle volãti: Et quattuor aialia ſingula eorum habebãt alas ſenas. Vbi nota ꝯgruitatẽ ſilitudinis. ¶ Primo ꝓpter locuz q; in medio ⁊ in circuitu ſedis. Per ſedẽ intellige cetũ prelatoꝝ in quibus deus reſidet alios p eos dirigẽs iudicãs Pſ. Regnabit deus ſup gentes deus ſedet ſup ſedem ſanctã ſuã. Quattuor igitur aialia. i. quattuor euangeliſte dicunt eẽ in medio ⁊ in circuitu iſtius ſedis q; ſ. eoꝝ doctria ipſi plani fulciuntur ⁊ ꝓteguntur. ſed ſi in medio ſedis erant qũo in circuitu vel ſi in circuitu qũo in medio. Ad hoc dr q; ſedes planiciem latã ⁊ amplã hr videbãt vt dicit gloſa. Et ſup planicie ſedis erant aialia q̃ſi doctores pſidentes vel ſubt⁹ q̃ſi columne ſuſtẽtantes in circuitu quaſi excubie concuſtodiẽtes ⁊ ꝓtegentes ſedẽ. ⁊ hoc tangit gloſa. Ex qbus colligit q; ipſi euangeliſte ſunt fideliũ doctores ſuſtentatores cuſtodes ⁊ ꝓtectores. ¶ Scõo nota cõgruitatẽ metaphore ꝓpter numerũ q; q̃ttuor aialia erãt. ⁊ hoc cõpetit euãgelice cõſcriptiõi. q; quattuor euãgelia ꝓſcripſerunt. Vñ ipſi ſunt q̃ttuor fabri q; arma ecclefie fabricauerũt qbus ſe muniant ⁊ hoſtes expugnent. de quibus zach. i. Oſtẽdit mihi dñus q̃ttuor fabros. ⁊ dixi quid iſti veniunt agẽ: qui ait dicens. hec ſunt cornua que vẽtilauerunt iudã. ¶ Itẽ cõperit eorũ numerus euangelice diuulgationi. q; ſ. eorum euangelia ſunt p q̃ttuor ꝓte-

mūdi diuulgata ꝛ portata. Vnde ipsi sunt ąttuor equi varij rufi albi ꝛ nigri. quos misit dominus vt perambularēt terraꝫ zach. i. ¶ Jtē ąttuor quadrige egredięntes de medio duorū mōtium Zac. vi. ¶ Jteꝫ ipsi sūt vectes ꝛ quattuor circuli aurei quibus arca domini portabatur ꝛ mēsa. ¶ Tertio cōpetit eoꝝ numerus euāgelice instructioni qꝛ sc̄z eoꝝ euangelia instituūt nos de quattuor sc̄z de credendis ꝺ faciēdis de fugiēdis ꝛ de appetēdis. Credēda enim sunt articuli fidei sacramenta ꝛ testamenta. opanda sunt precepta consilia ꝛ misericordie opera. fugienda sunt peccata infernus ꝛ purgatorium. Appetenda sunt virtutes sapientia ꝛ vita eterna. Vnde ipsi ąttuor euangeliste sunt quattuor columne que sustentant velum. i. ecclīam. ¶ Tertio est congrua hec similitudo propter aspectum qꝛ plena oculis añ ꝛ retro idest habētia cognitionem de his q̄ deus fecit in principio ꝛ de his q̄ fiet̄ est in fine. vel ante ꝛ retro. i. veteris ꝛ noui testamēti. Vel hūanitatis ꝛ deitatis xp̄i vel vtrūq̄ ꝛ vitioruꝫ. vel bonorum ꝛ malorꝝ. vel gaudiorū celi ꝛ supplicioꝝ inferni Omniū enī istoꝝ vnū ante ꝛ alterū retro ꝺꝫ eē. vel qꝛ alterꝝ altero dignius. vel qꝛ alterū fugiendū. ꝛ alterū appetendum ¶ Ph̄. iij Que retro sūt obliuiscēs ad ea q̄ sūt priora extendens me ipsū ad destinatum psequor ad brauium eterne vocationis. ¶ Quarto est similitudo congrua propter distinctionis modum. qꝛ aial primum fiḡ leoni sc̄z Marcus. ꝛ secundū aial fiḡ vitule. ſ. Lucas. ꝛ tertiū aial hūs facię hominis sc̄z Mattheus. ąrtū aial fimile agle volāti. ſ. Jobes. Cuiꝰ expositionis rō dicta ē supra ca. xi. i visiōe Ezechiel Si ąrit̄ cū ezechiel ꝑmo ponit homines secundo leonē. terno vitulū. quarto aqlaz. quare iobes hūc ordinē nō seruauit. Ad qꝺ dicēdū q̄ ezechiel seruauit ordiez hystoric. Xp̄s enī ꝑmo fuit natus vt hō postea terribiliter ꝑdicauit vt leo. deinde immolatus ē vt vitulus. tandē ascēdit in celū vt aqla. hūc ordinē ꝓuidit ezechiel spū ꝓphetico illustratꝰ. Et iō sic ordinauit aialia sua. Jobes vō qꝛ hec oia ipleta vidit nō ordinē geste rei narrare voluit sed magis ad fidē populū inuitare. ꝛ ñ vitulū ñ hominē nō aquilā sed leonē p̄e posuit vt cognita fortitudie xp̄i per fidez resurrectionis ascendant securius ad vitulum. i. ad fidem passionis. postmodum ad hominez. i. ad fidez natiuitatis. ad vltimuz ad aquilam. i. ad fidē ascensionis xp̄i ꝛ deitatis ipsiꝰ. Nota ergo qꝺ ꝺꝫ vir euāgelicus filiis cē leoni in liberalitate ꝛ magnanimitate. ¶ Jtē vitulo in carnis mortificatione ꝛ laborum perpessiōe. ꝛ his homini in mansuetudine ꝛ discretione. ꝛ similis agle volanti in celestiū cōtēplatiōe ꝛ tpalium despectione. ¶ Quinto ē cōgrua pp volatꝰ istrumētū. Jnstrumētū enī volatꝰ est ala. q̄ multiplex erat in quolibet. Nā ąttuor aialia singula eoꝝ hēbāt alas senas. sex ale sūt sex opa misericordie spiritualis q̄ in hoc vſiculo cōtinent̄. Cōsule castiga remitte solare fer ora. Bedꝫ ēt doctor euāgelicus hīc sex alas. i. sex opa instructiōis. qbus sc̄z instructus reddat̄ ad ꝓdicationis officiuꝫ exercēdū. ¶ Prima ala est lex naturalis. scōa lex moysi. tertia prophetarum. quarta doctrina euangelica. quinta doctrina apostolica. sexta expositoꝝ doctrina. Possunt etiam iste sex ale referri ad vitam actiuam sc̄z ad sex opera misericordie corpalis qui notant̄ Matth xxv. Esurīui ꝛ ꝺedistis mihi māducare ꝛc̄. Jstis enī alis volat̄ in celū. Vel ꝑ sex alas intellige cognitionē ꝛ cōtēplatiōeꝫ operū sex dierū. quibꝰ aia volat i altū. qꝛ ꝑ ipsas creaturas elevat̄ i cognitiōeꝫ dei ꝛ ꝓtēplationē ꝺꝫ illud Ro. i. Jnuisibilia dei a creatura mundi per ea que facta sūt itellecta conspiciunt̄ ꝛc̄.

¶ Capitulum. xiiij.

Jdes generat potentiam ꝛ hoc ostenditur ex visione bti Jobis q̄ habetur Apoc̄ viij. vbi dicitur primus angelus tuba cecinit. ꝛ lecta ē grando ꝛ ignis mixta in sanguine ꝛ missum est in terram. ꝛ tertia ps arboꝝ cōbusta est. ꝛ omne fenū viride cō

bustū est. ¶ Primus angelus potest dici fides que est prima vtus vñ Prudtius. Pria petit campū dubia sub sorte duelli Purgatura fides. ⁊ hec duo facit scz grandinē ⁊ ignē. Per grādinē significat timor inferni. Per ignē dolor ⁊ cōtritio peccati. Et hec duo facit fides qñ miscetur sanguine. i. peccato. Ma ais illuminata per fidē cognoscit penā peccati. i. q obligatur penis iferni. vñ timet ⁊ dolet. Sz qr ḃ duo quodámodo ex libero arbitrio oriunt ió dicit tuba cecinit. i. ex volūtate penitētis hec duo ꝓduxit. Et hoc ē qđ seqt q tertia pars terre ⁊ tertia pars arborum. ⁊ omne fenū viride cōbustuz ē. Per terraz intellige terrena bōa quoꝝ tres sant partes. Prima est pietatis in ꝓximū. secūda necessitatis in se ipm tertia est voluptatis in corp⁹ ꝓpriū. hec tertia pars comburit in vere penitēte. Per arbores vo status cōtemplatiuoꝝ intelligitur ac designatur. Cui⁹ tres sūt partes. Prima est desideriū orōnis. secōa studiū lectionis tertia exercitiū actōis. Et hec cōburit. Per fenū vo viride signat voluptas carnis iuxta illud Isa. xl. Omis caro fenū ⁊ omnis gloria eius q̄si flos feni. Unde omne fenuz comburi dr qr ois voluptas carnis ꝑ dolorē pēitētie abijcit apo. Gal. v. Qui xpi sūt carnē suā crucifixerūt cū vicijs ⁊ concupiscētijs.

¶ Capituluz. xv.

Audia beatorum designātur in illis aquis quas per visionem vidit ezech. i. Dicitur enim Eze. xlvij. Ecce aque redundantes a latere dextro. cum egrederet vir ad orientem qui hēbat funiculum in manu sua. ⁊ mēsus ē mille cubitos. ⁊ traduxit me p aq̄s vsqz ad talos. Rursū mē sus ē mille ⁊ traduxit me p aquam vsqz ad genua. Rursū mēs⁹ ē mille ⁊ traduxit me p aquā vsqz ad renes. Et mēsus ē mille torrētem quem nō potuit ptrāsire qñ intamuerūt aque ꝓfunde torrentis q nō potest transuadari. Per aquas redundātes torrentis intellige delectationes gaudiosas ⁊ copiosas quibus sancti viri i celo fruuntur Unde in ps. Torrente voluptatis tue potabis eos. Et dicuntur redundantes quia interius animam replebūt ⁊ ex ea corpa redūdabūt. Bñr ēt a latere dextro. p qđ itelligit celestis patria sicut per latus sinistrū vita ꝓsens Cant. v Leua eius sub capite meo. ⁊ dextera illi⁹ amplexabitur me. Tres autē primi millenarij signant tria gaudia electorum in patria que finita sunt ⁊ aliquatenus possūt a sanctis comprehendi. primum venit ab inferius vbi vident iustitiam dei adipisci de quo multum gaudiū est eis ꝑm illō ps. Letabitur iustus cum viderit vindictā. Isa. lxvi. Egredient vt videāt cadavera viroꝝ qui prevaricati sūt i me. ⁊ erit vsq ad satietatē visionis omni carni. ¶ Secundum venit a mundo de pulchritudie creaturarū. Isa. lx. Tūc videbis ⁊ affluens ⁊ mirabitur ⁊ dilatabit cor tuū. ¶ Tertiū venit de celo de iocunda ⁊ grata societate Isa. lxv. Exultabo in hierusalē ⁊ gaudebo i populo meo. ¶ Sed q̄rtū milleariū qđ nō potest transuadari est gaudiū ieffabile de diuine maiestatis visiōe. Isa. lxiiij. Oculus nō vidit de⁹ absq te q̄ ꝓparasti expectātib⁹ te. ¶ Aliq tñ exponūt q tres millenarij qui transuadari possunt ⁊ mē surari sūt tres sensus scripture. s. istoric⁹ allegoricus ⁊ tropologic⁹. Sed quartus millenarius qui nō potest transuadari ē q̄rtus sensus scz anagogicus qui est de secretis celoꝝ. que nō possūt in hac vita cōprehendi. Vel ꝑm alios. per primum millenariū aque pertingentis ad talos itelligitur gratia incipientium. quia in talis ē hominis ich̄atio. per secūdū millenariū aq̄ ptingentis vsqz ad genua intelligitur gratia proficiētiū qr in genibus est ambulatio scz per profectū virtutū ps. Ibunt de virtute in virtutem. Per tertium millenariuz qui erat vsqz ad renes intelligit gratia predicātiū qui tāꝫ viri ꝑfecti ḃent deo spirituales filios generare. Naz ex renibus est generatio. Apo. In christo enim iesu per euāgeliū ego vos genui. i. sz per torrentē qui non potest trāsuadari intelligit gloria beatoꝝ. q̄ ieffabilis est.

Capitulū.xvi

Hereses a diabolo ꝓcedunt ⁊ hoc ostenditur in visione beati Joannis que habetur Apocalipsis. viij. vbi dicitur. Cecidit stella de celo magna ardens tanquam facula. ⁊ cecidit in tertiam partem fluminis ⁊ in fontes aquarum. nomen stelle dicitur absinthium. ⁊ facta est tertia pars aquarum in absinthium ⁊ multi homines mortui sunt de aquis quia amare facte sunt. Hec stella magna fuit diabol⁹ q̄ cecidit ō celo idest de loco angelorum vbi creati sūt Isa. xiij. Quomodo cecidisti de celo lucifer q̄ mane oriebaris. Et q̄us iste casꝰ fuerit a principio. tū hic introducitur vbi de hereticis agit qui diu postea fuerūt in ecclesia. ex eo q̄ casus suus de celo causa est ꝓpter quam ipse inducit hereses ⁊ de peccatis tentat. vt scilicet impediat homines ne illuc vadāt vñ ipse cecidit. ⁊ sic in casu hereticoꝝ ⁊ peccatoꝝ casus ipe diaboli quodammodo renouatur sicut causa in effectu. Vel ideo dicitur cadere. quia tūc quādo ꝛz hereses introduxit contra ecclesiā acrius incepit desecuire. Vñ tūc apparuit malū ei⁹ Luce. x. Videbā sathanā sic̄ fulgur de celo cadentem. Diabolus autē dicitur stella propter scientiaz. sed dicit magna propter potentiam ⁊ potestatem. Ardens autem tanq̄ facula propter inuidiā Sapientie. ij. Inuidia diaboli mors intrōiuit in orbem terraꝝ. ⁊ cecidit in tertiam partem fluminis ⁊ in fontes aquarum. dicitur diabolus cadere dum homines cadere facit. Fontes autem sunt magistri ⁊ doctores hereticorum qui dicūtur hereſiarche. Flumina sunt discipuli eorū. Flumina enim a fōtibus oriunt. ⁊ postea currunt in mare. Et sic ab hereſiarchis discipuli nascuntur. qui postea sequentes magistros suos corruūt i infernum. Aque fōtiū sunt populi ab eis decepti idest credētes doctrinis eorum Apoca. xviij. Aquas quas vidisti vbi meretrix sedet populi ⁊ gentes ⁊ lingue. Fontes igitur ⁊ flumina sunt omnes heretici ⁊ mali christiāi. q̄ sub tertia parte hominum cōtinent. Nā pria pars est totaliter infidelium puta paganorū vel iudeoꝝ quantum ad fidem christi. Alia est totaliter fidelium puta catholicorum. tertia ipsorum hereticorum qui partim sunt fideles ⁊ partim infideles. Nā q̄dam ꝓfitentur vnū articulū ⁊ negant aliū. ⁊ partim de xp̄o bene sentiunt ⁊ partim male. Et in istā tertiā partem diabolus cecidit. quia. s. ꝓ eos doctrinas erroꝝ semināuit. sed quia doctrina eorum. peruersa ē ⁊ ad infernum ducit. ideo subditur. ⁊ nomē stelle dicitur absinthium q̄ ē herba amarissima ⁊ ideo ꝓ eam recte significat hereticorum doctrina q̄ in se amara ē propt̄ falsitatē quā continet. ⁊ ad amaritudinē inferni trahit. ⁊ facta ē tertia pars aq̄rum in absinthium. i. predicta tertia pars hominum infecta est heretica doctrina ⁊ diabolica. Et multi homines mortui sūt ex aq̄s. i. ō hereticoꝝ doctria q̄ amare facte sunt ꝓ illos hereticos male exponentes. ⁊ reuera mortui nō tātum morte aie ſz etiam corporis quia multi combusti. ⁊ nota q̄ aqua. i. doctria sacre scriptuꝝ amarescit ꝓ falsam expositionem. iij. Reg. ij. Ecce habitatio huius ciuitatis optima ē i. sacre scripture. ſz aque pessime sunt. i. expositiones hereticoꝝ peruerse ⁊ false. Sz nota q̄ he aq̄ sacre scripture possūt dulcorari ꝓ salis appositionem idest per vere sapiētie elucidationem. Unde. iij Regū. ij. Egressus heliseus ad fontē aquarū misit in illū sal ⁊ ait. Hec dicit dominus Sanaui aq̄s has ⁊ nō erit eis vltra mors neq̄ sterilitas. hoc etiaz signatū fuit Exo. xv. Vbi dicitur. Murmurauit populꝰ cōtra moysen dicens. quid bibemus. at ille clamauit ad dominum. qui ostendit ei lignuz. quod cum misisset in aquas in dulcedinem verse sunt. per lignuz autem vera sapientia ꝓsignatur. Pro. iij. Lignum vite ē his qui apprehēderint eam ⁊ qui tenuerit eam beatus.

Capitulū .xvij.

Humilitas facit sanctos ꝓficere ⁊ crescere multiplicat quod ostēdit ex somnio io

seph Geneſ.xxxvij. vbi dicitur q vidit somnium quod narrans fratribus ait. Vidi per somnium quasi solem ⁊ lunam ⁊ stellas vndecim adorare me. In ioseph intellige augmentum ⁊ profectū boni q̄ sic interpretat scilicet in augmentum. ⁊ in adoratiõe ostẽditur humilitas in sole autẽ accipitur feruor dilectionis. Vnde dicitur Judicum. v. Qui diligunt te sicut sol in ortu suo splendet ita rutilent. sed i stellis intelligitur splẽdor siue gratie predicationis Danie. xij. Qui ad iustitiã erudiũt plurimos erunt sicut stelle sed per lunam accipitur vigor actionis. q̄ luna maxime agit ⁊ potest in istis inferioribꝰ: q̄ ergo luna sol ⁊ stelle Joseph adorãdo subdũtur signat q̄ in sanctis viris ⁊ feruor dilectionis ⁊ gratia predicationis ⁊ vigor bñ agẽdi per inclinationẽ humilitatis proficiũt ⁊ augent Jacobi quarto Deus superbis resistit humilibus autem dat gratiam scilicet ⁊ diligendi ⁊ predicãdi ⁊ bene operãdi. Notãdũ aũt circa predictum somniuꝫ q̄ sicut dicunt somniorũ interpretes. Sõnia que apparẽt hominibus de stellis superioribus variam habere noscũt significationem. Nam aliquando referunt ad hoꝛnis dignitatem. Quia magne stelle somniate sapientes ⁊ potentes designant Parue vo ⁊ obscure viles ⁊ insulsas personas. Si cui autem videatur p somniuꝫ se dominum esse stellarum pro quãtitate ⁊ qualitate stellarum dominabitur populis. Et si est aptus ⁊ decẽs erit rex. ⁊ huic interpretationi consonat predictum somnium ioseph. Aliquando vero referuntur ad hominum aduersitatem. quia stelle cadentes in mare perditionem populi a rege fieri demonstrant. Stelle vero cadentes in terram aduersitatem significãt ⁊ mala plurima. Stelle autem deficientes in celo diuitum paupertatem ⁊ defectuꝫ significant. Nam celum simile est domui vidẽtis. stelle vo substãtiam ⁊ homines habitãtes in ea signant.

¶ Capitulum. xviij.

Ypocrisis q̃drupler est. s. prelatorũ. clericorumꝫ. religiosorũ ⁊ laicorumꝫ que describũt Apocalypsis. vij. in visiõe beati Joãnis vbi dr. Percussa est tertia ps solis ⁊ tertia ps lune. ⁊ tertia ps stellarum. ita vt ob scuraret tertia pars eoꝝ. ⁊ diei nõ luceret pars tertia ⁊ noctis similiter. Per solem intelliguntur prelati. quia sicut sol totũ mũdũ illuminat. Sic prelati totam ecclesiam debent illuminare. Mathei. v. Vos estis lux mundi. ¶ Item sol non variatur per crementa vel decrementa sed stabilis manet. Sic prelati stabiles esse dñt vt nec aduersitate nec prosperitate nec detractiõe nec adulatione moueant Eccli. xxvij. homo sanctus in sapientia sua manet sicut sol. Horum tertia pars percutitur sed non deciditur. quia fidem informem retinent. sed in moribus leduntur: Horumꝫ. tres partes sunt. Quia prelatorumꝫ quidã ardent ⁊ lucent. ⁊ hi sunt prima pars. Alij ardẽt ⁊ non lucent ⁊ hi secunda. tertij lucent sed non ardent ⁊ hec pars tertia percussa est quia lucet exterius simulata sanctitate. sed non ardet interius habita charitate. hanc percussit dominus Mathei. xxiij. vbi dixit. Ve vobis scribe ⁊ pharisei hypocrite quia similes estis sepulchris dealbatis. que foris aparent hominibꝰ speciosa. intus vero plena sunt ossibus mortuorum ⁊ omni spurcitia sic ⁊ vos quidẽ foris apparetis iusti hominibus intꝰ autẽꝫ pleni estis hypocrisi ⁊ omni iniquitate: Vel iste tres ptes accipiuntur ſm tres conditiones solis. Sol enim est corpꝰ magnumꝫ. in quo notatur prelatorumꝫ potestas ¶ Item corpus latum in quo prelatorumꝫ fides. ¶ Itẽꝫ corpus calidum saltẽꝫ in effectu. in quo prelatorumꝫ charitas. Et hec ẽ tertia pars que fere in omnibus percussa ẽ quia ⁊ si potestatem habent vel fidẽꝫ retinẽt feruore tamen charitatis carent. Per lunam vo designantur clerici. quia sicut a sole lumen luna recipit: sic a prelatis clerici informantur ⁊ quales sunt prelati tales sunt clerici Eccli. x. Qualis rector ẽ

ciuitatis tales ⁊ inhabitantes in ea. Horum autem tres sunt partes. quidam namq; sunt scholares qui frequẽtant scholas: q dam sunt scholares qui sequuntur chorum Alij enim curiales qui sequuntur curias principum ⁊ regum ⁊ prelatorum. Hec tertia pars percussa est vitio simulatiõis ⁊ ambitionis Per stellas vo intelliguntur religiosi. Stelle enim parue videñt ⁊ magne sunt sicut religiosi parui videntur exterius mundo magni autem interi⁹ coram domino. ¶ Item stelle noctez illuminant ⁊ religiosi ecclesiam Phil.ij. Inter quos lucetis sicut luminaria in mundo. ¶ Item stelle fixe sunt ⁊ religiosi stant in claustro nisi pauci officiales qui procurãt exteriora negocia Judic.v. Stelle manẽtes in ordine ⁊ cursu suo ⁊c. Horum sũt ptes tres iuxta tria vota que vouerunt omnes scilicet obedientiam. continentiaz ⁊ paupertatem. Prima ⁊ secunda partes nõ sunt adhuc ita percusse. ꝫ tertia pars scilicet paupertas tam omnino ⁊ fere vbiq; percussa est ita vt dicat Apostol. Omnes que sua sunt querũt nõ que tesu christi ⁊ hocẽ quia refriguit ⁊ ỏfecit charitas cõtra quod dicitur Phil.ij. Nõ que sua sunt singuli considerantes sed que aliox. ¶ Item tres partes religiosorum sunt ꝓlati officiales ⁊ claustrales. ⁊ hec tertia ps pro magna parte percussa est ⁊ lesa vitio simulationis. quia multi simulant sanctitatẽ donec fiat officiales vel prelati. Et segtur. Ita vt obscuraretur tertia pars eorum idest amitteretur interius lumen illuminans eos ad dei ⁊ sui cognitionem. ¶ Quarta hypocrisis est laycox. ⁊ hec tãgit cuz dicit. Et diei non luceret pars tertia ⁊ noctis similit. Nã nomie diei ac noctis laici itelligũt. qz sic dies a sole ⁊ nox a lũa ⁊ stellis lumẽ recipit. sic laici a ꝓlatis clericis ⁊ religiosis recipiũt doctrinã ⁊ iformationẽ. Horũ autẽ tres sunt partes. prima principantium. secunda seruientiũ vt sunt rustici ⁊ huiusmodi. tertia mediũ tenentiuz. qui primis subseruiunt vt vltimis dominentur. tamen vna istarum trium scilicet seruientiuz maxime est percussa. quia scilicet omnes illã expolliant ⁊ opprimunt. Vel tres partes laicorum sunt. quia quidam videntur boni ⁊ sunt. qdaz vo videntur ⁊ non sunt. Et ista pars licz sit diei quantuz ad apparentiam est tamẽ noctis quantum ad existentiam. Et ideo percussa est plaga hypocrisis ⁊ ficte simulationis.

¶ Capitulum.xix.

Inspiratio dei interior ꝗliter fiat in viris contẽplatiuis ostendit ꝑ exemplum in visiõe eliphas. que habet Job. iiij. vbi dicitur. Porro ad me dictum est verbum absconditum. ⁊ quasi furtiue suscepit auris mea vẽas susurri ei⁹ i horrore visiõis nocturne. quãdo .n. solet sopor occupare hoies pauor tenuit me ⁊ tremor. ⁊ omnia ossa mea perterrita sũt. ⁊ dum spiritꝰ me ꝑsente trãsiret inhorruerunt pili carnis mee ⁊ stetit ꝗdã cuiꝰ ñ agnoscebã vultuz imago coram oculis meis ⁊ vocẽ quasi aure leuis audiui. nũquid homo dei comparatione iustificabit aut factore suo purior erit vir. In hac ẽni visione primo ostendit ꝙ diuina ispiratio fit inuisibiliter. ⁊ ideo vocat verbum absconditum. Verbum qz mẽtẽ informat ꝫ absconditũ qz nõ sensibili locutione. sed inuisibili inspiratione ac perceptione sentit: Et dicit Gre. ꝙ sẽtit ꝑ hoc ꝙ humanã mẽtẽ cõtigẽdo subleuat ⁊ tẽporales cogitatiões ỏprimẽs eternis hãc desiderijs iflãmat. vt nihil ei tã nisi ꝗ supna sũt libeat. ⁊ cũcta ꝗ inferius ỏ hũana ꝑstrepũt corruptõe cõtẽnãt. vel dicit absconditũ. qz quale sit nõ põt scire nisi ꝙ percipit Apoc.ij. Vincenti dabo manna absconditũ quod nemo scit nisi ꝙ accipit. Vel alia de causa dicit verbum absconditum. Nã quia pauci sũt illi qui percipiũt dicit verbum absconditum quasi paucis inspiratũ. ¶ Secundo ostenditur ꝙ interior ispiratio percipitur tenuiter cum subditur. Et quasi furtiue suscepit auris mea vẽas susurrij ei⁹. ⁊ est sensus quasi furtiue idest ra

pris ⁊ occulte suscepit idest suscipiēdo cognouit. auris mea scilicet interior cordis. venas susurrij ei⁹ id ē modos siue effect⁹ occulte locutionis siue inspirationis ei⁹. que dicitur susurrium propter tenuitatē quia susurrium non plena voce sz tenui flatu emittitur. Nam quādo deus se nobis plene ⁊ apperte mānifestabit tūc nobis quasi plena voce loquetur. sed nūc quia tenuiter se nobis manifestat quasi susurrādo loquitur. Non autez ait susurrauz sed venas susurrij. quia diuina inspiratio diuersis venis idest diuersis modis siue causis cordi infunditur. Vnde gregorius Quasi venas susurrij apit nobis de⁹ cū latenter insinuat quib⁹ modis ad nostre intelligentie aurem venerit. aliquādo. n. nos amore. aliquando terrore compūgit aliquando presentia ꝯmala sunt ostendit. ⁊ ad eterna diligenda desiderium erigit. aliquando pri⁹ eterna indicat vt post temporalia vilescant aliquando mala nostra aperit nobis ⁊ ad hoc vsqz ꝙ etiā doleamus de alienis malis extendit. aliquādo aliena mala nostris obtutib⁹ obijcit ⁊ compūctos mirabiliter a nostra prauitate nos corrigit. ¶ Tertio fit terribiliter. ⁊ iō subdit. i horrore visiōis nocturne ⁊c. Vbi nota eāz timoris. Primo ex tēpore qi i horrore visiōis nocturne: De nocte .n. hō magis timet ꝙ de die. Sed moraliter sicut dicit Gre. Horror nocturne visiōis ē pauor occulte ꝓtēplatōis. Nūana etenī mēs ꝙ alti⁹ elenata ꝙ sūt eterna ꝓsiderat. eo de factis temporalib⁹ grauius treme facta formidat. quia tanto se ream veri⁹ cernit. quāto se ab illo lumine discrepasse ꝙō super se itermicat ꝓspicat sicqz fit vt illuminata pl⁹ metuat quia magis aspicit a veritatis regula per quāta discordat eā qz graui formidine suus ipse profect⁹ ꝙ fiat ꝙ pri⁹ quasi securi⁹ nil videbat. Nota etiā ꝙ id quod in hoc mundo de diuinis cōtēplando aspicim⁹ nocturna visio dicit propter obscuritatē. quia modicū ⁊ cum obscuritate de illo summo lumie videmus. ⁊ nihilomin⁹ propter excessū ei⁹ respectu nostri i contemplatione eius inhorrescimus. Vnde Apostolus videmus nūc per speculū. ¶ Secunda causa timoris potuit cē ex sopore. Vnde dicē quādo solet sopor occupare homies pauor tenuit me ⁊ tremor. Homo enīz qui soporari ac dormire icipit facilius terretur ꝙ ille hō q plene vigilat. Sed moraliter p soporē intelligitur quies mentis ab exteriorib⁹ sollicitudinibus ⁊ occupationibus a qb⁹ quanto magis abstrahitur ad contēplandā superna liberior ⁊ aptior iuenit Cā ti. v. Ego dormio ⁊ cor meum vigilat: vñ de Greg. dicit ꝙ sancta mēs quo se a strepitu temporalis cōcupiscentie cōprimit eo verius interna cognoscit ⁊ tāto alacrius ad intima vigilat quāto se ab exteriori inquietudine occultat. Et hinc ē ꝙ iacob in itinere positus caput ad lapidē posuit ⁊ dormiuit ⁊ tunc habuit visionē de scala Vnde etiam dominū ⁊ angelos vidit in quo significatur ꝙ in itinere huius vite ille est aptus ad diuinas reuelatōes ⁊ contemplationes qui caput ad lapidem pōit idest qui mēte christo iheret. ⁊ dormit id est ab appetitu visibilium mentis oculos claudit. ⁊ a rerūz temporalium amore qescit. sed sequitur. Pauor tenuit me ⁊ tremor omnia. os. mea. p. I. Ille enim qui illuminatur ad cōtēplādā celsitudinē diuie potētie ⁊ rectitudinē diuie iustitie pauet ꝑsiderando diuinam immēsitatem. tremit intuendo suam deformitatem. ⁊ terrētur eius ossa. qi scz expauescit etiam de his ꝙ fortiter se egisse crediderat scz quādo cōsiderat diuine iustitie severitatem. Vnde hoc terrore percussus dauid dicebat. Nō intres in iudiciū cum seruo tuo domie ⁊c. Nā ois hūane vite rectitudo ad illā rectissimā diuini iudicij regulā ōducta multiplicit inuenit obliqua. sic bacul⁹ q videt ad oculū rect⁹ rectissime alicui lunee apposit⁹ stati apparet distort⁹. ¶ Quarto diuina inspiratio fit istabilit. ⁊ ideo sequit. Dū spirit⁹ me. presente. ir ihor. pili. car. m. Noie ꝑsente idest ad contēplandū ōo assistēte spiritus transit. quia id quod de spiritualibus dulciter videtur nō stabilit sed in quodā transitu percipitur. quia i il

la suauitate non diu mẽs figitur. eo q̃ ad semetipsam immensitate luminis reuerberata reuocatur. Sed sequit. Inhorruerunt pili carnis mee. Pili carnis sũt qui libet minuti defectus siue cuiuslibet superfluitatis tenues excessus. qui etiam in iustis ⁊ contemplatiuis viris ex carnis corruptibilitate reperiũtur: sed isti pili spiritu transeunte inhorrescunt. q̃ dũ homo in arce spiritualis contẽplationis elevatur etiam huiusmodi tenues defect⁹ siue excessus perhorrescit. ⁊ de illis mente cruciatur. Vel pili qui sũt superfluitates carnis sunt superflue cogitationes mentis. Vnde preceptum fuit per moysen in lege q̃ Leuite raderent omnes pilos carnis sue. Leuite quippe assumpt⁹ vocatur. oꝫ ergo leuitas omnes pilos carnis radere quia hi q̃ in diuinis obsequijs assumuntur debent ante oculos dei a cunctis carnis cogitationibus mũdi apparere. Trãseunte ergo spiritu pili pertimescunt. q̃ ante compunctionis vim cogitatiões superflue fugiũt. vt nil fluxum. nil iaꝫ remissum libeat. quia afflatam mentem etiam contra semetipsam visitationis intime seueritas inflammat vt dicit Gre. ¶ Quinto diuina inspiratio fit incomprehensibiliter. quia scilicꝫ non ita fit vt per eaꝫ de⁹ comprehendatur idest vt aperte p̃ essentiã videatur. Et ideo sequtur. Stetit quidaꝫ cuius non agnoscebam vultum. mens. n. contemplantis deum vsqꝫ ad hoc quidẽ elevari potest vt cognoscat dei immutabilitatem quam significat per hoc q̃d dicit Stetit quidam. Creatura enim ex se non habet q̃ stet q̃ sicut ex se nihil est. ita ex se in nihilũ tenderet si eam vẽtus dei non teneret vñ ois creatura q̃ dependens est a deo ſm illud Arist. in libro de celo ⁊ mundo. A deo dependet celum ⁊ tota natura. Et ſm illud eiusdẽ. Ab hoc quidꝫ ente scꝫ deo singulis derivatum est, eẽ ⁊ viuere: his quidẽ clari⁹: illis vo obscurius. Ideo ex se non habet stare sed fluere. Stare ergo ẽ p̃prie soli⁹ creatoris q̃ nulla mutatione variatur. Ja. 1. Apud quẽ nõ est trasmutatio neqꝫ vicissitudis obũbratio Vñ ipe immobilis stabilisq̃ manens dat cũcta moueri. Licet ergo mẽs ꝓtemplãtis ptingere possit ad cognoscendã di immutabilitatẽ scꝫ vt cognoscat ipsũ semp stare sicut pleriqꝫ philosophi ꝓbauerũt primũ principiũ eẽ imobile ⁊ eternũ. tamẽ ad hoc in hac vita nũq̃ naturaliter pertingere potest vt videat dei, faciẽ. i. vt cognoscat ipsi⁹ qditatẽ. ⁊ ideo subdit. Cui⁹ nõ agnoscebã vultũ Exod. xxxiij. ¶ Posteriora mea videbis faciẽ ãt meã videre nõ poteris. ¶ Posteriora dei dicunt ei⁹ effect⁹ ex quib⁹ ꝺ deo cognoscim⁹ poti⁹ quid nõ sit q̃ quid sit. qõ esset faciꝫ videre: sꝫ licꝫ ipse deus in se videri nõ possit in sua tñ imagine idest i suo filio se nobis visibilẽ tribuit sicut ipe fili⁹ dixit Johãnis. xiiij. Qui videt me videt ⁊ patrem meum. Vñ subdit imago coram oculis meis. Ipe enim dei fili⁹ q̃ est imago dei ſm illꝺ Sapiẽtie. vij. Candor ẽ lucis eterne ⁊ imago bõitatis illi⁹ mortali nra carne assũpta ẽt coram oculis carnis visibilis nobis apparuit. Ex his ergo manifeste colligit q̃ qcquid de deo p̃ cõtemplatiõem attigit valde tẽuiter ⁊ imꝑfecte cõspicitur. Et ideo subdit. Et vocẽ q̃si aure leuis audiui. Ista vox aure leuis ẽ spiritussancti ispiratio. q̃ q̃ ſm modũ nostre capacitat⁹ ⁊ ibecillitatis fit in nobis ꝺ ẽ ad modũ aure leuis idest temperare ⁊ tenuis. Vñ Grego. Vox dei quasi aure leuis audit. q̃ hac adhuc vita positis ꝓtẽplatorib⁹ suis nequaq̃ se diuinitas sicut ẽ ifinuat sꝫ lippiẽtib⁹ adhuc mẽtis nostre oculis claritatẽ suã tenuit demõstrat ¶ Sexto diuia ispiratõ fit vtiliter. q̃ p̃ hanc homo de dei equitate ⁊ de sua hũilitate istruit. Et ideo subditur q̃ p̃ istam vocem audiuit. Mundꝺ homo dei cõparatõe iustificabitur: Quia eni oppositꝫ iuxta se posita magis clucescũt vt dicẽ Philosophus ꝓpter quod accidit vt dicẽ Gregorius q̃ tanto quisq̃ subtilius de tenebris iudicat quãto ei clarius veritas lucis cõstat. Ideo elevatus in dei contemplationẽ quãto melius conspicit rectitudinẽ iustitie diuie tanto clari⁹ cognoscit obliquitatem vite sue. Vñ tunc aperte vi

det homo q̄ in dei comparatione iustifi-
cari non p̄t q̄ vt dicat Grego. Humana
iustitia diuine iustitie cōparata iniustitia ē
q̄ lucerna in tenebris fulgere cernitur ꝛ
in solis radio posita tenebrat. tunc etiam
cognoscit q̄ si aliquid patit iuste patitur
ita q̄ de flagello dei murmurare nō debz.
Et iō subdit. Aut fac. fu. pu. erit vir. Gre.
Quisquis de percussiōe murmurat. quid
aliud q̄ iustitiaz ferentis accusat: puriorē
ergo se vir factore suo extimat si cōtra fla
gellum querelam parat? eiqz se proculdu-
bio p̄ponit cui? iudicium de sua afflictio-
ne redarguit. signant aūt dicit factore suo
q̄ nō dz aliquis credere q̄ creator creatu
rā suā q̄ de nihilo fecit ipie affligere velit.
q̄ tūc vt dicit Gre. clyphas didicit cū vo-
cez aure lenis audiuit q̄n p̄sideratiōe di
uine maiestatis discat q̄ humiliter in sua aiad
uersiōe timeat. ꝛ q̄ superiora degustat infe-
riora equanimit̄ tolerat q̄ plene intus cō
spicit quanti extimet quod foris agit.

¶ Capitulum. xx.

Aria mater dñi assimi-
lat illi sedi q̄ p̄ visionez
imaginariaz ostēsa fuit
beato Johanni Apoc.
iiij. Vidi inquit ꝛ ecce se-
des posita erat in celo
ꝛ supra sedē sedens. ꝛ q
sedebat similis erat aspectui lapidis iaspi
dis ꝛ sardinis. ꝛ iris in circuitu sedis simi
lis visioni smaragdine. Huic. n. sedi assimi
lat btā vgo. ¶ Primo rōne artificii q̄ ad
modū ꝛ formā sedis fuit artificiata. Naz
sedes est a terra eleuata inferi? clausa ꝛ ap
ta supius. Sic ipsa fuit eleuata a mundo
clausa peccato ꝛ aperta deo. Psalmista se
des tua de? in seculum seculi. ¶ Secundo
ratione loci. q̄ posita erat in celo. s. empy
reo vbi posita erat affectione ꝛ cōtempla
tione ꝛ nūc est ibi glorificata etiā habita-
tione. Psalmista. Dominus in celo sedes
eius vel posita idest per fidē firmiter stabi
lita in celo. i. in ecclesia militāte. ¶ Tertio
ratione obsequii. q̄ super sedez sedēs sez
x̄ps qui licet sup eam fuerit dignitate tñ
in ea sedit ꝛ quieuit incarnationis humi
litate Eze. xliij. Princeps ipse sedebit in
ea ꝛc. Ostendit ibi etiā beatus Johannes
q̄lis erat ille sedēs. q̄ qui se. e. fil'. ai. ia. ia. ꝛ
sar. Duplici lapidi assimilat saluator no-
ster x̄ps ad designādaz duplicem naturaz
in eo. s. diuinā ꝛ humanā. Diuina natura
in lapide iaspidis designat. q̄ iaspis viri-
dis est colorus q̄ inter omnes colores ma
gis p̄fortat ꝛ delectat visum ꝛ diuinitatis
species sup̄ oia itelligibilia magis delectat
ꝛ p̄fortat intellectū. Humana vō natura
designat in lapide sardinis qui ē colorus
rubei. q̄ christi humanitas rubricata fuit
sanguine passionis Isa. xliij. Quare rubr̄
est indumētū tuuz. In visiōe seu cognitio
ne harū duarum naturarum tot? homo
glorificat. Vñ siue ingrediat p̄ itellectū ad
cōspiciēdā diuinitatē. siue egrediat p̄ sen-
sum ad videndā humanitatē in suo salua-
tore pascua inuenier int? in aspectu diuini-
tatis foris in aspectu humānitat̄. ¶ Quar
to ratione ornamēti. q̄ iris in circuitu se
dis si. vi. sma. Et hic circuit? etiā competit
beate virgini. que suam protectionem vir
tutem ꝛ gratiā vndiqz extendit vniuersaz
ecclesiam protegens ꝛ adiuuans. Eccli. xx
iiij. Girum celi circuiui sola. Duo autem
colores principales iridis. s. igneus ꝛ ceru
leus sunt due vtutes beate virginis quia
igne? est charitas cerule? est castitas Sap̄.
iiij. O q̄ pulcra est casta generatio cū cha-
ritate. Pro. vltimo. Byssus ꝛ purpura i-
dumentū ei?. Dicitur etiā esse smaragdo
similis p̄pter viroꝛem fidei que in ea nun
q̄ emarcuit. ¶ Itē iris est signum clemen
tie ꝛ reconciliatiōis dei ad genus huma-
nū. Vnde proprie conuenit beate marie
virgini Gen̄. ix. Arcum meuz ponā in nu
bibus celi ꝛ erit signum federis inter me
ꝛ terram. ¶ Item iris est arcus sine cozda
ad nos inclinans cornua in signū q̄ nō
vult ferire sed parcere. Vnde etiā signifi-
cat beate virginis pietatem ꝛ misericordi
am que semper filium ad parcendū ꝛ non
ad feriendū inducit dicēs illud Joelis. ij.
Parce domine parce populo tuo. ¶ Irez
beata vgo assimilatur illi signo quod vi-
dit beatus Johēs apparere in celo Apo-

xij. vbi dicit. Signum magnū apparuit in celo mulier amicta sole ꝛ luna sub pedibus eius. in capite eius corona stellarum duodecim: ꝛ in vtero habens ꝛ clamabat. Vbi dignitas matris domini nostri quadrupliciter declaratur. ¶ Primo ex antiquitate in eo q̄ dicitur signū magnū qꝛ. s. fuit in antiquo in magnis rebus prefigurata. ¶ Secūdo ex natiuitate: qꝛ apparuit in celo. i. in ecclesia militante. s. quando nata est. ¶ Tertio ex claritate qꝛ amicta sole ꝛ luna sub pedibus eiꝰ ꝛ in capite eiꝰ corona stellaꝝ. xij. ¶ Quarto ex fecūditate qꝛ in vtero habēs ꝛ clamabat. ¶ Primo ergo beata virgo dr̄ signū magnuꝫ qꝛ. s. fuit ab antiquo magnifice prefigurata. Fuit. n. prefigurata beata virgo in signo celi. in signo regni ꝛ in signo belli. De primo dicitur Gen. ix. Arcum meum ponā in nubibus celi ꝛ erit signum federis inter me ꝛ terrā. Et assimilatur illi arcui quo ad q̄t tuoꝛ papnos coloꝛes qui videntur respōdere q̄ttuoꝛ elemētis sicut dictū est supra libro. j. capitu. lxix. Ipsa enī habuit colorē igneū in feruoꝛe charitatis. ¶ Itez iacintinū in nitoꝛe sanctitatis cerulcū in compassione pietatis ꝛ gramineum siue viridem in nitoꝛe virginitatis. Est etiā aliud signū in celo cui assimilatur beata vgo. Solet enī ſm cōputistas sol in medio mēsiuꝫ ingredi nouuꝫ signū. In medio aūt augusti signū virginis ingreditur: sol aūt quando est in signo in quo creatꝰ est maximos dicitur habere effectꝰ. Et iō in assumptione q̄ celebratur in medio augusti sol iustitie ingressus est in signum virginis gloriose: qꝛ qui in virgine conceptus fuerat per incarnationē in assumptionis die ingressus est in eā per glorificationem ꝛ iō in eā ꝛ per eā magnos effectꝰ iprimit gratie: ita vt oēs possint ad eā cōfidenter accedere. ¶ Item fuit p̄figurata in signo regni. i. in sceptro siue vga aurea assueri. Nam sicut legitur Hester. v. Cū rex assuerus indeis esset iratus Hester regina ad interceden dū se contulit: ꝛ rex auream vgam p̄ro signo clemētie ad eā extēdit ꝛ placatꝰ fuit. Hec virga aurea est mater nostra virgo maria qua mediante deus humane nature siue peccatoꝝ placatus est. Dñ ipa data est nobis in signū clemētie ꝛ misericordie ad quā fugiētes liberant. ¶ Itē p̄figurata fuit i signo belli De quo. ij. Machab. viij. Dato inquit signo adiutorij dei commiserūt cū nicanoꝛe ꝛ vicerunt. Sic iudei. i. cōfitentes. s. q̄ christū ꝛ beatā vginē cōfitentur ꝛ laudāt hñt signū adiutorij dei. s. gloriosam virginē adiutricē cuiꝰ ope diabolū vincūt ꝛ in fugā cōuertūt: vñ. ps. lō signū petēs dicebat. Fac mecū signū in bonū vt videāt q̄ oderūt me ꝛ cōfundātur. qm̄ tu dñe adiuuisti me ꝛ cōsolatꝰ es me. ¶ Secūdo describitur ex natiuitate qꝛ apparuit in celo. i. in ecclesia militāte. Tūc. n. p̄mo apparuit quādo in mūdo nata fuit Sed nota q̄ beata vgo apparuit sicut flāma sicut rota sicut stella ꝛ sicut femina. De primo dicitur Exo. iij. Apparuit dñs in flamma ignis de medio rubi. Hec flāma fuit beata virgo diuino amoꝛe inflammata in qua dñs apparuit dum incarnatus fuit. ¶ Item apparuit sicut rota. De qua Eze. i. Apparuit rota vna super terraꝫ iuxta aialia quattuoꝛ hñs facies. Hec rota fuit virgo beata ipsa. n. fuit rota demonibus terribilis. Dicitur enī q̄ leones terrē tur q̄n audiūt strepitus rotarū. Hec fuit sup terrā. i. a terrenis eleuata cogitatione affectiōe ꝛ cōuersatiōe: iuxta aialia. i. iuxta euāgelistas tēpoꝛe ꝛ familiaritate: vñ multa eos edocuisse credit ꝛ de christo filio suo precipue beatum Lucā. vñ ipsa hūit q̄ttuoꝛ facies. i. noticiā ꝛ fidez omnium que q̄ttuoꝛ euāgeliste de xp̄o scripserūt vel quattuoꝛ facies. i. quattuoꝛ vtutes cardinales. s. iusticiaꝫ prudētiaꝫ foꝛtitudinē ꝛ tpantiam. Vel q̄ttuoꝛ facies. i. q̄ttuoꝛ aspectꝰ q̄rum vnā ad deū vertit p nobis intercedēdo. Aliaꝫ ad paradisum. i. ad beatos eos lerificādo. Lerificant. n. sancti qui sunt in celo nō solū de aspectu regis ſꝫ etiā regine qua mediante saluati sunt. Tertiam vertit ad mūdū miserādo ꝛ ptegēdo. q̄rtaꝫ vertit ad diabolū exterrēdo ꝛ expellē do. Vñ dr̄ eē demōibꝰ terribilis vt castrorum acies ordinata. ¶ Item apparuit vt

stella ℳath.iiij. Diligenter didicit ab eis tempus stelle que apparuerat eis. Est enim vt stella matutina que diem .i. xpm adduxit. ¶ Item vt stella marina que naugantes per mūdi pelagus ad portū salutis dirigit. Dñi q stella antecedebat eos vsq; dum veniēs staret supra vbi puer erat. s. iesus qui salus interpretat. ¶ Jté vt stella vastatiua. s. vitiorū ℳume. xxiiij. Oritur stella ex iacob q cōsurget virga de israel q percutiet duces moab vastabitq; omnes filios seth. ¶ Item apparuit vt femina. iiij. ℜe. vij. Apparuit femina cuius filij mortuus erat. ℳaxime enī in morte christi filij sui femineū q maternum ostendit affectum dolēdo q plorando. Patet igitur q beata virgo tanq̄ flāma accēdit q calefacit frigidos in dilectione charitatis: q tanq̄ stella illuminat dubios in cognitione veritatis: q tanq̄ rota perstrepens exterret leones. idest superbos timore humilitatis q tanq̄ femina pia confortat q securat pusillos in spe sue pietatis. Et de istis quatuor loquit ipsa Eccli. xxiiij. dicens. Ego mater pulchre dilectionis q timoris q magnitudis q sancte spei. ¶ Tertio describit ex claritate qr mulier amicta sole: vbi ondit̄ur beata virgo esse clara q luminosa a parte exteriori quia amicta sole a parte inferiori qr luna sub pedibus eius. ¶ Jté a parte supiori qr in capite eius corona stellarū. xij. Dicit ergo primo mulier amicta sole. i. fulgore gratie spiritussancti. Et hec gratia fuit septiformis ꝺm septem dona spūssancti que fulserunt in ea que. s. representant i septē effectibus solis. ¶ Primus effectus est calefactio: q hic ex dono sapiētie que calefacit in amore dei sui q primi Eccli. xliiij. Tripliciter sol exurens mōtes .i. excelsas mētes inflāmans triplici amore vt dictū est. Vel aliter in amore dei triplicit̄er. s. toto corde tota anima q tota mēte. ℜadios igneos exsufflans. i. calidas affectiones imittens. ij. ℳacha. j. ℜefulsit sol q pri⁹ erat in nubilo q accēsus est ignis magnus: spūs enī gustans deū per donum sapiētie inardescit in amore ipsius Augu. Gustaui q esurio ac sitio tetigisti me q exarsi in concupiscētiam tuam Eccli. xxiiij. Qui edūt me adhuc esuriēt. ¶ Secūdus effectus est illuminatio que pūnet ad donum intellect⁹ Eccli. xlij. Sol illuminans per oia respexit. i. oia respicere facit in celo sūma gaudia: in iferno sūma supplicia in mūdo ꝓssuras q angustias: in seipo peccata q negligētias. j. ℳachab. vj. ℜefulsit sol in clypeos aureos. i. in xpm q martiam q resplēduerunt montes ab eis. i. electorū mētes. ¶ Tertius effectus solis est denudatio qr facit vestes exuere: q ꝫ ad donū ꝓsilij refert. qr docet veterē cōuersationē q seculares vitam deponere Cañ. j. ℳolite me ꝓsiderare q̄ fusca sim qr decoloratuit me sol. ¶ Quartus effectus solis est consolidatio: q ꝫ ad donū fortitudinis ptiet per qd̄ mēs solidat Eccli. xxvij. ℍomo sanct⁹ in sapiētia sua manet sicut sol idest firmus. ¶ Quintus effectus solis est regulatio totius vite humane q hoc pertinet ad donū sciētie per qd̄ scimus ꝓuersari in medio nationis praue vt dicit Augustinus. Vnde ℙhil. ij. Inter quos lucetis sicut luminaria in mundo. ¶ Sextus effectus solis est liquefactio: q hic ad donum pertinet pietatis quo liquescit anima in compassiōe proximi Exo. xxvj. Cum incalesceret sol liquefiebat māna Sapientie xvj. quod igne nō poterat exterminari statim exiguo radio solis tabescebat. psalmista. Flabit spiritus eius q fluēt aque. ¶ Septimus effectus solis est deficcatio humidoꝝ q hic ad donum ptinet timoris quo carnalis concupiscētia deficcatur. Vnde Jacobi. j. Exortus est sol cū ardore q arefecit fenū. i. carnē: qr ois caro fenum q ois gloria eius q̄si flos agri: Isa. xl. ꝓpter hos septē solis effectus dr Isa. xl. Lux solis septēpliciter erit sicut lux septem dierum. Et ꝓpter hos septē solis effectus saluat̄ hō. q ideo dr. j. ℜeg. xj. Cras erit nobis salus cū incaluerit sol ¶ Sexto beata vgo ostenditur fuisse etiam illuminata a pte iferiori qr luna sub pedibus eius. Vbi per lunā designatur mutabilitas que ē quadruplex vna nature que etiam est in angelicis spiritibus qui sunt mutabiles per naturam

⁊ inutabiles per gratiam Job.xiij. Ecce q seruiunt ei non sunt stabiles ⁊ in angelis suis repperit prauitatē. ¶ Secūda est fortune in rebus tpalibus Ecclesiastes.j. Vanitas vanitatum ⁊ oia vanitas. ¶ Tertia est culpe in peccatoribus.s. de culpa in culpam Osee.iij. Sanguis sanguinem tetigit .i. vnum peccatū ad aliud traxit. ¶ Quarta est miserie in humanis corpoꝛib⁹ Job. xiiij. Homo nat⁹ de muliere breui viuēs tpe repletur multis miserijs ⁊c. nunq̄ in eodē statu permanet. Hec quadruplex luna .i. mutabilitas fuit sub pedibus beate v̄ginis. ¶ Primo mutabilitas creature celestis. qz. s. angeli eius subdūtur imperio. Vnde competit ei illud Gen.xxxvij. Vidi per somniū quasi solē ⁊ lunaz ⁊ stellas vndecim adorare me. Vt per solē intelligatur suprema angelorū hierarchia. per lunam hierarchia media: per stellas v̄o angeli infime hierarchie: qui oēs beatam virginē adorant ⁊ venerantur. Nomine etiaz lune intelligitur mutabilitas fortune Eccli. xxvij. Stultus vt luna mutatur. qz sm qđ bona tpalia fluunt ⁊ refluūt mutatur animus eius. Istā lunam beata virgo sub pedibus habuit. qz omnia tempoꝛalia calcauit per paupertatē voluntariam quā elegit. Si. n. ista tpalia calcaremus pedibus ⁊ non tangeremus affectibus veraciter nostra essent Deut.xi. Omnis locus quē calcauerit pes vester vester erit. Luna tamē quāto magis soli coniungitur tanto magis luce priuatur. ⁊ quanto magis se a sole elongat tanto maioꝛe luce coruscat. qz multi plati quanto magis appropinquāt ad deum per aliquam dignitatem tanto magis obtenebrantur per iniquitatem: ⁊ quanto magis elongantur dignitates fugiendo tanto magis illuminant lumē gratie recipiendo. ¶ Nomine etiā lune intelligitur mutabilitas culpe. Vnde dicit de viro sancto ⁊ perfecto. Per diem sol non uret te neqz luna per noctē qz anima sancta neqz in die prosperitatis cadit in peccatum per amoꝛem male inflāmantez neqz in nocte aduersitatis per timoꝛem male humiliantem. Istam lunam virgo ꝑda ria sub pedibus habuit qz nulla culpa in ea vnq̄ prevalere potuit. Et ideo in ps. non dicitur luna simpliciter sed luna perfecta in eternum. Luna autem tunc perfecta erit quando sine macula erit quando scz verificabitur quod dicitur Isa.xxx. Erit lux lune sicut lux solis. Fuit igitur sicut luna pfecta qz sine omnis peccati macula tam mortalis q̄ etiā venialis. ¶ Nomine etiam lune intelligitur mutabilitas miserie. ps. oꝛietur in diebus eius iustitia ⁊ abundantia pacis donec auferatur luna glosa. i. mutabilitas que per lunam significatur. Sicut enim luna crescit ⁊ decrescit sic ⁊ humanum corpus multiplici mutabilitati subditur Ro. viij. Vanitati creatura subiecta est ⁊c. Et qz ipsa mutabilitas miserie tolletur in resurrectiōe die nouissimo subditur ibi. ipsa creatura liberabitur a seruitute corruptionis ⁊c. Istam lunam beata virgo sub pedibus habet qz perfectam corporis immoꝛtalitatez possidet ⁊ super omnes angelorūz ordines in anima ⁊ in corpoꝛe glorificata manet. vnde Ps. Caligo. i. humana moꝛtalitas sub pedibus eius. ascendit super cherubin ⁊ volauit. vo. super. pen. ven. Ipsa igitur virgo beata lunam sub pedibus habuit scilicet celestem naturam ei prefidendo prosperitatem humanam eam despiciendo. omnem culpam ipsam penitus vitando ⁊ humanam miseriam immoꝛtalitatem induēdo. ¶ Tertio fuit illuminata a parte superioꝛi quia in capite ei⁹ coꝛona stellarum. xij. Iste duodecim stelle sunt duodecim eius prerogatiue super omnes mulieres quarum quattuoꝛ habuit ex parte coꝛporis ⁊ anime. ¶ Prima fuit vteri sanctificatio. secunda angeli salutatio. tertia spiritussancti superuentio. quarta filij dei conceptio. Alias quattuoꝛ habuit ex parte anime. ¶ Prima fuit eius humilitas quia dixit. Ecce ancilla domini ⁊c. ¶ Secunda eius prudentia quia quesiuit. Quomodo fiet istud ⁊c. ¶ Tertia fuit erubescentia qua turbata est in sermone angeli. ¶ Quarta fuit charitas qua seruiuit cognate. ⁊ quia vino deficiē/

re in nuptijs dixit filio. Vinū non habent Joh.ij. Alias quattuor habuit ex pte corporis q̄ fuerūt maternitas sine corruptione, virginitas cū fecūdatióe grauitas sine grauamine ꝛ ptus sine dolore. Fuit ergo mater incorrupta. virgo fecunda sine grauamine grauida sine dolore puerpera. Et stelle.xij.sunt.ix.ordines angelorum ꝛ tres ordines beatoꝝ scilicet martyres cōfessores ꝛ vgines qui eam coronant qz ipsam perpetuo veneráf admirantur ꝛ laudant Seraphin enim admirátur ꝛ laudant in ea charitaté tā succensam cherubin sapiétiam tam ꝓfundam. Throni pacé ꝛ quietem in deo sic tranquillá. Dominationes tátam sup angelos preeminétiaz. Vtutes tantá miraculorum efficaciá potestates tám tam super demones potentiam principatus tantam de omnibus regnis prouidétiam. archangeli tantam de omnibus locis diligentiam. angeli tantam de singulis psonis custodiam. Martyres tátam in tribulatióe constantiam. Confessores tantá sobrietatem ꝛ temperantiam. Virgines tantam puritaté ꝛ mundiciá. ¶ Quarto eius dignitas oñditur ex eius fecūditate: qz in vtero hñs filiū dei cóceptū sc̄z in annūciatione clamabat spiritu deum magnificádo quádo dixit. Magnificat anima mea dñm. Sed nota q̄ habuit in vtero paternū splédoré Heb.i. Qui cū sit splédor glorie ꝛc̄. ¶ Jté nimeū cándoré Sapi. vij. Lándor est lucis eterne ꝛ spe. sine. ma. ¶ Jté diuinū odoré Eccli.xxiiij. Ego q̄si vitis fructificaui suauitaté odoris. ¶ Jté suauem dulcorē ibidé. Spiritus meus sup mel dulcis ꝛ hereditas mea sup mel ꝛ fauū. ¶ Jté celestem ignez Heb.xij. Deus noster ignis cósumés est. Ex hoc ergo q̄ habuit in vtero paternum splédorē fuit in ea mirabilis claritas Ambrosi⁹. Quid mirabilius matre dei: quid splēdidius ea quaz splédor elegit. qd castius ea q̄ corp⁹ sine corpis cótagio generauit: qz vero habuit niueū candorē siue splendorē remáfit ibi mirabil puritas Can.iiij. Tota pulchra es amica mea ꝛ macula nō est in te Anselmus. Decebat vt virgo ea puritate niteret qua maior sub celo nequit inte-gi. Quia vero diuinum odoré habuit remáfit ibi mirabil suauitas. Dñ clamabūt adolescētule. Trahe me post te curremꝰ in odoré vnguētoꝝ tuoꝝ Eccli.xxiij. Sicut cinamomū ꝛ balsamuz aromatizans odoré dedi. Sz qz habuit suauē dulcorē remáfit ibi mirabilis pietas. Dñ ipsa dicit mater gr̄e mater misericordie. Quia vo habuit celestē ignē remanfit ibi mirabilis charitas p quam diabolam succendebat Judith.ix. Percutiet eum ex labijs charitatis mee: per hanc enim omnia aduersa supabat: Can.viij. Aque multe non poterūt extinguere charitatem. ¶ Jtem maria mater domini assimilaf arce testaméti in visione beati Joānis que habef Apo. xj. vbi dicitur q̄ visa est arca testamenti dñi in tēplo eius ꝛ facta sūt fulgura ꝛ voces ꝛ terremotus. Vbi primo nota aspectum dignitatis qz visa est arca domini. ¶ Secūdo situm sanctitatis qz in loco sácto sc̄z in tēplo. ¶ Tertio affectuz ptátis qz facta sunt fulgura. Et circa primuz notaq̄ per arcaz domini intelligitur virgo beata Maria. Et hoc patet ex tribus sc̄z ex materia ex mēsura ꝛ ex cōtinentia. i. ex ipso contento. Sz quidé materia arce veteris testamēti de q̄ fabricata fuit fuerunt ligna sethim sicut patet Exo.xxv. sm aūt Hiero. Ligna sethiz inter cetera ligna habēt leuitaté pulchritudinem ꝛ fortitudinem ꝛ imputribilitatē. Per que intelligūtur quattuor virtutes marie. Nam leuitas competit eius paupertati per quá fuit a terrenis affectibus ꝛ solicitudinibus exonerata ꝛ alleuiata Ysa.xix. Ascendet dominus super nubē leuem. i. mariá paupere q̄ nubes quidem fuit. qz ex terra nata sed tamen fuit leuis a mundi affectibus ꝛ solicitudinibus exonerata. Pulchritudo vero competit eius puritati p quam immunis fuit ab omni deformitate peccati. Can.iiij. Tota pulchra es amica mea ꝛ macula non est in te. Fortitudo autem competit eius stabilitati. s. in fide ꝛ patientia ꝓuerb. vltimo. Fortitudo ꝛ decor indumentum eius Eccli.xxvi. Lo-

lumne auree super baſes argenteas ⁊ pedes firmi ſup plátas ſtabilis mulieris. Im putribilitas competit eius ỽginitati. Sapien. vj. Clara eſt que nunq̃ marceſcit.

¶ Scõ illa arca figurabat beatã virginez ratiõe menſure q̃ ſicut dicit Exodi. xxv. Longitudo arce habebat duos cubitos ⁊ ſemis: latitudo cubitũ ⁊ dimidium. altitudo ſimiliter cubitũ ⁊ ſemis. Joſephꝰ autẽ dicit q̃ facta eſt arca quinq̃ palmoꝝ longitudinis: q̃. ſ. beata virgo quinq̃ ſenſus ab initio vite vſq̃ ad finem in omni ſanctitate lõganimiter cuſtodiuit ⁊ ſeruauit.

¶ Trium aũt palmorum erat latitudo q̃ reſtaurationem angelorũ ⁊ redemptionẽ hominũ ⁊ totius vniuerſi renouationez auidiſſime procurabat. Cubitum ⁊ ſemiſſem habebat altitudo quia eius contemplatio plena erat in fide ſemiplena in cõprehenſione: vel certe quia eius celſitudo humanam ⁊ angelicaz naturam excellebat ſed vſq̃ ad filij excellẽtiã minime ipa attingebat.

¶ Tertio figurata eſt beata ỽgo per arcã ratiõe continentie: q̃ in arca cõtinebant tabule teſtamẽti. Deuteronomiuz ⁊ virga aaron vna aurea in q̃ erat mãna. Que omnia cõpetunt beate marie. Cuſtodiebat enĩ virgo beata rigorẽ diſcipline. qui deſignatur per virgã: legem decalogi que per tabulas. euangeliuz xp̃i qõ per deuteronomium que eſt lux ſcõa: ⁊ ipſum xp̃m qui per vinam plenã mãna. vel per iſta quattuor intelligit Jeſus xp̃s qui in iſta arca habitauit. in quo quattuor fuerunt. ſ. diuinitas dulciſſima que per mãna anima ſapientiſſima que p deuteronomium ſiue ſcõam legẽ caro mundiſſima que p virgam aaron q̃ floruit. ⁊ ſp̃ũs humanꝰ ſapientiſſimus q̃ per tabulas teſtamẽti in qbꝰ erant ſcripta dei mandata ſignificantur.

Templũ autem in quo hec arca fuit eſt triplex. primum in quo fuit fabricata ⁊ ſanctificata. ⁊ iſtud fuit vterus matris ſue ſcz anne beate. Dicitur enim. iij. Re. viij. q̃ intulerunt arcam domini in locum ſuum in oraculum templi in ſancta ſanctorum Hec arca federꝫ domini fuit beata maria quam deus ſterilitatem parẽtum auferẽs ⁊ angelus p̃miſſionẽ deferens ⁊ Joachim generationi operam prebens introduxit in locũ ſuum. i in vterum beate anne. de qua ſubditur in oraculũ templi. ipſa. n. anna beata tẽplum dei fuit cuius oraculum fuit mẽs ipſius deo deuota ⁊ orationi dedita: in cuius etiam vtero beata ỽgo poſt cõceptionem ſanctificata fuit vt eſſet ſancta ſanctorũ. i. ſuper omnes ſanctos ſanctificata. vel vt ipſa beata virgo etiaz in vtero matris p̃pararetur ad generãdum ſanctum ſanctoꝝ.

¶ Scõm fuit tẽplũ in quo fuit purificata tẽplum. ſ. ſalomõis in quo etiaz obtulit filiũ ſuum obuiãte ſancto ſimeone Lu. ij. Venit in ſpũ in templũ ⁊ cũ inducerent puerum Jeſuz ⁊c. vt. ſ. nos ſtudeamus animam noſtrã dum eſt in tẽplo corporis vel mundi ſollicite purgare. ſ. p penitẽtiam ⁊ ſpiritũ noſtrũ deo offerre. ſ. per orationez deuotã.

¶ Tertiũ eſt tẽplũ in quo fuit glorificata. ⁊ hoc fuit in aſſumptione cũ. ſ. ingreſſa eſt templũ celeſtis glorie. Et de h̃ templo dicit in p̃s. Dominus in tẽplo ſancto ſuo dñs in celo ſedes eiꝰ. Ad hoc igitur celeſte tẽpluz deducta fuit arca. i. beata virgo cũ honorabili ſocietate cũ ineffabili iocunditate cũ admirabili claritate ⁊ cũ terribili poteſtate. De primo dicitur figuratiue. ij. Regũ. vj. vbi legitur q̃ dauid ⁊ ois iſrael ducebant arcam domini cũ gaudio. ⁊ erãt cum dauid ſeptem chori. P̃er dauid intelligitur xp̃s. per ſeptem choros vniuerſitas angelorum: vt tres chori fuerũt ante nouũ teſtamentuz ſcz angeli patriarche ⁊ prophete ⁊ quattuor in nouo. ſ. martyres cõfeſſores ⁊ ỽgines ⁊ ipſi apoſtoli q̃ nutu dei ad litteraz interfuerunt eius exequijs. De iſta honorabili ſocietate cãtat eccleſia. Vidi ſpecioſam ſicut colũbaz ⁊c. ⁊ ſicut dies verni circũdabant eã flores roſarum ⁊ lilia cõuallium. P̃er flores roſarũ ſm Hiero. intelliguntur oẽs martyres ſanguine rubricati. P̃er lilia omnes angeli cõfeſſores ⁊ virgines.

¶ Secũdo aſſumpta eſt cũ ineffabili iocunditate. quod ſignificatum eſt. i. Regum. vj. vbi dicitur David ⁊ omnis iſrael deducebant arcam teſtamenti domini ſũ

iubilo ꝛ clangore buccine. Et ibidem. Dauid autem ꝛ omnis domus israel ludebāt coram domino in omnibus lignis fabrefactis ꝛ citharis ꝛ lyris. Circa quod notā dum est ꝙ sicut dicit Augu. sup pſ. ꝛ Hugo de sancto victore. Tripler est sonus musicus. Vnus q fit cū voce sicut in cantu. Alius cū flatu sicut in buccina: tertius cū pulsu sicut in cithara. Sonus ergo vocis tangit cum dicit in iubilo q: iubilatio est cātus modulatio. Sonus flatus cū dicitur in clangore buccine. Sonus pulsus in lignis fabrefactis ꝛ citharis. Vnde per hoc dat intelligere ꝙ in deductione hui⁹ arce i templo celi fuit omnis modulatio siue suauitas musica. ¶ Tertio fuit assumpta cum mirabili claritate. Cañ. vj. Que ē ista que progreditur quasi aurora consurgens. In quo ostenditur ꝙ ascendit cum claritate corporali. ſ. corporis glorioſi deposita. ſ. omni obscuritate corporee corruptionis sicut aurora nocte relinquit ꝛ die adducit. sequitur pulchra vt luna. Et in hoc oñditur ꝙ cū claritate spūali. i. cū anima beata. Sicut enī luna post solem saltē quantū ad apparentiam maiorē hz claritatem. Sic ipsa post xp̄m maiorē ſm essentiam ꝛ veritatē habuit beatitudinem. Sequitur electa vt sol. In quo ostēditur ꝙ ascendit cū claritate supsubstantiali. i. cuz filio suo sibi occurrēte qui est verus sol. Et sequitur adhuc terribilis vt castrorum acies ordinata. In quo ostenditur ꝙ ascēdit cū claritate intellectuali. i. cū luce angelica q: totus angelorū exercitus ad ipsaz venit ꝛ ipsam vsqz ad celum associauit. Et ideo dicatur vt castrox acies ordinata q: quidam eā precedebāt sicut domicille q̄ si viam tante domine preparantes: quidā comitabātur sicut baiuli quasi ipsam ad ethera deducētes: quidam subsequebant tanq̄ famuli quasi eius obsequijs famulātes. Oēs añt associabant sicut ioculatores deuoti laudes dulcissimas modulantes. ¶ Tertio sequitur effectus ptātis: q: facta sunt fulgura ꝛ voces ꝛ terremotus. Dum enim sic triumphaliter ascenderet facta sunt fulgura. i. terrores demonuz. ſ. fugientium ꝛ voces. ſ. sanctorum substantium ꝛ terremotus. i. cōmotio iudeorum cōcurrentiū de qua. ſ. iudeox cōmotione multa narrant in libello de assūptiōe quē transtulit beatus Hieronymus.

¶ Capitulum. xxi.

Mundus assimilat illi mari vitreo qō Johānes vidit per visionē imaginariam Apo. iiij. vbi dicit. Vidi in conspectu sedis tanq̄ mare vitreū simile chrystallo Est enim mundus mare tumidum per superbiam liuidū per inuidiā. feruiduz per iracundiā. profundū per auariciam ingetum per accidiā spumosum per luxuriaz absorbens per castrimergiā vbi etiam maiox piscis minorē deuorat Abac. i. Facies hominis sicut pisces maris. pſ. Hoc maxit mare magnū ꝛ spacioſum manibus ꝛc. Dicitur autem vitreum propter fragilitatem. Joh. i. Mundus transit ꝛ concupiscētia ei⁹ Ap. i. Cor. vi. Preterit enī figura mūdi huius. Dicitur etiam simile chrystallo ꝓpter frigiditatē ꝛ maliciā obstinationis Eccli. xliij. Gelauit chrystallus ab aqua.

¶ Capitulum. xxij.

Passio ꝛ perfectio chrysti excessit passiōes ꝛ pfectiones omniū sanctorum qō ostēsum est per somnium Joseph qō habetur Gen. xxxvij. Audite somniū meum quod vidi: putabaz colligere nos manipulos in agro ꝛ quasi ꝓsurgere manipulum meū ꝛ stare vestros qz manipulos circūstantes adorare manipulū meū. Manipulus enim Joseph est collectio cōtumeliarū ꝛ passionuz xp̄i q̄ Amos vltimo fasculus vocatur qui edificat in celo ascensionē suā: ꝛ fasciculū suū super terrā fūdauit. Nā xp̄s per fasciculū passionū sibi fecit gradus ascēsiōis in celū. Manipuli ät fratrū Joseph significant collectiones penax ꝛ passionū alioꝝ sanctoꝝ. Quod igit manipuli eox manipulū ioseph adorauerunt: nihil aliud ē q̄ recognoscere ꝙ passiōes eox nihil sūt respectu passiōis chry

sti ⁊ q̄ eoꝝ pāssiones er xp̄i passiõe virtutem ⁊ meritū hñt. Vel qz manipulus dicitur a manu. P̄er manipulū ioseph intelligimus v̄rutē ⁊ pfectionē operū christi. p manipulos vo fratrū ei⁹ itelligim⁹ merita siue fruct⁹ opeꝝ aliorꝝ sanctorꝝ de qb⁹ in ps. Eũtes ibāt ⁊ flebāt mittentes semina sua. Veniẽtes aũt venient cũ exultatiõe portantes manipulos suos. Qõ igit manipuli eoꝝ illi⁹ manipuliũ adorāt ē q̄ merita eoꝝ in cõparatiõe illi⁹ deficiẽdo se humiliāt. Quia vo in p̄dicto somnio fit mẽtio de agro cũ dr. Putabā colligẽ nos manipulos in agro. ¶ Notādū ē q̄ sicut dicũt somniorꝝ iterp̄tes ager sõnat⁹ diuersam hz significationẽ. Haz aliqñ refertur vt dicũt ad somniãtē malignitatē sicut refert q̄ qdaz de p̄cipib⁹ venit ad magnuz somniorꝝ iterp̄tẽ q̄ vocabat Serum ⁊ dixit ei. Vidi per somniũ in agro spatioso ⁊ plano me stare qui p̄mũ quidez apparuit dẽsus ⁊ herbidus postea nudus ⁊ aridus cui rñdit interp̄s hoc infidelitatez ⁊ versutiam protẽdit somniãtis ⁊ vere sic erat in re sicut dixit Omrochitis. i. somniorũ discretor vel iudex. Dñ varietas agri somniata ad versutiã ⁊ instabilitatez refertur somniantis. Qñq; vero ager somniatus referr̄ ad loci fertilitatem sicut in supradicto somnio ioseph ager significabat terram fertilem egypti: in qua ioseph a fratribus suis erat adorandus.

¶ Capitulum. xxiij.

Peccatũ primo hominem ligat ⁊ p̄ obstinationẽ includit: deide ad iferni patibulũ deducit: qõ oñdit ex somnio pistoris pharaonis qõ habet Gen̄. xv. vbi dicit q̄ pistorꝝ princeps ait. Ego vidi somniũ q̄ tria canistra farine haberẽ super caput meũ ⁊ in vno canistro qõ erat excelsius portare me putabam oẽs cibos q̄ fũt arte pistoria: auesq; comedere ex eo. Rñdit ioseph hec est iterp̄tatio somnij tria canistra tres adhuc dies sunt post quos auferet pharao caput tuũ. ac suspẽdet te in cruce ⁊ lacerabunt volucres celi carnes tuas. ¶ Iste pistor significat peccatorẽ qui moritur in peccatis. Tria enim canistra farine tria peccata sunt. s. cordis oris ⁊ operis que tũc sunt super caput quãdo dominantur menti. Vel ista tria sunt tria vitia magna ⁊ principalia. s. auaritia luxuria ⁊ superbia: quorum excelsius est superbia: in quo oia cibaria quodãmodo sũt. i. oia ipeccata qbus mali pascunt: qz sez initium oīs peccati est supbia vt dr Eccli. x. Aues aũt que de hoc canistro pascunt demões sunt quorum p̄prium vicium supbia est Tres aũt dies sunt tẽpus nationtatis tempus vite ⁊ tẽpus mortis peccatoris post quos peccator educitur a carcere mundi vel corporis. Vnde tunc auferetur caput. i. rationalis mens ꝑm quã anima a corpore separatur que in homine principare debuit ⁊ suspẽditur misera anima in tormẽto gehẽne vbi aues lacerant eius carnes .i. demones delectant in penis quas anima sustinet p̄ peccatis que gessit in carne. Quia igit in p̄dicto somnio ioseph p̄ tria canistra itellexit tres dies post quos somnium implendum erat. Notandũ est q̄ sicut dicunt somniorꝝ interp̄tes tẽp⁹ impletiõis somnij accipit dupliciter. Aliquã do quidem ex numero ⁊ ordine rer̄ q̄ in somnio apparẽt sicut in somnio pharaonis ioseph p̄ septẽ boues vel spicas intellexit septẽ annos. ⁊ q̄ post septẽ pingues vel plenas boues siue spicas venebãt septem tenues itellexit q̄ septẽ annos vbertatis sequerent̄ septem anni sterilitatis. Similiter in somnio pincerne p̄ tres ꝑpagines accepit tres dies post quos somnium iplendũ erat. Et in hoc somnio pistoris vt dictũ est p̄ tria canistra itellexit tres dies: aliqñ vo vt dicũt determinat tẽpus ipletionis somnij ex hora qua qs somniũ vider: vñ dicũt q̄ somniorꝝ q̄ apparent a nona hora noctis vsq; ad initium aurore nõ differt̄ ipletio nisi vsq; ad annũ vel sextum mẽsem vel tertiũ vel decem dies. ⁊ illa sunt veriora ⁊ validiora q̄ fiũt ante luce: somnia vo q̄ fiunt in luce aurore vltra tertiũ diẽ nõ ꝓtendunt. ¶ Jtẽ peccatũ iz in fieri habeat delectationẽ tñ in fine ha

bet amaritudinem dum assimilatur illi li/
bro de quo agit i visiõe beati Johis Apč.
x. vbi dicit. Accepi librum ꝛ deuorauī illū
ꝛ erat in ore meo tanq̃ mel dulce ꝛ cū de/
uorassem eū amaricatus est vẽter meus.
Ille liber repñtat peccatū qđ vocat liber
qꝛ scribitur illa scriptura: de qua dr Ezē.
x vij. Peccatū iuda scriptū est stilo ferreo
in vngue adamãtino exaratū sup latitudi
nez cordis eoꝝ. Tūc aūt deuorat qñ cum
delectatiõe impletur. ꝛ tūc hz in gustu. i. in
fieri dulcedinem mellis. i. vehementiã de/
lectatiõis sed post deuoratione. i. post trã/
situm delectatiõis amaricatur vẽter ani/
me. i. memoria seu cõsciẽtia penitudine re
pletur. Dñ phs dicit q mali replent peni
tudine Prouer. v. Nouissima illius ama
ra quasi absinthiuz.

¶ Capitulum. xxiiij.

Penitẽtia liberat hominez a carcere peccati ꝛ restituit hoiem ad gratiam dei qđ ostenditur ex somnio pin cerne pharaonis de quo habet Gen̄ xl. vbi dicitur q narrauit ꝑpositus pincernarum somniũ suum. Videbã coram me vitẽ in qua erant tres propagines crescere paulatim gẽmas ꝛ post flores vuas maturescere ca/licemqz pharaonis in manu mea. Tuli er go vuas ꝛ expressi in calicẽ quẽ tenebã ꝛ tra didi poculũ pharaoni. Respõdit Joseph hec est interpretatio somnij. tres propa gines adhuc tres dies sunt post quos re/cordabitur pharao ministerij tui ꝛ recipi/ et te in gradũ pristinum vabisqz ei calicez iuxta officium tuum sicut ante ꝓsueueras tantũ memẽto mei cum bene tibi fuerit. Iste pincerna reus ꝛ in carcere positus ꝛ postea liberatus significat eos q ꝛ si pec/cant tamẽ per penitẽtiam liberãtur. Vitis aũt est penitẽtia cui⁹ tres propagines sũt contritio. ꝯfessio. ꝛ satisfactio ex qbus ꝑ/ducũtur gẽme bonaruz cogitationum. ꝛ flores bonarũ affectionũ ꝛ fructus matu ri ꝑfectarum opationum que etiã expri/mũtur ꝑ tollerãtiã passionũ vt cõformẽt passioni xpi q est expumi in calicez regis.

Ad hoc idem refert interpretatio qꝛ tres propagines sunt tres dies idest tres aie il luminatiões. vnus in peti recognitiõe alius in peti propalatiõe. tertius i peti redemptiõe. primũ facit cõtritio. 2m cõfessio. ter tium satisfactio. Postquos pharao idest deus recordabit peccatoris ꝛ pristine ino cẽte eius ꝑ misericordiã ꝛ restituet eũ ad pristinũ statuz gre. Quod aũt Joseph sub didit. Memẽto mei dum bñ tibi fuerit ẽ vbum qđ põt xps dicere ei qui percussus tribulatiõe vel infirmitate est memor et⁹ ꝛ reddit ad cor ꝛ penitet vt liberetur. ꝓs Cum occideret eos querebant eum ꝛ re uertebantur ꝛ diluculo ventebant ad euz Sed tñ qñqz tales postq̃ liberati sunt ꝛ ad sanitatẽ vel prosperitatẽ reducti non amplius recordantur dei. nec bonuz qđ inceperũt prosequunt. sicut de isto pincer na scribit q postq̃ liberatus est succedẽti/bus prosperis oblitus est interpretis sui. Aliqui aũt sic exponũt. q in hac vite som niata significatur xps vel ecclesia. Tres au tem propagines in vite sunt tres gradus fideliũ ecclesie. s. cõiugatorum qui sunt in mora opationis cõtinentium q sunt in lecto cõtemplationis. ꝛ virginum siue recto rum q sunt in agro ꝑdicationis. Hi sunt tres status incipientium proficientiũ ꝛ ꝑfectorum quos xps exprimit in euãgelio Est ergo sicut palmes in vite fidelis i vni/tate ecclesie. extra q̃ nullum fructuz meri torium eterne vite potest facere. hic pal mes primo germinat in bona voluntate. secũdo floret in bona operatione. tertio maturescit in perfectione. quarto vinum exprimit in prosecutione. sed precipue ca uendum est in flore idest in initio bone operatiõis qꝛ tunc maxime leditur vinea ꝛ faciliter corrumpitur siue pluuia tẽpo/ralis superfluitatis. siue ardore cupidita/tis. siue vento vanitatis. Vel hec vitis pro ducit gẽmas in cognitione. florẽ in delibe ratione: maturitatem vue habet in ope/ris consumatione. cuius vinuz soli domi no propinabitur. qꝛ soli deo honoꝛ ꝛ glo ria. ¶ Item penitentia assimilatur illi pa/ni subcinericio qui per somnium videba

tur descendere in castra madian .de quo habetur Judicum. vij. vbi dicitur quod narrabat aliquis somnium proximo suo ꝛ in hunc modum referebat ꝙ viderat. Vidi somnium ꝛ videbatur mihi quasi subcinericius panis ex ordeo volut ꝛ in castra madian descendere. cumqꝫ peruenisset ad tabernaculum percussit illud atqꝫ subuertit ꝛ terre funditus coequauit Vbi primo attende exemplum quia sub. cinerꝫ ius panis ex ordeo :subcinericius quo ad coctura idest subcinere coctus: In cinere autem intelligitur humilitas mentis proueniens ex memoria mortis. que corpus hominis in cinerem redigit. Eccli. x. Quid superbit terra ꝛ cinis? Sub hoc cinere debet esse animus penitētis ꝛ excoq igne doloris Job. xlij. Ago penitētiā i fauilla ꝛ cinere. ¶ Itē videbaꝯ panis quo ad formā. penitentia namqꝫ est pāis doloris quo reficit animus penitentis ỏ quo ps. Fuerunt mihi lachryme mee panes die ac nocte. Nec. n. est aqua refectionis q̄ aia mirabiliter educat. Per hunc panē cōpunctionis ꝛ aquā refectionis incipit anima viuere iustitie. q̄ prꝰ erat sub morte culpe propter quod dicitur Eccli. xxxix. ꝙ initium vite hominis panꝭ ꝛ aq̄ salicꝫ panis doloris ꝛ aqua lachrymationis. Sed videbaꝯ iste panis ex ordeo quo ad materiā. Ordeum enī semen habet asperū ꝛ aridū. Vñ ordeum ab ariditate est dictum. ꝛ signat asperitatem penitētie ꝛ ariditatem abstinentie q̄ debent esse exterius in carne tum ad satisfactionem tum ad vitiorū mortificationem. ꝫ illō Apli. Col. iij. Mortificate mēbra vestra. ¶ Secundo in hoc somnio ꝓsidera motuꝫ qꝛ iste panis videbaꝯ volui ꝛ descēdere i castra madian. Id qō rotatur ꝛ voluit ſm omnes ptes suas vicissim gradiendo vertitur. Similiter penitens proficere dꝫ scꝫ ſm omnes ptes suas successiue verti. Debet enīꝫ modo verti memoria ad obliuiscendum iniurias ꝛ recolēdum culpas. modo itellectꝰ vt nō iudicet aliēa sꝫ subtiliter discutiat ꝓpria. modo volūtaſ vt ỏ oēſtet culpam ꝛ diligat iusticiā. Debet verti oculus vt nō aspiciat venitatē sꝫ ꝺplo ret iniquitatē. Et simile deber fieri de omnibꝰ alijs ptibus ꝛ etiam mēbris vt voluntaſ eo modo quo docet Apl̄us Roñ. vi. dicens. Sicut exibuistis mēbra seruire imundicie ꝛ iniquitati ad iniquitatē. ita nunc exibete mēbra vestra seruire iustitie in sāctificationem. Sꝫ quidam non sic volūtaſ qui sūt similes effraym. de q̄ Osee vij. Factꝰ est effraym quasi panis subcinericius q̄ nō reuersaſ. Tales sunt q̄ habēt memoriam ꝛ aliqñ deplorāt peccata sꝫ tñ non mutant opera. ¶ Itē videbaꝯ descendere in castra madian. Madian iterpretatur iniquitas. vnde castra madian sunt iniquitatis arma scꝫ diuerso ꝙ modoruꝫ quasi diuersaꝝ aciērū vitia ꝛ peccata que terrā isrl̄. i. animas fideliū vastāt. Ad ħ igitur panis penitētie descēdit cū scꝫ animꝰ dolēs ad ea discutiēda ꝛ flēda humiliter se ponit. Vel qꝛ madian interpretaꝯ iudicium ꝺꝫ panis penitētis. i. cōpunctus animus in castra madian descēdere. i. ad sua vitia pēitēda quodā quasi ꝓprio iudicio humiliter redire. nā vt dicit Apo. i. Cor. xi. Si nosmetipsos diiudicaremꝰ ñ vtiqꝫ a dño iudicaremur. ¶ Tertio cōsidera effectum qꝛ cū puenisset ad tabernaculuꝫ percussit illud atqꝫ subuertit ꝛ terre fūditꝰ coeq̄uit. Tabernaculū diaboli est cor peccatoris qō penitētia ꝑcutit in cōtritione subuertit in cōfessiōe terre coequat i humili satisfactiōe. Est enī in satisfactione humilitatis inclinatio ꝛ iusticie coequatio: quia secundum mensuram culpe debet esse satisfactio ꝑnie.

¶ Capitulum. xxvi

PErsecutio tyrannorū cōtra sanctos designatur in illo equo rufo quem vidit Johs Apoca. vi. vbi dicitur. Exiuit alius equus rufus ꝛ qui sedebat super illū datū est ei vt sumeret pacē de terra ꝛ vt inuicē se interficiāt ꝛ datus est illi gladius magnus. Vbi primo nota tyrannicā crudelitatē que significaꝯ in equo rufo. Nic equꝰ est tyrānoꝝ principatus ru

fus.i.crudelis ⁊ sanguinolētus sanguine sanctoꝝ cruētatus Zach.i. Vidi p nocte ⁊ ecce vir ascēdēs supꝫ equū rufū. ¶ Scōo attēde tyrānoꝝ societatē. hñt.n. secū diabolū q deducit eos. vñ dic̄ q sedebat supꝫ eū scz diabol⁹ q tyrānos regit ⁊ ducit in mortē ⁊ oppressionē sanctoꝝ. Vñ quilibz eoꝝ potest dicere diabolo illud Numeri xxij. Nōne aiaī tuam sum cui semp insidiare cōsueuisti. ¶ Tertio nota tyrānoꝝ potestatē quā nō habēt nisi a deo pmittēte ⁊ hcipue supꝫ sanctos. Vñ dicit q datū ē ei .i. permissū a domio vt sumeret pacē de terra .i. quietez mentis toleret a terrenis Grego. Iste precepit sabbatuz in munere Egyptus vo percutit muscarū multitudine Ysa. xlviij. Non est pax impijs dicit dominus. Vel sic expone vt sumeret pacem de terra .i. illatis psecutionib⁹ mētes hominū ab amore terrenoꝝ auelleret. Sic. Cū mūdus tot calamitates ingeminat qd nisi vt nō diligatur clamat Luc. xij. Putatis q pacē veni dare in terram: nō dico vobis pacē sed sepationē. Et vt inuicē se interficerent deo permittente ⁊ diabolo suggerente ¶ Mathei. xiij. Tradet autem frater fratrem in mortem ⁊ pater filiuz ⁊ exurgent filij in parentes ⁊ morte afficiēt eos. vel inuicem se interficerent gladio praue psuasiōis quo mutuo se occidunt multi Judicum. vij. ¶ Mutua se cede trucabant. Sequitur ⁊ datus est illi gladius magnus ⁊ potestas magna persequendi ⁊ occidēdi sanctos ⁊ dicit magn⁹ premultitudine occisoꝝ q̄ multos occiderunt tyrānī a principio nascentis fidei ⁊ multos occident in fine tpe antichristi. vnde Thre. ij. dicit ecclesia ad dñm. Jacuerunt in terra puer ⁊ senex foris virgines mee ⁊ iuuenes mei ceciderūt gladio in die furoris tui .i. tēpore quo pmisisti tyrānos facere cōtra sanctos ⁊ dicit dies illud tēpus: q̄ tunc erierūt sancti de tenebris psentis vite ad lucē eterne glorie: ⁊ ēt q̄ tribulatio illuminat Ysa. xxviij. Sola veratio tā tūmodo dabit intellectū auditui. Vide ergo. q̄ de⁹ pmittit malos dñari bonis ad oꝝ pfectū. Et hac eadē rōne pmittit ēti hac vita q̄ mali sūt semp sociati bonis: sicut pz ⁊ notū est i multis binarijs quos ponit Clemēs i itinerario suo. Mā sic sociati fuerūt cayn ⁊ abel noe ⁊ gigātes Jsaac ⁊ Jsmael iacob ⁊ esau moyses ⁊ magi dauid ⁊ saul fili⁹ dei ⁊ iudei Petr⁹ ⁊ Symon magus xp̄s ⁊ antichristus. ¶ Item psecutio hereticoꝝ ⁊ prauitas dēsignatur per illū equum nigrū quem vidit Johes Apoca. vi. Ecce inqt equ⁹ niger ⁊ q̄ sedebat super illū habebat stateram in manu sua ⁊ audiui tanq̄ vocē in medio quattuor animaliū dicentiū bilibris tritici denario ⁊ tres bilibres ordei denario. ⁊ vinuz ⁊ oleum ne leseris. Vbi describit hereticorum prauitas tripliciter. ¶ Primo respectu vite cū dicit. Et ecce equ⁹ niger .i. hereticoꝝ cet⁹ sordib⁹ peccatoꝝ denigratus sed rigore pnie exteriorīs ne possit ppēdi eius malitia palliatus. Vñ bene dr equ⁹ niger q̄: nigredo puēit ex labore exteriori ⁊ carnis mortificatione p quā naturalis calor extinguit q̄ ipsi oibus modis nituntr extinguere fidē in alijs. q̄ ē spiritualiter calor naturalis viuificās hominē interiorē Abacuc. ij. Justus in fide sua viuit. ¶ Scōo ostenditur hereticorum prauitas respectu scripture. q̄ q sedebat super eum scilicet diabol⁹ qui regit illos ⁊ ducit quo vult hēbat stateram in manu sua .i. peruersam scriptore expositionem que statere compatur q̄ sicut statera sine pondere ō facili mouet huc ⁊ illuc sic scriptura sacra si nō hz pōdus catholice expositionis fluctuat huc atq̄ illuc ⁊ sicuꝫ statera per astutiam falsi mercatoris potest male inclinari. Sic scriptura per astutiam falsi expositoris potest male exponi: sed bonus doctor sequitur sanctorum expositionem. Signanter autem dicitur q̄ hēbat stateꝝ. q̄ heretici scripturam habent ⁊ non habent ab ea. Mā supbe et dñantes suo sensui coaptant: ecōtra vo catholici doctores nō hñt sed habēt ab ea. q̄ hūiliter se illi subiciūt captiuātes intellectū suū ad obediēdū xp̄o. ¶ Jtē dicit in manu sua: q̄ seipsos macerādo iuxta superficiē līe ogaudo affligūt. sz totū h

facilū vt videant bōi ⁊ sic facilꝰ decipiāt credentes sibi Osee.xii.Chanaam in manu eiꝰ statera dolosa.¶ Itē statera quā diabolus hꝫ in manu sua ē tribulatio q̄ dño p̄mittēte bonos ⁊ malos affligēdo ponderat ibiq; cito cognoscitur q̄ sint grauioris ponderis vel leuioris:q; hi q̄ deteriores ex tribulatione fiūt sūt pōderis leuioris ⁊ defectiui:qui vō ex tribulatione proficiunt sunt ponderis grauioris ⁊ iusti.

¶ Tertio pōitur cor puersitas respectu intelligentie. Nō.n.p̄t hereticꝰ hīc verā intelligentiam scripturarū:quia hec non datur nisi his qui rectam fidem habent sm illud Ysa. Nisi credideritis nō intelligetis. Vnde dicit beatꝰ Iobes. Quid auditit tanq̄ vocē.i.xp̄m vel xp̄i existētis in medio quattuor aialiū.i.i medio predicatorum ⁊ doctorum dicentiuꝫ idem q̄ angelus:quia angelus loquitur in animalibus bilibris tritici. Bilibris ad litteraꝫ ē vas continēs duos sextarios vel duas libras ⁊ significat itelligētiam sacre scripture q̄ hꝫ duos sēsus.i.litteralē ⁊ spiritualē. Triticum autē q̄ ē cibus nobilium signat testamētum. Bilibris ergo tritici ē intelligētia dupler noui litteralis ⁊ spiritualis q̄ sunt quasi due libre. Ordeum vō q̄ ē cibus rusticorum ⁊ iumētorum ⁊ duriciam hꝫ in cortice ⁊ medullam hꝫ interius dulcē signat vetus testamētuꝫ quod datum ē rudibus iudeis ⁊ exterius in littera p̄tēdit duriciaꝫ sꝫ intus continet suauitē itelligētiam:bilibris ergo ordei ē duplex sēsus veteris testamēti sc̄z litteralis ⁊ spiritualis:sꝫ numerātur hic tres bilibres ordei:quia continentia veteris testamenti tripartita ē apud hebreos scilicꝫ in legeꝫ prophetas ⁊ agiographa. Per ō narium antē accipitur vnitas p̄fecte fidei ōnarius enim regis hꝫ imaginē ⁊ superscriptionem. Imago enim ad deitatem: superscriptio vero ad humanitatem pertiet de quibus ē fides quia ergo vtrumq; testamentum vnitatem vere fidei continet recte dicitur vel vendi vel emi denario ⁊ bilibris tritici.⁊ tres bilibres ordei.i.vera intelligentia vtriusq; testamenti secundum vtrumq; sensum emitur vēditur ōnario.i. vnitate p̄fecte fidei acquirit:⁊ merito idē p̄cū vtrobiq;.q; eadē ē itelligētia spūal] i vtroq; testō q; rota ē i medio rote. Ezc.j. Cū igit hereticꝰ nō habeant istum ōnarium.i.veritatem catholice fidei:manifestum ē q; nō p̄t hēre veram itelligētia scripture. Sequitur vinum ⁊ oleum.i.sanctos predicatores q̄ male viuētes mordaciter icrepant ⁊ pusillos frequēter cōsolantur:sicut samaritanus ifundit oleum vulneribus sauciati. Lu.x. Sequitur ne leseris ⁊ itelligitur de lesione anime cui reuera nullus p̄t nocē si ipsa vult:corpus ledi p̄or ⁊ occidi iuxta permissionem dei:vel per vinum ⁊ oleum itelligitur vetus testamētum ⁊ nouum quod precepit dominus nō ledi:q; hꝫ hereticꝰ male exponāt:⁊ tamē veritas manet icorrupta. vel bilibris tritici.i.intelligētia veteꝝ ⁊ noui testamēti emitur a discipul] ⁊ vēditur a magistr] p̄ ōnario .i.p̄ vita eterna ō quo Matth.xx. Cōuētione ab̄t facta cū operarijs ex denario dēbetur no:vñ aliā mercedē sc̄z tēporalē vel doctor vel auditor sacre scripture q̄rē ñ dꝫ Prouer.xxij. Moli vendē sapiētiaꝫ ⁊ doctrinam ⁊ itelligētiam. Tres bilibres ordei q̄ eodē ōnario cōparant.i.fides trinitatis opantis per dilectionē dī ⁊ proximi:p̄o qua ēt ōnarius.i. vita eterna recipitur q̄uis i hac vita non itelligatur. vñ non tritico sed ordeo comparatur q; ad eius medullam.i.intelligētiā in hac vita minime peruenitur. Vel bilibris tritici est vir iustus qui habet libram iusticie ⁊ sapientie:⁊ dicitur triticum quia tribulatōib⁹ triturat q; multe tribulatōes iustorū. Lañ. vij. Dēt tu⁹ sicut acervus tritici. Tres aūt bilibres ordei sunt fideles ipfecti q̄ habēt qdē sancte trinitatis fidē:sꝫ tñ cū ipfectōe vite.q; hūt velut ordeū paleā tenacē.i.tēporalē amorē vteroq; tñ denario empti sunt.i.sanguine xp̄i. Et seqt vinum.i.penitētes.⁊ oleū.i.misericordes ne leseris q; tales ex eo q̄ vincūt peccatū vel mūdum nō ledunt sm illud Apoc.ij. Qui vicerit nō ledet a morte secūda licꝫ

tangat pñti trbulatione q̃ dicitur mors prima. ¶ Jtē ꝓsecutio hypocritaꝝ assimilatur illi equo pallido quem vidit beat⁹ Johēs Apoca. vi. Ecce inqt equus pallidus ⁊ qui sedebat super illum nomen illi mors ⁊ infernus sequebatur eum ⁊ data est illi potestas super quatuor ptes terre interficere gladio ⁊ fame ⁊ bestijs terre. Vbi primo nota hypocritaꝝ fictionez q̃ assimilatur equo pallido. Nam hypocrite vt de religione laudentur ieiunijs vigilijs ⁊ alijs corporalib⁹ exercitijs corā hominib⁹ se affligunt. Vnde vigore subtracto ⁊ sanguine diminuto quasi moribundi pallescunt. Et ideo de ipsis dr̃ Math. vi. Exterminat̃ facies suas vt appareant hominibus ieiunantes. Et ideo dicit h̃. Ecce equus pallidus. i. hypocritarum cetus religione fallaci palliatus Job. xv. Cō gregatio hypocritaruz sterilis. ¶ Secundo nota hypocritarum subiectionem qz subdūtur morti. Dñi qui sedebat sup illuz quasi ductor ⁊ rector nomē illi mors. Sapiētie. ij. Jnuidia diaboli mors introiuit in orbē terrarum. imitant aūt illū q̃ sunt ex pte illi⁹ ⁊ infernus. i. cōgregatio hypocritaꝝ ⁊ ceteroꝝ peccatoꝝ qui sunt inferno deputati sequebaī. i. imitabaī eum culpa ⁊ pena Apo. xx. Infern⁹ ⁊ mors. i. peccator ⁊ diabolus missi sunt in stagnum ignis vel infernus dicatur sequi diabolū qz quos ille decipit ipse recipit. ¶ Tertio nota diuinam ꝓmissionem quia data est illi. s. a deo ꝓmittēte forte propt̃ hypocrisim hominum potestas sz nō mala voluntas super quattuor ptes terre. i. quattuor genera hominum que sūt in terra sz iudeos hereticos gētiles ⁊ malos christianos. Vel super quattuor ptes terre. i. quattuor ptes hominū q̃ ꝗttuor ptib⁹ mūdi. s. oriēte occidēte septētrione meridie morāt. Vl sup ꝗttuor ptes terre. i. supoēs illos q̃ ꝗttuor cordis affectōes sz timorē amorē gaudiū ⁊ dolorē ponūt i terrenis de quib⁹ dicit Bernar. timent vbi nō opz amāt q̃ nō decēt gaudent vane delectanturqz vanis Job. ij. Terra data est in manu ipij. i. terreni in potestate diabo

li interficere gladio. i. i fricōe peccati: ⁊ fame. i. ōfectu vbi ⁊ morte. i. mortifera doctriz ⁊ bestijs terre. i. bestialib⁹ ⁊ crudelib⁹ pncipib⁹ mūdi q oēs ꝺnorāt vl interficere gladio puerse psuasiōis ⁊ fame. i. terrena cupiditate: ⁊ morte. s. peccati q̃ aiaz a deo separat ⁊ bestijs terre. i. bestialib⁹ prelatis.

¶ Capitulum. xxvi.

Predicatores euangelij assimilantur illis equis qs vidit Zacharias. dicitur enim Zacha. vij. Vidi ⁊ ecce quatuor quadrige egrediebantur de medio duorum montium ⁊ montes erei in quadriga prima equi rufi. ⁊ in secūda equi nigri ⁊ in quadriga tertia equi albi: ⁊ in quarta equi varij ⁊ fortes ⁊ infra subditur q̃ q̃ erant robustissimi exierunt ⁊ querebāt discurrere per omnem terraz. Hec visio vt glosa tangit sic exponitur per quattuor quadrigas itelliguntur quattuor euāgelia: quasi autez duo montes sunt natura diuina ⁊ humana quorū medium fuit christus qz mediator dei ⁊ hominū homo christus iesus. Vnde quattuor quadrige de hoc medio egrediūt: quia quattuor euangelia ō ipso mediatore ⁊ nostro redemptore loquūtur. Sed dicūtur mōtes erei: qz nulla possunt vetustate cōsumi. Natura enim diuina imortalis est. ꝫz autem naturam humanam licz christus semel mortuus fuerit: resurgens tamē ex mortuis iaz nō moritur ⁊ mors illi vltra nō dominabitur. Per equos ꝺo intelliguntur xp̃i predicatores quoꝝ alij fuerūt rufi martyrio: alij obscuri ⁊ nigri ꝓfunditate ⁊ cognitione misterij: alij albi gratia virginali: alij varij ⁊ fortes gratiam curationuz ⁊ diuersaꝝ virtutuz habētes. Sz robustissimi. i. apostoli i omnē terrā exierunt. ꝓs. In omnē terram exiuit son⁹ eorum ⁊c. Vel ꝫz alios per equos rufos intellige Apostolos ⁊ alios religiosos siue ꝓdicatores fidei ꝓmitiuos qui fuerūt rufi. i. ignei ardore spiritussancti vel rubrica ri sanguine martyrij. Per equos nigros itellige prefiguratos fuisse monachos mi

gr os:⁊ p equos albos monachos albos
ꝑ varios ⁊ fortes itellige religiosos ⁊
pauperes nec in cõi nec in speciali posses
siones habentes vtpote ꝓdicatores ⁊ mi
nores ⁊ consimiles inter quos precipue
ꝓdicatoꝝ ordo hꝫ equos varios i habi
tu fortes in spũ ⁊ discurrentes p mũduꝫ
pro animaꝝ fructu. ¶ Item ꝓdicator de
bet esse similis illi equo albo qui describi
tur in visione beati Johis Apoca. vi. vbi
dicitur. Ecce equus albus ⁊ qui sedebat
super illũ habebat arcũ ⁊ data est ei coro
na ⁊ exiuit vincens vt vinceret. Vbi ostẽ
duntur septem que sunt necessaria predi
catori. Primum est audacia que notatur
in equo. Equus enĩ non trepide sed auda
cter pergit ⁊ vadit ad prelũ. Et sic predi
cator xp̃i debet habere audaciaꝫ securita
tis contra tentationũ ⁊ tribulationum si
ue persecutionum insultus. Vnde nota
q̃ equus est audax ad occurrendum: for
tis ad portandum velox ad currendum.
Et talis debet esse predicator scꝫ audax
ad occurrendũ hostibus Job. xxxix. Au
dacter in occursum pgit armatis. ¶ Itẽ
fortis ⁊ patiẽs ad portandum labores ⁊
persecutiones Job. xxxix. Mũquid p̃be
bis equo fortitudinem. Et infra contẽnit
pauorẽ nec cedit gladio scꝫ persecutionis
¶ Itẽ velox ad currendum Ysa. xl Velo
ciores pardis equi eius. i. predicatores ve
lociores hereticis. ¶ Secũdo est necessa
ria mundicia ⁊ ideo dicitur equus albus.
Hec albedo est puritas mentis vel car
nis in qua ambulare dꝫ ꝓdicatori: hec al
bedo inchoatur in ablutiõe baptismi. ps.
Lauabis me ⁊ super niuẽ dealbabor. Sꝫ
reparatur per penitentiam Ysa. i. Si fue
rint peccata vestra vt coccynũ velut nix
dealbabunt scꝫ per penitentiã. ¶ Tertio
est necessaria obediẽtia que notatur cum
dicitur. Et qui sedebat sup illũ. Oportet
enim vt predicator sit subditus xpo sicut
equus sessori vt scꝫ chrystus sit dux ⁊ re
ctor ei⁹. Et nota q̃ homo nõ bene sedet
in equo nisi habeat frenũ sellam ⁊ calca
ria. Sella ergo huius equi predicatoris
est iusticia que parat locuꝫ ipi sessori ideſt
xp̃o. ps. Justicia ⁊ iudicium preparatio se
dis tue. Hester. vi. Hominem quem rex
cupit honorare debet indui vestibus re
gis ⁊ poni super equum qui de sella re
gis est. Frenum autem quo ducitur equꝰ
iste huc atq̃ illuc est obedientia Jac. iij.
Frenos equis in ora mittimus ad con
sentiendum nobis. vel freni equorum sũt
exempla sanctorum que debent predica
tores in ore portare. ⁊ secundum ea am
bulare. Calcaria vero quibus stimulatur
equus est timor ⁊ amor. i. Cor̃. v. Chari
tas chrysti viget nos. ¶ Quarto necessa
ria est scia scilicet sacre scripture quod no
tatur: qꝛ habebat arcum. i. scripturam sa
cram qua defenditur ecclesia ⁊ inimici
eius vulnerantur: si tamen teneatur in
manu scilicet vt non solum verbo dica
tur sed opere impleatur Job. xxviij. Ar
cus meus in manu mea instaurabitur. Ar
cus enim fit ex duobus ex ligno duro ⁊
corda molli ⁊ licꝫ corda sit mollis tamen
durum lignum inflectit. Lignuꝫ ergo est
duricia veteris testamenti ⁊ corda gratia
noui: vel corda est misericordia lignum iu
sticia Ja. i. Misericordia supereraltat iudi
cium. Sed qui debeant iustuꝫ arcũ porta
re ostendit Gen̄. ix. vbi dicit. Arcũ meuꝫ
ponam in nubibus celi. i. in his q̃ p cõtẽ
ptum mũdano ꝫ ⁊ desiderium eterno ꝫ a
terra sũt elevati per cõpunctionem lachry
marum aquosi per contritioneꝫ lucidi p
cõtemplationẽ alti. per predicationẽ plui
di. per bonam operationẽ corruscãtes: ⁊
per cõminationeꝫ tonãtes: qui talis non
est nõ debet portare arcum. i. predicatõis
officium. ¶ Quinto ẽ necessaria perseue
rantia sine qua nemo coronabitur: ⁊ hoc
notatur in eo quod dicit q̃ data est ei co
rona: sola enim perseuerãtia coronatur:
vnde Apostolus. ij. Thi. iiij. Posq̃ dixit
cursum consumaui continuando subdit.
in reliq̃ reposita ẽ mihi corona iusticie.
¶ Sexto ẽ necessaria prudẽtia q̃ sagaciꝫ
sciat ab iplicãtibꝰ ⁊ impediẽtibus sucedere.
Vnde dicit ⁊ exiuit scꝫ de mundo per cõ
temptum ipsius. Sed nota q̃ homo de
bet exire primo integraliter: quidam exe

ant de mundo corpore:sed relinquũt ibi cor.i.affectũ suũ ita q̃ corpore sunt i claustro ꝛ corde ꝛ cogitatione sũt in mundo. Et tales significantur per vxorem Loth que post exitus de sodomis retrospiciés mutata est in statuam salis. Geneſ.xix. Statua enim figurá hominis hz sed nó veritatez.Unde.i.Regũ.vi. Nuncij saul credẽtes inuenire Dauid in lecto.i.móachuz in claustro non inuenerũt nisi statuam ꝛ pellem capre.i.habitũ monachalem sine monacho. Simile petr⁹ ꝛ Johánes credẽtes ieſũ inuenire in sepulcro nó inuenerũt nisi sudariũ Joh.xx.Debz ergo homo exire de mũdo nó tantũ corpore sz ét corde.Dñs Abrae iá egresso de chaldea iussit dñs Gen.xij. Egredere ð terra tua ꝛc.Et dicat Aug.q̃ tam egressus erat corpe sz adhuc detinebaꝫ ibi mẽte. ¶ Jté dz hó exire totaliter ita sez q̃ de mundo nihil sibi retineat.Quidá náqz exeunt de mũdo quo ad diuitias:nó tñ quo ad delitias qꝛ adhuc cor eoꝝ occupaꝫ delicijs mundi.ꝛ sepe quidẽ recogitádo delitias quas in mundo habuerunt penitet eos exiuisse.ꝛ tales significanꝫ p iudeos q̃ suspirabant in deserto ad ollas carniũ egypti. vñ Nume.xi.dixerũt. Quis dabit nobis carnes ad vescendum. Recordamur piscũ quos comedebamus i egypto gratis:in mentẽ veniunt nobis cucumeres ꝛ pepones porriqz ꝛ cepe ꝛ alia. Aliq etiá exeuntes de mundo portant secum multa de mundo. Quidam honores ipsius quos adhuc ambiunt in religione:alij diuitias:alij delectationes. alij mores mundanos.verbi gratia modum eundi secularitter.modũ loquendi :modũ comedendi ꝛ alios gest⁹ seculares. Et tales significanꝫ per rachel q̃ furabatur idola laban ꝛ abscondit subter stramentum cameli.i. sub pannis claustri vt dicaꝫ Gen.xxxi. Item debet hó de mundo exire triũphaliter.s.ipsum mundũ vincendo ꝛ suppeditando.vnde dr̃ in hac visione beati Johánis q̃ exiuit vincẽs. Talis est cui mundus crucifixus est ꝛ ipse mundo qué non vinceret nisi exiret nec exiret nisi vinceret. Vel tunc exit quádo ipse moritꝫ mundo.tunc vincit quádo mundus moritur ei Gal.vi. Mihi mundus crucifixus ẽ ꝛ ego mũdo. ¶ Septimo ẽ necessaria potẽtia sez vt ipse vincat nó tántuz mundũ sed etiam carnẽ ꝛ diabolũ ꝛ ideo additur vt vinceret.diabol⁹ vincit hũilitate:caro castitate.mũd⁹ paupertate Apoc.iij.Qui vicerit faciá illum collũnaz in tẽplo dei. Et dicit collũnaz.i.rectũ altũ firmum planũ rectũ in viuendo.altũ in ꝓtemplando firmũ in resistẽdo siue sustinẽdo.planuz in cõuersando. ¶ Jté ꝑdicatores assimilant angelis in visiõe beati Johánis q̃ habeꝫ Apoca.viij.vbi dicit.Vidi septẽ angelos stantes in ꝓspectu dei ð ate sũt illis septẽ tube. Per septẽ angelos intelligit̃ vniuersitas ꝑdicantium . Nam septenarius est numer⁹ vniuersitatis.vel qꝛ septẽ donis debẽt esse perfecti.ꝛ septẽ vitia ꝑdicando eradicare.ꝛ septẽ virtutes plátare.ꝛ septẽ sacramenta annũciare.vel septẽ dicũtur qꝛ fidẽ trinitatis predicant ꝛ ꝑ quattuor ptes mundi. ¶ Describit̃ autẽ eoꝝ perfectio primo quátũ ad vitá in eo q̃ vocantur angeli.Vbi nota q̃ vocantur angeli. primo qꝛ non debẽt esse carnales sz spũales ps.Qui facit angelos suos spiritus. ¶ Jté qꝛ non debẽt eẽ elati sed humiles sedz seruiendo.ꝛ non appetentes vt alij seruiant eis Hebꝛ.ij.Omnes sunt administratorij spiritus in ministerium missi. ¶ Item quia debent esse contemplantes Math.xxviij.Angeli eoꝝ in celis semp vidẽt faciem patris.Dicuntur ẽt stantes .i.secure laborátes nó timore corruẽtes vel ocio tepẽtes vel stantes.i.parati obedire ire ꝛ pugnare.vel stantes qꝛ ꝑdicatores aliquando stando ꝑdicant populo.qꝛ dñs stans turbis:discipulis vo sedendo ꝑdicauit. In quo notatur qð claustralibus est predicandus ocium contẽplationis.ꝛ ideo eis predicaꝫ sedẽdo.laicis vo ẽ predicandus labor actionis.Sequit̃ in cõspectu dei actiue vt ipsi deum aspiciant ꝛ alios docendo ad deum cõspiciendũ perducant.In primo notaꝫ puritas intẽtionis.vt ad deũ tántum oculuz intentionis

dirigát
vt alio
nunc p
accipi
consp
bis si
dicta e
iudicie
nit in
scribit
qꝛ dat
ficiũ q
qꝛ eo
lut sep
dic̃.xv
di mu
sue.vi
figura
dotes
l tubil
tatẽ.s.
bis cla
ruerũ
typũ q
re tub
plere
docere
tra sep
care.
cũda a
rũ.q̃rt
ta igno
Septẽ
ꝓsider
frequẽ
ri hier
i alijs
ratio
in mũ
omnia
vtilita
vt ster
tis.i.
eius.
per q
mare
ta est
Sdes

dirigát. Jn secũdo fructus predicationis vt alios ad deũ cõspiciẽdum perducant nunc per fidẽ. postea per spẽm. vel potest accipi passiue. qꝛ quicquid dicát vel faciát conspiciunt ab eo Boetius. Magna vobis si dissimulare nõ vultis probitatis indicta est necessitas cũ agatis ante oculos iudicis cũcta cernentis. iij. Reg. xviij. Vivit in cuius conspectu sto. ¶ Secundo ò scribit eoꝝ pfectio quantum ad doctrinã qꝛ date sũt illis septẽ tube. i. pdicatõis officiũ qõ ꝑ tubã designat. sed dicũt septem qꝛ eoꝝ ẽ ꝓtra septẽ vitia pdicare q̃ sũt velut septẽ funes qbus ligat⁹ fuit sanso Judic. xv. Vel tõ septẽ. qꝛ ipsoꝝ ẽ septẽ mundi munitões destruere ꝛ ℔ figuratũ ẽ Jo suc. vi. in captiõe ꝛ ruina hiericho ꝑ quã figurat mũd⁹. Mã sicut habet ibi Sacerdotes tulerũt septẽ tubas ãrũ vsus erat tubileo. ꝛ clãgẽdo circuierũt septies ciuitatẽ. s. ꝑ septẽ dies: ꝛ i septimo circuitu tubis clangẽtibus muri hiericho fũdit⁹ coꝛ ruerũt. Sacerdotes igit tubis clangẽtes typũ gerũt pdicatoꝝ q̃ debẽt manu tenere tubas ꝛ clãgere. i. oꝛe ꝑferre ꝛ ope implere qõ pdicát Act]. i. Cepit iesus facẽ ꝛ docere. septẽ ãt tubis debẽt clãgere. i. cõtra septẽ mũdi munitiões seu vitia pdicare. Prima munitio ẽ amoꝛ delitiaꝝ. secũda amoꝛ delitiaꝝ. tertia ambitio honorũ. ãrta amoꝛ suoꝝ. qnta obliuio dei. sexta ignoratia sui. septima imemoria iudicij Septẽ aũt circuitus hiericho sũt septem ꝓsiderationes mũdi ãs si hoies haberẽt frequẽter in corde ꝛ pdicatoꝛes i oꝛe. muri hiericho in seipsis coꝛruerẽt ꝛ postea i alijs coꝛruere facerẽt. Prima ẽ consideratio vanitatis. qꝛ vana sũt omnia q̃ sũt in mũdo Eccles. i. Vanitas vanitatum ꝛ omnia vanitas. Secũda est consideratio vtilitatis Phil. ij. Omnia arbitratus sum vt stercora. Tertia est cõsideratio brevitatis. i. Job. i. Trãsit mũdus ꝛ cõcupiscẽtia eius. Quinta est cõsideratio instabilitatis per quam assimilatur mari Jsa. lij. Quasi mare feruẽs qõ quiescere non potest. Sexta est cõsideratio infidelitatis quia nulla fides vel fidelitas iuenit. Hiere. ix. Vnusquisq; a proximo suo se custodiat ꝛ in omni fratre suo nõ habeat fiduciam. Septima est cõsideratio falsitatis seu hypocrisis. quia mũdus aliud est ꝛ aliud apparet Job. xx. Gaudiũ hypocrite ad instar pũcti. Vnde Naum. iij. ca. Qui viderunt te resilient a te.

¶ Capitulum. xxvij.

Relati ꝛ clerici ꝛ religiosi ãliter futuri sũt circa vitima tpa oñdit Apoc. vi. Sub metaphoꝛa solis et lune ꝛ stellaꝝ ꝛ celi vbi dr̃ q̃ sol fact⁹ ẽ niger tãq̃ saccus cilicin⁹. ꝛ luna facta ẽ sicut sanguis. e stelle celi ceciderunt super terram. sicut ficus mittit grossos suos cum a vento magno mouetur. ꝛ celũ recessit sicut inuolutus. Per solez intelligit prelatoꝛum cet⁹ qui debet splẽdoꝛe suo alios illuminare ad cognitionez fidei ꝛ caloꝛe suo inflãmare ad amoꝛez dei ꝛ amoꝛem proximi. De quo sole dr̃. Jsa. xxx. Lux solis erit septẽplicitter sicut lux septẽ dierum. i. lucẽ oiuꝝ subditoꝝ supabit lux platoꝝ. qꝛ sicut ꝑsũt alijs dignitate. sic etiam precedere debẽt scientia ꝛ sanctitate. vel lucere debent prelati septemplicitter per septez opera misericoꝛdie que continẽtur in hoc versu. Visito poto cibo soloꝛ tego colligo condo. vel ꝑ dispensationẽ septem sacramentoꝝ que in hoc versu ꝓtinẽtur. Tingo firmo dolet cibo tũgo clericus vngo. Jste ergo sol prelatoꝛuz sez cet⁹ factus est niger terrenoꝝ negotioꝝ solicitudie Thre. iij. Denigrata ẽ super carbones facies eoꝛũ. Facies ẽ dignioꝛ pars ꝛ altioꝛ hominis ꝛ tõ signat prelatos tanq̃ saccus cilicinus qui est totus pilosus. ꝛ dicit cilicinus a cilicia vbi primo inuẽtus fuit. ꝛ i hoc innuitur magna cupiditas prelatoꝛuz. s. in pilositate Jsa. xiij. Replebũtur domus eoꝛũ draconibus. i. detractoꝛibus ꝛ habitabũt ibi struthiões. i. hypocrite: ꝛ pilosi saltabũt ibi idest cupidi ꝛ auari officiales. ꝛ respõdebũt vlule in edibus eius. i. ioculatoꝛes ꝛ saltatrices: ꝛ syrene i delubris voluptatis. i. adulatoꝛes Jsa. xxxiij. Jn domib⁹ eius spine. i. diuitie ꝛ vtice. i. delicie que gene-

rant carnis putredinem ac pruriginem.ꝛ paluirus in muntiombus.i.auarus prela tus.ꝛ erit cubile draconum ꝛ pascua struthionuꝫ ꝛ occurrent demonia.¶Onocentaurus ꝛ pilosus clamabunt alter ad alteruꝫ scꝫ voluptas ad auaritiam. Et luna facta est tota sicut sanguis.i.ecclesia tota facta ē carnalis.fundata non in sanguine christi ꝛ apostolorum sed nepotulorum ꝛ cōsanguineorum procedentiuꝫ per successionē sanguinis.quia fere vbiqꝫ nepos auunculo ꝛ consanguineus consanguineo succedit in beneficio Exodi.iij.Dixit ¶Moysi vxor sua sponsus sanguinum tu mihi es. sic pōt dicere Eccla Osee.iij. Sāguis sanguinez tetigit idest nepos nepoti succedit Joel.iij.Sol ꝙuertet in tenebras ꝛ luna in sanguinez anteꝙ veniat dies domini magnus ꝛ terribilis.Vnde abundāria sanguinis ecclesie signū est appropinquantis iudicij. Et stelle celi.i.claustrales viri de quibus Eccli.xliij. Species celi gloria stellarū de celo ceciderūt super terram.i.de celesti vita ad terrenam vel de claustrali ad mūdanā ¶Ysa.xxiij. Stelle cadent de celo .i.monachi exibūt de claustro discurrentes per mundū ꝓpter diuitias terrenas. Ezech.v.Dispersus est populus per egyptū ad colligendas paleas sic ficus mittit grossos suos.i.inutiles fructus suos qui non firmiter adheserunt ramis arboris.quasi dicat. Ita claustrum emittit inutiles ꝛ instabiles monachos ad peragēda terrena negotia ꝛ causas tractandas.cum a vento magno mouetur.i.dum aliqua turbatio orit.econtra autem de claustralibus i claustro residentibus ꝛ terrenis negotijs non se ꝑplicantibus.Vnde dicit Judic.v.Stelle manentes in ordine ꝛ cursu suo aduersus ſisaram pugnauerūt. Et celum.i.cetus clericorum quoꝫ ꝙuersatio deberet esse celestis recessit a promissione sua in susceptiōe ordinū quando dixit.Dominus ps hereditatis mee ꝛ calicis mei ꝛc. Quare ergo nō sunt contenti clerici hac portione.cā est quia recesserūt ab illa promissione sicut liber inuolutus vbi nulla eruditio vel doctrina potest haberi vel littera videri. Sic in clericis ꝙ magna parte nullum exēplū boni potest videri nec verbū eruditionis audiri Ysa.xxxiij.Complicabuntur sicut liber celi.i.clerici qui debent esse libri laicorum.

¶ Capitulum.xxviij.

PVniunt peccatores a deo aliter in presenti vt corrigantur aliter in futuro si nō emēdant. Qđ ostenditur in visione Hieremie q̄ habet Hiē.j.Vbi dr.Quid vides Hieremia.ꝛ dixi virgam vigilantē ego video ꝛ infra.qd tu vides.ꝛ dixi ollā succensam ego video.Vbi nota ꝙ presentis vite correctio assimilatur virge. sꝫ future vite supplicū assilatur olle. Vere.q. vt virga est punitio vite presentis qꝫ percutit ad corrigendū ꝛ nō ad occidendum Prouer.xxiij.Si ꝓcusseris eum virga nō morietꝫ.vñ ꝓcussio hec nō est odij sꝫ amoris Prouer.xiij.Qui parcit virge odit filiū.Et Eccli.xxx.Qui diligit filiū assiduat illi flagella.Sed notandum ꝙ alia translatio.s.lxx.hꝫ loco virge baculuꝫ nucū.ꝛ bñ flagellū presentis vite assimilatur nucum baculo siue virge de q̄ in ps. Virga tua ꝛ baculus tuus ꝛc̄. Ad hoc enī corripit dñs vt emēdet. Mox aūt sicut glo.dicit hꝫ corticem amarissimū ꝛ testā durissimā.vt detractis duris ꝛ amaris fructus dulcissimꝰ reperiatur. Sic omnis correctio ꝛ labor cōtinentie amara sunt ad presens sed fructū pariunt dulcissimuꝫ.vnde vetus testamētū quo ad lram est cortex amarus sed spiritualiter intellectū hꝫ fructus dulces. ¶Item assimilat correptio virge vigilanti quia excitat peccatorem a somno culpe ꝛ iustū a somno negligentie.j. Corin.xvj. Euigilate iusti ꝛ nolite peccare. Vnde an ꝛgelus Actꝫ.xij.¶Percusso latere petri excitauit eum. ¶Secundo puniuntur peccatores qui nō emendant virga presentꝫ flagelli ardore eterni incēdij de quo ardore dicit.Ollam succensam ego video.Vbi nota ꝙ in olla carnes includuntur. ꝛ ideo significat locū inferni.in quo includuntur dā nati ꝓpter pctā q̄ i carne viuētes cōmiserūt

sed olle succēsio designat gehēne incēdiū Job.xli.De naribus eius proceditfumus sicut olle succense atqz feruentis.

¶ Capitulum.xxix.

Sancti viri imitari conantur xp̄m redemptorez qō ostendit in visione Johis Apocali.v. vbi dicit q̄ q̄ttuor animalia . ⁊.xxiij.seniores ceciderunt coram agno habētes singuli citharas ⁊ fialas plenas odoramētorū q̄ sunt oīones sancto/ruz ita q̄ p q̄ttuor aialia accipiantur oēs p̄dicatores euāgelice doctrine. q̄ in quattuor euāgelijs cōtinēt sed per.xxiij.seniores intelliguntur vniuersi fideles se exercentes in sex operibus misericordie ꝫ regulaz ⁊ doctrinā q̄ttuor euāgeliorꝫ qⁱ sex p q̄ttuor ducti faciūt.xxiij.Diergo oēs agnū.i.xp̄m pro nobis immolatū sequunt ⁊ imitant in quattuor.Primo in humilitate quia ipse xp̄s formā serui accipiens se humiliauit.⁊ ideo ipsi sancti se humiliant propter ipsuz.Et ideo dicit q̄ ceciderūt coram agno.s.de se humilia sentientes deū magnificantes ab ipso viuificari humiliter postulantes.Ceciderūt dicit nō descenderunt.qⁱ humilitas cū semp in motu sit nescit descensum.in hoc vō qō dicit coram agno nota differentiā inter casuz humilitatis ⁊ casuz peccati sicut Heli.j.Reg.iij.cecidit retro. Retro enim cadit qui ad peccata redit.vel retro cadit quicunqz ad spūalia que sunt ante nō proficit . sed ad temporalia que sunt retro tñ intēdit cōtra illud Apostoli.Que sunt retro obliuiscēs.Sed q coram agno cadit videt agnū ⁊ videtur ab eo.⁊ ita in h̄ notatur rectitudo itentionis . ¶ Secundo imitant cū in carnis mortificatiōe xp̄s eni pro eis mortuus est ⁊ ipsi ꝓpter eum seipsos mortificant.qō notat cuz dicit habētes singuli citharas idest carnis mortificationem.in citharā enim lignum est ⁊ corda.lignum est crux.corda est caro sanctorꝫ que tunc quasi corda ligno citharе coextenditur quā/do diuersis se penis affligētes ⁊ mortificā/tes ipsam crucem imitant ꝑm illud Gal.v.Qui aūt sunt christi carnez suam cruci fixerunt cū vitijs ⁊ cōcupiscētijs Isa.xvi. Venter meus ad moab quasi citharа sonabit.in hac citharа tot sunt corde quot sunt membra in homine.qⁱ oia membra q̄ peccauerunt oia debent in pnia puniri vel ipsis vitijs mortificari Ro.viij.Sicut exhibuistis membra vestra seruire iniustitie ⁊ iniquitati ad iniquitatem ita nūc exhibete ea seruire iustitie in sanctificationez ¶ Tertio imitant cum in amoris dilatatiōe .xp̄s.n.ex amore pro sanctis mortuꝰ est ⁊ sancti similiter propter ipsius amorē morti se exponunt.qō notatur cum dr ⁊ phialas aureas.i.corda lata ⁊ lucida. lata per charitatem.j.Corin.vi.Os nostrū patet ad vos o corinthij.cor nostruz dilatatum est dilatamini ⁊ vos. Itē lucida p castitatem Sapien.iiij.O q̄ pulchra est casta generatio cum claritate.sed aurea per sapiētiā celestem Apoc.iij.Suadeo tibi emē a me aurum ignitum ⁊c.Hoc aurū est celestis sapientia q̄ non tm̄ splendet intellectu sed etiā ardet affectu ps. Ignitū eloqum tuū vehementer. ¶ Quarto imitantur eum in oratione.orant enim pro se inuicem ⁊ christus orauit pro inimicis qō ⁊ sancti similiter faciunt.⁊ ideo dicunt phialas habere plenas odoramētorꝫ que sunt orationes sanctorum.i.plena pijs oīonibus ⁊ deuotis desiderijs.q̄les sunt orationes sanctorꝫ. Et comparatur deuota oratio odori circunquaqz diffuso q oibus se cōicat qⁱ.s.sanctorꝫ oratio ad omnes se extendit.⁊ quāto odor intēsior tanto diffusior.qⁱ oratio quanto deuotior tanto clarior ⁊ fructuosior vt dicit Gre. Vnde paulus pro oibus docet orare.j.Thi.ij.Obsecro primo omniū fieri obsecrationes orationes postulatiōes gratiarum actiones pro oibus hominibus pro regib⁹ ꝓ his q in sublimitate sunt ꝓstituti. ¶ Itē odor ascendit ⁊ sic deuota oratio Cantico.vj.

Ascendit per desertū q̄si vgula fumi ex aromatib⁹.

¶ Capitulum.xxx.

Scriptura sacra assimilatur libro q in visione oīsus

est ezechieli de quo habetur Eze.ij. vbi d̄ ecce manus missa ad me in qua erat inuolutus liber ⁊ expādit illū coꝝ me q̄ erat scriptus itus ⁊ foris.⁊ scripte erāt lamentationes in eo.⁊ carmē ⁊ ve. In hac siqdē visiōe oñdunt sex ꝺditōes sacre scripture ¶ Pria ē eius auctoritas.qz ꝺ manu dei ē hita. Vñ dr. Ecce manꝰ missa ē ad me.i. reuelatio dei ispirata ē mihi.sz ysa.lxx.interptum hz extēta est qꝺ idē est qꝺ missa Tūc.n.manꝰ dei ad aliquē extēdit vl mittitur cū id quod fieri ꝺz ei reuelat. Quia igit sacre scripture p̄cepta sūt a nobis nō tm̄ aure audienda sed etiā ope implenda Jac.ij. Estote factores vbi ⁊ nō auditores tm̄. Jecirco ipsa sacra scriptura p istrumē tū manꝰ dicit ee missa Job.xxvij.Docebo vos p manū dei.i p reuelationē dei. vl qz sicut p manū scriptoris scia alicuiꝰ scribit in carta.ita p reuelationem ꝺditoris hec sciēta inspirata est ⁊ scripta i ecclia. Dañ. v. Apparuerūt digiti h̄si manꝰ scribēt. hi digiti fuerūt scriptores sacri canōis. Ex h igit q scriptura sacra est a deo ispirata p uenit.ficut dicit Aug.q maioꝝ est eiꝰ auctoritas cui ois h̄uani igenij perspicacitas. ¶ Secūda ꝺditio est eius copiositas propter quā vocat nō cedula vl carta ꝓtinēs pauca.sed liber.s.ꝓtinēs multa. Nulla.n. scriptura humana reptur ita copiosa vt sacra doctrina.in qua dicit Aug. ois quo dāmodo ꝓtinet scriptura. Vnde Apls.ij. Thi.iij. Omnē scripturā eam appellat dicens. Ois scriptura diuinitus ispirata ⁊c. Et ideo Hiero. dic q nescit lras q sacras ignorat. Vnde ꝓpter grādē sciētie copiaz que continet in ea liber grandis vocatur Jsaie.viij. Sume tibi librū grandem ⁊c. ⁊ recte liber grandis dicit.in quo.s. omnis scie forma ⁊ finis includit. Vnde August. ad volusianū. Hic iquit plāta. qm̄ omniū naturarū cause sūt in deo. Hic ethica qm̄ vita bona ⁊ honesta nō aliunde sumit q̄ cū ea q̄ diligēda sūt diliguntur quomodo sunt diligenda. hoc est deus ⁊ proximus. Hic est logica qm̄ veritatis lumen anime rationalis nō nisi deus ē. Hic laudabilis reipublice salus; nec.n. custodiuntur optime ciuitates nisi fundamento ⁊ vinculo fidei fraterneq̄ custodie. ¶ Tertia cōditio est eius obscuritas propter quā vocat liber inuolutus Greg. Liber inuolutus est sacre scripture eloquium obscur.qō ꝓfunditate sententiaruz inuoluitur. vt nō facile sensui omnium pateat Job.xxxviij. Quis est inuoluens sentētias: vel dicitur inuolutus.quia stilus eius est metaphoricus ⁊ figuratiuus.⁊ ideo ad intelligendū obscurus Dañ.xij. Clausi sunt signatiq̄ sermones. Et Jsa.xxix. Erit nobis visio omnium quasi verba libri signati. ¶ Hec aūt inuolutio ⁊ obscuritas sacre scripture pluribus de causis vtilis ⁊ rationalis ē q̄ rū vna est qz sacra scriptura ex hoc copiosioꝝ est in sententijs. vnde Augustinus dicit.xij.li.de ciuitate dei. Sermonis obscuritas etiam ad hoc vtilis est qz plures sententias parat ⁊ in lucem sententie ꝓdeūs dū aliꝰ cā sic ⁊ alius sic itelligit. ¶ Scda cā est vt lateat studere negligentibus ⁊ indignis. vnde Grego. sup Math.xxiij. Hꝫ abscondita est in scripturis veritas vt nō inueniant qui querūt eam. sed vt non videant qui querere eam nolunt. ¶ Tertia cā est vt detur ex hoc materia exercitij studiosis. Vnde Augustinus. in libro.lxxxiij. qōnū.liij.qōne. Deus ad salutem animarum in spiritusancto sic diuinos moderatus est libros. vt nos solum manifestis pascere. sed etiaz obscuris velet. ¶ Quarta rō est vt non vilescat curiosis. vnde Aug. in libro contra mendatiū. Lectiōes actiones q̄z prophetice propterea figur] velut q̄ busdam amictibus obteguntur. vt sensuz pie querentiū exerceant.⁊ ne nuda ac ꝑpta vilescant. ¶ Quarta cōditio est eiꝰ intelligibilitas que notatur cum dicitur. Expandit illum coraz me.i. mihi eius mysteria aperuit ⁊ me ipsum intelligē fecit Grego. Expandit dū enigmata exposuit Luxxiiij. Aperuit illis sensum vt intelligerēt scripturas. ¶ Quinta conditio est sensus duplicitas qz erat scriptꝰ intus ⁊ foris.intus.s.per sensum spūalem. foris vero, per sensum litteralem. Vel ꝺm Grego. intus scriptus est quia instruit nos de rebus in

uisibilibus.i. de mysterijs celestibus. foris vo in quantū istruit nos de reb⁹ visibilib⁹ ꝛc; de rebus terrenis disponendis ⁊ ō exterioribus actionib⁹. prima scriptura pertinet ad contemplatiuos: secunda ad actiuos. Jobis.x. Ingredietur ⁊ egredief ⁊c. ¶ Sexta cōditio est scripture varietas. qz e. scrip. la. in eo. ⁊ car. ⁊ ve. Cōtinet enim lamentationes scriptura ⁊ tristitias penitētium. Joel.ij. Conuertimini ad me in ieiunio ⁊ fletu ⁊ planctu. Et continet etiaz carmen laudis ⁊ letitie beatorum, ps. Beati qui habitāt in domo tua in secula seculorum laudabunt te. ¶ Item cōtinet ve tristitie ⁊ pene damnatorū. Lu. xxiij. Ibi erit fletus ⁊ stridor dentium. Isa. xiij. Ve impio in malum ⁊c. ¶ Item scriptura sacra assimilatur illi rote que describit in visione ezechielis que habetur Eze. j. vbi dicit Apparuit rota super terraz iuxta animalia habēs quattuor facies: vbi scz de sacra scriptura sex conditiones tanguntur. Mā primo ostēditur esse alta ex origine in eo q apparuit. Non enim hec est scientia ex humana ratione inuēta sicut alie scientie sed diuinitus reuelata. s. mediante aliqua apparitione. ⁊ ideo dicit apparuit. Mā traditio veteris legis facta est ab angelo apparente ex persona dei in monte sm illō Actj. vij. Hunc. s. moysen misit deus principē ⁊ redēptorē cū manu ágeli qui apparuit ei. Et infra. Hic est qui fuit in ecclesia in solitudine cum angelo. qui loquebatur ei in monte syna. ⁊ cum patribus nostrj qui accepit verba vite dare nobis. reuelatio etiam doctrine prophetice facta est cōmuniter per apparitionem in somnio vl' visione sm illud Nume. xij. Si fuerit iter vos propheta domini i visiōe apparebo ei. aut per somnuz loquar ad illum. Eruditio autem doctrine euangelice facta est ex gratia christi in carne apparentj sm illud. Thi. ij. Apparuit gratia saluatorj nostri omnibus hominib⁹ erudiēs nos ⁊c. Vel ideo de sacra scriptura dicit q apparuit: qz q̄uis ea que in sacra scriptura traduntur vt sunt mysteria fidei non habēt apparentiam siue euidentiaz rationis. qz fides est argumentum rerum non apparentium vt dicitur Heb. xj. habent tamē apparentiam ⁊ certitudinem adhesionis qz plus videtur Theologo q̄ debeat credē illa que in sacra scriptura tradūtur ⁊ idubitabilius eis iheret q̄ his que sm rationez apparēt. ⁊ hec est apparentia fidei. de qua dicitur Sapiē. j. Apparet autem his qui fidem habēt in illum. Nam sollis dei fidelibus apparet scriptura sacra esse idubitabilis apō quos vt dictū est supra maior est hui⁹ scripture auctoritas q̄ omnis humani ingenij perspicacitas. ¶ Secundo ostēditur esse perfecta ex similitudine qz assimilatur rote. Apparuit ingt rota. Rota enim hz figuram ⁊ motum circularem ⁊ vtriqz Philosophus attribuit quandā perfectionem. Naz figura circularis perfecta est quia ex nulla parte potest ei fieri additio quod etiaz competit sacre scripture que nihil cōtinet superfluuz aut minus q̄ expediat humane saluti. ideo ei quātuz ad hz in hac vita nihil addi oportet Apoca. vltimo. Si quis apposuerit ad hec apponet deus super illum plagas ⁊c. ¶ Itez motꝰ circularis probatur a Philosopho inter omnes motꝰ perfectior. Nam finē contūgit principio quod etiam sacra scriptura facit. dum deum omniū rerum principium ⁊ finez esse ostendit. Unde ⁊ ex p̄sona dei dicit. Ego sum alpha ⁊ o principium ⁊ finis. Et de hac similitudine rote dicit in ps. Vox tonitrui tui in rota. Vox enim tonitrui dei est manifestatio sue magnitudinis. de qua dicit Job. xxvj. Tonitruuz magnitudinis eius quis poterit intueri. ⁊ hec manifestatio fit in rota. i. in sacra scriptura. Unde glosa hic super Ezeh. dicit q̄ rota dicitur sacra scriptura q̄ ad auditores omni parte voluitur inter prospera ⁊ aduersa. ¶ Tertio ostenditur esse cōnexa ex vnione. Unde dicitur rota vna q̄uis enim duo testamenta contineat. tñ sic inicem connectuntur. vt vnum ⁊ idez videantur continere. Et ideo nouū testamentum icluditur in veteri sm Bernar. sicut figuratum in figura ⁊ ecōuerso. Unde Ezechi. i. dicitur q̄ aspectus earum ⁊

opera quasi si sit rota i medio rote glosa .i. nouuz testamentum in veteri. Vbi nota q̄ scientia sacre scripture dicit vna tripliciter. scz vnitate attributiōis in quātū omnia que considerat quanq̄ inter se diuersa sunt tamē omnia cōsiderat per attributionem siue relationez ad vnum scz deum puta inquantuz referuntur ad ipz vt ad principiuz vel finem ꝛ huiusmodi. ¶ Item est vna vnitate luminis cui innititur. quia in omnibus innititur eidez lumini supnaturali scz fidei que est sicut q̄ dam impressio diuine sciētie que est vna ꝛ simplex omnium. ¶ Item est vna vnitate rationis. quia omnia cōsiderat sb̄ vna formali ratione scz inquantum sunt diuini nit⁹ reuelata. ¶ Quarto ostēditur ēt necessaria ex trāsgressiōe quia super terrā illam scz sm Grego. cui dictum est. Terra es ꝛ in teram ibis. Omnipotens enim deus super corda peccantium legē posuit scz sacre scripture que dicit lex quia p̄ceptis ꝛ documentis salubribus mentes ligat ne trāsgrediātur peccando Apostol⁹ Lex propter trangressores posita est vl̄ dicitur esse super terraz quia super terrena mentis eleuat dum eas ad contemplā dū ꝛ diligendū celestia inflammat sm illud Col. iij. Que sursum sunt sapite nō q̄ super terraz ꝛ Matb. vi. Nolite thesaurizare vobis thesauros i terra ꝛc. ¶ Quito ostenditur esse congrua ex ordie. quia iuxta animalia congruus enīz ordo hūane doctrine est vt per sensibilia eruditur de intelligibilib⁹. Nam omnis nostra cognitio sm Philosophuz oritur a sensu. vnde rota diuine scripture dicitur esse iuxta animalia. i. iuxta sensus. quia sensitiua cognitio propria est animali ū. Tradit. n. diuina scriptura communiter nobis spiritualia sub quibusdam sensibilibus signis ꝛ similitudinib⁹. vel quia homo ꝑz Apostolū primo ē aialis idest parvus ꝛ imperfectus deinde spiritualis grādis ꝛ pfect⁹ in gratia. Aliquando rota diuine scripture dicitur eleuari sm spiritū sm illō Eze chi. i. Quocunq; ībat spūs illuc eunte spū ꝛ rote pariter eleuabant sequētes eū. Aliquando vō dicit stare vel apparere iuxta animalia quia scz diuina scriptura ꝛ scit spūales de sublimibus erudire sm illō. i. Corin ij. Sapientiā loquimur inter pfectos Et iterū ibidem spūalia spūalib⁹ cōparātes. ꝛ scit etiā aiales ꝛ paruulos lacte nutrire sm illud. i. Corin. iij. Tanq̄ paruulis in xp̄o lac vobis potū dedi. ꝛ ideo sic iuxta spūz eleuat spūales. q tñ ꝑz scr̄am nō deserit animales Ro. i. Sapientibus ꝛ insipientibus debitor sū Eze. i. Cū ambularent aialia ābulabant pariter ꝛ rote iuxta ea. ¶ Sexto ostendit esse distincta in effigie. quia habens quattuor facies ꝛ dicitur habere sacra scriptura quattuor facies. i. q̄ttuor sensus q̄ maxime in facie hoīs sensus vigent. ꝛ sunt i ea quattuor distincti. scz visus in oculis: auditus in auribus. odoratus in naribus. ꝛ gustus i ore tact⁹ aūt non ē distinctus ab alijs in aliquo organo. Quattuor ergo sens⁹ scripture sunt hystoricus siue scr̄alis. tropologicus. i. moralis allegoric⁹ ꝛ anagogicus. Vel dicit habere quattuor facies. q̄r per q̄ttuor mundi partes est p̄dicata Geñ. xxviij. Dilataberis ad occidētē ꝛ occidētē meridiē ꝛ septētrionē. Vel q̄r q̄druplicit tradita ē scz p legē p ꝓphetas. p euāgelistas ꝛ p Aplos vt dicit Gre. sup Eze. ¶ Itē scriptura sacra assimilat illi voluminī. qō describit i visione: que habet Zach. v. Vidi ꝛ ecce volumen volans. longitudo ei⁹ xx. cubitorum ꝛ latitudo eius decez cubitoꝝ ꝛ dicit ad me. h̄ est maledictio q̄ egredit sup faciem omnis terre. Hāc enim visionem Grego. exponēs dicit. Quid est volumē volans nisi scriptura sacra. que dū de celestibus loquit ad superiora mētis nostre intētionem leuat: q̄r dū illa supra nos esse conspicim⁹ ima attendere ꝛ cōcupiscere deuitamus. Que latitudiez cubitorum .x. longitudinē vo. xx. tenere perhibet. q̄r latitudo opatōis nostre simpla est ꝛ longanimitas spei in duplū tendit. qñ ꝑ bono ope ꝛ hic reqes mentis. ꝛ illic gaudia eterna ꝓparant attestāte veritate. Si qs reliquerit domū vl̄ agros ꝛc. cētuplū accipiet ꝛ vitā eternā possidebit.

Math.xix.Centenari⁹.n. nūerus decies multiplicato denario fit pfectus. Dic ita/ qz cētuplū accipit q ⁊ si nihil habuerit ipa tñ pfectione mentis iaz in hoc seculo ha bere nihil querit.qr ergo per hanc duplū p simplo nobis reddit recte hoc volumē p.xx.cubitos in longitudinē tenditur qō p decē dilatatur.Sz qr hec sacra ipsa elo/ quia ad eternā dānationē sūt eis qui illa vel scire nolūt vel certe sciēdo ꝓtēnūt re/ cte de hoc volumine dicit.Dec ē maledi/ ctio que egredit sup fa.o.terre.¶ Itē scri ptura sacra assimilat illi libro de quo ha/ betur in visione Johis Apo.x. vbi dicit. Abij ad angelum dicens ei vt daret mihi libruz ⁊ dixit mihi.Accipe librū ⁊ devora illum ⁊ faciet amaricare ventrem tuuz sz in ore tuo erit dulce tanq̄ mel. In hac si/ quidem visione ostēdit.q liber sacre scri pture primo requirit discipulū vel lecto rem expeditum.⁊ ideo dicit.Abij scz a cu/ ris mundi vel carnis quorum scz occupa tio impedit ⁊ studiū ⁊ fructum sapientie. Solicitudo enim seculi ⁊ fallacia diuitia/ rum suffocat verbum ꝛMath.xiij.Itē re quirit auditorem devotum qui non tam lectione q̄ oratione sacre scripture intelli gentiam querat.Vnde dicit.Abij ad ange/ lum idest christum dicens ei scilicet oran/ do vt daret mihi librum idest intelligētiā scripture Sapiē.vij.Optaui ⁊ datus est mihi sensus inuocaui ⁊ venit in me spūs sapientie.¶ Item requirit hominem stu dioſum.Primo ad capiendum scz doctri nam sacre scripture quaz capere debet au diendo ⁊ legendo Apo.j.Beatus qui au dit ⁊ qui legit vba prophetie.i. libri hui⁹ Oportet esse studiosum etiam ad audien dum scilicet in memoria.vnde dixit: ⁊ de vora illum scilicet memorie commendā/ do ⁊ opere implendo.⁊ hoc cum quadaz auiditate que notatur in verbo devorādi ¶ Item requirit hominem vigorosuz q propter amaritudinem seu laborez qui ē in discendo siue intelligēdo vel implēdo non omittat eam quia sicut ex vna parte videtur esse difficilis ⁊ amara ita ex alia ē dulcis ⁊ sapida.Est.n.difficilis ad intelli/ gēdū ⁊ amara.i.penosa ad opere implen/ dū.Et ideo dicit.faciet amari.ven.tuuz.i. carnalitatem siue humanitatem tuā que est mollis ⁊ fragilis. Et ideo graue est ei ⁊ pēosuz scripture monita implere.Facit etiā liber diuine scripture amaricare ven trē aie idest mentem inquantuz ducit ho mínem in cognitionem propriorum defe ctuū de quibus amaricatur.Deducit etiā in contemplationem diuinorum ⁊ celestiū ⁊ quanto ei fit dulce quod intus videt tā to in amaritudinez vertitur omne quod foris sustinet.Sed ex alia parte scriptura dulcis est ⁊ sapida.Vnde subditur.Sed in ore tuo erit dulce tanq̄ mel quia scilicet sacra scriptura licet sit difficilis ad intelli/ sgendum ⁊ penosa ad implenduz tñ est de lectabilis ad predicandum ps.Quaz dul/ cia faucibus meis eloquia tua super mel ori meo.

¶ Capitulum.xxxij.

Spes multa bona facit in aia.Et h ostēdit in visiōe bti Johis q̄ habet Apo. viij.Vbi dr q secūdus an gelus tuba cecinit ⁊ mōs magn⁹ igne ardēs missus ē in mare ⁊ facta est tertia ps mar] sāguis ⁊ mortua est tertia ps creature q̄ habebat aias i mari ⁊ tertia ps nauiū iterijt.¶ Se/ cūdus angelus ē spes q̄ est scda vt⁹ theo/ logica.hec tuba canit qñ penitēti veniā p mittit.⁊ tūc mōs magn⁹.i.aius sublevat⁹ igne ardēs.i.charitate feruēs mittit i ma re.i.i amaritudinē timor] ⁊ dolor].⁊ tūc fit tertia ps maris sanguis.pma ps ē ama ritudo timoris.scda doloris. Er his dua bus aliqñ segit tertia.s.amaritudo despa/ tionis.sz hāc oino excludit securitas spei ⁊ quertit in sanguinē.i.in pnie aspitatez ⁊ carnis mortificationē.¶ Itē pma ps eop q̄ hūt aias in mari est timor pene mūdi. scda timor purgatorij. tertia timor pene iferni ⁊ hec morit.qr hūc timorē spes sa/ lutis excludit.¶ Itē pma ps nauis hūane mentis sūt cogitatiōes necessarie q̄ sūt circa illa q̄ sūt de necessitate salutis.¶ Scda pars sūt cogitatiōes pfecte q̄ sūt circa opa sup/

rogatiõis q̃ nõ sunt de necessitate sz de p fectiõe. tertia ps sunt cogitatiões vane circa vanitatẽ. hec tertia ps uterit canẽte tuba scõi angeli. i. spe ꝓmittente venia ꝛ misericordiaz dei ps. In spũ vehementi conteres naues tharsꝫ. i. cogitationes queren tes vana huius mundi.

¶ Capitulum. xxxij.

Spirituales viri assimilantur illis rotis q̃ describunt. Eze. j. vbi dicit ꝙ statura erat rotis ꝛ altitudo ꝛ horribilis aspect⁹ ꝛ totuz corpus plenũ oculis i circuitu ipsoꝝ q̃ttuor. In qbus vbis qnqz cõditiones spũaliũ viroꝝ exprimunt. ¶ Pria est rectitudo iusticie q̃ figurat i statura rotarũ. qz. n. stare dicimus id qõ firmũ é vel rectũ. nõ. n. dr̃ stare ille q̃ iacet vel ille q̃ vadit. Ideo statura iportat rectitudinẽ ꝛ firmitatẽ. q̃ duo cõpetũt spũalib⁹ viris. i. his q̃ spũ dei agunt. s. rectitudo opis ſm illud Spũs tuus bon⁹ deducet me in terrã rectã: ꝛ stabilitas volũtatis q̃ é ex robore spũs sancti ſm illud Ephe. iij. det nobis corroborari ꝑ spũm ei⁹ in iteriorẽ hoie. Hoc. n. stabilitatis robur gra spũs sancti facit Heb. xiij. Optimũ est gra stabilire cor. Et de hac statura spũalis viri dicitur Can. vij. Statura tua assimilata est palme q̃. s. directe crescit ꝛ diutissime viuit. ¶ Secũda é promptitudo obediẽtie. qz assimilatur rotis. Ma sic rota vndiqz é parata ad motũ ita spũales viri sunt in oĩb⁹ parati ad obediendũ ſm illud ps. Paratũ cor meũ deus paratum cor meũ. Hãc ꝓmptitudinẽ obediẽtie facit spũs hũilitatis q̃ é intus eis. Vñ dr̃ Eze. j. Cũ euntibus ibãt ꝛ cum stãtib⁹ stabãt. ꝛ cũ eleuatis a terra pariter elevabant ꝛ rote sequẽtes ea. qz spũs vite erat in rotis. ¶ Tertia est altitudo sapientie. i. in contẽplatione celestiũ ꝛ diuinoruz. Vñ dicit ꝙ altitudo erat rotis. Ma sapiẽtis é ꝯsiderare altissimas causas vt dicit Phs in primo Metaphy. Isa. xliij. Extollaz te super altitudinem nubium idest rerũ mutabiliũ qz nubes maxime sunt instabiles ꝛ continue transmutãtur. Quarta est trepidatio vindicte. semper eni aut peccata preterita aut delicta pñia etiam parua ex ira districti iudicis in se feriri metuũt. ꝛ etne gehẽne supplicii formidando attendũt. Vñ dicit ꝛ horribilis aspectus. vbi Greg. Horribilis aspect⁹ ẽ terror gehẽne q̃ sine fine reprobos cruciat. ꝛ semper i cruciatu conseruat. Vñ tanta est illius pene acerbitas ꝛ ꝓfunditas qõ est horror non solum sustinentibus sz etiam aspicientibus Job x. Terrã tenebrosam ꝛ opertam mortis caligine. terram miserie ꝛ tenebraꝝ vbi vmbra mortis ꝛ nullus ordo sed sempitern⁹ horror inhabitat. ¶ Quita é circũspectio prudẽtie quia totum corpus plenuz erat oculis in circuitu ipsoruz quattuor. Per istos enim oculos intelliguntur cautele ꝛ circumspectiones prudentiuz quibus sancti ꝛ spũales viri tanq̃ vere prudẽtes in omnibus abundant. Ma spũalis homo diudicat omnia ꝛ isti oculi dicuntur esse in circuitu. qz diabolus nos suis laqs vndiqz circũcingit. propter qõ de eo dicit petrus. ꝙ tanq̃ leo rugiens circuit querẽs quez deuoret. ꝛ ideo contra eum ex omni parte necessaria est cautela. Sed ideo dicuntur esse in circuitu ipsoꝝ quattuor. s. animalium ſm Gregorium super Ezeh. omelia. vij. circa principium. vel ipsarum quattuor scilicet facierum. Ma supra premiserat ꝙ apparuit rota vna habens q̃ttuor facies que videbantur quasi q̃ttuor rote quia. s. sancti viri precipue in q̃ttuor partibus habent cautelas ꝛ circũspectiones. scz retro circa preterita per memoriam. ante scz ad futura per prouidentiaz. a dextris. i. ad ꝓspera per despectum: a sinistris. i. ad aduersa per exercitium. Ma ꝓspera mũdi respiciendo despiciũt. ꝛ aduersa ad virtutis exercitium suscipiunt. Vel hñt oculos retro. s. ad mala ne inficiant. ꝛ ante. i. ad bona ne deficiant Grego. Corpora animalium idcirco plena oculis describuntur qz sanctoꝝ actio ab omni parte. s. circũspecta est bona desiderabiliter ꝓuidẽs mala solerter cauens. Est enim necessariuz oculos hñe ad mala. i. ad vitia. qz vitia plerũq̃ se palliant sub spẽ vtilitãs

Nā superbia fingit se esse libertatē. timor fingit se eē humilitatē tēacitas siue auaritia fingit se esse parsimoniam. prodigalitas fingit se esse largitatē vel misericordiam. vñ sicut dicit Grego. Hoc est laborio sius vbi mens sanctorū inuigilat. ne se ante eorum oculos mala sub bonorum specie abscondant. ¶ Itē necessariū est habere oculos ante scz ad bōa ne deficiāt. Maz plerunqz dum hō intēdit ad quedā bona negligit quedā alia ⁊ vbi negligimus ibi procul dubio oculū nō habem⁹. quod patet Lu. vj. exēplo pharisei. q habuit oculos ad gratitudinē dicens. Gratias ago tibi ⁊c. Ad abstinentiam. ieiuno bis in sabbato Ad misericordiam. decimas. do. o. q. pos. Ad iustitiam. q⁹ non sum sicut ceteri hominū iniusti raptores. ad continentiā ⁊ adulteri ⁊c. Sed ad mentis custodiaz. i. humilitatem oculum non habuit. q⁹ se ceteris hominibus pretulit Greg. Quid ꝓ deest ꝙ contra hostiuz isidias tota ciuitas caute custoditur si vnum foramen aptuz relinquitur vnde ab hostib⁹ iret. ¶ Itez sancti viri habent oculos a dextris sciz ad beneficia ne officiant. Nam valde cauenduz est ne vnde hō ꝓrio suo ꝓdesse intendit inde magis ei noceat. Vnde apostolus dicebat. ij. Corin. ij. Si cui aliquid donastis ⁊ ego. Nam ⁊ ego quod donaui si quid donaui propter vos in ꝑsona xp̄i vt non circuūeniamur a sathana. non. n. ignoramus cogitationes eius. Ecce circū spectus magister sic donare idest parcere voluit vt non displiceret nec scandalū daret discipulis quia sciebat ꝙ sathanas ide solet cordi alterius scandalum imittere vnde alterum conspicit pietatis negotiū fecisse. ⁊ ideo multuz attendenduz est vt etiaz bonum quod fit vtiliter ⁊ caute fiat ¶ Item debent etiam esse oculi a sinistris idest ad scandala ne veniāt scilicet ex culpa sua q̄uis. n. necesse sit vt veniant scandala. Ve tamen homini illi per quē scandalum venit. quod intelligendū est de scādalo actiuo quod est ex culpa propria scz vel bonum omittendo. vel malum augēdo. vel studiose nocendo ⁊ huiusmodi.

Sed de scādalo passiuo qđ est ex culpa alteri⁹ non est tm̄ curandū ꝙ propter h̄ bonū dimittatur precipue bonū ad qđ homo tenetur si sine hmōi scandalo fieri nō posset. Vnde dñs non curauit de scandalo phariseorum ⁊ tamen curauit de scandalo gentilium petentium ab eo tributū vt habetur Math̄. xvij.

¶ Capitulum. xxxiij.

Tentatio occulta in cordis cogitatōe est sicut pollutio somnij in dormitiōe. dr. n. Deu. xxiij. Si fuerit inter vos hō q nocturno pollutus sit sōnio egrediet ex castra ⁊ nō reuertet priusq̄ ad vesperū lauetur aq̄. ⁊ post solis occasum regredietur in castra. In qb⁹ vbis primo intellige somnij pollutionē cū dr. Si fuerit iter vos ho. q. no. pol. sit so. Nam sicut dicit Grego. Nocturnū somnū est tentatio occulta. ꝙ quā tūc hō polluit. quando tenebrosa cogitatione turpe aliqd corde concipit. qđ tamen corporis opere nō expletur. Et cā quare aliquando spūales viri talib⁹ cogitationibus vel tentationibus molestant est sicut Grego. dicit ꝙ libenter se occupant in aliquibus actibus terrenis etiam licitis: quia cum vel in minimis terrena actio per desiderium tangitur crescēte cōtra nos antiqui hostis fortitudine mens nostra nō minima importunitate tētationis inquinatur. ¶ Secūdo considera polluti exclusionem cum subditur. Egredietur extra castra. Greg. Dignum est vt qui immunda cogitatione polluitur indignū se ceteroꝝ fidelium societatibus arbitretur culpe sue merituz ante oculos ponat ⁊ ex bonorum se extimatione despiciat. Polluturz ergo extra castra exire ē turpi cogitatione laborantem sese ex continentium comparatione despicē. ¶ Tertio aduerte exclusi purgationē. cū subdit ⁊ non reuertet quousqz ad vesperū lauet aq̄. Grego. ad vesperū aq̄ abluit cuz defectū suū ꝓspiciens ad pnie lamenta ꝙuertitur vt fletibus diluat omne qđ aiaz occulta ignatio accusat ꝑs. Ad vesperū demo-

rabitur fletus ⁊ ad matutinum letitia. Et hinc est q̄ Leuit. i. mandatū fuit q̄ membra hostie in frusta consisa ⁊ caput ⁊ cuncta que adherēt iecori igne comburerentur. Pedes vo ⁊ intestina prius aq̄ lauarentur. Ista hostia est homo q̄ se ipsum offert ad seruitium dei cuius membra tunc conciduntur in frusta cū eius vite opera sunt virtutibus distincta. Et tunc superignes ponuntur q̄ cum feruore amoris ⁊ deuotionis deo offerunt. Caput autē ⁊ ea que iuxta iecur continētur incendim⁹ cum in sensu nostro quo omne corpus regitur aq̄ occultis desiderijs flāma diuini amoris ardemus. Pedes autez qui terram tangunt sunt terrene occupationes. Intestina vo in quibus stercora portant sunt cogitationes immunde. Vnde Grego. Cum cogitationes nostras immunda cogitatio inquinat quid aliud q̄ intestina horsum stercus portant. Habet ergo pedes ⁊ intestina ille qui duz terrenū aliquid agit nōnulla etiaz illicita in corde conspicit. sz hec vt comburi debeāt lauentur. quia nimirum necesse est vt ante immundas cogitationes timoris fletꝰ diluat q̄ in acceptione sacrificij supernus amor incēdat. vt tanto suauiꝰ in conspectu sui spectatoris ardeat. quanto cuz ei assistere ceperit nil terrenum secum vel lubricū in actu sue orationis imponit vt dicit Grego. ¶ Quarto nota purgati reuersionem cum subinfertur. Et post occasum solis regredietur in castra. Tunc sol occubuit cum ardor tētationis per lachrymas penitentie defecit. Et tunc qui pollutus fuerat ad castra redit. q̄ tunc in societate bonorū cōsistra redit. q̄ tunc in societate bonorū cōsistra redit. Vnde Grego. Post quam quippe occidit. Vnde Grego. Post quam quippe occumbente sole ad castra reuertitur. q̄ post lamenta penitentie frigescente flamma cogitationis illicite ad fidelium merita pregitationis illicite ad fidelium merita pre sumenda reparatur. vt iam se a ceteris lō ge esse nō existimet qui mundū se per habitum intimi ardoris gaudet. ¶ Itez tentatio triplex est q̄ describitur in prima visione Ezechiel vbi dicitur. Vidi ⁊ ecce vētus turbinis veniebat ab aquilone ⁊ nubes magna ⁊ ignis inuoluens ⁊ splendor in circuitu eius ⁊ de medio, eius quasi species electri. Vbi primo notatur tentationis periculum ex tempestate veniente. secundo remediuz ex splēdore circundante tertio pmium ex electro apparente. Periculum ostenditur triplex sm triplicē tentationis gradum quorum primus ptinet ad tentationē superbie cum dicitur. Ecce ven.tur.ve.ab.aqui. Greg. Ventus est tentatio mentis. propria autez mentis tentatio est tētatio superbie que habet cor elevare. vnde assimilatur vento. q̄ sicut ventus elevat corpora leuia: ita superbia elevat corda vana. Job. vij. Vir vanus in superbia erigitur. Sed nota q̄ qui vento flāte ascendūt eo quiescente ruunt. Sic qui superbia vel fortuna blandiente extollūtur ea cessante corruunt ⁊ elidunt. vnde iob. xxx. Eleuasti me ⁊ quasi super vētum ponens elisisti me valide. Sed quia superbia est mentis non soluz eleuatiua sed etiam perturbatiua ideo tentatio superbie vocatur ventus turbinis quia sicut turbo obscurat ⁊ turbat aerem sic etiam ipsa superbia obscurat ⁊ turbat mentez vnde Job. iij. Noctem illam tenebrosus turbo possideat. Turbo possidet noctem cuz superbie tentatio cecat mentem. Et dicitur tenebrosus quia oculuz cordis obscurat Bernardus de. xij. gradibus humilitatis Supbia oculum mentis obscurat ⁊ veritatem obumbrat. Turbo autez dicitur q̄ turbat sez superbientis animuz. quia facit ipsum amarum rancorosum inquietum ps. Conturbati sunt montes idest superbie. Hugo de sancto victore in libro ō arra anime. Signa superbie sunt clamor in locutione amaritudo in silentio dissolutio in hilaritate furor i tristicia honestas in imagine inhonestas in actione rancor in reprehensione. Et q̄m ista tentatio est quasi diaboli propria. quia superbie vitiū ab eo accepit inicium. ⁊ ideo subditur q̄ iste ventus veniebat ab aquilone idest a diabolo superbo. Ipse enim superbiens dixit Isaie. xiiij. Sedebo in mōte testamēti in lateribus aquilonis: ascendam super altitudinem nubium ⁊ similis ero altiss

mo. vnde Hugo de sancto victore dicit i libro predicto. Superbia in celo nata est sed velut immemor qua via inde ceciderit illuc postea redire non potuit. ¶ Secunda tentatio est luxurie siue carnis. Et hec vocatur nubes magna quia rationez offuscat. Sicut enim nubes densa offuscat aerem lumen solis intercipiendo. sic concupiscentia carnis offuscat mentē lumen rationis obumbrando. vnde Greg. nazanzenus dicit ꝙ caro velut nubes q̄dam grossa se anime obijciens considerare eā diuini luminis radios nō sinit Eze. xxxij. Solem. i. rationis lumen nube tegā Augu. in libro confessionum. Exhalabāt nebule de limosa concupiscentia carnis ꝛ scatebra pubertatis. ꝛ offuscabant atqz obnubilabāt cor meum ita vt non discerneretur serenitas dilectionis a caligine libidinis. Sz magna dicitur ratione generalitatis quia generaliter quasi omni homini inest pugna carnis. Mā omnes de carnis peccato ꝓpagati sunt: vnde omnes intra semetipsos gerunt vnde certamina sētiunt Grego. In hoc mundo cuz nostris tentationibus nascimur ꝛ caro aliquādo nobis adiutrix est in bono opere. aliquando seductrix in malo. ¶ Itē est carnis tētatio magna cōtinuitate Hiero. in epistola. Quocūqz pergim⁹ nobiscum inimicuz idest carnē portamus. ꝛ ideo pugna ineuitabilis est ꝛ continua. ¶ Item est magna difficultate Augu. in quodā sermone. Inter omnia certamina xp̄ianorum duriora sunt castitatis prelia. Mā ibi continua pugna ꝛ rarior est victoria. Est enim ipsa caro inimicus familiaris ō quo Boet⁹ dicit ꝙ nulla pestis efficacior ad nocendum q̄ familiaris inimicus. ¶ Tertia tētatio est auaritie. ꝛ hec est a mundo. ꝛ hec dicit ignis inuoluēs. ignis scz ꝓpter insatiabilem ardorez. quia sicut ignis non satiatur lignis sz illud Prouer. xxx. Ignis nunq̄ dicit sufficit ita nec auarus pecunijs Eccli. v. Auarus nō implebitur pecunia ꝛc. Inuoluēs autez dicitur propter implicationem. Multe enim sunt inuolutiones ꝛ implicationes hominum auarorum Job. vi. Inuolute sunt semite gressuum eorū. inuoluūt eni se multi curis. multis negotijs. multis peccatis. i. Thi. vi. Qui volūt diuites fieri incidūt in tentationē ꝛ in laqueuz ꝛc. ¶ Secūdo ponitur tentationū remediū. qz splendor in circuitu eius. Circonstat enim hominem tentatum ne a tētatione vincatur triplex splendor scz splēdor scripture ipz informans. splendor angelice custodie ipsum confortans. ꝛ splendor diuine iustitie vincentez coronās. vnde. i. Thimotei vi. posq̄ dixit. Bonum certamē certaui. addidit. in reliquo reposita est mihi corona iustitie. Isa. quinquagesimo. Implebit splendoribus animam tuam. ¶ Tertio ponitur tentatorum ꝛ victorum premium quia de medio eorum quasi species electri. de me. e. scilz. vē. nu. ꝛ ignis. quia scilicet ex tentationū pugna trahitur corone materia que in electro signatur. Vel in electro ꝑm Gregorium significatur christus qui est tentatorum et victor primū. Electrū enim sicut Grego. dicit ex auro ē ꝛ argēto. dū ät miscent argētū crescit i claritate. aurū vo a fulgore suo pallescit. Sic dū hūanitas xp̄i i maiestati gliam excreuit diuinitas a ꝓprij fulgoris potētia se humanis oculis tēperauit. Et ita in xp̄o q̄si dū pallescit aurū fulget argētū. ergo electrū de medio xp̄s est q̄ iā exiuit ꝛ triūphauit de pugna tētationū. Ipse. n. tētatus fuit a carne famescente qz cū ieunasset. xl. diebus ꝛ. xl. noctib⁹ postea esurijt. Item a diabolo psuadente qz accedēs tentator dixit ei ꝛc. Itē a mundo allicīēte cū ostēdit ei oia regna mūdi ꝛ gloriā eorum ꝛ dixit. Hec omnia tibi dabo. Sz tñ xp̄s de oib⁹ triūphauit ꝛ ideo hoc electr̄ ō medio hax tētationū iā ereptū inducit i exemplū. imo ēt in ꝑmiū siue i preciū. si ipsas tētationes vicerimus. ita vt ex hoc electro fabricet ꝛ mōeta q̄ dabitur in preciuz laboris. ꝛ corona que reseruatur i premiū victoris: ꝛ letificabimur siquidē ex splendore auri. ꝛ insup ex cādore argēti. qz tam ex visiōe deitatis q̄ humanitatis christi delectabimur ꝛ reficiemur i patria vt dicit Aug. sup illud Jos.

x. Ingrediet ⁊ egrediet ⁊ pascua inueniet. ¶ Jté tentat ⁊ impugnat nos diabol⁹ ali qñ de vana gla. aliqñ de superbia. aliqñ ó inuidia. aliquando de luxuria. Et hec pu gna tẽtationũ figuratiue exprimit i visio ne somnij q̃ habet Dañ. vij. vbi dr q̃ da- niel sõmũ scribẽs breui sermone cõprehẽ dit. sũmatimq; perstrigens ait. Videbã in visione mea nocte. ⁊ ecce q̃tuor vẽti pu gnabant i mari magno. ⁊ quattuor bestie magne ascendebãt diuerse inter se. ¶ Pri ma q̃si leena. ⁊ q̃si alas habebat agle aspi ciebam donec euulse sũt ale eius. ⁊ sublā ta est de terra ⁊ super pedes quasi homo stetit. ⁊ cor eius datũ est ei. Et ecce bestia alia similis vrso i parte stetit. ⁊ tres ordi nes erant in ore eius. ⁊ in dentibus ei⁹. ⁊ sic dicebant ei. Surge comede carnes plu rimas. Post hoc aspiciebam: ⁊ ecce alia q̃ si pard⁹ ⁊ alas habebat auis quattuor su per se. ⁊ quattuor capita erant in bestia. ⁊ potestas data est ei. Post hoc aspiciebã in visione nocꝯ ⁊ ecce bestia quarta terri- bilis atq; mirabilis ⁊ fortis nimis dentes ferreos habebat magnos comedẽs atq; comminuens. ⁊ reliqua pedibus suis cõ- culcans. Dissimilis autem erat ceteris be stijs quas videram ante eã. ⁊ habebat cor nua decẽ. ¶ Primus ergo ventus est am bitionis tentatio. qui flat ab oriente idest ab origims nobilitate que frequenter est ambitionis occasio. Bestia autem hoc fla tu excitata superbia est. que ẽ quasi leena habens alas aquile. que sunt sublimitas ⁊ potestas. Et hec bestia tũc euellit quan do homo superb⁹ a statu suo deiicitur. Et tunc ꝯ bestia stat sup pedes suos. quia tunc iam nõ stat. vel i equo. vel sup alios homines. Et cor eius datur ei idest vera cognitio sue fragilitatis ⁊ vilitatis. ¶ Se cundus vẽtus est tentatio inuidie. qui flat a meridie. quia de prosperitate bonorũ vult inuidia. Est enim in regione meri- diana abundantia bonorũ. Bestia hoc flatu excitata est detractoria lingua que bestia est similis vrso qui libenter mel co medit. quia dulce est in ore inuidi mala ō alijs loqui. Unde delectatur inuidus cuꝫ videt aliena mala sicut dolet ⁊ tristat cum videt aliẽa bona Juxta illud Oratij poe- te. Inuidus alterius rebus macrescit opi mis. propterea ẽ ei dulce loqui de malis proximi. Hec bestia in parte stetit q̃ inui dus quandoq; hominem in parte laudat Tres ordines dentium habuit quia inui dus habet tres modos detrahendi scilꝫ mala augendo. bona minuendo. ⁊ indiffe rentia vel dubia peruertendo. ¶ Tert⁹ ventus est tentatio luxurie flans ab occi dente idest a carne iugiter ad occasum si- ue mortem tendente. Quottidie enim ap propinquamus morti Juxta illud. Om- ne quod est genitum tendit ad interitum Bestia hoc vento excitata est carnis con cupiscentia que similis pardo dicitur. q ō varij coloꝛ ꝓp varietatẽ cõsideratiõꝭ. Hec habet quattuor capita. s. ociũ suauitatẽ ve stitus ⁊ cõsilium. delectabilitatẽ epularũ ⁊ carnale op⁹. Quattuor ãt ale q eã erigũt sunt iuuẽtus sanitas. pulcritudo ⁊ nobi- litas. Et hec sũt vt ale milui q̃bus volat ad sordes carnales. ¶ Quart⁹ vent⁹ flans ab aquilone ẽ tẽtatio crudelitatis q̃ ẽ in potẽtib⁹ respectu subditoꝝ. ad quã ptinꝫ q̃rta bestia q̃ ẽ ceterꝭ crudelior q̃ cetera cõ minuit ⁊ conculcat. Comua ei⁹ sũt ꝓpositi ⁊ satellites. ⁊ ministri sue crudelitatis qui quos conculcare ñ prevalẽt falsẽ accusando ledere nitũr. q; aũt in predicto somnio dr q̃tuor vẽti pugnabãt in mari magno. Notãdũ ẽ q mare sommatuꝫ sicut dicũt sõniorum interpretes. qñq; refert ad regno ruꝫ mutabilitatẽ. sicut i hoc somnio Da- nielis vbi p mare grãde itelligit vniuersa le imperiũ mũdi. ⁊ p q̃tuor vẽtos pugnã tes in eo intelligũtur ãgelice potestates la borãtes pro ipsis impijs ⁊ regnis mundi vt exponũt glose. Aliqñ vo refert ad ho minũ ꝓsperitatẽ. Dñ dicũt somniorum inter pretes. q si qs viderit p somniũ q i mari cepit pisces hamo inueniet diuitias a re- ge bm rõnem captionis. ⁊ similiter si reti- bus p rectũ obsequiũ vitabit ab eo bꝫ ra- tionẽ captiõis. ¶ Jtẽ dicũt q si qs sõniet q secus lit⁹ maris ambulãdo lauet pedes q̃ appropinquabit regi ⁊ gram inueniet pe-

nes illū scōm rationez ambulationis ⁊ si mare intrauerit vsq; ad femora ⁊ lauerit familiaris efficiet regi ⁊ letabitur scōm rationē ablutionis. ℭ Itē dicūt q; figs p; sōnium de primo mare videat trāquillū omnē tristiciā abijciet ⁊ gaudebit. Quandoq; vō refert vt dicūt mare somniatuz ad hominū aduersitatē. Mā si quis in sōnio mare itrauerit vsq; ad verticem solicitudine ⁊ tribulatōe ⁊ necessitate maxia vexabit p regē: terminabit aūt hoc scōm rationē absentie eius a terra. Mā si parū distet mior ā multū vehemētior afflictio erit. ℭ Itē si qs somniet sec⁹ litus maris se ire ⁊ pedes ignauerit tribulabit a rege secūdū rationē ingnamēti. ℭ Itē si rex p somnū videat mare pturbatū pturbabit i regno suo. ℭ Itē qr i pfato somnio Danielis dr q; secūda bestia que ē silis vrso hēbat in ore tres ordines scz dētiū. Notandū q; scōm interpretes somniop; dentes somniati varia hñt significatōez. Mā aliqñ referuntur vt dicunt ad principū vel regnorum dignitatē ⁊ sic accipiēdo in hoc somnio Dan. qr illa scda bestia vrso similis regnū pfarum signat. qō vrso silr perhibetur ppter patiētiā laboris ⁊ parcitatē vict⁹. Mā p pulmēto sale vtebat ⁊ cardomomo. sed assimilatur vrso nō i toto sed in pte qñ contra populuz di nihil crudeliter egit. tres aūt ordines dētium habuit. i. a principio tria regna. s. pfarum medorū ⁊ chaldeorū. Vel tres dentiū ordines tres principes sup. cxx. satrapas habebat. ℭ Quādoq; vō dētes somniati vt dicunt cōmuniter referūtur ad cōsanguineorum somniantis varietatem. Nam duo dentes anteriores significant filios parentes seu fratres vt magis primos de consanguineis. Qui vero sequunt āteriores quattuor cōsobrines ⁊ remotiores cognatos. Caninus dens firmamētū vomus significat ⁊ generis hoiuz. Molares vō significāt puer os. ⁊ superiores quidē masculos. iferiores vō femininum sexū. Passiones ergo dentium somnitate ad ipsorum consanguineorum referūtur aduersitatem. Nam siquis intuitus per sōnium fuerit aliquos de anterioribus dētibus moueri ac dīgrari ac scaturire vermibus. signat q; aliquis ex his quos diximus per āteriores dētes significari egrotabit: ⁊ si aliquē illoruz dentium viderit cecidisse mortē ppiquior de linea cōsanguinitatis. Si vō aliquem de dentibus qui sequuntur anteriores viderit motū fore aut confractuz aut aliquid passum. cladem signat alicuius cognatorum predictorum. Si vō erutus videatur portē dit mortem. Si vō caninum dentem qs viderit confractum maior domus vl' generis eius periclitabitur. Si autē viderit eum dīgrari vel vacillare egrotabit ille ⁊ tribulabitur. ℭ Itē si videat q; caninus dens elōgatus fuerit in tantū q; impediat comestiōez ⁊ os claudere. maior dom⁹ sue ⁊ generis erit impedimentū cunctis ⁊ phibitio. sed tamen suscipiet correptōez cum dentis excessus habentis radicez facile possit coequari. Hec dicūt somniop; interpretes sed ego interpretatiōib⁹ talibus communiū somniorum fidē esse ponendā non existimo qr nulla ratio mihi claret quare huiusmodi somniop; imagines humanarum reruz cuentus tales regulariter consequantur. Secus autez de illis somnijs sentio. que diuina scriptura refert. qr hominib⁹ ad eruditionē ipsop; a deo illa esse immissa nulli venire debet in dubium christiano. Vnde Job. xxxiij. Per somnū i visione nocturna quādo irruit sopor super homines ⁊ dormiūt i lectulo tūc apperit aures virorū ⁊ erudiens eos instruit disciplina. ℭ Itē tentat diabolus homines multiplicit fraudulēter. ⁊ istant. quod ostēditur Apocalyp. xij. vbi dicitur Ecce draco magnus rufus habens capita septem. ⁊ cornua decem. ⁊ in capitibus eius septez diademata. ⁊ cauda eius trahebat tertiam partem stellarū celi ⁊ misit eas in terraz. ⁊ draco stetit ante mulierem que erat paritura. vt cuz peperisset filium eius deuoraret. Iste draco diabolus est latenter animabus hominū insidians. Ipse enim dicitur leo vbi aperte sicut sz draco vbi occulte decipit. ideo

duo sunt contra eum necessaria. patiētia contra seuitiam leonis. ⁊ prudētia cōtra fallatiam draconis. ⁊ p ista duo sancti illudunt ei ps. Draco iste quem formasti ad illudēdum ei. Dicitur autem magnus ꝓpter potestatem nocēdi precipue quam habebit in fine Job. xli. Nō est potestas super terram que comparetur ei. Rufus dicitur propter malitiaz qua sanguinem ⁊ mortez hominis ab initio fituit Joh. viij. Illa homicida erat ab initio. Dicitur autem hīc septem capita inquātum suggerit ⁊ mouet ad septē capitalia vitia. Dicitur etiā hīc cornua decē. inquātum inducit ad contemptum ⁊ transgressionem decalogi idest decez preceptorum legis diuine. Et in capitibus eius septem diademata propter septiformem tētationem. per quam victores eius coronātur. Sūt enim vt dicit Bernardus septez genera tētationum. ¶ Prima est importuna que ꝓcaciter insistit vt saltem vincat Job. xiiij. Mons cadēs defluit ⁊ saxum trāsfertur ō loco suo: lapides excauāt aque. ⁊ alluui one terra paulatim consumit. ¶ Scōa est dubia que aiam ambiguitatis nubibus inuoluit Job. xx. Cogitationes mee varie succedūt sibi. ⁊ mens in diuersa rapitur. ¶ Tertia est subita q̄ iudicium ratiōis ꝓuenit Threnorum tertio. Velociores fuerūt psecutores mei aquilis celi. ¶ Quarta ē occulta q̄ deliberationis cōsiderationē ꝓterfugit dñi Job. xiij. Quātas habeo iniquitates ⁊ peccata scelera mea atq; delicta ostende mihi Job. xli. Quis reuelauit faciem indumenti eius. ⁊ in medium oris eius quis intrabit: portas vultus ei⁹ qs aperiet. i. quis aperiet occultas eius cogitatiōes. ¶ Quinta est violenta que vires anime siue mentis transcendit Job. xxx. Quasi rupto muro ⁊ aperta ianua irruerunt super me ⁊ ad meas miserias deuoluti sunt ¶ Sexta est fraudulēta que animam seducit Pro. xiiij. Est via que videtur homini recta. nouissima autem eius ducūt ad mortem. ¶ Septima est perplexa q̄ variis vicijs simul ipedit Job. xxxix. Procul odoratur bellum exhortatiōem ducum ⁊ vlulatū exercitus. ¶ Sequtur q̄ cauda eius idest finalis intentio eius vel simulata deceptio ē que malitiam tegit cut cauda tegit turpitudinez Isa. ix. Propheta loquēs mendacium ipse est cauda trahens tertiam partem stellarum idest reprobos qui nec sunt de parte inocētiū nec de numero penitētium. sunt tñ de numero stellarum propter lucem idest cognitionem fidei quam habent saltem informem. Et misit eos tractos ⁊ allectos in terram idest in amorem terrenorum. vt plus ea q̄ celestia diligāt. Sequitur q̄ draco. i. ipe diabol⁹ stetit sz icessāter insidiādo ante mulierez idest animam que erat paritura idest opere impletura conceptū ꝓpositi boni. Cum eni grauida fit anima in cōceptu boni propositi statim in partu insurgit diabolus vt impediat partum.

¶ Capitulum. xxxiiij.

Vta hois spūalis assimilat illi statue quā fōtauit nabuchodonosor de q̄ dicit Dan. ij. Tu rex videbas ⁊ ecce quasi statua vna grandis: statua illa magna. ⁊ statua sublimis stabat ꝓtra te ⁊ intuitus ei⁹ erat terribilis. hui⁹ statue caput ex auro optimo erat: pectus autē ⁊ brachia de argēto. Porro vēter ⁊ femora ex ere. Tibie autē ferree. pedum autem quedam pars erat ferrea ⁊ quedam fictilis. Videbas ita donec abscisus est lapis de monte sine manibus. ⁊ percussit statuaz in pedibus eius ferreis ⁊ fictilibus ⁊ comminuit eos. tūc contrita sunt pariter ferrum testa es argētum ⁊ aurum. ⁊ redacte quasi in fauillam estiue aree ⁊ rapta sunt a vento nullusq; locus inuentus est eis. Lapis autem qui percusserat statuam factus est mons magnus ⁊ repleuit vniuersam terram. hoc ē somniū. In hoc somnio satis describitur humane vite spiritualis varietas. ¶ Primo quantum ad dignitatem conditionis ecce statua grandis ⁊c. ¶ Secundo quantum ad facilitatez corruptionis: hui⁹ statue caput ⁊c. ¶ Tertio quantū ad difficultatez reparationis. videbas ita donec ab-

scisus est lapis ꝛc̃. Dignitas conditionis describitur. qꝛ statua hec erat grādis sublimis ꝛ terribilis. Sic vita spūalis hominis iusti est grandis per fidem Heb. xi. Fide moyses grādis factus ꝛc̃. ē sublimis per spem Danielis. xiij. Procēritas siue sūblimitas eius contingens celum. s. per spez celestium. sed est terribilis hostibus ꝓ charitatem. Cant. vi. Terribilis vt castrorum acies ordinata. Ordinant enim castra virtutum per charitatem Cantico ꝓ. ij. Ordinauit in me charitatē. Vel grandis in actiua. sublimis in cōtemplatiua. terribilis in aduersariorū pugna. quā scz hz i vtraqz vita. vel magna est eius correctio. sublimis eius reparatio: terribilis ē eius pditio siue dānatio. ergo magnitudo statue i ꝑsideratione culpe. sublimitas in ꝑsideratiōe gr̃e. terror in ꝑsideratiōe pene. sz seqr̃ Stabat ꝑ te. Hec statua tūc stat ꝑ hoiem. qñ feditatē. i. infirmitatē ꝛ calamitatē mētis intuet. ꝛ qualis sit ꝛ qualis eē possit ex hoc ei oñdit ps. Arguam te ꝛ statuā ꝑ faciē tuā. ¶ Secūdo describit vite spūalis corruptio. i. casus mentis a sublimitate vtutū ad ima vitio ꝓ cū dicit. Caput hui⁹ statue ex auro ꝛc̃. vbi ostendit qꝫ hui⁹ statue prima ps erat aurea. scōa argētea. tertia erea. quarta ferrea. qnta testea paulatim in deterius fit descensus qꝛ nemo repēte fit turpissimus sz gradatim deficiendo. qꝛ qui minima negligit paulatim deficit vel defluit. In auro ergo significatur charitas q̄ ceteras virtutes supꝛgreditur sicut aux ceteris metallis antefert. In argento veritas. quia argentū quo frequētiori vsu atterit eo vtiqz clarius reddit. Sic veritas vehemēti discussiōe quo magis discutit eo melius cōmendat. sic ꝛ veritatis confilia expientie vsu quo tritiora sunt eo clariora. Charitatis ergo claritatē fulgor auri exprimit. q̄ celestis desiderij igne flāmescit. In ere simulatio. es. n. argētuz imitat in sono. sz tamē multum distat in precio. Sic simulatio suauem dulcedinis cātum habz in sermone. ꝛ suauiter reboat ꝛ dulciter resultat in ore. sed quantum ꝓ vbuz ꝛ exercitiū demulcet exterius. tātū ꝓ consiliū ꝛ desiderium pallet intrinsecus. In ferro crudelitas. Ferrū. n. cetera metalla comminuit ꝛ domat. Vnde conuenienter crudelitatis violentiam designat que resistentia quecqz premit vt opprimat. In testa fictili fragilitas. Fictile enim de facili frangitur. ꝛ ideo per eam recte impatientie fragilitas designatur. Illi ergo habēt caput aureū qui incipiunt a feruenti charitate. vt qui sunt spiritu feruentes in tribulatiōe patiētes. ꝛ soliciti in ope. assidui lectione. deuoti in oratōe. Charitas. l. patiēs benigna est: non inflatur. non emulatur. nō querit que sua sunt ꝛc̃. Sz tales aliqñ ex auro in argentuz mutātur. quia refrigescēte charitate operātur ex veritate siue bona deliberatione. sz multum interest inter vtrūqz statum. qꝛ aliud ē operari bonum ex desiderio. aliud ex cōsilio aliud operari cū magna delectatione. aliud ex sola deliberatiōe. Hec conditio adhuc est bona scz operari ex vitate ſm illō Job. iij. Qui facit veritatem venit ad lucem. sed prima erat optima. s. operari ex feruenti charitate Apoc. ij. Scio opa tua ꝛ laborē ꝛ patientiaz tuam. sed habeo aduersuz te pauca quia charitatem pristinaz reliquisti age ergo penitētiā ꝛ prima opa fac. Sz adhuc mens negligentior facta ex argēto mutatur in es quia scz bonū op⁹. quod faciebat ex veritate. ad laudē hominum resolutus postmodum actitat ꝓ humano fauore. Qui igitur blanduz se exhibet in sermone. benignuz in facie. sed peruersuz in opere ꝛ voluntate. Iste ꝑfecto abiecto argento iaz operatur in ere Eri. enim more suauiter tinnit extrinsecus sed voluntatis depꝛauatiōe palleſcit intrinsecus. Tali dicitur Apoc. iij. Scio opa tua quia nomē habes qꝫ viuas ꝛ mortu⁹ es. Sz deterior ē mutatio tertia. quia ex ere mutatur in ferrum. Interdum enim duz ficti hominis ignominia reuelatur icipit scordescere ꝛ vilescere a quibus antea laudabatur. Et tūc contra eos despectus ira scitur ꝛ indignatur ꝛ detestatur eos aliqñ ꝛ in eo qꝫ potest crudeliter psequitur. quibus quantū poterat antea placere cona-

batur.ꝙ sic es in ferruz mutatur.i.leuitas in crudelitatē ꝓuertitur ꝙ mutatur. ¶ Sequitur quarta mutatio seu cōiunctio ferri ꝙ teste.qz sicut sunt prompti ꝙ audaces ad mala inferēda.sic post illa sunt pusillanimes ꝙ impatientes ad tolerandum illata vt recte mirari possis quomodo cōuenire possit ferrū cum testa.i.tanta crudelitas cum tanta impatientia. Ecce statua nostra in qualem finem desinit.quia post caput aureum plantas fictiles accipit Threnorum.iiij.Filij sion inclyti amicti auro p̄mo quomodo reputati sūt in vasa testea Sic ergo patet q̄ in capite aureo intelligitur deuotio in membris argenteis discretio in ereis simulatio.in ferreis indignatio. ¶ Itez nota q̄ in capite intelligitur intentio qua totum opus in bonum vel in malum finem deducitur.quia totum corpus capite regit. In pectore vō consilium quia ibi cor latet.in brachijs opera.in vētre obsequium compassionis quia vēter est tenerior pars corporis ꝙ velamentum fetoris.in femore humilitas que ad vilia ꝙ indigna inclinat.femur enim pudendis subijcitur.in tibijs rigor seueritatis qz tibie ceteris membris ossa lōgiora ꝙ robustiora portant.per pedes necessitas vite. Pedes enim terram tangunt ꝙ quantumcūq; mens se ad celestia extendat fine huius vite subsidijs necessitatem suam non sustentat. Ergo patet q̄ per caput intelligitur intētio.per pectus deliberatio.p brachium exercitatio.per vētrem compassio per femur humilitas.per tibiaz seueritas per pedez necessitas.Vel per caput desiderium intentionis.per pectus studium deliberationis.per brachiū exercitiuz actionis.per ventrem obsequium pietatis.per femur seruitium subiectionis.per tibiam flagellum seueritatis per pedem subsidiū necessitatis.Si ergo caput intentio ꝙ aur deuotio:quid aliud est aureuz caput nisi deuota intētio.Si pect⁹ deliberatio. brachium.actio.argētum discretio:qd aliud est pectus ꝙ brachia argētea q̄ consilia ꝙ opera discreta:si i vētre cōpassio:i femore subiectio.in ere simulatio . quid aliud est venter ꝙ femora erea nisi pietas ꝙ humilitas ficta.ꝙ si p tibiam seueritas per ferruz crudelitas.quid aliud i tibijs ferreis nisi seueritas crudelis.ꝙ si pes necessitatē testa voluptatē.quid planta testea nisi superfluitas voluptuosa:pes ex pte testeus ꝙ ex pte ferre⁹ describit qz delicata mēs nūc in eorum odium adducit.ignisq; restringitur nūc vō cum tpa suppetunt in eorum luxu resoluit. Est ergo vt patz ex dictis fulgor capitis aurei deuota intētio celestis desiderij.claritas pectoris ꝙ brachij argētei certitudo recti cōsilij ꝙ rectitudo opis certi. sonoritas erei vētris ꝙ femoris blādimētū falsē pietatis ꝙ ficte humilitatis.robur ferree tibie rigor imoderate discipline fragilitas testei pedis effrenatio superfluitatis. Caput itaq; aureum sancta desideria faciunt pect⁹ ꝙ brachiū argenteū. ꝙ cōsilia ꝙ opa recta ventrē ꝙ femur ereū obsequia ꝙ seruitia ficta.tibias ferreas flagella sena plantā testeaz subsidia delicata. ¶ Tertio describit ōstructe vite reparatio. Sepe.n. quez nō corrigit manus hūana percutit sentētia diuina vel ispiratio interna. Vñ de mōte abscissus est lapis sine manibus ꝙ percussit statuā ꝛc̄.quia feroces ꝙ induratas mētes potius corrigit inspiratio diuina q̄ corrigāt flagella hūana. Est ergo lapis abscissus sine manib⁹ timor diuinitus inspirat⁹.in cuius ictu statua deijcit.i.mōstruosa vita peccatoris destruit . Unde p cussio statue ꝙ cōminutio compuncti cordis est ꝓtritio ꝙ humiliatio.ꝙ in pedib⁹.i. in iferioꝛib⁹ statua concutit qñ mens elata atq; puersa p spiritum timoris domini ad iniqtatis ꝙ infirmitatis sue ꝓsideratiōē reuerberat.ꝙ postq̄ ferrū ꝓcutit cetera ꝓterunt. Tunc ꝓtrita sunt inquit pariter ferrū.te.es.ar.ꝙ au.ꝛc̄. Unde qz tot⁹ boni fundamentuz ē humilitas p⁹ erubescim⁹ vera mala q̄ ficta bona . nouissime ēt vera bona cū sint imꝑfecta ꝙ inconsūmata. In ferri itaq; ꝓtritione dānam⁹ mala q̄ per iniquitatē cōmisimus. In testa autez illa q̄ per infirmitatē cōtraximus. Eris át cōtritio est simulati boni reprobatio.in argenteis mēbris hoc displicet. nō

ꝙ sunt bona.sz ꝙ nō sunt optima. In aureo át ope solū hoc est rep̄hēnsibile.ꝙ optimi opis ichoatio vsqz ad ōbiti finis terminum nó pducit. In argenti uaqz cōtritione boni opis imperfectio.in auri vero confractione arguit optimi operis intermissio. Sequitur ꝛ redacta quasi in faullam estiue aree. Per estiuū tēpus feruor spiritus.per areaz spiritualis prudētia significatur faulle nigredo verecūdie ē cō fusio. Vas faullas adhuc ut conscientia tolleramus quamdiu ō preteritis culpis ꝓfusi vel suspecti sumus. Vnde peccata i faullā vertunt.qz erubescim⁹ in quibus delectari ꝓsuetimus. Sed flante vēto faulle tollūt cuz p̄ spiritusſancti aspirationez reatus nostri formido omnis atqz suspitio absorbetur ps. Protecisti posti tergum tuum omnia peccata mea Sic peccata ꝓphete erant in faullā redacta quādo dicebat. Tota die verecūdia mea contra me est.ꝛ confusio faciei mee cooperuit me. sed quasi a vento rapta cū dicebat.regratiādo ꝛ exultando. Benedic anima mea domino ꝛ omnia q̄ intra me sūt nomini sancto eius. Sz raptis faullis nullus eis locus inuenit.qz post impetratam veniaz mens contra similium corruptionum detrimēta insupabilis redditur qz ad simile corruptelā nec sensus decipi.nec affectus potest corrūpi. Sed nota ꝙ lapis cōminuens statuā crescit i mōtē magnū ꝛ eminentez qz charitas per augmēta ꝓficiens elevat ad ꝓfidētie immensitatem de qua dicitur in.ps. Qui cōfidunt in domino sicut mōs sion ꝛc. ¶ Item vite spiritualis varietas describit in illa arbore quā somniauit idē nabuchodonosor. de qua dr. Daniēl. Videbā ꝛ ecce arbor i medio tre.ꝛ latitudo ei⁹ nimia.magna arbor ꝛ fort̄ erat ꝛ ꝓceritas ei⁹ ptinēs celū aspectus ei⁹ erat vsqz ad terminos vniuersē terre.folia ei⁹ pulcherrima ꝛ fruct⁹ ei⁹ nimi⁹ ꝛ esca vniuersoꝝ in ea subter eā habitabant animalia ꝛ bestie.ꝛ in ramis eius cōuersabantur volucres celi ꝛ ex ea vescebat omnis caro. Videbā i visione capitis mei sup stratū meū ꝛ ecce vigil ꝛ sanct⁹ de celo descēdit ꝛ clamauit fortiter:ꝛ sic ait. Succidite arborē ꝛ padite ramos ei⁹ ꝛ excutite folia ei⁹ ꝛ dispergite fructus eius ꝛ fugiant bestie que subter eam sunt ꝛ volucres de ramis eius. Verūtamē germen radicum eius in terra finite ꝛ alligent vinculo ferreo ꝛ creo in herbis que foris sūt.ꝛ rore celi tingat:ꝛ cū feris pars eius i herba terre. Cor ei⁹ ab humano cōmutetur ꝛ cor fere det ei ꝛ septē tempora mutent super eum. In sententia vigilum decretū est ꝛ sermo sanctorum ꝛ petitio donec cognoscant viuētes quoniā dominat excels⁹ in regno hominū.ꝛ cuicūqz voluerit dabit illud ꝛ humilimuz hominē cōstituet super eum. Hoc somniū vidi ego nabuchodonosor. Describit i somnio hoc vita spūalis tripliciter. ¶ Primo quantū ad statū gratie. Ecce arbor ꝛc. ¶ Secundo quātū ad lapsum culpe. Et ecce vigil ꝛc. ¶ Tertio quantū ad remedium penitentie. Verumtamē germen ꝛc. Quantum ergo ad primū nota ꝙ hec arbor magna ē anima existens in gratia.ꝛ ipsa magnitudo arboris est imēsum robur vtutis.magna arbor ē.q fortia opa facit. In medio quoqz terre qr ultima bona desiderat.altitudo nimia qr de sublimibus subtilit̄ sentit. Hec est arbor magna ad bona agenda:fortis ad mala tolerāda.procera ad sublimia cōtēplanda. Vnde proceritas ei⁹ celum tangebat qr inuestigationis ei⁹ subtilitas celestia penetrabat.magna ergo i actionib⁹ fortis in tribulationib⁹.sublimis i inuestigationibus.vel altitudo nimia inuestigatio ē ꝓsumptuosa que ē causa succisionis aspect⁹ eius.i fame seu nominis celebritas vsqz ad terminos vniuersē terre vt a bonis diligat̄.ꝛ a malis timeatur. Ergo i arbore notat̄ virtus.in aspectu vtut̄ notitia.vel aspect⁹ vsqz ad termios vniuersē terre patet.qñ ꝓpue virtutis experiētia.nec in magnis nec in minimis latet.folia ei⁹ pulcherima ꝛ fruct⁹ eius nimius.i foliis verba.in fructu sciētia.in esu doctrina.nam esca vniuersoꝝ in ea. Folia itaqz pulcherima sūt verba discreta. Fruct⁹ copios⁹ sensus eruditus multiplex intelle

etus. Esca vniuersoꝝ plena eruditio omniũ: discreta admonitio singulorum. Foliis enim fructus vestitur: et verbis compositis sentẽtia ornatur. Fructus bonus sapit et pascit et scientia spiritualis per sacrã admonitionẽ suauiter reficit: foliis abũdabat Job dicens. Qui me inquit audiebant expecta. ꝛc. Fructu autem sapiẽs ille qui dicebat. Mihi autem vedit omnium que sunt scientiã ꝛc. Sapiẽ. vij. Escaꝝ vniuersis dabat qui dicebat grecꝰ ac barbarꝰ sapiẽtibꝫ et isipiẽtibꝫ debitor sũ. Ro. i. Vt ẽ fructꝰ nimiꝰ scia curiosa. Eccl'iij. In rebus superuacuis noli scrutari mltiplicit: subter eam habitabant animalia et bestie ꝛc. Per aialia intellige mentes voluptati deditas. Per bestias mẽtes iracũdas. Per volucres accipe spirituales bonorum studiorum et sanctoꝝ desideriorũ alis ad celestia volantes: subter eaꝝ ergo habitabãt animalia et bestie eo qꝺ hmõi mentes per concupiscentiam et iracundiam dissolute iuste quidem premi debẽt rigore discipline. Sed in ramis superioribus conuersabantur volucres celi. eo qꝺ viri contemplatiui celestibus desideriis accẽsi merito debeãt et auctoritate erigi et digno honore sublimari. et ex illa vescebatur omnis caro. Ex illo ois caro vescit: cuius vtutiꝫ exemplo oẽs edificant: cuius ꝓsolationibus oẽs fouent cuius bñficijs oẽs recreãtur: cuiꝰ consilijs oẽs roborant et doctrina reficiunt. Vel per volucres itelliguntur subtiles cogitationes. p aialia et bestias carnales affectiones. Per arborẽ ergo vt dictum est accipimꝰ robur fortitudis: p ramos opa et exercitia vtutis ex qbꝰ ramis meritoꝝ bonoꝝ fructus tpe suo colligimus: rami ergo volatilia celi suscipiunt: qꝛ. s. bõa opa ad sublimes cogitatiões deducũt: sed subt aialia et bestie hitant quia carnis iperꝰ deoꝛsuꝫ ꝓmũt Apo. i. Coꝛ. ix. Castigo coꝛpꝰ meũ: et in seruitutẽ redigo ne forte cũ ali. pꝛe. ipse repꝛo. effi. Debent ergo aues ꝓ tpe ad celestia eleuari. et in noctꝝ cõtemplatiõe suspẽdi et itemꝝ pꝰ sublimes volatꝰ ad arboꝛis sue ramos reuerti ibiqꝫ imoꝛari cogitatões coꝛdis ad mo rum operũqꝫ suoꝝ cõsideratõeꝫ frequenter reuocare: et coꝝ circũspectói frequẽtꝰ insistere. ¶ Scdo agit de vita spũali ꝯtus ad lapsum culpe cũ dicit. Ecce vigil. i. angelus. Angeli. n. vigiles sũt: qꝛ ad nostraꝫ custodiã et ꝓtectionẽ impigre insistũt: qbꝰ somnus erroꝛis et oblitiõis circa nostraꝫ custodiã nunqꝫ subꝛepit. Et sanctꝰ vt itelligat angelus bonus non malus de celo descendit qꝛ hmõi sententiã de celo cognouit: et in terra disposuit. Doc. n. ẽ angelos de celo descendere qꝺ in sũmis discunt in terra disponere. Et cla. foꝛ. et sic ait ꝑc. ar. Boni angeli bona per seipsos faciũt: mala aũt ꝓ malos fieri ꝓmittunt. Dñ angelꝰ ꝺ qꝛ rectitudis statum subuertere maluꝫ esse cognouit arboꝛẽ ꝑcidere noluit. Derũtamẽ: qꝛ ꝺ vniꝰ meritũ vel vniuersitatis bonũ exigere cognouit fieri permisit. Vnde qꝺ dicit arboꝛẽ ꝑcidite: ꝓmissionem intellige nõ preceptionẽ. Vnde nõ est per hoc spiritibus malis obediẽtia iniuncta: sed licẽtia idulta. Et dicit qꝺ fortit clamauit vt notet distãtia inter voluntatẽ siue intẽtionẽ spũs boni et mali: qꝛ nos fortit clamamus cũ longe positis aliqd innotescere volumꝰ. Sed ex his accipe: qꝛ non pñt nos mali angeli ꝓ sua voluntate nisi accepta licẽtia qua ꝓmittantur ꝓturbare: alias aũt nemo posset coꝝ ipetũ tolerare. Nam arboꝛẽ succidere potuissent et voluissent: et tñ nõ nisi ꝓmissi succiderũt: qꝛ sine dei ꝓmissiõe nil faciũt. Sꝫ nisi arboꝛ ista nimis alta fuisset et de sua vtute intumuisset sententiã succisiõis nõ accepisset Arboꝛ itaqꝫ succidit qñ constantie virtꝰ tentationibus paulatim attenuatur: tandemqꝫ funditus tollitur. ꝑs. Dereliquit me virtus mea. Succisa arboꝛe rami precidũtur: quia virtute animi deficiente bona opera paulatim subtrahuntur. Arboꝛ succiditur et rami precidũtur: quando virtus in occulto et virtutis opus deficit in aperto. Prius igitur subtrahitur virtꝰ animi postmodũ autem subtrahit etiam facultas et occasio bene opandi: Et succisa arboꝛe arboꝛis ramiqꝫ precisi folia excutiuntur: et fructus dispergitur:

qꝝ deficiente virtutum ꝓpositō ⁊ vtutum exercitio: prius gratia bene loquēdi tollitur tandem etiā gratia recte intelligēdi subtrahit. Et recte postq̄ deficit studium bone operatiōis subtrahit facundia sermonis: qꝝ scandalizare magis q̄ edificare audiētes pōt oīs castigatio vel exortatio depauperati ꝑdicatoris. Foliorus ergo gratia excutitur: quādo ex suspitione prius habita facūdia loquēdi vel auctoritas amittit. Fructus dispergit quando eius doctrina contēnitur que q̄uis persensus consilij vtilis forsitā videatur per prauū tamē vite exemplū facile conculcatur. Fructus dispgitur quando importuna variaq̄ cōcupiscētiarus incursiōe studium meditatiōis dissipat: ⁊ subtilitas inuestigādiq̄ facultas cogitationum euagatione confundit. ¶ Sequitur fugiant bestie que sub ea sunt. Hoc fit quādo amissis virtutū ramis ⁊ fructu cōsilij ⁊ honestate vite ⁊ auctoritate doctrine subiecti eius ipsi⁹ obedientiā detractāt: ⁊ carnales quiq̄ eius magisteriuꝫ ꝓtēnūt: volucres quoq̄ celi de ramis eius fugiūt: qꝝ ēt spirituales viri cōsortiū eius declināt ⁊ infamiā horrescūt. ꝑs. Elongasti a me amicus ⁊ ꝓximū ⁊ notos meos a miseria. Vel subter habitantes bestie fugiunt cum vigore animi tētationibus exhausto iam nō valet mens carnales impetus cohibere vel quelibet irratiōabilia desideria sub rationis magisterio coercere. Autum quoque habitationem amittimus cū sublimium inuestigationum iocunda spectacula fantasmatum occursiōe turbati exercere nō valemus. Vel in ramis suis inhabitantes volucres celi aroor amittit: cum meditationes suas circa assuetam morum suoꝝ circumspectionem exercere iam nequit. Contuberma talium volucrum nos amisisse sepius dolem⁹ cū cogitatōes nostras ab inepta euagatione restringere non valemus. ¶ Tertio describitur vita spūalis quantum ad remediū penitentie vel diuine misericordie. ℣ Magna.n est admiratōne dignum q̄ diuina miseratio nec tales homines sepe funditus deserit nec postalem lapsum tanq̄ ruinā penit⁹ destituit sed adhuc tales sepe ad correctionē expectat ⁊ ad penitentiā reseruat. Vnde subdit ur. Verūtamen germen eius radicū finite in terra. s. vñ possit iterū reparari: ⁊ ad pristinā pulchritudinē reformari. Cūe arbor radicitus euellit qñ post perpetrata mala in desperationem precipitat. Quasi .n. radices suas arbor amittit: qñ oēz correptionē pdit ⁊ in desperatōez cadit: ergo ℔ est huius arboris germē radicū p⁹ ruinam remāere quēlibet post peccati lapsū penitentie ꝓpositū hre ⁊ penitētie fructū de diuina pietate sperare: sed aliqñ post multa ⁊ maxima ⁊ diuturna mala aliqui spem vel ꝓpositū resipiscēdi amittūt. vnde subdit. Alligef vinculo ferreo ⁊ ereo in herbis que foris sūt. Vinculū ferreū ē puersitaf idomabilis cōsuetudo. In ferro nota audaciā: in ere ptinaciā: i herbis bona infima ⁊ terrena. Quasi ergo in vinculo ferreo ⁊ herbis terre mens depraua ta alligaf qñ carnaliū voluptarus amore ex prava cōsuetudine obdurat. Ferrū. n. qō cetera metalla domat audacia est que neminē formidat. Vnde qñ mens suis desideriis audacter ⁊ ptinaciter insistit quasi vinculo ferreo ⁊ ereo ligata existit: ⁊ rore celi ꝓfundit. i. per subtiles suggestiōes diaboli erroribus imbuit. Nam ex consumeliarū suaꝝ exhalatiōe tantā incurrit caligine erroꝝ vt ei bonū malū ⁊ malus bonū videat: ergo qui in herbis terre foris ligat rore celi ꝓfundit qꝝ post depauperationē mox sensus depauperat ⁊ multis erroꝝ⁹ fascinat ⁊ implicat. Sequitur ⁊ cū feris ps ei⁹ in herba terre. Fere terre sunt homes crudeles. Vnde fere a ferocitate dr: herbe terre sunt oblectamēta vite. Vnde cū feris est ps ei⁹: qñ id qō non pōt per industriā satagit ꝓ violentiā ⁊ rapinā. cor ab hūano cōmutaf qñ nulla cōpassione mouef vel humanitate. ¶ Item cor fere accipit qñ sponte seuit: ⁊ gratis i aptā malitiā erūpit. ¶ Notādū est āt qꝝ ō hmōi sōnijs q̄ de arboribꝰ apparēt in hōibus sōnioꝝ interprtes dicūt q̄ aliō signāt rōne situū: aliō rōne ptiū. aliud rōne fru-

ctuum. De situ aũt arboꝝ exemplũ adducitur: qꝛ si qs viderit per somniũ arboꝛes ortas in mari aut petra aut alijs locis q̃ non recipiũt arborũ germinationẽ viros incõsuetoꝝ habituũ in loca illa itraturos prestolet sm rõnes multitudinũ arboꝛum De pubus quoq; arboꝝ exemplũ adducũt dicẽtes: q̃ somnia q̃ de arboꝛib⁹ apparent ad hoium cõditiões referunt qꝛ robur trunci qõ in altũ porrigit vt dicunt oratione signat. stipites aũt siue rami ad folia referũtur: fructus autẽ referunt ad fidẽ vel diuitias: isq; folia ad sensum. Mã in somnio folia que benevident virere ꝛ bene nutriri rectitudinẽ sensus significant languida vo labẽtia succoq; destituta sensus protendũt imbecillitatẽ. De fructib⁹ aũt dicũt q̃ aliud repꝛesentãt rõne saporis: aliud rõne tẽpis aliud rõne arboꝛis. Quantũ. n. ad saporẽ dicũt q̃ oẽs fruct⁹ acetosi ꝛ stiptici in somnio visi referũtur ad malũ euentũ. Vñ si alicui videatur in sõnio q̃ colligat ex palmeto fructũ acerbũ tribulabit ꝛ cruciabit sm rõnes excerpti fruct⁹: eo q̃ stiptic⁹ sit. ¶ Itẽ si qs arboꝛẽ oliue cõplex⁹ fruct⁹ excerpserit a viro hilari ac miti amaritudinẽ ꝛ tribulatõnẽ accipiet eo q̃ fruct⁹ stiptic⁹ sit. Ecõtra ãt fruct⁹ dulces ꝛ suaues ad bonũ referũtur euẽtũ. Vñ si cui in sõnio videat q̃ ex palmeto excerpat fruct⁹ maturos adipisci cet aux ꝛ diuitias sm rõnes excerptiõis. Si aũt de theca seminis accepit fructus palmaꝝ inueniet gaudiũ apud filiũ nobilis mulieris. ¶ Itẽ si qs se cõspicat⁹ fuerit nucẽ cõcutere ꝛ accipere ò fructu eius acquiret a viro sene diuitias cum labore quas ille nouiter possederat. De tpe vo fructuũ dicũt q̃ aliud repꝛesentãt fruct⁹ in tpe suo visi q̃ faciãt extra tps. Vnde referunt q̃ qdam ventẽs ad sommoꝝ magnũ interpꝛetẽ q dictus est Seriz interrogauit cum multis astãtib⁹ dicens. Vidi q̃ somniũ q̃ in arboꝛẽ ascendẽs q̃ dicit vericolea comedebã de fructu eius. Qui respondit a diuite viro beneficiũ adipiscer ꝛ iterũ p⁹ dies multos venit aliuꝫ multis astãtib⁹ ꝛ eandẽ questionẽ ꝓposuit dicẽs Ascendi arboꝛem q̃ dr vericolea ꝛ comedi de fructu ei⁹ ꝛ aut Serim tribulatio expectat te cũ toꝛtura. Et mirati q aderant quo eiusdez somniꝫ diuersa cẽt iterpꝛtatõ Et rñdit pꝛio iterrogãte ipſi fructuũ erat Secundo interrogãte fructus abieranti ideoq; pmutatum est iudiciũ. Et percontantes inuenerunt in vtrisq; vt dixerat interpꝛes. Ratione vo arboꝛis variatur ꝛ mutatur significatio: qꝛ si quis videat q̃ volens colligere mala punica adheserit vestis eius truncis ipsius arboꝛis scisaq; fuerit significat q̃ cum viro locuplete cõtẽdet. Et si post cõplicationẽ ramũ rupe rit victoꝛia potiet. Hec dicũt somnioꝛum interpꝛetes. q̃ qꝛ naturalis rõis fundamẽtum non vident hẽre plus a plerisq; prudẽtibus fabulosa reputantur quã vera. ¶ Item vita hois variatur secundũ statum nature ꝛ culpe ꝛ penitentie. ꝛ hec varietas ostendit Actuũ. x. in visione petri Dicit. n. ibi q̃ petrus vidit vas quodam velut linteũ magnũ quattuoꝛ initijs submiti de celo in terrã in quo erant omnia quadrupedia ꝛ serpẽtia terre. ꝛ volatilia celi: ꝛ facta est vox ad eum. surge petre occide ꝛ manduca: ait autẽ petrus. Absit a me domine: qꝛ nunq̃ manducaui omne cõmune ꝛ imundum. ꝛ iterum vox scõo ad cũ. Qõ deus purificauit tu ne cõmune dixeris: Hoc aũt factũ est per ter. ꝛ statim receptũ est vas in celum. ¶ Primo h describitur vita hois quantum ad statuz nature. qꝛ homo maxime ex pte anime ẽ velut quoddã vas magnũ capax quodã modo omnium. Vñ pbs dicit q̃ anima ẽ quodãmodo omnia. Omnia. n. capit per sensum vel intellectum imo est quodam modo capax dei. vnde nihil minus deo eam implere põt. Sed est homo quasi linteum pꝛopter moꝛtalitatem carnis quia linteis moꝛtuoꝝ coꝛpoꝛa hactenus inuoluebant. ¶ Itẽ quattuoꝛ initijs submissuz i. quattuoꝛ elemẽtis cõpositũ. Sed ò celo in terrã submittit: qꝛ de celo spiritus: caro vo de tera oꝛiginatur. Vnde homo ò celo in terrã submittitur cum spirit⁹ carni vnit. Vel describitur homo quantum

ad lapsum culpe.ex eo q̄ vas sūmittebat de celo in terrā.i. de gratia in culpā: vl̄ de celo in terrā peccato⁊ submittit q: dimisso spū carnē segtur: ⁊ ideo sūt in eo q̄dru pedia.i. peccatū luxurie: q: peccatū carnis quasi q̄ttuor pedib⁹ gradit q:.s. quattuor actibus siue gradib⁹ pficitur.s. suggestione delectatione ꝯsensu ⁊ ope. ¶ Jtē hꝑentes qui terre inherēt vētre.i. peccata auaritie qb⁹ rebus terrenis inherem⁹ mēte. ¶ Jtem volatilia q̄ in altū volant ꝑ q̄ significant appetit⁹ siue peccata superbie. ¶ Tertio describitur status pnie: q: facta ē vox ad eum surge.s. a peccatis auaritie que infima petit. Occide delectationes luxurie que in carne viuit. māduca.i. cōtere appetitus superbie q̄ ꝑterue se erigit. Sz q: superbus iustus q̄nq; tactāter se commendat ⁊ despicit ceteros ⁊ cōiungi renuit humili penitēti sicut phariseus q dicebat. Non sum sicut hic publicanus: subdit. Munḋ manducaui oē cōe ⁊ imundū. Sz h̄ tactātia reprimit cū dicit. Qō deus purificauit .s. p penitentiā tu ne cōe.i. immundū dixeris. Nam penitētia oēm immundū purificat. Sed pnia necessaria ē tripliciter.s. in corde p̄ trītionē: in ore p̄ ꝯfessionē. in ope p̄ satisfactionē. Et ió addit q̄ h̄ factū est per ter. Et talis pnia ēt in cēlo accepta tur ⁊ approbatur. Vnde subinfert q̄ stati receptū est vas in celū. Vel hoc dicit quia talis pnia tanuā celi apit ⁊ ip̄z penitētē i celestē gloriā finaliter introducit. ¶ Ca. xxxv.

Virtutes principales sūt septē qb⁹ septē vitia opponunt q̄ patet ex somnio pharaonis q̄ hꝫtur gen̄. xlj. vbi dicit. q̄ pharao dormiuit ⁊ vidit somniū. septē spice pullulabant in culmo vno. plene atq; formose. Alie quoq; totidē spice tenues ⁊ p cuse vredine oriebant deuorātes omnes priores pulchritudiné. Per septē aūt spicas plenas possunt intelligi septē vtutes. ¶ Primo ꝓpter numerū: q: septē erant spice. ⁊ septē sunt vtutes aie principales ad q̄s cetere reducūt. s. tres theologice vt fides spes ⁊ charitas. Et q̄ttuor cardinales vt iustitia tēperātia fortitudo ⁊ prudētia Nam fide ordinat rōnalis. spe ꝯfortatur irascibilis charitate ordinat ꝯcupiscibilis tēperātia gubernat corp⁹. iustitia regitur mūdus. fortitudie vincit diabol⁹. prudentia dirigit ⁊ perficit oē op⁹. Est enim prudentia ſm̄ ꝓb̄m recta ratio agibilium. ¶ Secō ꝓpter exēplū. q: recte assimilant spicis q̄ dicūtur spice a quibus dā spiculis qb⁹ sūt minute exteri⁹. Sic ēt quelibet vtus habet spicula sua ⁊ tela quib⁹ defēdit se. Mā fides habz spicula miraculoꝝ. spes spicula orationuz. charitas spicula elemosinaruz: iustitia spicula supplicioꝝ siue punitionū. tempantia spicula ieiuniorum fortitudo spicula premiorum quia cōsideratio premij minuit viz flagelli. prudētia autez spicula habet vborum. quia verba sapientiuz quasi stimuli. ¶ Tertio ꝓpter fundamētuz siue principiū q: pullulabāt in culmo vno. Jste culmus a quo omnes vtutes oriuntur. ⁊ in quo fundant ⁊ vniuntur est gratia dei. Vnde sicut omnes potētie aie oriūt ab ei⁹ cēntia ita oēs virtutes oriūt a gra. ¶ Quarto rōne ꝓtēti q: erāt plene. Plene. n. vtutes sunt grātis ⁊ seminib⁹ meritoꝝ ex qb⁹ ēt suscipiunt fructus pmioꝝ. ¶ Quinto pp aspectū q: formose. i. pulcre i aspectu. sic vtutes reddūt vitā hois pulcrā ⁊ gratā ad imitādū. Per septē aūt spicas tenues intelligūt septē vitia capitalia ex qb⁹ cetera vitia oriuntur. ¶ Primo pp numerū q: totidem erāt sic spice plene scz septē. Et silr principalia vitia septē sunt. scz superbia: auaritia: gula: luxuria. ira: inuidia. ⁊ accidia. Superbia q̄rit excellētias. Auaritia q̄rit diuitias. Gula expetit delitias. Luxuria querit delectari ira vult vindicare. Jnuidiā contristāt prospa. s. aliena. Accidia fugit laboriosa. ¶ Secundo pp exēplū q: assimilat spicis. s. q̄ dicuntur a spiculis punctionum. q: scz conscientiā pūgūt Ro. ij. Tribulatio ⁊ angustia in oēz aiam operātis malū: tribulatio. s. pene ⁊ āgustia ꝓscie. ¶ Tertio pp defectū q: tenues erāt. Carēt enim vitia pinguedine gre plenitudine iustitie ⁊ fructu mercedis eterne. ¶ Quarto pp incēdiū q: per

cesse vredine.i.iflámatiõe suggestiõis dia bolice. Ipse.n.diabolus est' ventus vrés virtutes vastás ꝛ vitia inflámás Job.xxvi.Tollet eũ vẽtus vrés.¶Quinto pp effectũ qꝛ deuorabát oẽm pulchritudinẽ qꝛ scz vitia dissipát oẽm pulchritudinẽ virtutũ. Má pulchritudinẽ fidei vastat auaritia q̃ est idolorꝝ seruitus pulchritudinẽ spei vastat accidia q̃ dum laborez refugit quasi euacuat spẽ mercedis. pulchritudinẽ charitatis destruit inuidia. pulchritudinẽ iustitie supbia. pulchritudinẽ tẽperantie deuorat gula.pulchritudinem prudẽtie ira.pulchritudinẽ fortitudinis luxuria.¶Jtẽ quattuor vtutes cardinales assimilant quattuor fabris q describũtur in visione vt hẽtur Zacha.i. vbi dixit Vidi ꝛ ecce quattuor cornua ꝛ dixit angelus:h̃ sunt cornua q̃ vẽtilauerunt iudá ꝛ israel ꝛ hierusalẽ. Et oñdit mihi dñs q̃tuor fabros ꝛ ait angelus venerũt isti vt deijciát cornua.¶Quattuor ergo cornua ꝑm glosam sunt quattuor passiones aiam impugnátes ꝛ ꝓturbátes scz.timor amor dolor ꝛ gaudiũ: his cornibus vẽtilant ꝛ dissipant iuda.i.penitẽtiũ cõfessio.ꝛ israel .i.contẽplantiũ speculatio ꝛ hierusalẽ.i. actuor pacifica cõuersatio. Má iuda confessio israel deũ videns hierusalem pacifica interpretat. Sz contra hec cornua.i. vitia quattuor fabri quasi quattuor bõi medici nõ cernunt a ꝓpheta. sed oñdunt a deo.s.quattuor vtutes vt prudẽtia iustitia fortitudo ꝛ tẽperantia:he enim vtutes edificant q̃qd vitia destruũt. Dñ fortitudo deiecit cornu timoris iustitia cornu iordinati amoris:prudẽtia cornu doloris ꝛ tẽperantia cornu gaudij ꝛ delectatiõis. ꝑs.Cornua peccatorum confringam.

¶Capitulum.xxvi.

Christus vocatur leo in visiõe beati Joánis q̃ habet Apo.v.Vbi vn⁹ de senioribus q in visiõe appebat dixit.Ecce vicit leo de tribu iuda radix dauid aperire librũ ꝛ solvere septẽ signacula eius.Vbi ꝓmo expressit christi ꝓsentiã cum dicit.Ecce Jsa.xxxv.dicet in illa die. Ecce de⁹ noster expectamus eum.Est enim ecce aduerbium demõstrandi.Vnde ecce vicit quasi visibilis est q vicit . scõo expressit christi victoriã qꝛ vicit scz mundũ cõtẽnendo. Jo.xvi.Cõfidite ego vici mundũ.¶Jtez vicit diabolũ eiiciẽdo Joh.xij. Nũc princeps huius mundi eijcietꝛ foras.¶Jtẽ vicit carnẽ crucifigẽdo Apo.Ro.vi.Vetus hõ noster simul crucifixus ẽ vt destruat corpus peccati.¶Tertio expressit ei⁹ potẽtiã qꝛ leo.Christus.n.fuit vt leo in natiuitate.Dicit.n.q̃ leo cauda delet vestigia sua vt nõ cõprehẽdat.Sic xp̃s cauda humanitat̃ vestigia deitatis abscõdit ne diabolus eũ inueniret Jsa.xi.Leo quasi bos paleas cõmedet.i.fragilitates ꝛ humilitates nre humanitatis assumet vt diabolo suã diuinitatẽ ascõdat.¶Jtẽ fuit vt leo in ꝓdicatione quia audacter ꝛ sine humano timore arguebat maiores Osee.xi. q̃si leo rugiet qꝛ ipse rugiet ꝛ formidabunt filij maris.¶Jtem fuit vt leo in passione: quia tunc diabolum ꝑprie vicit ꝛ q̃dam ꝺ manu eius tulit Geñ.xlix.Catulus leonis iuda ad ꝓdaz ascẽdisti fili mi regescẽs accubuisti vt leo.¶Jtẽ vt leo fuit in r̃su rectione:qꝛ mortuus tertia die virtute patris quasi virtute vocis eius suscitat⁹ fuit Numeri.xxvi. Accubans dormiuit vt leo.ꝛ quasi leena quam suscitare nullus audebit.¶Jtem leo erit in iudicio q̃ do emittet rugitum terribilem Amos. iij. Leo rugiet quis non timebit.Quarto expressit christi prosapiam:quia de tribu iuda supple natus Michee.v. Et tu bethleem ephrata paruula es in milibus iuda ex te mihi egredietur qui sit dominator in israel. Et ex hoc excluditur error illorum qui dicunt q̃ christus non assumpserit carnem de virgine sed de ethere fecit sibi corpus.ꝛ sic transfudit se in' vterum virginis.Vnde dicunt quod christus natus ẽ ꝺ virgine sed non factus de virgine contra quos dicit Apo. Gal.iiij. At vbi venit plenitudo temporis misit deus filium suum factum ex muliere factũ sub lege.Sequit radix dauid glo.i.procedẽs a

dauid vel fundamẽtuꝫ dauid imo vtrũqꝫ
ꝓcedẽs a dauid quo ad hũanitatẽ Isa.
xj. Egredietur v̊ga de radice iesse. fundamentum dauid quo ad diuinitatẽ q̃ ẽ radix ꝛ principium omniuꝫ Job.j. Omnia p ipsum facta sunt Apoca.xxij. Ego sum radix ꝛ genus dauid stella splẽdida ꝛ matutina. ¶ Quinto expressit xp̃i efficaciam scꝫ aperire libruꝫ ꝛ soluere septẽ signacula eius quasi dicat. In hoc ꝙ vicit librum aperuit ꝛ diuinã dispositionẽ impleuit. i. genus humanũ redemit. Et septẽ signacula soluit. i. occulta mysteria declarauit. Dicit aũt apuisse septẽ signacula. qꝛ septem xp̃s in se mãifestauit nr̃e redẽptiõis sacramẽta in lege figurata ꝛ a prophet̃ p̃dicta. ¶ Primũ fuit ꝯceptio siue incarnatio q̃ fuit figurata in ꝯceptiõe Isaac Gen̄.xxij. ꝛ ꝑphet̃ata Isa. viij. Accessi ad pphetissaꝫ ꝛ ꝯcepit filiũ. ¶ Scõm ẽ eꝝ natiuitas q̃ fuit figurata in natiuitate Isaac Gen̄.xxvij. ꝛ ꝑphetata Isa.xx. Ecce v̊go ꝯcipiet ꝛ pariet filiũ. Vtrũqꝫ figuratũ fuit Nu.xvj. in v̊ga aarõ q̃ nocte vna frõduit floruit ꝛ fructũ fecit. ¶ Tertiũ ẽ passio q̃ figurata fuit in morte abel Gen̄.iiij. ꝛ in immolatõe vituli rufe Nu.xix. ꝛ agni Exo.ij. ꝛ ꝑphetata Isa.liij. Sicẽ ouis ad occisionẽ ducet̃ Hiẽ. xvj. Ego q̃si agn̄ mãsuet̃ q portat̃ ad victimã. ¶ Quartũ ẽ descẽsus ad inferos q fuit figurat̃ i sansone q tulit portas gaze. Jud.xvi. ꝛ ꝑphetat̃ Zacha.ix. Tu aũt in sanguine testi eduxisti victos de loco carceris ꝛc. ¶ Quitũ est resurrectio q̃ figurata fuit in rescusitatõe filij mulier] sarepte. iij. Regũ.xvij. ꝑphata Osee.vi. Viuificabit nos post duos dies ꝛ i die tria susciabit nos. ¶ Sextũ ẽ ascẽsio q̃ figurata fuit in trãslatõe Enoch Gen̄.v. ꝛ in raptu helie. iij. Reg.ij. ꝛ ꝑphata Isa lxiij. Quis est iste q venit de edom ps. ascẽdit de⁹ in iubilo ꝛc. ¶ Septimũ est aduẽt⁹ ad iudiciũ: q figurat⁹ fuit i arcu celesti post diluuiũ p colorẽ igneũ Gen̄.ix. ꝛ ꝑphetat⁹ ẽ Isa.ij. Dñs ad iudiciũ veniet cũ senioruꝫ ppli sui. ¶ Jtẽ xp̃i vita assilat illi libro: de quo agit Apoc̃.x. vbi dr̃ accipe libruũ apertuꝫ de manu angeli stãtis supra mare ꝛ sup terrã ẽ ꝙsi apti⁹ diceret. Ex vita xp̃i accipe eruditionẽ qꝛ liber ẽ. vñ accipe libruũ istũ vt eruditaris. In ꝫ.n. libro tot sũt lr̃e quot vtutes: hũilitas.n. est vna lr̃a. patiẽtia est alia charitas alia: ꝛ sic de alijs: q̃s. s. lr̃as ipse met xp̃s scripsit i se Job.xxxi. Libruũ scribat ipse q iudicat. i. filiꝰ cui pater oẽ iudiciũ dedit. Joh.v. Ad exẽplar igit̃ huiꝰ libri scribere quilibet suũ dꝫ: qꝛ ꝫ est exemplar verax. Vnde in iudicio oibus apertꝰ ostẽdet vt videant oẽs in eo falsitates librorꝫ suorꝫ Apo.xx. Liber qui est vite apertus est: ꝛ iudicati sũt mortui ex his q̃ scripta erãt in libro. ¶ Jtẽ para te ad lectionem: qꝛ liber iste apertꝰ est: ꝛ ió dixit libruũ apertuũ. Hic liber fuit clausus in armario vteri virginalis in icarnatione tractus inde in natiuitate sed apertꝰ fuit in passiõe. Jbi.n. christus clauis ferreis habuit apertas manus vt erudiret nos de agendis. ¶ Jtẽ lãcea habuit apertum latus vbi est cor vt erudiret nos de credẽdis. Hã cor de credit ad iusticiã. vel de diligẽdis Luce.x. Diliges dñm deum tuũ ex toto corde tuo. ¶ Jtẽ apertos pedes vt erudiret nos de appetendis qꝛ pedes anime sunt eius affect⁹. ¶ Jtẽ ad operis imitationeꝫ qꝛ liber ille de manu angeli accipiendus est. Angelus est p̃dicatoꝛ qui nõ tam verbo ꝙ exẽplo annũciat vitaꝫ christi. Vnde talis libruũ istũ idest vitaꝫ ꝫ in manu. i. in operis imitatione. Qui ergo talis predicatoris sequit̃ exemplum recte de manu angeli libruũ accipere dicitur. Vnde terrestris angelus paulus librũ istum accipere de manu nos hortatur dicens. Jmitatores mei estote: sicut ꝛ ego christi. Ergo librum accipe de manu angeli. i. exemplum tene boni magistri qui facit ꝛ docet opera christi. Talis magister est qui mare ꝛ terram pedibꝰ calcat. i. aduersa ꝛ prosperat. supat. Vñ dicit stãtis supra mare ꝛ sup terram. Per mare. n. aduersa: prospera vero per terram intelliguntur.

¶ Finis libri septimi.

¶ Incipit prologus libri octaui in quo cõtinentur exempla de legibus.i. de iure canonico ⁊ ciuili.

Legum conditores iusta decernunt. ꝓuo. viij.⁊ liberuz arbitrium hois ex quo opera humana prouenivnt non est determinatum ad vnũ. cõtingit hoies non in suis operibus semp rõne procedẽ sed pluries errare ꝓpter qõ fuit necessariuz homini hre in suis actibus regulã dirigentẽ. Quã q̃ aũt ois ratio q̃ est primuz sm phm principium in agẽdis sit cõis mẽsura vel regula operũ humanoꝝ diuersa tñ hominuz opa mediantibus diuersis habitibus ab ea regulant. Nam opa humana extrinseca q̃ ad vitam ipsius hois ptinẽt corporalem regulant a rõne humana arte mediãte. Vnde in primo methaphisice dr q̃ hominũ genus arte ⁊ rõne viuit:⁊ est ars vt diffinit phs in. vj. ethicorũ recta ratio factibiliuz ⁊ vocat ipse stabilia opa q̃ pñt ex exteriori materia fieri corpali. Ea vo hominis opa que ptinẽt ad vitã moralẽ regulant mediãte virtute. Est.n. virtus moralis habit⁹ electiu⁹ i medietate ꝓsistẽs determinata rõne prout vtiq̃ sapiẽs determinabit: sicut eam diffinit phs in libro ethicoꝝ. ¶ Itẽ phs etiã dicit q̃ vtus est q̃ bonũ facit hñtẽ ⁊ opus eius bonũ reddit Cetera illa hominũ opa que ptinẽt ad vitam ciuilẽ ratio mẽsurat ⁊ regulat lege decernẽte. Sunt.n. ciuilia opa in q̃bus vn⁹ cõicat alteri in ordine ad bonũ cõe ⁊ taliũ est lex humana q̃ bonũ cõe respicit regula ⁊ mẽsura. Vnde dicat de ea Isi. i li. ethi. q̃ lex est nullo priuato cõmodo sed pro cõi vtilitate omniũ conscripta. Est ergo h actuũ regula lex humana sm quã inducitur aliq̃s ad agendũ vel ab agẽdo retrahitur. Sed q̃ talia ciuilia opa lex sm eq̃tatem iustitie regulat ⁊ mensurat recte in verbis propositis dr q̃ legum cõditores iusta decernunt. In q̃bus vbis nõ tñ describitur humanarũ legũ origo: sed ⁊ arte titudo insuper ⁊ rectitudo eaꝝ. Nam legum origo manauit ex sapia cõditorum. Coartatio vo sumitur ex violẽta preceptorum ad quorũ. s. obseruantiã ciues ꝑ penas legales coguntur qõ exprimitur in noie legum: q̃ lex a ligando. i. cogẽdo est dicta: vnde lex coartationẽ importat sed legum rectitudo ꝓpẽditur in iustitia decretorum q̃ iusta decernunt. Est aũt circa primũ notãdum q̃ legũ cõditores iustaꝝ non oẽs indifferẽter hoies esse possunt: q̃ cõdẽdi leges auctoritas solum cõitati vel principi competere videtur: ꝓpter qõ Isiõ. dicit in libro ethi. ⁊ habetur etiaz in decretis di. ii. q̃ lex est constitutio populi in qua maiores natu cũ plebibus aliquid sanxerunt. Sũt tñ sm Isiõ. quedã leges q̃ vocantur ꝓstitutões ꝓncipum q̃ pertinẽt ad monarchiam. i. ad ciuitates vel regnũ q̃ gubernantur ⁊ regunt ab vno. Alie vo leges sunt q̃ vocant rñsa prudentum ⁊ senatus consulta: ⁊ he ptinẽt ad aristocratiam ad ꝓncipatuz optimoꝝ siue oprimatum. Alie quoq̃ sunt leges q̃ dicunt tus ꝓtoriuz. ⁊ he ptinẽt ad oligarchiã que est ꝓncipatus paucorũ diuitum ⁊ potẽtum. Alie etiã leges sunt que plebiscita vocantur: ⁊ he ptinẽt ad mocratiã que est populi ꝓncipatus. Alie isup sunt leges cões ẽs maiores natu vt dictum est cuz plebibus sanxerunt: ⁊ he ad regnuz optimũ ptinẽt qõ est ex supradictis cõmixtũ. Patet ergo q̃ ꝓuate psone non competit ferre legem sed solũ admonere ex eo q̃ sua monitio ab aliquo contẽnatur: cõno hz vim coartatiuam quã opz hre lex ad hoc vt efficaciter inducat ad vtutẽ prout phs dicit in .x. ethicorum: sed coactiuã vim hz populi multitudo vel publica psona ad quam ptinet penas infligere. Est aũt prout tradit phs in principio rethoricẽ sne vtil⁹ ⁊ mel⁹ oia ordinare lege q̃ dimittere arbitrio iudicis ꝓpter tria. primo qdem q̃ facilius est inuenire paucos sapientes q̃ sufficiunt ad rectas leges ponẽdas q̃ multos qui requirunt̃ ad iudicandum de singulis. ¶ Secundo q̃ illi q̃ leges ponũt

ex multo tempore considerant qō lege ferendum sit. sed iudicia de singulis factis fiūt ex casibus subito exortis. Facilius aūt ex multis consideratis pōt homo videre qd rectum sit ꝙ solum ex aliquo vno facto. ¶ Tertio qr legis latores iudicant in vsi ⁊ ō futuris sed hoies iudicijs presidētes iudicant de pīntibus ad que afficiunt amore vel odio vel aliqua cupiditate. ⁊ sic eoꝝ deprauatur iudiciuꝫ. Quia igitur iustitia iudicis que dr aiata non in multis inuenitur ⁊ quia etiam flexibilis est idcirco necessariū fuit vt in qbuscunqꝫ est possibile lege determinaret ⁊ paucissima arbitrio hominum cōmitterentur. Sunt.n. singularia quedam q̄ lege cōprehēdi non possunt: ⁊ talia necessariū est vt iudicibus cōmittantur puta de eo qō est factuꝫ esse vel nō esse ⁊ de alijs cōsimilib⁹ his vt phs ait ibidē. ¶ Secūdo in noie legum notanda est legis coactio cū lex a ligando dicat vt supra dictuꝫ est: q̄ ligatio vel obligatio ipsarū legum nō solum ad corporalia sed etiā ad spūalia se extēdit ex eo ꝙ iuste legis transgressio eos q legi subduntur nō tm̄ ad penam obligat sed etiā ad culpam. Vnde leges humane cū iuste sint hūt viz obligandi in foro cōscie a lege eterna a q̄ deriuantur: sm illud Prouer. viij. Vnde sumptū est vbū ꝓpositum p me reges regnāt ⁊ legum conditores iuste decernunt Dicunt aūt leges iuste ex fine cum ordinātur ad bonū cōe. ¶ Iré ex auctore. s. quādo lex que lata est nō excedit potestatē ferentis. ¶ Iré ex forma vt qñ proprie sm eq̄litatē proportiōis ponunt subditis onera in ordine ad bonū cōe. Cum enī vnus hō ps multitudinis sit: qlibet homo hoc ipsuꝫ qō est ⁊ qō hꝫ est multitudinis: sicut ⁊ quelibet ps id qō est totius est. Vñ ⁊ nā vt saluet totum nōnunqꝫ parti infert aliqō detrimentū. Vñ leges hmōi onera proportionabiliter inferētes iuste censentur ⁊ obligant in foro cōscie. Si aūt ecōtrario aliqs presidēs leges ponēret aliquas subditis onerosas nō ptinētes ad vtilitatem cōmunē sꝫ magis ad ꝓpriā cupiditatē vel glām: vel si vitra sibi cōmissam potestatem aliquis legē ferret aut etiam inequaliter onera multitudini dispensaret: etiaꝫ si forte ad bonuꝫ cōe ordinari viderētur in oībus profecto his casibus leges iniuste essent ⁊ magis violentie q̄ leges nuncupande: qr sicut Augu. dicit de libero arbitrio. Lex esse non videt q̄ iusta non fuerit. Vnde tales leges non obligāt in foro cōscientie nisi forte ꝓpter vitandū scandalum aut turbationē: propter qō etiam homo dz cedē iuri suo sm illud Matth. v. Qui te angarizauerit mille passus vade cum illo alia duo. Et q vult tecuꝫ iudicio contendē ⁊ tunicam tuā tollē dimitte ei ⁊ palliū. Sz multo fortiꝰ sunt leges iniuste: q̄ sunt cōtra bonum vel mādatuꝫ diuinum sicut leges tyrānoruꝫ inducentes ad idolatriam: vel qōcūqꝫ aliud qō fit cōtra legeꝫ diuinaꝫ. Et tales leges nullo modo est licitum seruare. Quia sicut dicitur Actuum. v. Obedire oportet deo magis q̄ hominibus. Sed de legiꝫ rectitudine. tertio est notandum ꝙ recte leges sunt ille vt dicit Ysido. in qbus iusta ⁊ equa decernuntur. Tales aūt sunt q̄ ꝓsonant siue congruūt rationi religioni disciplineꝫ ⁊ saluti. Vnde Ysido. dicit ꝙ lex erit omne qō ratione cōstituit dūtaxat: qō religioni cōgruat: qō discipline ꝓficiat: qō saluti proficiat. Hec ens est recta lex que est mensura iusta ⁊ debita regulata. Mensura autem hꝫ est triplex. ¶ Prima.n. lex est eterna: de qua Augu. dicit in libro ꝑmo de libero arbitrio ꝙ lex eterna est sūma rō cui sp obtēperādū est. Hec aūt nihil est aliud q̄ diuine sapiētie rō sm ꝙ directiua est oiuꝫ actuū ⁊ motionū. ¶ Secūda est lex naturalis q̄ nihil aliud est q̄ participatio legis eterne in rōnabili creatura. Vnde Ro. ij. super illud. Cū gentes q̄ ignorāt legē naturaliter q̄ legis sunt faciunt. Dicit Glosa. Et si nō hūt legē scriptā. habēt tū legem naturalē. qua qlibꝫ intelligit ⁊ sibi conscius est: quid bonū ⁊ quid malū: de qua etiam ait ps. Signatū est sup nos lumen vultus tui dne ⁊c. qr lumen naturalis rōnis quo discernim⁹ qd sit bonū ⁊ malū quid sit iustuꝫ ⁊ qd iniustū: quid decēs sit ⁊ quid us

decens:qđ ptinet ad legem naturalem.nihil aliud est q̄ impssio diuini luminis in nobis. ¶ Tertia mensura vel regula est ipse finis legis:qr vniuscuiusq; rei q̄ est propter finem necesse est q̄ forma determinetur ꝑm proportionē ad finē sicut forma ferre talis est qualis ꝓuenit sectioni:vt pz in.ij.Phisico ꝛ.Oportet q̄ ipsa lex suo fini cōmensuret qui est vtilitas publica siue cōmune bonum. Quia igit iusta lex huic triplici mensure concordat tria Jsido.posuit scz q̄ religioni cōgruet inquātū.s.est proportionata legi diuine.ꝛ q̄ discipline conueniat inquātum est proportionata legi nature.Et q̄ saluti proficiāt inquātum est proportionata vtilitati humane. Dis igit de legibus generaliter ꝓlibatis:qr iaz in precedētibus libris de sensibilib⁹ ꝛ imaginabilibus rebus quedā sunt introducta exēpla: restat nūc ꝑm ordinē a principio libri promissum aliqua de rōnabilibus rebus exēpla vel similitudines addere. Et qr rō est legis factiua ꝛ ipsaz legē ratio cōmendat vt pz di.i.consuetudo: et Jnsti. de iure naturali gen.ꝛ ciuili.§. q̄ vero naturalis ratio:opz rationabilia esse q̄ lege decernunt.Et idcirco i hoc libro octauo de decretis vel constitutiōibus legis tanq̄ de rationabilibus rebus aliquas ad nostram doctrinam adaptando moraliter similitudines inducemus sumptas.s.ex varijs libris tā ciuilis q̄ canonici iuris.Sciēdum enim est q̄ totū corpus iuris ciuilis comprehendit in.l.libris.Pandect.iiij.Jnsti.xij.C.ix.Coll'.auctē.nouella lumbarda ꝛ cōstituti.frederici. Corpus vō iuris canonici habetur in decretorum volumine ꝛ etiā in decretaliū libro. Maz primo quidem ex dictis sanctorū patrum:ꝛ etiaz ex legibus fuit liber decretorum cōpositus prout in ipso pz ꝛ extra de accu.Qualiter ij. Postea vo cū multe decretales epistole extra corpus decretorū vagarētur ꝛ Magister her.papiensis prepositus primā cōpilationem composuit.Sed ꝛ tēpore procedēte magister Gisebertus suam effecit aliā.ꝛ alanus demuz magister henr cōpostulanus in curia Romana morā faciens ex registro dñi Jnnocētij.iij.quandā compilationem extraxit que romana appellata fuit.Sed qr ibi quedā erant decretales quas ipsa romana curia minime admittebat ideo ipse idem Jnnocētius per manum petri bonouētani compilationē edidit q̄ tertia vocabatur.Qua recepta magister Johānes Gallensis ex duabus dictis compilationibus Giseberti ꝛ Alani vnā cōpillauit que vocabat sēda.Postmoduz consilio generali celebrato per eundē innocentiū quartum tam ex constitutionibus generalis consilij q̄ de alijs decretalibus eiusdem Jnnocētij compilatio quarta processit:postmodū quinta cōpilatio p honorium tertiū facta fuit.Sed postmodum Grego.ix.volēs confusionem ꝛ ꝓlixitatem dictarum decretaliuz amouere antiquis compilationibus abrogatis per fratrē raymūdū capellanū ꝛ penitētiariū suū qui.s.fuit de ordine fratrū predicatorum imo eiusdē ordinis postea idem magister opus decretaliū qō modo tenetur cōposuit.Cui postea bonifacius octauus addidit sextū librum. Nos igitur in hoc presenti tractaculo ex predictis iuris vtriusq; libris aliqua licet pauca ꝛ brevia diuersis adaptanda materijs introducem⁹ exēpla ordinē in supiorib⁹ habitū in materijs ꝛ capitulis ꝓformiter ꝓsequentes.

¶ Capitulum.i.

Auersarij hominis spirituales scilicet diabolus caro ꝛ mundus assimilantur predonibus Maz ꝑm iura predo dicitur aliquis trib⁹ modis. ¶ Primo eni ꝑdo dicitur quicūq; alios predatur ꝛ tales sūt qui itinerantibus auferunt bona sua.Et hoc modo demones sunt predones qui nobis viatoribus idest qui per huius mūdi itinera ad patriaz tendimus:bona que ꝓprie nr̄a sunt scilicet spiritualia auferre contendunt. Illos eniz qui sunt in patria expoliare non possunt. sed tantum nos qui sumus in via Job.xxiiij. Mudos dimittunt homines vestimenta tollentes

quib⁹ non ē operimētuꝫ in frigore. ¶ Secundo dī predo miles qui vltra stipēdiū sibi taxatū q̄rit. Idcirco enim militib⁹ sunt stipēdia ꝓstituta. ne dū sūpt⁹ queritur predo crassef. xxiij. q. i. Militare. Et hoc modo caro dī predo. qꝛ vltra stipēdiū necessitatis sibi a natura taxatū de quo Apost. Habētes alimēta ꝛ qb⁹ tegamur his contēti simus. i. Timo. vi. adhuc sibi exquirit varia delectaméta voluptatis. Dñ Apo. Ro. viij. Debitores sum⁹ nō carni vt secūdum carnē viuamus. ¶ Jté predo dī prelatus q vltra q̄ legato seruiat extorquet a subdit⁹ querēs poti⁹ predā q̄ subsidiū in subiectis. extra de cēsib⁹. Plerunq;. Et h̄ etiam modo domin⁹ vēter cui tanq̄ prelato suo multi obediūt. quoꝝ deus vēter est dī predo quia paꝝ spiritui seruit. ꝛ tamen multa requirit ꝛ expēdit. Dñ q sibi obediunt hmōi nō christo seruiūt sꝫ suo vētri vt dicitur Ro. xvij. Alio modo dicitur p̄do iudex pecunijs seu patrimonijs i hiās qui alienū iurgium reputat predam suaꝫ. C. ad. l. Jul. repe. omnes. Et hoc mō predo ē mund⁹ cuius auaritia ad pecunias ꝛ lucra inhians lites ꝛ iurgia suscitat. Dñ dicit Sen. q quietissime homines viuerent. si hec duo ꝓnomina meū ꝛ tuū de medio tollerent Gene. xiij. Dixit abraam loth. Me queso sit iurgiū inter me ꝛ te ꝛc

¶ Capitulum. ij.

Adulator ꝛ suggestor cuius falsa suggestiōe vel adulatione alicui dānū infert ē duplici pēa dign⁹. s. pp falsuꝫ suggestū ꝛ pp dānū illatuꝫ. Cui⁹ exēplum appet i his q p suggestionē falsi litteras ipetrant. Qui scꝫ secūduꝫ iura primo ꝓdemnandi sūt ad expensas quas altera ps fecit in ea re ꝛ circa ipsam ꝛc. vt extra de rescrip. Cetex in fine ꝛ. C. de his. qui accu. primus. l. qui crimē. ꝛ alias severitati subiaceant indicātiū vt. xx v. q. ij. ꝛ sine cognitio. Imā ꝛ. l. cornelia de falsis puniri possūt vt ad. l. cornel. de falsis. l. si qs irrepserit. Similiter ergo adulator qui falso laudando furem vel raptorem vel huiusmodi induceret eū ad furandū vel rapiendū vel aliud nocumentuꝫ proximo inferenduꝫ si eius adulatione hoc faciat alias non facturus tenetur ad restitutionem damni insolidū sicut tenetur ꝛ iubens ꝛ consulens si propter eorum iussum ꝛ consilium damnuꝫ infertur. ꝛ preter hoc etiaꝫ adulator talis pumēdus est a deo de falsa ꝛ iniqua adulatione Eze. xiij. De qui cōsuit pululos sub omni cubito manus. Pulilli enim sunt verba blanda ꝛ laudatoria que audienti mollia videntur ꝛ suauia. quos sub cubito manus consuit. qui laudādo ꝛ blādiendo ad male operandū aliquē inducit.

¶ Capitulum. iij.

Amor dei quandiu ē operatur. Vnde deficiente operatione deficit amor. Cui⁹ exēplum est. qꝛ si detur alicui priuilegium ad agēdū vtpote ad decimas quas quis nunq̄ habuerat exigendas tanto tē pore durat priuilegium quāto tpe durat actio. quia non est verisimile papam vel principem qui priuilegium concedit velle mutare naturam actionis vt extra de electione ecclesia. C. de moficio. testa. l. si quando. Similiter etiam amor dei sicut dicit Grego. operatur magna si est: si autē operari desinit iam amor non est. Recte sicut ignis quamdiu est calefacit quando autem desinit calefacere ignis non est. Datur enim amor dei ad agendum. Dñ dicitur. i. Joan. iij. Non diligamus verbo neqꝫ lingua sed opere ꝛc. ¶ Amor propri⁹ hominem decipit ꝛ eius iudicium peruertit. Et ideo ꝝ iura in causa propria vel in re sua nō potest quis esse iudex. vt. iij. q. iij. c. i. ꝛ. C. Ne quis in cā sua iudicet. Dicunt tamen quidam q̄ bene potest qs punire propriam iniuriam sibi factaꝫ maxime si superiorem non habet. ar. xl v. di. Et qui emendat: quia neqꝫ tenet aliquis remittere propriam iniuriam sibi factā nisi velit. de pen. v. c. vlti. xxiij. q. iij. si illis. Alij vo dicūt ꝛ melius q̄ nullus dꝫ vlcisci ꝓpriam iniuriā etiā si superiorē nō habeat. Dñ sup illud Joh. viij. Ego gloriā me

am non quero est qui querat ꝛ iudicet dicit Grego. Illatas cõtumelias patris iudicio reseruat vt nobis ꝓfecto insinuet quãtum nos eẽ patrẽtes debemus ouz se adhuc vlcisci non vult ꝛ ipse q iudicat. Nã sicut ibidẽ precedit pater oẽ iudiciũ ẽdit filio. Si ergo iudex iudiciũ ñ vult i facto ꝓprio iudicare: multo minus alius dz h̃ presumere quantũ est de stricto iure: nisi alius presupponat se mãdatis suis. In q̃ casu si immoderatũ gd precipitat rediget ꝛ regulet ad arbitriũ boni viri vt extra ẽ iureiurã. veniẽs: ꝛ. c. gntauallis. Et lz papa solutꝰ sit legibus vt. C. de legibus digna vox tñ ipse delegat. i. eo. c. j. Ad idem accedit. ff. de officio ꝓsidis senatus. Et de iurisdicti. o. iu. q iurisdictiõi ꝛ. l. ꝓtor. Nec ꝓbant extra de restitutiõe spoliatoꝝ conquerẽte. Et extra de accu. qualiter. n. in fine. Sic ergo generaliter ꝓhibetur ne qs in cã sua iudicet: qz vitiũ est aliquẽ sue rei iudicẽ fieri. ff. de iudicijs. Julianus ait. vñ non dz quis in sua re sniam ferre qz non põt seipsuz ꝯdemnare nec sibi ꝑcipere vl̃ absoluere. ff. de arbi. l. penultima. Et differẽtia debet esse inter iudicem ꝛ iudicatuz extra de institu. c. fi. extra de iure pr̃onat̃ per vestras. extra de dilationibus debitũ. extra de verbo sig. forum. Si quis igitur aliquid iniurie patiatur non debet ꝓpter ꝟ tumultuz facere nec seditionẽ mouere sed liceat ei adire iudicem ꝛ legũ postulare presidiũ. C. de his qui ad ecc̃. cõfu. benũciamus. Alioquin si quicq̃ publice vel priuatim extortũ sit cum pena triplici restituet. Vñ non est licitum q̃ aliquis rem aliquã tanq̃ suaz occupet. alioquin penã hz. ff. q̃ metus cã exrat. C. vñ. vi. si qs in tãtam. ff. de reli. ꝛ sumptibus. fu. ossa. Fallit hoc forte ſm azonem vbi quis nõ hẽt copiã magistratus ar. C. de iudeis nullus. ff. de ori. iur. l. ij. §. post orig. Quod intelligas quo ad hoc vt si forte aduersarius meus fugiat liceat mihi ipsum detinere ꝛ etiaz manus inijcere. ad hoc vt ipsũ ducã coram iudice cõpetente. ff. de his q̃ in fra. credi. ait pretor. l. si debitorem. C. de curialibus. l. generali. li. x. Et ẽ ar. q̃ si clericus delinquat ꝛ fugiat quod possit sine mera canonis duci coraz episcopo ꝛ quousq̃z sibi redditus fuerit detineri sicut vtitur ecclesia gallicana. Sed non diffinio vtrum excõmunicatio euitetur quia nõ inuenio hoc expressum in iure canonico. Et semp quãtumcunq̃z delinquat quousq̃z corrigibilis est priuilegium retinet. extra de sententia excõmuni. in audientia ꝛ. c. ꝓtingit. ij. Patet ergo qõ non licet homini vt sit proprie cause diffinitor vel ꝓprie iniurie vltor vel sue rei occupator. Naz propriꝰ amor fallit. ꝛ ab eqtate recedere facit. Sz nota qõ sicut homo in foro iudiciali nõ debz eẽ iudex cause sue. ita nec in foro penitẽtiali debet eẽ iudex culpe sue Apostolus. i. Corin. iiij. Meq̃z me ipsuz iudico sz iudicio sacerdotis debet eã dimittere Luce. xvij. Jte ostẽdite vos sacerdotibus ꝛc̃.

¶ Capitulum. iiij.

Anima dicit̃ viduata amisso celesti spõso deo sicut dicitur viduata ecclesia carẽs episcopo vel archiepisco ꝛ po. Dicitur enim sine archiepiscopo ecclesia viduata q̃ ad quedã puta cõsilij conuocationẽ, crismatis cõfectionem basilicaꝝ dedicationẽ clericoꝝ ordinationẽ eporum cõsecrationẽ. Silr episcopalis ecclesia viduata dicit quo ad quedã episcopalia. puta crismatis in frõte cõfirmatiõez extra de ꝯsue. quãto vginũ ꝯsecrationẽ. penitẽtium publicere missionẽ seu recõciliationẽ. xx. vi. q. vi. §. ꝛc. lxviij. di. q̃uis coepiscopi. xxv. di. perlectis vbi ad episcopũ. Ecclie ꝯ recõciliationez extra de ꝯsecratiõe Ecclie vel altaris Abbatũ bñdictionẽ extra de eta. ꝛ q̃litate cũ ꝓtingat. Maioris inqsitõis discussiõez ꝛ monasterij ꝯsecratiõez extra de elec. trãsmissa. In his. n. oibus ex similibus dicit̃ viduata ecclesia episcopalis. Similiter aia priuata per peccatũ celesti spõso caret cõsilio. i. cõsortio ecclesie qz ꝛ si sit de ecclesie numero: non tamen merito. ¶ Jtẽ chrismate gr̃e ꝛ dedicatione psone: qz neq̃z templum anime neq̃z corpis est deo dicatum q̃diu est in peccato. ¶ Jtẽ ordinatiõe vite

qꝛ vita pcōris ordinata ē. ¶ Item ꝓfecta tiōe aie: qꝛ nō ē peccatoris aia deo ꝓfecta: nec ꝓtra tētatiōes hꝫ robur siue firmitatē nec ꝓseruationē virginalis mūdicie. ¶ Itē caret pcōz remissione ꝛ reconciliatiōe offense. ¶ Itē bñdictōe misericordie Hec est.n. bñdictio abbatū. i. patrū q benedicunt in semine elemosynaꝝ. Vnde ꝛ misericordib⁹ dicet illud Math.xxv. Venite bñdicti ꝑris mei ꝓcipite regnū qđ vobis paratū ē ab initio mūdi. ¶ Itez caret discussione pnie qꝛ peccator seipꝫ ñ discutit nec aspicit. Apo. i. Cor. xi. Si nosmetipsos dꝫudicaremus nō vtiqꝫ a dño iudicaremur.

¶ Capitulum. v.

AVctoritas ꝛ dispēsatio superioris excusat iferiozꝫ delicta. Cui⁹ exēplū apparet i simonia. ꝑōt.n. dari tpale ꝓ spirituali ex ꝓuisiōe superioris: vt extra de pactꝫ cū prudē. ꝛ extra de ꝑsbyteris in fi. Quasi superioris auctoritas vitiū purget vt. ff. de his q not. infa. l. furti. §. qb⁹ iussu. Et extra de transac. statuim⁹ ꝛ. c. vemēs. Sic ēt auctoritas ꝑncipis min⁹ solēne testiñ facit solēne. C. de test. l. oi q̄ facit ex nudo pacto dari actiōez vt. ff. de pact. l. legittima q̄ mutat substātia lia vt. C. cōia de legatis. l. ij. C. de rei vxo. actione. l. i. Et sic forsan filij isꝛl exusāt a furto: qꝛ furati sūt egyptijs vasa aurea ꝛ argētea ꝫ mādato ꝛ auctoritate dñi Exo. iij. ¶ Itē auctoritatē ꝑstās faciēdi malum puta mādādo illud fieri vel ꝓcedēdo licētiaꝫ reputat vt faciens malum. Et iō dicit iperator oia nra facimus qb⁹a nobis ipartitur auctoritas vt. C. de veteri iure. e. l. i. §. cūqꝫ ꝛ. §. fꝫ neqꝫ. ¶ Itē auctoritatē hūt maiores ordinādi de miorib⁹. Vñ ꝑnceps cū suis ꝓceribus ꝑōt facere cōstitutiones vt. C. de offic. prefec. l. humanum.

¶ Capitulum. vi.

FOna que qs facit existēs in charitate si trāsferat i aliū nō ꝓpterea ipse illa perdit quātū ad meritū. Cui⁹ exēplū est qꝛ licet populus romanus auctoritatē condē di constitutiōes seu ēt leges legat trāstuli se in ꝑncipē vt. C. de veteri iure. e. l. i. §. Et hoc est tñ intelligi transtata. i. concessa nō qꝫ oino populus a se abdicauerit potestatē. Et sic dꝫ trāsferri iurisdictio a delegāte in delegatum: vt. ff. de offic. eius cui mādata est iurisdictio. l. i. §. Qui mādatū. Mā ꝛ si olim ꝑātē cōdendi leges popul⁹ in ꝑncipē transtuliſſet tñ postea reuocauit vt. ff. de orig. iur. l. ij. §. ex actj. ꝛ. §. cuꝫ placuisset. Sꝫ licet sic esset antiquitus hodie tñ dicūt aliqui qꝫ nec populus nec senatus pōt condere legē generalem sꝫ soli ꝑncipi licet cōdere legē talē. C. de legib⁹ lege fi. qđ ego verius credo vt ēt pꝫ. C. de veteri iur. enu. l. ij. §. sed ħ. Sicut enī trāslato sacerdotio necesse ē vt legis enī trāslatio fiat: sic dici pōt qꝫ trāslato impio necesse ē qꝫ ꝑātis condēdi leges trāslatio ēt fiat: extra de cōstu. transtato. Nam qui nihil retinuit insolidū ꝓsumit trāstuliſſe. arg. extra. de offi. dele. venerā ad. fi. Sed ꝛ ꝑma opinio vt sentit Hosti. est de consuetudine inumbrata: que nec dum opinionē sed ēt legē tollit vt in ꝓhemio inſtit. §. igit post libros. ꝛ in auct. de heredi. ꝛ fal. §. i. Coll. i.

¶ Capitulum. vij.

CLaro dꝫ esse subiecta spiritui ꝛ nō ecōuerso qꝛ spūalia maiora digniora ꝛ fortiora sīt qꝫ carnalia. Et hic ē qꝫ clericus non pōt cōuenirī sub iudice seculari extra de iudi. decernim⁹. Et ēt episcopus ñ pōt hodie laico delegare ēt si clericus cōsentiret extra. ꝺ foro ꝓpe. significasti. Nec obstat qꝛ habet. xi. q. i. Placuit: ꝛ ite ꝓ. xi. q. i. clericus nullus. xvi. q. vij. filiꝰ se. Hoc.n. intelligit de depōsito ꝛ incorrigibili q nō pōt ꝑ aliū distringi. extra de clerici excōi. c. ij. in fi. ꝛ de sen. excōi. vt fame. xvij. di. nec licuit. xxiij. q. v. de liguribus. Mā si relicto habitu immisceat se ꝑlijs vel faciat guerrā impune occidit extra de sentē. excōi. cum nō ab hoie in fine. Vel hoc pōt fieri i auct. pōtifica. i. pape vt scōa. q. v. cum deuotissimam. Laicus autez bene conuenitur sub

iudice ecclesiastico in multis casib⁹ vt in cā seruoꝝ ⁊ rusticoꝝ ecclesie. lxxxix.di.iudicatū.xi.q.ij.ecclesiaꝝ seruos. ¶ Item in causis penitētū.xi.q.i.aliud. ¶ Itē in causis libertoꝝ pupilloꝝ ⁊ viduaꝝ ⁊ ꝺ̄biliuꝫ psonaꝝ.lxxx vij.di.ꝺ̄solatis ⁊ ꝑcipue quā tū ad tuitionē ⁊ defensionē ne a potētib⁹ opprimāt.xxxiij.q.v.administratores extra de censib⁹ licꝫ.xxxiiij.q.iij.si qs ꝺ̄ potē tioribus. ¶ Itē ēt est in peregrinis mercatorib⁹ ⁊ agricultorib⁹ ⁊ mare nauigātib⁹ extra de treu.⁊ pa.inouam⁹. xxiij.q.iij.si qs romipetas. ¶ Itē cū agit de feudo ecclesie ⁊ inuasores ēt locoruꝫ ⁊ ecclesiaruꝫ vl raptores seu malefactores pñt cōuenire clerici sb quocūqꝫ maluerit iudice. Et sil'r qñ iudex ecclesiasticus iusticiā reddere negligit vl suspect⁹ est vel subitū ledit: cognoscit episcop⁹ vt in auctē. vt diffe.iudi.i. R.⁊.§.i.⁊.§.si tñ contingit Coll.ix. ¶ Idem est de iuꝺ̄ i ciuitatib⁹ q̄ iudicib⁹ carent. Quia ergo ecclesiastica ad spīm secularia ꝺ̄ referuntur ad carnem sicut clericus sub seculari iudice ñ debet cōuenirita quoqꝫ neqꝫ spiritus ꝺ̄ sub lege carnis teneri ꝺ̄ qua Apo. ait Ro. vij. Video aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis mee ⁊c. Ro. viij. Debitores sum⁹ non carni vt secundum carnem viuamus. Sꝫ quasi ecōuerso sub iudice ecclesiastico laicus ꝓuenit qñ sub moderamine spūs carnal' appetit⁹ restringit Gal. v. Spiritu ambulate ⁊ desideria carnis ñ perficietis. ¶ Item mortificanda ē ne anima pereat: sicut homo incendium timēs destruit domum vicini ne sua ardescat. Est.n. licituꝫ ꝫ ꝺ̄m leges. Mā si ꝺ̄fendēdi mei cā tuum edificium incendio orto diſſipauerim non teneor tibi. ⁊ iō vlpianus reprobat labeonē. q ait in hoc casu: ⁊ in eo noie etiā familie iudiciū dandū vt. ff. eo. l iij. §. q̄ ait pretor. Posset tamen dici q̄ labeonis sententia fuit vera: vbi iust⁹ non fuit metus. qr adhuc non puenerat ignis vsqꝫ ad domū vicini quam destruxit: tūc enī teneor in simplū act. l. acq̄. Sꝫ si puenerat vel iuste dubitabā an puenire qr forte tps vētosū erat ꝫ locū qꝺ̄ vl pianus dixit. Neqꝫ enī dānū dare video eq̄ perituris edib⁹ vt. ff. q̄ vi aut clam. Si alius. §. Est ⁊ alia exceptio. Quāuis autē nō peruenerit tñ putabam ignem ventu rū adhuc cesset actō sic intelligit. ff. ad. l. aq lis. Si qs fumo. §. aut ꝺ̄. Si ēt pcā et. qui causa mercū suaꝝ seruādarū alienas pīj cit in mare: vt. ff. de p̄scrip. verbis q̄ servandarū. Respō. i. Multo ergo magꝭ ꝺ̄ ꝫ ꝺ̄ spū alit plus curare de aia q̄ ꝺ̄ carne. Est. n. aia. quasi dom⁹ dei ppria: caro át q̄ si aliena. Vnde domin⁹ ait Mathi. x. Nolite timere eos q occidunt corpus: super animā aūt nō ꝫ̄ habent amplius qd faciāt: ergo dom⁹ carnis seu ꝓcupiscētia mortificādo p penitētiam destruatur ne. s. libidinis incendio domus mētis absorbeatur Ro. viij. Si spiritu facta carnis mortificaueritis viuetis. Et ꝫ precipue est necessarium cuꝫ qs pflare senserit tentationis ventum ⁊ vbi se fragilem sentiens metuit ruine piculū. ¶ Sūt ēt carnis delectatōnes velut aliene merces in mare, pijciēde idest i amaritudinē pnie ꝓuertēde vt mētis interne ꝟtutes q̄si ꝑpue merces saluētur Math. v. Si pes tu⁹ scādalizat te abscide eū ⁊ ꝓice abs te. Et idē et si oculꝰ tuus scādalizat te erue eū ⁊ ꝓice abs te ⁊c. Exo. xv. Equū ⁊ ascensorem ei⁹ proiecit in mare. Equus. n. est corpus. Ascēsor ei⁹ delectationis appetitus q ei ꝺ̄natur qui proijciendus est in mare penitentie. Ostēdunt etiaꝫ nobis prefataꝝ legum exēpla. q̄ magis ꝺ̄ de propria salute q̄ aliena ꝺ̄ curare. ¶ Item cum a carne permittit spiritus superare est velut quedam collusio damnabilis ⁊ iniqua. Tunc enīꝫ spiritus assimilatur ei qui colludit in causa status puta cum dominus accepta pecunia vel alia malitiose ꝑmittit se a seruo in stat⁹ iudicio superari: que collusio detegēda est ⁊ dantur premia detegenti ⁊ adiudicatur ei seruus. Dñ ille qui colludit in cā status perdit ius in personā ill⁹ ꝺ̄ cuius statu agebat ⁊ applicat illi qui collusionē detexit. ff. de collusionib⁹. l. j. ¶. eo. l. ſi. Similiter cū caro ⁊ spūs sibi inuicē quasi litigā tes aduersent: ⁊ cum spūs ꝫ habeat ius ꝺ̄

minꝰ sup corpus: si pp delectationē acceptam a carne ꝓmittat se in tentationis cā seu lite superari per ꝯsensū est quasi collusiōis pcm̄. Quod tamē si p penitentiam vel cōfessionē detegat caro in seruitutem redigit ipsius penitētis. Et tūc tollit dominium carnis a spiritu ꝓuaricante ꝛ subditur eidē spiritui penitēti: ex cuius ꝑsona dicebat Apo. Corin. ix. castigo. corpus meum ꝛ in seruitutem redigo.

¶ Capitulum. viij.

CAsus malus non imputatur alicui: nisi vbi culpa interuenit sicut medico non imputat̄ si potionē dat. ꝛ infirmus aliquo casu fortuito moriat̄: ita ꝙ medicus nō deprehēdat̄ in culpa ante factū vel' in facto vel post factum extra de cleri. egro. ad aures ante factū deprehenditur in culpa qm̄ nō est peritus in arte vel qm̄ intromittit se de ministerio alieno puta est religiosus q intromittit se de cyrugia qō officiū nō ꝓtinet ad ipm̄ extra de homici. tua nos. In facto aūt deprehēdit in culpa qm̄ nō dedit potionem iuxta traditionē artꝫ imo inuitebat̄ prudēcie sue cōtra iura de ꝯstit. ca. ec. c. ne inuitaris. Ex post facto deꝓhēdit qm̄ circa custodiā infirmi apponit diligētiā quā dꝫ. nec excusat̄ si custodē minus diligēte dimisit vbi videbat periculū imminere. ar. extra de officio archi. ea q̄. Caueat ergo qūo plures curas simꝫ ꝛ semel suscipiat: qꝛ si infirmus continuam diligētiam exigit pluribus intentus minor sensus tali ad aures. ff. ad. l. aquil. qua actione. §. fi. ꝛ. l. seq.

¶ Capitulum. ix.

CIrcuitus ꝛ dispēdia vitanda sunt: eius exēplū habet a cōsuetudie curie Romane. Mā ꝫ p postulationem hoc acquirat̄ postulato ꝙ reddit habilis ad hoc vt eligat̄ postulatōe admissa vt extra. de cle. Innotuit in fi. hūc tm̄ ordinē ꝛ si a iure ꝓcedat nō seruat Ro. curia. Mā si ab ea aliqs postuletur postulatiōe admissa nō sequitur electio ꝫ approbatio postulationis ꝛ postulati ꝓ electione ꝛ cōfirmatiōe habet ꝛ simile extra de elec. Cū inter canonicos ꝛ hoc ideo facit vt euitetur circuit⁹. Qui certe vitandi sunt vt. ff. de condi. indebi. l. dām̄s ꝛ vt vitentur dispendia ecclesiarum vt extra. de elec. c. vlti.

¶ Capitulum. x.

COgitatio interior peccati sine consensu opis nō tollit gratiā nec euacuat merita precedēcia nisi fit cū delectatione morosa qꝛ tunc interdū ē mortalis culpa.

Exēplū huius est qꝛ volūtas testatoris imperfecta nō tollit solēne testm̄ ꝑcedēs sed cū decēnio tollit: vt. C. de testamētis. l. sci mus. Sicut ergo morositas tpis auctēticat impfectā voluntatem testatoris: sic ét morositas peccatoris augmētat culpā interioris cogitatiōis: vñ puer se cogitatōes sicut dr̄ Sapiē. i. separāt a deo. s. qm̄ sunt morose. ꝛ iō sicut dicit Jsiō. Cū te titillat cogitatio cū tibi aliqd suggerit illicitū nō ibi teneas animū calca serpētis caput: cal ca praue cogitationis iniciū. Est enim periculū in mora. Aduertēduꝫ tm̄ hic est ꝙ ꝓprie loquēdo delectatio cogitatiōis dicitur morosa nō ex mora tpis sꝫ ex eo ꝙ ratio deliberās circa eaꝫ immorat̄ nec tm̄ eam expellit tenēs ꝛ voluens libenter ea statim vt attingerunt aium respui debuerunt. vt Augustinus dicit. xij. De tri. Itez nota. ꝙ cogitatio ipsa ꝑm se non est pcm̄ mortale. immo qñqꝫ est veniale tm̄: puta cū aliquis cogitat vtiliter de fornicatiōe .s. vt de ea ꝑdicet: vel disputet. Sed si aliquis circa cogitationē fornicatōis immorat̄ vt delectet̄ de ipso actu cogitato tunc est pcm̄ graue immo etiā consensus in talem delectationem ꝛ absqꝫ cōsensu exteriorꝰ operis dicitur esse mortalis.

¶ Capitulum. xi.

COnfessionē dꝫ ꝓcedere diligens ꝑscie ꝑscrutatio et exāinatio. Mā ꝫ iura añ q̄ qs ꝑsecret vel ordinet. dꝫ ꝓcedere p triduū scruti niū. s. vt incipiat̄ in feria.

quarta ꝓcedēte sabbatū ordinū. ⁊ dz ꝑ triduū diligēter inquiri de genere de ꝓria ꝺ institutiōe. i. titulo ad quē ordinat ꝺ etate. de loco in quo ꝓuersatus ē. de sciētia. de fide. ⁊ de alijs hmōi ⁊ sic exaiari per triduū ꝓtinuū. Sabbato q̄ ꝓbati sūt ep̄o ꝓsentant. xxiij. di. qñ. Similiter añq̄ penitens se sacerdoti in ꝓfessione repñtet: vt bñficiū absolutionis ⁊ sacramentalis gr̄e ꝓsecrationē recipiat dz semetipz ꝑmo diligēter ꝑscrutari ⁊ ꝓsciaz suā ꝑ triduuz. i. diutius examinare. vel per triduuz idest de triplici tpe. s. de iuuētute virili etate ⁊ senectute. vel ꝑ triduū. i. tripl'r. s. de ꝓmissis in deū in ꝓximū ⁊ in seipsuz. vel ꝑ triduū. qr dz eē ꝓsideratio penitētiuz seu cōfitētium circa psonas circa peccata ⁊ circa circūstantias peccato ꝝ. Dz quoq3 fieri examinatio penitētis de tota vita sua quādo vult generaliter confiteri ⁊ debet fieri examinatio non solum de actibus peccatorum sed etiam de circumstantijs scz de cōditione persone de loco de facto de cā. de modo de tempore de auxilijs quibus operatus est. Sicut in hoc versu cōtinet. Quis quid vbi qb⁹ auxilijs cur quomodo qñ. Sicut clericus vt dictū ē examinatur non soluz de persona ⁊ vita sed etiaz de alijs circumstantijs.

¶ Capitulum. xij:

c Onscientie grauamen nō est sustinenduz. Sed ē ꝑpiam protinus remouēdum. Mā ꝑm iura nō tolerādū est grauamē ecclie. vñ ꝓsuetudines inducte i grauamē ecclesiaꝝ nō debēt obseruari sed reuocari extra de ꝓsuetudine. c. i. Sicut ergo est reuocandū qđ infert grauamē ecclesie. Ita etiaz est remouendū ⁊ purgādum quod infert grauamē conscientie. s. peccatuz ex eo quod quādiu retinetur semper peccatorꝝ ipse ruit de malo in peius Gre. peccatū qđ per penitētiā non dimittit mox suo pōdere ad aliud trahit. ⁊ ad idem de pēi. di. iiij c. i. ⁊. xxxvij. q. ij. ⁊ se. pp qđ hortat apostol⁹ hebreos. xij. di. ꝺponētes oē onus ⁊ circumstans peccatum ⁊c. maxime autem peccandi consuetudo est que cōsentiam grauat ps. Filij hoium vsq3 quo graui corde. s. per peccandi consuetudinē q̄ corꝝ idurat ⁊ aggranat.

¶ Capitulum. xiij.

c Ruptiēdi sunt spirituales viri nō ꝑ carnales sz ꝑ spirituales sicut clerici nō sūt corrigēdi vel verberādi ꝑ laicos: sz tm̄ ꝑ clericos. vñ si ꝑlat⁹ ꝑcuteret subditos siue monachos siue alios nō ꝑ clericos sz ꝑ laicos vterq3 cēt excōicatus ⁊ qui preceret ⁊ qui verberaret. vt extra de sen. ex com. vniuersitatis nisi forte sint incorrigibiles qui non possunt comode per clericos comprehendi. Tunc. n. per laicos possunt dum tamē non plus se extendat violentia laicorum q̄ requirat rebellio clericorum. vt cē. de senten. excom. vt fame. §. laici. Ite3 correptio prelati debet esse moderata. Maz si esset nimis atrox ⁊ violenta in clericū ita vt mors sequeret nō transeunda esset sine punitione. Vnde si subditum suum non habito respectu ad ordinē sibi datum ep̄s cedi crudeliter iusserit. ⁊ in continēti mortuus fuerit homicida iudicat. ar. li. di. si q̄ femina. Si aūt per viij. menses vel amplꝰ vel minꝰ ad arbitriū iudicj redigēdū vixerit ⁊ postea moriat q̄uis ꝑsumat ex alia infirmitate. tñ suspēdendus est dñs ad tempus vel vsq3 ad duos menses vel secūdū q̄ videbit inspecta ps̄ona vt extra de clerico pcussore Preterea ⁊ si se nō emēdauerit postea deponatur. vt. e. t. i.

¶ Capitulum. xiiij.

c Orpora sanctorum post resurrectionē erūt ⁊ ꝑmiabūtur in celo sicut ⁊ spūs eorum ⁊ silr corpora dānatorū in inferno. Tenet. n. in hoie spūs quasi vicē viri. Caro ât q̄si vicez vxoris. ⁊ ꝑm iura vxor seq3 fortunā mariti vt. ff. de iurisdic. o. iu. l. penul. C. de incolis. l. vltia. ff. ad municip. ea q̄ ⁊. l. de iure. §. vltimo. ⁊. l. filijs. §. j. Silr etiam caro seq3 fortunā spūs. qr vbi ꝑmiat vel punitur spūs ēt caro Luce. xx. Timete eū qui

ḃꝫ ptātes aiaꝫ ⁊ corpus mittere in gehennā. Congruū.n.ē vt sicut ḃ corpus simul cū aia peccat vel meretur ita tandē simul cū aia puniat vel premiet ⁊ ideo pōt dicere aia beata ꝺ corpore. Volo pater vt vbi ego sum illic sit ⁊ minister meus. Nam sicut corpus ḃ ꝓiungit aie ad ministeriū laboris ita in celo ei copulabitur ad cōsortium mercedis.

¶ Capitulum.xv.

Damnati q sunt in inferno nec suffragia valēt recipere in quo differūt ab his q sunt in purgatorio nec ipsi alijs ꝓferre pñt i quo differunt ab his q sunt i celo ⁊ in mundo. Vnde in hoc damnati assimilantur clericis suspensis quibus se cūdū iura bñficia cōferri nō possūt extra de etate ⁊ qualitate ord. p. cū bone memorie. nec ipsi alijs possūt ꝓferre. vt extra de cōcessi. p. vel ecclesie non vacan. qñ diuersitatē. Silr dānatis suffragia ꝓferri ñ possunt. qr in inferno nulla ē redēptio sicut patuit in diuite epulone Luce. xvi. Similiter ēt ipsi bona alijs cōferre nō possūt q bonis oibus sūt priuati ps. Nihil inuenerūt oēs viri diuitiaꝝ in manibus suis.

¶ Capitulum.xvi.

Damni dati culpa aliqñ ē excusabilis. nam aliqñ excusat eaꝫ modus vt cū qs se defendendo dānū dedit. tunc.n. non tenetur dū tñ modū seruauit. Talis.n. culpa caret qr ꝺm legem fecit. ff. de iustitia ⁊ iur. vt vim. aliquādo vo excusat cū metꝰ. Mā quencūqꝫ ferro me petentē q̄uis nō peutientē interficere licet. sufficit enim terror armoꝝ. Hac ēt rōne excusor si furem nocturno tpe interfecero. vt dr in tabernario reposcēti lucernam vt tñ cū clamore ḃ testificet sed de die nō lz nisi se telo ꝺfendat. sed si potui ipsum capere non occidēdo ⁊ tñ occidi tunc teneor. ff. ad. l. aquil. l. iiij. §. fi. ⁊. l. v. ⁊. l. si ex plagis. §. tabernarī extra de homicidio. c. ij. ⁊. iij. Aliquando vo excusat eum impulsus qr sine culpa ēt est qui alterius impulsu vel ventorū vio lentia damnum dedit. ff. ad. l. aquil. quez admodum. §. si nauis. ⁊. l. si ex plagis. §. i diuino capitolio. ¶ Item culpa damnū inferentis aliqñ est ante factū. aliqñ in facto. aliqñ post factuꝫ. Ante factū est sicut cū aliquis male cōposuit lapides in plaustro ⁊ ꝓpterea lapides ceciderunt ⁊ damnum dederunt. vel in stipulam suā ignem apposuit in die vētoso. vel quia non adhibuit diligentiā quā debuit de damno qō sequitur tenetur. qr qui, occasionē damni dat dānū dedisse videtur. Porro si oēm diligentiā adhibuit quam debuit ita q̄ nihil dimisit de ꝓtingētibus nō tenet. ff. ad. l. aquiliā qui occidit. §. in hac. ⁊. l. qui foueas. ⁊. l. idem iur. §. milionem. ⁊. l. si seruꝰ §. si explantato. extra de iniurijs ⁊ damno dato. si egressus. Quandoqꝫ vero culpa sequitur factum. vt in medico qui bene secuit ⁊ postea circa curam negligēs fuit. Quandoqꝫ autem est in facto. vt si medicus imperite secuit. ff. ad. l. aquil. qua actione. §. fi. ⁊. l. idem iure. Et probātur hec tria extra de etate ⁊ quali. ad aures ⁊ de homicid. tua nos.

¶ Capitulum.xvij.

Diabolo renunciare ꝺz hō ⁊ oibus pōpis eius pluribus de causis silibus his quibꝰ ep̄i renūciatio admittit. Sē eni hec iuste cause qbꝰ talis est renunciatio admittenda. Conscientia criminis non cuiuslibet sed illius dūtaxat propter qō ipsius officij executio post peractā peiam ēt impedit. puta si sit enorme delictū. ꝺz bernar. gof. ⁊ hosti. Et dicit enorme delictuꝫ ꝺm hosti. hōicīd. l. di. minor. i. q. vij. si quis oēm de ꝓ. di. i. c. i. Item hereꝫ i qua post vulnꝰ sanatū cicatrix remanet. i. q. vij. si q Ite simonia in ordine. extra de accusa. in quisitis. ¶ Secunda causa ē debilitas corporis nec ois debilitas' q̄ ex infirmitate ⁊ senectute ꝓcedit sufficit sed illa dūtaxat p quā impotens redditur ad exequēdū officiū pastorale. ¶ Tertia est defectꝰ sciē tie sed q̄uis desideranda sit eminēs scientia in pastore in eo tñ est cōpetens tolerā

da extra de elec.qualiter. ¶ Quarta cā est malicia plebis: qñ.s.adeo dure ceruicis existit.⁊ in rebellione sua ita ptinax inuenitur q̄ prelatus neqt ꝓficere apud ipaz q̄ si mortis piculū imineat iusta est cā renunciatiōis.extra de renū.ad supplicationem:⁊ extra de elec.bone memorie. Hoc piculū intelligit ſm q̄ parochiani ipsum capitaliter ꝓsequūtur. In quo casu superior ad quē spectat ēt ex officio ⁊ si nihil petat eū trāsferre ꝺz arg.extra de rerū p̄muta.q̄situ:siue q̄ aer eidē est pestilens ⁊ mortifer.lxxxiij.di.quorūdam. ¶ Sexta cā est graue scādalū.s.qñ de ipo ꝓlato grauiter scādalizātur subditi. ¶ Septima cā est irregularitas ꝓsone:vt si bigam⁹ ⁊ tūc non remanet:vel illegitime nat⁹ ⁊ tunc ex dispēsatiōe remanere pōt:vt ꝓz extra de renū.nunc pridē:vbi ista plenius exponūtur. Dia aūt ꝑdicta quodāmodo diabolo cōpetunt:q⁹ ipse crimina enormia suggerit vt hereſim ⁊ simoniā ⁊ homicidiū Joan.viij. Ille homicida erat ab initio ⁊c. Ipse quoq; vires nostras tam spūales q̄ corporales infirmat ⁊ cōfringit.ipe obscuritatē nobis dubietatis ⁊ignorātie ingerit. Ipse sua malicia ptinax ⁊ imutabilis existit.⁊ isuper nos ad piculū eterne mortis ptrahit. Capitalit.n.nos ꝓsequit.⁊ pestifero nos flatu venenose suggestionis inficere conatur. Grauia ēt nobis scandala suscitat ⁊ inducit ⁊ ꝺuz affectū spiritus a ratiōe recta subtrahit ⁊ voluptati carnis p cōsensum cōiungit.quasi bigamū irregularem efficit ex quo ēt adulterina proles carnalis opis ꝓcedit. Ex qbus oībus patenter appet q̄ diabolo renūciandū est ⁊ oībus eius pōpis Apostolus.j. Corin.x. nolo vos socios eē demoniorū. Et Epl̄s. iij. Molite locum dare diabolo.

¶ Capitulum.xviij.

Discordie vl odij ignē incēdētes excludent a cōsortio sanctorū sicut incēdiarij ecclesiarū excludunt per excōmunicationē a cōsortio fidelium. Nam incēdiarij ecclesiarum qui ſ scilicet ecclesiā vel locum religiosum vel cimiteriū:vel ea que sunt infra spaciū priuilegiatū: vt legit.xvij.q.iiij.sicut antiqtus incenderunt vel effregerunt sunt excōmunicati ipso iure. Ita q̄ ex quo denunciati sunt in ecclesia non possunt absolui nisi per papā:vt extra de senten.excōmuni.tua nos.c.cōquesti. Excipitur tñ mortis periculū iminens vt extra.e.vt super eo.⁊.c.in litteris. Alij autē incēdiarij scilicet aliorū locorū non sūt excōicati sed excōicandi. Et excommunicati non absoluūtur nisi dāno restituto ⁊ iuramento ꝓstito.q̄ ignem vlterius nō apponant vt.xxiij.q.vltima pessima. Et heredes coguntur satisfacere damnum passis. Cōsuetudo tñ approbata vt dicit Hosti. reddit tales incēdiarios excōicatos ipso iure quānis denunciati nō sint siue in ecclesijs siue in illis incendiū cōmiserint dolo malo. Cōsuetudo aūt cōseruanda est cū sit optima legum interpres:vbi aūt cōsuetudo nō apparet sentiendū est cū alano.s.q̄ incēdiarij aliorū locorū q̄ ecclesiarum nō sunt excōmunicati sed excōmunicandi. Si ergo per excōicātionē excludūtur a cōsortio fideliū qui incēdunt ecclesiam vel templū materiale.multo magis excludunt a beatorū cōsortio qui incēdunt igne discordie vel odij tēplū spūale.s.aie ꝑs. Incenderūt igni sanctuarium tuum.

¶ Capitulum.xix.

Dubia in qbus vertitur periculuz aie dñt trahi ad ptem ⁊ ꝓsumptionē tutiorem extra de spōsalib⁹ inuenis. Ideo in dubio ſm iura ꝓsumit quis excōmunicatus extra de sen.excō.cuz desideres. ¶ Item in dubio ꝓsumit qs fornicator .xxx.q.v.aliter.⁊.c.nostrates. ¶ Itē in dubio ꝓsumit qs paganus siue nō baptizat⁹ de cōse.di.iiij.puulos.c.si nulla:⁊ extra de bap.c.j. Itē in dubio ꝓsumitur qs nō ordinatus.lxxviij.di.presbyteri. Itez in dubio presumit eccl̄ia nō cōsecrata de consecra.di.j.solēnitatē:⁊.c.ecclesia. Notandū est hic q̄ iuriste distinguunt multiplicem presumptionem. Est enim quedam ꝓsum

ptio iudicis ꝛ cõtumacie hois: vt quádo
eps citauit clericũ suũ ꝛ nõ rddit ad eccle
siam presumit iudex ꝙ habeat ecclesiam
p derelicta ar.a ꝟio sensu. vij.q.j.ꝓsenti
um. Sed hec ꝓsumptio bñ admittit pba
tionẽ ꝟiam. Et de hac ét legit.ij.q.v.oi
bus nobis circa finem. Alia presumptio
est fame: vt qñ qs infamatus est: nec appa
rent alia indicia: ꝛ hec admittit ꝓbatiõez
in ꝟium aliqñ p ingsitionẽ aliquando p
purgationẽ. alia vo est nature: vt si pater
exheredauit filium ꝓsumit ꝙ iniuste: qz
non ꝑmittit natura ꝓsumere ꝙ filius pa
trem offendat. C. de ioffi. testõ oi modo.
ꝛ auten. non liceat patri. ꝙ nullus affect⁹
vincit paternũ vel maternũ. C. de cura.
furi. l. vlti. Ex hac ét ꝓsumptiõe ꝟingit
ꝙ nõ ꝓsumit frater ꝟ fratrẽ falsum testi
moniũ dicere maxime in crimine hereſis
vel ꝛ alio graui. Mãle eni fedus nõ ꝑmit
tit qcq̃ falsi cris suspicari: extra de coha.
cle. in mult. c.i. ꝛ.c. vlti. Alia vo presũptõ
est iuris tñ. vt cũ ius ꝓsumit aliqd: sed ñ
statuit ius sup ꝓsumpto. vt si vir diu fuit
cũ vxore sua in lecto presumit ius ꝙ eaz
cognouit si ipse nõ dicat q̃uis vxor neget
extra de sponsa. impu. ꝟtinebat: ꝛ.c. duo
pueri. xxxij.q.j. si qs accepit. Tam bñ ad
mittit ꝓbationez in ꝟium. xxvij.q.j. nec
aliq̃. Sed notandũ ꝙ aliqñ lex fingit bo
nũ ꝙ canõ malũ presumit. Maz in libere
mulieris ꝟiunctiõe ꝛ cohabitatiõe lex fin
git matrimoniũ. ff. de ritu nup. in libere
Canõ vo presumit stupr̃ũ seu ꝟtubernũ
pp piculũ: nisi ꝓbet matrimoniuz. xxx.q.
v.c.i. ꝛ.ij. Et hoc pp piculum qõ accidere
põt ex cladestina despõsatiõe. Nam q̃uis
ve matrimoniũ ꝟctum sit inter aliquos
si tñ alter diuertat nõ distriget p ecclesiaz
nisi matrimoniũ ꝓbet. xxx.q.v.§. his ita
¶ Item ſm presumptionẽ iuris si chyro
graphũ cancellatũ sit ꝓsumit debitor li
beratus: nisi ꝓbet ꝟiũ. ff. de ꝓbationib⁹
si chirographis. ¶ Item instro ꝛ litteris
stat pria facie nisi ꝟiũ ꝓbet ex de ꝓba. p⁹
testimoniũ. C. de ꝓba. iubem⁹. ¶ Itẽ pre
sumit a iure ꝙ qcqd hz vxor õ bonis ma
riti acqsierit nisi ꝟiũ ꝓbet. ff. de dona. in
ter virũ ꝛ vxorẽ qntus mucí⁹. C. de dõa.
inter virũ ꝛ vxorẽ. Etiã sic in clerico ad
ministrationẽ hñte. Vñ si relinquat clerico
ab extraneo presumit relictũ ititu eccle
nisi ꝟiũ ꝓbet extra õ testamẽtis registi.
Item presumit ius ꝙ qlibet sit idoneus:
nisi ꝓbet ꝟiũ. extra de scruti. in or. fac. c.
j. ꝛ ꝙ sit solvẽdo. ff. de priui. cre. si credito
res in fi. ꝛ presumit ꝙ qlibet sit bone fidei
nisi ꝓbet male. C. de cuic. l. penul. ꝛ ideo q
dolũ dicit dolum dz ꝓbare. ff. de ꝓbatio
nibus quoties. §. q dolo. Dns tñ Guliel
mus alumeñ parisien eps dicebat ꝙ pote
us debemus presumere malũ q̃ bonũ: qz
pro vno bono inueniunt decem mali. Et
multi sũt vocati pauci vo electi. Sed illõ
qõ dictũ est in ꝟium sit de eqtate ꝛ beni
gnitate iuris. Et qz de oibus dubijs beni
gna interpretatio fieri dz extra de regulis
iuris. estote. Et similiter q̃dam glosa sup
epistolã ad ℟o. dicit ꝙ dubia in meliorẽ
ptem sũt interpretãda. Vñ theologi dicũt
ꝙ ex leui de aliquo malã opinionez hẽre
absqz sufficiẽti cã est ei iniuriã facere. Et
q̃uis cõtingat sic interpretãtem sepi⁹ falli
circa malos de qbus bonã hz opinionez.
tñ melius est bonã opinionẽ hẽre õ ma
lis ꝑ talem deceptionẽ q̃ rarius falli ꝛ ha
bere malã opinionẽ de bono hoie. Dicũt
ét theologi: ꝙ hẽre malam suspitionem
de aliquo ex leuib⁹ indicijs põt prouenir
ex tribus. Vno mõ ex hoc ꝙ aliqs malus
est. ꝛ ideo ex leuibus õ alio indicat malũ.
¶ Secũdo ex odio ꝛ inuidia ad alterum
ex qua faciliter õ eo suspicat malũ. ¶ Ter
tio ex longa experiẽtia. Vnde ℙlus in.ij.
℟hetor. dicit ꝙ senes sũt maxime suspi
ciosi: qz multotiẽs experti sunt alio ꝙ de
fectus. ¶ Prime due cãe manifeste ipor
tant puersitatẽ affectus. Tertia diminuit
de rõne suspitiõis: qz experientia ad certi
tudinẽ proficit. Et nota ét ꝙ ex leuibus
indicijs de bonitate alterius dubitare est
veniale: sed prõ certo ꝛ quasi diffinitiue
ex leuibus indicijs malitiã extimare si sit
de grauibus nõ est sine peccato mortali.
qz non est sine cõtemptu proximi. Judex
autem si ex sola suspitione procedat ad

aliquem cõdẽnandum cũ manifeste sit cõ tra iusticiaz semp mortaliter peccat. Alia presumptio est iuris ꝛ de iure: vt cuz ius fingit aliqd ꝛ statuit sup ficto: ꝛ hec nõ ad mittit pbationẽ in cõtrariũ: vt si quis se/ mel deieraverit nũq̃ admittit in testimo niuz qz presumit ꝙ semp deieraret. extra de testibus. testimoniũ. Item si aliq̃ muli/ er inuita tradat marito ꝛ habitat secuz p annũ ꝛ dimidiũ. ó cettero nõ potest recla mare. Idem si pmittit se cognosci q̃uis nõ habeat annos legitimos. Nam ꝛ car/ nalis copula facit de sponsalibus matri/ moniũ iure presumẽte ꝙ cõsenserit. ꝛ de hac presumptiõe ius facit. vnde dr psum ptio iuris ꝛ de iure. extra de spõsalibus. Ad idem extra de desponsatiõibus. ipub. de illis a nobis. Qñqz tñ ius fingit aliud esse q̃ sit. Nam fingit mulierẽ stipulatam dotem que nõ est stipulata. C. de rei vxo. ac. l. i. in prin. Fingit ẽt natum qõ non est .ff. de sta. ho. q in vtero. Item fingit viue re qõ non vixit. Insti. de excu. tut. §. filij aũt. Sed ꝛ fingit nõ esse natum qõ natuz est. ff. de libe. ꝛ posthumis cuius testimo/ nio. §. lucius. preterea fingit nõ cõceptum qõ nascit mortuũ. ff. de verboz significa/ tione qui mortui. Alia est presumptio q̃litatis ꝛ facti. que ẽt est de iure. qz. s. ius ꝓpter qualitatẽ facti presumit quid bene vel male actum. Inde dicit per exteriora Nam si qs simpliciter humiliter ꝛ cõtinẽ ter vixerit: ꝛ cũ honestis ꝛ discretis liben ter ꝙuersetur presumunt eius opera bo na ꝛ recta ꝛ munda. Et ecõtra si libenter non orauerit non ieiunauerit nõ humi/ liter se habuerit: sed cũ luxuriosis luso/ ribus ꝛ potatoribus se exposuerit huius opa presumi pñt inhonesta ꝛ mala. Et ex malo quoqz opere presumit malus ani/ mus. extra de elec. Ofius. ꝛ extra de cleri/ cis nõ resiõ. c. j. Et impudicus oculus im pudici est cordis nuncius ſm Aug. xxxij. q. v. nec solo. ꝛ. c. qui viderit. ꝛ qcquid in/ iurioſum fit aut dicit presumit animo in iuriandi factum aut dictũ: nisi contra p/ bet: vt. C. ad l. cor. de sic. l. j. ꝛ de iniurijs si ue cõuicijs. licz delinquens dicat ꝙ ludẽs fecerit. Nam ludus noxius in culpa est .ff. ad. l. aql. nam ludus. Et iõ non dz re/ manere ipunit⁹. ff. de furtis in furti actõ ne. §. vlti. quis enim ludos appellabit ex qbus crimina oriunt: vt in ꝓsti. ff. veteris. §. illud notat. Ideo presumit de facili cõ tra vsurarios q consueverunt exercere vsuras.

C Capitulum. xx.

Lemosynaꝛ dispensa tor si hz in domo vel familia vl collegio suo indigentẽ non dz eum negligere: qz propin/ quus est vl collega cu ius exemplũ est in ec/ clesiasticis electionibus. Non eni prohi/ betur aliquis eligere cõsanguineũ dũmo do sit idoneus. Et similiter si idoneus in ecclesia in qua facienda est electio inuenit de ea est eligẽdus: vt. xxiij. di. in nomine dñi. lxi. di. nullus inuitus. Sed in hoc est differentia: qz in electiõibus est in fauorẽ cuiuslibet cõgregationis indultũ vt de se eligat si ibi idoneus inuenit. lxx. dist. nec emeritis: ꝛ. c. nullus. Põt ꝙgregatio huic iuri fauorabili renũciare ꝛ aliud eligere vel postulare tota vel maior ps cõgrega tionis ipsius q̃uis in ea aliqs dignus exi stat. vt extra de elec. cum vintonẽsis: ꝛ. c. cum inter canonicos: sed in elemosynis dandis dicit apostolus. j. Thimo. v. ꝙ si qs suoꝛ ꝛ maxime domesticoꝛ curã non hz fidem negauit ꝛ est infideli deterior. Nñ magis cõiunctus est alij necessario prefe/ rẽdus ceteris paribꝫ. Puta si alius nõ oc currat magis indigẽs vel eque indigens ꝛ melior vel reipublice vtilior. in quibus casibus preferendus est coniuncto.

C Capitulum. xxi.

Error vtilis toleratur. Cu ius exemplũ est: qz cũ iu⁹ nõ possit esse iudex: qz nec arbiter qõ minus est. ff. de arbi. pedius. §. fi. Tñ si cre datur liber ꝛ sententiã fe/ rat tenet sentẽtia ꝓpter vtilitatẽ eorũ q apud eum egerunt. ff. de offi. prefec. bar/ barius. tamẽ in veritate iudex nõ est ar.

ff.de cur.habemus medesan⁹.¶Ad idē in
sti.de.test.§.sed neqz.C.de testi.l.i.C.de la
ti.lib.toll'.l.i.§.sed ꝛ qui domini.ꝛ.§. sz ꝛ
si quis hoi libero. Sic dicimus de excōica
to.ar.extra.de ꝓcu.c.fi. Et eī de exce.exce
ptionē eīd sen.ꝛ re iudi.ad ꝓbādū. ¶ Itē
si quis gerat se pro legato cuz non sit cer
te valebunt eis sentētie si homines ad ip
sum tanq̄ ad legatum bona fide recursuz
habuerint.ar.ff. ad macedonianum.l.iij.
Itē error intentionis qui est sine dolo ali
quando excusat licz non ex toto quod pa
tet per exēplum in rapina. Nam raptor
non dicitur qui violenter rē alicui rapit
nisi dolus malus iteruenīat.quia si quis
rē propriam alicui violenter auferat cre
dēs sibi interesse tūc cessat actio raptoris
lz talis muletetur ꝑ constitutionē.si qs in
tantā. Insti.de vi bonoꝝ rapt.§.lz nec dū
talia ꝛ ꝓcedenti. ¶ Itē si publican⁹ pecus
meū adduxerit dū putat me aduersus le
gē vectigalis aliquid cōmisisse ꝛ sic moria
tur non tenet q̄uis errauerit. Secus si
iō inclusit ne pascat ꝛ fame pierit.qr tūc te
netur.ff.de iust.ꝛ.iu.l.ij.§.si publicanus.
¶ Itē error peccātiū assimilat errori emē
tium ꝛ vendētiuz inter quos ꝓtingūt ple
rūq; sex errores impedientes contractum
emptionis ꝛ vēditionis. Primus ē in pre
cio vt si puto vēdere decē tu putas eme
re qnq; secus econtra.ff.locati.l.si locem.
Iste error ē in hypocritis qui opa penitē
tie vel iusticie q̄ sunt magni valoris ven
dūt vili ꝓcio humane laudis. Doc.n.ē qr
hypocrita premiū humane laudis maio
ris valoris extimat q̄ sit. ¶ Scōus error
ē in ꝓcto.vt qr puto vēdere tu putas ti
bi donari.ff.de rebus cre.si ego. Similis
error ē in malis plātis ecclesie.q bona ec
clesiastica ꝑ libito suo tractāt tanq̄ libere
sibi donata.i.tanq̄ cēnt vi domini cuz ta
mē sint non dūi sz dispēsatores ꝛ ministri
Et iō in fine inueniēt ea caro ꝓcio sibi vē
dita graue.s.penā ꝑ eis exoluētes. ¶ Ter
tius error in corpore.i.in ipsa re.vt quia
puto vēdere sempronianū.tu putas eme
re cornelianū.vt.ff.e.in vēditiōibus.sz qd
si vēdo tibi petrū cocū cū sit pelliparius
ꝛ si is qui cocus est martinus vocatur.si
habui nota nomina seruorum tunc is de
betur qui nominatus est.sed si nō habui
nota is videtur venditus cuius artificiū
est adiectum.ff.de rebus du.qui hēbat.
Talis error est inter diabolum ꝛ luxurio
sum. Cui diabolus offert op⁹ carnis ꝛ il
le accipit credēs emere idest percipere so
lum delectationez ꝛ diabolus intendit ei
tradere magis amaritudinem.quia volu
ptas tristes habet exitus vt dicit Boeti⁹
Prouerbiorum quinto. Nouissima illi⁹
amara quasi absinthium. ¶ Quartus ꝛ
ꝛ quintus si in substantiali qualitate siue
materia erret vt si es pro auro. vl' plū
bum pro argento destruatur. ꝛ si etiam
acetum veneat pro vino quod ab initio
acetū fuit emptio nō valet.secus si postea
acetū fit qr eadē proprie substātia ē. Est.n.
idē corp⁹:probat hoc.ff.eodē i venditio
nibus.§.vltio.ꝛ.l. alioquin.ꝛ.l.aliter. Sz
si i parte erretur i substātiali qualitate te
net pro parte in qua non erratur. vt.ff.
eodem titu.q̄ tamē.ꝛ.l.cum ab eo.§.vlti.
Iste error est in auaris.qui quasi plūbum
recipiūt pro auro ꝛ acetū pro vino idest
corporalia pro spiritualibus ꝛ tempora
lia ꝑ eternis. Appreciantur enī magis plū
bū q̄ auruz idest magis tēporalia q̄ eter
na. ¶ Sextus est si erretur in sexu.vt pu
to vēdere puellā.tu putas emere puerū.
sec⁹ si putas emere virginē cū iā sit corru
pta.vt.ff.eo.aliquoꝝ.§.q̄ ꝛ si ego.Sed vē
ditor sciens corruptam tenetur actiōe ex
empto ad resoluendum contractum.ff.de
act.emptio.ꝛ vēd.ex empto.§.si quis vir
ginem. ¶ Item si erretur in esse nulla est
emptio.vt si tibi vendo domum que iam
combusta ē ꝛ vterq; ignorat. Talis error
etiam inuenitur i hypocritis q dare deo
videntur feminam idest carnez inquantū
macerant eam per penitentiam.sed deus
vult puerum idest spirituz puruz. ¶ Itē
vendunt domuz iam combustam.ille sci
licet persone que cum luxuriate fuerint i
christo volūt nubere sicut dicit Aposto
lus prime Thimo.v.

¶ Capitulum.xxij.

Excommunicatus assimilatur ade qui fuit expulsus de paradiso ꝛ separat⁹ ab angelorum consortio: ꝛ ꝓuatus eorum alloqo ꝛ etiam priuat⁹ esu ligni vite Geneſis tertio. Per primum significatur ꝙ excommunicatio excludit a regno celorum exeo ꝙ excommunicatio ſi recte ferat̄ ligat ét q̄ ad deū .Math.xvi. Quodcunqz ligaueris super terrā ⁊c. Ex eo vo ꝙ fuit ſepatus ab angelorum conſortio ꝛ colloquio oſtēditur ꝙ excommunicatio ſeparat a cōmunione fideliū. Et dicit lex ꝙ maioris pene viſum eſt nō verſari int̄ homines vel hominum carere ſuffragijs q̄ eijci extra ciuitatem puta i exilium deſerti ꝛ nemoris. C. ne ſanctum baptiſma reite. qui ſanctū. Et alibi Bānitus a rege ꝛ excommunicatus equiperantur. vt in li. feudoruz. Ex eo vō ꝙ adā fuit priuat⁹ eſu ligni vite oſtendit̄ ꝙ excommūicatio ſeparat a ſacramētis. xi. q. iij. nemo. ꝛ hoc intelligitur de excōmunicatione maiori. Item excommūicatio tollit homini gratiam. cuius ſimilitudo eſt. qr eliditur reſcriptum ſi ab excōmunicato fuerit impetratū vt extra de eta. ꝛ quali. ordi. preſi. cū bōe memorie. ꝛ extra de ꝓba. c. vlti. Item nota ꝙ excōmunicatus a iure pro aliquo delicto poteſt etiaz excōmūicari a iudice. Cui⁹ exēplū apparet i ſtatutis factis ꝓtra libertatē eccleſie. extra ō ſnia excomūicatōis. Circa q̄ ponunt ibi ſex caſ⁹: i qb⁹ ipo iure maior excōmūicatio icurrit ſecūduz Hoſtien. Prim⁹ eſt q de cetero ſeruari fecerūt ſtatuta edicta ꝛ cōſuetudies introductas ꝯ libertatē eccleſie niſi ea de capitularib⁹ ſiue cartularijs ſuis vl̄ alijs libris. xi q. i. §. ꝛ hec ſi qs antiq̄ta. Intelligas q̄ ad ſtatuta iſcript̄ redacta ſi ifra duos mēſes poſt hui⁹ publicatōez ſnie nō fecerit abo leri: ergo i duob⁹ caſib⁹ ſūt tales excōmūicati quo ad ſtatuta. ¶ Prim⁹ ē ſi ipſa ifra duos menſes de libris ſuis nō deleuerint. ¶ Secundus ē ſi ipſa ſeruari fecerint. verum quo ad cōſuetudinē in vno tm̄ ſcilz ſi ipſa de cetero ſeruari fecerint. Alius caſus eſt in hijs qui de cetero talia ſtatuta fecerit. Alius contra illos qui talia ſtatuta ſcripſerint. Alius contra poteſtates cōſules ꝛ rectores ꝛ ꝑfiliarios locoꝝ vbi hmōi ſtatuta ꝛ cōſuetudies de cetero edite fuerint vel ſeruate ſubaudi quamuis nō ſtatuerit vel ſeruare fecerit. vt ſic differat a precedentibus caſibus. Alius eſt cōtra illos qui ſecundum ea preſūpſerint iudicare. Alius contra illos qui ſcribere preſūpſerint iudicata. ſicut hec omnia colligūtur extra ō ſententia exco. nouerit fraternitas tua. Omnes tales ſecundum hoſtien. excōmūicati ſunt ipſo iure. Sed quia adhuc a iudice poſſunt excommunicari. etiam ſubditur in decretali. Ideoqz fraternitati tue mandam⁹. ꝙ i cōſiliarios ꝛ officiales ciuitatis ipſius niſi ſtatuta ipſa deleri fecerit ꝛ idōee ſicut res exigit cauerit ꝙ ſimilia de cetero non debeant attētare excōicationis ſniam ꝓmulgare procures. ſubaudi ratiōe cōtumacie quia nolūt idonee cauere. Inſup excōmunicatos denuncies. quia hoc attentāt. vt extra de ſētentia excōmunicationis nouerit. Sed aduerte ꝙ nō eſt abſonū vel abſurdū ſi excōmūicatos a iure iterū dicam⁹ excommūicari ab hoic. Nā excōmūicat⁹ excommunicat̄ extra de ſētentia excōmunicationis cum pro cā. Qō addit ꝙ debeant idonee cauere ⁊c. itelligit̄ ſub certa pēa ꝛ ipotheca. vel dat̄ ſufficiētib⁹ fideiuſſoribus. ar. extra ō ꝑſūptio. literas. Et hoc notat sat̄ mēs verboꝝ idonee ſic̄ res exigit.

¶ Capitulum. xxiij.

Falſitas cōmittit̄ i ſpiritua
lib⁹ ſicut ꝛ in tēporalib⁹ ꝛ
f corporalib⁹. Nā falſitas i
tēporalib⁹ cōmittit̄ qñqz
in ſcripto ſiue ſcribat qs
falſū ſiue deleat verum. vt
res ideſt rei veritas ñ appareat ſiue ſit teſtamētū ſiue inſtrumētū publicū vl̄ ꝓuatū ſiue ſint tabule lignee ſiue ceree vl̄ rōnes. vt. ff. ō crimine falſi. l. i. §. q̄ in rationib⁹. ꝛ. l. paulus. §. paul⁹. ¶ Secūdo cōmittit falſitas in dicto. vt teſtis falſidic⁹ ꝛ iudex ſciēt̄ int̄q̄ ꝓtra cōſtitutiōes iudicās ꝛ q̄ te-

stem vel iudicem corrũpit ⁊ recipiens pe
cuniam ne veritatẽ dicat: vel vt testem in
struat locutionẽ prauá edocẽdo: vel qui
falsis legibus vtitur allegando: ⁊ sic com
pilatio antiqua non videtur alleganda.
Et hec probañ. ff. de crimine falsi. l. i. §.
Item qui ob instruendam. ⁊. l. sed si aliqs
. §. q iudicem ⁊. §. sed ⁊ si iudex: ⁊. l. eos: ⁊
l. vlti. ⁊. C. de veteri iure en. l. ij. §. hoc au
tem ⁊. §. eádem penam. Et si qs mẽtitur
presidi vel principi ⁊ per obreptionẽ aliq
quid obtinuerit non tenet: vt. ff. eo. si qs
oppressérit. vnde ⁊ mendax impetrator
debet carere impetratis. extra de impet.
super litteris. C. si cõtra ius. vel vtil. pub.
⁊ si de legibus. ⁊ de diu. appo. l. ij. Ideo pu
niendi sunt iudices qui vetant precũ ar
gui falsitatem. C. si cõtra ius vel vti. pub.
. l. puniri. Falsidicus autem testis tribus p
sonis est obnoxius. C Primo deo: ideo i
ponitur ei in penitentia septẽ annox. vi.
q. i. quicũqz. C Secũdo iudici. ideo infa
mis fit. xxij. q. i. si quis cõuictus ⁊ verberi
bus castigañ. v. q. v. illi qui vel extraordia
rie punitur: vt. C. de testib⁹ nullũ. C Ter
tio proximo: ⁊ ideo iuxta modũ lesionis
punitur. iij. q. ix. Nihilominus. xi. q. ij. qs
qs. Vnde falsidicus testis peccat cõtra de
um assumens eum in testem falsi. Sed cõ
tra iudicem peccat faciens eum condem
nare innocentem ⁊ absoluere reum Sed
contra primũ peccat faciens eum iniuste
dãnari. C Item dicto cõmittit falsum ad
uocatus vl̃ procurator: qr aduersario se
creta cause aperuit vel instrumẽta, pdidit
. ff. e. is qui deposita. ff. de penis si quis ali
quid. §. si quis instrumentũ ⁊. §. instrumẽ
ta. Aliquãdo etiam cõdemnatur ad inte
resse. xij. q. ij. si quis de clericis. Alias tene
tur iniuriarum. ff. depositi. l. i. §. si qs ta
bulis. ff. ad. l. acql. si quis testamentũ. §. sꝫ
⁊ si quis tabulas. Et ét talis pditor dici
pót. lxvj. di. clericus. ⁊ sic falsum cõmittit
qui secretum aperit. extra de offi. delega.
olim magis. C Tertio falsitas cõmittitur
in facto: vt in moneta ⁊ mensura. ff. e. qui
cunqz ⁊. l. lege: ⁊. l. penul. §. i. extra de con
trahen. nup. c. i. ⁊ ponit exẽplum de his q
numos pti rasert̃ vel finxerunt. In quo
casu liberi bestijs subijciunt̃, serui vltimo
dãnañ supplicio: sed ét de diminutione
habes extra de iure iur. c. quãto. C Item
ponit exẽplum de eo q auro aliqd vilj
addiderit: vel argẽteos numos adulteri
nos finxerit. vel eox tale quid nõ phibu
erit. vel nũmos stãneos seu plũbeos eme
rit vel vẽdiderit dolo malo. Qui tñ falsã
rit vel vẽdiderit dolo malo. Qui tñ falsã
monetã pcusserit si in totũ formare nolu
erit suffragio iuste penitẽtie absoluetur.
Pro mẽsura aũt falsa duplex pena ipon
tur. ⁊ insuper relegañ. ff. e. q falsam. l. vlti.
C Item facto cõmittit̃ falsum in ptu sup
posito in quo priuata est actio. Nam de
eo soli accusant parẽtes. vel hi ad quos
ea res ptinet non quilibet ex populo vt
publicã accusationẽ intendãt: vt. ff. e. qui
falsus. §. i. ⁊ in. l. counel. §. i. ⁊ in noto x si
gillox corruptiõe. extra de fide instru. in
ter dilectos. C Quarto ꝓmittit̃ in vsu vt
si qs vtit̃ falsis litteris vel instrumẽtis. ⁊
hmõi ab alio confectis vel impetratis.
C Item si qs se pro milite gesserit cũ non
esset. vel illicitis insignijs vsus est. vel fal
so duplomate. i. interdicto certi loci itine
re breuiori via cõmeauerit ⁊ talis est pro
admissi qualitate grauissime puniẽd⁹. ff.
e. eos q. §. vlti. Et idẽ est in nõ ordinato
q gerit officiũ ordinati extra de clericis ñ
ordinatis ⁊ ministris. c. i. ⁊. ij. Idẽ est in eo
q sub pretextu clerici cũ hoc munus nõ
impleat ab his se muneribus subtrahẽr
conañ. C. de sa. san. ec. qui sub pretextu. ex
tra de vita ⁊ hone. cleri. c. fi. C Item in eo
q cũ non sit clericus tanq̃ clericus nititur
bñficiũ ecclesiasticũ obtinere extra de trãs
lationibus ex litteris extra de rescriptis cũ
a deo. Spiritualiter aũt hec q̃druplex fal
sitas referri pót ad q̃ttuor genera pecca
tox. qr falsitas scripture ptinet ad hereti
cos qui sacras scripturas que sunt velut
instrumenta vel testaméta dei vnde ⁊ ve
tus ⁊ nouũ cõtinent testamentũ falsis glo
sis ⁊ expositiõibus deprauant ⁊ corrũpũt
Falsitas aũt dicti gñaliter ptinet ad men
daces quorum sunt varia genera inter q̃
precipuũ ⁊ pessimũ est mendacium in do

ctrina spirituali cõtra fidem ꝛ bonos mo
res. Sed falsitas facti refertur ad hypo
critas qui falsant monetã ideſt bona opa
qbus celeſte regnum mercari possumus.
Falsitas aũt vsus refertur ad demões q
semp contra nos falsitatibus ꝛ deceptiõi
bus vtunt ꝛ precipue qñ transfigurant se
in angelos lucis pretendentes se esse qõ
non sunt. Vñ omnes he falsitates vitãde
sunt subtiliter ꝛ cauende ℳat. vij. Attẽ
dite a falsis prophetis ꝛc.

¶ Capitulum. xxiiij.

Autor mali presumit qui
ipsum phibere ꝛ impedire
potest ꝛ non facit. Cui⁹ exẽ
plũ apparet in clericorum
offensione quia incidit in
canonẽ late sententie ab ipo
iure ꝛ maiori excõmunicatione ligatur q
põt defendere clericum a violẽta manũ
iniectione ꝛ non defendit. extra de sentẽ.
excõi. quante presumptionis. Hoc enim
nõ solum restringitur ad illos qui tantuz
rõne potestatis ꝛ officij hoc phibere pñt
xxiij. q. iij. forte ꝛ. c. duo ista noia. Sed etiã
intelligit de illo q ꝛ si non rõne prãtis vel
officij hoc prohibere pt. potest tñ aliter
puta qi scit hoc fieri debere per illũ. Cui
si diceret. caueas ne illud facias statim ali
us abstineret. vt patet satis aperte in. e. de
cretali quãdo dixit. ne autẽ solos violen
tia huius actores: ideſt qui hoc faciũt vel
scipiunt hoc fieri vel in hoc expresse cõ
sentiunt aliquoz presumptio extimet pu
niendos. faciẽtes ꝛ cõsentientes pari pẽa
puniẽdos catholica cõdemnat auctoritas
eos delinquẽtibus fauere interpretãs q
subaudi q̃vis expresse non consenserint
tñ hoc fieri debere scientes. cũ possent
subaudi nudo vbo tñ hoc phibere ma
nifesto facinori desinunt obuiare. lxxxiij.
di. §. i. ꝛ c. sequenti ꝛ. c. error. ꝛ. lxxxvi. dis.
factatis. ff. ad' se. con. silla. Lij. §. potuisse: ꝛ
§. sequen. ꝛ: §. pen. ꝛ hoc hodie cõprobat
in aũt. di. ij. imo extra de sen. ex cõi di. inu
itur. Qõ habendũ est ñ tñ vbo sed facto
ꝛ plus q: hoc locũ habet non tñ in cleri
co sed etiam in vicino ꝛ proximo.

¶ Capitulum. xxv.

Idelis dicit esse homo m
tipliciter ꝑut fides sm iurĩ
stas multis modis accipit.
Nam primo ponit ꝑ sacra
mento baptismi. xlv. di. de
iudeis extra de baptismo
debitũ. ꝛ sm hoc dr fidelis quilibet rite
baptizatus. ¶ Scõo ꝑ castitate thori. xx
vij. q. ij. coniuges sm hoc dicit fidelis qui
thori fidem seruat. ¶ Tertio ꝑ cõuentio
nali securitate q̃ ẽt hosti seruãda est. xxiij.
q. j. hosti q̃ graue est fidez fallere. ff. de cõ
sti. pec. l. i. Res. prima. sic dr fidelis qui pa
cta fideliter seruat. ¶ Quarto pro ꝓscien
tia. extra de resti. spol. litteras ꝛ ꝺ prescri.
qñ omne. xxviij. q. i. §. i. de peniten. di. iij.
illud vltra mediũ ad fi. di. ꝛ sic fidelis dici
põt qui cõscientiã habet non fictã sed ve
ram. ¶ Quinto ꝑ credulitate secundum
quã credimus id qõ nõ videmus Grego
rius. fides non habz meritũ cui humana
ratio prebet experimentũ: ꝛ sic fidelis di
citur qui catholice credit. ¶ Sexto pro
legalitate vel confidẽtia. Insti. de rerũ di
ui. §. vendite: ꝛ sic dicit. fidelis qui est lega
lis. ¶ Septimo pro equalitate ꝛ exuberã
tia actionũ insti. de ac. §. actionuz. ꝛ extra
de exceptio. cum venerabilis. ꝛ sic dicit fi
delis qui operat quantũ põt. ¶ Octauo
pro fidelitate ꝛ legalitate dolo contraria
ideſt de presenti bona fides. ꝛ sic dicitur fi
delis in cõmisso ideſt nõ fraudulẽtus vel
dolosus. ¶ Nono pro ꝑbabili ignoran
tia. ff. de acquiren. re. do. qui bona fide: ꝛ
. l. bonefidei vel ꝑbabili credulitate. ff. de
verborum signi. bone fidei emptor. ¶ De
cimo pro simplicitate bona seu innocen
tia: vnde dicitur cõiter bone fidei homo
est: quasi dicatur: non est duplex. non est
malicios⁹: sed innocens qui omni ver
bo credit. xxij. q. iij. innocens.

¶ Capitulum. xxvj.

Ilius dei ostendit aliquis
ee triplicit̃er: sicut triplicit
ꝑbatur aliquis esse filius ꝑ
sbyteri vel alteri⁹. ¶ Prio
vbo. s. cõfessionis. Naz bis

qui confitetur se filium fore q̃uis de illegi timo thoro sic creditur eé extra de elect. innotuit. habetur. n. ei fides cõtra se. ff. ỏ interroga. ac. de eta. §. i. Hoc ét mõ ꝓbaf quis cé filius dei. Est. n. confessio triplex fidei criminis z diuine laudis. Quicunqz ergo veram fidẽ confitentur z peccata ꝓ pria in cõfessione non celát. z deum sepi⁹ laudát hi quasi ex confessione sua filij dei esse ꝓbant. i. Joã. iiij. Omnis spũs qui cõfi tetur xp̃m iesum in carne venisse ex deo est. hoc quãtum ad fidez humanitatꝫ xpi. sed de confessione diuinitatis subditur i eodem. Quisquis confessus fuerit quoni am iesus est filius dei: deus in ipso manet z ipse in deo. ¶ Secundo probaf ex affe ctu. extra de presumpt. afferte. ij. q. vi. ad romanam ecclesiá. C. de inoffi. te. si mater Sic ét probatur quis esse filius dei ex af fectu charitatis qz charitas sola distingu it inter filios dei z filios perditionis ỹm Augu. Et intelligitur de affectu dilectiõis non tãtum dei sed etiam proximi. i. Joã. iij. Omnis qui nõ est iustus non est ex deo z qui non dilligit fratrem suuz. ¶ Tertio probatur ex cohabitatione. Maz dato q̃ aliquis neget se filium sacerdotis: si tamẽ constet q̃ mater eius cũ sacerdote mora batur tempore conceptionis eius filiꝰ ꝓ sumitur. extra qui si. sint le. Causam que. Econtra aũt si potest ꝓbare negãs q̃ ma ter sua maritũ habebat legitimum cum q̃ morabatur tempore conceptionis ꝓbat se legitimũ. Quamuis. n. mater eius de fa cili sciri possit. ff. de Insti. no. qz semp. Im possibile est tamen probare patrez in hoc casu per testes idoneos. Jdeo dicit lex q̃ hec conditio est impossibilis scilicet si pro baueris te esse filium talis. ff. de ꝓdi. z de mon. lucius. Paterna ergo filiatio illegiti ma de facili nõ ꝓbatur licet certa indicia admittãf si ꝑ testes legitimos cõprobent. In his. n. in qbus certa ꝓbatio hẽri non pót. vt in furtis z similib⁹ inditia ꝓbabi lia z ꝓsũptiones violẽte sufficiũt. C. de rei vẽ. indicia. C. de q̃stionibus milites. ff. de re. mili. nõ oẽs. §. a barbaris. Cõsimiliter ét quodã indicio oñdit an hõ sit filiꝰ dei añ nõ. Maz velut mater parturiẽs peni tentẽ in esse gratie penitẽtia est que tunc morarur cum legitimo viro cũ sit ꝓpter christuz. Et hec est ia vere penitẽtib⁹. sed tunc quasi cum alio viro morat z adulte ratur quando ficta intentiõe operatur. Et talis est penitentia hypocritarum. Dñ colligitur q̃ vere penitentes sunt legiti mi filij dei. sz hypocrite z falsi pẽitẽtes sẽt filij spurij z ñ dei sz diaboli qb⁹ cõpetit illud Jo. viij. Vos ex patre diabolo estꝫ ꝛc.

Capitulum. xxvij.

Fraudulẽt⁹ z hypocrita perdit meritũ bõi opis quod facit. Cui⁹ exẽplũ est quia si qd fiat in fraudẽ legis nõ valet quod sequit ex eo vl ob id vt. C. de legi. l. non dubiũ. Verbi gratia potest hoc ostẽdi quattuor exemplis secundũ q̃ quattuor modis fit fraus legi. ¶ Primo de contractu ad cõtractũ. vt cũ comũr qui dõare non potest vt extra de donationib⁹. inter virum z vxorẽ. c. vltimo vendidit ꝓ ciuz nõ exactur⁹. Jdeoqz nõ valet contractus vt. ff. de dona inter virum z vxorẽ. si sponsus. §. circa. ¶ Secundo de persona ad personam. vt si coniunx interponat aliá personam cui donet. vt coniugi suo detur. ff. de dõa. inter. vi. z. vt. l. iii. §. si tantũ. ¶ Tertio de re ad rez. vt cũ filio familias. cui nõ potest tradi pecunia mutua fine metu macedoniã patre inscio z ratũ ñ habẽte. vt. C. ad macedoñ. l. i. z. vlti. tradit species certo ꝓcio vt ipsã vẽdat z preciũ recipiat. vt. ff. ad macedoñ. itẽ si filiꝰ. §. mutui. ¶ Quarto ỏ cõtractu ad eũ dẽ contractuz sed altero modo. vt cũ trado tibi mutuũ vis dare mulierẽ ꝓfideiussore ego sciẽs cã tutaz veleiano volo q̃ ipsa cõstituat te pricipalez z tu fideiubeas pro ipsa vt. ff. ad veleianũ q̃uis. §. sicut eéz. Sicut ergo fraus legis euacuat id qõ seqt ex facto ita fraꝰ z fictio hypocrisis euacuat meritũ ꝓseqns ex ope bono. Dñ Matth. quito dr ỏ hypocryt. Amẽ dico vobꝫ rceperũt mercedẽ suã. Jỏ dic rcepe rũt qz nullã recepturi st mercedẽ i futuro sz potiꝰ suppliciũ. Capitulũ. xxviij.

Frequentatio confessionis quattuor bona facit anime Et hoc pz per exẽplum in cõsuetudine. Est eni cõsuetudo ius quoddã morũ institutũ qõ pro lege accipitur cũ deficit lex di.i.cõsuetudo di.viij.frustra. Et dicit morũbus institutũ.i.assiduis vel frequẽtibus actibus hoiam fm iuristas. Et ideo actus cõfessionis assiduitas z frequentatio has virtutes hz respectu mentis.quas dicit cõsuetudo habere respectu legis.nam primo cõsuetudo habz virtutẽ legem imitandi. ¶ Imitat.n.legez idest supplet vbi lex deficit.extra de ꝯsuetudine.cum olim extra de sepulchris.de vxo.in fi.z.c.certificari insti.de iure naturali.§.ex nõ scripto. Sicut aũt cõsuetudo supplet defectũ legis.ita quoqz frequẽtatio cõfessionis supplet defectum cõtritionis. Nam cum in peccato duo sunt.s.culpa qua offenditur deus z pena que pro culpa debetur. In cõtritione quidẽ deus remittit culpã:z pena eterna in temporalem mutatur:sed nihilominus manet adhuc ligatus ad penã temporalem . Vnde si decederet sine cõfessione non cõtempta tñ sed preuenta iret ad purgatoriũ.qõ sicut dicit Augu.est maxima pena. Quando ergo cõfiteris sacerdos absoluit te ab hac pena vi clauium cui subijceris in confessione. Et qñ semel ꝓfitetur aliqs dimittitur aliqd de pena hmõi filr qñ iterum cõfitetur z posset totiens cõfiteri ꝙ tota dimitteretur z ita sicut dictuz est supplet frequentatio cõfessionis defectũ ꝓtritionis. ¶ Secõ hz cõsuetudo virtutez dubium ius interpretãdi.extra de cõsue.cum dilectus.§.j.ad fi.ff.de consue.l.si de interpretatione. Similiter dum hõ frequẽter discreto sacerdoti ꝓfitetur frequenter de suis factis z dubijs casibus ꝙ eius sapientiam z ꝓfiliũ declaratur:z sic per frequentiam cõfessiõis claritatẽ de dubijs recipit ¶ Tertio hz virtutẽ ius tollẽdi z abrogandi. Naz cõsuetudo si sit rõnabilis tollit ius in loco in quo viget.ff.de legibus z se.con.l.de qbus. Similiter cõfessionis frequentatio ius diaboli ab hoie tollit. Habet.n.ius diabolus in hoie ex eius inductu peccãte:sicut hõ in suo pecore. Et totiens hoc ius renouatur quotiens peccatum ppetrat:sed hoc ius diaboli ꝑ confessionẽ abrogat:z diaboli chyrographũ idest peccatũ cassat. Vñ qz frequẽter peccamus cõfessionem iterare frequenter indigemus. ¶ Quarto hz virtutẽ presumptionem inducẽdi. Est enim aliqua consuetudo specialissima fm quaz in dubijs iudicat.z hec presumptionẽ inducit cui ꝑ statur fides nisi forte cõtra probetur. Hec est cõsuetudo patrisfamilias.ff.de pig.ac. l.vniuersoꝝ.ff.de vsuris.qui se miles.ff. de legibus.l.si seruus plerũqz.§.si vis extra de presump.ex studijs.z.c.mandata.z c.cum in iuuentute. Similiter quanto frequentius per cõfessionem cõscientia purgatur tanto maior presumptio idest de peccatorũ cõfessorũ venia generatur ps. Dixi confitebor aduersum me iniusticiaz meam domino z tu remisisti impietatem peccati zc. ¶ Capitulum.xxix.

Gratia tollitur siue pditur per vnum actum peccati mortalis. Cuius exemplũ est qz quãdoqz derogatur priuilegio vel statuto per vnicum actum cõtrarium vt si papa statuat in aliqua ecclesia certuz numerũ canonicorũ:z super iaz inducto vel statuto ab alijs z per ipsum papã confirmato littere cõcedant.hmõi priuilegio derogat per vnicum actũ cõtrariũ: vt extra de cõstitu.cum accessissent.z extra de prebendis pro illoꝝ.z extra de his que fiunt a ma.par.ca.ex ore.xi.q.iij.priuilegiũ ¶.de iure do.impe.l.ij.¶.de pac.interꝛ ẽp. z vendito.l.cõmissis. ¶ Item gratia diuina non operat in homine sine ipsius voluntate z dispositione.qõ patet in susceptione sacramentoꝝ que gratiam cõtinẽt. nam sacramenta ipsa talia sunt accipientibus quali cõrde z conscientia suscipiunt j.q.j.§.Ecce cum dominus declarauit.iõ sunt malis ad iudicium.de cõsecra.dist.ij Dicit ẽt hostien.ꝙ qui inuitus recipit sa-

cramentum ẽt caracterem non recipit extra de baptismo.maiores:ideo non cogit quis precise ordines suscipere.

¶ Capitulum.xxx.

Eretici diuinas scripturas depranantes ꝛ malitiose exponentes grauẽ penitentiá merent. Má q leges vel cõstitutões seu rescripta principis malitiose interptant efficiunt infames vt .C.de legib⁹ ꝛ ꝓsti.l.ij. ¶Multo ergo magis q maligne interpt̃at ꝛ exponũt scripturas diuinas ꝓtinentes leges ꝛ statuta dei ꝓfusiõe ꝛ dãnatiõe sunt digni. ¶ Má tales iter hereticos ꝓputãt. Iz.n.stricto mõ ꝓprie dicat hereticus q aliter sentit de articulis fidei q̃ rõana ecclia xx.q.i.h ẽ fides.ꝛ.c.qñ tñ largius accepto vocabulo oĩs q male interpretat sacram scripturá.i.q ipsam aliter intelligit q̃ spũs sanctus efflagitet a quo inspirata est. Iz ẽt talis ab ecclesia nõ recesserit.nihilominus hereticus dr̃.xxiiij.q.iij.heresis.

¶ Capitulum.xxxi.

Ignorãtia iuris excusat ad tps. Cui⁹ exẽplũ ẽ qr ignorãtes ꝓstitutionẽ factã ifra duos mẽses p⁹ diuulgationẽ nõ ligant extra de cõsti. cognoscẽtes.ꝛ.lxxxij.di.ꝓposuisti i fi. Má ꝓstitutio post duos mẽses a publicatõe incipit arctare.vt i auc.facte noue.cõ.in ipa Resci.ꝛ Res.§.i.col.v.extra ne clerici vel mõachi c.vlt.extra õ sẽ. excõi.nouerit Elapso h tpe nõ põt qs allegare ignorãtiã.qr nõ singulo⁹ auribus inculcãda.x vi.di.q dicitis.xij.q.ij.q in humanis. ¶ Jtẽ q ignorantia canonis aliqñ excuset patet.qr si qs eps constitutionem ediderit q̃ qcunq; furtũ fecerit excõmunicatus sit vel cosimilẽ aliã extranei q etiã intra eius territoriũ contra hoc faciunt si ignorãt sententiã latã nec tantã morã traxerunt q̃ scire presumant nõ ligant.ar.extra.qui matrimoniũ ac.poss.c.fi.extra de.adul.si ea. Nec.n.ligatur excõmunicatus sententia nisi sciens.extra de sen.excom.significauit ꝛ.c.cũ desideres . Nec etiã talis extraneus tenet seruari decreta alterius regni. C.de commerciis.l.mercatores. Si vo hoc sciat vel magnã morã ibi contraxerit iaz incipit eẽ subditus ratiõe delicti ꝛ sentẽtie late. Má ꝛ de furto tenet ibi respõdere vbi cõmisit.extra de rapto.c.i.vi. q.iij.placuit. ¶ Jtẽ ratione delicti ꝛ preses aduersus extraneos hoies delinquentes imperiũ habet. Nec enim distinguitur vñ sit.ff.de officio presidis.l.iij. ¶ Jtẽ ignorãtie excusatio ñ admittit vbi potest homini aliqd imputari. Si enim puto percutientes me percutere ꝛ percutio aliũ hac ignorantia nõ excusor.ff.ad.l.aquil.l.v.§.i.ꝛ. l.scientiã.§.penul. Vnde in hac actiõe culpa leuissima imputatur. Má si quis cisternaz fodit ꝛ ipsam apertam dimiserit vel sic non cooperuit q̃ animal in eam non possit cadere ꝛ bos ibi ceciderit tenet. extra de damnis datis.c.ij.

¶ Capitulum.xxxij.

Inobedientia ẽ grauis culpa.ꝛ iõ scõm iura ꝓtumacia graui̇ter punit. Est.n.cõtumacia erga iudicẽ vel platũ cõmissa inobediẽtia . Vnde multo grauior ẽ inobediẽtia erga deũ. Sz nota q ꝓtumax dr̃ aliqs multis modis. Má vno mõ dr̃ ꝓtumax q citatus tribus edictis vel vno p̃ oĩbus ñ venit ad iudiciũ.ff.de re iudica.ꝓtumacia Et hoc mõ peccator citatus a deo trip̃r. sz p eius flagella.p eius verba.p eius bñficia si ñ venit ad iudiciũ ẽ ꝓtumax. ¶ Secũdo mõ dr̃ cõtumax qr non vult puta q ipedit vel procurat q̃ citatio ad ipsũz nõ perueniat.ꝛ talis pro citato debet haberi. ff.de re.iur] ad ea.§.semper.ff.de.condi. ꝛ demonstra.l.ar̃.ciuili. ꝛ .l. quibus diebus. Et huic assimilantur peccatores qui predicatores ꝛ predicationes fugiunt. Sunt enim predicatores quasi quidam dei nuncij ꝛ precones. Et eorum verba sunt velut iudicis edicta. Vnde de talibus peccatoribus dicitur. Job.xxi. Dixerunt deo recede a nobis scientiam viarum tuarum nolumus. ¶ Jtez contumax est si venit ad presentiã iudicis sic q̃ iudex ipsũz

cognoscat ſꝫ potius latitat retro cólũnas aut stationes.ff.qb⁹ ex causis in posſ.l.fulcinius.§.quid sit latitare ⁊.§.idē sciendū Huic assimilatur qui venit ad penitentie siue confessionis iudicium sed non sic cōfitetur ꝙ sacerdos eius conscientiam cognoscere possi taut qꝫ ocultat aut qꝫ palliat vel excusat vel hmōi.Vnde etiam dicitur contumax qui iudici obscure respōdet.⁊ sic qui confitetur ꝙ verba obscura ⁊ inuoluta ¶ Tertio dicitur cōtumax q recedit sine licentia. In aut.de litigio.§. omnium vo. Talis est qui recidiuat in peccatum vel qui penitentiam sibi iposi tam non perficit sed absqꝫ dispensatione vel licētia sacerdotis eā dimittit.¶ Quarto dicitur ꝓtumax q ad preceptū iudicis non restituit.i quo casu res manu militari et auferri iubetur.ff.de rei vendicatiōe qui resti.⁊ ne vis fi.ei.qui m posſ.si quis missus. Et his assimilantur qui ad dictuꝫ sacerdotis aliena non restituūt postꝙ cōfessi sunt.vnde deus quandoqꝫ per alias vias aufert eis ex quo nolūt restituere.ꝓ hmōi autem criminibus dicit canon contumaces excōmūicari debē.xi.q.iij.certū Omnis autem contumacia graue crimen potest dici.Est enim quasi peccatuꝫ idolatrie repugnare vele ⁊ quasi sceleus idolatrie nole acquiescere.viij.q.i.sciendum:

¶ Capitulum.xxxiij.

INspirata hominibus a deo excipiuntur a communi lege.Cuius signum ⁊ exemplum est in iure canonico quia electio per inspirationem non est in forma iure. sed exceptio a formis.vt extra de electionibus propter diuersas Et similiter secūdum legem diuinam ea que inspirātur a deo excipiuntur a lege communi.sicut patet in patriarchis qui acceperunt plures vxores vt Jacob qui habuit liā ⁊ rachel ⁊ similiter dauid.quod tñ ex lege cōmūi non licebat.lex.n.de vnica vxore non est humanitus sed diuinit⁹ ĩstituta nec vnq̄ vbo aut litteris tradita sed cordi ipressa sicut ⁊ alia que ad legē nature q̄ intercum qꝫ ptinent.⁊ ideo in hoc a solo deo dispēsatio fieri potuit. Nā ille ex cui⁹ auctoritate lex efficaciā hꝫ reseruat.vt licentiā pbeat legē ptermittendi in illis casibus ad qs legis efficacia nō se extēdere dꝫ. Et talis licentia dispēsatio dr. Et in hoc q.s.aliquis hēret simul plures vxores a solo deo dispēsatio sibi fieri potuit p inspirationē interna.q̄ quidē principaliter sanctis patribus facta é.⁊ p eorūꝫ exempla ad alios ꝺ riuata eo tpe quo oportebat. Predictuꝫ vo ꝓceptum scilicet de vnitate vxoris ptermittit vt maior eēt multiplicatio prolis ad cultum dei educande.

¶ Capitulum.xxxiiij.

INiuriant aliqui xpo tripliciter.Cui⁹ similitudo appa ret in ipsis iniurijs hoiam. Iniuriat.n. vnus homo alteri triplicit: vno modo rebꝰ hoc fit quotiēscūqꝫ manus infert. ¶ Secundo vbis.vt qñ conuitium fit. Et dicit conuitium a conuocatione vel cōuentione.i.collectione vocuꝫ.Cū enim in vnum plures voces cōferunt specialiter cōuitiū dr quasi conuocium.Et fit nedum psenti sed etiaꝫ absenti. Maꝫ si quis ad domum tuā vel tabernā venit ꝓuicū facit etiaꝫ te absente si vociferatur.vel alios ad vociferandum inducit ꝓtra certam personam. nam vite nulla est executio.ff.de iniur.l.i. §. iniuriam ⁊.l. Item apud labeonē.§. cōuitiū ⁊.§.feciſſe ⁊.§.tibi.¶ Tertio fit iniuria in litteris vt cū quis libꝝ vel historiā vel chartā ad infamiaꝫ alicuius pertinentes scripſit vel ꝓposuit vel edidit vl dolo malo fecit qꝫ qd eorū fieret: puta dimisit scripturā cadere in plateā ar.ff. de ver.sig.nī.late. Nec distinguit vtrū nomine suo vel alterius hoc ediderit expſſo nomine ꝓprio illius quē infamare intendit. vel ñ expſſo. Eodē mō tenet q hmōi scripturaꝫ vēdere curauit vel emere.Eodē mō tenetur ēt sine scriptura si i notā vel signū aliqō hoꝫ ꝓdiderit.puta veste lugubri vel squalida vtit i iniuriā alicui⁹ vel barbā dimittit. vel capillū submittit.ff. de iniur.l. Item apud labeonem.§.ait pretor.ne infa-

mandi cã.ꝛ sequẽti.v.q.i.quidam maligni spũs.Et nota ꝙ de famoso libello agi pót criminaliter ꝑm.l.scz ad penã capitis tam ꝓtra illũ q fecit ꝙ ꝓtra illũ q inuenit nisi ipsũ corruperit vel cõbuserit vel inuẽtũ nulli reuelauerit.C. de famoso libello .l. ista.qnta.q.i.si qs famosũ libellũ.Et ꝑt i hõ casu qlibz de populo accusare.ꝛ accusato ri ꝓstituitur preciũ ꝙ mõ substantie accusate psone.vel si erat seruꝰ ꝓducit in libertatez.Quid enĩ si publica vtilitas ex hoc emergat.ff.e.l.§.fi.ꝛ.l.senatus ꝓsultum.ꝛ. C.de famo.libe.l.vnica.pót ét ciuiliter agi actione iniuriaꝝ q̃ non publici iudicij sz ꝑuati ꝓtinet querelã.C.eo.iniuriarum.ff. eo.ꝓsti.§.vnico.Vnde ꝛ de omni iniuria ẽt si descendat ex lege cornel' ciuiliter agi potest vt ibi ꝛ de oi alia quacũqz actõe.ff. e.ꝑtor edixit.§.post se.hodie sczꝫ canoñ. qui famosũ libellũ cõficit flagellat ꝛ excõmunicat.v.q.i.q in alterius.ꝛ.c.is.q.Sed ꝛ si certũ ẽ qui confecerit potest accusari ꝛ deponi cuꝫ sit graue crimen ꝛ accusatione ac damnatione dignissimum.xxv.di.§ nunc aũt.¶Primo ergo modo scilicet re iniuriati sunt christo iudei qui manus iniecerunt in eum ꝛ ligauerunt.ꝛ hi qui eũ verberauerũt ꝛ crucifixerũt.¶Sed secũ do modo iniuriantur ei maledici ꝛ blasphemi.qui linguas suas contra ipsum relaxare presumũt.¶Tertio autem modo heretici q falsa de ipso christo scripserũt ꝛ contumeliosa vt manicheus ꝛ arrius ꝛ alii consimiles.Notandum autem ꝙ iudei iniuriantes christo quasdam falsas excusationes pretendere conati sunt. vt nõ iniuriose sed iuste eũ perdere crederent. Nam secundum iura iniuria alicui facta excusari posset ex tribꝰ.¶Primo ex culpa siue delicto puta ex eo ꝙ ille cui conuiciatum est vere deliquerat. Nam peccata nocentiũ nota esse ꝛ expedit ꝛ oportet.ff. de iniur.cũ qui nocentẽ ꝛ.C.eo.siquidem etiam tuã vbi non se persecueret. Alias tenetur nunciator.C.ꝛ si non es nunciator Hãc ergo excusationẽ iudei cõtra christũ pretendere voluerũt quãdo dixerũt pilato.Si nõ eẽt hic malefactor nõ tibi tradi dissemus eũ Joánis.xviij.sed vere mentiebantur qꝛ ipse peccatum nõ fecit nec inuentus ẽ dolus in ore eius. prime ꝑetri .ij.¶Secũdo excusat iniuria ex causa.puta si fecit iniuriam causa venerande reipublice.vt si magistratus scutum alicuius perforauit.qꝛ in bello se male habuit.ff. eo q reipublice.Ideoqz excusat sacerdos a canone ratione turbationis diuini offícij.extra de sentẽ.excõ.veniẽs.Hanc excusationem pretenderunt iudei cuꝫ dixerũt Hunc inuenimus subuertentem gentem nr̃am Luce.xxiij.Sed in hoc etiam mentiebantur quia ipse gentem suam idest iudeos non subuertere sed saluare conatus fuerat ꝑm illud Math.i. Ipse enĩz salvũ faciet populuꝫ suuꝫ a peccatis eoꝝ.¶Tertio excusatur iniuria a preeminẽtia. quia rõne dignitatis ꝑsumit pro aliquo ꝙ non animo iniuriãdi quid agat. vt si minister reipublice iubet aliquem duci quia decreto ꝓtoris non obtemperat.quia iuris executio non hꝫ iniuriam non tenetur.Et q̃ iussu potestatis a magistratu fiunt ad iniuriarum actionem non pertinent. Et inde est ꝙ nec magister incidit in canonẽ si causa correptionis scholarem in minoribus ordinibus constitutum percusserit. extra de senten.excõi.cum voluntate.§.fi. q vo Hanc excusationem iudei habere voluerunt.ex eo ꝙ iudei primo xp̃ꝫ tanq̃ blasphemum per principem sacerdotuꝫ ꝛ cõsiliuꝫ reum mortis adiudicari fecerunt. Et postea ꝙ presidem pilatũ tanq̃ ꝓtradicentem cesari ꝛ tributa dari prohibentez a pilato crucifigi eum petierunt. Sed tamen etiam in his mentiti sunt quia nec blasphemus sed dei cultor verus. nec tributuꝫ cesari negari suasit.imo dixit. Reddite que sunt cesaris cesari ꝛc̃.¶Item iniuriantur aliqui ecclesie. Nam ꝑm iura omnis iniuria tripliciter infertur.Aut.n. infertur in corpus aut in dignitatem aut in famã.infertur in corpus cum quis pulsatur vel verberatur vel cũ vi aliquis domuꝫ alterius ingreditur. In his enim tribus casibus agitur iniuriaruꝫ ꝛ lege cornel'.Et ẽ pulsare sine dolore cedere. ver-

berare autem cum dolore. sed ꝛ dicit verberasse abusiue qui pugnis cecidit. ff. ō in iurijs. Item apud labeonem. §. verberasse. Domus autem mea accipienda est nō solum si propria sit: sed ꝛ si conducta fuerit vel gratis concessa sed tamen ad meritoria vel stabula non pertinet. vt omnia hec ꝓbantur. ff. e. l. §. in oi. ꝛ. l. lex cornel. de iniur. Resi. §. i. ij. ꝛ. iij. Forte etiam in his casibus agetur iniur. de iure pretorio cum filio famili. pulsato debetur patri ꝓ toria actio iniuriarum. filio vō debetur. ex. l. cornel. §. illud. Et hoc modo iniuriā tur eccīe illi qui i personas ecclesiasticas manus violētas temere injiciunt eos capientes vel verberantes. vel etiam ipa loca ecclesiastica occupantes vi. Ad dignitatem vō minuendaz fit iniuria cuz comes qui comitatur ꝛ sequitur. sine liber sit sive seruus sive mulier vel masculus vel etiam pedagogus non tamē tenetur qui cepit adducere sed qui adduxit vt comes non esset cum ea. Sed nihil interest vtrū vi hoc fecerit vel psuadēdo vt eam relinqueret. ff. de iniur. l. i. §. omneqz. ꝛ. l. Item apud labeonem. §. comitem. ꝛ. §. adduxit se. Hoc modo iniuriātur eccīe rectores mali qui eccīas sibi cōmissas sine gubernatore ꝛ officiatore relinquunt. Vel mali pastores qui plebes sibi cōmissas tempore prosperitatis comittantur. sed tempore aduersitatis ꝛ persecutionis eos fugiunt ꝛ dimittunt. Ad famam autez alicui⁹ fit iniuria cum alicuius pudicicia attētatur vt femina ancilari vel meretricia veste induta sit. hoc fit ꝓ appellationem vel affectationem. Et appellare dicit blanda ex actione pudicicia alicuius attētare cuz scz agitur vt ex pudica impudica fiat. sz q verbis turpibus vtitur non tentat pudiciciam ꝛ iniuriarū tenetur. Affectari vō est cum quis tacitus frequēter sequitur contra bonos mores. Assidua enim frequentatio nōnullam infamiam ꝓbet. ff. e. l. j. §. omneqz. ꝛ. l. apud labe. §. tenet. ꝛ. §. si quis. ꝛ. §. itur aduersus. ꝛ. §. qui turpib⁹. ꝛ precedēti ꝛ. l. sed ē questionis. §. fi. hoc modo iniuriantur ecclie herenci: qui blandis fictisqz verbis pudicicia sinceritatem fidei siue morum in ecclesiasticis personis corrumpere molliuntur. vel illi qui blandis colloquijs seu prouocatiuis nutibus vel continuis ꝛ pestiferis exēplis ad impudicicia trahūt Apostolus. Corrūpunt mores bonos colloquia praua.

¶ Capitulum. xxxv.

Intentio bona nō liberat a pena si opus sit stultum ꝛ illicitum. Cuius exemplum apparet ꝑm iura in eo qui vt sit castus ꝛ volens placere deo abscindit sibi membra impudica. Nam talis irregularis efficitur. lv. di. si quis abscinderit. Non enim ferro sed animo castitas queri debet. xxxv. q. v. tunc sanabitur. Ergo de rigore iuris is qui etiaz vt sit castus ꝟ facit fieri deponēduseſt licz credat placere deo. Nam vt ait versus displicet imprudens vnde placere putat. Et ꝑm hoc intellige. lv. di. si euangelica. ꝛ. c. si quis a medicis. ꝛ. c. qui per partem. ꝛ. c. si quis ꝓ egritudinez. Nec obstat extra de corpore viciatis significaunt quia ibi gr̄a fit ꝟ Hiero. Illi eunuchi placent quos castrauit non necessitas sed volūtas. ¶ Item intentio ꝛ spes plus recipiēdi etiam sine pactiōe qua si vsurarium facit. nam etiā sine pacto si hac intentiōe principaliter ductus vt aliquid mihi dares tibi mutuarem pecuniā alias nō mutuaturus ꝛz in foro iudiciali non possit censeri vsurarius. vt extra de vsuris. in ciuitate: tamē in foro penitētiali inducēdus sum vt pecuniā sic receptaz restituam Luce. vj. Date mutuū nihil iderātes extra de vsuris ꝓsulunt. xiij. q. iij. Si festinaueris. Si tamē alias essez mutuaturus. ꝛz secūdario spero q̄ mihi subueni as vel me remuneres i nullo vl'in modico peco ꝑm Hosti. ar. lxj. di. qd ꝓderit. lix. di. si officia. lxxvij. di. in singulis. j. q. ij. quā piā. extra de testa. cū in officijs. ff. de petitione. sed ꝛ si. §. cōsuluit. extra de symonia tua. Si autem nullo pacto ab initio interueniente neqz exactiōe ex post facto hoc ita debitor aliqd graꝛ offerret recipi pos-

set sine aliquo peccato dūmodo intentio non fuisset ab initio. Mullā.n.maculā ob latio suscipienti ingerit.que nō ambiētis petitione processit.i.q.ij.sicut ēpm.

¶ Capitulum.xxxvj.

IUdicium xpi quod fiet in fine mundi erit in aliquo simile iudiciali foro hoium. Nam iudicium vt describunt iuriste est actus legitimus trium personarum.s. iudicis actoris ⁊ rei qui redditur in inuitum vt differat ab arbitrio ſm azonez. ⁊ ad hoc extra de ver.sig.for⁹.⁊.ff.ō v̄. ob. inter stipulantez.§.i. Sed ēt si factum negetur.iiij.psona.s.testis iducit.iiij.q.iiij.c.i. Nomine āt testium accipias instrumēta ⁊ ēt argumēta.vt in p̄dicta decretali for⁹. §.causa ſm glo. Similiter in illo iudicio xpi finali erit iudex xp̄s actor diabol⁹ rei peccatores testes angeli instrumēta conscientie vel scripture diuine argumēta peccata patētia vel ipse creature cōtra peccatores cōmote Isa.xlij. Iudiciuz gentibus p̄fert. Et nota q̄ illud iudiciū hoc ordie similitudinarie loquēdo fiet. Quia primo precedet sez citatio monitoria p̄ceptoria ⁊ pemptoria.i.Thes.iiij. Ipse dominus in iussu. Ecce citatio p̄ceptoria de qua etiam in p̄s. Exurge domine in precepto q̄ mādasti ⁊ synagoga populoꝝ circūdabit te. ⁊ ꝓpter hanc in altū regredere domin⁹ iudica populos. Sequit in voce archāgeli. Ecce citatio monitoria.de qua Joel.iij. Cōsurgant ⁊ ascendant omnes gentes in vallē iosaphat.q̄ ibi sedebo vt iudicem oēs gētes. Et subditur. In tuba dei descē de de celo ⁊ mortui qui in xp̄o sunt resurgēt primi. Ecce citatio pemptoria Apo.x. Angelus quē vidi stātē supra mare ⁊ sup terrā leuauit aiam suā ad celū ⁊ iurauit p viuētē i secula seculoꝝ q̄ tēpus ampli⁹ non erit. Sz in dieb⁹ vocis septimi angeli cū ceperit tuba canē consūmabit mysterium dei. ¶ Secūdo sequitur examinatio. Examinabit enim citatos primo de bonis eis commissis sez de corpore de quo malaz ratione reddent luxuriosi qui in luxurijs illud nutrierūt. Et de anima de quo malaz rationem reddent superbi q̄ ipam omnibus bonis per superbiā euacuauerūt. Et de rebus tpalibus de quibus male respōdebunt auari:qui pauperibus ex eis nihil dare voluerunt. Et etiam de tēpore de quo male respondebūt ocioſi q̄ ipz tēpus negligenter expēderunt. ¶ Itē examinabit de bonis omissis siue non faciendo siue nō multiplicādo siue non cōtinuando. ¶ Item examinabit de malis cōmissis. Iudex enim terrenus rationem nō requirit de minimis nec de alienis neq̄ de occultis sed iudex eternus tāte erit seueritatis q̄ requiret rationem de minimis puta de v̄bis ociosis ⁊ de alienis puta de prelatis de subditis ⁊ de occultis scilicet de cordis secretis. ¶ Item examinabit de malis cōmissis siue de peccatis puta originali mortali ⁊ veniali: siue etiam de supplicijs. Vñ examinabit ⁊ de absolutione culpe ⁊ de remissione pene. ¶ Tertio sequetur conuictio q̄ scilicet examinatos cōuincet per autentica instrumenta scilicet per sancta euangelia Ro.ij. in die cum iudicabit deus occulta hominuz ſm euangelium meum. Et bene dicit occulta hominū:q̄ quoddam est opus dei tm̄:vt opus creationis: quoddam v̄o dei ⁊ hominis sicut opus iustificationis in quo p consensuz liberi arbitrij adiutores dei sumus ⁊ quoddam est solius hominis scilz opus transgressionis scz peccatum. ⁊ hoc solum erit opus quod iudicabitur ⁊ cōdēnabitur. Quarto sequet sentētie prelatio quia cōtra conuictos sententiā diffinitiuā p̄fert dicens. Ite maledicti in ignem eternum ⁊c̄. Et nota q̄ ista sentētia nullo auxilio iuris poterit subleuari scz neq̄ p appellationez neq̄ per supplicationez neq̄ per querelam falsi neq̄ in integruz restitutionez. Appellatio enim ibi locuz non habebit.q̄ crimen cuiuslibz notoriū erit scz per cōfessionem ꝓpriam q̄ cuiuslibet conscientia confitebitur suū scelus. ¶ Itez p euidētiā facti: q̄ omnia facta hominis vt dicit Hiero.quasi in quadaz tabula picta demonstrabuntur. ¶ Item erunt no-

ctia per presumptiõez violentam sez co
ſpo q ſtabũt a ſiniſtris. Ex hoc enim pre
ſumetur q ſint dãnandi ſicut de bonis q
ſtabunt a dextris preſumetur q ſint ſal
uandi. Non etiam habebit ibi locuz ſup
plicatio. in humanis enim iudicijs cũ ſen
tentia proferatur a principe nõ licz appella
re ſed ſupplicare. ſupplicationes aũt z pre
ces ibi nõ valerent. etiam ſi beata virgo z
martires omnes cõfeſſores z virgines z
omnes ſancti celeſtis curie intercederent
¶ Item non habebit ibi locum querela
falſi vt sez dicatur q illa ſententia ſit lata
per falſos teſtes vel falſa inſtrumenta
iudice circũuento. qz ille iudex nõ poterit
decipi nec circũueniri cuz ſit veritas z ſa
pientia dei. Vnde contra ipſius ſapientiã
nihil valebũt loq̃citates aduocatoꝝ aut
ſophiſmata phoꝝ aut facundie oratorũ
aut argutie verſutoꝝ. Non etiam pote-
rit releuari vel reuocari per in integrum
reſtitutionem vt ſez de cetero ad priſtinũ
ſtatũ reſtituãt Heb. vi. Impoſſibile é eos
q ſemel illũminati ſũt ꝛc. z plapſi ſũt. ſ. finalé
i pniaz ſeu ſniaz rurſ9 reuocari ad pniaz.

¶ Capitulũ. xxxvi.

Iudicium ſuſpicioſum z in
certum de malo eſt vitandũ
Quia ſm iura de quolibet
preſumendum eſt bonum
vbi non conſtat contrariũ
Vñ quẽ hõ neſcit indignũ dz pſumẽ fore
dignũ extra de preſumptione dudum. ff.
de manumi. teſtitteras ſeruas. ff. de. le.
ij. cum pater. §. rogo. extra de iudic. cuz ó
puta. ff. de fideicõmiſ. taps. §. ſorore. Nec
obſtãt q̃ habẽtur. C. de his qui ve. eta. im
pe. l. iij. z. C. de probatio. ex pſona eius. ff.
de magiſtra. có. l. i. Quia lz hec iura pbẽt
q preſumitur qs non ſoluendo pauper
niſi probetur contra. Nõ enim preſumit
diues niſi euidens ſit. ff. qui ſatisda. co. ſi
vo. §. qui pro rei qualitate. Tamen aliter
eſt de bonitate q̃ de diuitijs: qz virtutes
quibus aliquis bonus eſt cõgruũt homi
ni naturaliter nõ ſez qz naturaliter iſint.
ſed qz homo aptus natus eſt ad eas ſm
pßm in. ij. Ethi. Inſunt etiaz homini vir
tutes actu vel habitu poſt baptiſmum. in
quo confertur gratia. de cõſecra. di. iij. c
ij. z. c. per aquam. Sed congregatio diui-
tiaruz ex accidẽti venit vt i auctẽ. vt oẽs
obe. iu. §. i. colſ. v. Vel refert vtrum appa
reat q ſemel fuerit ſoluẽdo. z ſic adhuc p
ſumitur niſi cõtra. probetur vel q ſemel
ceſſit bonis: z ſic adhuc preſumit eſſe nõ
ſoluendo niſi contra. probetur ar. C. de p
batio. ſiue poſſidetis. ¶ Item q dictum
eſt q quilibet preſumitur bonus: verũ ẽ
quando queritur de perſona promouen
da: ſecus autez eſt quando queritur de p
ſona ſaluanda: qz perſona carnalis z ho-
nores carnales: anima vo ſpiritual z ſal
uatio ſpiritualis. ¶ Item nota q iudica
tur aliquãdo licite maior a minori qõ pz
in papa qui eſt maximus z tamen iudicio
alterius ſubdi poteſt tripliciter vno mõ
propter hereſim: ſic enim ab alio z iudica
ri z accuſari poteſt. alias autem nõ. xl. di.
ſi papa. ix. q. iij. aliorum. ¶ Secũdo ſi ipe
ſe ſubiecit iuriſdictõi alteri9. ii. q. vij. nos
ſi incompetẽter. ff. de iuriſdicio. o. iu. ẽ re.
¶ Tertio ſi ipemet ſe deponat vt. xxi. di.
nunc autem. ¶ Item nota q iudici ẽ mul
tiplex perfectio neceſſaria. ¶ Prima ẽ na
ture ſez quantum ad etatem vt nõ ſit pu
er: nam impuberes iudicare prohibẽtur
ff. de iudic. cum pretor. §. non autem om
nes: vnde impuberem non poteſt delega
re quilibet niſi princeps: de cuius delega
tione diſputare ſacrilegij inſtar eſt. Nam
dignus preſumitur quem imperator eli
git. C. de crimie ſacri. diſputari. xvij. q. iij.
§. qui aũt. In auctẽ. vt iudices ſine quoꝝ
ſuffra. §. eos autẽ. Ibi quis enim nõ dilu-
gat colſ. ij. Alius aũt delegare nõ põt inui
tis partibus niſi talem qui ſit maior vigi
ti annis: ſed de conſenſu poteſt dum ta-
men ſit maior. xviij. annis ſed non coge
tur ſententiam dicere. ff. de arbi. cũ lege.
¶ Item requiritur pfectio nature quan
tum ad ſexum: qz femine nõ põt delegari
qz regulariter femine remote ſũt ab om-
nibus virilibus actibus. ff. de regu. iur. l. ij
ideo nõ poſſũt iudicare. xxiij. q. v. mulie
rẽ. nec excõicaf ex ó maio. z obedtiẽ. dilec.

Nec pnias dare ex de pnia nona q̃dã: nec cuilibet actib⁹ fungi.iij.q.iij §.tria. ¶ Secundo requiritur in iudicio peritia scientie. Oportet enim cui cõmittitur iudicium q̃ iura nõ ignoret extra de consangui.c.i. ꝛ q̃ sit ꝓuidus extra de officio iudic. del. cum. ℞. canonicus: ſz quo ad causas temporales sufficit q̃ peritiã habeat vl̃ per lectionem librorꝫ vel per experientiam.ar. ¶ de episcopis ꝛ clericis paulatim. ¶. de iudic.certi.iur.est. Jn auctẽ.de iudic.i.℞. coll.vi. ¶ Tertio trãqlitas aie quã tollit ira ꝛ furia. Vnde furiosus nõ est aptus iudicare q̃ ñ sentit.iij.q.ir.iudic.xxxij.q.vij nec furiosus.xvij.q.i. Gõsaldus extra.de succẽ.ab intest.c.fi.extra de regulari.sicut te no:. ¶ Quarto requiritur itegritas fame q̃ infames a legitimis actibus prohibentur extra.de test.licz ex quadam extra de excessi.prelat.inter dilectos. Dicuntur autem infames heretici fures sacrilegi capitalibus criminibus irretiti sepulcrorꝫ vultatores ꝛ qui aduersus patres scilz episcopos armantur.iij.q.iij.hi q̃ episcopos ꝛ q.v.omnes ꝛ.c.constituimus. Similiter incestuosi homicide.ꝑiuri.raptores.malefici.venefici.adulteri.ꝛ ꝑ suis scelerib⁹ anathematizati.ꝛ demũ oẽs quos ecclesiastice vel seculi leges infames pronũciãt ꝓbant hec.iij.q.i.infames. ¶ Quinto requiritur libertas fortune siue conditionis scilz vt non sit seruus q̃ seruus non põt esse iudex q̃ nec arbiter qõ est minus.ff.de arbitris pedius.§.fi.

¶ Capitulum.xxxviij.

Juramentum nõ violat qui illud in melĩ⁹ cõmutat: vnõ potestas q̃ iurauit regimẽ ciuitatis tenere ꝑ annum ꝛ magister q̃ iurauit regimen scolariũ tenere ꝑ annũ ꝛ capellan⁹ clericus vel seruiens q̃ ecclesie vel dño iurauit seruire ꝑ annũ ꝛ alij cõsimiliter aliqd iurãtes pñt sine violẽtia iuramẽti religionẽ intrare cũ illud in melĩ⁹ ꝯmutẽt ꝛm Gofredũ extra õ iureiurã.Quenit. Hosti.aũt ſz putet q̃ talis posset se obligare.tñ cõsuluit q̃ prius seruet ꝛ adimpleat qõ iurauit antecẽ intret. Quia vt dicit ℞ tutius est ei q̃ si ad religionẽ intraret iuramẽti religione ꝓtẽpta nisi ab illo cui iuramentũ prestitit posset licentiã obtinere. extra de iureiurã.debitores. Et expressuz est istud ꝓsiliũ extra de sponsal.cõmissum xxij.q.iij.§.vltimo. Et soluit Hostien.illud qõ allegat Gofredus de iureiurando peruenit dicens.illud etiam intelligendũ q̃ promissio facta est deo tñ ꝛ nõ quando homini iuratũ est. Jn quo casu dez interẽ iduci videt extra de iureiurãdo.at si xps. Quinimmo quasi fideiussor inducit deus. Idcoq̃ falsidicus testis tribus personis est obnoxius.extra de crimine fal. si.c.i. Quando ergo homo deierat deus contemnitur proximus decipitur ꝛ ipse deierans diffamatur. Non est ergo mirũ si difficilius frangitur triplex funiculus q̃ simplex vel duplex.extra de treuga ꝛ pace.c.i. Deus enim tanq̃ plenus misericordia remittit de facili non sic homo .extra q̃ metus causa.c.i. Nec verisimile est ipm cum iactura alterius vele fieri locupletior rem ar.ff.de conditione indebiti.naz hoc natura.vbi tñ aũt deo iuratum est: nõ diminuitur in casibus predictis seruitium dño sed potius cumulatur.

¶ Caplm.xxxix.

Vsi pauci bene viuẽtes ꝓferuntur multis peccatoribus de quibus dicit ꝛ Matth.xxij. ꝛ Multi sũt vocati pauci vo electi: vñ etiaz in electionibus ecclesiasticis prelatorum in aliq̃ casu ꝓualet ꝓsensus paucorꝫ. Nam si maior ps eligẽtiũ ꝓsentiat in viã cõpẽdij ꝛ cõpromissi paucos i viã scrutinij tenz curia romana.q̃ illi q̃ eligũt viã scrutinij ꝓualent hac ratione. Quia via scrutinij est via ordinaria ꝑ quã cuilibet sanum est inquẽ vult dirigere votũ suũ.sec⁹ ãt i ꝓpromisso ꝓtingit.ꝑ qõ plerũqz ꝓmouetur õ ꝑsona de qua nõ est creditũ nec speratum vt extra de electi.dilect⁹ filius archi.montñ. cũ null⁹ tenuit⁹ sit dand⁹ episcopus.vt.lx. di.nullus.ad cõpromissũ nullus tenut⁹ cõpellitur.vt.ff.de.arbitris.l.ſz ꝛ fi.§.ſigs in

dex.iij.q.viij.§.iij. Sic ꝛ ſm deum iuſti q eligũt viam certam ꝛ ordinariã.ſ.bene viuendi.lz pauciores ſint tñ prevalent peccatorũ q ponunt ſe in incerto.ſ.ꝓponẽdo penitere in futuro qđ nõ eſt in eorum arbitrio. Et ideo frequentius ſupuenit eis iudiciũ qđ non ſeparabãt. Vñ Auguſtene certũ ꝛ dimitte incertum.ij.Petri.j. vos aũt magis ſatagite vt ꝑ veſtra bona opa vocationẽ veſtrã certã faciatis. Notandũ eſt tamẽ q licet ita ſit de cõſuetudine romane eccleſie: vt dictũ eſt.tñ de rigore iuris vt dicũt aliq paucoꝝ ꝟdictio in hoc nõ prevalet ſed ſuccũbit:qz hoc é generale in cũctis actibus eccle vt obtineat ſnia plurimoꝝ.vt extra de his que fiunt a ma.par.ca.ꝑ totũ. Et hoc ét põt contra peccatores inflecti:qz lz aliqui pauci penitentes in fine legant fuiſſe a deo miſericordiam cõſecuti vt latro in cruce:ꝛ qdã alij tñ ſm rigorez diuine legis q̃ dicit Pro.j. Deſpexiſtis oẽ ꝯſiliũ meũ ꝛ increpatiões meas neglexiſtis:ego quoqz in iteritu veſtro ridebo ꝛc.Qđ videlicet cõſiliũ ab eis deſpectũ traditur Eccle.xvij.vbi dicitur. Cõfiteberis viuẽs viuus ꝛ ſanus cõfiteberis.pz q̃ q̃uis plures ſint verisibiles erunt.q.ſ.vſqz in finem ſe emẽdare diſtulerunt Apls.phil.iij.Quorum finis interitus. ¶ Capitulum.xl.

Ex diuia differt a lege humana.qz lex diuina punit animũ:lz lex humana punit manũ:ideſt factũ. Maz in foro penitẽtiali.i.in iudicio anime ſola volũtas punitur:vt pz de penitentia. di.i.homicidio ꝯ.ꝛ.v.c.ibi ſequẽti.ꝛ.c.ſup tribus.vi. di.teſtaiñ.xxxij.q.v.ſicut hi.ꝛ.c.j.qui vident.viij.q.i.ſciẽdũ.Deus.n.nõ ex operib⁹ iudicat:ſed ex corde.xxij.q.v.qui peiura re.ꝛ cor reſpicit ꝛ nõ manũ.xiiij q.v.ſi qđ inueniſti. Et ex corde ꝓcedunt adulteria homicidia ꝛ cetera peccata. xv.q.vi.ca.i. ante mediũ ꝛ ad finẽ. Talia.n.cum latẽtia ſint ſoli deo ꝛ ſacerdoti eius vicario ſi cõfiteanr relinqmus iudicãda vel remittenda:ſic intelige.xxxij.di.erubeſcant.vi.q.i. ſi oia.xxxij.q.v.chriſtiana.extra de penitentia ois.Quãuis intrinſeca ꝑ extrinſeca ſepius ꝓſumant. Ad hoc.xxvij.q.i.nec aliqui.xxxi.q.ij.ſi verum ỏ cõ.di.iij.de penitẽtibus.xxxij.q.v.nec ſolo. Qđ intelligas de cogitatiõe deliberata ex quo quis ꝓſenſit peccato faciendo multo fortius ſi delectatus ſit vt de penitẽtia di.j.ſup tribus:ſed in foro ꝓtẽtioſo aliter eſt. Nam aut voluntas ſtetit in ſuis finibus ꝛ non eſt ꝓceſſum ad actum ꝛ ſic nullã penã meret vt.ff.de penis cogitatiõis.ff.de furtis ſi qs ꝛ.l.i.ꝛ.l.anficiando.ff.de acqren.poſ. §.ſi rem apud te nũ in caſibus ſicut here ſis extra de hereti.ad abolendã.ꝛ.c.excõmunicamus.§.credẽtes. ¶ Item in crimine leſe maieſtatis.C.ad.l.iulia.mai.q̃ſqs. Et in eo qui cogitauit fugiẽte de eccleſia extrahere.C.de his qui ad eccle.confug. l.ſi.cum tamen nõ ꝓceſſit ad actuz. Et eodem mõ põt intelligi ꝓcedens lex quiſquis. Si vo volũtas ad actũ ꝓgreditur ꝛ actus perficiãt pumẽdus eſt quãtuncunqz peniteat. Memo inqt lex tali pacto penitẽtia ductus innocẽs eſſe deſinit.ff.de edilli.edicto.quis ſit fugitiu⁹ poſt prin.ff. de fur.qui ea mente.ff.vi bon.rap.nõ ꝑdeſt.ff.ꝙ quiſqz iuris in aliũ.l.iij.ℜ.i.ff. de poſtu.l.i.§.beſtias:vt in caſibus qbus circa tempora penitẽtie locus eſt.ff.de ſeruis fugitiuis.l.i.§.i.ff.de pub.ꝛ vt.l.j.§. qđ ſi fecerit.ff.qđ metus cã.l.Item ſi cum exceptione.§.ſatis clemẽter.C.de crimine ſtellio.l.i.§.i.Qđ ſi actus nõ perficiãt ꝛ is qui ꝓceſſit actũ ipſum ꝑficere potuiſſet: ſed noluit qz penituit nõ incidit in penaz imo ei parcendũ eſt.ff.ad.l.cornel.de falſis qui falſam.ff.de iniur.l. Item apud labeonem.§.ſi caruerit vel morẽ ſibi cõſciuerit vbi punit conſcientia crimis iam cõmiſſi.ff.de bonis eoꝝ qui mor.ſibi conſci.l.iij. Si aũt ideo nõ ꝑficit actũ quia nõ potuit:ſed bene volniſſet ꝑficere puniendus eſt ac ſi feciſſet.ff.ad.l.pomp.de parricid.l.i.in fi.ff.de re.milit.l.iij.§ is qui.C.ſi quacũqz ꝓditus põt.l.i.C.de epiſcopis ꝛ cleri.ſi quis nõ dicam.ff.de fur.ſi quis alieno.C.ad.l.iul.de adul.cum qui.C.de

ncest.nup.qui. ¶ Item nota quod ille legem bene seruat q implet mẽtem legislatoris. Qđ patet qr ille qui verba quidem legislatoris sed nõ mentem seruat legem fraudare dicit. Nam aliud est facere contra legem z aliud facere fraudẽ legi. Contra legem enim facit q facit qđ lex phibz Sed fit fraus legi qñ circũuenitur seruatis verbis mens. vt.ff de legibus contra legẽ z.l.sequẽti. Vnde pz qđ iudei litterã legis solam seruãtes z mysticã significationem quã legem tradẽs principalr intendebat relinquẽtes fraudem legi faciunt. vñ Apostolus:ij.Corin.iij.nõ littera sed spiritu ꝛc. ¶ Item nota qđ lex cõmunis z regula aliquãdo ptermittit licite ex causis specialibus. Cuius exẽplum est in iure vbi ea que sunt regulariter de iure cõmuni ptermittũtur aliquãdo licite siue ppt priuilegiũ siue ppter vtilitatem siue propter cõsuetudinem siue ppter honestatẽ Nam regulare est vt ad collegiũ cuiuscũqz ecclesie spectet electio z tñ plerunqz ex cõsuetudine vel priuilegijs alieni intrant vt extra de elec. Cumana: z extra de causa possess. z ppte cũ ecclesia. z de postula. bone. z extra de cõsuetudine. cũ dilectus. z extra de iure patronat⁹ nobis. Vocant ẽt aliquãdo religiosi ex honestate non ex debito. vt.xxiij.di.in nomine domini.lxxix.di.c.i. Vocatur ẽt populus nõ ad eligendum sed ad cõsentiendũ vt.lxiij.di.§. electiones: z.c.sequẽ. Vocant ẽt principes vt ab oppressionib⁹ defendãt. vt.lxiij.di.§.principibus. Sic ẽt ex specialibus causis quidam antiquorũ patrũ legem dei cõmunem licite pretermiserunt sicut Sanson seipsum occidit: Jacob duas vxores simul habuit: Dauid laicus panem sanctũ comedit: que omnia non licebant ẽm legem communem.

¶ Capitulum.xli.

DEus non sanctificat hominem sed homo locum. xl.di. multi sacerdotes: vnde vbi papa est ibi Roma nõ ecõtra. Nam res accedunt hominibus non ecõ nerso.ff de edilt. edic. Justissime etiam propter hoc etiam dicit beatus Grego. quod non ꝑdest locus vbi deest spiritus Et de beato Benedicto dicit qđ locum sed nõ hostem mutauit. Similiter etiam dicimus quod homo inficit locum non econuerso vnde dicitur.ij. Macha. v. Non propter locum gentem. sed ꝓpter gẽtem locum dominus elegit. Ideo qz z locus ipse particeps fact⁹ est populi malorum.

¶ Capitulum.xlij.

VXurie mediatrices vt sunt quedam maledicte vetule iuuenculas decipientes que iusto vocabulo Ruffiane appellantur peiores sunt quam assassini: qr illis mediantibus procuratur occisio corporis z interdum vnius hominis tantum: sed per tales mediatrices ꝑcuratur mors anime z non vnius tantum sed vtriusqz luxuriãtius scilicet viri z mulieris. Vnde apud deum nõ minori pena digni sunt tales mediatrices quã inferatur assassinis. Circa quos ecclesia statuit quod quicũqz principes vel prelati seu quenis alie ecclesiastice vel seculares psone que quẽpiam xpianorum per assassinos interfici fecerit vel etiam mandauerint quanq̃ mors ex hoc forsitan nõ sequatur: necnõ etiã contra illos qui dictos assassinos receptauerint vel defenderint seu occultauerint nõ solum excõmunicationis vel depositiõis incurrunt sententias ipso facto: sed sunt etiã cum omnibus bonis suis omnibus xpianis expositi z perpetuo diffidati: ita quod ex quo de predictis vel aliquo eorum probabilibus constiterit documẽtis scilicet quod aliquod scelus tam execrabile cõmiserint nullatenus alia excõmunicationis seu depositionis vel diffidatõnis sententia requiratur: sed z beneficia talium per illos ad quos pertinet collatio libere conferantur: vt in autẽ. domini nostri: extra de ho. pro humani redemp. generis. Multo ergo magis mediatrices animarum mortem procurantes. z qui

etiam mittunt eas sunt a deo maledicti ꝛ excõmunicati ꝛ demonibus expositi ꝛ ab angelis custodientibus diffidati.

¶ Capitulum.xliij.

Matrimonium spirituale assimilatur carnali ꝛ significatur per ipsum. Est enim matrimoniũ aliud carnale.aliud spirituale. Carnale quidẽ matrimonium fit ade ꝛ eue in paradiso cõtractum:ꝛ est modo vnum de septem ecclesie sacramentis qõ venerabile existit.Tum ratione auctoris qui ipsum instituit scilicet dei.Tum rõne loci in quo instituit.s.in paradiso. Tum ratione temporis quia tempore innocẽtie.Tum ratione prioritatis quia prius ẽ tempore.Et ideo dici pót ꝙ potius est iure extra de mato.ꝛ obe.c.i. Tum ratione intentionis peccati euitandi ꝛ suscipiẽde prolis.Sed nota qõ matrimonium illud ade ꝛ eue fuit iniciatum Geñ.i. Immisit dominus soporem in adam ꝛc.sed cõtractum fuit Geñ.ij.vbi ait adam. Hoc nũc os ex ossibus meis ꝛ caro ꝛc. Et ratificatum Geñ.ij.cum ait.Propter hoc relinq̃t hõ patrem ꝛ matrem ꝛc.Cõsũmatum autem Geñ.iiij.vbi adam cognouit vxorẽ suam ꝛc. Sicut nunc matrimoniũ carnale xpianorum qõ est sacramentũ iniciatur per verba de futuro scilicet ꝙ sponsalia. .ff.de sponsal.l.i.xxx.q.v.nostrates. Contrahitur per verba de presenti.xxvij.q.ij. §.i.extra de spon.cum locuꝫ. Ratificatur qñ per ecclesiam approbat. xxx.q.v.c.i.ꝛ ij. ꝛ.c.sponsus per totum.extra de clãdestina.despon.cum inhibitio. Ideo inter infideles ratum nõ habet quia nõ habent sacerdotium extra de consti.translatum. Vel fm aliquos ratificatur matrimoniũ in sacramento fidei scilicet in baptismo q̃ est fundamentum omnium sacramẽtoꝝ. Vnd einter fideles respuitur libellus repudij qui inter infideles admittitur.vt innuit Augu.xxvij.q.ix.§.fi.Cõsummat autem per carnis copulam.extra de cõuersione cõiu.ex publico ad fi.ꝛ.c.ex parte.ij. ad fi.per qu ẽ vna caro fiunt ꝛ vniunt inseparabiliter q̃diu vixerint ita tamen ꝙ licet in veritate duo sunt corpora vnuꝫ tantum corpus cẽsetur extra de cõuersio cõiuga.ad apostolicam. Matrimonium vo spirituale etiã distinguitur:qꝛ aliud ẽ laudabile aliud vituperabile.Et laudabile adhuc est multiplex.¶ Primum inter deum ꝛ beatam virginem Mariã.vnde ꝛ ipsa dicit sponsa Can.iij.Veni de libano sponsa ꝛc.Et de hoc matrimonio legitur xxvij.q.ij.ꝛ.§.i.ꝛ.ij.ꝛ.§.ecce ꝛ seq̃nti. Istõ matrimoniũ potest dici iniciatuꝫ Luce.i. Missus est angelus Gabriel ad Mariã ꝛc.Contractum in eodem ibi. Inuenisti enim gratiam apud deum. Ecce cõcipies ꝛ paries filium ꝛc. Ratificatum in codeꝫ. spiritus sanctus superueniet in te ꝛc. Cõsũmatũ in codeꝫ. Ecce ancilla dñi fiat mihi ꝛc. ¶ Secũdum matrimoniũ etiam inter diuinã ꝛ humanam naturam in vtero virginis Marie ineffabiliter cõtractũ ꝛ indissolubiliter seu irreiterabiliter vniens naturas.hoc fuit iniciatũ Isa.vij.ecce virgo cõcipiet ꝛc.Hiere.xxi. Nouũ faciet dñs sup terrã mulier circũdabit virũ. Et sic ꝙ verba aliorꝫ ꝓphetarꝫ q̃ dixerũt aperte filium dei humanam naturam assumpturum.Hec enim fuerunt verba d̃ futuro per que vt dictum est spõsalia cõtrahuntur. Contractum autem fuit per verba gabuelis dicentis.Lu.i. Aue gratia plena dominus tecum.Et per responsionem virginis dicentis in eodem. Ecce ancilla domini fiat mihi fm verbum tuũ Nam matrimonium etiã carnale ꝙ mutuum consensum mediãtibus internuncijs per verba de presenti cõtrahi potest .ff.de sponsalibus sufficit ꝛ.l.in sponsalibus nihil interest ꝛ.l.finali. Ratificatum autem fuit diuina auctoritate ꝛ volũtate Tantum enim matrimonium alteri⁹ voluntate ꝛ auctoritate ratificari nõ potuisset.Vnde Gallatas.iiij. Misit deus filiuꝫ suum factum ex muliere factum sub lege. Consũmatum autem est in incarnatione Nam sine aliqua corruptione spiritusancto operante verbum caro factum est Jo

annis.i. Et in hac consumatione tota trinitas operata est:quia indiuisa sunt opera trinitatis extra ó summa trinitate.c.i. Tertium matrimonium est xpi ꝛ ecclesie iniciatum in xpi nauitate contractuz in eius predicatione ratificatum diuina auctoritate in miraculoꝝ operatióe cósumatum in passione vel initiatum qñ xps incepit predicare ℳa th.iij. Exinde cepit Jesus predicare ꝛc̃. Contractum in eucaristie institutóe ℳath.xiij.manducantibus illis accepit Jesus panem ꝛc̃. Ratificatũ in spiritussancti missióe Actu.ij Factus est repẽte ꝛc̃. Cósumatũ in euangelij diuulgatióe Gal.iiij. Eijce ancillam ꝛ filiũ eius. Quartũ matrimoniũ est episcopi ꝛ ecclesie iniciatũ in electione ℍeb.v. Nec q̃sq̃ sumit sibi honorẽ ꝛc̃. Cótractũ in cófirmatióe extra de transla.inter corpalia. vel ꝯsit per mutuũ cósensum eligentiuz ꝛ electi.extra de elec.cum iter canonicos Ratificatur cũ ad obedientiã suscipitur ar.extra de iureiurã.ego vel in confirmatione ratificaꝝ. Cósumaꝝ aũt in cósecratione extra de trãslatio.ij. ¶ Quintũ matrimoniũ est sacerdotis ꝛ ecclesie sue qñ initiatur in eius canonica electione siue presentatione extra de iure patronat⁹.q⁹ autem. Per assensum aũt huic presentationi prestitum cótrahiꝝ. Quando ꝙ prelatus ipsum admittit ꝛ cófirmat ratificatur qñ curam cõmittit cósumaꝝ arg.extra de insti.ex frequentib⁹:ꝛ de hoc etiam matrimonio legitur.xi.di.sicut.xxi.q.ij.sicut in vnaquaq̃. Et dicit decretalis q⁹ sicut episcopus preest matrici.i cathedrali ecclesie sue sic ꝛ archipresbyter plebi sue extra ó officio archipresby.c.fi.ad fi. ¶ Sextum matrimoniũ est dei ꝛ anime fidelis iniciatum in creatióe.i vi.di.nasci.cótractum in baptismo Osee.ij. Sponsabo te mihi in fide. Ratificatũ in sancta opatione: q⁹ per hanc anima firmatur cum deo. ꝑs. Qui facit hoc non commouebitur in eternuz vel ratificatur in dei dilectióe primo Corinth̃.vi. Qui adheret deo vnus spiritus fit cum eo. Consumatur in morte quando ab impio seculo fuge mortali subtrahitur.xxvi.q.vi.si presbyter. ¶ Septimũ matrimonium est dei ꝛ anime penitentis quod iniciatur in cõtritione per verba ó futuro:idest ꝓpositum confitendi. Sed contrahitur in confessione per verba de presenti vbi loquitur ꝛ confitens peccatum dicendo ꝛ sacerdos vice dei absoluẽdo. Ratificatur impositione penitentie ꝛ susceptione:ꝛ consumatur in plena satisfactóne. Est etiã aliud matrimoniũ dei ꝛ anime sancte quod iniciatur in gratie ꝑuentione:ꝯtrahitur in preuenientis gratie susceptione siue in assensu liberi arbitrij. Ratificatur in boni operis executione. Consũmaꝝ in boni operis assuefactióne ꝛ continuatione. Ad hec.xi.q.iij.extirmauit. ℳatrimonium autem vituperabile est diaboli ꝛ anime quod initiatur in suggestione que delectat. Contrahitur in consensu qui acceptat. Ratificatur in opere quod cõfirmat. Sed cósũmatur in peccandi consuetudine in qua est cósummata malicia scilicet contemptus. Nam peccator cum in profundum venerit peccatorum cõtemnit vel cósũmatur in morte. xi.q.iij.extirmauit.de ꝑse.di.iij.firmissime

¶ Capitulum.xliij.

m

Ereri vitam eternam licet homo non valeat ex condigno quia non sunt cõdigne passiones huius temporis ad futuram gloriam que reuelabiꝝ in nobis ꝛc̃.vt dicit ℝo. xiij. Deus tamen ex bonitate sua facienti quod in se est ex congruo tenetur eaz dare. vnde vocatur corona iusticie.ij. Thi. iij.cuius plura exempla habentur in ture. Nam licet ex gratia fit quod postulatio admittatur vt postulato vel postulanti competat actio vt admittatur.argu.ad hoc.ff.de adimendis lega.l.rem legatam .ff.de enict.l.ad res donatas. Verumtamen si postulatio fiat in concordia ꝛ de digna persona ex debito incumbit superiori ipsam admittere:ꝛ si non admittit iniuriam facit postulantibus ꝛ po-

stulato. ¶ Similiter presentatus petere non potest per actionem se instituí quia ius non habet in re. Nam ꝛ sine iuris offensa ꝛ sine presentati iniuria potest presentator laicus variare ꝛ aliuꝫ presentare vt extra de iure patronatus cum aduocat⁹. Vnde anteq̄ a prelato fuerit approbatum ratum non est quod a patrono fuerit inchoatuꝫ vt extra de iure patro. quod autem consulis. Et tamen offendit prelatus sic presentatum primo ꝛ dignum non instituit. Vnde non admissus agit contra illum a quo respuitur vt ei prouideat de bñficio cōpetenti. vt extra de iure patro. pastor. Sic etiam similiter dicimus quod dispensatio non ex iure sed ex gratia petitur. Et tamē ad eam concedendā. superior tenetur ex causa. vt. l. di. pōderet. ꝛ. c. do no sancto. ꝛ. c. si qs presbiter vel diacon⁹. Similiter ad elemosinam pauperi cōtra diuitem actio non datur. ꝛ tamen diues saltem in casu extreme necessitatis vel de superfluo tenetur Luce. vi. Quod superest date elemosinam. Et patronus vt dictuꝫ ē de gratia admittitur presentare. vt. xvi. q. v. si quis episcopoꝝ. extra de iure patrona. quantum. extra de penitētia in quibusdaꝫ. Et tamen iniuria fit ei si non admittitur ꝛ si p̄sentatus ab eo nō instituat. vt. ff. ō aqua quotidi ꝛ esti. l. i. §. penul. ff. qui satisdare coguntur. l. fi vō in fine.

¶ Capitulum. xlv.

MIracula solus de⁹ facit q̄ uis sancti miracula dicant facere qꝛ nō faciunt nisi in vtute eius. Et simlr solus deus peccata remittit quā uis sacerdotes absoluētes remittere dicant ſm illud Joā. xx. Quorum remiseritis peccata ꝛc̄. Cuius exemplū est quia dicitur in iure quod soli principi licet cōdere leges. vt. C. de legibus et constitu. l. vlti. Et tamen alibi dicitur qō senatus legem cōdere possit. vt. ff. de legi. ꝛ sena. con. l. non ambigitur. Quod est. qꝛ superiores de quibus est vt possint cōdere legeꝫ principis aucte condere intelligūtur. Sic in papa dicēdum est vt legati prelati capitula ꝛ consilia auctoritate ipsius facere cōstitutiōes intelligantur. Vnde in ꝓfilijs excepta intelligitur auctoritas dñi pape. vt extra de elec. significasti. xvij. di. p totū. i. q. vi. dudū⁹ pegrina. ix. q. iij. cuncta.

¶ Capitulum. xlvi.

MIsericordie dei nō preiudicat qō peccatorē finaliter destituat q diu⁹ expectās per pniam redire negligit. Cuius exemplū est quoniaꝫ ſm iura non preiudicat sponso q̄ sponsuꝫ in eadem prouincia de gentem per biennium expectauit vel per triennium si erat in alia prouintia. Quia per triennium expectandus est si ad aliaꝫ prouinciaꝫ se transferat. vt patet. C. de diuor. ꝛ repu. liberum cum per sponsum stetisset si alij nupsit. Tūc enim nihil fraudis idest pene est ei quod nuptias maturādo vota sua eludi diutius nō est passa. C. c. l. ij. Similiter non est fraus aliqua imputāda diuine misericordie si peccatorem per triennium idest per trium etatum decursum scilicet iuuenilis virilis ꝛ senilis. Vel per biennium idest tempus vite ꝛ mortis expectatum ꝛ non redeuntem finaliter deserit ꝛ in eternā damnationē ire pmittit

¶ Capitulum. xlvij.

MOrientis in mala dispositione seu voluntate omnia precedentia bona fiūt irrita ꝛ a mercede vacua sicut ciuiliter vltime voluntatis dispositio idest vltimum testamentum omnia precedentia euacuat. Nam vltima volūtas seruanda est vt. iij. q. ij. Et est ratio ne libertas suprema iudicij restringatur vt. ff. pro socio. l. cum duobus. §. idem. R. Nil enim ita debetur hominibus fic̄ vt vltime volūtatis liber sit stilus vt. C. de sacrosanctis eccles. is. l. i. Hoc tamen fallit in testamento inter liberos quod per secundaꝫ dispositionem nō tollitur nisi testator in secūdo testamento declaret primuꝫ nolle valere. vt. C. de testamētis. in auc. sed hoc inter liberos. ¶ Item cum quis in primo testamē-

to interdixit sibi licentiã iterum testandi qꝛ tunc primũ tolli non intelligit nisi in secũdo de primo mentio habeat. vt. ff. de leg. iij. l. si quis in principio. ¶ Itez moꝛs liberat hoiem a seruitute humana. Maz subditur hó homini q̃diu viuit: sed post mortem subditur soli deo. Et hinc est qꝺ in officio ecclesie. s. in principio lectionuz dicitur. Jube domne benedicere. In fine aũt dicit. Tu aũt domne miserere ꝛc̃. vnde in principio petit benedictio ab homine per nomen diminutũ siue sincopatuz qꝺ est domne: sz in fine petit misericoꝛdia a deo per nomẽ perfectũ qꝺ est domine qꝛ scz principium signat vitã hominis: ꝛ q̃diu quis viuit est sub hoie excepto papa. xxij. di. qui cathedram. ꝛ. c. sequẽ. ꝛ. ca. nulla ratione. Et ideo vt recognoscat se subditũ petit benedictionẽ ꝓpter bonuz obedientie. Finis vo signat mortem quã do iam non hominꝫ subest sed soli deo. vel ẽ sensus vt nos dñs saluter viuere faciat sub regumine hoꝝ qꝺ in fine miserea tur nostri. Jdeo aũt vtitur in pricipio nomine diminuto. in fine vo integro. quia in pricipio vt dictũ est querit benedictio ab hoie. cuius opera imꝑfecta sunt. C. de veteri iure. e. l. ij. §. sed qꝛ diuine in auten. de instru. cautela. i. R. in fine col. vi. ꝛ de nó alie. re. §. an aut. col. ij. Sed in fine petimus misericoꝛdiam a deo qui pater ẽ misericoꝛdiarũ. xxvj. q. vj. si qs presbyter. Et q opus imperfectũ non cognouit. extra de baptismo maiores. ¶ Item ió primo petimus ab hoie postea a deo vt scias qꝺ illud qꝺ homo minus bene facit deus supplet. vnde ad ipsum vltimo recurrit tanq̃ ad vltimum refugium ꝑs. Domine refugium factus est nobis.

¶ Capitulum. xlviij.

Egligentia ꝛ dilatio opis tollit operãdi ptãez. Cuius exempluz est sm iura canonica in electione. qa ad eligendũ est cõcessum tꝑs triũ mensiuz: vt. l. di. postq̃. lxiij. di. obeuntibus. Vlterius enim vacare non oz cathedralis vel regularis ecclesia. vñ si infra tres menses nõ fuerit celebrata electio iusto impedimẽto cessãte ad superiorẽ ꝓmouendi: extra de electõe fides. Et si infra alios tres mẽses nõ fuerit petita cõsecratio ep̃s metropoli sui iudicio cedat. q tꝑs fil'r negligẽtib⁹ cedit. extra de trãslatõnibus inter corporalia. Et idez est de metropolitano respectu suoꝝ supiorũ. Similiter sm deum q negligit ad deũ conuerti tpe ad hoc sibi cõcessũ qꝺ signatur p tempus triũ mẽsium ꝓpter tres principales etates. s. augmẽti status ꝛ declinatõnis. que sunt peccatoꝝ in hac vita ad penitendũ cõcesse: postea morte intercedẽte ꝺuolunt eius cã ad iudiciũ dei ꝛ priuatur facultate pẽitẽdi ꝛ dignitate celestis regni vñ saluberer cõsulit peccatoꝝ. Eccl. v. ne tardes cõuerti ad dominũ ꝛ ne differas de die in diẽ ꝛc̃. ¶ Item negligẽtia corꝝ que homo facere ꝺz ꝛ põt sicut sunt papue spiritualia ꝛ ptinẽtia ad saluté valde piculosa est: vñ ꝛ a deo punit sicut sm iura punit negligẽtia prelatoꝝ que aliquã do punit pena leuioꝝ. s. ex cõe duoꝝ mẽsium. j. q. i. aliqñ pena grauioꝝ. s. depositõnis. lxxxi. di. victũ. lxxxvi. di. c. i. extra de trãsla. inter corpalia. C. de offi. p̃fec. oriẽ. si qs. ff. de cust. ꝛ exhi. actoꝝ. carceri ꝛ. l. milites. xi. q. iij. placuit. Prima ergo pena locum hꝫ in modica negligentia: posterior autem in magna q̃ culpã sapit ꝛ per cõsequens dolũ. ff. de verbo. signi. late culpe ꝛ. l. magna. Silr sm deum aliqñ est negligentia magna que est peccatum mortale ꝛ merek penã magnã non soluz amissionis gr̃e vel glorie sed ẽt gehẽne. Et hoc vno mó ꝑsideraꝺ ex pte eius qꝺ per negligentiam ꝓtermittit: puta si negligat id qꝺ est de necessitate salutis siue sit actus siue circũstantia. Alio mó ex pte cãe puta si volũtas in tm̃ sit remissa circa ea q̃ sunt dei vt totaliter a charitate deficiat. Et ꝺ p̃cipue cõtingit qñ negligẽtia seqtur ꝓtẽptũ prouer. xix. Qui negligit viã suã mortificabitur. Aliqñ vo est negligentia modica q̃ est venale peccatũ ꝛ ió meret penã leuioꝛez puta tpalez. Dñ qñ ex negligẽtia ꝓtermit

titur aliquis actus vel circūstantia q̄ non est de necessitate salutis: nec hoc fiat ex cō temptu: sed ex aliquo defectu feruoris q impedit interdū p aliqō veniale peccatuz vñ tunc negligētia non ē aliqō peccatum mortale sed venale. Eccl'. vij. De negligē tia tua purga te cū paucis.

¶ Capitulum. xlix.

Obediētia nō respicit pre cipientis sanctitatē sz auctoritatē. Vnde i his que ptinēt ad ad mīstrationē ecclesiasticarū rerū potius fuisset obediendum pape q̄ paulo apostolo: qō p3 ēt nunc: vñ paulus dixit q' oz ordinandū sine crimie esse vt. xxv. di. §. nunc aūt. Et tñ auctoritate pōtificū episcopi dispēsare pñt in crimie adulterij ⁊ in minorib⁹. Et hoc qr papa maior est paulo in admīstratione vt. xxi. di. §. i. Nam papa est loco petri vt. xxiiij. q. j. qm̄ verus ⁊ si sit vicarius Jesu xp̄i vt extra de transla. inter corpalia ⁊ extra vt bñficia eccl'iastica sine di. cōse. vt nostrum Petrus aūt in admīstratione maior fuit paulo vt. ij. q. vij. puto. xxi. di. i nouo. Jtē obediēdum nō est alicui cōtra mandatuz dei: vñ si a papa aliqō mandatū vel rescriptum p̄diret qō eēt cōtra dictū dei oino respuendū esset vt. xxv. q. i. sūt qdam qr nedū minor in maiorē: sed ⁊ par in parē nō h3 imperiū: vt. ff. de arbitris. l. naz. ff. ad se. cō. treb. l. aliquo. §. tēpestiuū. Dicta tñ xp̄i vel euāgelia papa pōt modificare sicut illud qō dñs dixit. Quos deus coniunxit hō nō separet: modificaf p sūmum pontificem sic. Quos deus coniunxit cōsensu animoruz ⁊ carnis copula. Alias si primū interueniat nō secūdum separaf p religionis ingressum vt extra de p̄uersi. p̄iuga. verū ⁊. c. ex publico. Nō sic si aliuf p̄iugū velit in domo p̄pria remanere vt eo. ti. ex pte tua in fi. Jtez obediētia p cōi vtilitate iniuncta nec pp humilitatē neqz pp p̄priā incōmoditatē licite recusaf. Vñ si plat⁹ p̄cipit clerico suo q' vadat Romā vel alias p negocijs ecclie ⁊ ille non vult obedire dicēs. q' alij sunt ibi magis idōei vel priores eo: ℞ inquā excusatio iniusta est: quia ordo in legationibus non seruatur. ff. de legationibus sciendum. §. penul. Si autez excusat se q' nō possit relinquere curā rei familiaris ē sine dubio excusatio iusta si pro vtilitate alicuius p̄sōe priuate mitteref: qr nemo tenef relinquere p̄pria negocia p alienis. s. priuatis vt p3. ff. quēadmodū testa. apr̄i. Sed ⁊ si quis ex signatoribus. C. de testi. si qñ. §. ij. ff. de arbitris l3. ff. de iu. si longius cum suis si. Sed si mittif p cōi ecclie vtilitate nō est excusatio iusta: qr cōis vtilitas preferēda est priuate extra de postul. p̄la. bone. i. Et plurimorū vtilitas vnius vtilitati p̄ferē da est. vij. q. i. scias. Jn autē. de testi. ⁊ ea. q pa. in. xi. mense. §. quāobrem: nec. n. plat⁹ vtilitatez suaz vtilitati eccl'ie p̄ponere oz alioqn obligaf xij. q. iiij. qcūqz. ff. de administra. tu. ⁊ cura. fm dignitatē. §. i. Nec oz clericus ordiatus occasiōe p̄priop negocioz negocia eccl'ie reliquere nisi relaxef licētia ipetrata argu. vij. q. i. pñtium ⁊. c. placuit vt veni. ⁊. xvi. q. i. qui vere. Si enī indistincte p̄dicta admitteref excusatio ñ inueniref de facili q munera publica subiret. ff. de vaca. mune. l. i. circa principium Obedire ergo tenef clericus ar. C. de episcopis ⁊ cleri. si qs p̄sbyter. ad fi. ibi ex gestis negocijs subaudi vel gerendis. Nisi possit remanēdo gr̄am obtinere. Si enīz sunt aliq̄ munera reipublice tēporalis q̄ excusationē nō admittūt vt. ff. de vacatōne mu. sūt munera. Multo fortiº in munere reipublice eccl'iastice oz indistincte ⁊ gñaliter obtinere arg. ff. de iusti. ⁊ iure. l. i. ⁊. ff. de reli. ⁊ sūp. fu. sunt p̄sone. Dico tñ eē eqssimū q' eps qui regere h3 oia. xi. q. i. Si regenda clericū releuet si detrimentuz graue sibi viderit iminere. argu. ff. ad l. rodiā. de iac. l. i. ⁊. l. ij. §. equissimū ⁊. ff. q po. in pig. ha. interdū ⁊. l. sequenti. Jtem obedientie iniuncte recusatio aliquando est debita: sicut quando p̄cipitur aliqd quod sit cōtra deum. Nam fm canones semper obediendum est nisi id qō iniungif apte fit ꝺ deuz. xxiij. q. i. qd culpaf. Alii qñ vo ē licita puta si id qō p̄cipif nō ptinz

ad diuini cultus obsequm vl' ecclesiasticā vtilitatē. vij.q.i.ff.ꝛ coepiscop⁹. Dñ si eps ꝓcipiat alicui clerico suo ꝙ libꝛos suos ac cōmodet nepoti suo vel ecclesie sue renūciet vt alij ꝓferat obedire nō teneꝯ:qꝛ nec ad diuini cultus obsequz ptinet nec ad ecclesie vtilitatē. Mā ꝛ si ꝓcipiat ꝙ repleat bursa sua cū ipsa nō egeat ñ tenetur obedire. Jō dixit Lācellari⁹ parisien. ꝙ nō tenebat ad obedientiā bursalē siue argentinā neqz mulinā neqz eqnam.intelligas sine cā indictā ar.extra.de censi.cū apostol⁹ xvi.q.i.predicatoꝛ. Sz si eps precipet clerico dure cernicis vt libꝛos suos cōmodaret clerico bone indolis vt istrueretur in studio theologie ad quē ipsū mitteret vt ꝓficeret vī ꝙ ei sit obediendū qꝛ nō mouet ipsum carnalitas sed ecclesiastica vtilitas ꝛ cōis ar.in dicto.c.vij.q.i.qꝛ frater extra de magistris sup specula. Pōt ergō dici ꝙ si occasione ecclesie vel de bonis ecclesiasticis libꝛos acqsierit obedire tenetur. Alias contrarium extra de testa.requisisti ꝛ de iurepatronatus cum dilectus. Aliqñ vero excusatio obedientie videt rōnabilis ꝛ acceptāda sez ꝑm aliquos quando allegatur vānum propriū. Distinguunt enī ꝙ si clericus cui iniuncta est aliqua obedientia ab epō:puta ꝙ vadat ad aliquez locum vel hmōi allegans priuatā vtilitatez certat de vāno vitādo est audiendus sed si de lucro captando audiendus non est. Ad quod pertinet. C. de iur. de li. sancim⁹ §. si vero creditoꝛes. C. ō. codicillis. l. fi. §. penul. Nec debet inobedientie notam incurrere ꝓ aliquo cōmodo temporali. extra de maio. ꝛ obedien. illud.

¶ Capitulum.l.

Pus hominis acceptatur a deo ꝑm intentionem et mentez facientis magis ꝙ ꝑm illud quod factum est. Cuius exemplum habetur ex ꝓsuetudine que inducitur cum populus incipit aliquid obseruare ea mente vt de cetero sit consuetudo vel vt dicūt aliqui cum expisse placet populo aliquid obseruari pro consuetudine in futurum alias vero non.eo ipso qꝺ aliquid fit ius consuetudinarium inducit arg.ff.de itinere actuqz p:i.l.vlti. Ergo intentio consideratur in facto magis ꝙ ipsum factum vt consuetudinem inducat. Sic etiam est de nostris operibus apud ō um:quia deus sicut dicit Grego.coꝛ ꝛ nō substantiam pensat nec cogitat quantum sed ex quanto in suo officio offeratur.

¶ Capitulum.li.

Rando postulari potest a deo humiliter ex gratia quod non debetur ex iustitia: nam ſm tura postulatio est gratie petitio:vt cū ex gratia petitur aliquem inelegibilem licenter eligi vel concedi. Hoc enim non tam ex iusticia ꝙ ex gratia mouetur:vt extra.de postu.bone me.el prio ¶ Item orantes vel postulantes a domino misericoꝛdiam ꝛ gratiam non sunt digni exaudiri si sint ad inuicē in discoꝛdia vel rancoꝛe. Vnde Ecclesiastici.xviij. Homo homini seruat irā ꝛ a deo querit medelam quasi dicat frustra querit. Cui⁹ exē plum est qꝛ ꝑm iura postulatio debet fieri in concoꝛdia. Cum enim per postulatum gratia requiratur concoꝛditer ꝛ communiter est petenda vt extra de postulatione bone memoꝛie in princi. Aliter enim romana ecclesia non consueuit recipere.

¶ Capitulum.lij.

Rnantur aīe nostre spūaliter sicut mōiales vellātur coꝛporaliter. Est.n.multiplex vellū sez vellū professionis quod suscipitur a vgine vel coꝛrupta cū profitetur de altari vel de manu alicuius ſz in duodecimo anno ad minus.xxi.q.i.c.i.ꝛ q.ij.puella. ¶ Item vellū consecrationis qō imponitur virgini tm̄ ꝛ.xxvi.anno ad minus.xx.q.i.placuit.lxxvij.di.placuit. Et dic̄ Hostien. ꝙ vir ipse obtinuit Lugdūi qō i hoc casu i āno vicesimo ꝓsecraret ſz tamē periculū est in moꝛa. ¶ Itē est vellū

ordinatiõis qõ oliz vabak diaconissis in quadragesimo anno. xx.q.i.diaconissa.
¶ Item est velum prelationis quod oliz dabatur abatissis in quadragesimo anno xx.q.j.iuuenculas. Addit ét hostiu. velum quintum.s.conuersionis. Et tunc si per annuz postea stat exire nõ potest.z sic potest intelligi.extra de regula.vidua.z.c.statuimus. In his ergo qnqz velis representantur qnqz virtutes quibus debem⁹ spiritualiter ornari.prima est obediẽtia que competit pfitentibus.secũda est continẽtia que potissima est in virginibus.in tertio designatur scia siue prudẽtia que precipue competit ordinãdis.in quarto velo dsignat iustitia que precipue competit presidentibus siue prelatis.in quinto penitentia per quã ad deum cõuertimur.z ideo incipientibus competit.

¶ Capitulum.liij.

Parentuz necessitati nullo mõ debet deficere fili⁹ z pcipue idigẽtie pfs.naz sm leges pr põt vendere filiũ necessitate famis ingruẽte vt tamen pcio prestito vel a filio vẽdito vel alio quocunqz emptori quãdocunqz restituto ad ingenuitatez peueniat.vt.C.de patribus q fil.distrax.l.ij. Multo fortius põt pignori obligare.qa cui qõ maius é pcedit multo magis z qõ minus.ff.de reg.iur.nõ dz cuiq. Sed nũqd seruus efficit sic sm azonẽ. Alij cõtra sed tñ seruire dz.ar.C.cõmunia de manumissi.l.i.Et nunqd in alio casu q necessitatis põt vẽdi a pre. Non qz lex generaliter dicit q nõ lz patri filiũ vẽdere.C.õ patribus q fil.distrax.l.).ergo gñaliter ei phibitũ intelligit nisi casu ei cõcesso. Sed nunqd mater põt filium vẽdere.dr q nõ ar.C.de transacti.matr].nec lege pcessum repitur qz nec filiũ hz in ptãte sicut pater.

¶ Capitulum.liiij.

Passio innata vel vitium nullo conatu vel vsu tota lit tollit.Cuius exẽplũ est in iur naturali q nulla cõsuetudine abrogat. Nam cõsuetudo ẽ ius naturale nullo tpe cõualescit.vt.xxxij.q.vij.flagitia.Sitr passio innata siue vitiũ ad qõ hõ ex cõplexione vl natura inclinat lz p ẽtiam assuetudinem refrenet vel mitiget.tñ non totalit extirpatur.Sene.Qõ innatũ est vel infirũ nõ tollit sed limt poeta. Naturam expellẽs furca tñ vsqz recurret.

¶ Capitulum. lv.

Peccatu vinculũ faciliter nectit:sed nõ faciliter soluit. Cuius ratio est qz peccatum est qd spũale.spũalia aũt a corpalibus distãt:qz corpalia facili⁹ destruũtur q̃ cõstruant:vt pz.ff.de pecul.nõ statiz.ff. d acq.pos.possideri.§.in admittẽda. Spiritualia vo ecõtrario facilius ꝓstruuntur q̃ destruãtur. Eps enim q solus ordinat non solus deponit.qz eps a.xij.episcopis audit.presbyter a sex.dyaconus a tribus xv.q.vij.felix preter ꝓpriũ episcopum.ij. q.v.presbyter.Subdiaconus aũt eodem priuilegio gaudet extra de seruis nõ ordinandis mirã. Sed nec cã illoz audiẽda ẽ sine pñtia clericoz.i.canonicoz.xv.q.vij. .§.solus.z duobus.c.ibi sequẽtibus.Sed eps qui a metropolitano cõsecrat.lxiij. di.c.i.z sequẽti.z extra d tẽpo.ordiñ.sine auctoritate romani põtificis depoti non põt.iij.q.vij.q̃uis liceat z.c.ibi sequẽti.Ergo similiter vinculũ spirituale scz peccatũ facilius est ad nectendũ q̃ ad dissoluẽduz Isa. v.Quasi vinculũ plaustri peccatum.
¶ Item peccatũ vilificat hoiez z deponit eũ a sua dignitate. Et hinc est q sm iura aliqñ supior dignitate vel par punit ab inferiori vel equali rõne delicti.s.qñ facit ꝫ sententiã canonis ab eo editi.z scient incidit in factũ dãnatuz.xxxiij.q.i.c.i.ij.z.iij. arg.vi.di.c.ij.vt ambrosius rõne crimis in sua parochia cõmissi dãnauit imperatorem qd alias nõ fecisset. ¶ Facit eni ad hoc qõ talis delinquens z ex certa sciẽtia cõtra canonem vniendo se facit inferiorem.ar.xl.di.multi ad fi.z sic inferiori imperio tacite se submittit qõ fieri potest secũda questione septima.nos si incompe

tenter. vnde iam non est superior sed infe
rior. Sed ista secundum hostiensem intel
ligēda sunt de maioribus vel paribus ex
traneis etiam exemptis quibus scilicet il
le contra cuius constitutionem vel cano
nem faciunt non subest. puta cum intra
eius territoriuꝫ existentes scienter contra
eius constitutiones delinquūt. Sed in eo
superiori cui episcopus subest. q̄ canonez
edidit minime locū habet puto in metro
politano proprio. Nam sicut sentētia vl̄
canon proferētem non ligat. ita nec pro
ferētis superiorem. extra de maioritate ꝛ
obediētia cum inferior. ff. de arbitris. l. pe
nul. ¶ Itē nota quod peccata puerorum
pueritis etas non semp excusat quod pa
ret per exemplum tam humane quam di
uine legis. Nam ſm leges humanas que
dam crimina sunt q̄ minoribus siue pue
ris imputantur post. xiiij. annum tantum
Mā in adulterio vel alio crimine qō p̄
adulterio lex iulia posuit puta si pecuniā
accepit pro comperto stupro vel domuꝫ
prebuit ad stuprum vel adulterium com
mittēdum districte punitur minor quia
in nullo eidem parcitur aduersus p̄cepta
legum venienti cum committit in legem
vt. ff. de minori. auxilium. §. in delictis ꝛ.
l. si ex causa. Nec enim iura loquuntur ō
minore maiore. xiiij. annis quia minor.
xiiij. annis predicta lege iulia non tenetur
Solet autem in quibusdam malitia anti
cipare tēpus pubertatis. extra de despon
sa. impu. a nobis. ꝛ. c. pubes. Et aliquando
tentant quod forsitan complere non pos
sunt extra de sponsali. iuuenis ꝛ. c. fi. In q̄
casu ipsos peccare intelligas si alias mu
lieres tentauerint q̄ vxores. Ius tamen
presumit q̄ in pueris locum non habent
peccata que membris genitalibus cōmit
tuntur extra. de deli. pu. c. i. Alia autez cri
mina seu delicta imputantur pueris etiaz
infra. xiiij. annum scilz a septennio vsqz
ad. xiiij. quia omne delictum cadit in im
puberem preterq̄ delictum carnis scilicet
quo ad penam spiritualez ꝛ quo ad peni
tētiam a sacerdote petendam ex quo scili
cet septem annos excessit: qz talis potest
mentiri ꝛ verum dicere. Vnde dicit Aug.
in epistola ad renatum episcopum: sic enī
habetur in glosa super canonem de con
secra. di. iiij. paruuli. Septennis etatis pue
ri ꝛ mentiri ꝛ verum loqui ꝛ confiteri ꝛ
negare possunt. Et ideo cum baptizantur
ꝛ simbolum reddunt ꝛ ipsi per se ad inter
rogata respondent. Nam ꝛ mendacijs et
periurijs plena est etas puerilis. extra de
delictis pue. c. i. Et quāuis iurare non de
beāt. xxij. q. v. pueri ꝛ. c. paruuli. ꝛ. c. hone
stum si tamē iuuauerit valet pupilli iura
mentum. Potest ergo puer deierare. ff. ō
libera causa. l. vlti. Et furtuꝫ committere
vt. ff. de furtis impuberem. Etenim malo
rum vires infirmitas animi non excusat
vt. C. si aduersus delictū. l. i. Hoc denotat
mēs vbi positi. e. c. i. pueris grādiuscul' nō
dic ifātib⁹ nec dic pueris grādib⁹ sz grādi
sculis q̄si de maioribus septem annoꝝ lo
quat. Sic ergo maior septem annis delin
quere pōt quo ad deū ꝛ spūaliter puniri.
Puniunt etiam talium delicta pena tem
porali qz si conuenitur ex delicto suo cō
misso ex proposito nō parcitur ei. vt. C. ō
penis ipunitas. xv. q. i. illa. xxvi. q. v. si qs
cuiuslibet. Vbi qui clericū dānatum p̄ epi
scopum defendere vult nō excusat ꝓpter
etatē vel sexum. ff. si aduersus delictū. l. i. ꝛ
ꝛ. ff. de dāno infecto dāni. §. si pupill⁹. Et
ad sill. se. con. l. ij. §. ipuberes. Nō ergo ta
libus parcitur nisi quibus miseratio eta
tis perduxerit iudicem ad moderatioreꝫ
siue mitiorem penā vt extra de deli. pu. c.
i. de con. di. iiij. c. eos. ff. de minori auxiliū
§. in delictis. Sic ꝛ parcitur senectuti. ff.
de termino amo. l. ij. Ad idē extra de apo
statis ex litterarum. Sed infra etatem se
ptem annoꝝ dicunt quidam q̄ si pupill⁹
proximus fit infantie nō tenet delicto si
cut nec infans vt. C. de in. delibe. si infāti:
qz illa etas qcqd vidz ignorat. C. ō fal. mo
ne. l. i. de cō. di. iiij. eos. ff. ō edil. edi. cū āt. §
excipitur. Vnde nec piurare pōt qz sciens
fallere non videtur. ff. de iureiurā. qui iu
rasse ꝛ. §. vlti. ff. ō iurj ꝛ facti igno. l. vlti. ꝛ
de arbitris diem proferre. §. corā. ꝛ de ac
quirend. here. pupill. ex quibus causis in

posſea. Si pupillus proximus ſit puber/
tati punitur etiam temporaliter. De pena
autem ſpirituali quantum ad deum legi
tur in quarto dialogorum q puer quidá
v. annorum propter peccatū blaſphemie
a diabolo raptus eſt. Dicunt tamen qui/
dam q puer ille nó fuit dánatus nec mor
taliter peccauit. Sed viſio illa fuit oſtéſa
ad patrem contriſtandum qui peccato il/
lo peccauerat non corrigens eum. Sed ℞
eſt expreſſe contra intentionem Grego.
dicétis q pater pueri animam filii negli/
gens nó paruuz peccatorem gehēne igni
bus nutriuit. Vnde dicendum eſt q in il
lo malicia ſupplebat etatem. Vñ puero ſi
non eſſet doli capax etiam ſeptēni nō im
putaret peccatū. ff. de regul. iur. pupili. ff
ad. l. aquili. ſed ꝛ ſi quicūqz §. i. ꝛ de dolo
heredib⁹. §. i. Regulariter tamen dicitur
in iure q minor ſeptē annis non ſentit: ꝛ
ideo non punitur. ¶ Itē peccatuz morta
le aufert omnia bona gratuita: ſicut ciuili
ter ex delicto auferuntur omnia bona tē
poralia vt. C. de bonis damna. per totuz
qc̄. Et extra de iudeis ꝛ ſarracenis ad libe
rádā. ꝛ extra de hereticis vrgētis: ꝛ extra
ne clerici vel monachi relatum. ¶ Item
peccatum mortale quantuncūqz ſit occul
tuz ꝛ inuiſibile tamē impedit ꝛ tollit gra/
tiam ſicut tollitur Reſcriptum ex vitio i
uiſibili ꝛ intelligibili. Et vocatur vitiū in
uiſibile ꝛ intelligibile vt ſuggeſtio falſita/
tis ꝛ ſuppreſſio veritatis. Tollitur enim re
ſcriptum ſi per ſuggeſtionez falſi vel ſup
preſſionem veri fuerit impetratum ꝛ ſciē
ter vel ignoranter ſed per talez qua nō in
terueniente non fuiſſet obtentum. vt ex
tra de reſcriptis ſuper litteris. ¶ Itē pec/
catum mortale bino actu mentali induci/
tur ſcilicet cogitatione ꝛ moroſa delecta/
tione. vel ſaltem terno ſcilicet cogitatiōe
delectatione ꝛ ꝓſenſu. Cuiꝰ exemplū eſt ſi
cut ſm iura binus actus inducit conſue/
tudinem vt. xxv. q. ij. ita nos. C. de epiſco
pali audien. l. iij. in fine. Et binꝰ actus vel
trinus inducit poſſeſſionem vel quaſi vt
extra de cauſa poſſeſ. ꝛ proprie. licet etiam
vnico actu acquiratur poſſeſſio vel pdi/
tur vel quaſi. vt. C. de ſeruitu. ꝛ aqua. l. cū
talis ꝛ extra de conſti. cum oportet. ꝛ ex
tra da prieben. pro illorum. ¶ Item pecca
ta venialia quia parua ſunt non tollunt
charitatem nec vitam eternam. nam ſm
iura modica damna tollerantur: vt ar.
xij. q. ij. terrulas. ꝛ. c. ſi quis ꝛ. c. bone rei. ex
tra de his que fiunt a prelatis ſine conſē
ſu. c. paſtoralis. ff. ꝺ i integris. reſti. l. ſeyo.
Sic ꝛ deceptio modica tolleratur. vt. ff. ꝺ
mino. l. in cauſe. §. idem pomp. ¶ Item
veniale peccatum non euacuat bom ope
ris meritum ſicut reſcriptum. q̄uis ſit cō
tra ius priuate perſone. tamen ſi leuem ꝛ
modicam leſionem infert non euacuatur
ſed valet vt ſi papa mádet i ſuo reſcripto
q non admiſſis dilatoriis exceptionibus
procedatur in principali vel ſi mádet actio
nem ſeu petitionem alicuius diferri. vel
cum indulget cruce ſignatis non conuēi/
ri tempore crucis. vt. C. de precib⁹ ipera.
offe. l. q̄cūqz ꝛ. l. reſcripta.

¶ Capl'm .lvi.

Peccatores aſſimilantur fi/
lijs illegitimis quorum q
dam dicuntur nothi ſicut
qui natus eſt de adulte/
rio qui videtur verus ꝛ
non eſt verus. Et his aſſi
milantur hypocrite vel heretici de qui
bus dicitur Math. vi. Attendite a falſis
prophetis qui veniunt ad vos in veſtimē/
tis ouium ꝛc̄. Vel per nothos intellige
peccatores publicos ꝛ infames. Dicitur
enim nothus a nota. i. infamia que mul
tum affligit hominem ſicut dicitur no/
tha quartana q̄ multum affligit ſi ſit anti
quaſic ꝛ talis merito ſperni poteſt. ff. de
re. iudi. qdā. Et tñ non eſt peccatum illi⁹
qui naſcit ſz illius q generat. lvi. di. naſci.
Sz q: de graui peccato natus ē fama ſug
gillatur. xxxij. q. vij. quid i omnibus. qui/
dam vo dicuntur ſpurij ſez de concubina
nati qui etiam dicuntur naturales Et di
cuntur ſpurij a ſpuricitia incōtinētie. Li
cet enim concubinatus per legem anti/
quam admittatur. ff. de concubinis. In
concubinatu i fine argu. xxxiij. di. c. i. ꝛ ij.

Hodie tamen talis concubitus prohibe
tur etiam per legem que monet omnes
caste viuere ꝛ punire lēones castitatis pe
stiferos vastatores in auctē. de lenonibus
R. i. ꝛ. §. sancimus. coll'. iii. Et quibus
mo. na. fi. le. effi. §. illud quoqꝫ coll'. vi. Et si
etiam hoc lex concederet cum hoc verta
tur in periculum anime nō dedignaretur
sacros canones imitari. extra de secūdis
nupt. c. fi. Ergo per spurios per spurcitiā
incontinentie de concubina natos accipe
peccatores carnales ꝛ luxuriosos qui ex
concubina idest ſm carnem nati sunt ꝛ i
spurcitijs carnalium peccatorum inuolu
ti. Apostolus ad Gall. iii. Qui de ancil
la ſm carnem natus est. Quidam vo
dicuntur manceres idest de scorto na
ti ꝛ tales signant inconstātes qui omni
tentatōi cedunt. Nam mulier fornicatrix
omnem virum excipit. Vel per hos intel
liguntur cupidi ꝛ auari. qꝛ mulier stat in
scorto plus cupiditate lucri quaꝫ delecta
tionis. Et ideo ſm p̄m magis debet di
ci cupida quam luxuriosa. Vnde tales vo
cātur meretrices a mercede. Prouer. vi.
Precium scorti vix vnius est panis.
¶ Item peccator assimilatur seruo. Nā
qui facit peccatum seruus est peccati. Jo
annis octauo. Et hec similitudo atten
ditur quo ad tria. ¶ Primo quo ad ori
ginem quia seruitus ſm iura non est a
natura immo potius contra naturam.
Vnde diffinitur a iuristis. q̄ seruitus est
constitutio iuris gentium qua quis con
tra naturā subiicitur dominio alieno. In
sti. de iure personarum. §. seruitus. l. di. i?
gentium. xii. q. ii. cum redemptor. Cum
enim iure naturali omnes liberi nascerē
tur non erat cognita libertas cum serui
tus esset incognita Instit. de libertinis
quia de iure naturali omnia communia
erant. Sed ius gentium ꝛ regna diuisit
ꝛ seruitutem ꝛ obligationeꝫ induxit. viii.
di. quo iure Instit. ō iure naturali gētiū
Jus autem ciuile nomina obligationum
ꝛ actiones induxit. ff. ō p actis. l. cōuentio
num ꝛ. l. iure gentiū. Instit. de actionibus
Similiter peccatū nō est a natura idest a
iure nature imo ꝓti? cōtra naturā tāq̄
eius corruptela. vnde Augu. ait. Peccatū
nō est natura sed vitium nature appeten
tis id qđ nō est sui ordinis. Vnde natura
fuit creata libera ab oi peccato. Et iteruꝫ
per peccatū subiicit homo dominio alie
no scꝫ diabolo vl̄ necessitati peccādi quia
ꝺō in peccato positus sicut dicit Chri. nō
facit qđ vult sed qđ diabol? vult Apost.
Roñi. vii. Nō quod volo bonū hoc ago
sed quod volo malū. nec ista necessitas vl̄
voluntas excusat qꝛ nō est coactionis nec
excludēs arbitrij libertatē. ¶ Item ab eis
dem hominibus incepit seruitus ꝛ pecca
tū scꝫ a primis parētibus. Nō est enim ve
rum dictū quorūdā dicentū q̄ seruit? ac
cepit initiū ab ebrietate Noe. quod ꝓbāt
per illud. xxxv. di. vi. die. Nō esset hodie
seruitus nisi ebrietas fuisset qꝛ exp̄i pōt
nō esset scꝫ hoc modo inducta idest p ma
ledictionē ꝛ ꝓpter ebrietatē: seruit? enim
fuit ante diluuiū: qꝛ nemroth qui fuit op
pressor fuit ante diluuiū. Possemus aūt
dicere q̄ seruitus fuit ab ebrietate spiri
tuali. Nā p̄mi parētes satis p̄nt dici fuis
se ebrij qñ peccauerūt qꝛ sine mēsura fue
rūt nec vex intellectū habuerūt nec verā
electionē sicut nec ebri? hꝫ. Et si illa ebrie
tas nō fuisset seruit? subsecuta ñ fuisset
saltē coactionis ꝛ afflictionis. Vnde post
penā statim dictū est eue sub viri potestate
eris Gen̄. iij. ¶ Secūdo quo ad conditio
neꝫ qꝛ cōditio seruit? sequit̄ ventrē idest
mulierē. Nā si mater est serua ꝛ ꝑtus ser
uus. Et si libera aliquo tempore scꝫ dum
pregnās erat ingenuus iudicat̄ ꝑtus In
sti. de ingenuis in princi. ꝛ. ff. de statu hōi
num ꝛ seruo ꝑ. §. i. Similiter seruit? pec
cati vl̄ libertas iusticie sequit̄ matrē idest
voluntatē que quasi mater est in actibus
ꝛ opibus humanis. Vnde ipa est ſm Au
gs. qua peccatur ꝛ recte viuit̄. Posset ēt
dici q̄ velut mulier serua ē caro: velut āt
libera est mēs: vnde carnis ē seruire: mē
tis vo iubere: vnde Sene. dicit' libro. iij.
de beneficiis. Errat si qs estimat seruitu
tem in totū hominē descēdere. Pars ei?
melior excepta ē: corpora obnoxia sūt ad

scripta dominis. Mēs quidem est sui iu ris. Hinc est qđ in his que pertinēt ad in teriorē motū volūtatl hō nō teneť homi ni obedire: qz igitur caro serua est: mens vo libera qui sm carnē viuunt sūt serui. hi vo q sm mentē sunt liberi Gal. iiij. Qui de ancilla sm carnem natus. ¶ Ter tio quo ad liberationē qz quādoqz seruꝰ de gra domini sui fit liber: ꝛ sic peccator p diuinā gratiā fit iustus. Sicut ergo ꝙdiu aliquis in seruitute est positus est manui ꝛ potestati suppositꝰ: sz manumissꝰ a ma nu ꝛ potestate liberať. Insti. de libertinis. Ita ꝙdiu aliqs est in peccato manui ꝛ po testati diaboli subiectus est: sz per pniam ab eo liberať. Nam sm Boetiū erat an tiquitus quedā vga pretoris q̄ dicebatur vindicta: qua manumittēdꝰ ter ptutieba tur a pretore dicēte. Aio te liberū. C. si ad uersꝰ liberta. l. ij. sz Azonē. Et ex hoc for te processit forma absolutōis canonice: q̄ cum virgis fit ꝛ verbis ꝛ alijs cōsuetis ex tra de sēten. excōi. a nobis. ii. Sed adhuc hec vga penitentia est: quasi penitens ter percutiať sz in cōtritione cōfessione ꝛ sa tisfactōe ꝛ absoluetur a seruitute peccati ꝛ restituetur i gratie libertatē. ¶ Itē pec cans in seipsum nō minus puniēdus est q̄ peccans in aliū: quod pz per exēplum eius qui sibi ipsi iniecit manus violentas qz talis sm iura sic irregularis est q̄ non promouetur ꝛ ꝑmotus deijcitur. Et as signatur triplex ratio. ¶ Prima qz presu mitur q̄ in alijs oēm tyrānidem tute ex erceat qui in seipm ausus est seuire. ff. de heredi. ac. cū aūt. §. accipitur: vnde versꝰ. Qui sibi nōpcit tibi vel mihi qūo parcet ff. de boñ. eo. qui mor. si. añ: sen. cōsci. l. i. §. antepenul. ¶ Secūda rō est qz alienū in uadit ꝛ sic furtū facit. Furtum eni est con tractio rei alienc iuito dño Insti. ō ob. q̄ q̄si ex maleficio nas. §. i. C. vnde vi. §. si. Nemo aūt dñs videť mēbrorū suoꝝ. ff. ad. l. aq̄l. lib. homo. §. i. ¶ Tertia aūt rō ē qz sui ipius est homicida ꝛ conditioni di inimicus. l. v. di. si quis abscederit. In illo igitur q sibi amputat cā irregullaritaꝫ est seuitia siue magnū membrū amputet siue paruū appareat vel nō appareat nisi cau sa incisionis iusta fuerit puta langor. Est eni caro putrida resecāda. v. q. v. c. j. xxiiij q. iij. resecande. Veruz in his que sine sua culpa ab alio vel casu fortuito mutilātur est cā irregularitis ōformitas in mem bris apparentibꝰ ꝛ debilitas in non appa rentibꝰ. Sed q̄nta debilitas vel deformi tas vel qualem irregularitatem inducat superioris iudicio derelinquiť ar. extra ō corpo. viciatis. c. i. ꝛ. ii. ꝛ. c. pēuł. ꝛ vlti. ꝛ ex tra de clerico egro. c. i. Hec est verū qđ di cunt rustici q̄ vbi p̄sbyter ab hostibus se ctus ē non possit celebrare nisi testiculos siccos ꝛ pulueriz̄atos gerat i bursa quasi tunc intelligatur omnia mēbra sua habe re siue enim habeat siccos siue virides ō fectꝰ illius membri nec deformitatez nec debilitatem inducit. ¶ Itē peccatores sūt venatores diaboli. Est eni multiplex ve natio. Maz quedā est oppressiua ꝛ ista est tyrānorū ꝛ aliox opprimētiū Gen. x. Ce pit nēbroth robustꝰ eē vēator coram dño .i. oppressor hoium. vi. di. §. hisita. ¶ Se cūda adulatoria ꝛ ista ē histrionū ꝛ simi liuz quotiēs placendi cā dicunt bona de aliquo ipm falsē commendando. Et hec adulatoruz venatio ē omnibus illicita ꝛ sm iura infamiā iferť. vt. lxxxvi. di. sūt nō nulli ꝛ. vi. q. i. plurimi. iij. q. vii. §. tria. ¶ Ter tia est arenatoria. cuz quis recipit salariū vt in arena pugnet cum bestijs feris. secꝰ de mansuetis. Item secus si non pugnet pro pecunia sed vt probitatem suaz pro bet seu virtutem experiatur. Et hec etiaz sm iura est omnibus illicita. vt. iii. q. vii. § tria. ff. de postu. l. i. §. Item senatus. ꝛ. §. bestias. Et de hac etiā loquitur lxxxvi. di. qui venatoribꝰ ꝛ duobꝰ. c. sequen. §. goff. Hec autez venatio moraliter referrur ad auaros qui propter cupiditatez lucri pu gnant idest litigant in arena. i. in auro qz omne aurum tanq̄ arena ē exigua vt di citur Sap. vi. ¶ Quarta est occupatiua. ꝛ hec aliquando est saltuosa que in saltu siue nemore sit canuz auium ꝛ hominuz multitudine congregata que licet non sit proihibita laicis. ff. de vi. publ. l. i. ꝛ Insti.

de re.diuisi.§.ferre igitur besti.ff.ō acqui. re.do.naturale.ꝛ.l.pomp̄.Clericis tamen omnino ē iterdicta vt.lxxxvi.di.q vēatoribus .Sed mens dicti decreti etiam de laicis intelligitur qbus ipso tempore quadragesime ꝛ ieiuniorum hec venatio phibetur. ¶Moraliter autē hec venatio refertur ad persecutores aliorum qui vel detrahendo quod ptinet ad canes morda ces vel rapiēdo quod pertinet ad aues rapaces. vel expugnādo armis quod pertinet ad homines feroces qui alios persequ ꝛ ledere studeṅt. ¶Item peccans non absoluit a reatu ,diuini iudicij nisi per penitentiaz satisfaciat. Cuius exemplum est qꝛ ſm ius ciuile si ratis. tua vi fluminis in agrum meum delata sit non aliter cogor dare tibi potestatem extrahendi nisi de p terito damno mihi caueas. vt.ff.e.raſ.ꝛ. ff.de exi.tellus.§.si ratis.ꝛ de dam.infe. pretor ait.§.hoc edictuz ꝛ.l.hoc ampli⁹. §.neratius. Tunc autem moraliter adaptando ratis vi fluminis in agrum deuenit quando anima vi tētationis per peccati naufragium diuine ire iudiciuz icurrit a quo ratis anime educi nequit q̄diu per penitentiaz deo satisfactū non fuerit. ¶Item peccans scienter non est dignus misericordia sed peccans ignoraṅter misericodiam i aliquo meretur. Cuius exemplum habetur in eo qui ordinatus est ab epo excōmunicato qꝛ si scienter qs a tali recipit ordines indignus est dispensatiōe extra ō ordi.ab episcopo qui renunci. vl excōmuni.c.i. sed si ignoraṅter potest cum eo per proprium epm dispēsari.extra.e.c. ii.dispensabitur autem quo ad executōez tm̄. Nam excōmunicatus licz caracterez quem hz transferat executionem tñ quā nō hz trāsferre nō potest.i.q.i.gīa ꝛ.c.statuimus.i.q.vij. diabertū.

Capitulum.lvij.

Puniri debent illi qui sunt i culpa. vñ iuriste dicūt qꝛ pena suos dz tenere actores. Sz hoc non intelligit de omni pena .Unde distinguitur ab aliquibus qꝛ est duplex pena scz eterna ꝛ temporalis. Pe eterna ergo dicunt qꝛ generaliter verū ē scz qꝛ pēa suos tm̄ tenet actores Ezechiel xviij. Filius non portabit iniquitatez patris .Fallit tñ i originali peccato quod ad omnes transiit ꝛ ab adam descēdit. vnde Apostolus. Per vnum hominez intrauit mors ꝛ per omnes transiit. Sed quo ad penas temporales bene punitur interdū vnus pro alio ꝛ sic loquitur.xxiiij.q.iij.si habes.i.q.iiij. Itē pro peccato.ꝛ.vi.q.i.qs quis.xv.q.vltima cū multe.extra de spō sal.non est nobis.extra de offi.dele.sane. Alij distinguunt qꝛ est triplex pena scilicz eterna corporalis ꝛ spiritualꝫ. Eterna pena nunq̄ punitur vn⁹ pro alio.vt.i.q.iiij c.i.ꝛ.c.iā itaqz nisi sit imitator sceleris vbi quidem non tam pro alieno q̄ pro suo ō licto punitur.i.q.i.cito turpez. extra ō renunc. vbi cum pridem.ꝛ sic itellige.i.q.iij. contra dominus ad moysen. Corporalis vō pena duplex est. Quedam enim est circa corpus ꝛ illa sepe pūitur vnus p alio vt patet per diuersa iura.i.q.iiij.§. Itē p peccato criminum. Quedam vō circa statum vt seruitus vel infamia ꝛ illa etiaz sepe punitur vnus pro alio.vi.q.i.§.verū. xv.q.ſi.cuz multe.extra ō fili.presby.literas.ꝛ extra de purga.c.accedens.extra de penis ad aures.ꝛ.c.in quibusdam. Spiritualis vō pena quadruplex est. ¶Prima est pena excōmunicationis ꝛ illa nūq̄ punitur vnus pro alio.xxiiij.q.iij.si habes. ¶Secunda est pena interdicti loci ꝛ illa frequenter punitur vnus p alio.extra ō spō.non est nobis.extra ō offi.del.sane .ꝛ c.i.ꝛ.vi. ¶Tertia remotio ab oblatiōib⁹ ꝛ illa similiter punitur vn⁹ pro alio.xvij. q.iiij.miror. ¶Quarta ordinis ꝛ illa pūitur vnus pro alio. Maz maritus repellit ab ordinib⁹ ppter delictū vxoris.xxxiiij. di.si cuius. ¶Item si pater emit eccliam pro filio ipo ignorante licet non repellat ab ordinibus eccl'am tñ amittere dz.i.q. v.c.vij.extra de symonia de regularib⁹ ꝛ duob⁹.c.sequeñ. ¶Item punitur quis in eo in quo deliquit. Cuius exemplum ē i illis qui in eadem vocatione eligēdo pe:

cauerunt scienter eligẽdo indignũ extra de electiõe cũ i cunctꝭ .c.inotuit.ꝛ. c. bõe memorie magunti.quo casu sũt ipo iure potestate eligendi priuati. Et idez si peccatur in postulando. ¶ Itẽ punitur quis sine culpa sed non sine cá. Causa autez ẽre quis iure suo sine culpa sua priuat ꝓsuetit his versibꝰ ỏnotari. Paupertas odiũ vitium fauor scelꝰ ordo. Personas spoliant ꝛ loca iure suo. Qui versꝰ sic exponũtur.paupertas ꝓpter quã vniuntur due ecclie ꝛ vna amittit dignitatem suã.xv.q.i.ꝛ temporis qualitas. Odium scz ciuium interficientium suũ epm.xxxv.q.ij.nos: ꝛ extra de penis ad aures ꝛ.c.in quibusdaz Vnde si occiderunt ciues duos epos prios successiue vl forte ex alia causa simili sibi ita enormi pdit ipa ecclia episcopũ. Vitium scilz lepre extra ỏ clerico egroto vel debilitato.tua nos. Vnde ꝓpter vitiũ lepre remouetur episcopꝰ ab administratione ecclie. Fauor scz cõstãtinopolĩ ciuitatis.xxii.di.renouantes. Fuit enim datꝰ constantinopoli ciuitati prim⁹ locus prẽter romanum.ꝛ amisit eum alexandrina. Scelus.xxvij.q.ſi.multorum. Vnde propter scelꝰ patris vel domini spoliatur tota familia communione .Vnde aliquando remouetur ac ỏpõitur familia ab oblationibus altaris pro peccato domini ꝛ clericus vt supra dictũ est a beneficio ob symoniam a patre commissam . Ordo ꝓpter cuiꝰ fauorem dominus seruum suũ amittit.lviij.di.frequẽs generalis. Et accedit.ff.de operis libertorum interdũ. vbi ratione dignitatis superueniẽtis amittit quis operas quas habuit in libertã quia indignum est vt liberta seruiat ex quo tãtam adepta est libertatem. Eodem etiaz modo priuatur aliquis etiam sm iudicũ diuinum sine culpa sed non sine causa sicut thobias priuatꝰ est visu ꝛ iob filijs vt per patiẽtiam probarentur ad aliorum exemplum. Vnde dicitur Thob.ii.ꝙ hãc tentationem permisit dominus euenire illi vt posteris daretur exemplum patiẽtie eius sicut ꝛ sancto iob. Sicut etiam cecus natus priuatus est visu nõ ex culpa quia neqz peccauit neqz parentes eius vt cecꝰ nasceretur sed tamen nõ sine causa scz ꝓ gloria dei vt patet Johis.ix. ¶ Itã pumẽdi sunt peccatores manifesti non soluz a deo sed etiaz ab hominibus quod patet per exemplum in vsurarijs manifestis q preter penam eternam quam merentur apud deum sm canones triplici pena puniuntur. Nam vsurarij manifesti nec ad cõmunionez altaris admittũtur nec xpiana nam si in hoc peccato decesserint accipiũt sepulturã sed nec viuorum oblationes recipi debẽt.qꝫ si quis clericus contrauenerit quod accipit reddere cogitur.ꝛ donec ad arbitriũ episcopi sui satisfecerit ab offici sui manet executione suspẽsus. Vocantur autem vsurarij manifesti sm hostien notorij vel ex euidẽtia facti.qi vsurariꝰ mensã tenet paratam ad pecuniã mutuãdam cuilibet sub vsuris.sicut meretrix i ꝓstibulo patet ar.extra ỏ chioa. cleri.tua ꝛ.c.fi. Et in hoc casu ipo iure penã patit canonis ꝓtaratã. Vel manifesti intelliguntur notorij iuris.puta qi sũt ꝓ episcopum i ecclia publicati.secus si adhuc ab ecclia tolerentur vt extra de cohabi.cleri.ꝛ mulie.nostra. Maz si manifesti sunt per famã tm̃ non tamen notorij non patiũtur hãc penã ipo iure sufficit autez ad publicationem faciendam qꝫ vocati cõfiteãtur vel negantes ꝓ testes conuincantur.vt de cohabita.cleri.tua. Sufficiunt autez ꝛ certa argumẽta.vt extra de vsuris.cũ tu.lxxxi di.si qui sunt. ¶ Itẽ punitur vnus ꝓ malicia alterius inquantum de ipa malicia participat sicut heres vsurarij tenet restituere pro ea inquantum patiunt vires hereditatis ꝓcepte.extra ỏ appell.qua fronte Et de raptoribus.in litteris. Vnde ꝛ si alter heredum factus sit nõ soluẽdo tenet alius in solidum saltem q̃ntum ad ipz de hereditate peruenit. Maz ꝛ res hereditaria obligata videtur extra ỏ vsuris cũ tu. ¶ Item nota qꝫ quedam pene sunt priuatiue que vocantur pene damni. Exẽplũ cuius in iure de excõi.qua priuat homo potestate eligendi quia excõmunicatꝰ eligere non potest.extra de consti.qõ itelligi

ril de excõmunicatiõe maiori: vt extra d clerico excõicato: ꝛ inter. c. penul. ¶ Item de suspensione. Quia etiam suspensi elige re nõ possunt extra de consuetudine. cuz dilect⁹. extra de donatio. apostolice. suspẽ si etiã celebrando irregularitatem. incurrũt. extra de clerico excõmunicato apostolice. secus de excõicatis minori excommunicatione. ¶ Item interdictum est pena q̃ priuat potestate eligendi. quia nec interdicti possunt eligere. extra de electione. cuz inter. xij. seniores.

¶ Capitulum. lviij.

Penitẽtia sequẽs peccata p̃cedẽtia ostruit. sicut ꝛ pcũ sequẽs destruit p̃cedentia merita. Eze. xviij. Si auerterit se iust⁹ a iustitia sua ꝛ fecerit iniqtatẽ ꝟz oẽs abominatiões q̃s opari solet ipius nũqd viuet? oẽs iustitie q̃s fecerat nõ recordabũt ꝛc. Sicut ꝓstitutio posterior derogat ꝓori vt extra de cogna. spiritu. c. i. ff. de legi. ꝛ constitu. l. non nouum. Etiam si nulla in posteriori de prima mentio habeatur. sic ꝛ posterior vita derogat priori. Nam posterior culpa derogat priori iustitie. ꝛ posterior penitẽtia delet p̃cedentem culpam Eze. xviij. Si impius egerit penitentiam ab oibus peccatis suis que operatus est ꝛ custodierit oia precepta mea ꝛ fecerit iudicium ꝛ iustitiam vita viuet ꝛ nõ morietꝫ omnium iniqtatũ ei⁹ quas operat⁹ ẽ nõ recordaborũ iustitia sua quã operat⁹ est viuet. ¶ Itez pnia transfert hoiem ꝺ culpa ad gr̃am. Et hec translatio multiplicit fit. sicut patet per exemplum in translationibus prelatorũ. Mã talis trãslatio aliqñ fit causa necessitatis puta cuz prelatus in ẽcclia sua persecutionẽ patitur ꝛ hostilitatem. extra de renunt. nisi cum pridem. §. propter malitiam. Talis autem est trãslatio siue conuersio eorum qui propt̃ tribulatiões seu aduersitates vel infirmitates ad deum conuertunt. Maz mala que nos hic premunt ad deum nos ire compellunt sicut dicit Eze. Sap̃. x. Transtulit illos scz penitentes per mare rubrũ. i. per tribulationem ꝛ persecutionem p̃s. Multiplicate sunt infirmitates eoruz postea accelerauerũt. ¶ Aliquãdo vo fit causa vtilitatis. puta cum in ecclesia sua inutilis est ꝛ in alia vtilis. Est enim tam vtilitas q̃ necessitas legitima causa translationis. vi. q. i. omnes qui. ꝛ. c. eps. Et hac etiam ex causa debet homo conuerti ꝛ transire de statu culpe ad statum gratie. quia sclz in statu culpe est omnino inutilis quantum ad merendum quia nec sibi nec alteri meretur. sed dum est in statu gratie operatur fructuose quia meret. ꝛ propterea cõuersio peccatoris vocatur trãslatio de morte ad vitam ꝛ de inutili ad vtile Dñ. i. Joh. iij. Scimus qm̃ translati sumus de morte ad vitam ꝛc. ¶ Aliquãdo fit trãslatio causa leuitatis puta q̃ ex leuitate alteri ecclesie adhereat vel suaz pro derelicta habeat puta q̃ vxorem duxerit vel miles factus fit vel q̃ ab ipa ecclesia sua desit per tres septimanas vel duos mẽses sine iusta causa vel absqz licẽtia sui superioris. In quibus casibus ꝛ similibus priuari potest ecclesia debito iuris ordie seruato. Et ideo talis causa non commendabilis est. Et talis est conuersio puerorum impuberuz q̃ quadam leuitate animi potius q̃ deuotione ꝛ sine licentia parentum religionem intrant vl̃ profitẽtur ꝛ maxime si pueri sint non doli capaces de quibus manifestum est q̃ ex sola leuitate hoc fecerunt. Et iõ nõ obstante tali professione quam infra pubertatis annos fecerunt a parentibus repeti ac reuocari possunt. ¶ Aliquãdo vo fit huiusmodi trãslatio causa cupiditatꝫ vel ambitionis ꝛ tunc secundum iura p̃uandus est ecclesia habita scilicet prima. ꝛ habita scilicet secunda. vt nec primã possideat quaz per superbiaz spernit. nec secundam quam per auaritiam concupiuit extra de clerico. non. re. §. fi. vij. q. i. eos. ꝛ c. li. quis episcopus. Prima tamen ecclesia ipsũ repetere potest si voluerit. vij. q. i. non oportet. Talis ergo ẽ conuersio siue penitentia ficta hypocritarum scilicz vel propter cupiditatem terreni lucri. vl̃ propter ambitionem honoris qui dupli

ti premio priuãtur: scilicet celesti qõ contemnunt ꝛ interdũ etiam temporali. Tum quia seipsos aliquãdo affligunt abstinẽtia ꝛ huiusmodi ꝛ sic priuant seipsos cõmodo corporali. Tum quia etiam aliquãdo dum eorum hypocrisis deprehenditur confundũtur ꝛ vituperantur ꝛ sic priuãtur premio eterno quod spreuerunt ꝛ tẽporali qõ ambierũt. ¶ Aliquãdo fit translatio causa humilitatis. puta religionis. In quo casu inferioribus episcopis sufficit petere licentiam. Alioquin si nec petita licentia transeat ecclesia potestatẽm repetere simlit. vij. q. i. si q vo. ꝛ capitulo. si qs presbyter. Ipse aũt ecclesiã repetere non potest. vij. q. i. eos ꝛ extra de renũ. cum in dubijs. Sed hic sciendũ q; si ob conscientiam criminis dimissa prelatura ad vitam monachalem quis descenderit ad prelaturam secularem resurgere non potest ò iure alias secus. iiij. q. j. hoc nequaq;. ꝛ extra de renun. post translationem. Et huic translationi assimilatur conuersio eorum qui culpam suam ꝛ miseriã erubescentes humiliter ad penitentiam veniunt interdũ qdẽ remorsu ꝯscie puncti ꝛ stimulati. Qui postq; cõuersi sunt ad pristinã culpã ꝛ cõuersationẽ secularem. i. inordinatam vitã nõ reddũt. Ista est ẽa ꝯuersio peccatoris cuiusmodi fuit cõuersio magdalene de qua habet. Luce. vij. Itẽ nota q; pnie q̃ iniungunt a sacerdotibus sũt hodie arbitrarie: qr de eis nõ possit dari certa diffinitio siue regula. Et ideo relinquuntur sacerdotũ arbitrio seu iudicio determinãde sicut ẽt ſm iura ea que certa regula diffiniri nõ pñt iudicis arbitrio relinquunt sicut de fide testibus adhibenda. Ideoq; hoc fidei iudicis recipientis relinquit: qa ipse magis scire põt q; alius. ff. de testibus ꝛ attesta. fides vel verba epistole. Item in mora cuius diffinitio non traditur. ff. de vsuris ex mora. Re. i. Item in impẽsis factis in rebus dotalibus. Nam ꝛ si deduci debeant nõ tñ facile est in vniuersum diffiniri: sed singula ex genere ꝛ magnitudine ꝯpendioꝝ estimari pñt. ff. de impẽ. in re. dota. factis. qõ dr in fi. Silr ergo ꝛ in q̃ti tate penitentie peccatoribus imponende conuenit. Vnde tempora penitudis habita moderatiõe cõstituenda sunt sacerdotis iudicio put cõuersoꝝ aios pspexerit eẽ deuotos habito respectu ad etatis pericula ꝛ egritudinum necessitates. xxvi. q. vij. tempora. ꝛ c. hoc fit.

¶ Capitulum. lix.

Perseuerãtia bone vite excludit ius diaboli ab hoie ꝛ acquirit in eo ius deo. Vnde assimilatur cõsuetudini que si sit rõabilis tollit ius in loco in quo viget. ff. de legibus. ꝛ sena. cõsul. l. de quib⁹. Item consuetudo rõnabilis ius inducit. Insti. de iure naturali gẽ. ꝛ ci. §. ex nõ scripto. Item pseuerãtia ꝛ continuatio boni prenalet legi peccati sicut ẽt cõsuetudo vicit legẽ. s. si sit a tanto tẽpore seruata vt nõ sit in memoria hoiuꝝ qñ incepit. vt. ff. de aqua plu. ar. l. i. in fi. ꝛ. ff. de aqua quoti. ꝛ estima. l. hoc iure. §. ductus aq̃. Et silr cõsuetudo q̃ romana seruat eccla ꝛ precipit ab alijs seruari ẽt vincit legẽ: vt. xi. di. nolite de cõsecra. di. i. basilicas. ¶ Item cõtinuatio pnie ꝛ bone vite sequẽtis abolet culpã ꝛ infamiã male vite precedẽtꝭ sicut cõsuetudo posterior tollit priorẽ. ex ò cogna. spũ. c. i. Et hoc verũ est si in eodẽ municipio diuerse ꝯsuetudies diuersis tpibus oriuntur. Nam si diuersis secus. vt xij. di. sit sancta. Nec. n. diuerse aliquorũ cõsuetudines aliorum debent contrario more subuerti. vt. xij. di. illud.

¶ Capitulum. lx.

Potestas non soluꝝ spũalis sed etiaꝝ tẽporalis est apõ papã. Nã papa vtrũq; gladiũ hꝫ. xxi. di. c. i. lxiij. di. tibi dño. Vnde ꝛ reges ꝺponit. xv. q. vi. alius ꝛ c. nos sanctorum ꝛ c. iuratorum. i. q. iij. quia ꝑsultatus. xcvi. di. duo sunt. Et non soluꝝ regem cõstituit immo transfert. extra de elec. venerabilem. imo etiã imperatorem electũ papa hꝫ approbare electionẽ ꝯfirmare vel infirmare ꝛ ipm cõfirmatũ etiaꝝ

cõsecrare. Et hec oia ꝓbãtur in predicta decretali venerabilẽ. Ipse ẽt papa impatorem deponere potest. Si.n. Zacharias papa regẽ francoꝝ qui a romano pontifice coronã nõ recipit nec ꝑ eũ examinatur nec comprobatur ab eo vel reprobatur non tã pro suis iniqtatibus q̃ pro eo q̃ tante ptãti erat inutil' a regno deposuit ꝛ aliũ loco eꝰ instituit. xv. q. vi. alius. multofortius impatorẽ q spũalius quodãmõ subest ei poterit remouẽ. xcvi. di. duo sũt. ꝛ c. si iperator. ¶ Jtẽ ptãtis vel officij plenitudo i maioribus prelatis repꝛesentatur ꝛ designat' i vsu pallij. Illã in papa pallium designat plenitudinẽ potestatis plẽissimã extra de au. ꝛ vsu pallij ad honorẽ. ꝛ eũ de elect. illa quotidiana. In patriarchis vero plenissimam officij designat potestatem ar. extra de priuile. antiqua. In archiepis pleniorẽ officij ptãtẽ. eũ de auct. ꝛ vsu pallij. nisi. ꝛ c. ad honorem. In epis vo plenam officij potestatem quibus q̃nq; concedit scz aliquibus. vt papien. ac cumen. ꝛ messa no ꝛ hostien. Quibus ex lõga cõsuetudie ꝛ ecclarum suarum priuile. debet' que seruanda sunt. extra de officio ordina. duo si mul. xxv. q. ij. c. i. ij. ꝛ iij.

¶ Capitulum. lxj.

Relatorũ regimen ꝑcipue in duobus ꝓsistit. s. in vga correctiõis ꝛ doctrina ꝑdicationis. Nã latratu canũ lupi arcẽdi sunt baculoq; pastorũ. xliij. di. §. i. Sz in vga discipline attẽdere dz vt corrigat benivolẽt. s. nõ ex odio sz ex charitate qꝛ falsa iustitia dedignationẽ hz: va ꝓpassionem. ¶ Jtẽ vt corrigat prudẽt. s. vt cũ discretõne corripiant' tumidi. tolerẽt infirmi ꝛ q̃s castigare seuerius necesse ẽ non seuientis plectat' aio sed medentis. vt. lxxvi. di. c. ij. ¶ Jtẽ cõgruent' scz vt rigor iustitie vbi cõgruit remittatur ꝛ vbi expedit intẽdatur Est aũt remittẽdus siue tpandus ex duobus. ¶ Pro ex multitudie peccantiũ. i. q. vij. quotiẽs. extra ō trãsa. c. finali. Oñ versus cõis. Ob populũ multũ crimen ꝓrans fit multũ. Q̃n aũt est multitudo in cã tũc ꝓlatus incipe dz a spũalibus proximis vt eoꝝ exẽplo frangat' cetera multitudo. liij. di. cõmestationes. ¶ Jtem puniendi sunt maiores ō vniuersitate q̃ alios trahũt ad pcñm. extra de clerj. exterminatores. ¶ Scõo tpatur rigor ex q̃litate peccatũ qꝛ deferẽdũ ẽ psone ꝛ dignitati. extra ō offi. delegj. sãe. qꝛ. ꝛ c. pastoral' ꝛ. cx de maiori. ꝛ obe. ꝓtuas. xlv. di. cũ beatus. l. di. ꝓtumaces. ij. q. vij. quisquis. xxiij. q. i. qui contra pacez. ff. de penis. vt seruoꝝ. ita tamen q̃ non deseratur iustitia vite qꝛ secũdũ Augustinũ agitur vt vita hominum corrigat'. xxij. q. prodest. Est etiam interdũ rigor agendus ex duob⁹. Primus cum pcñm ex auctorita te defendit'. de penitẽ. di. vi. c. i. in fi. ¶ Jtẽ scõo cũ vsitatũ est malũ ꝛ mult̃ crassantibus opus est exẽplo. i. q. i. reperiunt'. ff. de penis aut. facta. §. vlti. Et nota q̃ si supior modũ excedit nimis corrigẽdo ꝛ si peccet xiij. q. iij. quo peccat in fi. nõ tñ cogitur a subditis venã postulare ne dum nimium seruat' hũilitas regẽdi frangat' auctoritas lxxxvi. di. qñ. Sepe. n. ex ꝙersatõe eq̃li cõtẽptus nascit' dignitatis. ff. de offic. ꝑsidis. obseruãdũ. Debz. n. ꝓlatus ex igenio suo dignitatẽ augere ne ꝓtẽptibilis habeat'. ff. de offic. ꝓconsu. nec qcq̃. §. circa. l. di. i. extra de accusa. c. qualiter ꝛ qñ. Scõo ptinet ad regimẽ prelati doctrina predicationis Vbi primo necessaria ẽ charitas intus ardens. i. Coriñ. xiij. Si linguis hoiuz loq̃r ꝛ angelo⁹ charitatẽ aũt nõ habeã factus sum velut es sonans. Scõo vita exterius lucẽs Gre. Cuius vita despicitur restat vt eius ꝑdicatio cõtemnatur. iij. q. vij. §. porro in fi. Ambro. Judicet ille de alteri⁹ errore qui non hz in se qõ cõdemnet. vt. e. q. c. iudet Greg. In grauibus peccatis qs positus dum suis ꝑmitur aliena nõ dolet vt. e. q. in grauib⁹ Chrisso. Male viuẽdo ꝛ bñ docendo deũ instruis qualiter te debeat condemnare. xl. di. multi. Talis ẽm Hieronymus assimilatur cineri per quẽ liriuiũ trãsiens lauat ꝛ nõ lauatur. lxxxij. di. §. vltiñ. Et ẽm Augustinũ assimilatur lapideo canali ꝑ quez aqua doctrine trã-

sit ad viceolos.i.ad subditoꝝ corda in q bus alijs fructū facit.i.q.i.si fuerit. Et ſm Nicolaum papam assimilatur faci arden ti que seipsam cōsumens alijs lucez mini strat.xv.q.vlti.c.vlt. ¶ Tertio necessariꝰ est actus predicatiōis discrete docens circa quē quattuor ꝓsiderabis. Tēpus vt si loquatur semp sed temporibꝰ opportunis si enim semper plueret terra nō germina ret. Vnde Leuitici.xv. Vir qui fluxum se minis sez spiritualis:idest verba dei patitur immundus erit. Ideo Paulus dicturus importune premisit oportune.xliij. di.sit rector in fine. ¶ Item cōsiderandus est locus vt scilz predicetur in ecclesia vel alio loco publico vel honesto non in priuatis domibꝰ ne suspitio sit ō hereſi.xxx. di.si qs. ¶ Item modus.s.vt fiducialiter ⁊ libere p̄dicet.xi.q iij.nolite. Et in priuatis locis p̄t aliqua ꝓponi non solēniter sed in modū simplicis exhortationis seu collationis.ex̄ de hereticis.cū ex iniuncto circa prin. Debet eē ēt predicatio humilis extra de maioritate ⁊ obediētia humilis doctrina:qz aspitatis nimie icrepatio nec correptionē recipit nec saluté.xlv.di.cuz beatus.ff.ad le.aql ꝑceptoris. ¶ Quarto ꝓsideranda est dicendoꝝ ⁊ auditoꝝ q̄litas. Nam ſm capacitatē audientiū docenda sunt alta ⁊ ꝓfunda ⁊ subtilia ⁊ infima plana ⁊ simplicia.xliij.di.sit rector.viij.q.i.oz Alias si nō intelligētibus,pfunda diceret nō esset p̄dicator sed p̄cussor. In fine nota q̄ p̄latus qui nō audiuit donatū ⁊ ē nimis insufficiens deponēdus est.extra de eta.⁊ quali.c.vltimo. ¶ Item prelatus oz diligenter custodire gregem suum.ita q̄ ex negligentia vel incuria sua nullus in eo iacturā patiatur alioquin reus efficit. Vnde p̄lati in hoc similes sunt illis q habitāt in littoribꝰ maris. Quia ſm leges si nō inueniat q rapuit res ex naufragio hi qui iuxta littora maris in qbus nauis infra vel tracta fuit inter fines agri cuiusq; p̄dia possidēt siue morātur ex edicto diui adriani tenētur ⁊ a p̄sidibus cōdēnari debēt dānum passis vt sic possessores territorij q̄uis nihil rapuerint in omni eo q̄ dānum passi sibi naufragio adēptum ꝓbauerint ꝯdemnētur. Et est ratio naturalis.qz sic debent custodire inter littora. ne etiaz ab extraneis ibi aliqd diripiatur. Inuigilent ergo ⁊ ponant custodes ne detrimentū patiātur ſm qō legitur de officio p̄fecti vigiluz lege prima ſcā ⁊ tertia. Similiter si de domo vel villa expugnat aliqd raptuz sit q̄uis verba edicti desint tñ ex mente labeo ait huic edicto locū fore. Nec enim minus in mari q̄ in villa vt ecōuerſo possumus ꝑ latrūculos infestari. vt.ff.eo.l.iij.§.labeo scripsit. Et similiē ex mēte diui adriani dici potest.q̄ si quis extraneus in ciuitate aliqua vel eius territorio fuerit spoliatus.vel res eius furto amiserit cōmunitas teneat. Nec actio ⁊ cōtra heredes datur. vt.ff.eodem.l.iiij. in fine. Si ergo cōmunitas quelibet tenetur custodire diligenter territorium suū. multo magis custodire ⁊ conſernare tenetur quilibet prelatus gregem suuz alioquin dicetur ei illō Zacharie.xi. O pastor ⁊ idolum derelinquēs gregez. Vnde sicut idolum hominis nō est homo simpliciter sed homo ſm quid:sic etiam pastor non custodiens gregem suum. ¶ Item prelati peccatum periculosum est subditis.non solum publicum sed etiam occultum.qō patet per exempluz in symoniacis. Quia si episcopus sit symoniacus in ordine ⁊ occultus suspēsus est quo ad omnes. Et ꝓbatur.xxxij.di.nullꝰ.⁊.c.preter hec. Symoniacus enim in ordine hz caracterem vitiosum.i.q.i.reperiūtur ⁊.c.quibus daz narrantibus. Vnde si scio eum symoniacum in ordine occultum nullo modo debeo ab eo ordiari.i.q.i.si quis a symoniacis.extra de symonia p̄tuas. Et si ignoro eum symoniacum esse cum sit in veritate nō recipio executionem sed dispensatione indigeo in detestationem criminis vt in dicto.c.si quis a symoniacis. extra de ordinat ab episcopo.c.i.in fi.⁊.c.ij. Si aūt scio sed coactus suz recipe si absolute coactꝰ fuerit tūc nec caracterē recipio .l.di. p̄sbyteros.extra de bapti.maiores. Si vō coactus fuerim cōditiōaliter.tunc

aliud est quā ignoráter.i.q.i.constat. ℟e/cipio enim executionē.sed nó ibi. Et ratō est qꝛ magis cōstat de voluntate coacti q̄ ignoráns.extra de symonia sicut nobis. Si autem credo vel scio episcopū symo/niacū non in suo ordine sed in collatiōe ordinum seu beneficiorū si possum obti/nere q̄ ab alio ordiner debeo vtiqꝫ hoc facere. Alioquin quādiu toleratur ab ec clesia ꝛ occultus est si cōpellat me secure recipio nō obstante cōscientia repugnan te.qꝛ erronea est.xiij.di.nerui.xi.q.iij. Cui est illata lꝫ fit ar.p̄tium.ff.ō libe.causa igi tur.§.i. Et qꝛ omne qđ fit cōtra cōsciētiaꝫ nē.xxviij.q.i.§.ex his.extra de p̄scriptio. quā oē. Sed intellige ꝓ sciētiam ex precep/to vel ꝓhibitione formatā vel qđ fit cō/tra conscientiam nō erroneā.q̄ si mala au/dieris ō prelato sis fidelis ꝛ nō nimis cre dulus.ff.q̄ cū falso.ta.l.i.in fi.ff.de eo p̄ quē factum est.l.i.§.i.extra de in integ.re sti.ex litteris qꝛ dictum vnius facile seqꝫ multitudo extra de purgatiōe.cano.cum in iuuentute. ergo de facili aurem non p̄/beas.xi.q.vij.si qd igit.lxxxvi.di.si qd vo de quocūqꝫ.xxxiij.di.habuisse.

¶ Capitulum.lxij.

p Purgatorij pena assimilatur excōicationi vel pene legali per quā.s.nullus seipsum li gare pōt vel soluere.ff.de ar bitris.l. penul.iiij.q.iiij.ca.i. ¶.ne qs in cā sua iudi.l. vnica. Est tñ p̄riū ar.de sen.excōi.cū desideres vbi inuit q̄ si eps cōicet cum illo quē excōicauit sentē tiam incurrit. Sed dic q̄ ille non ligatur snia ꝓpria sed canonis. Et si expresse di/ceret q̄ participās cum excōicato ab eo nō ligaret non valeret.extra de sen.excōmu. nuper.xi.q.iij.excōicatis.ꝛ.c.cum excōica to. Similiter nullus in purgatorio exns pōt seipsum vel ligare ad culpā vel solue re a pena. Et ideo a nobis expectant suf/fragia quibus a pena illa solui mereātur siue per suffragia elemosynarū seu oratō nū ꝛ hmōi.ij ℣ac.xij. Sancta ꝛ salubris est cogitatio p̄ defunctis exorare vt a pec catis soluant. Itē nota q̄ purgantur ali/quādo anime defunctoꝝ extra locum cō munem purgatorij in quo generalit̄ ani/me purgari dicunt̄ sic̄ patet ex libro.iiij. dialogorū beati Grego. Et hoc concedit aliquibus ex priuilegio speciali vt scilicet exempte sint a cōmunis purgatorij loco sicut per priuilegiū eximitur quis a foro xvi.q.i.frater.extra de priui.cū capella.ff. de excu.mu.l.penultima.§.si potest.ff.de excu.tu.spadonem.§.scire.ff.de admini. l.is cui. Conceditur ergo hoc priuilegiuꝫ gratie quorūdam hoiuꝫ animabus vt in aliquo loco super terrā purgentur vt eo rum status hic existentibus facilius ino/tescat vt scilicet ab eis citius adiuuent vl̄ ꝓpter alias causas deo notas.

¶ Capitulum.lxiij.

r Actio cum sit virtus emi nentior in homine de/bet regere totā animā ꝛ omnes p̄tes ei⁹ sicut di/cunt iura.q̄ quelibꝫ ec/clesia epatus regenda ē iuxta dispositionē ꝛ ordinationem epi.x. q.i.decretū:ꝛ.c.regenda. Nam episcop⁹ ē maior omnibus sicut xp̄i vicarius.xxxiij q.v.mulierem. Vnde inobediens ei mor/te.s.excōicationis occidetur.extra ō ma. ꝛ obedi.c.i.ꝛ.ij.qꝛ oēs sub eo sunt:vt.co. ti.c.oēs. Similiter qꝛ ratio ꝑm ꝓm est supremū in hōmine gerens similitudinē dei.ps. Signatū est super nos ꝛc. Est enim lumen rationis quedam participatio diui ni luminis.idcirco dꝫ esse super nos:id/est p̄cipari ꝛ dominari in nobis.ita vt oēs partes hominis ꝛ actus ꝑm eius dis/positionē ꝛ ordinationeꝫ regulentur. Et si caro vel aliquod mēbrum illius ei non obediant occidenda sunt mortificatione pnie. Vñ Apo. Rom.xviij. Si spiritu fa/cta carnis mortificaueritis viuetis.

¶ Capitulum.lxiij.

r Ecreatio qeta ꝛ modesta cui libet lꝫ ꝓ tpe. sed dissoluta ꝛ inqeta nō ꝓperit virtꝰ spūali bus. Hinc est cui ꝑm iura q̄ cleric̄ nō ꝓhibet piscatio lꝫ eni clericis nō solū cā necitat̄ vel vtilita

tis ſz ēt cā recreatōis cū retib⁹ piſcari dū modo tñ cū filētio ⁊ modeſtia fiat. Vnde ⁊ monachoꝭ retia texere ꝑ piſcibus capiē dis de cōſe.di.v.nunq̄ Prohibet tñ cleri cis venato. vt.lxxxvi.di.q vēatorib⁹. Jō ergo piſcatio concedit ⁊ venatio ꝓhibet qr venatio fit cū inquietudine ⁊ clamore. piſcatio vō cū qete. Et qr maior delectatō ⁊ diſſolutio eſt in venatione q̄ in piſcatio ne. venator enim currit ꝑ deuia ſicut dia bolus cū ducit aiam captiuā. vex eſt tñ q ꝭ clericis ꝓhibeat ſaltuoſa venatio ⁊ cla moſa tñ quieta ⁊ recreatiua ꝓcedit. ſcz qñ fit nō cā voluptatis ſz recreatiōis ad exci tādū forſitan appetitū vel calorē natura lez. ar. extra de homicidio. dilect⁹ filius. a. capellanus. ⁊ extra de iureiurādo ⁊ ſi xp̄s de cōſe. di. v. ſint tibi ieiunia. i. ⁊. ij. licet ſm quoſdā epiſcopo ſit oio iterdicta. Sic itel ligūt. xxxiiij. di. c. i. Hoſtien aūt dicit q̄ ve natio ē omnibus interdicta ſi fiat eo tpe quo debent hoies in eccl̄ia eſſe vel orare ſiue ſint clerici ſiue laici. lxxxvi. di. ꝓputa tis. de cōſe. di. iij. irreligioſum. ⁊ di. v. ieiu niū. qr venatorē ſcz in venatione mortuū neminez legimus ſanctum. lxxxvi. di. qui venatorib⁹. Et nō ſolū in dieb⁹ ieiunioꝝ eſt illicita. ſed etiam in feſtis qbus hoies ō bent venire ad eccl̄iam niſi forte neceſſita te famis ingruēte. Et idē ē ſi apri venirēt ⁊ vaſtarēt ſegetes vel vineas clericoꝝ vel monachoꝝ. Aliis āt dieb⁹ licita eſt laicis ꝑ carnib⁹ ⁊ pellib⁹ habēdis alias non ſm Raymū. ⁊ Goffredū. Quia ⁊ de ipa vena tione decimas dare inbēt. xvi. q. i. qcunq; ⁊ extra de decimis ñ ē in ptāte. Clericis āt ē illicita ſi nimis apponāt mentē in vena tione ita q̄ eccl̄ia in ſpūalib⁹ vel tpalibus exinde detrimētū patiat vel aliq̄ onus i de habeat. extra ō cleri. vēa. c. i. ⁊. ij. Neceſ ſitate ergo eccl̄ie exigēte licita eſt venatio clericis ⁊ monachis. Et ſimiliter cā vtili tatis ⁊ recreatōis aliquotiēs p̄nt venari ſi ue ſint ep̄i ſiue alij dūmō venatio ſic geta ⁊ non p̄ficiſcantur cum canibus ⁊ anibus quando debent viſitare ⁊ predicare.

¶ Capitulum. lxv.

Remitti non poteſt dānus alicui illatus ſine ꝓſenſu il lius niſi ꝓp neceſſitatē pa cis vel alicui⁹ ꝓſimilis vti litatis cōis. Vnde pone q̄ guerra fuerit iter duos mi lites vl̄ p̄ncipes ⁊ hinc inde iniurie multe ⁊ damna fint illata poſtea facta ē pax iter ipſos ⁊ dāna hinc̄ñ data remiſſa ſūt nun qd iſta remiſſio extēdit ad hoies ⁊ valito res vtriuſq;: Non vī niſi de cōſenſu eo rundez ſit facta. ar. C. de. tranſactio. l. i. ⁊. l. trāſactionis placitum. ⁊. l. preſes ⁊. l. v. pe. a. te. extra de maiori. ⁊ obedientia. c. ſi. ff. ō trāſactis. lege. iij. ⁊ lege. qui cum toto. ⁊ le ge nulli. ff. de pact̄. ſim⁹. §. pacta. l. vbi ⁊. l. in ſūma ⁊. l. ſi. cōuenerit. Vel niſi forte alit̄ nō poſſit haberi pax vbi quidem vtiliter partis geritur negocium vtriuſq;. Et ſic poteſt intelligi. ff. de pactis. conuentionū. Aliter quomodo poſſum remittere ius hois mei cum nec poſſem ab eodem tan tundem extorquere ſine rapina.

¶ Capitulum. lxvi.

Reſtitutio ꝓſupponit tria. ſ. dānū factū ⁊ pcñi. ¶ Prio enim non vī cadere reſti tutio niſi dānū datum ſit. Vnde ſm legē ciuilē ſi oli nam meam maturā decer pſiſti vel ſecuiſti. vel ſeruū meum puerū caſtraſti ⁊ p̄cioſiorem feciſti ⁊ expenſas q̄s in predictis feciſti donaſti. i. fingis donaſſe tu mihi ad reſtitutiōnez non teneris quia non intuliſti damnū. ſed ſi aliquod horū interemiſti vl̄ ſurripuiſti furti teneris ⁊ ꝓ ſeruo caſtrato iniuriarū erit agendū. vt ex edicto edi. aut ex. l. xij. tabularum in q̄ druplū. Si autem oliuam vel meſſem im maturam collegiſti damnum intuliſti ⁊ ió locum habet actio de damno dato. ⁊ per conſequens reſtitutionis obligatio. ff. ad le. aquil̄. ſi ſeruus ſeruum. §. reperiſſe ⁊. §. ſi oliuā ⁊. l. fere. ff. de edil̄. edicto. ediles. §. ſed eteni. ¶ Secundo preſupponit reſtitu tio q̄ factuꝫ hominis interuenit ⁊ intelli go factum commiſſum vel omiſſum. Vñ ſm iura cum ſine facto hominis ex corru

ptione ipsius rei damnum prouenit non tenetur. Et ideo ſm iuriſtas ſi vſufructua rius riuos patiatur corrũpi vel vites nõ ſucciderit nõ tenetur. l. aquil'. ff. de vſufr. ſi cuius. §. deniq;. Porro ſi propter negligentiã hoĩs ignis non ex ipſis rebus ſed extrinſecus pueniat aquil'. agit'. vt. l. iij. §. ſi fornicari⁹ ⁊ extra de damñ. da. ſi egreſſus Sicut cum negligentia plauſtrali lapides ceciderũt ⁊ dãnũ dederũt. ff. ad. l. aq. ſi ser n⁹. §. ſi ex plauſtro. ¶ Tertio reſtituto ꝓ ſupponit culpã interueniſſe alias ſm iura ceſſat actio de damno dato. Et iõ neq; furioſus neq; infans doli carẽs tali actione teneť ſecus ſi ſit doli capax. ff. ad legem aquil'. l. v. §. iniuriã. eť de delictis. pu. c. i.

¶ Capitulum. lxvij

Sacramẽta a xp̃o inſtituta partiz habẽtur ex ſcriptura euãgelica ſicut baptiſm⁹ euchariſtia ⁊ q̃dã alia partiz vo ex traditiõe apl'orũ ſine ſcriptura ſiĉ ꝓfirmatio ordo ⁊ huiuſmodi. Sicut ẽt ius humanũ ꝓſtat ex ſcripto ⁊ nõ ſcripto ſz qõ in ſcriptis redactum vocatur lex ſiue cõſtitutio. Quod autez in ſcriptis nõ ẽ vocať ꝓſuetudo vt. i. di. §z cũ itaq;. Conſuetudo eni ẽ ius quoddaz. moribus. i. aſſiduis actibus hoium inſtitutũ qõ ꝓ lege ſcribiť cũ õficit lex vt. i. di. cõſuetudo. Alias ẽt dicť conſtat ius noſtrũ ex ſcripto ⁊ ñ ſcripto vt Inſti. de iu. na. gẽ. ⁊ ci. §. ꝓſtat. ¶ Itẽ ſacramẽto ꝑ iniuria vel irreuerẽtia ẽ valde piculoſa ⁊ h̃ pz p exẽplũ i baptiſmo cuius iteratio qr eẽt iniuria ſacramenti de ꝓſe. di. ij §. fi. magna pena punitur. Mã pena iterantis baptiſmũ ſm. l. ẽ vltimũ ſuppliciũ. ¶. ne ſanctuz baptiſma rei. l. ij. Sz ei qui ſanctuz baptiſma geminat pena depoſitiõis imponitur tãq̃ idigno ſacerdotio. ¶. e. ti. l. i. Illi ãt q ſpõte vel ꝓditionalr coacti ꝓmoueri nõ pñt. Et idez intellige ſi ignoranter ⁊ poſtea cuz ſcierunt ratum habuerunt. Itez ſi ab hereticis ſcienter. l. di. ꝓfirmandum. i. q. i. ventuz in fi. ⁊. q. vij. Qui in qualibet. ⁊. c. conuentẽtibus. In habitu tamẽ clericali debent iſti viuere. ⁊ ſic retinebunt priuile giuz clericale. lxxxi. di. dictum de cõſe. di. v. dictum eſt. Qui autez ignoranter. ſunt baptizati ſicut frequẽter fit de infantibus vel coacti abſolute poſſũt promoueri ſz quoſdam de iure ſm alios quod tuti⁹ eſt de diſpenſatiõe epiſcopi. i. q. iiij. placuit õ vtriſq; habetur de ꝓſe. di. iiij. qui bis. vbi dicitur qõ ſi ignoranter ſit aliqs baptizat⁹ nõ indiget penitẽtia ſed tamen eſt irregularis ⁊ promoueri non poteſt ſed illõ dictum fuit olim in odium rebaptizantiuz ⁊ de rigore magno vel loqtur de ignorãtia iuris que non excuſat in talibus: ⁊ qõ dictum eſt de rebaptizato ⁊ õ recõfirmato. ar. lxviij. di. c. i. de conſe. di. v. dictum.

¶ Capitulum. lxviij.

Alutatio beate virginis ꝓtinet benedictionẽ cuz dicit benedicta tu in mulie. Quia per eaz humana natura que prius maledicta ⁊ excommunicata fuerat rebenedicta ⁊ abſoluta ſiue recõciliata fuit. Nam hec ei ſalutatio a deo miſſa eſt. Dicunt eni iura q; ſi papa ex certa ſciẽtia aliquẽ excõmunicatũ ſalutauerit vel eidem alias partici pauerit. q; ille abſoluiť ab excõmunicatione. qr eo ipſo preſumitur q; velit ipſum abſoluere ar. extra de priui. cum olim eſſemus. extra de ſen. ex. ſi aliqñ. lxiij. di. cuz adrianus. de ꝓ. di. ij. pacẽ nec obſtat q; formam abſolutionis nõ ſeruat q̃re vr̃ ꝓdicere extra de ſen. ex. cũ deſideres. ⁊. c. a nobis qr dici põt q; princeps ſola volũtate manumittit. ff. de manumiſ. ap̃ eum. Multo ergo magis abſoluit ſalutatio dei.

¶ Capitulum. lxix.

Atisfactio debeť ei qui leſus eſt vel alteri qui ſit loco ei⁹ vnde vſura reſtituẽda eſt ei a quo extorta eſt vel heredi ſuo. ⁊ ſi talis non inuenitur eſt pauperibus erroganda. vt extra õ vſu. cũ tu. ⁊ ar. extra õ homi. Siĉ. ⁊. xiij. q. v. c. i. q; ſi debitor vel heres ei⁹ abſẽs ẽ dicũt quidam q; vſurarius adhuc debet ei mittere ſed ſumptibus debitoris abſen

tis.ar.ff.de oper.libertorū opere. Quod verus est quādo is a quo extorte sūt vsure vel heres eius alibi se transtulerūt. Sz si vsurarius q est malefidei alibi se trāsferat:p̄ vbi vsuras exercuit tunc proprijs sumptibus tenetur mittere. Sicut aperte probantur.hec.ff.de rei ven.si res.l. Si vero ꝛ sequen.ꝛ de le.i.cum res.§.i.ꝛ de edendo pretor ait.§.vlti.ꝛ.l.sequen. Itez hoc qđ dictum est q vsurarius dz mittere absenti verum est si vsurarius nouit vbi debitor habitat alias nō tenet vagari arg.ff.de oper.libertorum q nisi fiat.§.i. Item si summa expēsarū itineris excedit summam vsure pauperibus errogetur. ij.q.vij.anteriorum.extra de iudeis cū sit. Sed cum de eius proximo aduentu speretur tunc pecunia deponetur ꝛ cōsignabit.C.ō vsu.acceptū. ¶ Capl'm.lxx.

Scripture sacre verba in quibus fiunt generales pmissiones vel cōcessiones alicuius gratie vel potestatis semper intelligenda sunt suppositā quadam cōditione ꝛ si illa non exprimat Sic igitur quecūq; orantes petieritis credite quia accipietis ꝛ fiet vobis. Mar.xi. subintelligendū est si digne petieritis. vñ Jac.iiij.petitis ꝛ non accipitis eo q male petatis.ꝛ illud Matħ.xxviij. Qōcunq; solueris super terram ꝛ in celis intelligit si solueris claue non errante. Vnde dicit Orige. q multos sacerdotes excludunt quos tamen deus retinet.ꝛ ecōuerso etiam est de alijs consimilibus. Cuius exemplum est. Quia in respectis quedam conditiones intelliguntur:ꝛ sine expressione aliqua sunt obseruande .vt illa si preces veritate nitantur.extra de rescriptis. expte si qs idoneus vel si qua idonea fuerit extra de elec.cām.ff.de mune.ꝛ hon.l. vt gradatim in fine primi rescripti. Itē cum quis natalibus restituit subintelligit conditio hec si is qui restituitur ex ingenua natus sit. Nam si ex ancilla per talem restitutionem nil agit.vt.ff.de nata.resti.l.j. Itē in cōcessione vie tacite itelligitur hec cōditio vt is cui cōceditur ciuiliter vsus vt.ff.de seruitu.l.sicut. Item in gñali mādato patris querēdi sponsum filie sue ꝟ subintelligit vt psona sponsi patri oñdat nec prius nuptie fiāt vt.ff.ō ritu nuptiarum.l.gñali. Item scripture sacre verba que vidētur inuicē ꝓria cōcordant p aliā scripturā vel per distinctionē tēpoꝝ vel alio mō. Sicut id qđ dixit xp̄s de Jo.baptista.ipse est helyas. ꝛ id qđ dicit Joan. non sum helias. Joan.ij. concordat Gregorii.per illud Luce.i.quod dicit Ange. Zacharie de ipso Joā.ipse precedet ante ipsum in spiritu ꝛ virtute helye ex quo colligit.q Jo.nō fuit helias quo ad psonam:sed quo ad similitudinē primo officij.qr precedet ante ipsum in prio aduentu sicut helyas. Scō quo ad filitudinez zeli:ꝛ iō subiunxit i spiritu.s.zeli.iij.in mō viuēdi.vñ addit ꝛ virtute.s.temperātie vel penitētie. Sic etiam in legibus iura iuribus ad cōcordiam reducūtur.vt. C.de inofficio.testamē.l.vna. Similiter cōsuetudo puri priuilegij cōtraria reducit ad cōcordiam per interpretationem.extra ō cōsue.cum dilectus. ¶ Item scriptura sacra non semper sequitur ordinē temporis quia quādoq; quod est posterius tēpore ponitur prius ꝫm ordinem scripture. Sicut Matħ.i.in genealogia xp̄i Dauid premittit habrae:cū tamen fuerit posterior tempore.ꝛ Matħ.iiij.primo ponitur xp̄s fuisse assūpt⁹ a diabolo in sanctā ciuitatē ꝛ postea in mōt.excel.cū tñ istud fuerit p⁹ illō.nā vltia tētatio fuit in tēplo vt pz Luc.iiij. Sicut ēt fit in legib⁹ vt lex codicis q̄ cōfirmat codicē factū ꝛ cōsumatū p⁹ codicē edita est:ꝛ tñ in pricipio codicis posita est. vt. C.de iustinia.co.cōfir.l.i. Sic ꝛ lex q̄ ē in. C.de sacra.ca.l. vna facit mentionē de lege posteri⁹ edita. C.de suis.ꝛ le. bere.l.si defunct⁹:nec.n.ordo scripture inspiciēdus est vt.ff.de solutio.l.nec enim.

¶ Capitulum.lxxi.

Implicitas aliqñ excusat error em:sed nō totalit.vñ fm iura aliqñ suggestio falsitatis ꝛ suppressio veritatis ex simplicitate puenies nō eli-

dit Reſcriptū ipedit tñ formā ꝛ tūc dat⁹ inder ꝓ tenore vitatis ꝛ nō ꝓ depcātis affectiōe cognoſcē dz. vt cū de reſcriptis ſup lris. xxv. q. ij. ꝓſcriptione. C. ſi ꝯ ins vl' vti. publ'. l. ꝓſcriptiōes.

¶ Capitulū. lxxij.

Latus laicox altiori mūere gre indiget ad aſſequendā dignitatē regni celeſtis ꝙ ſtat⁹ clericox. ex eo ꝙ ē magis implicit⁹ ꝛ min⁹ idoneus. Cuius exēplū ē qz ad aſſequēdā dignitatē eccleſiaſticā altiorī diſpēſatiōis gra indiget laicus ꝙ clericus poſtulatus. Dñ laicus vndecūqz ſit ſiue de eadē dioceſi ſiue aliunde poſtulādus eſt a papa cū ſit ineligibilis ſimplr. vt. lxi. di. ꝓ totū. ꝛ cū de elect. cum ad nrām. ꝛ. c. officiū. Sz clericus q poſtulatus ē de aliena dioceſi cū non ſit ineligibilis ſimplr. qz nō eſt ineligibilis in dioceſi ꝓpria poſtulatus a ſuo ꝓlato peti dz vt eū concedat. vt. lxxi. di. fraternitatē. lxxxv. di. florentinū archidiaconum. lxiij. di. litteras. lxxxvi. di. dilectionis. lviij. di. c. i. ꝛ. ij.

¶ Caplm. lxxiij.

Entatiōi nō reſiſtēs ſtatim a ꝓncipio dānū icurrit qđ q ſtatz reſiſtit euadit. Cui⁹ exempluz eſt qz ſm iura q viz inferēti incontinēti ſe defendēdo reſiſtit reatū nō incurrit. quez tñ poſt interuallū ſe vindicās nō effugit. Mā ſi aliqs incōtinenti legitime reſiſterit culpas oiuz delictox tēpore violentie cōmiſſox ſiue ex pte aggrediētis ſiue aggreſſi aliqs occidat in aggrediētē cōſtat redūdare ꝺbere. vt. C. de. vi publi. qñ mlta faciora ꝛ. ff. ſi q̄dru. paup. fe. di. l i. §. cū arietes. At ille q ē repulſus cū aliqđ fecerit ad vindictā. vel cū ex interuallo poſſeſſionez ſuā recupauerit predonē de ea expellēdo cinliter ꝛ crimnaliter punit. vt. C. eodez ſi quis. ꝛ Inſti. ō pub. iudicijs. §. inter. iuſ. Silr quoqz criminiſ reatū euadit. q legitime certādo icōtinēti a ꝓncipio tētatiōi reſiſtit. ſz q per negligētiā reſiſtēdi ſe primo expoliari ꝓmittit anteq̄ per pniam recup erare poſſit criminis reatū incurrit. Dñ Iſiō. dicit. Calca ſerpētis caput. calca praue cogitatōis initiū. Aia. n. ꝓcedit carnē i crimine. repelle ergo cogitatiōes ab aia ꝛ caro nō peccabit. ꝑs. Beatus q tenebit ꝛ allidet paulos ſuos ad petrā. Paruula. n. ſūt ipa tētationū initia q̄ ad petram xp̄m mox cū orta fuerit allidēda ſt añq̄ creſcāt

¶ Caplm. lxxiiij.

Rāſgreſſor ē ét q bonū facit ſi illō ñ bñ vl' bono aio facit. ſicut mādatī trāſgreſſor ē nō ſolū q ꝯ illō facit. ſz ét q illō indebito mō iplet Dñ piurus dr non ſolū q iuramentū nō ſeruat. ſed ét qui male iurat. Dñ ſi qs vt ſeruaret ſabbatū a ſpūali ope vacaret male ſabbatū celebraret ꝛ mandati tranſgreſſor eēt. Et ſilr qui mandatū cū alicuius iniuria ipleret. puta ſi pp dilectionē alicui⁹ hoſtē ei⁹ feriret vel occideret. Dñ ſm iura finis mādati excedit cū aliō vel alr exequit q̄ mādet. vel cū exequēdo mandatū ꝓter commiſſuz iniuria infertur. Et ideo tunc pōt ab iniuria appellari. vt. C. de appel. l. ſi quis prouocatione.

¶ Capitulum. lxxv.

Tribulationes vel infirmitates que peccatoribus i hac vita euenīūt ſunt quaſi quidaz nūcij vl' legati dei miſſi ad cōmouēdum eos ꝛ ꝓuocandū ad reconciliationem pnie. Dñ patienter ꝛ reuerēter ſuſcipiēdūt quātūcūqz videant hoſtiles. naz ꝛ nuncij ꝛ legati quos apud nos ét hoſtes mittunt recipiūt. Et ꝛz iura qz ſancta res eſt hox cauſa legatox. ſi quis eos pulſauerit hoſtibus quox legati erāt tradendus eſt. ff. de legationib⁹. l. vltima. Similiter q hos nuncios diuine iuſtitie reppulerit incidet in manus eius. Sic rex filiorū amō incidit in manus dauid q eius nuncios dehonestauerat. ij. Reg. iiij. Ité pro xp̄o tribulationes ꝛ perſecutiones ſuſtinentes ſicut fuerunt ſocij eius paſſionum ſic etiaz erunt cū eo ſocij conſolationū exēplo ſcz mercatorum quox ſocij ſicut participant

de periculo siue damno. ita possunt licite participare de lucro. vnde etiam si cõtrahatur societas q vnus ponat pecuniã & alius operam licitũ est dum tamen lucrũ & dãnum cõmuniter sentiant: sed si periculum pertinet ad recipientem insolidus & non ad tradẽtem illicita est talis societas & etiam leonina. Et talibus assimilantur qui volunt participare xpi cõsolationes: sed nolunt sentire eius passiones.

¶ Capitulum. lxxvi.

Surarius assimilatur ei q vult habere lucrum & nõ stare periculo. vel ei q vẽderet rem non suam pro sua. vel ei qui vẽderet illõ qõ non esset. Cuius cõtrarium est in locatore. Est enim inter mutuũ & locatum hec triplex differentia. ¶ Primo quia periculus rei locate ad locatorẽ pertinet sed rei mutuate ad debitorez vt .ff. de rei ven. si navis. Ideoq; incendium non liberat debitorem. vt. C. si certũ petatur incendium. Sed hac ratione tantum considerata fenus nauticũ licitum esset quod tamen falsum est: vt extra de vsur] nauiganti. vnde est alia differentia ex qua sumitur alia ratio. quare locatio licita est non autem vsura: q; rei locate dominium retinemus adeo q conductor de pprieta te questionem referre non potest. C. ỏ pignori. actione: nec creditores. Et ideo p vsu rei proprie quẽ concedimus pecuniam recipimus qõ licitum est: quia nec aliquis cogitur de proprio beneficiũ facere x. q. ij. precarie. Sed rei mutuate dominiũ transferrimus. Ideo pro vsu rei proprie debitoris improbe pecuniam exigim⁹ ab eodem. & facit ad hoc illud qõ habetur extra de rei ven. si navis. ¶ Tertia differentia est & ratio quia vsus rei locate aliquis est sine cõsumptione: vsus autem rei mutuate nullus est sine consumptione: & ita vendit id qõ res non habet. ¶ Item vsuraria pravitas similis est excõmunicatiõi que nõ solum ligat eos in quos fertur: sz ceiam participantes cum eis in casib⁹ non exteriis inquantum incurrunt saltem mi norem excõmunicationem. Similiter nõ solum vsuras exercentes peccant. & ad restitutionem obligant: sed etiam coadiutores inficiuntur sicut patet in notarijs cõficientibus instrumenta vsuraria qui ex hoc efficiuntur periuri & infames & cõficiendi instrumenta officio priuati. Periuri quidem quia quando creatur iurant q hec non facient. ergo de cetero nec testificari poterunt: nec publica cõficere instrumenta. periturus enim testificari nõ potest quãtũcunq; penitentiam egerit extra de testibus ex parte. & c. si. Ex hoc etiam sunt infames quibus sunt actus legitimi interdicti extra de testibus hz ex quadam.

¶ Capitulum. lxxvij.

Xorem vnam habens illa viuente nõ potest alij matrimonialiter copulari: & si de facto cõtraheret non esset matrimoniũ. Cuius exemplus est in matrimonio spũali. s. prelati & ecclie sue. q; vni ecclesie alligatus ineligibilis est in alia: q; ligatas hz allas qbus satagit volitare. vt eẽ de elec. c. vlt. Et si sup elec. de facto pceda tur nõ valet electio vt pz ibidẽ. In hoc tñ differt a mrimonio carnali: q; in spũali vni ecclie alligat⁹ põt ab ea separi & alterã suscipe saltẽ dispensatiue ex cã necessitat] vel vtilitatis: vt eẽ de elec. in causis in fi. & vij. q. j. ois qui. Et ideo in tali necessaria ẽ postulatio. eẽ de postulatiõe bone memorie in secũdo. Hec autez dispẽsatio in matrimonio carnali locum non habet.

¶ Capitulum. lxxviij.

Itiũ nunq; dz approbari. Cui⁹ exẽplũ est in iure: qa cõsuetudies male adiuẽte nullo tpe firmant. vt in aut. vt nulli indi. §. i. Itez vitiũ quãto diuturni⁹ tãto piculosius: sicut cõsuetudo mala sz inveterata quãto diuturnior tãto pnitiosior & piculosior. eẽ de symonia. nõ satis. eẽ de cõsuetu. c. vlti. xxiij. q. i. scisma: & c. fiat.

Explicit liber octauus de exemplis & similitudinibus rerum.

¶ Incipit prologus eiusdem libri noni.

IN manu artificum opera laudabũtur. Eccli.ix. Humanus genus post lapsum pci a sua decidens integritate nature caligat ignoratie tenebris. concupiscẽtie calorib⁹ estuat: crebraq; ifirmitate dissoluit. Sz ꝺpellit ignoratie tenebras vtcũq; sapientie studiũ cohibet concupiscẽtie impetus ⁊ cuiuslibz passiõis insult⁹ moralis viriutis dominiũ labentiq; ifirmitati succurrit multiformis artis igeniũ. Si.n.testaf Galienus imortale ⁊ impassibile eẽt corp⁹ ⁊ semp maneret ei optima cõpositio nõ indigeret arte cõstituente ipz. Quigit corp⁹ humanũ multiplicit alteraf ⁊ patit ac iſup ex passibilitate multiplici diuersis necessitatib⁹ subdit ex idustrie vel rõne hũana quedã artes iuẽte sunt ipsi⁹ hũani corporis necessitatib⁹ obseq̃ntes: q̃ ad differentiam liberaliũ artium seruiles nominantur. Quia enim in speculabilib⁹ reb⁹ per modũ cuiusdã operis aliqd inuenitur puta oratõis cõgrue seu syllogisme ꝓstructio ac ẽt numerandi vel mensurãdi op⁹ quicũq; ad huiusmodi opa rõnis speculatiui habitus ordinatur per quandam similitudinem artes appellantur. Sed tamen liberales ad illarum differentiam artium que ordinantur ad extrinseca opera exercitata per corpus. Que scilicet dicuntur seruiles inquantum corpus seruiliter anime subiugatur. sed ille econtra dicuntur liberales quia magis ad animam pertinent secũdum quam libertas in homine reperitur. Et hinc est q̃ due schole habebantur antiquitus rome scilicet liberalium artium vna que in triuium ⁊ quadriuium distinguuntur communiter. Sunt enim vniuersaliter .vij. quarum scilicet prime tres triuium. relique vo quattuor quadriuium appellantur. Grammaticam enim ⁊ logicaz ⁊ insuper rhetoricam triuium comprehendit. Quarum prima grammatica sermocinalis a litteris nominatur. Nam gramma grece littera latine. theca vero recondito dicit. Est.n. ipsa scia non tantum recte loquendi sed ẽt recte scribendi. ⁊ origo ⁊ fundamentuz oium liberalium artiũ ¶ Secunda vero dicta est logica. i. rationalis videlz a logos quod est ratio Nam logos vt testaf Hiero. apud grecos multa signat. verbum est enim ⁊ ratio ⁊ supplicatio ⁊ cã vniuscuiusq; rei per quã sũt singula q̃ subsistunt. Est ergo logica rõnalis scia scz ad ratiocinãdũ iuẽta. ¶ Tertio vocatur rhetorica. i. apte loquẽdi scia dicta grece rhetorefin. i. copia locutõis. Rhetis enim grece locutio. Rhetor aũt orator vocatur. Et fuit disciplia rhetorice a grecis primo inuenta videlz a Gorgia aristotele ⁊ hermagora ⁊ a latinis postea Tullio ⁊ Boetio ac victorio ⁊ alijs plurimũ dilatata. Quadriuiũ vo q̃ttuor has artes ꝓhendit scz arithmeticã q̃ ẽ numerãdi scia ⁊ dicit ab ares quod est virtus ⁊ rithmó qõ est numerus. i. numerorum virt⁹ Item geometria que est mensurãdi scientia. Musica quoq; que est sonorũ ⁊ consonãtiarũ peritia. Et dicitur a moys qõ est aqua ex eo q̃ musicus sonus ꝓcipue fit ex aque humore. Astronomiam etiaz quadriuiuz includit que astroz ⁊ celestiũ corpoz mot⁹ certis temporibus ⁊ redit⁹ inuestigat. He septẽ liberales artes ꝑz poeticas fabulas. vii. ãcille sũt quas a philologia mercurius accepit in dotẽ. ¶ Secunda vo schola que rome habebaf erat de mechanicis artibus quas supra seruiles vocauimus. Que ideo vocantur mechanice. i. adulterie q̃ sicut mech⁹ ẽ adulter q̃ ad alteri⁹ vxorẽ accedit sic ⁊ artifex mechanicus dicitur qui ad alteri⁹ similitudinez agit scz ad exemplar nature. Mã qui vestium vsum inuenit nature similitudinem sumpsit que ea que extrinsecus pñt ledi quibusdam tegumentis munivit videlz corticibus arbores. velleribus oues. ac plumis ⁊ pẽnis varijsq; quasq; vestiuit aues. Sic̃ ⁊ in opibus aliis inquantum põt ars naturam imitatur put

phs dicit. Vel ideo forte vocatur mechanice dicte artes qr internū ratio nis consilium seu mentalem conceptum ad exteriorem materiam applicant corporalez. sicut homo mechari dicitur q extranee carni. i. aliene vxori applicat corpus suū. Est enim operatio artis circa exteriorem materiam. Quia igitur harum artium vsus ē hominibus multipliciter vtilis ⁊ in eis rationis industria plurimum delectatur non immerito in verbis propositis earundem artium operā laudabilia memorantur. In manu inquit artificum opera laudabuntur vbi siue artis instrumentum attendere velis i manibus siue ipsius principia notare in artificibus siue ipsius commoda mirari in operibus omniquaqz virtutes ⁊ laudes artium apparebunt. Nam laus artificibus laus eorūz manibus necnon ⁊ eorum operibus frequenter exhibetur. sed iccirco in laudem operum manus primo commemoratur artificum qr non ex interiori consilio sed ex exteriori artificio quod manu fecit artifex commendatur. Nō. n. laudatur artifex qr penes se bene puderit. vel ex eo q intus in animo prudenter disposuerit q̄ agere oz. nisi postmodum manu exterius vtile opus agat. primum enim ex prudentia prouenit. ¶ Secundum vero ex arte. Est. n. prudentia secundum phm recta ratio agibilium. Ars. vo ē dicitur recta ratio factibilium q̄ quis vtrunqz ars circa factibilia dirigat scz ⁊ rōnez ⁊ manum. Differunt tamen agere ⁊ facere qr vt in. ix. Metaphs. dicitur Factio dicitur actus transiens in exteriorem materiam. sicut edificare secare ⁊ huiusmodi. Agere autē est actus pmanens in ipso agente. sicut intelligere vele ⁊ hmōi. Qr igit ipsa factio artis in exteriorē materiā trāsiens nō ē p fectio facientis sed facti. sicut mot⁹ est act⁹ mobilis: pz q bonū artis ⁊ laus psiderat nō in ipso artifice sz magis in artificio qō manu opat. Et lz sint multa ⁊ varia artū vel artificū instrumēta sepata. ex eo q ars q̄libz vtit ꝓprijs instrumētis. Instrumētū tū pūctū artificū generaliter oiuz dr esse manus pp qō forsitan phs dicit in. iij. de aia. q ipsa manus est organū organoz. quoium artiū istrumēta vel organa aut manu mouētur aut fiunt. Nā martell⁹ māu fit fabri ⁊ ab eadem ēt dum pcutit agitat. Mola. n. fit manu artificis sed molendo ab aqua ducitur vel a vento vel iumēto. Fiunt. n. molendina ad aquam ad ventū ⁊ ad iumenta. Expositores tamen phi p dictum verbum communiter referūt ad organa nature. Vnde manum esse intelligunt organuz organorum. ex eo q man⁹ date sūt hoi loco oium organorum que siue ad defensionem siue ad purgationez siue ad cooptimētum cūctis alijs aialibus data sunt a natura. Nihilominus tū manus vt dictū ē artificū q̄si oium est instrumētū primū. a quo ꝓstructio opis ⁊ laus i choat Sap. x. Manū tuā laudauerūt p arif. Cetez opifices artū. i. artifices oēs aut hūane vite multiplici necessitate ꝺseruiūt aut ad cōmoditatē cōferūt. aut iocūdj solatijs presentis vite tedia sublenāt onerosa. Hūanis nāqz necessitatib⁹ artifices illi seruiūt scz q eas artes exercēt. qb⁹ victus vel vestitus cōgrif. ⁊ qbus isup opimēta tectoz. i. domus ⁊ habitacula cōgrua construūtur. De his. n. Aplūs ait tanq̄ de necessarijs rebus. i. Thi. vi. Habentes alimēta ⁊ quibus tegamur his ꝓtēti sim⁹. Nō eni tū vestibus tegimur. sed domib⁹ ⁊ tectis qbus. s. a ventis ⁊ pluuijs ⁊ estib⁹ ꝺfēsamur. pp qō dicit Eccli. xxix. q initiū vite hois aq̄ ⁊ panis ⁊ vestimētū ⁊ domus protegens ⁊c. Sed vlteri⁹. xxxiij. capitulo eiusdem libri additur ist ferrū cū dr. Initiū necessarie rei vite hominū aqua ignis ferrū ⁊c. Constat. n. q panis mel ⁊ insup sal ⁊ oleū i cibū assumūt. qb⁹ qdē ē necessari⁹ ignis coquens. Aq̄ vo ⁊ liquor vue qō vinū cōiter dicitur pertinet ad potuz. ad tegendum autem hominē qui nud⁹ ⁊ passibilis nascitur additur vestimentum. Sed quia artes que ad ista deseruiūt operari sine ferro nō possunt. vt de agricolj ⁊ vineatoribus patet. ⁊ isuper de factoribus vestium ⁊ domoruz ad ista congrue additur etiā ipsuz ferrū. ¶ Sunt igit ope

rarū quidam q humane vite deseruiunt ad cibum ⁊ ad potum.quorum primi computátur agricole. qui assiduis laboribus suis de arboribus ⁊ agris ⁊ vineis ⁊ etiam de ortis fructꝰ fruges ⁊ vinū ⁊ olera hoi bus recolligunt ad cibum ⁊ ad potū. Horum artes que agricultura vocat apō grecos Esiodus docuit ⁊ Virgilius apud latinos cuius laudibꝰ referta ē catonis maioris distinctio tertia. Sz huius quattuor species communiter distinguūtur. s. arualis que docet loca culture deputare. Cōsita que de arboribus docet: pascua que de prat ptractat. ⁊ florida q̄ de rosarijs. ⁊ violarijs. ⁊ alijs ꝯsimilibus istruit. ¶ Cōfert qu oqz ad victū hominuz etiam pastoruz custodia quorum custodire est oues ⁊ capras ⁊ pecora ⁊ boues aliaqz iumenta domestica quadrupedia vel pennata. vt sunt galline ⁊ anseres ⁊ hutuscemōi quorū carnes vel lacticinia conueniēs prebere probātur hominibus nutrimentū. ¶ Piscatores quoqz ⁊ aucupes ⁊ venatores isup siluestriū bestiaꝝ ad victū corporis conq rendū laborant multis modis ⁊ varijs instrumentis. Nam retibus pedicis laqis arcubus vel iaculis communiter vēatio agitur. aucupium vo laqueis: pedicis viscoqz ac retibus vtplurimum exercet. sz hamo retibus sagenis ⁊ taculis vtunt piscatores. ¶ Sunt etiá molendinarij ⁊ furnarij pistores ⁊ macellarij ⁊ pincerne caupones ⁊ coci alijqz operarii similes variis ⁊ assiduis studiis que ad cibū vel potū pertinēt preparantes. ¶ Vecturales q̄ qz ac naute qui ea que necessaria sunt ad victum vel vsum hominum iumētis curribus vel nauibus de loco ad locum trās portant humane vite necessitatibus varis non modicum obsequuntur. Hi enim penuriam profugant. bella sedant. pacem firmant. ⁊ pro cōmuni vtilitate omnium remotissimas gentes cōfederant. ¶ Pigmentarii quoqz artifices siue apotheccarii qui in pulueres contundunt aromata ⁊ sirupos electuaria variasqz cōfectiones ⁊ validas medicorum precepto componūt. Et insuper ipsi medici q argumētis ⁊ remedijs varijs humāi corporis corruptioni resistunt. Et rursus cyrugici qui apostemata vel vlcera curant ⁊ qui vulnera queqz consolidant ab extra violenter illata omnes inquam humane salutis necessarij sunt ministri. propter quod dicit Eccli. xxxviij. Honora medicum propter necessitatem. etenim illum creauit altissimus. ¶ Quia vero non solum victus sed etiam vestimētum vt dictum est inter humane vite necessaria computatur. quāqꝫ etiam deseruiant homini ad honestatem ⁊ dignitatem vestium ornamenta. Iccirco ex industria hominum ad vestes conficiēdas ⁊ ad earum varias materias preparādas plures inuēte sunt artes de lana lino canape sericoqz ac bombice vel alijs similibus opera facientes texendo consuendo vel etiam retorquendo varijs instrumentis. vt acu vel fuso subula vel girgillo pectine vel calamistro vel instrumentis alijs operantes in vsu vestium ⁊ tegminum aliorum filorum vel cordarum ⁊ cortinarum vel galerorum et aliorum quorumcunqz similium que ad lanificiuz linificium serificium pellificium ⁊ aliorum consimilium vsum pertinere noscuntur. Cum quibus etiam artificibus vestiuz hi quoqz qui pelles preparant siue ad vestū pilosas quos scz pelliparios dicimus siue depilatas ad calceos quos corriarios dicimus. ⁊ etiam ipsi calcifices merito computantur tanq̄ necessarijs tegumētis corpori seruientes. ¶ Porro q villas ciuitates ⁊ castra cuz menibus atqz turribus ⁊ alijs munitiōibus suis ⁊ domus siue queqz palacia cum portis fenestris solarijs ⁊ diuersis mansionibus earundem construūt ceteraqz habitacula hominuz in quibus vita mortalis socialis vl̄ solitaria ducit ⁊ cōseruat. Etiá hi inter necessarios artifices computát vt sunt videlicet latomi. i. lapidum diuisores cemētarij atqz murarij tegularij quoqz ⁊ laterarij carpentarij seu tignarij sculpentes pingētes polētes ⁊ dolantes quocunqz opent instrumēto dolabro seu ascia terebro vl̄ securi serra amussi vel linea. vl̄ quocunqz opentur alio in-

strumento. Et q2 ferrum vt supra dictus est etiaz inter necessaria vite sacra scriptura cómemorat: cum quo forte z es intelligitur: etiam ferrarij vel erarij fabri possūt forte inter artifices necessarios computari. quorum quidam malleatores sunt q dam fusores. Malleatores náqz dicūtur qui feriendo massam z dilatádo ad artis formá deducunt. Et horū quidá ferrarij qdam argentarij. z aliqui aurearij nuncupantur. Quorū quilibet artificia fabricant diuersis opibus hoium z vsibus oportuna. Facit. n. faber ferrarius vomeres aratoribus falces messoribus acus sutorib⁹ gladios z enses militib⁹ z fere artificibus oibus fabri seruire nosc̄unt. Cōsimiliter etiam fabri argentarij atqz erarij monetas varias formant: vasa diuersa ex auro z argento ere metallio z stanno fabricant. vt sūt metallice olle siue caldaria erea aut conche scyphi vrceoli z bacilia ceteraqz consimilia. Hi etiá fabricant annulos formant calices sculpunt figilla includunt lapides z plura opera ab eis alia fiūt. Quibus q si non ratione materie ratiōe tamē forme vel operum figuli similanc̄. qui vasa consimilia diuersis necessaria vsib⁹ de lutea materia formant videlicet ollas cacabos conchas z vrceos. Et etiam quedá aquaria z olearia vasa. Fusores autez fabri vocantur q queqz metallica opa fundendo operantur. vt sunt campanarij statuarij z alia fusibilia de quacunqz minera li materia facientes. Dñ eis assimilanc̄ vitrarij q conflant ex materia vitrea ciatos z ampulas aliaqz vitrea vasa quib⁹ z qui specula z oculoria de vitro cōficiūt annumerari possunt. ¶ Scdo sunt quidá artifices quorum artes hoibus conferunt ad quádá commoditatem. quedam quidem ad cómodum pacis prout é ars militie q ad munitionē reipublice contra rebelles z hostes communē pacem patrie pturbá tes nescitur instituta. Cui ars subseruit equestris z per consequens frenifactiua z q̄cunqz alia fabricans siue pans equestria instrumenta. Armoruz quoqz fabricatio atqz vsus vt clypei galee enses lorice atqz lancee z aliorum multorum quē ad eqtes z milites ptinent. Fundibularia quoqz et sagittaria z queqz ars alia facit ad bellicū apparatum ad militaris artis officiū similiter ordinant. ¶ Postro scriptoꝝ opa super oia conferre vī humane cōmoditati. vtpote q̄ nó tantū corpali sed ēt spirituali humane vtilitati deseruit. Hec est enim q̄ sepe in litteris absentiū vota denuntiat. Hec insuper i chirographis humana pacta cōfirmat z habet in sapientium libris vtilissima erudimenta. Hec est quoqz que memoriam reparat informat intellectum z affectum inflāmat dirigit opa patefacit arcana z futura atqz preterita quasi psentia facit. Cartularij autem qui pelles ad pergamena purgant subtiliant z deficant z rasores chartarum z confectores incausti. oēs ipsi opera sua scriptoribus submistrant. Illuminatores autez z ligatores librorum cum scriptoribus computātur. Barbarij quoqz fullōes campsores z mēsurarum vel ponderum equatores q lance vel statera vtuntur ad talentum marcā vel libram vnciam staterem quadrantem aut sextulam drachmam obulum calculum aut assem aliquid ponderantes. Et queqz ad mensuram canne vel brachij cubiti palmi pedis ac digiti partice vel iugeri miliarij leuce vel stadij pannos vel spacia aut res quasqz continuas metientes. Et qui etiam discontinua vel liquores ad mensuram gomor chori vel modij cōgij sextarij mine amphore vel metrete mēsurant: hi omnes eisqz consimiles humanis vtilitatibus z cōmodis subministrāt. Sūt insuper multe alie artes ad hominum cōmoditates inuente que non possunt premultitudie breuiter numerari. ¶ Tertio sunt quidam artifices quorum conatus z studia sunt ad ludum z solatium hoium que si honeste z cum moderatione fierēt debitis psonarum tēporum z locoruz circūstantijs obseruatis mortalis vite tedia subleuant. animos recreant. sensus delectant. infirmos roborāt. mestosqz consolantur z plura alia vite mortaliuz conferunt iuuamenta. Antiqui ergo in diuer-

ſis lócis diuerſis vtebátur ſolatijs ſiue ludis. Nam in theatris tragedie recitabantur vel cómedie in carminib⁹ a perſonis cum laruis ⁊ ceteris mechatis. in gabilijs ducebant choreas. in gymnaſijs luctabáť in amphiteatris curſitabant. in arenis pugiles exercebantur. in conuiuijs rithmis ⁊ muſicis inſtrumentis vtebantur. in templis autem deorum laudes canebant. Et horum oium diſciplina ſiue ars theatrica dicebatur. q⁹ theatrum erat locus celebrior ⁊ magis frequentatus. Sed hodie q̃ ſi tota ars hiſtrionica ſiue muſica que ad hominum ſolatia ſtudet aut geſtu fit aut cantu aut certe inſtrumentoruz ſono qui flatu fit vel pulſu. Nam geſtibus fiunt repreſentationes cantibus modulationes. Inſtris aut fiunt ſoni ⁊ conſonantie muſicales. Et aliquando quidez flatu vt tibijs ⁊ tubis ⁊ organis. Aliquando vero pulſu vt cymbalis tympanis citharis atqz liris ⁊ ceteris conſimilibus muſicis inſtrumentis. ¶ De artificum autem operibus eſt vltimo attendendum q⁹ triplex in eis diſtinctio cómuniter aſſignatur vt colligitur ex verbis pl̃i in. i. Ethi. ſ. ex artium fine ordine ⁊ dignitate. Nam fines quarundam artium ſunt ipſe operationes. aliquaruz vero fines ſunt ipſa operata. Cum. n. ois ars operetur circa exteriorez mãm qñqz artifex aſſumit mãm ſolũmodo quo ad vſum ſicut citharam ad citharizanduz ⁊ nauem ad nauigádum. quandoqz vero aſſumit mãm vt tranſmutet ad aliquá formá ſicut lignum ad formá lecti ⁊ ferrum ad formam cultelli. vnde opera in manu artificum multipliciter colaudátur. Nam in primis horum artificum laudat operatio ipſa. vnde in manu cythariſte laudat q⁹ bene cytharam pulſat. In ſecundo vero laudatur precipue res opata. puta cultellus vel arca que bene facta ſit. Nam in quibus opata ſunt fines preter operationem nobiliora ſunt operata ipſis opationibus ſicut finis nobilior eſt q̃ ea que ſũt ad finẽ. ¶ Scõa vero diſtinctio attendit ex ordine operũ q⁹ quorũdam artificum opera ordinátur ⁊ deputantur ad opera quorundam alioꝝ quod ex ordine ipſaꝝ artiũ faciliter appet. patet n. q⁹ quedá artes ſub alijs ordinant ſicut ars frenefactiua ſub arte eqtádi q̃ dr̃ eq̃ſtris: ⁊ vlteri⁹ eq̃ſtrj ſb arte militari. opa ergo militie laudabiliora ſunt operibus equeſtris ⁊ equeſtria opera magis laudantur q̃ frenefactiue ⁊ ſimile eſt de alijs artib⁹ ſubinuicez ordinatis. ¶ Tertia diſtinctio ſũmitur ex artiũ dignitate ⁊ q̃daz artes architectorice ſunt reſpectu altarum. que quidem i duobus excellũt. primo in dominio q⁹ architectorice eſt precipere arti q̃ eſt ſub ea. vt equeſtris frenefactiue precipit qualiter ⁊ qd operet. ſecundo excedunt in vſu. q⁹ ſcz architectorica ars ad finem ſuum vtit arte que eſt ſub ipſa. ſicut militaris vtitur eq̃ſtri. vel fundibularia ſagittaria ad finez ſuum ſcz ad pugnádum propter victoriá Nam dicebant antiquitus milites nõ ſolum equites ſed quicũqz pugnâtes ad vicendum. vnde ſub militari non ſolum eq̃ſtris ſed quecunqz alia ars ⁊ virtus q̃ eſt ad operationem bellicam ordinata: vnde architectoricorum artificum opera ſunt magis laudabilia q̃ eorum que ſub ipſis. His igitur de mechanicis artibus ⁊ earũ artificibus inſtrumentis ⁊ artificijs ſummarie prelibatis poſtquam in libro precedenti octauo de quibuſdam rationabilibus ideſt de humanis legibus que certis rationibus conſtant tam aliqua exempla premiſimus. Reſtat nunc in hoc nono libello de rebus artificialibus quas humana videlicet ratio ex exteriori naturali materia per artis habitum directa producit aliquas ſimilitudines addere. Interdum quidem de operibus artium. interdum autem de artificibus. interdum vero. de inſtrumentis artium exempla inducendo et diuerſis adaptando materijs comprehenſis more ſolito ſub ordine alphabeti.

¶ Explicit prologus.

¶ Incipit liber nonus.

¶ Capitulum primum.

Ctiua ⁊ cõtẽplatiua vita assimilãt sepulchro ꝓpter tria.ꝓmo ratione receptionis: quia scilicet sepulchrum nõ viuentes sed tantum mortuos recipit ⁊ similit vtraqꝫ vita non viuentes mundo vel peccato sed vtriqꝫ mortificatos requrit.vnde Collo.iii.mortui enim estis ⁊ vita vra absconsa est cum christo in deo.vnde Gre.quid sepulchri nomine nisi cõtemplatiua vita signatur que nos quasi ab ꝯ muudo mortuos sepellit dum a terrenis ỏsideriis susceptos in intimis abscondit.Actiua quoqꝫ vita sepulchrum est quia a prauis nos operibus mortuos tegit.Et quibus quidem verbis colligitur ꝙ actiua vita mortuos peccato:contemplatiua vero super ꝯ etiam mundo mortuos requirit vnde idẽ Gre.subdit ꝙ contemplatiua perfectus sepellit qꝛ a cunctis mundi actionibus fũditus diuidit.¶ Secundo ratione absconsionis quia scilcet in sepulchro corpus includitur ⁊ ab hominum aspectibus absconditur eo modo quo christus dicit Mathꝫ.v.Attẽdite ne iusti.ve.ap.eis.vbi prohibet ꝙ non fiant ad glorie humane ostentationem sed solum ad dei laudem ⁊ proximorum vtilitatem.Similiter de contemplatione siue oratione dixit.Tu autem cuꝫ oras intra cubi.tu.⁊ clau.ho. ora patrem tuuꝫ ⁊c.¶ Tertio ratione cõbinationis quia vtraqꝫ vita ⁊ non altera tantum requiritur pro loco ⁊ tempore. In cuius signum legitur Gen̄.xxiij.Ꝺõ abraam coniugem mortuam in sepulchro duplici sepelinit.Quia nimirum vt dicit Gre.perfectus quisqꝫ extinctam a presentis vite desiderijs sub bone operationis tegmine ⁊ contemplationis abscondit.neqꝫ perfectus predicator est qui vel propter cõtemplationis studium operanda negligit vel propter operationum instantiam contẽplanda preponit ¶ Actiua ⁊ etiam contemplatiua vita indiget timore ⁊ amore:nam timor humiliat ⁊ amor sollicitat.quorum vtrunqꝫ requiritur in actiua.sicut in naui requritur ⁊ anchora nauim tenens cui assimilatur timor humilians.⁊ etiam vella impellens cui assimilatur amor sollicitãs.⁊ similiter in contemplatiua necessarius est timor ꝑ sobrietatem aggrauans secundum illud nõ alta sapiẽtes sꝫ.hu.ꝑsentiẽtes Ro.xij. ⁊.iterũ.nõ plꝰ sape q̃ oꝫ sapeꝫ sꝫ sape ad sobrietatem.ꝓidẽ ⁊ rursꝰ.necessariꝰ est amor per auiditatem eleuans secundum illud Collo.iii.que sursum sunt sapite ⁊c.vnde Gre.dicit.anchora cordis est pondus timoris.sed quasi vella mentis est vis amoris que hanc dum a mũdo extrahit in alta sustulit.in contemplatione igitur veritatis quasi in quodam alto pelago maris mens proficiendo non pergit quaꝫ vella amoris feruidi non ipellit.Et rursus .si hanc timor non aggrauat presumptione sensuum quasi procella fluctuum inanit iactata erroris voraginem naufragat.

¶ Item actiua vita similis ẽ agriculture nam sicut dicit Pall̄.eligendi ⁊ bene colẽdi agri ratio quattuor rebus consistit.aere.aqua.terra.⁊ industria.aer sit salutaris ⁊ clemens.aqua salubris ⁊ facilis vel ibi nascens vel alunde deducta vel imbre collecta.terra vero comoda situ ⁊ fecunda. Industria quoqꝫ colendi agrum est etiam necessaria circa loca tempora ⁊ opera.Que omnia necessaria sunt in actiua vita se exercitantibus.s.vt sint aerei per benignitatem compassionis. Nam aer facilime ex aliis immutatur ⁊ patitur Apo .ii.Cor.xi.Quis infir.⁊ ego non infirmor quis scanda.⁊ ego non vror. Debet ergo homo actiuus esse clemens in compassione ⁊ salutiferus in operatione.. ¶ Item debet esse equeus in facilitate subuẽtõis.Qꝛ sic aq̃ i loca vacua facilter cõfluit ita hõ misericors indigentibus facilter tribuit Tob.iij.Oi petẽti te tribue Luc.i.Esuriẽtes iplenit bonis ⁊c. Imbuit

enim aqua loca vacua' sed non plena. ¶ Item dz esse terreus.i. fecundus per multiplicitatem exhibitionis:quia sicut fecunda terra multos fructus gignit.ita pius ⁊ actiu⁹ homo multas elemosinas tribuit.Tob.iiii.Si multum tibi fuerit tribue.¶ Item debet esse industrius per sagacitatez discretionis.primo circa loca debet enim attendere ad loca vbi sunt pauperes magis indigentes.Dicit enim idem palladius q⁹ semina citius degenerant in locis humidis ꝑ in siccis. Nam quasi loca humore plena sunt diuites qui abundant temporali substantia ⁊ in istis semẽ .i.datum degenerat quia meriti fructum non germinat.Sed quasi terra ficca est pauperis indigentia in qua semen elemosyne non degenerat quia elemosyna pauperi data meriti fructu abundat propter quod deus dixit Luce .xiiii. Cum facis prandium aut cenaz noli vocare diuites qui habent vnde retribuant tibi:sed voca pauperes ⁊ debiles ⁊c. ¶ Item dicit idem Palla.q⁹ non est magnopere desiderandus color terre:quia bonitatis incertum est signum.Est enim velut color terre fauor vel fama elemosyne quem elemosynarius desiderare vel querere ad sui gloriam non debet.Vnde dominus Matth.v.Cum facis elemosynam noli tuba canere ante te. Nam talis fama non certum est signum vel causa bonitatis. ¶ Item debet esse industrius ad discernendum tempus in quo dande sunt elemosyne Eccl.iii.Tempus custodiendi ⁊ tempus abiciẽdi.ps.Tu das escam illoꝝ in tempore oportuno.Dicit autem idem Palla.q⁹ omnia que seruntur crescente luna ⁊ in diebus tepidis sunt serenda. Mã tepor euocat frigus inclusum. Sic mittens semen elemosine vel boni operis crescente luna.i.defectu vel caristia tunc precipue debet serere.i. elemosynas dare.Et debet esse remotus a frigore accidie ⁊ ab estu impatientie siue ire.Vnde debet esse tepidus.i.moderatus vt neqz frigescat per torporem negligentie :neqz excandescat per feruorem impatientie.

¶ Item debet esse industri⁹ circa opera scilicet vt videat ⁊ quid ⁊ qualiter ẽ agẽdum siue plantando siue putando siue serendo ⁊ cetera alia faciendo que spectant ad culturam.Sic etiam debet homo actiuus esse ⁊ industrius ⁊ studiosus ad putandum vitia ad plantandum virtutes ⁊ etiam ad serendum semina bonorum operum. ¶ Item contemplatiua vita similis est celle vinarie.De qua dicitur Cã. ti.ii. Introduxit me rex in cellam vinariam.Talis enim cella vt dicit Pall.debet esse remota a quinqz.¶ Primo quidem a calore.debet enim esse frigida ⁊ a feruore remota.Sic vir contemplatiuus debz esse frigidus ab'estu concupiscentie ⁊ ab ardore libidinis remotus qne oculum mẽtj obtenebrat ⁊ excecat.ps.Supcecidit ignis ⁊ non viderunt solem . ¶ Secundo a lumine quia scilicet debet esse quasi obscura.⁊ h̄ obscuritas fit in viro contẽplatiuo per humilitatem per quam non reputat se quasi aliquid scire vel videre. Vnde.ps petebat dicens. Qui illuminas lucernam meam illumina tenebras meas.Vel h̄ obscuritas refertur ad fidem qua nunc videtur deus a cõtemplantib⁹ in quadaz obscuritate: vnde Apo.i.Thi. v.Lucem habitat inaccessibilem quam nemo hominum videre potest.Et.i.Corin th̄.xiii.Videmus nunc per speculum in enigmate Tob.v.In tenebris sedeo ⁊ lumen celi non video.Vel ista tenebra fit in sanctis quando considerant proprios defectus diuinum iudicium formidantes ps.Timor ⁊ tremor venerunt super me ⁊ cõtexerũt me tenebre. vel forte quia sancti viri timent ⁊ fugiunt nimiam claritatem mundane prosperitatis.ps.Ab altitudine diei timebo:⁊ ideo non recusant noctem aduersitatis.ps. Nox illuminatio mea in deliciis meis.Vnde etiam in die bonorum nõ sunt immemores malorum.¶ Tertio debet esse remota a septẽtrione.i.debet esse opposita septentrioni.Septẽtrio eni dr arctur⁹ siue vrsa.⁊ dr septẽtrio a septẽ stell' frigidis arcturi in qbus designatur septẽnarius vitiorũ qui

bus sancti ⁊ contemplatiui viri oppositi sunt ⁊ resistentes ⁊ ꝓ ea pugnãtes iuxta illud dictum Senece. Pacez cum hoibus habebis bellũ cuz vitijs. ¶ Quarto debz eẽ remota ab humoze. ſ. a cisternis ⁊ aqs hẽ aque sunt doctrine siue rõnes philosophie quoꝝ cisterne sunt philosophoꝝ libri a qbus hõ ꝓtemplatiuus in his que ad fidem ptinent debet remoueri. qz fides nõ hz meritũ cui humana rõ prebet experimentũ. Et ideo Augu. dicit. Tolle argumentũ vbi fides queritur. De his cisternis dicit Hiere. ij. Duo mala fecit popul⁹ meus: qz me dereliquerũt fontem aque vive ⁊ foderũt sibi cisternas dissipatas q̃ continere nõ valent aquas. Hẽ dissipate cisterne sunt libri phĩoꝝ errãtiũ vt Auerrois ⁊ quorũdam alioꝝ cõtra fidem xp̃ianorũ loquentium quos fonte viuo sacre scripture relicto qdam xp̃iani fodiũt. i. studio se discũt ⁊ credũt. ¶ Quinto dz esse remota a fetore. Dñ fieri dz lõge ab alueis ⁊ stabulis ⁊ sterquilinijs. Siqdez in alueis intelligũtur voluptatis delicie. In stabulis dignitatis excellẽtie: qz viri magni ⁊ principes precipue delectant in multitudine ⁊ pompa equoꝝ qbus stabula repleãtur. Dñ de Salomone rege dr. ij. Parali. ix. ꝙ habuit Salomon. xl. milia equorũ in stabulis. In sterquilinijs aũt itelligũtur mũdane divitie. De qbus Apo. ait Phil. iij. Oia detrimentũ feci ⁊ arbitror vt sterco-ra. Hec. n. oia que mũdanis redolẽt sanctis fetent qui celestiũ odorem ꝑ olfactuz interne discretiõis ⁊ cõtemplatiõis percipiunt. Et ideo ab his tanq̃ a rebꝰ fetidis longe fugiũt ſm illud ps. Ecce elongaui fugiens a fetore mundi.

¶ Capm. ij.

Amor dei conseruat in suo feruore sicut mustũ in suo dulcore. Maz sicut legitur in libro de vindemijs quẽ burgundo transtulit de greco i latinum. Si quis velet mustum per totum annũ habere vel per ilongum tẽpus in dulcedine seruare hoc modo fieri potest. Quãdo calcantur botri qõ ex illis stillat mustũ mitte in vas pice interius punctũ vel exterius vt semiplenum vas sit ⁊ obtura diligẽter gipso. multo. n. tẽpore manet mustũ valde dulce. ⁊ multo magis seruabit si vas musti sit pice perunctũ interius ⁊ exterius ⁊ in puteũ mittatur: ita vt sola labia supueniãt: ⁊ hoc ꝑ experientiã crebrã visum est optime. Et oz vuas ex qbus huiusmodi mustum egredit quiescabiliter conculcari ita vt nõ comprimãtur. Quid est autez tenaci pice vas interius ⁊ exterius linire nisi mentis ⁊ corporis puritatẽ iugi ⁊ firma custodia mũire. Et quid est vas in puteo tenere nisi cor in humilitate seruare. Et qd est labia supereminere vel os vasis gipso albo obstruere nisi sublimi ⁊ pura locutiõe linguã siue os occupare ⁊ ab inf mis vel impuris vbis abstinere. Hiis profecto musti. i. amoris diuini feruor ⁊ dulcor diutius cõseruatur. ſ. in custodia puritatis in refrigerio humilitatis in purita te locutiõis. Alij aũt sũt qui tale vas musti in arenã humidã suffodiunt qõ ẽr efficax est ad mustũ cõseruandum. Sed qd est arena humida nisi de grauib⁹ peccatis cõpuncta cõscia ab humore lachrymarum repleta. ⁊ hoc valet ad ꝓseruandũ mustũ idest amorẽ diuinum. Conseruat enim feruor amoris in lachrymis cõpunctionis. ¶ Item amor dei facit hominẽ obedientem. Nam cera ad ignem calefacta de facili flectitur ⁊ metalla ad ignẽ liquefiunt: ⁊ sic de facili formã rei cui infunditur accipiunt. Sic ẽt cor in quo est calefactio diuini ignis. i. amoris est ad obediẽtiam flexibile ⁊ ad iussum prelati ductibile. Lucc. xij. Ignem veni mittere in terram. Amor aũt terrenoꝝ siue mundi impedit salutẽ. Nauis enim adherẽs terre ad portũ non graditur sed periclitatur. Sic qui terrẽis adheret diuitijs per amorem ad portum salutis non venit. ps. Diuitie si affluãt nolite cor apponere. Vnde dñs dixit qõ facilius est camelum per foramẽ acus transire q̃ diuitem introire in regnum dei. Si

igitur nauis aie est nimis onerata diuitia rum pondere siue cura remedium est eaꝝ alleuiare elemosynarū largitione. ¶ Itez amatores mūdi vel carnis aliqñ per diui nam gratiā cōuertunt ⁊ efficiuntur feruē tes amatores dei sicut mustū acerbū vel corruptū per decoctionē ⁊ admixtionez aque pluuialis quertitur in vinū puruz ⁊ dulce. Dicit.n. in supradicto libro de vi demijs q̄ mustum ō vuis acerbis vel cor ruptis ita est curanduz. Aqua eni fluuia lis vsq; ad dimidiū est excoquēda. Et ex hac aqua decocta quāta est musti decima pars dꝫ supinfundi vino. Rursus autez cū vino decoqui vt cōsumet in decoctio ne decima ps. Quidā tñ aliter faciunt qa in ipsis vuis imittunt aquā cōmiscentes ad futurū mustū tertiam partē post con culcatis vuis mustum coquunt tantum vt eius cōsumatur tertia pars. Aqua ita qꝫ pluuialis est gratia celestis cuius deco ctio fit in feruore cōtritionis. cui⁹ mixtio dꝫ esse cū musto siue vua lachrymose cō punctōis de quo in ps. Potasti nos vino cōpunctionis. sed decima pars refert ad obedientiā decalogi. i. mandatoꝝ diuine legis. Vbi.n. ista adsūt. s. admixtio gratie feruor penitētie cōpunctio lachryme sub iectio obediētie mutatur vinū acerbum .i. amor mundi: vel mustū corruptū: idest amor carnalis in vinū. i. in amorem diui nuz dulcissimū ⁊ purissimū. Et hoc patet in cōuersione mathei publicani ⁊ marie magdalene. Vel tertia ps aque. i. pnie as sūmit in restitutiōe ⁊ calcant vue in con fessione. q̄ tūc exprimit vinū. i. manifesta tur peccatū sed decoquit mustū cū aqua in assidua cōpunctione: ⁊ sic amor mundi vel peccati quertit in amorem dei. ¶ Itē nota q̄ in hoie ꝓficiente quertit pūctio timoris in dulcedinē ⁊ securitatē amor. Cuius exemplum est quia per semen por ri imissum in volium aceti acetum ipsum mutatur in vinum sicut in prefato libro vindemiarum legitur. quid autem est se men porri nisi profectus boni. Nam por rum non primo anno sed secundo semē producere dicitur. Et ideo ꝓficientem si gnat qui non statim a principio perfect⁹ esse potest: sed paulatim ⁊ successiue perfi citur: ergo per semen ipsius porri de ace to vinum efficitur: q̄ per continuū pro fectum in bono penitentis timor in amo rem conuertitur. Perfecta eniꝫ charitas foras mittit timorez vt dicit .1. Joan. iiij.

¶ Capitulum. iij.

ANima hominis ad mo dum agri est diligenter colenda. Agro enim vt dicit Palladius tria eq̄ liter nocēt. s. sterilitas co lentis morbus ⁊ malus vicinus. Nam sterilitas refertur ad ociū per qō videlicet anima a fructu boni operis vacat sed morbus refertur ad vitiuz quo. s. ipsa aia letaliter egrotat. sed vicinus malus refert ad pra uum sociū siue ad carnē que ipsaꝫ animā frequēter molestat. Ocium aūt multum nocet anime: q̄ ipsam ad malum acuit. Eccle. xxxiij. Multaꝫ malitiā docuit ocio sitas. Facit.n. in agro aie vitiras vitiorum ꝙ succrescere Pro. xxiiij. Per agrum pigri hois transiui ⁊ ecce totū repleuerūt viti ce. Cōtra qō dicit ibidē. Diligēter exerce agrum tuū. Morbus peccati etiā multū obest. q̄ animā interficit. Eze. xviij. Aia que peccauerit ipsa morietur. Et iterum de peccato dicit Eccle. xxi. Dentes leonis dē tes eius interficiētes animas hoium pra uus socius multū officit qui aiam corrū pit. s. exemplo vel verbo. i. Cor. v. Mo dicum fermentū totam massam corrum pit. Et. i. Cor. xv. Corrumpūt bonos mo res colloquia prava. Dñ hec ab agro aie sunt prorsus repellēda. Dicit ēt ibidem Pall. q̄ in agro piclitantur interiora nisi colātur extrema. Sic etiam interiora bo na anime perdit qui exteriora mēbra vel sensus non custodit. ¶ Itē aia iusti assimi lat orto voluptatis. i. paradiso terrestri quē agricola celestis de quo xp̄s Joā. x. Pater meus agricola est: a principio mū di plātauit. Et hec silitudo congrua vide tur triplici rōne. Et primo quidem rōne situatiōis. Naꝫ ille ortus fuit situatus in

loco fertili ⁊ ideo vocat paradisus ỹliciarum: ⁊ similiter aia iusti est locus deliciaꝝ spiritualium domini. qui dicit ℙro. viij. delicie mee esse cum filijs hominũ. ¶ Jtẽ erat ille ortus in loco eminẽti ita vt dicatur excedere altitudinem terre. ⁊ esse sub globo lunari. qz videlicet mens iusti omnia terrestria excedit ⁊ cõtemplatiõe ac desiderio vsqz ad celestia ptigit Apo. ℙhil. iij. Nostra cõuersatio in celis est. ¶ Jtem erat ille ortus in loco orientali. ℙer oriẽtem autem intellige aduentũ ad iudiciuz Vnde in euangelio. Sicut fulgur exit ab oriente ⁊c̃. Vel per oriẽtem intellige xp̃m de quo Zacha. vi. Oriens nomẽ eius. Vl per orientẽ intellige originẽ hominis. ita dz plantari mens fidelis ad orientem. vt preoculis habeat terroreꝝ iudicij ⁊ recordationem dñice passionis ⁊ abiectionem siue ꝯditionis qualiter. ſ. creatus ⁊ factus est de limo terre. Vnde in Leuit. preceptũ est vt vesicula auicule poneret ad orientem altaris in loco vbi erant cineres. hoc est per recordationẽ iudicij motus elationis reprimere. ¶ Jtem qñ motꝰ elatiõis surgit in te ex opibꝰ tuis pone te ad oriẽtem. ſ. xp̃m ⁊ attende q̃ parua sunt qz nulla sunt respectu illoꝝ que fecit p te. pone ẽt ad oriẽtem abiectiõis tue ꝯditionẽ. ⁊ hẽ in locũ vbi erãt cineres. ſ. memorare q̃ vilis es ⁊ elides motꝰ elatiõis in te. ¶ Secũdo rõne plantationis. qz produxit dominus deus de humo omne lignũ pulchrum visu ⁊ ad vescendũ suaue. lignum ẽt vite in medio paradisi lignũqz sciẽtie boni ⁊ mali. vt dr Gen̄. ij. Hoc lignũ pulchrum visu est in homie exꝯuersatõe bona sed ad vescendũ suaue est exꝯscia mũda. Nam secura mẽs quasi tuge cõuiuiuz vt dicit ℙro. xv. Debet ẽt ibi cẽ lignum scie boni ⁊ mali. ſ. prudẽtia inter bonuz ⁊ malũ discernẽs. ¶ Jtẽ lignũ vite. ſ. gratia xp̃i cui totũ dz hõ ascribere nõ sibi Apo. Gal. ij. Viuo autẽ iam nõ ego viuit vo in me xp̃s. ¶ Tertio rõne irrigatiõis. Quia fluuius egrediebat ỏ loco voluptatis ad irrigãdũ paradisuz. qui diuidit in q̃ttuor capita. Nomẽ vni phison. Jpe est q cir-

cuit omnem terrã eiulath. vbi nascit auꝝ ⁊ aurũ terre illius est optimũ bdelium ⁊ lapis onichinus. Et nomẽ fluuio secũdo geon. Jpse est qui circuinit oẽm terram ethiopie. Nomen vo fluuij tertij tigris. Jpse est q vadit contra assirios. Fluuius aũt quartus ipse est eufrates. Jste fluuius est gr̃a spũssancti que fluit de loco voluptatis. i. a xp̃o in quo delectari debemus. p̃s. Delectare in dño. Jste egredit ad irrigandũ paradisum. i. mentez humanam ⁊ diuiditur in quattuor flumia. i. quattuor virtutes. Nam phison signat prudẽtiaz. prudens enim est qui nouit os mutare. ℙhison eniz interpretatur oris mutatio Aliter enim loquẽdum est maioribus ⁊ aliter minoribus. Eccles. xxiij. Qui adimplet quasi phison sapientiam. Et hic circuit omnem terraz eiulath. que interpretatur dolens: quia prudens est qui nouit dolere in hoc mundo. Jbi etiam nascitur aurum optimum quia optimum est lugere pro peccatis. Et bene dicit qui circuit omnẽ terraz eiulath que hz quattuor partes. ſ. dolere pro peccatis ꝓpriis ⁊ alienis pro incolatu huius miserie ⁊ pro dilatõe patrie. Bdelliũ aũt sunt opera misericordie. Lapis onychinus discretio ab onyx q̃ est vnguis nam p figurã vnguis significat discretio vel p lapidẽ orationẽ intelligе. Hiis tribus curat peccatoꝝ operibꝰ misericordie ⁊ oratõibus cũ carnis afflictõe siue dolore. ¶ ℙer geon vo q interp̃tat hiatꝰ terre significat temperãtia q̃ omnez terrenitatẽ absorbet a nobis. Et contra ethiopiam vadit qz malos motus in nobis destruit. Mali autem motus sũt mali mores quos significant ethiopes. Hie re. xiij. Si mutare põt ethiops pellem suam. aut pardus varietates suas. ⁊ vos bene poteritis facere cum didiceritis malũ. Tigris qui velox interpretat̃ signat fortitudinez que impugnat assyrios: idest demones. Fortis enim debet esse qui vult contra demones pugnare. Eufrates autem qui frugifer interpretatur significat iusticiam que multum fert fructum. Vana enim sunt omnia temporalia sed sola

tustícia fructífera:sed de ista non determinat scriptura cõtra quos vadat.quia iustícia ad omnes pariter spectat.Vel fluuius iste est gratia cõpunctionis que diuiditur in quattuor que sunt:cõtritio:confessio:satisfactio:⁊ continuatio siue perseuerantia.Phison emi.i.oris mutatio significat contritionez in qua mutatur facies peccatoris.Sed per geon qui interpretat hiatus significat cõfessio in qua aperiunt peccata.sicut in hiatu aperitur terra.Per tigrim qui interpretatur velox satisfactõ significatur que est quasi medicamentum vulneris.Sicut enim extracto ferro de vulnere si statim medicina non apponitur cito vulnus putrescit.Ita si peccata de corde extrahis ⁊ vt iubetur non protinus satisfacis vulnus tuum de facili corrumpitur.Per eufratem vo qui interpretatur frugifer perseuerantia designatur. que nobis confert fructum vite eterne. ¶Item anima iusti assimilatur aceruo tritici qui multis medijs in horreo recõdit. Nam triticum sicut dicit Gre.Primo in segete sole tangit qz in hac vita humana anima respectu supni luminis illustratur pluuiam accipit qz veritatis eloqo pinguescit.vẽto cõcutitur qz tentationib⁹ exercetur:⁊ secũ crescẽtes paleas portat:qa nequiorẽ cõtra se quottidie vitá peccátiũ tolerat:atq; ad areá deductũ triturationis pondere premit vt a paleaꝝ cõnexiõe solnat.qz mens nra celesti discipline supposita dũ correptiõis flagella pcipit a societate carnaliũ mũdior recedit.⁊ relictis paleis ad horreũ ducit.qz forti remanẽtib⁹ reprobis electa aia ad supne mãsionis gadia subleuat. ¶Item aie salus dz corpori ⁊ diuitijs preferri. Nam cũ qs necessitate astringit qy in mare oportet merces pijcere vt psonas submergi merces potius exponũtur:⁊ i bello man⁹ enim expõit vt caput sanũ seruet.qz mortuo merces nõ psunt nec man⁹ valét capite abscisso.Sic cũ qs ad hoc deuẽit qy corpis aut anime habere detrimentũ oz dz corpus ⁊ diuitias exponere sicut serpẽs ⁊ caudam expouit ⁊ corp⁹ vt caput.i.vitá fuet Mat. v.Estote prudẽtes sicut serpẽtes.diuitie enim corpori mortuo ⁊ aie dãnate nil psũt Math.xvj.Quid pdest hoi si lucretur vniuersum mundũ aie autem sue detrimentũ patiat. ¶Item aia illa est apta ad deum diligẽdum cuius affectus est a carnali amore purgatus sicut illa vua dicitur esse apta ad vindemiandũ ⁊ mustũ exprimendũ cuius granũ exit purũ sine carnositate. Dicit in libro de videmijs.qy ad pbandũ quãdo tẽpus est ad vindemiandũ vuas.quidam vuá accipiũt ⁊ exprimunt ⁊ si qdem effluxerit granũ mundũ non cõtinens carnẽ maturas esse ad vindemias approbãt vuas. Si vo effluxerit granũ cum parte carniũ non eas eẽ maturas.Similiter illa aia est ad vindemiaz musti:idest ad affectum amoris diuini parata que habet intrinsecum granũ.i.interiorem affectũ a carne.i.carnali amore separatũ ⁊ depuratum.Illa autem que est cum carne.i.cum carnali amore nõ est vindemiationi.i.spirituali dilectioni accõmoda.Vnde Apo.dicit.ij. Cor.ij.qõ animalis homo idest carnalis non percipit ea que sunt spiritus dei.

¶Capitulum.iiij.

ARmatura spũalis fidis est armature corpali.Est enim duplex gen⁹ armoꝝ qz sũt arma ad defensionẽ.vt clype⁹ ⁊ hmõi:⁊ sũt arma ad offensionem vt gladius ⁊ hmõi.⁊ neutrũ gen⁹ sin altero sufficit i pelio existẽti:qõ et similit accidit in armatura spirituali Vnde dicit Gre.in moral.qy sicut ad corpalia bella nequaq; bñ armat⁹ pgit q aut clypeũ sumẽs gladijs nõ vtit. aut vtẽs gladijs clypeo nõ munit.Sic ét miles dei aduersitatis bello deprehens⁹ ⁊ scutum patientie debet ante se ferre ne peat ⁊ ad portandũ promptus amoris inferre iacula vt vincat.Vñ mens sanctorũ hoc tentationũ prelio ⁊ munita patientie clypeo ⁊ gladijs amoris accicta ad pferenda mala sumit fortitudinem.ad impẽdendũ bona exercet benignitatẽ quib⁹ ⁊ odiorũz tela patienter excipiat.⁊ amoris

iacula valenter reddat. ¶Item nota q̄ sacra scriptura introducit .x. que communiter necessaria sunt in milituz armatura Nam inter arma quibus milites vtunt ad sui defensionem quedaz necessaria sūt ad ꝓtegendū ptē supioꝛez vt caput ⁊ huiusmodi ad ꝟ vtūt galea siue cassidē erea. Quedam ad muniendum ptem inferioꝛē puta crura ⁊ ymōi. ⁊ ad ꝟ portāt ocreas er eas. Quedā muniūt partē mediam vel in parte sicut scutum quod portatur in sinistra vel in toto sicut lozica. Toꝛax ät ꝓtegit pect⁹ ⁊ coꝛ ⁊ renes. Hec erat armatura goliat. de quo dicitur .i. Re. xvii. q̄ cassis erea erat sup caput eius. ⁊ lozica hamata induebatur ⁊ ocreas ereas habebat in cruribus ⁊ clypeus creus tegebat humeros eius. Inter arma vero offēsibilia q̄dam sūt quibus percutiunt a remotis sicut est arcus ⁊ sagitte. et hec fuerūt arma esau. de quib⁹ dicit Gen. xxvii. Sūme arma tua pharetrā ⁊ arcū ⁊c. Quedam ꝓcutiūt de propiquo sicut gladi⁹ vl enfis: ⁊ hec erāt arma fozcius salomonis de quib⁹ dicit Cant. iij. Lectulū solomōis lx. fozces ambiūt ex fortissimis israel oēs tenētes gladios ⁊ ad bella doctissimi. Quedā vo percutiūt medio modo int̄ propiquū ⁊ remotus sicut lācee : et hec erat armatura saul. i. Re. xviij. Tenebat saul lāceam ⁊c. Decet ēt militem habere equū sal tē cum freno ⁊ sella ⁊ cōsequēter opz qō habeat calcaria. Hec omnia sūt arma q̄ ēt necessaria sunt militie spirituali. Nā primo necessariū ē scutū fidei qō muniat in pte sinistra in aduersis Eph̄. vi. In omni b⁹ sumentes scutū fidei ⁊c. ¶Scōo necessaria est galea spei que sup caput se erigit. qz spes ad supna tēdit Eph̄. vi. Galeā salutis assūmite qō exponēs. i. Thes. v. Et galeā spem salutis. ¶Tertio necessaria ē lozica charitatis. de q̄ Apo. ibidē. s. prime Thes. v. Induti lozica fidei ⁊ charitatis Nā sic ānulli i lozica inuicē cōnectūt ita fideles in charitate inuicem vniuntur. ¶Quarto necessaria est thoꝛax iustitie ⁊ equitatis Sap̄. v. Induet ꝓ thoꝛace iustitiam. ¶Quinto sunt necessarie ocree ferree que muniunt a parte inferiori. i. duplex humilitas que dum animi elationem reꝛimit quasi ab inferiori parte munit. Est autē humilitas necessaria duplex idest interioꝛ in coꝛde ⁊ exterioꝛ in conuersatione. Vel quasi ocrea cruris dextri est humilitas in prosperitate qua aliquis reputat se indignū: sed ocrea cruris sinistri est humilitas in aduersitate qua aliquis reputat se dignum. ¶Sexto necessaria est lancea prudentie siue ꝓpidentie que a remotis hostē percutit anteq̄ ꝓpinquet. ii. Re. xviii. Tulit ioab tres lanceas in manu sua ⁊ infixit eas in coꝛde absalon. Hę tres lancee sunt tres partes prudentie scilicet memoꝛia preteritoꝛuz. intelligentia presentium. ⁊ pꝛouidentia futuroꝛum quibus inimicus perimitur. ¶Septimo est enfis continentie quo femur in quo est voluptas muniatur Cāt. iii. Vnius cuiusq̄ enfis super femur suum. ¶Octauo necessarius ē gladius. i. doloꝛ penitentie que vlciscatur de delectatione culpe Job. xix. Vltoꝛ iniquitatis gladius vel gladius. i. doloꝛ ꝓpassionis ⁊ mie Luce. iij. Tuam ipsius animam pertransibit gladius. ¶Nono necārius ē arcus .s. sacre scripture cum sagittis doctrine. In ꝟ arcu est lignum duruz. s. austeritas veteꝛis testamēti ⁊ coꝛda molle. s. lēitas testamēti noui. Er ꝟ arcu emittunt̄ sagitte potētis acute. i. diuia vba coꝛda hominū velocit penetrātia. ¶Decimo necessari⁹ ē equ⁹. i. coꝛp⁹ ꝟbditū spiritui cū freno tēpātie Jac. iij. Eqs frenos i oꝛa mittim⁹ ⁊ cū sella patiētie i q̄ facilit̄ onus poꝛtat̄ Hest. vi. Hō quē rex honoꝛare cupit dz idui vestimēt̄ regijs ⁊ iponi sup equū qō sella regis est. Sella regis ē patientia xp̄i cui selle opz iponi q̄cūq̄ ab ip̄o rege debet honoꝛari.

¶Capitulum. v.

AVaritia terrenoꝛuz lucrorum facit sterilescere animas a fructibus spiritualiū operuz. Sicut. n. vinacii cib⁹ facit gallias sterilescē ⁊ cessare ab ouatōe sic

dicit ℙal. Sic ⁊ terren⁹ lucr⁹ auarus appetitus retrahit ⁊ ceſſare facit a ſpūali-um operū exercitatiōe vñ ℳat. xiij. dicitur q̄ ſollicitudo ſeculi iſti⁹ ⁊ fallacia diuiciarū ſuffocat v̄bum ne. ſ. puentat ad bōi operis fructū. Item auaritia aduerſatur opibus bonis ſicut letamē anſeris aduerſatur ſatis. dicit. n. ℙal. q̄ ſterc⁹ agrō maxime neceſſarium eſt agriculture excepto anſerū letamine q̄ōibus ſatis inimicus eſt. Vñ anſer ſicut ipſe dicit locis ꝓfitis inimicus eſt q⁹ ſata ⁊ morſu ledit ⁊ ſtercore. Quid enim eſt morſus anſeris niſi rapacitas cupidi hois. Quid aūt anſeris ſtercora niſi auar⁹ terrena lucra. De his dicit Apo. ℙhil. iij. Dia detrimētū feci ⁊ arbitror vt ſtercora vt xp̄m lucrifaciā. hec ergo ſata ledunt quia in agro videlz cordis ſpiritualis doctrine ſeu virtutū germina creſcere nō ſinunt. ¶ Item auaritia non ſatiatur ex adeptiōe auri. q⁹ ſicut vinum in dolio ſitim corporalē non ſedat ſic pecunia in arca ſiti auaritie non ſatiat q̄ō eſt q⁹ pecunia nō poteſt intrare vbi ſitis eſt auaritie ſcilz in corde. ℙecunia ēt eſt res corporalis aīa v̄o eſt res ſpūalis. Rei aūt ſpūalis corporali ipleri non p̄ōt ſicut nec corporalis ſpirituali. Vnde ſicut arca ipleri nō poteſt ſapientia ita nec aīa pecunia Eccleſi. v. auarus non iplebit pecunia ¶ Item auarus alien⁹ detentor aſſimilatur vaſi paruo de terra q̄ō tuſco vocabulo dicit ſaluade. q̄ō. ſ. denarios ſigillati recipit ſed nō p̄ōt inde haberi niſi frāgatur. Sic auarus raptor vel vſurari⁹ reddit in morte q̄ō non permittitur de mūdo portare Joā. xxvij. Diues cū dormierit nihil afferet. Capitulum. vi.

Oni viri d̄ñt cuſtodire corda ſua ſicut cuſtodiēda ſūt apū alucaria. Sūt. n. ꝑcipue v. put colligit ex libro ℙal. q̄ apib⁹ maxie nocēt a q̄bus eorum alucaria ſunt penitus remouenda. ¶ Primum eſt ventus. vnde dicit q⁹ debent collocari non longe a domib⁹ vel in p̄te ſecreta orti a vētis remota ita q⁹ ventis frigidioribus alt⁹ p̄ies reſiſtat. Sic nimirū boni viri q̄ d̄ñt alueraria plena apib⁹. i. corda plena v̄rtutib⁹ d̄ñt ea munire ꝺ̄ ventū. i. ꝺ̄ diabolice tentationis inſultū. h. n. vbi p̄ōt intrare frigus malitie imittit: ⁊ apes. i. virtutes extinguit. vñ opponēda ē ei altitudo pietis. i. elevatio or̄ōnis ⁊ p̄templatiōis ſicut dixit d̄ñs diſcipulis ℳath. xviij. Orate vt nō intretis in tentationē. Vel d̄ñt ſancti viri cuſtodire alucaria ap̄ū. i. ſtudia bonor⁹ operū ne a vento vanegl⁹rie diſſip̄tur ⁊ extinguantur: q⁹ ſup̄bia vt dicit Aug. bonis opibus inſidiat vt pereāt. Vñ opponēda ē altitudo pietis. i. firma cuſtodia humilitatis cuius fabrica tāto altius exurgit quāto cor ſeipſum ad ima per ſui deſpectū reducit. ſine cuſtodia. n. huius pietis v̄tus apum alucaria diſſipat q⁹ virtutū ſtudia ſup̄bia vaſtat niſi humilitas obſtet. perit. n. omne q̄ō agitur ſi nō in humilitate ſollicite cuſtodit. q⁹ qui ceteras virtutes ſine humilitate cōgregat quaſi puluerē in ventū portat ſicut Gre. dicit. ¶ Secūduz quod multū nocet apibus eſt frigus. Et iō eas vt ℙall. dicit in calidiori p̄te orti locare debemus. vnde ēt addit⁹ earū d̄ñt eē omnes oppoſiti ſoli. Vas ēt ipſarū debet eē de tali ligno q⁹ vim frigor⁹ ad eas non tranſmittat. Et inter omnia meliora ſūt vt ipſe dicit alucaria facta ex cortice ſuberis vbi hēri poſſunt q⁹ non trāſmittunt vim frigor⁹ aut ēt calor⁹. Quāuis enim apes timeāt frigus nō tñ diligūt exceſſiuū calorē ſed tēperatū. vñ peſſima vaſa ſunt q̄ in hyeme gelant ⁊ in eſtate ferueſcunt. Sic ſp̄ūalibus ⁊ actiuis viris qui eē d̄ñt velut apes ſolliciti ⁊ fructuoſi ſūme nocz frigus accidie. Et ideo d̄ñt ad locum caldum ⁊ ſecretū redire. i. ad ſecretum or̄atiōis ⁊ p̄templatiōis vbi feruor ſp̄ūs excitatur frequēter ſe reducere ſic apes frequēter redeūt ad alucarū locū. ¶ Itē cor adituz. i. cogitat⁹ vel affect⁹ d̄ñt reſpicere ſolem. i. xp̄m vt p̄ſideratis labor⁹ ⁊ paſſionibus quos ipſe ſuſtinuit p nobis alleuiētur labores nr̄i ⁊ nō accidiemur i eis. Vas etiam cordis debet eſſe ſic diſpoſitum vt frigus accidie non recipiat ſed repellat

Vnde bonus est cortex suberis. i. exēplus cōuersationis alicui⁹ sci & sollicīti hois vt dum in eius ꝓuersatiōe & imitatiōe mora mur repellat ꝑter a nobis & ardor ꝓcupi scentie & frigus accidie. ¶ Tertiū qō mul tum nocet apib⁹ est locus fetidus vel iqe tus vñ dñt eor alueuaria longe collocari ab oibus que fūt horrēdi odoris vt a stā bulis & balneis cognis fusoriis & hmōi & fetore feni. Et ēt nō dñt poni in loco vbi resonat echo q. s. ad humanā vocē falsa imitatiōe rñdet. Sic ēt boni viri dñt se re mouere a ꝓsortijs & familiaritatibus ꝓso narum corruptar & infamiū ne. i. eor fe tore. i. infami & corupta cōuersatione ipsi vel in ꝓscia vel in fama ledātur. Dñt ēt si bi cauere a bladitorib⁹ q ad modū echo nis vnicuiqz deceptorie resonāt idest lo quūtur iuxt vocē suā. i. put credūt ei pla cere. ¶ Quartū est fumus precipue cācri adusti. Quid. n. ꝑ cancrū adustū nisi mun dum accipim⁹ malo igne auaritie vel lu xurie iflāmatū. i. Jo. v. Tot⁹ mūdus i ma ligno posit⁹ est. cācer. n. lune mutabilitatē seqtur: qz. s. ꝑm augmentū & decremētum lune repletionē & vacuitatē patit. Et sic ipse mūdus ꝑm fortune mutabilitatē mu tatur. i. Jo. ij. Ecce mūdus trāsit & ꝓcupia cius Boet⁹. ij. de ꝓso. ꝓsa. ij. Nunc conti nuū ludum ludimus rotā volubili orbe vsamus: Jnfima sūmis suprema infimis mutare gaudemus. vnde quidaz metrice dixit: ludus fortune variat vt orbita lūe Huius igit cancri fumus tūc ad apes pti git. qñ vel mūdi affectus vel terrene oc cupatiōis act⁹ bonos viros inoluit. & nō nunqz ex eis aliquos ēt inuoluēdo extin guit. Dñ dñt se boni viri a tali fumo qtū dñt elongare Apoca. xviij. Cuz viderint fumū incēdij eius longe stātes supple fūt ¶ Quintū qō nocet opibus apū est succ⁹ quarundā herbar vel flor. sicut sunt el leborus: casia: absinthiū: cucumer agrest⁊ & silia: quarū. s. amaritudo ipedit dulcedi nē mellis. Dñ talia ab aluearibus apū de bent penitus remoueri: & debēt poni iux ta arbores vel herbas qbus nulla amari tudo rñdeat in flore aut succo. Quid aūt est herbarū malus succus nisi tristis & pe nitudine plenus voluptatū & libidinum exitus. Dñ de meretrice muliere dcm est. Prouer. v. Fau⁹ distillās labia meretricis & nitidius oleo guttur eius. Nouissima aūt illius amara quasi absinthiū. Jn quo oñdere voluit Salomon qz voluptas hz in principio vel in medio. i. in cogitatu vl actu habeat delectationē in fine tñ relin quit amaritudinez. Vnde incipit a melle ꝓcedit ad oleuz & terminat ad absinthiū Hic est ergo succus amarus. i. luxurie fru ctus. qđ. s. apes. i. ꝓsone spūales & si tantū cogitatu vel affectu degustent ꝑdūt dulce do mellis. i. suauitas & delectatio interne cōsolatiōis & deuotiōis. Nam sicut dicit Bernū. Delicata est diuina ꝓsolatio & non dat admittētibus aliena ꝓp qō Apo. dic. i. Corin. ij. qz aialis. i. carnalis hō non ꝑcipit ea que sunt spūs dei. ¶ Jtem boni viri assimilātur vasis argētеis que frāgunt & vrunt vt reparant. Sic boni viri modo frangunt per tribulatiōes vel vrunt per infirmitates vt reparētur & meliorentur sed mala sūt tanqz vasa testea vel vitrea que fracta nō reparātur. ꝑs. Tanqz vas fi guli cōfringens eos. ¶ Jtem vasa argētea limātur vt clarificētur sic deus suos affli git vt puriores sint & clariores. Aug. Qō lima ferro qō fornax auro quod flagel luz grano hoc facit tribulatio viro iusto. ¶ Jtem boni viri affliguntur vt perficiā tur & ideo assimilantur imaginibus & si gillis de quibus Grego. in dialogo dicit qz sicut imperiti homines nec dum perfe cte sculpta figilla vel imagines aspiciunt & iam quasi perfecta laudant & tamen ar tifex considerat & limat & laudari iam au dit & tandere tamen meliorando non de sinit. Sic plerunqz illi quos iam perfec tos homines extimant adhuc in oculis summi opificis aliquid imperfectionis habent propter quod infirmitatib⁹ & tri bulationibus quottidie limantur.

¶ Capitulum. vij.

Charitate deficiente nō po
test aliqs bñ opari. Nam
de ferro frigido nō potest
faber operari nisi calefaci-
at illud igne. nec pōt flecti
sed frāgitur sub martello.
Uñ sicut dicit Aug. ferrū calidū dum cu-
ditur dilatat. frigidū aūt frangit. Sic hō
nō est aptus bñ opandi nisi calefact⁹ fue-
rit p ignem charitatis. Thren. i. De excel-
so misit ignē i ossib⁹ meis ⁊ erudiuit me.
¶ Itē charitas affilat fūdamento vnde
Apo Eph. iij. In charitate radicati ⁊ fun
dati. Uñ nota q apost. assimilat charitatē
radici in eo q dicit radicati. qr sicut ois
fructus a radice procedit sic opus bonū
a charitate. Unde Bre. dicit q non habet
viriditatem ramus boni operis nisi mā
serit in radice charitatis. ¶ Itez assimilat
eā fundamēto dom⁹ in eo q dicit ⁊ fūda-
ti qr sine fundamēto stare nō pōt sed de
structo fundamēto cadit. Charitas. n. oia
sustinet. i. Cor. xiij. est alia ēt rō q charitas
assimilat fundamēto qr fundamentū vt
dicit Pall. cōsueuit tripliciter poni. s. aut
in petra aut in argila sollida aut in terra
labili. ⁊ in his trib⁹ significant tria charita
tis opa. Tria. n. ppre ex charitate sūt di-
ligenda. s. deus q signat in petra spūs qui
in argilla solida siue sit spūs angelicus si-
ue humanus. tertiū est corpus siue ppriū
siue primi. ⁊ hoc designat in terra fluxi-
bili. Et nota q si fundamētuz ponatur in
sarcofago vel in petra dz vt dicit Palla-
dius forma fundamēti sculpi vni⁹ pedis
altitudine vel duox. vni⁹ qdem pedis al-
titudinē charitas qua de⁹ diligit hz: quia
vno tñ affectu seu respectu deus diligi
dz salz ppter seipsum. hoc. n. est de rōne
vere amicitie vt amicus sui gra diligatur
Et ideo ille qui deum mercedis intuitu
diligit verus eius amicus nō existit. Po-
test tamen ipsa dei dilectio adhuc alterū
pedem. i. alium affectum siue respectum
habere. s. ad mercedem. i. ad beatitudinez
creatam quā ab ipso deo habemus: non
ita salz q ipsa sit finis amati: ita q deus
ppter illam diligatur eo q ꝺ esset vt di-
ctum est non vere diligere deum. sed pro
ut ipsa beatitudo ex parte amantis est fi-
nis amoris ⁊ cuiuslibet virtuose operatō
nis. Si vō fundamentū ponatur in soli-
da argilla ⁊ cōstricta tunc dz habere quin
tam vel sextam partez altitudinis eius q̄
super terrā sez in parietib⁹ est futura. Si-
militer etiā charitas qua ꝓximi spiritus
vel nostrū diligim⁹ dz quinq; vel sex gra
dus habere altitudinis. i. perfectionis.
Et primus gradus est vt diligamus vere
tunc aūt vere diligimus aliquē cum ama
mus tū ad bonum suum ipsius ⁊ nō ad vtili
tatem nostrā. i. Corin. xiij. Charitas non
querit que sua sunt. Unde tūc aliquis ve
re diligit animā ꝓximi sui vel suam quā
do diligit eam ad salutē eius. Et isto mo-
do apostolus ꝓximos sm spiritū dilige-
bat. Unde dixit. i. Cor. x. Nō querens qō
mihi vtile est. sed qō multis ꝓfit vt salui
fiant. ¶ Scōs gradus altitudinis hui⁹ fū-
damenti est vt diligamus recte. Tūc recte
diligimus aliquē cū maius bonum suum
minori ꝓponimus. puta vt magis diliga-
mus aiam quā corpus ⁊ spūalia quā tem
poralia. ¶ Tertius gradus ē vt diligam⁹
sancte idest in ordine ad deum ⁊ propter
deum. Et ideo debemus odio habere
in anima nostra vel proximi quicquid
repugnat deo puta peccata ⁊ cogitatiōes
peccatorum. psalmus. Iniquitatem odio
habui ⁊ abhominatus sum. ¶ Quartus
gradus est vt diligamus opose. i. Joan.
iij. Nō diligamus vbo neq; ligua sed ope
⁊ veritate. ¶ Quintus gradus est vt dili-
gamus pfecte. s. non tñ amici aiam sed ēt
inimici. ad salutem eni inimici nō tm gña
lem sed spālem affectuz habere: ⁊ pro eo
specialiter orare pfectionis est. Uñ ẓ̄ Mat.
v. diligite inimicos vestros ⁊c. ⁊ postea cō
cludit. Estote ergo perfecti. Vel si volū-
mus huic fundamento charitatis qua
scilicet proximi spiritum diligimus dare
sex partes altitudinis tunc per sex gra-
dus acciptamus vel elemosynas spūales
quibus animabus proximoū subuenire
debemus q̄ in hoc vsiculo continentur.
Consule castiga solare remitte fer ora.

Debemus enī eis in dubijs cōsulere ⁊ de
linquentes eos castigare. mestos ꝓsolari.
offensas remittere. eos supportare. ꝑ eis
orare q̄ ad charitatis altitudinē ptinent.
Si aūt fundamētum ponat in tera labili
debemus tm̄ fodere quousq; inueniat
argilla mūda sine sterquinio. Et si argilla
nō inueniat tunc sufficit imersisse quartā
partē altitudinis que futura est sup terrā
vt ipse Pal. dicit. Ex quo pz q̄ charitas q̄
corpus nr̄um vel ꝓximi diligim⁹ prio dz
esse mūda a sterquinio. i. ab amore carnali
vt nō sit dilectio carnalis sed spūalis. s. vt
diligamus nō carnaliʒ sed spūaliter. ¶ Itē
dz hēre quattuor gradus altitudis. Pri-
mus est vt magis diligam⁹ corpus siue ꝓ
prium siue ꝓximi q̄ alias res corporales
exteriores. ¶ Secūdus est vt q̄tū ad res
corporales magis diligamus corp⁹ ꝓximi
q̄ ꝓprium. Nam ēt quidam gentiles sine
spe vite eterne ꝑ amore amicoꝝ se mor-
ti exposuerūt. Vnde multo magis ℟ cha-
ritas facit cum ptineat ad bonum v̄tutis
Vñ etiā phs dicit. ix. Ethicoꝝ q̄ hō debz
amicos ad tristia vocare tarde sed ad le-
ta ⁊ ꝓspera prompte. Ecōtra autē ad eo-
rum prosperitates ⁊ letitias dz se tarde i-
gerere. sed ad tristicias celeriter ⁊ prōpte.
Vnde sm̄ carnis amicitiā plura bona cor
poralia sunt impēdenda amicis q̄ nobis-
metipsis. sed de bonis spiritualibus semp
plus nobis q̄ amicis impēdere ⁊ vele ō-
bemus: ⁊ similiter ēt de malis vitandis.
¶ Tertius gradus est vt minus diligatur
corpus q̄ spiritus. Debet enī corpus diligi
in ordine ad spiritū. ¶ Quart⁹ gradus ē
vt q̄tum ad actum exteriorē charitaʒ q̄
est elemosyna ēt ipsa corpa quodā ordie
diligamus. ⁊ iste ordo attenditur sm̄ tria
. s. sm̄ debitum. sm̄ necessariū. ⁊ sm̄ honē
stum. Secundū debitū quidē: qz parenti-
bus ac ꝓpinquis ⁊ benefactoribus ⁊ eis
a qbus spiritualia accipimus debem⁹ q̄ñ
indigerēt magis elemosynā facere q̄ alijs
Scōm necessariū vō. qz ceteris ꝓib⁹ debe
mus magis subuenire indigētibus. Secū
dum vō honestum ceteris ꝓibus magis
debemus dare melioribus: ꝛ assignare in
singulis quātum vnum alteri eorum pre-
feratur est impossibile qz singulares con
ditiones que attēdende sunt infinite sūt
⁊ nō cadunt sub arte. Vnde de his magis
vnctio docet q̄ prudētie consilium. Dicit
enī Pal'. q̄ fundamenta debēt ex vtraq;
pte esse latiora, q̄ paries futurus sit semi
pedis spacio qō signat q̄ fundamētū cha
ritatis in sanctis viris latius est in iterio-
ri affectiōe q̄ possit ostendi in exteriori
opere vel cōuersatiōe. ¶ Item charitas ⁊
zelus fraterne salutis reddit sanctos vi-
ros sollicitos ⁊ studiosos ad attrahēduz
alios ad deum. Vnde assimilat balsamo ⁊
cimino. Dicit. n. Palladius. q̄ columbe si
cimino pascātur assidue vel si allarū ascel
le balsami liquore tangātur inducūt alias
colūbas ad colūbariuz domini sui. Quid
aūt est ciminus q̄ sm̄ medicos in secūdo
gradu est calid⁹ nisi fraterne salutiʒ ⁊ cha
ritatis zelus. Primus nāq; gradus chari
tatis est circa salutem sui. ¶ Secūdus vō
est circa salutē ꝓximi. Ō ergo cimino quo
tidie sancti viri pascūtur. qz. s. de prorio
rū salute quottidie sollicitāt Apo. ij. cor.
xi. Instantia mea quottidiana solicitudo
oium ecclesiarū. Est aūt velut balsami li-
quor ipsius fraternitatis amor. Balsami
nanq; liquor fetū mortuū de ventre pre-
gnantis educere phibetur. qz duz quisq;
vir sanctus ꝓximoꝝ amore succensus ali
quē ex eis sua sancta exhortatiōe cōuer-
tit atq; peccatum mortale de conscientia
eius expellit quasi virtute balsami fetum
mortuū de ventre pregnantis educit. vel
qz scriptum est. Qui non diligit manet in
morte dum ipsa fraterna charitas odiuz
de corde ꝓpellit quasi de ventre matris
mortuū fetum educit. i. Joā. iij. Nos sci-
mus quoniā trāslati sumus de morte ad
vitam quoniam diligimus fratres. Sunt
autem velut due ale columbarū due spiri
tuales vite sanctorum. s. contemplatiua ⁊
actiua. vel duo genera elemosynarū scilz
spiritualium ⁊ corporalium. Vnde tunc
ascelle alarum balsamo tanguntur quan-
do ipsi sancti viri fraterne dilectionis cō
passione ad vtriusq; vite vel elemosyne

ſtudia ipellũt.qb⁹ videlicet ſtudijs ꝓtin⁹ ad colũbariũ domini colũbaſ aliaſ ducũt qꝫ vtriuſqꝫ elemoſyne beneficio.ſcꝫ ⁊ corporaliter ſubueniendo ꝓdicationis ⁊ oratiõis auxilio etiã peccatores ꝓximos ad domini gratiã trahũt. ¶ Capl'm. viii.

GAro non eſt delitijs nutrienda ſed laboribus penitẽtie ⁊ paſſionibus exponenda. Nam agricola qui nolet granum ad tempus in terra perdere ⁊ vẽtis ⁊ tẽpeſtatib⁹ exponere. ſꝫ tãtũ in horreo ſeruare fructũ ideũ reciperet imo ei putreſceret ⁊ corrũperet. Sic q tãtũ amat carnẽ ſuã q̃ i gete ⁊ delitijs vult eã ſeruare nec ieiunijs ⁊ laborib⁹ vult eã exponẽ nihil ex ea niſi corruptõez hẽbit ℳat.iii. Qui voluerit aiaꝫ ſuã ideſt aialẽ vl̃ corporalẽ vitã ſaluã facere ꝑdet eã.⁊ q ꝑdiderit aiaꝫ ſuam in hoc mundo inueniet eam ſcꝫ in futura gloria:quaſi dicat agricole frumẽtuꝫ ſi perdis ſeruas.ſi ſeminas inuenies. Jo.xii. Niſi granum frumẽti cadẽs i terrã mortuũ fuerit ipſ̃ ſolum manet. ¶ Jtẽ caro non delectabilib⁹ et blandis ſꝫ amaris ⁊ afflictiuis ꝓſeruat̃ a corruptiõe tẽtationũ ⁊ vitioꝝ.ſicut frumẽtũ i horreo nõ cũ dulcib⁹ ⁊ lenitiuis ſꝫ cũ aſperꝫ ⁊ amarꝫ foliis ⁊ ſuccis ꝓſeruat̃ a putrefactõe ⁊ leſione curculionũ ⁊ alioꝝ vmiũ. Docꝫ.n.pal'. in libro ſuo de agricultura.q̃ ſi fact̃ granarijs'amurca luto mixta parietes liniãtur cui aridi oleaſtri folia vel oliue ꝓ paleis adijciãt̃ q̃ tectorio ſiccato rurſũ amurca reſpgat̃.⁊ vbi ꝫ ſiccata fuẽrit frumẽta cõdant̃ a curculionib⁹ ⁊ aliis vmib⁹ tuta ſeruabunt̃. ¶ Jtẽ herba coniza vt greci aſſerũt ſubſtrata frumẽtis addit etatẽ. Cõſtat enim q̃ ⁊ oleaſtri ⁊ oliue folia amara ſũt ⁊ etiam amurca. Coniza eſt ẽt herba letalis q̃ cum tritico generat̃ qua tamẽ turdi veſcunt̃. Vñ ſimiliter caro noſtra amaris ⁊ mortificatiuis a vitijs ꝓſuat̃. Vñ Apo. dicebat Col.iii. ℳortificate membra veſtra. Jtẽ negat Collũella quẽ Pallad̃.i libro ſuo frequent̃ allegat ventiláda eẽ frumẽta.q: magis miſcent̃ aialia totis acervis q̃ ſi hõmoueant̃ i ſũmitatẽ intra mẽſurã palmi ſubſiſtẽt.⁊ hoc velut corrupto corio cetera illeſa durabũt. Et aſſerit idẽ noxia aialia vltra ꝓdictam menſurã non poſſe generari. Sic ẽt fuerunt quidaꝫ feruentiſſimi ſancti qui quaſi nullius vẽtilationis refrigerijũ carni ſue preſtare voluerũt. Voluerunt enim ꝓ ipſo exteriori corrice.i.carne mala ſentire q̃ tentationũ ⁊ vitioꝝ puncturas ⁊ corroſiones ad mentis ſue ĩtima penetrare ſicut patet de beato germão altiſiodoreñ.⁊ hylariõe ⁊ beato martio ⁊ qbuſdã aliis.qui laborioſiſſimam ⁊ auſteriſſimaꝫ vitam duxerunt continue ſed tamẽ pall'. dicit.quod nihil tãdiu cuſtodiendis frumentis cõmodi⁹ erit q̃ ſi ex areis in alterũ vicinũ locũ trãſfuſa refrigerent̃ aliquantis dieb⁹ atqꝫ ita horreis inferant̃. Jn q̃ ſignatur qꝺ noui ⁊ imꝑfecti q ſũt ſimiles frumẽto q̃ ꝺ̃ area trahit̃ nõ ſũt i tãta auſteritate ⁊ arctitudine tenẽdi ſꝫ interdũ ad breue ſpatiuꝫ tẽporis aliq̃ recreatõe ĩfrigerãdi ⁊ poſt hoc ad horreũ aſperitatis ⁊ laboris reducẽdi ex hoc eni feruẽtius laborabũt ⁊ magꝫ ẽt cõſolati in labore ꝓſeuerabũt. Seneca nõ Semper in actu ſis ſed interdum animo tuo requiez dato:ſed ⁊ ipſa requies plẽa ſit ſapientia boniſqꝫ cogitationib⁹. ¶ Jtẽ caro eſt pro ſalute anime periculis ⁊ aduerſitatib⁹ exponenda. Nam pugnator clypeum diligit ⁊ charum habet ſed non tantum quod non exponat ictib⁹ vt corpus ſeruetur illeſũ. Sic caro aduerſitatibus ⁊ periculis exponenda eſt vt anima eruetur illeſa ⁊ indẽnis. Vnde Apo. dixit Actuũ.xx. Vincula ⁊ tribulatões hieroſolymis me manẽt.i.expectãt. ſꝫ nihil horũ vereor nec facio animaꝫ meaꝫ.i. vitam aialem ⁊ corporalez ꝓcioſiorẽ quã me.i.q̃ vitã meaꝫ ſpiritualẽ.

¶ Capitulum.ix.

CLerici ⁊ ep̃i ꝺ̃bẽt ornari illis veſtib⁹ ſpũaliter quib⁹ põtifices ⁊ miniſtri iudeoꝝ ornabant̃ ⁊ veſtiebãt̃ corpaliter. Habebat eni tunc põtifex.viii.ornamẽta. ¶ Primo .n. ha-

bebat vestem lineam. ¶Secundo tunicam iacinctinam . in cuius extremitate versus pedes ponebantur tintinabula quedam per circuitum ⁊ mala punica facta ex iacincto ⁊ purpura coccoq; bis tincto. ¶Tertio habebat superhumerale q̄ tegebat humeros ⁊ anteriorem partem vsq; ad cingulum. q̄ erat ex auro ⁊ iacincto ⁊ bisso retortū. Et sup humeros habebat duos onichinos in quibus erant sculpta nomina filiorum israel. ¶Quartum erat rationale ex eadem materia factum quod erat quadratum ⁊ ponebatur in pectore ⁊ coniungebatur superhumerali. Et in hoc rationali erant. xii. lapides pretiosi per quattuor ordines. i qbus etiā erāt sculpta nomina filioruz israel scilicz ad designādū q̄ ferebat on⁹ tot⁹ populi per hoc quod habebat nomina eox in hūeris ⁊ q̄ iugit̄ debebat de salute eox cogitare p̄ h̄ q̄ portabat eos i pectore q̄si i corde habēs. In q̄ ēt rationali mādauit dñs poni doctrinā ⁊ veritatē q̄ q̄dā pti nētia ad veritatē iustitie ⁊ doctrie scribebant i illo rōnali. Judei tñ fabulantur q̄ in rationali erat lapis qui secundum diuersos colores mutabatur secundum diuersa que debebant accidere filiis israel. ⁊ h̄ vocant veritatem ⁊ doctrinā. Quintū erat balte⁹ i. cingulus fact⁹ ex p̄dict̄is. iii. coloribus⁹. ¶Sextū erat tyara. i. mitra q̄dā ex bisso. ¶Septimū erāt femoralia linea vt operirēt carnē turpitudinis sue q̄n̄ accederet ad sanctuariū vel altare. ¶Octauū erat lamina aurea pēdēs in fronte ei⁹ i q̄ erat nomē dñi. Ex ist̄is ergo octo ornamētis miores sacerdotes quattuor habebāt scz tunicā lineā femoralia ⁊ balteū ⁊ tyarā. Per ista ergo ornamēta designat̄ sanctitas ministrox dei. Sūt eni quatuor necessaria oibus ministris scz castitas q̄ designat̄ p̄ femoralia puritas vite q̄ significatur p̄ lineā tunicā moderatio discretōis q̄ significat̄ p̄ cingulū rectitudo intētiōis q̄ significat̄ p̄ tyarā pregentē caput. Sed super h̄ pōtifices debēt q̄ttuor hēre. ¶Primo iugē dei memoriā in cōtēplatione. ⁊ h̄ significabat lamina aurea h̄ns nomen dei in fronte. ¶Secō q̄ supportet infirmitatē populi qō signat superhumerale. ¶Tertio q̄ habeat populū in corde ⁊ in viscerib⁹ p̄ sollicitudinē charitatis qō signatur per rationale. ¶Quarto qō habeat conuersationem celestem per opera perfectionis quod signatur per tunicam iacinctinam. Vnde ⁊ tunice iacinctine adiūgebantur in extremitate tintinabula aurea per quod signatur doctrina diuinox que debet coniungi celesti cuersatōi pōtificis. Adiunguntur etiam mala punica p̄ que signatur vnitas fidei ⁊ concordia in bonis moribus quia sicut mala punica h̄nt sua grana vnita sic vnita debet eē ei⁹ doctrina. vt per eam pacis ⁊ fidei vnitas non rūpat. ¶Item clericoruz ⁊ ministrorum ecclesie christi idoneitas significatur in eox vestib⁹ qb⁹ scz induunt quādo i ecclesia ministrāt. Quedā . n. sūt q̄ generalit̄ in oib⁹ ministris regrūt̄ vt sint idonei ad tractādū diuia. Quedā vo regrūt̄ spūalit̄ i supiorib⁹. Et tō q̄dā vestes sūt oib⁹ ministris cōes. Quedam superiorum tātum. Omnibus enim ministris competit amictus humeros tegens in quo signat fortitudo ad diuina officia quibus mancipāt. Et similiter alba que signat puritatem vite ⁊ cingulum quod signat repressionem carnis. sed subdiaconus vlterius habet manipulum in finistra. in quo signatur extersio multarum macularum q̄ manipulus ē quasi sudarium ad extergendum vultum. Ipse enim est qui primo ad sacra tractanda admittitur. Hēt etiam tunicam strictam per quam doctrina christi signatur. Vnde in veteri lege vt sup̄ dictū est in tali tunica tintinabula pendebant. Sōdiacon⁹. n. p̄mo admittit̄ ad doctrinā noue legis annūciādū. Scz diacon⁹ h̄z āpli⁹ stolā i finistro h̄ūero in signū q̄ applicat ad misteriū i ip̄is sacramēt̄s ⁊ dalmaticā q̄ ē vestis larga sic dicā q̄ i dalmatie partibus p̄mo fuit vsus ei⁹ ad signādū q̄ ip̄e p̄mo ponit̄ dispēsator sacramētox. Ip̄e. n. sanguinē dispēsat. in dispēsatiōe āt largitas requrit̄. Scz sacerdoti stola i vtroq; humero pōit̄ vt oñdat q̄ plēa ptās dispēsā

ñi sacramēta ei dak̄ ñ vt mīstro alteri⁹. Et tō stola descēdit vsq; ad inferiora. Hz ēt casulam q̄ signat charitatē. qz sacramētū charitat̄ ꝓsecrat scz eucharistiā. Sz ep̄is addunt nouē ornamēta sup̄ sacerdotes q̄ st̄ calige. sādalia. succictoriū. tūica. dalmatica. mitra. chirotece. baculus. ꝛ ānul⁹. qz .s. nouē sūt q̄ pñt sup̄ sacerdotē. s. clericos ordinare. vgines bñdicē. basilicas ꝺdicare. clericos; disponere. synodos celebrar. chrisma ꝓsecrare. ꝛ vestes ꝛ vasa ēt ꝓsecrare. vl̄ p caligas signat rectitudo gressuū. Per sādalia q̄ pedes tegūt ꝓtēpt⁹ trenoz Per succinctoriū q̄ stola ligat cum alba amor honestat̄ p tunicā pseuerātia qz Joseph tūicā talarē hūisse legit q̄si descēdē tē vsq; ad talos p qꝺ designat extremitas vite. p dalmaticā largitas i opib⁹ misericor die. p chirothecas cautela i opatōe. p mitrā scia vtriusq; testamēti: vñ ꝛ duo cornua hz. p baculū cura pastoral̄ q̄ dñt colligere vagos qꝺ signat curuitas in capite baculi. sustētare infirmos qꝺ signat stipes baculi. ꝛ pungere lentos quod signat stimulus in pede baculi vnde versus. Colligе sustenta stimula vaga morbida lenta. per annulum signat vnitas fidei qua ecclesia despōsat xp̄o. Epi. n. sūt loco xp̄i q̄ ē eccl̄ie spōsus. Sz viteri⁹ archiepi palliū hñt in signū ꝓuilegiate ptātis. signat enim torquē aureā quā solebāt legitime certantes accipe. Et ista ornamēta correspōdēt vestibus pōtificis ve. le. Mā p lamina q̄ pendebat in frōte hz pōtifex noster crucē vt Innocentius dicit. sicut pro femoralibus habet sandalia. pro linea albam. pro balteo cingulum. pro podere tunicam. pro ephot annulum. pro rationali amictum: p suphumerali stolam: p tiara mitram. Nota ēt q̄ romanus pontifex nō vtitur baculo: qz petrus emisit ihz ad suscitandū quēdā discipulū suū: qui postea factus est episcopus treuerēsis. Et iō in ꝺioceſi treuerensi, papa baculū portat ꝛ nō in alīs. Vel in signū q̄ nō hz coarctatā potestatem qꝺ curuatio baculi signat

¶ Capitulum. x.

Confessio necessaria est ad sanandū vulnera aie. Mā q̄ꝺiu ferrum manet i vulnere nō pōt corp⁹ sanari. Et sic q̄ꝺiu peccatū retinetur in cōsciētia anima nō sanat. Educit autē de cōsciētia peccatū p cōfessionis iudiciū. Dñ dicit Job. xxxiii. Nūquid q nō amat iudiciū sanari pōt. ¶ Item confessionem debet precedere cōscientie examinatio sicut diuisiuum siue preparatiuum premittitur purgatōi. Mā purgādus infirmus prius preparationez recipit q̄ hūores cōmoneat: vt postea medicina sequēs melius eiciat. Sic prius dz hō examinare peccata ꝛ diiudicare apud se anteq̄ confiteatur Eccli. xviij. Ante iudiciū para iusticiam tibi. ¶ Item cōfessio necessaria est ad cordis illuminationem. Est enim cor simile domui. Domus enim illuminatur quando fenestra aperit qz sol tūc in eā igreditur. Similiter quādo cor domino aperit per cōfessionē gratia dei intrat in ipm ꝛ illuminat Chry. Cōfessio cor emūdat: sensum illuminat: animā sanctificat: ꝛ ad susceptionē xp̄i preparat. Vnde dicit Cāti. v. Aperi mihi soror mea. ¶ Itē confessio est necessaria ad morq̄ eterne euasionē. Mā quādo apostema cōuertitur ad interiora ꝛ ibi crepat est causa mortis corpalis. sed quādo cōuertitur ad exteriora possibile est ad sanitatē redire. Sic peccatū abscōditū interius causa est mortis eterne: conuersū vō exterius ꝛ manifestatū per cōfessionē est spiritualis salutis indiciū. Vnde si in cōfessus lates inconfessus condēnaberis.

¶ Capitulum. xi.

Compūctio cordis assimilatur vio fm illud ps. Potasti nos vino cōpunctōis. Mā vinū sēp emittēdo feces se purgat ꝛ semp est i motu ꝛ tremore donec sepet pux ab impuro. Sic q̄ vere cōpūctus est semp est in motu ꝛ tremore donec separet ab eo immūdicia peccati. ¶ Itē cōpūctio assimilat aceto. ¶ Primo rōne confectōis qz ex eis

dem cor cõpungit quib⁹ acetũ ex vio cõficitur. Mã si qs velit ex vio aliquo optimũ acetũ cõficere hoc modo facere põt. Accipiat cornalia qñ incipiũt rebuscere ⁊ cẽtimoria q̃ nascunt in cãpis qñ silr incipiunt rubescere ⁊ de labruscis anteq̃ incipiant tumescere ⁊ ỗ bragnolis ceparũ acerbis añ ⁊ puluerizet subtilit oia simul. Et tũc accipiat de meliori aceto q̃ inuenerit ⁊ distẽperet cũ puluere illo ⁊ ita conficiat panes bene desiccatos. Et si vinũ de quo vult facere acetũ fuerit forte põat de pane illo pax: ⁊ si fuerit debile. ponat pl⁹ ⁊ fiet acetũ fortissimũ. Quia igitur illa quatuor ex quibus primo pulois cõficit acerbum habẽt ⁊ agrestẽ saporez scz imatura cornalia cẽtimoria ⁊ labruscе ⁊ bragnole ℙossumus in istis quatuor mala intelligere q̃ facit peccatũ homini quoq̃ scz memoria velut acerbus fructus cõsciam nõ paꝛ mordicat ⁊ pũgit. s. qi tollit deũ claudit celũ destruit meritũ ⁊ obligat ad ifernum. Sz ista q̃ttuor debẽt puluerizari. i. subtilit discuti ⁊ cõsiderari deinde acetuz optimũ apponi. i. exẽplũ alicui⁹ fortit penitẽtis i memoria hẽri. Et ỗ his cõficit panis lachrymaꝛ de quo i. ps. Libabis nos pane lachrymaꝛ: ex quo posito in vase vini. i. in memoria ipsius peccati fortissimũ acetũ efficit. i. fortissima cõpũctio generat. ¶ Scõo rõne purgatõis qi purificat ꝓscia sic acetũ purificat mustũ. Dr. n. i libro de videmus q̃ si qs mittat i metretã dulcis musti ꝓculã aceti q̃ tres dies erit purũ ⁊ silr cõpunctiõis acetũ purificat cor a fece peccati turbulentũ. Dñ Amb. dict Scindite corda vra ferro ⁊ aceto cõpunctiõis ab vsu inueterate ꝓsuetudinis. ¶ Jtẽ cõpũctio amara peccati valet cõtra tẽtationes diaboli ⁊ cõfortat ẽt cor i bono Bic eni ℙsalm. q̃ põt fieri vinũ ꝓ pestilẽtiã salutifeꝛ ⁊ stomacho multũ ꝓficuũ ℔ mõ. Jn optimi musti metreta vna ãteq̃ ferueat tunsi absinthij. viii. vncias liteo involutas dimittas. ⁊ exact]. x. dieb⁹ curabis auferre id vinũ refunde lagenis minoribus ⁊ vtaris qi valet ad ea q̃ dicta sunt. Quid autem est metreta dulcis musti nisi memoria delectabilis peccatiꝛ Et quid sinteus contusi absinthij nisi compunctio ⁊ amaritudo animi contritiꝛ Ergo tunc absinthium musto imittitur qñ ex memoria delectationis ꝓpetrati peccata cõscientia cõpũcta vehementer amaricat. ⁊ tale ꝓfectio est ꝓpunctiõis vinũ qõ animũ purificando confortat ⁊ ꝓ pestilẽtiã. i. corruptelam tentationis seu recidiui salubrit defensat Exo. v. Sacrificemus deo ne forte accidat nobis pestilentia. Hoc sacrificiũ contra pestilẽtiam valens est compũctio animi contribulati sm illud ℙs. Sacrificiũ deo spiritus cõtribulat⁹.

¶ Capitulum. xii.

Onsolari ñ põt dolẽtẽ ⁊ afflictuũ q̃ per tristitie compassiõez ⁊ doloris ostẽsionem nõ concordat ei⁹ dolori. Cui⁹ exẽplũ ẽ qi ferrum ferro non iungitur si nõ vtrũq; ex vstiõe ignis liquetur ⁊ durum molli nõ adheret nisi pri⁹ duritia ei⁹ tpata mollescat vt q̃si hocipsũ fiat qõ curat vt teneat. Sic prius emolliri dz consolari volentis animus vt afflicto congruat ⁊ cõgruẽs ad hereat ⁊ inherẽdo trahat. Alioquin si a mentis afflictione discrepat min⁹ ab illo recipitur a quo mentꝭ qualitate separat Ergo ordo consolationis ẽ. vt cuz volumus afflictum quempiaz a merore suspẽdere. studeamus prius merẽdo ei⁹ luctui concordare: vt Grego. dicit.

¶ Capitulum. xiij.

Onsuetudo peccãdi difficili⁹ dimittit si ei ñ resistit añ q̃ idurat. Mã vestꝭ rectam formã ỗ facili recipit si nõdũ prauã recepit. sz si ꝓtra riũ fit vir põt rectã suscipe. ⁊ cera dũ molle ẽ facili⁹ ipssionẽ sigilli recipit q̃ cũ iduruerit. Dñ Eccli. xxx. Curua ceruicẽ ei⁹. i. filij tui i iuuentute. tũde latera ei⁹ dũ infãs ẽ ne forte iduret ⁊ nõ credat tibi. Dñ Aug. Dum cõsuetudini nõ resistit fit necessitas Lepra. n. inueterata ⁊ gutta iossata nõ de facili curat Job. ix. Ossa ei⁹ implebuntur vitijs adolescẽtie ei⁹. Et Beda sup Lucã

dicit. Diabolus quanto ip̄z hoiem diuti⁹ tz tāto difficili⁹ dimittit. fic̄ ruſticus q diu terram tenuit vult eā hereditarie tenere.

¶ Capitulum. xiiij.

Omuerſatio bona aſſimilat arce Noe pp̄ q̄ttuor. ¶ Prio c rōne ſtructure. qr ſcz fuit a noe, conſtructa ⁊ fabricata Noe aūt qui int̄pretat requies eſt hō iuſtus q vt requeſcat in domo ꝓprie ꝓſcientie ⁊ ſit tut⁹ ab inūdatione aq̄rum. i. ab impetu tentationū vel tribulationū edificat arcā. i. cōuerſationem bonaz. De q̄ ps. Exurge domine in requiē tuam tu ⁊ arca ſanctificationis tue. Arca. n. deo ſāctificata ē ꝓuerſatio bona ad deum ordinata. que dicit eſſe reges dei qr ſecūdū deuz in ea mens hois regeſcit. ¶ Scōo rōne māe. qr arca fuit facta ex lignis leuigatis bitūinatis ⁊ q̄dratis. Sic bōa ꝓuerſatio edificat ex lignis leuigatis. i. ex bonis opibus pura intētōe factis. Bituminatis. i. charitate iformatis. Quadratis vt ſit mēs hōinis ſtabilis qr corp⁹ q̄dratū reſidet firmū. ¶ Tertio rōe forme. circa quā p̄mo attēde menſurā dimenſionū. Habebat eni lōgitudinē. ccc. cubitoz latitudinē. l. ⁊ altitudinē. xxx. Supius aūt erat in vno cubito cōſūmata. Lōgitudo eniz arce ē memoria dn̄ice paſſionis quā thau figura repſētat q̄. ccc. ſignat Vel etiā lōgitudo arce ē pſeuerātia in cōtinuatiōe bōi. vel lōgitudo. ccc cubitoz ē fides trinitatis cū pfectōe bōi opis ſine q̄ fides mortua eſſet Latitudo āt ē dilectio dei ⁊ p̄rimi amici ⁊ inimici ⁊ ſignat in. l. cubit̄. qr qn̄q̄geſima die a paſſione xp̄i datus eſt ſp̄ūſanct⁹. p quē vt dicit Apo. Charitas dei diffuſa ē i cordib⁹ noſtris. Altitudo āt ē ſpes ⁊ deſiderū ſeculi vēturi. q̄ ſpes ꝑſignat i. xxx. cubit̄. qr ſcz trecenarij⁹ numerus ex ternario ⁊ denario ducit. terceni decē faciūt trigita. In ternario aūt triplex ſpes ſignat. ſcz de venia de gr̄a ⁊ gloria. In denario aūt addito adimpletio ꝺ calogi vt. ſ. aſſit nobis ipletio decalogi ſb ſpe p̄dicta triplici. Alioqui ſpes ſine meritis vel opib⁹ nō cēt va ſed p̄ſūptio. Cō ſumatio aūt i vnū cubitū ē vt oēs mot⁹ ⁊ affectus diriganf i deū ſicut dicit p̄s. cor meū ⁊ caro mea exultauerūt i deū viuū. vel ſ. hec cōſummatio fit ipfectiōe ꝓfilioz Math̄. x. Adhuc vnū tibi deeſt ſi vis pfect⁹ eē ⁊c. Dicit āt q illa cubitus arce fuit geometric⁹ q valet ſex vſuales ad oñdēdū q p ſex miſericordie opa ad vnitatē pfectiōis diuine ꝓſolatiōis ⁊ ſup̄ne p̄cis a ſcēdit. ¶ Scōo i forma arce ꝓſidera aptura locoz. Hēbat. n. i duob⁹ locis apturā. vnā ad lumen recipiendū ſcz feneſtrā alt am a latere ad igrediendū ſcz oſtium. Feneſtra ergo eſt gratia q̄ illuminat domum mentis. Vel forſitan eſt intelligentia per quam lumen ſapie ⁊ ſcie ſuſcipim⁹. Oſtiū aūt eſt liberuz arbitriū quod apperit p̄imo gratiā. Dñ Bernar. Et ſi adinueniri pōt. ꝓueniri nō pōt. ¶ Tertio ꝓſidera diſtantiā māſionum. Mā ſz Aug. Arca fuit iferi⁹ bicamerata ⁊ ſupi⁹ tricamerata. nā i iferiori māſiōe. ſ. ſup tabulatū ſētine fuit duplex clamera q̄rū vna dicebat ſtercoraria. alia āt apothecaria. Sz ſupra iſtā manſionē fuit alia manſio ſupior q̄ hēbat tres cameras due camere laterales erāt: vna i mitiū aialiū ⁊ ſerpentiū. Altera vo mitiū media āt camera erat hoiuz ⁊ auiū oſtiū aūt erat ibi. bicamerata ⁊ tricamerata cō iūgebantur. Bicameratio itaq̄ arce attendit i delectatiōe ſēſualitatis q̄ maxime inuenit i actib⁹ duaz potētiaz vegetatiue p tis. ſcz ꝓpagatiue ſiue generatiue quātuz ad actū venereū. ⁊ iſta ē vt ſentina ſtercoraria. ⁊ nutritiue q̄ntū ad eſū. ⁊ iſta ē apothecaria. Tricamerata āt attēdit in rōne. cui⁹ tres vires ſūt. ſ. irascibilis q̄ ꝺteſtatur malū: ⁊ iſta ē habitatio immitiū paſſionū vt ire ⁊ audacie ⁊ hmōi. ¶ Itē ꝓcupiſcibil ⁊ hec ē q̄ bonū p̄ſeq̄t. Et hec ē habitatio mitiū paſſionū vt amoris māſuetudin ⁊ hmōi. Et due he vires dicunt rōnales ꝑ eēntiā ſed per participationē ſz ꝓhīm. i. Eth̄ inquātū ſcz nate ſūt rōni obedire Tertia aūt ē rōnal ꝑ eēntiā q̄ rō vocatur Et hec eſt q̄ diſcernit bonū hōeſtū ⁊ vez. Dñ hec dr̄ habitatio hoiuz ſcz activoz ⁊ auiū. ſ. ꝓtēplativoz. Quoz p̄imi regunt

prudẽtia.secũdi eleuãt sapia.Alij aũt sũt q dicũt hmõi cameras arce fuisse dispositas solum in altitudine.Et dicunt q̃ inferius in fundo erat sentina siue stercoraria'supra q̃ erat apothecaria.ꝛ supra hãc erat immitium animaliũ.Et ostiũ erat in medio vbi apothecaria ꝓiungebatur camere immitium.supra hanc habitatio mitium animalium.Et in suprema erat habitatio hominum ꝛ auiũ.Et ideo per stercoraria3 potest accipi pcti in anima fetentis detestatio.Per apothecariam lachrymarum effusio post quam diabolus suscitatur ad impugnandum.ꝛ ideo sequtur habitatio imitium animalium.i.multiplicatio tentationum.Sed quia de⁹ adiuuando ꝛ consolando subuenit sequit habitatio mitium.i.gra cõsolationũ.post quã sequt habitatio hõinũ.i.exercitatio actuoꝝ ꝛ auiũ.i.pfectio ꝓtemplatiuorum.
¶Quarto assimilat bõa cõuersatio arce rõne clausure.qꝛ ingresso noe in arcam cum his q̃ ꝺebant igredi clausit eã dñs ꝺfouit ita vt inũdatio diluuij nõ nocuerit eis.In q̃ docet hõ iust⁹ vt si inũdauerit diluuiũ carnis itret arcã trãqlle mẽtis.Et 3 circũfluãt torrẽtes iracũdie.flumina luxurie.voragies gule.3 ebullãt torrẽtes ꝺlectatõu3.abyssus cupiditatũ maria ꝓturbationũ itra tũ noe arcã.i.qet⁹ ains clauso de foris silẽtij hostio possidet aiam.Et quãto magis caro laborat in actiõe tãto spũs volat sublimi⁹ i cõtẽplatione.Vnde Paul⁹ q̃ pl⁹ oibus laborauit in fame ꝛ siti i frigore ꝛ nuditate ꝛc.dixit Nostra cõuersatio in celis est. ¶Capitulum.xv

Or custodiendum est vt vas omnium thesaurorũ celestium.ꝛ sicut castrum in terra inimicorũ situm Pro.iiii.Oi custodia fua cor tuũ.Est.n.vt vas pcio sũ q̃ ꝺ cari⁹ emit ꝛ i ei⁹ fractura magnũ dãnũ icurrit ꝛ difficili⁹ repat.ꝛ iõ a sãctis viri diligẽti⁹ custodit Apo.i.Thes.iiii.sciat vnusq̃sq3 vestrũ vas suũ possidẽ i sctificatõe ꝛ honore.¶Jtẽ vas cordis vt possit optio liq̃re gre repleri.¶Prio o3 q̃ euacuet .s.ab amore seculi.Vas aũt repletu3 vno liquore ñ põt recipe aliũ nisi euacuetur sicut plenũ vio nõ recipit oleũ qn ex fũdat.Tãq̃ vinũ qõ mẽtẽ inebriat ꝛ ifatuat ẽ affect⁹ ꝛ amor mũdi 3 tãq̃ oleum qõ illuminat ꝛ sanat ꝛ letificat ẽ gratia ꝺi.Vnde o3 q̃ euacues fetidum vinu3 si vis recipere limpidum oleum.Vnde.iiii.Reiiii.Vasa vacua repleuit eliseus.¶Secundo o3 q̃ lauet 3 a sordib⁹ peccatorum.Aliquando etiã euacuato vase adherent alique sordes q̃s o3 lauari ne liquorem imittendum corrumpant nec põt itrare gratia dei vbi sũt sordes peccati.ergo sicut dicitur Hiere.iiii.Laua a malitia cor tuũ.¶Tertio o3 q̃ vas siue doliũ cordis obstruat siue ligetur.ne 3 liquor imissus effũdatur:nullus.n.sapiẽs imitteret vinum in vase ex quo videret statim esse effundendum.Vnde illi qui gratiam recipiunt ꝛ statim effundunt dicuntur eẽ fatui secundum illud Eccli.xx.Gratie fatuoꝝ effundentur.Et hoc est qꝛ fatuus nõ hꝫ vas cordis ligatũ vel solidũ 3 ꝓfractũ hꝫ illud Eccli.xxi.Cor fatui q̃si vas ꝓfractũ.¶Quarto o3 q̃ inclinet siue subijciatur rei imittẽde.Nõ.n.posset vas repleri aq̃ flumis vel puteꝰ nisi inclinaret vel ꝓfũde imergeretur.Sic cor hois non impletur gra nisi hũliet Eccli.vlti.Inclinaui modicũ aurẽ meã excepi illã 3 sapia3 vt gratiã.¶Quito o3 si eẽt euersũ vt ẽt p⁹ q̃ ẽ clinatũ q̃ erigat.ꝛ h ẽ p desideriũ vt oroñẽ ad deu3 Sap.vii.Optani ꝛ dat⁹ ẽ mihi sens⁹ inuocaui ꝛ venit in me spũs sapie q̃ ẽ ẽt spũs gre.¶Jtẽ nota q̃ cor pur ẽt mimima pcã metuit.nã in pãno albo minima macula appet ꝛ nimi ꝺisplicet sic i corde puro mima pctã Eccles.ix.Oi tpe sint vestimẽta tua cãdida.¶Jtẽ cordis itumũ qñ qꝫ assilat lecto sic̃ Cã.ij.ꝺr.in lectulo meo p noctẽ q̃siui quẽ diligit aia mea.Greg.In lectulo ꝛ p noctẽ dilect⁹ q̃rit.qꝛ nimis ẽt inuisibil' ꝓditoris spes expssa ois corpee visionis imagie in cubili cordis inuenit.Qñqꝫ vo assilat cubili sm illud ps.Exultabũt sci i gloria letabũt i cubilib⁹ suis qꝛ 3 cũ mala sci ab exteri⁹ fugiũt securi in

ra mẽtium secreta gliãt. Sz tẽ leticia pfecta erit cũ carnis exterius pugna ñ fuerit ná quousqz ad illicita p carnẽ trahimur. qr ẽsi dom⁹ nr̃e pies ẽtit et cubile cordis pturbat. Quãqz vo assit strato sz illõ ps vniuersũ stratũ ei⁹ vsasti i infirmitate eius. qr vz cũ nos tẽtatio carnis ꝛcutit treme/ tacta nr̃a infirmitas et stratũ cordi ꝓfudit.

¶ Capitulũ.xvi.

Corpori seruire ⁊ animam negligendo se totaliter circa ea que sunt corporis occupare ꝓpriũ ẽ reproborũz. Et hic ẽ q̃ artes ille mechanice q̃ ꝓmodis ⁊ delitijs corpis maxie in/ fuiũt a reprobis hoib⁹ ꝓmit⁹ sũt iuẽte. s. a cayn ⁊ filijs eius: ná ipse prim⁹ reprob⁹ .s. cayn fuit q vt auaritie sue ꝓsuleret sic dr̃ i hist̃is scolastici prio agricultur̃ se dit ¶ Jtẽ ꝑm⁹ q tmios ẽre posuit. ⁊ q uite hoiuz simplicitatẽ adiuẽtõe mẽsuraz ⁊ põderũ ad calliditatẽ ⁊ corruptõez pduxit. ¶ Jtẽ ipe cayn fuit q ꝑmã ciuitatẽ edificauit. ⁊ vocauit eã ex noie filij sui enoch Gre. Quid sibi vult q cayn ꝑmũ filium enoch vocat atqz ex hoc noie ciuitatẽ q̃z ꝓdidit appellat. Cayn ꝑm⁹ ciuitatẽ ꝓstruxisse dscribit vt apte mõstret q ipe i terra fũdamẽtũ posuit q a soliditate etne patrie alienus extitit. Peregrinus namqz a summis fundamentum q̃si longe habitationis i infimis posuit. q stationẽ cordis in infimis collocauit. Vnde in eius stirpe enoch qui dedicatio interpretatus ꝑmus nascitur de electorũ progenie. Enoch septimus fuisse mẽorat qr reprobi in hac vita q̃ ẽ añ semetipsos edificando dedicãt. Electi vo edificationis sue dedicationem in fine tempis expectãt. ¶ Jtez iabel qui fuit de stirpe cayn fuit primus qui inuenit tentoria portatilia de loco ad locũ pro pastorum sz ꝓmoditate ⁊ delitiis. Et ideo signat peccatorem ⁊ proprijssime ꝑlatum q tabernaculo corpis deseruiẽs in ꝺlitiis trãsit ꝺ loco ad locũ. i. ruit de vitio ad vitiũ. ⁊ nomẽ fratri ei⁹ iubal q fuit patr̃ canẽtiũ in cithara ⁊ organo. i. ꝑm⁹ inuẽtor cõsonãtiarũ muscaliũ vt sz labor pastoralis i delitias verteret. hoc. n. ptinet ad voluptatẽ auriũ. ꝺ quos Job. xxi. Tenẽt timpanũ ⁊ cithar̃ ⁊ gaudẽt ad sonitũ organi. Jtẽ postea tubalcayn de eadẽ stirpe genitus fuit prim⁹ faber ⁊ opans in ere ⁊ ferro. Vñ iste fuit malleator q ꝓmo iuẽit vsũ armoz. Et hoc significat oppssores Et itez fuit faber ⁊ sculptor q sculpturas opum i metallis in libidinẽ oculoz fabri cauit. Vñ i hoc signat curiositatẽ oculoz Sor̃or ãt tubalcayn fuit noẽmia q̃ artez textoriaz adinuẽit q̃ sz ptinet ad mollitiẽ ⁊ curiositatem vestium. Cuius contrariũ commẽdatur i sanctis sz asperitas ⁊ villitas vestiuz sicut de Joanne baptista patet ⁊ pluribus aliis. ¶ Capitulum.xvij.

Correptionẽ ꝑlati ẽt discoli dz subdit⁹ humiliter portare attendens cum radit barba alicuius q̃ patiẽter se dz sub rasorio ⁊ ꝓmittit caput suuz a rasore mõ in dextrã mõ in finistrã duci. nec audet mentũ leuare. nec os apire. ne si rasori resistat vulnus incurrat. Attende claustralis sub manu rasoris te positus. noli sub rasorio correptõis rebellare. sed rasoris manibus humiliter te tractari ꝓmittas ne lesiones graviores incurras tã in mente q̃ in corpore. ¶ Jtẽ q sub manu rasoris inepti radit necesse ẽ vt patiẽtius se hẽat qr facilius lederet ꝑ a bono. Sic sub discolo ⁊ inepto ꝑlato plurimũ expedit patientius se hẽre. Mõ. n. tñ bonis subiectus eẽ debes sz ẽt discolis. vt ait Petrus. O q̃ grave ẽ a malo barbario ⁊ cũ rasorio dẽtato sine aqua radi q cũ deberet scindere pilos scidit carnẽ. Quid p rasoriũ dẽtatũ nisi mor dax correptio ⁊ ꝓtẽtiosa intelligit: p aquã vo lenitas correptiõis designat. Moli ergo o ꝑlate aquã omittere in barba radenda. i. lenitatẽ ⁊ compassionẽ a correptiõe amouere. sz dẽtes remoue a rasorio tuo .i. a correptione conuitium. Et nota q ille qui hz rigidũ pilum magis sub rasorio patit. Sic q rigidus ẽ sub disciplina ⁊ culpam suam defendere vult deterius habz Pro. xvi. Qui corripiẽtez se dura ceruice

contēnit repēte supuenit ei iterit⁹. ¶ Itē correptio acuta ꝛ doctrina discreta imutant nō tm̄ corda sed ēt opa correptoꝝ sicut cultelli pforatio ꝛ aq̄ colorate infusio imutant fructus arboꝝ. Dicūt.n. agricolture auctores qꝫ si qs vult arborē pomifera siue fructifera pducere fructꝰ siue poma rubicūda vl alio colore colorata hoc mō fieri pōt. Fac foramē in arbore cū cultello ꝛ quēcunqꝫ colorē vis distēpa cū aq̄ ꝛ infunde ꝛ colorabit fructꝰ eodē colore. Quid aūt est cultelli pforatio nisi subtilis ꝛ pungēs delinquēt correptio. Et qd est aq̄ colorata nisi pdicantis vl exhortantis doctrina discreta ꝛ decēti pnunciatiōe plata. Hec sunt.n. que faciūt arbores. i. audiētes discipulos pducere poma colorata. i. honesta ꝛ virtuosa opa p varietate correptiōis seu psuasionis ipius diuersaruꝫ vtutū quasi diuersoꝝ coloꝝ pulchritudine adornata. ¶ Item qꝫ delinquētis correptio debeat esse mixta sine tpata exasperitate ꝛ lenitate ꝑ alio exēplo. Dicūt eni viri de agricultura periti ꝛ experti. qꝫ si arbor q̄ facit acetosuꝫ vel amarū fructū pforet ita qꝫ foramen p arboreꝫ transeat ꝛ in ipsum foramē aqua mellita pfundat ꝛ cū clauo q fit de ligno eiusdē arboris ipsum foramē obstruat. Talis inqūt arbor facit fructū dulceꝫ. Quid aūt est arbor faciens fructū acetosum vel amaꝝ nisi peccator faciēs opus malū. qō tandeꝫ ꝓsciaꝫ pungit ꝛ amare pene reatū inducit. Sed eius foramē tūc aq̄ mellita infundit cum blāda eius auri correptio adhibet: q̄ tunc cū clauo obstruit cū terrore pene ꝛ cōminatiōe cohibet. Ex qbꝰ ꝑ qꝫ in correptione delinquētis misceri debēt admiricem. aq̄. i. sapientia locutiōis. mel. i. dulcor mā suetudinis. ꝛ clauus. i. terror pene vel cōminatiōis. Et talis correptio sic arborem .i. hoiem imutat. vt que prio faciebat poma acetosa vel amara. i. opera corrupta ꝛ prava pducat econtrario suauia ꝛ dulcia idest opa decetero faciat honesta ꝛ gratōsa. ¶ Item corripiens nimis dure filis est ei qui veteres reparat patellas. qui volēs vnum foramen vno ictu mallei obstrure multa foramina facit. vel vnū magnū maius qꝫ ante vel aliqn̄ patella cōfringit. Et qd est correptio nisi vasoꝝ fractorum reparatio Eccle. xxi. Cor fatui quasi vas cōfractum: sed ictus nimis fortis. i. correptio nimis dura nō corrigit sed deteriorē efficit. ¶ Item sicut medicus nimia potōne vel medicina occidit egrotū sic qui nimis dura correptiōe corrupit nō emēdat sed perire facit Seneca. vitia animi sicut vitia corporis leniter tractanda sunt.

¶ Capitulum. xviij.

Demones repellendi sūt sicut pulices cynifes ꝛ formice. Bocet. n. Pal. in libro suo qꝫ contra pulices remedium est amurca per pauimentū frequēter aspsa vel ciminū agreste cū aqua tritū cucumeris semen agrestis cum aqua resolutū vel cum aqua lupinoꝝ fileris austeritatibus inuncta si eis locus pulicū fuerit aliquotiens infusus. Sed cinifes vt dicit extinguunt amurca ꝛ felle bubali lectis aut locis pūctis vel foliis edere tritis ex oleo vel incēsis sanguisugis. Sed cōtra formicas vt dicit si hnt foramen in loco vide eas volumꝰ expellere cor noctue admoueamus. Si aūt de foris venīūt omne loci spaciū cinere vel creta candida signabimus. Ex his ergo multiplex remediū cōtra demones colligere possumus. Mā p dictoꝝ remedioꝝ quedā sunt vnctuosa sicut amurca vel oleū. quedā sunt amara sicut agreste ciminū vel cucumer vel edera vel lupinus ꝛ fel bubali ꝛ aqua cū eis mixta. quedā vo austera vt filer. quedam vo sunt fumosa vt incēse sanguisuge. In vnctuosis ergo notat deuotio. in amaris contritio. in austeris abstinencia ꝛ carnis mortificatio. in incēsis ꝛ fumosis feruida oratio. Sed vlterius cōtra formicas addit cor noctue. p qō significatur cordialis amor xpi quem oīdit nobis in morte. Vñ ꝛ latus eius aptū est vt ipsum cor pateret ꝛ ipse christus absconditus mansit in sepulchro vt noctecorax in domicilio vt dicitur i psalmis. Vñ admotio cordis

noctue est meditatio crucis siue mortis xpi. ¶ Item addit cinis in quo signatur memoria mortis nostre. ⁊ insup candida creta per quaz intelligitur ꝓscia munda. His.n. potissime remedijs demones a nobis repellũtur ⁊ eorũ tentationes ⁊ molestie superant. s. vnctione deuotiõis. amaritudine ꝓtritiõis mortificatiõe corporis. feruore orationis meditatõne dominice crucis memoria nostre mortis ⁊ emũdatione mortis. ¶ Item cõtra nos pugnat ad moduz militis. Nam si miles ẽt satis fortis ad pugnã vadit inermis facilt hostẽ cedit. sz si bene armat⁹ icedit facilt hostem ferit. Similiter antiquus hostis ãsi nos inermes aggredit cuz mala apte suggerens humane mẽti bona simul oia destruere conat. ⁊ tunc tanto facilius vincit quãto aptius cognoscit: sed ãsi armatus venit ãsi bona aliqua corrũpit. Maz sepe quosdam intellectu nõ tẽtat. eisqz in sacri eloquij meditatiõe non obuiat. sed tñ eorum vitã in operatiõe supplantat. qz duz de virtute scie laudãtur nequaq̃ suorum operũ dãna respiciunt. cumqz in fauoris delectatõe animus ducit vite sue vulnera non medet. Hunc ergo armatus hostis rapit quẽ fraude tectus ex alia deserens ex alia parte vincit vt dicit Grego.

¶ Capitulum. xix.

Diuitie terrene non ꝓsunt retẽte sed pauperibus erogate. nã simus ꝓgregatus in terra nõ fructificat nec facit eã fertilẽ nisi dispgatur ꝑ campos. sic diuitie ꝓseruate non prosunt sed dispse ꝑs. Dispsit dedit pauperibus. Vñ Grego. Terrena oia que seruando amittimus largiendo seruamus. pmonium nostrũ retentum pditur manet erogatuz. ¶ Itẽ nota ſm Pal. q triplex est genus simi siue stercoris. qdam. s. qui est terre quasi valde ꝑficuus sicut simus asinoꝝ ⁊ capraꝝ ⁊ ouium ⁊ iumẽtoꝝ. Quidam vo valde nociuus sicut stercus porcinũ. Quidã vo valde ardens ⁊ calidus sicut colũbinus. Sũt aũt qdam hoies a quibus eoꝝ diuitie misericorditer tribuuntur. Et iste sunt valde ꝓfitue. qz fenerat deo qui miserẽt pauperi. Vñ tales. s. misericordes ⁊ actiui sunt sicut iumenta dei ⁊ oues ⁊ capre ⁊ asini. s. humiles inocentes fructuosi ⁊ laboriosi. Seruiunt eni ꝓximis non soluz de simo suo. i. de diuitijs sed ẽt de corpore suo ps vt iumentũ factus sum apud te. Quidaz vo alij sunt a qb⁹ ipse diuitie turpiter cõsumuntur sicut sunt voluptuosi ⁊ luxurioſi vt pz de filio ꝓdigo q dissipauit substantiã suam viuẽdo luxuriose. Vnde tales diuitie sunt valde nociue. qz sunt dãnatiõis cã Luc. xvi. Mortuus est diues ⁊ sepultus est in inferno. Vnde sunt sicut simus porcoꝝ. Quidã alij sunt a qbus ipse diuitie ardẽter diligunt sicut sunt auari. Vnde eoꝝ diuitie sunt vt simus columbarũ Eccle. iij. q amat diuitias fructũ nõ capiet ex eis. Tales. n. a diuitiaruz amore seducti decipiunt: qz dum credũt possidere diuitias ipsi potius a diuitijs possidentur. Vnde dr̃ Osee. vij. factus est effraiz q̃ si columba seducta non hñs cor. Cor. n. auaroꝝ non est in eis sed in ipsis diuitijs zIIDath. vi. Vbi est thesaurus tuus ibi est . cor tuum.

¶ Capitulũ. xx.

Ecclesie gubernatio ẽ sicut illius vince cultura quam plãtauit Noe. qõ apparet Primo rõne plantatiõis. Dr̃. n Geñ. ix. q cepit noe vir agricola exercere terram ⁊ plantauit vineã. Sic ꝑlatus agricola est ad quẽ. s. ꝓtinet agrũ. i. vitam sibi cõmisse plebis colere ⁊ terrã ꝓpriã. i. semetipsum ad pietatẽ exercere. Hic vineã plãtat quãdo verbo ⁊ exẽplo ecclesiam dilatat pro. vlti. De fructu manuum suarum plantauit vineam: in qua plus ꝓficit opere q̃ sermone. ¶ Secũdo rõne potatiõis qz subditur ibidem de ipso Noe. q bibẽs vinum inebriatus est ⁊ nudatus iacuit in tabernaculo suo. Tunc eni ꝑlatus de sua vinea bibit vinum quãdo letatur de ꝓfecta subditorum. sed tunc vino inebriatur quãdo plus õbito gloriatur. nudatur autẽ quãdo magnificat fimbrias suas ⁊ alijs

opera sua cõmendat thesaurum suũ publice in via portat ⁊ deprædari desiderat: sed turpius nudatur qñ pp imoderatam gloriá ⁊ ignominiosam luxuriá cadere permittitur vt p ꝓfusionem ignominie curetur oñtatio glorie Bernar. ℣Magnũ peccatum qđ tam vili emplastro curat. hñ sepe accidit plato vt denudent femora sua pp luxuriá. ij. Re. x. nunciis dauid truncãtur tunice vsq; ad nates. hñ fit qñ vsq; ad pudẽda luxurie ọ̃honestant p̃dicatores. Inebriatio aũt est cordis elatio ex profectu virtutũ vel abũdantia tpaliũ. Derendo⁊ denudatio est infirme cogitatiõis demõstratio duꝫ hũana plati ifirmitate ꝯceptio gl̃ationis cogitare p quálibet iactátiam vel inanẽ gl̃am vel p aliquá humani excessus intẽperantiaꝫ manifestat. ¶Tertio rõne filialis affectiõis. i. filio⁊ noc circa ipsum qꝛ vnus filio⁊ verecũdiam p̃ris irrisit ⁊ alijs notá fecit. Alij aũt auersis vultibus eum opuerunt. In filio irridẽte signátur reprobi subditi q defectus plato⁊ suorũ deridẽt ⁊ publice detrahẽdo ⁊ infamádo eo⁊ excessus alijs pãdũt. sed in filijs coopientib⁹ signant subditi boni q q̃si palliũ in hũeris ponũt dũ eo⁊ infamatiõi resistũt. Diego. qđ est q filij verẽda patris supiecto dorsis pallio auersi venientes operiunt. auersari dicimus qđ reprobamus bonis subditis: sic p̃posito⁊ suorũ mala displicẽt vt tñ ab alijs hec occultent. optimentũ auersi deferũt: qꝛ dijudicátes fcm ⁊ venerátes magistros nolunt videre qa tegũt ℣Berñ. dissimulamus interi de magnis ecclesia⁊ platis. Sic. n. faciendũ ẽ p reuerẽtia diuine ordinatiõis nõ pro psonarum meritis. Et sic placet illis vt euadant humana iudicia cũ durũ iudicium in hijs qui p̃sunt fiet. nec est ridendũ sed flendũ. Aug. Non sit delectatio minorũ lapsus maio⁊ sed casus maio⁊ sit miorũ timor. ¶Item eccl̃ia fidelium figurata ẽ in tabernaculuꝫ ℣Moysi ñam p exterius tabernaculũ qđ dicebat sancta figurabat status fidelium veteris legis vt dicit Apo. Heb. xi. Quia ad dei tabernaculũ semper introibãt sacerdotes sacrifici⁊ officia cõsumátes. Per interius vo tabernaculuꝫ qđ dicebat sancta sancto⁊: vel celestis gloria: vel status fidelũ noue legis. que est q̃ daꝫ inchoatio future glorie in quẽ statũ nos xp̃s introduxit. Introduxit ẽt ipse nos in tabernaculũ celestis glorie p suam ascẽsionem in celũ: qđ figurabat per hec. q̃ semel in anno sũmus sacerdos in sancta sancto⁊ introibat. velũ aũt qđ erat in termedũ significabat occultationẽ ip̃ãlium sacrificio⁊ in veteribus sacrificijs. qđ velum quattuor coloribus erat ornatum. By sso qdem ad designandũ carnis puritatẽ. purpura ad designádas passiões quas sancti sustinuerũt p deo: Cocco bis tincto ad designandũ charitatẽ geminaꝫ dei ⁊ primi. In iacincto significabat celestis meditatio. Ad statũ aũt veteris legis aliter se habuit populus ⁊ alr sacerdos. Má populus ipsa corpalia sacrificia cõsiderabat q̃ in atrio offerebant. Sacerdotes vo rõnem sacrificio⁊ cõsiderabát hñ tes fidez magis explicitá de mysterijs xp̃i Et ideo intrabát in exterius tabernaculũ qđ ẽt quodá velo distinguebat ab altero. Quia q̃dam erát velata populo circa mysteriũ xp̃i que sacerdotibus erát nota nõtñ eis plene reuelata sicut postea in nouo testamento vt habetur Epł. iij.

¶Capitulum. xxj.

Elemosyná hilariter dãs p deo hilariter remũerabitur ab eo qꝛ deus ẽ filis speculo. Maꝫ si qs arridet speculo ⁊ speculũ arridet ei. Et sic deus ei q hilarit̃ dat hilariter retribuit Apo. ij. Cor. xi. Hilarem datorẽ diligit deus. ¶Itẽ elemosina assimilat lucerne vel cãdele accẽse. Má elyna q̃ dat in vita est sicut lucerna q̃ precedit aliquẽ seruãs eũ vt nõ cadat in lutũ vel foueá. Sed q̃ post mortẽ dat est sicut lucerna q̃ fert post tergũ: q̃ ñ custodit qn cadat in foueá inferni. ¶Itẽ elyna nõ dꝫ dimitti pp aduersitatẽ vel detractionem. Nam sicut semẽ gelu p̃ssuꝫ ⁊ retardatuꝫ vberius fructificat. Sic aliq̃ elyna q̃ aduersitate p̃mit maiorẽ hꝫ remuneratiõeꝫ

ꝙ illa q̄ cū ꝓsperitate fouet.ꝛ illa ēt cui ō trahit ꝙ illa q̄ laudat. Dñ ℳat.vij. Sit clyna tua in abscōdito. ¶ Jtē clyna dāda est idigēti. Vinea.n. illa libētius sūptuose colit q̄ bonū vinū affert ꝙ illa q̄ prauus vel nihil. Sic pauper magis inuitādi sūt ꝙ diuites. qz remuneratio maior habet. ℳelius.n. est lucrari in stuppis ꝛ borello ꝙ pdē in gēmis ꝛ scarlato. Sic melius est dare paupib⁹ ꝛ vilib⁹ ꝙ diuitib⁹. de q̄ b⁹ in futuro nullū lucrū hēbit. Lu.xiiij. Cū facis ꝓuiniū aut cenā noli vocare amicos diuites. ¶ Capitulum.xxij.

Eas iuuenil aptior ē disciplīne vel pnie ꝙ senil. quia molior est ꝛ flexibilior. sic cera dū molis est recipit impressionē figilli ꝙ nō ita. recipit postꝙ idurue/rit. sic ēt tenera virgula si curua fuerit ꝓt ad rectitudinē reduci trabē aūt nullus pōt reducere. Sic q̄n ꝓtū gr̄e dei occupauit hoiez .s. pctū difficil⁹ in eo gr̄a dei recipit: qz inuenit qō sibi repugnat. Sicut lathomus vel pictor nō ita de facili sculpit vel pingit in lapide hūte formā sic in lapide nudo ꝛ plano. Sicut ēt mā q̄ hz aquā difficilius suscipit ignē. ¶ Jtē si in tenera etate caro nō domat in senectute magis cōtumax efficit. Stultus eēt q̄ non domaret equū suū vsq;quo eēt senex. sic q̄ nō domat carnē suā in iuuētute sua. sed nutrit eam delicate. Dñ nō pōt eā postea tenere sed ꝓiicit eaz in lutū pcti. Pro.xxix. Qui delicate a puericia nutrit seruū suū idest corpus postea ꝛ cetera.

¶ Capm.xxiij.

Xaltat iterdū hō nō ꝓp suū meritū sed ꝓp alioꝝ ꝓfectū

c Capa.n. pluuialis siue mantellus nō iō supponit ceteris vestibus: qz charior habeat: sed vt sola deturpet ꝛ vt alia vestimēta custodiat. Et sicut fumarīū vel caminꝰ ceteris ptib⁹ ꝛ officinis domꝰ altius eleuat nō qz digniꝰ aut charꝰ sed vt ipm solū fumiget ꝛ ꝓ alias ptes domꝰ fumus nō spgat ne. s. deturpet a fumo. Sic etiaz interdū indignus rōne vite ꝓp vtilitatez alioꝝ exaltat: qz expedit vt vnꝰ moriat ꝓ ppl̄o. ¶ Jtem si vis vētilare granū cum palea granū descēdit ꝛ palea ascēdit: sed nō est palea sup granū pp suū valorē sed pp suā leuitatē. Sic sūt superbi sup bonos. ꝛ tñ dr̄ ℳat.iij. qꝝ dñs paleaz comburet igne inextinguibili sed triticū congregabit in horreum suum scz celum.

¶ Capitulum.xxiiij.

Erueꝛ spūs qñ intus calescit in sanctis viris nō potest cohiberi qui ad exteriora ꝓrūpat. Cuius exēpluz est qz si fiat vas eneū cōcauum hūs puū foramen supra ꝛ aliud foramē in ventre parū maiꝰ ꝛ hēat pedes ita qꝝ vēter nō tangat terrā ꝛ iplea tur aq̄ ꝛ lignis optimis obstruat vtrūqz foramē ꝛ ponat in igne vehemēter calido gūabit intus vapor q̄ fortificatus erūpet p aliud foramē. ꝛ si erūpit desup proiicit aquā sup loca ꝓpinq̄. si inferiꝰ ꝓiicit aquā in ignē ꝛ ꝓiicit ticiōes ꝛ carbones ꝛ cineres calidos. Cor.n. hois sancti dz eē eneū p patiētie soliditatē. cōcauū p humilitatē supius pforatū ꝛ aptū ad dei cōtemplationem. lz hoc foramē sit parū qz parū de deo possumus ꝓtēplari in hoc mundo. ¶ Jtē dz eē pforatū ꝛ aptum inferius ad dilectionē ꝓximi. ¶ Jtē a terra eleuatuz p ꝓtēptum tpalium. ¶ Jtē aq̄ sapie repletum. ꝛ dñt obstrui ꝛ claudi foramina. s. p custodiā sensuū. Tunc aūt in igne vehementer calido ponit qñ diuina elega meditat sicut ps ait. Ignitū eloquiū tuū vehemēter. Vel qñ meditat ō dolore passionis xp̄i: qz talis dolor renouat⁹ in corde per memoriā meditanti vehemētissime accēdit sm illō ps. Dolor meus renouatus est cōcaluit cor meū intra me ꝛ in meditatione mea exar. ignis. Dñ tunc gñatur vapor idest deuotiōis feruor q̄ supius per oculos ꝓiicit aquā lachrymaꝝ. Inferius aūt ad ꝓximos facit ꝓficere tiliones. i. ignita sanctoꝝ exempla. ꝛ carbones. i. feruentia v̄ba: ꝛ cineres calidos idest humilia ꝛ feruentia opera penitentie.

¶ Capitulum.xxv.

Idelicū xp̄i status figuratus est in tabernaculo moysi. Nā totū corp⁹ tabernaculi constabat ex quibusdā tabul⁹ in lōgitudine erectis.q̄ quidem interius tegebant quibusdam cortinis ex quattuor coloribus variatis.s.de bisso retorta ⁊ iacincto ⁊ purpura ⁊ cocco bis tincto:ſz hmōi cortic tegebant latera solū tabernaculi. In tecto āt tabernaculi erat operimentū vnū de pellibus iacinctinis. Et sup hoc aliud de pellibus arietū rubricatis.⁊ desup tertium de quibusdā sagis cilicinis.q̄ nō tm̄ operiebāt rectū tabernaculi.sed ēt descēdebant vsq; ad terram ⁊ tegebāt tabulas tabernaculi. Per tabulas igit ex quibus constructū fuit tabernaculū signabant fideles xp̄i ex quibus construit ecclesia. Tegebant aūt tabule interius cortinis quadricoloribus. q̄ fideles interius ornant quattuor vtutib⁹ Nā in bisso retorta vt glo.dicit designat caro castitate renitēs. In iacincto mēs supna cupiens. In purpura caro passionib⁹ subiacens.in cocco bis tincto mēs inter passiones dei ⁊ primi dilectionem refulgens. Per operimēta vero tecti designāt p̄lati ⁊ doctores in quibus dz remitere celestis conuersatio.q̄ signat per pelles iacinctinas.promptitudo ad martyriū quam signāt rubricate pelles.austeritas vite ⁊ tolerantia aduersoz que signant per saga cilicina.q̄ erant exposita vētis ⁊ pluuijs vt dicit glosa. ¶ Item nota q̄ fideles xp̄iani antiq fuerunt feruentiores modernis sicut vinū vetus calidi⁹ ē nouo.Bꝛ'in.ij.li. de vindemijs q̄ nouū vinū frigidi⁹ ē pp terrestreitatē ⁊ aquositatē. Vet⁹.n. vinum calidi⁹ ⁊ forti⁹ ē ⁊ magis odorifeꝝ.qđ.n.i eo erat aq̄suz tps ꝓsūpsit. Sic antiq sancti caruerūt terrestreitate auaritie ⁊ aq̄sitate luxurie. Nō fuerūt feruētiores in amore fortiores in p̄secutiōe.⁊ redolētiores i cōuersatiōe Eccli.ix. Vinū nouū ⁊c

¶ Capitulum.xxvi.

Flagella diuine iustitie assimilant sagittis ex eo q̄ sagittaruz more p cutiendo ꝓsternūt. Nā dum corpus vulnerant spm̄ humiliāt. Vñ Job.vi.dī. Sagitte dñi in me sunt.quaꝝ indignatio ebibit spm̄ meum. Quid.n.est spūs hois nisi spūs elatiōis. Sagitte āt dñi spm̄ ebibunt. cū supne aiaduersionis sue afflicti mētē ab elatione ꝓpescūt. ¶ Itē sagitte dñi spiritū hois ebibūt q̄ intētuz exterioribus introrsus trahunt. ¶ Itē sagittaruz indignatio spm̄ hois ebibit.q̄ supne sue electos q̄s in peccatis inueniūt dū vulnerāt imutant.vt duritiā suā transfixa mens deserat atq; ex salutifero vulnere sanguis confessionis currat.pensant namq; vnde lapsi sunt.pensant a quanta bitudine ad que corruptionis sue tormenta ceciderūt ⁊ non solum gemunt in his que sustinent sed insuper metuunt hoc quod districtus iudex delinquentibus de gehēne ignibus comminatur. Vnde iustorum mens non solum perpendit quod tolerat,sed etiaz pauet quod restat videlicet q̄lia i hac vita patitur metuit ne p⁹ hāc grauiora patiatur sicut Bꝛe.dicit. ¶ Item flagellum ⁊ p̄cussio dei est ad aie salutē eo mō q̄ medic⁹ vulnerat ad corpis sanitatē. Vnde Job.v. Ipse vulnerat ⁊ medet ꝓcutit ⁊ manꝰ ei⁹ sanabūt. Vbi Bꝛe.dicit q̄ duob⁹ modis oipotēs de⁹ vulnerat q̄s ad salutē reducere curat.aliq̄n eni carnē ꝓcutit ⁊ mentis duritiā suo pauore tabefacit.vulnerando ergo ad salutem reuocat cū electos suos affligit exteri⁹ vt interius viuāt. Vnde p moysē loquit dicens Ego occidā ⁊ ego viuere faciā.ꝓcutiā ⁊ ego sanabo. Occidit.n.vt viuificet.ꝓcutit vt sanet Quideirco foras vbera admouet vt intus delictoꝝ vulnera curet. Aliq̄n āt si flagella exteri⁹ cessare videant it⁹ vulnera infligit.q̄ mētis nre duritiā suo ōsiderio ꝓcutit.sed percutiēdo sanat q̄ terroris sui iaculo transfixos ad sensum nos rectitudinis reuocat. Corda eniz nostra, male sana sunt cum nullo dei amore sauciantur. cum peregrinationis sue erūnam nō sentiunt.cum erga infirmitatem ꝓximi quāli bz nec minimo affectu langueſcūt ſz vulnerātur vt sanentur. q̄ amoris spiculis

mentes deus insensibiles pcutit morq; has sensibles per ardorē charitatis reddit. Vñ ei sponsa in Cant.cātico.dic. Vulnerata charitate ego sum.male enim sana aīa atq; in huius exilij ceca securitate pstrata nec videbat dominū nec videre requirebat percussa autez charitatis eius spiculis vulneratur i intimis affectu pietatis.ardet desiderio contemplationis ⁊ miro modo viuificat ex vulnere que prius mortua iacebat in salute.estuat anhelat ⁊ iam videre desiderat quez fugebat. Percussione enim ad salutem reducit que ad securitatem quietis intime amoris sui perturbatione reuocatur.

¶ Caplm.xxvij.

Gratia dei nō infundit aīme nisi prius sit purgata ⁊ munda. Nam sicut in pergameno nisi prius rasum fuerit non scribit ita cordi humano nisi prius purgatum fuerit gratia nō infunditur Berñ. Balsamum est gratia dei vas puriſſimū requirit. Item herbe male ⁊ spine prius eradicātur a terra q̄ seratur triticez. Sic cogitationes ⁊ actiones malas pr̄ amouere debemus a nobis si nos volumus esse agri dei.⁊ gr̄e semē suscipe.⁊ fructum bonuz ferre Hiere.iij. Mouate vobis novale.⁊ nolite serere sup spinas.i.sup peccata. ¶ Item gratia dei assimilat menib⁹ ⁊ munitionibus ciuitatis. Nam enim in vrbibus p ornamēto sunt munitiones pro defensiōe. vt Gre.dicit. Menib⁹.n. assimilant gratie gratis date sicut ppheria.doctrina.gratia linguarum.virtus curationum.que lz animā ornent tamen sine eis anima stare potest munita per fidē ⁊ iustitiaz. Sed gratia gratū faciens.ex q̄ est fides spes charitas ⁊ cetere necessarie virtutes assimilatur munitionibus;qr si hec habere negligimus hostib⁹ insidijs patemus.vt Gre.dicit. Et de his menib⁹ ⁊ munitiōibus dr̄. Threñ.ij. Fact⁹ ē dñs velut inimicus .p̄cipitauit in israhel menia eius dissipauit munitiones.

¶ Capitulum.xxviij.

Humilitas cogitationū firmat bñ operātes ꝑ motu ⁊ tentationū. Cuius exēplū apparet in rosis siccatis ⁊ pulueriz̄atis.qr puluis rosarum siccarū: vt dicit Plini⁹ dētes mobiles firmos efficit. Puluis qppe rosar̄ est humilitas mentiū sine cogitationū. Dētes aūt q alijs mēbris cibuz sine nutrimentū ꝓparant terēdo sūt actui.q primor̄ nutritioni siue sustentatiōi seruiūt. Vel p̄dicatores q alijs cibū spūalem vbi dei terēdo vel exponēdo prepārant ⁊ porrigūt. Vt ergo hi dētes firmenſ ita vt tentationū vel supbie impulsu nō moueant oz q; puluere rosarū.i.humilitate cogitationū teneant. ¶ Item humilitas cōseruat vtutes sicut olla rudis conseruat rosas virides. Dicit.n. Pall. q illi q volūt rosas seruare virides in rudi ol la cōditas ⁊ bñ munitas sub diuo obruūt ac reseruāt. Et qd est rosas seruare virides in viroze nisi tenere virtutes in suo spūali vigoze:que tūc in olla rudi reconditur.qñ sub inculta cōuersatiōe ⁊ humili abscondūtur. Sed tunc bene sub diuo obruūtur cū in humilē mentē concluse p ostentationē vel iactantiā ad publicū nō ducunt ſm illud ẓ Matth. Attendite ne iustitiam vestrā faciatis corā hoibus vt videamini ab eis. Sed qr humilitas vā nequaq̄ eēt q̄ oportūo tpe vtutes abscōdi tas.i.ab ope vacuas seu ociosas teneret. Opz iterū ipsas virtutes sic seruare i mēte humili quēadmoduz ⁊ rose recētes in cāna viridi seruant. Dicit.n.idem Pal.q rosas nōdum patefactas suabis si in canna viridi stante fixa reducas ita vt fixam crescere patiaris:⁊ eo tpe cānas recidas quo rosas virides hēre volueris. Quid aūt est cāna viridis nisi mens virtuosa ⁊ humilis:que semp.i.in bono ope crescit ⁊ rñ intus a supbie spū vacua existit. In hac rose nondū apte.i.virtutes nonduz ꝓpalate sic sūt abscōdende hoibus vt tñ eis tpe congruo ad exercenda spiritualia opa non denegetur egressus.

¶ Capitulum.xxix.

Mcõstans ⁊ leuis hõ cedit omni tẽtatiõi. Naz sicut gallus supra pinnaculũ ecclesie cuilibet vẽto se vertit. Sic quoqz hõ incõstãs cuilibet cedit tẽtatiõi Job .xxvi. Tollet eũ ventus vrẽs ⁊ aufert de loco suo. paleam enim tollit ventus non granum Job. xxi. Erunt sicut palea ante faciem vẽti. ⁊ sicut fauilla quã turbo dispergit poma putrida ⁊ vermiculosa cadunt de arbore ad modicũ ventũ. sz sana bene se tenent. Sed nota qz ꝼm pal. cõtra caduca poma spãliter perfici põt adhibe ri remediũ. Nam si poma pfici incipiunt esse caduca radices eius cũ securi aut alio instrumẽto findere debes ⁊ fissuris eius trũcos factos de pino imprimere. vel foraminibus cũ terebello factis clauos ex salice factos cum malleo fortiter infigere Quid igit sunt caduca perfici poma nisi incõstantiũ hoium infirma opa vel recidiua peccata. Et qd est radicez arboris securi findere nisi memoria mortis mẽtem hois exercere Matth. iiij. Jaz securis ad radicem arboris posita est. Succidit enim ipsa mors hoiem velut securis arborem sed qr radix arboris est ipsa mens vel cor hois ad quã dum scisio securis. i. consideratio mortis reducit peccatũ euitatur ꝼz illud Eccle. vij. memorare nouissima tua ⁊ in eternũ non peccabis. Sed quasi fissure securis truncus pini que est arbor semper virens inserit dum eiusdem mortis memorie futuri seculi qõ semp manet cogitatus adiungit. sed quasi foramen terebelli est timor diuini iudicij. quasi vo salicis clauus est eterni supplicij reatus: qr sicut salice vitis ligatur ad paluz sic ex peccati ꝑpetratõe anima obligatur ad supplicium. quasi autem mallei pcussio est diuini verbi audito Here. xxxiij. Sermo dei quasi malleus cõterens petras. Habes ergo multiplex remediũ contra caducũ pomum. i. cõtra incõstantis hois opus recidiuuz. quoꝝ primũ est timor mortis per quã peccatum finitur. Secundũ est consideratio eterne beatitudinis que per peccatum amittitur. Tertiũ est diuini timor iudicij cui peccator assistitur. Quartũ est timor gehẽne qua peccatum punit. Quintum est auditus diuini verbi ex quo peccator cõteritur. ¶ Capitulum. xxx.

Infernus sit datur domui dedali cui⁹ facilis ẽ ingressus sed negatur egressus. ⁊ est sicut nassa qua faciliter itrãt pisces sed exitus est impossibilis Virgilius. Facilis descẽsus auerni. Noctes atqz dies pz atri ianua ditis. Sed reuocare gradũ superasqz euadere ad auras. Hoc opus ẽ. Sapiẽtie. ij. Non est agnitus qui sit reuersus ab inferis. Sed nota ꝟ qꝺ exitus de inferno põt dupliciter intelligi. Uno mõ ita qꝺ simpliciter inde aliqs exeat ita vt iam amplius eius locus nõ sit infernus. ⁊ sic nullus inferno finaliter deputatus inde exire põt Job. xiij. Qui descẽdit ad infernos non ascẽdit. Alio mõ põt intelligi vt exeat inde ad tempus. ⁊ sic ꝼm ordinem diuine ꝓuidentie ꝓmittũtur aliqñ dãnati viuentibus apparere ad eruditionez eoꝝ ⁊ terrorem. nõ autem frequenter hoc accidit. ¶ Primo qr dãnati ita sunt penis oppressi: vt de sua miseria magis doleãt qꝫ curẽt aliis apparere. ¶ Secũdo qr hoc nõ pnt nisi diuinitus ꝓmissi: neqz ẽt qñ sic apparent dãnati sunt liberi a pena inferni. qa locus inferni cedit in penã vel dolorem aie ex eo qꝺ tali loco deputata est. ab hoc aũt nõ absoluit qꝫuis ad horaz exire permittat. sicut nec captiuus absoluit a carcere vel a vinculis ex eo qꝺ ad horaz exeat. Dñ pena inferni siue dolor manet in aia ẽt extra infernũ. Et qꝫuis dãnati aliqñ ꝓsentialiter sint in loco vbi apparẽt. nõ tñ credẽdum est qꝺ hoc accidat semp: qr aliqñ hmõi apparitiões fiunt vel dormiendo vel vigilãdo opatione bonoꝝ vel maloꝝ spirituũ ad instructionẽ vel deceptionẽ viuẽtiũ sicut ẽt aliqñ viui hoies aliis apparent ⁊ eis multa dicunt in sõnijs cũ tñ ꝓstet eos nõ eẽ ꝓfites sicut Aug. ꝓ multa exẽpla ꝓbat in libro ð cura ꝓ mortuis agenda. ¶ Capitulum. xxxi.

Immūditia mētis repūtabatur in lege moysi p imūditiam dom⁹ ⁊ vestis ⁊ vasis. Nam in lege veteri reputabaꝯ immūda domus vel vestis que erat leprosa vel vas qđ nō hēbat opculū vel ligaturā ⁊ dicebaꝯ imundū. Dicebanꝯ ergo dom⁹ vel vestes leprose p similitudinē. q; sicut in corpe lepre morb⁹ ē ex humore corrupto putrefaciente carnē ⁊ corrūpente. ita etiā pp aliq̄ corruptionē ⁊ excessum humiditatis vel siccitatis fit aliqñ corruptio in lapidib⁹ vel vestimēto. Et iō hāc corruptionē lex vocauit lepram. ex qua dom⁹ vel vestis imunda iudicabaꝯ. tū q; ois corruptō ad imunditiā ptinebat. tū q; cōtra hmōi corruptionē gentiles deos ponētes colebāt. Et iō lex pcipit hmōi domos in qb⁹ esset talis corruptio pseuerans destrui ⁊ vestes ꝓburi ad tollēdā idolatrie occasionē. Vasa ēt q̄ nō hēbāt opculū vel ligaturā desup reputabanꝯ imunda: q; in talia vasa de facili poterat aliqđ imundū cadere vñ poterat imūdari. ¶ Item valebat hoc ad vitandū idolatriā. Credebant. n. idolatre q; si mures aut lacerte vel aliqđ hmōi dū immolabant idolis cito caderent in vasa vel in aquas q; eēnt dīs gratiosa. Vñ ēt adhuc alique muliercule dimittūt discooperta vasa in obsequiū nocturnorum numinū q̄ ranas vocāt. ¶ Figuraliter aūt per lepram domus significaꝯ immunditia cōgregationis hereticoꝝ. Per lepraz vo in veste linea significaꝯ puersitas mox ex amaritudie mētis. Per lepram vestis lanee significaꝯ puersitas adulatoꝝ. Per lepraz vero in stamine significāt peccata carnalia. Sicut enim stamē ē in subtegmine ita anima in corpore. Per vas aūt q; nō habet operculū vel ligaturā signatur hō qui nō hz aliquod velamen taciturnitatis q; nō cōstringitur aliqua censura discipline.

¶ Capitulū. xxxij.

Impatiens hō semp ē querulus sicut currus q; semp stridet siue sit in bona via siue in mala. imo quanto melius hñt qdam tanto magis murmurant. Vñ sunt sicut anser qui qñ extra domum est ad ventū ⁊ pluuiā nō pipat. sed tacite q̄rit victuz suū: sed qñ est in domo vadit pipādo p domū. cū tñ melius hēat q̄ extra. Et sicut gallina q̄ vadit clusando ⁊ sicut auis in cauea q̄ satis hz ad comedē dū. ⁊ tñ ad qđlibet foramen trahit caput suum cupiēs exire. ⁊ sicut incluſus porc⁹ qui semp grugnit ⁊ nō vult stare in pace. Pro. vij. Garrula ⁊ vaga quietis impatiens scilicet talis persona. ¶ Capi. xxxiij.

Inuidus hō de pfectu aliorū deficit sicut ignis grec⁹ q̄ in aqs ardet ⁊ seipsum cōsumit. sicut ignis ꝓsumit ligna. Nec pōt bona alioꝝ videre sicut hely q̄ nō poterat videre lucernam donec extingueret. Vñ inuidia dī a nō videndo: q; nō pōt videre bona alioꝝ. Et hec displicētia boni q̄ est in inuidia pōt notari p visionē interiorē vl exteriorē. sic vult Señ. dicēs. Quicqd mēte fugim⁹ iniectis oculis videm⁹. grego. Nō ēs iuidi cuz de alieno bono affligiꝯ q̄si de radio solis obscuraꝯ. Item iuidis q̄ de bonis alioꝝ torquenꝯ bona coopanꝯ in malū sicut ecōtra bonis mala coopanꝯ in bonū. Vñ sūt inuidi q̄si qdā artifices prauī vtpote q; aurū ꝓuertūt in cuprū: gēmas in lutū. granuz in paleā. vinū in aquā. mel in fel. diē i noctem: gaudiū in merorē: rosaz in paliurū. balsamū in sterqliniū. electuariū in venenum. Isa. v. Ve qui dicitis bonū malum.

¶ Capitulum. xxxiij.

Ypocritarū ꝓscie assimilanꝯ libris falsis. quoꝝ falsitas nō agnoscitꝯ q̄diu clausi tenentꝯ sz qñ apiunꝯ ⁊ legūꝯ. Sic q; i vita ista ꝓscie clause sūt iō in hoc mūdo multi hypocrite nō cognoscunꝯ sed in iudicio qñ libri aperti erūt tunc littere eoꝝ. i. opera falsa apparebunt. Et iō ipsi hypocrite vt falsarij iudicabunꝯ Apoc. xx. libri aperti sūt ⁊ iudicati sunt mortui ex his que scripta erant in libris. ¶ Item hypocrite ex diuina mia qñqz feriūt ⁊ detegūt ⁊ deijciūt vt. s.

in melꝰ imutēt. Dicūt. n. piti agroꝝ cultores. qꝫ si poma arboris putrescát ꝛ efficiát rugosa. tūc oz qꝫ cortex eiꝰ vbi sanus ē cū cultello acuto apiat. ꝛ cū ide modicꝰ humor efluxerit tūc stercora eá ꝛ vulnꝰ obstrue diligēter cū argilla ꝛ ita poma pduc̄t sana. Quid aūt sūt poma putrida vl rugosa nīó hypocritaꝝ corrupta vl mallitiosa opa. Hec aūt in melius imutát cum gladius diuine ire exteriorē corticē q sanus videtur. i. fictá apparētiá q̄ bonꝰ credebat pcutit ꝛ apit. i. ex ipa pcussione qꝛ ficta eēt patefacit. Tūc modicꝰ hūor. s. apparētis devotōis abscedit. Tūc stercoribus circundatur. qꝛ ab hoibus circūquaqꝫ vilipendit. Sed tñ si argilla. i. humili penitentia vulnus cordis obstruitur protinus sanatur. ita qꝫ faciat opa sana q̄ priꝰ faciebat corrupta Matth. iii. Facite fructus . di . pe.

¶ Capitulum. xxxv.

Racūdi hois mens ē sicut domꝰ lignea. Accidit. n. homini domū ligneā hñti qꝫ i vespe diues ē ꝛ i mane nihil hz qꝛ ignis oia sibi abstulit. hō ad sibilū vniꝰ vbi gr̄az dei ꝛ oia spūalia pdit dū i irá vel odiū cadit Eccli. ii. De his q̄ sustinétiá pdiderūt. Jtē ē sicut olla nimiū ignē hns q̄ ebulliēdo emittit qcqd in ea ē. Pro. xv. Cor stultorum ebullit stultitiam qꝛ quicqd sentit in corde pfert ore. ¶ Jtē ira cecat oculuz mētis: ꝛ ideo sicut equo opiunt oculi vt circueat ad molendinū ita diabolꝰ excecat hoiem per iram ꝛ sic excecatuz ducit quocūqꝫ vult. Jta philistei sanson exceca uerunt ꝛ postea fecerūt eum ire ad molá .i. ad peccatū circuire Job. xviij. Caligauit ab indignatiōe oculus meus. ¶ Item diabolus facit sic piscatoꝛ q̄ turbat aquá vt pisces nō videtes nassam intrent. Sic diabolus turbat hoiem vt peccatum nō agnoscens adimpleat Sophō. primo. Tribulabo hoies ꝛ ambulabūt vt ceci. ¶ Jtē nota qꝫ ira faciliter vitatur vl superatur si prius aius per ꝓuisionē sit armatus sicut miles securius hostem accipit quē añ se armando ꝓuidit. Vñ Grego. dicit. mēs aduersa venientia tanto securius excipit. quáto se cautius ex prescientia armauit. Qui. n. improuidus ab aduersitate deprehēdit quasi ab hoste dormiēs inuenitur eumqꝫ citius inimicus necat quē ante repugnationē prefocat. nam qui mala imminentia per sollicitudinē prenotat hostiles incursus quasi insidiꝰ vigilans expectat. Solerter ergo aīus ante actiōis sue primordia cūcta dz aduersa meditari. vt cogitans semper cōtra hec toz̄ace patientie munitus ꝛ qcqd accidit ꝓuidus superet ꝛ qcquid non accesserit lucrū putet. Jtez ira que est per zeluz iustitie primo oculū rōnis perturbat. sed postea clarificat sicut infirmáti oculo cum collyriū imittit lux penitus negatur. sed inde eam post paululum veraciter recipit. Vnde hác ad tempus salubriter amittit sicut dicit Grego. Sed notandū qꝫ ipsuz collyriū posset sic oculo īmoderate infundi qꝫ oculus cecaretur. Sic ét zelonimio oculus mētis cecatur si rōnis preuenientis moderamini non subdatur. Et ideo cum ꝓzelum aius mouetur curādum sūmopere est ne hec eadem que instrumēto virtutis assumit menti ira dñetur ne quasi domina ꝑeat sed velut ancilla ad obsequium parata rōnis tergo nunq̄ recedat. Tunc eni robustius cōtra vitia erigitur cum subdita rōni famulatur. vt idem Grego. dicit.

¶ Capitulum. xxxvj.

Vdicij dies assimilat porte. Nam sicut vibis aditꝰ porta dicit. Jta ꝛ dies iudicij porta regni qꝛ per eum ad electi pñie glorie intratur. Hanc portá sancta electoꝝ ecclesia secūre ac letāter adibit qꝛ ibi suorum opum ꝛ laudem suscipiet ꝛ retributionē videbit ꝙm illud Pro. vlt. Date ei de fructu manuū suaꝝ ꝛ laudēt eá in portis opa eius. Tunc qppe sancta ecclesia ō fructu manuū suaꝝ pcipit cū eam ad pcipienda ecclestia laboris sui retributio attollit. Tunc eam sua opera in portis laudant qñ eius membris in ipso regni adi-

tu dicet. Esuriui ⁊ dedistis mihi manducare. sitiui ⁊ dedistis mihi bibē ⁊c. Matth. xxv. Econtra aūt reprobi trementes ad hanc portā puenīt. qr ibi sunt cōterēdi ſm illud Job. v. Conterentur in porta ⁊ non erit qui eripiat. Filij. n. huiꝰ ſeculi aī portā elati ſūt ſz in porta cōterent qr ſcz amatores mūdi in p̄ſenti vita ſuperbiūt. ſz in ipſo regni aditu eterna aduerſitate ferientur. Vnde ⁊ ſubditur. ⁊ nō erit q eripiat. Illos qppe veritas ab eterna aduerſitate eripit quos in temporalium proſperis per diſciplinam p̄mit. Qui. n. hic renuit p̄mi tūc nō valet eripi qr iniq euz quē p diſciplinā negligūt hȳe p̄rem afflictionis ſue tempore per adiutoriū nō inuenient creatorem.

¶ Capl̄m. xxxvii.

Vdicium ſuſpitioſum ⁊ temerarium procedit quandoqz ex corruptione iudicantis qr iudicat alium ſecundum quod ſentit in ſe. Metallū eni qñ fūdit ꝙlē modulo reperit formā talē ſibi aſſumit. Vnde ſic qui formam cordis ſui hñt ꝺformatam qcqd inciderit totum inuenit corruptū ⁊ deformatuz. Sicut etiam in vaſe corrupto qcqd infundit inuenitur corruptū. Sunt etiā tales ſiles infirmis quibus cibus qñqz ſapid ⁊ bonus videtur amarus. Et hoc nō eſt ex vitio cibi ſed ex corruptione palati. Sic iuditium malum nō ex facto ꝓximi ſed ex corruptione iudicantis procedit. Item baculus in aqua poſitus videtur confractus propter reflexionem vmbre. ¶ Item turres ⁊ montes iuxta aquam videntur tranſuerſi. Eodem modo cordi tranſuerſo ⁊ vitiato omnia videntur vitiata ⁊ tranſuerſa. Vnde Eccl̄i. x. Stultus in via ambulans. cuz ipſe ſtultus ſit omnes ſtultos eſtimat Item ſemper credit latro q omnes ſint ei ſimiles Greg. Omnis homo ſecunduz ſe alterum iudicat. Vnde quicquid in bono corde cadit totū bonū ⁊ dulce efficit. ſicut apis que amaros ⁊ venēoſos ſuccos in mel conuertit.

¶ Capitulū. xxxviii.

Lachryme conpunctionis delent ſniam ⁊ ſcripturam mortis: nam ſicut līe delētur aqua vel alio liquore. ſic lachryme delēt litteras mortis q̄s diabolus ſcripſit mānu p̄pria Qui. n. peccat tradit ei q̄ſi chyrographū Lachryme eni delent delicta que pudor eſt confiteri vt dicit Aug. ¶ Item lachryme hūilis cōpunctionis ſanant egritudinem mentis. dicit eni Palī. q̄ ſi arbor mali citonij efficiaī egra amurca aque equaliter mixta radicibus eius dz in fundi ⁊ ſic ſanaī. Tunc eni citonij arbor egrotat qñ mens alicuiꝰ p̄bi viri aut vitū alicuius paſſione aut tentationis leſione laborat Cui ſanitas p̄curaī ſi cordis eius radicibꝰ. i. cogitationibꝰ ſeu affectiōibus amurca aq̄ mixta ifundaī. Quid aūt p amurcā accipe debemꝰ niſi hūilē ꝯſiderationē p̄prij defectus. Mā ſicut oleū ſupiora vaſis petit ſic amurca ad imū. i. ad fundū ꝺſcendit. Vñ ſicut p oleū ſupiora petens intelligitur deuotio q̄ qs eleuaī in cōtēplatiōez dei ita p amurcā ſignificaī humilitas q̄ qs deſcendit ad cōſiderationem defectus ⁊ reatus ſui. Et quaſi amurce aqua miſcetur dum ex ipſa cogitatione ſue malitie lachrymarū ꝓpunctio generaī. Būqz hūiliata atqz cōpuncta mēs lacrymarū largo ibre perfundit q̄ſi ſalubri q̄dam medicina purgata a ſuo longuore ſanaī. Vñ dictū ē naamā ſyro. iiii. Re. v. Lauare in iordane ⁊ recipiet ſanitatē caro tua. Nam iordanis interp̄taī deſcenſio vel riuus iudicii Vnde ille in iordane ſe lauat qui humiliter ſeip̄m diiudicans lacrymis ſe purgat. Et hec eſt locio iordanis que ſanat lāguorem mentis.

¶ Capitulum. xxxix.

Vxurie ignem non ſuccendit deus ſed diabolus. Sicut enim faber quando non p̄t ferrum ad voluntatē ſuā ducere illō i ignē mittit ⁊ exufflat tātū q̄ calefactū ducit ad libitū ſuū. Sic fac diabol⁹

qñ nō pōt aliquem ducē ad peccatū calefa
cit eū igne luxurie vt eū sic flectere possit
ad peccatū Isa.liiii. Creaui fabrū sufflātē
in igne prunas ⁊ pferentē vas i op⁹ suū
Succēdit ignis flatu folliū.i.suggestione
vetularum q̄ sunt q̄si sufflatorū diaboli
ad accedendū ignē luxurie Piere.i. Olla
succensa ego video.i. vetula nigraz. Olla
enim quātuncūqz alba fit si tñ ponitur se
pe ad ignē denigratur. ⁊ sic aia p luxurie
frequentiam Threñ.iiii. Denigrata ē sup
carbones facies eorū. Olla bulliens si nō
haberet nisi vnam fabā eā supponeret ⁊
mōstraret. Sic luxuriosi luxuriā cohibē
ñ pñt qn saliat aut p os turpe loquēdo
vel cātando aut p oculos impudice respici
endo aut p tactū vl ornatū sicut ō domo
inscensa exit ignis p fenestras ⁊ ostia.

¶ Capitulum.xl.

Mansuetudo animam ser
uat quia est sicut aīmura
le in castro anime lapides
durorum verborum leui
ter excipiēs ⁊ omnes ict⁹
sustinens. ⁊ homines a le
siōe custodiens. Sicut ergo vasa vitrea i
uoluūtur in feno vel in alia molli re vt
sic a cōfractione seruent. Sic quoqz aia i
māsuetudine ꝓseruat Eccli.x. Fili in man
suetudine conserua animam tuam Mā
suetudo est deo sicut culcitra mollissima
cum lectulo florido cōscientie Cant.i. Le
ctulus noster floridus. Unde sicut homo
libētius dormit in lectulo molli q̄ in du
ro sic deus i corde mansueti. quia in pa
ce factus est locus eius. ¶ Item mansue
tudo grām hoibus impetrat. Nam sicut
adamas trahit ferrum sic mansuetudo
corda hominum Eze.iii. Vt adamantē ⁊
scilicez dedi faciem tuam Eccli.iii. Fili in
mansuetudie opera tua perfice ⁊ sup ho
minum gloriam diligeris.

¶ Capitulum.xli.

Mendaciū ē sic quoddā ve
nenū tāte efficacie q̄ i ipo
ore exist̄ēs homiez inficit
Sap.i. Os qd mēti occidit
aiaz. ¶ Itē mēdax hō filis
est falso denario. Nam tantum prevalet
homo verax mendaci quantum denari⁹
verus falso. Unde vn⁹ bonus denarius
valet.c. falsos. Sic homo verax.c. menda
ces Magna stultitia q̄ volūt omnes ho
mines ōnarios esse veros ⁊ bonos ⁊ dis
plicet eis multum si inueniunt vnum
falsum. Unde plus videntur diligere de
narios q̄ se ipsos q̄ cū ipsi sint falsi vo
lunt tamen denarios esse veros. ⁊ sic vo
lunt eos esse meliores se ipsis Pro.i. Cor
impiorum pro nihilo. Et sicut denarium
falsum nullus vult recipere ita nec ho
mini mendaci vult aliquis credere. Et
ideo mendaces hac pena puniuntur. q̄
nec verum eis creditur Et insuper alia
pena quia nec ipsi credunt aliis quia iu
dicāt alios fm se ipos scilicet mendaces.

¶ Capitulum.xlii.

Mortis meditatio valet
ad vite directionem.
Qui enim vult nauem
suam gubernare debet
se ponere in fine nauis
⁊ ante se nauem dirige
re ⁊ pericula euitare. Sic qui vult vitam
suam gubernare debet se ponere i fine vi
te sue meditatione. vt possit ad bonum
exitum nauem suam.i. vitaz dirigere. Se
neca. Considera q̄ pulcra sit res aī mor
tem vitam suam consumere. deiñ secure
expectare reliquam sui temporis partem
O q̄ sollicite longe naute sibi prouident
de nauis directione quando habēt ma
lum passum transire. Sic quilibet debet
sibi prouidere ante quomodo possit peri
culosum passum transire mortis. quia il
lic naues pertrāsibunt scilicz aie per artū
foramen mortis. ¶ Item mors pessima
hominum peccatorum firmat ⁊ stabilit
sanctos viros in bono. Dicit enī Pall. q̄
columbe non pcunt nec deserunt locum
siue columbarium suum si per fenestras
aliquid de strangulati hominis vinculo
aut fune suspendatur. Tunc autem colū
ba in fenestra sua hz funē strangulati hōi
nis. qñ in mēoria ⁊ cōsideratione sua hz
malū exitū hōinis peccatoris q̄ pspect

nidum suum non deserit. quia bonam conscientiã reliquere non presumit &c. Festina consolatio bonorum est consideratus finis malorum.

¶ Capitulum.xliij.

Vndi totius vniuersitas representabatur in tabernaculo moysi. Nam illud tabernaculuz distinguebatur in duas partes. Quarum vna dicebatur sanctasanctorum que erat occidentalis. Alia vocabatur sancta que erat ad orientem. Et iterum ante tabernaculum erat atrium ⁊ iter vtrunqz tabernaculum erat velum quattuor colorum. ¶ Item interiora tabernaculi latera tegebãtur cortinis diuersorum colorum. ⁊ supra tabernaculum erat tectum habens tres cooperturas Pars igitur illa que dicebatur sanctasanctorum significabat seculum altius spiritualium substantiarum. Pars vero que dicebatur sancta signabat mundum corporalem. Velum distinguens inter vtrunqz erat ex q̃ttuor coloribus. Per quos q̃ttuor eleméta designãt scz byssso per quez designatur terra. quia byssus. i. linum de terra nascitur. Purpura per quam designatur aqua quia fiebat purpureus color ex quibusdam conchis que inueniuntur in mari. Jacincto per quem signatur aer. quia habet aereuz colorem. Et cocco bis tincto per quem signatur ignis. Et hoc ideo quia in materia quattuor elementorum est impedimentum per quod velãt nobis incorporales substantie. ⁊ iõ interi⁹ tabernaculũ. i. sanctasanctoꝝ solũ sũm⁹ sacerdos ⁊ semel i ãno itrabat vt designaret q̃ hec ẽ finalis perfectio hominis vt illud seculũ introeat. In tabernaculũ vo exterius qđ dicebatur sancta introibãt sacerdotes cõtinue nõ aũt popul⁹ q solũ ad atriũ accedebat. scz ipa corporalia popul⁹ paupe põt ad interiores ãt rões eoꝝ soli sapiẽtes vl ꝓsiderãtes attigẽ pñt. Per cortias ãt q̃ tegebãt latera tabernaculi interi⁹ ⁊ erãt ex varijs colorib⁹ signabat celũ ẽdereũ qđ ẽ diuersis stell' variatũ. Per ga aũt q̃ erãt sup tectũ tabernaculi significabãtur aq̃ q̃ sũt supra firmamentũ. Per pelles aũt rubricatas de quibus erat scda tabernaculi cooptura significabat celum empireũ i q̃ sũt ãgeli. Sed per pelles iacinctinas ex qb⁹ erat tertia cooptura significabat celuz sancte ⁊ individue trinitatis. ¶ Jtẽ in tabernaculo iteriori tria cõtinebantur. scilicet arca testamenti in qua erat vrna aurea habens manna. ⁊ virga aaron que fronduerat. ⁊ tabule i quib⁹ erant scripta decem precepta legis. Hec autem arca sita erat inter duos cherubin qui se mutuis vultibus respiciebant. Et super arcam erat quedam tabula que dicebatur propiciatorium super alas cherubin quasi ab ipsis cherubin portaretur. ac si imaginaretur q̃ tabula eẽt sedes dei. Vnde ⁊ propiciatorium dicebat quasi exinde populo propiciaretur ad preces sũmi sacerdotis. Et ideo portabat a cherubin quasi deo obsequentibus. arca vo testamenti erat scabellum sedentis super propiciatoriuz. Per hec ergo designabantur tria que sunt in illo seculo altiori scz de⁹ qui super omnia est ⁊ incomprehensibilis omni creature. ⁊ pp hoc nulla similitudo eius ponebatur ad representandum eius inuisibilitatem. sed ponebatur quedam figura sedis q̃ scilicet eius creatura comprehensibilis est que est subiecta deo sicut sedes sedenti. Sunt enaz in illo altiori seculo sptuales substantie scz angeli. Et hi significabãtur per duos cherubin mutuo se respicientes ad designandum concordiam eoꝝ adinuicẽ ꝑm illud Job. xxv. Qui facit cõcordiã in sublimibus suis. ⁊ ꝓpter hoc ẽt nõ fuit vnus tm̃ cherubin vt designaretur multitudo celestiũ spirituũ. ⁊ excluderetur cultus eoruz ab his qbus preceptũ erat vt solũ deũ colerent. Sunt ẽt in illo itelligibili seculo rõnes omniũ eorum que in hoc seculo pficiuntur quodã modo clause. sic rationes effectuũ claudun tur in suis causis ⁊ sicut rationes artificiatoꝝ i artifice. ⁊ h̃ signabat per arcã i q̃ representabantur p tria ibi contenta: tria q̃ sunt potissima in rebus humanis scz sa-

pientia per tabulas testamenti.ptās regis
p virgā aaron.ꝛ vita per manna. Dei per
hec tria repzesentabātur tria deo attribu
ta.s.sapientia in tabulis.potētia in virga
bonitas in manna.tum ꝓpter dulcedinez
tuz qz dei misericozdia est populo data.ꝛ
ideo in memoziam diuine misericozdie
seruabaꝫ. In exteriozi vero tabernaculo
quod signabat pñs seculum cōtinebātur
etiam tria.s.altare timiamatis quod erat
directe contra arcam.mensa propositiōis
super quā duodecim panes ponebantur
ꝛ erat posita ex parte aquilonari. Lande/
labzum vo positum ex parte australi:que
tria videbaꝫ respondere illis tribus q̄
erant in arca clausa sed magis manifeste
eadem repzesentabant. Oportet enim rō/
nes rerum ad manifestiozē demonstratio
né deduci q̄ scz sunt in mēte diuina ꝛ an/
gelox ad hoc ꝙ hoies sapientes eas co(
gnoscere possint qui signabantur per sa/
cerdotes ingredientes tabernaculum. In
candelabzo āt designabatur sicut in sensi/
bili signo sapientia que intelligibilibus ex
primebatur verbis in tabulis. Per altare
vo timiamatis signabatur officium sacer/
dotum quoꝝ erat populum ad deum
reducere. Et hoc etiam signabaꝫ per vir/
gam:in illo altari incendebatur timiama
boni odoꝛis ꝙ qō signabatur sanctitas ꝓpo
puli acceptabilis deo. Bꝛ.n. Apoca. viij.ꝙ
p fumū aromatū significantur oziones
sanctoꝛū. Cōuenienter aūt sacerdotalis di
gnitas in arca significabaꝫ per virgam. In
exteriozi vo tabernaculo per altare timia
matis.qz sacerdos mediatoz est inter deū
ꝛ populum per ptātem diuinam quā vir
ga significabat.ꝛ fructum sui regiminis.i.
sanctitatē populi deo offert quasi in alta/
ri timiamatis. Per mensam aūt signabaꝫ
nutrimentum vite sicut ꝛ per manna.sed
est cōmunius hoc ꝛ grossius nutrimentū
illud aūt suauius ꝛ subtilius. Conuenien
ter aūt candelabzū ponebatur a parte au
strali. Mensa aūt a parte aquilonari. qz
australis est dextra pars mundi. Aquilo/
naris aūt sinistra vt dicitur in secundo ce
li ꝛ mundi. Sapia autem pertinet ad dex
teram sicut ꝛ spūalia bona. Temporale āt
nutrimentuz ad sinistram ꝝm illud Pro.
iij. In sinistra illi⁹ diuitie ꝛ gloria. potestas
aūt sacerdotalis est media inter tpalia et
spūalem sapientiam qz per eā spūalis sapi
entia ꝛ temporalis dispensantur. ¶ Item
candelabzū habebat. vij. calamos vt Jose
phus dicit ad designandū. vij. planetas q
bus totus mundus illuminatur. Et ideo
ponebatur candelabzū a parte australi. qz
ex illa parte est nobis notus planetarum
cursus. In mensa etiam ponebantur. xij.
panes ad designandum. xij. tribus israel.
Mensa aūt non ponebatur directe i me
dio ante propiciatoziū ad excludendum
ritum idolatrie. Mā gentiles in sacris lu/
ne proponebant mensam coram idolo lu
ne. Vnde Hiere. vij. Mulieres cōspergūt
adipes vt faciant placētas regine celi. In
atrio vero extra tabernaculum contine/
batur altare holocaustoꝝ in quo offe/
rebaꝫ deo sacrificia de his que erāt a po
pulo possessa. Et ideo in atrio tali pote/
rat populus esse qui hmōi deo offerebat
p manus sacerdotum. Sz ad altare interi
us in quo ipsa deuotio ꝛ sanctitas popu
li deo offerebatur non poterāt accedere
nisi sacerdotes quoꝝ erat deo populum
offerre. Erat autem hoc altare extra ta/
bernaculum in atrio cōstitutum ad remo
uendum cultum idolatrie. Maz gentiles
infra templa altaria constituebant ad im/
molandum idolis. ¶ Item mundus assi/
milatur scacario cuius tota familia currit
transuerso vt apprehendat aliqd mentiē
do vsurando ꝛ huiusmodi faciendo.
¶ Item in scacario q̄diu durat lud⁹ vn⁹
est rex alius miles ꝛ huiusmōi. Et aliquā
do duo videntur tenere totum sed quan
do cessauit ludus idem fit de milite ꝛ re/
ge quod de minima familia quia cōmuni
ter reponuntur in sacco vno :quandoqz
rex in fundo sacculi ꝛ minima familia in
superiori parte:Sic quoqz mundus est re
re vt ludus scacarij.qz q̄diu durat ibi mū/
dus vnus est rex alius miles. vnus ma/
gnus alius paruus.sed adueniente morte
in sacco terre reponuntur.ita fit de rege

ſicut de milite.tunc ſicut dominus ita ⁊ ſeruus eiꝰ Eccli.ix. Communionē mortꝭ ſcito qꝛ mouitur doctus ſimiliter ⁊ indoctus. Et aliquando diues vadit ad fundum inferni ⁊ pauper aſcendit ſuperius ad gaudia paradiſi.ſicut patet de diuite epulone ⁊ lazaro paupere Luce. xvi. ¶ Item mundus in morte totaliter auferꝛ. Viella.n.quando tota die cantauerit ⁊ denarios receperit in ſero auferuntur ei denarii ⁊ nihil ei remanet ſed ponitur in forello veteri ⁊ diſſipato. Sic homo nihil in fine portat de laboꝛe ſuo niſi lineamē laceratū.exēplū de ſaladino q fecit portari liteamē in quo debebat ſepeliri p terrā ſuā ⁊ dicere nihil ꝛportat imperator de omnibus diuitijs regni ſui niſi lineamē iſtud Job.xxvii.Diues cū dormierit nihil ſecū afferet.Itē mūdū oꝛ hō reliquere ne coꝛrūpatur ab eo. Nā q̄ndo vinum coꝛrūpitur vel deterioꝛat ſup feces in dolio oꝛ trāſferri in aliud vas vt non coꝛrūpat.Et ſic hō a mundo debet exire ne coꝛrumpatur ab eo Iheꝛe.xlviii. Fertilis fuit moab ab adoleſcentia ſua ⁊ requieuit in fecibus ſuis nec tranſfuſus eſt de vaſe in vas ⁊c.

¶ Capitulū.xliiii.

Murmuratoꝛes oſtendunt ſe defectuꝫ habere diuine gratie. Nam vaſa vacua percuſſa reſonant: plena non. Sic vacuus a gratia murmurat:nō plenus Eccli. x. Vir prudens ⁊ diſciplinatus non murmurabit coꝛreptus. ¶ Item olla vacua ad ignem poſita crepat ⁊ magnuꝫ ſonum crepans reddit plena vero olla nō Eccli.xxvii. Vaſa figuli probat fornax. ¶ Item murmurans eſt quaſi rota non bene vncta gratie vnctione ⁊ ideo murmurat ſicut rota currus male vncta Eccli.xxxiii. Precoꝛdia fatui quaſi rota carri que fenum poꝛtat ⁊ murmurat. Sapientie.i. Cuſtodite voſa murmuratōne que nihil prodeſt.

¶ Capitulum.xlv

Nouitijs ſiue ō nouo cōuerſis nō ſūt admiſcendi alij ſiue ſōciādi niſi q rū vita bona nota ē ⁊ doctrina ſana ſaltē q̄uſq; ſint i ſpū vl rligione,puecti ſic dicit Pſal. q in paſſinato ſolo inter nouellas vites omnino nihil eſſe cōſerendū greci iubēt exceptis caulibus.tertio anno que libebit imergere. Sic iter nouiter ꝓuerſos vſq; ad tēpus quo ſunt prouecti nō ſūt qlibet admiſcendi niſi noti ⁊ docti qui aſſimilāt caulibus qui ſunt olera nota ⁊ quoꝝ ius ſiue aqua eſt ſana.Vñ ſignificāt homines quoꝝ bona vita ē nota ⁊ doctrina ſana. Tales eni iter eos poſſūt admitti Pſal. Filij eoꝝ ſicut nouelle plantatiōes ⁊c.

¶ Capitulum.xlvi.

Bediēntia mandatoꝝ oī hominē a maliſ cuſtodit Naz ſicut caſtrū cuſtodiē teſ ſe cuſtodit ita mādatū dei ſeruat ſeruātes ſe. Vñ dicit Eccli.xx. Si volueris mandata dei ſeruare ſeruabunt te. ¶ Itē obedientia ficta aſſimilat arcui prauo qui a pte vētris. multum poteſt incuruari ſed a pte doꝛſi frangitur. Sic multi in proſperis obediūt ⁊ in his q̄ coꝛpus delectāt ſed in duris laboꝛib⁹ ⁊ aduerſis refugiunt ⁊ recalcitrāt, ſicut equus habēs doꝛſum excoꝛiatū cōtra onus nō attēdens: qō dicit Greg.qō obedientia quāto plus habet de ſuo tāto minoꝛis eſt meriti.

¶ Capitulum.xlvii.

Pus bonuꝫ ⁊ pfectum oꝛ aſſimilari illi timiamati ſiue pulueri quē dñs fieri mandauit Exo.xxx.vbi dr.Sūe tibi aromata.ſtacte ⁊ anet.galbanū bōi odoꝛis ⁊ thus lucidiſſimum.facieſq; timiama ꝓpoſitum opere vnguentarij mixtum diligenter ⁊ purum Timiama quippe ex aromatibus faciem⁹ cum in altari boni opis vtutū multiplicitate redolemus. Qō mixtum ⁊ puruꝫ fit qꝛ quanto vtus vtuti iūgit tāto incēſum

boni operis sincerius exibek. vbi etiam bene subiũgitur. Cũq; i tenuissimum pul uerẽ vniuersa contuderis pones ex eo coram testimonii tabernaculo. In tenuis simum puluerem aromata conterimus. cum bona nostra quasi in pilla cordis oc culta discussione tundimus ⁊ si veraciter bona sint subtiliter pertractamus. Vniuersa ergo in puluerem redigere est virtutes recogitando terere ⁊ vsq; ad subtilitatẽ occulti examinis revocare. De quo etiam puluere subditur. Pones ex eo coram testimonii tabernaculo. Quia tunc bona nostra veraciter in conspectu iudicis placent cum hec mens subtiliter recogitando conterit. ⁊ quasi de aromatibus puluerem reddit. ne grossum durumq; sit bonum quod agitur. ne si hoc arta recogitationis manus nõ comminuat odorem de se subtilius non aspergat prout Gre. dicit. ¶ Item opera virtutum a deo non acceptãtur. nisi prius a vitiis separentur. Vnde messor grana frumenti in horreo non recondit nisi prius excussa a paleis. Et ideo habetur in libro Judicum quod hieroboam cum a paleis frumenta excuteret angelum vidit ad cuius imperium protinus edum corit quem supra petram posuit ⁊ ius carniũ desuper effudit. que angel⁹ virga tetigit eaq; ignis exiens de petra cõsumpsit. Quid est autem frumenta virga cedere nisi rectitudine iudicii a vitiorum paleis virtutum grana separe? Sed hoc agentibus angelus apparet quia tanto magis omnia interiora denunciat quanto se studiosius homines ab exterioribus purgant. Qui occidi edum precipit. i. omnem appetitus nostre carnis immolari. carnesq; supra petram poni ⁊ ius de super fundi. Quez aliom significat petra nisi eum de quo p paulum dicitur? Petra autem erat christus. Carnes ergo supra petram ponim⁹. cum corpus nr̃m i christi imitatione crucianus. Jus etiam carnium desuper fundit. qui in conuersatione christi ipsas etiã carnales cogitatiões eximanit. Quasi enim ius ex carnali quodã in petra fũdit. quãdo mẽs ẽt a cogitationum carnalium fluxu vacuaꝫ que tamen mox angelus virga tangit. quia intentiõez nostrã nequaq; potestas diuini adiutorij deserit. De petra autem exijt ignis ⁊ ius carnesq; cons sũpsit. qz afflat⁹ a redẽptore spũs tanta cor nostrũ flãma ꝓpunctõnis concremat. vt omne quod in eo est illicitum ⁊ operis ⁊ cogitationis exurat sicut Gre. dicit. ¶ Item opera bona non sunt differenda postq; sunt consulta ⁊ deliberata. sicut non differenda est vindemia postq; vua est maturata. Nam sicut dicitur in libro de videmijs. Tarde videmiantes non solum vineam ledunt vltra q; oportet eam ferentem. sed grando ⁊ gelu si fiant facile passibilius faciunt vinum. Vnde aiũt De metrius ⁊ Africanus. quod sex solum modo dies debet vua non plus matura permanere. Etsi granum vue non viride sed nigrum appareat signat eam esse maturam. Sicut ergo non est differenda vindemiatio post vue maturationem sic nec boni operis executio post deliberationẽ qz periculum est in mora Apo. Ro. xii. Sollicitudie nõ pigri. ¶ Itẽ opa bona nõ faciens sed ociose in collegio vl̃ religione viuere volens non est sustinendus. Sicut agricola ramum viridem sed sterilem in medio olee non debet sustinere. sed ipsum abscidere velut totius arboris inimicum vt dicit Palladius. Et similiter homines pestilẽtes. sicut ⁊ ociosi non sunt tollerandi. vnde membra insanabilia solent abscidi. Sicut etiam in ipsis arboribus vt idem Palladius dicit ariditas ⁊ sterilitas equo modo fugiende sunt Gal. v. Abscindantur qui vos cõturbant. ¶ Item operis bonitas dependet ex bonitate intentionis. Cuius exemplum patet in pomis siue in fructib⁹ arborũ. Si enim aliquis voluerit vt in piro vel pomo aliqua gemma inueniatur. aut etiam margarita aut obolus aut aliud simile accipiat aliquod talium ⁊ cum pomum vel pirum aliquod floruerit ⁊ aliquantulus creuerit imprimat in preputiũ eius profunde qcunq; horuz voluerit. ⁊

notet ipsum p aliqđ signū appositum ⁊ fi
nat crescere.⁊ sic tādē inuenit i pomo. Est
āt velut pomū arboris op⁹ cuiuslibet ho
minis.qđ floret i cogitatōe.crescit i ōlibe
ratione.Sed ās pomi preputiū est ipsius
opis initiū. Est āt inchoatio opis ab ipsa
intētiōe agentis. Gēma ergo que in po
mo repiri dz prepurio pomi iprimit.quia
virtus sequentis operis in intentione iu
dicatur. Qualis enim est intentio que
precedit tale est omne opus quod sequi
tur prout Grego.dicit. Ergo ibi impri
menda est margarita puritatis. gemma
honestat]:obolus charitatis aqua est pre
cium siue meritum operis. ¶ Item opus
bonum factum sine tedio simile est fru
ctui nascenti sine nucleo. Docent eni agri
cole.quod si quis vult plantare arborez
cuius fructus non habet nucleos hoc
modo facere pōt. Surculi plantandi ex
tremitates reflectat et cum cultello am
bas aptatas infigat ipsi trunco. Et cum
ambe conualuerint amputet extremita
tem maiorem :minorem vero finat cre
scere. Quid autem est surculus plantan
dus nisi homo ad conuersionem vel in
gressuz religionis dispositus. Huius due
extremitates sunt timor ⁊ amor quarum
vtraqz gladio verbi dei apparatur quia
scilicet verba dei ⁊ timorem incutiunt ⁊
ad amorez alliciunt. Sed tunc vtraqz ex
tremitas trunco infigitur cum timore ⁊
amore christo inheretur. Ipse enim chri
stus quasi truncus est: nos autem quasi
ramusculi eius sicut ipse dixit Johis.xv.
Ego sum vitis ⁊ vos palmites. Sed q̄
tus in conuersionis initio plus abūdet
timor q̄ amor:tamen postea in'peniten
tiā profectu amputatur maior extremitas
⁊ minor crescere finitur . quia scilicet
amor crescit ⁊ seruilis timor emittitur.i.
Jo.iiij. Perfecta charitas foras mittit
timorem .⁊ hec est planta que producit
fructus sine nucleo:qz scilicet homo cha
ritate feruēs operatur sine difficultate ⁊
tedio:propterea dicitur q̄ qui amat non
laborat.

¶ Capitulum.xlviij.

Ratio cōpūctiua ⁊ fer
uida impinguat animā
Cuius exemplum est.qz
per sublimationem cō
uertit liquor vini in pi
guedinez olei. Mā si vi
nuz distillet ad moduz
aque rosacee distillat humiditas aque in
sipida ⁊ illud qđ remanet fit oleagineuz
⁊ pingue. Et si iterum illa substantia sub
limetur egreditur inde oleum ⁊ hoc pl⁹
fit de forti q̄ de debili ⁊ precipue de mu
sto. Per vini ergo fortis liquorem intel
lige compuncti hominis feruorez ō quo
in ps. Potasti nos vino compunctionis
qui tunc sublimatur quando orando ele
vatur. Est ergo oratio secundum Dama
scenum ascensio mentis in deum. Et id
eo sublimatio fortis vini est oratio ho
minis compuncti que vertitur in pingue
dinem olei.quia scilicet ipsi oranti acqui
rit abundantiam gratie spiritualis gau
dij quod est vt quedam pinguedo siue
repletio animi. Ps. Dixit te deus
deus tuus ⁊c.

¶ Capitulum.xlix.

Rnatus corporis mulieris
est sicut rete diaboli ad de
cipendas animas intuēti
um. Nam licet alique se ex
cusent dicentes quod non
se ornent ad decipiendum tamen nihilo
minus similes sunt latroni qui nō audet
piscari in viuario dñi sui: vel venari in
foresta eius tamen accomodat rete suum
latroni audatiori. Sic ⁊ iste accōmodant
corpa sua diabolo ad decipiēdum ⁊ capiē
dum animas.⁊ bene volunt concupisci li
cet non concupiscant Aug. Non solū ap
petere sed ⁊ appeti vele criminosum est.
Et Chrys.dicit quod mulier si se decora
uerit ⁊ oculos intuentiū ad se traxerit ⁊
si plagam non intulerit vindictam tamē
exoluet extremā. venenum enim intulit.
⁊si nullus qui biberet inuentus sit. ¶ Itē
ornatus mulieris est signum mortis spiri
tualis. Nam quando pannus sericus po
nitur super feretrum signū est cadaueris

mortui ⁊ qō ibi iacet mortuus.sic in corpore ornato signum est qō ibi sit anima mortua.Vnde mulier ornata non est nisi feretrum anime mortue Abacuc.ij. Ecce coopertus est auro ⁊ argēto ⁊ spiritꝰ nō est in visceribus eius.Vnde potius mulier deberet plangere filiam suam ornatam quam si videret eam mortuā ante se Eccle.xxij. Super mortuum scilicet in anima plora.deficit enim lux eius scilicet gratie. ¶Item mulieres se ornantes se habent ad modum catti q difficile excoriaf in capite:qr.s.huiusmodi mulieres vix volūt dimittere ornatū capitis ideo decaluabit dominus verticem filiarū sion ⁊ crinem earum nudabit. Isa.iij. ¶Item mulier ornata decipit sicut pelliparius qui volens vendere veterem pellem vt decipiat rusticos dealbat aliquantulum aliqua albedine.qua excussa parum post portata apparet vetustas eius.Sic impudice mulieres volētes decipe viros colores ponūt in facie sua.qbus recedētibus apparēt ruge ⁊ macule:quia nihil abscōditum qō ñ reuelet̄ur.Vnde tales sunt fumariū operta nive.⁊ quando recedit nix apparet turpitudo eius Isaie.xlvij. Reuelabitur ignominia tua ⁊ videbitur opprobrium tuum.

¶Capitulum.l.

PAssio xp̄i ⁊ sanctorū suorum dulcorat nobis tribulatiōes nostras. Nā aqua amara transiens per aquā dulcem dulcis efficitur.⁊ vinum dulce transiēs per garlofilum fit garlofilatū. Sic tribulationes ⁊ tentatiōes que prius per xp̄m ⁊ sanctos suos transierunt exemplo illoꝝ nobis debent esse dulciores Berū.magna consolatio mēbris ex capite Heb.xij. Recogitate cum q talem sustinuit ⁊c. Bre.facta p̄cedentiū recolamus ⁊ nō erunt gravia que toleramus. Sed qdam sunt similes simie que inuenies amaritudinem in cortice nucis eam proiicit ⁊ ideo non gustat ō dulcedine nuclei. Sic aliq infelices amaritudinem penitentie ⁊ tribulatiōis sentientes exterius eam proiicūt ⁊ ideo ꝓsolationē interius nō sentiunt. Sapi.iij. Sapientiā ⁊ disciplinam q abiecit infelix est. Dicit q in palatio iouis erāt duo dolia vini:vnum de amaro vino aliud ō optimo.qr quicūqꝫ volebat bibere de optio oportebat eū prius bibere de amaro. Sic si mens appetit q demulcet opꝫ prius bibere q dolet vt dicit Bre. ¶Item passionis ⁊ crucis xp̄i deuota cōsideratio amaritudinem in dulcedinē vertit. Dñ assimilatur arbori nucis. Si.n. vis vt amari p̄ficorum nuclei efficiant dulces surculum p fici planta sup stipitē arboris nucis ⁊ talis p̄ficus ꝓducit magna poma si tñ cū floret irrorent lacte caprino. Quid.n. est amar⁹ p̄fici nucleus nisi turbati ⁊ passionati hominis amarus animus q tūc stipiti nucis inserit qñ penas crucis meditat.tunc enim nō tñ amaritudo dulcescit sed ēt magna poma p̄ficus ꝓducit.qr.s.amarus anim⁹ considerans penas xp̄i nō solū amaritudinem suā pro nihilo ducit sed ēt in magna desideria ꝓrumpit.que qdem tūc florent qñ in aio feruent.que tñ lacte caprino sunt irrorāda.i.discretiōis moderamine temperāda. Est enim lac caprinū in trib⁹ suis substātijs post femininū lac maxime temperatū. Dñ merito lac caprino designat moderamē prudētie.qō est necessariuꝫ in tribus substantijs.i.in tribus ptibus operis.s.in principio in medio ⁊ in fine.

¶Capitulum.lj.

PAtientia assimilat rose cū qua artificialit̄ fit aq̄ rosacea mel ⁊ oleū rosaceum ⁊ zucharū rosaceū. Sic quoqꝫ patiētia p̄bet aquā odorifere cōpunctiōis. mel.i. dulcedinē interne ꝓsolatiōis:oleū fraterne ꝓpassionis.zucharū.i.suauitatē ⁊ dulcorē eterne refectiōis. ¶Itez patiētia custodit aiam sicut arca thesaurus Lu.xxi. In patiētia vestra possidebitis aias vras Dñ sicut hō multū diligeret arcā in q̄ posset thesaurū suū custodire sic dꝫ diligere patiētiam. ¶Item multū diligeret hō etiā illū q fabricaret sibi talem arcā gratis.⁊ sic dꝫ diligere tribulationē q̄ fabricat arcam

istam Apo. Roma. v. Tribulatio patientiam operatur. Quot enim contumelie dicuntur tibi quot iniurie fiunt tot ligature ⁊ claui ad fortificandum scrinium tuum apponuntur. Vnde magnas gratias debes agere ⁊ non contumelias reddere. ¶ Item patiētia vita gubernatur. Hoc. n. facit patiētia cordi qđ facit gubernaculum nauī. Vñ. Pro. xuij. Qui patiens est multa gubernat sapientia quia doctrina viri per patiētiam noscit. Pro. xxix. Vnde sicut nauis fracto gubernaculo vēntis ⁊ turbinibus agitat ⁊ tandem tempestate conuulsa frāgitur ad rupes vel ad scopulos. Sic etiam cor impatiens. Vñ dicit Pro. luij. Paupercula conuulsa tempestate absq; vlla cōsolatiōe. Hec paupercula est impatiēs aia virtutū possessiōe ⁊ gratia spoliata: quā cuiuslibet tentationis tempestas a sua stabilitate diuellit: ⁊ absq; cōsolatione relinquit. ¶ Item patiētia tribulationis requirit soliditatem amoris ⁊ virtutis. Nam cruda tegula si ponatur in flumie dissoluit: cocta vo nō. Ita quoq; homo carnalis qui nō est igne charitatis vel tribulatione decoctus deficit in aqua tribulationis. ¶ Item fons luteosus tacto lapide facile turbat. arenosus vo non. Sic homo plenus luto peccati: ō facili grauatur virtuosus non quia nō contristabit iustum quicquid ei acciderit. ¶ Item qui in hac vita est sine patientia similis est homini qui in tempore pluuie sine pluuiali mantello siue capa est. Et sicut homo inermis est in medio hostium suoꝝ. Pro. xxx. Qui impatiēs est sustinebit vānum.

¶ Capitulū. lij.

Pacem cordis siue ꝓscientie seruare volēs dz ipm cor siue ꝓscientiā custodire sicut custoditur castruz tpe guerre. Naz quando castruz alicuius impugnatur ab aliquo ⁊ nō potest cum eo componere neq; pacem habere debet primo diligenter considerare vtrum in castro illo sint aliqui qui pacem eius turbent. Et primo debet eos si quos inuenerit eiicere ⁊ de eis iustitiam facere ⁊ postea castrum munire ⁊ bene clausum tenere. Et si i omnibus his nō potest castrū tenere dz dño legittio illud cōmendare vel reddere. Ex qbus colligūtur septem que cuilibet necessaria sunt ad custodiēdum castrū cordis in pace. qꝝ vere est tanq̄ castrū int̄ inimicos fitum ⁊ vndiq; obsessum ⁊ añ ips tenet sedē suā diabolus. q tanq̄ leo circuit querēs quē deuoret. Vbi glosa dicit. Circuit tāq̄ hostis clausos muros explorās an aliqua ps sit minus stabilis q̄ ad iterora penetret. Sunt ergo cōtra insidias ei⁹ septē necessaria. ¶ Primū est diligēs conscientie p̄seruatio. vt. s. videat si qd est in corde qđ pacem cordis conturbet Apo. Heb. iij. Videte ne forte sit in aliquo vestr̄ cor malū. ¶ Secundū est peccatoꝝ cōfessio: que. s. eiiciet de castro cordis peccata q̄ pacem cordis perturbāt Isa. lvij. Creauit fructum labioꝝ pacem. ⁊. j. ⁊ Dachabeoꝝ xuij. Quādiu supest iudas. adest q̄diu differtur cōfessio impossibile est pacez. s. cordis esse negocijs. ¶ Tertium est operis satisfactio vt fiat iusticia deturbātib⁹ pacez Isa. xxxij. Est opus iusticie pax. Et ps. Iustitia ⁊ pax osculate sunt. Solet dici q̄ terra pacifica est ⁊ secura in q̄ tenet iusticia. sed multi sunt sicut latrōes qui nō faciūt de se iusticiā: sed fit de eis iustitia: ⁊ isti sūt q patiūtur penā inuiti. i. Pet. iij. Nemo vestrum patiatur vt homicida aut fur. ¶ Quartum est cordis clausio. s. castrum cordis clausum tenēdo: qđ fit sensus cor poris restringēdo. Sunt. n. sensus porte cordis p quas hostes ingrediūtur pacem turbātes Hiere. ix. Ascēdit mors p fenestras. s. sensuū ⁊ ingressa est domū nostrā scilicet conscientiam Lu. xi. Duz fortis armatus custodit atriuz suum. scilz clausuz tenendo in pace sunt omnia que possidet ¶ Quintum est virtutum munitio. vt. s. fortiter muniatur fossatis ⁊ muris virtutum. Sicut enim muri ingressum hostiū impediunt sic virtutes vitijs obsistunt. charitas enim impedit ne intret auaritia castitas ne intret luxuria: humilitas ne intret superbia ⁊ sic de alijs. Vnde Judit. x.

filij israel muris circūdederunt vicos suos in preparationem pugne contra holofernē. Sed nota q vna ruptura muri id est vnius virtutis defectus sufficeret hostibus ad ingrediendum Job. vi. Quasi rupto muro ⁊ aperta ianua irruerunt super me. Ideo dicitur Phil. iiij. Pax dei que exuperat omnem sensum custodiat corda vestra. ¶ Sextū est necessariorum positio vt castruz cordis sit bene munitū victualibus ⁊ armis, scz ō pane verbi dei ⁊ scientie ⁊ vino cōpunctiōis ⁊ huiusmodi. Et nota q quanto castrum est melius talibus munitum tanto magis peccant q reddunt: ⁊ quia mandata dei pertingent ad tale munimentū dicitur Isa. xl viij. Vtinam attendisses mandata mea facta fuisset sicut flumen pax tua. ¶ Septimuz est deo recōmendatio. vt. s. reddatur cordis castrum domino legittimo dicendo. Pater in manus tuas cōmendo spirituz meum. Nam nisi dñs custodierit ciuitatem frustra vigilat qui custodit eam. Ipse autem est qui quando placet ei omnia reddit peccata Pro. xvi. Cum placuerint domino vie hominis inimicos quoqz eius conuertet adpacem.

¶ Capituluz. liij.

Peccatum opere impletuz appetitū malum nō satiat sed amplius accēdit sicut fabri stillicidiū ad horam ignem mitigat sed postea feruet ardētius ⁊ sic petm ppetratū plus exardescit q̄ añ Osee. iiij. Comederūt ⁊ nō saturabūtur fornicabūt ⁊ nō cessabunt Glo. Vires fornicantiū deficiunt sed desideria inardescūt. ¶ Item peccatū vnum quottidie trahit ad aliud. Est. n. peccatum quasi puteus sine fundo. Lapis enim in puteū proiectus vel cadēs si fundum non inuenit semper est in casu. In peccato autem fundus non est. Vnde cadens in peccatum semper in casu est continuo nisi manu gratie sustētetur. ps. Abyssus abyssum inuocat: abyssus enim dicitur quasi sine base. i. sine fundo Gre. Peccatū qō per penitētiam nō. diuitur mox suo pondere ad aliud trahit. ¶ Item peccator est sicut ille qui ludit ad scacariū qui vno ictu, vel tractu nō facto vel male facto totum ludū vel totum lucrum perdit ⁊ sic vno opere malefacto vel neglecto totus fructus vite nostre amittitur ⁊ gratia dei ⁊ regnum eternum Eze. xviij. Si auerterit se iustus a iustitia ⁊ fecerit iniquitatē omnes iustitie eius q̄s fecit nō recordabūtur. ¶ Item peccator est sicut ille qui hz oculos velatos ⁊ portatur de loco ad locum ⁊ nescit quo ducatur vel vbi sit Thre. v. De nobis qz peccauimus. ideo obtenebrati sunt oculi nostri. ¶ Item est peccator similis ceco q cecidit in lutuz ⁊ non videt se inquinatuz; cū tū multus sit deturpat'. ps. Cōprehenderūt me iniqtates mee ⁊ nō potui vt viderē. ⁊ sicut cecus cadit sepe ⁊ offendit sic ⁊ peccator. Tob. xi. Cecus pater cepit offendēs pedibus currere. ¶ Item nota q peccatū est sicut gladius i corde: ⁊ sicut serpēs in sinu. sicut venenū in stomacho: ⁊ sicut latro in domo. Est enim peccatū vt gladi⁹ vulnerando naturā: vt serpēs mordēdo cōsciē tiam. vt venenū extinguēdo vitā. i. charitatem que est vitalis calor aie. ¶ Item est vt latro expoliādo animā. s. gratuitis donis. Item peccati impuritas nō auferī ⁊ corde sine operibus pnie. cuius exemplū apparet in stuppa. Stuppa. n. est lini purgamentū ⁊ ab eo multis carpinatiōibus separatur. Similiter ēt purgamentū culpe indiget multis carpinatiōibus, penitētie. Quarū vna fit in corde per ꝓtritionē alia in ore p cōfessionē: tertia in opere p satisfactionem. ¶ Item peccata que sunt quedam infirmitates anime sanantur sicut infirmitates corporis. Sanatur enī corpus primo per emplastrum ⁊ sic sanatur anima per verbum dei quod trahit dolorem ab anima sicut emplastruz a corpore Ysa. xxxviij. Jussum est vt super vicus Ezechie cataplasmaretur massa ficuum que dulcedinem verbi dei significat ¶ Item per sudorem qui humorem noxium repellit a corpore. Et sic anima per timorem qui peccatum expellit a mente

Eccle.i. Timor domini expellit peccatum Prouer.iij. Time dominum ⁊ recede a malo. sanitas qppe in vmbilico tuo erit ¶ Item per lotionem vel balneū .iij. Regum. v. Vade lauare septies in iordane ⁊ recipiet sanitatem caro tua. Sic sanatur homo spiritualiter per lachrimarū effusionem in compunctione. ¶ Item p vomitum: sic anima per confessionem Ecclesiasti. xxxi. Si coactus fueris in edēdo multum surge de medio ⁊ euome sciliez per compassionem venenum mortiferum vt refrigeret te. Qui sanari desiderat necesse est vt vulnus detegat. Vnde dictum est leproso. Vade ostende te sacerdotibus ⁊ dum iret mundatus est. ¶ Item p dietam .i. per abstinentiam a peccato. Apo. i. Thessal. iiij. Abstineatis vos a fornicatione Ecclesiastici. xxvij. qui abstinens est ad diciet vitam. ¶ Item per putridorum resecationem .i. per tribulationem Job. v. Increpationem domini ne reprobes. qz ipse vulnerat ⁊ medetur. ¶ Item p vnctionem .i. deuotionem vel pietatez que mentem lenit Mathei. vi. Vngebāt oleo multos egrotos ⁊ sanabantur. ¶ Item p munitionem .i. elemosynam quando homo minuit de bonis suis dando pauperibus. Lu. vi. Quod superest date elemosynam ⁊ ecce omnia munda sunt vobis.

¶ Capitulum. liiij.

Penitētia amara facit in homine sicut scamonea in arbore. Nam sicut dicit Ristor. in lib. suo de pomerijs. Si vis vt aliqua piruſ ferat pira solventia distēpera scamoneam cum aqua ⁊ infunde ipsam in foramen quod fit cum terebello vsqz ad medullam arboris: ⁊ obstrue foramen clauo qui fit factus de eadem piro vel alia ⁊ fient pira soluentia ⁊ valde relaxatiua. Sz non durat ista virtus nisi per septem vel sex annos. Vnde oportet si volueris qz iterum vigoretur vt alia scamōea infundatur iterum. Et hoc est experimento probatum. Et eadem ratione forte possent fieri pira stiptica ⁊ contra fluxuz valentia si arbori fuerit infusa stiptica medicina. Et similiter ego opinor quod hoc dilatari possit ad quarumlibet medicinarum effectus vt in fructibus se manifestent. immo etiam probabile est qz omnis species aromatica eodem modo infusa arbori vt balsamus muscus. ⁊ lignum aloes tam in sapore q̄z in odore aromatizando se in fructu manifestaret. Intellige ergo per pyrum vsqz ad medullam ex terebello perforatam hominem per verbuz dei vsqz ad intima cordis compunctum: cui scamonea aqua distemperata infunditur. quādo pēitētie amara tristicia seu amara peccatorum memoria cum lachrymaruz irrigatione miscetur. Sed tunc foramen clauo obstruitur quando per timorem domini cor peccato seu diabolo claudit̄. Et tunc de tali arbore nascuntur pira relaxatiua quia scilicet a tali homine fiunt opera satisfactoria ⁊ peccati expiatiua. Quod autem ad conseruandam virtutem oportet scamoneam iterato infundere est quia ad conseruandam gratiam oportet penitentiam ⁊ peccati amaritudinem seu tristitiam frequenter innouare. ps. Dolor meus renouatus est. ¶ Itē penitentia est vt arena fossicia q̄ arena lz sit grauis in pondere est tamē vtilis in opere quia ex ea cum calce cōfecta edificatur domus materialis. Similiter penitentia licet sit grauis corpori tamen est vtilis spiritui. qz ex ea informata charitate edificatur domus spiritualis scilicet cōscientie. Sed nota quod arena fossicia que est bona ad edificia tribus modis est eligenda sm Palla. quia cognoscitur ex stridore ex colore ⁊ ex inhesiōe. Ex colore quidā quia aut est nigra. aut rufa. aut cana. Rufa quidem omnibus est melior ⁊ post illam cana postea nigra. Similiter penitentia est quedam rufa. vt illa que incipitur in iuuentute qñ fertuet in homie sanguis aut rubea colera. Quedam vero est cana vt que incipitur in senectute. Quedam

vero est nigra vt que differtur in mor-
te. prima est optima. secunda pigra. ter-
tia est dubia. ps. Quis non est in morte qui
memor sit tui. Ma q nó est memor dei in
vita multo minus est in morte. ¶ Secun
do cognoscit ex stridore. qr scz illa arena q̃
manu cõpressa edit stridores est vtilis fa-
bricanti. Sic ille q manu cõprimit i. tactu
alicui⁹ tribulationis premit si emittit stri
dorẽ nó impatiẽtie sz penitentie est aptus
ad fabricandũ domũ conscientie. Non át
ille qui ex flagello nó mutatur. ¶ Tertio
cognoscit ex inhesióe qr si in páno vel in
linteo candido vestis insparsa z excussa ni
hil macule reliquerit aut sordis egregia
est. sic illa est egregia penitentia que nullã
maculam aut remorsum relingt in cõsciẽ
tia Apo. i. Cor. iiij. mihi mihi cõscius sum.
¶ Itẽ penitens dz facere sicut agricola q
quanto laboriosius agrum suũ excolẽdo
exercet tanto vberius domũ suam fructi
bus replet. Ager enim noster est corpus
qõ quanto quis magis excolit penitentie
laboribus tanto domus mentis interior
spũalibus pinguescit virtutibus. vnde di
citur Prou. xxiiij. Diligenter exerce agrũ
tuũ z postea edifices domum tuã. ¶ Itez
penitens debet viuere in timore z spe. Si
cut cum nauis concutitur in aqua vna ps
eius descendit sub aqua z alia eleuatur.
Sic anima penitentis partim dz descẽde-
re se humiliando per timorẽ partim vo
assurgere se confortãdo per spem. ¶ Itez
pnia in mortali peccato facta est fic̃ mone
ta falsa. vnde sicut non liberat homo sol
uens monetam falsam vel que nõ habet
formã debitam. Sic non liberat facies pe
nitentiã in mortali peccato quo ad deum
z premiũ vite eterne nisi sit iformata cha
ritate. i. Corin. xiij. Si tradidero corp⁹ me
um ita vt ardeã charitatẽ aũt non habue
ro nihil mihi prodest. ¶ Itẽ penitere pro
ponens in morte similis vr esse illi qui lu
dit ad scacos ẽt parum de ludo sciẽs z co
gitat apud se zego primo pmittam mihi fa
miliam auferri. Deinde mactabo illuz cuz
quo ludo z in fine in angulo concludã cũ
z vincam eum cũ ille cum quo ludit fit pe
ritissimus lusor. Sic velut lusor imperi-
tissimus est peccator qui semp in ludo ten
tationum succũbit qui familia virtutum
z bonop opex per peccatũ amittit. Et pe
ritissimus lusor est diabolus qui scz a pri-
cipio mundi exercitatus est in ludo tenta
tionuz. Qua ergo presumptione confidit
peccator q̃ in angulo debeat eum macta-
re. i. in fine sue vite. Dicit enim Grego. q̃
tanto diabolus graniores tentationes in
gerit quanto magis fini propinquari con
spicit. ¶ Item sicut fatuus reputaret nau
ta qui expectaret nauem suam gubernare
quoũsqz incideret in periculum fic z qui
vitam suã non dirigit ad portum salutis
anteq̃ incidat in periculum mortis Pro.
xv. Vir prudens dirigit gressus suos.
¶ Item auis non expectat ictum sagitte.
qñ videt arcum extentum sed ante euo-
lat: sed miser homo expectat ictũ mortis
ante conuersionẽ. ps. Nisi conuersi fueri
tis z̃c. ¶ Item penitẽtia humilis renouat
faciem mentis. Vnde assimilatur cuidam
vnguẽto quod fit ex fimo cocodrilli quo
facies vncte ostenduntur lenes esse velut
iuuenes facies. Quasi enim fimus cocodril
li est vtilitas peccati ex cuius recognitio-
ne salubre vnguentum conficitur humi-
lis penitentie. Quod videlicet faciẽ men-
tis vetustate deformen renouat z refor-
mat Eph. iiij. Renouamini spiritu men-
tis vestre z induite nouum hominem z̃c
¶ Item penitentia quanto magis est la-
borioza tanto magis est fructuosa. Vnde
assimilatur lino. quia linum requirit mul
tum laborem quia seminatur purgatur
z maturatum recolligitur z in fasciculos
coaptatur aque macerandum exponitur
extractum soli desiccandum exponitur
tandem multis tunsionibus z artificijs a
suis superfluis purgat z per decoctionẽ
z multas lotiones fila ex eo facta ad albe-
dinem deducuntur. Mó enim linũ a suo
virore terrestri perfecte spoliatur nec p-
fecto candore decoratur nisi multotiens
cõtũdatur decoquat z soli expositũ aqua
sepius aspergatur. Sed sicut linuz requi-
rit multos labores ita z sine dubio habz

multas vtilitates. Nam ex eo fiũt veſtes ad induendũ: vella ad nauigandũ: retia ad venandũ ꝛ piſcandũ: fila ad ſuendũ: funes ad ligandũ: cordule ad ſagittandũ: ligamina ad cõnectendũ: linee ad menſurãdum: linteamina ad deſcendũ: cortine ad ornãdum: ſacci ꝛ burſe ad cõtinendũ: mãtilia ad ꝓueſcendũ. Sikr ẽt nõ põt homo ſine multo labore ꝓficiaꝫ emũdare: vnde multa laboriosa reqrũtur in pnia vt contritio cõfeſſio ſatiſfactio ſiue reſtitutio ieiunij elemoſyna ꝛ oratio. Sed ſicut habet laboriosum exercitiũ ita hꝫ copioſuꝫ fructũ. Habet. n. peccata purgare: naturaꝫ reſuſcitare: gram vtutes ꝛ merita reparare: celuꝫ apire: infernũ claudere. eccleſias recõciliare: ꝛ mlta alia bona facere. ¶ Itẽ penitẽs dꝫ curare peccata ſicut medicus vulnera curat. Nam prio medicus vulnus detegit deinde medicamentũ appõit quaſi. n. vulnus detegit q peccatũ cõfitendo ꝓdit. ſed q ipſum cũ amaritudine plãgit quaſi medicamentũ apponit. Et iõ ſicut dicit Grego. Qui mala q̃ perpetrabat inſinuat ſed falſe q̃ inſinuauit recuſat q̃ſi ſubducta veſte vulnus detegit ſed torpẽti mente medicamentũ vulnerũ nõ apponit. Cõfeſſionis igit vocẽ ſolus neceſſe ẽ vt meror excutiat ne vulnus ꝓditũ ſed neglectum qõ licentius iam ꝑ humanam notitiam tangitur deterius putreſcat. ꝑs. Iniquitatẽ meam annũciabo ꝛ cogitabo pro peccato meo.

¶ Capitulum. lv.

PErſeuerãtiã boni incepti nõ dꝫ hõ dimittere ꝓpter aduerſitatẽ ſiue difficultatem vel ꝓpter tentationẽ Sicut q mare nauigant ꝑpter ꝯtrariuꝫ ventũ nõ dimittunt nauigare ſed ꝯ ventũ ꝑſeueráter laborant donec ad portũ veniãt. Et canis venaticus ſeqtur leporẽ ꝑ ſpinas ꝛ tribulos donec apprehẽdat. Et ſic nos deuꝫ. i. Cor. ix. Sic currite vt cõprehẽdatis. ¶ Itẽ ꝑſeuerare non põt in bono qui hꝫ in aia infirmitateꝫ vel corruptionẽ peccati. Sic hõ ſanus ꝛ fortis cõtinuat viã ſuam. ſed hõ eger ꝛ debilis ꝯtinuat viam cito ꝺ ficit. ſic iuſtus ꝑſeuerat ſed peccator nõ cõtinuat. Job. Tenebit iuſtus viã ſuã ꝛ mũdis manibus addet fortitudinẽ. Poma enim putrida ꝛ vermiculoſa ꝛ ſine cauda cadunt de arbore: ſed ſana bene ſe tenent vſqꝫ ad maturitatem. Sic peccatores interius putridi ꝛ vermiculoſi ꝛ carentes cauda ꝑſeuerantie cito cadunt a modico vento tentatiõis Job. xxvij. Tollet eũ vẽtus vriens de loco ſuo. ¶ Item ꝑſeuerantia boni opis aſſimilat tunice ioſeph. Nã tia ioſeph ſicut dicit Greg. q inter fratres ſuos iuſtus vſqꝫ ad finem ipſe ꝑſeueraſſe ꝺ ſcribitur ſolus talarẽ tunicã habuiſſe ꝓhibetur. Nam quid eſt talaris tunica niſi actio cõſummata. Quaſi enim ꝓtenſa tunica talum corporis operit cũ bona actõ ante dei oculos vſqꝫ ad vite nos terminum tegit. Incaſſum quippe bonum agitur ſi ante vite terminuꝫ deſeratur. quia ꝛ fruſtra velociter currit qui poſtquã ad metam veniat deficit.

¶ Capitulum. lvi.

Predicator aſſimilat ſemina tori qui. ſ. qñ vult ſeminare
p ẽttuor attẽdere dꝫ. ¶ Prio loci q̃litatẽ qr ſemẽ eſt ſm q̃litatẽ terre dẽſi⁹ vel rari⁹ ſeminãdũ. Sikr in ꝓdicatiõe ſm q̃litatẽ auditoꝝ formari dꝫ ſermo doctoꝝ vt Gre. dicit. Et iõ ſm diſpõnez ꝛ indigentiã audi torum eſt rarius vel frequẽtius ꝛ breui⁹ vel prolixius predicandum. ¶ Secundo conſiderare debet temporis congruitatẽ quia alicubi eſt tardius ꝛ alicubi celerius ſeminandum. Nam in locis humidis ſeminandum eſt celerius ne ſemen imbre putreſcat: ꝛ in ſiccis tardius vt aqua proueniat ne diu iacens penitus euaneſcat. Quaſi loca humida ſunt loca fluida ꝛ ad peccãdum parata quibus verba ſancte exhortationis cicius impendenda ſunt q̃ labantur in putredinem criminis. ſed in hominibus aridis ꝛ indeuotis aliquãdo tardius exhortationis ſemen non incon ſulte differtur vt ex ipſa dilatione auidi⁹ ſuſcipiatur. vel qr minus fructuoſe poni

gitur homini vbum sancte predicationis dux est in accidia z ariditate mentis z fructuosius expectat vt ei porrigatur postq perfusus fuerit aqua cōpunctiōis. Et nota q illud qō seminat celerius dēsius eē dz q id qō seminat tardius.qz.s.plura z frequētia mōita magj necessaria sunt hoi tentato q homini ppuncto. ¶ Tertio cō siderare dz seminis quātitatem.qz minus de semine iaciendū est in terra pigui z humida q in macra eo q in pingui nimis se multiplicat cōculcat z deuastat:sed in macra nō totum crescit sed aliquādo perit. Quasi aūt terra pinguis est aia deuota in qua exhortatiōis semen auidius recipit si partius z temperatius iacit·sed terra macra est peccatoris cor carens pinguedine gratie in quo qz semen verbi plerūqz pditur oz vt frequētius seminet Eccles. xi. ℳane semina semē tuū z vespere nō cesset manus tua.Quarto cōsiderare debet seminis vtilitatē.Sunt.n.quedam semina vtilia quedam vo sterilia ad fructū pducendum.qō quidam egyptioz agricole hoc mō ꝓbare dicunt.Aream breuē loco subacto z humido in mense iunij excolunt z in ea diuisis spacijs oia frumenti z leguminū semina spargunt.deinde in ortu canicule qui apud romanos. xiij. die kalendarū augusti tenet explorāt que semina ortū sidus exurat z que illesa custodiat.his abstinent:illa ꝓcurant:quia iudicium nore aut beneficij per annū futurum generi vnicuiqz fidus arridū presenti exitio vel salute promisit ꝓut Palla. refert.Semina ergo inutilia que.s.ad ortuz canicule efficiūtur arida sunt curiosoruz predicatorū quedam ampullosa seu philosophica verba que qdem arida z inutilia sunt:qz a canicula adurunt ideo sūt indenota z infructuosa quia ex vanagloria proferuntur. Illa igitur sunt vtilia q̄ humore deuotionis plena canicula.i.curiositas vel inanis gloria non deficcat ℳat. xiij. Seminauit bonū semen in agro suo. ¶ Item p̄dicationis bonus fructus seqtur z ꝓuenit ex predicatoris bonis operibus doctrinā eius ꝓuenientibus sicut ex bona semente sequitur bona messis. Vnde Greg. Ille vberes fructus p̄dicatiōis colligit qui semina bone opationis p̄mittit. ¶ Item sicut ex bona cultura agroꝝ sequitur abundantia frugum sic ex precedenti bona vita tribuit predicatori vborum vtilium affluētia.Vnde Gregor.refert z dicit q tanto fecundius p̄dicatiōis verbum tribuitur quāto in predicatoris pectore perfecti opis exaratione preuenitur. Ille nanqz bene loquēdi facundiā accipit qui sinum cordis per recte viuendi studia extendit nec loquentem cōscientia prepedit cuz vita linguā antecedit. ¶ Itē predicatores qui dicunt z non faciunt similes sunt carnificibus q carnes bonas alijs vendunt z ipsi peiores comedunt. Et sutoribus qui bonos sotulares alijs preparant z ipsi peiores portant. Sic sūt sacerdotes qui verbum salutis alijs ministrant z ipsi peiora q̄ alij perpetrāt. Item p̄dicator debet attēdere qualiter z quando z cui predicat.Vnde Grego.dicit. In omne qō dicitur necesse est vt cā tempus z persona pensetur si verba sententie veritas roboret:si hoc tēpus cōgruum postulat.si z veritatem sententie z ꝓgruentiam temporis p̄sone qualitas non impugnat. Ille enim laudabiliter spicula emittit qui prius hostem quē feriat conspicit ℳale nāqz valide arcus cornua subijcit qui sagittā fortit dirigēs ciuē ferit. ¶ Itē predicatores q dicunt z non faciunt assimilant nautis poma portātibus. Naz hi qui poma portātes maria transmeant.ipsi quidem fructuū odore ꝓfruunt sed eorundem fructuū refectione carent.Tales ergo predicatores dū verba ꝓfunda scripture legunt z alijs annūcianda in mente disponunt quasi per altum mare in nauimentis alijs poma ferunt. Ex quorū ipsi non fructu sed solo odore pascuntur cū non doctrine opera sed sola meditatōne potiantur.Vel nota q naute qui poma portant hec paleis admiscent vt ad terras illesa deferant:quia scilicet predicatores discreti iter grauia vl difficilia dogmata quedam leuia z facilia interponunt.

Nam aliquando scripture verba dubia vel difficilia per leuia ⁊ aperta declarant vt ad corda audientium sano intellectu pertingant. ¶ Item predicatorum verba assimilantur vittis quia corda audientiū ligát. Vnde canti.iiij. Sicut vitta coccinea labia tua ⁊ eloquium tuum dulce. Labia sponse predicatores sunt ecclesie quorum predicatio est vt vitta quia in auditorum cordibus diffusas cogitatões ligant ne remisse defluant ne se per illicita spargant. ne sparse cordis oculos deprimant sed ad vnam intentionem colligant. Dicitur etiam coccinea quia sanctorum predicatio solo charitat] ardore flámescit sicut Grego. dicit. ¶ Item predicatores sancti assimilantur lampadibus. q̄ est in eis ardor vite splendor doctrine fulgor fame. Per ardorem ergo vite. i. per feruorem spiritus purificant ⁊ consolidant seipsos. Sz per splendorem doctrine illuminant sibi ꝓpinquos. s. illos qui eorum audiūt dogmata ⁊ verba a quorum scilicet cordib⁹ per flammam verbi errorum tenebras repellunt. sed per fulgorem bone fame edificant ⁊ rectificant distantes ⁊ remotos: Lampades enim vt dicit Grego. lucez suam longius spargunt ⁊ cum in alio loco sint in alio resplendent. Et ideo sancti predicatores quorum opinio longe late q̄z claret. quia longe a se positis lucent q̄si eorum itineri ne in peccatorum tenebras corruant velut accense lampades refulgent. Nam qui eorum fama vel exemplis auditis ad amorem celestium surgūt in eo q̄ bona opera exhibent quasi ex lāpadis lumine resplendent Eze. i. Similitudo animalium ⁊ aspectus eorum quasi aspectus lampadarum. ¶ Item verba predicantium congruere debent moribus audientium quia tunc sicut dicit Grego. vim sue rectitudinis amittunt quando auditori non congruunt: sicut medicamina vires perdunt que sanis membris apponuntur. Vnde etiam Gregorius nazāzenus dicit. q̄ sicut nó vna medicine species omnibus adhibetur ita nec idem sermo congruit vniuersis.

¶ Capitulum. lvij.

Profectus anime in via dei habet quattuor grad⁹ quod apparet per exemplum in formatione casei. Vbi primo est lactis emūctio. secundo lactis coagulatio. tertio casei recentis ⁊ teneri formatio: quarto eius per moram temporis induratio. Emunctio fit per hoc q̄ lac scilz ab vberibus separatur. Et hoc fit in homine quando per manus dei expressionem: adest per diuine virtutis operationem mens eius ab vsu vetuste consuetudinis abstrahitur Job. x. Nōne sicut lac mulsisti me: deinde lac coagulo stringitur ⁊ hoc fit per hoc q̄ penitens diuino timore se a peccatis continet ⁊ restringit ⁊ ad iusticie soliditatem colligere se contendit post hoc autem caseus recens in quadaz teneritudine formatur. Caseus enim recens est aliquantulum solidus. ita q̄ non defluit: ⁊ est pinguis ⁊ adhuc aliquantulū mollis: ⁊ hoc est quando mens conuersi peccatoris in constipatione pinguescētis cogitationis astringitur vt nequaq̄ tam per desideria defluat sed in vno amore se colligens ad solidam formationez surgat. Sic ergo est aliquátulum solida per amoris formationem. pinguis per crescentez deuotionez sed adhuc mollis per lachrimarum de preteritis peccatis cōpunctionem. ¶ Item adhuc mollis ⁊ pauida propter carnis ex vsu veteri contradictionem. Postmodum autem caseus aquoso humore consumpto induratur. Et hoc est quando timore excluso charitate soliditatur. ita vt nisi gladio verbi dei nó aperiatur. Et nota q̄ caseus qui exterius est durus est mollior quandoque interius. quia amicus dei licet sit exterius durus vel sibi per carnis afflictionem vel alijs per iustitie correptionem semper tamen interius seruat mansuetudinis ac pie-

tatis molliciem ac dulcorē. Vel'lz exteri⁹ dura patiat intus tñ molli medulla diuie consolationis ⁊ gratie impinguat Job.x. Sicut caseum me coagulasti.

¶ Capitulum.lviij.

Prosperitas tpalis est iuditium pditionis ⁊ econuerso aduersitas signū salutis. Nam illi qui in hoc mundo in oibus ꝓsperā/tur similes sunt infirmis desperatis voluntati sue a medicis derelict̄ qbus nihil qđ expetunt denegat. vnde sicut Grego. dicit. Desperatis relictis egris medica quicqd pñt dari ꝓcipiunt. Qui autem ad salutē reduci pñt multa dari contradicunt. Sic peccatores qbus ḃ prospa ad vota succedūt de eterna salute despati sunt. Sed qui saluādi sunt aduersitatib⁹ coercētur. Vñ deus maius bñficiū cōfert hoi qñ ipsum affligit q̄ qñ ipm prospera ꝓmittit Augu. Cū mala volūtas potestatem accipit efficiēdi qđ cupit deus dando irascit ⁊ non dādo miseret. ps. Dimisit eos sm desideria cordis eor̄ ibunt in adinuētionibus suis Grego. Mactandus vitulus liber ad pascua dimittit seruandus iugo premit. Quia iniustus ad eternam mortē currens effrenatis voluptatibus vtitur. Justus vo a delectatiōe trāsitorie iocunditatis restringitur.

¶ Capitulum.lix.

Pulchritudo corpalis vana existit. qz est sicut pulchritudo parietis. Nam pulchritudo parietis est ex exteriori pictura q̄ sublata apparet lutū qđ erat interius. Prouer. vlt. Fallax gr̄a ⁊ vana ē pulchritudo. ¶ Item pulchritudo vestium quā q daz hoies querūt vana est qz nō est pulchritudo sed pulchritudo accōmodata. Sic pulchritudo cornicule de qua dic̄ fabula. q̄ ornauit se pēnis diuersar̄ auiū qbus ablatis sibi ab alijs auibus apparuit nigredo carnis eius. Adultum erubescere alicuis nobilis superbus mendicare ab ignobilibus. Sic erubescere dz homo quando a vermibus ⁊ auibus mendicat pulchritudinē exteriorē cui pulchritudo naturalis sufficere dz sicut alijs creaturis vt soli rose ⁊ alijs. Guido carthusien. ait vestes te ornāt pulchritudo eēt si tu eas ornares: ideo ornatū querēdo oñdis te esse turpem: decor q cū veste induitur cū veste deponit: vestis ꝓculdubio ē nō vestiti. Ber. fulgēt monilib⁹ sordēt moribus.

¶ Capitulum.lx.

Punitio peccator̄ quorundam assimilat diploidi de qua in ps. Jnduātur sicut diploide cōfusione sua. diplois qdē sicut dicit Gre. duplex vestimētū dicitur. Confusiōe ergo sicut diploide induti sūt qui iuxta reatus sui meritū ⁊ temporali ⁊ perpetua animaduersiōe feriuntur. Solos quippe pena a supplicio liberat quos mutat. Nam quos presentia mala nō corrigunt ad sequentia perducunt.

¶ Capitulum.lxi.

Ratione vti ⁊ sm rōnem viuere competit homini ex ꝓpria forma. s. ex anima rōnali. Et ideo q rōne nō vtitur ⁊ sm rōnem non viuit proprie non est homo sicut sm philosophū serra lignea non est serra ⁊ lapidea nauis non est nauis eo q̄ non hz vsum ⁊ actum nauis qui est a forma licet habeat figurā ꝓpter materiam figurabilē in qua est. Sic quodāmodo est de homie Ber. Quid bestiali⁹ hoie rōnē hñte ⁊ rōne nō vtente. vñ ps in primo Methaphisice dicit q̄ aialia oia memorijs ⁊ imaginatiōibus viuunt. Hoium vo genus arte ⁊ rōnibus viuit. ps. Homo cū in honore eēt nō intellexit cōpatus est iumentis insipi ētibus ⁊ similis factus est illis.

¶ Capitulum.lxij.

Recidiuātes in peccata similes sunt sotularib⁹ vel pellicijs veteribus qui sutura tenere nequeunt. ⁊ ideo in lutum ꝓiciūtur

Sic recidiuátes nō retinent grām vel cha ritatem. ⁊ ideo in lutum inferni proijcien tur. ps. vt lutum platearum delebo eos scilicet de libro vite. ¶ Item similes sunt recidiuátes panidis ⁊ aridis multitudinib⁹ vi ctis syncopi q solo timore cedūt ⁊ fugiūt de prelio Sene. ꝑlura nos terēt q̄ pre mát ⁊ pl⁹ opinióe q̄ re laboram⁹. ¶ Jté similes sunt infirmis recidiuátibus in egri tudiné qui debiliores fiunt q̄ ante. Et sic quáto frequētius cadūt táto plus ledunt ⁊ difficilius resurgūt Luce. xi. Fiūt nouis sima hois illius peiora prioribus.

¶ Capitulum. lxiij.

Resurrectionem humano rum corporum virtute christi fieri posse tam ar tis q̄ nature exépla psua dent. Nam si artifex de cineribus arborū vl herbarū vitrum purum facit ⁊ fractuz vitrū liquefacit ⁊ reformat ⁊ de metallo imagi nez hominis facit ⁊ de terra ferrū quid mirum si sūmus artifex hoc faciat ō cor poribus hominū ꝓhil. iij. Saluatorem expectamus dominū nostrum iesum qui reformabit corpus hūilitatis nostre cōfi guratum corpori claritatis sue. ¶ Jté de puluere fenicis que sola auis est et aliam auem facit natura ⁊ ad rugituz leonis su scitantur leunculi. Quare ergo non pote runt suscitari homines de puluerib⁹ su is ad vocem filij dei Joh. vi. Mortui au dient vocem filii dei: ⁊ qui audierit viuēt ¶ Item si semina que prius moriuntur et putrescunt virtute nature postea vi uificantur multo fortius vtute omnipo tentis dei mortui reuiuiscent. i. Corinth. xv. Insipiens quod tu seminas nō viuifi catur nisi prius moriatur ⁊c.

¶ Capitulum. lxiiij.

Satisfactio penitentie de bet esse secundum mensu ram culpe. Qui ad ma gnam mensuram acqui rit ad magnaz oportet q̄ reddat Deuterono. xxv. Pro mensura peccati eri ⁊ plagarū mod⁹. Matth. iij. Facite fruct⁹ dignos penitētie. Glosa. Má dz esse par fruct⁹ bom opis eius q multū ⁊ illius q pauꝛ peccauit. Et vbi abūdauit ōlictū abū det ⁊ gra ⁊ opatio bóa. ¶ Jté sic tuscorū puerbiū dic. Ato tale guaina to tale cul tello. Debet. n. esse gladi⁹ sz mēsurá vagi ne. Et sic afflictio penitētie sm mēsuram culpe ⁊ q plus bibit de vino delectatóis. pl⁹ opz eū soluere ympolū pene Apoc. xviij. Quantū glorificauit se ⁊ in delitiis fuit tantū date illi tormenta ⁊ luctum.

¶ Capitulum. lxv.

Ensuuz cautela necessaria ē ad cordis custodiá sicut clau sura ostii ad custodiā dom⁹ Thesaur⁹ n. nō ē secur⁹ vbi sūt oia ostia apta. Sic nō est thesaurus cordis secur⁹ vbi sensus exte riores sunt pattuli vel icauti. s. os ad loq̄n dum oculi ad videndum ⁊ sic de aliis. vn de sicut diligeret homo ostium ⁊ arcá bā dis ⁊ clauis ferreis munitam ita dz mul to diligentius sensuum suoꝛum custodiꝛ puritatem interiorem seruare que ē the saurus cordis. ¶ Item si claudis ostium ⁊ fenestras contra ventum ⁊ pluuiaz qua re nō magis contra tribulationes ⁊ tenta tiones. Dominus enim vult ianuas esse clausas. Vnde ad discipulos ianuis clau sis intrauit. Diabolus autem econuerso vult eas tenere aptas Ezech. xlviij. Porta clausa hec erit. Q̄n ioseph erat claus⁹. dominus erat cū eo Genes. xxxix. ¶ Jtez quādo fit in ciuitate aliq̄s tumultus i ali quo vico Burgeñ sapiētes claudūt ostia sua ⁊ fenestras suas sed stulti exeūt ⁊ resi stunt in medū ⁊ redeūt frequēter vulne rati. Sic ⁊ sapiēs cōtra obbrobria litiga tiones ⁊ tribulationes claudit ostia ouis sui vel auriū suaꝛ. ps. Ego aūt tanq̄ sur dus nō audiebā ⁊ sicut mutus nō aperi ens os suū. ¶ Jté cupidus diligēter circu it dolia vini sui ⁊ claudit vndiq̄z ⁊ obtu rat ne vinū effluat. Sic ⁊ tu sensus tuos ne gratiā ⁊ auxiliū dei effundas. Felix er go qui dicere potest. ostiū meū clausum ē ⁊ pueri mei. i. cogitatōes ⁊ affectionel me

cum sunt in cubili.i.in secreto cõscientie.

¶ Capitulum.lxvi

Criptura sacra assimilatur speculo. Vnde Gre. dicit.

Scriptura sacra mentis oculis quasi qõdam speculum opponitur. vt in ea nostra facies inspa videatur. Ibi eni feda.ibi pulcra nostra ꝓspicim⁹.ibi sentim⁹ quãtũ ꝓficimus.ibi a prosecto ꝯlõge distamus. ¶ Itẽ sacre scripture sermo assimilat illi pani quẽ dominus prebuit populo in deserto.de quo dicit. Sap.xvi. Panem de celo ꝓstitisti eis sine labore omne delectamẽtũ in se habentẽ & omnis sapoꝝ suauitatem. Panis nãq; ille omne in se delectamẽtũ & saporis suauitatẽ habuit qz scz i ore spũalium iuxta voluntatẽ edentiũ saporẽ dedit: qz diuin⁹ sermo & omnib⁹ cõgruẽs & a semetipso nõ discrepãs qualitati audientium condescendit. quẽ dum elect⁹ quisq; vtiliter iuxta modum suum intelligit quasi acceptũ mãna in voluntariuz saporẽ vertit. sicut Gre. dicit. ¶ Itez sapientia sacre scripture inuestigãda est ad modum aque. ¶ Primo cũ mentis humilitate. Docet enim Palladius in li. suo de agricultura. qõ siquis vult puteum fodere & in quo loco inuenire possit aqua inuestigare hunc modum tenere debet. Mane ãte ortũ solis his locis quib⁹ aqua querenda est equaliter pinus mẽto ad solum depresso iacens i terra spectare debet orientem & in quo loco aspiciẽs subtilẽ nebulaz in aere consurgere viderit & se velut rorez spargere signo ãtiquo vicine turpis vel arboris prenotare. Nam constat siccis locis vbi hoc fieret aquam latere. Sicut ergo cum ꝓstratione corporis querenda est aqua materialis ita quoq; cum humilitate mentis inuestiganda est aqua sapientie salutaris Proner.xvi. Vbi humilitas ibi sapientia. Sed notandum q; qui se ad terraz prosternut ad orientem dz spectare quia qui humilit scripture sacre perscrutatur misteria a christo de quo scriptum est. Ecce vir oriens nomen eius corundem itelligentiam debet & petere & spectare. Vnde de Jacobi.i. dicitur. Si quis indiget sapientia postu.a deo q; dat omnibus affluenter &c. Ipse enim christus deus est sapientiam prestans parvulis.i. humilibus. Vnde iacens & orientẽ conspiciẽs subtilẽ nebule vaporez cõspicit qui se velut rorẽ spargit. Quia q hũili mente a christo sapientiam petit primo hãc quasi subtili & tenui vapore.i. consideratione percipit q̃ post paulatim excrescens velut ros desuper vemens copiosius ac largius se infũdit Math.xi. Abscondisti hec a sapientibus & prudentibus & revelasti ea parvulis ¶ Secundo inuestiganda est cum cordis puritate. Dicat enim idem Palladius q; si i aliquo loco vbi nõ sit lacuna neq; aliquis ex consuetudine humor isideat aut transeat in tenui saltu salix siluatica virens arundo ederaq; humore gignantur fodiat loc⁹ ille latitudie pedũ trium altitudie pedũ quiq; & proxime ad solis occasũ mundum vas ereum vel plumbeum iterius vnctũ immersum ponatur in fũdo ipsius fossionis & supra fossam cratis de virgis ac frondibus additaq; terra spacium omne cooperiatur sequenti die aperto loco si in eodẽ vase sudores intrinsecus inueniãtur aut stille aquas ibi esse nõ dubites. Sicut ergo ad iueniendã materialẽ aquam congruit habere vas mundũ. ita ad inuestigandum spiritualem sapientiã cõuenit habere cor purũ Sapiẽ.i. In malivolã animã nõ introibit sapientia. Sed notandũ q; idẽ vas de solida dz esse materia scz ereum vel plumbeum vt videlz inuestigator spũalis sapiẽtie ipm vas cordis solidũ bẽat nõ cõfractũ sicut illud de quo dicit Eccli.xxi. Cor fatui quasi vas cõfractũ oẽm sapientiã nõ tenebit. ¶ Itẽ debet idẽ vas esse interius vnctũ illa vnctione vz de qua dicit.i. Joh.ii. Vos vnctionẽ quam accepistis ab eo manet in vobis & nõ necesse hẽtis vt aliqs doceat vos sed sicut vnctio ei⁹ docet vos de oibus. ¶ Item q; idẽ vas debet sub crate viminea per diem operiri & sequẽti die discoopiri signat q; sacri inuestigator eloquii

⁊ debet se tacēdo aliquādo occultare ⁊ aliquando ꝛz̄ opportuno tempore se docendo propalare. Vel primo debet se abscondere ad studendum ⁊ meditandum ⁊ postea se propalare ad aquam doctrine stillandum. Sed iterum nota q̄ non est querenda aqua sapientie salutaris in lacunis. i. in hereticoꝝ doctrinis seu libris neqz vbi sit humor trāsiens. i. mundana scientia que solū trāsit oia querit sed in herbis humorosis ⁊ semp virētibus. i. in sacre scripture seu sanctoꝝ doctrinis i quibus abūdat humor spūalis deuotiōis ⁊ viror virtutis vel ꝑpetue veritatis. ¶ Tertio inuestigāda est cū mētis trāquillitate. Dicit enim idē Palladius q̄ si vas figulinū siccū neqz coctū eadē rōne pōatur ac si fr operiat altera die fi aquaꝝ vena est in ꝓsenti vas ꝓcepto humore soluetur. Similiter in inuestigādo oium sapiētiā dz cē vas siccū ab humore cōcupiscētie ⁊ nō cocium caloribus ire. Mā iste due passiōes maxime mētē inquietāt ⁊ reddūt inceptaꝝ ad capiēdū lumē sapiētie ꝛz̄ passio ꝓcupiscētie ⁊ ire. Dñs opz̄ inuestigatorē diuini eloquii ab vtraqz passione mētē habere trāquillā. Et iō castitas ⁊ māsuetudo maxime ꝓferre dīr ad cōtēplatiōez̄ sapiētie. Jacā. in māsuetudine suscipite insitum verbū ⁊c. ¶ Quarto inuestigāda est cū deuotionis suauitate. Nam idem Palladius dicit q̄ lucerna oleo plena ⁊ incensa sibi similiter tecta ponatur ⁊ secunda die inueniatur extincta superstitibus alimētis aquas idem locus habebit. Similiter inuestigatorē sacre scripture debet habere lucernam. i. mentem oleo deuotionis plenam qr talis mens est que aquam vere sapientie efficatius ⁊ fructuosius inuenit. Sed notandum q̄ in ipsa aque inuestigatione lucerna accensa extinguitur. qr cōtemplatōe diuine sapiētie vel in ipa ꝑfūditate scripture humani ingenii claritas obūbratur ita vt mēs nihil quasi se scire credat quē valde se forte prius scientem reputabat. Si lucerna extincta aqua dignoscit. qr hūilitate mēn ⁊ insciaz̄ se reputanti sapiēcia celestis infundit. ¶ Quinto inuestigāda est cū affectiōis auiditate. Dicit enī idem Palladius q̄ si in eo loco fo cū feceris ⁊ terra vaporata humidum fumū nebulosumqz ructauerit aquas ibi eē cognoscas. Sic in inuestigatione scripture necessarius est focus. i. feruēs ardor discēdi. Bamas. Si fuerimus affectuose discentes erimus ⁊ multa sciētes. Sed notandū q̄ ab hoc igne cōsurgit fumus humidus ⁊ nebulosus. i. inquisitio que est nebulosa. i. obscura in dubitādo sed humida. i. facilis in suscipiendo sicut id qō est humidus vel molle impressiones faciliter recipit. ¶ Itē est fumosa. i. subtilis est in inuestigādo ⁊ est feruida in addiscendo. ¶ Sexto quoqz manifestatur aqua salutaris scientie. i. sacre scripture intelligentia ex doctrine cōmunicabilitate. Nam vt idez̄ ꝛepedict⁹ auctor testatur. Vellus lane eque positus vel coopertū si tantum humorez̄ colligit vt alia die fundat expressum copias aque ibi esse testabitur. Sic qui docendo aquaz̄ sapientie copiose alijs fundit signum est q̄ copiose hauserit philosophus. Signum sapientis est posse docere. Cū expressione aque. i. ex ipsa cōmunicatione doctrine reuelatur plerūqz doctori aqua. i. intelligentia celestis sapientie.

¶ Capitulū. lxvij.

Similis deo fit hō triplicit. Mā fm artem similitudo alicuius rei in aliquā materiā inducit. Vno mō per subtractionez̄. sicut in sculptura ⁊ sic anima efficit similis deo p ablationē culpe vel p subtractionē conceptus materialis substantie. Est enim deus actus purus ⁊ immaterialis. iij. Regum. vij. Sculpsit cherub leōes ⁊ palmas ⁊ similitudinē hominis stantis. ¶ Secūdo per appositionē sicut in pictura vbi apponunt lineamēta ⁊ colores. Et sic anima efficitur deo similis per appositionem gratie ⁊ virtutū Eccī. xxxvij. Cornu suū dabit in similitudinē picture. ¶ Tertio per impressionē siue adhesionē sicut i figura sigilli quādo iheret cere. Et sic aīa efficietur similis deo per inhesionē glorie

Eccli.xlv. Simsleon illū fecit in gloria sanctorum.s.i. Joh.iij. Scimus qñ cū apparuerit similes ei erimus.

¶ Capitulum.lxviij.

Implicitas innocētie nō cōuenit cū subtilitate malicie. Dñ prohibet Leuitici.xix. Vestem q̄ ex duobus texta est nō indueris. Nā in vestimento ex duobus cōtexto scz lana z lino interdicitur cōmixtio simplicitatis innocētie que significat per lanam z subtilitas malicie que significat per linū. ¶ Jtē simplicitas iustorū assimilatur lampadi. Habet.n. virtum purū in carnis honestate: papirum albū in mētis puritate. oleum pingue in operis pietate. ardēt dilectione: lucet discretione. Iz aliquando cotemnitur ex humili ostensione Job.xij. Lampas contempta apō cogitationes diuitum. Grego. Sepe contingit vt electus qui ad eternam felicitatem ducitur continua hic aduersitate deprimatur: non hunc rerum abundantia fulciat: non dignitatum gloria honorabilez ostendat: nulla ei obsequentium frequentia suppetat. nulla hunc humanis oculis vestium pompa cōponat. a cunctis vō despicabilis cernitur z huius mundi gratia indignus estimatur. Sed tamen ante occultī iudicis oculos virtutibus emicat. vite meritis corruscat. honorari metuit despicī non refugit. Corpus continentia afficit: sola in animo delectatione pinguescit mentem semper ad patientiam preparat. Et electus pro iustitia de perceptis contumeliis exultat afflictis in corde compatit. de bonorum prosperitatibus quasi de propriis letatur sacri verbi pabulum mente solli: tus ruminat. Et inquisitus quodlibet eloquij dupliciter ignorat. Vnde itaqz iusti simplicitas z lampas esse dicitur z cōtempta. Lampas quia interius lucet intus ardet flamma charitatis foris nulla gloria resplendet decoris. lucet ergo z despicitur quia flagrans virtutibus abiect⁹ estimatur.

¶ Capitulum.lxix.

Sollicitudo z actō seculi assimilatur mole farinā molenti. Mani mola in giro ducitur z farina pfertur. Vnaqueqz igitur mūdi actio est mola. Quia dū multas curas colligit humanas mentes quasi per girum vertit atqz ex se velut farinaz proiicit. quia seducto corde semper muntissimas cogitationes gignit sicut Grego. dicit. ¶ Jtez sollicitudo seculi causatur ex tribus. Tria.n. precipue sunt q̄ reddunt homines seculi sollicitos z operosos scilicet asperitas pauptatis cupiditas laudis z amor voluptatis. Vnde homines seculares similes sunt colūbis de quibus dicit Palladius q̄ fetus frequētant si ordeum terefactū vel fabam vel orobum sepe consumant. Quid.n. est columbas fet⁹ multiplicare nisi seculares homines p lucra frequentia pecunias augere etiā per sollicita studia laboriosa z secularia opera frequētare. Ad que videlicet nō compellūtur q̄ ordeo faba z orobo pascunt. Siquidem in ordeo asperitas. in faba vō vētositas. in orobo onerositas inuenitur. Vnde in ordeo asperitas paupertatis. Nam etiam pauperes rustici ordeaceo pane pascūtur Faba vero cum sit ventosa inflationis ē generatiua. Vnde glorie vel laudis humane signat appetitum qui inflationem z tumorē superbie inducere consuevit. Orobus autem est genus legaminis quo tauri impinguari dicuntur Vnde amorē voluptatis significat qua taurus.i. caro indomita.i. non subiecta spiritui delectatur Quia igitur ex his tribus vitiis ois mundana solicitudo causatur dicitur.i. Joh.ij. Omne quod est in mundo est concupiscētia carnis. z concupiscentia oculorū z superbia vite. Nā cōcupiscētia carnis voluptatem requirit. Concupiscentia oculorū idest auaritia paupertatem fugit. Superbia vō vite ex humana laude vāgloria velut ex faba vēter intumescit.

¶ Capitulum.lxx.

Pes assimilatur ancore. quia scilicet nauem idest animā ser-

uat.ne a procella tentationū ⁊ tribulatio
num irrumpatur vt innuit Apostolus
Hebreo. vi. vbi ait. Qui confugimus ad
propositam nobis spem quam sicut anco
ram habemus ratam ⁊ firmam. Vbi dicit
glosa August. Si videris te fluctuare in
mari huius mundi noli abrumpi ab an-
cora antequam intres in portum. fluctu-
at nauis. sed non longe a terra proïcie-
tur. nec in eternum fluctuabit ⁊ si ad tem
pus fluctuat. ¶ Item spes baculus est in
via huius vite peregrinanti. ⁊ qui huic
baculo innititur non corruit ps. Non
delinquent omnes qui sperant in eo.
¶ Item non fatigatur nec deficit Isa. xl.
Qui sperant in domino mutabunt for-
titudinem.

¶ Capitulum. lxxi.

Vbdin multuz peccant te
mere reph̄ēdēdo facta su
s orū maiorū. Et similiť ifir
mi vel peccatores temē iu
dicādo vl redarguēdo fa
cta vel dicta iustorum. Cu
ius exemplum ostenditur in arca testamē
ti. quam bobus calcitrantibus inclinataz
leuites qui casuram credens erigere vo-
luit mox sententiam mortis accepit vt
habetur. ij. Re. vi. Quid nanqz sicut dicit
Gre. est mens iusti nisi arca testamenti:
Que gestata bobus calcitrantibus, incli-
natur. quia nonnunq̄ etiam qui bene p̄-
est dum subiectorum populorum confu
sione concutitur ad dispensationis con-
descensionem ex sola dilectione moue-
tur. sed in hoc q̄ dispensatorie agitur, in
clinatio ipsa fortitudinis casus putatur
ab imperitis. Vnde ⁊ nonnulli subdūt cō-
tra hunc manum reprehensionis mittūt
sed a vita protinus ipsa sua temeritate ō
ficiunt. Leuites igitur quasi adiuuās ma
num tetendit sed delinquens vitam per
didit. Quia dum infirmi quiqz fortium
facta corripiunt ipsi a viuentiuz sorte re
probantur. Aliquando etiam sancti viri
quedam minimis condescendentes di-
cunt. quedam vō summe contemplantes
p̄ferunt. dumqz vim vel ꝯdescēsionis ne
sciūt vel altitudinis hec stulti reph̄ēdūt
Et quid est iustum de sua condescensiōe
vele corrigere nisi inclinataz arcam sup-
ba reph̄ensionis manu releuare. Et quid
ē iustū de incognita locutiōe reph̄ēdē ni
si modum eius fortitudinis lapsū reputa
re: Sed perdit vitam qui arcam dei tumi
de subleuat. Quia nequaq̄ quis sancto⁹
corrigere recta p̄sumeret nisi de se prius
meliora sensisset. Vñ ⁊ leuites idem rect e
ota dī qui videlz robustus dei interp̄tat
qz p̄sumptores quiqz nisi audaci mente
robustos se i domino crederent nequaq̄
meritorum facta vel dicta velut ifirma iu
dicarent. Cum igitur quedaz facta melio
rum deteriorib⁹ displicēt nequaq̄ hoc
qō mentem mouet reticendum est. sz cuz
humilitate magna p̄ferendum vt itēto
pie sentiētis eo modo seruet formā recti
tudinis quo p̄iter graditur humilitat.
Et libere ergo dicenda sunt que sētim⁹
⁊ valde humiliter p̄ferēda que dicimus
ne quod recte intendim⁹ hoc elate p̄fer-
do non recte faciamus sicut Gre. dicit.

¶ Capitulum. lxxij.

Vpbia secular⁊ potentie
assimilatur turri babel de q̄
f hētur gen̄. xi. Et hoc prio
rōe cause sez pp quam fuit
edificata. q̄ sez fuit triplex.
¶ Primo fuit timor di-
luuij. Timebāt enī hoies
ne iterp̄ diluuiū fieret ⁊ iō se ꝯ ipm p̄mūi
re voluerūt edificādo excelsissimā turri
quā aq̄ diluuij nō posset operire. In quo
signat q̄ supbi ⁊ potētes sp sūt in timore
ne a sua altitudine deijciant. Vñ cōantur
se p̄mūire oñdēdo tyrānice alijs altitudi
nē sue potētie ad hoc vt sp plus timeāt ⁊
maiores reputent. ¶ Secūa cā fuit p cupi
ditate dñandi. Hoc enī factū ē ab hoib⁹
de cōsilio nēroth q volebat dñari eis. In
quo significat ambitio mūdanoz pp quā
vn⁹ appetit alteri dñari: sz sicut dī Eccl⁹
viij. interdū dñat hō hoi in malum suū.
¶ Tertia cā fuit p celebratōe nois, vñ di
xerūt. Venite faciamus nobis ciuitatez ⁊
turrim cuius culmē p̄tigat ad celū. ⁊ cele

bremus nomẽ nostrũ anteq̃ diuidamur i vniuersas terras. Vbi attẽde q̃druplex studiũ tyrãnoꝝ ꝛ supboꝝ. ¶ Primus ẽ ad cõmoditates corpales hũdũ pp qõ isti cogitauerũt ciuitatẽ facere. vt. s. ꝯmodi⁹ viuerẽt. ¶ Scõs ẽ ad se fortificãdũ pp qõ cogitauerũt turri maximã edificare. s. ad fortitudinẽ. Dñ dic̃. Josephꝰ qꝫ tãta fuit grossitudo ei⁹. vt aspiciẽtib⁹ de ꝓpe lõgitudo videret minor. ¶ Tertiũ ẽ ad se exaltandũ. vñ cogitauerũt celũ attingere imitãtes. s. illũ q dix̃ Isa. xiiij. In celũ ascẽdã ꝛ sup astra celi exaltabo soliũ meũ. ¶ Quartũ studiũ ẽ ad nomẽ suũ dilatandũ. Et sic cogitauerũt isti nomẽ celebrare siue apud presentes premagnitudine ꝛ pulcritudie opis siue apud posteros de operis firmitate ꝛ perpetuitate. ꝑs. Vocauerunt nomina sua in terris suis. ¶ Secundo superbia potentum assilat illi turri rõe materie qꝫ habuerũt lateres coctos ꝓ saxis bitumẽ ꝓ cemẽto. Sicut aũt in cemento qõ fit ex calce viua intelligit vnitas charitatꝫ in saxo vo boni opis firmitas. Sic in bitumie accipit vnitas ꝛ colligatio impietatis. q̃ eoꝝ seq̃ces cõfederãtur. q loco saxi. i ve constantie hñt laterẽ coctum ptinacis malitie. ¶ Tertio rõne pfie siue terre vbi fuit edificata qꝫ in terra sennaar. Vnde dr Gene. xi. Qõ cũ pficiscerent de oriẽte inuenerũt cãpũ in terra sẽnaar ꝛ habitauerũt i eo ꝛ ibi postea edificauerũt. Vbi nota ꝑmo superbie originẽ in eo qꝫ isti edificatores turris ꝓfecti sũt de oriente ꝑ quem signat claritas originis. i. nobilitas natalũ ex q̃ frequent nascit ꝛ pueẽit ambitio dominandi. Vel ꝑ orientez intellige xp̃m. de quo dr zach. vi. Ecce vir oriẽs nomẽ ei⁹ a cui⁹ claritate ꝛ hũilitatis exẽplo superbi ꝛ ambitiosi discendũt ꝛ inuenũt cãpũ secz latitudinẽ ꝛ licẽtiã voluptatis corpis. q̃ lata via ẽ pditionis. Dñ dicit eẽ in terra sẽnaar. i. feторis Qz. s. libertas voluptatis ẽ eã pditionis anime ꝛ feторis infamie. Vel turris superbie edificat i cãpo sennaar. i. feторis. Qz lz superbia floreat ꝛ oleat mũdo tñ deo maxime fetet. Dñ superbi assimilantur ardeis q alta seãdũt ꝛ fetidi sũt. ¶ Quarto ratione pene qꝫ punita fuit hec superbia pena diuisionis ꝛ confusionis linguarum ꝛ hec diuisio linguarum est dissensio superborum. xxij. Inter superbos semp sunt iurgia. vbi. n. superbia ibi ꝛ contumelia. Item pp linguarum confusionem vocatum est nomen illius babel quia ibi confusum est labium vniuerse terre. In malis enim est confusio affectionum. Tot. n. linguis loquuntur mali. quot estuant desideriis. Et bene iungitur turri babel quia superbiam sequitur cõfusio. Prouerbio. xxix. Superbum sequetur humilitas. et humilem spũ suscipiet gloria. ¶ Item superbus hõ difficulter corrigitur. Cibus enim in quo nimis est de sale quasi perditus est sed non ille in quo parum est. quia potest apponi. Facilius enim sal cibo apponitur q̃ subtrahitur. Sic homo superbus qui nimis habet de sensu proprio difficulter obedit alteri ꝛ iõ non est flexibilis ad obedientiam. Sed humilis econuerso est qꝫ humilis vacuus a sensu suo recipit alienũ qꝫ videns sensũ suũ non sibi sufficere. alieno sensui acquiescit. ¶ Itẽ superbꝰ prelatus similis ẽ oui cui pauor imponit nolaz ad collũ. que quantuncũqz sit mitis tamen quasi domina precedere satagit. Sic homo quantuncunqz imbecillis fuerit. si fiat prelatus omnes tñ precedere se credit ꝛ se existimat omnibus meliorem. contra qõ dr. Eccli. xxxij. Rectorez te posuerunt. noli extolli ꝛc̃. ¶ Itẽ superbus similis est illi q vult altaz domũ facere sine fundamẽto. Nã vult eleuari ad gradum dignitatꝫ sine base humilitatis ꝛ iõ certus põt esse de ruina. Pro. xviij. Qui altam facit domuz suã querit ruinam. ¶ Itez superbus est quasi lucerna que de nocte lucet ꝛ in die vix apparet. Et similiter ligna putrida ꝛ quidaz ỹmes de nocte lucent. sed de die non. Sic superbi modo lucent in tenebris huius mũdi. s; in die iudicij qñ sol iustitie apparebit quales sint apparebũt. qꝫ tunc videbunt in colore ꝓprio. Prouer. xiij. Lucerna impiorum extinguet. i. extincta monstrabitur.

¶ Capitulum. lxxiij.

Facere dolorem ⁊ indignationem conceptaz aliquando non est bonum. Maz sicut dic̃ Greg. vulnera clausa plus cruciant quia cum putredo que intus fertur ejicitur ad salutem dolor aperitur. Sic plerunqz nimis taciturni dum non nulla inusta patuntur. eo in amariorem dolorem prodeunt quo ea que sustinent non loquuntur. Nam si illatas molestias cor tranquille diceret a conscientia dolor emanaret. ¶ Item tacere ⁊ loqui debet homo pro tempore. Cuius exemplum apparet in ostiis. Ostium nanqz aperitur ⁊ claditur. Unde p̃s. Ori suo ostiuz ponit dicens. Pone domine custodiam ori meo. ⁊ ostium circumstantie labijs meis. ex quo aperte docuit q̃ ⁊ per disciplinam lingua arctari neri debeat. ⁊ ex congruitate laxari quatenus os discretũ ⁊ cõgruo tpe vocem aperiat. ⁊ rursũ taciturnitas claudat. ¶ Itẽ q̃ ori suo silentij ⁊ locutionis discretiõez ñ appõit ẽ sicut ciuitas sine muro Prouxxv. Sicut vrbs patens absqz murorum ambitu. ita vir qui in loquẽdo põt ñ cohibere spiritum suum. Glosa. Si murum silentij non hz. pater inimicorum iaculis ciuitas mẽtis. ⁊ duz p̃ verba extra semetipam proiicit apertã se aduersario ostendit. In periculo autẽ est ciuitas cui⁹ porta semp aperta est tempore guerre ⁊ i terra inimicoꝝ sita. Tales sũt illi apud quos nullum est silentium. nullum secretũ nihil celare vel abscondere sciunt quicqd audiunt vel vident in publicum referũt. Cõtra quos dicitur. Prouer. xxv. Que viderint oculi tui ne pro feras. i iurgia cito ne prorumpas ne forte emendare nõ possis. cũ dehonestaueris amicum tuum. ¶ Itez ille est sicut molendinum sine exclusa qui abundat verbis malis. sicut aqua ad molendinum. Unde sicut molendino submittitur exclusa que fluxum aque retinet. q̃ amota fortius currit q̃ ante. Sic amota censura silentij maiori ipetu loquitur q̃ prius. Prouerbi. xvii. Qui dimittit aquã caput est iurgiorum. Aquaz dimittit qui se a fluxu verborum non restringit qui ẽ causa iurgiorũ ⁊ discordie. Eccli. xxv. Medes aque tue exitũ nisi modicum. ¶ Itẽ est sicut nauis sine gubernaculo. q̃ vadit non quo vult. sed q̃ ventus ducit. ¶ Itẽ nauis i aqua cito submergit nisi obstruatur. Sic homo qui os suum non restringit a verbis superfluis cito in peccata cadit. Prouer. xxvij. Os lubricum operatur ruinam. ¶ Item est sicut equus sine freno qui se impingit vbi nõ vult dominus eius. Ita homo non gubernans linguam ad ruinam tendit Eccli. v. Lingua imprudentis subuersio ipsius est. ¶ Itez sicut ad portã domus vel castri maioꝝ custodia apponenda ẽ quia qui habet portã de facili habz castrũ. Sic ad portã oris custodia est ponẽda. p̃s. Posui ori meo custodiaz. Prouerb. xiij. Qui custodit os suum custodit aiam suã. qz mors ⁊ vita in manibus lingue. ¶ Itẽ ẽ sicut vas sine operculo qõ immundum est ⁊ cito refrigerat. Sic hõ qui nõ custodit linguã suã immũdus est. Numeri. xviij. Vas qõ nõ habuerit operculũ ⁊ ligaturã desup immũdũ erit.

¶ Capitulum. lxxiij.

Tentatoruz vel peccantiuz infirmitas habet quasdaz pnosticaciões idest spũalis mortis vl salutis future significationes ad moduz infirmitatis corporalis. Sunt enim nouez modi signoꝝ sanitatem vel mortẽ futuram infirmi significantiũ. quos ypocras in pnosticis cõmemorat ⁊ de quib⁹ in eodem libro pertractat. ad quos medicus oportet attendere. tã corpales q̃ spũales. ¶ Primum itaqz signuz est fortitudo infirmi morbũ facile tolerãtis ⁊ hoc est signum bonum. Contrariuz autem signum est debilitas suum morbũ pati nequeuntis. Spiritualiter autez infirmat q tẽtat mori ãt q desperat. Lez igr qs peccet si tñ adeo fortis remãet vt a bono ope nõ cesset signũ est bõi talis fortitudo infirmi. Si autem adeo fuerit egri anim⁹ debilis vt cesset ab effectu bone operacõis signum est mortis idest future dãnacõis.

¶ Scóm signum bonū est leuitas infirmi facile se mouētis. Contrariū autem ē grauitas infirmi inertez motū habentis. Cū enim hó interior aliqua tentatiõe afficit. ⁊ adeo leuis est vt faciliter cõuertat. reparande salutis spes indicat. Si vò tanta ē grauitas infirmi. vt obstinatus a peccato nequeat conuerti. signū finis est mal. ¶ Tertiam est effigies mẽbrorum que est sibi sano similis. Contrariū vò est effigies sano dissimilis. Hec effigies est in interiori hoie cõpositio mor⁹ ⁊ mentis. exterius vò distributio actionū. Que est sibi sano similis: q̃diu actiones sequũtur tẽperamentum religiose mẽtis. Tunc vò nõ est sibi sano similis qñ variatur per opa peruersitatis. ¶ Quartum est sanitas mentis ⁊ facilis appetitus. Oppositū eius est perturbatio mentis ⁊ difficilis appetitus. Sane mentẽ esse dicit qui a rectitudine ꝓsilij non alienatur. Facile vò cibum appetit q̃ verbuz vite qđ est cibus aie libenter audit. Qui vò est turbate mentis ⁊ cuius appetitus est difficilis si verbū vite non appetit sed fastidiat necesse est vt mortem ꝑpetue dãnatiõis incurrat. ¶ Quintū est suauitas sõni congruo tpe facti infirmum iuuantis. Cõtrariū vò est eius malicia sõni nõ congruo tpe facti infirmū nocentis. Tempore cõgruo dormit qui dormit in nocte. i. qui mẽtis trãqlle est in aduersitate: in hac quiete deũ somniat: ⁊ hmõi somnus infirmũ iuuat. dormit vò non cõgruo tẽpore qui dormit in die. i. qui delectat in mũdi ꝓsperitate. Hic. n. somn⁹ q̃to magis placet. tanto magis infirmo nocet. ¶ Sextuz est suauitas spiritus. Oppositū eius angustia spũs. Suauitas spũs. i. anhelitus est sermo ꝓsolatorius vt cum lenitate ꝓcẽtez corripiat fratrẽ. Angustia vò spũs est sermo durus de quo dicitur Eze. xxxiiij. Vos aũt cum austeritate imperabitis eis ⁊ cum potentia. ¶ Septimũ ē qualitas pulsus nãli similãris. Cõtrariũ vò eius ineq̃litas pulsus. vt mõ sit magnus. mõ parvus: mõ fortis: mõ debilis. Arterie procedũt a corde. Equalitas aũt pulsus in arterijs ē idẽtitas vite ꝓcedẽs ex affectu cordis. Cum aũt mens in cõtrariũ vitiũ vertitur. tunc per diuersos motus inequalitas pulsus variat. ⁊ sic inequalitas mẽtis designat periculũ mortis. ¶ Octauuz est fortitudo virtutis in loco decoctiõis. cõtrariũ eius debilitas virtutis in loco decoctionis. Primus decoctiõis locus ē stomach⁹. scõs epar. tertius cetera membra. Cum. n. cibus aie decoquet in stomacho memorie p recordationẽ. in calore epatis p dilectionẽ: in ceteris mẽbris p operatiõnem. tunc fortitudo virtutis est in loco ꝺ coctiõis. Si vò seq̃t debilitas vtut̃ signuz est mort̃. ¶ Nonũ est laudabilis purgatio p sudorẽ. Cõtrariũ vò ei⁹ vitupabil̃ purgatio per sudorẽ. Sicut aũt in quolibz infirmo aperiũtur corpis pori ⁊ p sudorez fiat purgatio morbi sic p cõfessionem peccati fit laudabilis purgatio animi. Laudatur ẽt sudor mediocris si hẽatur in oib⁹ membris. Cuz. n. sudor a toto corpe exit oium mẽbror⁹ fortitudinẽ designat qđ ẽ signũ bonũ. Similiter oz vt sudor cõfessionis fiat de peccato cuiuslibet opatiõis. Cũ aũt sudor fit tm̃ in quadam parte corporis vt in capite ꝓcedit ex mẽbror⁹ debilitate. Moraliter igit̃ p egrũ intellige aiuz p caput intẽtionẽ p reliquũ corpus actionum sequẽtium distributionem per sudorem cõfessionem. Cum aliqs igitur intentionem suam laudat ⁊ hoc quod male gessit conscius excusat credit̃ esse vituperabilis huius purgatio sudoris. Quia sudor cõfessionis poros nõ aperit quos excusatio clausos per obstinationẽ strinxit. ¶ Item nota q̃ diabolus ampli⁹ tentat hoiem de illo peccato ad qđ nouit eũ ꝓniorẽ. sicut guerrator impugnat castrum ex illa ꝑcipue ꝑte vbi debilius est Grego. diabolus mores vniuscuiusq̃ ꝓspicit cui vicio sit ꝓpinquus ⁊ illa ponit añ faciem ad que viderit facilius inclinari mentem. Sicut ẽt venator ponit laqueos vbi consueuerũt bestie frequẽtare ꝑs. In via hac qua ambulam absc̃derunt laqueũ mihi Abscondit. n. diabolus peccati penã ⁊ oñdit delectationẽ. ⁊ absc̃ditur malũ a diabolo sicut pedica sub folio Job. xxij. Ab-

scondita est in terra pedica eius ⁊ decipula eius super semitā. ¶ Item sicut laqueꝰ sub grano:⁊ sicut venenū sub morsello ⁊ hamus sub cibo. Eccle.ix. Sicut pisces capiunt hamo ⁊ sicut aues cōprehendunt laqueo sic capiunt hoies tpe malo. ¶ Itē tentat diabolus plus fortes q̄ debiles. qz debiles forte tētari deus nō pmittit. nam miles nō mittit filiū suum ad prelīū quādo parvulus est: sed q̄n fortis est ⁊ potest arma ferre. ¶ Item rex villas campestres impugnare dedignatur ⁊ movere exercitum ꝺ cas. sed cōtra fortia castra. sic diabolus fortiores impugnat acrius. Unde q̄n guerrator aliqs vult terrā alicuius capere. primo ipugnat ipsius fortius castrū quo rapto tota terra capitur. qz per illud ipugnat dīm castri ⁊ totā terrā eius. Sic diabolus magis impugnat eos q eminent in iustitia ⁊ fama: vt exemplo eoꝝ alij capiātur. Dn̄.i. Regū dicit. q̄ totū pondus prelij versum est in saul. Et in libro iudicuꝫ dicit. q̄ philistei qui figurant demones acceperūt sanson̄ qui interpretat sol eorū .i. illuminās alios. ⁊ erutis oculis molere cum fecerunt. i. peccādo circuire. ¶ Item plus tentat diabolus penitētes q̄ peccatores non penitētes. Nam penitētes sibi rebellant. ſz peccatores ei obediūt. Sicut reges castrū sibi subditū vel sibi subditos non impugnāt. sed sibi cōtrarios ⁊ rebelles. Sic diabolus sibi rebelles magis ipugnat Gre. Hostis noster quāto magis sibi rebellare nos conspicit tanto amplius expugnare cōtendit Judith. xij. Ego nūq̄ nocui viro qui voluit seruire nabuchodonosor regi babylonis. populus autez tuus si nō contēpsisset me nō leuassez hastam meam contra eum. Item miles vel rex aliquis q̄n castrum amisit nitit amicos requirere ⁊ cōgregat exercitum magnum sicut fecit pharao ad psequēdum filios israel fugientes ab eo Exodi. xiiij. sic facit diabolus ꝺ penitentes Ambrosius. Quotidiānis experimētis didicimus eos qui cōuerti deliberant tentari acrius a cōcupiscētia carnis. ⁊ vigeri grauius in operibus luti ⁊ lateris qui egyptū egredi ⁊ pharaonem fugere voluerūt. Ideo dicitur Luce. xij. Quod cū immūdus spiritus exierit ab hoie conuerso. tunc dicit reuertar in domum meam vnde exiui: ⁊ vadit ⁊ assumit septē spiritus nequiores se ⁊c̄. Isti septem spiritus sunt septē vitia qbus diabolus obsidet animaz quasi rex cū exercitu suo i q̄ exercitu superbiā quasi vexillum portat ps. Posuerūt signa sua. Gre. Euidētissimū signū reproborum est superbia ⁊ electorum humilitas quā cū q̄sq̄ habet in se aperte cognoscat sub quo rege militat. Unusquisq̄ n. quēdam titulum portat operis quo facile dignoscatur sub cuius potestate huiat rectoris. Invidia sagittas trahit detrahendo alijs. Piero. no. Extenderūt linguā suaz quasi arcum mendacij ⁊ nō veritatis. lingua eoꝝ dolū locuta est. Ira aūt quasi funda lapides iactat ingeminans improperia. i. Reg. xvi. Semey maledicebat dauid mittens lapides aduersus euz. sed ipse prius se percussit in capite q̄ alium in veste Eccles. xxviij. Qui in alium mittit lapidē sup caput eiꝰ cadit. accidia fossatum euacuat ab aquis gratie. Spiritus. n. tristis exiccat ossa Judith. xij. Holofernes fecit precludi aqueductum ne veniret in ciuitatē cordis ipz letificās ps. Fluminis impetus letificat ciuitatem dei. Auaritia fossata implet p terre motum cumulationē Dan̄. xi. Veniet rex aquilonis ⁊ cōportabit aggerez. s. diuitias. ⁊ capiet vrbes munitissimas. Multi videtur captionē suam multum diligere q non cessant fossatum pauptatis implere diuitias cōgregādo Ecc. viij. Multos perdidit aurum ⁊ argentum: luxuria ignem cōcupiscentie succendit Job. xxxi. Ignis est vsq̄z ad cōsumptionez devorās ⁊c̄. Sola huncignē nutrit ⁊ accendit apponendo ligna cibariozꝝ Re. xij. Nabuzardā succēdit domū dn̄i ps. incēderūt igni sanctuarium tuum. ¶ Item a tentationibus cito capitur qui nō expellit a se cogitationes carnales vel terrenas affectiones. Non enim diu potest teneri castꝝ vbi non sunt hoies fortes ⁊ defensabiles Unde cum obsidentur castra extra mitti

tur parvuli ⁊ mulieres.qꝛ non ſũt vtiles ad bellandum. Sic facere debes de corde tuo ne cogitationes pueriles ⁊ affectus molles intus retineas. ℳulieres.n.ſunt cogitationes ⁊ affectiões circa carnalia vẽ ſantes. Vnde dicitur. Mañ.iij. Ecce populus tuus mulieres in medio tui. ℙarvuli vo caſtri cordis ſunt affectiões terreno rum. ℙarvulus enim plus diligit pomũ q̃ regnum. ℙrouer.i. Vſq; quo parvuli diligitis infamiã ⁊ ſtulti ea que ſibi ſũt no cupient. ¶ Item nota q̃ tentat⁹ ⁊ impugnatus a diabolo dz orationi inſiſtere. Debet.n.petere ſuccurſum a deo ille qui tentatur ſicut faciunt obſeſſi in caſtro. Vnde viri ſabes miſerũt ad ſaul pro ſuccurſu. cum obſediſſet eos naas ammonites qui interpretat ſerpens. ⁊ ſignificat diabolum. Frequẽs.n.oratio vitioꝝ impugnationem extinguit. ¶ Item tẽtatio diaboli vincit per humilitatem. Recte.n.diaboli non capit piſciculos.i.humiles ad modum ſez renũ magnorũ piſcatoꝝ. ¶ Itez diabolus vadit per mõtes ſuꝑbie. ℌumiles vo per valles humilitatis. ⁊ ideo eos non inuenit. qꝛ nõ vadunt per viã ſuam Grego. Quotidie tela tentationũ accipimus ⁊ nos ꝯ illũ tela mittimus. ſi cõfecti tribulatõibus humilia reſpõdeamus. Vnde humilitas ſicut dictũ eſt Antonio euadit oẽs diaboli laqueos. ¶ Item nota q̃ tentator decipit aiam ſicut piſcator murenulam. Nam qꝛ ſerpens cum murena coire volens eam ſibilo ad ſe vocat ió ét a piſcatoribus ſibilo vocat ⁊ capitur. Sibilus ergo ſerpẽtis eſt delectatio carnis. Sed ſibilus piſcatoris ei ꝓfilis eſt ipſa tẽtatio carnis in q̃ tentator malign⁹ aie ipſam carnis delectationẽ ad imaginationẽ adducit ⁊ ſue fraudulẽtie ei ſpẽm abſcondit. qꝛ ad qđ eã deducere finaliꝛ debeat tẽtando nõ oñdit. ¶ Item nota q̃ deus pmittit nõ ſemp tẽtari vel tribulari hoiez ſed quouſq; ſit purgatus ⁊ ꝓbatus ſicut paterfamilias nõ dimittit bladũ in cãpo ⁊ vinũ in vinea quouſq; putridũ ſit. ſed quouſq; ſit maturũ. Et furnarius nõ dimittit panẽ i furno quouſq; ſ. ꝓburatur. ſed quouſq; decoquatur. Sic deus in tentatione vel tribulatione hominẽ nõ omnino derelinquit. ſed donec ipſe purget vel ꝓbetur. ij. Petri. ij. Nouit dominꝰ pios de tentatiõe eripere. ¶ Item tẽtationes vehemẽtes fatigant ⁊ debilitãt aiam rõnalem ſicut imbres pluuiales añ vindemiam debilitant infirmãt ⁊ imbecille reddunt vindemiatũ muſtũ. Vñ hec fatigatio repellenda eſt ab aia ſicut debilitas hmõi remouet a muſto. Dicit.n. in libro de vindemijs q̃ ſi pluuialibus ibribus multis ſuperuenientibus vue in vinea adhuc exiſtentes. vel poſt vindemiã amplius q̃ oz mad eſſãt ex neceſſitate ipſas calcamibus. Et ſi vindemiatũ muſtũ ibecillius cẽ didicerit qđ qdem docebit te guſtus. qñ vinũ in dolijs mittit poſt primã ebullitionẽ cõfeſtiz trãſfundãt in alia dolia. ℳanet.n. in fundo oẽ limoſum ꝓp grauedinẽ. ⁊ addat vinũ aliud ad occẽ. ſ. metretas cotule tres. Quidã aũt melius facientes vinũ coquũt quouſq; vigeſima ps eius cõſumat immittentes gipſi cẽteſimã. ℙaulati vo coquunt vſq; ad ignẽ dimittũt vinuz quoq; qnta eius conſumat. ⁊ eo poſtea vtunt. ℌabes ergo multiplex remediũ cõtra debilitatũ vinũ. i. cõtra laſſatum vel tepefactũ ex tẽtatiõib⁹ aiuz. ¶ ℙrio ꝑ trãſuaſionẽ. i. occupationẽ. qꝛ varietas operis tediũ tollit. ¶ Scõo ꝑ decoctionẽ. i. ſcie meditationem. q̃ iflãmat in nobis ignis amoris. ps. In meditatõe mea exardeſcit ign̄. ¶ Itẽ ꝑ gipſi imiſſionẽ i. per ſacre doctrine ſtudiũ. qꝛ ſicut mediãte gipſo ſcriptura ipꝛimit tabule. ſic mediante ſtudio ſcripture doctrina ipꝛimit aie. ¶ Itẽ ꝑ vini cõſumptionẽ. Nam ignis cui vas cordis adherere dz eſt ꝓſideratio paſſiõis xp̃i. Ibi enim ignis diuini amoris. maxime exarſit. ⁊ iõ tepida corda ⁊ frigida marie calefacit ꝑſe. Ignis a facie eiꝰ exarſit. Et hic ignis omnem accidiam cõſumit. ⁊ aie nouas vires addit. ¶ Item tentationis languor repellitur ſicut languor perfici. Dicũt enim ſapientes de agricultura periti. q̃ ſi perſicus languere incipiat vãgandus eſt. ⁊ incus de ſtercorandus. Et dicit ℙal. q̃ ſtercori

gatio eius melior est ex fecibus vini.qz talis stercorizatio valet ẽt contra pruinas. Alij ét dicunt.qȝ melior est stercorizatio si irrigetur cum aqua decoctiõis fabarũ. Similiter si homo languere incipiat ex tentatióe luxurie.oportet qȝ vangetur.i. aliquo laborioso opere vl obediẽtie onere exercitetur. Vel quasi vanga terrã scindens est penitẽtia carnem affligens per qȝ languor tentatiõis luxurie optime repellitur a carne. Si aũt languet ex tentatióe superbie tunc dz stercorizari. Homo autez superbus tunc stercorizaf quãdo ei suus defectus z vilitas ad memoriaz reuocaf Ad hoc ét valet aqua decoctiõis fabarũ. Quid enim sunt fabe nisi honores z dignitates mundane.que vẽto superbie implent mentem.sicut fabe ventrem.sed iste fabe aqua decoquũtur:qz scilicet in dignitatibus z honoribus positi multiplici tribulatione replentur. Vnde irrigatio huius aque.i.consideratio tribulatiõis z inquietudinis dignitatis.z potestatis mundane expellit languorem ꝓfici idest ambitionem z appetitum dominij.sed si ainꝰ languet z tentatione auaritie stercorizef ex fecibus vini. Quid enim sunt feces vini nisi impuritates z vilitates mundi:ꝗs dum animus prudenter attendit ea que mundi sunt velut stercora contemnit ſm illud.Colloceñ.iij.Omnia detrimentum feci z arbitror vt stercora.

¶ Capitulum.lxxv.

TEmpus presens cõcessuz est homini ad merendum. sed in futuro erit tps dominj ad iudicandum. Ille enim qui ludit ad decios facit auantagiũ compari suo quãdo dat ei decios vt iactet siꝯ voluerit. Sic facit deus peccatori qñ quasi decios dat ei tempus ad bene operãdum mõ decios hẽmus.i.tps Seneca. Tps tñ nr̃um est.sed post mortẽ nõ est nostrum. sed tunc accipiet vel hẽbit decios ipse.s. xp̃s.z iactabit cõtra nos decios ire.idest vocabit aduersum nos tps.ps. Cum accepero tempus ego iustitias iudicabo.

¶ Capitulum.lxxvi.

TImor domini stabilit mentez sicut lapides suppositi asserib⁹ siue tegulis sup tecta custodiũt eas ne a vẽto moueant.sic timor dñi.vt dr̃ eccle.xxv. Sup oia se supponit. Et sicut anchora tenet nauez ne mergaf ita timor tenet cor stabile ne periclitetur. Grego. Anchora mẽtis est põd⁹ timoris. Item timor introducit amorem vt Aug.dicit sicut seta introducit filum. Et sic intelligitur de timore seruili. Seta nanqz sic filuz inducit vt ipsum precedat sed cum ipso non permaneat. Sic timor seruilis charitatis amorem preuenit. sed amore ꝓficiente discedit.i. Jo.iij. Perfecta charitas foras mittit timorem.

¶ Capitulum.lxxvij.

TRibulatio ꝓbat aiuz.sicut pomũ vel malum imissuz dr̃ ꝓbare mustũ. Nam sicut dr̃ in libro ỏ videmus Illi qȝ volunt ꝓbare mustum.an purũ sit vel aqua mixtum.malũ aliqỏ mittũt in vas melꝰ vỏ est pirum.alij aũt locustam alij cicadã z si supnatant purum est vinũ.si mergũtur mixtũ est aqua. Sicꝫ animus sit verꝰ vel fictus ꝓbatur ex cursu vel illatõe alicuius rei aduersẽ vel contumelioſe.que tunc supnatare ꝓbaf.qñ sine ira tolerat Tunc vỏ submergitur.qñ cor per iram igredit Gre. Qualisqsqz apỏ se lateat illata ꝓtũelia ꝓbat. ¶ Jtẽ tribulatio ꝓbat aiuz. siꝯ ꝓtritionẽ ꝓbaf fortitudo sinapis.z ꝓ feruorẽ fornacis vtꝰ vasis. Nõ.n.ẽ magnũ si lucerna nõ extinguaf vbi nõ ẽ vẽtꝰ. vel pluuia sed magnũ ẽ lucẽ cũ vẽto tẽtatiõis z ardẽ in aq̃ tribulatõis. Sap.vij. Jn extinguibile ẽ lum̃ illiꝰ. Cant.viij.aq̃ multe nõ poterũt extinguẽ charitatẽ. ¶ Jtẽ tribulatio quãto amarior tãto maiorẽ consolationem meref. Nam quãto amariores sũt herbe medicine tãto plus ponef de zucharo vel de melle vt infirmꝰ potionem absorbeſcat. Sic est de consolatiõe z tribulatione.ps.Secũdum multitudinem

dolorum in cōrde meo consolatiōes tue letificauerunt animam meam. ¶ Item tribulatio ad bonum compellit ꝛ etiam festinare facit. Nā quādo aliquis pastor vel alius porcū suum vel ouem ducit ad pascua vel ad forum ꝛ non vult cuꝫ sequi ligat func vel vga percutit ꝛ ita inuituꝫ ducit. Sic dñs ligat nos infirmitatib⁹ ꝛ aliis defectibus qui aliter cum nolumus seq. Dñs dicitur Osee.xi. In funiculis ade traham eos in vinculis charitatis. ¶ Item pastores peccora sua sequētibus hostib⁹ ad loca munita fugere compellunt. Sic nos de tribulatiōibus ꝛ infirmitatibus ad celestez patriam itrare compellimur Luce xv. Compelle itrare Glosa. Qui aduersitatibus fracti ad amorem dei redeunt cōpelluntur intrare. ¶ Item sicut homo percutit equum vel asinum suum vt ad viā redeat vl vt cit⁹ vadat. sic de⁹ vrget nos tribulationibus Isa xxvij. Domine in angustia requisierunt te ps. Imple facies eoruꝫ ignominia ꝛ querēt nomē tuū dñe Et ideo. Multiplicate sunt infirmitates eorum postea acceleraverunt. ¶ Item tribulatio sanctum hominem ꝓbat. Nā ferrum caliduꝫ dꝫ malleari non frigidū. Sic sancti amore dei succensi dñt tribulatiōibus ꝓbari. Sicut enim ferrum calidū dū tenditur dilatatur sed frigidum frangit. Sic boni ex tribulatiōibus crescūt mali vo deficiunt. ¶ Item pottus iute⁹ vacu⁹ ad ignem crepat ꝛ magnum sonituꝫ red dit. sed plenus nō. Ita homo a gra vacu⁹ per impatientiaꝫ crepat tribulatōe Eccli. xxvij. Vasa figuli ꝓbat fornax ꝛ homines iustos tentatio tribulationis. ¶ Itē tribulari permittit de⁹ sactos suos ꝛ qūqꝫ nō cito liberat eos a penis presentibus sicut pater non liberat filiuꝫ suum a manu medici cirugici vel magri licꝫ videat eū affligi quia scit sibi prodesse i futuruꝫ. Sic deus suos nō liberat a tormentis. Nō enim liberauit petrum a cruce. vel paulū ab ense Heb. xi. Alij autem distenti sunt ꝛc. Et postea sequitur. vt meliorez inuenirēt resurrectionem. ¶ Item pater filiū abiicti bus in torneamento non liberat etiam si videat eum graues ictus sustinere vt laudem patiendo acquirat. Sed si videat eū in periculo nō posset sustinere quin ipsū adiuuaret. Similiter etiam deus amicos suos sustinet affligi i pñti vt laudē ꝛ gloriaꝫ celestis patrie acquirant. Sed si in periculo anime eos videat eos liberat. Jō deus Job exposuit periculo corporis ꝛc. Sꝫ dixit diabolo verum tñ aiam illius seruabis. Adiutor in oportunitatibus ꝛ tribulatione. Tunc enim oportunum est cuꝫ agitur de periculo anime. ¶ Item tribulatio iustos purgat. Mulier enim bonos pannos sepe lauat. sed viles ꝛ veteres putrescere pmittit. Sicqꝫ de⁹ iustos flagellat i pñti sꝫ peccatores putrescere permittit in peccatis Apo. ad Hebre. xij. Flagellat omnem filiuꝫ quem recipit ¶ Item tribulatio est cyphus ꝛ calix domini vñ potat amicos suos. Vnde sicut nō iraseceretur homo si rex faceret eū sedere iuxta se vt de cypho suo potaret. Sic etiam nō dꝫ irasci de tribulatione Mate. xx. Calicez quidez meū bibetis. ¶ Item tribulatio ꝛ pena vtilior est in vita ista q̄ in alia. Nam tamdiu est moneta vtilis ad lucrandum q̄diu est in cursu. modo moneta tribulatiōis ꝛ penitentie ē in cursu. qꝛ vna denariata in isto seculo valet centū in alio seculo. Dñ dicit Ezechiel. iiij. Diem pro anno dedi tibi.

Capitulum. lxxviij.

Vana gloria filis ē molēdino ad ventū qō sine vēto nō molit. ꝛ ē sicut camelō q ex vēto pascitur ꝛ viuit Osee. xxij. Effrai pascit vēntum ꝛc. Et est etiam sicut nauis que sine vento non currit. Vnde merito dī Job. xxvi. Tollet euꝫ vētus vrens. Et nota q vana gloria zizania ē ꝛ semēs mala quaꝫ diabolus seminat in agro cordis iter fruges bonorum operum vt destruātur. Et sicut ex vno grano mali seminis nascunt multa sic ex ipsa vana gloria nascūt multa vitia. Vnde ꝺm Gregori. Inanis gloria generat septem filias. Quarum prima est inobediētia. quia vana gloria in nullo vult videri inferior quod fieret si faceret

mandatū. ¶ Secūda est contētio. qⁿ vult vicere cum clamore ⁊ per hoc apparere. ¶ Tertia est iactantia qua qs enarrat bona sua vt laudabilis appareat. ¶ Quarta est hypocrisis qua querit hoīb⁹ ex exterioribus appere. ¶ Quinta est pīnatia. qua factum suū malū vel dictū defendit. ne errasse videatur. ¶ Sexta ē discordia qua ꝝ omne dictū assumit ꝓprium pp vanam gloriā. ¶ Septima est nouitatū presumptio. qua quis noua vel dicit vel inuenit vt laudetur.

Capitulum. lxxviiij.

VErba dei assimilant sagittꝫ. qⁿ ꝺm Grego. eo ꝙ durius feriunt male viuentū corda transfigūt. Vnde redēptor noster de his sagittis a ps. dicitur. Sagitte tue acute populi sub te cadēt. ¶ Item verbū dei assimilatur gladio. qⁿ penetrat cor. sicut gladius penetrat corpus Apo. ad Heb. iiij. Viuus est sermo dei ⁊ efficax ⁊ penetrabilior oi gladio anceps. Et nota ꝙ candē vim hꝫ gladius in manu debilis vel fortis parui vel magni sed nō eundem effectum cū fortiter vel debiliter pcutit. Sic ⁊ verbuꝫ dei in ore predicantiū ¶ Item verbum dei purgat sicut medicina lauat sicut aqua ⁊ fecūdat sicut pluuia Nam sicut medicina purgat a corruptis ⁊ superfluis humoribus. Sic verbū dei a prauis ⁊ superfluis affectionibus ⁊ ideo animā sanat Sapien. xvi. Neqꝫ herba neqꝫ malagma sanauit eos sed sermo tuus dñe qui sanat omnia. ¶ Item sicut aqua lauat ⁊ mundat vestem sic verbū dei mētem Joh. xiij. Vos mundi estis propter sermonem quē locutus sum vobis. Sed nota ꝙ cribrum ⅋ ponatur in aqua stanꝫ ipletur sed cū extrahitur nihil intus remanet. Sic multi sūt in sermōe q dū audiunt pleni sunt aqua cōpunctōis ⁊ deuotionis. sed cū recesserint vacui remanent. ⁊ auditorum memoriam non habent Eccle. xxi. Cor fatui quasi vas confractum oēm sapientiā nō tenebit. sed nihilomin⁹ attende ꝙ vas cui aqua infundit. hꝫ aquā non retineat. est tñ mundius q̄ſ si non infunderetur. Sic ille q frequēter audit vbum dei q̄ſ ille q non audit. ¶ Item mulier cū in speculo sordes aspicit aqua abluit. Sic verbū dei ad modū speculi maculas cordis ostendit ⁊ dat aquaꝫ gre ad lauandū Prou. xij. Doctrina bona dabit gratiā. ¶ Item verbum dei fecundat animam sicut pluuia terrā. Deut. xxxij. Concrescat vt pluuia doctrina mea. Pluuia enim facit exire de terra vermes bufones ⁊ herbas germinare. Sic verbum dei peccata ab homine facit extra ⁊ bonū ꝓpositum germinare Leui. xxvi. Dabo vobis pluuias temporibus suis ⁊ ager gignent germē suum. ¶ Item verbū dei mundat ⁊ purificat affectum sicut manipulus coriandri purificat oleum. Dicit ēt Palladius ꝙ si animal in oleuꝫ ceciderit. ⁊ oleum putredine ac nidore viciauerit tubēt greci coriādri manipuluꝫ in olei metreta suspendi atqꝫ ita paucis diebus manere. ⁊ si nihil de nidore dimiserit mutandum esse coriandrū donec superet hoc vitiuꝫ. Tunc quippe aīal in oleum incidit quando carnalis tētatio in cor deuotuꝫ incurrit: qō putredine vitiat q̄ delectatōe polluitur. Sed quid ꝑ manipulū coriādri nisi studium significatur diuini vbi. Coriandrum qppe canibus dicit esse cōtrariuꝫ. qⁿ numirum diuinū eloquiū peccatorib⁹ est aduersuꝫ. Manipulus aūt dicitur eo ꝙ manu capiatur. Vnde coriandrum ad manipulū vocatur q̄ verbi diuini studiū ad opus ordinat. Manipulus ergo coriandri idest studium diuini vbi corruptionem animalis ab oleo abstrahit. qⁿ delectatōnem tentationis carnalis ab aīo repellit. Vnde Hiero. Ama scientiam scripturaꝝ ⁊ carnis vitia non amabis.

¶ Capitulum. lxxx.

VErba ⁊ mores peccatoꝝ ⁊ carnaliū hoīuꝫ displicent iustis sic̄ displicet gustui cibus insulsus. Dñ Job. vi. Nūqd comedi poterit insulsum qō nō est sale cōditum. Verba qppe moresqꝫ carnaliū q̄ſi ci-

daria se nris mentibus ingerũt. vtjus delectatiõis vẽtre rapiant sed electus qsqs insulsa nõ comedit. qr prauor dicta facta qz diudicans ab ore cordis repellit. Paulus enim ad cũ mentiũ insulsa inferri p hibuit. cũ discipulis dixit. Colo. iij. Sermo vr sp i gra sit sale codit. Et ps. queqs vba reprobor in cordis hore insulsa rapiebat r dicebat. Narrauerũt mihi iniq fabulationes sed non vt lex tua. Sepe ãt verba carnalium dum importune se nris auribus ingerũt in corde bellũ tentatiõis gignunt. Et qnis hec ró reprimat r lingua reprehendat cũ labore rñ intus vincitur qõ fortis cũ auctoritate iudicat. Vñ necessarium est q nec ad aures veniat qõ mẽs a cogitatiõis auditu vigilãs repellat. Sancti igitur viri q ad eternã vitã desiderio anhelãt in tanta se altitudine vite sublenant vt audire iam que mũdi sunt graue sibi ac deprimẽs põdus credãt. Valde nã qz insolẽs ac intolerabile estimant quicqd illud non sonat quod intus amant sicut Gregorius dicit.

¶ Capitulum lxxxj.

Virginitas assimilat lãpadi qr sicut lampas fracta nõ reparat fic vginitas amissa non recupat. Nam siqs amiserit vginitatem suam si totũ mundum daret plenum auro nõ recuperaret eaz Amos. v. virgo israhel cecidit est in terrã suam nõ est qui suscitet eam. ¶ Item vginitas sine charitate r gratia est sicut lãpas sine oleo Berñ. Subtrahe oleũ lampas non lucet tolle charitatem castitas nõ placet. ¶ Itẽ virginitas corporis plena secularis desiderij similis est latrine hñti orificium deauratũ. r lampadi integre plene stercore. r ẽt filis est sepulchro r feretro exterius ornato zMath. xxiij. Ve vobis hypocrite q filẽs estis sepulchris dealbatis. ¶ Itẽ vgines dñt cẽ solitarie r pauide nõ audaces vel domestice. aialia.n. silvestria pulchriores hñt pellẽ q domestica. r onager silvestris q domesticus. Sic ẽt vgines solitarie pulchriores cẽ solent q affabiles. Nam familiaritas r affabilitas viam ad luxuriam preparat. ¶ Capm. lxxxij.

Virtutes sanctor vnguẽtis assimilant. Sic.n. vnguenta redolere latius nesciũt nisi omota r sicut aromata odorem suũ nisi cũ incendũtur erpandunt ita sancti viri omne qõ virtutes redolẽt in tribulationibus innotescũt sicut Gre. dicit. ¶ Ite virtutes assimilãtur liquoribꝰ scilicet vino oleo r melli. Omne enim vinum in medio sui vasis melius est. r oleum in superficie. sed mel est melius in fũdo. Et ideo vt dicũt expti viri cũ fit vini transuasatio qõ est in supremo vel in fundo tunc bibatur: mediũ aũt reseruat. Hic est q qdam pro loco ppnãt amicis suis triplex vinũ de vno vase dãdo eis de supremo medio r infimo. Sicut ergo inter liquores aliquis diligit locũ supremũ alius medium alius infimũ. Sic ẽt inter virtutes supremũ querit charitas. infimum petit humilitas. medium aũt tenet q̃libz virtus moralis. de qua plus dicit. q virtꝰ est habitus electiuus in medietate consistens. ¶ Capitulum. lxxxij.

Ite pñs ac future statꝰ figuratꝰ ẽ in tabernaculo r tẽplo veteris testi. Nam tabernaculũ qõ erat mutabile figurabat statꝰ mutabil pñs vite. Per templũ vo qõ erat firmũ r pstãs figurabat stabilitas vite future q̃ est oino inuariabil. Et pp hoc in edificatiõe tẽpli dr q nõ est auditus sonitꝰ mallei vel securis ad fignãdũ q ois pturbatiõis tumultꝰ lõge ẽ a statu futuro. Aliq tñ dicũt q p tabernaculũ figurabat statꝰ veteris legis. Per tẽplum aũt a salomõe pstructũ statꝰ legis nove. Vñ ad pstructionẽ tabernaculi solitudes fũt opati ad edificationẽ vo tẽpli opati sunt etiam gẽtiles. s. tyrij r sidonij ¶ Cap. lxxxiij.

Ita hois corpal assimilat tele pp tria. ¶ Prio rõne pterionis. qr sic tela pterit filis ita vita hois diebꝰ pficit. Sed q

augmẽtū ꝓcipit eo ad icuſionẽ rẽdit. Naz cum ipa ꝓcepta ꝓtereũt futura deplicant ⁊ de vniuerſo vite ſpacio tãto ſũt pauciora q̃ voluũtur quo multa ſũt q̃ trãſierũt Job. vij. dies mei velociꝰ trãſierũt q̃ a texẽte tela ſuccidit. ¶ Scõo rõne inertionis tela q̃ppe ifra ſupraq̃ ligata duobꝰ lignis inectit vt texat. Sed quo iferi⁹ texta inoluit. eo ſupius texẽda ꝺplicat. vt vñ ſe ad augmẽtū multiplicat inde fit minimū qꝺ reſtat. Sic nimirū vite nre tpa ⁊ trãſacta q̃ſi inferi⁹ voluim⁹ ⁊ vẽtura q̃ſi ſupiora ꝺplicam⁹: qz quo plꝰ ſũt ꝓterita eo minꝰ eẽ incipiũt futura. Tertio rõne ſucciſiõis: tela. n. breui tpe texit. ⁊ iõ cito ſuccidit. Sic hõ breui viuẽs tpe cito moit. Ifa. xxxviij. Preciſa eſt velut a texẽte vita mea. Vñ Grego. dicit q̃ tela tarditatẽ ꝓuecti⁹ vita aũt pũs mora defect⁹ nõ hz in illa: nanq̃ cũ laboráns man⁹ figit aduent⁹ termi clõgat. In iſta vo qz tpe deſinẽs indefiníeter ꝓſumimus. ad finẽ nri itineris ẽt deſcendo q̃ enim⁹. ⁊ p curſum nri trãſit⁹ ẽt dormiẽtes im⁹. Electi ergo qz pũs vite mo mẽta decurrere ſub feſtinatiõe ꝓſpiciunt nequaq̃ i hoc mobilitatis itinere cordis intẽtionem figunt ſicut dicit Grego.

¶ Capitulum. lxxxv.

Ita hũana ſpũal aſſilat militie. ¶ Prio pp pugne neceſſitatẽ. q̃diu. n. in hac vita pũti hõ tenet pugnare neceſſe eſt cũ. ¶ Prio ꝓpt diaboli malignitatẽ. Vnde Job. vij. ſm vnã lram vr. tentatio eſt vita hois ſup terrã. Gre. Quid tẽtatiõis noie niſi pugna õ malignos ſpũs exprimitur. Ergo vita hois tẽtatio eſt: qz duz õ maligno⁹ ſpirituũ iſidias vigilat in bello⁹ ꝓicictu ꝓculdubio deſudat. ¶ Scõo hz pugnare õ ꝓpriã ifirmitatẽ. Sponte q̃ppe a ſtatu ꝺdicõis lapſus corruptiõis ſue putredini ſubditus dñ ſibi ex ſeipſo moleſtias gignit in quadã pugna varietatis exiſtit. Vnde nunc ⁊ ſi ad ſũma appetenda ⁊ ẽt ꝓſequẽda ſe erigit mutabilitatis lubrice impulſu ꝓnus ad ſemetipſum cadit vult in cõtemplatiõe ſtare ſed nõ valet: cogitationis egreſſum figere nititur ſed infirmitatis ſue lapſibus enervatur. Qui ni mirum mutabilitatis ſue onera: quia volens expetit nolens portat. Quietus hõ carnem poſſidere potuit ſi bene ab auctore conditus poſſideri voluiſſet. Cũq̃z ſe erigere cõtra cõditorem ſtuduit in ſemetipſo protinus carnis cõtumelias inuenit. Sed qz cum culpa ſimul ab origine etiaz pena ꝓpagatur iſerto infirmitatis vitio naſcimur: ⁊ quaſi cum hoſte deducimur. quẽ cum labore ſuperem⁹. Ipſa ergo hominis vita pugna eſt: cui ex ſemetipſa naſcitur vñ perimatur. ¶ Tertio hz pugnare õ vitiorum naſcentium ꝓplexitatem: quia ſcilicet penitẽtis aia ſemper i pugnã: q̃ ⁊ ſi ſemper ex virtute ſuccidit quod ex infirmitate generat ſemp tñ ex infirmitate generat qꝺ ex virtute ſuccidat. Naz ⁊ ſi iam ab iniquitatis ꝓpetratione compeſcitur. in ipſis tamen bonis operibus mõ malorum memoria. mõ ſeductionis caligine tentatiõis ſue interruptiõe fuſcatur. Alius nãq̃z a luxuria iam carnem refrenat. ſed tñ adhuc luxurie fantaſmata tolerat. qz qui volens fecit hoꝛ etiã inuitus meminit ⁊ penam ſuſtinet qꝺ voluptatem putauit. Quia vo ad deiectam culpam retrahi metuit. ventrem mire rigore abſtinentie conſtringit. vultuſq̃z ex abſtinentia palleſcit. Cũq̃z pallor in facie aſpicitur veneráda ab hoibus vita laudat morq̃z inanis gloria abſtinentis animam cum verbis fauoris concutit quã concuſſa mens dum ſubiicere nõ valet eum per quem venerat tergere a facie pallorẽ querit. ficq̃z fit vt infirmitatibus nexibꝰ ligata aut pallorem abſtinẽtie fugiens iteruz ꝓ alimenta ſubdi luxurie metuat. aut ipſum luxurie per abſtinentiã ſuperãs pallorem ſuũ inani gloie militare ptimeſcat Alius lapſum ſuppie ſuperans toto iam deſiderio ſtatum humilitatis apprehendit. Cũq̃z ſuperbientes quoſdam vſq̃z ad oppreſſiones innocẽtium erũpere cõſpicit poſtponere aliquãtulum cogit qꝺ decreuit. vim rectitudinis exerit ⁊ prauis non manſuetudine ſed auctoritate ꝓra-

dicit. Vnde plerunqz fit vt aut per humi/
litatis studium rectitudinis zelum dese/
rat aut zelo rectitudinis turbet humilita
tis studium qđ tenebat. Cũqz seruari si
mul ꝛ zeli auctoritas ꝛ pposita humilitas
nõ possit sibimetipsi hõ ex perturbatiõe
incognitus reddit ita vt vehemẽter am
bigat ne apud seductũ aĩum aut supbiaz
se auctoritate zeli insinuet aut torpor pa
uidus humilitatem fingat. Alius quan
ta sit fallacie culpa ꝛ fidei virtus conside
rans arcem veritatis eligens decernit vt
ex ore iam falsus sermo nõ ꝓdeat seseqz
funditus a mendacij trãsgressione diuun
gat. Sed sit plerũqz vt dum verũ dicitur
vita ꝓmi grauetur. Cunqz ingerere al/
teri lesionem metuit ad hoc qđ dudum
preferat fallacie vitium q̃si ex studio pie
tatis reddit: ficqz fit. vt si malitia mẽtẽ nõ
tegat. in eo tñ veritatis iudiciũ vmbra
mendacij obscuret. Dñ ꝛ sepe qꝛ percõta/
tus quisqz cõticere non valet. aut falsuz
dicens suam mentẽ trucidat. aut verum
loquẽs ꝓmi vitam granat. Alius amo
re conditoris excitatus a terrenis cogita
tionib⁹ mẽtem curat assidua oratõe suspẽ
dere: atqz hanc in secreta quietis intime se
curitate collocare. Sed in ipso sue oratio
nis ascensu dũ elenare animũ ab infimis
nititur. infirmorũ fantasmatib⁹ reuerbe/
ratur atqz ad intuendũ lucem mẽtis ocu
lus tendit sed ex corporeo vsu surgẽtib⁹
terreno⁹ imaginibus obscuratur. Vnde
fit plerũqz vt intẽdentis aius ipsa sua in/
firmitate fatigatus. aut oratiõnẽ deserẽs
desidia torpeat: aut si diu in oratõe ꝓmã/
serit apõ eius oculos obortarũ imaginũ
caligo dẽsescat. Propter que oia recte di
citur: ꝙ militia siue tẽtatio est vita homi/
nis super terrã. ¶ Scõo vita hois assimi
latur militie pp armature ꝟietatẽ. Quia
.s. mẽs humana ipsis suis spũalib⁹ armis
qbus se defendere nitit impugnat. Vnde
fit vt si eis careat pigrescẽdo superet. Et
rursus si ꝛ illa sumat eisdem ipsis vulne/
retur. nam ecce iste ab eruditiõe diuine le
gis alienus ignorãtia sua deprimit ne qd
obtinẽde salutis operetur. Ille diuine le
gis sciẽtia ꝓditus dũ sibi pre alijs gaudet
intellectũ suppetere. qꝛ ꝙato gaudio erub/
tat ꝓcepti intellect⁹ ipse mũera diffipat ꝛ ide
i iudicio ceteris õterior exhibet vñ ceteri
ad tps clarior oñdit. Hũc qꝛ vtutũ dona
ñ subleuãt ẽt viã simplicẽ rectitudinis de
clinat ꝛ velut exneũ se a celesti munere õ
putãs. q̃si eo securi⁹ praua agit. q̃ supni do
ni sublimia munera ñ ꝓcipit. Illũ vo pro
phetie spũs replẽs ad ꝓsciam subleuat. ei
qz vẽtura q̃si tã ꝓsentia oñdit. Sz dũ sepe
ꝛ i multꝫ sup semetipm tollit. vt futura ve
raciter ꝓtẽpleꝫ. mẽs in sui ꝓfidentiã dedu
cta eũ q hẽri ñ semp põt semp sibi adesse
ꝓphetie, spũ estimat. cũqz oẽ qđ sensit
ꝓphetiã putat. Et qꝛ sibi hãc ꝛ cũ ñ hz re
tribuit. ꝛ iquãtũ hẽri potuit amittit. Sic
qz fit vt ide post alioꝝ merita tristꝫ redeat
vñ estimationẽ oiuz letus prebat. Mili/
tia ergo siue tẽtatio ẽ vita hois sup terrã
q̃ aut aliena a virtutib⁹ ad celeste ꝓmium
fugere ñ valet. aut ditata donis spũalib⁹
aliqñ õteri⁹ ex occasiõe vtutũ ruit. ¶ Ter
tio vita hũana ẽt corpea assilat milicie ꝓ
pter õficiẽtie velocitatẽ. Mã ꝓ militie trã
situ ad finẽ quotidie tẽdit. cũqz ꝓ ordinẽ
militie locus crescit. tota militia fit hoi õ
ficit. Militia ergo est vita hois sup terrã
Qꝛ dũ vnusqsqz ad vite ꝓfectũ ꝓ tẽpoꝝ
augmẽtũ tẽdit. augẽdo vitã viuẽ desinit
Dies qppe expectant vt veniãt. sed cũ ad
augmẽtuz vite veniũt iam ab augmento
vite subtrahũt. Quia ꝛ itinerantꝫ gressus
dũ in aterioꝛa ꝓficit qđ restat iter decre/
scit. Vita ergo nra militia est. q̃ quãto ad
augmẽta ducit eo vt nõ sit finit. ¶ Itẽ vi
ta nra assilat stuppe Eccli. Prophãe stup
pe collectio synagoga ptereũtiũ. Prio pp
vsũ. Fiũt. n. ex stuppa fila grossa iequalia.
debilia ꝛ nodis plena. Talia aũt sũt opa
peccatoꝛũ. s. grossa pp defectuz prudẽtie.
Inceqlia pp defectũ iustitie. debilia pp de/
fectũ ꝓstantie siue fortitudis. ꝛ nodosa. i.
nexib⁹ voluptatũ plena pp defectũ tẽpan
tie. ¶ Scõo pp siccũ. Est. n. stuppa multuz
sicca. ꝛ tõ cito arripit flãmã: ꝛ cito vtit in
fauillã. Sic mẽs peccatoris cũ sit sicca ab
hũoꝛe gre cito inflãmat a tẽtatõe ꝛ pecca

ti delectatiõe ſꝫ cito õficit delectatio opis q̃ tãdẽ vertit in fauillã.i.i cruciatũ ignis. ¶ Tertio ꝓpter fumum quia fumus ſtuppe dum extinguitur amarus ꝛ tenebꝛoſus inuenitur.oculis nociuus ꝛ narib⁹ fetidus. Fumus ergo ſtuppe eſt delectatio culpe que extinguitur cum op⁹ peccati finitur ꝛ tunc relinquit in conſcientia amaritudinem in anima tenebꝛoſitatem oculis intuentium nocet per malam edificationem ꝛ naribus ꝓ infamie fetorem.

¶ Capitulum. lxxxvi.

VItia ſunt prius extirpanda ꝛ poſt inſerende virtutes. Nam ſi camporum ſẽtes aratoꝛ vomeris ſciſſione non eruit.terra accepta ſemina in ſegetem non ꝓducit. Et ſi putredinem medicus vulneris vel vlceris apertione non eiicit nequaquam i loco putredinis ſana caro cõualeſcit. ¶ Itẽ vitia etiã ꝓ penitentiã vel emendationem purgata aliquã poſt ſe notam vel virtutũ debilitatem ſeu ad peccãdũ pꝛonitatẽ relinquũt.ſicut etiaꝫ poſt ſanationẽ vulneris remãet cicatrix. Sym̃o ergo ille quẽ dominus a lepꝛa mundauit etiam poſt emũdationẽ ſemꝑ vocabatur ſymon lepꝛoſus:ꝛ ſicut qui vulneraꝝ i pede etiã poſt ſanatõcꝫ vulneris claudicat. Sic etiam poſt vitiorũꝫ conſuetoꝝ coꝛrectionem remanet pronitas quedam ꝛ debilitas.

¶ Capitulum.lxxxvii.

VNitas ſpũalis aſſimilatur vnitati reꝝ coꝛpaliũ. Eſt.n. in reb⁹ coꝛporalib⁹ triplex .ſ.artificial'natural' ꝛ ſocialis. Artificialis quidẽ eſt ex partium integritate.ſicut eſt vna domus conſtans ex multis partibus.quaꝝ nulla per ſe domus dicitur.omnes vo inſimul vnite ꝓſtituunt domũ vnã. Vnde boetius. Vnũ eſt indiuiſũ in ſe ab alijs aũt diuiſũ. Et taliſ res q̃diu eſt vna eſt.vñ ſi diuidatur non eſt.Sicut patet i cultello q vn⁹ eſt ex manubꝛio ꝛ ferro.Vnde ſi ferꝝ a manubꝛio ſeparetur iam nõ eſt cultelus ſꝫ duo fruſta. Hec vnitas ſpiritualiꝫ debet eſſe i hoie reſpectu ſui quo ad mẽtis integritatem. Coꝛdis.n. diuiſio ſigniꝫ ẽ mortis Oſee.xi.Diuiſũ ẽ coꝛ eoꝝ ꝓpterea interiẽrunt. Vñ aia q̃ diuidit affectiones ſuas circa multa ẽ ſicut candela que tot pictib⁹ adheſit q̃ auulſa cera ſua vix ſuum lumen remanſit in ea. Vnde ꝺ anima ſancta dicitur Cant. vi. Vna eſt colũba mea. ¶ Secũda ẽ vnitas naturalis fiẽ anime ꝛ coꝛporis i vna perſona.ꝛ plurũ conſanguineoꝝ in vna parẽtela ꝛ talꝫ vnitaſ cõpetit homini reſpectu dei.i. Coꝛ. vi. Qui adheret deo ſcꝫ per fidẽ ꝛ charitatẽ vnus ſpũs eſt cuꝫ eo. Et nota q̃ in homine caro vnita ſpiritui ſuſcipit ab eo multa bona.ſcꝫ vitã motum ſenſum ꝛ hmõi. Et ſimiliter pauper hõ ꝓſanguinitate ꝓpũctus diuitꝭ ſuſcipit ab eo multa dona vñ multũ appetit pauper:nobilis matrimonium mulieris diuitis ꝓp bonoꝝ communicationẽ. Ergo' multomagis' appetenda eſt vnitas charitatis cum deo qui ẽ ſummũ bonum.a quo ẽ omne datũ optimum ꝛ omne donum perfectum. Vnde aia ex charitatis coniunctione aſſequitur communionẽꝫ multoꝝ ꝛ magnoꝝ bonoꝝ. Sap. viii. Sciens quoniaꝫ mecum communicabit de bonis:ꝛ Sap. vii. Venerũt mihi omnia bõa ꝛc̃. ¶ Tertia ẽ vnitas ſocialis ſicut multoꝝ mercatoꝝ i vna ſocietate. Sic ꝺꝫ hõ i charitate vniri ꝛ ſociari ꝓximo ad lucrũ vite eterne ita vt poſſet dici. Ecce q̃ bonuꝫ ꝛ q̃ iocũdũ habitare fratres in vnũ. Hanc ergo vnitatem facit vinculum charitatis ad ꝓximũ ſine q̃ mutua pax aut ſpũalis gꝛa nõ cõſeruatur ſed effunditur ꝛ euacuatur ſicut vinuꝫ de dolio ſine vinculo. Et nota q̃ hec vnitas ꝛ vinculũ charitatis multoꝝ congregatoꝝ in vnũ valet ad mꝫta. Primo quidem ad laborandum. Maꝫ ſiẽ homo debilis fortioꝝ ſociat⁹ portat ſeu trahit qõ per ſe ſol⁹ trahere vl̃ portare nõ poſſet ſic eſt vn⁹ homo alteri i charitate vnitus Eph.iiij. Supportantes inuicem in charitate. ¶ Item valet ad inflammandum. Ligna enim pariter cõgregata

maiorem ignem faciunt Eccles.iiij. Vnus quó calefiet. ¶ Itez valet ad impetrandū quia multi rogantes faciliter exaudiunt ſic̄ abbas faciliter audit cōuētū qñ ſimul aliquid petūt. Et ſimiliter qñ oēs ciues alicuius regni aliquid petunt a rege nō ꝺ facili negat eis. Et vn⁹ denari⁹ min⁹ bon⁹ recipitur aliqñ cum multis bonis. qui p ſe refutaretur. Sic preces vni⁹ admittūt rōne alteri⁹. i. Petri. iij. Oēs vnanimes in oratiōe eſtote. ¶ Item valet ad pugnā dū. Naz quotiēs filii iſrael cōgregati fuerunt victores extiterūt. diſperſi vō victi ſunt. Pugna enim vnanimiter aggreſſa victoriam parit ſicut cauda eq diuidēdo pilū a pilo facili⁹ poteſt rūpi. ſz ñ ſimul accepta Eccls. iiij. Si quiſpiaz preua luerit vni duo reſiſtunt ei. Dicitur ꝙ ſaladinus cuz moreretur vocauit filios ſuos ⁊ iuſſit vt ſinguli afferrēt virgas. quas diuiſas de facili fregerūt. ſed ſimul iunctas frangere non potuerūt. Et dixit eis. Sic filii ſi fitis vnum inter vos ⁊ vnanimes ñ poteritis vinci nec frangi. ſed ſi diuiſi ⁊ ſeparati vincemini. ¶ Itē valet ad ſuppor tādū. Leuis eni ē ſarcia quātūcūqz ꝺbilis qñ iunaī a plurib⁹. ſic patet iceruiſ qñ trā ſeūt aq̄ſ. quoꝝ vn⁹ ſuſtētat caput alteri⁹. ⁊ mēbra ēt corporis iuicē ſe ſupportāt Roma. xij. Vnuz corp⁹ ſum⁹ i xp̄o. ſinguli āt alter alteri⁹ mēbra. Itē ad ſecurādū. Vbi les eni non eſt ſecur⁹ extra exercitū. nec obſeſſ⁹ extra caſtrū. Sic nec fidelis extra cōgregatione bonoꝝ. ¶ Itē valet ad cōgaudēdū. Nulli⁹ eni rei ſine ſocio iocūda ē poſſeſſio. Apis eni plurīū florū hūorē i vnū cōgregat vt mellificet. Dñ i vita eterna vere erit pfecta vnitas ⁊ pfecta iocunditas. Nam ibi erit vna vox letātiuz vnus ardor cordiuz amor perfect⁹ ⁊ vn⁹ omnium ſpirit⁹ Johañ. xvij. vt ſint vnū ſicut ⁊ nos vnum ſumus.

¶ Capitulum lxxxviij

Vento ſpūalis gr̄e ōſtituor ſignis oſtendit cum eſt interi⁹ in corde. ¶ Primum ē ſi mandata dei ſeruat Lignum. n. ⁊ ligmē oleo vncta ignj facili⁹ accēdit ⁊ vrit. i. Jo. ij. Vnctōez quā acceꝑiſtis maneat i vobis. q̄. ſ. ad obſeruāda dei mādata cor iplet ⁊ inflāmat. ¶ Scōz ē ſi vinculū diaboli. i. peccatū totaliť euadit. Pugil. n. bñ vnctus nō diu a ſocio teneť Eccli. xlviij. Qui vngis reges ad pniam. ¶ Tertiū ē ſi lucide ō reb⁹ iudicat. Res. n. vncta lucidior ē. Sic aia grā vncta clare ac lucide ⁊ vere iudicat ꝺmū danis. i. Joh. ij. Vos vnctōez habetis a ſācto. Vbi gloſa. nō ē neceſſe vt doceamini. ſz vnctio vocet vos q̄. ſ. tenēda ſūt. ⁊ que nō. ¶ Quartū ē ſi onera tribulatōuz ⁊ infirmitatū ⁊ pnie ⁊ hmōi patiēť ⁊ fine murmure portat. Quadriga eni ſi ē bñ vncta currit ſine ſtridore Eccli. xxxviij. In bis curās mitigabit doloꝝ. Vnguēt⁹ arī⁹ faci et pigmēta ſuauitaţ. ⁊ vnctōes ꝑficiet ſāitaţ. Sz nota ꝙ vnctū locū iuadūt muſce. ⁊ ignāt. Sic demōes illos q̄s viderit habē gratiā nituntť inquinare prauis cogitationib⁹. Eccli. x. Muſce morientes. i. immunde cogitationes perdunt ſuauitatez vnguēti. i. bonorū operū meritū vel duo tiones orationis.

¶ Capituluz. lxxxix.

Voluntati ꝓprie maxime cō ſueuerūt īmiti hoīes aſtuti ⁊ rligioſi vl̄ p̄lati. Nā pellis q̄nto ē ſubtilior tāto ē difficilior ad excoriādū. Sic q plus hñt de ſubtilitate ingenij vel religōis difficili⁹ exuunť ꝓpria volūtate. ¶ Itē caput aialis difficilius excoriatur q̄ alia mēbra. Per caput vbi magiſ vigēt ſēſ⁹ corꝑis q̄ i alijs mēbris ſignificātur p̄lati ⁊ illi q pl⁹ videť habere diſcretōis. Tales difficili⁹ excoriātur a ꝓpria voluntate q̄ ſimplices. eo ꝙ i multa ſapiētia multa fit idignatio. ¶ Itē anguilla pellē lubricā hz ⁊ vix teneri pōt ad excoriādū. Sic multi ita lubrici ⁊ mobiles ſunt q̄ pelle ꝓprie volūtatis exꝑoliari nō poſſūt ſēp rōnes ad excuſādū vl̄ ꝯtradicēdū habētes. Ide ſūt pelles cōtradictōis quib⁹ ꝑminaī dñs per Abac. iij. dicens. Turbabuntur pelles terre madian ſcz in preſenti ſeculo vl̄ futuro iudicio.

¶ Capitulum.xc.

Vsurarius ꝯdiu detinet alienū bonū ipse a diabolo detinef. Vas .n. plenus aqua in fundo firmius tenetur .⁊ hoc nō esset nisi aquā i se teneret .⁊ tādiu tenebitur ꝯdiu aquā ꝓtinebit. Sic qui tenet alienus tenetur ipse a diabolo. ¶ Itē vsurarius qui per vsuras extorquet super seipsum accipit idest super animā suam .⁊ dum pignus accipit a proximo aias suā impignerat diabolo. Vñ qcqd ō vsurario lucro expendit super seipsū expendit. Et ideo filius est aialibꝫ emptis a carnificibꝫ que ad occidendū impinguant. proqbꝫ qcqd carnifex expēdit sup ea expēdit Viere.xii. Cōgrega eos tanq̄ gregem ad victimas.⁊ sanctifica eos in die occisiōis .i. separa eos tāq̄ ea que solēt immolari

¶ Capitulum.xci.

Christus assimilatur statere Quia vt Grego. dicit ad pēsādū vite nostre meritū venit ac secū iustitiā simul ⁊ misericordiā detulit. sed misericordie lance prepōderās culpas nostras parcēdo leuiauit. In manu etenim patris ꝯsi statera miri librami nisi factꝰ hic i se calamitatē nostrā ⁊ illinc peccata suspendit. Sed grauis ponderis calamitatē moriēdo innotuit. ⁊ apud misericordiā suā deus leue esse peccatū relarando mōstrauit. q hoc primū gr̄e cōtulit: qr penam nostrā nobis cognoscibilem fecit. Nā ꝯta pena nostris deberetur peccatis ex penis ⁊ morte apparuit ipsiꝰ redemptoris. ¶ Item christus figuratus est in lege veteri per illa que ꝓtinebātur in tabernaculo moysi. Ipse enim figurabat ꝑ ea q̄ erant i tabernaculo interiori. p propiciatoriū. qr ipse est propiciatio ꝑ peccatis nostris. vt dicit. i. Jo. ij. Et cōuenienter ℔ ꝓpiciatorium a cherubin portabatur. qr de ipso scriptū est. Adorent eum omnes angeli eius ps. Qui sedes super cherubin ⁊c. Ipse etiam figurabat per arcā. qr sicut arca erat ꝓstructa de lignis setym sta corpus christi de membris purissimis constabat. Erat autē deaurata. qr christus fuit plenus sapiētia ⁊ charitate que auro signantur. Intra arcam autem vrna aurea erat. i. anima hīs manna. i. omnem plenitudinem deitatis. Erat etiam in arca virga. i. potestas sacerdotalis. qr ipse factus est sacerdos in eternū. Erāt etiam ibi tabule testamēti ad designādū q ipse christꝰ est legislator. ¶ Itez xps figurabatur per ea que erāt in tabernaculo exteriori. scilicez per candelabrum. quia ipe dixit. Ego sum lux mundi. Et ꝑ septem lucernas septem dona spiritussancti notātur que fuerunt in eo. Ipse etiā figurabatur per mensam quia ipse est spiritualis cibus sm illud Joh. vi. Ego sum panis viuus. Duodecim autez panes figurabant duodeciz apostolos vel doctrinā eorū. Vel per candelabrum ⁊ mensam potest significari doctrina ⁊ fides ecclesie q̄ illuminat ⁊ spiritualiter reficit. ¶ Ipe ēt xps figurabaf per duplex altare. s. holocaustox ⁊ timiamatis. qr ꝑ ipsum oportet nos offerre omnia virtutuz opa siue illa quibus affligimur. que offerebanf in altari holocaustox: siue illa que maiori mentis perfectiōe. s. spiritualia pfectox ōfideria deo offerunf in xpō quasi in altari timiamatis sm illud Hebre. vlti. Per ipsum ergo offeramus hostias laudis semp deo. Et nota qꝺ Exodi. xx. dominus mandauit. q̄ fieret altare de terra. vel saltez de lapidibus non sectis. Et itex q̄ etiam nō facerent altare excelsū. ad quod oporteret ascēdere per gradus ad designādum q̄ in christo domino nostro qui est verus altare debemus cōfiteri veram carnis naturam quātum ad humanitatem quod est altare de terra vel lapide facere: quantum ad deitatez debemus in eo confiteri patris equalitatez quod est non ascendere per gradus ad altare. Ipse enis christus nō minor patre ē aut spiritusācto sed coeternus ⁊ coequaliter vtriqz viuens ⁊ regnās deꝰ in secula seculorum Amen.

¶ Explicit liber nonus de exemplis et similitudinibus rerum.

¶ Incipit prologus eiusdē li.x.de exemplis ꝛ similitudinibus rerum.

Or suū habit in ꝓsumatōez opm Eccli. xxxviij. Or oē agēs agit pp finez generaliter. oparī oē ceptum appetit opꝰ pficere. maximeqz qō laboribꝰ plurimis lōgisqz ꝓsecutum ē studijs fine desiderat debito felicit cōsūmare. Postꝙ igit in ꝑcedētibꝰ libris exēpla de rōnis opibus q̄ hoies aut lege iubēte aut arte dirigēte ꝓducūt quáplurima sūt inducta ad reliquoꝝ ꝓsumatiōem opm humanoꝝ de qbꝰ exēpla ꝓmisimus libet cor ꝛ stilū ꝓuertere. ꝛ de residuis humānis opibꝰ q̄ ad vite necessitatē vel cōmodū rōnabiliter ꝑter legis hūane decretū vl̄ prēter artis habitū hoies opant. ac de moribus ꝛ ꝓsuetudinibꝰ varijs. ꝛ q̄ ex rōnabilibꝰ causis int̄ hoies obseruāt. ꝛ interdū ēt de fortuitis casibꝰ in h̄ vltimo nr̄i opis libro exēpla vel similitudines ponere. ac ea vt de alijs fecimꝰ ad moralē instructionē inflectere. Cū his insup inducent exēpla de moribꝰ ꝛ actibꝰ fideliū israelitici populi. ꝛ de gbusdā ptic̄laribꝰ actibꝰ insignīū ꝓsonaꝝ q̄ in illo fideliuz populo celebres extiterūt. De moribus quoqz ꝛ actibꝰ clericoꝝ ministrātiū ꝛ populi xp̄iani: ꝛ ō his rursū q̄ ad femineū sexū vel puerilez etatē ptinent. ac de his q̄ ad defectuz spectāt tā corpalis q̄ spūalis vite: necnō ꝛ que ad dānum vel tediuz plerūqz inter hoies fiunt nōnulle similitudines introducēt. Habit itaqz hui⁹ opis auctor in h̄ libello cor suū iurta vbū ꝓpositū i ꝓsumādis exēplj opm hūanorum: vt vz hmōi opm similitudinibꝰ ꝓsumat̄ labor susceptꝰ opis totalit̄ termineť. Ceteꝝ ne ordie dispari a priōribꝰ posteriora degenerēt vz modū obserua tū supiꝰ diuersoꝝ capituloꝝ materias volo sub alphabeti lr̄is ꝛ ordine disponere.

¶ Capitulum.j.

Biectos a mūdo xp̄s plexꝫ suscipit. sic nōnūꝙ vna ciuitas suscipit ꝛ honorat expulsos ab alia. Et sic ēt vnꝰ hō misericors famulū suscipit paupez ꝛ infirmū ab alio crudeli domio derelictū. sic legitur. i. Re. xxx. de quodā egyptio puero i via fatigato quem amalechita egrotū i itinere dēseruit. dauid vō inēit. cibo refecit. ducēꝰ sui itineris fecit. amalechi tā ꝑsequit̄ epulātē reperit ꝛ extinguit. Quid eni ē sic Greg. dicit q̄ egyptiꝰ ab amalechite puer in itinere lassat̄ nisi q̄ amatoꝝ p̄sētis seculi peccati sui nigredine operatꝰ sepe ab eo dē seculo infirmꝰ despectusqz reliquit̄ vt cum eo nequaq̄ currē valeat sz fractus aduersitate torpescat. Sz hūc dauid inuenit q̄ redēptor noster veracit̄ manu fortis nōnūꝙ quē fractū a mūdi gloria reperit in suo amore cōuertit. cibo pascit q̄ vbi scīē tia reficit: ducē itineris eligit: q̄ suū ēt p̄dicatorem facit. Et q̄ amalechitam sequi nō valuit dux dauid efficitur q̄ is quē indignū mūdꝰ deseruit nō solū ꝓsus in sua mēte dominū recipit sz etiā p̄dicādo hucusqz ad aliena corda ꝓducit. Quo vz duce dauid amalechitā ꝓuinātē iuēit ꝛ extiguit. q̄ ipis xp̄z p̄dicātibꝰ mūdi leticiaz dēstruit q̄s mūdꝰ comites habē despexit.

¶ Capitulum.ij.

Blatio ꝛ ꝓuatio tpaliū alicui ēt inocēti facta diuino iudicio nō ostēdit deū eē iustum cū ipe ea dederit ꝛ omnia sua sint. Cuiꝰ exemplum est. q̄ nec aliq̄ iniustus ē creditor qui dum p̄fixo requirēdi tpe non cōstringitur q̄n vult exigit qō feneratur. Ita dū dēus aufert que dedit nō aufert nostra sz recipit sua. Dñ dicitur Job. i. Dominus dedit dñs abstulit sicut domio placuit ita factum ē sit nomē domini benedictuz. Seneca ad marcelū. Nō est qō nos suscipiamus tanq̄ int̄ nostra positi. mutuata accipimꝰ vsufructusqz nr̄ est. Cū ipse arbiter sui mūeris iperat nos oportz i ꝓpria

habere q̄i incertuz dié data sūt ⁊ appella tos sine querela reddere. pessimi ōbitoris est creditori facere iniustū.

¶ Capitulum.iij.

Adulatores similes sūt pditorib⁹ qr. s. osculo oris tradūt homiez hostib⁹ suis. vt iudas xp̄z ⁊ Joab amasā ij. Re. xx. ¶ Jtē ipi sūt lactatrices diaboli lactātes peccatores ⁊ ipeccatz dormire facientes cātādo eis. placebo cātilēaz diaboli. Prou. i. Fili mi si te lactauerint peccatores ne acqescas eis. ¶ Jtē ipi sūt diaboli ioculatores nō pmittentes suos in aliq̄ cōtristari. Osee. vij. In malitia sua letificauerūt regē ⁊ in mendaciis suis principes. ¶ Item sūt diaboli icātatores. qr faciunt hominibus credere q̄ sint id qd̄ nō sūt. ⁊ vbi nihil sūt aliqd eē ostēdūt. ¶ Jtē sunt diaboli aucupes Prouerbi. xx. Qui blandis blesisq̄z sermonibus loquit amico suo rete expandit gressibus suis.

¶ Capitulum.iiij.

Amor suiip⁹ inordinat⁹ q̄ aliqs nimis sibi parcit est causa pditiōis. Sic̄ q nimis diu fuat frumētū suū perdit illō qr corrūpitur. Sz si seminat reseruat. Vñ glosa sup illud Johis. xij nisi granū frumēti ⁊c. dic̄. Jnsipiēs qd̄ tu seminas non viuificat nisi prius moriat Job. xij Qui amat aiaz suā perdet eā Aug. Si male amauerisi odisti. si bñ oderis tūc amasti. ¶ Jtē amic⁹ qui amat proximū causa vtilitatis tantuz adheret quidem ei in prosperitate. sed ipm in aduersitate reliquit. Homo enī arborē dilig̃ter seruat ⁊ frequēter visitat. q̄diu i ea fruct⁹ fuerit sz ablatis fructib⁹ fine custodia reliquit. Sicut patet i vineis ⁊ ortis q tempore fructuū clauduntur ⁊ custodiūtur. sed amotis fructibus exponunt Jsai. i. Relinquetur filia sion sicut vmbraculum in vinea ⁊ sicut tugurium in cucumerario scilicet cum non sunt fruct⁹. ¶ Jtē amator mundi similis est homini qui inebriatur ex aliqua re amara. qui scilicet p̄pter ebrietatem nō sentiret amaritudiem vnde Thren. Inebriauit me absinthio. Ebrius quippe sicut dicit Grego. quod patitur nescit. Absinthio ergo est ebrius. qui pro amore presentis seculi a sensu rationis est alienus. qui dū quicquid p̄ mūdo sustinet leue reputat. laboris amaritudinem quam tolerat ignorat. quia nimiruz delectabiliter ad omnia ducitur i quibus penaliter fatigatur. At contra vir iustus ad mundi pericula pro mūdo tolerāda eē debilis studet. finem suum cōspicit vita presens q̄ sit transitoria attēdit. ⁊ p̄ ea labores perpeti exterius renuit. cuius intrinsecus delectationem vincit.

¶ Capitulum.v.

Auari cuz magno dāno aie sue lucrāt illicita. Cecus. n. i lndo stultoz paruo⁹ poze⁹ ad lacerādū tradit. ⁊ cū cec⁹ credit scidē porcū scidit manū soc̄i. ⁊ ille suā ⁊ reportat modicū frustū sz magno stipēdio vulneri. illō emit. Sic cupidi modicū lucrū tpale acquirūt mētiēdo. iurādo. ⁊ alia illicita dicendo. vel faciendo: sed magna vulnera peccatoz q̄ ñ attēdūt cōtrahūt. Et h̄ ē qr ceci sī. Excecauit. n. eos malitia eoz. Sap. i. ¶ Jtē auar⁹ est filis ei q ē sūmers⁹ i ags q qcqd māu tenet ita fortit tenet q̄ ñ vult dimittē sz secū sūmergi. Sic auar⁹ diuitias ét male acqsitas p q̄s ét totā familiā secū sūmergit. ¶ Jtez si caput homis sit extra aq̄m ⁊ totū corp⁹ sit i aq̄ ñ sūmergit. Sic si hō sit i diuitijs multis ⁊ cor nō sit ibi si nocet. sz si cor sit ibi pit. Thre. iij. Jnnūdauerūt aq̄ sup caput meū ⁊ dixi p̄ij.

¶ Capitulū. vi.

Audire dz hō libēter q̄ loq. Mā. n. vnicuiq̄ dedit vnū os ⁊ duas aures vt velociores sim⁹ ad audiēdū q̄ ad loq̄ndū Jac. ij. Sit oīs hō vlox ad audiēdū. tard⁹ ât ad loquendum. ⁊ tardus ad iram. ¶ Item aures dz hō erectas. i. tēdētes ad celestia ⁊ dei verba nō pēdētes ad terrā vt aialia

Sz multi cõtra legẽ plꝰ hñt aures ad terrena pẽdẽtes q̃ ad eccliam erectas.ij.Thi.iij.Erit eni tẽpꝰ cũ sanã doctriaz ñ sustinebũt sz a vẽrute qdẽ auditũ auertẽt. ¶ Jtẽ auditor debẽt attẽdẽ ñ ad dicẽtẽ sz ad id qõ dr̃.Stultꝰ.n.ẽ ille q vult emẽ frumentũ vl̃ vinũ z plꝰ attẽdit ad saccũ vl̃ ad dolũ vñ erit q̃ ad ipz frumẽtũ vl̃ vinũ.Sic ẽ ille q attẽdit i sermõe nõ qõ dr̃.sz a quo dr̃ cũ tñ Johis.xvi.dñs dicat.Sermonẽ quẽ auditis ñ ẽ meꝰ Sene.Nõ te moueat dicẽtiũ auctoritas nec qꝫ dicat sz qd itẽdas Luc.x.q vos audit me audit. ¶ Jtẽ audiunt qdã vba doctrie ñ vt faciãt sz vt sciãt loq q sines st leccatoribꝰ q gustãt plã vina ñ vt emãt sz vt possint dicẽ alijs illõ bõz illõ melꝰ.Sic usti audiũt ñ vt faciãt sz vt loq̃nt z õtrahãt. ¶ Jtẽ sines st multi bꝰ z clici eũtibꝰ ad nũdias ñ vt emãt aut vẽdãt sz vt ide loquãt.ps.Firmauerũt ãbi ꝓmonẽ nequã.s. vt referrẽt:sz põz fligũt.Eze.xxxiij.Audiũt ꝓmões tuos z ñ faciũt eos ꝛc. ¶ Jtẽ auditor oblitꝰ sibi ẽ cribro qõ si põas i aquã stati iplet:sz cũ extrahit nihil rmãet.Sic multi cũ ꝓmõez audiũt aq̃ ꝓpũctõis z õuotõis plẽi st:sz cũ recesserit vacui remanẽt z auditor meoriã nõ hñt Eccli.xxi.Cor fatui q̃si vas cõfractũ oẽz sapiẽtiã nõ tenebit. ¶ Jtẽ sicut nihil ꝓdest cibꝰ q statiz sũptꝰ emittit z pilis cõceptio quã stati moz segt vel iumẽ figuras i aquã cũ eas ñ retineat vl̃ capẽ auẽ õ stati emittit.Sic nõ ꝓdest audir vbũ dei z pũcẽ illõ Aggei.i.Qui congregauit mercedes misit eas i saculũ ptusũ. ¶ Jtẽ audir oz hõ vba dei cũ fuerẽtia z auiditate.Mã cũ magna fuerẽtia z õfiderio iret ifirmꝰ ad fligas sanctor q̃ si crederet sanari.Tales ãt fligẽ st vba dei q̃ expellũt oẽz laguorẽ Sap.xvi. neqz herba neqz malagma sanauit eos dñe.sz ꝓmo tuꝰ q sanat oia.Et qr vbũ dei maioris efficatie ẽ q̃ aliq̃ fligẽ sanctor mirabile ẽ qũo aliqs ifirmꝰ rmãet vbi a ꝓmõe curaret. Solẽt ẽt hoies ad reliquas sanctor aliqd offerre sz ad istas reliquias nihil pent nisi intẽtio z operatio. ¶ Jtẽ si aliquis haberet lapidẽ preciosum qui prealeret oi auro z argẽto z oẽm infirmitatẽ curaret nõ ꝓiceret illuz sz diligẽter custodiret. Sic neqz hõ debet proijcere verbũ dei sed diligenter illõ custodire.qr prealet omni auro z argẽto sicut dr̃ in.ps.Bonũ mihi lex oris tui sup milia auri z argẽti.Glosa.Plꝰ diligit charitas dei legem q̃ cupiditas milia auri z argẽti.

¶ Capitulum.viij.

Beneficia per christum nobis exhibita figurata fuerunt in illis festiuitatibus quas iudei cõsuerat celebrar. Mãi veteri lege erãt septẽ solẽnitates tẽporales vel speciales z vna ꝓtiua vt põt colligi Nũeri.xxviij. Erat eni quasi festũ cõmunũ quod quotidie mane z vespere imolabatur agnus ad representãdum ꝓpetuitatez diuine beatitudinis. Alie aũt erãt festiuitates speciales. Inter quas ꝓma erat sabbatũ in qua libet septimana i memoriã creatõis vniuersalis. Secũda erat neomenia in quolibet mẽse in innouatõe lune ad cõmemorãdũ opꝰ diuine gubernatiõis.qr inferiora precipue variant ꝛm motũ lune. Alie vo quiqz fiebant tm̃ semel in anno scilicet fase in primo mense ad cõmemorandũ beneficiũ liberationis ẽgypto. Et festũ pẽtecostes.l.die ad recollendũ bñficiũ legis date. Alia tria celebrãt mẽse septimo q quasi totus erat solẽnis sicut dies vnꝰ In prima eni die mensis septimi erat festuz tubaꝝ in memoriã liberatiõis Jsaac quãdo abraã inuenit arietẽ herentẽ cornibus quẽ representabãt p cornua qbꝰ buccinabant.Sed decima die celebrabãt festuz expiationis ad rememorãdũ beneficiũ ꝓpiciatiõis dei sup odoratiõe vituli ad preces Moysi. Post hec aũt celebrabãt festũ scenophegie.i.tabernaculoꝝ septẽ diebꝰ ad cõmemorãdũ beneficiũ ꝓtectionis q ẽductiõis p ẽsertũ vbi in tabernaculis habitauerũt. Dñ in hoc festo debebãt habere fructũ arboris pulcherrime sez buxũ q lignũ densarũ frondiũ i.myrtũ que sunt odorifera z spatulas palmaꝝ z salices de torrẽte q̃ diu frunẽt suũ viroriẽ;z hec ine

ſtuntur in terra ꝓmiſſiõis ad ſignificãdũ ꝙ per terrã aridã deſerti eos duxerat deus ad terrã deliciosam. Octaua aũt die celebrabãt feſtũ cet⁹ atqꝫ collecte ĩ quo colligebãt a populo ea q̃ neceſſaria erãt ad expẽſas cult⁹ diuini. Et figurabãt aduentio populi ⁊ pax preſtita in terra ꝓmiſſionis. ¶ Figuraliť aũt p iugẽ ſacrificiũ figurabãt ꝑpetuitas xp̃i q̃ ẽ agn⁹ dei Heb. vltio. Jeſus xp̃s heri ⁊ hodie ipe ⁊ i ſecula. Per ſabbatũ aũt ſpũalis requies nobis data per xp̃z. Per neomeniã ãt q̃ eſt ĩceſſio lũe noue ſignificabãt illuminatio p̃mitiue eccleſie p xp̃z eo predicãte ⁊ miracula facięte. Per feſtũ aũt pẽtecoſtes deſcẽſ⁹ ſpiritus ſancti in apoſtolos. Per feſtũ expiationis emũdatio a peccatis populi xp̃ani. Per feſtũ tabernaculoꝝ peregrinatio coꝝ in hoc mũdo. in quo ambulãt in virtutibus ꝓficiendo. Per feſtũ aũt ce⁹ ⁊ collecte cõgregatio fideliuꝫ in regno celoꝝ. Et illud feſtũ dicebãt ſanctiſſimuꝫ Et hec tria feſta erãt cõtinua adinuicem qꝫ opꝫ expiatos a vitijs ꝓficere ĩ virtute quouſqꝫ puenãt ad dei viſionem. Unde dicit in. p̃s. Ibũt de virtute in virtuté. videbitur de⁹ deoꝝ in ſyon.

¶ Capitulum. viij.

Bonũ corrũpit ex admirtõe mali. Sicut legit Lu. xiii. q̃ pilatus miſcuit ſãguinẽ cũ ſacrificio galileoꝝ. qđ fit qñ id qđ ꝫ ſpiritum diligi debet ſm carnez diligit vt in beghinagio vbi ſub p̃textu dilectionis ſpũalis que eſt quaſi ſacrificiũ đo latet ſanguis carnalis affectõis. ⁊ de pallio religionis operit latrina vitioꝝ. ⁊ de xp̃o fit oſtiũ lupanaris. cũ ꝓpter deũ dilectõ fimulat. Gal. ii. Sic ſtulti eſtis vt cũ ſpiritu ceperitis nũc carne conſũmamini ¶ Capitulum. ix.

Aro domanda eſt in iuuentute ⁊ in ſeruitutem c ſpiritus redigẽda. Stult⁹ eni eſſet q̃ non domaret equũ ſuũ vſqꝫ dum ſenex eſſet. Sic qui non domat carnẽ ſuã in adoleſcẽtia. ſz nutrit eã deli cate. ita ꝙ nõ põt eã poſtea tenere. ſz ꝓiicit eaꝫ in lutũ peccati Pro. xxix. Qui delicate a pueritia nutrit ſeruũ ſuũ. i. corpus ſuũ poſtea illũ ſentiet ꝓtumacem. ¶ Item ignis ꝓcupiſcẽtie extinguẽd⁹ eſt dũ puus eſt. q̃ tũc de facili põt extingui. Fatuus reputaret ille q̃ expectaret ignẽ amouere a domo ſua donec eẽt magn⁹ ⁊ fere tota domus cõbuſta. Sic qui in adoleſcentia non reſtringit carnẽ ſuã. Bern. abſcõdis ignez ĩ ſinũ iã veſte defluẽte exuſto iã latere? adhuc ꝓſulendũ eſt an extinguas illũ. Nunqd põt hõ abſcõdere ignẽ in ſinu ſuo ⁊ veſtimẽta illi⁹ nõ ardeãt. ¶ Itẽ caro quantũ cũqꝫ luxurioſa põt vinci abſtinẽtia. Non eſt. n. adeo forte caſtrum qđ nõ põt capi ſi victualia ſubtrahãt. nec adeo magn⁹ ignis q̃ꝑ ſubtractionez lignoꝝ nõ extinguatur Pro. xxvi. Cũ defecerint ligna extinguet ignis. i. luxuria ex defectu delitiaꝝ ¶ Itez caro eſt ſicut mulier q̃ blãdiẽdo attrahit hoies ad peccãdũ. Pro. vii. Dr de muliere q̃ multis ſermonib⁹ ⁊ blãditijs labiorum protraxit iuuenẽ ſtatim ſecutus eſt eã qua ſi bos ductus ad victimã. ¶ Itez eſt ſicut latroniſſa q̃ peregrinis obuiãs in ſilua vl ãbiguo die ꝓmittit ſe ducturaz eos ad rectã viã vel ad bonũ hoſpitiũ ⁊ poſtea ducit eos ad malũ ⁊ põit eos ad man⁹ latronũ. Jdeo dr Eccli. xviij. Poſt cõcupiſcentias tuas non eas ⁊c. ¶ Capm. x

Clericoꝝ perfectio ⁊ dignitas oñditur ex tonſura ⁊ c raſura capitis eoꝝ. Fit enim eis tonſura ⁊ raſura in modũ corone. q̃ corona eſt in ſignum regni ⁊ pfectionis cũ ſit circularis. Illi aũt q̃ diuinis miniſterijs applicant adipiſcunt regiã dignitatez ⁊ pfecti in vtrumq⁹ eſſe tenent. Cõpetit ét eis rõne ſubtractiõis capillorum. ⁊ ex parte ſuperiori p raſuram ne mẽs eoꝝ tpalibus occupationib⁹ a cõtemplatiõe diuinorum retardet ⁊ ex pte inferiori p tõſurã ne eorum ſenſus tpalib⁹ obuoluant. ¶ Itẽ clerici ⁊ miniſtri eccleſie xp̃i debẽt ſe lauare et ſanctificare ſpũaliť ſicut miniſtri ⁊ leuite i veteri lege faciebãt corpaliter. Nam qñ

intrabant tabernaculū laudabāt sacerdotes manus ꝫ pedes. Radebāt sacerdotes oēs pilos carnis sue aspgebant ēt aqua lustratiōis. ¶ Item cōsecrabant que scz cōsecratio fiebat isto modo. Nam pōtifices ꝫ sacerdotes prio postq̄ abluti erāt induebant qbusdam vestimētis spālibus. Spāliter aūt pontifex oleo vnctiōis in capite vngebatur. Leuite vo nō habebāt aliam cōsecrationem q̄ qō offerebantur domino a filijs israel per manus pontificis q orabat pro eis. Minorum vo sacerdotū singule manus consecrabant. ꝫ de sanguine aialis immolati tingebatur extremuz auricule dextre ipsorum ꝫ pollices pedis aut manus dextre. Aspergebātur ēt ipsi ꝫ vestimenta ipsoꝝ sanguine aialis immolati. Offerebātur ēt in consecratione ipōrum huiusmodi sacrificia. vitulus p̄ peccato. aries in holocausto. aries etiā consecratiōis. canistra panum. Imponebantur autem super manus eoꝝ adipes arietis. ꝫ torta panis vnius. ꝫ armus dexter. Leuite vo applicabantur ad ministeria per hoc qō intromittebātur in tabernaculuz federis. quasi ad ministranduz circa vasa sanctuarij. Similiter ergo clerici qui sūt consecrandi ad spirituale ministeriuz xp̄i sunt primo purificandi per mysteriū baptismi. i. lachrymarū in fide passionis xp̄i que est expiatiuū ꝫ purgatiuū sacrificiuz ꝫ debēt radere pilos carnis. i. oēs prauas cogitatiōes. Debent ēt ornari vestib⁹ virtutum ꝫ p̄secrari oleo spūssancti ꝫ aspsione sanguinis xp̄i. ꝫ ita debēt esse intēti ad exequēda spiritualia ministeria.

¶ Capitulum. xi.

Cogitatiōes ma'e preparāt locū diabolo. Maz quādo aliqs magn⁹ dñs vult hospitiū hēre i aliqua domo p̄mittit nunciū ad p̄parandū sibi hospitiū ꝫ vbi recipit ibi descēdit. Sic diabolus p̄mittit malas cogitatōes vt ei p̄parēt hospitiū ꝫ vbi recipiunt ibi declinat dicēs: q vos recipit me recipit ꝫ q vos spnit me spnit. ¶ Item parui latrūculi p paruū foramē dom⁹ intrātes aperiunt domū magnis latronib⁹ Sic vane ꝫ inutiles cogitatiōes p̄ sui frequētiam aperiūt domū p̄scie magnis peccatis p consensum mētis ꝫ captiuā ducūt aiam spoliatā gratuitis sicut dr. iij. Regū v. Latruncul⁹ syrie captiuā duxerunt de terra israel p[uellam]. ¶ Cap. xij.

Confiteri dz homo aīi mortem. Latro enim sentiēs venire iudicem ad domum suam furtū ejicit de domo anteq̄ iudex veniat. Sic peccatū est per confessiōez ejiciendū de domo anime ante mortem. Eccles. xxxi. Precurre prior in domū tuam ꝛc. Et in eodem. Confiteberis viuēs viuus ꝫ sanus cōfiteberis. ¶ Item cōfessionem p̄cedere dz peccatoꝝ premeditatō Nam dispēsator domus vel villic⁹ expēsas coram dño suo cōputaturus pri⁹ per lapillos p̄putat anteq̄ dño suo appareat ꝫ diem ꝫ causam. Sic ꝫ tu peccatorū tuorū cōputationē facias anteq̄ dño tuo in cōfessione appareas. ¶ Item orator vel advocatus anteq̄ coram iudice veniat rōes suas vel allegationes ordinat ꝫ affirmat Sic ꝫ tu ad forum cōfessionis premeditatus accedas. Ecclesiastici. xviij. ante iudicium para iusticiam tibi. ¶ Cap. xiij.

Compunctio q̄ p̄uenit ex desiderio supne patrie assimulatur lotioni q̄ fit cum niue. Nam nix man⁹ multuz mūdat ꝫ ablait. desup p̄cedit ꝫ in terrā descēdit. Sic lachrymarum cōpunctione manus sordide. i. opera feda vitioꝝ mundantur vnde Job. ix. Si lotus fuero quasi aqs niuis ꝫ fulserint velut mūdissime manus mee. Cū enim p̄ cōpunctiōis fletum lauat aia man⁹. i. opera efficiūtur fulgida ꝫ mūda. ¶ Item illa cōpunctio bene aiam abluit que desup p̄cedit. Nā sicut dicit gre. Sunt pleriqz qui per orationū lamenta se cruciāt. sed tñ cum totis lamentoꝝ laboribus ad sola terrena desideria exudāt cōpungunt in fletib⁹ vel p̄cibus: sed felicitatis trāsitorie gaudia exgrūt. Vos itaqz

niuis aqua nō abluit.qz cor flet⁹ ab imis venit.Qui vo circo plorat.qm supna p̄mia ꝺsiderat:aqua niuis hos diluit.qz celestis cōpunctio infundit. Nam cū perēnem patriā per laměta appetūt etiusqz accensi desideriis plangūt a sūmis accipiūt vnde mūdēt. ¶ Item nix inferius ad terram descēdit.in quo designat cōpunctionum humilitas.Dñ Grego. Aque niuis sunt laměta humilitatis. Sūt.n.nōnulli q lamenta hñt:sed humilitatē nō habēt q afflicti plangunt:sed tñ in ipsis fletibus cōtra ꝓmor vitam superbiunt vel cōtra ordinatiōes cōditoris erigūtur. Hi nimirum aquas habēt sed aquā niuis nō habent z ideo mūdi esse nequeūt qz humilitatis fletibus minime lauant. ps. Niue dealbabunt in selmon.selmon enim interpretatur sensus. Et nix ergo in selmō est in sensu mentis humilitas cōpunctiōis q̄ .s. dealbātur qui vitior nigredine fuerāt offuscati. Item cōpunctiōis feruores diabolus impedire conat imittēdo aliq̄ affectionē z occupationē terrenā. Sicut hō qñ vinū siue mustū multum bullit z feruet.ita q timet ne forte dolium rumpat tunc imittit intus caseum terrestrez:z tūc recipit vapor z feruor in poris casei z cessat periculū z ebullitio remisso feruore. Quid est enim vinū seu mustū bulliēs nisi cōpuncto feruens de quo ps.ait. Potasti nos vino cōpunctionis. Cui nimir diabolus feruorem tollit cuz caseū terrestrem imittit. Quia dum cōpunctā mentē ad terrenā affectionē vel occupationem trahit feruētez spūz citi⁹ frigefacit. ¶ Jtē cōpūctiōis lachryme diabolū cū exercitu suo sūmergunt. Dñ Exodi.xiiij. Pharao cū exercitu suo sūmersus est in mari.ps. Cōtribulasti capita draconū in aquis.

¶ Capitulum.xiiij.

Onsolatiōes diuine hūilib⁹ dant nō superbis. Nā mat dat lac filio quando paruus est. sed quando magnus est subtrahit ei. sic deus humiles cōsolat nō superbos.hs Si nō hūiliter sentiebā sed exaltaui aiaz meā.sic ablactat⁹ eq sup matrē suā ita retributio i aia mea Judith.viij. Expectem⁹ hūiles ꝓsolationem ei⁹.ij.Corin.vij.Qui cōsolat humiles cōsolatus est nos.ps. Hec me ꝓsolata est in hūilitate mea. ¶ Jtē ꝓsolatiōes spūales nō dant peccatorib⁹ q̄rentib⁹ cōsolatiōes mūdi vel carnis. Nā mr nō lactat filiū cū comedit alia cibaria Ber. Delicata est diuina ꝓsolatio nō ꝓcedit admittētib⁹ alienā. Jō filijs israel nō est datū mana dōec defecit farina quā tulerāt ꝺ egypto. Jtē clamatores vini vel tabernarij nō dāt gustare de vino suo porcis vel canib⁹ vel leprosis. Sic ēt deus nō dat de ꝓsolatiōe sua luxuriosis gulosis detractorib⁹ z alijs pcōrib⁹ Et sicut dicit Aug. Impi⁹ dulcedinē dei nō sentit.qz de febre iniqtatis palatū cordis amisit. ¶ Jtez ꝓsolatiōes celestis dulcedinis dant sanctis in mūdo isto q̄si ad pliandū vt magis ad plenitudinē gre ferue scat desideriū. Nā vini vēditores aliquā tulū dant gustare volēt⁹ emere vt suauitate vini ꝓgustata ad emēdū alliciant. Augu. Gustaui te z esurio tetigisti me z exarsi in pacē vel ꝓcupiscentiā tuā.filr aucupator parū plibat accipitrē suū vt ardenti⁹ volet ad p̄dā. Et ille q vult vēdē bladū snū parū portat ad forū z dicit mercatoribus. de tali satis vēdā vobis. hēo n.atria mea plena. Sic de⁹ amicis suis in vita ista dat pax de dulcedie sua vt eos alliciat ad eā.ps. Preuēisti eū in bñdictiōib⁹ dulcedis Et tō Apo.aliquātulū de gria sua oñdit i trāsfiguratiōe. ¶ Jtē ꝓsolatiōes dine dant tribulatis z amaricatis. Dicit.n. Boetius in libro de ꝓsolatiōe q in palatio Jouis erāt duo dolia vini vnū de optio vio aliud ꝺ amarissimo:z qcūq volebat bibere de bono oportebat q pri⁹ biberet de amaro. Sic q vult bibē de vino dine ꝓsolationis.oz q pri⁹ bibat de vino amaritudinis q̄ ꝺ vio ꝓsolatōis Gre.si mēs appetit qꝺ demulcet pri⁹ gustet qꝺ dolet. ¶ Ca.xv.

Ontēplatui viri dormiēti⁹ assimilant.qz sicut dicit gre. Frequēter hoies dū in lecto qescūt sōnior visiōe turbant Quasi.n.somnia vel visiōes

sunt imaginatiões vltimi districticq exa/
minis qõ iam vtiq; p timorẽ cernim⁹ sed
tñ ꝛ veraciter non videmus. Beati itaq;
viri ad cordis semp secreta redeũt. cũ ab
hoc mundo vel vltra votũ pspera vel vl
tra vires aduersa patiuntur: atq; a terre/
nis laboribus fessi q̃si stratũ vel lectũ cubi
le mentis petũt. Sed dum q̃busdã imagi
nibus cogitationũ q̃ sint subtilia iudicia
diuina cõspiciũt: quasi intra status sui re
gem somnij visione turbãtur. Contẽplã
tur enim q̃ districtus iudex veniat q duz
vi imense magnitudis cordiũ secreta illu
minat: oẽs ante oculos culpas reuocat.
pensant quãta illa sit verecundia in ꝑspe/
ctu tũc totius humani generis angelorũ
oiuz archangelorũq; confundi. ꝑpendũt
qs post confusionẽ cruciat⁹ maneat cum
q reatus aiam imortaliter morientẽ ꝛ in/
deficientẽ carnẽ gehẽna cõsumat. Cũ ita/
q; tam pauida imaginatiõe mens quant.
qd aliud nisi triste somniũ videt. Vñ Job
vij. Si dixero ꝑsolabit me lectulus meus
ꝛ releuabor loquẽs mecuz in stratu meo
terrebis me p sõnia ꝛ p visiones horrore
concuties.

¶ Capitulũ. xvi.

Ontinentiã seruare volẽs
ꝛ a gule delectatiõibus uõ
c abstinere silis est ei qui do/
mum suã illesam custodire
disponit ꝛ tñ ignem ꝛ ligna
ꝑpriis manibus apponit. Nam ibi ꝛ po
tus calidi sũt ꝓcupiscẽtie ꝛ ignis luxurie
vehemẽter inflãmatur. Eccl. xxviij. Secũ
dum ligna silue sic ignis ardescit. Vñ talis
si de luxuria tentat nõ inuit⁹ sed volũtari
us vrit. Debet ẽt q vult eẽ ꝓtinẽs mulie/
rũ vitare ꝓsortia alioq; silis est ei q suo
ruz hostiũ insult⁹ formidat. ꝛ tñ sic fatu⁹
eoꝝ loca vel ꝓsortia nõ vitat. Talis ergo
si tentat ab eis q̃si ipse seipz occidit. Et ta/
lis est cõtinẽs q multerũ ꝓsortijs sedulo
se imiscet. Eccli. xl. Qui amat piculũ i illo
pibit.

¶ Capitulum. xvij.

Or suũ nõ dz aliqs alicui rei
apponẽ nisi prio bñ videat
c vbi apponat. Lusor. n. scacũ
a scacario sublevatũ diu te/
net in manu ꝛ cũ magna deliberatiõe pũ
det vt in tali loco assideat ne ab aduersa/
rio capiat. Sic dz põ facẽ de corde suo ca/
uẽdo ne in loco turpi ꝛ piculoso ꝛ aduer
sario discoopto illud ponat sed in deo q
est securitatis locus ꝛ custos inviolabilis.
¶ Itẽ cor aperiendũ est deo sicut schola
pici magistro ad audiendũ Job. xxxiij.
Adapit aures viroꝝ ꝛ erudiẽs eos instruit
disciplina. Sz multi claudũt et aures cor/
dis vt ñ audiãt more aspidis surde ꝛ ob
turãtis aures suas ne audiat vocẽ incan/
tãtis. ¶ Itẽ aperiendũ est siẽ fenestra lumi/
ni ad videndũ. q. Macha. i. Adapiat dñs
cor vestrũ in lege sua. Sed multi claudũt
vt qeti⁹ dormiãt Job. xxiiij. Ipsi fuerũt re/
belles lumi ꝛ tales silẽs sunt noctuis ꝛ illi
ceco q fugerat beatũ Martinũ vt nõ illu
minaret. ¶ Itẽ aperiendũ ẽ sicut talam⁹
spõso ad recipiendũ Apo. iij. Ego sto ad
hostiũ ꝛ pulso. pulsat. n. de⁹ manu bñficio
rũ. vl vẽga flagellor. Solet. n. dici q̃ q pul
sat magno strepitu nõ venit manu vacua
sed aliqd portat: ꝛ tõ hilarit recipit. Quã
to ergo magis spõso apiendũ est q cũ ma/
gna multi udie donoꝝ venit vtraq; ma/
nu plena s. sinistra tpalib⁹ ꝛ dextra spũali
b⁹ Cãt. v. Surrexi vt aperirẽ dilecto meo

¶ Capitulum. xviij.

Rux xpi est sic virga Moy
si q̃ pharao. i. diabolus mul
c tipliciter flagellat. Crux est
tropheũ aduersus diabolũ
vt nõ appropinq̃t vastator.
¶ Itẽ qua magorũ spẽtes. i. demonũ ten
tatiões deuorãt. ¶ Itẽ est sic lignũ Moy
si oñsuz quo aq̃ amare. i. tribulationuz ꝛ
aduersitatũ amaritudis dulcorant. Eccl.
xxviij. Nõne a ligno idulcorata est aqua.
¶ Itẽ est sicut vga assueri q̃ ad regis aulã
i. ad dei gloriã iter ꝑparat. Hester. ij. Mul
lus trãsibat ad regẽ nisi virga deosculata

¶ Caplm. xix.

Stodia sui mala ꝛ debilis est
cã mort̃ ꝛ pditiõis aie sic̃ ille q
c hẽret inimicos feroces ꝛ capi
tales cũ q̃rentes si ostiũ dom⁹
in q̃ gesceret aut aptũ diuine

ret aut ibi debilē custodē ponēt facilit oc
ciderēt.sicut p3.ij. Reg.iij.exēplo isboset
q ad custodiā dom⁹ nō ostiariū posuit vñ
venientes filij Rēmon berochite Rechab
⁊ banaa igressi sūt domū isboset q dormi
ebat sup stratū suū meridie ⁊ ostiaria do
mus purgās triticū obdormiuit. Ingressi
sūt aūt domū latenter assumētes spicas tri
tici ⁊ pcusserūt eū in inguine.sicut.n. dicit
Gre.Ostiaria triticū purgat cū mētis cu
stodia discernēdo vtutes a vitijs separat
q̄ si dormiat in morte ppij dñi insidiato
res admittit.q⁹ cū discretiōis sollicitudo
cessauerit ad interficiendū aiam maligni
spiritib⁹ iter pādit q igressi spicā tollūt:q⁹
mox bonaꝝ cogitationū germia auferūt
atq; in inguine ferūt q⁹ vtutē cordis dele
ctatiōe carnis occidūt. In inguine qppe
ferire est vitā mētis carnis delectatōe pfo
rare. Nequaq; aūt isboset iste hac morte
succūberet.si nō ad ingressum dom⁹ mulie
rē.i.ad mētis aditū mollē custodiā depu
tasset. Fortē nāq; virilisq; sensus ppōi cor
dis forib⁹ oz quē nec negligētie sōnus op
primat nec ignorātie error fallat. Vñ bñ
isboset appellat⁹ ē q⁹ a custodia femie ho
stilib⁹ gladius tradit isboset qppe vir ꝓfu
sionis dr. Vir aūt ꝓfusiōis ē q fortē mentē
custodia munit⁹ nō ē. Q⁹ dū vtutes se hē
re estimat subitrārta vitia nesciētes necāt.
Tota itaq; vtute muniēd⁹ ē aditⁿ mētī ne
q̄ eā isidiātes hostes penetrēt foramie ne
glecte cogitatōis. ¶ Capm.xx.

Electatōes pñtis vite q̄rēs
assilit ei q cōmedit vuam
acerbā. Illi.n.q cōmedit p
mo vuaꝝ acerbaꝝ obstupe
scūt dētes.ita q⁹ nō pt po
stea alios meliores cibos cōterere. Et sic illi q sumit pñtis vite dele
ctatiōes mētis sensus ligant vt nō possit
cape delitias spūales. Dicit.xxxi. Dis q cō
mederit vuā acerbā obstupescēt dētes ei⁹
Gre. Vua acerba est fruct⁹ aū tps. Quisqs
.n. pñtis vite delectatiōib⁹ satiari desiderāt
quasi fruct⁹ ante tps commedere festinat
Qui igitur vuā acerbam cōmedit dentes
ei⁹ obstupescūt q⁹ q pñtis mūdi delecta
tionib⁹ pascit interni ei⁹ sensus hgantur
vt iaꝝ spūalia incidē.i.intelligē neq̄ant q⁹
vñ in exterioꝝ delectati sūt inde in intī
mis obstupescūt ⁊ cū de peccato aia pasci
tur panez iustitie edē non valet qm̄ ligati
dentes.i.sensus ex peccati ꝓsuetudie iustū
qđ intus sapit cōmedere nequaq; possūt.

¶ Capitulum.xxj.

Diabolus filis est mulieri
volēti capere muscas que
linit ollam suam intrinse
cus cuꝝ lacte ⁊ tunc muscę
intrant ⁊ cū multitudo in
trauerit includit eas ⁊ suc
endit. Sic diabolus delectationem pecca
ti offert ⁊ homīnē capit p consensum pec
cati ⁊ captum ligat per cōsuetudinem. de
inde in ignem inferni trahit. Ideo in prī
cipio tentationis clamandum esset sicut
dicitur.iij. Regū.iij. Mors in olla mors
in olla scz corporis ⁊ anime in delectatio
ne venenosa. ¶ Item diabolus est sicut la
tro qui promittit cōductum viatoribus
⁊ postea iugulat diuertere facies a via re
cta. Sicut patet exemplo iuuenis q⁹ vole
bat ire ad amasiam ⁊ inuenit pontem ru
ptum super magnam aquam ⁊ assitit dia
bolus ei super magnum equū ⁊ fecit euꝝ
ascendere post se promittens ei cōductū
bonum:⁊ statim insiliens in aquā precipi
tauit eum ⁊ suffocauit.

¶ Capm.xxij.

Quinte sunt cause timoris
⁊ psecutionis ⁊ pauptas ē
cā securitatis. Nam si ar
bor nō haberet fruct⁹ non
inueniret qui pūceret la
pidem sup eam vel ramuꝝ
traheret. Cum aūt abundat fructib⁹ vix
transit aliqs q nō pūciat sup eam lapidez
vel ramū frangat. Sic q diuitias hz inū
dias latronū ⁊ oppressiones principum ⁊
exactiōes violentoꝝ officialiū nō euadet
a qbus pauperes sunt immūes. Habacuc
ij. Vhe ei qui multiplicat non sua vsque
quo ⁊ aggrauat contra se densum lucum.
ac. ¶ Item diuites qui hēre volunt abū
dantiā mundi hēbunt penuriam infernī

Cōsuetū est enī q̄ qui ābūdāter prāsus est vel cōsumauit vt paruꝫ superſit ei qđ cenet. Diuites ergo mali in hoc mūdo cōsumāt abūdāter ꝛ iō iuſtū est vt parū superſit qđ pꝫ i diuite epulone Lu. xvi. Multū enī splendide in mane huiꝰ vite comedit. ꝛ ideo merito in veſpere huius vite. i. fine paꝫ cenauit. q̄ ad cenā ſuā guttā aque habere nō potuit. Sꝫ ecōuerſo ſācti pauperes in mane huiꝰ vite comedūt parū. i. paruā vl nullā huiꝰ mūdi ōlectatōez habēt ꝛ iō iuſtū é vt i veſpa huiꝰ vite habeāt magnaꝫ cenam.

¶ Capitulū. xxiii.

Lauio ejcit a mēte aduēiē te tētatōe. ſicut tyrānus ejt ciť ō ciuitate aduenīēte fortiori hoſte. Mēs enī cū in elatōez ſe erigit q̄ſi i tyrannidem erūpit. habet autez tyrānidis ſue ſatellites fauentes ſibimet cogitatiōes ſuas. ſed cum ſup tyrannuꝫ hoſtis irruit fauor mor ſatellitū ceſſat. Intrāte nāq; aduerſario ſatellites fugiūt cūq; territi decliināt. quem in pace poſiti calida perſuaſione laudabāt. ſubductis vō ſatellitib⁹ hoſtis ſolus remanet. Q̄ recedentibus elatis cogitationibus pturbatꝰ animꝰ ſe ſolūmodo i tētatōe videt. Et iccirco pia cōditoris diſpēſatione agit. vt de ſe cōfidēs aia tētatiōe pulſet q̄ infirmata gd ſit inueniat. ꝛ ꝓſūptiōis faſtū ōponat vt dic̄ Gre.

¶ Capitulum. xxiiij.

Lecti dei aſſimilāť ſeruis dū ſt in vita p̄ſenti triplici rōne ſcz ſubiectionis affectiōis ꝛ paſſiōis. Et hec triplex rō tangit Job. vij. Sicut ſeruꝰ ōſiderat vmbrā. ſic ꝛ ego habui mēſes vacuos ꝛ noctes laboriosas enumerauī mihi. In eo enī q̄ dicit ſeruꝰ tāgit ſubiectionē. Sūt. n. electi dei ſuituti corruptionis ſubiecti q̄ſq; ad libertatez perueniāt glorie filioꝝ dei. Dū ſicut dicit Gre Electꝰ q̄ſq; q̄ſq; infirmitatis corruptione ꝓſtrigit ſub dominātē corruptiōis iugo quaſi ſub eſtꝰ ārietate retinet. Qui nūmq; cū corruptiōe exutꝰ fuerit. tūc ſibimetipſi libē trāgillus inoteſcit. Dū Ro. xi dr̄ qđ ipſa creatura liberabit a ſeruitute corruptōis i libertatē glie filioꝝ dei. Ac ſi aperte diceret pena corruptōis nūc aggrauat. ſz tūc ſcorruptōis gloria exaltat. Et quātū ad p̄ſentē neceſſitatis pōdera nūc i filijs dei de libertate nihil oſtdit tūc ad ſubſequētē libertatē gloriā tūc in famulis de ſeruitute nihil appebit. Creatura ergo ſeruitute corruptōis exuta. ꝛ dignitate libertatē accepta i filioꝝ dei gloriā vtit. q̄ vnita deo p ſpūm ōſtī hīſpz q̄ creatura é trāſiſſe ac ſubegiſſe declarat. ¶ Scdo tāgit rō affectiōis ſiue ō ſideriī. q̄ deſiderat vmbrā. Mā electꝰ dei ſuſqz iugū miſere corruptiōis portat ſub anguſtia tētationū eſtuat ꝛ iō vmbrā. i. refrigeriū q̄ttis deſiderat. vñ Gre. Vmbraꝫ deſiderare ē poſt tētatōis eſtū ſudoremq; opis eſſni refrigeriī q̄tē q̄rere. Manc nāq; vmbrā ſeruꝰ ille deſiderabat q̄ dicebat. Si tuuit aīa mea ad deū viuū ꝛc̄. ¶ Tertio tāgit rō paſſiōis cū addit. Sic ego habui mēſes va. et noctes laboriosas enumerauī mihi. Mā ſeruꝰ multa incōmoda patit ſiue i victꝰ defectu ſiue in laboris exceſſu. Sic electi ꝓut dicit Gre. q̄uis rex ꝓditori deſeruiāt. ſepe tñ eos rex iopia coanguſtat. p amorē deo inhērēt ꝛ tñ ſubſidio vite p̄ſentī egēt. Qui ergo p actōes ſuas p̄ſentia ñ q̄rūt. a mūdi cōpēdijs vacuos mēſes ducūt noctes q̄q laborioſas tolerāt q̄ aduerſitatū tenebras ñ ſolū vſq; ad iopiā ſz ſepe vſq; ad corpis cruciatū portāt. Deſpectū nāq; egeſtatēq; ꝓpeti laborioſū mētib⁹ hōis ñ ē. Sz cū vſq; ad afflictōez carnī aduerſitas vtit. labor ꝓculdubio ex dolore ſēnt. Vñ forte iō dei ſeruꝰ mēſes vacuos hēre dr̄ q̄ laborē tā ſuſtinet ſz p̄miū nōdū tz:ē tolerat illō expectat. Noctes vō laboriosas enumerat. q̄ aduerſitates ſibi p̄ſentī tp̄is ſepe in vtilibus exercēdo coacerūat. Mā ſi p̄ſicere i mente nūc appetit minꝰ fortaſſe aſpera q̄ mundi ſunt ſentit.

¶ Capitulū. xxv

Rubeſcētes būfacere debēt facere ſic̄ ſit eqs vmbratici. Equi. n. vmbratici ſonitu tinabuli vel foliī vel vmbra arborum terrentur ꝛ non

audēt transire. Sed armigeri q eos eqtāt faciunt eos transire frequēter p loca que formidant. Sic ⁊ illi facere debent. vt ea que magis formidāt frequentius faciant ¶ Item tales sunt sicut pueri q timēt latratum catulorum qui adhuc mordē nesciunt. Sed mater pueri eūz securat catulum capiendo ⁊ ad puerum adducendo. Et sic talibus illa opera que stulte erubescunt vel timēt precipue sunt iponenda.

¶ Capitulum. xxvi.

De eucharistie sacramentū q̄ꝫte sit dignitatis. quātāqz idoneitatez gr̄e in se habeat representat sacerdos in his que dicit siue facit in missa que sūt octo. Nam primo premittit ꝓparatio quedam continens quattuor partes. ¶ Prima enī ps eiꝰ est laus diuina in introitu misse. ¶ Secunda vo ps cōtinet cōmemorationē presentis miserie inuocando dei misericordiā ter dicēdo. kirieleison prima vice pro ps̄ona patris. scōa filij. tertia spūssancti. Et hoc ꝫ triplicē miseriā ignorantie. culpe ⁊ pene. ¶ Tertia ps cōmemorat celestē gloriam ad quā ibimus post p̄nītem miseriā in gloria in excelsis. qō in festis dicit. in q̄bus predicta gloria recollit. Intermittit aūt in officijs luctuosis que ad ꝯmemorationē p̄sentis miserie spectāt. ¶ Quarta vo ps cōtinet orationes quas sacerdos pro populo facit. vt digni tanto misterio habeātur. ¶ Scōo vo loco premittit instructio fidelis populi. qz hoc sacramentum est signū vel sacramētū fidei. Et hoc dispositiue fit per doctrinā ꝓphetarum ⁊ apostoloꝝ que in eccl̄ia legitur. s. a subdiaconibus vel diaconibꝰ predicata. Sed qz xp̄o credimꝰ tāq̄ veritati diuine lecto euāgelio symbolū fidei cantat. Cantatur aūt in festis de q̄bus fit aliqua mentio in symbolo vt in festis xp̄i beate Marie ⁊ apostoloꝝ q hāc fidē fundauerūt. ¶ Tertio populo p̄parato ⁊ istructo ꝯn̄r accedit̄ur ad celebrationē mysterij. q̄ qdem offert vt sacrificiū. ⁊ ꝯsecrat ⁊ sūt vt sacrm. Dn̄i p̄cio pagit oblatio scōo ꝯsecratio materie. Tertio p̄ceptio eiusdē. Circa primū duo agunt. s. laus ppli in cātu offertorij ⁊ oro sacerdotis petentis vt oblatio ppli sit deo accepta. Deinde in cōsecratiōe q̄ supnāli vtute agit p̄cio excitat ppl̄us a duobꝰ in p̄fatiōe. vñ monet sursum h̄re corda ⁊ iō pꝰ p̄fationē. ppl̄us laudat deitatez xp̄i cū angel̄is dicēs. Sanctꝰ sanctꝰ sanctus. ⁊ humanitatē cū pueris dicēs. Bn̄dictꝰ q̄ ⁊c. Trina aūt crucis signatio. q̄ fit super illa vba. Hec dona h̄ mūera h̄ sancta sacrificia illibata. signat xp̄i traditiōez q̄ facta ē a iuda. ⁊ iudeis ⁊ gētibus. Scōa est xp̄i vē ditio q̄ facta est sacerdotibꝰ scribis ⁊ phariseis ⁊ hec signat p aliā crucis signatiōem sup illa vba. bn̄dictā ascriptā ratā ad ꝓstēdendū p̄ciū venditiōis. xxx. dēn. Adduntur aūt due cruces sup illa vba vt nobis corpꝰ ⁊ sanguis ⁊c. ad designandū ps̄onaz iude vēditoris. ⁊ xp̄i vēditi. ¶ Tertio autem duo fuerūt in cena. s. panis ⁊ vinū p̄figuratiua passiōis xp̄i. Ad qō signādū fiūt due cruces. vna in ꝯsecratiōe corporis alia in ꝯsecratiōe sanguis. ¶ Quarto fuit ipa passio xp̄i vñ ad repētandū q̄nqz plagas fit q̄nto q̄nc̄uplex crucis significatio sup illa vba. hostiā purā ⁊c. ¶ Quinto repr̄esentat extēsio corpis. ⁊ effusio sanguinis ⁊ fructus passiōis p trinam crucis signationē. q̄ fit sup illis vbis. Corpꝰ ⁊ sanguinem sūpserimus ⁊c. ¶ Sexto repētatur triplex oro quā fecit in cruce. vnā p ps̄ecutoribus. cum dixit. Pater ignosce ⁊c. ¶ Scōam p liberatiōe a morte cuz dixit. Deus deus meꝰ. ¶ Tertia ptinet ad adeptionē glorie cū dixit in manus tuas cōmendo spiritū meū. Et ad hoc repētandū fit trina crucis signatio sup illa verba sanctificas: vinificas: benedicis. ¶ Septio repētant hore tres q̄bus xp̄s pepēdit in cruce. s. a sexta vsq̄ ad nonā. Et ad hoc repētandū fit iterū trina crucis signatio sup illa vba. p̄stas nobis p ipm ⁊c. ¶ Octauo repētat̄ separatio aie a corpe p duas cruces ēt calicem factas. ¶ Nono repr̄esentatur resurrectio tertia die facta per tres cruces. que fiūt ad illa verba. pax domini ⁊c. Nota ēt q extēsio brachiorum

quã facit sacerdos ostendit extensionem brachioꝝ xpi in crucem. Qñ aũt manus interdũ iungit ⁊ inclinat suppliciter ⁊ humiliter horãs. designat humilitatẽ ⁊ obedientiã xpi ꝑ qua passus est. Qñ aũt digitos tenet vnitos post ꝯsecrationẽ. fit hoc vt si aliqua ptícula adhesisset ñ dispgatur Nota ẽt ꝙ sacerdos se qnqes vertit ad populũ. ad designádum ꝙ christus in die resurrectionis quinqes apparuit. Episcopus aũt qui repñtat psonaꝫ xpi dicit. pax vobis. primo ad populũ. sicut dominus dixit post resurrectionẽ apostolis. Nota ꝙ fractio hostie designat prio ipsam diuisionem corpis xpi que facta est in passiõe secũdo distinctionem corporis mistici ſm diuersos status. tertio distributionẽ gratiarum ꝓcedentiuꝫ a passione xpi. Nota ẽt ꝙ pars hostie in calicẽꝫ missa designat ipm xpm ⁊ beatissimã virginẽ. ⁊ si qui alij resurrexerũt cum eo. pars cómesta ambulantem adhuc sup terraꝫ. pars reseruata vsqꝫ in finem misse corpus xpi in sepulchro. Nam corpora sancto ꝝ vsqꝫ in finẽ erũt in sepulchris. Hoc aũt ho die nõ seruat. s. reseruãdo partẽ vsqꝫ in finẽ misse. Tñ signatiõ ptiũ manet Oñ versus. Hostia diuiditur in ptes tricta beatos. Plene sumpta notat viuos. seruata sepultos.

¶ Capitulum. xxvij.

Amiliaritas multa virorũ cũ mulieribus piculosa est Qꝫ sicut papilio iuxta candelã tñ volitat ꝙ tandẽ se cõburit. Sic hõ iuxta mulierem sedẽdo ⁊ colloquẽdo. vñ Hiero. dicit Ostiũ tuũ mulierũ pedes nunq̃ intrẽt. Sed si videris mulierẽ bñ ꝙuersantẽ mente dilige nõ corpali frequẽtia. qꝫ nõ est securũ fenũ ⁊ stuppe esse iuxta ignẽ Bernñ. Cũ muliere semp esse ⁊ eã nõ cognoscẽ maiꝰẽ q̃ mortuũ suscitar ⁊ si qõ minꝰẽ nõ potes qũo qõ magis est credã: Terra bõa ẽ in se. ⁊ aq̃ bona ⁊ mũda tñ si sil' apponant' faciũt lutũ ⁊ seinuicem polluũt. Sic est de hoie ⁊ muliere.

¶ Capitulum. xxviij.

Idem pre oĩbus alijs constitur diabolus hoi auferre. qꝫ est lumẽ aie sicut latro ꝙ intrat domũ lumẽ extinguit ⁊ fenestras claudit ne videatur. Et sicut mercator deceptor tenebras querit vt decipiat. Jo. v. Qui male agit odit lucẽ. Hec ẽ ẽt oculus dexter quẽ naas ámonites qui interp̃tat serpens. i. diabolus petebat eruere viris iabes galaad. i. Re. xi. Est. n. diabolꝰ sicut coruus q primo eruit oculũ cadaueris. Nec mirũ qꝫ hostis est inuisibilis: ⁊ sine fide nõ vr. Dr in vitis patrũ ꝙ. qñ operiuntur oculi aialis circuit ad molẽdinuꝫ. Sic diabolus si operuerit oculos mẽtis idest fidẽ humiliat ad oẽ peccatũ. Judicũ xvi. Sanson eruerũt oculos ⁊ molẽ fecerunt. Jõ dicit Señ. Qui fidẽ pdit nihil ꝓficit.

¶ Capitulum. xxix.

Lagella tribulationũ assimilant' virgis scoparũ. Qꝫ sicut vgul' scoparũ nodosis ⁊ dur] pueri castigãtur atqꝫ de earũ fasciculis domoruꝫ habitacula a sordibꝰ purgãtur. Sic ex tribulationũ flagellis insipiẽtes peccãtes expiãt ⁊ meliorati ex eis ad deũ ꝓpriam redeũt vitã suã in melioꝰ cõmutãtes. Flagellũ. n. tũc diluit culpã cum mutauerit vitã. Mã cuiꝰ non mutat mores nõ expiat actiões. ¶ Caplm. xxx.

Gratia dei nõ infundit' nisi cordi disposito. Mulꝰ. n. sapiẽs in vase imũdo vel pleno vel ꝓfracto ꝑciosuꝫ liquore ifundit. Sic nec deus cordi hũano pluxuriã ignato vl vẽto supbie pleno. vl ꝑ discordiã fracto. vl ad terrena icuruato grã suã ifundit. Et iõ dicit Apo. j. Thi. iiij. sciat vnusqsqꝫ vas suũ possidẽ in sanctificatiõe ⁊ honore. si. n. vasa in qbꝰ relige sancto ꝝ ponunt' mũde ⁊ honorabilr' fuant' quãto magis vas cordis in quo tã ꝑciose relige gre. s. ⁊ corpis xpi ponunt'. Jdcir co dr. Pro. iiij. Omni custodia serua cor tuum ⁊c. ¶ Caplm. xxxi.

Humilitas mētis assimilatur illi sterquilinio in quo legit. Job sedisse Job. vij. Unde Gre. ibi dicit q̄ i sterquilinio sedere est vilia ꝺ se quēpiā ⁊ abiecta sentire. ¶ Itē dic̄ q̄ i sterquilinio sedē ē mētis oculos ad ea que illicite gessimus penitēdo reducere. Cū. n. ante nos peccatoꝝ stercora cernimus oē q̄ in aio de elatiōe surgit inclinamus. ¶ Item in sterquilinio sedet. qui infirmitatē suā solicite respicit ⁊ sese de bōis que p gratiā perceperit nō extollit.

¶ Capitulum. xxxij.

Sapientib⁹ ⁊ adhuc i spū debilib⁹ debēt imponi leniora. Cuius exemplū est. q̄ hoies prīme etatis nō frugibus aut carnib⁹ ⁊ solidis cibis sed cibis leuioꝛib⁹ scilicet oleribus ⁊ pomis nutriebātur. Unde olus ab alendo est dictū ſm Ysido. q̄ oleriꝫ⁹ ante diluuiū hoies alebant sicut animalia herbis. Et ideo in olere leuis institutio accipitur que infirmioꝛibus tradi debet. Unde Rom. xiiij. Qui infirmus est olus manducet.

¶ Capitulum. xxxiij.

Incōstans ⁊ mutabilis hō similis est infirmo in grauī ⁊ afflictiua infirmitate constituto. q̄ nocte aduenīente optat q̄ cito trāseat ⁊ dies ad surgendū fiat: ⁊ rursus in die afflictus vesperā ⁊ nocte expectat. sperans. s. ex varietate tēporis minui viz doloris. In nocte. n. que est dormiēdi tps accipit tempoꝛ ociꝫ. per diē vō q̄ ē tps operis exercitatio actionis intelligit. Sic⁊ in vespere q̄ somno cōgruit rursus ocij desidia significat. Incōstans ergo aius in nocte diē querit. q̄ in qete exūs exercitium actiōis appetit: ⁊ rursus in die vesperam expectat. q̄ in exercitio positus ociuꝫ qetis eroptat. Unde dī Job. vij. Si dormiero dicā qñ surgā ⁊ rursuꝫ expectabo vesperā. Humanꝰ. n. aius vt Aug. dic̄. q̄ illa in qua fuit ꝑdit⁹ iustitie soliditate nō figit alternātis semp desideriꝭ moꝛu variatur. vt q̄ꝝ actionē desideret ⁊ occupatus ad otiū anhelet. Uñ si dormiero. s. p qeꝫ otiū qñ surgā. s. ad actiōis exercitiū. Et rursus in exercitio posit⁹ expectabo vesperam. i. qetis desidiā. Posset tñ hoc exemplū bti Job ⁊ aliter intelligi vt. s. p dormire accipiamus statū peccatoꝛis Pro. vi. Usq̄ quo piger dormis Gre. Dormire nāliq̄ est in peccatis iacere sed p surgere accipiamus penitere. p q̄. s. ad lumē iustitie transitur Eph. v. Exurge q̄ dormis exurge a mortuis ⁊ illuminabit te xp̄s. Sed p vesperā tuis ⁊ illuminabit te xp̄s. Sed p vesperā ꝓpter tenebras aduersitas vel tētatio significat. Dicit ergo: si dormiero. s. in peccati somno. dicā. s. cōpunctus interius qñ surgam. s. vt per pniam lumē iustitie videaꝫ Et rursus: in lumie iustitie posit⁹ ⁊ supbie tentatione pulsat⁹ expectabo vesperā id. est aduersitatē que. s. mentem humiliet ⁊ liberet a peste supbie. vñ Greg. dicit circa virtutū ꝓspera mēte eleuata aduersitas desideraī vt ꝓfecto anim⁹ cuꝫ virtutū suarū gaudio plusq̄ꝫ ꝺꝫ attollit̄ p ꝓiectatem pñtis vite edito merore solidetur. Uñ ⁊ nequaq̄ꝫ formidabo vesperā dī sed expectabo. Expectamus etenim ꝓspera ⁊ formidamus aduersa. Uir igit iustus vesperā expectat. q̄ cum exteri⁹ hꝫ tribulationem intus ipsa ei fit aduersitas ꝓspera. Uel dicit expectabo vesperā. i. tentationem. Expectabo. s. nō optādo sed incurrēdo. q̄ qñ violētius a peccati sōno ad iustitie lumē exurgit. tanto antiqui hostis tētatio vehementioꝛ ⁊ obscurioꝛ sequitur. Et hinc est q̄ Gen̄ j. cū ordo tpis creationis rerum narrat. primo mane ⁊ post vesperū nominatur: q̄ primo dicit factum est mane: ⁊ postea dixit factuꝫ est vespere vbi. s. dicit Gre. q̄ creatoꝛ omniū humane culpe prescius tunc exprimit in tēpoꝛe qō nunc versat in mente. Mane quippe ad vesperam ducitur. q̄ nimiruꝫ lumen rectitudinis vmbra sequitur tentatiōis. Sed q̄ electoꝝ lux tentatiōe nō extinguitur nequaq̄ꝫ noꝛ ſꝫ vespera facta perhibetur. Quia nimiꝝ sepe tētatio in coꝛde electoꝝ lumē iustitie abscōdit sed ñ in

nerimit quasi ad pallorē trepidatiōis pertrahit sed fundit⁹ nō extinguit. Electi ergo post somnū surrectionē appetūt. post surrectionē vesperā prestolant: qr de peccati tenebris ad iusticie lumē euigilant. ⁊ in ipso iusticie lumine positi semp se ⁊ille cebras tentationū parāt quas nimirū nō timēt ſz expectāt qr vtilitatis siue rectitudinis ēt tētamēta ꝓficere nō ignorant.

¶ Capitulum. xxxiiij.

Incōtinētes ⁊ illi qui non se tenēt in eo qđ est ſm rōnē rectā deliberatuz. ſ. pp passionē supuenientē vt sic accipiat incontinēs nō tm circa luxuriā sed large pro oi eo q recedit a rōne recta pp tētationē. Tales inquā assimilant eis q inuolut̄ uinerib⁹ ꝓgūt. Dñs vt Grego. dicit. Oē qđ inuolut in seipso replicat. Et sūt nōnulli q seducētib⁹ vitijs obuiare q̄si tota intētiōe deliberāt. sed irruēte tētatōis articulo in ꝓpōsito nō pdurāt. Alī⁹ nāqz praua vsu supbie inflat⁹ cū magna cē ꝑmta humilitatis ꝓsiderat aduersus semetip̄m se erigit exhibere se in qbuslibet ꝓtumelijs hūilez ꝑmittit. Sz cū repēte hūc vni⁹ iniuria vbi pulsauerit ad ꝓsuetā ꝑtin⁹ elationē reddit. sicqz ad tumorē r̄ducit vt nequaq̄ qr bonū humilitat̄ ꝓcupierat recordet. Alī⁹ quoqz p auaritiā estuās augēdis facultatibus anhelat. Is cū ꝑterire oia velocit cōspicit vaganté p ꝓcupiscētias mētez figit decernit iam nihil appetē ⁊ adepta tātūmō sub magni moderamis freno possidē Sed cū repēte fuerint oculis oblata que placeāt in ambitionē ꝑtinus mēs anhelat semetip̄am nō capit: adipiscēdi h̄ occasionē q̄rit ⁊ oblita cōtinētie quā secū pepigerat cogitationū se stimulis p desideria acqsitiōis ingetat. Alius luxurie tabe polluit ⁊ longa iam ꝓsuetudie captus tenet. Quāta aūt sit castitat̄ mūditia cōspicit ⁊ carne vinci turpe deprehēdit. Restringē ergo voluptatū fluxa deliberat: ⁊ resultare cōsuetudini se totis viribus parat: sed vel obiecta oculis specie: vel ad memoriā re ducta cū subita tentatiōe cōcutitur ꝑturnus a pristina preparatione dissipat. Et q cōtra hāc clypeum deliberatiōis erexerat delectatiōis iaculo ꝓfossus iacet: ficqz eiz luxuria enerue supat ac si nulla cōtra eaz intentiōis arma ꝓparasset. Alius ire flammis accēdit. cuiusqz stimulis ad inferēdas ꝓximis cōtumelias effrenat. Cū vo nulla furoris occasio aium pulsat quāta sit nīa suetudis vtus. quātaqz patiētie altitudo ꝓsiderat. seqz ēt cōtra ꝓtumelias patiēter parat. Sed cū parua q̄libet cōmotiōis occasio nascit repēte ad voces ⁊ ꝓtumelias medullitus iflāmat. ita vt nō solū ad memoriā patiētia ꝑmissa nō redeat sed ⁊ semetipsam mēs ⁊ ea q̄ loquitur ꝓuitia nō agnoscat. Cūqz furori plene satisfecerit q̄si post exercitū in tranqlitatem redit. ⁊ tūc se ad silentū claustra recolligit lingue nō patientia sed ꝑcacitatis sue satisfactio frenū ponit: vix igit sero post cōuitia illata se cohibet. Quia ⁊ a cursu sepe spumātes equos nō ꝑsidentis dextra sed campi terminus coercet. De oib⁹ ergo hmōi talibus dicit Job. vi. Inuolute sunt semite gressuum eoꝝ. Quia recta quidem deliberando appetūt: sed ad cōsueta mala semp replicant: ⁊ quasi extra se extēsi ad semetipsos per circuitū redeūt. Et bona quidē cupiunt: sed a malis nunq̄ recedūt. Esse quippe humiles. sed tm̄ sine despectu. Esse cōtenti proprijs sed sine necessitate. Esse casti sed nō sine recreatiōe corporis. Esse patientes sed sine cōtumelijs volunt ꝑut Grego. dicit.

¶ Capitulum. xxxv.

Infernalis pene meditatō valet ad cōtemptū mundi Nam sicut in vitis patruz dixit qdam senex. Nutrix qñ vult ablactare puerum ⁊ a dulcedie lactis amouere ponit aliqđ amarū in mamilla qđ sentiens puer retrahitur a mamilla. Sic ⁊ tu amaritudinem inferni delectationibus mundi opponas ⁊ retraheris ab eis Job vij. Nūquid gustare potest aliquis quod gustatum affert mortē. quanto ergo magis si afferat hōmini mortem eternam. Consumit etiam infernalis ignis medita

tus i hoie carnalé effectú. Sic.n. bacul⁹ q̄ v̄ sak in ignē ꝓsumit in eo cortex ita neces se est vt consumaf in eo carnositas q̄ se pe de inferno meditatur.

¶ Capitulus.xxxvi.

Hypocrite assimilák falsis núcijs q̄ portát arma regis picta in pixide ſz ip⁹ nó hñt lr̄as vl sigillú ei⁹ Tales sť hypocrite q̄ ń opák itétóe placédi óo ſz múdo. Et ió opa eorum ⁊ ipſi códen abútur vt falsi testes in iudicio qñ libri cóſcientiaꝝ aperi erút ⁊ oſtendetur eis. nescio vos. ¶ Jtez hypocrite q̄ de suis opibus ⁊ laboribus in pñti vita remunerari cupiút filés sút illis q̄ fructꝰ suos maturari nó finút. sed ante maturationé colligút. Et leccatoribus q̄ non sinút cibos suos diligenter preparari. ⁊ illis qui segetes suas in herba colligút q̄ nihil hñt túc in autúno. Sic q̄ nó expectát remunerationé suá a óo ſz volút h̄ remunerari p̄ vaná laudé vl corpis sanitaté vl tpalé ꝓſperitaté nó remunerabút i iudicio futuro ¶ Matth. vi. Amé amé dico vobis receperút mercedé suá. Jac. v. Ecce agricola expectat preciosum fructú terre patienter ferés donec accipiat tpaneuꝫ ⁊ serotinum. Patiétes ergo estote fratres vſq̄ ad aduentum domini.

¶ Capitulum.xxxvii.

Iracundi sunt filés illi ma terijs in quib⁹ homo ignē accēdit. Naꝫ sic dicit Gre. Quidá iracúdoꝝ sút accensis calamis filés qui dum vocibus ꝓſtrepút q̄ſi q̄ſdaꝫ accēſiónis ſu ſonit⁹ reddút. Cui⁹ gdē flámi facút ſz ꝓtin⁹ ad fauilla frigeſcút. Alii ár lignis grauioꝝb⁹ durioꝝbuſq̄ ń dispares accéſionē tarde ſuſcipiút. ſz tñ accensi ſemel difficili⁹ extinguút: ⁊ qui tardi⁹ iraſpitate ſe cócitát furoris ſui diuti⁹ ignē ſuát Alii ár qó ē neq⁹ ⁊ cit⁹ iracúdie flámas excipiút ⁊ tardi⁹ deponút. Nónulli vó has ⁊ tarde ſuſcipiút ⁊ cit⁹ amittút. Jn q̄b⁹ ni mis q̄uoꝝ móꝛis ligdo lectoꝛ agnoscat qui ad trāſlitaf bonū vltim⁹ plusq̄ ꝑim⁹ aſp propinq̄t ⁊ in malo secúdú tert⁹ ſupat.

¶ Capitulum. xxxviii.

Vdiciú diuiuꝫ assiláf flatui hūano. Qui sic dic Greg. Nos cú flam⁹ aeré ab exterioꝝb⁹ itroꝛſ⁹ trahim⁹ ⁊ itroꝛſ⁹ tractú hūc exti⁹ reddim⁹. Quaſi igif flaf i vidi etc retributione vī qui ab exterioribus causis itroꝛsus iudicii consilium cōcipit ⁊ ab intimo consilio extroꝛsus ſuiaꝫ amittit. quaſi enim flante deo ab exterioꝛibus aliquid introꝛsus trahit quando foras mala nra ꝓſpicit ⁊ it⁹ iudiciú diſponit. Et rurſú q̄ſi flāte óo ab interioꝛibus ſpūſ extroꝛſ⁹ emittit qñ ab interioꝛi ꝓceptu ꝓſilii exteri⁹ iudiciú dánatóis iferf.

¶ Capſ.xxxix.

Vdicij dies cú venerit reddent homines de omnib⁹ ratione. Nam ſicut in fine hebdóade ſolét pueri rectaf lectóes tot⁹ septiane ⁊ q̄ neſcit rddē vberaf ⁊ q̄ ſcit cuadit. ⁊ opari ſolét recipe mercedel ꝓ opib⁹ ſuis. ⁊ ó ficiétib⁹ nūdis vadút mercatoꝛes ad pagañ rū Sic ét i fine mūdi oportebit reddē rónē de oib⁹ ⁊ recipere mercedē iudicatá. Eccles vltimo. Cūcta q̄ fiút adducet de⁹ i iudiciú ꝓ oi errato siue bonū ſit ſiue malū. ¶ Jtē in iudicio oiuꝫ hominū opa patebunt. Vñ ſicut creditoꝛ probat debitum ſuū p̄ literas patétes quas habet a debitoꝛe. Sic diabolus ꝓbabit in iudicio ſe actoꝛem coꝝ coꝛá ſummo iudice ꝓ opera mala que fecerút que tūc oibus apparebút Apoca.xx. Judicati ſút mortui ex his que ſcripta erát in libris.

¶ Capitulum.xl.

Vdicás altoꝝ vitia dz ipſe immúnis cē a vitijs. Et coꝛrigens altoꝝ delicta dz ipſe mūd⁹ eſſe a delictis ⁊ ꝑcipue ab aſpectu ⁊ affectu terrenoꝝ. Qui sic dicit Gre. Nequaq̄ pure in mēbꝛo maculá cōſiderat oculꝰ. quē puluis grauat ⁊ ſupducta ſoꝛdes tergere

nō valēt man⁹ q̄ latū tenēt. Et hic ē q̄d⁹ us i iudicio adultē iudeis dixit Joh. viii. Qui sine peccato est vestrū prim⁹ in illaz lapidem mittat. ¶ Capſz. xli.

Lingua cōtumeliosa assimilat flagello secūduz illud Job. v. A flagello lingue abscōderis. vbi Grecgo. dicit q̄ flagellum lingue est exprobratio illate cōtumelie. Flagello enī lingue bonos feriunt qui eorum opera irridēdo persequūtur. Sepe enī lingua bono opere dū vituperat reuocat. z quasi flagellū se erigit. q̄ dorsum inmide mentis cedit. Sancta aūt anima a flagello lingue abscōditur. q̄ dū i hoc mūdo honorem laudis nō querit. nec cōtumelias detractiones sentit.

¶ Capitulum .xlij.

Oquī irreprehēſibilē volens debet ipe prī⁹ examinare q̄ dicit. Nam sicut q̄ dissidentes arbiter medi⁹ pstituit q̄ vtriusq̄ ptis meritis discussis eo ad rectitudinē equitatē reducat. Ita q̄ i dictis suis reprobari metuit. ipe prī⁹ examinādo q̄ dē iter cor z lingua ēſi equ⁹ qdā instructusq̄ arbiter sedeat sūtilē pēsās si recta ūba cor offerat q̄ vtiliter suscipiēs ad auditor⁹ iudicū lingua perducat sicut Grego. dicit.

¶ Capitulum .xliij.

Vxurie ignis accēdit per crēpū maledictaz verularū. Nam quando aliquis ignē nō pōt icēdere i viri dīb⁹ lignis accipit lignū siccum vt facilius succēdatur. Sic facit diabolus quādo nō pōt in iuuenibus accēdere ignē luxurie accipit vetulā siccā z per eā facit q̄d per se facere nō pōt. Dū diabol⁹ decepit primā mulierē per serpētē habētē vultū virgineū similē sibi. ¶ Itē accēditur ignis iste per ornatū. Sicut etiā raptores z predones quando volunt vnam villam comburere ponunt ignem in vna domo z per illam alie succenduntur. Sic diabolus ignem luxurie ponit in vna ioculatrice que ornata discurrens per contratam omnes in se aspirantes comburit. Hec sunt vulpecule fansonis habentes ignem in caudis. ¶ Item accenditur ignis iste ex appositione combustibilium. s. lignorum vel olei vel picis. Si ignis luxurie ex appositione cibozum z potuum. Luxuriosis enim bonus morsellus aut scipḥ⁹ vini est quoddam incentiuum luxurie. Non ergo videtur habere bonam voluntatem extinguendi illū ignem qui bonos morsellos z fortia vina frequentat. sicut nō videretur habere bonā voluntatē extinguendi domuz succēsam q̄ oleū z ligna in ignē ꝓiceret. Dēter enim z genitalia vicina sūt Hiero. Dēter mero estuās facile despumat in libidinez. ¶ Item accenditur ignis iste familiaritatibus mulierum z colloquiis. Ecclesiastici. ix. Colloquium illius q̄si ignis ardescit. Murilegus albam pellem iuxta ignē cōburit z papilio iuxta candelā volitans comburit se. Sic homo iuxta mulierem sedens. Nulla securitas est feno vel stuppe iuxta ignē eē. sic hoi iuxta mulierē. Hiere. ix. Dis caro fenū. ¶ Itē accēdit hic ignis flatu oris. i. suggestiōe diaboli. Job. xli. Halit⁹ ei⁹ prūas ardere facit.

¶ Capitulū m. xliij.

Mandata dei debēt haberi i meditatione z opatiōe cū recta itētiōe. Mos. n. phariseorū erat portare mādata legis scripta i membrāis i frōte q̄si coronā vt añ oculos moueret. z et ligatas ad man⁹ in angulis et pallioz. ipi z etiam cōiter iudei iacinctinas fimbrias inserebant. Sic n. ꝓceptū fuerat Deut. vi. scz q̄ ligarent ꝓcepta dei q̄si signū in manu sua. z q̄ scriberēt in limine ostioz. z q̄ p angulos palliorum facerent fimbrias i quibus ponerent iacinctinas vittas i memoriā mādatorum dei. vt habet Nume. xv. qō. s. māda tū pharisei ad litterā itelligebāt z seruabāt. sz itentio dei mandantis fuit. vt ligarentur in manu. i. i opatiōe z essent añ oculos i meditatione. Ju iaci-

etinis autem vittis que pallijs inſereban tur ſignatur celeſtis itentio que omnib⁹ opēribus nr̄is debet adiungi.

¶ Capitulum.xlv.

Miſeria ⁊ ḡuedo hūane vite oſtēdit a ōfectib⁹ corpis ⁊ ex varijſ medicāent̄. Ma ꝓpt̄.hoc q̄ corp⁹ diuerſis infirmitatib⁹ ⁊ febrib⁹ ⁊ doloꝛib⁹ frequēter affligit.ēt ipa hec nr̄i coꝛ poꝛis q̄ ſal⁹ vocat egritudo ē. vt dic̄ Gre. Ma ocio tabeſcit:ope deficit. Jnedia deficiens cibo reficitur vt ſubſiſtat.refectiōe laſſaſcens abſtinētia releuat vt vigeat.aq̄ pfunditur ne areſcat.linteis tergit ne ipa nimis perfuſiōe liqueſiat.labore vegetat ne quiete toꝛpeat.quiete refouet ne laboris exercitatione ſuccumbat.fatigata vigilijs ſōno reparatur.oppſſa ſōno vigilijs excutitur ne ſua peius quiete laſſet.veſtibus tegit ne frigoris aduerſitate penetretur.q̄ ſi eſtus ſit calore deficiens auraruz flatu refouetur.Cūq; inde moleſtias inenit.vñ vitare moleſtias q̄nt male ſaucia ta vt ita dixerim de ipo ſuo medicamine langueſcit.Remotis ergo febribus ceſſātibus doloꝛibus.ipa nr̄a ſalus egritudo ē cui curandi neceſſitas nunc̄ deeſt.Quot enim ſolatia ad viuendi vſum querim⁹. quaſi tot noſtre egritudini medicamētis obuiamus.Sed ipz quoq; medicamē in vuln⁹ vertit.q⁹ exquiſito remedio paulo diutius inherentes ex eo graui⁹ deficimus.q⁹ proni ad refectionē param⁹. Sic nimiꝝ debuit pſumptio corripi.ſic ſuperbia elidit̄.q⁹ enim elatū ſemel ſūpſim⁹ ſpiritū ecce defluēs quottidie portam⁹ lutū

¶ Capitulum.xlvi.

Mors etiā⁹ aliq̄n inuadit iuuenes q̄ ſenes.imo forte plures moꝛiuntur iuuenes q̄ ntiq. Sicut de aialibus accidit q⁹ pluꝛes occidūt agni q̄ pecudes ⁊ ita cito frāgit vas nouū ſicut antiquū. Et ſil'r ſcinditur citius arboꝛ iuuenis q̄ antiq̄. Jſa.xxx. ſubito dū non ſperat veniet contritio illi⁹. ¶ Jtē moꝛs timēda ē pp neceſſitatē. Quicūq;.n.in carne vivit opz q⁹ moꝛiat. Terra n.cū hoie tranſit ad homiez ⁊ ſic caro cū mortalitate.Eccli.viij. Non eſt i hois ptāte ꝓhibere ſpm̄ nec hz poteſtatem in die mortis. Qui videt domum proximi ſui ardere non dz multū de ſua confidere Eccli.xxxviij. Memoꝛeſto iudicij mei.ſic .n.erit ⁊ tuū.mihi heri tibi hodie. ¶ Jtē viri ſancti quāto pluſ appꝛopinquāt moꝛti.tanto feruētioꝛes fiūt ſicut q̄rentes theſauꝝ eo ardētius fodiūt.quo toꝛta q̄ſitū auꝝ magis appꝛopinquādo pertingunt. Et coꝛpus nāli meatu tanto mouetur velocius quāto plus ad ſue q̄etis terminuz appꝛopinquat. ¶ Capm̄.xlvij.

Mortuus eſt hō mūdo ⁊ mūdus ei qñ nec mund⁹ curat de ipſo.nec ipſe de mundo ſi.n.in vno loco ſit moꝛtu⁹ ⁊ viuēs.⁊ ſi moꝛtu⁹ viuum nō videt viuus tñ moꝛtuū videt:ſi vo moꝛtui ſūt vtriq; alter alterū neq; q̄ videt. Jta q uaz mundū nō amat. ſz tñ ab illo vel nolēs amatur.⁊ ſi ipſe velut moꝛtu⁹ mundū nō videt.hūc tñ mundus adhuc moꝛtu⁹ nō videt.ſi vo nec ipe in amoꝛe mūdū retinet.nec rurſus i amoꝛe mūdi retinet.viciſſim ſibi vtriq; extinct̄i ſūt:q⁹ dū alter alteꝝ ñ appetit q̄ſi moꝛtuus moꝛtuū nō attēdit.Et talis erat paulus q̄ dicebat Gal.vi. Mihi mūdus crucifixus ē ⁊ ego mūdo. ¶ Jtē q̄ eſt moꝛtu⁹ mundo odit.⁊ eiicitur a mūdo. Ma ſicut moꝛtua coꝛpa mare a ſe expellit:viua vo ſibi retinet.Sic mūdus detinet ſuos amatoꝛes tā ſibi viuētes.⁊ eiicit cōtēptoꝛes tā ſibi defūctos' Joh.xv.ſi de mūdo fuiſſetis mūd⁹ qđ ſnū erat diligeret.nūc vo q⁹ de mūdo ñ eſtis ꝓpterea odit vos mūdus. ¶ Jtē moꝛtificātes ſpūaliter ſe ipos aſſimilāt fodiētib⁹ theſauꝝ. De q̄bus dr Job.iij. Quaſi effodientes theſauꝝ gaudēt q̄z vehemēt cū inuenerit ſepulcrū. Mūdo.n.ſicut dicit Gre.p inuiſibilez ſapiam moꝛimur.Que theſauro aſſimilat Pro. ij.ſi q̄ſieris eā quaſi pecuniā.⁊ ſic theſauros effoderis eaz. Sapiētia quippe in reruz ſuperficie non iacet.quia in inuiſibili-

bus latet. ⁊ tūc mortificationez nostrā sapiētiā contigētes apprehendimus si relictis visibilibus i invisibilib⁹ abscōdamur si sic hāc corde effodiētes q̄rim⁹. vt rōne oē quod terrenū mēs cogitat a semetipsa manu sācte discretionis ēiciat. thesauꝝ virtutū q latebat i se agnoscat. Facile. n. in se thesaurū inuenit. qui eaz que se male presserat molez a se terrene cogitatōis repellit. Quia aūt quesitaz mortez sic thesauꝝ dicit recte subiūgit gaudentqz vehemēt cū inuenerit sepulcrū. Sic̄ eni sepulcrū loc⁹ ē quo abscōdit mort⁹. ita diuia contēplatio quoddaz sepulcrū ē quo abscōdit aia. Quasi enim huic adhuc mūdo viuim⁹ cū mēte i eū foras vagamur. Sz mortui i sepulcro abscōdimur cū mortificati ęrteri⁹ i secreto ireme cōtemplatōis celamur. Sancti igit̄ viri ab iportunitate desideriorū tēporaliū a tumultu inutiliū curarū a clamore perstrepentiū perturbationū semetipos sacri verbi gladio mortificare non desinunt. atqz int⁹ ante dei faciez i occulto mentis se abscōdūt. Col. iii. Mortui. n. estis et vita vr̄a abscōdita est cū xp̄o i deo. Qui ergo mortē querit gaudet dū sepulcrū inuenit quia q mortificare se appetit valde ad iuētā regem contēplatōis hilarescit. vt exut⁹ mūdo lateat ⁊ a cūctis exterioꝝ rerū pturbatōib⁹ itra sinū se itimi amoris abscōdat. Sciēdū ēt q ātiq mortuos cū diuitijs sepeliebāt. Et ideo q thesaurū q̄rit gaudet cū sepulcrū inuenerit qz sapiētiā pgrētes cū sacre scripture paginas voluim⁹ cuz exēpla precētium sanctorū perscrutamur. quasi ex sepulcro gaudium sumimus quia mētis diuitias apud mortuos inuenimus quia q huic mūdo pfecte extincti sūt in occulto cum diuitijs requiescūt. Sepulcro ergo dines efficitur q p exēpla iustorū contemplationis virtute sublenatur.

¶ Capitulum. xlviii.

Mundū sequēs assimilat fatuo q sūmo māe surgebat vt sequeret vmbrā q̄ sp eum fugiebat ⁊ nūq̄ ea apprēdebat Eccli. xxxiij. Quasi q apprehēdit vmbrā ⁊ psequit vētū. Sic q attēdit ad visa mēdacia. i. res tpales. q̄ aliud ꝓmittūt ⁊ aliud soluūt. sicut mēdacia aliud sonant ⁊ aliud cōtinent. Itē mundū sequens assimilatur puero qui sequit papilionez quē non capit sed ab eo fugit vl̄ ip̄m dimittit Eccl'. xi. Si secutus fueris nō apprehendens.

¶ Capitulum. xlix.

Munera debēt manus iudicis renuere. sic̄ renuūt serpentē tāgere vl̄ venenosū vmez sup se tenere. Si enim vmis venenosus sup manū ascenderet ꝓtinus ip̄m executeret ne eū venenaret. vñ dr̄ Act̄ xxviij. q paulus viperā q̄ manum suā inuasit ⁊ ad ip̄am pendebat in ignem excussit. Tunc. n. vipa vel venenosus vermis manū indicis inuadit vt vitā eius veneno extinguat q̄n aliqs eū muneribus tentat. vt cupiditatis veneno iusticiā corrūpat. Sed ꝓbus iudex eā in ignē excutit. qz hanc cū quodā quasi furore ⁊ indignatiōe repellit dn̄s dr̄ Isa. xxiij. Beatus q excutit manus ab oi. s. munere Quia tripler est munus. cuius acceptio vel expectatio corrumpit non solū manus iudicātis. sz ēt interduz cuiusqz bona opantis. vñ Gre. Tres sūt acceptiōes munerꝝ ad q̄ ex fraude festinat Munus nāqz ex corde est vana gr̄a per cognitionē. Mun⁹ ab ore ē vana gl̄ia p fauorē. Munus ex manu est premiū per dationē. Sz iustus qsqz ab oi munere manus excutit. qz i eo q̄ recte agit. nec ab humano corde vanā gr̄am. nec ab ore laudē nec manu dationē accipe q̄rit. Solus igit̄ in dei opatione fraudem nō facit. q cū ad studia bone actionis inuigilat. nec ad corporalis rei ꝓmia. nec ad laudis verba. nec ad humani iudicij gratiaz anhelat.

¶ Capitulum. l.

Obedīti deo obediūt oīa ⁊ creator ⁊ creatura. Qō pz exēplo iosue qñ māduit soli q̄ staret ⁊ stetit. vñ Josue. x. Non fuit postea tā lōga dies obediēte dn̄o voci hois. Gre. Si obedientes fuerimus

preceptis diuinis obediet dominus orationib⁹ nostris. ¶ Jté assuefactio ad opera obedientie facit ea videri facilia. Equ⁹ eni assuefactus circumuolutionibus de facili ad volũtatẽ sessoris flecti pót. Prouer. xxv. Equus paraf ad diem belli. dñs aũt salutem tribuet. Equus iste religios⁹ est. cui frenum obedientie imponit. quia parat⁹ est per assuefactionẽ ad obediẽdũ vt ad dexteram vel sinistram vertaf ps. Paratus sum ⁊ non sum turbatus vt custodiam mandata tua:

¶ Capitulum. li.

Pus bonum debet offerri deo pure ⁊ complete. Sicut iubebatur offerri hostia in lege. Nam in lege iudeis ꝓceptum erat vt subtracta pelle hostie artus in frusta conciderent. Pellẽ náqz hostie sicut Grego. dicit subtrahim⁹ cũ a mentis nostre oculis supficiẽ virtutis amouem⁹ cui⁹ art⁹ i frusta cócidim⁹ cũ distinguẽtes subtiliter ei⁹ itima mẽbratiqz cogitam⁹. Jtẽ. Leui. iij. Preceptũ ẽ vt cauda hostie i altari offerref. vt videlz oẽ bonũ qđ incipim⁹ ét pseueráti fine cõpleam⁹. ¶ Jtez opantes bõa propter difficultatẽ assilant ascẽdẽtib⁹. mala vo propter facilitatẽ descẽdẽtib⁹. Ná sicut dicit Grego. ois ascẽsus in labore est. descẽsus in voluptate. Quia per nixum gressus ad superiora tẽditur. per remissionẽ vo ad iferiora declinatur. Ad montis eni vticem ipz saxum subuehere magni laboris est ipmqz a sũmis ad ima dimittere laboris non est. Sine mora videlicet prorui. qui magnis conatibus ad summa peruenit. longo studio seges seritur soli atqz imbri diu committ sz tamen vna ⁊ subita scintilla consumitur. Paulatim edificia ad alta proficiunt sed repentinis casibus terram petunt. Robusta arbor in aere per tarda incrementa se erigit. sed quicquid diu ad alta ꝓtulit semel ⁊ simul cadit. Sicqz fit vt iusti ad summa per tarda incrementa ꝓficiãt. sed iniqui ad vitiorũz ima fine vllo obstaculo ac dificultate descendant. ¶ Jté op⁹ bonũ regrit de⁹ ab hoie sicut homo de qualibet arbore que est i orto suo vult habere bonum fructuz: ad hoc enim plantauit. ⁊ si non portat fructum bonum scindit ⁊ comburit. Sic deus de quolibet homine quem posuit in mũdo. fructũ bonoꝝ opuz regrit. Alioqn scidet i ignẽ eternũ mittet. Matth. vi. Dis arbor q̃ ñ facit fructũ bonũ excidet ⁊ i ignẽ mittet. ¶ Jté mã mollis cito dissolui. sic op⁹ molliũ ⁊ tepidoꝝ cito ꝺficit. Prou. xv. Qui mollis ⁊ dissolut⁹ ẽ i ope suo. frat ẽ sua opa dissipátis. ¶ Jtẽ bóa opa faciẽs ⁊ a malis se nõ custodiẽs filis ẽ fatuo q̃ mittit aquá i cisternã pforatã: vl vinũ ponit i vegetez fractũ: frumẽtũ i saccũ ptusũ. Qz quátũ ex vna parte ponẽt tátũ ex alia exiret. Jta talis qcqd lucraf ex opib⁹ bõis cõseqnf pdit ex malis. Aggei. i. Et q̃ mercedes cõgregauit misit eas i sacculũ ptusũ. De ptuso. n. sacculo sic dic Gre. aliũ ꝺ exit qđ aliũde mittit qz idiscrete mẽtes mercedẽ quá ex bono acqrũt ñ aspiciũt qũo ex malo ope pdũt. Alí⁹ náqz castitatẽ corpis suat seqz vigilát circũspicit ne qd foris reprehensibilis admittat. suis ꝓtei⁹ ẽ alíena nó diripit. sz tñ odiũ fortasse i cor de cõtra primũ seruat cũ scriptũ sit. Qui odit fratrẽ suũ homicida ẽ. Cõsiderat. n. q̃ sit mũd⁹ foris i ope. ⁊ nõ ppẽdit q̃ sit crudel i mẽte. Alí⁹ iã alíẽa ñ diripit iã corp⁹ ab imũditia custodit. iã mẽte pura primũ diligit. ⁊ maloꝝ ꝓteritoꝝ cõsci⁹ lamẽtãdo se ꝓcib⁹ afficit. sz finita ꝓce leta de qb⁹ i hoc mũdo gaudeat exqri. tpalib⁹ gaudijs negligẽt animũ dimittit: nec curat ne i eo lachrymaꝝ mẽsurá imoderata gaudia sequant. Fitqz vt bonã nimis ridẽdo pdat qđ plágẽdo lucrat⁹ ẽ.

¶ Capitulum. lij.

Rnat⁹ corpis ẽ signũ meretricii ⁊ luxurie. Faciũt. n de tẽplo dei papilionez meretricis. Qz sic̃ papilio signũ ẽ scorti. sic ornat⁹ exterior. Prou. vij. Ecce mulier occurrit illi ornatu meretricio ꝓparata. ¶ Jtẽ solẽt

ecrũ vẽditores ego suis iponere ramus vel stramẽ sup capita eorũ vel in caudis i signũ q volũt eos vẽdere. Ita mulieres iponũt ornamẽta capitib⁹ suis i signũ q corpa eor venalia sũt. Si qs alicui⁹ nobil equo iponeret signũ vẽditionis ꝛ p villã circũduceret eũ ꝯ venalẽ multũ offẽderet. Sic offẽdit de⁹ ꝺ spõsa sua. i. de virgine. ꝛ mariu⁹ de vxore sua offẽdi deberet Prou. vi. zel⁹ ꝛ feruor viri nõ parcet ꝛc. ¶ Itẽ mulieres se ornãtes sũt icẽdiarie diaboli tẽpla dei cõburẽtes. ferẽtes ignẽ i caudis vt vulpes sãsõis. ps. Incẽderũt igni sanctuariũ tuũ. ¶ Itẽ mirabile esset si mulier vẽiret ad missã i morte mariti sui vl pris ornata floꝛib⁹. Sic ẽ de illis q̃ vẽiunt ad missã ornate cũ ois missa celebret i mẽoriã xpi crucifixi. cui corõa spinea iposita ẽ ꝛ tu ipõis tibi coroñ ꝺ floꝛib⁹ ꝛ rosis Sap. i. Coronem⁹ nos rosis. ꝛc.

¶ Capitulum liii.

Clos⁹ hõ locũ facit diabolo si i hõine occupato ñ hz diabol⁹ locũ sic res pfecte occupata ñ ẽ capax alteri⁹. Vñ Hieroñ. dicit Semper aliquid boni facito vt diabolus inueniat occupatuz. ¶ Itẽ hõ ociosus ẽ sicut signũ ad sagittã qõ vndiqz a sagitariis. i. demonibus sagittatur sagittis tentationuz malorum. Thre. iij. Tetendit arcum suum ꝛ posuit me quasi signum ad sagittam. Sed occupatio est velut clypeus ꝓtra sagittas diaboli. Eccli. xxix. Super scutum potentis. i. viriliter operãtis. ꝛ super lanceã aduersus inimicum tuum pugnabit.

¶ Capitulum. liiij.

Passio xpi inflammat corda frigida ad amoꝛez. Nõ enim est lignuz sic frigidum vel aquosũ quod si homo mittit in clibanũ vl fornacẽ ardentem non succendatur. Similiter ẽt nec eoꝛ est aliquod ita tepidũ. quod si ponatur in fornace amoris diuini intuẽdo quãtũ exarsit in passione qui accẽdat ad amãdũ iõm. ps. Carbões succẽsi sũt ab eo Berñ. Sup oia te reddit mihi amabilez

bõe Jesu calix passiõis quẽ bibisti op⁹ redẽptõis. Dic. n. amoꝛẽ nr̃z facile sibi vẽdicat totũ. ¶ Itẽ passiõis xpi memoria generat ꝓpũctionẽ q̃ expellit oẽs prauas cogitatões. Dñs ãgelus rapĥael dixit filio thobie ꝺ pisce quẽ ceperat. particulã illi⁹ põe sup carbões. ꝛ fum⁹ illi⁹ fugabit ꝺmõem Dic. n. pisces est xps. q exẽterat q̃ interiora passiõis ei⁹ cõsiderat. ꝛ qũo deitas latuit. Sz fel reseruat. q̃ amaritudo illi⁹ mẽorie cõmẽdat. Coꝛ rebuat q̃ charitas ei⁹ ꝓsiderat. Particula sup carbões põit. q̃ ꝺ illa dilectione cogitat ꝛ ide fum⁹ ꝓpũctionis q̃nat. g fugat oẽ gen⁹ demoniorũ. Qui ois strepit⁹ praue cogitatõis obmutescit.

¶ Capitulum. lv.

Patiẽtia dei affert grauiꝺ mulieri. q̃ s. cõceptũ quem diu portauit postea cũ magno dolore ejicit. Sic de⁹ diu q ꝺ peccatorẽ tolerat p patiẽtiã ꝛ expectat ad pniam sz diu expectatũ ꝛ nõ emẽdatũ q̃ subito pcutit ꝛ cũ magno vidicte feruore ĩ̃ cũ magno dolore proijcit quẽ diu toleraꝛit vñ dr Isa. xlij. Tacui. sẽp filiꝰ. patiẽs fui. sic parturiens loq̃r. Nõ ẽ ergo dei patiẽtia cõtẽnẽdã ex dilatõe. sz ãpli⁹ formidãda. Quia sicut dicit maxim⁹ valeri⁹. li. i. Lẽto gradu ad vidictã diuina ꝓcedit ira tarditatẽ qz iudicij grauitate pensat.

¶ Capitulũ lvi.

Patiẽtia hois q̃ta sit ñ nisi i tribulatõe cognoscat. Nã sic aliquis hõis q̃rtanas vl tertianas ñ dr curaꝛi ẽ si i dieb⁹ in qbus nõ ẽ accessio ñ febricitet. Sꝛiter null⁹ dz dici patiẽs p eo q p̃e nõ turbat cũ nulla sit ei molestia sz si istãte tribulatõe vl miseria patiẽs eẽt tũc diceret patiẽs. sicut ille q i ipe accessiõis nõ febricitat diceret ee curat⁹ ꝛ san⁹ a febre. ¶ Itẽ si null⁹ esset vent⁹ arboꝛ q̃ tũc ñ mouꝛet ñ diceret pp hoc i mobilis. Sꝛiter lignũ qõ non ardet igne abstẽte nõ diceret pp hoc icõbustibile. Et sic de aliis. Sic homo sine tribulationeñ debet dici patiẽs. Grego. Qualis quisq

apud se lateat illata cõtũelia probat Sap̃ iii. Per tormenta interrogemus eum ⁊ probemus patientiam illius. ¶ Cap. lvii

Peccato homo non solũ si dz cõsentire. sed neqz i ei⁹ dilectatione vel alio ottineri Sicut malum ⁊ venenosũ cibum homo nõ solũ non vult commedere. sed nec ẽt gustare. Differunt enim gustare ⁊ cõmedere. sicut dilectari ⁊ cõsentire. Nã gustare est sine glutione super lingua tenere sicut qñ gustatur cibus si bene sit sallitus sed comedẽ ẽ cũ it⁹ cibus in corpore trabitur. Sic q intentione non vult consentire. sed tñ immoratur in delectatiõe cogitatiõis. iste ⁊ si nõ comedit tñ gustat: sed ille comedit q peccato consentit Col. ij. Neqz tetigerit ꝑ cogitationem. neqz gustauerit. per dilectationem. neqz contrectaueritis per cõsẽsũ vel operationes. Et nota q multiplicata gustatio cõmestiõi vel haustui equipollet sicut pz in his q vina ꝓbant. Sic frequẽs delectatio plerũqz inducit cõsẽsũ. Si ergo mortẽ aie quã facit cõsẽs⁹ times: time tale gustaꝫ qõ disponit ad mortẽ. ¶ Itẽ peccatũ creaturas q̃ i se bõe erãt facit hoi nori as. Nã venenũ ẽ mors hoi ⁊ tñ ẽ vita serpẽti. sic ergo de⁹ res a se bñ cõditas nobis iflagellũ format vt ea ipa ⁊ ꝑ dolorẽ q̃ feriũt dliquẽtib⁹ mala sint. ⁊ ꝑ nãz q̃ existũt bõa sic dic Gre. ¶ Itẽ pctõrũ on⁹ multũ gratiat aiaz ps. sic on⁹ graue grauate st̃ sup me. s. iniqtates mee. sz miser hõ ñ sẽtit mõ on⁹ illõ sz sẽtit post ea sic ille q portat vl trahit on⁹ i aq̃ ñ sẽtit bñ põd⁹ donec exeat ꝺ aq̃. Sic on⁹ peccati i aqs dlitiaꝫ nõ sẽtit bñ sz qñ exierit ꝺ aq̃. i. peccato vl mũdo i morte sẽtiet. Jõb ꝺponẽda essẽt peccata tãq̃ onera grauissima i infernũ trahẽtia. Ille. n. q hz magnum onus sup collũ suũ nõ cessat carrẽdo ire vt vẽiat ad locũ vbi dz ꝺpõere. sic dz hõ festinare cõfessiõez. ⁊ ibi on⁹ peccati ꝓijcere. Dñs Heb. xii. Deponẽtes oẽ on⁹ ⁊ circũstans nos peccatũ. ¶ Itẽ ille q dz portare aliqꝺ on⁹ tẽtat pri⁹, q̃ntũ põderet. ⁊ q̃ntũ portabit. ⁊ stipendiũ ꝓsiderat: sic hõ qñ vult peccare ⁊ onus peccati sibi assumere debz cõsideraꝫ on⁹ peccati pri⁹. qõ tantũ põderat q decedẽtes cũ eo i puncto ad iferna descendũt. Tãtũ. n. põderat q neqz firmamẽtũ ipm hora vna potuit sustinere. Lux. Videbã sathanã sicut fulgur de celo cadẽtẽ. Et q̃diu portabit. qz forte sine sine. qõ nescit q assumit. ⁊ q̃ nõ poterit deponere ps. Laborabit i cinũ ⁊ viuet adhuc in finẽ. Et stipẽdiũ peccati qõ ẽ mors eterna. Ro. vi. Finis eoꝝ mors ẽ. Et ibidẽ dr. Stipendia. n. peccati mors. ¶ Item peccator assilat ceco sedẽti ad solẽ. Nã cecus cũ in sole ꝓsistit. ipse radijs solis ꝓfundit. sz tñ lumẽ nõ videt q̃ illustrat. Sic peccator cũ peccat sz peccati delectatione ⁊ ardore cecatus ipe non videat deus neqz attẽdat ad ipm. deus tñ cui oia patent bñ conspicit illũ. Dñs de peccatoribus cecatis dicit i ps. Supercecidit ignis. i. ardor peccati. ⁊ nõ viderũt solẽ. ¶ Itez peccator assimilatur defuncto sepeliẽdo. Nã defunctus ad tumulum aliqñ cũ magna honoris pompa deferit. sed postmodũ in terra sepultus in putredinẽ ⁊ cinerẽ vertit. In põpa igr̃ honoris ad tumulũ. i. exterminium mortis breui de trãsitu deferuntur superbi sicut ꝺ quodaz ps. dicit. Vidi impium superexaltatũ ⁊ eleuatũ sicut cedros libani transiui ⁊ ecce nõ erat. sz in carnis putredinẽ fetidã quertunt luxuriosi. Dñs pñt luxuriosi dicere illud Job. vij. Induta est caro mea putredine. sz in puluerem terre redigũt auari. qui dũ sagaci solicitudine terrenis actionib⁹ subdunt quasi subtili terre puluere aspergunt. Job. vij. sordibus pulueris cutis mea aruit. Cutis. n. q̃ puluere respergit. ⁊ q̃ arescendo aterrit mẽtes auaroꝝ signat. que tunc puluere respergunt qñ terrenis affectibus replent. sed iõ arescunt qz a celestibus desiderijs vacue quasi subtracta pinguedine inanescũt ꝺtra ꝺs ps. petũt dicẽs. Sic adipe ⁊ pinguedine repleat aia mea. Adeps qppe piguedis aiaz replet cũ hanc ꝺ ꝓsentiuz desiderioꝝ estũ supne spei infusio refouet. Cutis ergo arescens ꝺtrahit cũ cor rebus exteriorib⁹ deditũ atqz ex dispẽsatiõe illaꝝ i actoris sui

amore nó tendit. sz in semetipso vt ita dixerim rugosa cogitatióe replicat. ¶ Item sicut stult⁹ eẽt electus in episcopũ si añ cõfirmationé aliqd cõmitteret. vñ episcopatũ pderet. Sic q̃ pcñ mortale cõmittit vñ vitã eternã amittit. Eph̃.i. Elegit nos ante mũdi ꝓstitutionẽ. vt essem⁹ sancti ⁊ imaculati i ꝓspectu ei⁹ in charitate. Cãp.lviij.

Pena gehenne licet sit i dãnatis oibus ab eodẽ igne. non tñ eodẽ vel pari mó oẽs cruciat. Cui⁹ exẽplum apparet in hoibus q̃ stant ad estũ solis. Quia sz aliq ab eodẽ sole calefiant. non tñ pari mõ estuant. qr iuxta qualitatẽ corpis sentiũt pondus caloris. Qõ ergo respectu solis facit dispar valitudo corpoꝝ hoc facit rspectu gehẽne disparitas meritoꝝ. Vñ in eodez igne est diuersitas cruciatuũ ꝑm diuersitates ⁊ gradus meritorum.

¶ Capitulum.lix.

Penitẽs dz eẽ parturiẽti similis. Mulier.n. cũ delectatione ꝯcipit. sz cũ dolore vehemẽtissimo pturit qr ñ ẽ ita minimũ mẽbrũ in parturiẽte qõ nó doleat. Ita nullũ dz eẽ mẽbrũ in corpe qõ penitentiã nó faciat. Qr cũ oia mẽbra fuerit instra vitioꝝ debẽt sikr eẽ instra pnie. Sic fuit magdalena q̃ tot ex se exhibuit holocausta. quot habuerat oblectamenta. Ro. vi. Sicut exhibuistis mẽbra vra seruire imũdicie ⁊ iniqtati ad iniqtatẽ. ita nunc exhibete ea seruire iustitie in sanctificationẽ ¶ Itẽ penitẽs vel tẽtat⁹ dz studiose opa sua discernere ⁊ corrigere. Cui⁹ exẽplũ est qr mos antiquoꝝ fuit in dolore vestimẽta scindere. Vestimenta.n. sicut Greg. dicit scindimus. cũ discernẽdo nra opa ptractamus. Si.n. apud deũ nra opa nos q̃si vestimẽta non tegerẽt nequaq̃ voce angelica diceret. Beatus q̃ vigilat ⁊ custodit vestimẽta sua ne nudus ambulet ⁊ videãt turpitudinem eius. Turpitudo enim tũc nostra cernitur cuz vita nostra ante iustorũ oculos reprehẽsibilis monstratur. Tãq̃ .n. subsequentis opis tegmine velamur. qñ culpa tentati ad lamenta accendimur atqz ipsis lamẽtis excitati ad pspiciendum lumen iustitie subtili⁹ oculos mẽtis apim⁹. Quasi in dolore vestimẽta scindimus. qñ ex fletu discretiõe crescente cuncta q̃ agimus districtius irata manu iudicamus.

¶ Itẽ sicut dicit Gre. Penitentiũ corda sterquilinio assimilantur qr duz mala sua flendo cõsiderant quasi añ se stercora sese abiciendo coaceruãt. ¶ Itẽ penitens dz destruere vetustatẽ vitioꝝ vt habeat novitatez vtutũ. Pueri.n. vestes veteres lamãt vt novas recipiãt. ⁊ amiger destruit malũ equũ vt hẽat meliorem. Et hó diffipat domũ veterez vt faciat pulchriorem. Sikr dz hó per pñiam destruere veterem hoiem vt induat novũ. ij. Cori. v. Scim⁹ qñ si terrestris dom⁹ nra dissoluat. domũ nó manufactã habem⁹ ⁊c. ¶ Itẽ differens pñiaz vsqz ad senectutẽ silis illi ẽ q̃ hẽret q̃ttuor asinos. ⁊ debiliori coꝝ totũ iporũ iij. onus iponeret. qr talis pfecto ipius ⁊ stultus reputaret. Sic est ille q̃ totũ onus pñie sue vult in senectute sua portare qñ iã non põt laborare. Vñ Malach.i. Maledictus dolosus q̃ hz in grege suo masculũ ⁊ votũ faciẽs immolat dño debile. ¶ Itẽ pnia accelerata ⁊ in etate iuuenili incepta pseruat a putredine carnaliũ desideriorũ Nam sicut carnes custodiunt⁹ ex salis appositiõe alias putrescerent ⁊ scaturirent vermes qñ sal cito apponeret. Sic caro hois vmes peccati ⁊ prauę delectationis scaturit nisi in etate iuuenili domet et in seruitutem spiritus redigatur. ¶ Itez oẽ onus leuiatur ex cõsideratione mercedis Nam portitor lignoruz vel bladi maius onus libenter assumit in humeris suis vt maiorem mercedem habeat. Sic debet facere penitens maiora sz onera laborum ⁊ ieiuniorũ sibi assumere. vt magis remuneretur. Vnusquisq̃.n. mercedez accipiet ꝑm laborem suũ. ¶ Item q̃ indiscrete per pñiaz se affligit silis est illi q̃ vermẽ vult excutere de arbore ⁊ excutit florez vl fructum cum verme. Et lotrica que pannos lacerat lauãdo super lapidez ⁊ percutien/

do. Et monacho qui tantuz equitauit q̄ oportuit equū remanere in craſtino inſta bulo. ¶ Item ille q̄ aufert vitā alicui qui victurus eēt p̄ annū homicida iudicatur. Quāto magis ille q̄ nimijs ieiunijs ⁊ afflictionib⁹ efficit vt. x. annis citius moriat q̄ eēt moritur⁹. Ber. Non hz calid⁹ hoſtis efficatius machinamentū ad tollendū de corde charitatē. q̄ ſi efficere poſſit vt i ea caute ⁊ ſine diſcretiōe ambulet. ¶ Itē tardius pniam faciēs filius eſt ei q̄ debitū incurrit ad vſurā q̄ q̄to plus differt ſolue re mutuū tanto plus creſcit debitū ſuper eū. ⁊ tāto plus oz eū dare tpe ſolutionis. Sic quāto diuti⁹ fuerit aliq̄s in peccatis tanto plus ſoluet in pena. Ro. ij. Scōm duritiā tuam ⁊ ipenitēs cor ⁊c. Vere enīz magna eſt vſura q̄n̄ p̄ vno peccato ſoluit pena infinita. i. p̄ vna delectatione peccati pena eterna. ¶ Itē pñia eſt appetēda. ⁊ ſi nō pp̄ penā quā infligit ſaltez pp̄ gr̄am q̄ acqrit. Solet. n. hō aliq̄s nobilis vetulaz mulierē ducere ⁊ ignobilē in vxorē. non pp̄ ſe ſed pp̄ diuitias magnas q̄s hz ⁊ pp̄ magnā hereditatē quā poſſidet. Sic ⁊ tu pniam aſſume tibi in vxorē ⁊ ſi nō pp̄ ſe: q̄ tibi videt grauis ⁊ turpis. tū pp̄ theſaurū gr̄e ⁊ virtutū quē ſecū defert ⁊ hereditatē eternā q̄ p̄mittit Sap. viij. Hāc amaui ⁊ exquiſiui a iuuētute mea ⁊ q̄ſiui illam ſpōſam mihi aſſumere. ⁊ amator factus ſum formē illius. Et ibidē ſciens q̄n̄ cōmunicabit de bonis ſuis. Et ſapiē. vij. Venerunt mihi oia bona pariter cū illa.

¶ Capitulū. lx.

Perfecti viri ſtudēt reſecare ſupfluas cogitatiōes vt .ſ. in diuino amore hāt ferventiores. Cuius exēpluz q̄dez oſtendit in nazareis q̄ i veteri lege capillos eorum quos in deuotiōe nutrierāt expleta deuotiōe radere ⁊ in ignem ponere iubebant. Quid eſt. n. vt Gre. dicit q̄ nazarei capillos nutriūt niſi q̄ p̄ vitā magne continentie p̄ſumptionū cogitatiōes creſcūt Et q̄d eſt deuotiōe cōpleta capillos radere niſi q̄ tunc ad pfectiōis ſūmam continuimus cū ſic exteriora vitia vincimus. vt ēt cogitatiōes ſupfluas a mēte reſecemus Quas nimiz ſacrificij igne cōcremare eſt flāmis amoris diuini incendere. vt totaliter mens in amore dei ardeat. ⁊ cogitationes ſupfluas concremās quaſi nazarei capillos deuotiōis perfectione cōſumat.

¶ Capitulum. lxi.

Perſeuerātia neceſſaria eſt in ope bono ſic̄ cauda aialis in ſacrificio. Vñ cauda hoſtie iubeb̄ offerri i ſacrificio. Leui. iij. Indecēſ ē. n. aial ſine cauda. i. opus inceptū ſine fine vel cōplemento. Vñ dr̄ q̄ pauo auis q̄n̄ amiſit caudaz nō audet apparere pre verecūdia. Sic ſine cauda pſeuerantie nō audebit aliq̄s coram deo in iudicio apparere. ¶ Item pſeuerātia ipetrat gr̄am. Nam ſi hō tm̄ pſeuerat in oratione q̄tum panp ad hoſtiū diuitis p̄ eſyna citi⁹ ipetraret ſpūalez elemoſinā q̄ ille corporalem. Vñ apoſtoli pſeuerantes in oratione ſpiritū ſanctū acceperunt.

¶ Capitulum. lxij.

Piger hō filius eſt caſtro pluriuz dñoruz. inter quos ille q̄ remiſſus eſt totū amittit. Alius. n. paulati aufert ei ius ſuuz. Sic ſi ſpiritus remiſſus fuerit caro que aduerſus ſpiritū cōcupiſcit quotidie aliquid cōtra ipſum acqrit. Pro. xij. manus fortiū dominabit. q̄ aūt remiſſa eſt tributꝫ ſeruiet. ¶ Item piger hō filius eſt agro neglecto q̄ herbas inutiles p̄fert ſi in pace dimiſſus nec foſſus nec purgat⁹ ſepe fuerit ⁊ bonis ſeminib⁹ ſeminat⁹. ſic hō vitiorum ſpinas ⁊ tribulos generat. niſi vtilibus occupet laboribus. ¶ Ca. lxij.

Predicatores q̄ dicūt ⁊ nō faciūt filꝫ ſūt cecis ⁊ claudis q̄ ſedēt in introitu ciuitatis medicātes q̄ trāſeūtib⁹ viam oñdūt. ſed nūq̄ in ea pedē ponūt. Cōtra illud Ja. ij. Sic loqmini ⁊ ſic facite. ¶ Itez ſic eſſet veridēd⁹ q̄ argēto vas fictile ornare velet decorare lutū vt ſordidare argē

tum. Sic irrisiõe dignus est q cũ malus sit bõa dic̃. Pro.xxvi. Quo si argẽto solido ornare velis vas factile. sic tumẽtia labia cum pessimo corde sociata.

¶ Capitulum.lxiiij.

Roficere dz hõ cõtinue in opibus suis bonis. Nã volẽti ditari nõ sufficit sibi nõ pdere. nisi ãnuati crescat in aliquo. Similiter desiderás ditari in bonis spũalib⁹ dz annuati ⁊ quottidie bona sua ampliare vt dr. i. Thes. iiij. Ambulet vt abũdet magis. ¶ Itẽ nullus velet semẽ suũ terre cõmittẽ nisi crederet illud multiplicatus colligẽ. Ergo sicut laborare hõ ad multiplicandũ scia. sic dz laborare ad multiplicandũ merita qõ est bm deũ pficere Apostolo. In oi ope bono fructificãtes ⁊ crescẽtes.

¶ Capitulum.lxv.

Prospantes i pctis sikes sũt illis q p pulchra itinera ad
p suspẽdiũ ptrahunt vel q p amena prata ad carcerẽ dãnatiõis ducũtur vñ Gre. ò peccatore pspitatib⁹ mũdi florẽte dic̃. Honorat in via in puẽtiõe dãnabit. ⁊ ãsi p amena prata ad carcerẽ puenit q p pñtis vite pspa ad interitũ tẽdit. ¶ Itẽ pspitas peccatorũ exultãtiũ in pctis sikis est insanis. qr tales vt dicit Gre. nõ pspitate erigunt sed insania quã subeũt. vñ affligi debuerũt. ⁊ exinde miseri in exultatiõe defluũt vñ alt⁹ flẽdi sũt. ¶ Itẽ pctores tales sũt freneticis sikes q insaniã virtutẽ putãt. qr ex morbo eẽ nesciũt hoc qy ampli⁹ sanis pñt: ⁊ ãsi crevisse virib⁹ se estimant dũ ad vite terminũ p augmẽta doloris appropiquãt qr rõnis sensus nõ hñtes flẽt ⁊ ridẽt ⁊ tãto magna estimatiõe se dilatãt quãto insensibiles malũ qõ patiunt ignorant.

¶ Capim. lxvi.

Atio dz regere cogitatões sicut dña regit ancillas ⁊ familiã. Nã videm⁹ sicut dic̃ Gre. qy abñte dña familia deordinat: qr ancillarũ lingue pstrepũt silentiũ dese-

runt deputati opis officia negligũt totus ordinẽ sibimet pfũdũt. At vbi repẽte domina venerit mox pstrepẽtes lingue reticẽt officia vniuscuiusq opis repetũt sicq ad op⁹ ppriũ ac si nõ recessserit revertũtur. Sic̃ si ad momentus rõ discedat ãsi abñte dña cogitationum se clamor velut garrula ancillarũ turba multiplicat. Vt aũt rõ ad mentẽ redierit mox se cõfusio tumultuosa cõpescit ⁊ ãsi ancille se ad iunctũ op⁹ tacite reprimũt dũ cogitatões ptinus causis se ppriis ad vtilitates sub dunt.

¶ Capitulum.lxvij.

Eligiosus dz eẽ mortuus mundo. i. ad modũ mortui se hẽre. Nã mortuus in sepulchro abscõdit. ⁊ sic religiosus dz abscondi in claustro ⁊ nõ discurrẽdo vagari. Col. iiij. mortui. n. estis ⁊ vita vra abscõdita é cũ xpo in deo. ¶ Itẽ aia mortui a carne sepat. Et sic religiosus dz a carnali amore separi. Eccl. xlvij. quasi adeps sepat⁹ a carne. In adipe. n. signat devotio spũalitũ q̃ dz eẽ in rligioso sepata ab amore carnalitũ. ¶ Itez caro mortui a vmib⁹ psumit. s. in sepulcro. Qr religiosus p penitentiã dz psumẽ corp⁹ suus in hõ mũdo mẽte aũt dz eẽ in celo Job. vij. Elegit suspẽdiũ aia mea. i. desideriũ eternop ⁊ morte ossa mea. i. mortificationẽ carnaliũ desideriop. ¶ Itẽ mortu⁹ nõ sentit si pũgat vel dilaniat vel eleuet. Et sic ve mortuus mũdo. i. Reg. xix. Sic̃ angel⁹ dñi dñs me⁹ nec bñdictiõe nec maledictiõe mouet. Itẽ mortu⁹ oia tpalia reliqt. Et sic religiosus oẽm ppietatẽ dz resignare ⁊ oia coram deo ⁊ fratrib⁹ repñtare ⁊ nihil sibi arrogare prie Cor. iiij. Quid hẽs qõ nõ accepisti. Ber. Monacho hñti ppriũ negabit deus suũ ppriũ. s. celũ.

¶ Capi. lxviij.

Acerdotes christi ⁊ clerici imunes debẽt eẽ ab illis maculis spũaliter a qbus
s clericos seu sacerdotes in deorus oportebat esse immunes corporaliter. Pro

hꝫbetur eñi esse cecus.i.ne sit ignoráſ claudus.i.instabilis ⁊ ad diuersa inclinás. Et ne sit puo vl' grádi vel curto naſo.i.ne habeat defectū discretiõis ne plus vel minꝰ aut aliqua praua exerceat. Per naſū enim signaſ discretõ qꝛ est discretiuꝰ odoruꝫ. ¶ Jté ne sit fracto pede vl' manu .i.ne amittat vtuté operádi bñ vl' pcedédi ỏ vtute in vtutẽ. ¶ Jté repudiaſ si habeat gibbū añ vl' ſtro p quem signaſ supſluꝰ amoꝛ terreno⁊ ¶ Jté si lippꝰ.i.si p carnalẽ affectū eiꝰ ingenũ obscuraſ. Cõtigit.n. lippitudo ex fluxu hũoꝛis. Repudiatur ét si hẽat albumen i oculo.i.pſũptõeꝫ cá doꝛis iusticie i sua cogitatõe. ¶ Jté si hẽat iugẽ scabiẽ.i.petulátiá carnis. Et si sit hñs ipetiginé que sine doloꝛe coꝛpꝰ occupat ⁊ mẽbꝛa coꝛporis fedat p quá auaritia ỏsignaſ. Et ét si sit hernioſꝰ vl' póderoſꝰ.q.ſ.gestet pódꝰ turpitudis in coꝛde licet ñ exerceat opere. ¶ Capitulum .lxix.

Sancti viri assiſanſ mercenarijs. ¶ Prio róe temporis qꝛ tẽpꝰ pñs cito finiri eroptat vt.ſ.ad vite p̃mia pueniát. Sic̃ mercenarij pſtoláſ finẽ diei vt laboꝛ ceſſet ⁊ recipiát p̃miũ operis sui. Job. Sic̃ dies mercenarij dies eius. Vbi dicit Gregoꝛ. Dies suos mercenariꝰ euolui citꝰ eroptat. vt ad laboꝛis sui p̃miũ sine tarditate pueniat. Dies itaqꝫ hoꝛis a vera ⁊ eterna sapiẽtia recte diebꝰ mercenarij cõputáſ qꝛ pñtes vitaꝫ exiliũ nõ patriá militiá ñ palmá deputat ⁊ eo lõgiꝰ a p̃mio se cõſpicit q̃ tardius ad finẽ venit. ¶ Scõo róne laboꝛis. Ná sicut dicit Gregoꝛ. Mercenarius alienis laboꝛibꝰ exſudat ſz tñ sibi p̃miũ ꝓpriũ preparat. Oẽs ergo q spe celestiuꝫ p̃diti exercitatõe vite pñtis atteꝛimur in alieno laboꝛamꝰ. Ná sepe ⁊ reprobis seruire cogimur mũdo q̃ mũdi sunt reddẽ coartamur. ⁊ aliẽo qdẽ laboꝛe fatigamur sed tamẽ premia nostra percipimꝰ ⁊ p ꝫ peruenimꝰ ad ꝓpꝛia q̃ pure ministramꝰ aliena. ¶ Tertio róne operis. Nam sicut dicit Gregoꝛ. Mercenarius solicite curat inſpicere ne vnq̃ dies vacuus labatur ab opere ⁊ expectatus finis temporum inanis veniat ad remunerationẽ. In laboꝛis namq; studio conſpicit qd ꝓcipere in tempoꝛe remunerationis possit. Ná cuꝫ opꝰ creſcit p̃mij fiducia ꝓficit. Cũ vo opꝰ toꝛ puerit ſpes a remuneratione laſſaſcit. vñ ⁊ electꝰ qſq; vitá suá quaſi mercenarij diez pẽſans táto fidentius ipe tẽdit ad pꝛemium quáto núc robuſtius ꝓdurat ad laboꝛis incremẽtũ q sit decurſꝰ p̃ſtis tẽpoꝛis pẽſat: dies cũ operibꝰ numerat. ne a laboꝛe vacua tráſeát vite mométa foꝛmidat: aduerſis gaudet. paſſióe reficiſ. meꝛore refoueſ qꝛ ſequẽtis vite p̃mius táto se largiꝰ rẽunerari conſpicit quáto p̃ amore illiꝰ quottidianis se moꝛtibꝰ veriꝰ ipẽdit. ¶ Quarto róne mercedis. Quia conſideratio mercedis hoi mercenario leuiat pódus laboꝛis. Et ſiſr ſactis viris cõſideratio p̃mii minuit laboꝛẽ exercitij. Vnde Gregoꝛio. dicit. Mercenarius cum faciẽda opa cõſpicit mẽté ꝓtinꝰ ex lõgitate ⁊ pódere laboꝛis adijcit. Cũ vo laſſaſcẽté aiuꝫ ad ꝓſiderádũ opis p̃miũ reuocat vigoꝛẽ moꝛ animi ad exercitiũ laboꝛi reformat. ⁊ qỏ graue ꝓpẽdit ex ope leue eſtiat ex remuneratõe. Sic electi qq̃ cũ mũdi hui⁹ aduerſa pacuntꝰ cũ honeſtatꝫ cõtumelias rerũ dána cruciatꝰ coꝛpis tolerát eẽ gratia qbꝰ exercẽſ pẽſat. Sꝫ cũ mẽtis occulũ ad eterne patrie cõſideratõeꝫ tẽdũt excõparationẽ premii q̃ sit leue qỏ patiunꝰ inueniũt. qỏ eni valde esse importabile ex doloꝛe oſtẽditur cõſideratõe ꝓuida ex remuneratõe leuiaſ. ¶ Jté ſancti viri assimilantur illis q coꝛpaliter ſuſpendunſ. Qꝛ ſicut ille q ſuſpẽdiſ coꝛpe ad alta ſuſtollitur vt ibi moꝛiatur. Sic quoq; viri ſancti ad alta p cõtẽplationẽ se ſubleuát vt affectibus terrenis intereát. vñ Job. vij Electit ſuſpẽdiuꝫ aia mea ⁊ moꝛtez oſſa mea. Gregoꝛ. Sancti viri certiſſime sciũt. quia habẽ in hac vita regem nequaq̃ pñt. Et idcirco ſuſpẽdium eligũt qꝛ nimirũ deſideria terrena deſerentes ad alta animuꝫ tollũt. ſuſpẽſi aũt moꝛtẽ ſuis oſſibus inferunt qꝛ amoꝛe ſupne patrie in vtutũ ſtudijs accincti. hoc qỏ fortes prius in mũ

do fuerāt vinculo humilitatis insequūt. ¶ Itē sācti post hāc vitā liberātur ab oi penalitate ⁊ molestia quā patiunt in hac vita. Mā licz cardui ⁊ vrtice grauis in cā po ſocient tñ cū pōunt i horreo societas illa sepat. Et sic affectiōes ⁊ tribulatiōes qb⁹ mō sācti ꝓiūcti ſt i cāpo mūdi oēs separabūt ab ipis cū reponēt i horreo celi. Apoc. xi. Absterget de⁹ oēz lachrymā ab oculis eoꝝ ⁊c. ¶ Capitulū. lxx.

Scripture sacre intelligentia mystica assidua eius lectōe apit. Cui⁹ exēpiū ē ꝟz Gre. Sic ignotoꝝ horuz facies cernim⁹ ⁊ corda nesci m⁹ ſz si familiari eis locꝙiūgimur vsu colloq'i eoꝝ ⁊ cogitatōes i dagam⁹. Ita cū i sacro eloqo sola hystoria aspicit nihil aliō q̄ facies videt. Sz si hu ic assiduo vsu ꝙmūicam⁹ itimā mētē ex collocutōis familiaritate penetram⁹. Bū n. alia ex alīs colligim⁹. facile i cui⁹ vbi co gnoscim⁹ aliō eē qō itimāt aliō qō sonāt. Tāto āt qſqz illi⁹ notitia extrāe⁹ reddit q̄ to i sola ei⁹ supficie ligat. ¶ Cap. lxxi.

Silentium seruorem duo tiōis seruat. Solet enim obstrui vas i q̄ ē vinuz vt viuz forti⁹ fiat vl sit. ⁊ poꝰ coopert⁹ colorē suuz ⁊ mūdiciā ꝙseruat. Sic, qui vult deuotionē cordis ⁊ mūdiciā conser uare debet os clausum tenere. ps. Concaluit cor meum intra me ⁊c. ¶ Item silentium seruare est os vnde exit ignis ⁊ flāma omnia comburens obstruere Jacobi tertio. Lingua ignis est ⁊c. Ecce quantus ignis q̄ magnam siluam incendit. i. virtutem bonoꝝ operum consumit.

¶ Capitulum. lxxii.

Symoniac⁹ assimilatur leoni quia procurat q̄ eccle/ſia que est sponsa christi aliunde grauida sit q̄ de suo viro que de solo spiritussancto concipere debet sed symoniac⁹ facit q̄ cipit de spū maligno: ⁊ sic eā facit nutrí filios adulterinos ⁊ filios ꝓꝓios exhere dat a patrimonio xp̄i cōstituēs heredes filios diaboli. Eccli. xxiij. Ois mulier reliquēs viꝝ suū peccabit ⁊ statuēs heredi tatē ex alieno matrimonio. ¶ Itē symoniac⁹ assimilat latrōi. Facit. n. symōia hoies eē latrōes ⁊ sacrilegos q⁊. ſ. sacra ſt ea circa q̄ latrocinū exercēt. Absurdū ē. n. dicē eū q furat vl capit calicē alicuius ecclesie sacrilegū vel furē eē ⁊ nō eū q furat iā ecclesiā q̄ ad eā pertinent Joh. x. Qui nō intrat p ostiū in ouile ouū sed ascēdit aliunde ille fur est ⁊ latro.

¶ Capitulum. lxxiij

Ocietatē bonoꝝ fugiūt mali ne coꝝ malitia appeat. Sicut mulier turpi ñ libēt sedet iuxta pulchrā ne turpitudo illi⁹ magi appeat q⁊ opposita iuxta se posita magis eluceſcūt. Sic mali non sociantur bōis libēt ne malicia sua coꝝ bōitate magis euidēs fiat Jo. iij. Ois q̄ male agit odit lucē ⁊ ñ vēit ad lucē vt ñ āgustiēt opa ei⁹ ¶ Itē societas mala trahit ad peccatū siē accidit ō spūi q̄ vna trahit aliā. Prouer ij. Fili mi si te lactauerit peccatores ne acqeſcas eis ⁊c. Et idcirco sic ñ ē tutū egroto eē i aere corrupto. q⁊ ex hoc cito recidiuū patereť. sic ñ ē tutū bōis eē i ꝙsortio pcōꝝ. ex q̄ eni ad peccatū iducūt. Pro. xiii. Amicus stultorū efficiet fili⁹. Oñ sicut nō est secura ouis iuxta lupū nec stuppa iuxta ignē nec sagimē iuxta cattū. Sic nec iuſt⁹ iuxta pctōrē. nec mlier iuxta leccatorē i. Corin. xv. Corrūpūt mores bonos colloqa mala. ¶ Itē societas mala ē vitāda. Mā q nō vult eē lepros⁹ dz vitare ꝙsortiū leprosorū. Sana poma sociata putridis citi⁹ corrūpūt. sani cū infirmis citi⁹ infirmātur. ps. Cū puerso pperteris. Prou. iiij. Nō dlecteris i semitis ipiorū. nec tibi placeat maloꝝ via⁊. ¶ Itē societas mala ñ ē tollerāda pp vtilitatē tpalē. Nam si quis essēt in domo succēsa vbi nō essz nisi vna fenestra per quā nō posset exire indutus ⁊ onerat⁹. poti⁹ omnia sua dimitteret anteqū non exiret. Sic qlibet dispendiū suo

rū ⁊ sue carnis ꝑtūcūqz potius deberet sustinere ꝙ in cōsortio malorū remanere in piculo suo. Dñ Gen. xxxix. Joseph relicto pallio in manu femine fugit. ⁊ hō de piculo maris libēter nud⁹ euadit. ¶ Itez soci⁹ malus abijciēdus est. sic dens putridus ò ore deijcit ne alios corrūpat ⁊ ouis morbida de grege alia ꝙ. ⁊ leprosus de cōsortio hoium. Et pomū putridū de acerno alio ꝙ. i. Cor. v. Modicū fermentū totam massam corrūpit. ¶ Capi. lxxiij.

Sollicitudo tpalū est viro spūali contēnenda. Nā q ad fontē vadit nō est solliciti⁹ qd bibat. Quid ergo times stulte ꝓuidētia dei maior ē fonte? Cogita ꝙ seruus dz eē sollicit⁹ quō bñ seruiat dño suo ⁊ dñi est, puidere mistro suo. Dñ dr. i Pet. v. Oēm sollicitudinē vestrā ꝓijcientes in eū qñ ipsi cura est de vobis. Mat. vi. Nolite solliciti esse dicētes. qd mādu cabimus ⁊c̄. Chry so. Escam corpis si solliciti⁹ nō fueris habebis. iustitiā vo si solicit⁹ ñ fueris ñ habebis. Quis est pr̄ qui nō, puideat filijs suis cū viderit eos egere Math. vi. Scit pr̄ vester q̄ his oīb⁹ indigetis. ¶ Caplm. lxxv.

Spes iuuat ex bonis opib⁹ securus. n. dz esse de re. q dz bonū pignus apud se. Securi itaqz sūt de regno futuro q hñt bona opera que quasi pignora sūt regni celestis Gre. Cum opus pficit regni celestis fiducia crescit. ¶ Item spes iuuatur ex tribulationibus. Certus. n. pōt esse de re venali q precium apud se dz. Sic dz esse certus de regno eterno q multas tribulationes sustinuit qb⁹ regnū celo ꝙ. emit. Act̄. xiij. Per multas tribulatiōes oz nos intrare in regnum dei. ¶ Item sperandū est in deo. q̄ sperantes in se sustinet ne cadāt. Māliter eni q debilis est ⁊ timet cadere alicui rei adheret vt pz in puero vel infirmo. Sic nālis rō dictat aie cognoscenti debilitatez suā qō fortiori se initi debeat. s. deo. Quia ò facili trāsit malū passum q̄ dz bonam appodiationē. s. deū qui bene pōt eum ex malum passuz ejcere. Veritatis. n. est pōta re fulcimentū innitēti sibi: sed vanitatis est negare. Dñ cū dñs veritas sit intenti sibi nō se subtrahit. sicut solent facē mali gartiones eis q appodiant se sibi. q̄ subtrahunt se vt cadant Isa. i. Speret in nomine dñi ⁊ inueniatur super deum suuz.

¶ Capitulum. lxxvj.

Uperbire de gr̄a a deo data monstruosum est. Mā sicut mōstruosuz esset qō ex muliere nasceret bufo. Sic mōstruosum est qō aliqs ex gr̄a dei sibi data a deo efficiat supbus. Et tal ēt de vita morit̄ de sanitate egrotat ò medicamēto interfic̄t. Gre. Qui de virtutibus se extollit, nō de gladio sed medicamēto se interficit. ¶ Item supbi difficulter flectūtur a ꝓpria volūtate. q̄ carent hūore gr̄e. Virgula. n. quāto plus hz ò hūore tāto citius flectit̄. Sic q plus hz de gratia citius obedit. sed lignū aridū cito frangit̄ dum flecti credit̄. sic supbi q̄ sine humore gr̄e sunt flecti nō pñt. Eccles. vi. Nō te extollas in cogitatione aie tue velut taur⁹. ne forte elidat̄ per stultitiā virt⁹ tua ⁊ cōmedat folia tua ⁊ fructus tuos pdat: ⁊ relinquaris velut lignū aridum in deserto idest sine mer̄to. ¶ Caplm. lxxvij.

Entat diabolus hoiem de illa re q̄ magis ꝓsuevit decipe sciens ꝙ mēbruz cicius frangit̄ vbi prius fractum fuerit ꝙ alibi. Et citi⁹ incēditur lignū ꝙ aliquando fuit ignis ꝙ si nunq̄ fuisset. Et citius cadit hō in infirmitatē quā aliqñ habuit ꝙ in aliam. Sic hō facile inclinat̄ ad peccatū qō aliqñ fecit. ¶ Item tētationis delectatio corrūpit sinceritatē aie ēt sine ꝓsensu opis. sicut mulier nō dicit̄ casta que libenter audit vba corruptoris. dato ēt ꝙ ei īope nō ꝓsentiat. ⁊ q̄ appetit diligi ēt si corrumpi nō appetat. Aug. Non solum appetere: sed appeti vele crimiosum ē. Sic nō est reputāda casta aia que tētatōes diaboli recipit ⁊ in eis delectat̄ ꝙuis peccatū

facere nō velit. ¶ Item tētat diabolus ꝛ impugnat maxie illos q ip̄m deserūt ꝛ ad deos se cōuertunt vt pharao filios israel fugientes p̄secutus est. Glosa. Qui ab illecebris mūdi abstinere ꝛ i xp̄o pie vult viuere p̄secutionem patit. Dum enim diuino seruitio cōstringi exoptat bellum diaboli ꝓtra se excitat. sicut rex sibi subditos nō impugnat sed aduersarios. ¶ Item tētationibus ꝛ suggestionib⁹ nō resistentes nō p̄nt cōiūgi deo. Dñ assimilant illis mulieribus cū qb⁹ in veteri lege nō poterat sacerdos matrimoniū cōtrahere. Mā Leuiti. xxi. Preceptū est sacerdoti vt virginem tm̄ duceret vxorē. sed viduā ꝛ repudiatam sordidam ꝛ meretricē nō acciperet. Per viduā enī itelligit aia. cuius mortu⁹ est carnalis vsus. sed nō affectus. quā sola necessitas retrahit a malo. nō charitas Et talis p̄t dici vidua de vno marito. q̄ lambit vbi mordere nō p̄t. i. delectatōes preteritas quas hēre non p̄t cupit sicut canis lingit hastile. ꝛ scutelā post cibum. ¶ Thim̄. v. Vidua in delitijs viuēs mortua est Glo. morte peccati vel morte aie. Talis. n. vidua quādo contingit ei aliqd qō tedet sēp recogitat maritū mortuū. q̄ vis pessimus fuerit: ꝛ talis est aia cui qm̄ contigit aliquid aduersi semp̄ suspirat ad ea q̄ dimisit vt filij israel ad ollas carniū in egypto. Per repudiatā significant illi qs negotia mūdana repudiant. ꝛ ad illa se ingerunt nō vocati. ꝛ a mundo contēnunt ꝛ opp̄imūtur. ꝛ tm̄ mundū nō cōtemnūt Sicut meretrix ad leccatores suū accedit ls ab eo frequēter verberet. ꝛ cū eo multas molestias sustineat. Aug. Ecce turbat te mundus ꝛ amat. qd si tranqllus esset: qūo inhereres formoso q sic amplecteris fedū. Tales ēt files sūt leccatorib⁹ q in curijs p̄ncipū bonis nutriti morsellis. licz fastidiēt ur ꝛ licentient tm̄ expulsi p̄ vnum postium redeūt p̄ aliud. Sic quidam ita sunt allecti illecebris ꝛ delectatiōibus mūdi q̄ ls aduersitatib⁹ ꝛ molestijs ipugnent ab eo tm̄ nō recedūt. Per sordidā itelligit aia q̄ imundis affectiōib⁹ maculat. Si vis ergo despōsari xp̄o auferas tibi vestimēta sordida vt oi tpe vestimēta tua. i. opa sint cādida Ro. xiij. abijciamus opa tenebrax ꝛc. Per meretricē autē q̄ cuilibz p̄ libidini itelligit aia q̄ cuilibet cedit tētationi Hiere. ij. In oi via p̄sternebaris meretrix. Nulla ergo talis aia est deo coniugi apta. ¶ Item tētari ꝛ tribulari de⁹ hoiez p̄mittit. ēt post̄ ei magna dona contulit Dñ Salomō. sicut dicit Gre. diuinit⁹ sapientiā accepit ꝛ stati post meretricū mulierum q̄stionē pulsatus fuit. Qō igit Salomon mox post tantā reuelationē certam̄ turpiū mulierū pertulit designauit q̄ mētem nostrā sepe cōcessis virtutib⁹ respect⁹ intime largitatis illuminat sed hāc p̄tin⁹ ēt lubrice cogitatiōes turbāt: vt q̄ sublevata imenso munere exultat ēt tentatiōe pulsata qd fit inueniat. Sic helias diuia gr̄a p̄ditus sermone celos apuit: ꝛ tm̄ p̄batus subito infirm⁹ p̄ deserta fugiēs vnam mulierē expauit. Sic ꝛ paulus ad tertiū celū ducit. paradisi penetrās secreta ꝓsidera. ꝛ tm̄ ad semetip̄m rediēs ꝑ carnis beluz laborat legē aliā in mēbris sustinet cursus impugnatiōe in se fatigati spirit⁹ legē dolet. ¶ Item tētat diabolus p̄rio blādiēdo quasi p̄cando. sicut leccator p̄rio saltat mulierē p̄cando. sed post̄ꝙ fuerit ab eo corrupta semel. seq̄t cū nō rogata. nec hz audaciā postea aliqd ei denegare. sed plerūqz ꝑ cor suū obedit ei in oibus. Sic aia diabolo semel exposita p̄ cōsensuz peccati nō hz amplius audaciaz ei resistendi: sed dicit illud Hiere. ij. Adamauī alienos post eos ambulabo. ¶ Item tentatio mala est statim a principio repellēda sic ignis añ̄ꝙ crescat extinguēd⁹ est ꝛ infirmitas añ̄ꝙ radicet sanari p̄t Gre. Si tentatiōi in corde nascēti festine nō resistit: eadē mora q̄ nutrit roborat. Jacobi. iij. Resistite diabolo ꝛ fugiet a vob. Esto ergo sicut dāgerosus epulator q cibos imundos seu nō bñ paratos vertit vel reijcit in faciē apponent̄. Sic cū indignatiōe tentatiōes reijciens q̄si scutella sua diabolū in frōte p̄cutit Itez q pānos suos cōburit sentiens ignē

amouet ⁊ miser hō se sentit cōburi igne cōcupiscentie male ⁊ luxurie.⁊ pcē mentis nō retrahit. ¶ Item tētatio mala vincit oīone. Exod. xvij. Cū leuaret Moyses manus ⁊ oraret vincebat israhel. Judith. viij. memores estote serui dei Moysi q amalech nō in ferro pugnādo. sed pcibus sanctis orādo erecat. Plus eni valet vnus sanct⁹ orādo q̄ multi peccatores pugnando. Jtē tentatōes repellunt p cōfessionem. Latrones. n. fugiūt eos accusantes. Sic demones fugiūt peccata reuelātes ⁊ pfitentes. Piere. Reuelata traditiōe cōfusus fugiet inimicus. Eccle. xxvij. q reuelat archana amici fidē pdit. Item vincit tentatio carnis spūaliter p fugā. sicut extinguitur ignis p separatiōez lignoꝝ. i. Lori. vi. fugite fornicationem.

¶ Capitolum. lxxviij.

Empus abbreuiat hoi pp peccatū. Nam si aliqs hēret seruū vel filiū cui dedisset pecuniā ad negociāduz ⁊ totā cōsumeret filius pdigus: vel ēt de pecunia sua ipm impugnaret nō plus ei daret sed potius residuū ei auferet. Sic facit deus plerumq; peccatori de tpe qō dedit ei ad penitentiā: ⁊ ille abutit eo in supbiā ⁊ deum impugnat. Prouer. x. Timor dñi apponit dies ⁊ anni impioꝝ breuiabunt. sicut me dictas mēbri abscindit ne totū corrūpat ps. Viri sanguinū ⁊ dolosi nō dimidiabūt dies suos. ¶ Capi. lxxix

Epiditas irā dñi puocat. sicut aqua tepida puocat vomitū. Apocalipsis iij. Ut tepidus es incipiaz te euomere de ore meo. Tepidus a deo euomit⁹ cum in deterius labi pmittit. vl cū impenitēs morit. ¶ Item tepiditas fiducia tentandi diabolo pcliat. De multis. n. tentat tepidum de quibus non auderet tentare ferventem. Oleo. n. feruēti muscę nō insidēt Item tepiditas reddit hoiem impotentem ⁊ contractum. vt pz in illis qui cum fortes sint corpore tamen possunt vix pretem pēitentie facere quā facit vna vetula totam. Quod accidit ex tepiditate eorum quia paruum habent desiderium: Bernardus. Forsitan non possumus. qa non multum volumus.

¶ Capitulū. lxxx.

Timor est sicut ostiarius anime. Mobiles enim in egressibus hūt ostiarios cū baculo turbaz arcētes ne comprimāt eos ⁊ personas suppositas ne super collaz suum se ingerant expellunt. Sic anima tūsti quādo exit ad loquēdum vel videndum timorem habet pro ostiario cuius baculus est totus infernus ad expellendū turbas malarū cogitationum. ne ab eis comprimatur Jesus. i. salus anime per cōsensum. Unde turbe te cōprimunt dictuz est ei. Et ideo non est exeunduz sine ostiario Sed timor seruilis nō est ostiarius viuus sed pictus qz manet in timore seruili peccandi volūtas ⁊ sequerēt opus si putaretur impunitas vt dicit Augu. Est ergo timor seruilis vel mūdanus sic vere sicut ostiarius pictus in portis diuitū: qui eleuata claua videt pcutere ingredientes ⁊ ingressum pbibere qō nō facit. sic timor q sine charitate est vī peccatū expellere: sed nō expellit. Jtez timor bon⁹ preparat corda hois deo. Cū. n. aliqs magn⁹ vult hospitari in aliqua domo pmittit nuncū q domum mundet ⁊ preparet. sic deus facit imittēdo timorem. Eccle. ij. Qui timet dominum pparabūt corda sua. s. ad recipiēdum eū. ⁊ in cōspectu illius sanctificabūt animas suas. Item timor mūdanus quo qs magis eligit malū aie quā corporis facit cū similem rustico. qui cūdo ad forum portat formulares suos in collo suo magis eligens ledere pedes suos q̄ formulares.

¶ Capi. lxxxi.

Tribulatio separat hoiem ab amore mundi ⁊ pcti. est eni velut absinthium quo viri spirituales a tpali con

ſolatiõe ſeparant.ſicut pueri allq̃ amaritudine a lacte matris ſeparãtur. Electis enĩ ſuis deus iter aſperuz facit.ne dum delectantur in via obliuiſcãtur eoꝝ que ſunt in patria.ſed ſicut pulmẽtum adheret olle in qua decoquit niſi ſepe moueatur.ſic coꝛ hois adheret mundo niſi tribulationibus pulſetur Augu. Ecce turbat me mundus ꝛ amat.qd ſi trãqllus eſſet:quomodo inhereres formoſo qui ſic amplecteris fedum. ¶ Itez tribulationes ſimiles ſunt flagellis ſeu virgis ſcoparũ nodoſis ꝛ duris quibus pueri caſtigãtur:ꝛ cum earundem ẽt faſciculis domoꝝ habitacula a ſordibus ꝛ imundicijs expurgãtur.ſimiliter etiam ex tribulationuz flagellis caſtigantur inſipienter peccantes:ꝛ purgãtur q̃ humiliati ex eis ad deum per penitentiam redeũt vitam ſuã in melius cõmutãtes.Flagellum.n.ſicut Grego. dicit diluit culpam cum mutat vitam. Maz cuius nõ mutat mores non expiat actiões. ¶ Itez tribulari permittit deus hominem vt liberet eum a pena.ꝛ vt ꝓficiat in diſciplia Sicut pueri quãtoꝝplus verberant tanto magis addiſcunt ꝛ melius faciunt cõmodum ſuum q̃ ſi dimitterentur voluntati ſue. Iſa.xxvi miſeramur impio ꝛ nõ diſcet facere iuſtitiam. ¶ Item tribulationẽ faciens in mũdo iſto magis tribulabitur in alio nam ribaldus qui nõ vult vel nõ poteſt ſoluere ꝺ ſua taberna ſpoliatur vl verberatur ad valorem.Sic peccator qui non vult modo facere penitentiã ꝛ ſolue re qõ ꝺz verberatur in ꝑſenti infirmitate vel alia tribulatione vel ſoluet in centuplum in inferno vel purgatorio. Dñ Iſido. Nequaq̃ delinquẽti parcit quoniam peccatoꝛeꝝ aut flagello temporali ad purgationem ferit aut iudicio eterno puniẽdum reliquit.aut ipſe in ſe homo penitẽdo punit qõ male admiſit. ¶ Item tribulatio temporalis ad libertatez eterne glorie ꝓducit.Sicut hõ diu tenet beſtiã quã emit ligatã i domo ſua dõec fuerit domeſtica.ꝛ tũc dimittit eã libere ire ꝑ domuz. ſic ligat deus nos tribulatiõibꝰ mõ ꝛ infirmitatibꝰ in ꝑñti.ſed poſt dimittit nos libere ire in domo ſua celeſti.cũ creatura liberabitur a ſeruitute corruptiõis in libertatem glorie filiorũ dei.vt dicit Rom.viij. ¶ Item tribulatio a peccato retrahit ꝛ ignem cõcupiſcentie extinguit. Eſt enĩ ſuccurſus homini miſſus a deo.Si enim domus alicuius eẽt igne ſuccenſa.ſi quis ei aquã ad extinguẽdum illum ignẽ afferret obſequiũ ꝛ ſubſidiũ reputaret ꝛ nõ nocumentum. Tribulatio.n.aqua eſt q̃ domũ ꝓſcientie igne cõcupiſcẽtie ſuccenſam extinguit.Eccle.iij. Ignem ardẽtem extinguit aqua. Itez ſi qs ab hoſtibꝰ ſuis duceretur ſup equũ velocez vbi eẽt occidẽdus gratum haberet ſi qs equũ illũ occideret vel necaret.vt ſic ab hoſtibꝰ liberaret.Quantum ergo gratũ ꝺz eſſe ei q corpus ſuum a quo ad mortẽ ducit infirmitate vel tribulatiõe aliqua ꝺbilitet.vt.ſ.a demonibꝰ ꝛ a pena liberet.Grego.Durũ nõ eſtimes qõ pateris dum ab eternis cruciatibꝰ in tua paſſiõe liberaris. ¶ Item ad vitam rectam errantes reducit.Qñ.n.aliquis porcum ſuũ vel ouem ducit ad paſcua vel ad forum ꝛ nõ vult ſequi ligat eum fune vel virga pcutit.ꝛ ſic inuitum ducit.Sic deus ligat nos infirmitatibus ꝛ alijs ꝺfectibus qz aliter nolumuſ eũ ſequi niſi ligati Oſee vndecimo. In funiculis adam trahã eos in vinculis charitatis. ¶ Itẽ tribulatões fugientes.ꝛ gloriã xpi adipiſci cupientes ſimiles ſũt his qui ſociãt ſe mercatoribus in lucro tñ ꝛ nõ in dãno.ſic tales volunt eẽ comites xpi in cõſolatõe nõ aũt in paſſione.cum tñ dicat Apoſt.ij.Cor.j.Sicut ſocij paſſionũ eſtis.ſic eritis ꝛ ſocij ꝓſolatiõis. ¶ Capitulum.lxxxij.

VErbi dei carentia aſſimilat fami.Vnde Grego.Sicut fames carnis eſt ſubtractum ſubſidiũ corpis. ita fames mẽtis eſt ſilentiũ diuine locutiõis.Dñ recte ꝑ ꝓphetã dicit.Emittam famẽ in terra.nõ famẽ panis neqz ſitim aque:ſed audiendi verbuz domini amos.viij.ſicut ergo pauperes ſe ſtuant ad portam diuitis vt habeãt refe-

etionē corporalē vnius diei ⁊ multū infirmus ē vel debilis q illuc nō ꝓperat. sic ad refectionē aie multo magis debem⁹ curre re. Jac. ij. sit aūt ois hō velox ad audiēdū

¶ Capitulum. lxxxiij.

Vita eterna erit in visione dei que liberabit ab omni malo. Nam si visio serpē/tis enei liberabat ab omni morsu serpēntino quanto magis dei visio liberabit ab omni nociuo. ¶ Item replebit oi bono. Naz si visio helie in curru igneo sublenati impleuit oēz petitionē helisei ⁊ volum multo magis diuina visio ⁊ fruitio implebit omni bono ꝺsideriū cordis humani. Et si mane degustatio in deserto dabat ois saporis suauitatem. multo magis dei fruitio in celo dabit ois delectationis voluptatē ꝑs. Tollēte voluptaz tue potabis eos. ¶ Item vita eterna debeꝯ nob iure hereditario. Dñ sicut turpe est quando terra aliqua vendit q ab eis qui sunt de cognatōe vendētis nō emaꝯ. sic cū nos hoies simus fratres christi hereditatem regni celestis quā venditioni nobis expo nit emere debemus. Jud. xxxij. Eme agꝝ meū q est in anach. tibi. n. cōpetit iure hereditatis. Item deus oñdit multū valere gloriā vite eterne qñ eam taz dure vēdit amicis quos nullo mō deciperet. Petrus .n. emit eaz martyrio crucis. Paulus amputatiōe capitis ⁊ sic de alijs. Et ipe filius dei emit eā amicis suis effusione sanguis. magna ergo insania videꝯ cē illi⁹ q credit ad melius forū here rem venalē q̄ filius aut seruus vel q̄ ipse paterfamilias. Sic q paradisum ad melius foruz vult here q̄ sancti viri aut ipse xp̄s Lu. vltio. Nō ne xp̄m oportuit pati ⁊c. Sic. Quis sanctorū fine tribulatiōe coronatus est. facta precedētium recolamus ⁊ nō erunt grauia que toleram⁹. ¶ Capi. lxxxiij.

Vocat deus hoiez multipliciter. solet. n. in hoies fieri vocatio. s. p litteras. p nutū: p vocem p nūcios. Litere igit dñi offerunt tibi p p̄dicatores. q̄s litteras dei sui audit vel legit q audit verbū dei. si aūt seruus alicuius magni dñi cū litteris dñi sui veniret ⁊ apportaret bonū nūctū cū deuotione ⁊ honore susciper. sic ⁊ p̄dicator dz recipi Lu. x. qui vos recipit me recipit. sed multi litteras dñi sui non recipiūt nec audire volunt nec ad citatōes eius venīūt lz oia teneāt ab eo. sed ad citatiōes mundi ⁊ dia boli. s. ad q̄s nō tenent cito vadunt. Pro. j. Vocaui. s. per lras p̄dicatorū ⁊ renuistis. ¶ Item sicut gallina vocat pullos suos ꝑ miluū qui ad ipam currūt ⁊ abscōdit eos sub ala. Sed miserrimus pullus aliqñ est intētus circa spicam vnā ⁊ nō venit ⁊ capit a miluo. Sic miser hō intētus nimis rebus tpalibus nō vult ad deū venire qñ vocaꝯ a deo: ⁊ ideo rapit a diabolo. Ihier. viij. Apprehēderūt mēdaciū ⁊ noluerūt reuerti. Mirabile est q canis vocatus a dño statim venit ⁊ currit ad eū. Et factura ad creatorez. filius ad patrem beatificā dus ad beatificatorez. infirmus ⁊ egrotus ad medicū ⁊ sanatorem. egenus ⁊ pauper ad ditatorē ⁊ locupletatorē. seru⁹ ad dominū ire cōtemnit. Jō ꝙquerit dñs Job xix. Seruū meū vocaui ⁊ non rūdit mihi ore ꝓprio deprecabar illū Glo. orē p̄dicatorū. Si rex vocasset pluries seruū suū ⁊ cōtemneret venire multū indignaret. Et qūo nō irascet rex celi q toties vocat homines ⁊ venire non vult. Isa. lxv. Oēs in cede contuetis ꝑ eo q vocaui ⁊ nō respōdistis mihi. ¶ Scōo vocat nos nutu mannus vel signis creaturaꝝ. q̄ nobis innuunt vt ad deū veniamus. Malus est monachus q nō intelligit signuz abbatis sui Prouc. j. Extendi manū meā ⁊ nō fuit q aspiceret. Extendit. n. deus manū suā bñficia largiendo inuendo ꝙ hoc vt ad eum veniamus. sicut vocaꝯ accipit vel canis cibum oñdendo. Sed nota q̄ accipit saturatus nō redit ad dñi nutū. sed famelic⁹. Et ita nō diuites ad deum sed paupes famelici veniūt. Et iō addit. nō fuit q aspicere sic q ista visibilia que sūt signa regna

celestis vult hēre cū regno vel pro regno Aug. De illis q diligunt natus tuos p te. ¶ Item volūt hēre ona ⁊ obulū vnum ⁊ nūmū pro regno Piero. Impossibile ē vt qs fruat bonis pñtibus ⁊ futuris vt hic vētrē ⁊ illic mentē impleat: vt de diuitijs ad diuitias. ⁊ de delicijs ad delicias transeat vt in celo ⁊ in terra gloriosus appareat ¶ Tertio vocat voce. i. inspiratione Isa. xxx. Aures tue audiēt verbū post tergū monentis ps. Audiaꝫ qd loquatur in me dñs deus q stat ad ostiuꝫ cordis ⁊ pulsat. Sed multi ei nō aperiūt. qō est magna rusticitas nō apire dño suo. Et ideo sequtur desperatis oē cōsiliū meum. Audires forsitan amici tui de rebus tuis seruādis ⁊ ō salute aie tue ꝓsiliū vel nō audis. ¶ Item vocat per nūcios. i. per flagella q̄ deferūt nobis signa salutis Sap. xvi. Ad correctōnem in breui turbati sunt signū hñtes salutis. Libēter recipit hō nūcios ab amico suo sibi trāsmissos. Sic debemus amplecti tribulatiões a fideli amico nobis trāsmissas Prouer. iij. Quē diligit dñs corripit ⁊ q̄si pater in filio cōplacet sibi Glosa. Tanto minus de flagello quo castigamur murmurare debemus q̄to in eo paterne dilectiōis munus accipimus. Isti ergo nūcij deferūt nobis aras salutis Heb. xij. flagellat oēm filium quē recipit. Istis nūcijs debemus rēdere p ptrisionē ꝓfessionem ⁊ satisfactionē. nō turpiter eijcere: nec sine honore remittere. sicut dr. iij. Reg. x. dō nūcijs dauid ad amon missis. Isti nuncij cōpellunt nos intrare ad nuptias eternas. Dñs dicit Luce. xv. Cōpelle intrare. Glo. q tribulatiōibus tracti ad amorē dei redeunt cōpellunt intrare. Et nota quō solicitus est de nobis. Qñ aliqs inuitat aliquē ad prandiū velet forte q̄ nō veniret: sed deus nō ita. imo viꝫ infert vt secū maneamus. ⁊ inuitat nos vsq; ad vestiū laniatōnem vel lacerationē. ⁊ trahit p subtractōnem tpaliū ⁊ infirmitates. qō est vestes laniare. Osee. xi. In feniculis adā trahā eos in vinculis charitatis. q: multos seducit ꝓsperitas quos aduersitas reducit. Hoc ꝑ in Paulo quē cecitas hūliauit: ⁊ in filio ꝓdigo quē fames reuocauit. ⁊ in manasse quē aduersitas ꝓuertit. ij. Paral. vltimo.

¶ Capitulū. lxxxv.

VOluntatē bonā qdā nūq̄ hñt. Et isti sūt siē mulieres steriles q̄ nunq̄ ꝓcipiūt. q dā vo bonū ꝓpositū cōcipiūt. sed nō ad op⁹ pducūt Et hij silēs sūt mulierib⁹ q̄ cōcipiūt ⁊ nō pariūt. sed pt⁹ in vtero suffocat. Et qd ꝓdest ꝓlē cōcipe q̄ statī emittitur vel morit: vel auē cape ⁊ statī dimittere. Osee. ix. Effraiꝫ quasi auis auolauit Isa. xxxiij. Cōcipietis ardorē ⁊ paries stipulam. Stult⁹ erit ille cui rex frācie velet dare ciuitatē vel castrū si differret p mensem vel p annū accipe. Posset. n. rex voluntatē suā vel ꝓsiliū mutare. sed magis fatuus ē ille. cui rex celi vult regnū eternū vel grāz suā dare q̄ differt accipe. ne forte accipiat alius ⁊ ipse vt indignus repellat. Math. xxi. auferet a vobis regnū dei ⁊ dabit gēti facienti fructus eius. ¶ Itē tales silēs sunt sacerdoti q ꝓpōebat ire romaz. Et dicebat q̄ nō poterat in estate pp calorē ire: nec in hyeme pp frig⁹ ⁊ malas vias: nec in vere pp cultū agroꝝ ⁊ vineaꝝ nec in autūno pp messem ⁊ vindemias. Augu. Ligatus ero non ferro alieno. sed mea ferrea volūtate. Dele menz tenebat inimicus ⁊ ide fecerat mihi catenā ⁊ cōstrinxerat me. Quidā vo bonū cōcipiunt sed nō ꝓficiūt. q silēs sunt mulierib⁹ q̄ pariunt ⁊ nō nutriunt. Isa. xxxvij. Facti sūt sicut herba tecto q̄ exaruit añq̄ maturesceret. Quid ꝓdest ignē accēdē q statim extinguit. nec lignis aut flatu nutrit. Debz eni feruor volūtatis hōe nutriri sic ignis nutrit lignis Prouer. xvi. Cum defecerit ligna extinguet ignis. ¶ Cap. lxxxvi.

IHustus nobis tradit tria multū virtuosa. q̄ silia sūt illis trib⁹ in q̄b⁹ dr cōit eē magna vt⁹. s. vbis lapidib⁹ ⁊ herbis. Que tria qdam exptus est semel dū pp mala vba q̄ dicebat socio suo soci⁹ ipm impegit in fossatū. vbi pūctus est ab vrtica: ⁊ la

pis ꝺ muro in capite suo cadẽs ipm vsqꝫ ad effusionẽ sanguis vulnerauit.⁊ tũc re cognoscẽs errorẽ suũ a sotio petijt veniá dicẽs.qꝫ nũc didicerat verũ esse qꝫ virtus erat in verbis que ipm impigerant ⁊ in herbis que ipsum pupugerant ⁊ in lapidibus qꝫ ipm cruentauerát. Nos igitur a xpo dño habem⁹ vba doctrine lapides.i. exẽpla solida iustitie.⁊ herbas.i.medicamina siue sacra gre. Et his herbis aia nõ solũ sanat ꝫ ẽt pascit ⁊ vegerat. Sicut patet ꝑcipue de eucharistia Eze.xxxiij. Reg escent in herbis virentib⁹.

¶ Capitulũ lxxvij.

Elo bono corripiẽs asperius ꝙ debeat affilat ei q lignũ cedẽdo hoiem pret intentionẽ peutit ⁊ occidit. Et de hoc ẽt dr Deut. xix. Si qs abierit cũ amico suo simplr in siluá ad ligna cedenda.⁊ lignũ securis fugerit de manu ferrũqꝫ lapsum de manubrio amicũ eius ꝑcusserit ⁊ occiderit hic ad vná supradictarũ vrbiũ ꝓfugiet ⁊ viuet. Ne forte ꝓxim⁹ eius cui⁹ effusus est sanguis.doloris stimulo pseq̃tur ⁊ apprehẽdat cũ ⁊ ꝑcutiat aiam eius Tunc.n. vt Grego.exponit.hó ad siluam cũ amico abit.qñ cũ libet ꝓximo suo ꝙuertit ad sua delicta intuẽda. Et tunc ligna simplr incidit.qñ relinquentis vitia pia intentiõe corrigendo resecat. Sed tũc lignũ de manu exit quãdo asperius ꝙ debeat corrigit. Et tunc ferrũ de manubrio prosilit cum de correptore sermo durior exit vel ꝓcedit. Et ꝙñ amicus percutiens occidit.qui auditorem snũ prolata contumelia a spiritu dilectiõis interficit:qꝫ dum aliqs plus iusto corripit ad odiũ prouocatur. Sed talis necesse est vt ad tres vrbes fugiat.vt in vna earũ defensus viuat qꝫ si ad penitẽtie lamẽta cõuersus in vnitate sacramẽti sub fide spe ⁊ charitate abscondit reus ꝓpetrati homicidij nõ tenetur. Et ideo occisi fratris.i. durius correpti ⁊ ad odiũ ꝓuocati ꝓximus.i.xps qui nobis ꝓximus factus est per nature consortium eum nõ occidit.i.pro huius correptionis excessu non eternaliter punit.

Magne ergo virtutis est zelus spũalis.. q.s. veniá recipit. Vnde Gre. dicit qꝫ apud misericordem iudicẽ nequaꝫ sine venia culpa relinqtur cum per feruorez zeli ex eius amore peccat. ¶ Item qui gratiam ⁊ dignitatẽ acgrit.i. Mach.ij. phinees pater noster zelando zelũ dei accepit testamentum sacerdotij eterni. ¶ Item q ad celestem gloriã finaliter ꝓducit. Quod fuit figuratum in helia de quo dicit in eodẽ qꝫ helias dum zelat zelum dei raptus est in celum. In quo.s.datur intelligi qꝫ quicũqꝫ tenuerit spiritualis amoris zelũ incũctanter admittẽdi sunt ad ce estis glorie premiuz vbi.s. vt Aug. testatur. Quicqd amabitur aderit nec desiderabitur quod non aderit. Nam omne ibi erit bonum ⁊ qꝺ est omnino beatissimum ita semper stare certum erit. Ibi vacabimus ⁊ videbimus. videbimus ⁊ amabim⁹. amabim⁹ ⁊ laudabimus cum q erit finis sine fine. Nam quis alius noster est finis nisi pervenire ad regnum cuius nullus est finis. Ad quod nos regnum ꝓducere dignetur qui trinus ⁊ vnus viuit ⁊ regnat deus in secula seculorum amen.

Explicit liber decimus ⁊ vltimus de exẽplis ⁊ similitudinibus rerum. Et in hoc finitur totum opus de exemplis ⁊ similitudinibus rerum intitulatum. In quo similitudines inter creaturarũ ꝓprietates ⁊ inter virtutes ⁊ vitia ceteraqꝫ de quib⁹ in sermonibus mentio fieri solet reperte pulcherrime declarantur.

Impressum aũt Venetijs per Johannez ⁊ Gregorium de Gregorijs. Mcccccxx. die.xij. Julij.

FINIS.
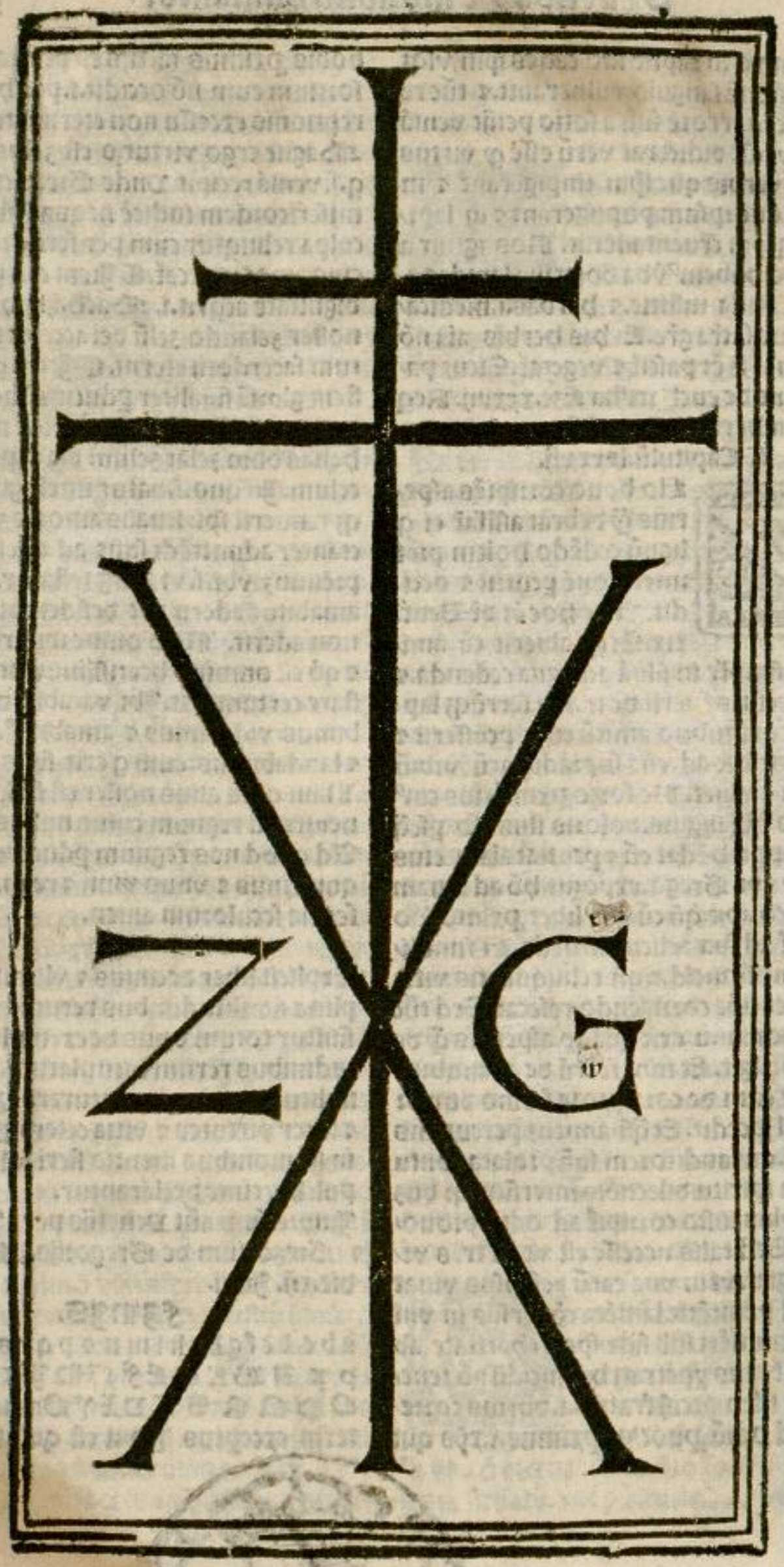
a b c d e f g h i k l m n o p q r s t u x y z ⁊ ꝓ ꝑ A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V X Y Omnes sũt quaterni exceptus Y qui est quinternus.